

This is a digital copy of a book that was preserved for generations on library shelves before it was carefully scanned by Google as part of a project to make the world's books discoverable online.

It has survived long enough for the copyright to expire and the book to enter the public domain. A public domain book is one that was never subject to copyright or whose legal copyright term has expired. Whether a book is in the public domain may vary country to country. Public domain books are our gateways to the past, representing a wealth of history, culture and knowledge that's often difficult to discover.

Marks, notations and other marginalia present in the original volume will appear in this file - a reminder of this book's long journey from the publisher to a library and finally to you.

Usage guidelines

Google is proud to partner with libraries to digitize public domain materials and make them widely accessible. Public domain books belong to the public and we are merely their custodians. Nevertheless, this work is expensive, so in order to keep providing this resource, we have taken steps to prevent abuse by commercial parties, including placing technical restrictions on automated querying.

We also ask that you:

- + *Make non-commercial use of the files* We designed Google Book Search for use by individuals, and we request that you use these files for personal, non-commercial purposes.
- + *Refrain from automated querying* Do not send automated queries of any sort to Google's system: If you are conducting research on machine translation, optical character recognition or other areas where access to a large amount of text is helpful, please contact us. We encourage the use of public domain materials for these purposes and may be able to help.
- + *Maintain attribution* The Google "watermark" you see on each file is essential for informing people about this project and helping them find additional materials through Google Book Search. Please do not remove it.
- + *Keep it legal* Whatever your use, remember that you are responsible for ensuring that what you are doing is legal. Do not assume that just because we believe a book is in the public domain for users in the United States, that the work is also in the public domain for users in other countries. Whether a book is still in copyright varies from country to country, and we can't offer guidance on whether any specific use of any specific book is allowed. Please do not assume that a book's appearance in Google Book Search means it can be used in any manner anywhere in the world. Copyright infringement liability can be quite severe.

About Google Book Search

Google's mission is to organize the world's information and to make it universally accessible and useful. Google Book Search helps readers discover the world's books while helping authors and publishers reach new audiences. You can search through the full text of this book on the web at <http://books.google.com/>

ANDOVER-HARVARD LIBRARY

AH 5HJ4 T

501

1841

Theological School

IN CAMBRIDGE.

The Gift of

COL. BENJAMIN LORING.

NOVUM
TESTAMENTUM
GRAECE.

TEXTUM AD FIDEM ANTIQUORUM TESTIUM

RECENSUIT

BREVEM APPARATUM CRITICUM

UNA CUM VARIIS LECTIONIBUS

ELZEVIRIORUM, KNAPPII, SCHOLZII, LACHMANNI

SUBJUNXIT

ARGUMENTA ET LOCOS PARALLELOS

INDICAVIT

COMMENTATIONEM ISAGOGICAM

NOTATIS PROPRIIS LECTIONIBUS

EDD. STEPHANICAE TERTIAE ATQUE MILLIANAE,
MATTHAEIANAE, GRIESBACHIANAE

Legott
Friedrich
Con.
sat. PRAEMISIT
AETH. FRID. CONST. TISCHENDORF
THEOL. LIC. PHIL. DR. SOCIET. HIST. THEOL. LIPS. SODALIS.

LIPSIAE, MDCCCXLI.
SUMPTUS FÉCIT C. F. KOEHLER.

V I R O

PRAENOBILISSIMO ATQUE PERILLUSTRI

JOANNI PAULO DE FALKENSTEIN

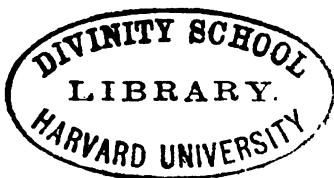
**PHIL. DR. CIRCULI LIPSIENSIS PRAEFECTO ACADEMIAEQUE
CURATORI REGIO, ORD. SAX. VIRT. CIVIC. EQUITI**

**HUMANITATE INGENUA, SINCERA FIDE, PIETATE RARA
INSIGNI**

DE RE ET CIVILI ET SACRA OPTIME MERENTI

PATRONO SUO PLURIMUM COLENDO

**HÆC IN EDENDO LIBRO LIBRORUM POSITA STUDIA VOLUIT
SACRA ESSE**

AUCTOR Digitized by Google

PROLEGOMENA.

I. De recensionibus quas dicunt textus Novi Testamenti, ratione potissimum habita *Scholxii*.

Assiduis virorum doctorum curis in reperiundo vero Novi Testamenti textu positis ineunte seculo decimo octavo Millius, vir incredibili industria, testatus est, lectionum variantium quas vocant numerum explere triginta millia. Quibus in colligendis computandisque quanquam ille quae leviora essent quae graviora, quae dubia quae aperte falsa, parum curasse videtur: tamen jam tum textus sacri varietas petita ex antiquis testibus certe inventa est tanta, ut brevi post Bengelius criticis faceret gratissimum, quod omnes istas lectiones in duas quasi nationes, asiaticam et africanam, discedere diceret. Ita enim et simpliciora fore criticorum studia et certius vel justius judicium spem movit. Nec defuere qui sagacissimi viri insisterent vestigiis. Ac primus quidem Semlerus sententiam ejus tuitus est ita, ut textus graeci recensioes, quod nomen ad significandas testium classes jam inde a Bengelii tempore inter criticos celebratur, saltem duas, quarum altera orientalis sive Luciana, altera occidentalis, aegyptiaca, palaestinensis, Origeniana apte nuncupari posset, olim existitisse affirmaret, atque e codicibus

graecis, ex interpretationibus antiquis, e patribus ecclesiasticis certa textus documenta recensionei utrique assignaret.

Quae audacter et ingeniose magis asserta quam probabiliter disposita ac demonstrata ratione et arte excoluit Griesbachius. Existimavit autem tres antiquitus textus Novi Testamenti recensiones institutas esse, quibus occidentalis, alexandrinae sive orientalis, constantinopolitanae sive byzantinae nomina imposuit. Ita quae Bengelio africana et Semlero occidentalis reliquisque signata nominibus fuit, eam Griesbachius in duas, occidentalem et alexandrinam, dispescuit atque quod indolem attinet breviter ita distinxit, ut grammaticum diceret egisse alexandrinum censorem, interpretem occidentalem. Simul autem hoc conjectura assecutus est, ortas esse hasce medio seculo aerae nostrae secundo, eodem tempore quo libri Evangelistarum et Apostolorum τοῦ εὐαγγελίου et τοῦ ἀποστόλου nomine colligerentur primum, ita quidem ut alexandrina his ipsis collectis superstrueretur et occidentalis niteretur codicibus ante collectionem scriptis; tertiam vero ex prioribus commixtam prodixisse seculo quarto et immutatam novis curis esse seculis duobus iis quae subsecuta sunt. Quam de origine recensionum conjecturam, quippe quae destituta sit et testimoniis veterum et argumentis idoneis, impugnare atque adeo, quod jam eventum identidem, paribus armis depellere facile est, sed non juvat. Unum hoc dixerim, apparuisse tum primum quum institueretur illa librorum Novi Foederis collectio, quanta exemplaribus singulis jam subesset textus varietas, e qua emergendi et ad verum pervepiendi studium non posset non incessere. Sed gravius illud est quod Griesbachius primas alexandrini censoris partes in emendanda re grammatica, occidentalis in interpretando fuisse edixit. Ita enim, quum ignoraretur vel negligeret, quod posteriores censes quae molesta graecis, quae dura, quae falsa viderentur, magis etiam aspernatos esse dixerat, ita, inquam, alexandrinis qui putantur testibus diuturnam virorum doctorum ac piorum invidiam conflavit; quod quam fecerit injuste, post demonstrabo reique gnaris in promptu erit.

Qui autem seculo nostro ineunte notissimus ille Griesbachii adversarius exstitit, Matthaeius, totam de recensionibus textus Novi Testamenti sententiam non tam refutavit docte quam ridendo rejecit; quemque singularem in distribuendis codicibus praeivit ordinem ¹⁾, eo ut rei criticae utilitatem attulit, ita nihil fecit ad recensiones quae vocantur aut constituendas aut dissolvendas. Idque sane dolendum est, hominem quae vera ad imminuendam recensionum Griesbachianarum praedicationem sensisse videtur, cavillando obtrectandoque tantopere obscurasse, ut severo causae examini an profuerit quidquam dubium sit.

Contra ratione et via textus sacri documenta inquisivere Hugius et Eichhornius, quorum ille paullo propius hoc ad Griesbachium accessit. Quae excogitavit fere haec sunt. Exstitit ad medium fere seculum tertium vulgata quaedam librorum sacrorum editio, *κοινή ἔκδοσις*, cujus textus etsi singularem prae se ferebat indolem variisque jam a vero discrepabat modis, tamen nullis certis legibus compositus erat. Recensiones autem quae revera sunt comparatas novimus tres, quarum una Hesychiei episcopi opera data est Aegyptiis, altera Luciani studiis prodiit in Asia, tertia denique Origeni seni debetur.

Convenit in his inter Hugium et Griesbachium, tum quod ad rei summam attinet de recensione occidentali, nisi quod rectius ab illo *κοινή ἔκδοσις* usurpata videtur, quippe quae ex ipsius Griesbachii sententia si verum quaeris non fuerit recensio; tum vero de recensione alexandrina, quam Hugius magnopere refragante Griesbachio ad Hesychieum auctorem retulit, atque de constantinopolitana sive consentiente Griesbachio Lucianea; tum denique de Origeniana, nisi quod Griesbachius ortam illam seculo quinto et sequenti recensionis byzantinae quasi posteriorem partem, quasi secundas curas habuit, eamque ab Origene postquam ea quae habemus jam confecisset opera profectam esse pernegavit.

¹⁾ Cf. *Ueber die sogenannten Recensionen* etc. 1804. p. 52. Distinxit codices textus continui absque scholiis, lectionaria in usum conventuum parata, codices perpetui textus instructus scholiis, commentariis, catenis.

Eichhornius autem de ea re sic sensit. Varietatem quandam sacri textus ipso primo seculo collectis in Ponto epistolis Paulinis apparuisse atque seculo certe secundo duplicem textus conformationem, pro terrarum per quas in manibus erat diversitate, et asiaticam et africanam, utramque plenam depravationibus sed nulla arte aut lege factam exstitisse. Tertio vero seculo duas vel etiam tres institutas esse textus recensiones, quarum unam alexandrinam ab Hesychio, alteram byzantinam sive asiaticam a Luciano originem duxisse probabile sit, atque tertia ex his non uno modo conflata quorum potissimum studiis debeatur lateat.

Quae si judicantur integre, haec fere inter Griesbachium et Eichhornium ratio intercedit. Ipso primo seculo perturbatam esse textus veritatem et consensionem, Griesbachius quum non negaverit, tum concedere eo videtur coactus quod jam altero seculo textui corrupto manum emendatorum accessisse censuit. Deinde quem Eichhornius textum secundi seculi asiaticum et africanum perhibuit, is cum Griesbachii occidentali conferendus est. Ut ille enim neutrum arti et consilio deberi opinatus est, ita hic occidentalem voluit esse Hugii *κοινήν ἔκδοσιν* et communem quasi recensionum sequentium patriam. Qua quidem re Griesbachius deflexit aliquantulum a sua ipsius sententia; id quod Eichhornius, magnopere ab illo se dissentire praedicans, parum perspexisse videtur.²⁾ In reliquis autem facile patet quam convenient, nisi quod Eichhornius magis favet dubiis istorum auctorum nominibus et quod serius illo provenisse alexandrinam recensionem statuit.

Quibus omnibus breviter ut animus erat expositis hoc intelligi puto, non adeo diversas esse gravium horum criticorum rationes in existimandis textus Novi Testamenti recensionibus.

De auctoribus quidem ubi quaeritur, unus altero in conijciendo audacior est. Qua in re quum unius fere Hieronymi amb-

²⁾ Cf. Eichhorn: *Einleitung in das N. T.* t. IV, p. 260 sqq. et Griesbachii *commentar. critic.* P. II, p. XXXXIII. sqq.

iguo satis testimonio nitantur³⁾, certi quidquam sciri negandum est, poteritque facile conjectaris supersederi, quum ad verum artis criticae usum tantum non nihil faciant.

Nec longe aliter de tempore statuendum est quo prodiisse recensiones proprie sic dictae creduntur. Ex quo enim primum

³⁾ Cf. Hieronym. *adv. Ruffin.* lib. II. c. 27. Ibi tradit de tribus celeberrimis Septuaginta interpretum recensionibus, profectis illis ab Hesychio probato Alexandriae et Aegypto, a Luciano Antiochenis accepto, ab Origene, cujus codices, quemadmodum etiam evangelium palaestinense in scholiis commemoratur, palaestinenses nuncupat et vulgatos ab Eusebio atque Pamphilo dicit. His addit, totum orbem hac inter se trifaria varietate compugnare. In ea autem quae est ad Damasum epistola haec de Novo Testamento disserit: *Hoc certe cum in nostro sermone discordat et in diversos rivulorum tramites ducit uno de fonte quaerendum. Praeternito eos codices quos a Luciano et Hesychio nuncupatos paucorum hominum asserit perversa contentio, quibus utique nec in toto veteri instrumento post septuaginta interpretes emendare quid licuit nec in novo profuit emendasse, cum multarum gentium linguae scriptura ante translata doceat falsa esse quae addita sunt.* Ad quae extrema Kichhornius l. l. p. 279. conjicit, Hieronymum scripsisse *mutata*, non *addita*, quum Hesychii quidem recensio non in addendo videatur versata esse. Luciani vero circa libros Novi Foederis studia denuo tangit Hieronym. *de vir. illustr.* c. 77. ubi ait: *Lucianus tantum in scripturarum studio laboravit, ut usque nunc quaedam exemplaria scripturarum Lucianea nuncupentur.* Atque ejus de duumviris testimonio accedit Gelasii decretum (cf. *Decret. P. I. distinct. XV. §. 27.*), quod sic se habet: *Evangelia quae falsavit Lucianus apocrypha; evangelia quae falsavit Hesychius apocrypha.* Itaque sane dubitari nequit, collocasse eos operam in Novi quoque Testamenti textu ad certam legem constituendo; sed parum probatur, eorum studia magnam vim habuisse ad eam quae nunc est textus sacri variam et multiplicem conditionem. Origenianam autem quod attinet Novi Testamenti recensionem, Hieronymus quamvis saepe ad praeclara Adamantii et Pierii exemplaria provocet, nihil exponit accuratius; videturque id ipsum quod dicit: *Adamantii et Pierii exemplaria*, potius horum manu scripta quam singulares textus conformationes significare. Neque magis ipse Origenes de Origeniana recensione conjecturam commendat in *comm. in Matth.* tom. XV. 14. (*de la Rue* t. III. p. 671.) Conquestus enim vehementer corruptum Novi Testamenti textum, se in Vetere quidem emendando elaborasse asserit, sed nihil addit de Novo. Quae vero ad eundem locum in antiqua interpretatione latina leguntur: *In exemplaribus autem Novi Testamenti hoc ipsum me posse facere sine periculo non putavi*: ea ab ipsius interpretis conjectura eaque probabili profecta esse persuasum habeo.

patres lectionum testimonium dant, testantur textus sacri varietatem; ii vero ante seculum fere quartum nullius constanter recensionis vestigia sequuntur, proptereaque plurimi occidentalis recensionis, κοινή ἐκδόσεως, testes existimantur. Atque eadem vetustissimarum interpretationum conditio est, quam ob causam in documentis ejusdem classis ponenda videbantur Syriaca Peshito, Aegyptiacae, Latinae antehieronymianae. Codicum autem graecorum qui aetatem tulerunt ad hanc antiquitatem pertinet nullus; quique e superstitiis iisdem de quibus agimus adduntur testibus, pro textus quem referunt indole eo loco habentur.

Praeterea in definienda natura singularum recensionum et in distribuendis illustrandisque ipsis testibus nihil est quo illi magnopere inter se differant. Sed utraque de re accuratius infra videbitur. Tum negant omnes, codices versiones patres ab una alterave classe stantes, quales ad nos pervenerunt, integrum suarum recensionum ingenium servasse. Denique, idque quod sentiam summa res est, in eo consentiunt, ubi agatur de textu ad pristinam veritatem revocando majore quam ceteros vi atque auctoritate esse testes varii generis antiquissimos, h. e., ut negando affirmem, eos qui non ad byzantinam sive asiaticam recensionem trahuntur.

Jamvero inter eruditos constat, fere solius hujus classis exemplaribus nec ita multis superstructum esse textum editionis quae usurpari solet receptae. Ab hac igitur verum quaesituris saepissime recedendum esse probatum est, nisi, opinor, in magno errore versati sunt illi qui artem criticam cum acumine ingenii pariter atque cum studii assiduitate professi sunt.

Attamen non deest qui a tota hac ratione dissentiat maxime. Scholzium dico, theologum Bonnensem eumque catholicum. Quod miror. Quem enim Roma a remotissimis inde temporibus ad hunc usque diem probavit sancivitque librorum Novi Testamenti textum, eum Scholzius qua egregia est animi ingenuitate, modo ne semet deserat, locis sexcentis improbat. Sed id sine ira et invidia dixerim. Videamus quod res est.⁴⁾

⁴⁾ Sequar prae iis quae in *Curis criticis in histor. textus evangeliorum*

Duas ille vult esse antiquorum Novi Testamenti testium classes, alteram constantinopolitanam sive asiaticam, alteram alexandrinam sive africanam.⁵⁾ Has post duo priora secula⁶⁾ extitisse ac distinguendas esse ita, ut africana textum exhiberit corruptum et talibus potissimum auctum lectionibus quales maxime a grammaticis alexandrinis expectamus (*Prolegg.* t. I. p. CLXIV. lin. 4.), asiatica vero textum servaverit integrum quanquam non carentem librariorum vitiiis (p. CLXVIII. lin. extrema et p. CLXIX. lin. 1.). Quae simpliciter, plane, certo asserta his ille circumscreibt finibus, ut utrumque codicum genus haud raro ex eodem fonte v. g. ex itacismo eadem vitia petiisse concedat, tamen sine ulla dubitatione illud confirmet, textum constantinopolitanum genuino propius accedere quam alexandrinam, illumque semper fere nobis referre textum eum quem auctores ipsi scripsere (p. CLXVI. lin. 21.); ut in utroque genere inde a seculo quarto quintove pauca in Oriente immutata dicat sed plurima corrupta in Occidente (p. CLXIX. lin. 15.); ut eam quidem deponendam ducat spem vulgati illius textus in asiaticis codicibus trium priorum seculorum iaveniendi (p. CLXV. lin. 2.), tamen in codicibus constantinopolitanis superstitionibus fiduciam se multam ponere meritoque credere profiteatur, eos esse apographa veterum accurata (p. CLXIV. lin. 27.).

Quae antequam aggrediar, improbo quod vir doctissimus modo trium modo duorum priorum seculorum virtutem in con-

Heidelb. 1820. 4. et in *Biblischkrit. Reise* etc. 1823. p. 163—187. super hac re disputavit, prolegomena ejus in editione N. T. tom. I. 1830. tom. II. 1836.

⁵⁾ Has classes etiam sic distinguit Scholzius, ut priorem orientalem, posteriorem occidentalem dicat. Quod pro arbitrio sit et potest falsum videri. Contra enim Lachmannus quem ex alexandrinis testibus constituit textum, orientalem vocavit, atque Griesbachius quoque alexandrinam recensionem etiam orientalem nuncupavit. Sed secutus sum in ea re Scholzius, et noto, oriente significari Asiam minorem et Graeciam, omnes reliquos plerumque alexandrinorum, africanorum, occidentalium nomine comprehendendi.

⁶⁾ Agit enim capite primo Prolegomenorum de libris Novi Testamenti primo et secundo seculo integre servatis.

servanda textus integritate conspicuam laudat. Quod enim de duobus dicit, id ad universos codices spectat; ubi idem ad tria transfert, ex ipsius sententia nonnisi ad asiaticos codices attendere licet. Neque hoc intelligo, cur quum quarto quintove seculo etiam in Oriente pauca immutata, ut modeste loquitur, ponat, tertium eodem plane cum prioribus loco habeat. Sed id esto; quid sibi velit vir doctissimus, in promptu est; par est enim intelligere velle. Illam, ut refert ipse⁷⁾, habet semperque habiturus est gloriam, qua primus doctus fortisque textus asiatici existisse patronus perhibetur . . . nisi forte de principatu contendit cum Matthaeio, cujus studia eundem certe eventum habuere. Sed gravis res est summisque digna laboribus. Illorum virorum scripta sanctissimorum, quae ingenti obruta conspiciuntur lectionum variantium mole, ratione quam maxime probabili ad integritatem reduci, quum uniuscujusque qui Christo nomen dedit, tum theologorum, qui sunt quos esse se profitentur, magnopere quod sentiam interest. Quod quidem rite fieri posse nego, quin quam auctoritatem in restituendo textu habeant codicum classes intelligatur ac demonstretur.

Ut sint igitur, quod ponitur a Scholzio nec admodum, ut videtur, a ceterorum rationibus discrepat, duae potissimum antiquorum N. Testamenti documentorum classes: utra praestet quaeritur. In eo quidem supra dixi convenisse inter Griesbachium, Hugium, Eichhornium, testes antiquissimos, quos Scholzius uno nomine africanos sive alexandrinus nuncupat, praestare testibus ejus asiaticis; sed ille contrariam rationem sequitur atque adeo sustinet nuperrime⁸⁾ ut fere dixerit, solam novitatis gratiam eos in errorem induxisse qui codices alexandrinus defenderunt. Quod si verum est: tum ipse eo quem constitui virisque doctis

⁷⁾ Cf. N. T. tom. II. *prolegg.* p. II. ubi verba prof. Celerier citat haec: Mons. Sch. aura toujours la gloire d'avoir le premier solidement établi la grande prééminence du texte asiatique sur l'africain, dont les résultats s'élevaient plus haut que la critique et qui occupent presque une place parmi les garanties de la religion. cf. *introduction au N. T.* p. 107 sq. et *Bibl. univers.* Decembr. 1823.

⁸⁾ Cf. N. T. tom. II. 1836. *prolegg.* p. II. in nota. Digitized by Google

tradidi Novi Testamenti textu a vero procul aberravi, tum multi aetatis nostrae critici male ac frustra laborant. Quocirca omnia argumenta, quibus ille ad probandam sententiam suam usus est, examinando atque, siquidem jure fieri poterit, refutando facturus mihi videor operae pretium. Quibus rite confectis facile dictu erit, quid tota de recensionibus quaestio valeat ad adjuvanda et moderanda studia Novi Testamenti critica.

Sunt autem tres potissimum partes disputationis qua ille absolvit rem suam. Primum enim probat, duobus prioribus post Chr. seculis textus integritatem nisi forte in rebus levissimis non turbatam esse; tum ostendit, codices classis constantinopolitanae superstites eadem fere qua codices secundi seculi virtute praeditos recte putari; denique ab iis ipsis quae inveniuntur in codicibus textus depravationibus, ab indole utriusque classis codicum, a rationibus quas plerumque vocant internis causae suae commendationem petit. Quae sequar singula.

I. ⁹)

Probaturus id quod primo loco retuli pietate quadam provocat ad eam veterum opinionem, qua singulari providentiae divinae cura libri sacri custoditi sunt. Nolim equidem videri impius; istud vero in re nostra a viro docto inepte affertur. Nonne eodem modo Latinarum interpretationum inprimisque ejus quae vulgatae nomen habet poterit causa dici? At eas vero putat ille a seculorum primorum sinceritate vel maxime recessisse. Si singulare illud et grave Dei beneficium primorum seculorum hominibus contigit, nonne etiam atque etiam mirum est, ejus partem cum magno rerum sacrarum detrimento nullam unquam habuisse gentes longe plurimas, in quarum linguas graeca conversa sunt? Talia argumenta concedenda erunt iis, qui ubi agendum est atque videndum, malunt otiari et credere, qui examini difficili obtendunt securam fidem, qui, ut Apostoli verbis utar, *ἕλκον θεοῦ ἔχουσιν, ἀλλ' οὐ κατ' ἐπίγνωσιν*. Sed haec ego, ut

⁹) Cf. ad hanc partem Scholzii *Prolegomena ad N. T.* tom. I, a §. 1. usque §. 8.

decebat, silentio praetereunda putassem, nisi essent profecto multi, qui similiter omnem rem criticam quippe ignorantes odio habent atque despiciunt.

Progreditur autem sua via Scholzius asserens, non perinde fuisse primis christianis, quamnam doctrinam s. veram e scriptis genuinis s. falsam e corruptis collectam profiterentur. Quae addit, reverentiam erga libros sacros decursu temporis non diminutam sed maximopere auctam esse, ea contra ipsum dicta sunt. Nimirum ubi agitur de defendenda seculorum primorum in puris tuendis exemplaribus cura, nihil potest probandi vim habere nisi quod ejus aetatis rationem diversam fuisse a sequenti aetate doceat. Atvero Scholzius ut seculo tertio quarto quinto reverentiam erga libros sacros non diminutam sed maximopere auctam asserit, ita his seculis textum sacrum multifariam corruptum concedit. Hinc patet, hoc illum finxisse argumentum, nisi si scripturam sacram apud orientales in summo habitam honore, ab occidentalibus neglectam, illos pios, hos impios fuisse in vita historia contenderit.

Atque ad eandem normam exigenda sunt quae sequuntur. Postquam enim rejecit conjecturam quae ab ipsis scriptoribus libros sacros festinationis plenos ponit retractatos, studio correctorum, qui *οι ἀντιβάλλοντες, οἱ δοκιμάζοντες* vocabantur Graecis, existimat provisum esse, ne quae primi librarii male scripserint foras darentur textusque integritati revera officerent. At enim testatur, ne videamur conjicere, idem ad quem Scholzius provocat Fontaninius¹⁰⁾, etiam seculo quinto illustrium virorum lucubrationes per librarios non edi solitas esse nisi a viris in dignitate constitutis ante recognitas et emendatas. Deinde ad alterum quem Scholzius citat locum¹¹⁾ inter alia similia notatur Cic. *ad Quintum fratrem*. l. III. ep. 5. in f. ubi est: *De latinis libris quo me vertam nescio; ita mendose et scribuntur et veneunt.* De latinis autem quae tradita sunt, non possunt

¹⁰⁾ Cf. *De antiquit. hort.* lib. II. c. III. p. 86.

¹¹⁾ Henr. Valesius *de critica* l. I. c. 34. p. 179. et Pet. Burmann. in notis ad h. l.

abhorrere a graecis. Et singularem fuisse primorum christianorum sive correctorum sive librarium artem, eo minus est verisimile, quum pietate excellentes, quorum tum maxime interesse debebat, vel suum habere literarum sacrarum exemplum vel eo consulere coetui, non iidem semper excelluerint doctrina. Equidem sic crediderim, nobiles istos correctores, quorum maxime studia ubi de corruptis exemplaribus exponit Origenes spectare videtur¹²), ut tertio seculo ita antea pro mala quadam sedulitate in depravandis libris sacris primarias partes habuisse; nec id vero in solos cadere alexandrios, quum plane fingas, ea in re nobiles orientales aliter atque alexandrios nobiles versatos esse. Sed hoc est de quo sentire atque opinari queas multa iisque multis certi definire nihil. Unum certum, idque quaerimus, illud est, ab hac quidem parte Scholzium causam suam defendisse frustra.

Nec plus iis proficit quas de more libros sacros in tabulariis et bibliothecis, in templis et porticibus servandi disserit; quo loco refert, semet in ecclesiis sectarum Orientis omnium ipsis pauperrimis libros saltem aliquos reperiisse in tabulis servatos. Quod enim dicit, tantum abest ut prima duo secula commendet prae ceteris, ut post demum in communem consuetudinem abiisse videatur. Certe templa, de quibus mentionem facit, tum nondum erant christianis coetibus. Verisimile est autem, recitatoris et explicatoris in conventu, quo diligentius id prae- pararent rectiusque perficerent, semper patuisse libros sacros. Inde et in legentium et in audientium usum ortas esse notas varii generis, post describentium manu modo apte et cum consilio, modo temere et confuse ipsis verbis contextis illatas esse: si quis conjicit, prudenter conjicit. Clandestinis enim vero artibus depravata esse exemplaria, unde mira nostri textus fluxerit varietas, quis tandem opinatus est?

Porro Scholzius effecturus, primorum ecclesiae doctorum

¹²) Cf. Opp. ed. de la Rue tom. III. p. 671. ubi haec leguntur: πολλή γέγονεν ἡ τῶν ἀντιγράφων διαφορά, εἴτε ἀπὸ ῥαθυμίας τινῶν γραφέων, εἴτε ἀπὸ τὸλμης τινῶν μοχθηρᾶς τῆς διορθώσεως τῶν γραφομένων, εἴτε καὶ ἀπὸ τῶν τὰ ἑαυτοῖς δοκούντων ἐν τῇ διορθώσει προσεθεέντων ἢ ἀφαιρούντων.

diligentiam in accuratorum exemplarium cura conspicuam fuisse, postquam praedicavit quot et quales prima secula et scholas et viros vidissent, Clementem Romanum, Ignatium, Papiam, Pinetum, Hegesippum, Seniores apud Irenaeum, Polycarpum, Barnabam magnae erga libros sacros reverentiae testes excitat. Quae enim ab his ad verbum inde citata legimus, ea genuini textus speciem saepe prae se ferre.

Quod vult vir doctus, persuadere ignorantibus. Etenim si accuratissime verba sacra afferrent illi, tum sane probaretur singularis quaedam literae scriptae veneratio. Sed ea non fuit viris plenis spiritu ipsorumque Apostolorum diu fructi commercio. Accedit quod et paucissima exhibent testimonia et in his ipsis vestigia textus leviter servati insunt. Ita prorsus non video quid ad rem Pinetus faciat, qui triginta fere quae supersunt verbis vel ad 1 Cor. 3, 2. vel ad Hebr. 5, 12. 13. alluisse videtur. De reliquis plura infra proferam. Addit vero etiam Scholzius testibus suis Justinum Martyrem, quem locis multis ad evangeliorum nostrorum, inprimis Matthaei, orationem contextam tam prope accedere ait, ut vel eadem fere eorum verba expressa apud eum legantur, vel paucae tantum voces seu prorsus omisae seu cum aliis permutatae seu inter se transpositae reperiantur. Quae omnia quem fugit obesse Scholzio? Tria igitur et quidem usitatissima lectionum variantium i. e. depravatarum genera apud Justinum obvia refert nec tamen ullius momenti facit. Sed de his quoque uberius disserendi infra locus erit.

Deinde quod proponit Scholzius, videbitur probabilius. Dissidiis ait de doctrina ortis orthodoxos atque haeticos pro re sua cum gravitate laudasse N. Ti verba et hos quidem ab illis, non item illos ab his corrupti textus accusatos esse.

Praetereo quod Irenaeum adversus adulterantes τὸν ὑγιᾶ τῆς ἐκκλησίας θεσμὸν scripsisse et priscos illos sanctissimos viros ab Eusebio commendari pulcherrimum exactissimae diligentiae exemplum refert. Non possunt enim quae Eusebius in universum et cum pietate dicit, in re nostra ullam argumenti vim habere, praesertim quum de vera doctrina patres illos nihil absulisse aut mala arte detorsisse, salva hac tota disputatione

omnino concedendum concessumque sit; Irenaei autem ipsius exemplaria ab ea de qua agitur textus depravatione libera fuisse, ne Scholzius quidem tenet¹³). Unde una intelligitur, aut aliam illorum hominum de textus integritate sententiam fuisse atque curam, aut eos studiis criticis, quemadmodum nunc coluntur, minime excelluisse. Certe hoc patet, Irenaeum ista contra haereticos disputantem nihil spectasse ejusmodi quod vel inscitia vel inepta pietate vel bono officiosoque animo sacro textui inferretur.

Nihilominus id quidem grave videtur, quod haeretici in accusandis piis haud parci illi nunquam dicuntur textum corruptum orthodoxis dedisse crimini, quamvis ejusdem ipsi accusati reperiantur. At illi vero ut quaelibet sua defenderent placita, tum non reformidabant de ipsorum Novi Testamenti scriptorum auctoritate audacter detrahere, tam interpretando maxime errare orthodoxos ostendebant. Id quod satis notum est. Facile igitur ista criminatione supersedere poterant. Ac tamen quaeritur an ea prorsus abstinerint. Etenim Augustinus quidem, ut uno certe teste utar, *contra Faustum* lib. XXXII. c. 16. haec habet: *Evangelium falsatum esse vos dicitis. Quis ergo testem suum prius ipse dicat falsitate esse corruptum et tunc producat ad testimonium?* Deinde ait: *Ea de iis codicibus profertis quos dicitis infalsatos.* His quid tandem aliud vult quam haereticos orthodoxis libros depravatos objecisse? An vero potuere in re controversa suorum codicum defendere integritatem et adversariorum codices non in suspicionem vocare?

Sed quam male istud argumentum Scholzii habeat, denique perspicitur ex iis locis quos corrupisse haereticos orthodoxi perhibere et quos summa industria collegisse nobisque servasse scriptores catholicos dicit Scholzius. Namque in iis sunt, tum de quorum sincera lectione boni illi maxime falsi videntur, tum quos singulari quidem sed pari cum patribus aliisque testibus modo exhibuerunt haeretici. Ita Tertullianus (*de carne Christi* 19.) Jo. 1, 13. legendum esse censet, quemadmodum ter

¹³) Cf. N. T. tom. I. *Prolegg.* p. VIII.

2 Cor. 5, 10. pro τὰ διὰ τοῦ σώματος legunt τὰ ἴδια ε. σ. patres multi et latini et graeci; imo utrumque quamvis satis sit ab altero alterum diversum, variis locis Origenes sequitur.

1 Cor. 10, 9. dubium est, scripseritne Paulus τὸν κύριον; an τὸν Χριστόν, an τὸν θεόν. Et Epiphanius quidem τὸν Χριστόν a Marcione profectum esse censet, quanquam etiam Theodoto, Senioribus apud Irenaeum aliisque multis probatum est atque etiamnum cum gravitate defenditur a Scholzio¹⁴).

Id genus multa sunt. Maxime vero in negligentiae criticae crimen veteres eo incurrunt, quod absque falsi suspitione aut dubii mentione locos eosque graves diverso modo citant. Quod si quis memoriter factum putat, idem negligenter factum concedit. Nec talia omnia vel plurima describentibus edentibusve veterum opera crimini dari possunt. Sed liceat mihi unum modo et singulare quidem in quod incidi critices male praetermissae exemplum addere.

Epiphanius refert¹⁵), Ptolemaeum in epistola ad Floram locum Matthaei 15, 16. ita scripsisse: καὶ ἠκυρώσατε τὸν νόμον τοῦ θεοῦ διὰ τὴν παράδοσιν τῶν πρεσβυτέρων ὑμῶν. In his ille τὸν νόμον, quemadmodum etiam C aliique codices graeci habent, pro vulgari τὴν ἐπιτολήν vel potius pro τὸν λόγον dedit neque tamen ab Epiphanio falsi convincitur; tum vero pro ὑμῶν simplici τῶν πρεσβυτέρων ὑμῶν fluxit. Id quod Ptolemaeo, ponenti trifariam divisam esse legem, magni momenti fuit. Nihilominus Epiphanius quamvis refutet Ptolemaeum, negans ejus rei afferri posse testimonium in scripturis expressum, *quum nusquam in lege tradita illa a senioribus decreta memorentur*, ne vidit quidem vel certe non curavit, quod prudenter iste Novi Testamenti verbis contextis intulerat.

Sed Scholzius orientalium et occidentalium in hac re diversam rationem fuisse contendit. Apud illos non fuisse similem atque apud hos textus varietatem: deesse enim testimonia

¹⁴) Cf. *Biblisch kritische Reise*: p. 182.

¹⁵) Cf. *adv. haeres.* lib. I. tom. II. p. 218. ed. Petau.

qualia dederint Clemens, Origenes et alii alexandrini¹⁶⁾. Qui vero de codicibus corruptis locuti sunt, eos respexisse aegyptiacos extra omnem controversiae aleam positum esse. (*Prolegg.* p. CLXIV. lin. 11.) At quum non assequar, cur Chrysostomi presbyteri antiocheni et episcopi constantinopolitani testimonium non ad constantinopolitanos codices spectaverit, tum nescio quid tandem, ut ne ultra quartum seculum progrediar, faciam Basilio M. caesarensi, Cyrillo hierosolymitano, Epiphania palaestinensi et Constantiae in insula Cyprici episcopo, de quo modo vidimus plura, Eusebio caesarensi, Theodoro mopsvesteno, Gregorio nazianzeno, Gregorio nyseno aliisque, quorum libros testes ingentis varietatis textus ejus qui orientalibus in manibus erat habemus locupletissimos. Hi quippe non conquesti codices depravatos textu usi sunt integro vel certe optimo? Strenui fuere critici? Si quis corruptos conqueritur codices, spectat ad aegyptiacos quamvis nullo id modo significet? Huc sane quadrat Ciceronis illud: Quicquid horum attigeris, ulcus est.

Restat unum quo Scholzius textus sacri integritatem duobus primis seculis servatam probare studet. Eadem qua priora probandi vi pollet. Dicit enim, quum concedat, Clementem alex., Irenaeum aliosque alexandrinos et occidentales textum integrum ante oculos non habuisse, se negare et pernegare, Justinum Martyrem, Syrum interpretem aliosque Asiae minoris et Europae orientalis scriptores textu eodem corrupto usos esse. Hoc ut ostendat, nihil habet nisi quod quae citant patres primi, memoriter citata et dictis librorum apocryphorum vel traditionibus pro arbitrio aucta existimat atque inde concludi vetat varietatem textus. Quod si datur, una hoc dandum

¹⁶⁾ Non animadversum videtur quod etiam Irenaeus V. 30., ubi de Apoc. 13, 18. disputat, diversam fuisse auctoritatem codicum significat. Provocat enim ad antiquas et probatissimas scripturas, aive referente Euseb. h. eccl. V, 8. ad τὰ ἀνορθὰ καὶ ἀρχαία ἀντίγραφα. Praeterea dubium est, an quod Dionysius Corinth. citante Eusebio h. eccl. IV, 23. de depravatis libris sacris dicit, tantummodo spectet ad haereticos. Cf. Scholz: *Biblisch kritische Reise* p. 173. Digitized by Google

est, ex citatis illis ad illustrandam textus historiam omnino nihil posse confici. Id ipsum vero non vult Scholzius; alioquin quod dicit non re sed conjectura assecutum se fatetur. Neque nos volumus. Non est enim adeo difficile distinguere, quae peccaverit memoria, quae suggererit arbitrium, quae codex suppeditaverit. Relinquantur in medio suspecta atque dubia; erunt quae circumspectis criticis habeantur pro certis. Ita non video, cur caedem lectiones in codicibus graecis, in interpretationibus, apud scriptores seculi tertii, quarti, quinti obviae ex alio plane genere sint apud patres secundi seculi. Non ignoro equidem, esse qui dicant, ex ipsis patribus talia illata esse codicibus. Hoc accidere potuit et accidisse scimus, ubi patrum aliquis de loci lectione diserte disputavit vel praeclaram aliquam ejus proposuit explicationem. Moneo tantum de *Βη-θαβαρᾶ* et de *Γεργουσηνῶν* lectionibus quae deberi videntur Origeni. Sin vero in universum ad eam legem lectionum momenta exegeris, contortulis conclusionibus tibi tuis conficies textus historiam et confundes omnia. Aliud illud est quod in describendis veterum commentariis longiorem potissimum verborum textus seriem ad codicum suorum rationem interdum exhibuisse videntur librarii; unde factum est, ut aliud agnosceretur in textu, aliud in commentario. Sed id non cadit in scriptores seculorum duorum priorum, quos ejusmodi commentarios non reliquisse constat.

Jamvero de Justino quidem nolo fusius explicare. Namque post Eichhornium et Hugium, cujus egregiam subtilitatem didicisset vellem is de quo haec scripta sunt discipulus, luculenter in commentatione sua Winerus, V. S. Venerabilis, exposuit ac probavit, in solis Matthaeo et Luca Justinum plus viciis cum variis testibus contra textum quem vocitant receptum facere et quidem saepe sic ut non veri speciem prae se ferat. ¹⁷⁾

17) Cf. *Justinum Martyrem evangeliiis canonicis usum fuisse ostendit* G. Bd. Winer etc. in *Commentationibus theol. sūid. Rosenmueller, Fuldaer et Maurer*. T. I. P. 1. p. 224 sqq. Ibi p. 243 sqq. locos Justini cum Griesbachii apparatu N. Ti critico collatos habes. Denuo similiter

De Syro autem quod Scholzius sentit, tum ad ingentem textus varietatem iudicetur, quae e Syriaca Peschito ab omnibus ejus rei peritis maxime contra textum receptum unaque contra codices asiaticos laudatur, tum ad ea quae Griesbachius, Hugius, Eichhornius, e recentioribus Winerus, Rueckertus, Loehleinius super ejus versionis indole disputarunt. Tres priores illi qui maxime recessionum in ea rationem habuerunt, utnt discesserunt, in eo convenere, Syrum non esse e testibus Scholzii asiaticis¹⁸⁾. Quod quidem perillustratis apparatus quibuscunque Novi Testamenti criticis quisque intelliget. Non ignoro equidem, Scholzium¹⁹⁾ ipsorum horum apparatus, suo non excluso, imminuisse fidem. Sed ut concedendum erit, in errorem saepe incidisse versionis Syriacae veteris similiumque collatores, quanquam admodum improbable est, alexandrinis potissimum ab hisce fictas esse lectiones: ita eandem illam interpolatam esse latinis, demum probandum est Scholziumque dicturum fuisse dubito, si non Latini codicibus constantinopolitanis tantopere adversarentur ac tamen cum his Syrus facere videretur cogendus. Ille quum suis adductus esset studiis, in recessionibus quidem existimandis ut de Syro aliter ac Griesbachius ceterique statueret, cur ne periculum quidem fecit sententiae comprobandae in exhibendo apparatu critico textuque constituendo? Neganti et perneganti, Syrum textu corrupto usum fuisse, quid faciendum

Justinum exploravit de Wettius: *Lehrbuch der histor. kritischen Einleit. in die kanon. B. des N. T.* 3te Aufl. p. 75 — 83.

¹⁸⁾ Qua in re videndum est ne quis Eichhornii verbis fallatur, quibus (tom. IV. p. 266. 294.) Syrum veterem sane in asiaticis esse asserit monumentis. Differt enimvero Eichhornii asiaticum genus magnopere a Scholziano; est illud, ut ad Griesbachium applicem, occidentalis recessionis asiatica pars, et ut in placita transferam Hugii, κοινή Ἐκδοσις usitata Asiae. Id quoque contendit Eichhornius, Syro et ipso minime depravationum immuni superstructam esse asiaticam Luciani recessionem; sed ex hac serius novis studiis et depravationibus undique arreptis prodiisse vult codices qui supersunt asiaticos, e quibus demum fluxerit textus iste receptus. Haec docent quam discrepet a Scholzio Eichhornius, quamvis primo obtutu aliquatenus convenire videantur.

¹⁹⁾ Cf. *Prolegg.* p. CXXIV sqq.

erit nisi Syrum ut investiget, ex Syroque ubique poterit fieri ut restituat graeca? Ita vero suos sustenturus errores in dubium vocat quae explorarunt alii iique et probi et docti, confugitque ad ea quae licenter ponit nec quispiam exploratum habet aut, uti videtur, habere unquam poterit.

Sed istud quod de antiquissimis textus testibus Scholzius disseruit ut et nos non sine idonea rei scientia iudicasse videamur et, quum in talibus facile sit fallere, quisque ipse rem expediendi habeat copiam, de iis accuratius videre placet. Videndi autem hi erunt: Hermas, Clemens romanus, epistola Barnabae, Ignatius, Polycarpus, Papias, Seniores apud Irenaeum, Hegesippus, epistola Viennensium et Lugdunensium, Ptolemaeus, Heracleon.

Et Hermam quidem aliquoties leviter tangere Veteris et Novi Testamenti dicta, commemorasse satis est.

Clemens autem quamvis permultos et continuos Veteris Testamenti locos diligenter exscribat, perraro habet quae cum Novo Testamento conferri queant ac ne unum quidem ejus locum accurate laudat²⁰⁾. Quo, nisi fallor, probabile illud fit, Clementi nondum ac posterioribus cognitos vel certe in usu atque auctoritate fuisse Novi Testamenti libros.

Atque eadem est ratio epistolae quae nomine circumfertur Barnabae et a Clemente alexandrino sic citatur, ut tum temporis pervulgata fuisse videatur. In ea ut multa e Vetere Testamento allata sunt, ita e Novo quamvis ad rem satis apta afferri saepe potuissent, unum tantum, Luc. 6, 30. et quidem ita petatum est ut legitur in codice Vaticano: *παραίτοιμαί σε δίδου*, omisso *εἰ* articulo ante participium.

Nec magis criticos adjuvat Ignatius, qui in genuinis epistolis ad Novi Testamenti dicta interdum alludit, ad verbum vero nullum nec hujus nec Veteris locum exprimit. Potiora haec sunt:

²⁰⁾ Haec ad genuinam ejus I. ad Corinth. epistolam pertinent. Non idem dixerim de reliquis quae esse putantur scriptis ejus.

Ὁ χωρῶν χωρεῖτω. Cf. Matth. 19, 12.

Βεβαπτισμένον ὑπὸ Ἰωάννου; ἵνα πληρωθῇ πᾶσα δικαιοσύνη ἐπ' αὐτοῦ. Cf. Matth. 3, 15.

Περίφημα τὸ ἐμὸν πνεῦμα τοῦ σταυροῦ, ὃ ἐστὶν σκάνδαλον τοῖς ἀπιστοῦσιν, ἡμῖν δὲ σωτηρία καὶ ζωὴ αἰώνιος. ποῦ σοφός; ποῦ συζητητής; ποῦ κἀνγῆσις τῶν λεγομένων συνετῶν; Cf. 1 Cor. 1, 18 sqq.

Φανερὸν τὸ δένδρον ἀπὸ τοῦ καρποῦ αὐτοῦ. Cf. Matth. 12, 33.

Πρόπον ἵνα ἐν μᾶ ὑποταγῇ ἦτε κατηρατισμένοι τῷ ἀντῷ νοῦ καὶ τῇ αὐτῇ γνώμῃ, καὶ τὸ αὐτὸ λέγητε πάντες περὶ τοῦ αὐτοῦ. Cf. 1 Cor. 1, 10.

Φρόνιμος γίνου ὡς ὁ ὄφας ἐν ἅπασιν, καὶ ἀκέραιος ὡσεὶ περσιτερά. Cf. Matth. 10, 16.

Polycarpus autem in sua ad Philippenses epistola multa e Novo Testamento modo liberius modo adstrictius citat. In his Act. 2, 24. sic affert: ὃν ἔγειρεν ὁ θεὸς λύσας τὰς ὀδύνας τοῦ ἔθου. Quo loco vix attinet quod ἔγειρεν cum ἀνέστησεν commutavit; quod vero pro τοῦ θανάτου habet τοῦ ἔθου, id eum legisse in codice suo haud dubito. Eodem enim modo locum exhibent D Syr. Erp. Copt. Vulg. Cant. Laud. Epiphani. (semel) Iren. et alii.

Porro 1 Tim. 6, 7. pro δῆλον ὅτι, quod in editione recepta est, ἀλλ' habet, quemadmodum etiam Augustinus legit. Id, quum lectio loci multorum testium dissensione impedita sit, certe hoc probat, facillimum δῆλον ὅτι non esse a Paulo profectum.

Deinde ad similitudinem loci 1 Jo. 4, 3. accedit in his: πᾶς ὃς ἂν μὴ ὁμολογῇ Ἰησοῦν Χριστὸν ἐν σαρκὶ ἐληλυθῆναι, Ἀπίχριστός ἐστιν. In quibus memorabile est pro ἐληλυθῆναι eum prodere ἐληλυθῆναι, quemadmodum in priore ejusdem sententiae parte pro ἐληλυθῆναι habent ἐληλυθῆναι e graecis testibus B alii et Theodoretus.

Denique speciem additamentorum, quod frequens lectionum variantium genus est, haec habent: μὴ ἀποδιόντες κακὸν ἀντὶ

ἀντῶν πόρρω ἀπέχει ἀπ' ἐμοῦ. μάλιστα δὲ σέβονται με διδάσκει. διδ.
ἐντ. ἀνθρ.

Hæc ad Matthæum non ad Marc. 7, 6—13. conformata esse verborum perpetuitas docet. Significavi singula quæ discedunt a Matthæi verbis, ac vere dubia sunt prius σοῦ quod editio recepta invitis recentioribus habet et τὸν τόμον, quod etiam C et alii loquunt, gravissimi testes cum τὸν λόγον atque editores plurimi cum τὴν ἐπιτολήν permutant. Deinde omittit Ptolem. contra textum receptum: ἐγγίζει μοι τῷ στόματι ἀντῶν καί, idque grave est. Denique alterum σοῦ addit cum nonnullis codicibus, sed ἵνα εὖ σοι γένηται e loco Exodi petitum, τῷ θεῷ et τῶν πρεσβυτέρων cum nullo.

Ad Matth. 12, 25. spectat οὐκία ἢ πόλις μερισθεῖσα ἐφ' ἑαυτήν, ubi ἐφ' ἑαυτ. convenienter locis Marci et Lucae geminis teneatur D al. quum plerique testes habeant καθ' ἑαυτῆς, pauci καθ' ἑαυτήν.

Restat ut Heracleonem videamus. De eo mire Scholzius: *Textus ejus a recepto haud differbat.* Sibi rem putat esse cum credulis. Istud unde tandem hausit? Perpauca enim de Heracleonis textu Origenes refert, praeterea quæ nihil sciunt. In illis vero est quod testatur, eum Jo. 1, 3. post οὐδὲ ἐν pro arbitrio addidisse τῶν ἐν τῷ κόσμῳ καὶ τῇ κτίσει²⁸⁾. Tum simpliciter ad Jo. 4, 18. notat: ἡμεῖς μὲν οὖν ἀνεγνωμεν· Πέντε ἀνδρας ἔσχε, παρὰ δὲ τῷ Ἡρακλεῶνι εὗρομεν· Ἐξ ἀνδρας ἔσχε²⁹⁾. Deinde Heracleon invito Origene invitoque recepto textu Jo. 1, 28. legit Βηθανία³⁰⁾, non Βηθαβαρά. Denique Jo. 4, 21. Origenes sic refert ut appareat, eundem se textum cum Heracleone sequi³¹⁾. In eo est autem πιστεῦν

²⁸⁾ Cf. Opp. ed. de la Rue tom. IV. p. 66.

²⁹⁾ Cf. tom. IV, p. 221.

³⁰⁾ Cf. tom. IV, p. 140.

³¹⁾ Cf. tom. IV, p. 225. Idem minus liquet Jo. 4, 34., ubi Orig. habet ποιῶν pro vulgari ποιῶ, et 4, 36., ubi Orig. καὶ post ἵνα omittit, quod utrumque Wetstenium, Griesbachium, Scholzius secutus ipse quoque et Heracleoni et Origeni tribui. Tamen vero his quoque locis probatur, Scholzius de Heracleonis textu a recepto haud diverso illo disputantem et temere disputasse et repugnasse ipsi sibi.

μοι, γίναι, quemadmodum contra multitudinem testium constantinopolitanorum contraque receptum textum qui est: *γίναι, πιστευσόν μοι*, habent B C* L Veron. Athan. Cyr. Hilarius. Tuentur *πιστετε* etiam D al. et Chrs.

Hæc utiliter commemoranda et exscribenda duxi textus sacri documenta antiquissima. Sunt autem omnia ita comparata, ut tum variantium lectionum sigaa plura habeant perquam probabilia, tum ubi revera quid scripserint auctores dubium est, conspirent cum testibus suspectis illis quidem, africanis et occidentalibus, excepto uno loco Rom. 11, 21. de quo vide supra Seniores apud Iren.²²⁾

Ad hæc igitur judicari velim opinionem Scholzii, qua duo priora post Chr. secula textus Novi Testamenti integritatem conservavere, heredes institutura asiaticos quos vocant codices. Per se quidem nihil est simplicius, nihil veri similis, quam per illud saltem temporis spatium virorum summorum libros sine ulla perfidia aut negligentia tractatos esse atque propagatos. Sed quum jam in eunte seculo tertio magnam textus varietatem inventam esse certum sit nibilque singulare innotuerit quod tum potissimum ejus rei sustinuisset causam: prioris ætatis fides jure vocatur in dubium et inquirenda sunt argumenta in re posita. Jam vero ea quo par est studio ab historia petita, si quid probant, probare vidimus contrarium. Huc accedit, ut jam tetigi, tum quod antequam certi libri publicam apud universos nacti essent auctoritatem, liberio rem fuisse eorum usum credibile est, tum quod doctorum christianorum ingenia quo propius ab ipsius ætate Christi scriptorumque sacrorum abfuerit, eo magis, ut res ferebat, ita viguerunt et sustentata sunt, ut non in unis paucis iis, quæ ab Apostolis consignata literis habe-

²²⁾ Scholzius quidem magni facit momenti quod iidem Seniores tum 1 Cor. 10, 9. *Χριστός*, de quo ante exposui, tum 1 Cor. 10, 11. *πάντα* exhibent consentientes cum testibus constantinopolitanis. Ego vero nullus dubito quin *πάντα* illatum sit genuino textui. An forte duce Marcione emendasse locum alexandrinos grammaticos arguet? Nihilne ei dubitationis eo injicitur quod illud præter graves qui omittunt testes tot alii haud spernendi aliter ponunt?

bant, salutis novae tesseram aut summam rerum legem putarent positam esse.

II.

Altero loco examinatum me professus sum ea Scholzii argumenta quibus probat, codices qui supersunt constantinopolitanos in exhibendo textu ejusdem fere participes esse virtutis qua excelluisse putat primorum post Chr. seculorum codices. Id quidem iis potest supervacaneum videri, qui me his modo expositis demonstrasse existimant, celebratam istam textus integritatem ad tertium usque seculum non fuisse. Sed hoc nt demonstratum sit, codices constantinopolitani si quam simillimum cum antiquissimis illis textum ad huc usque diem reperierunt, haud exiguum profecto sunt commendationem habituri. Qua in re ne videar ambigua saepe Scholzii urgere verba. Defendit ille hoc, codices asiaticos, quamvis non ab omnibus sordibus liberi sint atque etiam unus et alter cum alexandrinis exemplaribus collatus indeque videatur esse corruptus, tamen universos non in tales, in quas alexandrinis, incidisse manus et genuinum textum prae reliquis testibus omnibus retinuisse maxime. Hinc patet, immensum discedere Scholzium a nobilibus triumviris Griesbachio, Hugio, Eichhornio, quum unos codices asiaticos, si proprie dicis, plane non recensitos ducat. Erit autem recensere nihil aliud quam inepta sedulitate multifariam a vero detorquere. Atque inde est quod superrime ille dixit: Nomen recessionis omnino detrecto²³). Sed argumenta videamus.

Ex eo, inquit, quod documenta critica alexandrina sunt antiquiora, nihil in gratiam textus illorum erui potest; primum enim gravitas testium non solum ex eorum aetate sed etiam ex aliis rebus, quae fidem et auctoritatem ipsis conciliare possunt, judicatur; potuit enim seculo decimo quinto e codice longe antiquissimo apographum fieri quod exemplar suum exactissime repraesentaret. (*Prolegg.* p. CLXVII.)

²³) Cf. N. T. tom. II. *Prolegg.* p. I.

In his varie peccatam est. *Non solum* ex aetate judicari vult testium gravitatem. Itaque tamen aliquid gravitatis ex sola aetate accedit codici; id sibi contradicens negat. Deinde quum de aliis rebus auctoritatem conciliaturis se dicturum simulet, ad ipsam aetatem recurrit. Tum vero quale hoc est, potuisse decimi quinti codicem sequi antiquissimum. Fieri potuit id quidem; sed quis cum Scholzio dicat inde parem fidem conciliari recens scriptis cum iis quae certo sunt antiqua, ita ut in hac re utrique nihil differant? Meque profiteor fugere, qua rerum iniquitate antiquissimi codices, qui decimi quinti seculi hominibus inservivere, statim interierint. Sin autem, quod pluribus sustinet, e multo vetustioribus illi possunt esse transcripti, nonne pariter testes alexandrini, de quorum insigni aetate constat, possunt secuti esse primi seculi et alterius codices? Coërcetur vero haec conjiciendi licentia haud dubie eo quod constantinopolitani codices semper, ut ipse ait Scholzius, in ecclesiis adhibebantur, nec igitur facile vetustissima exempla erant residua. Id quod in ipsa multo priora quadrat tempora. Origenes enim lectionis *Βηθσαλæ* insignem antiquitatem significaturus non ad sua videtur provocare potuisse exemplaria, sed provocat ad ejusdem testem Heracleonem³⁴⁾.

Pergit Scholzius: Deinde codices constantinopolitanum textum exhibentes certo etiam erant plurimi seculo VIII., VII., VI., V., quorum ii qui adhuc exstant sunt apographa. Istud quis unquam est infitatus? Nihilominus dicere possis et probare, horum seculorum scripta puriora recentioribus fuisse. Aptius quaedam ejus textus constantia, quam requirit vir doctissimus, demonstrari ex eo potest quod plurimae quas proprias habet lectiones jam apud Chrysostomum et Theodoretum, in iis quidem quas tractant Novi Testamenti partibus, reperiuntur. Quae res gravis est ac nondum satis examinata a criticis.

Sed suam ipse denuo conjecturam impedit. Hieronymum existimat et asiaticos et alexandrinos codices nosse in suamque convertisse rem quum Damasi mandato satisfaceret, sensisse

³⁴⁾ Cf. Opp. tom. IV, p. 140.

vero magis opinatumque esse quam vidisse ac perspexisse constantem utriusque codicum generis diversitatem³⁵). Hunc igitur praeclarissimos codices tum temporis certe vidisse ac legisse tamque vehementer esse falsum, eos ut corruptis alexandrinis nihil suspicans aequipararet vel potius posthaberet? Testatur enim Scholzius, ubi in universum de Hieronymi lectionibus refert, eum plerumque graeco usum esse textu eoque alexandrino. Omnino certum est, Hieronymum et Constantinopoli et Antiochiae et in Syria et in Palaestina diu versatum esse literisque ibi navasse operam. Et quum totus paene habitaret in tractandis exponendisque libris sacris, ubique debebat vel maxime honorum codicum rationem et curam habere. Tamen Scholzius, invitis Bentlejis, hominis inter aequales facile eruditissimi in ea ipsa quam profitebatur arte auctoritatem esse nullam, conclusionibus suis efficit, conservatamque statuit ad posteros pervenisse textus integritatem in codicibus Hieronymo parum probatis. Neque aliter de Eusebio sentit eadem cum Hieronymo de praeclaris alexandrinis testibus perversa opinione capto. Mihi quidem magis magisque miraculosa res videtur. Itaque Eusebium quoque et ipsum orientalem nec indoctissimum praeteriit orientalium codicum praestantia, licet in mediis contaminatis lucerent vel potius delitescerent soli non contaminati³⁶)?

Sed non dissimulandum est, e Scholzii sententia caesareenses quidem et hierosolymitanos libros aliquantulum ad aegyptiacos accessisse³⁷). Ita Pamphilum nonnullos codices

³⁵) Cf. *Biblichkritische Reise* etc. p. 180. Alio loco (p. 182.) dicit, mediani quendam viam Hieronymum ingressum esse inter constantinopolitanum et alexandrinum textum. Quem qualem tandem sibi informavit hominem! E duabus codicum classibus confecit medium quendam textum novum, se duas ante oculos habere classes ignorans. Habuit alexandrinos codices praestantissimos, eosdem tamen significat ubi de codicibus errore confusis queritur. (Cf. *Prolegg.* p. CLXIV lin. 13 sqq.)

³⁶) Quam haec prolata sunt temere: Eusebius N. Ti libros ad verbum laudare solet et plerumque codicibus alexandrinis usus fuisse videtur. Sed quum haud raro ab iis recedat et alterius classis codices sequatur, patet, eum codices palaestinos non respicisse. (Cf. *Prolegg.* CXLIV.)

³⁷) Cf. *Biblichkritische Reise* etc. p. 174. 175. Digitized by Google

Alexandriae emisse Caesareamque invexisse; iis usos esse librariorum sed rarissime; inde vero maxime vetustiores evangeliorum codices constantinopolitanos, ut EFGHS³⁸⁾, integritatis damnum contraxisse. Vult itaque ad horum ingenium paululum mixtum non ipsam judicari classem. Quod quum diducat in singula et ex ipsius Scholzii sententia non ad rei summam faciat, non est quod nunc fusius tractem. Sed plura poscit sibi Pamphilus.

Hunc admiratorem Origenis fuisse ejusque quae Vetus Testamentum spectabant curas describendo divulgandoque in communem utilitatem convertisse, auctor est Hieronymus³⁹⁾. Hunc eundem multa Novi Testamenti exempla praeparasse, ut quam necessitas poposcisset volentibus largiretur, et Eusebius et Hieronymus tradidere⁴⁰⁾. Nihilominus Scholzius confirmat, eum in bibliothecam Caesareensem, cujus ipse conditor erat, nonnullos tantum alexandrinorum codices iatuisse quos non plane contemnerent librarii. Haec quam inter se pugnant! Ipse scit, de exemplari manu Pamphili scripto testari, ut taceam alium⁴¹⁾, celeberrimum codicem coislinianum (Nr. 202. Paul. epp. H.) saeculi, ut Wetstenius vidit, quinti, in quo notatum est: ἀνεβλήθη δὲ ἡ βιβλος πρὸς τὸ ἐν Καισαρείᾳ ἀντίγραφον τῆς βιβλιοθήκης τοῦ ἁγίου Παμφίλου, χειρὶ γεγραμμένον αὐτοῦ. Illum quidem ex alexandrinis esse testibus, non dubitant. An tamen vero est veri simile, Pamphilum in iis quae paravit exemplaribus non prae ceteris Origenem alexandrinorumque esse secutum? An nihilominus veri umbram habet, Pamphilum emisse nonnullos alexandrinorum codices ex hisque paucis librariorum rara indulgentia paucas hujus classis sordes immigrasse in egregios asiaticos?

Sed plura rerum restant vestigia, quae ne pulchrum ordinem turbarent, noster conjecturis providit. Audentes scilicet fortuna juvat et, ut addit Cicero quidem, etiam ratio.

Est Constantini Magni ad Eusebium caesareensem epi-

³⁸⁾ Cf. l. I. p. 187.

³⁹⁾ Cf. *adv. Ruffin.* lib. II, c. 27.

⁴⁰⁾ Cf. *Euseb. h. eccl.* VI, c. 32. *Hieron. adv. Ruff.* II. 9.

⁴¹⁾ Cf. Eichhorn: *Einleitung* etc. IV, 309.

stola⁴²⁾; qua is adornaturus digne Byzantium suum eaque quae maxime necessaria ducebat piorum coetibus procuraturus docto viro mandat, ut quinquaginta divinarum scripturarum codices ab artificibus antiquariis venuste scribendi peritissimis, sive, ut Cassiodorus vertit, perfecte artem scientibus, describendos et quam primum mittendos curet. Subjungitque epistolae Eusebius, dicta continuo opus ipsum excepisse seque in voluminibus magnifice exornatis terniones et quaterniones ad imperatorem misisse. Jamvero Eusebius, qui, ut Scholzius ait, plerumque alexandrinis utebatur codicibus, hos, quum *non respuisse* palaestinenses dicatur, optimos ratus eorumque celebrans auctoritatem, Constantini mandato bonaeque de se existimationi satisfactorum non poterat non quales codices habebat optimos comparandos curare. Accedit quod quinquaginta codices et brevi et ab artis peritissimis scribendi erant; hanc vero artem Alexandriae floruisse indeque pependisse Caesaream comprobant omnia. Ad haec quid Scholzius? Hoc, inquit, sine ulla dubitatione affirmaverim, codices hos vel non fuisse aegyptios — similis enim veri est, palaestinenses codices quam alios in his parandis adhibitos esse adeoque horum textum praevaluisse — vel deletos fuisse cum regnante Basilisco seculo V. bibliotheca a Juliano aucta combureretur. De priore, opinor, visum est; reliquum est posterius. Profecto mirum id quidem; potissimum hos eo deletos esse incendio. Doctene exploratum est, quinquaginta codices in communem usum paratos⁴³⁾ iisque quibus opus erat distributos irrepisse sensim in bibliothecam augustam ibique seculo quinto combustos esse? Quum describenda sine dubio plura nova essent exempla et Constantinopoli et ubicunque illos Caesar largitus erat, ab his perperam scilicet invectis constanter abstinuisse librariorum? Sed istud ut ne cui videatur mirum, addit Scholzius: Vestigia enim damni codicibus constantinopolitanis facti multa non exstant. Denique sententiam inflectens paullulum suam sub-

⁴²⁾ Cf. Theodoret. l. l. c. 16. Euseb. *de vita Constantini* IV, 36.

⁴³⁾ Est in epistola Constantini: *qui et legi facile et ad omnem usum circumferri possint.*

jungit illud: Vero etiam proximum est, codicum palaestinensium — quos in ista re adhibitos probat — textum lectionibus quas Origenes maxime probaverat fuisse mixtum.

Quae quidem omnia tam artificiosa sunt, tam contorta, tam apta ad explicandam veram indolem asiaticorum nostrorum codicum undique depravatorum, tamque contraria integritati textus in iis prae ceteris conservatae, ut, ne cum umbra conferre arma videamur, supersedendum sit pluribus⁴⁴).

Praeterea vero quae de simili alexandrinorum codicum propagatione traduntur, minoris momenti sunt. Ut enim taceam obscuram quandam famam quam Scholzius refert et nihil nisi rem commentitiam habet (cf. *Prolegg.* p. CLX.): volumina codicum rogante Constante Augusto se confecisse ad eumque misisse, narrat Athanasius⁴⁵). Sed id obiter commemorat nihilque praeterquam de ea re compertum habemus. Haec volumina quod Scholzius tantummodo occidentalibus data esse usuique fuisse censet, probabiliter censet, quamquam Illyricum quoque in Constantis ditione erat idque Graeciae finitimum. Tamen etiam in hac disputationis parte perperam ille versatus est. Facile igitur, inquit, quis dixerit, codices alexandrinus fuisse celeberrimos, longe lateque propagatos eorumque textum eo quod Athanasius confectos ad ipsum transmisit magis magisque diffusum. Talia dicturo objicit, in ea re ipsius tantum Athanasii auctoritatis rationem esse habitam, nullius codicum conditionis. At cur tandem mordicus tenet, alexandrinum episcopum non fuisse celeberrimos? Per se patet, alexandrinum episcopum non alios quam alexandrinus misisse codices. A qua vero alia re magis quam ab auctoritate utentium proficisci poterat auctoritas codi-

⁴⁴) Rectius, mea quidem sententia, Scholzius ante suam N. Ti editionem et de hac re et de ea quae statim tractabitur judicavit in *Curis criticis* p. 48., assensitque ei Rinckius, vir ingenii acumine insignis, qui in *Lucubrations critica in acta app.* etc. p. 11. scribit haec: Conjectura Scholzii minime respondenda videtur, editionem orientalem s. byzantinam ex iis libris manasse quos Constantinus M. cura Eusebii episcopi caesar. et Constans cura Athanasii episcopi alex. eleganter et accurate describi et in Europam mitti jussert.

⁴⁵) Cf. *Apolog.* p. 236. (ed. Benedict. 1777. I.)

cum? Doctorum alexandrinorum praeclara nomina ille non vocat in dubium; sed eorum codices magnopere commendatos fuisse etiam atque etiam negat. Ceterum Constantem atque eos qui mandati suasores fuerunt sine dubio latebat, quanto inferiora alexandrina exemplaria essent constantinopolitanis; alioquin non ab alexandrino homine petendi erant codices. Ea vero, ut hoc obiter addam, ratio, qua Athanasius librorum mandatorum mentionem facit⁴⁶⁾, significare videtur, tale quid nihil novi aut insoliti habuisse.

Sed haec hactenus. Quemadmodum per se audacter, temere, mire conjicitur, totam eorum classem codicum qui per Asiam minorem et Graeciam in usu erant, a primis inde seculis usque ad tempora inventae artis typographicae textum sacrum paene illibatum conservasse, omnibus per reliquas hominum christianorum terras varie neglectis graviterque corruptis, quum ceteroquin nulla vel pietatis singularis vel admirabilis diligentiae vel doctrinae eximiae monumenta posteritati tradiderint iidem illi ad quos pertinebant orientales: ita quicquid de historia codicum proditum est memoriae, docet, neque cognitam fuisse librorum constantinopolitanorum praestantiam antiquitatis viris doctissimis in eoque literarum genere maxime versatis, neque ab alexandrinorum contagione abstinuisse christianos constantinopolitanos. Si quis autem opiniones praejudicatas sequi mavult quam certis rerum vestigiis insistere, nihil moror.

III.

Ad tertiam progrediar hujus contra Scholzium disputationis partem, qua disserendum est de codicum indole, de ipsius textus, quem alexandrini codices quem produunt asiatici, praestantia. Hanc ille negligendam nec nisi leviter tangendam duxit. Ea non esse graviorem, habeo persuasissimum. Ut enim constet de codicis patria, unde quid valeat scis nisi ab ejus indole? Ut quid

⁴⁶⁾ Ita refert: *πικρία τῶν θείων γραφῶν κελύσαντος αὐτοῦ μοι κατασκευασίας, ταῦτα ποιήσας ἀπέστειλα.*

originis praestet nobilitate majorumque gloria, poteritne summo fungi munere nisi suo excellat ingenio? Summum vero ac grave munus est docentis, quae sint vera Christi et Apostolorum verba. De grammaticorum alexandrinorum temeraria textus emendatione commentum, quod, si quid video, tanti tamque pertinacis erroris primaria exstitit causa, unde tandem habes nisi a docto, subtili, integro textus utriusque classis examine? Sed hoc quidem unde sit rei ignaris, non attinet dicere; unde sit homini intelligenti, non habeo dicere.

Sed ad propositum ut perveniam, in his quoque quae Scholius dedit videre singula, oro ut ne aegre lectores ferant. Si etiam, inquit, rationibus internis aliquid efficere velimus, textum constantinopolitanum multo magis textui genuino accedere videri quam alexandrinum, facile nobis dabitur. Plurima huc pertinentia producere in promptu foret, sed sufficiant in re clara pauca exempla. (Cf. *Prolegg.* CLXV.) Quae jam affert, vel falsa sunt vel dubia.

Et primum quidem ad peculiare multas Lucae dictiones provocat, quas in textu constantinopolitano reperiri, in alexandrino autem interdum mutari, ex lectionum sylloge dicit cognosci posse. Ita *ἔλεγε δὲ καί*, *εἶπε δὲ καί*, *ᾗ ἄλλον δὲ καί*, *ἀπέθανε δὲ καί*, *ἔλθε δὲ καί*, *παράδοθήσεσθε δὲ καί*. Ex iis quos citat locis hi tantum variantem lectionem habent: XIV, 12. om. *καί* V al. Syr. Ar. p. Erp. XVI, 1. om. *καί* SV al. pm. edd. Ital. Hier. XVIII, 19. om. *καί* EGKSV al. pl. vv. pl. Bas. Theophyl. XIX, 9. om. *καί* 127.* XXI, 16. om. *καί* 13. 346. In his igitur omnibus ne unus quidem ita comparatus est ut dicas, alexandrinis testibus deesse *καί*. Quod vero XVIII, 1. *καί* omittunt BL al. m. tres edd. It. et VI, 6. BLX al. vv. pm., id an recte fiat jure dubitari potest; posteriore enim loco requiri illud *καί* videri potuit ratione habita versus primi; priore reputandum est, saepe offendisse ⁴⁷⁾ illud *δέ* simpliciter ut videtur quidem annectens, quod Lucas prae reliquis Evangelistis plane e Graecorum usu

⁴⁷⁾ Cf. X, 2. 37. XIII, 15. IX, 9. 50. VI, 9. IV, 9. ubi modo cum *οὐδὲ* modo cum *καί* commutatum est, quanquam in hac quoque re est quod excipiat.

peculiare habet. Admodum autem fallitur, qui quae quis scriptorum plerumque et proprio sua habet, nihil excipiens negat ab aliena manu posse profecta esse. E quo genere commemoro tantum Synopticorum *ἰδοῦ* et Pauli *Χριστός Ἰησοῦς*. Porro XXI, 2. omittunt *καὶ* B K L M X al. pl. videturque id eo omitti rectius quum ab A G H S V al. pm. aliter ponatur. At vero VI, 39. fore soli alexandrini et quidem B C D F L al. Vg. It. tuentur *καὶ*. Quae quum ita sint, Scholzius confidenter refert, istas lectiones in textu constantinopolitano reperiri, in alexandrino interdum mutari. Ita quidem qui sibi videtur de classibus codicum iudicare recte, recte iudicavit ubi tacuit.

Sed vidcamus de reliquis. Codices, ait, alexandrini vel omnes vel permulti habent Luc. VII, 24. 25. 26. *ἐξήλθατε* s. *ἐξήλθετε*, sed Lucae tempus praeteritum est solennius. Citat in hanc rem V, 32. XXII, 52. Idem Scholzius post duas fere paginas laudatae alexandrinorum codicum praestantiae haec objicit: Quae de articulo, de particulis nonnullis, de verborum temporibus, de vocum positione proferuntur, ita comparata sunt, ut in utramque partem disputari possit. Atque, sic mihi liceat pergere, Scholzii disputatio ita est comparata, ut videatur ludere, non iudicare. Vestis enim candida quae ei candida est in constantinopolitanis, cana si non nigra est ei in alexandrinis. Quod ipsum illud *ἐξήλθατε* attinet, plane cum altera parte Scholzii fecerim; est enim dubium ⁴⁸⁾. Potest forma *ἐξήλθατε* quippe paullo insolentior ab alteris in *ἐξήλθετε*, ab alteris in *ἐξελήλυθατε* mutata dici. Eadem plane ratio est loci XXII, 52. Non negaverim quidem, comparatis Matthaei et Marci locis geminis, ubi codices tantum inter formas *-θατε* et *-θετε* fluctuant, com-

⁴⁸⁾ Non possum quin h. l. ante oculos ponam editionis Scholzianae quae sexcentis demonstrari potest exemplis negligentiam. Notatur ad v. 24., habere *ἐξήλθατε* s. *ἐξήλθετε* A B D K L M et sequuntur sat multi alii; ad v. 25., habere *ἐξήλθατε* B 13. 33. 157. 346.; *ἐξήλθετε* K M 124. 129. 131. 133. alii; ad v. 26., habere *ἐξήλθατε* B 13. 124. 157. 346.; *ἐξήλθετε* 131. At vero iidem illi A B D K L M atque, ut apud Wetstenium et Griesbachium videre est, iidem reliqui et v. 25. et v. 26. nominandi sunt.

mondari apud Lucam *ἔξεληλύθητε*; tamen in talibus codicum qui plerumque sequendi erunt auctoritate stare malim quam conijcere.

Porro Scholzius Luc. 9, 49. errare censet alexandrinus (sunt BLX al.), qui *ἐν* pro *ἐπί* exhibent. In eo assentior; sed is locus pertinet ad eos qui parallelorum collatione confusi sunt; quod genus et maxime frequens et ad omnes omnino codices pertinet.

Deinde pessime haec habent: Codices alexandrini omittunt Luc. 10, 22. verba *καὶ στραφεῖς πρὸς τοὺς μαθητὰς εἶπε*, sed retinent merito constantinopolitani: est enim phrasis plane ex more Lucae. At enim primum plurimi alexandrini et ipsi ea verba retinent et omittunt ex uncialibus soli DL; tum vero tale additamentum falsi suspicionem vel maxime movere quis negabit? Ita similia habes addita a paucis Luc. VII, 41. X, 19. XVI, 19., atque VII, 31. nec Scholzius dubitavit *εἶπε δὲ ὁ κύριος*, textus recepti verba, missa facere.

Nec minus repugnans sibi scribit: Codices alexandrini habent Matth. 1, 18. et Luc. 1, 14. *γένεσις*, sed constantinopolitani *γέννησις* bene: nam sermo est de generationis modo. Sibi, inquam, repugnans; ipse enim Luc. 1, 14. *γέννησις* commutavit cum *γένεσις*. Altero vero loco ubi sane admodum graves alexandrini testes, sed nec omnes et comitantibus nonnullis qui constantinopolitani existimantur, habent *γένεσιν*, critici iique probi valde dubii sunt.

Denique affert 1 Cor. 6, 9 sq. ubi cdd. alexandrinus octies habere *οὐδέ* pro constantinopolitanorum *οὔτε* dicit. Hoc temere finxit; habent enim *οὐδέ* soli DE.

Jamvero tanquam re bene gesta in hunc modum eam finit disputationem: Qui de propria singulorum Novi Testamenti scriptorum orationis indole judicant, vix quidquam reperient in textu constantinopolitano quod optatis suis non in omnibus respondeat. Atque ad haec respiciens ante quatuor annos⁴⁹⁾ confirmat, alexandrinus lectiones damnari falsas, quia longe pleraeque vel

⁴⁹⁾ Cf. N. T. Vol. II. p. III.

contextui repugnant⁵⁰), vel genere dicendi quo dignoscitur scriptor ab aliis scriptoribus rejiciantur.

Sed antequam discedam ab opinionibus Scholzii, restat ut de duabus breviter rebus explicem; primum de hominum alexandrinorum grammatica textus emendatione, quam cum aliis finxit vir doctissimus; tum de miro codicum constantinopolitanorum consensu ceterorumque dissensione. Atque illud quidem non potest

⁵⁰) De eo hujus generis loco quem Scholzius primum commemorat, Jac. 4., obiter disserere placet. Lectio Lachmanni: *μοιχαλίδες*, quam recepi et ipse pro vulgari *μοιχοί και μοιχαλίδες*, praeter Scholzius viro acutissimo et peritissimo magno opere improbat est (Cf. *Hallische Allgem. Literaturz. März 1833. 53. p. 420.*). Omittunt *μοιχοί και* AB 13. et vertunt tantum *μοιχοί* Syr. Copt. Aeth. Arm. Vulg. Corb. Vult autem ille, facile potuisse praeteriri alterum errore oculi; hinc modo *μοιχοί και*, modo *και μοιχαλίδες* esse omissum; nec apte vero Apostolum lectores suos, quum certe se non ad meretrices convertat, eo nomine compellare. Sed mea sententia primum videndum est, ne codicibus alias optimis, quos interdum unos adversus universam reliquorum vim verum tenere omnes consentiunt critici, temere id crimini des quod de aliis accidit nulli. Eadem explicatione lectiones gravissimae multae et reprobari possunt et sunt a nonnullis reprobatae. Ut vero detur, scripsisse Jacobum *μοιχαλίδες*, nemini videbitur mirum quod additum in tot exemplis legitur *μοιχοί και*. Tum quoniam ne unus quidem codex graecus *μοιχοί* omissis *και μοιχαλίδες* verbis exhibet, veri simillimum est, interpretes Syrum, Copticum illosque ceteros pariter legisse *μοιχαλίδες* sed cum consilio expressisse *μοιχοί*. Accedit quod, opinor, haud facile potuit errantibus oculis praetermitti *και μοιχαλίδες* post *μοιχοί*. Nequaquam id fieri ab iis potuit qui interpretabantur; sin ante jam factum ponitur, in pluribus id factum esse exemplaribus consentaneum est. Quod vero in pluribus tum temporis legebatur et in Syria et in Aegypto et in Italia, id ne unum quidem nobis conservasse, etiam atque etiam mirum est. Deinde omnino inest quaedam magna in eo vis, quod Apostolus ipsos adulteros genere feminino alloquitur. Idque et rei natura et dictione Jacobi valde commendatur. Denique non desunt apud Graecos admodum similia, ut Hermannus in celebri dissertatione *de officio interpretis* ostendit, pag. 22 sq. *Υποφάτιες* (est apud Pindarum Pyth. 2, 140. *διαβολιάν ὑποφ.*), inquit, *mihi quidem et iidem esse videntur qui Syracusanis ποταγωγίδες* (cf. Aristotel. Polit. 5, 11.) *audiabant et ob eandem causam dicti genere feminino. Nec dubitandum puto, quin illi non feminae sed viri fuerint: quare Plutarchus eos in Dione c. 28. τὸν καλονμένον προσαγωγίδας vocavit.* Potest vero etiam Latinorum scortum comparari, quo et viri et feminae significabantur. Similiter de loci lectione atque natura statuit Theilius V. S. Venerabilis, v. ejus *Commentarium*. Digitized by Google

nunc ita tractari ut absolvatur ab omni parte. Universam N. Ti dictionem pro variis iis modis quibus differt ab usu veterum Graecorum subiisse Alexandriae examen, non demonstratum est. Idque ineptum est dicere, quoniam auctores N. Ti ad eum graeci sermonis usum se conformarunt quem LXX interpretes alexandrini et ipsi praeciverant. Ex quo simul intelligitur, errare eos qui seriores quasdam in flectendis nominibus verbisque formas et quae hujus generis sunt alia, ab alexandrinis grammaticis illata malunt quam ab ipsis profecta sacris auctoribus. Quod reprobandum eo magis est, quum apud eos alexandrinus doctores, qui ut Clemens, ut Origenes, erudite et eleganter scripsere, rariora sint talia, quin etiam mutata in iis locis legantur quos e libris sacris citant. Nec vero majorem probabilitatis quam temeritatis speciem habet qui ad librarios et quidem indoctos — constat enim et ipsos eruditos ut Origenem, ut Pamphilum, ut Euthalium, describentium officio fungi esse solitos — ista referenda ducit. Atque igitur ab hac quoque parte ut commendantur alexandrini, ita reprehenduntur asiatici.

In aliis vero quae ad rem grammaticam spectant, in adjuvanda verborum, dictionum, periodorum perspicuitate atque elegantia elaborasse alexandrinus perhibent. Nec nego equidem, in codicibus talia inveniri multa, sed nequaquam inveniuntur in solis alexandrinis. Quemadmodum Luc. 15, 16. *γεμισαι τὴν κοιλίαν ἐκ* apud graves nonnullos hujus classis testes unumquemque mosquensium mutatum est in *χορτασθῆναι ἐκ*, quod, ut etiamnum in scholiis legitur, apparet glossam nam e multis fuisse neque ipsum ab elegantia commendationem habere: ita in solis duobus constantinopolitanis Marc. 9, 49. pro *ἀλισθήσεται* legitur *δοκιμασθήσεται*. Verum est, ter, nisi fallor, formulam illam Lucae, in qua *ἐγένετο* hebraeum redolet, ab alexandrinis multis vitatam esse, sed semel etiam mutata est in codice constantinopolitano (F. cf. Luc. 2, 46.) et plus quadragies ea apud omnes intacta conspicitur. Item dativus ille participii, in quo ad absoluti naturam quaedam accessit attractio, ut Matth. 8, 28. *ἐλθόντι αὐτῷ ὑπήνεσαν αὐτῷ*, apud praestantissimos alexandrinus cum genitivo absoluto passim permutatus legitur. At vero eadem ratione apud

constantinopolitanos Tit. 3, 5. pro *ἔργων ἃ ἐποίησαν*, quod consentientes codices antiquissimi una cum Clemeate tuentur, mutatum est in elegantius *ἔργ. ὧν ἐποίησ.*; 1 Cor. 10, 16. *τὸν ἄρτον ὃν κλωμεν, οὐκὶ κοιν. ἐστίν* in simplicius ὁ ἄρτος etc. Ita iidem Jo. 19, 38. habent ὁ Ἰωσ. ὁ ἀπὸ Ἀρ. pro Ἰωσ. ἀπὸ Ἀρ. Rom. 10, 4. ἡ δέησις ἢ πρὸς τ. θ. pro ἡ δέησις πρὸς etc. Luc. 5, 7. *τοῖς μετόχοις τοῖς ἐν τῷ πλ.* pro *τ. μετόχοις ἐν* etc. Ita Matth. 14, 6. quod plurimorum codicum alexandrinorum est *γενεσίαις δὲ γενομένοις* s. *ἀγομένοις* multo minus a re grammatica commendatur quam quod fere uno consensu constantinopolitani tuentur *γενεσίαις δὲ ἀγομένων*, vel quod ex utrisque habent pauci *γενεσίαις δὲ γενομένων*. Pluraque hujus generis afferri facile possunt.

Sed haec ut sint ejusmodi, de quibus in utramque disputari posse partem dicant, proponam quae certo probent. Phil. 2, 1. omnes codices antiquissimi tuentur *εἴ τις σπλάγγνα*. Quod, sive a Paulo sive ab aliena manu profectum est, non potuit ferri ab homine emendationis grammaticae studioso. Similis ratio est formae *καθαρίζων* pro vulgari *καθαρίζον* Marc. 7, 19. Illud in alexandrinis longe plurimis gravissimisque legitur; utut vero iudicatur, grammaticorum oculos non potuit effugere. In Apocalypsi autem quotquot habentur soloecismi vel certe lectiones a lege grammaticorum alienissimae: ab alexandrinis religiose servari solebant, quum plerumque immutarentur atque corrigerentur ab asiaticis. Perpauca afferam exempla. 3, 12. *τῆς ἱερουσαλήμ ἢ καταβαίνουσα*; textus receptus habet: *τ. ἱ. ἢ καταβαίνει*. 5, 8. *ζῶα λέγοντες*; textus receptus: *ζ. λέγοντα*. 7, 9. *δοτώτες* et *περιβεβλημένοις*; in textu recepto est: *δοτ.* et *περιβεβλημένοι*. 9, 14. *ἀγγέλῳ ὁ ἔχων*; vulgare est: *ἀγγ. ὃς εἶχε*.

Porro huc pertinet quod particulae quae pro lege et consuetudine Graecorum cum conjunctivo et optativo modis componi solent, ut *ὅπως*, *ἵνα*, in gravibus codicibus alexandrinis multo saepius quam in textu recepto sit cum indicativo et futuri et praesentis temporis junguntur. Quod si non ad auctores ipsos referendum est, quamvis referri ad eos saepe probabiliter videatur, neglectae potius quam emendatae grammaticae alexandri-

nīs suspicionem movet. Ex multis quae in editione mea videre est unum afferam: Tim. 2, 4. *ἵνα σωθῶσι ζῶσιν.*⁵¹⁾

Praeterea ut taceam multos eos N. Ti locos, qui in plurimis omnino codicibus ita leguntur ut quadam laborent obscuritate quae facile potuerit removeri emendatoris licentia grammatici, alii a solis alexandrinis mire impediti traduntur. Ita 2 Tim. 4, 1. *Διαμαρτύρομαι ὅτι ἐγὼ ἐνώπιον τοῦ Θεοῦ καὶ τοῦ κροῦν Ἰ. Χρ. τοῦ μέλλοντος κρίνειν ζῶντας καὶ νεκρούς καὶ τὴν ἐπιφάνειαν αὐτοῦ καὶ τὴν βασιλείαν αὐτοῦ, κήρυξον etc.* Act. 4, 25. *ὁ τοῦ πατρὸς ἡμῶν διὰ πνεύματος ἁγίου στόματος Δαυὶδ παιδὸς σου εἰπών.*

Quibus omnibus hoc efficitur, extitisse quidem inter varia multa curam emendandae grammaticae causam corrupti textus sacri; ea vero ut solis fuerit alexandrinis vel iis certe prae ceteris maxime, abesse tantum, ut magis etiam conspicua sit in testibus nostris asiaticis.

Tandem quem magna Scholzius laude effert, mirum codicem constantinopolitanorum consensum non tantam quantam vult auctoritatis vim habere, inter alios nuper demonstravit Rinkius⁵²⁾ ac facile dictu est. Seculo enim quinto iisque quae proxime secuta sunt conferentes plura varia conficere solebant exemplaria nova: medio vero aevo et postea nulla amplius alia monachis, qui describendi officio fungebantur, fuit cura, quam ut exemplar unum sibi propositum exscriberent quam diligentissime. Cujus rei causas jam Griesbachius docte indagavit; potissima mihi quidem videtur ea fuisse, quod, quum alias graeca literarum sacrarum exempla fere non amplius in usu essent, apud Graecos certus textus publicam quandam auctoritatem nactus isque pro arciore ea, quae inter coetus erat, communionem sancto est propagatus. Quae sententia magnopere eo confirmatur, quod simillima ratio est textus latini. Is in exemplaribus ante seculum fere undecimum exaratis admodum variat; postea autem, multe

⁵¹⁾ Cum Wetstenio praetermissi ad eum locum notare H, quo sane pondus accedit lectioni Lachmannianae. Griesbachius et Scholzius, ut in talibus saepe, variantis lectionis nullam mentionem faciunt.

⁵²⁾ Cf. *Lucubratio critica* etc. p. 10.

quidem ante Sixtum V. et Clementem VIII. tantam induit constantiam, ut testante nuperrime Fleckio ⁵³⁾ codices innumeri seculi XI., XII., XIII. ut militum saga similes sibi esse soleant, quique viderit mille, vidisse unum videatur. Ex ipsis vero codicibus constantinopolitanis, qui uncialibus literis scripti magna caterva paullo sunt antiquiores, propius ad variam alexandrihorum indolem accedunt. Id quod nec Scholzius infitatus est.

Ceterum majorem quam revera est perhiberi puto codicum praeter constantinopolitanos varietatem. Quod enim limato iudicio distinxerunt alexandrios et occidentales, id perperam improbavit Scholzius ⁵⁴⁾. Convenit quidem alexandrina classis cum occidentali in multo pluribus quam cum asiatica, tamen utramque si quis penitius cognitam habet, nisi miscendi contorquendique amans non plane confundet. Itaque laudabiliter Rinckius ⁵⁵⁾, quocum fere Lachmannus facere mihi videtur, ex uno fonte duos rivulos emanasse dicit, africanum et latinum; ita ut postquam divisa sunt duo codicum universorum genera, alexandrinum et constantinopolitanum, denuo dividantur in illo quidem duae classes, africana et latina. Atque idem fieri posse in asiatico, quanquam nondum probatum, tamen est probabile. Ita Scholzio discrimen inter palaestinenses et reliquos codices asiaticos intercedere visum est. Ita Hugius novam illam recensionem excogitavit nominavitque Origenianam, quae quidem non ita abhorret a Scholzii palaestinensi. Ita Griesbachius in iisdem fere cum Hugio codicibus non recensionem quidem singularem, sed tamen simile quid inesse voluit. Quoniam autem nihilominus a Scholzio non modo latini sive graecolatini, sed etiam antiquiores codices illi qui interdum prae ceteris mixti audiunt, in alexandrinis ponuntur, major hujus classis

⁵³⁾ Cf. *N. T. vulgatae editionis etc. cum variantibus lectionibus codicis Amiatini*. 1840. prolegg. p. VIII et XXXIV.

⁵⁴⁾ In ea quoque re fluctuavit ille, quod, ut ante indicavi, Hieronymum inter constantinopolitanos codices et alexandrios tenere medium putaverat, post tamen plane confudit alexandrios cum occidentalibus, ad quos maxime pertinet Hieronymus.

⁵⁵⁾ Cf. *Lucubratio crit.* etc. pag. 4.

cernitur discrepantia eaque suspecta habetur. Contra vero, ut utar exemplo, evangeliorum codices praestantissimi BCL prorsus consentire solent eosque in uno quarto Marci capite viginti quinque locis conspirare contra constantinopolitanos, Hugius ostendit⁵⁶). Nec obliviscendum est, tum quod saepe manci sunt antiquissimi codices, unde in apparatu dissentire videtur qui tacet, tum quod accuratiore collatione multo saepius quam huc usque visum est conveniunt⁵⁷).

Atque de Scholzio quidem haec hactenus. Optavit ille et cupiit vehementer, ut sollicite expenderentur omnia momenta istius demonstrationis, idque ab iis arbitris qui hoc maxime studiorum genus colunt. (Cf. *Prolegg.* CLVIII.) Feci equidem quod potui. Haec eum boni consulturum spero. Non viri rationem habebam sed sententiae, non novitatis gratiam capturus eram sed sanctam rem pro viribus illustraturus. Neque autem, quia haec omni studio exponerem, videbar mihi recte disputaturus reliqua aut curas meas criticas confidenter foras daturus.

Jamvero addam quae restant in pertractanda de recensionebus quaestione, breviterque dicam quamnam idcirco in constituendo textu viam ingrediendam mihi existimaverim.

De singulis recensionum documentis videndum est. In alexandrinis testibus, ubi abs re est, distinguiam africanos et latinos, eosque qui textum quendam exhibent mixtum in parenthesi apponam iis quibus accedunt proxime. Sic igitur codices graecos unciales ordinaverim:

In evangeliis sunt *africani* BCLX, Ev. Matth. Z, fragmenta NPQW TT. (AKMA.)

latinus D. (de reliquis fere cum Hugio nominandi sunt 1. 13. 69. 124.)

constantinopol. FGHSUV (E, fragmenta I).

⁵⁶) Cf. *Einleitung* etc. I. p. 211 sq.

⁵⁷) Hoc me ipsum profiteor sexcentis expertum esse quum apparatus Wetstenii, Griesbachii, Scholzii Bentlejana codicis Vaticani collatione in Actis et Epistolis auferrem.

In actis *africani*: ABC (fragmentum F).

latini: DE.

constant. H (G).

In epistolis Paulinis *africani* ABC, fragmenta H.

latini DEFG.

constant. I.

In epistolis catholicis *africani* ABC.

constantinop. H (G).

In apocalypsi *africani* AC.

Inter alexandrinus et constantinopolitanos medium tenere videtur B.

Haec facile cum Griesbachii, Hugii, Scholzii rationibus conferri queunt. Quos enim africanos dixi, Griesbachius dicit alexandrinus, Hugijs Hesychianos; latini Griesbachio sunt occidentales, Hugio ἡ κοινή ἔκδοσις; quos cum Griesbachio constantinopolitanos nominavi, Hugijs Lucianos nominat. Praeterea in AKM Evangeliorum codicibus Hugio inesse visa est Origeniana illa recensio. Scholzio autem praeter constantinopolitanos omnes promiscue vocantur alexandrii.

Praeterea codices cursivis literis scripti fere omnes cum constantinopolitanis faciunt; de paucis qui cum reliquis componi possunt, hi potiores esse videntur: in evangg. 1. 13. 22. 33. 69. 106. 118. 124. 131. 157. 346. 435; in actis et epistolis catholicis 1. 13. 25. 31. 36. 40. 68. 81. 96. 137. 180; in epistolis Paulinis 1. 17. 31. 37. 46. 47. 67.** 71. 73. 109. 176; in apocalypsi 2. 7. 12. 13. 14. 36. 38. 82. 83.

De interpretationibus autem cum constantinopolitanis constanter convenit nulla, sed maxime conspirant Gothica, Slavonicae, Georgiana, quae quidem e codicibus constantinopolitanis facta esse a Scholzio perhibetur, tamen nullius paene videtur usus critici fuisse, atque etiam, quanquam excipienda sunt sat multa, Syriaca posterior. Ceterae omnes ad alexandrinus propius quam ad constantinopolitanos accedunt. Ac latinae quidem quae sint classis, per se intelligitur, nisi quod memorabile est, cum africanis nobilissimis magis consentire antehieronymianas quam vulgatam, quippe cujus tex-

tus e variis codicibus videatur mixtus. Iisque addenda est versio Saxonica. Aegyptiacae vero, sive Coptica, Sahidica, Basmurica, mihi non visae sunt cum latina magis classe quam cum africana facere. Post has proximae sunt alexandrinis Aethiopica, Armenia, cujus quidem prae reliquis suspecta est integritas, et Syriaca hierosolymitana. Porro Arabicae et Persicae, ubi faciunt ad rem criticam, plerumque alexandrinis accedunt. Atque, quae reliqua est, Syriacam veterem, qualis certe innotuit, multo saepius cum alexandrinis, et quidem modo cum africana modo cum latina classe, quam cum constantinopolitanis convenire confirmo.

Patres denique cognati sunt alexandrinis fere omnes usque ad seculum quartum gravesque ex his prae ceteris sunt Marcion, Clomens alexandr., Origenes, Auctor. Dialogi contra Marcionitas, Irenaeus, Cyprianus, Tertullianus. De senioribus propiores iisdem quam constantinopolitanis quam plurimi tam potissimum hi sunt: Athanasius, Eusebius caesarensis, Didymus, Cyrillus alex., Macarius, Isidorus pelusiota, Lucifer, Hilarius (incluso Ambrosiastro), Ambrosius, Rufinus, Augustinus, Hieronymus. Quorum qui latinae potius quam africanae classi adscribendi sint, ita ut partim ex antehieronymianis interpretationibus partim e vulgata pependerit, in aperto est. Clementem autem et Origenem ego non dixerim cum africanis minus quam cum latinis concinere. Contra cum constantinopolitanis saepe prae omnibus consentiunt Chrysostomus et Theodoretus. Praeterea saepissime laudantur ac textu usi sunt admodum mixto atque vario Joannes damascenus, Theophylactus, Euthymius. Idem in apocalypsi de Andrea et Aretha dixerim.

Repetendum est vero quod indicavi supra, e communi criticorum sententia integram illibatamque recensiois indolem in nullo fere documento ad nos pervenisse atque adeo in uno eodemque pro diversis librorum sacrorum partibus diversam videri textus rationem⁵⁸). Huc addo, tum recensioes apertiores esse

⁵⁸) Ita Griesbachius (v. N. T. ed. Schulz. in prolegg. Griesbach.

in evangelis, actis, epistolis Paulinis quam in catholicis epistolis et in apocalypsi; tum easdem expeditiores in graecis esse codicibus quam in interpretationibus et patribus. Quocum hoc cohaeret, difficile esse dictu, quibusnam potiasimum rebus alteri ab alteris differre videantur. Jam relata est Griesbachii sententia qua africani elaborarunt in grammaticis, latini explicando dederunt operam, constantinopolitani studiosius etiam exercuere utrumque. Quae tria si conjunctim tenentur, sine dubio habent veri aliquid. Namque quae contra Scholzium identidem praedicantem emendationem alexandrinorum grammaticam disputavi, disputanda erant propterea quod is tum male in ea re opposuit alexandros constantinopolitanis, tum illorum licentiam justo longe majorem sibi informavit. Sed ista quae et ipsa suis circumscribenda finibus sunt, quum nec ex alexandrinae grammaticae nec ex proprie latinae explicationis vestigiis paucis veri aliquod censoris munus confici queat, non ita comparata sunt, ut quid africani, quid latini, quid reliqui valeant, satis cognoscatur. Equidem omnibus etiam atque etiam circumspectis hoc edoctus sum, non ita longe a Griesbachio, Hugio, Eichhornio aliisque discedens, quaecunque et in formis et in rebus per totam fere scripturam sacram textus integritati obesse videntur, ea multo saepius locisque gravissimis in recentioribus i. e. constantinopolitanis inveniri quam in antiquioribus testibus; nisi quod multo cautius adhibendi critico sunt latini quam africani, pariterque interpretationes patresque quam graeci codices. Quod pluribus luculentisque exemplis, praeter ea quae haec jam suppeditat disputatio, alio loco ante oculos poneudum existimavi et explorari a quovis poterit perlustrandis meis curis criticis. Quibus autem quod simpliciter dixi, nec ab ingenii acumine nec a subtilitate doctrinae commendatur, ii velim reputent, fieri ut in re imeditissima studiis strenue absolutis propior veri sit qui

p. LXXVII.): *Alexandrinus rcsensionem sequitur aliam in evv., aliam in epp. Paul., aliam in actibus et epp. catholicis; sic Vaticanus etiam in priore ev. Matth. parte cum occidentalibus facit, in postremis Matth. capitibus et in Marco, Luca ac Joanne cum alexandrinis concinit. Quae subtilius ille quam verius disputavit.*

acquiescat in simplici et explorato quam qui speciosa et incerta jactet.

Consequitur autem, varias testium classes, quæquam esse negari nequeat, magis tamen pro diversitate terrarum in quibus textus per secula propagabatur quam unius vel complurium certo consilio videri exortas. Licet enim cum quadam probabilitate de certis verisque textus emendatoribus proponi queat conjectura: ea tamen in ipsa exercenda arte critica homini cauto desereanda erit, quoniam istorum studia tum qualia fuerint nos fugit, tum ætatem tulisse etiam atque etiam dubium est, tum ab ullo nobis teste tradi salva, prorsus est incredibile.

Deinde vero clarum est, antiquissimos testes, h. e. fere alexandrinis Scholzii, quaerenti id quod primum exaratum est caterva reliquorum jure haberi potiores eosque sequi præstare ubicunque non vetet causa gravior. Quam quidem imprimis mihi scripsi legem atque ita duxi observandam, ut consensum testium qui ad varias classes pertinere videntur magni facerem neque tamen anteponebam exacto de ipsius lectionis præstantia judicio. Sunt enim etiam quæ corrupta et vitiosa esse appareat, diversis interdum maximeque et africanis et latinis communia testibus. Præterea has potissimum rationes in agnoscendo constituendoque vero textu sequendas puto et ipse secutus sum:

I. Probabilis est lectio ea, quæ non neglecto antiquitatis respectu reliquarum in se continere videtur causam.

II. Suspecta sunt, ubi variat lectio, quæ e locis geminis sive Novi sive Veteris Testamenti, maxime vero evangeliorum synopticorum quæ vocant, videntur invecata esse⁵⁹⁾.

⁵⁹⁾ Equidem nullus dubito quin permagna lectionum variantium pars compositis locis geminis orta sit. Videtur id sane primis fere temporibus actum esse, ut maxime tria priora evangelia quam convenientissima inter se fierent. Hinc in historia textus indaganda antiquissima illud mihi grave videtur quod de Tatiano Syro post Eusebium (*hist. eccl.* 4, 29.) Theodoretus tradidit. Dicit enim, Tatiani evangelio διὰ τῶσδ' αὐτῶν dicto non modo usus esse qui ejus erant sectæ sed eos etiam qui apostolica dogmata sequebantur, compositionis fraudem non agnoscentes sed simplicius tan-

III. Observanda est ubique ea sermonis graeci conformatio, qua omnes Novi Testamenti auctores a veterum Graecorum consuetudine discedunt.

IV. Diligenter anquirenda et tenenda sunt quae cuique scriptorum sacrarum cogitando, sentiendo, dicendo fuisse videntur peculiariora.

Has paucas leges, quibus singula quae ad rem faciunt continentur omnia, ubivis ita sequi ut testium auctoritas conjuncta cum lectionum praestantia valeat, artis criticae est. Qua in re difficile est, in quam plurimis enucleare verum, quod in omnibus ipsis minutissimis inventum iri unquam place est desperandum. Potest ea tamen quam ingressus sum via, idque quod sentiam semper erit summum, impetrari hoc, ut et historicam strenue sequaris legem et docto rei ipsius satisfacias examini.

quam compendiario libro utentes; ac se ipsum plus ducenta ejus exemplaria in suis coetibus reperisse, iisque collectis atque amotis veros quatuor evangelistarum libros suppeditasse. Cf. *Haeret. fabul. comp.* lib. I. c. XX. (ed. *Strmondi* IV, 312.)

II. De hujus editionis adornandae consilio et ratione.

Quas in constituendo textu secutus sum regulas, earum summam breviter proposui modo. Inde intelligebatur, a textu vulgo recepto ita mihi recedendum visum esse, ut in universum nihil commendatum haberem quin commendarent testes vetustissimi. Quod qui rei rationem anteponunt consuetudinis auctoritati probaturos confido; improbantibus autem spero fore ut cum veri cura ipsa tandem persuadeat pietas, causam gravem quo tucare rectius, missa assuetorum gratia haud reformidandam esse novi molestiam. Tueri vero causam rectius eum qui fundamenta ista commoda relinquat quam qui teneat, satis ipsi illi ostenderunt qui in exercenda critica versati sunt aliter. Quorum sunt principes Millius, Wetstenius, Griesbachius. Atque Millius quidem ut Elzeviriorum textum tanquam editionis fundamentum commutavit cum Stephanicae tertiae textu, a quo istum duodecim tantum locis differre egregie errans perhibet⁶⁰), ita innumeras textus Stephanici lectiones improbat, quas vero habet probatas, eas in prolegomenorum notarumque nube modestia nescio qua abscondidit. Porro Wetstenius quoniam et ipse textum repetiit Elzeviriorum, tamen in prolegomenis pag. 151 et seq. tum editionem receptam auctoritate publica aut adornatam aut aliis praelatam esse negat, tum eo quo orta est ex pluribus editionibus conflandi unam consilio, destituto illo quidem evidenti *κρίσις*, nec paci nec infirmorum conscientiae consultum, atque, ut eruatur veritas, codicum scriptorum, patrum, versionum testimonia, quippe unde omnium unice pendeat editionum auctoritas, dicit esse producenda atque examinanda.

⁶⁰) Cf. N. T. cur. Kuster. 1710. Prolegg. 1307.

Denique Griesbachius in prolegomenorum sectione prima de opinata textus vulgo recepti auctoritate sic disseruit, ut cum singulari quadam sermonis gravitate demonstraret, edendum hodie esse Novum Testamentum ad solam ipsorum antiquorum testium fidem, nulla anteriorum editionum tanquam quae per sese commendatae sint ratione habita ⁶¹⁾).

Jamvero quod probarunt viri de critica sacra meritissimi suaseruntque: id ipsi, sive existimatorum verentes iniquitatem sive refugientes difficultatem operis sive tale quid nonnisi sensim perfici posse persuasum habentes, non exsecuti sunt. Istud tamen satis, opinor, frustra est, ad tuendum vulgatum textum cum Scholzio ⁶²⁾ provocare ad Griesbachium, qui raro eum mutandum judicaverit. Hic enim primum plurimas textus vulgaris lectiones habuit suspectas nec eas vero missas fecit; tum ut in gravioribus semper fere neglectis illis testibus antiquissimis stetit, ita quae videbantur leviora justo minus curavit; deinde non ea qua par erat diligentia denuo ipse illa exploravit monumenta, quibus maximam omnino auctoritatem tribuit; denique suis se artibus, ut ita dicam, sic implicuit, ut pleraque incerta vagarentur certique quid definiri posset aegerrime.

Primus autem ante hoc fere decennium Lachmannus, Bentleji ⁶³⁾ se insistere professus vestigiis, graecum Novi

⁶¹⁾ Ad Griesbachium, ne acta agere videar, delego accuratius scituros textus Elzeviriani origines. Breviter quidem omnia sic complexus est, ut dubitem id fieri posse pressius ipsaque ejus verba afferenda existimem: *Editiones recentiores sequuntur Elzevirianam (anni 1624.); haec compilata est ex editionibus Bezae et Stephani tertia; Bezae itidem expressit Stephanicam tertiam, nonnullis tamen pro lubitu fero ac absque idonea auctoritate mutatis; Stephani tertiae presse sequitur Erasmicam quintam, paucissimis tantum locis et Apocalypsi exceptis, ubi Complutensem Erasimicam praetulit; Erasmus vero textum, ut potuit, constituit e cdd. paucissimis et satis recentibus, omnibus subsidiis destitutus praeter versionem Vulgatam interpolatam et scripta nonnullorum, sed paucorum nec accurate editorum, Patrum. V. N. T. cur. Schulz. Prolegg. p. XXXVII.*

⁶²⁾ Cf. *N. T. Prolegg.* p. CLXVI nota a).

⁶³⁾ De eo Hare 1724. referente Frid. Aug. Wolfio (*v. Literar. Analecten.* 1816. p. 48.) sic scripsit: *Ad Novum Foedus ex antiquissimis cdd. pristino nitore restituendum animum adjecit, ut graecum textum ab insana*

Testamenti textum proposuit e solis haustum libris antiquis manu scriptis, atque hinc magnam in perpetuum his studiis criticis utilitatem attulit. Sic ego existimo, non quo cum Lachmanno censeam, fieri posse ut ex iis paucis quibus usus est testibus divulgatissimus seculi potissimum quarti textus eruatur, quod quam saepe steterit teste uno vel duobus, in rebus desperatis habendum esse suo comprobavit exemplo, aut quo ejus quam hucusque curavit editionis egregium putarem esse usum, ut non aliunde accurate discatur, quae vera dubiis locis subsit lectionis varietas: sed quoniam ille post diuturnos verum quaerentium textum errores ausus est novam plane fortiter et cum ratione ingredi viam eam, quae rite secuturos ad praeclaros tandem est perductura eventus. Ad quos quamvis sero demum, iteratis conjunctisque multorum doctorum hominum cordatorumque curis, perventum iri arbitrer, tamen ut perveniatur, et ipse pro mearum virium exiguitate hac editione adjuvisse mihi videor. Qua quidem in absolvenda illud edoctus sum, studia Novi Testamenti critica multis variisque modis ad hunc usque diem jacere neglecta ac largam quae in libris venditari solet lectionum varian-
 tium copiam fere esse splendidam quandam miseriem. Id ipse, cui praeter Bengelii, Millii, Wetstenii, Griesbachii, Scholzii aliorumque editiones apparatu instructas critico et varios libellos ad artem criticam pertinentes⁶⁴⁾ commentariosque librorum sacrorum eos qui recenti memoria scripti sunt, nonnisi codices graecos typis exscriptos, interpretationes maxime latinas, gravissimorumque testimonia patrum magna ex parte denuo propriis oculis examinare licuit, exemplis et multis et perspicuis docere facile possum; sed hoc loco dixisse satis habeo, diligenter alibi probaturus ubi abs re id esse intellexero. Hoc tantum tacere

variarum lectionum mole quam recentiores cdd. invexerunt liberaret et Hieronymi versionem ab erroribus purgatam talem daret, qualis e doctissimi Patris manu exit; opus profecto grande et tanti viri diligentia, acumine, iudicio inprimis dignum.

⁶⁴⁾ Inter hos prae ceteris magno cum fructu usus sum Rinckii *lucubratione critica in acta apostolorum, epistolas catholicas et Paulinas*, quae prodiit Basileae 1830.

nequeo, quod a nemine majori cum negligentia aut levitate apparatusi critico prospectum vidi quam a Scholzio. Instar omnium documento erit unum. Tantopere ille enim a Griesbachio pendet, ut errores editionis Griesbachianae typographicos, qui ex parte ne sensum quidem habent patentque literas graecas aliquantulum docto, non modo bona fide repetendos curaverit, sed etiam quas invenisse sibi visus est lectiones variantes ad eosdem notaverit. Ita Apoc. XXI, 2. recipit *κεκοσμημένην* notatque unum codicem 2. habere *κεκοσμημένην*; Apoc. XV, 2. pro eo quod vulgare est *έχοντας* recipit *έχοντες*, in uno codice 13. *έχοντας* esse significans; Philem. 11. *πνὴ δέ σοι καὶ εὐχοριστον* habet omisso *έμοί* post *καί*, refertque id addere 44. 174. 219. al.; Eph. VI, 1. *τὰ τέκνα, ὑπακούετε τοῖς γονεῦσιν ἡμῶν* prodit memoratque *ἡμῶν* lectionem esse codicum I 44. 219. al.; Col. II, 19. pro *αὐξῆσι*, quod omnium facile librorum est, in textu exhibet *αὐξῆν*, notans dissensionem codicum 44. 108. 109. 110. 219. al. mult.; 2 Pet. I, 15. omittit *καί* ante *ἐκάστοτε* scitque variantes codices quinque. Ex talibus ergo, quae exemplis nunc ipsum augere nolo, in primis hoc perspicitur, tot ubique terrarum repositos codices a viro doctissimo vel iterum vel primo collatos exploratosque esse. Peto autem etiam atque etiam ab iis qui mea sunt ad aliena iudicaturi, ut ne me errasse aut in temeritatis crimen incurrisse facile opinentur, ubi hoc suadent duces ii qui plerumque consuluntur. Praeterea certum habeo, cum iisdem me nunc, quod vitari non poterat, repetiisae multa quae novis curis rejicienda erunt. Neque illud infitior, in constituendo textu, quae difficilis et impedita rei ratio est, non semper me ita versatum esse ut versatum me cuperem. Ita vix dubito quin Mt. VI, 12. pro *ἀφίμεν* legere praestet *ἀφήκαμεν* c. BX al. Syr. It. edd. Or. al.; videtur enim *ἀφίμεν* Lucae esse, ad quem *ἀφήκαμεν* et ipsum transtulerunt Syrus interpres et Origenes. Ita Mc. IX, 28. *εἰσελθόντα αὐτόν* praefendum duco lectioni *εἰσελθόντος αὐτοῦ*. Quare intelligentes viros repntare velim, tum non ubique me ea textus conformandi libertate ausum esse uti qua utendum existimo, tum delectis iis quas textui supposui lectionibus variantibus hoc spectatum esse,

ut suo quisque iudicio varia probaret aut reprobaret. Atque in his quidem notis deligendis hanc rationem secutus sum, ut perscriberem quae gravia viderentur tum pro ipsius lectionis probabilitate, tum pro auctoritate codicum, tum pro commendatione criticorum scientissimorum. Interdum tamen quae vix ulli recipienda videbantur, eam ob causam retuli, ut in univ-
sum testinum antiquorum insoles cognosceretur; praeterique quanquam bonis firmata libris antiquis, quae e locis geminis petita esse nullus dubitabam.

Ubi autem quae ab Elzeviriorum, Knappii, Scholzii, Lachmanni editionibus discedebant, in textum recepi: qua id auctoritate fecerim, religiose indicavi; quum in iis quae cum uno alterove horum communia habeo, pro libri angustiis de testibus saepe tacendum esset. Sed hoc lectores scire dataque opera perspicere velim, ejusmodi locis omni quo par est studio me versatum atque iisdem quibus niti soleo usum esse testibus; ita quidem plerumque, ut auctoritas ubi retenta est major sit quam ubi relata. Quod tamen tetigi discrepantiam meae ab illorum editionibus attinet, eam plerumque non notavi ubi certum in ordine verborum neque is singularare quoddam momentum habet, in *άν* et *έάν*, *πάντες* et *άπαντες*, *ούχ* et *ούχί*, *νύν* et *συνί*, *ένεκα* et *ένεκεν*, *ένάτη* et *ένάτη*, *έννεήκοντα* et *έννεήκοντα*, *γέννημα* et *γένημα* (quae nescio an frustra subtiliter distinxerint), *κάκει* et *καί εκεί*, *κάγώ* et *καί έγώ*, *άλλ*' et *άλλά*, *έλεγεν* et *έλεπον* (perraro et tantum in evv.), *ώς* et *ώσπερ* (ter fere: Mt. VI, 5. et 16. Lc. XVIII, 11.), *εϋθύς* (quod minime ut voluerunt a Marci usu abhorret) et *εϋθείως*, *νί* et *νίός* aliisque promiscue positus vocativis et nominativis, *οικία* et *οίκος* (rarissime), nominibus neutrius generis compositis cum verbi numero singulari et plurali, atque si quae alia ex eodem plane genere sunt. Tum de quorundam verborum augmentis, ut *εδύνατο* et *ηδύνατο*, *εμελλον* et *ημελλον*, *ηργάσατο* et *ειργάσατο*, *ηύρισκον* et *ευρισκον*, quae saepe variant neque dum satis in codicibus observata sunt, nonnisi ubi singularis mihi causa erat, mentionem feci. *Επροφήτευσαν* pro *προεφήτευσαν*, excepto Judae 14., ubique et quidem Mt. VII, 22. XI, 13. XV, 7. Mc. VII, 6. Lc. I, 87.

Jo. XI, 51. Act. XIX, 6. optimis nixus libris mss. recepi; item τὸ ἔλεος pro τὸν ἔλεον Mt. IX, 13. XII, 7. XXIII, 23. Tit. III, 5.; item τὸ πλοῦτος⁶⁵⁾ pro τὸν πλοῦτον Eph. I, 7. II, 7. III, 8. III, 16. Porro saepe non commemoravi varietatem quae cernitur in aoristi formis, ut εἶπα et εἶπον, ἦλθα et ἦλθον, εἰλάμην et εἰλόμην, ἔπεσα et ἔπεσον atque in his formis temporis perfecti: εἰρήκαν et εἰρήκασιν, γέγοναν et γεγόνασιν. Quaecunque vero horum recepi ipse, cum consilio perspectaque firma auctoritate recepi. Ν ἐφελκυστικόν et ς finale in οὔτως (non idem in consimilibus licere visum est) ubique jure exprimenda existimavi. Αὐτοῦ et αὐτοῦ etc. e plerorumque editorum consuetudine distinctam, quanquam αὐτοῦ formam ubique probabiliter amovendam cum Lachmanno putem, id quod Heb. VI, 7. ἐπ' αὐτῆς, Apoc. IX, 11. ἐπ' αὐτῶν loci cum nonnullis aliis confirmant. Praeterea non retuli plures singulares formas quae interdum a Lachmanno receptae, in multis libris antiquissimis saepe obviae sunt, ut accusativos ἄρσεναν, μῆναν, ποδιήρην, εἰκόναν, ut νικουῖντας, τέσσερας, τέσσερα et τεσσεράκοντα⁶⁶⁾, κατασηκηνοῖν, πῖν, συνζήτειν, λήμνονται⁶⁷⁾, quae quidem non statim rejicienda, sed subtilius quam hucusque factum est examinanda duco.

Denique hae textus recepti mutationes non indicatae sunt, quemadmodum nec ea quae ad easdem pertinet editionum collatarum differentia:

1) omisi ὁ Ἰησοῦς Mt. IV, 12. post ἀκούσας δέ, IV, 18. post περιπατῶν δέ, VIII, 3. post ἦψατο αὐτοῦ, IX, 12. om. Ἰησοῦς post ὁ δέ, XIII, 36. om. ὁ Ἰ. post εἰς τὴν οἰκίαν, XIV, 14.

⁶⁵⁾ Hanc formam commendat Knappius uno loco, Eph. II, 7. ubi habent ABDFG al., tacet vero I, 7. ubi probatur codicibus ABDEFG (h. τοῦ πλοῦτος FG), III, 8. ubi est in ABCDFG al. III, 16. ubi commendatur codicibus ABCD*EFG al. Similem in similibus inconstantiam apud eundem et Griesbachium aliosque videre est.

⁶⁶⁾ Haec tria in Apoc. his fere locis habet IV, 4. 6. 8. V, 8. et 14. VII, 4. XI, 3. XIII, 5. XIV, 1. et 3. XIX, 4. XXI, 17. et quidem auctoritate codicis A, interdum etiam C codicis.

⁶⁷⁾ Apoc. XIV, 13. Ln. recepit etiam ἀναπαύσονται, quod ut ex AC cdd. notavi, ita notandum e Ln. erat.

post ἐξελθῶν, XIV, 22. post ἠνάγκασεν, XIV, 25. post πρ. αὐ-
 τοὺς, XV, 16. om. Ἰησ. post ὁ δέ, XV, 30. mutavi τοῦ Ἰησοῦ
 cum αὐτοῦ, XVII, 20. omisi Ἰησ. post ὁ δέ, XVIII, 2. om. ὁ
 Ἰησ. post προσκαλεσάμ. XXII, 37. om. Ἰησ. post ὁ δέ. Mc. VI,
 34. om. ὁ Ἰησ. post εἶδεν, XI, 14. post ἀποκριθεὶς et 15. post
 εἰσελθῶν, XII, 41. post καθίσας, Lc. VII, 22. post ἀποκριθεὶς.

2) omisi αὐτοῦ s. αὐτοῦ post μαθητῶν vocem Mt. VIII,
 21. 25. XIV, 22. XV, 36. XVI, 5. 20. XVII, 10. XIX, 25.
 XXVI, 8. 45. Mc. VI, 41. X, 10.

3) omisi ὅτι ubi simpliciter dicentis verbis praepositur:
 Mt. V, 31. VI, 5. 16. IX, 18. 33. XIX, 9. XX, 12. XXI, 16.
 XXVI, 29. 65. Mc. VI, 16.

Ita etiam praetermisi, quod Knappius Lc. IV, 11. ὅτι
 omittit, et quod cum Matthaeo Scholzius Mt. XXVI, 38.
 ὁ Ἰησοῦς addit.

Praeterea breviter explicandum videtur de locorum quos
 vocant *parallelorum* et *argumentorum notatione*, de *positione*
accentuum et de *interpunctione*.

Atque ex illis quidem qui Veteris Testamenti sunt, in edi-
 tione mea insigniti asterisco, imprimis ea apposui, quae vide-
 bantur ad rem facere criticam; tamen eorum quoque, quae ad
 res spectant historicas, habui rationem, et in Apocalypsi potis-
 simum indicavi quae singulas mirifici operis partes variis modis
 illustrarent. Ceterum in conferendis V. Ti locis, non neglecto,
 ubi abs re esse videbatur, ipsius hebraei textus respectu, constan-
 ter usus sum LXX interpretum editione Reinecciana a. 1730.
 Quod autem e Novo petitos Foedere attinet, in evangeliiis fere
 non allata sunt nisi quae accurate sibi invicem responderent.
 Quapropter nonnulla etiam desiderantur quae ad conformandum
 textum vim habuere. Ita Mt. I, 25. e vulgari lectione: τὸν υἱὸν
 αὐτῆς τὸν προπτότοκον, auctoritate codicum BZ 1. 33. gravium-
 que nonnullorum interpretum atque patrum (αὐτῆς omittunt etiam
 D** L Cant.) non existimassem υἱὸν solum retinendum esse nisi
 Lc. II, 7. eadem plane illa verba legerentur et in omnibus co-

dicibus intacta essent servata. Sed paucos istos quos desiderari dixi locos ubi quaeras, in promptu est. In epistolis vero et in Apocalypsi, quum non esset similis atque in evangeliiis locorum geminorum ratio, studiose et anquisivi et perscripsi quae veras locorum impeditorum lectiones indagamem adjuverent.

De *argumentis* autem in superiore margine singularum paginarum quoad poterat notatis nihil dicere habeo nisi quod, ubi spatii me angustiae premebant, ea quoque consulebam quae supeditabant alii.

In *accentibus et signis textus dividendi* ponendis antiquorum testium auctoritatem tantum non nullam esse existimo. Quaecunque igitur ab his rebus ad constituendum locorum sensum petuntur, quodammodo conjicientis sunt, estque probanda in his conjiciendi licentia⁶⁸). Atque idem fere dixerim de verborum quos vocant spiritibus, qui potissimum in nominibus propriis variantur; ita Matthaeius, suorum quidem codicum talibus jam instructorum auctoritate nixus ἀβραάμ, Lachmannus Ἠλλας expressit. Qualia in apparatu critico partim praeterenda, partim raro laudanda duxi. De αὐτοῦ et αὐτοῦ etc. jam supra positum est. Sed in accentuum usu fere unum est quo ab aliorum consuetudine recessi. Pronomina enim personalia, etiamsi formam habent minutam, ubi cum praepositionibus composita sunt, apice notanda duxi, quaeque in libri parte priora sese aliter habent, ea ad hanc legem mutanda sunt. Quae mihi probabilis visa est constantia, quoniam certo demonstrari potest, etiam ubi eminent in pronomine gravitas, minutam formam adhibitam esse; ita Mt.

⁶⁸) Quod praeterea *conjecturas* usum in emendendo N. Ti textu attinet, id quidem negari nequit, in tanta subsidiariorum criticorum antiquissimorum paucitate, quorum ipsorum textum saepe depravatum esse satis perspectum est, concedendas esse conjecturas atque etiam quae probabilitatis haberent speciem jam esse a multis propositas. Ipse quoque quum contortos quosdam falsique suspectos pertractarem locos, a conjiciendo temperare mihi non poteram. Quod quidem fere fit ut sit et facile et leve. Sed tum propterea, tum quoniam futurum esse unquam dubitavit quae testibus antiquis prorsus destituta sunt in textum vulgarem recipiantur, omnem conjecturarum quae exstat molem recte posse ab hac editione abesse putavi.

III, 14. καὶ σὺ ἔρχη πρὸς μέ; ⁶⁹⁾ aliquam vero ea pronomina cum praepositionibus juncta gravitatem semper habent dictuque difficile est, ea ubi sit major, ubi minor; nec denique satis apparet, cur σοῦ formae, quam plerumque cum praepositione positam accentu insigniunt, in hac re diversa ratio a μῶν forma esse statuatur.

Interpunctionem autem, quae nondum ab ullo constanti modo praestita est, ad majorem quam apud Knappium aliosque est revocare studii simplicitatem. Id tamen minus feci in priore libri parte, et fere singulis locis quae maxime convenirent exhibui, ut non eorum qui ad sensum erant similes aequabilitatem affectarem. Interdum etiam, ubi absque obscuritate fieri poterat, ita versatus sum ut liberum esset legentibus de loci sensu arbitrium.

Praetereo reliqua quae ad formam graeca scribendi pertinent, et similia alia editioni magis minusve propria; ea enim et clara per se nec improbabilia visum iri spero.

⁶⁹⁾ Hunc tamen locum et ipsum Griesbachius, Matthaeius, Schulzius, Vaterus, Knappius, Scholzius, Lachmannus sic exhibent: Ἐγὼ χρεῖαν ἔχω ἀπὸ σοῦ βαπτισθῆναι, καὶ σὺ ἔρχη πρὸς με;

III. De editionibus cum hujus textu collatis.

Textum receptum eum secutus sum, quem talem suppeditant Wetstenius et Griesbachius. Constat quidem differre in paucis quibusdam rebus minutis varias ejus editiones, sed rediendo ad primam anni 1624. quid proficiatur non video. Illud vero consentaneum mihi videbatur, ut, quod nondum factum est, diligenter ea componerem quibus ab Elzeviriorum editionibus discedit Stephanica tertia anni 1550. Ad quam quam plures postea conformatae sint editiones ad hasque institutae testium antiquorum collationes: locis ejus a recepto textu discrepantibus quam parum de multorum testium lectione constet, facile intelligitur. Satis autem mirum est, Millium post triginta suorum studiorum annos duodecim tantum in locis differre utrasque opinatum esse iisque Wetstenium non plures quam triginta fere addidisse. Quorum quidem collationes post suppleverunt Birchius in evangelii et Griesbachius in aliis, atque hic circiter centum discrepantias numerari porhibet. Sed numerum vide infra notatum.

Porro addidi collationem Millianae editionis, quae quamquam ad unam Stephanicam tertiam conformata dicitur, in nonnullis tamen, ut vidi et indicavi, discedit.

Deinde quem Knappius proposuit textum, in hac editione notatum esse volui, quoniam momenta criseos Griesbachianae ad suam ille rem sedulo convertit et apud plurimos nunc in usu est atque auctoritate. Lectionibus Knappianis velim ut ii quorum intererit addant haec uncinis inclusa, a me in notis non ita signata: Mt. IX, 13. (εἰς μετάνοιαν) XXI, 12. (τ. θεοῦ) Mc. IV, 9. (αὐτοῖς) V, 40. (ἀναχέμενον) Lc. II, 45. (αὐτόν) IV, 2. (ὑστερον) 8. (ὑπαιγε ὁπισ. μ. σ.) V, 20. (αὐτῷ) XI, 29. (τοῦ προφήτ.) XVII, 3.

(εις σε) Jo. VI, 58. (τὸ μάννα) Heb. XI, 9. (τήν) Jac. V, 11. (ὁ κύριος) 1 Jo. IV, 3. (Χρ. ἐν σαρκὶ ἐληλυθ.) Apoc. VIII, 9. *πισμμάτ.* (τῶν) XIII, 17. (καὶ) ἴνα.

Quod vero discrimen inter Griesbachii et Knappii textum infra separatim indicatum attinet, non obliviscendum est, illum fere omnia quae contra hunc in ipso textu retinuit cum aliis ceteroquin multis suspecta habuisse.

Tum quem Scholzins in editione sua probavit textum, per omnia laudandum duxi, quoniam ille prae ceteris asiaticorum quos vocant testium patronum se professus est et suum in criticis tenere locum videtur. Pro eo vero nescio an, qui infra in appendice tractatur, Matthaeium, Mosquensium maxime codicum laudatorem, videre praestiterit. Is in Apocalypsi certe, ubi recessit plane ab Elzevirii, magna saepe cum probabilitate conformavit textum. Atque sunt Matthaeii potissimum lectiones ita comparatae, ut apparatus criticum nonnunquam suppleant.

De Lachmanno denique plura jam antea vidimus. Adde modo, eum ad orientalem⁷⁰⁾ suum iaveniendum textum usum esse 1) codicibus proprie orientalibus ABC, in evv. etiam PQ TZ, in epp. Paulinis etiam H; 2) testibus occidentalibus s. interpretationibus latinis, et quidem in evv. Vercellensi, Veronensi, Colbertina; in actis Cantabrigiensi, in epp. Paul. Claromontana, Germanensi, Boeneriana; in apocalypsi Primasiana. Praeterea etiam de mixtis testibus versionem Vulgatam et codicem graecum Cantabrigiensem consuluit, atque de patribus adhibuit Origenem, Irenaeum, Cyprianum, Hilarium. Ipse de editione sua exposuit in *Theolog. Stud. u. Kritiken* 1830 p. 817 — 845. et denuo breviter ibidem 1835 pag. 570 sqq., ubi profitetur, dedisse se exemplum librorum sacrorum ita scribendorum ut excluderetur arbitrium.

⁷⁰⁾ h. e. fere alexandrinum. Cf. supra: *de recensionibus* p. XI. etc.

His fere locis CXV editio Stephanica tertia (a. 1550.) cum Milliana (cur. Kusteri 1710.) discedit a textu vulgo recepto:

- Mt.** XIII, 15. habet *συνῶσι XXI*, 7. *ἐπεκάθισεν XXIII*, 13. 14. ponit *ὅτι κατεσθίετε* etc. ante *ὅτι κλείετε XXIV*, 9. hab. *πάντων τῶν XXV*, 2. *καὶ αἱ πέντε*.
- Mc.** VI, 9. *ἐνδύσασθε VII*, 29. *ἐν τῷ μνημείῳ VIII*, 3. *ἦκασι VIII*, 24. *ὅτι ὡς δένδρα ὄρω περιπατοῦντας IX*, 38. *τινὰ τῷ ὀνόματι XVI*, 20. addit *ἀμήν*.
- Lc.** VII, 12. hab. *καὶ αὐτῆ ἦν γῆρα, καὶ ὄγλ. τ. πολ. ἰκανός σὺν αὐτῇ* (Millius addit *ἦν* ante *συν* αὐτῆ.) X, 19. *ἀδικήση XI*, 33. *εἰς κρυπτόν XII*, 20. *ἄφρων XV*, 26. *τῶν παιδῶν αὐτοῦ XVII*, 1. *τοῦ μή XVII*, 36. om. *versum XVIII*, 3. hab. *δὲ ἦν XIX*, 4. *συκομοραλίαν XXII*, 45. om. *αὐτοῦ XXIV*, 27. hab. *περὶ ἑαυτοῦ*.
- Jo.** IV, 5. *Συχᾶρ IV*, 21. *τῷ ὄρει τούτῳ VI*, 28. *τί ποιοῦμεν VIII*, 25. *τὴν ἀρχὴν ὅτι* (Millius: *τ. α. ὅ.τι.*) IX, 10. *σοῦ οἰ ὄφθ. XIII*, 30. 31. *νῦξ ὅτε ἐξῆλθε XIV*, 11. om. *ἐστίν XVIII*, 20. hab. *ὅπου πάντοτε XVIII*, 24. om. *οὖν XIX*, 31. hab. *ἐκείνου*.
- Act.** II, 36. *ὅτι καὶ κύριον* (Millius: *ὅτι κύριον*) V, 12. *ἐγένετο VI*, 3. *καταστήσομεν VII*, 26. *τῆ τε IX*, 35. *τὸν Σαρωνᾶν XIV*, 8. *περιπεπατήκει* (Millius: *περιπεπατήκει*) XV, 32. *Ἰουδας τε καὶ* (Millius: *Ἰουδ. δὲ καὶ.*) XVI, 17. *καταγγέλλουσιν ἡμῖν XVII*, 25. *κατὰ πάντα XIX*, 27. *μέλλεν δὲ καὶ XIX*, 33. *προβαλόντων XXI*, 3. *ἀναφάναντες XXI*, 8. *ἦλθον εἰς XXIII*, 16. *τὸ ἐνεδρον XXIV*, 13. *παραστήσαι με XXIV*, 14. *καὶ τοῖς προφήταις XXIV*, 18. *τινὲς δὲ ἀπὸ XXIV*, 19. *οὓς δαί XXVII*, 3. om. *τούς* ante *φίλους*.
- Rom.** VII. 6. hab. *ἀποθανόντες VIII*, 11. *διὰ τὸ ἐνοικοῦν αὐτοῦ πνεῦμα* (VIII, 26. per errorem duce Griesbachio refert Scholzius, Steph. 3. habere *προσευξόμεθα.*) IX, 19. *τῷ γὰρ βουλήματι XII*, 11. *τῷ καιρῷ XVI*, 20. om. *ἀμήν*.
- 1 Cor.** V, 7. hab. *ἐτύθη VI*, 14. *καὶ ἡμᾶς VII*, 5. *συνέρχασθε VII*, 29. om. *ὅτι* et hab. *συνεσταλμένος τὸ λοιπὸν ἐστὶν ἵνα* etc. XIII, 3. *ψωμίῳ XV*, 23. *οἱ Χριστοῦ XV*, 31. *τὴν ἡμετέραν*.

- 2 Cor. VI, 15. *Βέλλα* VII, 12. ἡμῶν ἐν ὑπὲρ ἡμῶν VII, 16.
om. οὐν XI, 1. hab. ἀνέχουσθέ μου μικρὸν ἐν ἀφροσύνη XI, 10.
αὐτὴ οὐ σφραγίσεται XII, 4. καὶ γὰρ ἡμεῖς.
- Gal. III, 8. ἐπυλογηθήσονται IV, 17. ἐκλείσαι ἡμᾶς.
- Eph. I, 3. om. ἐν ante Χριστῷ IV, 25. hab. ἀλλήλων (Mill.: ἀλλήλων).
- Phil. I, 23. om. γὰρ ante μᾶλλον.
- Col. I, 2. hab. Κολασσαῖς II, 14. ἡμῖν.
- 1 Tim. I, 4. οἰκονομίαν.
- Tit. II, 7. post σεμνότητα add. ἀφθαρσίαν.
- Heb. IV, 15. hab. πεπειραμένον IX, 2. λέγεται ἀγία X, 2. ἐπεὶ
οὐκ ἂν X, 10. οἱ διὰ τῆς.
- Jac. IV. 13. σήμερον καὶ αὔριον εἰ πορευσώμεθα, ποιήσωμεν,
ἐμπορευσώμεθα, κερδήσωμεν.
- 1 Pet. I, 4. εἰς ἡμᾶς II, 21. ἡμῶν, ἡμῖν III, 7. συγκληρονόμοι
III, 11. om. ἀγαθόν· ζητησάτω (addit Millius.) III, 21. hab.
ὁ καὶ ἡμᾶς (Millius: ὃ καὶ ἡμᾶς.) IV, 8. ὅτι ἀγάπη (Millius:
ὅτι ἡ ἀγ.) IV, 13. ἀλλὰ καθό.
- 2 Pet. II, 12. γεγεννημένα (Millius: γεγεννημένα.) II, 18. om. ἐν
ante ἀσελείαις III, 7. hab. γῆ αὐτοῦ λόγῳ.
- 1 Jo. I, 4. ἡ χαρὰ ἡμῶν.
- 2 Jo. 3. μεθ' ἡμῶν 5. γράψω.
- 3 Jo. 7. om. αὐτοῦ.
- Jud. 19. om. ἐαυτούς 24. hab. φυλάξαι αὐτούς.
- Αποκ. II, 5. ἔρχομαί σοι τάχει IV, 3. τοῦ θρόνου ὁμοιος IV, 10.
προσκυνῶσι V, 11. om. καὶ ἦν ὁ ἀριθμὸς αὐτῶν μυριάδες μυ-
ριάδων VII, 3. hab. σφραγίζομεν VIII, 5. τὸ λιβανωτὸν εἰ ἐγέμισ.
αὐτό XI, 1. om. κα' ὁ ἄγγελος εἰστήκει XIII, 5. om. πόλεμον
XVI, 14. h. σημεῖα ἐκπορεύεσθαι XIX, 1. om. ὡς XIX, 6. h.
ἰσχυρῶν, λέγοντας XIX, 14. om. τὰ ante ἐν τῷ XX, 4. hab.
τὴν εἰκόνα et μετὰ Χριστοῦ XXI, 16. hab. σταδίων δώδεκα
χιλιάδων XXII, 8. ἔπεσα.

Griesbachii editio (Vol. I. cur. Schulzii 1827. Vol. II. 1806.) in ipso textu differt a Knappii editione hisce locis.

1) *Lectiones vulgo receptas Griesb. contra Knapp. retinuit*

Mt. VIII, 28. XI, 21. XV, 25. XVIII, 6. XX, 15.

Mc. IX, 6. X, 10. XI, 6. et 32. XII, 31. XIV, 40. et 72.

Lc. II, 24. IV, 11. V, 25. et 36. VI, 23. et 26. VII, 4. VII, 24. 25. 26. IX, 5. XIII, 20. XVII, 3. 30. 35. XIX, 22. et 41. XXII, 30.

Jo. III, 5. V, 3. 4. VI, 11. 40. 63. VII, 53. usque ad VIII, 11. XI, 21. XII, 13. et 34. XIII, 25. XVIII, 15. et 36. XIX, 11. et 26. XX, 2.

Act. II, 7. 23. 40. III, 21. V, 36. VII, 10. 21. 26. 31. 44. IX, 18. X, 10. 12. 19. XI, 25. XIII, 41. et 43. XV, 14. XIX, 4. et 13. XXI, 15. et 20. XXII, 7. XXIII, 15. XXIV, 16. XXV, 17. et 22. XXVII, 2.

Rom. II, 5. I, 19. et 30. XV, 33.

1 Cor. I, 28. VII, 8. et 34. VIII, 9. XI, 15. XII, 12. XV, 8. XVI, 24. — 2 Cor. VIII, 12.

Eph. V, 22. — Phil. I, 30. IV, 23. — Col. III, 14.

1 Thess. I, 7. II, 19. III, 13. IV, 8. et 11. — 2 Thess. I, 12. II, 17. III, 18.

1 Tim. V, 21.

Heb. IV, 15. IX, 14. X, 12. et 30. XI, 9.

Jac. I, 27. V, 11.

1 Pet. I, 24. IV, 3. et 8. — 2 Pet. II, 18.

1 Jo. II, 7.

Apoc. I, 9. retinet *Xρ.* I, 12. II, 18. II, 24. *βαλῶ* V, 2. *ἔστιν* V, 13 *πάντα* VII, 12. VIII, 9. X, 4. *ret. πάντα* XII, 8. *αὐτῶν* XII, 10. *κατεβλήθη* XIV, 8. *ἄλλ. ἄγγ. ἠκολ.* XIV, 15. *τοῦ θεοῦ* XV, 3. *Μω. δούλου* XVI, 3. *ἄγγ.* XVIII, 16. *καὶ* XIX, 2. *ἐξθεῖρε* XIX, 5. *ἐκ* XX, 3. *καὶ μετὰ* XXI, 7. *ὁ υἱός* XXI, 9. *τ. νύμφ. τοῦ ἀρν. τ. γυν.* XXI, 18. *εἰ* 24. *κ. τὴν τιμὴν.*

2) *Suas Griesb. contra Knapp. recepit lectiones:*

Mt. V, 27. om. *τ. ἀρχαίως* VI, 13. om. *ὅτι σοῦ* usque *ἀμὴν* VI, 18. om. *ἐν τ. φανερωῦ* VIII, 29. om. *Ἰησοῦ* VIII, 31. hab. *ἀποστευλον ἡμᾶς* IX, 13. om. *εἰς μετένοιαν* IX, 35. om. *ἐν τ. λαῶ* XII, 35. om. *τ. καρδίας* XIII, 46. h. *εὐραὶν δέ* XVI, 8. om. *αὐτοῖς* XVII, 5. h. *φωτός* XVIII, 29. om. *εἰς τ. πόδας αὐτ.* XVIII, 35. om. *τ. παραπτώματα αὐτ.* XIX, 17. h. *τί με ἐρωτᾷς π. τ. ἀγαθοῦ; εἰς ἐστ. ὁ ἀγαθ.* XX, 6. om. *ἀργούς* XX, 22. et 23. om. *bis καὶ τὸ βάντισμα* etc. XXIII, 8. om. *ὁ Χρ.* XXIV, 45. h. *τοῦ δοῦναι* XXV, 13. om. *ἐν ἧ* etc. XXV, 31. om. *ἄγιοι* XXVI, 9. om. *τὸ μύρον* XXVI, 60. h. *καὶ οὐχ εὐρον, πολλ. ψευδομ. προσελθόντων. ὑστερον* etc. XXVII, 35. om. *ἵνα πληρωθῇ usque κλῆρ.* XXVII, 64. om. *εννότης* XXVIII, 20. om. *ἀμὴν.*

Idem *ἀμὴν* om. Lc. XXIV, 53. Jo. XXI, 25. Rom. XVI, 20. 2 Cor. XIII, 13. Eph. VI, 24. Col. IV, 18. 1 Thess. V, 28. 1 Tim. VI, 21. 2 Tim. IV, 22. Tit. III, 15. Philem. 25. 1 Pet. V, 24. 1 Jo. V, 21. 2 Jo. 13.

Mc. I, 2. om. *ἐμπροσθ. σου* I, 10. h. *ὡς* I, 13. om. *ἐκεῖ* II, 17. om. *εἰς μετένοιαν* III, 5. om. *ὕγις ὡς ἡ ἄλλη* IV, 4. om. *τ. οὐρανοῦ* et 9. *αὐτοῖς* et 19. *τοῦτον* et 24. *καὶ προσεαθ.* usq. *ἀκούουσι* IV, 38. h. *ἐν τῇ πρόμῃ* V, 12. om. *πάντες* et ret. *οἱ δαίμονες* V, 40. om. *ἀνακείμενος* VI, 11. om. *ἀμὴν usque ἐκεῖνη* VI, 16. om. *ἐστίν, αὐτός* VI, 33. om. *οἱ ὄχλ.* et *αὐτόν* et hab. *καὶ ἦλθον ἐκεῖ* omissis κ. *προῆλθ. αὐτούς καὶ συνῆλθ. πρ. αὐτόν* VII, 31. h. *εἰς τ. θάλασσ.* VIII, 35. om. *οὗτος* IX, 24. om. *κύριε* IX, 26. h. *κράξας et σπαράξας* omissis *αὐτόν* IX, 38. om. *ὅς σὺν ἀκολ. ἡμῶν* XI, 7. h. *ἐπιβάλλουσω* XI, 10. om. *ἐν ὀνόμ. κυρ.* XI, 13. h. *ἀπὸ μακρ.* XII, 5. om. *πάλιν* et 27. *θεός* XIII, 14. om. *τὸ ῥηθέν usque προφ.* XIV, 22. om. *φάγετε.*

Lc. I, 29. h. *ἡ δὲ ἐπὶ τῷ λόγ. διαταράχθη* I, 75. om. *τῆς ζωῆς* II, 33. h. *ὁ πατ. αὐτοῦ καὶ ἡ μήτ.* II, 44. om. *ἐν ante γυναικοῖς* et 45. *αὐτόν* III, 19. om. *Φιλίππ.* IV, 8. om. *ὑπαγς ὀπ. μ. σατ.* et 18. *ἰάσασθαι τ. συντ. τ. καρδ.* et 41. *ὁ Χρ.* V, 20.

- om. *αὐτῶ* VI, 10. om. *οὕτως* et *ὑγιής* VI, 28. h. *καταρ. ὑμᾶς* VII, 44. om. *τῆς κεφαλ.* VIII, 34. h. *τὸ γεγονός* IX, 1. om. *μαθιγ. αὐτοῦ* IX, 12. pro *ἀπελθόντ.* h. *πορευθέντας* IX, 43. h. *ὡς ἐποίησεν* IX, 56. om. *ὁ γὰρ υἱός* usq. *σῶσαι* X, 11. om. *ἐφ' ὑμᾶς* X, 37. pro *οὖν* h. *δέ* XI, 2. om. *ἡμῶν, ὁ ἐν τ. οὐρ.* et *γενηθῆτω* usq. *γῆς* et *ἀλλὰ ῥῆσαι* usq. *πονηροῦ* et 29. *τοῦ προφ.* XI, 34. add. *σὺ ante ὅτιεν* XIII, 24. pro *πύλης* h. *θύρας* XIII, 35. om. *ἐρημος* XIV, 28. h. *εἰ ἔχει εἰς ἀπαρτ.* XVII, 36. om. *versum* XXII, 45. om. *αὐτοῦ* et 62. *ὁ Πέτρ.* XXIV, 36. om. *ὁ Ἰησ.* et 49. *Ἱεροσ.*
- Jo. I, 16. h. *ὅτι ἐκ* I, 27. om. *ἀντός ἐστ.* et *ὅς ἔμπρ. σου γέγον.* et 29. *ὁ Ἰω.* IV, 5. h. *οὐ ἔδωκ.* IV, 30. om. *οὖν* et 31. *δέ* V, 30. om. *πατρός* VI, 2. om. *αὐτοῦ* et 22. *ἐκεῖνο* usque *αὐτοῦ* VI, 43. 45. 68. om. *οὖν* et 58. *τὸ μᾶννα* VI, 69. h. *ὁ ἅγιος* et om. *τοῦ ζῶντ.* VIII, 39. pro *ἦτε* h. *ἐστέ* VIII, 42. et 48. om. *οὖν* et 46. *δέ* post *κ'* et 59. *διελθ.* usq. *οὕτως* IX, 11. h. *εἰς τὸν Σιλωάμ* XI, 41. om. *οὐ ἦν* usq. *κείμενος* XVI, 19. et XIX, 10. om. *οὖν.*
- Act. I, 14. om. *καὶ τῇ δεῖσ.* II, 31. om. *ἡ ψυχὴ αὐτ.* III, 26. om. *Ἰησοῦν* V, 25. om. *λέγων* VI, 13. om. *βλάσφημα* VII, 14. et 29. om. *αὐτοῦ* et 37. *ὑμῶν* et 48. *καυῶς* VIII, 18. h. *ἰδὼν δέ* VIII, 37. om. *versum* IX, 19. et 26. om. *ὁ Σαῦλ.* X, 11. om. *ἐπ' αὐτόν* et 21. *τούς ἀπ.* usq. *αὐτός* et 39. *ἐσμέν* XI, 13. om. *ἀνδρας* et 28. *Καίσαρος* XII, 20. om. *ὁ Ἡρώδ.* XIV, 8. om. *ὑπάρχων* et 28. *ἐκεῖ* XV, 18. om. *ἐστί* usq. *αὐτοῦ* XV, 33. h. *ἀποστελλαντας αὐτούς* XIX, 10. om. *Ἰησοῦ* XIX, 40. h. *περὶ οὐ οὐ* XX, 28. τ. *ἐκκλ. τοῦ κυρίου* XXII, 20. om. *τῇ ἀναρ.* *αὐτ.* et 30. *ἀπὸ τ. δεσμ.* XXIII, 11. om. *Παῦλι* et 34. *ὁ ἡγεμῶν* XXIV, 25. om. *ἔσεσθαι* et 26. *ὅπως λῶς. αὐτ.* XXV, 7. h. *αἰτιώματα* XXVII, 34. pro *πεσεῖται* h. *ἀπολεῖται* XXVIII, 30. om. *ὁ Παῦλ.*
- Rom. I, 16. om. *τοῦ Χρ.* IV, 12. om. *τῇ* ante *ἀκροβ.* et 13. *τοῦ ante κόσμ.* V, 6. post *ἀσθετῶν* repetit *ἐτι* VI, 11. om. *τῶ κυρ. ἡμῶν* VII, 14. h. *σάρκινος* VIII, 1. om. *μὴ κατὰ σ. περιπ.* *ἀλλά κ. πν.* X, 1. om. *ἐστίν* XI, 6. om. *εἰ δέ ἐξ* usque *ἐρχοι* XII, 11. h. *τῷ καιρῷ* XIII, 1. om. *ἐξουσίας* et 9. *οὐ ψευδομ.*

XV, 29. om. τοῦ εὐαγγ. τοῦ XVI, 25. 26. 27. post XIV, 23. ponit.

Subscriptions om. in omnibus epistolis.

- 1 Cor. II, 4. om. ἀνθρωπίνης et 13. ἄγιον III, 1. h. σαρκίνοις III, 5. om. ἀλλ' ἢ V, 13. om. καί ante ἐξαρεῖτε VI, 20. om. καὶ ἐν τῷ usq. Θεοῦ VII, 38. h. καὶ ὁ μὴ γαμίζων IX, 10. ἐπ' ἐλπίδι τοῦ μετέγειν et 15. οὐ κέχηρημαι οὐδεὶ X, 13. om. ἡμᾶς et 23. bis μοί et 24. ἕκαστος XI, 24. om. λάβ. φάγ. XV, 39. om. σάρξ.
- 2 Cor. IV, 10. om. κυρίου et 12. μὲν VIII, 21. h. προνοούμενοι γάρ IX, 10. χορηγήσει, πληθυνεῖ, αὐξήσει X, 7. om. Χριστοῦ XII, 11. om. καυχώμενος XII, 21. post ταπεινώσει repetit μέ.
- Gal. III, 1. om. τῇ ἀληθ. μὴ πείθ. et 12. ἄνθρωπος IV, 6. h. καρδίας ἡμῶν IV, 26. om. πάντων V, 19. om. μοιχεία.
- Eph. III, 3. h. ἐγνωρίσθη III, 9. om. διὰ Ἰησ. Χρ. IV, 9. om. πρῶτον V, 23. om. καὶ ante αὐτός VI, 12. om. τοῦ αἰῶνος.
- Phil. I, 8. h. Χρ. Ἰησ. II, 1. εἴ τις σπλάγγνα II, 4. ἕκαστοι II, 9. τὸ ὄνομα III, 16. om. κανόνι, τὸ αὐτὸ φρ. et 21. εἰς τὸ γεν. αὐτό IV, 14. om. Χριστῷ.
- Col. I, 2. om. καὶ κυρ. Ἰ. Χρ. I, 10. om. ἡμᾶς et h. τῇ ἐπιτηρώσει I, 14. om. διὰ τ. αἴμ. αὐτ. et 28. Ἰησοῦ II, 2. om. καὶ πατρ. κ. τοῦ Χρ. et 11. τ. ἁμαρτ. III, 18. om. ἰδίως.
- 1 Thess. III, 2. h. καὶ συνεργὸν τοῦ Θεοῦ.
- 2 Thess. II, 4. om. ὡς θεόν III, 6. h. παρελάβοσαν.
- 1 Tim. III, 3. om. μὴ αἰσχρῶν. III, 16. pro θεός h. ὁς IV, 12. om. ἐν πν.
- 2 Tim. II, 13. h. ἀρήσ. γάρ IV, 1. om. οὐν ἐγὼ et τοῦ κυρ. et h. καὶ pro κατά.
- Tit. II, 10. h. τὴν τοῦ σωτήρος.
- Philem. 7. h. χαράν.
- Heb. II, 7. om. καὶ κατέσκησ. usq. σοῦ III, 1. om. Χριστόν VII, 16. h. σαρκίνης IX, 10. pro δικαιοῦματα h. δικαιοῦμασι X, 9. om. ὁ θεός.
- Jac. I, 26. om. ἐν ἡμῖν II, 3. om. αὐτῷ.
- 1 Pet. I, 12. h. ἡμῖν I, 23. om. εἰς τ. αἰῶνα.
- 2 Pet. I, 9. h. ἁμαρτημάτων III, 10. om. ἐν νυκτί.

- 1 Joh. IV, 3. om. Χριστὸν ἐν σ. ἐλλ. V, 7. om. ἐν τῷ οὐρ.
usque γῆ.
- Αποκ. I, 8. om. ἀρχ. καὶ τέλ. I, 17. om. χεῖρα et μοί II, 3. h.
οὐκ ἐκοπίσας IV, 3. om. ἦν post καθήμ. IV, 7. h. τὸ πρόσωπ.
ἀνθρώπου V, 14. om. εἰκοστέσσ. et ζῶντι usq. αἰώνων VII,
14. h. ἐλεύκαναν ἀνάτας ἐν. X, 4. om. τὰς φων. ἐάντ. XI, 19.
h. τ. διαθήκης τοῦ κυρίου XVI, 4. 8. 10. 12. om. ἄγγελος
XIX, 1. om. καὶ ἡ-τιμῆ XIX, 19. h. τὸν πόλεμον XX, 4. h.
τὸ θηρόλον et om. αὐτῶν XX, 8. h. εἰς τὸν πόλ. XX, 11. h.
ἐπ' αὐτόν XXI, 1. h. ἀπῆλθον XXI, 4. om. ὁ θεός XXI, 6.
h. δώσω αὐτῷ XXI, 23. h. φαίνωσιν αὐτῇ XXII, 2. om. ἕνα
XXII, 5. h. ἔσται ἔτι καὶ οὐ χρεῖα XXII, 7. h. καὶ ἰδοὺ XXII,
10. om. ὅτι.

Matthaeius (in editione III tomorum 1803. 1804. 1807.)
contra edd. Elzeviriorum, Knappii, Scholzii textum sa-
crum his fere mutavit locis:

- Mt. I, 10. h. ματασοῖν III, 11. om. καὶ πρὸς V, 47. h. τοὺς
φίλους X, 4. om. ὁ ante Ἰσακαριώτης XII, 13. h. ἀπεκατεστάθη
XIII, 15. ἰάσομαι et 32. μείζον πάντων et 33. ἐκρυψεν XV,
32. ἡσυχίᾳ XVIII, 19. πάλιν ἀμήν XX, 2. καὶ συμφωνήσας
XXII, 37. om. τῇ ante καρδ. et ante ψυχῇ XXII, 39. h. ὁμοία
αὐτῇ XXIII, 21. ὁ ὀμνῶν XXIII, 37. ἀποκτείνουσα XXIV, 32.
ἐκρυπῆ XXVI, 33. ἐγὼ δέ et 35. ἀπαρνήσωμαι et 52. ἀπο-
θανοῦνται pro ἀπολοῦνται XXVI, 75. om. τοῦ ante ἰησοῦ
XXVII, 41. h. πρεσβ. καὶ φαρισαίων et 46. λιμὰ XXVIII, 9.
om. ὁ ante ἰησοῦς.
- Mc. I, 6. h. ὁ ἰωάν. II, 26. om. τοῦ ante ἀρχιερ. IV, 8. et 20.
ter h. ἐν pro ἐν IV, 22. om. τι V, 16. h. διηγήσ. δέ VI, 16.
om. ὁ ante ἡρώδ. VI, 33. h. ἀντούς πολλοί VII, 32. μογγι-
λάλον VIII, 3. ἡσυχίᾳ et 6. καὶ εὐχαριστήσας et 13. εἰς πλοῖον
et 25. ἀπεκατεστάθη IX, 4. et 5. μονοῦ et 25. ὁ ὄχλος X,
21. om. τοῖς ante πτωχ. et 24. ante χήμασιν X, 25. h. εἰς-
ελθεῖν ἢ πλοῦσ. X, 33. om. τοῖς ante γραμματ. XI, 18. h.

ἀπολέσωσιν XII, 5. δαίροντες XII, 23. om. οὖν XIII, 28. h. ἐκφυῆ et 28. ἢ ὄρας XIV, 32. h. προσεύξομαι et 35. προσελθῶν XV, 22. ἐπὶ γολγοθᾶν τόπον et 32. πιστεύσ. αὐτῷ et 34. λιμὰ XVI, 1. μαρτῖα Ἰακώβου XVI, 20. add. ἀμῆν.

Le. I, 34. h. ἔσται μοι et 50. εἰς γενεάν κ. γενεάν IV, 4. om. ὁ ante ἀνθρ. V, 8. om. τοῦ VI, 10. om. οὕτως et h. ἀπεκαταστ. VI, 34. om. οἱ ante ἁμαρτ. VII, 9. h. οὐτε VII, 12. om. ἦν ante σύν VII, 24. h. τοῖς ὄχλοις IX, 1. om. μαθητ. αὐτ. IX, 20. et 33. om. ὁ ante πέτρ. X, 8. h. καὶ εἰς ἣν ἂν XI, 6. om. μοῦ XI, 8. h. ὅσον XI, 44. om. οἱ ante περιπατ. XII, 15. h. ἡ ζωὴ αὐτῷ et 53. ἐπὶ νιῶ XIII, 29. om. ἀπό XIV, 15. h. ἄριστον XVI, 14. ἐκλείπητε XVII, 6. ἔχετε et 7. ἀνάπεσε XVII, 36. om. versum XVIII, 5. h. ὑποπιάζῃ et 7. ποιήσῃ XVIII, 9. om. καὶ et 28. ὁ XIX, 23. om. τῆν XIX, 48. h. ποιήσουσιν XX, 1. οἱ ἱερεῖς XX, 19. om. τὸν λαόν XX, 31. h. αὐτὴν ὡσαύτως et καὶ οἱ ἑπτὰ οὐ κατέλιπον etc. XX, 35. ἐκγαμίζονται XXI, 2. τινα καὶ XXII, 4. om. τοῖς ante στρατηγ. XXII, 5. h. ἀργύρια et 9. ἐτοιμάσομεν et 32. ἐκλήτῃ et 34. φωνήσῃ et 36. πωλήσει, ἀγοράσει XXII, 66. om. τέ post ἀρχιερεῖς XXIII, 8. om. τὸν ante βαρραββᾶν et 54. καὶ ante σύββατ. XXIII, 55. h. δὲ γυναῖκες XXIV, 10. ἡ Ἰακώβου.

Jo. I, 42. h. μεσίαν et IV, 25. μεσίας II, 19. om. ὁ ante ἰησοῦς. — Idem facit VI, 29. VII, 21. 39. XI, 51. XII, 12. 30. XVIII, 8. 37. — III, 23. h. σαλήμ III, 28. om. μοί III, 38. h. τῆν ζωὴν IV, 3. om. πάλιν V, 1. h. ἡ ἔορτή et 4. καὶ ἐταράσσετε VI, 15. om. πάλιν et 39. ἐν et 70. ὁ ἰησοῦς VII, 41. om. δὲ poster. VII, 53. h. ἀπῆλθεν VIII, 1. καὶ ὁ ἰησ. et 2. πάλιν βαθέος ἦλθ. ὁ ἰησ. et 3. ἐν τῷ μέσ. et 5. ἡμῶν sine ἡμῶν VIII, 6. in f. add. μὴ προσποιούμενος VIII, 7. h. εἰπ. αὐτοῖς et om. τὸν ante λίθ. VIII, 10. pro καὶ μηδ. usq. γυναικός h. εἶδεν αὐτὴν καί, tum om. αὐτῇ et ἐκείνος VIII, 11. add. ἀπὸ τοῦ νῦν VIII, 12. h. περιπατήσῃ IX, 20. ἀπεκρίθ. δὲ X, 8. om. πρὸ ἑμοῦ et 22. τοῖς XII, 13. om. ὁ ante βασιλ. XII, 17. h. ὅτε τὸν et 40. ἰάσομαι XIII, 25. add. οὕτως et 36. ἐγὼ XIII, 38. h. φωνήσῃ XIV, 3. om. καὶ ante ἐτοιμάσ. XVII,

2. h. δώσει et 24. ἦν δέδοικας XVIII, 25. ἰρηήσ. οὖν et 28. πρωτ XIX, 38. om. δέ et ó ante ἰωσήφ.
- Act. III, 3. om. λαβεῖν III, 21. h. πάντων τῶν IV, 2. τῶν νεκρῶν 5. ἄρχ. καὶ τοὺς 17. ἀπειλησόμεθα 21. κολάσονται V, 5. ὁ ἀνανίας 36. προσεβλήθη VII, 22. om. ἐν ante ἔργους 39. h. τῇ καρδίᾳ 58. om. αὐτῶν VIII, 1. h. πάντες δέ 10. om. πάντες 13. h. δυνάμ. ἢ. σημεῖα γενόμενα IX, 8. ἀνεργί. τε 17. om. ἰησοῦς et 18. παραγο. 21. h. ἐλήλυθεν 26. ἐν 28. om. κ. ἐκπορ. et 38. δύο ἄνδρ. X, 1. om. ἦν et h. σπείρας 5. h. τὸν ἐπιμαλ. πέτρο. XI, 26. om. ἐν XIII, 23. h. σωτηρίαν 24. μεταρ. τῷ ἰσραὴλ 27. om. ἐν 41. h. ὁ omisso ἔργον XIV, 13. ἠθέλον XV, 18. om. versum 22. om. τῷ 34. om. versum XVI, 12. h. ἐν αὐτῇ τῇ 34. ἠγαλλιᾶτο XVII, 18. τινὲς δὲ καὶ 25. κατὰ πάντα 27. καίης XIX, 27. δὲ καὶ 40. περὶ οὐ οὐ et δοῦναι pro ἀποδ. XX, 13. προσελθ. 15. τραγικῶ 21. om. χριστόν 28. h. τ. ἐκκλ. τοῦ κυρίου καὶ θεοῦ 35. τὸν λόγον XXI, 4. om. τοὺς 13. h. ἀπεκρ. τε 29. ἐωρακότες 33. ἐγγίς. δέ 37. om. τι XXII, 12. h. κατοικ. ἐν δαμασκῷ ἰουδ. 20. om. καὶ XXIII, 9. h. ἀναστάντ. γραμματεῖς τοῦ μίθρου 10. καταβῆναι καὶ 16. τὸ ἐνεδρον 35. om. τοῦ ante ἠρώδ. XXIV, 6. h. κρῖναι 13. παραστ. με 14. καὶ τοῖς προφ. 16. ἔχων πρὸς τε τόν 19. δεῖ XXV, 20. om. εἰς XXVI, 18. h. ἀποστρέψαι 32. ἐπιτέλλ. XXVII, 1. σπείρας 27. ἀρτέμωνα XXVIII, 3. διεξελθ. 11. ἤχθημεν 27. ἰάσομαι.
- Rom. VIII, 26. προσενξόμεθα XIII, 1. εἰ μὴ ὑπὸ θεοῦ.
- 1 Cor. VI, 16. om. ἡ VI, 19. h. τὰ σώματα VII, 39. εἶν δὲ καὶ et om. ἀντίς IX, 27. h. ὑποπιᾶζω XII, 21. δὲ ὁ ὄφθ. XIII, 3. κενθήσομαι (?) XIII, 9. δὲ γινώσκ. XIV, 7. διδῶ XVI, 23. τοῦ κυρίου ἡμῶν.
- 2 Cor. I, 15. τὸ πρότερον V, 21. γενώμεθα VII, 12. ὑμῶν τηρ ὅπ. ἡμ.
- Gal. III, 1. ἐβόσκησεν IV, 4. γεννώμενον ἐκ.
- Eph. II, 21. om. ἡ IV, 32. h. ἐχαρίσ. ἡμῖν. VI, 17. διξασθαι.
- Phil. I, 23. om. γάρ II, 1. εἴ τις παραμύθ. et εἴ τις σιλάργηνα III, 1. τὸ ἰσφαλές III, 13. οὐπω.
- Col. I, 2. κολασσαῖς.

1 Thess. I, 12. μεταστροφόμενοι III, 3. τὸ μηδένα.

1 Tim. IV, 8. ἐπαγγελίας V, 21. πρόσκλησιν.

Tit. II, 7. post σεμνότη. add. ἀφθαρσίαν.

Heb. III, 1. ἰησοῦν χριστόν IV, 2. συγκεκραμένους X, 10. ἐσμέν οἱ XII, 7. εἰς παιδείαν XII, 28. ἔγωμεν et λατρεύομεν.

Jac. I, 5. καὶ οὐκ ὀνειδίζ. II, 8. ὡς ἑαυτὸν II, 13. κατακακοῦν τε IV, 4. om. οὖν IV, 14. h. ἀκριβῶς γ. ἔσται et ἐπ. δὲ καὶ (?) V, 7. ἐπ' αὐτὸν et om. ἄν V, 11. om. ὁ κύριος. V, 12. h. ἐξ' ὑπόκρισιν.

1 Pet. II, 17. ἀγαπήσατε III, 1. κερδηθήσονται 4. ἐνώπιον θεοῦ 16. καταλαλοῦσιν IV, 8. om. ἢ IV, 11. h. ὡς χορηγεῖ V, 8. τινὰ καταπιεῖν.

2 Pet. I, 2. ἰησοῦ χριστοῦ τοῦ etc. I, 4. δι' ὧν καὶ τίμα ἡμῶν κ. μέγιστα ἐπ. δεδωρ. III, 10. om. οἱ ante εὐρ.

1 Jo. I, 4. h. χρεῖα ἡμῶν II, 5. ἔστι αὐτῆ 29. ἴδτε III, 28. om. ἡμῶν IV, 2. h. γνωσίζονται 3. om. τὸν ante ἰησ. χρ. 16. in f. add. μένει 20. h. μισοῖ V, 6. om. ὁ ante χριστ. 20. h. καὶ ζωὴ ἢ εὐαγγελίου.

Jud. 15. ἐλάξαι 19. om. ἑαυτοῦς 23. om. τοῦ ante πυρός 24. h. αὐτούς.

Apoc. I, 4. ἀπὸ θεοῦ ὁ ὢν et ἄ omissio ἐστίν 9. κοινὸς et ἐν χρ. ἰησ. 12. καὶ ἐπεὶ ἐπέστερ. II, 10. παθεῖν et ἰδοὺ δὴ et ἡμέρας δέκα 13. ἡμέραις αἰς 20. ἢ λέγει 27. συντριβήσεται III, 2. ἃ ἐμάλ्लες ἀποβάλλειν 3. om. καὶ ἦκ. κ. τῆρ. 7. h. καὶ οὐδ. κλείσει αὐτὴν et μὴ ὁ ἀνοίγων καὶ οὐδ. ἀνοίξει 18. κολλύριον, ἵνα ἐγχαίση 19. ζήλευς IV, 2. om. καὶ ab init. 3. om. καὶ ὁ καθῆμι. et h. ὁμοίως ὄρασις σμαρ. 7. h. ἔχον πρός. ἀνθρώπων et om. ζῶων post τέταρτ. 9. h. δῶσι 11. ὁ κύριος. καὶ ὁ θεὸς ἡμῶν ὁ ἅγιος V, 3. ter οὔτε 5. ὁ ἀνοίγων 6. ἃ εἰσι et ἀποσταλλόμενα 8. καθάραν 12. τὸν πλοῦτον 13. ἐπὶ τῷ θρόνῳ 14. λέγοντα τὸ ἀμήν VI, 2. καὶ ἴδε omissio καὶ εἶδον atque sic etiam v. 5; v. 7 et 8. VI, 4. om. καὶ ante ἵνα 8. h. ἡμιολούθ. ἀνεῶ 9. μαρτυρεῖται τοῦ ἀρτίου 10. ἐκ τῶν 13. βελοῦσα 14. ἐλισσόμενος 16. ἐπὶ τῷ θρόνῳ VII, 1. ἐπὶ τι δένδρ. 5. ἐσπραγισμένοι, sic etiam 8. practereaue id non repetit 9. om. αὐτῶν et h. ἐστῶτες et φοβηκῶς 10. ἐπὶ τῷ θρόνῳ 11. εἰσή-

κρισαν 15. ἐπὶ τῷ θρόνῳ 16. οὐδ' οὐ μὴ πέσῃ 17. πομαίνε
 et ὀδηγεῖ VIII, 8. om. πυρί 9. om. τῶν post κτισμ, 11. h.
 ἐγένετο 12. καὶ τὸ τρίτον αὐτῆς μὴ φανῆ, ἢ ἡμέρα κ. ἢ etc.
 IX, 2. om. καὶ ἦν. τὸ φρ. τ. ἀβ. et h. καμίνου καιομένης 10.
 καὶ ἐν τ. οὐρ. αὐτ. ἐξουσίαν ἔχουσιν 11. ἐν δὲ τῇ ἑλλην. 12.
 ἔρχεται 14. λέγοντος 15. ὄρας καὶ εἰς τὴν ἡμ. 16. τοῦ ἵππου
 et pro δισμυρ. h. μυριάδες 18. ἀπὸ τοῦ πυρός 19. ὄρας 20.
 om. καὶ τὰ χαλκ. 21. h. φαρμάκων X, 1. om. ἄλλον 2. h. βι-
 βλίον 6. ὥμοσε τῷ 9. βιβλιδάριον 10. βιβλίον 11. λέγουσιν et
 καὶ ἐπὶ ἔθν. XI, 8. τῆς πόλ. 9. om. καὶ ante ἡμῖν. 10. h.
 δῶρ. δόισουσιν 11. εἰσῆλθ. εἰς αὐτούς 12. κ. ἤκουσα 13. om.
 καὶ ab init. et h. τῇ ἡμέρᾳ 14. om. ἰδού 16. h. ἐνώπ. τοῦ θρό-
 νου τ. θ. οἱ κἀθηρται 19. ἠνοίχθη XII, 6. ὑπὸ τ. θ. et ἐκτρέφ.
 7. om. τοῦ ante πολεμῆσ. 9. om. ὁ ante σεταν. 12. om. οἱ
 ante οὐρ. 14. h. ὅπως τρέφεται XIII, 3. ὥσει ἐσφαγμ. 4. τῷ
 δεδωκότι et δυνατός 5. μεγάλα κ. βλασφημίαν 6. om. καὶ ante
 τοὺς 10. h. εἴ τις ἀλμαλωσίαν, ὑπάγει· εἴ τις ἐν μακροῖς, δεῖ
 αὐτ. ἀποκτ. 11. om. δύο 13. h. ἐπὶ τὴν γ. 14. τοὺς ἐμούς τοὺς
 et καὶ ἔξησ. ἀπὸ τ. μαχ. 15. om. ἕνα poster. 16. h. ἕνα δώσω-
 σιν et χαράγματα 18. om. καὶ XIV, 1. h. ἐστός et ἀριθμὸς
 ἐκατόν 4. ὑπὸ ἱεροῦ ἡγορ. 6. om. ἄλλον 7. h. τὸν κύριον et
 προσκ. αὐτὸν τὸν ποιήσαντα 8. om. semel ἔπεσεν, tum om. ἢ
 et h. πάντα τὰ 18. ἐρών. ἐν κραγγ. et ἤκμασεν ἢ σταφυλὴ της
 γῆς 19. ἐξέβαλεν XV, 2. ἐκ τῆς εἰκότος κ. ἐκ τ. θηρ. αὐτοῦ
 4. δοξάσει et μόνος ὄσιος, ὅτι πάντες 6. om. ἐκ τ. ρ. et h. οἱ
 ἦσαν ἐνδεδυμ. 8. ἐκ τοῦ καπνοῦ XVI, 1. om. ἐκ τ. ρ. 12. h.
 ἀνατολῆς 16. μαγεδῶν XVII, 3. γέμον ὀνόματα 4. om. καὶ
 ante κερουσ. 6. om. ἐκ prius et καί prius 8. h. κατοικ. τὴν
 γῆν et ἐπὶ τοῦ βιβλίον 11. καὶ οὗτος ὄθους 13. om. τὴν ante
 ἔξουσ. 16. om. καὶ γυμνήν 17. h. ἄχρι τελεσθῶσω XVIII, 1.
 om. καὶ ab init. 2. om. semel ἔπεσεν 3. h. πεπεώκασι 4. ἐξελθε
 5. ἐμνημ. αὐτῆς 6. διπλώσ. τὰ διπλ. ὡς καὶ αὐτῇ, καὶ κατὰ,
 tum ποτηρέῳ αὐτῆς 8. om. καὶ ante πένθος 9. h. ἐπ' αὐτὴν
 11. κλαύσουσι καὶ περθοῦσιν 12. πορφυροῦ 13. κικαμίσμου
 14. εὖρης 16. om. semel οὐαί et h. βύσσον et om. ἐν 19. h.
 καὶ λέγοντες XIX, 3. εἴρηκεν 4. ἐπὶ τῷ θρόνῳ 10. om. τοῦ

ante ἔησῷ prius 12. om. ὡς et h. ἔχ. ὀνόματα γεγραμμένα καὶ ὄνομα 13. κέκληται 17. om. ἓνα, h. ἐν φωνῇ et τὸν δεῖπν. τὸν μέγαν XX, 2. σαταν. ὁ πλατῶν τὴν οἰκουμένην ὅλην 3. om. καὶ ante μετὰ 4. h. τὸ θηρίον οὐδὲ τὴν etc. 5. om. οἱ usq. ἔτη 6. h. μετὰ ταῦτα pro μετ' αὐτοῦ 7. καὶ μετὰ τὰ χλ. ἔ. 9. ἐκύκλευσαν 11. ἐπ' αὐτόν 12. τοὺς μεγ. κ. τοὺς μικρ., ἦνοιξαν 13. ἔργα αὐτοῦ XXI, 3. om. αὐτ. θεός 5. om. μοί et οὐτοι, h. τοῦ θεοῦ εἰς. 6. γέγονα ἐγὼ τό. 7. δώσω αὐτῷ pro κληρον. 9. γεμούσας ἐπέα et τ. γυναικ. τ. νόμφ. τ. ἀρν. 10. ἐκ τοῦ σὺρ. ἐκ τ. θεοῦ 12. ἃ ἔστ. ὀνόματα 15. om. καὶ τὸ τεῖχ. αὐτ. 16. h. δεκαδύο χιλιάδων, δώδεκα 17. om. ἐμέτρησεν 19. om. καὶ ab init. 23. h. φαίνωσιν. αὐτὴ γ. 24. φέρ. ἀντῷ δόξ. κ. τιμὴν τ. ἐθνῶν εἰς αὐτήν 26. add. in f. ἵνα εἰσελθῶσιν 27. h. καὶ ὁ ποιῶν XXII, 2. ἐντεῦθ. κ. ἐκεῖθ. et ἀποδιδούς 5. σὺ χρ. λόγγον κ. φωτός, ὅτι 6. λέγει 8. κ. ὅτε εἶδον 10. ὁ καιρ. γαρ 15. πᾶς φιλῶν 18. ἐπιθήσαι 19. ταύτης, ἀφῆλοι 21. πάντ. τῶν ἀγ. ἀμήν.

IV. Index subsidiarum criticarum cum explicatione signorum scribendique compendiorum.

A. Codices graeci

1) evangeliorum

a) literis scripti uncialibus.

- A. Alexandrinus. Mutilus est Matth. I, 1 — XXV, 6; Jo. VI, 50 — VIII, 52. Praeterea multae literae per totum librum abscissae sunt. Servatur Londini in museo Britannico; putatur esse seculi V. Novum Testamentum, quod cum Vetere complectitur, typis exscriptum est cura Woidii Londini 1786. fol. Varias ejus lectiones excerptas edidit Spohnius in *Woidii Notitia codicis Alexandrini* 1788. 8.
- B. Vaticanus, signatus numero 1209. Continet utrumque Testamentum. Scriptus est ex Hugii sententia ante medium sec. IV. Post Lucam Brugensem, qui a Wernero Noviomago excerpta publicavit usuique Millio atque Wetstenio fuit, et Caryophilum, ejus collationem edidit Possinus, de eo excerpto meruere Birchius et Bentlejus. Hujus collatio qua in ev. Lucae et Joannis ipse Birchius usus est multisque per totum Testamentum locis utiliter uti poterat ad supplendam suam, exhibetur in appendice ad editionem N. Ti gr. e cod. ms. alex. a C. Go. lofr. Woidio (Oxon. 1799.); estque longe prae-

stantissima. Tamen fit ut quid legerit Bentlejus non satis li-
queat. Alia etiam codicis collatione, anno 1669. a Julio de
st. Anastasia facta servataque in biblioth. reg. paris. in ad-
ornanda sua N. Ti editione se usum dicit Scholzius.

- C. Regius (Parisinus) 9. Est rescriptus; sunt enim fragmentis
Veteris et Novi Testamenti superscripta Ephraemi Syri opuscula
graeca. In eo desiderantur Matth. V, 15 — VII, 5; XVII,
27 — XVIII, 28; XXII, 21 — XXIII, 17; XXIV, 10—45;
XXV, 30—XXVI, 22; XXVII, 11 — 46; XXVIII, 15—Marc.
I, 17; VI, 32 — VIII, 5; XII, 30 — XIII, 18; Luc. II, 6—42;
III, 21 — IV, 25; VI, 4 — 36; VII, 17 — VIII, 28; XII,
4 — XIX, 42; XX, 28 — XXI, 20; XXII, 20 — XXIII, 25;
XXIV, 7 — 45; Jo. I, 42 — III, 32; V, 17 — VI, 37; VII,
3 — VIII, 34; IX, 11 — XI, 7; XI, 47 — XIII, 8; XIV, 8 —
XVI, 21; XVIII, 36 — XX, 25. Praeterea vero multae textus
sacri voces quippe obsoletae atque evanidae nondum potuerunt
erui. Exaratus videtur V. vel VI. seculo.
- D. Cantabrigiensis; olim Bezae fuit. Deficit Matth. I, 1 — 20;
VI, 20 — IX, 2; XXVII, 2 — 12; Jo. I, 16 — III, 26. Manus
recentior explevit lacunas Matth. III, 7—16; Marc. XVI,
15 — fin.; Jo. XVIII, 13 — XXII, 13. Adjectam habet inter-
pretationem latinam. Scriptus putatur ineunte sec. VII. Splen-
didissime editus est a Kiplingio Cantabrig. 1793.
- E. Basileensis. Mutulus est Luc. III, 4—15; XXIV, 47 — fin.
et recentiore manu scripta sunt Luc. I, 69 — II, 4; XII, 58 —
XIII, 12; XV, 8—20. Sec. IX.
- F. olim Boreeli; nunc ubi sit latet. Mutius Matth. I, 1 — VII, 6;
VIII, 25 — fin.; Marc. XI, 6—16. Collatus tantum est usque
ad finem cap. X. ev. Lucae.
- G. Harlejanus in museo Britannico. Mutulus Matth. I, 1—VI, 6;
VII, 25 — VIII, 9; VIII, 25—IX, 2. XXVIII, 18 — Marc.
I, 13. (suppletum est.) Marc. I, 32 — II, 4. XIV, 19 — 25;
Luc. I, 1 — 13; V, 4 — VII, 3; VIII, 46 — IX, 5. XII, 27 —
41. (suppletam); XXIV, 41 — fin. Jo. XVII, 5—19. XIX,
4—27. Sec. XI.

- H. Wolfii. Deficit Matth. I, 1 — XV, 30; XXV, 3 — XXVI, 3; Marc. XV, 44 — XVI, 14. Luc. V, 18 — 33; VI, 8 — 23; X, 2 — 19; Jo. IX, 30 — X, 25. XVIII, 2 — 25; XX, 12 — 25. Sec. XI.
- J. Cottonianus. Continet Matth. XXVI, 57 — 65; XXVII, 26 — 34; Jo. XIV, 2 — 10. XV, 15 — 22. Sec. VII. vel VIII.
- K. Regius 63. Cyprius dictus. Sec. IX.
- L. Regius 62. Mutilus Matth. IV, 21 — V, 14; XXVIII, 17 — fin.; Marc. X, 16 — 30; XV, 2 — 20; Jo. XV, 21 — fin. Sec. VII. vel VIII.
- M. Regius 48. Sec. X.
- N. Vindobonensis Caesareus. Continet Luc. XXIV, 13 — 21. et 39 — 49. Sec. VII.
- O. Montefalconii; continet Luc. XVIII.
- P. Guelpherbytanus rescriptus, continet evangeliorum fragmenta. Sec. VI.
- Q. Guelpherbytanus rescriptus, continet fragmenta e Luca et Jo. Sec. VI. Et P et Q Knittelius curavit typis exprimenda.
- R. Tubingensis. Hoc fragmentum, Jo. I, 38 — 50. continens, typis exscriptum est cura Reussii. Sec. VII.
- S. Vaticanus 354. Medio seculo X. exaratus est.
- T. Borgiae fragmenta Joannea: Jo. VI, 28 — 67. VII, 6 — VIII, 31. Edita sunt cum versione sahidica ab Aug. Ant. Georgio Romae 1789. Sec. IV. vel V.
- U. Venetianae biblioth. s. Marci. Sec. X.
- V. Mosquensis. Sec. VIII. Inde a Jo. VII, 39. literis cursivis scriptus est sec. XIII.
- W. Regius, adjunctus Regio 314. Continet Luc. IX, 36 — 47. X, 12 — 22. Sec. VIII.
- X. Landshutensis. Mutilus est Matth. I, 1 — V, 40; VI, 11 — VII, 1; IX, 21 — 35; XI, 24 — XII, 9; XVII, 1 — 14; XVIII, 25 — XIX, 22; XXI, 13 — 28; XXIII, 38 — XXIV, 23; XXIV, 35 — XXV, 1; XXV, 30 — XXVI, 69; XXVII, 12 — fin. Marc. I, 1 — VI, 47; XIV, 61 — 64; XV, 1 — 3. (Fine cap. XV. et initio cap. XVI. dimidia tantum lineae conspiciuntur.) Luc. I, 37 — II, 19; IV, 1 — 21; X, 38 — XI, 1;

XIX, 1 — XX, 45; Jo. III, 8 — IV, 6; IV, 6 — VII, 1. (suppletum est); XV, 26 — XVI, 23.

Y. Barberianus (Romanus), cont. Jo. XVI, 4 — XIX, 28. Sec. IX.

Z. Dublinensis, rescriptus. Continet evangelium Matthaei, sed mutilus est I, 1 — 16; II, 7 — 12; II, 20 — IV, 4; IV, 13 — V, 45; VI, 15 — VII, 16; VIII, 6 — X, 40; XI, 18 — XII, 43; XIII, 11 — 57; XIV, 18 — XV, 13; XV, 23 — XVII, 9; XVII, 17 — 26; XVIII, 7 — XIX, 3; XIX, 12 — 21; XIX, 28 — XX, 7; XXI, 8 — 23; XXI, 45 — XXII, 16; XXII, 25 — 37; XXIII, 3 — 13; XXIII, 28 — XXIV, 15; XXIV, 25 — XXV, 1; XXV, 12 — XXVI, 21; XXVI, 29 — 62; XXVI, 71 — fin. Editus est a Barreto Dublinii 1801. Sec. VI.

F. Vaticanus. Continet Matth. XIX, 6 — 13; XX, 6 — 22; XX, 29 — XXI, 19. Sec. VII.

A. Sangalleasis, cum interpretatione latina interlineari. Editus est a Rettigio Turici 1836. Sec. IX.

b) *litteris cursivis scripti*

a Scholzio referuntur 469. A seculo X. usque ad sec. XVI. confecti et vel collati vel inspecti sunt. His ab eodem adduntur 178 evangelistaria s. pericoparum ex evangeliis desumptarum codices. Hi inde a sec. VIII. litteris uncialibus, sed maximam partem litteris minoribus et quidem post sec. X. scripta sunt; tamen fore non nisi cursim collata esse videntur.

2) actorum ei epistolarum catholicarum

a) *litteris exarati uncialibus.*

A. Alexandrinus. Vide supra evv. A.

B. Vaticanus 1209. V. supra evv. B.

C. Regius 9. V. supra evv. C. Deficit Act. IV, 3 — V, 34; X, 43 — XIII, 1; XVI, 36 — XX, 10; XXI, 31 — XXII, 20; XXIII, 18 — XXIV, 14; XXVI, 20 — XXVII, 16; XXVIII, 5 — fin. Jac. IV, 3 — fin. 1 Pet. IV, 5 — fin. 1 Jo. IV, 3 — 3 Jo. 3.

- D. Cantabrigiensis. V. supra evv. D. Continet acta, sed deficit VIII, 29 — X, 14; XXI, 2—10. et 15 — 19; XXII, 10—20; XXII, 29—XXVIII, fin. Ex epp. cathol. habet tantum fragmentum latine 3 Jo. 11 — 15.
- E. Laudianus dictus; est Oxonii in biblioth. Bodlejana. Continet acta cum versione latina; mutilus est XXVI, 29—XXVIII, 26. Typis exscriptus est cura Thomae Hearnii Oxonii 1715. Sec. VII vel VIII.
- F. Coislinianus, (Parisinus). Continet act. IX, 24. 25. Sec. VII.
- G. Bibliothecae Romanae Angelicae. Continet acta et epistolas catholicas; mutilus est Act. I, 1 — VIII, 10. Sec. IX. (Est Paulinarum epp. I.)
- H. Mutinensis. Acta continet scripta sec. IX., sed I, 1 — V, 28. addita sunt sec. XV. et XXVII., 1 — fin. sec. XI. Praeterea cum epistolis catholicis continet epp. Paul. (numero 179. signatur) sec. XII. cursivis literis scriptas.

b) *literis cursivis scripti*

a Scholzio laudantur 192, post X. fere seculum facti.

3) epistolarum Paulinarum

a) *unciales.*

- A. Alexandrinus. V. supra evv. A. Deficit 2 Cor. IV, 13 — XII, 7.
- B. Vaticanus 1209. V. evv. B. Desunt epp. I. et II. ad Tim., ad Tit., ad Philem. Inde ab Hebr. IX, 14. (huic parti signum b dedi) manu valde recenti scriptus est.
- C. Regius 9. V. evv. C. Mutilus est Rom. II, 5 — III, 21; IX, 6 — X, 14; XI, 31 — XIII, 10; 1 Cor. VII, 18 — IX, 6; XIII, 8 — XV, 40; 2 Cor. X, 9 — Gal. I, 20; Eph. I, 1 — II, 18; IV, 17 — Philipp. I, 22; III, 5 — fin.; 1 Thess. II, 9 — fin.; Hebr. I, 1 — II, 4; VII, 26 — IX, 15; X, 24 — XII, 15; 1 Tim. I, 1 — III, 9; V, 20 — fin.
- D. Regius 107. Claromontanus dictus. Mutilus est Rom. I, 1 — 7. Ab alia sed antiqua manu scriptum est 1 Cor. XIV, 13 | 22;

Recentius addita est epist. ad Hebr. Interpretatio latina, quam adjectam habet textus graecus, edita est a Sabatiero 1743. Sec. VII. vel VIII.

- E. Petropolitanus, pierumque Sangermanensis dictus, codicis D, et graeci et latini, jam vario correcti apographum. Mutilus est 1 Tim. I, 1 — VI, 15; Hebr. XII, 8 — fin. Sec. XI.
- F. Angiensis, collegii Trinitatis Cantabrigiae; cum versione Latina. Deficit Rom. I, 1 — III, 8. et Hebr. Sec. X.
- G. Bibliothecae Regiae Dresdensis, Boernerianus dictus, cum versione latina interlineari. Mutilus est Rom. I, 1 — 5; II, 16 — 25; 1 Cor. III, 8 — 16; VI, 7 — 14. Col. II, 2 — 8; Philem. 24 — 25. et Hebr. Typis exscribendum curavit Matthaei Misenaë 1791. Sec. IX.
- H. Coislinianus 202. Continet 1 Cor. X, 23 — 39; XI, 9 — 16; Gal. I, 4 — 10; II, 9 — 14; 1 Tim. III, 7 — 13. Tit. I, 1 — 3; I, 15 — II, 5; III, 13 — fin.; Hebr. II, 11 — 16; III, 13 — 18; IV, 12 — 15. Haec fragmenta edidit Montefalconius in bibliotheca coisliniana p. 253 — 261. Sec. VII.
- I. Angelicus. V. actorum G. Deficit Hebr. XIII, 1 — fin.

b) *cursivi*

collati laudantur a Scholzio 246; scripti iisdem fere seculis quibus scripti sunt evangeliorum codices cursivi.

Praeterea lectionaria, sive codices qui lectiones desumptas ex Actis et Epp. continent, a Scholzio commemorantur 58; pleraque illa literis cursivis exarata.

4) a p o c a l y p s e o s

a) *undiales*.

A. Alexandrinus. V. evv. A.

B. Vaticanus. Sec. VII.

C. Regius 9. V. evv. C. Deficit III, 20 — V, 14; VII, 14 — IX, 16; XVI, 14 — XVIII, 2; XIX, 10 — fin.

b) *cursivi*

referuntur a Scholzio 88; eorundem fere cum ceteris cursivis temporum⁷¹⁾.

Ceterum plurima universorum codicum N. Ti pars asservantur Romae, Parisiis, Oxonii, Vindobonae, Londini, Mosquae, Florentiae, Cantabrigiae, Venetiis.

B. Versiones antiquae.

Aegyptiacae seculi III. et quidem Coptica (*Cpt. s. Copt.*) quam ed. Wilkens 1716; Sahidica (*Sah.*) cujus plurima fragmenta ed. Woide; Basmurica (*Basm.*) cujus pauca ex ev. Joannis et epistolis Pauli fragmenta edd. Georgi et Engelbreth.

Aethiopica (*Aeth.*) sec. IV. ed. Bode 1753.

Arabicae (*Ar.*) et quidem *Ar. rom.* ex ed. romana 1591. et 1619; *Ar. p.* quae est in Waltoni bibliis polyglottis; *Erp.* ex editione Erpenii; *Ar. vat.* quae exstat in arabico codice bibliothecae vaticanae.

Armenica (*Arm.*) sec. V. Differunt priores edd. (Amstelod. 1666. sq. Byzant. 1705. Venet. 1736.) ab editione Venetiana Zohrabi (ed. *Venet.*).

Georgiana (*Georg.*) sec. V. vel VI. ed. 1743.

Gothica (*Gth. s. Goth.*) sec. V. Post alios nuper editionem instituerunt Gabelentz et Loebe.

Latinae et quidem Itala (*It.*) et Vulgata (*Vg.*). Illo nomine comprehenduntur antiquae interpretationes latinae; dicuntur etiam antehieronymianae, quanquam nonnullae ex his quas refero potius hieronymiana videntur esse superstructae. Co-

⁷¹⁾ Inter hos quem b litera signavi, is est supplementum celeberrimi codicis Vaticani, recentiore manu e codice Bessarionis aliquo, ut fert traditio, descriptum. Hanc quoque codicis partem Bentlejus contulit.

dices Italiae (*It. cdd.*) quorum nullus totum Testamentum, multi pauca tantum fragmenta continent, hi fere commemorantur: Bobbianus (*Bobb.*), Bodlejanus (*Bodl.*), Boernerianus (*g.*), Brixianus (*Brix. s. Brix.*), Cantabrigiensis (*Ct.*), Claromontanus (*d.*), Colbertinus (*Colb.*), Corbejenses (*Corb.*), Demidovianus (*Demid.*) s. Emmerani ratisbonensis (*Emmer.*), Floriacensis (*Flor.*), Forojuliensis (*For.*), Fossatensis (*Foss.*), ecclesiae s. Gateani (*Gat.*), Germanenses (*Germ. et latina pars codicis epp. Paul. E significatur e litera*), Ingolstadiensis, Harlejanus (*Har. s. Harl.*), Laudianus (*Ld.*), Lipsienses (*Lips.*), Luxoviensis (*Lux.*), s. Martini turonensis (*Mart.*), Macoris monasterii (*Mm.*), Marianus (*Mar. s. Marian.*), Molsheimensis, Perusinus (*Perus.*), Pragensis (*Prag.*), Guelpherbytanus (*Guelph.*), Rehdigeranus (*Rd.*), Regius (*Reg.*), Sangallensis, Toletanus (*Tol.*), Vercellensis (*Vrc. s. Verc.*), Veronensis (*Ver.*), Vindobonensis (*Vind.*) Ex his gravissimi sunt in evv. Verc., Ver., Brix., Colb., Vind., Rd. iique praeter Rd. editi sunt a Blanchino et Sabatiero; in actis Ld. (ed. Hearne.) et Ct. (ed. Kipling.); in epp. Paul. d. e. (utrumque ed. Sabatier.) g. (ed. Matthaei.); in ep. Jacobi Corb. (ed. Blanchini.) Vulgata autem quae dicitur versio sec. IV. ab Hieronymo facta est. Ab edd. Sixti V. et Clementis VIII. saepe discedunt codices Vulgatae manuscripti atque horum princeps est codex Amiatinus (*Am.*), sec. VI. scriptus, cujus varias lectiones nuperrime publicavit Fleckius.

Persicae (*Pers. s. Prs. s. Prss.*). Interdum differt ed. Wheeloci (*Prs. w.*) ab ed. Wakoni in polyglottis (*Prs. p.*).

Saxonica s. Anglosaxonica (*Sax.*) sec. VIII. Primum typis expressa est 1571.

Slavonica (*Sl. s. Slav.*) s. IX. De conferendis variis ejus cdd. et edd. egregie promeruit Dobrowsky.

Syriacae et quidem Peschito (*Syr.*) sec. II. (ed. Schaaf 1709. 1717.) et Syr. posterior (*Syr. p.*) s. Philoxeniana, anno 508. facta (ed. White 1779. 1800.). Syr. p. in margine (*Syr. p. in m.*) singulares lectiones anno 616. a Thoma heracleensi adscriptas atque ab eodem additas aliis locis asteriscos (*Syr.*

p.*), aliis obelos habet. Ubi consentit Peschito cum Philoneniana, utraque conjunctim citatur (*Syr. utr.*). Accedit Syr. hierosolymitana (*Syr. hr.*) sec. V.

C. Patres et Scriptores ecclesiastici
in apparatu critico fere hi citantur:

1) *graeci.*

Ammonius alexandrinus sec. III.	Clemens alexandrinus (<i>Clem.</i>)
sec. II.
Andreas cretensis (<i>Andr. cret.</i>)
s. VII.	Clemens romanus sec. II.
Andreas caesareensis in Capadocia (<i>Andr., Andr. 1.</i>
spectat ad codicem Andreae Augustanum, <i>Andr. 2.</i> ad Palatinum, <i>Andr.</i> ad utrumque)
sec. VI.	Constitutiones Apostolorum
(<i>Cstit. a. Cstit.</i>) sec. III.
Antiochus Ptolemaidis in Phoenicia episc. sec. V.	Canones Apostolorum sec. V.
Antonius monachus aegyptius
sec. IV.	Cyrillus alexandrinus (<i>Cyr.</i>)
sec. V.
Apollinaris laodicensis sec. IV.	Cyrillus hierosolymitanus (<i>Cyr. hr.</i>)
sec. IV.
Archelaus mesopotamius sec. III.	Joannes damascenus
(<i>Damsc.</i>) sec. VIII.
Arethas cappadox sec. X.	Dialogus contra Marcionitas
(<i>Dial. c. Marcion.</i>) sec. III.
Arius sec. IV.	Dionysius alexandrinus sec. III.
Athanasius (<i>Ath.</i>) sec. IV.	Dionysius areopagita sec. III.
Basilius M. (<i>Bas.</i>) sec. IV.	Bidymus (<i>Did.</i>) sec. IV.
Basilius seleucus (<i>Bas. sel.</i>)
sec. V.	Ephrem Syrus (<i>Ephr.</i> Multa
ejus scripta graece exstant.)
sec. IV.
Chronicon alexandrinum sec. VII.	Epiphanius (<i>Epiph. s. Ep.</i>)
sec. IV.
Chrysostomus (<i>Chrys.</i>) sec. IV.	Eusebius caesareensis (<i>Eus.</i>)
sec. IV.
	Euthalius (<i>Euthal.</i>) sec. V.

- Euthymius** (*Euth. s. Euthym.*)
 sec. XII.
Georgius Syncellus chronista
 sec. IX.
Gelasius cyzicenus sec. V.
Gregorius thasmaturgus sec. III.
Heracleon gnosticus sec. II.
Hesychius presbyter (*Hes.*)
 sec. V.
Hippolytus (*Hipp.*) sec. III.
Ignatius sec. II.
Irenaeus (*Ir.*) sec. II.
Isidorus pelusiota (*Isid.*) sec. V.
Justinus (*Just.*) sec. II.
Lucianus ap. Socrat. sec. III.
Macarius sec. IV.
Macedonius sec. VI.
Marcellus apud Eusebium sec.
 IV.
Marcion (*Mcion. s. Mc.* Cita-
 tur *Mc. ap. Ep. h. e.* apud
 Epiphan., et *Mc. ap. Tert.*,
 h. e. ap. Tertullian.) sec. II.
Maximus monachus (*Max.*) sec.
 VII.
Methodius (*Meth.*) sec. III.
Gregorius nazianzenus (*Gr.*
naz.) sec. IV.
Gregorius nyssenus (*Gr.*
nyss.) sec. IV.
Nestorius sec. V.
Nonnus sec. V.
Oecumenius (*Oec.*) sec. X.
Origenes (*Or.*) sec. III.
Palamas sec. XIV.
Pamphilus sec. V.
Petrus alexandrinus (*Petr. s.*
Petr. alex.) sec. III.
Photius sec. X.
Polycarpus sec. II.
Proclus sec. V.
Procopius (*Proc. s. Procop.*)
 sec. VI.
Ptolemaeus gnosticus (*Ptol.*)
 sec. II.
Seniores ap. Irenaeum (*Sen. ap.*
Ir.) sec. II.
Severus antiochenus (*Sev. s.*
Sev. ant.) sec. VI.
Socrates sec. VI.
Suidas sec. XI.
Theodorus heracleensis sec. IV.
Theodorus mopsvestenus sec. IV.
Theodorus studites sec. VIII.
Theodoretus sec. V.
Theodotus (*Theodt. s. Theodot.*)
 sec. II.
Theodotus ancyranus (*Theodt.*
anc.) sec. V.
Theophylactus (*Thphyl.* Dif-
 ferunt editiones commentarii
 ejus in Acta, unde ap. Griesb.
 et Scholz. distinguuntur nume-
 ris 1. 2. 3.) sec. XI.
Titus bostrensis sec. IV.
Valentinus gnosticus sec. II.
Victor antiochenus (*Vict.*)
 sec. V.

2) latini:

Ambrosius (<i>Ambr.</i>) sec. IV.	Idacius sec. IV.
Ambrosiaster (<i>Ambrst.</i> Est commentarius Hilarii adscri- ptus Ambrosio) sec. IV.	Juvenicus (<i>Juv.</i>) sec. IV.
Ansbertus sec. VIII.	Lactantius (<i>Lact.</i>) sec. IV.
Apringius s. Aprigius sec. VI.	Leo I. sec. V.
Arnobius (<i>Arn.</i>) sec. IV.	Liberatus sec. VI.
Augustinus (<i>Aug.</i>) sec. IV.	Lucifer (<i>Lucif. s. Lucf.</i>) sec. IV.
Beda sec. VIII.	Novatianus sec. III.
Caesarius arelatensis sec. VI.	Pacianus (<i>Pac.</i>) sec. IV.
Cassiodorus (<i>Cass.</i>) sec. VI.	Paulinus aquilejensis sec. VIII.
Cyprianus (<i>Cypr.</i>) sec. III.	Pelagius (<i>Pel.</i>) sec. IV.
Faustus manichaeus sec. IV.	Primasius sec. VI.
Faustinus sec. IV.	Prosper sec. V.
Fulgentius ruspensis (<i>Fulg.</i>) sec. V.	Rufinus sec. V.
Gaudentius sec. IV.	Rupertus sec. XII.
Gildas sec. VI.	Sedulius sec. V.
Glycas sec. XII.	Siricius sec. IV.
Gregorius M. sec. VI.	Tertullianus (<i>Tert.</i>) sec. III.
Haymo sec. IX.	Tychonius (<i>Tych.</i>) sec. IV.
Hieronymus (<i>Hier.</i>) sec. IV.	Victor tununensis (<i>Vict. tun.</i>) sec. VI.
Hilarius (<i>Hil.</i>) sec. IV.	Victorinus sec. IV.
Hincmarus sec. IX.	Vigilius tapsensis (<i>Vig.</i>) sec. V.

Praeterea citantur hi auctores graeci et latini de quorum aetate parum constat:

Auct. de singular. clericor.

Auct. synopseos.

Auct. quaestionum ex utr. Test.

Auct. de promissionibus dimid. temp.

Opus imperfectum (Op. imp.).

Test. XII patriarcharum.

Denique haec signa et compendia explicanda videntur:

Re. significat textum vulgo receptum s. Elzeviriorum. *Sz.* sign. ed. Scholzii, Lipsiae a. 1830. et 1836.
Rn. sign. editionem Knappii, Halis Saxonum a. 1829. *Ln.* sign. ed. Lachmanni, Bero-
 lini a. 1837.

Ex his quoties quis non commemoratur, cum lectione quae in textu exhibetur consentit.

Wst. sign. Wetstenium.
Btlj. sign. Bentlejum.
Bch. sign. Birchium.
 .. sign. pergi de eadem re agi.
 (—) sign. uncinis includi. Ita *om.*
Re. et *Rn.* (—) h. e. omittit ed. recepta et *Rn.* uncinis inclusit.
 (1.) (2.) (3.) etc. sign. semel, bis, ter etc.
 * sign. a prima manu sic legi.
 ** sign. sic correctum in ed. esse.
al. sign. alios ejusdem generis testes. Ita *B al. Syr. al. Or.*
al. h. e. B et *al. codices* graeci, Syr. et aliae versiones, Or. et alii patres vel scriptores ecclesiastici.
al. m. sign. alios multos.
al. pm. sign. alios permultos.
al. pl. sign. alios plurimos.
alic. sign. alicubi.
c. sign. cum i. e. auctoritate. Ita *om. c. B, scr. c. B., add.*
c. B h. e. omisi, scripsi, addidi auctoritate codicis B.
contra sign. contra. Ita *Re. ὑπέρο*

contra B etc. h. e. B etc. habet lectionem in textu exhibitam.
cd., cdd. sign. codicem, codices.
diff. sign. differunt.
dis. sign. diserte.
ed., cdd. sign. editionem, editiones.
et. sign. etiam.
Ev. sign. Evangelistarium.
h. sign. habet, habeat.
in f. sign. in fine.
in m. sign. in margine.
It.³ etc. sign. Italiae edd. tres etc.
leg. sign. legitur. Ita *leg. et. παρά (L), ἀπό (G)* h. e. legitur etiam *παρά* ut in codice L, *ἀπό* ut in ed. G etc.
Lect. sign. Lectionarium.
ms., mss. sign. manuscriptum, manuscripta.
pon., pos. sign. ponunt, posui.
PP. sign. Patres.
s., ubi est (s. XI.) et similia, sign. seculum.
vv. sign. versines.
var. sign. variat, variant.

M u t a n d a .

Mt. II, 6. in text. lege τὸν Ἰσραήλ. V, 38. et 43. in margine pro *Nm. lege *Lv. VI, 24. in text. dele τοῦ ante ἐνός. Mt. VI, 29. lege Σολομῶν. VIII, 32. in nota dele Kn. XIII, 54. in margine pro Mc. 2, 6. lege Mc. 6, 1—6. XXI, 6. pro προστάξ. legendum est συντάξ. c. BCD al. Ita h. etiam Ln. XXIII, 39. lege ἀπ' ἄστρ. Mc. I, 2. in nota adde: Rē. et Kn. (—) in f. add. Ἰμπροσθέν σου, deletis iis quae ad v. 3. notata sunt: Rc. post etc. I, 10. in n. ante ὡσεὶ adde: Kn. V, 25. in n. post — adde 26. V, 42. in n. post εὐθύς adde: posterius. VI, 3. lege Ἰώσητος. VII, 26. Kn. h. Συραφοίνισσα et Rc. Συροφοίνισσα. IX, 5. versus incipit a καὶ ἀποκριθ. verbis. XII, 29. notandum est Kn. habere ὅτι πρώτη πάντων ἐντολή c. A al. m. XIV, 49. ante βεβαρημ. adde: exc. Kn. XIV, 71. in nota dele Kn. I. c. IV, 11. in n. lege: Kn. om. ὅτι c. D etc. XXII, 3. in n. post ὁ σαρ. adde: —. Jo. IV, 35. in n. pro Kn. lege Rc. Act. VII, 26. in n. adde: Rc. Sz. h. τῆ δέ. Heb. VII, 1. in n. adde: Rc. om. τοῦ ante ὑψίστου. Jac. I, 6. in notis pro 6. lege 5. 2 Pet. I, 1. in nota lege Συμεών. Jud. 22. et 23. in n. lege ἐκ τοῦ πυρός.

Præterea v. supra pag. LX sub finem.

ΕΤΑΓΓΕΛΙΟΝ

ΚΑΤΑ ΜΑΤΘΑΙΟΝ.

Lc. 3. **Β**ιβλος γενέσεως Ἰησοῦ Χριστοῦ, υἱοῦ Δαυὶδ, υἱοῦ Ἀβραάμ. 1
 23-38. 2 Ἀβραάμ ἐγέννησεν τὸν Ἰσαάκ· Ἰσαάκ δὲ ἐγέννησεν τὸν Ἰακώβ. 2
 1 Chr. 2. 1-15. 3 Ἰακώβ δὲ ἐγέννησεν τὸν Ἰούδαν καὶ τοὺς ἀδελφοὺς αὐτοῦ·
 1 Chr. 2. 1-19. 4 Ἰούδας δὲ ἐγέννησεν τὸν Φαρέν καὶ τὸν Ζαρά ἐκ τῆς Θάμαρ· 3
 Φαρέν δὲ ἐγέννησεν τὸν Ἑσρώμ· Ἑσρώμ δὲ ἐγέννησεν τὸν Ἀράμ·
 4 Ἀράμ δὲ ἐγέννησεν τὸν Ἀμιναδάβ· Ἀμιναδάβ δὲ ἐγέννησεν τὸν 4
 Ναασσών· Ναασσών δὲ ἐγέννησεν τὸν Σαλμών· 5 Σαλμών δὲ 5
 ἐγέννησεν τὸν Βοὺζ ἐκ τῆς Ραχάβ· Βοὺζ δὲ ἐγέννησεν τὸν Ἰωβηθ
 ἐκ τῆς Ρούθ· Ἰωβηθ δὲ ἐγέννησεν τὸν Ἰεσσαί· 6 Ἰεσσαί δὲ ἐγέν- 6
 ησεν τὸν Δαυίδ τὸν βασιλέα. Δαυίδ δὲ ὁ βασιλεὺς ἐγέννησεν τὸν
 Σολομῶνα ἐκ τῆς τοῦ Οὐρλου· 7 Σολομῶν δὲ ἐγέννησεν τὸν Ῥο- 7
 βοάμ· Ῥοβοάμ δὲ ἐγέννησεν τὸν Ἀβιά· Ἀβιά δὲ ἐγέννησεν τὸν
 Ἀσά· 8 Ἀσά δὲ ἐγέννησεν τὸν Ἰωσαφάτ· Ἰωσαφάτ δὲ ἐγέννησεν 8
 τὸν Ἰωράμ· Ἰωράμ δὲ ἐγέννησεν τὸν Ὀζιαν· 9 Ὀζίας δὲ ἐγέν- 9
 ησεν τὸν Ἰωάθαμ· Ἰωάθαμ δὲ ἐγέννησεν τὸν Ἀχαζ· Ἀχαζ δὲ
 ἐγέννησεν τὸν Ἐζεκιαν· 10 Ἐζεκιὰς δὲ ἐγέννησεν τὸν Μανασσῆ· 10
 Μανασσῆ δὲ ἐγέννησεν τὸν Ἀμών· Ἀμών δὲ ἐγέννησεν τὸν Ἰωσιαν·

* Lx. *Εὐαγγ. κ. Ματθαῖον.* Ita semper.

1. Rc. *Δαβίδ.* Lx. *Δαυειδ.* Ita semper.

5. Lx. *Βοὺς.* — Rc. Kx. Sz. *Ἰβηθ.*

6. Om. ὁ βασιλεὺς B al. Syr. It.² al. Aug. — Rc. Lx. *Σολομῶνα* (XII, 42. Lx. *Σολομῶνος*).

7. Lx. *Ἀσάφ.* — 8. Lx. *Ὀζιαν.* — 9. Lx. *Ἐζεκιαν.*

10. Lx. *Ἀμώς et Ἰωσιαν.*

- 11 ¹¹ Ἰωσίας δὲ ἐγέννησεν τὸν Ἰεχονίαν καὶ τοὺς ἀδελφούς αὐτοῦ ἐπὶ
 12 τῆς μετοικεσίας Βαβυλωνῶνος. ¹² Μετὰ δὲ τὴν μετοικεσίαν Βαβυ-
 λῶνος Ἰεχονίας ἐγέννησεν τὸν Σαλαθιήλ· Σαλαθιήλ δὲ ἐγέννησεν
 13 τὸν Ζοροβάβελ· ¹³ Ζοροβάβελ δὲ ἐγέννησεν τὸν Ἀβιούδ· Ἀβιούδ
 δὲ ἐγέννησεν τὸν Ἐλιακίμ· Ἐλιακίμ δὲ ἐγέννησεν τὸν Ἀζῶρ·
 14 ¹⁴ Ἀζῶρ δὲ ἐγέννησεν τὸν Σαδῶκ· Σαδῶκ δὲ ἐγέννησεν τὸν Ἀχέμ·
 15 Ἀχέμ δὲ ἐγέννησεν τὸν Ἐλιούδ· ¹⁵ Ἐλιούδ δὲ ἐγέννησεν τὸν
 Ἐλεάζαρ· Ἐλεάζαρ δὲ ἐγέννησεν τὸν Ματθάν· Ματθάν δὲ ἐγέν-
 16 νησεν τὸν Ἰακώβ· ¹⁶ Ἰακώβ δὲ ἐγέννησεν τὸν Ἰωσήφ τὸν ἀνδρα
 17 Μαρίας, ἐξ ἧς ἐγεννήθη Ἰησοῦς ὁ λεγόμενος Χριστός. ¹⁷ Πᾶσαι
 οὖν αἱ γενεαὶ ἀπὸ Ἀβραάμ ἕως Δαυὶδ γενεαὶ δεκατέσσαρες· καὶ
 ἀπὸ Δαυὶδ ἕως τῆς μετοικεσίας Βαβυλωνῶνος γενεαὶ δεκατέσσαρες·
 καὶ ἀπὸ τῆς μετοικεσίας Βαβυλωνῶνος ἕως τοῦ Χριστοῦ γενεαὶ δε-
 κατέσσαρες.
- 18 Τοῦ δὲ Χριστοῦ ἡ γέννησις οὕτως ἦν. μνηστευθεῖσθαι γὰρ
 τῆς μητρὸς αὐτοῦ Μαρίας τῷ Ἰωσήφ, πρὶν ἢ συνελθεῖν αὐτούς
 19 εὐρέθη ἐν γαστρὶ ἔχουσα ἐκ πνεύματος ἁγίου. ¹⁹ Ἰωσήφ δὲ ὁ
 ἀνὴρ αὐτῆς, δίκαιος ὢν καὶ μὴ θέλων αὐτὴν δευγματίσαι, ἐβουλήθη
 20 λάθρα ἀπολύσαι αὐτήν. ²⁰ ταῦτα δὲ αὐτοῦ ἐνθυμηθέντος, ἰδὸν,
 ἄγγελος κυρίου κατ' ὄναρ ἐφάνη αὐτῷ λέγων· Ἰωσήφ, υἱὸς Δαυὶδ,
 μὴ φοβηθῆς παραλαβεῖν Μαρίαν τὴν γυναῖκά σου· τὸ γὰρ ἐν αὐτῇ
 21 γεννηθὲν ἐκ πνεύματος ἁγίου ἐστίν· ²¹ τέξεται δὲ υἱόν, καὶ κα-
 λέσεις τὸ ὄνομα αὐτοῦ Ἰησοῦν· αὐτός γὰρ σώσει τὸν λαόν αὐτοῦ
 22 ἀπὸ τῶν ἁμαρτιῶν αὐτῶν. ²² τοῦτο δὲ ὅλον γέγονεν, ἵνα πλη-
 23 ρωθῆ τὸ ῥηθὲν ὑπὸ κυρίου διὰ τοῦ προφήτου λέγοντος· ²³ Ἰδού, ἕξαι
 ἡ παρθένος ἐν γαστρὶ ἕξει καὶ τέξεται υἱόν, καὶ καλέσουσιν τὸ

11. Pro τὸν Ἰεχονίαν hab. τὸν Ἰωακίμ· Ἰωακίμ δὲ ἐγέννησεν τὸν Ἰεχο-
 νίαν M al. m. Syr. hr.

15. LN. Μαθθάν.

18. τ. δὲ Χρ. cum D (videtur, quoniam Ct.) It. Vg. al. Ir. (dia.) al. . . τ. δὲ
 Χρ. Ἰησ. hab. B. . . τ. δὲ Ἰησ. hab. Pers. . . RC. KN. Sz. LN. τ. δὲ Ἰησ.
 Χρ. — KN. LN. ἡ γέννησις. — LN. om. γάρ.

19. RC. KN. Sz. παραδειγματίσαι.

20. Μαρίαν cum BL al. Chrys. Cyr. . . RC. KN. Sz. LN. Μαρίας.

22. RC. KN. Sz. ὑπὸ τοῦ κυρίου.

23. Hab. καὶ καλέσεις D al. Eus. Epirh. al.

ὄνομα αὐτοῦ Ἐμμαουὴλ· ὃ ἐστιν μεθερμηνεύομενον μεθ' ἡμῶν ὁ θεός. ²⁴ ἐγεγέρθεις δὲ ὁ Ἰωσήφ ἀπὸ τοῦ ὕπνου ἐποίησεν ὡς ²⁴ προσέταξεν αὐτῷ ὁ ἄγγελος κυρίου· καὶ παρέλαβεν τὴν γυναῖκα αὐτοῦ, ²⁵ καὶ οὐκ ἐγίνωσκεν αὐτήν ἕως οὗ ἔτακεν υἱόν· καὶ ²⁵ ἐκάλεσεν τὸ ὄνομα αὐτοῦ Ἰησοῦν.

II.

Τοῦ δὲ Ἰησοῦ γεννηθέντος ἐν Βηθλεὲμ τῆς Ἰουδαίας ἐν ἡμέ- ¹
 ραις Ἡρώδου τοῦ βασιλέως, ἰδοὺ, μάγοι ἀπὸ ἀνατολῶν παρεγέ-
 τοτο εἰς Ἱερουσόλυμα λέγοντες· ² Πού ἐστιν ὁ τεχθεὶς βασιλεὺς ²
 τῶν Ἰουδαίων; εἶδομεν γὰρ αὐτοῦ τὸν ἀστέρα ἐν τῇ ἀνατολῇ καὶ
 ἤλθομεν προσκυνῆσαι αὐτῷ. ³ ἀκούσας δὲ ὁ βασιλεὺς Ἡρώδης ³
 ἐταράχθη καὶ πᾶσα Ἱερουσόλυμα μετ' αὐτοῦ, ⁴ καὶ συναγαγὼν ⁴
 πάντας τοὺς ἀρχιερεῖς καὶ γραμματεῖς τοῦ λαοῦ ἐπυνθάνετο παρ'
 αὐτῶν, πού ὁ Χριστὸς γεννᾶται. ⁵ οἱ δὲ εἶπον αὐτῷ· Ἐν ⁵
 Βηθλεὲμ τῆς Ἰουδαίας· οὕτως γὰρ γέγραπται διὰ τοῦ προφήτου·
⁶ Mich. ⁶ Καὶ σὺ Βηθλεὲμ, γῆ Ἰούδα, οὐδαμῶς ἐλαχίστη εἶ ἐν τοῖς ἡγε- ⁶
^{5, 1.} μῶσις Ἰούδα· ἐκ σοῦ γὰρ ἐξελεύσεται ἡγούμενος, ὅστις ποιμανεῖ
 τὸν λαόν μου Ἰσραὴλ. ⁷ τότε Ἡρώδης λάθρα καλέσας τοὺς μά- ⁷
 γους ἠκρίβωσεν παρ' αὐτῶν τὸν χρόνον τοῦ φαινομένου ἀστέρος,
⁸ καὶ πέμπσας αὐτοὺς εἰς Βηθλεὲμ εἶπεν· Πορευθέντες ἐξετάσατε ⁸
 ἀκριβῶς περὶ τοῦ παιδίου· ἐπὶ δὲ εὗρητε, ἀπαγγεῖλάτε μοι, ὅπως
 κάγω ἔλθων προσκυνήσω αὐτῷ. ⁹ οἱ δὲ ἀκουσάντες τοῦ βασι- ⁹
 λέως ἐπορεύθησαν· καὶ ἰδοὺ, ὁ ἀστήρ, ὃν εἶδον ἐν τῇ ἀνατολῇ,
 προῆγεν αὐτοὺς, ἕως ἔλθων ἐστάθη ἐπάνω οὗ ἦν τὸ παιδίον.
¹⁰ ἰδόντες δὲ τὸν ἀστέρα ἐχάρησαν χαρὰν μεγάλην σφόδρα· ¹⁰
¹¹ καὶ ἐλθόντες εἰς τὴν οἶκον εἶδον τὸ παιδίον μετὰ Μαρίας τῆς ¹¹
 μητρὸς αὐτοῦ, καὶ πεσόντες προσεκύνησαν αὐτῷ, καὶ ἀνοίξαντες
 τοὺς θησαυροὺς αὐτῶν προσήνεγκαν αὐτῷ δῶρα, χρυσὸν καὶ λίβανον
 καὶ σμύρναν. ¹² καὶ χρηματισθέντες κατ' ὄναρ, μὴ ἀνακωμῆσαι ¹²
 πρὸς Ἡρώδη, δι' ἄλλης ὁδοῦ ἀνεχώρησαν εἰς τὴν χώραν αὐτῶν.

24. Rc. Kn. Sz. διεγεγέρθεις.

25. Rc. Kn. Sz. τὸν υἱὸν αὐτῆς τὸν πρῶτότοκον.

Cap. II. 6. Pro οὐδαμῶς hab. μή D. non It. (2^a num quid?) al. Tert. al.

6. Hab. μοι ἐξελεύσ. CK al. — 9. Rc. Kn. Sz. ἐστῆ.

11. Rc. εὔρον τὸ παιδίον.

13 Ἀναχώρησαντων δὲ αὐτῶν, ἰδοῦ, ἄγγελος κυρίου κατ' ὄναρ φαίνεται τῷ Ἰωσήφ λέγων· Ἐγερθεὶς παράλαβε τὸ παιδίον καὶ τὴν μητέρα αὐτοῦ, καὶ φεῦγε εἰς Αἴγυπτον, καὶ ἴσθι ἐκεῖ ἕως ἂν εἶπω σοι· μέλλει γὰρ Ἡρώδης ζητεῖν τὸ παιδίον τοῦ ἀπολέσαι αὐτό. ¹⁴ ὁ δὲ ἐγερθεὶς παρέλαβεν τὸ παιδίον καὶ τὴν μητέρα αὐτοῦ νυκτός, καὶ ἀνεχώρησεν εἰς Αἴγυπτον· ¹⁵ καὶ ἦν ἐκεῖ ἕως τῆς τελευτῆς Ἡρώδου· ἵνα πληρωθῇ τὸ ῥηθὲν ὑπὸ κυρίου διὰ τοῦ ¹⁶ προφήτου λέγοντος· Ἐξ Αἴγύπτου ἐκάλεσα τὸν υἱόν μου. ¹⁷ τότε Ἡρώδης ἰδὼν, ὅτι ἐνεπαύθη ὑπὸ τῶν μάγων, ἐθνυμώθη λίαν· καὶ ἀποστείλας ἀνείλεν πάντας τοὺς παῖδας τοὺς ἐν Βηθλεὲμ καὶ ἐν πᾶσιν τοῖς ὄρτοις αὐτῆς ἀπὸ διετούς καὶ κατωτέρου, κατὰ τὸν ¹⁸ χρόνον ὃν ἠκρίβωσεν παρὰ τῶν μάγων. ¹⁹ τότε ἐπληρώθη τὸ ῥηθὲν διὰ Ἰερεμίου τοῦ προφήτου λέγοντος· ²⁰ Φωνῆ ἐν Ῥαμᾶ ἠκούσθη, κλαυθμὸς καὶ ὄδυρμος πολὺς· Ῥαγῆλ κλαίονσα τὰ τέκνα αὐτῆς· καὶ οὐκ ἤθελεν παρακληθῆναι, ὅτι οὐκ εἶσιν. ²¹ ¹⁹ τελευτήσαντος δὲ τοῦ Ἡρώδου, ἰδοῦ, ἄγγελος κυρίου φαίνεται κατ' ὄναρ τῷ Ἰωσήφ ἐν Αἰγύπτῳ ²² λέγων· Ἐγερθεὶς παράλαβε τὸ παιδίον καὶ τὴν μητέρα αὐτοῦ, καὶ πορεύου εἰς γῆν Ἰσραὴλ· ²³ τεθνήμασιν γὰρ οἱ ζητοῦντες τὴν ψυχὴν τοῦ παιδίου. ²⁴ ὁ δὲ ἐγερθεὶς παρέλαβεν τὸ παιδίον καὶ τὴν μητέρα αὐτοῦ, καὶ ἦλθεν εἰς γῆν Ἰσραὴλ. ²⁵ ἀκούσας δὲ, ὅτι Ἀρχελαὸς βασιλεύει ἐπὶ τῆς Ἰουδαίας ἀπὸ Ἡρώδου τοῦ πατρὸς αὐτοῦ, ἐφοβήθη ἐκεῖ ἀπελθεῖν· χρηματισθεὶς δὲ κατ' ὄναρ ἀνεχώρησεν εἰς τὰ μέρη τῆς Γαλιλαίας. ²⁶ καὶ ἐλθὼν κατοίκησεν εἰς πόλιν λεγομένην Ναζαρέτ· ὅπως πληρωθῇ τὸ ῥηθὲν διὰ τῶν προφητῶν, ὅτι Ναζωραῖος κληθήσεται.

III.

1 Ἐν δὲ ταῖς ἡμέραις ἐκείναις παραγίνεται Ἰωάννης ὁ βαπτιστής, κηρύσσων ἐν τῇ ἐρήμῳ τῆς Ἰουδαίας ² καὶ λέγων· Μετανο- I.c. 3, 1-18. Jo. 1, 6-34.

13. LN. ἐφάνη. — 15. RC. KN. SZ. ὑπὸ τοῦ κυρίου.

17. RC. KN. SZ. ὑπὸ Ἰερεμίου.

18. RC. KN. SZ. θ ρ η ν ο ς καὶ κλαυθμ. κ. ὄδυρμ. π. — LN. ἠθίλγσεν.

21. LN. εἰς ἦλθεν. — 22. LN. om. ἐπὶ ante τῆς Ἰουδαίας.

23. LN. Ναζαρέτ. . . Ναζαράθ A 1. . . Ναζαρά B us.

Cap. III. 1. Om. δέ ab initio D K L M S A al. m. It. al. Chrys. al.

2. LN. om. καὶ ante λέγων.

Mc. 1, εἶπε ἤγγικεν γὰρ ἡ βασιλεία τῶν οὐρανῶν. ³ οὗτος γὰρ ἐστὶν ὁ ³
²⁻³ ἦρθεῖς διὰ Ἡσαίου τοῦ προφήτου λέγοντος· Φωνὴ βοῶντος ἐν τῇ
² ἐρήμῳ· ἐτοιμάσατε τὴν ὁδὸν κυρίου, εὐθείας ποιεῖτε τὰς τρίβους
 αὐτοῦ. ⁴ αὐτὸς δὲ ὁ Ἰωάννης εἶχεν τὸ ἔνδυμα αὐτοῦ ἀπὸ τριχῶν ⁴
 καμήλου καὶ ζώνην δερματίνην περὶ τὴν ὀσφύν αὐτοῦ· ἡ δὲ τροφή
 αὐτοῦ ἦν ἀκρίδες καὶ μέλι ἀγρίου. ⁵ τότε ἐξεπορεύετο πρὸς αὐτὸν ⁵
 Ἱεροσόλυμα καὶ πᾶσα ἡ Ἰουδαία καὶ πᾶσα ἡ περιχώρος τοῦ Ἰορ-
 δάνου· ⁶ καὶ ἐβαπτίζοντο ἐν τῷ Ἰορδάνῳ ὑπ' αὐτοῦ, ἐξομολογου- ⁶
 μενοι τὰς ἁμαρτίας αὐτῶν. ⁷ ἰδὼν δὲ πολλοὺς τῶν Φαρισαίων ⁷
 καὶ Σαδδουκαίων ἐρχομένους ἐπὶ τὸ βάπτισμα αὐτοῦ εἶπεν αὐτοῖς·
 Γενήματα ἐχθρῶν, τίς ὑπέδειξεν ὑμῖν φγεῖν ἀπὸ τῆς μελλούσης ⁸
 ὀργῆς; ⁸ ποιήσατε οὖν καρπὸν ἄξιον τῆς μετανοίας, ⁹ καὶ μὴ ⁹
 δοξᾶτε λέγειν ἐν ἑαυτοῖς· Πατέρα ἔχομεν τὸν Ἀβραάμ. λέγω γὰρ ¹⁰
 ὑμῖν, ὅτι δύναται ὁ θεὸς ἐκ τῶν λίθων τούτων ἐγείραι τέκνα τῷ ¹⁰
 Ἀβραάμ. ¹⁰ ἦδη δὲ ἡ ἀξίνη πρὸς τὴν ῥίζαν τῶν δένδρων κεῖται· ¹¹
 πᾶν οὖν δένδρον μὴ ποιῶν καρπὸν καλὸν ἐκκόπτεται καὶ εἰς πῦρ ¹¹
 βάλλεται. ¹¹ ἐγὼ μὲν ὑμᾶς βαπτίζω ἐν ὕδατι εἰς μετάνοιαν· ὁ δὲ ¹¹
 ὀπίσω μου ἐρχόμενος ἰσχυρότερός μου ἐστίν, οὗ οὐκ εἰμὶ ἰκανὸς τὰ ¹²
 ὑποδήματα βαστάσαι· αὐτὸς ὑμᾶς βαπτίσει ἐν πνεύματι ἁγίῳ καὶ ¹²
 πυρὶ· ¹² οὗ τὸ πτῖον ἐν τῇ χειρὶ αὐτοῦ, καὶ διακαθαριεὶ τὴν ¹²
 ἄλσιν αὐτοῦ, καὶ συνάξει τὸν σίτον αὐτοῦ εἰς τὴν ἀποθήκην, τὸ ¹³
 δὲ ἄχρον κατακαύσει πυρὶ ἀσβέστῳ.

Mc. 1, Τότε παραγίνεται ὁ Ἰησοῦς ἀπὸ τῆς Γαλιλαίας ἐπὶ τὸν Ἰορ- ¹³
⁹⁻¹¹ δάνην πρὸς τὸν Ἰωάννην τοῦ βαπτισθῆναι ὑπ' αὐτοῦ. ¹⁴ ὁ δὲ ¹⁴
²¹⁻²² Ἰωάννης διεκάλειν αὐτὸν λέγων· Ἐγὼ χρεῖαν ἔχω ὑπὸ σοῦ βαπτι-
 σθῆναι, καὶ σὺ ἐρχῃ πρὸς μέ; ¹⁵ ἀποκριθεὶς δὲ ὁ Ἰησοῦς εἶπεν ¹⁵
 αὐτῷ· Ἄφες ἄρτι· οὕτως γὰρ πρέπει ἐστὶν ἡμῖν πληρῶσαι πᾶσαν

3. Rc. Kx. Sz. ὑπὸ Ἡσαίου.

6. Ln. post ἐβαπτίξω. hab. (πάντες) et post Ἰορδ. hab. ποταμῷ.

7. Ln. post βάπτισμα om. αὐτοῦ. — 8. Rc. καρπὸς ἀξίους.

10. Rc. Kx. Sz. Ἡδη δὲ καί.

11. Om. καὶ πυρὶ ES al. pm. Syr. hr. Euth. (dis.) al.

12. Ln. post ἀποθήκην hab. αὐτοῦ . . . αὐτοῦ om. post σῖτον et hab. post ἀποθήκην. EI, al. Syr. utr. It.⁴ al. Cyr. al. . . Nec post σῖτον nec post ἀποθ. est αὐτοῦ in 13. al. Verc. al. Just. Clem. al.

14. Ln. om. Ἰωάννης.

15. Rc. Kx. Sz. εἶπε πρὸς αὐτόν. . . Om. αὐτῷ It. al.

- 16 δικαιοσύνην. τότε ἀφίσιν αὐτόν. ¹⁶ καὶ βαπτισθεὶς ὁ Ἰησοῦς ἐνθὺς ἀνέβη ἀπὸ τοῦ ὕδατος· καὶ ἰδοὺ, ἀνεφύθησαν αὐτῷ οἱ οὐρανοί, καὶ εἶδεν τὸ πνεῦμα τοῦ θεοῦ καταβαῖνον ὡσεὶ περιστερὰν
 17 καὶ ἐρχόμενον ἐπ' αὐτόν. ¹⁷ καὶ ἰδοὺ, φωνὴ ἐκ τῶν οὐρανῶν λέγουσα· Οὗτός ἐστιν ὁ υἱὸς μου ὁ ἀγαπητός, ἐκ ᾧ εὐδόκησα.

IV.

- 1 Τότε ὁ Ἰησοῦς ἀνήχθη εἰς τὴν ἔρημον ὑπὸ τοῦ πνεύματος, <sup>Mc. 1. }
12. 13. }</sup>
 2 πειρασθῆναι ὑπὸ τοῦ διαβόλου. ² καὶ ηἡσιύσας ἡμέρας τεσσαρά- <sup>Luc. 4. }
1-13. }</sup>
 3 κοκτα καὶ νύκτας τεσσαράκοκτα, ὕστερον ἐπεινάσεν. ³ καὶ προσελ-
 θὼν ὁ πειράζων εἶπεν αὐτῷ· Εἰ υἱὸς εἶ τοῦ θεοῦ, εἰπέ, ἵνα οἱ
 4 λῆθι οὗτοι ἄρτοι γένωνται. ⁴ ὁ δὲ ἀποκριθεὶς εἶπεν· Γέγραπται· <sup>Dt. 8.
3.</sup>
 Οὐκ ἐπ' ἄρτων μόνων ζῆσται ὁ ἄνθρωπος, ἀλλ' ἐν παντὶ ῥήματι
 5 ἐκπορευομένων διὰ στόματος θεοῦ. ⁵ τότε παραλαμβάνει αὐτόν ὁ
 διάβολος εἰς τὴν ἁγίαν πόλιν καὶ ἵστησιν αὐτόν ἐπὶ τὸ πτερύγιον
 6 τοῦ ἱεροῦ, ⁶ καὶ λέγει αὐτῷ· Εἰ υἱὸς εἶ τοῦ θεοῦ, βάλε σεαυτὸν
 κάτω· γέγραπται γάρ· ὅτι τοῖς ἀγγέλοις αὐτοῦ ἐνταλεῖται περὶ σοῦ, <sup>Ps. 91.
11.</sup>
 καὶ ἐπὶ χειρῶν ἀρουσῶν σε, μήποτε προσκόψῃς πρὸς λίθον τὸν
 7 πόδα σου. ⁷ ἔφη αὐτῷ ὁ Ἰησοῦς· Πάλιν γέγραπται· Οὐκ ἐκ- <sup>Dt. 6.
16.</sup>
 8 πειράσεις κύριον τὸν θεόν σου. ⁸ πάλιν παραλαμβάνει αὐτόν ὁ
 διάβολος εἰς ὄρος ὑψηλὸν λίαν καὶ δείκνυσιν αὐτῷ πάσας τὰς βα-
 9 σιλείας τοῦ κόσμου καὶ τὴν δόξαν αὐτῶν, ⁹ καὶ λέγει αὐτῷ·
 10 Ταῦτά σοι πάντα δώσω, ἐὰν πεσὼν προσκυνήσῃς μοι. ¹⁰ τότε
 λέγει αὐτῷ ὁ Ἰησοῦς· Ὅτι οὐκ ὀπίσω μου, σατανᾶ· γέγραπται γάρ· <sup>Dt. 6.
13.</sup>
 Κύριον τὸν θεόν σου προσκυνήσεις καὶ αὐτῷ μόνῳ λατρεύσεις.
 11 ¹¹ τότε ἀφίσιν αὐτόν ὁ διάβολος· καὶ ἰδοὺ, ἄγγελοι προσῆλθον
 καὶ διηκόνουν αὐτῷ.
 12 Ἀκούσας δὲ, ὅτι Ἰωάννης παρεδόθη, ἀνεχώρησεν εἰς τὴν Γα- <sup>Mc. 1. }
14. 15. }
Lc. 4. }</sup>

16. Λκ. Βαπτισθεὶς δέ. — Λκ. (αὐτῷ) et om. καὶ ante ἐρχόμ.

Cap. IV. 3. προσελθ. ὁ περ. εἶπ. αὐτῷ cum B al. Syr. It.² Vg. al. Chrys. ...
 Rc. Κη. Sz. αὐτῷ hab. post προσελθ. et om. post εἶπ. ... Λκ. αὐτῷ et
 post προσελθ. et post εἶπ. hab.

4. Rc. Sz. om. ὁ ante ἄνθρωπ. — Rc. Κη. Sz. ἐπὶ παντὶ ῥήμ. — Om.
 ἐκπορ. δ. στ. θ. D Syr. hr. Ct. It.² — 5. Λκ. ὁσησεν. — 6. Λκ. εἶπεν.

7. Jungunt Ἰησοῦς πάλιν· E al. It.⁶ al. — 9. Λκ. καὶ εἶπεν.

10. Rc. om. ὀπίσω μου et Λκ. (ὄκ. μου),

λίλαϊαν. ¹³ καὶ καταλιπὼν τὴν Ναζαρέτ, ἔλθων κατόκησεν εἰς ¹³
 Καφαρναούμ τὴν παραθαλάσσιαν ἐν ὄρειοις Ζαβουλῶν καὶ Νεφθα-
 Ἐσ. 9. λείμ· ¹⁴ ἵνα πληρωθῇ τὸ ῥηθὲν διὰ Ἡσαΐου τοῦ προφήτου λέγον· ¹⁴
^{1. 2.} τος· ¹⁵ Ἡ γῆ Ζαβουλῶν καὶ γῆ Νεφθαλείμ, ὁδὸν θαλάσσης πέραν ¹⁵
 τοῦ Ἰορδάνου, Γαλιλαία τῶν ἐθνῶν, ¹⁶ ὁ λαὸς ὁ καθημέρος ἐν ¹⁶
 σκότει φῶς εἶδεν μέγα· καὶ τοῖς καθημένοις ἐν χόρῳ καὶ σκιᾷ
 θανάτου, φῶς ἀνέτειλεν αὐτοῖς. ¹⁷ Ἀπὸ τότε ἤρξατο ὁ Ἰησοῦς ¹⁷
 κηρῦσσαι καὶ λέγει· Μετανοεῖτε· ἤγγικεν γὰρ ἡ βασιλεῖα τῶν οὐ-
 ρανῶν.

Με. 1. Περὶπατῶν δὲ παρὰ τὴν θάλασσαν τῆς Γαλιλαίας εἶδεν δύο ¹⁸
 16-20. ἀδελφούς, Σίμωνα τὸν λεγόμενον Πέτρον καὶ Ἀνδρέαν τὸν ἀδελ-
 1. 11. φόν αὐτοῦ, βάλλοντας ἀμφίβλητρον εἰς τὴν θάλασσαν· ἦσαν γὰρ
 Jo. 1. αἰεῖς. ¹⁹ καὶ λέγει αὐτοῖς· Δεῦτε ὀπίσω μου, καὶ ποιήσω ὑμᾶς ¹⁹
 25-43. αἰεῖς ἀνθρώπων. ²⁰ οἱ δὲ εὐθέως ἀφάντες τὰ δίκτυα ἠκολούθη-
 σαν αὐτῷ. ²¹ Καὶ προσβὰς ἐκείθεν εἶδεν ἄλλους δύο ἀδελφούς, ²¹
 Ἰακώβον τὸν τοῦ Ζεβεδαίου καὶ Ἰωάννην τὸν ἀδελφὸν αὐτοῦ, ἐν
 τῷ πλοίῳ μετὰ Ζεβεδαίου τοῦ πατρὸς αὐτῶν καταρτίζοντας τὰ
 δίκτυα αὐτῶν· καὶ ἐκάλεσεν αὐτούς. ²² οἱ δὲ εὐθέως ἀφάντες τὸ ²²
 πλοῖον καὶ τὸν πατέρα αὐτῶν ἠκολούθησαν αὐτῷ.

Καὶ περιήγεν ὁ Ἰησοῦς ὅλην τὴν Γαλιλαίαν, διδάσκων ἐν ²³
 ταῖς συναγωγαῖς αὐτῶν καὶ κηρῦσσειν τὸ εὐαγγέλιον τῆς βασιλείας
 καὶ θεραπεύων πᾶσαν νόσον καὶ πᾶσαν μαλακίαν ἐν τῷ λαῷ.
²⁴ καὶ ἀπῆλθεν ἡ ἀκοή αὐτοῦ εἰς ὅλην τὴν Συρίαν· καὶ προσῆ-
 24. ντηκαν αὐτῷ πάντας τοὺς κακῶς ἔχοντας, ποιικιλίας νόσοις καὶ βα-
 σανοῖς συνεχομένους, καὶ δαιμονιζομένους καὶ σελιηαζομένους καὶ
 παραλυτικούς· καὶ ἐθεράπευσεν αὐτούς. ²⁵ καὶ ἠκολούθησαν αὐτῷ ²⁵
 ὄγλοι πολλοὶ ἀπὸ τῆς Γαλιλαίας καὶ Δεκαπόλεως καὶ Ἱεροσολύμων
 καὶ Ἰουδαίας καὶ πέραν τοῦ Ἰορδάνου.

V.

1. 6. Ἰδὼν δὲ τοὺς ὄγλους ἀνέβη εἰς τὸ ὄρος· καὶ καθίσαντος αὐ- ¹
 17. 24. τοῦ, προσῆλθον αὐτῷ οἱ μαθηταὶ αὐτοῦ. ² καὶ ἀνοίξας τὸ στόμα ²

13. Lx. Ναζαρέθ ... Hab. Ναζαρά B* Z* al. — Rc. Κπ. Sz. Καπερ-
 ναούμ. Sic semper.

16. Lx. ἐν σκοτίᾳ. — 18. Hab. παράγων DL. Ct. It.* Eus.

23. Hab. ἐν ὄλ. τ. Γ'. B al. — 24. Lx. om. καὶ ante δαιμονιζομ.

3 αὐτοῦ ἐδίδασκεν αὐτοὺς λέγων· ³ Μακάριοι οἱ πτωχοὶ τῷ πνεύ- I.c. 6.
 4 ματι, ὅτι αὐτῶν ἐστὶν ἡ βασιλεία τῶν οὐρανῶν. ⁴ μακάριοι οἱ πνε- 20. 21.
 5 θοῦντες, ὅτι αὐτοὶ παρακληθήσονται. ⁵ μακάριοι οἱ πραεῖς, ὅτι
 6 αὐτοὶ κληρονομήσουσιν τὴν γῆν. ⁶ μακάριοι οἱ πεινῶντες καὶ δι-
 7 ψῶντες τὴν δικαιοσύνην, ὅτι αὐτοὶ χορτασθήσονται. ⁷ μακάριοι
 8 οἱ ἐλεήμονες, ὅτι αὐτοὶ ἐλεηθήσονται. ⁸ μακάριοι οἱ καθαροὶ τῆ
 9 καρδίας, ὅτι αὐτοὶ τὸν θεὸν ὄψονται. ⁹ μακάριοι οἱ εἰρηνοποιοί,
 10 ὅτι αὐτοὶ υἱοὶ θεοῦ κληθήσονται. ¹⁰ μακάριοι οἱ δεδιωγμένοι ἐνε-
 11 κεν δικαιοσύνης, ὅτι αὐτῶν ἐστὶν ἡ βασιλεία τῶν οὐρανῶν. ¹¹ μα- I.c. 6,
 κάριοι ἔστε, ὅταν ὀνειδίσωσιν ὑμᾶς καὶ διώξωσιν καὶ εἰπωσιν καθ' 22.
 12 ὑμῶν πᾶν πονηρὸν ἔνεκεν ἑμοῦ. ¹² χαίrete καὶ ἀγαλλιᾶσθε, ὅτι ὁ
 μισθὸς ὑμῶν πολὺς ἐν τοῖς οὐρανοῖς· οὕτως γὰρ ἐδίωξαν τοὺς προ-
 13 φήτας τοὺς πρὸ ὑμῶν. ¹³ Ὑμεῖς ἐστὲ τὸ ἄλας τῆς γῆς. ἐὰν δὲ τὸ Lc. 14,
 ἄλας μωρανθῇ, ἐν τίνι ἀλισθήσεται; εἰς οὐδὲν ἰσχυεῖ ἔτι, εἰ μὴ }
 14 βληθῆναι ἔξω καὶ καταπατεῖσθαι ὑπὸ τῶν ἀνθρώπων. ¹⁴ Ὑμεῖς }
 ἐστὲ τὸ φῶς τοῦ κόσμου. οὐ δύναται πόλις κρυβῆναι ἐπάνω ὄρους }
 15 κειμένη· ¹⁵ οὐδὲ κείνουσιν λύχνον καὶ τιθέναι αὐτὸν ὑπὸ τὸν μόδιον, Lc. 11,
 16 ἀλλ' ἐπὶ τὴν λυχνίαν, καὶ λάμπει πᾶσιν τοῖς ἐν τῇ οἰκίᾳ. ¹⁶ οὐ- }
 τως λαμπράτω τὸ φῶς ὑμῶν ἐμπροσθεν τῶν ἀνθρώπων, ὅπως ἴδω- }
 σιν ὑμῶν τὰ καλὰ ἔργα καὶ δοξάσωσιν τὸν πατέρα ὑμῶν τὸν ἐν }
 17 τοῖς οὐρανοῖς. ¹⁷ Μὴ νομίσητε, ὅτι ἦλθον καταλύσαι τὸν νόμον ἢ }
 18 τοὺς προφήτας· οὐκ ἦλθον καταλύσαι, ἀλλὰ πληρῶσαι. ¹⁸ ἀμὴν Lc. 16,
 γὰρ λέγω ὑμῖν, ἕως ἂν παρέλθῃ ὁ οὐρανὸς καὶ ἡ γῆ, ἴσατα ἐν ἡ }
 19 ταί. ¹⁹ ὅς ἐστιν οὐρανὸς ὅλος τοῦ νόμου, ἕως ἂν πάντα γένη- }
 20 κληθήσεται ἐν τῇ βασιλείᾳ τῶν οὐρανῶν. ²⁰ λέγω γὰρ ὑμῖν, ὅτι }
 ἐὰν μὴ περισσέυση ἡ δικαιοσύνη ὑμῶν πλεῖον τῶν γραμματέων καὶ }
 21 Φαρισαίων, οὐ μὴ εἰσελθῆτε εἰς τὴν βασιλείαν τῶν οὐρανῶν. }
 21 ²¹ Ἠκούσατε, ὅτι ἐρῶθήη τοῖς ἀρχαίοις· Οὐ φρονέσεις· ὅς δ' ἂν Ex. 20,
 13.

1' Cap. V. 4. LN. versum 5. ante v. 4. hab. — 9. LN. (αὐτοί).

11. RC. KN. SZ. εἰπωσὶ πᾶν πονηρὸν ὃ ἤμα καθ' ὑμῶν ψευδόμενος.

13. Hab. μωρανθῆ 47. al. evanuerit Vg. It. 6. — LN. βληθῆν ἔξω κα-
 ταπατεῖσθαι. — Antea om. ἐτι D Ct. Syr. It. 5. Cyr. al.

21. RC. KN. SZ. ἐρῶθήη h. v. et vv. sqq.

φρονέουσα, ἔνοχος ἔσται τῇ κρίσει. ²² ἐγὼ δὲ λέγω ὑμῖν, ὅτι πᾶς ὁ ²²
 ὀργιζόμενος τῷ ἀδελφῷ αὐτοῦ ἔνοχος ἔσται τῇ κρίσει· ὃς δ' ἄν-
 εἶπῃ τῷ ἀδελφῷ αὐτοῦ· Ῥακά, ἔνοχος ἔσται τῷ συνεδρίῳ· ὃς δ'
 ἄν εἶπῃ· Μωρέ, ἔνοχος ἔσται εἰς τὴν γέενναν τοῦ πυρός. ²³ εἰάν ²³
 σὺν προσφέρης τὸ δῶρόν σου ἐπὶ τὸ θυσιαστήριον, κἀκεῖ μνησθήσῃ,
 ὅτι ὁ ἀδελφός σου ἔχει τι κατὰ σοῦ. ²⁴ ἀφες ἐκεῖ τὸ δῶρόν σου ²⁴
 ἔμπροσθεν τοῦ θυσιαστηρίου, καὶ ὑπάγε πρῶτον διαλλάγηθι τῷ
 ἀδελφῷ σου, καὶ τότε ἔλθων πρόσφερε τὸ δῶρόν σου. ²⁵ ἴσθι ²⁵
 εὐνοῶν τῷ ἀντιδίκῳ σου ταχύ, ἕως ὅτου εἰ μετ' αὐτοῦ ἐν τῇ ὁδῷ·
 μήποτε σε παραδῶ ὁ ἀντίδικος τῷ κριτῇ, καὶ ὁ κριτὴς τῷ ὑπη-
 ρετῇ, καὶ εἰς φυλακὴν βληθήσῃ. ²⁶ ἀμὴν λέγω σοι, οὐ μὴ ἐξέλθῃς ²⁶
 ἐκεῖθεν ἕως ἂν ἀποδώς τὸν ἔσχατον κοδράντην. ²⁷ Ἠκούσατε, ²⁷
 ὅτι ἐρρήθη· Οὐ μοιχεύσεις. ²⁸ ἐγὼ δὲ λέγω ὑμῖν, ὅτι πᾶς ὁ βλέ- ²⁸
 πων γυναῖκα πρὸς τὸ ἐπιθυμῆσαι ἤδη ἐμοιχευσεν αὐτήν ἐν τῇ καρ-
 δίᾳ αὐτοῦ. ²⁹ εἰ δὲ ὁ ὀφθαλμός σου ὁ δεξιὸς σκανδαλλίσει σε, ²⁹
 ἐξέλε αὐτὸν καὶ βάλε ἀπὸ σοῦ· συμφέροι γάρ σοι, ἵνα ἀπολύτῃς
 ἐν τῶν μελῶν σου, καὶ μὴ ὅλον τὸ σῶμά σου βληθῇ εἰς γέενναν.
³⁰ καὶ εἰ ἡ δεξιὰ σου χεὶρ σκανδαλλίσει σε, ἔκκοψον αὐτήν καὶ ³⁰
 βάλε ἀπὸ σοῦ· συμφέροι γάρ σοι, ἵνα ἀπολύτῃς ἐν τῶν μελῶν
 σου, καὶ μὴ ὅλον τὸ σῶμά σου βληθῇ εἰς γέενναν. ³¹ Ἐρρήθη ³¹
 δέ· Ὅς ἂν ἀπολύσῃ τὴν γυναῖκα αὐτοῦ, δότω αὐτῇ ἀποστάσιον.
³² ἐγὼ δὲ λέγω ὑμῖν, ὅτι ὃς ἂν ἀπολύσῃ τὴν γυναῖκα αὐτοῦ παρ- ³²
 ἐκτός λόγον πορνείας, ποιεῖ αὐτὴν μοιχᾶσθαι· καὶ ὃς εἰάν ἀπολυ-
 θῆναι γαμήσῃ, μοιχᾶται. ³³ Πάλιν ἠκούσατε, ὅτι ἐρρήθη τοῖς ³³
 ἀρχαίοις· Οὐκ ἐπιορκήσεις· ἀποδώσεις δὲ τῷ κυρίῳ τοὺς ὅρκους
 σου. ³⁴ ἐγὼ δὲ λέγω ὑμῖν, μὴ ὁμόσαι ὅλως· μήτε ἐν τῷ οὐρανῷ, ³⁴
 ὅτι θρόνος ἐστὶν τοῦ θεοῦ· ³⁵ μήτε ἐν τῇ γῇ, ὅτι ὑποπόδιόν ³⁵
 ἐστὶν τῶν ποδῶν αὐτοῦ· μήτε εἰς Ἱερουσόλυμα, ὅτι πόλις ἐστὶν τοῦ

22. Rc. Kn. Sz. post τῷ ἀδελφῷ αὐτ. hab. εἰκῆ.

25. Rc. Kn. Sz. post ὁ κριτὴς repetunt σὲ παραδῶ.

27. Rc. post ἐρρήθη hab. τοῖς ἀρχαίοις et Kn. (τοῖς ἀρχ.).

28. ἐπιθυμῆσαι cum K al. Clem. Or. (ter) Ath. Euth. . . Rc. addit αὐτῆς. . .
 Kn. Sz. Ln. add. αὐτήν. — Om. ἐν τῇ καρδίᾳ αὐτοῦ Syr. hr. Clem. (ter).

30. Ln. pro βληθῇ hab. ἀπέλθῃ.

32. Ln. ὅτι πᾶς ὁ ἀπολύων. — Ln. pro μοιχᾶσθαι hab. μοιχευ-
 θῆναι, atque tum hab. ὁ ἀπολεῖ. γαμήσας.

36 **μεγάλου βασιλέως**· ³⁶ μήτε ἐν τῇ κεφαλῇ σου ὁμόσης, ὅτι οὐ δύ-
 37 **νασαι μίαν τρέχα λευκὴν ποιῆσαι ἢ μελαιαν**. ³⁷ ἔστω δὲ ὁ λόγος
 ὑμῶν καὶ καί, οὐ οὐ· τὸ δὲ περισσὸν τούτων ἐκ τοῦ ποηροῦ ἐστίν.
 38 ³⁸ Ἐκούσατε, ὅτι ἐρρήθη· Ὁφθαλμὸν ἀντὶ ὀφθαλμοῦ καὶ ὀδόντα ^{Ex. 21, 24.}
 39 ἀντὶ ὀδόντος. ³⁹ ἐγὼ δὲ λέγω ὑμῖν, μὴ ἀντιστῆναι τῷ ποηρῷ· ^{Nm. 34, 20.}
 ἀλλ' ὅστις σε βλάπτει ἐπὶ τὴν δεξιὰν σιαγόνα σου, στρέφον αὐτῷ ^{L.c. 6, 29-30.}
 40 καὶ τὴν ἄλλην· ⁴⁰ καὶ τῷ θέλοντί σοι κριθῆναι καὶ τὸν χιτῶνά σου
 41 σου λαβεῖν, ἄφες αὐτῷ καὶ τὸ ἱμάτιον· ⁴¹ καὶ ὅστις σε ἀγγαρεύσει
 42 μίλιον ἐν, ὑπάγε μετ' αὐτοῦ δύο. ⁴² τῷ αἰτοῦντί σε δός, καὶ τὸν
 43 θέλοντα ἀπὸ σοῦ δανείσασθαι μὴ ἀποστραφῆς. ⁴³ Ἐκούσατε, ὅτι· ^{Ex. 19, 18.}
 ἐρρήθη· Ἀγαπήσεις τὸν πλησίον σου καὶ μισησεις τὸν ἐχθρόν σου.
 44 ⁴⁴ ἐγὼ δὲ λέγω ὑμῖν, ἀγαπάτε τοὺς ἐχθροὺς ὑμῶν καὶ προσεύχε- ^{L.c. 6, 27, 28. et 32-36.}
 45 σθε ὑπὲρ τῶν διωκόντων ὑμᾶς· ⁴⁵ ὅπως γένησθε υἱοὶ τοῦ πα-
 τρός ὑμῶν τοῦ ἐν οὐρανοῖς· ὅτι τὸν ἥλιον αὐτοῦ ἀνατέλλει ἐπὶ
 46 ποηροὺς καὶ ἀγαθοὺς, καὶ βρέχει ἐπὶ δικαίους καὶ ἀδίκους. ⁴⁶ εἰάν
 γὰρ ἀγαπήσητε τοὺς ἀγαπῶντας ὑμᾶς, τίνα μισθὸν ἔχετε; οὐχὶ
 47 καὶ οἱ τελῶναι τὸ αὐτὸ ποιοῦσιν; ⁴⁷ καὶ εἰάν ἀσπάσησθε τοὺς
 ἀδελφοὺς ὑμῶν μόνον, τί περισσὸν ποιεῖτε; οὐχὶ καὶ οἱ ἔθνηκοι
 48 οὕτως ποιοῦσιν; ⁴⁸ ἔσεσθε οὖν ὑμεῖς τέλειοι, ὡς ὁ πατὴρ ὑμῶν ὁ
 οὐράνιος τέλειός ἐστιν.

VI.

1 Προσέχετε δὲ τὴν δικαιοσύνην ὑμῶν μὴ ποιεῖν ἔμπροσθεν
 τῶν ἀνθρώπων πρὸς τὸ θεαθῆναι αὐτοῖς· εἰ δὲ μήγε, μισθὸν οὐκ
 2 ἔχετε παρὰ τῷ πατρὶ ὑμῶν τῷ ἐν τοῖς οὐρανοῖς. ² ὅταν οὖν ποιῆς

37. I.N. ἔσταε. — 39. Om. σοῦ 1. al. pm. It.⁴ Bas. al. . . in al. locum mutat.

42. Rc. Kn. Sz. δίδου.

44. Rc. Kn. Sz. ἀγαπᾶτε τ. ἐχθρ. ὑμ., εὐλογεῖτε τοὺς καταρωμέ-
 νους ὑμᾶς, καλῶς ποιεῖτε τοῖς μισοῦσιν [Rc. τοὺς μισοῦν-
 τας] ὑμᾶς καὶ προσεύχεσθε ὑπὲρ τῶν ἐπηρεαζόντων ὑμᾶς καὶ
 διωκόντων ὑμᾶς.

46. Hab. ἔφετε D al. Ct. It. (exc. 1.) Aug.

47. Pro ἀδελφούς hab. φίλους EKLMS A. al. pl. It.² al. Bas. al. — Rc.
 Kn. Sz. pro ἔθνηκοι hab. τελῶναι . . . I.N. pro οὕτως hab. τὸ αὐτό.

48. Rc. Kn. Sz. ὡς περ ὁ πατ. ὑμ. ὁ ἐν τοῖς οὐρανοῖς.

Cap. VI. 1. δὲ ab initio cum LZ al. m. Syr. utr. It.¹ al. . . Rc. Kn. Sz. Ln.
 om. δὲ. — Rc. Sz. pro δικαιοσ. hab. ἐλεημοσύνην. Digitized by Google

ελεημοσύνην, μὴ σαλπείσῃς ἔμπροσθέν σου, ὡς περ οἱ ὑποκριταὶ
 ποιοῦσιν ἐν ταῖς συναγωγαῖς καὶ ἐν ταῖς ὕμας, ὅπως δοξασθῶσιν
 ὑπὸ τῶν ἀνθρώπων. ἀμὴν λέγω ὑμῖν, ἀπέχουσιν τὸν μισθὸν αὐ-
 τῶν. ³ σοῦ δὲ ποιούντος ελεημοσύνην μὴ γινώτω ἡ ἀριστερά σου, ³
 τί ποιεῖ ἡ δεξιὰ σου· ⁴ ὅπως ἡ σου ἡ ελεημοσύνη ἐν τῷ κρυπτῷ· ⁴
 καὶ ὁ πατήρ σου ὁ βλέπων ἐν τῷ κρυπτῷ ἀποδώσει σοι. ⁵ καὶ ⁵
 ὅταν προσευχῇ, οὐκ ἔσῃ ὡς οἱ ὑποκριταί· ὅτι φιλοῦσιν ἐν ταῖς
 συναγωγαῖς καὶ ἐν ταῖς γαστρίαις τῶν πλατειῶν ἐστῶτες προσεύχε-
 σθαι, ὅπως φανῶσιν τοῖς ἀνθρώποις. ἀμὴν λέγω ὑμῖν, ἀπέχουσιν
 τὸν μισθὸν αὐτῶν. ⁶ σὺ δὲ ὅταν προσεύχῃ, εἰσελθε εἰς τὸ ταμιεῖον ⁶
 σου, καὶ κλεισῆς τὴν θύραν σου πρόσευξαι τῷ πατρὶ σου ἐν τῷ
 κρυπτῷ, καὶ ὁ πατήρ σου ὁ βλέπων ἐν τῷ κρυπτῷ ἀποδώσει σοι.
⁷ Προσευχόμενοι δὲ μὴ βαττολογήσητε ὡς περ οἱ ἔθνηκοί· δοκοῦσιν ⁷
 γὰρ, ὅτι ἐν τῇ πολυλογίᾳ αὐτῶν εἰσακουσθήσονται. ⁸ μὴ οὖν ⁸
 ὁμοιωθῆτε αὐτοῖς· οἶδεν γὰρ ὁ πατήρ ὑμῶν ἐν χερίαν ἔχετε πρὸ ⁹
 τοῦ ἡμῶν ἀκτῆσαι αὐτόν. ⁹ οὕτως οὖν προσεύχεσθε ὑμεῖς· Πάτερ ⁹
 ἡμῶν ὁ ἐν τοῖς οὐρανοῖς, ἁγιασθήτω τὸ ὄνομά σου· ¹⁰ ἐλθέτω ¹⁰
 ἡ βασιλεία σου· γενηθήτω τὸ θελήμα σου ὡς ἐν οὐρανῷ καὶ
 ἐπὶ τῆς γῆς· ¹¹ τὸν ἄρτον ἡμῶν τὸν ἐπιούσιον δός ἡμῖν σήμερον· ¹¹
¹² καὶ ἄφες ἡμῖν τὰ ὀφειλήματα ἡμῶν, ὡς καὶ ἡμεῖς ἀφίμεν τοῖς ¹²
 ὀφειλέταις ἡμῶν· ¹³ καὶ μὴ εἰσενέγκῃς ἡμᾶς εἰς πειρασμόν, ἀλλὰ ¹³
 ῥῦσαι ἡμᾶς ἀπὸ τοῦ πονηροῦ. ¹⁴ Ἐάν γὰρ ἀφῆτε τοῖς ἀνθρώποις ¹⁴
 τὰ παραπτώματα αὐτῶν, ἀφήσει καὶ ὑμῖν ὁ πατήρ ὑμῶν ὁ οὐρά-
 νιος· ¹⁵ ἐάν δὲ μὴ ἀφῆτε τοῖς ἀνθρώποις, οὐδὲ ὁ πατήρ ὑμῶν ¹⁵
 ἀφήσει τὰ παραπτώματα ὑμῶν. ¹⁶ Ὅταν δὲ ἠσθεύητε, μὴ γίνε- ¹⁶
 σθε ὡς οἱ ὑποκριταὶ σκυνθρωποί· ἀφανίζουσιν γὰρ τὰ πρόσωπα

Lc. 11, 2-4.

Mc. 11, 26.

4. RC. KN. SZ. ante ἀποδώσει hab. αὐτός ac post σοί hab. ἐν τῷ φανερῷ.
 5. LN. προσεύχησθε, οὐκ ἔσθε. — RC. KN. SZ. ὅπως ἂν φανῶσιν.
 6. ἐν τῷ κρυπτῷ cum D al. Arr. Arm. in absconso It. Vg. . . RC. KN. SZ.
 LN. τῷ ἐν τ. κρ. — RC. KN. SZ. post ἀποδώσει σοι hab. ἐν τῷ φανερῷ.
 10. LN. καὶ ἐπὶ γῆς.
 12. ἀφίμεν cum DEL. A al. . . RC. KN. SZ. ἀφίμεν . . . LN. ἀφήκαμεν.
 13. RC. post πονηροῦ. hab. Ὅτι σοῦ ἐστὶν ἡ βασιλεία καὶ ἡ δύνα-
 μεις καὶ ἡ δόξα εἰς τοὺς αἰῶνας. Ἀμὴν. . . KN. eadem (—) hab.
 14. Post ὁ οὐράνιος hab. τὰ παραπτώματα ὑμῶν L al. Syr. hr. It. Vg. al.
 15. ἀνθρώποις, οὐδέ cum D al. Syr. Vg. It. al. Aug. al. . . RC. KN. SZ.
 LN. ἀνθρώποις τὰ παραπτώματα αὐτῶν, οὐδέ.

αὐτῶν, ὅπως φανῶσιν τοῖς ἀνθρώποις νηστεύοντες. ἀμὴν λέγω
 17 ὑμῶν, ἀπέχουσα τὸν μισθὸν αὐτῶν. ¹⁷ σὺ δὲ νηστεύων ἀλειψαί
 18 σου τὴν κεφαλὴν, καὶ τὸ πρόσωπόν σου νύχαι· ¹⁸ ὅπως μὴ φανῆς
 τοῖς ἀνθρώποις νηστεύων, ἀλλὰ τῷ πατρὶ σου τῷ ἐν τῷ κρυφαίῳ·
 19 καὶ ὁ πατὴρ σου ὁ βλέπων ἐν τῷ κρυφαίῳ ἀποδώσει σοι. ¹⁹ Μὴ Le. 12,
33-34. θησαυρίζετε ὑμῖν θησαυροὺς ἐπὶ τῆς γῆς, ὅπου σῆς καὶ βρώσις
 20 ἀφανίζει, καὶ ὅπου κλέπται διορύσσουσιν καὶ κλέπτουσιν· ²⁰ θη-
 21 σαυρίζετε δὲ ὑμῖν θησαυροὺς ἐν οὐρανῷ, ὅπου οὔτε σῆς οὔτε βρώ-
 22 σις ἀφανίζει, καὶ ὅπου κλέπται οὐ διορύσσουσιν οὐδὲ κλέπτουσιν.
 22 ²² Ὁ λόγος τοῦ σώματός ἐστιν ὁ ὀφθαλμός. ἐὰν οὖν ὁ ὀφθαλ- Le. 11,
34-36.
 23 μός σου ἀπλοῦς ᾖ, ὅλον τὸ σῶμά σου φωτεινὸν ἔσται· ²³ ἐὰν δὲ ὁ
 ὀφθαλμός σου πονηρὸς ᾖ, ὅλον τὸ σῶμά σου σκοτεινὸν ἔσται. εἰ
 24 οὖν τὸ φῶς τὸ ἐν σοὶ σκότος ἐστίν, τί σκότος πόσον. ²⁴ Οὐδεὶς Le. 16,
13.
 δύναται δυοῖν κυρίοις δουλεῦν· ἢ γὰρ τὸν ἓνα μισήσει καὶ τὸν
 25 ἕτερον ἀγαπήσει, ἢ τῶν ἐνός ἀντιθέεται καὶ τοῦ ἑτέρου καταφρο-
 26 νήσει. οὐ δύνασθε θεῶν δουλεῦν καὶ μαμωνᾶ. ²⁵ Διὰ τοῦτο λέγω Le. 12,
22-31.
 ὑμῶν, μὴ μεριμνᾶτε τῇ ψυχῇ ὑμῶν, τί φάγητε ἢ τί πίητε· μηδὲ
 τῷ σώματι ὑμῶν, τί ἐνδύσησθε. οὐχὶ ἡ ψυχὴ πλεῖον ἐστὶν τῆς
 26 τροφῆς καὶ τοῦ σώματος τοῦ ἐνδύματος; ²⁶ ἐμβλέψατε εἰς τὰ πετεινὰ
 τοῦ οὐρανοῦ, ὅτι οὐ σπείρουσιν, οὐδὲ θερίζουσιν, οὐδὲ συνάγουσιν
 εἰς ἀποθήκας· καὶ ὁ πατὴρ ὑμῶν ὁ οὐράνιος τρέφει αὐτά. οὐχ
 27 ὑμεῖς μᾶλλον διαφέρετε αὐτῶν; ²⁷ τίς δὲ ἐξ ὑμῶν μεριμνῶν δυ-
 28 νάται προσθεῖναι ἐπὶ τὴν ἡλικίαν αὐτοῦ πῆχυν ἓνα; ²⁸ καὶ περὶ
 ἐνδύματος τί μεριμνᾶτε; καταμάθετε τὰ κρῖνα τοῦ ἀγροῦ, πῶς
 29 αὐξάνει· οὐ κοπιᾷ οὐδὲ νήθει. ²⁹ λέγω δὲ ὑμῖν, ὅτι οὐδὲ Σολο-
 30 μῶν ἐν πάσῃ τῇ δόξῃ αὐτοῦ περιεβάλετο ὡς ἐν τούτων. ³⁰ εἰ δὲ τὸν
 χόρτον τοῦ ἀγροῦ, σήμερον ὄντα καὶ αὔριον εἰς κλίβανον βαλλόμε-
 νον, ὁ θεὸς οὕτως ἀμφιένυσιν, οὐ πολλῶ μᾶλλον ὑμᾶς, ὀλιγόπιστοι;

18. RC. KN. SZ. pro κρυφαίῳ bis hab. κρυπτῶ. — RC. post ἀποδώσ. σοι hab. ἐν τῷ φανερωῦ. . . KN. eadem (—) hab.

21. RC. KN. SZ. pro σοῦ bis ὑμῶν hab.

22. LN. ὁ ὀφθαλμός σου. ἐὰν οὖν. — 24. RC. μαμωνᾶ.

25. RC. KN. SZ. καὶ τί πίητε. . . Haec om. 1. al. Vg. It.⁴ al. m. Clem. (videtur) Bas. al.

28. LN. αὐξάνουσιν. οὐ κοπιῶσιν οὐδὲ νήθουσιν.

31 μὴ οὖν μεριμνήσητε λέγοντες· τί φάγωμεν, ἢ τί πίωμεν, ἢ τί 31
περιβαλώμεθα; 32 πάντα γὰρ ταῦτα τὰ ἔθνη ἐπιζητεῖ. οἶδεν γὰρ ὁ 32
πατήρ ὑμῶν ὁ οὐράνιος, ὅτι ζητεῖτε τούτων ἀπάντων. 33 ζητεῖτε 33
δὲ πρῶτον τὴν βασιλείαν τοῦ Θεοῦ καὶ τὴν δικαιοσύνην αὐτοῦ· καὶ
ταῦτα πάντα προστεθήσεται ὑμῖν. 34 μὴ οὖν μεριμνήσητε εἰς τὴν 34
αὔριον· ἢ γὰρ αὔριος μεριμνήσει ἑαυτῆς. ἀρκετὸν τῇ ἡμέρᾳ ἡ κακία
αὐτῆς.

VII.

I.c. 6.
37. 38.
L.c. 6.
41. 42.
Μὴ κρίνετε, ἵνα μὴ κριθῆτε. 2 ἐν ᾧ γὰρ κρίματι κρίνετε, 1/2
κριθήσεσθε· καὶ ἐν ᾧ μέτρῳ μετρεῖτε, μετρηθήσεται ὑμῖν. 3 τί 3
δὲ βλέπετε τὸ κάρφος τὸ ἐν τῷ ὀφθαλμῷ τοῦ ἀδελφοῦ σου, τὴν
δὲ ἐν τῷ σῷ ὀφθαλμῷ δοκὸν οὐ κατανοεῖς; 4 ἢ πῶς ἐρεῖς τῷ 4
ἀδελφῷ σου· Ἄφες, ἐκβάλω τὸ κάρφος ἀπὸ τοῦ ὀφθαλμοῦ σου·
καὶ ἴδου, ἢ δοκὸς ἐν τῷ ὀφθαλμῷ σοῦ; 5 ὑποκριτὰ, ἐκβαλε πρῶ- 5
τον τὴν δοκὸν ἐκ τοῦ ὀφθαλμοῦ σοῦ, καὶ τότε διαβλέψεις ἐκβα-
λεῖν τὸ κάρφος ἐκ τοῦ ὀφθαλμοῦ τοῦ ἰδελφοῦ σου. 6 Μὴ δῶτε 6
τὸ ἄγιον τοῖς κυσίν, μηδὲ βάλῃτε τοὺς μαργαρίτας ὑμῶν ἐμπρο-
σθεν τῶν χοίρων· μήποτε καταπατήσωσιν αὐτοὺς ἐν τοῖς ποσίν
L.c. 11,
9-13.
αὐτῶν καὶ στραφέντες ῥήξωσιν ὑμᾶς. 7 Αἰτεῖτε, καὶ δοθήσεται 7
ὑμῖν· ζητεῖτε, καὶ εὐρήσετε· κρούετε, καὶ ἀνοιγήσεται ὑμῖν. 8 πᾶς 8
γὰρ ὁ αἰτῶν λαμβάνει, καὶ ὁ ζητῶν εὐρίσκει, καὶ τῷ κρούοντι
ἀνοιγήσεται. 9 ἢ τίς ἐστὶν ἐξ ὑμῶν ἄνθρωπος, ὃν ἔαν αἰτήτῃ ὁ 9
νῖος αὐτοῦ ἄρτον, μὴ λίθον ἐπιδώσει αὐτῷ; 10 καὶ ἔαν ἰχθὺν αἰ- 10
τήσῃ, μὴ ὄψιν ἐπιδώσει αὐτῷ; 11 εἰ οὖν ὑμεῖς πονηροὶ ὄντες 11
οἴδατε δοματὰ ἀγαθὰ δίδοναι τοῖς τέκνοις ὑμῶν, πόσω μᾶλλον ὁ
πατήρ ὑμῶν ὁ ἐν τοῖς οὐρανοῖς δώσει ἀγαθὰ τοῖς αἰτοῦσιν αὐτόν.
I.c. 6,
31.
12 πάντα οὖν ὅσα ἂν θέλητε ἵνα ποιῶσιν ὑμῖν οἱ ἄνθρωποι, οὐ- 12

32. Lx. ἐπλητοῦσιν.

33. Hab. τὴν δικαιοσύνην καὶ τὴν βασιλείαν αὐτοῦ B.

34. Rc. Kx. Sz. pro ἑαυτῆς hab. τὰ ἑαυτῆς.

Cap. VII. 2. Rc. ἀντιμετρηθήσεται. — 4. Lx. ἐκ τοῦ ὀφθαλμοῦ.

5. Lx. ἐκβαλε πρῶτον ἐκ τ. ὀφθ. σου τὴν δοκόν.

6. Lx. καταπατήσωσιν.

9 et 10. Lx. ἢ τίς ἐξ ὑμῶν ἄνθρωπος, ὃν αἰτήσῃ etc. ἢ καὶ ἰχθὺν αἰτή-
σαι etc.

τως καὶ ὑμεῖς ποιεῖτε αὐτοῖς· οὗτος γὰρ ἐστὶν ὁ νόμος καὶ οἱ προ-
 13 φηται. ¹³ Εἰσελθετε διὰ τῆς στενῆς πύλης· ὅτι πλατεία ἡ πύλη Lc. 13,
 καὶ εὐρύχωρος ἡ ὁδὸς ἡ ἀπάγουσα εἰς τὴν ἀπωλείαν, καὶ πολλοὶ 24.
 14 εἰσὶν οἱ εἰσερχόμενοι δι' αὐτῆς· ¹⁴ ὅτι στενὴ ἡ πύλη καὶ τεθλιμ-
 μένη ἡ ὁδὸς ἡ ἀπάγουσα εἰς τὴν ζωὴν, καὶ ὀλίγοι εἰσὶν οἱ εὐρέ-
 15 σκοιτες αὐτήν. ¹⁵ Προσέχετε δὲ ἀπὸ τῶν ψευδοπροφητῶν, οἵτινες
 ἔρχονται πρὸς ὑμᾶς ἐν ἐνδύμασιν προβάτων, ἔσωθεν δὲ εἰσὶν λύκοι
 16 ἀρπαγες. ¹⁶ ἀπὸ τῶν καρπῶν αὐτῶν ἐπιγνώσεσθε αὐτούς. μήτι Lc. 6,
 17 συλλέγουσιν ἀπὸ ἀκανθῶν σταφυλὴν ἢ ἀπὸ τριβόλων σῦκα; ¹⁷ οὐ· 43. 44. }
Mt. 12. }
 τως πᾶν δένδρον ἀγαθὸν καρποὺς καλοὺς ποιεῖ· τὸ δὲ σαπρὸν 33.
 18 δένδρον καρποὺς πονηροὺς ποιεῖ. ¹⁸ οὐ δύναται δένδρον ἀγαθὸν
 καρποὺς πονηροὺς ποιεῖν, οὐδὲ δένδρον σαπρὸν καρποὺς καλοὺς
 19 ποιεῖν. ¹⁹ πᾶν δένδρον μὴ ποιοῦν καρπὸν καλὸν ἐκκόπτεται καὶ Mt. 3,
 20 εἰς πῦρ βάλλεται. ²⁰ ἀραγα ἀπὸ τῶν καρπῶν αὐτῶν ἐπιγνώσεσθε 10.
 21 αὐτούς. ²¹ Οὐ πᾶς ὁ λέγων μοι· Κύριε κύριε, εἰσελεύσεται εἰς Lc. 6,
 τὴν βασιλείαν τῶν οὐρανῶν, ἀλλ' ὁ ποιῶν τὸ θέλημα τοῦ πατρὸς 46. 47.
 22 μου τοῦ ἐν οὐρανοῖς. ²² πολλοὶ ἐροῦσίν μοι ἐν ἐνεῖῃ τῇ ἡμέρᾳ·
 Κύριε κύριε, οὐ τῷ σῶ ὀνόματι ἐπροφητεύσαμεν, καὶ τῷ σῶ ὀνό-
 23 ματι δαιμόνια ἐξεβάλομεν, καὶ τῷ σῶ ὀνόματι δυνάμεις πολλὰς
 ἐποιήσαμεν; ²³ καὶ τότε ὁμολογήσω αὐτοῖς· ὅτι οὐδέποτε ἔγνων Lc. 13,
 24 ὑμᾶς· ἀποχωρεῖτε ἀπ' ἐμοῦ οἱ ἐργαζόμενοι τὴν ἀνομίαν. ²⁴ Πᾶς 27.
 οὐν ὅστις ἀκούει μου τοὺς λόγους τούτους καὶ ποιεῖ αὐτούς, ὁμοι- Lc. 6,
 25 ὡσω αὐτὸν ἀνδρὶ φρονίμῳ, ὅστις ᾠκοδόμησεν τὴν οἰκίαν αὐτοῦ 48. 49.
 25 ἐπὶ τὴν πέτραν. ²⁵ καὶ κατέβη ἡ βροχὴ, καὶ ἦλθον οἱ ποταμοί,
 καὶ ἐπνευσαν οἱ ἄνεμοι, καὶ προσέπεσαν τῇ οἰκίᾳ ἐκεῖνῃ· καὶ οὐκ
 26 ἔπεσεν· τεθεμελλωτο γὰρ ἐπὶ τὴν πέτραν. ²⁶ καὶ πᾶς ὁ ἀκούων
 μου τοὺς λόγους τούτους καὶ μὴ ποιῶν αὐτούς ὁμοιωθήσεται ἀνδρὶ
 27 μωρῷ, ὅστις ᾠκοδόμησεν τὴν οἰκίαν αὐτοῦ ἐπὶ τὴν ἄμμον. ²⁷ καὶ

13. LN. εἰσελθετε. — 14. KN. SZ. LN. pro ὅτι [c. BX al. pm. It.²

Arm. Copt. Or. (4; alibi om.) Gaud.] στενή hab. τί στενή.

15. LN. om. δι' ab initio. — 16. LN. σταφυλάς.

19. LN. πᾶν (οὐδ'·).

21. LN. τοῦ ἐν τοῖς οὐρανοῖς. — In fine addunt οὗτος εἰσελεύσεται εἰς τὴν βασιλείαν τῶν οὐρανῶν 33. It. (exc. 2.). Vg. al. Cypr. al.

24. LN. τ. λόγους (τούτους). — LN. pro ὁμοίωσω αὐτὸν hab. ὁμοιωθήσεται.

26. Om. τούτους 56. al. Syr. hr. It.¹ Goth. Cypr. al.

κατέβη ἡ βροχή, καὶ ἦλθον οἱ ποταμοί, καὶ ἐπνευσαν οἱ ἀνεμοί, καὶ προσέκοψαν τῇ οὐκίᾳ ἐκείνῃ· καὶ ἔπεσεν, καὶ ἦν ἡ πτώσις αὐτῆς μεγάλη.

Mc. 1, 22. Καὶ ἐγένετο ὅτε ἐτέλεσεν ὁ Ἰησοῦς τοὺς λόγους τούτους, ἔξ- 28
Lc. 4, 22. πλήρουντο οἱ ὄχλοι ἐπὶ τῇ διδασκίᾳ αὐτοῦ. 29 ἦν γὰρ διδάσκων αὐ- 29
32. τους ὡς ἐξουσίαν ἔχων καὶ οὐχ ὡς οἱ γραμματεῖς αὐτῶν.

VIII.

Mc. 1, 22. Καταβαίνει δὲ αὐτῷ ἀπὸ τοῦ ὄρους, ἠκολούθησαν αὐτῷ 1
Lc. 5, 12-14. ὄχλοι πολλοί. 2 καὶ ἰδὼν, λεπρὸς προσελθὼν προσεκύνει αὐτῷ λέ- 2
γων· Κύριε, ἐάν θέλῃς, δύνασαι με καθαρίσαι. 3 καὶ ἐκτείνας τὴν 3
χεῖρα ἤψατο αὐτοῦ λέγων· Θέλω, καθάρσῃσθι. καὶ εὐθέως ἐκα- 4
θαρίσθη αὐτοῦ ἡ λέπρα. 4 καὶ λέγει αὐτῷ ὁ Ἰησοῦς· Ὅρα, μη- 4
δεν εἰσῆς· ἀλλὰ ἔπαγε, σεαντὸν δεῖξον τῷ ἱερεῖ, καὶ προσέτεργε 5
τὸ δῶρον, ὃ προσέταξεν Μωϋσῆς, εἰς μαρτύριον αὐτοῖς.

Lc. 7, 1-10. Εἰσελθόντι δὲ αὐτῷ εἰς Καφαρναούμ, προσῆλθεν αὐτῷ ἑκα- 5
τόνταρχος παρακαλῶν αὐτόν 6 καὶ λέγων· Κύριε, ὁ παῖς μου 6
βέβηλται ἐν τῇ οὐκίᾳ παραλυτικός, δευνῶς βασανιζόμενος. 7 καὶ 7
λέγει αὐτῷ ὁ Ἰησοῦς· Ἐγὼ ἐλθὼν θεραπεύσω αὐτόν. 8 καὶ ἀπο- 8
κριθεὶς ὁ ἑκατόνταρχος εἶπεν· Κύριε, οὐκ εἰμι ἱκανός, ἵνα μου ὑπὸ 9
τῆν στέγην εἰσελθῆς· ἀλλὰ μόνον εἰπὲ λόγῳ, καὶ ἰαθήσεται ὁ παῖς 9
μου. 9 καὶ γὰρ ἐγὼ ἄνθρωπός εἰμι ὑπὸ ἐξουσίαν, ἔχων ὑπ' ἐμαν- 9
τὸν στρατιώτας, καὶ λέγω τούτῳ· Πορεύθητι, καὶ πορεύεται· καὶ 10
ἄλλῳ· Ἐρχοῦν, καὶ ἔρχεται· καὶ τῷ δούλῳ μου· Ποίησον τοῦτο, 10
καὶ ποιεῖ. 10 ἀκούσας δὲ ὁ Ἰησοῦς ἐθαύμασεν καὶ εἶπεν τοῖς 10
Lc. 12, 28. 29. ἠξουσιν καὶ ἀνακλιθήσονται μετὰ Ἀβραάμ καὶ Ἰσαὰκ καὶ Ἰακώβ 11
στην εὐφροῖν. 11 λέγω δὲ ὑμῖν, ὅτι πολλοὶ ἀπὸ ἀνατολῶν καὶ δυσμῶν 11
ἠξουσιν καὶ ἀνακλιθήσονται μετὰ Ἀβραάμ καὶ Ἰσαὰκ καὶ Ἰακώβ

28. Rc. Kn. Sz. συνετέλεσεν.

29. αὐτῶν eum BK A al. Syr. utr. et hr. Vg. It.^a al. Rus. . . Rc. Kn. Sz. om. αὐτῶν. . . LN. hab. αὐτῶν καὶ οἱ Φαρισαῖοι.

Cap. VIII. 1. LN. hab. ab initio καὶ καταβαίντος αὐτοῦ.

2. Rc. Kn. Sz. ἔλθων. — 4. Rc. Sz. Μωσῆς. Ita semper.

5. Ln. Εἰσελθόντος δὲ αὐτοῦ. . . Rc. Εἰσελθ. δὲ τῷ Ἰησοῦ.

7. LN. om. καὶ ab initio. — 8. Rc. εἰπὲ λόγον.

9. Ln. ὑπὸ ἐξουσίαν τασσόμενος. — 10. LN. τ. ἀκολουθ. αὐτῷ. —

Lx. παρ' οὐδενὶ τοσαύτην πίστιν ἐν τῷ Ἰσραὴλ εὐφροῖν.

- 12 ἐν τῇ βασιλείᾳ τῶν οὐρανῶν· ¹² οἱ δὲ υἱοὶ τῆς βασιλείας ἐκβλήθησονται εἰς τὸ σκότος τὸ ἐξώτερον· ἐκεῖ ἔσται ὁ κλαυθμὸς καὶ ὁ βρυγμὸς
 13 τῶν ὀδόντων. ¹³ καὶ εἶπεν ὁ Ἰησοῦς τῷ ἑκατοντάρχῳ· Ὑπάγε, ὡς
 ἐπίστευσας γενηθῆτω σοι. καὶ ἰαθῆ ὁ παῖς ἐν τῇ ὥρᾳ ἐκείνῃ.
 14 Καὶ ἔλθων ὁ Ἰησοῦς εἰς τὴν οἰκίαν Πέτρου εἶδεν τὴν πεν-^{Mc. 1,}
 15 θεράν αὐτοῦ βεβλημένην καὶ πυρέσσουσαν. ^{29-34.} ¹⁵ καὶ ἤψατο τῆς χει-^{Ic. 4,}
 ρὸς αὐτῆς, καὶ ἀψῆκεν αὐτήν ὁ πυρετός· καὶ ἠγέρθη, καὶ διηκόνει ^{38-40.}
 16 αὐτῷ. ¹⁶ Ὀψίας δὲ γενομένης προσήνεγκαν αὐτῷ δαιμονιζομένους
 πολλούς· καὶ ἐξέβαλεν τὰ πνεύματα λόγῳ, καὶ πάντας τοὺς κακῶς
 17 ἔχοντας ἐθεράπευσεν· ¹⁷ ὅπως πληρωθῆ τὸ ῥῆθὲν διὰ Ἡσαΐου· ^{Εα. 53,}
 τοῦ προφήτου λέγοντος· Αὐτὸς τὰς ἀσθενείας ἡμῶν ἔλαβεν καὶ
 τὰς νόσους ἐβάστασεν. ^{4.}
 18 Ἴδων δὲ ὁ Ἰησοῦς πολλοὺς ὄχλους περὶ αὐτὸν ἐκέλευσεν ^{Lc. 9,}
 19 ἀπελθεῖν εἰς τὸ πέραν. ^{51-60.} ¹⁹ Καὶ προσελθὼν εἰς γραμματεὺς εἶπεν
 20 αὐτῷ· Διδάσκαλε, ἀκολουθήσω σοι, ὅπου ἐὰν ἀπέρχῃ. ²⁰ καὶ
 λέγει αὐτῷ ὁ Ἰησοῦς· Αἱ ἀλώπεκες φωλεοὺς ἔχουσι καὶ τὰ πε-
 21 ἔχει, ποῦ τὴν κεφαλὴν κλίνει. ²¹ ἕτερος δὲ τῶν μαθητῶν εἶπεν
 αὐτῷ· Κύριε, ἐπιτρέφόν μοι πρῶτον ἀπελθεῖν καὶ θάψαι τὸν
 22 πατέρα μου. ²² ὁ δὲ Ἰησοῦς εἶπεν αὐτῷ· Ἀκολούθει μοι, καὶ
 ἄψες τοὺς νεκροὺς θάψαι τοὺς ἑαυτῶν νεκροὺς.
 23 Καὶ ἐμβάντι αὐτῷ εἰς τὸ πλοῖον, ἠκολούθησαν αὐτῷ οἱ μα-^{Mc. 4,}
 24 θηται αὐτοῦ. ^{33-41.} ²⁴ καὶ ἰδού, σεισμὸς μέγας ἐγένετο ἐν τῇ θαλάσῃ,
 ὥστε τὸ πλοῖον καλύπτεσθαι ὑπὸ τῶν κυμάτων· αὐτὸς δὲ ἐκα-^{Lc. 8,}
 25 θευθεν. ²⁵ καὶ προσελθόντες οἱ μαθηταὶ ἠγειραν αὐτὸν λέγοντες·
 26 Κύριε, σῶσον· ἀπολλύμεθα. ²⁶ καὶ λέγει αὐτοῖς· Τί θεοὶ ἐστε,
 ὀλιγόπιστοι; τότε ἐγερθεὶς ἐπειμήσεν τοῖς ἀνέμοις καὶ τῇ θαλάσῃ·
 27 καὶ ἐγένετο γαλήνη μεγάλη. ²⁷ οἱ δὲ ἄνθρωποι ἐθαύμασαν λέγον-

13. Rc. ἑκατοντάρχῳ. — Rc. Κη. Sz. Ὑπάγε, καὶ ὡς. — Rc. Κη. Sz. ὁ παῖς αὐτοῦ. — Ln. ἀπὸ τῆς ὥρας ἐκείνης. — In versus sine addunt: Καὶ ὑποστρέψας ὁ ἑκατοντάρχος εἰς τὸν οἶκον αὐτοῦ ἐν αὐτῇ τῇ ὥρᾳ εὗρεν τὸν παῖδα ὑγιαίνοντα (in nonnull. inter se differunt): CEM X al. pm. Syr. hr. It.¹ al.

15. Rc. Κη. διηκόνει αὐτοῖς.

18. Ln. pro πολλοὺς ὄχλους hab. ὄχλον. — 23. Ln. εἰς πλοῖον.

25. Ln. (οἱ μαθηταί). — Rc. Κη. Sz. σῶσον ἡμᾶς. Digitized by Google

τες· Ποταπός ἐστιν οὗτος, ὅτι καὶ οἱ ἄνεμοι καὶ ἡ θάλασσα ὑπακούουσιν αὐτῷ;

Mc. 5. Καὶ ἐλθόντι αὐτῷ εἰς τὸ πέραν εἰς τὴν χώραν τῶν Γαδαρη- 28
 1-17. τῶν, ὑπήντησαν αὐτῷ δύο δαμονιζόμενοι, ἐκ τῶν μηνιῶν ἐξερ-
 Le. 8. 26-31. γόμενοι, χαλεποὶ λίαν, ὥστε μὴ ἰσχύειν τινα παρελθεῖν διὰ τῆς
 ὁδοῦ ἐκείνης. 29 καὶ ἰδοῦ, ἐκραζάν λέγοντες· Τί ἡμῖν καὶ σοί, υἱὰ 29
 τοῦ θεοῦ; ἦλθες ὡδε πρὸ καιροῦ βασανίσαι ἡμᾶς; 30 ἦν δὲ μα- 30
 κρὸν ἀπ' αὐτῶν ἀγέλη χοίρων πολλῶν βοσκομένη. 31 οἱ δὲ δαιμο- 31
 νες παρεκάλουν αὐτὸν λέγοντες· Εἰ ἐκβάλλεις ἡμᾶς, ἀπόστειλον
 ἡμᾶς εἰς τὴν ἀγέλην τῶν χοίρων. 32 καὶ εἶπεν αὐτοῖς· Ὑπάγετε. 32
 οἱ δὲ ἐξελθόντες ἀπῆλθον εἰς τοὺς χοίρους. καὶ ἰδοῦ, ὠρμησεν
 πᾶσα ἡ ἀγέλη κατὰ τοῦ κρημοῦ εἰς τὴν θάλασσαν, καὶ ἀπέθανον
 ἐν τοῖς ὕδασι. 33 οἱ δὲ βοσκοῦντες ἔβηγον, καὶ ἀπελθόντες εἰς τὴν 33
 πόλιν ἀπηγγείλαν πάντα καὶ τὰ τῶν δαμονιζομένων. 34 καὶ ἰδοῦ, 34
 πᾶσα ἡ πόλις ἐξῆλθεν εἰς συνάντησιν τῷ Ἰησοῦ· καὶ ἰδόντες αὐτὸν
 παρεκάλεσαν, ὅπως μεταβῆ ἀπὸ τῶν ὁρίων αὐτῶν.

IX.

Mc. 2. Καὶ ἐμβὰς εἰς τὸ πλοῖον διεπέρασεν καὶ ἦλθεν εἰς τὴν ἰδίαν 1
 3-12. πόλιν. 2 καὶ ἰδοῦ, προσέφερον αὐτῷ παραλυτικὸν ἐπὶ κλῆθς βε- 2
 Le. 5. 18-26. βλημένον. καὶ ἰδὼν ὁ Ἰησοῦς τὴν πίστιν αὐτῶν εἶπεν τῷ παραλυ-
 τικῷ· Θάρσει, τέκνον· ἀφέωνται σοι αἱ ἁμαρτίαι σου. 3 καὶ ἰδοῦ, 3
 τῶν τῶν γραμματέων εἶπον ἐν ἑαυτοῖς· Οὗτος βλασφημεῖ. 4 καὶ 4
 ἰδὼν ὁ Ἰησοῦς τὰς ἐνθυμήσεις αὐτῶν εἶπεν· Ἴνα τί ἐνθυμεῖσθε 5
 ποηρὰ ἐν ταῖς καρδίαις ὑμῶν; 5 τί γὰρ ἐστὶν εὐκοπώτερον, εἰ- 5
 πεῖν· Ἀφέωνται σοι αἱ ἁμαρτίαι, ἢ εἰπεῖν· Ἐγειρε καὶ περιπάτει;

28. LN. καὶ ἐλθόντος αὐτοῦ. — RC. Γεργεσηνῶν. KN. LN. Γερασηνῶν. cf. Mc.

29. RC. Sz. ante υἱὸς hab. Ἰησοῦ et KN. id. hab. (—).

31. RC. KN. Sz. ἐπίτρεψον ἡμῖν ἀπελθεῖν εἰς etc.

32. RC. KN. Sz. ἀπῆλθον εἰς τὴν ἀγέλην τῶν χοίρων. — RC. Sz. post πᾶσα ἡ ἀγέλη hab. τῶν χοίρων, quae verba KN. (—).

34. LN. εἰς ὑπάντησιν.

Cap. IX. 1. LN. εἰς πλοῖον. — 2. LN. προσφέρουσιν.

2. LN. ἀφίενται σοι αἱ ἁμαρτίαι. — Hab. σοὶ αἱ ἁμαρτίαι sine σου D gr. A. It.¹.

4. LN. pro ἰδὼν hab. εἰδώς. — RC. KN. Sz. post ἴνα τί hab. ὑμεῖς.

5. LN. ἀφίενται. — RC. pro σοῦ hab. σοὶ... hab. σοὶ αἱ ἁμ. σου 115. al. Syr. utr. Vg. It. (exc. 3.) — RC. KN. LN. ἔγειρα.

- 6 ἵνα δὲ εἰδῆτε, ὅτι ἔξουσίαν ἔχει ὁ υἱὸς τοῦ ἀνθρώπου ἐπὶ τῆς
 γῆς ἀφιέναι ἁμαρτίας· τότε λέγει τῷ παραλυτικῷ· Ἐγερθεὶς ἄρον
 7 σου τὴν κλίνην καὶ ἕπαγε εἰς τὸν οἶκόν σου. 7 καὶ ἐγερθεὶς ἀπήλ-
 8 θεν εἰς τὸν οἶκον αὐτοῦ. 8 ἰδόντες δὲ οἱ ὄχλοι ἐφοβήθησαν καὶ
 ἐδόξασαν τὸν θεὸν τὸν δόντα ἔξουσίαν τοιαύτην τοῖς ἀνθρώποις.
 9 Καὶ παρὰ γὰρ ἐκεῖθεν ὁ Ἰησοῦς εἶδεν ἄνθρωπον καθήμενον Mc. 2,
 ἐπὶ τῷ τελωνίῳ, Ματθαῖον λεγόμενον, καὶ λέγει αὐτῷ· Ἀκολού- 14-17,
 10 θει μοι. καὶ ἀναστὰς ἠκολούθησεν αὐτῷ. 10 καὶ ἐγένετο αὐτοῦ 21-32.
 ἀνακειμένου ἐν τῇ οἰκῇ, καὶ ἰδού, πολλοὶ τελῶναι καὶ ἁμαρτωλοὶ
 11 ἐλθόντες συνανέκειντο τῷ Ἰησοῦ καὶ τοῖς μαθηταῖς αὐτοῦ. 11 καὶ
 ἰδόντες οἱ Φαρισαῖοι ἔλεγον τοῖς μαθηταῖς αὐτοῦ· Διὰ τί μετὰ
 12 τῶν τελωνῶν καὶ ἁμαρτωλῶν ἐσθίει ὁ διδάσκαλος ὑμῶν; 12 ὁ
 δὲ ἀκούσας εἶπεν· Οὐ χρεῖαν ἔχουσιν οἱ ἰσχυροὶ ἰατροῦ, ἀλλ'
 13 οἱ κακῶς ἔχοντες. 13 πορευθέντες δὲ μάθετε, τί ἐστίν· Ἐλεος Ἥος.
 θέλω καὶ οὐ θυσίαν. οὐ γὰρ ἦλθον καλέσαι δικαίους, ἀλλ' ἁμαρ- 6, 6.
 τωλοῦς.
 14 Τότε προσέρχονται αὐτῷ οἱ μαθηταὶ Ἰωάννου λέγοντες· Διὰ Mc. 2,
 τί ἡμεῖς καὶ οἱ Φαρισαῖοι νηστεύομεν πολλά, οἱ δὲ μαθηταὶ σου 18-22,
 15 οὐ νηστεύουσιν; 15 καὶ εἶπεν αὐτοῖς ὁ Ἰησοῦς· Μὴ δύναται οἱ 23-38.
 υἱοὶ τοῦ νυμφῶνος πενθεῖν, ἐφ' ὅσον μετ' αὐτῶν ἐστὶν ὁ νυμφίος;
 ἐλεύσονται δὲ ἡμέραι, ὅταν ἀπαρθῇ ἀπ' αὐτῶν ὁ νυμφίος, καὶ
 16 τότε νηστεύσουσιν. 16 οὐδεὶς δὲ ἐπιβάλλει ἐπιβλήμα ὑάκους ἀγνά-
 17 φου ἐπὶ ἱματίῳ παλαιῷ· αἶρει γὰρ τὸ πλήρωμα αὐτοῦ ἀπὸ τοῦ
 17 ἱματίου, καὶ χεῖρον σχίσμα γίνεται. 17 οὐδὲ βάλλουσιν οἶνον νέον
 εἰς ἀσκούς παλαιούς· εἰ δὲ μῆγε, ῥήγνυνται οἱ ἀσκοί, καὶ ὁ οἶνος
 ἐκχεῖται, καὶ οἱ ἀσκοὶ ἀπολούνται· ἀλλὰ βάλλουσιν οἶνον νέον εἰς
 ἀσκούς καινούς, καὶ ἀμφοτέροι συντηροῦνται.
 18 Ταῦτα αὐτοῦ λαλοῦντος αὐτοῖς, ἰδού, ἄρχων εἰσελθὼν προσε- Mc. 5,
 22-43,
 41-56.
 6. LN. Ἐγερθεὶς ἄρον εἰς.
 8. RC. KN. SZ. pro ἐφοβήθησαν hab. ἐθαύμασαν.
 12. RC. KN. SZ. ὁ δὲ Ἰησοῦς εἶπεν αὐτοῖς.
 13. RC. KN. SZ. post ἁμαρτωλ. add.: εἰς μετάνοιαν.
 15. Pro νυμφῶνος hab. νυμφίου D al. It. Vg. al. Arn. Aug. — Pro πενθεῖν
 h. νηστεύειν D al. Syr. It. (exc. 1.) al. Chrys. al.
 17. LN. ἀσκοὶ ἀπόλλυνται. — RC. καὶ ἀμφοτέρα.
 18. RC. ἄρχων ἐλθὼν. . . KN. SZ. ἀρχ. εἰς ἐλθὼν. . . LN. ἀρχ. εἰς
 προσελθὼν. . . τις προσελθ. FGL al. m. . . al. aliter.

κναι αὐτῶ λέγων· Ἡ θυγάτηρ μου ἄρτι ἐτελεύτησεν· ἀλλὰ ἐλθὼν ἐπίθες τὴν χεῖρά σου ἐπ' αὐτήν, καὶ ζήσεται. ¹⁹ καὶ ἐγεγρθεὶς ὁ 19 Ἰησοῦς ἠκολούθησεν αὐτῶ καὶ οἱ μαθηταὶ αὐτοῦ. ²⁰ καὶ ἰδοῦ, ²⁰ γυνὴ αἰμορροοῦσα δώδεκα ἔτη, προσελθοῦσα ὀπισθεν ἤψατο τοῦ κρασπέδου τοῦ ἱματιοῦ αὐτοῦ. ²¹ ἔλεγεν γὰρ ἐν ἑαυτῇ· Ἐὰν μόνον ²¹ ἀρωμαί τοῦ ἱματιοῦ αὐτοῦ, σωθήσομαι. ²² ὁ δὲ Ἰησοῦς ἐπιστρα- ²² φεὶς καὶ ἰδὼν αὐτήν εἶπεν· Θάρσει, θυγάτερ· ἡ πίστις σου σέσω- κέν σε. καὶ ἐσώθη ἡ γυνὴ ἀπὸ τῆς ὥρας ἐκείνης. ²³ καὶ ἐλθὼν ὁ ²³ Ἰησοῦς εἰς τὴν οἰκίαν τοῦ ἀρχοντος καὶ ἰδὼν τοὺς αὐλητὰς καὶ τὸν ὄχλον θορυβούμενον ²⁴ ἔλεγεν· Ἀναχωρεῖτε· οὐ γὰρ ἀπέ- ²⁴ θανεν τὸ κοράσιον, ἀλλὰ καθεύδει. καὶ κατεγέλων αὐτοῦ. ²⁵ ὅτε ²⁵ δὲ ἐξεβλήθη ὁ ὄχλος, εἰσελθὼν ἐκράτησεν τῆς χειρὸς αὐτῆς· καὶ ἠγέρθη τὸ κοράσιον. ²⁶ καὶ ἐξῆλθεν ἡ φήμη αὕτη εἰς ὅλην τὴν ²⁶ γῆν ἐκείνην.

Καὶ παρόντι ἐκεῖθεν τῶ Ἰησοῦ, ἠκολούθησαν αὐτῶ δύο ²⁷ τυφλοὶ κράζοντες καὶ λέγοντες· Ἐλέησον ἡμᾶς, υἱὸς Δαβὶδ. ²⁸ ἐλ- ²⁸ θότι δὲ εἰς τὴν οἰκίαν προσῆλθον αὐτῶ οἱ τυφλοὶ, καὶ λέγει αὐτοῖς ὁ Ἰησοῦς· Πιστεύετε, ὅτι δύναμαι τοῦτο ποιῆσαι; λέγου- ²⁹ σιν αὐτῶ· Ναί, κύριε. ²⁹ τότε ἤψατο τῶν ὀφθαλμῶν αὐτῶν ³⁰ λέγων· Κατὰ τὴν πίστιν ὑμῶν γενηθήτω ὑμῖν. ³⁰ καὶ ἀνεψήθη- ³⁰ σαν αὐτῶν οἱ ὀφθαλμοί. καὶ ἐνεβρμήσατο αὐτοῖς ὁ Ἰησοῦς λέγων· Ὅρατε, μηδεὶς γνωσκέτω. ³¹ οἱ δὲ ἐξελθόντες διεφήμισαν αὐτὸν ³¹ ἐν ὅλῃ τῇ γῇ ἐκείνῃ.

Lc. 11, 14. Αὐτῶν δὲ ἐξερχομένων, ἰδοῦ, προσήνεγκαν αὐτῶ ἄνθρωπον ³² κωφὸν δαίμονιζόμενον. ³³ καὶ ἐκβληθέντος τοῦ δαιμονίου ἐλάλησεν ³³ ὁ κωφός. καὶ ἐθαύμασαν οἱ ὄχλοι λέγοντες· Οὐδέποτε ἐφάνη οὕ- ³⁴ τως ἐν τῶ Ἰσραὴλ. ³⁴ οἱ δὲ Φαρισαῖοι ἔλεγον· Ἐν τῶ ἄρχοντι ³⁴ τῶν δαιμονίων ἐβάλλει τὰ δαιμόνια.

Καὶ περιῆγεν ὁ Ἰησοῦς τὰς πόλεις πάσας καὶ τὰς κόμας, ³⁵ διδάσκων ἐν ταῖς συναγωγαῖς αὐτῶν καὶ κηρῦσσων τὸ εὐαγγέλιον

19. LN. ἠκολούθει. — 22. LN. στραφεὶς... h. Ἰστη στραφεὶς D Ct.

24. RC. KN. Sz. λέγει αὐτοῖς.

26. Pro αὕτη hab. αὐτοῦ D al. Ct. al. . . αὐτῆς C al.

27. LN. om. αὐτῶ. — 30. LN. ἐνεβρμήθη.

32. LN. om. ἄνθρωπον.

34. Om. totum v. D Ct. Vere. Hil. Juv. . . ad ἐν add. Bezaeub. It.

τῆς βασιλείας καὶ θεραπεύων πᾶσαν νόσον καὶ πᾶσαν μαλακίαν.
 36 ³⁶ ἰδὼν δὲ τοὺς ὄχλους ἐσπλαγχνίσθη περὶ αὐτῶν, ὅτι ἦσαν ἐσκυλ- Mc. 6.
34.
 37 μένοι καὶ ἐξήμιμένοι, ὥσει πρόβατα μὴ ἔχοντα ποιμένα. ³⁷ τότε Lc. 10.
 λέγει τοῖς μαθηταῖς αὐτοῦ· Ὁ μὲν θερτισμὸς πολὺς, οἱ δὲ ἐργάται 2
 38 ὀλίγοι. ³⁸ δεήθητε οὖν τοῦ κυρίου τοῦ θερτισμοῦ, ὅπως ἐκβάλῃ
 ἐργάτας εἰς τὸν θερτισμὸν αὐτοῦ.

X.

1 Καὶ προσκαλεσάμενος τοὺς δώδεκα μαθητὰς αὐτοῦ ἔδωκεν Mc. 3,
13-19.
 αὐτοῖς ἐξουσίαν πνευμάτων ἀκαθάρτων, ὥστε ἐκβάλλειν αὐτὰ καὶ Lc. 6.
13-16.
 2 θεραπεύειν πᾶσαν νόσον καὶ πᾶσαν μαλακίαν. ² Τῶν δὲ δώδεκα
 ἀποστόλων τὰ ὀνόματά ἐστιν ταῦτα· πρῶτος Σίμων ὁ λεγόμενος
 Πέτρος καὶ Ἀνδρέας ὁ ἀδελφὸς αὐτοῦ, Ἰάκωβος ὁ τοῦ Ζεβεδαιῶν
 3 καὶ Ἰωάννης ὁ ἀδελφὸς αὐτοῦ, ³ Φίλιππος καὶ Βαρθολομαῖος,
 Θωμᾶς καὶ Ματθαῖος ὁ τελώνης, Ἰάκωβος ὁ τοῦ Ἀλφαίου καὶ
 4 Θαδδαῖος, ⁴ Σίμων ὁ κανανίτης καὶ Ἰούδας ὁ Ἰσκαριώτης, ὁ καὶ
 5 παραδόνς αὐτόν. ⁵ Τούτους τοὺς δώδεκα ἀπέστειλεν ὁ Ἰησοῦς
 παραγγέλλας αὐτοῖς λέγων· Εἰς ὄδον ἐθνῶν μὴ ἀπέλθῃτε, καὶ εἰς
 6 πόλιν Σαμαρειτῶν μὴ εἰσέλθῃτε· ⁶ πορεύεσθε δὲ μᾶλλον πρὸς τὰ
 7 πρόβατα ἀπολωλότα οἴκου Ἰσραὴλ. ⁷ πορευόμενοι δὲ κηρῶσατε λέ- Lc. 9,
1-6.
 8 γοντες· ὅτι ἤγγικεν ἡ βασιλεῖα τῶν οὐρανῶν. ⁸ ἀσθενούντας θερα-
 9 पेύετε, λεπρὸς καθαρίζετε, δαιμόνια ἐκβάλλετε, δωρεὰν ἐλάβετε,
 10 εἰς τὰς ζώνας ὑμῶν· ¹⁰ μὴ πήραν εἰς ὄδον, μηδὲ δύο χιτῶνας, Mc. 6,
8-11.
Lc. 10,
4-12.

35. Rc. post μαλακίαν add. ἐν τῷ λαῷ et Κη. haec (—) hab.

36. Rc. pro ἐσκυλμένοι hab. ἐκλειμένοι. — ὡς πρόβ. DFLM al. pm. Chrya.

Cap. X. 1. Hab. ἐξουσίαν κατὰ EFL al. m. Syr. utr. al. Cyr. al.

2. Post μαλακίαν add. ἐν τῷ λαῷ L al. It.² Cyr. Thdret.

3. Rc. Κη. Sz. καὶ Λεββαῖος ὁ ἐπικληθεὶς Θαδδαῖος .. hab. καὶ Λεββαῖος D al. Ct. .. al. aliter.

4. Ln. Σίμων ὁ καναναῖος. — Ln. ὁ Ἰσκαριώθ. .. hab. ὁ Σκαριώτης D Syr. It. (exc. 1.) al. — Hab. ὅς καὶ παρίδωκεν L al. Or. .. ὁ κ. παραδιδούς XZ al.

8. Rc. post λεπρὸς καθαρ. hab. νεκροὺς ἐγείρετε ... idem Κη. et Ln. hab. post ἀσθεν. θεραπ. .. idem post δαιμ. ἐκβάλλ. hab. PZ al.

μηδὲ ὑποδήματα, μηδὲ ῥάβδους. ἄξιός γάρ ὁ ἐργάτης τῆς τροφῆς αὐτοῦ. ¹¹ Εἰς ἣν δ' ἂν πόλιν ἢ κώμην εἰσέλθῃτε, ἐξετάσατε, τίς ¹¹ ἐν αὐτῇ ἄξιός ἐστιν· κακεῖ μείνατε ἕως ἂν ἐξέλθῃτε. ¹² εἰσερχόμενοι δὲ εἰς τὴν οἰκίαν ἀσπάζασθε αὐτήν. ¹³ καὶ εἰάν μὴ ἦ ἡ οὐκία ἀξία, ἐλθάτω ἡ εἰρήνη ὑμῶν ἐπ' αὐτήν· εἰάν δὲ μὴ ἦ ἀξία, ἡ εἰρήνη ὑμῶν πρὸς ὑμᾶς ἐπιστραφήτω. ¹⁴ καὶ ὅς εἰάν μὴ δεξῆται ¹⁴ ὑμᾶς μηδὲ ἀκούσῃ τοὺς λόγους ὑμῶν, ἐξερχόμενοι ἕξω τῆς οἰκίας ἢ τῆς πόλεως ἐκεῖνης ἐκτινάξατε τὸν κοπιορτόν τῶν ποδῶν ὑμῶν.

Mt. 11. ¹⁵ ἀμὴν λέγω ὑμῖν, ἀνεκτότερον ἐστὶ γῆ Σοδόμων καὶ Γομόρρας ¹⁵ 24.

Lc. 10. ἐν ἡμέρᾳ κρίσεως ἢ τῇ πόλει ἐκείνῃ. ¹⁶ Ἰδοὺ, ἐγὼ ἀποστελλῶ ὑμᾶς ¹⁶ 3.
ὡς πρόβατα ἐν μέσῳ λύκων· γίνεσθε οὖν φρόνιμοι ὡς οἱ ὄφεις, καὶ

Mc. 13. ἀκέραιοι ὡς αἱ περισσότερα. ¹⁷ προσέχετε δὲ ἀπὸ τῶν ἀνθρώπων· ¹⁷ 9-12.

Lc. 21. παραδώσουσιν γὰρ ὑμᾶς εἰς συνέδρια, καὶ ἐν ταῖς συναγωγαῖς αὐ- ¹⁷ 12-17.
τῶν μαστιγώσουσιν ὑμᾶς· ¹⁸ καὶ ἐπὶ ἡγεμόνας δὲ καὶ βασιλεῖς ¹⁸ 12.
ἀχθήσεσθε ἕνεκεν ἐμοῦ, εἰς μαρτύριον αὐτοῖς καὶ τοῖς ἔθνεσιν.

Lc. 12. ¹⁹ ὅταν δὲ παραδώσιν ὑμᾶς, μὴ μεριμνήσητε, πῶς ἢ τί λαλήσητε· ¹⁹ 11. 12.
¹⁹ 11. 12.

δοθήσεται γὰρ ὑμῖν ἐν ἐκείνῃ τῇ ὥρᾳ τί λαλήσητε· ²⁰ οὐ γὰρ ²⁰ 11. 12.
ὑμεῖς ἐστέ οἱ λαλοῦντες, ἀλλὰ τὸ πνεῦμα τοῦ πατρὸς ὑμῶν τὸ λαλοῦν ἐν ὑμῖν. ²¹ παραδώσει δὲ ἀδελφὸς ἀδελφὸν εἰς θάνατον ²¹ 11. 12.
καὶ πατὴρ τέκνον· καὶ ἐπαναστήσονται τέκνα ἐπὶ γονεῖς καὶ θα-
νατώσουσιν αὐτούς. ²² καὶ ἔσεσθε μισούμενοι ὑπὸ πάντων διὰ τὸ ²² 11. 12.
²² 11. 12.

Mt. 24. ὄνομά μου· ὁ δὲ ὑπομείνας εἰς τέλος, οὗτος σωθήσεται. ²³ ὅταν ²³ 9 et 13.
²³ 9 et 13.

δὲ δωκώσιν ὑμᾶς ἐν τῇ πόλει ταύτῃ, φεύγετε εἰς τὴν ἄλλην. ἀμὴν ²³ 9 et 13.
γὰρ λέγω ὑμῖν, οὐ μὴ τελήσητε τὰς πόλεις τοῦ Ἰσραὴλ, ἕως ἂν ²³ 9 et 13.
ἐλθῇ ὁ υἱὸς τοῦ ἀνθρώπου. ²⁴ Οὐκ ἐστὶν μαθητῆς ὑπὲρ τὸν δι- ²⁴ 9 et 13.
²⁴ 9 et 13.

Lc. 6.
40.
Jo. 13.
16.

10. Rc. Kn. Ln. ῥάβδον. — Rc. Kn. Sz. τῆς τροφ. αὐτ. ἐστίν. .. hab. τοῦ μισθοῦ Km al. It. (exc. 1.) al. Gaud. al.

12. Addunt in fine: λέγοντες· Εἰρήνη τῷ οἴκῳ τούτῳ DL al. m. Vg. It. al.

14. Rc. Kn. Sz. om. ἕξω ante τῆς οἰκίας. — Ln. ἐκ τῶν ποδῶν.

15. Γομόρρας cum CDLMP al. m. Ct. It.² Chrys. .. Rc. Ln. Sz. Ln. Γομόρρων.

19. Rc. Kn. Sz. παραδιδῶσιν ... hab. παραδώσουσιν DGLX al. pm. Vg. It. (exc. 3.). Ath. al. — Om. δοθήσεται γὰρ usque λαλήσητε DL al. m. Ct. It.² al. Or. Cyr. al.

23. Ln. φεύγετε εἰς τὴν ἔτεραν (κἂν ἐν τῇ ἐτέρᾳ δωκώσιν ὑμᾶς, φεύγετε εἰς τὴν ἄλλην) ... Cdd. al. aliter. — Om. γὰρ post ἀμὴν DM al. m. It. Vg. al. m. — Ln. om. τοῦ ante Ἰσραὴλ.

25 δάσκαλον οὐδὲ δούλος ὑπὲρ τὸν κύριον αὐτοῦ. ²⁵ ἀρκετὸν τῷ
μαθητῇ, ἵνα γένηται ὡς ὁ διδάσκαλος αὐτοῦ, καὶ ὁ δούλος ὡς ὁ
κύριος αὐτοῦ. εἰ τὸν οἰκοδεσπότην Βεελζεβούλ ἐπεκάλεσαν, πόσω
26 μᾶλλον τοὺς οἰκιακοὺς αὐτοῦ. ²⁶ μὴ οὖν φοβηθῆτε αὐτούς· οὐδὲν Lc. 12,
2-9.
γὰρ ἐστὶν κεκαλυμμένον ὃ οὐκ ἀποκαλυφθήσεται, καὶ κρυπτὸν
27 ὃ οὐ γνωσθήσεται. ²⁷ ὃ λέγω ὑμῖν ἐν τῇ σκοτίᾳ, εἰπατε ἐν τῷ Mc. 4,
22.
Lc. 8,
11.
φωτί· καὶ ὃ εἰς τὸ σῆς ἀκούετε, κηρύττετε ἐπὶ τῶν δωματίων.
28 ²⁸ καὶ μὴ φοβεῖσθε ἀπὸ τῶν ἀποκτενόντων τὸ σῶμα, τὴν δὲ
ψυχὴν μὴ δυναμένων ἀποκτεῖναι· φοβηθῆτε δὲ μᾶλλον τὸν δυνά-
29 μενον καὶ ψυχὴν καὶ σῶμα ἀπολέσαι ἐν γέννη. ²⁹ οἶχι δύο στρου-
θία ἀσσαρίον πωλεῖται; καὶ ἐν ἑξ αὐτῶν οὐ πεσεῖται ἐπὶ τὴν γῆν
30 ἄνευ τοῦ πατρὸς ὑμῶν· ³⁰ ὑμῶν δὲ καὶ αἱ τρεῖς τῆς κεφαλῆς
31 πάνσαι ἠορηθημέναι εἰδέν. ³¹ μὴ οὖν φοβεῖσθε· πολλῶν στρουθίων
32 διαφέρετε ὑμεῖς. ³² Πᾶς οὖν ὅστις ὁμολογήσει ἐν ἐμοὶ ἔμπροσθεν
τῶν ἀνθρώπων, ὁμολογήσω καγὼ ἐν αὐτῷ ἔμπροσθεν τοῦ πατρὸς
33 μου τοῦ ἐν οὐρανοῖς· ³³ ὅστις δ' ἂν ἀρνήσῃται με ἔμπροσθεν τῶν
ἀνθρώπων, ἀρνήσομαι καγὼ αὐτὸν ἔμπροσθεν τοῦ πατρὸς μου
34 τοῦ ἐν οὐρανοῖς. ³⁴ Μὴ νομίσητε, ὅτι ἦλθον βαλεῖν εἰρήνην ἐπὶ Lc. 12,
51-53.
*Mich.
7, 6.
35 τὴν γῆν· οὐκ ἦλθον βαλεῖν εἰρήνην, ἀλλὰ μάχαιραν. ³⁵ ἦλθον
γὰρ δεχάσαι ἄνθρωπον κατὰ τοῦ πατρὸς αὐτοῦ καὶ θυγατέρα κατὰ
36 τῆς μητρὸς αὐτῆς καὶ νύμφην κατὰ τῆς πενθερᾶς αὐτῆς· ³⁶ καὶ
37 ἐχθροὶ τοῦ ἀνθρώπου οἱ οἰκιακοὶ αὐτοῦ. ³⁷ Ὁ φιλῶν πατέρα ἢ
μητέρα ὑπὲρ ἐμὲ οὐκ ἐστὶν μου ἄξιος· καὶ ὁ φιλῶν υἱὸν ἢ θυγα-
38 τέρα ὑπὲρ ἐμὲ οὐκ ἐστὶν μου ἄξιος· ³⁸ καὶ ὅς οὐ λαμβάνει τὸν Mt. 16,
24, 25.
Lc. 14,
26, 27.
σταυρὸν αὐτοῦ καὶ ἀκολουθεῖ ὀπίσω μου, οὐκ ἐστὶν μου ἄξιος.

25. LN. τῷ οἰκοδεσπότηι et τοῖς οἰκιακοῖς. — RC. ἐκάλεσαν. — Hab. Βεελζεβούβ Syg. Vg. It.⁴ al. Cyrp. al. — Pro οἰκιακοὺς hab. οἰκιακοὺς (etiā v. 36.) D al. pm. Chrys. al.

28. RC. pro καὶ μὴ φοβεῖσθε hab. κ. μὴ φοβηθῆτε. — RC. ἀποκτενόντων ... KN. Sz. ἀποκτενόντων. — Hab. καὶ τὴν ψυχ. κ. τὸ σῶμα EFMSV A al. m. — Pro ἐν γέννη hab. εἰς γένναν D It. Vg. PP. lat.

31. RC. KN. Sz. μὴ οὖν φοβηθῆτε. — Pro πολλῶν hab. πολλῶ 10. al. It.⁴

32 et 33. LN. τοῦ ἐν τοῖς οὐρανοῖς.

35. Pro ἄνθρωπ. hab. υἱὸν D al. It. (exc. 2.) Hil. al.

37. Om. καὶ ὁ φιλῶν — ἄξιος. B* D al. Ct. al.

Jo. 12, 39 ὁ εὐρών τὴν ψυχὴν αὐτοῦ ἀπολέσει αὐτήν· καὶ ὁ ἀπολέσας 39
 25. Jo. 13, τὴν ψυχὴν αὐτοῦ ἔθηκεν ἐμοῦ εὐρήσαι αὐτήν. 40 Ὁ δεχόμενος ὑμᾶς 40
 20. ἐμὲ δέχεται, καὶ ὁ ἐμὲ δεχόμενος δέχεται τὸν ἀποστελλαντά με.
 41 ὁ δεχόμενος προφήτην εἰς ὄνομα προφήτου μισθὸν προφήτου 41
 λήφεται, καὶ ὁ δεχόμενος δίκαιον εἰς ὄνομα δικαίου μισθὸν δι-
 Mc. 9, καλοῦ λήφεται. 42 καὶ ὃς ἐὰν ποτίσῃ ἓνα τῶν μικρῶν τούτων 42
 41. ποτήριον ψυχροῦ μόνον εἰς ὄνομα μαθητοῦ, ἀμὴν λέγω ὑμῖν, οὐ
 μὴ ἀπολέσῃ τὸν μισθὸν αὐτοῦ.

XI.

Καὶ ἐγένετο ὅτε ἐτέλεσεν ὁ Ἰησοῦς διατάσων τοῖς δώδεκα 1
 μαθηταῖς αὐτοῦ, μετέβη ἐκείθεν τοῦ διδάσκειν καὶ κηρύσσειν ἐν
 ταῖς πόλεσιν αὐτῶν.

Le. 7, 18-35. Ὁ δὲ Ἰωάννης ἀκούσας ἐν τῷ δεσμοτηρίῳ τὰ ἔργα τοῦ Χρι- 2
 στοῦ, πέμψας διὰ τῶν μαθητῶν αὐτοῦ ἔειπεν αὐτῷ· Σὺ εἶ ὁ 3
 ἐρχόμενος, ἢ ἕτερον προσδοκῶμεν; 4 καὶ ἀποκριθεὶς ὁ Ἰησοῦς 4
 εἶπεν αὐτοῖς· Πορευθέντες ἀπαγγεῖλατε Ἰωάννῃ ἃ ἀκούετε καὶ
 βλέπετε· 5 τυφλοὶ ἀναβλέπουσιν καὶ χωλοὶ περιπατοῦσιν, λεπροὶ 5
 καθαρῶνται καὶ κωφοὶ ἀκούουσιν, νεκροὶ ἐγείρονται καὶ πτωχοὶ
 εὐαγγελίζονται· 6 καὶ μακάριός ἐστιν, ὃς ἐὰν μὴ σκασθαλισθῇ ἐν 6
 ἐμοί. 7 Τούτων δὲ πορευομένων ἤρξατο ὁ Ἰησοῦς λέγειν τοῖς ὄχλοις 7
 περὶ Ἰωάννου· Τί ἐξήλθατε εἰς τὴν ἔρημον θαύσασθαι; κάλαμον 7
 ὑπὸ ἀνέμου σαλευόμενον; 8 ἀλλὰ τί ἐξήλθατε ἰδεῖν; ἄνθρωπον ἐν 8
 μαλακοῖς ἡμφιεσμένον; ἰδοὺ, οἱ τὰ μαλακὰ φοροῦντες ἐν τοῖς
 οἴκοις τῶν βασιλείων εἰσὶν. 9 ἀλλὰ τί ἐξήλθατε ἰδεῖν; προφήτην; 9
 ναί, λέγω ὑμῖν, καὶ περισσότερον προφήτου. 10 οὗτός ἐστιν, περὶ 10
 οὗ γέγραπται· Ἰδοὺ, ἐγὼ ἀποστέλλω τὸν ἄγγελόν μου πρὸ προσ-
 Mal. 3, 1.

42. Hab. τῶν ἐλαχίστων D It. Vg. Cypr. al. — Hab. ψυχροῦ ὕδατος
 D It. Vg. al. m. Clem. Or. — Hab. ἀπόληται ὁ μισθός αὐτοῦ D
 Ct. It.² al. Cypr. al.

Cap. XI. 2. Rc. Kn. Sz. pro διὰ [c. BCDPZ al. Ct. Syr. utr. al.] hab.
 δύο. . . hab. πέμψας τοὺς μαθητάς It.³ al.

5. Ln. (καὶ) χωλοί. — Ln. καὶ νεκροί.

8. ἐν μαλακοῖς cum BDZ al. It. (cxe. 4.). Vg. Tert. al. . . Rc. Kn. Sz.
 addunt ἱματίους, quod Ln. (—). — Sz. βασιλείων.

10. οὗτός ἐστιν cum BDZ Ct. It.² al. Ambr. . . Rc. Kn. Sz. οὗτος γάρ
 ἐστιν . . . Ln. οὗτ. (γάρ) ἐστ. — Ln. (ἐγώ).

- 11 ὅπου σου, ὃς κατασκευάσει τὴν ὁδὸν σου ἔμπροσθέν σου. ¹¹ ἀμὴν λέγω ὑμῖν, οὐκ ἐγήγερται ἐν γεννητοῖς γυναικῶν μελῶν Ἰωάννου τοῦ βαπτιστοῦ· ὁ δὲ μικρότερος ἐν τῇ βασιλείᾳ τῶν οὐρανῶν με-
- 12 ζῶν αὐτοῦ ἐστίν. ¹² ἀπὸ δὲ τῶν ἡμερῶν Ἰωάννου τοῦ βαπτιστοῦ Lc. 16, 16.
 ἕως ἄρτι ἡ βασιλεία τῶν οὐρανῶν βιάζεται, καὶ βιασται ἀρπάξουσιν αὐτήν.
- 13 ¹³ πάντες γὰρ οἱ προσῆται καὶ ὁ νόμος ἕως Ἰωάννου ἐπροσῆτευσαν. ¹⁴ καὶ εἰ θέλετε δεῦξασθαι, αὐτός ἐστιν Ἥλιος ὁ μέλλων ἔρχεσθαι. ¹⁵ ὁ ἔχων ὠτα ἀκούειν ἀκουέτω. ¹⁶ τίμι δὲ ὁμοιώσω τὴν γενεὰν ταύτην; ὁμοία ἐστὶν παιδίσις καθημένους ἐν ἀγοραῖς, ἃ προσφωνοῦντα τοῖς ἐτέροις ¹⁷ λέγουσιν· Ἠυλόησαμεν ὑμῖν, καὶ οὐκ ᾤχησασθε· ἔθρηνησαμεν, καὶ οὐκ ἐκόψασθε.
- 18 ¹⁸ ἦλθεν γὰρ Ἰωάννης μῆτε ἐσθίων μῆτε πίνων, καὶ λέγουσιν· ¹⁹ Δαιμόνιον ἔχει. ¹⁹ ἦλθεν ὁ υἱὸς τοῦ ἀνθρώπου ἐσθίων καὶ πίνων, καὶ λέγουσιν· Ἰδοὺ, ἀνθρώπος φάγος καὶ οἰνοπότης, τελωνῶν φίλος καὶ ἁμαρτωλῶν. καὶ ἰδικαιώθη ἡ σοφία ἀπὸ τῶν τέκνων αὐτῆς.
- 20 Τότε ἤρξατο ὀνειδίσειν τὰς πόλεις ἐν αἷς ἐγένοντο αἱ πλεῖσται ²¹ δυνάμεις αὐτοῦ, ὅτι οὐ μετενόησαν. ²¹ Οὐαὶ σοι, Χοραζῖν· οὐαὶ σοι, Βηθσαϊδᾶ· ὅτι εἰ ἐν Τύρω καὶ Σιδῶνι ἐγένοντο αἱ δυνάμεις αἱ γεγόμεναι ἐν ὑμῖν, πάλαι ἂν ἐν σάκκῳ καὶ σποδῶ μετενόησαν.
- 22 ²² πλὴν λέγω ὑμῖν· Τύρω καὶ Σιδῶνι ἀνεκτότερον ἐστὶ ἐν ἡμέρᾳ κρίσεως ἢ ὑμῖν. ²³ Καὶ σύ, Καφαρναούμ, ἢ ἕως οὐρανοῦ ὑψώθης, ἕως ἄδου καταβήσῃ· ὅτι εἰ ἐν Σοδόμοις ἐγένοντο αἱ δυνάμεις

10. I.N. pro ὅς hab. καί.

16. RC. παιδαριος. — LN. ἐν ἀγορᾷ. . . ἐν τῇ ἀγ. D. . . ἐν ταῖς ἀγ. BZ al. — ἐτέροις cum BCDEFKLA al. pm. Ct. al. ad incicem It.⁴ ad alternitrum It.¹ Ex cdd. illis add.: αὐτῶν Δ al. . . LN. ἃ προσφω. τοῖς ἑταίροις λέγουσιν. . . RC. KN. SZ. καὶ προσφω. οὐαὶ τοῖς ἑταίροις αὐτῶν, καὶ λέγουσιν.7. RC. KN. SZ. ἐθρηνησαμεν ὑμῖν. [om. c. BCDZ al. Vg. Ct. It.⁷ al. Clem.]. — 19. Pro τέκνων hab. ἔργων B* al. Syr. utr. al.

21. Χοραζαῖν D It. Vg. . . χωῖρα Ziv 127. al. Or. — RC. SZ. Βηθσαϊδᾶν.

23. ἦ — ὑψώθης cum EFGSV al. pm. H.² al. Chrys. . . RC. KN. SZ. ἢ ἕως τοῦ οὐρανοῦ ὑψωθῆῖσα, ἕως ἄδου καταβ. β. α. σ. θ. ἡ. σ. . . LN. μὴ ἕως οὐρανοῦ ὑψωθῆῖσα; ἕως ἄδου καταβ. ἡ. σ. — LN. ἐγ. ἠθῆσαν.

αὶ γινόμενα ἐν σοί, ἔμειναν ἄν μέχρι τῆς σήμερον. ²⁴ πλὴν λέγω ²⁴ 25
 ὑμῖν, ὅτι γῆ Σοδομων ἀνεκτότερον ἔσται ἐν ἡμέρᾳ κρίσεως ἢ ὑμῖν.

I.c. 10.
21. 22.

Ἐν ἐκείνῳ τῷ καιρῷ ἀποκριθεὶς ὁ Ἰησοῦς εἶπεν· Ἐξομολογοῦ- 25
 μαί σοι, πάτερ, κύριε τοῦ οὐρανοῦ καὶ τῆς γῆς, ὅτι ἀπέκρυψας
 ταῦτα ἀπὸ σοφῶν καὶ συνετῶν, καὶ ἀπεκάλυψας ἀντὶ τῶν ἡπλιῶν.

²⁶ καί, ὁ πατήρ, ὅχι οὕτως ἐγένετο εὐδοκία ἔμπροσθέν σου. ²⁶

²⁷ Πάντα μοι παρεδόθη ὑπὸ τοῦ πατρὸς μου· καὶ οὐδεὶς ἐπι- 27
 γρησκει τὸν υἱὸν εἰ μὴ ὁ πατήρ· οὐδὲ τὸν πατέρα τις ἐπιγινώσκει
 εἰ μὴ ὁ υἱὸς καὶ ὃς ἐὰν βούληται ὁ υἱὸς ἀποκαλῆναι.

²⁸ Λεῦτε ²⁸
 πρὸς με πάντες οἱ κοπιῶντές καὶ πεφορητισμένοι, καγὼ ἀναπαύσω
 ὑμᾶς. ²⁹ ἄρατε τὸν ζυγὸν μου ἐφ' ὑμᾶς καὶ μάθητε ἀπ' ἐμοῦ, ²⁹

ὅτι πραῖς εἰμι καὶ ταπεινὸς τῇ καρδίᾳ· καὶ εὐρήσετε ἀνάπαυσιν
 ταῖς ψυχαῖς ὑμῶν. ³⁰ ὁ γὰρ ζυγὸς μου χρηστὸς καὶ τὸ φορτίον ³⁰
 μου ἕλαφρόν ἐστιν.

XII.

Mt. 2,
22-28.
Lc. 6,
1-5.

Ἐν ἐκείνῳ τῷ καιρῷ ἐπορεύθη ὁ Ἰησοῦς τοῖς σάββασιν διὰ ¹
 τῶν σποράμων· οἱ δὲ μαθηταὶ αὐτοῦ ἐπέπασαν, καὶ ἤρξαντο τλ-
 λειν στάχθας καὶ ἐσθλεῖν. ² οἱ δὲ Φαρισαῖοι ἰδόντες εἶπον αὐτῷ· ²
 Ἰδοῦ, οἱ μαθηταὶ σου ποιοῦσιν ὃ οὐκ ἔξεστιν ποιεῖν ἐν σαββάτῳ.

1 Sam.
21, 6.

³ ὁ δὲ εἶπεν αὐτοῖς· Οὐκ ἀνέγνωτε, τί ἐποίησεν Δαυὶδ, ὅτε ἐπέ- ³
 τασεν καὶ οἱ μετ' αὐτοῦ; ⁴ πῶς εἰσῆλθεν εἰς τὸν οἶκον τοῦ θεοῦ ⁴
 καὶ τοὺς ἄρτους τῆς προθέσεως ἔφαγεν, ὃ οὐκ ἔξον ἦν αὐτῷ φα-
 γεῖν οὐδὲ τοῖς μετ' αὐτοῦ, εἰ μὴ τοῖς ἱερεῦσιν μόνοις; ⁵ ἢ οὐκ ⁵

Nm.
28, 9. 10.

ἀνέγνωτε ἐν τῷ νόμῳ, ὅτι τοῖς σάββασιν οἱ ἱερεῖς ἐν τῷ ἱερῷ τὸ ⁶
 σάββατον βεβηλοῦσιν καὶ ἀνατίοι εἶσιν; ⁶ λέγω δὲ ὑμῖν, ὅτι τοῦ ⁶

Hos.
6, 6.
Mt. 9,
13.

ἱεροῦ μείζον ἐστιν ὧδε. ⁷ εἰ δὲ ἐγνώσκετε, τί ἐστίν· Ἐλεος θέλω ⁷
 καὶ οὐ θυσίαν, οὐκ ἂν κατεδικάσατε τοὺς ἀνατιούς. ⁸ κύριος γὰρ ⁸
 ἐστὶν τοῦ σαββάτου ὁ υἱὸς τοῦ ἀνθρώπου.

23. LN. ἔμειναν.

24. Hab. λέγω σοι 77. al. Syr. utr. — ἢ ὑμῖν cum D Ct. It. (exc. 3.) al.
 Ir. . . Rc. ΚΝ. ΣΖ. LN. ἢ σοί.

25. LN. pro ἀπέκρυψας h. ἔκρυψας.

27. Hab. καὶ ὃς ἐὰν ὁ υἱὸς ἀποκαλύψῃ Clem. (6.) Or. (4.) Just. (2.) al.

29. Rc. ΚΝ. ΣΖ. πρᾶτος.

Cap. XII. 3. Rc. ἐπέπασαν αὐτός. — 4. Rc. ΚΝ. ΣΖ. pro ὃ hab. οὗς.

6. Rc. ΚΝ. μείζων. — 8. Rc. καὶ τοῦ σαββάτου.

- 9 Καὶ μεταβάς ἐκεῖθεν ἦλθεν εἰς τὴν συναγωγὴν αὐτῶν. Mc. 3, 1-6, }
 10 ¹⁰ καὶ ἰδοὺ, ἄνθρωπος χεῖρα ἔχων ξηράν. καὶ ἐπηρώτησεν αὐτὸν λέγοντες· Ἐὰν ἔξεισιν τοῖς σάββασιν θεραπεύειν; ἵνα κατηγορήσω- Lc. 6, }
 11 σιν αὐτοῦ. ¹¹ ὁ δὲ εἶπεν αὐτοῖς· Τίς ἐστὶ ἐξ ὑμῶν ἄνθρωπος, ὃς ἔξει πρόβατον ἓν, καὶ εἰάν ἐμπέσῃ τοῦτο τοῖς σάββασιν εἰς βό- 6-11. }
 12 θυνον, οὐχὶ κρατήσῃ αὐτὸ καὶ ἐγείρῃ; ¹² πόσω οὖν διαφέρει ἄν-
 13 θρωπος προβατου· ὥστε ἔξεισιν τοῖς σάββασιν καλῶς ποιεῖν.
 14 ¹³ τότε λέγει τῷ ἀνθρώπῳ· Ἐκτεινον τὴν χεῖρά σου. καὶ ἔξέτεινεν·
 15 καὶ ἀπεκατεστάθη ὑγιής ὡς ἡ ἄλλη. ¹⁴ ἔξελθόντες δὲ οἱ Φαρισαῖοι
 16 συμβούλιον ἔλαβον κατ' αὐτοῦ, ὅπως αὐτὸν ἀπολέσωσιν.
 17 Ὁ δὲ Ἰησοῦς γνοὺς ἀνεχώρησεν ἐκεῖθεν, καὶ ἠκολούθησαν
 18 αὐτῷ ὄχλοι πολλοί· καὶ ἐθεράπευσεν αὐτοὺς πάντας, ¹⁶ καὶ ἐπε-
 19 τήμησεν αὐτοῖς, ἵνα μὴ φανερὸν αὐτὸν ποιήσωσιν. ¹⁷ ἵνα πλη-
 20 ρωθῇ τὸ ἔθνος διὰ Ἡσαίου τοῦ προφήτου λέγοντος· ¹⁸ Ἰδοὺ, ὁ ^{Es. 42,}
 21 παῖς μου, ὃν ἠρέμισα, ὁ ἀγαπητός μου, εἰς ὃν εὐδόκησεν ἡ ψυχὴ ^{1-4.}
 22 μου· θήσω τὸ πνεῦμά μου ἐπ' αὐτόν, καὶ κρίσιν τοῖς ἔθνεσιν
 23 ἀπαγγελεῖ. ¹⁹ οὐκ ἐρίσει οὐδὲ κραυγάζει, οὐδὲ ἀκούσει τις ἐν ταῖς
 24 πλατείαις τὴν φωνὴν αὐτοῦ. ²⁰ κάλαμον συντρετριμμένον οὐ κατε-
 25 ἄξει καὶ λίνον τυφόμενον οὐ σβίσει· ἕως ἂν ἐκβάλλῃ εἰς νεκρὸν τὴν
 26 κρίσιν. ²¹ καὶ τῷ ὀνόματι αὐτοῦ ἔθνη ἐλπιούσιν.
 27 Τότε προσηνήχθη αὐτῷ δαιμονιζόμενος τυφλὸς καὶ κωφός· Lc. 11,
 28 καὶ ἐθεράπευσεν αὐτόν, ὥστε λαλεῖν καὶ βλέπειν. ²³ καὶ ἔξιστατο 14-23.
 29 πάντες οἱ ὄχλοι καὶ ἔλεγον· Μίητι οὗτός ἐστιν ὁ υἱὸς Δαυὶδ; ²⁴ οἱ Mc. 3,
 30 δὲ Φαρισαῖοι ἀκούσαντες εἶπον· Οὗτος οὐκ ἐκβάλλει τὰ δαιμόνια 22-30.
 31 εἰ μὴ ἐν τῷ Βεελζεβούλ ἄρχοντι τῶν δαιμονίων. ²⁵ εἰδὼς δὲ ὁ

10. Rc. Kn. Sz. ἄνθρωπ. ἦν τὴν χεῖρα. .. ἄνθρ. ἦν ἐκεῖ τὴν etc.
 D L M A al. m. Syr. utr. It. (exc. 5.) al.

11. Om. ἴσται l. al. It.⁴ al. . . hab. ἴσται D al. m. Ct. Syr. al. — Om. τοῦτο
 D. Syr. al. — Ln. κρατήσῃ αὐτὸ καὶ ἐγείρῃ;

13. Rc. Kn. et Sz. (?) ἀπεκατεστάθη. — Om. ὑγιής Syr. It.⁶ Hil.

15. Ln. om. ὄχλοι. — 17. Rc. Kn. Sz. ὅπως πληρωθῇ.

18. Ln. ὃν εὐδόκησεν. . . hab. ἐν ψ D al.

21. Rc. ἐν τῷ ὀνόματι. . . h. ἐπὶ τ. ὃν. 4. al. Eus.

22. ὅστε λαλεῖν καὶ βλέπειν cum Vg. It. (exc. 2.). . . Ln. ὅστε τὸν κωφὸν
 λαλεῖν κ. βλ. . . Rc. Kn. Sz. ὅστε τὸν τυφλὸν καὶ κωφὸν καὶ λ. κ.
 βλ. . . τὸν τυφλὸν sine κ. κωφ. Syr. p. . . τὸν κωφὸν καὶ τυφλὸν L X A al.
 m. Syr. al.

25. Pro εἰδῶς hab. ἰδῶν D al. Ct. It.¹

Ἰησοῦς τὰς ἐνθουμήσεις αὐτῶν εἶπεν αὐτοῖς· Πᾶσα βασιλεία μερι-
 σθεῖσα καθ' ἑαυτῆς ἐρημοῦται· καὶ πᾶσα πόλις ἢ οἰκία μερι-
 σθεῖσα καθ' ἑαυτῆς οὐ σταθήσεται· ²⁶ καὶ εἰ ὁ σατανᾶς τὸν ²⁶
 σατανᾶν ἐκβάλλει, ἐφ' ἑαυτὸν ἰμεροῖσθαι. πῶς οὖν σταθήσεται ἡ
 βασιλεία αὐτοῦ; ²⁷ καὶ εἰ ἐγὼ ἐν Βεελζεβούλ ἐκβάλλω τὰ δαιμό- ²⁷
 νια, οἱ υἱοὶ ὑμῶν ἐν τίνι ἐκβάλλουσιν; διὰ τοῦτο αὐτοὶ ὑμῶν
 ἔσονται κριταί. ²⁸ εἰ δὲ ἐν πνεύματι θεοῦ ἐγὼ ἐκβάλλω δαι- ²⁸
 μόνια, ἄρα ἐφθασεν ἐφ' ὑμᾶς ἡ βασιλεία τοῦ θεοῦ. ²⁹ ἢ πῶς δύ- ²⁹
 νатаί τις εἰσελθεῖν εἰς τὴν οἰκίαν τοῦ ἰσχυροῦ καὶ τὰ σκευὴ αὐτοῦ
 διαρπάσαι, εἰ μὴ πρῶτον δῆσῃ τὸν ἰσχυρὸν; καὶ τότε τὴν οἰκίαν
 αὐτοῦ διαρπάσει. ³⁰ ὁ μὴ ᾧν μετ' ἐμοῦ κατ' ἐμοῦ ἐστίν, καὶ ὁ μὴ ³⁰
 συνάγων μετ' ἐμοῦ σκορπίζει. ³¹ Διὰ τοῦτο λέγω ὑμῖν· Πᾶσα ³¹
 ἁμαρτία καὶ βλασφημία ἀφεθήσεται τοῖς ἀνθρώποις· ἡ δὲ τοῦ
 πνεύματος βλασφημία οὐκ ἀφεθήσεται τοῖς ἀνθρώποις. ³² καὶ ὁς ³²
 εἰάν εἴπῃ λόγον κατὰ τοῦ υἱοῦ τοῦ ἀνθρώπου, ἀφεθήσεται αὐτῷ·
 ὁ δ' ἂν εἴπῃ κατὰ τοῦ πνεύματος τοῦ ἁγίου, οὐκ ἀφεθήσεται
 αὐτῷ οὔτε ἐν τούτῳ τῷ αἰῶνι οὔτε ἐν τῷ μέλλοντι. ³³ Ἡ ποιή- ³³
 σαι τὸ δένδρον καλὸν καὶ τὸν καρπὸν αὐτοῦ καλόν· ἡ ποιήσατε
 τὸ δένδρον σαπρὸν καὶ τὸν καρπὸν αὐτοῦ σαπρὸν· ἐκ γὰρ τοῦ
 καρποῦ τὸ δένδρον γινώσκεται. ³⁴ γεννήματα ἐχιδνῶν, πῶς δύ- ³⁴
 νασθε ἀγαθὰ λαλεῖν πονηροὶ ὄντες; ἐκ γὰρ τοῦ περισσεύματος
 τῆς καρδίας τὸ στόμα λαλεῖ. ³⁵ ὁ ἀγαθὸς ἄνθρωπος ἐκ τοῦ ἀγα- ³⁵
 θοῦ θησαυροῦ ἐκβάλλει ἀγαθὰ· καὶ ὁ πονηρὸς ἄνθρωπος ἐκ τοῦ
 πονηροῦ θησαυροῦ ἐκβάλλει πονηρά. ³⁶ λέγω δὲ ὑμῖν, ὅτι πᾶν ³⁶
 ἔργον ἀργόν ὃ εἰάν λαλήσωσιν οἱ ἄνθρωποι, ἀποδώσουσιν περὶ
 αὐτοῦ λόγον ἐν ἡμέρᾳ κρίσεως. ³⁷ ἐκ γὰρ τῶν λόγων σου δικαιο- ³⁷
 θύσῃ, καὶ ἐκ τῶν λόγων σου καταδικασθήσῃ.

Τότε ἀπεκρέθησαν αὐτῷ τινὲς τῶν γραμματέων καὶ Φαρι- ³⁸

29. Hab. ἰσχυρόν, καὶ — διαρπάσῃ DGK al. pm. It.¹ Chrys.

31. Lx. ὑμῖν τοῖς ἀνθρώποις priore loco, altero loco hab. οὐκ ἀφεθή-
 σεται omissis τ. ἀνθρ.

32. Sz. οὔτε ἐν τῷ νῦν αἰῶνι.

35. Rc. ἀγαθοῦ θησαυροῦ τῆς καρδίας et Kn. ἀγ. θησ. (τῆς καρδ.). —
 Rc. Kn. τὰ ἀγαθὰ. — Hab. τὰ πονηρὰ LA al. m.

36. Om. ἀργόν 23. 24. 32. . hab. πονηρόν 120. al. — Lx. ὁ λαλήσωσιν.

37. Pro καὶ h. ἢ D. It.² Hil. al. — κατακριθῆσῃ GL al. m. Bas. Chrys. al.

38. Rc. Kn. Sz. om. αὐτῷ.

- σαίων λέγοντες· Διδάσκαλε, θέλομεν ἀπὸ σοῦ σημεῖον ἰδεῖν. Lc. 11,
29-32.
 39 ὁ δὲ ἀποκριθεὶς εἶπεν αὐτοῖς· Γενεὰ πονηρὰ καὶ μοιχαλὶς Mt. 10,
4.
 σημεῖον ἐπιζητεῖ· καὶ σημεῖον οὐ δοθήσεται αὐτῇ, εἰ μὴ τὸ ση- Jon.
2, 1.
 40 μεῖον Ἰωνᾶ τοῦ προφήτου. ⁴⁰ ὥσπερ γὰρ ἦν Ἰωνᾶς ἐν τῇ κοιλίᾳ Jon.
2, 1.
 τοῦ κήτους τρεῖς ἡμέρας καὶ τρεῖς νύκτας, οὕτως ἔσται ὁ υἱὸς τοῦ
 ἀνθρώπου ἐν τῇ καρδίᾳ τῆς γῆς τρεῖς ἡμέρας καὶ τρεῖς νύκτας.
 41 ἄνδρες Νινευῖται ἀναστήσονται ἐν τῇ κρίσει μετὰ τῆς γενεᾶς
 ταύτης καὶ κατακρινοῦσιν αὐτήν· ὅτι μετενόησαν εἰς τὸ κήρυγμα
 42 Ἰωνᾶ· καὶ ἰδοὺ, πλείον Ἰωνᾶ ὧδε. ⁴² βασιλισσα νότου ἐγεροθήσε- 1 Reg.
10, 1.
 ται ἐν τῇ κρίσει μετὰ τῆς γενεᾶς ταύτης καὶ κατακρινοῖ αὐτήν·
 ὅτι ἦλθεν ἐκ τῶν περάτων τῆς γῆς ἀκούσαι τὴν σοφίαν Σολομῶ-
 43 νος· καὶ ἰδοὺ, πλείον Σολομῶνος ὧδε. ⁴³ Ὅταν δὲ τὸ ἀκάθαρτον Lc. 11,
24-28.
 πνεῦμα ἐξέλθῃ ἀπὸ τοῦ ἀνθρώπου, διερχεται δι' ἀνδρῶν τόπων
 44 ζητοῦν ἀνάπανσιν, καὶ οὐχ εὐρίσκει. ⁴⁴ τότε λέγει· Ἐπιστρέψω
 εἰς τὸν οἶκόν μου ὅθεν ἐξῆλθον. καὶ ἐλθὼν εὐρίσκει σχολάζοντα,
 45 σεσαρωμένον καὶ κεκοσμημένον. ⁴⁵ τότε πορεύεται καὶ παραλαμ-
 βάνει μεθ' ἑαυτοῦ ἑπτὰ ἕτερα πνεύματα πονηρότερα ἑαυτοῦ, καὶ
 εἰσελθόντα κατοικεῖ ἐκεῖ· καὶ γίνεται τὰ ἔσχατα τοῦ ἀνθρώπου
 ἐκεῖνον χειρονα τῶν πρώτων. οὕτως ἔσται καὶ τῇ γενεᾷ ταύτῃ τῇ
 πονηρᾷ.
 46 Ἐπι αὐτοῦ λαλοῦντος τοῖς ὄχλοις, ἰδοὺ, ἡ μήτηρ καὶ οἱ Mc. 3,
31-35.
 47 ἀδελφοὶ αὐτοῦ εἰστήκεισαν ἔξω ζητοῦντες αὐτῷ λαλῆσαι. ⁴⁷ εἶπεν Lc. 8,
19-24.
 δὲ τις αὐτῷ· Ἰδοὺ, ἡ μήτηρ σου καὶ οἱ ἀδελφοὶ σου ἔξω ἐστήκα-
 48 σιν ζητοῦντές σοι λαλῆσαι. ⁴⁸ ὁ δὲ ἀποκριθεὶς εἶπεν τῷ λέγοντι
 αὐτῷ· Τίς ἐστὶν ἡ μήτηρ μου, καὶ τίνες εἰσὶν οἱ ἀδελφοὶ μου;
 49 ⁴⁹ καὶ ἐκτενας τὴν χεῖρα αὐτοῦ ἐπὶ τοὺς μαθητὰς αὐτοῦ εἶπεν·
 50 Ἰδοὺ, ἡ μήτηρ μου καὶ οἱ ἀδελφοὶ μου. ⁵⁰ ὅστις γὰρ ἂν ποιήσῃ
 τὸ θέλημα τοῦ πατρὸς μου τοῦ ἐν οὐρανοῖς, αὐτὸς μου ἀδελφὸς
 καὶ ἀδελφὴ καὶ μήτηρ ἐστίν.

40. Hab. ἔσται καὶ ὁ υἱὸς DFI. al. Ct. It.³. al. Ign. Ir. al.

44. LX. (καὶ) σεσαρωμένον.

46. Rc. Kx. Sz. Ἐπι δὲ αὐτοῦ. . . hab. Λαλοῦντος δὲ αὐτοῦ DI. Z. Or.

47. Om. totum v. BI. al. It.¹.

48. Rc. Kx. Sz. pro λέγοντι hab. εἰπόντι.

50. Pro αὐτὸς hab. οἷτος L. A. al. hic It.¹. — Hab. καὶ ἀδελφός 13. al. It.². Or.

XIII.

Mc. 4. Ἐν δὲ τῇ ἡμέρᾳ ἐκείνῃ ἐξελθὼν ὁ Ἰησοῦς ἀπὸ τῆς οἰκίας 1
 1-20. ἐκάθητο παρὰ τὴν θάλασσαν· 2 καὶ συνήχθησαν πρὸς αὐτὸν ὄχλοι 2
 Lc. 8. πολλοί, ὥστε αὐτὸν εἰς τὸ πλοῖον ἐμβάντα καθήσθαι· καὶ πᾶς
 4-15. ὁ ὄχλος ἐπὶ τὸν αἰγιαλὸν εἰστήκει. 3 καὶ ἐλάλησεν αὐτοῖς· πολλὰ 3
 ἐν παραβολαῖς λέγων· Ἴδού, ἐξῆλθεν ὁ σπείρων τοῦ σπείρειν.
 4 καὶ ἐν τῷ σπείρειν αὐτὸν ἃ μὲν ἔπεσεν παρὰ τὴν ὁδόν· καὶ ἤλ- 4
 θεν τὰ πετεινὰ καὶ κατέφαγεν αὐτά. 5 ἄλλα δὲ ἔπεσεν ἐπὶ τὰ 5
 πετρώδη, ὅπου οὐκ εἶχεν γῆν πολλήν· καὶ εὐθέως ἐξανέτειλεν διὰ
 τὸ μὴ εἶναι βάθος γῆς· 6 ἡλίου δὲ ἀνατελλαντος ἐκανατίσθη, καὶ 6
 διὰ τὸ μὴ εἶναι ῥίζαν ἐξηράνθη. 7 ἄλλα δὲ ἔπεσεν ἐπὶ τὰς ἀκάν- 7
 θας· καὶ ἀνέβησαν αἱ ἀκανθαὶ καὶ ἀπέπνιξαν αὐτά. 8 ἄλλα δὲ 8
 ἔπεσεν ἐπὶ τὴν γῆν τὴν καλήν· καὶ εἶδον καρπὸν, ὃ μὲν ἑκατὸν,
 ὃ δὲ ἐξήκοντα, ὃ δὲ τριάκοντα. 9 ὃ ἔχων ὅσα ἀκούειν ἀκουέτω. 9
 Καὶ προσελθόντες οἱ μαθηταὶ εἶπον αὐτῷ· Διὰ τί ἐν παρα- 10
 βολαῖς λαλεῖς αὐτοῖς; 11 ὃ δὲ ἀποκριθεὶς εἶπεν αὐτοῖς· ὅτι ὑμῖν 11
 δέδοται γινῶναι τὰ μυστήρια τῆς βασιλείας τῶν οὐρανῶν, ἐκεῖνοι
 Mt. 25. δὲ οὐ δεδοται. 12 ὅστις γὰρ ἔχει, δοθήσεται αὐτῷ, καὶ περισσεύ- 12
 Lc. 8. θήσεται· ὅστις δὲ οὐκ ἔχει, καὶ ὃ ἔχει ἀρθήσεται ἀπ' αὐτοῦ.
 18. 13 διὰ τοῦτο ἐν παραβολαῖς αὐτοῖς λαλῶ, ὅτι βλέποντες οὐ βλέ- 13
 9. 10. πουσιν, καὶ ἀκούοντες οὐκ ἀκούουσιν, οὐδὲ συνιούσιν. 14 καὶ 14
 Jo. 12. ἀναπληροῦνται αὐτοῖς ἡ προφητεία Ἡσαίου ἡ λέγουσα· Ἀκοῇ ἀκού-
 40. σετε, καὶ οὐ μὴ συνῆτε· καὶ βλέποντες βλέπετε, καὶ οὐ μὴ ἴδητε.
 Act. 28. 26. 27. 15 ἐπαγύνηθη γὰρ ἡ καρδιά τοῦ λαοῦ τούτου, καὶ τοῖς ὤσιν βαρέως 15
 ἤκουσαν, καὶ τοὺς ὀφθαλμοὺς αὐτῶν ἐκάμμυσαν· μήποτε ἴδωσιν
 τοῖς ὀφθαλμοῖς, καὶ τοῖς ὤσιν ἀκούσωσιν, καὶ τῇ καρδίᾳ συνῶσιν,

Cap. XIII. 1. LN. om. δὲ ab initio. — Om. ἀπὸ τῆς οἰκίας D Ct. It.^s. . . Ln. om. ἀπό.^s h. ἐκ Z al. Or. (1.) Chrys.

2. LN. εἰς πλοῖον. — 3. Hab. τοῦ σπείρειν DL MX al. m. Chrys.

4. LN. ἤλθον — κατέφαγεν. — 7. Hab. εἰς τ. ἀκάνθας D al. Or.

11. Om. τῶν οὐρανῶν 1. 9. It.^s. Eus. Tert. . . h. τοῦ θεοῦ 23. al. Or. (1.)

13. Pro ὅτι βλέποντες etc. hab. ἵνα βλ. μὴ βλέπωσιν κ. ἀκ. μὴ ἀκούσωσιν (s. ἀκούωσιν) καὶ μὴ (s. μηδὲ) συνιῶσιν (s. συνῶσιν), μήποτε ἐπιστρέψωσιν D al. Ct. It. Eus. Cyr.

14. Rc. ἐπ' αὐτοῖς. — Hab. ἀκούσητε et βλέψητε EFGMV al.

15. LN. τοῖς ὤσιν (αὐτῶν) βαρέως. — Rc. Sz. συνῶσι. Digitized by Google

- 16 καὶ ἐπιστρέψουσιν, καὶ ἰάσωμαι αὐτούς. ¹⁶ ἡμῶν δὲ μακάριοι οἱ l.c. 10.
23. 24.
ὀφθαλμοί, ὅτι βλέπουσιν· καὶ τὰ ὦτα ἡμῶν, ὅτι ἀκούουσιν.
- 17 ¹⁷ ἄμην γὰρ λέγω ὑμῶν, ὅτι πολλοὶ προσῆται καὶ δίκαιοι ἐπεθύ-
μησαν ἰδεῖν ἃ βλέπετε, καὶ οὐκ εἶδον, καὶ ἀκούσαι ἃ ἀκούετε,
18 καὶ οὐκ ἤκουσαν. ¹⁸ ὑμεῖς οὖν ἀκούσατε τὴν παραβολὴν τοῦ σπει-
19 ροντος. ¹⁹ παντὸς ἀκούοντος τὸν λόγον τῆς βασιλείας καὶ μὴ συν-
ιέντος, ἔρχεται ὁ πονηρὸς καὶ ἀρπάζει τὸ ἐσπαρμένον ἐν τῇ καρ-
20 διᾶ αὐτοῦ· οὗτός ἐστιν ὁ παρὰ τὴν ὁδὸν σπαρεῖς. ²⁰ ὁ δὲ ἐπὶ τὰ
πετρῶδη σπαρεῖς, οὗτός ἐστιν ὁ τὸν λόγον ἀκούων καὶ εὐθὺς μετὰ
21 χαρᾶς λαμβάνων αὐτόν· ²¹ οὐκ ἔχει δὲ ῥίζαν ἐν ἑαυτῷ, ἀλλὰ
πρόσκαιρός ἐστιν· γενομένης δὲ θλίψεως ἢ διωγμοῦ διὰ τὸν λόγον
22 εὐθὺς σκανδαλλίζεται. ²² ὁ δὲ εἰς τὰς ἀκάνθας σπαρεῖς, οὗτός
ἐστιν ὁ τὸν λόγον ἀκούων, καὶ ἡ μέριμνα τοῦ αἵωνος καὶ ἡ ἀπάτη
23 τοῦ πλοῦτου συμπνίχει τὸν λόγον· καὶ ἄκαρπος γίνεται. ²³ ὁ δὲ
ἐπὶ τὴν γῆν τὴν καλὴν σπαρεῖς, οὗτός ἐστιν ὁ τὸν λόγον ἀκούων
καὶ συνίστη· ὃς δὴ καρποφορεῖ, καὶ ποιεῖ ὁ μὲν ἑκατόν, ὁ δὲ ἐξή-
κοντα, ὁ δὲ τριάκοντα.
- 24 Ἄλλην παραβολὴν παρέθηκεν αὐτοῖς λέγων· Ὁμοιωθῆ ἡ βα-
σιλεία τῶν οὐρανῶν ἀνθρώπῳ σπειραντὶ καλὸν σπέρμα ἐν τῷ ἀγρῷ
25 αὐτοῦ. ²⁵ ἐν δὲ τῷ καθεῦδειν τοῦ; ἀνθρώπου ἦλθεν ὁ ἐχθρὸς
αὐτοῦ καὶ ἐπέσπειρεν ζιζάνια ἀνά μέσον τοῦ στέου, καὶ ἀπήλθεν.
26 ²⁶ ὅτε δὲ ἐβλάστησεν ὁ χόρτος καὶ καρπὸν ἐποίησεν, τότε ἐγένη
27 καὶ τὰ ζιζάνια. ²⁷ προσελθόντες δὲ οἱ δούλοι τοῦ οἰκοδεσπότου
εἶπον αὐτῷ· Κύριε, οὐχὶ καλὸν σπέρμα ἐσπειρας ἐν τῷ σῷ ἀγρῷ;
28 πόθεν οὖν ἔχει ζιζάνια; ²⁸ ὁ δὲ ἔφη αὐτοῖς· Ἐχθρὸς ἀνθρώπου
τοῦτο ἐποίησεν. λέγουσιν αὐτῷ οἱ δούλοι· Θέλεις οὖν ἀπελθόντες
29 συλλέξωμεν αὐτά; ²⁹ ὁ δὲ ἔφη· Οὐ· μήποτε συλλέγοντες τὰ ζιζά-

15. LN. καὶ ἰάσωμα. — Antea h. ἐπιστρέψουσιν KV al.

16. LN. om. ἡμῶν post τὰ ὦτα. — 18. LN. τοῦ σπειραντος.

22. RC. KN. Sz. τοῦ αἵωνος τούτου.

23. LN. τὴν καλ. γῆν; tum συνιεις. — Pro ὃς δὴ hab. τότε D Ct. It.⁴ et Vg. It.³ — 24. RC. KN. Sz. σπειροται.

25. RC. KN. Sz. ἔσπειρε. — 27. Hab. ἔσπειρες CDEFXV al. — Om. σῷ K al. m. Chrys. al. — RC. τὰ ζιζάνια.

28. λέγουσιν — δούλοι cum CD al. Syr. Ct. It.⁵ al. . . RC. KN. Sz. LN. οἱ δὲ δούλοι εἶπον αὐτῷ (LN. αὐτῷ λέγουσιν). — Om. οὖν D. Syr. Vg. It. Ct. al. — h. συλλέξωμεν KM al. m. — 29. LN. ὁ δὲ φησίν.

να ἐκρίζωσθε ἅμα αὐτοῖς τὸν σίτον. ³⁰ ἄφετε συναυξάνεσθαι ³⁰
ἀμφοτέρα μέχρι τοῦ θερισμοῦ· καὶ ἐν καιρῷ τοῦ θερισμοῦ ἔρα-
τοῖς θερισταῖς· Συλλέξατε πρῶτον τὰ ζιζάνια καὶ δῆσατε δεσμάς
πρὸς τὸ κατακαῦσαι· τὸν δὲ σίτον συναγάγετε εἰς τὴν ἀποθήκην

Mc. 4, μον. ³¹ Ἄλλην παραβολὴν παρέθηκεν αὐτοῖς λέγων· Ὁμοία ἐστὶν ³¹
^{31. 32.} ἡ βασιλεία τῶν οὐρανῶν κόκκῳ σινάπεως, ὃν λαβὼν ἄνθρωπος
Lc. 13, ^{19.} ἔσπειρεν ἐν τῷ ἀγρῷ αὐτοῦ. ³² ὁ μικρότερον μὲν ἐστὶν πάντων ³²

τῶν σπερμάτων· ὅταν δὲ ἀνξηθῇ, μείζον τῶν λαχάνων ἐστὶν καὶ
γίνεται δένδρον, ὥστε εἰσεῖν τὰ πετεινὰ τοῦ οὐρανοῦ καὶ κατα-

I. c. 13, ^{21.} σκηνοῦν ἐν τοῖς κλάδοις αὐτοῦ. ³³ Ἄλλην παραβολὴν ἐλάλησεν ³³
αὐτοῖς· Ὁμοία ἐστὶν ἡ βασιλεία τῶν οὐρανῶν ζύμῃ, ἣν λαβούσα
γῆν ἐνέκρηψεν εἰς ἀλεύρον σάτα τρία, ἕως οὗ ἐξυμώθη ὅλον.

Mc. 4, ^{33. 34.} Ταῦτα πάντα ἐλάλησεν ὁ Ἰησοῦς ἐν παραβολαῖς τοῖς ὄχλοις ³⁴
καὶ χωρὶς παραβολῆς οὐκ ἐλάλει αὐτοῖς· ³⁵ ὅπως πληρωθῇ τὸ ³⁵

Ps 78, ^{2.} ῥηθὲν διὰ τοῦ προφήτου λέγοντος· Ἀνοῖξον ἐν παραβολαῖς τὸ στόμα
μον· ἐρευνῶμαι κεκρυμμένα ἀπὸ καταβολῆς κόσμου.

Τότε ἀφείρις τοὺς ὄχλους ἦλθεν εἰς τὴν οἰκίαν· καὶ προσῆλθον ³⁶
αὐτῷ οἱ μαθηταὶ αὐτοῦ λέγοντες· Φράσον ἡμῖν τὴν παραβολὴν
τῶν ζιζανίων τοῦ ἀγροῦ. ³⁷ ὁ δὲ ἀποκριθεὶς εἶπεν· Ὁ σπείρων ³⁷
τὸ καλὸν σπέρμα ἐστὶν ὁ υἱὸς τοῦ ἀνθρώπου· ³⁸ ὁ δὲ ἀγρός ἐστὶν ³⁸
ὁ κόσμος· τὸ δὲ καλὸν σπέρμα, οὗτοί εἰσιν οἱ υἱοὶ τῆς βασιλείας·
τὰ δὲ ζιζάνια εἰσιν οἱ υἱοὶ τοῦ πονηροῦ· ³⁹ ὁ δὲ ἐχθρός ὁ σπείρας ³⁹
αὐτὰ ἐστὶν ὁ διάβολος· ὁ δὲ θερισμὸς συντέλεια αἰῶνός ἐστιν· οἱ
δὲ θερισταὶ ἄγγελοι εἰσιν. ⁴⁰ ὥσπερ οὖν συλλέγεται τὰ ζιζάνια καὶ ⁴⁰
πυρὶ καίεται· οὕτως ἔσται ἐν τῇ συντελείᾳ τοῦ αἰῶνος. ⁴¹ ἀπο- ⁴¹
στελεῖ ὁ υἱὸς τοῦ ἀνθρώπου τοὺς ἄγγέλους αὐτοῦ, καὶ συλλέξου-
σιν ἐκ τῆς βασιλείας αὐτοῦ πάντα τὰ σκάνδαλα καὶ τοὺς ποιοῦντας

30. Lx. ἕως τοῦ θερ. — Rc. ἐν τῷ καιρῷ. — δῆσατε δεσμάς πρὸς τὸ κατακαῦσαι c 1m D Ct. It. (pauci edd. differunt). . . Rc. Kx. Sz. Lx. δῆσ. αὐτὰ εἰς δεσμάς πρ. τὸ κατακ. αὐτὰ. . . Modo αὐτὰ prius, modo αὐτὰ posterius, modo utrumque, modo εἰς praep. om.

32. Hab. πάντων τ. λαχ. K al. pm. Syr. utr. Vg. It. al. m. Euth. al.

33. Hab. αὐτ. λέγων CLMX al. It.² — ἔκρηψεν GL al. pl. Cyr. al.

34. Lx. pro οὐκ hab. οὐδέν. — 35. Lx. om. κόσμου.

36. Lx. pro φράσον hab. διασάφησον. — 37. Rc. Kx. Sz. εἶπεν αὐτοῖς.

39. Rc. Kx. Sz. τοῦ αἰῶνος. . . hab. ἡ συντέλεια τοῦ αἰῶνος 131.

40. Rc. Lx. κατακαίεται. — Rc. Kx. Sz. τ. αἰῶν. τούτου. oogle

- 42 τὴν ἀνομίαν, ⁴² καὶ βαλοῦσιν αὐτούς εἰς τὴν κάμινον τοῦ πυρός·
 43 ἐκεῖ ἔσται ὁ κλαυθμὸς καὶ ὁ βρυγμὸς τῶν ὀδόντων. ⁴³ τότε οἱ
 δίκαιοι ἐκλάμπουσιν ὡς ὁ ἥλιος ἐν τῇ βασιλείᾳ τοῦ πατρὸς αὐτῶν.
 44 ὁ ἔχων ὠτα ἀκούειν ἀκουέτω. ⁴⁴ Πάλιν ὁμοία ἐστὶν ἡ βασιλεία
 τῶν οὐρανῶν θησαυρῷ κεκρυμμένῳ ἐν τῷ ἀγρῷ, ὃν εὐρὼν ἀνθρώπος
 ἔκρυψεν, καὶ ἀπὸ τῆς χαρᾶς αὐτοῦ ὑπάγει καὶ πωλεῖ πάντα ὅσα
 45 ἔχει καὶ ἀγοράζει τὸν ἀγρὸν ἐκεῖνον. ⁴⁵ Πάλιν ὁμοία ἐστὶν ἡ βασι-
 λεία τῶν οὐρανῶν ἀνθρώπῳ ἐμπόρῳ ζητοῦντι καλοὺς μαργαρίτας·
 46 ⁴⁶ εὐρὼν δὲ ἕνα πολίτημον μαργαρίτην ἀπελθὼν πέπρακεν πάντα
 47 ὅσα εἶχεν καὶ ἠγόρασεν αὐτόν. ⁴⁷ Πάλιν ὁμοία ἐστὶν ἡ βασιλεία
 τῶν οὐρανῶν σαγήνῃ βληθείσῃ εἰς τὴν θάλασσαν καὶ ἐκ πατὸς
 48 γένους συναγαούσῃ· ⁴⁸ ὅτε δὲ ἐπληρώθη, ἀνεβίβασαν αὐτήν, καὶ
 ἐπὶ τὸν αἰγιαλὸν καθίσαντες συνέλεξαν τὰ καλά εἰς ἀγγεῖα, τὰ δὲ
 49 σαπρὰ ἔξω ἔβαλον. ⁴⁹ οὕτως ἔσται ἐν τῇ συντελείᾳ τοῦ αἰῶνος·
 ἐξελεύσονται οἱ ἄγγελοι καὶ ἀφοριοῦσιν τοὺς πονηροὺς ἐκ μέσου
 50 τῶν δικαίων ⁵⁰ καὶ βαλοῦσιν αὐτούς εἰς τὴν κάμινον τοῦ πυρός·
 51 ἐκεῖ ἔσται ὁ κλαυθμὸς καὶ ὁ βρυγμὸς τῶν ὀδόντων. ⁵¹ Συνήκατε
 52 ταῦτα πάντα; λέγουσιν αὐτῷ· Naί. ⁵² ὁ δὲ εἶπεν αὐτοῖς· Διὰ
 τοῦτο πᾶς γραμματεὺς μαθητευθεὶς τῇ βασιλείᾳ τῶν οὐρανῶν
 ὁμοίός ἐστιν ἀνθρώπῳ οἰκοδοσῶντι, ὅστις ἐκβάλλει ἐκ τοῦ θησαυ-
 ροῦ αὐτοῦ καινὰ καὶ παλαιά.
 53 Καὶ ἐγένετο ὅτε ἐτέλεσεν ὁ Ἰησοῦς τὰς παραβολὰς ταύτας,
 54 μετήρην ἐκεῖθεν. ⁵⁴ καὶ ἐλθὼν εἰς τὴν πατρίδα αὐτοῦ ἐδίδασκεν Mc. 2,
 αὐτούς ἐν τῇ συναγωγῇ αὐτῶν, ὥστε ἐκπλήσσεσθαι αὐτούς καὶ ^{6.}

43. LN. om. ἀκούειν.

44. LN. om. πάλιν. — LN. om. πάντα ante ὅσα. — Om. τῷ ante ἀγρῷ
D al. m. Chrys.

45. LN. om. ἀνθρώπῳ.

46. RC. KN. pro εὐρὼν δέ hab. ὅς εὐρὼν. — Om. ἕνα D al. Ct. It.⁴. Cyr.48. ὅτε δὲ — αὐτήν cum D. Ct. It. (exc. 3.). Ambr. Aug. . . καὶ ἐπὶ etc.
cum CL al. Vg. It.⁵. Cyr. . . RC. KN. Sz. ἦν, ὅτε ἐπληρώθη, ἀναβι-
βάσαντες ἐπὶ τὸν αἰγ. καὶ καθίσ. . . LN. ἦν ὅτε ἐπληρώθη, ἀνα-
βιβάσαντες αὐτήν καὶ ἐπὶ τ. αἰγ. καθίσ.51. RC. KN. Sz. Λέγει αὐτοῖς ὁ Ἰησοῦς· Συνήκατε etc. — RC. KN.
Sz. Naί, κύριε.52. Pro τῇ βασιλ. [c. BK al. m. Syr. al. Or. (4.) Ath. Cyr. (10.) al.] h. RC.
Sz. εἰς τὴν βασιλείαν. . . LN. ἐν τῇ βασιλείᾳ.

λέγειν· Πόθεν τούτω ἡ σοφία αὐτῆ καὶ αἱ δυνάμεις; ⁵⁵ οὐχ οὗτός ⁵⁵
 ἐστὶν ὁ τοῦ τέκτονος υἱός; οὐχὶ ἡ μήτηρ αὐτοῦ λέγεται Μαρία
 καὶ οἱ ἀδελφοὶ αὐτοῦ Ἰάκωβος καὶ Ἰωσῆς καὶ Σίμων καὶ Ἰούδας;
⁵⁶ καὶ αἱ ἀδελφαὶ αὐτοῦ οὐχὶ πᾶσαι πρὸς ἡμᾶς εἰσὶν; πόθεν οὖν ⁵⁶
 τούτω πάντα ταῦτα; ⁵⁷ καὶ ἰσκανδαλίζοντο ἐν αὐτῷ. ὁ δὲ Ἰησοῦς; ⁵⁷
^{44.} εἶπεν αὐτοῖς· Οὐκ ἐστὶν προφήτης ἄμιμος εἰ μὴ ἐν τῇ πατρίδι καὶ
 ἐν τῇ οἰκίᾳ αὐτοῦ. ⁵⁸ καὶ οὐκ ἐποίησεν ἐκεῖ δυνάμεις πολλὰς διὰ ⁵⁸
 τὴν ἀπιστίαν αὐτῶν.

XIV.

^{Mc. 6,} ^{14-23,} ^{Lc. 9,} ^{1-9,} ^{et 3,} ^{19. 20.} Ἐν ἐκείνῳ τῷ καιρῷ ἤκουσεν Ἡρώδης ὁ τετραάρχης τὴν ἀκοὴν 1
 Ἰησοῦ, ² καὶ εἶπεν τοῖς παισὶν αὐτοῦ· Οὗτός ἐστιν Ἰωάννης ὁ βα- 2
 πιστῆς· αὐτὸς ἠγέρθη ἀπὸ τῶν νεκρῶν, καὶ διὰ τοῦτο αἱ δυνά-
 μεις ἐνεργοῦσιν ἐν αὐτῷ. ³ ὁ γὰρ Ἡρώδης κρατήσας τὸν Ἰωάννην 3
 ἔδησεν αὐτὸν καὶ ἔθετο ἐν φυλακῇ διὰ Ἡρωδιάδα τὴν γυναῖκα τοῦ
 ἀδελφοῦ αὐτοῦ. ⁴ ἔλεγεν γὰρ αὐτῷ ὁ Ἰωάννης· Οὐκ ἔξεστίν σοι 4
 ἔχειν αὐτήν. ⁵ καὶ θέλων αὐτὸν ἀποκτεῖναι ἐφοβήθη τὸν ὄχλον, 5
 ὅτι ὡς προφήτην αὐτὸν εἶχον. ⁶ γενεσίοις δὲ γενομένοις τοῦ Ἡρώ- 6
 δου ὠρχήσαστο ἡ θνγάτηρ τῆς Ἡρωδιάδος ἐν τῷ μέσῳ καὶ ἤρσεν 6
 τῷ Ἡρώδῃ· ⁷ ὅθεν μεθ' ὄρκου ὠμολόγησεν αὐτῇ δοῦναι ὃ ἐὰν 7
 αἰτήσῃται. ⁸ ἡ δὲ προβιβασθεῖσα ὑπὸ τῆς μητρὸς αὐτῆς εἶπεν· 8
 Δός μοι ὠδε ἐπὶ πίδακι τὴν κεφαλὴν Ἰωάννου τοῦ βαπτιστοῦ.
⁹ καὶ ληψθεὶς ὁ βασιλεὺς διὰ τοὺς ὄρκους καὶ τοὺς συνανακαμεί- 9

55. Μαρία cum C al. Vg. It. Chrys. . . Rc. Kn. Sz. Ln. Μαριάμ. — Ln. pro Ἰωσῆς [c. K al.] hab. Ἰωσήφ [cum BC al. It. Vg. al. Or. (3.) Eus.] . . hab. Ἰωάννης DEFGMSXV al. m. Ct. Or. (1.). . . et Johannes et Joseph Mm. Gat. . . om. plane 12. 17. 236.
 57. Rc. Kn. Sz. πατρίδι αὐτοῦ. . . om. καὶ — αὐτοῦ L al. It.³ Hil. al.
 Cap. XIV. 2. Hab. Μῆτι οὗτος D Ct. It.⁶. . . ὅτι 243. Or. (1.).
 3. Ln. καὶ ἐν τῇ φυλακῇ ἀπέθετο. . . om. καὶ ἔθετο DZ al. Ct. Aeth. Or. (1.). . . etiam καὶ ἔθηκεν et καὶ ἔβαλεν leg. — γυναῖκα τ. ἀδελφ. αὐτ. cum D Ct. Vg. It.³ Aug. . . Rc. Kn. Sz. Ln. γυναῖκα Φιλίππου τ. ἀδ. α.
 6. Pro γεν. δ. γ. [c. BDLZ] h. Rc. Kn. Sz. γενεσίῳν δὲ ἀγομένων [h. γενομένων CK al. Syr. utr. al. m. Chrs.] . . γεν. δ. ἀγομένους 1. al.
 8. εἶπεν· Δός μοι cum D Ct. It.⁷ Syr. al. . . Rc. Kn. Sz. Ln. Δός μοι, φησίν.
 9. Rc. Kn. Sz. Καὶ ἐλπηθή η ὁ βασιλεὺς· διὰ δὲ τοὺς etc.

10 νους ἐκέλευσεν δοθῆναι. ¹⁰ καὶ πέμψας ἀπεκεφάλισεν τὸν Ἰωάννην
 11 ἐν τῇ φυλακῇ. ¹¹ καὶ ἠνέχθη ἡ κεφαλὴ αὐτοῦ ἐπὶ πῖνακι καὶ
 12 ἐδόθη τῷ κορασίῳ· καὶ ἤνεγκεν τῇ μητρὶ αὐτῆς. ¹² καὶ προσελ-
 θόντες οἱ μαθηταὶ αὐτοῦ ἦραν τὸ σῶμα καὶ ἔθασαν αὐτό· καὶ
 13 ἐλθόντες ἀπήγγειλαν τῷ Ἰησοῦ. ¹³ ἀκούσας δὲ ὁ Ἰησοῦς ἀνεχώ-
 ρησεν ἐκεῖθεν ἐν πλοίῳ εἰς ἔρημον τόπον κατ' ἰδίαν. καὶ ἀκούσαν-
 τες οἱ ὄχλοι ἠκολούθησαν αὐτῷ περὶ ἀπὸ τῶν πόλεων.

14 Καὶ ἐξελθὼν εἶδεν πολὺν ὄχλον· καὶ ἐσπλαγγίσθη ἐπ' αὐ- Mc. 6, 34-44.
 15 τοῖς καὶ ἐθεράπευσεν τοὺς ἀρρώστους αὐτῶν. ¹⁵ ὁψίας δὲ γενομένης 1.c. 9.
 προσῆλθον αὐτῷ οἱ μαθηταὶ αὐτοῦ λέγοντες· Ἐρημός ἐστιν ὁ τό- 12-17.
 πος καὶ ἡ ὥρα ἤδη παρήλθεν· ἀπόλυσον τοὺς ὄχλους, ἵνα ἀπελ- Jo. 6, 1-13.

16 θόντες εἰς τὰς κόμας ἀγοράσωσιν ἑαυτοῖς βρώματα. ¹⁶ ὁ δὲ Ἰησοῦς
 εἶπεν αὐτοῖς· Οὐ χρειάν ἔχουσιν ἀπελθεῖν· δότε αὐτοῖς ὑμεῖς
 17 φαγεῖν. ¹⁷ οἱ δὲ λέγουσιν αὐτῷ· Οὐκ ἔχομεν ὧδε εἰ μὴ πέτρε
 18 ἄρτους καὶ δύο ἰχθύας. ¹⁸ ὁ δὲ εἶπεν· Φέρετέ μοι αὐτούς ὧδε.
 19 ¹⁹ καὶ κελύσας τοὺς ὄχλους ἀνακλιθῆναι ἐπὶ τοὺς χόρτους, λαβὼν
 τοὺς πέτρε ἄρτους καὶ τοὺς δύο ἰχθύας ἀναβέψας εἰς τὸν οὐρανὸν
 εὐλόγησεν· καὶ κλάσας ἔδωκεν τοῖς μαθηταῖς τοὺς ἄρτους, οἱ δὲ
 20 μαθηταὶ τοῖς ὄχλοις. ²⁰ καὶ ἔφαγον πάντες καὶ ἔχορτάσθησαν·
 καὶ ἦσαν τὸ περισσεῦον τῶν κλασμάτων, δωδέκα κοφίνους πλήρεις.
 21 ²¹ οἱ δὲ ἐσθίοντες ἦσαν ἄνδρες ὡσεὶ πεντακισχίλιοι χωρὶς γυναι-
 κῶν καὶ παιδίων.

22 Καὶ εὐθέως ἠνάγκασεν τοὺς μαθητὰς ἐμβῆναι εἰς τὸ πλοῖον Mc. 6, 45-56.
 καὶ προάγειν αὐτὸν εἰς τὸ πέραν, ἕως οὗ ἀπολύσῃ τοὺς ὄχλους. Jo. 6, 16-21.
 23 ²³ καὶ ἀπολύσας τοὺς ὄχλους ἀνέβη εἰς τὸ ὄρος κατ' ἰδίαν προσ-
 24 εὔξασθαι. ὁψίας δὲ γενομένης μόνος ἦν ἐκεῖ. ²⁴ τὸ δὲ πλοῖον ἤδη
 μέσον τῆς θαλάσσης ἦν, βασανιζόμενον ὑπὸ τῶν κυμάτων· ἦν
 25 γὰρ ἐναντίος ὁ ἀνεμος. ²⁵ τετάρτη δὲ φυλακῇ τῆς νυκτὸς ἦλθεν

10. LN. om. τόν ante Ἰωάννην.

12. LN. τὸ πτώμα. . . Addunt αὐτοῦ DL al. Ct. Syr. Vg. It.³ al.

13. Rc. Kx. Sz. Καὶ ἀκούσας. — Hab. περὶ I, Z al. It.³ al.

14. Rc. ἐπ' αὐτοῖς. — 15. Hab. ἀπόλυσον οὐν CZ al. Copt. al. Or. (2.)

18. Om. ὧδε BD al. It. (exc. 2.) al. . . LN. ὧδε αὐτοῖς.

19. LN. ἐπὶ τῷ χόρτου. . . ἐπὶ τὸν χόρτον D al. — Rc. καὶ λαβὼν.

21. Om. ὡσεὶ 241. al. Syr. Vg. It. (exc. 1.) al. Or. . . h. ὡς D al.

22. Om. αὐτόν D al. Ct. It. (exc. 3.) Arn. . . et αὐτούς et αὐτῷ leg.

25. Rc. Kx. Sz. ἀπῆλθε.

πρὸς αὐτοὺς περιπατῶν ἐπὶ τῆς θαλάσσης. ²⁰ οἱ δὲ μαθηταὶ ἰδόν- 26
τες αὐτὸν ἐπὶ τῆς θαλάσσης περιπατοῦντα ἐταράχθησαν λέγοντες·
ὅτι φάντασμα ἐστίν· καὶ ἀπὸ τοῦ φόβου ἔκραξαν. ²¹ εὐθέως δὲ 27
ἐλάλησεν αὐτοῖς ὁ Ἰησοῦς λέγων· Θαρσείτε, ἐγὼ εἰμι· μὴ φοβεῖ-
σθε. ²⁸ ἀποκριθεὶς δὲ ὁ Πέτρος εἶπεν αὐτῷ· Κύριε, εἰ σὺ εἶ, 28
κέλευσόν με ἔλθειν πρὸς σε ἐπὶ τὰ ὕδατα. ²⁹ οἱ δὲ εἶπεν· Ἐλθέ. 29
καὶ καταβὰς ἀπὸ τοῦ πλοίου ὁ Πέτρος περιεπάτησεν ἐπὶ τὰ ὕδατα
ἔλθειν πρὸς τὸν Ἰησοῦν. ³⁰ βλέπων δὲ τὸν ἄνεμον ἰσχυρὸν ἐφο- 30
βήθη· καὶ ἀρξάμενος καταποντίζεσθαι ἔκραξεν λέγων· Κύριε,
σῶσόν με. ³¹ εὐθέως δὲ ὁ Ἰησοῦς ἐκτείνας τὴν χεῖρα ἐπελάβετο 31
αὐτοῦ καὶ λέγει αὐτῷ· Ὀλιγόπιστε, εἰς τί ἐδίστασας; ³² καὶ ἀνα- 32
βάντων αὐτῶν εἰς τὸ πλοῖον ἐκόπασεν ὁ ἄνεμος. ³³ οἱ δὲ ἐν τῷ 33
πλοίῳ προσεκύνησαν αὐτῷ λέγοντες· Ἀληθῶς θεοῦ υἱὸς εἶ.

Καὶ διαπεράσαντες ἦλθον εἰς τὴν γῆν Γεννησαρέτ. ³⁵ καὶ ³⁴
ἐπιγόντες αὐτὸν οἱ ἄνδρες τοῦ τόπου ἐκείνου ἀπέστειλαν εἰς ὅλην
τὴν περιχώρον ἐκείνην, καὶ προσήγγικαν αὐτῷ πάντα τοὺς κακῶς
ἐχοντας. ³⁶ καὶ παρεκάλουν αὐτόν, ἵνα μόνον ἄφρονται τοῦ κρασ- 36
πέδου τοῦ ἱματίου αὐτοῦ· καὶ ὅσοι ἤψαντο διεσώθησαν.

XV.

Mc. 7, 1-22. Τότε προσέρχονται τῷ Ἰησοῦ οἱ ἀπὸ Ἱεροσολύμων γραμμα- 1
τεῖς καὶ Φαρισαῖοι λέγοντες· ² Διὰ τί οἱ μαθηταὶ σου παραβαί- 2
νουσιν τὴν παράδοσιν τῶν πρεσβυτέρων; οὐ γὰρ νύπτονται τὰς
χεῖρας αὐτῶν, ὅταν ἄρτον ἐσθίωσιν. ³ οἱ δὲ ἀποκριθεὶς εἶπεν αὐ- 3

25. LN. ἐπὶ τὴν θάλασσαν.

26. Rc. KN. Sz. καὶ ἰδόντες αὐτὸν οἱ μαθηταί. . . om. οἱ μαθηταί 1. Vg.

It. (exc. 1.) Arn. Aug. — Rc. KN. Sz. ἐπὶ τὴν θάλασσαν.

28. Om. αὐτῷ A al. m. It.⁴ Euth. . . Rc. KN. Sz. ante ὁ Πέτρος pon.

29. LN. om. ὁ ante Πέτρος. — Pro ἔλθειν h. καὶ ἦλθεν B.

32. Rc. KN. Sz. ἐμ βάντων.

33. Rc. KN. Sz. LN. ἐλθόντες προσεκ. . . om. c. BC al. It.¹ al. Or. . .
etiam προσελθόντες et ὄντες leg.

34. LN. Γεννησαρέθ. . . Γεννήσαρ D.* Syr. Ct. It. (exc. 2.) Vg. al. . . al.
aliter.

36. Hab. ἵνα κἄν μόνον 1. al. m. Syr. Arm. Or. (2.). . . vel sine μόνον
Vg. It. (exc. 2.)

Cap. XV. 1. LN. om. οἱ ante ἀπὸ Ἱερ. [c. BC al. Or.]

τοῖς· Διὰ τί καὶ ὑμεῖς παραβαίνετε τὴν ἐντολὴν τοῦ θεοῦ διὰ τὴν
 4 παράδοσιν ὑμῶν; ⁴ ὁ γὰρ θεὸς εἶπεν· Τίμα τὸν πατέρα καὶ τὴν ^{Εκ. 20.}
 μητέρα· καὶ· Ὁ κακολογῶν πατέρα ἢ μητέρα θανάτῳ τελεντάτω. ^{12. et}
 5, ⁵ ὑμεῖς δὲ λέγετε· Ὅς ἂν εἶπῃ τῷ πατρὶ ἢ τῇ μητρὶ· Δῶρον, ὃ
 εἶν ἐξ ἐμοῦ ὠφεληθῆς· καὶ οὐ μὴ τιμῆσθαι τὸν πατέρα αὐτοῦ ἢ
 6 τὴν μητέρα αὐτοῦ. ⁶ καὶ ἠκρωσάτε τὸν λόγον τοῦ θεοῦ διὰ τὴν
 7 παράδοσιν ὑμῶν. ⁷ ὑποκριταί, καλῶς ἐπροφήτευσεν περὶ ὑμῶν
 8 Ἡσαΐας λέγων· ⁸ Ὁ λαὸς οὗτος τοῖς χεῖλεσίν με τιμᾷ· ἡ δὲ καρ- ^{Εκ. 29.}
 9 διά αὐτῶν πόρρω ἀπέχει ἀπ' ἐμοῦ. ⁹ μάτην δὲ σέβονταιί με δι- ^{13.}
 10 δάσκοντες διδασκαλίας, ἐντάλματα ἀνθρώπων. ¹⁰ καὶ προσκαλε-
 11 σάμενος τὸν ὄχλον εἶπεν αὐτοῖς· Ἀκούετε καὶ συνίετε· ¹¹ οὐ τὸ
 εἰσερχόμενον εἰς τὸ στόμα κοινοῖ τὸν ἄνθρωπον· ἀλλὰ τὸ ἐκπο-
 12 ρεόμενον ἐκ τοῦ στόματος, τοῦτο κοινοῖ τὸν ἄνθρωπον. ¹² τότε
 προσελθόντες οἱ μαθηταὶ αὐτοῦ εἶπον αὐτῷ· Οἶδας, ὅτι οἱ Φα-
 13 ρισαῖοι ἀκούσαντες τὸν λόγον ἐσκανδαλίσθησαν; ¹³ ὁ δὲ ἀποκρι-
 θείς εἶπεν· Πᾶσα φητεία, ἣν οὐκ ἐφύτευσεν ὁ πατήρ μου ὁ οὐ-
 14 ράνιος, ἐκριζωθήσεται. ¹⁴ ἄφετε αὐτούς· τυφλοὶ εἰσιν ὁδηγοὶ
 τυφλῶν· τυφλὸς δὲ τυφλὸν εἰς ὁδηγῆν, ἰμφοότεροι εἰς βόθυνον ^{Luc. 6.}
 15 πεσοῦνται. ¹⁵ ἀποκριθεὶς δὲ ὁ Πέτρος εἶπεν αὐτῷ· Φράσον ἡμῶν ^{39.}
 16 τὴν παραβολὴν ταύτην. ¹⁶ ὁ δὲ εἶπεν· Ἀκμὴν καὶ ὑμεῖς ἀσύνετοί
 17 ἔστε; ¹⁷ οὐ νοεῖτε, ὅτι πᾶν τὸ εἰσπορευόμενον εἰς τὸ στόμα εἰς
 18 τὴν κοιλίαν χωρεῖ καὶ εἰς ἀφαιδρῶνα ἐκβάλλεται; ¹⁸ τὰ δὲ ἐκπο-
 ρεόμενα ἐκ τοῦ στόματος ἐκ τῆς καρδίας ἐξέρχεται, κἀκεῖνα
 19 κοινοῖ τὸν ἄνθρωπον. ¹⁹ ἐκ γὰρ τῆς καρδίας ἐξέρχονται διαλογι-
 σμοὶ πονηροί, φόνοι, μοιχεῖαι, πορνεῖαι, κλοπαί, ψευδομαρτυρίαι,
 20 βλασφημίαι. ²⁰ ταῦτά ἐστιν τὰ κοινοῦντα τὸν ἄνθρωπον· τὸ δὲ
 ἀνίπτους χερσὶν φαγεῖν οὐ κοινοῖ τὸν ἄνθρωπον.
 21 Καὶ ἐξελθὼν ἐκεῖθεν ὁ Ἰησοῦς ἀνεχώρησεν εἰς τὰ μέρη Τύ- ^{Mc. 7,}
 24-30.

4. RC. KN. Sz. pro εἶπεν hab. ἐνετείλατο λέγων. — RC. τ. πατέρα σου.

5. LN. ὠφεληθῆς, οὐ μὴ τιμῆσει (c. BCD al.) — LN. om. ἢ τὴν μητέρα αὐτοῦ. . . om. αὐτοῦ post μητέρα 6. al. m. It. 4. al. Chrys. al.

6. RC. KN. Sz. pro τὸν λόγον hab. τὴν ἐντολὴν. . . τὸν νόμον C al.

8. RC. Sz. Ἐγγίξει μοι ὁ λαὸς οὗτος τῷ στόματι αὐτῶν καὶ τοῖς χ. etc. — Pro ἀπέχει hab. ἐστίν D Ct. Vg. It. Clem. PP. LL. pl.

11. Om. in fine τοῦτο κοινοῖ τ. ἄνθρ. 1. al. Or. (4.) Tert. Ambr.

14. RC. KN. Sz. ἰδηγοὶ εἰσι τυφλοὶ τυφλῶν.

15. LN. om. ταύτην. — 17. RC. KN. Sz. οἴπω. . . εἰ. οἴ. Or.

ρον καὶ Σιδῶνος. ²² καὶ ἰδοὺ, γυνὴ Χαναanaία ἀπὸ τῶν ὀρίων ²²
 ἐκείνων ἐξελθούσα ἔκραύγασεν λέγουσα· Ἐλέησόν με, κύριε, υἱὸς
 Δαυὶδ· ἡ θυγάτηρ μου κακῶς δαμονίζεται. ²³ ὁ δὲ οὐκ ἀπεκρίθη ²³
 αὐτῇ λόγον. καὶ προσελθόντες οἱ μαθηταὶ αὐτοῦ ἠρώτων αὐτὸν
 λέγοντες· Ἀπόλυσον αὐτήν, ὅτι κράζει ὀπισθεν ἡμῶν. ²⁴ ὁ δὲ ²⁴
 ἀποκριθεὶς εἶπεν· Οὐκ ἀπεστάλην εἰ μὴ εἰς τὰ πρόβατα τὰ ἀπο-
 λωλότα οἶκον Ἰσραὴλ. ²⁵ ἡ δὲ ἔλθουσα προσεκύνει αὐτῷ λέγουσα· ²⁵
 Κύριε, βοήθει μοι. ²⁶ ὁ δὲ ἀποκριθεὶς εἶπεν· Οὐκ ἔστιν καλὸν ²⁶
 λαβεῖν τὸν ἄρτον τῶν τέκνων καὶ βαλεῖν τοῖς κυναρίοις. ²⁷ ἡ δὲ ²⁷
 εἶπεν· Ναί, κύριε· καὶ γὰρ τὰ κυνάρια ἐσθίει ἀπὸ τῶν ψυχίων
 τῶν πιπτόντων ἀπὸ τῆς τραπέζης τῶν κυρίων αὐτῶν. ²⁸ τότε ²⁸
 ἀποκριθεὶς ὁ Ἰησοῦς εἶπεν αὐτῇ· Ὡ γύναι, μεγάλη σου ἡ πίστις·
 γενηθήτω σοι ὡς θέλεις. καὶ ἰάθη ἡ θυγάτηρ αὐτῆς ἀπὸ τῆς
 ὥρας ἐκείνης.

Mc. 7, 31-37. Καὶ μεταβάς ἐκείθεν ὁ Ἰησοῦς ἦλθεν παρὰ τὴν θάλασσαν ²⁹
 τῆς Γαλιλαίας· καὶ ἀναβάς εἰς τὸ ὄρος ἐκάθητο ἐκεῖ. ³⁰ καὶ προσ- ³⁰
 ἦλθον αὐτῷ ὄχλοι πολλοὶ ἔχοντες μεθ' ἑαυτῶν χωλούς, τυφλοὺς,
 κωφούς, κυλλοὺς καὶ ἐτέρους πολλούς, καὶ ἔρριψαν αὐτοὺς παρὰ
 τοὺς πόδας αὐτοῦ· καὶ ἐθεράπευσεν αὐτούς· ³¹ ὥστε τοὺς ὄχλους ³¹
 θαυμάσαι βλέποντας κωφούς λαλοῦντας, κυλλοὺς ὑγιεῖς, χωλούς
 περιπατοῦντας καὶ τυφλοὺς βλέποντας· καὶ ἐδόξασαν τὸν θεὸν
Mc. 8, 1-10. Ἰσραὴλ. ³² Ὁ δὲ Ἰησοῦς προσκαλεσάμενος τοὺς μαθητὰς αὐτοῦ ³²
 εἶπεν· Σπλαγχνίζομαι ἐπὶ τὸν ὄχλον, ὅτι, ἤδη ἡμέραι τρεῖς, προσ-
 μένουσίν μοι, καὶ οὐκ ἔχουσιν τί φάγωσιν· καὶ ἀπολύσαι αὐτοὺς
 ἡγήσεις οὐ θέλω, μήποτε ἐκλυθῶσιν ἐν τῇ ὁδῷ. ³³ καὶ λέγουσιν ³³
 αὐτῷ οἱ μαθηταὶ αὐτοῦ· Πόθεν ἡμῖν ἐν ἐρημίᾳ ἄρτοι τοσοῦτοι,
 ὥστε χορτάσαι ὄχλον τοσοῦτον; ³⁴ καὶ λέγει αὐτοῖς ὁ Ἰησοῦς· ³⁴
 Πόσους ἄρτους ἔχετε; οἱ δὲ εἶπον· Ἐπτα καὶ ὀλίγα ἰχθύδια.

22. LN. ἐκραύγασεν. — Rc. KN. Sz. ἐκραύγ. αὐτῷ. . . ὀπίσω αὐτοῦ D Ct. . .
 pon. αὐτῷ post λέγουσα Vg. cdd. It.

25. KN. προσεκύνησεν.

26. LN. οὐκ ἔξεστιν λαβεῖν etc.

31. Om. κυλλοὺς ὑγ. 1. Vg. It. (exc. 1.) al. m. Or. ap. Wetst. Aug. — LN.
 καὶ χωλοὺς περιπ. — Hab. ἐδόξαον L al. m. It. Vg. Or. al.

32. Rc. ὅτι ἤδη ἡμέρας τρ. . . om. ἤδη B al. . . h. ἰδοὺ Syr. Copt.

33. Hab. πόθεν οὐν BD al. Vg. It. (exc. 1.) Ct. al.

35 καὶ ἐκέλευσεν τοῖς ὄχλοις ἀναπεσεῖν ἐπὶ τὴν γῆν· 36 καὶ λαβὼν
 36 τοὺς ἑπτὰ ἄρτους καὶ τοὺς ἰχθύας εὐχαριστήσας ἐκλάσεν καὶ ἔδω-
 37 κεν τοῖς μαθηταῖς, οἱ δὲ μαθηταὶ τοῖς ὄχλοις. 37 καὶ ἔφαγον
 πάντες καὶ ἔχορτάσθησαν· καὶ ἦσαν τὸ περισσεῦον τῶν κλασμά-
 38 των, ἑπτὰ σφυρίδας πλήρεις. 38 οἱ δὲ ἐσθίοντες ἦσαν τετρακισχί-
 39 λιοι ἄνδρες χωρὶς γυναικῶν καὶ παιδιῶν. 39 καὶ ἀπολύσας τοὺς
 ὄχλους ἀνέβη εἰς τὸ πλοῖον καὶ ἦλθεν εἰς τὰ ὄρια Μαγδαλά.

XVI.

1 Καὶ προσελθόντες οἱ Φαρισαῖοι καὶ Σαδδουκαῖοι πειράζοντες Mc. 8,
 2 ἐπηρώτησαν αὐτόν, σημεῖον ἐκ τοῦ οὐρανοῦ ἐπιδείξαι αὐτοῖς. 2 ὁ 11-13.
 δὲ ἀποκριθεὶς εἶπεν αὐτοῖς· Ὁψίας γενομένης λέγετε· Εὐδία, Lc. 12,
 3 πνὴρῶν γὰρ ὁ οὐρανός. 3 καὶ πρωῆ· Σήμερον χειμῶν, πνὴρῶν 54-56.
 γὰρ στυγνῶν ὁ οὐρανός. τὸ μὲν πρόσωπον τοῦ οὐρανοῦ γνωσκете
 4 διακρίνειν, τὰ δὲ σημεῖα τῶν καιρῶν οὐ δύνασθε; 4 γενεὰ πονηρὰ Mt. 12,
 καὶ μοιχαλὶς σημεῖον ἐπιζητεῖ· καὶ σημεῖον οὐ δοθήσεται αὐτῇ 39.
 εἰ μὴ τὸ σημεῖον Ἰωῆ. καὶ καταλιπὼν αὐτοὺς ἀπῆλθεν.
 5 Καὶ ἐλθόντες οἱ μαθηταὶ εἰς τὸ πέραν ἐπελάθοντο ἄρτους Mc. 8,
 6 λαβεῖν. 6 ὁ δὲ Ἰησοῦς εἶπεν αὐτοῖς· Ὁρᾶτε καὶ προσέχετε ἀπὸ 15-21.
 7 τῆς ζύμης τῶν Φαρισαίων καὶ Σαδδουκαίων. 7 οἱ δὲ διελογίζοντο Lc. 12,
 8 ἐν ἑαυτοῖς λέγοντες· ὅτι ἄρτους οὐκ ἐλάβομεν. 8 γνοὺς δὲ ὁ Ἰη- 1.
 σοῦς εἶπεν· Τί διαλογίζεσθε ἐν ἑαυτοῖς, ὀλιγόπιστοι, ὅτι ἄρτους
 9 οὐκ ἐλάβετε; 9 οὐπω νοεῖτε, οὐδὲ μνημονεῖτε τοὺς πέντε ἄρτους
 10 τῶν πεντακισχιλίων καὶ πόσους κοφίνους ἐλάβετε; 10 οὐδὲ τοὺς
 ἑπτὰ ἄρτους τῶν τετρακισχιλίων καὶ πόσας σφυρίδας ἐλάβετε;

35. 36. Lk. καὶ παραγγείλας τῶ ὄχλῳ ἀναπ. — ἔλαβεν — καὶ εὐχαριστ. — Hab. καὶ ἐδίδου BD al. Cf. Chrys. al.

38. Hab. ὡς τετρακ. B al. . . ὡσεὶ 106. al. It. 1. al.

39. Rc. Sz. Ln. ἐνέβη. — Ln. Μαγδαλάν. . . Μαγδαλάν It. Vg. Hier. al. . . Μαγδαλάν CM al.

Cap. XVI. 2. et 3. Om. Ὁψίας γενομ. usque οὐ δύνασθε BXV al. m. Argm. — Rc. Kn. Sz. ὑποκριταί, τὸ μὲν πρόσωπ. . . Ln. καὶ τὸ μὲν. — Pro δύνασθε hab. συνιετε S al. m. Arg. al. . . δύνασθε δοκιμάζειν s. γνώται s. διαγνώται GM al. m. Syr. Vg. It. 5. al. . . al. aliter.

4. Rc. Kn. Sz. Ἰωῆ τοῦ προφήτου.

5. Hab. οἱ μαθηταὶ post ἐπελάθοντο D Ct. It. (exc. 4.).

8. Rc. εἶπεν αὐτοῖς. . . Kn. εἶπ. (αὐτοῖς). — Ln. οὐκ ἔχετε.

11 πῶς οὐ νοεῖτε, ὅτι οὐ περὶ ἄρτων εἶπον ὑμῖν; προσέχετε δὲ 11
ἀπὸ τῆς ζύμης τῶν Φαρισαίων καὶ Σαδδουκαίων. 12 τότε συνῆ- 12
καν, ὅτι οὐκ εἶπεν προσέχειν ἀπὸ τῆς ζύμης τοῦ ἄρτου, ἀλλ'
ἀπὸ τῆς διδασχῆς τῶν Φαρισαίων καὶ Σαδδουκαίων.

Mc. 8, 27-9, 1. Ἐλθὼν δὲ ὁ Ἰησοῦς εἰς τὰ μέρη Καισαρείας τῆς Φιλίππου 13
Lc. 9, 18-27. ἤρώτα τοὺς μαθητὰς αὐτοῦ λέγων· Τίνα λέγουσιν οἱ ἄνθρωποι
εἶναι τὸν υἱὸν τοῦ ἀνθρώπου; 14 οἱ δὲ εἶπον· Οἱ μὲν Ἰωάννην 14
τὸν βαπτιστῆν, ἄλλοι δὲ Ἠλῆαν, ἕτεροι δὲ Ἰεραμίαν ἢ ἕνα τῶν
προφητῶν. 15 λέγει αὐτοῖς· Ὑμεῖς δὲ τίνα με λέγετε εἶναι; 15

Jo. 6, 69. 16 ἀποκριθεὶς δὲ Σίμων Πέτρος εἶπεν· Σὺ εἶ ὁ Χριστός, ὁ υἱὸς 16
τοῦ Θεοῦ τοῦ ζῶντος. 17 καὶ ἀποκριθεὶς ὁ Ἰησοῦς εἶπεν αὐτῷ· 17
Μακάριος εἶ, Σίμων βῆρ Ἰωνᾶ· ὅτι σὰρξ καὶ αἷμα οὐκ ἀπεκά-
λυψέν σοι, ἀλλ' ὁ πατήρ μου ὁ ἐν τοῖς οὐρανοῖς. 18 καγὼ δέ σοι 18
λέγω, ὅτι σὺ εἶ Πέτρος, καὶ ἐπὶ ταύτῃ τῇ πέτρῃ οἰκοδομήσω μου

Mt. 18, 18. τὴν ἐκκλησίαν, καὶ πύλαι ᾗδου οὐ κατισχύσουσιν αὐτῆς. 19 καὶ 19
18. δώσω σοι τὰς κλεῖς τῆς βασιλείας τῶν οὐρανοῶν· καὶ ὃ ἐὰν δήσῃς
ἐπὶ τῆς γῆς, ἔσται δεδεμένον ἐν τοῖς οὐρανοῖς· καὶ ὃ ἐὰν λύσῃς
ἐπὶ τῆς γῆς, ἔσται λελυμένον ἐν τοῖς οὐρανοῖς. 20 τότε διεστεί- 20
λατο τοῖς μαθηταῖς, ἵνα μηδεὶ εἰπωσιν, ὅτι αὐτός ἐστιν ὁ
Χριστός.

Ἀπὸ τότε ἤρξατο ὁ Ἰησοῦς δεικνύειν τοῖς μαθηταῖς αὐτοῦ, 21
ὅτι δεῖ αὐτὸν εἰς Ἱερουσόλυμα ἀπελθεῖν καὶ πολλὰ παθεῖν ἀπὸ
τῶν πρεσβυτέρων καὶ ἀρχιερέων καὶ γραμματέων καὶ ἀποκτασθῆ-
ναι καὶ τῇ τρίτῃ ἡμέρᾳ ἐγερθῆναι. 22 καὶ προσλαβόμενος αὐτὸν 22
ὁ Πέτρος ἤρξατο ἐπιτιμᾶν αὐτῷ λέγων· Ἰλεώς σοι, κύριε· οὐ μὴ

11. Rc. Kn. περὶ ἄρτου. — Rc. Kn. Sz. εἶπ. ὑμῖν προσέχειν ἀπὸ
etc. . . προσέχειν, ἀλλ' ἀπὸ etc. 3. al. Thphyl.

12. Ln. τ. ζύμ. τῶν ἄρτων. . . τῆς ζύμης, ἀλλ' D al. Ct. It.³. al. . .
ἀπὸ τῶν ἄρτων 1. Or.

13. τίνα λέγουσιν cum B Syr. hr. Vg. It.⁴. al. m. Ir. ms. . . Rc. Kn. Sz.
τίνα με λέγ. . . Ln. τίνα (με) λέγ. . . τ. λέγ. με C.

14. Ln. pro ἄλλοι δὲ ἢ οἱ δέ. — 17. Ln. ἀποκριθ. δέ. — Ln. Βαριωνᾶ.

19. Ln. τὰς κλεῖδας. — Hab. ὅσα ἂν — δεδεμένα — ὅσα ἂν — λελυ-
μένα 1. It. (exc. Verc.) Or. Eus. Chra. 1. al.

20. Ln. pro διεστείλ. hab. ἐπιτιμήσεν. — Rc. Ἰησοῦς ὁ Χρ.

21. Ln. om. ὁ αὐτῷ Ἰησ.

22. Hab. ἤρξ. αὐτῷ ἐπιτ. καὶ λέγειν DF al. Ct. It.⁶. . . λέγει αὐτῷ ἐπιτιμῶν
B al. . . al. aliter.

23 ἔσται σοι τοῦτο. 23 ὁ δὲ στραφεὶς εἶπεν τῷ Πέτρῳ· Ὑπαγε ὀπίσω μου, σαταῖνᾶ· σκάνδαλον εἶ ἐμοί, ὅτι οὐ φρονεῖς τὰ τοῦ Θεοῦ, ἀλλὰ τὰ τῶν ἀνθρώπων.

24 Τότε ὁ Ἰησοῦς εἶπεν τοῖς μαθηταῖς αὐτοῦ· Εἴ τις θέλει Mt. 10, 28. 29. ὀπίσω μου ἔλθειν, ἀπαρνησάσθω ἑαυτὸν καὶ ἀράτω τὸν σταυρὸν 25 αὐτοῦ καὶ ἀκολουθίτω μοι. 25 ὃς γὰρ ἂν θελή τὴν ψυχὴν αὐτοῦ 26 σῶσαι, ἀπολέσει αὐτήν· ὃς δ' ἂν ἀπολέσῃ τὴν ψυχὴν αὐτοῦ ἐνε- Le. 17, 33. Jo. 12, 25. 26 κεν ἑμοῦ, εὕρησει αὐτήν. 26 τί γὰρ ὠφελήθησεται ἄνθρωπος, εἰς τὸν κόσμον ὅλον κερδήσῃ, τὴν δὲ ψυχὴν αὐτοῦ ζημιωθῆ; ἢ 27 τί δώσει ἄνθρωπος ἀντάλλαγμα τῆς ψυχῆς αὐτοῦ; 27 μέλλει γὰρ ὁ υἱὸς τοῦ ἀνθρώπου ἔρχεσθαι ἐν τῇ δόξῃ τοῦ πατρὸς αὐτοῦ μετὰ τῶν ἀγγέλων αὐτοῦ, καὶ τότε ἀποδοίσει ἑκάστῳ κατὰ τὴν 28 πράξιν αὐτοῦ. 28 ἀμὴν λέγω ὑμῖν, εἰσὶν τινες ὧδε ἰστώτες, οἵτινες οὐ μὴ γεύσονται θανάτου ἕως ἂν ἴδωσιν τὸν υἱὸν τοῦ ἀνθρώπου ἐρχόμενον ἐν τῇ βασιλείᾳ αὐτοῦ.

XVII.

1 Καὶ μεθ' ἡμέρας ἕξ παραλαμβάνει ὁ Ἰησοῦς τὸν Πέτρον Mc. 9, 2-13. καὶ Ἰάκωβον καὶ Ἰωάννην τὸν ἀδελφὸν αὐτοῦ, καὶ ἀναφέρει αὐ- Lc. 9, 28-36. 2 τοὺς εἰς ὄρος ὑψηλὸν κατ' ἰδίαν. 2 καὶ μετεμορφώθη ἔμπροσθεν αὐτῶν, καὶ ἔλαμψεν τὸ πρόσωπον αὐτοῦ ὡς ὁ ἥλιος, τὰ δὲ ἱμά- 3 τια αὐτοῦ ἐγένετο λευκὰ ὡς τὸ φῶς. 3 καὶ ἰδοῦ, ὠφθησαν αὐτοῖς 4 Μωϋσῆς καὶ Ἡλίας μετ' αὐτοῦ συλλαλοῦντες. 4 ἀποκριθεὶς δὲ ὁ Πέτρος εἶπεν τῷ Ἰησοῦ· Κύριε, καλὸν ἔστιν ἡμᾶς ὧδε εἶναι· εἰ θέλεις, ποιήσωμεν ὧδε τρεῖς σκηνάς, σοὶ μίαν καὶ Μωϋσῆ μίαν 5 καὶ Ἡλίας μίαν. 5 ἔτι αὐτοῦ λαλοῦντος, ἰδοῦ, νεφέλη φωτεινὴ Mt. 3, 17. 2 Pet. 1, 17. ἐπεσκίασεν αὐτούς· καὶ ἰδοῦ, φωνὴ ἐκ τῆς νεφέλης λέγουσα· Οὐ-

23. Hab. ἐπιστραφεὶς DKL al. — εἶ ἐμοί cum DV It. Vg. Hier. al. . . Rc. Kn. Sz. μου εἶ. . . Ln. εἶ ἐμοῦ.

26. Rc. Kn. Sz. ὠφελεῖται.

28. Rc. Kn. Ln. (ὅτι Ln.) εἰσὶν τινες τῶν ὧδε ἰστώτων (ἰστηκώτων Rc.). . . Cd. Mosq. f. τῶν ὧδε ἰστώτες.

Cap. XVII. 2. Pro τὸ φῶς hab. χιών D Ct. Vg. It. Aeth. Dions. alex. al.

3. Ln. ὠφθη.

4. Ln. ποιήσω. — Ln. Μωυσεῖ. — Om. ὧδε post ποιήσ. 252.* It.* Arm. Or.

5. Hab. νεφέλη φωτός 5. al. Ephr.

τός ἐστιν ὁ υἱὸς μου ὁ ἀγαπητός, ἐν ᾧ εὐδόκησα· αὐτοῦ ἀκούετε.
 6 καὶ ἀκούσαντες οἱ μαθηταὶ ἔπεσον ἐπὶ πρόσωπον αὐτῶν καὶ 6
 ἐφοβήθησαν σφόδρα. 7 καὶ προσελθὼν ὁ Ἰησοῦς ἤψατο αὐτῶν 7
 καὶ εἶπεν· Ἐγέρθητε καὶ μὴ φοβεῖσθε. 8 ἐπάραντες δὲ τοὺς 8
 ὀφθαλμοὺς αὐτῶν οὐδένα εἶδον εἰ μὴ τὸν Ἰησοῦν μόνον. 9 καὶ 9
 καταβαινόντων αὐτῶν ἐκ τοῦ ὄρους ἐνετελλάτο αὐτοῖς ὁ Ἰησοῦς
 λέγων· Μηδὲν εἶπητε τὸ ὄραμα ἕως οὗ ὁ υἱὸς τοῦ ἀνθρώπου ἐκ
 νεκρῶν ἐγερθῆ. 10 καὶ ἐπρωῶτησαν αὐτὸν οἱ μαθηταὶ λέγοντες· 10
 Τί οὖν οἱ γραμματεῖς λέγουσιν, ὅτι Ἠλίαν δεῖ ἔλθειν πρῶτον;
 11 ὁ δὲ ἀποκριθεὶς εἶπεν· Ἠλίας μὲν ἔρχεται καὶ ἀποκαταστήσει 11
 πάντα· 12 λέγω δὲ ὑμῖν, ὅτι Ἠλίας ἤδη ἦλθεν καὶ οὐκ ἐπέγνω- 12
 σαν αὐτόν, ἀλλ' ἐποίησαν ἐν αὐτῷ ὅσα ἠθέλησαν· οὕτως καὶ ὁ
 υἱὸς τοῦ ἀνθρώπου μέλλει πάσχειν ὑπ' αὐτῶν. 13 τότε συνήκαν 13
 οἱ μαθηταί, ὅτι περὶ Ἰωάννου τοῦ βαπτιστοῦ εἶπεν αὐτοῖς.

Mc. 9, 14-29. Καὶ ἐλθόντων αὐτῶν πρὸς τὸν ὄχλον προσῆλθεν αὐτῷ ἄν-14
 Lc. 9, 37-42. θρωπος γονυπετῶν αὐτόν 15 καὶ λέγων· Κύριε, ἐλέησόν μου τὸν 15
 υἱόν, ὅτι σεληνιάζεται καὶ κακῶς πάσχει· πολλάκις γὰρ πίπτει
 εἰς τὸ πῦρ καὶ πολλάκις εἰς τὸ ὕδωρ. 16 καὶ προσήνεγκα αὐτόν 16
 τοῖς μαθηταῖς σου, καὶ οὐκ ἠδυνήθησαν αὐτόν θεραπεύσαι.
 17 ἀποκριθεὶς δὲ ὁ Ἰησοῦς εἶπεν· Ὡ γενεὰ ἄπιστος καὶ διστοραμ- 17
 μένη, ἕως πότε μεθ' ὑμῶν ἔσομαι; ἕως πότε ἀνέξομαι ὑμῶν;
 φέρετέ μοι αὐτόν ὧδε. 18 καὶ ἐπειμήσεν αὐτῷ ὁ Ἰησοῦς, καὶ 18
 ἐξῆλθεν ἀπ' αὐτοῦ τὸ δαιμόνιον· καὶ ἔθεραπεύθη ὁ παῖς ἀπὸ
 τῆς ὥρας ἐκείνης. 19 Τότε προσελθόντες οἱ μαθηταὶ τῷ Ἰησοῦ 19
 κατ' ἰδίαν εἶπον· Διὰ τί ἡμεῖς οὐκ ἠδυνήθημεν ἐκβαλεῖν αὐτό;
 20 ὁ δὲ εἶπεν αὐτοῖς· Διὰ τὴν ἀπιστίαν ὑμῶν. ἀμὴν γὰρ λέγω 20

7. LN. καὶ προσῆλθεν ὁ Ἰ. καὶ ἀψάμενος αὐτῶν εἶπεν.

9. RC. ἀπὸ τοῦ ὄρους. — RC. KN. Sz. ἐκ νεκρ. ἀναστῆ. .. a mortuis resurg. It. Vg.

11. RC. KN. Sz. ὁ δὲ Ἰησοῦς ἀποκρ. εἶπ. αὐτοῖς. — RC. KN. Sz. ἔρχεται πρῶτον.

12. Om. ἐν ante αὐτῷ DF al. m. Justin. .. om. ἐν αὐτῷ A... hab. εἰς αὐτόν Or. .. ἐπ' αὐτῷ 251.

14. LN. post ἐλθόντ. om. αὐτῶν. .. hab. καὶ ἐλθὼν πρ. etc. D Ct. Vg. It. Syr. hr. al. .. κ. ἐλθόντος αὐτοῦ 253.* — RC. γονυπ. αὐτῷ.

15. LN. κακῶς ἔχει. — LN. καὶ ἐνίστοε.

20. LN. ὀλιγοπιστίαν.

- ὑμῶν, ἐὰν ἔχητε πίστιν ὡς κόκκον σιβάπεως, ἔρειτα τῷ ὄρει τούτῳ·
 Μετάβηθι ἐντεῦθεν ἐκεῖ, καὶ μεταβήσεται· καὶ οὐδὲν ἀδυνατήσῃ
 21 ὑμῶν. ²¹ τοῦτο δὲ τὸ γένος οὐκ ἐκπορεύεται εἰ μὴ ἐν προσευχῇ
 καὶ νηστείᾳ.
- 22 Ἀναστρεφόμενων δὲ αὐτῶν ἐν τῇ Γαλιλαίᾳ εἶπεν αὐτοῖς ὁ Mc. 9,
30-32,
Lc. 9,
43-45.
 Ἰησοῦς· Μέλλει ὁ υἱὸς τοῦ ἀνθρώπου παραδίδοσθαι εἰς χεῖρας
 23 ἀνθρώπων, ²³ καὶ ἀποκτενοῦσιν αὐτόν· καὶ τῇ τρίτῃ ἡμέρᾳ ἔγερ-
 θήσεται καὶ ἔλνπῆθησαν σφόδρα.
- 24 Ἐλθόντων δὲ αὐτῶν εἰς Καφαρναοὺμ προσῆλθον οἱ τὰ δι-
 δραγμα λαμβάνοντες τῷ Πέτρῳ καὶ εἶπον· Ὁ διδάσκαλος ὑμῶν οὐ
 25 τελεῖ τὰ δίδραγμα; ²⁵ λέγει· Ναί. καὶ ὅτε εἰσῆλθεν εἰς τὴν οἰκίαν,
 προέφθασεν αὐτόν ὁ Ἰησοῦς λέγων· Τί σοι δοκεῖ, Σίμων; οἱ βα-
 σιλεῖς τῆς γῆς ἀπὸ τίνων λαμβάνουσι τέλη ἢ κῆρσον; ἀπὸ τῶν
 26 υἱῶν αὐτῶν ἢ ἀπὸ τῶν ἀλλοτριῶν; ²⁶ λέγει αὐτῷ· Ἀπὸ τῶν ἀλ-
 λοτριῶν. ἔφη αὐτῷ ὁ Ἰησοῦς· Ἄραγε ἐλεύθεροί εἰσιν οἱ υἱοί.
 27 ²⁷ ἵνα δὲ μὴ σκανδαλίσωμεν αὐτούς, πορευθεὶς εἰς θάλασσαν
 βάλε ἄγκιστρον καὶ τὸν ἀναβάττα πρῶτον ἰχθὺν ἄρον, καὶ ἀνοί-
 ξας τὸ στόμα αὐτοῦ εὐρήσεις στατήρα· ἐκεῖνον λαβὼν δὸς αὐτοῖς
 ἀπὸ ἐμοῦ καὶ σοῦ.

XVIII.

- 1 Ἐν ἐκείνῃ τῇ ὥρᾳ προσῆλθον οἱ μαθηταὶ τῷ Ἰησοῦ λέγον- Mc. 9,
33-37,
Lc. 9,
46-48.
 2 τες· Τίς ἄρα μείζων ἐστὶν ἐν τῇ βασιλείᾳ τῶν οὐρανῶν; ² καὶ
 3 προσκαλεσάμενος παιδίον ἔστησεν αὐτὸ ἐν μέσῳ αὐτῶν, ³ καὶ εἶ-
 πεν· Ἀμὴν λέγω ὑμῖν, ἐὰν μὴ στραφῆτε καὶ γένησθε ὡς τὰ παι-
 4 διά, οὐ μὴ εἰσελθῆτε εἰς τὴν βασιλείαν τῶν οὐρανῶν. ⁴ ὅστις οὖν
 ταπεινώσει ἑαυτὸν ὡς τὸ παιδίον τοῦτο, οὗτός ἐστιν ὁ μείζων ἐν

20. LN. μετάβα ἐνθεν ἐκεῖ. . . om. ἐκεῖ 33. Syr. Vg. ms. It.⁶ al. Hier.21. Om. h. vers. B 33. Syr. hr. It.¹ al. . . hab. ἐξέρχεται 6. al.

22. LN. Συστρεφόμενων. . . στρεφom. δ. α. εἰς τ. Γ. Or.

23. LN. ἀναστήσεται. — 24. Hab. τ. δίδραγμα DEGHX al. It.⁶

25. LN. καὶ εἰσελθόντα εἰς τ. οἶκ. . . εἰσελθόντος et aliter leg.

26. Rc. KN. Sz. λέγει ἂ. ὁ Πέτρος. . . Σίμων Syr. al. . . LN. εἰπόντος δι
 Ἀπό etc.27. Rc. KN. Sz. εἰς τὴν θάλ. — Hab. ἀναβαίνοντα E**GSXZΔ ἢ l.
 m. Or. Cyr.

τῆ βασιλείᾳ τῶν οὐρανῶν. ⁵ καὶ ὃς ἐὰν δεῖξται παιδίον τοιοῦτον ⁵
 Lc. 17, ἐπὶ τῷ ὀνόματί μου, ἐμὲ δέχεται. ⁶ ὃς δ' ἂν σκανδαλίῃ ἓνα τῶν ⁶
 1. 2. μικρῶν τούτων τῶν πιστευόντων εἰς ἐμέ, συμφέρει αὐτῷ, ἵνα κρε-
 μασθῆ μύλος ὄνικος εἰς τὸν τράχηλον αὐτοῦ καὶ καταποντισθῆ ἐν
 τῷ πελάγει τῆς θαλάσσης. ⁷ Οὐαὶ τῷ κόσμῳ ὑπὸ τῶν σκανδά- ⁷
 λων· ἀνάγκη γὰρ εἰσεῖν τὰ σκάνδαλα, πλὴν οὐαὶ τῷ ἀνθρώπῳ
 Mt. 5, ἐκείνῳ, δι' οὗ τὸ σκάνδαλον ἔρχεται. ⁸ εἰ δὲ ἡ χεὶρ σου ἢ ὁ πούς ⁸
 29. 30. σου σκανδαλίζει σε, ἔκκοπον αὐτὸν καὶ βάλε ἀπὸ σοῦ· καλὸν σοὶ
 ἔστιν εἰσελθεῖν εἰς τὴν ζωὴν χωλὸν ἢ κυλλόν, ἢ δύο χεῖρας σου
 πόδας ἔχοντα βληθῆναι εἰς τὸ πῦρ τοῦ αἰώνιου. ⁹ καὶ εἰ ὁ ὀφθαλ- ⁹
 μός σου σκανδαλίζει σε, ἔξελε αὐτὸν καὶ βάλε ἀπὸ σοῦ· καλὸν
 σοὶ ἔστιν μονόφθαλμον εἰς τὴν ζωὴν εἰσελθεῖν, ἢ δύο ὀφθαλμούς
 ἔχοντα βληθῆναι εἰς τὴν γέενναν τοῦ πυρός. ¹⁰ Ὁρατε, μὴ κατα- ¹⁰
 φρονήσητε ἐνός τῶν μικρῶν τούτων· λέγω γὰρ ὑμῖν, ὅτι οἱ ἄγγε-
 λοι αὐτῶν διὰ πατρὸς βλέπουσιν τὸ πρόσωπον τοῦ πατρὸς μου
 Lc. 15, τοῦ ἐν οὐρανοῦς. ¹² τί ὑμῖν δοκεῖ; ἐὰν γένηται τι ἀνθρώπῳ ἕκα- ¹²
 4-7. τὸν πρόβατα καὶ πλανηθῆ ἐν ἑξ' αὐτῶν· οὐχὶ ἀφείς τὰ ἐνενήκοντα
 ἐννέα ἐπὶ τὰ ὄρη πορευθεὶς ζητεῖ τὸ πλανώμενον; ¹³ καὶ ἐὰν ¹³
 γένηται εὐρεῖν αὐτό, ἀμὴν λέγω ὑμῖν, ὅτι χαίρει ἐπ' αὐτῷ μᾶλ-
 λον ἢ ἐπὶ τοῖς ἐνενήκοντα ἐννέα τοῖς μὴ πεπλανημένοις. ¹⁴ οὕτως ¹⁴
 οὐκ ἔστιν θέλημα ἔμπροσθεν τοῦ πατρὸς μου τοῦ ἐν οὐρανοῦς,
 ἵνα ἀπόληται εἰς τῶν μικρῶν τούτων. ¹⁵ Ἐὰν δὲ ἁμαρτήσῃ εἰς σέ ¹⁵

5. Rc. KN. Sz. παιδ. τοι. ἐν, qd om. c. BSXZ A al. m. Syr. al. Chrs. . . locum mutat in DL al. Vg. It. al. Or. al.; inde LN. ἐν παιδ. τοι. . . hab. τοιοῦτο GLVZ A al. Or.

6. Rc. ἐπὶ τ. τράχ. . . LN. παρὶ τ. τράχ.

7. Rc. KN. Sz. ἀνάγκη γ. ἔστιν. — LN. om. ἐκείνῳ.

8. Rc. KN. Sz. ἔκκοπ. αὐτά.

9. Hab. ὀφθαλμ. ἔχειν καὶ βλ. L al. It.⁶

10. Rc. KN. Sz. οἱ ἄγγ. α. ἐν οὐρανοῖς. . . LN. (ἐν οὐρ.). . . om. cum 1. al. m. Syr. Vg. ms. It.¹ al. Clem. (2.) Or. (4.) Bas. al. . . B hab. ἐν τῷ οὐρανῷ. . . al. aliter.

11. Rc. KN. Sz. Ἦλθεν γὰρ ὁ υἱὸς τοῦ ἀνθρώπου σῶσαι τὸ ἀπολωλός. [Cf. Lc. 19, 10.] . . post ἀνθρ. add. ζητήσαι καὶ 61. al. m. It.¹ al. . . [om. c. BL* al. Syr. hr. It.¹ al. Or. Hier. Juv.]

12. LN. οὐχὶ ἀφήσεις etc. καὶ πορευθεὶς ζητεῖ.

14. Rc. KN. Sz. τ. πατρὸς ὑμῶν. — LN. ἐν pro εἰς.

15. LN. om. εἰς σέ.

ὁ ἀδελφός σου, ὕπαγε, ἔλεγξον αὐτὸν μεταξὺ σοῦ καὶ αὐτοῦ
 16 μόνου· εἰάν σου ἀκούσῃ, ἐκερδίσας τὸν ἀδελφόν σου· 16 εἰάν δὲ
 μὴ ἀκούσῃ, παράλαβε μετὰ σοῦ ἔτι ἓνα ἢ δύο, ἵνα ἐπὶ στόματος ^{2 Cor.}
 17 δύο μαοτύρων ἢ τριῶν σταθῇ πᾶν ῥῆμα. 17 εἰάν δὲ παρακούσῃ <sup>13. 1. }
 αὐτῶν, εἰπὲ τῇ ἐκκλησίᾳ. εἰάν δὲ καὶ τῆς ἐκκλησίας παρακούσῃ, <sup>De. }
 18 ἔστω σοι ὡσπερ ὁ ἐθνικός καὶ ὁ τελώνης. 18 Ἀμὴν λέγω ὑμῖν, <sup>Mt. 16,
 ὅσα εἰάν δήσητε ἐπὶ τῆς γῆς, ἔσται δεδεμένα ἐν τῷ οὐρανῷ. 19.
 καὶ ὅσα εἰάν λύσητε ἐπὶ τῆς γῆς, ἔσται λελυμένα ἐν τῷ οὐρανῷ.
 19 19 Πάλιν λέγω ὑμῖν, ὅτι εἰάν δύο συμφωνήσωσιν ἐξ ὑμῶν ἐπὶ τῆς
 γῆς περὶ παντὸς πράγματος οὗ εἰάν αἰτήσωται, γενήσεται αὐτοῖς
 20 παρὰ τοῦ πατρὸς μου τοῦ ἐν οὐρανοῖς. 20 οὐ γὰρ εἰσὶν δύο ἢ
 τρεῖς συνηγμένοι εἰς τὸ ἕμὸν ὄνομα, ἐκεῖ εἰμὶ ἐν μέσῳ αὐτῶν.
 21 Τότε προσελθὼν ὁ Πέτρος εἶπεν αὐτῷ· Κύριε, ποσάκις <sup>Lc. 17,
 ἀμαρτήσῃ εἰς ἐμὲ ὁ ἀδελφός μου καὶ ἀφίσω αὐτῷ; ἕως ἑπτάκις; ^{3. 4.}
 22 22 λέγει αὐτῷ ὁ Ἰησοῦς· Οὐ λέγω σοι ἕως ἑπτάκις, ἀλλ' ἕως
 23 ἑβδομηκοντάκις ἑπτά. 23 διὰ τοῦτο ὁμοιώθη ἡ βασιλεία τῶν οὐ-
 24 ρανῶν ἀνθρώπων βασιλεῖ, ὃς ἠθέλησεν συναῖραι λόγον μετὰ τῶν
 25 αὐτῷ εἰς ὀφειλέτης μυριάων ταλάντων. 25 μὴ ἔχοντος δὲ αὐτοῦ
 ἀποδοῦναι, ἔκελευσεν αὐτὸν ὁ κύριος πρᾶθῆναι καὶ τὴν γυναῖκα
 26 αὐτοῦ καὶ τὰ τέκνα καὶ πάντα ὅσα εἶχεν, καὶ ἀποδοθῆναι. 26 πε-
 27 σῶν οὖν ὁ δούλος ἐκεῖνος προσεκύνη αὐτῷ λέγων· Κύριε, μακρο-
 28 κεν αὐτῷ. 28 ἔξελθὼν δὲ ὁ δούλος ἐκεῖνος εὗρεν ἓνα τῶν συνδού-
 λων αὐτοῦ, ὃς ὄφειλεν αὐτῷ ἑκατὸν δηράρια, καὶ κρατήσας</sup></sup></sup></sup>

15. Rc. Sz. ὕπαγε καί.

18. Ln. bis hab. ἐν οὐρανῷ.

19. Ln. ἀμὴν pro πάλιν. .. πάλιν ἀμὴν B (sine πάλιν ap. Btlj.) EGHKSV al. pl. It.⁸ al. Bas. — Rc. Kn. Sz. δύο ὑμῶν συμφ. ἐπὶ etc.24. Ln. προσήχθη. — Pro μυριάων hab. πολλῶν Or. Copt. Sah. .. centum It.¹25. Rc. Kn. Sz. Ln. ὁ κύριος αὐτοῦ. .. om. c. BDL Cf. It.⁵ Hier. al. . . om. ὁ κύρ. α. 1. It.¹ Or. Chrs. — Ln. ὅσα ἔχε.

26. ἐκεῖνος cum DL A al. Syr. Ct. It. Vg. al. Lucf. .. om. Rc. Kn. Sz. Ln. — Ln. om. Κύριε.

27. Ln. om. ἐκείνου.

αὐτὸν ἐπιγγεν λέγων· Ἀπόδος εἴ τι ὀφείλεις. ²⁹ πεσὼν οὖν ὁ σύν-
 δουλος αὐτοῦ παρεκάλει αὐτὸν λέγων· Μακροθύμησον ἐπ' ἐμοί,
 καὶ ἀποδώσω σοι. ³⁰ ὁ δὲ οὐκ ἤθελεν, ἀλλὰ ἀπελθὼν ἔβαλεν ³⁰
 αὐτὸν εἰς φυλακὴν, ἕως οὗ ἀποδοῖ τὸ ὀφειλόμενον. ³¹ ἰδόντες δὲ ³¹
 οἱ σύνδουλοι αὐτοῦ τὰ γενομένα ἐλπιήθησαν σφόδρα, καὶ ἐλθόντες
 διεσάφησαν τῷ κυρίῳ αὐτῶν πάντα τὰ γενομένα. ³² τότε προσ- ³²
 καλεσάμενος αὐτὸν ὁ κύριος αὐτοῦ λέγει αὐτῷ· Δούλε πονηρέ,
 πᾶσαν τὴν ὀφειλὴν ἐκείνην ἀφήκα σοι, ἐπεὶ παρεκάλεισάς με·
³³ οὐκ ἔδει καὶ σὲ ἐλεῆσαι τὸν σύνδουλόν σου, ὡς καὶ ἐγὼ σὲ ³³
 ἤλεσα; ³⁴ καὶ ὀργισθεὶς ὁ κύριος αὐτοῦ παρέδωκεν αὐτὸν τοῖς ³⁴
 βασιανισταῖς, ἕως οὗ ἀποδοῖ πᾶν τὸ ὀφειλόμενον. ³⁵ οὕτως καὶ ὁ ³⁵
 πατήρ μου ὁ οὐράνιος ποιήσει ὑμῖν, ἐὰν μὴ ἀφήτε ἕκαστος τῷ
 ἀδελφῷ αὐτοῦ ἀπὸ τῶν καρδιῶν ὑμῶν.

XIX.

Mc. 10, 1-12. Καὶ ἐγένετο ὅτε ἐτέλεσεν ὁ Ἰησοῦς τοὺς λόγους τούτους, μετ- 1
 ἔρην ἀπὸ τῆς Γαλιλαίας καὶ ἦλθεν εἰς τὰ ὄρια τῆς Ἰουδαίας 1
 πέραν τοῦ Ἰορδάνου. ² καὶ ἠκολούθησαν αὐτῷ ὄχλοι πολλοί, καὶ ²
 ἐθεράπευσεν αὐτούς ἐκεῖ.

Καὶ προσῆλθον αὐτῷ οἱ Φαρισαῖοι πειράζοντες αὐτὸν καὶ ³
 λέγοντες· Εἰ ἐξέστι ἀνθρώπων ἀπολύσαι τὴν γυναῖκα αὐτοῦ κατὰ ³
 πᾶσαν αἰτίαν; ⁴ ὁ δὲ ἀποκριθεὶς εἶπεν· Οὐκ ἀνέγνωτε, ὅτι ὁ ⁴

⁵ ^{Gn. 1, 27.} ποιήσας ἀπ' ἀρχῆς ἄρσεν καὶ θῆλυ ἐποίησεν αὐτούς; ⁵ καὶ εἶπεν· ⁵
^{Gn. 2, 24.} Ἐνεκα τούτου καταλείψει ἄνθρωπος τὸν πατέρα καὶ τὴν μητέρα

28. Rc. Kn. Sz. ἀπόδος μοι. — Rc. ὅ, τι ὀφείλ.

29. Rc. Sz. ὁ σύνδ. α. εἰς τοὺς πόδας αὐτοῦ, qu. Kn. (—). —
 Ln. ἐπ' ἐμέ. — Rc. καὶ πάντα ἀποδ., qd Kn. et Ln. (—).

30. Hab. πᾶν τὸ ὀφείλ. C al. It.² al. Chrys.

31. Ln. ἰδόντες οὖν. — Ln. κυρίῳ ἑαυτῶν.

34. Rc. Kn. Sz. τὸ ὀφείλ. αὐτῷ.

35. Rc. Kn. Sz. ὁ ἐπουράνιος. — Rc. Sz. in v. fine add. τὰ παραπτώ-
 ματα αὐτῶν, qu. Kn. (—).

Cap. XIX. 3. Ln. om. οἱ ante Φαρσ. — Rc. Kn. Sz. x. λέγοντ. αὐτῷ. —
 Ln. om. ἀνθρώπων.

4. Rc. Kn. Sz. εἶπεν αὐτοῖς. — Hab. ὁ κτίσας B al. Copt. al. Or. (2)
 Ath. al.

5. Hab. πατέρα αὐτοῦ CE al. m. Syr. utr. al.; hab. μητέρ. αὐτοῦ
 E al. Syr. utr. al. Ath. al.

καὶ κολληθήσεται τῇ γυναικὶ αὐτοῦ, καὶ ἔσονται οἱ δύο εἰς σάρκα
 6 μίαν. ⁶ ὥστε οὐκέτι εἰσὶν δύο, ἀλλὰ σὰρξ μία. ὁ ὄν ὁ θεός
 7 συνέζευξεν, ἄνθρωπος μὴ χωριζέτω. ⁷ λέγουσιν αὐτῷ. Τί ὄν ^{Dt. 24, 1. Mt. 5, 31.}
 Μωϋσῆς ἐνετείλατο δοῦναι βιβλίον ἀποστασίῳ καὶ ἀπολύσαι; ⁸
 8 ⁸ λέγει αὐτοῖς· ὅτι Μωϋσῆς πρὸς τὴν σκληροκαρδίαν ὑμῶν ἐπέ-
 9 τρεψεν ὑμῖν ἀπολύσαι τὰς γυναῖκας ὑμῶν· ἀπ' ἀρχῆς δὲ οὐ γέ-
 9 γονεν οὕτως. ⁹ λέγω δὲ ὑμῖν, ὅς ἂν ἀπολύσῃ τὴν γυναῖκα αὐτοῦ ^{Mt. 5, 32.}
 μὴ ἐπὶ πορνείᾳ καὶ γαμῆσῃ ἄλλην, μοιχάται· καὶ ὁ ἀπολελυμένην
 10 γαμήσας μοιχάται. ¹⁰ λέγουσιν αὐτῷ οἱ μαθηταὶ αὐτοῦ· Εἰ οὕτως
 11 ἐστὶν ἡ αἰτία τοῦ ἀνθρώπου μετὰ τῆς γυναίκος, οὐ συμφέρει γαμή-
 11 σαι. ¹¹ ὁ δὲ εἶπεν αὐτοῖς· Οὐ πάντες χωροῦσιν τὸν λόγον τούτον,
 12 ἀλλ' οἷς δέδοται. ¹² εἰσὶν γὰρ εὐνοῦχοι οἷτινες ἐκ κοιλίας μητρὸς
 ἐγεννήθησαν οὕτως, καὶ εἰσιν εὐνοῦχοι οἷτινες ἐννοχίσθησαν ὑπὸ
 τῶν ἀνθρώπων, καὶ εἰσιν εὐνοῦχοι οἷτινες ἐννοχίσαν ἑαυτοὺς διὰ
 τὴν βασιλείαν τῶν οὐρανῶν. ὁ δυνάμενος χωρεῖν χωρεῖτω.
 13 Τότε προσηρέθησαν αὐτῷ παιδία, ἵνα τὰς χεῖρας ἐπιθῇ ^{Mc. 10, 13-16. Mt. 18, 15-17.}
 14 αὐτοῖς καὶ προσεύξεται· οἱ δὲ μαθηταὶ ἐπετίμησαν αὐτοῖς. ¹⁴ ὁ ἰ. c. 18, 15-17.
 δὲ Ἰησοῦς εἶπεν· Ἄφετε τὰ παιδία καὶ μὴ κωλύετε αὐτὰ εἰσεῖν
 15 πρὸς με· τῶν γὰρ τοιούτων ἐστὶν ἡ βασιλεία τῶν οὐρανῶν. ¹⁵ καὶ
 ἐπιθεῖς αὐτοῖς τὰς χεῖρας ἐπορεύθη ἐκεῖθεν.
 16 Καὶ ἰδοὺ, εἰς προσελθῶν εἶπεν αὐτῷ· Διδάσκαλε, τί ἀγα- ^{Mc. 10, 17-22. Le. 18, 18-23.}
 17 θὸν ποιήσω, ἵνα σχῶ ζωὴν αἰώνιον; ¹⁷ ὁ δὲ εἶπεν αὐτῷ· Τί με
 ἐρωτᾷς περὶ τοῦ ἀγαθοῦ; εἰς ἐστὶν ὁ ἀγαθός. εἰ δὲ θέλεις εἰς τὴν
 18 ζωὴν εἰσελθεῖν, τήρει τὰς ἐντολάς. ¹⁸ λέγει αὐτῷ· Ποίας; ὁ δὲ
 Ἰησοῦς εἶπεν· Τὸ οὐ φονεύσεις, οὐ μοιχεύσεις, οὐ κλέψεις, οὐ ^{Ex. 20, 12-15. et l.v. 19, 18.}
 19 ψευδομαρτυρήσεις, ¹⁹ τίμα τὸν πατέρα καὶ τὴν μητέρα, καὶ ἀγα-
 20 πῆσεις τὸν πλησίον σου ὡς σεαυτόν. ²⁰ λέγει αὐτῷ ὁ νεανίσκος·

5. Rc. Kn. Sz. προσκολληθ. — 7. Rc. Kn. Sz. ἀπολύσ. αὐτήν.
 9. Rc. Sz. εἰ μὴ ἐπὶ π. . . Ln. παρεκτός λόγον πορνείας. — Om. καὶ ὁ ἀπολελ. γαμ. μοιχάται DLS al. m. Ct. It.⁸ Sah.
 11. Ln. λόγ. (τοῦτον).
 14. Hab. εἶπεν αὐτοῖς CDL al. Syr. Vg. Ct. It.⁵ al. m. Chrs.
 16. Rc. Kn. Sz. Διδάσκ. ἀγαθὲ. — Rc. Kn. Sz. ἵνα ἔχω.
 17. Rc. Kn. Sz. Τί με λέγεις ἀγαθόν; οὐδεὶς ἀγαθός εἰ μὴ εἰς ὁ θεός. — Rc. Kn. Sz. τήρησον.
 19. Rc. τὸν πατέρα σου. — om. καὶ ἀγαπήσεις usque σεαυτόν Syr. hr. et omitti vult Or.

XX.

1 Ὅμοια γάρ ἐστιν ἡ βασιλεία τῶν οὐρανῶν ἀνθρώπων οἰκοδε-
 σπότῃ, ὅστις ἐξῆλθεν ἅμα πρωτὶ μισθῶσασθαι ἐργάτας εἰς τὸν
 2 ἀμπελῶνα αὐτοῦ. ² συμφωνήσας δὲ μετὰ τῶν ἐργατῶν ἐκ δηνα-
 ρίου τὴν ἡμέραν ἀπέστειλεν αὐτοὺς εἰς τὸν ἀμπελῶνα αὐτοῦ.
 3 ³ καὶ ἐξελθὼν περὶ τρίτην ὥραν εἶδεν ἄλλους ἐστῶτας ἐν τῇ ἀγορᾷ
 4 ἀργούς· κακείνοις εἶπεν· ⁴ Ἐπάγετε καὶ ὑμεῖς εἰς τὸν ἀμπελῶνα,
 5 καὶ ὁ ἐὼν ἢ δίκαιον, δώσω ὑμῖν. ⁵ οἱ δὲ ἀπήλθον. πάλιν δὲ ἐξελ-
 6 θὼν περὶ ἕκτην καὶ ἐνάτην ὥραν ἐποίησεν ὡσαύτως. ⁶ περὶ δὲ
 τὴν ἑνδεκάτην ἐξελθὼν εὗρεν ἄλλους ἐστῶτας καὶ λέγει αὐτοῖς·
 7 Τί ὧδε ἐστήκατε ὅλην τὴν ἡμέραν ἀργοί; ⁷ λέγουσιν αὐτῷ· ὅτι
 οὐδεὶς ἡμᾶς ἐμισθῶσατο. λέγει αὐτοῖς· Ἐπάγετε καὶ ὑμεῖς εἰς τὸν
 8 ἀμπελῶνα. ⁸ ὄψις δὲ γενομένης λέγει ὁ κύριος τοῦ ἀμπελῶνος
 τῷ ἐπιτρόπῳ αὐτοῦ· Κάλεσον τοὺς ἐργάτας καὶ ἀπόδος αὐτοῖς
 9 τὸν μισθόν, ἀρχάμενος ἀπὸ τῶν ἑσχάτων ἕως τῶν πρώτων. ⁹ καὶ
 10 ἐλθόντες οἱ περὶ τὴν ἑνδεκάτην ὥραν ἔλαβον ἀνά δηνάριον. ¹⁰ καὶ
 ἐλθόντες οἱ πρώτοι ἐνόμισαν, ὅτι πλεῖον λήψονται· καὶ ἔλαβον
 11 καὶ αὐτοὶ ἀνά δηνάριον. ¹¹ λαβόντες δὲ ἐγόγγυζον κατὰ τοῦ οἰκο-
 12 δεσπότου ¹² λέγοντες· Οὗτοι οἱ ἔσχατοι μίαν ὥραν ἐποίησαν, καὶ
 ἴσους αὐτοὺς ἡμῖν ἐποίησας τοῖς βασιτάσασιν τὸ βῆρος τῆς ἡμέρας
 13 καὶ τὸν καύσωνα; ¹³ ὁ δὲ ἀποκριθεὶς εἶπεν ἐνὶ αὐτῶν· Ἐταῦρε,
 14 οὐκ ἀδικῶ σε· οὐχὶ δηναρίου συνεφωνήσάς μοι; ¹⁴ ἄρον τὸ σὸν
 15 καὶ ὑπάγε. Θέλω δὲ τούτῳ τῷ ἑσχάτῳ δοῦναι ὡς καὶ σοί· ¹⁵ ἢ
 οὐκ ἐξεστὶν μοι ὁ θελῶ ποιῆσαι ἐν τοῖς ἑμοῖς; εἰ ὁ ὀφθαλμὸς σου

Cap. XX. 2. Hab. καὶ συμφων. EFGHKMVX al. pm.

3. Rc. τὴν τρίτην ὥραν.

4. Hab. ἀμπελ. μου 13. al. m. Vg. ms. It.⁸. al. m. Chrs. al.

5. πάλιν δέ c. BCDL al. Syr. Ct. Vg. It.⁵. al. m. Cyr. . . Rc. Kn. Sz. Ln. om. δέ.

6. Rc. Kn. Sz. ἑνδεκ. ὥραν. — Rc. Sz. ἐστῶτας ἀργούς, qd Kn. (—).

7. Ln. ἀμπελ. (μου). . . Rc. Kn. Sz. ἀμπελ., καὶ ὁ ἐὼν ἢ δίκαιον, λήψεσθε [qu. om. c. BDLZ al. Vg. It. (exc. 3.) Ct. al. Or. al.]. . . pro λήψεσθε h. δώσω ὑμῖν Syr. hr. Copt. al.

9. Ln. ἐλθόντες θέ. . . h. ἐλθ. οὐν D al. It. Ct. Vg.

10. Rc. Kn. Sz. ἐλθόντες δέ. — Rc. Kn. Sz. πλείονα.

13. Pro συνεφων. μοι h. συνεφωνήσάς σοι I/Z Copt. al. Or. (1.) al.

15. Ln. om. ἢ ante οἶκ. — Rc. Sz. Ln. pro εἰ [c. B** (plane om. B*) HS al. pl. It. (exc. 1.) Vg. al. Chrs. al.] hab. ἢ ὁ ὀφθ. . . ἢ εἰ Aru. e

ποτηρός ἐστίν, ὅτι ἐγὼ ἀγαθός εἰμι; ¹⁶ οὕτως ἔσονται οἱ ἔσχατοι ¹⁶ πρῶτοι καὶ οἱ πρῶτοι ἔσχατοι.

Mc. 10, 32-34. **I. c. 18, 31-33.** Καὶ ἀναβαίνων ὁ Ἰησοῦς εἰς Ἱεροσόλυμα παρέλαβεν τοὺς ¹⁷ δώδεκα καὶ ἰδίαν ἐν τῇ ὁδῷ καὶ εἶπεν αὐτοῖς· ¹⁸ Ἴδού, ἀναβαί- ¹⁸ νομεν εἰς Ἱεροσόλυμα, καὶ ὁ υἱὸς τοῦ ἀνθρώπου παραδοθήσεται τοῖς ἀρχιερεῦσιν καὶ γραμματεῦσιν· καὶ κατακρινούσιν αὐτὸν θανάτῳ, ¹⁹ καὶ παραδώσουσιν αὐτὸν τοῖς ἔθνεσιν εἰς τὸ ἐμπαίζεαι ¹⁹ καὶ μαστιγῶσαι καὶ σταυρῶσαι· καὶ τῇ τρίτῃ ἡμέρᾳ ἐγερθήσεται.

Mc. 10, 35-45. Τότε προσῆλθεν αὐτῷ ἡ μήτηρ τῶν υἱῶν Ζεβεδαιου μετὰ ²⁰ τῶν υἱῶν αὐτῆς, προσκυνούσα καὶ αἰτούσα τι παρ' αὐτοῦ. ²¹ ὁ δὲ ²¹ δὲ εἶπεν αὐτῇ· Τί θέλεις; λέγει αὐτῷ· Εἰπέ, ἵνα καθίσωσιν οὗτος οἱ δύο υἱοὶ μου εἰς ἐκ δεξιῶν σου καὶ εἰς ἐξ ἐωννύμων σου ἐν τῇ βασιλείᾳ σου. ²² ἀποκριθεὶς δὲ ὁ Ἰησοῦς εἶπεν· Οὐκ οἴδατε τί ²² αἰτεῖσθε. δύνασθε πιεῖν τὸ ποτήριον ὃ ἐγὼ μέλλω πίνειν; λέγου- ²³ σιν αὐτῷ· Δυνάμεθα. ²³ λέγει αὐτοῖς· Τὸ μὲν ποτήριόν μου πίε- ²³ σθε, τὸ δὲ καθίσει ἐκ δεξιῶν μου καὶ ἐξ ἐωννύμων οὐκ ἔστιν ἐμὸν δοῦναι, ἀλλ' οἷς ἠτοίμασται ὑπὸ τοῦ πατρὸς μου. ²⁴ καὶ ²⁴ ἀκούσαντες οἱ δέκα ἠγαπάκησαν περὶ τῶν δύο ἀδελφῶν. ²⁵ ὁ δὲ ²⁵ 25

I. c. 22, 25-27. Ἰησοῦς προσκαλεσάμενος αὐτοὺς εἶπεν· Οἴδατε, ὅτι οἱ ἀρχοντες ²⁶ τῶν ἐθνῶν κατακυριεύουσιν αὐτῶν καὶ οἱ μεγάλοι κατεξουσιάζου- ²⁶ σιν αὐτῶν. ²⁶ οὐχ οὕτως ἔσται ἐν ὑμῖν· ἀλλ' ὅς ἐάν θῆλῃ ἐν ὑμῖν ²⁶ **Mc. 9, 11.** μέγας γενέσθαι, ἔσται ὑμῶν διάκονος· ²⁷ καὶ ὅς ἐάν θῆλῃ ἐν ὑμῖν ²⁷ 27

16. Rc. Kn. Sz. Ln. in v. fine add. πολλοὶ γὰρ εἰσιν κλητοί, ὅλοι-
γοι δὲ ἐκλεκτοί, qu. om. c. BLZ 36. Copt. Sah. [cf. Mt. 22, 14.]
17. Rc. Kn. Sz. Ln. τ. δώδεκα μαθητάς, qd om. c. DL al. Cl. al.
Or. (4). — Ln. καὶ ἐν τ. ὁδῷ εἶπ. . . om. ἐν τῇ ὁδῷ Vg. It.⁷ al. Hil.
19. ἐγερθῆσ. c. LZ al. Or. . . Rc. Kn. Sz. Ln. ἀναστήσεται.
20. Ln. ἀπ' αὐτοῦ.
21. Ln. om. οὗτος. — Ln. post δεξιῶν om. σου. . . Rc. post ἐωννύμ. om. σου.
22. Rc. Sz. post πίνειν add. ἡ (καὶ Rc.) τὸ βάπτισμα, ὃ ἐγὼ βα-
πτίζομαι, βαπτισθῆναι, qu. Kn. (—) [cf. Mc. 10, 38. 39.]
23. Rc. Kn. Sz. Καὶ λέγει α. — Rc. Sz. post πίεσθε add. καὶ τὸ βά-
πτισμα, ὃ ἐγὼ βαπτ., βαπτισθήσεσθε, qu. Kn. (—). — Hab.
ἡ ἐξ ἐωνν. L al. Sah. Or. Bas. al. — Rc. Kn. Sz. ἐωννύμ. μου. — Ante
δοῦναι h. τοῦτο CD al. m. Syr. p. Sax.
24. Hab. Ἀκούσ. δὲ BLZ al. Syr. al. Or.
26. Rc. οὐχ οὗτ. δέ. — Ln. ἐστὶν ἐν ἡμῖν. — Rc. Kn. Sz. pro ἔσται
ἡμῶν v. 26. et 27. hab. ἴστω ἡμ.

28 εἶναι πρῶτος, ἔσται ὑμῶν δοῦλος· ²⁸ ὥσπερ ὁ υἱὸς τοῦ ἀνθρώπου οὐκ ἤλθεν διακονηθῆναι, ἀλλὰ διακονῆσαι καὶ δοῦναι τὴν ψυχὴν αὐτοῦ λύτρον ἀντὶ πολλῶν.

29 Καὶ ἐκπορευομένων αὐτῶν ἀπὸ Ἱεριχῶ ἠκολούθησεν αὐτῶν ^{Mc. 10, 46-52, Lc. 18, 35-43.}
 30 ὄχλος πολὺς. ³⁰ καὶ ἰδοὺ, δύο τυφλοὶ καθήμενοι παρὰ τὴν ὁδόν· ἀκούσαντες, ὅτι Ἰησοῦς παράγει, ἔκραξαν λέγοντες· Ἐλέησον ἡμᾶς,
 31 κύριε, υἱὸς Δαβὶδ. ³¹ ὁ δὲ ὄχλος ἐπετίμησεν αὐτοῖς, ἵνα σιωπήσωσιν. οἱ δὲ μείζον ἐκραζον λέγοντες· Ἐλέησον ἡμᾶς, κύριε, υἱὸς
 32 Δαβὶδ. ³² καὶ σίας ὁ Ἰησοῦς ἐφώνησεν αὐτοὺς καὶ εἶπεν· Τί θέ
 33 λετε ποιῆσω ὑμῖν; ³³ λέγουσιν αὐτῶ· Κύριε, ἵνα ἀνοιχθῶσιν
 34 ἡμῶν οἱ ὀφθαλμοί. ³⁴ σπλαγχνισθεὶς δὲ ὁ Ἰησοῦς ἤψατο τῶν ὀφθαλμῶν αὐτῶν· καὶ εὐθέως ἀνέβλεψαν καὶ ἠκολούθησαν αὐτῶ.

XXI.

1 Καὶ ὅτε ἤγγισαν εἰς Ἱεροσόλυμα καὶ ἦλθον εἰς Βηθφαγῆ ^{Mc. 11, 1-10, Lc. 19, 29-38, Jo. 12, 12-15.}
 2 πρὸς τὸ ὄρος τῶν ελαιῶν, τότε ὁ Ἰησοῦς ἀπέστειλεν δύο μαθη
 2 τὰς ² λέγων αὐτοῖς· Πορεύεσθε εἰς τὴν κώμην τὴν ἀπέναντι ὑμῶν καὶ εὐρήσετε ὄνον δεδεμένην καὶ πῶλον μετ' αὐτῆς· λύσαντες
 3 ἀγετέ μοι. ³ καὶ ἐάν τις ὑμῖν εἴπῃ τι, εἰρεῖτε· ὅτι ὁ κύριος αὐτῶν
 4 χρεῖαν ἔχει. εὐθέως δὲ ἀποστέλλει αὐτούς. ⁴ τοῦτο δὲ γέγονεν,
 5 ἵνα πληρωθῇ τὸ ῥηθὲν διὰ τοῦ προφήτου λέγοντος· ⁵ Εἶπατε τῇ ^{Zch. 9, 9.}
 6 βεβηκῶς ἐπὶ ὄνον καὶ πῶλον, υἱὸν ὑποζυγίου. ⁶ πορευθέντες δὲ οἱ

28. Post v. 28. add. Ὑμῶς δὲ ζητεῖτε ἐκ μικροῦ αὐξῆσαι καὶ ἐκ μείζονος ἐλαττον εἶναι. εἰσερχόμενοι δὲ καὶ παρακληθέντες διυπνήσαι μὴ ἀνακλινεσθαι εἰς τὸν ἐξέχοντα τόπους etc. etc. (tere qu. Lc. hab. 14, 8 sqq.) D Ct. It.^b al. Hil. al. (diff. inter se).

31. LN. ἔκραξαν. — 32. LN. (ἵνα) ποιήσω.

33. LN. ἀνοιχθῶσιν οἱ ὀφθ. ἡμῶν.

34. LN. τῶν ὀμμάτων α. — RC. KN. Sz. post ἀνέβλ. add. αὐτῶν οἱ ὀφθαλμοί [om. c. BDLZ al. m. Syr. hr. Vg. Ct. It. al. m. Or. al.].

Cap. XXI. 1. Hab. Βηθσφαγῆ (s. -γῆν) BFKX al. pm. Just. al. . . al. aliter. — LN. εἰς τ. ὄρος.

2. RC. KN. Sz. πορεύθητε et ἀγάγετε. — LN. κατέναντι. — RC. KN. Sz. LN. κ. εὐθέως εὐρήσ. qd om. c. 64. It.^b al. Chrs. . . εὐθύς LZ Or.

3. RC. LN. ἀποστέλλει.

4. RC. KN. Sz. τ. δ. ὄλον γίγ. — Hab. ἵπὸ τ. πρ. LZ al.

5. Om. καὶ ante ἐπιβιβ. D al. Ct. cdd. It. Vg. al. — LN. κ. ἐπὶ πῶλον.

μαθηταὶ ἐποίησαν καθὼς προσέταξεν αὐτοῖς ὁ Ἰησοῦς, ⁷ καὶ ἦγαγον τὴν ὄνον καὶ τὸν πῶλον, καὶ ἐπέθηκαν ἐπ' αὐτῶν τὰ ἱμάτια αὐτῶν· καὶ ἐπενάθισεν ἐπάνω αὐτῶν. ⁸ ὁ δὲ πλεῖστος ὄχλος ἔστρωσαν ἑαυτῶν τὰ ἱμάτια ἐν τῇ ὁδῷ· ἄλλοι δὲ ἔκοπτον κλάδους ἀπὸ τῶν δένδρων καὶ ἐστρώννον ἐν τῇ ὁδῷ. ⁹ οἱ δὲ ὄχλοι οἱ προ-
 *Ps. 118, 26. ἀγοντες καὶ οἱ ἀκολουθοῦντες ἔκραζον λέγοντες· Ὠσαννὰ τῷ υἱῷ Δαυὶδ, εὐλογημένος ὁ ἐρχόμενος ἐν ὀνόματι κυρίου, ὡσαννὰ ἐν τοῖς ὑψίστοις. ¹⁰ καὶ εἰσελθόντος αὐτοῦ εἰς Ἱερουσόλυμα εἰσείσθη ἡ πᾶσα ἡ πόλις λέγουσα· Τίς ἐστὶν οὗτος; ¹¹ οἱ δὲ ὄχλοι ἔλεγον· Ὁτός ἐστιν Ἰησοῦς ὁ προφήτης ὁ ἀπὸ Ναζαρετ τῆς Γαλιλαίας.
 Mc. 11, 15-17. Καὶ εἰσῆλθεν ὁ Ἰησοῦς εἰς τὸ ἱερόν τοῦ θεοῦ καὶ ἐξέβαλεν πάντα τοὺς πωλοῦντας καὶ ἀγοράζοντας ἐν τῷ ἱερῷ, καὶ τὰς τραπέζας τῶν κολλυβιστῶν κατέστρεψε καὶ τὰς καθέδρας τῶν πωλούντων τὰς περιστεράς· ¹³ καὶ λέγει αὐτοῖς· Γέγραπται· Ὁ οἶκος μου οἶκος προσευχῆς κληθήσεται· ὑμεῖς δὲ αὐτὸν ποιεῖτε οἶκόν μου οἶκος ἐπιθέσεων· ¹⁴ καὶ προσῆλθον αὐτῷ τυφλοὶ καὶ χωλοὶ ἐν τῷ ἱερῷ, καὶ ἐθεράπευσεν αὐτούς· ¹⁵ ἰδόντες δὲ οἱ ἀρχιερεῖς καὶ οἱ γραμματεῖς· τὰ θανάσια ἃ ἐποίησεν καὶ τοὺς παῖδας κρούοντας ἐν τῷ ἱερῷ καὶ λέγοντας· Ὠσαννὰ τῷ υἱῷ Δαυὶδ, ἠγανάκτησαν· ¹⁶ καὶ εἶπον αὐτῷ· Ἀκούεις τί οὗτοι λέγουσιν; ὁ δὲ Ἰησοῦς λέγει ¹⁷ αὐτοῖς· Ναί· οὐδέποτε ἀνέγνωτε· Ἐκ στόματος νηπίων καὶ θηλαζόντων κατηρτίσω αἶνον; ¹⁷ καὶ καταλιπὼν αὐτούς ἐξῆλθεν ἔξω τῆς πόλεως εἰς Βηθανίαν καὶ ἠύλισθη ἐκεῖ.

Mc. 11, 12-14. et 19-21. Προεὶς δὲ ἐπανάγων εἰς τὴν πόλιν ἐπέειπεν. ¹⁹ καὶ ἰδὼν

6. ἐποίησαν etc. καὶ ἦγαγ. c. D al. Vg. It. . . Rc. Kn. Sz. Ln. καὶ ποιήσαντες etc. ἦγαγον.
 7. Rc. Kn. Sz. ἐπέθηκαν ἐπάνω αὐτ. — Ln. τ. ἱμάτ. (αὐτῶν). — Rc. ἐπενάθισαν. — om. ultimum αὐτῶν Vg. It.² Or. (1). . . hab. αὐτοῦ D Ct. Syr. hr. It. edd. m.
 9. Ln. οἱ προάγ. αὐτόν.
 11. Ln. ὁ προφήτ. Ἰησοῦς. — Hab. οἱ δὲ πολλοί (D) et πολλοὶ δέ et οἱ πολλοὶ δέ.
 12. Ln. om. ὁ ante Ἰησ. et τοῦ θεοῦ post τὸ ἱερόν.
 13. Pro ποιεῖτε [c. Bl. al. Or. (2) Eus.] hab. Rc. Kn. Sz. ἐποιήσατε. . . h. πεποιήκατε 1. Or. (2).
 15. Ln. τοὺς κρούοντας.
 18. Hab. παράγων D Ct. It.⁶ . . ἐπαναγαγών B*.

συκῆν μίαν ἐπὶ τῆς ὁδοῦ ἦλθεν ἐπ' αὐτήν, καὶ οὐδὲν εὗρεν ἐν
 αὐτῇ εἰ μὴ φύλλα μόνον· καὶ λέγει αὐτῇ· Μηκέτι ἐκ σοῦ καρπὸς
 20 γένηται εἰς τὸν αἰῶνα. καὶ ἐξηράνθη παραχρῆμα ἡ συκῆ. ²⁰ καὶ
 ἰδόντες οἱ μαθηταὶ ἐθαύμασαν λέγοντες· Πῶς παραχρῆμα ἐξη-
 21 ράνθη ἡ συκῆ. ²¹ ἀποκριθεὶς δὲ ὁ Ἰησοῦς εἶπεν αὐτοῖς· Ἀμὴν
 λέγω ὑμῖν, ἐὰν ἔχητε πίστιν καὶ μὴ διακριθῆτε, οὐ μόνον τὸ τῆς
 συκῆς ποιήσετε, ἀλλὰ κἂν τῷ ὄρει τοῦτῳ εἰπῆτε· Ἀρθῆτι καὶ
 22 βλήθητι εἰς τὴν θάλασσαν, γένησεται. ²² καὶ πάντα ὅσα ἐὰν αἰ-
 τήσῃτε ἐν τῇ προσευχῇ πιστεύοντες λήψετε.
 23 Καὶ ἐλθόντι αὐτῷ εἰς τὸ ἱερόν, προσῆλθον αὐτῷ οἱ ἀρχιερεῖς Mc. 11,
 καὶ οἱ πρεσβύτεροι τοῦ λαοῦ λέγοντες· Ἐν ποίᾳ ἐξουσίᾳ ταῦτα 27-33 }
 24 ποιεῖς; καὶ τίς σοι ἐδωκεν τὴν ἐξουσίαν ταύτην; ²⁴ ἀποκριθεὶς δὲ 1-8. }
 ὁ Ἰησοῦς εἶπεν αὐτοῖς· Ἐρωτήσω καγὼ ὑμᾶς ἓνα λόγον· ὃν ἐὰν
 25 εἰπῆτέ μοι, καγὼ ὑμῖν ἐρωῶ, ἐν ποίᾳ ἐξουσίᾳ ταῦτα ποιῶ. ²⁵ τὸ
 βάπτισμα τὸ Ἰωάννου πόθεν ἦν; ἐξ οὐρανοῦ ἢ ἐξ ἀνθρώπων; οἱ
 26 δὲ διελογίζοντο παρ' ἑαυτοῖς λέγοντες· ²⁶ Ἐὰν εἰπώμεν· Ἐξ οὐρα-
 νοῦ, ἐρεῖ ἡμῖν· Διὰ τί οὖν οὐκ ἐπιστεύσατε αὐτῷ; ἐὰν δὲ εἰπώμεν·
 Ἐξ ἀνθρώπων, φοβούμεθα τὸν ὄχλον· πάντες γὰρ ὡς προφήτην
 27 ἔχουσιν τὸν Ἰωάννην. ²⁷ καὶ ἀποκριθέντες τῷ Ἰησοῦ εἶπον· Οὐκ
 οἶδαμεν. ἔφη αὐτοῖς καὶ αὐτός· Οὐδὲ ἐγὼ λέγω ὑμῖν, ἐν ποίᾳ
 28 ἐξουσίᾳ ταῦτα ποιῶ. ²⁸ Τί δὲ ὑμῖν δοκεῖ; ἄνθρωπος εἶχεν δύο
 τέκνα, καὶ προσελθὼν τῷ πρώτῳ εἶπεν· Τέκνον, ὕπαγε σήμερον
 29 ἐργάζου ἐν τῷ ἀμπελῶνι. ²⁹ ὁ δὲ ἀποκριθεὶς εἶπεν· Οὐ θέλω.
 30 ὕστερον δὲ μεταμεληθεὶς ἀπήλθεν. ³⁰ καὶ προσελθὼν τῷ ἑτέρῳ
 εἶπεν ὡσαύτως. ὁ δὲ ἀποκριθεὶς εἶπεν· Ἐγὼ, κύριε· καὶ οὐκ
 31 ἀπήλθεν. ³¹ τίς ἐκ τῶν δύο ἐποίησεν τὸ θέλημα τοῦ πατρὸς;
 λέγουσιν· Ὁ ὕστερος. λέγει αὐτοῖς ὁ Ἰησοῦς· Ἀμὴν λέγω ὑμῖν,

19. LN. Οὐ μηκέτι. — 20. Om. in fine ἡ συκῆ 248. Vg. It.⁷ Hier.

23. LN. καὶ ἐλθόντος αὐτοῦ [c. BCDL al. Or. (2.)]. — RC. KN. Sz. LN. προσῆλθ. αὐτῷ δ. ἐδάσκοντε, qd om. c. Ev. 64. It. (exc. 2.)

24. LN. om. δέ post ἀποκριθεὶς.

25. RC. KN. Sz. om. τὸ ante Ἰωάνν. — LN. ἐν ἑαυτοῖς.

26. Om. οὖν DL al. Syr. Vg. ma. Ct. It.³ al. Or.

28. LN. ἀνθρώπων. τ. ε. — RC. KN. Sz. LN. post ἀμπελ. add. μου, qd om. c. DKLM al. m. Syr. utr. et hr. It. (exc. 7.) Ct. al. Or. (in textu) Chrs.

29. LN. ὕστερ. (δέ). — 30. LN. προσελθ. δέ. — RC. LN. τῷ δευτέρῳ.

31. RC. KN. Sz. λέγουσιν αὐτῷ. — RC. KN. Sz. pro ὁ ὕστερ. hab. ὁ πρώ-

ὅτι οἱ τελῶναι καὶ αἱ πόρναι προάγουσιν ὑμᾶς εἰς τὴν βασιλείαν
 τοῦ θεοῦ. ²² ἦλθεν γὰρ Ἰωάννης πρὸς ὑμᾶς ἐν ὁδῷ δικαιοσύνης, ³²
 καὶ οὐκ ἐπιστευσατε αὐτῷ· οἱ δὲ τελῶναι καὶ αἱ πόρναι ἐπίστευ-
 σαν αὐτῷ· ὑμεῖς δὲ ἰδόντες οὐδὲ μετεμελήθητε ὑστερον τοῦ πι-
^{Mc. 12,} ¹⁻¹² ^{Lc. 20,} ⁹⁻¹⁹ ^{στυῆσαι αὐτῷ.} ³³ Ἄλλην παραβολὴν ἀκούσατε. ἄνθρωπος ἦν ³³
 οἰκοδεσπότης, ὅστις ἐφύτευσεν ἀμπελῶνα, καὶ φραγμὸν αὐτῷ
 περιέθηκεν καὶ ὠρυξεν ἐν αὐτῷ ληνὸν καὶ ὠκοδόμησεν πύργον,
 καὶ ἐξέδοτο αὐτὸν γεωργοῖς, καὶ ἀπέδημησεν. ³⁴ ὅτε δὲ ἤγγισεν ³⁴
 ὁ καιρὸς τῶν καρπῶν, ἀπέστειλεν τοὺς δούλους αὐτοῦ πρὸς τοὺς
 γεωργοὺς λαβεῖν τοὺς καρποὺς αὐτοῦ. ³⁵ καὶ λαβόντες οἱ γεωργοὶ ³⁵
 τοὺς δούλους αὐτοῦ, ὃν μὲν ἔδειραν, ὃν δὲ ἀπέκτειναν, ὃν δὲ ἐλι-
 θοβόλησαν. ³⁶ πάλιν ἀπέστειλεν ἄλλους δούλους πλείονας τῶν ³⁶
 πρῶτων· καὶ ἐποίησαν αὐτοῖς ὡσαύτως. ³⁷ ὑστερον δὲ ἀπέστειλεν ³⁷
 πρὸς αὐτοὺς τὸν υἱὸν αὐτοῦ λέγων· Ἐντραπήσομαι τὸν υἱὸν μου.
³⁸ οἱ δὲ γεωργοὶ ἰδόντες τὸν υἱὸν εἶπον ἐν ἑαυτοῖς· Οὗτός ἐστιν ὁ ³⁸
 κληρονόμος· δεῦτε, ἀποκτείνωμεν αὐτὸν καὶ σχῶμεν τὴν κληρονο-
 μίαν αὐτοῦ. ³⁹ καὶ λαβόντες αὐτὸν ἐξέβαλον ἔξω τοῦ ἀμπελῶνος ³⁹
 καὶ ἀπέκτειναν. ⁴⁰ ὅταν οὖν ἔλθῃ ὁ κύριος τοῦ ἀμπελῶνος, ⁴⁰
 τί ⁴⁰ ποιήσει τοῖς γεωργοῖς ἐκείνοις; ⁴¹ λέγουσιν αὐτῷ· Κακοὺς κακῶς ⁴¹
 ἀπολέσει αὐτούς καὶ τὸν ἀμπελῶνα ἐκδώσεται ἄλλοις γεωργοῖς,
 οἵτινες ἀποδώσουσιν αὐτῷ τοὺς καρποὺς ἐν τοῖς καιροῖς αὐτῶν.
⁴² λέγει αὐτοῖς ὁ Ἰησοῦς· Οὐδέποτε ἀνέγνωτε ἐν ταῖς γραφαῖς· ⁴²
^{Ft. 118,} ^{22. 22.} Αἶθρον ὃν ἀπεδοκίμασαν οἱ οἰκοδομοῦντες, οὗτος ἐγενήθη εἰς κε-
 φαλήν γωνίας· παρὰ κυρίου ἐγένετο αὕτη καὶ ἐστὶν θαναταστὴ ἐν

τος... hab. ὁ Ἰσραήλ D Ct. Vg. ms. It. (exc. 5.) Hi ἔσχατ. hab. non mu-
 tatis iis qu. antecd.; sed B (ὑστερος) al. Syr. hr. al. Pseud - Ath. al.
 inde a v. 29. sic leg.: Ὁ δὲ ἀποκρ. εἶπεν· Ἐγὼ, κύριε· καὶ οὐκ
 ἐπῆλθεν. 30. καὶ προσελθ. τῷ ἑτέρῳ (δευτέρῳ) εἶπ. ὡς. ὁ δὲ ἀποκρ.
 εἶπεν· Οὐ θέλω· ὑστερον δὲ μεταμ. ἀπῆλθεν εἰς τ. ἀμπ.
 31. τίς etc. λέγ. (αὐτῷ)· Ὁ ἔσχατος (ὑστερος B).

32. Rc. Kx. Sz. pro οὐδέ h. οὐ. — Om. ὑμεῖς δὲ usque αὐτῷ Δ.

33. Rc. ἀνθρωπ. τ. ες.

35. Hab. ὃν δὲ ἐλιθοβόλον, ὃν δὲ ἀπέκτειναν Syr. It.⁵ al. Ir. Lefr. Arn.

37. Om. πρὸς αὐτούς 28. al. Vg. ms. It.⁴ Or. . . h. εἰς αὐτούς 56. al. . . αὐ-
 τοῖς D al. Ct. It.⁵ Ir. al. — Hab. λέγων· ἰσως 61. Syr. Vg. It.⁶ Chrs. Ir. al.

38. Rc. Kx. Sz. καὶ κατὰ σχῶμεν.

39. Hab. ἀπέκτειναν κ. ἐξέβαλον ἔξω τ. ἀμπ. D Ct. It.⁶ Lefr. Juy.

41. Om. αὐτούς Vg. It. al. Ir. al.

43 ὀφθαλμοῖς ἡμῶν; 43 διὰ τοῦτο λέγω ὑμῖν, ὅτι ἀρθήσεται ἀφ'
 ὑμῶν ἡ βασιλεία τοῦ θεοῦ καὶ δοθήσεται ἔθνει ποιοῦντι τοὺς
 45 καρποὺς αὐτῆς. 45 καὶ ἀκούσαντες οἱ ἀρχιερεῖς καὶ οἱ Φαρισαῖοι
 46 τὰς παραβολὰς αὐτοῦ ἔγνωσαν, ὅτι περὶ αὐτῶν λέγει. 46 καὶ ζη-
 τοῦντες αὐτὸν κρατῆσαι ἐφοβήθησαν τοὺς ὄχλους, ἐπεὶ εἰς προφη-
 την αὐτὸν εἶπον.

XXII.

1 Καὶ ἀποκριθεὶς ὁ Ἰησοῦς πάλιν εἶπεν αὐτοῖς ἐν παραβολαῖς Le. 14,
16-24.
 2 λέγων· 2 Ὁμοιώθη ἡ βασιλεία τῶν οὐρανῶν ἀνθρώπῳ βασιλεῖ,
 3 ὅστις ἐποίησεν γάμους τῷ υἱῷ αὐτοῦ. 3 καὶ ἀπέστειλεν τοὺς δού-
 λους αὐτοῦ καλέσαι τοὺς κεκλημένους εἰς τοὺς γάμους· καὶ οὐκ
 4 ἤθελον εἰσεῖν. 4 πάλιν ἀπέστειλεν ἄλλους δούλους λέγων· Εἰπάτε
 τοῖς κεκλημένοις· Ἴδού, τὸ ἀριστόν μου ἠτοίμακα, οἱ ταῦροι μου
 καὶ τὰ σιτιστὰ τεθυμένα καὶ πάντα ἔτοιμα· δεῖτε εἰς τοὺς γά-
 5 μους. 5 οἱ δὲ ἀμελήσαντες ἀπῆλθον, ὃς μὲν εἰς τὸν ἴδιον ἀγρόν,
 6 ὃς δὲ ἐπὶ τὴν ἐμπορίαν αὐτοῦ· 6 οἱ δὲ λοιποὶ κρατήσαντες τοὺς
 7 δούλους αὐτοῦ ἔβρισαν καὶ ἀπέκτειναν. 7 ὁ δὲ βασιλεὺς ἐκεῖνος
 ὠργίσθη, καὶ πέμψας τὰ στρατεύματα αὐτοῦ ἀπόλωσεν τοὺς φο-
 8 ρεῖς ἐκεῖνους καὶ τὴν πόλιν αὐτῶν ἐνέπρησεν. 8 τότε λέγει τοῖς
 δούλοις αὐτοῦ· Ὁ μὲν γάμος ἕτοιμός ἐστιν, οἱ δὲ κεκλημένοι οὐκ
 9 ἦσαν ἄξιοι. 9 πορευεσθε οὖν ἐπὶ τὰς διεξόδους τῶν ὁδῶν, καὶ
 10 ὅσους ἐὰν εὑρητε καλέσατε εἰς τοὺς γάμους. 10 καὶ ἐξεληθόντες οἱ
 11 ροὺς τε καὶ ἀγαθοὺς· καὶ ἐπλήσθη ὁ γάμος ἀνακειμένων. 11 εἰς-

44. Rc. Kn. Sz. Καὶ ὁ πεσὼν ἐπὶ τὸν λίθον τοῦτον συνθλα-
 σθήσεται· ἐφ' ὃν δ' ἂν πέσῃ, λεκμήσει αὐτόν. Ea LN. (—)...
 om. cum D al. Cf. It.⁴ Or. . . in Syr. p. est καὶ πᾶς ὁ πεσ. etc. [cf.
 Lc. 20, 18.].

46. Rc. Kn. Sz. ἐπεὶ δὲ ἡ (ἐπειδὴ LN. quoque) ὡς προφήτ. . . ἐπεὶ c.
 BDL al. Or. (3.) et εἰς c. BL al. Or. (6.).

Cap. XXII. 4. Rc. Kn. Sz. ἠτοίμασα. . . hab. ἠτοίμασται 57. al. Euth.

5. Rc. Kn. Sz. ὁ μὲν etc. ὁ δὲ εἰς τ. ἐμπορ.

7. ὁ δὲ βασ. cum BL al. Copt. al. . . Rc. Kn. ἀκούσας δὲ ὁ βασ. . . LN. ὁ δὲ
 βασ. ἀκούσ. . . Sz. καὶ ἀκούσ. ὁ βασ. — Rc. LN. om. ἐκείνος.

10. Om. ἐκείνοι Arm. . . h. αὐτοῦ D al. Ct. It. (exc. 1.) Vg. Ir. — Pra'
 γάμος h. ὁ νυμφῶν B² L. . . h. τῶν ἀνακειμ. 13. 346.

ελθὼν δὲ ὁ βασιλεὺς θεάσασθαι τοὺς ἀνακειμένους εἶδεν ἐκεῖ
 ἄνθρωπον οὐκ ἐνδεδυμένον ἔνδυμα γάμου· ¹² καὶ λέγει αὐτῷ· ¹²
 Ἔταίρε, πῶς εἰσῆλθες ὧδε μὴ ἔχων ἔνδυμα γάμου; ὁ δὲ ἐφίμωθη.
¹³ τότε εἶπεν ὁ βασιλεὺς τοῖς διακόνοις· *Λήσαντες αὐτοῦ πόδας* ¹³
καὶ χειρὰς ἐβάλετε αὐτὸν εἰς τὸ σκότος τὸ ἑξῆς· ἐκεῖ ἔσται
 Mt. 20, 16. ¹⁴ ὁ κλαυθμὸς καὶ ὁ βρυγμὸς τῶν ὀδόντων. ¹⁴ πολλοὶ γάρ εἰσιν κλη-
 16. *τοί, ὀλγοὶ δὲ ἐκλεκτοί.*

Mc. 12, 13-17. ¹⁵ Τότε πορευθέντες οἱ Φαρισαῖοι συμβούλιον ἔλαβον, ὅπως ¹⁵
 Lc. 20, 20-26. ¹⁶ αὐτὸν παγιδεύσωσιν ἐν λόγῳ. ¹⁶ καὶ ἀποστέλλουσιν αὐτῷ τοὺς ¹⁶
 20-26. ¹⁷ μαθητὰς αὐτῶν μετὰ τῶν Ἡρωδιανῶν λέγοντας· *Διδάσκαλε, οἶ-*
δαμεν, ὅτι ἀληθὴς εἶ καὶ τὴν ὁδὸν τοῦ θεοῦ ἐν ἀληθείᾳ διδά-
σκεις καὶ οὐ μέλει σοι περὶ οὐδενός· οὐ γὰρ βλέπεις εἰς πρόσωπον
ἀνθρώπων. ¹⁷ εἶπὸν οὖν ἡμῖν, τί σοι δοκεῖ; *ἔξοστιν δοῦναι κῆν-*
σον Καίσαρι ἢ οὐ; ¹⁸ γινὼς δὲ ὁ Ἰησοῦς τὴν πονηρίαν αὐτῶν ¹⁸
 εἶπεν· *Τί με πειράζετε, ὑποκριταί;* ¹⁹ ἐπιδειξάτέ μοι τὸ νόμισμα ¹⁹
 τοῦ κῆνσον. οἱ δὲ προσήνεγκαν αὐτῷ δηράριον. ²⁰ καὶ λέγει αὐ- ²⁰
 τοῖς· *Τίνος ἢ εἰκὼν αὕτη καὶ ἡ ἐπιγραφή;* ²¹ λέγουσιν αὐτῷ ²¹
 Καίσαρος. τότε λέγει αὐτοῖς· *Ἀπόδοτε οὖν τὰ Καίσαρος Καί-*
 σари καὶ τὰ τοῦ θεοῦ τῷ θεῷ. ²² καὶ ἀκούσαντες ἐθαύμασαν, ²²
 καὶ ἀρέντες αὐτὸν ἀπήλθον.

Mc. 12, 18-21. ²³ Ἐν ἐκείνῃ τῇ ἡμέρᾳ προσῆλθον αὐτῷ Σαδδουκαῖοι, οἱ λέ- ²³
 Lc. 20, 27-39. ²⁴ γοντες μὴ εἶναι ἀνάστασιν, καὶ ἐπηρώτησαν αὐτὸν λέγοντες· ²⁴
 Dt. 25, 5. ²⁵ *Διδάσκαλε, Μωϋσῆς εἶπεν· Ἐάν τις ἀποθάνῃ μὴ ἔχων τέκνα, ²⁴*
 5. *ἐπιγαμβρεύσει ὁ ἀδελφὸς αὐτοῦ τὴν γυναῖκα αὐτοῦ καὶ ἀναστήσει*
σπέρμα τῷ ἀδελφῷ αὐτοῦ. ²⁵ ἦσαν δὲ παρ' ἡμῖν ἑπτὰ ἀδελφοί· ²⁵
 καὶ ὁ πρῶτος γαμήσας ἐτελεύτησεν, καὶ μὴ ἔχων σπέρμα ἀφῆκεν
 τὴν γυναῖκα αὐτοῦ τῷ ἀδελφῷ αὐτοῦ. ²⁶ ὁμοίως καὶ ὁ δευτέρος ²⁶⁻

13. Rc. Kn. Sz. post χειρὰς hab. ἄρατε αὐτὸν καὶ ἐβάλ. εἰς etc. . . h. ἄρατε αὐτὸν ποδῶν καὶ χειρῶν καὶ βάλετε αὐτὸν D Ct. It.⁵ Ir. al. . . al. aliter.

15. Hab. συμβ. ελαβ. κατ' αὐτοῦ s. κατὰ τ. Ἰησ. C in m. M A al. Argm. al. Or.

16. Rc. Kn. Sz. λέγοντες. — h. ἀνθρώπου 1. al. It.¹ Or.

17. Om. εἰπόν [c. LZ al. . . Rc. Kn. Sz. Ln. εἰπέ] οὖν ἡμῖν D Ct. It.⁴.

23. Ln. om. οἱ ante λέγοντες [c. BDSZ al. m. Or. (sed h. etiam οἴτινες ἔλεγον)].

25. Ln. γημᾶς pro γαμήσας.

27 και ὁ τρίτος, ἕως τῶν ἑπτὰ. 27 ὕστερον δὲ πάντων ἀπέθανεν καὶ
 28 ἡ γυνή. 28 ἐν τῇ οὖν ἀναστάσει τίνος τῶν ἑπτὰ ἔσται γυνή; πάν-
 29 τες γὰρ ἔσχον αὐτήν. 29 ἀποκριθεὶς δὲ ὁ Ἰησοῦς εἶπεν αὐτοῖς·
 Πλαῖνάσθε, μὴ αἰδότες τὰς γραφὰς μηδὲ τὴν δύναμιν τοῦ Θεοῦ.
 30 30 ἐν γὰρ τῇ ἀναστάσει οὔτε γαμιούσιν οὔτε γαμιζοῦνται, ἀλλ' ὡς
 31 ἄγγελοι ἐν οὐρανῷ εἰσίν. 31 περὶ δὲ τῆς ἀναστάσεως τῶν νεκρῶν
 32 οὐκ ἀνέγνωτε τὸ ῥηθὲν ὑπὸ τοῦ Θεοῦ λέγοντος· 32 Ἐγὼ εἰμι ὁ ^{Ex. 2.}
 Θεὸς Ἀβραάμ καὶ ὁ Θεὸς Ἰσαὰκ καὶ ὁ Θεὸς Ἰακώβ; οὐκ ἔστιν ὁ ^{6.}
 33 Θεὸς Θεὸς νεκρῶν, ἀλλὰ ζώντων. 33 καὶ ἀκούσαντες οἱ ὄχλοι ἐξε-
 πλήσσοιτο ἐπὶ τῇ διδαχῇ αὐτοῦ.
 34 Οἱ δὲ Φαρισαῖοι ἀκούσαντες, ὅτι ἐρίμωσεν τοὺς Σαδδου. ^{Mc. 12.}
 35 καλοῦς, συνηχθήσαν ἐπὶ τὸ αὐτό. 35 καὶ ἐπηρώτησεν εἰς ἕξ αὐτῶν ^{28-31.}
 36 νομικὸς πειράζων αὐτόν. 36 Διδάσκαλε, ποία ἐντολὴ μεγάλη ἐν ^{Lc. 10.}
 37 τῷ νόμῳ; 37 ὁ δὲ ἔφη αὐτῷ· Ἀγαπήσεις κύριον τὸν Θεόν σου ἐν ^{Dt. 6.}
 ὅλῃ τῇ καρδίᾳ σου καὶ ἐν ὅλῃ τῇ ψυχῇ σου καὶ ἐν ὅλῃ τῇ διανοίᾳ ^{5.}
 σου. 38 αὕτη ἐστὶν ἡ μεγάλη καὶ πρώτη ἐντολή. 39 δευτέρα δὲ ὁμοία ^{Lv. 19.}
 40 αὐτῇ· Ἀγαπήσεις τὸν πλησίον σου ὡς σεαυτόν. 40 ἐν ταύταις ταῖς ^{18.}
 δυνάμει ἐντολαῖς ὅλος ὁ νόμος κρέμαται καὶ οἱ προφήται.
 41 Συνηγμένων δὲ τῶν Φαρισαίων ἐπηρώτησεν αὐτοὺς ὁ Ἰησοῦς ^{Mc. 12.}
 42 42 λέγων· Τί ὑμῖν δοκεῖ περὶ τοῦ Χριστοῦ; τίνος υἱὸς ἐστιν; λέ- ^{35-37.}
 43 γουσιν αὐτῷ· Τοῦ Δαυὶδ. 43 λέγει αὐτοῖς· Πῶς οὖν Δαυὶδ ἐν ^{Lc. 20.}
 44 πνεύματι κύριον αὐτόν καλεῖ λέγων· 44 Εἶπεν ὁ κύριος τῷ κυρίῳ ^{Ps. 110.}
 μου· Κάθου ἐκ δεξιῶν μου ἕως ἂν θῶ τοὺς ἐχθρούς σου ὑπο- ^{1.}
 45 κάτω τῶν ποδῶν σου. 45 εἰ οὖν Δαυὶδ καλεῖ αὐτόν κύριον, πῶς
 46 υἱὸς αὐτοῦ ἐστίν; 46 καὶ οὐδὲς ἐδύνατο ἀποκριθῆναι αὐτῷ λόγον,

28. LN. ἐν τῇ ἀναστάσει οὖν.

30. RC. KN. SZ. ἐγαμιζοῦνται... γαμίζονται 33. al. Or. (2; γαμιζ. 2.) —
 RC. KN. SZ. ἄγγελος τοῦ Θεοῦ. — LN. ἐν τῷ οὐρ.

32. LN. om. Θεός post ὁ Θεός. . . om. ὁ Θεός D al. Syr. Vg. It. al. Eus.
 Chrs. al.

35. RC. KN. SZ. πειράζων α. καὶ λέγων.

37. Om. τῇ ante καρδία BEFGV A al. m. Clem. — iidem fere (exc. B)
 om. τῇ ante ψυχῇ.

38. RC. KN. SZ. ἐστὶν πρώτη κ. μεγάλη.

39. Pro αὐτῇ h. αὕτη BGV al. pm. Bas. . . ταύτη D al. Ct. Vg. It. al. Cyr. al.

40. RC. KN. SZ. ὁ νόμος καὶ οἱ προφ. κρέμαται.

44. LN. om. ὁ ante κύριος. — RC. KN. SZ. ὑποπόδιον τ. ποδῶν σ.

45. Post Δαυὶδ add. ἐν πνεύματι DKM A al. pm. It. (exc. 1.) al. Cyr. al.

οὐδὲ ἐτόλμησέν τις ἀπ' ἐκείνης τῆς ἡμέρας ἐπερωτῆσαι αὐτὸν οὐκέτι.

XXIII.

Τότε ὁ Ἰησοῦς ἐλάλησεν τοῖς ὄχλοις καὶ τοῖς μαθηταῖς αὐτοῦ 1
 2 λέγων· Ἐπὶ τῆς καθέδρας Μωϋσέως ἐκάθισαν οἱ γραμματεῖς καὶ 2
 οἱ Φαρισαῖοι. 3 πάντα οὖν ὅσα ἂν εἰπωσιν ὑμῖν, ποιεῖτε καὶ 3
 τηρεῖτε· κατὰ δὲ τὰ ἔργα αὐτῶν μὴ ποιεῖτε· λέγουσιν γάρ καὶ οὐ
 I.c. 11, 46. 4 δεσμεύουσιν δὲ φορτία βαρῆα καὶ ἐπιτιθέουσιν ἐπὶ τοὺς 4
 ὤμους τῶν ἀνθρώπων, τῷ δὲ δακτύλῳ αὐτῶν οὐ θέλουσιν κινήσαι
 αὐτά. 5 πάντα δὲ τὰ ἔργα αὐτῶν ποιοῦσιν πρὸς τὸ θεαθῆναι τοῖς 5
 ἀνθρώποις. πλατύνουσιν γὰρ τὰ φυλακτήρια αὐτῶν καὶ μεγαλύ-
 νουσιν τὰ κράσπεδα· 6 φιλοῦσιν δὲ τὴν πρωτοκλισίαν ἐν τοῖς 6
 38. 39. 7 δειπνοῖς καὶ τὰς πρωτοκαθεδρίας ἐν ταῖς συναγωγαῖς 7 καὶ τοὺς 7
 I.c. 11, 43. et 20, 46. 8 ἀσπασμούς ἐν ταῖς ἀγοραῖς καὶ καλεῖσθαι ὑπὸ τῶν ἀνθρώπων
 ῥαββί. 8 ἡμεῖς δὲ μὴ κληθῆτε ῥαββί· εἰς γὰρ ἐστὶν ὑμῶν ὁ δι- 8
 9 δάσκαλος, πάντες δὲ ἡμεῖς ἀδελφοί ἐστε. 9 καὶ πατέρα μὴ καλέ- 9
 10 σθε ὑμῖν ἐπὶ τῆς γῆς· εἰς γὰρ ἐστὶν ὁ πατὴρ ὑμῶν ὁ ἐν τοῖς
 Mt. 20, 28. 10 οὐρανοῖς. 10 μὴδὲ κληθῆτε καθηγηταί, ὅτι καθηγητῆς ὑμῶν 10
 11 ὁ ἐστὶν εἰς ὁ Χριστός. 11 ὁ δὲ μάλζων ὑμῶν ἔσται ὑμῶν διάκονος. 11

Cap. XXIII. 2. τ. καθέδρ. Μωϋσ. c. D al. It. Vg. Or. — Rc. Kn. Sz. Ln. τ. Μωϋσ. καθέδρ.

3. ποιεῖτε (ποηήσατε) κ. τηρεῖτε c. BDLZ al. Syr. hr. Ct. It.¹ Eas. al.^o. . Ln. ποιήσατε κ. τηρ. . . Rc. Kn. Sz. τηρεῖν, τηρεῖτε κ. ποιεῖτε.

4. Rc. Kn. Sz. δεσμεύουσι γάρ. . . om. D** al. Arm. al. — Rc. Kn. Sz. Ln. post βαρῆα add. καὶ δυσβάστακτα, qu. om. c. L al. Syr. It.⁴ al. Ir. al. — Ln. αὐτοὶ δὲ τῷ δακτ. αὐτ.

5. Rc. Kn. Sz. πλατύν. δέ. — Rc. Kn. Sz. τὰ κράσπ. τῶν ἱματίων αὐτῶν.

6. Rc. Kn. Sz. φιλοῦσι τε.

7. Rc. Kn. Sz. ῥαββί, ῥαββί [semel scr. cum BLA al. m. Syr. Vg. It. al. m. Chrs. al.].

8. Rc. Sz. pro ὁ διδάσκ. h. ὁ καθηγητῆς ὁ Χριστός. . . Kn. ὁ καθηγ. (ὁ Χρ.).

9. ὑμῖν c. D al. Syr. Vg. It. al. Clem. al. . . Rc. Kn. Sz. Ln. ὑμῶν. . . om. 32. al. It.¹ al. — Ln. ὁ οὐράνιος.

10. Rc. Kn. Sz. εἰς γὰρ ὑμῶν ἐστὶν ὁ καθηγ. ὁ Χρ. . . om. εἰς 1. al. Ct. It.¹ al. . . ὑμῶν et ἐστὶν et om. et varie pon.

- 12 ¹² ὅστις δὲ ὑψώσει ἑαυτὸν, ταπεινωθήσεται· καὶ ὅστις ταπεινώσει ἑαυτὸν, ὑψωθήσεται.
- 13 Οὐαὶ δὲ ὑμῖν, γραμματεῖς καὶ Φαρισαῖοι, ὑποκριταί, ὅτι κλείετε τὴν βασιλείαν τῶν οὐρανῶν ἔμπροσθεν τῶν ἀνθρώπων· ὑμεῖς γὰρ οὐκ εἰσερχεσθε, οὐδὲ τοὺς εἰσερχομένους ἀφίετε εἰσελ-
- 15 θεῖν. ¹⁵ οὐαὶ ὑμῖν, γραμματεῖς καὶ Φαρισαῖοι, ὑποκριταί, ὅτι περιάγετε τὴν θάλασσαν καὶ τὴν ξηρὰν ποιῆσαι ἓνα προσήλυτον· καὶ ὅταν γένηται, ποιεῖτε αὐτὸν υἱὸν γενένης διπλοτέρον ὑμῶν.
- 16 ¹⁶ οὐαὶ ὑμῖν, ὀδηγοὶ τυφλοί, οἱ λέγοντες· Ὁς ἂν ὁμώσει ἐν τῷ ναῷ, οὐδὲν ἐστὶν· ὅς δ' ἂν ὁμώσει ἐν τῷ χρυσῷ τοῦ ναοῦ, ὀφεί-
- 17 λει. ¹⁷ μωροὶ καὶ τυφλοί, τίς γὰρ μελλῶν ἐστίν, ὁ χρυσὸς ἢ ὁ
- 18 ναὸς ὁ ἀγιάζων τὸν χρυσόν; ¹⁸ καί· Ὁς ἂν ὁμώσει ἐν τῷ θυσια-
- στηρῶ, οὐδὲν ἐστὶν· ὅς δ' ἂν ὁμώσει ἐν τῷ δώρῳ τῷ ἐπάνω
- 19 αὐτοῦ, ὀφείλει. ¹⁹ μωροὶ καὶ τυφλοί, τί γὰρ μελλῶν, τὸ δῶρον
- 20 ἢ τὸ θυσιαστήριον τὸ ἀγιάζον τὸ δῶρον; ²⁰ ὁ οὖν ὁμώσας ἐν τῷ θυσιαστήρῳ ὁμνῶν ἐν αὐτῷ καὶ ἐν πᾶσιν τοῖς ἐπάνω αὐτοῦ·
- 21 ²¹ καὶ ὁ ὁμώσας ἐν τῷ ναῷ ὁμνῶν ἐν αὐτῷ καὶ ἐν τῷ κατοικη-
- 22 σατι αὐτόν· ²² καὶ ὁ ὁμώσας ἐν τῷ οὐρανῷ ὁμνῶν ἐν τῷ θρόνῳ
- 23 τοῦ θεοῦ καὶ ἐν τῷ καθημένῳ ἐπάνω αὐτοῦ. ²³ οὐαὶ ὑμῖν, γραμ- Le. 11, 42.
- ματεῖς καὶ Φαρισαῖοι, ὑποκριταί, ὅτι ἀποδεκατοῦτε τὸ ἡδύσμον καὶ τὸ ἀνηθον καὶ τὸ κύμινον· καὶ ἀφήκατε τὰ βαρύτερα τοῦ νόμου, τὴν κρίσιν καὶ τὸ ἔλεος καὶ τὴν πίστιν. ταῦτα δὲ ἔδει
- 24 ποιῆσαι κάκεινα μὴ ἀφίεναι. ²⁴ ὀδηγοὶ τυφλοί, οἱ διυλλίζοντες· Ἰερώνι
- 25 τὸν κώνωπα, τὴν δὲ κάμηλον καταπίνοντες. ²⁵ οὐαὶ ὑμῖν, γραμ- Le. 11, 39.
- ματεῖς καὶ Φαρισαῖοι, ὑποκριταί, ὅτι καθαρῶς τὸ ἐξωθεν τοῦ

14. Rc. Οὐαὶ ὑμῖν, γραμματεῖς καὶ Φαρισαῖοι, ὑποκριταί, ὅτι κατεσθίετε τὰς οἰκίας τῶν χηρῶν, καὶ προφάσει μακρὰ προσευχόμενοι· δεῖα τοῦτο λήψεσθε περισσότερον κρίμα. . . Kn. Sz. hunc v. 14. pon. ante v. 13. [cf. Lc. 20, 47. Mc. 12, 40.] [om. cum BDLZ al. Vg. ms. Ct. It.³ al. Or. (videtur) al.]

17. Ln. τί γὰρ μελλῶν et ὁ ἀγιάσας.

19. Ln. (μωροὶ καί). . . ea om. DLZ al. Vg. Ct. It.⁶ al.

21. Rc. Ln. ἐν τ. κατοικοῦντι. — Pro αὐτόν h. ἐν αὐτῷ G al. m. Vg. It. . . et εἰς αὐτόν et αὐτῷ leg.

23. Rc. Sz. om. δέ post ταῦτα. — Ln. ἀφίεναι.

24. Ln. om. οἱ αὐτε διυλλίζοντες.

ποτηρίον καὶ τῆς παροψίδος, ἔσωθεν δὲ γέμουσιν ἐξ ἀρπαγῆς καὶ ἀκρασίας. ²⁶ Φαρισαῖς τυφλέ, καθάρισον πρῶτον τὸ ἔντος τοῦ ²⁶ ποτηρίου, ἵνα γένηται καὶ τὸ ἐκτὸς αὐτοῦ καθαρὸν. ²⁷ οὐαὶ ὑμῖν, ²⁷ γραμματεῖς καὶ Φαρισαῖοι, ὑποκριταί, ὅτι παρομοιάζετε ταφοὺς κεκοσμημένοις, οἵτινες ἔσωθεν μὲν φαίνονται ὠραῖοι, ἔσωθεν δὲ γέμουσιν ὀστέων νεκρῶν καὶ πάσης ἀκαθαρσίας. ²⁸ οὕτως καὶ ²⁸ ὑμεῖς ἔσωθεν μὲν φαίνεσθε τοῖς ἀνθρώποις δίκαιοι, ἔσωθεν δὲ ^{Lc. 11, 47-48.} ἔστε μεστοὶ ὑποκρίσεως καὶ ἀνομίας. ²⁹ οὐαὶ ὑμῖν, γραμματεῖς ²⁹ καὶ Φαρισαῖοι, ὑποκριταί, ὅτι οἰκοδομεῖτε τοὺς τάφους τῶν προφητῶν καὶ κοσμεῖτε τὰ μνημεῖα τῶν δικαίων ³⁰ καὶ λέγετε· Εἰ ³⁰ ἡμεῖθα ἐν ταῖς ἡμέραις τῶν πατέρων ἡμῶν, οὐκ ἂν ἡμεῖθα αὐτῶν κοινῶνοι ἐν τῷ αἵματι τῶν προφητῶν. ³¹ ὥστε μαρτυρεῖτε ἑαυ- ³¹ τοῖς, ὅτι νίολ ἔστε τῶν φονευσάντων τοὺς προφήτας. ³² καὶ ὑμεῖς ³² πληρῶσατε τὸ μέτρον τῶν πατέρων ὑμῶν. ³³ ὄφεις, γεννήματα ³³ ^{Lc. 11, 49-51.} ἐχιδνῶν, πῶς φύγητε ἀπὸ τῆς κρίσεως τῆς γεέννης; ³⁴ διὰ τοῦτο ³⁴ ἰδοὺ, ἐγὼ ἀποστέλλω πρὸς ὑμᾶς προφήτας καὶ σοφοὺς καὶ γραμματεῖς· καὶ ἐξ αὐτῶν ἀποκτενεῖτε καὶ σταυρώσετε, καὶ ἐξ αὐτῶν μαστιγώσετε ἐν ταῖς συναγωγαῖς ὑμῶν καὶ διώξετε ἀπὸ πόλεως εἰς πόλιν· ³⁵ ὅπως ἔλθῃ ἐφ' ὑμᾶς πᾶν αἷμα δίκαιον ἐκχυρόμενον ἐπὶ ³⁵ τῆς γῆς ἀπὸ τοῦ αἵματος Ἀβελ τοῦ δικαίου ἕως τοῦ αἵματος Ζαχαρίου, υἱοῦ Βαραχίου, ὃν ἐφονεύσατε μεταξὺ τοῦ ναοῦ καὶ τοῦ θυσιαστηρίου. ³⁶ ἀμὴν λέγω ὑμῖν, ἥξει πάντα ταῦτα ἐπὶ τὴν γῆ- ³⁶ ^{I.e. 13, 34. 35.} ναν ταυτην. ³⁷ Ἱερουσαλὴμ, Ἱερουσαλὴμ, ἣ ἀποκτείνουσα τοὺς ³⁷ προφήτας καὶ λιθοβολοῦσα τοὺς ἀποσταλμένους πρὸς αὐτήν, ποσά-

25. Lx. om. ἐξ ante ἀρπαγῆς. — Kn. Sz. pro ἀκρασίας h. ἀδικίας. . . Leg. ἀκαθαρσίας et πλεονεξίας et ποτηρίας.

26. Rc. Kn. Sz. Lx. post ποτηρίου hab. καὶ τῆς παροψίδος, qu. om. c. D al. Ct. Verc. Clem. Chrs. Ir. — Rc. Kn. Sz. τὸ ἐκτὸς αὐτῶν. . . om. 53. al. It. Vg. al. Clem. al.

27. Lx. ὁμοιάζετε. — Pro οἵτινες etc. hab. ἔσωθεν ὁ τάφος φαίνεται ὠραῖος, ἔσωθεν δὲ γέμει etc. D Ct. Clem. al.

30. Rc. bis ἡμιν hab.

32. Hab. ἐπληρώσατε DH al. Ct. *implestis et impletis* edd. It. . . πληρώσατε B al. Perss. al.

34. Lx. om. καὶ ante ἐξ αὐτῶν. — Om. καὶ ἐξ α. μαστιγώ. DE* Ct. Verc. Lcfr. Ir. et iidem exc. E om. ἐν τ. συναγ. ὑμῶν.

37. ἀποκτείνουσα (s. ἀποκτείνουσα) c. CGK al. pm. . . Rc. Kn. Sz. Lx. ἀποκτείνουσα.

κίς ἠθέλησα ἐπισυναγαγεῖν τὰ τέκνα σου, ὃν τρόπον ὄρνις ἐπι-
 συνάγει τὰ νοσσία ἐαυτῆς ὑπὸ τὰς πτέρυγας, καὶ οὐκ ἠθέλησατε.
 38 38 Ἰδοὺ, ἀφίεται ὑμῖν ὁ οἶκος ὑμῶν ἔρημος. 39 λέγω γὰρ ὑμῖν· οὐ
 μὴ μα ἴδῃτε ἀπαύτι ἕως ἂν εἰπῆτε· Εὐλογημένος ὁ ἐρχόμενος ἐν ὄνοματι κυρίου. Pa.118, 26.

XXIV.

1 Καὶ ἐξελθὼν ὁ Ἰησοῦς ἀπὸ τοῦ ἱεροῦ ἐπορεύετο, καὶ προσ- Mc.12, 1-6, Lc.21, 6-8.
 ἦλθον αὐτῷ οἱ μαθηταὶ αὐτοῦ ἐπιδειξάσαι αὐτῷ τὰς οἰκοδομὰς τοῦ
 2 ἱεροῦ. 2 ὁ δὲ ἀποκριθεὶς εἶπεν αὐτοῖς· Βλέπετε ταῦτα πάντα·
 ἀμὴν λέγω ὑμῖν, οὐ μὴ ἀφεθῆ ὧδε λίθος ἐπὶ λίθον, ὃς οὐ κατα-
 3 λυθήσεται. 3 καθημέριον δὲ αὐτοῦ ἐπὶ τοῦ ὄρους τῶν ἐλαιῶν,
 προσῆλθον αὐτῷ οἱ μαθηταὶ καὶ ἰδίας λέγοντες· Εἰπέ ἡμῖν, πότε
 4 ταῦτα ἔσται; καὶ τί τὸ σημεῖον τῆς σῆς παρουσίας καὶ τῆς συντε-
 5 λείας τοῦ αἰῶνος; 4 καὶ ἀποκριθεὶς ὁ Ἰησοῦς εἶπεν αὐτοῖς· Βλέπετε,
 5 μὴ τις ὑμᾶς πλανήσῃ. 5 πολλοὶ γὰρ ἐλεύσονται ἐπὶ τῷ ὀνόματι
 μου λέγοντες· Ἐγὼ εἰμι ὁ Χριστός, καὶ πολλοὺς πλανήσουσιν.
 6 6 μελλήσετε δὲ ἀκούειν πολέμους καὶ ἀκοᾶς πολέμων· ὁράτε, μὴ
 7 θροσῶσθε· δεῖ γὰρ γενέσθαι, ἀλλ' οὐπω ἐστὶν τὸ τέλος. 7 ἐγερ- Mc.12, 8, 9, Lc.21, 10-12.
 θήσεται γὰρ ἔθνος ἐπὶ ἔθνος καὶ βασιλεῖα ἐπὶ βασιλείαν, καὶ
 8 ἔσονται λιμοὶ καὶ λοιμοὶ καὶ σεισμοὶ κατὰ τόπους. 8 πάντα δὲ
 9 ταῦτα ἀρχὴ ὧδίνων. 9 τότε παραδώσουσιν ὑμᾶς εἰς θλίψιν καὶ Mc. 13, 13, Lc.21, 17.
 ἀποκτενοῦσιν ὑμᾶς· καὶ ἔσεσθε μισούμενοι ὑπὸ πάντων τῶν ἐθνῶν
 10 διὰ τὸ ὄνομά μου. 10 καὶ τότε σκανδαλισθήσονται πολλοὶ καὶ Mt.10, 22.

37. LN. om ἐαυτῆς post νοσσία et post πτέρυγας hab. (αὐτῆς).

38. LN. om. ἔρημος.

Cap. XXIV. 1. προσῆλθ. αὐτῷ cum 83. al. m. It.⁴ al. Chrs. al. . . Rc. Kn. Sz. LN. om. αὐτῷ.

2. Rc. Kn. Sz. ὁ δὲ Ἰησοῦς εἶπ. αὐτ. — Βλέπετε c. DL al. pm. Vg. It. al. Thphyl. al. . . Rc. Kn. Sz. LN. Οὐ βλέπετε. . . οὐ μὴ βλ. K al. — Rc. ὃς οὐ μὴ καταλυθ.

3. LN. om. τῆς ante συντελείας.

6. Rc. Kn. Sz. δεῖ γ. πάντα γεν. . . δ. γ. ταῦτα γεν. Ev. 47. Syr. hr. Vg. It. (exc. 2.) al. . . δ. γ. πάντα ταῦτα γ. 4. al. It.¹ al.

7. LN. om. καὶ λοιμοί. . . om. λιμοὶ καὶ 17. . . hab. λοιμοὶ κ. λιμοὶ I. al. Vg. It.⁷.

9. Hab. εἰς θλίψεις CL al. m. Ct. It.¹ — Rc. om. τῶν ante ἐθνῶν. . . om. τῶν ἐθνῶν C al. m. Chrs.

ἀλλήλους παραδόσουσιν καὶ μισήσουσιν ἀλλήλους. ¹¹ καὶ πολλοὶ ¹¹
 ψευδοπροφήται ἐγερθήσονται καὶ πλανήσουσιν πολλούς. ¹² καὶ ¹²
 διὰ τὸ πληθυνθῆναι τὴν ἀνομίαν φυγήσεται ἡ ἀγάπη τῶν πολ-
 λῶν. ¹³ ὁ δὲ ὑπομείνας εἰς τέλος, οὕτως σωθήσεται. ¹⁴ καὶ κη- ¹³
 ρυθήσεται τοῦτο τὸ εὐαγγέλιον τῆς βασιλείας ἐν ὅλῃ τῇ οἰκουμένῃ ¹⁴
 εἰς μαρτύριον πᾶσιν τοῖς ἔθνεσιν· καὶ τότε ἦξει τὸ τέλος. ¹⁵ ὅταν ¹⁵
 οὖν ἴδητε τὸ βδελύγμα τῆς ἐρημώσεως, τὸ ἠρθὲν διὰ Λατῆλ τοῦ ¹⁰⁻²¹
 προσήτου, ἕστος ἐν τόπῳ ἁγίῳ· — ὁ ἀναγινώσκων νοεῖτω· — ²⁷
 τότε οἱ ἐν τῇ Ἰουδαίᾳ φωνήτωσαν εἰς τὰ ὄρη, ¹⁶ ὁ ἐπὶ τοῦ ¹⁶
 δώματος μὴ καταβαίνει ἄραι τὰ ἐκ τῆς οἰκίας αὐτοῦ, ¹⁷ καὶ ὁ ἐν ¹⁷
 τῷ ἁγρῷ μὴ ἐπιστρέψατω ὀπίσω ἄραι τὸ ἱμάτιον αὐτοῦ. ¹⁸ οὐαὶ ¹⁸
 δὲ ταῖς ἐν γαστρὶ ἐχούσαις καὶ ταῖς θηλαζούσαις ἐν ἐκείναις ταῖς ¹⁹
 ἡμέραις. ²⁰ Προσερχεσθε δέ, ἵνα μὴ γένηται ἡ φωνὴ ὑμῶν χει- ²⁰
 μῶνος μηδὲ σαββάτου· ²¹ ἔσται γὰρ τότε θλίψις μεγάλη, οἷα οὐ ²¹
 γέγονεν ἀπ' ἀρχῆς κόσμου ἕως τοῦ νῦν οὐδ' οὐ μὴ γένηται. ²²
 καὶ εἰ μὴ ἐκολοβώθησαν αἱ ἡμέραι ἐκεῖναι, οὐκ ἂν ἐσώθη ²²
 πᾶσα σὰρξ· διὰ δὲ τοὺς ἐκλεκτούς κολοβώθησονται αἱ ἡμέραι ²³
 ἐκεῖναι. ²³ τότε ἴαν τις ἡμῖν εἶπη· Ἰδοῦ, ὠδὲ ὁ Χριστός, ἡ ὠδὲ· ²³
 μὴ πιστεύσητε. ²⁴ ἐγερθήσονται γὰρ ψευδοχριστοὶ καὶ ψευδοπρο- ²⁴
 φῆται καὶ δώσουσιν σημεῖα μεγάλα καὶ τέρατα, ὥστε πλανηθῆσαι, ²⁵
 εἰ δυνατόν, καὶ τοὺς ἐκλεκτούς. ²⁵ ἰδοῦ, προεῖρηκα ὑμῖν. ²⁶ ἴαν ²⁵
 οὖν εἰπώσιν ὑμῖν· Ἰδοῦ, ἐν τῇ ἐρήμῳ ἐστὶν· μὴ ἐξέλθῃτε. Ἰδοῦ, ²⁶
 ἐν τοῖς ταμείοις· μὴ πιστεύσητε. ²⁷ ὥσπερ γὰρ ἡ ἀστραπή ἐξέρ- ²⁷
 χεται ἀπὸ ἀνατολῶν καὶ φαίνεται ἕως δυσμῶν, οὕτως ἔσται ἡ ²⁸
 παρουσία τοῦ υἱοῦ τοῦ ἀνθρώπου. ²⁸ ὅπου ἂν ᾖ τὸ πτώμα, ἐκεῖ ²⁸
 συναχθήσονται οἱ ἄστροί. ²⁹ Εὐθὺς δὲ μετὰ τὴν θλίβριν τῶν ἡμε- ²⁹
 ρῶν ἐκείνων ὁ ἥλιος σκοτισθήσεται, καὶ ἡ σελήνη οὐ δώσει τὸ ³⁰
 φέγγος αὐτῆς, καὶ οἱ ἄστέρες πεσοῦνται ἀπὸ τοῦ οὐρανοῦ, καὶ αἱ

15. Rc. Kn. Sz. ἑστώς. — 16. Rc. Kn. Sz. ἐπὶ τ. ὄρη.

17. Rc. Kn. Sz. καταβαίνειτω. — Rc. τι ἐκ τ. οἰκ.

18. Rc. Kn. Sz. τὰ ἱμάτια. [τὸ ἱμάτ. c. BDKLZ al. pm. Syr. Vg. Ct. It. (exc. 1.) al. Cyr. al.]

20. Rc. ἐν σαββ... σαββάτου DL al.

21. Om. τότε 61. al. It.³ al. Thdret. . . post μεγάλη ροη. 131.

23. Lx. μὴ πιστεύετε.

24. Hab. πλανᾶσθαι LZ al. Or. . . πλανηθῆναι D Vg. It.³

27. Rc. οὐτ. ἔσται καί. — 28. Rc. Kn. Sz. ὅπου γὰρ... ὅπου δὲ Syr.

30 δυνάμεις τῶν οὐρανῶν σαλευθήσονται. ³⁰ καὶ τότε φανήσεται τὸ σημεῖον τοῦ υἱοῦ τοῦ ἀνθρώπου ἐν τῷ οὐρανῷ· καὶ τότε κίονται πᾶσαι αἱ φυλαὶ τῆς γῆς καὶ ὄψονται τὸν υἱὸν τοῦ ἀνθρώπου ἐρχόμενον ἐπὶ τῶν νεφελῶν τοῦ οὐρανοῦ μετὰ δυνάμεως καὶ δόξης
 31 πολλῆς. ³¹ καὶ ἀποστελεῖ τοὺς ἀγγέλους αὐτοῦ μετὰ σάλπιγγος μεγάλης, καὶ ἐπισυνάξουσιν τοὺς ἐκλεκτοὺς αὐτοῦ ἐκ τῶν τεσσάρων ἀνέμων ἀπ' ἀκρῶν οὐρανῶν ἕως ἀκρῶν αὐτῶν. ³² Ἀπὸ δὲ τῆς συκῆς μάθετε τὴν παραβολὴν· ὅταν ἦδη ὁ κλάδος αὐτῆς γένηται ἀπαλὸς καὶ τὰ φύλλα ἐκφυῖ, γινώσχετε, ὅτι ἐγγὺς τὸ θέρος.
 33 ³³ οὕτως καὶ ὑμεῖς, ὅταν ἴδητε ταῦτα πάντα, γινώσχετε, ὅτι ἐγγὺς ἔστιν ἐπὶ θύραις. ³⁴ ἀμὴν λέγω ὑμῖν, ὅτι οὐ μὴ παρελθῆ ἡ γενεὰ αὕτη ἕως ἂν πάντα ταῦτα γένηται. ³⁵ ὁ οὐρανὸς καὶ ἡ γῆ παρελεύσεται, οἱ δὲ λόγοι μου οὐ μὴ παρέλθωσιν. ³⁶ Περὶ δὲ τῆς ἡμέρας ἐκείνης καὶ ὥρας οὐδεὶς οἶδεν, οὐδὲ οἱ ἄγγελοι τῶν οὐρανῶν, εἰ μὴ ὁ πατήρ μου μόνος. ³⁷ ὥσπερ δὲ αἱ ἡμέραι τοῦ Νῶε, Lc. 17
26. 7.
 38 οὕτως ἔσται ἡ παρουσία τοῦ υἱοῦ τοῦ ἀνθρώπου. ³⁸ ὥσπερ γὰρ ἦσαν ἐν ταῖς ἡμέραις τοῦ κατακλυσμοῦ τρώγοντες καὶ πίνοντες, γαμουῦντες καὶ ἐκαμύλλοντες, ἄχρι ἧς ἡμέρας εἰσῆλθεν Νῶε εἰς τὴν κιβωτόν, ³⁹ καὶ οὐκ ἔγνωσαν ἕως ἥλθεν ὁ κατακλυσμὸς καὶ ἦρεν ἅπαντας· οὕτως ἔσται καὶ ἡ παρουσία τοῦ υἱοῦ τοῦ ἀνθρώπου.

30. LN. om. τῶν οὐρανῶν. — Hab. δυνάμεις πολλῆς κ. δόξης D al. It. (exc. 1.) Ct. Vg. Cyr. al.

31. RC. KN. Sz. LN. σάλπιγγ. φωνῆς μεγ. qd om. c. L al. Syr. al. Cyr. hr. al. . . φωνῆς σάλπιγγ. μεγ. Syr. hr. et p. . . σάλπ. καὶ φων. μεγ. D al. Vg. It. Hil. al. — LN. ἕως τῶν ἀκρ.

32. RC. KN. Sz. ἐκφυῖ.

33. Hab. ταῦτα πάντα DGKL al. pm. Syr. Ct. It. Vg. Chrs. . . sic etiam v. 34. DL al. m. Syr. Vg. ms. Ct. It.⁵ Chrs.

35. RC. Sz. ὁ οὐρ. κ. ἡ γῆ παρελεύσονται.

36. RC. al. τῆς ὥρας. — LN. post οὐρανῶν hab. οὐδὲ ὁ υἱὸς [r. BD al. Syr. hr. Aeth. Arm. It. (exc. 5.) Vg. ms. Chrs. Or. intrp. Ambr. (dis.) . . Sed om. Hier. teste cdd. gr. maxime Adamant. et Pierii; cdd. gr. ant. ap. Ambr.; cdd. ap. Paulin. aqu. In disp. nicaena c. Arium ap. Ath. ea verba soli Marco tribuuntur]. — KN. LN. om. μου post πατῆρ.

37. LN. ὥσπ. γάρ. — RC. KN. Sz. ἔσται καί.

38. ἡμέρ. τ. κατακλ. c. L al. It.² Or. (2). . . RC. KN. Sz. ἡμ. ταῖς πρὸ τ. κ. . . LN. ἡμ. ἐκείναις ταῖς πρὸ τ. κ. — LN. καὶ γαμίσκοντες. . . γαμίζοντες D al. Chrs.

39. LN. om. καὶ post ἔσται.

40 τότε δύο ἔσονται ἐν τῷ ἀγρῷ· εἰς παραλαμβάνεται καὶ εἰς 40
 Lc. 17, ἀφίεται. 41 δύο ἀλήθουσιν ἐν τῷ μυλῶνι· μία παραλαμβάνεται 41
 35. καὶ μία ἀφίεται. 42 γρηγορεῖτε ὅν, ὅτι οὐκ οἴδατε, ποίᾳ ἡμέρᾳ 42
 Lc. 12, 39-46. ὁ κύριος ὑμῶν ἔρχεται. 43 Ἐκεῖνο δὲ γινώσκετε, ὅτι εἰ ἦδει ὁ οἰ- 43
 κοδοσπότης, ποῖα φυλακὴ ὁ κλέπτης ἔρχεται, ἐρηγόρησεν ἂν καὶ
 οὐκ ἂν εἴασεν διορυγῆναι τὴν οἰκίαν αὐτοῦ. 44 διὰ τοῦτο καὶ ὑμεῖς 44
 γίνεσθε ἔτοιμοι· ὅτι ἢ οὐ δοκεῖτε ὄρα ὁ νῖδος τοῦ ἀνθρώπου ἔρ-
 χεται. 45 Τίς ἄρα ἐστὶν ὁ πιστὸς δούλος καὶ φρόνιμος, ὃν κατέ- 45
 στησεν ὁ κύριος ἐπὶ τῆς οἰκετείας αὐτοῦ τοῦ δοῦναι αὐτοῖς τὴν
 τροφὴν ἐν καιρῷ; 46 μακάριος ὁ δούλος ἐκεῖνος, ὃν ἐλθῶν ὁ 46
 κύριος αὐτοῦ εὐρήσει οὕτως ποιῶντα. 47 ἀμὴν λέγω ὑμῖν, ὅτι 47
 ἐπὶ πᾶσιν τοῖς ὑπάρχουσιν αὐτοῦ καταστήσει αὐτόν. 48 ἔὰν δὲ 48
 εἴπῃ ὁ κακὸς δούλος ἐν τῇ καρδίᾳ αὐτοῦ· Χρονίζεῖ μου ὁ κύριος,
 49 καὶ ἄρξεται τύπτειν τοὺς συνδούλους αὐτοῦ, ἐσθίῃ δὲ καὶ πίῃ 49
 μετὰ τῶν μεθύοντων. 50 ἤξει ὁ κύριος τοῦ δούλου ἐκεῖνου ἐν 50
 ἡμέρᾳ ἢ οὐ προσδοκᾷ καὶ ἐν ὄρα ἢ οὐ γινώσκει, 51 καὶ διχοτο- 51
 μήσει αὐτόν καὶ τὸ μέρος αὐτοῦ μετὰ τῶν ὑποκριτῶν θήσει· ἐκεῖ
 ἔσται ὁ κλανθμὸς καὶ ὁ βρυγμὸς τῶν ὀδόντων.

XXV.

Τότε ὁμοιωθήσεται ἡ βασιλεῖα τῶν οὐρανῶν δέκα παρθένοις, 1
 αἵτινες λαβοῦσαι τὰς λαμπάδας αὐτῶν ἐξῆλθον εἰς ἀπάντησιν τοῦ
 νυμφίου. 2 πέντε δὲ ἐξ αὐτῶν ἦσαν μωραὶ καὶ πέντε φρόνιμοι. 2
 3 αἵτινες μωραὶ, λαβοῦσαι τὰς λαμπάδας αὐτῶν οὐκ ἔλαβον μεθ' 3
 ἑαυτῶν ἔλαιον. 4 αἱ δὲ φρόνιμοι ἔλαβον ἔλαιον ἐν τοῖς ἀγγείοις 4

40. Rc. Kn. Sz. ὁ εἰς παρ. x. ὁ εἰς ἀφ. — Add. in fine: δύο ἐπὶ κλίνης
 μιᾶς (μιᾶς om. It.⁶ al.) εἰς παραλαμβάνεται x. εἰς ἀφίεται D al. It.
 (exc. 4.) Vg. al. Or. intpr. Hil. al.

41. Ln. ἐν τ. μύλῳ. — 42. Rc. Kn. Sz. ποῖα ὄρα.

45. Rc. Kn. Sz. ὁ κύριος αὐτοῦ. — Rc. Kn. Sz. pro oik. hab. θερα-
 πείας, postea διδοῦναι.

48. Rc. Kn. Sz. ὁ κύριός μου ἐλθεῖν. . . ἔρχεσθαι 1. al. Or.

49. Rc. τυπ. τ. συνδούλους, ἐσθίειν δὲ κ. πίπειν.

Cap. XXV. 1. Ln. λαμπ. ἑαυτῶν et εἰς ἀπάντησιν.

2. Rc. Kn. Sz. πέντε δὲ ἦσαν ἐξ αὐτῶν φρόν. καὶ αἱ πέντε μωρ.

3. Ln. αἱ γὰρ μωρ. . . h. αἱ οὖν D Ct. It.¹ . . αἱ δὲ 1. al. Vg. cdd.
 It. — Rc. λαμπάδ. ἑαυτῶν.

4. Rc. Kn. Sz. ἀγγείοις αὐτῶν.

5 μετὰ τῶν λαμπάδων αὐτῶν. ⁵ φρονίζοντος δὲ τοῦ νυμφίου ἐνόστα-
6 ξαν πάσαι καὶ ἐκάθευδον. ⁶ μέσης δὲ νυκτὸς κραυγὴ γέγονεν·
7 Ἰδοῦ, ὁ νυμφίος· ἐξέρχεσθε εἰς ἀπάντησιν αὐτοῦ. ⁷ τότε ἤγερθη-
σαν πάσαι αἱ παρθέναι ἐκεῖναι καὶ ἐκόμισαν τὰς λαμπάδας
8 αὐτῶν. ⁸ αἱ δὲ μορφαὶ ταῖς φρονίμοις εἶπον· Δόξα ἡμῖν ἐκ τοῦ
9 ἐλαίου ὑμῶν, ὅτι αἱ λαμπάδες ἡμῶν σβέννυνται. ⁹ ἀπεκρίθησαν
δὲ αἱ φρόνιμοι λέγουσαι· Μήποτε οὐ μὴ ἀρκέσῃ ἡμῖν καὶ ὑμεῖν·
πορεύεσθε μᾶλλον πρὸς τοὺς πωλοῦντας καὶ ἀγοράσατε ἐαυταῖς.
10 ¹⁰ ἀπεροχόμενων δὲ αὐτῶν ἀγοράσαι ἤλθεν ὁ νυμφίος· καὶ αἱ ἔτοι-
μοι εἰσῆλθον μετ' αὐτοῦ εἰς τοὺς γάμους, καὶ ἐκλείσθη ἡ θύρα.
11 ¹¹ ὕστερον δὲ ἔρχονται καὶ αἱ λοιπαὶ παρθένοι λέγουσαι· Κύριε,
12 κύριε, ἀνοῖξον ἡμῖν. ¹² ὁ δὲ ἀποκριθεὶς εἶπεν· Ἀμὴν λέγω ὑμῖν,
13 οὐκ οἶδα ὑμᾶς. ¹³ γρηγορεῖτε οὖν, ὅτι οὐκ οἶδατε τὴν ἡμέραν
14 οὐδὲ τὴν ὥραν. ¹⁴ Ὡσπερ γὰρ ἄνθρωπος ἀποδημῶν ἐκάλεσεν τοὺς
15 ἰδίους δούλους καὶ παρέδωκεν αὐτοῖς τὰ ὑπάρχοντα αὐτοῦ, ¹⁵ καὶ
ᾧ μὲν ἔδωκεν πέντε τάλαντα, ᾧ δὲ δύο, ᾧ δὲ ἓν, ἐκάστῳ κατὰ
16 τὴν ἰδίαν δύναμιν· καὶ ἀπεδήμησεν. ¹⁶ εὐθέως δὲ πορευθεὶς ὁ τὰ
πέντε τάλαντα λαβὼν ἐργάσατο ἐν αὐτοῖς καὶ ἐκέρδησεν ἄλλα
17 πέντε. ¹⁷ ὡσαύτως καὶ ὁ τὰ δύο ἐκέρδησεν ἄλλα δύο. ¹⁸ ὁ δὲ τὸ
18 ἓν λαβὼν ἀπελθὼν ὄρρυξεν ἐν τῇ γῇ καὶ ἐκρυπεν τὸ ἀργύριον τοῦ
19 κυρίου αὐτοῦ. ¹⁹ μετὰ δὲ πολὺν χρόνον ἔρχεται ὁ κύριος τῶν δού-
20 λων ἐκεῖνων καὶ συναίρει λόγον μετ' αὐτῶν. ²⁰ καὶ προσελθὼν ὁ
τὰ πέντε τάλαντα λαβὼν προσήνεγκεν ἄλλα πέντε τάλαντα λέγων·
Κύριε, πέντε τάλαντά μοι παρέδωκας· ἴδε, ἄλλα πέντε τάλαντα

Lc. 19.
11-21.

4. LN. λαμπάδων ἐαυτῶν.

6. RC. KN. Sz. ὁ νυμφ. ἔρχεται. — 7. LN. λαμπάδ. ἐαυτῶν.

9. RC. KN. Μήποτε οὐκ ἀρκ. — RC. πορεύεσθε δὲ μᾶλλ.

11. LN. om. καὶ ante αἱ λοιπαί.

13. RC. post ὥραν add. ἐν ἧ ὁ υἱὸς τοῦ ἀνθρώπου ἔρχεται, qu.
KN. (—).16. εὐθ. δὲ πορ. eum 118. al. Syr. hr. It.⁴. . . εὐθ. πορ. B al. It.³. . . RC.
KN. Sz. LN. ἀπεδήμησεν εὐθέως. 16. πορ. δὲ etc. — RC. KN. Sz. κ.
ἐποίησεν ἄ. π. τάλαντα. [ἐκέρδ. cum A**BCDL al. m. Syr. Vg.
It. al. m. . . om. κ. ἐκέρδ. 115. al. It.².]17. LN. (καὶ) ὁ τὰ. — RC. KN. Sz. ἐκέρδ. καὶ αὐτὸς ἄ. δ. — ὁ τὰ
δ. λαβὼν 235. It. Vg. . . τάλαντα λαβὼν D Ct. al.

18. LN. τὸ ἐν τάλαντον. — RC. KN. Sz. κ. ἀπέκρυπεν.

ἐκέρδησα. ²¹ ἔφη αὐτῷ ὁ κύριος αὐτοῦ· Ἐν, δοῦλε ἀγαθὲ καὶ 21
 πιστέ, ἐπὶ ὀλίγα ἢς πιστός, ἐπὶ πολλῶν σε καταστήσω· εἰσελθε
 εἰς τὴν χαρὰν τοῦ κυρίου σου. ²² προσελθὼν δὲ καὶ ὁ τὰ δύο τάλαντα λαβὼν εἶπεν· Κύριε, δύο τάλαντά μοι παράδουκα· ἴδε, 22
 ἄλλα δύο τάλαντα ἐκέρδησα. ²³ ἔφη αὐτῷ ὁ κύριος αὐτοῦ· Ἐν, 23
 δοῦλε ἀγαθὲ καὶ πιστέ, ἐπὶ ὀλίγα ἢς πιστός, ἐπὶ πολλῶν σε
 καταστήσω· εἰσελθε εἰς τὴν χαρὰν τοῦ κυρίου σου. ²⁴ προσελθὼν 24
 δὲ καὶ ὁ τὸ ἐν τάλαντον εἰληφώς εἶπεν· Κύριε, ἔγνων σε, ὅτι
 σκληρὸς εἶ ἄνθρωπος, θερίζων ὅπου οὐκ ἐσπείρας, καὶ συνάγων
 ὅθεν οὐ δισκορπίσας· ²⁵ καὶ φοβηθεὶς ἀπελθὼν ἔκρυψα τὸ τάλαντον σου ἐν τῇ γῇ· ἴδε, ἔχεις τὸ σόν. ²⁶ ἀποκριθεὶς δὲ ὁ κύριος 26
 αὐτοῦ εἶπεν αὐτῷ· Δοῦλε πονηρὸ καὶ ὀκνηρὸ, ἦδεις, ὅτι θερίζω
 ὅπου οὐκ ἐσπείρα, καὶ συνάγω ὅθεν οὐ δισκορπίσας; ²⁷ ἔδει οὖν 27
 σε βαλεῖν τὸ ἀργύριόν μου τοῖς τραπεζίταις· καὶ ἔλθων ἐγὼ ἐκο-
 μισάμην ἂν τὸ ἔμῳ σὺν τόκῳ. ²⁸ ἄρατα οὖν ἀπ' αὐτοῦ τὸ τάλαντον 28
 Mt. 13, 12, τον καὶ δότε τῷ ἔχοντι τὰ δέκα τάλαντα. ²⁹ τῷ γὰρ ἔχοντι παντὶ 29
 δοθήσεται, καὶ περισσευθήσεται· τοῦ δὲ μὴ ἔχοντος, καὶ ὃ ἔχει
 ἀρθηθήσεται ἀπ' αὐτοῦ. ³⁰ καὶ τὸν ἀρχαῖον δοῦλον ἐκβάλετε εἰς τὸ 30
 σκότος τὸ ἐξώτερον· ἐκεῖ ἔσται ὁ κλαυθμὸς καὶ ὁ βρυγμὸς τῶν
 ὀδόντων.

Ὅταν δὲ ἔλθῃ ὁ υἱὸς τοῦ ἀνθρώπου ἐν τῇ δόξῃ αὐτοῦ καὶ 31
 πάντες οἱ ἄγγελοι μετ' αὐτοῦ, τότε καθίσει ἐπὶ θρόνον δόξης
 αὐτοῦ, ³² καὶ συναχθήσονται ἔμπροσθεν αὐτοῦ πάντα τὰ ἔθνη· 32
 καὶ ἀφοριεῖ αὐτούς ἀπ' ἀλλήλων, ὥσπερ ὁ ποιμὴν ἀφορίζει τὰ
 πρόβατα ἀπὸ τῶν ἐρίφων, ³³ καὶ στήσει τὰ μὲν πρόβατα ἐκ δεξιῶν 33
 αὐτοῦ, τὰ δὲ ἐρίφια ἐξ ἐναντίων. ³⁴ τότε ἐρεῖ ὁ βασιλεὺς τοῖς ἐκ 34
 δεξιῶν αὐτοῦ· Δεῦτε οἱ εὐλογημένοι τοῦ πατρὸς μου, κληρονομή-
 σατε τὴν ἡτοιμασμένην ὑμῖν βασιλείαν ἀπὸ καταβολῆς κόσμου.
³⁵ ἐπείνωσα γὰρ, καὶ ἐδώκατέ μοι φαγεῖν· ἐδίψησα, καὶ ἐπότισάτέ 35

20 et 22. Rc. Kn. Sz. ἐκέρδ. ἐπ' αὐτοῖς. .. ἐν αὐτοῖς EG al.

21. Rc. ἔφη δέ. — 22. Ln. om. λαβών.

21 et 23. Hab. εὐγε A* Vg. It. Or. (1.).

29. Om. παντὶ post ἔχοντι D al. Ct. Syr. Chrs. — Rc. Kn. Sz. ἀπὸ δὲ
 τοῦ μὴ ἔχ. — ὁ δεκεῖ ἔχειν E** HL al. pm. Vg. It.⁶. Or. al.

30. Rc. ἐκβάλλετε.

31. Rc. Sz. οἱ ἄγιοι ἄγγ. .. Kn. οἱ (ἄγιοι) ἄγγ. zed by Google

36 με· ξένος ἤμην, καὶ συνηγάγετέ με· ³⁶ γυμνός, καὶ περιεβάλετέ με· ἠσθένησα, καὶ ἐπεσκεύασθέ με· ἐν φυλακῇ ἤμην, καὶ ἦλθατε πρὸς μέ· ³⁷ τότε ἀποκριθήσονται αὐτῷ οἱ δίκαιοι λέγοντες· Κύριε, πότε σε εἶδομεν πεινῶντα, καὶ ἐθρέψαμεν; ἢ διψῶντα, ³⁸ καὶ ἐποτίσαμεν; ³⁸ πότε δέ σε εἶδομεν ξένον, καὶ συνηγάγομεν; ³⁹ ἢ γυμνόν, καὶ περιεβάλομεν; ³⁹ πότε δέ σε εἶδομεν ἀσθενῆ ἢ ἐν φυλακῇ, καὶ ἦλθομεν πρὸς σέ; ⁴⁰ καὶ ἀποκριθεὶς ὁ βασιλεὺς ἐρεῖ αὐτοῖς· Ἀμὴν λέγω ὑμῖν, ἐφ' ὅσον ἐποιήσατε ἐνὶ τούτων τῶν ἀδελφῶν μου τῶν ἐλαχίστων, ἐμοὶ ἐποιήσατε. ⁴¹ τότε ἐρεῖ καὶ τοῖς ἐξ εὐωνύμων· Πορεύεσθε ἀπ' ἐμοῦ οἱ κατήραμένοι εἰς τὸ πῦρ τὸ αἰῶνιον τὸ ἡτοιμασμένον τῷ διαβόλῳ καὶ τοῖς ἀγγέλοις αὐτοῦ. ⁴² ⁴² ἐπεινάσα γάρ, καὶ οὐκ ἐδώκατέ μοι φαγεῖν· ἐδίψησα, καὶ οὐκ ἐποτίσατέ με· ⁴³ ξένος ἤμην, καὶ οὐ συνηγάγετέ με· γυμνός, καὶ οὐ περιεβάλετέ με· ἀσθενής καὶ ἐν φυλακῇ, καὶ οὐκ ἐπεσκεύασθέ με· ⁴⁴ τότε ἀποκριθήσονται καὶ αὐτοὶ λέγοντες· Κύριε, πότε σε εἶδομεν πεινῶντα ἢ διψῶντα ἢ ξένον ἢ γυμνόν ἢ ἀσθενῆ ἢ ἐν φυλακῇ, καὶ οὐ διηκονήσαμεν σοι; ⁴⁵ τότε ἀποκριθήσεται αὐτοῖς λέγων· Ἀμὴν λέγω ὑμῖν, ἐφ' ὅσον οὐκ ἐποιήσατε ἐνὶ τούτων τῶν ἐλαχίστων, οὐδὲ ἐμοὶ ἐποιήσατε. ⁴⁶ καὶ ἀπελεύσονται οὗτοι εἰς κόλασιν αἰώνιον, οἱ δὲ δίκαιοι εἰς ζωὴν αἰώνιον.

XXVI.

- 1 Καὶ ἐγένετο ὅτε ἐτέλεσεν ὁ Ἰησοῦς πάντας τοὺς λόγους τοῦ-^{Mc. 14,}
 2 τους, εἶπεν τοῖς μαθηταῖς αὐτοῦ· ² Οἴδατε, ὅτι μετὰ δύο ἡμέρας ^{1-9.}
 τὸ πάσχα γίνεται, καὶ ὁ υἱὸς τοῦ ἀνθρώπου παραδίδοται εἰς τὸ
 σταυρωθῆναι.
 3 Τότε συνήχθησαν οἱ ἀρχιερεῖς καὶ οἱ πρεσβύτεροι τοῦ λαοῦ
 4 εἰς τὴν αὐλὴν τοῦ ἀρχιερέως τοῦ λεγομένου Καϊάφα· ⁴ καὶ συνε-
 βουλεύσαντο, ἵνα τὸν Ἰησοῦν δόλῳ κρατήσωσιν καὶ ἀποκτείνωσιν.

39. I.N. pro ἀσθενῆ hab. ἀσθενοῦντα. — 40. I.N. (τῶν ἀδελφ. μου).

41. Pro τὸ ἡτοιμ. hab. ὁ ἡτοιμασεν ὁ πατήρ μου D al. Ct. It. (exc. 3.)
 Clem. rom. et alex. al.

44. Rc. ἀποκριθ. αὐτῷ κ. αὐτοί.

Cap. XXVI. 1. Om. πάντας E al. m. Vg. ms. Prs. p. Chr.

2. Om. οἴδατε D Ct.

3. Rc. Kx. Sz. post ἀρχιερεῖς add. καὶ οἱ γραμματεῖς κ. οἱ πρε.

⁵ ἔλεγον δέ· Μὴ ἐν τῇ ἑορτῇ, ἵνα μὴ θόρυβος γένηται ἐν τῷ 5
λαῶ.

Jo. 12, 1-8. Τοῦ δὲ Ἰησοῦ γενομένου ἐν Βηθανίᾳ ἐν οἰκίᾳ Σίμωνος τοῦ 6
λεπροῦ, ⁷ προσῆλθεν αὐτῷ γυνὴ ἔχουσα ἀλάβαστρον μύρον βαρυ- 7
τίμου καὶ κατέχευεν ἐπὶ τὴν κεφαλὴν αὐτοῦ ἀνακειμένον. ⁸ ἰδόντες 8
δὲ οἱ μαθηταὶ ἠγανάκτησαν λέγοντες· Εἰς τί ἡ ἀπώλεια αὕτη;
⁹ ἠδύνατο γὰρ τοῦτο πρᾶθῆναι πολλοῦ καὶ δοθῆναι τοῖς πτωχοῖς. 9
¹⁰ γνοὺς δὲ ὁ Ἰησοῦς εἶπεν αὐτοῖς· Τί κόπους παρέχετε τῇ γυ- 10
ναίᾳ; ἔργον γὰρ καλὸν εἰργάσατο εἰς ἐμέ. ¹¹ πάντοτε γὰρ τοὺς 11
πτωχοὺς ἔχετε μεθ' ἑαυτῶν, ἐμὲ δὲ οὐ πάντοτε ἔχετε. ¹² βαλοῦσα 12
γὰρ αὕτη τὸ μύρον τοῦτο ἐπὶ τοῦ σώματός μου πρὸς τὸ ἐνταφιά-
σαι με ἐποίησεν. ¹³ ἀμὴν λέγω ὑμῖν, ὅπου ἐὰν κηρυχθῇ τὸ εὐαγ- 13
γέλιον τοῦτο ἐν ὅλῳ τῷ κόσμῳ, λαληθήσεται καὶ ὁ ἐποίησεν αὕτη
εἰς μνημόσυνον αὐτῆς.

Mc. 14, 10-11. Τότε πορευθεὶς εἰς τῶν δώδεκα, ὁ λεγόμενος Ἰούδας Ἰσκα- 14
ριώτης, πρὸς τοὺς ἀρχιερεῖς ¹⁵ εἶπεν· Τί θέλετέ μοι δοῦναι; 15
Jo. 12, 3-6. κάγω ὑμῖν παραδώσω αὐτόν. οἱ δὲ ἔσθησαν αὐτῷ τριάκοντα ἀρ-
γύρα. ¹⁶ καὶ ἀπὸ τότε ἐξῆτει εὐκαίριον, ἵνα αὐτὸν παραδῷ. 16

Mt. 16, 12-17. Τῇ δὲ πρώτῃ τῶν ἀξύμων προσῆλθον οἱ μαθηταὶ τῷ Ἰησοῦ 17
λέγοντες· Ποῦ θέλεις ἐτοιμάσωμέν σοι φαγεῖν τὸ πάσχα; ¹⁸ ὁ δὲ 18
Jo. 12, 7-13. εἶπεν· Ἐπάγετε εἰς τὴν πόλιν πρὸς τὸν δεῖνα καὶ εἰπατε αὐτῷ·
Ὁ διδάσκαλος λέγει· Ὁ καιρὸς μου ἐγγύς ἐστιν, πρὸς σὲ ποιῶ τὸ
πάσχα μετὰ τῶν μαθητῶν μου. ¹⁹ καὶ ἐποίησαν οἱ μαθηταὶ ὡς 19

Mc. 14, 17-25. συνέταξεν αὐτοῖς ὁ Ἰησοῦς, καὶ ἠτοίμισαν τὸ πάσχα. ²⁰ Ὁφθαλμοὶ 20
Jo. 12, 14-23. δὲ γενομένης ἀνέκετο μετὰ τῶν δώδεκα. ²¹ καὶ ἐσθιόντων αὐτῶν 21
εἶπεν· Ἀμὴν λέγω ὑμῖν, ὅτι εἰς εἷς ὑμῶν παραδώσει με. ²² καὶ 22
λυπούμενοι σφόδρα ἤρξαντο λέγειν αὐτῷ εἰς ἕκαστος· Μήτι ἐγὼ
εἰμι, κύριε; ²³ ὁ δὲ ἀποκριθεὶς εἶπεν· Ὁ ἐμβαψας μετ' ἐμοῦ τὴν 23

7. I.N. πολυτίμου; postea ἐπὶ τῆς κεφαλῆς.

9. Rc. τοῦτο τί μύρον, qu. Kn. (—). — Rc. om. τοῖς ante πτ. — h. ἑδύν. Kl. al.

15. Hab. καὶ εἶπεν αὐτοῖς D (antec. πορευθεὶς) Vg. et It. (abiiit et ait illis) al. Eus.

16. Add. in fine αὐτοῖς DK al. Syr. hr. It.³ Eus.

17. Rc. Kn. Sz. λέγοντες αὐτῷ. — Hab. ἐτοιμάσωμεν DK al. pm.

20. I.N. τῶν δώδ. μαθητῶν.

22. Rc. Kn. Sz. λέγ. αὐτῷ ἕκαστος αὐτῶν. .. ea plane om. Or.

- 24 χεῖρα ἐν τῷ τρυβλίῳ, οὗτός με παραδώσει. ²⁴ ὁ μὲν υἱὸς τοῦ ἀνθρώπου ὑπάγει, καθὼς γέγραπται περὶ αὐτοῦ· οὐαὶ δὲ τῷ ἀνθρώπῳ ἐκείνῳ, δι' οὗ ὁ υἱὸς τοῦ ἀνθρώπου παραδίδοται· καλὸν ἦν αὐτῷ, εἰ
 25 οὐκ ἐγεννήθη ὁ ἄνθρωπος ἐκεῖνος. ²⁵ ἀποκριθεὶς δὲ Ἰούδας ὁ παραδιδὸνς ἀντὸν εἶπεν· Μῆτι ἐγὼ εἰμι, ραββί; λέγει αὐτῷ· Σὺ εἶ-
 26 πας. ²⁶ Ἐσθίοντων δὲ αὐτῶν λαβῶν ὁ Ἰησοῦς ἄρτον καὶ εὐλογῆ- ^{1 Cor.}
 σας ἔκλασεν καὶ δούς τοῖς μαθηταῖς εἶπεν· Λάβετε, φάγετε· τοῦτο ^{23-25.}
 27 ἐστὶν τὸ σῶμά μου. ²⁷ καὶ λαβῶν τὸ ποτήριον καὶ εὐχαριστήσας
 28 ἔδωκεν αὐτοῖς λέγων· Πίετε ἐξ αὐτοῦ πάντες· ²⁸ τοῦτο γὰρ ἐστὶν
 τὸ αἷμά μου, τὸ τῆς καινῆς διαθήκης, τὸ περὶ πολλῶν ἐκκυνόμε-
 29 νον εἰς ἄφεσιν ἁμαρτιῶν. ²⁹ λέγω δὲ ὑμῖν, οὐ μὴ πῖω ἀπ' ἄρτι
 ἐκ τούτου τοῦ γενήματος τῆς ἀμπέλου ἕως τῆς ἡμέρας ἐκείνης,
 ὅταν αὐτὸ πῖω μεθ' ὑμῶν καινὸν ἐν τῇ βασιλείᾳ τοῦ πατρὸς μου.
³⁰ Καὶ ὑμῆσαντες ἐξῆλθον εἰς τὸ ὄρος τῶν ἐλαιῶν. ³¹ τότε ^{Mc. 14,}
³¹ λέγει αὐτοῖς ὁ Ἰησοῦς· Πάντες ὑμεῖς σκανδαλισθήσεσθε ἐν ἐμοὶ ^{26-31.}
 ἐν τῇ νυκτὶ ταύτῃ· γέγραπται γάρ· Πατάξω τὸν ποιμένα, καὶ
 32 διασκορπισθήσονται τὰ πρόβατα τῆς ποιμνῆς. ³² μετὰ δὲ τὸ ἐγερ- ^{Zch.}
 33 θῆναί με προῦξω ὑμᾶς εἰς τὴν Γαλιλαίαν. ³³ ἀποκριθεὶς δὲ ὁ ^{13, 7.}
 Πέτρος εἶπεν αὐτῷ· Εἰ πάντες σκανδαλισθήσονται ἐν σοί, ἐγὼ
 34 οὐδέποτε σκανδαλισθήσομαι. ³⁴ ἔφη αὐτῷ ὁ Ἰησοῦς· Ἀμὴν λέγω ^{Jo. 13,}
 σοι, ὅτι ἐν ταύτῃ τῇ νυκτὶ πρὶν ἀλέκτορα φωνῆσαι τρίς ἀπαρνήση ^{38.}
 35 με. ³⁵ λέγει αὐτῷ ὁ Πέτρος· Κἂν δέη με σὺν σοὶ ἀποθανεῖν, οὐ
 μὴ σε ἀπαρνήσομαι. ὁμοίως καὶ πάντες οἱ μαθηταὶ εἶπον.
 36 Τότε ἔρχεται μετ' αὐτῶν ὁ Ἰησοῦς εἰς χωρίον λεγόμενον ^{Mc. 14,}
 Γεθσημανεὶ, καὶ λέγει τοῖς μαθηταῖς· Κωθίσατε αὐτοῦ ἕως ἂν ^{22-42,}
^{Lc. 22,}
^{40-46.}

24. Hab. ὁ μὲν οὖν DZ al. — καλ. ἦν τῷ ἀνθρώπῳ ἐκ. omissis in fine ὁ ἀνθ. ἐκ. Sah. cdd. It.

26. Rc. Kn. Sz. τὸν [qd om. c. BCDLZ al. m. Thphyl.] ἄρτον. — Sz. pro εὐλογ. h. εὐχαριστήσας. — Rc. Kn. Sz. καὶ ἐδίδου τ. μαθ. καὶ εἶπ. [x. δούς τ. μ. εἶπ. cum BDLZ al. Ct.]

27. Ln. om. καὶ ante εὐχαριστ. [c. CL al.] — Om. τό ante ποτήρ. BZ al.

28. Ln. om. τό ante τῆς καινῆς δ. . . om. καινῆς BLZ al. Sah.

29. Hab. ὅταν αὐτὸ πῖω D al. Clem. Ir. Chrs.

33. Rc. εἰ καὶ πάντες. — Hab. ἐγὼ δὲ C**GHKM al. pm. It.¹ al.

35. Hab. ἀπαρνήσωμαι AGKV al. pm. Chrs. al. — Kn. Sz. ὁμοίως δὲ καί.

36. Rc. Kn. Γεθσημανῆ. — Rc. Kn. Sz. ἕως οὗ ἀπέλω. Ln. ἕως οὗ

ἀπελθὼν προσεύξομαι ἐκεῖ. ³⁷ καὶ παραλαβὼν τὸν Πέτρον καὶ 37
 τοὺς δύο υἱοὺς Ζεβεδαίου ἤρξατο λυπεῖσθαι καὶ ἀδημονεῖν. ³⁸ τότε 38
 λέγει αὐτοῖς· Περὶλυπός ἐστὶν ἡ ψυχὴ μου ἕως θανάτου· μείνατε
 ὧδε καὶ γρηγορεῖτε μετ' ἐμοῦ. ³⁹ καὶ προελθὼν μικρὸν ἔπεσεν ἐπὶ 39
 πρόσωπον αὐτοῦ προσενχόμενος καὶ λέγων· Πάτερ, εἰ δυνατὸν
 ἐστὶν, παρελθάτω ἀπ' ἐμοῦ τὸ ποτήριον τοῦτο· πλὴν οὐχ ὡς ἐγὼ
 θέλω, ἀλλ' ὡς σύ. ⁴⁰ καὶ ἔρχεται πρὸς τοὺς μαθητὰς καὶ εὗρίσκει 40
 αὐτοὺς καθεύδοντας, καὶ λέγει τῷ Πέτρῳ· Οὕτως οὐκ ἰσχύσατε
 μίαν ὥραν γρηγορεῖσαι μετ' ἐμοῦ; ⁴¹ γρηγορεῖτε καὶ προσενχεσθε, 41
 ἵνα μὴ εἰσελθῆτε εἰς πειρασμόν· τὸ μὲν πνεῦμα πρόθυμον, ἡ δὲ
 σὰρξ ἀσθενής. ⁴² πάλιν ἐκ δευτέρου ἀπελθὼν προσηύξατο λέγων· 42
 Πάτερ μου, εἰ οὐ δύναται τοῦτο παρελθεῖν, ἐὰν μὴ αὐτὸ πῶ,
 γενηθήτω τὸ θέλημά σου. ⁴³ καὶ ἐλθὼν πάλιν εὗρεν αὐτοὺς καθ- 43
 εύδοντας· ἦσαν γὰρ αὐτῶν οἱ ὀφθαλμοὶ βεβαρημένοι. ⁴⁴ καὶ 44
 ἀφῆς αὐτοὺς πάλιν ἀπελθὼν προσηύξατο, τὸν αὐτὸν λόγον εἰπὼν.
⁴⁵ τότε ἔρχεται πρὸς τοὺς μαθητὰς καὶ λέγει αὐτοῖς· Καθεύδετε 45
 λοιπὸν καὶ ἀναπαύεσθε· ἰδοῦ, ἤγγικεν ἡ ὥρα καὶ ὁ υἱὸς τοῦ
 ἀνθρώπου παραδίδοται εἰς χεῖρας ἀμαρτωλῶν. ⁴⁶ ἐγείρεσθε, ἄγω- 46
 μεν· ἰδοῦ, ἤγγικεν ὁ παραδιδούς με.

Μc. 14, 42-50. ἤλθεν καὶ μετ' αὐτοῦ ὄχλος πολὺς μετὰ μαχαιρῶν καὶ ξύλων ἀπὸ
 Lc. 22, 47-52. τῶν ἀρχιερέων καὶ πρεσβυτέρων τοῦ λαοῦ. ⁴⁸ ὁ δὲ παραδιδούς 48
 αὐτὸν ἔδωκεν αὐτοῖς σημεῖον λέγων· Ὅν ἐὰν φιλήσω, αὐτός ἐστιν·
 κρατήσατε αὐτόν. ⁴⁹ καὶ εὐθέως προσελθὼν τῷ Ἰησοῦ εἶπεν· 49
 Χαῖρε, ῥαββί· καὶ κατεφίλησεν αὐτόν. ⁵⁰ ὁ δὲ Ἰησοῦς εἶπεν αὐτῷ· 50

ἄν ἀπ. [c. A.] .. ἄν sine οὖ cum DKLA al.; praeterea οὖ om.
 CM al.

39. Sz. καὶ προσελθὼν. — RC. KN. Sz. LN. Πάτερ μου, qd om. c.
 LA al. Verc. Or. (9.) Eus. Bas. Chrs. al.

42. RC. KN. Sz. τοῦτο τὸ ποτήριον παρ. ἀπ' ἐμοῦ. .. LN. τοῦτο
 παρ. (ἀπ' ἐμοῦ). .. om. τὸ ποτήρ. c. ABCLA al. m. It.² al. Or. (2.)
 al. .. om. ἀπ' ἐμοῦ c. BDL al. Syr. It. (exc. 2.) Ct. Vg. al. Or. (2.) al.

43. RC. KN. Sz. κ. ἐλθ. εὗρίσκει αὐτοὺς πάλιν.

44. RC. KN. Sz. ἀπελθὼν πάλιν προσ. ἐκ τρίτου. .. LN. πάλ. ἀπελθ.
 πρ. (ἐκ τρίτ.). .. om. ἐκ τρίτου c. ADK al. Ct. It.² .. et πάλιν et ἐκ
 τρίτ. varie pon.

45. RC. KN. Sz. LN. h. τό αὐτε λοιπόν. .. om. c. BCL al. Ath.

- Ἐταίρε, ἐφ' ὃ πάρε; τότε προσελθόντες ἐπέβαλον τὰς χεῖρας ἐπὶ
 51 τὸν Ἰησοῦν καὶ ἐκράτησαν αὐτόν. ⁵¹ καὶ ἰδοὺ, εἰς τῶν μετὰ Ἰη- Jo. 18,
10. 11.
 σου ἐκτείνας τὴν χεῖρα ἀπέσπασεν τὴν μάχαιραν αὐτοῦ, καὶ πατά-
 52 ξας τὸν δούλον τοῦ ἀρχιερέως ἀφείλεν αὐτοῦ τὸ ὄπλιον. ⁵² τότε
 λέγει αὐτῷ ὁ Ἰησοῦς· Ἀπόστρεφον τὴν μάχαιράν σου εἰς τὸν
 τόπον αὐτῆς· πάντες γὰρ οἱ λαβόντες μάχαιραν ἐν μαχαίρᾳ ἀπο-
 53 λούνται. ⁵³ ἢ δοκεῖς, ὅτι οὐ δύναμαι ἄρτι παρακαλέσαι τὸν πα-
 τέρα μου, καὶ παραστήσει μοι πλείους δώδεκα λεγεῶνων ἀγγέλους;
 54 ⁵⁴ πῶς οὖν πληρωθῶσιν αἱ γραφαί, ὅτι οὕτως δεῖ γενέσθαι;
 55 ⁵⁵ ἐν ἐκείνῃ τῇ ὥρᾳ εἶπεν ὁ Ἰησοῦς τοῖς ὄχλοις· Ὡς ἐπὶ ληστὴν
 ἐξήλθατε μετὰ μαχαιρῶν καὶ ξύλων συλλαβεῖν με· καθ' ἡμέραν
 ἐν τῷ ἱερῷ ἐκαθεζόμεν διδάσκων, καὶ οὐκ ἐκρατήσατέ με·
 56 ⁵⁶ τοῦτο δὲ ὅλον γέγονεν, ἵνα πληρωθῶσιν αἱ γραφαὶ τῶν προ-
 φητῶν. τότε οἱ μαθηταὶ πάντες ἀφέντες αὐτόν ἐφρονον.
 57 Οἱ δὲ κρατήσαντες τὸν Ἰησοῦν ἀπήγαγον πρὸς Καϊάφραν τὸν Mc. 14,
53-65,
Lc. 22,
54. et
63-71.
 ἀρχιερέα, ὅπου οἱ γραμματεῖς καὶ οἱ πρεσβύτεροι συνήχθησαν.
 58 ⁵⁸ ὁ δὲ Πέτρος ἠκολούθει αὐτῷ ἀπὸ μακροῦθεν ἕως τῆς αὐλῆς
 τοῦ ἀρχιερέως, καὶ εἰσελθὼν ἕσω ἐκάθητο μετὰ τῶν ὑπηρετῶν
 59 ἰδεῖν τὸ τέλος. ⁵⁹ οἱ δὲ ἀρχιερεῖς καὶ τὸ συνέδριον ὅλον ἐζήτουν
 ψευδομαρτυρίαν κατὰ τοῦ Ἰησοῦ, ὅπως αὐτόν θανατώσωσιν·
 60 ⁶⁰ καὶ οὐχ εὔρον πολλῶν προσελθόντων ψευδομαρτύρων. ὕστερον
 61 δὲ προσελθόντες δύο ⁶¹ εἶπον· Οὗτος ἐστίν· Δύναμαι κατα- Jo. 2,
19.

50. Rc. ἐφ' ὃ πάρε;

52. Om. σου K al. Syr. al. Chr. . . plerumque ante τ. μάχαρ. pon. — Hab. ἐν μαχ. ἀποθανοῦνται EHKMSV Δ al. pl. Syr. utr. al. Or. ms. al.

53. πλείους δώδ. λεγ. ἀγγ. c. K Δ al. . . Rc. Κη. Sz. πλείους ἢ δώδ. λεγεῶνας ἀγγέλων. . . Ln. πλείω (ἢ) δώδ. λεγεῶνας ἀγγέλων. . . al. aliter.

55. καθ' ἡμέραν etc. cum B al. . . eadem alio ord. L al. Sah. al. . . Rc. Κη. Sz. Ln. καθ' ἡμ. πρὸς ἡμᾶς ἐκαθεζ., ἐν τ. ἱερ. διδάσκ. . . om. διδάσκ. 1. al. Cyr.

58. Om. ἀπό ante μαχρ. CFL Δ al. m.

59. Rc. Κη. Sz. post ἀρχιερεῖς hab. καὶ οἱ πρεσβύτεροι κ. τὸ σ. ὄλ.
 60. καὶ οὐχ etc. cum BC* L al. Vg. It. 7. al. Or. (2.) . . eadem addito καὶ ante πολλῶν Syr. Syr. hr. al. . . al. aliter. . . Rc. Κη. Sz. καὶ οὐχ εἶρον· καὶ πολλ. ψευδ. προσ. οὐχ εὔρον. . . Ln. κ. οὐχ εὔρον πολλ. προφειδ. (οὐχ εὔρον). — Rc. Κη. Sz. Ln. add. in fine ψευδομαρτυρεῖς. . . om. c. BL al. Syr. Syr. hr. al. Or. (1.)

λῦσαι τὸν ναὸν τοῦ θεοῦ καὶ διὰ τριῶν ἡμερῶν οἰκοδομήσαι
 αὐτόν. ⁶² καὶ ἀναστὰς ὁ ἀρχιερεὺς εἶπεν αὐτῷ· Οὐδὲν ἀπο- 62
 κρήνη, τί οὗτοί σου καταμαρτυροῦσιν; ⁶³ ὁ δὲ Ἰησοῦς ἐσιώπηα. ⁶³
 καὶ ὁ ἀρχιερεὺς εἶπεν αὐτῷ· Ἐξορκίζω σε κατὰ τοῦ θεοῦ τοῦ
 ζῶντος, ἵνα ἡμῖν εἴπῃς, εἰ σὺ εἶ ὁ Χριστὸς ὁ υἱὸς τοῦ θεοῦ.
⁶⁴ λέγει αὐτῷ ὁ Ἰησοῦς· Σὺ εἶπας. πλὴν λέγω ὑμῖν, ἀπ' ἄρτι 64
 ὄψεσθε τὸν υἱὸν τοῦ ἀνθρώπου καθήμενον ἐκ δεξιῶν τῆς δυνά-
 μεως καὶ ἐρχόμενον ἐπὶ τῶν νεφελῶν τοῦ οὐρανοῦ. ⁶⁵ τότε ὁ 65
 ἀρχιερεὺς διεῦρήξην τὰ ἱμάτια αὐτοῦ λέγων· Ἐβλασφήμησεν· τί
 εἶ χρεῖαν ἔχομεν μαρτύρων; Ἴδε, νῦν ἠκούσατε τὴν βλασφημίαν.
⁶⁶ τί ὑμῖν δοκεῖ; οἱ δὲ ἀποκριθέντες εἶπον· Ἔνοχος θανάτου 66
 ἐστίν. ⁶⁷ τότε ἐπέπυσαν εἰς τὸ πρόσωπον αὐτοῦ καὶ ἐκολάρισαν 67
 αὐτόν, οἱ δὲ ἐράπισαν, ⁶⁸ λέγοντες· Προφήτευσον ἡμῖν, Χριστέ, 68
 τίς ἐστὶν ὁ παῖσας σε;

Mc. 14, ⁶⁶⁻⁷² Ὁ δὲ Πέτρος ἐκάθητο ἔξω ἐν τῇ αὐλῇ. καὶ προσῆλθεν αὐτῷ 69
^{Le. 22, 55-60} μία παιδίσκη λέγουσα· Καὶ σὺ ἦσθα μετὰ Ἰησοῦ τοῦ Γαλιλαίου.
⁷⁰ ὁ δὲ ἠρηγήσατο ἐμπροσθεν πάντων λέγων· Οὐκ οἶδα, τί λέγεις. ⁷⁰
⁷¹ ἐξεληθόντος δὲ αὐτοῦ εἰς τὸν πυλῶνα, εἶδεν αὐτόν ἄλλη καὶ ⁷¹
⁷² λέγει τοῖς ἐκεῖ· Καὶ οὗτος ἦν μετὰ Ἰησοῦ τοῦ Ναζωραίου. ⁷² καὶ ⁷²
⁷³ πάλιν ἠρηγήσατο μεθ' ὄρκου· ὅτι οὐκ οἶδα τὸν ἄνθρωπον. ⁷³ μετὰ ⁷³
⁷⁴ μικρὸν δὲ προσελθόντες οἱ ἐσιώπῃτες εἶπον τῷ Πέτρῳ· Ἀληθῶς
 καὶ σὺ ἐξ αὐτῶν εἶ· καὶ γὰρ ἡ λαλιά σου δηλόν σε ποιεῖ. ⁷⁴ τότε ⁷⁴
⁷⁵ ἤρξατο καταθεματίζειν καὶ ὀμνύειν· ὅτι οὐκ οἶδα τὸν ἄνθρωπον.
 καὶ εὐθύς ἀλέκτωρ ἐφώησεν. ⁷⁵ καὶ ἐμνήσθη ὁ Πέτρος τοῦ ῥή- ⁷⁵
 ματος Ἰησοῦ εἰρηκότος· ὅτι πρὶν ἀλέκτορα φωνῆσαι τρίς ἀπαρτήση
 με. καὶ ἐξεληθὼν ἔξω ἔκλωσεν πικρῶς.

61. Om. in fine αὐτόν B al. Arm. Or. (2.) .. ante οἰκοδ. pon. CI, 33. Or. (1.)

63. Rc. Kn. Sz. Ln. καὶ ἀποκριθεῖς ὁ ἀρχ. εἶπ., qd om. c. BLZ al. Vg. It.^s al. Or.

65. Rc. Kn. Sz. τὴν βλασφ. αὐτοῦ [om. c. BDLZ al. Vg. It.^s al.]

69. Ἔξω varie pon. .. om. Ev. 47. semel (sec. VIII.) .. hab. ἔωθεν 13.

70. Kn. Sz. ἐμπρ. αὐτῶν πάντων.

71. ἐξεληθόντος δ. αὐτοῦ c. D al. Vg. It.^s al. .. Rc. Kn. Sz. ἐξεληθόντα δὲ αὐτόν et Ln. ἐξ. δ. (αὐτόν). — Sz. αὐτοῖς· ἐκεῖ καὶ etc.

74. Rc. καταθεματίζειν.

75. Rc. Kn. Sz. τοῦ Ἰησοῦ εἶρ. et add. αὐτῷ, qd Ln. (—) om. c. BDL al. Vg. It.^s al.

XXVII.

- 1 Πρωίως δὲ γενομένης συμβούλιον ἔλαβον πάντες οἱ ἀρχιερεῖς·^{Mc.15,}
καὶ οἱ πρεσβύτεροι τοῦ λαοῦ κατὰ τοῦ Ἰησοῦ, ὥστε θανατώσαι^{Lc.23,}
2 αὐτόν. ¹ καὶ δῆσαντες αὐτόν ἀπήγαγον καὶ παρέδωκαν Πιλάτῳ
τῷ ἡγεμόνι.
- 3 Τότε ἰδὼν Ἰούδας ὁ παραδούς αὐτόν, ὅτι κατεκρίθη, μετα-
μαληθεῖς ἀπέστρεψεν τὰ τριακοντα ἀργύρια τοῖς ἀρχιερεῦσιν καὶ
4 πρεσβυτέροις ⁴ λέγων· Ἡμαρτον παραδούς αἷμα ἀθῶον. οἱ δὲ
5 εἶπον· Τί πρὸς ἡμᾶς; σὺ ὄψῃ. ⁵ καὶ ῥήσας τὰ ἀργύρια ἐν τῷ
6 καῶ ἀνεγώρησεν, καὶ ἀπελθὼν ἀπήγατο. ⁶ οἱ δὲ ἀρχιερεῖς λαβόν-
τες τὰ ἀργύρια εἶπον· Οὐκ ἔξεστιν βαλεῖν αὐτὰ εἰς τὸν κορβανᾶν,
7 ἐπεὶ τιμὴ αἱματός ἐστιν. ⁷ συμβούλιον δὲ λαβόντες ἠγόρασαν ^{εξ}
8 αὐτῶν τὸν ἀγρὸν τοῦ κεραμέως εἰς ταφὴν τοῖς ξένοις. ⁸ διο ἐκλήθη Act. 4.
9 ὁ ἀγρὸς ἐκεῖνος ἀγρὸς αἵματος ἕως τῆς σήμερον. ⁹ τότε ἐπληρώθη^{19.}
τὸ ῥηθὲν διὰ τοῦ προφήτου λέγοντος· Καὶ ἔλαβον τὰ τριακοντα^{Zch.}
ἀργύρια, τὴν τιμὴν τοῦ τετιμημένου, ὃν ἐτιμήσαντο ἀπὸ νιῶν^{11.}
10 Ἰσραὴλ, ¹⁰ καὶ ἔδωκαν αὐτὰ εἰς τὸν ἀγρὸν τοῦ κεραμέως, καθὰ^{12. 13.}
συνέταξέν μοι κύριος.
- 11 Ὁ δὲ Ἰησοῦς ἐστάθη ἔμπροσθεν τοῦ ἡγεμόνος· καὶ ἐπηρώτη-^{Mc.15,}
σεν αὐτόν ὁ ἡγεμὼν λέγων· Σὺ εἶ ὁ βασιλεὺς τῶν Ἰουδαίων; ὁ δὲ^{2-15,}
12 Ἰησοῦς εἶπεν αὐτῷ· Σὺ λέγεις. ¹² καὶ ἐν τῷ κατηγορεῖσθαι αὐτόν^{Lc.23,}
ὑπὸ τῶν ἀρχιερέων καὶ τῶν πρεσβυτέρων οὐδὲν ἀπεκρίνατο.^{3-5, et}
13 ¹³ τότε λέγει αὐτῷ ὁ Πιλάτος· Οὐκ ἀκούεις, πόσα σου καταμαρ-
14 τυροῦσιν; ¹⁴ καὶ οὐκ ἀπεκρίθη αὐτῷ πρὸς οὐδὲν ἐν ῥήματι, ὥστε
15 θανατῶσαι τὸν ἡγεμόνα λαν. ¹⁵ κατὰ δὲ ἐροτὴν εἰώθει ὁ ἡγεμὼν^{Jo. 18,}
^{39. 40.}

Cap. XXVII. 2. Rc. Kn. Sz. παρέδωκ. αὐτόν. — Rc. Kn. Sz. Lk. Πο-
τίφ Πιλ. qd om. c. Bl. al. Syr. al. Or. al.

3. Rc. Kn. Sz. ὁ παραδιδούς, postea κ. τοῖς πρεσβ. — Hab. Ἰστρεψεν
Bl. al. Or. (3.)

4. Hab. αἷμα δίκαιον B** in m. L. Syr. It. Vg. al. Or. (4., ἀθῶον 1.)
al. — Rc. Kn. ὄψει.

6. κορβανᾶν EKM al. m. Chrs. al. . . κορβᾶν B*.

9. διὰ τοῦ προφ. c. 33. 157. Syr. It.². antqss. al. . . Rc. Kn. Sz. Lk. δ. Ἰε-
ρεμίου τ. πρ. . . etiam Ζαχαρίου et Jesaiam leg.

11. Rc. Kn. Sz. ἴστη pro ἐστάθη.

14. Om. πρὸς οὐδέ It. (exc. 2.) Ct. al.

ἀπολύειν τῷ ὄχλῳ ἓνα δέσμιον, ὃν ἤθελον. ¹⁶ εἶχον δὲ τότε δε-
 σμιον ἐπίσημον, λεγόμενον Ἰησοῦν Βαραββᾶν. ¹⁷ συνηγμένον οὖν ¹⁷
 αὐτῶν, εἶπεν αὐτοῖς ὁ Πιλάτος· Τίνα θέλετε ἀπολύσω ὑμῖν;
 Ἰησοῦν Βαραββᾶν ἢ Ἰησοῦν τὸν λεγόμενον Χριστόν; ¹⁸ ἦδει γάρ, ¹⁸
 ὅτι διὰ φθόνον παρέδωκεν αὐτόν. ¹⁹ καθήμενου δὲ αὐτοῦ ἐπὶ ¹⁹
 τοῦ βήματος, ἀπέστειλεν πρὸς αὐτὸν ἡ γυνὴ αὐτοῦ λέγουσα· Μη-
 δὲν σοὶ καὶ τῷ δικαίῳ ἐκέλευ· πολλὰ γὰρ ἔπαθον σήμερον κατ'
 ὄναρ δι' αὐτόν. ²⁰ οἱ δὲ ἀρχιερεῖς καὶ οἱ πρεσβύτεροι ἐπίεισαν τοὺς ²⁰
 ὄχλους, ἵνα αἰτήσωνται τὸν Βαραββᾶν, τὸν δὲ Ἰησοῦν ἀπολέσω-
 σεν. ²¹ ἀποκριθεὶς δὲ ὁ ἡγεμὼν εἶπεν αὐτοῖς· Τίνα θέλετε ἀπὸ ²¹
 τῶν δύο ἀπολύσω ὑμῖν; οἱ δὲ εἶπον· Βαραββᾶν. ²² λέγει αὐτοῖς ²²
 ὁ Πιλάτος· Τί οὖν ποιήσω Ἰησοῦν τὸν λεγόμενον Χριστόν; λέ-
 γουσι πάντες· Σταυρωθήτω. ²³ ὁ δὲ ἔφη· Τί γὰρ κακὸν ἐποίη- ²³
 σεν; οἱ δὲ περισσῶς ἔκραζον λέγοντες· Σταυρωθήτω. ²⁴ ἰδὼν δὲ ²⁴
 ὁ Πιλάτος, ὅτι οὐδὲν ὠφελεῖ, ἀλλὰ μᾶλλον θόρυβος γίνεται,
 λαβὼν ὕδωρ ἀπενήρατο τὰς χεῖρας ἀπέναντι τοῦ ὄχλου λέγων·
 Ἀθῶός εἰμι ἀπὸ τοῦ αἵματος τούτου· ὑμεῖς ὄψεσθε. ²⁵ καὶ ἀπο- ²⁵
 κριθεὶς πᾶς ὁ λαὸς εἶπεν· Τὸ αἶμα αὐτοῦ ἐφ' ἡμᾶς καὶ ἐπὶ τὰ
 τέκνα ἡμῶν. ²⁶ τότε ἀπέλυσεν αὐτοῖς τὸν Βαραββᾶν, τὸν δὲ Ἰη- ²⁶
 σοῦν φραγελλώσας παρέδωκεν, ἵνα σταυρωθῇ.

Με. 15, 16-20, Jo. 18, 28-29. Τότε οἱ στρατιῶται τοῦ ἡγεμόνος παραλαβόντες τὸν Ἰησοῦν ²⁷
 εἰς τὸ πραιτώριον συνήγαγον ἐπ' αὐτόν ὄλην τὴν σπειραν. ²⁸ καὶ ²⁸
 ἐκδύσαντες αὐτόν γλαμύδα κοκκίνην περιέθησαν αὐτῷ, ²⁹ καὶ πλέ- ²⁹
 ξαντες στέφανον ἐξ ἀκανθῶν ἐπέθησαν ἐπὶ τὴν κεφαλὴν αὐτοῦ καὶ
 κάλαμον ἐν τῇ δεξιᾷ αὐτοῦ, καὶ γονυπετήσαντες ἔμπροσθεν αὐτοῦ
 ἐτίπαιζον αὐτῷ λέγοντες· Χαῖρε, ὁ βασιλεὺς τῶν Ἰουδαίων· ³⁰ καὶ ³⁰

16. et 17. Ἰησοῦν Βαραββ. cum 1.* al. Syr. hr. Arm. cdd. ap. Or.,
 vetust. schol. . . Rc. Kn. Sz. Ln. utroque loco om. Ἰησοῦν. — 16. h.
 τὸν λεγόμε. D.

21. Hab. τὸν Βαραββ. BL al. — 22. Rc. Kn. Sz. λίγ. αὐτῷ πάντες.
 23. Rc. Kn. Sz. Ln. ὁ δὲ ἡγεμὼν, qd om. c. B al. Arm. al. . . h. Πιλάτος
 Syr. It.¹

24. Ln. κατέναντι. — αἵματος τούτου c. BD al. Ct. It.² Chrs. . . Rc.
 Kn. Sz. αἵματ. τοῦ δικαίου τούτ. . . Ln. αἴμ. τούτου (τοῦ δικ.)

26. Hab. παρέδ. αὐτοῖς DFL al. Vg. Ct. It. (exc. 1.)

28. Ln. ἐκδύσαντες [c. BD 157. Ct. It.⁴]

29. Rc. Kn. Sz. ἐπὶ τὴν δεξιάν. — Hab. ἐτίπαιζαν BDL al.

ἐμπτύσαντες εἰς αὐτὸν ἔλαβον τὸν κάλαμον καὶ ἔτυπτον εἰς τὴν
31 κεφαλὴν αὐτοῦ. ³¹ καὶ ὅτε ἐπέπαιξαν αὐτῷ, ἐξέδυσαν αὐτὸν τὴν
χλαμίδα καὶ ἐνέδυσαν αὐτὸν τὰ ἱμάτια αὐτοῦ, καὶ ἀπήγαγον αὐ-
τὸν εἰς τὸ σταυρώσαι.

32 Ἐξερχόμενοι δὲ εὗρον ἄνθρωπον Κυθηναῖον, ὀνόματι Σι-
33 μωνα· τούτον ἠγγάρευσαν, ἵνα ἄρῃ τὸν σταυρὸν αὐτοῦ. ³³ καὶ
ἐλθόντες εἰς τόπον λεγόμενον Γολγοθᾶ, ὃ ἐστὶν κρανίου τόπος,
34 ³⁴ ἔδωκαν αὐτῷ πιεῖν ὄξος μετὰ χολῆς μεμιγμένον· καὶ γευσάμενος
35 οὐκ ἠθέληεν πιεῖν. ³⁵ σταυρώσαντες δὲ αὐτὸν διεμερίσαντο τὰ
36 ἱμάτια αὐτοῦ βαλόντες κλῆρον· ³⁶ καὶ καθήμενοι ἐτήρουν αὐτὸν
37 ἐκεῖ. ³⁷ καὶ ἐπέθηκεν ἑπάνω τῆς κεφαλῆς αὐτοῦ τὴν αἰτίαν αὐ-
τοῦ γεγραμμένην· Οὗτός ἐστιν Ἰησοῦς ὁ βασιλεὺς τῶν Ἰουδαίων.
38 ³⁸ Τότε σταυροῦνται σὺν αὐτῷ δύο λησταί, εἰς ἓκ δεξιῶν καὶ εἰς
39 ἕξ εὐωνύμων. ³⁹ οἱ δὲ παραπορευόμενοι ἐβλασφήμουν αὐτὸν, κ-
40 νοῦντες τὰς κεφαλὰς αὐτῶν ⁴⁰ καὶ λέγοντες· Ὁ καταλύων τὸν ναὸν
καὶ ἐν τρισὶν ἡμέραις οἰκοδομῶν, σῶσον σεαυτὸν· εἰ νῦν εἶ τοῦ
41 Θεοῦ, κατάβηθι ἀπὸ τοῦ σταυροῦ. ⁴¹ ὁμοίως δὲ καὶ οἱ ἀρχιερεῖς
42 ἐμπάλζοντες μετὰ τῶν γραμματέων καὶ πρεσβυτέρων ἔλεγον· ⁴² Ἄλ-
λους ἔσωσεν, ἑαυτὸν οὐ δύναται σῶσαι· βασιλεὺς Ἰσραὴλ ἐστίν,
καταβάτω νῦν ἀπὸ τοῦ σταυροῦ καὶ πιστεύσομεν ἐπ' αὐτόν·
43 ⁴³ πέποιθεν ἐπὶ τὸν Θεόν· ῥησάσθω νῦν αὐτόν, εἰ θέλει αὐτόν· εἶπεν

33. ὃ ἐστὶν cum D al. Vg. It. (exc. 1.) al. . . Rc. ὃς ἐστὶ λεγόμενος. . .
Kn. Sz. ὃ ἐστὶ, λεγόμενος. . . Ln. ὃ ἐστὶν κραν. τόπ. λεγόμενος. . .
al. aliter.

34. Ln. οἶνον [c. BDKL al. Syr. hr. Vg. Ct. It. (exc. 3.) al. Ath. al.] pro
ὄξος; postea ἠθέλησεν.

35. Pro βαλόντες (c. AD al. m.) Rc. Kn. Sz. βάλλοντες. -- Rc. post
κλῆρον h. ἵνα πληρωθῇ τὸ ῥηθὲν ὑπὸ τοῦ προφήτου· Διε-
μερίσαντο τὰ ἱμάτιά μου ἑαυτοῖς, καὶ ἐπὶ τὸν ἱματισμὸν
μου ἔβαλον κλῆρον, qu. Kn. (—). [cf. Ps. 22, 19. Jo. 19, 24.]

40. Post λέγ. h. οὐά DMA al. Vg. Ct. It.⁷ al. Eus. al. — Ln. σῶσ.
σεαυτόν, εἰ νῦν θεοῦ εἶ, καὶ κατ.

41. Ln. ὁμ. (δὲ καί). — Post πρεσβ. add. καὶ φαρισαίων EFKMSV A
al. pm. Syr. al. . . pro πρεσβ. h. φαρισ. D al. Ct. It.⁴

42. Rc. Kn. Sz. εἰ ante βασιλ. . . Ln. (εἰ) . . om. c. BDL al. Ct. al. —
Ln. κ. πιστεύσομεν. — ἐπ' αὐτόν c. BL al. Cyr. . . Rc. Ln. αὐτῷ. . .
Kn. Sz. ἐπ' αὐτῷ.

43. Ln. ἐπὶ τῷ Θεῷ.

γὰρ, ὅτι Θεοῦ εἰμι υἱός. ⁴⁴ τὸ δ' αὐτὸ καὶ οἱ ληστοὶ οἱ συσταυρω- ⁴⁴
^{Mc. 15.} θέντες αὐτῷ ὠνείδιζον αὐτόν. ⁴⁵ Ἀπὸ δὲ ἐκτῆς ὥρας σκότος ἐγένε- ⁴⁵
²³⁻³⁶ ^{Lc. 23.} νετο ἐπὶ πᾶσαν τὴν γῆν ἕως ὥρας ἐνάτης. ⁴⁶ περὶ δὲ τὴν ἐνάτην ⁴⁶
^{44.} ὥραν ἀνεβόησεν ὁ Ἰησοῦς φωνῇ μεγάλῃ λέγων· Ἥλι, ἡλί, λιμᾶ ⁴⁶
^{-Ps. 22.} σαβαχθανί; τοῦτ' ἐστίν· Θεέ μου, Θεέ μου, ἵνα τί με ἐγκατελι- ⁴⁶
^{1.} πεις; ⁴⁷ τινὲς δὲ τῶν ἐκεῖ ἐστῶτων ἀκούσαντες ἔλεγον· ὅτι Ἥλιαν ⁴⁷
 φωνεῖ οὗτος. ⁴⁸ καὶ εὐθέως δραμῶν εἰς ἕξ αὐτῶν καὶ λαβῶν ⁴⁸
 σπόγγον πλησας τε ὄξους καὶ περιθεις καλάμῳ ἐπότιζεν αὐτόν. ⁴⁸
⁴⁹ οἱ δὲ λοιποὶ ἔλεγον· Ἄφες, ἴδωμεν, εἰ ἔρχεται Ἥλιος σώσων ⁴⁹
^{Mc. 15.} αὐτόν. ⁵⁰ Ὁ δὲ Ἰησοῦς πάλιν κράζας φωνῇ μεγάλῃ ἀφῆκεν τὸ ⁵⁰
^{37-39.} πνεῦμα. ⁵¹ καὶ ἰδοὺ, τὸ καταπέτασμα τοῦ ναοῦ ἐσχίσθη εἰς δύο ⁵¹
^{1.e. 23.} ^{45-47.} ἀπὸ ἄνωθεν ἕως κάτω, καὶ ἡ γῆ ἐσεισθη, καὶ αἱ πέτραι ἐσχί- ⁵¹
 σθησαν, ⁵² καὶ τὰ μνημεῖα ἀνεψῆθησαν καὶ πολλὰ σώματα τῶν ⁵²
 κεκοιμημένων ἁγίων ἠγέρθησαν· ⁵³ καὶ ἐξελθόντες ἐκ τῶν μνη- ⁵³
 μεῶν μετὰ τὴν ἔγερσιν αὐτοῦ εἰσῆλθον εἰς τὴν ἁγίαν πόλιν καὶ ⁵³
 ἐνεφανίσθησαν πολλοῖς. ⁵⁴ ὁ δὲ ἐκατόνταρχος καὶ οἱ μετ' αὐτοῦ ⁵⁴
 τηροῦντες τὸν Ἰησοῦν, ἰδόντες τὸν σεισμόν καὶ τὰ γεγόμενα ἐφο- ⁵⁴
^{Mc. 15.} βήθησαν σφόδρα, λέγοντες· Ἀληθῶς υἱὸς Θεοῦ ἦν οὗτος. ⁵⁵ Ἦσαν ⁵⁵
^{40. 41.} ^{Lc. 23.} δὲ ἐκεῖ γυναῖκες πολλαὶ ἀπὸ μακρόθεν θεωροῦσαι, αἵτινες ἠκο- ⁵⁵
^{49.} λούθησαν τῷ Ἰησοῦ ἀπὸ τῆς Γαλιλαίας διακονοῦσαι αὐτῷ. ⁵⁶ ἐν ⁵⁶
 αἷς ἦν Μαρία ἡ Μαγδαληνῆ, καὶ Μαρία ἡ τοῦ Ἰακώβου καὶ Ἰωσῆ ⁵⁶
 μήτηρ, καὶ ἡ μήτηρ τῶν υἱῶν Ζεβεδαίου. ⁵⁶

^{Mc. 15.} Οὐρίας δὲ γενομένης ἦλθεν ἄνθρωπος πλούσιος ἀπὸ Ἀριμα- ⁵⁷
^{42-47.} θαίας, τοῦνομα Ἰωσήφ, ὃς καὶ αὐτοῦ ἐμαθήτευσεν τῷ Ἰησοῦ. ⁵⁷
^{40. 41.} ^{Lc. 23.} ^{50-55.} ^{Jo. 19.} ^{38-42.} οὗτος προσελθὼν τῷ Πιλάτῳ ἤτησατο τὸ σῶμα τοῦ Ἰησοῦ. ⁵⁸
^{58.} τότε ὁ Πιλάτος ἐκέλευσεν ἀποδοθῆναι. ⁵⁹ καὶ λαβὼν τὸ σῶμα ὁ ⁵⁹

44. LN. οἱ συστ. σὺν αὐτῷ. — Rc. ὠνειδ. αὐτῷ.

46. LN. λημὰ σαβαχθανί. . . λιμὰ AKΔ al. . . λιμὰ EFHS. . . λεμὰ I. al. — ζαφθανεί D* Ct. It.³. al.

49. Add. in fine ἄλλος δὲ λαβὼν λόγγην ἔνιξεν αὐτοῦ τὴν πλευράν, καὶ ἐξῆλθεν ὕδωρ καὶ αἷμα BGL al. Syr. hr. It.² Chrs. al. [cf. Jo. 19, 34.]

53. Om. μετὰ τ. ἔγερσ. αὐτ. Syr. hr. . . pro αὐτοῦ h. αὐτῶν 30. al. Arr. al. . . om. 243.

54. LN. γεγόμενα. — 55. Om. ἐκεῖ D al. Ct. . . καὶ D. . . ἐκεῖ καὶ FKL al. m.

56. Pr. Ἰωσῆ h. Ἰωσήφ D* L al. Vg. It. al. — 57. LN. ἐμαθητεύθη.

58. Rc. KN. Sz. LN. post ἀποδοθῆν. add. τὸ σῶμα, qd om. c. BL. al. m. Syr. hr. . . αὐτό Copt.

60 Ἰωσήφ ἐνετύλιξεν αὐτὸ σινδῶνι καθαροῦ, ⁶⁰ καὶ ἔθηκεν αὐτὸ ἐν τῷ καινῷ αὐτοῦ μνημείῳ, ὃ ἐλατόμησεν ἐν τῇ πέτρᾳ, καὶ προσκυλλ-
61 σας λίθον μέγαν τῇ θύρᾳ τοῦ μνημείου ἀπήλθεν. ⁶¹ ἦν δὲ ἐκεῖ Μαρία ἡ Μαγδαληνὴ καὶ ἡ ἄλλη Μαρία, καθήμεναι ἀπέναντι τοῦ τάφου.

62 Τῇ δὲ ἐπαύριον, ἣτις ἐστὶν μετὰ τὴν παρασκευὴν, συνήχθη-
63 σαν οἱ ἀρχιερεῖς καὶ οἱ Φαρισαῖοι πρὸς Πιλάτον ⁶³ λέγοντες· Κύριε, ἐμνήσθημεν, ὅτι ἐκεῖνος ὁ πλάνος εἶπεν ἐτι ζῶν· Μετὰ τρεῖς
64 ἡμέρας ἐγείρομαι. ⁶⁴ κέλευσον οὖν ἀσφαλίσθῃναι τὸν τάφον ἕως τῆς τρίτης ἡμέρας, μήποτε ἐλθόντες οἱ μαθηταὶ αὐτοῦ κλέψωσιν αὐτὸν καὶ εἰπῶσιν τῷ λαῷ· Ἐγέρθη ἀπὸ τῶν νεκρῶν· καὶ ἔσται
65 ἡ ἐσχάτη πλάνη χειρῶν τῆς πρώτης. ⁶⁵ ἔφη αὐτοῖς ὁ Πιλάτος·
66 Ἐχετε κουστῶδιαν· ὑπάγετε, ἀσφαλίσασθε ὡς οἴδατε. ⁶⁶ οἱ δὲ πορευθέντες ἠσφάλισαν τὸν τάφον σφραγίσαντες τὸν λίθον μετὰ τῆς κουστῶδιαις.

XXVIII.

1 Ὅψι δὲ σαββάτων, τῇ ἐπιφωσκούσῃ εἰς μίαν σαββάτων, ἡλ-^{Mc.16,}
θεν Μαρία ἡ Μαγδαληνὴ καὶ ἡ ἄλλη Μαρία θεωρήσονται τὸν τάφον.^{1-8.}
2 ² καὶ ἰδοὺ, σεισμός ἐγένετο μέγας· ἄγγελος γὰρ κυρίου καταβάς ἐξ ^{1-9.}
οὐρανοῦ προσελθὼν ἀπεκύλισεν τὸν λίθον καὶ ἐκάθητο ἐπάνω
3 αὐτοῦ. ³ ἦν δὲ ἡ εἰδέα αὐτοῦ ὡς ἀστραπὴ καὶ τὸ ἔνδυμα αὐτοῦ
4 λευκὸν ὡς χιῶν. ⁴ ἀπὸ δὲ τοῦ φόβου αὐτοῦ ἐσεισθήσαν οἱ τηροῦν-
5 τες καὶ ἐγένοντο ὡσεὶ νεκροί. ⁵ ἀποκριθεὶς δὲ ὁ ἄγγελος εἶπεν ταῖς
γυναιξίν· Μὴ φοβεῖσθε ὑμεῖς· οἶδα γάρ, ὅτι Ἰησοῦν τὸν ἐσταυρω-

59. Hab. ἐν σινδῶνι BD al. Vg.

60. LN. ἐπὶ τῇ θύρᾳ. — 61. Om. ἡ ante ἄλλη AD*.

64. Rc. νεκτὸς κλέψωσ. . . KN. (νεκτὸς) κλέψωσ.

65. Rc. Ἐφη δέ.

Cap. XXVIII. 1. Om. δέ HL al. — Pro σαββάτων priore hab. σαββάτων L A al.

2. Hab. καὶ προσελθὼν BCL al. Syr. Vg. It. Or. al. — Rc. KN. Sz. τὸν λίθον ἀπὸ τῆς θύρας. . . h. ἀπὸ τ. θύρ. τοῦ μνημείου EL al. m. Copt. al. Eus. al.

3. εἰδέα c. ABCDE al. . . Rc. KN. Sz. LN. εἰδέα. — Om. λευκὸν Vg. It.* Chrs. Aug. — Rc. KN. Sz. ὡσεὶ χιῶν.

4. LN. x. ἐγενήθησαν ὡς νεκρ.

μένον ζητεῖτε. ⁶ οὐκ ἔστιν ὧδε· ἠγέρθη γάρ, καθὼς εἶπεν. δεῦτε, ⁶
 ἴδετε τὸν τόπον ὅπου ἔκειτο. ⁷ καὶ ταχὺ πορευθεῖσαι εἶπατε τοῖς ⁷
 μαθηταῖς αὐτοῦ, ὅτι ἠγέρθη ἀπὸ τῶν νεκρῶν· καὶ ἰδού, προάγει
 ὑμᾶς εἰς τὴν Γαλιλαίαν· ἐκεῖ αὐτὸν ὄψεσθε. ἰδού, εἶπον ὑμῖν.
⁸ καὶ ἐξελθούσαι ταχὺ ἀπὸ τοῦ μνημείου μετὰ φόβον καὶ χαρᾶς ⁸
 μεγάλης ἔδραμον ἀπαγγεῖλαι τοῖς μαθηταῖς αὐτοῦ. ⁹ καὶ ἰδού, ὁ ⁹
 Ἰησοῦς ἀπήντησεν αὐταῖς λέγων· Χαίρετε. αἱ δὲ προσελθούσαι
 ἐκράτησαν αὐτοῦ τοὺς πόδας καὶ προσεκύνησαν αὐτῶ. ¹⁰ τότε ¹⁰
 λέγει αὐταῖς ὁ Ἰησοῦς· Μὴ φοβεῖσθε· ὑπάγετε, ἀπαγγεῖλατε τοῖς
 ἀδελφοῖς μου, ἵνα ἀπέλθωσιν εἰς τὴν Γαλιλαίαν, κακεῖ με
 ὄψονται.

Πορευομένων δὲ αὐτῶν, ἰδού, τινὲς τῆς κουστωδίας ἐλθόντες ¹¹
 εἰς τὴν πόλιν ἀπήγγειλαν τοῖς ἀρχιερεῦσιν ἅπαντα τὰ γενόμενα.
¹² καὶ συναχθέντες μετὰ τῶν πρεσβυτέρων συμβούλιόν τε λαβόν- ¹²
 τες ἀργύρια ἰκανὰ ἔδωκαν τοῖς στρατιώταις, ¹³ λέγοντες· Εἶπατε, ¹³
 ὅτι οἱ μαθηταὶ αὐτοῦ νυκτὸς ἐλθόντες ἐκλεψαν αὐτὸν ἡμῶν κοι-
 μωμένων. ¹⁴ καὶ ἐὰν ἀκουσθῇ τοῦτο ἐπὶ τοῦ ἡγεμόνος, ἡμεῖς ¹⁴
 πείσομεν αὐτόν, καὶ ὑμᾶς ἀμερῖμους ποιήσομεν. ¹⁵ οἱ δὲ λαβόν- ¹⁵
 τες τὰ ἀργύρια ἐποίησαν ὡς ἐδιδάχθησαν. καὶ διεφημίσθη ὁ λόγος
 οὗτος παρὰ Ἰουδαίους μέχρι τῆς σήμερον.

Οἱ δὲ ἔνδεκα μαθηταὶ ἐπορευθῆσαν εἰς τὴν Γαλιλαίαν εἰς τὸ ¹⁶
 ὄρος οὐ ἐτάξατο αὐτοῖς ὁ Ἰησοῦς. ¹⁷ καὶ ἰδόντες αὐτὸν προσεκύ- ¹⁷
 ησαν· οἱ δὲ ἐδάτασαν. ¹⁸ καὶ προσελθὼν ὁ Ἰησοῦς ἐλάλησεν ¹⁸
 αὐτοῖς λέγων· Ἐδόθη μοι πᾶσα ἐξουσία ἐν οὐρανῶ καὶ ἐπὶ γῆς.

6. Om. γάρ A al. m. It.¹ — Rc. Kn. Sz. I.N. in v. sine add. ὁ κύριος qd om. cum B al. Copt. al.

7. Om. ἀπὸ τ. νεκρ. D Vg. Ct. cdd. It. antqss. al. Cyr. hr. al. — Om. ἰδού ante προάγει D Ct. It.⁵ Cyr. hr.

9. Rc. Kn. Sz. Ὡς δὲ ἐπορευόντο ἀπαγγεῖλαι τοῖς μαθηταῖς αὐτοῦ, καὶ ἰδού etc. [om. cum BD al. pm. Syr. Vg. It. (exc. 1.) al. Or. Chrs. al.] — Om. ὁ ante Ἰησοῦς AEFK MV al. m. Thphyl. — Hab. ὑπήνησ. BC al. Or. Cyr.

12. Hab. ἀργύριον ἰκανόν D Syr. pecuniam copiosam Vg. It.

14. Ln. ὑπὸ τοῦ ἡγεμόνος. — 15. Ln. τῆς σήμε. ἡμέρας.

17. Rc. Kn. Sz. προσεκύνησαν αὐτῶ [om. c. BD al. Vg. It. Ct. Chrs. Aug.]. . . αὐτόν h. 3. al. m.

18. Ln. ἐπὶ τῆς γῆς [c. BD. 90.*]

- 19 ¹⁹ πορευθέντες μαθητεύσατε πάντα τὰ ἔθνη, βαπτίζοντες αὐτοὺς Mt. 16, 15.
 εἰς τὸ ὄνομα τοῦ πατρὸς καὶ τοῦ υἱοῦ καὶ τοῦ ἁγίου πνεύματος,
 20 ²⁰ διδάσκοντες αὐτοὺς τηρεῖν πάντα ὅσα ἐνετείλαμην ὑμῖν· καὶ
 ἰδοὺ, ἐγὼ μεθ' ὑμῶν εἰμι πάσας τὰς ἡμέρας ἕως τῆς συντελείας
 τοῦ αἰῶνος.

ΕΤΑΓΓΕΛΙΟΝ

ΚΑΤΑ ΜΑΡΚΟΝ.

- ¹ Ἀρχὴ τοῦ εὐαγγελίου Ἰησοῦ Χριστοῦ, υἱοῦ θεοῦ. ² ὡς γέγρα- Mt. 3, 1-12. }
 Lc. 3, 3-16. }
 Jo. 1, 6-27. }
 πται ἐν Ἡσαΐα τῷ προφήτῃ· Ἰδοὺ, ἀποστέλλω τὸν ἀγγελόν Mal. 3, 1. }
 μου πρὸ προσώπου σου, ὃς κατασκευάσει τὴν ὁδόν σου· Mt. 11, 10. }
 Lc. 7, 26. }
³ ³ φωνὴ βοῶντος ἐν τῇ ἐρήμῳ· Ἐτοιμάσατε τὴν ὁδὸν κυρίου, Es. 40, 3. }
⁴ θείας ποιεῖτε τὰς τρίβους αὐτοῦ· ⁴ ἐγένετο Ἰωάννης, βαπτίζων
 ἐν τῇ ἐρήμῳ καὶ κηρῦσσον βάπτισμα μετανοίας εἰς ἄφεσιν ἁμαρ-
⁵ τιῶν. ⁵ καὶ ἐξεπορεύετο πρὸς αὐτὸν πᾶσα ἡ Ἰουδαία γῶρα καὶ οἱ
 Ἱερουσαλυμίται πάντες, καὶ ἐβαπτίζοντο ἐν τῷ Ἰορδάνῃ ποταμῷ
⁶ ὑπ' αὐτοῦ, ἔξομολογούμενοι τὰς ἁμαρτίας αὐτῶν. ⁶ ἦν δὲ Ἰωάννης

19. Rc. πορευθ. οὐν. . . Ln. πορευθ. (οὐν). — βαπτίσαντες BD.

20. Rc. Sz. in fine add. ἀμήν. . . Kn. (ἀμήν.)

Cap. I. 1. Rc. Kn. Sz. νί. τοῦ θεοῦ. . . om. νί. τ. θεοῦ 28. al. Ir. gr. Or. (3.) Hier. (3.; 1. hab.)

2. Hab. καθώς BKL A al. Or. (3.) — Ln. ἐν τῷ Ἡσ. τ. πρ. . . Rc. ἐν τοῖς προφήταις. — Rc. Kn. Sz. ἐγὼ ἀποστέλλω.

3. Hab. τ. τρίβ. τοῦ θεοῦ ἡμῶν D al. Cl. It.⁷ al. . . Rc. post αὐτοῦ h. ἐμπροσθέν σου.

5. Rc. Sz. οἱ Ἱεροσολ., καὶ ἐβαπτῖ. πάντες. — Om. ποταμῷ BD Cl. It.⁷ Or.

6. Ln. καὶ ἦν Ἰω. . . hab. ὁ ante Ἰω. KLMPV al. pm. Thphyl.

ἐνδεδυμένος τρίχας καμήλου καὶ ζώην δερματίνην περὶ τὴν ὄσφιν
αὐτοῦ, καὶ ἐσθίων ἀκρίδας καὶ μέλι ἄγριον. ⁷ καὶ ἐκήρυσεν λέ- 7
γων· Ἐρχεται ὁ ἰσχυρότερός μου ὀπίσω μου, οὗ οὐκ εἰμὶ ἱκανὸς
κύνῃς λῦσαι τὸν ἱμάντα τῶν ὑποδημάτων αὐτοῦ. ⁸ ἐγὼ ἐβάπτισα 8

Mt. 3, ὑμᾶς ἐν ὕδατι, αὐτὸς δὲ βαπτίσει ὑμᾶς ἐν πνεύματι ἁγίῳ. ⁹ Καὶ 9

13-17. Lc. 3, ἐγένετο ἐν ἐκείναις ταῖς ἡμέραις ἦλθεν Ἰησοῦς ἀπὸ Ναζαρέτ τῆς

21. 22. Γαλιλαίας καὶ ἐβαπτίσθη εἰς τὸν Ἰορδάνην ὑπὸ Ἰωάννου. ¹⁰ καὶ 10

Jo. 1, 9-34. εὐθὺς ἀναβαίνων ἐκ τοῦ ὕδατος εἶδεν σχιζομένους τοὺς οὐρανοὺς

καὶ τὸ πνεῦμα ὡς περιστερὰν καταβαῖνον εἰς αὐτόν. ¹¹ καὶ φωνή 11

ἐγένετο ἐκ τῶν οὐρανῶν· Σὺ εἶ ὁ υἱὸς μου ὁ ἀγαπητός, ἐν σοὶ

Mt. 4, εὐδόκησα. ¹² Καὶ εὐθὺς τὸ πνεῦμα αὐτὸν ἐβάλλει εἰς τὴν ἔρη- 12

1249. Lc. 4, μον. ¹³ καὶ ἦν ἐν τῇ ἐρήμῳ ἡμέρας τεσσαράκοντα πειραζόμενος 13

1249. ὑπὸ τοῦ σατανᾶ, καὶ ἦν μετὰ τῶν θηρίων, καὶ οἱ ἄγγελοι διηκό-
ρουν αὐτῷ.

Μετὰ δὲ τὸ παραδοθῆναι τὸν Ἰωάννην ἦλθεν ὁ Ἰησοῦς εἰς 14

Mt. 4, τὴν Γαλιλαίαν, κηρῦσσον τὸ εὐαγγέλιον τοῦ θεοῦ ¹⁵ καὶ λέγων· ὅτι 15

17. πεπληρωται ὁ καιρὸς καὶ ἤγγικεν ἡ βασιλεία τοῦ θεοῦ· μετανοεῖτε

Mt. 4, καὶ πιστεύετε ἐν τῷ εὐαγγελίῳ. ¹⁶ Καὶ παράγων παρὰ τὴν θά- 16

18-22. λασσαν τῆς Γαλιλαίας εἶδεν Σίμωνα καὶ Ἀνδρέαν τὸν ἀδελφὸν
τοῦ Σίμωνος, ἀμφιβάλλοντας ἀμφίβληστρον ἐν τῇ θαλάσῃ· ἦσαν

7. Om. κύνας D al. Ct. It.⁶ Ambr.

8. Rc. KN. Sz. ἐγὼ μὲν. . . LN. ἐγὼ (μὲν) qd om. c. BL al. Vg. It.⁷ Or. — LN. (ἐν) πνεύμ. . . om. ἐν ante ὕδατι B A al. Vg. Or. Aug. ante πνεύμ. BL al. It.¹ Vg. Aug.

9. Hab. Ναζαρέθ DEKV al. m. Syr. Vg. edd. It. al. . . Ναζαράτ AP.

10. Rc. KN. Sz. ἀπὸ τ. ὕδατος. — Rc. ὡσεὶ περιστ. — Rc. KN. Sz. ἐπ' αὐτόν.

11. Rc. KN. Sz. ἐν ᾧ εὐδόκ.

13. Rc. Sz. καὶ ἦν ἐκεῖ ἐν τ. ἐ. . . KN. (ἐκεῖ). . . om. ἐν τ. ἐρήμῳ K al. m. It.¹ al.

14. LN. Καὶ μετὰ. — om. τὸν ante Ἰω. et ὁ ante Ἰησ. AF (τὸν etiam SV; τὸ etiam KM) al. m. Eus. — Rc. KN. Sz. τὸ εὐαγ. τῆς βασιλείας τ. θεοῦ.

15. LN. (καὶ) λέγων. . . om. καὶ ADEFHSV al. m. Ct. It.² al. . . om. καὶ λέγων It.² Or. — Om. ἐν ante τῷ εὐαγ. Ev. 36. Vg. It.⁶ Or.

16. Rc. KN. Sz. περιπατῶν δὲ παρὰ etc. — Rc. KN. τ. ἀδελφ. αὐ- τοῦ. . . Sz. τ. ἀδ. αὐτοῦ τ. Σίμωνος. — Rc. βάλλοντας. — Om. ἀμ-

17 γὰρ ἄλιεῖς. ¹⁷ καὶ εἶπεν αὐτοῖς ὁ Ἰησοῦς· Δεῦτε ὀπίσω μου, καὶ
 18 ποιήσω ὑμᾶς γενέσθαι ἄλιεῖς ἀνθρώπων. ¹⁸ καὶ εὐθέως ἀφέντες
 19 τὰ δίκτυα ἠκολούθησαν αὐτῷ. ¹⁹ καὶ προσβὰς ὄλιγον εἶδεν Ἰάκω-
 βον τὸν τοῦ Ζεβεδαίου καὶ Ἰωάννην τὸν ἀδελφὸν αὐτοῦ, καὶ αὐ-
 20 τοὺς ἐν τῷ πλοίῳ καταρτίζοντας τὰ δίκτυα. ²⁰ καὶ εὐθὺς ἐκάλεσεν
 αὐτούς. καὶ ἀφέντες τὸν πατέρα αὐτῶν Ζεβεδαιὸν ἐν τῷ πλοίῳ
 μετὰ τῶν μισθωτῶν ἀπῆλθον ὀπίσω αὐτοῦ.

21 Καὶ εἰσπορεύονται εἰς Καφαρναοὺμ· καὶ εὐθέως τοῖς σάβ- Le. 4,
31-37.
 22 βασιμ εἰσελθὼν εἰς τὴν συναγωγὴν ἐδίδασκεν. ²² καὶ ἐξεπλήσσοτο Mt. 7,
28-29.
 ἐπὶ τῇ διδασκίᾳ αὐτοῦ· ἦν γὰρ διδάσκων αὐτούς ὡς ἐξουσίαν ἔχων
 23 καὶ οὐχ ὡς οἱ γραμματεῖς. ²³ καὶ εὐθὺς ἦν ἐν τῇ συναγωγῇ αὐτῶν
 24 ἀνθρώπος ἐν πνεύματι ἀκαθάρτῳ, καὶ ἀνεκράξεν ²⁴ λέγων· Ἐα, τί
 ἡμῖν καὶ σοί, Ἰησοῦ Ναζαρηνέ; ἦλθες ἀπολέσαι ἡμᾶς; οἶδαμὲν
 25 σε τίς εἶ, ὁ ἄγιος τοῦ Θεοῦ. ²⁵ καὶ ἐπετίμησεν αὐτῷ ὁ Ἰησοῦς
 26 λέγων· Φιμώθητι καὶ ἐξελθε ἐξ αὐτοῦ. ²⁶ καὶ σπαραξάντων αὐτὸν
 τὸ πνεῦμα τὸ ἀκάθαρτον καὶ κραῖζαν φωνῇ μεγάλη ἐξῆλθεν ἐξ
 27 αὐτοῦ. ²⁷ καὶ ἐθαμβήθησαν ἅπαντες, ὥστε συζητεῖν πρὸς ἐαυτοὺς
 λέγοντας· Τί ἐστὶν τοῦτο; διδασκὴ καινὴ κατ' ἐξουσίαν· καὶ τοῖς
 πνεύμασιν τοῖς ἀκαθάρτοις ἐπιτασσει, καὶ ὑπακούουσιν αὐτῷ;
 28 ²⁸ καὶ ἐξῆλθεν ἡ ἀκοὴ αὐτοῦ εὐθὺς εἰς ὅλην τὴν περιχώρον τῆς
 Γαλιλαίας.

29 Καὶ εὐθὺς ἐκ τῆς συναγωγῆς ἐξελθὼν ἦλθεν εἰς τὴν οἰκίαν Mt. 8,
14-16.
Le. 4,
38-41.

φίβλ. BL 33. . . pon. ante βάλλοντ. 1. al. . . h. ἀμφίβληστρα 1. al. Syr.
 Vg. It. (exc. 1.) al. Thphyl. . . h. τὰ δίκτυα D al.

18. Rc. Kn. Sz. τὰ δίκτ. αὐτῶν. — v. 19. h. τὰ δίκτ. αὐτῶν CKM
 al. m. Syr. al. m.

19. Rc. Kn. Sz. καὶ προσβ. ἐκεῖθεν. . . LN. (ἐκεῖθ.) . . om. c. BDL al.
 m. Syr. Ct. It.⁴ al.

21. Om. εἰσελθὼν CL al. Syr. It.¹ al. Or. (2). . . h. ἐλθὼν 16. 49.

22. LN. οἱ γραμμ. (αὐτῶν).

23. εὐθ. c. BL al. Cpt. Or. . . om. Rc. Kn. Sz. LN. — om. αὐτ. DL al. It.⁴ al.

24. LN. om. ἔα. — οἶδαμεν c. L⁴ Copt. Arm. Or. (2.) Ir. Cyr. Bas. al. . .
 Rc. Kn. Sz. LN. οἶδα.

26. LN. ἀπ' αὐτοῦ. — h. φωνῆσαν φ. μ. BL 33. Or.

27. Rc. Kn. Sz. πρὸς αὐτούς λ. — LN. interpg. sic: διδαχ. καινὴ·
 κατ' ἐξουσ. καὶ etc. Rc. Kn. Sz. τίς ἡ διδαχ. ἡ καινὴ αὕτη, ὅτι κατ' ἐξ.
 καὶ etc. Libri antt. valde var. . . om. τί ἐστὶν τοῦτο D Ct. It.² al.

28. Rc. Kn. Sz. ἐξῆλθε δέ. — 29. Rc. Kn. Sz. ἐξελθόντες ἦλθον.

Σίμωνος καὶ Ἀνδρέου μετὰ Ἰακώβου καὶ Ἰωάννου. ³⁰ ἡ δὲ πεν-
 θερὰ Σίμωνος κατέκειτο πυρέσσουσα, καὶ εὐθύς λέγουσιν αὐτῷ
 περὶ αὐτῆς. ³¹ καὶ προσελθὼν ἤγειρεν αὐτήν κρατήσας τῆς χειρὸς 31
 αὐτῆς· καὶ ἀφῆκεν αὐτήν ὁ πυρετὸς εὐθέως, καὶ δικήκει αὐτοῖς.
³² Ὀφίας δὲ γενομένης, ὅτε ἔδυσεν ὁ ἥλιος, ἔφερον πρὸς αὐτὸν 32
 πάντας τοὺς κακῶς ἔχοντας καὶ τοὺς δαιμονιζομένους· ³³ καὶ ἦν 33
 ἡ πόλις ὅλη ἐπισυννημένη πρὸς τὴν θύραν. ³⁴ καὶ ἐθεράπευσεν 34
 πολλοὺς κακῶς ἔχοντας ποικίλαις νόσοις, καὶ δαιμόνια πολλὰ
 ἐξέβαλεν, καὶ οὐκ ἤφικεν λαλεῖν τὰ δαιμόνια, ὅτι ἤδευσαν αὐτόν.
³⁵ Καὶ πρῶτ' ἔννεχα λίαν ἀναστάς ἐξῆλθεν καὶ ἀπῆλθεν εἰς ἔρημον 35
 τόπον κάκει προσήγετο. ³⁶ καὶ κατεδίωξαν αὐτόν ὁ Σίμων καὶ 36
 οἱ μετ' αὐτοῦ. ³⁷ καὶ εὐρόντες αὐτόν λέγουσιν αὐτῷ· ὅτι πάντες 37
 ζητοῦσίν σε. ³⁸ καὶ λέγει αὐτοῖς· Ἄγωμεν εἰς τὰς ἐχόμενας κωμο- 38
 πόλεις, ἵνα κάκει κηρύξω· εἰς τοῦτο γὰρ ἐξεληλυθα. ³⁹ καὶ ἦν 39
 κηρύσσων εἰς τὰς συναγωγὰς αὐτῶν εἰς ὅλην τὴν Γαλιλαίαν καὶ
 τὰ δαιμόνια ἐκβάλλων.

Mt. 8, 1-4. 12-16. Καὶ ἔρχεται πρὸς αὐτόν λεπρὸς, παρακαλῶν αὐτόν καὶ λέ- 40
 γων αὐτῷ· ὅτι ἐὰν θέλῃς δύνασαι με καθαρίσαι. ⁴¹ ὁ δὲ Ἰησοῦς 41
 σπλαγχνισθεὶς ἐκτείνας τὴν χεῖρα ἤψατο αὐτοῦ καὶ λέγει αὐτῷ·
 Θέλω, καθαρίσθητι. ⁴² καὶ εὐθύς ἀπῆλθεν ἀπ' αὐτοῦ ἡ λέπρα, 42
 καὶ ἐκαθαρίσθη. ⁴³ καὶ ἐμβρομησάμενος αὐτῷ εὐθύς ἐξέβαλεν 43
 αὐτόν, ⁴⁴ καὶ λέγει αὐτῷ· Ὅρα, μηδενὶ μηδὲν εἰπῆς, ἀλλ' ὕπαγε, 44
 σεαυτὸν δεῖξον τῷ ἱερεῖ, καὶ προσένεγκε περὶ τοῦ καθαρισμοῦ σου
 ἃ προσέταξεν Μωϋσῆς εἰς μαρτύριον αὐτοῖς. ⁴⁵ ὁ δὲ ἐξεληθὼν 45

31. LN. post τ. χειρὸς om. αὐτῆς. — Om. εὐθέως BCL al. Copt. Arm. . .
 h. ante ἀφῆκ. D Ct.

32. Rc. KN. Sz. ἔδν.

33. LN. ὅλη ἡ πόλις. . . Rc. KN. Sz. καὶ ἡ πόλ. ὅλη ἐπισυν. ἦν.

34. Add. in f. (τοῦ) Χριστοῦ (αὐτόν) εἶνας BCLM al. pl. It.⁴ al.

35. Rc. KN. Sz. ἔννεχον.

36. Om. ὁ ante Σίμων BL al. . . h. ὅ,τε K al. m. . . τότε D Ct.

37. Sz. LN. σε ζητοῦς.

38. Hab. ἐξῆλθον BCL al. . . ἐλέλυθα 4. al. pl.

39. Rc. Sz. ἐν ταῖς συναγωγαῖς.

40. Rc. KN. Sz. παρακαλ. αὐτ. καὶ γονυπετῶν αὐτόν κ. λ. α. — Om.
 ὅτι D al. Syr. Vg. Ct. It.⁴ al. . . h. κύριε CL It.⁴ al.

41. LN. καὶ σπλαγχν. ἐκτείν. ; postea αὐτοῦ ἤψατο.

42. Rc. KN. Sz. καὶ εἰπόντος αὐτοῦ εὐθέως. — 44. LN. om. μηδέν.

ἤρξατο κηρῶσσειν πολλὰ καὶ διαφημίσειν τὸν λόγον, ὥστε μηκέτι αὐτὸν δύνασθαι φανερώσ ἐἰς πόλιν εἰσελθεῖν, ἀλλ' ἔξω ἐν ἰρημοῖς τόποις ἦν· καὶ ἤρχοντο πρὸς αὐτὸν πάντοθεν.

II.

1 Καὶ εἰσῆλθεν πάλιν εἰς Καφαρναοὺμ δι' ἡμερῶν. καὶ ἤκού-^{Mt. 9,}
 2 σθη, ὅτι εἰς οἶκον ἐστίν· ^{1-8.} 2 καὶ εὐθέως συνήχθησαν πολλοί, ὥστε ^{Lc. 5,}
 μηκέτι χωρεῖν μηδὲ τὰ πρὸς τὴν θύραν, καὶ ἐλάλει αὐτοῖς τὸν ^{11-26.}
 3 λόγον. ³ καὶ ἔρχονται πρὸς αὐτὸν φεροντες παραλυτικόν, αἰρούμε-
 4 νον ὑπὸ τεσσάρων. ⁴ καὶ μὴ δυνάμενοι προσεγγίσει αὐτῷ διὰ τὸν
 ὄχλον, ἀπεστέγασαν τὴν στέγην ὅπου ἦν, καὶ ἐξορύξαντες χαλῶσιν
 5 τὸν κράββατον ὅπου ὁ παραλυτικὸς κατέκειτο. ⁵ καὶ ἰδὼν ὁ Ἰη-
 σοῦς τὴν πίστιν αὐτῶν λέγει τῷ παραλυτικῷ· Τέκνον, ἀφέωνται
 6 σου αἱ ἁμαρτίαι. ⁶ ἦσαν δὲ τινες τῶν γραμματεῶν ἐκεῖ καθήμενοι
 7 καὶ διαλογιζόμενοι ἐν ταῖς καρδίαις αὐτῶν· ⁷ Τί οὗτος οὕτως
 λαλεῖ βλασφημίας; τίς δύναται ἀφιέναι ἁμαρτίας εἰ μὴ εἰς ὁ θεός;
 8 ⁸ καὶ εὐθύς ἐπιγινῶσθε ὁ Ἰησοῦς τῷ πνευματι αὐτοῦ, ὅτι οὕτως
 διαλογίζονται ἐν ἑαυτοῖς; εἶπεν αὐτοῖς· Τί ταῦτα διαλογίζεσθε ἐν
 9 ταῖς καρδίαις ὑμῶν; ⁹ τί ἐστὶν εὐνοκώτερον, εἰπεῖν τῷ παραλυ-
 10 τικῷ· Ἀφέωνται σου αἱ ἁμαρτίαι, ἢ εἰπεῖν· Ἐγειρε, ἄρον τὸν
 11 κράββατόν σου καὶ περιπάτει; ¹⁰ ἵνα δὲ εἰδῆτε, ὅτι ἐξουσίαν ἔχει
 ὁ υἱὸς τοῦ ἀνθρώπου ἐπὶ τῆς γῆς ἀφιέναι ἁμαρτίας — λέγει τῷ
 11 παραλυτικῷ· ¹¹ Σοὶ λέγω, ἔγειρε, ἄρον τὸν κράββατόν σου καὶ
 12 ὑπάγε εἰς τὸν οἶκόν σου. ¹² καὶ ἠγέρθη καὶ εὐθύς ἄρας τὸν

45. Rc. Kn. πρὸς αὐτ. πανταχοθεν.

Cap. II. 1. Om. καὶ ante ἦν. et om. εὐθ. v. 2. Bl. al. It.² al. — Ln. ἐν οἴκῳ.

4. Hab. δυνάμ. προσεγγίσει Bl. al. Vg. It.¹ al. — om. αὐτῷ D al. Ct. It.⁶ . . h. αὐτὸν 13. 106. . . ante προσεγγ. pon. K al. — Ln. semper κράββατον c. AD Δ al. Vere. — Rc. Kn. Sz. κράββ. ἐφ' φ. . . ἐφ' ὅ et ἐφ' οὐ et ἐφ' ὄν legitur.

5. καὶ ἰδὼν c. BCL al. Copf. . . Rc. Kn. Sz. Ln. ἰδὼν δέ. — Ln. h. v. et v. 9. ἀφίενται. — σοῦ αἱ ἁμαρτ. c. BD gr. GL Δ al. m. Pers. . . Rc. Kn. Sz. Ln. σοὶ αἱ ἁμαρτ. σου [Ln. (σου)].

7. Pro τί h. ὅτι B. — Ln. λαλεῖ; βλασφημεῖ· τίς etc.

8. Ln. om. οὕτως. . . Kn. Sz. ὅτι οὕτως αὐτοὶ διαλ.

9. Rc. Ln. σοὶ αἱ ἁμαρτ. — Rc. Ln. ἐγειρε. . . ἐγειρον BKL al. — Rc. Ln. καὶ ἄρον. — 11. Rc. ἔγειραι καί. . . Ln. ἔγειραι (καί).

12. ἦν. κ. εὐθ. ε. BCL. . . Rc. Kn. Sz. Ln. ἦν. εὐθίως. . .

κράββατον ἐξῆλθεν ἐναντίον πάντων, ὥστε ἐξιστασθαι πάντας καὶ δοξάζειν τὸν θεὸν λέγοντας· ὅτι οὕτως οὐδέποτε εἶδομεν.

Καὶ ἐξῆλθεν πάλιν παρὰ τὴν θάλασσαν· καὶ πᾶς ὁ ὄχλος 13
 ἤρχετο πρὸς αὐτόν, καὶ ἐδίδασκεν αὐτούς. 14 καὶ παρὰ γων εἶδεν 14
 Λευὴν τὸν τοῦ Ἀλφαίου, καθήμενον ἐπὶ τὸ τελώνιον, καὶ λέγει
 αὐτῷ· Ἀκολουθε μοι. καὶ ἀναστὰς ἠκολούθησεν αὐτῷ. 15 Καὶ 15
 ἐγένετο κατακεῖσθαι αὐτὸν ἐν τῇ οἰκίᾳ αὐτοῦ, καὶ πολλοὶ τελῶναι
 καὶ ἁμαρτωλοὶ συνανέκειντο τῷ Ἰησοῦ καὶ τοῖς μαθηταῖς αὐτοῦ·
 ἦσαν γὰρ πολλοὶ καὶ ἠκολούθησαν αὐτῷ. 16 καὶ οἱ γραμματεῖς 16
 καὶ οἱ Φαρισαῖοι ἰδόντες, ὅτι ἐσθίει μετὰ τῶν ἁμαρτωλῶν καὶ
 τελωνῶν, ἔλεγον τοῖς μαθηταῖς αὐτοῦ· Τί ὅτι μετὰ τῶν ἁμαρτω-
 λῶν καὶ τῶν τελωνῶν ἐσθίει καὶ πίνει; 17 καὶ ἀκούσας ὁ Ἰησοῦς 17
 λέγει αὐτοῖς· Οὐ χρεῖαν ἔχουσιν οἱ ἰσχύοντες ἰατροῦ, ἀλλ' οἱ
 κακῶς ἔχοντες. οὐκ ἦλθον καλέσαι δικαίους, ἀλλὰ ἁμαρτωλούς.

Καὶ ἦσαν οἱ μαθηταὶ Ἰωάννου καὶ οἱ Φαρισαῖοι νηστεύοντες. 18
 καὶ ἔρχονται καὶ λέγουσιν αὐτῷ· Διὰ τί οἱ μαθηταὶ Ἰωάννου καὶ
 οἱ τῶν Φαρισαίων νηστεύουσιν, οἱ δὲ σοὶ μαθηταὶ οὐ νηστεύουσιν;
 19 καὶ εἶπεν αὐτοῖς ὁ Ἰησοῦς· Μὴ δύναται οἱ υἱοὶ τοῦ νυμφῶνος 19
 ἐν ᾧ ὁ νυμφίος μετ' αὐτῶν ἐστὶν νηστεύειν; ὅσον χρόνον ἔχουσιν
 τὸν νυμφίον μεθ' ἑαυτῶν, οὐ δύναται νηστεύειν· 20 ἔλευσονται 20
 δὲ ἡμέραι, ὅταν ἀπαρθῇ ἀπ' αὐτῶν ὁ νυμφίος, καὶ τότε νηστεύ-
 σουσιν ἐν ἐκείνῃ τῇ ἡμέρᾳ. 21 Οὐδεὶς ἐπ' βλῆμα θάκουσ ἀγνάφον 21
 ἐπιρράπτει ἐπὶ ἱμάτιον παλαιόν· εἰ δὲ μὴ, αἰρεῖ τὸ πλήρωμα τὸ
 καινὸν ἀπὸ τοῦ παλαιοῦ, καὶ χεῖρον σχίσμα γίνεται. 22 καὶ οὐδεὶς 22

14. Pro Λευὴν h. Ἰάκωβον D al. cdd. ap. Or. et ap. Vict. Ct. It.*

15. κ. ἐγέν. κατακ. cum BI. al. . . Rc. Kn. Sz. Ln. κ. ἐγ. ἐν τῷ κατ. . . hab. κ. ἐγ. κατακειμένον αὐτῶν D Ct. It.*

16. Ln. (καὶ) ἰδόντες. . . h. καὶ ἠκολούθηον αὐτῷ καὶ (add. οἱ B 124. om. καὶ Δ) γραμματεῖς τῶν Φαρισαίων· καὶ ἰδόντες, ὅτι BDI. Δ al. Ct. It.* et pro καὶ ἠκολ. h. οἱ καὶ ἦκ. D Vg. It. Ct. — Rc. Kn. Sz. ἰδόντες αὐτὸν ἐσθίοντα. — Om. τί ὅτι 31. (a. XII.). . . h. διὰ τί D. . . ὅτι BI. al. — Ln. (καὶ πίνει).

17. Rc. in fine v. add. εἰς μετανοίαν, qu. Kn. (—).

18. Rc. οἱ τῶν Φαρισαίων νηστεύοντες.

20. Rc. ἐν ταῖς ταῖς ἡμέραις.

21. Rc. καὶ οὐδεὶς. . . Ln. οὐδεὶς δέ. — Ln. scr. θάκουσ. — Rc. Kn. Sz. ἐπὶ ἱματίῳ παλαιῷ. — τὸ πλήρ. τὸ καινὸν ἀπὸ τ. παλ. cum D

καὶ ἐξέτεινεν, καὶ ἀπεκατεστάθη εὐθύς ἡ χεὶρ αὐτοῦ. ⁶ καὶ ἐξελ- 6
θόντες οἱ Φαρισαῖοι μετὰ τῶν Ἡρωδιανῶν εὐθύς συμβούλιον
ἔποιον κατ' αὐτοῦ, ὅπως αὐτὸν ἀπολέσωσιν.

Mt. 12. Καὶ ὁ Ἰησοῦς μετὰ τῶν μαθητῶν αὐτοῦ ἀνεχώρησεν εἰς τὴν 7
15. 16. θάλασσαν, καὶ πολὺ πλῆθος ἀπὸ τῆς Γαλιλαίας ἠκολούθησεν
Lc. 6. αὐτῶ· καὶ ἀπὸ τῆς Ἰουδαίας ⁸ καὶ ἀπὸ Ἱεροσολύμων καὶ ἀπὸ 8
17-19. τῆς Ἰδουμαίας καὶ πέραν τοῦ Ἰορδάνου καὶ οἱ περὶ Τύρον καὶ
Σιδῶνα, πλῆθος πολὺ, ἀκούσαντες ὅσα ἔποιε, ἦλθον πρὸς αὐ-
τόν. ⁹ καὶ εἶπεν τοῖς μαθηταῖς αὐτοῦ, ἵνα πλοιάριον προσκαρτερῇ 9
αὐτῶ ἰδιὰ τὸν ὄχλον, ἵνα μὴ θλίβωσιν αὐτόν· ¹⁰ πολλοὺς γὰρ 10
ἐθεράπευσεν, ὥστε ἐπιπίπτειν αὐτῶ, ἵνα αὐτοῦ ἄψωνται, ὅσοι
εἶχον μάστιγας. ¹¹ καὶ τὰ πνεύματα τὰ ἀκάθαρτα, ὅταν αὐτὸν 11
ἐθεώρουν, προσέπιπτον αὐτῶ καὶ ἔκραζον λέγοντα· ὅτι σὺ εἶ ὁ
υἱὸς τοῦ θεοῦ. ¹² καὶ πολλὰ ἐπετίμα αὐτοῖς, ἵνα μὴ αὐτὸν φανε- 12
ρὸν ποιήσωσιν.

Lc. 6. Καὶ ἀναβαίνει εἰς τὸ ὄρος καὶ προσκαλεῖται οὓς ἤθελεν 13
12-16. αὐτός, καὶ ἀπῆλθον πρὸς αὐτόν. ¹⁴ καὶ ἔποίησεν δώδεκα, ἵνα 14
Mt. 10. 2-4. ὦσιν μετ' αὐτοῦ, καὶ ἵνα ἀποστείλῃ αὐτοὺς κηρῦσσειν ¹⁵ καὶ 15
ἔχειν ἐξουσίαν θεραπεύειν τὰς νόσους καὶ ἐκβάλλειν τὰ δαιμόνια.
¹⁶ καὶ ἐπέθηκεν τῷ Σίμωνι ὄνομα Πέτρον· ¹⁷ καὶ Ἰακώβον τὸν 16
17 τοῦ Ζεβεδαίου καὶ Ἰωάννην τὸν ἀδελφὸν τοῦ Ἰακώβου, καὶ ἐπέ-
θηκεν αὐτοῖς ὀνόματα Βοανεργές, ὃ ἐστὶν υἱὸς βροντῆς· ¹⁸ καὶ 18
Ἀνδρέαν καὶ Φίλιππον καὶ Βαρθολομαῖον καὶ Ματθαῖον καὶ
Θωμᾶν καὶ Ἰακώβον τὸν τοῦ Ἀλφαίου καὶ Θαδδαῖον καὶ Σί-

5. Rc. KN. ἀποκατεστ. — εὐθύς cum B. . . h. εὐθίως post αὐτοῦ D Ct. It.⁴
al. . . om. Rc. KN. Sz. Ln. — Rc. in fine v. add. ὑγῆς ὡς ἡ ἄλλη,
qu. KN. (—).

6. εὐθύς συμβ. c. BC al. . . Rc. KN. Sz. Ln. οἱ Φαρ. εὐθίως μετά. . . om.
εὐθ. DL al. Ct. It.⁷ al. — συμβ. ἐδίδουν BL al.

7. Rc. Sz. πρὸς τ. θάλ. — Ln. ἠκολούθ. (αὐτῶ). . . KN. Sz. ἠκολού-
θησαν αὐτ. . . utque om. D al. Ct. It.⁵

8. Ln. (οἱ) περὶ. — Ln. ἀκούοντες.

10. Hab. ἄψωνται. Καὶ ὅσοι [ὅσοι δέ Vg. ms. It.¹] A al. Syr. It.¹ al. . .
al. aliter.

12. Ln. ποιήσωσιν (, ὅτι ᾗδεισαν τὸν χριστὸν αὐτὸν εἶναι).

15. Om. θεραπεύειν τὰς νόσους καὶ BL A al. Copt.

17. Ln. Βοανηργές.

19 μωνα τὸν κανανίτην ¹⁹ καὶ Ἰούδαν Ἰσκαριώτην, οἷς καὶ παρέδωκεν αὐτόν.

20 Καὶ ἔρχονται εἰς οἶκον. ²⁰ καὶ συνέρχεται πάλιν ὁ ὄχλος, ὥστε μὴ δύνασθαι αὐτούς μηδὲ ἄρτον φαγεῖν. ²¹ καὶ ἀκούσαντες οἱ παρ' αὐτοῦ ἐξήλθον κρατῆσαι αὐτόν· ἔλεγον γάρ, ὅτι ἐξέστη.

22 ²² καὶ οἱ γραμματεῖς οἱ ἀπὸ Ἱεροσολύμων καταβάντες ἔλεγον· Mt. 12, 24-32, Lc. 11, 15 sq. ὅτι Βεελζεβούλ ἔχει, καὶ ὅτι ἐν τῷ ἄρχοντι τῶν δαιμονίων ἐκβάλλει τὰ δαιμόνια. ²³ καὶ προσκαλεσάμενος αὐτούς ἐν παραβολαῖς ἔλεγεν αὐτοῖς· Πῶς δύναται σατανᾶς σατανᾶν ἐκβάλλειν;

24 ²⁴ καὶ ἐὰν βασιλεία ἐφ' ἐαυτὴν μερισθῇ, οὐ δύναται σταθῆναι ἢ

25 βασιλεία ἐκείνη. ²⁵ καὶ ἐὰν οἰκία ἐφ' ἐαυτὴν μερισθῇ, οὐ δύναται

26 σταθῆναι ἢ οἰκία ἐκείνη. ²⁶ καὶ εἰ ὁ σατανᾶς ἀνίστη ἐφ' ἐαυτὸν

27 καὶ μεμίρισται, οὐ δύναται σταθῆναι, ἀλλὰ τέλος ἔχει. ²⁷ οὐ

28 δύναται οὐδεὶς τὰ σκευὴ τοῦ ἰσχυροῦ εἰσελθὼν εἰς τὴν οἰκίαν αὐ-

29 τοῦ διαρπάσαι, ἐὰν μὴ πρῶτον τὸν ἰσχυρὸν δῆσῃ, καὶ τότε τὴν

28 οἰκίαν αὐτοῦ διαρπάσει. ²⁸ ἀμὴν λέγω ὑμῖν, ὅτι πάντα ἀφεθήσε-

29 ται τοῖς υἱοῖς τῶν ἀνθρώπων τὰ ἁμαρτήματα καὶ αἱ βλασφημίαι

29 ὅσας ἂν βλασφημήσωσιν· ²⁹ ὃς δ' ἂν βλασφημήσῃ εἰς τὸ πνεῦμα

30 τὸ ἅγιον, οὐκ ἔχει ἄφεσιν εἰς τὸν αἰῶνα, ἀλλ' ἐνοχός ἐστιν αἰ-

30 νίον ἁμαρτήματος. ³⁰ ὅτι ἔλεγον· Πνεῦμα ἀκάθαρτον ἔχει.

31 Καὶ ἔρχονται ἡ μήτηρ αὐτοῦ καὶ οἱ ἀδελφοὶ αὐτοῦ, καὶ ἔξω Mt. 12, 46-50, Lc. 8, 19-21.

32 ἐστῶτες ἀπέστειλαν πρὸς αὐτόν, καλοῦντες αὐτόν. ³² καὶ ἐκά-

θητο περὶ αὐτόν ὄχλος· καὶ λέγουσιν αὐτῷ· Ἰδοὺ, ἡ μήτηρ σου

18. LN. τὸν καναναῖον.

19. LN. Ἰσκαριώθ. [MC. 14, 10. h. Ἰσκαριώτης.]

20. LN. ὁ ὄχλος. — RC. KN. Sz. μήτε.

21. Hab. καὶ ὅτι ἤκουσαν περὶ αὐτοῦ οἱ γραμματεῖς καὶ οἱ λοιποὶ D Ct. cdd. It. al.

25. LN. οὐ δύνατ. ἢ οἰκ. ἐκ. στήναι. . . δυνήσεται BL A It. 4.

27. KN. Sz. LN. οὐδεὶς δύναται τὰ etc. — Hab. εἰς τὴν οἰκίαν τοῦ ἰσχυροῦ εἰσελθὼν τὰ σκ. αὐτοῦ BCL A al. . . om. αὐτοῦ D al. Vg. It. (exc. 3.) — h. διαρπάση AEF GK V al. pl.

28. RC. om. αἰ ante βλασφημ. — LN. ὅσα ἐάν. . . om. ὅσ. ἂν βλασφ. It. 4. Cyp. al.

29. Hab. ἐνοχός ἔστα· DL A al. — RC. KN. Sz. αἰωνίου κρίσεως.

31. RC. KN. Sz. ἔρχοντ. οὐν. — RC. οἱ ἀδελφ. καὶ ἡ μήτηρ αὐτοῦ. —

RC. KN. Sz. φωνοῦντες αὐτόν. . . ζητοῦντες αὐτ. A. . . om. Verc.

32. Re. KN. Sz. εἶπον δὲ αὐτῷ.

καὶ οἱ ἀδελφοὶ σου ἔξω ζητοῦσίν σε. ³² καὶ ἀπεκρίθη αὐτοῖς λέ- ³³
γων· Τίς ἐστὶν ἡ μήτηρ μου καὶ οἱ ἀδελφοί μου; ³⁴ καὶ περι- ³⁴
βλεψάμενος τοὺς περὶ αὐτὸν κύκλῳ καθημένους λέγει· Ἴδε, ἡ
μήτηρ μου καὶ οἱ ἀδελφοί μου. ³⁵ ὃς γὰρ ἂν ποιήσῃ τὸ θέλημα ³⁵
τοῦ θεοῦ, οὗτος ἀδελφός μου καὶ ἀδελφὴ καὶ μήτηρ ἐστίν.

IV.

^{Mt. 12.} Καὶ πάλιν ἤρξατο διδάσκειν παρὰ τὴν θάλασσαν. καὶ συν- ¹
^{1-22.} ἄγεται πρὸς αὐτὸν ὄχλος πλείστος, ὥστε αὐτὸν εἰς τὸ πλοῖον ²
^{Lc. 8.} ἐμβάττα καθῆσθαι ἐν τῇ θαλάσῃ· καὶ πᾶς ὁ ὄχλος πρὸς τὴν ³
^{4-15.} θάλασσαν ἐπὶ τῆς γῆς ἦσαν. ² καὶ ἐδίδασκεν αὐτοὺς ἐν παραβολαῖς ²
πολλὰ, καὶ ἔλεγεν αὐτοῖς ἐν τῇ διδαχῇ αὐτοῦ· ³ Ἀκούετε. ἰδοὺ, ³
ἔξηλθεν ὁ σπεῖρων τοῦ σπειρώου. ⁴ καὶ ἐγένετο ἐν τῷ σπειρῶν, ὃ ⁴
μὲν ἔπεσεν παρὰ τὴν ὁδόν, καὶ ἦλθεν τὰ πετεινὰ καὶ κατέφαγεν ⁵
αὐτό. ⁵ καὶ ἄλλο ἔπεσεν ἐπὶ τὸ πετριῶδες, ὅπου οὐκ εἶχεν γῆν ⁵
πολλήν, καὶ εὐθὺς ἐξανέτειλεν διὰ τὸ μὴ ἔχειν βάθος γῆς· ⁶ καὶ ⁶
ὅτε ἀνέτειλεν ὁ ἥλιος, ἐκαυματίσθη, καὶ διὰ τὸ μὴ ἔχειν ῥίζαν ⁷
ἐξηράνθη. ⁷ καὶ ἄλλο ἔπεσεν εἰς τὰς ἀκάνθας· καὶ ἀνέβησαν αἱ ⁷
ἀκάνθαι καὶ συνέπνιξαν αὐτό, καὶ καρπὸν οὐκ ἔδωκεν. ⁸ καὶ ⁸
ἄλλο ἔπεσεν εἰς τὴν γῆν τὴν καλὴν, καὶ ἐίδου καρπὸν ἀναβαί- ⁹
νοντα καὶ αὐξανόμενον, καὶ ἔφερεν ἐν τριακοντα καὶ ἐν ἐξήκοντα ⁹
καὶ ἐν ἑκατόν. ⁹ καὶ ἔλεγεν· Ὁ ἔχων ὠτα ἀκούειν ἀκουέτω. ⁹

32. Sz. Ln. οἱ ἀδελφοί σου καὶ αἱ ἀδελφαί σου.

33. Rc. Kn. Sz. ἡ οἱ ἀδ. μ.

34. Rc. Kn. Sz. καὶ περιβλ. κύκλῳ τ. π. α. καθ. — Ln. ἰδοὺ.

35. Ln. om. γὰρ. — Rc. Kn. Sz. ἀδελφὴ μου.

Cap. IV. 1. συνάγεται — πλείστος — ἦσαν cum BCLΔ al. . . Rc. Kn. Sz.

Ln. συνήχθη — πολὺς — ἦν.

3. Ln. om. τοῦ ante σπειρῶν.

4. Om. ἐγένετο D al. Vg. It. (exe. Verc.) al. — Rc. πετεινὰ τοῦ οὐρα-
νοῦ qu. Kn. (—).

5. Rc. Kn. Sz. ἄλλο δέ. — Ln. (καὶ) ὅπου et βάθ. τῆς γῆς.

6. Rc. Kn. Sz. ἡλίου δὲ ἀνατείλαντος.

8. Rc. Kn. Sz. καὶ αὐξανόμενα. — Pro ἐν ter hab. εἰς s. εἰς BLΔ al. Gr.
naz. . . ἐν EV al. pm. Syr. p. al. Ephr. Bas. Hier. al. [ita etiam v. 20.
cum Syr. utr.]

9. Rc. καὶ ἐλ. αὐτοῖς. — Ln. ὃς ἔχει.

10 ¹⁰ καὶ ὅτε ἐγένετο κατὰ μόνους, ἤρῳταν αὐτὸν οἱ περὶ αὐτὸν σὺν
 11 τοῖς δώδεκα τὰς παραβολάς. ¹¹ καὶ ἔλεγεν αὐτοῖς· Ἐπιδοταὶ
 τὸ μυστήριον τῆς βασιλείας τοῦ Θεοῦ· ἐκείνοις δὲ τοῖς ἔξω ἐν
 12 παραβολαῖς τὰ πάντα γίνεται, ¹² ἵνα βλέποντες βλέπωσιν καὶ μὴ ^{Ev. 6.}
 ἴδωσιν, καὶ ἀκούοντες ἀκούωσιν καὶ μὴ συνιῶσιν, μήποτε ἐπι- ^{9. 10.}
 13 στρέψωσιν καὶ ἀφεθῆ ἑαυτοῖς. ¹³ καὶ λέγει αὐτοῖς· Οὐκ οἰδατε τὴν
 παραβολὴν ταύτην, καὶ πῶς πάσας τὰς παραβολὰς γνῶσεσθε;
 14 ¹⁴ ὁ σπείρων τὸν λόγον σπείρει. ¹⁵ οὗτοι δὲ εἰσιν οἱ παρὰ τὴν
 ὁδὸν, ὅπου σπείρεται ὁ λόγος, καὶ ὅταν ἀκούσωσιν, εὐθὺς ἐρχεται
 16 ὁ σατανᾶς καὶ αἶρει τὸν λόγον τὸν ἐσπαρμένον ἐν αὐτοῖς. ¹⁶ καὶ
 οὗτοι εἰσιν ὁμοίως οἱ ἐπὶ τὰ πετρώδη σπειρόμενοι, οἳ, ὅταν
 ἀκούσωσιν τὸν λόγον, εὐθὺς μετὰ χαρᾶς λαμβάνουσιν αὐτόν,
 17 ¹⁷ καὶ σὺν ἔργουσι ῥίζαν ἐν ἑαυτοῖς; ἀλλὰ πρόσκαιροὶ εἰσιν· ἔκτα
 γενομένης θλίψεως ἢ διωγμοῦ διὰ τὸν λόγον εὐθὺς σκανδαλιζον-
 18 ται. ¹⁸ καὶ ἄλλοι εἰσιν οἱ εἰς τὰς ἀκάνθας σπειρόμενοι· οὗτοί
 19 εἰσιν οἱ τὸν λόγον ἀκούσαντες, ¹⁹ καὶ αἱ μέριμναι τοῦ αἰῶνος καὶ
 ἡ ἀπάτη τοῦ πλοῦτου καὶ αἱ περὶ τὰ λοιπὰ ἐπιθυμίαι εἰσπορευό-
 20 μена συμπνίγουσιν τὸν λόγον, καὶ ἀκαρπὸς γίνεται. ²⁰ καὶ οὗτοί
 εἰσιν οἱ ἐπὶ τὴν γῆν τὴν καλὴν σπαρέντες, οἵτινες ἀκούουσιν τὸν
 λόγον καὶ παραδέχονται, καὶ καρποφοροῦσιν ἐν τριάκοντα καὶ ἐν
 21 ἑξήκοντα καὶ ἐν ἑκατόν. ²¹ Καὶ ἔλεγεν αὐτοῖς· Μήτι ἐρχεται ὁ ^{Mt. 5,}
 λύγρος, ἵνα ὑπὸ τὸν μόδιον τεθῆ ἢ ὑπὸ τὴν κλίην; οὐχ ἵνα ^{15.}
^{33.}

10. Rc. Kn. Sz. ὅτε δέ. — Rc. Kn. Sz. ἠρώτησαν. — τὰς παραβολὰς c. BCL Δ It.⁴ al. . . Rc. Kn. Sz. Ln. τὴν παραβολὴν.

11. Rc. Kn. Sz. δίδοται γνῶναι. [om. c. ABKL al. m. Copt. It.¹]

12. Hab. συνῶσιν D* L al. — Hab. καὶ ἀφεθήσεται AK al. m. Or. (1). . . κ. ἀφεθήσεται D* Ct. It.³ — Rc. Kn. Sz. in fine add. τὰ ἀμαρτήματα qd Ln. (—). . . om. cum BCL al. It.¹ al. Or. (2). . . τ. ἀμ. αὐτῶν Δ. . . τὰ παραπτῶμα. 36. al. Thphyl.

15. Pro καὶ ὅταν hab. οἳ ὅταν B. — ἐν αὐτοῖς c. CL Δ It.¹ al. . . εἰς αὐτούς B al. . . Rc. Kn. Sz. Ln. ἐν ταῖς καρδίαις αὐτῶν.

16. Om. ὁμοίως D al. m. Syr. Ct. It.⁶ al. Or. . . pon. ante εἰσίν CL Δ al.

18. Rc. Sz. καὶ οὗτοί εἰσ. οἱ ε. τ. ἀ. σπειρόμενοι· οὗτοί εἰσιν οἱ τόν etc. . . Kn. καὶ οὗτοί εἰσ. οἱ ε. τ. ἀ. σπειρόμενοι, οἱ τόν etc. — ἀκούσαντες cum BCL Δ al. m. . . Rc. Kn. Sz. Ln. ἀκούοντες.

19. Rc. Sz. τοῦ αἰῶν. τούτου, qd Kn. (—). — Om. καὶ αἱ περὶ τ. λ. ἐπιθυμ. D al. It. (exc. 6.) al.

20. Pro ἐν leg. ἐν. cf. qu. ad v. 8. notata sunt.

(Mt. 10, 26. Lc. 12, 2.) ἐπὶ τὴν λυχνίαν τεθῆ; 22 οὐ γὰρ ἔστιν κρυπτόν, ἐὰν μὴ ἴνα 22
 φανερωθῆ· οὐδὲ ἐγένετο ἀπόκρυφον, ἀλλ' ἵνα ἔλθῃ εἰς φανερόν.
 (Mt. 7, 23. Lc. 6, 38.) εἰ τις ἔχει ἅτα ἀκούειν, ἀκουέτω. 24 Καὶ ἔλεγεν αὐτοῖς· Βλέ- 23
 24 πετε τί ἀκούετε· ἐν ᾧ μέτρῳ μετρεῖτε, μετρηθήσεται ὑμῖν καὶ
 (Mt. 25, 29. Lc. 19, 26.) προστεθήσεται ὑμῖν. 25 ὅς γὰρ ἂν ἔχη, δοθήσεται αὐτῷ· καὶ ὅς 25
 26 οὐκ ἔχει, καὶ ὃ ἔχει ἀρθήσεται ἀπ' αὐτοῦ. 26 Καὶ ἔλεγεν· Οὐ- 26
 27 τως ἔστιν ἡ βασιλεία τοῦ θεοῦ, ὡς ἐὰν ἄνθρωπος βάλλῃ τὸν
 σπόρον ἐπὶ τῆς γῆς, 27 καὶ καθεύδῃ καὶ ἐγειρῆται νύκτα καὶ 27
 ἡμέραν, καὶ ὁ σπόρος βλαστῶν καὶ μηκύνῃται, ὡς οὐκ οἶδεν
 αὐτός· 28 αὐτομάτῃ ἡ γῆ καρποφορεῖ, πρῶτον χόρτον, εἶτα στά- 28
 29 χυν, εἶτα πλήρης σίτος ἐν τῷ στάχτυ. 29 ὅταν δὲ παραδοῖ ὁ καρ- 29
 30 πός, εὐθὺς ἀποστέλλει τὸ δρέπανον, ὅτι παρῆσθηκεν ὁ θερισμός.
 (Lc. 13, 18. Mt. 13, 31-33.) 30 Καὶ ἔλεγεν· Πῶς ὁμοιωσωμεν τὴν βασιλείαν τοῦ θεοῦ, ἢ ἐν 30
 31 τίνι αὐτὴν παραβολῇ θῶμεν; 31 ὡς κόκκον σιτάπεως, ὅς, ὅταν 31
 32 σπαρῆ ἐπὶ τῆς γῆς, μικρότερος πάντων τῶν σπερμάτων τῶν ἐπὶ
 τῆς γῆς, 32 ἀναβαίνει καὶ γίνεταί μείζων πάντων τῶν λαχάνων, 32
 καὶ ποιεῖ κλάδους μεγάλους, ὥστε δύνασθαι ὑπὸ τὴν σκιάν αὐτοῦ

21. Rc. KN. Sz. ἐπὶ τ. λυχν. ἐπιτεθῆ.

22. Rc. KN. Sz. ἔστε τε, qd LN. (—) . . om. cum BDKM al. pl. It. (exc. 6.) al. Thphyl. — Rc. KN. Sz. ὃ ἐὰν μὴ φανερωθῆ. . . h. ἐὰν μὴ absque ἵνα ACKL al. m. . . al. aliter.

24. Rc. KN. Sz. in fine add. τοῖς ἀκούουσιν. . . om. καὶ προστεθ. ἴμ. DG Ct. It.³ Vg. ms. Copt. . . post ἀκούετε h. καὶ προστ. ὕ. τοῖς ἀκ. Arm. . . eadem bis h. 13. 69.

25. LN. ὅς γὰρ ἔχει.

26. Om. ἐὰν BDL al. m. Tol. . . h. ὅταν 1. al. m. . . περ 13. al. . . ὅτι 417.

27. Hab. καθεύδει κ. ἐγειρεται EFGM al. m. — Hab. βλαστῶν κ. 122. al. m. . . βλαστῶ BDL al. — μηκύνεται BD al. m.

28. Rc. KN. Sz. αὐτομάτῃ γάρ. — Rc. KN. Sz. εἶτα πλήρη σίτον.

29. Rc. KN. Sz. παραδῶ.

30. πῶς γὰρ BCL al. m. It.¹ al. . . Rc. KN. Sz. LN. τίνα. — Rc. KN. Sz. ἢ ἐν ποίᾳ παραβολῇ παραβάλωμεν αὐτήν.

31. Rc. ὡς κόκκω. — Rc. KN. Sz. μικρότερος πάντ. τ. σπερμ. ἐστὶ τῶν ἐ. τ. γῆς· καὶ ὅταν σπαρῆ, ἀναβαίν. κ. γίν. π. τ. λ. μείζων. . . LN. μικροτερον ὄν πάντ. τ. σπερμ. (τῶν ἐ. τ. γῆς), καὶ ὅταν σπαρῆ, ἀναβ. κ. γίν. μείζων π. τ. λαχ. . . om. ἐστὶν cum BL al.; in A et D et al. varie pon. . . om. καὶ ὅταν σπαρῆ (leg. etiam αὐξηθῆ, σπαρῆ, φιη) c. D Ct. Vind. . . μείζων leg. in ACLV al.

33 τὰ πετεινὰ τοῦ οὐρανοῦ κατασκηνοῦν. ³³ Καὶ τουάνταις παραβο-

λαῖς πολλαῖς ἐλάλει αὐτοῖς τὸν λόγον, καθὼς ἐδύνατο ἀκούειν·
34 ³⁴ χωρὶς δὲ παραβολῆς οὐκ ἐλάλει αὐτοῖς, κατ' ἰδίαν δὲ τοῖς μα-

θηταῖς αὐτοῦ ἐπέλεν πάντα.
35 Καὶ λέγει αὐτοῖς ἐν ἐκείνῃ τῇ ἡμέρᾳ ὀψίας γενομένης· Διελ- Mt. 8, }
23-27. }
Lc. 8, }
22-25.

36 θωμεν εἰς τὸ πέραν. ³⁶ καὶ ἀφέντες τὸν ὄχλον παραλαμβάνουσι
αὐτόν, ὡς ἦν ἐν τῷ πλοῖῳ· καὶ ἄλλα δὲ πλοῖα ἦν μετ' αὐτοῦ.

37 ³⁷ καὶ γίνεταί λαίλαξ μεγάλη ἀνέμου, καὶ τὰ κύματα ἐπέβαλλεν
38 εἰς τὸ πλοῖον, ὥστε ἤδη γεμίζεσθαι τὸ πλοῖον. ³⁸ καὶ αὐτὸς ἦν

ἐν τῇ πρύμνῃ ἐπὶ τὸ προσκεφάλαιον καθεύδων. καὶ διεγείρουσιν
αὐτόν καὶ λέγουσιν αὐτῷ· Διδάσκαλε, οὐ μέλει σοι, ὅτι ἀπολλύ-

39 μεθα; ³⁹ καὶ διεγερθεὶς ἐπετίμησεν τῷ ἀνέμῳ καὶ εἶπεν τῇ θα-
λάσῃ· Σιώπα, πεφίμωσο, καὶ ἐκόπασεν ὁ ἄνεμος, καὶ ἐγένετο

40 γαλήνη μεγάλη. ⁴⁰ καὶ εἶπεν αὐτοῖς· Τί δειλοὶ ἐστε; οὐπω ἔχετε
41 πίστιν; ⁴¹ καὶ ἐφοβήθησαν φόβον μέγαν καὶ ἔλεγον πρὸς ἀλλή-
λους· Τίς ἄρα οὗτός ἐστιν, ὅτι καὶ ὁ ἄνεμος καὶ ἡ θάλασσα

ὑπακούει αὐτῷ;

V.

- 1 Καὶ ἦλθον εἰς τὸ πέραν τῆς θαλάσσης εἰς τὴν χώραν τῶν Mt. 8, }
28-34. }
Lc. 8, }
26-39.
2 Γερασηῶν. ² καὶ ἐξεληθόντι αὐτῷ ἐκ τοῦ πλοίου, εὐθὺς ὑπήν-
τησεν αὐτῷ ἐκ τῶν μνημείων ἄνθρωπος ἐν πνεύματι ἀκαθάρτω,
3 ³ ὃς τὴν κατοίκησιν εἶχεν ἐν τοῖς μνημασιν, καὶ οὐδὲ ἀλύσει οὐκ-

33. Om. πολλαῖς L al. m. Syr. It.² al. m. . . ante παραβ. in D Ct. It.³

34. Hab. τοῖς ἰδίῃσι μαθητ. BCL al. . . om. αὐτοῦ 412. It.²

36. LN. om. δὲ post ἄλλα. — RC. Sz. πλοῖα ἄρα.

37. RC. KN. Sz. τὰ δὲ κύματα. — RC. KN. Sz. ὥστε αὐτὸ ἤδη γεμ.

38. RC. KN. Sz. ἐπὶ τῇ πρ.

40. RC. KN. Sz. τί δειλοὶ ἐστε οὕτω; πῶς οὐκ ἔχ. π.

41. ὑπακούει c. BCL al. . . RC. KN. Sz. LN. ὑπακούουσιν.

Cap. V. 1. Hab. καὶ ἦλθεν CELMA al. m. Syr. utr. al. — Pro Γερασηῶν [c. BD Vg. Ct. It. Sax. Greg. nyss.] h. RC. KN. Sz. Γαδαρηῶν [id ap. MTT. scr. c. BCM al. m. Syr. utr. Eus.; ibi Γερασηῶν h. edd. ap. Or. It. Vg. al. Greg. nyss. al. et Γεργεσιῶν edd. ap. Eriph. Hier. al. et Γεργεσηῶν L al. m. Copt. al. atque sic Or. legi vult]. . . h. Γεργεσηῶν L al. m. Copt. al. Or. al.

2. LN. κ. ἐξεληθόντος αὐτοῦ, postea om. εὐθὺς. — RC. KN. Sz. ἀπήνησεν.

3. RC. μνημείους. — RC. KN. Sz. καὶ οὐτε ἀλύσει οὐδεὶς ἠδύνατο.

ἐτι οὐδαὶς ἰδόνατο αὐτὸν διῆσαι, ⁴ διὰ τὸ αὐτὸν πολλὰκις πέδας ⁴
 καὶ ἀλύσεις δεδεσθαι καὶ διασπᾶσθαι ὑπ' αὐτοῦ τὰς ἀλύσεις καὶ
 τὰς πέδας συντριβῆναι, καὶ οὐδεὶς ἴσχυεν αὐτὸν θαμάσαι· ⁵ καὶ ⁵
 διὰ παντὸς νυκτὸς καὶ ἡμέρας ἐν τοῖς μνήμασιν καὶ ἐν τοῖς ὄρεσιν
 ἦν κράζων καὶ κατακόπτων ἑαυτὸν λίθοις. ⁶ καὶ ἰδὼν τὸν Ἰη- ⁶
 σοῦν ἀπὸ μακρόθεν ἔδραμεν καὶ προσεκύνησεν αὐτῷ, ⁷ καὶ κράζας ⁷
 φωνῇ μεγάλη λέγει· Τί ἐμοὶ καὶ σοί, Ἰησοῦ, νιδε τοῦ θεοῦ τοῦ
 ὑψίστου; ὀρκίζω σε τὸν θεόν, μὴ με βασανίσῃς. ⁸ ἔλεγεν γὰρ ⁸
 αὐτῷ· Ἐξέλθε τὸ πνεῦμα τὸ ἀκάθαρτον ἐκ τοῦ ἀνθρώπου.
⁹ καὶ ἐπρώτα αὐτόν· Τί ὄνομά σοι; καὶ λέγει αὐτῷ· Λεγιῶν ⁹
 ὄνομά μοι, ὅτι πολλοὶ ἔσμεν. ¹⁰ καὶ παρεκάλει αὐτὸν πολλά, ¹⁰
 ἵνα μὴ αὐτοὺς ἀποστελλῃ ἔξω τῆς χώρας. ¹¹ ἦν δὲ ἐκεῖ πρὸς ¹¹
 τῷ ὄρει ἀγέλη χοίρων μεγάλη βοσκομένη· ¹² καὶ παρεκάλεσαν ¹²
 αὐτὸν λέγοντες· Πέμπον ἡμᾶς εἰς τοὺς χοίρους, ἵνα εἰς αὐτοὺς
 εἰσέλθωμεν. ¹³ καὶ ἐπέτρεψεν αὐτοῖς εὐθέως· καὶ ἐξελθόντα τὰ ¹³
 πνεύματα τὰ ἀκάθαρτα εἰσῆλθον εἰς τοὺς χοίρους, καὶ ὄρη-
 σεν ἡ ἀγέλη κατὰ τοῦ κρηνοῦ εἰς τὴν θάλασσαν, ὡς διαχλῖοι,
 καὶ ἐπνίγοντο ἐν τῇ θαλάσῃ. ¹⁴ καὶ οἱ βόσκοιτες αὐτοὺς ἐπνίγον ¹⁴
 καὶ ἀπήγγειλαν εἰς τὴν πόλιν καὶ εἰς τοὺς ἀγρούς· καὶ ἦλθον ἰδεῖν
 τί ἐστὶν τὸ γεγονός. ¹⁵ καὶ ἔρχονται πρὸς τὸν Ἰησοῦν καὶ θεωροῦ- ¹⁵

6. καὶ ἰδὼν c. BCL Δ al. Copt. . . Rc. Kn. Sz. Ln. ἰδὼν δέ.

7. Rc. Kn. Sz. εἶπε.

9. Rc. pro λέγει αὐτῷ h. ἀπεκρίθη λέγων. — Rc. Kn. Sz. pro λεγιῶν [c. B*CDL Δ al. Syr. Copt.] h. v. et v. 15. h. λεγιῶν. — Ln. μοὶ ἔσμεν.

10. Hab. παρεκάλουν A Δ al. m. It.⁴ Vg. — Pro αὐτοὺς h. αὐτόν KL al. Syr. It.¹ . . αὐτὰ BC Δ.

11. Rc. πρὸς τὰ ὄρη. — Om. μεγάλη DL al. Ct. It.³ Vg. ms. al. — Hab. βοσκομένων AL Δ al. Ct. It.¹

12. h. παρεκάλουν ADKM al. m. . . Rc. αὐτὸν πάντες οἱ δαίμονες. . . Kn. (πάντ. οἱ δαίμ.) . . Sz. οἱ δαίμ. . . Ln. (πάντ.) οἱ δαίμ. . . om. οἱ δαίμ. c. BCL Δ al. m. Copt. Aeth. . . h. δαιμόνια D. . . post λέγοντ. pen. 237.

13. Hab. x. ἐπέμψεν α. H al. . . x. ἐπέμψ. α. εἰς τοὺς χοίρους D Ct. It.³ — Rc. Kn. Sz. εὐθέως ὁ Ἰησοῦς. . . Ln. (εὐθ. ὁ Ἰησ.) . . om. εὐθέως BCL Δ al. m. Syr. It.¹ al. . . etiam post ὁ Ἰησ. pon. . . ὁ Ἰησ. iidem fere qui εἶθ. om. — Rc. Kn. Sz. ἦσαν δὲ ὡς διαχ. . . Ln. (ἦσ. δὲ) ὡς διαχ. . . om. c. BDL Δ Syr. Ct. It.⁶ Vg. al. . . ἦσ. δὲ ὡς διαχ. om. Syr. ms.

14. Rc. pro αὐτοὺς h. τοὺς χοίρους et post h. ἀπήγγειλ. — Rc. Kn. Sz. καὶ ἐξῆλθον.

σιν τὸν δαιμονιζόμενον καθήμενον, ιματισμένον καὶ σωφρονοῦντα,
 16 καὶ ἐφοβήθησαν. 16 καὶ διηγήσαντο αὐτοῖς οἱ ἰδόντες, πῶς ἐγέ-
 17 νετο τῷ δαιμονιζομένῳ καὶ περὶ τῶν χοίρων. 17 καὶ ἤρξαντο
 18 παρακαλεῖν αὐτὸν ἀπελθεῖν ἀπὸ τῶν ὀρίων αὐτῶν. 18 καὶ ἐμβαλ-
 19 τοντος αὐτοῦ εἰς τὸ πλοῖον, παρεκάλει αὐτὸν ὁ δαιμονισθεὶς, ἵνα
 19 μετ' αὐτοῦ ᾗ. 19 καὶ οὐκ ἀφῆκεν αὐτόν, ἀλλὰ λέγει αὐτῷ· Ἰταγε
 20 εἰς τὸν οἶκόν σου πρὸς τοὺς σοῦς, καὶ ἀνάγγειλον αὐτοῖς, ὅσα σοι
 20 ὁ κύριος πεποίηκεν καὶ ἠλέησέν σε. 20 καὶ ἀπῆλθεν καὶ ἤρξατο
 κηρύσσειν ἐν τῇ Δεκαπόλει, ὅσα ἐποίησεν αὐτῷ ὁ Ἰησοῦς, καὶ
 πάντες ἐθαύμαζον.

21 Καὶ διαπεράσας τοῦ Ἰησοῦ ἐν τῷ πλοίῳ πάλιν εἰς τὸ Mt. 9,
 πέραν, συνήχθη ὄχλος πολὺς ἐπ' αὐτόν· καὶ ἦν παρὰ τὴν θά- 18-26.
 22 λασσαν. 22 καὶ ἔρχεται εἰς τῶν ἀρχιμοναγῶων, ὀνόματι Ἰάειρος, Lc. 8,
 23 καὶ ἰδὼν αὐτὸν πίπτει πρὸς τοὺς πόδας αὐτοῦ, 23 καὶ παρακαλεῖ 40-50.
 αὐτὸν πολλὰ λέγων· ὅτι τὸ θυγάτριόν μου ἐσχάτως ἔχει· ἵνα
 24 ἔλθῶν ἐπιθῆς τὰς χεῖρας αὐτῆ, ἵνα σωθῆ καὶ ζήσῃ. 24 καὶ ἀπ-
 ἤλθεν μετ' αὐτοῦ, καὶ ἠκολούθει αὐτῷ ὄχλος πολὺς, καὶ συν-
 25 ἔθλιβον αὐτόν. 25 καὶ γυνὴ οὖσα ἐν ἑνὶ αἵματι ἑτη δώδεκα,
 26 26 καὶ πολλὰ παθοῦσα ὑπὸ πολλῶν ἰατρῶν, καὶ δαπανήσασα τὰ
 παρ' αὐτῆς πάντα καὶ μηδὲν ὠφεληθεῖσα, ἀλλὰ μᾶλλον εἰς τὸ
 27 χεῖρον ἐλθοῦσα, 27 ἀκούσασα περὶ τοῦ Ἰησοῦ, ἐλθοῦσα ἐν τῷ
 28 ὄχλῳ ὀπισθεὶν ἤψατο τοῦ ἱματίου αὐτοῦ. 28 ἔλεγεν γάρ· ὅτι κἂν
 29 τῶν ἱματίων αὐτοῦ ἄψωμαι, σωθήσομαι. 29 καὶ εὐθὺς ἐξηράνθη
 ἡ πηγὴ τοῦ αἵματος αὐτῆς, καὶ ἔγνω τῷ σώματι, ὅτι ἔται ἀπὸ

15. Rc. Kn. Sz. καθήμενον καὶ ιματισμ. — Rc. Kn. Sz. Ln. post σω-
 φρονοῦντα h. τὸν ἐσχηκῶτα τὸν λεγεῶνα (Ln. λεγιῶνα), qu. om. c. D
 al. Ct. Vg. It. (exc. Mart.) al.

18. Rc. Kn. Sz. καὶ ἐμβάντος. — Hab. ἤρξατο παρακαλεῖν D Ct. Vg.
 It. (exc. 1.)

19. Rc. ὁ δὲ Ἰησοῦς οὐκ. . . Ln. καὶ (Ἰησοῦς) οὐκ. — Ln. ἀπάγγει-
 λον. . . h. δειάγγ. D al. — Rc. ἐποίησε καὶ.

21. Om. καὶ ἦν παρὰ τ. θαλά. D Ct. It.⁵ Aeth. Pers.

22. Rc. Kn. Sz. καὶ ἰδού. . . Ln. κ. (ἰδού), qd om. c. BDLA al. Syr.
 Ct. Vg. It. (exc. 2.) al. — Om. ὄνομ. Ἰάειρος D Ct. It.³

23. παρακαλεῖ c. ACL al. . . h. παρακαλῶν D Ct. It.⁴ . . Rc. Kn. Sz. Ln.
 παρεκάλει — Rc. Kn. Sz. pro ἵνα (c. ACDD al.) h. ὁ πῶς σωθῆ
 ac pro ζήσῃ [c. BCDL al. Ct. It. (exc. 1.) Vg.] h. ζήσεται.

25. Rc. Kn. Sz. γυνὴ τις. — Rc. τὰ παρ' ἑαυτῆς. Digitized by Google

τῆς μάλιστα. ³⁰ καὶ εὐθὺς ὁ Ἰησοῦς ἐπιγινούς ἐν ἑαυτῷ τὴν ἔξ ³⁰
 αὐτοῦ δύναμιν ἐξελευσάσαν, ἐπιστραφεὶς ἐν τῷ ὄχλῳ ἔλεγον· Τίς ³¹
 μου ἤψατο τῶν ἱματίων; ³¹ καὶ ἔλεγον αὐτῷ οἱ μαθηταὶ αὐτοῦ· ³¹
 Βλέπεις τὸν ὄχλον συνθλιβοντά σε καὶ λέγεις· Τίς μου ἤψατο;
³² καὶ περιεβλέπετο ἰδεῖν τὴν τοῦτο ποιήσασαν. ³² ἡ δὲ γυνή ³²
 φοβηθεῖσα καὶ τρέμουσα, εἰδυῖα ὃ γέγονεν αὐτῇ, ἦλθεν καὶ προσ-
 ἔπεσον αὐτῷ καὶ εἶπεν αὐτῷ πᾶσαν τὴν ἀλήθειαν. ³⁴ ὁ δὲ εἶπεν ³⁴
 αὐτῇ· Θύγατερ, ἡ πίστις σου σέσωκέν σε· ὑπάγε εἰς εἰρήνην, καὶ
 ἴσθι ὑγιῆς ἀπὸ τῆς μαστίγος σου. ³⁵ ἔτι αὐτοῦ λαλοῦντος ἔρχον- ³⁵
 ται ἀπὸ τοῦ ἀρχισυναγῶγον λέγοντες· ὅτι ἡ θυγάτηρ σου ἀπέθα-
 νεν, τί ἔτι σκύλλεις τὸν διδάσκαλον; ³⁶ ὁ δὲ Ἰησοῦς εὐθέως ³⁶
 ἀκούσας τὸν λόγον λαλούμενον λέγει τῷ ἀρχισυναγῶγῳ· Μὴ
 φοβοῦ, μόνον πίστευε. ³⁷ καὶ οὐκ ἀφῆκεν οὐδένα αὐτῷ συνακο- ³⁷
 λουθῆσαι εἰ μὴ Πέτρον καὶ Ἰακώβον καὶ Ἰωάννην τὸν ἀδελφὸν
 Ἰακώβου. ³⁸ καὶ ἔρχονται εἰς τὸν οἶκον τοῦ ἀρχισυναγῶγον, καὶ ³⁸
 θεωρεῖ θόρυβον καὶ κλαίοντας καὶ ἀλαλάζοντας πολλά· ³⁹ καὶ ³⁹
 εἰσελθὼν λέγει αὐτοῖς· Τί θορυβεῖσθε καὶ κλαίετε; τὸ παιδίον
 οὐκ ἀπέθανεν, ἀλλὰ καθεύδει. ⁴⁰ καὶ κατεγγέλων αὐτοῦ· ὁ δὲ ⁴⁰
 ἐκβαλὼν πάντας παραλαμβάνει τὸν πατέρα τοῦ παιδίου καὶ τὴν
 μητέρα καὶ τοὺς μετ' αὐτοῦ, καὶ εἰσπορεύεται ὅπου ἦν τὸ παι-
 δίον. ⁴¹ καὶ κρατήσας τῆς χειρὸς τοῦ παιδίου λέγει αὐτῇ· Ταλιθὰ ⁴¹
 κοῦμι· ὃ ἐστὶν μεθερμηνευόμενον· Τὸ κοράσιον, σοὶ λέγω, ἔγειρε.
⁴² καὶ εὐθὺς ἀνέστη τὸ κοράσιον καὶ περιεπάτει· ἦν γὰρ ἑτῶν ⁴²
 δώδεκα. καὶ ἐξέστησαν εὐθὺς ἐκστασεὶ μεγάλῃ. ⁴³ καὶ διεστεί- ⁴³

33. RC. KN. Sz. ἐπ' αὐτῆ. . . I.N. (ἐπ') αὐτῆ. . . om. c. BCDL al. Syr. Copt. Verc. . . h. ἐν αὐτῇ F A.

36. Om. εὐθέως BDL A al. Syr. Ct. Vg. It. (exc. Verc.) al. — Hab. παρ-
 ακούσας BL A.

37. LN. ἀκολουθῆσαι. . . h. μετ' αὐτοῦ συνακολ. BCL A Copt. . . παρ-
 ακολουθ. αὐτῷ D al. — Hab. τ. ἀδελφ. αὐτοῦ D G A al. Ct. Verc.

38. RC. KN. Sz. pro ἔρχονται (c. ABCDF A al. Syr. Vg. Ct. It.⁶ al.) h.
 ἔρχεται. — RC. om. καὶ ante κλαίοντας.

40. LN. αὐτὸς δέ. — RC. KN. Sz. in fine add. ἀνακείμενον et LN.
 (ἀνακ.) qd om. c. BDL A al. Ct. It.⁴ al. . . leg. κείμενον, κατακίμε-
 νον et aliter.

41. Hab. θαβιτά D Ct. . . ταβιτά s. ταβηθά 157, al. It.⁹ al. — Hab.
 κοῦμι BCL al. Suid. al. — RC. LN. ἔγειρα.

42. Hab. ἦν δέ D Vg. It. — εὐθύς c. BL A al. Copt. . . om. RC. KN. Sz. LN.

λατο αὐτοῖς πολλά, ἵνα μηθεὶς γνοῖ τοῦτο, καὶ εἶπεν δοθῆναι αὐτῇ φαγεῖν.

VI.

- 1 Καὶ ἐξῆλθεν ἐκεῖθεν, καὶ ἔρχεται εἰς τὴν πατρίδα αὐτοῦ, ^{Mt. 13.}
 2 καὶ ἀκολουθοῦσιν αὐτῷ οἱ μαθηταὶ αὐτοῦ. ^{53-53.} 2 καὶ γενομένου σαβ-
 βάτου ἤρξατο διδάσκειν ἐν τῇ συναγωγῇ. καὶ πολλοὶ ἀκούοντες
 ἐξεπλήσσοντο λέγοντες· Πόθεν τούτω ταῦτα, καὶ τίς ἡ σοφία ἡ
 δοθεῖσα τούτω, καὶ αἱ δυνάμεις τοιαῦται αἱ διὰ τῶν χειρῶν αὐ-
 3 τοῦ γινόμεναι; 3 οὐχ οὗτός ἐστιν ὁ τέκτων, ὁ υἱὸς Μαρίας καὶ
 ἀδελφὸς Ἰακώβου καὶ Ἰωσήφου καὶ Ἰούδα καὶ Σίμωνος; καὶ οὐκ
 εἰσὶν αἱ ἀδελφαὶ αὐτοῦ ὡδε πρὸς ἡμᾶς; καὶ ἐσκανδαλίζοντο ἐν
 4 αὐτῷ. 4 καὶ ἔλεγεν αὐτοῖς ὁ Ἰησοῦς· ὅτι οὐκ ἐστιν προφήτης ἄτιμος ^{Lc. 4,}
 εἰ μὴ ἐν τῇ πατρίδι αὐτοῦ καὶ ἐν τοῖς συγγενεῖσιν αὐτοῦ καὶ ἐν τῇ ^{24.}
 5 οἰκίᾳ αὐτοῦ. 5 καὶ οὐκ ἠδύνατο ἐκεῖ ποιῆσαι οὐδεμίαν δύναμιν, ^{Jo. 4,}
 6 εἰ μὴ ὀλίγοις ἀρρώστοις ἐπιθεῖς τὰς χεῖρας ἐθεράπευσεν. 6 καὶ
 ἐθαύμαζεν διὰ τὴν ἀπιστίαν αὐτῶν.
 7 Καὶ περιήγεν τὰς κώμας κύκλῳ διδάσκων. 7 καὶ προσκαλεῖ ^{Mt. 10,}
 ται τοὺς δώδεκα, καὶ ἤρξατο αὐτοὺς ἀποστέλλειν δύο δύο, καὶ ^{1-15,}
 8 ἐδίδον αὐτοῖς ἔξουσίαν τῶν πνευμάτων τῶν ἀκαθάρτων, 8 καὶ ^{Lc. 9,}
 παρηγγεῖλεν αὐτοῖς, ἵνα μηδὲν αἴρωσιν εἰς ὁδὸν εἰ μὴ ῥάβδον ^{1-6.}
 9 μόνον, μὴ πήραν, μὴ ἄρτον, μὴ εἰς τὴν ζώνην χαλκόν. 9 ἀλλ'
 10 ὑποδεδεμένους σαυδάλια, καὶ μὴ ἐνδύσασθαι δυο χιτῶνας. 10 καὶ

43. Rc. Kn. Sz. γγῷ.

Cap. VI. 1. ἔρχεται cum BCLΔ. . . Rc. Kn. Sz. LN. ἦλθεν.

2. Hab. οἱ πολλ. BI. al. — h. ἀκούσαντες DFLΔ al. — δοθεῖσα τουτῷ c. BLΔ. . . Rc. Kn. Sz. LN. δοθ. αὐτῷ. — Pro καὶ αἱ (c. BΔ al.) δυν. τ. αἱ (c. LΔ Vg. It.² al.) δ. τ. χ. αὐτ. γινόμεναι (c. BLΔ al.) hab. Rc. Kn. Sz. LN. καὶ (Rc. ὅτι καὶ) δυν. τ. διὰ τ. χ. αὐτ. γίνον-
 ται. . . h. ἵνα καὶ — γίνονται C*DK al. m. Ct. It.³ al.

3. Hab. ὁ τοῦ (et. om. τοῦ) τέκτωνος υἱὸς καὶ Μαρ. 33. al. Vg. ms. It.³ al. Or. Chrs. . . om. ὁ τέκτων Syr. hr. — h. τῆς Μαρ. BCLΔ al. — Rc. Kn. Sz. ἀδ. δέ, iid. Ἰωσήφ [Ἰωσήφ. c. BDLΔ al. Verc. al.] . . h. Ἰωσήφ 121. Vg. It.⁶ al. . . om. It.²

4. Rc. Kn. Sz. ἔλεγε δέ. — Hab. συγγενεῦσιν BD**EFGLV Δ al. m. ad qd add. αὐτοῦ c. BCKI. al. Vg. Ct. It.⁴ Copt. . . om. Rc. Kn. Sz. LN.

5. Hab. ἐδύν. KL al. — 6. H. καὶ ἐθαύμαζον 28. 253. Corb.

9. Pro ἐνδύσασθαι [c. B**S al. pl. ἐνδύσασθε B* al. ἐνδύσασθαι Δ ἐν-

ἔλεγεν αὐτοῖς· Ὅπου ἴαν εἰσελθῆτε εἰς οἰκίαν, ἐκεῖ μένετε ἕως ἂν ἐξέλθῆτε ἐκεῖθεν. ¹¹ καὶ ὅσοι ἴαν μὴ δέξονται ὑμᾶς μηδὲ ἀκούσω-
 11 σιν ὑμῶν, ἐκπορευόμενοι ἐκεῖθεν ἐκτινάξατε τὸν χόον τὸν ὑποκάτω
 τῶν ποδῶν ὑμῶν εἰς μαρτύριον αὐτοῖς. ¹² καὶ ἐξελθόντες ἐκῆρου-
 12 ξαν, ἵνα μετανοῶσιν· ¹³ καὶ δαιμόνια πολλὰ ἐξέβαλλον, καὶ ἤλει-
 13 φον ἐλαίῳ πολλοὺς ἀρρώστους καὶ ἐθεράπευον.

Μτ. 14, Καὶ ἤκουσεν ὁ βασιλεὺς Ἡρώδης. φανερόν γὰρ ἐγένετο τὸ 14
 1-12. ὄνομα αὐτοῦ, καὶ ἔλεγον, ὅτι Ἰωάννης ὁ βαπτίζων ἐκ νεκρῶν
 Lc. 9, ἀνίστη καὶ διὰ τοῦτο ἐνεργοῦσιν αἱ δυνάμεις ἐν αὐτῷ. ¹⁵ ἄλλοι 15
 7-9. δὲ ἔλεγον, ὅτι Ἡλίας ἐστίν· ἄλλοι δὲ ἔλεγον, ὅτι προφήτης ὡς
 εἰς τῶν προφητῶν. ¹⁶ ἀκούσας δὲ ὁ Ἡρώδης ἔλεγεν· Ὅν ἐγὼ 16
 Lc. 2, ἀπεκεφάλισα Ἰωάννην, οὗτος ἠγέρθη. ¹⁷ Αὐτὸς γὰρ ὁ Ἡρώδης 17
 19. 20. ἀποστείλας ἐκράτησεν τὸν Ἰωάννην καὶ ἔδησεν αὐτὸν ἐν φυλακῇ,
 διὰ Ἡρωδιάδα τὴν γυναῖκα Φιλίππου τοῦ ἀδελφοῦ αὐτοῦ, ὅτι
 αὐτὴν ἐγάμησεν. ¹⁸ ἔλεγεν γὰρ ὁ Ἰωάννης τῷ Ἡρώδῃ· ὅτι οὐκ 18
 ἐξεστίν σοι ἔχειν τὴν γυναῖκα τοῦ ἀδελφοῦ σου. ¹⁹ ἡ δὲ Ἡρωδιάς 19
 ἐνεῖχεν αὐτῷ καὶ ἤθελεν αὐτὸν ἀποκτεῖναι, καὶ οὐκ ἰδύνατο·

deductas L al. ne induerentur It. (exc. Vercc.) Vg.] h. ΚΝ. SZ. LN.
 ἐνδύσθησθs (c. ACDEFV al. Copt. al.).

10. Om. εἰς οἰκίαν D Ct. It.³

11. Hab. καὶ ὅς ἂν τόπος μὴ δέξεται BLA al. — Om. τὸν ὑποκάτω D al.
 Vg. edd. It. al. — In fine v. Rc. et Sz. hab. Ἀμὴν λέγω ὑμῖν· ἀνε-
 κτώτερον ἔσται Σοδόμοις ἢ Γομόρροῖς ἐν ἡμέρᾳ κρίσεως
 ἢ τῇ πόλει ἐκείνῃ. . . eadem ΚΝ. et LN. (—). . . om. c. BCDLA al.
 Vg. It. (exc. 3.) Ct. Arm. Copt. al.

12. ἐκῆρ. c. BCDLA al. . . Rc. ΚΝ. SZ. LN. ἐκῆρουσσον, iid. exc. LN. με-
 τανοήσασι. — 13. h. ἐξέβαλον CD A al.

14. Post Ἡρώδης h. τὴν ἀκοὴν Ἰησοῦ KM al. pm. Or. — Pro καὶ ἔλεγον
 c. B al. (ἐλέγοσαν D) Ct. It.⁴ hab. Rc. ΚΝ. SZ. x. ἔλεγεν. — ἐκ νεκρ. ἂν.
 c. AK al. m. Thphyl. . . Rc. ΚΝ. SZ. ἐκ νεκρ. ἠγέρθη. . . LN. ἐγγήρατας
 ἐκ νεκρ.

15. Rc. ab init. post ἄλλοι om. δέ. — Rc. ΚΝ. SZ. LN. προφ. ἐστίν, qd
 om. c. BLA al. . . venit It.² — Rc. ἢ ὡς. — Om. προφ. usque ὡς
 D Ct. It.⁴ . . h. ὁ προφ. edd. ap. Euthym.

16. Om. Ἰωάννην D Ct. Copt. — Rc. ΚΝ. οὗτός ἐστιν· αὐτός ἦγ. . .
 LN. (ἐστίν· αὐτός). — Rc. ΚΝ. SZ. LN. in fine add. ἐκ νεκρῶν, qd
 om. c. BLA al. Cpt. Syr. hr. . . ante ἦγ. in D al. Vg. Ct. It.⁵ . . ἀπό
 τῶν v. C al. Or.

17. Rc. ἐν τῇ φυλακῇ. — 19. LN. pro ἤθελεν h. ἐξίτηι. — h. ἐδύν. K 271.

20 ²⁰ ὁ γὰρ Ἡρώδης ἐφοβεῖτο τὸν Ἰωάννην, εἰδὼς αὐτὸν ἄνδρα
 δίκαιον καὶ ἅγιον, καὶ συνετίθει αὐτόν, καὶ ἀκούσας αὐτοῦ πολλὰ
 21 ἐπόλει, καὶ ἡδewis αὐτοῦ ἤκουεν. ²¹ καὶ γενομένης ἡμέρας εὐκαί-
 ρου, ὅτε Ἡρώδης τοῖς γενεσίοις αὐτοῦ δεῖπνον ἐποίησεν τοῖς με-
 22 ²² γιστᾶσιν αὐτοῦ καὶ τοῖς χιλιάρχοις καὶ τοῖς πρώτοις τῆς Γαλιλαίας,
 23 ²³ καὶ εἰσελθούσης τῆς θυγατρὸς αὐτῆς τῆς Ἡρωδιᾶδος καὶ ὀργησα-
 μένης καὶ ἀρεσάσης τῇ Ἡρώδῃ καὶ τοῖς συνανακειμένοις, εἶπεν ὁ βα-
 24 ²⁴ σιλεὺς τῷ κορασίῳ· Αἰτήσόν με ὃ ἐάν θέλῃς, καὶ δώσω σοι· ²³ καὶ
 ὤμοσεν αὐτῇ· ὅτι ὃ ἐάν με αἰτήσης, δώσω σοι ἕως ἡμίσεος τῆς
 25 ²⁵ βασιλείας μου. ²⁴ ἡ δὲ ἐξεληθούσα εἶπεν τῇ μητρὶ αὐτῆς· Τί αἰτή-
 26 ²⁶ σωμαί; ἡ δὲ εἶπεν· Τὴν κεφαλὴν Ἰωάννου τοῦ βαπτιστοῦ. ²⁵ καὶ
 εἰσελθοῦσα εὐθὺς μετὰ σπονδῆς πρὸς τὸν βασιλέα ἤτησατο λέ-
 27 ²⁷ γουσα· Θέλω, ἵνα ἐξαντῆς δῶς μοι ἐπὶ πίνακι τὴν κεφαλὴν Ἰωάν-
 28 ²⁸ νου τοῦ βαπτιστοῦ. ²⁶ καὶ περιλυπος γενόμενος ὁ βασιλεὺς διὰ
 τοὺς ὄρκους καὶ τοὺς συνανακειμένους οὐκ ἠθέλησεν αὐτὴν ἀθε-
 29 ²⁹ τῆσαι. ²⁷ καὶ εὐθὺς ἀποστείλας ὁ βασιλεὺς σπεκουλάτορα ἐπέτα-
 30 ³⁰ ξεν ἐνεγκθῆναι τὴν κεφαλὴν αὐτοῦ. ²⁸ καὶ ἀπελθὼν ἀπεκεφάλισεν
 αὐτόν ἐν τῇ φυλακῇ, καὶ ἤνεγκεν τὴν κεφαλὴν αὐτοῦ ἐπὶ πίνακι
 καὶ ἔδωκεν αὐτὴν τῷ κορασίῳ, καὶ τὸ κοράσιον ἔδωκεν αὐτὴν τῇ
 31 ³¹ μητρὶ αὐτῆς. ²⁹ καὶ ἀκούσαντες οἱ μαθηταὶ αὐτοῦ ἦλθον καὶ ἦραν
 τὸ πτώμα αὐτοῦ καὶ ἔθηκαν αὐτὸ ἐν μνημείῳ.

30 Καὶ συνάγονται οἱ ἀπόστολοι πρὸς τὸν Ἰησοῦν καὶ ἀπήγγει- Mt. 14,)
 31 λαν αὐτῷ πάντα ὅσα ἐποίησαν καὶ ὅσα ἐδίδαξαν. ³¹ καὶ εἶπεν 13-21.)
 αὐτοῖς· Δεῦτε ὑμεῖς αὐτοὶ κατ' ἰδίαν εἰς ἔρημον τόπον καὶ ἀνα- 10-17.)
 παύσασθε ὀλίγον. ἦσαν γὰρ οἱ ἐρχόμενοι καὶ οἱ ὑπάγοντες πολλοί, 1-13.)

21. RC. KN. Sz. δεῖπνον ἐποίησι.

22. Pro αὐτῆς (om. αὐτῆς 1. 118. 209. It.³. al. m. . . om. τῆς 440.) τῆς hab. αὐτοῦ BDLA al. — LX. pro καὶ ἀρεσ. h. ἤρσειν ac post h. εἶπεν δὲ ὁ β.

24. RC. KN. Sz. τί αἰτήσομαι. — Hab. τ. βαπτίζοντος BLA al. Sic etiam (exc. A) v. 25.

27. RC. KN. Sz. σπεκουλάτωρα. — Hab. ἐπέταξ. ἐνέγκαι BA — LX. in fine αὐτοῦ (ἐπὶ πίνακι).

28. RC. KN. Sz. ὃ δὲ ἀπελθὼν. — Om. αὐτὴν prius LA al. Syr. It.³. al.; om. posterius D al. Syr. Vg. Ct. It.⁴. al.

30. RC. KN. Sz. πάντα καὶ ὅσα.

31. Om. αὐτοὶ 1. al. Syr. Vg. It.⁴. al. — ἀναπαύσασθε c. ABCMΔ al. m. RC. KN. Sz. LN. ἀναπαύεσθε.

καὶ οὐδὲ φαγεῖν ἐνκαίρουν. ³² καὶ ἀπῆλθον ἐν τῷ πλοίῳ εἰς ³²
 ἔρημον τόπον κατ' ἰδίαν. ³³ καὶ εἶδον αὐτοὺς ὑπάγοντας καὶ ³³
 ἐπέγνωσαν πολλοί, καὶ περὶ ἀπὸ πασῶν τῶν πόλεων συνέδραμον
 Mt. 9, ³⁶ ἐκεῖ καὶ προῆλθον αὐτούς. ³⁴ καὶ ἐξελθὼν εἶδεν πολὺν ὄχλον, ³⁴
 καὶ ἐσπλαγγνίσθη ἐπ' αὐτούς, ὅτι ἦσαν ὡς πρόβατα μὴ ἔχοντα
 ποιμένα, καὶ ἤρξατο διδάσκειν αὐτούς πολλὰ. ³⁵ καὶ ἤδη ὥρας ³⁵
 πολλῆς γενομένης προσελθόντες αὐτῷ οἱ μαθηταὶ αὐτοῦ λέγουσιν·
 ὅτι ἔρημός ἐστιν ὁ τόπος καὶ ἤδη ὥρα πολλή· ³⁶ ἀπόλυσον αὐ- ³⁶
 τοὺς, ἵνα ἀπελθόντες εἰς τοὺς κύνεω ἀγροὺς καὶ κώμας ἀγορά-
 σωσιν ἑαυτοῖς τί φάγωσιν. ³⁷ ὁ δὲ ἀποκριθεὶς εἶπεν αὐτοῖς· Δότε ³⁷
 αὐτοῖς ὑμεῖς φαγεῖν. καὶ λέγουσιν αὐτῷ· Ἀπελθόντες ἀγοράσωμεν
 δηναρίων διακοσίων ἄρτους, καὶ δώσωμεν αὐτοῖς φαγεῖν. ³⁸ ὁ δὲ ³⁸
 λέγει αὐτοῖς· Πόσους ἄρτους ἔχετε; ὑπάγετε, ἴδετε. καὶ γνόντες
 λέγουσιν· Πέντε, καὶ δύο ἰχθύας. ³⁹ καὶ ἐπέταξεν αὐτοῖς ἀνα- ³⁹
 κλῖναι πάντα συμπόσια συμπόσια ἐπὶ τῷ γλωρῷ χόρτῳ. ⁴⁰ καὶ ⁴⁰
 ἀνέπεσαν πρασιαὶ πρασιαί, ἀνὰ ἑκατὸν καὶ ἀνὰ πενήκοντα.
⁴¹ καὶ λαβὼν τοὺς πέντε ἄρτους καὶ τοὺς δύο ἰχθύας ἀναβλέψας ⁴¹
 εἰς τὸν οὐρανὸν εὐλόγησεν, καὶ κατέκλασεν τοὺς ἄρτους καὶ
 ἐδίδου τοῖς μαθηταῖς, ἵνα παρατιθῶσιν αὐτοῖς, καὶ τοὺς δύο
 ἰχθύας ἐμέρισεν πᾶσιν. ⁴² καὶ ἔφαγον πάντες καὶ ἔχορτάσθησαν· ⁴²

32. Rc. Kn. Sz. ἀπῆλθ. εἰς ἔρ. τόπ. τῷ πλοίῳ. . . h. ἀπῆλθεν RFGHV al. pm.

33. H. αὐτὸν ὑπάγοντα 108. (s. XL) — Rc. post ὑπάγοντας h. οἱ ὄχλοι, qd Kn. (—). — Ln. ἐγνωσαν. . . Rc. Sz. ἐπέγν. αὐτόν, qd Kn. (—). . . h. αὐτούς AKLM al. pl. Syr. utr. It.¹ al. — om. καὶ προῆλθον αὐτούς D al. m. Ct. It.⁵ al. — Rc. Kn. Sz. in fine add. καὶ συνῆλθον πρὸς αὐτόν, qu. in cdd. varie leguntur.

34. Rc. Kn. Sz. ἐπ' αὐτοῖς. [ἐπ' αὐτούς c. BDF al. Ct. It.⁴ Vg.]

36. τί φάγωσιν c. BLD al. Ct. It.³ Copt. . . h. τί φαγεῖν D. . . Rc. Kn. Sz. ἄρτους· τί γὰρ φάγωσιν οὐκ ἔχουσιν. . . Ln. (ἄρτους·) τί (γὰρ) φάγωσιν (οὐκ ἔχουσιν).

37. Rc. Kn. Sz. pro δώσωμεν [c. ALD al. It. Vg. . . δώσωμεν BD al.] h. δώμεν. . . Ln. intrpg. ἄρτους; καὶ δώσωμεν etc.

38. Rc. Kn. Sz. καὶ ἴδετε. . . Ln. (καὶ) ἴδ. . . om. c. BDL al. Syr. Ct. It.² al. — Ln. λέγουσ. (αὐτῷ·)

39. Ln. ἀνακλιθῆναι. — 40. Ln. κατὰ ἑκατὸν x. κατὰ πεντ.

41. παρατιθῶσιν c. BLM al. . . Rc. Kn. Sz. Ln. παραθῶσιν.

43 43 και ἦσαν κλασμάτων δώδεκα κοφίνων πληρώματα και ἀπό τῶν
44 ἰχθύων. 44 και ἦσαν οἱ φαγόντες τοὺς ἄρτους πεντακισχίλιοι
ἀνδρες.

45 Καὶ εὐθύς ἠνάγκασεν τοὺς μαθητὰς αὐτοῦ ἐμβῆναι εἰς τὸ Mc. 14,
πλοῖον και προάγειν εἰς τὸ πέραν πρὸς Βηθσαιδάν, ἕως αὐτὸς 22-33.
46 ἀπολύει τὸν ὄχλον. 46 και ἀποταξάμενος αὐτοῦ ἀπῆλθεν εἰς τὸ Jo. 6,
47 ὄρος προσεύξασθαι. 47 και ὀψίας γενομένης ἦν τὸ πλοῖον ἐν μέσῳ 15-21.
48 τῆς θαλάσσης και αὐτὸς μόνος ἐπὶ τῆς γῆς. 48 και εἶδεν αὐτοὺς
βασανιζομένους ἐν τῷ ἐλαύνειν· ἦν γὰρ ὁ ἄνεμος ἐναντίος αὐτοῖς·
και περὶ τετάρτην φυλακὴν τῆς νυκτὸς ἐρχεται πρὸς αὐτοὺς περι-
49 πατῶν ἐπὶ τῆς θαλάσσης, και ἤθελεν παρελθεῖν αὐτούς. 49 οἱ
δὲ ἰδόντες αὐτὸν περιπατοῦντα ἐπὶ τῆς θαλάσσης ἔδοξαν γάν-
50 τασμα εἶναι και ἀνέκραξαν· 50 πάντες γὰρ αὐτὸν εἶδον και
ἐταράχθησαν. και εὐθύς ἐλίλησεν μετ' αὐτῶν και λέγει αὐτοῖς·
51 Θαρσεῖτε, ἐγὼ εἰμι, μὴ φοβεῖσθε. 51 και ἀνέβη πρὸς αὐτοὺς εἰς
τὸ πλοῖον, και ἐκόπασεν ὁ ἄνεμος. και λίαν ἐκ περισσοῦ ἐν ἑαυ-
52 τοῖς ἐξίστατο. 52 οὐ γὰρ συνῆκαν ἐπὶ τοῖς ἄρτοις· ἦν γὰρ αὐτῶν
ἡ καρδία πεπωρωμένη.

53 Καὶ διαπεράσαντες ἦλθον ἐπὶ τὴν γῆν Γεννησαρέτ και προσ- Mt. 14,
54 ωρμίσθησαν. 54 και ἐξελθόντων αὐτῶν ἐκ τοῦ πλοίου εὐθύς ἐπι- 34-36.
55 γνόντες αὐτόν, 55 περιδραμόντες ὄλην τὴν χώραν ἐκείνην ἤρξαντο

43. κλασμάτων δώδ. κοφίνων πληρώματα cum B al. . . κλάσματα δώδ. κοφίνους πληρώματα L. A. . . al. aliter. . . Rc. Kn. Sz. Ln. κλασμάτων δώδ. κοφίνους πλήρεις.

44. Om. τοὺς ἄρτους D al. Ct. Vg. It. — Rc. ὡσεὶ πεντακ.

45. Rc. Kn. Sz. pro ἀπολύει [c. BDL A al. (αὐτὸς δὲ ἀπολύει D. ὥς ἰδεῖν αὐτὸν ἀπολύει Δ)] h. ἀπολύση. . . h. ἀπολύσει K al. m.

48. Ln. και ἰδῶν αὐτούς etc. omisso και ante περι.

50. Om. γὰρ αὐτὸν εἶδον D Ct. It. (exc. 3.)

51. Om. λίαν D al. . . om. ἐκ περισσ. BL A al. Syr. al. . . h. περισσοῦς D. — Rc. Kn. Sz. in fine add. και ἐθαύμαζον, qd Ln. (—) . . om. c. BL A al. Copt. Vg. It.³ . . ἐθαύμ. και ἐξίστ. ἐν ἑαυτ. Syr.

52. Pro ἦν γὰρ hab. ἀλλ' ἦν BLS A al. Copt.

53. Hab. ἐπὶ τὴν γῆν ἦλθον εἰς Γ. BI. A al. [ap. Mtth. 14, 34. ἦλθον ἐπὶ τ. γ. εἰς Γ. BD A Syr. p.] — Sz. Γεννησαρέτ. . . Γεννησαρ D Syr. cdd. It. al. . . Γεννησαρέθ SX al. . . al. aliter.

54. Ln. post ἐπιγν. αὐτόν h. (οἱ ἄνδρες τοῦ τόπου ἐκείνοι) c. AG A al. m. Syr. It.³ al.

55. χώραν c. BL A al. Vg. cdd. It. al. . . Rc. Kn. Sz. Ln. περιζήμον.

ἐπὶ τοῖς κραβάτοις τοὺς κακῶς ἔχοντας περιφέρειν, ὅπου ἤκουον ὅτι ἐκεῖ ἐστίν. ⁵⁶ καὶ ὅπου ἂν εἰσεπορευέτο εἰς κοίμας ἢ πόλεις ἢ 56 ἀγρούς, ἐν ταῖς ἀγοραῖς ἐτίθεισαν τοὺς ἀσθενούντας, καὶ παρεκάλουν αὐτόν, ἵνα κἄν τοῦ κρασπίδου τοῦ ἱματίου αὐτοῦ ἄψωται· καὶ ὅσοι ἂν ἤψατο αὐτοῦ, ἐσώζοντο.

VII.

Mt. 13, 1-20. Καὶ συνάγονται πρὸς αὐτόν οἱ Φαρισαῖοι καὶ τινες τῶν 1 γραμματέων ἐλθόντες ἀπὸ Ἱερουσαλὴμων. ² καὶ ἰδόντες τιὰς τῶν 2 μαθητῶν αὐτοῦ κοιναῖς χερσίν, τοντέστιν ἀνίπτους, ἐσθίοντας τοὺς ἄρτους· — ³ οἱ γὰρ Φαρισαῖοι καὶ πάντες οἱ Ἰουδαῖοι, ἐὰν μὴ 3 πνυγμὴ νήψωται τὰς χεῖρας, οὐκ ἐσθίουσιν, κρατοῦντες τὴν παράδοσιν τῶν πρεσβυτέρων, ⁴ καὶ ἀπ' ἀγοράς, ἐὰν μὴ βαπτίσωται, 4 οὐκ ἐσθίουσιν· καὶ ἄλλα πολλὰ ἐστίν ἃ παρέλαβον κρατεῖν, βαπτισμοὺς ποτηρίων καὶ ξεστῶν καὶ χαλκίων καὶ κλινῶν· — ⁵ καὶ 5 ἐπερωτῶσιν αὐτόν οἱ Φαρισαῖοι καὶ οἱ γραμματεῖς· Διὰ τί οἱ μαθηταὶ σου οὐ περιπατοῦσιν κατὰ τὴν παράδοσιν τῶν πρεσβυτέρων, ἀλλὰ κοιναῖς χερσίν ἐσθίουσιν τὸν ἄρτον; ⁶ ὁ δὲ εἶπεν αὐ- 6 τοῖς· Καλῶς ἐπροσῆτηνεν Ἡσαΐας περὶ ὑμῶν τῶν ὑποκριτῶν, ὡς γέγραπται· Οὗτος ὁ λαὸς τοῖς χεῖλεσίν με τιμᾷ, ἡ δὲ καρδία αὐτῶν πόρρω ἀπέχει ἀπ' ἐμοῦ· ⁷ μάτην δὲ σέβονται με, διδά- 7

55. LN. om. ἐκεῖ. . . h. τὸν Ἰησοῦν (s. eum) εἶναι D Ct. It.⁶ Vg.

56. LN. ἢ (εἰς) πόλεις ἢ (εἰς) ἀγρούς. — ἐτίθεισαν cum BLD al. . . Rc. KN. Sz. LN. ἐτίθουν. — ἤψατο cum BLD al. m. . . Rc. KN. Sz. ἤπτοντο. — Hab. ἐσώθησαν Δ 33.

Cap. VII. 2. Hab. ὅτι κοιναῖς etc. ἐσθίουσιν BLD 33. Copt. — Rc. KN. Sz. τοὺς [c. BDL al.] ante ἄρτους om. . . hab. ἄρτον 34. al. Syr. Ct. It.⁵ Arm. — Rc. in fine add. ἐμίμψατο [om. c. ABEHLV al. m. It.¹ . . h. κατέγνωσαν D.].

4. Pro βαπτίσωται h. βαπτίζονται L al. . . ῥαντίσονται B al. — Hab. χαλκίων AL al. Or. Chrs. — om. καὶ κλινῶν BLD al. Copt.

5. Rc. KN. Sz. pro καὶ ἐπερωτ. [c. BDL al. Syr. Vg. Ct. It. (exc. 1.) Copt. . . ἐπειτα καὶ Δ] h. ἔπειτα ἐπερ. — Rc. Sz. pro κοιναῖς h. ἀνίπτους.

6. Rc. KN. Sz. ὁ δὲ ἀποκριθεὶς (ἀποκρ. etiam LK.) e. a. ὅτι καλ. προεφῆτ. — Pro ἀπέχει h. ἀφέστηκεν D. . . ἀπίστην I. ἀπίστη Δ. ἴστων Or. Vg. cdd. It. pl.

8 σκοπτες διδασκαλίας, ἐντάλματα ἀνθρώπων· ⁸ ἀφέντες τὴν ἐντολὴν
 9 τοῦ θεοῦ κρατεῖτε τὴν παράδοσιν τῶν ἀνθρώπων. ⁹ καὶ ἔλεγεν
 αὐτοῖς· Καλῶς ἀθετεῖτε τὴν ἐντολὴν τοῦ θεοῦ, ἵνα τὴν παράδο-
 10 σιν ὑμῶν στήσητε. ¹⁰ Μωϋσῆς γὰρ εἶπεν· Τίμα τὸν πατέρα σου ^{Ex. 20,}
 καὶ τὴν μητέρα σου, καί· Ὁ κακολογῶν πατέρα ἢ μητέρα θανάτω ^{12. et}
 11 τελευτάτω. ¹¹ ὑμεῖς δὲ λέγετε· Ἐὰν εἴπῃ ἄνθρωπος τῷ πατρὶ ἢ ^{21, 16.}
 τῇ μητρὶ· Κορβάν — ὃ ἐστὶν δῶρον — ὃ ἐὰν ἐξ ἐμοῦ ὠφελῆθῃς· ^(17.)
 12 ¹² καὶ οὐκέτι ἀφίετε αὐτὸν οὐδὲν ποιῆσαι τῷ πατρὶ ἢ τῇ μητρὶ,
 13 ¹³ ἀκρυνόντες τὸν λόγον τοῦ θεοῦ τῇ παραδόσει ὑμῶν ἢ παρεδώ-
 14 κατε. καὶ παρόμοια τοιαῦτα πολλὰ ποιεῖτε. ¹⁴ καὶ προσκαλεσά-
 15 σιντες. ¹⁵ οὐδὲν ἐστὶν ἕξωθεν τοῦ ἀνθρώπου εἰσπορευόμενον εἰς
 αὐτόν, ὃ δύναται αὐτὸν κοινῶσαι· ἀλλὰ τὰ ἐκ τοῦ ἀνθρώπου
 16 ἐκπορευόμενα, ἐκεῖνά ἐστιν τὰ κοινῶντα τὸν ἄνθρωπον. ¹⁶ εἴ τις
 17 ἔχει ὅσα ἀκούειν, ἀκουέτω. ¹⁷ καὶ ὅτε εἰσῆλθεν εἰς οἶκον ἀπὸ
 τοῦ ὄχλου, ἐπρωῶνται αὐτὸν οἱ μαθηταὶ αὐτοῦ τὴν παραβολὴν.
 18 ¹⁸ καὶ λέγει αὐτοῖς· Οὕτως καὶ ὑμεῖς ἀσύνετοὶ ἐστε; οὐ νοεῖτε,
 ὅτι πᾶν τὸ ἕξωθεν εἰσπορευόμενον εἰς τὸν ἄνθρωπον οὐ δύναται
 19 αὐτὸν κοινῶσαι, ¹⁹ ὅτι οὐκ εἰσπορεύεται αὐτοῦ εἰς τὴν καρδίαν,
 ἀλλ' εἰς τὴν κοιλίαν, καὶ εἰς τὸν ἀφεδρῶνα ἐκπορεύεται, καθαρίζον

8. RC. KN. Sz. ἀφέντες γὰρ [om. c. BDL A al. It. (exc. 2.) Ct. al.]. — RC. KN. Sz. in fine add. βαπτισμοὺς ξεστῶν καὶ ποτηρίων, καὶ ἄλλα παρόμοια τοιαῦτα πολλὰ ποιεῖτε, qu. LN. (—). . . om. cum BL A al. Copt. Arm. . . pon. in fronte v. D al. It. (exc. 2.). . . in ultimis verbis libri antq. maxime var.

9. Om. καὶ ἔλεγ. αὐτ. B 28. — στήσητε cum D al. Syr. statuatis It. . . τηρήτε B. . . RC. KN. Sz. LN. τηρήσητε.

12. LN. ὠφελῆθῃς, ¹² οὐκέτι. — RC. KN. Sz. et post πατρὶ et post μητρὶ h. αὐτοῦ.

14. RC. KN. Sz. pro πάλιν h. πάντα. — RC. KN. Sz. ἀκούετε et συνίετε.

15. RC. KN. Sz. τὰ ἐκπορευόμενα ἀπ' αὐτοῦ. . . h. ἐξ αὐτοῦ 61. al. — Om. ἐκεῖνα BL A al.

16. Om. totum v. BL al. Copt.

17. RC. KN. Sz. pro τὴν παρ. h. περὶ τῆς παραβολῆς.

18. Hab. οὐ πω νοεῖτε L A al. It. Syr. p. in m.

19. LN. καθαρίζων c. ABGHL S X A al. m. Or. Chrs. . . καθαρίζεις D. et purgat Vind.

πάντα τὰ βρώματα; ²⁰ ἔλεγεν δέ, ὅτι τὸ ἐκ τοῦ ἀνθρώπου ²⁰ ἐκπορευόμενος, ἐκείνο κοινοὶ τὸν ἄνθρωπον. ²¹ ἔσωθεν γὰρ ἐκ ²¹ τῆς καρδίας τῶν ἀνθρώπων οἱ διαλογισμοὶ οἱ κακοὶ ἐκπορεύονται, μοιχεῖαι, πορνεῖαι, φόνοι, ²² κλοπαί, πλεονεξίαι, πονηρίαι, δόλος, ²² ἀσέλγεια, ὀφθαλμὸς πονηρός, βλασφημία, ὑπερηφανία, ἀφροσύνη. ²³ πάντα ταῦτα τὰ πονηρὰ ἔσωθεν ἐκπορεύεται καὶ κοινοῖ ²³ τὸν ἄνθρωπον.

Mc. 15, Καὶ ἐκεῖθεν ἀναστὰς ἀπῆλθεν εἰς τὰ μεθόρια Τύρου. καὶ ²⁴
21-28. εἰσελθὼν εἰς οἰκίαν οὐδένα ἤθελεν γινῶναι, καὶ οὐκ ἠδυνήθη λα-
θεῖν. ²⁵ ἀλλ' εὐθύς ἀκούσασα γυνὴ περὶ αὐτοῦ, ἧς εἶχεν τὸ ²⁵
θυγάτριον αὐτῆς πνεῦμα ἀκάθαρτον, ἐλθοῦσα προσέπεσεν πρὸς
τοὺς πόδας αὐτοῦ. ²⁶ ἦν δὲ ἡ γυνὴ Ἑλληνίς, Συροφοινίκισσα τῷ ²⁶
γενεὶ· καὶ ἤρώτα αὐτόν, ἵνα τὸ δαιμόνιον ἐκβάλῃ ἐκ τῆς θυγα-
τρὸς αὐτῆς. ²⁷ καὶ ἔλεγεν αὐτῇ· Ἄφες πρῶτον χορτασθῆναι τὰ ²⁷
τέκνα· οὐ γὰρ ἔστιν καλόν, λαβεῖν τὸν ἄρτον τῶν τέκνων καὶ
βαλεῖν τοῖς κυναρίοις. ²⁸ ἡ δὲ ἀπεκρίθη καὶ λέγει αὐτῷ· Ναί, ²⁸
κύριε· καὶ γὰρ τὰ κυνάρια ὑποκάτω τῆς τραπέζης ἐσθίουσιν ἀπὸ
τῶν ψιγίων τῶν παιδίων. ²⁹ καὶ εἶπεν αὐτῇ· Διὰ τοῦτον τὸν λό- ²⁹
γον ὑπάγε· ἐξηλύθη τὸ δαιμόνιον ἐκ τῆς θυγατρὸς σου. ³⁰ καὶ ³⁰
ἀπελθοῦσα εἰς τὸν οἶκον αὐτῆς εὗρεν τὸ παιδίον βεβλημένον ἐπὶ
τῆς κλίνης καὶ τὸ δαιμόνιον ἐξηλυθός.

20. Hab. Ἐλεγον δέ DF al.

21. et 22. Leg. πορνεῖαι — φόνος — πλεονεξία — πονηρία — ἀσέλ-
γειαι — βλασφημία — ὑπερηφανίας: ea omnia (exc. ἀσέλγειαι)
h. D; pleraque h. codd. It. et codd. gr. pauci.

24. Hab. ἐξῆλθεν LA. . . εἰσῆλθεν 245. al. . . ἦλθεν M al. Syr. Or. (2.) —
LN. τὰ ὄρια. — RC. KN. Sz. LN. Τύρου καὶ Σιδῶνος, qd om. c.
DL A al. Ct. It.⁴ Or. (bis). — RC. KN. εἰς τῆν οἰκίαν.

25. ἀλλ' εὐθύς c. BL A al. It.¹ al. . . h. γυνὴ δὲ εὐθέως ἀν. D Vg. It. Ct. . .
RC. KN. Sz. LN. ἀκούσ. γὰρ γυνή.

26. Hab. Συροφοινίκισσα s. Σύρα Φ. BEFGHSV al. pl. . . Συροφοινίσσα
M Verc. . . Syrophœnissa Vg. Ct. It.⁶ . . Φοινίσσα D It.¹ — RC.
ἐμβάλλη.

27. RC. KN. Sz. ὁ δὲ Ἰησοῦς εἶπεν.

28. Hab. κύριε (om. καί), ἀλλὰ καὶ D Ct. It.⁴ . . om. γὰρ B A al. Syr. al.

29. Hab. ὑπάγε, διὰ τοῦτ. τ. λόγ. ἐξεληλ. D al. Syr. Ct. It.⁶ Pers.

30. RC. KN. Sz. εὗρε τὸ δαιμόνιον ἐξεληλ. καὶ τὴν θυγατέρα βεβλημένην
ἐπὶ τῆς κλίνης.

31 Καὶ πάλιν ἐξελθὼν ἐκ τῶν ὄριων Τύρου ἦλθεν διὰ Σιδῶνος
 εἰς τὴν θάλασσαν τῆς Γαλιλαίας ἀνὰ μέσον τῶν ὄριων Δεκαπό-
 32 λους. ³² καὶ φέρουσιν αὐτῷ κωφὸν καὶ μογιλάλον, καὶ παρακα-
 33 λούσιν αὐτόν, ἵνα ἐπιθῇ αὐτῷ τὴν χεῖρα. ³³ καὶ ἀπολαβόμενος
 αὐτὸν ἀπὸ τοῦ ὄχλου κατ' ἰδίαν ἔβαλεν τοὺς δακτύλους αὐτοῦ εἰς
 34 τὰ ὕδατα αὐτοῦ, καὶ πτύσας ἤψατο τῆς γλώσσης αὐτοῦ, ³⁴ καὶ
 ἀναβλέψας εἰς τὸν οὐρανὸν ἐστέναξεν, καὶ λέγει αὐτῷ· Ἐμφαθά,
 35 ὃ ἔστιν διανοιχθῆτι. ³⁵ καὶ εὐθέως ἠνοήθησαν αὐτοῦ αἱ ἀκοαί,
 καὶ ἐλύθη ὁ δεσμὸς τῆς γλώσσης αὐτοῦ, καὶ ἐλάλει ὀρθῶς.
 36 ³⁶ καὶ διαστελλατο αὐτοῖς, ἵνα μηδεὶ εἴπωσω· ὅσον δὲ αὐτοῖς
 37 διατέλλετο, αὐτοὶ μᾶλλον περισσότερον ἐκήρυσσον. ³⁷ καὶ ὑπερ-
 περισσῶς ἐξεπλήσσοντο λέγοντες· Καλῶς πάντα πεποιήκεν, καὶ τοὺς
 κωφοὺς ποιεῖ ἀκούειν καὶ τοὺς ἀλάλους λαλεῖν.

VIII.

1 Ἐν ἐκείναις ταῖς ἡμέραις πάλιν πολλοῦ ὄχλου ὄντος καὶ μὴ Mt. 15.
 ἐχόντων τί φάγωσω, προσκαλεσάμενος τοὺς μαθητὰς λέγει αὐτοῖς· 29-39.
 2 ² Σπλαγγίζομαι ἐπὶ τὸν ὄχλον, ὅτι, ἤδη ἡμέραι τρεῖς, προσμέ-
 3 ρουσίν μοι καὶ οὐκ ἔχουσιν τί φάγωσω. ³ καὶ εἰάν ἀπολύσω αὐτοὺς
 ἡστέως εἰς οἶκον αὐτῶν, ἐκλυθήσονται ἐν τῇ ὁδῷ· καὶ τινες αὐτῶν
 4 ἀπὸ μακρόθεν εἰσίν. ⁴ καὶ ἀπεκρίθησαν αὐτῷ οἱ μαθηταὶ αὐτοῦ·
 Πόθεν τούτους δυήσεται τις ὡδε χορτάσαι ἄρτων ἐπ' ἐρημίας;
 5 ⁵ καὶ ἐπηρώτα αὐτοῦς· Πόσους ἔχετε ἄρτους; οἱ δὲ εἶπον· Ἐπτία.

31. Rc. Kñ. Sz. pro ἦλθ. δ. Σιδ. [c. BDL A al. Syr. hr. Vg. It. al.] h. καὶ Σιδῶνος ἦλθε; pergunt iidem πρὸς τ. θάλ.

32. Rc. Kñ. Sz. post κωφὸν om. καὶ [qd hab. BD A Vg. It. al.] — Hab. μογιλάλον BF** L A al. m.

35. LN. (εὐθέως). — Rc. Kñ. Sz. διανοιχθήσαν.

36. Rc. Kñ. Sz. ὅσον δὲ αὐτοῖς [om. c. ABL X A al. m. Vg.] αὐτοῖς δ.; iid. om. αὐτοῖς [qd h. BDL A al. Copt. Arm.].

Cap. VIII. 1. Rc. Kñ. Sz. pro πάλιν πολλ. h. παμπόλλου. — Rc. ὁ Ἰησοῦς [Kñ. (ὁ Ἰησ.)] τοὺς μαθ. αὐτοῦ [αὐτ. etiam Kñ. Sz. LN. . . om. c. DL A al. m. Syr. utr. Vg. It. (exc. 2.) al.].

2. Rc. ἡμέρας τρ. . . h. ἡμέραις τρισίν B. — LN. om. μοί.

3. Hab. εἰς τὸν οἶκ. 29. al. — ἀπὸ μακρ. c. DL A al. et εἰσίν c. BL A Copt. . . Rc. Kñ. Sz. LN. om. ἀπὸ ac pro εἰς. h. ἡμοῦς (LN. ἡμασιν).

4. Om. ὡς D al. Syr. Vg. ms. Ct. It.⁴ . . in al. varie pon.

⁶ και παραγγέλλει τῷ ὄχλῳ ἀναπεσεῖν ἐπὶ τῆς γῆς. και λαβὼν ⁶ τοὺς ἐπιτὰ ἄρτους εὐχαριστήσας ἔκλασεν και ἐδίδον τοῖς μαθηταῖς αὐτοῦ, ἵνα παρατιθῶσεν· και παρέθηκεν τῷ ὄχλῳ. ⁷ και εἶχον ⁷ ἐχθόδια ὀλίγα· και εὐλογήσας αὐτὰ εἶπεν παρατιθέναι. ⁸ και ⁸ ἔφαγον και ἐχορτάσθησαν, και ἦσαν περισσεύματα κλασμάτων, ἑπτα σφυρίδας. ⁹ ἦσαν δὲ ὡς τετρακισχίλιοι· και ἀπέλυσεν ⁹ αὐτούς.

Mc. 16, ^{1-4.} Και εὐθὺς ἐμβὰς εἰς τὸ πλοῖον μετὰ τῶν μαθητῶν αὐτοῦ ¹⁰ ἦλθεν εἰς τὰ μέρη Δαλμανουθά. ¹¹ και ἐξῆλθον οἱ Φαρισαῖοι και ¹¹ ἤρξαντο συζητεῖν αὐτῷ, ζητοῦντες παρ' αὐτοῦ σημεῖον ἀπὸ τοῦ οὐρανοῦ, πειράζοντες αὐτόν. ¹² και ἀναστενάξας τῷ πνεύματι ¹² αὐτοῦ λέγει· Τί ἡ γενεὰ αὕτη ζητεῖ σημεῖον; ἀμὴν λέγω ὑμῖν, εἰ δοθήσεται τῇ γενεᾷ ταύτῃ σημεῖον. ¹³ και ἀπεῖς αὐτούς πάλιν ¹³ ἐμβὰς ἀπῆλθεν εἰς τὸ πέραν. ¹⁴ Και ἐπελάθοντο λαβεῖν ἄρτους, ¹⁴ και εἰ μὴ ἓνα ἄρτον οὐκ εἶχον μεθ' ἑαυτῶν ἐν τῷ πλοῖῳ. ¹⁵ και ¹⁵ Lc. 12, ^{1.} διωστέλλετο αὐτοῖς λέγων· Ὁρατε, βλέπετε ἀπὸ τῆς ζύμης τῶν Φαρισαίων και τῆς ζύμης Ἡρώδου. ¹⁶ και διελογίζοντο πρὸς ἀλλ- ¹⁶ ἄλους λέγοντες· ὅτι ἄρτους οὐκ ἔχομεν. ¹⁷ και γινὼς ὁ Ἰησοῦς ¹⁷ λέγει αὐτοῖς· Τί διαλογίζεσθε, ὅτι ἄρτους οὐκ ἔχετε; οὐπω νοεῖτε οὐδὲ συνίετε; πεπωρωμένην ἔχετε τὴν καρδίαν ὑμῶν; ¹⁸ ὀφθαλ- ¹⁸ μούς ἔχοντες οὐ βλέπετε και ὠτα ἔχοντες οὐκ ἀκούετε; και οὐ

6. Rc. Kn. Sz. παραγγελε. — Ln. (και) εὐχαριστ. — παρατιθῶσιν c. BCLM A al. m. . . Rc. Kn. Sz. Ln. παραθῶσιν.
 7. κ. εὐλογῆσ. αὐτὰ c. BCL A al. Arr. Aeth. . . h. x. ταῦτα κ. αὐτὰ εὐλογ. AFKM al. pm. Syr. utr. Vg. It. al.; tum παρατιθέναι c. BDL A al. . . h. και ταῦτα παραθετε C. . . Rc. Kn. Sz. κ. εὐλογ. εἶπ. παραθεῖσαι και αὐτὰ. . . Ln. και ταῦτα εὐλογ. εἶπ. παρατεθῆνα.
 8. Rc. Kn. Sz. ἔφαγον δέ.
 9. Rc. Kn. Sz. Ln. ἦσαν δὲ οἱ φαγόντες, qd om. c. BL A al. Copt.
 10. Ln. ἐμβὰς (αὐτός). — Leg. Δαλμανουθά B. . . Μελάγαδα D*. . . Μαγαδά D*. . . Magidan κ. Magedan Ct. It. cdd. . . Μαγδαλά κ. Μαγδαλάν 1. al.
 12. Om. αὐτοῦ post πνεῦμ. D al. Ct. Vg. It. (exc. 5.) Arr. . . h. ἑαυτοῦ AL. — Rc. Kn. Sz. σημ. ἐπιζητεῖ.
 13. Rc. Kn. Sz. ἐμβὰς εἰς τὸ πλοῖον et Ln. ἐμβ. εἰς πλοῖον, qu. om. c. BCL A It.².
 15. Ln. ὀρατε, (και) βλέπ. — 16. Ln. om. λέγοντες et h. ἔχουσιν.
 17. Rc. Kn. Sz. ἔτ. πεπωρωμ. [qd om. c. BCDL A al. m. Verc. Copt. . . etiam ὅτι et οὕτω leg.]

19 μνημονεύετε; ¹⁹ ὅτε τοὺς πέντε ἄρτους ἔκλασα εἰς τοὺς πεντακισχιλίους, πόσους κοφίλους κλασμάτων πλήρεις ἤρατε; λέγουσιν
 20 αὐτῷ· Δώδεκα. ²⁰ ὅτε δὲ τοὺς ἐπὶ εἰς τοὺς τετρακισχιλίους, πόσων σφυρίδων πληρώματα κλασμάτων ἤρατε; οἱ δὲ εἶπον·
 21 Ἐπτά. ²¹ καὶ ἔλεγεν αὐτοῖς· Οὕτω συνίετε;

22 Καὶ ἔρχονται εἰς Βηθσαϊδάν. καὶ φέρουσιν αὐτῷ τυφλόν,
 23 καὶ παρακαλοῦσιν αὐτόν, ἵνα αὐτοῦ ἄψῃται. ²³ καὶ ἐπιλαβόμενος τῆς χειρὸς τοῦ τυφλοῦ ἐξήγαγεν αὐτόν ἔξω τῆς κώμης, καὶ πτύσας εἰς τὰ ὄμματα αὐτοῦ, ἐπιθείς τὰς χεῖρας αὐτῷ, ἐπηρώτα αὐτόν·
 24 Εἶ τι βλέπεις; ²⁴ καὶ ἀναβλέψας ἔλεγεν· Βλέπω τοὺς ἀνθρώπους, ²⁵ ὅτι ὡς δένδρα ὁρῶ περιπατοῦντας. ²⁵ εἶτα πάλιν ἐπέθηκεν τὰς χεῖρας ἐπὶ τοὺς ὀφθαλμούς αὐτοῦ καὶ ἐποίησεν αὐτόν ἀναβλέψαι·
 26 καὶ ἀπεκατέστη, καὶ ἐνέβλεπεν τηλαυγῶς ἅπαντα. ²⁶ καὶ ἀπίστευεν αὐτόν εἰς οἶκον αὐτοῦ λέγων· Ὑπαγε εἰς τὸν οἶκόν σου καὶ μηδενὶ εἴπης εἰς τὴν κώμην.

27 Καὶ ἐξῆλθεν ὁ Ἰησοῦς καὶ οἱ μαθηταὶ αὐτοῦ εἰς τὰς κώμας Mt. 16, }
 Καισαρείας τῆς Φιλίππου. καὶ ἐν τῇ ὁδῷ ἐπηρώτα τοὺς μαθητάς 13-28. }
 18-27. }

20. LN. ἐπὶ (ἄρτους). — Hab. καὶ (om. B A It.¹) λέγουσιν αὐτῷ BCL A al. Vg. It.³ Copt.

21. Οὕτω c. CL A al. m. et οὕτως h. K. . . RC. KN. SZ. πῶς οὐ. . . LN. πῶς οὐπω. . . h. πῶς οὐν οὐπω 13. al. Arm. Brix.

22. RC. KN. SZ. κ. ἔρχεσθε. — Hab. εἰς Βηθανίαν D al. Ct. It.⁴ Goth.

23. βλέπεις c. CD* A Copt. et (omisso εἰ) Aeth. Arr. Perss. . . RC. KN. SZ. LN. βλέπει.

24. RC. KN. SZ. ἀνθρώπ. ὡς δένδρα περιπατοῦντας. [ὅτι etc. c. ABC* EFKLSVX A al. pl.]

25. Om. καὶ ἐποίησ. α. ἀναβ. Syr. al. . . h. κ. ἤρατο ἀναβ. D Ct. Vg. It.⁷ al. . . κ. διέβλεψεν BL A al. . . κ. ἐνέβλεψεν C Cpt. Arr. — κ. ἀπεκ. cum CL A al. [κ. ἀποκατέστη B]. . . RC. KN. SZ. κ. ἀποκατεστάθη. . . LN. κ. ἀπεκατέστη. — RC. KN. SZ. κ. ἐνέβλεψε. — RC. KN. ἅπαντας.

26. RC. εἰς τὸν οἶκ. αὐτοῦ. — Ὑπαγε etc. cum D Ct. . . h. μηδὲ εἰς τὴν κώμην εἰσέλθης BL al. Copt. . . ne cui diceret in castellum Colb. . . ὕπ. εἰς τ. οἶκ. σ. καὶ εἰς τ. κώμ. μὴ εἰσέλθ. καὶ μηδενὶ εἴπης Verc. . . ὕπ. εἰς τ. οἶκ. σ. καὶ ἐάν εἰς τ. κ. εἰσέλθ. μηδενὶ εἴπης μηδὲ ἐν τ. κώμῃ 13. al. It.¹ et omissis μηδὲ ἐν τ. κώμ. Vg. It.⁷ al. aliter. . . RC. KN. SZ. LN. Μηδὲ εἰς τὴν κώμην εἰσέλθης, μηδὲ εἴπης τινὶ ἐν τῇ κώμῃ.

αὐτοῦ λέγων· Τίνα με λέγουσιν οἱ ἄνθρωποι εἶναι; ²⁸ οἱ δὲ εἶπαν ²⁸
 αὐτῷ λέγοντες· Ἰωάννην τὸν βαπτιστὴν, καὶ ἄλλοι Ἡλίαν, ἄλλοι
 δὲ ὡς ἓνα τῶν προφητῶν. ²⁹ καὶ αὐτὸς ἐπηρώτα αὐτούς· Ἰμεῖς ²⁹
 δὲ τίνα με λέγετε εἶναι; ἀποκριθεὶς δὲ ὁ Πέτρος λέγει αὐτῷ·
 Σὺ εἶ ὁ Χριστός. ³⁰ καὶ ἐπετίμησεν αὐτοῖς, ἵνα μηδεὶν λέγωσιν ³⁰
 περὶ αὐτοῦ. ³¹ καὶ ἤρξατο διδάσκειν αὐτούς, ὅτι δεῖ τὸν υἱὸν τοῦ ³¹
 ἀνθρώπου πολλὰ παθεῖν καὶ ἀποδοκιμασθῆναι ὑπὸ τῶν πρεσβυ-
 τέρων καὶ τῶν ἀρχιερέων καὶ τῶν γραμματέων καὶ ἀποκτανθῆναι
 καὶ μετὰ τρεῖς ἡμέρας ἀναστῆναι, ³² καὶ παρῆρσι τὸν λόγον ³²
 ἐλάλει. καὶ προσλαβόμενος αὐτὸν ὁ Πέτρος ἤρξατο ἐπιτιμᾶν αὐτῷ.
³³ ὁ δὲ ἐπιστραφεὶς καὶ ἰδὼν τοὺς μαθητὰς αὐτοῦ ἐπετίμησεν τῷ ³³
 Πέτρῳ καὶ λέγει αὐτῷ· Ὑπαγε ὀπίσω μου, σατανᾶ, ὅτι οὐ φρονεῖς
 τὰ τοῦ θεοῦ, ἀλλὰ τὰ τῶν ἀνθρώπων. ³⁴ καὶ προσκαλεσάμενος ³⁴
 τὸν ὄχλον σὺν τοῖς μαθηταῖς αὐτοῦ εἶπεν αὐτοῖς· Εἴ τις θέλει
 ὀπίσω μου ἔλθειν, ἀπαρνησάσθω ἑαυτὸν καὶ ἀράτω τὸν σταυρὸν
 αὐτοῦ, καὶ ἀκολουθήτω μοι. ³⁵ ὃς γὰρ ἐάν θέλῃ τὴν ψυχὴν ³⁵
 αὐτοῦ σῶσαι, ἀπολέσει αὐτήν· ὃς δ' ἂν ἀπολέσῃ τὴν ἑαυτοῦ ψυχὴν
 ἕνεκεν ἐμοῦ καὶ τοῦ εὐαγγελίου, σώσει αὐτήν. ³⁶ τί γὰρ ὠφελήσει ³⁶
 τὸν ἄνθρωπον, ἐάν κερδήσῃ τὸν κόσμον ὅλον καὶ ζημιωθῇ τὴν
 ψυχὴν αὐτοῦ; ³⁷ ἢ τί δώσει ἄνθρωπος ἀτάλλαγμα τῆς ψυχῆς ³⁷
 αὐτοῦ; ³⁸ ὃς γὰρ ἐάν ἐπαισχυνθῇ με καὶ τοὺς ἐμούς λόγους ἐν ³⁸
 12, 9.

27. RC. KN. SZ. LN. λέγων αὐτοῖς, qd om. c. DLΔ al. m. It. (exc. 3.)
 Ct. al.

28. εἶπαν c. BC*I. Δ Cpt. Syr. . . RC. KN. SZ. LN. ἀπεκρίθησαν atque Rc.
 KN. SZ. om. αὐτ. λέγοντες. — ὡς ἓνα c. D Ct. Vg. It. (quasi unum). .
 RC. KN. SZ. om. ὡς. . . LN. ὅτι εἶς.

29. RC. KN. SZ. κ. αὐτ. λέγει αὐτοῖς. — LN. καὶ ἀπεκρίθ.

31. RC. KN. SZ. ἀπό pro ὑπό. — RC. om. τῶν et ante ἀρχιερ. et ante
 γραμμ.

33. LN. om. τῷ ante Πέτρῳ. — καὶ λέγ. αὐτῷ cum BCLΔ It.¹. . RC. KN.
 SZ. LN. λέγων.

34. RC. KN. SZ. ὅτις pro εἰ τις. — KN. SZ. ἀκολουθεῖν pro ἔλθειν.

35. RC. LN. pro ἑαυτοῦ ψυχ. h. ψυχ. αὐτοῦ. — Om. ἐμοῦ καὶ D Ct. It.⁸. al.
 Or. — RC. οὐ τὸς σώσει et KN. (οὐτ.) σώσ.

36. Hab. ὠφελεί BL Verc. — RC. KN. SZ. om. τόν [qd h. ACD al. m. Or.]
 ante ἄνθρωπον. . . h. ἄνθρωπος EFGHLMXΔ al. m. — Hab. κερ-
 δῆσα B. atque ζημιωθῆναι BL.

37. Hab. τί γὰρ BLΔ al Or. . . ἢ τί γὰρ D*. — δοῖ B. by Google

τῆ γενεᾷ ταύτῃ τῆ μοιχαλίδι καὶ ἀμαρτωλῶ, καὶ ὁ υἱὸς τοῦ ἀνθρώπου ἐπαισχυνθήσεται αὐτόν, ὅταν ἔλθῃ ἐν τῇ δόξῃ τοῦ πατρὸς αὐτοῦ μετὰ τῶν ἀγγέλων τῶν ἁγίων. (IX.) ¹ καὶ ἔλεγεν αὐτοῖς· Ἀμὴν λέγω ὑμῖν, οτι εἰσὶν τινες τῶν ὧδε ἐσθιτόκων, οἵτινες οὐ μὴ γεύσονται θανάτου ἕως ἂν ἴδωσιν τὴν βασιλείαν τοῦ θεοῦ ἐληλυθύναν ἐν δυνάμει.

IX.

2 Καὶ μετὰ ἡμέρας ἕξ παραλαμβάνει ὁ Ἰησοῦς τὸν Πέτρον Mt. 17, 1-8, }
καὶ τὸν Ἰάκωβον καὶ τὸν Ἰωάννην, καὶ ἀναφέρει αὐτοὺς εἰς ὄρος 1-8, }
ὑψηλὸν κατ' ἰδίαν μόνους, καὶ μετεμορφώθη ἔμπροσθεν αὐ- 28-36. }
3 τῶν. ² καὶ τὰ ἱμάτια αὐτοῦ ἐγένοντο σπλιβοντα λευκὰ ἴσιν, 3
4 οἷα γναφεὺς ἐπὶ τῆς γῆς οὐ δύναται οὕτως λευκᾶναι. ⁴ καὶ 4
ὤφθη αὐτοῖς Ἥλιος σὺν Μωϋσῆ, καὶ ἦσαν συλλαλοῦντες τῷ 5
5 Ἰησοῦ. καὶ ἀποκριθεὶς ὁ Πέτρος λέγει τῷ Ἰησοῦ· ⁵ Ῥαββί, καλόν 5
ἐστὶν ἡμᾶς ὧδε εἶναι, καὶ ποιήσωμεν τρεῖς σκηνάς, σοὶ μίαν 6
6 καὶ Μωϋσῆ μίαν καὶ Ἥλιος μίαν. ⁶ οὐ γὰρ ᾔδει τί ἀποκριθῆ- 6
7 ἔκφοβοι γὰρ ἐγένοντο. ⁷ καὶ ἐγένετο νεφέλη ἐπισκιάζουσα αὐτοῖς, 2 Pet. 1, 17.
καὶ ἦλθεν φωνὴ ἐκ τῆς νεφέλης· Οὗτός ἐστιν ὁ υἱὸς μου ὁ ἀγα- 7
8 πητός, αὐτοῦ ἀκούετε. ⁸ καὶ ἐξάπινα περιβλεψάμενοι οὐκέτι οὐ- 8
9 δένα εἶδον, ἀλλὰ τὸν Ἰησοῦν μόνον μεθ' ἑαυτῶν. ⁹ Καὶ καταβαι- Mt. 17, 9-12.
νόντων αὐτῶν ἀπὸ τοῦ ὄρους, διεστειλατο αὐτοῖς, ἵνα μηδενὶ ἄ

Cap. IX. 2. KN. SZ. LN. om. τὸν ante Ἰωάννην. . . om. τὸν ante Ἰάκωβον
X A al. m. — Om. κατ' ἰδίαν 255. Syr. al. . . pro eo ἴσιν 52. al. — om.
μόνους 44. al. Syr. al. . . h. solus Ct. It.⁶

3. RC. KN. SZ. LN. λευκὰ l. ὡς χεῖρῶν, qd om. c. BCL A al. Ct. al. . . h. ὡς
τὸ φῶς Ev. 13. al. Or. — οὕτως cum BCL A al. m. Copt. It.¹ al. Or. . .
om. RC. KN. SZ. LN. . . Om. οἷα usque λευκᾶν. X Verc. . . h. ὡς οὐ δύνα-
ται τις λευκ. ἐπὶ τῆς γῆς D Ct. Syr. Vind.

4. et 5. Μωϋσῆ c. B* CD al. m. . . KN. LN. Μωϋσεῖ. RC. SZ. Μωσεῖ.

5. Om. καὶ ante ποίησ. X Sab. . . h. θέλεις s. εἰ θέλεις D al. Ct. It. ac ποι-
ήσω D Ct. It.²

6. ἀποκριθῆ c. B C* L A al. Copt. Or. (2). . . RC. SZ. LN. λαλήση. . . KN.
λαλήσας. — RC. KN. SZ. ἦσαν γὰρ ἔκφοβοι.

7. Hab. x. ἐγένετο φωνὴ BCL A Copt. al. — RC. LN. post νεφέλης h.
λέγουσα. — LN. ἀκούετε αὐτοῦ.

8. LN. pro ἀλλά h. εἰ μὴ. — Om. μεθ' ἑαυτῶν 59. al. Syr. al. . . pon. post
εἶδον B 33. It.¹

9. RC. KN. SZ. Καταβαίν. δέ. — LN. ἐκ τ. ὄρους. Digitized by Google

εἶδον διηγήσονται, εἰ μὴ ὅταν ὁ υἱὸς τοῦ ἀνθρώπου ἐκ νεκρῶν ἀναστῆ. ¹⁰ καὶ τὸν λόγον ἐκράτησαν πρὸς ἑαυτοὺς συζητοῦντες 10 τί ἐστίν· ὅταν ἐκ νεκρῶν ἀναστῆ. ¹¹ καὶ ἐπηρώτων αὐτὸν λέ- 11
 Mal. 4. γοτες· ὅτι λέγουσιν οἱ γραμματεῖς, ὅτι Ἕλληνας δεῖ ἔλθειν πρῶτον; 5.
¹² ὁ δὲ ἔφη αὐτοῖς· Ἕλληνας μὲν ἔλθῶν πρῶτον ἀποκαθιστάνει 12
 πάντα· καὶ πῶς γέγραπται ἐπὶ τὸν υἱὸν τοῦ ἀνθρώπου, ἵνα πολλὰ πᾶθη καὶ ἔξουδενηθῆ; ¹³ ἀλλὰ λέγω ὑμῖν, ὅτι καὶ Ἕλληνας ἐλήλυ- 13
 θεν, καὶ ἐποίησαν αὐτῷ ὅσα ἤθελον, καθὼς γέγραπται ἐπ' αὐτόν.

Mat. 17. Καὶ ἔλθῶν πρὸς τοὺς μαθητὰς εἶδεν ὄχλον πολὺν περὶ αὐ- 14
 14-21. τοὺς καὶ γραμματεῖς συζητοῦντας πρὸς αὐτούς. ¹⁵ καὶ εὐθύς πᾶς 15
 Lc. 9. ὁ ὄχλος ἰδόντες αὐτὸν ἐξεθαμβήθησαν καὶ προστρέχοντες ἠσπά-
 37-42. ζοτο αὐτόν. ¹⁶ καὶ ἐπηρώτησεν αὐτούς· Τί συζητεῖτε πρὸς αὐ- 16
 τοὺς; ¹⁷ καὶ ἀπεκρίθη εἰς ἓκ τοῦ ὄχλου· Διδάσκαλε, ἤνεγκα τὸν 17
 υἱόν μου πρὸς σέ, ἔχοντα πνεῦμα ἀλαλον· ¹⁸ καὶ ὅπου εἶαν αὐτόν 18
 καταλάβῃ, ῥήσσει αὐτόν, καὶ ἀφρῖξει καὶ τρῖξει τοὺς ὀδόντας καὶ
 ξηραίνεται· καὶ εἶπον τοῖς μαθηταῖς· σου, ἵνα αὐτὸ ἐκβάλωσιν,

10. τί ἐστ. ὅταν etc. c. D 1. 13. al. Syr. Vg. It. Prss. Hier. . . Rc. KN. Sz. .
 LN. τί ἐστ. τὸ ἐκ νεκρῶν ἀναστῆναι. . . h. τὸ τί ἐστ. M.
 11. Om. ὅτι ante λέγουσ. 27. 60. Aeth. . . h. τί οὖν Vg. It.⁵. . . etiam τί
 et πῶς et πῶς οὖν et τί ἐστὶ τοῦτο ὃ legitur. . . LN. Ὁ τα. — LN. (οἱ
 Φαρισαῖοι καὶ) οἱ γραμμ.
 12. ἔφη c. BCLΔ Syr. al. . . Rc. KN. Sz. LN. ἀποκριθεὶς εἶπεν. . . Om.
 μὲν DL al. Syr. Ct. Vg. It. al. — Rc. KN. Sz. ἀποκαθιστῆ. — Pro
 καὶ πῶς [etiam It.: et quomodo] h. καθὼς AKMΔ al. m. Syr. p.
 in m. Euth. Vict. . . πῶς οὖν Arm. — LN. ἀνθρώπου; ἵνα etc. — Pro
 ἔξουδενηθῆ [c. BDL] h. Rc. KN. Sz. ἔξουδενωθῆ.
 13. Hab. ἐν αὐτῷ KL al. Syr. — ἤθελον c. BDL. . . Rc. KN. Sz. LN.
 ἠθέλησαν.
 14. Hab. ἐλθόντες — εἶδον BLD. — πρὸς αὐτούς c. BCLΔ al. con-
 quirentes s. altercantes cum illis Vg. It. . . Rc. KN. Sz. LN.
 αὐτοῖς.
 15. Rc. KN. Sz. ἰδὼν αὐτ. ἐξεθαμβήθη.
 16. Rc. Sz. καὶ ἐπηρ. τοὺς γραμματεῖς. — Rc. KN. Sz. πρὸς αὐ-
 τοὺς. . . πρ. ἑαυτοὺς AGM al. m. . . ἐν ὑμῖν D Ct. al. inter vos Vg. It.
 17. LN. post ἀπεκρίθη h. αὐτῷ [c. BΔ 33]. . . Rc. KN. Sz. καὶ ἀποκριθεὶς
 εἰς ἓκ τοῦ ὄχλου εἶπε.
 18. Rc. KN. Sz. ὀδόντας αὐτοῦ, qd LN. (—). . . om. c. BCDLΔ al. m.
 Vg. Ct. It. (exc. 2.) al.

19 καὶ οὐκ ἴσχυσαν. 19 ὁ δὲ ἀποκριθεὶς λέγει· Ὡς γενεὰ ἀπίστος, ἕως πότε πρὸς ὑμᾶς ἔσομαι; ἕως πότε ἀνέξομαι ὑμῶν; φέρετε 20 αὐτὸν πρὸς μέ. 20 καὶ ἤνεγκαν αὐτὸν πρὸς αὐτόν· καὶ ἰδὼν αὐτόν, τὸ πνεῦμα εὐθύς συνεσπάραξεν αὐτόν, καὶ πεσὼν ἐπὶ τῆς γῆς 21 ἐκυλλετο ἀφρῶν. 21 καὶ ἐπηρώτησεν τὸν πατέρα αὐτοῦ· Πόσος χρόνος ἐστὶν ὡς τοῦτο γέγονεν αὐτῷ; ὁ δὲ εἶπεν· Ἐκ παιδιότην· 22 22 καὶ πολλάκις αὐτόν καὶ εἰς πῦρ ἔβαλεν καὶ εἰς ὕδατα, ἵνα ἀπολέσῃ αὐτόν· ἀλλ' εἴ τι δύνῃ, βοήθησον ἡμῖν σπλαγχνισθεὶς ἐφ' 23 ἡμᾶς. 23 ὁ δὲ Ἰησοῦς εἶπεν αὐτῷ τό· Εἰ δύνῃ; πάντα δυνατὰ τῷ 24 πιστεύοντι. 24 καὶ εὐθύς κράζας ὁ πατήρ τοῦ παιδίον ἔλεγεν· 25 Πιστεύω· βοήθει μου τῇ ἀπιστίᾳ. 25 ἰδὼν δὲ ὁ Ἰησοῦς ὅτι ἐπισυντρέχει ὄχλος, ἐπετίμησεν τῷ πνεύματι τῷ ἀκαθάρτῳ, λέγων αὐτῷ· Τὸ ἀλαλον καὶ κωφὸν πνεῦμα, ἐγὼ σοι ἐπιτάσσω, ἔξελθε 26 ἀπ' αὐτοῦ καὶ μηκέτι εἰσελθῆς εἰς αὐτόν. 26 καὶ κράζαν καὶ 27 πολλὰ σπαράζαν αὐτόν ἐξῆλθεν· καὶ ἐγένετο ὡσεὶ νεκρός, ὥστε 27 τοὺς πολλοὺς λέγειν, ὅτι ἀπέθανεν. 27 ὁ δὲ Ἰησοῦς κρατήσας τῆς 28 χειρὸς αὐτοῦ ἤγειρεν αὐτόν, καὶ ἀνέστη. 28 καὶ εἰσελθόντος αὐτοῦ

19. Rc. αὐτῷ λέγει. . . KN. Sz. LN. αὐτοῖς λέγ. . . om. cum C al. m.
 20. Om. πρὸς αὐτόν D Vg. Ct. cdd. It. — Hab. καὶ ἰδὼν SV al. m. Syr. utr. Perss. — Rc. KN. Sz. εὐθύς τὸ πνεῦμα. . . om. εὐθύς D Ct. It.⁴ — συνεσπάρ. c. BCLΔ al. . . Rc. KN. Sz. LN. ἐσπάρ. . . ἐτάραξεν D Vg. It.
 21. Pro ὡς h. ἕως B. . . ἐξ οὗ C*LΔ al. . . ἀφ' οὗ 13. al. . . ex quo Syr. utr. Vg. It. — Rc. KN. Sz. om. ἐκ. [qd scr. c. BCGLΔ al. . . ἐκ παιδός D Chrs.]
 22. Sz. τὸ πῦρ. — Rc. KN. Sz. pro δύνῃ [c. BDLΔ al.] h. v. et v. sq. δύνασαι.
 23. Rc. KN. Sz. τὸ, εἰ δύνασαι πιστεῦσαι. . . LN. Το εἰ δύνῃ πιστεῦσαι. . . om. πιστ. c. BC*LΔ al. Copt. al. — Antea om. τὸ DKM al. m. Syr. utr. al.
 24. LN. (καὶ) εὐθέως. — Rc. KN. Sz. μετὰ θακρύνων ἔλεγε [qd om. c. A*B LΔ al. Copt. al. . . ante ὁ πατήρ h. 124.]. — Rc. πιστεύω, κύρει, qd KN. (—)
 25. Hab. ὁ ὄχλος ALMXΔ al. pm. — Rc. KN. Sz. τὸ πνεῦμα τὸ ἀλαλ. κ. κωφ.
 26. LN. κ. κράζας κ. π. σπαράζας (αὐτόν) [c. BCDL al. . . iid. et Ct. It.³ om. αὐτόν.] . . h. κράζας et σπαράζαν Δ. — Hab. ἐξῆλθ. ἀπ' αὐτοῦ D Ct. It.⁶ Vg. — Rc. KN. Sz. ante πολλοὺς om. τοῦς.
 27. Rc. KN. Sz. αὐτόν τῆς χειρὸς. . . h. αὐτόν τ. χειρὸς αὐτοῦ C.
 28. Rc. KN. Sz. καὶ εἰσελθόντα αὐτόν.

εἰς οἶκον, οἱ μαθηταὶ αὐτοῦ κατ' ἰδίαν ἐπηρώτων αὐτόν· *Διὰ τί ἡμεῖς οὐκ ἠδυνήθημεν ἐκβαλεῖν αὐτό;* ²⁹ καὶ εἶπεν αὐτοῖς· *Τοῦτο τὸ γένος ἐν οὐδενὶ δύναται ἐξελεθεῖν εἰ μὴ ἐν προσευχῇ καὶ νηστείᾳ.*

^{Mt. 17, 22-23.} ^{Lc. 9, 43-45.} *Κἀκεῖθεν ἐξελθόντες παραπορεύοντο διὰ τῆς Γαλιλαίας, καὶ 30 οὐκ ἤθελεν, ἵνα τις γνοῖ·* ³¹ *ἔδιδασκεν γὰρ τοὺς μαθητὰς αὐτοῦ 31 καὶ ἔλεγεν αὐτοῖς· ὅτι ὁ υἱὸς τοῦ ἀνθρώπου παραδίδοται εἰς χεῖρας ἀνθρώπων, καὶ ἀποκτενοῦσιν αὐτόν, καὶ ἀποκτανθεὶς μετὰ τρεῖς ἡμέρας ἀναστήσεται.* ³² *οἱ δὲ ἠγνόουν τὸ ῥῆμα καὶ ἐφοβοῦντο 32 αὐτόν ἐπερωτῆσαι.*

^{Mt. 18, 1-9.} ^{Lc. 9, 46-50.} *Καὶ ἦλθον εἰς Καφαρναούμ. καὶ ἐν τῇ οἰκίᾳ γενόμενος ἐπη- 33 ρώτα αὐτούς· *Τί ἐν τῇ ὁδῷ διελογίσεσθε;* ³⁴ *οἱ δὲ ἐσιώπων· 34 πρὸς ἀλλήλους γὰρ διελέγησαν, τίς μείζων.* ³⁵ *καὶ καθίσας ἐφώ- 35 ησεν τοὺς δώδεκα καὶ λέγει αὐτοῖς· *Εἴ τις θέλει πρῶτος εἶναι, ἔσται πάντων ἔσχατος καὶ πάντων διάκονος.* ³⁶ *καὶ λαβὼν παιδίον 36 ἔστησεν αὐτὸ ἐν μέσῳ αὐτῶν, καὶ ἐναγκαλισάμενος αὐτὸ εἶπεν αὐτοῖς·* ³⁷ *Ὁς ἂν ἐν τῶν τοιούτων παιδίων δέξηται ἐπὶ τῷ ὀνό- 37 ματί μου, ἐμὲ δέχεται· καὶ ὅς ἂν ἐμὲ δέξηται, οὐκ ἐμὲ δέχεται, ἀλλὰ τὸν ἀποστελλαντά με.* ³⁸ *Ἐφη αὐτῷ ὁ Ἰωάννης· *Διδασκαλε, 38 εἶδομέν τινα ἐν τῷ ὀνόματι σου ἐκβάλλοντα δαιμόνια, ὃς οὐκ ἀκολουθεῖ ἡμῖν, καὶ ἐκωλύομεν αὐτόν.* ³⁹ *ὁ δὲ Ἰησοῦς εἶπεν· *Μὴ 39*****

28. Rc. Kn. Sz. pro διὰ τί [c. ACDK al. m. Syr. al. quare s. cur Ct. Vg. It.] h. ὅτι. . . h. ὅτι διὰ τί 131. (sec. XI.) 238. (sec. XI.) Ev. 49. (sec. X.) al. . . τί ὅτι 38. al. Thphyl.

29. Om. καὶ νηστεία B. . . ante προσευχ. pon. Syr. al.

30. Ln. ἔπορεύοντο. — Rc. Kn. Sz. pro γνοῖ [c. BDL] h. γνῶ.

31. Om. ἀποκτανθεὶς D Ct. It.³ al. — Rc. Kn. Sz. τῇ τρίτῃ ἡμέρᾳ.

33. Pro ἦλθον [s. ἦλθσαν c. BD al. Ct. Vg. It. (exc. 1.) al.] Rc. Kn. Sz. ἦλθεν. — Rc. Kn. Sz. πρὸς ἑαυτούς διελόγ.

34. Rc. Kn. Sz. διελέχθ. ἐν τῇ ὁδῷ qu. Ln. (—) . . om. cum AD Δ Ct. It.⁴ Goth.

35. Pro δίακονος h. δοῦλος M al. Chra.

36. Om. αὐτό post ἔστησ. 1. al. Or. Arm.

38. Ἐφη αὐτῷ ὁ Ἰωάνν. c. BL Δ Syr. Copt. . . al. aliter. . . Rc. Kn. Sz. ἀπεκρίθη δὲ αὐτῷ Ἰωάνν. (Rc. ὁ Ἰ.) λέγων. . . Ln. ἀπεκρ. (δὲ) αὐτῷ Ἰωάνν. λέγ. — Sz. Kn. om. ἐν ante τῷ ὀνόμ. — Om. ὃς οὐκ ἀκολουθ. ἡμῖν BCL Δ al. Syr. It.¹ al. eaque Kn. (—) . . ἐκωλύομεν c. BDL Δ al. . . Rc. Kn. Sz. Ln. ἐκώλυσαμεν αὐτόν et add. ὅτι οὐκ ἀκολουθεῖ ἡμῖν, qu. om. c. DX al. m. Vg. Ct. It. (exc. 1.) Arm.

κολύετε αὐτόν· οὐδεὶς γὰρ ἐστὶν ὃς ποιήσει δύναμιν ἐπὶ τοῦ ὄνο-
 40 ματί μου καὶ θνήσκειται ταχὺ κακολογησάμει· ⁴⁰ ὃς γὰρ οὐκ
 41 ἔστιν καθ' ἡμῶν, ὑπὲρ ἡμῶν ἐστίν. ⁴¹ ὃς γὰρ ἂν ποτίσῃ ὑμᾶς Mt. 10,
 ποτήριον ὕδατος ἐν ὀνόματι ὅτι Χριστοῦ ἐστί, ἀμὴν λέγω ὑμῖν, ⁴²
 42 ὅτι οὐ μὴ ἀπολέσει τὸν μισθὸν αὐτοῦ. ⁴² Καὶ ὃς ἐὰν σκανδαλίσῃ Lc. 17,
 ἓνα τῶν μικρῶν τούτων τῶν πιστευνόντων εἰς ἐμέ, καλὸν ἐστὶν ²
 αὐτῷ μᾶλλον, εἰ περικειται μύλος ὀνίκος περὶ τὸν τράχηλον αὐτοῦ
 43 καὶ βέβληται εἰς τὴν θάλασσαν. ⁴³ καὶ ἐὰν σκανδαλίῃ σε ἡ χεὶρ Mt. 5.,
 σου, ἀποκοψον αὐτήν· καλὸν ἐστὶν σε κυλλὸν εἰσελθεῖν εἰς τὴν ³⁰
 ζῶην, ἢ τὰς δύο χεῖρας ἔχοντα ὑπελθεῖν εἰς τὴν γέενναν, εἰς τὸ
 45 πῦρ τὸ ἄσβεστον. ⁴⁵ καὶ ἐὰν ὁ πούς σου σκανδαλίῃ σε, ἀπόκο-
 ψον αὐτόν· καλὸν ἐστὶν σε εἰσελθεῖν εἰς τὴν ζῶην χωλόν, ἢ τοὺς
 47 δύο πόδας ἔχοντα βληθῆναι εἰς τὴν γέενναν. ⁴⁷ καὶ ἐὰν ὁ ὀφθαλ-
 μός σου σκανδαλίῃ σε, ἔκβαλε αὐτόν· καλὸν ἐστὶν σε μονόφθαλ-
 μον εἰσελθεῖν εἰς τὴν βασιλείαν τοῦ θεοῦ, ἢ δύο ὀφθαλμούς ἔχοντα

39. Om. αὐτόν D al. Ct. It. (exc. 2.) eos It.¹ — Hab. ποιεῖ Δ. — Om. ταχὺ 1. al. It. (exc. 1.) Ct. Arm.

40. KN. Sz. LN. (c. ADKSV al. pm. Vg. It. Syr. utr. al.) h. ὑμῶν, ὑπὲρ ὑμῶν ἐστίν.

41. Rc. ἐν τῷ ὀνόματι μου, ὅτι etc. — Rc. KN. Sz. οὐ μὴ ἀπολέσῃ. . . LN. (ὅτι).

42. Rc. KN. Sz. om. τούτων. . . om. εἰς ἐμέ D Ct. It.⁴ — Pro μύλος ὀνίκος [c. BCDLΔ al. Syr. Vg. It. al.] Rc. KN. Sz. h. λίθος μυλικός.

43. Hab. σκανδαλίσῃ BLΔ al. — Rc. KN. Sz. καλὸν σοὶ ἐστι κυλλὸν etc. — Om. εἰς τ. γέενναν 1. al. . . pro ἀπειθ. h. βληθῆναι D al. Ct. It.³ — Om. εἰς τ. πῦρ τ. ἀ. LΔ al. Syr. Prs. p. . . h. ὅπου ἐστὶν τ. π. τ. ἀ. D Ct. It.⁴ . . τοῦ πυρός F.

44. Rc. KN. Sz. LN. Ὅπου ὁ σκόληξ αὐτῶν οὐ τελευτᾷ καὶ τὸ ^{Fr. 66,} πῦρ οὐ σβέννυται. . . Om. cum BCLΔ 1. 28. 118. 251. Copt. ²⁴ Arm.

45. LN. καλὸν (γὰρ) ἐστ. — Rc. KN. ἐστὶ σοι. — Rc. KN. Sz. in fine add. εἰς τὸ πῦρ τὸ ἄσβεστον, qu. LN. (—) . . Om. cum BCLΔ 1. 28. 118. 251. al. Syr. Copt. Arm. It.¹ Prs. p. . . h. τοῦ πυρός F Aeth. . . τοῦ π. τοῦ ἄσβεστ. Vg. It.³ al.

46. Rc. KN. Sz. LN. Ὅπου ὁ σκόληξ αὐτῶν οὐ τελευτᾷ καὶ τὸ πῦρ οὐ σβέννυται. . . Om. cum BCLΔ 1. 28. 118. 251. al. Copt. Arm.

47. καλὸν ἐστὶν σε cum BLΔ. . . Rc. KN. Sz. LN. καλὸν οὐκ ἐστίν.

βληθῆναι εἰς τὴν γέενναν, ⁴⁸ ὅπου ὁ σκόληξ αὐτῶν οὐ τελευτᾷ ⁴⁸
 καὶ τὸ πῦρ οὐ σβέννυται. ⁴⁹ πᾶς γὰρ πυρὶ ἀλισθῆσεται, καὶ πᾶσα ⁴⁹
 θυσία ἀλλ' ἀλισθῆσεται. ⁵⁰ καλὸν τὸ ἄλας· ἐὰν δὲ τὸ ἄλας ἀνα- ⁵⁰
 λον γένηται, ἐν τίνι αὐτὸ ἀρτύσετε; ἔχετε ἐν ἑαυτοῖς ἄλα, καὶ ⁵⁰
 εἰρηνεύετε ἐν ἀλλήλοις.

X.

Μκ. 19, Καὶ ἐκείθεν ἀναστὰς ἔρχεται εἰς τὰ ὄρια τῆς Ἰουδαίας πέραν 1
 1-9. τοῦ Ἰορδάνου, καὶ συμπορευοῦνται πάλιν ὄχλοι πρὸς αὐτόν, καὶ ¹
 ὡς εἰσθεὶ πάλιν ἐδίδασκεν αὐτούς. ² καὶ προσελθόντες Φαρισαῖοι ²
 ἐπηρώτων αὐτόν, εἰ ἔξεστιν ἀνδρὶ γυναῖκα ἀπολῦσαι, πειράζοντες ³
 αὐτόν. ³ ὁ δὲ ἀποκριθεὶς εἶπεν αὐτοῖς· Τί ὑμῖν ἐνετελλατο Μωϋ- ³
 σῆς; ⁴ οἱ δὲ εἶπαν· Ἐπέτρεψεν Μωϋσῆς βιβλίον ἀποστασίον γρά- ⁴
 ψαι καὶ ἀπολῦσαι. ⁵ ὁ δὲ Ἰησοῦς εἶπεν αὐτοῖς· Πρὸς τὴν σκλη- ⁵
 ροκαρδίαν ὑμῶν ἔγραψεν ὑμῖν τὴν ἐτολμὴν ταύτην· ⁶ ἀπὸ δὲ ⁶
 ἀρχῆς κτίσεως ἄρσεν καὶ θῆλυ ἐποίησεν αὐτούς. ⁷ ἔνεκεν τούτου ⁷
 καταλείψει ἄνθρωπος τὸν πατέρα αὐτοῦ καὶ τὴν μητέρα, καὶ ⁸
 προσκολληθήσεται τῇ γυναικὶ αὐτοῦ· ⁸ καὶ ἔσονται οἱ δύο εἰς 8

47. Pro βληθῆναι h. ἀπελθεῖν D al. Ct. It.² — Rc. Kn. Sz. in fine add. τοῦ πυρός [om. c. BDL Δ 1. 28. 118. al. Copt. Arm. Ct. It.⁴ al.] .. h. pro τὴν γέενν. etc. τὸ πῦρ τὸ ἄσβεστον F.

48. Hic v. nusquam om. — Om. αὐτῶν GSVX al.

49. Om. πᾶς γὰρ π. ἀλισθῆς. D al. Ct. It.⁶ al. .. pro πᾶς h. πᾶν Arr. .. h. γὰρ ἄρτος 11. al. .. pro ἀλισθ. h. δοκμασθήσ. 46. 52. It.¹ — Om. καὶ πᾶσα θ. ἀ. ἀλισθ. BL Δ al. m Copt. Arm. .. om. ἀλλ' 47. al. m. Vg. ms. It.³

50. Hab. ἀρτύσεται ADL Δ (Δ-σηται) al. .. al. aliter. — Pro ἄλα [c. A*BDL Δ al.] h. Rc. Kn. Sz. ἄλας.

Cap. X. 1. Rc. Kn. Sz. ante πέραν h. διὰ τοῦ et Lx. (c. B ap. Btlj. L) καί... om. c. BC⁺ D Δ al. pm. Syr. Vg. It. al.

2. Rc. οἱ Φαρ. — Rc. Kn. Sz. ἐπηρώτησαν. .. Om. προσελθ. Φαρ. D Ct. It.²

3. ὁ δὲ c. BCL Δ Cpt. It.¹ .. Rc. Kn. Sz. Lx. καὶ ἀποκριθεὶς ὁ Ἰ. — Om. ὑμῖν D al. Ct. It.³ al.

6. Om. κτίσεως D al. Syr. Ct. It.³ al. — om. αὐτοῖς D al. Ct. It.³ al. — Rc. Kn. Sz. post αὐτοῖς h. ὁ θεός, qd Lx. (—) .. om. c. BCL Δ It.² al.

7. H. καὶ εἶπεν· ἔνεκεν D al. m. Ct. It.⁷ al. — Om. καὶ προσκ. usque αὐτοῦ B Ev. 48. Goth. .. Rc. Kn. Sz. πρὸς τὴν γυναῖκα.

- 9 *σάρκα μίαν. ὥστε οὐκ ἐστὶν δύο, ἀλλὰ μία σὰρξ.* 9 ὁ οὖν ὁ
 10 θεὸς συνέζευξεν, ἄνθρωπος μὴ χωριζέτω. 10 καὶ εἰς τὴν οἰκίαν
 11 πάλιν οἱ μαθηταὶ περὶ τούτου ἐπηρώτων αὐτόν. 11 καὶ λέγει Mt. 5, }
 αὐτοῖς· Ὅς ἂν ἀπολύσῃ τὴν γυναῖκα αὐτοῦ καὶ γαμήσῃ ἄλλην, Lc. 16, }
 12 μοιχᾶται ἐπ' αὐτήν. 12 καὶ γυνὴ ἕαν ἐξέλθῃ ἀπὸ τοῦ ἀνδρός καὶ 18.
 γαμήσῃ ἄλλον, μοιχᾶται.
 13 Καὶ προσέφερον αὐτῶν παῖδια, ἵνα αὐτῶν ἄφηται· οἱ δὲ Mt. 19, }
 14 μαθηταὶ ἐπετίμων τοῖς προσφέρονσιν. 14 ἰδὼν δὲ ὁ Ἰησοῦς ἤγα- Lc. 18, }
 νάκτησεν καὶ εἶπεν αὐτοῖς· Ἄφετε τὰ παῖδια ἔρχεσθαι πρὸς μέ 15-17. }
 καὶ μὴ κωλύετε αὐτά· τῶν γὰρ τοιούτων ἐστὶν ἡ βασιλεία τοῦ
 15 θεοῦ. 15 ἀμὴν λέγω ὑμῖν, ὅς ἂν μὴ δέξῃται τὴν βασιλείαν τοῦ
 16 θεοῦ ὡς παιδίον, οὐ μὴ εἰσέλθῃ εἰς αὐτήν. 16 καὶ ἐναγκαλιώσαμε-
 νος αὐτὰ κατηλόγει, τιθεὶς τὰς χεῖρας ἐπ' αὐτά.
 17 Καὶ ἐκπορονομένον αὐτοῦ εἰς ὁδόν, προσδραμῶν εἰς καὶ γο- Mt. 19, }
 νυπετήσας αὐτόν ἐπηρώτα αὐτόν· Διδάσκαλε ἀγαθέ, τί ποιήσω, Lc. 26, }
 18 ἵνα ζῶν αἰώνιον κληρονομήσω; 18 ὁ δὲ Ἰησοῦς εἶπεν αὐτῶ· Τί 18-21. }
 19 με λέγεις ἀγαθόν; οὐδεὶς ἀγαθὸς εἰ μὴ εἰς ὁ θεός. 19 τὰς ἐν-

8. Hab. σὰρξ μία ACFK al. m.

10. RC. Sz. ἐν τῇ οἰκίᾳ. — Pro περὶ τούτου [c. ABCLXΔ al. m. Verc. al.] RC. KN. Sz. περὶ τοῦ αὐτοῦ. . . h. περὶ αὐτοῦ 77. al. . . π. τοῦ αὐτοῦ λόγον D Ct. It.⁴. . . om. K al. It.¹. — ἐπηρώτων c. BC (C ἐπηρώτων) LΔ al. . . RC. KN. Sz. LN. ἐπηρώτησαν.

11. Pro ὅς ἂν h. ἕαν ἀνήρ 1. al. Arm. Verc. — om. ἐπ' αὐτήν 1. al. Syr. al.

12. x. γυνὴ ἕαν usque ἀνδρός c. D al. Arm. It. (exc. 2.) . . RC. KN. Sz. LN. x. ἕαν γυνὴ ἀπολύσῃ τὸν ἄνδρα αὐτῆς. . . h. x. ἕαν αὐτῆ (s. γυνὴ) ἀπολύσασα τὸν ἄνδρα αὐτῆς BCLΔ (Δ αὐτῆς καὶ). — Pro γαμήσῃ ἄλλ. [c. BCDLΔ al.] RC. KN. Sz. γαμηθῆ ἄλλῃ. — In fine add. super illum It.⁶.

13. Hab. ἐπετίμησαν αὐτοῖς BCLΔ.

14. Sz. KN. post πρὸς μέ om. καὶ.

16. Hab. προσκαλιώσαμενος D Ct. It.⁴. — κατηλόγει c. BLΔ (κατευλ.) al. . . RC. KN. Sz. LN. post ἐπ' αὐτά h. ἡλόγει (Sz. LN. εὐλ.) αὐτά. . . hoc αὐτά om. c. BCLΔ al. m. Copt.

17. Hab. ἰδοὺ τις πλουσίος προσδραμ. AK al. m. . . προσδραμ. εἰς 142. al. procurrens s. praec. Vg. It. (exc. 1.) . . al. aliter. — om. αὐτόν prius Syr. Ct. It.³ al. . . h. αὐτῶ 40. al. . . ἔμπροσθεν αὐτοῦ 7. Vg. It.³.

Ἐκ. 20. 12-16. **τολὰς οἰδας·** Μὴ φονεύσης, μὴ μοιχεύσης, μὴ κλέψης, μὴ ψευδομαρτυρήσης, μὴ ἀποστερήσης, τίμα τον πατέρα σου καὶ τὴν μητέρα. ²⁰ ὁ δὲ ἀποκριθεὶς εἶπεν αὐτῷ· Διδάσκαλε, πάντα ²⁰ ταῦτα ἐφύλαξά μιν ἐκ νεότητός μου. ²¹ ὁ δὲ Ἰησοῦς ἐμβλέψας ²¹ αὐτῷ ἠγάπησεν αὐτὸν καὶ εἶπεν αὐτῷ· Ἐν σε ὑστερεῖ ὕπαγε, ὅσα ἔχεις πώλησον καὶ δὸς πτωχοῖς, καὶ ἔξεις θησαυρόν ἐν οὐρανῷ· καὶ δεῦρο, ἀκολούθει μοι. ²² ὁ δὲ στυγνάσας ἐπὶ τῷ λόγῳ ²² ἀπῆλθεν λυπούμενος· ἦν γὰρ ἔχων κτήματα πολλὰ. ²³ καὶ περι- ²³ βλεψάμενος ὁ Ἰησοῦς λέγει τοῖς μαθηταῖς αὐτοῦ· Πῶς δύσκολος οἱ τὰ χρηματὰ ἔχοντες εἰς τὴν βασιλείαν τοῦ θεοῦ εἰσελεύσονται. ²⁴ οἱ δὲ μαθηταὶ ἐθαμβοῦντο ἐπὶ τοῖς λόγοις αὐτοῦ. ὁ δὲ Ἰησοῦς ²⁴ πάλιν ἀποκριθεὶς λέγει αὐτοῖς· Τίκτα, πῶς δύσκολόν ἐστιν, εἰς τὴν βασιλείαν τοῦ θεοῦ εἰσελθεῖν. ²⁵ εὐκοπώτερόν ἐστιν, κάμη- ²⁵ λον διὰ τῆς τρυμαλιᾶς τῆς ῥαφίδος διελθεῖν, ἢ πλοῦσιον εἰς τὴν βασιλείαν τοῦ θεοῦ εἰσελθεῖν. ²⁶ οἱ δὲ περισῶς ἀεπιλήσοστον ²⁶ λέγοντες πρὸς ἑαυτούς· Καὶ τίς δύναται σωθῆναι; ²⁷ ἐμβλέ- ²⁷ ψας δὲ αὐτοῖς ὁ Ἰησοῦς λέγει· Παρὰ ἀνθρώποις ἀδύνατον,

19. Rc. Kn. Sz. μὴ φονεύσης post μὴ μοιχ. pon. . . om. 1. al. It.¹ . . post κλέψ. pon. Syr. Pers. . . h. μὴ πορνεύσης D. — Om. μὴ ἀποστερ. B* (h. in m.) K A al. m. — Ln. μητέρα σου.

20. Ln. ἐφύλαξα. — In fine add. εἰ ἔτι ὑστερῶ; KM al. m. It.² al.

21. Ante ἐν h. εἰ θέλεις τίλειος εἶναι KM al. m. Copt. al. . . ead. post ὑστερ. h. 4. al. Arm. Clem. — sí c. BLM A al. . . Rc. Kn. Sz. Ln. σοί. — Rc. Kn. Sz. τοῖς πτωχ. et in fine h. ἄρας τὸν σταυρόν, qa. Ln. (—) . . om. c. BCD A al. Vg. It. (exc. Verc.) al. Clem. al. . . post οὐραν. p. G al. Syr. Verc. al. . . h. σταυρόν σου 7. al. m. Syr. Prss.

23. Add. in fine Τάχον κάμηλος διὰ τρυμαλ ῥαφίδος διελεύσεται ἢ πλ. εἰς τ. βασιλ. τ. θ. et om. v. 25. D (sic plane) Ct. It.²

24. Om. πάλιν A al. It.¹ — om. τίκτα EGK al. m. . . h. τεκνία A al. Clem. — Rc. Kn. Sz. Ln. post ἐστιν h. τοὺς πεποιθότας ἐπὶ τοῖς (Ln. om. τοῖς) χρήμασιν. . . om. c. B A Copt. ms. . . qui pecunias habent vel confidentes in eis Verc.

25. Ln. τῆς bis om. — Hab. ῥαφίδ. εἰσελθεῖν AEFMSVX A al. pl. Syr. Verc. al. Clem.

26. Hab. πρὸς αὐτόν BCD Copt. al. . . πρ. ἀλλήλους M* . . ἐν ἑαυτοῖς 68. . . om. Ar. Clem.

27. Ln. (τοῦτο) ἀδύνατον.

- ἀλλ' οὐ παρὰ τῷ θεῷ· πάντα γὰρ δυνατὰ ἐστὶν παρὰ τῷ θεῷ.
- 28 ²⁸ ἤρξατο ὁ Πέτρος λέγειν αὐτῷ· Ἰδοὺ, ἡμεῖς ἀφήκαμεν πάντα Mt. 19, 27-30, }
 29 καὶ ἠκολουθήκαμεν σοι. ²⁹ ἔφη ὁ Ἰησοῦς· Ἀμὴν λέγω ὑμῖν, οὐ- }
 δεῖς ἐστὶν ὃς ἀφήκεν οἰκίαν ἢ ἀδελφούς ἢ ἀδελφὰς ἢ μητέρα ἢ }
 πατέρα ἢ τέκνα ἢ ἀγρούς ἕνεκεν ἐμοῦ καὶ ἕνεκεν τοῦ ευαγγελίου, }
 30 ³⁰ εἰς μὴ λάβῃ ἑκατονταπλασίονα, τὴν ἐν τῷ καιρῷ τούτῳ οἰκίας }
 καὶ ἀδελφούς καὶ ἀδελφὰς καὶ μητέρας καὶ τέκνα καὶ ἀγρούς μετὰ }
 31 διαγμοῶν, καὶ ἐν τῷ αἰῶνι τῷ ἐρχομένῳ ζῶσιν αἰῶνιον. ³¹ πολλοὶ }
 δὲ ἐσονται πρῶτοι ἐσχατοὶ καὶ ἐσχατοὶ πρῶτοι. }
 32 Ἦσαν δὲ ἐν τῇ ὁδῷ ἀναβαίνοντες εἰς Ἱεροσόλυμα, καὶ ἦν Mt. 20, 17-19, }
 προάγων αὐτούς ὁ Ἰησοῦς, καὶ ἔθαμβοῦντο. καὶ παραλαβὼν πάλιν }
 τοὺς δώδεκα ἤρξατο αὐτοῖς λέγειν τὰ μέλλοντα αὐτῷ συμβαλεῖν. }
 33 ³³ ὅτι ἰδοὺ, ἀναβαίνομεν εἰς Ἱεροσόλυμα, καὶ ὁ υἱὸς τοῦ ἀνθρώπου }
 παραδοθήσεται τοῖς ἀρχιερεῦσιν καὶ τοῖς γραμματεῦσιν, καὶ κατα- }
 κρινοῦσιν αὐτὸν θανάτῳ καὶ παραδώσουσιν αὐτὸν τοῖς ἔθνεσιν, }
 34 ³⁴ καὶ ἐμπαλξουσιν αὐτῷ καὶ ἐμπτύσουσιν αὐτῷ καὶ μαστιγώσουσιν }
 αὐτὸν καὶ ἀποκτενοῦσιν αὐτόν, καὶ μετὰ τρεῖς ἡμέρας ἀναστήσεται.

27. Om. τῷ ante θεῷ prius CFMVXΔ al. pm. Clem.; et om. ante θεῷ poster. B. — Om. πάντα usque θεῷ DΔ al. m. Ct. It.⁴ Arm.

28. Rc. Καὶ ἤρξατο. . . et ἤρξ. δέ K al. m. It.¹ al. et ἤρξ. οὖν et τότε ἤρξ. leg. — Rc. Kn. Sz. pro ἠκολουθήκαμ. [c. BD] h. ἠκολουθήσαμεν.

29. Ἦφη c. BΔ. . . Rc. ἀποκοιθεῖς δὲ ὁ Ἰ. εἶπεν. . . Sz. καὶ ἀποκρ. ὁ Ἰ. εἶπ. . . Kn. Ln. ἀποκρ. ὁ Ἰ. εἶπ. — h. οἰκίας M al. Syr. Copt. . . om. D Ct. It.¹ — Rc. Kn. Sz. ἢ πατέρα ἢ μητέρα [ἢ μητ. ἢ πατ. c. BΔ al. It.² Goth.] . . om. ἢ πατέρ. D Ct. It.² — Post μητέρα Rc. Kn. Sz. h. ἢ γυναῖκα [om. c. BΔ al. Vg. It. (exc. 1.) al. Or. (dis.)]. — Ln. καὶ (ἕνεκεν) qd Rc. om.

30. Hab. ὃς ἂν μὴ D. . . ὃς μὴ Vg. It. al. — om. τὴν D gr. al. Ver. . . post λάβῃ p. 28. — Post ἀδελφὰς h. καὶ πατέρα KMX al. pm. Goth. al. . . καὶ πατέρας 51. al. Arr. . . etiam post μητ. pon. — Ln. κ. μητέρας . . . add. κ. γυναῖκα 218, 220.

31. Rc. Sz. καὶ οἱ ἔσχατοι.

32. Rc. Kn. Sz. Ln. post ἔθαμβ. h. καὶ ἀκολουθοῦντες ἐφοβοῦντο, qu. om. c. DK al. Ct. Ver. Chr. . . h. ἔθαμβ. οἱ ἀκολουθοῦντες It.² . . καὶ οἱ ἀκολ. ἐφ. C. . . οἱ δὲ ἀκ. ἐφ. BLΔ.

33. Ln. om. τοῖς ante γραμμ.

34. Rc. Kn. Sz. κ. ἐμπτύσ. α. post κ. μαστιγ. α. pon. . . om. κ. μαστιγ. α. D al. Ct. It.² — om. καὶ ἀποκρ. α. A**D al. Ct. It.¹ . . om. αὐτόν BLΔ al. It.² Cpt. — Rc. Kn. Sz. καὶ τῇ τρίτῃ ἡμέρᾳ.

Mt. 20,
20-22.

Καὶ προσπορεύονται αὐτῷ Ἰακώβος καὶ Ἰωάννης, οἱ υἱοὶ 35
Ζαβδαίου, λέγοντες αὐτῷ· Διδάσκαλε, θέλομεν, ἵνα ὁ ἐὼν αὐτή-
σωμέν σε ποιήσης ἡμῖν. 36 ὁ δὲ εἶπεν αὐτοῖς· Τί θέλετε ποιήσω 36
ὑμῖν; 37 οἱ δὲ εἶπαν αὐτῷ· Δός ἡμῖν, ἵνα εἰς σὸν ἐκ δεξιῶν καὶ 37
εἰς εἰς ἐναντίων καθίσωμεν ἐν τῇ δόξῃ σου. 38 ὁ δὲ Ἰησοῦς εἶπεν 38
αὐτοῖς· Οὐκ οἶδατε τί αἰτεῖσθε. δύνασθε πιεῖν τὸ ποτήριον ὃ ἐγὼ
πίνω, ἢ τὸ βάπτισμα ὃ ἐγὼ βαπτίζομαι βαπτισθῆναι; 39 οἱ δὲ 39
εἶπαν αὐτῷ· Δυνάμεθα. ὁ δὲ Ἰησοῦς εἶπεν αὐτοῖς· Τὸ ποτήριον
ὃ ἐγὼ πίνω πῖσθε, καὶ τὸ βάπτισμα ὃ ἐγὼ βαπτίζομαι βαпти-
σθήσεσθε. 40 τὸ δὲ καθίσει ἐκ δεξιῶν μου ἢ εἰς ἐναντίων οὐκ 40
ἔστιν ἐμὸν δοῦναι, ἀλλ' οἷς ἠτοίμασται. 41 καὶ ἀκούσαντες οἱ 41
δέκα ἤρξαντο ἀγανακτεῖν περὶ Ἰακώβου καὶ Ἰωάννου. 42 καὶ προσ- 42
καλεσάμενος αὐτοὺς ὁ Ἰησοῦς λέγει αὐτοῖς· Οἴδατε, ὅτι οἱ δο-
κοῦντες ἀρχεῖν τῶν ἐθνῶν κατακυριεύουσιν αὐτῶν, καὶ οἱ μεγάλοι
αὐτῶν καταξουσιάζουσιν αὐτῶν. 43 οὐχ οὕτως δὲ ἔστιν ἐν ὑμῖν· 43
ἀλλ' ὅς ἂν θέλη γενέσθαι μέγας ἐν ὑμῖν, ἔσται ὑμῶν διάκονος,
44 καὶ ὅς ἂν θέλη ὑμῶν γενέσθαι πρῶτος, ἔσται πάντων δοῦλος. 44
45 καὶ γὰρ ὁ υἱὸς τοῦ ἀνθρώπου οὐκ ἦλθεν διακονηθῆναι, ἀλλὰ 45
διακοῦναι καὶ δοῦναι τὴν ψυχὴν αὐτοῦ λύτρον ἀπὸ πολλῶν.

Mt. 20,
23-24.
Lc. 18,
25-27.

Καὶ ἔρχεται εἰς Ἱερουσό. καὶ ἐκπορευομένον αὐτοῦ ἐκείθεν 46
καὶ τῶν μαθητῶν αὐτοῦ καὶ ὄχλον ἱκανοῦ, ὁ υἱὸς Τιμαίου Βαρ-

35. Om. οἱ AMX al. m. . . h. οἱ δύο BC Cpt. — Rc. KN. Sz. post λέγ. om. αὐτῷ, LN. (αὐτ.) . . scr. c. BCDLΔ Syr. Ct. Vrc. al. Or. — Rc. KN. Sz. om. οἱ.

36. Rc. KN. Sz. ποιῆσαι με ὑμῖν.

37. Rc. KN. Sz. LN. ἐκ δεξ. σου κ. ε. ἐ. ἐν. σου [LN. (σου)]. . . σου ἐκ δεξ. c. BC*LΔ et om. σου alterum c. BDΔ. — h. ἀρστερων BLΔ.

38. Rc. KN. Sz. καὶ τὸ βάπτ.

39. Rc. KN. Sz. LN. τὸ μὲν ποτ. . . om. c. BC*LΔ.

40. Rc. KN. Sz. καὶ εἰς ἐναν. et Rc. add. μού. [ἢ c. BDLΔ al. Vg. It. al.]

42. Rc. KN. Sz. ὁ δὲ Ἰησ. προσκ. αὐτ.

43. Pro ἔστιν [c. BC*DLΔ Vg. It.] Rc. KN. Sz. ἔσται. — h. μέγας γενέσθ. ABLΔ al. — h. ἔστω CXΔ al. — Rc. διάκ. ὑμῶν.

44. LN. ἐν ὑμῖν εἶναι πρ. [c. BCLΔ (πρ. εἶναι) al. Vg. It.]

46. Rc. KN. Sz. pro ἔρχεται [c. D al. Ct. It.* Or.] h. ἔρχονται. — ἐκείθεν c. D It. (exc. 2.) Goth. Or. (2.) . . Rc. KN. Sz. LN. ἀπὸ Ἱερουσό. — h. μετὰ pro καὶ τῶν μαθ. D Ct. It.* [καὶ etiam Or.] — h. ἰδοῦς, ὁ υἱὸς 13. al. It.* Or. — Rc. Sz. om. ὁ ante υἱός.

47 τίμαιος, τυφλὸς προσάιτης, ἐκάθητο παρὰ τὴν ὁδόν. ⁴⁷ καὶ ἀκούσας, ὅτι Ἰησοῦς ὁ Ναζαρηνός ἐστιν, ἤρξατο κράζειν καὶ λέγειν·
 48 Τὶς Δαυὶδ, ἐλέησόν με. ⁴⁸ καὶ ἐπειμῶν αὐτῷ πολλοί, ἵνα σιωπήσῃ· ὁ δὲ πολλῶ μᾶλλον ἔκραζεν· Τὶς Δαυὶδ, ἐλέησόν με.
 49 ⁴⁹ καὶ στὰς ὁ Ἰησοῦς εἶπεν· Φωνήσατε αὐτόν. καὶ φωνοῦσιν τὸν
 50 τυφλὸν λέγοντες αὐτῷ· Θάρσει, ἔγειρε, φωνεῖ σε· ⁵⁰ ὁ δὲ ἀποβαλὼν τὸ ἱμάτιον αὐτοῦ, ἀναπηδήσας ἦλθεν πρὸς τὸν Ἰησοῦν.
 51 ⁵¹ καὶ ἀποκριθεὶς αὐτῷ ὁ Ἰησοῦς εἶπεν· Τί σοι θέλεις ποιῆσω;
 52 ὁ δὲ τυφλὸς εἶπεν αὐτῷ· Ῥαββονί, ἵνα ἀναβλέπω. ⁵² ὁ δὲ Ἰησοῦς εἶπεν αὐτῷ· Ὑπάγε, ἡ πίστις σου σέσωκέν σε. καὶ εὐθὺς ἀπέβλεψεν καὶ ἠκολούθει αὐτῷ ἐν τῇ ὁδῷ.

XI.

1 Καὶ ὅτε ἐγγίζουσιν εἰς Ἱεροσόλυμα καὶ εἰς Βηθανίαν πρὸς τὸ Mt. 21, }
 2 ὄρος τῶν ἐλαιῶν, ἀποστέλλει δύο τῶν μαθητῶν αὐτοῦ ² καὶ λέγει Lc. 19, }
 αὐτοῖς· Ὑπάγετε εἰς τὴν κώμην τὴν κατέναντι ὑμῶν καὶ εὐ- 29-38, }
 θύς εἰσπορευόμενοι εἰς ἀνήν εὐρήσετε πῶλον δεδεμένον, ἐφ' ὃν Jo. 12, }
 12-15.

46. Rc. Kn. Sz. ante τυφλ. h. ὁ [om. c. BDLA al. Or.]. — προσάιτης c. BLD Copt. . . Rc. Kn. Sz. Ln. om. et in fine v. h. προσαιτῶν. . . pro eo h. ἐπαιτῶν D Or.

47. Rc. Kn. Sz. Ναζωραῖος. [Ναζαρην. c. BLD al. Vg. It. (exc. 2.) Or. . . h. Ναζορηνός D Ct. It.¹.] . . h. Ναζαραῖος 4. al. It.¹. — Rc. Kn. Sz. ὁ υἱὸς Δ. Ἰησοῦ . . etiam Ln. h. Ἰησοῦ, qd om. c. L al. Syr. It.² Pts. Or. . . pon. etiam ante ὁ υἱός.

49. εἶπεν· Φων. a. c. BCLD al. m. Cpt. . . Rc. Kn. Sz. Ln. εἶπ. αὐτόν φωνήθηναί. . . leg. etiam εἶπ. α. φωνήσαι et ἐκέλευσεν φωνηθῆναι (It. Vg.). — h. οἱ δὲ λέγουσιν τῷ τυφλῷ D Ct. It.⁴ Sax. — Rc. Sz. Ln. ἔγειραί.

50. Rc. Kn. Sz. pro ἀναπηδ. [c. BDLA al. Vg. It. al. Or. (h. etiam ἀνεπήδησεν κ. ἀνίστη)] h. ἀναστὰς.

51. τί σοι θ. π. c. BCKLD al. m. Vg. It.² . . Rc. Kn. Sz. Ln. τί θέλ. π. σοί. . . h. ἵνα ποιῆσω 106. al. It.² — Rc. ῥαββονί.

52. Rc. Sz. ἠκολούθ. τῷ Ἰησοῦ.

Cap. XI. 1. Leg. ἤγγιζεν (D), ἤγγισεν, ἤγγισαν (M). — Rc. Kn. Sz. Ἱεροσολῆμ et perg. εἰς Βηθφαγή [et. Βηθφαγήν, Βηθσφαγή (B**), Βηθφ. (B*), Βησθφ. cdd. h.] καὶ Βηθαν. [illa om. c. D Vg. It. (exc. 2.) Or.] . . h. καὶ ἦλθεν εἰς Βηθφ. κ. Βηθ. 3. al. — Ln. ἀπίσταίεν.

οὐδεὶς ἀνθρώπων κεκάθικεν· λύσατε αὐτὸν καὶ φέρετε. ³ καὶ ἐὰν ³
 τις ὑμῖν εἴπῃ· Τί ποιεῖτε τοῦτο; εἶπατε· Ὁ κύριος αὐτοῦ χροῖαν
 ἔχει· καὶ εὐθὺς αὐτὸν ἀποστελλεῖ ὡδε. ⁴ καὶ ἀπῆλθον καὶ εὐρον ⁴
 πῶλον δεδεμένον πρὸς τὴν θύραν ἔξω ἐπὶ τοῦ ἀμφοδου, καὶ λύον-
 σιν αὐτόν. ⁵ καὶ τινες τῶν ἐκεῖ ἐστηκότων ἔλεγον αὐτοῖς· Τί ⁵
 ποιεῖτε λύοντες τὸν πῶλον; ⁶ οἱ δὲ εἶπον αὐτοῖς καθὼς εἶπεν ⁶
 ὁ Ἰησοῦς, καὶ ἀφῆκαν αὐτούς. ⁷ καὶ φέρουσιν τὸν πῶλον πρὸς ⁷
 τὸν Ἰησοῦν, καὶ ἐπιβάλλουσιν αὐτῷ τὰ ἱμάτια αὐτῶν, καὶ
 ἐκάθισεν ἐπ' αὐτόν. ⁸ καὶ πολλοὶ τὰ ἱμάτια αὐτῶν ἔστρωσαν ⁸
 εἰς τὴν ὁδόν, ἄλλοι δὲ σιβάδας, κόψαντες ἐκ τῶν ἀγρῶν. ⁹ καὶ ⁹
 οἱ προάγοντες καὶ οἱ ἀκολουθοῦντες ἔκραζον· Ὡσαννά, εὐλο-
 γημένος ὁ ἐρχόμενος ἐν ὀνόματι κυρίου· ¹⁰ εὐλογημένη ἡ ἐρχο- ¹⁰
 μὲν βασιλεία τοῦ πατρὸς ἡμῶν Δαυὶδ, ὡσαννά ἐν τοῖς ὑψίστοις.

2. LN. οὐδεὶς οὐπω . . id ante οὐδ., post οὐδ., post ἀνθρ. pon. BCKLΔ al. m. Vg. It. cdd. al. . . h. οὐδ. πώποτε A al. . . οὐδέπω οὐδ. 68. 238. — λύσ. α. κ. φέρ. c. BCLΔ Vg. It. al. Or. . . Rc. KN. Sz. LN. λύσαντες αὐτόν ἀγάγετε.
3. Om. ποιῖτε τοῦτο 91. al. . . h. ποιῖτε; τοῦτο L al. . . ποιῖτε; τοῦτω 1. al. . . λύετε τὸν πῶλον D al. It.⁴ al. Or. (1.) . . om. τοῦτο 245. Vg. It.¹ — Rc. KN. Sz. ὅτε ὁ κύρ. — Rc. ἀποστειλεῖ. — LN. ἀποστ. (πάλιον) ὡδε.
4. Rc. KN. Sz. ἀπῆλθ. δέ . . h. καὶ ἀπελθόντες D Syr. Vg. It. al. Or. (1.) — Rc. τὸν πῶλον. — om. τὴν ΒΔ Or. (2.)
6. Rc. Sz. καθ. ἐντετείλατε . . h. εἰρήμει D It.⁴; add. αὐτοῖς D al. m. Syr. Vg. It. al. m.
7. φέρουσ. c. BLΔ Or.; h. ἄγουσιν C al. . . Rc. KN. Sz. LN. ἤγαγον. — Rc. KN. Sz. ἐπέβαλον. — h. τὰ ἱμάτ. ἑαυτῶν B. — h. καθίζει D al. — Rc. KN. Sz. ἐπ' αὐτῷ . . et. ἐπ' αὐτῶν, ἐπ' αὐτήν, ἐπ' αὐτὰ leg.; om. It.¹
8. καὶ πολλ. c. ΒΔ . . Rc. KN. Sz. LN. πολλ. δέ. — h. ἐστρώνουσιν D al. et ἐν τῇ ὁδῷ AKM al. m. It.⁴ Vg. — Rc. KN. Sz. σιοσιβάδας. — κόψαντες c. ΒΔ Or. et ἐκ τ. ἀγρ. c. BLΔ Or. (2.) Sah.; iid. exc. Or. (is om. prius ἔστρωσ. et alia) sic finiunt v. . . Rc. KN. Sz. LN. ἔκοπτον ἐκ τ. δένδρων καὶ ἐστρώνουσιν εἰς τὴν ὁδόν . . h. ἐν τῇ ὁδ. KM al. m. It.⁴ Vg.
9. Rc. KN. Sz. ἔκραζ. λέγοντες, qd LN. (—) . . om. c. BCLΔ al. It.² al. Or.
10. Hab. καὶ εὐλογ. AD*K al. Syr. Ct. al. — om. ἐρχομένη ΔΧ al. Verc. — Rc. βασιλ. ἐν ὀνόματι κυρίου, qu. KN. (—)

- 11 ¹¹ Καὶ εἰσῆλθεν εἰς Ἱεροσόλυμα εἰς τὸ ἱερόν· καὶ περιβλεψάμενος Mt. 21, 17
πάντα, ὄψας ἤδη οὖσης τῆς ὥρας, ἐξῆλθεν εἰς Βηθανίαν μετὰ τῶν δωδεκα.
- 12 Καὶ τῇ ἐπαύριον ἐξεληθόντων αὐτῶν ἀπὸ Βηθανίας ἐπάεινα- Mt. 21, 18. 19.
13 σεν. ¹³ καὶ ἰδοὺν συκὴν ἀπὸ μακρόθεν ἔχουσαν φύλλα, ἦλθεν εἰ
14 φύλλα· οὐ γὰρ ἦν καιρὸς σύκων. ¹⁴ καὶ ἀποκριθεὶς εἶπεν αὐτῇ·
Μηκέτι εἰς τὸν αἰῶνα ἐκ σοῦ μηδεὶς καρπὸν φάγη. καὶ ἤκουον οἱ
μαθηταὶ αὐτοῦ.
- 15 Καὶ ἔρχονται εἰς Ἱεροσόλυμα. καὶ εἰσελθὼν εἰς τὸ ἱερόν ἤρ- Mt. 21, 12-16, }
Lc. 19, }
Jn. 2, }
13-17.
16 ξαστο ἐβάλλειν τοὺς πωλοῦντας καὶ τοὺς ἀγοράζοντας ἐν τῷ ἱερῷ,
καὶ τὰς τραπέζας τῶν κολλυβιστῶν καὶ τὰς καθέδρας τῶν πω-
16 λούτων τὰς περιστεράς κατέστρεψεν, ¹⁶ καὶ οὐκ ἤφιεν ἵνα τις
17 διενέγκῃ σκεῦος διὰ τοῦ ἱεροῦ· ¹⁷ καὶ ἐδίδασκεν καὶ εἶλεγεν·
Οὐ γέγραπται· ὅτι ὁ οἶκός μου οἶκος προσευχῆς κληθήσεται·
πᾶν τὸ ἐθνεσιν; ὑμεῖς δὲ πεποιήκατε αὐτὸν σπήλαιον ληστῶν. Jes. 7, 11. }
Es. 56, 7.
- 18 ¹⁸ καὶ ἤκουσαν οἱ ἀρχιερεῖς καὶ οἱ γραμματεῖς, καὶ ἐζήτουν πῶς
αὐτὸν ἀπολέσωσιν· ἐφροβῶντο γὰρ αὐτόν· πᾶς γὰρ ὁ ὄχλος ἐξε-
πλήσσετο ἐπὶ τῇ διδαχῇ αὐτοῦ.
- ¹⁹ ²⁰ Καὶ ὅτε ὄψα ἐγένετο, ἐξεπορεύοντο ἔξω τῆς πόλεως. ²⁰ καὶ Mt. 21, 20-22.
19 παραπορευόμενοι πρῶτ' εἶδον τὴν συκὴν ἐξηραμμένην ἐν ῥιζῶν.
21 ²¹ καὶ ἀναμνησθεὶς ὁ Πέτρος λέγει αὐτῷ· Ῥαββί, ἴδε, ἡ συκὴ

11. Rc. Kn. Sz. ὁ Ἰησοῦς καὶ εἰς τ. ἱερ. — om. τῆς ὥρ. B. . h. τ. ἡμέ-
ρας 13. al.

13. Rc. Kn. om. ἀπό. — h. ἦλθεν ἰδεῖν ἂν τι ἔστιν D Ct. It. 3. . . ὡς εὐρή-
σων τι Or. (2.) It. 2. — om. ἐλθ. ἐπ' α. D It. (exc. 3.) — Ln. φύλλα
(μόνα)· atque ὁ καιρ. σύκων.

14. Rc. οὐδεὶς. — φάγη c. D al. m. Or. (2.). . Rc. Kn. Sz. Ln.
φάγοι.

15. Rc. Kn. Sz. τοὺς [c. AB (ap. Btl.) CKLM al.] ante ἀγοράζ. om. —
om. κατέστρεψ. D Or. et aliter Syr. aliter Colb. pon.

17. καὶ εἶλεγεν c. BL A al. Cpt. Or. . . Rc. Kn. Sz. Ln. λέγων αὐτοῖς, Ln.
(αὐτ.). — om. οὐ D al. Ct. It. 4. al. — παποῖη. c. BL A Or. . . Rc. Kn.
Sz. Ln. ἱποῖησατε.

18. Rc. Kn. Sz. ἀπολέσωσαν. — Ln. γὰρ (αὐτόν). — πᾶς γὰρ c.
BC A al. Cpt. . . Rc. Kn. Sz. Ln. ὅτε πᾶς.

19. Hab. καὶ ὅταν BCKL A al. m. — h. ἐγένετο AE** GHV** X al.
Rc. Kn. Sz. ἐξαπορεύετο.

ἦν κατηράσω ἐξήραται, ²² καὶ ἀποκριθεὶς ὁ Ἰησοῦς λέγει αὐ-
 τοῖς· Ἔχετε πίστιν Θεοῦ. ²³ ἀμὴν λέγω ὑμῖν, ὅτι ὅς ἂν εἴπῃ τῷ ²³
 ὄρει τούτῳ· Ἀρθῆτι καὶ βλήθῃτι εἰς τὴν θάλασσαν, καὶ μὴ
 διακριθῇ ἐν τῇ καρδίᾳ αὐτοῦ, ἀλλὰ πιστεύσῃ ὅτι ἂ λέγει γίνεσθαι,
 ἔσται αὐτῷ. ²⁴ διὰ τοῦτο λέγω ὑμῖν, πάντα ὅσα προσέχησθε ²⁴
 Mt. 6. καὶ αἰτάσθε, πιστεύετε ὅτι ἔλαβετε, καὶ ἔσται ὑμῖν. ²⁵ καὶ ὅταν ²⁵
 14. 15. στήκητε προσευχόμενοι, ἀφίετε εἴ τι ἔχετε κατὰ τινος, ἵνα καὶ
 ὁ πατὴρ ὑμῶν ὁ ἐν τοῖς οὐρανοῖς ἀφῇ ὑμῖν τὰ παραπτώματα
 ὑμῶν.
 Mt. 21. Καὶ ἔρχονται πάλιν εἰς Ἱερουσόλυμα. καὶ ἐν τῷ ἱερῷ περι-
 22-27 πατοῦντος αὐτοῦ, ἔρχονται πρὸς αὐτὸν οἱ ἀρχιερεῖς καὶ οἱ γραμμα-
 14. 20. τεῖς καὶ οἱ πρεσβύτεροι, ²⁸ καὶ ἔλεγον αὐτῷ· Ἐν ποῖα ἐξουσία ²⁸
 1-8. ταῦτα ποιεῖς; ἢ τίς σοι ἔδωκεν τὴν ἐξουσίαν ταύτην, ἵνα ταῦτα
 ποιῆς; ²⁹ ὁ δὲ Ἰησοῦς εἶπεν αὐτοῖς· Ἐπερωτήσω ὑμᾶς ἓνα λόγον, ²⁹
 καὶ ἀποκριθῆτέ μοι, καὶ ἐρῶ ὑμῖν ἐν ποῖα ἐξουσία ταῦτα ποιῶ.
³⁰ τὸ βάπτισμα τὸ Ἰωάννου εἰς οὐρανοῦ ἦν ἢ εἰς ἀνθρώπων; ³⁰

21. Hab. ἐξηράσθη DL Δ al. Or.

22. Rc. om. ὁ ante Ἰησ. — h. εἰ ἔχετε D al. Ct. It.² Arm.

23. Rc. KN. Sz. ἀμὴν γὰρ [om. c. BD al. m. Syr. Vg. It. al.]. — leg. πιστεύσει X al. m. πιστεύῃ BL. πιστεύει Δ. — LN. ἂ λαλει. . . h. ὅλα L. . . h. πιστάσῃ τὸ μέλλον ὃ ἐὰν εἴπῃ, γενήσεται αὐτῷ D Ct. It.⁴ — Rc. KN. Sz. LN. in fine add. ὃ ἐὰν εἴπῃ. . . om. c. BCDL Δ al. Vg. cdd. It. Cpt.

24. Rc. KN. Sz. ὅσα ἂν προσευχόμενοι αἰτήσθε [h. αἰτήσθε 1 al. m. Thphyl.]; deinde λαμβάνετε [ἐλάβετε c. BCL Δ Cpt.] . . h. λήμψησθε D al. Vg. It.

25. LN. στήκετε.

26. Rc. KN. Sz. LN. εἰ δὲ ὑμεῖς οὐκ ἀφίετε, οὐδὲ ὁ πατὴρ ὑμῶν ὃ ἐν τοῖς οὐρανοῖς ἀφήσει [add. ὑμῖν D al. Syr. utr. Vg. It. (exc. 2.) al. m.] τὰ παραπτώματα ὑμῶν. . . om. c. BLS Δ al. It.² Cpt. Arm. Thphyl. . . Post illum v. 26. add. λέγω δὲ ὑμῶν αἰτεῖτε, καὶ δοθήσεται usque ἀνοιγήσεται c MT. 7, 7. 8. M al. m.

27. Hab. ἔρχεται DX al. It.⁴ al.

28. x. Ἰλεγ. c. BCL Δ al. It.⁴ . . Rc. KN. Sz. LN. κ. λέγουσιν. — ἦ c. BL Δ al. . . Rc. KN. Sz. LN. καί. . . om. ἦ τίς — ποιῆς D al. Ct.

29. Rc. KN. Sz. LN. ἀποκριθεὶς εἶπ. . . om. c. BCL Δ al. Syr. It.¹ Cpt. — Rc. KN. Sz. ὑμᾶς κἀγὼ et LN. κἀγὼ ὑμ. . . om. c. BL Δ. . . etiam καὶ ἐγὼ (VX) et ἐγὼ leg. — om. x. ἀποκρ. μοι D al. It. (exc. 2.) Arm.

30. Rc. Sz. om. τό ante Ἰωάννου. — h. εἰ τὸ βάπτ.

31 ἀποκριθῆτέ μοι. ³¹ καὶ διελογίζοντο πρὸς ἑαυτοὺς λέγοντες· Ἐὰν εἴπωμεν· Ἐξ οὐρανοῦ, εἶρεῖ Διὰ τί οὐκ ἐπιστευσάτε αὐτῷ; 32 ³² ἀλλὰ εἴπωμεν· Ἐξ ἀνθρώπων; ἐφοβοῦντο τὸν λαόν· ἅπαντες 33 γὰρ εἶχον τὸν Ἰωάννην ὅτι ὁὕτως προφήτης ἦν. ³³ καὶ ἀποκριθῆντες τῷ Ἰησοῦ λέγουσιν· Οὐκ οἶδαμεν. καὶ ὁ Ἰησοῦς λέγει αὐτοῖς· Οὐδὲ ἐγὼ λέγω ὑμῖν ἐν ποίᾳ ἐξουσίᾳ ταῦτα ποιοῦ.

XII.

1 Καὶ ἤρξατο αὐτοῖς ἐν παραβολαῖς λαλεῖν. Ἀμπελῶνα ἐφύ- Mt. 21, 23-46. Lc. 20, 9-19.
 τευσεν ἄνθρωπος, καὶ περιέθηκεν φραγμὸν καὶ ὠρυξεν ὑπολήριον καὶ ἠκοδόμησεν πύργον, καὶ ἐξέδοτο αὐτὸν γεωργοῖς, καὶ ἀπέδη-
 2 μυσεν. ² καὶ ἀπέστειλεν πρὸς τοὺς γεωργούς τῷ καιρῷ δούλον, ἵνα παρὰ τῶν γεωργῶν λάβῃ ἀπὸ τῶν καρπῶν τοῦ ἀμπελῶνος·
³ ³ καὶ λαβόντες αὐτὸν ἔδειραν καὶ ἀπέστειλαν κενόν. ⁴ καὶ πάλιν ἀπέστειλεν πρὸς αὐτοὺς ἄλλον δούλον· κἀκεῖνον ἐκεφαλαίωσαν καὶ
 5 ἤτιμησαν. ⁵ καὶ ἄλλον ἀπέστειλεν· κἀκεῖνον ἀπέκτειναν, καὶ πολ-
 6 λούς ἄλλους, οὓς μὲν δέροντες, οὓς δὲ ἀποκτείνοντες. ⁶ ἔτι ἕνα εἶχεν υἱὸν ἀγαπητόν· ἀπέστειλεν αὐτὸν ἔσχατον πρὸς αὐτοὺς λέ-

31. Rc. Kn. Sz. κ. ελογίζ. [διελογ. c. BCDKLM A al. pm.] — h. λέγοντες· τί εἴπωμεν; εἶν etc. D al. It. (exc. 2). . . h. εἶρεῖ ἡμῖν DM al. Syr. Vg. cdd. It. al. — Rc. Kn. Sz. ante οὐκ h. οὐν [om. c. ALMX A al. m. Vg. ms. It. (exc. 1.) al. m.].

32. Rc. ἀλλ' εἶν. . . om. ἀλλά D al. Vg. It.² — h. φοβοῦμεθα D** al. Vg. It. (iid. antea εἶν retinent.) — pro εἶχ. h. ἤδειασεν D It. (exc. 2.) Arm. — h. τ. Ἰω. ὄντως ὡς προφ. Δ. . . ὁὕτως ὅτι BCL al. . . om. ὄντως 1. al. It.¹ al. . . h. ἀληθῶς D.

33. Hab. λέγουσιν. αὐτῷ 59. 73. Gth. — Rc. Kn. Sz. ὁ Ἰησ. ἀποκριθῆς et Ln. ἀπεκρ. ἔ Ἰησ. . . omi. c. BCL A al. It.² al.

Cap. XII. 1. Rc. Kn. Sz. λίγισιν.

2. Hab. ἵνα ἀπὸ τ. καρπ. τ. ἀμπ. δώσωσιν αὐτῷ D It. (exc. 3.) — τῶν καρπῶν c. BCL A al. Syr. Ct. It.¹ . . Rc. Kn. Sz. Ln. τοῦ καρποῦ.

3. Rc. Kn. Sz. οἱ δὲ λαβόντες.

4. Rc. Kn. Sz. pro ἐκεφ. κ. ἤτιμ. [c. BDL A al. Vg. It. Cpt.] h. λεθοβολήσαντες ἐκεφαλ. καὶ ἀπέστειλαν ἠτιμωμένον.

5. Rc. Sz. κ. πάλιν et Kn. κ. (πάλιν). — Rc. Kn. Sz. τοὺς μὲν et τοὺς δέ, iid. ἀποκτείνοντες.

6. ἔτι usque λέγων c. BL A al. (singula c. plurib.). . . Rc. Kn. Sz. ἔτι οὐν ἕνα υἱὸν ἔχων ἀγαπητόν αὐτοῦ, ἀπίστ. καὶ αὐτὸν πρ. αὐτοὺς ἔσχατ. λέγ. . . Ln. ἔτι (οὐν) ἕνα ἔχων υἱὸν ἀγαπητ. ἀπίστ. καὶ αὐτ. πρ. αὐτ. ἔσχ. λέγ.

γον· ὅτι ἐντραπήσονται τὸν υἱὸν μου. Ἴ ἐκεῖνοι δὲ οἱ γεωργοὶ πρὸς 7
 ἑαυτοὺς εἶπαν· ὅτι οὗτός ἐστιν ὁ κληρονόμος· δεῦτα, ἀποκτείνω-
 μεν αὐτόν, καὶ ἡμῶν ἔσται ἡ κληρονομία. 8 καὶ λαβόντες αὐτόν 8
 ἀπέκτειναν, καὶ ἐξέβαλον αὐτόν ἔξω τοῦ ἀμπελώσος. 9 τί οὖν 9
 ποιήσει ὁ κύριος τοῦ ἀμπελώσος; ἐλεύσεται καὶ ἀπολέσει τοὺς
 γεωργοὺς, καὶ δώσει τὸν ἀμπελώνα ἄλλοις. 10 οὐδὲ τὴν γραφὴν 10
 ταύτην ἀνέγνωτε· Αἴθιον ὃν ἀπεδοκιμάσαν οἱ οἰκοδομοῦντες, οὐ-
 22. 22. τος ἐγενήθη εἰς κεφαλὴν γωνίας· 11 παρὰ κυρίον ἐγένετο αὕτη καὶ 11
 ἔστιν θαναμαστὴ ἐν ὀφθαλμοῖς ἡμῶν; 12 καὶ ἐζήτουν αὐτόν κρα- 12
 τῆσαι, καὶ ἐφοβήθησαν τὸν ὄχλον· ἔγνωσαν γάρ, ὅτι πρὸς αὐτούς
 τὴν παραβολὴν εἶπεν. καὶ ἀφέντες αὐτόν ἀπῆλθον.

Μτ. 22, 16-22. Καὶ ἀποστέλλουσιν πρὸς αὐτόν τινὰς τῶν Φαρισαίων καὶ 13
 τῶν Ἡρωδιανῶν, ἵνα αὐτόν ἀγρεύσωσιν λόγῳ. 14 καὶ ἐλθόντες 14
 20-26. λέγουσιν αὐτῷ· Διδάσκαλε, οἴδαμεν, ὅτι ἀληθὴς εἶ καὶ οὐ μέλει
 σοι περὶ οὐδενός· οὐ γὰρ βλέπεις εἰς πρόσωπον ἀνθρώπων, ἀλλ'
 ἐπ' ἀληθείας τὴν ὁδὸν τοῦ Θεοῦ διδάσκεις· ἔξῃστιν κῆσον Καί-
 σαρι δοῦναι ἢ οὐ; δῶμεν ἢ μὴ δῶμεν; 15 ὁ δὲ εἰδὼς αὐτῶν τὴν 15
 ὑπόκρισιν εἶπεν αὐτοῖς· Τί με πειράζετε; φερέτέ μοι δηνάριον,
 ἵνα ἴδω. 16 οἱ δὲ ἤνεγκαν. καὶ λέγει αὐτοῖς· Τίνος ἡ εἰκὼν αὕτη 16
 καὶ ἡ ἐπιγραφή; οἱ δὲ εἶπαν αὐτῷ· Καίσαρος. 17 ὁ δὲ Ἰησοῦς 17
 εἶπεν αὐτοῖς· Τὰ Καίσαρος ἀπόδοτε Καίσαρι καὶ τὰ τοῦ Θεοῦ
 τῷ Θεῷ. καὶ ἐθαύμαζον ἐπ' αὐτῷ.

Μτ. 22, 23-25. Καὶ ἔρχονται Σαδδουκαῖοι πρὸς αὐτόν, οἵτινες λέγουσιν ἀνά- 18
 23-25. σταςιν μὴ εἶναι, καὶ ἐπηρώτων αὐτόν λέγοντες· 19 Διδάσκαλε, 19
 21-26. Μωϋσῆς ἔγραψεν ἡμῖν, ὅτι εἰάν τις ἀδελφὸς ἀποθάνῃ καὶ κατα-
 Dt. 25, 5.

7. Post γεωργοὶ add. θεασάμενοι αὐτόν ἐρχόμενον 13. al. . . Similia alii.
 8. Rc. Kn. Sz. post ἐξέβ. om. αὐτόν [scr. c. ABCDM al. m. Syr. It.³ al.].
 14. Rc. Kn. Sz. οἱ δὲ ἐλθόντες. — h. ἀνθρώπου GK al. m. Vg. ma.
 It.¹. — Ln. ante ἐξῃστ. h. εἰπέ οὖν ἡμῖν (add. εἰ D al. It.⁴ al.). —
 om. δῶμ. ἢ μὴ δῶμ. D Ct. It.⁶ al.
 15. Hab. ὁ δὲ Ἰησοῦς DG al. It. Arm. et ἰδών D al. It.⁴ Gth. et post
 πειράζ. h. ὑποκρίται G al. m. Arm. al. .
 16. Ln. (οἱ δὲ) εἶπαν. — om. αὐτῷ B al.
 17. Rc. Kn. Sz. καὶ ἀποκριθεὶς ὁ Ἰ. εἶπ. α. . . om. αὐτοῖς BD Ct. —
 τὰ Καίσι. ἀπ. K. c. BCL. Δ al. Syr. Cpt. . . Rc. Kn. Sz. Ln. ἀπ. τὰ Καίσι.
 K. . . h. ἀπόδ. οὖν M al. Vg. It. — Rc. Kn. Sz. z. ἐθαύμασαν.
 18. Rc. Kn. Sz. ἐπηρώτησαν.

λίσθη γυναῖκα καὶ μὴ ἀφῆ τέκνον, ἵνα λάβῃ ὁ ἀδελφὸς αὐτοῦ τὴν
 20 γυναῖκα καὶ ἐξαναστήσῃ σπέρμα τῷ ἀδελφῷ αὐτοῦ. ²⁰ ἐπὶ ἀδελ-
 φοὶ ἦσαν. καὶ ὁ πρῶτος ἔλαβεν γυναῖκα, καὶ ἀποθνήσκων οὐκ
 21 ἀφῆκεν σπέρμα. ²¹ καὶ ὁ δευτέρος ἔλαβεν αὐτήν, καὶ ἀπέθανεν,
 22 καὶ οὐδὲ αὐτὸς ἀφῆκεν σπέρμα· καὶ ὡσαύτως ²² ἔλαβον αὐτήν οἱ
 ἐπὶ καὶ οὐκ ἀφῆκαν σπέρμα. ἔσχατον πάντων καὶ ἡ γυνὴ ἀπέ-
 23 θανεν. ²³ ἐν τῇ ἀναστάσει τίτος αὐτῶν ἔσται γυνή; οἱ γὰρ ἐπὶ
 24 ἔσχον αὐτήν γυναῖκα. ²⁴ ἔφη αὐτοῖς ὁ Ἰησοῦς· Οὐ διὰ τοῦτο
 πλαῦσθε, μὴ εἰδότες τὰς γραφὰς μηδὲ τὴν δύναμιν τοῦ θεοῦ;
 25 ²⁵ ὅταν γὰρ ἐκ νεκρῶν ἀναστῶσιν, οὔτε γαμοῦσιν οὔτε γαμίζονται,
 26 ἀλλ' εἰσὶν ὡς ἄγγελοι ἐν τοῖς οὐρανοῖς. ²⁶ περὶ δὲ τῶν νεκρῶν,
 ὅτι ἐγείρονται, οὐκ ἀνέγνωτε ἐν τῇ βίβλῳ Μωϋσέως ἐπὶ τοῦ βράτου· Ex. 3.
 πῶς εἶπεν αὐτῷ ὁ θεὸς λέγων· Ἐγὼ ὁ θεὸς Ἀβραάμ καὶ ὁ θεὸς
 27 Ἰσαὰκ καὶ ὁ θεὸς Ἰακώβ; ²⁷ οὐκ ἔστιν θεὸς νεκρῶν, ἀλλὰ ζών-
 των· ὑμεῖς οὖν πολὺ πλαῦσθε.

19. Hab. x. ἔχη γυναῖκα D al. It. — x. μὴ ἀφῆ τέκνον (τίκνα C al. Cpt.) c. BL A al. . . Rc. Kn. Sz. Ln. x. τίκνα μὴ ἀφ. iid. τ. γυναῖκα αὐτοῦ, qd om. c. BCL A al. Cpt.

20. Rc. ἐπὶ οὖν. — h. ἦσ. παρ' ἡμῶν D al. It. (exc. 1.) al. — h. x. ἀπέθανεν καὶ D al.

21. et 22. Hab. x. ἀπέθ. μὴ καταλειπὼν σπ. BCL 33. — x. ὡσαύτως ἔλαβ. α. οἱ ἐ. καὶ οὐκ c. D Ct. Vind. (et. Corb. om. καὶ ὁ τρίτος ὡσ.) . . Rc. Kn. Sz. Ln. καὶ ὁ τρίτος ὡσαύτως. 22. καὶ ἔλαβον etc. . . h. καὶ ὁ τρίτος ὡσαύτως καὶ οἱ ἐπὶ οὐκ CL A 33. Cpt. . . καὶ ὁ τρ. ὡσαύτως, καὶ οἱ ἐπὶ, καὶ οὐκ BM al. It.¹ . . καὶ ὁ τρ. ὡσ. καὶ ἔλαβον αὐτήν ὡσαύτως καὶ οἱ ἐπὶ, καὶ οὐκ A al. . . al. aliter.

22. Rc. Kn. Sz. ἔσχατῃ π. ἀπέθ. x. ἡ γ. . . h. ἔσχατον δέ 1. al. . . om. ἔσχ. πάντ. D al. It.¹

23. Rc. Kn. Sz. Ln. ἐν τῇ οὖν (om. c. BEFHLSVX A al. pm. Vg. ms. al. . . post ἀναστ. h. DG al. It. edd.) ἀναστ., ὅταν ἀναστῶσιν [Ln. (στ. ἀν.)] . . om. c. BCDL A al. Syr. It.¹ al. . . h. ὅταν οὖν ἀναστῶσ. ἐν τ. ἀ. 13. 346. . . om. ἐν τ. ἀν. Aeth. — h. ἡ γυνὴ AD* 13.

24. ἔφη etc. c. BCL A 33. . . Rc. Kn. Sz. Ln. καὶ ἀποκριθεὶς εἰς (h. ἀπ. δέ D al. Verc.) ὁ Ἰ. εἶπεν α. — om. οὐ A It.³ Thphyl.

25. Rc. Kn. Sz. γαμίζονται. . . h. ἐγαμίον. AFH al. — h. οἱ ἄγγ. B Or. . . Rc. ἄγγ. οἱ ἐν etc.

26. Rc. ἐ. τῆς βράτου. — πῶς c. BCL A al. m. . . Rc. Kn. Sz. Ln. ὡς. — Ln. καὶ θεὸς Ἰσ. καὶ θ. Ἰαν.

27. Rc. Kn. Sz. ὁ θεός. — Rc. ἀλλὰ θεός ζ. et Kn. ἀ. (θεός) ζ. . . et. ante νεκρ. add. θεός M al. m. — om. ὑμεῖς οὖν BL A Cpt.

Mt. 22, 35-40. Καὶ προσελθὼν εἰς τῶν γραμματέων, ἀκούσας αὐτῶν συζη- 28
 τούντων, ἰδὼν ὅτι καλῶς ἀπεκρίθη αὐτοῖς, ἐπρωτότησεν αὐτόν·
 Πῶς ἐστὶν πρώτη πάντων ἐντολή; 29 ἀπεκρίθη ὁ Ἰησοῦς· ὅτι 29
 • Dt. 6, 4, 5. πρώτη ἐστίν· Ἄκουε Ἰσραήλ, κύριος ὁ θεὸς ἡμῶν κύριος εἰς
 Lc. 10, 27. ἐστίν, 30 καὶ ἀγαπήσεις κύριον τὸν θεόν σου ἐξ ὅλης τῆς καρδίας 30
 σου καὶ ἐξ ὅλης τῆς ψυχῆς σου καὶ ἐξ ὅλης τῆς ἰσχύος σου.
 • Lv. 19, 31 δευτέρα δὲ αὕτη· Ἀγαπήσεις τὸν πλησίον σου ὡς σεαυτόν. 31
 Lc. 20, 29. μαζῶν τούτων ἄλλη ἐντολή οὐκ ἐστίν. 32 καὶ εἶπεν αὐτῶ ὁ γραμ- 32
 ματεὺς· Καλῶς, διδάσκαλε, ἐπ' ἀληθείας εἶπας, ὅτι εἰς ἐστίν
 καὶ οὐκ ἐστίν ἄλλος πλὴν αὐτοῦ. 33 καὶ τὸ ἀγαπᾶν αὐτόν ἐξ 33
 ὅλης τῆς καρδίας καὶ ἐξ ὅλης τῆς συνήσεως καὶ ἐξ ὅλης τῆς ἰσχύος
 καὶ τὸ ἀγαπᾶν τὸν πλησίον ὡς ἐαυτόν πλεῖον ἐστίν πάντων τῶν
 ὀλοκαυτωμάτων καὶ θυσιῶν. 34 καὶ ὁ Ἰησοῦς, ἰδὼν αὐτόν ὅτι 34
 ροννεγῶς ἀπεκρίθη, εἶπεν αὐτῶ· Οὐ μακρὰν εἶ ἀπὸ τῆς βασι-
 (Mt. 22, 46. λέϊας τοῦ θεοῦ. καὶ οὐδεὶς οὐκέτι ἐτόλμα αὐτόν ἐπρωτοῦνται.
 Lc. 20, 40. Mt. 22, 41-46. Lc. 20, 41-44.) 35 Καὶ ἀποκριθεὶς ὁ Ἰησοῦς ἔλεγεν, διδάσκων ἐν τῷ ἱερῷ· Πῶς 35
 λέγουσιν οἱ γραμματεῖς, ὅτι ὁ Χριστὸς υἱὸς Δαυὶδ ἐστίν;

28. Rc. Kn. Sz. pro ἰδόν h. εἰδώς. — Rc. πασῶν ἐντ. . . om. πάντων D al. It. (exc. 3.) . . h. ἐντ. πρ. πάντ. B A al.

29. ἀπ. ὁ Ἰ. c. B L A al. Cpt. . . Rc. Kn. Sz. Ln. ὁ δὲ Ἰ. ἀπ. αὐτῶ. — ὅτι πρ. ἐ. c. B L A Cpt. . . Rc. Kn. Sz. ὅτι πρ. πάντων (Rc. πασῶν) τῶν ἐντολῶν . . . Ln. ὅτι πρ. πάντων (ἐντολή ἐστίν) . . . h. πάντων πρώτη D al. It.³ al. . . ὅτι πρ. πάντ. ἐντολή ἐστίν αὕτη C It.¹ . . al. aliter.

30. Om. τῆς per totum v. B. — om. x. ἐξ ὅλ. τ. ψυχῆς σ. K al. — Rc. Kn. Sz. Ln. post ψυχ. σ. hab. καὶ ἐξ ὅλης τῆς διανοίας σου. . . om. c. D al. Syr. hr. Ct. It.³ Arm. . . post καρδ. σ. pon. A ac post ἰσχύος σ. 218. — Rc. Kn. Sz. Ln. in fine add. αὕτη πρώτη ἐντολή. . . om. c. B E L A Cpt. Verc.

31. δευτ. διέ c. B D L (om. διέ) A (ἡ δευτ. sine διέ) al. Ct. It.³ Vg. Ang. et αὕτη c. B L A Cpt. . . Rc. Kn. Sz. Ln. καὶ [Ln. (καὶ)] δευτ. ὁμοία αὕτῃ [Rc. Sz. αὕτῃ].

32. Rc. εἰς ἐστὶ θεός. — om. ἄλλος D Ct. Verc.

33. Pro συνήσεως h. δυνάμεως D Ct. It.³ et ἰσχύος (hid. postea h. συνήσεως) 1. al. Cpt. — Rc. Kn. Sz. Ln. post συνήσ. add. καὶ ἐξ ὅλης τῆς ψυχῆς . . . om. c. B L A al. m. Cpt. Verc. Mcell. ap. Ens. — om. x. ἐ. ὅλ. τ. ἰσχύος D Ct. Arm. — h. περισσώτερον B L A 33. — Rc. τῶν θυ.

34. Om. αὐτόν D L A al. Vg. It.⁶ al.

- 36 ³⁶ αὐτὸς Δαυὶδ εἶπεν ἐν τῷ πνεύματι τῷ ἁγίῳ· Εἶπεν ὁ κύριος τῷ·^{Pa. 110.}
 κυρίῳ μου· Κάθου ἐκ δεξιῶν μου ἕως ἂν θῶ τοὺς ἐχθρούς σου ^{1.}
 37 ὑποπόδιον τῶν ποδῶν σου. ³⁷ αὐτὸς Δαυὶδ λέγει αὐτὸν κύριον,
 καὶ πόθεν υἱὸς αὐτοῦ ἐστίν; καὶ ὁ πολὺς ὄχλος ἤκουεν αὐτοῦ
 38 ἡδέως. ³⁸ Καὶ ἐν τῇ διδαχῇ αὐτοῦ ἔλεγεν· Βλέπετε ἀπὸ τῶν ^{Mt. 23,}
 γραμματέων τῶν θελότων ἐν στολαῖς περιπατεῖν καὶ ἀσπασμούς ^{6. 7. 14.}
 39 ἐν ταῖς ἀγοραῖς ³⁹ καὶ πρωτοκαθεδρίας ἐν ταῖς συναγωγαῖς καὶ ^{Lc. 11,}
 40 πρωτοκλισίας ἐν τοῖς δείπνοις· ⁴⁰ οἱ κατεσθιόντες τὰς οἰκίας τῶν ^{48. 20,}
 χηρῶν καὶ προφάσει μακρὰ προσενχόμενοι, οὗτοι λήφονται περι- ^{46 sq.}
 σότερον κρῖμα.
 41 Καὶ καθίσας κατέναντι τοῦ γαζοφυλακίου ἐθεώρει, πῶς ὁ ^{Lc. 21,}
 ὄχλος βάλλει χαλκὸν εἰς τὸ γαζοφυλάκιον. καὶ πολλοὶ πλούσιοι ^{1-4.}
 42 ἔβαλλον πολλά· ⁴² καὶ ἐλθοῦσα μιὰ χίρα πτωχῆ ἔβαλεν λεπτὰ
 43 ὄνο, ὃ ἐστὶν κοδράντης. ⁴³ καὶ προσκαλεσάμενος τοὺς μαθη-
 τὰς αὐτοῦ εἶπεν αὐτοῖς· Ἀμὴν λέγω ὑμῖν, ὅτι ἡ χίρα αὐτῆ ἢ
 πτωχῆ πλείων πάντων ἔβαλεν τῶν βαλλόντων εἰς τὸ γαζοφυλάκιον.
 44 ⁴⁴ πάντες γὰρ ἐκ τοῦ περισσεύοντος αὐτοῖς ἔβαλον· αὕτη δὲ ἐκ
 τῆς ὑστερησεως αὐτῆς πάντα ὅσα εἶχεν ἔβαλεν, ὅλον τὸν βίον
 αὐτῆς.

XIII.

- 1 Καὶ ἐκπορευομένον αὐτοῦ ἐκ τοῦ ἱεροῦ, λέγει αὐτῷ εἰς τῶν ^{Mt. 24,}
 μαθητῶν αὐτοῦ· Διδάσκαλε, ἴδε, ποταποὶ λίθοι καὶ ποταπαὶ ^{1-8,}
^{Lc. 21,}
 5-11.

36. Rc. Kn. Sz. αὐτὸς γάρ, qd Ln. (—). . . om. c. BLD al. Cpt. Ver. . .
 h. καὶ οὗτος D Arm. . . et ipse Ct. . . autem It.² . . h. Δαυ. λέγει
 282. al. Vg. It. edd. — Kn. Sz. ἐν πνεύματι ἁγίῳ· λέγει. — Ln. om.
 ὁ ante κύριος. — h. καθίσων B. — h. ὑποκάτω BD al. Cpt. al.

37. Rc. Kn. Sz. αὐτὸς οὖν et Ln. α. (οὖν). . . om. c. BDL al. Syr.
 edd. It.

38. καὶ usq. ἔλεγ. c. BLD al. . . Rc. Kn. Sz. Ln. x. ἔλεγ. αὐτοῖς ἐν τ. δ.
 αὐτ. — h. καὶ φιλοῦντων ἀσπ. 11. al. Syr. It.¹ al.

40. Hab. χηρ. καὶ ὀρφανῶν D al. Syr. hr. It. — om. καὶ ante προφ.
 D (ante h. κατεσθίουσεν) Syr. Vg. It. al.

41. Hab. καὶ ἐστώς 1. al. m. Arm. Or. (2.). — h. ἔβαλον FV al. m. Thphyl.

42. Om. πτωχῆ D Ct. It.⁵ Arm.

43. Rc. Kn. Sz. λέγει αὐτοῖς. — Rc. Kn. Sz. βέβληκε τῶν βαλόν-
 των. . . om. τ. βαλλόντ. [c. ABDEL V X al. pm. Or. (2.)] M al. It. al.

Cap. XIII. 1. Hab. ἐκ τῶν μ. ADFX al.

13 σονται τέκνα ἐπὶ γονεῖς καὶ θανατώσουσιν αὐτούς. ¹³ καὶ ἔσεσθα
 μισούμενοι ὑπὸ πάντων διὰ τὸ ὄνομά μου· ὁ δὲ ὑπομένεις εἰς
 14 τέλος, οὕτως σωθήσεται. ¹⁴ Ὅταν δὲ ἴδῃτε τὸ βδέλυγμα τῆς ἐρη- Mt. 21,
15-25,
Lc. 21,
20-24,
Dn. 9,
27.
 μώσεως ἐστὸς ὅπου οὐ δεῖ — ὁ ἀγαγινώσκων νοεῖτω — τότε οἱ
 15 ἐν τῇ Ἰουδαίᾳ φευγέτωσαν εἰς τὰ ὄρη. ¹⁵ ὁ ἐπὶ τοῦ δώματος μὴ
 16 καταβάτω μηδὲ εἰσελθᾶτω ἀραι τι ἐκ τῆς οἰκίας αὐτοῦ, ¹⁶ καὶ ὁ
 εἰς τὸν ἀγρὸν μὴ ἐπιστρεφάτω εἰς τὰ ὀπίσω ἀραι τὸ ἱμάτιον αὐ-
 17 τοῦ. ¹⁷ οὐαὶ δὲ ταῖς ἐν γαστρὶ ἐχούσαις καὶ ταῖς θηλαζούσαις ἐν
 18 ἐκείναις ταῖς ἡμέραις. ¹⁸ προσεύνχεσθε δέ, ἵνα μὴ γένηται χειμῶ-
 19 νος. ¹⁹ ἔσονται γὰρ αἱ ἡμέραι ἐκεῖναι θλιῦρις, οἷα οὐ γέγονεν
 τοιαύτη ἀπ' ἀρχῆς κτίσεως, ἧς ἔκτισεν ὁ θεός, ἕως τοῦ νῦν καὶ
 20 οὐ μὴ γένηται. ²⁰ καὶ εἰ μὴ κύριος ἐκολόβωσεν τὰς ἡμέρας, οὐκ
 ἂν ἐσώθη πᾶσα σὰρξ· ἀλλὰ διὰ τοὺς ἐκλεκτοὺς οὗς ἐξελέξατο
 21 ἐκόλωσεν τὰς ἡμέρας. ²¹ καὶ τότε ἴάν τις ὑμῖν εἰπῆ· Ἴδε, ὦδε
 22 ὁ Χριστός· ἴδε, ἐκεῖ· μὴ πιστεύετε. ²² ἐγερθήσονται γὰρ ψευδο-
 χριστοὶ καὶ ψευδοπροφήται, καὶ δώσουσιν σημεῖα καὶ τέρατα πρὸς
 23 τὸ ἀποπλανᾶν, εἰ δυνατόν, καὶ τοὺς ἐκλεκτούς. ²³ ὑμεῖς δὲ βλέ-
 24 πετε· προείρηκα ὑμῖν πάντα. ²⁴ Ἀλλὰ ἐν ἐκείναις ταῖς ἡμέραις Mt. 24,
29-31,
Lc. 21,
25-28.
 μετὰ τὴν θλιῦριν ἐκείνην ὁ ἥλιος σκοτισθήσεται, καὶ ἡ σελήνη οὐ
 25 δώσει τὸ φέγγος αὐτῆς, ²⁵ καὶ οἱ ἀστέρες ἔσονται ἐκ τοῦ οὐρανοῦ
 ἐκπίπτοντες, καὶ αἱ δυνάμεις αἱ ἐν τοῖς οὐρανοῖς σαλευθήσονται.

14. Rc. Sz. post ἐρημοίς. h. τὸ ἴηθ ἐν ὑπὸ (h. διὰ 1. al.) Δανιὴλ τοῦ προφήτου, qu. Kn. et I.N. (—). . . om. c. BDL Vg. It. (exc. 1.) al. Aug. (dis.) — ἐστὸς c. AEFV A al. . . Rc. Kn. Sz. ἐστὸς. . . Ln. ἐστῆ-κός (h. ἐστηκότα BL).

15. Rc. Kn. Sz. ὁ δὲ ἐπί. — Rc. Kn. Sz. post καταβ. h. εἰς τὴν οἰκίαν, qu. Ln. (—). . . om. BL al. Syr. Colb. al.

16. Rc. Kn. Sz. ὁ εἰς τ. ἀγρ. ὦν [om. c. BDL A al.].

18. Rc. Kn. Sz. γέν. ἢ φυγὴ ὑμῶν χειμ. [om. c. BD (χειμ. γίνονται, sic etiam Vg. It.) L (h. ταῦτα) al. Vg. It. (exc. 2.)] . . add. ἢ σαββάτου (I), μηδὲ σαββάτου et similia.

19. Ln. ἦν (c. B I. 28.) ἔκτισ. ὁ θ. . . ea omnia om. D 27. It.⁴ Arm.

20. Hab. ἐκολόβ. ὁ κύρ. B.

21. Rc. Kn. Sz. Ln. ἰδοὺ, ὦδε ὁ Χρ. ἢ ἰδοὺ (Ln. ἴδε), ἐκεῖ. . . ἴδε prius c. BCDL al.; ἦ om. c. I, al. pm. Vg. It.¹ Thphyl. (h. καὶ B Syr. It.¹); ἴδε poster. c. BL al. — Rc. μὴ πιστεύετε.

22. Om. καὶ ante τοὺς ἐκλ. BD.

23. Rc. Kn. Sz. βλέπετε· ἰδοὺ. . . Ln. βλ. (ἰδοὺ). . . om. c. BL al. Verc.

25. ἴσ. ἐκ τ. οὐρ. ἐκπίπτ. c. ABC al. . . Ln. ἴσ. ἐκ τ. οὐρ. πίπτοντες. C.

26 καὶ τότε ὄψονται τὸν υἱὸν τοῦ ἀνθρώπου ἐρχόμενον ἐν νεφέ- 26
 λαις μετὰ δυνάμεως πολλῆς καὶ δόξης. 27 καὶ τότε ἀποσταλεῖ τοὺς 27
 ἀγγέλους καὶ ἐπισυνάξει τοὺς ἐκλεκτοὺς ἐκ τῶν τεσσάρων ἀνέμων
 Mt. 24, 28 ἄπ' ἄκρου γῆς ἕως ἄκρου οὐρανοῦ. 28 Ἀπὸ δὲ τῆς συκῆς μάθετε 28
 32-35. 29 τὴν παραβολὴν. ὅταν ἦδη ὁ κλάδος αὐτῆς ἀπαλὸς γένηται καὶ
 1. c. 21, 29-33. ἐκφυῖ τα φύλλα, γινώσκεται, ὅτι ἐγγὺς τὸ θέρος ἐστίν. 29 οὐ- 29
 τως καὶ ὑμεῖς, ὅταν ἴδητε ταῦτα γινόμενα, γινώσκετε, ὅτι ἐγγὺς
 ἐστὶν ἐπὶ θύραις. 30 ἀμὴν λέγω ὑμῖν, ὅτι οὐ μὴ παρέλθῃ ἡ γενεὰ 30
 αὕτη μέχρις οὗ ταῦτα πάντα γένηται. 31 ὁ οὐρανὸς καὶ ἡ γῆ 31
 Mt. 24, 32 παρελεύσονται, οἱ δὲ λόγοι μου οὐ μὴ παρελεύσονται. 32 Περι 32
 36. 42. 25. 13. 14. 21. 31-36. δὲ τῆς ἡμέρας ἐκείνης ἢ τῆς ὥρας οὐδεὶς οἶδεν, οὐδὲ οἱ ἄγγελοι
 οἱ ἐν οὐρανῷ, οὐδὲ ὁ υἱός, εἰ μὴ ὁ πατήρ. 33 βλέπετε, ἀγρυ- 33
 πνεῖτε· οὐκ οἴδατε γὰρ πότε ὁ καιρὸς ἐστίν. 34 ὡς ἄνθρωπος 34
 ἀπόδημος ἀφῆς τὴν οἰκίαν αὐτοῦ καὶ δούς τοῖς δούλοις αὐτοῦ
 τὴν ἐξουσίαν, ἐκάστην τὸ ἔργον αὐτοῦ, καὶ τῷ θυρωρῷ ἐνετάλατο
 ἵνα γρηγορῇ. 35 γρηγορεῖτε οὖν· οὐκ οἴδατε γὰρ πότε ὁ κύριος 35
 τῆς οἰκίας ἐρχεται, ὅψῃ ἢ μεσονυκτίου ἢ ἀλεκτοροφωνίας ἢ πρωτῆ
 36 μὴ ἄλθων ἑξαίφνης εὐρη ὑμᾶς καθυδούτους. 37 ὁ δὲ ὑμῶν λέγω, 36
 37 πᾶσιν λέγω· γρηγορεῖτε.

XIV.

Mt. 26, 3-5. Ἦν δὲ τὸ πάσχα καὶ τὰ ἄζυμα μετὰ δύο ἡμέρας, καὶ ἐξή- 1

- Rc. Kn. Sz. τοῦ οὐρανοῦ ἔσονται ἐκπίπτοντες. — h. αἰ δυν. τῶν οὐ-
 ρανῶν σαλ. DK al. Syr. It.⁶ al.
 26. Ln. δυνάμ. κ. δόξης πολλῆς (c. AM Δ al. Arr. al.).
 27. Rc. Kn. Sz. ἀγγέλ. αὐτοῦ, qd Ln. (—). . . om. c. BDL Cpt. It.³ —
 h. ἐπισυνάξουσιν FLM al. It.¹ Aeth. — Rc. Kn. Sz. Ln. ἐκλεκτ. αὐ-
 τοῦ, qd om. c. DL al. Cpt. It.³.
 28. Rc. Kn. Sz. ἐκφυῖ. — γινώσκεται c. BD Δ al. . . Rc. Kn. Sz. Ln.
 γινώσκεται.
 31. Kn. Sz. ὁ ο. κ. ἡ γῆ παρελεύσεται. — μὴ παρελ. c. BKL al. . . Rc.
 Kn. Sz. Ln. μὴ παρέλθουσιν.
 32. Rc. καὶ τ. ὥρ. . . om. τῆς ante ὥρ. AEMS VX al. pm. Eus. al. — h.
 οὐδὲ ἄγγελος ἐν οὐρ. B. — om. οὐδὲ ὁ υἱός X Prag. Bas.
 33. Rc. Kn. Sz. ἀγρυπν. καὶ προσεύχεσθε [om. c. BD al. Ct. It.³].
 34. Rc. Kn. Sz. καὶ ἐκάστη. — 35. Hab. ἢ ὀψέ B Δ.
 37. Rc. Kn. Sz. ἃ δέ. . . h. ἐγὼ δὲ λέγω ὑμῖν, γρ. D Ct. It.³.
 Cap. XIV. 1. Om. κ. τ. ἄζυμα D Ct. It.³ Sz.

των οἱ ἀρχιερεῖς καὶ οἱ γραμματεῖς, πῶς αὐτὸν ἐν δόλῳ κρατήσαντες ἀποκτείνωσιν· ² ἔλεγον γάρ· Μὴ ἐν τῇ ἑορτῇ, μήποτε ἔσται θόρυβος τοῦ λαοῦ.

3 Καὶ ὅτιος αὐτοῦ ἐν Βηθανίᾳ ἐν τῇ οἰκίᾳ Σίμωνος τοῦ λε- Mt. 26, }
προῦ, κατακειμένου αὐτοῦ ἦλθεν γυνή ἔχουσα ἀλάβαστρον μύρου }
νάρδου πιστικῆς πολυτελοῦς, καὶ συντρίψασα τὸν ἀλάβαστρον }
κατέχευεν αὐτοῦ τῆς κεφαλῆς. ⁴ ἦσαν δὲ τινες ἀγανακτοῦντες πρὸς }
ἐαυτούς καὶ λέγοντες· Εἰς τί ἡ ἀπάθεια αὕτη τοῦ μύρου γέγονεν; }
⁵ ἠδύνατο γὰρ τοῦτο τὸ μύρον πρᾶθῆναι ἐπάνω τριακοσίων δρα- }
μίων καὶ δοθῆναι τοῖς πτωχοῖς· καὶ ἐνεβριμῶντο αὐτῇ. ⁶ ὁ δὲ }
Ἰησοῦς εἶπεν· Ἄφετε αὐτήν· τί αὐτῇ κόπους παρέχετε; καλὸν }
ἔργον εἰργάσατο ἐν ἐμοί. ⁷ πάντοτε γὰρ τοὺς πτωχοὺς ἔχετε μεθ' }
ἐαυτῶν, καὶ ὅταν θέλητε δύνασθε αὐτοῖς εὖ ποιῆσαι, ἐμὲ δὲ οὐ }
πάντοτε ἔχετε. ⁸ ὁ ἔσχεν, ἐποίησεν· προέλαβεν μυρίαίαι τὸ σῶμά }
μου εἰς τὸν ἐνταφιασμόν. ⁹ ἀμὴν δὲ λέγω ὑμῖν, ὅπου ἂν κηρυχθῇ }
τὸ εὐαγγέλιον εἰς ὅλον τὸν κόσμον, καὶ ὁ ἐποίησεν αὕτη λαληθῆ- }
σεται εἰς μνημόσυνον αὐτῆς.

10 Καὶ Ἰουδας Ἰσκαριώτης, εἰς τῶν δωδέκα, ἀπῆλθεν πρὸς Mt. 26, }
11 τοὺς ἀρχιερεῖς, ἵνα αὐτὸν παραδοῖ αὐτοῖς. ¹¹ οἱ δὲ ἀκούσαντες }
ἐχάρησαν καὶ ἐπηγγείλαντο αὐτῷ ἀργύριον δοῦναι· καὶ ἔζητι πῶς }
αὐτὸν εὐκαίρως παραδοῖ. }
3-6.

1. Om. ἐν δόλῳ D Vg. ms. It.²

2. Rc. Kn. Sz. ἤλεγ. δέ [γὰρ c. BDL Cpt. Vg. ms. It.].

3. Om. νάρδ. πιστ. πολ. D gr. .. om. μύρου Ct. — om. καὶ ante συντρ. BL. — Rc. Kn. Sz. τὸ ἀλάβ. . . h. τῆν ἀλ. BLΔ [τὸν ἀλ. c. ACDEFKSV al.]. — Rc. Kn. Sz. κατὰ [om. c. BLΔ al. . . h. ἐπί D al. . . τῇ κεφαλῇ 435.] τῆς κεφ.

4. Om. γέγονεν D al. Ct. It.²

5. Rc. om. τὸ μύρον. — h. δραμ. διακοσίων C.

6. Rc. εἰργ. εἰς ἐμέ. — 7. Rc. Kn. Sz. αὐτούς εὖ π.

8. Rc. εἶχεν et Rc. Kn. Sz. add. αὕτη, qd LN. (—). .. om. c. BL al. . . h. hoc It.¹ . . ἐποίησ. αὕτη Δ.

9. δέ c. BDKLV Δ al. m. Verc. . . om. Rc. Kn. Sz. et LN. (—). — Rc. Kn. Sz. τὸ εὖ. τοῦτο, LN. τ. e. (τοῦτο). .. om. c. BDL al. Ct. It.²

10. Rc. Kn. Sz. ὁ Ἰοῦδ. ὁ Ἰσκ. [prius om. c. ABCDΔ al. pm. Or. Eus. . . poster. c. BDL al. Or.] — h. ὁ εἰς B. — Rc. Kn. Sz. παραδῶ (sic et. v. 11.) αὐτὸν αὐτοῖς.

11. Om. ἀκούσ. D Ct. It.⁴ — h. ἀργύρεα AK al. m. Eus. by Google

Mt. 26, 17-19. Lc. 22, 7-12. Καὶ τῇ πρώτῃ ἡμέρᾳ τῶν ἀζύμων, ὅτε τὸ πάσχα ἔθνον, 12 λέγουσιν αὐτῷ οἱ μαθηταὶ αὐτοῦ· Ποῦ θέλεις ἀπελθόντες ἐτοιμάσωμεν, ἵνα φάγης τὸ πάσχα; 13 καὶ ἀποστέλλει δύο τῶν 13 μαθητῶν αὐτοῦ καὶ λέγει αὐτοῖς· Ἵπάγετε εἰς τὴν πόλιν, καὶ ἀπαντήσῃ ὑμῖν ἄνθρωπος κεράμιον ὕδατος βασιτάζων, ἀκολουθήσατε αὐτῷ. 14 καὶ ὅπου ἂν εἰσέλθῃ εἰπατε τῷ οἰκοδοσπότῃ, 14 ὅτι ὁ διδύσκαλος λέγει· Ποῦ ἔστιν τὸ κατάλυμά μου, ὅπου τὸ πάσχα μετὰ τῶν μαθητῶν μου φάγω; 15 καὶ αὐτὸς ὑμῖν δεῖξει 15 ἀνάγαιον μέγα ἐστρωμένον ἑτοιμον· καὶ ἐκεῖ ἐτοιμάσατε ἡμῖν. 16 καὶ ἐξῆλθον οἱ μαθηταὶ αὐτοῦ καὶ ἦλθον εἰς τὴν πόλιν καὶ 16 εὔρον καθὼς εἶπεν αὐτοῖς, καὶ ἠτοίμασαν τὸ πάσχα. 17 Καὶ ὀψίας 17 γενομένης ἔρχεται μετὰ τῶν δωδεκα. 18 καὶ ἀνακειμένων αὐτῶν 18 καὶ ἐσθιόντων ὁ Ἰησοῦς εἶπεν· Ἀμὴν λέγω ὑμῖν, ὅτι εἰς ἕξ ὑμῶν παραδώσει με, ὁ ἐσθίων μετ' ἐμοῦ. 19 οἱ δὲ ἤρξαντο λυπεῖσθαι 19 καὶ λέγειν αὐτῷ εἰς κατὰ εἰς· Μήτι ἐγώ; 20 ὁ δὲ εἶπεν αὐτοῖς· 20 Εἰς τῶν δωδεκα, ὁ ἐμβαπτόμενος μετ' ἐμοῦ εἰς τὸ τραβλίον. 21 ὅτι ὁ μὲν υἱὸς τοῦ ἀνθρώπου ὑπάγει, καθὼς γέγραπται περὶ 21 αὐτοῦ, οὐαὶ δὲ τῷ ἀνθρώπῳ ἐκείνῳ, δι' οὗ ὁ υἱὸς τοῦ ἀνθρώπου παραδίδεται· καλὸν αὐτῷ, εἰ οὐκ ἐγεννήθη ὁ ἄνθρωπος ἐκεῖνος. 22 Καὶ ἐσθιόντων αὐτῶν λαβὼν ἄρτον εὐλογήσας ἔκλα- 22

Mt. 26, 26-29. Lc. 22, 19, 20. 1 Cor. 11, 24, 25.

12. Hab. ἐτοιμάσωμεν 1. al. m.

14. τὸ κατάλ. μου c. BCDL al. m. Vg. It. (exc. 4)... om. Rc. Kn. Sz. et (—) Ln.

15. Rc. ἀνώγειον. — Ln. ἐστρ. (ἔτροςμ.)... om. A al. m. Vg. It.⁵ Arm. Vict. al. . . καὶ ante ἐκεῖ c. BCDL al. Syr. Vg. It.³ al. . . om. Rc. Kn. Sz. Ln.

16. Hab. ἐποίησαν καθὼς D Ct. It.⁴

18. Hab. τῶν ἐσθιόντ. μετ' ἐμοῦ B Sah.

19. Om. οἱ δὲ BL... h. καὶ C. — εἰς κατὰ εἰς c. BL al. . . Rc. Sz. Ln. εἰς καθ' εἰς et Kn. εἰς καθ' εἰς. — Rc. Kn. Sz. Ln. in fine add. καὶ ἄλλος· Μήτις ἐγώ; om. c. BCLP al. Syr. utr. Vg. It.⁴ al. (hab. Or.)

20. Rc. Kn. Sz. ὁ δὲ ἀποκριθεὶς εἶπ. — Rc. Kn. Sz. Ln. εἰς ἐκ, qd om. c. BCL al. — Ln. τὴν χεῖρα εἰς.

21. ὅτε c. BL Cpt. Sah... om. Rc. Kn. Sz. Ln. — pro ὑπάγ. h. παραδίδεται D Ct. It.³ — post δε' οὗ om. ὁ νί. τ. α. D Ct. Vere. — Rc. Kn. Sz. καλὸν ἦν, Ln. καλ. (ἦν). . . om. c. BD It.⁴

22. Rc. Kn. Sz. λαβὼν ὁ Ἰησοῦς, qd Ln. (—)... om. c. BD Ct. Sah. It.³ . . pon. et. post ἄρτον.

σεν και ἔδωκεν αὐτοῖς και εἶπεν· *Λάβετε· τούτο ἐστιν τὸ σῶμά*
 23 *μου.* ²³ και λαβὼν ποτήριον εὐχαριστήσας ἔδωκεν αὐτοῖς, και
 24 *ἐπιον ἐξ αὐτοῦ πάντες.* ²⁴ και εἶπεν αὐτοῖς· *Τούτο ἐστιν τὸ αἷμά*
 25 *μου, τῆς διαθήκης, τὸ ἐκχυνόμενον ὑπὲρ πολλῶν.* ²⁵ ἀμὴν λέγω I. c. 22,
 ὑμῖν, *ὅτι οὐκέτι οὐ μὴ πῖω ἐκ τοῦ γεννηήματος τῆς ἀμπέλου ἕως*
 τῆς ἡμέρας ἐκείνης, *ὅταν αὐτὸ πῖω καινὸν ἐν τῇ βασιλείᾳ τοῦ*
 θεοῦ. 18.

²⁶
 27 *Και ὑμνήσαντες ἐξῆλθον εἰς τὸ ὄρος τῶν ἐλαιῶν.* ²⁷ και λέ- Mt. 26,
 γει αὐτοῖς ὁ Ἰησοῦς· *ὅτι πάντες σκανδαλισθήσεσθε, ὅτι γέγρα- 30-35,
πται· Πατάξω τὸν ποιμένα, και τὰ πρόβατα διασκορπισθήσονται. Lc. 22,
 28 ²⁸ ἀλλὰ μετὰ τὸ ἐγερθῆναι με προᾶξω ὑμᾶς εἰς τὴν Γαλιλαίαν. 39.
 29 ²⁹ ὁ δὲ Πέτρος ἔφη αὐτῷ· *Εἰ και πάντες σκανδαλισθήσονται,* " Zach.
 30 *ἀλλ' οὐκ ἐγώ.* ³⁰ και λέγει αὐτῷ ὁ Ἰησοῦς· *Ἀμὴν λέγω σοι, ὅτι* 13, 7.
σὺ σήμερον ταύτη τῇ νυκτὶ πριν ἢ δις ἀλέκτορα φωνῆσαι τρίς με Jo. 13,
 31 *ἀπαρνήσῃ.* ³¹ ὁ δὲ ἐκπερισσῶς ἐλάλει· *Ἐάν με δεῖ συναποθανεῖν* 36-38.
σοι, οὐ μὴ σε ἀπαρνήσομαι. ὡσαύτως δὲ και πάντες ἔλεγον.
 32 *Και ἔρχονται εἰς χωρὶον, οὐ τὸ ὄνομα Γεθσημανεῖ, και* Mt. 26,*

22. Rc. λάβετε, φάγετε, qd Kn. (—) [om. c. ABCDKLP al. m. Syr. utr. Cpt. Sah. Vg. It. (exc. 1.) al.].

23. Rc. Kn. Sz. τὸ [om. c. BCDLΔ al.] ποτήρ.

24. Rc. Kn. Sz. LN. τὸ (om. c: CD**ELVX al.) τῆς καινῆς (om. c. BCDL al. Cpt. Ct.) διαθ. — Rc. Kn. Sz. τὸ περὶ (ὑπὲρ c. BCDLΔ al.) π. ἐκχ. . . ἐκχ. ὕ. π. c. BCL Cpt.

25. Om. οὐκέτι DL Ct. It.⁵ — h. προσθῶ πεισῖν D Ct. It.²

27. Rc. Kn. Sz. LN. post σκανδ. h. ἐν ἐμοὶ ἐν τῇ νυκτὶ ταύτῃ [LN. (ἐν τῇ ν. τ.)]. . . om. c. BCDGHLVXΔ al. pm. Ct. It.¹ . . . om. tantum ἐν ἐμοὶ 45. al. Vg. ms. It.⁵ . . . om. tantum ἐν τ. ν. τ. 13. al. It.³ — h. τ. πρόβ. τῆς ποιμνῆς EFKM al. m. It.²

29. εἰ και c. BGL al. Syr. Arm. . . Rc. Kn. Sz. LN. και εἰ. . . leg. και ἐάν (D) et εἰ et και οἱ.

30. Rc. om. σύ. — om. σήμερον DS Ct. It.⁴ Arm. . . h. post ταύτῃ It.¹ — Rc. Kn. Sz. ἐν τῇ νυκτὶ ταύτῃ. — om. ἢ δις D al. Ct. It.⁶ . . . h. post ἀλέκτ. 13. al.

31. Hab. ὁ δὲ Πέτρος ACGMS al. m. Arm. al. — Rc. Kn. Sz. ἐκ περισσοῦ (h. περισσῶς L al.) ἔλεγε μᾶλλον. — h. ἀπαρνήσωμαι FGK VX al. m.

32. LN. ᾧ ὄνομα. — Rc. Kn. Sz. pro Γεθσημανεῖ [c. ACFLMSVΔ al. Vg. al.] h. Γεθσημανῆ.

λέγει τοῖς μαθηταῖς αὐτοῦ· Καθίσατε ὧδε ἕως προσεύξωμαι.
 22 καὶ παραλαμβάνει Πέτρον καὶ Ἰάκωβον καὶ Ἰωάννην μεθ' ἑαυ- 32
 τῶν, καὶ ἤρξατο ἐκθαμβῶσθαι καὶ ἀδημονεῖν, 24 καὶ λέγει αὐτοῖς· 34
 Περιβλητός ἐστιν ἡ ψυχὴ μου ἕως θανάτου· μείνατε ὧδε καὶ γρη-
 γορεῖτε. 25 καὶ προσελθὼν μικρὸν ἔπνευσε ἐπὶ τῆς γῆς καὶ προσήν- 35
 χετο, ἵνα, εἰ δυνατόν ἐστιν, παρέλθῃ ἀπ' αὐτοῦ ἡ ὥρα· 26 καὶ 36
 ἔλεγεν· Ἀββᾶ ὁ πατήρ, πάντα δυνατόν σοι· παρένεγκε τὸ ποτή-
 ριον τοῦτο ἀπ' ἐμοῦ. ἀλλ' οὐ τί ἐγὼ θέλω, ἀλλὰ τί σύ. 27 καὶ 37
 ἔρχεται καὶ εὐρίσκει αὐτοὺς καθεύδοντας, καὶ λέγει τῷ Πέτρῳ·
 Σίμων, καθεύδεις; οὐκ ἴσχυσας μίαν ὥραν γρηγορῆσαι; 28 γρη- 38
 γορεῖτε καὶ προσεύχεσθε, ἵνα μὴ εἰσέλθῃτε εἰς πειρασμόν· τὸ μὲν
 πνεῦμα πρόθυμον, ἡ δὲ σὰρξ ἀσθενής. 29 καὶ πάλιν ἀπελθὼν 39
 προσηύξατο τὸν αὐτὸν λόγον εἰπών. 40 καὶ πάλιν ἐλθὼν εὗρεν 40
 αὐτοὺς καθεύδοντας· ἦσαν γὰρ αὐτῶν οἱ ὀφθαλμοὶ καταβα-
 ρηνόμενοι, καὶ οὐκ ἤδευσαν τί ἀποκριθῶσιν αὐτῷ. 41 καὶ ἔρχε- 41
 ται τὸ τρίτον καὶ λέγει αὐτοῖς· Καθεύδετε λοιπὸν καὶ ἀνα-
 παύεσθε. ἀπέγει. ἦλθεν ἡ ὥρα· ἰδοὺ, παραδίδοται ὁ υἱὸς τοῦ
 ἀνθρώπου εἰς τὰς χεῖρας τῶν ἀμαρτωλῶν. 42 ἐγείρωσθε, ἄγωμεν· 42
 ἰδοὺ, ὁ παραδίδους με ἤγγικεν. 43 Καὶ εὐθὺς ἔει αὐτοῦ λαλοῦν- 43
 τος παραγίνεται ὁ Ἰούδας, εἰς τῶν δώδεκα, καὶ μετ' αὐτοῦ ὄχλος

Μτ. 26.
 47-56.
 Lc. 22.
 47-53.
 Jo. 18.
 1-12.

- 32. Leg. ἕως ἀπελθῶν (B), ἕως ἀν ἀπελθῶν (M) et προσεύξωμαι (DX).
- 33. Rc. Kn. Sz. Ln. τὸν (om. c. CDEFGHSV al. pm.) Πέτρῳ. et Rc. τὸν (hab. BK M al.) Ἰάκ. — Ln. μετ' αὐτοῦ. . . h. τὸν μετ' αὐτοῦ Ἰωάνν. B.
- 35. Hab. προσελθὼν ACDEGHL SVX Δ al. pm. Syr. utr. It.¹ — h. ἐπιπτεν BL. . . h. ἔπεσ. ἐπὶ πρόσωπον ἐπὶ etc. DG al. m. It.⁶ al. iid. fere ἵνα post ἐστὶν pon.
- 37. Hab. ἰσχύσατε D al. Ct. It.¹ Prs.
- 39. Om. τὸν αὐτ. λόγ. εἰπ. D Ct. It.²
- 40. Rc. Kn. Sz. καὶ ὑποστρέψας εἶρ. αὐτ. πάλιν; deinde βεβαρη- μένος.
- 41. Rc. Kn. Sz. τὸ [om. c. ACDELSV**X al. m.] λοιπόν. — h. ἀπέγει τὸ τέλος D al. Syr. utr. al.; iid. fere pro ἦλθ. h. καί. . . ἀπέγει 106. . . consummatus est finis s. adest consummatio cdd. It. . . om. 50. Aeth. — h. εἰς χεῖρας AK al. m.
- 43. Rc. Kn. Sz. om. ὁ ante Ἰούδας. . . h. Ἰουδ. ὁ Ἰσααρ. s. Ἰσααρ. s. Σναριώτης ADKM al. m. Syr. utr. Vg. It. al. Or. — Rc. Kn. Sz. εἰς ὧν. . . h. εἰς ἐκ Δ al. — Rc. Kn. Sz. ὄχλ. πολὺς, qd Ln. (-) . . om. c. BL al. Syr. utr. It.⁶ al.

μετὰ μαχαιρῶν καὶ ξύλων, παρὰ τῶν ἀρχιερέων καὶ τῶν γραμμα-
 44 τέων καὶ τῶν πρεσβυτέρων. 44 δεδώκει δὲ ὁ παραδιδούς αὐτὸν
 σύσσημον αὐτοῖς λέγων· Ὅν ἂν φιλήσοι, αὐτός ἐστιν· κρατήσατε
 45 αὐτὸν καὶ ἀπαγάγετε ἀσφαλῶς. 45 καὶ ἔλθὼν εὐθύς προσελθὼν
 46 αὐτῷ λέγει· Ραββί, καὶ κατεφίλησεν αὐτόν· 46 οἱ δὲ ἐπέβαλον
 47 τὰς χεῖρας αὐτῷ καὶ ἐκράτησαν αὐτόν. 47 εἰς δὲ τῶν παρεστηκό-
 των σπασάμενος τὴν μάχαιραν ἔπαισεν τὸν δούλον τοῦ ἀρχιερέως
 48 καὶ ἀφείλεν αὐτοῦ τὸ ὠτάριον. 48 καὶ ἀποκριθεὶς ὁ Ἰησοῦς εἶπεν
 αὐτοῖς· Ὡς ἐπὶ λησῆν ἐξήλθατε μετὰ μαχαιρῶν καὶ ξύλων σὺλ-
 49 λαβεῖν με· 49 καθ' ἡμέραν ἤμην πρὸς ὑμᾶς ἐν τῷ ἱερῷ διδάσκων,
 50 καὶ οὐκ ἐκράτησατέ με· ἀλλ' ἵνα πληρωθῶσιν αἱ γραφαί· 50 καὶ
 51 ἀφέντες αὐτὸν ἔφυγον πάντες. 51 καὶ νεανίσκος τις συνηκολούθει
 αὐτῷ περιβεβλημένος σινδόνα ἐπὶ γυμνοῦ, καὶ κρατοῦσιν αὐτόν·
 52 52 ὁ δὲ καταλιπὼν τὴν σινδόνα γυμνὸς ἔφυγεν.
 53 Καὶ ἀπήγαγον τὸν Ἰησοῦν πρὸς τὸν ἀρχιερέα, καὶ συνέ- Mt. 26, }
 χονται πάντες οἱ ἀρχιερεῖς καὶ οἱ γραμματεῖς καὶ οἱ πρεσβύτε- 57-68. Lc. }
 54 ροι. 54 καὶ ὁ Πέτρος ἀπὸ μακρόθεν ἠκολούθησεν αὐτῷ ἕως 22, 54. et }
 ἕως εἰς τὴν αὐλὴν τοῦ ἀρχιερέως, καὶ ἦν συγκαθήμενος μετὰ τῶν 63-71. }
 55 ὑπηρετῶν καὶ θερμαινόμενος πρὸς τὸ φῶς. 55 Οἱ δὲ ἀρχιερεῖς καὶ Jo. 18, 13. }
 ὄλον τὸ συνέδριον ἐζήτουν κατὰ τοῦ Ἰησοῦ μαρτυρίαν εἰς τὸ θα-
 56 νατῶσαι αὐτόν, καὶ οὐχ ἠῤῥισκον· 56 πολλοὶ γὰρ ἐψευδομαρτυ-

44. LN. x. ἀπάγετε (c. BDI. al.) . . h. ἀγάγετε F al.

45. Om. ἔλθων D al. Syr. It.³; iid. fere om. εὐθύς. . . post λέγει add. αὐτῷ (pauci omisso αὐτῷ priore) EFGHSV al. m. Syr. It.³ Ct./Arm. — Rc. KN. Sz. ραββί, ραββί [om. c. BDLMΔ al. Vg. ms. It.⁶ al.] . . h. χαιρε, ραββί C*² al. m. Vg. It.³ al.46. Rc. KN. Sz. ἐπίβ. ἐπὶ αὐτόν τ. χ. αὐτῶν. . . LN. ἐπέβ. τ. χ. ἐπ' αὐτόν. . . ἐπίβ. τ. χ. αὐτῷ c. BCDL al. It.¹ al.47. Rc. KN. Sz. εἰς δὲ τις [om. c. ABLM al. m. Syr. It.³ al. . . h. καὶ τις D Verc.]. — Rc. KN. Sz. ὠτάριον (ὠτάριον c. BD 1.).

51. Rc. KN. Sz. x. εἰς [om. c. BCI Cpt. It. Vg.] τις ν. — Rc. KN. ἠκολούθει. . . Sz. ἠκολούθησεν. — Rc. KN. Sz. in fine add. οἱ νεανίσκος [om. c. BC*DLΔ Syr. It. Vg. al.].

52. Rc. KN. Sz. in fine add. ἀπ' αὐτῶν, qu. LN. (—) . . om. c. BCI al. Syr. It.¹ al. m.53. Hab. ἀρχ. Καΐάφαν AKM al. m. Syr. utr. al. Or. — Rc. KN. Sz. LN. συνέρχ. αὐτῷ, qd om. c. DLΔ al. Vg. Ct. It.⁶ al. Or. . . h. πρὸς αὐτόν C Syr. . . αὐτοῦ 1. 209. Pra.54. Om. ἕσω D al. Syr. Ct. It.³ Pra.

ρον κατ' αὐτοῦ, καὶ ἴσαι αἱ μαρτυρίαι οὐκ ἦσαν. ⁵⁷ καὶ *τινες* ⁵⁷
 Jn. 2. *ἀναστάντες ἐψευδομαρτύρουν κατ' αὐτοῦ λέγοντες:* ⁵⁸ ὅτι ἡμεῖς ⁵⁸
 19. *ἠκούσαμεν αὐτοῦ λέγοντος:* ὅτι ἐγὼ καταλύσω τὸν ναὸν τούτον
 τὸν χειροποίητον καὶ διὰ τριῶν ἡμερῶν ἄλλον ἀχειροποίητον οἰκο-
 δομήσω. ⁵⁹ καὶ οὐδὲ οὕτως ἴση ἦν ἡ μαρτυρία αὐτῶν. ⁶⁰ καὶ ⁶⁰
ἀναστάς ὁ ἀρχιερεὺς εἰς μέσον ἐπηρώτησεν τὸν Ἰησοῦν λέγων:
Οὐκ ἀποκρίθη οὐδέν, τί οὗτοι σου καταμαρτυροῦσιν; ⁶¹ ὁ δὲ ⁶¹
ἐσιώπα καὶ οὐκ ἀπεκρίνατο οὐδέν. πάλιν ὁ ἀρχιερεὺς ἐπηρώτα
αὐτὸν καὶ λέγει αὐτῷ: Σὺ εἶ ὁ Χριστὸς ὁ υἱὸς τοῦ εὐλογητοῦ;
⁶² ὁ δὲ Ἰησοῦς εἶπεν. Ἐγὼ εἰμι, καὶ ὄψεσθε τὸν υἱὸν τοῦ ἀν- ⁶²
 θρώπου ἐκ δεξιῶν καθηήμενον τῆς δυνάμεως καὶ ἐρχόμενον μετὰ
 τῶν νεφελῶν τοῦ οὐρανοῦ. ⁶³ ὁ δὲ ἀρχιερεὺς διαρρήξας τοὺς χιτῶ- ⁶³
 νας αὐτοῦ λέγει. Τί ἐτι χρεῖαν ἔχομεν μαρτύρων; ⁶⁴ ἠκούσατε τῆς ⁶⁴
 βλασφημίας· τί ὑμῖν φαίνεται; οἱ δὲ πάντες κατέκριναν αὐτὸν
 ἔνοχον εἶναι θανάτου. ⁶⁵ καὶ ἤρξαντό *τινες ἐμπτύειν αὐτῷ καὶ* ⁶⁵
περικαλύπτειν τὸ πρόσωπον αὐτοῦ καὶ κολαφίζειν αὐτὸν καὶ λέ-
γειν αὐτῷ: Προφήτευσον, καὶ οἱ ὑπηρέται ὀπίσθησιν αὐτὸν
 ἐλαβον. ⁶⁶ Καὶ ὄντος τοῦ Πέτρον κάτω ἐν τῇ αὐλῇ ἔρχεται μία ⁶⁶
 τῶν παιδισκῶν τοῦ ἀρχιερέως, ⁶⁷ καὶ ἰδοῦσα τὸν Πέτρον θερ- ⁶⁷
 μαινόμενον, ἐμβλέψασα αὐτῷ λέγει. Καὶ σὺ μετὰ τοῦ Ναζα-
 ρητοῦ ἦσθα, τοῦ Ἰησοῦ. ⁶⁸ ὁ δὲ ἠρηγόσατο λέγων. Οὐκ οἶδα ⁶⁸
 οὐδὲ ἐπίσταμαι σὺ τί λέγεις. καὶ ἐξῆλθεν ἔξω εἰς τὸ προαίλιον,

58. Hab. ἀνοικοδομ. Or. . . ἀναστήσω D It. (suscitabo).

60. Rc. εἰς τὸ μέσον. — h. ἐπηρώτα 38. al. et v. 61. h. ἐπηρώτησεν F al. — h. ὅτι οὗτοι B.

61. οὐκ ἀπεκρ. οὐδ. c. BL al. Cpt. Or. . . Rc. KN. Sz. LN. οὐδὲν ἀπεκρ. — h. θεοῦ τ. εὐλογ. AK al. m. It.¹. Vg.

64. LN. τὴν βλασφ. . . add. αὐτοῦ DG al. Ct. It.². Gth. et al. τοῦ στόματος αὐτοῦ. — om. εἶναι D Ct. It.¹. . . Rc. KN. Sz. LN. εἶναι ἔνοχ. . . ἐν. εἶναι c. BL A al. It.¹.

65. Rc. KN. Sz. pro ἐλαβον [c. ABKLSV A al. . . ἀλάβατον D al. m. Cpt. Syr. p.] h. ἐβαλλον. . . h. ἔβαλον MX al.

66. κάτω ante ἐν τ. α. c. ABX al. . . Rc. KN. Sz. LN. post ἐν τ. α. pon. . . om. D al. Ct. It.² al. Eus.

67. Rc. KN. Sz. τοῦ Ναζαρ. Ἰησ. ἦσθ. . . h. τ. Ἰησ. τ. Ναζ. D A al. Vg. It.⁴ al. Eus. . . om. τ. Ἰησοῦ 61. al.

68. LN. οὔτε οἶδα, οὔτε ἐπ. . . Rc. KN. Sz. τί σὺ λ.

69 καὶ ἀλέκτωρ ἐφώνησεν. 69 καὶ ἡ παιδίσκη ἰδοῦσα αὐτὸν εἶπεν τοῖς
 70 παρεστώσιν· ὅτι οὗτος ἐξ αὐτῶν ἐστίν. 70 ὁ δὲ πάλιν ἤρξατο.
 καὶ μετὰ μικρὸν πάλιν οἱ παρεστώτες ἔλεγον τῷ Πέτρῳ· Ἀληθῶς
 71 ἐξ αὐτῶν εἶ· καὶ γὰρ Γαλιλαῖος εἶ. 71 ὁ δὲ ἤρξατο ἀναθεματίζειν
 72 καὶ ὀμνῦναι· ὅτι οὐκ οἶδα τὸν ἄνθρωπον τούτον ὃν λέγετε. 72 καὶ
 εὐθύς ἐκ δευτέρου ἀλέκτωρ ἐφώνησεν, καὶ ἀνεμνήσθη ὁ Πέτρος
 τὸ ῥήμα, ὡς εἶπεν αὐτῷ ὁ Ἰησοῦς· ὅτι πρὶν ἀλέκτορα δις φωνῆ-
 σαι τρίς με ἀπαρνήσῃ. καὶ ἐπιβαλὼν ἔκλαιεν.

XV.

1 Καὶ εὐθύς ἐπὶ τὸ πρῶτ' συμβούλιον ποιήσαντες οἱ ἀρχιερεῖς Mt. 27,
 μετὰ τῶν πρεσβυτέρων καὶ γραμματέων καὶ ὅλον τὸ συνέδριον, 1.2. et
 2 δῆσαντες τὸν Ἰησοῦν ἀπήγγεκαν καὶ παρέδωκαν Πιλάτῳ. 2 καὶ 11-14.
 ἐπηρώτησεν αὐτὸν ὁ Πιλάτος· Σὺ εἶ ὁ βασιλεὺς τῶν Ἰουδαίων; Lc. 23.
 3 ὁ δὲ ἀποκριθεὶς εἶπεν αὐτῷ· Σὺ λέγεις. 3 καὶ κατηγοροῦν αὐτοῦ 1-5. et
 4 οἱ ἀρχιερεῖς πολλά. 4 ὁ δὲ Πιλάτος πάλιν ἐπηρώτησεν αὐτὸν λέ- 13-16.
 5 γων· Οὐκ ἀποκρίθη οὐδέν; ἴδε, πόσα σου κατηγοροῦσιν. 5 ὁ δὲ Jo. 18,
 Ἰησοῦς οὐκέτι οὐδὲν ἀπεκρίθη, ὥστε θανατᾶζειν τὸν Πιλάτον. 28 sqq.

6 Κατὰ δὲ ἑορτήν ἀπέλθεν αὐτοῖς ἓνα δέσμιον, ὃνπερ ἤθουντο. Mt. 27,
 15-26.
 Lc. 23.
 Jo. 18,
 39 sqq.

68. LN. (καὶ ἀλέκτ. ἐφών.) . . ea om. BI. Ev. 17. Cpt. It.¹; ante ἐξῆλθ. 17-25.
 pon. Sah. . . x. εὐθ' ἔως ἀλ. ἐ. 218. al.

69. RC. KN. Sz. LN. αὐτὸν πάλιν (om. c. BM al. Cpt. al. . . et ante αὐτὸν
 et post ἤρξατο et post λέγειν pon.) ἤρξατο λέγειν . . εἶπεν c. B Cpt.
 al. — παρεστώσιν c. BKL Δ al. Eus. . . RC. KN. Sz. LN. παρεστηκό-
 σιν. — h. ὅτι καὶ DL al. Syr. It.² Arm.

70. Hab. ἤρξατο FGM X al. m. Eus. — h. παρεστηκότες D. — om.
 καὶ γ. Γ. εἰ 73. al. Gth. Verc. . . RC. KN. Sz. in fine add. καὶ ἡ λα-
 λία σου ὁμοιάζει (h. δῆλόν σε ποιεῖ Aeth.). [om. c. BCDL al. Vg.
 Ct. It.² al. Eus. Aug. . . ante καὶ γὰρ etc. pon. 116.]

71. RC. KN. Sz. ὀμνύειν. — om. τούτον DK al. Gth.

72. RC. om. εὐθύς. . . om. ἐκ δευτέρου. L It.¹ — Pro τὸ ῥ. ὡς [c. AB (per-
 git: αὐτῷ λέγει ὁ Ἰ.) L Δ al. m.] h. KN. Sz. τὸ ῥ. ὅ et RC. τοῦ ῥήματος
 οὐ. — om. εἰ usq. τρίς D al. Ct. Verc. Pra. — h. ἐπιλαβὼν Δ 247. Cpt.

Cap. XV. 1. LN. om. ἐπὶ τὸ (c. BDL al. It. edd. Or.). — h. ἐποίησαν —
 καὶ δῆσαντες D al. It. edd. pl. Or. . . h. τοιμάσαντες L. — h. ὅλον τοῦ
 συνεδρίου Syr. Vg. It.² al. — h. ἀπήγαγον DG al. Or. — RC. KN.
 Sz. τῷ [om. c. BDL Δ al. Or.] Πιλ.

3. Add. in fine αὐτὸς δὲ οὐδὲν ἀπεκρίνατο 13. al. m. It.² al. Or.

4. Hab. ἐπηρώτα B al. m. — RC. KN. Sz. pro κατηγορ. [c. BD al. It. Vg.
 al.] h. καταμαρτυροῦσιν.

ἦν δὲ ὁ λεγόμενος Βαραββᾶς μετὰ τῶν στασιασῶν δεδεμένος, ἃ οἴκτες ἐν τῇ σάτισι φόνον πεποιήκεισαν. ⁸ καὶ ἀναβοήσας ὁ ὄχλος ⁸ ἤρξατο αἰτεῖσθαι καθὼς αἰεὶ ἐποίει αὐτοῖς. ⁹ ὁ δὲ Πιλότος ἀπε- ⁹ κρόθη αὐτοῖς λέγων· Θέλετε ἀπολύσω ὑμῖν τὸν βασιλέα τῶν Ἰουδαίων; ¹⁰ ἐγίνωσκεν γάρ, ὅτι διὰ φθόνον παραδεδώκεισαν αὐτὸν ¹⁰ οἱ ἀρχιερεῖς. ¹¹ οἱ δὲ ἀρχιερεῖς ἀνέσεισαν τὸν ὄχλον, ἵνα μᾶλλον ¹¹ τὸν Βαραββᾶν ἀπολύσῃ αὐτοῖς. ¹² ὁ δὲ Πιλότος πάλιν ἀποκρι- ¹² θεις εἶπεν αὐτοῖς· Τί οὖν θέλετε ποιῆσω τὸν βασιλέα τῶν Ἰου- ¹³ δαίων; ¹³ οἱ δὲ πάλιν ἔκραζον· Σταύρωσον αὐτόν. ¹⁴ ὁ δὲ Πι- ¹⁴ λᾶτος εἶπεν αὐτοῖς· Τί γὰρ κακὸν ἐποίησεν; οἱ δὲ περισσῶς ¹⁵ ἔκραζον· Σταύρωσον αὐτόν. ¹⁵ ὁ δὲ Πιλότος βουλόμενος τῷ ὄχλῳ ¹⁶ τὸ ἱκανὸν ποιῆσαι ἀπέλυσεν αὐτοῖς τὸν Βαραββᾶν, καὶ παρέδω- ¹⁶ κεν τὸν Ἰησοῦν φραγελλώσας, ἵνα σταυρωθῇ. ¹⁶ Οἱ δὲ στρατιῶ- ¹⁷ ται ἀπήγαγον αὐτὸν ἕσω τῆς αὐλῆς, ὃ ἐστὶν πραιτώριον, καὶ ¹⁷ συγκαλοῦσιν ὅλην τὴν σπεῖραν. ¹⁷ καὶ ἐνδιδύσκουσιν αὐτὸν πορ- ¹⁸ φύραν καὶ περιτιθέουσιν αὐτῷ πλέξαντες ἀκάνθινον στέφανον. ¹⁸ καὶ ἤρξατο ἀσπάζεσθαι αὐτόν· Χαῖρε, ὁ βασιλεὺς τῶν Ἰου- ¹⁹ δαίων. ¹⁹ καὶ ἔτυπτον αὐτοῦ τὴν κεφαλὴν καλάμῳ καὶ ἐπέττον ²⁰ αὐτῷ καὶ τιθέντες τὰ γόνατα προσεκύνουν αὐτῷ. ²⁰ καὶ ὅτε ἐνέ- ²⁰ παιξεν αὐτῷ, ἐξεδυσαν αὐτόν τὴν πορφύραν καὶ ἐνέδυσαν αὐτόν ²¹ τὰ ἱμάτια τὰ ἴδια.

Mt. 27,
21-31.

7. Rc. Kn. Sz. pro στασιαστ. [c. B (ap. Btlj.) CDK al.] h. συστασια-
σῶν. — Leg. ἐπεποιήκεισαν (F) et πεποιήκασιν et aliter.

8. Ln. καὶ ἀναβοᾶς (c. BD Vg. It.⁷ al.).

10. Hab. ἐπεγίνωσκεν AK al. — h. παρέδωκεν DHL al. et παρεδύκεισαν
AV Δ al. — om. οἱ ἀρχιερ. B al. Cpt.

11. Leg. et ἀνέπεισαν et ἐπεισαν (D) et ἀνέστησαν.

12. Om. πάλιν D al. Syr. Ct. It.³ Cpt. . . Rc. Kn. Sz. post ἀποκρ. pon. —
om. θέλετε B Δ 1. 13. al. Cpt. Sah. . . Rc. Kn. Sz. ποιῆσ. ὃν λέγετε
[om. c. AD 13. al. Vg. It. Sah. Arm. . . h. λέγετε sine ὃν B.] βασιλ. [τ ὃ
βασ. c. ABC (τῷ βας. D) Δ 13. al.].

13. Ln. ἔκραζαν λέγοντες (c. ADKM al. It.⁴ Sah.).

14. Rc. περισσώτερος [περισσῶς h. ABCDGHKM Δ al. pm.] . . Rc. Kn.
Sz. ἔκραζαν [ἔκραζον c. ADGKM al. m. et. B ap. Sz.].

17. Rc. Kn. Sz. καὶ ἐνδύουσιν. [ἐνδύσασ. c. BCD F Δ al.]

18. Hab. αὐτόν καὶ λέγειν C al. m. Arm. . . αὐτ. λέγοντες M al.

20. Ln. τ. ἱμάτ. αὐταῦ, postea ἄγουσιν.

- 21 Καὶ ἐξάγουσιν αὐτόν, ἵνα σταυρώσουσιν αὐτόν· ²¹ καὶ ἀγ- Mt. 27,
 μαρεύουσιν παράγοιτά τινα Σίμωνα Κυρηναῖον, ἐρχόμενον ἀπὸ ^{31-37,}
 ἀγροῦ, τὸν πατέρα Ἀλεξάνδρου καὶ Ρούφου, ἵνα ἄρῃ τὸν σταυ- ^{Lc. 23,}
 ρόν αὐτοῦ. ²² καὶ φέρουσιν αὐτὸν ἐπὶ τὸν Γολγοθᾶν τόπον, ^{26-31,}
²³ ὃ ἔστιν μεθερμηνεζόμενον κρανίου τόπος. ²³ καὶ ἐδίδουν αὐτῷ ^{Jo. 19,}
²⁴ ἐσμυρνευμένον οἶνον· ὃ δὲ οὐκ ἔλαβεν. ²⁴ καὶ σταυρώσαντες αὐτὸν ^{17 sqq.}
 διαμερῶζονται τὰ ἱμάτια αὐτοῦ, βάλλοντες κλῆρον ἐπ' αὐτά, τίς ^{Mt. 27,}
²⁵ τὴν ἄρῃ. ²⁵ ἦν δὲ ὥρα τρίτη καὶ ἐσταύρωσαν αὐτόν. ²⁶ καὶ ἦν ἡ ^{38-44,}
 ἐπιγραφή τῆς αἰτίας αὐτοῦ ἐπιγεγραμμένη· Ὁ βασιλεὺς τῶν Ἰου- ^{Lc. 23,}
 27 δαίων. ²⁷ Καὶ σὺν αὐτῷ σταυρουῦσιν δύο ληστὰς, ἓνα ἐκ δεξιῶν ^{32-43,}
 29 καὶ ἓνα ἐξ εὐωνύμων αὐτοῦ. ²⁹ καὶ οἱ παραπορευόμενοι ἐβλασφή- ^{Jo. 19,}
 μουν αὐτὸν κινῶντες τὰς κεφαλὰς αὐτῶν καὶ λέγοντες· Οὐαί, ὃ ^{18.}
 30 καταλύων τὸν ναὸν καὶ οἰκοδομῶν τρισὶν ἡμέραις, ³⁰ σῶσον σεαυ-
 31 τὸν καταβάς ἀπὸ τοῦ σταυροῦ. ³¹ ὁμοίως καὶ οἱ ἀρχιερεῖς ἐμπαλ-
 ζοντες πρὸς ἀλλήλους μετὰ τῶν γραμματέων ἔλεγον· Ἄλλους
 32 ἔσωσεν, ἑαυτὸν οὐ δύναται σῶσαι· ³² ὁ Χριστὸς ὁ βασιλεὺς
 33 Ἰσραὴλ, καταβάτω νῦν ἀπὸ τοῦ σταυροῦ, ἵνα ἴδωμεν καὶ πιστεύ-
 ομεν. καὶ οἱ συνεσταυρωμένοι αὐτῷ ἀνείδίζον αὐτόν. ³³ Καὶ ^{Mt. 27,}
 γενομένης ὥρας ἕκτης σκότος ἐγένετο ἐφ' ὅλην τὴν γῆν ἕως ὥρας ^{45-54,}
 44-47.

20. Rc. KN. Sz. ἵνα σταυρώσωσιν. [ἱ. σταυρώσουσ. c. ACDLP Δ al. . . om. ἱ. σταυρ. α. B.]

22. Rc. KN. Sz. LN. ἐπὶ Γολγοθᾶ τόπ. . . τόν c. BFL Δ al. m. et Γολγοθᾶν c. FKL V Δ al. pm.

23. Rc. KN. Sz. LN. αὐτῷ πειεῖν. . . om. c. BI Δ Cpt. Arm.

24. Hab. σταυροῦσιν α. καὶ δ. B. — Rc. διμερῶζον. — h. βαλλόντες KLMV al. — om. τίς τί ἄ. D 157. Ct. It.¹. . . om. τί 300. al.

25. Hab. καὶ ἐφύλασσαν D Ct. It.¹.

26. Hab. Οὗτός ἐστιν ὁ etc. D Syr.

28. Rc. KN. Sz. LN. Καὶ ἐπληρώθη ἡ γράφη ἡ λέγουσα· Καὶ· Es. 53, μετὰ ἀνόμων ἐλογίσθη [cf. Lc. 22, 37.]. . . om. c. ABCDX al. 12. pm. Ct. [hab. LP al. vv. omn. Or. Eus.]

29. Rc. KN. Sz. καὶ ἐν [om. c. ACDPV al. It.¹] τρ. ἡμ. οἰκοδ.

30. Rc. KN. Sz. καὶ κατάβα [καταβαίς c. BD Δ. . . h. κατάβα sine και I.]. . . κ. κατάβηθι 1. al. Eus.

31. Rc. ὁμοίως δὲ καὶ. — om. πρὸς ἀλλήλ. 13. al. Colb. . . h. εἰς ἀλλ. D.

32. Rc. KN. Sz. τοῦ [om. c. BDKL Δ al.] Ἰσρ. — LN. πιστεύσ. αὐτῷ. . . etiam ἐν s. ἐπ' αὐτῷ s. εἰς αὐτόν C³M al. — LN. συνεσταυρ. σὺν αὐτῷ. . . om. αὐτῷ D.

33. Rc. KN. Sz. Γενομ. δέ. — h. ἐφ' ὅλης τῆς γῆς D al. Eus.

ἐνάτης. ³⁴ καὶ τῇ ἐνάτῃ ὥρα ἐβόησεν ὁ Ἰησοῦς φωνῇ μεγάλῃ ³⁴ Ἐλωί, ἔλωί, λαμᾶ σαβαχθανί; ὃ ἐστὶν μεθερμηνεύμενον· Ὁ Θεός μου, ὁ Θεός μου, εἰς τί ἐγκατελίπες με; ³⁵ καὶ τινες τῶν ³⁵ παρευριστάτων ἀκούσαντες ἔλεγον· Ἴδε, Ἡλίαν φωνεῖ· ³⁶ δραμῶν ³⁶ 36 δέ τις γεμίσας σπόγγον ὄξους, περιθίεις καλάμῳ ἐπέτιξεν αὐτόν, λέγων· Ἄφετε, ἴδωμεν εἰ ἐρχεται Ἡλίας καθελεῖν αὐτόν. ³⁷ ὁ δὲ ³⁷ 37 Ἰησοῦς ἀφίεις φωνὴν μεγάλῃν ἐξέπνευσεν. ³⁸ καὶ τὸ καταπέτασμα ³⁸ 38 τοῦ ναοῦ ἐσχίσθη εἰς δύο ἀπ' ἀνωθεν ἕως κάτω. ³⁹ ἰδὼν δὲ ὁ ³⁹ 39 κεντυρίων ὁ παρεστηκὼς ἐξ ἐναντίας αὐτοῦ, ὅτι οὕτως ἐξέπνευσεν, ἔειπεν· Ἀληθῶς οὗτος ὁ ἄνθρωπος υἱὸς ἦν θεοῦ.

⁴⁰ 40 Ἦσαν δὲ καὶ γυναῖκες ἀπὸ μακρόθεν θεωροῦσαι, ἐν αἷς καὶ ⁴⁰ 40
 { ^{55. 56.} ⁴¹ Μαρία ἡ Μαγδαληνὴ καὶ Μαρία ἡ Ἰακώβου τοῦ μικροῦ καὶ Ἰω-
 { ^{42.} ⁴¹ σῆτος μήτηρ καὶ Σαλώμῃ, ⁴¹ αἶ, ὅτε ἦν ἐν τῇ Γαλιλαίᾳ, ἡκο-
 { ^{49.} ⁴¹ λούθουν αὐτῷ καὶ διηκόνουν αὐτῷ, καὶ ἄλλαι πολλαὶ αἱ συνανα-
 βᾶσαι αὐτῷ εἰς Ἱεροσόλυμα.

⁴² 42 Καὶ ἦδη ὀψίας γενομένης, ἐπεὶ ἦν παρασκηνή, ὃ ἐστὶν ⁴² 42
 { ^{57-61.} ⁴³ προσάββατον, ⁴³ ἔλθων Ἰωσήφ ὁ ἀπὸ Ἀρμαθαίας, εὐσχήμων ⁴³ 43
 { ^{42.} ⁴³ προσάββατον,

^{34.} RC. KN. SZ. x. τῇ ὥρᾳ τῇ ἐνάτῃ. — h. ἀνεβόησ. M al. . . ἐφώνησεν
 D. — RC. KN. SZ. LN. φ. μεγ. λέγων, qd om. c. BDL al. Cpt. Ct.
 It.¹ — h. ἡλεί, ἡλεί (ἡλί, ἡλί 131.) D Syr. Ct. It.² al. Eus. — λαμᾶ
 c. BDX al. . . RC. KN. SZ. λαμᾶ. . . LN. λεμά c. CL al. Syr. It.⁴ al. . .
 h. λεμᾶ (λεμά SV al.) AEF G H K M P al. pm. Gth. al. Ath. al. — h.
 ζαφθανεὶ D. . . σαβαφθανεὶ B. — om. semel ὁ θεός μου B. . . om. prius
 μου AEF K Δ al. m. Vg. ms. Eus. — h. ὦν εἰδισίας με D It.²

^{35.} παρευριστάτων c. BD al. . . RC. KN. SZ. LN. παρευστηκόντων. — ἴδε c.
 BF Δ al. m. . . h. ὅτε C al. Arm. . . ὅτε ἰδού K al. . . om. D Syr. Ct. It.² . .
 RC. KN. SZ. LN. ἰδού.

^{36.} τις c. BL Δ. . . RC. KN. SZ. εἷς καί. . . LN. εἷς. — RC. KN. SZ. περι-
 θεις τε. — h. ἄφεις DV al. m. It.² al.

^{39.} RC. KN. SZ. LN. ὅτι οὐτ. κράξας. . . om. c. BKL. . . h. tantum ὅτι
 ΑΓ Cpt. . . ὅτι κράξας Arm.

^{40.} RC. KN. SZ. LN. ἐν αἷς ἦν καί. . . id om. c. BL It.² . . om. καὶ D al.
 pm. Syr. utr. Vg. It. edd. pl. al. . . om. ἐν αἷς καὶ Syr. Prs. p. — RC. KN.
 SZ. ἡ τοῦ Ἰακ. [om. c. BCK al. m. . . om. ἡ τοῦ DF** L al. m.]; iid.
 h. Ἰωσή. [Ἰωσήτος c. BDL al. Cpt. Hier. . . h. Joseph Vg. It. al.].

^{41.} RC. KN. SZ. αἶ καί [om. c. B al. Arm. Ct. It.²]. . . om. αἶ ACL Δ al.
 Gth. Vg. It.² — om. καὶ διηκ. αὐτ. CD Δ al. Ct. Thphyl. . . h. δεακονῆ-
 σαι αὐτῷ 28.

^{42.} LN. πρὸς σάββατον.

^{43.} RC. KN. SZ. pro ἔλθων [c. ABCKL Δ al. pm. Cpt. al.] h. ἔλθον.

βουλενής, ὃς καὶ αὐτὸς ἦν προσδεχόμενος τὴν βασιλείαν τοῦ
 θεοῦ, τολμήσας εἰσῆλθεν πρὸς Πιλάτον καὶ ἠτήσατο τὸ σῶμα
 44 τοῦ Ἰησοῦ. 44 ὁ δὲ Πιλάτος ἐθαύμασεν, εἰ ἤδη τεθνήκει· καὶ
 προσκαλεσάμενος τὸν κεντυρίωνα ἐπηρώτησεν αὐτόν, εἰ πάλαι
 45 ἀπέθανεν· 45 καὶ γνοὺς ἀπὸ τοῦ κεντυρίωνος ἔδωκεν αὐτῷ τὸ πτώμα
 46 τῷ Ἰωσήφ. 46 καὶ ἀγοράσας σινδῶνα, καθελὼν αὐτὸν ἐνείλησεν
 τῇ σινδῶνι καὶ ἔθηκεν αὐτόν ἐν μνημείῳ, ὃ ἦν λελατομημένον ἐκ
 πέτρας, καὶ προσεκύλισεν λίθον ἐπὶ τὴν θύραν τοῦ μνημείου.
 47 ἡ δὲ Μαρία ἡ Μαγδαληνὴ καὶ Μαρία ἡ Ἰωσήτος ἐθεώρουν
 ποῦ τέθειται.

XVI.

1 Καὶ διαγενομένου τοῦ σαββάτου Μαρία ἡ Μαγδαληνὴ καὶ Mt. 28,
 Μαρία ἡ Ἰακώβου καὶ Σαλώμη ἠγόρασαν ἀρώματα, ἵνα ἐλθοῦσαι 1-10.
 2 ἀλείψωσιν αὐτόν. 2 καὶ μὴν πρῶτῃ τῇ μιᾷ τῶν σαββάτων ἔρχονται 1-10.
 3 ἐπὶ τὸ μνημεῖον, ἀνατελλαντος τοῦ ἡλίου. 3 καὶ ἔλεγον πρὸς ἐαν-
 τὰς· Τίς ἀποκυλίσει ἡμῶν τὸν λίθον ἐκ τῆς θύρας τοῦ μνημείου;
 4 καὶ ἀναβλέψασαι θεωροῦσιν, ὅτι ἀποκεκλισται ὁ λίθος· ἦν
 5 γὰρ μέγας σφόδρα. 5 καὶ εἰσελθοῦσαι εἰς τὸ μνημεῖον εἶδον νεα-
 ρίσκον καθήμενον ἐν τοῖς δεξιῶις περιβεβλημένον στολὴν λευκὴν,
 6 καὶ ἐξεθαμβήθησαν. 6 ὁ δὲ λέγει αὐταῖς· Μὴ ἐκθαμβεῖσθε. Ἰη-

43. H. εὐὸν Πιλ. ΒΔ. — 44. LN. εἰ ἤδη ἀπέθανεν.

45. Rc. KN. Sz. τὸ σῶμα [πτ. c. BDL].

46. Rc. KN. Sz. καὶ [om. c. BD (h. λαβών) L Cpt.] καθελὼν atque καὶ κατέθηκεν.

47. Rc. KN. Sz. pro ἡ Ἰωσήτος [c. ΒΔ (sine ἡ I. al. Cpt.)] h. Ἰωσή. . . ἡ Ἰωσήφ A al. Vg. It.². . . Ἰακώβου D Ct. It.¹. . . Ἰακώβου καὶ Ἰωσήτος 13. al. Syr. hr. Arm. . . al. aliter. — Rc. KN. Sz. τίθεται [τίθεσθ. c. ABCDL al.].

Cap. XVI. 1. Rc. KN. Sz. LN. ἡ τοῦ Ἰακώβ. . . om. c. CGLMV al. . . om. ἡ τοῦ E al. m. . . h. καὶ πορευθεῖσαι ἠγόρ. etc. D Ct.

2. τῇ μιᾷ τῶν σαββ. c. B (om. τῇ) LA al. Eus. . . LN. μιᾷ σαββάτων. . . Rc. KN. Sz. τῆς μιᾶς σαββάτων. . . h. ἐρχ. πρῶτῃ μιᾶς σαββάτου D Ct. . . τῆς μιᾶς τῶν σ. K al.

3. LN. ἀπὸ τῆς θύρας.

4. Hab. ἦν γὰρ μέγ. σφ. καὶ ἀναβλ. θεωρ. ὅτι ἀποκ. ὁ λ. Syr. hr. . . ἦν γὰρ μ. σφ. καὶ ἔρχονται καὶ εὐρίσκουσιν ἀποκεκλισμένον τὸν λίθ. D Ct. It.² Eus.

σοῦν ζήτησε τὸν Ναζαρηθὸν τὸν ἐσταυρωμένον· ἠγέρθη, οὐκ ἔστι
 ὧδε· ἴδε ὁ τόπος ὅπου ἐθηκας αὐτόν. ⁷ ἀλλὰ ὑπάγετε, εἰπατε ⁷
 τοῖς μαθηταῖς αὐτοῦ καὶ τῷ Πέτρῳ· ὅτι προάγει ὑμᾶς εἰς τὴν
 Mt. 14, Γαλιλαίαν· ἐκεῖ αὐτὸν ὄψεσθε, καθὼς εἶπεν ὑμῖν. ⁸ καὶ ἐξελθοῦ- ⁸
^{28.}σαι ἔφυγον ἀπὸ τοῦ μνημείου· εἶχεν γὰρ αὐτὰς τρόμος καὶ ἔκστα-
 σις. καὶ οὐδενὶ οὐδὲν εἶπον· ἐφοβοῦντο γάρ.

Jo. 20, [Ἀναστάς δὲ πρῶτὴ πρῶτῃ σαββάτου ἐφάνη πρῶτον Μαρίᾳ ⁹
^{1. et} τῇ Μαγδαληνῇ, ἀφ' ἧς ἐκβεβλήκει ἑπτὰ δαίμονια. ¹⁰ ἐκείνη πο- ¹⁰
^{9-18.}ρευθεῖσα ἀπήγγειλεν τοῖς μετ' αὐτοῦ γενομένοις, πενθοῦσιν καὶ
 κλαίουσιν. ¹¹ κἀκεῖνοι ἀκούσαντες, ὅτι ἤν και ἐθεάθη ὑπ' αὐτῆς, ¹¹
 Lc. 24, ἠπίστησαν. ¹² μετὰ δὲ ταῦτα δυοῖν ἐξ αὐτῶν περιπατοῦσιν ἐφαν- ¹²
^{13 sqq.}ρώθη ἐν ἑτέρᾳ μορφῇ, πορευομένοις εἰς ἀγρόν. ¹³ κἀκεῖνοι ἀπελ- ¹³
 θόντες ἀπήγγειλαν τοῖς λοιποῖς· οὐδὲ ἐκείνοις ἐπίστευσαν. ¹⁴ ὕστε- ¹⁴
 ρον ἀνακειμένους αὐτοῖς τοῖς ἕνδεκα ἐφανερώθη, καὶ ὠνειδίσειν τὴν
 ἀπιστίαν αὐτῶν καὶ σκληροκαρδίαν, ὅτι τοῖς θεασαμένοις αὐτόν

8. Rc. ταχὺ ἔφυγον. — Rc. Kn. Sz. pro εἶχεν γάρ [c. BD Syr. Cpt. Ct. It.⁴ Vg.] h. εἶχε δέ.

9. V. 9. usque ad fin. capitis om. c. B Arm. mss. Ar. vat. . . L post ἐφο-
 βοῦντο γάρ haec notat: Φέρεται πον καὶ ταῦτα· πάντα δὲ τὰ παρηγγε-
 λμένα τοῖς περὶ τὸν Πέτρον συντόμως ἐξήγγειλαν. μετὰ δὲ ταῦτα καὶ
 αὐτοῖς ὁ Ἰησοῦς ἀπὸ ἀνατολῆς καὶ ἀχρι δύσειως ἐξαπίστευεν δὲ αὐ-
 τῶν τὸ ἱερόν καὶ ἄφθαρτον κήρυγμα τῆς αἰωνίου σωτηρίας. ἔστω δὲ
 καὶ ταῦτα φερόμενα μετὰ τὸ ἐφοβοῦντο γάρ· Ἀναστάς δέ etc. 23.
 post ἐφοβοῦντο γάρ add. τέλος; deinde atramento rubro ser. haec
 hab.: ἐν τισιν τῶν ἀντιγράφων ἕως ὧδε πληροῦται ὁ εὐαγγελιστοῦ· ἐν
 πολλοῖς δὲ καὶ ταῦτα φέρεται· Ἀναστάς etc. Similia leguntur in scho-
 liis eod. permult. Notantur asteriscis in 137. 138. In A. al. m. ultra v. 8.
 non adscripti sunt numeri sectionum Euseb. s. Ammon. In catenis
 ss. Patrum ad Marc. non refertur ulla huj. pericopae explicatio. Eos
 versus defecisse olim in mss. multis testantur Dion. alex. Eus. Sever.
 ant. Vict. ant. Greg. nyss. Hier. Euthym. — Textum exhibent eo quo
 refero modo Rc. Kn. Sz. Ln.

9. Hab. ὁ Ἰησοῦς πρῶτ F al. m. It.⁷ Vg. ms. al. — h. πρῶτῃ σαββά-
 τῶν K al. pm. — Ln. παρ' ἧς.

10. Ln. ἐκείνη (δέ). — h. ἀπελθοῦσα K al.

11. Hab. ἐκεῖνοι C² L 127. Cpt.

14. Ln. ὕστερ. δέ (c. AD al. Syr. It.³ Vg.). — om. αὐτοῖς I. al. Syr.
 utr. et hr.

- 15 ἐγγεγραμένον οὐκ ἐπίστευσαν. ¹⁵ καὶ εἶπεν αὐτοῖς· Πορευθέντες; εἰς Mt. 28,
 16 τὸν κόσμον ἅπαντα κηρύξατε τὸ εὐαγγέλιον πάσῃ τῇ κτίσει. ¹⁶ ὁ 19. 20.
 πιστεύσας καὶ βαπτισθεὶς σωθήσεται, ὁ δὲ ἀπιστήσας κατακρι- Lc. 24,
 17 θήσεται. ¹⁷ σημεῖα δὲ τοῖς πιστεύουσιν ταῦτα παρακολουθήσει· 47-49.
 ἐν τῷ ὀνόματι μου δαιμόνια ἐκβαλοῦσιν· γλώσσαις λαλήσουσιν
 18 καιναῖς· ¹⁸ ὄφεις ἄρουσιν· κἂν θανάσιμόν τι πλώσιν, οὐ μὴ
 αὐτοὺς βλάβῃ· ἐπὶ ἄρρώστους χεῖρας ἐπιθήσουσιν, καὶ καλῶς
 ἴξουσιν.
 19 Ὁ μὲν οὖν κύριος μετὰ τὸ λαλήσαι αὐτοῖς ἀνελήφθη εἰς τὸν Lc. 24,
 20 οὐρανὸν καὶ ἐκάθισεν ἐκ δεξιῶν τοῦ θεοῦ· ²⁰ ἐκεῖνοι δὲ ἐξεληθόν- 50. 51.
 τες ἐκήρυξαν πανταχοῦ, τοῦ κυρίου συνεργοῦντος καὶ τὸν λόγον Act. 1,
 βεβαιούντος διὰ τῶν ἐπακολουθούντων σημείων.] 9.

14. LN. ἐγγεγραμ. ἐκ νεκρῶν (c. ACX al. m. Arm. al.).

15. h. l. exemplaria quaed. maxime gr. ap. Hier. hab.: Et illi satisfaciebant dicentes: seculum istud iniquitatis et incredulitatis substantia est, quae non sinit per immundos spiritus veram Dei apprehendi virtutem. Idcirco jam nunc revela justitiam tuam.

16. Hab. ὅτι ὁ π. D.

17. et 18. LN. παρακολ. ταῦτα c. AC* al. . . h. ἀκολουθήσει L. — Pro καιναῖς h. καὶ ἐν ταῖς χερσίν L Δ Cpt. Arm. . . h. καιναῖς· καὶ ἐν ταῖς χερσίν C*X al. — RC. βλάβει.

19. Om. οὖν C*L 90*. Arm. Slav. ms. — LN. κύρ. Ἰησοῦς (c. CKL al. Syr. utr. Vg. It.³ al. Ir.).

20. Om. hunc v. It. cd. Rdg. . . plane alium ev. finem h. Sah. — add. in fine ἀμήν C*D (inde a v. 15 in D omnia recentiori manu scr. s.) EFLV Δ al. m. It.³ al.

ΕΤΑΓΓΕΛΙΟΝ

ΚΑΤΑ ΛΟΥΚΑΝ.

¹ Ἐπειδήπερ πολλοὶ ἐπεχείρησαν ἀνατάξασθαι διήγησιν περὶ τῶν 1
 πεπληροφορημένων ἐν ἡμῖν πραγμάτων, ² καθὼς παρέδοσαν ἡμῖν 2
 οἱ ἀπ' ἀρχῆς ἀντόπται καὶ ὑπηρεταὶ γενόμενοι τοῦ λόγου· ³ ἔδο- 3
 ξεν κάμοι παρηκολουθηκότι ἀνωθεν πᾶσιν ἀκριβῶς καθεξῆς σοι 4
 γράψαι, κράτιστε Θεόφιλε, ⁴ ἵνα ἐπιγνῶς περὶ ὧν κατηγγήθης λό- 4
 γον τὴν ἀσφάλειαν.

Ἐγένετο ἐν ταῖς ἡμέραις Ἡρώδου τοῦ βασιλέως τῆς Ἰουδαίας 5
 ἱερεὺς τις ὀνόματι Ζαχαρίας ἐξ ἐφημερίας Ἀβιά, καὶ γυνὴ αὐτοῦ 6
 ἐκ τῶν θυγατέρων Ἀαρῶν, καὶ τὸ ὄνομα αὐτῆς Ἐλισάβετ. ⁶ ἦσαν 6
 δὲ δίκαιοι ἀμφοτέροι ἐναντίον τοῦ θεοῦ, πορευόμενοι ἐν πάσαις 7
 ταῖς ἐντολαῖς καὶ δικαιώμασιν τοῦ κυρίου ἀμεμπτοι. ⁷ καὶ οὐκ ἦν 7
 αὐτοῖς τέκνον, καθότι ἦν ἡ Ἐλισάβετ στείρα, καὶ ἀμφοτέροι προ- 8
 βεβηκότες ἐν ταῖς ἡμέραις αὐτῶν ἦσαν. ⁸ ἐγένετο δὲ ἐν τῷ ἱερα- 8
 τεύειν αὐτὸν ἐν τῇ τάξει τῆς ἐφημερίας αὐτοῦ ἐναντι τοῦ θεοῦ, 9
⁹ κατὰ τὸ ἔθος τῆς ἱερατείας ἔλαχεν τοῦ θυμιᾶσαι εἰσελθὼν εἰς 9
 τὸν ναὸν τοῦ κυρίου, ¹⁰ καὶ πᾶν τὸ πλῆθος ἦν τοῦ λαοῦ προσ- 10
 σγόμενον ἔξω τῆ ὄρα τοῦ θυμιάματος. ¹¹ ὠφθη δὲ αὐτῷ ἄγγε- 11

Cap. I. 1. Om. v. 1 usq. 4. cd. 130 gr. et lat. (sec. XIII.)

3. Hab. post κάμοι et spiritui sancto Gth. It.³

5. Om. τοῦ ante βασιλ. BL. — Rc. KN. Sz. καὶ ἡ γυνὴ αὐτοῦ.

6. ἐναντίον c. ABC al. Cyr. . . Rc. KN. Sz. LN. ἐνώπιον.

7. LN. om. ἡ ante Ἐλ. (c. B ap. Btlj.)

8. Hab. ἐναντίον ACMX Δ al. pm. . . ἐνώπιον K.

9. H. τοῦ θεοῦ C³ D al. Pra.

10. Rc. τοῦ λαοῦ ἦν. . . om. τοῦ λαοῦ 235. It.³ . . h. ἦν τοῦ ὄχλου Ky.

47. (sec. VIII.)

λος κυρίου ἐστὼς ἐκ δεξιῶν τοῦ θνσιαστηρίου τοῦ θυμιάματος.
 12 ¹² καὶ ἐταράχθη Ζαχαρίας ἰδὼν καὶ φόβος ἐπέπεσεν ἐπ' αὐτόν.
 13 ¹³ εἶπεν δὲ πρὸς αὐτόν ὁ ἄγγελος· Μὴ φοβοῦ, Ζαχαρία, διότι
 εἰσηκούσθη ἡ δέησίς σου, καὶ ἡ γυνὴ σου Ἐλισάβετ γενήσεται υἱὸν
 14 σοι, καὶ καλλήσει τὸ ὄνομα αὐτοῦ Ἰωάννην· ¹⁴ καὶ ἔσται χαρὰ
 σοι καὶ ἀγαλλίασις, καὶ πολλοὶ ἐπὶ τῇ γενέσει αὐτοῦ χαρήσονται.
 15 ¹⁵ ἔσται γὰρ μέγας ἐνώπιον κυρίου, καὶ οἶνον καὶ σίκερα οὐ μὴ
 πῖν, καὶ πνεύματος ἁγίου πλησθήσεται ἔτι ἐκ κοιλίας μητρὸς
 16 αὐτοῦ, ¹⁶ καὶ πολλοὺς τῶν υἱῶν Ἰσραὴλ ἐπιστρέψει ἐπὶ κύριον
 17 τὸν θεὸν αὐτῶν· ¹⁷ καὶ αὐτὸς προελεύσεται ἐνώπιον αὐτοῦ ἐν ^{Mal. 4,}
 πνεύματι καὶ δυνάμει Ἡλίου, ἐπιστρέφει καρδίας πατέρων ἐπὶ ^{5. 6.}
 τέκνα καὶ ἀπειθεῖς ἐν φρονήσει δικαίων ἐτοιμάσαι κυρίῳ λαὸν
 18 κατεσκευασμένον· ¹⁸ καὶ εἶπεν Ζαχαρίας πρὸς τὸν ἄγγελον· Κατὰ
 τί γνώσομαι τοῦτο; ἐγὼ γάρ εἰμι πρεσβύτης καὶ ἡ γυνὴ μου προ-
 19 βεβηκνία ἐν ταῖς ἡμέραις αὐτῆς· ¹⁹ καὶ ἀποκριθεὶς ὁ ἄγγελος
 εἶπεν αὐτῷ· Ἐγὼ εἰμι Γαβριὴλ ὁ παρεστηκὼς ἐνώπιον τοῦ θεοῦ,
 καὶ ἀπεστάλην λαλῆσαι πρὸς σὲ καὶ εὐαγγελίσασθαί σοι ταῦτα·
 20 ²⁰ καὶ ἰδοῦ, ἔση σωπῶν καὶ μὴ θνήσκουσας λαλήσαι ἄχρι ἧς ἡμέρας
 γένηται ταῦτα, ἀνθ' ὧν οὐκ ἐπίστευσας τοῖς λόγοις μου, οἴτινες
 21 πληρωθήσονται εἰς τὸν καιρὸν αὐτῶν· ²¹ καὶ ἦν ὁ λαὸς προσδο-
 κῶν τὸν Ζαχαρίαν, καὶ ἐθαύμαζον ἐν τῷ χρονίζεω αὐτὸν ἐν τῷ
 22 ναῷ· ²² ἐξελθὼν δὲ οὐκ ἠδύνατο λαλῆσαι αὐτοῖς· καὶ ἐπέγνωσαν
 ὅτι ὄπτασίαν εώρακεν ἐν τῷ ναῷ· καὶ αὐτὸς ἦν διανεύων αὐτοῖς,
 23 καὶ διέμεγεν κωφός· ²³ καὶ ἐγένετο ὡς ἐπλήσθησαν αἱ ἡμέραι τῆς
 24 λειτουργίας αὐτοῦ, ἀπῆλθεν εἰς τὸν οἶκον αὐτοῦ· ²⁴ μετὰ δὲ ταύ-
 τας τὰς ἡμέρας συνέλαβεν Ἐλισάβετ ἡ γυνὴ αὐτοῦ, καὶ περιέκρυ-
 25 βεν ἑαυτὴν μῆνας πέντε λέγουσα· ²⁵ ὅτι οὕτως μοι πεποίηκεν
 κύριος ἐν ἡμέραις αἷς ἐπέειδεν ἀφελεῖν τὸ ὄνειδος μου ἐν ἀν-
 θρώποις.

13. Om. σοί D 1. Sah. Ambr. al. . . ante υἱὸν pon. A Vg. It. al.

14. RC. γενήσεται.

15. RC. Sz. I.N. τοῦ [om. c. A CL al. pm. Cyr. al.] κυρίου.

17. Hab. προσελεύσεται. CLV al.

20. Hab. πλησθήσονται D Or. — 21. Hab. ἐπὶ τῷ χρ. D.

22. I.N. ἐδύνατο c. B* 33. al. — h. διέμενεν. D al. Ct.

25. RC. KN. Sz. ὁ [om. c. CDL 33.] κύριος.

Ἐν δὲ τῷ μηνὶ τῷ ἕκτῳ ἀπεστάλη ὁ ἄγγελος Γαβριὴλ ἀπὸ 26
 Mt. 1, τοῦ θεοῦ εἰς πόλιν τῆς Γαλιλαίας ἣ ὄνομα Ναζαρέτ, 27 πρὸς 27
 18. παρθένον ἐμνηστευμένην ἀνδρὶ ᾧ ὄνομα Ἰωσήφ, ἐξ οἴκου Δαυὶδ,
 καὶ τὸ ὄνομα τῆς παρθένου Μαρίας. 28 καὶ εἰσελθὼν πρὸς αὐτὴν 28
 εἶπεν· Χαίρε, κεχαριστωμένη· ὁ κύριος μετὰ σοῦ. 29 ἡ δὲ ἐπὶ τῷ 29
 λόγῳ διεταράχθη καὶ διελογίζετο, ποταπὸς εἶη ὁ ἀσπασμὸς οὗτος.
 30 καὶ εἶπεν ὁ ἄγγελος αὐτῇ· Μὴ φοβοῦ, Μαρίας· εὖρες γάρ 30
 Mt. 1, χάριν παρὰ τῷ θεῷ. 31 καὶ ἰδοῦ, συλλήψῃ ἐν γαστρὶ καὶ τέξῃ 31
 21. υἴόν, καὶ καλέσεις τὸ ὄνομα αὐτοῦ Ἰησοῦν. 32 οὗτος ἔσται μέγας 32
 καὶ υἱὸς ὑψίστου κληθήσεται, καὶ δώσει αὐτῷ κύριος ὁ θεὸς τὸν
 Mich. θρόνον Δαυὶδ τοῦ πατρὸς αὐτοῦ· 33 καὶ βασιλεύσει ἐπὶ τὸν οἶκον 33
 4, 7. Ἰακώβ εἰς τοὺς αἰῶνας, καὶ τῆς βασιλείας αὐτοῦ οὐκ ἔσται τέλος.
 34 εἶπεν δὲ Μαρίας πρὸς τὸν ἄγγελον· Πῶς ἔσται τοῦτο, ἐπεὶ 34
 34 ἀνδρα οὐ γνωσκω; 35 καὶ ἀποκριθεὶς ὁ ἄγγελος εἶπεν αὐτῇ· 35
 Πνεῦμα ἅγιον ἐπαλεύσεται ἐπὶ σέ, καὶ δύναμις ὑψίστου ἐπισκιά-
 σει σοί· διὸ καὶ τὸ γεννώμενον ἐκ σοῦ ἅγιον κληθήσεται υἱὸς
 θεοῦ. 36 καὶ ἰδοῦ, Ἐλισάβετ ἡ συγγενὴς σου καὶ αὐτὴ συνείλη- 36
 φησα υἴον ἐν γήρῳ αὐτῆς, καὶ οὗτος μὴν ἕκτος ἐστὶν αὐτῇ τῇ

26. ἀπὸ c. BL al. Cyr. hr. . . Rc. KN. Sz. LN. ὑπό. — LN. Ναζαρέθ (c. CV al. pm. Syr. Vg. It. al. Eus. al. . . h. Ναζαράθ A A Cyr. . . h. εἰς πόλ. Γαλιλαίαν (om. ἡ ὄν. N.) D Ct.

27. Rc. KN. Sz. μεμνηστ. [ἐμνηστ. c. ABL]. . . h. μεμνησμένην D. — post oik. add. καὶ πατριᾶς CFL al. m. Eus. al.

28. Rc. KN. Sz. LN. εἰσελθ. ὁ ἄγγελος, qd om. c. BL al. Cpt. . . post aut. pon. F A al. It.³ al. — Rc. KN. Sz. LN. in fine add. εὐλογημένη σὺ ἐν γυναίξιν. [cf. Lc. 1, 42]. . . om. c. BL al. Cpt. Syr. hr. al. Damasc. . . add. etiam καὶ εὐλογημένος ὁ καρπὸς τῆς κοιλίας σου 47. It.¹ Andr. cr.

29. Rc. KN. Sz. LN. ἡ δὲ ἰδοῦσα (om. c. BDLX al. Arm. Sah. Ct. Damasc. . . h. cum audisset Vg. It.² Prs.) διεταρ. ἐπὶ τ. λ. αὐτοῦ (om. c. iisdem). . . h. ἐταράχθη D al. . . om. ἐπὶ τ. λόγ. αὐτ. C*.

30. Hab. αὐτῇ ὁ ἄγγ. D al. m. . . ὁ ἄγγ. πρὸς αὐτὴν C al.

34. Hab. ἔσται μοί B**FM al. pl. Cpt. al. Cyr. hr. al. m.

35. ἐκ σοῦ c. C 1. 22. al. m. Syr. Vg. It.⁴ al. Ath. (dis.) Dial. c. Mrc. (dis.) Justin. Or. int. Ir. int. al. pm. . . om. Rc. KN. Sz. et (ἐκ σ.) LN.

36. LN. ἡ συγγενὴς (c. AEA al. m.). — h. συνείληφεν BL et omnes fere lat. — Rc. γήρα.

37 καλουμένη στείρα· ³⁷ ὅτι οὐκ ἀδυνατήσει παρὰ τοῦ Θεοῦ πᾶν
38 ῥῆμα. ³⁸ εἶπεν δὲ Μαριάμ· Ἰδοὺ, ἡ δούλη κυρίου· γέγονέ μοι
κατὰ τὸ ῥῆμά σου. καὶ ἀπῆλθεν ἀπ' αὐτῆς ὁ ἄγγελος.

39 Ἀναστάσα δὲ Μαριάμ ἐν ταῖς ἡμέραις ταύταις ἐπορεύθη εἰς
40 τὴν ὄρεινὴν μετὰ σπουδῆς εἰς πόλιν Ἰούδα, ⁴⁰ καὶ εἰσῆλθεν εἰς
41 τὸν οἶκον Ζαχαρίου καὶ ἠσπάσατο τὴν Ἐλισάβετ. ⁴¹ καὶ ἐγένετο
ὡς ἤκουσεν τὸν ἄσπασμόν τῆς Μαρίας ἡ Ἐλισάβετ, ἐσκίρτησεν τὸ
42 βρέφος ἐν τῇ κοιλίᾳ αὐτῆς, καὶ ἐπλήσθη πνεύματος ἁγίου ἡ Ἐλι-
43 σάβετ ⁴² καὶ ἀνεφώνησεν φωνῇ μεγάλῃ καὶ εἶπεν· Εὐλόγημένη σὺ
43 ἐν γυναιξίν, καὶ εὐλογημένος ὁ καρπὸς τῆς κοιλίας σου. ⁴³ καὶ
πόθεν μοι τοῦτο, ἵνα ἔλθῃ ἡ μήτηρ τοῦ κυρίου μου πρὸς μέ;
44 ⁴⁴ ἰδοὺ γάρ, ὡς ἐγένετο ἡ φωνὴ τοῦ ἄσπασμοῦ σου εἰς τὰ ὦτά
45 μου, ἐσκίρτησεν ἐν ἀγαλλιάσει τὸ βρέφος ἐν τῇ κοιλίᾳ μου. ⁴⁵ καὶ
μακαρὶα ἡ πιστεύσασα, ὅτι ἔσται τελείωσις τοῖς λελαλημένοις αὐτῇ
46 παρὰ κυρίου. ⁴⁶ καὶ εἶπεν Μαριάμ· Μεγαλύνει ἡ ψυχὴ μου τὸν
47 κύριον, ⁴⁷ καὶ ἠγαλλίασεν τὸ πνευμά μου ἐπὶ τῷ Θεῷ τῷ σωτηρῷ
48 μου, ⁴⁸ ὅτι ἐπέβλεψεν ἐπὶ τὴν ταπεινώσειν τῆς δούλης αὐτοῦ. ἰδοὺ
49 γάρ, ἀπὸ τοῦ νῦν μακαριωῦσάν με πᾶσαι αἱ γενεαί, ⁴⁹ ὅτι ἐπρή-
50 σέν μοι μεγαλεῖα ὁ δυνατός. καὶ ἅγιον τὸ ὄνομα αὐτοῦ ⁵⁰ καὶ
τὸ ἔλεος αὐτοῦ εἰς γενεάς καὶ γενεάς τοῖς φοβουμένοις αὐτόν.
51 ⁵¹ ἐποίησεν κράτος ἐν βραχίονι αὐτοῦ, διεσκόρπισεν ὑπερηφάνους
52 διανοίᾳ καρδίας αὐτῶν. ⁵² καθεῖλεν δυνάστας ἀπὸ θρόνων καὶ
53 ὑψώσεν ταπεινούς, ⁵³ πεινῶντας ἐπέπλησεν ἀγαθῶν καὶ πλουτοῦν-
54 τας ἐξαπέστειλεν κενούς. ⁵⁴ ἀντελάβετο Ἰσραὴλ παιδὸς αὐτοῦ, ⁵⁴ ἕως
55 μνησθῆναι ἐλθούς, ⁵⁵ καθὼς ἐλάλησεν πρὸς τοὺς πατέρας ἡμῶν, ⁵⁵ ἕως
56 τῷ Ἀβραάμ καὶ τῷ σπέρματι αὐτοῦ εἰς τὸν αἰῶνα. ⁵⁶ Ἔμεινον

* Es. 41.
8. 9.
* Gn. 22.
16.

37. παρὰ τοῦ θ. c. BD (pon. post ῥῆμ.) L. . . Rc. Kn. Sz. Ln. παρὰ τῷ
θ εἴω. . . h. τῷ θεῷ (sine παρὰ) 8. al. It.³ al.

38. H. ἀπέστῃ D.

42. Hab. ἀνεβόησεν CF al. m. Thphyl. — h. κραυγῇ pro φωνῇ BL
Or. (3.).

47. Hab. σωτηρίω L, salutari meo Vg. It.

49. Ln. μεγάλη (c. BD*L 130 lat. . . magna Vg. It.).

50. εἰς γεν. καὶ γενεάς c. BC*L Syr. Ct. It.⁴ Cpt. . . Rc. Kn. Sz. Ln.
εἰς γενεάς γενεῶν. . . h. εἰς γενεάν κ. γενεάν FM al. pm. Vg. ms.
It.⁴ al. . . εἰς γενεῶν κ. γενεάς C* It.¹ al. aliter.

55. Kn. Sz. ἕως αἰῶνος.

δὲ Μαριάμ σὺν αὐτῇ ὡς μῆνας τρεῖς, καὶ ὑπέστρεψεν εἰς τὸν οἶκον αὐτῆς. ⁵⁷ τῇ δὲ Ἐλισάβετ ἐπλήσθη ὁ χρόνος τοῦ τεκαῖν αὐ- 57
 τῆν, καὶ ἐγέννησεν υἱόν. ⁵⁸ καὶ ἤκουσαν οἱ περίοικοι καὶ οἱ συγ- 58
 γενεῖς αὐτῆς, ὅτι ἐμεγάλυνεν κύριος τὸ ἔλκος αὐτοῦ μετ' αὐτῆς,
 καὶ συνέλαμον αὐτῇ. ⁵⁹ καὶ ἐγένετο ἐν τῇ ἡμέρᾳ τῇ ὀγδόῃ ἦλθον 59
 περὶ τεμαῖν τὸ παιδίον, καὶ ἐκαλον αὐτὸ ἐπὶ τῷ ὀνόματι τοῦ πα-
 τρός αὐτοῦ Ζαχαρίαν. ⁶⁰ καὶ ἀποκριθεῖσα ἡ μήτηρ αὐτοῦ εἶπεν· 60
 Οὐχί, ἀλλὰ κληθήσεται Ἰωάννης. ⁶¹ καὶ εἶπον πρὸς αὐτὴν· ὅτι 61
 οὐδεὶς ἐστὶν ἐκ τῆς συγγενείας σου ὃς καλεῖται τῷ ὀνόματι τούτῳ.
⁶² ἐγένεον δὲ τῷ πατρὶ αὐτοῦ τὸ τί ἂν θέλοι καλεῖσθαι αὐτό. 62
⁶³ καὶ αἰτήσας πινακίδιον ἔγραψεν λέγων· Ἰωάννης ἐστὶν τὸ ὄνομα 63
 αὐτοῦ. καὶ ἐθαύμασαν πάντες. ⁶⁴ ἀνεῴχθη δὲ τὸ στόμα αὐτοῦ ⁶⁴
 παραχαῖμα καὶ ἡ γλῶσσα αὐτοῦ, καὶ ἐλάλει εὐλογῶν τὸν Θεόν.
⁶⁵ καὶ ἐγένετο ἐπὶ πάντας φόβος τοὺς περιοικοῦντας αὐτούς, καὶ 65
 ἐν ὅλῃ τῇ ὄρεινῃ τῆς Ἰουδαίας διελαλεῖτο πάντα τὰ ῥήματα ταῦτα·
⁶⁶ καὶ ἔθεντο πάντες οἱ ἀκούσαντες ἐν τῇ καρδίᾳ αὐτῶν λέγοντες· 66
 Τί ἄρα τὸ παιδίον τοῦτο ἐστὶν; καὶ γὰρ χεῖρ κυρίου ἦν μετ' αὐ-
 τοῦ. ⁶⁷ καὶ Ζαχαρίας ὁ πατήρ αὐτοῦ ἐπλήσθη πνεύματος ἁγίου 67
 καὶ ἐπροφήτευσεν λέγων· ⁶⁸ Εὐλογητός κύριος ὁ Θεὸς τοῦ Ἰσραὴλ, 68
 ὅτι ἐπεσκέφατο καὶ ἐποίησεν λυτρωσιν τῷ λαῷ αὐτοῦ, ⁶⁹ καὶ 69
 ἤγειρεν κέρας σωτηρίας ἡμῶν ἐν οἴκῳ Δαυὶδ παιδὸς αὐτοῦ, 70
⁷⁰ καθὼς ἐλάλησεν διὰ στόματος τῶν ἁγίων ἀπ' αἰῶνος προφητῶν

56. Rc. Kn. Sz. ὡσεὶ. . . om. D al. Ct. It.⁴ al.

59. Rc. Kn. Sz. ἐν τῇ ὀγδόῃ ἡμέρᾳ. [ἐκ τ. ἡ. τ. ὁ. c. BCD (om. ἐν) I, al. m.]

60. Hab. κληθῆσ. τὸ ὄνομα αὐτοῦ CD Ct. al.

61. Rc. Kn. Sz. ἐν τῇ συγγενείᾳ σ. [ἐκ etc. c. ABCL Δ al.]

62. Rc. Kn. Sz. pro αὐτό [c. BDFG al.] h. αὐτόν.

63. Hab. ἔσται C al. m. Or. (1.) — post αὐτοῦ add. (omissis v. 64. παραχαρ. usq. αὐτοῦ) καὶ παραχαῖμα ἐλύθη ἡ γλῶσσα αὐτοῦ D Ct. It.² [cf. Mc. 7, 35.]

65. Hab. ἐγένετο δὲ AK al. — om. πάντα L al. Syr. Slav. ms.

66. Hab. ἀκούοντες CD al. — h. ταῖς καρδίαις DL al. Ct. Arm. — h. quis Vg. — Rc. Kn. Sz. om. γὰρ [hab. BCDL Vg. It. al.]. — om. ἦν D al. Ct. Aeth. . . pon. ante χεῖρ 1. 131. . . h. est It.¹

69. Rc. Kn. Sz. ἐν τῷ [om. c. BCDLM al. m. Eus.] οἴκῳ τοῦ [om. c. BDL] παιδ.

70. Rc. Kn. Sz. I. m. τ. ἁγίων τῶν (om. c. BL Δ al. Or. Eus.) ἀπ' αἰῶν. . . post αὐτοῦ pon. τῶν ἁ. αἰ. et om. τῶν prius D Ct. Digitized by Google

71 αὐτοῦ, ⁷¹ σωτηρίας ἐξ ἐχθρῶν ἡμῶν καὶ ἐκ χειρὸς πάντων τῶν
 72 μισούντων ἡμᾶς, ⁷² ποιῆσαι ἔλεος μετὰ τῶν πατέρων ἡμῶν καὶ
 73 μνησθῆναι διαθήκης ἀγίας αὐτοῦ, ⁷³ ὄρκον ὃν ἄμωσεν πρὸς ^{Gn. 22.}
 74 Ἀβραάμ τὸν πατέρα ἡμῶν, τοῦ δοῦναι ἡμῖν ^{16.} ⁷⁴ ἀφ' ὧν ἐκ χειρὸς
 75 ἐχθρῶν ἐυσθένας λατρεῦειν αὐτῷ ⁷⁵ ἐν ὁσιότητι καὶ δικαιοσυνῇ
 76 ἐνώπιον αὐτοῦ πάσας τὰς ἡμέρας ἡμῶν. ⁷⁶ καὶ σὺ δέ, παιδίον,
 προφήτης ὑψίστου κληθήσῃ· προπορεύσῃ γὰρ πρὸ προσώπου κυ-
 77 ρίου ἐτοιμάσαι ὁδοὺς αὐτοῦ, ⁷⁷ τοῦ δοῦναι γνώσιν σωτηρίας τῷ
 78 λαῷ αὐτοῦ ἐν ἀφέσει ἁμαρτιῶν αὐτῶν ⁷⁸ διὰ σπλάγγνα ἐλέους
 79 Θεοῦ ἡμῶν, ἐν οἷς ἐπισκέψατο ἡμᾶς ἀνατολή ἐξ ὕψους ⁷⁹ ἐπι-
 φάναι τοῖς ἐν σκότει καὶ σκιᾷ θανάτου καθημένοις, τοῦ καταθεῖ-
 80 ναι τοὺς πόδας ἡμῶν εἰς ὁδὸν εἰρήνης. ⁸⁰ Τὸ δὲ παιδίον ἠΰξανε
 καὶ ἐκραταιοῦντο πνεύματι, καὶ ἦν ἐν ταῖς ἐρήμοις ἕως ἡμέρας
 ἀναδειξέως αὐτοῦ πρὸς τὸν Ἰσραήλ.

II.

1 Ἐγένετο δὲ ἐν ταῖς ἡμέραις ἐκείναις ἐξῆλθεν δόγμα παρὰ
 Καίσαρος Αὐγούστου, ἀπογραφεσθαι πᾶσαν τὴν οἰκουμένην.
 2 ² αὕτη ἡ ἀπογραφή πρώτη ἐγένετο ἡγεμονεύοντος τῆς Συρίας Κυ-
 3 ρηνίου. ³ καὶ ἐπορεύοντο πάντες ἀπογραφεσθαι, ἕκαστος εἰς τὴν
 4 ἑαυτοῦ πόλιν. ⁴ ἀνέβη δὲ καὶ Ἰωσήφ ἀπὸ τῆς Γαλιλαίας ἐκ
 πόλεως Ναζαρέτ εἰς τὴν Ἰουδαίαν εἰς πόλιν Δαβὶδ, ἣτις καλεῖ-
 ται Βηθλεέμ, διὰ τὸ εἶναι αὐτὸν ἐξ οἴκου καὶ πατριᾶς Δαβὶδ,

71. Hab. ἐκ χειρὸς ἐχθρῶν ἢ. καὶ πάντων τ. etc. D Ct.

74. Rc. KN. Sz. ἐκ χειρ. τῶν [om. c. BDL 13. 69.] ἐχθ. ἡμῶν, qd LN.
(—) . . om. c. BL 13. 69. Ir. int.

75. Rc. ἡμέρας τῆς ζωῆς ἡμ. . . KN. (τῆς ζωῆς).

76. καὶ σὺ δέ c. ACDL 33. Cpt. Ct. (h. σὺ δέ B) . . Rc. KN. Sz. LN.
om. δέ.77. Pro αὐτῶν h. ἡμῶν A (in fine psalm.) CM al. m. It. cdd. al. . . h. αὐ-
τοῦ 130. gr. . . om. 122. al. Cpt. It. cdd.

78. Hab. ἀνατολή ἐξ ὕψ. ἐπίφανεν L 36.

Cap. II. 1. Hab. ἀπογράψασθαι 1. al. Eus.

2. LN. om. ἡ post αὕτη [c. BD (hab. αὕτη ἐγέν. ἀπογρ. πρ.) 131. Eus.] et
hab. Κυρίου [c. B (hab. Κυρείνου) Syr. Vg. It. al.].

3. Rc. KN. Sz. ἰδίαν πόλ. [ἑαυτοῦ c. BD (h. ἑαυτ. πατρίδα) I. Eus.]

4. LN. Ναζαράθ (c. AD) . . h. Ναζαρέθ D al. m. Eus. by Google

⁵ ἀπογράψασθαι σὺν Μαριάμ τῇ ἐμνηστευμένῃ αὐτῷ, οὓση ⁵
 Mt. 1, ἐγκύφ. ⁶ Ἐγένετο δὲ ἐν τῷ εἶναι αὐτοὺς ἐκεῖ ἐπλησθησαν αἱ ἡμέ- ⁶
^{25.} ^{2.} ^{1.} ραι τοῦ τεκεῖν αὐτήν, ⁷ καὶ ἔτεκεν τὸν υἱὸν αὐτῆς τὸν πρωτότο- ⁷
 κον, καὶ ἐσπαργάτωσεν αὐτὸν καὶ ἀνέκλιεν αὐτὸν ἐν φάτνῃ, διότι ⁸
 οὐκ ἦν αὐτοῖς τόπος ἐν τῷ καταλύματι. ⁸ καὶ ποιμένες ἦσαν ἐν ⁸
 τῇ χώρα τῇ αὐτῇ ἀγραλλοῦντες καὶ φυλάσσοντες φυλακας τῆς ⁹
 νυκτός ἐπὶ τὴν ποιμνὴν αὐτῶν. ⁹ καὶ ἰδοὺ, ἄγγελος κυρίου ἐπίστη ⁹
 αὐτοῖς καὶ δόξα κυρίου περιέλαμψεν αὐτούς, καὶ ἐφοβήθησαν ¹⁰
 φόβον μέγαν. ¹⁰ καὶ εἶπεν αὐτοῖς ὁ ἄγγελος· Μὴ φοβείσθε· ¹⁰
 ἰδοὺ γάρ, εὐαγγελίζομαι ὑμῖν χαρὰν μεγάλην, ἣτις ἐστὶν παρὰ ¹¹
 τῷ λαῷ, ¹¹ οἱ ἐτέχθη ὑμῖν σήμερον σωτήρ, ὅς ἐστιν Χριστὸς ¹¹
 κύριος, ἐν πόλει Δαυὶδ. ¹² καὶ τοῦτο ὑμῖν τὸ σημεῖον· εὐρήσετε ¹²
 βρέφος ἐσπαργανωμένον ἐν φάτνῃ. ¹³ καὶ ἔξαιρωσιν ἐγένετο σὺν τῷ ¹³
 ἀγγέλῳ πλῆθος ἰσραηλίου οὐρανόθεν αἰνούντων τὸν θεὸν καὶ λε- ¹⁴
 γόντων· ¹⁴ Δόξα ἐν ὑψίστοις θεῷ καὶ ἐπὶ γῆς εἰρήνῃ, ἐν ἀνθρώ- ¹⁴
 ποῖς εὐδοκία. ¹⁵ καὶ ἐγένετο ὡς ἀπῆλθον ἀπ' αὐτῶν εἰς τὸν ¹⁵
 οὐρανὸν οἱ ἄγγελοι, οἱ ποιμένες εἶπον πρὸς ἀλλήλους· Διέλθωμεν ¹⁶
 δὴ ἕως Βηθλεὲμ καὶ ἴδωμεν τὸ ἔημα τοῦτο τὸ γεγονός ὃ ὁ κύριος ¹⁶
 ἐγνώρισεν ἡμῖν. ¹⁶ καὶ ἦλθον σπεύσαντες καὶ ἀνεύρον τὴν τε 16

5. LN. ἀπογράψεσθαι (c. AD al. Chrs.). — RC. KN. Sz. μεμνηστ. [ἐμνηστ. c. AB²D²L] et add. γυναίκε [om. c. BDL al. Syr. It.² Cpt. al. Eus. al. . . om. ἐμνηστενμ. It.²].

7. RC. KN. Sz. ἐν τῇ [om. c. ABDL al. Just.] φάτνῃ.

9. Om. ἰδοὺ BL Syr. hr. It.¹ al. Eus. — post δόξα om. κυρίου D al. Ct. It.² . . h. θεοῦ Vg. It.⁴ al. Eus.

11. Om. ὅς ἐστιν 118. (sec. XIII) et pro κύριος h. κυρίου Syr. hr. . . Jesus Ct. Cyr. . . om. 71. (sec. XII.)

12. Om. τὸ ante σημ. B 130. — RC. KN. Sz. LN. ἐσπαργ. [LN. (καὶ) κεί- μενον . . . om. c. D 68. Ct. Eus. . . add. καὶ κείμ. BLPS al. Vg. It.² Gth. Eus. — Rc. ἐν τῇ φάτνῃ.

13. Hab. οὐρανοῦ D² Ct.

14. LN. εἰρήνῃ ἐν ἀνθρώποις εὐδοκίας [c. AD Vg. It. (hab. hominibus; Ct. It.² in homin.) al.] . . om. ἐν ante ἀνθρ. cd. ap. Erasm. Aeth. Ir. int. Aug. al. . . h. καὶ Syr. al. . . καὶ ἐν Cpt. Arr. . . εὐδοκία h. e PP. Or. (3.) Eus. Ath. Epiph. Bas. al. m.

15. RC. KN. Sz. post ἄγγελ. h. καὶ οἱ ἄνθρωποι, qu. LN. (—) . . om. c. BL al. Syr. Vg. It. al. m. Eus. Aug. . . om. εἰς τ. οὐρ. 71. al. . . h. οἱ ἄγγ. ἀπ' α. εἰς τ. οὐρ. D Ct. et ἀπ' α. οἱ ἄγγ. εἰς τ. οὐρ. 13. al. m. Vg. It.⁴ Arm.

- Μαριάμ καὶ τὸν Ἰωσήφ καὶ τὸ βρέφος κείμενον ἐν τῇ φάτῃ·
 17 ¹⁷ ἰδόντες δὲ διεγνώρισαν περὶ τοῦ ῥήματος τοῦ λαληθέντος αὐ-
 18 τοῖς περὶ τοῦ παιδίου τούτου. ¹⁸ καὶ πάντες οἱ ἀκούσαντες ἐθαύ-
 19 19 ἡ δὲ Μαρία πάντα συνετήρει τὰ ῥήματα ταῦτα συμβάλλουσα
 20 ἐν τῇ καρδίᾳ αὐτῆς. ²⁰ καὶ ὑπέστρεψαν οἱ ποιμένες δοξάζοντες
 καὶ αἰνοῦντες τὸν Θεὸν ἐπὶ πᾶσιν οἷς ἤκουσαν καὶ εἶδον καθὼς
 ἐλαλήθη πρὸς αὐτούς.
 21 Καὶ ὅτε ἐπλήσθησαν ἡμέραι ὀκτώ τοῦ περιτεμεῖν αὐτόν, ¹ L.v.12.
 καὶ ἐκλήθη τὸ ὄνομα αὐτοῦ Ἰησοῦς, τὸ κληθῆν ὑπὸ τοῦ ἀγγέλου ^{3. 4.}
 πρὸ τοῦ συλληφθῆναι αὐτόν ἐν τῇ κοιλίᾳ.
 22 Καὶ ὅτε ἐπλήσθησαν αἱ ἡμέραι τοῦ καθαρισμοῦ αὐτῶν,
 κατὰ τὸν νόμον Μωϋσέως, ἀνήγαγον αὐτόν εἰς Ἱερουσόλυμα παρα-
 23 στήσαι τῷ κυρίῳ, ²³ καθὼς γέγραπται ἐν τῷ νόμῳ κυρίου· ὅτι ^{Ex.13.}
 24 πᾶν ἄρσεν διανοῖγον μήτραν ἅγιον τῷ κυρίῳ κληθήσεται, ²⁴ καὶ
 τοῦ δοῦναι θυσίαν κατὰ τὸ εἰρημένον ἐν τῷ νόμῳ κυρίου, ζευγὸς ^{L.v.12.}
 25 τρυγόνων ἢ δύο νοσοῦς περιστερῶν. ²⁵ καὶ ἰδοῦ, ἄνθρωπος ἦν ^{8.}
 ἐν Ἱερουσαλὴμ ᾧ ὄνομα Συμεὼν, καὶ ὁ ἄνθρωπος οὗτος δίκαιος
 καὶ εὐλαβής, προσδεχόμενος παράκλησιν τοῦ Ἰσραὴλ, καὶ πνεῦμα
 26 ἦν ἅγιον ἐπ' αὐτόν· ²⁶ καὶ ἦν αὐτῷ κεχηματισμένον ὑπὸ τοῦ
 πνεύματος τοῦ ἁγίου, μὴ ἰδεῖν θάνατον πρὶν ἢ ἰδῆ τὸν Χριστόν
 27 κυρίου. ²⁷ καὶ ἦλθεν ἐν τῷ πνεύματι εἰς τὸ ἱερόν· καὶ ἐν τῷ

17. LN. ἐγνώρισαν (c. BDI. al. Eus.). — om. τούτου D al. It.³ Cpt. al.

19. RC. KN. Sz. ἡ δὲ Μαριάμ [Μαρία c. BD]. — om. ταῦτα B al.

20. RC. x. ἐπέστρεψαν.

21. Hab. αἱ ἡμέραι D al. pm. et pergit αἱ ὀκτώ D. — RC. περιτ. τὸ παιδίον. — om. καὶ ante ἐκληθ. D al. Vg. It. — h. ἐν κοιλίᾳ μητρὸς D Ct.

22. Om. αἱ B 242. et om. τοῦ B*. — Pro αὐτῶν h. αἰτοῦ D al. . . ejus Vg. It. Prs. . . αὐτῆς 76. Arr. . . om. 435. Cpt. Ar. p. Ir.

23. RC. KN. Sz. hoc v. et v. seq. ἐν νόμῳ κυρ.

24. RC. Sz. LN. νεοσσός. [νοσο. c. BEGHSV al.]

25. Om. ἰδοῦ D Syr. al. — ἄνθρ. ἦν c. B It.³ . . RC. KN. Sz. LN. ἦν ἄνθρ. . . om. ἦν FM al. — h. δίκ. καὶ εὐσεβής K al. m. — h. τῷ Ἰσρ. L 1. 22. al. Did. — RC. (c. D al. Vg. It. Gth.) πν. ἅγιον ἦν.

26. Hab. κεχηματισμένος δὲ ἦν D . . responsum autem acceptat ead. It. — h. πρὶν ἂν B al. πρὶν ἢ ἂν X al. — h. πρὶν ἢ ἰδεῖν K al. m. Cyr. hr.

εἰσάγειν τοὺς γονεῖς τὸ παιδίον Ἰησοῦν, τοῦ ποιῆσαι αὐτοὺς κατὰ
τὸ εἰθισμένον τοῦ νόμου περὶ αὐτοῦ, ²⁸ καὶ αὐτὸς ἐδέξατο αὐτὸ ²⁸
εἰς τὰς ἀγκάλας καὶ εὐλόγησεν τὸν θεὸν καὶ εἶπεν· ²⁹ Νῦν ἀπο-
29 λύεις τὸν δοῦλόν σου, δέσποτα, κατὰ τὸ ῥήμά σου, ἐν εἰρήνῃ,
³⁰ ὅτι εἶδον οἱ ὀφθαλμοί μου τὸ σωτήριόν σου, ³¹ ὃ ἠτοίμασας ³⁰
³¹ κατὰ πρόσωπον πάντων τῶν λαῶν, ³² φῶς εἰς ἀποκάλυψιν ἐθνῶν ³²
καὶ δόξαν λαοῦ σου Ἰσραὴλ. ³³ καὶ ἦν ὁ πατὴρ αὐτοῦ καὶ ἡ μή- ³³
³⁴τηρ θαυμάζοντες ἐπὶ τοῖς λαλουμένοις περὶ αὐτοῦ. ³⁴ καὶ εὐλό-
γησεν αὐτοὺς Συμεὼν καὶ εἶπεν πρὸς Μαριὰμ τὴν μητέρα αὐτοῦ·
Ἰδοὺ, οὗτος κεῖται εἰς πτώσιν καὶ ἀνάστασιν πολλῶν ἐν τῷ Ἰσραὴλ
καὶ εἰς σημεῖον ἀντιλεγόμενον· ³⁵ καὶ σοῦ δὲ αὐτῆς τὴν ψυχὴν ³⁵
διελεύσεται ῥομφαία, ὅπως ἂν ἀποκαλυφθῶσιν ἐκ πολλῶν καρ-
³⁶διῶν διαλογισμοί. ³⁶ καὶ ἦν Ἄννα προφήτις, θυγάτηρ Φανουὴλ, ³⁶
ἐκ φυλῆς Ἀσήρ· αὐτὴ προβεβηκυῖα ἐν ἡμέραις πολλαῖς, ζήσασα
μετὰ ἀνδρὸς ἕτη ἑπτὰ ἀπὸ τῆς παρθενίας αὐτῆς, ³⁷ καὶ αὐτὴ ³⁷
³⁸χήρα ἕως ἐτῶν ὀγδοήκοντα τεσσαράων, ἣ οὐκ ἀφίστατο τοῦ ἱεροῦ,
νηστεύσασα καὶ δεήσασα λατρεύουσα νύκτα καὶ ἡμέραν. ³⁸ καὶ ³⁸
³⁹αὐτῇ τῇ ὥρᾳ ἐπιστάσα ἀνθωμολογεῖτο τῷ θεῷ καὶ ἐλάλει περὶ
^{22. 23.} αὐτοῦ πᾶσιν τοῖς προσδεχομένοις λύτρωσιν Ἱερουσαλὴμ. ³⁹ καὶ ³⁹
ὡς ἐτέλεσαν ἅπαντα τὰ κατὰ τὸν νόμον κυρίου, ὑπέστρεψαν

28. Hab. ἐδέξ. αὐτὸν M al. pm. Cyr. hr. — Rc. Kn. Sz. ἀγκάλ. αὐτοῦ,
LN. (αὐτοῦ) . . om. c. BL al. It.⁵ Did.

31. Om. ἐθνῶν D Ct.

33. ὁ πατὴρ α. κ. ἡ μητ. (αὐτοῦ s. sic s. post μητ. s. bis pon.) c. BDL al.
Vg. It.³ al. Or. int. (dia.) Cyr. hr. al. . . Rc. Kn. Sz. LN. Ἰωσήφ (LN.
ὁ Ἰ.) καὶ ἡ μήτηρ αὐτοῦ.

35. LN. (δέ) . . om. BL Vg. It.³ — om. ἐκ D Syr. It.⁵ al.

36. Om. ἦν D Ct. Syr. Ver. — h. καὶ αὐτῇ D al. Ct. Syr. Pra. — h. αὐ-
τῆς pro πολλαῖς Syr. al.

37. Rc. Kn. Sz. LN. καὶ αὐτῇ χήρα. — Rc. Kn. Sz. ὡς ἐτῶν [ἕως c.
ABL al. Vg. It.⁷ al.] . . om. D Ct. It.⁴ al. — Rc. Kn. Sz. ἀπὸ τοῦ ἱερ.
et LN. (ἀπὸ) . . om. c. BDFL.

38. Rc. Kn. Sz. καὶ αὐτῇ [om. c. ABDL al. Cpt. al. Thphyl.] αὐτῇ
τ. ὥρ. — Rc. Kn. Sz. pro θεῷ [c. BDL Verc. Cpt. al. Gr. nyss. Ir.] h.
κυρίω. — Rc. Kn. Sz. ἐν [om. c. B al. Syr. Cpt. Vg. ms. It.¹¹ al. Ir. al.]
Ἱερουσ. . . leg. etiam τοῦ Ἰσραὴλ et ἐν τῷ Ἰσ.

39. Om. τὰ DL al. Syr. Vg. It. al.

40 εἰς τὴν Γαλιλαίαν εἰς πόλιν ἐναντῶν Ναζαρέτ. 40 τὸ δὲ παιδίον
 ἠΰξανεν καὶ ἐκραταιοῦτο πληρούμενον σοφίας, καὶ χάρις θεοῦ
 ἦν ἐπ' αὐτό.

41 Καὶ ἐπορεύοντο οἱ γοεῖς αὐτοῦ κατ' ἔτος εἰς Ἱερουσαλήμ τῇ
 42 ἑορτῇ τοῦ πάσχα. 42 καὶ ὅτε ἐγένετο ἑτῶν δώδεκα, ἀναβαινόντων
 43 αὐτῶν κατὰ τὸ ἔθος τῆς ἑορτῆς 43 καὶ τελειωσάντων τὰς ἡμέρας,
 ἐν τῷ ὑποστρέφειν αὐτοὺς ὑπέμεινεν Ἰησοῦς ὁ παῖς ἐν Ἱερουσα-
 44 λήμ, καὶ οὐκ ἔγνωσαν οἱ γοεῖς αὐτοῦ. 44 νομίσαντες δὲ αὐτὸν
 εἶναι ἐν τῇ συνοδίᾳ ἤλθον ἡμέρας ὁδὸν καὶ ἀνεζήτησαν αὐτὸν ἐν
 45 τοῖς συγγενέσιν καὶ τοῖς γνωστοῖς. 45 καὶ μὴ εὐρόντες ὑπέστρεψαν
 46 εἰς Ἱερουσαλήμ ἀναζητούντες αὐτόν. 46 καὶ ἐγένετο μετὰ ἡμέρας
 τρεῖς εὗρον αὐτὸν ἐν τῷ ἱερῷ, καθεζόμενον ἐν μέσῳ τῶν διδασκά-
 47 λων καὶ ἀκούοντα αὐτῶν καὶ ἐπερωτῶντι αὐτούς. 47 ἐξίσταντο δὲ
 πάντες οἱ ἀκούοντες αὐτοῦ ἐπὶ τῇ συνέσει καὶ ταῖς ἀποκρίσεσιν
 48 αὐτοῦ. 48 καὶ ἰδόντες αὐτὸν ἐξεπλάγησαν, καὶ εἶπεν πρὸς αὐτόν
 ἡ μήτηρ αὐτοῦ. Τέκνον, τί ἐποίησας ἡμῖν οὕτως; ἰδοὺ, ὁ πατήρ
 49 σου καγὼ ὀδυνώμενοι ἐζητοῦμέν σε. 49 καὶ εἶπεν πρὸς αὐτούς.
 Τί ὅτι ἐζητεῖτέ με; οὐκ ᾔδετε, ὅτι ἐν τοῖς τοῦ πατρὸς μου δεῖ
 50 εἶναι με; 50 καὶ αὐτοὶ οὐ συνῆκαν τὸ ῥῆμα ὃ ἐλάλησεν αὐτοῖς.
 51 51 καὶ κατέβη μετ' αὐτῶν καὶ ἦλθεν εἰς Ναζαρέτ, καὶ ἦν ὑπο-

39. RC. KN. SZ. εἰς τὴν [om. c. BD* 1.] πόλ. αὐτῶν [ἔαντ. c. ABDG KLVX A al. pm.]. — h. Ναζαρέθ B al. m. . . Ναζαράθ A.

40. Hab. Ἰησοῦς ἐκραταιοῦτο κ. ἠΰξανεν D Ct. et (om. Ἰησ.) It.² — RC. KN. SZ. ante πληρ. h. πνεύματι. [om. c. BDL al. Vg. It. (exc. 1.) al. Tit. bostr. Or. int. al.] — h. σοφία BL al. — Leg. ἐπ' αὐτῷ (K), ἐπ' αὐτόν (M), ἐν αὐτῷ (D).

41. Hab. Joseph et Maria It.⁶

42. RC. KN. SZ. ἀναβάντων. [ἀναβαιν. c. ABKL al. Vg. It.²] iid. et LN. post αὐτῶν h. εἰς Ἱεροσόλυμα, qd. om. c. BDL al. Syr. al. . . post ἑορτῆς pon. 218.

43. RC. KN. SZ. κ. οὐκ ἔγνω Ἰωσήφ καὶ ἡ μήτηρ αὐτοῦ [κ. ο. ἔγγ. οἱ γ. α. c. BDL al. m. Syr. hr. Vg. It.² al.].

44. RC. KN. SZ. καὶ ἐν τοῖς γνωστ.

45. RC. KN. SZ. μὴ εἶρ. αὐτόν [LN. (αὐτόν)] et ζητοῦντες. . . om. αὐτόν c. BCDL al. Vg. It.² al.

46. Om. καὶ ante ἀκούοντα D al. Vg. It. al.

47. Om. οἱ ἀκ. αὐτοῦ B.

51. Om. καὶ ἦλθεν C*DF al. Cpt. al. . . h. ante κ. κατέβη Aeth.

τασόμενος αὐτοῖς. καὶ ἡ μήτηρ αὐτοῦ διετήρει πάντα τὰ ῥήματα ταῦτα ἐν τῇ καρδίᾳ αὐτῆς. ⁵² καὶ Ἰησοῦς προέκοπτεν ἡλικίᾳ καὶ ⁵² σοφίᾳ καὶ χάριτι παρὰ θεῶ καὶ ἀνθρώποις.

III.

^{Mt. 3, 1-12.} ^{Mc. 1, 1-8.} ^{Jo. 1, 6-8.} ^{et 15-28.} Ἐν ἔτει δὲ πεντεκαδικατῶ τῆς ἡγεμονίας Τιβερίου Καίσαρος, ¹ ἡγεμονεύοντος Ποντίου Πιλάτου τῆς Ἰουδαίας, καὶ τετραρχούντος τῆς Γαλιλαίας Ἡρώδου, Φιλίππου δὲ τοῦ ἀδελφοῦ αὐτοῦ τετραρχούντος τῆς Ἰουδαίας καὶ Τραχαντίτιδος χώρας, καὶ Δουσανίου τῆς Ἀβιληνῆς τετραρχούντος, ² ἐπὶ ἀρχιερέως Ἄννα καὶ Καϊάφα, ² ἐγένετο ῥῆμα θεοῦ ἐπὶ Ἰωάννῃ τὸν Ζαχαρίου υἱὸν ἐν τῇ ἐρήμῳ· ³ καὶ ἦλθεν εἰς πᾶσαν περιχώρον τοῦ Ἰορδάνου κηρῦσσων βάπτισμα ³ μετανοίας εἰς ἄφεσιν ἁμαρτιῶν, ⁴ ὡς γέγραπται ἐν βίβλῳ λόγων ⁴ Ἡσαίου τοῦ προφήτου· Φωνὴ βοῶντος ἐν τῇ ἐρήμῳ· Ἐτοιμάσατε ⁵ τὴν ὁδὸν κυρίου, εὐθείας ποιεῖτε τὰς τρίβους αὐτοῦ· ⁵ πᾶσα φά- ⁵ ραγὲ πληρωθήσεται καὶ πᾶν ὄρος καὶ βουνὸς ταπεινωθήσεται, καὶ ἔσται τὰ σκολιὰ εἰς εὐθείας καὶ αἱ τραχεῖαι εἰς ὁδοὺς λείας· ⁶ καὶ ὄψεται πᾶσα σὰρξ τὸ σωτήριον τοῦ θεοῦ. ⁷ Ἐλεγεν οὖν τοῖς ⁶ ἐκπορευομένοις ὄχλοις βαπτισθῆναι ὑπ' αὐτοῦ· Γεννημάτων ἐχθρῶν, ⁷ τίς ὑπέδειξεν ὑμῖν φυγεῖν ἀπὸ τῆς μελλούσης ὀργῆς; ⁸ ποιήσατε ⁸ οὖν καρποὺς ἀξίους τῆς μετανοίας, καὶ μὴ ἀρξήσθε λέγειν ἐν ἑαυ- ⁸ τοῖς· Πατέρα ἔχομεν τὸν Ἀβραάμ· λέγω γὰρ ὑμῖν, ὅτι δύναται ὁ θεὸς ἐκ τῶν λίθων τούτων ἐγεῖραι τέκνα τῶν Ἀβραάμ. ⁹ ἦδη δὲ ⁹ καὶ ἡ ἀξίτη πρὸς τὴν ῥίζαν τῶν δένδρων κείται· πᾶν οὖν δένδρον

51. Hab. ἡ δὲ μήτ. C**DEGHM al. pm. Cpt. — LN. τὰ ῥήμ. πάντα (ταῦτα). . . h. τὰ ῥ. τὰ ἅπαντα ταῦτα (A), τὰ ῥ. πάντα (D), πάντα τὰ ῥ. (B), πάντα ταῦτα (S) . . al. aliter.

52. ἡλικ. x. σοφ. c. DL Syr. et hr. It.⁴ al. Greg. nyss. Cyr. al. . . Rc. Κκ. Sz. LN. σοφ. x. ἡλικ. . . om. ἡλικία καὶ 24* al. Arm.

Cap. III. 1. Hab. Ἀβιληνῆς B al. . . Ἀβιληνῆς CV A al. m. . . al. aliter.

2. Rc. ἐπ' ἀρχιερέων. — LN. Καίφα c. CD Vg. It. (D al. Vg. It. eodem modo ap. MT. et ap. JO.) — Rc. τοῦ Ζαχαρ.

3. Rc. Κκ. Sz. πᾶσ. τῆν [om. c. ABL al. Or. (3.)] περιχ.

4. Rc. Κκ. Sz. τοῦ προφ. λέγοντος. — h. τοῦ κυρ. A C al.

5. Rc. Κκ. Sz. εἰς εὐθείαν. [εὐθείας c. BD al. Vg. It. (exc. 4.) Or. (bis dis.) al.]

8. Hab. καρπὸν ἀξίον D Ct. al. Did. . . ἀξίους καρπ. B Or. (plural. dis.)

9. Om. καὶ D Syr. Vg. It. (exc. 1.) al. m. Did.

10 μὴ ποιῶν καρπὸν καλὸν ἐκκόπτεται καὶ εἰς πῦρ βάλλεται. ¹⁰ καὶ
 11 ἐπηρώτων αὐτὸν οἱ ὄχλοι λέγοντες· Τί οὖν ποιήσωμεν; ¹¹ ἀπο-
 κριθεῖς δὲ ἔλεγεν αὐτοῖς· Ὁ ἔχων δύο χιτῶνας μεταδότω τῷ μὴ
 12 ἔχοντι, καὶ ὁ ἔχων βρώματα ὁμοίως ποιείτω. ¹² ἦλθον δὲ καὶ
 13 τελῶναι βαπτισθῆναι καὶ εἶπον πρὸς αὐτὸν· Διδάσκαλε, τί ποι-
 14 ἴσωμεν; ¹³ ὁ δὲ εἶπεν πρὸς αὐτούς· Μηδὲν πλέον παρὰ τὸ δια-
 14 τεταγμένον ὑμῖν πράσσετε. ¹⁴ ἐπηρώτων δὲ αὐτὸν καὶ στρα-
 τευόμενοι λέγοντες· Τί ποιήσωμεν καὶ ἡμεῖς; καὶ εἶπεν αὐτοῖς·
 Μηδένα διασεισάτε μηδὲ συκοφαντήσητε, καὶ ἀρκείσθε τοῖς ὄψω-
 15 νίοις ὑμῶν. ¹⁵ προσδοκῶντος δὲ τοῦ λαοῦ καὶ διαλογοζομένων
 πάντων ἐν ταῖς καρδίαις αὐτῶν περὶ τοῦ Ἰωάννου, μήποτε αὐτός
 16 εἴη ὁ Χριστός, ¹⁶ ἀπεκρίνατο πᾶσιν λέγων ὁ Ἰωάννης· Ἐγὼ μὲν
 ὕδατι βαπτίζω ὑμᾶς· ἔρχεται δὲ ὁ ἰσχυροτερός μου, οὗ οὐκ εἰμι
 17 ἱκανὸς λῦσαι τὸν ἰμῶνα τῶν ὑποδημάτων αὐτοῦ· αὐτὸς ὑμᾶς
 17 βαπτίσει ἐν πνεύματι ἁγίῳ καὶ πυρὶ. ¹⁷ οὗ τὸ πτύον ἐν τῇ χειρὶ
 αὐτοῦ, καὶ διακαθαίρει τὴν ἄλωνα αὐτοῦ, καὶ συναῖζει τὸν σῆκον
 εἰς τὴν ἀποθήκην αὐτοῦ, τὸ δὲ ἄχρρον κατακαύσει πυρὶ ἀσβέστῳ.
 18 ¹⁸ Πολλὰ μὲν οὖν καὶ ἕτερα παρακαλῶν εὐηγγελίζετο τὸν λαόν·
 19 ¹⁹ ὁ δὲ Ἡρώδης ὁ τετράρχης, ἐλεγχόμενος ὑπ' αὐτοῦ περὶ Ἡρω- Mt. 4, 12,
 διάδος τῆς γυναικὸς τοῦ ἀδελφοῦ αὐτοῦ καὶ περὶ πάντων ἄν et 14, 1-12.
 20 ἐποίησεν πονηρῶν ὁ Ἡρώδης, ²⁰ προσέθηκεν καὶ τοῦτο ἐπὶ πᾶ- Mc. 1, 14. }
 20 σιν καὶ κατέκλεισεν τὸν Ἰωάννην ἐν φυλακῇ. ²¹ Ἐγένετο δὲ ἐν Mt. 3, 13-17.
 τῷ βαπτισθῆναι ἅπαντα τὸν λαὸν καὶ Ἰησοῦ βαπτισθέντος καὶ Mc. 1, 9-11.
 22 προσευχομένου ἀναρῆσθαι τὸν οὐρανὸν ²² καὶ καταβῆναι τὸ Jo. 1, 29-34.

9. Om. καλόν Or. (dis.) It.^a; inde LN. (καλ.).

10. Rc. Kn. ποιήσωμεν [ποιήσωμεν c. ABDFHKL SVX A al. pl. et c. iisd. fere v. 12. et v. 14.].

11. Rc. Kn. Sz. λέγει.

12. Hab. βαπτισθ. ὑπ' αὐτοῦ CKX al. pm. — Rc. Kn. Sz. ποιήσω-
μεν. . . cf. ad v. 10.14. Rc. Kn. Sz. καὶ ἡμεῖς τί ποιήσωμεν. . . cf. ad v. 10. . . καὶ ἡμ. D Ct. —
Rc. Kn. Sz. εἶπ. πρὸς αὐτούς.

16. LN. ὑμᾶς εἰς μετάνοιαν c. CD It. (exc. 3.) [Or. dis. om.]

17. Pro καὶ διακαθ. h. διακαθάρας ac postea συναγαγῆν B.

19. Rc. post γυναικὸς add. Φιλίππου, qd Kn. (—). — om. in fine ὁ
Ἡρ. Syr. Prs. It.¹. . . pon. ante πονηρ. B (ap. Sz.) al.

20. LN. (καὶ) τοῦτο. — Rc. Kn. Sz. ἐν τῇ φυλακῇ

πνεῦμα τὸ ἅγιον σωματικῶ εἶδει ὡς περιστεράν ἐπ' αὐτὸν καὶ φωνήν ἐξ οὐρανοῦ γενέσθαι· Σὺ εἶ ὁ υἱὸς μου ὁ ἀγαπητός, ἐν σοὶ εὐδόκησα.

Mt. 1, 1-17. Καὶ αὐτὸς ἦν ὁ Ἰησοῦς ἀρχόμενος ὡσεὶ ἐτῶν τριάκοντα, 23
 1 Chr. ὢν υἱός, ὡς ἐνομίζετο, τοῦ Ἰωσήφ, τοῦ Ἠλλί, 24 τοῦ Ματθαῖ, 24
 2, 1-15. τοῦ Λευί, τοῦ Μελχί, τοῦ Ἰαννά, τοῦ Ἰωσήφ, 25 τοῦ Ματθα- 25
 2 Chr. 2, 1-19. θίου, τοῦ Ἀμώς, τοῦ Ναούμ, τοῦ Ἑσλί, τοῦ Ναγκαί, 26 τοῦ 26
 Μαιάθ, τοῦ Ματταθίου, τοῦ Σεμεί, τοῦ Ἰωσήφ, τοῦ Ἰούδα, 27
 27 τοῦ Ἰωανῆ, τοῦ Ρησαῖ, τοῦ Ζοροβάβελ, τοῦ Σαλαθιήλ, τοῦ 27
 Νηρί, 28 τοῦ Μελχί, τοῦ Ἀδδί, τοῦ Κωσάμ, τοῦ Ἐλμωδάμ, 28
 τοῦ Ἡρ, 29 τοῦ Ἰησοῦ, τοῦ Ἐλιζερ, τοῦ Ἰωρείμ, τοῦ Ματθαῖ, 29
 τοῦ Λευί, 30 τοῦ Συμεών, τοῦ Ἰούδα, τοῦ Ἰωσήφ, τοῦ Ἰωάν, 30
 τοῦ Ἐλιακείμ, 31 τοῦ Μελεῖ, τοῦ Μενῆ, τοῦ Ματταθά, τοῦ 31
 Ναθαν, τοῦ Δαβὶδ, 32 τοῦ Ἰεσσαί, τοῦ Ἰωβὴδ, τοῦ Βοός, τοῦ 32
 Σαλμών, τοῦ Ναασσών, 33 τοῦ Ἀμινάδαβ, τοῦ Ἀράμ, τοῦ Ἑσ- 33
 ρώμ, τοῦ Φαρές, τοῦ Ἰούδα, 34 τοῦ Ἰακώβ, τοῦ Ἰσαάκ, τοῦ 34
 Ἀβραάμ, τοῦ Θάρα, τοῦ Ναχώρ, 35 τοῦ Σερούχ, τοῦ Ραγαῦ, 35
 τοῦ Φάλεκ, τοῦ Ἐβερ, τοῦ Σάλα, 36 τοῦ Καϊνάμ, τοῦ Ἀρφαξάδ, 36
 τοῦ Σήμ, τοῦ Νωε, τοῦ Δάμεχ, 37 τοῦ Μαθουσάλα, τοῦ Ἐνώχ, 37

22. Rc. Kn. Sz. ὡσεὶ περιστ. — h. εἰς αὐτὸν D Vg. It. (exc. 2.) —
 Rc. Kn. Sz. post γενέσθ. h. λέγουσαν. — pro σὺ εἶ etc. h. υἱὸς μου
 εἶ σὺ, ἐγὼ σήμερον γεγέννηκά σε D Ct. It.⁵ Just. Clem. al.
 23. Καὶ αὐτός usq. Ἰωσήφ c. BL 1. 33. al. Or. . . h. ἦν δὲ Ἰησ. ὡς ἐτῶν τρ.
 ἀρχόμενος ὡς ἐνομίζ. εἶναι υἱὸς Ἰωσ. D Ct. . . al. aliter. . . Rc. Kn. Sz.
 Ln. Καὶ αὐτ. ἦν ὁ Ἰησ. ὡσεὶ ἐτ. τρ. ἀρχόμενος, ὢν, ὡς ἐνομ., υἱὸς Ἰωσ.
 24. Pro Ματθαῖ h. Ματθάν s. Μαθάν KLMX al. m. Bas. al. . . om.
 Kus. al. — Ln. Ἰανναί c. B al.
 26. Ἰωσήφ c. BL X al. m. It. cdd. al. Gr. naz. . . Rc. Kn. Sz. Ln. Ἰωσήφ.
 27. Ln. Ἰωανάν c. B al. Syr. Ar. et v. 28. Ἐλμωδάμ c. B al.
 29. Rc. Kn. Sz. pro Ἰησοῦ [c. BL al. Vg. It. al.] h. Ἰωσή.
 31. Rc. Kn. Sz. pro Μενῆ [c. BX al.] h. Μαϊνάν . . . om. A al.
 32. Rc. Kn. Sz. pro Ἰωβὴδ [c. AB (h. Ἰωβίδ) FMX al. Cpt.] h. Ἰωβήδ
 ac pro Βοός [s. Βωός c. ABDLM* X al.] h. Βεός.
 33. Post Ἀράμ add. τοῦ Ἰωράμ s. Ἰωαράμ EKMSV A al. pm. It.¹ al. —
 Ln. Ἐσρών c. B.
 35. Rc. Σαρούχ. — h. Ραγάβ LV al. Gr. naz. — h. Φάλεγ AETHKS
 al. m. Vg. It.¹
 36. Καϊνάμ c. BL al. . . Rc. Kn. Sz. Ln. Καϊνάν . . . om. D Ct.

38 τοῦ Ἰάρεδ, τοῦ Μαλελεήλ, τοῦ Καϊνάν, ³⁸ τοῦ Ἐνώϊς, τοῦ Σήθ,
τοῦ Ἀδάμ, τοῦ Θεοῦ.

IV.

1 Ἰησοῦς δὲ πλήρης πνεύματος ἁγίου ὑπέστρεψεν ἀπὸ τοῦ Ἰορ- Mt. 4,
2 δάνου, καὶ ἦγετο ἐν τῷ πνεύματι ἐν τῇ ἐρήμῳ ² ἡμέρας τεσσα- 1-11.
ράκοντα πειραζόμενος ὑπὸ τοῦ διαβόλου. καὶ οὐκ ἔφαγεν οὐδὲν Mc. 1,
ἐν ταῖς ἡμέραις ἐκείναις, καὶ συντελεσθεῖσῶν αὐτῶν ἐπεινασεν. 12. 13.
3 ³ εἶπεν δὲ αὐτῷ ὁ διάβολος· Εἰ υἱὸς εἶ τοῦ Θεοῦ, εἰπέ τῷ λίθῳ
4 τούτῳ, ἵνα γένηται ἄρτος. ⁴ καὶ ἀπεκρίθη πρὸς αὐτὸν ὁ Ἰησοῦς·
Γέγραπται· ὅτι οὐκ ἐπ' ἄρτων μόνων ζήσεται ὁ ἄνθρωπος, ἀλλ' ⁵ Dt. 8,
5 ἐπὶ παντὶ ῥήματι Θεοῦ. ⁵ καὶ ἀναγαγὼν αὐτὸν ἔδειξεν αὐτῷ πάσας 3.
6 τὰς βασιλείας τῆς οἰκουμένης ἐν στιγμῇ χρόνου. ⁶ καὶ εἶπεν αὐτῷ
ὁ διάβολος· Σοὶ δώσω τὴν ἐξουσίαν ταύτην ἅπασαν καὶ τὴν δόξαν
7 αὐτῶν, ὅτι ἐμοὶ παραδέδοται καὶ ᾧ ἂν θέλω δίδωμι αὐτήν· ⁷ σὺ
8 οὖν εἰς προσκυνήσεως ἐνώπιον ἐμοῦ, ἔσται σοῦ πάσα. ⁸ καὶ ἀπο-
κριθεὶς εἶπεν αὐτῷ ὁ Ἰησοῦς· Γέγραπται· Προσκυνήσεις κύριον ⁹ Dt. 6,
9 τὸν Θεὸν σου καὶ αὐτῷ μόνῳ λατρεύσεις. ⁹ ἦγαγεν δὲ αὐτὸν 12.
εἰς Ἱερουσαλὴμ καὶ ἔστησεν ἐπὶ τὸ πτερύγιον τοῦ ἱεροῦ, καὶ
εἶπεν αὐτῷ· Εἰ υἱὸς εἶ τοῦ Θεοῦ, βάλε σεαυτὸν ἐντεῦθεν κάτω·

37. LN. Ἰάρεθ.

Cap. IV. 1. RC. KN. SZ. εἰς τὴν ἔρημον... om. ἐν τῷ (om. 11. 225. Did.)
πνεύμ. 107. Ver.

2. et 3. RC. KN. SZ. ὑστερον ἐπεινασε. 3. Καὶ εἶπεν αὐτ. etc.

4. RC. KN. SZ. (hi hab. Καὶ ἀπεκρ. Ἰησοῦς πρ. αὐτ.) LN. λέγων· Γίγρ. . .
om. c. BL al. Vg. It.³ al. — om. ὁ ante ἄνθρ. FKMS al. pl. Or. —
om. ἀλλ' ἐ. π. ῥ. Θεοῦ BL Sah. . . h. ῥ. ἐκπορευομένην διὰ τοῦ
στόματος θ. 64. al. m. Cpt. al.

5. V. 5 usq. 8. post v. 12. pon. It.⁵ Ambr. al.

5. RC. KN. SZ. LN. αὐτὸν ὁ διάβολος [om. c. BDL al. Cpt. Sah. Arm. . .
h. ὁ σατανᾶς Syr. p. ms.] εἰς ὄρος ὑψηλόν [LN. (εἰς ὄρ. ὑψ.) . .
om. c. BL Cpt. Sah. Vg. ms. It.⁵ Sax. . . add. λίαν D al.].

7. Pro σου h. σοὶ 18. al. m. Cyr. — Rc. pro πάσα h. πάντα.

8. RC. KN. SZ. post ὁ Ἰησ. h. ὑπαγε ὀπίσω μου σατανᾶ, qu. LN.
(—) . . om. c. BDL al. m. Syr. Vg. It. (exc. 2.) al. m. Or. al. — Rc.
γίγρ. γάρ. — LN. Κύριον τ. θ. σ. προσκ. c. BDFL al. m. It. Vg.

⁹ ἦγαγ. δέ c. BL Cpt. al. . . RC. KN. SZ. LN. καὶ ἦγαγ.; iid. ἵστησ. αὐ-
τόν. . . om. c. BL. — Rc. εἰ ὁ υἱός. — om. ἐντεῦθεν EGH al. m. Vg.
ms. . . etiam post κάτω pon.

• Ps. 91, 10 γέγραπται γάρ· ὅτι τοῖς ἀγγέλοις αὐτοῦ ἐντελεῖται περὶ σοῦ τοῦ 10
 11. 12. διαφυλάττει σε, 11 καὶ ὅτι ἐπὶ χειρῶν ἀρούρεν σε, μήποτε προσ- 11
 κόψῃς πρὸς λίθον τὸν πόδα σου. 12 καὶ ἀποκριθεὶς εἶπεν αὐτῷ 12
 • Dt. 6. ὁ Ἰησοῦς· ὅτι εἰρηται· Οὐκ ἐκπειράσεις κύριον τὸν θεόν σου.
 16, 13 καὶ συντελέσας πάντα πειρασμὸν ὁ διάβολος ἀπέστη ἀπ' αὐ- 13
 τοῦ ἄχρι καιροῦ.

Mt. 4, Καὶ ὑπέστρεψεν ὁ Ἰησοῦς ἐν τῇ δυνάμει τοῦ πνεύματος εἰς 14
 12-17. τὴν Γαλιλαίαν· καὶ φήμη ἐξῆλθεν καθ' ὅλης τῆς περιχωρου περὶ
 Mc. 1, αὐτοῦ. 15 καὶ αὐτὸς ἐδίδασκεν ἐν ταῖς συναγωγαῖς αὐτῶν δοξαζό- 15
 14. 15. μενος ὑπὸ πάντων.

Mt. 12, Καὶ ἦλθεν εἰς Ναζαρέτ, οὗ ἦν τεθραμμένος, καὶ εἰσῆλθεν 16
 52 sqq. κατὰ τὸ εἶθος αὐτῷ ἐν τῇ ἡμέρᾳ τῶν σαββάτων εἰς τὴν συναγω-
 Mc. 6, γήν, καὶ ἀνίστη ἀναγνώσαι. 17 καὶ ἐπεδόθη αὐτῷ βιβλίον τοῦ 17
 1 sqq. προφήτου Ἡσαίου, καὶ ἀναπτύξας τὸ βιβλίον εὔρεν τὸν τόπον οὗ

• Es. 61, ἦν γεγραμμένον· 18 Πνεῦμα κυρίου ἐπ' ἐμέ, οὗ εἵνεκεν ἔγρασέν με 18
 1. 2. εὐαγγελίσασθαι πτωχοῖς, ἀπέσταλκέν με 19 κηρῦσαι αἰχμαλώτοις 19
 ἄφρων καὶ τυφλοῖς ἀνάβλεψιν, ἀποστείλαι τεθραυσμένους ἐν ἀφέ-
 σει, κηρῦσαι ἐνιαυτὸν κυρίου δεκτόν. 20 καὶ πτύξας τὸ βιβλίον 20
 ἀποδοὺς τῷ ὑπηρέτῃ ἐκάθισεν, καὶ πάντων οἱ ὀφθαλμοὶ ἐν τῇ
 συναγωγῇ ἦσαν ἀτενίζοντες αὐτῷ. 21 ἤρξατο δὲ λέγειν πρὸς αὐ- 21
 τοὺς· ὅτι σήμερον πεπλήρωται ἡ γραφή αὕτη ἐν τοῖς ὠσίν ὑμῶν.
 22 καὶ πάντες ἐμαρτύρουν αὐτῷ καὶ ἐθαύμαζον ἐπὶ τοῖς λόγοις 22
 τῆς χάριτος τοῖς ἐκπορευομένοις ἐκ τοῦ στόματος αὐτοῦ καὶ ἐλε-

11. Om. ὅτι DEFGHSV / al. pl. Syr. It.² al. m. Eus.

16. Rc. ΚΝ. Sz. εἰς τὴν Ναζ. . . h. Ναζαρίθ B al. m. — h. ἀνατε-
 θραμ. FI. al. Eus. Cyr. — καὶ ἀν. ἀναγν. post Ἡσ. προφ. v. 17. pon.
 1. al. Syr. hr. Arm. . . om. 416. al.

17. Pro βιβλ. τ. πρ. Ἡσ. h. ὁ προφήτης Ἡσαίας et om. postea τὸ βιβλίον
 D Ct. — LN. καὶ ἀνοιξας.

18. Rc. οὗ εἵνεκεν et εὐαγγελίσεσθαι. — Rc. Sz. post ἀπέσταλ. με add.
 ἰάσασθαι τοὺς συττειμμένους τὴν καρδίαν, qu. ΚΝ. et
 LN. (—). . . om. c. BDL al. Vg. ms. It. (exc. 1.) al. Or. (gr. 2. et lat.) Eus.
 Ath. Petr. alex. al.

19. Add. in fine καὶ ἡμέρων ἀναποδόσεως 229*. Vg. It. al. Petr. alex. al.

20. πάντ. οἱ ὀφθ. usq. ἦσαν c. BFI. al. Colb. Eus. . . h. πάντ. ἐν τ. σ. ἡ ἡσ.
 οἱ ὀφθ. A al. . . al. aliter. . . Rc. ΚΝ. Sz. LN. πάντ. ἐν τ. σ. οἱ ὀφθ. ἡσ.

- 23 γον· Οὐχὶ ὁ υἱὸς ἐστὶν Ἰωσήφ οὗτος; ²³ καὶ εἶπεν πρὸς αὐτούς· Πάντως ἐρεῖτέ μοι τὴν παραβολὴν ταύτην· Ἰατροί, θεράπευσον σεαντίον· ὅσα ἠκούσαμεν γεγόμενα εἰς Καφαρναούμ, ποιήσον καὶ
- 24 ὧδε ἐν τῇ πατρίδι σου. ²⁴ εἶπεν δέ· Ἀμὴν λέγω ὑμῖν, ὅτι οὐδεὶς ^{Jo. 4, 44.}
- 25 προφήτης δεκτός ἐστιν ἐν τῇ πατρίδι αὐτοῦ. ²⁵ ἐπ' ἀληθείας δὲ ^{1 Rg. 17, 1. 5.} λέγω ὑμῖν, πολλαὶ χῆραι ἦσαν ἐν ταῖς ἡμέραις Ἑλλίου ἐν τῷ ^{Jac. 5, 17.}
- Ἰσραὴλ, ὅτε ἐκλείσθη ὁ οὐρανὸς ἔτη τρία καὶ μῆνας ἕξ, ὡς
- 26 ἐγένετο λιμὸς μέγας ἐπὶ πᾶσαν τὴν γῆν· ²⁶ καὶ πρὸς οὐδεμίαν αὐτῶν ἐπέμφθη Ἥλιος εἰ μὴ εἰς Σάρεφθα τῆς Σιδωνίας πρὸς
- 27 γυναικᾶ χήραν. ²⁷ καὶ πολλοὶ λεπροὶ ἦσαν ἐν τῷ Ἰσραὴλ ἐπὶ Ἑλισαίου ^{2 Rg. 5, 14.} του προφήτου· καὶ οὐδεὶς αὐτῶν ἐκαθαρίσθη εἰ μὴ Νεεμῖαν
- 28 ὁ Σύρος. ²⁸ καὶ ἐπλήσθησαν πάντες θυμοῦ ἐν τῇ συναγωγῇ
- 29 ἀκούοντες ταῦτα, ²⁹ καὶ ἀναστάντες ἐξέβαλον αὐτὸν ἔξω τῆς πόλεως καὶ ἤγαγον αὐτὸν ἕως ὄφρους τοῦ ὄρους, ἐφ' οὗ ἡ πόλις
- 30 αὐτῶν ᾠκοδόμητο, ὥστε κατακρημνίσαι αὐτόν· ³⁰ αὐτὸς δὲ διεληθὼν διὰ μέσον αὐτῶν ἐπορεύετο.
- 31 Καὶ κατήλθεν εἰς Καφαρναούμ πόλιν τῆς Γαλιλαίας, καὶ ^{Mc. 1, 24-28.}
- 32 ἦν διδάσκων αὐτούς ἐν τοῖς σαββαῖσι· ³² καὶ ἐξεπλήρουντο ἐπὶ ^{Mt. 7, 28. 29.}
- 33 τῇ διδαχῇ αὐτοῦ, ὅτι ἐν ἐξουσίᾳ ἦν ὁ λόγος αὐτοῦ. ³³ Καὶ ἐν τῇ συναγωγῇ ἦν ἄνθρωπος ἔχων πνεῦμα δαιμονίου ἀκαθάρτου, καὶ
- 34 ἀνέκραξεν φωνῇ μεγάλῃ· ³⁴ Ἐα, τί ἡμῖν καὶ σοί, Ἰησοῦ Ναζαρηνέ; ἦλθες ἀπολέσαι ἡμᾶς; οἶδά σε τίς εἶ, ὁ ἅγιος τοῦ θεοῦ.

22. Rc. Kn. Sz. Ln. οὐχ (Lm. οὐχι) οὗτ. ἐστ. ὁ υἱ. Ἰωσ. . . οὐχὶ (L al. οὐχ) ὁ υἱ. (DL υἱ.) ἐστ. Ἰωσ. (D Ἰωσ. ἐστ.) οὗτ. c. BDL al.

23. Rc. Kn. Sz. ἐν τῇ Καπερναούμ.

25. Om. δέ DK al. Vg. It. (exc. 1.) al. . . γάρ Syr. — Rc. Kn. Sz. ἐπὶ [om. c. BD al. Vg. It. (exc. Verc.)] ἔτη. — h. λιμ. μεγάλη 13. 69.

26. Σάρεφθα c. BKL (h. Ἀρεφθα) MS al. m. Or. Thphyl. . . Rc. Kn. Sz. Ln. Σάρεπτα. . . Rc. Kn. Sz. τῆς Σιδωνίας [Σιδωνίας c. ABCDV al. m. Vg. It. Or.].

27. Rc. Kn. Sz. ἐν τῷ Ἰσρ. post προφήτ. pon. . . om. 56. 58*. Mcion. Or. . . Rc. Kn. Sz. Ἑλισαίου. — Ln. Ναεμῖαν c. AD** KL al.

29. Rc. Ln. ἕως τῆς [om. c. ACGHKLSV Δ al. pl. Mcion. Or.] ὄφρους. — Rc. Sz. εἰς τὸ κατακρ.

33. Hab. πνεῦμα δαιμόνιον ἀκάθαρτον D . . δαιμόνιον ἀκάθαρτον 29. Vg. It. Aeth.

34. Rc. Kn. Sz. Ln. ab init. add. λέγων. . . om. c. BLV* Cpl. Or. — om. εἰα D al. Syr. hr. It. (exc. 4.) al. . . om. Ναζαρ. Mcion. ^{digitized by Google}

35 καὶ ἐπετίμησεν αὐτῷ ὁ Ἰησοῦς λέγων· Φιμώσθητι καὶ ἐξέλθε 35 ἀπ' αὐτοῦ. καὶ ῥῆψαν αὐτὸν τὸ δαιμόνιον εἰς τὸ μέσον ἐξῆλθεν ἀπ' αὐτοῦ, μηδὲν βλάψαν αὐτόν. 36 καὶ ἐγένετο θάμβος ἐπὶ 36 πάντας, καὶ συνελάλουν πρὸς ἀλλήλους λέγοντες· Τίς ὁ λόγος οὗτος, ὅτι ἐν ἐξουσίᾳ καὶ δυνάμει ἐπιτάσσει τοῖς ἀκαθάρτοις πνεύμασιν καὶ ἐξέρχονται; 37 καὶ ἐξεπορεύετο ἦχος περὶ αὐτοῦ εἰς 37 πάντα τόπον τῆς περιχώρου.

Mt. 8, Ἀναστὰς δὲ ἀπο τῆς συναγωγῆς εἰσῆλθεν εἰς τὴν οἰκίαν Σί- 38
 { 14. 15, μωρος. πενθερὰ δὲ τοῦ Σίμωνος ἦν συνεχομένη πυρετῷ μεγάλῳ,
 Mc. 1, 29-31. καὶ ἠρώτησαν αὐτὸν περὶ αὐτῆς. 39 καὶ ἐπιστάς ἐπάνω αὐτῆς 39 ἐπετίμησεν τῷ πυρετῷ, καὶ ἄφηκεν αὐτὴν· παραχοῆμα δὲ ἀνα-

Mt. 8, σῆσα διηκόει αὐτοῖς. 40 Δύνοτος δὲ τοῦ ἡλίου πάντες ὅσοι 40
 16. ἔχον ἀσθενοῦντας νόσοις ποικίλαις, ἤγγαγον αὐτοὺς πρὸς αὐτόν.
 Mc. 1, 32-34. ὁ δὲ ἐνὶ ἐκάστῳ αὐτῶν τὰς χεῖρας ἐπιτιθεὶς ἐθεράπευσεν αὐτούς.

41 ἐξήρχετο δὲ καὶ δαιμόνια ἀπὸ πολλῶν κράζοντα καὶ λέγοντα· 41 ὅτι σὺ εἶ ὁ υἱὸς τοῦ θεοῦ. καὶ ἐπιτιμῶν οὐκ εἶα αὐτὰ λαλεῖν, ὅτι ἤθδεισαν τὸν Χριστὸν αὐτὸν εἶναι. 42 Γενομένης δὲ ἡμέρας 42 ἐξελθὼν ἐπορεύθη εἰς ἔρημον τόπον, καὶ οἱ ὄχλοι ἐπεζήτηον αὐτόν· καὶ ἦλθον ἕως αὐτοῦ καὶ κατεῖχον αὐτόν τοῦ μὴ πορεύεσθαι ἀπ' αὐτῶν. 43 ὁ δὲ εἶπεν πρὸς αὐτούς· ὅτι καὶ ταῖς ἐτέραις πό- 43 λεσιν εὐαγγελίσασθαι δεῖ με τὴν βασιλείαν τοῦ θεοῦ, ὅτι ἐπὶ τοῦτο ἀπεστάλην. 44 καὶ ἦν κηρῶσσω εἰς τὰς συναγωγὰς τῆς 44 Γαλιλαίας.

35. Rc. Kn. Sz. ἐξελθε ἐξ [ἀπ' c. BDLMV al. pm. Vg. It. Or.] αὐτ. —

Kn. εἰς μέσον c. DEFGHKSV al. pl. Mcion. Or. . . om. 131. Ev. 47. It. 4

38. Rc. Kn. Sz. Ln. ἐκ τῆς συν. . . ἀπό c. BCDLQ al. m. Or. de Vg. It.

a Ct. — Rc. ἡ πενθερά.

40. Hab. Δύνατος 25. al. m. . . Δύνοτος Or. . . Δύσαντος D. — Rc. Kn. Sz. ἐπιθείς.

41. Ln. κραυγάζοντα c. ADEVΔ al. pm. Or. — Rc. Sz. et Kn. (—) ὁ Χριστός [om. c. BCDLX al. Vg. It. (exc. 1.) al. Or. al.] ὁ υἱὸς etc. — om. τὸν ante Xp. D Or.

42. Rc. ἐζήτουν.

43. Hab. εἰς τὰς ἄλλας πόλεις D Ct. — Rc. Kn. Sz. εἰς [ἐπὶ c. BL al. It. cdd.] τοῦτο ἀπέσταλμαι. [ἀπεστάλ. c. BDLX al.]

44. εἰς τ. συν. c. BDQ al. m. . . Rc. Kn. Sz. Ln. ἐν ταῖς συναγωγαῖς. — h. τῆς Ἰουδαίας CLQ al. m. Cpt.

V.

1 Ἐγένετο δὲ ἐν τῷ τὸν ὄχλον ἐπικεῖσθαι αὐτῷ τοῦ ἀκούειν Mt. 4,
18-22,
Mc. 1,
16-20.
 τὸν λόγον τοῦ θεοῦ, καὶ αὐτοὺς ἦν ἐστὼς παρὰ τὴν λίμνην Γεννη-
 2 σαρέτ, ² καὶ εἶδεν δύο πλοῖα ἐστῶτα παρὰ τὴν λίμνην· οἱ δὲ ἀλι-
 3 εῖς ἀπ' αὐτῶν ἀποβάντες ἀπέπλυναν τὰ δίκτυα. ³ ἔμβας δὲ εἰς ἐν
 τῶν πλοίων ὃ ἦν Σίμωνος, ἠρώτησεν αὐτὸν ἀπὸ τῆς γῆς ἐπανα-
 γαγεῖν ὀλίγον· καθίσας δὲ ἐκ τοῦ πλοίου ἐδίδασκεν τοὺς ὄχλους.
 4 ⁴ ὡς δὲ ἐπαύσατο λαλῶν, εἶπεν πρὸς τὸν Σίμωνα· Ἐπανάγαγε
 5 εἰς τὸ βάθος, καὶ χαλάσατε τὰ δίκτυα ὑμῶν εἰς ἄγραν. ⁵ καὶ
 ἀποκριθεὶς ὁ Σίμων εἶπεν αὐτῷ· Ἐπιστάτα, δι' ὅλης τῆς νυκτὸς
 κοπιῶσάντες οὐδὲν ἐλάβομεν· ἐπὶ δὲ τῷ ῥήματι σου χαλάσω τὸ
 6 δίκτυον. ⁶ καὶ τοῦτο ποιήσαντες συνέκλεισαν ἰχθύων πλήθος πολὺ· ⁴
 7 διεῤῥήγνυτο δὲ τὸ δίκτυον αὐτῶν. ⁷ καὶ κατένευσαν τοῖς μετόχοις
 τοῖς ἐν τῷ ἐτέρῳ πλοίῳ τοῦ ἐλθόντος συλλαβέσθαι αὐτοῖς· καὶ
 ἦλθον, καὶ ἐπλησαν ἀμφοτέρω τὰ πλοία, ὥστε βυθίζεσθαι αὐτά.
 8 ⁸ ἰδὼν δὲ Σίμων Πέτρος προσέπεσεν τοῖς γόνασιν Ἰησοῦ λέγων·
 9 Ἐξέλθε ἀπ' ἐμοῦ, ὅτι ἀνὴρ ἁμαρτωλὸς εἰμι, κύριε. ⁹ θάμβος γὰρ
 περιέσχεν αὐτὸν καὶ πάντας τοὺς σὺν αὐτῷ ἐπὶ τῇ ἀγρᾷ τῶν
 10 ἰχθύων ἧ συνέλαβον, ¹⁰ ὁμοίως δὲ καὶ Ἰάκωβον καὶ Ἰωάννην
 υἱοὺς Ζεβεδαίου, οἳ ἦσαν κοινῶν τῷ Σίμωνι. καὶ εἶπεν πρὸς τὸν
 Σίμωνα ὁ Ἰησοῦς· Μὴ φοβοῦ· ἀπὸ τοῦ νῦν ἀνθρώπους ἔσῃ ζω-

Cap. V. 1. Hab. καὶ ἀκούειν ABX al.

2. Hab. πλοία ρεα ACL al. It.² — ἀπ' αὐτ. ἀποβ. c. CDL al. . . Rc. Kn. Sz. Ln. ἀποβ. ἀπ' αὐτ. . . om. ἀπ' αὐτ. Vg. It.³ — Ln. ἐπλυνον c. B (ap. Btlj.) D 91. . . h. ἐπλυναν B (ap. Birch.) C* L X al.

3. Hab. ἐν πλοῖον D Ct. Vg. It. — Rc. Kn. Sz. τ ο ὕ Σίμωνος. — h. ἐπαναγ. ὅσον ὅσον D. — καθ. δι' c. BL Cpt. Verc. . . Rc. Kn. Sz. Ln. καὶ καθ.

5. Om. ὁ ἐτ αὐτῷ B. — Ln. om. τῆς c. ABL 131. — h. χαλάσομεν s. χαλάσομεν K al. m. Cpt. al. m. et τὰ δίκτυα B al. It.¹ al.

6. Hab. διεῤῥήσεν (et τὰ δίκτυα) B . . διεῤῥήσατο L . . ὥστε τὰ δίκτυα ῥήσασθαι D Ct. al. . . ὥστε μὴ δύνασθαι ἀναγαγεῖν αὐτό S.

7. Ln. τ. μετόχ. (τοῖς) . . om. τοῖς BDl. — h. ὥστε παρὰ τ. C (vide-tur) D Syr. Vg. It.² al.

8. Rc. Kn. Sz. τ ο ὕ [om. c. BHKSVD al. pm.] Ἰησοῦ. . . h. αὐτοῦ (τ ο ῖς ποσί· pro τ. γόνασ.) D Ct.

9. Hab. ὢν συνίλαβ. D (et B ap. Sz.) It.¹ Thphyl.

10. Om. ὁ ante Ἰησ. B.

ῥωῶν. ¹¹ καὶ καταγαγόντες τὰ πλοῖα ἐπὶ τὴν γῆν, ἀφέντες πάντα ¹¹ ἠκολούθησαν αὐτῷ.

^{Mt. 8.} ^{1-4.} Καὶ ἐγένετο ἐν τῷ εἶναι αὐτὸν ἐν μιᾷ τῶν πόλεων, καὶ ἰδοῦ, ¹²
^{Mc. 1.} ^{40-45.} ἀνὴρ πλήρης λέπρας· καὶ ἰδὼν τὸν Ἰησοῦν, πεσὼν ἐπὶ πρόσωπον

¹³ εἶπεν αὐτοῦ λέγων· Κύριε, ἐὰν θέλῃς, θύνασαι με καθαρίσαι.
¹³ καὶ ἐκτείνας τὴν χεῖρα ἤψατο αὐτοῦ εἰπὼν· Θέλω, καθαρί-
 σθητι. καὶ εὐθέως ἡ λέπρα ἀπῆλθεν ἀπ' αὐτοῦ. ¹⁴ καὶ αὐτὸς ¹⁴
 παρήγγειλεν αὐτῷ μηδενὶ εἰπεῖν, ἀλλὰ ἀπελθὼν δεῖξον σεαυτὸν
 τῷ ἱερεὶ καὶ προσένεγκε παρὶ τοῦ καθαρισμοῦ σου, καθὼς προσ-
 ἔταξεν Μωϋσῆς εἰς μαρτύριον αὐτοῦ. ¹⁵ διήρχετο δὲ μᾶλλον ὁ ¹⁵
^{2.} λόγος περὶ αὐτοῦ, καὶ συνηγοροῦτο ὄχλοι πολλοὶ ἀκούειν καὶ θερα-
 πεύεσθαι ἀπὸ τῶν ἀσθενειῶν αὐτῶν· ¹⁶ αὐτὸς δὲ ἦν ὑποχωρῶν ¹⁶
 ἐν ταῖς ἐρήμοις καὶ προσερχόμενος.

^{Mt. 9.} ^{1-8.} ^{1-12.} Καὶ ἐγένετο ἐν μιᾷ τῶν ἡμερῶν, καὶ αὐτὸς ἦν διδάσκων, ¹⁷
 καὶ ἦσαν καθημένοι οἱ Φαρισαῖοι καὶ νομοδιδάσκαλοι, οἳ ἦσαν
 συνελλυθέντες ἐκ πάσης κώμης τῆς Γαλιλαίας καὶ Ἰουδαίας καὶ
 Ἰερουσαλὴμ· καὶ δύναμις κυρίου ἦν εἰς τὸ ἰᾶσθαι αὐτούς. ¹⁸ καὶ ¹⁸
 ἰδοῦ, ἄνδρες φέροντες ἐπὶ κλίνης ἄνθρωπον ὃς ἦν παραλελυμένος,
 καὶ ἐζήτουν αὐτὸν εἰσενεγκεῖν καὶ θεῖναι ἐνώπιον αὐτοῦ. ¹⁹ καὶ ¹⁹
 μὴ εὐρόντες ποίας εἰσενέγκωσιν αὐτὸν διὰ τὸν ὄχλον, ἀναβάντες
 ἐπὶ τὸ δῶμα διὰ τῶν κεράμων καθῆκαν αὐτὸν σὺν τῷ κλινιδίῳ
 εἰς τὸ μέσον ἔμπροσθεν τοῦ Ἰησοῦ. ²⁰ καὶ ἰδὼν τὴν πίστιν αὐτῶν ²⁰
 εἶπεν· Ἄνθρωπε, ἀφέωνται σοι αἱ ἁμαρτίαι σου. ²¹ καὶ ἤρξαντο ²¹
 διαλογίζεσθαι οἱ γραμματεῖς καὶ οἱ Φαρισαῖοι λέγοντες· Τίς ἐστὶν
 οὗτος ὃς λαλεῖ βλασφημίας; τίς δύναται ἁμαρτίας ἀφεῖναι εἰ μὴ

12. Hab. ἰδὼν δέ B .. om. καὶ 19. 124. Arm. .. om. ἰδὼν τ. Ἰησ. It. 5.
 Ambr. et hab. καὶ αὐτός.

13. LN. pro εἶπ. hab. λέγων c. BCDLX al. Cyr.

15. Rc. Kn. Sz. post θεραπεύεσθ. add. ὑπ' αὐτοῦ. [om. c. BDL al. Vg.
 It. al. .. etiam post ἀκούειν (M), etiam bis pon. . . h. ἀπ' αὐτ. A.]

17. Rc. Kn. Sz. om. οἱ ante Φαρισ. et h. ἐλληλυθότες. — h. ἰᾶσθ. αὐτόν
 BI.

18. Post θεῖναι add. αὐτόν BL.

19. Rc. διὰ ποίας. — h. ἔμπροσθ. πάντων B.

20. Post ἰδὼν h. ὁ Ἰησοῦς CDS al. Syr. It. 1. — Rc. Kn. Sz. εἶπ. αὐ-
 τῷ. — h. σοῦ αἱ ἁμαρτ. DF al.; etiam v. 23. D.

21. Hab. τί οὗτος λαλ. βλ. D Ct. Cpt. — Rc. Kn. Sz. ἀφείναι ἁμαρτ.
 [ἀφείναι certe c. BD].

22 *μόνος ὁ θεός; 22 ἐπιγνούς δὲ ὁ Ἰησοῦς τοὺς διαλογισμοὺς αὐτῶν ἀποκριθεὶς εἶπεν πρὸς αὐτούς· Τί διαλογίζεσθε ἐν ταῖς καρδίαις 23 ὑμῶν; 23 τί ἐστὶν εὐκοπώτερον, εἰπεῖν· Ἀφίονται σοι αἱ ἁμαρτίαι σου, ἢ εἰπεῖν· Ἐγειρε καὶ περιπάτει; 24 ἵνα δὲ εἰδῆτε, ὅτι ὁ υἱὸς τοῦ ἀνθρώπου ἐξουσίαν ἔχει ἐπὶ τῆς γῆς ἀφεῖναι ἁμαρτίας, εἶπεν τῷ παρακληνμένῳ· Σοὶ λέγω, ἐγειρε καὶ ἄρας τὸ κλινίδιον σου 25 πηρεύου εἰς τὸν οἶκόν σου. 25 καὶ παραγοῆμα ἀναστάς ἐνώπιον αὐτῶν, ἄρας ἐφ' ὃ κατέκειτο, ἀπῆλθεν εἰς τὸν οἶκον αὐτοῦ δοξάζων τὸν θεόν. 26 καὶ ἕκστασις ἔλαβεν ἅπαντας καὶ ἐδόξαζον τὸν θεόν καὶ ἐπλήσθησαν φόβου λέγοντες· ὅτι εἶδομεν παράδοξα σήμερον.*

27 *Καὶ μετὰ ταῦτα ἐξῆλθεν καὶ ἐθεάσατο τελώνην ὀνόματι Λεβὶν, καθήμενον ἐπὶ τὸ τελώνιον, καὶ εἶπεν αὐτῷ· Ἀκολούθει μοι. 28 καὶ καταλιπὼν ἅπαντα ἀναστάς ἠκολούθει αὐτῷ. 29 καὶ ἐποίησεν δοχὴν μεγάλην Λεβὶς αὐτῷ ἐν τῇ οἰκίᾳ αὐτοῦ· καὶ ἦν ὄχλος πολλὸς τελωνῶν καὶ ἄλλων οἱ ἦσαν μετ' αὐτῶν κατακελμένοι. 30 καὶ ἐγόγγυζον οἱ Φαρισαῖοι καὶ οἱ γραμματεῖς αὐτῶν πρὸς τοὺς μαθητὰς αὐτοῦ λέγοντες· Διὰ τί μετὰ τῶν 31 τελωνῶν καὶ ἁμαρτωλῶν ἐσθίετε καὶ πίνετε; 31 καὶ ἀποκριθεὶς ὁ Ἰησοῦς εἶπεν πρὸς αὐτούς· Οὐ χρεῖαν ἔχουσιν οἱ ὑγιαίνοντες 32 ἰατροῦ, ἀλλὰ οἱ κακῶς ἔχοντες. 32 οὐκ ἐλήλυθα καλέσαι δικαίους, ἀλλὰ ἁμαρτωλοὺς εἰς μετάνοιαν. 33 Οἱ δὲ εἶπαν πρὸς αὐτόν· Οἱ μαθηταὶ τοῦ Ἰωάννου νηστεύουσιν πυκνὰ καὶ δεήσεις ποιοῦνται, ὁμοίως 34 καὶ οἱ τῶν Φαρισαίων, οἱ δὲ σοὶ ἐσθίουσιν καὶ πίνουσιν. 34 ὁ δὲ εἶπεν πρὸς αὐτούς· Μὴ δύνασθε τοὺς υἱοὺς τοῦ νυμφῶνος, ἐν 35 ᾧ ὁ νυμφίος μετ' αὐτῶν ἐστίν, ποιῆσαι νηστεύειν; 35 ἐλεύσονται*

22. LN. om. ἀποκριθ. c. ἘD al. Syr. It.⁶ Aeth.

23. et 24. RC. LN. bis ἔγειραι. — LN. ε. παραλητικῶ c. CDFLMX al. pm. Cyr.

25. RC. Sz. LN. ἐφ' φ̄.

26. Om. καὶ ἕκστασις usq. θεόν DMSV al. m.

• 28. RC. KN. Sz. ἠκολούθησεν. — 29. RC. ὁ Λεβίς.

30. RC. om. τῶν ante τελωνῶν.

31. Om. ὁ ante Ἰησ. B.

33. RC. KN. Sz. LN. Διὰ τί οἱ μαθητ. . . om. c. BL al. Cpt.

34. Hab. μὴ δύναται οἱ υἱοὶ τ. ν. ἐφ' ὅσον ἔχουσιν τὸν νυμφῶνα μεθ' ἐλευτῶν νηστεύειν D Ct.

δὲ ἡμέραι, καὶ ὅταν ἀπαρθῇ ἀπ' αὐτῶν ὁ νομφίος, τότε νηστεύ-
 σουσω ἐν ἐκείναις ταῖς ἡμέραις. ³⁶ Ἐλεγεν δὲ καὶ παραβολὴν πρὸς ³⁶
 Mt. 9. αὐτούς· ὅτι οὐδεὶς ἐπίβλημα ἀπὸ ἱματίου καινοῦ σχίσας ἐπιβάλλει
 { 15. 17. αὐτούς· ὅτι οὐδεὶς ἐπίβλημα ἀπὸ ἱματίου καινοῦ σχίσας ἐπιβάλλει
 Mc. 2. 21. 22. ἐπὶ ἱμάτιον παλαιόν· εἰ δὲ μήγε, καὶ τὸ καινὸν σχίσει καὶ τῷ
 παλαιῷ οὐ συμφωνήσει τὸ ἐπίβλημα τὸ ἀπὸ τοῦ καινοῦ. ³⁷ καὶ ³⁷
 οὐδεὶς βάλλει οἶνον νέον εἰς ἀσκούς παλαιούς· εἰ δὲ μήγε, φήξει
 ὁ οἶνος ὁ νέος τοὺς ἀσκούς, καὶ αὐτὸς ἐκχυθήσεται καὶ οἱ ἀσκοὶ
 ἀπολούνται· ³⁸ ἀλλὰ οἶνον νέον εἰς ἀσκούς καινοὺς βλητέον. ³⁸
³⁹ καὶ οὐδεὶς πινὼν παλαιὸν θέλει νέον· λέγει γάρ· Ὁ παλαιὸς ³⁹
 χρηστός ἐστίν.

VI.

Mt. 12. Ἐγένετο δὲ ἐν σαββάτῳ διαπορεύεσθαι αὐτὸν διὰ σπορίμων, ¹
 { 1-8. καὶ ἐτίλλον οἱ μαθηταὶ αὐτοῦ τοὺς στάχνας καὶ ἤσθιον ψάλλοντες
 Mc. 2. 21-23. ταῖς χερσίν. ² τινὲς δὲ τῶν Φαρισαίων εἶπον· Τί ποιεῖτε ὃ οὐκ ²
 ἔξεστιν τοῖς σάββασι; ³ καὶ ἀποκριθεὶς ὁ Ἰησοῦς εἶπεν πρὸς αὐ- ³

35. LN. (καὶ) ὅταν. . . om. καὶ CFLM al. m. Syr. Vg. It.⁷ al. — h. καὶ τότε M¹ al. It.⁷ al.

36. RC. KN. Sz. post ἐπίβλημα om. ἀπὸ et LN. (ἀπὸ) . . . ser. e. BDL 1. 22. 33. 157*. al. Syr. Vg. It.⁷ al. — RC. KN. Sz. LN. om. σχίσας. . . ser. e. BDL 1. 22. 33. 157. al. Syr. al. — RC. KN. Sz. σχίσει et συμφωνεῖ. [σχίσει et συμφ. c. BCDL al. m.] — KN. post συμφων. om. τὸ ἐπίβλ. c. AEFKMSV¹ al.¹ pl. . . RC. Sz. LN. ante ἐπίβλ. om. τό. . . ser. e. B (ap. Sz.) CL 1. 22. 33. 157. al. m.

37. RC. KN. Sz. ὁ νέος οἶνος [ὁ οἶν. ὁ. v. c. BDL M al. pm.].

38. Hab. βάλλουσιν D It. (exc. 1.) Dial. c. Mcion. — RC. KN. Sz. LN. in fine add. καὶ ἀμφοτέρω συντηροῦνται. . . om. c. BL 1. 33. 157. al. Cpt.

39. Om. v. totum D Cf. It.⁵ — RC. KN. Sz. LN. παλαιὸν εὐθιώς (om. c. BL 1. 157. al. Cpt. Arm.). iid. χρηστότερος . . . χρηστός c. BL 157. al. Cpt.

Cap. VI. 1. RC. KN. Sz. σαββάτ. δευτεροπρώτῳ, qd LN. (—) . . . om. c. BI. 1. 22. 33. 157. al. Syr. Cpt. Aeth. Ar. p. Prss. It.³ (Syr. p. in m. notat, id non in omnibus exemplaribus esse) . . . etiam δευτέρῳ πρώτῳ et secundo leg. — RC. KN. Sz. διὰ τῶν σπ. — pon. τοὺς στάχ. post ἤσθ. BCL et pon. ἤσθ. post χερσ. D It.² Arm. — LN. in fine add. (αὐτῶν).

2. RC. KN. Sz. εἰπ. αὐτοῖς, qd LN. (—) . . . om. c. BC¹ LX al. It.² Cpt. — RC. KN. Sz. ἔξεστ. ποιεῖν ἐν τ. σ.

3. Om. ὁ ante Ἰησ. B (ap. Blj.).

τούς· Οὐδὲ τοῦτο ἀνέγνωτε ὃ ἐποίησεν Δαυὶδ, ὅποτε ἐπειρασεν αὐ-^{1 Sam.}
 4 τὸς καὶ οἱ μετ' αὐτοῦ; ^{21, 6.} ⁴ εἰσῆλθεν εἰς τὸν οἶκον τοῦ Θεοῦ καὶ
 τοὺς ἄρτους τῆς προθέσεως λαβὼν ἔφαγεν καὶ ἔδωκεν τοῖς μετ'
 5 αὐτοῦ, οὓς οὐκ ἔξεστιν φαγεῖν εἰ μὴ μόνους τοὺς ἱερεῖς. ⁵ καὶ
 ἔλεγεν αὐτοῖς· ὅτι κρείως ἐστὶν ὁ υἱὸς τοῦ ἀνθρώπου καὶ τοῦ
 σαββάτου.

6 Ἐγένετο δὲ ἐν ἑτέρῳ σαββάτῳ εἰσελθεῖν αὐτὸν εἰς τὴν συνα-^{Mt.12,}
 γωγὴν καὶ διδάσκειν. καὶ ἦν ἄνθρωπος ἐκεῖ καὶ ἡ χεὶρ αὐτοῦ ἡ ^{9-14.}
 7 δεξιὰ ἦν ξηρά· ¹ παρετηροῦντο δὲ αὐτὸν οἱ γραμματεῖς καὶ οἱ ^{1-6.}
 Φαρισαῖοι, εἰ ἐν τῷ σαββάτῳ θεραπεύει, ἵνα ἐνρωσιν κατηγορεῖν
 8 αὐτοῦ. ⁸ αὐτὸς δὲ ἴδει τοὺς διωλογισμοὺς αὐτῶν· εἶπεν δὲ τῷ
 ἀνδρὶ τῷ ξηρὰν ἔχοντι τὴν χεῖρα· Ἐγειρε καὶ στήθι εἰς τὸ μέσον.
 9 καὶ ἀναστίας ἔστη. ⁹ εἶπεν δὲ ὁ Ἰησοῦς πρὸς αὐτούς· Ἐπερωτῶ
 10 ὑμᾶς, εἰ ἔξεστιν τῷ σαββάτῳ ἀγαθοποιῆσαι ἢ κακοποιῆσαι, ψυγὴν
 10 σώσαι ἢ ἀπολέσαι; ¹⁰ καὶ περιβλεψάμενος πάντας αὐτούς εἶπεν
 αὐτῶ· Ἐκτεινον τὴν χεῖρά σου. ὁ δὲ ἐποίησεν οὕτω, καὶ ἀπεκατ-

3. LN. pro ὅποτε h. ὅτε c. BCDL A al. m. — Rc. KN. Sz. in fine add. ὄν-
 τες [om. c. BDL X al. m.].
4. Rc. KN. Sz. ab init. h. ὡς et LN. πῶς. . . om. c. BD Ct. Mcion. ap.
 Eriph. — Rc. KN. Sz. ἔλαβε καὶ ἔφ. (om. λαβὼν DK al. pm. Syr.
 hg. al. Ir.); iid. καὶ τοῖς μ. α.
6. Rc. KN. Sz. ἰγν. δ. καί; iid. et LN. ἐκεῖ ἄνθρ. . . ἄ. ἔ. cum BI. 1. 33.
 157. al.
7. Rc. KN. Sz. παρετήρουν et KN. Sz. LN. om. αὐτόν. — Rc. KN. Sz. θε-
 ραπεύσει. — κατηγορεῖν c. B ap. Sz. (D κατηγορήσας) SX al. m.
 Syr. utr. Vg. It. . . Rc. KN. Sz. LN. κατηγορίαν . . h. κατ' αὐτ. FKI.
 al. m. Cpt. al.
8. εἶπ. δέ c. BLX 1. 33. al. Verc. . . Rc. KN. Sz. LN. καὶ εἶπ. — τῷ
 ἀνδρὶ c. BL 1. 33. al. Cyr. . . Rc. KN. Sz. LN. τ. ἀνθρώπῳ. . . om.
 D Ct. — Rc. Sz. LN. ἔγειραι. . . h. ἐγείρου D. — Rc. KN. Sz. ὁ δέ
 ἀναστ.
9. Rc. KN. Sz. εἶπ. οὕν. — ἐπερωτῶ c. BL al. Cpt. Vg. It.³. . . Rc. KN. Sz.
 LN. ἐπερωτήσω, et Rc. KN. Sz. τί ἔξ. τοῖς οἰββάσιν; ἀγαθ. ἢ
 κακ.; ψ. σ. ἢ ἀποκτεῖναι; (Rc. ἀπολέσαι);
10. Rc. εἶπ. τῷ ἀνθρώπῳ. — KN. ἐποίησ. (οὕτω) . . om. οὗτ. AEFIL
 MSV A al. pl. . . h. ὁ δὲ ἐξέτετενεν DX al. m. Syr. Vg. It. al. m. —
 Rc. KN. Sz. ἀποκατεστ.

εστάθη ἡ χεὶρ αὐτοῦ. ¹¹ αὐτοὶ δὲ ἐπλήσθησαν ἀνοίας καὶ διελά-
 λουν πρὸς ἀλλήλους, τί ἂν ποιήσαιεν τῷ Ἰησοῦ.

^{Mc. 3, 13-19.} ^{7^{sqq.}} ^{Mt. 5, 1.} ^{2-4.} Ἐγένετο δὲ ἐν ταῖς ἡμέραις ταύταις ἐξελθεῖν αὐτὸν εἰς τὸ 12
 ὄρος προσευξασθαι, καὶ ἦν διανυκτερεύων ἐν τῇ προσευχῇ τοῦ
 Θεοῦ. ¹³ καὶ ὅτε ἐγένετο ἡμέρα, προσεφώνησεν τοὺς μαθητὰς αὐ- 13
 τοῦ, καὶ ἐκλεξάμενος ἀπ' αὐτῶν δώδεκα, οὓς καὶ ἀποστόλους
 ὠνόμασεν, ¹⁴ Σίμωνα, ὃν καὶ ὠνόμασεν Πέτρον, καὶ Ἀνδρέαν 14
 τὸν ἀδελφὸν αὐτοῦ, καὶ Ἰάκωβον καὶ Ἰωάννην καὶ Φίλιππον καὶ
 Βαρθολομαῖον ¹⁵ καὶ Ματθαῖον καὶ Θωμᾶν καὶ Ἰάκωβον Ἀλ- 15
 φάιον, καὶ Σίμωνα τὸν καλούμενον ζηλωτὴν, ¹⁶ καὶ Ἰούδαν Ἰα- 16
 κώβου, καὶ Ἰούδαν Ἰσκαριώτῃ ὃς ἐγένετο προδοτής, ¹⁷ καὶ καταβάς 17
 μετ' αὐτῶν ἔστη ἐπὶ τόπου πεδινοῦ, καὶ ὄχλος μαθητῶν αὐτοῦ,
 καὶ πλῆθος πολὺ τοῦ λαοῦ ἀπὸ πάσης τῆς Ἰουδαίας καὶ Ἱερου-
 σαλὴμ καὶ τῆς παραλίου Τύρου καὶ Σιδῶνος, οἱ ἦλθον ἀκούσαι
 αὐτοῦ καὶ ἰαθῆναι ἀπὸ τῶν νόσων αὐτῶν. ¹⁸ καὶ οἱ ἐνοχλούμενοι 18
 ἀπὸ πνευμάτων ἀκαθάρτων ἐθεραπεύοντο, ¹⁹ καὶ πᾶς ὁ ὄχλος 19
 ἐξήτουν ἄπτεσθαι αὐτοῦ, ὅτι δύναμις παρ' αὐτοῦ ἐξήρχετο, καὶ
 ἴατο πάντας. ²⁰ καὶ αὐτὸς ἐπάρας τοὺς ὀφθαλμοὺς αὐτοῦ εἰς 20
 τοὺς μαθητὰς αὐτοῦ ἔλεγεν· Μακάριοι, οἱ πτωχοὶ ὅτι ὑμετέρα
^{2^{sqq.}} ³ ἔστιν ἡ βασιλεία τοῦ Θεοῦ. ²¹ μακάριοι, οἱ πενῶντες νῦν ὅτι 21
 χορτασθήσεθε. μακάριοι, οἱ κλαίοντες νῦν ὅτι γελάσετε.

10. Rc. in fine: ὑγιής ὡς ἡ ἄλλη. . . KN. (ὑγ.) ὡς ἡ ἄ. . . Sz. ὡς ἡ ἄ. . .
 LN. (ὡς ἡ ἄ.) . . om. ὑγιής c. ABDKI. Q Δ 1. 33. al. m. Syr. utr. Cpt.
 Vg. It. al. et om. ὡς ἡ ἄ. c. BL 33. al. Cpt. Vg. It. 4. al.

11. Rc. KN. Sz. ποιήσαιεν.

12. ἐξελθ. αὐτ. c. AB DLX al. . . Rc. KN. Sz. LN. ἐξήλθεν.

14. 15. 16. Rc. KN. Sz. om. καὶ ante Ἰάκωβ. et Φίλιππ. et Ματθ. et Ἰα-
 κωβ. et Ἰουδ. . . post Θωμᾶν om. etiam LN. . . scr. c. D* KL al. Syr. Ct.
 It. 4. al. . . Rc. KN. Sz. LN. τὸν τοῦ Ἀλφαιού. . . om. c. BL 1. 33. al. . .
 Rc. KN. Sz. Ἰσκαριώτην [Ἰσκαριώθ c. BL 33. Mcion. Epiph. . . Σκα-
 ριώθ D Syr. It.] et ὃς καὶ ἐγέν.

17. Hab. ἐπὶ τοῦ πεδιν. ESV Δ al. . . ἐ. τόπου τοῦ π. 251. — h. ὄχλος
 πολὺς BL 1. 118. et om. τοῦ λαοῦ 1. 18. al. It. 1.

18. ἐνοχλ. c. ABL al. . . Rc. KN. Sz. LN. ὀχλούμενοι. — Rc. ὑπό. —
 Rc. KN. Sz. καὶ ἐθεραπ.

19. ἐξήτουν c. BL It. 2. . . Rc. KN. Sz. LN. ἐξήτεε.

20. Hab. οἱ πτ. τῷ πνεύματι X al. m. Syr. hr. It. 4. al.

21. Om. μακ. οἱ κλαίοντες etc. D Ct. . . ea ante μακ. οἱ πτωχ. etc. pon.
 Syr. hr.

- 22 ²² μακάριοί ἐστε, ὅταν μισήσωσιν ὑμᾶς οἱ ἄνθρωποι, καὶ ὅταν ^{Mt. 5. 11. 12.}
 ἀφορίσωσιν ὑμᾶς καὶ ὀνειδίωσιν καὶ ἐκβάλωσιν τὸ ὄνομα ὑμῶν
 23 ὡς πονηρὸν ἕνεκα τοῦ υἱοῦ τοῦ ἀνθρώπου. ²³ χάρητε ἐν ἐκείνῃ
 τῇ ἡμέρᾳ καὶ σιοιρήσατε· ἰδοὺ γάρ, ὁ μισθὸς ὑμῶν πολὺς ἐν τῷ
 οὐρανῷ· κατὰ τὰ αὐτὰ γὰρ ἐποίησαν τοῖς προσφῆταις οἱ πατέρες
 24 αὐτῶν. ²⁴ Πλὴν οὐαὶ ὑμῖν τοῖς πλουσίοις, ὅτι ἀπέχετε τὴν παρά-
 25 κλησιν ὑμῶν. ²⁵ οὐαὶ ὑμῖν, οἱ ἐμπεπλησμένοι τῶν ὄντων πεινάσετε.
 26 οὐαὶ, οἱ γελοῶντες τῶν ὄντων· ὅτι πενήθησετε καὶ κλαύσετε. ²⁶ οὐαὶ,
 ὅταν καλῶς ὑμᾶς εἴπωσιν πάντες οἱ ἄνθρωποι· κατὰ τὰ αὐτὰ
 27 γὰρ ἐποίησαν τοῖς ψευδοπροφήταις οἱ πατέρες αὐτῶν. ²⁷ Ἀλλὰ ^{Mt. 5. 44.}
 ὑμῖν λέγω τοῖς ἀκούουσιν· ἀγαπᾶτε τοὺς ἐχθροὺς ὑμῶν, καλῶς
 28 ποιεῖτε τοῖς μισοῦσιν ὑμᾶς, ²⁸ εὐλογεῖτε τοὺς καταρωμένους ὑμῖν,
 29 προσεύχεσθε περὶ τῶν ἐπιβλασάντων ὑμᾶς. ²⁹ τῷ τύπτοντί σε ἐπὶ ^{Mt. 5. 39. 40.}
 τὴν σιαγόνα πάρεχε καὶ τὴν ἄλλην, καὶ ἀπὸ τοῦ αἵροντός σου τὸ
 30 ἱμάτιον καὶ τὸν χιτῶνα μὴ κωλύσῃς. ³⁰ παντὶ τῷ αἰτούντί σε δί-
 31 δου καὶ ἀπὸ τοῦ αἵροντος τὰ σὰ μὴ ἀπαίτει. ³¹ καὶ καθὼς θέλετε ^{Mt. 5. 42. 7. 12.}
 ἵνα ποιῶσιν ὑμῖν οἱ ἄνθρωποι, καὶ ὑμεῖς ποιεῖτε αὐτοῖς ὁμοίως.
 32 ³² καὶ εἰ ἀγαπᾶτε τοὺς ἀγαπῶντας ὑμᾶς, ποία ὑμῖν χάρις ἐστίν; ^{Mt. 5. 46-48.}
 33 καὶ γὰρ οἱ ἁμαρτωλοὶ τοὺς ἀγαπῶντας αὐτοὺς ἀγαπῶσιν. ³³ καὶ
 εἰς ἀγαθοποιεῖτε τοὺς ἀγαθοποιούντας ὑμᾶς, ποία ὑμῖν χάρις
 34 ἐστίν; καὶ γὰρ οἱ ἁμαρτωλοὶ τὸ αὐτὸ ποιοῦσιν. ³⁴ καὶ εἰς δανεί-
 35 τωλοὶ ἁμαρτωλοῖς δανεῖζουσιν ἵνα ἀπολάβωσιν τὰ ἴσα. ³⁵ Πλὴν

23. Rc. χαίριτε. — Rc. Sz. κατὰ ταῦτα et Kn. x. ταυτά.

25. ἐμπεπλησμ. vñx c. B I X A al. m. It.¹ al. m. Thphyl. . . om. Rc. Kn. Sz. Lx.; iid. b. ὑμῖν ante οἱ γελ. . . om. c. B K I S X al.

26. Rc. ὑμῖν ante ὅταν. — Kn. Sz. om. πάντες. — Rc. Sz. κατὰ ταῦτα, Kn. x. ταυτά.

28. Sz. Lx. τ. καταρ. ὑμᾶς. — Rc. καὶ προσευχ. — περι c. B L. . . Rc. Kn. Sz. Lx. ὑπέρ.

30. Rc. Kn. Sz. παντὶ δέ, Lx. π. (δὲ τῷ) . . om. δέ c. B K L al. m. Syr. It.⁴ Arm. . . om. τῷ B.

31. Lx. (καὶ ὑμεῖς) . . om. B It.³ Gr. . . om. ὁμοίως D 248. Clem. al. . . h. ante αὐτοῖς 52. 258.

34. Lx. δανείσῃτε c. B 157. . . h. δανείζετε A D E F H K P X A al. m. — λαβεῖν c. B I. al. Just. . . Rc. Kn. Sz. Lx. ἀπολαβ. — Lx. om. ἐστίν. — Rc. Kn. Sz. καὶ γὰρ [etiam Lx. γὰρ . . om. c. B I. 157. Cr.] οἱ ἁμαρτ. — om. τὰ ἴσα D Ct. It.³

- ἀγαπᾶτε τοὺς ἐχθροὺς ὑμῶν καὶ ἀγαθοποιεῖτε καὶ δανεῖζετε μηδὲν
 Mt. 5, ἀπελπίζοντες· καὶ ἔσται ὁ μισθὸς ὑμῶν πολὺς καὶ ἔσσεσθε υἱοὶ
 45. ὑψίστου, ὅτι αὐτὸς χρηστός ἐστιν ἐπὶ τοὺς ἀγαρίστους καὶ πονη-
 ρούς. ³⁶ γίνεσθε οἰκτίρμονες, καθὼς ὁ πατὴρ ὑμῶν οἰκτίρμων ³⁶
 Mt. 7, ἐστίν. ³⁷ καὶ μὴ κρίνετε, καὶ οὐ μὴ κριθῆτε· καὶ μὴ καταδικά- ³⁷
 1. 2. ζετε, καὶ οὐ μὴ καταδικασθῆτε. ἀπολύετε, καὶ ἀπολυθήσεσθε·
³⁸ δίδετε, καὶ δοθήσεται ὑμῖν· μέτρον καλόν, πεπιεσμένον, σεσα- ³⁸
 λευμένον, ὑπερεκχυνόμενον δώσουσιν εἰς τὸν κόλπον ὑμῶν· ᾧ γὰρ
 Mt. 15, μέτρον μετρεῖτε, ἀντιμετρηθήσεται ὑμῖν. ³⁹ Εἶπεν δὲ καὶ παραβο- ³⁹
 14. λην αὐτοῖς· Μῆτι δυνατὰ τυφλὸς τυφλὸν ὀδηγεῖν; οὐχὶ ἀμφοτέροι
 {Mt. 10, εἰς βόθυνον ἐμπεσοῦνται; ⁴⁰ οὐκ ἐστὶν μαθητὴς ὑπὲρ τὸν δι- ⁴⁰
 {24. Jo. ^{13, 16.} δάσκαλον· κατηρητισμένος δὲ πᾶς ἔσται ὡς ὁ διδάσκαλος αὐτοῦ.
 Mt. 7, ⁴¹ τί δὲ βλέπεις τὸ κάρφος τὸ ἐν τῷ ὀφθαλμῷ τοῦ ἀδελφοῦ σου, ⁴¹
 3-5. τὴν δὲ δοκὸν τὴν ἐν τῷ ἰδίῳ ὀφθαλμῷ οὐ κατανοεῖς; ⁴² ἢ πῶς ⁴²
 δύνασαι λέγειν τῷ ἀδελφῷ σου· Ἀδελφέ, ἄφες, ἐκβάλω τὸ κάρ-
 φος τὸ ἐν τῷ ὀφθαλμῷ σου, αὐτὸς τὴν ἐν τῷ ὀφθαλμῷ σου δοκὸν
 οὐ βλέπων; ὑποκριτά, ἐκβαλε πρῶτον τὴν δοκὸν ἐκ τοῦ ὀφθαλ-
 μοῦ σου, καὶ τότε διαβλέψεις ἐκβαλεῖν τὸ κάρφος τὸ ἐν τῷ
 Mt. 7, ὀφθαλμῷ τοῦ ἀδελφοῦ σου. ⁴³ Οὐ γὰρ ἐστὶν δένδρον καλὸν ποι- ⁴³
 16. 17. ^{16. 17.} σὺν καρπὸν σαπρὸν, οὐδὲ δένδρον σαπρὸν ποιοῦν καρπὸν καλόν.
 et 12, ^{33.} ^{33.} ⁴⁴ ἕκαστον γὰρ δένδρον ἐκ τοῦ ἰδίου καρποῦ γνωσκέται· οὐ γὰρ ⁴⁴
 33. ⁴⁵ ἕξ ἀκαθῶν συλλέγουσιν σύκα, οὐδὲ ἐκ βίου σταφυλὴν τρωγῶσιν.
 Mt. 12, ⁴⁵ ὁ ἀγαθὸς ἄνθρωπος ἐκ τοῦ ἀγαθοῦ θησαυροῦ τῆς καρδίας ⁴⁵
 35. αὐτοῦ προφέρει τὸ ἀγαθόν, καὶ ὁ πονηρὸς ἐκ τοῦ πονηροῦ προ-

35. LN. ἀφελπίζ, et πολὺς (ἐν τοῖς οὐρανοῖς). — Rc. τοῦ ὑψίστ.

36. Rc. KN. Sz. γιν. οὐν et καθ. καὶ [LN. (καὶ) .. om. c. BL al. Cpt. Clem. (2.) Chrs.].

37. Om. καὶ ab initt. D al. Syr. Vg. It. al. Mcion. al. — LN. ἴνα μὴ κριθ. — Rc. KN. Sz. LN. om. καὶ ante μὴ καταδ. . . ser. c. BLSX al. m.

38. Hab. καὶ ante πεπιεσμ. V al. Syr. Vg. al. et Rc. KN. Sz. καὶ σεσαλ. καὶ ὑπερεκχ.; tum τῷ γὰρ αὐτῷ μέτρον, ᾧ μετρ.

39. Rc. KN. Sz. post dt om. καὶ et h. πεσοῦνται.

40. Rc. KN. Sz. διδάσκαλον αὐτοῦ. — hab. πᾶς ἔστω F al. Or. Thphyl.

42. Om. ἢ B It.^{1.} . . h. καὶ 251. It.^{6.} — om. ἀδελφί D 157. It.^{5.} al.

43. Hab. οὐκ ἐστὶν D Syr. Verc. al. — LN. οὐδὲ [(πάλην).]

45. Rc. KN. Sz. κ. ὁ πονηρ. ἄνθρωπος [LN. (ἄνθρ.)] .. om. c. BDL 1.

φέρει τὸ πονηρόν· ἐκ γὰρ περισσεύματος καρδίας λαλεῖ τὸ στόμα
 46 αὐτοῦ. ⁴⁶ Τί δέ με καλεῖτε· Κύριε κύριε, καὶ οὐ ποιεῖτε ἃ λέγω; Mt. 7,
21.
 47 ⁴⁷ πᾶς ὁ ἐρχόμενος πρὸς με καὶ ἀκούων μου τῶν λόγων καὶ ποιῶν Mt. 7,
24-27.
 48 αὐτούς, ὑποδείξω ὑμῖν τίνι ἔστιν ὁμοίος. ⁴⁸ Ὅμοιός ἐστιν ἀν-
 θρώπῳ οἰκοδομοῦντι οἰκίαν, ὃς ἔσκαψεν καὶ ἐβάθυνεν καὶ ἔθηκεν
 θεμελίον ἐπὶ τὴν πέτραν· πλημμύρας δὲ γενομένης προσεζήρηξεν ὁ
 ποταμὸς τῇ οἰκίᾳ ἐκείνῃ, καὶ οὐκ ἴσχυσεν σαλεῦσαι αὐτὴν διὰ τὸ
 49 καλῶς οἰκοδομῆσθαι αὐτήν. ⁴⁹ Ὁ δὲ ἀκούσας καὶ μὴ ποιήσας
 ὁμοίός ἐστιν ἀνθρώπῳ οἰκοδομήσαντι οἰκίαν ἐπὶ τὴν γῆν χωρὶς
 θεμελίου, ἣ προσεζήρηξεν ὁ ποταμὸς, καὶ εὐθὺς συνέπεσεν, καὶ
 ἐγένετο τὸ ῥῆγμα τῆς οἰκίας ἐκείνης μέγα.

VII.

- 1 Ἐπειδὴ ἐπλήρωσεν πάντα τὰ ῥήματα αὐτοῦ εἰς τὰς ἀκοὰς
 τοῦ λαοῦ, εἰσῆλθεν εἰς Καφαρναοῦμ.
 2 Ἐκατοντάρχου δὲ τινος δοῦλος κακῶς ἔχων ἤμελλεν τελευτᾶν, Mt. 8,
5-13.
 3 ὃς ἦν αὐτῷ ἐντιμος. ³ ἀκούσας δὲ περὶ τοῦ Ἰησοῦ ἀπέστειλεν πρὸς
 αὐτὸν πρεσβυτέρους τῶν Ἰουδαίων, ἑρωτῶν αὐτόν, ὅπως ἐλθῶν
 4 διασώσῃ τὸν δοῦλον αὐτοῦ. ⁴ οἱ δὲ παραγενόμενοι πρὸς τὸν Ἰη-
 σοῦν παρεκάλουν αὐτόν σπουδαίως λέγοντες· ὅτι ἄξιός ἐστιν ᾧ
 5 παρέξῃ τοῦτο· ⁵ ἀγαπᾷ γὰρ τὸ ἔθνος ἡμῶν καὶ τὴν συναγωγὴν
 6 αὐτὸς ἐκοδόμησεν ἡμῖν. ⁶ Ὁ δὲ Ἰησοῦς ἐπορεύετο σὺν αὐτοῖς. ἤδη
 δὲ αὐτοῦ οὐ μακρὸν ἀπέχοντος ἀπὸ τῆς οἰκίας, ἐπεμψεν πρὸς
 αὐτὸν φίλους ὁ ἑκατοντάρχος λέγων αὐτῷ· Κύριε, μὴ σκύλλου·

131. al. It.⁴ al.] ἐκ τ. π. θησαυροῦ τῆς καρδίας αὐτοῦ [LN. (θησ. τ. καρδ. α.) .. om. c. BD L. 131. al. It.⁴ al.]; iid. τοῦ περιωσ. et τῆς καρδ. — om. αὐτοῦ in fine CF al. m. Syr. Vg. It.² al.

47. Hab. μοῦ τοὺς λόγους CFMX al.

48. διὰ τὸ κ. οἰκ. α. c. BL 33. 157. Syr. p. in m. .. h. τεθεμελίωτο γὰρ καλῶς Cpt. .. RC. KN. SZ. LN. τεθεμελίωτο γὰρ ἐπὶ τὴν πέτραν. .. utrumque cigit Aeth.

49. LN. οἰκοδομοῦντι. — RC. KN. SZ. LN. κ. εὐθὺς (εὐθύς c. BL 33. al. .. om. D Ct. It.²) ἔπεσεν. .. συνέπεσ. c. D1. 1. 33. al. m. Ct. It.²

Cap. VII. 1. RC. KN. SZ. ἐπεὶ δὲ [ἐπειδὴ c. AB (K add. δὲ) al.].

2. Hab. ἔμελλ. FKS al. m.

4. Hab. ἠρώτων αὐτ. DL al. .. παρεκάλισαν α. A. — RC. SZ. παρέξετε

6. Om. πρὸς αὐτόν B.

οὐ γὰρ ἱκανὸς εἰμι ἵνα ὑπὸ τῆν στέγην μου εἰσέλθῃς· ⁷ διὸ οὐδὲ ἵ-
 ἐμαντιον ἤξωσα πρὸς σὲ ἐλθεῖν· ἀλλ' εἰπέ λόγῳ, καὶ ἰαθήτω
 ὁ παῖς μου. ⁸ καὶ γὰρ ἐγὼ ἄνθρωπός εἰμι ὑπὸ ἑξουσίαν τασσό-
 μενος, ἔχων ὑπ' ἐμαντὸν στρατιώτας, καὶ λέγω τούτῳ· Πορεύ-
 θητι, καὶ πορεύεται, καὶ ἄλλῳ· Ἐρχου, καὶ ἔρχεται, καὶ τῷ
 δούλῳ μου· Πόησον τοῦτο, καὶ ποιεῖ. ⁹ ἀκούσας δὲ ταῦτα ὁ
 Ἰησοῦς ἐθαύμασεν αὐτόν, καὶ στραφείς τῷ ἀκολουθοῦντι αὐτῷ
 ὄχλῳ εἶπεν· Λέγω ὑμῖν, οὐδὲ ἐν τῷ Ἰσραὴλ τοσαύτην πίστιν εὗ-
 ρον. ¹⁰ καὶ ὑποστρέψαντες εἰς τὸν οἶκον οἱ πεμφθέντες εὗρον τὸν 10
 δοῦλον ὑγιαίνοντα.

Καὶ ἐγένετο ἐν τῇ ἐξῆς ἐπορεύετο εἰς πόλιν καλουμένην Ναϊν, 11
 καὶ συναπορεύοντο αὐτῷ οἱ μαθηταὶ αὐτοῦ καὶ ὄχλος πολὺς.
¹² ὡς δὲ ἤγγισεν τῇ πύλῃ τῆς πόλεως, καὶ ἰδοὺ, ἔξεκομίζετο 12
 τεθνηκὸς, μοιρογενῆς υἱὸς τῇ μητρὶ αὐτοῦ, καὶ αὐτὴ χήρα, καὶ
 ὄχλος τῆς πόλεως ἱκανὸς ἦν σὺν αὐτῇ. ¹³ καὶ ἰδὼν αὐτὴν ὁ κύ- 13
 ριος ἐσπλαγχνίσθη ἐπ' αὐτῇ καὶ εἶπεν αὐτῇ· Μὴ κλαῖε. ¹⁴ καὶ 14
 προσελθὼν ἤψατο τῆς σοροῦ, οἱ δὲ βασιάζοντες ἔστησαν, καὶ
 εἶπεν· Νεανίσκα, σοὶ λέγω, ἐγέρθητι. ¹⁵ καὶ ἀνεκάθισεν ὁ νεκρὸς 15
 καὶ ἤρξατο λαλεῖν, καὶ ἔδωκεν αὐτόν τῇ μητρὶ αὐτοῦ. ¹⁶ ἔλαβεν 16
 δὲ φόβος ἀπαντας, καὶ ἐδόξαζον τὸν θεὸν λέγοντες· ὅτι προφη-
 τῆς μέγας ἠγέρθη ἐν ἡμῶν, καὶ ὅτι ἐπεσκέψατο ὁ θεὸς τὸν λαὸν
 αὐτοῦ. ¹⁷ καὶ ἐξῆλθεν ὁ λόγος οὗτος ἐν ὄλῃ τῇ Ἰουδαίᾳ περὶ 17
 αὐτοῦ καὶ ἐν πάσῃ τῇ περιχώρῳ.

7. Om. διὸ usque ἐλθεῖν D al. It. (exc. 3.) — ἰαθήτω c. BL. .. Rc. Kn. Sz. LN. ἰαθήσεαι.

8. Hab. πορεύου DX al.

9. Om. αὐτόν DX al. Vg. It. Arm.; iid. fere h. ἀμὴν λέγω ὑ. — h. οὔτε EGHSD al. m. .. εὐδέποτε D .. in nullo tantam fidem inveni in Israel It.⁶ Ambr.

10. Rc. Kn. Sz. τὸν ἀσθενοῦντα δοῦλ.

11. Hab. ἐν τῷ ἐξῆς AEGHLVX al. pl. Vg. It.⁷ — Rc. Kn. Sz. οἱ μαθ. a. ἱκανοί, qd LN. (—) .. om. c. BDFL al. Syr. et hr. Vg. It.⁷ al.

12. LN. (τεθνηκὸς) .. om. A 54. It.¹ .. h. νεκρὸς 122. — LN. ἦν h. ante χήρα (c. CLV al. Syr. Vg. It. al.) et om. post ἱκανὸς (c. AEGH MVX al. pm. Syr. str. Vg. It. al.) .. Kn. ἱαν. (ἦν).

16. Rc. Kn. Sz. ἐγγέρτα [ἦγ. c. ABD (h. ἐγγέρθη) L al.]

17. LN. καὶ (ἐν) πάσῃ.

- 18 Καὶ ἀπήγγειλαν Ἰωάννη οἱ μαθηταὶ αὐτοῦ περὶ πάντων του- Mt. 11,
 19 των. ¹⁹ καὶ προσκαλεσάμενος δύο τινὰς τῶν μαθητῶν αὐτοῦ ὁ ^{2-6.}
 Ἰωάννης ἐπέμψεν πρὸς τὸν κύριον λέγων· Σὺ εἶ ὁ ἐρχόμενος, ἢ
 20 ἄλλον προσδοκῶμεν; ²⁰ παραγνεόμενοι δὲ πρὸς αὐτὸν οἱ ἄνδρες
 εἶπαν· Ἰωάννης ὁ βαπτιστής ἀπέσταλκεν ἡμᾶς πρὸς σὲ λέγων·
 21 Σὺ εἶ ὁ ἐρχόμενος, ἢ ἄλλον προσδοκῶμεν; ²¹ ἐν αὐτῇ δὲ τῇ ὥρᾳ
 ἐθεράπευσεν πολλοὺς ἀπὸ τόσων καὶ μαστίγων καὶ πνευματῶν
 22 πονηρῶν καὶ τυφλοῖς πολλοῖς ἐγαρίσασθε βλέπεν. ²² καὶ ἀπο-
 κριθεὶς εἶπεν αὐτοῖς· Πορευθέντες ἀπαγγεῖλατε Ἰωάννη ἃ εἶδετε
 καὶ ἠκούσατε· τυφλοὶ ἀναβλέπουσιν, χωλοὶ περιπατοῦσιν, λεπροὶ
 καθαρῶνται, κωφοὶ ἀκούουσιν, νεκροὶ ἐγείρονται, πτωχοὶ εὐαγ-
 23 γέλλονται· ²³ καὶ μακάριός ἐστιν, ὃς ἴαν μὴ σκανδαλισθῆ ἔν
 24 ἐμοί. ²⁴ Ἀπαλθόντων δὲ τῶν ἀγγέλων Ἰωάννου ἤρξατο λέγειν Mt. 11,
 πρὸς τοὺς ὄχλους περὶ Ἰωάννου· Τί ἐξήλθατε εἰς τὴν ἔρημον ^{7-19.}
 25 θεάσασθαι; κάλαρον ὑπὸ ἀνέμον σαλευόμενον; ²⁵ ἀλλὰ τί ἐξήλ-
 θαστε ἰδεῖν; ἄνθρωπον ἐν μαλακοῖς ἱματίοις ἡμφιεσμένον; ἰδοὺ,
 οἱ ἐν ἱματισμῷ ἐνδόξῳ καὶ τρυφῇ ὑπάρχοντες ἐν τοῖς βασιλείοις
 26 εἰσίν. ²⁶ ἀλλὰ τί ἐξήλθατε ἰδεῖν; προφήτην; ναί, λέγω ὑμῖν, καὶ
 27 περισσώτερον προφήτου. ²⁷ οὗτός ἐστιν περὶ οὗ γέγραπται· Ἰδοὺ,
 ἀποστέλλω τὸν ἄγγελόν μου πρὸ προσώπου σου, ὃς κατασκευάσει
 28 τὴν ὁδόν σου ἔμπροσθέν σου. ²⁸ λέγω γὰρ ὑμῖν, μάλῶν ἐν γεννη-
 τοῖς γυναικῶν Ἰωάννου οὐδεὶς ἐστιν· ὁ δὲ μικρότερος ἐν τῇ βασι-

19. Om. τινὰς D Vg. It. (exc. Verc.) Gth. — κύριον c. BL al. It.⁴ al. . .
 Rc. Kn. Sz. Ln. Ἰησοῦν. — h. ἢ ἕτερον BLX al.

20. Hab. ἀπέστειλεν B al. Cyr. — h. ἢ ἕτερον DLX al. Cyr.

21. Hab. ἐν ἐκείνῃ δὲ (om. δι B 33. 157. al. It.²) τ. ὥρᾳ (h. ἡμέρᾳ L 69.
 Cyr.) BL 1. 33. 69. 157. al. Cpt. Cyr. Bas. sel. — Rc. Kn. Sz. τὸ βλέπ.
 [om. c. ABEGHKSVA al. pl. . . h. καὶ τυφλοὺς ἐποίησε βλ. D Ct. It.¹]

22. Rc. Kn. Sz. ὅτι [om. c. BLX al. m. It.³ Or. Did.] τυφλοὶ ἀν.

24. Hab. τοῖς ὄχλοις DEFGHV A al. pl. Thphyl.

24. 25. 26. Rc. Sz. ἐξεληλύθασθε [ἐξήλθατε a. ἐξήλθετε c. ABDKLM
 al. pm.].

25. Hab. τρυφῇ διάγοντας DK al. m. Clem.

27. Rc. Kn. Sz. ἰδοὺ, ἐγώ. — om. ἔμπρ. σου D Ct. It.³ Tert.

28. Om. γὰρ B al. Syr. al. . . h. λέγ. δι D al. It.² al. . . ἀμὴ λέγ. LX al.
 Syr. hr. al. — Rc. Kn. Sz. προφήτης Ἰωάνν. τοῦ βαπτιστοῦ
 (etiam Lx. h.) . . πρ. om. c. BKLMA al. m. Syr. hr. It.⁴ al. Or. (3.) al. . .
 τ. βαπτ. om. c. BL al. m. Syr. hr. al. Or. (1.)

λαία τοῦ θεοῦ μείζων αὐτοῦ ἐστίν. — 29 καὶ πᾶς ὁ λαὸς ἀκούσας 29
καὶ οἱ τελῶναι ἐδικαίωσαν τὸν θεόν, βαπτισθέντες τὸ βάπτισμα
Ἰωάννου. 30 οἱ δὲ Φαρισαῖοι καὶ οἱ νομικοὶ τὴν βουλὴν τοῦ θεοῦ 30
ἠθέτησαν εἰς ἑαυτούς, μὴ βαπτισθέντες ὑπ' αὐτοῦ. — 31 τίνι οὖν 31
ὁμοιωσῶ τοὺς ἀνθρώπους τῆς γενεᾶς ταύτης, καὶ τίνι εἰσὶν ὁμοιοί;
32 ὁμοιοὶ εἰσὶν παιδίους τοῖς ἐν ἀγορᾷ καθημένοις καὶ προσφωνοῦ- 32
σιν ἀλλήλοις καὶ λέγουσιν· Ἠνλήσαμεν ὑμῖν καὶ οὐκ ὠρχήσασθε,
ἐθρηνήσαμεν ὑμῖν καὶ οὐκ ἐκλαύσατε. 33 ἐλήλυθεν γὰρ Ἰωάννης 33
ὁ βαπτιστὴς μῆτε ἔσθων ἄρτον μῆτε πίνων οἶνον, καὶ λέγετε·
Δαιμόνιον ἔχει. 34 ἐλήλυθεν ὁ υἱὸς τοῦ ἀνθρώπου ἔσθων καὶ πί- 34
νων, καὶ λέγετε· Ἰδοὺ, ἄνθρωπος φάγος καὶ οἰνοπότης, φίλος
τελωνῶν καὶ ἀμαρτωλῶν. 35 καὶ ἐδικαιώθη ἡ σοφία ἀπὸ πάντων 35
τῶν τέκνων αὐτῆς.

Ἠρώτα δὲ τις αὐτὸν τῶν Φαρισαίων, ἵνα φάγῃ μετ' αὐτοῦ· 36
καὶ εἰσελθὼν εἰς τὸν οἶκον τοῦ Φαρισαίου κατακλίθη. 37 καὶ ἰδοὺ, 37
γυνὴ ἣτις ἦν ἐν τῇ πόλει ἀμαρτωλὸς, ἐπιγνούσα ὅτι κατεσκεύηται
ἐν τῇ οἰκίᾳ τοῦ Φαρισαίου, κομίσασα ἀλαβαστρον μύρον 38 καὶ 38
στᾶσα ὀπίσω παρὰ τοὺς πόδας αὐτοῦ κλαίονσα, τοῖς δάκρυσιν
ἤρξατο βρέχειν τοὺς πόδας αὐτοῦ καὶ ταῖς θριξίν τῆς κεφαλῆς
αὐτῆς ἐξέμασεν καὶ κατεσφίλει τοὺς πόδας αὐτοῦ καὶ ἔλειψεν τῷ
μύρῳ. 39 ἰδὼν δὲ ὁ Φαρισαῖος ὁ καλέσας αὐτὸν εἶπεν ἐν ἑαυτῷ 39
λέγων· Οὗτος εἰ ἦν προφήτης, ἐγίνωσκεν ἂν, τίς καὶ ποιαστὴ ἢ
γυνὴ ἣτις ἄπτεται αὐτοῦ, ὅτι ἀμαρτωλὸς ἐστίν. 40 καὶ ἀποκρι- 40

31. Rc. Εἶπε δὲ ὁ κύριος· τίνι οὖν.

32. Bah. προσφ. ἀλλ. λέγοντες DL al. It.⁴ al. — post ἐθρην. om. ὑμῖν DL al. Vg. It.⁶ al.

33. Rc. KN. Sz. ἐσθίων h. v. et v. sq. (Ln. h. v. ἔσθων et v. sq. ἐσθίων) .. ἔσθων utroq. loco c. BD. — Rc. KN. Sz. ἄρτ. ἐσθ. et οἶν. πίν. .. om. ἄρτων et οἶνον D al. It.⁵ Aeth. Or.

35. Rc. KN. Sz. ἀ. τῶν τ. α. πάντων. .. om. πάντων DFLMX al. m. Arm. Ir.

36. Rc. KN. Sz. τὴν οἰκίαν et ἀνεκλίθη.

37. Rc. KN. Sz. γυνὴ ἐν τ. πόλ. ἣτις ἦν ἀμ. .. [ἦτ. ἦν ἐν τ. π. ἀ. α. B (et L al. Agr. Pra. h. γυνὴ τις ἦν etc.) al. Vg. It.⁵ Prs.] h. ἣτις ἦν ἀμ. ἐν τ. π. 1. al. et omisso ἣτις Syr. al. .. om. plane ἣτις ἦν D Ct. — h. καὶ ἐπιγν. ABMPSVX A al. m. Syr. al. — Rc. KN. Sz. ἀνάσταται.

38. Om. κλαίονσα F 157. al. Vg. It.⁶ — h. ἐξέμαξεν A (B ap. Sz.) DL al.

39. Om. ὁ καλέσ. αὐτ. Syr. hr. .. h. παρ' ἧ κατίσπετο D Ct. — h. ἢ ἀπτεομένη αὐτοῦ D Ct.

θεὸς ὁ Ἰησοῦς εἶπεν πρὸς αὐτόν· Σίμων, ἔχω σοί τι εἰπεῖν. ὁ δὲ
 41 φησὶν· Διδάσκαλε, εἰπέ. ⁴¹ Ἄνο χρωσφειλέται ἦσαν δανειστῆ τινί·
 42 ὁ εἰς ὄφειλεν δηνάρια πεντακόσια, ὁ δὲ ἕτερος πενήκοντα. ⁴² μὴ
 ἐγόντων αὐτῶν ἀποδοῦναι, ἀμφοτέροις ἐγαρίσατο. τίς οὖν αὐτῶν
 43 πλεῖον ἀγαπήσει αὐτόν; ⁴³ ἀποκριθεὶς ὁ Σίμων εἶπεν· Ἰπολαμ-
 βάνω, ὅτι ᾧ τὸ πλεῖον ἐγαρίσατο. ὁ δὲ εἶπεν αὐτῷ· Ὁρθῶς ἐκρι-
 44 νας. ⁴⁴ καὶ στραφεὶς πρὸς τὴν γυναῖκα τῷ Σίμωνι ἔφη· Βλέπεις
 ταύτην τὴν γυναῖκα; εἰσῆλθόν σου εἰς τὴν οἰκίαν, ὕδαρ ἐπὶ τοὺς
 πόδας μου οὐκ ἔδωκας· αὕτη δὲ τοῖς δάκρυσιν ἔβρεξεν μου τοὺς
 45 πόδας καὶ ταῖς θριξίν αὐτῆς ἐξεμαξεν. ⁴⁵ φλημά μοι οὐκ ἔδωκας·
 αὕτη δὲ ἀφ' ἧς εἰσῆλθον οὐ διέλιπεν καταφιλοῦσά μου τοὺς πό-
 46 δας. ⁴⁶ ἔλαιον τὴν κεφαλὴν μου οὐκ ἤλειψας· αὕτη δὲ μύρρον
 47 ἤλειψεν τοὺς πόδας μου. ⁴⁷ οὐ χάριν, λέγω σοι, ἀφίονται αἱ
 ἁμαρτίαι αὐτῆς αἱ πολλαί, ὅτι ἠγάπησεν πολὺ· ᾧ δὲ ὀλίγον ἀφί-
 48 ται, ὀλίγον ἀγαπᾷ. ⁴⁸ εἶπεν δὲ αὐτῇ· Ἀφίονται σου αἱ ἁμαρτίαι.
 49 ⁴⁹ καὶ ἤρξατο οἱ συνανακειμενοὶ λέγειν ἐν ἑαυτοῖς· Τίς οὗτός
 50 ἐστιν, ὃς καὶ ἁμαρτίας ἀφήσιν; ⁵⁰ εἶπεν δὲ πρὸς τὴν γυναῖκα·
 Ἡ πίστις σου σέσωκέν σε, πορεύου εἰς εἰρήνην.

VIII.

1 Καὶ ἐγένετο ἐν τῷ καθιεῖῃς, καὶ αὐτὸς διώδεν κατὰ πόλιν
 καὶ κώμην, κηρύσσων καὶ εὐαγγελιζόμενος τὴν βασιλείαν τοῦ θεοῦ,
 2 καὶ οἱ δώδεκα σὺν αὐτῷ, ² καὶ γυναῖκίς τινες, αἱ ἦσαν τεθερα-
 πνευμένα ἀπὸ πνευμάτων πονηρῶν καὶ ἀσθενειῶν, Μαρία ἡ κα-
 3 λουμένη Μαγδαληνῆ, ἀφ' ἧς δαμόνια ἑπτὰ ἐξεληλύθει, ³ καὶ

41. LN. χρωσφειλέται, sic etiam XVI, 5. c. ADKSV Δ al.

42. RC. KN. Sz. μὴ ἐχ. δέ, LN. (δέ) .. om. c. BDLP al. Vg. It.⁵ Or. — RC. KN. Sz. post αὐτῶν h. εἰπέ [om. c. BDL al. Syr. Vg. It. al. m. . . h. ἐπί A].

43. RC. KN. Sz. ἀποκρ. δέ, LN. (δέ) .. om. c. BDL** al. Syr. Vg. It.⁷ al. . . pon. post ὁ 121.

44. Hab. μοί ἐπὶ πόδας οὐκ ἔδ. B. — RC. θριξί τῆς κεφαλῆς αὐτ. et KN. (τῆς κεφ.)

45. Hab. εἰσῆλθεν L* al. m. Vg. It.⁷ al.

47. Om. ὅτι ἠγάπ. usq. ἀγαπᾷ D. — h. ᾧ δὲ ὀλίγον, ὀλίγον Arm. . . post ἀφίετας add. καὶ B al. aliter.

50. Hab. ἐν εἰρήνῃ D.

Ἰωάννα γυνὴ Χουζᾶ ἐπιτρόπου Ἡρώδου, καὶ Σουσάννα, καὶ ἔτε-
ραι πολλαί, αἰτίαις διηκόνουν αὐτῷ ἐκ τῶν ὑπαρχόντων αὐταῖς.

Mt. 13, 4 Συνοίτος δὲ ὄχλου πολλοῦ καὶ τῶν κατὰ πόλιν ἐπιπορευομένων 4
3-8, πρὸς αὐτὸν εἶπεν διὰ παραβολῆς· 5 Ἐξῆλθεν ὁ σπείρων τοῦ σπει- 5
Mc. 4, ραι τὸν σπόρον αὐτοῦ. καὶ ἐν τῷ σπείρειν αὐτὸν ὁ μὲν ἔπεσεν 5
3-9, παρὰ τὴν ὁδόν, καὶ κατεπατήθη καὶ τὰ πετεινὰ τοῦ οὐρανοῦ
κατέφαγεν αὐτό· 6 καὶ ἕτερον ἔπεσεν ἐπὶ τὴν πέτραν, καὶ φθὲν 6
ἐξηράνθη διὰ τὸ μὴ ἔχειν ἰκμάδα· 7 καὶ ἕτερον ἔπεσεν ἐν μέσῳ 7
τῶν ἀκανθῶν, καὶ συμφρῆσαι αὐτὸ ἀκανθαὶ ἀπέπνιξαν αὐτό· 8 καὶ 8
ἕτερον ἔπεσεν εἰς τὴν γῆν τὴν ἀγαθὴν, καὶ φθὲν ἐποίησεν καρπὸν
ἑκατοσιπλασίονα. ταῦτα λέγων ἐφώνει· Ὁ ἔχων ὅτια ἀκούειν
Mt. 13, ἀκουέτω. 9 Ἐπηρώτων δὲ αὐτὸν οἱ μαθηταὶ αὐτοῦ, τίς εἶη ἡ 9
10, 11, παραβολὴ αὕτη. 10 ὁ δὲ εἶπεν· Ὅτι μὴ δέδοται γινῶναι τὰ μυστήρια 10
Mc. 4, τῆς βασιλείας τοῦ Θεοῦ, τοῖς δὲ λοιποῖς ἐν παραβολαῖς, ἵνα βλέ-
10-12, ποντες μὴ βλέπωσιν καὶ ἀκούοντες μὴ συνιῶσιν. 11 Ἔστιν δὲ αὕτη 11
-Es. 6, 9, ἡ παραβολή· ὁ σπόρος ἐστὶν ὁ λόγος τοῦ Θεοῦ. 12 οἱ δὲ παρα 12
Mt. 13, τὴν ὁδὸν εἰσὶν οἱ ἀκούοντες, εἴτα ἔρχεται ὁ διάβολος καὶ αἶρει 12
18-23, τὸν λόγον ἀπὸ τῆς καρδίας αὐτῶν, ἵνα μὴ πιστεύσαντες σωθῶσιν.
Mc. 4, 13 οἱ δὲ ἐπὶ τῆς πέτρας, οἱ ὅταν ἀκούσωσιν μετὰ χαρᾶς δέχονται 13
14-20, τὸν λόγον· καὶ οὕτοι ὄλξαν οὐκ ἔχουσιν, οἱ πρὸς καιρὸν πιστεύου-
σιν καὶ ἐν καιρῷ πειρασμοῦ ἀφίστανται. 14 τὸ δὲ εἰς τὰς ἀκανθὰς 14
πεσόν, οὗτοι εἰσὶν οἱ ἀκούσαντες, καὶ ὑπὸ μερμηῶν καὶ πλοῦτου
καὶ ἡδονῶν τοῦ βίου πορευόμενοι συμπνίγονται καὶ οὐ τελειο-

Cap. VIII. 3. Sz. δηκόν. αὐτοῖς c. (B ap. Sz.) DEFGHKSV / al. pl. Syr. Vg. ms. It.⁷ al. — RC. KN. Sz. ἀπό τῶν ὑπ. [ἐκ c. ABDKL al. m. Or.] . . ca om. E* 229*.

5. Hab. ἃ μὲν et αὐτὰ B. — om. τοῦ οὐραν. D Syr. It.³ Prs.

6. Hab. κατέπεσεν BL.

7. Hab. ἔπεσεν μέσῳ D. id. ter pro ἕτερον h. ἄλλο.

8. Rc. ἐπὶ τὴν γῆν. — om. ταῦτα usq. ἀκουέτω 60. al. . . 13. al. et Env. post v. 15. pon.

9. Rc. KN. Sz. λέγοντες, τίς [om. c. BDL al. Syr. Vg. It. (exc. 1.) al.] . . om. εἶη L al. It.¹ al.

12. Hab. ἀκούσαντες L al. et v. 14. h. ἀκούοντες 13. al. idem v. 15. h. 124. al.

13. Hab. ἐπὶ τὴν πέτραν DFX al. Or. — om. οὗτοι D Ct. Syr. al.

14. Hab. μερμηῶν πλοῦτου D al. It.² — h. ὑπὸ ἡδονῶν A al.

- 15 ροῦσαν. ¹⁵ τὸ δὲ ἐν τῇ καλῇ γῆ, οὗτοι εἰσιν οἴτινες ἐν καρδίᾳ καλῇ καὶ ἀγαθῇ ἀκούσαντες τὸν λόγον κατέχουσιν καὶ καρποφοροῦσιν ἐν ὑπομονῇ. ¹⁶ Οὐδεὶς δὲ λύγρον ἄψας καλύπτει αὐτὸν Mc. 4, 21. }
Mt. 5, 15. }
Lc. 11, 33. }
σκεύει ἢ ὑποκάτω κλήνης τίθῃσιν, ἀλλ' ἐπὶ λυγρίας τίθῃσιν, ἵνα Mc. 4, 22. }
Mt. 10, 26. }
Lc. 12, 2. }
¹⁷ οἱ εἰσπορευόμενοι βλέπωσιν τὸ φῶς. ¹⁷ οὐ γὰρ ἐστὶν κρυπτόν ὃ οὐ φανερόν γενήσεται, αὐτὸ ἀποκρυφόν ὃ οὐ μὴ γνωσθῆ καὶ εἰς Mt. 25, 29. }
Lc. 19, 26. }
¹⁸ φανερόν ἔλθῃ. ¹⁸ βλέπετε οὖν πῶς ἀκούετε· ὅς γὰρ ἂν ἔχη, δοθῆσεται αὐτῷ, καὶ ὅς ἂν μὴ ἔχη, καὶ ὃ δοκεῖ ἔχειν ἀρθήσεται ἀπ' αὐτοῦ.
- ¹⁹ Παρεγένοντο δὲ πρὸς αὐτὸν ἡ μήτηρ καὶ οἱ ἀδελφοὶ αὐτοῦ, Mt. 12, 46-50. }
Mc. 3. }
²⁰ καὶ οὐκ ἠδύναντο συντυχεῖν αὐτῷ διὰ τὸν ὄχλον. ²⁰ ἀπηγγέλη δὲ αὐτῷ· ὅτι ἡ μήτηρ σου καὶ οἱ ἀδελφοὶ σου ἐστήκασιν ἔξω ἰδεῖν 31-35. }
²¹ σε θέλοντες. ²¹ ὁ δὲ ἀποκριθεὶς εἶπεν πρὸς αὐτούς· Μήτηρ μου καὶ ἀδελφοὶ μου οὗτοι εἰσιν οἱ τὸν λόγον τοῦ θεοῦ ἀκούοντες καὶ ποιοῦντες.
- ²² Ἐγένετο δὲ ἐν μιᾷ τῶν ἡμερῶν, καὶ αὐτὸς ἀνέβη εἰς πλοῖον Mt. 8, 23-27. }
Mc. 4. }
²³ πέραν τῆς λίμνης. καὶ ἀνήχθησάν. ²³ πλεόντων δὲ αὐτῶν ἀφῆκνωσαν· καὶ κατέβη λαίλαψ ἀνέμου εἰς τὴν λίμνην, καὶ συνεπληροῦντο καὶ ἐκινδύνεον. ²⁴ προσελθόντες δὲ διήγειραν αὐτὸν λέγοντες· Ἐπιστάτα, ἐπιστάτα, ἀπολλύμεθα. ὁ δὲ ἐγερθεὶς ἐπα-

15. Hab. εἰς τὴν καλὴν γῆν D 157 Vg. It. Or. — om. καλῇ καὶ D It.⁴ Ambr. — h. καὶ τελεσφοροῦσιν L. — add. in fine ταῦτα λέγων ἐφώνει· ὁ ἴγων ὅσα ἀκούειν ἀκούτω FHM X al. pm.

16. Hab. ἐπὶ τὴν λυγρίαν DKMX al. m. — Rc. Kn. Sz. ἐπὶ λυχν. ἐπιτίθῃσιν. [τίθῃσιν. c. BD (h. τίθει) FKL al. m.] — om. ἵνα οἱ usq. φῶς B.

17. Hab. ὃ οὐ φαν. ἔσται CD... φανερωθήσεται 1. 157. al. — Rc. Kn. Sz. ὃ οὐ γνωσθήσεται καὶ [ὃ οὐ μὴ γν. c. BL 33. .. ἀλλὰ ἵνα γνωσθῆ D... εἰ μὴ ἵνα γν. 157. It.⁴].

20. Rc. Kn. Sz. καὶ ἀπηγγ. αὐτῷ, λεγόντων· ἡ. .. LN. om. ὅτι. .. scr. c. DLX al. It.⁷ Gth. [om. leg. c. BDL al. It. Vg. Syr. Gth. al.]

21. LN. εἰπ. αὐτοῖς. — h. ἡ μητ. et οἱ ἀδελφ. DX al. — Rc. Sz. in fine add. αὐτόν.

22. Rc. Kn. Sz. καὶ ἐγένετο. [δέ c. ABDKLM al. m. Vg. It. Gth.] — ἀνέβη c. FLMD (h. ἀναβῆναι αὐτόν) 157. al. pm. Thphyl. .. Rc. Kn. Sz. LN. ἐνέβη. — h. ἐ. τὸ πλοῖον MV al. m.

24 Hab. διεγερθεὶς BL al.

τίμησεν τῷ ἀνέμῳ καὶ τῷ κλύδωνι τοῦ ὕδατος· καὶ ἐπαύσαντο, καὶ ἐγένετο γαλήνη. ²⁵ εἶπεν δὲ αὐτοῖς· Ποῦ ἢ πιστὶς ὑμῶν; ²⁵ φοβηθέντες δὲ ἐθαύμασαν, λέγοντες πρὸς ἀλλήλους· Τίς ἄρα οὗτος ἐστίν, ὅτι καὶ τοῖς ἀνέμοις ἐπιτάσσει καὶ τῷ ὕδατι, καὶ ὑπακούουσιν αὐτῷ;

Μτ. 8, ^{28-9, 1.} ^{Με. 5,} ^{1-20.} Καὶ κατέπλευσαν εἰς τὴν χώραν τῶν Γερασηῶν, ἣτις ἐστὶν ²⁶ 28-9, 1. ἀντιπέρα τῆς Γαλιλαίας. ²⁷ ἐξεληθόντι δὲ αὐτῷ ἐπὶ τὴν γῆν, ὑπήν- ²⁷ 28-9, 1. τησεν αὐτῷ ἀνὴρ τις ἐκ τῆς πόλεως, ὃς εἶχεν δαιμόνια ἐκ χρόνων ²⁸ 28-9, 1. ἱκανῶν καὶ ἰμάτιον οὐκ ἐνεδιδύσκετο καὶ ἐν οἰκίᾳ οὐκ ἔμενε, ²⁸ 28-9, 1. ἀλλ' ἐν τοῖς μνήμασιν. ²⁸ ἰδὼν δὲ τὸν Ἰησοῦν ἀνακράζας προσ- ²⁹ 28-9, 1. ἔπεσεν αὐτῷ καὶ φωνῇ μεγάλη εἶπεν· Τί ἐμοὶ καὶ σοί, Ἰησοῦ, ²⁹ 28-9, 1. υἱὸ τοῦ Θεοῦ τοῦ ὑψίστου; δέμοι σου, μὴ με βασανίσῃς. ²⁹ παρ- ²⁹ 28-9, 1. ἠγγέλλεν γὰρ τῷ πνεύματι τῷ ἀκαθάρτῳ ἐξελθεῖν ἀπὸ τοῦ ἀν- ³⁰ 28-9, 1. θρώπου· πολλοῖς γὰρ χρόνοις συνηπάκει αὐτόν, καὶ ἔδεσμευετο ³⁰ 28-9, 1. ἀλύσειν καὶ πέδαις φυλασσόμενος, καὶ διαρρήσων τὰ δεσμὰ ³⁰ 28-9, 1. ἤλαυνετο ὑπὸ τοῦ δαίμονος εἰς τὰς ἐρήμους. ³⁰ ἐπηρώτησεν δὲ ³¹ 28-9, 1. αὐτόν ὁ Ἰησοῦς λέγων· Τί σοὶ ὄνομά ἐστίν; ὃ δὲ εἶπεν· Λεγεών, ³¹ 28-9, 1. ὅτι εἰσῆλθεν δαιμόνια πολλὰ εἰς αὐτόν. ³¹ καὶ παρεκάλουν αὐτόν, ³¹ 28-9, 1. ἵνα μὴ ἐπιτάξῃ αὐτοῖς εἰς τὴν ἄβυσσον ἀπελθεῖν. ³² ἦν δὲ ἐκεῖ ³² 28-9, 1. 20. ἀγγέλι χολῶν ἱκανῶν βοσκομένη ἐν τῷ ὄρει, καὶ παρεκάλεσαν

24. Hab. ἐπαύσατο FG al. m. Vg. It.⁵ Cyr. — h. γαλήν. μεγάλη K al. m. It.⁴ Cpt. al.

25. Rc. Kn. Sz. ποῦ ἐστιν. [om. c. AB LX al. m.] — om. καὶ ὑπακ. αὐτῷ B.

26. Rc. Kn. Sz. Γερασηῶν. [Γερασην. c. BD al. Vg. Syr. p. in m.] . . h. Γεργισιῶν LX 1. 33. 157. al. Syr. hr. al. — Rc. Kn. Sz. ἀντιπέραν [ἀντιπέρα c. ADGHKVX A 1. 33. 157. al. pm. Hesych. Thphyl.]

27. Om. αὐτῷ ante ἀνὴρ B. — om. ἐκ τ. πόλ. 130. lat. Vg. It.⁶ — h. ἀπὸ χρόνων. . . h. καὶ χρόνῳ ἱκανῶ οὐκ ἐνεδ. ἰμάτ. BL al.

28. Rc. Kn. Sz. καὶ ἀνακράζ. — om. Ἰησοῦ et τοῦ θεοῦ D 1. al. Vg. ms. (Ἰσο. etiam Cpt. . . τ. θεοῦ etiam It.⁵)

29. Rc. Kn. Sz. παρήγγελλ. [παρήγγελλ. c. AGKLVX A al. m. . . ἔλεγεν D Ct.] — ἔδεσμευετο c. BLX al. . . Rc. Kn. Sz. ἰν. ἔδεσμεῖτο. — h. ἀπὸ τοῦ δ. B. — ἰν. δαιμονίου c. C* D It. Vg.

30. ἰν. om. λέγων. — h. λεγιών D* L.

31. Rc. Kn. Sz. καὶ παρεκάλει [παρεκάλουν c. CD FLS al. pm. Syr. Vg. It. al. Cyr.].

32. Om. ἱκανῶν D al. Ct. It.¹ . . h. πολλῶν X. . . μεγάλη Verc. — Rc. Kn. Sz. βοσκομένην [βοσκομένη c. BDK al. m. Syr. Verc. Aeth.] . . ἰδ. καὶ παρεκάλουν. [παρεκάλεισ. c. BC* L al.]

αὐτόν, ἵνα ἐπιτρέψῃ αὐτοῖς εἰς ἐκεῖνους εἰσελθεῖν· καὶ ἐπέτρεψεν
 33 αὐτοῖς. ³³ ἐξεληθόντα δὲ τὰ δαιμόνια ἀπὸ τοῦ ἀνθρώπου εἰσήλ-
 θον εἰς τοὺς χοίρους, καὶ ὤρμησεν ἡ ἀγέλη κατὰ τοῦ κρημνοῦ εἰς
 34 τὴν λίμνην καὶ ἀπέπνιγῃ. ³⁴ ἰδόντες δὲ οἱ βόσκοι τὸ γεγονός
 35 ἔφυγον καὶ ἀπήγγειλαν εἰς τὴν πόλιν καὶ εἰς τοὺς ἀγρούς. ³⁵ ἐξ-
 ἤλθον δὲ ἰδεῖν τὸ γεγονός καὶ ἤλθον πρὸς τὸν Ἰησοῦν καὶ εὗρον
 καθήμενον τὸν ἄνθρωπον, ἀφ' οὗ τὰ δαιμόνια ἐξεληλύθει, ἱμα-
 36 τισμένον καὶ σωφρονοῦντα παρὰ τοὺς πόδας τοῦ Ἰησοῦ, καὶ ἐφο-
 37 μισθεῖς. ³⁶ ἀπήγγειλαν δὲ αὐτοῖς οἱ ἰδόντες, πῶς ἐσώθη ὁ δαι-
 37 μονισθεῖς. ³⁷ καὶ ἠρώτησαν αὐτὸν ἅπαν τὸ πλῆθος τῆς περιχώρου
 τῶν Γερασηῶν ἀπελθεῖν ἀπ' αὐτῶν, ὅτι φόβῳ μεγάλῳ συνελ-
 38 χοντο· αὐτὸς δὲ ἐμβὰς εἰς πλοῖον ὑπέστρεψεν. ³⁸ ἔδειτο δὲ αὐτοῦ
 ὁ ἀνὴρ ἀφ' οὗ ἐξεληλύθει τὰ δαιμόνια, εἶναι σὺν αὐτῷ. ἀπέλυσεν
 39 δὲ αὐτὸν λέγων· ³⁹ ὑπόστρεφε εἰς τὸν οἶκόν σου, καὶ διηγοῦ
 ὅσα σοι ἐποίησεν ὁ θεός. καὶ ἀπῆλθεν, καθ' ὅλην τὴν πόλιν
 κηρύσσων ὅσα ἐποίησεν αὐτῷ ὁ Ἰησοῦς.
 40 Ἐγένετο δὲ ἐν τῷ ὑποστρέφει τὸν Ἰησοῦν ἀπεδέξατο αὐτὸν Mt. 9, }
 41 ὁ ὄχλος· ἦσαν γὰρ πάντες προσδοκῶντες αὐτόν. ⁴¹ καὶ ἰδοὺ, 18-26, }
 ἤλθεν ἀνὴρ ᾧ ὄνομα Ἰάειρος, καὶ οὗτος ἄρχων τῆς συναγωγῆς 21-43. }
 ὑπῆρχεν· καὶ πεσὼν παρὰ τοὺς πόδας τοῦ Ἰησοῦ παρεκάλει αὐτόν
 42 εἰσελθεῖν εἰς τὸν οἶκόν αὐτοῦ, ⁴² ὅτι θυγάτηρ μονογενὴς ἦν αὐτῷ

32. Hab. ἵνα εἰς τοὺς χοίρους εἰσελθῶσιν D Ct. It.⁵

34. Rc. ΚΝ. τὸ γεγενημένον . . etiam τὸ γενόμενον et τὰ γενόμενα leg. ; post ἀπήγγ. pon. Verc. . . om. Ev. 47. (sec. VIII.) — Rc. καὶ ἀπελθόντες ἀπήγγ.

35. Om. καθήμενον 243. (sec. XIV.) It. cd. Min. (sec. IX.) . . in aliis loc. mutat. — h. ἐξῆλθεν et om. τοῦ ante Ἰησ. B.

36. Rc. ΚΝ. ΣΖ. καὶ οἱ ἰδόντες.

37. LN. ἠρώτησεν c. ABKMPX al. Verc. — Rc. ΚΝ. ΣΖ. Γαδαρην. [Γερασην. c. BD Vg. It.] . . h. Γεργεσηνῶν CLPX al. m. Cpt. al. — Rc. ΚΝ. ΣΖ. εἰς τὸ [om. c. BCLX al. m.] πλ.

38. ἐδείτο c. BLX Cyr. . . LN. ἐδείτο c. AP. . . Rc. ΚΝ. ΣΖ. ἐδείτο. . . h. ἠρώτα δὲ αὐτόν D. — Rc. ΚΝ. ΣΖ. ὁ Ἰησοῦς λέγων et LN. (ὁ Ἰησ.) . . om. c. BDL al. It.² al. Cyr.

40. Hab. Ἐν δὲ τῷ ὑπ. BL al. Syr. al. m. Meion. Epiph. — h. ὑποστρέφειν B al.

41. Rc. ΚΝ. ΣΖ. καὶ αὐτός. [x. οὗτ. c. BD al. It.²] — om. ὑπῆρχεν καὶ D Ct. Syr. It.¹ Sah. — om. τοῦ ante Ἰησ. BP. Digitized by Google

ὡς ἐτῶν δώδεκα καὶ αὕτη ἀπέθνησκειν. καὶ ἐγένετο ἐν τῷ πορεύε-
σθαι αὐτὸν οἱ ὄχλοι συνέπνιγον αὐτόν. ⁴³ καὶ γυνή οὖσα ἐν ῥύσει ⁴³
αἵματος ἀπὸ ἐτῶν δώδεκα, ἣτις ἰατροῖς προσαναλώσασα ὅλον τὸν
βίον οὐκ ἴσχυεν ὑπ' οὐδενὸς θεραπευθῆναι, ⁴⁴ προσελθούσα ⁴⁴
ὀπισθεν ἤψατο τοῦ κρασπέδου τοῦ ἱματίου αὐτοῦ, καὶ παρα-
χρῆμα ἔστη ἡ ῥύσις τοῦ αἵματος αὐτῆς. ⁴⁵ καὶ εἶπεν ὁ Ἰησοῦς· ⁴⁵
Τίς ὁ ἀψάμενός μου; ἀρνούμενων δὲ πάντων εἶπεν ὁ Πέτρος καὶ
οἱ σὺν αὐτῷ· Ἐπιστάτα, οἱ ὄχλοι συνέχουσίν σε καὶ ἀποθλιβου-
σιν, καὶ λέγεις· Τίς ὁ ἀψάμενός μου; ⁴⁶ ὁ δὲ Ἰησοῦς εἶπεν· ⁴⁶
Ἥρατό μού τις· ἐγὼ γὰρ ἔγνω δύναμιν ἐξεληλυθυῖαν ἀπ' ἐμοῦ.
⁴⁷ ἰδοῦσα δὲ ἡ γυνή ὅτι οὐκ ἔλαθεν, τρέμουσα ἦλθεν καὶ προσ-⁴⁷
πεσοῦσα αὐτῷ δι' ἣν αἰτίαν ἤψατο αὐτοῦ ἀπήγγειλεν ἐνώπιον
παντὸς τοῦ λαοῦ καὶ ὡς ἰάθη παραχρῆμα. ⁴⁸ ὁ δὲ εἶπεν αὐτῇ· ⁴⁸
Θυγάτερ, ἡ πίστις σου σέσωκέν σε· πορεύου εἰς εἰρήνην. ⁴⁹ Ἐπι ⁴⁹
αὐτοῦ λαλοῦντος ἔρχεται τις παρὰ τοῦ ἀρχιμυναγώγου λέγων· ὅτι
τέθνηκεν ἡ θυγάτηρ σου, μὴ σκύλλε τὸν διδάσκαλον. ⁵⁰ ὁ δὲ Ἰη-⁵⁰
σοῦς ἀκουσας ἀπεκρίθη αὐτῷ· Μὴ φοβοῦ· μόνον πίστευσον, καὶ
σωθήσεται. ⁵¹ ἔλθων δὲ εἰς τὴν οἰκίαν οὐκ ἀφῆκεν εἰσελθεῖν τινα ⁵¹
σὺν αὐτῷ εἰ μὴ Πέτρον καὶ Ἰωάννην καὶ Ἰάκωβον καὶ τὸν πατέρα

42. Hab. ὡσεὶ KLX al. — h. δῶδ. ἀποθνήσκουσα D Syr. et hr.* — Rc. ΚΝ. Sz. ἐν δὲ τῷ ὑπάγειν αὐτόν. — h. συνέθλιβον CL al. m. Cpt. It.*

43. Rc. εἰς ἰατροῖς. . . om. ἰατροῖς πρ. ὁ. τ. βίον BD Sah. Arm. Ct. et h. ἦν οὐδὲ εἰς ἴσχυεν θεραπεῦσαι D Ct. Sah. — LN. ἀπ' οὐδ. c. AB 254. et βίον αὐτῆς c. CX al. Vg. It. (exc. 1.) al.

44. Om. ὀπισθεν D Ct. 258. . . pon. post ἤψατο K.

45. Rc. Sz. καὶ οἱ μετ' αὐτοῦ. . . ea om. B al. Syr. hr. Sah. — om. καὶ λέγεις usq. μου B ap. Sz. I. al. Cpt. Sah. Arm. . . κ. λ. τίς μου ἤψατο D al. Or. Mcion. ap. Epiph.

46. Om. Ἰησοῦς DL al. Syr. Verc. al. — ἐξεληλυθ. c. BL al. Or. . . Rc. ΚΝ. Sz. LN. ἐξεληλυθούσαν.

47. Rc. ΚΝ. Sz. ἀπήγγειλ. αὐτῷ. [om. c. ABC* DLX al. m. Syr. Cpt. Arm.]

48. Rc. ΚΝ. Sz. θάρσει [om. c. BDL al. m. Syr. hr. Vg. It. al.], θυγ.

49. LN. ἀπὸ τοῦ ἀρχ. c. AD al. Damasc. — Rc. ΚΝ. Sz. LN. λέγων αὐτῷ. . . om. c. BLX al. Cpt. al. — LN. μηκέτι σκ. . . h. in fine αὐτόν 1. 131. Vg. It. (exc. 1.) Arm.

50. Rc. ΚΝ. Sz. ἀπ. αὐτῷ λέγων et (etiam LN.) πίστευε. . . πίστευσον c. BL.

51. Rc. εἰσελθὼν δέ. — Rc. ΚΝ. Sz. εἰσελθ. οὐδένα εἰ μὴ.

52 τῆς παιδὸς καὶ τὴν μητέρα. 52 ἔκλαιον δὲ πάντες καὶ ἐκόπτοντο
 αὐτήν. ὁ δὲ εἶπεν· Μὴ κλαίετε· οὐ γὰρ ἀπέθανεν, ἀλλὰ καθεύ-
 53 54 δι. 53 καὶ κατεγγέλων αὐτοῦ, εἰδότες ὅτι ἀπέθανεν. 54 αὐτὸς δὲ
 κρατήσας τῆς χειρὸς αὐτῆς ἐφώνησεν λέγων· Ἡ παῖς, ἔγειρε.
 55 55 καὶ ἐπέστρεψεν τὸ πνεῦμα αὐτῆς, καὶ ἀνέστη παραχρῆμα, καὶ
 56 διέταξεν αὐτῇ δοθῆναι φαγεῖν. 56 καὶ ἐξέστησαν οἱ γονεῖς αὐτῆς·
 ὁ δὲ παρήγγειλεν αὐτοῖς μηδεὶ εἰπεῖν τὸ γεγονός.

IX.

1 Συναλεσάμενος δὲ τοὺς δώδεκα ἔδωκεν αὐτοῖς δύναναι καὶ Mt. 10,
 2 ἔξουσιαν ἐπὶ πάντα τὰ δαιμόνια καὶ νόσους θεραπεύειν. 2 καὶ 1.5-14,
 ἀπέστειλεν αὐτοὺς κηρύσσειν τὴν βασιλείαν τοῦ θεοῦ καὶ ἰᾶσθαι Mc. 6,
 3 τοὺς ἀσθενεῖς, 3 καὶ εἶπεν πρὸς αὐτούς· Μηδὲν αἴρετε εἰς τὴν 7-13.
 ὁδόν, μῆτε ῥάβδον μῆτε πῆραν μῆτε ἄρτον μῆτε ἀργύριον μῆτε
 4 ἀνά δύο χιτῶνας ἔχειν. 4 καὶ εἰς ἣν ἂν οἰκίαν εἰσέλθῃτε, ἐκεῖ μέ-
 5 νετε καὶ ἐκεῖθεν ἐξέρχεσθε. 5 καὶ ὅσοι ἴαν μὴ δέχονται ὑμᾶς,
 ἐξερχόμενοι ἀπὸ τῆς πόλεως ἐκείνης τὸν κονιορτὸν ἀπὸ τῶν ποδῶν
 6 ὑμῶν ἀποτινάξατε εἰς μαρτυρίαν ἐπ' αὐτούς. 6 ἐξερχόμενοι δὲ διήρ-
 χοντο κατὰ τὰς κώμας εὐαγγελιζόμενοι καὶ θεραπευόντες πανταχοῦ.
 7 Ἦκουσεν δὲ Ἡρώδης ὁ τετράρχης τὰ γινόμενα πάντα καὶ Mc. 6,
 διηπόρει διὰ τὸ λέγεσθαι ὑπὸ τινῶν· ὅτι Ἰωάννης ἠγέρθη ἐκ 14-16,
 1 ἰσχυ.

52. Rc. Kn. Sz. οὐκ ἀπέθ. [οὐ γὰρ c. BCDLX A al. pm. It.³ al.] . . ad
 ἀπίθ. add. τὸ κοράσιον FLMX al. m. Syr. hr. Vg. It.⁴

54. Rc. Kn. Sz. αὐτὸς δὲ ἐκβαλὼν ἔξω πάντας καὶ κρατ. — Ἐγειρε
 c. BDX al. . . LN. Ἐγειραι. . . Rc. Kn. Sz. ἐγείρου.

Cap. IX. 1. Rc. Sz. LN. τ. δῶδ. μαθητᾶς αἰ τοῦ et Kn. (μαθ. α.) . .
 h. ἀποστόλους LX al. m. Vg. It. (exc. 2.) al. m. . . om. c. ADKMSV A
 al. pl. Syr. al. Dial. c. Mcion. al.

2. Rc. Kn. Sz. τοὺς ἀσθενοῦντας. [τ. ἀσθενεῖς c. ADI al. . . om. B. . .
 etiam τοὺς νοσοῦντας et infirmitates leg.]

3. Rc. ῥάβδους. — om. ἀνά BFL al. Syr. Vg. It. al. et h. Ἐχετε FL al.
 Syr. Vg. It. al.

4. Hab. καὶ ἐκ. μὴ ἔξ. 38. Vg. It.³ Prss. Aug. Bed. . . h. donec ex. It.³ al.

5. Rc. Sz. δέξονται. — Rc. Kn. Sz. καὶ τὸν κονιορτ. et LN. (καί) . .
 om. c. BDLX al. It.³ al. — om. ἀπὸ D al. m. Vg. It.¹ — om. ἐπ' ἀνρ.
 Syr. hr. Tert. . . etiam ἐπ' αὐτῆς et ἐπ' αὐτοῖς et αὐτοῖς leg.

7. Rc. Kn. Sz. γινόμε. ὑπ' αὐτοῦ π. et LN. (ὑπ' α.) . . om. c. BC⁴ DI.
 al. It.⁴ al. — Rc. Kn. Sz. ἐγγίγεται.

νεκρῶν, ⁸ ὑπὸ τειων δέ· ὅτι Ἑλλάς ἐφάνη, ἄλλων δέ· ὅτι προ- 8
φήτης τις τῶν ἀρχαίων ἀνέστη. ⁹ εἶπεν δὲ Ἡρώδης· Ἰωάννην ἐγὼ ⁹
ἀπεκεφάλισα· τίς δὲ ἐστὶν οὗτος περὶ οὗ ἀκούω τοιαῦτα; καὶ
εἰζήτει ἰδεῖν αὐτόν.

^{Mt. 14,} ^{13-21,} ^{Mt. 6,} ^{30-44,} ^{Jo. 6,} Καὶ ὑποστρέφαντες οἱ ἀπόστολοι διηγήσαντο αὐτῷ ὅσα ἐποίη- 10
σαν. καὶ παραλαβὼν αὐτοὺς ἐπεχώρησεν κατ' ἰδίαν εἰς πόλιν
καλουμένην Βηθσαϊδά. ¹¹ οἱ δὲ ὄχλοι γινόμενοι ἠκολούθησαν αὐτῷ, ¹¹
καὶ ἀποδεξάμενος αὐτοὺς ἐλάλει αὐτοῖς περὶ τῆς βασιλείας τοῦ
θεοῦ, καὶ τοὺς χρεῖαν ἔχοντας θεραπείας ἴατο. ¹² ἡ δὲ ἡμέρα ¹²
ἤρξατο κλίνειν· προσελθόντες δὲ οἱ δώδεκα εἶπον αὐτῷ· Ἀπόλυ-
σον τὸν ὄχλον, ἵνα πορευθέντες εἰς τὰς κύκλας κώμας καὶ ἀγροὺς
καταλύσωσιν καὶ εὖρωσιν ἐπιποτισμόν, ὅτι ὧδε ἐν ἐρήμῳ τόπῳ
ἐσμέν. ¹³ εἶπεν δὲ πρὸς αὐτούς· Δότε αὐτοῖς ὑμεῖς φαγεῖν. οἱ δὲ ¹³
εἶπαν· Οὐκ εἰσὶν ἡμῖν πλεῖον ἢ πέντε ἄρτοι καὶ ἰχθύες δύο, εἰ
μῆτι πορευθέντες ἡμεῖς ἀγοράσωμεν εἰς πάντα τὸν λαὸν τοῦτον
βρώματα. ¹⁴ ἦσαν γὰρ ὡσεὶ ἄνδρες πεντακισχίλιοι. εἶπεν δὲ πρὸς ¹⁴
τοὺς μαθητὰς αὐτοῦ· Κατακλίνατε αὐτοὺς κλισίας ἀνὰ πεντή-
κοντα. ¹⁵ καὶ ἐποίησαν οὕτως καὶ ἀνέκλιναν ἅπαντας. ¹⁶ λαβὼν ¹⁵
δὲ τοὺς πέντε ἄρτους καὶ τοὺς δύο ἰχθύας, ἀναβλέψας εἰς τὸν
οὐρανὸν εὐλόγησεν αὐτοὺς καὶ κατέκλασεν, καὶ εἰδίδου τοῖς μα-
θηταῖς παρατιθέναι τῷ ὄχλῳ. ¹⁷ καὶ ἐφαγον καὶ ἐχορτάσθησαν ¹⁷

8. πρ. τις c. BCLX al. m. . . om. D al. Syr. Cpt. Verc. . . Rc. Kn. Sz. Ln. πρ. εἷς.

9. Rc. Kn. Sz. καὶ εἶπ. — Rc. ὁ Ἡρώδ. — post Ἰωάνν. om. ἐγὼ B al. — Rc. Kn. Sz. Ln. ἐγὼ ἀκούω. . . om. c. Bl. al. It.² Arm.

10. εἰς πόλ. καλ. Βηθσ. c. BD (h. κώμην) L al. Cpt. al. . . Rc. Kn. Sz. Ln. εἰς τόπον ἐρημον πόλεως καλουμένης Βηθσ. . . h. εἰς τόπον πόλ. καλ. B. 1. al. . . εἰς τόπ. ἐρημ. B. Syr. Vg. It. (exc. 2.) Pryn. . . εἰς ἐρημ. B. Ar. p. . . εἰς τόπ. ἐρημ. (omisso Βηθσ.) 13. al.

11. Rc. Kn. Sz. δεξάμενος. — h. ἴασατο L al. m.

12. Rc. Kn. Sz. ἵνα ἀπελθόντες. [πορ. c. ABCDKL al. m. euntes Vg. It.] — Rc. Kn. Sz. Ln. κ. τοὺς ἀγρ. . . om. c. BX al.

13. Hab. ἀγοράσωμεν 1. 22. 157. al. m.

14. Ln. (ὡσεὶ) ἀνὰ π. . . h. ὡσεὶ BDL al. Ct. Or.

15. Om. καὶ ἀνέκλ. ἄπ. DX Ct. . . om. καὶ ἐπ. οὗτ. 240. 244. . . h. κατέκλ. L al.

16. Hab. εἰς τ. οὐρ. προσηύξατο καὶ εὐλόγησεν ἐπ' αὐτοὺς [ἐπ' αὐτ. etiam It.⁵ Mcion. ap. Eriph. . . om. αὐτοὺς X Syr. al.] καὶ εἰδίδου etc. D Ct. — h. παραθεῖναι BX 1. al.

πάντες, καὶ ἤρθη τὸ περισσεῦσαν αὐτοῖς, κλασμάτων κόφονοι δώδεκα.

- 18 Καὶ ἐγένετο ἐν τῷ εἶναι αὐτὸν προσευχόμενον κατὰ μόνας ^{Mt. 16, 13-28, Mc. 8, 21-9, 1.}
 συνῆσαν αὐτῷ οἱ μαθηταί, καὶ ἐπηρώτησεν αὐτοὺς λέγων· Τίνα
 19 με οἱ ὄχλοι λέγουσιν εἶναι; 19 οἱ δὲ ἀποκριθέντες εἶπαν· Ἰωάννην
 τὸν βαπτιστὴν, ἄλλοι δὲ Ἕλληνας, ἄλλοι δὲ ὅτι προφήτης τις τῶν
 20 ἀρχαίων ἀνέστη. 20 εἶπεν δὲ αὐτοῖς· Ὑμεῖς δὲ τίνα με λέγετε
 21 εἶναι; Πέτρος δὲ ἀποκριθεὶς εἶπεν· Τὸν Χριστὸν τοῦ θεοῦ. 21 ὁ
 22 δὲ ἐπιτιμῆσας αὐτοῖς παρήγγειλεν μηδεὶ λέγειν τοῦτο, 22 εἰπὼν·
 ὅτι δεῖ τὸν υἱὸν τοῦ ἀνθρώπου πολλὰ παθεῖν καὶ ἀποδοκιμασθῆναι
 ἀπὸ τῶν πρεσβυτέρων καὶ ἀρχιερέων καὶ γραμματέων καὶ ἀποκταν-
 23 θῆναι καὶ τῇ τρίτῃ ἡμέρᾳ ἀναστῆναι. 23 ἔλεγεν δὲ πρὸς πάντας·
 Εἰ τις θέλει ὀπίσω μου ἔρχεσθαι, ἀρνησάσθω ἑαυτὸν καὶ ἀράτω
 24 τὸν σταυρὸν αὐτοῦ καθ' ἡμέραν καὶ ἀκολουθήτω μοι. 24 ὃς γὰρ
 ἂν θέλῃ τὴν ψυχὴν αὐτοῦ σῶσαι, ἀπολέσει αὐτήν· ὃς δ' ἂν ἀπο-
 25 λέσῃ τὴν ψυχὴν αὐτοῦ ἕνεκεν ἐμοῦ, οὗτος σώσει αὐτήν. 25 τί
 γὰρ ὠφελείται ἄνθρωπος κερδήσας τὸν κόσμον ὅλον, ἑαυτὸν δὲ
 26 ἀπολέσας ἢ ζημιωθείς; 26 ὃς γὰρ ἂν ἐπακρονηθῇ με καὶ τοὺς
 ἐμούς λόγους, τούτων ὁ υἱὸς τοῦ ἀνθρώπου ἐπακρονηθήσεται,
 ὅταν ἔλθῃ ἐν τῇ δόξῃ αὐτοῦ καὶ τοῦ πατρὸς καὶ τῶν ἀγίων ἀγγέ-
 27 λων. 27 λέγω δὲ ὑμῖν ἀληθῶς, εἰσὶν τινες τῶν αὐτοῦ ἐστῶτων, οἱ
 οὐ μὴ γεύσονται θανάτου ἕως ἂν ἴδωσιν τὴν βασιλείαν τοῦ θεοῦ.

17. Hab. πάντες καὶ ἔχορτ. 13. al. Syr. It.³ al. . . om. πάντες It.⁵ Tert.

18. Rc. Kn. Sz. Ln. συνῆσαν. . . h. occurrerunt Brix.

19. Pro ἄλλοι δ. ὅτι h. ἦ ἔνα τῶν προφητῶν D Ct.

20. Πέτρ. δ. ἀποκρ. c. BCL 1. Cpt. Sah. . . Rc. Kn. Sz. Ln. ἀποκρ. δὲ ὁ Πέτρ. . . om. ὁ GHSV al. pm.

21. Rc. Sz. μηδεὶ εἰπεῖν τ. — 22. Rc. Kn. Sz. ἐγερθῆναι.

23. Rc. Sz. ἐλθεῖν et ἀπαρνησάσθω. — om. καὶ ἀράτω τ. στ. αὐτ. κ. ἡ. D Ct. It.² — Sz. Ln. om. καθ' ἡμέρ. c. CDEFGHVSX A al. pl. Vg. ms. It.⁴ al. Or. al. [scr. c. ABKL al. m. Syr. al. m. Pol. Cyr. al.]

24. Hab. αὐτὸς ὡς α. K al. . . om. It.⁶ Vg. al. Ir. Tert.

25. Hab. ὠφελεῖ C et ὠφελεῖ ἄνθρωπον κερδήσας ac tum ἀπολέσει ἢ ζημιωθείς D* Ct. Colb. Cypr. . . al. aliter.

26. Om. λόγους D Ct. It.³ Or. (1.) — om. αὐτοῦ κ. τ. πατρ. Prs. p. . . h. tantum τοῦ πατρ. αὐτοῦ Syr. . . al. aliter. — h. μετὰ τ. ἀγ. Syr. al.

27. Jgunt sqtibus ἀληθῶς D I S al. Ct. Or. — αὐτοῦ c. BL 1. . . Rc. Kn. Sz. Ln. ὅδε. — Rc. ἐστηκότων et γεύσονται. — h. οἵτινες AK al. Or.

Mt. 17, 1-9, Mc. 9, 2-9. Ἐγένετο δὲ μετὰ τοὺς λόγους τούτους, ὡσεὶ ἡμέραι ὀκτώ, 28 καὶ παραλαβὸν Πέτρον καὶ Ἰάκωβον καὶ Ἰωάννην ἀνέβη εἰς τὸ ὄρος προσεύξασθαι. 29 καὶ ἐγένετο ἐν τῷ προσεύξασθαι αὐτὸν τὸ 29 εἶδος τοῦ προσώπου αὐτοῦ ἕτερον καὶ ὁ ἱρακισμὸς αὐτοῦ λευκὸς ἔξαστράπτων. 30 καὶ ἰδοὺ, ἄνδρες δύο συνελάλουν αὐτῷ, οἵτινες 30 ἦσαν Μωϋσῆς καὶ Ἥλλιας, 31 οἱ ὀφθέντες ἐν δόξῃ ἔλεγον τὴν ἔξο- 31 δον αὐτοῦ ἣν ἤμελλεν πληροῦν ἐν Ἱερουσαλήμ. 32 ὁ δὲ Πέτρος 32 καὶ οἱ σὺν αὐτῷ ἦσαν βεβαρημένοι ὑπνω· διαγρηγορήσαντες δὲ εἶδον τὴν δόξαν αὐτοῦ καὶ τοὺς δύο ἄνδρας τοὺς συνεσιῶτας αὐτῷ. 33 καὶ ἐγένετο ἐν τῷ διαχωρίζεσθαι αὐτοὺς ἀπ' αὐτοῦ 33 εἶπεν ὁ Πέτρος πρὸς τὸν Ἰησοῦν· Ἐπιστάτα, καλὸν ἐστὶν ἡμᾶς ὧδε εἶναι, καὶ ποιήσωμεν σκηνάς τρεῖς, μίαν σοι καὶ μίαν Μωϋσεὶ καὶ μίαν Ἥλιας, μὴ εἰδῶς ὁ λέγει. 34 ταῦτα δὲ αὐτοῦ λέγοντος 34 ἐγένετο νεφέλη καὶ ἐπεσκίαζεν αὐτούς· ἐφοβήθησαν δὲ ἐν τῷ εἰσ- ελθεῖν αὐτούς εἰς τὴν νεφέλην. 35 καὶ φωνὴ ἐγένετο ἐκ τῆς νεφέλης 35 λέγουσα· Οὗτός ἐστιν ὁ υἱὸς μου ὁ ἐκλεκτός, αὐτοῦ ἀκούετε. 36 καὶ ἐν τῷ γενέσθαι τὴν φωνὴν εὐρέθη Ἰησοῦς μόνος. καὶ αὐ- 36 τοὶ ἐσίγησαν καὶ οὐδενὶ ἀπήγγειλαν ἐν ἐκείναις ταῖς ἡμέραις οὐδὲν ὧν ἐώρακαν.

Mt. 17, 14-23, Mc. 9, 14-33. Ἐγένετο δὲ τῇ ἐξῆς ἡμέρᾳ κατελθόντων αὐτῶν ἀπὸ τοῦ 37 ὄρους συνήντησεν αὐτῷ ὄχλος πολὺς. 38 καὶ ἰδοὺ, ἀγὴρ ἀπὸ τοῦ 38

28. LN. (καὶ) παραλαβ. . . om. καὶ BH 28. It.². al. — Rc. τὸν Πέτρον.
 29. Hab. ἡ ἰδέα τοῦ πρ. α. ἠλλοιώθη καὶ (Or. ἐτέρα καὶ ἠλλοιώθη)
 D Or.
 30. Pro οἱτ. ἦσ. h. ἦν δέ D Ct. Verc. et ἦσαν δέ Vg. It. . . om. Mcion. ap. Eriph.
 31. Om. οἱ D Vg. It. Arm. Or. (2.) et om. οἱ ὀφθ. Mcion. ap. Ep. — h. ἔλεγον δέ C²D al. Syr. utr. It.¹; inde LN. ἔλ. (δέ) . . h. καὶ ἔλ. M al. Vg. It.⁴. Arm. — ἤμελλ. c. AC. . . Rc. KN. Sz. LN. ἔμελλ. . . h. μέλλε D.
 33. Om. ὁ ante Πέτρ. APSV al. pm. — om. καὶ ante ποιῆσ. M al. et h. θελεῖς ποιῆσ. D Cpt. It.¹.
 34. Ἐπισκίαζ. c. BL al.; εἰσελθ. αὐτ. c. iisd. . . Rc. KN. Sz. LN. ἐπεσκίασαν et ἐκείνους εἰσελθεῖν.
 35. ὁ ἐκλελ. c. BL al. . . h. ἐκλεκτός 1. . . electus It.². al. . . Rc. KN. Sz. LN. ὁ ἀγαπητός. — add. ἐν ᾧ ἠδύοκμα C in m. DM al.
 36. Rc. KN. Sz. ὁ Ἰησ. μ. [om. ὁ c. ABCDHSSVW al. pm.] — ἐώρακαν c. BLX al. (ἐθαύασαντο D. ἐθαύασαν D*) . . Rc. KN. Sz. LN. ἐώρακασαν.
 37. Rc. KN. Sz. LN. ἐν τῇ ε. ἡ. . . om. c. BLS al.

ὄχλον ἐβόησεν λέγων· Διδάσκαλε, θέομαί σου, ἐπίβλεψαι ἐπὶ τὸν
 39 υἱόν μου, ὅτι μονογενὴς μοί ἐστιν, ³⁹ καὶ ἰδοὺ, πνεῦμα λαμβάνει
 αὐτὸν καὶ ἐξαφῆνης κράζει καὶ σπαράσσει αὐτὸν μετὰ ἄφρου, καὶ
 40 μόγις ἀποχωρεῖ ἀπ' αὐτοῦ συντριβὸν αὐτόν. ⁴⁰ καὶ ἐδεήθη τῶν
 41 μαθητῶν σου, ἵνα ἐκβάλωσιν αὐτό, καὶ οὐκ ἠδυνήθησαν. ⁴¹ ἀπο-
 κριθεὶς δὲ ὁ Ἰησοῦς εἶπεν· Ὡ γενεὰ ἄπιστος καὶ διεστραμμένη,
 ἕως πότε ἔσομαι πρὸς ὑμᾶς καὶ ἀνέξομαι ὑμῶν; προσάγαγε ἄδελ-
 42 τὸν υἱόν σου. ⁴² ἔτι δὲ προσερχομένου αὐτοῦ ἐβόησεν αὐτὸν τὸ
 δαιμόνιον καὶ συνεσπάραξεν· ἐπετιμήσεν δὲ ὁ Ἰησοῦς τῷ πνεύματι
 τῷ ἀκαθάρτῳ, καὶ ἴασατο τὸν παῖδα καὶ ἀπέδωκεν αὐτὸν τῷ
 43 πατρὶ αὐτοῦ. ⁴³ ἐξεπλήσθησαν δὲ πάντες ἐπὶ τῇ μεγαλειότητι τοῦ
 θεοῦ. Πάντων δὲ θαυμαζόντων ἐπὶ πᾶσιν οἷς ἐποίησεν, εἶπεν πρὸς
 44 τοὺς μαθητὰς αὐτοῦ· ⁴⁴ Θεῶθε ὑμεῖς εἰς τὰ ὅτι ὑμῶν τοὺς λό-
 γους τούτους· ὁ γὰρ υἱὸς τοῦ ἀνθρώπου μέλλει παραδίδοσθαι εἰς
 45 χεῖρας ἀνθρώπων. ⁴⁵ οἱ δὲ ἠγνόουν τὸ ῥήμα τούτου, καὶ ἦν παρα-
 κκαλυμμένον ἀπ' αὐτῶν ἵνα μὴ αἰσθῶνται αὐτό, καὶ ἐφοβοῦντο
 ἐπερωτῆσαι αὐτὸν περὶ τοῦ ῥήματος τούτου.
 46 Εἰσῆλθεν δὲ διαλογισμὸς ἐν αὐτοῖς, τὸ τίς ἂν εἴη μετῶν Mc. 9,
 47 αὐτῶν. ⁴⁷ ὁ δὲ Ἰησοῦς ἰδὼν τὸν διαλογισμὸν τῆς καρδίας αὐτῶν, Mc. 31,
 48 ἐπιλαβόμενος παιδίον ἔστησεν αὐτὸ παρ' ἑαυτῶν ⁴⁸ καὶ εἶπεν αὐ-
 τοῖς· Ὅς ἂν δέξεται τούτου τὸ παιδίον ἐπὶ τῷ ὀνόματί μου, ἐμὲ
 δέχεται, καὶ ὅς ἐάν ἐμὲ δέξεται, δέχεται τὸν ἀποστελλαντά με.
 ὁ γὰρ μικρότερος ἐν πᾶσιν ὑμῖν ὑπάρχων, οὗτός ἐστιν μέγας.
 49 ⁴⁹ Ἀποκριθεὶς δὲ Ἰωάννης εἶπεν· Ἐπιστάτα, εἶδομέν τινα ἐπὶ τῷ Mc. 9,
 ὀνόματι σου ἐκβάλλοντα δαιμόνια καὶ ἐκολούσαμεν αὐτόν, ὅτι οὐκ 38-40.
 50 ἀκολουθεῖ μετ' ἡμῶν. ⁵⁰ εἶπεν δὲ πρὸς αὐτόν ὁ Ἰησοῦς· Μὴ κω-
 λυτε· ὃς γὰρ οὐκ ἐστιν καθ' ὑμῶν, ὑπὲρ ὑμῶν ἐστίν.

38. Rc. Kn. Sz. ἀνεβόησ. [ἐβ. c. BCDL al.] — Rc. Ln. ἐπίβλεψον.

40. Rc. ἐκβάλλωσιν. — h. ἐδυνήθησ. K.

43. Rc. Kn. Sz. ἐποίησεν [ἐποίησεν c. ABCDLW al. m.] et (Ln. quouque) add. ὁ Ἰησοῦς, qd om. c. DL al. Vg. It.⁶. al.

45. Rc. Kn. Sz. ἐρωτήσαι. [ἐπερ. c. CDKM al.]

48. Rc. Kn. Sz. οἷτος ἴσταται. [ἐστίν c. BCl. X al. m. Vg. It. al.]

49. Rc. Kn. Sz. ὁ Ἰωάνν. [om. ὁ c. BD al.] — h. ἐν τ. ὀνόμ. BLX al. cdd. It. — Rc. Kn. τὰ δαιμόν. — h. ἐκολούσαμεν BL.

50. Rc. Kn. Sz. καὶ εἶπε. — om. ὁ ante Ἰησ. B. — h. μὴ κολ. αὐτόν CDLM al. It.². al. . . h. αὐτοῦς X. — Rc. καθ' ὑμῶν, ὑπ. ὑμῶν ἔ.

Ἐγένετο δὲ ἐν τῷ συμπληροῦσθαι τὰς ἡμέρας τῆς ἀναλή- 51
 ψως αὐτοῦ, καὶ αὐτὸς ἐστήρισεν τὸ πρόσωπον αὐτοῦ τοῦ πορευέ-
 σθαι εἰς Ἱερουσαλήμ, 52 καὶ ἀπέστειλεν ἀγγέλους πρὸ προσώπου 52
 αὐτοῦ. καὶ πορευθέντες εἰσῆλθον εἰς κώμην Σαμαρειτῶν, ὥστε
 εἰτοιμάσαι αὐτῷ. 53 καὶ οὐκ ἐδέξαντο αὐτόν, ὅτι τὸ πρόσωπον 53
 αὐτοῦ ἦν πορευόμενον εἰς Ἱερουσαλήμ. 54 ἰδόντες δὲ οἱ μαθηταὶ 54
 αὐτοῦ Ἰακώβος καὶ Ἰωάννης εἶπαν· Κύριε, θέλεις εἰπωμεν πῦρ
 καταβῆναι ἀπὸ τοῦ οὐρανοῦ καὶ ἀναλῶσαι αὐτούς; 55 στραφεὶς 55
 δὲ ἐπετίμησεν αὐτοῖς. 56 καὶ ἐπορεύθησαν εἰς ἑτέραν κώμην. 56

Mt. 8,
18-22.

Ἐγένετο δὲ πορευομένων αὐτῶν ἐν τῇ ὁδῷ εἶπεν τις πρὸς 57
 αὐτόν· Ἀκολουθήσω σοι, ὅπου εἶν ἀπέρχῃ. 58 καὶ εἶπεν αὐτῷ ὁ 58
 Ἰησοῦς· Αἱ ἀλώπεκες φωλεοὺς ἔχουσιν καὶ τὰ πετεινὰ τοῦ οὐρα-
 νοῦ κατασκηνώσεις· ὁ δὲ υἱὸς τοῦ ἀνθρώπου οὐκ ἔχει, πού τὴν
 κεφαλὴν κλίῃ. 59 εἶπεν δὲ πρὸς ἕτερον· Ἀκολούθει μοι. ὁ δὲ 59
 εἶπεν· Κύριε, ἐπίτρεψόν μοι πρῶτον ἀπελθόντι θάψαι τὸν πα-
 τέρα μου. 60 εἶπεν δὲ αὐτῷ· Ἄφες τοὺς νεκροὺς θάψαι τοὺς 60
 ἑαυτῶν νεκρούς, σὺ δὲ ἀπελθὼν διάγγελλε τὴν βασιλείαν τοῦ
 θεοῦ. 61 εἶπεν δὲ καὶ ἕτερος· Ἀκολουθήσω σοι, κύριε· πρῶτον 61

51. ἐστήρισεν (sic B dis. ap. Birch. et Btlj.) τ. πρ. αὐτ. c. BL V X al. . .

Rc. Kn. Sz. Ln. τὸ πρ. αὐτοῦ [LN. (αὐτοῦ)] ἐστήριξεν.

52. Pro ὅστε h. ὡς B, tanquam Verc. quasi It.²

54. Ln. ἐκ τοῦ οὐρ. c. CD al. Bas. Chrs. — Rc. Kn. Sz. Ln. in f. add. ὡς καὶ Ἠλίας ἐποίησεν. [cf. *2 Reg. 1, 10. 12.] . . om. c. BL 157. al. Cpt. Arm. Pra. w. Sax. Vg. It. cdd. Rd. et For.

55. Rc. Kn. Sz. add. in fine καὶ εἶπεν· οὐκ οἴδατε, οἶον (h. ποιου D al. m. Clem. al.) πνεύματός ἐστε ὑμεῖς; [om. c. ABCEGHL SVX A al. pm. Cpt. Aeth. Sax. It.² Eus. (videtur) Bas. Cyr. al.]

56. Rc. Kn. ab init. add. Ὁ γὰρ (γάρ om. 1. al. m. Cpt. Vg. It.²) υἱὸς τοῦ ἀνθρώπου οὐκ ἤλθε ψυχᾶς ἀνθρώπων (ἀνθρ. om. Syr. Vg. It.² al.) ἀπολίσαι ἀλλὰ σῶσαι. [om. c. iisd. fere modo laudatis et c. D al. Ct. It.¹]

57. Hab. καὶ πορευομ. BCLX al. Syr. al. — Rc. Kn. Sz. in f. add. κύριε [om. c. BDL al. Vg. It.² al. . . etiam varie pon.].

58. Om. ὁ ante Ἰησ. B.

59. Ln. πρῶτον ἀπελθὲν θάψαι c. AK al. addito καὶ ante θάψ. Or. Vg. It. . . Rc. Kn. Sz. ἀπελθ. πρ. sed πρ. ἀπ. c. B al. . . h. πρ. ἀπελθόντα D.

60. Rc. Sz. αὐτῷ ὁ Ἰησοῦς, qd Kn. et Ln. (—) . . om. c. BDL al. Cpt. Verc. . . h. ὁ κύριος Ev. 47. — h. σὺ δὲ πορευθεῖς D Ir. ap. Epiph.

62 δὲ ἐπίτρεψόν μοι ἀποτάξασθαι τοῖς εἰς τὸν οἶκόν μου. 62 εἶπεν δὲ ὁ Ἰησοῦς· Οὐδεὶς ἐπιβαλὼν τὴν χεῖρα ἐπ' ἄροτρον καὶ βλέπων εἰς τὰ ὀπίσω εὐθετός ἐστιν τῇ βασιλείᾳ τοῦ Θεοῦ.

X.

1 Μετὰ δὲ ταῦτα ἀνέδειξεν ὁ κύριος ἑτέροισ ἐβδομήκοντα δύο |
καὶ ἀπέστειλεν αὐτοὺς ἀνά δύο πρὸ προσώπου αὐτοῦ εἰς πάσας
2 πόλιν καὶ τόπον οὗ ἤμελλεν αὐτὸς ἐργεσθαι. 2 ἔλεγεν δὲ πρὸς
αὐτούς· Ὁ μὲν θερισμὸς πολὺς, οἱ δὲ ἐργάται ὀλίγοι· δεήθητε Mt. 9.
οὖν τοῦ κυρίου τοῦ θερισμοῦ, ὅπως ἐργάτας ἐκβάλλῃ εἰς τὸν θε- 37. 38.
3 ρισμὸν αὐτοῦ. 3 ὑπάγετε· ἰδοὺ, ἀποστέλλω ὑμᾶς ὡς ἄρνας ἐν Mt. 10,
4 μέσῳ λύκων. 4 μὴ βαστάζετε βαλλάντιον, μη πῆραν μηδὲ ὑπο- 16. et
5 δήματα, καὶ μηδὲνα κατὰ τὴν ὁδὸν ἀσπάσασθε. 5 εἰς ἣν δ' ἂν 10. et
6 οἰκίαν εἰσέλθητε, πρῶτον λέγετε· Εἰρήνη τῷ οἴκῳ τούτῳ. 6 καὶ 11-15.
εἰάν ἢ ἐκεῖ νῖός εἰρήνης, ἐπαναπαύσεται ἐπ' αὐτὸν ἢ εἰρήνη ὑμῶν·
7 εἰ δὲ μήγε, ἐφ' ὑμᾶς ἀνακάμψει. 7 ἐν αὐτῇ δὲ τῇ οἰκίᾳ μένετε
ἐσθιοῦντες καὶ πίνοντες τὰ παρ' αὐτῶν· ἄξιός γάρ ὁ ἐργάτης τοῦ
8 μισθοῦ αὐτοῦ. μὴ μεταβαίνετε ἐξ οἰκίας εἰς οἰκίαν. 8 καὶ εἰς ἣν
9 δ' ἂν πόλιν εἰσέρχησθε καὶ δέχονται ὑμᾶς, ἐσθίετε τὰ παρατι-
9 θέμενα ὑμῖν, 9 καὶ θεραπεύετε τοὺς ἐν αὐτῇ ἀσθενεῖς, καὶ λέγετε

62. Rc. Kn. Sz. πρὸς αὐτόν ὁ Ἰησ. et Ln. ὁ Ἰησ. πρὸς αὐτόν. . . om. c. B. . . h. αὐτῷ D gr. Colb. . . illis Ct. — Ln. ἐπιβάλλον. — Rc. Kn. Sz. Ln. τ. χεῖρ. αὐτοῦ. . . om. c. B ap. Sz. 1. al. It.² Arm. Ir. gr. Or. (3.) Cyr. al. — h. κ. στραφεὶς εἰς τ. δ. 4. al. m. Or. (3.) Cyr. al. — Rc. Kn. Sz. εἰς τῆν βασιλ. [τῆ βασι. c. Bl 1. 33. al. Vg. It. Syr. Arm. Clem. Or. (3.) Bas. al.]

Cap. X. 1. Rc. Kn. Sz. Ln. καὶ ἑτέρ. . . om. c. Bl. al. — δύο, qd Ln. (—), c. BDM al. Vg. It.⁴ al. Dial. c. Mcion. Clem. (recogn.) Eriph. al. m. (om. Eus. Greg. nys. Cyr. al.) . . om. Rc. Kn. Sz. — Rc. Kn. Sz. ἐμελλ. [ἦμ. c. ABCEV Δ al. m.]

2. Rc. Kn. Sz. Ἐ. οὖν. — Kn. Sz. ἐβάλῃ ἐργάτ. (hoc ord. etiam Rc. Ln. . . ἐργ. ἐβ. pon. c. BD.)

3. Rc. Kn. Sz. ἰδοὺ, ἐγώ.

4. Rc. Kn. Sz. βαλάντ. [βαλλάντ. c. ADEFKLV Δ al. Clem.]

5. Rc. Kn. Sz. εἰσέρχησθε. [εἰσέλθ. c. BCDFLX al.]

6. Rc. εἰάν μὲν et ὁ νῖός εἰρ. (utrumque etiam h. B.) — b. πρὸς ἕμ. B (MT. 10, 13. ἐφ' ἕμ. B) al.

7. Rc. Kn. Sz. ἐσθίοντες [ἐσθ. c. BD]; iid. μισθ. αὐτ. ἐστιν.

8. Ln. κ. εἰς ἣν ἂν c. CDEGMSV Δ al. pm.

αὐτοῖς· ἤγγικεν ἐφ' ὑμᾶς ἡ βασιλεία τοῦ Θεοῦ. ¹⁰ εἰς ἣν δ' ἂν ¹⁰
 πόλιν εἰσέλθητε καὶ μὴ δέχονταί ὑμᾶς, ἐξελθόντες εἰς τὰς πλα-
 τεῖας αὐτῆς εἶπατε· ¹¹ Καὶ τὸν κοινοῦτὸν τὸν κολληθέντα ἡμῖν ¹¹
 ἐκ τῆς πόλεως ὑμῶν εἰς τοὺς πόδας ἀπομασσομένοθα ὑμῖν· πλὴν
 τοῦτο γνωσθετε, ὅτι ἤγγικεν ἡ βασιλεία τοῦ Θεοῦ. ¹² λέγω ὑμῖν, ¹²
 ὅτι Σοδόμοις ἐν τῇ ἡμέρᾳ ἐκείνῃ ἀνεκτότερον ἔσται ἢ τῇ πόλει
 Mt. 11, ἐκείνῃ. ¹³ Οὐαὶ σοι, Χοραζίν· οὐαὶ σοι, Βηθσαιδά· ὅτι εἰ ἐν ¹³
 21-22 Τύρω καὶ Σιδῶνι ἐγενήθησαν αἱ δυνάμεις αἱ γινόμεναι ἐν ὑμῖν,
 πάλαι ἂν ἐν σάκκῳ καὶ σποδῷ καθήμενοι μετενόησαν. ¹⁴ πλὴν ¹⁴
 Τύρω καὶ Σιδῶνι ἀνεκτότερον ἔσται ἐν τῇ κρίσει ἢ ὑμῖν. ¹⁵ καὶ ¹⁵
 σὺ, Καφαρναούμ, μὴ ἕως οὐρανοῦ ὑψωθήσῃ; ἕως ᾗδου καταβι-
 βασθήσῃ. ¹⁶ Ὁ ἀκούων ὑμῶν ἐμοῦ ἀκούει, καὶ ὁ ἀθετῶν ὑμᾶς ¹⁶
 ἐμὲ ἀθετεῖ· ὁ δὲ ἐμὲ ἀθετῶν ἀθετεῖ τὸν ἀποστειλαντά με.

Ἰπέστρεψαν δὲ οἱ ἑβδομήκοντα δύο μετὰ χαρᾶς λέγοντες· ¹⁷
 Κύριε, καὶ τὰ δαιμόνια ὑποτάσσεται ἡμῖν ἐν τῷ ὀνόματί σου.
¹⁸ εἶπεν δὲ αὐτοῖς· Ἐθεώρον τὸν σατανᾶν ὡς ἀστραπὴν ἐκ τοῦ ¹⁸
 οὐρανοῦ πεσόντα. ¹⁹ ἴδου, δέδωκα ὑμῖν τὴν ἐξουσίαν τοῦ πατεῖν ¹⁹
 ἐπάνω ὄφρων καὶ σκορπιῶν, καὶ ἐπὶ πᾶσαν τὴν δύναμιν τοῦ
 ἔχθρου, καὶ οὐδὲν ὑμᾶς οὐ μὴ ἀδικήσει. ²⁰ πλὴν ἐν τούτῳ μὴ ²⁰
 χαίρετε, ὅτι τὰ πνεύματα ὑμῖν ὑποτάσσεται· χαίρετε δὲ, ὅτι τα
 Mt. 11, ὀνόματα ὑμῶν ἐγγέγραπται ἐν τοῖς οὐρανοῖς. ²¹ Ἐν αὐτῇ τῇ ὥρᾳ ²¹
 25-27.

10. Rc. Kn. Sz. εἰσέρχῃθε.

11. Rc. Kn. Sz. om. εἰς τ. πόδ. [scr. c. BD al. It. (exc. 3.) Sax.] .. h. εἰς
 τ. πόδ. ἡμῶν ACKLM al. pl. Syr. utr. It.¹ al. m. — Rc. Sz. et Kn.
 (—) ἤγγ. ἐφ' ὑμᾶς. [om. c. BDL al. m. Vg. It. (exc. 2.) al.]

12. Rc. λέγω δὲ et Ln. (δδ). [om. c. ACEKL al. pl. Syr. Vg. It.⁶ al. . . h.
 γάρ 115. It.¹]

13. Hab. Χοραζίν D It. Vg. .. Χοραζίν KS (S et al. sic etiam ap.
 MT.) WX al. m. . . al. aliter. — h. Βηθσαιδά 1. al. m. . . Βηθσαιδά
 AD al. edd. lat. — Rc. Kn. Sz. ἐγένοντο et καθήμενα. [καθήμε-
 νοι c. ABLWX al. . . etiam om.]

15. Rc. Kn. Sz. ἡ ἕως τοῦ οὐρ. ὑψωθῆῖσα, ἕως ᾗ. καταβιβ. [μὴ ἕως —
 ὑψωθῆσῃ; ἕως c. BD** L Aeth. (h. μὴ — ὑψ. ἡ ἕως D* It.⁴ Ct.) . . h.
 καταβῆσῃ BD Ct.]

17. Rc. Kn. Sz. om. δύο et Ln. (δύο) . . scr. c. BD Vg. It. (exc. 3.) al.

19. δέδωκα c. BLX 1. al. Vg. It.² Cpt. al. Or. (2.) Chra. al. m. . . Rc. Kn.
 Sz. Ln. δίδωμι — h. τ ἡν τοῦ ἔχθρ. B. — Kn. Sz. ἀδικήσῃ.

20. Rc. χαίρετε δὲ μᾶλλον (c. BS). — ἐγγέγγ. c. BLX 1. al. Cstif. Bas.
 Cyr. . . h. ἐνεγράφη 157. . . Rc. Kn. Sz. Ln. ἐγράφη.

- ἡγαλλιάσατο τῷ πνεύματι τῷ ἁγίῳ καὶ εἶπεν· Ἐξομολογῶμαί σοι, πάτερ, κύριε τοῦ οὐρανοῦ καὶ τῆς γῆς, ὅτι ἀπέκρυψας ταῦτα ἀπὸ σοφῶν καὶ συνετῶν, καὶ ἀπεκάλυψας αὐτὰ τηπίοις· **καί, ὁ πα-**
22 **τήρ, ὅτι οὕτως εὐδοκία ἐγένετο ἔμπροσθέν σου. ²² Πάντα μοι**
παρεδόθη ὑπὸ τοῦ πατρὸς, καὶ οὐδεὶς γινώσκει τίς ἐστὶν ὁ υἱός,
εἰ μὴ ὁ πατήρ, καὶ τίς ἐστὶν ὁ πατήρ, εἰ μὴ ὁ υἱὸς καὶ ᾧ ἂν
23 **βουληται ὁ υἱὸς ἀποκαλύψαι. ²³ καὶ στραφεὶς πρὸς τοὺς μαθη-** Mt. 13.
τάς κατ' ἰδίαν εἶπεν· Μακάριοι οἱ ὀφθαλμοὶ οἱ βλέποντες ἃ βλέ- 16. 17.
24 **πετε. ²⁴ λέγω γὰρ ὑμῖν, ὅτι πολλοὶ προφῆται καὶ βασιλεῖς ἠθέ-**
λησαν ἰδεῖν ἃ ὑμεῖς βλέπετε, καὶ οὐκ εἶδαν, καὶ ἀκοῦσαι ἃ
ἀκούετε, καὶ οὐκ ᾔκουσαν.
- 25** **Καὶ ἰδοὺ, νομικός τις ἀνέστη ἐκπειράζων αὐτὸν καὶ λέγων· Mt. 22.**
26 **Διδάσκαλε, τί ποιήσας ζωὴν αἰώνιον κληρονομήσω; ²⁶ ὁ δὲ εἶπεν·** 35sq. }
πρὸς αὐτόν· Ἐν τῷ νόμῳ τί γέγραπται; πῶς ἀναγινώσκεις; Mc. 12. }
27 **²⁷ ὁ δὲ ἀποκριθεὶς εἶπεν· Ἀγαπήσεις κύριον τὸν θεόν σου ἐξ** 28sq. }
|| ὅλης τῆς καρδίας σου καὶ ἐξ ὅλης τῆς ψυχῆς σου καὶ ἐξ ὅλης τῆς } Dt. 6.
ἰσχύος σου καὶ ἐξ ὅλης τῆς διανοίας σου, καὶ τὸν πλησίον σου 5. Lv. }
28 **ὡς σεαυτόν. ²⁸ εἶπεν δὲ αὐτῷ· Ὁρθῶς ἀπεκρίθης· τούτο ποίει,** 19, 18.
29 **καὶ ζήση. ²⁹ ὁ δὲ θέλων δικαιοῦσαι ἑαυτὸν εἶπεν πρὸς τὸν Ἰησοῦν·**
30 **Καὶ τίς ἐστὶν μου πλησίον; ³⁰ ὑπολαβὼν δὲ ὁ Ἰησοῦς εἶπεν· Ἄν-**
θρώπος τις κατέβαινεν ἀπὸ Ἱερουσαλῆμ εἰς Ἱερικὸν καὶ λησταῖς
περιέπεσεν, οἱ καὶ ἐκύνσαντες αὐτὸν καὶ πληγὰς ἐπιθέντες ἀπῆλ-
31 **θον, ἀφέντες ἡμίθανῃ. ³¹ κατὰ συγκυρίαν δὲ ἱερεῖς τις κατέβαινεν**

21. Rc. Kn. Sz. τῷ πνεύμ. ὁ Ἰησοῦς [scr. τῷ ἁγίῳ c. BCDKLX al. m. Syr. utr. et hr. Vg. It. (exc. 1.) al. et om. ὁ Ἰησ. c. BD al. Vg. It.⁵. . . etiam aliter pon.] . . h. ἐν τῷ πν. DFLX al. It.⁶. Vg. Clem. (is om. τῷ ἁγ.)

22. Rc. Sz. Ln. ab init. add. καὶ στραφεὶς πρὸς τοὺς μαθητάς εἶπεν· [om. c. DL al. m. Cpt. Vg. It. (exc. 2.) al. Ir.] — Rc. Kn. Sz. Ln. πατρός μου. . . om. c. D Ct. It.⁵. Tert. Ir. — h. ἐπιγενοίσκ. CFH A al. pm.

23. Om. κατ' ἰδίαν D (h. εἰπ. αὐτοῖς) Vg. It. (exc. 1.) . . etiam varie pon.

25. Om. καὶ ante λέγων B. — om. διδάσκ. D Ct. Mcion.

27. Ln. ἐξ ὅλης τ. καρδίας σ. (h. ἐν ὅλη τ. κ. σ. D It. cdd.) κ. ἐν ὅλη τ. ψυχῆ σ. κ. ἐν ὅλη τ. ἰ. σ. κ. ἐν ὅλη τ. δ. σ. . . om. κ. ἐξ ὅλης τ. διανοίας σ. D It. (exc. 2.) Tert. et om. ἐξ ὅλ. τ. καρδίας σ. Syr. hr.*

29. Rc. Kn. Sz. δικαιοῦν. [δικαιῶσ. c. BC* DLX al.]

30. Hab. ἐξίδουσιν EGHSV A al. m. Vg. It.⁶. — Rc. Kn. Sz. in fine add. τυγχάνοντα. [om. c. BDL 1. 33. al. Vg. It. al.]

ἐν τῇ ὁδῷ ἐκείνῃ, καὶ ἰδὼν αὐτὸν ἀντιπαρῆλθεν. ³² ὁμοίως δὲ 32
καὶ Λευίτης κατὰ τὸν τόπον ἐλθὼν καὶ ἰδὼν ἀντιπαρῆλθεν.

³³ Σαμαρείτης δὲ τις ὁδεύων ἦλθεν κατ' αὐτὸν καὶ ἰδὼν ἐσπλαγ- 33
χνίσθη· ³⁴ καὶ προσελθὼν κατέδησεν τὰ τραύματα αὐτοῦ ἐπιχέων 34
ἐλαιον καὶ ὄνον, ἐπιβιβάσας δὲ αὐτὸν ἐπὶ τὸ ἴδιον κτήνος ἤγαγεν
αὐτὸν εἰς πανδοχεῖον καὶ ἐπεμελήθη αὐτοῦ. ³⁵ καὶ ἐπὶ τὴν αὔριον 35
ἐκβαλὼν δύο δηνῶριμ ἔδωκεν τῷ πανδοχεῖ καὶ εἶπεν· Ἐπιμελήθητι
αὐτοῦ, καὶ ὅ,τι ἂν προσδαπανήσῃς, ἐγὼ ἐν τῷ ἐπανόρχεσθαι με
ἀποδώσω σοι. ³⁶ τίς τούτων τῶν τριῶν δοκεῖ σοι πλησίον γεγόνε- 36
ναι τοῦ ἐμπεσότος εἰς τοὺς ληστὰς; ³⁷ ὁ δὲ εἶπεν· Ὁ ποιήσας 37
τὸ ἔλκος μετ' αὐτοῦ. εἶπεν δὲ αὐτῷ ὁ Ἰησοῦς· Πορεύου καὶ σὺ
ποιεῖ ὁμοίως.

Ἐγένετο δὲ ἐν τῷ πορεύεσθαι αὐτούς, καὶ αὐτὸς εἰσῆλθεν 38
εἰς κώμην τινα· γυνὴ δὲ τις ὀνόματι Μάρθα ὑπεδέξατο αὐτὸν εἰς
τὴν οἰκίαν αὐτῆς. ³⁹ καὶ τῆδε ἦν ἀδελφὴ καλουμένη Μαρία, ἣ 39
καὶ παρακαθεσθεῖσα πρὸς τοὺς πόδας τοῦ κυρίου ἤκουεν τὸν
λόγον αὐτοῦ. ⁴⁰ ἣ δὲ Μάρθα περιεσπάτο περὶ πολλῆν διακονίαν. 40
ἐπιστάσα δὲ εἶπεν· Κύριε, οὐ μέλει σοι, ὅτι ἡ ἀδελφὴ μου μόνην
με κατέλειπεν διακονεῖν; εἰπὼν σὺν αὐτῇ, ἵνα μοι συναπιλάβηται.

32. RC. KN. Sz. LN. γεγόνετος (om. c. BX 1. 33. al. Cpt. . . h. ἐλθὼν
It.² Arr. Arm. . . cum transisset Verc.) κατὰ τ. τόπ. ἐλθὼν. . . om.
ἐλθὼν D al. Vg. It.¹¹. al. — LN. ἰδὼν αὐτόν c. AD al. pm. Syr.
Vg. It.

33. RC. KN. Sz. ἰδὼν αὐτόν et LN. (αὐτ.) . . om. c. BL 1. 33. al. It.⁴

34. LN. καὶ ἐπιβιβάσ. — om. αὐτόν post ἤγαγ. B ap. Sz. 1. al. Vg. It.
(exc. 1.)

35. RC. KN. Sz. ἐξελθὼν ἐκβαλὼν, iid. εἶπ. αὐτῷ, qd LN. (—) . . om.
c. BDL 1. 33. al. m. Vg. It. (exc. 2.) al.

36. RC. KN. Sz. τίς οὖν et LN. (οὖν) . . om. c. BL 1. al. Vg. It.

37. RC. KN. Sz. εἶπ. οὖν αὐτῷ ὁ Ἰησ. [δέ c. BC⁴ DFLX A al. m. Verc.
al. . . etiam om. . . etiam καὶ εἶπ. leg.]

38. Hab. Ἐν δὲ τῷ π. omisso καὶ ante αὐτὸς BL 69. Cpt. . . LN. (καὶ) αὐ-
τός. — om. εἰς τ. οἰκ. α. B. . . οἰκίαν c. CL 33. . . RC. KN. Sz. LN. ἐλ-
κον. . . om. αὐτῆς L 33.

39. παρακαθ. c. ABC* L Mac. (παρακαθίσασα K al.) et πρὸς c. BC* L
· al. Mac. . . RC. KN. Sz. LN. παρακαθίσασα παρά. — RC. KN. Sz.
τοῦ Ἰησοῦ.

40. εἰπὼν c. DL 1. 33. al. . . RC. KN. Sz. LN. εἰπέ. Digitized by Google

41 ⁴¹ ἀποκριθεὶς δὲ εἶπεν αὐτῇ ὁ κύριος· *Μάρθα, Μάρθα, μεριμνᾷς*
 42 *καὶ θορυβάῃ περὶ πολλὰ, ⁴² ἐνός δέ ἐστιν χρεῖα· Μαρῖα δὲ τὴν*
ἀγαθὴν μερίδα ἐξελέξατο, ἧτις οὐκ ἀφαιρεθήσεται ἀπ' αὐτῆς. C

XI.

1 *Καὶ ἐγένετο ἐν τῷ εἶναι αὐτὸν ἐν τόπῳ τινὶ προσευχόμενον,*
 ὡς ἐπαύσατο, εἰπὲν τις τῶν μαθητῶν αὐτοῦ πρὸς αὐτόν· *Κύριε,*
 διδάξον ἡμᾶς προσεύχεσθαι, καθὼς καὶ Ἰωάννης ἐδίδαξεν τοὺς
 2 μαθητὰς αὐτοῦ. ² εἶπεν δὲ αὐτοῖς· *Ὅταν προσεύχησθε, λέγετε* Mt. 6,
 3 *Πάτερ, ἀγιασθήτω τὸ ὄνομά σου, ἐλθέτω ἡ βασιλεία σου· ³ τὸν* 9-12
 4 *ἄρτον ἡμῶν τὸν ἐπιούσιον δίδου ἡμῖν τὸ καθ' ἡμέραν, ⁴ καὶ ἄφες*
ἡμῖν τὰς ἀμαρτίας ἡμῶν, καὶ γὰρ αὐτοὶ ἀφίομεν παντὶ τῷ ὀφεί-
 5 *λοντι ἡμῖν, καὶ μὴ εἰσενέγκῃς ἡμᾶς εἰς πειρασμόν. ⁵ Καὶ εἶπεν*
πρὸς αὐτούς· Τίς ἐξ ὑμῶν ἐξει φλον καὶ πορεύεται πρὸς αὐτὸν
μεσονυκτίον καὶ εἴπη αὐτῷ· Φίλε, χρῆσόν μοι τρεῖς ἄρτους,

41. ὁ κύρ. c. BL al. It.⁴ Vg. al. . . Rc. Kn. Sz. Ln. ὁ Ἰησ. . . h. ὁ Ἰησ. εἶπ. α. DK al. m. — Rc. Kn. Sz. τυρβάῃ [θορυβ. c. BCD (om. μερ. καὶ et περὶ π.) L 1. 33. Evagr.

42. ὁ ἐνός δ. ἐ. χρ. D Ct. It.⁵ Clem. Ambr. (3.) . . h. ὀλίγων δέ ἐ. χρ. ἡ ἐνός BL al. Cpt. al. Bas. al. . . ὀλίγων δέ ἐ. χρ. 38. Arr. Or. . . al. aliter. — post Μαρ. om. δι D Vg. It.⁵ . . h. γὰρ BI. al. Bas. al. — Ln. (ἀπ') αὐτῆς. . . om. ἀπ' B ap. Sz. CDL al. . . h. illi It.⁴.

Cap. XI. 1. Hab. καὶ ὡς ἐπαύσ. DM al. It.⁵.

2. Rc. Sz. Ln. πάτ. ἡμῶν ὁ ἐν τοῖς οὐρανοῖς, qu. Kn. (—) . . om. c. BL (hab. ἡμῶν) 1. 22. 33. 130. 346. al. Vg. It. cdd. al. Or. al. — Rc. Sz. in f. add. γεννηθῆτω τὸ θελημα σου ὡς ἐν οὐρανό καὶ ἐπὶ τῆς γῆς. . . ea Kn. (—) et Ln. γεν. τὸ θελ. σ. (ὡς ἐν οὐρ. κ. ἐπὶ γῆς) . . om. c. BL 1. 22. 130. 346. al. Vg. It.⁴ al. Or. (dis.) Aug. (dis.) al. . . Pr ἐλθ. ἡ βασι. σ. Greg. nys. et Max. tradt. LC. scripsisse ἐλθέτω τὸ ἅγιον πνεῦμά σου ἐφ' ἡμᾶς καὶ καθαρῶσάτω ἡμᾶς.

3. Hab. δὸς ἡμῖν σημερον, tum τὰ ὀφειλήματα, ὡς καὶ ἡμεῖς, τοῖς ὀφειλέταις ἡμῶν D; singula al. quoque et It. cdd.

4. Rc. Kn. Sz. ἀφίεμεν. [ἀφίεμ. c. ABDEK / al. m. . . h. ἀφήκαμεν Syr. Or. (1.)] — παντὶ τῷ c. LX 33. al. m. Or. (1.) . . om. τῷ Rc. Kn. Sz. Ln. — Rc. Ln. in f. add. ἀλλὰ ἴθυσαι ἡμᾶς ἀπὸ τοῦ πονηροῦ, qu. Kn. (—) . . [om. c. BL 1. 22. 130. al. m. Vg. It.⁶ Arm. Or. (dis.) Aug. (dis.) al.]

5. Ln. καὶ ἐρεῖ c. ADKM al. m. Vg. It.⁶ al. Bas. al. . . etiam Exei et πορεύεται (K) antea leg.

6 ἐπειδὴ φίλος παρεγένετο ἐξ ὁδοῦ πρὸς μὲ καὶ οὐκ ἔγω ὁ παρα- 6
 θήσω ἀντῶ. 7 καὶ κείνος ἔσωθεν ἀποκριθεὶς εἶπη· Μὴ μοι κόπους 7
 παρέχε· ἤδη ἡ θύρα κέκλεισται, καὶ τὰ παιδία μου μετ' ἐμοῦ εἰς
 τὴν κοίτην εἰσίν· οὐ δύναμαι ἀναστὰς δοῦναί σοι. 8 λέγω ὑμῶν, 8
 εἰ καὶ οὐ δώσει ἀντῶ ἀναστὰς διὰ τὸ εἶναι φίλον αὐτοῦ, διὰ γε
 Mt. 7, 7-11. τὴν ἀναίδειαν αὐτοῦ ἐγερθεὶς δώσει ἀντῶ ὅσων χηρίζει. 9 Καγὼ 9
 ὑμῶν λέγω, αἰτεῖτε, καὶ δοθήσεται ὑμῶν· ζητεῖτε, καὶ εὐρήσετε·
 κρούετε, καὶ ἀνοιγήσεται ὑμῖν. 10 πῶς γὰρ ὁ αἰτῶν λαμβάνει, 10
 καὶ ὁ ζητῶν εὐρίσκει, καὶ τῶ κρούοντι ἀνοιγήσεται. 11 τίνα δὲ 11
 ἐξ ὑμῶν τὸν πατέρα αἰτήσῃ ὁ υἱὸς ἄρτον, μὴ λίθον ἐπιδώσει
 αὐτῷ; ἢ καὶ ἰχθύν, μὴ ἀντὶ ἰχθύος ὄφιν ἐπιδώσει αὐτῷ; 12 ἢ 12
 καὶ ἐὰν ἀτίμητον φόνον, μὴ ἐπιδώσει αὐτῷ σκορπίον; 13 εἰ οὖν ὑμεῖς 13
 πονηροὶ ὑπάρχοντες οἴδατε δόματα ἀγαθὰ διδοῦναι τοῖς τέκνοις
 ὑμῶν, πόσω μᾶλλον ὁ πατήρ ἐξ οὐρανοῦ δώσει πνεῦμα ἅγιον τοῖς
 αἰτουῦσιν αὐτόν;

Mt. 12, 22-30. Καὶ ἦν ἐκβάλλων δαιμόνιον, καὶ αὐτὸ ἦν κωφόν· ἐγένετο δὲ 14
 Mc. 3, 22-27. τοῦ δαιμονίου ἐξελθόντος ἐλάλησεν ὁ κωφός. καὶ ἐθαύμασαν οἱ
 Mt. 9, 34. ὄγλοι· 15 τινὲς δὲ ἐξ αὐτῶν εἶπον· Ἐν Βεελζεβούλ τῶ ἄρχοντι 15

6. Rc. Kñ. Sz. Ln. φίλος μου. . . om. c. CEKSV Δ al. pm. Syr. It.¹ al. . .
 h. μοί D (pergit παρέσθιν ἀπ' ἀγροῦ) M al. m. It.¹

7. Hab. ἐρεῖ D.

8. φίλ. αὐτ. c. CLX al. Or. (2.) Bas. al. . . Rc. Kñ. Sz. Ln. αὐτ. φίλ. . . h.
 αὐτὸν φίλ. A al. . . αὐτὸν φίλ. αὐτῷ D. — h. ὅσον DEHLSV Δ
 al. pl. Or. (1.) Bas. al.

9. ἀνοιχθ. c. DEGHSV al. pm. . . Rc. Kñ. Sz. Ln. ἀνοιγήσεται.

10. Rc. Kñ. Sz. ἀνοιχθ. [ἀνοιχθ. c. AEGHKS V Δ al. pm. . . h. ἀνοιγι-
 ται B (idem h. bis ap. MT.) D Ct.]

11. Hab. τίς DLX al. Vg. It.⁴ Or. — Rc. om. ἐξ. — om. τὸν πατ. Ev. 48. (1.)
 Ver. Aug. . . post αἰτήσ. pon. B. 254. — om. ὁ υἱός L 157. Vg. It.³ . .
 pon. ante αἰτ. D Or. — om. ἄρτ., μὴ λ. ε. α. ἢ καὶ B Sah. It.³ — Rc.
 εἰ καὶ ἰχθ.

12. Om. καὶ ἐὰν (L), ἢ (C), καί, ἐὰν (B Dial. c. Mcion). . . h. ἐὰν δὲ καὶ
 D. — h. αἰτήσῃ ADKL al. m. et om. μὴ BL Sah.

13. Ln. ὁ πατ. ὑμῶν et Rc. Kñ. Sz. Ln. ὁ ἐξ. οὐρ. . . om. ὁ c. LX 33.
 al. Cpt. Vg. It. (de coelo). — pro πν. ἄγ. h. ἀγαθ. δόμα D al. It.³
 Or. (2.) . . πν. ἀγαθόν L al. Vg. It.³ . . al. aliter.

14. Om. καὶ αὐτὸ ἦν A*BL al. Cpt. — Ln. ἐκβληθέντος c. ALX al. c. u m
 ejectionis d. Vg. It.

15. Hab. Βεεζεβούλ BD; sic semper fere. — Rc. Kñ. Sz. om. τῶ ante ἄρχ.

16 τῶν δαιμονίων ἐβάλλει τὰ δαιμόνια· ¹⁶ ἕτεροι δὲ πειράζοντες Mt. 12,
38.
 17 σημεῖον ἐξ οὐρανοῦ ἐζήτουν παρ' αὐτοῦ. ¹⁷ αὐτὸς δὲ εἰδὼς αὐτῶν
 τὰ διανοήματα εἶπεν αὐτοῖς· Πᾶσα βασιλεία ἐφ' ἑαυτὴν διαμερι-
 18 σθεῖσα ἐρημοῦται καὶ οἶκος ἐπὶ οἶκον πίπτει. ¹⁸ εἰ δὲ καὶ ὁ σα-
 τανᾶς ἐφ' ἑαυτὸν διμερέσθη, πῶς σταθῆσεται ἡ βασιλεία αὐτοῦ;
 19 οἱ λέγετε ἐν Βεελζεβούλ ἐβάλλειν με τὰ δαιμόνια. ¹⁹ εἰ δὲ ἐγὼ
 ἐν Βεελζεβούλ ἐβάλλω τὰ δαιμόνια, οἱ υἱοὶ ὑμῶν ἐν τίνι ἐβάλ-
 20 λουσιν; διὰ τοῦτο αὐτοὶ ὑμῶν κοίται ἔσονται. ²⁰ εἰ δὲ ἐν δακτύλῳ
 θεοῦ ἐβάλλω τὰ δαιμόνια, ἅρα ἐφθασεν ἐφ' ὑμᾶς ἡ βασιλεία
 21 τοῦ θεοῦ. ²¹ Ὅταν ὁ ἰσχυρὸς καθωπλισμένος φυλάσῃ τὴν ἑαυ-
 22 τοῦ ἀυλίν, ἐν εἰρήνῃ ἐστὶν τὰ ὑπάρχοντα αὐτοῦ. ²² ἐπὰν δὲ
 ἰσχυρότερος αὐτοῦ ἐπελθὼν νικήσῃ αὐτόν, τὴν πανοπλίαν αὐτοῦ
 23 αἶρει, ἐφ' ἣ ἐπεποίθει, καὶ τὰ σκῦλα αὐτοῦ διαδίδωσιν. ²³ ὁ μὴ
 ὢν μετ' ἐμοῦ κατ' ἐμοῦ ἐστίν, καὶ ὁ μὴ συνάγων μετ' ἐμοῦ σκορ-
 24 πῆξει. ²⁴ Ὅταν τὸ ἀκάθαρτον πνεῦμα ἐξέλθῃ ἀπὸ τοῦ ἀνθρώπου, Mt. 12,
43-45.
 διέρχεται δι' ἀνδρῶν τόπων ζητούν ἀνάπαισιν, καὶ μὴ εὐρίσκον
 25 λέγει· Ἵποστρέψω εἰς τὸν οἶκόν μου ὅθεν ἐξῆλθον. ²⁵ καὶ ἐλθὼν
 26 εὐρίσκει σεσαρωμένον καὶ κεκοσμημένον. ²⁶ τότε πορεύεται καὶ
 παραλαμβάνει ἕτερα πνεύματα πονηρότερα ἑαυτοῦ ἐπτά, καὶ
 ἐλθόντα κατοικεῖ ἐκεῖ, καὶ γίνεται τὰ ἔσχατα τοῦ ἀνθρώπου
 27 ἐκείνου χεῖρονα τῶν πρώτων. ²⁷ Ἐγένετο δὲ ἐν τῷ λέγειν αὐτὸν
 ταῦτα ἐπάρασά τι, φωνὴν γυνή ἐκ τοῦ ὄχλου εἶπεν αὐτῷ· Μακα-

[scr. c. BCKLM al. m.] — In f. add. ὁ δὲ ἀποκριθεὶς (s. καὶ ἀπ.) εἶ-
 πεν· Πῶς δύναται σατανᾶς σατανᾶν ἐβάλλειν; ADKMX al. m. Aeth.
 Syg. p.

17. Hab. ἰδῶν X al. Vg. It. — h. μερισθεῖσα CMX al. m.

19. LN. om. οἱ ante υἱοί. — 20. h. ἐγὼ ante ἐν (D)ῆ, post θεοῦ (GL).

21. Hab. φυλάσσει BD al. m.

22. Rc. KN. Sz. ὁ [om. c. BDL al.] ἰσχυρότε.

24. Hab. ὅταν δι' DX al. It.¹ al. — LN. εὐρίσκον (. τότε) λέγ. . . h. εὐ-
 ρίσκων LS al. m.

25. Hab. ἐλθὼν DKSt X al. m. et post εὐρ. add. σχολάζοντα BCL al. It.²
 al. — om. καὶ ante κεκοσμ. DI, al. Cpt. Arr.

26. Rc. KN. Sz. LN. ἐπτά (post ἑαυτοῦ pos. c. BL al.) ἕτερα. . . h. ἄλλα
 ἐπτά D It.³ — ἐλθόντα c. EGMSV al. pm. Euthym. . . Rc. KN. Sz.
 LN. εἰσελθ.

27. Rc. KN. Sz. ἐπ. τις γυνή φ. . . h. γυνή τις ἐπ. φ. c. D Ct. . . post ὄχλ.
 pon. φων. K 1.

ρία ἡ κοιλία ἡ βαστάσασά σε καὶ μαστοὶ οὗς ἐθήλασας. ²⁸ αὐτὸς ²⁸
δὲ εἶπεν· Μενούργε μακάριοι οἱ ἀκούοντες τὸν λόγον τοῦ θεοῦ
καὶ φυλάσσοντες.

Mt. 12, 28-42. Τῶν δὲ ὄχλων ἐπαθροισμένων ἤρξατο λέγειν· Ἡ γενεὰ αὕτη ²⁹
γενεὰ πονηρὰ ἐστίν· σημεῖον ζητεῖ, καὶ σημεῖον οὐ δοθήσεται
αὐτῇ εἰ μὴ τὸ σημεῖον Ἰωανᾶ. ³⁰ καθὼς γὰρ ἐγένετο Ἰωανᾶς τοῖς ³⁰
Νινευταῖς σημεῖον, οὕτως ἔσται καὶ ὁ υἱὸς τοῦ ἀνθρώπου τῇ
γενεᾷ ταύτῃ. ³¹ βασιλισσα νότου ἐγερεθήσεται ἐν τῇ κρίσει μετὰ ³¹
τῶν ἀνδρῶν τῆς γενεᾶς ταύτης καὶ κατακρινεῖ αὐτούς, ὅτι ἦλθεν
ἐκ τῶν περάτων τῆς γῆς ἀκουῶσαι τὴν σοφίαν Σολομῶνος· καὶ
ἰδοῦ, πλείον Σολομῶνος ᾧδε. ³² ἄνδρες Νινευτὶ ἀναστήσονται ἐν ³²
τῇ κρίσει μετὰ τῆς γενεᾶς ταύτης καὶ κατακρινούσιν αὐτήν, ὅτι
μετενόησαν εἰς τὸ κήρυγμα Ἰωανᾶ· καὶ ἰδοῦ, πλείον Ἰωανᾶ ᾧδε.
Mt. 5, 15. ³³ Οὐδαὶς δὲ λύχνον ἄρας εἰς κρυπτὴν τίθησιν οὐδὲ ὑπὸ τὸν ³³
Mc. 4, 21. μῶδιον, ἀλλ' ἐπὶ τὴν λυχνίαν, ἵνα οἱ εἰσπορευόμενοι τὸ φέγγος
Lc. 8, 16. βλέπωσιν. ³⁴ ὁ λύχνος τοῦ σώματός ἐστίν ὁ ὀφθαλμὸς σου. ὅταν ³⁴
Mt. 6, 22, 23. ὁ ὀφθαλμὸς σου ἀπλοῦς ᾖ, καὶ ὅλον τὸ σῶμά σου φωτεινὸν
ἐστίν· ἐπὰν δὲ πονηρὸς ᾖ, καὶ τὸ σῶμά σου σκοτεινόν. ³⁵ σκόπει ³⁵
οὖν, μὴ τὸ φῶς τὸ ἐν σοὶ σκότος ἐστίν. ³⁶ εἰ οὖν τὸ σῶμά σου ³⁶
ὅλον φωτεινόν, μὴ ἔχον μέρος τι σκοτεινόν, ἔσται φωτεινόν ὅλον
ὡς ὅταν ὁ λύχνος τῇ ἀστραπῇ φωτίῃ σε.

28. Hab. μενούργ ΑΙ, Δ al. — Rc. Sz. in f. add. αὐτόν.

29. Rc. Kn. Sz. om. alterum γενεά. [scr. c. ABDL al. m. Vg. It. al.] .. om. ἐστίν 235. Syr. Mcion. ap. Ep. — Rc. Kn. Sz. LN. ἐπιζητ. . . ζητεῖ c. ABL al. — Rc. Kn. Sz. in f. add. τοῦ προφήτου. [om. c. BDL al. Syr. hr. Vg. ms. It. (exc. 1.) al.]

32. Om. totum v. D Ct. — Sz. LN. ἄνδρ. Νινευταί.

33. Om. δὲ D al. m. Syr. Vg. It. (exc. 3.) — h. κρυπτόν 1. al. — om. οὐδέ ὑ. τ. μῶδ. I. 1. al. Arm. . . etiam om. οὐδέ ἐτ pon. καὶ atque ἦ. — LN. τὸ φῶς.

34. Hab. τ. σώματ. σου D Syr. Vg. It. (exc. 1.) al. — Rc. Kn. Sz. om. σου ante ὅταν. [scr. c. ABCDM al. Syr. Vg. It. al.] iid. h. ὅταν οὐν. — LN. om. καὶ ante ὅλον c. CD al. m. Vg. It. — h. φωτ. ἔσται KLMX al. m. Vg. It.⁴ et in f. add. ἔσται KMX al. m. Syr. Vg. It. al. m. . . etiam ἐστίν add. — 35. om. v. D 57. 433. Ct. It.⁴ Aug.

36. Om. μὴ ἔχ. μέρ. τι σκ. 73. Corb. . . h. εἰ μὴ X. . . Rc. Kn. Sz. μὴ ἔχ. τι μέρ. — h. ἐν τῇ ἀστρ. B. — Versum sic h. εἰ οὐν τὸ φῶς τὸ ἐν σοὶ σκότος, τὸ σκότος πόσον. D Ct. It.⁴ Aug.

- 37 Ἐν δὲ τῷ λαλῆσαι ἐρωτιᾷ αὐτὸν Φαρισαῖος, ὅπως ἀρ-
 38 στήσῃ παρ' αὐτῷ· εἰσελθὼν δὲ ἀνέπεσεν. ³⁸ ὁ δὲ Φαρισαῖος
 ἰδὼν ἐθανύμασεν, ὅτι οὐ πρῶτον ἐβυπτίσθη πρὸ τοῦ ἀρίστου.
 39 ³⁹ εἶπεν δὲ ὁ κύριος πρὸς αὐτόν· Νῦν ὑμεῖς οἱ Φαρισαῖοι τὸ Mt. 23.
 ἔξωθεν τοῦ ποτηρίου καὶ τοῦ πίνακος καθαρῶτε, τὸ δὲ ἔσωθεν ^{25. 26.}
 40 ὑμῶν γέμει ἀρπαγῆς καὶ πονηρίας. ⁴⁰ ἄφρονας, οὐχ ὁ ποιήσας
 41 τὸ ἔξωθεν καὶ τὸ ἔσωθεν ἐποίησεν; ⁴¹ πλὴν τὰ ἐνόητα δότε ἐλεη-
 42 μοςύνῃν, καὶ ἰδοῦ, πάντα καθαρὰ ὑμῖν ἐστίν. ⁴² ἀλλ' οὐαὶ ὑμῖν Mt. 23.
 τοῖς Φαρισαίοις, ὅτι ἀποδεκατοῦτε τὸ ἡδύοσμον καὶ τὸ πήγανον ^{23.}
 καὶ πᾶν λάχανον, καὶ παρεῖχετε τὴν κρίσιν καὶ τὴν ἀγάπην τοῦ
 43 θεοῦ· ταῦτα ἔδει ποιῆσαι κάκεινα μὴ παρεῖναι. ⁴³ οὐαὶ ὑμῖν Mt. 23.
 τοῖς Φαρισαίοις, ὅτι ἀγαπάτε τὴν πρωτοκαθεδρίαν ἐν ταῖς συνα- ^{6. 7.}
 44 γωγαῖς καὶ τοὺς ἀσπασμούς ἐν ταῖς ἀγοραῖς. ⁴⁴ οὐαὶ ὑμῖν, ὅτι ^{46.}
 ἐστὲ ὡς τὰ μνημεῖα τὰ ἀθῆλα, καὶ οἱ ἀνθρώποι περιπατοῦντες ^{21.}
 45 ἐπάνω οὐκ οἶδασιν. ⁴⁵ ἀποκριθεὶς δὲ τις τῶν νομικῶν λέγει αὐτῷ·
 46 Διδάσκαλε, ταῦτα λέγων καὶ ἡμᾶς ὑβρίζεις. ⁴⁶ ὁ δὲ εἶπεν· Καὶ Mt. 23.
 ὑμῖν τοῖς νομικοῖς οὐαὶ, ὅτι φορτίζετε τοὺς ἀνθρώπους φορτία ^{4.}
 δυσβάστακτα, καὶ αὐτοὶ ἐν τῶν δακτύλων ὑμῶν οὐ προσψάnete
 47 τοῖς φορτίοις. ⁴⁷ οὐαὶ ὑμῖν, ὅτι οἰκοδομεῖτε τὰ μνημεῖα τῶν προ- ^{Mt. 23.}
 48 φητῶν, οἱ δὲ πατέρες ὑμῶν ἀπέκτειναν αὐτούς. ⁴⁸ ἄρα μάρτυρές ^{29.}
 ἐστε καὶ συνευδοκεῖτε τοῖς ἔργοις τῶν πατέρων ὑμῶν, ὅτι αὐ- ^{Mt. 23.}
 49 τοὶ μὲν ἀπέκτειναν αὐτούς, ὑμεῖς δὲ οἰκοδομεῖτε. ^{31-36.} ⁴⁹ διὰ τοῦτο

37. LN. post λαλῆσαι add. αὐτόν c. A. . . add. αὐτόν ταῦτα 1. al. m. It.² —
 Rc. Kn. Sz. ἤρωτα. [ἔρωτ. c. AB al. Ephr.] — Rc. Kn. Sz. LN. Φαρ-
 τες. . . om. c. BL 1. al. Cpt. . . pon. ante Φαρ. DX al.

40. Hab. τὸ ἔσωθεν καὶ τὸ ἔξ. ἐπ. CD al. It.² Sax. Tit. bostr.

41. Hab. ἔσται DX al. m. Verc. al. Mcion.

42. Pro κρίσ. h. κλησιν Mcion. (ap. Ep. et Tert.) — Kn. ταῦτα δέ et LN.
 τ. (δέ). — Rc. Kn. Sz. ἀφίμναι.

43. LN. in f. add. (καὶ τὰς πρωτοκλισίας ἐν τοῖς δειπνοῖς).

44. Rc. Sz. οὐαὶ ὑμῖν, γραμματεῖς καὶ Φαρισαῖοι ὑποκριταί,
 qu. LN. (—) — h. ἐστὲ μνημεῖα ἄδ. D It.⁷ Icif. — Rc. Kn. Sz. οἱ
 ἄνθρ. οἱ [om. c. ADKSVX Δ al. pm.].

46. Hab. βαρεῖα καὶ δυσβ. CX al.

48. μάρτ. ἐστε c. BL Or. . . Rc. Kn. Sz. LN. μαρτυρεῖτε. — Rc. Kn. Sz.
 in f. add. αὐτῶν τὰ μνημεῖα, qu. LN. (—) . . om. c. BDL Cpt.
 Δ.⁴ . . etiam τοὺς τάφοις αὐτῶν, αὐτῶν τὰ μνημεῖα et aliter leg.

καὶ ἡ σοφία τοῦ θεοῦ εἶπεν· Ἀποστελῶ εἰς αὐτοὺς προφήτας
καὶ ἀποστόλους, καὶ ἐξ αὐτῶν ἀποκτενοῦσιν καὶ ἐκδιώξουσιν,
50 ἵνα ἐκζητηθῇ τὸ αἷμα πάντων τῶν προφητῶν, τὸ ἐκχρόνον 50
• Gn. 4. ἀπὸ καταβολῆς κόσμου, ἀπὸ τῆς γενεᾶς ταύτης, 51 ἀπὸ αἵματος 51
• 8. et
• 2 Chr. Ἄβελ εἰς αἵματος Ζαχαρίου τοῦ ἀπολομένου μεταξὺ τοῦ θυσια-
28. 21. στηρίου καὶ τοῦ οἴκου· ναί, λέγω ὑμῖν, ἐκζητηθήσεται ἀπὸ τῆς
Mt. 23. γενεᾶς ταύτης. 52 οὐαὶ ὑμῖν τοῖς νομικοῖς, ὅτι ἤρατε τὴν κλεῖδα 52
13. τῆς γνώσεως· αὐτοὶ οὐκ εἰσῆλθατε καὶ τοὺς εἰσερχομένους ἐκω-
λύσατε. 53 Κακῆσθε ἐξελθόντος αὐτοῦ ἤρξαντο οἱ γραμματεῖς 53
καὶ οἱ Φαρισαῖοι δεινῶς ἐνέχειν καὶ ἀποστοματίζειν αὐτὸν περὶ
πλειόνων, 54 ἐνεδρεύοντες αὐτόν, θηρεῦσαι τι ἐκ τοῦ στόματος 54
αὐτοῦ.

XII.

Mt. 16. Ἐν οἷς ἐπισυναχθεισῶν τῶν μυριάδων τοῦ ὄχλου, ὥστε κα- 1
6. ταπατεῖν ἀλλήλους, ἤρξατο λέγειν πρὸς τοὺς μαθητὰς αὐτοῦ πρῶ-
τον· Προσέχετε ἑαυτοῖς ἀπὸ τῆς ζύμης τῶν Φαρισαίων, ἥτις ἐστὶν 2
(Lc. 8. 17. ὑπόκρισις. 2 οὐδὲν δὲ συγκακαλυμένων ἐστὶν ὁ οὐκ ἀποκαλυφθῆ- 2
(Mc. 4. 22. σεται, καὶ κρυπτόν ὃ οὐ γνωσθήσεται. 3 ἀνθ' ὧν ὅσα ἐν τῇ 3
Mt. 10. 26. σκωτία εἶπατε, ἐν τῷ φωτὶ ἀκουσθήσεται, καὶ ὃ πρὸς τὸ οὐς
Mt. 10. 27-33. ἐλαλήσατε ἐν τοῖς ταμείοις, κηρυχθήσεται ἐπὶ τῶν δωματίων.

49. Om. καὶ ἡ σοφ. τ. θ. εἶπ. et h. ἀποτίλλω D Ct. It.¹ Lcif. — om. καὶ ante ἐξ AK al. Ct.

50. Hab. ἕως τ. γεν. τ. D It.⁴ Arr. Lcif.

51. Rc. Kn. Sz. ἀπὸ τοῦ [om. c. BCDL al.] et ἕως τοῦ. [om. c. BDLX al.]

53. Κάκ. ἐξ. α. c. BCL 33. Cpt. . . Rc. Kn. Sz. Ln. λέγοντος δὲ αὐτοῦ ταῦτα πρὸς αὐτούς. . . h. καὶ ἤρξ. 69. (sec. XIV.) . . al. aliter. — h. ἀποστομίζειν LSV* A al. etiam ἐπιστομίζει. leg. . . συμβάλλειν αὐτῷ D 69.

54. Rc. Kn. Sz. Ln. ἐνεδρ. αὐτόν (ea om. D al. It.⁵. . . om. αὐτόν X 130. . . h. αὐτῷ 106.) ζητοῦντες [Rc. καὶ ζητ. . . om. ζητ. c. Bl. 1. al. Cpt. . . h. ζητοῦντες ἀφορμὴν τινα λαβεῖν αὐτοῦ D] θηρ. τι ἐκ τ. στ. α. ἵνα κατηγορήσωσιν αὐτοῦ . . haec om. c. Bl Cpt. Aeth. . . h. ἵνα εὔρωσιν κατηγορήσαι αὐτοῦ D Ct.

Cap. XII. 1. Rc. Πρῶτον προσέχ. — h. τ. ζύμης ἥτις ἐστ. ὑπόκρ. τῶν Φαρισ. Bl.

4 λέγω δὲ ὑμῖν τοῖς φίλοις μου, μὴ φοβηθῆτε ἀπὸ τῶν ἀποκτε-
 νόντων τὸ σῶμα καὶ μετὰ ταῦτα μὴ ἔχόντων περισσώτερόν τι ποι-
 5 ῆσαι. ἵποδεῖξω δὲ ὑμῖν τίνα φοβηθῆτε· φοβήθητε τὸν μετὰ τὸ
 ἀποκτεῖναι ἔχοντα ἔξουσίαν ἐμβαλεῖν εἰς τὴν γέενναν. ναί, λέγω
 6 ὑμῖν, τοῦτον φοβήθητε. ἅ οὐχὶ πέντε στρουθία πωλοῦνται ἄσσα-
 ρίων δύο; καὶ ἐν ἑξ αὐτῶν οὐκ ἔστιν ἐπιλεησμένον ἐνώπιον τοῦ
 7 θεοῦ. ἅ ἀλλὰ καὶ αἱ τριχες τῆς κεφαλῆς ὑμῶν πᾶσαι ἠρίθμηται.
 8 μὴ φοβείσθε· πολλῶν στρουθίων διαφέρετε. ἅ λέγω δὲ ὑμῖν, πᾶς
 ὅς ἂν ὁμολογήσῃ ἐν ἐμοὶ ἔμπροσθεν τῶν ἀνθρώπων, καὶ ὁ υἱὸς
 τοῦ ἀνθρώπου ὁμολογήσει ἐν αὐτῷ ἔμπροσθεν τῶν ἀγγέλων τοῦ
 9 θεοῦ. ἅ ὁ δὲ ἀρνησάμενός με ἐνώπιον τῶν ἀνθρώπων ἀπαρηθη-
 10 σεται ἐνώπιον τῶν ἀγγέλων τοῦ θεοῦ. ἅ καὶ πᾶς ὅς ἐρεῖ λόγον Mt. 12, }
 εἰς τὸν υἱὸν τοῦ ἀνθρώπου, ἀφεθήσεται αὐτῷ· τῷ δὲ εἰς τὸ Mc. 3, }
 11 ἅγιον πνεῦμα βλασφημήσαντι οὐκ ἀφεθήσεται. ἅ ὅταν δὲ εἰς- Mc. 10, }
 φέρωσιν ὑμᾶς ἐπὶ τὰς συναγωγὰς καὶ τὰς ἀρχὰς καὶ τὰς ἔξουσίας, Mc. 13, }
 12 μὴ μεριμνήσητε πῶς ἀπολογίσησθε ἢ τί εἶπητε· ἅ τὸ γὰρ ἅγιον 11. }
 πνεῦμα διδάξει ὑμᾶς ἐν αὐτῇ τῇ ᾧρᾳ ἃ δεῖ εἰπεῖν.
 13 Εἶπεν δὲ τις αὐτῷ· ἐκ τοῦ ὄχλου· Διδάσκαλε, εἰπὲ τῷ ἀδελ-
 14 τῷ μου μερσασθαι μετ' ἐμοῦ τὴν κληρονομίαν. ἅ ὁ δὲ εἶπεν
 15 αὐτῷ· Ἀνθρώπε, τίς με κατέστησεν κριτὴν ἐμᾶς; ἅ Εἶπεν
 δὲ πρὸς αὐτούς· Ὅρατε καὶ φυλάσσετε ἀπὸ πάσης πλεονεξίας,

4. Rc. ἀποκτείνοντ. . . Sz. Kn. ἀποκτείνοντ. c. DGHS al. pm. [ἀποκτείνοντ. c. AEKLV Δ al. m. . . h. ἀποκτείνοντ. Or. (1.)] — Ln. περισοσον c. ADK al.

5. Om. φοβήθητε ante τὸν D al. Syr. Verc. al.

7. Rc. Kn. Sz. μὴ οὐν et Ln. μὴ (οὐν) . . om. c. BI. al. It.⁵ Sah. Ambr. — h. πολλῶ 239. al. Verc. et in f. add. ἔμεῖς DGLM al. pl. Vg. It.³ al.

9. Ln. ἔμπροσθεν τ. ἀνθρ. c. ADK Q al. — h. ἔμπροσθ. τ. ἀγγ. D al. Clem.

11. εἰσφέρ. c. BLX 1. 33. 64. al. Vg. It.⁴ . . Rc. Kn. Sz. Ln. προσφέρ. . . h. φέρωσιν D Clem. Or. Cyr. hr et tum εἰς τ. ο. D al. Clem. — μεριμνήσητε c. (B h. μεριμνήσατε) LQX al. Or. Cyr. hr. . . h. προμεριμνᾶτε D Clem. . . Rc. Kn. Sz. Ln. μεριμνᾶτε et iid. πῶς ἢ τί . . om. c. D al. Syr. Pra. It. (exc. 3.) Clem. Or. Cyr. hr.

14. κριτὴν c. D 33. Ct. Colb. Schol. in 239. al. Meion. ap. Tert. . . Ln. κριτ. ἢ μεριεστην. . . Rc. Kn. Sz. δικαστήν ἢ μεριεστην. . . etiam δικαστήν, κριτὴν ἢ δικαστήν, ἄρχοντα καὶ δικαστήν leg.

15. Rc. Kn. Sz. ἀπὸ τῆς πλεον.

οὐκ ἐν τῷ περισσεύειν τινὶ ἢ ζωῇ αὐτῷ ἐστὶν ἐκ τῶν ὑπαρχόντων αὐτῷ. ¹⁶ εἶπεν δὲ παραβολὴν πρὸς αὐτοὺς λέγων· Ἄνθρωπον ¹⁶ τινὸς πλουσίον εὐφόρησεν ἡ χώρα. ¹⁷ καὶ διελογίζετο ἐν ἑαυτῷ ¹⁷ λέγων· Τί ποιήσω, ὅτι οὐκ ἔχω ποῦ συνάξω τοὺς καρπούς μου; ¹⁸ καὶ εἶπεν· Τοῦτο ποιήσω· καθελῶ μου τὰς ἀποθήκας καὶ ¹⁸ μείζοντας οἰκοδομήσω, καὶ συνάξω ἐκεῖ πάντα τὰ γεννήματα μου καὶ τὰ ἀγαθὰ μου, ¹⁹ καὶ ἐρῶ τῇ ψυχῇ μου· Ψυχῆ, ἔχεις πολλὰ ¹⁹ ἀγαθὰ κείμενα εἰς ἔτη πολλὰ· ἀναπαύου, φάγε, πίε, εὐφραίνου. ²⁰ εἶπεν δὲ αὐτῷ ὁ θεός· Ἄφρον, ταύτη τῇ νυκτὶ τὴν ψυχὴν σου ²⁰ ἀπαιτοῦσιν ἀπὸ σοῦ· ἃ δὲ ἠτοίμασας, τίνι ἔσται; ²¹ οὕτως ὁ ²¹ θησαυρίζων ἑαυτῷ καὶ μὴ εἰς θεὸν πλουτῶν.

Mt. 6, 25-33. Εἶπεν δὲ πρὸς τοὺς μαθητὰς αὐτοῦ· Διὰ τοῦτο λέγω ὑμῖν, ²² μὴ μεριμνᾶτε τῇ ψυχῇ τί φάγητε, μηδὲ τῷ σώματι τί ἐνδύσθητε. ²³ ἡ γὰρ ψυχὴ πλείον ἐστὶν τῆς τροφῆς καὶ τὸ σῶμα τοῦ ἐνδύμα- ²³ τος. ²⁴ κατανοήσατε τοὺς κόρακας, ὅτι οὐ σπειρουσιν οὐδὲ θερέ- ²⁴ ζουσιν, οἷς οὐκ ἐστὶν ταμεῖον οὐδὲ ἀποθήκη, καὶ ὁ θεὸς τρέφει αὐτούς; πόσῳ μᾶλλον ὑμεῖς διαφέρετε τῶν πετεινῶν. ²⁵ τίς δὲ ἐξ ²⁵ ὑμῶν δύναται ἐπὶ τὴν ἡλικίαν αὐτοῦ προσθεῖναι πῆχυν; ²⁶ εἰ οὖν ²⁶ οὐδὲ ἐλάχιστον δύνασθε, τί περὶ τῶν λοιπῶν μεριμνᾶτε; ²⁷ κατα- ²⁷ νοήσατε τὰ κρίνα, πῶς οὔτε τῆθει οὔτε ὑφαίνει· λέγω δὲ ὑμῖν,

15. ἡ ζ. αὐτῷ c. BEGHMSV al. pl. . . Rc. Kn. Sz. Ln. ἡ ζ. αὐτοῦ. . . om. D Syr. al. — Rc. Kn. Sz. in f. αὐτοῦ.

16. Ln. ἡ εὐφόρησεν c. ADK al.

18. Pro τὰ γεννήμ. h. τὸν σῖτον BLX al. m. Syr. al. (h. πάντα τὸν σῖτον καὶ ἀγαθὰ μου Sah.) . . τὰ σῖτα Slav. — om. καὶ τ. ἀγ. μου D al. It.⁶ antqss.

19. Om. κείμενα usq. πίε D It.⁵ . . h. ἀποκείμ. 235. Clem. (2.) et om. ἀναπ. 36. Clem. (2.)

20. Ln. ἄφρον c. ADQX al. — h. αἰτοῖσιν Bl 33. Sah. et τινος D Clem. (1.)

21. Om. totam v. D Verc. Ver. Schol. in 237. al.

22. Ln. (αὐτοῦ) . . om. B. — Rc. Kn. Sz. ψυχ. ὑμῶν et Ln. σώμ. (ὑμῶν).

23. γὰρ c. BDLMSVX al. pm. Syr. It.³ al. Clem. (2.) . . Ln. (γὰρ) . . om. Rc. Kn. Sz.

25. Rc. Kn. Sz. Ln. μεριμνῶν (om. c. D al. Ct.) δύν. προσθ. (pos. post αὐτ. c. B) et in f. add. ἔνα, qd om. c. BD Sah. It.²

26. Rc. Kn. Sz. οὔτε [οἰδίε c. Bl. Q al. Sah.].

27. οὔτε νήθ. οὔτε ὑφ. c. D Ct. Verc. Clem. . . Rc. Kn. Sz. Ln. πῶς αὐξάνει· οὐ κοπιᾷ οὐδὲ νήθει (add. his οὔτε ὑφαίνει It.⁵)

οὐδὲ Σολομῶν ἐν πάσῃ τῇ δόξῃ αὐτοῦ περιεβάλετο ὡς ἐν τούτων.
 28 ²⁸ εἰ δὲ ἐν ἀγρῷ τὸν χορτὸν σημερον ὄντα καὶ αὐριον εἰς κλίβανον
 βαλλόμενον ὁ θεὸς οὕτως ἀμφιάζει, πόσῳ μᾶλλον ὑμᾶς, ὀλιγό-
 29 πιστοι. ²⁹ καὶ ὑμεῖς μὴ ζητεῖτε τί φάγητε καὶ τί πίνητε, καὶ μὴ
 30 μετεωρίζεσθε. ³⁰ ταῦτα γὰρ πάντα τὰ ἔθνη τοῦ κόσμου ἐπίη-
 31 τοῦσιν· ὑμῶν δὲ ὁ πατὴρ οἶδεν, ὅτι χηρίζετα τούτων. ³¹ πλὴν
 ζητεῖτε τὴν βασιλείαν αὐτοῦ, καὶ ταῦτα προστεθήσεται ὑμῖν.
 32 ³² μὴ φοβοῦ, τὸ μικρὸν ποιμνιον, ὅτι εὐδόκησεν ὁ πατὴρ ὑμῶν
 33 δοῦναι ὑμῖν τὴν βασιλείαν. ³³ Πωλήσατε τὰ νηάργοντα ὑμῶν καὶ Mt. 6.
 δότε ἐλεημοσύνην· ποιήσατε ἑαυτοῖς βαλλάντια μὴ παλαιούμενα, 19-21.
 θησαυρὸν ἀνεκλειπτον ἐν τοῖς οὐρανοῖς, ὅπου κλέπτῃς οὐκ ἐγγίζει
 34 οὐδὲ σὺς διαφθείρει. ³⁴ ὅπου γὰρ ἐστὶν ὁ θησαυρὸς ὑμῶν, ἐκεῖ
 35 καὶ ἡ καρδιά ὑμῶν ἔσται. ³⁵ Ἔστωσαν ὑμῶν αἱ ὀσφύες περιε-
 36 ζωσμέναι καὶ οἱ λύγροι καϊόμενοι, ³⁶ καὶ ὑμεῖς ὅμοιοι ἀνθρώποις
 προσδεχομένους τὸν κύριον ἑαυτων, πότε ἀναλύσῃ ἐκ τῶν γάμων,
 37 ἵνα ἐλθόντος καὶ κρουσάντος εὐθέως ἀνοίξωσιν αὐτοῦ. ³⁷ μακά-
 ριοι οἱ δοῦλοι ἐκεῖνοι, οὓς ἐλθὼν ὁ κύριος εὐρήσει γρηγορούντας·
 ἀμὴν λέγω ὑμῖν, ὅτι περιζώσεται καὶ ἀνακλιεῖ αὐτοὺς καὶ παρελ-
 38 θῶν διακονήσει αὐτοῖς. ³⁸ κἄν ἐν τῇ δευτέρῃ κἄν ἐν τῇ τρίτῃ
 39 φυλακῇ ἔλθῃ καὶ εὐρῇ οὕτως, μακάριοι εἰσιν ἐκεῖνοι. ³⁹ τοῦτο δὲ Mt. 24.
 γνωσκέτε, ὅτι εἰ ἦδει ὁ οἰκοδεσπότης ποῖα ὥρα ὁ κλέπτῃς ἐρχε- 43. 44.
 ται, ἐρηγόρησεν ἂν καὶ οὐκ ἂν ἀφῆκεν διορυγῆναι τὸν οἶκον

27. LN. (ὄτε) οὐδὲ Σ.

28. RC. KN. Sz. τὸν χορτ. ἐν τῷ [om. c. ABLM al. Sah.] ἀγρ. . . τοῦ
 ἀγροῦ DHX al. m. . . ante τὸν χ. pos. c. BL al. . . LN. post σημερον c.
 AK al. m. Syr. It.⁹ Sah. Clem. — RC. KN. Sz. ἀμφιέννυσι [ἀμφιάζ.
 c. B et ἀμφίει h. DL].

29. καὶ τί π. c. BLQ al. n. Syr. al. . . RC. KN. Sz. LN. ἡ τί π.

31. RC. KN. Sz. βασιλ. τοῦ θεοῦ ἐτ ταῦτα πάντα, LN. (πάντα) . .
 om. c. BEHLSV al. m. Verc. al.

33. RC. KN. Sz. βαλλάντια [βαλλ. c. ADKQVX al.].

36. RC. KN. Sz. ἀναλύσει [ἀναλύσῃ c. AD gr. EHLQSV al. m. Vg.
 It. Sah. Gr. nys. al.].

38. κἄν etc. c. BL al. Sah. . . al. aliter. . . RC. KN. Sz. LN. καὶ ἐὰν ἐλθῃ
 ἐν τ. δ. φυλακῇ καὶ ἐν τ. τρ. φ. ἑλθῃ. — RC. KN. Sz. οἱ δοῦλοι
 ἐκεῖνοι.

39. Om. ἂν prius B al. et posterius KPS al.

αὐτοῦ. ⁴⁰ καὶ ὑμεῖς γίνεσθε ἑτοιμοί, ὅτι ἡ ὥρα οὐ δοκεῖτε ὁ υἱὸς ⁴⁰
 Mt. 24, τοῦ ἀνθρώπου ἔρχεται. ⁴¹ εἶπεν δὲ ὁ Πέτρος· Κύριε, πρὸς ἡμᾶς ⁴¹
 45-51. τὴν παραβολὴν ταύτην λέγεις, ἢ καὶ πρὸς πάντας; ⁴² καὶ εἶπεν ὁ ⁴²
 κύριος· Τίς ἄρα ἐστὶν ὁ πιστὸς οἰκονόμος, ὁ φρόνιμος, ὃν κατα-
 στησῆαι ὁ κύριος ἐπὶ τῆς θεραπείας αὐτοῦ διδόναι ἐν καιρῷ σιτο-
 μέτριον; ⁴³ μακάριος ὁ δούλος ἐκεῖνος, ὃν ἔλθῶν ὁ κύριος αὐτοῦ ⁴³
 εὔρησει πρῶντα οὕτως. ⁴⁴ ἀληθῶς λέγω ὑμῖν, ὅτι ἐπὶ πάσιν ⁴⁴
 τοῖς ὑπάρχουσιν αὐτοῦ καταστήσει αὐτόν. ⁴⁵ εἰς δὲ εἶπεν ὁ δοῦ- ⁴⁵
 λος ἐκεῖνος ἐν τῇ καρδίᾳ αὐτοῦ· Χρονίζεῖ ὁ κύριός μου ἔρχεσθαι,
 καὶ ἄρξεται τύπτειν τοὺς παῖδας καὶ τὰς παιδίσκας, ἐσθίειν τε
 καὶ πίνειν καὶ μεθύσκεσθαι. ⁴⁶ ἤξει ὁ κύριος τοῦ δούλου ἐκείνου ⁴⁶
 ἐν ἡμέρᾳ ἣ οὐ προσδοκᾷ καὶ ἐν ὥρᾳ ἣ οὐ γινώσκει, καὶ δεχοτο-
 μήσει αὐτόν καὶ τὸ μέρος αὐτοῦ μετὰ τῶν ἀπίστων θήσει. ⁴⁷ ἐκεῖ ⁴⁷
 vos δὲ ὁ δούλος ὁ γνούς τὸ θέλημα τοῦ κυρίου αὐτοῦ καὶ μὴ
 ποιήσας πρὸς τὸ θέλημα αὐτοῦ δαρήσεται πολλάς. ⁴⁸ ὁ δὲ μὴ ⁴⁸
 γνούς, ποιήσας δὲ ἄξια πληγῶν, δαρήσεται ὀλίγας. παντὶ δὲ ὃ
 ἐδόθη πολὺ, πολὺ ζητηθήσεται παρ' αὐτοῦ, καὶ ὃ παρέθετο
 Mt. 10, πολὺ, περισσότερον αἰτήσουσιν αὐτόν. ⁴⁹ Πῦρ ἦλθον βαλεῖν ἐπὶ ⁴⁹
 24. 35. τὴν γῆν, καὶ τί θέλω εἰ ἦδη ἀνήφθη. ⁵⁰ βάπτισμα δὲ ἔχω βαπτί- ⁵⁰
 σθῆναι, καὶ πῶς συνέχομαι ἕως ὅτου τελεσθῆ. ⁵¹ δοκεῖτε, ὅτι ⁵¹
 εἰρηρην παρεγγόμενῃ δυναι ἐν τῇ γῆ; οὐχί, λέγω ὑμῖν, ἀλλ' ἡ
 διαμερισμόν. ⁵² ἔσονται γὰρ ἀπὸ τοῦ νῦν πέντε ἐν ἐνὶ οἴκῳ δια- ⁵²

40. RC. KN. Sz. καὶ ὑμ. οὐν, iid. v. 41. αὐτῶ ὁ Π. — om. ἡ καὶ πρ. π. D Ct.

42. καὶ εἶπ. c. BDL al. m. It.¹. . RC. KN. Sz. LN. εἶπ. δέ. — RC. KN. Sz. καὶ φρόν. [ὁ c. BDEGHKQSV A al. m.] add. ὁ ἀγαθός D al. . h. ser-
 vus fidelis, dispensator sapiens et bonus. Colb. — RC. KN. Sz. τοῦ δοῦναι et (etiam LN.) τὸ σιτομ. . . om. τό c. BD.

44. LN. ὑπάρχ. αὐτῶ.

45. H. ὁ κακός δ. ἐκ. MX al. m. Ar. al. Or. Ir.

47. RC. KN. Sz. κυρ. ἐαυτοῦ. — μὴ ποιήσ. c. D al. Ct. Sax. Or. Dial. c. Mcion. al. . . h. μὴ ἐτοιμάσας L. al. Syr. Prs. It. cdd. . . RC. KN. Sz. LN. μὴ ἐτοιμάσας μὴ δέ (h. ἡ B 33. Sab.) ποιήσας.

48. Hab. ἀπαντήσουσιν D al. m. Clem. Bas. al.

49. RC. KN. Sz. εἰς τ. γῆν. [ἐπί c. ABKLMX al. pm. Clem. Or. (6.) Eus. al.]

50. RC. KN. Sz. ἕως οὐ.

51. H. ἀλλὰ διαμερ. D al.

53 μεμερισμένοι, τρεῖς ἐπὶ δυοῖν καὶ δύο ἐπὶ τρισὶν ⁵³ διαμερισθή- Mich.
 σονται, πατὴρ ἐπὶ νῶφ καὶ υἱὸς ἐπὶ πατρί, μήτηρ ἐπὶ τὴν θυγα- 7, 6.
 τέρα καὶ θυγάτηρ ἐπὶ τὴν μητέρα, πενθερὰ ἐπὶ τὴν νόμφην καὶ
 54 νόμφη ἐπὶ τὴν πενθεράν. ⁵⁴ Ἔλεγεν δὲ καὶ τοῖς ὄχλοις· Ὅταν Mt. 16.
 ἴδητε νεφέλην ἀνατέλλουσαν ἀπὸ δυσμῶν, εὐθέως λέγετε· ὅτι ὁμ- 2, 3.
 55 βρος ἔρχεται, καὶ γίνεται οὕτως· ⁵⁵ καὶ ὅταν νότον πνέοντα,
 56 λέγετε· ὅτι καύσων ἔσται, καὶ γίνεται. ⁵⁶ Ὑποκριταί, τὸ πρόσω-
 πον τῆς γῆς καὶ τοῦ οὐρανοῦ οἴδατε δοκιμάζειν, τὸν δὲ καιρὸν
 57 τοῦτον πῶς οὐ δοκιμάζετε; ⁵⁷ τί δὲ καὶ ἀφ' ἐαυτῶν οὐ κρίνετε
 58 τὸ δίκαιον; ⁵⁸ ὡς γὰρ ὑπάγετε μετὰ τοῦ ἀντιδίκου σου ἐπ' ἄρ- Mt. 5.
 χοντα, ἐν τῇ ὁδῷ θὸς ἐργασίαν ἀπηλλάχθαι ἀπ' αὐτοῦ, μήποτε 25, 26.
 κατασύρη σε πρὸς τὸν κριτὴν, καὶ ὁ κριτὴς σε παραδώσει τῷ
 59 πράκτορι καὶ ὁ πράκτωρ σε βαλεῖ εἰς φυλακὴν. ⁵⁹ λέγω σοι, οὐ
 μὴ ἐξέλθῃς ἐκεῖθεν ἕως οὐ καὶ τὸ ἔσχατον λεπτὸν ἀποδαῖς.

XIII.

1 Παρήσαν δὲ τινες ἐν αὐτῷ τῷ καιρῷ ἀπαγγέλλοντες αὐτῷ
 περὶ τῶν Γαλιλαίων, ὃν τὸ αἷμα Πιλάτος ἔμιξεν μετὰ τῶν θυ-
 2 σιῶν αὐτῶν. ² καὶ ἀποκριθεὶς εἶπεν αὐτοῖς· Δοκεῖτε, ὅτι οἱ Γα-
 λιλαῖοι οὗτοι ἁμαρτωλοὶ παρὰ πάντας τοὺς Γαλιλαίους ἐγένοντο,
 3 ὅτι τοιαῦτα πεπόνθασιν; ³ οὐχί, λέγω ὑμῖν, ἀλλ' ἐὰν μὴ μετα-
 4 τροήσῃτε, πάντες ὁμοίως ἀπολεισθήτε. ⁴ ἢ ἐκεῖνοι οἱ δέκα ὀκτώ, ἐφ'

53. Rc. Kn. Sz. τρεῖς. Διαμερισθήσεται. [-οθήσονται c. BDL al. It.⁶ Sah. Eus. al.] — ἐπὶ νῶφ c. BEGMSVX al. pm. Eus. .. Rc. Kn. Sz. Ln. ἐφ' νῶφ. — Rc. Kn. Sz. ἐπὶ θυγατρὶ et ἐπὶ μητρὶ, Ln. ἐ. θυγατέρα et ἐ. τὴν μητέρα. .. ἐ. τὴν θ. et ἐ. τὴν μητ. c. BDL al. Eus. .. Rc. Kn. Sz. Ln. νόμφην αὐτῆς et πενθεράν αὐτῆς. .. om. bis c. BDL 157. Tert. Hier.

54. Rc. Kn. Sz. τὴν [om. c. ABIX al. m.] νεφ. iid. et Ln. om. ὅτι. .. scr. c. AKLX al. m. Bas. .. etiam v. 55. om. ὅτι DL al.

56. Hab. in f. οὐκ εἶδατε δοκιμάζ. BI. 33. Cpt. It.⁶ al.

58. H. ἀπαλλάχθ. A. .. ἀπαλλαγῆσθαι D. — om. ἀπ' B. — Rc. Kn. Sz. παραδῶ et βάλῃ (Rc. βάλῃ).

59. Hab. τὸν ἔσχ. λ. AGHKLV al. m. Or.

Cap. XIII. 2. Rc. Kn. Sz. ὁ Ἰησοῦς εἶπ. .. I. N. (ὁ Ἰησ.) .. om. c. BI. al. Vg. It.⁶ al. — h. ταῦτα πεπ. DL al.

3. Rc. Kn. Sz. μετανοήτε [μετανοήσ. c. ADM (μετανοήσετε X 346.) al. m. Vg. It.] et ὁμοίως [ὁμοίως c. HDL al. m.].

4. Rc. Kn. Sz. καὶ ὀκτώ et I. N. (καί) .. om. c. BDL Sah. Google

οὓς ἔπεσον ὁ πύργος ἐν τῷ Σιλωάμ καὶ ἀπέκτισεν αὐτούς, δοκεῖτε ὅτι αὐτοὶ ὀφειλέται ἐγένοντο παρὰ πάντας τοὺς ἀθρώπους τοὺς κατοικοῦντας Ἱερουσαλήμ; ⁵ οὐχί, λέγω ὑμῶν, ἀλλ' ἵνα μὴ μετανοήσητε, πάντες ὡσανύτως ἀπολείσθε.

Ἐλεγεν δὲ ταύτην τὴν παραβολὴν· Συκὴν εἶχεν τις πεφυτευμένη ἐν τῷ ἀμπελώνι αὐτοῦ, καὶ ἦλθεν ζητῶν καρπὸν ἐν αὐτῇ καὶ οὐχ εὗρεν. ⁷ εἶπεν δὲ πρὸς τὸν ἀμπελοουργόν· Ἰδοῦ, τρία ἔτη ἔρχομαι ζητῶν καρπὸν ἐν τῇ συκῇ ταύτῃ καὶ οὐχ εὗρισκω· ἐκκοψον αὐτήν· ἵνα τί καὶ τὴν γῆν καταργεῖ; ⁸ ὁ δὲ ἀποκριθεὶς λέγει αὐτῷ· Κύριε, ἄφες αὐτήν καὶ τοῦτο τὸ ἔτος, ἕως ὅτου σκάψω περὶ αὐτήν καὶ βάλω κόπρια, ⁹ καὶ μὲν ποιήσῃ καρπὸν· εἰ δὲ ἄλλο τι ποιήσῃ, εἰς τὸ μέλλον ἐκκόψεις αὐτήν.

Ἦν δὲ διδάσκων ἐν μιᾷ τῶν συναγωγῶν ἐν τοῖς σαββάσι. ¹⁰ καὶ ἰδοῦ, γυνὴ πνεῦμα ἔχουσα ἀσθενείας ἔτη δέκα ὄντω, καὶ ἦν συγκύπτουσα καὶ μὴ δυναμένη ἀνακύβαι εἰς τὸ πατελεῖν.

¹² ἰδοὺ δὲ αὐτήν ὁ Ἰησοῦς προσεφώνησεν καὶ εἶπεν αὐτῇ· Γυναίκα, ἀπολέλυσαι τῆς ἀσθενείας σου, ¹³ καὶ ἐπέθηκεν αὐτῇ τὰς χεῖρας· καὶ παραρηγήμα ἀνωρθώθη καὶ ἐδόξαζεν τὸν Θεόν. ¹⁴ ἀποκριθεὶς δὲ ὁ ἀρχιμονάργος, ἀγανακτῶν ὅτι τῷ σαββάτῳ ἐθεράπευσεν ὁ Ἰησοῦς, ἔλεγεν τῷ ὄχλῳ· Ἐξ ἡμερῶν εἰσὶν ἐν αἷς δεῖ ἐργάζεσθαι· ἐν αὐταῖς οὐκ ἐρχόμενοι θεράπευσθε καὶ μὴ τῇ ἡμέρᾳ τοῦ σαβ-

βάτου. ¹⁵ ἀπεκρίθη δὲ αὐτῷ ὁ κύριος καὶ εἶπεν· Τποκριταί, ἕκαστος ὑμῶν τῷ σαββάτῳ οὐ λύει τὸν βοῦν αὐτοῦ ἢ τὸν ὄνον ἀπὸ τῆς φάττης καὶ ἀπαγαγὼν ποιεῖ; ¹⁶ ταύτην δὲ θιγατέρα Ἰαβροαὶμ οὖσαν, ἣν ἔθισεν ὁ σαταναῖς, ἰδοῦ, δέκα καὶ ὄκτω ἔτη, οὐκ ἔδει λυθῆναι ἀπὸ τοῦ δεσμοῦ τούτου τῇ ἡμέρᾳ τοῦ

4. R. C. K. S. Z. ὅτι οὗτο· et om. τούς post πάντ. — R. C. K. S. L. N. ἐν Ἱερ. . . om. c. B. D. I. X. al. m.

5. R. C. K. S. Z. μετανοήτε [μετανοήσ. c. ADLM (μετανοήσετε X 346.) al. m. Sab. Vg. It. Epiph. al.]; iid. et L. N. ὁμοίως. . . ὡσανύτως c. BLM al. m. Bas.

7. Hab. ἀφ' οὗ ἔρχομ. DL (B ap. S. Z.) al. Vg. It. al. — L. N. ἐκκοψ. οὖν.

8. R. C. κοπρίαν. — 9. pon. εἰς τὸ μ. post καρπὸν BL al. Cpt. Arg. Cyr.

11. R. C. K. S. Z. γυνὴ ἣν et καὶ ὄντω, I. N. (καί) . . om. c. B al. Syr. al.

12. L. N. ἀπολίλ. ἀπὸ c. ADX al. et v. 13. ἀνορθ. c. AD A al.

14. R. C. K. S. Z. ἐν ταύταις. [αὐτ. c. ABLX al. Sab.]

15. R. C. K. S. Z. ἀπεκρ. αὐτ. — R. C. K. S. Z. ὑπακρ. αὐτ.

17 σαββάτου; ¹⁷ καὶ ταῦτα λέγοντος αὐτοῦ κατασχύνοντο πάντες οἱ ἀντικείμενοι αὐτῷ, καὶ πᾶς ὁ ὄχλος ἔχαιρεν ἐπὶ πᾶσιν τοῖς ἐνδόξοις τοῖς γενομένοις ὑπ' αὐτοῦ.

18 Ἐλεγεν οὖν· Τίνι ὁμοία ἐστὶν ἡ βασιλεία τοῦ θεοῦ, καὶ τίτι Mt. 13, 31. 32. Mc. 4, 30-32.
 19 ὁμοιώσω αὐτήν; ¹⁹ ὁμοία ἐστὶν κόκκῳ σινάπεως, ὃν λαβὼν ἄνθρωπος ἔβαλεν εἰς κήπον ἑαυτοῦ· καὶ ἤβησεν καὶ ἐγένετο εἰς δένδρον μέγα, καὶ τὰ πετεινὰ τοῦ οὐρανοῦ κατεσκήνωσεν ἐν τοῖς κλάδοις αὐτοῦ. ²⁰ Καὶ πάλιν εἶπεν· Τίνι ὁμοιώσω τὴν βασιλείαν Mt. 13, 33.
 21 τοῦ θεοῦ; ²¹ ὁμοία ἐστὶν ζύμη, ἣν λαβούσα γυνὴ ἐκρυψεν εἰς ἀλεύρον σάτα τρία, ἕως οὗ ἐξυμώθη ὅλον.

22 Καὶ διεπορεύετο κατὰ πόλεις καὶ κώμας διδάσκων καὶ πο-
 23 ρείαν ποιούμενος εἰς Ἱερουσαλήμ. ²³ Εἶπεν δέ τις αὐτῷ· Κύριε, εἰ ὀλίγοι οἱ σωζόμενοι; ὁ δὲ εἶπεν πρὸς αὐτούς· ²⁴ Ἀγωνίεσθε Mt. 7, 13.
 24 εἰσελθεῖν διὰ τῆς στενῆς θύρας, ὅτι πολλοί, λέγω ὑμῖν, ζητή-
 25 σουσιν εἰσελθεῖν καὶ οὐκ ἰσχύσουσιν, ²⁵ ἀπ' οὗ ἂν ἐγερθῇ ὁ Mt. 25, 11. 12.
 25 οἰκοδομητής καὶ ἀποκλείσῃ τὴν θύραν, καὶ ἄρξῃσθε ἔξω ἐστά-
 26 ναι καὶ κρούειν τὴν θύραν λέγοντες· Κύριε, ἀνοῖξον ἡμῖν. καὶ
 26 ἀποκριθεὶς ἐρεῖ ὑμῖν· Οὐκ οἶδα ὑμᾶς, πόθεν ἐστέ. ²⁶ τότε ἄρξε-
 26 σθε λέγειν· Ἐράγομεν ἐνώπιον σου καὶ ἐπίομεν, καὶ ἐν ταῖς
 27 πλατείαις ἡμῶν ἐδίδαξας. ²⁷ καὶ ἐρεῖ· Λέγω ὑμῖν, οὐκ οἶδα πό- Mt. 7, 22.
 28 θεν ἐστέ· ἀπόστρεψτε ἀπ' ἐμοῦ πάντες, ἐργάζεται ἀδικίας. ²⁸ ἐκεῖ Mt. 8, 11. 12.
 28 ἔσται ὁ κλανθμός καὶ ὁ βουγγμός τῶν ὀδόντων, ὅταν ὄψησθε
 29 Ἀβραὰμ καὶ Ἰσαὰκ καὶ Ἰακώβ καὶ πάντας τοὺς προφήτας ἐν τῇ
 29 βασιλείᾳ τοῦ θεοῦ, ὑμᾶς δὲ ἐμβαλλομένους ἔξω. ²⁹ καὶ ἦξουσιν

17. Hab. ἐν πᾶσιν οἷς ἐθεώρουν ἐνδόξοις ὑπ' α. γιν. D It. (exc. 5.) . . h. γενομ. B.

18. οὖν c. BL al. Vg. It. (exc. 1.) al. . . Rc. Kn. Sz. Ln. δέ.

19. Ln. (μέγα) . . om. BDL al. Syr. hr. It.⁴ al. — 20. Kn. Sz. om. καί.

21. Rc. Kn. Sz. Ln. ἐκρυψ. . . ἐκρ. c. BKL al. pm. — h. εἰς ἀλευρον It.⁴ Ambr.

22. Hab. κατὰ πόλιν κ. κώμην 1. al. — h. Ἱεροσόλυμα BL.

24. Rc. Kn. Sz. πύλης. [θύρας c. BDL al. Or. (1.)]

25. Om. τὴν θύραν post κρούειν D Ct. It.¹ Sab. Leif. — Rc. Kn. Sz. κύ-
 ρει, κύριε. [om. c. BL al. Vg. It.⁵ al.]

26. Hab. ἄρξῃσθε ADK LX A al. m.

27. Rc. Kn. Sz. οἶδ. ὑμᾶς, qd Ln. (—) . . om. c. BL al. It.³ Leif. al. —
 om. πόθεν ἐστέ D al. Clem. rom. al. — Rc. Kn. Sz. Ln. πάντ. εἰ. . .
 om. c. DGHLSVX A al. m. Clem. rom. Just. et Rc. Kn. Sz. τῆς αἰ.

ἀπὸ ἀνατολῶν καὶ δυσμῶν καὶ ἀπὸ βορρᾶ καὶ νότον, καὶ ἀνα-
 κλιθήσονται ἐν τῇ βασιλείᾳ τοῦ Θεοῦ. ³⁰ καὶ ἰδοὺ, εἰσὶν ἔσχατοι ³⁰
^{Mt. 19.} ^{30.} ^{et} ^{20.} ^{16.} οἱ ἔσονται πρῶτοι, καὶ εἰσὶν πρῶτοι οἱ ἔσονται ἔσχατοι.
^{Mt. 10.} ^{31.} Ἐν αὐτῇ τῇ ὥρᾳ προσῆλθόν τινες Φαρισαῖοι λέγοντες αὐτῶ· ³¹
 Ἐξέλθε καὶ πορεύου ἐντεύθεν, ὅτι Ἡρώδης θέλει σε ἀποκτείνει·
³² καὶ εἶπεν αὐτοῖς· Πορευθέντες εἶπατε τῇ ἀλώπεκι ταύτῃ· ³²
 Ἰδοὺ, ἐκβάλλω δαιμόνια καὶ ἰάσεις ἀποτελῶ σήμερον καὶ αὔριον,
 καὶ τῇ τρίτῃ τελειοῦμαι. ³³ πλὴν δεῖ με σήμερον καὶ αὔριον καὶ ³³
 τῇ ἔγομῆν πορεύεσθαι, ὅτι οὐκ ἐνδέχεται προσφίτην ἀπολείσθαι
^{Mt. 23.} ^{37-39.} ἕω Ἱερουσαλήμ. ³⁴ Ἱερουσαλήμ, Ἱερουσαλήμ, ἡ ἀποκτείνουσα ³⁴
 τοὺς προφήτας καὶ λιθοβολοῦσα τοὺς ἀπεσταλμένους πρὸς αὐτήν,
 ποσάκις ἠθέλησα ἐπισυναῆσαι τὰ τέκνα σου ὡς τρόπον ἰῶνις τὴν
 ἑαυτῆς νοσσιὰν ὑπὸ τὰς πτέρυγας, καὶ οὐκ ἠθέλησασα. ³⁵ ἰδοὺ, ³⁵
^{Ps. 118.} ^{26.} ἤξει ὅτε εἶπητε· Εὐλόγημένος ὁ ἐρχόμενος ἐν ὀνόματι κυρίου.

XIV.

Καὶ ἐγένετο ἐν τῷ ελθεῖν αὐτὸν εἰς οἶκόν τινος τῶν ἀρχόν- 1
 των τῶν Φαρισαίων σαββάτω φαγεῖν ἄρτον, καὶ αὐτοὶ ἦσαν 1
 παρατηροῦμενοι αὐτόν. ² καὶ ἰδοὺ, ἄνθρωπός τις ἦν ὑδρωπικός 2
 ἔμπροσθεν αὐτοῦ. ³ καὶ ἀποκριθεὶς ὁ Ἰησοῦς εἶπεν πρὸς τοὺς 3
^{Mt. 12.} ¹⁰ ^{949.} νομικὸν καὶ Φαρισαῖον λέγων· Ἐξεστὶν τῷ σαββάτῳ θεραπεῦσαι 4
 ἢ οὐ; οἱ δὲ ἠσύχασαν. ⁴ καὶ ἐπιλαβόμενος ἰάσατο αὐτόν καὶ ἀπέ- 4

29. LN. (ἀπὸ) βορρᾶ. . . om. ADEHKSVX A al. pl. Vg. It.³ al.
 31. ὥρα c. ADLX al. m. (ante h. ταύτῃ DKM al.) . . Rc. KN. Sz. LN.
 ἡμέρα.
 32. Rc. KN. Sz. ἐπιτελῶ. [ἀποτ. c. BL al. . . ἀποτελοῦμαι D.] — LN.
 τρίτῃ (ἡμέρᾳ).
 34. Hab. ἀποκτείνουσα AK al. et ἀποκτείνουσα X al. m. — LN. τὰ
 ἑαυτ. νοσσιὰ c. ADKM al. m. — h. ἠθέλησας Vg. It. (exc. 3.) Ir. al.
 35. Rc. ὑμῶν κρημος, qd KN. (—), tum Rc. ἀμῆν δέ λ. ὑ. — LN.
 (ὅτε), id. ἕως ἄν (om. c. D) ἤξει c. AV A al. . . Rc. KN. Sz. ἕως ἄν
 ἤξη. . . h. ἕως εἴπ. BLM al. . . ἕως ἄν εἴπ. X al. m. Syr. It.³ al. . . ἕως
 ὅτε εἴπ. K . . al. aliter.
 Cap. XIV. 1. Hab. εἰσελθεῖν DM al. m. Syr. Vg. It. al.
 3. LN. (λέγων). — Rc. KN. Sz. LN. εἰ ἔξ. . . om. c. BDL al. Syr. hr. It.¹
 al.; iid. exc. LN. θεραπεύειν omissio ἢ οὐ, et LN. (ἢ οὐ) . . ἢ οὐ c.
 BDL al. m. Syr. hr. It.³ al.

5 λυσεν. ⁵ καὶ εἶπεν πρὸς αὐτούς· Τίνος ὑμῶν υἱὸς ἢ βοῦς εἰς Lc. 13.
 φρέαρ πεσεῖται, καὶ οὐκ εὐθὺς ἀνασπάσει αὐτὸν τῇ ἡμέρᾳ 15.
 6 τοῦ σαββάτου; ⁶ καὶ οὐκ ἴσχυσαν ἀνταποκριθῆναι πρὸς ταῦτα.
 7 ⁷ Ἐλεγεν δὲ πρὸς τοὺς κεκλημένους παραβολὴν, ἐπὶ ἧσιν πῶς τὰς
 8 πρωτοκλισίας ἐξελέγοντο, λέγων πρὸς αὐτούς· ⁸ Ὅταν κληθῆς
 9 ποτε ἐντιμότερός σου ἢ κεκλημένος ὑπ' αὐτοῦ, ⁹ καὶ ἐλθῶν ὁ σὲ
 καὶ αὐτὸν καλέσας ἐρεῖ σοι· Δὸς τοῦτω τόπον, καὶ τότε ἄρξῃ
 10 μετὰ αἰσχύνῃς τὸν ἔσχατον τόπον κατέχειν. ¹⁰ ἀλλ' ὅταν κληθῆς,
 πορευθεὶς ἀνάπεσε εἰς τὸν ἔσχατον τόπον, ἵνα ὅταν ἐλθῇ ὁ κε-
 κληκός σε ἐρεῖ σοι· Φίλε, προσανάβηθι ἀνώτερον· τότε ἔστι
 11 σοι δόξα ἐνώπιον πάντων τῶν συνανακειμένων σοι. ¹¹ ὅτι πᾶς ὁ Lc. 13,
 ὑψῶν ἐαυτὸν ταπεινωθήσεται καὶ ὁ ταπεινῶν ἐαυτὸν ὑψωθήσε- 14.
 12 ται. ¹² Ἐλεγεν δὲ καὶ τῷ κεκληκώτι αὐτόν· Ὅταν ποιῆς ἀριστον 12.
 ἢ δεῖπνον, μὴ φώνει τοὺς φίλους σου, μηδὲ τοὺς ἀδελφούς σου,
 μηδὲ τοὺς συγγενεῖς σου, μηδὲ γέιτονας πλουσίους, μήποτε καὶ
 13 αὐτοὶ ἀντικαλέσωσίν σε καὶ γένηται ἀνταπόδομά σοι. ¹³ ἀλλ'
 ὅταν ποιῆς δοχὴν, κάλει πτωχοὺς, ἀναπήρους, χωλοὺς, τυφλοὺς·
 14 ¹⁴ καὶ μακάριος ἔσῃ, ὅτι οὐκ ἔχουσιν ἀνταποδοῦναί σοι· ἀνταπο-
 15 δοθήσεται γὰρ σοι ἐν τῇ ἀναστάσει τῶν δικαίων. ¹⁵ Ἀκούσας δὲ
 16 τισ τῶν συνανακειμένων ταῦτα εἶπεν αὐτῷ· Μακάριος ὅστις φά- Mt. 22,
 17 θρωπός τις ἐποίησεν δεῖπνον μέγα καὶ ἐκάλεσεν πολλούς, 1-14.
¹⁷ καὶ
 ἀπέστειλεν τὸν δούλον αὐτοῦ τῇ ὄρᾳ τοῦ δεῖπνου εἰπεῖν τοῖς

5. Rc. Kn. Sz. καὶ ἀποκριθεὶς εἶπ. πρ. α. — Rc. Kn. ὄνος ἢ. [υἱὸς c. ABEGHMSV Δ al. pl. Syr. utr. It.¹ al.] . . h. πρόβατον ἢ D Ct. . . om. 52. (sec. XIII.) Ar. p. — Rc. Kn. Sz. ἐμπροστί. [πρσ. c. AL al. m. It. Vg. Sah.] tum ἐν τῇ ἡμ. et Ln. (ἐν) . . om. c. A D K L X Δ al. Vg. It.⁵ . . post ἐμπροσ. pon. τῇ ἡμ. τ. σ. D Syr. al. . . bis h. Verc.

6. Rc. Kn. Sz. Ln. ἀνταποκρ. αὐτῷ. . . om. c. B D I. al.

8. Om. ὑπό τινος D 130 lat. Vg. It. (exc. 2.) Clem.; etiam εἰς γ. om. ac variatur. — om. ὑπ' αὐτοῦ L (videtur) Syr. It.³ al.

10. Rc. ἀνάπεσον. . . Kn. ἀνάπεσαι [ἀνάπεσε c. A E H K V al. pm.]. — ἐρεῖ c. B L X al. . . Rc. Kn. Sz. Ln. εἶπῃ. — Rc. Kn. Sz. om. πάντων.

13. Ln. ἀναπήρους c. BD 157.

15. ὅστις c. B L P X al. m. . . Rc. Kn. Sz. Ln. ὅς. — h. φάγ. ἄριστον E K M S V al. pm. Arm. Slav. Clem. al.

16. Ln. δεῖπν. μέγα γ. c. BD al. m. Clem.

κεκλημένους· Ἐρχεσθε, ὅτι ἤδη ἔτοιμά ἐστιν πάντα. ¹⁸ καὶ ἤρ-
 ζαντο ἀπὸ μιᾶς πάντας παραταῖσθαι. ὁ πρῶτος εἶπεν αὐτῶν·
 Ἀγρὸν ἠγόρασα καὶ ἀνάγκη ἔχω ἐξελθεῖν ἰδεῖν αὐτόν· ἔρωτῶ σε,
 ἔχε με παρητημένον. ¹⁹ καὶ ἕτερος εἶπεν· Ζεύγη βοῶν ἠγόρασα ¹⁹
 πέπτε καὶ πορεύομαι δοκιμάσαι αὐτά· ἔρωτῶ σε, ἔχε με παρητη-
 μένον. ²⁰ καὶ ἕτερος εἶπεν· Γυναῖκα ἔγημα καὶ διὰ τοῦτο οὐ ²⁰
 δύναμαι ἔλθειν. ²¹ καὶ παραγενόμενος ὁ δούλος ἀπήγγειλεν τῷ ²¹
 κυρίῳ αὐτοῦ ταῦτα. τότε ὀργισθεὶς ὁ οἰκοδεσπότης εἶπεν τῷ
 δούλῳ αὐτοῦ· Ἐξέλθε ταχέως εἰς τὰς πλατείας καὶ ῥύμας τῆς
 πόλεως, καὶ τοὺς πτωχοὺς καὶ ἀναπήρους καὶ τυφλοὺς καὶ χωλοὺς
 εἰσάγαγε ὧδε. ²² καὶ εἶπεν ὁ δούλος· Κύριε, γέγονεν ὡς ἐπέ- ²²
 ταξας, καὶ ἔτι τόπος ἐστίν. ²³ καὶ εἶπεν ὁ κύριος πρὸς τὸν δού- ²³
 λον· Ἐξέλθε εἰς τὰς ὁδοὺς καὶ φραγμούς, καὶ ἀνάγκασον εἰσελ-
 θεῖν, ἵνα γεμισθῇ μου ὁ οἶκος· ²⁴ λέγω γὰρ ὑμῖν, ὅτι οὐδεὶς τῶν ²⁴
 ἀνδρῶν ἐκείνων τῶν κεκλημένων γενύσεται μου τοῦ δείπνου.

Συνεπορεύοντο δὲ αὐτῶ ὄχλοι πολλοί, καὶ στραφεὶς εἶπεν ²⁵
 Mt. 10, πρὸς αὐτούς· ²⁶ Εἴ τις ἔρχεται πρὸς μὲ καὶ οὐ μισεῖ τὸν πατέρα ²⁶
 37. ἑαυτοῦ καὶ τὴν μητέρα καὶ τὴν γυναῖκα καὶ τὰ τέκνα καὶ τοὺς
 ἀδελφούς καὶ τὰς ἀδελφάς, ἔτι δὲ καὶ τὴν ἑαυτοῦ ψυχὴν, οὐ
 Mt. 10, δύναται εἶναι μου μαθητής. ²⁷ καὶ ὅστις οὐ βαστάζει τὸν σταυ- ²⁷
 38. ρὸν ἑαυτοῦ καὶ ἔρχεται ὀπίσω μου, οὐ δύναται εἶναι μου μαθητής.

17. LN. (πάντα). . . om. BL It.³. . . pon. ante ἔτοιμ. D Ct.

18. LN. (καὶ) ὁ πρ. — om. αὐτῶ D al. It. edd. al. — RC. KN. Sz. LN. ἔξ. καὶ ἰδεῖν. . . om. c. BDL.

19. Pro ἔρωτῶ etc. h. διὸ οὐ δύναμαι ἔλθειν D edd. ap. Or. It.⁶

20. Om. διὰ τοῦτο 157. It.⁴. Clem. . . h. διὸ οὐ D Ct.

21. RC. KN. Sz. δοῦλ. ἐπέτρος. — LN. ἀναπεύρους c. BD 157. — RC. KN. Sz. κ. χωλοὺς κ. τυφλ. [κ. τυφλ. κ. χ. c. BDKL al. m. Vg. It. al. m. Bas.] . . om. κ. χωλ. AM al. Syr. hr.

22. Hab. ὁ ἐπέταξ. BDL 1. Cpt. al.

23. γερμ. μου ὁ οἶκ. c. ADKLLX al. . . om. μου B. . . RC. KN. Sz. LN. οἶκ. μου.

24. Add. in f. πολλοὶ γὰρ εἰσιν κλητοί, ὀλίγοι δὲ ἐκλεκτοί E in m. HV** X al. pm. Slav.

26. LN. πατέρ. αὐτοῦ et ἔτι τε καί. — εἶν. μ. μ. c. BLSX al. . . RC. KN. Sz. LN. μ. μαθ. εἶν.

27. Hab. ὅστις οὐν B. — RC. KN. Sz. σταυρ. αὐτοῦ. — εἶν. μ. μαθ. c. BHVX A al. m. It.³. Gth. . . RC. KN. Sz. LN. μ. εἶν. μαθ.

28 ²⁸ Τίς γὰρ ἐξ ὑμῶν θέλων πύργον οἰκοδομῆσαι οὐχὶ πρῶτον κα-
 29 θίσας ψηφίσει τὴν δαπάνην, εἰ ἔχει εἰς ἀπαρτισμόν; ²⁹ ἵνα μήποτε
 θέντος αὐτοῦ θεμέλιον καὶ μὴ ἰσχύοντος ἐκτελέσαι πάντες οἱ θεω-
 30 ρούντες ἀρξάνται αὐτῷ ἐμπαλῆσαι, ³⁰ λέγοντες· ὅτι οὗτος ὁ ἀν-
 31 θρωπος ἤρξατο οἰκοδομῆσαι καὶ οὐκ ἰσχύσεν ἐκτελέσαι. ³¹ Ἡ τίς
 βασιλεὺς πορευόμενος ἐτίρω βασιλεῖ συμβαλεῖν εἰς πόλεμον οὐχὶ
 καθίσας πρῶτον βουλευέται, εἰ δυνατός ἐστιν ἐν δέκα χιλιάσιν
 32 ὑπατηῆσαι τῷ μετὰ εἰκοσι χιλιάδων ἐρχομένῳ ἐπ' αὐτόν; ³² εἰ δὲ
 μήγε, ἐτι αὐτοῦ πόρρω ὄντος πρεσβείαν ἀποστελλας ἐρωτᾷ τὰ
 33 πρὸς εἰρήνην. ³³ οὕτως οὖν πᾶς ἐξ ὑμῶν ὃς οὐκ ἀποτάσσεται
 πᾶσιν τοῖς ἑαυτοῦ ὑπάρχουσιν οὐ δύναται εἶναι μου μαθητής.
 34 ³⁴ Καλὸν οὖν τὸ ἄλας· εἰν δὲ καὶ τὸ ἄλας μωρανθῆ, ἐν τίνι Mt. 5,
 35 ἀρτυθήσεται; ³⁵ οὔτε εἰς γῆν οὔτε εἰς κοπρίαν εὐθετόν ἐστιν. Mc. 9, }
 ἕξω βάλλουσιν αὐτό. ὁ ἔχων ὅσα ἀκούειν ἀκούετω. 50.

XV.

1 Ἦσαν δὲ αὐτῷ ἐγγιζόντες πάντες οἱ τελῶνας καὶ οἱ ἁμαρτω-
 2 λοι ἀκούειν αὐτοῦ. ² καὶ διεγόγγυζον οἱ τε Φαρισαῖοι καὶ οἱ γραμ-
 ματεῖς λέγοντες· ὅτι οὗτος ἁμαρτωλοὺς προσδέχεται καὶ συνεσθίει
 3 αὐτοῖς. ³ εἶπεν δὲ πρὸς αὐτοὺς τὴν παραβολὴν ταύτην λέγων·
 4 ⁴ Τίς ἀνθρωπος ἐξ ὑμῶν ἔχων ἑκατὸν πρόβατα καὶ ἀπολέσας ἐξ Mt. 18,
 αὐτῶν ἓν οὐ καταλείπει τὰ ἐνεθήκοντα ἐντέα ἐν τῇ ἐρήμῳ καὶ 12-14.
 5 πορεύεται ἐπὶ τὸ ἀπολωλός, ἕως εὕρη αὐτό; ⁵ καὶ εὕρῳν ἐπιτί-
 6 θησιν ἐπὶ τοὺς ἄμους ἑαυτοῦ χαίρων, ⁶ καὶ εἰθῶν εἰς τὸν οἶκον
 συγκαλεῖ τοὺς φίλους καὶ τοὺς γείτονας λέγων αὐτοῖς· Συγγάρητί

28. Hab. ὁ θέλων EHMSV al. m. — Rc. Kn. τὰ πρὸς ἀπαρτ. et Ln. (τὰ) εἰς ἀπ. [εἰς ἀπ. c. BDL al.]

29. Hab. ἰσχύοντ. οἰκοδομῆσαι D Ct. Aug.

31. Rc. Kn. Sz. ἀπαρτήσ. — 32. h. τὰ εἰς εἰρ. BK al.

33. Rc. Kn. Sz. μ. εἰν. μαθ. [εἰν. μ. μαθ. c. BL al. Gth.]

34. οὖν c. BLX al. . . om. Rc. Kn. Sz. Ln. iid. exc. Ln. om. καί. [scr. c. BDLX al. Syr. Vg. ms. It.¹⁰] — h. μωρανθῆ 56. al. evanuerit Vg. It.¹².

Cap. XV. 1. Om. πάντες 237. al. Syr. Vg. It. (exc. 4.) al. Hier.

2. Rc. Kn. Sz. οἱ Φαρ. [οἱ τε Φ. c. BDL.]

5. Hab. ὄμ. αὐτοῦ DKL al. m.

6. Hab. συγκαλεῖται D al. m. Bas. sel. Meth.

μοι, ὅτι εὗρον τὸ πρόβατόν μου τὸ ἀπολωλός. ⁷ λέγω ὑμῖν, ὅτι ἴ
 οὕτως χαρὰ ἐν τῷ οὐρανῷ ἔσται ἐπὶ ἐνὶ ἁμαρτωλῷ μετανοοῦντι
 ἢ ἐπὶ ἐνετήκοντα ἐννέα δικαίοις, οἵτινες οὐ χρεῖαν ἔχουσιν μετα-
 νοίας. ⁸ Ἡ εἰς γυνὴ δραχμὰς ἔχουσα δέκα, εἰάν ἀπολέσῃ δραχμὴν ⁸
 μίαν, οὐχὶ ἀπτεῖ λύγρον καὶ σαροῖ τὴν οἰκίαν καὶ ζητεῖ ἐπιμελῶς
 ἕως ὅτου εὕρῃ; ⁹ καὶ εὐρούσα συγκαλεῖ τὰς φίλας καὶ τὰς γέτονας ⁹
 λέγουσα· Συγγάμητέ μοι, ὅτι εὗρον τὴν δραχμὴν ἣν ἀπόλεσα.
¹⁰ οὕτως, λέγω ὑμῖν, γίνεται χαρὰ ἐνώπιον τῶν ἀγγέλων τοῦ Θεοῦ ¹⁰
 ἐπὶ ἐνὶ ἁμαρτωλῷ μετανοοῦντι. ¹¹ Εἶπεν δέ· Ἄνθρωπος τις εἶχεν ¹¹
 δύο υἱούς. ¹² καὶ εἶπεν ὁ νεώτερος αὐτῶν τῷ πατρὶ· Πάτερ, δός ¹²
 μοι τὸ ἐπιβάλλον μέρος τῆς οὐσίας. ὁ δὲ διείλεν αὐτοῖς τὸν βίον.
¹³ καὶ μετ' οὐ πολλὰς ἡμέρας συναγαγὼν ἅπαντα ὁ νεώτερος ¹³
 υἱὸς ἀπεδήμησεν εἰς χώραν μακρὰν, καὶ ἐκεῖ διεσκόρπισεν τὴν οὐ-
 σίαν αὐτοῦ ζῶν ἀσώτως. ¹⁴ θαπανάσματος δὲ αὐτοῦ πάντα ἐγένετο ¹⁴
 λιμὸς ἰσχυρὰ κατὰ τὴν χώραν ἐκείνην, καὶ αὐτὸς ἤρξατο ὑστερεῖ-
 σθαι. ¹⁵ καὶ πορευθεὶς ἐκολλήθη ἐπὶ τῶν πολιτῶν τῆς χώρας ¹⁵
 ἐκείνης, καὶ ἔπαμφεν αὐτὸν εἰς τοὺς ἀγρούς αὐτοῦ βόσκειν χοίρους·
¹⁶ καὶ ἐπεθύμει γεμίσει τὴν κοιλίαν αὐτοῦ ἀπὸ τῶν κερατίων ὧν ¹⁶
 ἦσθιον οἱ χοῖροι, καὶ οὐδεὶς ἐδίδου αὐτῷ. ¹⁷ εἰς ἑαυτὸν δὲ ἐλθὼν ¹⁷
 ἔφη· Πόσοι μισθιοὶ τοῦ πατρός μου περισσεύονται ἄρων· ἐγὼ
 δὲ λιμῷ ὡδα ἀπόλλυμαι. ¹⁸ ἀναστὰς πορευσομαι πρὸς τὸν πατέρα ¹⁸
 μου καὶ ἐρῶ αὐτῷ· Πάτερ, ἤμαρτον εἰς τὸν οὐρανὸν καὶ ἐνώπιον
 σοῦ· ¹⁹ οὐκ ἐστὶ εἰμὶ ἄξιος κληθῆναι υἱὸς σου· ποιήσον με ὡς ἕνα ¹⁹
 τῶν μισθίων σου. ²⁰ καὶ ἀναστὰς ἦλθεν πρὸς τὸν πατέρα αὐτοῦ. ²⁰
 εἶτι δὲ αὐτοῦ μακρὰν ἀπέχοντος, εἶδεν αὐτὸν ὁ πατὴρ αὐτοῦ καὶ

8. Om. δραχμὴν D 157. It.⁶ al. — h. ἕως οὗ BL al.

9. συγκαλεῖ c. BKI. X al. m. . . RC. KN. Sz. LN. συγκαλεῖται. — LN. om. τὰς poster. c. B ap. Btlj. (om. τὰς prius B ap. Bch. et Sz. . . h. τ. γείτον. καὶ φίλας D.)

12. RC. KN. Sz. καὶ διεῖλ. [ὁ δὲ c. ABL (ap. Wst.) Cpt.]

14. RC. KN. Sz. ἰσχυρός. [ἰσχυρὰ c. ABDL al.]

16. Hab. ἐπεθ. χορτασθῆναι ἐκ τῶν κ. BDL al. m. Brix. al. Chr.

17. ἔφη c. BL al. . . RC. KN. Sz. LN. εἶπεν. — περισσεύοντα c. ABP al. Tit. bostr. al. . . RC. KN. Sz. LN. περισσεύουσιν. — RC. om. ἕνα. . . Sz. KN. ante λιμῷ pon.

19. RC. καὶ οὐκέτι. — 20. RC. KN. Sz. πατὴρ. ἑαυτοῦ.

ἰσπλαγγίσθη καὶ δραμῶν ἐπέπεσεν ἐπὶ τὸν τράχηλον αὐτοῦ καὶ
 21 κατεφίλησεν αὐτόν. ²¹ εἶπεν δὲ αὐτῷ ὁ υἱός· Πάτερ, ἡμάρτον
 εἰς τὸν οὐρανὸν καὶ ἐνώπιον σου· οὐκ ἔτι εἰμὶ ἄξιος κληθῆναι υἱὸς
 22 σου. ²² εἶπεν δὲ ὁ πατὴρ πρὸς τοὺς δούλους αὐτοῦ· Ταχύ ἐξενέγ-
 κατε στολὴν τὴν πρώτην καὶ ἐνδύσατε αὐτόν, καὶ δότε δακτύλιον
 23 εἰς τὴν χεῖρα αὐτοῦ καὶ ὑποδήματα εἰς τοὺς πόδας, ²³ καὶ ἐνέγ-
 καντες τὸν μύσχον τὸν σιτευτὸν θύσατε, καὶ φαγόντες εὐφραν-
 24 θῶμεν. ²⁴ ὅτι οὗτος ὁ υἱὸς μου νεκρὸς ἦν καὶ ἀνέζησεν, ἀπ-
 25 ὀλωλώς καὶ εὐρέθη. καὶ ἤρξαντο εὐφραίνεσθαι. ²⁵ ἦν δὲ ὁ υἱὸς
 αὐτοῦ ὁ πρεσβύτερος ἐν ἀγοῇ. καὶ ὡς ἐρχόμενος ἤγγισεν τῇ οἰκίᾳ,
 26 ἤκουσεν συμφωνίας καὶ χορῶν, ²⁶ καὶ προσκαλεσάμενος ἕνα τῶν
 27 παίδων ἐπυνθάνετο τί εἶη ταῦτα. ²⁷ ὁ δὲ εἶπεν αὐτῷ· ὅτι ὁ ἀδελ-
 φός σου ἦκει, καὶ ἔθυσεν ὁ πατὴρ σου τὸν μύσχον τὸν σιτευτὸν,
 28 ὅτι ὑγίαινοντα αὐτὸν ἀπέλαβεν. ²⁸ ἀργίσθη δὲ καὶ οὐκ ᾔθελεν
 29 εἰσελθεῖν. ὁ δὲ πατὴρ αὐτοῦ ἐξεληθὼν παρεκάλει αὐτόν. ²⁹ ὁ δὲ
 ἀποκριθεὶς εἶπεν τῷ πατρὶ αὐτοῦ· Ἰδοῦ, τὸσαῦτα ἔτη δουλεύω
 σοι καὶ οὐδέποτε ἐντολήν σου παρήλθον, καὶ ἐμοὶ οὐδέποτε ἔδω-
 30 κας ἔριπον, ἵνα μετὰ τῶν φίλων μου εὐφρανθῶ. ³⁰ ὅτε δὲ ὁ υἱὸς
 σου οὗτος ὁ καταραγῶν σου τὸν βίον μετὰ πορνῶν ἤλθεν,
 31 ἔθυσας αὐτῷ τὸν σιτευτὸν μύσχον. ³¹ ὁ δὲ εἶπεν αὐτῷ· Τέκνον,
 32 σὺ πάντοτε μετ' ἐμοῦ εἶ καὶ πάντα τὰ ἐμὰ σὰ ἔστιν. ³² εὐφραν-

21. Rc. Kn. Sz. καὶ οὐκ ἔτι. [om. c. ABDKL al. Vg. It. al. m.] — add. in f. ποιησόν με ὡς ἕνα τῶν μισθίων σου BD al. Aeth. Syr. p. It.⁴ Tit. bostr.

22. Rc. Kn. Sz. om. ταχύ et hab. τὴν στολήν. — h. πόδας αὐτοῦ DPX al. m. Vg. It. (exc. 1.) al. m.

23. Hab. κ. φέρετε τ. μύσχ. BLX. . . κ. ἐνέγκατε et tum καὶ θύσ. D (καὶ h. etiam X).

24. Hab. ἔζησεν B. — Rc. Kn. Sz. καὶ ἀπολωλώς ἦν. . . LN. ἦν ἀπολ. . . scr. tantum ἀπολ. c. D al. m.

26. LN. τί (ἄν). . . h. ἄν BPX al. m. . . h. τίνα L al. It. cdd. — h. τί θίλει τοῦτο εἶναι D al. Ct.

28. Hab. ἠθέλησεν ALPX al. — Rc. Kn. Sz. ὁ οὖν πατ.

29. Rc. Kn. Sz. om. αὐτοῦ. [scr. c. A BDP al. m. Syr. Vg. It. al.]

30. LN. μετὰ τῶν π. — τὸν σιτ. μύσχ. c. B (ap. Beh.) DL. . . Rc. Kn. Sz. LN. τὸν μ. τὸν σ.

θῆναι δὲ καὶ χαρῆναι ἔδει, ὅτι ὁ ἀδελφός σου οὗτος νεκρός ἦν καὶ ἀνέζησεν, καὶ ἀπολωλώς καὶ εὐρέθη.

XVI.

Ἐλεγεν δὲ καὶ πρὸς τοὺς μαθητάς· Ἄνθρωπός τις ἦν πλούσιος ὃς εἶχεν οἰκονόμον, καὶ οὗτος διεβλήθη αὐτῷ ὡς διασκορπίζων τὰ ὑπάρχοντα αὐτοῦ. ² καὶ φωνήσας αὐτὸν εἶπεν αὐτῷ· Τί τοῦτο ἀκούω περὶ σοῦ; ἀπόδος τὸν λόγον τῆς οἰκονομίας σου· οὐ γὰρ θνήσκει εἰς οἰκονομεῖν. ³ εἶπεν δὲ ἐν ἑαυτῷ ὁ οἰκονόμος· Τί ποιήσω, ὅτι ὁ κύριός μου ἀφαιρεῖται τὴν οἰκονομίαν ἀπ' ἐμοῦ; σιμάπτειν οὐκ ἰσχύω, ἐπαιτεῖν ἀισχύνομαι. ⁴ ἔργων τί ποιήσω, ἵνα ὅταν μετασταθῶ τῆς οἰκονομίας δέξωνται με εἰς τοὺς οἴκους αὐτῶν. ⁵ καὶ προσκαλεσάμενος ἕνα ἕκαστον τῶν χρεωφειλετῶν τοῦ κυρίου ἑαυτοῦ ἔλεγεν τῷ πρώτῳ· Πόσον ὀφείλεις τῷ κυρίῳ μου; ⁶ ὁ δὲ εἶπεν· Ἐκατὸν βάτους ἐλαίου. ὁ δὲ εἶπεν αὐτῷ· Δέξαι σου τὰ γράμματα καὶ καθίσαι ταχέως γράψον πενήτηκοντα. ⁷ ἔπειτα ἑτέρῳ εἶπεν· Σὺ δὲ πόσον ὀφείλεις; ὁ δὲ εἶπεν· Ἐκατὸν κόρονος σίτου. λέγει αὐτῷ· Δέξαι σου τὰ γράμματα καὶ γράψον ὀγδοήκοντα. ⁸ καὶ ἐπήνεσεν ὁ κύριος τὸν οἰκονόμον τῆς ἀδικίας, ὅτι φρονίμως ἐποίησεν· ὅτι οἱ υἱοὶ τοῦ αἰῶνος τούτου φρονιμώτεροι ὑπὲρ τοὺς υἱοὺς τοῦ φωτός εἰς τὴν γενεάν τὴν ἑαυτῶν εἰσίν. ⁹ καὶ ἐγὼ ὑμῖν λέγω, ποιήσατε ἑαυτοῖς φίλους ἐκ τοῦ μαμωνᾶ τῆς ἀδικίας, ἵνα ὅταν ἐκλίπητε δέξωνται ὑμᾶς εἰς τὰς αἰωνίους σκηνάς.

32. Hab. δὲ HL It.⁵ Hier. . . pon. ἴδει καὶ K. — h. ἔζησεν BL. — om. καὶ ante ἀπολ. DX al. m. Vg. It. al. Antioch. al. . . Rc. Kn. Sz. post ἀπολ. add. ἦν. [om. c. ABDLX al. m. Gth. Cstif. al.]

Cap. XVI. 1. Rc. Kn. Sz. LN. μαθ. αὐτοῦ. . . om. c. BDL al. Arm.

2. Om. σοῦ ADKLP al. Cpt. — h. δίνῃ BDP al. Corb.

3. Om. ἀπ' DKL. . . h. ἀφαιρ. με τῆς οἰκονομίας μου K al.

4. LN. (ἐκ) τῆς οἰκ. c. BD al. m. . . h. ἀπὸ I, X al. Vg. It.⁵ — h. ἑαυτῶν BX al.

5. LN. χρεοφειλ. v. not. ad LC. VII, 41. — h. αὐτοῦ DGM al. m.

6. Rc. Kn. Sz. ἐλαίου. καὶ [ὁ δὲ c. ABI. al. Cpt. Thphyl. . . h. εἶπ. δὲ D]; iid. τ' γράμματα, sic etiam v. sq. [τὰ γρ. bis c. BDL Cpt. Gth. It. cdd.]

7. Rc. Kn. Sz. καὶ λέγει.

9. Sz. LN. ἐκλίπη c. ADL al. Syr. Verc. al. — LN. add. in f. (αὐτῶν).

- 10 ¹⁰ ὁ πιστός ἐν ἐλαχίστῳ καὶ ἐν πολλῷ πιστός ἐστιν, καὶ ὁ ἐν
 11 ἐλαχίστῳ ἀδικός καὶ ἐν πολλῷ ἀδικός ἐστιν. ¹¹ εἰ οὖν ἐν τῷ ἀδικῷ
 μαμωνῇ πιστοὶ οὐκ ἐγένεσθε, τὸ ἀληθινὸν τίς ὑμῖν πιστεύσει;
 12 ¹² καὶ εἰ ἐν τῷ ἄλλοτρίῳ πιστοὶ οὐκ ἐγένεσθε, τὸ ὑμέτερον τίς
 13 ὑμῖν δώσει; ¹³ οὐδεὶς οἰκείης δύναται δεσὶν κυρίοις δουλεύειν. Mt. 6,
 ἢ γὰρ τὸν ἕνα μισήσει καὶ τὸν ἕτερον ἀγαπήσει, ἢ ἐνὸς ἀνθεξέται 24.
 καὶ τοῦ ἕτερον καταφρονήσει. οὐ δύνασθε θεῷ δουλεύειν καὶ
 μαμωνῇ.
- 14 Ἦκουον δὲ ταῦτα πάντα καὶ οἱ Φαρισαῖοι φιλάργυροι ὑπάρ-
 15 χοντες, καὶ ἐξημυκτήριζον αὐτόν. ¹⁵ καὶ εἶπεν αὐτοῖς· Ἰμεῖς ἐστέ
 οἱ δικαιοῦντες ἑαυτοῦς ἐνώπιον τῶν ἀνθρώπων, ὁ δὲ θεὸς γι-
 νώσκει τὰς καρδίας ὑμῶν, ὅτι τὸ ἐν ἀνθρώποις ὑψηλὸν βδέλυγμα
 16 ἐνώπιον τοῦ θεοῦ. ¹⁶ ὁ νόμος καὶ οἱ προφῆται μέχρι Ἰωάννου Mt. 11,
 ἀπὸ τότε ἡ βασιλεία τοῦ θεοῦ εὐαγγελίζεται καὶ πᾶς εἰς αὐτὴν 12, 13.
 17 ἀβιάζεται. ¹⁷ ἔυκοπώτερον δὲ ἐστὶν τὸν οὐρανὸν καὶ τὴν γῆν παρα- Mt. 5, 18.
 18 λθεῖν, ἢ τοῦ νόμου μίαν κεραίαν πεσεῖν. ¹⁸ πᾶς ὁ ἀπολύων Mt. 5,
 τὴν γυναῖκα αὐτοῦ καὶ γαμῶν ἑτέραν μοιχεύει, καὶ ὁ ἀπολελυ- 32, et
 19 μένην ἀπὸ ἀνδρὸς γαμῶν μοιχεύει. ¹⁹ Ἄνθρωπος δὲ τις ἦν πλού- 19, 9.
 σιος, καὶ ἐνεδιδύσκετο πορφύραν καὶ βύσσον εὐφραϊνόμενος καθ' 11, 12.
 20 ἡμέραν λαμπρῶς. ²⁰ πτωχὸς δὲ τις ὀνόματι Λάζαρος ἐβέβητο
 21 πρὸς τὸν πυλῶνα αὐτοῦ εἰλωμένος ²¹ καὶ ἐπιθυμῶν χορτασθῆναι
 ἀπὸ τῶν πιπτόντων ἀπὸ τῆς τραπέζης τοῦ πλουσίου· ἀλλὰ καὶ οἱ

10. Hab. ὁ πιστ. ἐν ὀλίγῳ 131. Syr. al.; postea καὶ ὁ ἐν ὀλίγῳ D al. Syr. Vg. It.⁷ al.

12. Hab. ἡ μέτερον B Ev. 21. (sec. XIII.) Thphyl. Or. (ὕμ. h. Or. int.) . . h. ἐμόν 157. It.³ Tert.

14. Om. καὶ ante οἱ Φ. DL al. Syr. Vg. It. al. Or. (2.)

15. Rc. in f. add. ἐστίν.

16. μέχρι c. BLX al. m. Clem. Or. (1.) . . Rc. Kn. Sz. Ln. εἰς.

18. Rc. Kn. Sz. καὶ πᾶς ὁ ἀπολελ. [om. c. BDL al. Vg. It. al. Tert.] — om. ἀπὸ ἀνδρ. D al. Syr. al.

19. Hab. πλούσ. ὀνόματι Νενεν ἢ Sah. et Schol.

20. Rc. Kn. Sz. π. δὲ τις ἦν ὄν. Α. ὁ εἰς β.; Ln. (ἦν) et (ὄς) . . om. c. BDL al. Verc. al. Clem. Dial. c. Mcion. — Rc. Kn. Sz. ἡ λικωμένος. [εἰλκ. c. ABDLPX A al. m. . . h. ἐλωμένος 433 (sec. XII.)]

21. Rc. Kn. Sz. ἀπὸ τῶν ψυχίων τῶν πιπτ., qu. Ln. (—) . . om. c. MI. Syr. hr. It.³ al. Clem. Dial. c. Mc. al.; etiam post πιπτ. που.

κύνες ἐρχόμενοι ἐπέλεγον τὰ ἔλκη αὐτοῦ. ²² ἐγένετο δὲ ἀποθανεῖν ²²
τὸν πτωχὸν καὶ ἀπενεχθῆναι αὐτὸν ὑπὸ τῶν ἀγγέλων εἰς τὸν
κόλπον Ἀβραάμ· ἀπέθανεν δὲ καὶ ὁ πλούσιος καὶ ἔταφη. ²³ καὶ ²³
ἐν τῷ ἄδη ἐπάρας τοὺς ὀφθαλμούς αὐτοῦ, ὑπάρχων ἐν βασάνοις,
ὄρα Ἀβραάμ ἀπὸ μακρόθεν καὶ Λάζαρον ἐν τοῖς κόλποις αὐτοῦ.
²⁴ καὶ αὐτὸς φωνήσας εἶπεν· Πάτερ Ἀβραάμ, ἐλήσόν με καὶ ²⁴
πέμψον Λάζαρον, ἵνα βάνῃ τὸ ἄκρον τοῦ δακτύλου αὐτοῦ ὕδα-
τος καὶ καταψύξῃ τὴν γλώσσάν μου, ὅτι ὀδυνῶμαι ἐν τῇ φλογὶ
ταύτῃ. ²⁵ εἶπεν δὲ Ἀβραάμ· Τέκνον, μνήσθητι, ὅτι ἀπέλαβες ²⁵
τὰ ἀγαθὰ σου ἐν τῇ ζωῇ σου καὶ Λάζαρος ὁμοίως τὰ κακὰ· τῶν
δὲ ὡδε παρακαλεῖται, σὺ δὲ ὀδυνᾷσαι. ²⁶ καὶ ἐπὶ πᾶσιν τούτοις ²⁶
μεταξὺ ἡμῶν καὶ ὑμῶν χάσμα μέγα ἐστήρικται, ὅπως οἱ θέλοντες
διαβῆναι πρὸς ἡμᾶς μὴ δύνανται, μηδὲ ἐκείθεν πρὸς ἡμᾶς δια-
περῶσιν. ²⁷ εἶπεν δέ· Ἐρωτῶ σε οὖν, πάτερ, ἵνα πέμψῃς αὐτὸν ²⁷
εἰς τὸν οἶκον τοῦ πατρός μου· ²⁸ ἔγω γὰρ πέντε ἀδελφούς· ὅπως ²⁸
διαμαρτύρηται αὐτοῖς, ἵνα μὴ καὶ αὐτοὶ ἐλθῶσιν εἰς τὸν τόπον
τούτον τῆς βασάνου. ²⁹ λέγει δὲ Ἀβραάμ· Ἔχουσιν Μωϋσέα καὶ ²⁹
τοὺς προφήτας· ἀκουσάτωσαν αὐτῶν. ³⁰ ὁ δὲ εἶπεν· Οὐχί, πάτερ ³⁰
Ἀβραάμ, ἀλλ' ἴαν τις ἀπὸ νεκρῶν πορευθῆ πρὸς αὐτούς, μετα-
τολήσουσιν. ³¹ εἶπεν δὲ αὐτῶ· Εἰ Μωϋσέως καὶ τῶν προφητῶν ³¹
οὐκ ἀκούουσιν, οὐδ' ἴαν τις ἐκ νεκρῶν ἀναστῆ πεισθήσονται.

21. RC. KN. Sz. ἀπέλειχ. [ἐπελ. c. ABL Gth. . . b. ἔλειχον D al. . . περι-
έλειχ. 157.]

22. RC. τοῦ Ἀβρ.

23. RC. KN. Sz. τὸν Ἀβρ. — om. ὑπ. ἐν βασ. Syr. hr.; pon. ante ἐν τ.
ᾤ. Syr.; ante ἐπάρ. Or. (2.)

25. RC. LN. ἀπέλαβ. σὺ. — om. σοῦ post ἀγαθὰ Vg. It. al. Dial. c. Mc.
al. — RC. KN. ὄδε παρακ.

26. RC. διαβῆν. ἐν τῷ θεῶν, KN. Sz. LN. δ. ἐν θεῶν. . . om. c. D Colb.
Ct. Dial. c. Mc.; ante διαβ. pon. 69. 157. — RC. KN. Sz. μηδὲ οἱ
ἐκείθ.

29. RC. KN. Sz. λέγει αὐτῶ Ἀβρ. . . LN. λ. δὲ αὐτῶ Ἀβρ. . . om. αὐτῶ
c. B. [et scr. δὲ c. ABDKLVX A al. pm. It.² al. . . h. Et Vg. It.²]

30. Hab. ἐκ νεκρ. D al. m. It.² Vg. Dial. c. Mc. al. . . h. ἀπὸ τῶν ν. 122.
(sec. XII.)

31. Hab. ἐκ. ν. ἀπέλθῃ Dial. c. Mc. Schol. ad illos ierit It.⁵ . .
ἀναστ. καὶ ἀπέλθῃ πρὸς αὐτούς D Ct. Ir.

XVII.

- 1 *Εἶπεν δὲ πρὸς τοὺς μαθητὰς αὐτοῦ· Ἀνένδεκόν ἐστιν τοῦ* Mt. 18.
6. 7.
 2 *μὴ ἔλθειν τὰ σκάνδαλα, οὐαὶ δὲ δι' οὗ ἔρχεται·* ² *λυσιτελεῖ αὐτῷ,* Mc. 9.
42.
εἰ λίθος μυλικὸς περιτίθεται περὶ τὸν τράχηλον αὐτοῦ καὶ ἔρριπται
εἰς τὴν θάλασσαν, ἢ ἵνα σκανδαλισθῇ τῶν μικρῶν τούτων ἓνα.
 3 ³ *προσέχετε ἑαυτοῖς· ἐὰν ἁμάρτη ὁ ἀδελφός σου, ἐπιτιμήσον αὐτῷ,* Mt. 18.
15. 21.
22.
 4 *καὶ ἐὰν μετανοήσῃ, ἄφες αὐτῷ.* ⁴ *καὶ ἐὰν ἐπιτάκις τῆς ἡμέρας*
ἁμαρτήσῃ εἰς σὲ καὶ ἐπιτάκις ἐπιστρέψῃ λέγων· Μετανοῶ, ἀφή-
σῃς αὐτῷ.
 5 *Καὶ εἶπαν οἱ ἀπόστολοι τῷ κυρίῳ· Πρόσθετε ἡμῖν πίστιν.*
 6 ⁶ *εἶπεν δὲ ὁ κύριος· Εἰ εἴχετε πίστιν ὡς κόκκον σιναπίτου, ἐλέγετε* Mt. 17.
20.
ἂν τῇ συκαμίνῳ ταύτῃ· Ἐκριζώσθητι καὶ φτενύσθητι ἐν τῇ θαλάσῃ,
 7 *καὶ ὑπήκουσεν ἂν ὑμῖν.* ⁷ *Τίς δὲ ἐξ ὑμῶν δούλον ἔχων ἀροτριῶντα*
ἢ ποιμαίνοντα, ὃς εἰσελθόντι ἐκ τοῦ ἀγροῦ ἔρει αὐτῷ· Εὐθέως
 8 *παρελθὼν ἀνάπτεσε;* ⁸ *ἀλλ' οὐχὶ ἐρεῖ αὐτῷ· Ἐποίμασον τί δε-*
πιτήσω, καὶ περιζωσάμενος διακονεῖ μοι ἕως φάγω καὶ πίω, καὶ
 9 *μετὰ ταῦτα φαγεῖσαι καὶ πίεσαι σὺ;* ⁹ *μὴ ἔχει χάριτι τῷ δούλῳ,*
 10 *ὅτι ἐποίησεν τὰ διαταχθέντα;* ¹⁰ *οὕτως καὶ ὑμεῖς, ὅταν ποιήσητε*
πάντα τὰ διαταχθέντα ὑμῖν, λέγετε· ὅτι δούλοι ἀχρεῖοί ἐσμεν, ὃ
ὠφειλομεν ποιῆσαι πεποιθήκαμεν.

Cap. XVII. 1. Rc. Kn. Sz. om. αὐτοῦ. — Rc. om. τοῦ. — I.c. πλ ἢ ἂν οὐαὶ.

2. Rc. Kn. Sz. μύλος ὀνικός, iid. et Ln. ἵνα τῶν μ. τ. . . in f. pos. c. Bl. — h. περιτίθεται (etiam L in m.) et ἔρριπτο D.

3. Rc. Kn. Sz. ἐὰν δὲ ἁμάρτ. εἰς σὲ ὁ ἀδ. σ.

4. Rc. Kn. Sz. ἁμάρτη et aute ἐπιστρ. repet. τῆς ἡμέρας. . . Ln. καὶ (ἐὰν) ἐπε. ἐπιστρ. πρὸς σε [πρ. σ. c. ABDLX al. Clem.] . . Rc. ἐπί (hab. εἰς 60. al. Thphyl.) σε. [om. plane c. FHKMSV al. pl. It.³ Or.]

6. Hab. εἰ ἔχετε AKVX al. et ἔχητε M al.

7. Rc. Kn. Sz. om. αὐτῷ et Ln. (—) . . scr. c. BDLX al. m. Syr. Vg. It. al. — Rc. Kn. Sz. ἀνάπτεσαι. [ἀνάπτεσε c. BDKSV al. pm. . . h. ἀνάπτεσον 116. al.]

8. Om. οὐχὶ D Ct. It.⁷ Cyrp. Ambr. . . h. οὐκ 131. — h. ἕως ἂν AK I.MX al.

9. Rc. Kn. Sz. δούλ. ἐκείνῳ. — Rc. διαταχθ. αὐτῷ. — Rc. Kn. Sz. in f. add. οὐ δοκῶ, qu. Ln. (—) . . om. c. BLX al. Verc. Cpt. Aeth. Arm. Cyrp.

10. Ln. om. ὅτι c. AX al. It. Vg. Aeth. Or. Bas. — om. ἀχρ. Aeth.; etiam varie pon. — Rc. Kn. Sz. ὅτι ὁ ὠφειλ.

Καὶ ἐγένετο ἐν τῷ πορεύεσθαι αὐτὸν εἰς Ἱερουσαλήμ, καὶ 11
 αὐτὸς διήρχετο διὰ μέσον Σαμαρείας καὶ Γαλιλαίας. 12 καὶ εἰς- 12
 ερχομένον αὐτοῦ εἰς τινα κώμην ἀπήντησαν αὐτῷ δέκα λεπροὶ
 ἄνδρες, οἱ ἕστησαν πόρρωθεν, 13 καὶ αὐτοὶ ἤραν φωνὴν λέγοντες· 13
 Ἰησοῦ ἐπιστάτα, ἐλέησον ἡμᾶς. 14 καὶ ἰδὼν εἶπεν αὐτοῖς· Πορευ- 14
 θέντες ἐπιδειξάτε ἑαυτοὺς τοῖς ἱερεῦσιν. καὶ ἐγένετο ἐν τῷ ὑπάγειν
 αὐτοὺς ἐκαθαρίσθησαν. 15 εἰς δὲ ἐξ αὐτῶν, ἰδὼν ὅτι ἰάθη, ὑπέ- 15
 στρεψεν μετὰ φωνῆς μεγάλης δοξάζων τὸν θεόν, 16 καὶ ἔπεσεν 16
 ἐπὶ πρόσωπον παρὰ τοὺς πόδας αὐτοῦ εὐχαριστῶν αὐτῷ· καὶ
 αὐτὸς ἦν Σαμαρείτης. 17 ἀποκριθεὶς δὲ ὁ Ἰησοῦς εἶπεν· Οὐχὶ οἱ 17
 δέκα ἐκαθαρίσθησαν; οἱ ἐννέα ποῦ; 18 οὐχ εὐρέθησαν ὑποστρέ- 18
 ψαστες δοῦναι δόξαν τῷ θεῷ εἰ μὴ ὁ ἀλλογενὴς οὗτος; 19 καὶ 19
 εἶπεν αὐτῷ· Ἀναστὰς πορεύου· ἡ πίστις σου σέσωκέν σε.

Ἐπαρωτηθεὶς δὲ ὑπὸ τῶν Φαρισαίων, πότε ἔρχεται ἡ βασι- 20
 λεία τοῦ θεοῦ, ἀπεκρίθη αὐτοῖς καὶ εἶπεν· Οὐκ ἔρχεται ἡ βασι-
 λεία τοῦ θεοῦ μετὰ παρατηρήσεως, 21 οὐδὲ ἐροῦσιν· Ἴδου ὧδε, 21
 ἢ ἐκεῖ· Ἴδου γὰρ, ἡ βασιλεία τοῦ θεοῦ ἐντὸς ὑμῶν ἐστίν. 22 εἶπεν 22
 δὲ πρὸς τοὺς μαθητάς· Ἐλεύσονται ἡμεῖς, ὅτε ἐπιθυμήσετε
 μίαν τῶν ἡμερῶν τοῦ υἱοῦ τοῦ ἀνθρώπου ἰδεῖν, καὶ οὐκ ὄψεσθε.

(Mt. 24, 23. 23 καὶ ἐροῦσιν ὑμῖν· Ἴδου ὧδε, ἰδου ἐκεῖ· μὴ ἀπέλθῃτε, μηδὲ 23
 Mt. 13, 21.
 Mt. 24, 27. διώξητε. 24 ὡσπερ γὰρ ἡ ἀστραπή ἡ ἀστράπτουσα ἐκ τῆς ὑπ' 24
 οὐρανοῦ εἰς τὴν ὑπ' οὐρανὸν λάμπει, οὕτως ἔσται καὶ ὁ υἱὸς τοῦ

11. Om. αὐτόν B1. — LN. διὰ μέσον c. BL (h. μέσον tantum D).

12. LN. om. αὐτῷ c. BL (h. It. cdd. antqss. et ecce steterunt). — h. ἀνίστησαν B 157. . . pro οἱ h. καὶ D Ct.

16. Om. εὐχαρ. αὐτ. D Ct. . . om. αὐτῷ Vg. It.⁶. . . h. τῷ θεῷ 242. . . αὐτόν 433.

17. LN. οὐχ. — RC. KN. SZ. οἱ δὲ ἐνν. [om. c. AD al. Syr. It.⁶ al. . . h. et Vg. It.³.]

19. Om. ἡ πίστ. σ. σέσ. σε B . . . add. in f. πορεύου εἰς εἰρήνην X.

21. RC. KN. SZ. LN. ἢ ἰδου ἐκεῖ. . . om. c. BL al. It.⁵.

22. LN. μαθητ. αὐτοῦ. — h. ἡμέρ. τοῦ ἐπιθυμηῆσαι ὑμᾶς μίαν D al. It.⁶ Arm. et om. ἰδεῖν D Ct. Mart. Mcion. ap. Ep.

23. RC. KN. SZ. LN. ὧδε, ἢ ἰδ. . . id om. c. BDKLLX al. pl. Vg. ms. Thphyl. . . h. καὶ M al. Syr. Vg. It.⁴ Aeth. . . h. ἰδου ἐκεῖ, ἰδου ὧδε B . . . al. aliter. — om. ἀπέλθ. μηδὲ B al. et om. μηδὲ διώξ. Syr. Pra. p.

24. LN. ἐκ τῆς ὑπὸ τὸν οὐρ. — SZ. KN. om. καὶ post ἔσται, LN. (—).

25 ἀνθρώπου. 25 πρῶτον δὲ δεῖ αὐτὸν πολλὰ παθεῖν καὶ ἀποδοκιμα-
 26 σθῆναι ἀπὸ τῆς γενεᾶς ταύτης. 26 καὶ καθὼς ἐγένετο ἐν ταῖς ἡμέραις <sup>Mt. 24,
 27-39.</sup>
 Νῶε, οὕτως ἔσται καὶ ἐν ταῖς ἡμέραις τοῦ υἱοῦ τοῦ ἀνθρώπου. <sup>Gn. 7,
 1.</sup>
 27 ἦσθιον, ἔπινον, ἐγάμονν, ἐγαμίζοντο, ἄχρι ἧς ἡμέρας εἰσῆλθεν
 Νῶε εἰς τὴν κιβωτόν, καὶ ἦλθεν ὁ κατακλισμός καὶ ἀπόλωσεν
 28 ἅπαντας. 28 ὁμοίως καὶ ὡς ἐγένετο ἐν ταῖς ἡμέραις Λώτ. ἦσθιον,
 29 ἔπινον, ἠγόραζον, ἐπώλουν, ἐφύτευον, ὠκοδόμουν. 29 ἥ δὲ ἡμέρα <sup>Gn. 19.
 15.</sup>
 ἐξῆλθεν Λώτ ἀπὸ Σοδόμων, ἔβρεξεν πῦρ καὶ θεῖον ἀπ' οὐρανοῦ
 30 καὶ ἀπόλωσεν ἅπαντας. 30 κατὰ τὰ αὐτὰ ἔσται ἡ ἡμέρα ὁ υἱὸς
 31 τοῦ ἀνθρώπου ἀποκαλύπτεται. 31 ἐν ἐκείνῃ τῇ ἡμέρᾳ ὃς ἔσται ἐπὶ <sup>Mt. 24,
 17, 18.</sup>
 τοῦ δόματος καὶ τὰ σκευῆ αὐτοῦ ἐν τῇ οἰκίᾳ, μὴ καταβάτω ἄραι
 32 αὐτά, καὶ ὁ ἐν ἀγρῷ ὁμοίως μὴ ἐπιστρεψάτω εἰς τὰ ὀπίσω. 32 μνη- <sup>Gn. 19,
 26.</sup>
 33 μονεύετε τῆς γυναικὸς Λώτ. 33 ὃς ἐὰν ζητήσῃ τὴν ψυχὴν αὐτοῦ <sup>Lc. 9,
 24.</sup>
 περιποιήσασθαι, ἀπολέσει αὐτήν, ὃς δ' ἂν ἀπολέσῃ, ζωογονήσει. <sup>Mt. 10,
 39.</sup>
 34 <sup>Mt. 10,
 35</sup> λέγω ὑμῖν, ταύτη τῇ νυκτὶ ἔσονται δύο ἐπὶ κλῆνης μίας, ὁ εἰς
 35 παραληφθήσεται καὶ ὁ ἕτερος ἀφεθήσεται. 35 ἔσονται δύο ἀλη- <sup>Mc. 8,
 35</sup>
 θουσαι ἐπὶ τὸ αὐτό, ἡ μία παραληφθήσεται, ἡ δὲ ἕτερα ἀφε- <sup>Jo. 12,
 35</sup>
 37 θήσεται. 31 καὶ ἀποκριθέντες λέγουσιν αὐτῷ. Ποῦ, κύριε; ὁ <sup>Mt. 24,
 23.</sup>
 δὲ εἶπεν αὐτοῖς. Ὅπου τὸ σῶμα, ἐκεῖ καὶ οἱ ἀετοὶ ἐπισυναχθή-
 σονται.

24. Rc. Kn. Sz. in f. add. ἐν τῇ ἡμέρᾳ αὐτοῦ. [om. c. BD al. It.³ antqss. . . etiam παρῴσια leg.]

26. Rc. τοῦ Νῶε.

27. Rc. Kn. Sz. ἐξεγαμίζ. [ἐγαμίζ. c. BDLVX al. m.]

30. Rc. Sz. κατὰ ταῦτα, Kn. Ln. κ. ταῦτά. . . κ. τὰ αὐτά c. BDKX al.

31. Rc. Kn. Sz. Ln. ὁ ἐν τῷ ἀγρῷ. . . om. c. BL al.

33. περιπ. c. BL, liberare It.³ et ζωογονῆσαι D Ct. . . Rc. Kn. Sz. Ln. σώσαι, iid. καὶ ὃς ἐάν. . . ὃς δ' ἂν c. BL al. m. — Rc. Kn. Sz. ἀπολ. αὐτήν, ζωογ. αὐτήν et Ln. ἀπ. (αὐτ.), ζωογ. αὐτ. . . om. prius c. BD al. Ct. Verc. Arm. (etiam τ. ψυχὴν αὐτ. leg. et add. ἐν εκ. ἐμοῦ) et om. poster. c. B. (etiam ψυχ. αὐτ. leg.)

34. Ln. (μίας) . . om. B. — Kn. Sz. Ln. om. ὁ ante εἰς.

35. Kn. om. ἡ ante μία. — Rc. Kn. Sz. Ln. καὶ ἡ ἕτερ. . . ἡ δὲ c. BL al.

36. Rc. Sz. δύο ἔσονται ἐν τῷ ἀγρῷ, ὁ εἰς παραληφθήσεται καὶ ὁ ἕτερος ἀφεθήσεται, qu. Kn. (—)

37. Hab. πτόμα EGH al. m. Arr. al. — Rc. Kn. Sz. Ln. ἐκεῖ συναχθ. οἱ [Ln. (καὶ) οἱ] ἀετ. . . ἐκ. καὶ (c. BL al. m. Vg. Ct. Ver. al. Bas. al.) οἱ ἀ. ἐπισυναχθ. c. BL al. (sic pon. etiam Arm.)

XVIII.

Ἐλεγεν δὲ παραβολὴν αὐτοῖς πρὸς τὸ δεῖν πάντοτε προσεύ- 1
 χεσθαι αὐτοὺς καὶ μὴ ἐγκακεῖν, ² λέγων· Κριτὴς τις ἦν ἐν τινι 2
 πόλει τὸν θεὸν μὴ φοβούμενος καὶ ἄνθρωπον μὴ ἐντρέπομενος.
³ χήρα δὲ ἦν ἐν τῇ πόλει ἐκείνῃ καὶ ἤρχετο πρὸς αὐτὸν λέγουσα· 3
 Ἐκδικήσον με ἀπὸ τοῦ ἀντιδικικοῦ μου. ⁴ καὶ οὐκ ἤθελεν ἐπὶ χρό- 4
 νον· μετὰ δὲ ταῦτα εἶπεν ἐν ἑαυτῷ· Εἰ καὶ τὸν θεὸν οὐ φοβούμαι
 οὐδὲ ἄνθρωπον ἐντρέπομαι, ⁵ διὰ γε τὸ παρεῖχαι μοι κόπον τὴν 5
 χήραν ταύτην, ἐκδικήσω αὐτήν, ἵνα μὴ εἰς τέλος ἐρχομένη ὑπο-
 πιάξῃ με. ⁶ εἶπεν δὲ ὁ κύριος· Ἀκούσατε τί ὁ κριτὴς τῆς ἀδικίας 6
 λέγει· ⁷ ὁ δὲ θεὸς οὐ μὴ ποιήσῃ τὴν ἐκδίκησιν τῶν ἐκλεκτῶν· 7
 αὐτοῦ τῶν βωόντων αὐτῷ ἡμέρας καὶ νυκτὸς καὶ μακροθυμεῖ
 ἐπ' αὐτοῖς; ⁸ λέγω ὑμῖν, ὅτι ποιήσει τὴν ἐκδίκησιν αὐτῶν ἐν 8
 τάχει. πλὴν ὁ υἱὸς τοῦ ἀνθρώπου ἐλθὼν ἄρα εὐρήσει τὴν πίστιν
 ἐπὶ τῆς γῆς;

Εἶπεν δὲ καὶ πρὸς τινὰς τοὺς πεποιθότας ἐφ' ἑαυτοῖς, ὅτι 9
 εἰσὶν δίκαιοι, καὶ ἐξουθενοῦντας τοὺς λοιποὺς τὴν παραβολὴν ταύ-
 την. ¹⁰ Ἄνθρωποι δύο ἀνέβησαν εἰς τὸ ἱερόν προσεύξασθαι, ὁ 10
 εἰς Φαρισαῖος καὶ ὁ ἕτερος τελώνης. ¹¹ ὁ Φαρισαῖος σταθεῖς 11
 ταῦτα πρὸς ἑαυτὸν προσήρχετο· Ὁ θεός, εὐχαριστῶ σοι, ὅτι οὐκ
 εἰμὶ ὡς οἱ λοιποὶ τῶν ἀνθρώπων, ἀρπαγες, ἀδικοὶ, μοιχοί, ἢ καὶ
 ὡς οὗτος ὁ τελώνης· ¹² νηστεύω δις τοῦ σαββάτου, αποδεκατῶ 12

Cap. XVIII. 1. Rc. Kn. Sz. δὲ καὶ et om. αὐτοῦς et hab. ἐγκακεῖν.

2. Om. λέγων D al. Syr. Psa. p. Or. (1.) Bas. — h. ἐν τῇ π. DLX al.

3 Rc. δὲ τις ἦν.

4. Rc. Kn. Sz. ἤθελῃσεν, tum καὶ ἄνθρ. οὐκ. [οὐδέ e. BLX al. It.⁷ Vg.]

5. Hab. ὑποπιάξῃ EKS V al. m. Bas.

7. Rc. Kn. Sz. ποιήσει [ποιήσῃ e. BDVX A al. m.] et καὶ (om. 80. 88. It.⁶) μακροθυμῶν [μακροθυμῆ e. ABDLQX al. Arr. al. Chrs. al. . . h. μακροθυμῆσι 254. Vg. It.³] — αὐτῷ e. BD gr. L. . . Rc. Kn. Sz. Ln. πρὸς αὐτόν. . . om. It.⁵

8. Om. τὴν ante πίστιν D al.

9. Ln. δὲ (καὶ). . . om. EGKSV al. pm. Syr. utr. It.³ al. m. Bas.

10. Ln. om. ὁ ante εἰς e. BD. — h. καὶ εἰς τελ. D.

11. ταῦτα πρ. εἰ c. BL al. Vg. It.¹ al. Or. Cyp. . . Rc. Kn. Sz. Ln. πρ. εἰ ταῦτα. . . om. πρ. εἰ It.⁶ Sah. . . h. καθ' ἑαυτόν, ταῦτα D Cf.

- 13 πάντα ὅσα κτῶμαι. ¹³ ὁ δὲ τελώνης μακρόθεν ἑσταὸς οὐκ ἤθε-
 λεν οὐδὲ τοὺς ὀφθαλμοὺς ἐπᾶραι εἰς τὸν οὐρανόν, ἀλλ' ἔτυπτεν
 τὸ στήθος αὐτοῦ λέγων· Ὁ θεός, βλάσθητί μοι τῷ ἁμαρτωλῷ.
- 14 ¹⁴ λέγω ὑμῖν, κατέβη οὗτος δεικναιωμένος εἰς τὸν οἶκον αὐτοῦ παρ'
 ἐκεῖνον, ὅτι πᾶς ὁ ὑψῶν ἑαυτὸν ταπεινωθήσεται, ὁ δὲ ταπεινῶν
 ἑαυτὸν ὑψωθήσεται. Lc. 14. }
11. Mt. }
23, 12. }
- 15 Προσέφερον δὲ αὐτῷ καὶ τὰ βρέφη, ἵνα αὐτῶν ἄπτηται· ἰδόν- Mt. 19. }
11. Mt. }
13-15. }
Mc. 10. }
13-16. }
- 16 τες δὲ οἱ μαθηταὶ ἐπετίμων αὐτοῖς. ¹⁶ ὁ δὲ Ἰησοῦς προσεκαλέσατο
 αὐτὰ λέγων· Ἀφετε τὰ παιδία ἔρχεσθαι πρὸς μὲ καὶ μὴ κωλύετε
 αὐτὰ· τῶν γὰρ τοιούτων ἐστὶν ἡ βασιλεία τοῦ θεοῦ. ¹⁷ ἀμὴν λέγω
 ὑμῖν, ὅς ἂν μὴ δέξηται τὴν βασιλείαν τοῦ θεοῦ ὡς παιδίον, οὐ μὴ
 εἰσελθῆ εἰς αὐτήν.
- 18 Καὶ ἐπρώτησέν τις αὐτὸν ἄρχων λέγων· Διδάσκαλε ἀγαθέ, Mt. 19. }
16-29. }
- 19 τί ποιήσας ζωὴν αἰώνιον κληρονομήσω; ¹⁹ εἶπεν δὲ αὐτῷ ὁ Ἰησοῦς· Mc. 10. }
17-30. }
- 20 Τί με λέγεις ἀγαθόν; οὐδεὶς ἀγαθὸς εἰ μὴ εἰς ὁ θεός. ²⁰ τὰς ἐν-
 τολὰς οἰδας· Μὴ μοιχεύσης, μὴ φονεύσης, μὴ κλέψης, μὴ ψευδο-
²¹ μαρτυρήσης, τίμα τὸν πατέρα σου καὶ τὴν μητέρα. ²¹ ὁ δὲ εἶπεν· Ex. 20. }
12-16. }
- 22 Ταῦτα πάντα ἐφύλαξαι ἐκ νεότητος. ²² ἀκούσας δὲ ὁ Ἰησοῦς εἶπεν
 αὐτῷ· Ἐτι ἔν σοι λείπει· πάντα ὅσα ἔχεις πώλησον καὶ διάδος
 πτωχοῖς, καὶ ἔξεις θησαυρὸν ἐν τοῖς οὐρανοῖς· καὶ δεῦρο, ἀκολού-
 23 θει μοι. ²³ ὁ δὲ ἀκούσας ταῦτα περιίλυπος ἐγενήθη· ἦν γὰρ πλού-

13. ὁ δέ c. BGL al. Sah. . . Rc. KN. Sz. LN. καὶ ὁ. iid. εἰς τ. οὐρ. ἐπ. . .
 ἐπ. εἰς τ. οὐρ. c. BLQX al. It.¹ Gth. . . om. εἰς τ. οὐρ. 40. It.² Or. (3.) —
 Rc. KN. Sz. εἰς τὸ στήθ.

14. LN. ὅτι κατέβη. — Rc. ἢ ἐκεῖνος. . . KN. Sz. ἢ γὰρ ἐκεῖνος [παρ' ἐκ.
 c. BL al. Cpt. Or. Greg. naz. . . h. μάλλον παρ' ἐκ. τὸν Φαρισ. D Syr. . .
 ἢ περ ἐκεῖνος 157. Bas. . . al. aliter.]. — LN. καὶ ὁ ταπ.

15. Om. τὰ ante βρ. D al. Or. — Rc. KN. Sz. ἐπετίμωνσαν.

16. προσεκ. α. λ. c. BDG (προσεκαλεῖτο DG) L al. Cpt. Verc. . . Rc. KN.
 Sz. LN. προσκαλεσάμενος α. εἶπεν.

20. Rc. KN. Sz. μητέρ. σου. [om. c. ABDKLMX al. m. Vg. It.⁵ al.]

21. ἐφύλ. c. ABL al. Dial. c. Mc. . . Rc. KN. Sz. LN. ἐφύλαξά μην ἐκ νεότη-
 μου. . . om. c. BD Ct. Rd. Mc. ap. Tert. et Dial. c. Mc.

22. Rc. KN. Sz. ταῦτα ὁ Ἰησ. — LN. καὶ δός. — Rc. KN. Sz. ἐν
 οὐρανῷ.

23. ἐγενήθη c. BL. . . Rc. KN. Sz. LN. ἐγένετο.

σιος σφόδρα. ²⁴ ἰδὼν δὲ αὐτὸν ὁ Ἰησοῦς εἶπεν· Πῶς δυσκόλως οἱ ²⁴
τὰ χτήματα ἔχοντες εἰς τὴν βασιλείαν τοῦ Θεοῦ εἰσπορεύονται·
²⁵ εὐκοπώτερον γάρ ἐστιν κάμηλον διὰ τριήματος βελόνης διελθεῖν, ²⁵
ἢ πλούσιον εἰς τὴν βασιλείαν τοῦ Θεοῦ εἰσελθεῖν. ²⁶ εἶπον δὲ οἱ ²⁶
ἀκούσαντες· Καὶ τίς δύναται σωθῆναι; ²⁷ ὁ δὲ εἶπεν· Τὰ ἀδύ- ²⁷
τατα παρὰ ἀνθρώποις δυνατὰ παρὰ τῷ Θεῷ ἐστίν. ²⁸ εἶπεν δὲ ²⁸
Πέτρος· Ἰδού, ἡμεῖς ἀφέντες τὰ ἴδια ἠκολουθήσομεν σοι. ²⁹ ὁ δὲ ²⁹
εἶπεν αὐτοῖς· Ἀμὴν λέγω ὑμῖν, ὅτι οὐδεὶς ἐστὶν ὃς ἀφῆκεν οἰκίαν
ἢ γυναῖκα ἢ ἀδελφούς ἢ γονεῖς ἢ τέκνα ἕνεκεν τῆς βασιλείας τοῦ
Θεοῦ, ³⁰ ὃς οὐχὶ μὴ ἀπολάβῃ πολλαπλασίονα ἐν τῷ καιρῷ τούτῳ ³⁰
καὶ ἐν τῷ αἰῶνι τῷ ἐρχομένῳ ζωὴν αἰώνιον.

Μτ. 20, 17-19, 32-34. Παραλαβὼν δὲ τοὺς δώδεκα εἶπεν πρὸς αὐτούς· Ἰδού, ἀνα- ³¹
βαίνομεν εἰς Ἱερουσαλήμ, καὶ τελεσθήσεται πάντα τὰ γεγραμμένα ³¹
διὰ τῶν προφητῶν τῷ νῆφ τοῦ ἀνθρώπου· ³² παραδοθήσεται γὰρ ³²
τοῖς ἔθνεσιν καὶ ἐμπαυθήσεται καὶ ὕβρισθήσεται καὶ ἐμπυθθή- ³²
σεται, ³³ καὶ μαστιγωσάντες ἀποκτενοῦσιν αὐτόν, καὶ τῆ ἡμέρᾳ τῆ ³³
τρῆτῃ ἀναστήσεται. ³⁴ καὶ αὐτοὶ οὐδὲν τοῦτων συνηκαν, καὶ ἦν τὸ ³⁴
ῥῆμα τοῦτο κέκρυμμένον ἀπ' αὐτῶν, καὶ οὐκ ἐγίνωσκον τὰ λεγόμενα. ³⁵
Ἐγένετο δὲ ἐν τῷ ἐγγίσει αὐτὸν εἰς Ἱερικὴν τυφλὸς τις ἐκά- ³⁵
θητο παρὰ τὴν ὁδὸν ἐπαιτῶν. ³⁶ ἀκούσας δὲ ὄχλου διαπορευομέ- ³⁶
νου ἐπυνθάνετο, τί εἶη τοῦτο. ³⁷ ἀπήγγειλαν δὲ αὐτῷ, ὅτι Ἰησοῦς ³⁷

24. Rc. Kn. Sz. Ln. ὁ (om. B.) Ἰησ. περιίλπον γενόμενον. . . om. c. BL al. Cpt. . . pon. περ. γεν. εἶπ. ὁ Ἰ. D. — Rc. Kn. Sz. Ln. εἰσ-ελεύσονται εἰς τ. β. τ. θ. . . εἰς etc. c. BL; sic pon. etiam D al.

25. Hab. κάμηλον S al. — Rc. Kn. Sz. διὰ τρυμαλιᾶς ζαφίδος εἰσελθεῖν.

27. Ln. om. τῷ ante θεῷ.

28. Rc. Kn. Sz. Ln. ὁ Π. . . om. ὁ c. AHKMPVS Δ al. pm. — Rc. Kn. Sz. ἡμ. ἀφήκαμεν πάντα καὶ ἠκολ.

29. οικίαν etc. eo ordine c. BL Cpt. . . Rc. Kn. Sz. Ln. οἰκ. ἢ γον. ἢ ἀδ. ἢ γυναῖκα.

30. Rc. Kn. Sz. Ln. οὐ . . οὐχὶ c. BL al. — Ln. λάβη. — h. ἐπταπλασ. D It. (exc. 1.) Ir. al.

31. Hab. περὶ τοῦ νιοῦ D al. Syr. utr. Vg. It. al. m. Epiph.

32. Om. καὶ ὕβρισθη. DL al. It.⁴ al. . . etiam aliter pon. et mutatur in καὶ μαστιγωθήσεται.

35. Rc. Kn. Sz. προσαστῶν. [ἐπαστ. c. BDL Or.]

36. Ln. τί (ἄν) εἶη. . . h. ἄν DKLMQX al. m. Or. (2.) Dial. c. Mele

38 ὁ Ναζωραῖος παρέργεται. 38 καὶ ἐβόησεν λέγων· Ἰησοῦ, υἱὲ Δαυὶδ,
 39 ἐλέησόν με. 39 καὶ οἱ προάγοντες ἐπετίμων αὐτῷ, ἵνα σιγήσῃ· αὐτὸς
 40 δὲ πολλῶ μᾶλλον ἐκραζεν· Τίτὲ Δαυὶδ, ἐλέησόν με. 40 σταθεὶς δὲ
 ὁ Ἰησοῦς ἐκέλευσεν αὐτὸν ἀχθῆναι πρὸς αὐτόν. ἐγγίσαντος δὲ αὐ-
 41 τοῦ ἐπηρώτησεν αὐτόν· 41 Τί σοι θέλεις ποιῆσαι; ὁ δὲ εἶπεν· Κύ-
 42 ριε, ἵνα ἀναβλέπω. 42 καὶ ὁ Ἰησοῦς εἶπεν αὐτῷ· Ἀνάβλεπον· ἢ
 43 πίστις σου σέσωκέν σε. 43 καὶ παραχρῆμα ἀνέβλεπεν, καὶ ἠκολού-
 θησεν αὐτῷ δοξάζων τὸν Θεόν. καὶ πᾶς ὁ λαὸς ἰδὼν ἔδωκεν αἶνον
 τῷ Θεῷ.

XIX.

1 Καὶ εἰσελθὼν διήρχετο τὴν Ἱερουσόμ. 2 καὶ ἰδοὺ, ἀνὴρ ὀνόματι
 3 Ζακχαῖος, καὶ αὐτὸς ἦν ἀρχιτελώνης, καὶ αὐτὸς πλούσιος· 3 καὶ
 εἴητι ἰδεῖν τὸν Ἰησοῦν, τίς ἐστιν, καὶ οὐκ ἤδύνατο ἀπὸ τοῦ ὄχλου,
 4 ὅτι τῇ ἡλικίᾳ μικρὸς ἦν. 4 καὶ προδραμῶν ἐμπροσθεν ἀνέβη ἐπὶ
 5 συκομορέαν, ἵνα ἰδῇ αὐτόν, ὅτι ἐκεῖνης ἡμέλλεν διερχεσθαι. 5 καὶ
 ὡς ἦλθεν ἐπὶ τὸν τόπον, ἀναβλέψας ὁ Ἰησοῦς εἶδεν αὐτόν καὶ εἶπεν
 πρὸς αὐτόν· Ζακχαῖε, σπεύσας κατάβηθι· σήμερον γὰρ ἐν τῷ οἴκῳ
 6 σου δεῖ με μέναι. 6 καὶ σπεύσας κατέβη καὶ ὑπεδέξατο αὐτόν χαί-
 7 ρων. 7 καὶ ἰδόντες πάντες διεγόγγυζον λέγοντες· ὅτι παρὰ ἅμαρ-
 8 τωλῶ ἀνδρὶ εἰσῆλθεν καταλῦσαι. 8 σταθεὶς δὲ Ζακχαῖος εἶπεν πρὸς
 τὸν κύριον· Ἰδοὺ, τὰ ἡμίσειά μου τῶν ὑπαρχόντων, κύριε, πτωχοῦς
 δίδωμι, καὶ εἴ τινός τι ἐσυκοφάντησα, ἀποδίδωμι τετραπλοῦν.

37. Hab. Ναζαρηθός D al. Vg. It.³ Or.

38. Om. Ἰησ. A EK al. Or. (videtur.)

39. Rc. KN. Sz. σιωπήσῃ. — 40. om. πρ. αὐτόν D al. It.⁴ Dial. c. Mc.

41. Rc. KN. Sz. Ln. ab init. h. λέγων. . . om. c. B D L al. Cpt. Dial. c. Mc.

Cap. XIX. 2. Rc. KN. Sz. Ln. ὀνόμ. καλούμενος. . . om. c. D al. Syr. Vg. It. al. Ambr. — Rc. KN. Sz. καὶ οὗτος ἦν πλούς. [x. αὐτ. c. B K al. Vg. It.³ Arm. . . om. plane D Ct. . . h. καὶ ἦν L al. . . al. aliter.]

4. Hab. προδραμ. EGHV al. m. . . προλαβών D et add. εἰς τό B I. . . al. aliter. — Rc. KN. Sz. συκομορέαν [συκομωρ. c. B D Q al. m.] . . h. συκομοραίαν AKMSV al. m. . . συκομοραιάν 40. al. — Rc. δι' ἐπειγής.

5. Om. γάρ H al. Gth. . . h. ὅτε σῆμ. D Vg. It. al. Ir. gr.

8. Rc. KN. Sz. τὰ ἡμίση [τ. ἡμίσεια c. B I. Q (iid. μου τῶν ὑπ. pergunt) . . h. τὰ ἡμῖον A]. — Rc. KN. Sz. Ln. διδ. τοῖς (om. c. B al.) πτωχ. . . pos. c. B D I. Q al.

9 εἶπεν δὲ πρὸς αὐτὸν ὁ Ἰησοῦς, ὅτι σήμερον σωτηρία τῷ οἴκῳ 9
 Mt. 18. τούτῳ ἐγένετο, καθότι καὶ αὐτὸς υἱὸς Ἀβραάμ ἐστιν. 10 ἦλθεν 10
 11. γὰρ ὁ υἱὸς τοῦ ἀνθρώπου ζητεῖσαι καὶ σῶσαι τὸ ἀπολωλὸς.
 Mt. 25. Ἀκούοντων δὲ αὐτῶν ταῦτα προσθεὶς εἶπεν παραβολήν, διὰ 11
 14-30. τὸ ἐγγὺς εἶναι αὐτὸν Ἱερουσαλὴμ καὶ δοκεῖν αὐτούς, ὅτι παρα-
 χρῆμα μέλλει ἡ βασιλεία τοῦ Θεοῦ ἀναφανεσθαι. 12 εἶπεν οὖν. Ἄν- 12
 θρωπὸς τις ἐγγενῆς ἐπορεύθη εἰς χώραν μακράν, λαβεῖν ἑαυτῷ
 βασιλείαν καὶ ὑποστρέψαι. 13 καλέσας δὲ δέκα δούλους ἑαυτοῦ 13
 ἔδωκεν αὐτοῖς δέκα μνᾶς καὶ εἶπεν πρὸς αὐτούς· Πραγματεῦσασθε
 ἐν ᾧ ἔρχομαι. 14 οἱ δὲ πολῖται αὐτοῦ ἐμίσησαν αὐτὸν καὶ ἀπέστη 14
 ἐν πρᾶβελαν ὀπίσω αὐτοῦ λέγοντες· Οὐ θέλομεν τοῦτον βασι-
 λεῦσαι ἐφ' ἡμᾶς. 15 καὶ ἐγένετο ἐν τῷ ἐπιναλθεῖν αὐτὸν λαβόντα 15
 τὴν βασιλείαν, καὶ εἶπεν φωνηθῆναι αὐτῷ τοὺς δούλους τούτους
 οἷς δέδωκεν τὸ ἀργύριον, ἵνα γνοί, τίς τί διεπραγματεύσατο. 16 παρ- 16
 ἐγένετο δὲ ὁ πρῶτος λέγων· Κύριε, ἡ μνᾶ σου δέκα προσεοργάσατο
 μνᾶς. 17 καὶ εἶπεν αὐτῷ· Εὖγε, ἀγαθὲ δούλε· ὅτι ἐν ἐλαχίστῳ 17
 πιστὸς ἐγένου, ἴσθι ἐξουσίαν ἔχων ἐπάνω δέκα πόλεων. 18 καὶ ἦλ- 18
 θεν ὁ δεύτερος λέγων· Κύριε, ἡ μνᾶ σου ἐποίησεν πέντε μνᾶς.
 19 εἶπεν δὲ καὶ τούτῳ· Καὶ σὺ ἐπάνω γίνου πέντε πόλεων. 20 καὶ 19
 ὁ ἕτερος ἦλθεν λέγων· Κύριε, ἰδοὺ ἡ μνᾶ σου, ἣν εἶχον ἀποκει-
 μέτην ἐν σουδαρίῳ· 21 ἐφοβούμην γάρ σε, ὅτι ἄνθρωπος ἀυστηρὸς 21
 εἶ, αἵρεις ὃ οὐκ ἔσθηκας, καὶ θερίζεις ὃ οὐκ ἔσπειρας. 22 λέγει αὐτῷ· 22

9. Om. *πρ.* αὐτ. Ct. Cyrp. . . pon. post Ἰησ. D. . . h. *πρ.* αὐτούς It. (exc. 2.) — om. ὁ ante Ἰησ. B. — h. ἐν τῷ οἴκ. τ. AD.

11. Om. αὐτόν 50. (sec. XI.), ante ἐγγ. pon. 131.; post Ἱερ. BL 157.; tam eis et ἐν Ἱερ. leg. — om. αὐτούς D Ct.; h. αὐτοῖς 25.

12. Om. ἑαυτῷ D It. (exc. 3.) Leif. Ambr.

13. Rc. Kn. Sz. ἕως ἔρχ. [ἐν ᾧ c. ABDKL al. m. Or. Leif.]

15. Om. τούτους D al. Arm. Vg. It. (exc. 1.) Or. Leif. — δίδωκεν c. B. ap. Beh. al. . . LN. δίδωκει c. DL (B ap. Btlj. et Sz.) al. Verc. (h. ἰδεδοίκασι Or.) . . Rc. Kn. Sz. ἰδωκεν, iid. γνῶ. — h. τί διεπραγματεύσατο DL (τίς τί διεπραγματεύσατο, sic videtur B ap. Beh. et Btlj.) Cpt. Or.

16. LN. προσήγγ. c. AD al. — 17. Rc. Kn. Sz. εὖ.

18. Hab. ὁ ἕτερος D al. alter Vg. It. ἄλλος Or. alius Ct. Verc.

19. ἐπᾶν. γ. c. BL al. . . Rc. Kn. Sz. LN. γίν. ἐπ.

20. Rc. Kn. Sz. καὶ ἕτερος. [κ. ὁ ἕτ. c. BDL al.]

22. Rc. Sz. LN. λέγει δὲ α. [om. c. LMS* al. pm. Syr. Vg. Verc. al. Thphy]. . . etiam Et It.⁵ Leif.; Tunc It.¹]

Ἐκ τοῦ στόματός σου κρινῶ σε, πονηρὸν δοῦλε. ἦδεις, ὅτι ἐγὼ ἄνθρωπος αὐστηρὸς εἰμι, αἶρων ὃ οὐκ ἔθηκα, καὶ θαρῶν ὃ οὐκ ἔσπειρα; ²³ καὶ διὰ τί οὐκ ἔδωκάς μου τὸ ἀργύριον ἐπὶ τράπεζαν; ²⁴ καὶ γὰρ ἔλθων σὺν τόκῳ ἂν αὐτὸ ἔπραξα. ²⁴ καὶ τοῖς παροισῶσιν εἶπεν· Ἄρατε ἀπ' αὐτοῦ τὴν μῶν καὶ δότε τῷ τὰς δέκα μῶς ἔχοντι. ²⁵ καὶ εἶπαν αὐτῷ· Κύριε, ἔχει δέκα μῶς. ²⁶ λέγω ὑμῖν, ^{1, c. 8, 18, 19, 20, 21, 22, 23, 24, 25, 26, 27, 28, 29, 30, 31, 32, 33, 34, 35, 36, 37, 38, 39, 40, 41, 42, 43, 44, 45, 46, 47, 48, 49, 50, 51, 52, 53, 54, 55, 56, 57, 58, 59, 60, 61, 62, 63, 64, 65, 66, 67, 68, 69, 70, 71, 72, 73, 74, 75, 76, 77, 78, 79, 80, 81, 82, 83, 84, 85, 86, 87, 88, 89, 90, 91, 92, 93, 94, 95, 96, 97, 98, 99, 100, 101, 102, 103, 104, 105, 106, 107, 108, 109, 110, 111, 112, 113, 114, 115, 116, 117, 118, 119, 120, 121, 122, 123, 124, 125, 126, 127, 128, 129, 130, 131, 132, 133, 134, 135, 136, 137, 138, 139, 140, 141, 142, 143, 144, 145, 146, 147, 148, 149, 150, 151, 152, 153, 154, 155, 156, 157, 158, 159, 160, 161, 162, 163, 164, 165, 166, 167, 168, 169, 170, 171, 172, 173, 174, 175, 176, 177, 178, 179, 180, 181, 182, 183, 184, 185, 186, 187, 188, 189, 190, 191, 192, 193, 194, 195, 196, 197, 198, 199, 200, 201, 202, 203, 204, 205, 206, 207, 208, 209, 210, 211, 212, 213, 214, 215, 216, 217, 218, 219, 220, 221, 222, 223, 224, 225, 226, 227, 228, 229, 230, 231, 232, 233, 234, 235, 236, 237, 238, 239, 240, 241, 242, 243, 244, 245, 246, 247, 248, 249, 250, 251, 252, 253, 254, 255, 256, 257, 258, 259, 260, 261, 262, 263, 264, 265, 266, 267, 268, 269, 270, 271, 272, 273, 274, 275, 276, 277, 278, 279, 280, 281, 282, 283, 284, 285, 286, 287, 288, 289, 290, 291, 292, 293, 294, 295, 296, 297, 298, 299, 300, 301, 302, 303, 304, 305, 306, 307, 308, 309, 310, 311, 312, 313, 314, 315, 316, 317, 318, 319, 320, 321, 322, 323, 324, 325, 326, 327, 328, 329, 330, 331, 332, 333, 334, 335, 336, 337, 338, 339, 340, 341, 342, 343, 344, 345, 346, 347, 348, 349, 350, 351, 352, 353, 354, 355, 356, 357, 358, 359, 360, 361, 362, 363, 364, 365, 366, 367, 368, 369, 370, 371, 372, 373, 374, 375, 376, 377, 378, 379, 380, 381, 382, 383, 384, 385, 386, 387, 388, 389, 390, 391, 392, 393, 394, 395, 396, 397, 398, 399, 400, 401, 402, 403, 404, 405, 406, 407, 408, 409, 410, 411, 412, 413, 414, 415, 416, 417, 418, 419, 420, 421, 422, 423, 424, 425, 426, 427, 428, 429, 430, 431, 432, 433, 434, 435, 436, 437, 438, 439, 440, 441, 442, 443, 444, 445, 446, 447, 448, 449, 450, 451, 452, 453, 454, 455, 456, 457, 458, 459, 460, 461, 462, 463, 464, 465, 466, 467, 468, 469, 470, 471, 472, 473, 474, 475, 476, 477, 478, 479, 480, 481, 482, 483, 484, 485, 486, 487, 488, 489, 490, 491, 492, 493, 494, 495, 496, 497, 498, 499, 500, 501, 502, 503, 504, 505, 506, 507, 508, 509, 510, 511, 512, 513, 514, 515, 516, 517, 518, 519, 520, 521, 522, 523, 524, 525, 526, 527, 528, 529, 530, 531, 532, 533, 534, 535, 536, 537, 538, 539, 540, 541, 542, 543, 544, 545, 546, 547, 548, 549, 550, 551, 552, 553, 554, 555, 556, 557, 558, 559, 560, 561, 562, 563, 564, 565, 566, 567, 568, 569, 570, 571, 572, 573, 574, 575, 576, 577, 578, 579, 580, 581, 582, 583, 584, 585, 586, 587, 588, 589, 590, 591, 592, 593, 594, 595, 596, 597, 598, 599, 600, 601, 602, 603, 604, 605, 606, 607, 608, 609, 610, 611, 612, 613, 614, 615, 616, 617, 618, 619, 620, 621, 622, 623, 624, 625, 626, 627, 628, 629, 630, 631, 632, 633, 634, 635, 636, 637, 638, 639, 640, 641, 642, 643, 644, 645, 646, 647, 648, 649, 650, 651, 652, 653, 654, 655, 656, 657, 658, 659, 660, 661, 662, 663, 664, 665, 666, 667, 668, 669, 670, 671, 672, 673, 674, 675, 676, 677, 678, 679, 680, 681, 682, 683, 684, 685, 686, 687, 688, 689, 690, 691, 692, 693, 694, 695, 696, 697, 698, 699, 700, 701, 702, 703, 704, 705, 706, 707, 708, 709, 710, 711, 712, 713, 714, 715, 716, 717, 718, 719, 720, 721, 722, 723, 724, 725, 726, 727, 728, 729, 730, 731, 732, 733, 734, 735, 736, 737, 738, 739, 740, 741, 742, 743, 744, 745, 746, 747, 748, 749, 750, 751, 752, 753, 754, 755, 756, 757, 758, 759, 760, 761, 762, 763, 764, 765, 766, 767, 768, 769, 770, 771, 772, 773, 774, 775, 776, 777, 778, 779, 780, 781, 782, 783, 784, 785, 786, 787, 788, 789, 790, 791, 792, 793, 794, 795, 796, 797, 798, 799, 800, 801, 802, 803, 804, 805, 806, 807, 808, 809, 810, 811, 812, 813, 814, 815, 816, 817, 818, 819, 820, 821, 822, 823, 824, 825, 826, 827, 828, 829, 830, 831, 832, 833, 834, 835, 836, 837, 838, 839, 840, 841, 842, 843, 844, 845, 846, 847, 848, 849, 850, 851, 852, 853, 854, 855, 856, 857, 858, 859, 860, 861, 862, 863, 864, 865, 866, 867, 868, 869, 870, 871, 872, 873, 874, 875, 876, 877, 878, 879, 880, 881, 882, 883, 884, 885, 886, 887, 888, 889, 890, 891, 892, 893, 894, 895, 896, 897, 898, 899, 900, 901, 902, 903, 904, 905, 906, 907, 908, 909, 910, 911, 912, 913, 914, 915, 916, 917, 918, 919, 920, 921, 922, 923, 924, 925, 926, 927, 928, 929, 930, 931, 932, 933, 934, 935, 936, 937, 938, 939, 940, 941, 942, 943, 944, 945, 946, 947, 948, 949, 950, 951, 952, 953, 954, 955, 956, 957, 958, 959, 960, 961, 962, 963, 964, 965, 966, 967, 968, 969, 970, 971, 972, 973, 974, 975, 976, 977, 978, 979, 980, 981, 982, 983, 984, 985, 986, 987, 988, 989, 990, 991, 992, 993, 994, 995, 996, 997, 998, 999, 1000} ὅτι παντὶ τῷ ἔχοντι δοθήσεται, ἀπὸ δὲ τοῦ μὴ ἔχοντος καὶ ὃ ἔχει ἀρθήσεται. ²⁷ πλὴν τοὺς ἐχθροὺς μου τούτους τοὺς μὴ θελήσαντάς με βασιλεῦσαι ἐπ' αὐτοὺς ἀγάγετε ὡς καὶ κατασφάζετε ἐμπροσθέν μου.

²⁸ Καὶ εἰπὼν ταῦτα ἐπορεύετο ἐμπροσθεν, ἀναβαλῶν εἰς Ἱερουσαλήμ. ²⁹ καὶ ἐγένετο ὡς ἤγγισεν εἰς Βηθθαγῆ καὶ Βηθανίαν πρὸς τὸ ὄρος τὸ καλούμενον ελαιῶν, ἀπέστειλεν δύο τῶν μαθητῶν αὐτοῦ ³⁰ εἰπὼν· Ἰπάγετε εἰς τὴν κατέναντι κώμην, ἐν ἣ εἰσπορευόμενοι εὑρήσετε πῶλον δεδεμένον, ἐφ' ὃν οὐδεὶς πώποτε ἀνθρώπων ἐκάθισεν, καὶ λύσαντες ἀγάγετε. ³¹ καὶ ἴαν τις ὑμᾶς ἰρωτᾷ· Διὰ τί λύετε; οὕτως ἐρεῖτε αὐτῷ· ὅτι ὁ κύριος αὐτοῦ χρεῖαν ἔχει. ³² ἀπελθόντες δὲ οἱ ἀπεσταλμένοι εὔρον καθὼς εἶπεν αὐτοῖς. ³³ λυόντων δὲ αὐτῶν τὸν πῶλον εἶπαν οἱ κύριοι αὐτοῦ πρὸς αὐτούς· Τί λύετε τὸν πῶλον; ³⁴ οἱ δὲ εἶπαν· ὅτι ὁ κύριος αὐτοῦ χρεῖαν ἔχει. ³⁵ καὶ ἤγαγον αὐτὸν πρὸς τὸν Ἰησοῦν, καὶ ἐπιβόησαν αὐτῶν τὰ ἰμάτια ἐπὶ τὸν πῶλον ἐπεβίβασαν τὸν Ἰησοῦν. ³⁶ πορευομένου δὲ αὐτοῦ ὑπεστράγγνον τὰ ἰμάτια αὐτῶν ἐν τῇ ὁδῷ.

23. Rc. Kn. Sz. ἐπὶ τῆν τράπ. — h. ἀνέπραξα A.

25. Om. versum D al. It.² Lcif.

26. Rc. Kn. Sz. λέγ. γάρ, Ln. (—) . . om. c. BL al. Verc. al. Thphyl. . . h. δέ Vg. It. edd. pl.; etiam καὶ et aliter in Syr. al. leg. — Rc. Kn. Sz. Ln. in f. add. ἀπ' αὐτοῦ. . . om. c. BL al. m.

27. τούτους c. BKLm al. Did. . . Rc. Kn. Sz. Ln. ἐκείνους. — h. κατασφ αὐτούς BL al. m. Syr. al. Chrs.

29. Om. αὐτοῦ BL al. It.¹ Or.30. Ln. λέγων. — om. δεδεμέν. D Ct. — om. πώποτε DG al. It.⁶ Or. (1); etiam aliter pon. — Rc. Kn. Sz. Ln. λύσαντες (καὶ λ. c. BDL 157. Ct.) αὐτῶν (om. c. DL al. Ct.; post ἀγαγ. pon. AK al. Syr.) ἀγ.31. Om. διὰ τί λ. D Ct. It.² — Ln. (αὐτῷ) . . om. BDL al. It.⁴ al. Or. (3.)

32. Add. in f. ἰστώτα τὸν πῶλον 7. al. Vg. It. al. Or. (1.)

34. Rc. Kn. Sz. om. ὅτι, iid. v. 35. h. ἐαυτῶν.

36. Om. ἐν τ. ὁ. D Ct. 229.

37 ἐγγίζοντος δὲ αὐτοῦ ἦδη πρὸς τῆ καταβάσει τοῦ ὄρους τῶν 37
 ἐλαιῶν ἤρξαντο ἅπαν τὸ πλῆθος τῶν μαθητῶν χαίροντες αἰνεῖν
 τὸν θεὸν φωνῇ μεγάλη περὶ πασῶν ὧν εἶδον δυνάμεων, 38 λέγον- 38
 τας· Εὐλογημένος ὁ ἐρχόμενος βασιλεὺς ἐν ὀνόματι κυρίου· ἐν οὐ-
 ρανῶ εἰρήνη καὶ δόξα ἐν ὑψίστοις. 39 Καί τινες τῶν Φαρισαίων 39
 ἀπὸ τοῦ ὄχλου εἶπαν πρὸς αὐτόν· Διδάσκαλε, ἐπιτίμησον τοῖς μα-
 θηταῖς σου. 40 καὶ ἀποκριθεὶς εἶπεν· Λέγω ὑμῖν, ὅτι ἐὰν οὗτοι 40
 σιωπήσουσιν, οἱ λίθοι κεκραῖξονται. 41 καὶ ὡς ἠγγίσειν, ἰδὼν τὴν 41
 πόλιν ἐκλαυσεν ἐπ' αὐτήν, λέγων· 42 ὅτι εἰ ἔγνωσ ἐν τῇ ἡμέρᾳ ταύτῃ 42
 καὶ σὺ τὰ πρὸς εἰρήνην· νῦν δὲ ἐκρύβη ἀπὸ ὀφθαλμῶν σου· 43 ὅτι 43
 ἤξουσιν ἡμέραι ἐπὶ σέ, καὶ περιβαλοῦσιν οἱ ἐχθροί σου χάρακά σοι
 καὶ περικνυλώσουσίν σε καὶ συνεξουσίν σε πάντοθεν, 44 καὶ ἔδα- 44
 φιοῦσίν σε καὶ τὰ τέκνα σου ἐν σοί, καὶ οὐκ ἀφήσουσιν λίθον ἐπὶ
 λίθῳ ἐν σοί, ἀνθ' ὧν οὐκ ἔγνωσ τὸν καιρὸν τῆς ἐπισκοπῆς σου.

(Mt. 21, 12, 13. Me. 11, 15-17. Es. 58, 7. Jer. 7, 11. Me. 11, 13.) Καὶ εἰσελθὼν εἰς τὸ ἱερόν ἤρξατο ἐκβάλλειν τοὺς παλοῦντας 45
 λέγων αὐτοῖς· Γέγραπται· Καὶ ἔσται ὁ οἶκος μου οἶκος προσ- 46
 ευχῆς· ὑμεῖς δὲ αὐτόν ἐποιήσατε σπήλαιον ληστών. 47 Καὶ ἦν 47
 διδάσκων τὸ καθ' ἡμέραν ἐν τῷ ἱερῶ· οἱ δὲ ἀρχιερεῖς καὶ οἱ γραμ-
 ματεῖς ἐξήτουν αὐτόν ἀπολέσαι καὶ οἱ πρῶτοι τοῦ λαοῦ, 48 καὶ 48

37. LN. πάντων c. BD (h. γινομένων pro δυνάμ. D Ct.).

38. Hab. ὁ βασ. B. — post κυρ. add. εὐλογημένος ὁ βασ. D It. (exc. 5.)

40. Rc. KN. Sz. LN. εἶπ. αὐτοῖς. . . om. c. BL Cpt. Arm. Or. — Rc. KN. Sz. σιωπήσωσιν. . . h. σιγήσουσιν D 254. — h. κραξουσιν BL Or. ed. (1). . . κραξονται D.

41. Rc. Sz. ἐπ' αὐτῆ.

42. Rc. KN. Sz. ἐγν. καὶ σὺ, (x. σὺ post ταύτη pos. c. BL Or.) καί γε (om. c. BDL al. Ct. It.¹ al. Or.) ἐν τῇ ἡμ. σου (om. c. AB DL al. Syr. It.² al. Or. Eus. Bas.) ταύτη τὰ πρ. εἰρ. σου [om. c. BL al. Or. Ir. . . h. σοί D al. It. (exc. Ver.) Vg.]. . . LN. ἐγν. καὶ σὺ (καί γε) ἐν τ. ἡμ. ταύτ. τὰ πρ. εἰρ. (σου).

43. Hab. παρεμβαλοῦσιν CL al. . . al. aliter.

44. Om. ἐν σ. ante καὶ οὐκ D Ct. Or. Eus.

45. Rc. KN. Sz. LN. πωλ. ἐν αὐτῶ (om. c. BL 1. al. Cpt. It.¹ al. Or. bis. . . etiam ἐπ' αὐτῶ et ἐν τῶ ἱερῶ leg.) καὶ ἀγοραζοντας (om. c. BL 1. al. Cpt. Or. dis. . . al. aliter.).

46. καὶ ἔσται etc. c. BL 1. al. Cpt. It.¹ Arm. Or. . . Rc. KN. Sz. LN. (LN. ὅτι) ὁ οἶκ. μου οἶκ. πρ. ἐστίν.

47. Om. τό L al. — pon. καὶ οἱ πρ. τ. λ. ante ἐξήτ. D Vg. It. al. et h. γρ. καὶ οἱ πρ. σβύτ. τ. λ. ἐξήτ. α. ἀπ. 157. Syr. utr. It.¹ Prs. Or. (dis.)

οὐκ εὕρισκον τὸ τί ποιήσωσιν· ὁ λαὸς γὰρ ἅπας ἐξεκρίματο αὐτοῦ ἀκούων.

XX.

- 1 Καὶ ἐγένετο ἐν μιᾷ τῶν ἡμερῶν διδάσκοντας αὐτοῦ τὸν λαὸν Mt. 21.
23-27.
Mc. 11.
21-23.
 ἐν τῷ ἱερῷ καὶ εὐαγγελιζομένον ἐπέστησαν οἱ ἀρχιερεῖς καὶ οἱ
 2 γραμματεῖς σὺν τοῖς πρεσβυτέροις, ² καὶ εἶπαν πρὸς αὐτόν· Εἰπὸν
 ἡμῖν, ἐν ποίᾳ ἐξουσίᾳ ταῦτα ποιεῖς, ἢ τίς ἐστιν ὁ δούς σοι τῆν
 3 ἐξουσίαν ταύτην; ² ἀποκριθεὶς δὲ εἶπεν πρὸς αὐτούς· Ἐρωτήσω
 4 ὑμᾶς κἀγὼ λόγον, καὶ εἰπάτε μοι· ⁴ Τὸ βάπτισμα Ἰωάννου ἐξ οὐ-
 5 ρανοῦ ἢν ἢ ἐξ ἀνθρώπων; ⁵ οἱ δὲ συνέλογισατο πρὸς ἑαυτοὺς λέ-
 γοντες· ὅτι ἴαν εἰπώμεν· Ἐξ οὐρανοῦ, ἐρεῖ· Δια τί οὐκ ἐπιστεύ-
 6 σατε αὐτῷ; ⁶ ἴαν δὲ εἰπώμεν· Ἐξ ἀνθρώπων, ὁ λαὸς ἅπας κατα-
 λιθάσει ἡμᾶς· πεπεισμένος γὰρ ἐστὶν Ἰωάννην προφήτην εἶναι.
⁷ καὶ ἀπεκρίθησαν μὴ εἰδέναι πόθεν. ⁸ καὶ ὁ Ἰησοῦς εἶπεν αὐτοῖς·
 Οὐδὲ ἐγὼ λέγω ὑμῖν ἐν ποίᾳ ἐξουσίᾳ ταῦτα ποιῶ.
 9 Ἦρξατο δὲ λέγειν πρὸς τὸν λαὸν τὴν παραβολὴν ταύτην· Ἀμ- Mt. 21.
33-46.
Mc. 12.
1-12.
 10 πελωῖνα ἐράντησεν ἄνθρωπος, καὶ ἐξέδοτο αὐτὸν γεωργοῖς, καὶ
 10 ἀπεδήμησεν χρόνους ἰκανοὺς. ¹⁰ καὶ καιρῷ ἀπέστειλεν πρὸς τοὺς
 γεωργοὺς δούλον, ἵνα ἀπὸ τοῦ καρποῦ τοῦ ἀμπελώουτος δώσωσιν
 11 αὐτῷ· οἱ δὲ γεωργοὶ δειραντες αὐτὸν ἐξαπέστειλαν κενόν. ¹¹ καὶ
 προσέθετο ἕτερον πέμψαι δούλον· οἱ δὲ κἀκείνον δειραντες καὶ
 12 ἀτιμάσαντες ἐξαπέστειλαν κενόν. ¹² καὶ προσέθετο τρίτον πέμψαι·
 13 οἱ δὲ καὶ τούτον τραυματίσαντες ἐξέβαλον. ¹³ εἶπεν δὲ ὁ κύριος
 τοῦ ἀμπελώουτος· Τί ποιήσω; πέμψω τὸν υἱόν μου τὸν ἀγαπητόν·

48. Hab. ποιήσωσιν KLS al. Or. . . add. αὐτῷ D Syr. Vg. It. (exc. Verc.) al.

Cap. XX. 1. Rc. Kn. Sz. ἡμερ. ἐπεινων. — h. οἱ ἱερεῖς AEGKV al. pl. — om. οἱ ante γραμμ. AV al.

2. Rc. Kn. Sz. πρ. αὐτ. λέγοντες et LN. λέγ. πρ. α. . . om. c. CD al. Syr. It.¹ al. — εἰπὸν ἡμ. c. B al. . . om. CL. . . Rc. Kn. Sz. LN. εἰπέ ἡμ.

3. Rc. Kn. Sz. ἵνα λόγον.

5. LN. συνέλογίζοντο et ἐρεῖ ἡμῖν. — Rc. Kn. Sz. διὰ τί οὐν. . . LN. (οὐν) . . . om. c. BELV al. pm. Syr. It.⁶ al.

7. Om. πόθ. EK al. It.² . . h. τὸ πόθ. D al. — 9. Rc. ἀνθρ. τ. ε. ε.

10. x. καιρῷ c. BL al. D (h. καιρῷ δέ). . . Rc. Kn. Sz. LN. x. ἐν καιρ. . . h. x. ἐν τῷ x. CQ al. — Rc. Kn. Sz. δώσω. [δώσου. c. ABLMQ al.]

12. LN. οἱ δὲ κἀκείνον c. AK al. Vg. It. Syr. p.

ἴσως τοῦτον ἐντραπήσουται. ¹⁴ ἰδόντες δὲ αὐτὸν οἱ γεωργοὶ διε-
 λογιζόντο πρὸς ἀλλήλους λέγοντες· Οὗτός ἐστιν ὁ κληρονόμος·
 ἀποκτείνωμεν αὐτόν, ἵνα ἡμῶν γένηται ἡ κληρονομία. ¹⁵ καὶ ἐκ-
 βαλόντες αὐτὸν ἔξω τοῦ ἀμπελώνος ἀπέκτειναν. τί οὖν ποιήσει
 αὐτοῖς ὁ κύριος τοῦ ἀμπελώνος; ¹⁶ ἐλεύσεται καὶ ἀπολέσει τοὺς
 γεωργοὺς τούτους καὶ δώσει τὸν ἀμπελώνα ἄλλοις. ἀκούσαντες δὲ
^{Ps. 118.} εἶπαν· Μὴ γένοιτο. ^{22.} ¹⁷ ὁ δὲ ἐμβλέψας αὐτοῖς εἶπεν· Τί οὖν ἐστὶν
 τὸ γεγραμμένον τοῦτο· Λίθον ὃν ἀπεδοκίμασαν οἱ οἰκοδομοῦντες,
 οὗτος ἐγενήθη εἰς κεφαλὴν γωνίας. ¹⁸ πᾶς ὁ πεσὼν ἐπ' ἐκαῖνον τὸν
 λίθον συνθλασθήσεται· ἐφ' ὃν δ' ἂν πέσῃ, λικμήσει αὐτόν; ¹⁹ καὶ
 ἐζήτησαν οἱ γραμματεῖς καὶ οἱ ἀρχιερεῖς ἐπιβαλεῖν ἐπ' αὐτόν τὰς
 χεῖρας ἐν αὐτῇ τῇ ὥρᾳ, καὶ ἐφοβήθησαν τὸν λαόν· ἔγνωσαν γάρ,
 ὅτι πρὸς αὐτοὺς εἶπεν τὴν παραβολὴν ταύτην.
 Καὶ παρατηρήσαντες ἀπέστειλαν ἐγκαθέτους ὑποκρινομένους
^{Mt. 22.} ^{16-22.} ^{Mc. 12.} ^{13-17.} ἑαυτούς δικαίους εἶναι, ἵνα ἐπιλάβωνται αὐτοῦ λόγον, ὥστε παρα-
 δοῦναι αὐτὸν τῇ ἀρχῇ καὶ τῇ ἔξουσίᾳ τοῦ ἡγεμόνος. ²¹ καὶ ἐπηρώ-
 τησαν αὐτόν λέγοντες· Διδάσκαλε, οἴδαμεν, ὅτι ὀρθῶς λέγεις καὶ
 διδάσκεις καὶ οὐ λαμβάνεις πρόσωπον, ἀλλ' ἐπ' ἀληθείας τὴν ὁδὸν
 τοῦ θεοῦ διδάσκεις. ²² ἔξεστιν ἡμᾶς Καίσαρι φόρον δοῦναι, ἢ οὐ; ²³
²³ κατανοήσας δὲ αὐτῶν τὴν παυνοργίαν εἶπεν πρὸς αὐτούς· ²³
²⁴ δεῖξάτέ μοι δηρᾶριον. τίνος ἔχει εἰκόνα καὶ ἐπιγραφήν; ἀπο-
 κριθέντες εἶπαν· Καίσαρος. ²⁵ ὁ δὲ εἶπεν πρὸς αὐτούς· Τοῦτον

13. Rc. Kn. Sz. τοῦτ. ἰδόντες. [om. e. BCDLQ al. It. (exc. 1.) al. Schol.]

14. Om. οἱ γεωργ. D Ct. — Ln. διελογίσαντο. — Rc. Kn. Sz. Ln. πρ. ἑαυτούς λίγ. . . πρ. ἀλλήλ. c. BD L al. — Rc. Kn. Sz. διεῦτε, ἀποστ.

16. Om. τούτους D al. Ct. . . h. ἐκαῖνους 1. al. — Ln. οἱ δὲ ἀκούσ.

19. Ln. ἐζήτην. — om. τ. λαόν GSV al. pm. Mcion.; etiam aliter leg.

20. Om. παρατηρ. Syr. Pra. p. . . h. ἀποχωρήσαντες D It. edd. antqas. al. — h. λόγον CK al. B ap. Btlj. . . λόγους L. . . τῶν λόγων D al. It. cdd. pl. . . λόγῳ 49. al. — Rc. Kn. Sz. εἰς τὸ παραδ.

22. ἡμᾶς c. ABL al. . . Rc. Kn. Sz. Ln. ἡμῶν.

23. Rc. Kn. Sz. Ln. in f. add. τί με πεσεράζετε. . . om. e. BL al. Cpt. Arm. . . add. etiam ὑποκριταί C al.

24. Rc. ἐπεδείξατε. — Ln. post δηρ. add. (οἱ δὲ ἴδαιξαν. καὶ εἶπεν)
 c. CL al. m. It. al. m. — Rc. Kn. Sz. Ln. ἀποκρ. δέ. . . h. οἱ δὲ ἀπ.
 BL al. Syr. al. . . καὶ ἀπ. G. . . om. c. D 1. al. Vg. It. (exc. 4.)

25. πρ. αὐτ. c. BI. al. . . Rc. Kn. Sz. Ln. αὐτοῖς. Digitized by Google

- ἀπόδοτε τὰ Καίσαρος τῷ Καίσαρι καὶ τὰ τοῦ Θεοῦ τῷ Θεῷ.
 26 ²⁶ καὶ οὐκ ἴσχυσαν ἐπιλαβέσθαι αὐτοῦ ῥήματος· ἐναντίον τοῦ λαοῦ,
 καὶ θανατώσαντες ἐπὶ τῇ ἀποκρίσει αὐτοῦ ἐσήησαν.
 27 Προσελθόντες δὲ τινες τῶν Σαδδουκαίων, οἱ ἀντιλέγοντες Mt. 22, 23-33. (
 28 ἀνάστασιν μὴ εἶναι, ἐπρωτόησαν αὐτὸν ²⁸ λέγοντες· Διδάσκαλε, Mc. 12, 18-21.)
 Μουϋσῆς ἔγραψεν ἡμῖν, ἵάν τις ἀδελφὸς ἀποθάνῃ ἔχων γυναῖκα· Dt. 25,
 καὶ οὗτος ἄτεκνος ἦ, ἵνα λάβῃ ὁ ἀδελφὸς αὐτοῦ τὴν γυναῖκα καὶ ^{5.}
 29 ἐξαναστήσῃ σπέρμα τῶ ἀδελφῷ αὐτοῦ. ²⁹ ἑπτὰ οὖν ἀδελφοὶ ἦσαν.
 30 καὶ ὁ πρῶτος λαβὼν γυναῖκα ἀπέθανεν ἄτεκνος· ³⁰ καὶ ὁ δεῦτερος
 31 ³¹ καὶ ὁ τρίτος, ὡσαύτως οἱ ἑπτὰ οὐκ ἀφῆκαν τέκνον καὶ ἀπέθα-
 32 ³² ρον· ³² ὑστερον καὶ ἡ γυνὴ ἀπέθανεν. ³³ ἡ γυνὴ οὖν ἐν τῇ ἀναστάσει
 33 ³³ τίνας αὐτῶν γίνεται γυνή; οἱ γὰρ ἑπτὰ ἔσχον αὐτὴν γυναῖκα. ³⁴ καὶ
 34 ³⁴ εἶπεν αὐτοῖς ὁ Ἰησοῦς· Οἱ υἱοὶ τοῦ αἰῶνος τούτου γαμοῦσιν καὶ
 35 ³⁵ γαμίσκονται, ³⁵ οἱ δὲ καταξιωθέντες τοῦ αἰῶνος ἐκείνου τυχεῖν καὶ
 36 ³⁶ οὐδὲ γὰρ ἀποθανεῖν ἔτι δύναται, ἰσάγγελοι γὰρ εἰσιν, καὶ υἱοὶ

25. Rc. Kn. Sz. Ln. om. τῷ ante Καίσαρ. . . scr. c. DL al. Just.

26. Hab. ἐπιλαβ. τοῦ ῥήμ. BL 433. — h. αὐτοῦ ῥήμα ἐπιλ. D.

27. Hab. οἱ λέγοντες etc. B CD L al. m. Syr. al. m. qui negant esse Vg. It. (exc. Verc.: qui contradicunt non esse.)

28. Rc. Kn. Sz. ἄτεκν. ἀποθάνη. . . h. ἀδ. ἀποθ. ἄτεκνος ἔχων γυναῖκα D Ct. Syr. Pra. p.

30. et 31. καὶ ὁ δεύτ. usq. ἀπέθ. c. D Ct. . . Rc. Kn. Sz. Ln. καὶ ἔλαβεν ὁ δεῦτερος τὴν γυναῖκα καὶ οὗτος ἀπέθανεν ἄτεκνος. 31. καὶ ὁ τρίτος ἔλαβεν αὐτήν· [Ln. add. (ὡσαύτως,) c. A E V al. m. Syr. utr. Gth.] ὡσαύτως δὲ καὶ οἱ ἑπτὰ· [Rc. pergīt καὶ, qd om. ABD E I S V al. pm. It.² al.] οὐ κατέλιπον τέκνα καὶ ἀπέθανον. . . v. 30. om. 218. 245. 435. Corb. . . h. καὶ ὁ δ. καὶ ὁ τρ. ἔλαβ. αὐτήν· ὡσαύτ. etc. BL 157. . . al. aliter.

32. Rc. Kn. Sz. ἴσθ. δὲ πάντων ἀπέθ. καὶ ἡ γ.

33. ἡ γ. οὖν ἐν τ. ἀ. c. BL Syr. p. in m. . . Rc. Kn. Sz. Ln. ἐν τῇ οὖν ἀναστ. — h. ἴστας γυν. DGL al. m. Syr. Vg. It. al.

34. Rc. Kn. Sz. καὶ ἀποκριθεῖς εἶπ. — ante γαμοῦσ. h. γεννῶνται καὶ γεννώσιν D Ct. Verc. Mm. et omissis γαμ. κ. γαμίσκ. It.⁵ Or. Cyp. al. — Rc. Kn. Sz. ἐγαμίσκ. [γαμίσκ. c. BL al. Or. Epiph. Gr. nyss.] . . h. γαμοῦνται D. . . ἐγαμίζονται A GHKMP al. pm. Bas.

35. γαμίσκ. c. B al. Clem. (1.) Epiph. (1.) . . Rc. Kn. Sz. ἐγαμίσκ. . . Ln. γαμίζονται.

36. Rc. Kn. Sz. οὔτε. — h. ἔτε μέλλουσεν D It.⁴ Meion. al.

εἰσω θεοῦ τῆς ἀναστάσεως, υἱοὶ ὄντες. ³⁷ ὅτι δὲ ἐγείρονται οἱ νε- ³⁷
 *Ex.3,6. κροί, καὶ Μωϋσῆς ἐμήνησεν ἐπὶ τῆς βίβτου, ὡς λέγει κύριον τὸν
 θεὸν Ἀβραάμ καὶ θεὸν Ἰσαάκ καὶ θεὸν Ἰακώβ· ³⁸ θεὸς δὲ οὐκ ³⁸
 ἔστιν νεκρῶν, ἀλλὰ ζώντων· πάντες γὰρ αὐτῷ ζῶσιν. ³⁹ Ἀποκρι- ³⁹
 θέντες δὲ τινες τῶν γραμματέων εἶπαν· Διδάσκαλε, καλῶς εἶπας.

Mt. 22, 46. ⁴⁰ οὐκ εἶπεν γὰρ ἐτόλμων ἐπερωτᾶν αὐτὸν οὐδέν. ⁴⁰

(Mt. 22, 41-45. Εἶπεν δὲ πρὸς αὐτούς· Πῶς λέγουσιν τὸν Χριστὸν εἶναι ⁴¹

(Mt. 12, 35-37. Δαυὶδ υἱόν, ⁴² καὶ αὐτὸς Δαυὶδ λέγει ἐν βίβλῳ τῶν ψαλμῶν· ⁴²

Act. 2, 35. Εἶπεν ὁ κύριος τῷ κυρίῳ μου· Κάθου ἐκ δεξιῶν μου ⁴³ ἕως ἄν ⁴³

θῶ τοὺς ἐχθρούς σου ὑποπόδιον τῶν ποδῶν σου; ⁴⁴ Δαυὶδ οὖν ⁴⁴

αὐτὸν κύριον καλεῖ, καὶ πῶς αὐτοῦ υἱός ἐστι;

(Mt. 23, 5, 6, 14. Ἀκούοντος δὲ παντὸς τοῦ λαοῦ εἶπεν τοῖς μαθηταῖς ⁴⁵

(Mt. 12, 38-40. Le. 11, 43. τοῦ· ⁴⁶ Προσέχετε ἀπὸ τῶν γραμματέων τῶν θελότων περι- ⁴⁶

πατεῖν ἐν στολαῖς καὶ φιλονύτων ἀσπασμούς ἐν ταῖς ἀγοραῖς καὶ

πρωτοκαθεδρίας ἐν ταῖς συναγωγαῖς καὶ πρωτοκλισίας ἐν τοῖς

δείπνοις· ⁴⁷ οἱ κατεσθίουσιν τὰς οἰκίας τῶν χηρῶν καὶ προφάσει ⁴⁷

μακρὰ προσεύχονται, οὗτοι λήφονται περισσότερον κῆριμα.

XXI.

Mt. 12, 41-44. Ἀναβλέψας δὲ εἶδεν τοὺς βάλλοντας τὰ δῶρα αὐτῶν εἰς τὸ ¹

γαζοφυλάκιον πλουσίους. ² εἶδεν δὲ τινα χήραν πενιχρὰν βάλλουσαν ²

ἐκεῖ λεπτὰ δύο, ³ καὶ εἶπεν· Ἀληθῶς· λέγω ὑμῖν, ὅτι ἡ χήρα αὕτη ³

ἢ πτωγὴ πλείω πάντων ἔβαλεν· ⁴ ἅπαντες γὰρ οὗτοι ἐκ τοῦ περισ- ⁴

σεύοντος αὐτοῖς ἔβαλον εἰς τὰ δῶρα, αὕτη δὲ ἐκ τοῦ ὑστερήματος

αὐτῆς ἅπαντα τὸν βλον ὃν εἶχεν ἔβαλεν.

36. Rc. Kn. Sz. Ln. τοῦ θ. . . om. c. ABL al. Bas. Gr. nyss.

37. Rc. Kn. Sz. καὶ τὸν θ. Ἰ. καὶ τὸν. [om. c. BDL al. Or.]

40. γὰρ c. BL al. . . Rc. Kn. Sz. Ln. δέ. . . b. καὶ Vg. It. . . om. 244. Il.¹ Gth.

42. Hab. αὐτὸς γὰρ BL al. Cpt. . . καὶ αὐτ. γὰρ Q. . . al. aliter. — I.N. om. ὁ ante κρ. c. BD. (om. c. iisd. et Z ap. MT. c. iisd. ap. MC.)

43. Hab. ὑποκάτω τ. ποδ. D al. Syr. It. (exc. 1.) al.

47. Ln. οἱ κατεσθίουσιν et προσευχόμενοι. . . h. μακράν A* L X al. . . μακρᾶ 1. al. m. Thphyl.

Cap. XXI. 2. Rc. Kn. Sz. Ln. δὲ καὶ. . . om. c. BKL MX al. m. Bas. . . pon. post τινὰ AGHSV Δ al. pm. — om. ἐκεῖ D al. Syr. Vg. It. (exc. 1.) al. Or. (3.)

3. 4. Rc. Kn. Sz. πλείω, iid. et Ln. v. 4. δῶρ. τοῦ θεοῦ. . . om. c. BL X al. Syr. hr. Cpt. — Add. in f. ταῦτα λέγων ἐφώνει· Ὁ ἔχων ὅτα ἀκούειν ἀκούτω. E* GHM* in m. al. m.

5 Καί τινων λεγόντων περὶ τοῦ ἱεροῦ, ὅτι λίθοις καλοῖς καὶ ἀναθή- Mt. 24,
 6 μαισιν κεκόσμηται, εἶπεν· ⁶ Ταῦτα ἂ θεωρεῖται, ἐλεύσονται ἡμέραι ¹ 894. }
 ἐν αἷς οὐκ ἀφεθήσεται λίθος ἐπὶ λίθῳ, ὃς οὐ καταλυθήσεται. ¹ 894.
 7 ⁷ ἠερώτησαν δὲ αὐτὸν λέγοντες· Διδάσκαλε, πότε οὖν ταῦτα ἔσται;
 8 καὶ τί τὸ σημεῖον ὅταν μέλλῃ ταῦτα γίνεσθαι; ⁸ ὁ δὲ εἶπεν· Βλέ-
 πετε, μὴ πλανηθῆτε· πολλοὶ γὰρ ἐλεύσονται ἐπὶ τῷ ὀνόματι μου
 λέγοντες· Ἐγὼ εἰμι καὶ ὁ καιρὸς ἤγγικεν· μὴ πορευθῆτε ὅπως
 9 αὐτῶν. ⁹ ὅταν δὲ ἀκούσητε πολέμους καὶ ἀκαταστασίας, μὴ πτοη-
 θῆτε· δεῖ γὰρ ταῦτα γενέσθαι πρῶτον, ἀλλ' οὐκ ἐνθῆως τὸ τέλος.
 10 ¹⁰ τότε ἔλεγεν αὐτοῖς· Ἐγερθήσεται ἔθνος ἐπὶ ἔθνος καὶ βασιλεία
 11 ἐπὶ βασιλείαν, ¹¹ σεισμοὶ τε μεγάλοι κατὰ τόπους καὶ λοιμοὶ καὶ
 λιμοὶ ἔσονται, φόβητρά τε καὶ σημεῖα ἀπ' οὐρανοῦ μεγάλα ἔσται.
 12 ¹² Πρὸ δὲ τούτων ἀπάντων ἐπιβαλοῦσιν ἐφ' ὑμᾶς τὰς χεῖρας αὐ- Mt. 10,
 τῶν καὶ δαΐξουσιν, παραδιδόντες εἰς συναγωγὰς καὶ φυλακὰς, 17-20.
 ἀπαγομένους ἐπὶ βασιλεῖς καὶ ἡγεμόνας ἕνεκεν τοῦ ὀνόματός μου· 11. 12.
 13 ¹³ ἀποθήσεται δὲ ὑμῖν εἰς μαρτύριον. ¹⁴ Θέτε οὖν ἐν ταῖς καρδίαις
 14 ¹⁴ ὑμῶν, μὴ προμελετᾶν ἀπολογηθῆναι. ¹⁵ ἐγὼ γὰρ δόσω ὑμῖν στόμα
 15 καὶ σοφίαν, ἣ οὐ δυνήσονται ἀντιστῆναι ἅπαντες οἱ ἀντικείμενοι
 16 ὑμῖν. ¹⁶ παραδοθήσεσθε δὲ καὶ ὑπὸ γονέων καὶ ἀδελφῶν καὶ συγ-
 17 γενῶν καὶ φίλων, καὶ θανατώσουσιν ἕξ ὑμῶν· ¹⁷ καὶ ἔσεσθε μι- Mt. 10,
 18 σούμενοι ὑπὸ πάντων διὰ τὸ ὄνομά μου. ¹⁸ καὶ θρήξ ἐκ τῆς κε- 22.

5. LN. ἀναθήμασιν c. AD al. Syr. p.

6. Om. ἂ DL Ct. It.⁴ — LN. λίθῳ ὄθε. . . hoc add. etiam ante λίθος.

7. Om. οὖν D al. Syr. Vg. It. al.

8. Hab. ἐν τῷ ὄν. KM al. — Rc. KN. Sz. ὅτι ἐγὼ, LN. (—) .. om. c. BLX al. It. cdd. — Rc. KN. Sz. μὴ οὖν πορ.

10. Om. τὸτ. ἔ. αὐτ. (post ἔγερθ. h. γάρ) D al. Syr. Prs. p. It.⁴ .. τότε, ἔλ. α., sic KN.

11. Rc. KN. Sz. κ. λοιμοὶ κ. λοιμ. — LN. φόβηθρά τε κ. ἀπ' οὐρ. οημ. . . et κατ. τόπ. et ἀπ' οὐρ. varie pon.

12. ἀπαγομ. c. BDL al. . . Rc. KN. Sz. LN. ἀγομένους.

14. Rc. KN. Sz. θέθε [θέτε c. ADLM al.] εἰς τὰς καρδίας. [ἐν τ. κ. c. ABDLX al. Vg. It. Cyr. al.]

15. Rc. KN. Sz. ἀντεπειν οὐδὲ (KN. ἦ) ἀντιστ. . . LN. ἀντιστ. οὐδὲ ἀντεπει. . . om. c. D Syr. Prs. p. Vg. ms. It.⁴ antqes. Cyr. Aug. . . pro οὐδὲ h. ἦ AKLM al. m. It.¹ Or. al. et Vg. It.¹ — om. ἅπαντ. It.³ Cyr. Aug.

φραλῆς ὑμῶν οὐ μὴ ἀπόληται. ¹⁹ ἐν τῇ ὑπομοσῇ ὑμῶν κήσεσθε ¹⁹
 Mt. 24, τὰς ψυχὰς ὑμῶν. ²⁰ Ὅταν δὲ ἴδητε κυκλωμένην ὑπὸ στρατοπέδων ²⁰
 } 15-19. Ἰερουσαλήμ, τότε γινώστε, ὅτι ἤγγικεν ἡ ἐρήμωσις αὐτῆς. ²¹ τότε ²¹
 } Mc. 13. οἱ ἐν τῇ Ἰουδαίᾳ φευγέτωσαν εἰς τὰ ὄρη, καὶ οἱ ἐν μέσῳ αὐτῆς
 } 14-17. ἀγκωρεῖτωσαν, καὶ οἱ ἐν ταῖς χώραις μὴ εἰσερχέσθωσαν εἰς αὐτήν·
²² ὅτι ἡμέραι ἐκδικήσεως αὐταὶ εἰσιν, τοῦ πληροῦσθαι πάντα τὰ ²²
 γεγραμμένα. ²³ οὐαὶ ταῖς ἐν γαστρὶ ἐχούσαις καὶ ταῖς θηλαζούσαις ²³
 ἐν ἐκείναις ταῖς ἡμέραις· ἔσται γὰρ ἀνάγκη μεγάλη ἐπὶ τῆς γῆς καὶ
 ὄργη τῷ λαῷ τούτῳ, ²⁴ καὶ πεσοῦνται στόματι μαχαίρας καὶ ²⁴
 αἰχμαλωτισθήσονται εἰς τὰ ἔθνη πάντα, καὶ Ἰερουσαλήμ ἔσται πα-
 } Mt. 24. τονμένη ὑπὸ ἐθνῶν, ἄχρις οὗ πληρωθῶσιν καιροὶ ἐθνῶν. ²⁵ Καὶ ²⁵
 } 29-30. ἔσται σημεῖα ἐν ἡλίῳ καὶ σελήνῃ καὶ ἀστροῖς, καὶ ἐπὶ τῆς γῆς συν-
 } Mc. 13. ὄχη ἐθνῶν ἐν ἀπορίᾳ ἤχους θυλάσσης καὶ σάλου, ²⁶ ἀποφυγόντων ²⁶
 } 24-26. ἀνθρώπων ἀπὸ φόβου καὶ προσδοκίας τῶν ἐπιρχομένων τῇ οἰκου-
 μένῃ· αἱ γὰρ δυνάμεις τῶν οὐρανῶν σαλευθήσονται. ²⁷ καὶ τότε ²⁷
 ὄψονται τὸν υἱὸν τοῦ ἀνθρώπου ἐρχόμενον ἐν νεφέλῃ μετὰ δυνά-
 μεως καὶ δόξης πολλῆς. ²⁸ ἀρχομένων δὲ τούτων γίνεσθαι ἀνα- ²⁸
 κύψατε καὶ ἐπάρατε τὰς κεφαλὰς ὑμῶν, διότι ἐρχίξει ἡ ἀπολύτρω-
 } Mt. 24. σις ὑμῶν. ²⁹ Καὶ εἶπεν παραβολὴν αὐτοῖς· Ἴδετε τὴν σκικὴν καὶ ²⁹
 } 32-35. πάντα τὰ δένδρα· ³⁰ ὅταν προβάλλωσιν ἤδη, βλέποντες ἀπ' εαυτῶν ³⁰
 } Mc. 13. γινώσκετε, ὅτι ἤδη ἐγγὺς τὸ θέρος ἐστίν· ³¹ οὕτως καὶ ὑμεῖς, ὅταν ³¹
 } 28-31. ἴδητε ταῦτα γινόμενα, γινώσκετε, ὅτι ἐγγὺς ἐστὶν ἡ βασιλεία τοῦ
 Θεοῦ. ³² ἀμην λέγω ὑμῖν, ὅτι οὐ μὴ παρελθῇ ἡ γενεὰ αὕτη ἕως ³²
 αὐτῶν πάντα γένηται. ³³ ὁ οὐρανὸς καὶ ἡ γῆ παρελεύσονται, οἱ δὲ ³³

19. Rc. Kn. Sz. κήσεσθε, iid. v. 20. τὴν Ἰερουσα.

22. Rc. πληροῦσθαι. — 23. Rc. Kn. Sz. οὐαὶ δέ, tum Rc. ἐν τ. λαῷ.

24. Hab. ἐν στόμ. D al. Vg. It.⁵ Eus. al. — Rc. Kn. Sz. ἄχρις πηρ. —
 om. καρ. ἐθρ. D Ct. . . h. καὶ ἔσονται καιρ. ἐθρ. B . . καιροὶ καὶ
 ἔσονται καιρ. ἐθρ. L Cpt.

25. Hab. καὶ ἀπορία D Syr. It.¹ Prs. p. — Rc. Kn. Sz. ἠχούσης. [ἤχους
 c. ABI. MX al. m. Syr. Vg. It. al. . . h. ἤχους ὡς Arm. . . al. aliter.]

26. Hab. αἱ τῶν οὐρ. L ap. Wtat. . . αἱ ἐν τῷ οὐρ. D It.⁵ Ambr.

30. Hab. προβ. τὸν καρπὸν αὐτῶν D 157. Vg. It.³ al. — om. ἡδη
 prius Syr. al. . . om. βλέπ. D Syr. Vg. It. al. . . om. ἀπ' εαυτ. D It.² al.
 (referunt ad προβ. Vg. It.³) . . h. ἀπ' αὐτῶν L al. Syr. al. . . ἀπὸ τῶν
 καρπῶν αὐτῶν Syr. p. in m. — om. ἡδη poster. KX al. Syr. Vg. It. (exc.
 Ver.) al. et post ἐγγ. pon. DL al.

33. Hab. παρελεύσεται: GK al. m.

- 34 λόγοι μου οὐ μὴ παρελεύσονται. ³⁴ Προσέχετε δὲ ἑαυτοῖς, μήποτε βαρνηθῶσιν αἱ καρδίαι ὑμῶν ἐν κραιπάλῃ καὶ μέθῃ καὶ μερίμναις
 35 βιωτικαῖς, καὶ ἐπιστῇ ἐφ' ὑμᾶς αἰφνίδιος ἡ ἡμέρα ἐκεῖνη ³⁵ ὡς παγίς· ἐπισειλεύσεται γὰρ ἐπὶ πάντας τοὺς καθημένους ἐπὶ πρόσ-
 36 ωπον πάσης τῆς γῆς. ³⁶ ἀγρυπνεῖτε οὖν ἐν παντὶ καιρῷ δεόμενοι, ἵνα καταξωθῆτε ἐκφυγεῖν πάντα τὰ μέλλοντα γίνεσθαι καὶ στα-
 θῆναι ἔμπροσθεν τοῦ υἱοῦ τοῦ ἀνθρώπου.
 37 Ἦν δὲ τὰς ἡμέρας διδάσκων ἐν τῷ ἱερῷ, τὰς δὲ νύκτας ἐξ-
 38 ερχόμενος ἠύλλετο εἰς τὸ ὄρος τὸ καλούμενον ἐλαιῶν. ³⁸ καὶ πᾶς ὁ λαὸς ὠρθηρίζεν πρὸς αὐτὸν ἐν τῷ ἱερῷ ἀκούειν αὐτοῦ.

XXII.

- ¹ ἤγγιζεν δὲ ἡ ἑορτὴ τῶν ἀζύμων ἢ λεγομένη πάσχα. ² καὶ ¹ Mt. 26, }
² ἐξήτουν οἱ ἀρχιερεῖς καὶ οἱ γραμματεῖς τὸ πῶς ἀνέλωσιν αὐτόν. ^{1-5.} }
 ἐφοβόντο γὰρ τὸν λαόν. ^{1. 2.} }
- ³ Εἰσήλθεν δὲ σατανᾶς εἰς Ἰούδαν τὸν καλούμενον Ἰσκαριώτην, ³ Mt. 26, }
⁴ ὄντα ἐκ τοῦ ἀριθμοῦ τῶν δωδεκά· ⁴ καὶ ἀπελθὼν συνελάλησεν ^{14-16.} }
⁵ τοῖς ἀρχιερεῦσιν καὶ στρατηγοῖς τὸ πῶς αὐτοῖς παραδῶ αὐτόν. ⁵ καὶ ^{10. 11.} }
⁶ ἐμάρτυσαν καὶ συνέθεντο αὐτῷ ἀργύριον δοῦναι· ⁶ καὶ ἐξωμολόγησεν,
 καὶ ἐξίτηι εὐκαιρίαν τοῦ παραδοῦναι αὐτόν ἄτερ ὄχλου αὐτοῖς.

33. Rc. Kñ. Sz. οὐ μὴ παρέλθωσιν. [παρελεύσ. c. BDL al.]

34. 35. Rc. βαρνηθῶσιν. — Rc. Kñ. Sz. ἐκεῖνη. Ὡς παγ. γὰρ ἐπισειύεται ἐπὶ. [ἐπεισεῖλ. c. BD; ὡς π. Ἐπ. γὰρ c. BDL 157. It. Tert.]

36. Ln. ἀγρυπν. δέ c. BD It. cdd. — h. ἵνα κατασχύσῃτε BI, al. Cpt. al. — Rc. Kñ. Sz. Ln. ταῦτα πάντ. . . om. c. EHKSVX A al. pm. Syr. Thphyl. . . post πάντ. pon. AC al. — h. καὶ στήσεσθε D It.⁷

38. Add. in f. καὶ ἀπῆλθεν ἕκαστος εἰς τὸν οἶκον αὐτοῦ etc. quae JO. 7, 53 usq. 8, 11. (pericopa de adultera) leg. 13. (sec. XII.) 69. (s. XIV.) 124. (s. XII.) 346. (s. XII.)

Cap. XII. 2. Hab. ἐφοβ. δέ D al. Syr. Vg. It. cdd. al.

3. Rc. ὁ σατ. καλούμ. c. BDLX al. . . Rc. Kñ. Sz. Ln. ἐπικαλ. . . etiam λεγόμε. et ἐπιλεγόμε. leg. . . om. G.

4. Ln. ἀρχιερ. καὶ τοῖς γραμματεῦσιν κ. τοῖς (τοῖς h. etiam Rc. Kñ. Sz. . . om. c. AGHKLPV A al. pm. Or.) στρ. . . om. κ. στρατ. DX It.⁶ Aeth. . . add. τοῦ ἱεροῦ CP al. Syr. utr. Prs. p. Eus.

6. Ln. om. κ. ἐξομ. c. C al. It.⁶ Eus. . . h. κ. ὁμολ. DP. . . κ. συνεξομ. 57. — Rc. Kñ. Sz. αἰ τοῖς ἄτ. ὄχλ. . . om. αἰ τοῖς D al. Vg. It.³ Prs. p. C

Mt. 26, 17-19. 8 καὶ ἀπέστειλεν Πέτρον καὶ Ἰωάννην εἰπών· Πορευθέντες ἐτοι- 8
 Mc. 14, 12-16. μάσατε ἡμῖν τὸ πάσχα, ἵνα φάγωμεν. 9 οἱ δὲ εἶπαν αὐτῷ· Πού 9
 10 θελεῖς ἐτοιμάσωμεν; 10 ὁ δὲ εἶπεν αὐτοῖς· Ἴδού, εἰσελθόντων ὑμῶν 10
 εἰς τὴν πόλιν, συναντήσαι ὑμῖν ἄνθρωπος κρασίον ὕδατος βαστά-
 ζων· ἀκολουθήσατε αὐτῷ εἰς τὴν οἰκίαν εἰς ἣν εἰσπορεύεται. 11 καὶ 11
 ἐρεῖτε τῷ οἰκοδεσπότῃ τῆς οἰκίας· Λέγει σοι ὁ διδασκαλός· Πού
 ἔστιν τὸ κατάλυμα, ὅπου τὸ πάσχα μετὰ τῶν μαθητῶν μου φάγω;
 12 κάκεινος ὑμῖν δεῖξει ἀνάγαιον μέγα ἐστρωμένον· ἐκεῖ ἐτοιμάσατε. 12
 13 ἀπελθόντες δὲ εὗρον καθὼς εἰρήκει αὐτοῖς, καὶ ἠτοίμασαν τὸ 13
 πάσχα.

Mt. 26, 20-30. 14 Καὶ ὅτε ἐγένετο ἡ ὥρα, ἀνέπεσεν καὶ οἱ ἀπόστολοι σὺν 14
 Mc. 14, 17-26. αὐτῷ. 15 καὶ εἶπεν πρὸς αὐτούς· Ἐπιθυμία ἐπεθύμησα τοῦτο τὸ 15
 16 πάσχα φαγεῖν μεθ' ὑμῶν πρὸ τοῦ με παθεῖν· 16 λέγω γὰρ ὑμῖν, 16
 17 ὅτι οὐ μὴ φάγω αὐτὸ ἕως ὅτου πληρωθῇ ἐν τῇ βασιλείᾳ τοῦ Θεοῦ.
 18 17 καὶ δεξιόμενος ποτήριον εὐχαριστήσας εἶπεν· Ἀμβετα τοῦτο καὶ 17
 18 διαμερίσατε ἑαυτοῖς· 18 λέγω γὰρ ὑμῖν, οὐ μὴ πῖω ἀπὸ τοῦ γεννῆ- 18
 19 19 ματος τῆς ἀμπελου ἕως ὅτου ἡ βασιλεία τοῦ Θεοῦ ἔλθῃ. 19 Καὶ 19
 20 20 λαβὼν ἄρτον εὐχαριστήσας ἐκλασεν καὶ ἔδωκεν αὐτοῖς λέγων· Τοῦτο 20
 21 21 ἐστὶν τὸ σῶμά μου τὸ ὑπὲρ ὑμῶν διδόμενον· τοῦτο ποιῆτε εἰς τὴν 21
 22 22 ἐμὴν ἀνάμνησιν. 20 ὡσαύτως καὶ τὸ ποτήριον μετὰ τὸ δειπνήσαι, 20

7. Rc. Kn. Sz. Ln. ἐν ἡ. . . om. c. BDL al.

9. Hab. ἐτοιμάσωμεν V al. m. — Ln. in f. add. (σοί).

10. Rc. Kn. Sz. pro εἰς ἣν (c. BCL Vg. It.) h. οὐ. . . h. οὐ ἐάν AKMP al. . .
 ἐν ἡ X. . . ὅπου 157.

12. Rc. ἀνώγειον. — 13. Rc. Kn. Sz. εἴρηκεν. [εἴρηκες c. BDL al.]

14. Rc. Kn. Sz. διόδεκα ἀπόστ. [om. c. BD al. Sab. It. edd. pl. antqss.] . .
 om. ἀπόστ. LX al.

16. Om. ὅτι CDX. — Rc. Kn. Sz. οὐκέτι οὐ μὴ, qd Ln. (—) . . om.
 c. ABL al. Verc. al. Epiph. Meion.; etiam varie pon. — Rc. Kn. Sz.
 pro αὐτό (c. BL al. It. (exc. 1.) Vg. al. Kpiph.) h. ἐξ αὐτοῦ. . . h. ἀπ'
 αὐτοῦ D al. Ct. — h. καινὸν βρωθῆ pro πληρ. D Ct.

17. Ln. τὸ ποτήρ. c. ADKM al. — om. τοῦτο Ev. 13. (s. X.) Vg. For. —
 Ln. εἰς ἑαυτούς c. CLM al.

18. Rc. Kn. Sz. Ln. ὑμῖν, ὅτι . . om. c. BCLDG (DG h. ἀπὸ τοῦ νῦν)
 al. It. 1 al. — post πῖω add. ἀπὸ τοῦ νῦν BKLM al.; etiam hre et ἀπ'
 ἄρτι leg.

19. Om. τὸ ὑπὲρ ὑμ. διδόμενον usque ἐκλήνόμενον D Ct. It. 2 al. aliter.

- λέγων· Τοῦτο τὸ ποτήριον ἢ καινὴ διαθήκη ἐν τῷ αἵματι μου, τὸ
 21 ὑπὲρ ὑμῶν ἐκχυτόμενον. ²¹ Πλὴν ἰδοῦ, ἢ χεῖρ τοῦ παραδιδόντος
 22 με μετ' ἐμοῦ ἐπὶ τῆς τραπέζης· ²² ὅτι ὁ υἱὸς μὲν τοῦ ἀνθρώπου
 κατὰ τὸ ὁρισμένον πορεύεται· πλὴν οὐαὶ τῷ ἀνθρώπῳ ἐκεῖνον, δι'
 23 οὗ παραδίδοται. ²³ καὶ αὐτοὶ ἤρξαντο συζητεῖν πρὸς ἑαυτοὺς τὸ
 τίς ἄρα εἶη ἐξ αὐτῶν ὁ τοῦτο μέλλον πράσσειν.
 24 Ἐγένετο δὲ καὶ φιλονεικία ἐν αὐτοῖς, τὸ τίς αὐτῶν δοκεῖ εἰ-
 25 ναι μελλῶν. ²⁵ ὁ δὲ εἶπεν αὐτοῖς· Οἱ βασιλεῖς τῶν ἐθνῶν κυ- Mt. 20,
 ρεύουσιν αὐτῶν καὶ οἱ ἔξουσιάζοντες αὐτῶν εὐεργεταὶ καλοῦνται· Mc 10, }
 26 ²⁶ ὑμεῖς δὲ οὐχ οὕτως, ἀλλ' ὁ μελλῶν ἐν ὑμῖν γενέσθω ὡς ὁ νεώ- 42:119.
 27 τερὸς καὶ ὁ ἡγούμενος ὡς ὁ διακονῶν. ²⁷ τίς γὰρ μελλῶν, ὁ ἀνα-
 κείμενος ἢ ὁ διακονῶν; οὐχὶ ὁ ἀνακείμενος; ἐγὼ δὲ εἰμι ἐν μέσῳ
 28 ὑμῶν ὡς ὁ διακονῶν. ²⁸ ὑμεῖς δὲ ἔστε οἱ διαμεμενηκότες μετ'
 29 ἐμοῦ ἐν τοῖς πειρασμοῖς μου. ²⁹ κἀγὼ διακίθηναι ὑμῖν, καθὼς
 30 διέθετό μοι ὁ πατήρ μου βασιλεῖαν, ³⁰ ἵνα ἔσθητε καὶ πίνητε ἐπὶ Mt. 19,
 τῆς τραπέζης μου ἐν τῇ βασιλείᾳ μου· καὶ καθίσασθε ἐπὶ θρόνων 28.
 τὰς δώδεκα φυλὰς τοῦ Ἰσραὴλ κρίνοντες.
 31 Εἶπεν δὲ ὁ κύριος· Σίμων, Σίμων, ἰδοῦ, ὁ σατανᾶς ἔξητή-
 32 σατο ὑμᾶς τοῦ σπείσασαι ὡς τὸν σίτον· ³² ἐγὼ δὲ ἰδεθήσῃ περὶ
 σοῦ, ἵνα μὴ ἐκλάβῃ ἡ πίστις σου. καὶ σὺ ποτε ἐπιστρέψας στη-
 33 ρισσον τοὺς ἀδελφούς σου. ³³ ὁ δὲ εἶπεν αὐτῷ· Κύριε, μετὰ σοῦ Mt. 26,
 34 ἔτοιμός εἰμι καὶ εἰς φυλακὴν καὶ εἰς θάνατον πορεύεσθαι. ³⁴ ὁ δὲ Mc. 14,
 εἶπεν· Λέγω σοι, Πέτρε, οὐ μὴ φωνήσῃς σήμερον ἀλέκτωρ ἕως 29-31,
 35 τρις ἀπαρνήσῃ μὴ εἰδέναί με. ³⁵ Καὶ εἶπεν αὐτοῖς· Ὅτε ἀπίστευκα Jo. 13,
 36-38.)

20. Hab. ποτήρ. τῆς καινῆς διαθήκης Syr. It.⁴ al.

22. Rc. Kn. Sz. Ln. καὶ ὁ μὲν υἱός. . . ὅτι c. BDL al. Cpt. (om. plane Sah. Ct. Verc. Or.) et ὁ υἱ. μὲν c. BL Cpt. . . h. ὅτι μὲν D.

24. Hab. τίς ἄν εἶη D Syr. It.² al. . . τίς ἢ Or.26. Hab. ὁ δὲ μικρότερος D Syr. Sah. Vg. It.⁴30. Rc. Kn. Sz. ἐσθήτε c. BD*.] — om. ἐν τῇ βασ. μ. EGHSV al. pm. . . om. μού D Ct. It.³ — Rc. Sz. καὶ καθίσασθε. [καθίσασθε c. BELSV al. pl.] . . h. καθήσεσθε AKQ al. . . καθέζησθε D.

31. Om. εἶπ. δὲ ὁ κύρ. BL Cpt. Sah. . . h. ὁ Ἰησοῦς Syr. Prg.

32. Rc. Kn. Sz. ἐκλήθη, deinde στήριξον.

34. Om. μὴ ante φων. BX al. et h. φωνήσῃ V al. pm. — Rc. Kn. Sz. pro ἕως [c. BLD (add. ὅτου) KMX (hi lll add. οὗ) al. m. Syr. Vg. It. al.] h. πρὸν ἢ. — Ln. τρίς με ἀπ. εἶδ. [om. μὴ ante εἶδ. BLMQX al.]

ἐμᾶς ἄτερ βαλλαντίου καὶ πήρας καὶ ὑποδημάτων, μή τινος ὑστερήσατε; οἱ δὲ εἶπαν· Οὐδενός. ³⁶ εἶπεν δὲ αὐτοῖς· Ἀλλὰ τῶν ὁ 36 ἔχων βαλλάντιον ἀράτω, ὁμοίως καὶ πήραν, καὶ ὁ μὴ ἔχων πωλησάτω τὸ ἱμάτιον αὐτοῦ καὶ ἀγοράστω μάχαιραν. ³⁷ λέγω γὰρ 37 ὑμῖν, ὅτι τοῦτο τὸ γεγραμμένον δεῖ τελεσθῆναι ἐν ἡμοῖς, τό· Καὶ
 · Εἰ. 53, μετὰ ἀνόμων ἐλογίσθη· καὶ γὰρ τὰ περὶ ἐμοῦ τέλος ἔχει. ³⁸ οἱ δὲ 38
 · 12 εἶπαν· Κύριε, ἰδοῦ, μάχαιραι ὡδε δύο. ὁ δὲ εἶπεν αὐτοῖς· Ἰκανόν
 ἔστιν.

Καὶ ἐξελθὼν ἐπορεύθη κατὰ τὸ ἔθος εἰς τὸ ὄρος τῶν 39
 ἰΜτ. 26, 20. ἔλαιων· ἠκολούθησαν δὲ αὐτῶ καὶ οἱ μαθηταί. ⁴⁰ γενόμενος δὲ 40
 ἰΜτ. 26, 34-46. ἐπὶ τοῦ τόπου εἶπεν αὐτοῖς· Προσένχεσθε μὴ εἰσελθεῖν εἰς πε-
 ἰΜτ. 14, 22-42. ρασμόν. ⁴¹ καὶ αὐτὸς ἀπεσπάσθη ἀπ' αὐτῶν ὡσεὶ λίθον βολῆς, 41
 καὶ θείς τὰ γόνατα προσήγετο ⁴² λέγων· Πάτερ, εἰ βούλει παρ- 42
 ενέγκαι τοῦτο τὸ ποτήριον ἀπ' ἐμοῦ· πλὴν μὴ τὸ θέλημα μου,
 ἀλλὰ τὸ σὸν γενέσθω. ⁴³ ὤφθη δὲ αὐτῶ ἄγγελος ἀπ' οὐρανοῦ 43
 ἐνισχύων αὐτόν. ⁴⁴ καὶ γενόμενος ἐν ἀγωνίᾳ ἐκτενεστέρον προσ- 44
 ἤχητο. ἐγένετο δὲ ὁ ἰδρῶς αὐτοῦ ὡσεὶ θρόμβοι αἵματος κατα-

35. Rc. Kk. Sz. h. v. et v. sq. βαλαντ. [βαλλαντ. c. ABDS**VXΔ al. m.] — h. οὐθενός A EK QSV Δ al. m.

36. Rc. Kk. Sz. Ln. εἶπ. οὐν .. δι c. BD (h. ὁ δὲ εἶπ.) L al. Sah. — h. πωλήσεις et ἀγοράσεις EGHSV al. pm. Chrs. al. .. πωλήσεις et ἀγοράστω Δ. .. πωλήσεις et ἀγοράσεις D.

37. Rc. Kk. Sz. ὅτι ἔτι. [om. c. ABDLHX al. Syr. It.² al. m.] — Ln. pro τό· K. h. ὅτι καὶ c. A (om. τό ante γεγρ.) It. cdd. Sah. — Ln. καὶ (γὰρ) .. h. καὶ τό BD .. κ. γὰρ τό L al.

39. Rc. Kk. Sz. Ln. in f. add. αὐτοῦ. .. om. c. ADL (in Δ deletam est) al. Vg. It.¹ al.

42. Rc. Kk. Sz. παρενεγκεῖν. .. Ln. παρένεγκε, sic BD gr. al. Vg. It. (exc. Vind.) Or. al. .. παρενέγκαις KLM al. — h. γενέσθω AGHKL QV Δ al. m.

43. 44. Hos II vv. Ln. (—) .. om. AB 13. (a prima manu: ὤφθη δὲ, a recentiore in m. reliqua.) 69. (post MT. 26, 39. leg.) 124. Sah. It. cd. Brix. .. Asteriscis notant ES V Δ al.; obelis al. .. Env. om. in lect. a 22, 39 usq. 23, 1. et hab. in lect. MT. 26, 2 usq. 27, 2. ubi post v. 20. JO. 13, 3-17. et post v. 39. LC. 22, 43-45. intercalata sunt. .. Eriph. ait: καὶ ἐκλαυσεν κῆτας ἐν τῷ κατὰ Δ. εὐαγγ. ἐν τοῖς ἀδιορθώτοις ἀντιγράφοις. etc. ὀρθόδοφοι δὲ ἀφιέλονται etc. Syri a Photio, Armeni a Nicone locum de θρόμβοις αἵματος delevisse arguuntur.

43. Ln. ἀπὸ τοῦ οὐρ. c. D al.

- 45 βαινόντες ἐπὶ τὴν γῆν. ⁴⁵ καὶ ἀναστὰς ἀπὸ τῆς προσευχῆς, ἔλθων
πρὸς τοὺς μαθητὰς εὗρεν κοιμωμένους αὐτοὺς ἀπὸ τῆς λύπης,
46 ⁴⁶ καὶ εἶπεν αὐτοῖς· Τί καθεύδετε; ἀναστάντες προσεύχεσθε, ἵνα
μὴ εἰσέλθῃτε εἰς πειρασμόν.
47 Ἐτι αὐτοῦ λαλοῦντος, ἰδὼν ὄχλος· καὶ ὁ λεγόμενος Ἰούδας, ^{Mt. 26, 47-56.}
εἰς τῶν δώδεκα, προήρχετο αὐτοὺς καὶ ἤγγισεν τῷ Ἰησοῦ φιλήσαι ^{Mc. 14,}
48 αὐτόν. ⁴⁸ Ἰησοῦς δὲ εἶπεν αὐτῷ· Ἰούδα, φιλήματι τὸν υἱὸν τοῦ ^{43-52,}
49 ἀνθρώπου παραδόδας; ⁴⁹ ἰδόντες δὲ οἱ περὶ αὐτὸν τὸ ἐσόμενον ^{1-12.}
50 εἶπαν αὐτῷ· Κύριε, εἰ πατάξομεν ἐν μαχαίρᾳ; ⁵⁰ καὶ ἐπάταξεν
εἰς τις ἐξ αὐτῶν τὸν δούλον τοῦ ἀρχιερέως καὶ ἀφείλεν τὸ οὖς αὐ-
51 τοῦ τὸ δεξιόν. ⁵¹ ἀποκριθεὶς δὲ ὁ Ἰησοῦς εἶπεν· Ἐάτε ἕως του-
52 του, καὶ ἀψάμενος τοῦ ὠτίου ἴασατο αὐτόν. ⁵² εἶπεν δὲ Ἰησοῦς
πρὸς τοὺς παραγενομένους ἐπ' αὐτὸν ἀρχιερεῖς καὶ στρατηγούς
τοῦ ἱεροῦ καὶ πρεσβυτέρους· Ὡς ἐπὶ λησὴν ἐξήλθατε μετὰ μαχα-
53 ρῶν καὶ ξύλων· ⁵³ καθ' ἡμέραν ὄντος μου μετ' ὑμῶν ἐν τῷ ἱερῷ
οὐκ ἐξετείνατε τὰς χεῖρας ἐπ' ἐμέ. ἀλλ' αὕτη ἐστὶν ὕμῶν ἡ ὥρα
καὶ ἡ ἐξουσία τοῦ σκότους.
54 Συλλαβόντες δὲ αὐτὸν ἤγαγον καὶ εἰσήγαγον εἰς τὴν οἰκίαν ^{Mt. 26, 57. 58.}
55 τοῦ ἀρχιερέως. ὁ δὲ Πέτρος ἠκολούθει μακρόθεν· ⁵⁵ περιεπαύ- ^{Mc. 14, 53. 54.}
των δὲ πῦρ ἐν μέσῳ τῆς ἀλύης καὶ καθισάντων ἐκάθητο ὁ ^{Jo. 18, 15.}
56 Πέτρος ἐν μέσῳ αὐτῶν. ⁵⁶ ἰδοῦσα δὲ αὐτὸν παιδίσκη ^{Mt. 26, 69-75.}
τις ^{Mc. 14, 66-72.} ^{Jo. 18, 25-27.}

45. Rc. μαθητ. αὐτοῦ, qd Kn. (—).

47. Rc. Kn. Sz. ἔτι δέ. [om. c. ABGKLMX al. Vg. It.¹ al.] — Rc. προήρχ. αὐτῶν. — Add. in f. τοῦτο γὰρ σημεῖον δεδῶκε (s. δίδομεν) αὐτοῖς· Ὅν ἄν φιλήσῃ, αὐτὸς ἔστιν D E H X al. pm. Syr. utr. It.² al.

48. Ἰησ. δέ c. B X al. . . Rc. Kn. Sz. Ln. ὁ δὲ Ἰησ.

49. Hab. εἰ πατάξομεν GH al. et ἐν μαχαίρῃ DL.

50. Hab. ὠτίον DK al. Vg. It. (exc. 2.)

51. Om. ὁ ante Ἰησ. B. — Rc. Kn. Sz. Ln. ὠτίον αὐτοῦ. . . om. c. BI. 1. al.

52. Rc. Kn. Sz. ὁ Ἰησ. [om. ὁ c. A B. . . om. ὁ Ἰησ. D al.] — Rc. Kn. Sz. ἐξελθῆθατε. [ἐξήλθατε s. ἐξήλθετε c. BDLKMX al. m. Or. Eus. Bas. selesc.]

54. Om. καὶ εἰσῆγ. D al. m. Syr. Vg. It.² al. Eus. (h. Or.) — Rc. Kn. Sz. αὐτόν εἰς τ. οἶκον (Ln. etiam οἶκον . . . οἰκίαν c. BKLM al. Or. Eus. Thphyl.). [om. αὐτ. c. ABDKLM al. m. Syr. Vg. It. al. Or. Eus. Thphyl.]

55. περιεπαυ. c. BI. Eus. (2.) . . Rc. Kn. Sz. Ln. ἀψάντ. — καθισάντ. c. B Sab. . . Rc. Kn. Sz. συγκαθ. . . Ln. περιεπαυ. . . h. ἐπεκαθ. 142** in m. et Rc. Kn. Sz. add. αὐτῶν. — h. μέσος αὐτῶν B.

καθήμενον πρὸς τὸ θῶς· καὶ ἀτενίσασα αὐτῷ εἶπεν· Καὶ οὗτος
 σὺν αὐτῷ ἦν. ⁵⁷ ὁ δὲ ἤρνήσατο λέγων· Οὐκ οἶδα αὐτόν, γύναι. ⁵⁸
⁵⁸ καὶ μετὰ βραχὺ ἕτερος ἰδὼν αὐτὸν εἶφη· Καὶ σὺ ἐξ αὐτῶν εἶ. ⁵⁸
 ὁ δὲ Πέτρος εἶφη· Ἄνθρωπε, οὐκ εἰμί. ⁵⁹ καὶ διαστάσης ὡσεὶ ⁵⁹
 ὥρας μᾶς ἄλλος τις διωγνοῦντο λέγων· Ἐπ' ἀληθείας καὶ οὗτος
 μετ' αὐτοῦ ἦν· καὶ γὰρ Γαλιλαῖός ἐστιν. ⁶⁰ εἶπεν δὲ ὁ Πέτρος· ⁶⁰
 Ἄνθρωπε, οὐκ οἶδα ὃ λέγεις· καὶ παραρηγήμα ἐτι λαλοῦντος αὐ-
 τοῦ ἐφώνησεν ἀλέκτωρ· ⁶¹ καὶ στραφεὶς ὁ κύριος ἐπέβλεψεν τῷ ⁶¹
 Πέτρῳ, καὶ ὑπεμνήσθη ὁ Πέτρος τοῦ λόγου τοῦ κυρίου, ὡς εἶπεν
 αὐτῷ· ὅτι πρὶν ἢ ἀλέκτορα φωνῆσαι σημερον ἀπαρνήσῃ με τρίς.
⁶² καὶ ἐξελθὼν ἔξω ἔκλαυσεν πικρῶς. 62

^{Mt. 26,} Καὶ οἱ ἄνδρες οἱ συνέχοντες αὐτὸν ἐνέπαιζον αὐτῷ δέροντες, ⁶³
^{63-66,} ⁶⁴ καὶ περικαλύψαντες αὐτὸν ἐπιρῶτων αὐτὸν λέγοντες· Προσθή- ⁶⁴
^{Mt. 14,} ⁶⁵ ⁶⁵ τευσσον, τίς ἐστὶν ὁ παῖσας σε; ⁶⁵ καὶ ἕτερα πολλὰ βλασφημοῦντες ⁶⁵
⁶⁵ ἔλεγον εἰς αὐτόν.

^{Mt. 26,} Καὶ ὡς ἐγένετο ἡμέρα, συνήχθη τὸ πρεσβυτέριον τοῦ λαοῦ, ⁶⁶
^{63-66,} ⁶⁶ ἄρχιερεῖς τε καὶ γραμματεῖς, καὶ ἀνήγαγον αὐτὸν εἰς τὸ συνέδριον
^{Mt. 14,} ^{61-64,} ⁶⁷ ἑαυτῶν λέγοντες· Εἰ σὺ εἶ ὁ Χριστός, εἰπὸν ἡμῖν. ⁶⁷ εἶπεν δὲ αὐ- ⁶⁷
⁶⁷ τοῖς· Ἐὰν ὑμῖν εἶπω, οὐ μὴ πιστεύσητε· ⁶⁸ ἐὰν δὲ ἐρωτήσω, οὐ ⁶⁸
⁶⁸ βλάψω ὑμᾶς· Ἐὰν ἐρωτήσω, οὐ βλάψω ὑμᾶς· Ἐὰν ἐρωτήσω, οὐ βλάψω ὑμᾶς·

57. Rc. KN. Sz. ἤρνήσ. αὐτόν, iid. et LN. γύναι ante οὐκ pon. . . pos. in f. c. BLX Arm. . . om. D Ct. Prs. p.
 58. Π. εφη c. BKLM al. . . Rc. KN. Sz. LN. εἶπεν.
 60. Rc. ὁ ἀλέκτ.
 61. Hab. τοῦ ῥήματος BLX al. . . om. 243. (sec. XIV.) — πρὶν ἢ c. B. . . Rc. KN. Sz. LN. om. ἢ, iid. om. σημερον. . . scr. c. BKLMX al. It.² Cpt. al. m.
 62. Rc. Sz. LN. ἔξω ὁ Πέτρος, qd KN. (—) . . om. c. BDKLM al. m. Vg. ms. al. Schol.
 63. Rc. KN. Sz. συνέχ. τὸν Ἰησοῦν.
 64. Rc. KN. Sz. x. περιμ. α. ἔτυπον αὐτοῦ τὸ πρόσωπον καὶ ἐπ., qu. LN. (—) . . om. c. BKLM Cpt. It.⁴ . . h. x. περιμ. αὐτοῦ τὸ πρόσωπον 1. al. Sah. al. . . x. περιμ. αὐτοῦ τὸ πρ. ἔτυπον καὶ D (D al. Verc. al. om. antea δέροντες) al. Verc. Arm. — om. αὐτόν ante λέγοντ. BKL al. . . h. ἔλεγον D Syr. It.².
 66. Hab. ἀπῆγάγ. BDK al. m. Or. — KN. Sz. συνέδρ. αὐτῶν. — om. εἰ DLV al. — εἰπὸν c. BL (om. εἶπ. ἡμ. D al.) . . Rc. KN. Sz. LN. εἶπέ.
 68. Rc. KN. Sz. ἐὰν δὲ καί. . . etiam καὶ ἐὰν, ἐὰν (D), ἐὰν καί, εἰ δὲ καὶ leg.

69 μὴ ἀποκριθῆτε. ⁶⁹ ἀπὸ τοῦ νῦν δὲ ἔσται ὁ υἱὸς τοῦ ἀνθρώπου
 70 καθήμενος ἐκ δεξιῶν τῆς δυνάμεως τοῦ θεοῦ. ⁷⁰ εἰπαν δὲ πάντες·
 Σὺ οὖν εἰ ὁ υἱὸς τοῦ θεοῦ; ὁ δὲ πρὸς αὐτοὺς ἔφη· Ὑμεῖς λέγετε,
 71 ὅτι ἐγὼ εἰμι. ⁷¹ οἱ δὲ εἶπαν· Τί ἐτι ἔχομεν μαρτυρίας χρῆσαι;
 αὐτοὶ γὰρ ἤκούσαμεν ἀπὸ τοῦ στόματος αὐτοῦ.

XXIII.

1 Καὶ ἀναστὰς ἦπαν τὸ πλῆθος αὐτῶν ἤγαγον αὐτὸν ἐπὶ τὸν Mt. 27,
 2 Πιλάτον. ² ἤρξαντο δὲ κατηγορεῖν αὐτοῦ λέγοντες· Τοῦτον εὐρο- 1. 2.
 3 μεν διαστρέφοντα τὸ ἔθνος ἡμῶν καὶ κωλύοντα φόρους Καίσαρι 11-14.
 4 διδόναι, λέγοντα ἑαυτὸν Χριστὸν βασιλέα εἶναι. ³ ὁ δὲ Πιλάτος Mc. 15,
 5 ἐπηρώτησεν αὐτὸν λέγων· Σὺ εἰ ὁ βασιλεὺς τῶν Ἰουδαίων; ὁ δὲ 1-5.
 6 ἀποκριθεὶς αὐτῷ ἔφη· Σὺ λέγεις. ⁴ ὁ δὲ Πιλάτος εἶπεν πρὸς τοὺς Jo. 18,
 7 ἀρχιερεῖς καὶ τοὺς ὄχλους· Οὐδὲν εὐρίσκω αἴτιον ἐν τῷ ἀνθρώπῳ 23. 32.
 8 τούτῳ. ⁵ οἱ δὲ ἐπίσχυον λέγοντες· ὅτι ἀνασείει τὸν λαόν, διδασκων
 9 καθ' ὅλης τῆς Ἰουδαίας, ἀρξάμενος ἀπὸ τῆς Γαλιλαίας ἕως ὧδε.
 6 Πιλάτος δὲ ἀκούσας Γαλιλαίαν ἐπηρώτησεν, εἰ ὁ ἀνθρώπος Γα-
 7 λιλαιὸς ἐστίν· ⁷ καὶ ἐπιγινούς, ὅτι ἐκ τῆς ἐξουσίας Ἡρώδου ἐστίν,
 8 ἀπέπεμψεν αὐτὸν πρὸς Ἡρώδη, ὄντα καὶ αὐτὸν ἐν Ἱεροσολύμοις
 9 ἐν ταύταις ταῖς ἡμέραις. ⁸ ὁ δὲ Ἡρώδης ἰδὼν τὸν Ἰησοῦν ἐμάρη
 λίαν· ἦν γὰρ θέλων ἐξ ἱκανοῦ ἰδεῖν αὐτὸν διὰ τὸ ἀκοῦειν περὶ
 9 αὐτοῦ, καὶ ἠλπίζεν τι σημεῖον ἰδεῖν ὑπ' αὐτοῦ γινόμενον. ⁹ ἐπη-
 ρώτα δὲ αὐτὸν ἐν λόγοις ἱκανοῖς· αὐτὸς δὲ οὐδὲν ἀπεκρίνατο αὐτῷ.

68. Rc. Kn. Sz. Ln. in f. add. μοι ἢ ἀπολύσῃτε. . . om. μοι c. Bl. al. Cpt. Vere. Cyr. et ἢ ἀπ. c. Bl. al. Cpt. Sab. For. Cyr. Ambr.

69. Rc. Kn. Sz. om. δέ.

71. ἔχ. μ. χρ. c. Bl. . . Rc. Kn. Sz. Ln. χρ. ἔχ. μ. . . h. μαρτύρων D al. Syr. al.

Cap. XXIII. 1. Hab. ἀναστάντες D al. — Rc. ἤγαγεν.

2. Rc. Kn. Sz. om. ἡμῶν. — Ln. (καὶ) λέγοντα. . . h. λέγ. δέ D.

5. Hab. ἐπίσχυον DH 69. invalescebant It. Vg. — h. καὶ ἀρξάμ. BL Cpt.

6. Om. Γαλιλαίαν BL Cpt. . . h. τῆν Γαλ. D. . . Γαλιλαίας edd. . . a Galil. Colb.

7. Ln. πρ. τὸν Ἡρ. c. B. . . h. τῷ Ἡρ. ὄντι αὐτῷ D.

8. Ln. ἐξ ἱκανῶν χρόνων θέλων. . . h. ἐξ ἱκανοῦ χρ. HM X al. m. . . om. Vere. — Rc. Kn. Sz. Ln. ἀκούειν πολλά. . . om. c. BDKLM al. Cpt. al.; etiam post αὐτόν pon. frequenter Vere, Arm. Digitized by Google

¹⁰ εἰστήκεισαν δὲ οἱ ἀρχιερεῖς καὶ οἱ γραμματεῖς εὐτόνως κατηγοροῦντες αὐτοῦ. ¹¹ ἔξουθενήσας δὲ αὐτὸν ὁ Ἡρώδης σὺν τοῖς στρατιώμασιν αὐτοῦ καὶ ἑμβαλῆσας, περιβαλὼν ἐσθῆτα λαμπρὰν ἀπέπεμφεν αὐτὸν τῷ Πιλάτῳ. ¹² ἐγένοντο δὲ φίλοι ὁ τε Ἡρώδης καὶ ὁ Πιλάτος ἐν αὐτῇ τῇ ἡμέρᾳ μετ' ἀλλήλων· προὔπηγον γὰρ ἐν ἔχθρᾳ ὄντες πρὸς ἑαυτούς.

Πιλάτος δὲ συγκαλεσάμενος τοὺς ἀρχιερεῖς καὶ τοὺς ἀρχοντας καὶ τὸν λαόν ¹⁴ εἶπεν πρὸς αὐτούς· Προσηνέγκατέ μοι τὸν ἄνθρωπον τοῦτον ὡς ἀποστρέφοντα τὸν λαόν, καὶ ἰδοῦ, ἐγὼ ἐνώπιον ὑμῶν ἀνακρίνας οὐδὲν εὔρον ἐν τῷ ἀνθρώπῳ τούτῳ αἴτιον ὧν κατηγορεῖτε κατ' αὐτοῦ. ¹⁵ ἀλλ' οὐδὲ Ἡρώδης· ἀπέπεμψα γὰρ ἡμᾶς πρὸς αὐτόν, καὶ ἰδοῦ, οὐδὲν ἄξιον θανάτου ἐστὶν πεπραγμένον αὐτῷ. ¹⁶ παιδεύσας οὖν αὐτὸν ἀπολύσω. ¹⁸ ἀνέκραγον δὲ ἅπαντες αὐτῷ· ¹⁷ *παμπληθεὶ λέγοντες· Αἶρα τοῦτον, ἀπολύσον δὲ ἡμῖν τὸν Βασιβαν.* ¹⁹ ὅστις ἦν διὰ στάσιν τινα γενομένην ἐν τῇ πόλει καὶ φόνον βληθεὶς ἐν τῇ φυλακῇ. ²⁰ πάλιν δὲ ὁ Πιλάτος προσεφώνησεν, θέλων ἀπολύσαι τὸν Ἰησοῦν. ²¹ οἱ δὲ ἐπεφώνον· λέγοντες· Σταύρωσον αὐτόν. ²² ὁ δὲ τρίτον εἶπεν πρὸς αὐτούς· Τί γὰρ κακὸν ἐποίησεν οὗτος; οὐδὲν αἴτιον θανάτου εὔρον ἐν αὐτῷ· παιδεύσας οὖν αὐτὸν ἀπολύσω. ²³ οἱ δὲ ἐπέκειντο φωναῖς μεγάλαις αὐτοῦ· μένοι αὐτὸν σταυρωθῆναι, καὶ κατίσχυον αἱ φωναὶ αὐτῶν. ²⁴ καὶ τὰ

Mt. 27, 15-26.
Mc. 15, 6-15.
Jo. 18, 20, 40.
et 19, 1 sqq.

11. Rc. Kn. Sz. περιβ. αὐτόν, qd Ln. (—) .. om. c. BI. al. Ver. . . h. αὐτῷ S al.

12. Rc. Kn. Sz. Ln. ὁ τε Πιλ. κ. ὁ Ἡρ. . . pos. c. BI. al. It. Vg. Sah.

14. Hab. οὐ θ' ἐν B. 1. — om. κατ' AL al. . . om. ὧν κ. κ. α. D Ct. 59.

15. Hab. ἀπέπεμψεν γὰρ αὐτόν πρ. ἡμᾶς (ὑμᾶς B al. Gat. Mm.) BHKLM al. Brix. Bodl. al. . . utrqe cigit Germ. 1. . . h. ἀπέπεμψα γ. αὐτόν πρὸς αὐτόν 274. Syr. Prss. Arm. al.

17. Rc. Kn. Sz. ἀνάγκην δὲ εἶχεν ἀπολύειν αὐτοῖς κατὰ ἔορτην ἓνα (in singg. libri antq. var.), qu. Ln. (—) .. om. c. ABKL Ver. Cpt. Sah. . . post v. 19. pon. D Ct. Aeth.

18. ἀνέκραγ. c. BL al. . . Rc. Kn. Sz. Ln. ἀντιφάσαν. — om. τόν ante Βαρ. AGHV al. pm.

19. Rc. Kn. Sz. Ln. βεβλημένος εἰς φυλ. . . βλ. ἐν τ. φ. (ἐν τ. φ. etiam c. X al.) c. BI.

20. Rc. Kn. Sz. πάλιν οὖν. — Ln. προσεφ. αὐτοῖς.

21. Rc. Kn. Sz. σταύρωσον bis. [σταύρου c. BD Or. (saepe) Cyr. Schol.]

23. Hab. σταυρώσας B. — Rc. Kn. Sz. in f. add. καὶ τῶν ἀρχιερέων, qu. Ln. (—) .. om. c. BL al. Vg. It. (exe. 2.) Cpt. Sah.

- 25 Πιλάτος ἐπέκρινεν γενέσθαι τὸ αἴτημα αὐτῶν· ²⁵ ἀπέλυσεν δὲ τὴν
 διαστάσι καὶ φόνον βεβλημένον εἰς φυλακὴν, ὃν ἤθουστο, τὴν
 δὲ Ἰησοῦν παρέδωκεν τῷ θελήματι αὐτῶν.
- 26 Καὶ ὡς ἀπήγαγον αὐτόν, ἐπιλαβόμενοι Σίμωνά τινα Κυρη- Mt. 27
 ναῖον ἐρχόμενον ἀπὸ ἀγροῦ ἐπέθηκαν αὐτῷ τὸν σταυρὸν φέρειν Mc. 15, }
 27 ὅπισθεν τοῦ Ἰησοῦ. ²⁷ ἠκολούθει δὲ αὐτῷ πολὺ πλῆθος τοῦ λαοῦ
 28 καὶ γυναικῶν, αἱ ἐκόπτοντο καὶ ἐθρήνον αὐτόν. ²⁸ στραφεῖς δὲ
 πρὸς αὐτὰς Ἰησοῦς εἶπεν· Θυγατέρες Ἱερουσαλήμ, μὴ κλαίετε ἐπ'
 29 ἐμέ· πλὴν ἐφ' ἐαυτὰς κλαίετε καὶ ἐπὶ τὰ τέκνα ὑμῶν· ²⁹ ὅτι ἰδοὺ,
 ἐρχονται ἡμέραι ἐν αἷς ἐροῦσιν· Μακάριαι αἱ στεῖραι, καὶ αἱ κοι-
 30 λιαὶ αἱ οὐκ ἐγέννησαν, καὶ μαστοὶ οἱ οὐκ ἔθρεψαν. ³⁰ τότε ἄρ- Hos.
 ξονται λέγειν τοῖς ὄρεσιν· Πέσετε ἐφ' ἡμᾶς, καὶ τοῖς βουνοῖς· ^{10, 8.}
 31 Καλύψατε ἡμᾶς· ³¹ ὅτι εἰ ἐν ὑγρῷ ξύλω ταῦτα ποιοῦσιν, ἐν τῷ
 32 ξηρῷ τί γενήσεται; ³² ἤγγοντο δὲ καὶ ἕτεροι δύο κακούργοι σὺν αὐτῷ
 ἀναιρεθῆναι.
- 33 Καὶ ὅτε ἦλθον ἐπὶ τὸν τόπον τὸν καλούμενον Κρανίον, ἐκεῖ Mt. 27, }
 ἐσταύρωσαν αὐτόν καὶ τοὺς κακούργους, ὃν μὲν ἐκ δεξιῶν, ὃν δὲ ^{33-44.}
 34 ἐξ ἀριστερῶν. ³⁴ ὁ δὲ Ἰησοῦς ἔλεγεν· Πάτερ, ἄφεες αὐτοῖς· οὐ ^{22-32.}
 γὰρ οἴδασιν τί ποιοῦσιν. διαμεριζόμενοι δὲ τὰ ἱμάτια αὐτοῦ ἔβα- Jo. 19,
 35 λον κλήρους. ³⁵ καὶ εἰστήκει ὁ λαὸς θεωρῶν· ἐξεμκηρίζον δὲ οἱ ^{23. 24.}

24. Rc. Kn. Sz. ὁ δὲ Πιλ.

25. Rc. ἀπὸ. δὲ αὐτοῖς, qd Ln. (—) — Rc. Kn. Sz. εἰς τὴν φυλ.

26. Rc. Kn. Sz. Σιμωνός τινος Κυρηναίου ἐρχομένου. (Rc. τοῦ ἐρχ.)

27. Hab. καὶ γυναῖκες D al. Syr. It.² al. — Rc. Kn. Sz. αἱ καὶ. [om. c. ABCDLX al. Syr. Vg. It. al.]

28. Rc. Kn. Sz. Ln. ὁ Ἰ. . . om. ὁ c. BL.

29. αἱ κοιλ. c. BCX al. . . om. αἱ Rc. Kn. Sz. Ln.; iid. exc. Ln. pro ἐθρ. c. BD (h. ἐξέθρ.) L al. It. cdd. antqms. h. ἐθήλασαν.

30. Hab. πέσατε L Q X D al.

31. Rc. Kn. Sz. Ln. ἐν τῷ ὑγρ. . . om. c. BC. — h. τί γενήσεται DK al. Vg. It. . . γίνεται ES al.

33. Rc. Kn. Sz. ἀπὸ ἦλθον. [ἦλθ. c. BCDLQ al. Syr. Vg. It. al.] — h. εὐωνύμων C* L Q al.

34. Ln. (ὁ δὲ usq. ποιοῦσιν.) . . ea om. BD* 38. 435. Sah. Ct. Ver. Verc. Mcion. (teste Wetst.) . . om. πάτερ A. — κλήρους c. AX 1. 33. al. Vg. It.⁵ al. Aug. (dis.) . . Rc. Kn. Sz. Ln. κλήρον.

35. Hab. ἐ. δὲ αὐτόν D al. m. Syr. Vg. It. al. Eus. — Rc. Kn. Sz. δὲ καὶ. [om. c. C* D al. Vg. It. Eus.]

ἀρχοντες λέγοντες· Ἄλλους ἔσωσεν, σωσάτω ἑαυτὸν, εἰ οὗτος ἐστὶν
 ὁ Χριστὸς τοῦ θεοῦ ὁ ἐκλεκτός. ³⁶ ἐνέπαιξαν δὲ αὐτῷ καὶ οἱ 36
 στρατιῶται προσερχόμενοι, ὄξος προσφέροντες αὐτῷ ³⁷ καὶ λέγον· 37
 Jo. 19, 19. τες· Εἰ σὺ εἶ ὁ βασιλεὺς τῶν Ἰουδαίων, σῶσον σεαυτὸν. ³⁸ ἦν δὲ 38
 καὶ ἐπιγραφή ἐπ' αὐτῷ· Ὁ βασιλεὺς τῶν Ἰουδαίων οὗτος. ³⁹ Εἰς 39
 δὲ τῶν κρεμασθέντων κακούργων ἐβλασφήμει αὐτόν· Οὐχὶ σὺ εἶ
 ὁ Χριστός; σῶσον σεαυτὸν καὶ ἡμᾶς. ⁴⁰ ἀποκριθεὶς δὲ ὁ ἕτερος 40
 ἐπιτιμῶν αὐτῷ ἔφη· Οὐδὲ φοβῆ σὺ τὸν θεόν, ὅτι ἐν τῷ αὐτῷ
 κρίματι εἶ; ⁴¹ καὶ ἡμεῖς μὲν δικαίως· ἄξια γὰρ ὧν ἐπράξαμεν 41
 ἀπολαμβάνομεν· οὗτος δὲ οὐδὲν ἄποπον ἐπράξεν. ⁴² καὶ ἔλεγεν· 42
 Ἰησοῦ, μνησθήθι μου, ὅταν ἔλθῃς ἐν τῇ βασιλείᾳ σου. ⁴³ καὶ εἶπεν 43
 αὐτῷ· Ἀμὴν σοι λέγω, σήμερον μετ' ἐμοῦ ἔσῃ ἐν τῷ παραδείσῳ.
 Mt. 27, 44. ⁴⁴ Καὶ ἦν ἡθῆ ὥσει ὥρα ἕκτη καὶ σκότος ἐγένετο ἐφ' ὅλην τὴν 44
 Mc. 15, 45-56. γῆν ἕως ὥρας ἑνάτης, ⁴⁵ τοῦ ἡλίου ἐκλείποντος· ἐσχίσθη δὲ τὸ 45
 33-41. καταπέτασμα τοῦ ναοῦ μέσον. ⁴⁶ καὶ φωνήσας φωνῇ μεγάλῃ ὁ Ἰη- 46

35. Rc. Kn. Sz. oi ἀρχ. σὺν αὐτοῖς, qu. LN. (—) .. om. c. BCDLQX
 al. Syr. It. cdd. al. — Rc. Kn. Sz. LN. ὁ τοῦ θ. ἐκλ. .. τοῦ θ. ὁ ἐκλ.
 c. B. (pro οὗτος h. νιός) L al. Cpt. Eus. .. ὁ ἐκλ. τοῦ θ. C It.² .. al.
 aliter.

36. ἐπέπαιξ. c. BL. .. Rc. Kn. Sz. LN. ἐπέπαιζον, et καὶ ὄξ. LN. (καί) ..
 om. c. ABDL Cpt.

37. LN. (εἶ) .. om. A al. Verc.

38. Hab. ἡ ἐπιγρ. DGS al. — Rc. Kn. Sz. ἐπιγρ. γεγραμμένη et LN.
 ἐπ. ἐπιγεγραμμένη. .. om. c. BL Sah. Cpt. ac post αὐτῷ pon. C* X
 al. — Rc. Kn. Sz. post αὐτῷ add. γραμμασιεν Ἑλληνοικοῖς καὶ
 Ῥωμαϊκοῖς καὶ Ἑβραϊκοῖς, qu. LN. (—) .. om. c. BC*L Sah. Cpt.
 Verc.; etiam singula var. pon. atque om. — Rc. Kn. Sz. Οὗτος
 ἐστὶν ὁ β. τ. Ἰ. .. LN. Ὁ β. τ. Ἰ. (οὗτος) .. scr. c. BL Verc. (etiam D al.
 Corb. addito ἐστίν) .. plane om. οὗτ. C Colb.

39. Οὐχί c. BL Cpt. It.³ (similiter Arm. al.) .. Rc. Kn. Sz. LN. λέγων· Εἶ.

40. ἐπ. α. ἔφη c. BC*LX Cpt. .. Rc. Kn. Sz. LN. ἐπετίμα α. λέγων. —
 h. κρίμ. ἐσμεν· ἡμεῖς μὲν C* Syr. hr. al. Chrs.

42. Rc. Kn. Sz. LN. ἔλ. τῷ Ἰησ. [Ἰησ. scr. c. BL Sah.] Μν. μου, κύριε
 [LN. (—) .. om. c. BDL M al. Sah. Syr. hr. Verc. al. Or. (1.)]. — om.
 ὅτ. ἔλθ. DQ Ct. .. h. εἰς τ. β. σ. BL Cpt. Vg. It.³

43. Rc. Kn. Sz. LN. ὁ Ἰησοῦς· Ἄμ. λ. σοι. .. om. c. BL al. Cpt. Sah.

44. Rc. Kn. Sz. om. ἡθῆ. — om. καὶ σκότ. usq. ἑνάτης Syr. hr.

45. τοῦ ἡ. ἐκλ. c. BL al. Or. al. .. om. C* al. Mc. ap. Ep. .. Rc. Kn. Sz. LN.
 καὶ ἐσπισθῆ ὁ ἥλιος. lid. perg't καὶ ἔσχ. .. ἔσχ. δὲ c. BCL al.

- σοὺς εἶπεν· Πάτερ, εἰς χεῖράς σου παρατίθεται τὸ πνεῦμά μου.
 47 τοῦτο εἰπὼν ἐξέπνευσεν. ⁴⁷ ἰδὼν δὲ ὁ ἑκατόνταρχος τὸ γεγόμενον
 εἰδόξασεν τὸν θεὸν λέγων· Ὅτιως ὁ ἄνθρωπος οὗτος δίκαιος ἦν.
 48 ⁴⁸ καὶ πάντες οἱ συμπαραγεγόμενοι ὄχλοι ἐπὶ τὴν θεωρίαν ταύ-
 την, θεωρήσαντες τὰ γεγόμενα, ἐπίπτοντες τὰ στήθη ὑπέστρεφον.
 49 ⁴⁹ εἰσήκεισαν δὲ πάντες οἱ γνωστοὶ αὐτῷ μακρόθεν καὶ αἱ γυναῖ-
 κες αἱ συνακολουθήσασαι αὐτῷ ἀπὸ τῆς Γαλιλαίας, ὁρῶσαι ταῦτα.
 50 Καὶ ἰδοὺ, ἀνὴρ ὀνόματι Ἰωσήφ, βουλευτῆς ὑπάρχων, ἀνὴρ Mt. 27, 51-60.
 51 ἀγαθὸς καὶ δίκαιος, ⁵¹ — οὗτος οὐκ ἦν συγκατατεθειμένος τῇ Mc. 15, 42-46.
 βουλῇ καὶ τῇ πράξει αὐτῶν — ἀπὸ Ἀρμαθαίας πόλεως τῶν Jo. 19, 38-42.
 52 Ἰουδαίων, ὃς προσεδέχετο τὴν βασιλείαν τοῦ θεοῦ. ⁵² οὗτος προσ-
 53 ελθὼν τῷ Πιλάτῳ ἤγησάτο τὸ σῶμα τοῦ Ἰησοῦ, ⁵³ καὶ καθελὼν
 ἐνετύλιξεν αὐτὸ σινδόνι καὶ ἔθηκεν αὐτὸ ἐν μνήματι λαξευτῷ, οὗ
 54 οὐκ ἦν οὐδεὶς οὐπὼ καίμενος. ⁵⁴ καὶ ἡμέρα ἦν παρασκευῆς καὶ
 σάββατον ἐπεφωσκεν.
 55 Κατακολουθήσασαι δὲ αἱ γυναῖκες, αἵτινες ἦσαν συνελλην- Mt. 27, 61.
 θῆναι αὐτῷ ἐκ τῆς Γαλιλαίας, ἐθάψασαν τὸ μνημεῖον καὶ ὡς Mc. 15, 47.
 56 ἐπέθη τὸ σῶμα αὐτοῦ. ⁵⁶ ὑποστρέψασαι δὲ ἠτοίμασαν ἀρώματα
 καὶ μύρα· καὶ τὸ μὲν σάββατον ἠσύνχασαν κατὰ τὴν ἐντολήν.

46. Rc. Kn. Sz. παραθήσομαι. . . h. παρατίθην D al. m. Cstt. Ath. al. m. — τοῦτο εἶπ. c. C* L al. Syr. . . Rc. Kn. Sz. καὶ ταῦτα. . . Ln. καὶ τοῦτο. . . h. τοῦτο δὲ BD al. . . h. καὶ (om. τ. εἶπ.) Ver.

47. Rc. Kn. Sz. εἰδόξασε, v. 48. θεωροῦντες et (etiam Ln.) εἰαυτῶν τὰ σ. . . om. εἰαυτ. c. ABCDL al. It. 1^a al.; etiam var. pon.

49. Rc. Kn. Sz. γν. αὐτοῦ. — Ln. ἀπὸ μακρ. — αἱ γυν. c. B. . . om. Rc. Kn. Sz. Ln.

50. Om. ἀνὴρ ante ἀγαθ. D It. 3^a

51. Hab. συγκατατεθειμένος CD al. — Rc. Kn. Sz. ὃς καὶ πρ. καὶ αὐ- τός. [om. c. BCDL al. It. 4^a . . al. aliter.]

52. Om. οὗτος D*. . . h. καὶ D** Ct.; etiam αὐτός, ὅς, οὗτ. οὗν, καὶ οὗτ. leg.

53. Rc. Kn. Sz. καθ. αὐτό. [om. c. BCDL al. Vg. It. exc. Ver. . . αὐτόν 157.] . . om. αὐτό ante σινδ. HX al. Vg. It. cdd.; h. αὐτόν 59. Ev. 17. Ver. et τὸ σῶμα τ. Ἰησ. ἐν D Ct. — Ln. ἐθ. αὐτόν c. BD Vg. It. (exc. Colb.) . . om. 22. al. — Rc. Kn. Sz. οὐδέπω οὐδεὶς.

54. Rc. Kn. Sz. παρασκευῆ. — om. καὶ ante σάββ. AC** GHKMPSVXΔ al. pl. Eus.

55. Rc. Kn. Sz. δὲ καὶ γυν. . . om. plane ACEKMVΔ al. pm. Syr. atr. Vg. It. cdd. al. Eus. . . h. δύο D al. It. cdd. [αἱ c. BLP al. m.]

XXIV.

Mt. 28, 1-10. Tῆ δὲ μιᾷ τῶν σαββάτων ὄρθρον βαθείως ἐπὶ τὸ μνήμα ἤλ- 1
 Mc. 16, 1-11. θον φέρουσαι ἃ ἠτοίμασαν ἀρώματα. 2 εὗρον δὲ τὸν λίθον ἀπο- 2
 Jo. 20, 1-11. κεκυλισμένον ἀπὸ τοῦ μνημείου· 3 εἰσελθούσαι δὲ οὐχ εὗρον τὸ 3
 1 sqq. σῶμα. 4 καὶ ἐγένετο ἐν τῷ ἀπορεῖσθαι αὐτάς περὶ τούτου, καὶ 4
 5 φόβον δὲ γενομένων αὐτῶν καὶ κλινοῦσάν τὰ πρόσωπα εἰς τὴν 5
 γῆν, εἶπαν πρὸς αὐτάς· Τί ζητεῖτε τὸν ζῶντα μετὰ τῶν νεκρῶν; 6
 6 οὐκ ἔστιν ὧδε, ἀλλ' ἠγέρθη. μνήσθητε ὡς ἐλάλησεν ὑμῖν ἔτι ὢν 6
 Le. 18, 22. ἐν τῇ Γαλιλαίᾳ, 7 λέγων· ὅτι δεῖ τὸν υἱὸν τοῦ ἀνθρώπου παρα- 7
 22. 33. δοθῆναι εἰς χεῖρας ἀνθρώπων ἁμαρτωλῶν καὶ σταυρωθῆναι καὶ 7
 τῇ τρίτῃ ἡμέρᾳ ἀναστῆναι. 8 καὶ ἐμνήσθησαν τῶν ῥημάτων αὐτοῦ, 8
 9 καὶ ὑποστρέψασαι ἀπὸ τοῦ μνημείου ἀπήγγειλαν ταῦτα πάντα 9
 τοῖς ἑνδεκα καὶ πᾶσιν τοῖς λοιποῖς. 10 ἡ Μαγδαληνὴ Μαρία καὶ 10
 Ἰωάννα καὶ Μαρία ἡ Ἰακώβου καὶ αἱ λοιπαὶ σὺν αὐταῖς ἔλεγον 10
 πρὸς τοὺς ἀποστόλους ταῦτα. 11 καὶ ἐφάρησαν ἐνώπιον αὐτῶν 11
 ὡσεὶ ἄηρος τὰ ῥήματα ταῦτα, καὶ ἠπίστων αὐταῖς. 12 ὁ δὲ Πέ- 12
 12 τρος λησαστάς ἔδραμεν ἐπὶ τὸ μνημεῖον, καὶ παρακύνθας βλέπει 12
 τα ὀθόνια μόνα, καὶ ἀπῆλθεν ἐάντιον θαυμάζων τὸ γεγονός.
 Mc. 16, 12. 13. Καὶ ἰδοὺ, δύο ἐξ αὐτῶν ἦσαν πορευόμενοι ἐν αὐτῇ τῇ ἡμέρᾳ 13
 εἰς κώμην ἀπέχουσαν σταδίους ἐξήκοντα ἀπὸ Ἱερουσαλήμ, ἣ ὄνομα

Cap. XXIV. 1. Rc. Kn. Sz. βαθείως. — om. ἀρώμ. D It. (exc. 3.) — Rc. Kn. Sz. in f. add. καὶ τινες σὺν αὐταῖς.

3. Rc. Kn. Sz. καὶ εἰσελθ·; iid. et Ln. in f. add. τοῦ κυρίου (om. c. D⁴² Ct. It.⁵ Syr. Sah. al.) Ἰησοῦ. (om. c. D Ct. It.⁴)

4. Rc. Kn. Sz. διαπορεῖσθ. et ἐσθῆσιν ἀστραπτούσας.

5. τὰ πρὸς. c. BCDGLX al. Syr. utr. al. . . Rc. Kn. Sz. Ln. τὸ πρόσωπον.

7. Om. εἰς χ. ἁ. ἁμ. Verg. . . ἁμαρτ. om. D It.²; etiam ἀνθ. om.

9. Om. ἀπὸ τ. μν. D Ct. It.³ Arm.

10. Rc. Sz. (per errorem h. ἦν δέ) Ln. ab init. add. ἦσαν δέ, Kn. ἦν δέ et exc. Ln. αὐ ante ἔλεγον. . . om. illud c. AD al. pm. hoc c. ABDEGHLA al. pm. — Rc. Kn. Sz. om. ἡ ante Ἰακώβ.

11. Rc. Kn. Sz. pro ταῦτα [c. BDL Syr. Vg. It. (exc. 1.) al. m.] h. αὐτῶν.

12. Om. versum D Syr. hr. (in m. hab.) Ct. It.² — Rc. Kn. Sz. Ln. κεί-
 μενα μόνα. . . om. c. B al. Cpt. Sah. Thphyl.; etiam ante τὰ ὀθ. et pos
 μόν. pon. — om. μόνα AK al. It.²

13. Hab. ἕκατόν ἑξήκ. KN* al. Syr. hr. It.¹

14 Ἐμμαούς, ¹⁴ καὶ αὐτοὶ ὁμίλουν πρὸς ἀλλήλους περὶ πάντων τῶν
 15 συμβεβηκότων τούτων. ¹⁵ καὶ ἐγένετο ἐν τῷ ὄμιλεϊν αὐτούς· καὶ
 16 συζητεῖν, καὶ αὐτὸς Ἰησοῦς ἐγγύσας συνεπορευέτο αὐτοῖς· ¹⁶ οἱ δὲ
 17 ὀφθαλμοὶ αὐτῶν ἐκρατοῦντο τοῦ μὴ ἐπιγνῶναι αὐτόν. ¹⁷ εἶπεν δὲ
 πρὸς αὐτούς· Τίνας οἱ λόγοι οὗτοι, οὓς ἀντιβάλλετε πρὸς ἀλλή-
 18 λους περιπατοῦντες σκυθρωποί; ¹⁸ ἀποκριθεὶς δὲ εἰς, ᾧ ὄνομα
 Κλεόπας, εἶπεν πρὸς αὐτόν· Σὺ μόνος παροικεῖς Ἱερουσαλὴμ καὶ
 19 οὐκ ἔγνως τὰ γενομένα ἐν αὐτῇ ἐν ταῖς ἡμέραις ταύταις; ¹⁹ καὶ
 εἶπεν αὐτοῖς· Ποῖα; οἱ δὲ εἶπον αὐτῷ· Τὰ περὶ Ἰησοῦ τοῦ Να-
 ζωραίου, ὃς ἐγένετο ἀνὴρ προφήτης δυνατὸς ἐν ἔργῳ καὶ λόγῳ ἐν-
 20 αντιὸν τοῦ θεοῦ καὶ παντὸς τοῦ λαοῦ, ²⁰ ὅπως τε αὐτόν παρέδω-
 καν οἱ ἀρχιερεῖς καὶ οἱ ἀρχόντες ἡμῶν εἰς κριμὰ θανάτου καὶ
 21 ἐσταύρωσαν αὐτόν. ²¹ ἡμεῖς δὲ ἠλπίζομεν, ὅτι αὐτὸς ἐστὶν ὁ μέλ-
 λων λυτροῦσθαι τὸν Ἰσραὴλ· ἀλλὰ γε καὶ σὺν πᾶσιν τούτοις τρι-
 22 τὴν ταύτην ἡμέραν ἀγχι σήμερον ἀφ' οὗ ταῦτα ἐγένετο. ²² ἀλλὰ
 καὶ γυναικὲς τινες ἐξ ἡμῶν ἐξεστησαν ἡμᾶς, γενόμεναι ὀρθριναὶ
 23 ἐπὶ τὸ μνημεῖον· ²³ καὶ μὴ εὗροῦσαι τὸ σῶμα αὐτοῦ ἦλθον λέγου-
 24 σαι ὀπτασίαν ἀγγέλου ἐωρακέναι, οἱ λέγουσιν αὐτὸν ζῆν. ²⁴ καὶ
 ἀπῆλθόν τινες τῶν σὺν ἡμῖν ἐπὶ τὸ μνημεῖον, καὶ εὗρον οὕτως κα-
 25 θῶς· αἱ γυναῖκες εἶπον· αὐτόν δὲ οὐκ εἶδον. ²⁵ καὶ αὐτὸς εἶπεν
 πρὸς αὐτούς· Ὡς ἀνόητοι καὶ βραδεῖς τῇ καρδίᾳ τοῦ πιστεῦναι ἐπὶ
 26 πᾶσιν οἷς ἐλάλησαν οἱ προφῆται. ²⁶ οὐχὶ ταῦτα ἔδει παθεῖν τὸν
 27 Χριστὸν καὶ εἰσελθεῖν εἰς τὴν δόξαν αὐτοῦ; ²⁷ καὶ ἀρξάμενος
 ἀπὸ Μωϋσείως καὶ ἀπὸ πάντων τῶν προφητῶν διερμήνευσεν αὐ-

15. RC. KN. Sz. LN. ὁ Ἰησ... om. c. ABL.

17. RC. KN. Sz. LN. καὶ ἐσεε σκυθ... om. c. D Ct. Syr. al. . . om. simul
 σκυθ. Syr. hr. Or. (vdtur) . . h. x. ἐοτάθησαν B Sah.; x. ἔστησαν L Cpt.
 Aeth. (in A post ἐσταί erasae V litterae.)

18. RC. KN. Sz. ὁ εἰς et LN. add. (ἐξ αὐτῶν). — RC. LN. ἐν Ἱερ. . . h.
 εἰς 28. al.

19. Hab. Ναζαρηνοῦ BL Or. — LN. x. (ἐν) λόγῳ.

21. RC. KN. Sz. om. καὶ. — om. σήμ. B 1. Syr. al.; ante ἀγ. pon. D Ct.

22. RC. KN. Sz. ὀρθριαι. [ὀρθριν. c. ABDL 1.]

23. RC. KN. Sz. LN. καὶ ὀπτασ. . . om. c. BD Ct. Colb. . . h. ὅτε ὁ ἐωρά-
 καμεν Syr. al. — 24. RC. KN. Sz. καθῶς καὶ. [om. c. BD Vg. It.]

27. Hab. ἦν ἀρξάμ. D It. cdd.; tum ἐρμήνευσεν D, interpretans It.
 cdd. — RC. KN. Sz. διερμήνευσεν et LN. διερμήνευσεν . . διερμένευσεν
 c. B et (διερμ.) LM.

τοῖς ἐν πάσαις ταῖς γραφαῖς· τὰ περὶ αὐτοῦ. ²⁸ καὶ ἤγγικαν εἰς τὴν ²⁸
 κώμην οὗ ἐπορεύοντο, καὶ αὐτὸς προσεποιήσατο πορφύρωτερον πο-
 ρεύσθαι. ²⁹ καὶ παρεβιάσατο αὐτὸν λέγοντες· Μείνον μεθ' ἡμῶν, ²⁹
 ὅτι πρὸς ἐσπέραν ἐστὶν καὶ κέλικεν ἡδὴ ἡ ἡμέρα. καὶ εἰσῆλθεν
 τοῦ μείναι σὺν αὐτοῖς. ³⁰ καὶ ἐγένετο ἐν τῷ κατακλιθῆναι αὐτὸν ³⁰
 μετ' αὐτῶν λαβὼν τὸν ἄρτον εὐλόγησεν καὶ κλάσας ἐπέδιδον αὐ-
 τοῖς· ³¹ αὐτῶν δὲ διηγοίχθησαν οἱ ὀφθαλμοὶ καὶ ἐπέγνωσαν ἀν- ³¹
 τόν· καὶ αὐτὸς ἄφαντος ἐγένετο ἀπ' αὐτῶν. ³² καὶ εἶπον πρὸς ³²
 ἀλλήλους· Οὐχὶ ἡ καρδία ἡμῶν καιομένη ἦν ἐν ἡμῖν, ὡς ἐλάλει
 ἡμῖν ἐν τῇ ὁδῷ, ὡς διηνοιγεν ἡμῖν τὰς γραφάς; ³³ Καὶ ἀναστάν- ³³
 τες αὐτῇ τῇ ὥρᾳ ὑπέστρεψαν εἰς Ἱερουσαλήμ, καὶ εὗρον ἡθρο-
 σμένους τοὺς ἐνδεκα καὶ τοὺς σὺν αὐτοῖς, ³⁴ λέγοντας· ὅτι ὄντως ³⁴
 ἠγέρθη ὁ κύριος καὶ ὤφθη Σίμωνι. ³⁵ καὶ αὐτοὶ ἐξηγοῦντο τὰ ἐν ³⁵
 τῇ ὁδῷ καὶ ὡς ἐγνώσθη αὐτοῖς ἐν τῇ κλάσει τοῦ ἄρτου.

^{Jo. 20.} Ταῦτα δὲ αὐτῶν λαλούντων αὐτὸς ἔστη ἐν μέσῳ αὐτῶν, καὶ ³⁶
^{19 sqq.} λέγει αὐτοῖς· Εἰρήνη ὑμῖν. ³⁷ πτοηθέντες δὲ καὶ ἔμφοβοι γενόμε- ³⁷
 νοι ἐδόκουν πνεῦμα θεωρεῖν. ³⁸ καὶ εἶπεν αὐτοῖς· Τί τεταραγμένοι ³⁸
 ἐστέ, καὶ τί διαλογισμοὶ ἀναβαίνουσιν ἐν τῇ καρδίᾳ ὑμῶν; ³⁹ ἴδετε ³⁹
 τὰς χεῖράς μου καὶ τοὺς πόδας μου, ὅτι ἐγὼ εἰμι αὐτός· ψηλα-
 φήσατέ με καὶ ἴδετε, ὅτι πνεῦμα σάρκα καὶ ὀστέα οὐκ ἔχει, κα-
 θὼς ἐμὲ θεωρεῖτε ἔχοντα. ⁴⁰ καὶ τούτο εἰπὼν ἔδειξεν αὐτοῖς τὰς ⁴⁰
 χεῖρας καὶ τοὺς πόδας. ⁴¹ ἔτι δὲ ἀπιστούντων αὐτῶν ἀπὸ τῆς ⁴¹

28. ἤγγικαν c. B. . . Rc. Kñ. Sz. Ln. ἤγγισαν, tam (exc. Ln.) προσποι-
 εῖτο et πορφύρω.

29. Om. ἐστὶν καὶ D Ct. It.^s — ἡδὴ c. BL 1. 33. al. Syr. Vg. It. (exc. 2.) . .
 om. Rc. Kñ. Sz. et (—) Ln.

32. Om. ἐν ἡμῖν B Sax. Vg. ms. Tol.* (etiam D Ct. cdd. It. qui hab. ἡ κ. ἡ
 ἡμῶν κεκαλυμμένη.) — Rc. Kñ. Sz. καὶ ὡς διηγ.

33. Rc. Kñ. Sz. συνηθροισμ. [ἡθρ. c. BD 33.]

36. Rc. Sz. αὐτὸς ὁ Ἰησοῦς, qd Kñ. (—). — om. καὶ λέγ. usq. ὑμῖν
 D It.⁴ — Ln. in f. add. ἐγὼ εἰμι, μὴ φοβεῖσθε.

37. Hab. θροηθίντες B.

38. Rc. Kñ. Sz. Ln. καὶ διὰ τί . . τί c. B Mcion. ap. Tert. . . h. ἴνα τί DL
 al. Dial. c. Mc. . . om. Vg. It.¹ — Rc. Kñ. Sz. ἐν ταῖς καρδίαις.

39. Om. μέ D Syr. hr. Vg. It. (exc. 1.) Hil. al. — pro ὅτι h. τό D.

40. Om. versum D Ct. It.⁴ — Rc. Kñ. Sz. ἐπίδειξ.

γαρᾶς καὶ θαναμαϊόντων, εἶπεν αὐτοῖς· Ἐχετε τι βρώσιμον ἐνθάδε;
 42 42 οἱ δὲ ἐπέδωκαν αὐτῷ ἰχθύος ὀπτοῦ μέρος· 43 καὶ λαβὼν ἐνώπιον
 43 αὐτῶν ἔφαγεν.

44 Εἶπεν δὲ πρὸς αὐτούς· Οὗτοι οἱ λόγοι μου, οὓς ἐλάλησα
 πρὸς ὑμᾶς ἔτι ἂν σὺν ὑμῖν, οτι δεῖ πληρωθῆναι ἅπαντα τὰ γε-
 γραμμένα ἐν τῷ νόμῳ Μωϋσέως καὶ τοῖς προφήταις καὶ ψαλμοῖς
 45 περὶ ἐμοῦ. 45 τότε διήνοιξεν αὐτῶν τὸν νοῦν τοῦ συνιέναι τὰς γρα-
 46 φάς, 46 καὶ εἶπεν αὐτοῖς· ὅτι οὕτως γέγραπται παθεῖν τὸν Χρι-
 47 στον καὶ ἀναστῆναι ἐκ νεκρῶν τῇ τρίτῃ ἡμέρᾳ, 47 καὶ κηρυχθῆναι
 ἐπὶ τῷ ὀνόματι αὐτοῦ μετάνοιαν καὶ ἄφεσιν ἁμαρτιῶν εἰς πάντα
 48 τὰ ἔθνη, ἀρχάμενοι ἀπὸ Ἱερουσαλήμ. 48 ὑμεῖς μάρτυρες τούτων.
 49 49 καὶ ἰδοὺ, ἐγὼ ἀποστέλλω τὴν ἐπαγγελίαν τοῦ πατρὸς μου ἐφ’
 ὑμᾶς· ὑμεῖς δὲ καθίστατε ἐν τῇ πόλει ἕως οὗ ἐνδύσησθε ἐξ ὕψους
 δυνάμιν.

50 Ἐξήγαγεν δὲ αὐτούς ἕως πρὸς Βηθανίαν, καὶ ἐπάρας τὰς Mc. 16.
 51 χεῖρας αὐτοῦ εὐλόγησεν αὐτούς. 51 καὶ ἐγένετο ἐν τῷ εὐλογεῖν αὐ- Act. 1.
 τὸν αὐτούς διεστή ἀπ’ αὐτῶν καὶ ἀνεφέρετο εἰς τὸν οὐρανόν. 9 541.

41. I.N. καὶ θαναμαϊ. ἀπὸ τ. χ. c. A al. Vg. It.⁵ Sax. Cyr. alex. et hr. — om. αὐτοῖς D Ct. It.⁴ Vg.

42. Rc. Kn. Sz. in f. add. καὶ ἀπὸ μελεισσίου κηρίου. [om. c. ABDL Ct. Clem.]

44. πρ. αὐτ. c. BLX al. It.⁴ Vg. .. Rc. Kn. Sz. LN. αὐτοῖς. — μού c. ADKLN X al. Cpt. Aeth. .. LN. (—) .. om. Rc. Kn. Sz. — τοῖς c. BL. .. om. Rc. Kn. Sz. LN.

46. Rc. Kn. Sz. post γέγρ. add. καὶ οὕτως ἔδει, qu. LN. (—) .. om. c. BDL It. (exc. 2.) al.

47. Hab. εἰς ἄφει. B. — ἀρχάμενοι c. BLNX al. Cpt. al. .. Rc. Kn. Sz. LN. ἀρχάμενον. .. h. ἀρχαμένων C (vdtur) D, incipientibus Vg. It.⁶ .. ἀρχάμενος S al. It.³.

48. Rc. Kn. Sz. LN. ὑμ. δέ (om. c. BL It. cdd. Cpt. .. h. καὶ ὑμ. δέ D, etiam et leg.) ἔστε. (om. c. BD Ct.; post μάρτ. h. C Vg. It.¹.)

49. Om. ἰδοὺ DL Syr. Vg. It. (exc. 1.) al. — h. ἀποστέλλω s. ἔξαπ. (sic I.) I al. Syr. Vg. It.³ .. ἔξαποστέλλω B (ap. Bch.) X al. — Rc. Kn. Sz. πόλ. Ἱερουσαλήμ.

50. Rc. Kn. Sz. ἔξω [I.N. (ἔξω) .. om. c. BC* I al. Syr. Vere. Cpt. Aug.] ἕως εἰς. [πρ. c. BD (omisso ἕως) I al. Vere.]

51. Hab. ἀπεσθή D. — om. καὶ ἀν. εἰς τ. οὐρ. et v. sq. προσκ. αὐτ. D Ct. It.⁴ Aug.

5² καὶ αὐτοὶ προσκυνήσαντες αὐτὸν ὑπέστρεψαν εἰς Ἱερουσαλήμ 52
μετὰ χαρᾶς μεγάλης, 5³ καὶ ἦσαν διὰ παντός ἐν τῷ ἱερῷ αἰνοῦντες 53
καὶ εὐλογοῦντες τὸν θεόν.

ΕΤΑΓΓΕΛΙΟΝ

ΚΑΤΑ ΙΩΑΝΝΗΝ.

Ἐν ἀρχῇ ἦν ὁ λόγος καὶ ὁ λόγος ἦν πρὸς τὸν θεὸν καὶ θεὸς ἦν 1
ὁ λόγος. 2 οὗτος ἦν ἐν ἀρχῇ πρὸς τὸν θεόν. 3 πάντα δι' αὐτοῦ 2
ἐγένετο, καὶ χωρὶς αὐτοῦ ἐγένετο οὐδὲ ἓν ὃ γέγονεν. 4 ἐν αὐτῷ ζωὴ 4
ἦν καὶ ἡ ζωὴ ἦν τὸ φῶς τῶν ἀνθρώπων. 5 καὶ τὸ φῶς ἐν τῇ 5
σκοτίᾳ φαίνει, καὶ ἡ σκοτία αὐτὸ οὐ κατέλαβεν. 6 Ἐγένετο ἄνθρω- 6
πος, ἀπεσταλμένος παρὰ θεοῦ, ὄνομα αὐτῷ Ἰωάννης· 7 οὗτος 7
ἦλθεν εἰς μαρτυρίαν ἵνα μαρτυρήσῃ περὶ τοῦ φωτός, ἵνα πάντες 8
πιστεύσωσιν δι' αὐτοῦ. 8 οὐκ ἦν ἐκεῖνος τὸ φῶς, ἀλλ' ἵνα μαρτυ- 8
ρήσῃ περὶ τοῦ φωτός. 9 Ἦν τὸ φῶς τὸ ἀληθινόν, ὃ φωτίζει 9
πάντα ἄνθρωπον, ἐρχόμενον εἰς τὸν κόσμον. 10 ἐν τῷ κόσμῳ ἦν 10
καὶ ὁ κόσμος δι' αὐτοῦ ἐγένετο, καὶ ὁ κόσμος αὐτὸν οὐκ ἔγνω.
11 εἰς τὰ ἴδια ἦλθεν, καὶ οἱ ἴδιοι αὐτὸν οὐ παρέλαβον. 12 ὅσοι δὲ 11

53. Om. αἰν. καὶ BL Cpt. Ar. p. et om. καὶ εὐλ. D Ct. It.⁵ Aug. — Rc. in f. add. ἀμήν, qd KN. et LN. (—).

Cap. I. 1. Hab. καὶ ὁ θεὸς ἦν L Gr. nysa.

3. 4. Hab. οὐδὲν D al. Heracl. ap. Or. Clem. (alqtics) Or. (1.) — LN. ἐν. ὃ γέγονεν, ἐν etc. c. C² DL 4. Vg. ms. It.⁵ al. Ptol. ap. Ir. Heracl. ap. Or. Theodt. Clem. Or. Ath. Eus. al. m. [nobisc. interpgt Chrs. Epiph. Thphyl. Euthym. Hier. al.]

4. H. ἐν αὐτ. ζ. ἔπελε D cdd. ap. Or. et ap. Aug. It. (exc. 2.) Sab. Clem. (1.) al. — h. καὶ ζωὴ (omisso ἦ) Clem. (1.) Or. (2. hab. 1.)

ἔλαβον αὐτόν, ἔδωκεν αὐτοῖς ἕξουσίαν τέκνα θεοῦ γενέσθαι, τοῖς
 13 πιστεύουσιν εἰς τὸ ὄνομα αὐτοῦ, ¹³ οἳ οὐκ ἐξ αἱμάτων οὐδὲ ἐκ
 θελήματος σαρκὸς οὐδὲ ἐκ θελήματος ἀνδρῶς ἀλλ' ἐκ θεοῦ ἐγεν-
 14 νήθησαν. ¹⁴ καὶ ὁ λόγος σὰρξ ἐγένετο καὶ ἐσκήνωσεν ἐν ἡμῖν, καὶ
 ἐθεασάμεθα τὴν δόξαν αὐτοῦ, δόξαν ὡς μονογενοῦς παρὰ πατρός,
 15 πλήρης χάριτος καὶ ἀληθείας. ¹⁵ Ἰωάννης μαρτυρεῖ περὶ αὐτοῦ καὶ
 κέκραγεν λέγων· Οὗτος ἦν ὃν εἶπον· Ὁ ὀπίσω μου ἐρχόμενος
 16 ἔμπροσθέν μου γέγονεν, ὅτι πρῶτός μου ἦν. ¹⁶ ὅτι ἐκ τοῦ πληρώ-
 17 ματος αὐτοῦ ἡμεῖς πάντες ἐλάβομεν καὶ χάριν ἀντὶ χάριτος· ¹⁷ ὅτι
 ὁ νόμος διὰ Μωϋσῆως ἐδόθη, ἡ χάρις καὶ ἡ ἀλήθεια διὰ Ἰησοῦ
 18 Χριστοῦ ἐγένετο. ¹⁸ Θεὸν οὐδεὶς ἑώρακεν πώποτε· ὁ μονογενὴς Jo. 6.
46.
 υἱὸς ὁ ὢν εἰς τὸν κόλπον τοῦ πατρὸς, ἐκεῖνος ἐξηγήσατο.
 19 Καὶ αὕτη ἐστὶν ἡ μαρτυρία τοῦ Ἰωάννου, ὅτε ἀπέστειλαν οἱ
 Ἰουδαῖοι ἐξ Ἱερουσαλὺμων ἱερεῖς καὶ Λευῖτας, ἵνα ἐρωτήσωσιν αὐ-
 20 τόν· Σὺ τίς εἶ; ²⁰ καὶ ὠμολόγησεν καὶ οὐκ ἠρῆσατο, καὶ ὠμο-
 21 λόγησεν· ὅτι ἐγὼ οὐκ εἰμὶ ὁ Χριστός. ²¹ καὶ ἠρώτησαν αὐτόν·
 Σὺ οὖν τί; Ἠλίας εἶ; καὶ λέγει· Οὐκ εἰμὶ. Ὁ προφήτης εἶ σύ;
 22 καὶ ἀπεκρίθη· Οὐ· ²² εἶπαν αὐτῶ· Τίς εἶ; ἵνα ἀποκριθῶν δώμεν
 23 τοῖς πέμψασιν ἡμᾶς· τί λέγεις περὶ σεαυτοῦ; ²³ ἔφη· Ἐγὼ βοῶντος ἐν τῇ ἐρήμῳ·
 Εὐδύνατε τὴν ὁδὸν κυρίου, κα-

13. Hab. ὅς — ἐγεννήθη Ver. Ir. (3.) sic vult Tert. (οἱ etc. Valentinianis
 tribuit) Aug. (1.) Pseud. - Ath. — om. οὐδὲ ἐκ θελ. ἀνδρῶς B* (suppl. in
 m. ead. manus) Eus. Chrs.; post αἱμάτων pon. Aug. Hil.

14. Hab. πλήρη D 5. Valentiniani ap. Ir. Cyr. al.

16. Rc. ΚΝ. Sz. pro ὅτι [c. BC*DKLX al. It.³ al. Or. (3.) 1.) Eus. al.]
 h. καὶ. — om. καὶ It.³ Aeth. al.

18. Om. ὁ ante μονογ. BL. — om. υἱός It. ed. Gat. (sec. VIII.) Or. (1.
 vdtur) Victorin. (1.), Ambr. (1.) . . h. θεός B ap. Sz. L 33. Syr. Aeth.
 Ign. Cstt. Thdot. Clem. (2.) Or. (2.) I. cian. mtyr. ap. Socr. Arius, Gr.
 naz. et nyss. al. m. . . h. θεοῦ Pra. p. Cpt. [h. υἱός Or. (1. sed diff. editio-
 nes) Eus. Bas. (3.); θεός 1.) Ir. (1.) Tert. Hil. Ambr. al. . . h. υἱός θεός
 Clem. (2.) Or. (1.) Or. (1.) sed al. edd. υἱός τοῦ θεοῦ et sic Or. int. et Ir. (1.)]

19. I.N. ἀπέστ. πρὸς αὐτόν c. BC al. Syr. et hr. It.³ al. Chrs. (post
 Aiv. pon. A al. m. Vg. It.⁶. al.)

20. Rc. ΚΝ. Sz. pon. οὐκ εἰμὶ ἐγώ.

21. οὐ οὖν τί; c. B. . Rc. ΚΝ. Sz. I.N. τί οὖν; et Ἠλ. εἶ σύ. . . hoc om. c.
 BL Verc. Slav. ms. Cyr. . . h. σὺ Ἠλ. εἶ C. 33. Cpt. It.³ Or. (5.)

22. Rc. ΚΝ. Sz. εἶπ. οὖν. [om. c. B. Colb. . . al. aliter; om. εἶπ.
 αἰτ. 59.]

θὼς εἶπεν Ἡσαίας ὁ προφήτης. ²⁴ καὶ ἀπεσταλμένοι ἦσαν ἐκ τῶν ²⁴
 Φαρισαίων, ²⁵ καὶ ἠρώτησαν αὐτὸν καὶ εἶπαν αὐτῷ· Τί οὖν βα- ²⁵
 πτίζεις, εἰ σὺ οὐκ εἶ ὁ Χριστὸς οὐδὲ Ἡλίας οὐδὲ ὁ προφήτης;
 Mt. 3, ²⁶ ἀπεκρίθη αὐτοῖς ὁ Ἰωάννης λέγων· Ἐγὼ βαπτίζω ἐν ὕδατι· ²⁶
 11. Mc. ^{1, 7, 8.} μέσος ὑμῶν στήκει, ὃν ὑμεῖς οὐκ οἴδατε, ²⁷ ὁ ὀπίσω μου ἐρχό- ²⁷
 Lc. 3, ^{16.} μενος, σὺ οὐκ εἰμί ἐγὼ ἄξιος, ἵνα λύσω αὐτοῦ τὸν ἱμάντα τοῦ
 ὑποδήματος. ²⁸ ταῦτα ἐν Βηθανία ἐγένετο πέραν τοῦ Ἰορδάνου, ²⁸
 Jo. 1, ^{36.} ὅπου ἦν Ἰωάννης βαπτίζων. ²⁹ Τῇ ἐπαύριον βλέπει τὸν Ἰησοῦν ²⁹
 ἐρχόμενον πρὸς αὐτὸν καὶ λέγει· Ἴδε, ὁ ἀμνὸς τοῦ θεοῦ ὁ αἴρων
 τὴν ἁμαρτίαν τοῦ κόσμου. ³⁰ οὗτός ἐστιν ὑπὲρ ὃν ἐγὼ εἶπον· ³⁰
 Ὅπίσω μου ἐρχεται ἀνὴρ ὃς ἐμπροσθέν μου γέγονεν, ὅτι πρῶτός
 μου ἦν. ³¹ καγὼ οὐκ ᾔδειν αὐτόν, ἀλλ' ἵνα φανερωθῇ τῷ Ἰσραὴλ, ³¹
 Mt. 3, ³² διὰ τοῦτο ἦλθον ἐγὼ ἐν ὕδατι βαπτίζων. ³² καὶ ἡμαρτύρησεν Ἰω- ³²
 16. Mc. ^{1, 10.} ἄνης λέγων· ὅτι τεθέαμαι τὸ πνεῦμα καταβαῖνον ὡς περιστερὰν
 Lc. 3, ^{22.} ἐξ οὐρανοῦ, καὶ ἔμεινεν ἐπ' αὐτόν. ³³ καγὼ οὐκ ᾔδειν αὐτόν, ἀλλ' ³³
 ὁ πέμφας με βαπτίζει ἐν ὕδατι, ἐκεινὸς μοι εἶπεν· Ἐφ' ὃν ἂν
 ἴδῃς τὸ πνεῦμα καταβαῖνον καὶ μένον ἐπ' αὐτόν, οὗτός ἐστιν ὁ
 βαπτίζων ἐν πνεύματι ἁγίῳ. ³⁴ καγὼ ἐώρακα καὶ μεμαρτύρηκα, ³⁴
 ὅτι οὗτός ἐστιν ὁ υἱὸς τοῦ θεοῦ.

Τῇ ἐπαύριον πάλιν εἰστήκει Ἰωάννης καὶ ἐκ τῶν μαθητῶν ³⁵
 Jo. 1, 29. αὐτοῦ δύο, ³⁶ καὶ ἐμβλέψας τῷ Ἰησοῦ περιπατοῦντι λέγει· Ἴδε, ³⁶

24. Rc. Kn. Sz. Ln. κ. οἱ ἀπεστ. . . om. c. A*BC*L Cpt. Or. (1. hab. 1.)
 Nonn.

25. Rc. Kn. Sz. οὔτε bis. [οὐδέ c. ABCL al.]

26. Rc. Kn. Sz. Ln. μέσ. δὲ [om. c. BC*L Arm. It.¹ Or. (saepe, h. 1.)]
 ὁ. ἔστηκειν. [στήκει c. BL 1. It. (exc. 3.) Slav. Or. (2.; alibi ἔστ.)
 Cyp. al.]

27. Rc. Kn. Sz. ab init. αὐτός ἐστιν, Ln. (—) . . om. c. BC*L 1. 22.
 33. Cpt. Verc. al. Or. (4.; h. 1.) Cyr. Ambr. — om. ὁ ante ὄν. B Or.
 (1.) — Rc. Kn. Sz. ἐρχόμ. ὃς ἐμπροσθέν μου γέγονεν, Ln.
 (—) . . om. c. BC*L 1. 22. 33. al. Cpt. Ver. al. Or. (4.) Cyr. Ambr. al. —
 Rc. Kn. Sz. ἐγὼ h. ante οὐκ et Ln. (—); post εἰμί c. BX al. Slav. Or.
 (5.; om. 1.)

28. Rc. ἐν Βηθαβαρᾶ. — Ln. ὁ Ἰωάνν. c. BC. (non Or.)

29. Rc. βλέπ. ὁ Ἰωάννης, Kn. (ὁ Ἰ.) — 30. Rc. Kn. Sz. παρὶ οὗ.

31. Rc. Kn. Sz. ἐν τῷ ὕδ. — 32. Rc. ὡσεὶ περ.

33. Hab. αὐτός ἐστ. A, tum ἐν τῷ πν. τῷ ἁγ. LX 33.

35. Rc. Kn. Sz. ὁ Ἰωάνν.

37 ὁ ἀμνὸς τοῦ θεοῦ. ³⁷ καὶ ἤκουσαν αὐτοῦ οἱ δύο μαθηταὶ λαλοῦν-
 38 τος καὶ ἠκολούθησαν τῷ Ἰησοῦ. ³⁸ στραφεῖς δὲ ὁ Ἰησοῦς καὶ
 39 θεασάμενος αὐτοὺς ἀκολουθούοντας λέγει αὐτοῖς· ³⁹ Τί ζητεῖτε; οἱ
 δὲ εἶπαν αὐτῷ· Ῥαββί — ὃ λέγεται μεθερμηνεύομενον διδά-
 40 σκαλε — ποῦ μένεις; ⁴⁰ λέγει αὐτοῖς· Ἐρχεσθε καὶ ὄψεσθε. ἦλ-
 θαν οὖν καὶ εἶδαν ποῦ μένει, καὶ παρ' αὐτῷ ἔμειναν τὴν ἡμέραν
 41 ἐκείνην· ὧρα ἦν ὡς δεκάτη. ⁴¹ ἦν Ἀνδρέας ὁ ἀδελφὸς Σίμωνος
 Πέτρου εἰς ἓκ τῶν δύο τῶν ἀκουσάντων παρὰ Ἰωάννου καὶ ἀκο-
 42 λουθησάντων αὐτῷ· ⁴² εὗρίσκει οὕτως πρῶτος τὸν ἀδελφὸν τὸν
 ἴδιον Σίμωνα καὶ λέγει αὐτῷ· Εὗρήκαμεν τὸν Μεσσίαν — ὃ ἐστιν
 43 μεθερμηνεύομενον Χριστὸς —. ⁴³ ἦγαγεν αὐτὸν πρὸς τὸν Ἰησοῦν.
 ἐμβλέψας αὐτῷ ὁ Ἰησοῦς εἶπεν· Σὺ εἶ Σίμων ὁ υἱὸς Ἰωαῆ, σὺ
 κληθήσῃ Κηφᾶς — ὃ ἐρμηνεύεται Πέτρος —.
 44 Τῷ ἐπ' αὐτοῖον ἠθέλησεν ἐξελεῖν εἰς τὴν Γαλιλαίαν καὶ εὗρίσκει
 45 Φίλιππον, καὶ λέγει αὐτῷ ὁ Ἰησοῦς· Ἀκολουθεῖ μοι. ⁴⁵ ἦν δὲ ὁ Φί-
 46 λιππος ἀπὸ Βηθσαιδά, ἐκ τῆς πόλεως Ἀνδρέου καὶ Πέτρου. ⁴⁶ εὗ-
 ρίσκει Φίλιππος τὸν Ναθαναὴλ καὶ λέγει αὐτῷ· Ὁν ἔγραψεν Μωϋ-
 σῆς ἐν τῷ νόμῳ καὶ οἱ προφηταί, εὗρήκαμεν, Ἰησοῦν τὸν υἱὸν τοῦ
 47 Ἰωσήφ τὸν ἀπὸ Ναζαρέτ. ⁴⁷ καὶ εἶπεν αὐτῷ Ναθαναὴλ· Ἐκ Να-
 ζαρέτ δύναται τι ἀγαθὸν εἶναι; λέγει αὐτῷ ὁ Φίλιππος· Ἐρχου
 48 καὶ ἴδε. ⁴⁸ εἶδεν Ἰησοῦς τὸν Ναθαναὴλ ἐρχόμενον πρὸς αὐτὸν καὶ
 λέγει περὶ αὐτοῦ· Ἴδε ἀληθῶς Ἰσραηλῆτης, ἐν ᾧ δόλος οὐκ ἔστιν.

36. LN. in f. add. (ὁ αἴρων τὴν ἁμαρτίαν τοῦ κόσμου).

37. Pon. αὐτοῦ post δύο C* LX Syr. Cpt. It.²; post μαθ. B.

38. Om. δὲ EHMV al. pm. Arm. — 39. Rc. Kn. Sz. ἐρμηνεύομ.

40. ὄψ. c. BCL al. Syr. utr. Or. . . Rc. Kn. Sz. LN. ἴδετε. — Rc. Kn. Sz. om. οὖν. [scr. c. ABCLX al. Vere. al. Cyr.] — Rc. ὧρ. δέ.

41. LN. ἦν (δέ).

42. LN. πρῶτον. — h. Μεσίαν KLMRSV al. pm. Syr. utr. al. Chra. ms. al. — Rc. ὁ Χρ.

43. Rc. Kn. Sz. καὶ ἦγ., qd LN. (—) . . om. c. BL Cpt. . . h. οὕτως G al. Arm. Epiph.; etiam οὖν leg. — Rc. LN. ἐμβλ. δέ. — LN. pro Ἰωαῆ b. Ἰωάννου c. B; h. Ἰωάννου L 33. It.⁶. Cpt. Aeth. Arm. Nonn. Hier. al.

44. Rc. ὁ Ἰησ. pon. post ἠθέλησ. . . Kn. om. plane c. M al. Arm. Slav.

46. Om. Ἰησ. L . . LN. om. τὸν ante vī. c. B Or. (1. h. 1). Cyr. (alqties) . . om. τοῦ AKM T al. m. Cyr. al. . . om. τὸν ante ἀπό Or. (1.) — Rc. Kn. Sz. Ναζαρέθ, etiam v. sq. [-ρέτ c. AB LX al. Or. al. m.]

47. Rc. Kn. Sz. om. ὁ ante Φ. et 48. h. ὁ Ἰησ.

49 λέγει αὐτῷ Ναθαναήλ· Πόθεν με γινώσκεις; ἀπεκρίθη Ἰησοῦς 49
καὶ εἶπεν αὐτῷ· Πρὸ τοῦ σε Φίλιππον φωνῆσαι ὄντα ὑπὸ τῆς
συνῆν εἰδόν σε. 50 ἀπεκρίθη αὐτῷ Ναθαναήλ· Ραββί, σὺ εἶ ὁ 50
υἱὸς τοῦ θεοῦ, σὺ ὁ βασιλεὺς εἰ τοῦ Ἰσραήλ. 51 ἀπεκρίθη Ἰησοῦς 51
καὶ εἶπεν αὐτῷ· Ὅτι εἶπόν σοι ὅτι εἰδόν σε ὑποκάτω τῆς σκῆης,
πιστεύεις; μείζω τούτων ὄψη. 52 καὶ λέγει αὐτῷ· Ἀμὴν ἀμὴν 52
λέγω ὑμῖν, ὄψεσθε τὸν οὐρανὸν ἀνεφώγῳτα καὶ τοὺς ἀγγέλους τοῦ
θεοῦ ἀναβαίνοντας καὶ καταβαίνοντας ἐπὶ τὸν υἱὸν τοῦ ἀνθρώπου.

II.

Καὶ τῇ ἡμέρᾳ τῇ τρίτῃ γάμος ἐγένετο ἐν Κανά τῆς Γαλι- 1
λαίας, καὶ ἦν ἡ μήτηρ τοῦ Ἰησοῦ ἐκεῖ. 2 ἐκλήθη δὲ καὶ ὁ Ἰησοῦς 2
καὶ οἱ μαθηταὶ αὐτοῦ εἰς τὸν γάμον. 3 καὶ ὑστερήσαντος οἴνου 3
λέγει ἡ μήτηρ τοῦ Ἰησοῦ πρὸς αὐτόν· Οἶνον οὐκ ἔχουσιν. 4 λέγει 4
αὐτῇ ὁ Ἰησοῦς· Τί ἐμοὶ καὶ σοί, γύναι; οὐπω ἦκει ἡ ὥρα μου.
5 λέγει ἡ μήτηρ αὐτοῦ τοῖς διακόνοις· Ὅτι ἂν λέγῃ ὑμῖν, ποιή- 5
σατε. 6 ἦσαν δὲ ἐκεῖ λίθιναι ὑδρίαὶ ἕξ κατὰ τὸν καθαρισμόν τῶν 6
Ἰουδαίων κείμεναι, χοροῦσαι ἀνὰ μετρητάς δύο ἢ τρεῖς. 7 λέγει 7
αὐτοῖς ὁ Ἰησοῦς· Γεμίσατε τὰς ὑδρίας ὕδατος. καὶ ἐγένισαν ἀντὶς
ἕως ἄνω. 8 καὶ λέγει αὐτοῖς· Ἀντλήσατε νῦν καὶ φέρετε τῷ ἀρχι- 8
τρικλίνῳ. οἱ δὲ ἤνεγκαν. 9 ὡς δὲ ἐγεύσατο ὁ ἀρχιτρικλίνος τὸ 9
ὔδωρ οἶνον γεγεννημένον, καὶ οὐκ ᾔδει πόθεν ἐστίν, οἱ δὲ διάκονοι
ἤθδεισαν οἱ ἡντιλκότες τὸ ὔδωρ, φωνεῖ τὸν νυμφίον ὁ ἀρχιτρικλι-
νος 10 καὶ λέγει αὐτῷ· Πᾶς ἄνθρωπος πρῶτον τὸν καλὸν οἶνον 10
τίθησιν, καὶ ὅταν μεθυσθῶσιν, τὸν ἐλάσσω· σὺ τετήρηκας τὸν

49. Rc. ὁ Ἰησ.

50. Rc. ΚΝ. ΣΖ. ἀπ. Ν. καὶ λέγει αὐτῷ. . . LN. ἀπ. αὐτ. Ν. (καὶ λέ-
γει) . . ἀπ. αὐτ. Ν. c. BLX al. It.* — om. ὁ ante βασ. AL; Rc. ΚΝ.
ΣΖ. σὺ εἶ ὁ βασ.

51. Rc. ΚΝ. ΣΖ. om. ὅτι poster. — Rc. ΚΝ. ὄψεε.

52. Rc. ΚΝ. ΣΖ. ἀπ' ἄρτε ὄψ. [om. c. BL Vg. It. al. Or. Cyr. Epiph. al.]
Cap. II. 4. LN. (καὶ) λέγει c. AGKLX al. m. Vg. It. (exc. 2.) al. Cyr.

5. Hab. ὅ,τι ἂν λέγει HKMV al. m.

6. Rc. ΚΝ. ΣΖ. ὕδρ. λίθ. ἕξ κείμεναι (κείμ. sic pon. etiam LN.) . . κείμ. post
Ἰουδ. c. BLX al. Slav. ms.; al. aliter; om. 13. Ev. 47. Arm. Vere.

8. οἱ δὲ c. BKL al. Cpt. al. . . Rc. ΚΝ. ΣΖ. LN. καί.

10. Rc. ΚΝ. ΣΖ. τότε τ. ἐλάσσ., qd LN. (—) . . om. c. BL al. It.* Cpt.
Gaud.

- 11 καλὸν οἶνον ἕως ἄρτι. ¹¹ Ταύτην ἐποίησεν ἀρχὴν τῶν σημείων ὁ Ἰησοῦς ἐν Κανᾷ τῆς Γαλιλαίας καὶ ἐφανέρωσεν τὴν δόξαν αὐτοῦ,
- 12 καὶ ἐπίστευσαν εἰς αὐτὸν οἱ μαθηταὶ αὐτοῦ. ¹² μετὰ τοῦτο κατέβη εἰς Καφαρναοὺμ αὐτὸς καὶ ἡ μήτηρ αὐτοῦ καὶ οἱ ἀδελφοὶ καὶ οἱ μαθηταὶ αὐτοῦ, καὶ ἐκεῖ ἔμειναν οὐ πολλὰς ἡμέρας.
- 13 Καὶ ἐγγὺς ἦν τὸ πάσχα τῶν Ἰουδαίων, καὶ ἀνέβη εἰς Ἱερο- ^{Mt. 21, 12sq. Me. 11, 15sq. Lc. 19, 45. 46.}
- 14 σόλυμα ὁ Ἰησοῦς. ¹⁴ καὶ εὗρεν ἐν τῷ ἱερῷ τοὺς πωλοῦντας βόας καὶ πρόβατα καὶ περιστεράς καὶ τοὺς κερματιστάς καθήμενους,
- 15 ¹⁵ καὶ ποιήσας φραγέλλιον ἐκ σχοινίων πάντας ἐξέβαλεν ἐκ τοῦ ἱεροῦ, τὰ τε πρόβατα καὶ τοὺς βόας, καὶ τῶν κολλυβιστῶν ἐξέγεεν
- 16 τὸ κέρμα καὶ τὰς τραπέζας ἀνέστρεψεν, ¹⁶ καὶ τοῖς τὰς περιστεράς πωλοῦσιν εἶπεν· Ἄρατε ταῦτα ἐκτεῦθεν, μὴ ποιεῖτε τὸν οἶκον
- 17 τοῦ πατρὸς μου οἶκον ἐμπορίου. ¹⁷ ἐμνήσθησαν οἱ μαθηταὶ αὐτοῦ, ὅτι γεγραμμένον ἐστίν· Ὁ ζῆλος τοῦ οἴκου σου καταφάγεται ^{Ps. 69, 9. (10.)}
- 18 με. ¹⁸ ἀπεκρίθησαν οὖν οἱ Ἰουδαῖοι καὶ εἶπαν αὐτῷ· Τί σημείον
- 19 δεικνύεις ἡμῖν, ὅτι ταῦτα ποιεῖς; ¹⁹ ἀπεκρίθη Ἰησοῦς καὶ εἶπεν ^{Mt. 26, 61.}
- αὐτοῖς· Δύσατε τὸν ναὸν τοῦτον, καὶ ἐν τρισὶν ἡμέραις ἐγερῶ αὐτόν.
- 20 ²⁰ εἶπαν οὖν οἱ Ἰουδαῖοι· Τεσσαράκοντα καὶ ἕξ ἔτεσιν ἠκοδομήθη ὁ ναὸς οὗτος, καὶ σὺ ἐν τρισὶν ἡμέραις ἐγερεῖς αὐτόν;
- 21 ²¹ ἐκεῖνος δὲ ἔλεγεν περὶ τοῦ ναοῦ τοῦ σώματος αὐτοῦ. ²² ὅτε οὖν ἠγέρθη ἐκ νεκρῶν, ἐμνήσθησαν οἱ μαθηταὶ αὐτοῦ ὅτι τοῦτο ἔλεγεν, καὶ ἐπίστευσαν τῇ γραφῇ καὶ τῷ λόγῳ ᾧ εἶπεν ὁ Ἰησοῦς.
- 23 Ὡς δὲ ἦν ἐν τοῖς Ἱεροσολύμοις ἐν τῷ πάσχα ἐν τῇ ἑορτῇ, πολλοὶ ἐπίστευσαν εἰς τὸ ὄνομα αὐτοῦ, θεωροῦντες αὐτοῦ τὰ ση-

11. Rc. Kx. Sz. τὴν ἀρχ. [om. c. AB al. Or. Chron. alex. al.]

12. Rc. Kx. Sz. ἀδ. αὐτοῦ, qd Ln. (—) . . om. c. BL It. cdd. Or.; etiam post μαθ. om. αὐτ. l. Or. (alqties); plane om. kai oi μ. a. 74^r. al. It. Arm. — h. ἔμειναν A al. Ver. al. Or. (4; ἔμειναν 2.) Nonn.

13. Om. ὁ Ἰησ. 13. al. Aug. . . ante εἰς pon. AGLM al. Vg. Ver. Arm.

15. Hab. ὡς φραγ. L al. Vg. It. Or. (1.) Cyr. Aug. — h. τὰ κέρματα BLX al. Ver. al. Or. (7.)

16. Ln. (καὶ) μὴ π. . . h. AX al. m. Syr. utr. Vg. It.². al.

17. Rc. Kx. Sz. ἔμν. δέ, Ln. (—) . . om. c. BLX Cpt.; etiam τότε, καὶ, δέ καὶ leg. — Rc. κατίφαγέ με.

19. Rc. Kx. Sz. ὁ Ἰησ. — om. ἐν B (ap. Btlj.) Or. al.

22. Rc. ἔλεγ. αὐτοῖς. — Ln. ὃν εἶπ. c. BL Or. (5.)

23. Rc. om. τοῖς ante Ἱερ. — Ln. (ἐν) τῇ ἐ. . . om. B. Digitized by Google

μῆτα ἃ ἔποιε· ²⁴ αὐτὸς δὲ Ἰησοῦς οὐκ ἐπίστευεν αὐτὸν αὐτοῖς διὰ τὰ
τὸ αὐτὸν γινώσκειν πάντα, ²⁵ καὶ ὅτι οὐ χρεῖαν εἶχεν ἵνα τις ἐπι-
μαρτυρήσῃ περὶ ἀνθρώπου· αὐτὸς γὰρ ἐγίνωσκεν τί ἦν ἐν τῷ ἀν-
θρώπῳ.

III.

Ἦν δὲ ἄνθρωπος ἐκ τῶν Φαρισαίων, Νικόδημος ὄνομα ¹
Jo. 7, 50. et 19, 39. αὐτῷ, ἄρχων τῶν Ἰουδαίων· ² οὗτος ἦλθεν πρὸς αὐτὸν νυκτὸς καὶ ²
εἶπεν αὐτῷ· Ῥαββί, οἶδαμεν, ὅτι ἀπὸ θεοῦ ἐλήλυθας διδάσκαλος·
οὐδεὶς γὰρ δύναται ταῦτα τὰ σημεῖα ποιεῖν ἃ σὺ ποιεῖς, ἐὰν μὴ ἢ
ὁ θεὸς μετ' αὐτοῦ. ³ ἀπεκρίθη Ἰησοῦς καὶ εἶπεν αὐτῷ· Ἀμὴν ³
ἀμὴν λέγω σοι, ἐὰν μὴ τις γεννηθῇ ἄνωθεν, οὐ δύναται ἰδεῖν τὴν
βασίλειαν τοῦ θεοῦ. ⁴ λέγει πρὸς αὐτὸν ὁ Νικόδημος· Πῶς δύνα- ⁴
ται ἄνθρωπος γεννηθῆναι γέροντων; μὴ δύναται εἰς τὴν κοιλίαν
τῆς μητρὸς αὐτοῦ δευτέρου εἰσελθεῖν καὶ γεννηθῆναι; ⁵ ἀπεκρίθη ⁵
Ἰησοῦς· Ἀμὴν ἀμὴν λέγω σοι, ἐὰν μὴ τις γεννηθῇ ἐξ ὕδατος καὶ
πνεύματος, οὐ δύναται εἰσελθεῖν εἰς τὴν βασιλείαν τοῦ θεοῦ. ⁶ τὸ ⁶
γεγεννημένον ἐκ τῆς σαρκὸς σὰρξ ἐστίν, καὶ τὸ γεγεννημένον ἐκ
τοῦ πνεύματος πνεῦμα ἐστίν. ⁷ μὴ θαυμάσης, ὅτι εἶπόν σοι· Δεῖ ⁷
ἡμᾶς γεννηθῆναι ἄνωθεν. ⁸ τὸ πνεῦμα ὅπου θέλει πνεῖ, καὶ τὴν ⁸
φωνὴν αὐτοῦ ἀκούεις, ἀλλ' οὐκ οἶδας πόθεν ἔρχεται καὶ ποῦ ὑπ-
έρχει· οὕτως ἐστὶν πᾶς ὁ γεγεννημένος ἐκ τοῦ πνεύματος. ⁹ ἀπ- ⁹
εκρίθη Νικόδημος καὶ εἶπεν αὐτῷ· Πῶς δύναται ταῦτα γενέσθαι;
¹⁰ ἀπεκρίθη Ἰησοῦς καὶ εἶπεν αὐτῷ· Σὺ εἶ ὁ διδάσκαλος τοῦ ¹⁰
Ἰσραὴλ καὶ ταῦτα οὐ γινώσκεις; ¹¹ ἀμὴν ἀμὴν λέγω σοι, ὅτι ὁ ¹¹
οἶδαμεν λαλοῦμεν καὶ ὁ εὐωράκαμεν μαρτυροῦμεν, καὶ τὴν μαρτυ-
ρίαν ἡμῶν οὐ λαμβάνετε. ¹² εἰ τὰ ἐπίγεια εἶπον ἡμῖν καὶ οὐ πι- ¹²
στεύετε, πῶς ἐὰν εἶπω ἡμῖν τὰ ἐπουράνια πιστεύσετε; ¹³ καὶ οὐδ- ¹³

24. Rc. Kx. Sz. ὁ Ἰησ. et εἰ αὐτ. αὐτοῖς. — h. πάντα EGH al. m. It.¹ Euth.

Cap. III. 2. Rc. πρὸς τὸν Ἰησοῦν. — 3. Rc. Kx. Sz. ὁ Ἰησ.

4. Om. ὁ ante Νικ. L al.

5. Rc. Sz. ὁ Ἰησ. — h. Ἰησ. καὶ εἶπεν (κ. εἶπ. etiam L It.¹) αὐτῷ KM al. Syr. al. m.

8. Ln. ἢ ποῦ ὑπ. c. A Vg. It. (exc. 4.) al. — 10. Rc. ὁ Ἰησ.

12. Hab. καὶ οὐκ ἐπιστεύσατε EH al. Pra. Aug. — om. ἡμῖν post εἶπω EHK al. It.³ al. — h. in f. πιστεύετε GHK al. pm. Cyr. al.

εἰς ἀναβέβηκεν εἰς τὸν οὐρανὸν εἰ μὴ ὁ ἐκ τοῦ οὐρανοῦ καταβάς,
 14 ὁ υἱὸς τοῦ ἀνθρώπου ὁ ὢν ἐν τῷ οὐρανῷ. ¹⁴ καὶ καθὼς Μωϋσῆς · Nm. 21, 8. 9.
 ἤρψεν τὸν ὄφιν ἐν τῇ ἐρήμῳ, οὕτως ἤρωςθῆναι δεῖ τὸν υἱὸν τοῦ
 15 ἀνθρώπου, ¹⁵ ἵνα πᾶς ὁ πιστεύων ἐν αὐτῷ ἔχη ζωὴν αἰώνιον.
 16 ¹⁶ οὕτως γὰρ ἠγάπησεν ὁ θεὸς τὸν κόσμον, ὥστε τὸν υἱὸν αὐτοῦ
 τὸν μονογενῆ ἔδωκεν, ἵνα πᾶς ὁ πιστεύων εἰς αὐτὸν μὴ ἀπόληται,
 17 ἀλλ' ἔχη ζωὴν αἰώνιον. ¹⁷ οὐ γὰρ ἀπέστειλεν ὁ θεὸς τὸν υἱὸν αὐ- Jo. 12, 41.
 τοῦ εἰς τὸν κόσμον ἵνα κλέψῃ τὸν κόσμον, ἀλλ' ἵνα σωθῆ ὁ κό-
 18 σμος δι' αὐτοῦ. ¹⁸ ὁ πιστεύων εἰς αὐτὸν οὐ κρινεται· ὁ δὲ μὴ
 πιστεύων ἤδη κέκριται, ὅτι μὴ πεπίστευκεν εἰς τὸ ὄνομα τοῦ μο-
 19 νογενοῦς υἱοῦ τοῦ θεοῦ. ¹⁹ αὕτη δὲ ἐστὶν ἡ κρίσις, ὅτι τὸ φῶς ἤλιλυ-
 θεν εἰς τὸν κόσμον καὶ ἠγάπησαν οἱ ἄνθρωποι μᾶλλον τὸ σκοτός
 20 ἢ τὸ φῶς· ἦν γὰρ αὐτῶν πονηρὰ τὰ ἔργα. ²⁰ πᾶς γὰρ ὁ φαῦλα
 πράσων μισεῖ τὸ φῶς καὶ οὐκ ἔρχεται πρὸς τὸ φῶς, ἵνα μὴ ἕλε-
 21 χθῆ τὰ ἔργα αὐτοῦ. ²¹ ὁ δὲ ποιεῖ τὴν ἀληθειαν ἔρχεται πρὸς τὸ
 φῶς, ἵνα φανερωθῆ αὐτοῦ τὰ ἔργα, ὅτι ἐν θεῷ ἐστὶν εἰργασμένα.
 22 Μετὰ ταῦτα ἦλθεν ὁ Ἰησοῦς καὶ οἱ μαθηταὶ αὐτοῦ εἰς τὴν
 23 Ἰουδαίαν ἦν, καὶ ἐκεῖ διέτριβεν μετ' αὐτῶν καὶ ἐβαπτίζεν. ²³ ἦν
 δὲ καὶ Ἰωάννης βαπτίζων ἐν Αἰῶν ἔγγυς τοῦ Σαλεῖμ, ὅτι ὕδατα
 24 πολλὰ ἦν ἐκεῖ, καὶ παρεγίνοντο καὶ ἐβαπτίζοντο. ²⁴ οὐπω γὰρ ἦν
 25 βεβλημένος εἰς τὴν φυλακὴν ὁ Ἰωάννης. ²⁵ ἐγένετο οὖν ζήτησις ἐκ
 26 τῶν μαθητῶν Ἰωάννου μετὰ Ἰουδαίου περὶ καθαρισμοῦ. ²⁶ καὶ
 ἦλθον πρὸς τὸν Ἰωάννην καὶ εἶπον αὐτῷ· Ῥαββί, ὃς ἦν μετὰ σοῦ
 27 καὶ πάντες ἔρχονται πρὸς αὐτόν. ²⁷ ἀπεκρίθη Ἰωάννης καὶ εἶπεν·
 Οὐ δύναται ἄνθρωπος λαμβάνειν οὐδέν, εἰ μὴ ἢ δεδομένον αὐτῷ

13. Om. ὁ ὢν ἐν τ. οὐρ. BL 33. Aeth. Gr. naz. Or. int. (1; h. 1. dis.)

15. ἐν αὐτῷ c. B It.². . LN. ἐπ' αὐτόν c. A . . h. ἐπ' αὐτῷ L Thdr̄t. . . Rc. KN. Sz. εἰς αὐτόν, iid. add. μὴ ἀπόληται ἀλλ', qu. I.N. (—) . . om. c. BL 1. 22. 33. al. Syr. hr. Verc. Brx: al. Cyr. (1.) al.

17. Post υἱόν om. αὐτοῦ BL 22. al. Cyr. (non in text.) al.

18. Om. δι B It.² Tert. al.

23. Hab. Σαλ ἡ μ 1. al. pm. Cpt. Or. ms. Eus. Cyr. Thphyl. . . Σαλλεῖμ A . . al. aliter.

25. Rc. μετὰ Ἰουδαίωv.

27. Hab. οὐδέν ἀφ' ἑαυτοῦ L al. m, Syr. utr. Collb. al. — h. οὐδὲ ἐν, ἄν μὴ B.

Jo. 1, ἐκ τοῦ οὐρανοῦ. ²⁸ αὐτοὶ ὑμεῖς μοι μαρτυρεῖτε ὅτι εἶπον· Ἐγὼ ²⁸
^{20.} οὐκ εἰμὶ ὁ Χριστός, ἀλλ' ὅτι ἀπεσταλμένος εἰμι ἔμπροσθεν ἐκεῖ-
 νου. ²⁹ ὁ ἔχων τὴν νύμφην νυμφίος ἐστίν· ὁ δὲ φίλος τοῦ νυμφίου, ²⁹
 ὁ ἑστηκὸς καὶ ἀκούων αὐτοῦ, χαρὰ χαίρει διὰ τὴν φωνὴν τοῦ νυμ-
 φίου. αὐτὴ οὖν ἡ χαρὰ ἢ ἐμὴ πεπληρωται. ³⁰ ἐκείνον δεῖ αὐξά- ³⁰
 ρειν, ἐμὲ δὲ ἑλαττούσθαι. ³¹ ὁ ἀνωθεν ἐρχόμενος ἐπάνω πάντων ³¹
 ἐστίν. ὁ ὢν ἐκ τῆς γῆς ἐκ τῆς γῆς ἐστίν καὶ ἐκ τῆς γῆς λαλεῖ· ὁ
 ἐκ τοῦ οὐρανοῦ ἐρχόμενος ἐπάνω πάντων ἐστίν. ³² ὁ εἰώρακεν καὶ ³²
 ἤκουσεν, τούτο μαρτυρεῖ, καὶ τὴν μαρτυρίαν αὐτοῦ οὐδεὶς λαμ-
 βάνει. ³³ ὁ λαβὼν αὐτοῦ τὴν μαρτυρίαν εἰσφράγισεν, ὅτι ὁ Θεὸς ³³
 ἀληθὴς ἐστίν. ³⁴ ὃν γὰρ ἀπέστειλεν ὁ Θεός, τὰ ῥήματα τοῦ Θεοῦ ³⁴
 λαλεῖ· οὐ γὰρ ἐκ μέτρου δίδωσιν τὸ πνεῦμα. ³⁵ ὁ πατὴρ ἀγαπᾷ ³⁵
 τὸν υἱὸν καὶ πάντα δίδωκεν ἐν τῇ χειρὶ αὐτοῦ. ³⁶ ὁ πιστεύων εἰς ³⁶
 τὸν υἱὸν ἔχει ζωὴν αἰώνιον· ὁ δὲ ἀπειθῶν τῷ υἱῷ οὐκ ὄψεται
 ζωὴν, ἀλλ' ἡ ὀργὴ τοῦ Θεοῦ μένει ἐπ' αὐτόν.

IV.

Ὡς οὖν ἔγνω ὁ κύριος, ὅτι ἤκουσαν οἱ Φαρισαῖοι, ὅτι Ἰη- ¹
 σοῦς πλείονας μαθητὰς ποιεῖ καὶ βαπτίζει ἢ Ἰωάννης· — ² καί- ²
 τοιγε Ἰησοῦς αὐτὸς οὐκ ἐβαπτίζεν, ἀλλ' οἱ μαθηταὶ αὐτοῦ· —
³ ἀφῆκεν τὴν Ἰουδαίαν καὶ ἐπέηλθεν πάλιν εἰς τὴν Γαλιλαίαν. ³
⁴ ἶδεν δὲ αὐτὸν διέρχεσθαι διὰ τῆς Σαμαρείας. ⁵ ἔρχεται οὖν εἰς ⁴
 πόλιν τῆς Σαμαρείας λεγομένην Σγχάρ, πλησίον τοῦ χωρίου ⁵

28. Om. μοί EMV al. m. It.¹31. Om. ἐπ. πάντ. ἰ. D 1. 22. al. It.⁴ Arm. Or. (vdtur) al.32. Rc. KN. Sz. ab init. add. καί, qd LN. (—) .. om. c. BL al. Cpt. Prs. et
 iisd. qu. v. 31. cit.34. Rc. KN. Sz. δίδωσ. ὁ Θεός, qu. LN. (—) .. om. c. BC*L 1. 33. It.²
 Cyr.36. Hab. τὴν ζωὴν ELM al. pm. Cyr. Chrs. — h. μενεῖ 40. al. m. Syr.
 It.² al. Cyr. Chrs. Thphyl. Ir. Tert. al.Cap. IV. 1. Hab. ἔγνω ὁ Ἰησοῦς D al. m. Syr. utr. Vg. It. (exc. 1.) al.
 Chrs.2. Om. αὐτός L 251. Vg. It.⁴ .. ante Ἰησ. pon. AD al. It.² Cyr. Chrs. .. h.
 αὐτός ὁ Ἰησ. K.

3. Om. πάλιν AEGHKSVA al. pl. Syr. p. Prs. p. Chrs.

5. Rc. Σιχάρ. . . h. Σιχέμ Hier. dia. Juv.

6 οὐ ἔδωκεν Ἰακώβ Ἰωσήφ τῷ νιῷ αὐτοῦ. ⁶ ἦν δὲ ἐκεῖ πηγή τοῦ Ἰακώβ. ὁ οὖν Ἰησοῦς κεκοπιαικῶς ἐκ τῆς ὁδοπορίας ἐκαθέζετο οὕτως
7 ἐπὶ τῇ πηγῇ· ὥρα ἦν ὡς ἕκτη. ⁷ ἔρχεται γυνὴ ἐκ τῆς Σαμαρείας
8 ἀντλήσαι ὕδωρ. λέγει αὐτῇ ὁ Ἰησοῦς· Δός μοι πιεῖν. ⁸ οἱ γὰρ μαθηταὶ αὐτοῦ ἀπεληλύθεισαν εἰς τὴν πόλιν, ἵνα τροφὰς ἀγοράσω-
9 σιν. ⁹ λέγει οὖν αὐτῷ ἡ γυνὴ ἡ Σαμαρεῖτις· Πῶς σὺ Ἰουδαῖος ὢν παρ' ἐμοῦ πιεῖν αἰτεῖς γυναικὸς Σαμαρεῖτιδος οὔσης; οὐ γὰρ συ-
10 χροῦνται Ἰουδαῖοι Σαμαρεῖταις. ¹⁰ ἀπεκρίθη Ἰησοῦς καὶ εἶπεν αὐτῇ· Εἰ ᾗδεις τὴν δωρεὰν τοῦ θεοῦ καὶ τίς ἐστὶν ὁ λέγων σοι· Δός μοι πιεῖν, σὺ ἂν ᾗτησας αὐτὸν καὶ ἔδωκεν ἂν σοι ὕδωρ ζῶν.
11 ¹¹ λέγει αὐτῷ ἡ γυνὴ· Κύριε, οὔτε ἀντλημα ἔχεις καὶ τὸ φρέαρ
12 ἐστὶν βαθύ· πόθεν οὖν ἔχεις τὸ ὕδωρ τὸ ζῶν; ¹² μὴ σὺ μελλῶν εἶ τοῦ πατρὸς ἡμῶν Ἰακώβ, ὃς ἔδωκεν ἡμῖν τὸ φρέαρ καὶ αὐτὸς ἐξ
13 αὐτοῦ ἔπιεν καὶ οἱ υἱοὶ αὐτοῦ καὶ τὰ θρέμματά αὐτοῦ; ¹³ ἀπεκρίθη Ἰησοῦς καὶ εἶπεν αὐτῇ· Πᾶς ὁ πίνων ἐκ τοῦ ὕδατος τού-
14 του διψήσει πάλιν. ¹⁴ ὃς δ' ἂν πῖνῃ ἐκ τοῦ ὕδατος οὗ ἐγὼ δώσω αὐτῷ, οὐ μὴ διψήσει εἰς τὸν αἰῶνα, ἀλλὰ τὸ ὕδωρ ὃ δώσω αὐτῷ γενήσεται ἐν αὐτῷ πηγὴ ὕδατος ἀλλομένου εἰς ζωὴν αἰώνιον.
15 ¹⁵ λέγει πρὸς αὐτὸν ἡ γυνὴ· Κύριε, δός μοι τοῦτο τὸ ὕδωρ, ἵνα
16 μὴ διψῶ μηδὲ ἐρχομαι ἐνθάδε ἀντλεῖν. ¹⁶ λέγει αὐτῇ· ἴταγε,
17 φάνησον τὸν ἄνδρα σου καὶ ἐλθὲ ἐνθάδε. ¹⁷ ἀπεκρίθη ἡ γυνὴ καὶ εἶπεν· Οὐκ ἔχω ἄνδρα. λέγει αὐτῇ ὁ Ἰησοῦς· Καλῶς εἶπας· ὅτι
18 ἄνδρα οὐκ ἔχω. ¹⁸ πέντε γὰρ ἄνδρας ἔσχες, καὶ νῦν ὃν ἔχεις οὐκ

5. Rc. Kn. ὃ ἔδωκ.

6. Om. οὕτως 1. al. Syr. It.⁷ al. — Rc. Kn. Sz. ὡσεὶ. [ὡς c. ABCDL 33.]8. Hab. ἀπῆλθεν L Chrs. ma. . . ἀπελύθεισαν B 1. 118; etiam ἀπεληλύ-
θασιν leg.9. Om. οὖν V* al. m. Syr. al. m. Cyr. — om. ἡ Σαμ. Syr. hr. — om. οὐ
γ. συγχ. I. Σαμ. D Verc. Ver.11. Om. ἡ γυνὴ B. — om. οὖν D Syr. It.⁶ al. Ambr. Aug.

13. Rc. ὁ Ἰησ.

14. Rc. Kn. Sz. οὐ μὴ διψήσῃ. [διψήσῃ c. ADLM al. m. Eus.] — h.
ὑδωρ ὃ ἐγὼ DM al. Arm. Vg. It. (exc. 3.) — om. οὐ μὴ δ. usq. δῶκα.
αὐτῷ C* al. Rd. Sab. al. Ambr. (etiam Or. plerque om.)

15. Hab. διέρχομαι B. . . διέρχομαι Or. (5.)

16. Rc. Kn. Sz. αὐτῇ ὁ Ἰησοῦς et Ln. αὐτῇ (Ἰησοῦς). . . om. c. B.
Verc. Or. (in text.) . . om. ὁ A 1.

17. Ln. εἶπ. (αὐτῷ). — h. ἄνδρα ο. εχ. C* DL 142. Cyr. Chrs. (non Or.)

ἔστιν σου ἀήρ. τοῦτο ἀληθὲς εἶρηκας. ¹⁹ λέγει αὐτῷ ἡ γυνή· Κύ-19
 ριε, θεωρῶ, ὅτι προφήτης εἶ σύ. ²⁰ οἱ πατέρες ἡμῶν ἐν τῷ ὄρει 20
 τούτῳ προσεκυνήσαν· καὶ ὑμεῖς λέγετε, ὅτι ἐν Ἱεροσολύμοις ἐστὶν
 ὁ τόπος ὅπου προσκυνεῖν δεῖ. ²¹ λέγει αὐτῇ ὁ Ἰησοῦς· Πιστενεῖ 21
 μοι, γύναι, ὅτι ἔρχεται ὥρα, ὅτε οὔτε ἐν τῷ ὄρει τούτῳ οὔτε ἐν
 Ἱεροσολύμοις προσκυνήσετε τῷ πατρί. ²² ὑμεῖς προσκυνεῖτε ὃ οὐκ 22
 οἴδατε, ἡμεῖς προσκυνοῦμεν ὃ οἴδαμεν, ὅτι ἡ σατηρία ἐκ τῶν
 Ἰουδαίων ἐστίν· ²³ ἀλλὰ ἔρχεται ὥρα καὶ νῦν ἐστίν, ὅτε οἱ ἀληθι- 23
 νοὶ προσκυνηταὶ προσκυνήσουσιν τῷ πατρὶ ἐν πνεύματι καὶ ἀλη-
 θεία· καὶ γὰρ ὁ πατὴρ τοιούτους ζητεῖ τοὺς προσκυνοῦντας αὐτόν.
²⁴ πνεῦμα ὁ θεός, καὶ τοὺς προσκυνοῦντας αὐτόν ἐν πνεύματι 24
 καὶ ἀληθείᾳ δεῖ προσκυνεῖν. ²⁵ λέγει αὐτῷ ἡ γυνή· Οἶδα, ὅτι 25
 Μεσσίας ἔρχεται ὁ λεγόμενος Χριστός· ὅταν ἔλθῃ εκείνος, ἀναγ-
 γελεῖ ἡμῖν πάντα. ²⁶ λέγει αὐτῇ ὁ Ἰησοῦς· Ἐγὼ εἰμι, ὁ λαλῶν 26
 σοι. ²⁷ Καὶ ἐπὶ τούτῳ ἦλθον οἱ μαθηταὶ αὐτοῦ, καὶ ἐθαύμαζον 27
 ὅτι μετὰ γυναικὸς ἐλάλει· οὐδεὶς μέντοι εἶπεν· Τί ζητεῖς ἢ τί λα-
 λεῖς μετ' αὐτῆς; ²⁸ ἀφῆκεν οὖν τὴν ὕδρα ἀντὴς ἡ γυνὴ καὶ ἀπ- 28
 ἦλθεν εἰς τὴν πόλιν καὶ λέγει τοῖς ἀνθρώποις· ²⁹ Λευτε, ἴδτε 29
 ἀνθρωπον ὃς εἶπέν μοι πάντα ἃ ἐποίησα· μήτι οὗτός ἐστιν ὁ
 Χριστός; ³⁰ ἐξηλθον ἐκ τῆς πόλεως καὶ ἤρχοντο πρὸς αὐτόν. 30
³¹ Ἐν τῷ μεταξύ ἠρώτων αὐτόν οἱ μαθηταὶ λέγοντες· Ῥαββί, 31
 φάγε. ³² ὁ δὲ εἶπεν αὐτοῖς· Ἐγὼ βρωῶσιν ἔγω φαγεῖν ἢν ὑμεῖς οὐκ 32
 οἴδατε. ³³ ἔλεγον οὖν οἱ μαθηταὶ πρὸς ἀλλήλους· Μὴ τις ἤνεγκεν 33
 αὐτῷ φαγεῖν; ³⁴ λέγει αὐτοῖς ὁ Ἰησοῦς· Ἐμὸν βρωμά ἐστιν, ἵνα 34
 ποιήσω τὸ θέλημα τοῦ πέμψαντός με καὶ τελειώσω αὐτοῦ τὸ ἔρ-

20. Rc. ἐν τούτῳ τῷ ὄρ. — Rc. KN. Sz. δεῖ προσκ.

21. πιστ. μ., γύν. c. BC⁴L Ver. Heracl. Or. Ath. al. (πιστευσ etiam D al.) . . LN. γύν., πιστ. μ. . . Rc. KN. Sz. γύν., πιστευσόν μ.

25. Hab. οἴδαμεν GL al. m. Cpt. al. m. Or. (1.) al. — h. Μεσσίας SV al. pm. Cpt. al. Cyr. al.

27. Hab. ἐπὶ τούτῳ K al. m. Or. — Rc. ἐθαύμασαν.

28. Om. ἡ γυν. 244. Syr. hr. . . ante τ. ὕδρ. pon. D It.² Arm.

29. ἄ c. BC⁴ Ct. Verc. Basn. Or. ms. . . Rc. KN. Sz. LN. ὄσα.

30. LN. (καὶ) ἐξηλθ. c. CD Syr. utr. Ver. Aeth. . . Rc. ἐξ. οὖν, qd KN. (—). [om. c. ABEGHKLSV A al. pl. It.⁵ al.]

31. Rc. Sz. ἐν δέ, qd KN. et LN. (—) . . om. c. C⁴DL Vg. It.⁶ Or. (2.)

34. Rc. KN. Sz. ἵνα ποιῶ. [ποιῆσ. c. BDKL al. Clem. Heracl. Or. (3; ποιῶ 1; τοῦ ποιῆσαι 1.) Cyr. al.]

35 γον. ³⁵ οὐχ ὑμεῖς λέγετε, ὅτι ἔτι τετράμηρος ἐστὶν καὶ ὁ θερισμὸς
 ἐρχεται; ἴδού, λέγω ὑμῖν, ἐπάρατε τοὺς ὀφθαλμοὺς ὑμῶν καὶ
 36 θεάσασθε τὰς χώρας, ὅτι λευκαὶ εἰσὶν πρὸς θερισμόν. ³⁶ ἤδη ὁ
 θερίζων μισθὸν λαμβάνει καὶ συνάγει καρπὸν εἰς ζωὴν αἰώνιον,
 37 ἵνα ὁ σπειρῶν ὁμοῦ χαίρῃ καὶ ὁ θερίζων. ³⁷ ἐν γὰρ τούτῳ ὁ λό-
 γος ἐστὶν ὁ ἀληθινός, ὅτι ἄλλος ἐστὶν ὁ σπειρῶν καὶ ἄλλος ὁ θε-
 38 ρίζων. ³⁸ ἐγὼ ἀπέστειλα ὑμᾶς θερίζειν ὃ οὐχ ὑμεῖς κεκοπιᾶκατε·
 ἄλλοι κεκοπιᾶκασιν καὶ ὑμεῖς εἰς τὸν κόπον αὐτῶν εἰσεληλύθατε.
 39 ³⁹ Ἐκ δὲ τῆς πόλεως ἐκείνης πολλοὶ ἐπίστευσαν εἰς αὐτὸν τῶν
 Σαμαρειτῶν διὰ τὸν λόγον τῆς γυναικὸς μαρτυροῦσης· ὅτι εἶπέν
 40 μοι πάντα ἃ ἐποίησα. ⁴⁰ ὡς οὖν ἦλθον πρὸς αὐτὸν οἱ Σαμαρεῖ-
 ται, ἠρώτων αὐτὸν μεῖναι παρ' αὐτοῖς· καὶ ἔμεινεν ἐκεῖ δύο ἡμέρας.
 41 ⁴¹ καὶ πολλῶν πλείους ἐπίστευσαν διὰ τὸν λόγον αὐτοῦ, ⁴² τῇ τε
 42 γυναικὶ ἔλεγον· ὅτι οὐκέτι διὰ τὴν σὴν λαλίαν πιστεύομεν· αὐτοὶ
 γὰρ ἀκηκόαμεν καὶ οἶδαμεν, ὅτι οὗτός ἐστιν ἀληθῶς ὁ σωτὴρ τοῦ
 κόσμου.

43 Μετὰ δὲ τὰς δύο ἡμέρας ἐξῆλθεν ἐκεῖθεν εἰς τὴν Γαλιλαίαν.

44 ⁴⁴ αὐτὸς γὰρ Ἰησοῦς ἐμαρτύρησεν, ὅτι προσφῆτης ἐν τῇ ἰδίᾳ πα- Mt. 13,
 45 τρῖδι τιμῇ οὐκ ἔχει. ⁴⁵ ὅτε οὖν ἦλθεν εἰς τὴν Γαλιλαίαν, ἐδέξαντο Mc. 6,
 αὐτὸν οἱ Γαλιλαῖοι, πάντα ἐωρακότες ὅσα ἐποίησεν ἐν Ἱεροσολύ- Lc. 4,
 24.

35. Om. ἐτι DEL al. pm. Slav. ms. Pra. p. Or. (8; h. 3.) Cyr. Chrs. Thphyl. — KN. τετράμηρον.

36. RC. KN. Sz. LN. ἤδη c. θερισμ. c. jgt. . . c. ὁ θερίζ. c. jgt ADL al. Ct. It.² Cyr. . . om. Syr. hr. Aeth. Vg. ms. Verc. al. Ir. Chrs. Hil. . . ante πρὸς θερ. pon. 254. Vg. It. cdd. pl. — RC. Sz. ab init. h. καὶ ὁ θ. et LN. (καὶ) . . om. c. BC²DKL al. It.³ Cpt. Or. (5.) Cyr. — RC. KN. Sz. LN. ἵνα καὶ ὁ σπ. . . om. c. BCL al. It.¹ Cpt. al. Heracl. Or. (4.)

37. Om. ὁ ante ἀληθ. CKL al. m. Or. Thphyl. . . h. ἐστ. ὁ λόγ. ἀληθ. Heracl. Cyr. Chrs.

39. Om. εἰς αὐτ. Or. (1. in text.) Verc.; post Σαμ. pon. 1. — ᾗ c. BCL Ver. Or. (2; ὅσα 2.) . . RC. KN. Sz. LN. ὅσα.

42. Hab. τῇ δέ D al. It.⁴ Syr. p. Or. — LN. (ὁ τῆ) οὐκέτ. . . om. B al. Or. . . h. τ. σὴν μαρτυρίαν D Ct. Ver. — om. ἀληθ. K al. Vg. ms. It.¹ Prss. Or. (2; ante οὗτ. h. 2.) — RC. KN. Sz. in f. add. ὁ Χριστός.

43. RC. KN. Sz. ἐκεῖθ. καὶ ἀπ᾽ ἡλθεν, qu. LN. (—) . . om. c. BCD al. It.³ Cpt. Or. Cyr. . . h. x. ἦλθ. L al. It.² Syr. p.

44. RC. ὁ Ἰησ.

45. RC. KN. Sz. ᾗ ἐπ. [ὅσα c. ABCL al. Syr. p. Or. (5; ᾗ 2.) Cyr. Chrs.]

μοις ἐν τῇ ἑορτῇ· καὶ αὐτοὶ γὰρ ἦλθον εἰς τὴν ἑορτήν. ⁴⁶ ἦλθεν ⁴⁶
οὖν πάλιν εἰς τὴν Κανᾶ τῆς Γαλιλαίας, ὅπου ἐποίησεν τὸ ὕδωρ
οἶνον.

Καὶ ἦν τις βασιλικός, οὗ ὁ υἱὸς ἠσθένει, ἐν Καφαρναούμ·
⁴⁷ οὗτος ἀκούσας, ὅτι Ἰησοῦς ἦκει ἐκ τῆς Ἰουδαίας εἰς τὴν Γα-
λιλαίαν, ἀπῆλθεν πρὸς αὐτὸν καὶ ἠρώτα, ἵνα καταβῇ καὶ ἰάσῃται
αὐτοῦ τὸν υἱόν· ἡμελλεν γὰρ ἀποθνήσκειν. ⁴⁸ εἶπεν οὖν ὁ Ἰησοῦς ⁴⁸
πρὸς αὐτόν· Ἐὰν μὴ σημεῖα καὶ τέρατα ἴδητε, οὐ μὴ πιστευσητε.
⁴⁹ λέγει πρὸς αὐτόν ὁ βασιλικός· Κυριε, καταβῆθι πρὶν ἀποθα-
νεῖν τὸ παιδίον μου. ⁵⁰ λέγει αὐτῷ ὁ Ἰησοῦς· Πορεύου· ὁ υἱὸς σου ⁵⁰
ζῇ. ἐπίστευσεν ὁ ἄνθρωπος τῷ λόγῳ ᾧ εἶπεν αὐτῷ Ἰησοῦς, καὶ
ἐπορεύετο. ⁵¹ ἤδη δὲ αὐτοῦ καταβαίνοντος, οἱ δοῦλοι αὐτοῦ ὑπ-
ἤντησαν αὐτῷ καὶ ἀπήγγειλαν λέγοντες, ὅτι ὁ παῖς αὐτοῦ ζῇ.
⁵² ἐπύθετο οὖν τὴν ὥραν παρ' αὐτῶν ἐν ἧ κοιμώτερον ἔσχεν· ⁵²
εἶπον οὖν αὐτῷ· ὅτι ἐχθὲς ὥραν ἐβδόμην ἀφῆκεν αὐτὸν ὁ πυρετός.
⁵³ ἔγνω οὖν ὁ πατήρ, ὅτι ἐν ἐκείνῃ τῇ ὥρᾳ ἐν ἧ εἶπεν αὐτῷ ὁ Ἰη-
σοῦς· Ὁ υἱὸς σου ζῇ· καὶ ἐπίστευσεν αὐτός καὶ ἡ οἰκία αὐτοῦ
ὅλη. ⁵⁴ Τοῦτο πάλιν δεύτερον σημεῖον ἐποίησεν ὁ Ἰησοῦς ἐλθὼν ⁵⁴
ἐκ τῆς Ἰουδαίας εἰς τὴν Γαλιλαίαν.

V.

Μετὰ ταῦτα ἦν ἑορτὴ τῶν Ἰουδαίων, καὶ ἀνέβη Ἰησοῦς εἰς 1

46. Rc. ὁ Ἰησοῦς πάλ. et KN. (—) . . Sz. πάλ. ὁ Ἰησ. — h. ἐν Κανᾶ
B. — om. ἐν Καφ. Vg. ms. Aug.; post ἦν pon. Syr.

47. Rc. KN. Sz. ἦρ. αὐτόν, LN. (—) . . om. c. BCDGL al. It.³ Arm.
Or. Aug.

50. Rc. KN. Sz. καὶ ἐπίστ., qd LN. (—) . . om. c. BD Syr. Prs. p. Vg.
It.⁶ Cyr. . . h. δέ L. — LN. ὃν εἶπ. c. ABCL; id. et Sz. ὁ Ἰησ. iu fine.

51. Om. αὐτοῦ post δοῦλ. DL 1. Vg. It. — Rc. KN. Sz. ἀπῆντησ. —
om. κ. ἀπήγγ. BL Syr. hr. Cpt. et pro λέγοντ. h. αὐτῷ D Ver. — pro
παῖς h. υἱός DKL al. m. Syr. Syr. hr. al. Cyr. Thphyl. filius Vg. It. —
Rc. KN. Sz. pro αὐτοῦ [c. ABC al. Vg. Ct. It.⁶ Arm.] h. σοῦ.

52. εἶπ. οὖν c. BCL al. Arm. . . Rc. KN. Sz. LN. καὶ εἶπ. — Rc. KN.
Sz. χθές.

53. Rc. KN. Sz. ὅτι ὁ υἱός.

Cap. V. 1. Hab. ἡ ἑορτ. CEI, A al. pl. Cpt. Cyr. Thphyl. om. τ. Ἰουδ.
Syr. hr. — Rc. KN. Sz. ὁ Ἰησ.

2 Ἱεροσόλυμα. 2 ἔστιν δὲ ἐν τοῖς Ἱεροσολύμοις ἐπὶ τῇ προβατικῇ
 κολυμβήθρα ἡ ἐπιλεγομένη Ἑβραϊστὶ Βηθσάδα, πέντε στοᾶς ἔχουσα.
 3 3 ἐν ταύταις κατέκειτο πλῆθος τῶν ἀσθενούντων, τυφλῶν, γαλῶν,
 5 ξηρῶν. 5 ἦν δὲ τις ἀνθρώπος ἐκεῖ τριάκοντα καὶ ὀκτώ ἔτη ἔχων ἐν
 6 τῇ ἀσθενείᾳ αὐτοῦ. 6 τοῦτον ἰδὼν ὁ Ἰησοῦς κατακειμενον καὶ
 γνοὺς ὅτι πολὺν ἤδη χρόνον ἔχει, λέγει αὐτῷ. 7 Θέλεις ὑγιᾶς γενέ-
 7 σθαι; 7 ἀπεκρίθη αὐτῷ ὁ ἀσθενῶν. Κύριε, ἀνθρώπον οὐκ ἔχω,
 ἵνα ὅταν παραχθῇ τὸ ὕδωρ βάλῃ με εἰς τὴν κολυμβήθραν. ἐν ᾧ
 8 δὲ ἔρχομαι ἐγώ, ἄλλος πρὸ ἐμοῦ καταβαίνει. 8 λέγει αὐτῷ ὁ Ἰη-
 9 σοῦς. Ἐγείρε, ἄρον τὸν κράββατόν σου καὶ περιπάτει. 9 καὶ εὐ-
 θέως ἐγένετο ὑγιᾶς ὁ ἀνθρώπος καὶ ἦρεν τὸν κράββατον αὐτοῦ
 10 καὶ περιπάτει. ἦν δὲ σάββατον ἐν ἐκείνῃ τῇ ἡμέρᾳ. 10 ἔλεγον οὖν
 οἱ Ἰουδαῖοι τῷ τεθεραπευμένῳ. Σάββατόν ἐστιν καὶ οὐκ ἔξεστιν

2. Om. ἐπὶ τ. προβ. Syr. Prss. Sx. Rd. Cyr. . . h. ἐν τ. προβ. ADL . . h. προβατικῇ 61. in m. 116. Ev. 57. Aeth. Vg. It.² al. Eus. Ath. Chrs. al. — h. ἡ λεγομένη DV al. It.⁵ Prs. p. — Leg. Βηθζαθά (L Eus.), Βελζεθά (D), Βηθσαϊδά (B Vg. It.⁵ al. m.) al. aliter.

3. Rc. Kn. Sz. πλῆθ. πολὺ, qd LN. (—) . . om. c. BCDL al. It.² al. Chrs. (2.). — post ξηρῶν add. παραλυτικῶν D Prs. It.² — Post ξηρῶν Rc. Sz. LN. [et KN. (—)] haec h. ἐκδεχομένων τὴν τοῦ ὕδατος κίνησιν. 4. ἄγγελος γὰρ (LN. add. κυρίου) κατὰ καιρὸν κατέβαιεν ἐν τῇ κολυμβήθρα καὶ ἐτάρασσε τὸ ὕδωρ· ὁ οὖν πρῶτος ἐμβαῖς μετὰ τὴν ταραχὴν τοῦ ὕδατος ὑγιᾶς ἐγένετο, ᾧ δὴποτε (LN. οἰωδηποτοῦν) κατείχετο νοσήματα... ea omnia om. c. B C* 157. 314. Cpt. ms. Sab. Nonu. . . ab ἐκδεχ. usq. κίνησιν etiam c. A* L 18. . . ab ἄγγελος usq. νοσήματα etiam c. D 33; ea asterisc. not. S al. m.; obelo 262. 269; om. etiam Arm. mss. Ct. Brix. Harl.* . . praetera singg. et om. et valde var. (Sed hab. Chrs. Cyr. Euth. Thphyl. Schol. Tert. Ambr.)

5. Rc. om. καὶ ante ὀκτώ et LN. (καὶ). — αὐτοῦ c. (B h. αὐτὸν τοῦτον) CDL al. m. Cpt. Vg. It. cdd. m. al. Cyr. Chrs. . . LN. (αὐτ.) . . Rc. Kn. Sz. om.

7. Hab. ν αἰ, κύριε C* GH al. m. Syr. utr. et hr. al. Chrs. — Rc. βάλλη.

8. Rc. LN. ἔγειρας, LN. perg. (καὶ) ἄρ. τ. κράβαττον. [cf. MC. 2, 4.]

9. Om. εὐθ. D Ct. It.¹ Arm. . . om. καὶ εὐθ. ὕ. ἐ. ὁ ἄνθ. 28. 96. (sec. XV.) 97. (sec. XV.) — h. περιπατεῖ AL 63.

10. καὶ οὐκ c. ACDGLV al. m. It.² al. m. Cyr. Chrs. al. . . LN. (καὶ) . . Rc. Kn. Sz. om.; iid. om. σοῦ in fine.

σοι ἄραι τὸν κράββατόν σου. ¹¹ ὃς δὲ ἀπεκρίθη αὐτοῖς· Ὁ ποιή- 11
 σας με ὑγιῆ, ἐκεῖνός μοι εἶπεν· Ἄρον τὸν κράββατόν σου καὶ περι-
 πάται. ¹² ἤρώτησαν αὐτόν· Τίς ἐστὶν ὁ ἄνθρωπος ὁ εἰπὼν σοι· 12
 Ἄρον τὸν κράββατόν σου καὶ περιπάται; ¹³ ὁ δὲ ἀσθενῶν οὐκ 13
 ἤδει τίς ἐστὶν· ὁ γὰρ Ἰησοῦς ἐξένευσεν ὄχλου ὄστος ἐν τῷ τόπῳ.
¹⁴ μετὰ ταῦτα εὗρίσκει αὐτόν ὁ Ἰησοῦς ἐν τῷ ἱερῷ καὶ εἶπεν 14
 αὐτῷ· Ἴδε, ὑγιῆς γέγονας· μηκέτι ἀμάρτανε, ἵνα μὴ χειρόν σοί τι
 γένηται. ¹⁵ ἀπήλθεν ὁ ἄνθρωπος καὶ εἶπεν τοῖς Ἰουδαίοις, ὅτι 15
 Ἰησοῦς ἐστὶν ὁ ποιήσας αὐτόν ὑγιῆ. ¹⁶ καὶ διὰ τοῦτο ἐδῶκον οἱ 16
 Ἰουδαῖοι τὸν Ἰησοῦν, ὅτι ταῦτα ἐποίει ἐν σαββάτῳ. ¹⁷ ὁ δὲ Ἰησοῦς 17
 ἀπεκρίνατο αὐτοῖς· Ὁ πατήρ μου ἕως ἄρτι ἐργάζεται, καὶ γὰρ ἐργά-
 ζομαι. ¹⁸ διὰ τοῦτο οὐν μᾶλλον ἐξήτουν αὐτόν οἱ Ἰουδαῖοι ἀπο- 18
 κτεῖναι, ὅτι οὐ μόνον ἔλθεν τὸ σάββατον, ἀλλὰ καὶ πατέρα ἴδιον
 ἔλεγεν τὸν θεόν, ἴσον ἑαυτὸν ποιῶν τῷ θεῷ. ¹⁹ ἀπεκρίνατο οὖν ὁ 19
 Ἰησοῦς καὶ εἶπεν αὐτοῖς· Ἀμὴν ἀμὴν λέγω ὑμῖν, οὐ δύναται ὁ
 υἱὸς ποιεῖν ἄψ ἑαυτοῦ οὐδέν, ἐὰν μὴ τι βλέπῃ τὸν πατέρα ποι-
 οῦντα· ἃ γὰρ ἂν ἐκεῖνος ποιῇ, ταῦτα καὶ ὁ υἱὸς ὁμοίως ποιεῖ.
²⁰ ὁ γὰρ πατήρ φιλεῖ τὸν υἱὸν καὶ πάντα δεικνύσιν αὐτῷ ἃ αὐτὸς 20
 ποιεῖ, καὶ μελῶνα τούτων δελεῖ αὐτῷ ἔργα, ἵνα ὑμεῖς θαυμάζητε.
²¹ ὥσπερ γὰρ ὁ πατήρ ἐγείρει τοὺς νεκροὺς καὶ ζῶοποιεῖ, οὕτως, 21
 καὶ ὁ υἱὸς οὗς θέλει ζῶοποιεῖ. ²² οὐδὲ γὰρ ὁ πατήρ κρίνει οὐδένα, 22
 ἀλλὰ τὴν κρίσιν πᾶσαν δέδωκεν τῷ υἱῷ, ²³ ἵνα πάντες τιμῶσιν 23
 τὸν υἱὸν καθὼς τιμῶσιν τὸν πατέρα. ὁ μὴ τιμῶν τὸν υἱὸν οὐ τιμᾷ
 τὸν πατέρα τὸν πέμψαντα αὐτόν. ²⁴ ἀμὴν ἀμὴν λέγω ὑμῖν, ὅτι ὁ 24
 τὸν λόγον μου ἀκούων καὶ πιστεύων τῷ πέμψαντί με ἔχει ζωὴν

11. Rc. Kx. Sz. om. ὃς δέ. [scr. c. AB (ὁ δέ GHL A al.) al. Syr. utr. Cpt. It.² Cyr.]

12. Rc. Kx. Sz. ἤρώτ. οὖν, qd Ln. (—) . . om. c. BD al. It.³ al. — om. τ. κράββ. σ. BL (iid. om. teste Sz. versu 11.)

13. ἀσθ. c. D Ct. It.³ . . Rc. Kx. Sz. Ln. ἰαθεῖς . . utruque cjpgit Prs. p. . . h. θεραπευμένος edd. 6. ap. Mt. Chrs.

15. Ln. (καὶ) ἀπ. — εἶπ. c. CL al. Syr. Cpt. Verc. Cyr. . . Rc. Kx. Sz. Ln. ἀνήγγειλεν . . h. ἀπ ἡγγ. DK A al. m. Chrs. — h. ὁ ποιήσ. με D al. It.³ al.

16. Rc. Sz. καὶ ἐξήτουν αὐτόν ἀποκτεῖναι, ὅτι . . ea Ln. (—)

18. Om. οὖν D Ct. It.³ Tert. al.

19. Om. ἂν AD al. et h. ποιεῖ A al. m. Verc. Chrs. Tert. al.

20. Hab. ἀγαπᾷ τὸν υἱ. D Or. Chrs. diligit Vg. It. amat Verc.

αἰώνιον καὶ εἰς κρίσιν οὐκ ἔρχεται, ἀλλὰ μεταβέβηκεν ἐκ τοῦ θα-
 25 ναίου εἰς τὴν ζωὴν. ²⁵ ἀμὴν ἀμὴν λέγω ὑμῖν, ὅτι ἔρχεται ὥρα καὶ
 νῦν ἐστίν, ὅτε οἱ νεκροὶ ἀκούσονται τῆς φωνῆς τοῦ υἱοῦ τοῦ θεοῦ
 26 καὶ οἱ ἀκούσαντες ζήσουσιν. ²⁶ ὡσπερ γὰρ ὁ πατήρ ἔχει ζωὴν ἐν
 27 ἑαυτῷ, οὕτως καὶ τῷ υἱῷ ἔδωκεν ζωὴν ἔχειν ἐν ἑαυτῷ. ²⁷ καὶ ἐξ-
 ουσίαν ἔδωκεν αὐτῷ καὶ κρίσιν ποιεῖν, ὅτι υἱὸς ἀνθρώπου ἐστίν.
 28 ²⁸ μὴ θαυμάζετε τοῦτο, ὅτι ἔρχεται ὥρα ἐν ἣ πάντες οἱ ἐν τοῖς
 29 μνημείοις ἀκούσονται τῆς φωνῆς αὐτοῦ, ²⁹ καὶ ἐκπορεύσονται οἱ
 τὰ ἀγαθὰ ποιήσαντες εἰς ἀνάστασιν ζωῆς, οἱ δὲ τὰ φαῦλα πρά-
 30 ξαντες εἰς ἀνάστασιν κρίσεως. ³⁰ οὐ δύναμαι ἐγὼ ποιεῖν ἀπ' ἑμαν-
 τοῦ οὐδέν· καθὼς ἀκούω κρίνω, καὶ ἡ κρίσις ἡ ἐμὴ δίκαια ἐστίν,
 31 ὅτι οὐ ζῆτῶ τὸ θέλημα τὸ ἐμὸν ἀλλὰ τὸ θέλημα τοῦ πέμψαντός
 31 με. ³¹ ἔάν ἐγὼ μαρτυρῶ περὶ ἑμαυτοῦ, ἡ μαρτυρία μου οὐκ ἐστίν
 32 ἀληθής. ³² ἄλλος ἐστίν ὁ μαρτυρῶν περὶ ἐμοῦ, καὶ ὄντα, ὅτι ἀλη-
 33 θής ἐστίν ἡ μαρτυρία ἣν μαρτυρεῖ περὶ ἐμοῦ. ³³ ὑμεῖς ἀπέσταλ-
 34 κατε πρὸς Ἰωάννην, καὶ μεμαρτυρήκεν τῇ ἀληθείᾳ. ³⁴ ἐγὼ δὲ οὐ
 35 ὑμεῖς σωθῆτε. ³⁵ ἐκεῖνος ἦν ὁ λύχνος ὁ καιόμενος καὶ φάινων,
 ὑμεῖς δὲ ἠθελήσατε ἀγαλλιαθῆναι πρὸς ὥραν ἐν τῷ φωτὶ αὐτοῦ.
 36 ³⁶ ἐγὼ δὲ ἔχω τὴν μαρτυρίαν μελῶ τοῦ Ἰωάννου· τὰ γὰρ ἔργα αὐ-
 37 τοῦ ἐδωκέν μοι ὁ πατήρ ἵνα τελειώσω αὐτά, αὐτὰ τὰ ἔργα αὐτοῦ ποιῶ
 37 μαρτυρεῖ περὶ ἐμοῦ, ὅτι ὁ πατήρ με ἀπέσταλκεν. ³⁷ καὶ ὁ πέμ-
 ψας με πατήρ, ἐκεῖνος μεμαρτυρήκεν περὶ ἐμοῦ· οὔτε φωνὴν ἀ-
 38 τοῦ πώποτε ἀκηκόατε, οὔτε εἶδος αὐτοῦ ἐώρακατε, ³⁸ καὶ τὸν
 λόγον αὐτοῦ οὐκ ἔχετε ἐν ὑμῖν μένοντα, ὅτι ὃν ἀπέστειλεν ἐκεῖνος,

25. Hab. ὅτε ἀκούσωσιν I. al. Chrs. ms. Cyr. . . ἀκούσουσιν B al. Chrs. ms. — h. τ. νί. τοῦ ἀνθρώπου KS al. Syr. hr. Chrs. (in text.) — Rc. KN. Sz. ζήσουσιν.

27. LN. om. καὶ ante κρίσιν. c. AL 33. Wg. It. (excl. 5.) al. Or. (4.) Chrs. ms. (2.) al.

29. I.N. οἱ (δέ) . . om. B It.² . . h. καὶ οὐδ' I.

30. Rc. in f. add. πατρός, qd Km (—)

35. Rc. ἀγαλλιασθήσονται. [ἀγαλλιαθ. c. ADKS A al. pl. Chrs. ms.]

36. LN. μεῖζων c. AB al. m. . . h. μεῖζονα D Chrs. — h. αὐτὸν εἶδον B I. al. — Rc. KN. Sz. αὐτὸν ποιῶ. — h. ἀπέστειλεν D (v. 38. h. ἀπέσταλκεν) al. Chrs.

37. ἐκεῖνος c. B I. Veroc. (ἐκεῖνος αὐτός D Ct.) . . Rc. KN. Sz. LN. αὐτός.

· τούτω ὑμεῖς οὐ πιστεύετε. ³⁹ ἱερυνᾶτε τὰς γραφάς, ὅτι ὑμεῖς δο- 39
 κείτε ἐν αὐταῖς ζωὴν αἰώνιον ἔχειν, καὶ ἐκεῖνα εἰσιν αἱ μαρτυροῦ-
 σαι περὶ ἐμοῦ. ⁴⁰ καὶ οὐ θέλετε εἰσεῖν πρὸς μέ, ἵνα ζωὴν ἔχητε. 40
⁴¹ δόξαν παρὰ ἀνθρώπων οὐ λαμβάνω. ⁴² ἀλλὰ ἔργωκα ὑμᾶς, ὅτι ⁴¹
 τὴν ἀγάπην τοῦ Θεοῦ οὐκ ἔχετε ἐν ἑαυτοῖς. ⁴³ ἐγὼ ἐλήλυθα ἐν τῷ ⁴²
 ὀνόματι τοῦ πατρὸς μου, καὶ οὐ λαμβάνετε με· ἐὰν ἄλλος ἔλθῃ
 ἐν τῷ ὀνόματι τῷ ἰδίῳ, ἐκεῖνον λήψεσθε. ⁴⁴ πῶς δύνασθα ὑμεῖς ⁴³
 πιστεῦσαι, δόξαν παρὰ ἀλλήλων λαμβάνοντες, καὶ τὴν δόξαν τὴν
 παρὰ τοῦ μόνου Θεοῦ οὐ ζητεῖτε; ⁴⁵ μὴ δοκεῖτε, ὅτι ἐγὼ κατηγο- ⁴⁴
 ρῆσω ὑμῶν πρὸς τὸν πατέρα· ἔστιν ὁ κατηγορῶν ὑμῶν Μωϋσῆς, ⁴⁵
 εἰς ὃν ὑμεῖς ἠλπικατε. ⁴⁶ εἰ γὰρ ἐπιστεύετε Μωϋσῆ, ἐπιστεύετε ἂν ⁴⁶
 ἐμοί· περὶ γὰρ ἐμοῦ ἐκεῖνος ἔγραψεν. ⁴⁷ εἰ δὲ τοῖς ἐκείνου γραμ- ⁴⁷
 μασιν οὐ πιστεύετε, πῶς τοῖς ἐμοῖς ῥήμασιν πιστεύετε;

VI.

{ Mt. 14, 13-21. Μετὰ ταῦτα ἀπῆλθεν ὁ Ἰησοῦς πέραν τῆς θαλάσσης τῆς 1
 Me. 6. Γαλιλαίας τῆς Τιβεριάδος. ² ἠκολούθει δὲ αὐτῷ ὄχλος πολὺς, 2
 32-44. ὅτι ἐθεώρουν τὰ σημεῖα ἃ ἐποίησεν ἐπὶ τῶν ἀσθενούντων. ³ ἀπῆλθεν 3
 I. c. 9, 10-17. δὲ εἰς τὸ ὄρος Ἰησοῦς, καὶ ἐκεῖ ἐκάθιστο μετὰ τῶν μαθητῶν αὐ- 4
 τοῦ. ⁴ ἦν δὲ ἔγγυς τὸ πάσχα, ἡ ἑορτὴ τῶν Ἰουδαίων. ⁵ ἐπάρας 5
 οὖν τοὺς ὀφθαλμοὺς ὁ Ἰησοῦς καὶ θεασάμενος ὅτι πολὺς ὄχλος 6
 ἔρχεται πρὸς αὐτόν, λέγει πρὸς Φίλιππον· Πόθεν ἀγοράσωμεν 6
 ἄρτους, ἵνα φάγωσιν οὗτοι; ⁶ τοῦτο δὲ ἔλεγεν πειράζων αὐτόν. 6
 αὐτὸς γὰρ ᾔδει τί ἐμελλεν ποιεῖν. ⁷ ἀπεκρίθη αὐτῷ Φίλιππος· 7

41. Hab. παρὰ ἀνθρώπου AK al. Arr. Cyr. Chrs.

44. Hab. παρὰ ἀνθρώπων 18. al. m. Or. Eus. al. — LN. (θεοῦ) . . om.
 B Ver. Verc. . . etiam μόνου om. — h. ζητούντες 19. al. It.¹ Ephr.
 Chrs. Aug.

46. LN. Μωυσεῖ.

47. Hab. in f. πιστεύετε A (sed πιστεύετε ms. teste Spohn.) B al. It.² . .
 πιστεύετε D S A al. m. Or. ms. Chrs. ms.

Cap. VI. 2. Rc. KN. Sz. καὶ ἠκολ. et ἴδωρον. — Rc. αὐτοῦ τὰ σημ., qd
 KN. (—)

3. Hab. ἀπῆλθ. D al. Cpt. It.² Chrs. — Rc. KN. Sz. ὁ Ἰησ.

5. Rc. KN. Sz. h. τὸν ante Φιλ. — Rc. KN. ἀγοράσωμεν.

6. Hab. ἡμελλ. DEMV al. m. Thphyl.

Διακοσίων δηναρίων ἄρτοι οὐκ ἀρκοῦσιν αὐτοῖς, ἵνα ἕκαστος βραχὺ
 8 λάβῃ. ⁸ λέγει αὐτῷ εἰς ἕκ τῶν μαθητῶν αὐτοῦ, Ἀνδρέας ὁ ἀδελ-
 9 φός Σίμωνος Πέτρου· ⁹ Ἔστιν παιδάριον ὧδε, ὃς ἔχει πέντε ἄρ-
 10 τούς κριθίνους καὶ δύο ὀψάρια· ἀλλὰ ταῦτα τί ἐστὶν εἰς τοσοῦ-
 11 τούς; ¹⁰ εἶπεν ὁ Ἰησοῦς· Ποιήσατε τοὺς ἀνθρώπους ἀναπεσεῖν.
 ἦν δὲ χόρτος πολὺς ἐν τῷ τόπῳ. ἀπέπεσαν οὖν οἱ ἄνδρες τὸν ἀρι-
 11 θμὸν ὡσεὶ πεντακισήλιοι. ¹¹ ἔλαβεν οὖν τοὺς ἄρτους ὁ Ἰησοῦς
 καὶ εὐχαριστήσας διέδωκεν τοῖς ἀνακειμένοις, ὁμοίως καὶ ἐκ τῶν
 12 ὀψαρίων ὅσον ἤθελον. ¹² ὡς δὲ ἐνεπλήσθησαν, λέγει τοῖς μαθηταῖς
 αὐτοῦ· Συναγάγετε τὰ περισσέσασα κλάσματα, ἵνα μὴ τι ἀπό-
 13 ληται. ¹³ συνήγαγον οὖν, καὶ ἐγένισαν δώδεκα κοφίνους κλασμάτων
 ἐκ τῶν πέντε ἄρτων τῶν κριθίνων, ἃ ἐπερίσσευσαν τοῖς βεβρωκόσιν.
 14 ¹⁴ οἱ οὖν ἄνθρωποι, ἰδόντες ὃ ἐποίησεν σημεῖον ὁ Ἰησοῦς, ἔλεγον·
 ὅτι οὗτός ἐστιν ἀληθῶς ὁ προφήτης ὁ ἐρχόμενος εἰς τὸν κόσμον.
 15 ¹⁵ Ἰησοῦς οὖν γινούς, ὅτι μέλλουσιν ἐρχεσθαι καὶ ἀρπάξειν αὐτὸν
 ἵνα ποιήσωσιν βασιλεία, ἀνεχώρησεν πάλιν εἰς τὸ ὄρος αὐτὸς μόνος.
 16 Ὡς δὲ ὄψια ἐγένετο, κατέβησαν οἱ μαθηταὶ αὐτοῦ ἐπὶ τὴν Mt. 14,
 17 θάλασσαν, ¹⁷ καὶ ἐμβάντες εἰς τὸ πλοῖον ἤρχοντο πέραν τῆς θα- 22-36.
 λάσσης εἰς Καφαριανούμ. καὶ σκοτία ἤδη ἐγεγόνει καὶ οὐκ ἐηλύ- Mc. 6,
 18 θει πρὸς αὐτούς ὁ Ἰησοῦς, ¹⁸ ἦ τε θάλασσα ἀνέμου μεγάλου πνέ- 45-56.
 19 οντος διηγείρετο. ¹⁹ ἐληλακότες οὖν ὡσεὶ σταδίους εἴκοσι πέντε ἢ
 20 καὶ ἑγγὺς τοῦ πλοίου γινόμενον, καὶ ἐφοβήθησαν. ²⁰ ὁ δὲ λέγει

7. Rc. Kn. Sz. ἕκαστ. αὐτῶν et βραχ. τ ε, Ln. (τ ε) . . om. c. BD Ct. It.² Gth.

9. Rc. Kn. Sz. παιδάρι. ἐν, Ln. (—) . . om. c. BDL al. It.² al. Or. Cyr. Chrs. — Rc. Kn. Sz. pro ὅς c. ABD*G al. m. h. δ.

10. Rc. Kn. Sz. εἰπ. δέ, Ln. (δέ) . . om. c. BI al. Syr. It.² Arm. . . h. οὖν D al. Vg. It.⁵ — om. οὖν EGHSA al. m. — om. οἱ DI al. Cyr. . . h. οἱ ἄνθρωποι K al. Verç. Cyr. et οἱ ἄνθρ. ἄνθρ. A al. — h. οἷς DL.

11. Rc. Kn. Sz. ελαβ. δέ. [οὖν c. ABDI al. Vg. It.⁵ al. Cyr.] — Rc. Sz. δέδ. τοῖς μαθηταῖς, οἱ δὲ μαθηταί, qu. Kn. (—)

13. Rc. Kn. Sz. ἃ ἐπερίσσευσε. — 14. Hab. ἃ ἐποίησ. σημεῖα B Verç.

15. Rc. Kn. Sz. αὐτὸν βασιλ. [om. c. ABL al. Or. Cyr.] — om. πάλιν EMSVA al. pl. Syr. al. Or. Chrs. al.

17. Hab. ἀναβάντες AK al. — Ln. καὶ οὐπω c. BDL al. Syr. hr. It. (exc. 3.) al. Cyr. Nonn.

18. Hab. διέγειρ. BV al. — 19. Hab. οὖν ὡς AD al. ized by Google

αὐτοῖς· Ἐγὼ εἰμι, μὴ φοβεῖσθε. ²¹ ἤθελον οὖν λαβεῖν αὐτὸν εἰς τὸ πλοῖον, καὶ εὐθέως ἐγένετο τὸ πλοῖον ἐπὶ τῆς γῆς εἰς ἣν ὑπήγον.

Τῷ ἱκαύριον ὁ ὄχλος ὁ ἰσθηκῶς πέραν τῆς θαλάσσης ἰδὼν, ²² ὅτι πλοιάριον ἄλλο οὐκ ἦν ἐκεῖ εἰ μὴ ἓν, καὶ ὅτι οὐ συνεισηλθεν τοῖς μαθηταῖς αὐτοῦ ὁ Ἰησοῦς εἰς τὸ πλοῖον, ἀλλὰ μόνοι οἱ μαθηταὶ αὐτοῦ ἀπῆλθον. ²³ ἄλλα δὲ ἦλθεν πλοιάρια ἐκ Τιβεριάδος ²³ ἕγγὺς τοῦ τόπου ὅπου ἔφαγον τὸν ἄρτον εὐχαριστήσαντος τοῦ κυρίου. ²⁴ ὅτε οὖν εἶδεν ὁ ὄχλος, ὅτι Ἰησοῦς οὐκ ἔστιν ἐκεῖ οὐδὲ οἱ ²⁴ μαθηταὶ αὐτοῦ, ἐνέβησαν αὐτοὶ εἰς τὰ πλοῖα καὶ ἦλθον εἰς Καφαρναοὺμ ζητοῦντες τὸν Ἰησοῦν, ²⁵ καὶ εὐρόντες αὐτὸν πέραν τῆς ²⁵ θαλάσσης εἶπον αὐτῷ· Ῥαββί, πότε ὧδε γέγονας; ²⁶ ἀπεκρίθη ²⁶ αὐτοῖς ὁ Ἰησοῦς καὶ εἶπεν· Ἀμὴν ἀμὴν λέγω ὑμῖν, ζητεῖτέ με οὐχ ὅτι εἶδετε σημεῖα, ἀλλ' ὅτι ἐφάγετε ἐκ τῶν ἄρτων καὶ ἐχοστάσθητε. ²⁷ ἐργάζεσθε μὴ τὴν βρωσὴν τὴν ἀπολλυμένην, ἀλλὰ τὴν βρωσὴν ²⁷ τὴν μένουσαν εἰς ζωὴν αἰώνιον, ἣν ὁ υἱὸς τοῦ ἀνθρώπου ὑμῖν δώσει· τοῦτον γὰρ ὁ πατήρ ἐσφράγισεν ὁ θεός. ²⁸ εἶπον οὖν πρὸς ²⁸ αὐτόν· Τί ποιῶμεν, ἵνα ἐργαζώμεθα τὰ ἔργα τοῦ θεοῦ; ²⁹ ἀπ- ²⁹ κρίθη ὁ Ἰησοῦς καὶ εἶπεν αὐτοῖς· Τοῦτό ἐστιν τὸ ἔργον τοῦ θεοῦ, ἵνα πιστεύσητε εἰς ὃν ἀπέστειλεν ἐκεῖνος. ³⁰ εἶπον οὖν αὐτῷ· Τί ³⁰ οὖν ποιεῖς σὺ σημεῖον, ἵνα ἴδωμεν καὶ πιστεῦσωμέν σοι, τί ἐργάζῃ; ³¹ οἱ πατέρες ἡμῶν τὸ μάννα ἔφαγον ἐν τῇ ἐρήμῳ, καθὼς ἐστὶν ³¹ ὁ ἄρτος ἐκ τοῦ οὐρανοῦ ἔδωκεν αὐτοῖς φαγεῖν. ³² εἰ- ³²

* P^{s.} 78, γεγραμμένον· Ἄρτον ἐκ τοῦ οὐρανοῦ ἔδωκεν αὐτοῖς φαγεῖν. ³² εἰ- ³²

22. I.N. εἶδον ὅτι. (sic s. εἶδεν c. ADL 42. Syr. utr. Vg. It. al. m. Chra.) — Rc. Sz. ἐν ἐκεῖνο, εἰς ὃ ἐνέβησαν οἱ μαθηταὶ αὐτοῦ, qu. KN. (—) — Rc. Sz. εἰς τὸ πλοιάριον.

23. Hab. ἄλλων πλοιαρίων ἐλθόντων D Ver. Arm. . . om. δέ BL 33. Cpt. . . h. ἦλθον KLM al. m. . . LN. πλοῖα c. B al. Vg. It.³ — h. τῆς Τιβερ. B al. m.

24. Rc. ἐνέβ. καὶ αὐτοὶ . . etiam αὐτοὶ om. S al. Syr. Vg. It.⁴ al. . . h. ἐνέβησ. I. al. m. . . ἔλαβον ἐαντοῖς πλ. D Ct. It.³ — LN. εἰς τ. πλοῖα εἰσα.

27. Post ἄλλα om. τὴν βρωσὴν E G al. Vg. It.⁴ Clem. (1.) Aug. — h. ὑμῖν δίδωσιν D (διδ. ὑμ.) Ct. It.² Gth. Chra.

28. Om. οὖν A Syr. et Syr. hr. al. . . h. τί ποιήσομεν 69. 254. Vg. It. Sah. Chra. (1.) . . ποιῶμεν 3. al. m. Thphyl. . . ποιήσομεν D (h. τί ἐργάζ. ἵνα ποιήσ.) G al.

29. Om. ὁ αὐτὸς Ἰησ. GHMV A al. pm. — h. ἵνα πιστεύητε A I T al. Or. Bas. Cyr.

30. Post τί om. οἶν L al. Syr. It.³ al. m.

πεν οὖν αὐτοῖς ὁ Ἰησοῦς· Ἀμὴν ἀμὴν λέγω ὑμῖν, οὐ Μωϋσῆς
 ἔδωκεν ὑμῖν τὸν ἄρτον ἐκ τοῦ οὐρανοῦ, ἀλλ' ὁ πατήρ μου δίδωσιν
 33 ὑμῖν τὸν ἄρτον ἐκ τοῦ οὐρανοῦ τὸν ἀληθινόν. ³³ ὁ γὰρ ἄρτος τοῦ
 θεοῦ ἐστὶν ὁ καταβαίνων ἐκ τοῦ οὐρανοῦ καὶ ζωὴν διδούς τῷ κό-
 34 σμφ. ³⁴ εἶπον οὖν πρὸς αὐτόν· Κύριε, πάντατε δός ἡμῖν τὸν ἄρτον
 35 τοῦτον. ³⁵ εἶπεν αὐτοῖς ὁ Ἰησοῦς· Ἐγὼ εἰμι ὁ ἄρτος τῆς ζωῆς·
 ὁ ἐρχόμενος πρὸς μὲ οὐ μὴ πεινάσῃ, καὶ ὁ πιστεύων εἰς ἐμὲ οὐ
 36 μὴ διψήσῃ πώποτε. ³⁶ ἀλλ' εἶπον ὑμῖν, ὅτι καὶ ἐωράκατέ με καὶ
 37 οὐ πιστεύετε. ³⁷ πᾶν ὃ δίδωσίν μοι ὁ πατήρ πρὸς ἐμὲ ἤξει, καὶ
 38 τὸν ἐρχόμενον πρὸς μὲ οὐ μὴ ἐκβάλω ἔξω. ³⁸ ὅτι καταβέβηκα
 ἀπὸ τοῦ οὐρανοῦ οὐχ ἵνα ποιῶ τὸ θέλημα τὸ ἐμὸν ἀλλὰ τὸ θέ-
 39 λημα τοῦ πέμψαντός με. ³⁹ τοῦτο δὲ ἐστὶν τὸ θέλημα τοῦ πέμ-
 ψαντός με, ἵνα πᾶν ὃ δέδωκέν μοι, μὴ ἀπολέσω ἔξ αὐτοῦ, ἀλλὰ
 40 ἀναστήσω αὐτὸ ἐν τῇ ἐσχάτῃ ἡμέρᾳ. ⁴⁰ τοῦτο γὰρ ἐστὶν τὸ θέ-
 λημα τοῦ πατρός μου, ἵνα πᾶς ὁ θεωρῶν τὸν υἱὸν καὶ πιστεύων
 εἰς αὐτὸν ἔχῃ ζωὴν αἰώνιον καὶ ἀναστήσω αὐτὸν ἐγὼ τῇ ἐσχάτῃ
 41 ἡμέρᾳ. ⁴¹ Ἐγόγγυζον οὖν οἱ Ἰουδαῖοι περὶ αὐτοῦ, ὅτι εἶπεν· Ἐγὼ
 42 εἰμι ὁ ἄρτος ὁ καταβάς ἐκ τοῦ οὐρανοῦ, ⁴² καὶ ἔλεγον· Οὐχ
 οὗτός ἐστιν Ἰησοῦς ὁ υἱὸς Ἰωσήφ, οὐ ἡμεῖς οἶδαμεν τὸν πατέρα
 καὶ τὴν μητέρα; πῶς οὖν λέγει οὗτος· ὅτι ἐκ τοῦ οὐρανοῦ κατα-
 43 βέβηκα; ⁴³ ἀπεκρίθη ὁ Ἰησοῦς καὶ εἶπεν αὐτοῖς· Μὴ γογγύζετε

32. Om. οὖν GL al. Syr. al. — RC. KN. SZ. οὐ Μω. δέδωκεν.

35. RC. KN. SZ. εἶπ. δέ, qd LN. (—) .. om. c. BT al. Syr. It.³ al. .. etiam οὖν (D) et kai leg. — h. πρὸς ἐμὲ BT. — LN. πεινάσει et διψήσει.

36. LN. ἐώρακ. (με) .. om. A (h. καὶ οὐ π. μ ο σ) It. codd.

38. RC. KN. SZ. ἐκ τοῦ οὐρ. — om. μέ in f. C al. . . h. με πατρός DK al. Syr. hr. It.³ Didym. al.

39. RC. SZ. πέμψαντ. με πατρός. — pro ἔξ αὐτ. h. μηδέν D Ct. It.² — Pro αὐτό ἐν h. αὐτόν GHSV A al. pm. It.² .. h. αὐτό CKLT al. m. Ath. ms. Cyr. . . h. αὐτόν ἐν S al. It.⁶

40. RC. τοῦτο δέ. — RC. SZ. pro τ. πατρ. μ. h. τοῦ πέμψαντός με. — LN. αὐτόν (ἐγὼ) ἐν τ. ἐσχ. . . om. ἐγὼ AD al. It.³ al. Clem. al.; etiam var. pon. . . h. ἐν ADKLS al. Vg. al. Clem. al.

42. Om. Ἰησοῦς 3. al. Vg. ms. It.³ al. Chrs. al. — LN. πῶς (οὖν) λίγ. (οὗτος) .. om. οὖν Verce. et h. νῦν BT Cpt. Arin. . . om. οὗτος CDLT al. It.² al. Cyr. Chrs.

43. RC. KN. ἀπεκρ. οὖν, LN. (—) [om. c. BCKLT al. Syr. Verce. al. m. Cyr.]

μετ' ἀλλήλων. ⁴⁴ οὐδεὶς δύναται ἔλθειν πρὸς μέ, ἐὰν μὴ ὁ πατήρ ⁴⁴
 ὁ πέμψας με ἑλκύσῃ αὐτόν, καὶ γὰρ ἀναστήσω αὐτόν ἐν τῇ ἑσχάτῃ
 ἡμέρᾳ. ⁴⁵ ἔστιν γεγραμμένον ἐν τοῖς προφήταις· Καὶ ἔσονται πάν- ⁴⁵
 • Ε. 34, 13. τες διδασκοὶ θεοῦ. πᾶς ὁ ἀκούσας παρὰ τοῦ πατρὸς καὶ μαθὼν
 ἔρχεται πρὸς μέ· ⁴⁶ οὐχ ὅτι τὸν πατέρα εἰώρακέν τις εἰ μὴ ὁ ὢν ⁴⁶
 παρὰ τοῦ θεοῦ, οὗτος εἰώρακεν τὸν πατέρα. ⁴⁷ ἀμὴν ἀμὴν λέγω ⁴⁷
 ὑμῖν, ὁ πιστεύων εἰς ἐμέ ἔχει ζωὴν αἰώνιον. ⁴⁸ ἐγὼ εἰμι ὁ ἄρτος ⁴⁸
 • Ε. 16, 15. τῆς ζωῆς. ⁴⁹ οἱ πατέρες ὑμῶν ἔφαγον ἐν τῇ ἐρήμῳ τὸ μάννα καὶ ⁴⁹
 ἀπέθανον· ⁵⁰ οὗτός ἐστιν ὁ ἄρτος ὁ ἐκ τοῦ οὐρανοῦ καταβαίνων, ⁵⁰
 ἵνα τις ἐξ αὐτοῦ φάγῃ καὶ μὴ ἀποθάνῃ. ⁵¹ ἐγὼ εἰμι ὁ ἄρτος ὁ ⁵¹
 ζῶν ὁ ἐκ τοῦ οὐρανοῦ καταβάς· ἐὰν τις φάγῃ ἐκ τούτου τοῦ ἄρ-
 του, ζήσεται εἰς τὸν αἰῶνα· καὶ ὁ ἄρτος δὲ ὃν ἐγὼ δώσω ἡ σὰρξ
 μου ἐστὶν ὑπὲρ τῆς τοῦ κόσμου ζωῆς. ⁵² Ἐμάχοντο οὖν πρὸς ἀλλή- ⁵²
 λους οἱ Ἰουδαῖοι λέγοντες· Πῶς δύναται οὗτος ἡμῖν δοῦναι τὴν
 σάρκα φαγεῖν; ⁵³ εἶπεν οὖν αὐτοῖς ὁ Ἰησοῦς· Ἀμὴν ἀμὴν λέγω ⁵³
 ὑμῖν, ἐὰν μὴ φάγητε τὴν σάρκα τοῦ υἱοῦ τοῦ ἀνθρώπου καὶ πῖντε
 αὐτοῦ τὸ αἶμα, οὐκ ἔχετε ζωὴν ἐν ἑαυτοῖς. ⁵⁴ ὁ τρώγων μου τὴν ⁵⁴
 σάρκα καὶ πίνων μου τὸ αἶμα ἔχει ζωὴν αἰώνιον, καὶ γὰρ ἀναστήσω
 αὐτόν τῇ ἑσχάτῃ ἡμέρᾳ. ⁵⁵ ἡ γὰρ σὰρξ μου ἀληθὴς ἐστὶν βρώσις, ⁵⁵
 καὶ τὸ αἷμά μου ἀληθὴς ἐστὶν πόσις. ⁵⁶ ὁ τρώγων μου τὴν σάρκα ⁵⁶
 καὶ πίνων μου τὸ αἶμα ἐν ἐμοὶ μένει καὶ γὰρ ἐν αὐτῷ. ⁵⁷ καθὼς ⁵⁷
 ἀπέστειλὲν με ὁ ζῶν πατήρ καὶ γὰρ ζῶ διὰ τὸν πατέρα, καὶ ὁ τρώ-
 γων με, καὶ κείνος ζήσει δι' ἐμέ. ⁵⁸ οὗτός ἐστιν ὁ ἄρτος ὁ ἐξ οὐ- ⁵⁸
 ρανοῦ καταβάς, οὐ καθὼς ἔφαγον οἱ πατέρες καὶ ἀπέθανον· ὁ

44. Hab. pr. ἐμέ BM al. — Rc. om. ἐν ante τῇ ἑσχ.

45. Rc. διδασκ. τοῦ θεοῦ. — Rc. Κη. πᾶς οὖν. — Sz. ὁ ἀκούων c. DEHSV al. pl. Vg. ms. It. (exc. 4.) al. Cyr. Hil. — h. pr. ἐμέ BT.

47. Om. εἰς ἐμέ BLT Arm.

51. Hab. ζήσεις D 33. Or. — om. δέ D al. Syr. Vg. It. al. — Rc. Κη. Sz. ἦν ἐγὼ δώσω ὑπὲρ τῆς etc. [om. c. BCDLT al. Aeth. Sah. Vg. It. (exc. Brix.) Or. (2; h. 2; hab. etiam Clem.) Ath. Cyr. Tert. al.]

52. LN. τ. σάρκα αὐτοῦ c. BT Syr. utr. Vg. It. (exc. 1.) al. m. Chrs. al.

54. Κη. Sz. ἐν τῇ ἑσχ. et LN. (ἐν)

55. Rc. Κη. Sz. bis h. ἀληθῶς. [ἀληθῆς c. BCKLT al. pm. It.² al. Clem. Or. (5; ἀληθῶς 1.) Bas. al.]

57. Hab. ἀπέσταλκεν D al. — Rc. Κη. Sz. ζήσεται. [ζήσει c. BC²KLT al. Or. Eus. al. . . h. ζῆ D.]

58. Rc. Κη. Sz. ὁ ἐκ τοῦ οὐρ. iid. οἱ πατέρ. ὑμῶν [om. c. BCLT Crī.

59 τρώγων τοῦτον τὸν ἄρτον ζήσει εἰς τὸν αἰῶνα. ⁵⁹ ταῦτα εἶπεν ἐν συναγωγῇ διδάσκων ἐν Καφαρναούμ.

60 Πολλοὶ οὖν ἀκούσαντες ἐκ τῶν μαθητῶν αὐτοῦ εἶπον· Σκλη-
61 ρός ἐστιν ὁ λόγος οὗτος, τίς δύναται αὐτοῦ ἀκούειν; ⁶¹ εἰδὼς δὲ ὁ Ἰησοῦς ἐν ἑαυτῷ, ὅτι γογγύζουσι περὶ τούτου οἱ μαθηταὶ αὐ-
62 τοῦ, εἶπεν αὐτοῖς· Τοῦτο ὑμᾶς σκανδαλλίζει; ⁶² ἐάν οὖν θεωρῆτε τὸν υἱὸν τοῦ ἀνθρώπου ἀναβαίνοντα ὅπου ἦν τὸ πρότερον; ⁶³ τὸ πνεῦμά ἐστιν τὸ ζωοποιῶν, ἡ σὰρξ οὐκ ὠφελεῖ οὐδέν· τὰ ῥήματα
64 ἃ ἐγὼ λελάληκα ὑμῖν πνεῦμά ἐστιν καὶ ζωὴ ἐστίν. ⁶⁴ ἀλλ' εἰσὶν ἕξ ὑμῶν τινὲς οἳ οὐ πιστεύουσιν. ἴδει γὰρ ἕξ ἀρχῆς ὁ Ἰησοῦς, τινὲς εἰσὶν οἳ μὴ πιστεύοντες καὶ τίς ἐστιν ὁ παραδώσων αὐτόν.
65 ⁶⁵ καὶ ἔλεγεν· Διὰ τοῦτο εἶρηκα ὑμῖν, ὅτι οὐδεὶς δύναται ἐλθεῖν πρὸς μέ, ἐάν μὴ ἦ δεδομένον αὐτῷ ἐκ τοῦ πατρὸς.

66 Ἐκ τούτου πολλοὶ τῶν μαθητῶν αὐτοῦ ἀπῆλθον εἰς τὰ ὀπίσω
67 καὶ οὐκέτι μετ' αὐτοῦ περιεπάτου. ⁶⁷ εἶπεν οὖν ὁ Ἰησοῦς τοῖς
68 δώδεκα· Μὴ καὶ ὑμεῖς θέλετε ὑπάγειν; ⁶⁸ ἀπεκρίθη αὐτῷ Σίμων Πέτρος· Κύριε, πρὸς τίνα ἀπελευσόμεθα; ῥήματα ζωῆς αἰωνίου
69 ἔχεις. ⁶⁹ καὶ ἡμεῖς πεπιστεύκαμεν καὶ ἐγνωκάμεν, ὅτι σὺ εἶ ὁ ἅγιος Mt. 16.
70 τοῦ θεοῦ. ⁷⁰ ἀπεκρίθη αὐτοῖς ὁ Ἰησοῦς· Οὐκ ἐγὼ ὑμᾶς τοὺς δώ- 16.
71 δεκα ἐξελεξάμην; καὶ ἕξ ὑμῶν εἰς διάβολός ἐστιν. ⁷¹ ἔλεγεν δὲ τὸν Ἰούδαν Σίμωνος Ἰσκαριώτου· οὗτος γὰρ ἐμελλεν παραδιδόναι αὐτόν, εἰς ἐκ τῶν δώδεκα.

Or.; etiam ἡμῶν leg.] τὸ μάνα (h. l. n. quog. . . om. c. CDLT 33. Cpt. Sah. Or.). — ζήσει c. CELSTV A al. pl. Or. al. . . Rc. Kn. Sz. Ln. ζήσεται.

63. Rc. ἐγὼ λαλοῦ.

64. Om. μὴ G al. Vg. It.⁶ Sx. Cyr. Chr. al. — h. παραδιδούς D al.

65. Rc. Kn. Sz. add. in f. μοῦ. [om. c. BCDKLT al. It.⁴ al.]

68. Rc. ἀπεκρ. οἶν, qd Kn. (—).

69. Rc. Kn. Sz. εἰ ὁ Χριστός ὁ υἱὸς τ. θ. et add. Rc. τοῦ ζῶντος, qd Kn. (—).

70. Om. ὁ Ἰησ. EFHMSV A al. pm. Ar. p. al.

71. Rc. Kn. Sz. Ἰσκαριώτην. [Ἰσκαριώτου c. BCGL 33. Vg. It. cdd. al. . . h. Σκαριώθ D It. cdd. . . ἀπὸ Καριώτου 69. 124.] — Rc. Kn. Sz. ἡμελλ. iid. εἰς ὧν ἐκ. [om. c. BC²DL S) r. Fr. p.]

VII.

Καὶ μετὰ ταῦτα περιπατεῖ ὁ Ἰησοῦς ἐν τῇ Γαλιλαίᾳ· οὐ 1
 γὰρ ἤθελεν ἐν τῇ Ἰουδαίᾳ περιπατεῖν, ὅτι ἐζήτουν αὐτὸν οἱ Ἰου- 2
 δαῖοι ἀποκτεῖναι. ² Ἦν δὲ ἐγγὺς ἡ ἑορτὴ τῶν Ἰουδαίων ἡ σκηνο- 2
 πηγία. ³ εἶπον οὖν πρὸς αὐτὸν οἱ ἀδελφοὶ αὐτοῦ· Μετάβηθι ἐν- 3
 τευθεν καὶ ὕπαγε εἰς τὴν Ἰουδαίαν, ἵνα καὶ οἱ μαθηταὶ σου θεω- 4
 ρήσωσιν τὰ ἔργα ἃ ποιεῖς· ⁴ οὐδεὶς γὰρ τι ἐν κρυπτῷ ποιεῖ καὶ 4
 ζητεῖ αὐτὸς ἐν παρήρσι εἶναι. εἰ ταῦτα ποιεῖς, φανερώσον σεαυ- 5
 τὸν τῷ κόσμῳ. ⁵ οὐδὲ γὰρ οἱ ἀδελφοὶ αὐτοῦ ἐπίστευον εἰς αὐτόν. 5
⁶ λέγει οὖν αὐτοῖς ὁ Ἰησοῦς· Ὁ καιρὸς ὁ ἐμὸς οὐπω πάρεστιν, ὁ 6
 δὲ καιρὸς ὁ ὑμέτερος πάντοτε ἐστὶν ἔτοιμος. ⁷ οὐ δύναται ὁ κό- 7
 σμος μισεῖν ὑμᾶς, ἐμὲ δὲ μισεῖ, ὅτι ἐγὼ μαρτυρῶ περὶ αὐτοῦ, ὅτι 8
 τὰ ἔργα αὐτοῦ πονηρὰ ἐστίν. ⁸ ὑμεῖς ἀνάβητε εἰς τὴν ἑορτὴν· ἐγὼ 8
 οὐκ ἀταβαίω εἰς τὴν ἑορτὴν ταύτην, ὅτι ὁ ἐμὸς καιρὸς οὐπω 9
 πεπλήρωται. ⁹ ταῦτα εἰπὼν αὐτὸς ἔμεινεν ἐν τῇ Γαλιλαίᾳ. ¹⁰ Ὁς 9
 δὲ ἀνέβησαν οἱ ἀδελφοὶ αὐτοῦ εἰς τὴν ἑορτὴν, τότε καὶ αὐτὸς 10
 ἀνέβη, οὐ φανερῶς, ἀλλ' ὡς ἐν κρυπτῷ. ¹¹ οἱ οὖν Ἰουδαῖοι ἐζή- 11
 τουν αὐτὸν ἐν τῇ ἑορτῇ καὶ ἔλεγον· Πού ἔστιν ἐκεῖνος; ¹² καὶ γογ- 12
 γυσμὸς περὶ αὐτοῦ ἦν πολὺς ἐν τοῖς ὄχλοις. οἱ μὲν ἔλεγον· ὅτι 13
 ἀγαθὸς ἐστίν· ἄλλοι ἔλεγον· Οὐ, ἀλλὰ πλανᾷ τὸν ὄχλον. ¹³ οὐδ- 13
 εἰς μέντοι παρήρσι ἐλάλει περὶ αὐτοῦ διὰ τὸν φόβον τῶν Ἰου-
 δαίων.

Ἦδη δὲ τῆς ἑορτῆς μεσουσῆς ἀνέβη Ἰησοῦς εἰς τὸ ἱερόν καὶ 14
 ἐδίδασκεν. ¹⁵ ἐθαύμαζον οὖν οἱ Ἰουδαῖοι λέγοντες· Πῶς οὗτος 15

Cap. VII. 1. Om. καὶ C⁴D al. Syr. Vg. It. (Vg. et It.³ h. μετὰ τ. δέ) al.

3. Rc. Kn. Sz. post ἔργα add. σου, qd LN. ante τὰ ἔργ. pon. .. om. c. D al. Syr. It.⁴ antqs. Cyr. Bas. al. .. etiam ἃ σὺ et aliter leg.

4. Rc. Kn. Sz. pon. ἐν κρ. τς, qd om. K. — LN. ζητεῖ αὐτό c. BD* (in m. αὐτός) Ct.

8. Rc. Kn. Sz. etiam post ἑορτὴν prius add. ταύτην. — Rc. I.N. ἐγὼ οὐπω. [οἶκ c. DK al. Vg. It. (exc. 2.) al. m. Porphyr. (ap. Hier.) Eriph. Chrs. al.] — Rc. Kn. Sz. ὁ καιρὸς ὁ ἐμὸς.

9. Rc. LN. ταῦτα δέ. [om. c. DK al. m. Syr. Vg. It. (exc. 1.) al. Cyr. Chrs.] — αὐτός c. D⁴KLIT al. Vg. It.⁴ al. .. Rc. Kn. Sz. LN. αὐτοῖς.

10. Rc. Kn. Sz. εἰς τ. ἑορτ. post ἀνέβη pon.

12. Rc. LN. ἄλλοι δέ. [om. c. DGKLM SV A al. pm. Syr. Ver. al. Euth. Thphyl.]

14. Rc. Kn. Sz. ὁ Ἰησ. et v. 15. καὶ ἐθαύμαζ.

16 γράμματα οἶδεν μὴ μεμαθηκώς; ¹⁶ ἀπεκρίθη αὐτοῖς ὁ Ἰησοῦς καὶ
 εἶπεν· Ἡ ἐμὴ διδασχὴ οὐκ ἔστιν ἐμὴ, ἀλλὰ τοῦ πέμψαντός με·
 17 ¹⁷ ἐάν τις θελή τὸ θελημα αὐτοῦ ποιῆν, γνώσεται περὶ τῆς δι-
 18 δασχῆς, πότερον ἐκ τοῦ θεοῦ ἐστίν, ἢ ἐγὼ ἀπ' ἑμαντοῦ λαλῶ. ¹⁸ ὁ
 ἀφ' ἑαντοῦ λαλῶν τὴν δόξαν τὴν ἰδίαν ζητεῖ· ὁ δὲ ζητῶν τὴν δό-
 19 ξαν τοῦ πέμψαντος αὐτόν, οὗτος ἀληθὴς ἐστίν καὶ ἀδικία ἐν αὐτῷ
 20 οὐκ ἔστιν. ¹⁹ οὐ Μωϋσῆς δέδωκεν ὑμῖν τὸν νόμον; καὶ οὐδεὶς ἐξ
 20 ὑμῶν ποιεῖ τὸν νόμον. τί με ζητεῖτε ἀποκτεῖναι; ²⁰ ἀπεκρίθη ὁ
 21 ὄχλος· Δαιμόνιον ἔχεις· τίς σε ζητεῖ ἀποκτεῖναι; ²¹ ἀπεκρίθη Ἰη-
 σοῦς καὶ εἶπεν αὐτοῖς· Ἐν ἔργον ἐποίησα καὶ πάντες θαυμάζετε
 22 ²² διὰ τοῦτο. Μωϋσῆς δέδωκεν ὑμῖν τὴν περιτομήν, — οὐχ ὅτι ἐκ ^{Lv. 12.}
 τοῦ Μωϋσέως ἐστίν, ἀλλ' ἐκ τῶν πατέρων — καὶ ἐν σαββάτῳ ²
 23 περιτέμνετε ἄνθρωπον. ²³ εἰ περιτομὴν λαμβάνει ἄνθρωπος ἐν
 σαββάτῳ ἵνα μὴ λυθῇ ὁ νόμος Μωϋσέως, ἔμοι χολᾷτε ὅτι ὅλον
 24 ἄνθρωπον ὑγιῆ ἐποίησα ἐν σαββάτῳ; ²⁴ μὴ κρίνετε κατ' ὄψιν,
 25 ἀλλὰ τὴν δικαίαν κρίσιν κρίνετε. ²⁵ Ἐλεγον οὖν τινὲς ἐκ τῶν Ἱερο-
 26 σολυμιτῶν· Οὐχ οὗτός ἐστιν ὃν ζητοῦσιν ἀποκτεῖναι; ²⁶ καὶ ἰδε,
 παρῆρθε λαλεῖ καὶ οὐδὲν αὐτῷ λέγουσιν. μήποτε ἀληθῶς ἔγνωσαν
 27 οἱ ἄρχοντες, ὅτι οὗτός ἐστιν ὁ Χριστός; ²⁷ ἀλλὰ τοῦτον οἶδαμεν
 πόθεν ἐστίν· ὁ δὲ Χριστὸς ὅταν ἔρχεται, οὐδεὶς γινώσκει πόθεν
 28 ἐστίν. ²⁸ ἔκραζεν οὖν ἐν τῷ ἱερῷ διδύσκων ὁ Ἰησοῦς καὶ λέγων·
 Κἀμὲ οἴδατε καὶ οἴδατε πόθεν εἰμὶ; καὶ ἀπ' ἑμαντοῦ οὐκ ἐλήλυθα,
 29 ἀλλ' ἔστιν ἀληθινὸς ὁ πέμψας με, ὃν ὑμεῖς οὐκ οἴδατε. ²⁹ ἐγὼ
 30 οἶδα αὐτόν, ὅτι παρ' αὐτοῦ εἰμὶ κάκεινός με ἀπέστειλεν. ³⁰ ἐζη-
 τουν οὖν αὐτόν πιάσαι, καὶ οὐδεὶς ἐπέβαλεν ἐπ' αὐτόν τὴν χεῖρα,

16. KN. SZ. LN. ἀπεκρ. οὐδ' c. BEHKMSTV A al. pl. Sah. al. . . b. etiam kai et de lt. cdd. — om. ὁ ante Ἰησοῦς. B.

19. LN. ἴδωκεν c. BD al. — 20. Rc. KN. SZ. ὁ ὄχλ. καὶ εἶπε.

21. Rc. KN. SZ. LN. ὁ Ἰησ. . . om. c. BGH al. pm. Thphyl.

22. Rc. SZ. Διὰ τοῦτο c. sqtibus cjt. (sic Chrs. Cyr. Euth. non Thphyl.) — h. ἴδωκεν DL al. — LN. καὶ (ἐν) σ.

23. Hab. εἰ οὐδ' περιτ. D 29. Ct. Verc. Brix. Arm.

24. Rc. KN. SZ. in l. κρίνετε. [κρίνετε c. BDLT al. Cyr.]

26. Om. ab init. καὶ LX al. Cpt. Vg. ms. It.² Cyr. — Rc. ἀληθῶς ὁ Χρ.

28. Rc. KN. SZ. LN. πόθ. εἰμὶ· καὶ. — 29. Rc. ἐγὼ δέ.

30. Hab. τὰς χεῖρας ἑ al. Syr. Vg. It. al.

ὅτι οὐπω ἐηλύθει ἡ ὥρα αὐτοῦ. ³¹ Ἐκ τοῦ ὄχλου δὲ πολλοὶ ἐπὶ 31
στευσαν εἰς αὐτὸν καὶ ἔλεγον· Ὁ Χριστὸς ὅταν ἔλθῃ, μὴ πλείονα
σημεῖα ποιήσει ὢν οὗτος ἐποίησεν; ³² ἤκουσαν οἱ Φαρισαῖοι τοῦ 32
ὄχλου γογγύζοντος περὶ αὐτοῦ ταῦτα, καὶ ἀπέστειλαν οἱ ἀρχιερεῖς
καὶ οἱ Φαρισαῖοι ὑπηρέτας, ἵνα πιάσωσιν αὐτόν. ³³ εἶπεν οὖν ὁ 33
Ἰησοῦς· Ἐτι χρόνον μικρὸν μεθ' ὑμῶν εἰμι καὶ ὑπάγω πρὸς τὸν
πέμψαντά με. ³⁴ ζητήσατέ με καὶ οὐχ εὐρήσατε, καὶ ὅπου εἰμι 34
ἐγὼ ὑμεῖς οὐ δύνασθε εἰθεῖν. ³⁵ εἶπον οὖν οἱ Ἰουδαῖοι πρὸς ἐαυ- 35
τούς· Πού οὗτος μέλλει πορευεσθαι, ὅτι ἡμεῖς οὐχ εὐρήσομεν
αὐτόν; μὴ εἰς τὴν διασπορὰν τῶν Ἑλλήνων μέλλει πορευεσθαι
καὶ διδάσκειν τοὺς Ἕλληνας; ³⁶ τίς ἐστὶν ὁ λόγος οὗτος ὃν εἶπεν· 36
Ζητήσατέ με καὶ οὐχ εὐρήσατε, καὶ ὅπου εἰμι ἐγὼ ὑμεῖς οὐ δύνα-
σθε εἰθεῖν;

Ἐν δὲ τῇ ἐσχάτῃ ἡμέρᾳ τῇ μεγάλῃ τῆς εορτῆς εἰστήκει ὁ Ἰη- 37
σοῦς καὶ ἔκραξεν λέγων· Ἐάν τις διαρᾷ, ἐρχέσθω πρὸς με καὶ πι-
νέτω. ³⁸ ὁ πιστεύων εἰς ἐμέ, καθὼς εἶπεν ἡ γραφή, ποταμοὶ ἐκ 38
τῆς κοιλίας αὐτοῦ ῥεῖσουσιν ὕδατος ζῶντος. ³⁹ τοῦτο δὲ εἶπεν 39
περὶ τοῦ πνεύματος οὗ ἔμελλον λαμβάνειν οἱ πιστεύοντες εἰς αὐτόν·
οὐπω γὰρ ἦν πνεῦμα, ὅτι Ἰησοῦς οὐδέπω ἔδοξάσθη. ⁴⁰ Ἐκ τοῦ 40
ὄχλου οὖν ἀκούσαντες τῶν λόγων τούτων ἔλεγον· Οὗτός ἐστιν

- Zeh.
14, 8.
- Es. 58.
11.

30. Hab. ἐηλύθειν B1. al.

31. RC. KN. Sz. πολλ. δὲ ἐκ τ. ὄχλ. iid. ὅτι ὁ Χρ. ὅτ. κ. μήτε πλ. σ. τ. οὐ-
των. — h. οὗτος ποιεῖ D al. Syr. Vg. It. (exc. 2.)

32. Hab. ἤκουσ. οὖν MT al. It.³ . . etiam δέ (D) et kai leg. — RC. KN.
Sz. οἱ Φαρ. κ. οἱ ἀρχ. — 33. RC. οὖν αὐτοῖς.

34. LN. εὐρήσατέ με. Sic etiam v. 36. — h. ὅπου εἰμι Aeth. Ar. Ct. Verc.
Colb. Noun. Thphyl.; sic etiam v. 36.

35. Hab. μήτε D. 124. numquid Vg. It.

36. Cf. nota ad v. 34. — Post hunc v. add. καὶ ἐπορεύθη ἕκαστος etc.
(est pericopa de adultera, Jo. 7, 53 — 8, 11.) 225. (sec. XII.)

39. Hab. πνεύματ. ὁ BEKMV al. Thphyl. — h. ἡμελλ. EKMV Δ al.
m. — LN. οἱ πιστεύσαντες c. B1. al. . . h. πιστεύσαντες T. — RC.
KN. Sz. πνεῦμα ἄγιον [om. c. KT al. Syr. Prss. Cpt. Sah. Arm. Vg.
It. (exc. Brix.) Or. (4.) Ath. Cyr. al. m.], LN. πν. δεδομένον c. B
Syr. Vg. It. (exc. Brix. Harl.*) al. Victorin. al. . . pro eo al. alia add. —
RC. KN. Sz. ὁ Ἰησ. — LN. οὐπω ἔδοξ. c. BD. . . h. οὐδέπωποτε L.

40. RC. KN. Sz. πολλοὶ οὖν ἐκ τ. ὄχλ. ἀκούσ. τὸν λόγον ἔλεγ. — h.
ὅτι οὗτος BDL Ct.

- 41 ἀληθῶς ὁ προφήτης· ⁴¹ ἄλλοι ἔλεγον· Οὗτός ἐστιν ὁ Χριστός·
 42 ἄλλοι ἔλεγον· Μὴ γὰρ ἐκ τῆς Γαλιλαίας ὁ Χριστός ἔρχεται; ⁴² οὐχὶ
 ἡ γραφὴ εἶπεν, ὅτι ἐκ τοῦ σπέρματος Δαυὶδ καὶ ἀπὸ Βηθλεὲμ· ^{Ps. 89.}
 43 τῆς κοίτης, ὅπου ἦν Δαυὶδ, ἔρχεται ὁ Χριστός; ⁴³ σῆμα οὖν· ^{Mich. 5, 1.}
 44 ἐγένετο ἐν τῷ ὄγλῳ δι' αὐτόν· ⁴⁴ τινὲς δὲ ἤθελον εἶς αὐτῶν πιά-
 σαι αὐτόν, ἀλλ' οὐδεὶς ἔβαλεν ἐπ' αὐτόν τὰς χεῖρας.
 45 Ἦλθον οὖν οἱ ὑπηρέται πρὸς τοὺς ἀρχιερεῖς καὶ Φαρισαίους.
 46 καὶ εἶπον αὐτοῖς ἐκεῖνοι· Διὰ τί οὐκ ἠγάγετε αὐτόν; ⁴⁶ ἀπεκρί-
 47 θησαν οἱ ὑπηρέται· Οὐδέποτε ἐλάλησεν οὕτως ἄνθρωπος. ⁴⁷ ἀπε-
 κριθῆσαν οὖν αὐτοῖς οἱ Φαρισαῖοι· Μὴ καὶ ὑμεῖς πεπλάισθητε;
 48 ⁴⁸ μή τις ἐκ τῶν ἀρχόντων ἐπίστευσεν εἰς αὐτόν ἢ ἐκ τῶν Φαρι-
 49 σαίων; ⁴⁹ ἀλλὰ ὁ ὄγλος οἷτος ὁ μὴ γινώσκων τὸν νόμον ἐπάρατος
 50 εἶσιν. ⁵⁰ λέγει Νικόδημος πρὸς αὐτούς, ὁ ἐλθὼν πρὸς αὐτόν πρό-
 51 τερον, εἷς ὢν ἐξ αὐτῶν· ⁵¹ Μὴ ὁ νόμος ἡμῶν κρίνει τὸν ἄνθρω-
 52 πον, εἰ μὴ ἀκούσῃ πρῶτον παρ' αὐτοῦ καὶ γινῶ τί ποιεῖ; ⁵² ἀπε-
 κριθῆσαν καὶ εἶπαν αὐτῷ· Μὴ καὶ σὺ ἐκ τῆς Γαλιλαίας εἶ;
 ἐρύνησον καὶ ἴδε, ὅτι ἐκ τῆς Γαλιλαίας προφήτης οὐκ ἐγέρσεται.

41. LN. ab init. ἄλλοι (δε), tum οἱ δε ἔλ. et Rc. KN. Sz. ἄλλ. δε. . . id om. c. DEGHKS A al. pl. Syr. utr. al.

44. Rc. KN. Sz. ἐπέβαλεν.

46. Rc. KN. Sz. οὐδ. οὐτ. ἐλάλ. ἄνθρ. et add. ὡς οὗτος ὁ ἄνθρωπος. [om. c. BLT al. Cpt. For. Or. Cyr. Chrs. ms. Aug. . . h. ὡς οὗτος λαλεῖ D Ct. It.² . . ὡς καὶ οὗτος Verc. . . ὡς οἷτ. ὁ ἄνθρ. λαλεῖ 3. 9. Syr. et Syr. hr. It.² al.]

47. Om. οὖν D. 1. 33. al. Syr. It.² al. m. Cyr. . . h. δε Cpt. — om. αὐτοῖς BK al. Arm. It.²

49. Rc. KN. Sz. ἐπιπαράτοι. [ἐπαρ. c. BT 1. 33. Or. Cyr. Chrs.]

50. Rc. KN. Sz. ὁ ἐλθ. νυκτὸς πρ. αὐτ. [πρότερ. c. BLT al. Sah. Syr. hr. Verc. Cyr. . . h. πρ. αὐτ. νυκτὸς K al. It.⁴ Gth.; etiam νυκτὸς πρ. αὐτ. τὸ πρότερον, πρ. αὐτ. νυκτὸς τὸ πρῶτον (D) et aliter leg.]

51. Rc. KN. Sz. ἀκούσ. παρ' αὐτ. πρότερον.

52. Rc. KN. Sz. ὅτι προφ. ἐκ τ. Γαλ. οὐκ ἐγγέρσεται. [ἐγείρ. c. BDKS in m. T A al. pm. Syr. utr. Vg. It. al. Or. (h. ἐξέρχεται οὐδὲ ἐγείρ.)]

53. Ab hoc v. usq. ad v. 11. cap. VIII. om. cum BCLTX A (L et A spatium vacuum hab.) al. fere quinquaginta praeter m. Evglitaria Syr. Syr. p. Cpt. mss. pleriq. Ar. (e Copt. facta) Sah. Arm. ms. Gth. Verc. Brix. Praetereunt Or. Apollin. Thdor. mops. Cyr. Chrs. Bas. Tert. Cypr. Juv. al. Ammon. et Eus. (in canon.) . . Asterisc. notant E al. m. et obelis S al. plus triginta, . . hab. in fine evglitii pericopam totam vel

[καὶ ἐπορεύθη ἕκαστος εἰς τὸν οἶκον αὐτοῦ. (VIII.) ¹ Ἰη-⁵³
 σοῦς δὲ ἐπορεύθη εἰς τὸ ὄρος τῶν ἐλαιῶν. ² ὄρθρον δὲ πάλιν παρ-²
 γένητο εἰς τὸ ἱερόν, καὶ πᾶς ὁ λαὸς ἤρχετο πρὸς αὐτόν· καὶ κα-
 θίσας ἐδίδασκεν αὐτούς. ³ ἄγουσιν δὲ οἱ γραμματεῖς καὶ οἱ Φαρι-³
 σαῖοι πρὸς αὐτὸν γυναῖκα ἐν μοιχείᾳ κατελιημμένην· καὶ στήσαντες
 αὐτήν ἐν μέσῳ ⁴ λέγουσιν αὐτῷ· Διδάσκαλε, αὕτη ἡ γυνὴ κατελιη-⁴
 φθη ἐπανθοφόρῳ μοιχευομένη. ⁵ ἐν δὲ τῷ νόμῳ Μωϋσῆς ἡμῖν ἐνετέλ-⁵
^{L.v.20.} ^{10.} λατο τὰς τοιαύτας λιθοβολεῖσθαι· σὺ οὖν τί λέγεις; ⁶ τοῦτο δὲ ⁶
 ἔλεγον πειράζοντες αὐτόν, ἵνα ἔχουσιν κατηγορεῖν αὐτοῦ. ὁ δὲ Ἰη-
 σοῦς κάτω κύψας τῷ δακτύλῳ ἔγραψεν εἰς τὴν γῆν. ⁷ ὡς δὲ ἐπέμε- ⁷

inde a v. 3-11. 1. al. m. . . hab. post c. 21. ev. Lucae 13. 69. 124. 346. . .
 post Jo. 7, 36. hab. 225. — — Hab. pericopam DGHKMU al. pl. cdd.
 m. gr. ap. Hier. Arr. Prss. (in cod. vat. ad c. X. tracta est) Cpt. Aeth.
 Syr. hr. Vg. It.^{12.} al. Catitt. Euth. (in accuratiss. non inveniri dicit)
 Hier. Aug. (sublatam esse ait a nonnullis modicae fidei vel potius ini-
 micis verae fidei) al. — — Textum ita exhibent ut refero Rc. Sz. sed
 Kn. (—) et I.N. om.

[53. Hab. ἐπορεύθησαν DMS al. m. . . ἀπῆλθεν 9. al. pm. . . etiam ἀπ-
 ῆλθον et aliter leg. — εἰς τὰ ἴδια et τὸν τόπον leg. —

Cap. VIII. 1. Hab. καὶ (ὁ) Ἰησ. 11. al. pm. . . etiam ὁ δὲ Ἰ. et καὶ ὁ Ἰ. δὲ
 leg. — h. ἐπορεύετο S al.

2. Hab. πάλιν βαθίος s. βαθέως 9. al. pm. Euth. — h. παραγίνεται
 D. . . ἦλθεν 11. al. pm. Vg. It. al. et al. aliter. — om. πρὸς αὐτ. EGHK
 al. m. . . etiam λαὸς et ἤρχ. var. . . om. καὶ πᾶς usq. αὐτόν 13. al. —
 om. καὶ καθ. ἐδίδ. α. D al. Ct.

3. Pro ἄγ. leg. φέρουσιν, δὲ om., οἱ γρ. om. et var. pon. — Sz. om. πρ.
 αὐτ. et Kn. (—) — Sz. ἐπὶ μοιχ. . . h. ἐπὶ ἀμαρτία ἐλιημμένην D
 Ct. . . h. καταληφθεῖσαν EGHK al. m. — h. ἐν τῷ μέσ. 9. al. pm.

4. Hab. εἶπον U al. pm. Vg. Euth. — h. αὐτῷ πειράζοντες (ἐκπευρ.
 D) EGHK al. pm. — h. ταύτην εὑρομεν ἐπ' αὐτοφόρῳ μοιχευομένην
 U al. pm. . . h. κατελήφθη EGHK al. m. . . ἐληπται M al. m. et al.
 aliter.

5. Hab. Μωϋσ. δὲ ἐν τῷ ν. ἐκέλευσεν D Ct. . . h. νόμ. ἡμῶν sine ἡμῶν HS
 al. pm. Aeth. al. et al. aliter. — Sz. λιθάζειν. . . etiam λιθάζεσθαι
 leg. — Sz. add. in f. περὶ αὐτῆς.

6. Om. τοῦτο usq. αὐτοῦ DM 264. Ct. — h. εἶπον S al. — h. ἐκπευρ. 57.
 al. — h. ἵνα ἐρωσῶν, οὐκῶν, ἔχουσιν. — Sz. κατηγορίαν κατ'
 αὐτ. — h. κάτω κρυφῶς, κάτω νεύσας et aliter. — h. κατέγραφ. DEGHM
 al. m. — add. in f. μὴ (al. καὶ al. om.) προσποιοῦμενος EK al. pm.

νον ἐρωτῶντες αὐτόν, ἀνακύνφας εἶπεν πρὸς αὐτούς· Ὁ ἀναμάρ-
 8 τητος ὑμῶν πρῶτος τὸν λίθον ἐπ' αὐτῇ βαλέτω. ⁸ καὶ πάλιν κάτω
 9 κύψας ἔγραψεν εἰς τὴν γῆν. ⁹ οἱ δὲ ἀκούσαντες καὶ ὑπὸ τῆς συν-
 πιδήσεως ἐλεγγόμενοι ἐξήρχοντο εἰς καθεὶς, ἀρξάμενοι ἀπὸ τῶν
 10 πρешβυτέρων ἕως τῶν ἰσχατῶν· καὶ κατελείφθη μόνος ὁ Ἰησοῦς
 11 καὶ ἡ γυνὴ ἐν μέσῳ ἑστῶσα. ¹⁰ ἀνακύνφας δὲ ὁ Ἰησοῦς καὶ μηδένα
 θιασαίμενος πλὴν τῆς γυναικὸς εἶπεν αὐτῇ· Ἡ γυνή, ποῦ εἶδόν
 11 ἐκεῖνοι οἱ κατήγοροί σου; οὐδεὶς σε κατέκρινεν; ¹¹ ἡ δὲ εἶπεν·
 Οὐδεὶς, κύριε. εἶπεν δὲ αὐτῇ ὁ Ἰησοῦς· Οὐδὲ ἐγὼ σε κατακρίνω·
 πορεύου καὶ μηκέτι ἀμάρτανε.]

VIII.

12 ¹² Πάλιν οὖν αὐτοῖς ἐλάλησεν ὁ Ἰησοῦς λέγων· Ἐγὼ εἰμι τὸ Jo. 12.
 φῶς τοῦ κόσμου· ὁ ἀκολουθῶν ἐμοὶ οὐ μὴ περιπατήσει ἐν τῇ σκο-
 13 τία, ἀλλ' ἔξει τὸ φῶς τῆς ζωῆς. ¹³ εἶπον οὖν αὐτῷ οἱ Φαρισαῖοι·
 Σὺ περὶ σεαυτοῦ μαρτυρεῖς· ἡ μαρτυρία σου οὐκ ἔστιν ἀληθής.
 14 ¹⁴ ἀπεκρίθη Ἰησοῦς καὶ εἶπεν αὐτοῖς· Κἂν ἐγὼ μαρτυρῶ περὶ
 ἑμαντοῦ, ἀληθής ἐστιν ἡ μαρτυρία μου, ὅτι οἶδα πόθεν ἦλθον

7. Hab. ἐπερωτ. M al. m. — om. αὐτόν D al. — h. ἀνέκνυψεν καὶ DMS al. m. Vg. It. . . ἀναβλέψας U al. m. — om. πρ. αὐτ. M 13. . . h. αὐτοῖς DSU al. pm. Vg. It. — h. πρῶτον EG al. — h. ἐπ' αὐτὴν βαλεῖτω λίθ. D Ct. . . in his valde var. cdd.

8. Hab. κατακύνφας et add. τῷ δακτύλῳ D al. — in f. add. ἐνὸς ἐκείστων αὐτῶν τὰς ἀμαρτίας U al. m.

9. KN. (καὶ ὑπ. τ. συν. ἐλεγχ.) — h. ἐξήρχοντο D Ct. . . ἀνεχώρησαν M. 264. . . ἐξῆλθεν et al. aliter. — KN. (ἕως τῶν ἰσχ.) . . h. ὥστε πάντας ἐξελεθεῖν D Ct. — h. κατελ. ἡ φθῆ K al. m. — om. μόνος, om. ὁ Ἰησ. . . h. κατελ. μόνῃ ἡ γ. Syr. utr. Prs. p. . . al. aliter. — Sz. ἐν μέσ. οὐσα.

10. Hab. ἀναβλέψας 4. al. — KN. (καὶ μηδ. θιασ. πλ. τ. γυν.) — om. αὐτῇ U al. pm. . . h. τῇ γυναικί D Syr. utr. Colb. Ambr. — Sz. γυναίκα (c. MSU al. pl.) . . om. lplane DEGHK al. pm. Syr. utr. Hier. — om. ποῦ usq. σοῦ 11. al. Aug. . . om. ἐκεῖν. οἱ κατ. σ. DM al. pl. Syr. utr. It.² al. . . om. ἐκεῖν. HU al. m. Vg. It.²

11. Om. αὐτῇ DEKM al. pl. Syr. utr. Vg. al. — h. κρινῶ K al. m. . . κρίνω E al. . . κατακρινῶ GH al. Vg. It. Hier. al. — pro πορ. h. ὕπαγε D . . om. καὶ DM al. It.¹ — h. ἀπὸ τοῦ ἑνὸς μῆκ. DMU al. pl. Syr. utr. It.² al. Hier.]

12. LN. μοί c. BT Or. (1.) — Rc. KN. Sz. περιπατήσεις. ed by Google

καὶ ποῦ ὑπάγω· ὑμεῖς δὲ οὐκ οἴδατε πόθεν ἔρχομαι καὶ ποῦ ὑπάγω. ¹⁵ ὑμεῖς κατὰ τὴν σάρκα κρίνετε, ἐγὼ οὐ κρίνω οὐδένα. ¹⁶ καὶ ἐὰν κρίνω δὲ ἐγώ, ἡ κρίσις ἡ ἐμὴ ἀληθινή ἐστιν, ὅτι ¹⁶ μόνος οὐκ εἰμί, ἀλλ' ἐγὼ καὶ ὁ πῆμψας με πατήρ. ¹⁷ καὶ ἐν ¹⁷ *Dt. 17, τῷ νόμῳ δὲ τῷ ὑμετέρῳ γέγραπται· ὅτι δύο ἄ. θρωπῶν ἡ μαρτυ-
^{6. et 19,} ^{15.} ρία ἀληθής ἐστιν. ¹⁸ ἐγὼ εἰμι ὁ μαρτυρῶν περὶ ἐμικτοῦ, καὶ μαρ- ¹⁸ Jo. 14, τυρεῖ περὶ ἐμοῦ ὁ πῆμψας με πατήρ. ¹⁹ ἔλεγον οὖν αὐτῶ· Ποῦ ¹⁹ 7. ἔστιν ὁ πατήρ σου; ἀπεκρίθη Ἰησοῦς· Οὔτε ἐμὲ οἴδατε οὔτε τὸν πατέρα μου· εἰ ἐμὲ ἴδετε, καὶ τὸν πατέρα μου ἂν ἴδετε. ²⁰ ταῦτα ²⁰ τὰ ῥήματα ἐλάλησεν ἐν τῷ γαζοφυλακίῳ διδάσκων ἐν τῷ ἱερῷ· καὶ ^{20.} Jo. 1, οὐδεὶς ἐπίσταν αὐτόν, ὅτι οὐπω ἐληλύθει ἡ ὥρα αὐτοῦ.
^{30.} Jo. 7, ^{33. 24.} Ἐἶπεν οὖν πάλιν αὐτοῖς· Ἐγὼ ὑπάγω καὶ ζητήσετέ με, καὶ ²¹ ἐν τῇ ἁμαρτίᾳ ὑμῶν ἀποθανεῖσθε· ὅπου ἐγὼ ὑπάγω ὑμεῖς οὐ δύνασθε ἔλθεῖν. ²² ἔλεγον οὖν οἱ Ἰουδαῖοι· Μῆτι ἀποκτενεῖ ἐάντων, ²² ὅτι λέγει· Ὅπου ἐγὼ ὑπάγω ὑμεῖς οὐ δύνασθε ἔλθειν; ²³ καὶ ἔλε- ²³ γεν αὐτοῖς· Ὑμεῖς ἐκ τῶν κάτω ἐστέ, ἐγὼ ἐκ τῶν ἄνω εἰμί· ὑμεῖς ἐκ τούτου τοῦ κόσμου ἐστέ, ἐγὼ οὐκ εἰμί ἐκ τοῦ κόσμου τούτου. ²⁴ ἔπουν οὖν ὑμῖν, ὅτι ἀποθανεῖσθε ἐν ταῖς ἁμαρτίαις ὑμῶν· ἐὰν ²⁴ γὰρ μὴ πιστεύσητε ὅτι ἐγὼ εἰμι, ἀποθανεῖσθε ἐν ταῖς ἁμαρτίαις ὑμῶν. ²⁵ ἔλεγον οὖν αὐτῶ· Σὺ τίς εἶ; εἶπεν αὐτοῖς ὁ Ἰησοῦς· Τὴν ²⁵ ἀρχὴν ὅτι καὶ λαλῶ ὑμῖν. ²⁶ πολλὰ ἔγω περὶ ὑμῶν λαλεῖν καὶ ²⁶ κρίνειν· ἀλλ' ὁ πῆμψας με ἀληθής ἐστιν, καὶ ἐγὼ ἂ ἤκουσα παρ' αὐτοῦ, ταῦτα λαλῶ εἰς τὸν κόσμον. ²⁷ οὐκ ἔγνωσαν, ὅτι τὸν πα- ²⁷τέρα αὐτοῖς ἔλεγον. ²⁸ εἶπεν οὖν ὁ Ἰησοῦς· Ὅταν ὑψώσητε τὸν ²⁸

14. Om. ὑμεῖς δὲ usq. ὑπάγω M A al. m. Syr. hr. Or. (2.) Cyr. Aug. . . om. δὲ HK al. m. Verc. — KN. Sz. in f. ἡ π. ὑπάγω.

16. Om. δὲ GX al. Vg. It. cdd. — Rc. KN. Sz. ἀληθής. [ἀληθινή c. BDLTX 33. Or. (1.)]

19. Rc. ὁ Ἰησ. — Rc. KN. Sz. in f. ἡδ. ἄν.

20. Rc. ἐλάλησ. ὁ Ἰησοῦς, qd KN. (—)

21. Rc. KN. Sz. αὐτοῖς ὁ Ἰησοῦς. [om. c. BDLTX Ct. Ver. Or. Cyr.]

23. Rc. KN. Sz. καὶ εἶπεν α. et ὑμ. ἐκ τ. κόσμ. τούτ.

25. Rc. KN. Sz. καὶ εἶπ. — LN. sic interpg. ὑμῖν; . . h. ὅτε 1. 22. al. m. Arm. Slav. . . h. initium quod Verc. . . principium, qui et Vg. It.² . . al. lat. aliter. — 26. Rc. KN. Sz. λέγω εἰς τ. κόσμ.

27. Hab. αὐτοῦ pro αὐτοῖς D al. Vg. It.² Slav. ms. Thphyl. et add. in f. τὸν θεόν D al. Vg. It. (exc. 3.) Arm. in m. Slav. ms.

28. Rc. KN. Sz. οὖν αὐτοῖς.

νῖον τοῦ ἀνθρώπου, τότε γινώσεσθε ὅτι ἐγώ εἰμι, καὶ ἀπ' ἐμαυ-
 τοῦ ποιῶ οὐδέν, ἀλλὰ καθὼς ἐδίδαξέν με ὁ πατήρ, ταῦτα λαλῶ.
 29 29 καὶ ὁ πέμψας με μετ' ἐμοῦ ἐστίν· οὐκ ἀφήκεν με μόνον, ὅτι
 ἐγὼ τὰ ἄρεστα αὐτῷ ποιῶ πάντοτε.
 30 31 Ταῦτα αὐτοῦ λαλοῦντος πολλοὶ ἐπίστευσαν εἰς αὐτόν. 31 ἔλε-
 γεν οὖν ὁ Ἰησοῦς πρὸς τοὺς πεπιστευκότας αὐτῷ Ἰουδαίους· Ἐάν
 ὑμεῖς μείνητε ἐν τῷ λόγῳ τῷ ἐμῷ, ἀληθῶς μαθηταὶ μου ἐστέ,
 32 32 καὶ γινώσεσθε τὴν ἀλήθειαν καὶ ἡ ἀλήθεια ἐλευθερώσει ὑμᾶς.
 33 33 ἀπεκρίθησαν πρὸς αὐτόν· Σπέρμα Ἀβραάμ ἐσμεν καὶ οὐδεὶς
 δεδουλεύκαμεν πώποτε· πῶς σὺ λέγεις· ὅτι ἐλεύθεροι γενήσεσθε;
 34 34 ἀπεκρίθη αὐτοῖς ὁ Ἰησοῦς· Ἀμὴν ἀμὴν λέγω ὑμῖν, ὅτι πᾶς ὁ
 35 ποιῶν τὴν ἁμαρτίαν δούλος ἐστὶν τῆς ἁμαρτίας· 35 ὁ δὲ δούλος
 οὐ μένει ἐν τῇ οἰκίᾳ εἰς τὸν αἰῶνα· ὁ υἱὸς μένει εἰς τὸν αἰῶνα.
 36 36 ἐάν οὖν ὁ υἱὸς ὑμᾶς ἐλευθερώσῃ, ὄντως ἐλεύθεροι ἔσεσθε.
 37 37 οἶδα, ὅτι σπέρμα Ἀβραάμ ἐστε· ἀλλὰ ζητεῖτέ με ἀποκτεῖναι,
 38 ὅτι ὁ λόγος ὁ ἐμός οὐ χωρεῖ ἐν ὑμῖν. 38 ἂ ἐγὼ εἴωρακα παρὰ τῷ
 πατρὶ λαλῶ· καὶ ὑμεῖς οὖν ἂ ἤκουσατε παρὰ τοῦ πατρὸς ποιεῖτε.
 39 39 ἀπεκρίθησαν καὶ ἐπὶ αὐτῷ· Ὁ πατήρ ἡμῶν Ἀβραάμ ἐστίν.
 λέγει αὐτοῖς ὁ Ἰησοῦς· Εἰ τέκνα τοῦ Ἀβραάμ ἦτε, τὰ ἔργα τοῦ
 40 Ἀβραάμ ἐποιεῖτε· 40 νῦν δὲ ζητεῖτέ με ἀποκτεῖναι, ἀνθρώπον ὃς
 τὴν ἀλήθειαν ὑμῖν λελάληκα, ἣν ἤκουσα παρὰ τοῦ θεοῦ· τοῦτο
 41 Ἀβραάμ οὐκ ἐποίησεν. 41 ὑμεῖς ποιεῖτε τὰ ἔργα τοῦ πατρὸς ὑμῶν.
 εἶπον αὐτῷ· Ἡμεῖς ἐκ πορνείας οὐκ ἐγεννήθημεν, ἕνα πατέρα ἔχο-

28. Rc. ΚΝ. Sz. ὁ πατήρ μου. [om. c. DL T al. Vg. It. (exc. 1.) Slav. ms. Eus. Cyr.]

29. Hab. καὶ οὐκ LX al. Syr. Vg. It.² al. m. Chrs. Cyr. — Rc. ΚΝ. Sz. μόνον ὁ πατήρ. [om. c. BDL T X al. Syr. hr. Vg. It. (exc. 1.) al. Eus. Cyr. al.]

33. Rc. ΚΝ. Sz. ἀπεκρ. αὐτῷ.

34. Om. ὁ ante Ἰησ. B. — om. τῆς ἁμαρτ. D Ct. Ver. Clem. Faustin.

35. Om. ὁ υἱὸς usq. αἰῶνα 33. al. Clem. . . h. ὁ δὲ D al. Syr. Vg. It.⁵ al.

36. Hab. ἐλευθερώσει D al. m.

38. Rc. ΚΝ. Sz. ἐγὼ ὁ εἴωρ. (h. ἐγὼ ἂ εἴωρ. DL al. Cpt. Brix. Cyr. Tert.) et πατρὶ μου. — om. οὖν 248. al. Syr. Vg. It.⁴ al. m. Chrs. al. — Rc. ΚΝ. Sz. ὁ εἴωρακατε παρὰ τῷ πατρὶ ὑμῶν.

39. LN. Ἄβρ. ἐστε c. BDL Vg. It.³ Or. (10; ἤτε 3.) Aug. [Vg. It.³ Or. (10.) Aug. tum hab. ποιεῖτε]. — Rc. LN. ἐποιεῖτε ἄν.

41. Rc. ΚΝ. Sz. εἶπ. οὖν α. et γεννηθήμεθα.

μεν τὸν θεόν. ⁴² εἶπεν αὐτοῖς ὁ Ἰησοῦς· Εἰ ὁ θεὸς πατὴρ ὑμῶν ⁴² ἦν, ἠγαπάτε ἂν ἐμέ· ἐγὼ γὰρ ἐκ τοῦ θεοῦ ἐξῆλθον καὶ ἤκω· οὐδὲ γὰρ ἀπ' ἐμαντοῦ ἐλήλυθα, ἀλλ' ἐκεῖνός με ἀπέστειλεν. ⁴³ διὰ τί ⁴³ τὴν λαλίαν τὴν ἐμὴν οὐ γινώσκετε; ὅτι οὐ δύνασθε ἀκούειν τὸν λόγον τὸν ἐμόν. ⁴⁴ ὑμεῖς ἐκ τοῦ πατρὸς τοῦ διαβόλου ἐστὲ καὶ ⁴⁴ τὰς ἐπιθυμίας τοῦ πατρὸς ὑμῶν θέλετε ποιεῖν. ἐκεῖνος ἀνθρωποκτόνος ἦν ἀπ' ἀρχῆς καὶ ἐν τῇ ἀληθείᾳ οὐχ ἔστηκεν, ὅτι οὐκ ἔστιν ἀλήθεια ἐν αὐτῷ. ὅταν λαλήῃ τὸ ψεῦδος, ἐκ τῶν ἰδίων λαλεῖ, ὅτι ψεύστης ἐστὶν καὶ ὁ πατὴρ αὐτοῦ. ⁴⁵ ἐγὼ δὲ ὅτι τὴν ἀληθειαν ⁴⁵ λέγω, οὐ πιστενετέ μοι. ⁴⁶ τίς ἐξ ὑμῶν ἐλέγχει με περὶ ἁμαρτίας; ⁴⁶ εἰ ἀληθειαν λέγω, διὰ τί ὑμεῖς οὐ πιστενετέ μοι; ⁴⁷ ὁ ὢν ἐκ τοῦ ⁴⁷ θεοῦ τὰ ῥήματα τοῦ θεοῦ ἀκούει· διὰ τοῦτο ὑμεῖς οὐκ ἀκούετε, ὅτι ἐκ τοῦ θεοῦ οὐκ ἐστὲ. ⁴⁸ ἀπεκρίθησαν οἱ Ἰουδαῖοι καὶ εἶπεν ⁴⁸ αὐτῷ· Οὐ καλῶς λέγομεν ἡμεῖς, ὅτι Σαμαρείτης εἶ σὺ καὶ δαιμόνιον ἔχεις; ⁴⁹ ἀπεκρίθη Ἰησοῦς· Ἐγὼ δαιμόνιον οὐκ ἔχω, ἀλλὰ ⁴⁹ τιμῶ τὸν πατέρα μου, καὶ ὑμεῖς ἀτιμάζετε με. ⁵⁰ ἐγὼ δὲ οὐ ζητῶ ⁵⁰ τὴν δόξαν μου· ἔστιν ὁ ζητῶν καὶ κρινων. ⁵¹ ἀμὴν ἀμὴν λέγω ⁵¹ ὑμῖν, ἐὰν τις τὸν ἐμόν λόγον τηρήσῃ, θάνατον οὐ μὴ θεωρήσῃ εἰς τὸν αἰῶνα. ⁵² εἶπον αὐτῷ οἱ Ἰουδαῖοι· Νῦν ἐγνώκαμεν, ὅτι ⁵² δαιμόνιον ἔχεις. Ἀβραάμ ἀπέθανεν καὶ οἱ προφῆται, καὶ σὺ λέγεις· Ἐὰν τις τὸν λόγον μου τηρήσῃ, οὐ μὴ γενησθαι θανάτου εἰς τὸν αἰῶνα· ⁵³ μὴ σὺ μελῶν εἶ τοῦ πατρὸς ἡμῶν Ἀβραάμ, ὅστις ⁵³ ἀπέθανεν; καὶ οἱ προφῆται ἀπέθανον· τίνα σεαυτὸν ποιεῖς; ⁵⁴ ἀπ- ⁵⁴ ἐκρίθη Ἰησοῦς· Ἐὰν ἐγὼ δοξάσω ἐμαυτόν, ἡ δόξα μου οὐδὲν ἐστίν·

42. RC. KN. εἶπ. οὐν. — om. ὁ ante Ἰησ. B.

44. RC. ἴμ. ἐκ πατρὸς. .. post ἐκ om. τοῦ πατρ. K al. Emmer. Or. (1. hab. 15.) .. post patr. add. ὑμῶν S in m. al. m. Cpt. Sah. Clem. Or. (1. om. 14.) Didym. Chrs.

45. LN. λέγω (ὑμῖν). — add. in f. ὑμεῖς D Ct.

46. RC. KN. εἰ δὲ ἀλήθ. — 47. om. ὅτι ἐκ usq. ἐστὲ DG 113. Ct.

48. RC. KN. ἀπεκρ. οὐν. — 49. hab. ἠτιμίσατε L Vg.

51. RC. KN. Sz. τὸν λόγ. τὸν ἐμόν.

52. RC. KN. Sz. εἶπ. οὐν. — RC. γεισεται. .. b. θάνατον οὐ μὴ θεωρήσῃ B. — dm. εἰς τ. αἰῶν. D 249. Ct. It.⁴ Nonn. —

53. Om. πατρὸς ἡμῶν D Ct. It.³ — RC. σεαυτὸν οὐ.

54. RC. KN. Sz. δοξάσω. [δοξάσω c. BD al. Ct. It.⁴ Or. Chrs.]

ἔστιν ὁ πατήρ μου ὁ δοξάζων με, ὃν ὑμεῖς λέγετε· ὅτι θεὸς ἡμῶν
 55 ἐστίν, ⁵⁵ καὶ οὐκ ἐγνώκατε αὐτόν, ἐγὼ δὲ οἶδα αὐτόν. καὶ νῦν εἶπω
 ὅτι οὐκ οἶδα αὐτόν, ἔσομαι ὁμοίως ὑμῶν ψεύστης· ἀλλὰ οἶδα αὐ-
 56 τὸν καὶ τὸν λόγον αὐτοῦ τηρῶ. ⁵⁶ Ἀβραάμ ὁ πατήρ ὑμῶν ἠγα-
 57 λιάσατο, ἵνα ἴδῃ τὴν ἡμέραν τὴν ἐμὴν, καὶ εἶδεν καὶ ἐχάρη. ⁵⁷ εἴ-
 πον οὖν οἱ Ἰουδαῖοι πρὸς αὐτόν· Πεντήκοντα ἔτη οὕτω ἔχεις καὶ
 58 Ἀβραάμ ἐώρακας; ⁵⁸ εἶπεν αὐτοῖς ὁ Ἰησοῦς· Ἀμὴν ἀμὴν λέγω
 59 ὑμῖν, πρὶν Ἀβραάμ γενέσθαι ἐγὼ εἰμι. ⁵⁹ ἦραν οὖν λίθους, ἵνα
 βάλωσιν ἐπ' αὐτόν· Ἰησοῦς δὲ ἐκρύβη καὶ ἐξῆλθεν ἐκ τοῦ ἱεροῦ.

IX.

¹ Καὶ παράγων εἶδεν ἄνθρωπον τυφλὸν ἐκ γενετῆς. ² καὶ ἤρω-
 2 τησαν αὐτόν οἱ μαθηταὶ αὐτοῦ λέγοντες· Ραββί, τίς ἡμαρτεν, οὗ-
 3 τος ἢ οἱ γονεῖς αὐτοῦ, ἵνα τυφλὸς γεννηθῆ; ³ ἀπεκρίθη Ἰησοῦς·
 Οὔτε οὗτος ἡμαρτεν οὔτε οἱ γονεῖς αὐτοῦ, ἀλλ' ἵνα φανερωθῆ τὰ
 4 ἔργα τοῦ θεοῦ ἐν αὐτῷ. ⁴ ἐμὲ δεῖ ἐργάζεσθαι τὰ ἔργα τοῦ πέμ-
 ψαντός με ἕως ἡμέρας ἐστίν· ἔρχεται νύξ, ὅτε οὐδεὶς δύναται ἐργά-
 5 ζεσθαι. ⁵ ὅταν ἐν τῷ κόσμῳ ᾧ, φῶς εἰμὶ τοῦ κόσμου. ⁶ ταῦτα εἶ-
 πὼν ἔπτυσεν χαμαὶ καὶ ἐποίησεν πηλὸν ἐκ τοῦ πύσματος καὶ
 7 ἐπέχρισεν αὐτοῦ τὸν πηλὸν ἐπὶ τοῦ ὀφθαλμοῦ, ⁷ καὶ εἶπεν αὐτῷ·

54. Om. ὁ πατ. μ. Chrs. . . om. μοῦ Syr. hr. Arm. Or. Tert. — Rc. Kn. Sz. Ln. θεὸς ὑμῶν. . . ἡμῶν c. ACGKLMS A al. pl. Syr. utr. Vg. ms. It.⁶ al. pm. Thphyl. Aug. — 55. Ln. ὁ μ. ὑμῶν c. AD al. Thphyl.

57. Hab. τεσσαράκοντα 239. 262. edd. ap. Euthym. Chrs. al.

58. Hab. εἶπ. οὖν DGK al. m. Ct. Sah. . . καὶ εἶπ. I. al. — om. ὁ ante Ἰησ. B. — om. γενέσθαι D Ct. It.⁵ Ign. Epiph. Pseudo-Ath. Novat. al.

59. Om. δι B. — Rc. Sz. in f. add. διελεθὼν δεσὰ μέσου αὐτῶν καὶ παρῆγεν οὕτως, qu. Kn. et Ln. (—) . . om. c. D edd. Prs. w. Sah. Arm. (ἐξῆλθεν, ἐπορεύετο hab.) Vg. It. (exc. Brix.) Or. (vdtr.) Cyr. Chrs. Arn. . . h. καὶ διελεθ. δ. μ. αὐτ. ἐπορεύετο καὶ παρ. οὗτ. Ct. Cpt. Ath. . . al. aliter.

Cap. IX. 1. Hab. παράγ. (ὁ) Ἰησοῦς GH al. Vg. It.⁶ Chrs. — h. γεννητῆς EK al. m. . . etiam γεννητῆς et γινητῆς leg. — 3. Rc. ὁ Ἰησ.

4. Hab. ἡμᾶς δεῖ BDL Ct. Cpt. Sah. Arr. Aeth. Cyr. Nonn. (tum h. πέμψ. ἡμᾶς I. Cpt. Sah. Arr. Aeth. Cyr.)

6. Hab. ἐπέθμεν pro ἐπέχρισ. B. — Rc. Kn. Sz. om. αὐτοῦ. [scr. c. ABCI 1. 33. al. . . h. αὐτῷ D Ct. Slav. ms.] — Rc. Kn. Sz. in f. add. τοῦ τυφλοῦ. qd Ln. (—) . . om. c. Bl. 1. 33. Slav. ms. . . h. αὐτῷ D Vg. It.⁷ al. fr. al.

Ἔπαγε, νῆραι εἰς τὴν κολυμβήθραν τοῦ Σιλωάμ· — ὁ ἐρμηνεύεται ἀπεσταλμένος· — ἀπῆλθεν οὖν καὶ ἐνίψατο, καὶ ἦλθεν βλέπων. ⁸ Οἱ οὖν γεγονοὶ καὶ οἱ θεωροῦντες αὐτὸν τὸ πρότερον, ὅτι ⁸ προσάκησεν ἦν, ἔλεγον· Οὐχ οὗτός ἐστιν ὁ καθήμενος καὶ προσαιτῶν; ⁹ ἄλλοι ἔλεγον· ὅτι οὗτός ἐστιν. ἄλλοι ἔλεγον· Οὐχί, ἀλλ' ⁹ ὁμοῖος αὐτῷ ἐστίν. ἐκεῖνος ἔλεγεν· ὅτι ἐγὼ εἰμι. ¹⁰ ἔλεγον οὖν ¹⁰ αὐτῷ· Πῶς οὖν ἠνεψώθησάν σου οἱ ὀφθαλμοί; ¹¹ ἀπεκρίθη ἐκεῖ- ¹¹ νος· Ἄνθρωπος λεγόμενος Ἰησοῦς πηλὸν ἐποίησεν καὶ ἐπέχρισέν μου τοὺς ὀφθαλμούς καὶ εἶπέν μοι· ὅτι ἔπαγε εἰς τὸν Σιλωάμ καὶ νῆραι. ἀπέλθων οὖν καὶ νηράμενος ἀνέβλεψα. ¹² εἶπαν αὐτῷ· ¹² Πῶς ἐστίν ἐκεῖνος; λέγει· Οὐκ οἶδα.

Ἄγουσιν αὐτὸν πρὸς τοὺς Φαρισαίους, τὸν ποτε τυφλόν. ¹³ ¹³ ἦν δὲ σάββατον ἐν ἣ ἡμέρᾳ τὸν πηλὸν ἐποίησεν ὁ Ἰησοῦς καὶ ¹⁴ ¹⁴ ἀνέψεν αὐτοῦ τοὺς ὀφθαλμούς. ¹⁵ πάλιν οὖν ἠρώτων αὐτὸν καὶ ¹⁵ ¹⁵ οἱ Φαρισαῖοι, πῶς ἀνέβλεψεν. ὁ δὲ εἶπεν αὐτοῖς· Πηλὸν ἐπέθη- ¹⁶ ¹⁶ κέν μου ἐπὶ τοὺς ὀφθαλμούς, καὶ ἐνηράμην καὶ βλέπω. ¹⁶ ἔλεγον ¹⁶ οὖν ἐκ τῶν Φαρισαίων τινές· Οὐκ ἐστίν οὗτος παρὰ θεοῦ ὁ ἀνθρώπος, ὅτι τὸ σάββατον οὐ τηρεῖ. ἄλλοι ἔλεγον· Πῶς δύναται ἄσθρωνος ἄμαρτωλὸς τοιαῦτα σημεῖα ποιεῖν; καὶ σχίσμα ἦν ἐν

7. LN. (νίψαι) . . om. A* Ver. Verc. — om. ὁ ἐρμην. ἀπ. Syr. Pra. — LN. ἀπ. (οὖν) . . om. B (om. οὖν κ. ἐνίψ. καὶ) al. It.² al.

8. RC. ὅτι τυφλὸς ἦν.

9. Om. ὅτι οὗτ. ἐ. ἄλλ. ἔλ. LX al. Aug. — RC. KN. Sz. ἄλλοι δέ· ὅτι ὄμ. . . LN. ἄλλ. (δέ) ἔλ. (Οὐχί, ἀλλ') ὄμ. . . ἄλλ. ἔλ. Οὐχ. ἀλλ' ὄμ. c. BCG (vidtr.) LX al. Syr. Vg. It.⁵ al. m. Cyr. . . al. aliter. — LN. ἐκεῖν. δέ c. AK al. Syr. Vg. It. (exc. 1.) al. m. Thphyl.

10. RC. KN. Sz. post πῶς om. οὖν, qd LN. (—) . . ser. c. CDLX al. Ct. It.² — RC. KN. Sz. ἀνέψθ. [ἠνεψώθ. c. CDLXX al. pm.] — RC. ἀνεψώθ. σοι.

11. Hab. ὁ ἀνθρ. BL al. et ὁ λεγόμε. Cl. al. — ὅτι c. BL Syr. hr. . . om. RC. KN. Sz. LN. — h. ἔπαγε, νίψαι (om. καὶ νίψαι) KX al. m. Cyr. Chrs. — RC. KN. Sz. εἰς τὴν κολυμβήθραν τοῦ Σιλ. iid. ἀπέλθ. δέ. — om. καὶ ante νηράμ. B. Et abii, iavi et video Vg. ¹² RC. KN. Sz. εἶπ. οὖν. [om. c. AX al. Syr. It.¹ al. m. Aug. . . h. καὶ εἶπ. BL al. Vg. It.¹ Cyr. . . εἶπ. δέ It.² Gth.]

14. RC. KN. Sz. σάββ. ὅτι. — h. ἦνοιξ. D al. . . ἠνέψθ. I. al.

15. Om. καὶ ante Παρ. X al. m. Syr. Vg. It. (exc. 1.) al.

16. RC. KN. Sz. οὗτος ὁ ἀνθρ. οὐκ ἔ. παρ. τοῦ θεοῦ. — h. ἄλλοι δέ D al. Syr. Vg. It.⁵ al. m. Cyr.

17 αὐτοῖς, ¹⁷ λέγουσιν οὖν τῷ τυφλῷ πάλιν· Σὺ τί λέγεις περὶ αὐ-
 τοῦ, ὅτι ἤνοιξεν σου τοὺς ὀφθαλμούς; ὁ δὲ εἶπεν· ὅτι προφήτης
 18 ἐστίν. ¹⁸ οὐκ ἐπίστευσα οὖν οἱ Ἰουδαῖοι περὶ αὐτοῦ, ὅτι τυφλὸς
 ἦν καὶ ἀνέβλεπεν, ἕως ὅτου ἐφώνησαν τοὺς γονεῖς αὐτοῦ τοῦ ἀνα-
 19 βλέφαντος, ¹⁹ καὶ ἠρώτησαν αὐτοὺς λέγοντες· Οὗτός ἐστιν ὁ υἱὸς
 ἡμῶν, ὃν ὑμεῖς λέγετε ὅτι τυφλὸς ἐγεννήθη; πῶς οὖν βλέπει ἄρτι;
 20 ²⁰ ἀπεκρίθησαν οἱ γονεῖς αὐτοῦ καὶ εἶπον· Οἴδαμεν, ὅτι οὗτός
 21 ἐστίν ὁ υἱὸς ἡμῶν καὶ ὅτι τυφλὸς ἐγεννήθη· ²¹ πῶς δὲ νῦν βλέπει
 οὐκ οἴδαμεν, ἢ τίς ἤνοιξεν αὐτοῦ τοὺς ὀφθαλμούς ἡμεῖς οὐκ οἴδα-
 22 ²² ταῦτα εἶπον οἱ γονεῖς αὐτοῦ, ὅτι ἐφοβοῦντο τοὺς Ἰουδαίους·
 ἦδη γὰρ συνετέθειντο οἱ Ἰουδαῖοι, ἵνα εἰάν τις αὐτὸν ὁμολογήσῃ
 23 Χριστόν, ἀποσυνάγωγος γένηται. ²³ διὰ τοῦτο οἱ γονεῖς αὐτοῦ εἶ-
 24 ²⁴ παν· ὅτι ἡλικίαν ἔχει, αὐτὸν ἐρωτήσατε. ²⁴ Ἐφώνησαν οὖν τὸν
 ἀνθρώπον ἐκ δευτέρου, ὃς ἦν τυφλός, καὶ εἶπαν αὐτῷ· Λὸς δόξαν
 τῷ θεῷ ἡμεῖς οἴδαμεν, ὅτι οὗτος ὁ ἀνθρώπος ἀμαρτωλὸς ἐστίν.
 25 ²⁵ ἀπεκρίθη οὖν ἐκεῖνος· Εἰ ἀμαρτωλὸς ἐστίν οὐκ οἶδα· ἐν οἶδα,
 26 ὅτι τυφλὸς ὦν ἄρτι βλέπω. ²⁶ εἶπον οὖν αὐτῷ· Τί ἐποίησέν σοι;
 27 πῶς ἤνοιξεν σου τοὺς ὀφθαλμούς; ²⁷ ἀπεκρίθη αὐτοῖς· Ἐἶπον
 ἡμῖν ἦδη καὶ οὐκ ἠκούσατε· τί πάλιν θέλετε ἀκούειν; μὴ καὶ ὑμεῖς
 28 θέλετε αὐτοῦ μαθηταὶ γενέσθαι; ²⁸ ἐλοιδόρησαν αὐτὸν καὶ εἶπον·

17. Rc. Kn. Sz. om. οἶν. — h. τί σύ Bl. X. — h. ἀνέωξε Kl. al. . . ἠνέωξε. BX al.

18. Om. οὖν D al. It. (exc. 5.) — om. ὅτι τυφλ. ἦν κ. ἀν. D Ct. — om. τοῦ ἀναβλ. 1. 22. al. Cpt. Prs. It.³ antiqss. Chrs. . . om. αὐτοῦ D al. Ct. Arm. Sah. . . om. αὐτ. τοῦ ἀναβλ. It.¹ . . h. ejus qui viderant eum It.⁴.

20. Rc. Kn. Sz. ἀπεκρ. αὐτοῖς . . Ln. ἀπ. οἶν (αὐτοῖς) . . om. αὐτ. c. Bl. X al. Syr. It.³ al. Cyr.; etiam var. pon. et αὐτῷ leg.

21. Hab. ἠνέωξε. A al. . . ἀνέωξε. 249. al. Cyr. Chrs. — Rc. Kn. Sz. Ln. αὐτὸς ἡλικ. ἔχ. (ea ante αὐτ. ἐρωτ. pon. Rc. Kn. Sz.) . . om. c. Dl. X al. Vg. It. al. Cyr. — om. αὐτ. ἐρωτ. Sah. Ver. Chrs.

23. Om. ὅτι Dl. It.³ — h. ἐπερωτ. B. (idem h. v. 21. D.)

25. Om. οὖν Ks al. m. Syr. Verc. al. Chrs.; etiam δέ leg. — Rc. Kn. Sz. ἐκεῖν. καὶ εἶπεν. — h. τυφλ. ἦμην καὶ ἄρτ. Dl. al. It.⁴ al. Cyr.

26. Rc. Kn. Sz. εἶπ. δὲ αὐτῷ πάλιν. — h. ἀνέωξε. K al. m.

27. Om. οὐκ 22. Vg. It. (exc. 3.)

28. Rc. ελοιδ. οἶν. . . etiam οἱ δέ (Dl.) et καί (B) leg.

Σὺ μαθητῆς εἰ ἐκεῖνον, ἡμεῖς δὲ τοῦ Μωϋσῆως ἐσμεν μαθηταί·
 29 ἡμεῖς οἶδαμεν ὅτι Μωϋσῆ λελάληκεν ὁ Θεός, τοῦτον δὲ οὐκ 29
 οἶδαμεν πόθεν ἐστίν. 30 ἀπεκρίθη ὁ ἄνθρωπος καὶ εἶπεν αὐτοῖς· 30
 Ἐν γὰρ τούτῳ θαυμαστόν ἐστιν, ὅτι ὑμεῖς οὐκ οἰδατε πόθεν ἐστίν,
 καὶ ἤνοιξέν μου τοὺς ὀφθαλμούς. 31 οἶδαμεν, ὅτι ὁ Θεὸς ἁμαρ- 31
 τωλῶν οὐκ ἀκούει, ἀλλ' εἴ τις Θεοσεβῆς ἢ καὶ τὸ θέλημα αὐτοῦ
 ποιῇ, τούτου ἀκούει. 32 ἐκ τοῦ αἰῶνος οὐκ ἠκούσθη, ὅτι ἠνοιξέν 32
 τις ὀφθαλμούς τυφλοῦ γεγεννημένου· 33 εἰ μὴ ἦν οὗτος παρὰ Θεοῦ, 33
 οὐκ ἠδύνατο ποιεῖν οὐδέν. 34 ἀπεκρίθησαν καὶ εἶπεν αὐτῷ· Ἐν 34
 ἁμαρτίαις σὺ ἐγεννήθης ὅλος, καὶ σὺ διδάσκεις ἡμᾶς; καὶ ἐξέβαλον
 αὐτὸν ἔξω.

Ἦκουσεν ὁ Ἰησοῦς, ὅτι ἐξέβαλον αὐτὸν ἔξω, καὶ εὐρών αὐ- 35
 τὸν εἶπεν αὐτῷ· Σὺ πιστεύεις εἰς τὸν υἱὸν τοῦ Θεοῦ; 36 ἀπεκρίθη 36
 ἐκεῖνος· Καὶ τίς ἐστίν, κύριε, ἵνα πιστεύσω εἰς αὐτόν; 37 εἶπεν 37
 αὐτῷ ὁ Ἰησοῦς· Καὶ εἰώρακας αὐτόν, καὶ ὁ λαλῶν μετὰ σοῦ,
 ἐκεῖνός ἐστιν. 38 ὁ δὲ ἔφη· Πιστεύω, κύριε· καὶ προσεκύνησεν 38
 αὐτῷ. 39 καὶ εἶπεν ὁ Ἰησοῦς· Εἰς κρίμα ἐγὼ εἰς τὸν κόσμον τοῦ- 39
 τον ἦλθον, ἵνα οἱ μὴ βλέποντες βλέπωσιν καὶ οἱ βλέποντες τυφλοὶ
 γίνωνται. 40 Ἦκουσαν ἐκ τῶν Φαρισαίων ταῦτα οἱ μετ' αὐτοῦ 40
 ὄντες καὶ εἶπον αὐτῷ· Μὴ καὶ ἡμεῖς τυφλοὶ ὄσμεν; 41 εἶπεν αὐ- 41
 τοῖς ὁ Ἰησοῦς· Εἰ τυφλοὶ ἦτε, οὐκ ἂν εἶχете ἁμαρτίαν· νῦν δὲ
 λέγετε· ὅτι βλέπομεν· ἡ ἁμαρτία ὑμῶν μένει.

28. Om. εἰ L Cpt. . . Rc. Kn. Sz. ante μαθ. pon. et D post ἐκεῖν. — om. δέ post ἡμεῖς D It.² al.

30. Hab. Ἐν γὰρ τοῦτο 47. al. . . ἐν τούτῳ γάρ B . . ἐν τούτ. οὖν D . . ἐν τούτ. γὰρ τό L al. Cyr. Chrs. . . al. aliter. — Rc. Kn. Sz. ἀνέφξ. [ἤνοιξ. c. BDL al.] — 31. Rc. Kn. Sz. οἶδαμ. δέ. — 32. h. ἠνέφξ. B Δ.

35. Om. αὐτῷ BD Ct. — h. τοῦ ἀνθρώπου BD Ct. Aeth. Sah. Chrs. ms.

36. Rc. Kn. Sz. ἐκεῖν. καὶ εἶπε. [om. c. AB (om. etiam ἀπεκ. ἐκ. ac post ἰστ. h. ἔφη) al. Cpt. Verc.] — Rc. Ln. om. καὶ ante τίς.

37. Rc. Kn. Sz. εἶπ. δέ. [om. c. BD X al. Syr. utr. Ct. Ver. al.; etiam καὶ εἶπ. leg.]

40. Rc. Kn. Sz. Ln. καὶ ἤκουσ. . . om. c. B (D h. ἤκ. δέ, etiam οὖν leg.) L al. Cpt. Arm. Cyr. — om. ταῦτα D al. Vg. It. (exc. Verc.) al. — Rc. Kn. Sz. οἱ ὄντες μ. αὐτ.

41. Om. ὁ ante Ἰησ. B. — om. ἂν DK al. Sah. — Rc. Kn. Sz. ἡ οὖν ἁμ., qd Ln. (—) . . om. c. BDKLX al. Vg. It.² al. Cyr. . . h. αἱ ἁμαρτίαι ὑμ. μένουσιν DLX 33. Cyr.

X.

1 Ἀμὴν ἄμην λέγω ὑμῖν, ὁ μὴ εἰσερχόμενος διὰ τῆς θύρας εἰς
 τὴν ἀνλήν τῶν προβάτων ἀλλὰ ἀναβαίνων ἀλλαχόθεν, ἐκεῖνος κλέ-
 2 πτης ἐστὶν καὶ ληστής· ² ὁ δὲ εἰσερχόμενος διὰ τῆς θύρας ποιμὴν
 3 ἐστὶν τῶν προβάτων. ³ τούτῳ ὁ θυρωρὸς ἀνοίγει, καὶ τὴν πρόβατα
 4 τῆς φωνῆς αὐτοῦ ἀκούει, καὶ τὰ ἴδια πρόβατα φωνεῖ κατ' ὄνομα
 5 καὶ ἐξάγει αὐτά. ⁴ ὅταν τὰ ἴδια πάντα ἐκβάλλῃ, ἐμπροσθεν αὐτῶν
 πορεύεται, καὶ τὰ πρόβατα αὐτῷ ἀκολουθεῖ, ὅτι οἶδασιν τὴν φωνήν
 6 αὐτοῦ· ⁵ ἀλλοτρίῳ δὲ οὐ μὴ ἀκολουθήσουσιν, ἀλλὰ φεύξονται
 7 ἀπ' αὐτοῦ, ὅτι οὐκ οἶδασιν τῶν ἀλλοτρίων τὴν φωνήν. ⁶ Ταύτην
 τὴν παροιμίαν εἶπεν αὐτοῖς ὁ Ἰησοῦς· ἐκεῖνοι δὲ οὐκ ἔγνωσαν,
 8 τίνα ἦν ἃ ἐλάλει αὐτοῖς. ⁷ εἶπεν οὖν πάλιν αὐτοῖς ὁ Ἰησοῦς· Ἀμὴν
 9 ἄμην λέγω ὑμῖν, ἐγὼ εἰμι ἡ θύρα τῶν προβάτων. ⁸ πάντες ὅσοι
 ἤλθον πρὸ ἐμοῦ, κλέπται εἰσὶν καὶ λησταί· ἀλλ' οὐκ ἤκουσαν ἀν-
 9 τῶν τὰ πρόβατα. ⁹ ἐγὼ εἰμι ἡ θύρα· δι' ἐμοῦ ἐάν τις εἰσέλθῃ,
 σωθήσεται, καὶ εἰσελεύσεται καὶ ἐξελεύσεται καὶ βομὴν εὐρήσει.
 10 ¹⁰ ὁ κλέπτης οὐκ ἔρχεται εἰ μὴ ἵνα κλέψῃ καὶ θύσῃ καὶ ἀπολέσῃ·
 11 ἐγὼ ἤλθον ἵνα ζωὴν ἔχωσιν καὶ περισσὸν ἔχωσιν. ¹¹ ἐγὼ εἰμι ὁ
 ποιμὴν ὁ καλός. ὁ ποιμὴν ὁ καλὸς τὴν ψυχὴν αὐτοῦ τίθησιν ὑπὲρ
 12 τῶν προβάτων· ¹² ὁ μισθωτὸς δὲ καὶ οὐκ ὢν ποιμὴν, οὗ οὐκ ἐστὶν
 τὰ πρόβατα ἴδια, θεωρεῖ τὸν λύκον ἐρχόμενον καὶ ἀφίησιν τὰ

Cap. X. 3. Rc. Kn. Sz. pro φωνεῖ [c. ABDLX al. Cyr.] h. καλεῖ. — om. ἴδια Syr. hr.

4. Rc. Kn. Sz. Ln. καὶ ὅταν. . . om. c. BL al. . . h. ὅτ. διέ Kal. Cpt. It.⁴ Cyr. — Rc. Kn. Sz. πρόβατα pro πάντα. . . h. ὅτ. τὰ ἴδια ἐκβ. Gth. . . ὅτ. αὐτὰ ἐκβ. Syr. hr. Chrs. — h. ἐκβάλλῃ Bal.

5. Rc. Kn. Sz. ἀκολουθήσωσιν. [-θήσουσιν c. ABDE al. Cyr. Chrs.]

6. Om. τίνα ἦν Syr. It. cdd. pl. al.

7. Om. ὁ ante Ἰησ. B. — Rc. Kn. Sz. ὅτι ἐγὼ, Ln. (ὅτι) . . om. c. BGKL al. m. It.² al. Cyr. Lucif.

8. Om. πάντες D Ct. It.² Didym. — Rc. Sz. πρὸ ἐμ. ἤλθ. . . om. πρὸ ἐμ. EGMS A al. pm. Syr. Syr. hr. Vg. It.¹¹ al. m. Bas. Cyr. Chrs. al. [ἤλθ. πρὸ ἐμ. c. ABDKL al. pm. It.² Aeth. Cpt. Arm. al. Clem. (2.) Hier. Lucif. al.]

11. Hab. ψυχ. διδωσιν D Prs. p. Vg. It.⁵ Aug.

12. Om. διέ GL 1. Vg. ms. It.³ . . h. ὁ δὲ μ. D A al. — Rc. Kn. Sz. οὐ οὐκ εἰσίν.

πρόβατα καὶ φεύγει, καὶ ὁ λύκος ἀρπάζει αὐτὰ καὶ σκοπιῆζει·
¹³ ὅτι μισθωτός ἐστιν καὶ οὐ μέλει αὐτῷ περὶ τῶν προβάτων. ¹³
¹⁴ ἐγὼ εἰμι ὁ ποιμὴν ὁ καλός, καὶ γινώσκω τὰ ἐμὰ καὶ γινώσκου· ¹⁴
 σὶν με τὰ ἐμὰ, ¹⁵ καθὼς γινώσκει με ὁ πατὴρ καὶ γὰρ γινώσκω τὸν ¹⁵
 πατέρα, καὶ τὴν ψυχὴν μου τίθημι ὑπὲρ τῶν προβάτων. ¹⁶ καὶ ¹⁶
 ἄλλα πρόβατα ἔχω, ἃ οὐκ ἐστὶν ἐκ τῆς αὐλῆς ταύτης· κάκεινα δεῖ
 με ἀγαγεῖν, καὶ τῆς φωνῆς μου ἀκούσουσιν, καὶ γενήσεται μία
 ποιμνὴ, εἰς ποιμὴν. ¹⁷ διὰ τοῦτό με ὁ πατὴρ ἀγαπᾷ, ὅτι ἐγὼ ¹⁷
 τίθημι τὴν ψυχὴν μου, ἵνα πάλιν λάβω αὐτήν. ¹⁸ οὐδεὶς αἴρει ¹⁸
 αὐτήν ἀπ' ἐμοῦ, ἀλλ' ἐγὼ τίθημι αὐτήν ἀπ' ἑμαυτοῦ. ἐξουσίαν
 ἔχω θεῖναι αὐτήν καὶ ἐξουσίαν ἔχω πάλιν λαβεῖν αὐτήν· ταύτην
 τὴν ἐντολὴν ἔλαβον παρὰ τοῦ πατρὸς μου. ¹⁹ Σχίσμα πάλιν ἐγὼ ¹⁹
 νετὸ ἐν τοῖς Ἰουδαίοις διὰ τοὺς λόγους τούτους. ²⁰ ἔλεγον δὲ πολ- ²⁰
 λοὶ ἐξ αὐτῶν· Δαιμόνιον ἔχει καὶ μαίνεται· τί αὐτοῦ ἀκούετε;
²¹ ἄλλοι ἔλεγον· Ταῦτα τὰ ῥήματα οὐκ ἐστὶν δαιμονιζόμενον· μὴ ²¹
 δαιμόνιον δύναται τυφλῶν ὀφθαλμοὺς ἀνοῖξει;

Ἐγένετο δὲ τὰ ἐγκαίνια ἐν τοῖς Ἱεροσολύμοις· χειμῶν ἦν· ²²
²³ καὶ περιπάτει ὁ Ἰησοῦς ἐν τῷ ἱερῷ ἐν τῇ στοᾷ Σολομῶνος. ²³
²⁴ ἐκύκλωσαν οὖν αὐτὸν οἱ Ἰουδαῖοι καὶ ἔλεγον αὐτῷ· Ἔως πότε ²⁴
 τὴν ψυχὴν ἡμῶν αἴρεις; εἰ σὺ εἶ ὁ Χριστός, εἰπέ ἡμῖν παρήγορα.

12. Om. αὐτὰ D Syr. Vg. It. (exc. 3.) Aug. — Rc. Kn. Sz. Ln. in f. add. τὰ πρόβατα. . . om. c. BDL 1. 22*. 33. al. Ct. Syr. hr. Cpt. Aeth. Arm. Lcif. (h. αὐτὰ Sah.)

13. Rc. Kn. Sz. Ln. ab init. add. ὁ δὲ μισθωτός φεύγει. . . om. c. BDL 1. 22*. 33. Ct. Syr. hr. Cpt. Aeth. Arm. Sah. Lcif.

14. Rc. Kn. Sz. pro γινώσκου. με τ. έ. [c. BDL Vg. It. al. m. Cyr. Epiph. Nonn.] h. γινώσκουμαι ὑπὸ τῶν ἐμῶν.

16. Hab. γενήσονται BDL X 1. 33. Ct. Brix. Syr. p. in m. Pers. p. Sah. Gth. al.

18. Hab. εὐδ. ἤρεν B. — om. ἀλλ' ἐγ. usq. ἑμαυτ. D al. Ct. Rd. Gth. — om. μου in f. D al. Ct. It.² Novat. al.

19. Rc. Kn. Sz. σχίσμ. οὖν. [om. c. BL X al. Vg. It. (exc. Tol.) al.]

20. Pro διέ leg. εὖν (D), γὰρ, καί. . . om. 220. Gth.

21. ἀνοῖξ. c. BLX 1. 13. 22**. 33. al. Or. Chrs. . . Rc. Kn. Sz. Ln. ἀνοίγειν.

22. Om. διέ 1. al. Verc. Ver. . . h. τότε BI. 33. Sah. Arm.; δὲ τότε Cpt. It.¹ — om. τοῖς DKMX A al. pl. Chrs. — Rc. Kn. Sz. Ln. καὶ χειμ. . . om. c. BDL X 1. 33. al. Cpt. Sah. Ct. It.¹

23. Om. ὁ ante Ἰησ. B. — Rc. τοῦ Σολομῶντος.

25 ²⁵ ἀπεκρίθη αὐτοῖς ὁ Ἰησοῦς· Εἶπον ὑμῖν καὶ οὐ πιστεύετε. τὰ
 ἔργα ἃ ἐγὼ ποιῶ ἐν τῷ ὀνόματι τοῦ πατρὸς μου, ταῦτα μαρτυρεῖ
 26 περὶ ἐμοῦ· ²⁶ ἀλλὰ ὑμεῖς οὐ πιστεύετε· οὐ γὰρ ἔστε ἐκ τῶν προ-
 27 βάτων τῶν ἐμῶν. ²⁷ τὰ πρόβατα τὰ ἐμὰ τῆς φωνῆς μου ἀκούει
 28 καὶ γὰρ γινώσκω αὐτὰ καὶ ἀκολουθοῦσίν μοι, ²⁸ καὶ γὰρ ζωὴν αἰώνιον
 δίδωμι αὐτοῖς καὶ οὐ μὴ ἀπόλωνται εἰς τὸν αἰῶνα, καὶ οὐχ ἀρ-
 29 πάσει τις αὐτὰ ἐκ τῆς χειρὸς μου. ²⁹ ὁ πατὴρ μου, ὃς δέδωκεν
 μοι, πάντων μελλῶν ἐστίν, καὶ οὐδεὶς δύναται ἀρπάξαι ἐκ τῆς
³⁰ χειρὸς τοῦ πατρὸς. ³⁰ ἐγὼ καὶ ὁ πατὴρ ἐν ἐσμεν. ³¹ Ἐβάστασαν
 32 οὖν πάλιν λίθους οἱ Ἰουδαῖοι, ἵνα λιθάσωσιν αὐτόν. ³² ἀπεκρίθη
 αὐτοῖς ὁ Ἰησοῦς· Πολλὰ ἔργα καλὰ ἔδειξα ὑμῖν ἐκ τοῦ πατρὸς·
 33 διὰ ποῖον αὐτῶν ἔργον λιθάζετε με; ³³ ἀπεκρίθησαν αὐτῷ οἱ Ἰου-
 δαῖοι· Περὶ καλοῦ ἔργου οὐ λιθάζομέν σε, ἀλλὰ περὶ βλασφημίας
 34 καὶ ὅτι σὺ ἄνθρωπος ὢν ποιεῖς σεαυτὸν θεόν. ³⁴ ἀπεκρίθη αὐτοῖς
 ὁ Ἰησοῦς· Οὐκ ἔστιν γεγραμμένον ἐν τῷ νόμῳ ὑμῶν· ὅτι ἐγὼ εἶπα, ^{Ps. 82,}
 35 Θεοὶ ἔστε; ³⁵ εἰ ἐκείνους εἶπεν Θεοὺς, πρὸς οὓς ὁ λόγος τοῦ Θεοῦ
 36 ἐγένετο, καὶ οὐ δύναται λυθῆναι ἢ γραφῆ· ³⁶ ὃν ὁ πατὴρ ἠγάπησεν
 καὶ ἀπέστειλεν εἰς τὸν κόσμον ὑμεῖς λέγετε· ὅτι βλασφημεῖτε, ὅτι
 37 εἶπον· Τίος τοῦ Θεοῦ εἶμι; ³⁷ εἰ οὐ ποιῶ τὰ ἔργα τοῦ πατρὸς
 38 μου, μὴ πιστεύετε μοι· ³⁸ εἰ δὲ ποιῶ, κἄν ἐμοὶ μὴ πιστεύητε,

25. Hab. ἐπιστεύσατε B al. It.²; etiam ἐπιστεύετε leg.

26. Pro οὐ γὰρ h. ὅτι οὐκ DLX al. pl. Syr. Vg. It.⁶ al. m. Or. Cyr. Chr. —
 Rc. Kn. Sz. in f. add. καθὼς εἶπον ὑμῖν, qu. LN. (—) .. om. c.
 BKL.M* al. Vg. It.⁵ al. Or. (vdtur) Nonn. Chr. (incipit v. ἀλλ' εἶπον
 ὑμῖν, καί); etiam jgtur sqtibus; sic KN.

27. Hab. ἀκούουσιν L al. Or. Cyr. Bas. .. ἀκούουσιν B.

28. Hab. καὶ οὐ μὴ ἀρπάσ. DI. al. Bas. Cyr.

29. Hab. ὃ δέδωκεν L al. Vg. It. Cpt. al. Tert. Hil. al. (h. ὃ δέδωκός D Ct.
 Arn.) ac tum μετῶν A Vg. It. Cpt. Tert. Hil. al. — Rc. Kn. Sz. LN. in
 f. add. μου. .. om. c. BI. al. Or.

31. Om. et οὖν (L) et πάλιν (D Vg. It. exc. 1.).

32. Rc. Kn. Sz. πατρ. μου, LN. (—). om. c. BD Ath.

33. Rc. Kn. Sz. Ἰουδ. λέγοντες.

34. Om. ὃ ante Ἰησ. — om. ὑμῶν D al. It.⁴ Eus. Tert. al.; etiam ἡμῶν
 et Μωυσῆως leg. — Rc. Kn. Sz. om. ὅτι. — LN. εἶπον c. ADMS d
 al. pm.

36. Om. τοῦ DE al. Cyr. al. — 37. Sz. πιστεύητε (per errorem).

38. Hab. κἄν ἐμ. καὶ θείετε πιστεύετε D Vg. It. Tert. al.

τοῖς ἔργοις πιστεύετε, ἵνα γνῶτε καὶ γνωσῆτε, ὅτι ἐν ἐμοὶ ὁ πα-
τὴρ καὶ ἐν τῷ πατρὶ. ³⁹ Ἐζήτουν οὖν πάλιν αὐτὸν πιάσαι· καὶ ³⁹
ἔξηλθεν ἐκ τῆς χειρὸς αὐτῶν.

Καὶ ἀπῆλθεν πάλιν πέραν τοῦ Ἰορδάνου εἰς τὸν τόπον ⁴⁰
ὅπου ἦν Ἰωάννης τὸ πρῶτον βαπτίζων, καὶ ἔμεινεν ἐκεῖ. ⁴¹ καὶ ⁴¹
πολλοὶ ἦλθον πρὸς αὐτὸν καὶ ἔλεγον· ὅτι Ἰωάννης μὲν σημεῖον
ἐποίησεν οὐδέν, πάντα δὲ ὅσα εἶπεν Ἰωάννης περὶ τούτου ἀληθῆ
ἦν. ⁴² καὶ πολλοὶ ἐπίστευσαν εἰς αὐτὸν ἐκεῖ. 42

XI.

Ἦν δὲ τις ἀσθενῶν, Λάζαρος ἀπὸ Βηθανίας, ἐκ τῆς κώμης ¹
Μαρίας καὶ Μάρθας τῆς ἀδελφῆς αὐτῆς· ² ἦν δὲ Μαρία ἡ ἀδελ- ²
ψασα τὸν κύριον μύρω καὶ ἐμάξασα τοὺς πόδας αὐτοῦ ταῖς θρι-
ξιν αὐτῆς, ἧς ὁ ἀδελφὸς Λάζαρος ἦσθένει. ³ ἀπέστειλαν οὖν αἱ ³
ἀδελφαὶ πρὸς αὐτὸν λέγουσαι· Κύριε, ἴδε, ὃν φιλεῖς, ἀσθενεῖ.
⁴ ἀκούσας δὲ ὁ Ἰησοῦς εἶπεν· Ἀντὴ ἡ ἀσθένεια οὐκ ἔστιν πρὸς ⁴
θάνατον, ἀλλ' ὑπὲρ τῆς δόξης τοῦ Θεοῦ, ἵνα δοξασθῇ ὁ υἱὸς τοῦ
Θεοῦ δι' αὐτῆς. ⁵ ἡγάπα δὲ ὁ Ἰησοῦς τὴν Μάρθαν καὶ τὴν ἀδελ- ⁵
φὴν αὐτῆς καὶ τὸν Λάζαρον. ⁶ ὡς οὖν ἤκουσεν ὅτι ἀσθενεῖ, τότε ⁶
μὲν ἔμεινεν ἐν ᾧ ἦν τόπος δύο ἡμέρας· ⁷ ἔπειτα μετὰ τοῦτο λέγει ⁷
τοῖς μαθηταῖς· Ἄγωμεν εἰς τὴν Ἰουδαίαν πάλιν. ⁸ λέγουσιν αὐτῷ ⁸
οἱ μαθηταί· Ραββί, νῦν ἐζήτουν σε λιθάσαι οἱ Ἰουδαῖοι, καὶ πάλ-
ιν ὑπάγεις ἐκεῖ; ⁹ ἀπεκρίθη Ἰησοῦς· Οὐχὶ δώδεκα ὥραι εἰσὶν τῆς ⁹
ἡμέρας; ἴαν τις περιπατῇ ἐν τῇ ἡμέρᾳ, οὐ προσκίπτει, ὅτι τὸ
φῶς τοῦ κόσμου τούτου βλέπει· ¹⁰ ἴαν δὲ τις περιπατῇ ἐν τῇ ¹⁰
νυκτί, προσκίπτει, ὅτι τὸ φῶς οὐκ ἔστιν ἐν αὐτῷ. ¹¹ ταῦτα εἶπεν ¹¹
καὶ μετὰ τοῦτο λέγει αὐτοῖς· Λάζαρος ὁ φίλος ἡμῶν κεκοίμηται·

38. Rc. Kn. Sz. ἔργ. πιστεύσατε [πιστεύετε c. BDKL al.], tum καὶ
πιστεύσατε [γνωσῆτε c. BLX al. Cpt. Sah. Arm. Ath. al. . . om. D
Ct. It.⁵ Tert. al.] et in f. ἐν αὐτῷ. [τ. πατρ. c. BDLX al. Syr. Vg.
It.⁶ al. m. Or. Ath. al.]

39. Om. et οὖν (EH) et πάλιν (D Vg. It. exc. 1; etiam var. pon.).

40. LN. ἔμεινεν.

Cap. XI. 3. Hab. αὐτοῦ αἱ ἀδελφ. DS 1. al. Syr. Vg. It.⁵ al. m.

7. LN. μαθητ. (αὐτῶν),

9. Rc. ὁ Ἰησ.,

12 ἀλλὰ πορεύομαι, ἵνα ἐξυπνίσω αὐτόν. ¹² εἶπον οὖν αὐτῷ· Κύριε,
 13 εἰ κεκοίμηται, σωθήσεται. ¹³ εἰρήκει δὲ ὁ Ἰησοῦς περὶ τοῦ θανά-
 του αὐτοῦ· ἐκεῖνοι δὲ ἔδοξαν, ὅτι περὶ τῆς κοιμήσεως τοῦ ὕπνου
 14 λέγει. ¹⁴ τότε οὖν εἶπεν αὐτοῖς ὁ Ἰησοῦς παρήρησις· Λάζαρος
 15 ἀπέθανεν, ¹⁵ καὶ χαίρω δι' ὑμᾶς, ἵνα πιστεύσητε, ὅτι οὐκ ἦμην
 16 ἐκεῖ· ἀλλ' ἀγωμεν πρὸς αὐτόν. ¹⁶ εἶπεν οὖν Θωμᾶς, ὁ λεγόμενος
 Δίδυμος, τοῖς συμμαθηταῖς· Ἀγωμεν καὶ ἡμεῖς, ἵνα ἀποθάνωμεν
 μετ' αὐτοῦ.
 17 Ἐλθὼν οὖν ὁ Ἰησοῦς εὔρεν αὐτὸν τέσσαρας ἡδὴ ἡμέρας ἔχοντα
 18 ἐν τῷ μνημείῳ. ¹⁸ ἦν δὲ ἡ Βηθανία ἐγγὺς τῶν Ἱεροσολύμων ὡς
 19 ἀπὸ σταδίων δεκαπέντε. ¹⁹ πολλοὶ δὲ ἐκ τῶν Ἰουδαίων ἐηλύθει-
 σαν πρὸς τὰς περὶ Μάρθαν καὶ Μαρίας, ἵνα παραμυθίσωνται
 20 αὐτὰς περὶ τοῦ ἀδελφοῦ. ²⁰ ἡ οὖν Μάρθα ὡς ἤκουσεν ὅτι Ἰησοῦς
 21 ἔρχεται, ὑπήντησεν αὐτῷ· Μαρία δὲ ἐν τῷ οἴκῳ ἔκαθεζετο. ²¹ εἶ-
 πεν οὖν ἡ Μάρθα πρὸς τὸν Ἰησοῦν· Κύριε, εἰ ἦς ᾧδε, οὐκ ἂν
 22 ἀπέθανεν ὁ ἀδελφός μου· ²² καὶ νῦν οἶδα, ὅτι ὅσα ἂν αἰτήσῃ
 23 τὸν θεόν, δώσει σοι ὁ θεός. ²³ λέγει αὐτῇ ὁ Ἰησοῦς· Ἀναστήσεται
 24 ὁ ἀδελφός σου. ²⁴ λέγει αὐτῷ ἡ Μάρθα· Οἶδα, ὅτι ἀναστήσεται
 25 ἐν τῇ ἀναστάσει ἐν τῇ ἑσπέρῃ ἡμέρᾳ. ²⁵ εἶπεν αὐτῇ ὁ Ἰησοῦς· Ἐγὼ
 εἰμι ἡ ἀνάστασις καὶ ἡ ζωὴ· ὁ πιστεύων εἰς ἐμὲ κἂν ἀποθάνῃ
 26 ζήσεται, ²⁶ καὶ πᾶς ὁ ζῶν καὶ πιστεύων εἰς ἐμὲ οὐ μὴ ἀποθάνῃ
 27 εἰς τὸν αἰῶνα· πιστεύεις τούτο; ²⁷ λέγει αὐτῷ· Ναί, κύριε· ἐγώ

12. αὐτῷ c. A X al. . . Rc. Kn. Sz. οἱ μαθηταὶ αὐτοῦ. . . Ln. αὐτῷ οἱ μαθηταί. . . h. οἱ μαθ. αὐτῷ B al.; etiam οἱ μαθητ. sine αὐτῷ leg.; etiam αὐτῷ οἱ μαθ. αὐτοῦ.

14. Om. οὖν A al. Verc. Syr. al.

17. Ln. ἦλθεν, tum καὶ εἶρ. — post Ἰησ. add. εἰς Βηθανίαν A* D al. Syr. al. — ἦσθη ante ἡμ. c. BC* al. . . Rc. Kn. Sz. Ln. post ἡμ. . . etiam ante τίσσ. pon. . . om. D al. Syr. It.¹ al.

19. Rc. Kn. Sz. καὶ πολλ. — Ln. πρὸς τῆν Μάρθ. c. BCLX al. . . h. πρὸς Μάρθ. D verss. — Ln. Μαριάμ. — Rc. Kn. Sz. Ln. in f. add. αὐτῶν. . . om. c. BDL Ct. Rd. Arm.

20. Rc. ὁ Ἰησ.

21. Kn. Ln. om. ἡ ante Μάρθ. c. AHS al. pl. Thphyl. — om. τὸν ante Ἰησ. B. — Rc. Kn. Sz. ὁ ἀδελφ. μ. οὐκ ἂν ἐτεθνήκει.

22. Rc. Kn. Sz. ab init. add. ἀλλά, Ln. (—) . . om. c. BC* X al. Verc. Chrs.

23. Sz. om. σοῦ (per errorem). — 24. Rc. Kn. Sz. om. ἡ ante Μάρθ.

πεπίστευκα, ὅτι σὺ εἶ ὁ Χριστός, ὁ υἱὸς τοῦ θεοῦ ὁ εἰς τὸν κόσμον ἐρχόμενος. ²⁸ καὶ ταῦτα εἰπούσα ἀπήλθεν καὶ ἐρώνησεν Μα-
 ρίαν τὴν ἀδελφὴν αὐτῆς λέθρα εἰπούσα· Ὁ διδάσκαλος πάρεστιν
 καὶ φωνεῖ σε. ²⁹ ἐκέλευ ὡς ἤκουσεν, ἠγέρθη ταχὺ καὶ ἐρχεται πρὸς ²⁹
 αὐτόν· ³⁰ οὐπω δὲ ἐληλύθει ὁ Ἰησοῦς εἰς τὴν κώμη, ἀλλ' ἦν ἐν ³⁰
 τῷ τόπῳ ὅπου ὑπήνησεν αὐτῷ ἡ Μάρθα. ³¹ οἱ οὖν Ἰουδαῖοι οἱ ³¹
 ὄντες μετ' αὐτῆς ἐν τῇ οἰκίᾳ καὶ παραμυθούμενοι αὐτήν, ἰδόντες
 τὴν Μαρίαν ὅτι ταχέως ἀνέστη καὶ ἐξῆλθεν, ἠκολούθησαν αὐτῇ,
 δόξαζτες, ὅτι ὑπάγει εἰς τὸ μνημεῖον, ἵνα κλαύσῃ ἐκεῖ. ³² ἡ οὖν ³²
 Μαρία ὡς ἦλθεν ὅπου ἦν Ἰησοῦς, ἰδοῦσα αὐτόν ἐπεσεν αὐτοῦ εἰς
 τοὺς πόδας, λέγουσα αὐτῷ· Κύριε, εἰ ἦς ὧδε, οὐκ ἂν μου ἀπέθαν-
 εν ὁ ἀδελφός. ³³ Ἰησοῦς οὖν ὡς εἶδεν αὐτὴν κλαίουσαν καὶ τοὺς ³³
 συνελθόντας αὐτῇ Ἰουδαίους κλαίοντας, ἐνεβριμήσατο τῷ πνεύματι
 καὶ ἐτάραξεν ἑαυτόν, ³⁴ καὶ εἶπεν· Πού τεθλίκατε αὐτόν; λέγουσιν ³⁴
 αὐτῷ· Κύριε, ἔργον καὶ ἴδε. ³⁵ ἐδάκρυσεν ὁ Ἰησοῦς. ³⁵ ἔλεγον ³⁵
 οὖν ὁ Ἰουδαῖοι· Ἴδε, πῶς ἐφιλεῖ αὐτόν. ³⁷ τινεὲς δὲ ἐξ αὐτῶν εἶπον· ³⁷
 Οὐκ ἠδύνατο οὗτος ὁ ἀνοήξας τοὺς ὀφθαλμοὺς τοῦ τυφλοῦ ποιῆ-
 σαι, ἵνα καὶ οὗτος μὴ ἀποθάῃ; ³⁸ Ἰησοῦς οὖν πάλιν ἐμβριμώ- ³⁸
 μενος ἐν ἑαυτῷ ἐρχεται εἰς τὸ μνημεῖον· ἦν δὲ σπήλαιον, καὶ λίθος ³⁸
 ἐπέκειτο ἐπ' αὐτῷ. ³⁹ λέγει Ἰησοῦς· Ἀρατε τὸν λίθον. λέγει αὐτῷ ³⁹
 ἡ ἀδελφὴ τοῦ τετελευτηκότος Μάρθα· Κύριε, ἦδη ὄζει, τεταρταῖος ³⁹
 γὰρ ἐστίν. ⁴⁰ λέγει αὐτῇ ὁ Ἰησοῦς· Οὐκ εἰπὸν σοι, ὅτι ἐὰν πι- ⁴⁰
 στεύσης ὄψῃ τὴν δόξαν τοῦ θεοῦ; ⁴¹ ἦραν οὖν τὸν λίθον· ὁ δὲ ⁴¹

28. Pro ταῦτα h. τοῦτο BCX al. — LN. Μαριάμ.

29. Hab. ἐκείν. δὲ BL al. Brix. al. — Rc. Kn. Sz. ἐγείρεται. [ἠγέρθη et ἐρχεται c. C* D It.⁵ (probabiliter) Syr. p. in m. . . h. ἠγέρθη et ἤρ-
 χετο BL al. It. cdd. al.]

30. Hab. οὐπ. γὰρ D (h. οὐ) Vg. It. al. — LN. ἦν εἶτε. c. BCX al. Vg. It. al.

31. Om. καὶ ante παραμυθ. D It.⁵ al. — LN. Μαριάμ. — δόξ. c. BDLX 1. 13. 22. al. Syr. al. m. Andr. cret. Nonn. . . Rc. Kn. Sz. LN. λέγοντες.

32. Rc. Kn. Sz. ὁ Ἰησ. — h. πρὸς pro εἰς CDL al. — om. αὐτῷ DX al. Verc. al. — Rc. Kn. Sz. LN. ἀπίθ. μου ὁ ἀδ. . . μου ante ἀπ. c. BCL al. (D μου ὁ ἀδ. ἀπ.)

35. Hab. καὶ ἐδάκρ. D al. Syr. Vg. It. al. m. — 37. LN. ἐδύνατ. c. CDK.

39. Rc. Kn. Sz. ὁ Ἰησ. iid. τοῦ τεθνηκότος.

40. Rc. Kn. Sz. ὄψεα. [ὄψη c. ABDEHLSX al. Or. Cyr.]

41. Rc. λίθον, οὐ ἦν ὁ τεθνηκὼς κείμενος; qu. Kn. (—).

Ἰησοῦς ἤρην τοὺς ὀφθαλμοὺς ἄνω καὶ εἶπεν· Πάτερ, εὐχαριστῶ
 42 σοι, ὅτι ἤκουσάς μου. ⁴² ἐγὼ δὲ ἤδειν, ὅτι πάντοτέ μου ἀκούεις·
 ἀλλὰ διὰ τὸν ὄχλον τὸν περισιτώτα εἶπον, ἵνα πιστεῦσωσιν ὅτι σὺ
 43 με ἀπέστειλας. ⁴³ καὶ ταῦτα εἰπὼν φωνὴ μεγάλη ἐκραύησεν· Λά-
 44 ζαρε, δεῦρο ἔξω. ⁴⁴ ἐξῆλθεν ὁ τεθνηκὼς δεδεμένος τοὺς πόδας καὶ
 τὰς χεῖρας κειράις, καὶ ἡ ὄψις αὐτοῦ σουδαρίῳ περιεδέδετο. λέγει
 αὐτοῖς ὁ Ἰησοῦς· Ἀνάστητε αὐτὸν καὶ ἄφετε αὐτὸν ὑπάγειν.

45 Πολλοὶ οὖν ἐκ τῶν Ἰουδαίων, οἱ ἐλθόντες πρὸς τὴν Μαρίαν
 46 καὶ θεασάμενοι ἃ ἐποίησεν, ἐπίστευσαν εἰς αὐτόν· ⁴⁶ τινὲς δὲ ἐξ
 αὐτῶν ἀπήλθον πρὸς τοὺς Φαρισαίους καὶ εἶπον αὐτοῖς ἃ ἐποίη-
 σεν Ἰησοῦς.

47 Συνήγαγον οὖν οἱ ἀρχιερεῖς καὶ οἱ Φαρισαῖοι συνέδριον καὶ
 ἔλεγον· Τί ποιοῦμεν, ὅτι οὗτος ὁ ἄνθρωπος πολλὰ ποιεῖ σημεῖα;
 48 ⁴⁸ εἴαν ἀφῶμεν αὐτὸν οὕτως, πάντες πιστεύσουσιν εἰς αὐτόν, καὶ
 ἐλεύσονται οἱ Ῥωμαῖοι καὶ ἀροῦσιν ἡμῶν καὶ τὸν τόπον καὶ τὸ
 49 ἔθνος. ⁴⁹ εἰς δὲ τινὲς ἐξ αὐτῶν, Καϊάφας, ἀρχιερεὺς ὢν τοῦ ἐνιαυ-
 50 τοῦ ἐκείνου, εἶπεν αὐτοῖς· Ὑμεῖς οὐκ οἴδατε οὐδέν, ⁵⁰ οὐδὲ λογί-
 ζεσθε ὅτι συμφέροι ἡμῖν, ἵνα εἰς ἄνθρωπος ἀποθάνῃ ὑπὲρ τοῦ
 51 λαοῦ καὶ μὴ ὅλον τὸ ἔθνος ἀπολήται. ⁵¹ τοῦτο δὲ ἀφ' ἑαυτοῦ
 οὐκ εἶπεν, ἀλλὰ ἀρχιερεὺς ὢν τοῦ ἐνιαυτοῦ ἐκείνου ἐπροφήτευσεν,
 52 ὅτι ἡμελλεν Ἰησοῦς ἀποθνήσκειν ὑπὲρ τοῦ ἔθνους· ⁵² καὶ οὐκ
 ὑπὲρ τοῦ ἔθνους μόνον, ἀλλ' ἵνα καὶ τὰ τέκνα τοῦ θεοῦ τὰ διε-
 53 σκορησιμμένα συναγάγῃ εἰς ἓν. ⁵³ ἀπ' ἐκείνης οὖν τῆς ἡμέρας συνε-
 βουλεύσαντο, ἵνα ἀποκτείνωσιν αὐτόν.

54 Ὁ οὖν Ἰησοῦς οὐκἔτι παρήχησά περιεπάτει ἐν τοῖς Ἰουδαίοις,

44. RC. KN. SZ. LN. καὶ ἐξῆλθ. . . om. c. BC* L al. Cpt. Sah. Or. (text et comm.) . . h. καὶ εὐθύς D Vg. It.³ — RC. KN. SZ. LN. om. αὐτόν post ἄφ. . . scr. c. BC* L al. Cpt. Sah. Or. (4.) Bas. sel. Chrs.

45. LN. Μαριάμ. — h. ὁ ἐποίησ. A**BCD al. Syr. al. (α Or.); etiam ὅσα leg. — RC. ἐποίησ. ὁ Ἰησοῦς, qd KN. (—).

46. LN. ὁ ἐπ. c. CDM al. Ver. . . h. ὅσα AK al. — RC. KN. SZ. ὁ Ἰησ.

47. Hab. τοιαῦτα pro πολλά D Ct. It.³

48. Om. καὶ ante τ. τόπ. D K al. Sah. Vg. It.

50. RC. KN. SZ. δισλογί. [λογί. c. ABDL 1. 22. al. Sah. Or. (2.) al.]

51. RC. KN. SZ. προεφ. ὅτι ἡμελλ. ὁ Ἰησ.

53. LN. ἐβουλ. c. BD al. Or. (1; συνεβ. 2. etiam in text.) Chrs.

54. ὁ οὖν Ἰ. c. BLMX al. Or. (2.) . . RC. KN. SZ. LN. Ἰησοῦς οὖν.

ἀλλὰ ἀπῆλθεν ἐκεῖθεν εἰς τὴν χώραν ἑγγὺς τῆς ἐρήμου, εἰς Ἐφραῖμ λεγομένην πόλιν· κακεῖ διέτριβεν μετὰ τῶν μαθητῶν. ⁵⁵ ἦν δὲ ⁵⁵ ἑγγὺς τὸ πάσχα τῶν Ἰουδαίων, καὶ ἀνέβησαν πολλοὶ εἰς Ἱεροσόλυμα ἐκ τῆς χώρας πρὸ τοῦ πάσχα, ἵνα ἀγνίσωσιν ἑαυτοὺς. ⁵⁶ εἰς- ⁵⁶ τὸν οὖν τὸν Ἰησοῦν καὶ ἔλεγον μετ' ἀλλήλων ἐν τῷ ἱερῷ ἔστη- κότες· Τί δοκεῖ ὑμῖν, ὅτι οὐ μὴ ἔλθῃ εἰς τὴν ἑορτήν; ⁵⁷ δεδώ- ⁵⁷ κεισαν δὲ οἱ ἀρχιερεῖς καὶ οἱ Φαρισαῖοι ἐντολήν, ἵνα ἂν τις γνῶ πού ἐστιν μνηστήρ, ὅπως πιάσωσιν αὐτόν.

XII.

Ὁ οὖν Ἰησοῦς πρὸ ἕξ ἡμερῶν τοῦ πάσχα ἦλθεν εἰς Βηθανίας, ¹ ὅπου ἦν Λαζαρος, ὃν ἤγειρεν ἐκ νεκρῶν ὁ Ἰησοῦς. ² ἐποίησαν οὖν ² αὐτῷ δεῖπνον ἐκεῖ, καὶ ἡ Μάρθα διηκόει, ὁ δὲ Λαζαρος εἰς τὴν ³ ^{Mc. 26.} ^{6-12.} ^{Mc. 14.} ^{2-8.} τῶν ἀνακαμμένων οὖν αὐτῷ. ³ ἡ οὖν Μαρία λαβούσα λίτραν μύρου ³ ^{6-12.} ^{Mc. 14.} ^{2-8.} νάρδου πιστικῆς πολυτίμου ἤλειψεν τοὺς πόδας τοῦ Ἰησοῦ καὶ ⁴ ἔξέμαξεν ταῖς θριξίν αὐτῆς τοὺς πόδας αὐτοῦ· ἡ δὲ οὐκία ἐπιλη- ⁴ ρώθη ἐκ τῆς ὀσμῆς τοῦ μύρου. ⁴ λέγει δὲ ὁ Ἰσκαριώτης, εἰς ἐκ ⁴ τῶν μαθητῶν αὐτοῦ, ὁ μέλλων αὐτὸν παραδιδόναι· ⁵ Διὰ τί τοῦτο ⁵ τὸ μύρον οὐκ ἐπράθη τριακοσίων δηναρῶν καὶ ἐδόθη πτωχοῖς; ⁶ εἶπεν δὲ τοῦτο οὐχ ὅτι περὶ τῶν πτωχῶν ἔμελεν αὐτῷ, ἀλλ' ὅτι ⁶ κλέπτης ἦν καὶ τὸ γλωσσόκομον ἔχων τὰ βαλλόμενα ἐβάσταζεν.

54. Om. ἐκεῖθ. D al. Vg. It. (exc. 1.) al. Or. (in text.) al. — Rc. Sz.

Ἐφραῖμ. . . etiam Ἐφραίμ, Ἐφράμ, Ἐφραθα leg. — h. κακεῖ ἔμεινεν
BL al. Cpt. Syr. p. in m. Or. (3.) — Rc. Kn. Sz. Lx. in f. add. αὐ-
τοῦ. . . om. c. BDL 1. 33. al. Arm. Pra. p. Or. (3.) Cyr.

57. Rc. Kn. Sz. διδώκ. δὲ καί. — h. ἐντολάς BM al. Or. (2.)

Cap. XII. 1. Rc. Kn. Sz. add. Λαζ. ὁ τεθνηκώς; LN. (ὁ τεθν.) . . om.
c. BX Syr. Syr. hr. Verc. Colb. Sab. Chrs. Pseudo-Chrs. . . h. ubi
Laz. fuerat mortuus Vg. — Rc. Kn. Sz. om. ὁ Ἰησ. [ser. c. AB
(om. ὁ) DEGL A al. pl. Syr. utr. Vg. It.⁷ al. m.]

2. Hab. ἦν ἐκ τῶν BL. — Rc. τῶν συνανακ. αὐτῷ. . . h. συνανακ.
σύν 76. al.

3. Om. τοῦ ante Ἰησ. B. — om. τοὺς πόδ. αὐτ. 1. al. Sax. Or. int. . .
al. var.

4. δὲ ὁ Ἰσκ. c. BL al. . . Rc. Kn. Sz. Lx. οὖν εἰς δ. τ. μ. αὐτ. Ἰουθας
Σίμωνος Ἰσκαριώτης. . . om. Σίμωνος D al. Syr. Syr. hr. Vg. It.²
al. m. . . h. Ἰουθ. Σίμων G al. It.³ . . al. aliter.

6. ἔχων c. BDLQ al. Cpt. Vg. It.¹ Or. (add. καί) . . Rc. Kn. Sz. Lx. εἶχεν καί.

- 7 ἔειπεν οὖν ὁ Ἰησοῦς· Ἄφες αὐτήν, ἵνα εἰς τὴν ἡμέραν τοῦ ἑντα-
 8 φιασμοῦ μου τηρήσῃ αὐτό· ⁸ τοὺς πτωχοὺς γὰρ πάντοτε ἔχετε
 μεθ' ἑαυτῶν, ἐμὲ δὲ οὐ πάντοτε ἔχετε.
- 9 Ἐγὼ οὖν ὄχλος πολὺς ἐκ τῶν Ἰουδαίων, ὅτι ἐκεῖ ἐστὶν, καὶ
 ἦλθον οὐ διὰ τὸν Ἰησοῦν μόνον, ἀλλ' ἵνα καὶ τὸν Λάζαρον ἴδω-
 10 σιν ὃν ἤγειρεν ἐκ νεκρῶν. ¹⁰ ἐβουλευσάντο δὲ οἱ ἀρχιερεῖς, ἵνα
 11 καὶ τὸν Λάζαρον ἀποκτείνωσιν, ¹¹ ὅτι πολλοὶ δι' αὐτὸν ὑπήγγον
 τῶν Ἰουδαίων καὶ ἐπίστευον εἰς τὸν Ἰησοῦν.
- 12 Τῇ ἐπαύριον ὄχλος πολὺς ὁ ἑλθὼν εἰς τὴν ἑορτήν, ἀκού- Mt.21,1 sqq.)
 13 σαντες ὅτι ἔρχεται Ἰησοῦς εἰς Ἱεροσόλυμα, ¹³ ἔλαβον τὰ βατὰ Mc.11,1sqq.)
 τῶν φοινίκων καὶ ἐξῆλθον εἰς ὑπάντησιν αὐτῷ καὶ ἐκραύγαζον· Lc.19,29sq.)
 Ῥοσάνά, εὐλογημένος ὁ ἐρχόμενος ἐν ὀνόματι κυρίου, βασιλεὺς Ps.118,
 14 τοῦ Ἰσραὴλ. ¹⁴ εὐρῶν δὲ ὁ Ἰησοῦς ὀνάριον ἐκάθισεν ἐπ' αὐτό, 26.
 15 καθὼς ἐστὶν γεγραμμένον· ¹⁵ Μὴ φοβοῦ, θυγάτηρ Σιών· ἰδοὺ, ὁ Zch.
 16 βασιλεὺς σου ἔρχεται καθήμενος ἐπὶ πῶλον ὄνου. ¹⁶ ταῦτα οὐκ 9, 9.
 ἔγνωσαν οἱ μαθηταὶ αὐτοῦ τὸ πρῶτον, ἀλλ' ὅτε ἐδοξάσθη Ἰησοῦς,
 τότε ἐμνήσθησαν, ὅτι ταῦτα ἦν ἐπ' αὐτῷ γεγραμμένα καὶ ταῦτα
 17 ἐποίησαν αὐτῷ. ¹⁷ ἐμαρτύρει οὖν ὁ ὄχλος ὁ ὢν μετ' αὐτοῦ, ὅτι
 τὸν Λάζαρον ἐφώνησεν ἐκ τοῦ μνημείου καὶ ἤγειρεν αὐτὸν ἐκ νε-
 18 κρῶν. ¹⁸ διὰ τοῦτο καὶ ὑπήγγησεν αὐτῷ ὁ ὄχλος, ὅτι ἤκουσαν
 19 τοῦτο αὐτὸν πεποιμημένοι τὸ σημεῖον. ¹⁹ οἱ οὖν Φαρισαῖοι εἶπον

7. Rc. Kn. Sz. αὐτήν· εἰς τὴν ἡμέρ. τοῦ ἑνταφ. μου τετήρηκεν αὐτό. [ἵνα etc. c. BDKLQX al. Vg. It. (exc. Brix.) al. m. Nonn. Ambr. al.]

8. Om. totum v. D Ct. . . variant ἐμὲ δὲ etc.

9. Om. μόνον D al. Verc. Ver. — om. καὶ post ἵνα D Vg. It. (exc. 2.)

12. Hab. ὁ ὄχλ. π. BL. — Rc. Kn. Sz. ὁ Ἰησ.

13. Hab. συνάντησιν DGLX al. m. . . ἀπάντησ. AK al. m. Or. (2.) — Rc. Kn. Sz. καὶ ἐκραύζον. . . LN. ἐκραύγ. (λέγοντες). — h. εὐλογητός D. — Rc. Sz. LN. ὁ βασιλ. [om. ὁ c. AGHMA al. pl. Gth. Thphyl.] . . h. καὶ ὁ βασιλ. BLQ Cpt. Aeth. Or. (1. alibi h. εὐλογ. ἐν ὀνόμ. κυρ. ὁ βασιλ. τοῦ Ἰσρ.)

14. Hab. ἐπ' αὐτῷ KA al. m. Or. Cyr. — Rc. Kn. Sz. θυγάτηρ. [θυγάτηρ c. AB (h. ἡ θ.) DQX al.]

16. Rc. Kn. Sz. ταῦτ. δέ, qd Kn. (—) . . om. c. BLQ Sah. Vg. It.² — Rc. Kn. Sz. LN. ὁ Ἰησ. . . om. c. AKLMQX al. m.

17. Hab. ὅτε AE**QSX al. pm. Vg. It.⁴ al. Apollinar.

18. Om. καὶ EH al. Syr. Gth. It.⁶ — Rc. ἤκουσ.

πρὸς ἑαυτούς· Θεωρεῖτε, ὅτι οὐκ ὠφελεῖτε οὐδέν· ἴδε, ὁ κόσμος ὀπίσω αὐτοῦ ἀπῆλθεν.

Ἦσαν δὲ Ἕλληνές τινες ἐκ τῶν ἀναβαινόντων, ἵνα προσκυνή- 20
σωσιν ἐν τῇ ἑορτῇ· 21 οὗτοι οὖν προσῆλθον Φιλίππῳ τῷ ἀπὸ 21
Βηθσαιᾶ τῆς Γαλιλαίας, καὶ ἠρώτων αὐτὸν λέγοντες· Κύρια,
θέλομεν τὸν Ἰησοῦν ἰδεῖν. 22 ἔρχεται ὁ Φίλιππος καὶ λέγει τῷ 22
Ἀνδρέᾳ, ἔρχεται Ἀνδρέας καὶ Φίλιππος, καὶ λέγουσιν τῷ Ἰησοῦ.

23 ὁ δὲ Ἰησοῦς ἀπεκρίνατο αὐτοῖς λέγων· Ἐλήλυθεν ἡ ὥρα, ἵνα 23
δοξασθῇ ὁ υἱὸς τοῦ ἀνθρώπου. 24 ἀμὴν ἀμὴν λέγω ὑμῖν, ἐὰν μὴ 24
ὁ κόκκος τοῦ σίτου πεσῶν εἰς τὴν γῆν ἀποθάνῃ, αὐτὸς μόνος

Mt. 10, 39. et 16, 25. μένει· ἐὰν δὲ ἀποθάνῃ, πολὺν καρπὸν φέρει. 25 ὁ φιλῶν τὴν 25
ψυχὴν αὐτοῦ ἀπολέσει αὐτήν, καὶ ὁ μισῶν τὴν ψυχὴν αὐτοῦ ἐν
τῷ κόσμῳ τούτῳ εἰς ζωὴν αἰώνιον φυλάξει αὐτήν. 26 ἐὰν ἐμοὶ τις 26
διακοπῇ, ἐμοὶ ἀκολουθεῖτω, καὶ ὅπου εἰμὶ ἐγώ, ἐκεῖ καὶ ὁ διάκο-
νος ὁ ἐμὸς ἔσται. ἐὰν τις ἐμοὶ διακοπῇ, τιμῆσει αὐτὸν ὁ πατήρ.

27 ὦν ἡ ψυχὴ μου τετάρακται, καὶ τί εἴπω; Πάτερ, σῶσόν με 27
ἐκ τῆς ὥρας ταύτης; ἀλλὰ διὰ τοῦτο ἦλθον εἰς τὴν ὥραν ταύτην·

28 Πάτερ, δόξασόν σου τὸ ὄνομα. ἦλθεν οὖν φωνὴ ἐκ τοῦ οὐρα- 28
νοῦ· Καὶ ἐδόξασα καὶ πάλιν δοξάσω. 29 ὁ οὖν ὄχλος· ὁ ἔστω; 29
καὶ ἀκούσας ἔλεγεν βροντην γεγενέαι· ἄλλοι ἔλεγον· Ἄγγελος

αὐτῶ λελάληκεν. 30 ἀπεκρίθη καὶ εἶπεν Ἰησοῦς· Οὐδὲ ἐμὲ ἢ 30
φωνὴ αὕτη γέγονεν, ἀλλὰ δι' ὑμᾶς. 31 ὦν κρῖσις ἐστὶν τοῦ κόσμου 31

19. Hab. πρ. αὐτούς D al. It.² Chrs. — h. κόσμ. ὁλος DL al. Syr. Vg. It. al. m. Cyr. al.

20. LN. ἵνα προσκυνήσουσιν. — 21. om. οὖν L al. Syr. It.² al.

22. Rc. Kñ. Sz. LN. om. ὁ ante Φιλ. . . scr. c. BLX. — Rc. Kñ. Sz. pro ἔρχ. Ἀνδρ. κ. Φ. καὶ λέγ. (c. ABL Verç.) h. καὶ πάλιν Ἀνδρ. κ. Φ. λέγ. . . al. aliter.

23. Hab. ἀποκρίνεται BLX. . . etiam ἀπεκρίθη leg.

26. Rc. ἔσται· καὶ ἐάν. [om. c. BDLX al. Syr. Vg. It. (exc. 1.) al.]

28. Hab. μου τὸ ὄν. B 5. . . h. σ. τὸν υἱόν LX al. m. It.² al. Ath. al. (utrque cjtg Aeth.; utrque commemorat Cyr.)

29. LN. ὁ (οὖν) ὄχλος. [om. B Verç. . . h. δέ Syr. al.] et ὁ ἑσσηκός c. ADG KMX al. m. — om. καὶ ante ἀκούσ. D al. Cpt. Gth. Ct. Rd.

30. Rc. Kñ. Sz. LN. ἀπεκρ. ὁ (om. c. BDKX al. pm.) Ἰησ. καὶ εἶπ. (ante Ἰησ. c. BL al.)

τούτου· νῦν ὁ ἀρχὼν τοῦ κόσμου τούτου ἐβληθήσεται ἔξω,
 32 ³² κἀγὼ ἂν ὑψωθῶ ἐκ τῆς γῆς, πάντας ἐλεύσω πρὸς ἑμαντόν.
 33 ³³ τούτο δὲ ἔλεγεν σημαίνων πῶς θανάτῳ ἡμελλεν ἀποθνήσκειν. Jo. 18, 32. Pa. 89, 29. (30.) 31.
 34 ³⁴ ἀπεκρίθη αὐτῷ ὁ ὄχλος· Ἡμεῖς ἠκούσαμεν ἐκ τοῦ νόμου, ὅτι
 ὁ Χριστὸς μένει εἰς τὸν αἰῶνα, καὶ πῶς σὺ λέγεις· ὅτι δεῖ ὑψο-
 θῆναι τὸν υἱὸν τοῦ ἀνθρώπου; τίς ἐστίν οὗτος ὁ υἱὸς τοῦ ἀνθρώ-
 35 που; ³⁵ εἶπεν οὖν αὐτοῖς ὁ Ἰησοῦς· Ἔτι μικρὸν χρόνον τὸ φῶς
 ἐν ὑμῶν ἐστί. περιπατεῖτε ὡς τὸ φῶς ἔχετε, ἵνα μὴ σκοτία ὑμᾶς
 καταλάβῃ· καὶ ὁ περιπατῶν ἐν τῇ σκοτίᾳ οὐκ οἶδεν ποῦ ὑπάγει.
 36 ³⁶ ὡς τὸ φῶς ἔχετε, πιστεύετε εἰς τὸ φῶς, ἵνα υἱοὶ φωτὸς
 γένησθε.

Ταῦτα ἐλάλησεν Ἰησοῦς καὶ ἀπελθὼν ἐκρύβη ἀπ' αὐτῶν.
 37 ³⁷ τὰ αὐτὰ δὲ αὐτοῦ σημεῖα πεποιηκὸς ἐμπροσθεν αὐτῶν οὐκ
 38 ἐπίστευον εἰς αὐτόν, ³⁸ ἵνα ὁ λόγος Ἡσαίου τοῦ προφήτου πλη-
 ρωθῇ ὃν εἶπεν· Κύριε, τίς ἐπίστευσεν τῇ ἀκοῇ ἡμῶν; καὶ ὁ
 39 βραχίων κυρίου τίς ἀπεκαλύφθη; ³⁹ διὰ τοῦτο οὐκ ἠδύνατο
 40 πιστεῦναι, ὅτι πάλιν εἶπεν Ἡσαίας· ⁴⁰ Τετύφλωκεν αὐτῶν τοὺς
 ὀφθαλμοὺς καὶ πεπόρωκεν αὐτῶν τὴν καρδίαν, ἵνα μὴ ἴδωσιν τοῖς
 ὀφθαλμοῖς καὶ νοήσωσιν τῇ καρδίᾳ καὶ στραφῶσιν καὶ ἰάσωμαι
 41 αὐτούς. ⁴¹ ταῦτα εἶπεν Ἡσαίας, ὅτι εἶδεν τὴν δόξαν αὐτοῦ καὶ
 42 ἐλάλησεν περὶ αὐτοῦ. ⁴² ὁμοῦς μέντοι καὶ ἐκ τῶν ἀρχόντων πολλοὶ
 ἐπίστευσαν εἰς αὐτόν, ἀλλὰ διὰ τοὺς Φαρισαίους οὐχ ὁμολόγησαν,
 43 ἵνα μὴ ἀποσυνάγωγοι γένωσιν· ⁴³ ἠγάπησαν γὰρ τὴν δόξαν τῶν
 44 ἀνθρώπων μᾶλλον ἢπερ τὴν δόξαν τοῦ Θεοῦ. ⁴⁴ Ἰησοῦς δὲ ἐκρα-

31. Om. τούτου prius (posterius Gth.) DL al. Syr. hr. Sah. Vg. It.⁶

32. Hab. ἀπὸ τῆς γ. DL. — h. πάντα A D (post ἔλ.) al. Vg. It. al. I. Aug. (dia.) al. [πάντας Or. (5.) Ath. al.]

34. Hab. λέγ. σύ BX. — Κη. om. ὅτι c. EGH A al. pm. Vg. It.⁶ Slav. — om. τίς ἐστ. usq. ἀνθρ. G al. m. . . h. τίς ἐστ. ὁ λόγος οὗτος L. . . h. τίς ἐ. οὗν etc. D Ct. . . om. οὗτ. It.² Gth. . . h. τίς ἐ. ὁ υἱός; Slav. ms.

35. Rc. φῶς μεθ' ὑμῶν. — Rc. Κη. Sz. περιπατ. ἕως, etiam v. 36. ab init. [ὡς c. ABDKL' al. Cpt. Cyr.]

36. Rc. Κη. Sz. ὁ Ἰησ. — 37. h. ἐπίστευσαν G al. Eus.

39. Hab. ἠδύνατο DL al.

40. Rc. Κη. Sz. ἐπεστραφ. [στραφ. c. BD* al.; ἐπιστρέψωσιν KM al. Eus.; ἐπιστρέψουσιν X al.] — LN. ἰάσωμαι c. ADKMSX A al. m.

41. Rc. Κη. Sz. ὅτε εἶδ. [ὅτι c. ABLM al. Cpt. Epiph.] — h. τ. δόξαν τοῦ θεοῦ 13. 69. Syr. hr. Cpt. Vg. ms. Gat. al. . . τοῦ θεοῦ αὐτοῦ D I C

ξεν και ειπεν· Ὁ πιστευων εις εμε ου πιστευει εις εμε αλλα εις
 τον πεμπαντα με, ⁴⁵ και ο θεωρων εμε θεωρει τον πεμπαντα με. ⁴⁶
 Jo. 8.12. ⁴⁶ εγω φως εις τον κοσμον εληλυθα, ινα πας ο πιστευων εις εμε ⁴⁶
 εν τη σκοτια μη μενη. ⁴⁷ και εαν τις μου ακουση των ρηματων ⁴⁷
 Jo. 3.17. και μη φυλαξη, εγω ου κρωω αυτον· ου γαρ ηλθον ινα κρωω τον
 κοσμον, αλλ' ινα σωσω τον κοσμον. ⁴⁸ ο αθετων εμε και μη ⁴⁸
 λαμβανων τα ρηματα μου εχει τον κρωοντα αυτον· ο λογος ον
 ελαλησα, εκεινος κρινει αυτον εν τη εσχατη ημερη. ⁴⁹ οτι εγω εξ ⁴⁹
 εμμανου ουκ ελαλησα, αλλ' ο πεμπας με πατηρ, αυτος μοι εν-
 τολην δεδωκεν τι ειπω και τι λαλησω. ⁵⁰ και οίδα, οτι η εντολη ⁵⁰
 αυτου ζωη αιωνιος εστιν. α ουν εγω λαλω, καθως ειρηκεν μοι ο
 πατηρ, ουτως λαλω.

XIII.

Προ δὲ τῆς ἑορτῆς τοῦ πάσχα εἰδὼς ὁ Ἰησοῦς, ὅτι ἦλθεν 1
 αὐτοῦ ἡ ὥρα ἵνα μεταβῇ ἐκ τοῦ κόσμου τούτου πρὸς τὸν πατέρα,
 ἀγαπήσας τοὺς ἰδίους τοὺς ἐν τῷ κόσμῳ, εἰς τέλος ἠγάπησεν αὐ-
 τοὺς. ² καὶ δέκτου γινομένου, τοῦ διαβόλου ἤδη βεβληκότος εἰς ²
 τὴν καρδίαν, ἵνα παραδοῖ αὐτὸν Ἰούδας Σίμωνος Ἰσκαριώτης,
 Jo. 3.25. ³ εἰδὼς ὅτι πάντα ἔδωκεν αὐτῷ ὁ πατήρ εἰς τὰς χεῖρας καὶ ὅτι ³
 ἀπὸ θεοῦ ἐξῆλθεν καὶ πρὸς τὸν θεὸν ὑπάγει, ⁴ ἐγείρεται ἐκ τοῦ ⁴
 δείκνου καὶ τίθησιν τὰ ἱμάτια καὶ λαβὼν λέντιον διέζωσεν ἑαυτὸν·
⁵ εἶτα βάλλει ὕδωρ εἰς τὸν νιπτῆρα καὶ ἤρξατο νίπτειν τοὺς πόδας ⁵

47. Rc. Kn. Sz. καὶ μὴ πιστεύσῃ. [μ. μὴ φυλ. c. ABK] X al. Syr. Vg. It.⁶ al. m. Ath. Nonn. . . h. καὶ φυλάξῃ D Ct. It.⁶ . . καὶ πιστεύσῃ 63. al. m. Brix. Gth.]
 49. Om. ἐγὼ G al. Chrs. al. . . post ἐμμαντ. pon. D al. — h. ἀπ' ἐμ. l. al. It.² Cyr. Chrs. al. — Rc. Kn. Sz. ἴδωκε.
 50. Om. ἐγὼ D al. It.² Chrs. . . Rc. Kn. Sz. post λαλω pon.
 Cap. XIII. 1. Rc. Kn. Sz. ὅτι ἐλήλυθεν. . . h. παρῆν D.
 2. γινομ. c. BLX Or. (4) . . Rc. Kn. Sz. LN. γενομένου. — ἵνα παρ. (παραδοῖ etiam LN. c. BD²) αὐτ. Ἰ. Σ. Ἰσκ. c. BLMX Cpt. Arm. Vg. It.³ Or. (6) . . Rc. Kn. Sz. LN. καρδίαν Ἰούδα Σίμωνος Ἰσκαριώτου, ἵνα παρ. α.
 3. Rc. Kn. Sz. εἰδὼς ὁ Ἰησοῦς, qd LN. (—) . . om. c. BDLX al. Aeth. Vg. It. (exc. 2.) Or. (2. hab. 2.) al. — ἴδωκ. c. BKL al. Or. (5. δέδ. 1.) . . Rc. Kn. Sz. LN. δέδωκεν.
 5. Hab. λαβὼν ὕδωρ βάλλ. D al. Arm.

6 τῶν μαθητῶν καὶ ἐμύσσειν τῷ λεντίῳ ᾧ ἦν διεζωσμένος. ⁶ ἔρχεται οὖν πρὸς Σίμωνα Πέτρον. λέγει αὐτῷ· Κύριε, σὺ μου νίπτεις
 7 τοὺς πόδας; ⁷ ἀπεκρίθη Ἰησοῦς καὶ εἶπεν αὐτῷ· Ὁ ἐγὼ ποιῶ,
 8 σὺ οὐκ οἶδας ἄρτι, γνώσῃ δὲ μετὰ ταῦτα. ⁸ λέγει αὐτῷ Πέτρος·
 Οὐ μὴ νύκῃς μου τοὺς πόδας εἰς τὸν αἰῶνα. ἀπεκρίθη αὐτῷ·
 9 Ἐὰν μὴ νύκῃς σε, οὐκ ἔχεις μέρος μετ' ἐμοῦ. ⁹ λέγει αὐτῷ Σίμων
 Πέτρος· Κύριε, μὴ τοὺς πόδας μου μόνον, ἀλλὰ καὶ τὰς χεῖρας
 10 καὶ τὴν κεφαλὴν. ¹⁰ λέγει αὐτῷ ὁ Ἰησοῦς· Ὁ λελουμένος οὐκ ἔχει
 χρεῖαν εἰ μὴ τοὺς πόδας νίψασθαι, ἀλλ' ἔστιν καθαρὸς ὅλος· καὶ Jo 13,3.
 11 ὑμεῖς καθαροὶ ἐστε, ἀλλ' οὐχὶ πάντες. ¹¹ ἦδει γὰρ τὸν παραδι-
 δόντα αὐτόν, διὰ τοῦτο εἶπεν· ὅτι οὐχὶ πάντες καθαροὶ ἐστε.
 12 Ὅτε οὖν ἐναψεν τοὺς πόδας αὐτῶν, ἔλαβεν τὰ ἱμάτια αὐτοῦ
 καὶ ἀναπεσὼν πάλιν εἶπεν αὐτοῖς· Γινώσκετε τί πεποίηκα ὑμῖν;
 13 ¹³ ὑμεῖς φωνεῖτέ με· Ὁ διδάσκαλος καὶ ὁ κύριος, καὶ καλῶς λέ-
 14 γετε· εἰμὶ γάρ. ¹⁴ εἰ οὖν ἐγὼ ἐνίψα ὑμῶν τοὺς πόδας ὁ κύριος
 καὶ ὁ διδάσκαλος, καὶ ὑμεῖς ὀφείλετε ἀλλήλων νίπτειν τοὺς πόδας·
 15 ¹⁵ ὑπόδειγμα γὰρ ἔδωκα ὑμῖν, ἵνα καθὼς ἐγὼ ἐποίησα ὑμῖν καὶ
 16 ὑμεῖς ποιῆτε. ¹⁶ ἀμὴν ἀμὴν λέγω ὑμῖν, οὐκ ἔστιν δοῦλος μεῖζων Jo 15, }
 τοῦ κυρίου αὐτοῦ, οὐδὲ ἀπόστολος μεῖζων τοῦ πέμψαντος αὐτόν. 20. Mt. }
¹⁷ ¹⁷ εἰ ταῦτα οἴδατε, μακάριοι ἐστε εἰάν ποιῆτε αὐτά. ¹⁸ οὐ περι 10, 24. }
¹⁸ πάντων ὑμῶν λέγω· ἐγὼ οἶδα οὖς ἐξελεξάμην· ἀλλ' ἵνα ἡ γραφὴ Lc. 6, }
 40.

6. Rc. Kn. Sz. Ln. καὶ λέγει α. [Rc. Kn. Sz. add. ἐκεῖνος. . . om. c. B Ver. Or.; etiam Petrus et Simon leg.] . . om. c. BDI. Syr. Prs. p. Cpt. Rd. Or.

8. Hab. ὁ Πέτρ. L A al. m. Or. (1.) — ἀπεκρ. αὐτῷ c. B. . . Rc. Kn. Sz. απ. αὐτ. ὁ Ἰησοῦς. . . Ln. απ. Ἰησοῦς (αὐτῷ).

9. Om. Σίμων D Ct. . . h. Πέτρ. Σίμ. B. — om. μου DEGH al. m. It.⁴

10. Om. ὁ ante Ἰησ. B Or. — Ln. (εἰ μὴ τ. πόδ.) . . ea om. It.⁵ Or. (5; h. 1. in text.) . . εἰ μὴ c. BC*DKL al. Or. (in text.) Dion. areop. Chrs. nisi ut Vg. It.⁴ . . om. H al. . . Rc. Kn. Sz. οὐ χρ. ἔχει ἢ τ. πόδ. v.

11. Rc. Kn. Sz. om. ὅτι.

12. Rc. Kn. Sz. καὶ ἔλαβε omissio καὶ ante ἀναπεσ. — h. ἀνέπεσεν B 157. (om. πάλιν) Or.

13. Hab. ὁ κύρ. κ. ὁ διδάσκ. EGHM al. m. Cyr. al.

14. Hab. π ὄσφ μ ᾶ λ λ ο ν καὶ ὑ μ. D Syr. It.⁵ al.

15. Hab. δέδωκα AKM al. m. Cyr.

18. Ln. ἐγὼ (γάρ) οἶδα. — h. τίννας ἐξελεξ. BLM al. Or. (4.) Cyr. . . h. ὄν Arr. Arm.

·Ps. 41, πληρωθῆ· Ὁ τρώγων μετ' ἐμοῦ τὸν ἄρτον ἐπῆρεν ἐπ' ἐμὲ τῆν
 (10.) πτέραν αὐτοῦ. 19 ἀπ' ἄρτι λέγω ὑμῖν πρὸ τοῦ γενέσθαι, ἵνα 19
 Mt. 10, ὅταν γένηται πιστεύσητε, ὅτι ἐγὼ εἰμι. 20 ἀμὴν ἀμὴν λέγω ὑμῖν, 20
 40. ὁ λαμβάνων, ἂν τινα πέμψω, ἐμὲ λαμβάνει· ὁ δὲ ἐμὲ λαμβάνων
 λαμβάνει τὸν πέμψαντά με.

(Mt. 25, Ταῦτα εἰπὼν ὁ Ἰησοῦς ἐταράχθη τῷ πνεύματι καὶ μαρτύ- 21
 21-25, ρησεν καὶ εἶπεν· Ἀμὴν ἀμὴν λέγω ὑμῖν, ὅτι εἰς εἷς ἐξ ὑμῶν παρα-
 (Mc. 14, ρώσει με. 22 ἔβλεπον εἰς ἀλλήλους οἱ μαθηταί, ἀπορούμενοι περὶ 22
 18-21, δώσει με. 23 ἦν δὲ ἀνακείμενος εἰς ἐκ τῶν μαθητῶν αὐτοῦ ἐν 23
 (Lc. 22, τῷ κόλπῳ τοῦ Ἰησοῦ, ὃν ἠγάπα ὁ Ἰησοῦς· 24 νέυει οὖν τούτῳ 24
 21-23, Σίμων Πέτρος καὶ λέγει αὐτῷ· Εἰπέ, τίς ἐστιν περὶ οὗ λέγει.
 25 ἀναπεσῶν ἐκεῖνος οὕτως ἐπὶ τὸ στήθος τοῦ Ἰησοῦ λέγει αὐτῷ· 25
 Κύριε, τίς ἐστιν; 26 ἀποκρίνεται οὖν ὁ Ἰησοῦς· Ἐκεῖνός ἐστιν, 26
 ὃς ἐγὼ βάρων τὸ ψωμίον καὶ δώσω αὐτῷ. βάρων οὖν τὸ ψωμίον
 λαμβάνει καὶ δίδωσιν Ἰουδα Σίμωνος Ἰσκαριώτου. 27 καὶ μετὰ τὸ 27
 ψωμίον, τότε εἰσῆλθεν εἰς ἐκεῖνον ὁ σατανᾶς. λέγει οὖν αὐτῷ

18. Hab. ὁ τρ. μου τ. ἄρτον BCL It.¹ Or. (3; μετ' ἐμ. 2.) Cyr. — h. ἐπῆρεν A 1.
 19. Hab. ἵνα πιστεύσ. ὅταν BL Or. (3; ἵνα ὄτ. γ. πιστ. 1.)
 20. RC. KN. Sz. ἂν τινα. — 21. om. ὁ ante Ἰησ. BL 87.
 22. RC. KN. Sz. LN. ἔβλεπ. οὖν. . . om. c. BC al. Pra. p. Arm. Or. (1. hab. δέ 1.) . . . etiam δέ leg.
 23. Om. δέ L al. Or. (2.) . . h. ergo Vg. It.⁷ . . καὶ ἦν Aeth. al. — RC. om. ἐκ. — om ὁ ante Ἰησ. BK.
 24. RC. KN. Sz. Σίμ. Πέτρ. πνθίσθαι, τίς ἂν εἴη περὶ. [καὶ λέγ. etc. c. BCLX 33. Aeth. It.⁶ Or. (4.) et omissio εἰπέ Vg. It.⁵
 25. RC. KN. Sz. ἐπιπεσῶν et RC. Sz. LN. add. δέ. . . om. c. B Pra. p. Or. . . KN. add. οὖν c. D L M X al. m. Vg. It. (exc. 1.) al. m. — οὕτως c. BEG H L M X A al. pm. Gth. Euthym. . . h. οὕτος KS al. et (omisso ἐκεῖνος) C* (vdtur) . . om. RC. KN. Sz. LN.
 26. οὖν c. BC* LX Ver. Or. . . om. RC. KN. Sz. et (οὖν) LN. — βάρων τ. ψ. κ. δώσ. α. c. BCL Aeth. Or. (2; om. αὐτῷ 1. et om. καὶ δώσ. α. 1.) . . add. αὐτῷ etiam MX al. . . RC. KN. Sz. LN. βάρων; (LN. ἐμβάρων.) τὸ ψωμ. ἐπιδώσω et pgt καὶ ἐμβάρων τ. ψωμ. δίδωσιν . . βάρων οὖν c. BC* (D καὶ βάρων) LX al. Or. (2.) Cyr. et λαμβάρων. κ. c. BCLMX al. Or. (5.) — h. Σίμωνι 13. al. It.⁴ Or. (4.) — Ἰσκαριώτου c. BCLMX (Σκαρ.) al. It.³ Or. ms. (3.) . . RC. KN. Sz. LN. Ἰσκαριώτη.
 27. Om. τότε D (om. etiam μετὰ τ. ψ.) L Vg. It. (exc. 8.) al. Or. (4; h. 3.) al.

- 28 ὁ Ἰησοῦς· Ὁ ποιεῖς, πώησον τάχιον. 28 τοῦτο δὲ οὐδεὶς ἔγνω τῶν
 29 ἀνακειμένων πρὸς τί εἶπεν αὐτῷ· 29 τινὲς γὰρ ἐδόκουν, ἐπεὶ τὸ
 γλωσσόκομον εἶχεν Ἰουδας, ὅτι λέγει αὐτῷ ὁ Ἰησοῦς· Ἀγόρασον
 30 ὧν χρεῖαν ἔχομεν εἰς τὴν ἑορτήν, ἣ τοῖς πτωχοῖς ἵνα τι δῶ. 30 λα-
 βῶν οὖν τὸ ψωμίον ἐκεῖνος ἐξῆλθεν εὐθύς· ἦν δὲ νύξ.
 31 Ὅτε οὖν ἐξῆλθεν, λέγει ὁ Ἰησοῦς· Νῦν ἐδοξάσθη ὁ υἱὸς τοῦ
 32 ἀνθρώπου, καὶ ὁ θεὸς ἐδοξάσθη ἐν αὐτῷ· 32 καὶ ὁ θεὸς δοξάσει
 33 αὐτὸν ἐν ἑαυτῷ, καὶ εὐθύς δοξάσει αὐτόν. 33 τεκνία, ἔτι μικρὸν Jo. 7.
 μεθ' ὑμῶν εἰμί. ζῆτήσατέ με, καὶ καθὼς εἶπον τοῖς Ἰουδαίοις· 33. 34.
 ὅτι ὅπου ἐγὼ ὑπάγω ὑμεῖς οὐ δύνασθε ἔλθειν, καὶ ὑμῖν λέγω ἄρτι.
 34 34 ἐπιτολήν καινὴν δίδωμι ὑμῖν, ἵνα ἀγαπάτε ἀλλήλους· καθὼς Jo. 13.
 35 ἡγάπησα ὑμᾶς, ἵνα καὶ ὑμεῖς ἀγαπάτε ἀλλήλους. 35 ἐν τούτῳ 12. 17.
 γνώσονται πάντες ὅτι ἐμοὶ μαθηταὶ ἐστέ, ἐὰν ἀγάπην ἔχητε ἐν
 36 ἀλλήλοις. 36 Λέγει αὐτῷ Σίμων Πέτρος· Κύριε, ποῦ ὑπάγεις;
 ἀπεκρίθη Ἰησοῦς· Ὅπου ὑπάγω οὐ δύνασαι μοι νῦν ἀκολουθῆσαι,
 37 ἀκολουθήσεις δὲ ὕστερον. 37 λέγει αὐτῷ Πέτρος· Κύριε, διὰ τί
 οὐ δύναμαι σοι ἀκολουθῆσαι ἄρτι; τὴν ψυχὴν μου ὑπὲρ σοῦ θήσω.
 38 38 ἀποκρίνεται Ἰησοῦς· Τὴν ψυχὴν σου ὑπὲρ ἐμοῦ θήσεις; ἀμὴν
 ἀμὴν λέγω σοι, οὐ μὴ ἀλέκτωρ φωνήσῃ ἕως οὐ ἀρνῆσῃ με τρίς. Mt. 26,
 34.
 Mc. 14,
 30.
 Lc. 22,
 34.

XIV.

- 1 Μὴ ταρασσέσθω ὑμῶν ἡ καρδιά· πιστεύετε εἰς τὸν θεόν,
 2 καὶ εἰς ἐμὲ πιστεύετε. 2 ἐν τῇ οἰκίᾳ τοῦ πατρὸς μου μοναὶ πολλαὶ

27. Om. ὁ ante Ἰησ. BL.

28. Om. δέ B al. . . etiam γάρ leg.

29. RC. KN. Sz. ὁ Ἰουδ. — om. ὁ ante Ἰησ. B Or.

30. et 31. RC. KN. Sz. ἐκ. εὐθείως ἐξῆλθ. — KN. νύξ, ὅτε ἐξῆλθ. 31.
 Λίγει. . . om. οὖν etiam Sz. [scr. c. BDL al. Cpt. al. Or. Cyr.] — om.
 ὁ ante Ἰησ. BL.

32. RC. KN. Sz. εἰ ὁ θεὸς ἐδοξάσθη ἐν αὐτῷ, καὶ ὁ θ. . . ea LN.
 (—) . . om. c. BDLX al. It. Syr. p. Tert. [hab. Or.] etiam εἰ δέ, καὶ
 εἰ, εἰ οὖν leg.

36. RC. KN. Sz. ἀπεκρ. αὐτῷ ὁ Ἰησ. — h. ὅπου ἐγὼ DS al. pm. Vg.
 It. al. m. Or. Chrs. Cyr. — RC. KN. Sz. ὕστερ. δέ ἀκολ. μοι.

37. RC. ὁ Πέτρ. — h. νῦν ἀκολ. CDl. Cyr. Chrs. et om. ἄρτι CI. (D
 ἄρτι c. sqq. vdtur jgere) Cyr. Chrs.

38. RC. KN. Sz. ἀπεκρίθη αὐτῷ ὁ Ἰησ. tum φωνήσῃ et ἀπαρνήσῃ.

εἰσιν. εἰ δὲ μή, εἶπον ἄν ὑμῖν· ὅτι πορεύομαι ἐτοιμάσαι τόπον ὑμῖν. ³ καὶ ἅν πορευθῶ, ἐτοιμάσω τόπον ὑμῖν· πάλιν ἔρχομαι καὶ παραλίψομαι ὑμᾶς πρὸς ἑμάντον, ἵνα ὅπου εἶμι ἐγὼ καὶ ὑμεῖς ἦτε. ⁴ καὶ ὅπου ἐγὼ ὑπάγω οἴδατε τὴν ὁδόν. ⁵ Λέγει αὐτῷ Θεομᾶς· Κύριε, οὐκ οἶδαμεν ποῦ ὑπάγεις· καὶ πῶς τὴν ὁδὸν οἶδαμεν; ⁶ λέγει αὐτῷ ὁ Ἰησοῦς· Ἐγὼ εἶμι ἡ ὁδὸς καὶ ἡ ἀλήθεια καὶ ἡ ζωὴ· οὐδεὶς ἔρχεται πρὸς τὸν πατέρα εἰ μὴ δι' ἐμοῦ. ⁷ εἰ ἐγνώκειτέ με, καὶ τὸν πατέρα μου ἄν ᾔδειτε· ἀπ' αἰῶνι γινώσκετε αὐτὸν καὶ ἐωράκατε αὐτόν. ⁸ Λέγει αὐτῷ Φίλιππος· Κυριε, δεῖξον ἡμῖν τὸν πατέρα, καὶ ἀρκεῖ ἡμῖν. ⁹ λέγει αὐτῷ ὁ Ἰησοῦς· Τοσοῦτον χρόνον μεθ' ὑμῶν εἶμι, καὶ οὐκ ἔγνωκάς με, Φίλιππε; ὁ ἐωρακὼς ἐμὲ ἐώρακεν τὸν πατέρα· πῶς σὺ λέγεις· Δεῖξον ἡμῖν τὸν πατέρα; ¹⁰ οὐ πιστεύεις, ὅτι ἐγὼ ἐν τῷ πατρὶ καὶ ὁ πατὴρ ἐν ἐμοί ἐστιν; ἢ τὰ ῥήματα ἃ ἐγὼ λέγω ὑμῖν ἀπ' ἑμαντοῦ οὐ λαλῶ· ὁ δὲ πατὴρ ἐν ἐμοί μένων ποιεῖ τὰ ἔργα αὐτοῦ. ¹¹ πιστεῦτέ μοι, ὅτι ἐγὼ ἐν τῷ πατρὶ καὶ ὁ πατὴρ ἐν ἐμοί· εἰ δὲ μή, διὰ τὰ ἔργα αὐτὰ πι-

Jo. 8.
19.

Cap. XIV. 2. Rc. Kn. Sz. ἄν ὑμῖν. Πορεύομαι. . Ln. ἄν ὑμῖν. οτι πορεύομ. [ὅτι c. ABDKL 1. 13. 22. 33. al. Syr. Vg. It.⁵ al. Cyr. al.]

3. Rc. Kn. Sz. καὶ ἐτοιμάσω. c. L al. Vg. It. Cyr. [om. καὶ c. ABEGHK A al. m. Cpt. al. . . h. ἐτοιμάσω Ev. 48. (1. sec. XI). . . ἐτοιμάσαι DM al. pm. Syr. Brix. Thphyl.] — om. καὶ ἅν usq. τόπ. ὑμ. 69. Slav. ms. . . om. ἐτοιμ. τόπ. ἰμ. 56. (sec. XVI) 58. (sec. XV) Ev. 31. (XII) Slav. ms.*

4. I.N. (ἐγὼ) . . om. DLX al. Arm. It.³ Chr. — οἶδ. τ. ὁδ. c. BLXQ al. Cpt. Aeth. Ver. al. . . Rc. Kn. Sz. οἴδατε, καὶ τ. ὁδ. οἴδατε. . . Ln. οἶδ. (καὶ) τ. ὁδ. (οἶδ.)

5. Rc. Kn. Sz. καὶ πῶς θυνάμεθα τ. ὁδ. εἰδέναι. . Ln. πῶς οἶδαμ. τ. ὁδ. (om. καὶ BL Ver. Ver. et hab. οἶδ. τ. ὁ. B Ver. Cyr. . . scr. τ. ὁδ. οἶδ. c. D Cl. Ver. Tert.)

7. Hab. ἐμέ D al. Novat. Faustin. — ἄν ἦδ. c. BLQX (h. ἦδ. ἄν) al. Cyr. Ath. . . Rc. Kn. Sz. I.N. ἐγνώκειτε ἄν et pgt καὶ ἀπ' α. [Ln. (καί)] . . om. c. BLX al. — om. καὶ ἐωρ. α. 33. (sec. XI) al. . . Ln. (αὐτόν).

9. Om. ὁ ante Ἰησ. Al. — I.N. τοσοῦτῳ χρόνῳ c. DLQ Cyr. tanto tempore (s. temporis) Vg. It. Or. int. — h. ἐγνώκατε Vg. It. (exc. 1.) Aeth. Prss. Tert. al. — Rc. Kn. Sz. καὶ πῶς.

10. λέγω c. BILX Cpt. . . h. λελάληκα D al. . . Rc. Kn. Sz. Ln. λαλῶ. — Rc. Kn. Sz. ὁ δὲ πατ. ὁ (om. c. BL) ἐν ἐ. μέν. αὐτὸς ποι. τ. ἔργ. . . om. αὐτός et ser. αὐτοῦ c. BD Cpt. Aeth. Hil. . . h. ποι. τ. ἔργ. αὐτός L Cyr. (1.) . . Ln. (ὁ) ἐν ἐμ. μέν. αὐτὸς π. τ. ἔ. (αὐτοῦ).

11. Rc. ἐν ἐμοί ἐστιν. — om. αὐτὰ 157. al. Syr. hr. It.¹ al. Chrs. al. . . h. αὐτοῦ B.

12 στεύετε μοι. ¹² ἀμὴν ἀμὴν λέγω ὑμῶν, ὁ πιστεύων εἰς ἐμέ, τὰ ἔργα
 ἃ ἐγὼ ποιῶ κακεῖνος ποιήσει, καὶ μεῖζονα τούτων ποιήσει· ὅτι
 13 ἐγὼ πρὸς τὸν πατέρα πορεύομαι, ¹³ καὶ ὅ,τι ἂν αἰτήσητε ἐν τῷ Jo. 16,
23.
 ὀνόματί μου, τοῦτο ποιήσω, ἵνα δοξασθῇ ὁ πατήρ ἐν τῷ υἱῷ.
¹⁴ ¹⁴ εἴαν τι αἰτήσητε ἐν τῷ ὀνόματί μου, ἐγὼ ποιήσω. ¹⁵ Ἐάν ἀγα-
 15 ¹⁵ πᾶτι με, τὰς ἐντολάς τὰς ἐμὰς τηρήσατε· ¹⁶ καὶ ἐρωτήσω τὸν
 16 πατέρα καὶ ἄλλον παρακλήτοιν δώσει ὑμῖν, ἵνα μεθ' ὑμῶν εἰς τὸν
 17 αἰῶνα ᾗ, ¹⁷ τὸ πνεῦμα τῆς ἀληθείας, ὃ ὁ κόσμος οὐ δύναται
 λαβεῖν, ὅτι οὐ θεωρεῖ αὐτὸ οὐδὲ γινώσκει· ὑμεῖς γινώσκετε αὐτό,
 18 ὅτι παρ' ὑμῶν μένει καὶ ἐν ὑμῖν ἐστίν. ¹⁸ οὐκ ἀφήσω ὑμᾶς ὄρφα-
 19 νους, ἔρχομαι πρὸς ὑμᾶς. ¹⁹ ἔτι μικρὸν καὶ ὁ κόσμος με οὐκέτι
 θεωρεῖ· ὑμεῖς δὲ θεωρεῖτέ με, ὅτι ἐγὼ ζῶ καὶ ὑμεῖς ζήσεσθε.
 20 ²⁰ ἐν ἐκείνῃ τῇ ἡμέρᾳ ὑμεῖς γνώσεσθε, ὅτι ἐγὼ ἐν τῷ πατρὶ μου
 21 καὶ ὑμεῖς ἐν ἐμοὶ καὶ ἐν ὑμῖν. ²¹ ὁ ἔχων τὰς ἐντολάς μου καὶ
 τηρῶν αὐτάς, ἐκεῖνός ἐστιν ὁ ἀγαπῶν με· ὁ δὲ ἀγαπῶν με ἀγα-
 22 πηθήσεται ὑπὸ τοῦ πατρὸς μου, καὶ ἐγὼ ἀγαπήσω αὐτὸν καὶ ἐμ-
 22 φανίσω αὐτῷ ἑμαυτόν. ²² Λέγει αὐτῷ Ἰουδας, οὐχ ὁ Ἰσκαριώτης·
 Κύριε, καὶ τί γέγονεν ὅτι ἡμῖν μέλλεις ἐμφανίζειν σεαυτὸν καὶ οὐχ
 23 ἐν κόσμῳ; ²³ ἀπεκρίθη Ἰησοῦς καὶ εἶπεν αὐτῷ· Ἐάν τις ἀγαπᾷ με,
 24 πρὸς αὐτὸν ἐλευσομεθα καὶ μονὴν παρ' αὐτῷ ποιησόμεθα. ²⁴ ὁ

11. Om. in f. μοί DL 33. Syr. et hr. Prs. Vg. It.⁷ Tert. al.

12. Rc. Κη. Sz. πατέρα μου. — 13. h. αἰτήτε BQ.

14. Om. totum v. X 1. 22. al. Syr. hr. Arm. Ver. Chrs. Nonn. — leg. ab
 init. καὶ εἴαν τι et ἂν τι (D) et aliter. — LN. αἰτήσ. (με) .. etiam ἀν-
 τόν, τὸν πατέρα, μοί add. — h. ἐγὼ τοῦτε B .. τοῦτε (sine ἐγώ)
 AL al. Vg. It.⁶ al.

15. Hab. τηρήσατε BL al. Eus. Cyr.

16. Rc. Κη. Sz. καὶ ἐγὼ, iid. ἵνα μετ' ἡ. [scr. ἦ c. BL QX Syr. It.⁵ antqss.
 al. Cyr. hr. Did. Ambr. (sed pleriq. post ἵνα pon.; post αἰών. B Ver.)]

17. Rc. Κη. Sz. γινώσκει αὐτό· ὑμ. δέ, qu. LN. (—) .. om. c. B Ver.
 Ver. [hab. αὐτόν (ter) D* L.] Lcf. — h. μετεῖ Aeth. Vg. It.⁶ — Rc.
 Κη. Sz. in f. ἔσταε. — 19. Hab. ζήσατε BLX.

20. ὑμ. γνώσ. c. BL QX al. .. Rc. Κη. Sz. γνώσ. ὑμ. .. LN. γνώσ. (ὑμ.) ..
 om. A Syr. It.³ al. Cyr. al.

22. Rc. LN. om. καὶ ante τί. [scr. c. GHKMQS A al. pl. Syr. p. Sl. Chrs.
 Thphyl.]

23. Rc. ὁ Ἰησ. — Rc. Κη. Sz. ποιήσομεν. [ποιησόμεθα c. BL X (D Ct.
 Prs. p. ἐλευσομαι et ποιήσομαι) al. Or. (5.) Eus. Ath. ms. al. m.]

μη ἀγαπῶν με τοὺς λόγους μου οὐ τηρεῖ· καὶ ὁ λόγος ὃν ἀκούετε οὐκ ἔστιν ἔμὸς ἀλλὰ τοῦ πέμψαντός με πατρός. ²⁵ Ταῦτα λελά-
 ληκα ὑμῖν παρ' ὑμῖν μένων· ²⁶ ὁ δὲ παράκλητος, τὸ πνεῦμα τὸ ²⁶
 ἅγιον ὃ πέμψει ὁ πατήρ ἐν τῷ ὀνόματί μου, ἐκεῖνος ὑμῶς διδάξει
 πάντα καὶ ὑπομνήσει ὑμᾶς πάντα ἃ εἶπον ὑμῖν. ²⁷ εἰρήνην ἀφήμι ²⁷
 ὑμῖν, εἰρήνην τὴν ἐμὴν δίδωμι ὑμῖν· οὐ καθὼς ὁ κόσμος δίδωσιν
 ἐγὼ δίδωμι ὑμῖν. μὴ ταρασσέσθω ὑμῶν ἡ καρδία μηδὲ δειλιάτω.
²⁸ ἠκούσατε, ὅτι ἐγὼ εἶπον ὑμῖν· Ἐπάγω καὶ ἔρχομαι πρὸς ὑμᾶς. ²⁸
 εἰ ἠγαπᾶτέ με, ἐχάρητε ἂν ὅτι πορεύομαι πρὸς τὸν πατέρα, ὅτι
 ὁ πατήρ μελίων μου ἐστίν. ²⁹ καὶ νῦν εἰρηκα ὑμῖν πρὶν γενέσθαι, ²⁹
 ἵνα ὅταν γένηται πιστεύσητε. ³⁰ οὐκέτι πολλὰ λαλήσω μεθ' ὑμῶν· ³⁰
 ἔρχεται γὰρ ὁ τοῦ κόσμου ἄρχων καὶ ἐν ἐμοὶ οὐκ ἔχει οὐδέν,
³¹ ἀλλ' ἵνα γνῶ ὁ κόσμος ὅτι ἀγαπῶ τὸν πατέρα, καὶ καθὼς ἐν- ³¹
 τολῆν ἔδωκέν μοι ὁ πατήρ, οὕτως ποιῶ. ἐγείρεσθε, ἄγωμεν
 ἐντεῦθεν.

XV.

Ἐγὼ εἰμι ἡ ἄμπελος ἡ ἀληθινή καὶ ὁ πατήρ μου ὁ γεωργός ¹
 ἐστίν. ² πᾶν κλήμα ἐν ἐμοὶ μὴ φέρον καρπὸν, αἶρει αὐτό, καὶ ²
 πᾶν τὸ καρπὸν φέρον, καθαίρει αὐτό ἵνα καρπὸν πλείονα φέρῃ.
 Jo. 13, ³ ἦδη ὑμεῖς καθαροὶ ἔστε διὰ τὸν λόγον ὃν λελάληκα ὑμῖν· ⁴ μεί- ³
 10. ⁴ νητε ἐν ἐμοί, καὶ ἐγὼ ἐν ὑμῖν. καθὼς τὸ κλήμα οὐ δύναται καρπὸν
 φέρειν ἀφ' ἑαυτοῦ, εἰ μὴ μένη ἐν τῇ ἀμπέλῳ, οὕτως οὐδὲ ὑμεῖς,
 εἰ μὴ ἐν ἐμοὶ μένητε. ⁵ ἐγὼ εἰμι ἡ ἄμπελος, ὑμεῖς τὰ κλήματα. ⁵
 ὁ μένων ἐν ἐμοὶ καὶ ἐγὼ ἐν αὐτῷ, οὕτως φέρει καρπὸν πολύν, ὅτι

24. Om. πατρός B al. Didym.

26. Pro εἶπον h. ἂν εἶπω D 254. . . dixero Vg. It.³. — om. ὑμῖν It.⁴. . .
 h. ὑμ. ἐγὼ BL et tantum ἐγὼ Cyr. . . h. ἐγὼ aute εἶπ. X al.28. Hab. εἰ ἀγαπᾶτε DL al. — Rc. ὅτι εἶπον· Πορεύομ. — Rc. ΚΝ.
 Sz. ὁ πατήρ μου, qd LN. (—) . . om. c. AD³ LX al. Vg. Cl. It.³ al.
 Cyr. Chrs. Tert. al. m.30. Rc. κόσμ. τουτου. — h. ἐν ἐμοὶ εὐρήσει οὐδέν K al. Aeth. Brix. Ath.
 Cyr. al. m. . . εὐρίσκει οὐδ. Arm. Gth. Or. (2; οὐκ ἔχ. οὐδ. 4.) al. . . al.
 aliter.31. LN. (καὶ) καθώς. . . om. καὶ A³ It.³. — Rc. ΚΝ. Sz. καθ. ἐντετέλατο.
 Cap. XV. 1. Post ἀληθ. add. ὑμεῖς τὰ κλήματα L al. Or. (1.) Cyr. Chrs. al.2. Hab. καθαρει D. purgabit Vg. It.¹⁰ al.

4. Hab. μεῖνη B. (D ap. Wetst.) — Rc. ΚΝ. Sz. μεῖνητε. [μεῖνητε c. ABL.]

6 χωρὶς ἐμοῦ οὐ δύνασθε ποιεῖν οὐδέν. ⁶ εἰ μὴ τις μένη ἐν ἐμοί, ἐβλήθη ἔξω ὡς τὸ κλῆμα καὶ ἐξηράνθη, καὶ συνάγουσιν αὐτὰ καὶ εἰς πῦρ βάλλουσιν, καὶ καλεῖται. ⁷ ἴνα μείνητε ἐν ἐμοί καὶ τὰ ῥήματα ἅμα ἐν ὑμῖν μείνη, ὃ ἂν θελήτε αἰτήσασθε, καὶ γενήσεται ὑμῖν. ⁸ ἐν τούτῳ ἰδοξάσθη ὁ πατήρ μου, ἵνα καρπὸν πολλὸν φέρητε καὶ γένησθε ἐμοὶ μαθηταί. ⁹ καθὼς ἠγάπησέν με ὁ πατήρ ἀπὸ ἀρχῆς ἵνα ἡγάπησάμενος ὑμᾶς ἵνα μείνητε ἐν τῇ ἀγάπῃ τῇ ἐμῇ. ¹⁰ εἰ μὴ τὰς ἐντολάς μου τηρήσητε, μὴ δύνασθε ἐν τῇ ἀγάπῃ μου, καθὼς ἐγὼ τὰς ἐντολάς τοῦ πατρὸς μου τηρήρηκα καὶ μένω αὐτοῦ ἐν τῇ ἀγάπῃ. ¹¹ ¹¹ ταῦτα λελάληκα ὑμῖν, ἵνα ἡ χαρὰ ἢ ἐμὴ ἐν ὑμῖν ἢ καὶ ἡ χαρὰ τοῦ πατρὸς πληρωθῆ. ¹² αὕτη ἐστὶν ἡ ἐντολὴ ἢ ἐμὴ, ἵνα ἀγαπάτε ἀλλήλους καθὼς ἠγάπησα ὑμᾶς. ¹³ μείζονα ταύτης ἀγάπην οὐδεὶς ἔχει, ἵνα τις τὴν ψυχὴν αὐτοῦ θῆ ὑπὲρ τῶν φίλων αὐτοῦ. ¹⁴ ὑμεῖς φίλοι μου ἐστέ, εἰ μὴ ποιῆτε ἅ ἐγὼ ἐπέλλομαι ὑμῖν. ¹⁵ οὐκ ἔστι λόγος ὑμᾶς δούλους, ὅτι ὁ δούλος οὐκ οἶδεν τί ποιῆσῆ ἀλλ' ὁ κύριος· ὑμᾶς δὲ εἰρηκα φίλους, ὅτι πάντα ἅ ἤκουσα παρὰ τοῦ πατρὸς μου ἐγγώρισα ὑμῖν. ¹⁶ οὐκ ὑμεῖς μὲ ἐξελέξασθε, ἀλλ' ἐγὼ ἐξελέξαμην ὑμᾶς καὶ ἔδηκα ὑμᾶς, ἵνα ὑμεῖς ὑπάγητε καὶ καρπὸν φέρητε καὶ ὁ καρπὸς ὑμῶν μείνη, ἵνα ὅ,τι ἂν αἰτήσητε τὸν πατέρα ἐν τῷ ὀνόματί μου δῶ ὑμῖν. ¹⁷ ταῦτα ἐπέλλομαι ὑμῖν, ἵνα ἀγαπάτε ἀλλήλους. ¹⁸ εἰ ὁ κόσμος ὑμᾶς μισεῖ, γινώσκετε, ὅτι ἐγὼ ἐξέλεξαμην ὑμᾶς ἐκ τοῦ κόσμου, διὰ τοῦτο μισεῖ ὑμᾶς ὁ

6. RC. KN. Sz. μείνη. — h. συνάγ. αὐτό DLX al. m. Syr. Vg. It.² al. m. Cyr. — KN. Sz. τὸ πῦρ.

7. RC. KN. Sz. αἰτήσασθε. [αἰτήσασθ. c. ABDI. X al. pm. It.² al. Chrs.]

8. RC. KN. Sz. καὶ γενήσασθε. [γένησθε c. BDLX al. m. Vg. It. al. Chrs. al.]

10. LN. om. μου post πατρός c. B (sed B τοῦ πατρ. τὰς ἐντολάς, sic etiam It.²) It.²

11. RC. KN. Sz. pro ἢ [c. ABD al. Syr. utr. Vg. It. (exc. Brix.) al. m.] h. μείνη.

14. RC. KN. Sz. ὅσα pro ἅ.

16. Hab. μείνη KX al. — h. αἰτήτε B. — h. δώσει EGHIX al. m.; etiam δώση, δώσεις, δώεις leg.

17. Om. ἵνα D Ct. — 18. om. ὑμῶν D Aeth. Arm. It. (exc. 2.)

Jo. 13, κόσμος. 20 μνημονεύετε τοῦ λόγου οὗ ἐγὼ εἶπον ὑμῖν· Οὐκ ἔστιν 20
 Mt. 10, 16, δοῦλος μελλῶν τοῦ κυρίου αὐτοῦ. εἰ ἐμὲ ἐδύωξαν, καὶ ὑμᾶς διώξου-
 24. σιν· εἰ τὸν λόγον μου ἐτήρησαν, καὶ τὸν ὑμέτερον τηρήσουσιν.
 Lc. 6, 40. 21 ἀλλὰ ταῦτα πάντα ποιήσουσιν εἰς ὑμᾶς διὰ τὸ ὄνομά μου, 21
 ὅτι οὐκ οἶδαςιν τὸν πέμψαντά με. 22 εἰ μὴ ἦλθον καὶ ἐλάλησα 22
 αὐτοῖς, ἁμαρτίαν οὐκ εἶχουσαν· νῦν δὲ πρόφασιν οὐκ ἔχουσι περὶ
 τῆς ἁμαρτίας αὐτῶν. 23 ὁ ἐμὲ μισῶν καὶ τὸν πατέρα μου μισεῖ. 23
 24 εἰ τὰ ἔργα μὴ ἐποίησα ἐν αὐτοῖς ἃ οὐδεὶς ἄλλος ἐποίησεν, 24
 ἁμαρτίαν οὐκ εἶχουσαν· νῦν δὲ καὶ ἐωράκασιν καὶ μεμισήκασιν καὶ
 Ps. 35, ἐμὲ καὶ τὸν πατέρα μου. 25 ἀλλ' ἵνα πληρωθῇ ὁ λόγος ὁ ἐν τῷ 25
 9. 69, 5. νόμῳ αὐτῶν γεγραμμένος· ὅτι ἐμίσησάν με δωρεάν. 26 ὅταν δὲ 26
 ἔλθῃ ὁ παράκλητος ὃν ἐγὼ πέμψω ὑμῖν παρὰ τοῦ πατρὸς, τὸ
 πνεῦμα τῆς ἀληθείας ὃ παρὰ τοῦ πατρὸς ἐκπορεύεται, ἐκείνος
 μαρτυρήσει περὶ ἐμοῦ· 27 καὶ ὑμεῖς δὲ μαρτυρεῖτε, ὅτι ἀπ' ἀρχῆς 27
 μετ' ἐμοῦ ἐστέ.

XVI.

Ταῦτα λελάληκα ὑμῖν, ἵνα μὴ σκανδαλισθῆτε. 2 ἀποσυναγώ- 1/2
 γους ποιήσουσιν ὑμᾶς· ἀλλ' ἔρχεται ὥρα, ἵνα πᾶς ὁ ἀποκτείνων
 ὑμᾶς δόξῃ λατρεῖαν προσφέρειν τῷ θεῷ. 3 καὶ ταῦτα ποιήσουσιν, 3
 ὅτι οὐκ ἔγνωσαν τὸν πατέρα οὐδὲ ἐμέ. 4 ἀλλὰ ταῦτα λελάληκα 4
 ὑμῖν, ἵνα ὅταν ἔλθῃ ἡ ὥρα μνημονεύετε αὐτῶν, ὅτι ἐγὼ εἶπον
 ὑμῖν. ταῦτα δὲ ὑμῖν ἐξ ἀρχῆς οὐκ εἶπον, ὅτι μεθ' ὑμῶν ἤμην·
 5 νῦν δὲ ὑπάγω πρὸς τὸν πέμψαντά με, καὶ οὐδεὶς ἐξ ὑμῶν ἐρωτᾷ 5
 με· Ποῦ ὑπάγεις; 6 ἀλλ' ὅτι ταῦτα λελάληκα ὑμῖν, ἡ λύπη πε- 6
 πλήρωκεν ὑμῶν τὴν καρδίαν. 7 ἀλλ' ἐγὼ τὴν ἀληθειαν λέγω ὑμῖν· 7

21. Rc. Kn. Sz. pro εἰς ὑμᾶς [c. BD*LX al. Syr. It.* Chrs.] h. ὑμῖν. . .
 h. ὑμᾶς E 2.

22. Rc. Kn. Sz. εἶχον. [εἶχουσαν c. BIL al. Or. Cyr. . . εἶχαν D*; etiam
 v. 24. iid. fere.]

24. Rc. Kn. Sz. πεποίημεν [ἐποίησ. c. ABDK LX al. m. Chrs.] et εἶχον,
 cf. ad v. 22.

Cap. XVI. 2. Om. λατρεῖαν B. — 3. Rc. ποιήσουσιν ὑμῖν.

4. Om. ἀλλὰ D* Syr. Prs. Ct. Vere. Ver. Chrs. — Ln. ὥρα αὐτῶν,
 μνημ. αὐτῶν c. AB al. Syr. Gth. . . h. ὥρα αὐτῶν omissa αὐτῶν poster.
 L al. Arr. Vg. It.¹⁰. . . neutrum αὐτῶν h. D Ct. Vere. al.

συμφείρει ὑμῖν, ἵνα ἐγὼ ἀπέλθω. εἰν γὰρ μὴ ἀπέλθω, ὁ παρὰ-
 κλητος οὐκ ἐλεύσεται πρὸς ὑμᾶς· εἰν δὲ πορευθῶ, πέμψω ἀντὸν
 8 πρὸς ὑμᾶς. 9 καὶ ἔλθων ἐκεῖνος ἐλέγξει τὸν κόσμον περὶ ἀμαρτίας
 9 καὶ περὶ δικαιοσύνης καὶ περὶ κρίσεως. 9 περὶ ἀμαρτίας μὲν, ὅτι
 10 οὐ πιστεύουσιν εἰς ἐμέ· 10 περὶ δικαιοσύνης δέ, ὅτι πρὸς τὸν πα-
 11τέρα μου ὑπάγω καὶ οὐκέτι θεωρεῖτέ με· 11 περὶ δὲ κρίσεως, ὅτι
 12 ὁ ἄρχων τοῦ κόσμου τούτου κέκριται. 12 ἔτι πολλὰ ἔχω λέγειν
 13 ὑμῖν, ἀλλ' οὐ δύνασθε βαστάζειν ἄρτι· 13 ὅταν δὲ ἔλθῃ ἐκεῖνος,
 τὸ πνεῦμα τῆς ἀληθείας, ὀδηγήσει ὑμᾶς εἰς τὴν ἀλήθειαν πᾶσαν·
 οὐ γὰρ λαλήσει ἀπ' ἑαυτοῦ, ἀλλ' ὅσα ἂν ἀκούσῃ λαλήσει, καὶ τὰ
 14 ἄρχόμενα ἀναγγελεῖ ὑμῖν. 14 ἐκεῖνος ἐμὲ δοξάσει, ὅτι ἐκ τοῦ ἐμοῦ
 15 λήψεται καὶ ἀναγγελεῖ ὑμῖν. 15 πάντα ὅσα ἔχει ὁ πατήρ ἐμά-
 16 ῶσιν· (διὰ τοῦτο εἶπον, ὅτι ἐκ τοῦ ἐμοῦ λαμβάνει καὶ ἀναγγελεῖ
 16 ὑμῖν. 16 μικρὸν καὶ οὐκέτι θεωρεῖτέ με, καὶ πάλιν μικρὸν καὶ
 17 ὄψεσθέ με. 17 Εἶπον οὖν ἐκ τῶν μαθητῶν αὐτοῦ πρὸς ἀλλήλους·
 Τί ἐστὶν τοῦτο ὃ λέγει ἡμῖν· Μικρὸν καὶ οὐ θεωρεῖτέ με, καὶ
 πάλιν μικρὸν καὶ ὄψεσθέ με; καὶ ὅτι ὑπάγω πρὸς τὸν πατέρα;
 18 18 ἔλεγον οὖν· Τί ἐστὶν τοῦτο ὃ λέγει τὸ μικρὸν; οὐκ οἶδαμεν τί
 19 λαλεῖ. 19 ἔγνω ὁ Ἰησοῦς, ὅτι ἤθελον αὐτὸν ἐρωτᾶν, καὶ εἶπεν
 αὐτοῖς· Περὶ τούτου ζητεῖτε μετ' ἀλλήλων, ὅτι εἶπον· Μικρὸν
 20 καὶ οὐ θεωρεῖτέ με, καὶ πάλιν μικρὸν καὶ ὄψεσθέ με; 20 ἀμὴν
 ἀμὴν λέγω ὑμῖν, ὅτι κλαύσετε καὶ θρηνήσετε ὑμεῖς, ὁ δὲ κόσμος

7. Sz. LN. εἰν γὰρ ἐγώ. — pro ἐλεύσ. h. Ελθῃ Β (οὐ μὴ ἔλθ.) L al. Chrs.

9. Hab. οὐκ ἐπίστευσαν 64. al. Vg. It.¹⁰. Aeth. Arr. Prss.

10. Om. μου DL al. Vg. It. (exc. 2.) al. m. Cyr. al.

13. RC. KN. Sz. εἰς πᾶσ. τ. ἀλήθ. . . h. ἐν τῇ ἀληθείᾳ πᾶση DL al. It. cdd. — Bn. om. ἂν c. BD* (h. ἀκούσει) L (h. ἀκούει) al. Mcell. ap. Eus. Cyr. hr. Epiph. (hi h. ἀκούσει). -

15. RC. pro λαμβάνει h. λήψεται.

16. RC. KN. Sz. pro οὐκέτι (c. BDL al. Vg. It.⁸ al. Or. Cyr. al.) h. οὐ. — RC. KN. Sz. in f. add. ὅτε (add. ἐγώ RC.) ὑπάγω πρὸς τὸν πατέρα, qu. LN. (—) . . om. c. BDL Cpt. Sah. Ct. Ver. Ver. Corb. Or. (vdtur).

17. Hab. οὐκέτι pro οὐ D 124. — RC. KN. Sz. ὅτε ἐγώ. — Totum v. sic hab. 69.: "Ἐλεγον οὖν· τί ἐστὶν τοῦτο ὃ λέγει ἡμῖν;

18. Om. ἔλεγον usq. μικρὸν Slav. ms. . . in singf. var. cdd. . . RC. KN. Sz. τοῦτο τί ἐστ.

19. RC. KN. Sz. LN. ἔγνω οὖν. . . om. c. DL al. Cpt. Arm. Pra. p. Ver. Ver. Or. . . etiam et atque δέ leg. — om. ὁ ante Ἰησ. B.

χαρήσεται· ὑμεῖς λυπηθήσεσθε, ἀλλ' ἡ λύπη ὑμῶν εἰς χαρὰν
 γενήσεται. ²¹ ἡ γυνὴ ὅταν τίκτη λύπην ἔχει, ὅτι ἤλθεν ἡ ὥρα ²¹
 αὐτῆς· ὅταν δὲ γενήσῃ τὸ παιδίον, οὐκέτι μνημονεύει τῆς θλί-
 ψεως διὰ τὴν χαρὰν, ὅτι ἐγεννήθη ἀνθρώπος εἰς τὸν κόσμον.
²² καὶ ὑμεῖς οὖν νῦν μὲν λύπην ἔχετε· πάλιν δὲ σφραμαί ὑμᾶς, ²²
 καὶ χαρήσεται ὑμῶν ἡ καρδία, καὶ τὴν χαρὰν ὑμῶν οὐδεὶς ἀρεῖ
 Jo. 14, ἀφ' ὑμῶν· ²³ καὶ ἐν ἐκείνῃ τῇ ἡμέρᾳ ἐμὲ οὐκ ἐρωτήσετε οὐδέν. ²³
 12. ἀμὴν ἀμὴν λέγω ὑμῖν, ἂν τι ἀκτίησῃς τὸν πατέρα, δώσει ὑμῖν ἐν
 τῷ ὀνόματί μου. ²⁴ ἕως ἄρτι οὐκ ἠτήσατε οὐδὲν ἐν τῷ ὀνόματί μου
 μου· ἀκτίετε, καὶ λήψεσθε, ἵνα ἡ χαρὰ ὑμῶν ἡ πεπληρωμένη.
²⁵ Ταῦτα ἐν παροιμίαις λελάληκα ὑμῶν· ἔρχεται ὥρα, ὅτι οὐκέτι ²⁵
 ἐν παροιμίαις λαλήσω ὑμῖν, ἀλλὰ παρήγοιά περὶ τοῦ πατρὸς
 ἀπαγγελῶ ὑμῖν. ²⁶ ἐν ἐκείνῃ τῇ ἡμέρᾳ ἐν τῷ ὀνόματί μου αἰτή- ²⁶
 σεσθε, καὶ οὐ λέγω ὑμῖν, ὅτι ἐγὼ ἐρωτήσω τὸν πατέρα περὶ ὑμῶν·
²⁷ αὐτὸς γὰρ ὁ πατὴρ φιλεῖ ὑμᾶς, ὅτι ὑμεῖς ἐμὲ πεφιλήκατε καὶ ²⁷
 πεπιστεύκατε, ὅτι ἐγὼ παρὰ πατρὸς ἐξῆλθον. ²⁸ ἐξῆλθον ἐκ τοῦ ²⁸
 πατρὸς καὶ ἐλήλυθα εἰς τὸν κόσμον· πάλιν ἀφήμι τὸν κόσμον καὶ
 πορεύομαι πρὸς τὸν πατέρα. ²⁹ Λέγουσιν οἱ μαθηταὶ αὐτοῦ· Ἴδε, ²⁹
 νῦν ἐν παρήγοιά λαλεῖς καὶ παροιμίαν οὐδεμίαν λέγεις. ³⁰ τῶν οὐ- ³⁰
 δαμεν, ὅτι οἶδας πάντα καὶ οὐ χροῖαν ἔχεις ἵνα τίς σε ἐρωτῇ· ἐν
 τούτῳ πιστεύομεν, ὅτι ἀπὸ Θεοῦ ἐξῆλθες. ³¹ ἀπεκρίθη αὐτοῖς ³¹

20. RC. KN. Sz. ὑμ. δὲ λυπηθ. [om. c. BD al. Syr. hr. It.⁵ al.]

22. RC. KN. Sz. μὲν νῦν [νῦν μὲν c. BC⁵ DL al. Vg. It. cdd. al. Chrs. ms.],
 ἔχετε. [ἔξετε c. ADL al. Slav. ms. It.² Chrs. ms.] iid. pro ἀρεῖ [c. BD⁵
 Vg. Ct. It. cdd. Hil.] h. αἴρε.

23. RC. KN. Sz. ὅτι [LN. etiam (ὅτι)] ὅσα ἂν αἰτ. τ. πατ. ἐν τῷ ὀν. μ.
 δώσ. ὑμ. (sic pon. etiam LN.) . . om. ὅτι c. CD⁵ KLY al. Syr. utr. Vg. It.
 (exc. 2.) al. Or. Cyr. . . ἂν τι c. BCLY Vg. It. al. Or. Cyr. (h. ἂν A, ἰόν
 τε D Ath.) . . δώσ. ὑμ. ἐν τῷ ὀν. μ. c. BCLX / Sah. Or. Cyr.

25. RC. ἀλλ' ἔρχεται, qd LN. (—) . — RC. KN. Sz. ἀπαγγελῶ.

27. RC. KN. Sz. παρὰ τοῦ θεοῦ ἐξῆλθ. (add. καὶ ἦκα X al. Chrs.) . .
 LN. παρὰ θεοῦ ἐξ. . . πατρὸς c. BÜ⁵ DLX (pleriq. b. τοῦ π.) al. Syr.
 al. m. Didym. . . h. a Deo patre It.²

28. RC. KN. Sz. pro ἐκ [c. BLX al.] h. παρὰ . . om. ἐξῆλθ. ἐκ τ. πατρ. D
 Ct. Ver.

29. RC. KN. Sz. λέγ. αὐτεφ, qd LN. (—) . . om. c. BD⁵ al. — RC. KN. Sz.
 om. ἐν.

32 Ἰησοῦς· Ἄρτι πιστεύετε· 32 ἰδοῦ, ἔρχεται ὥρα καὶ ἀλήλυθεν, ἵνα
σκορπισθῆτε ἕκαστος εἰς τὰ ἴδια καμὲ μόνον ἀφῆτε· καὶ οὐκ εἰμι
33 μόνος, ὅτι ὁ πατὴρ μετ' ἐμοῦ ἐστίν. 33 ταῦτα λελάληκα ὑμῖν,
ἵνα ἐν ἐμοὶ εἰρήνην ἔχητε. ἐν τῷ κόσμῳ θλίψιν ἔξετε· ἀλλὰ θαρ-
σεῖτε, ἐγὼ νενίκηκα τὸν κόσμον.

XVII.

1 Ταῦτα ἐλάλησεν ὁ Ἰησοῦς, καὶ ἐπάρας τοὺς ὀφθαλμοὺς αὐ-
τοῦ εἰς τὸν οὐρανὸν εἶπεν· Πάτερ, ἐλήλυθεν ἡ ὥρα· δόξασόν σου
2 τὸν υἱόν, ἵνα ὁ υἱὸς δοξάσῃ σέ· 2 καθὼς ἔδωκας αὐτῷ ἐξουσίαν
πάσης σαρκός, ἵνα πᾶν ὃ δέδωκας αὐτῷ, δώσῃ αὐτοῖς ζωὴν αἰ-
3 νιον. 3 αὕτη δὲ ἐστὶν ἡ αἰώνιος ζωὴ, ἵνα γινώσκωσιν σὲ τὸν μόνον
4 ἀληθινὸν Θεὸν καὶ ὃν ἀπέστειλας Ἰησοῦν Χριστόν. 4 ἐγὼ σὲ ἐδό-
ξασα ἐπὶ τῆς γῆς, τὸ ἔργον τελειώσας, ὃ δέδωκάς μοι ἵνα ποιήσω·
5 καὶ νῦν δόξασον μὲ σύ, πάτερ, παρὰ σεαυτῷ τῇ δόξῃ ἣν εἶχον
6 πρὸ τοῦ τὸν κόσμον εἶναι παρὰ σοί. 6 Ἐφανέρωσά σου τὸ ὄνομα
7 τοῖς ἀνθρώποις οὓς ἔδωκάς μοι ἐκ τοῦ κόσμου. σοὶ ἦσαν κάμοι
8 αὐτούς ἔδωκας, καὶ τὸν λόγον σου τετήρηκαν· 7 νῦν ἔγνωκαν, ὅτι
8 πάντα ὅσα ἔδωκάς μοι παρὰ σοῦ ἐστίν· 8 ὅτι τὰ ῥήματα ἃ ἔδω-
κάς μοι δέδωκα αὐτοῖς, καὶ αὐτοὶ ἔλαβον καὶ ἔγνωσαν ἀληθῶς,
ὅτι παρὰ σοῦ ἐξῆλθον, καὶ ἐπίστευσαν ὅτι σύ με ἀπέστειλας.
9 ἐγὼ περὶ αὐτῶν ἐρωτῶ· οὐ περὶ τοῦ κόσμου ἐρωτῶ, ἀλλὰ περὶ
J. F. L.

31. Rc. Kn. Sz. Ln. ὁ Ἰησ. .. om. c. Bc. — Rc. Sz. ἄ. πιστεύετε; (sic interpg.)

32. Rc. Kn. Sz. καὶ νῦν ἐλήλ. [om. c. ABD* LX al. Cpt. Sah. .. h. ἡ δὴ 101. Vg. It. (exc. Brix.)] — κάμει c. Bc* al. .. Rc. Kn. Sz. Ln. καὶ ἐμὶ.

33. Kn. Sz. ἔχετε pro ἔξετε.

// Cap. XVII. 1. Rc. Kn. Sz. καὶ ἐπῆρα et καὶ εἶπ. iid. ἵνα καὶ ὁ υἱὸς σου. [etiam Ln. h. σου. .. om. c. Bc* al. Ct. Corb. Or. (1.)] .. ἐπάρας c. Bc* DLX al. m. Vg. It.* al. Or. .. om. καὶ c. ABD al. Syr. utr. Vg. It. al. m. Or. (1.) al.

4. Rc. Kn. Sz. pro τελειώσας [c. ABCL al. Corb. al.] h. ἐτελειώσα. .. h. καὶ τὸ ἔ. ἐτελ. D Ct.

6. Rc. Kn. Sz. καὶ ἐμοὶ [sic etiam Ln. .. κάμοι c. B al.] α. δέδωκας [δδωκ. c. ABDL al. Didym.] et in f. τετηρήσασι. [-σαν c. BDL.]

7. Hab. ἔγνωκα 7. al. Syr. et hr. It.* al.; etiam ἔγνω, ἔγνωσαν, ἔγνωσαν leg. — Rc. Kn. Sz. h. v. et v. sq. δέδωκας.

8. Ln. (καὶ ἔγνωσαν) .. ea om. AD Ct. Vere. Gth.

ὧν δέδωκάς μοι, ὅτι σοί εἰσιν, ¹⁰ καὶ τὰ ἐμὰ πάντα σὰ ἔστιν καὶ 10
 τὰ σὰ ἐμὰ, καὶ δεδόξασμαι ἐν αὐτοῖς. ¹¹ καὶ οὐκ ἔτι εἶμι ἐν τῷ 11
 κόσμῳ, καὶ οὗτοι ἐν τῷ κόσμῳ εἰσίν, κἀγὼ πρὸς σὲ ἔρχομαι.
 πάτερ ἅγιε, τήρησον αὐτούς ἐν τῷ ὀνόματί σου ᾧ δέδωκάς μοι, ¹² ὅτε ἤμην μετ' αὐτῶν, ἐγὼ ἐτήρουν 12
 αὐτούς ἐν τῷ ὀνόματί σου· οὗς δέδωκάς μοι ἐφύλαξα, καὶ οὐδεὶς
 ἐξ αὐτῶν ἀπώλετο εἰ μὴ ὁ υἱὸς τῆς ἀπωλείας, ἵνα ἡ γραφή πλη- ¹³
 ρωθῆ. ¹³ νῦν δὲ πρὸς σὲ ἔρχομαι, καὶ ταῦτα λαλῶ ἐν τῷ κόσμῳ, ¹³
 ἵνα ἔχωσιν τὴν χάραν τὴν ἐμὴν πεπληρωμένην ἐν αὐτοῖς. ¹⁴ ἐγὼ 14
 δέδωκα αὐτοῖς τὸν λόγον σου, καὶ ὁ κόσμος ἐμίσησεν αὐτούς, ὅτι
 οὐκ εἰσίν ἐκ τοῦ κόσμου καθὼς ἐγὼ οὐκ εἶμι ἐκ τοῦ κόσμου.
¹⁵ οὐκ ἐρωτῶ ἵνα ἄρῃς αὐτούς ἐκ τοῦ κόσμου, ἀλλ' ἵνα τηρήσῃς 15
 αὐτούς ἐκ τοῦ πονηροῦ. ¹⁶ ἐκ τοῦ κόσμου οὐκ εἰσίν, καθὼς ἐγὼ 16
 οὐκ εἶμι ἐκ τοῦ κόσμου. ¹⁷ ἀγίασον αὐτούς ἐν τῇ ἀληθείᾳ· ὁ λό- ¹⁷
 γος ὁ σὸς ἀλήθειά ἐστιν. ¹⁸ καθὼς ἐμὲ ἀπέστειλας εἰς τὸν κόσμον, 18
 κἀγὼ ἀπέστειλα αὐτούς εἰς τὸν κόσμον· ¹⁹ καὶ ὑπὲρ αὐτῶν ἐγὼ 19
 ἀγιάζω ἑμάντων, ἵνα ὧσιν καὶ αὐτοὶ ἡγιασμένοι ἐν ἀληθείᾳ. ²⁰ Οὐ 20
 παρὶ τούτων δὲ ἐρωτῶ μόνον, ἀλλὰ καὶ περὶ τῶν πιστευόντων διὰ
 τοῦ λόγου αὐτῶν εἰς ἐμέ, ²¹ ἵνα πάντες ἐν ὧσιν, καθὼς σύ, πά- 21
 τερ, ἐν ἐμοὶ κἀγὼ ἐν σοί, ἵνα καὶ αὐτοὶ ἐν ἡμῶν ὧσιν, ἵνα ὁ
 κόσμος πιστευσῇ ὅτι σύ με ἀπέστειλας. ²² κἀγὼ τὴν δόξαν ἣν 22
 ἔδωκάς μοι δέδωκα αὐτοῖς, ἵνα ὧσιν ἐν καθὼς ἡμεῖς ἐν· ²³ ἐγὼ 23
 ἐν αὐτοῖς καὶ σὺ ἐν ἐμοί, ἵνα ὧσιν τετελειωμένοι εἰς ἐν, ἵνα γινώσκῃ

11. Rc. Kñ. Sz. καὶ ἐγώ. — Rc. pro ᾧ h. οὐς c. D** al. pl. Cpt. Aeth. Vg. // It.⁷ al. Ath. al. . . h. ὁ D*X al. — h. καθὼς καὶ ἡμ. BMS Y al. Vg. It.⁶ al.

12. Rc. Kñ. Sz. μετ' αὐτ. ἐν τῷ κόσμῳ. [om. c. BC*DL al. Vg. It. (exc. 1.) al. Cyr. al.] — pro οὗς h. ᾧ BL 33. al. Cpt. Cyr. et ὁ C*. — LN. (καὶ) ἐφύλαξα. . . h. καὶ BL 33. al. Cpt. Arm. Ct. Cyr.

17. Rc. Kñ. Sz. τ. ἀληθείᾳ σου. . . om. τῆ B Cyr. (in text.), tam h. ἡ ἀλήθ. B.

19. LN. (ἐγώ) . . om. AC al. It.⁴ al. Didym.; post ἀγιάζ. p. 131.

21. Rc. Kñ. Sz. ἐν ἡμῶν ἐν ὧσ., LN. (ἐν) . . om. c. BC*D Sah. Arm. It.³ antqas. Ath. ms. al. (hab. Or. Hier. al.) — h. πιστεύῃ B.

22. Rc. Kñ. Sz. καὶ ἐγὼ ἐτὶ δὲ δάκας. — Rc. Kñ. Sz. LN. in f. add. ἐσμέν. . . om. c. BDL al. Slav. ms. Ct. Mm. Clem. Cyr. Hipp.

23. Rc. Kñ. Sz. καὶ ἵνα γιν.

ὁ κόσμος, ὅτι σύ με ἀπέστειλας καὶ ἠγάπησας αὐτούς καθὼς ἐμὲ
 24 ἠγάπησας. ²⁴ πατήρ, ὃ δέδωκάς μοι, θέλω ἵνα ὅπου εἰμι ἐγὼ
 κάκῃνοι ὣσιν μετ' ἐμοῦ, ἵνα θεωρῶσιν τὴν δόξαν τὴν ἐμὴν, ἣν
 25 δέδωκάς μοι ὅτι ἠγάπησάς με πρὸ καταβολῆς κόσμου. ²⁵ πατήρ
 δίκαιε, καὶ ὁ κόσμος σε οὐκ ἔγνω, ἐγὼ δέ σε ἔγνω, καὶ οὗτοι
 26 ἔγνωσαν ὅτι σύ με ἀπέστειλας. ²⁶ καὶ ἐγνώρισα αὐτοῖς τὸ ὄνομά
 σου καὶ γνώρισω, ἵνα ἡ ἀγάπη ἣν ἠγάπησάς με ἐν αὐτοῖς ἢ καὶ
 ἐν αὐτοῖς.

XVIII.

1 Ταῦτα εἰπὼν ὁ Ἰησοῦς ἐξῆλθεν σὺν τοῖς μαθηταῖς αὐτοῦ
 πέραν τοῦ χειμάρθου τοῦ Κεδρῶν, ὅπου ἦν κῆπος, εἰς ὃν εἰσῆλθεν
 2 αὐτὸς καὶ οἱ μαθηταὶ αὐτοῦ. ² ἦδεν δὲ καὶ Ἰούδας ὁ παραδιδούς
 αὐτὸν τὸν τόπον, ὅτι πολλάκις συνήχθη Ἰησοῦς ἐκεῖ μετὰ τῶν μα-
 3 θητῶν αὐτοῦ. ³ ὁ οὖν Ἰούδας λαβὼν τὴν σπεῖραν καὶ ἐκ τῶν ἀρ-
 χιερέων καὶ Φαρισαίων ὑπηρέτας ἐρχεται ἐκεῖ μετὰ φανῶν καὶ
 4 λαμπάδων καὶ ὄπλων. ⁴ Ἰησοῦς οὖν εἰδὼς πάντα τὰ ἐρχόμενα ἐπ'
 5 αὐτὸν ἐξῆλθεν καὶ λέγει αὐτοῖς· Τίνα ζητεῖτε; ⁵ ἀπεκρίθησαν αὐτῷ·
 Ἰησοῦν τὸν Ναζωραῖον. λέγει αὐτοῖς· Ἐγὼ εἰμι. εἰστήκει δὲ καὶ
 6 Ἰούδας ὁ παραδιδούς αὐτὸν μετ' αὐτῶν. ⁶ ὡς οὖν εἶπεν αὐτοῖς·
 7 Ἐγὼ εἰμι, ἀπήλθαν εἰς τὰ ὀπίσω καὶ ἔπεσαν χαμαί. Ἰάλιν οὖν
 ἐπηρώτησεν αὐτούς· Τίνα ζητεῖτε; οἱ δὲ εἶπον· Ἰησοῦν τὸν Να-

23. Hab. καὶ ἠγάπησα αὐτούς D al. Syr. Cpt. Aeth. It.³ al. Chrs.

24. Rc. ΚΝ. Sz. πάτερ, etiam v. sq. [πατήρ c. AB.] — Rc. ΚΝ. Sz. LN.
 οὗς δέδωκ. (LN. ἔδωκ.) . . ὁ c. BD Ct. Cpt. Gth. — Rc. ΚΝ. Sz. ἦν
 ἔδωκας.

25. Om. καὶ ante ὁ κόσμ. D Vg. It.² al.

Cap. XVIII. 1. Om. ὁ ante Ἰησ. B. — Rc. τῶν Κεδρῶν. [τοῦ Κ. c. AS Δ
 123. Syr. utr. Vg. It.³ al. Hier. . . h. τοῦ Κεδρῶν D Ct. It.² Sah.]

2. Rc. ΚΝ. Sz. LN. ὁ Ἰησ. . . om. c. BLX al. . . h. καὶ ὁ Ἰησ. EMS Δ
 al. pm.

3. LN. καὶ τῶν Φαρ. c. B. (h. καὶ ἐκ τῶν Φ. D. . . καὶ Φαρ. Or. bis.)

4. Hab. ἰδῶν πάντ. D al. Syr. hr. Aeth. — Rc. ΚΝ. Sz. ἐξελθὼν
 εἶπεν αὐτοῖς.

5. Rc. ΚΝ. Sz. LN. ὁ Ἰησοῦς· Ἐγὼ. . . om. c. D al. Verc. Ver. Or. . .
 post εἰμι pon. B al.; h. Jesus autem stabat Verc.

6. Rc. ΚΝ. Sz. ὅτι ἐγὼ εἰμ. tum ἀπῆλθον et ἵπεσον. Digitized by Google

ζωοῦσιν. ⁸ ἀπεκρίθη Ἰησοῦς· Εἶπον ἡμῖν, ὅτι ἐγὼ εἰμι· εἰ οὖν 8
 Jo. 11, ἐμὲ ζητεῖτε, ἀφετε τούτους ὑπάγειν. ⁹ ἵνα πληρωθῇ ὁ λόγος ὃν 9
 12. εἶπεν· ὅτι οὗς δίδωκάς μοι, οὐκ ἀπώλεσα ἐξ αὐτῶν οὐδένα. ¹⁰ Σί-10
 Mt. 26, μων οὖν Πέτρος ἔχων μάχαιραν εἰλκυσε αὐτήν καὶ ἐπαίσειεν τὸν
 51 sq. 47. τοῦ ἀρχιερέως δοῦλον καὶ ἀπέκοψεν αὐτοῦ τὸ ὠτάριον τὸ δεξιόν· ἦν
 Lc. 22, 50. 51. δὲ ὄνομα τῷ δούλῳ Μάλχος. ¹¹ εἶπεν οὖν ὁ Ἰησοῦς τῷ Πέτρῳ· 11
 Βάλε τὴν μάχαιραν εἰς τὴν θήκην. τὸ ποτήριον ὃ δίδωκέν μοι
 ὁ πατήρ, οὐ μὴ πῶ αὐτό;

Ἡ οὖν σπεῖρα καὶ ὁ χιλίαρχος καὶ οἱ ὑπηρέται τῶν Ἰουδαίων 12
 συνέλαβον τὸν Ἰησοῦν καὶ ἔδησαν αὐτὸν ¹³ καὶ ἤγαγον πρὸς Ἄνναν 13
 πρῶτον· ἦν γὰρ πενθερὸς τοῦ Καϊάφα, ὃς ἦν ἀρχιερεὺς τοῦ ἐνιαυ-
 Jo. 11, 50. τοῦ ἐκείνου· ¹⁴ ἦν δὲ Καϊάφας ὁ συμβουλευσας τοῖς Ἰουδαίοις, 14
 Mt. 26, 58. 69. ὅτι συμφέρει ἓνα ἄνθρωπον ἀποθανεῖν ὑπὲρ τοῦ λαοῦ. ¹⁵ Ἦκο- 15
 70. λούθει δὲ τῷ Ἰησοῦ Σίμων Πέτρος καὶ ὁ ἄλλος μαθητής· ὁ δὲ μα-
 Mc. 14, 54. 66. θητής ἐκεῖνος ἦν γνωστὸς τῷ ἀρχιερεὶ καὶ συνεισῆλθεν τῷ Ἰησοῦ
 Lc. 22, 54-57. εἰς τὴν αὐλήν τοῦ ἀρχιερέως, ¹⁶ ὃ δὲ Πέτρος εἰσῆλκε πρὸς τῆ 16
 54-57. θύρᾳ ἔξω. ἐξῆλθεν οὖν ὁ μαθητής ὁ ἄλλος, ὃς ἦν γνωστὸς τῷ
 ἀρχιερεὶ, καὶ εἶπεν τῇ θυρωρῷ καὶ εἰσῆγαγεν τὸν Πέτρον. ¹⁷ λέγει 17
 οὖν τῷ Πέτρῳ ἡ παιδίσκη ἡ θυρωρός· Μὴ καὶ σὺ ἐκ τῶν μαθη-
 τῶν εἶ τοῦ ἀνθρώπου τούτου; λέγει ἐκεῖνος· Οὐκ εἰμι. ¹⁸ εἰσῆλκει- 18
 σαν δὲ οἱ δοῦλοι καὶ οἱ ὑπηρέται ἀνθρακίαν πεποιηκότας, ὅτι
 ψῆχος ἦν, καὶ ἐθερμαίνοντο· ἦν δὲ καὶ ὁ Πέτρος μετ' αὐτῶν ἐστὼς
 καὶ θερμαινόμενος. ¹⁹ Ὁ οὖν ἀρχιερεὺς ἠρώτησεν τὸν Ἰησοῦν περὶ 19
 τῶν μαθητῶν αὐτοῦ καὶ περὶ τῆς διδαχῆς αὐτοῦ. ²⁰ ἀπεκρίθη 20
 αὐτῷ ὁ Ἰησοῦς· Ἐγὼ παρῴσια ἐλεάληκα τῷ κόσμῳ· ἐγὼ πάν-

8. Rc. Kn. Sz. ὁ Ἰησ. — 9. ὠτάρ. c. BLX... Rc. Kn. Sz. Ln. ὠτίον.
 11. Rc. μάχαιραν σου.
 13. Rc. Kn. Sz. καὶ ἀπ' ἡγαι. αὐτόν. [I.N. (αὐτόν) .. om. c. BCDX Δ
 al. It.³ Cyr. Chrs.]
 14. Rc. Kn. Sz. pro ἀποθαν. [c. BDLX al. m. Syr. Vg. It. al. pl. Cyr.
 al.] h. ἀπολέσθαι.
 15. Kn. Ln. om. ὁ ante ἄλλ. c. AD al. Syr. al.
 16. Hab. ὁ ἄλλ. ὁ γνωστὸς τοῦ ἀρχιερέως BL. (τοῦ ἀρχ. etiam X Cpt.)
 18. Rc. Kn. Sz. ἦν δὲ μετ' αὐτ. ὁ Πέτρ. ἐστ. x. θερμ.
 20. Ln. (αὐτῷ) .. om. C al. It. edd. — Rc. Kn. Sz. ἐλάλησα, [ἐλεάλ. c.
 ABCLX Δ al. Cyr.]

- τοτε ἐδίδαξα ἐν συναγωγῇ καὶ ἐν τῷ ἱερῷ, ὅπου πάντες οἱ Ἰουδαῖοι
 21 συνέρονται, καὶ ἐν κρυπτῷ ἐλάλησα οὐδέν· ²¹ τί μὲ ἐρωτῆς; ἐρώ-
 τησον τοὺς ἀκηκοτάς, τί ἐλάλησα αὐτοῖς· ἴδε, οὗτοι οἴδασιν ἃ
 22 εἶπον ἐγώ. ²² ταῦτα δὲ αὐτοῦ εἰπόντος εἰς τῶν ὑπηρετῶν παρεστη-
 κώς ἔδωκεν ῥάπισμα τῷ Ἰησοῦ εἰπών· Οὕτως ἀποκρίθη τῷ ἀρχιε-
 23 ρεῖ; ²³ ἀπεκρίθη αὐτῷ Ἰησοῦς· Εἰ κακῶς ἐλάλησα, μαρτύρησον
 24 περὶ τοῦ κακοῦ· εἰ δὲ καλῶς, τί με δέρεις; ²⁴ Ἀπέστειλεν αὐτὸν
 25 ὁ Ἄννας δεδεμένον πρὸς Καϊάφαν τὸν ἀρχιερέα. ²⁵ Ἦν δὲ Σίμων Mt. 26,
71-75.
 Πέτρος ἐστὼς καὶ θερμαινόμενος. εἶπον οὖν αὐτῷ· Μὴ καὶ σὺ ἐκ Mc. 14,
70-72.
 τῶν μαθητῶν αὐτοῦ εἶ; ἤρνήσατο ἐκεῖνος καὶ εἶπεν· Οὐκ εἰμί. Lc. 22,
58-62.
 26 ²⁶ λέγει εἰς ἓκ τῶν δούλων τοῦ ἀρχιερέως, συγγενῆς ὧν οὐ ἀπ-
 ἔκοπεν Πέτρος τὸ ὠτίον· Οὐκ ἐγώ σε εἶδον ἐν τῷ κήπῳ μετ' αὐτοῦ;
 27 ²⁷ πάλιν οὖν ἤρνήσατο Πέτρος, καὶ εὐθέως ἀλέκτωρ ἐφάνησεν.
 28 Ἄγουσιν οὖν τὸν Ἰησοῦν ἀπὸ τοῦ Καϊάφα εἰς τὸ πραιτώριον· Mt. 27,
1-99.
 ἦν δὲ πρωτ. καὶ αὐτοὶ οὐκ εἰσῆλθον εἰς τὸ πραιτώριον, ἵνα μὴ μιαν- Mc. 15,
1-99.
 29 θώσων ἀλλὰ φάγωσιν τὸ πάσχα. ²⁹ ἐξῆλθεν οὖν ὁ Πιλάτος ἔξω πρὸς Lc. 23,
1-99.
 30 αὐτοὺς καὶ φησιν· Πῶς κατηγορίαν φέρετε κατὰ τοῦ ἀνθρώπου τού- 1-99.
 του; ³⁰ ἀπεκρίθησαν καὶ εἶπαν αὐτῷ· Εἰ μὴ ἦν οὗτος κακὸν ποιῶν,
 31 οὐκ ἂν σοι παρεδώκαμεν αὐτόν. ³¹ εἶπεν αὐτοῖς ὁ Πιλάτος· Λάβετε
 αὐτόν ὑμεῖς· καὶ κατὰ τὸν νόμον ὑμῶν κρίνατε αὐτόν. εἶπον αὐτῷ οἱ

20. Rc. ἐν τῇ συναγ. et pro πάντες h. πάντοθεν c. K al. . . Sz. πάντοτε c. DEY A al. pm. Syr. p. Gth.

21. Rc. ΚΝ. Sz. ἐπερωτῆς; ἐπερωτήθησον.

22. Hab. τῶν παρεστῶτων ὑπ. C* (vdtur) L It. cdd.

23. Rc. ΚΝ. Sz. ὁ Ἰησ.

24. Rc. LN. ἀπέστ. οὐδ' . . . etiam δέ (L) atque et leg. [om. c. ADEKS al. pm. Cpt. Prs.]

26. Hab. ὁ συγγενῆς οὗ LX al. Arm. — 27. Rc. ΚΝ. Sz. ὁ Πέτρος.

28. Om. οὖν LM al. m. Ver. Thphyl.; etiam δέ leg. — Rc. ΚΝ. Sz. πρωτῆ [πρωτ c. ABCDLMX A al. pl.] et ἀλλ' ἵνα φάγ. [om. ἵνα c. ABCD A al. Vg. ms. It. 7. al.]

29. Rc. ΚΝ. Sz. om. ἔξω [scr. c. BC* LX al. Syr. It. 1. al. Cyr. . . pon. post pr. αὐτ. 13. al. m. Vg. It. al.] — Rc. ΚΝ. Sz. LN. καὶ εἶπεν. . . φησίν c. BCLX al. Cyr. — LN. (κατὰ).

30. κακ. ποιῶν c. BL Verc. (malefaciens; etiam κακοποιῶν leg.) . . Rc. ΚΝ. Sz. LN. κακοποιός.

31. Rc. ΚΝ. Sz. εἶπ. οὐδ', qd LN. (—) . . om. c. C al. Syr. Prss. Cpt. Arm. It. 3. antqss.; etiam δέ leg. — om. ὁ ante Πιλ. B. Digitized by Google

3 ³ καὶ ἤρχοντο πρὸς αὐτὸν καὶ ἔλεγον· Χαῖρε, ὁ βασιλεὺς τῶν Ἰου-
 4 δαίων· καὶ ἀδίδοσαν αὐτῷ ῥαπίσματα. ⁴ ἐξῆλθεν πάλιν ἔξω ὁ Πιλά-
 5 τος καὶ λέγει αὐτοῖς· Ἴδε, ἀγὼ ὑμῖν αὐτὸν ἔξω, ἵνα γινώσκει, ὅτι οὐ-
 6 θεμίαν αἰτίαν εὐρίσκω ἐν αὐτῷ. ⁵ ἐξῆλθεν οὖν ὁ Ἰησοῦς ἔξω, φορῶν
 7 τὸν ἀκάνθινον στέφανον καὶ τὸ πορφυροῦν ἱμάτιον. καὶ λέγει αὐ-
 8 τοῖς· Ἴδε ὁ ἄνθρωπος. ⁶ ὅτε οὖν εἶδον αὐτὸν οἱ ἀρχιερεῖς καὶ οἱ
 9 ὑπηρέται, ἐκραύγασαν λέγοντες· Σταύρωσον, σταύρωσον. λέγει αὐ-
 10 τοῖς ὁ Πιλάτος· Λάβετε αὐτὸν ὑμεῖς καὶ σταυρώσατε· ἐγὼ γὰρ
 11 οὐκ εὐρίσκω ἐν αὐτῷ αἰτίαν. ⁷ ἀπεκρίθησαν αὐτῷ οἱ Ἰουδαῖοι·
 12 Ἡμεῖς νόμον ἔχομεν καὶ κατὰ τὸν νόμον ὀφείλει ἀποθανεῖν, ὅτι
 13 υἱὸν Θεοῦ ἐαντὸν ἐποίησεν. ⁸ Ὅτε οὖν ἤκουσεν ὁ Πιλάτος τοῦτον
 14 τὸν λόγον, μᾶλλον ἐφοβήθη, ⁹ καὶ εἰσῆλθεν εἰς τὸ πραιτώριον πάλ-
 15 λιν καὶ λέγει τῷ Ἰησοῦ· Πόθεν εἶ σύ; ὁ δὲ Ἰησοῦς ἀπόκρισιν οὐκ
 16 ἔδωκεν αὐτῷ. ¹⁰ λέγει οὖν αὐτῷ ὁ Πιλάτος· Ἐμοὶ οὐ λαλεῖς; οὐκ
 17 οἶδας, ὅτι ἔξουσίαν ἔχω ἀπολύσαι σε καὶ ἔξουσίαν ἔχω σταυρώσαι
 18 σε; ¹¹ ἀπεκρίθη αὐτῷ Ἰησοῦς· Οὐκ ἔχεις ἔξουσίαν κατ' ἐμὸν
 19 οὐδεμίαν, εἰ μὴ ἦν δεδομένον σοι ἄνωθεν. διὰ τοῦτο ὁ παραδούς
 20 μέ σοι μὲζονα ἀμαρτίας ἔχει. ¹² ἐκ τούτου ὁ Πιλάτος ἐζητεῖ ἀπο-
 21 λύσαι αὐτόν· οἱ δὲ Ἰουδαῖοι ἐκραύγαζον λέγοντες· Ἐὰν τοῦτον ἀπο-
 22 λύσῃς, οὐκ εἶ φίλος τοῦ Καίσαρος· πᾶς ὁ βασιλεὺς ἐαντὸν ποιῶν
 23 ἀντιλέγει τῷ Καίσαρι. ¹³ ὁ οὖν Πιλάτος ἀκούσας τῶν λόγων τού-
 24 των ἤγαγεν ἔξω τὸν Ἰησοῦν, καὶ ἐκάθισεν ἐπὶ βήματος εἰς τόπον
 25 λεγόμενον Λιθόστρωτον, Ἑβραϊστὶ δὲ Γαββαθᾶ. ¹⁴ ἦν δὲ παρα-

Cap. XIX. 3. RC. KN. Sz. om. καὶ ἤρχ. πρ. αὐτ. [scr. c. BL al. m. Syr. hr. Cpt. Vg. It. (exc. Brix.) al. m. Cyr. al.] iid. h. ἐδίδονν.

4. RC. Sz. ἐξῆλθ. ο. ὀν... LN. καὶ ἐξ. [om. c. D al. Vg. ms. It.³ al. m.]

5. Om. ὁ ante Ἰησ. B. — om. ἔξω 235. Vg. It.⁶ al. . . ante ὁ Ἰησ. pon. K al. m. Cpt. Gth.

6. KN. Sz. LN. σταυρ. σταυρ. αὐτόν c. ADEKMSY Δ al. pl. Syr. utr. et hr. Vg. It. (exc. 4.) al. pm. Chrs. al.

7. RC. Ks. Sz. τὸν νόμ. ἡμῶν et RC. ἐαντὸν υἱ. τοῦ θ. (Sz. etiam ἐαντ. υἱ. θ.)

10. KN. Sz. (οὐν) . . om. AX al. m. Syr. al. Cyr. — RC. KN. Sz. ἐξ. ἐχ. σταυρῶσ. σ. καὶ ἐξ. ἐχ. ἀπολύσ. σ.

11. αὐτῷ c. BDL al. Syr. Vere. Colb. al. . . LN. (—) . . om. RC. KN. Sz. — RC. Sz. ὁ Ἰησ. — h. οὐκ ἔχεις ADL al.

12. RC. KN. Sz. ἐκραύζον. — RC. αὐτόν ποιῶν.

13. RC. KN. Sz. ἀκούσ. τοῦτον τὸν λόγον et ἐπὶ τοῦ βήμ.

σκεπή τοῦ πάσχα· ὦρα ἦν ὡς ἕκτη. καὶ λέγει τοῖς Ἰουδαίοις· Ἴδε ὁ βασιλεὺς ὑμῶν. ¹⁵ ἐκραύγασαν οὖν ἐκεῖνοι· Ἄρον, ἄρον, σταυρώσω; ἀπεκρίθησαν οἱ ἀρχιερεῖς· Οὐκ ἔχομεν βασιλέα εἰ μὴ Κασαρά. ¹⁶ τότε οὖν παρέδωκεν αὐτὸν αὐτοῖς, ἵνα σταυρωθῇ. 16

^{Mt. 27, 32-34} Παρέλαβον οὖν τὸν Ἰησοῦν, ¹⁷ καὶ βαστάζων αὐτῷ τὸν σταυρὸν ἐξῆλθεν εἰς τὸν λεγόμενον Κρανίου τόπον, ὃς λέγεται Ἐβραϊστὶ Γολγοθᾶ, ¹⁸ ὅπου αὐτὸν ἐσταύρωσαν, καὶ μετ' αὐτοῦ ἄλλους δύο ἐντεῦθεν καὶ ἐντεῦθεν, μέσον δὲ τὸν Ἰησοῦν. ¹⁹ ἔγραψεν δὲ καὶ τίτλον ὁ Πιλάτος καὶ ἔθηκεν ἐπὶ τοῦ σταυροῦ· ἦν δὲ γεγραμμένον Ἰησοῦς ὁ Ναζωραῖος ὁ βασιλεὺς τῶν Ἰουδαίων. ²⁰ τοῦτον οὖν τὸν τίτλον πολλοὶ ἀνέγνωσαν τῶν Ἰουδαίων, ὅτι ἐγγὺς ἦν ὁ τόπος τῆς πόλεως ὅπου ἐσταυρώθη ὁ Ἰησοῦς· καὶ ἦν γεγραμμένον Ἐβραϊστὶ, Ἑλληνιστὶ, Ῥωμαϊστὶ. ²¹ ἔλεγον οὖν τῷ Πιλάτῳ οἱ ἀρχιερεῖς τῶν Ἰουδαίων· Μὴ γράψῃς ὁ βασιλεὺς τῶν Ἰουδαίων, ἀλλ' ὅτι ἐκεῖνος εἶπεν· Βασιλεὺς εἰμι τῶν Ἰουδαίων. ²² ἀπεκρίθη ὁ Πιλάτος· Ὁ γέγραφα γέγραφα.

^{Mt. 27, 25} Οἱ οὖν στρατιῶται, ὅτε ἐσταύρωσαν τὸν Ἰησοῦν, ἔλαβον τὰ ἱμάτια αὐτοῦ, καὶ ἐποίησαν τέσσαρα μέρη, ἐκάστῳ στρατιωτῇ μέρος, καὶ τὸν χιτῶνα. ἦν δὲ ὁ χιτῶν ἀράφος, ἐκ τῶν ἀνωθεν ὑφαντὸς δι' ὅλου· ²⁴ εἶπον οὖν πρὸς ἀλλήλους· Μὴ σχίσωμεν αὐτὸν, ἀλλὰ λάχωμεν περὶ αὐτοῦ, τίς ἔσται· ἵνα ἡ γραφή πληρωθῇ

14. RC. KN. Sz. ὦρα δὲ ὡσεὶ ἕκτη. — Pro ἕκτη h. τρίτη D (folium qd hab. a recent. manu scr. est) LX al. Eus. vel potius Sev. ant. (ad Marin.) Chron. alex. (ad Joann. ἰδιώχειρον provocans) Ammon. Nonn.

15. ἐκρ. οὖν ἐκ. c. BL (h. δὲ ἐκ.) X Ver. . . RC. KN. Sz. I.N. οἱ δὲ ἐκρ. . . h. οἱ δὲ ἐκραύγαζον DKY al.

16. RC. KN. Sz. παρὲλ. δὲ τ. Ἰησ. καὶ ἡγαγον (RC. ἀπήγ.).

17. RC. KN. Sz. βαστ. τ. σταυρ. αὐτοῦ. — om. ὃς (hab. ὁ AK al. It.² Cyr.) λέγεται. l. al. Cpt. Sah. Vg. It.²

19. Hab. ἐπέθηκεν AK al. Cpt. al.

20. RC. τῆς πόλεως ὁ τόπος. — pon. Ἑλλήν. post Ῥωμ. BL al. Cpt. Sah. Cyr.

21. Post ἀρχιερ. om. τῶν Ἰουδ. 73. 249. Syr. Ar. Sak. princ. sacerdotum et princ. Judaeor. Verc.; al. princ. Judaeor. al. princ. sacerdot.

23. Hab. ποιήσαντες pro καὶ ἐποίησ. DL Cpt. — om. καὶ τ. χιτῶν. Syr. It.² antqss. al. — h. ἀραφος ADEK al. m.

- ἡ λέγουσα· Διμερίσαντο τὰ ἱμάτιά μου ἐάντοῖς καὶ ἐπὶ τὸν ἴμν· ^{Ps. 22.}
 τισμόν μου ἔβαλον κλῆρον. Οἱ μὲν οὖν στρατιῶται ταῦτα ἐποίησαν· ^{19.}
 25 ²⁵ εἰσῆλθουσιν δὲ παρὰ τῷ σταυρῷ τοῦ Ἰησοῦ ἡ μήτηρ αὐτοῦ καὶ
 ἡ ἀδελφὴ τῆς μητρὸς αὐτοῦ, Μαρία ἡ τοῦ Κλωπᾶ καὶ Μαρία ἡ
 26 Μαγδαληνῆ. ²⁶ Ἰησοῦς οὖν ἰδὼν τὴν μητέρα καὶ τὸν μαθητὴν παρ-
 27 εστῶτα οὐκ ἠγάπα, λέγει τῇ μητρί· Γύναι, ἴδε ὁ υἱός σου. ²⁷ εἶτα
 λέγει τῷ μαθητῇ· Ἴδε ἡ μήτηρ σου. καὶ ἀπ' ἐκείνης τῆς ὥρας
 28 ἔλαβεν αὐτὴν ὁ μαθητὴς εἰς τὰ ἴδια. ²⁸ Μετὰ τοῦτο εἰδὼς ὁ Ἰη- ^{Ps. 69.}
 σοῦς ὅτι ἤδη πάντα τετέλεσται, ἵνα τελειωθῇ ἡ γραφή, λέγει· ^{21.}
 29 Διψῶ. ²⁹ σκευὸς ἔκειτο ὄξους μεστόν· σπόγγον οὖν μεστόν τοῦ
 30 ὄξους ὑσώπιον περιθέντες προσήνεγκαν αὐτοῦ τῷ στόματι. ³⁰ ὅτε
 οὖν ἔλαβεν τὸ ὄξος, εἶπεν· Τετέλεσται, καὶ κλίνας τὴν κεφαλὴν
 παρίδωκεν τὸ πνεῦμα.
 31 Οἱ οὖν Ἰουδαῖοι, ἵνα μὴ μείνῃ ἐπὶ τοῦ σταυροῦ τὰ σώματα
 ἐν τῷ σαββάτῳ, ἐπεὶ παρασκευὴ ἦν, — ἦν γὰρ μεγάλη ἡ ἡμέρα
 ἐκείνου τοῦ σαββάτου, — ἠρώτησαν τὸν Πιλάτον, ἵνα κατεαγῶσιν
 32 αὐτῶν τὰ σκέλη καὶ ἄρθωσιν. ³² ἦλθον οὖν οἱ στρατιῶται, καὶ
 τοῦ μὲν πρώτου κατέαξαν τὰ σκέλη καὶ τοῦ ἄλλου τοῦ συσταυρω-
 33 θέντος αὐτῷ. ³³ ἐπὶ δὲ τὸν Ἰησοῦν ἐλθόντες ὡς εἶδον αὐτὸν ἤδη
 34 τεθνηκότα, οὐ κατέαξαν αὐτοῦ τὰ σκέλη, ³⁴ ἀλλ' εἰς τῶν στρα-
 τιωτῶν λόγγῃ αὐτοῦ τὴν πλευρὰν ἐνύξεν, καὶ εὐθὺς ἐξῆλθεν αἷμα
 35 καὶ ὕδωρ. ³⁵ καὶ ὁ ἑωρακὼς μεμαρτύρηκεν, καὶ ἀληθινὴν αὐτοῦ
 ἐστὶν ἡ μαρτυρία, κακεῖνος οἶδεν ὅτι ἀληθῆ λέγει, ἵνα καὶ ὑμεῖς

24. LN. om. ἡ λέγουσα c. B 249. It. 4. Pra. Sab.

26. RC. KN. Sz. μητρί αὐτοῦ, qd LN. (—) . . om. c. BLX al. Arm. Ver. — RC. Sz. h. v. et v. sq. ἰδοῦ, KN. h. v. ἴδε, v. sq. ἰδοῦ.

27. Hab. ἡμέρας pro ὥρας A al. m. Sab. Slav. ms.

28. Hab. ἰδὼν EKSU al. pm. Verc. al. Cyr. Thphyl. — om. ὁ ante Ἰησ. B. — RC. KN. Sz. πάντα ἴδῃ. . . om. ἔδῃ Y al. Syr. Vg. It. (exc. 3.) al. Chrs. al.

29. RC. KN. Sz. σκ. οὖν ἔκ. ὄξ. μεστόν· οἱ δὲ πλήσαντες σπόγγ. ὄξ. καὶ ὑσ. περ. — LN. ὑσώπιον. . . h. καὶ ὑσώπιον 16. (sec. XIV.)

30. RC. KN. Sz. LN. ὄξ. ὁ Ἰησοῦς. . . om. c. B (ap. Bch. et Sz.) Verc. Emmer. . . ante ὁ ὄξ. pon. E al. Vg. It. al.

31. Pon. ἐπεὶ παρασκ. ἦν ante ἵνα μὴ I. X al. Syr. et hr. Vg. It. al. m. Cyr. al. — om. ἡ ante ἡμέρ. AF. al. . . om. ἦν γὰρ μεγ. ἡ ἡμέρ. M. — RC. ἐκείνη.

35. RC. om. καὶ ante ὑμεῖς.

(¹ Ex. 12, 46. πιστεύοιτε. ²⁶ ἔγένετο γὰρ ταῦτα, ἵνα ἡ γραφή πληρωθῇ· ²⁶
¹ Ps. 34, 20. Ὅσοι οὖν συντριβήσεται αὐτοῦ. ³⁷ καὶ πάλιν ἑτέρα γραφή ³⁷
¹ Zech. 12, 10. λέγει· Ὁρανοὶ εἰς ὃν ἐξεκέντησαν.

(Mt. 27, 57-61. Μετὰ δὲ ταῦτα ἠρώτησεν τὸν Πιλάτον Ἰωσήφ ἀπὸ Ἀρι- ³⁸
¹ Mc. 15, 42-47. μαθαίας, ὃν μαθητὴς τοῦ Ἰησοῦ κεκρυμμένος δὲ διὰ τὸν φόβον
¹ Lc. 23, 50-55. τῶν Ἰουδαίων, ἵνα ἀρή τὰ σῶμα τοῦ Ἰησοῦ· καὶ ἐπέτρυσεν ὁ Πι- ³⁹
¹ 39 ἤλθεν δὲ καὶ Νι- ³⁹
¹ 39 κόδημος, ὁ ἐλθὼν πρὸς αὐτὸν τυκτὸς τὸ πρῶτον, φέρων μίγμα
¹ 40 σμύρνης καὶ ἀλόης ὡς λίτρας ἑκατόν. ⁴⁰ ἔλαβον οὖν τὸ σῶμα τοῦ ⁴⁰
¹ 40 Ἰησοῦ καὶ ἔθυσαν αὐτὸ ὀθονίοις μετὰ τῶν ἀρωματίων, καθὼς ἔθος
¹ 41 ἐστὶν τοῖς Ἰουδαίοις ἐταφιαίνειν. ⁴¹ ἦν δὲ ἐν τῷ τόπῳ, ὅπου ἔσταν· ⁴¹
¹ 41 ρωθῆ, κήψω καὶ ἐν ἐφ' κήψῳ μνημεῖον κεινόν, ἐν ᾧ οὐδέπω οὐδ-
¹ 42 εἰς ἐπέθη· ⁴² ἐκεῖ οὖν διὰ τὴν παρασκευὴν τῶν Ἰουδαίων, ὅτι ⁴²
¹ 42 ἄγγυς ἦν τὸ μνημεῖον, ἔθικται τὸν Ἰησοῦν.

XX.

(Mt. 28, 1 sqq. Τῇ δὲ μᾶ τῶν σαββάτων Μαρία ἡ Μαγδαληνὴ ἔρχεται πρῶτὶ ¹
¹ 1 Mc. 16, 1 sqq. σοσίας ἔτι οὐσης εἰς τὸ μνημεῖον, καὶ βλέπει τὸν λίθον ἠρμένον ἐκ
¹ 2 sqq. τοῦ μνημείου. ² τρέχει οὖν καὶ ἔρχεται πρὸς Σίμωνα Πέτρον καὶ ²
¹ 2 sqq. πρὸς τὸν ἄλλον μαθητὴν ὃν ἐφίλει ὁ Ἰησοῦς, καὶ λέγει αὐτοῖς·
¹ 3 Ἦσαν τὸν κύριον ἐκ τοῦ μνημείου, καὶ οὐκ οἶδαμεν ποῦ ἔθηκαν
¹ 4 αὐτόν. ³ ἔβηλθεν οὖν ὁ Πέτρος καὶ ὁ ἄλλος μαθητὴς, καὶ ἤρχοντο ³
¹ 4 εἰς τὸ μνημεῖον· ⁴ ἔτρεχον δὲ οἱ δύο ὁμοῦ. ὁ δὲ ἄλλος μαθητὴς ⁴
¹ 5 προέδραμεν τάχιστα τοῦ Πέτρον καὶ ἦλθεν πρῶτος εἰς τὸ μνημεῖον,
¹ 6 καὶ παρακύνθας βλέπει κείμενα τὰ ὀθόνια, οὐ μένοι εἰσῆλθεν. ⁵
¹ 6 ἔρχεται οὖν Σίμων Πέτρος ἀκολουθῶν αὐτῷ καὶ εἰσῆλθεν εἰς τὸ ⁶
¹ 7 μνημεῖον καὶ θεωρεῖ τὰ ὀθόνια κείμενα, ⁷ καὶ τὸ σουδάριον, ὃ ἦν ⁷

36. Hab. ἀπ' αὐτοῦ 33. al. m. Syr. utr. Vg. It. al. Or. al.
 38. Om. δὲ ab init. EGKMSX al. m. Syr. al. — Rc. Kn. Sz. ὁ Ἰωσ. ὁ
 ἀπὸ. — om. τοῦ post μαθητὴς B ap. Bch. et Btlj. (post σῶμα prius ap.
 Sz.) — Rc. Kn. Sz. pro αὐτοῦ in f. hab. τοῦ Ἰησοῦ.
 39. Rc. Kn. Sz. πρὸς τὸν Ἰησοῦν. — h. εἰλιγμα pro μίγμα B. —
 Rc. ὡσεὶ.
 40. Kn. Sz. ἐν ὀθονίοις. — 41. h. οὐδ. ἦν τεθειμένος B.
 Cap. XX. 2. Om. ὃν ἐφίλ. ὁ Ἰησ. et om. ἄλλος v. sq. Syr. Pra. . . pro ἐφίλ.
 leg. ἡγάπα. — h. οὐκ οἶδα S al. Syr. al. Chr.
 6. Om. οὖν 46. . . h. οὖν καὶ BDL al. . . etiam tantum καὶ, δὲ καὶ leg.
 Nov. Testam. ed. T. 20

ἐπὶ τῆς κεφαλῆς αὐτοῦ, οὐ μετὰ τῶν ὀθονίων κείμενον, ἀλλὰ γω-
 8 ρὸς ἐκτετυλιγμένον εἰς ἓνα τόπον. ⁸ τότε οὖν εἰσῆλθον καὶ ὁ ἄλλος
 μαθητὴς ὁ ἑλθὼν πρῶτος εἰς τὸ μνημεῖον, καὶ εἶδεν καὶ ἐπίστευ-
 9 σεν. ⁹ οὐδέπω γὰρ ᾔδεισαν τὴν γραφήν, ὅτι δεῖ αὐτὸν ἐκ νεκρῶν
 10 ἀναστῆναι. ¹⁰ ἀπῆλθον οὖν πάλιν πρὸς ἑαυτοὺς οἱ μαθηταί. ¹¹ Μα-
 11 ρία δὲ εἰσῆκει πρὸς τῷ μνημείῳ κλαίουσα. ὡς οὖν ἔκλαιεν, παρ-
 12 ἔκνυεν εἰς τὸ μνημεῖον, ¹² καὶ θεωρεῖ δύο ἀγγέλους ἐν λευκοῖς
 καθεζομένους, ἓνα πρὸς τῇ κεφαλῇ καὶ ἓνα πρὸς τοῖς ποσῶ, ὅπου
 13 ἔκειτο τὸ σῶμα τοῦ Ἰησοῦ. ¹³ καὶ λέγουσιν αὐτῇ ἐκεῖνοι· Γύναι,
 τί κλαίεις; λέγει αὐτοῖς· ὅτι ἤραμ τὸν κύριόν μου, καὶ οὐκ οἶδα
 14 ποῦ ἔθηκαν αὐτόν. ¹⁴ ταῦτα εἰπούσα ἐστράφη εἰς τὰ ὀπίσω καὶ
 15 θεωρεῖ τὸν Ἰησοῦν ἐστῶτα, καὶ οὐκ ᾔδει ὅτι Ἰησοῦς ἐστίν. ¹⁵ λέ-
 γει αὐτῇ Ἰησοῦς· Γύναι, τί κλαίεις; τίνα ζητεῖς; ἐκεῖνη δοκοῦσα
 16 ὅτι ὁ κηπουρὸς ἐστίν, λέγει αὐτῷ· Κύριε, εἰ σὺ ἐβάστασας αὐτόν,
 16 εἰπέ μοι ποῦ ἔθηκαν αὐτόν, καὶ γὰρ αὐτὸν ἀρῶ. ¹⁶ λέγει αὐτῇ Ἰη-
 σοῦς· Μαρία. στραφεῖσα ἐκεῖνη λέγει αὐτῷ Ἑβραϊστὶ· Ραββουνί,
 17 ὃ λέγεται διδάσκαλε. ¹⁷ λέγει αὐτῇ Ἰησοῦς· Μὴ μου ἄπτου· οὐπω
 γὰρ ἀναβέβηκα πρὸς τὸν πατέρα· πορεύου δὲ πρὸς τοὺς ἀδελφούς
 18 μου καὶ εἰπὲ αὐτοῖς· Ἀναβαίνω πρὸς τὸν πατέρα μου καὶ πατέρα
 18 ὑμῶν καὶ θεὸν μου καὶ θεὸν ὑμῶν. ¹⁸ ἔρχεται Μαρία ἡ Μαγδα-
 ληνὴ ἀγγέλλουσα τοῖς μαθηταῖς, ὅτι ἑώρακεν τὸν κύριον καὶ ταῦτα
 εἶπεν αὐτῇ.

8. Om. ἄλλος Syr. Prs. p. Aeth. Verc. . . h. ille Vg. It.³ . . ille alius It.².

11. Rc. Sz. πρὸς τὸ μνημεῖον. — Rc. Kn. Sz. κλαίονσα ἔξω. [om. c. A Syr. Prs. Arr. Sah. It.⁴] . . h. ἔξω κλ. BL al. Vg. Ct. It.⁶ Slav. Gr. nuss. al.

12. Om. ἐν λευκ. καθεζ. D gr.

13. Post κλαίεις add. τίνα ζητεῖς D al. Vg. It.² al.

14. Rc. καὶ ταῦτα. — Rc. Sz. ὁ Ἰησ.

15. Rc. Kn. Sz. ὁ Ἰησ. etiam v. sq.

16. Rc. Kn. om. Ἑβραϊστὶ et Ln. (—) . . hab. BDKLX Δ al. m. Syr. utr. It.⁶ al. m.

17. Rc. Kn. Sz. ὁ Ἰησ. — h. μὴ ἄπτου Ev. 47. (sec. VIII.) . . μὴ ἄπτ. μου B. — Rc. Kn. Sz. πατέρ. μου· πορ., qd Ln. (—) . . om. c. BD Ct. Ver. Or. (2); hab. 3.) Ir. ms. Max. — om. δὲ post πορ. A Did. . . h. οὐν DL al. Prs. p. . . h. ἀλλὰ πορ. Or. (1.)

18. Rc. Kn. Sz. pro ἀγγέλλ. (c. AB) h. ἀπαγγ. . . h. ἀναγγ. EG Δ al. — h. ἑώρακα B X Cpt. Sah. Aeth. Vg. It.⁷ . . h. ἑώρακα μεν S al. — h. και

Lc. 24,
36 sqq.

Οὐσῆς οὖν ὄφθιας τῇ ἡμέρᾳ ἐκεῖνῃ τῇ μιᾷ σαββάτων, καὶ τῶν 19
Θυρῶν κεκλεισμένων ὅπου ἦσαν οἱ μαθηταὶ διὰ τὸν φόβον τῶν
Ἰουδαίων, ἦλθεν ὁ Ἰησοῦς καὶ ἔστη εἰς τὸ μέσον καὶ λέγει αὐτοῖς·
Εἰρήνη ὑμῖν. 20 καὶ τοῦτο εἰπὼν ἔδειξεν καὶ τὰς χεῖρας καὶ τὴν 20
πλευρὰν αὐτοῖς. ἐχάρησαν οὖν οἱ μαθηταὶ ἰδόντες τὸν κύριον.
21 εἶπεν οὖν αὐτοῖς πάλιν· Εἰρήνη ὑμῖν· καθὼς ἀπέσταλκέν με ὁ 21
πατήρ, καὶ γὰρ πέμπω ὑμᾶς. 22 καὶ τοῦτο εἰπὼν ἀνεφύσησεν καὶ 22
λέγει αὐτοῖς· Λαβετε πνεῦμα ἅγιον. 23 ἕαν τινων ἀφήτε τὰς ἁμαρ- 23
τίας, ἀφίενται αὐτοῖς· ἕαν τινων κρατῆτε, κεκρατήτητα.

Θωμᾶς δέ, εἰς ἓκ τῶν δώδεκα, ὁ λεγόμενος Δίδυμος, οὐκ ἦν 24
μετ' αὐτῶν ὅτε ἦλθεν Ἰησοῦς. 25 ἔλεγον οὖν αὐτῶ οἱ ἄλλοι μετ' 25
αὐτοῦ· Ἐωράκαμεν τὸν κύριον. ὁ δὲ εἶπεν αὐτοῖς· Ἐὰν μὴ ἴδω
ἐν ταῖς χερσὶν αὐτοῦ τὸν τύπον τῶν ἤλων καὶ βάλω τὸν δάκτυλόν
μου εἰς τὸν τύπον τῶν ἤλων καὶ βάλω μου τὴν χεῖρα εἰς τὴν πλευ-
ρὰν αὐτοῦ, οὐ μὴ πιστεύσω. 26 Καὶ μεθ' ἡμέρας ὀκτώ πάλιν 26
ἦσαν ἔσω οἱ μαθηταὶ αὐτοῦ καὶ Θωμᾶς μετ' αὐτῶν. ἔρχεται ὁ
Ἰησοῦς τῶν θυρῶν κεκλεισμένων καὶ ἔστη εἰς τὸ μέσον καὶ εἶπεν·
Εἰρήνη ὑμῖν. 27 εἶτα λέγει τῷ Θωμᾷ· Φέρε τὸν δάκτυλόν σου 27
ὄδε καὶ ἴδε τὰς χεῖράς μου, καὶ φέρε τὴν χεῖρά σου καὶ βάλε εἰς

ἃ εἶπεν αὐτῇ, ἐμήνησεν αὐτοῖς D Aeth. Ct. Colb. . . et omnia quae dixit ei Brix. . . om. αὐτῇ Ver. . . h. μοί Cpt. Sab. Vg. It.⁶ (iid. 7. qui ἑώρακα exc. Verc.) . . h. αὐτοῖς 69. al.

19. Om. οὖν G al. m. Vg. ms.; etiam δέ leg. — Rc. Kn. Sz. τῶν σαββ. (Sz. per error. τῇ ἐκεῖν. μιᾷ). — Rc. Kn. Sz. post μαθητ. add. συννηγμένοι. [om. c. ABD al. Syr. It.³]

20. Rc. Kn. Sz. ἴδειξ. αὐτοῖς τὰς χ. κ. τ. πλευρ. αὐτοῦ.

21. Hab. καὶ εἶπ. LX al. Cyr.; etiam om. — Rc. Kn. Sz. Lk. ὁ Ἰησοῦς πάλιν. . . om. c. DLX al. Vg. Verc. Colb. al. Cyr. Aug.; post πάλ. pon. 1. al. — h. καὶ γὰρ ἀποστέλλω D² L al. Cyr.

22. Hab. ἐνεφ. αὐτοῖς D Syr. al. m. Clem. Or. al.

23. Rc. Kn. Sz. ἄν bis et ἀφίενται. — h. τινός bis B Vg. It.² Cyr. al.

24. Rc. Kn. Sz. ὁ Ἰησ.

25. Pro τύπον priore h. τόπον Syr. (?) et hr. (vdtur) Prs. p. Brix. (locum, deinde h. foramina.) — Lk. εἰς τὸν τόπον c. A al. Syr. utr. Prsa. Arm. Vg. (antea fixuram, nunc locus) It.² Or. (sed priora ἔν ταῖς χ. α. τ. τύπ. etc. ap. Or. non legantur) Hil. Ambr. . . pro τῶν ἤλων poster. h. τῶν ποδῶν 22. al. . . om. καὶ βάλω τ. δάκτ. μ. ε. τ. τ. τῶν ἡλ. 69. (s. XIV.) Ev. 33. (s. IX.) 54. (s. XV.) Sab. . . ea post πλευρ. αὐτοῦ pon. D Ct.

28 τὴν πλευράν μου, καὶ μὴ γίνου ἄπιστος ἀλλὰ πιστός. ²⁸ ἀπεκρίθη
29 Θωμᾶς καὶ εἶπεν αὐτῷ· Ὁ κύριός μου καὶ ὁ θεός μου. ²⁹ λέγει
αὐτῷ ὁ Ἰησοῦς· Ὅτι εἰώρακάς με, πεπίστευκας; μακάριοι οἱ μὴ
ιδόντες καὶ πιστεύσαντες.

30 Πολλὰ μὲν οὖν καὶ ἄλλα σημεῖα ἐποίησεν ὁ Ἰησοῦς ἐνώπιον Jo. 21,
31 τῶν μαθητῶν, ἃ οὐκ ἔστιν γεγραμμένα ἐν τῷ βιβλίῳ τούτῳ· ³¹ ταῦτα ^{25.}
δὲ γέγραπται, ἵνα πιστεύσῃτε ὅτι Ἰησοῦς ἐστὶν ὁ Χριστὸς ὁ υἱὸς
τοῦ θεοῦ, καὶ ἵνα πιστεύοντες ζωὴν ἔχητε ἐν τῷ ὀνόματι αὐτοῦ.

XXI.

1 Μετὰ ταῦτα ἐφανέρωσεν ἐαυτὸν πάλιν ὁ Ἰησοῦς τοῖς μαθη-
ταις ἐπὶ τῆς θαλάσσης τῆς Τιβεριάδος· ἐφανέρωσεν δὲ οὕτως.
2 ἦσαν ὁμοῦ Σίμων Πέτρος καὶ Θωμᾶς ὁ λεγόμενος Δίδυμος καὶ
Ναθαναὴλ ὁ ἀπὸ Κανᾶ τῆς Γαλιλαίας καὶ οἱ τοῦ Ζεβεδαιου καὶ
3 ἄλλοι ἐκ τῶν μαθητῶν αὐτοῦ δύο. ³ λέγει αὐτοῖς Σίμων Πέτρος·
Ἐπάγω ἀλεύειν. λέγουσιν αὐτῷ· Ἐρχομεθα καὶ ἡμεῖς σὺν σοί.
ἔξηλθον καὶ ἐνέβησαν εἰς τὸ πλοῖον, καὶ ἐν ἐκείνῃ τῇ νυκτὶ ἐπί-
4 ασαν οὐδέν. ⁴ πρῶτας δὲ ἦδη γενομένης ἔστη Ἰησοῦς εἰς τὸν αἰ-
5 γιαλόν· οὐ μένοι ἦδισαν οἱ μαθηταὶ ὅτι Ἰησοῦς ἐστίν. ⁵ λέγει
οὖν αὐτοῖς ὁ Ἰησοῦς· Παιδιά, μὴ τι προσφάγιον ἔχετε; ἀπεκρί-
6 θησαν αὐτῷ· Οὐ. ⁶ οὐ δὲ εἶπεν αὐτοῖς· Βάλετε εἰς τὰ δεξιὰ μέρη

28. Rc. Sz. καὶ ἀπεκρ. — Rc. ὁ Θωμ. — om. ὁ ante θεός B ap. Sz. solum, D Ev. 46. (hab. Or.)

29. Om. ὁ ante Ἰησ. B. — Rc. ante πεπίστευκ. h. Θωμᾶ.

30. Hab. ᾧ ἐποίησ. B. — Rc. ΚΝ. Sz. μαθητ. αὐτοῦ.

31. Hab. πιστεύητε B. — Rc. ὁ Ἰησ. — h. ὅτι Ἰησ. Χριστὸς υἱὸς ἔστιν τ. θ. D Ct. It.³ Arm. Prs. p. . . om. Χρ. Gr. . . om. Ἰησ. Verc. — LN. ζωὴν (αἰώνιον).

Cap. XXI. 1. Om. πάλιν G al. Prs. p. Slav. ms. Chrs.; etiam ante ἐφαν. (D) et post Ἰησ. pon. — om. ὁ (ὁ om. B.) Ἰησ. DM al. Ct. Prs. p. Chrs. — h. τ. μαθ. αὐτοῦ DGMX al. m. Syr. It.³ al.

3. LN. (καὶ) ἐξηλθ. ; etiam ἐξηλθ. οὐν leg. — Rc. ἀνέβησαν. — Rc. ΚΝ. Sz. πλοῖον εὐθύς. [om. c. BCDLX A al. Syr. Vg. It. al. m.]

4. Om. ἦδη 22. al. m. Syr. Vg. It.⁴ al. m. — h. γενομένης ACL al. — Rc. ΚΝ. Sz. ὁ Ἰησ. — LN. ἐπὶ τὸν αἰγ. c. ACDLMX al. m. Or. Cyr. — h. ἔγνωσαν οἱ μαθ. LX al. Vg. It.⁸

5. Om. ὁ ante Ἰησ. B. . . LN. (ὁ Ἰησ.) . . om. A* (vdtur) D (hab. ὁ) Verc.

τοῦ πλοίου τὸ δίκτυον, καὶ εὐρύσεται. ἔβαλον οὖν καὶ οὐκέτι αὐτὸ
 ἔλκυσαι ἰσχυρον ἀπὸ τοῦ πλήθους τῶν ἰχθύων. ⁷ λέγει οὖν ὁ μα-
 θητὴς ἐκεῖνος, ὃν ἠγάπα ὁ Ἰησοῦς, τῷ Πέτρῳ· Ὁ κύριός ἐστιν.
 Σίμων οὖν Πέτρος ἀκούσας, ὅτι ὁ κύριός ἐστιν, τὸν ἐπεσπύτην
 διεζώσατο — ἦν γὰρ γυμνός — καὶ ἔβαλεν ἑαυτὸν εἰς τὴν θά-
 λασσαν· ⁸ οἱ δὲ ἄλλοι μαθηταὶ τῷ πλοιοῦ τῷ ἦλθον — οὐ γὰρ ⁸
 ἦσαν μακρὰν ἀπὸ τῆς γῆς, ἀλλὰ ὡς ἀπὸ πηγῶν διακοσίων —
 σύροντες τὸ δίκτυον τῶν ἰχθύων. ⁹ ὡς οὖν ἀπέβησαν εἰς τὴν γῆν, ⁹
 βλέπουσιν ἀνθρακίαν κειμένην καὶ ὀψάριον ἐπικεκλιμένον καὶ ἄρτον.
¹⁰ λέγει αὐτοῖς ὁ Ἰησοῦς· Ἐνέγκατε ἀπὸ τῶν ὀψαρίων ὧν ἐπι-
 ἄσατε νῦν. ¹¹ ἀνέβη Σίμων Πέτρος καὶ εἴλκυσεν τὸ δίκτυον εἰς ¹¹
 τὴν γῆν μεστὸν μεγάλων ἰχθύων ἑκατὸν πενήτηντα τριῶν· καὶ το-
 σοῦτων ὄντων οὐκ ἐσχίσθη τὸ δίκτυον. ¹² λέγει αὐτοῖς ὁ Ἰησοῦς· ¹²
 Δεῦτε, ἀριστήσατε. οὐδεὶς ἐτόλμα τῶν μαθητῶν ἑξατάσαι αὐτόν·
 Λεῖτε τίς εἶ; εἰδοῦτες ὅτι ὁ κύριός ἐστιν. ¹³ ἔρχεται Ἰησοῦς καὶ ¹³
 λαμβάνει τὸν ἄρτον καὶ δίδωσιν αὐτοῖς, καὶ τὸ ὀψάριον ὁμοίως.
¹⁴ τῷτο ἦδη τρίτον ἐφανερώθη Ἰησοῦς τοῖς μαθηταῖς· ἐγεγερθεὶς ἐκ ¹⁴
 νεκρῶν.

⁷ Ὅτε οὖν ἠρίστησαν, λέγει τῷ Σίμωνι Πέτρῳ ὁ Ἰησοῦς· Στ-15
 μων Ἰωαῆ, ἀγαπᾷς με πλέον τούτων; λέγει αὐτῷ· Ναί, κύριε, σὺ
 οἶδας ὅτι φιλοῦ σε. λέγει αὐτῷ· Βόσκει τὰ ἄρνια μου. ¹⁶ λέγει 16

6. Rc. Kn. Sz. ἰσχυσαν.

9. Om. κειμένην Tol. . . h. καιομένην It.⁴ antqss.

10. Om. ὁ ante Ἰησ. B. — h. ἐκ τῶν ὄψ. DL.

11. Rc. Kn. Sz. pro εἰς τ. γῆν [c. AB (ap. Btlj.) CLP Δ al. . . h. ἐπὶ τὴν
 γῆν B ap. Ech. et Sz. D al.] h. ἐπὶ τῆς γῆς.

12. Om. ὁ ante Ἰησ. B. — Rc. Kn. Sz. Ln. οὐδεὶς δά. . . om. c. BC. . . h.
 et nemo Verc. Vg. (h. al. nemo tamen s. autem.)

13. Rc. Sz. ἔρχ. οὐν. — Rc. Kn. Sz. ὁ Ἰησ.

14. Rc. Kn. Sz. ὁ Ἰησ. (om. S al. It.²; post μαθητ. pon. L) et μαθ-
 αὔτοῦ.

15. Om. ὁ Ἰησ. S al. Vg. ms. Aug.; post λέγ. pon. D Ct. It.² — Ln. ter
 Σίμ. Ἰωάννου [sic s. Ἰωάννου c. BC² DL Cpt. Sah. Vg. It. (sed Colb.
 Barjona, Verc. Sim. Johannis 1. et Sim. Johannes 2.) nec
 tamen constare sibi vdr. citati cdd. gr.] — Rc. Kn. Sz. πλεῖον. —
 h. πρόβατα D al. Chra.

ἀντῷ πάντων δευτέρον· Σίμων Ἰωνᾶ, ἀγαπήσ με; λέγει αὐτῷ· Ναί,
 κύριε, σὺ οἶδας ὅτι φιλοῦ σε. λέγει αὐτῷ· Ποίμιανε τὰ πρόβατά
 17 μου. ¹⁷ λέγει αὐτῷ τὸ τρίτον· Σίμων Ἰωνᾶ, φιλεῖς με; ἐλυπήθη ὁ
 Πέτρος, ὅτι εἶπεν αὐτῷ τὸ τρίτον· Φιλεῖς με; καὶ εἶπεν αὐτῷ·
 18 Κύριε, πάντα σὺ οἶδας, σὺ γινώσκεις ὅτι φιλοῦ σε. λέγει αὐτῷ
 18 Ἰησοῦς· Βόσκα τὰ πρόβατά μου. ¹⁸ ἀμὴν ἀμὴν λέγω σοι, ὅτε ἡς
 νεώτερος, ἐξώνυες σεαυτὸν καὶ περιπατάεις ὅπου ἠθέλεις· ὅταν δὲ
 19 γηράσῃς, ἐκτενεῖς τὰς χεῖράς σου, καὶ ἄλλος σε ζώσει καὶ οἴσει
 19 ὅπου σὺ θέλεις. ¹⁹ τοῦτο δὲ εἶπεν σημαίνων ποίω θανάτῳ δοξάσει
 20 τὸν θεόν. καὶ τοῦτο εἰπὼν λέγει αὐτῷ· Ἀκολουθε μοι. ²⁰ ἐπι-
 στραφεὶς ὁ Πέτρος βλέπει τὸν μαθητὴν ὃν ἠγάπα ὁ Ἰησοῦς ἀκο-
 λουθούντα, ὃς καὶ ἀνέπεσεν ἐν τῷ δειπνῶ ἐπὶ τὸ στήθος αὐτοῦ
 21 καὶ εἶπεν· Κύριε, τίς ἐστὶν ὁ παραδιδούς σε; ²¹ τοῦτῳ ἰδὼν ὁ Πέ-
 22 τρος λέγει τῷ Ἰησοῦ· Κύριε, οὗτος δὲ τίς; ²² λέγει αὐτῷ ὁ Ἰη-
 σοῦς· Ἐὰν αὐτὸν θέλω μένειν ἕως ἔρχομαι, τί πρὸς σέ; σὺ μοι
 23 ἀκολουθε. ²³ ἐξῆλθεν οὖν οὗτος ὁ λόγος εἰς τοὺς ἀδελφούς, ὅτι
 ὁ μαθητὴς ἐκεῖνος οὐκ ἀποθνήσκει· καὶ οὐκ εἶπεν αὐτῷ ὁ Ἰησοῦς·
 ὅτι οὐκ ἀποθνήσκει, ἀλλ'· Ἐὰν αὐτὸν θέλω μένειν ἕως ἔρχομαι,
 τί πρὸς σέ;
 24 Οὗτός ἐστιν ὁ μαθητὴς ὁ μαρτυρῶν περὶ τούτων καὶ γραφῆς
 25 ταῦτα, καὶ οἶδαμεν ὅτι ἀληθής ἐστιν ἡ μαρτυρία αὐτοῦ. ²⁵ ἐστὶν Jo. 20,
 δὲ καὶ ἄλλα πολλὰ ἃ ἐποίησεν ὁ Ἰησοῦς, ἅτινα ἐὰν γράφηται καθ'
 ἐν, οὐδ' αὐτὸν οἶμαι τὸν κόσμον χωρῆσαι τὰ γραφόμενα βιβλία. 20.

16. Om. πάντων D Colb.; ante λέγ. pon. C Cpt. Arm. et om. δευτέρ. 249. Vg. It. (exc. Colb.) Arm. — h. ἀρσία 69. al.

17. Hab. ὅτι λέγεις ADX al. Ct. It. cdd. — I.N. (καὶ) εἶπ. — Rc. Kn. Sz. ὁ Ἰησ. . . om. plane D al. Vg. It. (exc. 3.) al. — h. προβάτια AC; etiam ἀρσία leg.

18. I.N. οἴσεις (σε) . . id add. AD (h. ἄλλος σε ζώσουσιν κ. ἀπάγουσιν σε) Syr. It.⁴ al. — 20. Rc. Kn. Sz. ἐπιστρ. δέ.

21. I.N. τοῦτον οὖν c. BD 33. Vg. It. cdd. Cpt.

23. Rc. Kn. Sz. ὁ λόγ. οὗτ. . . om. οὗτ. 3. 250. Or. Cyr. Chrs. ms. Hier. — h. οὐκ εἶπ. δέ B 33. Colb. Or. — om. αὐτῷ 69. Syr. Pra. p. Vg. ms. Verc. Chrs. . . h. αὐτό D Ct. — h. ὅτι οὐκ ἀποθνήσκεις D Ct.

24. I.N. καὶ ὁ γράψ. c. BD; etiam ὁ καὶ leg. — h. κ. οἶδα μέτ Chrs. Thphyl.

25. Om. hunc verum 63. . . eum προσθήκην habitum esse testatur schol. in cd. 36. (sec. X.) alliaque. — Rc. Kn. Sz. I.N. ὅσα. . . ἃ c. BX al. Or. Cyr. Chrs. — Rc. in f. add. ἀμὴν, qd Kn. (—). Digitized by Google

ΠΡΑΞΕΙΣ ΑΠΟΣΤΟΛΩΝ.

Τον μὲν πρῶτον λόγον ἐποιήσαμην περὶ πάντων, ὃ Θεόφιλε, ὃν 1
 ἤρξατο Ἰησοῦς ποιεῖν τε καὶ διδάσκειν, ² ἄχρι ἧς ἡμέρας ἐντελέ- 2
 μενος τοῖς ἀποστόλοις διὰ πνεύματος ἁγίου, οὓς ἐξελέξατο, ἀγγελή-
 φθη. ³ οἷς καὶ παρέστησεν ἑαυτὸν ζῶντα μετὰ τὸ παθεῖν αὐτὸν ἐν 3
 πολλοῖς τεκμηρίοις, δι' ἡμερῶν τεσσαράκοντα ὀπιτανόμενος αὐτοῖς
 καὶ λέγων τὰ περὶ τῆς βασιλείας τοῦ Θεοῦ. ⁴ καὶ συναλιζόμενος 4
 παρήγγειλεν αὐτοῖς ἀπὸ Ἱερουσαλύμων μὴ χωρῆσθαι, ἀλλὰ περι-
 μένειν τὴν ἐπαγγελίαν τοῦ πατρὸς ἣν ἠκούσατέ μου. ⁵ ὅτι Ἰωάννης 5
 μὲν ἐβάπτισεν ὕδατι, ὑμεῖς δὲ βαπτισθήσεσθε ἐν πνεύματι ἁγίῳ
 οὐ μετὰ πολλὰς ταύτας ἡμέρας. ⁶ οἱ μὲν οὖν συνελθόντες ἠρώτων 6
 αὐτὸν λέγοντες· Κύριε, εἰ ἐν τῷ χρόνῳ τούτῳ ἀποκαθιστάνεις τὴν
 βασιλείαν τῷ Ἰσραὴλ; ⁷ εἶπεν δὲ πρὸς αὐτούς· Οὐχ ὑμῶν ἐστὶν 7
 γινῶσθαι χρόνους ἢ καιροὺς οὓς ὁ πατὴρ ἔθετο ἐν τῇ ἰδίᾳ ἐξουσίᾳ,
⁸ ἀλλὰ λήψεσθε δύναμιν ἐπιθεότου τοῦ ἁγίου πνεύματος ἐφ' 8
 ὑμᾶς, καὶ ἕσεσθέ μου μάρτυρες ἐν τε Ἱερουσαλὴμ καὶ πάσῃ τῇ
 Ἰουδαίᾳ καὶ Σαμαρείᾳ καὶ ἕως ἐσχάτου τῆς γῆς. ⁹ καὶ ταῦτα εἰ- 9
 πὸν βλέπόντων αὐτῶν ἐπήρθη, καὶ νεφέλη ὑπέλαβεν αὐτὸν ἀπὸ
 τῶν ὀφθαλμῶν αὐτῶν. ¹⁰ καὶ ὡς ἀποχωροῦντες ἦσαν εἰς τὸν οὐ- 10
 ρανὸν πορευομένου αὐτοῦ, καὶ ἰδοὺ, ἄνδρες δύο παρεστήκασαν
 αὐτοῖς ἐν ἰσθήσειν λευκαῖς, ¹¹ οἱ καὶ εἶπαν· Ἄνδρες Γαλιλαῖοι, 11

Cap. I. 1. Rc. Kx. Sz. ὁ Ἰησ. [om. ὁ c. BD.]

4. Hab. συναλιζόμε. 4. al. m. Eus. al. convivescens s. convivens
 Vg. Syr. al. m. . . συναλισκόμενος D.

8. Rc. Kx. Sz. ἕσεσθέ μοι μ. et καὶ ἐν πάσῃ.

10. Rc. Kx. Sz. ἰσθήσει λευκῆ. [ἰσθήσει. λ. c. ABC al. Syr. Vg. al. Eus.]

τί ἐστήκατε ἐμβλέποντες εἰς τὸν οὐρανόν; οὗτος ὁ Ἰησοῦς ὁ ἀναληφθεὶς ἀπ' ὑμῶν εἰς τὸν οὐρανὸν οὕτως ἐλεύσεται ὄν τρόπον ἐθεάσασθε αὐτὸν πορευόμενον εἰς τὸν οὐρανόν.

- 12 Τότε ὑπέστρεψαν εἰς Ἱερουσαλήμ ἀπὸ ὄρους τοῦ καλουμένου
 13 ἐλαιῶνος, ὃ ἐστὶν ἐγγὺς Ἱερουσαλήμ, σαββάτου ἔχον ὁδόν. 13 καὶ
 ὅτε εἰσῆλθον, εἰς τὸ ὑπερῶον ἀνέβησαν οὗ ἦσαν καταμένοντες, ὃ
 τε Πέτρος καὶ Ἰωάννης καὶ Ἰάκωβος καὶ Ἀνδρέας, Φίλιππος καὶ
 14 Θωμᾶς, Βαρθολομαῖος καὶ Ματθαῖος, Ἰάκωβος Ἀλφαιου καὶ Σί-
 14 μων ὁ ζηλωτῆς καὶ Ἰούδας Ἰακώβου. 14 οὗτοι πάντες ἦσαν προσ-
 καρτεροῦντες ὁμοθυμαδὸν τῇ προσευχῇ σὺν γυναιξὶν καὶ Μαρίᾳ τῇ
 μητρὶ τοῦ Ἰησοῦ καὶ τοῖς ἀδελφοῖς αὐτοῦ.
 15 Καὶ ἐν ταῖς ἡμέραις ταύταις ἀναστὰς Πέτρος ἐν μέσῳ τῶν
 ἀδελφῶν εἶπεν· — ἦν τε ὄχλος ὀνομάτων ἐπὶ τὸ αὐτὸ ὡς ἑκατὸν
 16 εἴκοσι· — 16 Ἄνδρες ἀδελφοί, ἴδτε πληρωθῆναι τὴν γραφὴν ἣν
 προεῖπεν τὸ πνεῦμα τὸ ἅγιον διὰ στόματος Δαυὶδ περὶ Ἰούδα τοῦ
 17 γενομένου ὁδηγοῦ τοῖς συλλαβοῦσιν Ἰησοῦν, 17 ὅτι κατηραμμημένος
 18 ἦν ἐν ὑμῖν καὶ ἔλαχεν τὸν κλῆρον τῆς διακονίας ταύτης. 18 οὗτος
 μὲν σὺν ἐκτίσαστο χωρίον ἐκ μισθοῦ τῆς ἀδικίας, καὶ κρητῆς γε-
 19 νόμιμος ἐλάκησεν μέσος, καὶ ἐξεγύθη πάντα τὰ σπλάγγνα αὐτοῦ·
 19 19 καὶ γνωστὸν ἐγένετο πᾶσιν τοῖς κατοικοῦσιν Ἱερουσαλήμ, ὥστε
 κληθῆναι τὸ χωρίον ἐκεῖνο τῇ ἰδίᾳ διαλέκτῳ αὐτῶν Ἀκελδαμάχ,
 20 τοῦτέστιν χωρίον αἵματος. 20 γέγραπται γὰρ ἐν βίβλῳ ψαλμῶν· Ps. 69.
 Γενηθήτω ἡ ἔκτασις αὐτοῦ ἔρημος καὶ μὴ ἔστω ὁ κατοικῶν ἐν 25.
 21 αὐτῇ, καί· Τῆν ἐπισκοπήν αὐτοῦ λαβέτω ἕτερος. 21 δεῖ οὖν τῶν Ps. 108.
 8.

11. Hab. τί ἐστ. βλέποντες BE al. m. Eus. Chr. al.

13. Rc. ΚΝ. ΣΖ. ἀνάβησ. εἰς τ. ὑπερ. et κ. Ἰακ. κ. Ἰωάνν.

14. Rc. ΣΖ. προσευχῇ καὶ τῇ δεήσει, qu. ΚΝ. (—). — Rc. ΚΝ. ΣΖ. καὶ σὺν τοῖς.

15. Rc. ΚΝ. ΣΖ. τῶν μαθητῶν. [ἀδελφ. c. ABC* al. Vg. al.] — h. ἦν δὲ CD** (γράφ D*) al. Syr. utr. Cpt. Vg. Ld. et ὡσεὶ AC al.

16. Pro ἴδει h. δεῖ D* Vg. Ct. Ir. ma. Aug. — Rc. ΚΝ. ΣΖ. ταύτην ἦν πρ. [om. c. ABC* H al. Syr. Vg. al. m. Or. (2.) Eus. Ath. al.]

17. Rc. ἦν σὺν ἡμῖν.

18. Rc. (ΣΖ. om. τοῦ per errorem.) τοῦ μισθοῦ.

19. Om. ἰδίᾳ D Sah. Arm. Vg. Ct. Ld.; etiam Ἰουδαία leg. — Rc. ΚΝ. ΣΖ. Ἀκελδαμά. [Ἀκελδαμάχ (B) s. Ἀκελδαμάχ s. Ἀκελδαμάχ s. Ἀκελδαμάχ c. ABDE edd. lat. Sah. Cpt. Eus.]

20. Rc. ΚΝ. ΣΖ. λάβοι [λαβέτω c. ABCD al. Eus. Chr.] et 21. ἐν ᾧ.

ἀνεληθόντων ἡμῶν ἀνδρῶν ἐν πατρὶ χρόνῳ ᾧ εἰσῆλθεν καὶ ἐξῆλθεν ἐπ' ἡμᾶς ὁ κύριος Ἰησοῦς, ²² ἀρξάμενος ἀπὸ τοῦ βαπτίσματος ²² Ἰωάννου ἕως τῆς ἡμέρας ἧς ἀνελήφθη ἀπ' ἡμῶν, μάρτυρα τῆς ἀναστασεως αὐτοῦ σὺν ἡμῶν γενέσθαι ἕνα τούτων. ²³ καὶ ἔστησαν δύο, Ἰωσήφ τὸν καλούμενον Βαρσαββᾶν, ὃς ἐπεκλήθη Ἰουδῆτος, καὶ Ματθίαν. ²⁴ καὶ προσευξάμενοι εἶπαν· Σὺ, κύριε, καθ' ²⁴ διαγνώσει πάντων, ἀνάδειξον ὃν ἐξελέξω ἐκ τούτων τῶν δύο ἕνα ²⁵ λαβεῖν τὸν τόπον τῆς διακονίας ταύτης καὶ ἀποστολῆς, ἀπ' ἧς ²⁵ παρέβη Ἰούδας πορευθῆναι εἰς τὸν τόπον τὸν ἴδιον. ²⁶ καὶ ἔδωκεν κατ' κλήρους αὐτοῖς, καὶ ἔπεσεν ὁ κληρὸς ἐπὶ Ματθίαν, καὶ συγκρατεψηφίσθη μετὰ τῶν ἑνδεκα ἀποστόλων.

II.

Καὶ ἐν τῷ συμπληροῦσθαι τὴν ἡμέραν τῆς πεντηκοστῆς ἦσαν ¹ πάντες ὁμοῦ ἐπὶ τὸ αὐτό. ² καὶ ἐγένετο ἄφνω ἐκ τοῦ οὐρανοῦ ἦχος ² ὡσπερ φερομένης πνοῆς βιαίας καὶ ἐπλήρωσεν ὅλον τὸν οἶκον οὗ ἦσαν καθεζόμενοι, ³ καὶ ᾤφθησαν αὐτοῖς διαμεριζόμενα γλῶσσαι ³ ὡσεὶ πυρός, ἐκάθισεν τε ἐπ' ἕνα ἕκαστον αὐτῶν, ⁴ καὶ ἐπλήσθησαν ⁴ πάντες πνεύματος ἁγίου, καὶ ἤρξαντο λαλεῖν ἑτέροις γλώσσαις καθὼς τὸ πνεῦμα ἐδίδου ἀποφθεγγεσθαι αὐτοῖς. ⁵ Ἦσαν δὲ ἐν ⁵ Ἱερουσαλὴμ κατοικοῦντες Ἰουδαῖοι, ἄνδρες εὐλαβεῖς ἀπὸ παντός ἔθνους τῶν ὑπὸ τὸν οὐρανόν· ⁶ γενομένης δὲ τῆς φωνῆς ταύτης ⁶ συνῆλθον τὸ πλῆθος καὶ συνεχύθη, ὅτι ἤκουον εἰς ἕκαστος τῆ

23. Hab. Ἰωσήφ B al. Syr. p. Sah. — Rc. Kn. Sz. Βαρσαββᾶν. [Βαρσαββᾶν c. ABE al. m. Am. Ld. Cpt. al. Eus. ms. . . h. Βαρνάβαν D Ct. Tol. Aeth.]

24. Rc. ἐκ τούτων τ. δύο ἕνα ὃν ἐξελ.

25. Rc. Kn. Sz. λαβ. τὸν κληρὸν [τόπον c. ABC* Sah. Cpt. Vg. Ct. (τόπον τὸν D) Proc. (dis.) Aug.] et ἐξ ἧς. — pro ἴδιον h. δίκαιον A; etiam αὐτοῦ leg.

26. Rc. Kn. Sz. αὐτῶν. [αὐτοῖς c. ABD** al. Vg. al. Chrs. (1.)]

Cap. H. 1. Om. πάντ. E al. Ld. Chrs. . . Rc. Kn. Sz. ἅπαντ. . . add. οἱ ἀπόστολοι; H al. m. — Rc. Kn. Sz. ὁμοθυμαδόν. [ὁμοῦ c. ABC Slav. Ath. . . om. D Syr. Cpt.]

3. Ln. καὶ ἐκάθισεν. c. B al. Ath. (2.) Chrs. al. . . h. ἐκάθισαν τε D** gr. [καὶ ἐκάθισαν τε D* gr.] s. καὶ ἐκάθισαν Ath. (1.) Cyr. (1.) Syr. utr. Arr. Cpt. Sah. . . h. ἐκάθισεν δέ C* Ld. Aug.]

6. Hab. ὅτι ἤκουσαν B.

7 ἰδίᾳ διαλέκτῳ λαλοῦντων αὐτῶν. ⁷ ἔξιστατο δὲ καὶ θαυμάζων λέ-
 γοντες· Οὐχὶ ἰδοὺ ἅπαντες οὗτοί εἰσιν οἱ λαλοῦντες Γαλιλαῖοι;
 8 ⁸ καὶ πῶς ἡμεῖς ἀκούομεν ἕκαστος τῇ ἰδίᾳ διαλέκτῳ ἡμῶν ἐν ᾗ
 9 ἐγεννήθημεν, ⁹ Πάρθοι καὶ Μῆδοι καὶ Ἑλαμίται, καὶ οἱ κατο-
 10 κούντες τὴν Μεσοποταμίαν, Ἰουδαίαν τε καὶ Καππαδοκίαν, Πόν-
 11 τος καὶ τὴν Ἀσίαν, ¹⁰ Φρυγίαν τε καὶ Παμφυλίαν, Αἴγυπτον καὶ
 12 τὰ μέρη τῆς Αἰθίως τῆς κατὰ Κυρήνην, καὶ οἱ ἐπιδημοῦντες Ῥω-
 11 μαῖοι, Ἰουδαῖοι τε καὶ προσήλυτοι, ¹¹ Κρήτες καὶ Ἀραβες, ἀκούο-
 12 μεν λαλοῦντων αὐτῶν ταῖς ἡμετέραις γλώσσαις τὰ μεγαλεῖα τοῦ
 13 θεοῦ; ¹² ἔξιστατο δὲ πάντες καὶ διεποροῦντο ἄλλος πρὸς ἄλλον
 13 λέγοντες· Τί θέλει τοῦτο εἶναι; ¹³ ἕτεροι δὲ διαγλενάζοντες ἔλε-
 γον· ὅτι γλῆνκους μεμεστομένοι εἰσίν.
 14 Σταθεὶς δὲ ὁ Πέτρος σὺν τοῖς ἕνδεκα ἐπῆρεν τὴν φωνὴν αὐ-
 15 τοῦ καὶ ἀπεφθέγγετο αὐτοῖς· Ἄνδρες Ἰουδαῖοι καὶ οἱ κατοικοῦν-
 16 τες Ἱερουσαλὴμ πάντες, τοῦτο ὑμῖν γνωστὸν ἔστω, καὶ ἐνωτίσασθε
 15 τὰ ῥήματά μου. ¹⁵ οὐ γάρ, ὡς ὑμεῖς ὑπολαμβάνετε, οὗτοι με-
 16 θύουσιν· ἔστιν γὰρ ὥρα τρίτη τῆς ἡμέρας· ¹⁶ ἀλλὰ τοῦτο ἔστιν τὸ
 17 εἰρημένον διὰ τοῦ προφήτου Ἰωήλ· ¹⁷ Καὶ ἔσται ἐν ταῖς ἐσχάταις ^{Joel. 2,}
 18 ἡμέραις, λέγει ὁ θεός, ἐκγεῶ ἀπὸ τοῦ πνεύματός μου ἐπὶ πᾶσαν ^{28-32,}
 19 σάρκα, καὶ προφητεῦσουσιν οἱ υἱοὶ ὑμῶν καὶ αἱ θυγατέρες ὑμῶν, ^{(3, 1}
 20 καὶ οἱ νεανίσκοι ὑμῶν ὁράσεις ὄψονται, καὶ οἱ πρεσβύτεροι ὑμῶν ^{499.)}
 18 ἐνυπνίους ἐνυπνιασθήσονται· ¹⁸ καὶ γε ἐπὶ τοὺς δούλους μου καὶ
 19 ἐπὶ τὰς δούλας μου ἐν ταῖς ἡμέραις ἐκεῖναις ἐκγεῶ ἀπὸ τοῦ πνεύ-
 20 ματός μου, καὶ προφητεῦσουσιν. ¹⁹ καὶ δώσω τέρατα ἐν τῷ οὐ-

7. Rc. δὲ πάντες. — Rc. Κη. Sz. λέγ. πρὸς ἀλλήλους. — οὐχὶ c. B. . . Ln. οὐχ ἐτ Rc. Κη. Sz. οὐκ.

12. διεποροῦντο c. Ab. . . Rc. Κη. Sz. Ln. διεπόρουν. — Rc. Κη. Sz. τί εἶν θέλλοι.

13. Rc. γλεναίζοντες. — 14. Rc. Κη. Sz. om. ὁ ante Πίτρ.

16. Om. Ἰωήλ D Ct. Ir. Hil. Aug.

17. Hab. μετὰ ταῦτα pro ἐν τ. ἐσχ. ἡμέρ. B Sah. . . utrqve eigt C al. Arm. Cyr. Hier. — h. λέγ. κύριος DE al. Vg. Ct. Ld. Ir. Hier. al. — h. υἱ. αὐτῶν D Ct. Hier. Hil.; iid. θυγατ. αὐτῶν. . . om. h. l. ὑμῶν C. — om. ὑμ. post νειαν. D Ct. Hier. et post πρεσβ. DE Ct. Ld. — Rc. ἐνυπνια.

18. Om. ἐν τ. ἡμέρ. ἐκ. et καὶ προφητ. D Ct. Hier.

ρανῷ ἄνω καὶ σημεῖα ἐπὶ τῆς γῆς κάτω, αἷμα καὶ πῦρ καὶ ἀτμίδια
καρποῦ. ²⁰ ὁ ἥλιος μεταστραφήσεται εἰς σκοτός καὶ ἡ σελήνη εἰς ²⁰
αἷμα, πρὶν ἢ ἔλθειν ἡμέραν κυρίου τὴν μεγάλην καὶ ἐπιφανῆ.
²¹ καὶ ἔσται, πῶς ὅς ἂν ἐπικαλέσεται τὸ ὄνομα κυρίου σωθήσε- ²¹
ται. ²² Ἄνδρες Ἰσραηλῖται, ἀκούσατε τοὺς λόγους τούτους. Ἰη- ²²
σοῦν τὸν Ναζωραῖον, ἄνδρα ἀποδεδειγμένον ἀπὸ τοῦ θεοῦ εἰς
ὑμᾶς δυνάμεσιν καὶ τέρασιν καὶ σημεῖοις οἷς ἐποίησεν δι' αὐτοῦ ὁ
θεὸς ἐν μέσῳ ὑμῶν, καθὼς αὐτοὶ οἴδατε, ²³ τοῦτον τῇ ὠρισμένῃ ²³
βουλῇ καὶ προγνώσει τοῦ θεοῦ ἔκδοτον διὰ χειρὸς ἀνόμων προσ-
πηξάντες ἀνείλατε, ²⁴ ὃν ὁ θεὸς ἀνέστησεν λύσας τὰς ᾠδῆνας τοῦ ²⁴
θανάτου, καθότι οὐκ ἦν δυνατόν κρατεῖσθαι αὐτὸν ὑπ' αὐτοῦ.
²⁵ Δαυὶδ γὰρ λέγει εἰς αὐτόν· Προωρώμην τὸν κύριον ἐνώπιόν ²⁵
^{8-11.} μου διὰ παντός, ὅτι ἐκ δεξιῶν μου ἐστίν, ἵνα μὴ σαλευθῶ. ²⁶ διὰ ²⁶
τοῦτο ἠψυράνθη μου ἡ καρδία καὶ ἠγαλλιάσατο ἡ γλῶσσά μου,
ἔτι δὲ καὶ ἡ σὰρξ μου κατασηκνώσει ἐπ' ἐλπίδι, ²⁷ ὅτι οὐκ ἐγκατα- ²⁷
^{Act. 12,} ^{25.} λέψαις τὴν ψυχὴν μου εἰς ἄθην οὐδὲ δώσεις τὸν ὄσιόν σου ἰδεῖν
διαφθοράν. ²⁸ ἐγνωρίσάς μοι ὁδοὺς ζωῆς, πληρώσεις με εὐφρο- ²⁸
σύνης μετὰ τοῦ προσώπου σου. ²⁹ Ἄνδρες ἀδελφοί, ἐξὸν εἶπαίν ²⁹
μετὰ παρόρησίας πρὸς ὑμᾶς περὶ τοῦ πατριάρχου Δαυὶδ, ὅτι καὶ
ἐτελεύτησεν καὶ ἐτάφη, καὶ τὸ μνημεῖον αὐτοῦ ἐστὶν ἐν ἡμῖν ἄχρι τῆς
ἡμέρας ταύτης. ³⁰ προφήτης οὖν ὑπάρχων καὶ εἰδὼς ὅτι ὄραφ ³⁰
ᾤμοσεν αὐτῷ ὁ θεός, ἐκ καρποῦ τῆς ὀσφύος αὐτοῦ καθίσει ἐπὶ
τὸν θρόνον αὐτοῦ, ³¹ προῖδὼν ἐλάλησεν περὶ τῆς ἀναστάσεως τοῦ ³¹

19. Om. ἄνω A al. Syr. Erp. Sah. — om. κάτω Syr. Erp. — om. αἷμ. κ. π. κ. ἀτμ. καρπ. D Ct.

20. Ln. om. ἢ c. ACDE al. — Rc. Kn. Sz. τῆς ἡμέρ. [om. c. BD.] — om. καὶ ἐπιφ. D Ct.

22. Rc. Kn. Sz. καθ. καὶ αὐτοί.

23. Rc. Kn. Sz. ἔδοτ. λαβόντες, διὰ χειρῶν. — Rc. ἀνείλετε.

24. Pro θανάτ. h. ἄθου D Syr. Erp. Cpt. Vg. Ct. Ld. Polyc. Ir. al.

25. Ln. προωρώμην c. AD.

26. Rc. Kn. Sz. εἰ ψυράνθη. [ἠψυρ. c. ABDE al.]

27. Rc. Kn. Sz. εἰς ἄθου. [ἄθην c. ABCD al. pm. Clem. (non Or.)]

30. Rc. Sz. post ὄσφ. αὐτοῦ add. τὸ κατὰ σάρκα ἀναστήσειν τὸν Χριστόν. [om. c. AB (ap. Btlj.) CD**H al. Syr. Vg. al. m. Ath. Cyr. Ir. al. . . al. var.] — Rc. Kn. Sz. τοῦ θρόνον. [r. θρόνον c. ABCD al. Or.]

Χριστοῦ, ὅτι οὐτε ἐγκατελείφθη εἰς ἄδου οὐτε ἡ σὰρξ αὐτοῦ αἰδεν
 32 διαφθοράν. ³² τούτον τὸν Ἰησοῦν ἀνεστήσεν ὁ θεός, οὗ πάντες
 33 ἡμεῖς ἐσμεν μάρτυρες. ³³ τῇ δεξιᾷ οὖν τοῦ θεοῦ ὑψωθείς τὴν τε
 ἐπαγγελίαν τοῦ πνεύματος τοῦ ἁγίου λαβὼν παρὰ τοῦ πατρὸς,
 34 ἐξέγρεεν ταῦτο ὃ ἡμεῖς βλέπετε καὶ ἀκούετε. ³⁴ οὐ γὰρ Δαυιδ ἀνέβη ^{Pa. 110, 1. Mt. 22. 44.}
 εἰς τοὺς οὐρανοὺς, λέγει δὲ αὐτός· Εἶπεν ὁ κύριος τῷ κυρίῳ μου·
 35 Κάθου ἐκ δεξιῶν μου ³⁵ ἕως ἂν θῶ τοὺς ἐχθρούς σου ὑποπόδιον
 36 τῶν ποδῶν σου. ³⁶ ἀσφαλῶς οὖν γινωσκέτω πᾶς οἶκος Ἰσραὴλ,
 ὅτι καὶ κύριον αὐτὸν καὶ Χριστὸν ὁ θεὸς ἐποίησεν, ταῦτον τὸν
 Ἰησοῦν ὃν ἡμεῖς ἐσταυρώσατε.

37 Ἀκούσαντες δὲ κατενόγησαν τὴν καρδίαν, εἰπὼν τε πρὸς τὸν
 Πέτρον καὶ τοὺς λοιποὺς ἀποστόλους· Τί ποιήσομεν, ἄνδρες· ἀδελ-
 38 φοί; ³⁸ Πέτρος δὲ πρὸς αὐτούς· Μετανοήσατε, καὶ βαπτισθήτω
 ἕκαστος ὑμῶν ἐν τῷ ὀνόματι Ἰησοῦ Χριστοῦ εἰς ἄφεσιν τῶν ἁμαρ-
 39 τιῶν ὑμῶν, καὶ λήψεσθε τὴν δωρεάν τοῦ ἁγίου πνεύματος. ³⁹ ὅτι
 γὰρ ἐστὶν ἡ ἐπαγγελία καὶ τοῖς τέκνοις ὑμῶν καὶ πάσιν τοῖς εἰς
 40 μακρὰν οὗς ἂν προσκαλέσῃται κύριος ὁ θεὸς ἡμῶν. ⁴⁰ ἑτέροις
 τε λόγοις πλεοσιν διεμαρτύρατο, καὶ παρεκάλει αὐτούς λέγων·
 41 Σώθητε ἀπὸ τῆς γενεᾶς τῆς σκολιᾶς ταύτης. ⁴¹ Οἱ μὲν οὖν ἀπο-
 δεξάμενοι τὸν λόγον αὐτοῦ ἐβαπτίσθησαν, καὶ προσετέθησαν ἐν
 42 τῇ ἡμέρᾳ ἐκεῖνη ψυχὰι ὡσεὶ τρισχιλῶν· ⁴² ἦσαν δὲ προσκατερευόν-

31. Rc. Kn. Sz. ὅτι οὐ κατελείφθη ἡ ψυχὴ αὐτοῦ [Kn. (ἡ ψ. αὐτ.)] ε. ἄδ. (h. ἄδην B al. m. Eus. al.) οὐδέ.

33. Rc. Kn. Sz. ὁ εἶν ἡμεῖς. — Ln. (καὶ) βλέπετε.

36. Rc. ὅτι κύρ. καὶ Χρ. αὐτὸν ὁ θ.

37. Rc. Kn. Sz. τῇ καρδίᾳ. — om. λοιπούς D Ct. Cpt. Aeth. Aug. — h. τι ποιήσωμεν ACE al. m. Bas.

38. Rc. Kn. Sz. δὲ ἴφη. [om. c. B al. Vg. ms. . . h. φαίν post μεταν. AC al. Vg. Cyr. al.; post αὐτούς D Ct. Ir.; etiam εἶπεν leg.] — post ὀνόμ. add. τοῦ κυρίου DE al. Syr. utr. Ld. al. Bas. al. m. — om. Χριστ. Syr. Cpt. Erp. Ir. Oec. — Rc. Kn. Sz. ἀφρα ἁμαρτιῶν. [τῶν ἁμ. ὑμῶν c. ABC al. Vg. Cpt. Sah.]

40. Rc. Sz. διεμαρτύρητο. — Rc. Kn. Sz. om. αὐτούς.

41. Rc. Kn. Sz. ἀσμένως ἀποδέξ. et om. ἐν post προσετίθ. [om. ἀσμ. c. ABCD al. Vg. al. Clem. al. et scr. ἐν c. ABD al. Vg.]

τες τῇ διδαχῇ τῶν ἀποστόλων καὶ τῇ κοινωνίᾳ, τῇ κλάσει τοῦ ἄρτου καὶ ταῖς προσευχαῖς.

Ἐγένετο δὲ πάσης ψυχῇ φόβος, πολλὰ τε τέρατα καὶ σημεῖα 43
διὰ τῶν ἀποστόλων ἐγένετο. 44 πάντες δὲ οἱ πιστεύσαντες ἐπὶ τὸ 44
αὐτὸ εἶχον ἅπαντα κοινά, 45 καὶ τὰ κτήματα καὶ τὰς ὑπάρξεις 45
ἐπίπρασκον καὶ διμερίζον αὐτὰ πᾶσιν καθότι ἂν τις χρεῖαν εἶχεν,
46 καθ' ἡμέραν τε προσκαρτεροῦντες ὁμοθυμαδὸν ἐν τῷ ἱερῷ, 46
κλῶντές τε κατ' οἶκον ἄρτον, μετελάμβανον τροφῆς ἐν ἀγαλλίασει
καὶ ἀφελότητι καρδίας, 47 αἰνοῦντες τὸν Θεὸν καὶ ἔχοντες χάριν 47
πρὸς ὅλον τὸν λαόν. ὁ δὲ κύριος προσετίθει τοὺς σωζομένους
καθ' ἡμέραν 1 ἐπὶ τὸ αὐτό. 1

III.

Πέτρος δὲ καὶ Ἰωάννης ἀνέβαινον εἰς τὸ ἱερόν ἐπὶ τὴν ὥραν
τῆς προσευχῆς τὴν ἐνάτην. 2 καὶ τις ἀνὴρ χωλὸς ἐκ κοιλίας μητρὸς 2
αὐτοῦ ὑπάρχων ἐβασταίετο, ὃν ἐτίθον καθ' ἡμέραν πρὸς τὴν θύ-
ραν τοῦ ἱεροῦ τὴν λεγομένην ὥραιαν, τοῦ αἰτεῖν ἐλεημοσύνην παρὰ
τῶν εἰσπορευομένων εἰς τὸ ἱερόν. 3 ὃς ἰδὼν Πέτρον καὶ Ἰωάννην 3
μέλλοντας εἰσεῖναι εἰς τὸ ἱερόν ἤρώτα ἐλεημοσύνην λαβεῖν. 4 ἀτενί- 4
σας δὲ Πέτρος εἰς αὐτὸν σὺν τῷ Ἰωάννῃ εἶπεν· Βλέπρον εἰς ἡμᾶς.
5 ὁ δὲ ἐπέειπεν αὐτοῖς προσδοκῶν τι παρ' αὐτῶν λαβεῖν. 6 εἶπεν δὲ 5 6

42. Lx. (ἐν) τῇ διδαχ. c. A al. Syr. Vg. al. — Rc. Kn. Sz. καὶ τῇ κλάσ.
[om. c. ABD al. Sab.]

43. Rc. Kn. Sz. ab init. ἐγένετο. [ἐγίν. c. AB (ap. Btlj. vdtur) CD.] —
h. πολλά δὲ B. . . πολλά (om. τῆ) D* al. — h. ἐγίν. διὰ τ. ἀποστόλ. ἐν
Ἰερουσαλὴμ· φόβος τε ἦν μέγας ἐπὶ πάντας καὶ AC [ἐν
Ἰερουσ. add. etiam E al. Syr. Ld. al.] al. m. Cpt. Vg.

44. πιστεύσαντ. ἐπὶ τ. α. εἶχ. c. B al. [πιστεύσαντες etiam H al. Thphyl.]
Or. . . Rc. Kn. Sz. Lx. πιστεύοντες ἦσαν ἐπὶ τ. α. καὶ εἶχ.

47. Rc. Kn. Sz. καθ' ἡμέρ. τῇ ἐκκλησίᾳ. III. 1. Ἐπὶ τὸ αὐτὸ δὲ Πέτρ.
[om. τῇ ἐκκλ. c. ABC Vg. Cpt. Arm. Aeth. Cyr. (h. ἐπὶ τὸ αὐτὸ ἐν τῇ ἐκ-
κλησ. D Ct. et omissio ἐν 19.) et Πέτρ. δὲ c. ABC al. Vg. Syr. Cpt. Pam-
phil. Cyr. Euthal. Lcif.]

Cap. III. 1. Cf. ad II. v. 47.

2. Om. ὑπάρχων (antea h. καὶ ἰδοῦ D Syr.) D Syr. Erp. Arm. Ct. I.cif.

3. Om. λαβεῖν DH al. pl. Ct. Reg. Sl. Ar. p. Thphyl. Lcif. . . h. λαβεῖν
παρ' αὐτῶν E Ld.

5. Hab. παρ' αὐτοῦ C; π. αὐτῶν post τὴ λαβ. [λαβ. τῆ E] pon. DE al.
Vg. I.d.; om. 69.

Πέτρος· Ἀγγέριον καὶ χροσίον οὐκ ὑπάρχει μοι· ὁ δὲ ἔγω, τοῦτό σοι δίδωμι· ἐν τῷ ὀνόματι Ἰησοῦ Χριστοῦ τοῦ Ναζωραίου περιπάτει. ⁷ καὶ πιάσας αὐτὸν τῆς δεξιᾶς χειρὸς ἤγειρεν αὐτόν· παρασχημα δὲ ἐστερεώθησαν αἱ βάσεις αὐτοῦ καὶ τὰ σφυρά, ⁸ καὶ ἐξ-
 αλλόμενος ἕστη, καὶ περιεπάτει, καὶ εἰσῆλθεν σὺν αὐτοῖς εἰς τὸ ⁹ ἱερόν περιπατῶν καὶ ἀλλόμενος, αἰνῶν τὸν θεόν. ⁹ καὶ εἶδεν πᾶς ¹⁰ ὁ λαὸς αὐτὸν περιπατοῦντα καὶ αἰνοῦντα τὸν θεόν· ¹⁰ ἐπεγίνωσκον δὲ αὐτόν, ὅτι αὐτὸς ἦν ὁ πρὸς τὴν ἑλεημοσύνην καθήμενος ἐπὶ τῇ ὥρᾳ πύλῃ τοῦ ἱεροῦ, καὶ ἐπλήσθησαν θάμβους καὶ ἐκστάσεως ἐπὶ τῷ συμβεβηκότι αὐτῷ.

¹¹ Κρατοῦντος δὲ αὐτοῦ τὸν Πέτρον καὶ τὸν Ἰωάννην συνέδρα-
 μεν πᾶς ὁ λαὸς πρὸς αὐτοὺς ἐπὶ τῇ στοᾷ τῇ καλουμένῃ Σολομῶ-
¹² νος ἔκθαμβοι. ¹² ἰδὼν δὲ ὁ Πέτρος ἀπεκρίνατο πρὸς τὸν λαόν·
 Ἄνδρες Ἰσραήλ, τί θαυμάζετε ἐπὶ τούτῳ, ἢ ἡμῖν τί ἀπειλεῖτε
 ὡς ἰδία δυνάμει ἢ εὐσεβείᾳ πεποιηκόσιν τοῦ περιπατεῖν αὐτόν;
¹³ ¹³ ὁ θεὸς Ἀβραάμ καὶ Ἰσαὰκ καὶ Ἰακώβ, ὁ θεὸς τῶν πατέρων
 ἡμῶν, ἐδόξασεν τὸν παῖδα αὐτοῦ Ἰησοῦν, ὃν ὑμεῖς μὲν παρεδώ-
 κατε καὶ ἠρνήσασθε κατὰ πρόσωπον Πιλάτου, κρίναντος ἐκείνου
¹⁴ ἀπολύειν· ¹⁴ ὑμεῖς δὲ τὸν ἅγιον καὶ δίκαιον ἠρνήσασθε, καὶ ἕτή-
¹⁵ σασθε ἄνδρα φονεῖα χαρισθῆναι ὑμῖν, ¹⁵ τὸν δὲ ἀρχηγὸν τῆς ζωῆς
 ἀπεκτείνατε, ὃν ὁ θεὸς ἤγειρεν ἐκ νεκρῶν, οὗ ἡμεῖς μάρτυρές
¹⁶ ἐσμεν. ¹⁶ καὶ ἐπὶ τῇ πίστει τοῦ ὀνόματος αὐτοῦ τούτου, ὃν θεω-
 ρεῖτε καὶ οἰδατε, ἐστερέωσεν τὸ ὄνομα αὐτοῦ· καὶ ἡ πίστις ἡ δι'
 αὐτοῦ ἔδωκεν αὐτῷ τὴν ὀλοκληρίαν ταύτην ἀπέναντι πάντων ὑμῶν.

6. Rc. Kn. Sz. ἤγειραι καὶ περιπ., qu. Ln. (—) .. om. c. BD Ct. Sab. . . h. ἤγειρε AE al. m. . . h. ἀνάστα Epiph.

7. Rc. Kn. Sz. om. αὐτόν post ἤγειρ. [scr. c. ABC al. Syr. Vg. Reg. al. m. Bas. al.]

8. Rc. Kn. Sz. καὶ αἰνῶν, Ln. (καί) .. om. c. AD Sab. Ct. Reg. Leif.

10. Rc. Kn. Sz. ἔλεγ. τε, [dī c. ABC al. Vg. Ld. Reg. Cpt. Bas. sel.] iid. et Ln. ὅτι οὗτος. . . αὐτός c. AC al. Vg. Reg. Syr. Cpt. Bas. sel. Lcif.

11. Rc. pro αὐτοῦ h. τοῦ ἰαθέντος χωλοῦ. — Rc. Kn. Sz. om. τὸν ante Ἰωάνν. [scr. c. AB.] — Ln. Σολομῶντος c. A (h. Σαλωμ.)

12. Rc. Kn. Sz. om. ὁ. [scr. c. ABD.] — 13. Ln. κ. θεός Ἰσ. καὶ θεός Ἰακ. c. ACD al. Vg. al.; etiam κ. ὁ θεός. Ἰσ. κ. ὁ θεός. I. leg. — Rc. om. μὲν. — Rc. Kn. Sz. ἠρνήσ. αὐτόν. [om. c. ABC al. m. Vg. al. Ir. al.]

16. Om. ἐπὶ B al.; etiam ἐν leg. — Ln. post ἐστερέωσ. interpgt.

17 καὶ νῦν, ἀδελφοί, οἶδα ὅτι κατὰ ἄγνοιαν ἐπραΰσατε, ὥσπερ καὶ 17
οἱ ἄρχοντες ὑμῶν· 18 ὁ δὲ θεὸς ἅ προκατήγγειλεν διὰ στόματος 18
πάντων τῶν προφητῶν, παθεῖν τὸν Χριστὸν αὐτοῦ, ἐπληρώσεν
οὕτως. 19 μετανοήσατε οὖν καὶ ἐπιστρέψατε εἰς τὸ ἐξάλειψθῆναι 19
ὑμῶν τὰς ἁμαρτίας, ὅπως ἂν ἔλθωσιν καιροὶ ἀναψύξεως ἀπὸ προσ-
ώπου τοῦ κυρίου 20 καὶ ἀποστείλῃ τὸν προκεχειρισμένον ὑμῖν Χρι- 20
στὸν Ἰησοῦν, 21 ὃν δεῖ οὐρανὸν μὲν δεῖξασθαι ἄχρι χρόνων ἀπο- 21
καταστάσεως πάντων ὧν ἐλάλησεν ὁ θεὸς διὰ στόματος τῶν ἁγίων
·Dt. 18, 18. 19. αὐτοῦ προφητῶν. 22 Μωϋσῆς μὲν εἶπεν· ὅτι προφήτην ὑμῖν ἀνα- 22
στήσει κύριος ὁ θεὸς ὑμῶν ἐκ τῶν ἀδελφῶν ὑμῶν ὡς ἐμὲ αὐτοῦ
ἀκούσεσθε κατὰ πάντα ὅσα ἂν λαλήσῃ πρὸς ὑμᾶς. 23 ἔσται δέ, 23
πᾶσα ψυχὴ ἧτις ἂν μὴ ἀκούσῃ τοῦ προφήτου ἐκείνου ἐξολοθρευ-
θήσεται ἐκ τοῦ λαοῦ. 24 καὶ πάντες δὲ οἱ προφῆται ἀπὸ Σαμουὴλ 24
καὶ τῶν καθεξῆς ὅσοι ἐλάλησαν, καὶ κατήγγειλαν τὰς ἡμέρας ταύ-
·Gn. 12, 2. τας. 25 ἡμεῖς ἐστέ οἱ υἱοὶ τῶν προφητῶν καὶ τῆς διαθήκης τοῦ 25
θεοῦ διέθετο πρὸς τοὺς πατέρας ἡμῶν, λέγων πρὸς Ἀβραάμ· Καὶ
ἐν τῷ σπέρματί σου ἐνευλογηθήσονται πᾶσαι αἱ πατριαὶ τῆς γῆς.
26 ὑμῖν πρῶτον ὁ θεὸς ἀναστήσας τὸν παῖδα αὐτοῦ ἀπέστειλεν 26
αὐτὸν εὐλογοῦντα ὑμᾶς ἐν τῷ ἀποστρέφειν ἕκαστον ἀπὸ τῶν πο-
νηριῶν.

18. Rc. Kn. Sz. αὐτοῦ post προφητῶν pon. [post Χρ. c. BCDE al. Syr. utr. Vg. cdd. lat. al. Ir. . . om. παθ. τ. Χρ. Α.]

20. Rc. τὸν προκεχειρισμένον. — Rc. Kn. Sz. Ἰησ. Χρ. [Χρ. Ἰησ. c. BD gr. E al. Ld. al. Thphyl.]

21. Rc. στόματ. πάντων ἁγίων αὐτ. πρ. ἀπ' αἰῶνος. . . etiam Sz. add. in f. ἀπ' αἰῶν., qd Kn. (—) . Ln. (c. ABC) ἀπ' αἰῶν. pon. ante αὐτοῦ προφ. . . om. c. D 19. Ct. Arm. Ir. Tert. . . al. aliter pon.

22. Rc. μὲν γὰρ. — Rc. Kn. Sz. πρὸς τοὺς πατέρας εἶπεν. — h. ὁ θεὸς ἡμῶν [om. B 60. Chrs. (1.)] E al. m. Ld. Sab. Aeth. Syr. p. Just. al.

23. Ln. ἐξολοθρευθήσεται c. AD.

24. Rc. προκατήγγειλαν.

25. Rc. om. οἱ ante υἱοί. — h. πατέρ. ὑμῶν AC (vdtr) E al. Ld. al. Chrs. Ir. ms. al. — Rc. om. ἐν. — h. εὐλογηθήσονται A* al. Chrs. al.

26. Rc. παῖδ. αὐτ. Ἰησοῦν, qd Kn. (—). — Rc. Kn. Sz. in f. add. ὑμῶν, Ln. add. αὐτῶν, legitur etiam αὐτοῦ et ἡμῶν. . . om. plane c. B (ap. Bch. et Blj.) Chrs. (2.) Thphyl.

IV.

- 1 *Αλαλούντων δὲ αὐτῶν πρὸς τὸν λαόν, ἐπέστησαν αὐτοῖς οἱ*
 2 *ἱερεῖς καὶ ὁ στρατηγὸς τοῦ ἱεροῦ καὶ οἱ Σαδδουκαῖοι, ² διαπονού-*
μενοι διὰ τὸ διδάσκειν αὐτοὺς τὸν λαὸν καὶ καταγγέλλειν ἐν τῷ
 3 *Ἰησοῦ τὴν ἀνάστασιν τὴν ἐκ νεκρῶν, ³ καὶ ἐπίβαλον αὐτοῖς τὰς*
χεῖρας καὶ ἔθεντο εἰς τήρησιν εἰς τὴν αὔριον· ἦν γὰρ ἑσπέρα ἤδη.
 4 *⁴ πολλοὶ δὲ τῶν ἀκουσάντων τὸν λόγον ἐπίστευσαν, καὶ ἐγενήθη*
ἀριθμὸς τῶν ἀνδρῶν ὡς χιλιάδες πέντε.
 5. *Ἐγένετο δὲ ἐπὶ τὴν αὔριον συναχθῆναι αὐτῶν τοὺς ἀρχοντας*
 6 *καὶ τοὺς πρεσβυτέρους καὶ τοὺς γραμματεῖς ἐν Ἱερουσαλήμ, ⁶ καὶ*
Ἄνναν τὸν ἀρχιερέα καὶ Καϊάφαν καὶ Ἰωάννην καὶ Ἀλέξανδρον
 7 *καὶ ὅσοι ἦσαν ἐκ γένους ἀρχιερατικοῦ, ⁷ καὶ στήσαντες αὐτοὺς ἐν*
τῷ μέσῳ ἐπηρώσαντο· Ἐν ποίᾳ δυνάμει ἢ ἐν ποίῳ ὀνόματι ποιή-
 8 *σατε τοῦτο ὑμεῖς; ⁸ τότε Πέτρος πλησθεὶς πνεύματος ἁγίου εἶπερ*
 9 *πρὸς αὐτούς· Ἀρχόντες τοῦ λαοῦ καὶ πρεσβύτεροι, ⁹ εἰ ἡμεῖς σή-*
μερον ἀνακριθόμεθα ἐπὶ εὐεργεσίᾳ ἀνθρώπου ἀσθενοῦς, ἐν τίῳ
 10 *οὗτος σέσωσται, ¹⁰ γνωστὸν ἔστω πᾶσιν ὑμῖν καὶ παντὶ τῷ λαῷ*
Ἰσραὴλ, ὅτι ἐν τῷ ὀνόματι Ἰησοῦ Χριστοῦ τοῦ Ναζωραίου, ὃν
ἡμεῖς ἕσταυρώσατε, ὃν ὁ θεὸς ἤγειρεν ἐκ νεκρῶν, ἐν τούτῳ οὗτος
 11 *παρέστηκεν ἐνώπιον ὑμῶν ὑγιής. ¹¹ οὗτός ἐστιν ὁ λίθος ὁ ἔξουθενη·*^{P. 118}
θεὸς ὑφ' ὑμῶν τῶν οἰκοδόμων, ὁ γενόμενος εἰς κεφαλὴν γωνίας.^{22.}
 12 *¹² καὶ οὐκ ἔστιν ἐν ἄλλῳ οὐδενὶ ἡ σωτηρία· οὐδὲ γὰρ ὄνομά ἐστιν*

Cap. IV. 1. Hab. οἱ ἀρχιερεῖς BC 4. — om. κ. ὁ στρατ. τ. ἱερ. D Ct.

2. Hab. τ. ἀνάστ. τῶν νεκρ. DH al. pl. Ct. Ld. Reg. Chrs. al.

3. Hab. ἔθεντο αὐτούς ACE al. m. Vg. Syr. Cpt. Chrs.

4. Om. τὸν λόγ. A. — RC. KN. Sz. ὁ μετμ. [om. ὁ c. BD (h. ἀριθμ. τε ἔγεν. ἀνδρῶν)] iid. ὡσεὶ. [ὡς c. BD al. . . om. A Vg. Sah. Aeth.]

5. RC. KN. Sz. om. τοὺς ante πρισβ. et ante γραμμ. iid. h. εἰς Ἱερουσ. [ἐν c. ABDE al. m.] . . om. ἐν Ἱερουσ. Syr.

6. LN. κ. Ἄννας ὁ ἀρχιερεὺς κ. Καϊάφας κ. Ἰωάννης κ. Ἀλέξανδρος c. AB (D jam ante hab. συνήχθησαν οἱ ἀρχ. κ. οἱ πρ.) al.

7. KN. Sz. ἐν μέσῳ c. DE al. m. Chrs. Thphyl.

8. RC. KN. Sz. in f. add. τοῦ Ἰσραὴλ. [om. c. AB Cpt. Sah. Vg. Colb. Cyr. Fulg.]

9. Hab. ἀνακριν. ἀφ' ὑμῶν DE Syr. Erp. Ct. Ld. Reg. Ir. Cypr.

11. RC. KN. Sz. τῶν οἰκοδομούντων.

12. RC. KN. Sz. οὐτε γάρ. . . h. οὐ γ. D Ct. Reg. Cypr. al. [οὐδέ c. AB al. m. Cpt. Did.]

ἔταρον ὑπὸ τὸν οὐρανὸν τὸ δεδομένον ἐν ἀνθρώποις, ἐν ᾧ δεῖ σω-
θῆναι ἡμᾶς. ¹³ Θεωροῦντες δὲ τὴν τοῦ Πέτρου παρήγοριαν καὶ ¹³
Ἰωάννου καὶ καταλαβόμενοι, ὅτι ἄνθρωποι ἀγράμματοι εἰσιν καὶ
ἰδιῶται, ἐθαύμαζον ἐπεγίνωσκόν τε αὐτοὺς ὅτι σὺν τῷ Ἰησοῦ
ἦσαν. ¹⁴ τὸν τε ἄνθρωπον βλέποντες σὺν αὐτοῖς ἰστοῦσα τὸν τε-
¹⁴ θραυτευμένον οὐδὲν εἶχον ἀντειπεῖν. ¹⁵ κειλεύσαστες δὲ αὐτοὺς ἔξω ¹⁵
τοῦ συνεδρίου ἀπελθεῖν, συνέβαλλον πρὸς ἀλλήλους ¹⁶ λέγοντες. ¹⁶
Τί ποιήσομεν τοῖς ἀνθρώποις τούτοις; ὅτι μὲν γὰρ γνωστὸν ση-
μεῖον γέγονεν δι' αὐτῶν, πᾶσι τοῖς κατοικοῦσιν Ἱερουσαλὴμ φα-
νερόν, καὶ οὐ δυνάμεθα ἀρνεῖσθαι. ¹⁷ ἀλλ' ἵνα μὴ ἐπὶ πλεῖον ¹⁷
διανεμηθῆ εἰς τὸν λαόν, ἀπειλῆ ἀπειλησώμεθα αὐτοῖς μηκέτι λα-
λεῖν ἐπὶ τῷ ὀνόματι τούτου μηδενὶ ἀνθρώπων. ¹⁸ καὶ καλέσαντες ¹⁸
αὐτοὺς παρήγγειλαν καθόλου μὴ φθέγγεσθαι μηδὲ διδάσκειν ἐπὶ
τῷ ὀνόματι τοῦ Ἰησοῦ. ¹⁹ ὁ δὲ Πέτρος καὶ Ἰωάννης ἀποκριθέντες ¹⁹
εἶπον πρὸς αὐτοὺς. Εἰ δίκαιόν ἐστι ἐνώπιον τοῦ θεοῦ, ὑμῶν
ἀκούειν μᾶλλον ἢ τοῦ θεοῦ, κρίνατε. ²⁰ οὐ δυνάμεθα γὰρ ἡμεῖς ²⁰
ἂ εἶδαμεν καὶ ἠκούσαμεν μὴ λαλεῖν. ²¹ οἱ δὲ προσαπειλησάμενοι ²¹
ἀπέλυσαν αὐτοὺς μηδὲν εὐρίσκοντες τὸ πῶς κολάσωσιν αὐτοὺς
διὰ τὸν λαόν, ὅτι πάντες ἐδόξαζον τὸν θεὸν ἐπὶ τῷ γεγονότι.
²² ἔκων γὰρ ἦν πλειόνων τεσσαράκοντα ὁ ἄνθρωπος ἐφ' ὃν γεγό- ²²
νει τὸ σημεῖον τοῦτο τῆς ἰάσεως.

Ἀπολυθέντες δὲ ἦλθον πρὸς τοὺς ἰδίους καὶ ἀπήγγειλαν ὅσα ²³
πρὸς αὐτοὺς οἱ ἀρχιερεῖς καὶ οἱ πρεσβύτεροι εἶπαν. ²⁴ οἱ δὲ ἀκού- ²⁴
σαντες ὁμοθυμαδὸν ἦσαν φωνὴν πρὸς τὸν θεὸν καὶ εἶπαν. Δέ-
σποτα, σὺ ὁ ποιήσας τὸν οὐρανὸν καὶ τὴν γῆν καὶ τὴν θάλασσαν

12. Hab. in f. ὑμᾶς B.

14. Rc. Kn. Sz. τὸν δὲ ἄνθρ. [τί c. ABD** (om. D*) E al. m. Vg. Ct. Ld. al.]

15. Rc. Kn. Sz. συνέβαλον. [συνέβαλλ. c. AE al. pm. Vg. Ld. Reg. Ct. Leif. Thphyl.]

16. Ln. τί ποιήσωμεν c. AE gr. al. pm. Ct. — Rc. Kn. Sz. ἀρνήσασθαι.

17. Ln. om. ἀπειλῆ c. ABD al. Syr. Vg. al. Bas. sel. al. — h. ἀπειλησώ-
μεθα D al. m. Chrs. Thphyl. — 18. Rc. Kn. Sz. παρήγγ. αὐτοῖς.

20. Rc. Kn. Sz. εἶδομεν. [etra ABD al.]

21. Hab. μὴ εὐρίσκ. 36. al. Vg. Sah. Leif. et addito αἰτίαν D Syr. Arr. —
h. κολάσονται 4. al. pl. Chrs. Thphyl.

22. Rc. Kn. Sz. ἐγγόνες. [γεγόνες c. BD.]

24. Rc. Kn. Sz. σὺ ὁ θεός. [om. c. AB Cpt. Demid. Ath. Ambr.] c. h.

- 25 καὶ πάντα τὰ ἐν αὐτοῖς, ²⁵ ὁ δὲ διὰ στόματος Δαυὶδ παιδὸς σου ^{Ps. 2.}
 26 εἰπὼν· Ἴνα τί ἐφρούραζαν ἔθνη καὶ λαοὶ ἐμελέτησαν κενά; ^{1. 2.} ²⁶ παρ-
 ἔστησαν οἱ βασιλεῖς τῆς γῆς καὶ οἱ ἄρχοντες συνήχθησαν ἐπὶ τὸ
 27 αὐτὸ κατὰ τοῦ κυρίου καὶ κατὰ τοῦ Χριστοῦ αὐτοῦ. ²⁷ συνήχθη-
 σαν γὰρ ἐπ' ἀληθείας ἐν τῇ πόλει ταύτῃ ἐπὶ τὸν ἅγιον παιδᾶ σου
 Ἰησοῦν, ὃν ἔχρισας, Ἡρώδης τε καὶ Πόντιος Πιλάτος σὺν ἔθνεσιν
 28 καὶ λαοῖς Ἰσραὴλ, ²⁸ ποιῆσαι ὅσα ἡ χεὶρ σου καὶ ἡ βουλή προ-
 29 ὥρισεν γενέσθαι. ²⁹ καὶ τὰ νῦν, κύριε, ἐπίδε ἐπὶ τὰς ἀπειλὰς αὐ-
 τῶν, καὶ δὸς τοῖς δούλοις σου μετὰ παρῴρησίας πάσης λαλεῖν τὸν
 30 λόγον σου ³⁰ ἐν τῷ τὴν χεῖρα ἐκτείνειν σε εἰς ἴασις καὶ σημεῖα καὶ
 τέρατα γίνεσθαι διὰ τοῦ ὀνόματος τοῦ ἁγίου παιδὸς σου Ἰησοῦ.
 31 ³¹ καὶ δεηθέντων αὐτῶν ἰσαλευθή ὁ τόπος ἐν ᾧ ἦσαν συνηγμένοι,
 καὶ ἐπλήσθησαν ἄπαντες τοῦ ἁγίου πνεύματος καὶ ἐλάλουν τὸν
 λόγον τοῦ θεοῦ μετὰ παρῴρησίας.
 32 Τοῦ δὲ πλήθους τῶν πιστευσάντων ἦν ἡ καρδία καὶ ἡ ψυχὴ
 μία, καὶ οὐδὲ εἰς τι τῶν ὑπαρχόντων αὐτῷ ἔλεγεν ἴδιον εἶναι, ἀλλ'
 33 ἦν αὐτοῖς ἅπαντα κοινά. ³³ καὶ δυνάμει μεγάλη ἀπεδίδουν τὸ
 μαρτύριον οἱ ἀπόστολοι τῆς ἀναστάσεως τοῦ κυρίου Ἰησοῦ· χάρις
 34 τε μεγάλη ἦν ἐπὶ πάντας αὐτούς. ³⁴ οὐδὲ γὰρ ἐνδεής τις ὑπῆρχεν
 ἐν αὐτοῖς· ὅσοι γὰρ κτήτορες χωρίων ἢ οἰκιῶν ὑπῆρχον, πωλοῦν-

σὺ εἶ ὁ θεός 32. al. Ct. Thphyl. Ir. . . σὺ εἶ Vg. (non Am.) Hil. Ang. al. . .
 al. aliter.

25. LN. ὁ τοῦ πατρὸς ἡμῶν διὰ πνεύματος ἁγίου στόματος Δαυ.
 etc. c. ABE al. Syr. p. Ld. . . h. ὁ διὰ πνεύμ. ἁγ. διὰ στόμ. τοῦ πατρ.
 ἡμῶν Δαυ. etc. Sah. Erp. Vg. Ath. ms. Ir. . . ὁ διὰ πνεύμ. ἁγ. διὰ στόμ.
 Δαυ. etc. Syr. Cpt. Did. . . ὁ διὰ τοῦ ἁγίου στόμ. Δαυ. τοῦ παιδ. etc. 18.
 (s. XL) . . ὃς διὰ πνεύμ. ἁγ. διὰ τοῦ στόμ. λαλήσας Δαυ. παιδὸς σου D
 et (h. David puero tuo) Ct. . . al. aliter. — Rc. τοῦ παιδ. σ.

27. Rc. om. ἐν τῇ πόλ. ταύτ.

28. Rc. Kn. Sz. ἡ βουλή σου [om. c. A*B al. Ld.* Hil. Lcif. Ambr.].

29. LN. ἔφιδε c. ADE al.

30. Rc. Kn. Sz. τ. χεῖρ. σου et 31. ἅπαντ. πνεύμ. ἁγ.

32. LN. bis om. ἡ c. A (B teste Btlj. om. ante καρδ.) D* (D** add. ἡ tan-
 tum ante καρδία) 96. Or. (2; hab. 2.)

33. Rc. Kn. Sz. μεγ. δυν. — h. οἱ ἀπόστ. τὸ μαρτ. AB al. Vg. Ld.
 Thphyl. — LN. ἴησ. (χριστοῦ) . . add. Χρ. ADE al. m. Syr. al. . .
 om. τῆς ἀναστάσ. 26. (sec. XII.) 31. (s. XIV.) . . pon. τ. κυρ. ἴησ. τῆς
 ἀναστάσ. B.

34. LN. τίς ἦν c. AB al. Gyr.

εις ἔφερον τὰς τιμὰς τῶν πιπρασκομένων ³⁵ καὶ εἶθον παραὶ 35
 τοὺς πόδας τῶν ἀποστόλων· διεδίδοτο δὲ ἐκάστῳ καθότι ἂν τις
 χρεῖαν εἶχεν. ³⁶ Ἰωσήφ δὲ ὁ ἐπικληθεὶς Βαρνάβας ἀπὸ τῶν ἀπο- 36
 στόλων, ὁ ἔστιν μεθερμηνεύμενος υἱὸς παρακλήσεως, Λευΐτης,
 Κύπριος τῷ γένει, ³⁷ ὑπάρχοντος αὐτῷ ἀγροῦ, πωλήσας ἤνεγκεν 37
 τὸ χρεῖμα καὶ ἔθηκεν παραὶ τοὺς πόδας τῶν ἀποστόλων.

V.

Ἄνηρ δὲ τις ὀνόματι Ἀνανίας σὺν Σαπφείρᾳ τῇ γυναικὶ αὐ- 1
 τοῦ ἐπόλησεν κτήμα, ² καὶ ἐσοφίστατο ἀπὸ τῆς τιμῆς, στυγερότης 2
 καὶ τῆς γυναικὸς· καὶ ἐνέγκας μέρος τι παραὶ τοὺς πόδας τῶν ἀπο-
 στόλων ἔθηκεν. ³ εἶπεν δὲ ὁ Πέτρος· Ἀνανία, διὰ τί ἐπλήρωσεν 3
 ὁ σατανᾶς τὴν καρδίαν σου, ψεύσασθαί σε τὸ πνεῦμα τὸ ἅγιον
 καὶ νοσήσασθαι ἀπὸ τῆς τιμῆς τοῦ χωρίου; ⁴ οὐκ ἔμενον σοὶ ἐμ- 4
 νεν καὶ πρᾶθῆν ἐν τῇ σῇ ἐξουσίᾳ ὑπῆρχεν; τί ὅτι ἔθου ἐν τῇ καρ-
 διᾷ σου τὸ πᾶρμα τοῦτο; οὐκ ἐψεύσω ἀνθρώποις; ἀλλὰ τῷ θεῷ.
⁵ ἀκούων δὲ ὁ Ἀνανίας τοὺς λόγους τούτους πεσὼν ἐξέψυξεν. καὶ 5
 ἐγένετο φόβος μέγας ἐπὶ πάντας τοὺς ἀκούοντας· ⁶ ἀναστάντες δὲ 6
 οἱ νεώτεροι συνέστειλαν αὐτὸν καὶ ἐξενέγκαντες ἔθαψαν. ⁷ Ἐγένετο 7
 δὲ ὡς ὥρων τριῶν διαστήμα, καὶ ἡ γυνὴ αὐτοῦ μὴ εἰδὼσα τὸ γε-
 γονὸς εἰσῆλθεν. ⁸ ἀπεκρίθη δὲ πρὸς αὐτὴν Πέτρος· Εἰπέ μοι, εἰ 8
 τοσοῦτον τὸ χωρίον ἀπέδοσθε; ἢ δὲ εἶπεν· Ναί, τοσοῦτον. ⁹ ὁ δὲ 9
 Πέτρος πρὸς αὐτήν· Τί ὅτι συναφωνήθη ὑμῖν πειράσαι τὸ πνεῦμα
 κυρίου; ἰδοὺ, οἱ πόδες τῶν θαψάντων τὸν ἄνδρα σου ἐπὶ τῇ
 θύρᾳ, καὶ ἐξόλισον σέ. ¹⁰ ἔπεσεν δὲ παραχρῆμα πρὸς τοὺς πόδας 10

35. LN. διεδίδετο c. AD.

36. RC. KN. Sz. Ἰωσήφ c. ABDE al. Syr. Cpt. Aeth. Arm. Sl. Vg.
 Ld. Chrs. (1.) Epiph.] et ὑπό. [ἀπό c. ABEH al. m. Thphyl.] — h.
 Βαρναβββ̄ᾱς 40. 96.* Cpt.

Cap. V. 1. RC. KN. Sz. Σαπφείρη. [-ρη c. BD (h. Σαφφείρα) al. m. Or.
 Chrs.]

2. RC. KN. Sz. στυγερότης [στυγερότης c. ABE] et γυναικ. αὐτοῦ. [om.
 c. ABD al. Arm.]

3. RC. KN. Sz. om. ὁ ante Πέτρ. [scr. c. ABE al. Chrs.]

5. RC. KN. Sz. om. ὁ ante Ἀν. [scr. c. ABE al. pl. Chrs. Thphyl.] et in f.
 add. ταῦτα.

8. RC. KN. Sz. ἀπ. δὲ αὐτῇ ὁ Πέτρ. et 9. εἶπε πρὸς α.

10. RC. KN. Sz. παραὶ τ. πόδ. [πρὸς c. ABD Or.]

- αὐτοῦ καὶ ἐξέψυξεν· εἰσελθόντες δὲ οἱ τραπεζῖται εὗρον αὐτήν
 11 νεκρὰν καὶ ἐξενέγκαντες ἔθαψαν πρὸς τὸν ἄνδρα αὐτῆς. ¹¹ καὶ
 ἐγένετο φόβος μέγας ἐφ' ὅλην τὴν ἐκκλησίαν καὶ ἐπὶ πάντας τοὺς
 ἀκούοντας ταῦτα.
- 12 Διὰ δὲ τῶν χειρῶν τῶν ἀποστόλων ἐγένετο σημεῖα καὶ τέρατα
 πολλὰ ἐν τῷ λαῷ. καὶ ἦσαν ὁμοθυμαδὸν πάντες ἐν τῇ στοῇ Σο-
 13 λωμῶνος. ¹³ τῶν δὲ λοιπῶν οὐδεὶς ἐτόλμα κολλᾶσθαι αὐτοῖς. ἀλλ'
 14 ἐμεγάλυνεν αὐτοὺς ὁ λαός. ¹⁴ μᾶλλον δὲ προσετίθεντο πιστεύον-
 15 τες τῷ κυρίῳ, πλήθη ἀνδρῶν τε καὶ γυναικῶν. ¹⁵ ὥστε καὶ εἰς
 τὰς πλατείας ἐκφέρειν τοὺς ἀσθενεῖς καὶ τιθέναι ἐπὶ κλισαρίων καὶ
 κραββάτων, ἵνα ἐρχομένου Πέτρου κἄν ἡ σκία ἐπισκιάσῃ ἐνὶ αὐ-
 16 τῶν. ¹⁶ συνήρχετο δὲ καὶ τὸ πλῆθος τῶν πέριξ πόλεων Ἰερουσα-
 λήμ, φέροντες ἀσθενεῖς καὶ ἐχλουμένους ὑπὸ πνευμάτων ἀκαθάρ-
 των, οἵτινες ἐθεραπεύοντο ἅπαντες.
- 17 Ἀναστάς δὲ ὁ ἀρχιερεὺς καὶ πάντες οἱ σὺν αὐτῷ, ἡ οὖσα
 18 αἵρεσις τῶν Σαδδουκαίων, ἐπλήσθησαν ζήλου ¹⁸ καὶ ἐπέβαλον τὰς
 χεῖρας ἐπὶ τοὺς ἀποστόλους καὶ ἔθεντο αὐτοὺς ἐν τηρεσσι δημο-
 19 σίας. ¹⁹ ἄγγελος δὲ κυρίου διὰ νυκτὸς ἀνοίξας τὰς θύρας τῆς φυ-
 20 λακῆς ἐξαγαγὼν τε αὐτοὺς εἶπεν. ²⁰ Πορεύεσθε καὶ σταθίετε
 λαλεῖτε ἐν τῷ ἱερῷ τῷ λαῷ πάντι καὶ ῥήματα τῆς ζωῆς ταύτης.
 21 ²¹ ἀκούσαντες δὲ εἰσῆλθον ὑπὸ τὸν ὄρθρον εἰς τὸ ἱερόν καὶ ἐδί-
 δασκον. παραγετόμενος δὲ ὁ ἀρχιερεὺς καὶ οἱ σὺν αὐτῷ συνεκάλε-
 σαν τὸ συνέδριον καὶ πᾶσαν τὴν γερουσίαν τῶν υἱῶν Ἰσραὴλ, καὶ
 22 ἀπέστειλαν εἰς τὸ δεσμοτήριον, ἀχθῆναι αὐτούς. ²² οἱ δὲ παρα-
 γετόμενοι ὑπηρέται οὐχ εὗρον αὐτοὺς ἐν τῇ φυλακῇ· ἀναστρέψαν-
 23 τες δὲ ἀπήγγειλαν ²³ λέγοντες· ὅτι τὸ δεσμοτήριον εὗρομεν κεκλει-
 σμένον ἐν πάσῃ ἀσφαλείᾳ καὶ τοὺς φύλακας ἐστῶτας ἐπὶ τῶν θυ-

12. I. N. Σολωμῶνος c. A. — 14. h. πλήθεις D* al.

15. Rc. Kn. Sz. ὡστε κατὰ τὰς πλ. [καὶ εἰς c. ABD* al. m. . . h. καὶ ἐν ταῖς πλ. E. Id. Ct. Leif. . . om. καὶ εἰς τ. πλατ. Aeth.] — Rc. Kn. Sz. ἐπὶ κλισιῶν. — I. N. (ut semper) κραββάτων h. l. c. ABD al.

16. Rc. Kn. Sz. εἰς Ἰερουσα. [om. c. AB al. Syr. Erp. Vg. Leif.]

18. Rc. Kn. Sz. χεῖρ. αὐτῶν. [om. c. ABD al. Syr. Vg. al.]

19. Rc. Kn. Sz. διὰ τῆς νυκτ. iid. et I. N. ἤνοιξεν. . . ἀνοίξας c. A al. m. Vg. — h. ἐξαγαγ. δέ B al.

23. Rc. Kn. Sz. τὸ μὲν δεσμ. — Rc. Iξω ἐστῶτας. — Rc. Kn. Sz. πρὸ τ. θυρ. [ἐπὶ c. ABD al.]

ρῶν, ἀπειθήσαντες δὲ ἔσται οὐδένα εὖρομεν. ²⁴ ὡς δὲ ἤκουσαν τοὺς 24
 λόγους τούτους ὁ τε στρατηγὸς τοῦ ἱεροῦ καὶ οἱ ἀρχιερεῖς, διεπό-
 ρουν περὶ αὐτῶν, τί ἂν γένοιτο τούτο. ²⁵ παραγεγόμενος δὲ τις 25
 ἀπήγγειλεν αὐτοῖς· ὅτι ἰδοὺ, οἱ ἄνδρες οὓς ἔδοσθε ἐν τῇ φυλακῇ
 εἶσιν ἐν τῷ ἱερῷ ἑστῶτες καὶ διδάσκοντες τὸν λαόν. ²⁶ τότε ἀπ- 26
 ελθὼν ὁ στρατηγὸς σὺν ταῖς ὑπηρέταις ἤγει αὐτοὺς οὐ μετὰ βίας·
 ἐφοβοῦντο γὰρ τὸν λαόν, μὴ λιθασθῶσιν· ²⁷ ἀγαγόντες δὲ αὐτοὺς 27
 ἔστησαν ἐν τῷ συνεδρίῳ, καὶ ἐπρωότησεν αὐτοὺς ὁ ἀρχιερεὺς ²⁸ λέ- 28
 γων· Παραγγεῖλα παραγγεῖλαμεν ὑμῖν μὴ διδάσκειν ἐπὶ τῷ ὀνόματι
 τούτῳ, καὶ ἰδοὺ, πεπληρώκατε τὴν Ἱερουσαλήμ τῆς διδαχῆς ὑμῶν
 καὶ βούλεσθε ἐπαγαγεῖν ἐφ' ἡμᾶς τὸ αἷμα τοῦ ἀνθρώπου τούτου.
²⁹ ἀποκριθεὶς δὲ Πέτρος καὶ οἱ ἀπόστολοι εἶπαν· Πειθαρχεῖν 29
 δεῖ θεῷ μᾶλλον ἢ ἀνθρώποις. ³⁰ ὁ θεὸς τῶν πατέρων ἡμῶν ἤγει- 30
 ρεν Ἰησοῦν, ὃν ὑμεῖς διεγριώσασθε κρεμάσαντες ἐπὶ ξύλου. ³¹ τοῦ- 31
 τον ὁ θεὸς ἀρχηγόν καὶ σωτήρα ὑψώσεν τῇ δεξιᾷ αὐτοῦ, δοῦναι
 μετένοιαν τῷ Ἰσραὴλ καὶ ἄφεσιν ἁμαρτιῶν. ³² καὶ ἡμεῖς ἔσμεν 32
 μάρτυρες τῶν ῥημάτων τούτων καὶ τὸ πνεῦμα τὸ ἅγιον, ὃ ἔδωκεν
 ὁ θεὸς τοῖς πειθαρχοῦσιν αὐτῷ. ³³ οἱ δὲ ἀκούσαντες διεπρίοντο 33
 καὶ ἐβούλοντο ἀνελεῖν αὐτούς. ³⁴ ἀναστὰς δὲ τις ἐν τῷ συνεδρίῳ 34
 Φαρισαῖος ὀνόματι Γαμαλιήλ, νομοδιδάσκαλος τίμιος παντὶ τῷ
 λαῷ, ἐκέλευσεν ἕξω βραχὺ τοὺς ἀνθρώπους ποιῆσαι, ³⁵ εἶπέν τε 35

24. Rc. Kn. Sz. ὁ τε ἱερεὺς καὶ ὁ στρατηγ. [sic c. Chra. Thphyl. . .
 om. c. ABD al. Cpt. Sah. Arm. Vg. Leif. . . h. οἱ ἀρχιερεῖς κ. ὁ στρατ. τοῦ
 ἱεροῦ Syr. Aeth. . . οἱ ἱερεῖς κ. ὁ στρατ. τ. ἱεροῦ καὶ οἱ ἀρχιερεῖς E Ld. . .
 al. aliter.]

25. Rc. αὐτοῖς λέγων, Kn. (λέγων).

26. Rc. Kn. Sz. ἤγαγεν [ἤγειν c. BD*] et ἵνα μὴ λιθ. — h. αὐτ. ὁ
 ἱερεὺς A* Leif.

28. Rc. Kn. Sz. οὐ παραγγεῖλ. [om. c. AB Vg. Ct. Ath. Cyr. al.] — h. μὴ
 λαλεῖν A al. Chra. (1.) Cyr. Thdret.

29. Rc. Kn. Sz. ὁ Πέτρο.

32. Rc. Kn. Sz. αὐτοῦ μάρτυρ. . . Lk. ἐν αὐτῷ μάρτ. ἔσμεν (c. B al.
 Ir.) . . h. ἐν αὐτῷ post ἁμαρτιῶν D* Ct. al. . . et ἐν αὐτῷ et αὐτοῦ var.
 pon. . . plane om. c. AD* al. m. Syr. Arr. Aeth. Sah. Vg. Ct. Chra. (1.)
 Did. — Rc. Kn. Sz. πνεῦμα δέ. [om. c. ABD* al. m. Vg. Ct. al. Ir.
 Did. Thphyl.]

33. Hab. ἀκούοντες 27. al. m. — Rc. Kn. Sz. ἐβούλευοντο. [ἐβού-
 λοντο c. AB E al. m. Aeth. Chra. (2; in comm. βουλευόντας.)

34. Rc. Kn. Sz. βραχὺ τε [om. c. ABDE al. m.; etiam βραχὺ simul om.

πρὸς αὐτούς· Ἄνδρες Ἰσραηλίται, προσέχετε ἑαυτοῖς ἐπὶ τοῖς
 36 ἀνθρώποις τούτοις τί μέλλετε πράσσειν. ³⁶ πρὸ γὰρ τούτων τῶν
 ἡμερῶν ἀνέστη Θεοδᾶς, λέγων εἶναι τινα ἑαυτόν, ᾧ προσεκλήθη
 ἀνδρῶν ἀριθμὸς ὡς τετρακοσίων, ὃς ἀηρέθη, καὶ πάντες ὅσοι
 37 ἐπέθοντο αὐτῷ διελύθησαν καὶ ἐγένοντο εἰς οὐδέν. ³⁷ μετὰ τοῦ-
 τον ἀνέστη Ἰούδας ὁ Γαλιλαῖος ἐν ταῖς ἡμέραις τῆς ἀπογραφῆς
 καὶ ἀπέστησεν λαὸν ὀπίσω αὐτοῦ· κἀκεῖνος ἀπώλετο, καὶ πάντες
 38 ὅσοι ἐπέθοντο αὐτῷ διεσκορπίσθησαν. ³⁸ καὶ τὰ νῦν λέγω ὑμῖν,
 ἀπόστητε ἀπὸ τῶν ἀνθρώπων τούτων καὶ ἄφετε αὐτούς· ὅτι εἰς
 ἡ ἐξ ἀνθρώπων ἢ βουλὴ αὕτη ἢ τὸ ἔργον τοῦτο, καταλυθήσεται·
 39 ³⁹ εἰ δὲ ἐκ Θεοῦ ἐστίν, οὐ δύνησθε καταλύσαι αὐτούς, μήποτε
 40 καὶ Θεομάχοι εὐρεθῆτε. ⁴⁰ ἐπέσθησαν δὲ αὐτῷ, καὶ προσκαλε-
 σάμενοι τοὺς ἀποστόλους δεικνυτες παρήγγειλαν μὴ λαλεῖν ἐπὶ τῷ
 41 ὀνόματι τοῦ Ἰησοῦ καὶ ἀπέλυσαν. ⁴¹ Οἱ μὲν οὖν ἐπορεύοντο χαί-
 ροντες ἀπὸ προσώπου τοῦ συνεδρίου, ὅτι κατηξιώθησαν ὑπὲρ τοῦ
 42 ὀνόματος ἀτιμασθῆναι. ⁴² πᾶσάν τε ἡμέραν ἐν τῷ ἱερῷ καὶ κατ
 οἶκον οὐκ ἐπαύοντο διδάσκοντες καὶ εὐαγγελίζόμενοι τὸν Χριστὸν
 Ἰησοῦν.

VI.

1 Ἐν δὲ ταῖς ἡμέραις ταύταις πληθυνόντων τῶν μαθητῶν ἐγέ-
 ρετο γογγυσμὸς τῶν Ἑλληνιστῶν πρὸς τοὺς Ἑβραίους, ὅτι παρ-

15. 18. 66; var. pon. al.] et τοὺς ἀποστόλους. [ἀνθρ. c. AB al. Cpt. Arm. Vg. (non Am.) Chrs.]

36. Hab. τω. ἑαυτ. μέγαν A**DE** al. m. Ld. Tol. Syr. al. Or. Cyr. Hier. — Rc. Sz. pro προσεκλήθη (c. AB al. m. Cyr. consensus Vg. al. lat.) h. προσεκλήθη. . . h. προσεκλήθη CD* E al. pl. . . προσεκλήθησαν D** . . προσετίθη 15. 18. 36. — Rc. Kn. Sz. ἀριθμ. ἀνδρ. ὡσεί.

37. Rc. Kn. Sz. λαὸν ἑαυτόν. [om. c. A*B al. Vg. Ct. Kus. Cyr. . . pon. ante λαὸν E al. Ld. . . h. πολὺν CD gr. Or.]

38. Rc. Kn. Sz. pro ἄφετε (c. ABC) h. ἑάσατε.

39. Rc. Kn. Sz. εὐ δύνασθε κατ. αὐτό. [δυνῆσ. c. BCDE al. pl. Syr. Vg. al. Or. Chrs. al. . . αὐτούς c. ABCDE al. pm. Aeth. Am. al. (Or. h. τεύτον διδασκαλίαν) . . om. plane Vg. ms.]

40. Rc. Kn. Sz. Lx. in f. add. αὐτούς. . . om. c. ABC.

41. Rc. ὀνόματος αὐτοῦ c. 3. al. pl. Or. (2.) Lcif.

42. Rc. Kn. Sz. Ἰησ. τὸν Χρ. Ἰ. c. AB al. pm. Vg. Syr. p. Bas. Ir.] . . h. τὸν κύριον Ἰησοῦν C. . . τ. κύρ. Ἰ. Χρ. D Lcif. . . τὸν Χριστ. 25. al. . . Ἰησ. Χριστ. E al. . . al. aliter.

εθεωροῦντο ἐν τῇ διακονίᾳ τῇ καθημερινῇ αἱ χῆραι αὐτῶν. ² προσ- 2
καλεσάμενοι δὲ οἱ δώδεκα τὸ πλῆθος τῶν μαθητῶν εἶπαν· Οὐκ
ἀρεστόν ἐστιν, ἡμᾶς καταλείψαντας τὸν λόγον τοῦ θεοῦ διακονεῖν
τραπέζαις. ³ ἐπισκέψασθε οὖν, ἀδελφοί, ἄνδρας ἐξ ὑμῶν μαρτυρο- 3
μένους ἐπὶ πλήρει πνεύματος καὶ σοφίας, οὓς καταστήσομεν ἐπὶ
τῆς χρείας ταύτης· ⁴ ἡμεῖς δὲ τῇ προσευχῇ καὶ τῇ διακονίᾳ τοῦ 4
λόγου προσκαρτερήσομεν. ⁵ καὶ ἤρρεσεν ὁ λόγος ἐνώπιον παντὸς τοῦ 5
πλήθους, καὶ ἐξελέξατο Στέφανον, ἄνδρα πλήρη πίστεως καὶ
πνεύματος ἁγίου, καὶ Φίλιππον καὶ Πρόχορον καὶ Νικάνορα καὶ
Τίμωνα καὶ Παρμενᾶν καὶ Νικόλαον προσήλυτον Ἀττιοχέα, ⁶ οὓς 6
ἔστησαν ἐνώπιον τῶν ἀποστόλων, καὶ προσευξάμενοι ἐπέθηκαν
αὐτοῖς τὰς χεῖρας.

Καὶ ὁ λόγος τοῦ θεοῦ ἠΐξανεν, καὶ ἐπληθύνετο ὁ ἀριθμὸς 7
τῶν μαθητῶν ἐν Ἱερουσαλὴμ σφόδρα, πολὺς τε ὄχλος τῶν ἱερέων
ὑπήκουον τῇ πίστει.

Στέφανος δὲ πλήρης χάριτος καὶ δυνάμεως ἐποίει τέρατα καὶ 8
σημεῖα μεγάλα ἐν τῷ λαῷ. ⁹ ἀνέστησαν δὲ τινες τῶν ἐκ τῆς συν- 9
αγωγῆς τῆς λεγομένης Λιβερτίνων καὶ Κυρηναίων καὶ Ἀλεξανδρέων
καὶ τῶν ἀπὸ Κιλικίας καὶ Ἀσίας συζητοῦντες τῷ Στεφάνῳ, ¹⁰ καὶ 10
οὐκ ἴσχυον ἀντιστῆσαι τῇ σοφίᾳ καὶ τῷ πνεύματι ᾧ ἔλάλει. ¹¹ τότε 11
ὑπέβαλον ἄνδρας λέγοντας· ὅτι ἀκηκόαμεν αὐτοῦ λαλοῦντος ῥή-
ματα βλάσφημα εἰς Μωϋσῆν καὶ τὸν θεόν, ¹² συνεκλήσαντες τε τὸν 12
λαόν καὶ τοὺς πρεσβυτέρους καὶ τοὺς γραμματεῖς, καὶ ἐπιστάτας
συνήρπασαν αὐτὸν καὶ ἤγαγον εἰς τὸ συνέδριον, ¹³ ἔστησάν τε 13
μάρτυρας ψευδεῖς λέγοντας· Ὁ ἄνθρωπος οὗτος οὐ παύεται

Cap. VI. 3. Ln. pro οὖν h. δὴ c. A et om. ἀδελφοί c. A 13. Acth. Or. int.
Bas. . . h. ἐπισκεψάμεθα δέ B. . . τί οὖν ἰστί, ἀδελφοί; ἐπισκέψασθε
ἐξ ὑμ. αὐτῶν DCt. — Rc. Kn. Sz. πνεύμ. ἁγίου. [om. c. BD al. Syr.
p. Ct. Lux. Am. al. Chrs. Thphyl.; etiam κυρίου leg.] — Rc. (Sz. le-
ctiones confundit) καταστήσωμεν.

5. Ln. ἄνδρα πλήρης c. ADE al. m. — h. Νικάνωρα BE. (etiam
Πρόχωρον E.)

7. Hab. τοῦ κυρίου DE al. Vg. Id. al. Chrs. — h. ὄχλον τ. Ἰουδαίων
66. al. Syr. Thphyl.

8. Rc. pro χάριτος h. πίστεις.

9. Hab. τῶν λεγομένων A al. Sab. — Ln. om. καὶ Ἀσίας c. AD* Ct.

11. Hab. ῥήμ. βλασφημίας D gr. 137.

14 ῥήματα λαλῶν κατὰ τοῦ τόπου τοῦ ἁγίου καὶ τοῦ τόμου· ¹⁴ ἀκη-
κόαμεν γὰρ αὐτοῦ λέγοντος· ὅτι Ἰησοῦς ὁ Ναζωραῖος οὗτος κατα-
λύσει τὸν τόπον τοῦτον καὶ ἀλλάξει τὰ ἔθνη ἃ παρέδωκεν ἡμῖν
15 Μωϋσῆς. ¹⁵ καὶ ἀτανίσαντες εἰς αὐτὸν πάντες οἱ καθεζόμενοι ἐν
τῷ συνεδρίῳ εἶδον τὸ πρόσωπον αὐτοῦ ὡσεὶ πρόσωπον ἀγγέλου.

VII.

¹ ² Ἔλεγε δὲ ὁ ἀρχιερεὺς· Εἰ ταῦτα οὕτως ἔχαι· ² ὁ δὲ ἔφη·
Ἄνδρες ἀδελφοὶ καὶ πατέρες, ἀκούσατε. ὁ Θεὸς τῆς δόξης ἐσφῆθη
τῷ πατρὶ ἡμῶν Ἀβραάμ ὅτι ἐν τῇ Μεσοποταμίᾳ πρὶν ἢ κατοί-
3 κῆσαι αὐτὸν ἐν Χαρρᾶν, ³ καὶ εἶπεν πρὸς αὐτόν· Ἐξέλθε ἐκ τῆς ^{Gn.12.}
γῆς σου καὶ τῆς συγγενείας σου, καὶ δεῦρο εἰς τὴν γῆν ἣν ἂν σοὶ ^{1.}
4 δώξω. ⁴ οὕτως ἐξελθὼν ἐκ γῆς Χαλδαίων κατέφικεν ἐν Χαρρᾶν.
κἀκεῖθεν μετὰ τὸ ἀποθάνειν τὸν πατέρα αὐτοῦ μετόπισεν αὐτὸν
5 εἰς τὴν γῆν ταύτην εἰς ἣν ὑμεῖς νῦν κατοικεῖτε, ⁵ καὶ οὐκ ἔδωκεν
αὐτῷ κληρονομίαν ἐν αὐτῇ οὐδὰ βῆμα ποδός, καὶ ἐπηγγέλιτο
6 αὐτόν, σὺν ὄντος αὐτῷ τέκνου. ⁶ ἐβλάησεν δὲ οὕτως ὁ Θεός, ὅτι ^{Gn.15.}
ἔσται τὸ σπέρμα αὐτοῦ πάροικον ἐν γῇ ἀλλοτρίᾳ, καὶ δουλώσουσιν ^{13. 14.}
7 αὐτὸ καὶ κακώσουσιν ἔτη τετρακόσια· ⁷ καὶ τὸ ἔθνος ᾧ ἂν δου-
λεύουσιν κρηθῶ ἔθῳ, ὁ Θεὸς εἶπεν, καὶ μετὰ ταῦτα ἐξελύσουται
8 καὶ λατρεύσουσίν μοι ἐν τῷ τόπῳ τούτῳ. ⁸ καὶ ἔδωκεν αὐτῷ δια- ^{Gn.17.}
θήκην περιτομῆς· καὶ οὕτως ἐγέννησεν τὸν Ἰσαὰκ καὶ περιτέμειν ^{10 199.}
αὐτὸν τῇ ἡμέρᾳ τῇ ὀγδόῃ, καὶ Ἰσαὰκ τὸν Ἰακώβ, καὶ Ἰακώβ τοὺς
9 δώδεκα πατριάρχας. ⁹ Καὶ οἱ πατριάρχαι ζήλωσαντες τὸν Ἰωσήφ ^{Gn.37.}
^{28. et 29.}
^{2 199.}

13. Rc. ῥήμ. βλάσφημα λαλῶν, Κη. (βλάσφ.). — Rc. τοῦ ἁγ. τούτου.
Cap. VII. 1. Rc. Κη. Sz. εἰ ἄρα. [om. c. ABC al. Vg. Ct. Germ.]

3. Rc. Κη. Sz. καὶ ἐκ τῆς, Λη. (ἐκ) .. om. c. BD (antea ἀπό D*). —
Rc. Κη. Sz. εἰς γῆν. [εἰς τὴν γ. c. ABCDE al.]

4. Hab. εἰς Χαρρῶ. H al. pm. Thphyl.; etiam ἐπὶ leg.; etiam om. ἐν. —
h. μετόπισεν αὐτόν (omisso αὐτόν 57. al.) D* E al. Occ.

5. Rc. Κη. Sz. αὐτῷ δοῦνας. [δοῦν. αὐτ. c. BD al. pm. Thphyl. . . h. δεῦν.
αὐτὴν εἰς μετ. αὐτῷ ACE al. m. . . δοῦν. αὐτῷ αὐτὴν Vg. Syr. al.]

6. Pro οὕτως leg. αὐτῷ et αὐτῷ οὕτως. — h. σπέρμ. σε υ 15. al. Syr. Aeth.
Cpt. Vg. al.

7. Hab. δουλεύουσιν ACD gr. al.

8. Hab. καὶ οὕτως 3. al. w. — Rc. Κη. Sz. καὶ ὁ Ἰσ. et καὶ ὁ Ἰαν.

ἀπέδοτο εἰς Αἴγυπτον· καὶ ἦν ὁ θεὸς μετ' αὐτοῦ, ¹⁰ καὶ ἐξείλατο 10
 αὐτὸν ἐκ πασῶν τῶν θλίψεων αὐτοῦ, καὶ ἔδωκεν αὐτῷ χάριν καὶ
 σοφίαν ἐναντίον Φαραὼ βασιλέως Αἴγυπτος· καὶ κατέστησεν αὐ-
 τὸν ἡγούμενον ἐπ' Αἴγυπτον καὶ ὅλον τὸν οἶκον αὐτοῦ. ¹¹ ἦλθεν 11
 δὲ λιμὸς ἐφ' ὅλην τὴν Αἴγυπτον καὶ Χαναὰν καὶ θλίψις μεγάλη,
 καὶ οὐκ ἦν ἴσκιον χορτάσματα οἱ πατέρες ἡμῶν. ¹² ἀκούσας δὲ 12
 Ἰακώβ ὅσα σπία εἰς Αἴγυπτον ἐξαπέστειλεν τοὺς πατέρας ἡμῶν
 πρῶτον. ¹³ καὶ ἐν τῷ δευτέρῳ ἐγνωρίσθη Ἰωσήφ τοῖς ἀδελφοῖς 13
 αὐτοῦ, καὶ φανερὸν ἐγένετο τῷ Φαραὼ τὸ γένος αὐτοῦ. ¹⁴ ἀπο- 14
 σταλας δὲ Ἰωσήφ μετεκαλίσαστο Ἰακώβ τὸν πατέρα αὐτοῦ καὶ
 πῦσας τὴν συγγένειαν ἐν ψυχαῖς ἑβδομήκοντα πέντε. ¹⁵ καὶ κατέβη 15
 Ἰακώβ εἰς Αἴγυπτον, καὶ ἐτελεύτησεν αὐτὸς καὶ οἱ πατέρες ἡμῶν,
¹⁶ καὶ μετετίθησαν εἰς Συγχὴμ καὶ ἐτίθησαν ἐν τῷ μνήματι ᾧ ὤνη- 16
 • Gn. 23, σαστο Ἀβραὰμ τιμῆς ἀγροῖον παρὰ τῶν υἱῶν Ἐμμωρ ἐν Συγχῆμ.
^{19.}
 • Ex. 1, ¹⁷ καθὼς δὲ ἤγγιζεν ὁ χρόνος τῆς ἐπαγγελίας ἧς ὠμολόγησεν ὁ 17
^{7. a.} θεὸς τῷ Ἀβραὰμ, ἠΰξησεν ὁ λαὸς καὶ ἐπληθύνθη ἐν Αἴγυπτῳ,
¹⁸ ἄχρι οὗ ἀνίστη βασιλεὺς ἕτερος, ὃς οὐκ ἔδει τὸν Ἰωσήφ. ¹⁹ οὗ- 18
¹⁹ τος κατασοφισάμενος τὸ γένος ἡμῶν ἐκάκωσεν τοὺς πατέρας τοῦ
 • Ex. 2, ποιεῖν τὰ βροθή ἐκθετα αὐτῶν εἰς τὸ μὴ ζωογονεῖσθαι. ²⁰ Ἐν ᾧ 20
² καιρῷ ἐγνωρίσθη Μωϋσῆς καὶ ἦν ἀστειὸς τῷ θεῷ. ὃς ἀνετράφη

10. Rc. Sz. ἐξείλετο. — h. καὶ ἐφ' ὅλον AC al. m. Syr. Vg. al.

11. Rc. Kñ. Sz. τὴν γῆν Αἴγυπτος. [Aiy. c. ABC (D* h. ἐφ' ὅλης τῆς Aiy.) al. Syr. Vg. al.]

12. Rc. Kñ. Sz. ὅσα [σπία c. ABCDE al.] ἐν [εἰς c. ABCE al.] Aiy.

13. Rc. Kñ. Sz. ἀνεγνωρ. et γίν. τοῦ Ἰωσήφ. . . LN. γένος Ἰωσήφ. . . αὐτοῦ c. AE al. Vg. Ld. Arm.

14. Rc. Kñ. Sz. τὸν πατέρ. αὐτ. Ἰακ. . . om. Ἰακ. 15. al. — Rc. et Kñ. (—) συγγίν. αὐτοῦ.

15. Rc. Kñ. Sz. κατέβη δέ. . . om. δέ D al. Ct. Syr. p. [καὶ c. ACE al. m. Vg. Ld.] — om. εἰς Αἴγυπτ. B.

16. Rc. μνήμ. ὁ ὤνησ. — Rc. Kñ. Sz. Ἐμμώρ [Ἐμμώρ c. ABCD al. pm.] et τοῦ Συχ. . . LN. τοῦ ἐν Σ. c. AE al. Ld. Tol. al. (h. et Sychem Ct.) . . ἐν Σ. c. BC al. m. Sah. . . om. ἐν Συγχῆμ Syr. Erp.

17. Rc. Kñ. Sz. ἧς ὠμωσεν. [ὠμολόγ. c. ABC al. Vg. al. . . h. ἐπηγγείλατο DE Ld. Tol.]

18. LN. ἕτερος ἐπ' Αἴγυπτον c. ABC al. pm. Syr. Vg. al. . . h. Αἴγυπτον 40.

19. Rc. Kñ. Sz. πατέρ. ἡμῶν [om. c. BD] τ. π. ἐθετ. τὰ βρ. αὐτῶν.

- 21 μῆτας τρεῖς ἐν τῷ οἴκῳ τοῦ πατρὸς· ²¹ ἐκτεθέντος δὲ αὐτοῦ, ἀν-
 22 ελλαιτο αὐτὸν ἡ θυγάτηρ Φαραὼ καὶ ἀνεθρέματο αὐτὸν ἑαυτῇ εἰς
 22 υἱόν. ²² καὶ ἐπαιδεύθη Μωϋσῆς πᾶσαν τὴν σοφίαν Αἰγυπτίων·
 23 ἦν δὲ δυνατὸς ἐν λόγοις καὶ ἔργοις αὐτοῦ. ²³ ὡς δὲ ἐπληροῦτο
 αὐτῷ τεσσαρακονιαετῆς χρόνος, ἀνέβη ἐπὶ τὴν καρδίαν αὐτοῦ ἐπι-
 24 σκέψασθαι τοὺς ἀδελφούς αὐτοῦ τοὺς υἱούς Ἰσραὴλ. ²⁴ καὶ ἰδῶν <sup>Ex. 2,
11. 12.</sup>
 τινα ἀδικούμενον ἡμίνατο, καὶ ἐποίησεν ἐκδίκησιν τῷ καταπονου-
 25 μενῷ πατάξας τὸν Αἰγύπτιον. ²⁵ ἐνόμιζεν δὲ συνιέναι τοὺς ἀδελ-
 φούς, ὅτι ὁ θεὸς διὰ χειρὸς αὐτοῦ δίδωσιν σωτηρίαν αὐτοῖς· οἱ
 26 δὲ οὐ συνῆκαν. ²⁶ τῇ τε ἐπιούσῃ ἡμέρᾳ ὤφθη αὐτοῖς μαχομένοις,
 καὶ συνήλασεν αὐτούς εἰς εἰρήνην εἰπών· Ἄνδρες, ἀδελφοί ἔστε·
 27 ἵνα τί ἀδικεῖτε ἀλλήλους; ²⁷ ὁ δὲ ἀδικῶν τὸν πλησίον ἀπόσωτο <sup>Ex. 2,
16.</sup>
 αὐτὸν εἰπών· Τίς σε κατέστησεν ἄρχοντα καὶ δικαστὴν ἐφ' ἡμῶν;
 28 ²⁸ μὴ ἀνελεῖν με σὺ θέλεις ὄν τρόπον ἀνεῖλες ἐχθρὸς τὸν Αἰγύπτιον;
 29 ²⁹ ἔφυγεν δὲ Μωϋσῆς ἐν τῷ λόγῳ τούτῳ, καὶ ἐγένετο πάροικος ἐν
 30 γῆ Μαδιὰμ, οὗ ἐγέννησεν υἱούς δύο. ³⁰ Καὶ πληρωθέντων ἐταῶν <sup>Ex. 2,
25q.</sup>
 τεσσαράκοντα ὤφθη αὐτῷ ἐν τῇ ἐρήμῳ τοῦ ὄρους Σινῶ ἄγγελος
 31 ἐν φλογὶ πυρὸς βάτου. ³¹ ὁ δὲ Μωϋσῆς ἰδὼν ἐθαύμασεν τὸ ὄραμα·
 32 προσερχομένου δὲ αὐτοῦ κατανοῆσαι ἐγένετο φωνὴ κυρίου· ³² Ἐγὼ
 ὁ θεὸς τῶν πατέρων σου, ὁ θεὸς Ἀβραάμ καὶ Ἰσαὰκ καὶ Ἰακώβ.
 33 ἔντρομος δὲ γενόμενος Μωϋσῆς οὐκ ἐτόλμα κατανοῆσαι. ³³ εἶπεν

20. Rc. patr. αὐτοῦ, qd Kn. (—).

21. Rc. Kn. Sz. ἐκτεθέντα δὲ αὐτόν. [ἐκτεθέντος etc. c. ABCD al. pm. Cf. Vg. . . om. αὐτόν post ἀνείλ. 5. al. m.] — Rc. Sz. ἀνείλετο. — om. εἰς B.

22. πᾶσαν τ. σ. c. D* Clem. . . Rc. Kn. Sz. Ln. πάση σοφίᾳ. . . h. ἐν πάσῃ σοφ. ACE al. Or. (2.) Bas. al. . . πάσης σοφίας B. — Rc. Kn. Sz. καὶ ἐν ἔργ. (Rc. om. αὐτοῦ.)

23. Om. τοῖς ante υἱούς B.

25. Rc. Kn. Sz. Ln. τ. ἀδελφ. αὐτοῦ. . . om. c. BC Vg. Fulg.

26. Ln. συνήλλασεν c. B (B ap. Bch. συνήλλασεν, ap. Btlj. συνήλασεν) CD al. pm. Ct. Vg. Id. Aeth. Sab. — Rc. Kn. Sz. ἰσθὲ ὕμεις.

27. Rc. Kn. Sz. ἐφ' ἡμᾶς [ἡμῶν c. ABC al. pl.] et v. 28. χθίς.

30. Rc. Kn. Sz. ἀγγέλ. κυρίου. — h. ἐν πυρὶ φλογός ACE al. pm. Ld. Vg. Syr. Egr.

31. Kn. Sz. ἰθαύμαζε c. DEH al. pl. — om. τὸ ὄραμ. A. — Rc. Sz. et Kn. (—) in f. add. πρὸς αὐτόν.

32. Rc. Kn. Sz. καὶ ὁ θεὸς Ἰσ. καὶ ὁ θεὸς Ἰακ. Digitized by Google

δὲ ἀντὶ ὁ κύριος ἄσπον τὸ ὑπόδημα τῶν ποδῶν σου· ὁ γὰρ τόπος ἐφ' ᾧ ἕστηκας γῆ ἁγία ἐστίν. ³⁴ ἰδὼν εἶδον τὴν κάκωσιν ³⁴ τοῦ λαοῦ μου τοῦ ἐν Αἴγυπτῳ, καὶ τοῦ στεναγμοῦ αὐτοῦ ἤκουσα, καὶ κατέβην ἐξελεῖσθαι αὐτούς· καὶ νῦν δεῦρο, ἀποστείλω σε εἰς Αἴγυπτον. ³⁵ Τοῦτον τὸν Μωϋσῆν, ὃν ἠρνήσαντο εἰπόντες· Τίς ³⁵ σε κατέστησεν ἄρχοντα καὶ δικαστήν; τοῦτον ὁ θεὸς καὶ ἄρχοντα καὶ λυτρωτὴν ἀπέσταλκεν σὺν χειρὶ ἀγγέλου τοῦ ἰφθίμτος ἀντὶ ἐν τῇ βάρῃ. ³⁶ οὗτος ἐξήγαγεν αὐτούς ποιήσας τέρατα καὶ σημεῖα ³⁶ ἐν γῆ Αἴγυπτῳ καὶ ἐν ἐρυθρᾷ θαλάσῃ καὶ ἐν τῇ ἐρήμῳ ἕτη τεσσαράκοντα. ³⁷ οὗτός ἐστιν ὁ Μωϋσῆς ὁ εἶπας τοῖς υἱοῖς Ἰσραὴλ· ³⁷ Ἄκουτε, Προφήτην ὑμῖν ἀναστήσει ὁ θεὸς ἐκ τῶν ἀδελφῶν ὑμῶν ὡς ἐμέ. ³⁸ οὗτός ἐστιν ὁ γενόμενος ἐν τῇ ἐκκλησίᾳ ἐν τῇ ἐρήμῳ μετὰ τοῦ ³⁸ ἀγγέλου τοῦ λαλοῦντος ἀντὶ ἐν τῷ ὕρει Σινᾶ καὶ τῶν πατέρων ἡμῶν, ὃς ἐδέξατο λόγια ζῶντα δοῦναι ἡμῖν, ³⁹ ᾧ οὐκ ἠθέλησαν ³⁹ ὑπήκοοι γενέσθαι οἱ πατέρες ἡμῶν, ἀλλὰ ἀπόωσαν καὶ ἐστράφησαν τῇ καρδίᾳ αὐτῶν εἰς Αἴγυπτον, ⁴⁰ εἰπόντες τῷ Ἀαρῶν· ⁴⁰ Ποίησον ἡμῖν θεοὺς οἱ προκορεύονται ἡμῶν· ὁ γὰρ Μωϋσῆς οὗτος, ὃς ἐξήγαγεν ἡμᾶς ἐκ γῆς Αἴγυπτου, οὐκ οἶδαμεν τί ἐγένετο αὐτῷ. ⁴¹ καὶ ἐμοσχοποίησαν ἐν ταῖς ἡμέραις ἐκείναις καὶ ἀνήγαγον ⁴¹ θυσιάαν τῷ εἰδώλῳ, καὶ εὐφραίνοντο ἐν τοῖς ἔργοις τῶν χειρῶν αὐτῶν. ⁴² ἔστρεψεν δὲ ὁ θεὸς καὶ παρέδωκεν αὐτούς λατρεύειν τῷ ⁴² στρατιᾷ τοῦ οὐρανοῦ, καθὼς γέγραπται ἐν βίβλῳ τῶν προφητῶν·

·Dt.15.
15.

·Act.7.
22.

·Ex.19.
3.

·Ex.32.
1.

·1m.5.
25

·299.

33. Hab. ἐκ τῶν ποδ. CE al. m. Syr. utr. al. — RC. KN. Sz. ἐν ᾧ ἕστ.
34. RC. KN. Sz. pro αὐτοῦ [c. BD al.] h. αὐτῶν. iid. ἀποστειλά. [ἀποστειλω c. AB (C h. ἀποστέλλω, E ἀποστίλω) D al. Chrs.]
35. Post δικαστήν add. ἐφ' ὑμῶν s. ἐφ' ὑμᾶς CDE al. pm. Syr. Ld. al. m. Chrs. Thphyl. — RC. KN. Sz. om. καὶ post θεός. [scr. c. BDE al. Syr. p. Ld.] — h. ἀρχηγόν κ. λυτρ. A al. Chrs. — RC. KN. Sz. ἀπίστευ-
λεν ἐν χειρὶ.
36. RC. ἐν γῆ Αἴγυπτου... LK. ἐν τῇ Αἴγυπτῳ c. BC al... h. ἐν Αἰ-
γύπτῳ 4. al. Sah. Ct.
37. Om. ὁ ante Μωϋσ. D al. pl. — RC. KN. Sz. ὁ εἰπών. [εἶπας c. ABCD al.] iid. κύριος ὁ θ. [RC. add. ὑμῶν et KN. (ὑμῶν)] et in f. add. αὐτοῦ ἀκούσεσθε.
38. Hab. ὃς ἐξεδέξατο B. et λόγον ζῶντα 31. al. pm.
39. τῇ καρδίᾳ c. 1. al. pl. Ir. Chrs. (2.) Thphyl. . . RC. KN. Sz. ταῖς καρ-
διας. . . LK. ἐν ταῖς καρδίαις.
40. RC. KN. Sz. τί γέγονεν. [ἔγέν. c. ABC al.]

Μὴ σφάγια καὶ θυσίας προσηγήκατέ μοι ἔτη τεσσαράκοντα ἐν τῇ
 43 ἐρήμῳ, οἶκος Ἰσραὴλ, 43 καὶ ἀναλάβετε τὴν σκηνὴν τοῦ Μολὸχ
 καὶ τὸ ἄστρον τοῦ θεοῦ Ρεφάν, τοὺς τύπους οὓς ἐποίησατε προσ-
 44 κυνεῖν αὐτοῖς; καὶ μετωκισθὲν ὑμᾶς ἐπέκεινα Βαβυλῶνος. 44 Ἡ σκηνὴ
 τοῦ μαρτυρίου ἦν τοῖς πατέρασιν ἡμῶν ἐν τῇ ἐρήμῳ, καθὼς δι-
 τάξαστο ὁ λαὸς τῷ Μωϋσῇ ποιῆσαι αὐτὴν κατὰ τὸν τύπον ὃν
 45 ἐώρακει, 45 ἦν καὶ εἰσῆγαγον διαδεχάμενοι οἱ πατέρες ἡμῶν μετὰ
 Ἰησοῦ ἐν τῇ κατασχέσει τῶν ἐθνῶν ὡς ἐξῶσεν ὁ θεὸς ἀπὸ προσ-
 46 ὄπου τῶν πατέρων ἡμῶν ἕως τῶν ἡμερῶν Δαυὶδ· 46 ὃς εὗρεν χά-
 47 ριν ἐνώπιον τοῦ θεοῦ καὶ ἤτέλλαστο εὐρεῖν σκῆνωμα τῷ οἴκῳ Ἰα-
 48 κώβ. 47 Σολομῶν δὲ ἠνοδομήσεν αὐτῷ οἶκον. 48 ἀλλ' οὐχ ὁ
 49 ἔνιστος ἐν χειροποιήτοις κατοικεῖ, καθὼς ὁ προφήτης λέγει· 49 Ὁ
 οὐρανὸς μοι θρόνος, ἢ δὲ γῆ ὑποπόδιον τῶν ποδῶν μου· ποιοῦ
 οἶκον οἰκοδομήσατέ μοι, λέγει κύριος, ἢ τίς τόπος τῆς καταπαύ-
 50 σεώς μου; 50 οὐχ ἡ χεὶρ μου ἐποίησεν πάντα ταῦτα; 51 Σκληρο-
 51 τραχηλοὶ καὶ ἀπερὲκτριμοὶ τῇ καρδίᾳ καὶ τοῖς ὠσίν, ὑμεῖς ἀεὶ τῷ
 πνεύματι τῷ ἁγίῳ ἀντιπίπτετε, καθὼς οἱ πατέρες ὑμῶν καὶ ὑμεῖς.
 52 52 τίνα τῶν προφητῶν οὐκ ἔδωξαν οἱ πατέρες ὑμῶν; καὶ ἀπέκλει-
 ναν τοὺς προκαταγγελλαντας περὶ τῆς ἐλευθερίας τοῦ δικαίου, οὗ
 53 νῦν ὑμεῖς προδοῦται καὶ φορεῖς ἐγένεσθε, 53 οἷσιντες ἐλάβετε τὸν
 νόμον εἰς διαπραγὰς ἀγγέλων, καὶ οὐκ ἐφύλαξατε. Gal. 2,
 19.
 54 Ἀκούσαντες δὲ ταῦτα διεπρότερον ταῖς καρδίαις αὐτῶν καὶ Heb. 2,
 2.
 55 ἔβρονχον τοὺς ὀδόντας ἐπ' αὐτόν. 55 ὑπάρχων δὲ πλήρης πνεύ-
 ματος ἁγίου, ἀτενίσας εἰς τὸν οὐρανὸν εἶδεν δόξαν θεοῦ καὶ Ἰη-
 56 σοῦν ἐστῶτα ἐκ δεξιῶν τοῦ θεοῦ, 56 καὶ εἶπεν· Ἰδοὺ, θεωρῶ τοὺς

43. Rc. Kn. Sz. θεοῦ ὑμῶν [om. c. BD al. Syr. al. Or. Ir.] 'Ρεμφάν.
 ['Ρεφάν c. CEH al. m. Syr. utr. Arr. Cpt. Or. ma. Cyr. Thphyl. . . h.
 'Ραιφάν A. . . 'Ρομφά B al. . . 'Ρεφάμ D. . . al. aliter.]

44. Rc. Sz. ἐν τοῖς πατέρασιν. [om. c. ABCD** al. pl. Ld. Lux. al.] — h.
 ἐώρακεν DEH al.

46. Rc. Kn. Sz. pro οἴκῳ (c. BDH) h. θεῷ.

48. Rc. et Kn. (—) χερ. νασίς. — 50. Rc. Kn. Sz. ταῦτ. πάντ.

51. Ln. ἀπερίτμ. καρδίαις c. ACD al. Vg. al.; etiam ταῖς κ. leg. (B
 ap. Beh. et Sz. καρδίας, ap. Btlj. καρδίας hab.)

52. Rc. Kn. Sz. γεγένησθε. [ἐγένεσθε c. ABCDE al. m. Or.]

55. Hab. ἐκ δεξ. αὐτοῦ C 1. Thphyl.

οὐρανοῦς διαπορευμένους καὶ εὐὸν νῆον τοῦ ἀνθρώπου ἐκ δεξιῶν
 ἰστάτα τοῦ θεοῦ. ⁵¹ Κράζαντες δὲ φωνῇ μεγάλη συνέσχον τὰ ὅτι 57
 αὐτῶν καὶ ἄφησαν ὁμοθυμαδὸν ἐπ' αὐτόν, ⁵² καὶ ἐβαλόντες 58
 ἔξω τῆς πόλεως ἑλεθοβόλουν. καὶ οἱ μάρτυρες ἀπέθετο τὰ ἱμάτια
 αὐτῶν παρὰ τοὺς πόδας νεανίου καλουμένου Σαῦλον, ⁵⁹ καὶ ἔλα- 59
 θοβόλουν τὸν Στέφανον, ἐπικαλούμενον καὶ λέγοντα· Κύρια Ἰη-
 σοῦ, δεξαι τὸ πνεῦμά μου. ⁶⁰ Θὰς δὲ τὰ γόνατα ἐκράζεν φωνῇ 60
 μεγάλῃ· Κύρια, μὴ στήσης αὐτοῖς ταύτην τὴν ἁμαρτίαν. καὶ τοῦτο
 εἰπὼν ἐκοιμήθη. (VIII.) ¹ Σαῦλος δὲ ἦν συνευδοκῶν τῆ ἀναίρεσίαι 1
 αὐτοῦ.

VIII.

Ἐγένετο δὲ ἐν ἐκείνῃ τῇ ἡμέρᾳ διαγωγὸς μέγας ἐπὶ τὴν ἐκκλη-
 σίαν τὴν ἐν Ἱεροσολύμοις· πάντες δὲ διασπάρησαν κατὰ τὰς χώρας
 τῆς Ἰουδαίας καὶ Σαμαρείας πλὴν τῶν ἰποστόλων. ² συνεκόμισεν 2
 δὲ τὸν Στέφανον ἄνδρες εὐλαβεῖς καὶ ἐποίησαντο κοπετὸν μέγαν
 ἐπ' αὐτόν. ³ Σαῦλος δὲ ἔλυμαίνετο τὴν ἐκκλησίαν, κατὰ τοὺς οἴ- 3
 κους εἰσπορευόμενος, σύρων τε ἄνδρας καὶ γυναῖκας παρεδίδου εἰς
 φυλακὴν.

Οἱ μὲν οὖν διασπαρέντες δεῖλθον εὐαγγελιζόμενοι τὸν λόγον· 4
⁵ Φίλιππος δὲ κατελθὼν εἰς τὴν πόλιν τῆς Σαμαρείας ἐκήρυσσεν 5
 αὐτοῖς τὸν Χριστόν. ⁶ προσεῖχον δὲ οἱ ὄχλοι τοῖς λεγομένοις ὑπὸ 6
 τοῦ Φιλίππου ὁμοθυμαδὸν ἐν τῷ ἀκούειν αὐτοὺς καὶ βλέπειν τὰ
 σημεῖα ἃ ἐποίει. ⁷ πολλοὶ γὰρ τῶν ἐχόντων πνεύματι ἀκάθαρτα, 7
 βοῶντα φωνῇ μεγάλῃ ἐξήρχοντο· πολλοὶ δὲ παραλελυμένοι καὶ

56. RC. KN. Sz. ἀνερωγμένους. [διην. c. ABC al. m. Ath. . . h. ἠνερωγμέν.
 D*.] — pon. ἰστῶν. ἐκ δεξ. ACE al. Syr. utr. Vg. al. Gr. nyss. al. m. . .
 om. ἰστῶν 177*. (sec. XV.)

57. Hab. κράξαντες 18. (sec. XI.) Ct.

58. Om. αὐτῶν H al. pm. Slav. Thphyl.

Cap. VIII. 1. RC. KN. Sz. πάντες τε. [δέ c. BCDE al. pl. Vg. Ld. Cpt. Sah.
 Syr. p. Eus. al.; etiam γὰρ et καὶ πάντ. leg. . . om. 13. 47.]

2. LN. ἐποίησαν c. ABD al. m. Thdret.

5. RC. KN. Sz. om. τὴν. [scr. c. AB al.]

6. RC. KN. Sz. προσεῖχ. τε. [δέ c. ABCD al. m. Vg. Ld. al. Eus.]

7. RC. KN. Sz. πολλῶν γὰρ [πολλοὶ c. ABCE (D hab. πολλοῖς, Ct.
 a multis) al. m. Sah. Vg. Ld.] et (RC. μεγάλ. φων.) ἐξήρχοντο. [ἐξήρ-
 χοντο c. ABCDE al. pl. Sah. . . add. ἐξ αὐτῶν Syr. Sah.]

8 *χολοὶ ἐθεραπεύθησαν· ἔγένετο δὲ πολλὴ χαρὰ ἐν τῇ πόλει ἐκείῃ.*
 9 *Ἄνθρωπος δὲ τις ὀνόματι Σίμων προὔπηρχεν ἐν τῇ πόλει μαγεύων*
καὶ ἐξιστάων τὸ ἔθνος τῆς Σαμαρείας, λέγων εἶναι τὸν αὐτὸν
 10 *μέγαν, ὃν προσεῖχον πάντες ἀπὸ μικροῦ ἕως μεγάλου λέγοντες·*
 11 *Οὗτός ἐστιν ἡ δύναμις τοῦ θεοῦ ἢ καλουμένη μεγάλη. ἡ προσ-*
 12 *εῖχον δὲ αὐτῷ διὰ τὸ ἰκανῶ χρόνῳ ταῖς μαγείαις ἐξισταμέναι αὐ-*
 13 *τούς. ὅτε δὲ ἐπίστευσαν τῷ Φιλίππῳ εὐαγγελιζομένῳ περὶ τῆς*
 14 *βασιλείας τοῦ θεοῦ καὶ τοῦ ὀνόματος Ἰησοῦ Χριστοῦ, ἐβαπτίζοντο*
 15 *ἄνδρες τε καὶ γυναῖκες. ὁ δὲ Σίμων καὶ αὐτὸς ἐπίστευσεν, καὶ*
 16 *βαπτισθεὶς ἦν προσκαρτερῶν τῷ Φιλίππῳ, θεωρῶν τε σημεῖα καὶ*
 17 *δυνάμεις μεγάλας γινομένας ἐξιστατο. ἀκούσαντες δὲ οἱ ἐν Ἱε-*
 18 *רוסολύμοις ἀπόστολοι, ὅτι δέδεκται ἡ Σαμαρεία τὸν λόγον τοῦ*
 19 *θεοῦ, ἀπέστειλαν πρὸς αὐτοὺς Πέτρον καὶ Ἰωάννην, ὅτινες*
 20 *καταβάνατες προσήγγισαν περὶ αὐτῶν, ὅπως λάβωσιν πνεῦμα ἅγιον·*
 21 *οὐδέπω γὰρ ἦν ἐπ' οὐδενὶ αὐτῶν ἐπιτεπτικός, μόνον δὲ βα-*
 22 *πτισμένοι ὑπῆρχον εἰς τὸ ὄνομα τοῦ κυρίου Ἰησοῦ. τότε ἐ-*
 23 *πιθέσαν τὰς χεῖρας ἐπ' αὐτούς, καὶ ἐλάβανον πνεῦμα ἅγιον.*
 24 *ἰδὼν δὲ ὁ Σίμων, ὅτι διὰ τῆς ἐπιθέσεως τῶν χειρῶν τῶν ἀπο-*
 25 *στόλων δίδεται τὸ πνεῦμα τὸ ἅγιον, προσήνεγκεν αὐτοῖς χρήματα,*
 26 *λέγων· Δότε καὶ μοι τὴν ἐξουσίαν ταύτην, ἵνα ὅταν ἐπιθῶ τὰς*
 27 *χεῖρας λαμβάνῃ πνεῦμα ἅγιον. Πέτρος δὲ εἶπεν πρὸς αὐτόν·*
 28 *Τὸ ἀργύριον σου σὺν σοὶ εἴη εἰς ἀπώλειαν, ὅτι τὴν δωρεάν τοῦ*
 29 *θεοῦ ἐνόμισας διὰ χρημάτων κτῆσθαι. οὐκ ἔστιν σοι μερὶς οὐδὲ*
 30 *κλήρος ἐν τῷ λόγῳ τούτῳ· ἡ γὰρ καρδία σου οὐκ ἔστιν εὐθεία*
 31 *ἔναντι τοῦ θεοῦ. μετανόησον σὺν ἀπὸ τῆς κακίας σου ταύτης,*

8. RC. KN. SZ. καὶ ἐγέν. χαρ. μεγάλη et v. 9. ἐξιστῶν.

10. Om. πάντες H al. pl. Syr. p. Thphyl. Ir.; etiam post λέγοντ. pon. et ἅπαντ. leg. — RC. KN. om. καλουμένη. [scr. c. ABCDE al. m. Vg. Cpt. al. Or. (2.) Ir.]

12. RC. KN. SZ. τὰ περὶ τῆς β. [om. c. ABDE al. Syr. utr. Vg. al.] — RC. τοῦ Ἰησ. Χρ.

13. KN. SZ. δυνάμ. κ. σημ. μεγάλα γιν. . . om. et γινόμε. (C) et μεγάλ. (H al. pl.)

14. RC. KN. SZ. τὸν Πέτρ. [om. c. ABDE al. Chrs.]

16. RC. KN. SZ. οὐπω et v. 17. ἐπιθέσθων.

18. RC. KN. Θεασάμιτος pro ἰδὼν. — om. τὸ ἅγ. B Sah.

21. RC. KN. SZ. ἐνώπιον τοῦ θ. et v. 22. δεῖθ. τοῦ θεοῦ.

καὶ δειχθήτε τοῦ κυρίου, εἰ ἄρα ἀπεθήσεται σοὶ ἡ ἐπίνοια τῆς καρδίας σου· ²³ εἰς γὰρ γολῆν πικρίας καὶ σύνδεσμον ἀδικίας ²³ ὄρω σε ὄντα. ²⁴ ἀποκριθεὶς δὲ ὁ Σίμων εἶπεν· Δειχθήτε ὑμεῖς ²⁴ ὑπὲρ ἐμοῦ πρὸς τὸν κύριον, ὅπως μηδὲν ἐπέλθῃ ἐπ' ἐμὲ ὧν εἰρήκατε.

Οἱ μὲν οὖν διαμαρτυράμενοι καὶ λαλήσαντες τὸν λόγον τοῦ ²⁵ κυρίου ὑπέστρεψον εἰς Ἱερουσόλυμα, πολλὰς τε κώμας τῶν Σαμαρειτῶν ἐνηγγέλλοντο.

Ἄγγελος δὲ κυρίου ἐλάλησεν πρὸς Φίλιππον λέγων· Ἀνάστηθι ²⁶ καὶ πορεύου κατὰ μεσημβρίαν ἐπὶ τὴν ὁδὸν τὴν καταβαίνουσαν ἀπὸ Ἱερουσαλὴμ εἰς Γάζαν· αὕτη ἐστὶν ἕρημος. ²⁷ καὶ ἀναστὰς ²⁷ ἐπορεύθη. καὶ ἰδὼν, ἀπὴρ Αἰθίοψ, εὐνοῦχος, δυνατὸς Κανδάκης βασιλλίσης Αἰθιοπίων, ὃς ἦν ἐπὶ πάσης τῆς γαζης αὐτῆς, ὃς ἐηγήλυθει προσκυνῆσαι εἰς Ἱερουσαλήμ· ²⁸ ἦν δὲ ὑποστρέφων, καθή- ²⁸ μενος ἐπὶ τοῦ αἵματός αὐτοῦ ἀναγινώσκων τὸν προφήτην Ἡσαΐαν. ²⁹ εἶπεν δὲ τὸ πνεῦμα τῷ Φιλίππῳ· Πρόσελθε καὶ κολλήθητι τῷ ²⁹ ἄρματι τούτῳ. ³⁰ προσδραμὼν δὲ ὁ Φίλιππος ἤκουσεν αὐτοῦ ἀνα- ³⁰ γινώσκοντος Ἡσαΐαν τὸν προφήτην, καὶ εἶπεν· Ἀράγε γινώσκεις ἃ ἀναγινώσκεις; ³¹ ὁ δὲ εἶπεν· Πῶς γὰρ ἂν δυναίμην, εἰ μὴ τις ³¹ ὁδηγήσῃ με; παρεκάλεσέν τε τὸν Φίλιππον ἀναβάντα καθίσει σὺν ³² αὐτῷ. ³² ἡ δὲ περιοχὴ τῆς γραφῆς, ἣν ἀνεγίνωσκεν, ἦν αὕτη· ³² Ὡς πρόβατον ἐπὶ σφαγὴν ἤχθη, καὶ ὡς ἄμνος ἐναντίον τοῦ κεί- ³³ ρατος αὐτὸν ἄφωνος, οὕτως οὐκ ἀνοίγει τὸ στόμα αὐτοῦ. ³³ ἐν ³³ τῇ ταπεινώσει ἡ κρίσις αὐτοῦ ἤρθη. τὴν γενεάν αὐτοῦ τίς διηγῆ-

23. Hab. θεωρῶ σε ὄντα DE al. Cstit. Chr.

24. Hab. πρ. τὸν θεόν D al. pm Syr. utr. Erp. Vg. ms.

25. Hab. λόγ. τοῦ θεοῦ A al. m.; etiam om. τοῦ et τοῦ κυρίου. — RC. KN. Sz. ὑπέστρεψαν εἰς Ἱερουσαλήμ et ἐνηγγέλισαντο.

26. LN. πορεύθητε c. CD (h. ἀναστὰς πορ.) al.

27. RC. KN. Sz. τῆς βασιλίσσης. — LN. om. ὃς ante ἐηγήλυθ. c. AC**D* Sah. Vg. — h. ἐν Ἱερ. D** (om. D*) G.

28. δέ c. BC Sah. Ld. Chr. . . RC. KN. Sz. LN. τί et hab. καὶ ante καθήμ., qd om. c. D* al. Vg. — RC. KN. Sz. καὶ ἀνεγίνωσκεν. . . LN. ἀνεγίνωσκέν τε c. A. . . ἀναγινώσκων c. D al.

32. κείρατος c. AC (hiat D) EGH al. m. . . RC. KN. Sz. LN. κείροτος. — h. οὔτος G al. m.

33. RC. KN. Sz. ταπειν. αὐτοῦ [om. c. AB al. Vg. Ir.] et τὴν δὲ γεν. [om. c. ABC Syr. utr. Sah. Vg.]

34 σεται; ὅτι αἰσεται ἀπὸ τῆς γῆς ἢ ζωῆ αὐτοῦ. ³⁴ ἀποκριθεὶς δὲ ὁ εὐνοῦχος τῷ Φιλίππῳ εἶπεν· Δέομαι σου, περὶ τίνος ὁ προ-
 35 φήτης λέγει τούτου; περὶ ἰακωβῶ ἢ περὶ ἑτέρου τινός; ³⁵ ἀνοίξας δὲ ὁ Φίλιππος τὸ στόμα αὐτοῦ καὶ ἀρξάμενος ἀπὸ τῆς γραφῆς
 36 ταύτης ἐηγγέλισατο αὐτῷ τὸν Ἰησοῦν. ³⁶ ὡς δὲ ἐπορεύοντο κατὰ τὴν ὁδόν, ἦλθον ἐπὶ τι ὕδωρ, καὶ φησιν ὁ εὐνοῦχος· Ἴδὸν ὕδωρ·
 38 τί κωλύει με βαπτισθῆναι; ³⁸ καὶ ἐκέλευσεν στίγναι τὸ ἄρμα, καὶ κατέβησαν ἀμφότεροι εἰς τὸ ὕδωρ, ὃ τε Φίλιππος καὶ ὁ εὐνοῦχος·
 39 καὶ ἐβάπτισεν αὐτόν. ³⁹ ὅτε δὲ ἀνέβησαν ἐκ τοῦ ὕδατος, πνεῦμα κυρίου ἤρπασεν τὸν Φίλιππον, καὶ οὐκ εἶδεν αὐτόν οὐκέτι ὁ
 40 εὐνοῦχος· ἐπορεύετο γὰρ τὴν ὁδὸν αὐτοῦ χαίρων. ⁴⁰ Φίλιππος δὲ εὐρέθη εἰς Ἄζωτον, καὶ διερχόμενος ἐηγγελλίζετο τὰς πόλεις πά-
 σας ἕως τοῦ ἔλθειν αὐτόν εἰς Καισάρειαν.

IX.

1 Ὁ δὲ Σαῦλος ἔτι ἐμμένων ἀπειλῆς καὶ φόβου εἰς τοὺς μα- Act. 22.
 2 θητάς τοῦ κυρίου, προσελθὼν τῷ ἀρχιερεὶ ² ἠτήσατο παρ' αὐτοῦ ³ 249.
 ἐπιστολὰς εἰς Λαμασκὸν πρὸς τὰς συναγωγάς, ὅπως εἰαν τις ⁴ et 26.
 εὕρη τῆς ὁδοῦ ὄντας, ἀνδρας τε καὶ γυναῖκας, δεδεμένους ἀγάγῃ ⁵ 1249.
 3 εἰς Ἱερουσαλήμ. ³ ἐν δὲ τῷ πορεύεσθαι ἐγένετο αὐτόν ἐγγίξαι τῇ
 Λαμασκῷ, ἐξαίφνης τε αὐτόν περιήστραψεν φῶς ἐκ τοῦ οὐρανοῦ,
 4 ⁴ καὶ πεσὼν ἐπὶ τὴν γῆν ἤκουσεν φωνὴν λέγουσαν αὐτῷ· Σαούλ,
 5 Σαούλ, τί με διώκεις; ⁵ εἶπεν δέ· Τίς εἰ, κύριε; ὁ δέ· Ἐγώ εἰμι
 6 Ἰησοῦς ὃν σὺ διώκεις. ⁶ ἀλλὰ ἀνάστηθι καὶ εἰσελθε εἰς τὴν πόλιν,

37. Rc. et Kn. (—) Εἶπε δὲ ὁ Φίλιππος· Εἰ πιστεύεις ἐξ ὅλης τῆς καρδίας, ἔξεσται. Ἀποκριθεὶς δὲ εἶπε· Πιστεύω τὸν υἱὸν τοῦ θεοῦ εἶναι τὸν Ἰησοῦν Χριστόν. Ea habent sed in singg. valde variant E al. pm. Arm. Vg. Ld. al. Ir. gr. et lat. Thphyl. al.

39. Post πνεῦμα add. ἅγιον ἐπέκεισαν ἐπὶ (εἰς) τὸν εὐνοῦχον, ἄγγελος δὲ A** al. Arm. Slav. Bas. Did. sl.

Cap. IX. 3. Rc. Kn. Sz. καὶ ἐξαίφν. περ. (Ln. περίστρ. c. A*, ut videtur, al.; h. περίστραψ. C) αὐτόν φ. ἀπὸ τ. οὐρ. [sic. ABCG al. m. Chra. Thphyl.]

5. 6. Rc. Kn. Sz. ὁ δὲ κύριος εἶπεν. — h. Ἰησ. ὁ Ναζωραῖος ACE al. Syr. Ld. al. Hil. al. (add. Christus Ir.) — Rc. post διώκεις add. σκληρόν σοι πρὸς κέντρα λακτίζειν. 6. Τρέμων τε καὶ θαμβῶν εἶπε· Κύριε, τί με θέλεις ποιῆσαι; καὶ ὁ κύριος πρὸς αὐτόν· Ἀνάστηθι etc.

καὶ λαληθήσεται σοι ὅτι σε δεῖ κοιῶν. ⁷οἱ δὲ ἄνδρες οἱ συν-
 οδεύοντες αὐτῷ εἰστήκεισαν ἐνοοί, ἀκούοντες μὲν τῆς φωνῆς, μη-
 δένα δὲ θεωροῦντες. ⁸ἠγγέρθη δὲ Σαῦλος ἀπὸ τῆς γῆς, ἠνεφμί-
 των δὲ τῶν ὀφθαλμῶν αὐτοῦ οὐδὲν ἔβλεπεν· χειραγωγῶντες δὲ
 αὐτὸν εἰσήγαγον εἰς Λαμασκόν. ⁹καὶ ἦν ἡμέρας τρεῖς μὴ βλέπων, ⁹
 καὶ οὐκ ἔφαγεν οὐδὲ ἔπιεν. ¹⁰Ἦν δὲ τις μαθητὴς ἐν Λαμασκῷ ¹⁰
 ὀνόματι Ἀνανίας, καὶ εἶπεν πρὸς αὐτὸν ἐν ὄραματι ὁ κύριος·
 Ἀνανία. ὁ δὲ εἶπεν· Ἰδοὺ ἐγώ, κύριε. ¹¹ὁ δὲ κύριος πρὸς αὐ-
 τόν· Ἀναστάς πορεύθητι ἐπὶ τὴν ῥύμην τὴν καλουμένην εὐθείαν
 καὶ ζήτησον ἐν οἰκίᾳ Ἰούδα Σαῦλον ὀνόματι Ταρσία· ἰδοὺ γὰρ
 προσεύχεται, ¹²καὶ εἶδεν ἄνδρα Ἀνανίαν ὀνόματι εἰσλθόντα καὶ ¹²
 ἐπιθέντα αὐτῷ τὰς χεῖρας, ὅπως ἀναβλέψῃ. ¹³ἀπακρίθη δὲ Ἀνα-
 νίας· Κύριε, ἤκουσα ἀπὸ πολλῶν περὶ τοῦ ἀνδρὸς τούτου, ὅσα
 κακὰ τοῖς ἁγίοις σου ἐποίησεν ἐν Ἱερουσαλήμ· ¹⁴καὶ ὧδε ἔχει ¹⁴
 ἔξουσίαν παρὰ τῶν ἀρχιερέων δῆσαι πάντας τοὺς ἐπικαλουμένους
 τὸ ὄνομά σου. ¹⁵εἶπεν δὲ πρὸς αὐτὸν ὁ κύριος· Πορεύου, ὅτι ¹⁵
 σκεῦός ἐκλογῆς ἐστίν μοι σῦτος τοῦ βασιτάσκει τὸ ὄνομά μου ἐν-
 ὀπιον τῶν ἔθνων τε καὶ βασιλέων, νιῶν τε Ἰσραὴλ· ¹⁶ἐγὼ γὰρ ¹⁶
 ὑποδείξω αὐτῷ, ὅσα δεῖ αὐτὸν ὑπερ τοῦ ὀνοματός μου παθεῖν.
¹⁷Ἀπῆλθεν δὲ Ἀνανίας καὶ εἰσῆλθεν εἰς τὴν οἰκίαν, καὶ ἐπιθεῖς ¹⁷
 ἐπ' αὐτὸν τὰς χεῖρας εἶπεν· Σαουλ ἀδελφέ, ὁ κύριος ἀπέσταλκέν
 με, Ἰησοῦς ὁ σφθῆς σοι ἐν τῇ ὁδῷ ἣ ἤρχου, ὅπως ἀναβλέψῃς
 καὶ πλησθῆς πνεύματος ἁγίου. ¹⁸καὶ εὐθέως ἀπέπεσαν αὐτοῦ ¹⁸
 ἀπὸ τῶν ὀφθαλμῶν ὡς λεπίδες, ἀπέβλεψέν τε καὶ ἀναστάς ἐβαπτί-

6. Rc. Κη. Sz. pro ὅτι h. τί. — 7. Rc. Κη. Sz. ἐννεοί.

8. Rc. Κη. Sz. ὁ Σαῦλ. et ἀνεφμίτων [ἠνεφμ. c. CE al. (h. ἠνεφμ. A)] et οὐδένα [οὐδέν c. A*B Syr. Erp. Vg. Ld.]

11. Ln. ἀνάστα c. B. (etiam Barb. 1. ap. Kuster.) h. surge et vade Vg.

12. Rc. Κη. Sz. εἶδεν ἐν ὄραματι [om. c. A Cpt. Sah. Aeth. Vg.; post ἄνδρα pon. BC al.] et αὐτῷ χεῖρα.

13. Rc. ὁ Ἀναν. — Rc. Κη. Sz. ἀκήρα. [ἤμουσα c. ABCE al. m.]

15. Rc. Κη. Sz. ἐν ὀπι. ἔθνων καὶ βασιλ.

16. Hab. ὑποδ. αὐτόν G 96. 109. .. om. αὐτόν post δεῖ 15. 18. 36. Thphyl.

17. Om. Ἰησοῦς G al. pl. Cpt. Sah. al. Thphyl.; pon. ante ἀπίστ. Syr. Erp. Am.

18. Rc. Κη. Sz. ἀπέπεσον ἀπὸ τ. ὀφθ. αὐτοῦ ὡσεὶ λεπ. et ἀνέβλ. τε παραχρῆμα.

19 σθη, ¹⁹ και λαβὼν τροφὴν ἐπέσχευεν. Ἐγένετο δὲ μετὰ τῶν ἐν
 20 Δαμασκῷ μαθητῶν ἡμέρας τινάς, ²⁰ και εὐθὺς ἐν ταῖς συναγω-
 γαῖς ἐκήρυσεν τὸν Ἰησοῦν, ὅτι οὗτός ἐστιν ὁ υἱὸς τοῦ Θεοῦ.
 21 ²¹ ἐξίστατο δὲ πάντες οἱ ἀκούοντες και ἔλεγον· Οὐχ οὗτός ἐστιν
 ὁ πορθήσας ἐν Ἱερουσαλῆμ τοὺς ἐπικαλουμένους τὸ ὄνομα τοῦτο,
 και ὡς εἰς τοῦτο ἐληλύθει ἵνα δεδωμένους αὐτοὺς ἀγάγῃ ἐπὶ τοὺς
 22 ἀρχιερεῖς; ²² Σαῦλος δὲ μᾶλλον ἐνεδυναμοῦτο και συνέχνηεν τοὺς
 Ἰουδαίους τοὺς κατοικοῦντας ἐν Δαμασκῷ, συμβιβάζων ὅτι οὗτός
 23 ἐστιν ὁ Χριστός. ²³ Ὡς δὲ ἐπληροῦντο ἡμέραι ἱκαναί, συνεβουλεύ-
 24 σατο οἱ Ἰουδαῖοι ἀνελεῖν αὐτόν· ²⁴ ἐγγράσθη δὲ τῷ Σαῦλῳ ἡ ἐπι-
 βουλὴ αὐτῶν. παρετηροῦντο δὲ και τοὺς πύλας ἡμέρας τε και νυ-
 25 κτός, ὅπως αὐτὸν ἀνέλωσιν· ²⁵ λαβόντες δὲ οἱ μαθηταὶ αὐτοῦ
 νυκτὸς διὰ τοῦ τείχους καθήκαν αὐτόν χαλάσαντες ἐν σφυρίδι.
 26 Παραγενόμενος δὲ ἐν Ἱερουσαλῆμ ἐπέειραζεν κολλᾶσθαι τοῖς
 μαθηταῖς· και πάντες ἐφοβούντο αὐτόν, μη πιστεύοντες ὅτι ἐστὶν
 27 μαθητής. ²⁷ Βαρνάβας δὲ ἐπιλαβόμενος αὐτὸν ἤγαγεν πρὸς τοὺς
 ἀποστόλους, και διεηγήσατο αὐτοῖς, πῶς ἐν τῇ ὁδῷ εἶδεν τὸν κύ-
 ριον και ὅτι ἐλάλησεν αὐτῷ, και πῶς ἐν Δαμασκῷ ἐπαρήσιασάτο
 28 ἐν τῷ ὀνόματι Ἰησοῦ. ²⁸ και ἦν μετ' αὐτῶν εἰσπορευόμενος και
 ἐκπορευόμενος εἰς Ἱερουσαλῆμ, παρήσιαζόμενος ἐν τῷ ὀνόματι
 29 τοῦ κυρίου, ²⁹ εἰλάλει τε και συνεζήτει πρὸς τοὺς Ἑλληνιστάς· οἱ

19. Hab. ἐπισχύθη B al. — Rc. et Kn. (—) ὁ Σαῦλος μετὰ.

20. Rc. τὸν Χριστόν.

21. Hab. ἐλήλυθεν EG al. pl. Chra. Thphyl.

22. Hab. ἐνεδυν. τῷ λόγῳ C 8. et ἐν τῷ λόγῳ E Ld.

24. Rc. Kn. Sz. παρετήρουν τε τὰς πύλ. [παρετηροῦντο δὲ και ε. ABC EFG al. m. Or.]

25. Rc. Kn. Sz. λαβ. δὲ αὐτόν οἱ μαθ. νυκτ. καθήκ. διὰ τ. τείχ. χαλάσ. . . Pro αὐτοῦ h. αὐτόν B.

26. Rc. et Kn. (—) παραγ. δὲ ὁ Σαῦλος. — Rc. Kn. Sz. εἰς Ἱερ. ἐπειράτω.

27. Rc. Kn. Sz. τοῦ Ἰησ. [om. ABC al.; h. κυρίου A, τοῦ κυρίου Ἰησ. 14. al. Slav. ms. Chra.; al. aliter.]

28. Om. και ἐκπορ. GH al. pl. Slav. Chra. (1.) Thphyl. — Rc. Kn. Sz. ἐν Ἱερουσ. και παρῆ. et in f. add. Ἰησοῦ.

29. Hab. πρ. τ. Ἑλλήνων A Cpt. Sah. al.

δὲ ἐπεχείρουν ἀνελεῖν αὐτόν. ³⁰ ἐπιγρόντας δὲ οἱ ἀδελφοὶ κατήγαγον ³⁰
αὐτὸν εἰς Καισαρείαν καὶ ἐξαπέστειλαν εἰς Ταρσόν.

Ἡ μὲν οὖν ἐκκλησία καθ' ὅλης τῆς Ἰουδαίας καὶ Γαλιλαίας ³¹
καὶ Σαμαρείας εἶχεν εἰρήνην, οἰκοδομουμένη καὶ πορευομένη τῷ
φόβῳ τοῦ κυρίου, καὶ τῇ παρακλήσει τοῦ ἁγίου πνεύματος ἐπλη-
θύνετο. ³² ἐγένετο δὲ Πέτρον διαρχόμενον διὰ πάντων καταλθεῖν ³²
καὶ πρὸς τοὺς ἁγίους τοὺς κατοικοῦντας Λύδδα. ³³ εὔρεν δὲ ἐκεῖ ³³
ἄνθρωπόν τινα ὀνόματι Αἰνείαν ἕξ ἐτῶν ὀκτὼ κατακείμενον ἐπὶ
κραββάτου, ὃς ἦν παραλελυμένος. ³⁴ καὶ εἶπεν αὐτῷ ὁ Πέτρος· ³⁴
Αἰνέα, ἰάται σε Ἰησοῦς Χριστός· ἀνάστηθι καὶ στρωῶσον σεαυτῷ.
καὶ εὐθὺς ἀνέστη· ³⁵ καὶ εἶδαν αὐτὸν πάντες οἱ κατοικοῦντες ³⁵
Λύδδα καὶ τὸν Σαρῶνα, οἵτινες ἐπίστροψαν ἐπὶ τὸν κύριον.

Ἐν Ἰόππῃ δὲ τις ἦν μαθήτρια ὀνόματι Ταβιθά, ἣ διερη- ³⁶
νευομένη λέγεται Δορκάς· αὕτη ἦν πλήρης ἔργων ἀγαθῶν καὶ ἐλεη-
μοσυῶν ὧν ἐποίει. ³⁷ ἐγένετο δὲ ἐν ταῖς ἡμέραις ἐκείναις ἀσθενή- ³⁷
σασαι αὐτὴν ἀποθανεῖν· λούσαντες δὲ ἔθηκαν αὐτὴν ἐν τῷ ὑπε-
ρῶν. ³⁸ ἔγγυς δὲ οὔσης Λύδδης τῇ Ἰόππῃ οἱ μαθηταὶ ἀκούσαν· ³⁸
τες, ὅτι Πέτρος ἐστὶν ἐν αὐτῇ, ἀπέστειλαν δύο ἄνδρας πρὸς αὐτὸν
παρακαλοῦντες· Μὴ ὀκνήσης διελθεῖν ἕως ἡμῶν. ³⁹ ἀναστὰς δὲ ³⁹
Πέτρος συνῆλθεν αὐτοῖς· ὃν παραγεγόμενον ἀνήγαγον εἰς τὸ
ὑπερῶν, καὶ παρέστησεν αὐτῷ πᾶσαι αἱ χῆραι κλαλοῦσαι καὶ
ἐπιδεικνόμεναι χιτῶνας καὶ ἱμάτια, ὅσα ἐποίει μετ' αὐτῶν οὕσα ἢ

30. Pro Καισ. h. Ἰεροσόλυμα A. — Rc. Κη. Sz. ἐξαπίστ. αὐτόν.
[om. c. AE al. m. Erp. Vg. Ld.]

31. Rc. Κη. Sz. αἱ μὲν οὖν ἐκκλησίαι etc. εἶχον εἰρ. οἰκοδομουμέναι κ.
πορευόμεναι et in f. ἐπληθύνοντο. [ἢ μὲν οὖν etc. c. ABC al. pm.
Syr. Vg. al. Dion. alex. Thphyl.]

32. Rc. Κη. Sz. Λύδδαν. [Λύδδα c. AB al.] Sic etiam v. 35.

33. κραββάτου c. B al. . . Ln. κραβάτου c. A al. (h. κραβάτω CE al.) . .
Rc. Κη. Sz. κραβάτω.

34. Rc. Κη. Sz. Ἰησ. ὁ Χρ. [om. c. BC al.]

35. Hab. Ἀσάρωνα s. τὸν Ἀσάρωνα GH al. m. Slav. Chrs. Thphyl. .
τὸν Σαρῶνα 15. al. pm. . . al. aliter.

37. Rc. Κη. Sz. αὐτὴν (om. B.) pon. ante ἔθην. et om. τῷ ante ὑπερ. [scr.
c. AE al.]

38. Hab. Λύδδα A. . . Λύδδας C. — om. δύο ἄνδρ. G al. pl. Ar. pol. Sl.
ms. Chrs. (1.) Thphyl. — Rc. Κη. Sz. μὴ ὀκνήσεις δ. s. αὐτῶν. [μὴ
ὀκνήσης etc. c. ABC² E al. Sah. Vg.]

40 Λορκιάς. 40 ἐμβαλὼν δὲ πάντας ἔξω ὁ Πέτρος καὶ θείς τὰ γόνατα
προσηύξατο, καὶ ἐπιστρέψας πρὸς τὸ σῶμα εἶπεν· Ταβίθα, ἀνά-
στηθι. ἡ δὲ ἤνοιξεν τοὺς ὀφθαλμοὺς αὐτῆς καὶ ἰδοῦσα τὸν Πέ-
41 τρον ἀνεκάθισεν. 41 δούς δὲ αὐτῇ χεῖρα ἀνέστησεν αὐτήν· φωνή-
42 σας δὲ τοὺς ἄγλους καὶ τὰς χήρας παρέστησεν αὐτὴν ζῶσαν. 42 γρω-
στον δὲ ἐγένετο καθ' ὅλης τῆς Ἰόππης, καὶ ἐπίστευσαν πολλοὶ ἐπὶ
43 τὸν κύριον. 43 ἐγένετο δὲ αὐτὸν ἡμέρας ἱκανὰς μείναι ἐν Ἰόππῃ
παρὰ τινι Σίμωνι βουρσεῖ.

X.

1 Ἄνθρωπος δὲ τις ἐν Καισαρείᾳ ὀνόματι Κορνήλιος, ἑκατοντάρχης
2 ἐκ σπειρίας τῆς καλομένης Ἰταλικῆς, 2 εὐσεβῆς καὶ φοβούμενος τοὺς
θεοὺς συν πασὶν τῷ οἴκῳ αὐτοῦ, ποιῶν ἐλεημοσύνας πολλὰς τῷ
3 λαῷ καὶ δοῦμενος τοῦ θεοῦ διὰ παντός, 3 εἶδεν ἐν ὀράματι φαν-
4 ρῶς, ὡσεὶ ὄραν ἐνάτην τῆς ἡμέρας, ἄγγελον τοῦ θεοῦ εἰσελθόντα Act. 10.
30 sqq.
4 πρὸς αὐτὸν καὶ εἰπόντα αὐτῷ· Κορνήλιε. 4 ὁ δὲ ἀτενίσας αὐτῷ
καὶ ἔμφοβος γενόμενος εἶπεν· Τί ἐστίν, κύριε; εἶπεν δὲ αὐτῷ· Αἰ-
προσευχαί σου καὶ αἱ ἐλεημοσύναι σου ἀνέβησαν εἰς μνημόσυνον
5 ἔμπροσθεν τοῦ θεοῦ. 5 καὶ νῦν πέμψον ἄνδρας εἰς Ἰόππην καὶ
6 μεταπέμψαι Σίμωνα ὃς ἐπικαλεῖται Πέτρος· 6 οὗτος ζῶν ζῆται
7 παρὰ τινι Σίμωνι βουρσεῖ, ὃ ἐστὶν οὐκία παρὰ θάλασσαν. 7 ὡς δὲ
ἀπῆλθεν ὁ ἄγγελος ὁ λαλῶν αὐτῷ, φωτίσας δύο τῶν οὐκιστῶν καὶ
8 στρατιωτῶν εὐσεβῶν τῶν προσκαρτερούντων αὐτῷ, 8 καὶ ἐξηγησάμενος
9 ἅπαντα αὐτοῦ; ἀπέστειλεν αὐτοὺς εἰς τὴν Ἰόππην. 9 Τῇ δὲ ἐπ-
αύριον ὁδοιπορούντων ἐκείνων καὶ τῇ πόλει ἐγγιζόντων ἀνέβη Πί-

40. Rc. Kn. Sz. om. καὶ ante θείς. [scr. c. ABCE al. m. Cpt. Thphyl.]

42. Om. τῆς BC. et v. 43. om. αὐτόν B, qd pon. post μείναι RC. Kn. Sz. Cap. X. 1. Rc. Kn. Sz. ἦν ἐν Καισαρ. — h. σπειρίας B al. w.

2. Rc. Kn. Sz. ποιῶν τε. [om. c. ABCE al. Syr. Vg. al. Chrs. in text.]

3. Ln. ὡσεὶ περὶ c. ABE al. pm. Cpt. Ir. . . etiam om. ὡσεὶ et leg. ὡς atque ὡς εἰς.

4. Rc. Kn. Sz. ἐνώπιον τ. θεοῦ.

5. Ln. Σίμωνά τινα c. AB al. Arg. Vg. — h. τὸν ἐπικαλούμενον Πέτρον EG al. pl. Thphyl. . . τὸν καλούμενον Πέτρον. Or. Chrs. (1.)

6. Rc. in f. add. οὗτος λαλήσει σοι, τί σε δεῖ ποιεῖν.

7. Rc. ὁ λαλῶν τῷ Κορνηλίῳ. — Rc. Kn. Sz. οὐκία αὐτοῦ.

9. Hab. αὐτῶν pro ἐκείν. AEG al. pm: . . om. 43. (sec. XL) 65. (s. XIII.)

τρος ἐπὶ τὸ δῶμα προσεζύμῃσθαι περὶ ὄραν ἕκτην. ¹⁰ ἐγένετο δὲ ¹⁰
 πρόσπεινος καὶ ἤθελεν γεύσασθαι· παρασκευαζόντων δὲ αὐτῶν
 Act. 11, ἐγένετο ἐπ' αὐτῶν ἑκστασις, ¹¹ καὶ θεωρεῖ τὸν οὐρανὸν ἀνερωγμένον ¹¹
⁵ ⁸⁹⁹ καὶ καταβαίνον σκευὸς τι ὡς ὄθονην μεγάλην, τέσσαρσιν ἀρχαῖς
 καθιείμενον ἐπὶ τῆς γῆς, ¹² ἐν ᾧ ὑπῆρχεν πάντα τὰ τετραπόδα καὶ ¹²
 ἔρπετα τῆς γῆς καὶ πετεινὰ τοῦ οὐρανοῦ. ¹³ καὶ ἐγένετο φωνὴ ¹³
 πρὸς αὐτόν· *Ἀναστάς, Πέτρε, θύσον καὶ φάγε.* ¹⁴ ὁ δὲ Πέτρος ¹⁴
 εἶπεν· *Μηδαμῶς, κύριε, ὅτι οὐδέποτε ἔφαγον πᾶν κοῖνον καὶ*
ἀκάθαρτον. ¹⁵ καὶ φωνὴ πάλιν ἐκ δευτέρου πρὸς αὐτόν· *Ἄ ὁ θεὸς* ¹⁵
ἐκαθάρισεν σὺ μὴ κοῖνον. ¹⁶ τοῦτο δὲ ἐγένετο ἐπὶ τρεῖς, καὶ εὐθύς ¹⁶
 ἀεελήφθη τὸ σκευὸς εἰς τὸν οὐρανόν. ¹⁷ ὡς δὲ ἐν ἑαυτῷ διηπόρει ¹⁷
 ὁ Πέτρος, τί ἂν εἶη τὸ ὄραμα ὃ εἶδεν, καὶ ἰδοῦ, οἱ ἄνδρες οἱ
 ἀπεσταλμένοι ἀπὸ τοῦ Κορνηλίου διερωτήσαντες τὴν οἰκίαν τοῦ
 Σίμωνος ἐπέστησαν ἐπὶ τὸν πυλῶνα, ¹⁸ καὶ φωνήσαντες ἐπυνθᾶ- ¹⁸
 νοστο, εἰ Σίμων ὁ ἐπικαλούμενος Πέτρος ἐνθάδε ξενίζεται. ¹⁹ Τοῦ ¹⁹
 δὲ Πέτρου διερωτουμένου περὶ τοῦ ὄραματος εἶπεν αὐτῷ τὸ
 πνεῦμα· *Ἴδου, ἄνδρες ζητοῦσίν σε.* ²⁰ ἀλλὰ ἀναστάς καταβῆθι, ²⁰
 καὶ πορεύου σὺν αὐτοῖς μηδὲν διακρινόμενος, ὅτι ἐγὼ ἀπέσταλκα

10. Rc. Sz. pro αὐτῶν (c. ABCDE al. Am. Or.) h. ἐκείνων. — Rc. Kn. Sz. ἐπέπεισεν ἐπ' αὐτ. [ἐγέν. c. ABCE al. m. Cpt. Or. . . h. ἔπεισεν 19. al. Clem.]

11. Rc. et Kn. (—) καταβ. ἐπ' αὐτόν. — Rc. Kn. Sz. δευτερεύον καὶ καθιέμ. [om. c. ABCE al. Cpt. Vg. al. Or. (4.) Cyr. al.]

12. Rc. Kn. Sz. τὰ τετραπό. τῆς γῆς [plane om. 13. al. Sah. Ct. Ambr.] καὶ τὰ θηρία [Kn. (κ. τὰ θ.)] καὶ τὰ ἔρπετα καὶ τὰ πετ. τ. οὐρ.

14. Rc. Kn. Sz. ἡ ἀκάθαρτ.

15. Hab. ἐκαθάρω. AC al. Gr. nyss. . . ἐκάθαρσεν Or. ms. (1.) Thphyl. . . ἐκαθαίρω. 105.

16. Rc. Kn. Sz. pro εὐθύς h. πάλιν. . . plane om. 15. 36. Syr. Ct. al.

17. Ln. om. καὶ ante ἰδοῦ c. AB al. Arm. Vg. — h. ὑπό pro ἀπό BE al. — Rc. Kn. Sz. om. τοῦ ante Σίμ.

18. Hab. ἐπύθοντο BC.

19. Rc. ἐρωτουμένου. — om. αὐτῷ B. . . Ln. c. A al. Vg. post πνεῦμ. ρον. — Rc. Sz. Ln. et Kn. (—) ἄνθρ. τρεῖς. . . h. δύο (et ζητοῦντες) B. . . τινὲς Arm. . . om. c. DH al. pl. Syr. p. Slav. Ar. pol. Castil. Cyr. hr. Aug. Hier. al.

20. Rc. Kn. Sz. pro ἄτι (c. ABCDEH al. m.) h. διέτα.

21 αὐτούς. ²¹ καταβάς δὲ Πέτρος πρὸς τοὺς ἄνδρας εἶπεν· Ἰδοῦ,
 22 ἐγὼ εἰμι ὃν ζητεῖτε· τίς ἡ αἰτία δι' ἣν πάρεστε; ²² οἱ δὲ εἶπαν·
 Κορνήλιος ἑκατοντάρχης, ἀνὴρ δίκαιος καὶ φοβούμενος τὸν θεόν,
 μαρτυρούμενός τε ὑπὸ ὄλου τοῦ ἔθνους τῶν Ἰουδαίων, ἐχρηματί-
 σθη ὑπὸ ἀγγέλου ἁγίου μεταπέμψασθαι σε εἰς τὸν οἶκον αὐτοῦ
 23 καὶ ἀκοῦσαι ῥήματα παρὰ σοῦ. ²³ εἰσκαλεσάμενος οὖν αὐτούς
 ἐξέτισεν.

Τῇ δὲ ἐπαύριον ἀναστὰς ἐξῆλθεν σὺν αὐτοῖς, καὶ τινες τῶν
 24 ἀδελφῶν τῶν ἀπὸ Ἰόππης συνῆλθον αὐτῷ. ²⁴ τῇ δὲ ἐπαύριον εἰ-
 ῆλθεν εἰς τὴν Καισάρειαν· ὁ δὲ Κορνήλιος ἦν προσδοκῶν αὐτούς,
 συγκαλεσάμενος τοὺς συγγενεῖς αὐτοῦ καὶ τοὺς ἀναγκάλους φίλους.
 25 ²⁵ Ὡς δὲ ἐγένετο τοῦ εἰσελθεῖν τὸν Πέτρον, συναντήσας αὐτῷ ὁ
 26 Κορνήλιος πεσὼν ἐπὶ τοὺς πόδας προσεκύνησεν. ²⁶ ὁ δὲ Πέτρος
 ἤγειρεν αὐτὸν λέγων· Ἀνάστηθι· καὶ ἐγὼ αὐτὸς ἄνθρωπός εἰμι.
 27 ²⁷ καὶ συνομιλῶν αὐτῷ εἰσῆλθεν, καὶ εὗρίσκει συνελλυθότας πολ-
 28 λούς· ²⁸ ἔφη τε πρὸς αὐτούς· Ὑμεῖς ἐπίστασθε, ὡς ἀθέμιτόν ἐστιν
 ἀνδρὶ Ἰουδαίῳ κολλᾶσθαι ἢ προσερχεσθαι ἄλλοφύλῳ· κάμολ ὁ θεὸς
 29 ἐδειξεν μουθενα κοινὸν ἢ ἀκάθαρτον λέγειν ἄνθρωπον· ²⁹ διὸ καὶ
 ἀνατιθέητος ἦλθον μεταπεμφθεῖς. πνθάνομαι οὖν, τίμι λόγῳ
 30 μετεπέμψασθέ με; ³⁰ καὶ ὁ Κορνήλιος ἔφη· Ἀπὸ τετάρτης ἡμέ- Act. 10.
 ρας μέχρι ταύτης τῆς ὥρας ἤμην τὴν ἐνάτην προσερχόμενος ἐν τῷ 3 699.
 οἴκῳ μόν, καὶ ἰδοῦ, ἀνὴρ ἔστη ἐνώπιόν μου ἐν ἐσθίτῃ λαμπρᾷ
 31 ³¹ καὶ φησιν· Κορνήλιε, εἰσηκούσθη σου ἡ προσερχῆ καὶ αἱ ἐλεη-
 32 μούσαι σου ἐμνήσθησαν ἐνώπιον τοῦ θεοῦ. ³² πέμψον οὖν εἰς Act. 11.
 Ἰόππην καὶ μετακάλεσαι Σίμωνα ὃς ἐπικαλεῖται Πέτρος· οὕτως 13.
 33 ξενίζεται ἐν οἰκῇ Σίμωνος βυρσέως παρὰ θάλασσαν. ³³ ἕξαντις

21. Rc. et Kn. (—) τ. ἄνδρ. τοὺς ἀπεσταλμένους ἀπὸ τοῦ Κορ-
 νηλίου πρὸς αὐτόν. — om. ἡ ante αἰτ. B.

23. Rc. pro ἀναστὰς h. ὁ Πέτρος et h. τῆς Ἰόππ.

24. Rc. Kn. Sz. καὶ τῇ ἐπ. εἰσῆλθον.

25. Rc. Kn. om. τοῦ ante εἰσελθ.

26. καὶ ἐγὼ αὐτός c. B. . . καὶ γὰρ ἐγὼ E. . . καὶ αὐτὸς ἐγὼ C. . .
 καὶ γὰρ ἐγὼ αὐτός 29. al. m. Chr. Thphyl. . . Rc. Kn. Sz. Ln. καὶ. αὐτ.

30. Rc. Kn. Sz. ἤμην νηστεύων καὶ [om. c. A*BC al. Cpt. Vg. al.] τ.
 ἐν. ὄραν. [om. c. ABCD al.]

32. Rc. Kn. Sz. in f. add. ὃς παραγερόμενος λαλήσει σοι. [om. c.
 AB al. m. Cpt. Aeth. Vg.]

ὄν ἔπαμψα πρὸς σέ, οὐ τε καλῶς ἐποίησας παραγενόμενος. γὺν
ὄν πάντες ἡμεῖς ἐνώπιον τοῦ θεοῦ πάρεσμεν ἀκούσαι πάντα τὰ
προστεταγμένα σοι ἀπὸ τοῦ κυρίου. ³⁴ ἀνοξίας δὲ Πέτρος τὸ στόμα ³⁴
εἶπεν· Ἐπ' ἀληθείας καταλαμβάνομαι, ὅτι οὐκ ἔστιν προσωπο-
λήπτῃς ὁ θεός, ³⁵ ἀλλ' ἐν παντὶ ἔδνει ὁ φοβούμενος αὐτὸν καὶ ³⁵
ἐργαζόμενος δικαιοσύνην δεκτὸς αὐτῷ ἐστίν· ³⁶ τὸν λόγον ὃν ἀπ- ³⁶
ἔστειλεν τοῖς υἱοῖς Ἰσραὴλ, εὐαγγελιζόμενος εἰρήνην διὰ Ἰησοῦ Χρι-
στοῦ. οὗτός ἐστιν πάντων κύριος. ³⁷ ὑμῖς οἴδατε τὸ γεγόμενον ³⁷
ῥῆμα καθ' ὅλης τῆς Ἰουδαίας, ἀρξάμενον ἀπὸ τῆς Γαλιλαίας μετὰ
τὸ βάπτισμα ὃ ἐκήρυξεν Ἰωάννης· ³⁸ Ἰησοῦν τὸν ἀπὸ Ναζαρέτ, ³⁸
ὡς ἔχρισεν αὐτὸν ὁ θεὸς πνεύματι ἀγίῳ καὶ δυνάμει, ὃς διῆλθεν
εὐεργετῶν καὶ ἰώμενος πάντας τοὺς καταδυναστευομένους ὑπὸ τοῦ
διαβόλου, ὅτι ὁ θεὸς ἦν μετ' αὐτοῦ· — ³⁹ καὶ ἡμεῖς μάρτυρες ³⁹
πάντων ὧν ἐποίησεν ἐν τε τῇ χώρᾳ τῶν Ἰουδαίων καὶ Ἱερουσα-
λήμ· — ὃν καὶ ἀνεῖλαν κρεμάσαντες ἐπὶ ξύλου· ⁴⁰ τοῦτον ὁ θεὸς ⁴⁰
ἤγειρεν τῇ τρίτῃ ἡμέρᾳ καὶ ἔδωκεν αὐτὸν ἐμφανῆ γενέσθαι, ⁴¹ οὐ ⁴¹
πᾶσι τοῖς λαῶ, ἀλλὰ μάρτυσιν τοῖς προκεχειροτοημένοις ὑπὸ τοῦ
θεοῦ ἡμῖν, οἵτινες συνεφάγομεν καὶ συνεπίομεν αὐτῷ μετὰ τὸ ἀνα-
στῆναι αὐτὸν ἐκ νεκρῶν. ⁴² καὶ παρήγγειλεν ἡμῖν κηρῦξαι τῷ λαῷ ⁴²
καὶ διαμαρτυράσθαι, ὅτι οὗτός ἐστιν ὁ ὠρισμένος ὑπὸ τοῦ θεοῦ
κροτῆς ζῶντων καὶ νεκρῶν. ⁴³ τούτῳ πάντες οἱ προφῆται μαρτυ- ⁴³
ροῦσιν, ἄφεσιν ἁμαρτιῶν λαβεῖν διὰ τοῦ ὀνόματος αὐτοῦ πάντα
τὸν πιστευόντα εἰς αὐτόν.

33. Hab. ἐνώπ. σοῦ D* Syr. Sah. Vg. Ct. al. et om. πάρεσμ. D* Sah. Ct. et h. ἀκούσαι βουλούμενοι παρὰ σοῦ D* Syr. Ct. — Rc. Kn. Sz. pro ἀπὸ (c. ACD. . . h. παρὰ E) τ. κυρ. (c. ABCE al. Cpt. Vg. al.) h. ὑπὸ τοῦ θεοῦ.

34. Hab. τὸ στόμ. αὐτοῦ ACE al. Syr. Vg. (non Am.) al. Thphyl.

36. Ln. om. ὃν c. ABC* Cpt. Vg. Ath. . . h. τὸν γὰρ λόγ. ὃν D (verb. suam misit Ct. . . verb. enim suam misit Tol.) al. Syr. Sah.

37. Om. ὑμῖς B. — om. ῥῆμα D Ct. — Ln. ἀρξάμενος (γὰρ) . . illud c. ACDE al. hoc c. AD Ct. Vg. Ld. Ir.

38. Ln. Ναζαρέθ. — h. ὃν ἔχρισ. ὁ θ. D Syr. al. Bas. ms. al. — h. οὗτος διῆλθ. D Ct. Sah. Tol. Ir.

39. Rc. et Kn. (—) ἡμεῖς ἐσμεν. — Rc. Kn. Sz. καὶ ἐν Ἱερ. [om. c. BD al. Vg. Syr.] — Rc. om. καὶ post ὃν.

42. Rc. Kn. Sz. pro οὗτ. (c. BCDE al. m. Syr. al.) h. αὐτός.

43. Pro τούτῳ h. τούτον GH et τούτο 19. al.

44 Ἐπι λαλοῦντος τοῦ Πέτρον τὰ ῥήματα ταῦτα, ἐπέπεσον τὸ
 45 πνεῦμα τὸ ἅγιον ἐπὶ πάντας τοὺς ἀκούοντας τὸν λόγον. 45 καὶ
 ἐξέστησαν οἱ ἐκ περιτομῆς πιστοὶ ὅσοι συνῆλθον τῷ Πέτρῳ, ὅτι
 46 καὶ ἐπὶ τὰ ἔθνη ἡ δωρεὰ τοῦ ἁγίου πνεύματος ἐκκίχεται· 46 ἦκουον
 γὰρ αὐτῶν λαλούντων γλώσσαις καὶ μεγαλυνόντων τὸν θεόν. τότε
 47 ἀπεκρίθη Πέτρος· 47 Μήτι τὸ ὕδωρ δύναται κωλύσαι τις τοῦ μὴ
 βαπτισθῆναι τούτους, οἵτινες τὸ πνεῦμα τὸ ἅγιον ἔλαβον ὡς καὶ
 48 ἡμῖς; 48 προσέταξεν τε αὐτοὺς ἐν τῷ ὀνόματι Ἰησοῦ Χριστοῦ
 βαπτισθῆναι. τότε ἠρώτησαν αὐτὸν ἐπιμεῖναι ἡμέρας τινάς.

XI.

1 Ἦκουσαν δὲ οἱ ἀπόστολοι καὶ οἱ ἀδελφοὶ οἱ ὄντες κατὰ τὴν
 2 Ἰουδαίαν, ὅτι καὶ τὰ ἔθνη ἀδέξαντο τὸν λόγον τοῦ θεοῦ. 2 ὅτε
 δὲ ἀνέβη Πέτρος εἰς Ἱερουσαλὴμ, διακρίνοντο πρὸς αὐτὸν οἱ ἐκ
 3 περιτομῆς 3 λέγοντες· ὅτι εἰσῆλθες πρὸς ἄνδρας ἀκροβυστίαν ἔχον-
 4 τας καὶ συνέφαγες αὐτοῖς. 4 ἀρξάμενος δὲ Πέτρος ἐξέτιθετο αὐ-
 5 τοῖς καθέξῃς λέγων· 5 Ἐγὼ ἦμην ἐν πόλει Ἰόππῃ προσενηγόμενος, Act. 10.
 καὶ εἶδον ἐν ἐκστάσει ὄραμα, καταβαίνον σκευὸς τι ὡς ὀθόνην με- 11 299.
 γάλην τίσασαρον ἀρχαῖς καθιεμένην ἐκ τοῦ οὐρανοῦ, καὶ ἦλθεν
 6 ἄχρι ἐμοῦ· 6 εἰς ἣν ἀτενίσας κατενόουν καὶ εἶδον τὰ τετραποδα
 τῆς γῆς καὶ τὰ θηρία καὶ τὰ ἔρπετά καὶ τὰ πετεινὰ τοῦ οὐρανοῦ.
 7 Ἦκουσα δὲ καὶ φωνῆς λεγούσης μοι· Ἀναστάς, Πέτρε, θύσον
 8 καὶ φάγε. 8 εἶπον δέ· Μηδαμῶς, κύριε, ὅτι κοινὸν ἡ ἀκάθαρτον
 9 οὐδέποτε εἰσῆλθεν εἰς τὸ στόμα μου. 9 ἀπεκρίθη δὲ ἐκ δευτέρου
 10 φωνῇ ἐκ τοῦ οὐρανοῦ· Ἄ ὁ θεὸς ἐκαθάρισεν σὺ μὴ κοῖνον. 10 τοῦτο

44. I. N. ἔπειτα et v. 45. οἱ συνῆλθ. et τοῦ πν. τοῦ ἁγ.

46. Rc. Kn. Sz. ὁ Πέτρ. et 47. καθ' ὡς καὶ ἡμ.

48. Hab. προσέτ. δέ B E al. — Rc. Kn. Sz. βαπτ. ἐν τ. ὀνόμ. τοῦ κυ-
 ρίου. [Ἰησ. Χρ. c. ABE al. pm. Syr. p. Cpt. Vg. ms. Am. Tol. al. Chrs.
 al. . . h. τοῦ κυρ. Ἰησ. Χρ. D al. Vg. Syr. . . etiam Ἰησοῦ, Ἰησοῦ κυρίου,
 κυρίου leg.]

Cap. XI. 2. Rc. Kn. Sz. καὶ ὅτε et Ἱεροσόλυμα.

4. Rc. Kn. Sz. ὁ Πέτρ.

7. Rc. Kn. Sz. om. καὶ post δέ. — 8. Rc. πᾶν κοινόν.

9. Rc. Kn. Sz. ἀπεκρ. δέ μοι φων. ἐκ δευτέρ. [φων. ἐκ δευτ. Lx. quoque. . .
 ἐκ φ. φ. c. BE al. Chrs. Epiph. . . om. μοι c. AB al. Vg. . . h. πρὸς μί
 D. . . om. ἐκ δευτ. D al.]

δὲ ἐγένετο ἐπὶ τρεῖς, καὶ ἀνασπάσθη πάλιν ἅπαντα εἰς τὸν οὐρανόν.
 11 καὶ ἰδοὺ, ἑξατηρῆς τρεῖς ἄνδρες ἐπέστησαν ἐπὶ τὴν οἰκίαν ἐν ἣ 11
 ἡμῃν, ἀπεσταλμένοι ἀπὸ Καισαρείας πρὸς μὲ. 12 εἶπεν δὲ τὸ 12
 πνεῦμά μοι συναλθεῖν αὐτοῖς. ἦλθον δὲ σὺν ἐμοὶ καὶ οἱ ἑξ ἄδελ-
 φοὶ οὗτοι, καὶ εἰσῆλθον ἐν εἰς τὸν οἶκον τοῦ ἀνδρός. 13 ἀπήγγει- 13
 λεν δὲ ἡμῖν, πῶς εἶδεν τὸν ἄγγελον ἐν τῷ οἴκῳ αὐτοῦ σταθόντα
 Act. 10, 5 et 32. καὶ εἰπόντα· Ἀπόστειλον εἰς Ἰόππην καὶ μετάπεμψαι Σίμωνα τὸν
 ἐπικαλούμενον Πέτρον, 14 ὃς λαλήσει ῥήματα πρὸς σέ, ἐν οἷς 14
 σωθήσῃ σὺ καὶ πᾶς ὁ οἶκός σου. 15 ἐν δὲ τῷ ἄρξασθαί με λαλεῖν 15
 ἐπέπεσον τὸ πνεῦμα τὸ ἅγιον ἐπ' αὐτούς, ὡσπερ καὶ ἐφ' ἡμᾶς ἐν
 Act. 1, 5. ἀρχῇ. 16 ἐμνήσθη δὲ τοῦ ῥήματος κυρίου, ὡς ἔλεγεν· Ἰωάννης 16
 μὲν ἐβάπτισεν ὕδατι, ὑμεῖς δὲ βαπτισθήσεσθε ἐν πνεύματι ἁγίῳ.
 17 εἰ οὖν τὴν ἰσὴν δωρεάν ἔδωκεν αὐτοῖς ὁ θεὸς ὡς καὶ ἡμῖν, πι- 17
 στεύσασι ἐπὶ τὸν κύριον Ἰησοῦν Χριστόν, ἰγὼ τίς ἡμῖν δυνατὸς
 κωλύσαι τὸν θεόν; 18 ἀκουσαντες δὲ ταῦτα ἠσώχασαν, καὶ ἔδο- 18
 ξαζον τὸν θεὸν λέγοντες· Ἄρα καὶ τοῖς ἔθνεσιν ὁ θεὸς τὴν μετὰ-
 νοίαν εἰς ζωὴν ἔδωκεν.

Οἱ μὲν οὖν διασπαρέντες ἀπὸ τῆς θλάσεως τῆς γενομένης ἐπὶ 19
 Στεφάνῳ διήλθον εἰς Φοινίκης καὶ Κύπρον καὶ Ἀσισίας, μη-
 δὲν λαλοῦντες τὸν λόγον εἰ μὴ μόνον Ἰουδαίους. 20 ἦσαν δὲ τρεῖς 20
 ἑξ αὐτῶν ἄνδρες Κύπριοι καὶ Κερηναῖοι, οἵτινες ἐλθόντες εἰς Ἀ-
 ντιόχειαν ἐλάλουν πρὸς τοὺς Ἕλληνας, ἐναγγελιζόμενοι τὸν κύριον

11. LN. ἡμεν c. ABD al.

12. RC. KN. SZ. αὐτοῖς μηδὲν διακρινόμενον. . . LN. μηδὲν δια-
 κρίναντα. . . etiam διακρίνοντα leg. . . om. c. D Ct. Syr. p.

13. RC. KN. SZ. ἀπήγγ. τε et εἰπόντ. αὐτῶ. — RC. et KN. (—) Ἰόππ.
 ἄνδρας.

16. KN. SZ. LN. τοῦ κυρίου c. ADE al. pm. Thphyl.

17. Om. ὁ θεός D Ct. Aeth. Aug. — RC. KN. Sz. ἰγὼ δέ. [om. c. ABD al.
 pl. Syr. Vg. al. Chrs. al. m.]

18. LN. ἔδόξασαν c. BD** al. cdd. lat. — RC. KN. Sz. ἄραγε. [ἄρα c.
 ABD al. Sab.]

19. LN. ἐπὶ Στεφάνου c. AE al. Thphyl. sub Stephano Vg. Ld. Ct. . .
 h. ἀπὸ τοῦ (τοῦ D*) Στεφάνου D.

20. RC. εἰσελθόντες. — LN. ἐλάλ. καὶ c. AB al. Vg. (h. ἐλ. καὶ συνε-
 ζήτουσιν 40.) — RC. (SZ. lectiones confundit.) πρ. τ. Ἑλληνοστίας.
 [Ἑλληνας c. AD* (Syr. Arr. Cpt. Sab. Aeth. Vg. Ct.) Eua. al.]

21 Ἰησοῦν. ²¹ καὶ ἦν χεῖρ κυρίου μετ' αὐτῶν, πολὺς τε ἀριθμὸς ὁ
 22 πιστεύσας ἐπίστρεψεν ἐπὶ τὸν κύριον. ²² ἠκούσθη δὲ ὁ λόγος εἰς
 τὰ ὦτα τῆς ἐκκλησίας τῆς ἐν Ἱερουσαλὴμ περὶ αὐτῶν, καὶ ἐξαπέστει-
 23 λαν Βαρνάβαν διελθεῖν ἕως Ἀντιοχείας. ²³ ὃς παραγεγόμενος καὶ
 ἰδὼν τὴν χάριν τοῦ θεοῦ ἐγάρη, καὶ παρεκάλει πάντας τῇ προ-
 24 θέσει τῆς καρδίας προσμένειν τῷ κυρίῳ, ²⁴ ὅτι ἦν ἀνὴρ ἀγαθὸς
 καὶ πλήρης πνεύματος ἁγίου καὶ πίστεως. καὶ προσετέθη ὄχλος
 25 ἰκανὸς τῷ κυρίῳ. ²⁵ ἐξῆλθεν δὲ εἰς Ταρσὸν ἀναζητῆσαι Σαῦλον,
 26 καὶ εὐρῶν ἦγαγεν εἰς Ἀντιόχειαν. ²⁶ ἐγένετο δὲ αὐτοῖς καὶ ἐνιαυ-
 τὸν ὅλον συναθροῖσθαι ἐν τῇ ἐκκλησίᾳ καὶ διδάξαι ὄχλον ἰκανόν,
 χρηματίζουσι τε πρώτον ἐν Ἀντιοχείᾳ τοὺς μαθητάς Χριστιανούς.
 27 Ἐν ταύταις δὲ ταῖς ἡμέραις κατήλθον ἀπὸ Ἱερουσαλύμων προ-
 28 φῆται εἰς Ἀντιόχειαν. ²⁸ ἀναστάς δὲ εἰς ἕξ αὐτῶν ὀνόματι Ἄγαθος
 ἐσήμασεν διὰ τοῦ πνεύματος λιμὸν μεγάλην μέλλειν ἔσεσθαι ἐφ'
 29 ὄλην τὴν οἰκουμένην· ἦτις ἐγένετο ἐπὶ Κλαυδίου. ²⁹ τῶν δὲ μα-
 θητῶν καθὼς εὐπορεῖτό τις, ὥρισαν ἕκαστος αὐτῶν εἰς διακονίαν
 30 πέμψαι τοὺς κατοικοῦσιν ἐν τῇ Ἰουδαίᾳ ἀδελφοῖς· ³⁰ ὁ καὶ ἐποή-
 σαν ἀποστείλαντες πρὸς τοὺς πρεσβυτέρους διὰ χειρὸς Βαρνάβη
 καὶ Σαύλου.

XII.

1 Κατ' ἐκεῖνον δὲ τὸν καιρὸν ἐπέβαλεν Ἡρώδης ὁ βασιλεὺς τὰς
 2 χεῖρας κακῶσαι τινὰς τῶν ἀπὸ τῆς ἐκκλησίας. ² ἀνείλεν δὲ Ἰάκω-
 3 βον τὸν ἀδελφὸν Ἰωάννου μαθαίρα· ³ ἰδὼν δὲ ὅτι ἀρεστόν ἐστιν

21. Rc. Kn. Sz. om. ὁ ante πιστ. [scr. c. AB al.]

22. LN. om. διελθεῖν c. A Syr. Vg. al. (B. om. ap. Bch. et Sz. sed hab. post Ἀντιοχ. ap. Btlj.)

23. LN. τ. χάρ. τῆν τ. θ. c. AB. — h. ἐν τῷ κυρ. B al. Vg. Ld. al.

25. Rc. Kn. Sz. ὁ Βαρνάβας [Kn. (—)] ἀναζητ. Σ. κ. εἴρ. αὐτόν ἦγαγ. αὐτόν.

26. Rc. Kn. Sz. pro αὐτοῖς καὶ [αὐτοῖς c. ABE al. Ld. καὶ c. AB Vg. Syr. p.] h. αὐτούς. — om. ἐν ante τῇ ἁκλ. H al. m. Thphyl. — h. πρώτοις BD** al.; etiam πρώτους leg.

28. LN. ἐσήμασεν c. B Vg. Ct. (h. ἐφη εἰς σημαίνων D.) — Rc. Kn. Sz. λιμ. μέγαν et ὅστις καὶ ἐγέν. [μεγάλ. c. ABD** al. Eriph. al.; ἦτ. c. ABDE al. Eriph. al.; om. καὶ c. ABD al. m. Vg. al.] — Rc. in add. Καίσαρος, qd Kn. (—)

τοῖς Ἰουδαίοις, προσέθετο συλλαβεῖν καὶ Πέτρον. — ἦσαν δὲ αἱ
 ἡμέραι τῶν ἀζύμων. — ⁴ ὃν καὶ πιάσας ἔθετο εἰς φυλακὴν, παρα- 4
 δούς τέσσαρσιν τετραδίοις στρατιωτῶν φυλάσσειν αὐτόν, βουλόμα-
 νος μετὰ τὸ πάσχα ἀναγαγεῖν αὐτὸν τῷ λαῷ. ⁵ ὁ μὲν οὖν Πέτρος 5
 ἐθηρεῖτο ἐν τῇ φυλακῇ· προσευχὴ δὲ ἦν ἐκτενὴς γινόμενη ὑπὸ τῆς
 ἐκκλησίας πρὸς τὸν θεὸν περὶ αὐτοῦ. ⁶ ὅτε δὲ ἡμελλεν προαγαγεῖν 6
 αὐτὸν ὁ Ἡρώδης, τῇ νυκτὶ ἐκέλευ ἦν ὁ Πέτρος κοιμώμενος μεταξὺ
 δύο στρατιωτῶν, δεδεμένος ἀλδήσειν δυσίν· φύλακές τε πρὸ τῆς
 θύρας ἐτήρουν τὴν φυλακὴν. ⁷ καὶ ἰδοὺ, ἄγγελος κυρίου ἐπέστη, 7
 καὶ φῶς ἔλαμπεν ἐν τῷ οἰκήματι· πατάξας δὲ τὴν πλευρὰν τοῦ
 Πέτρον ἤγειρεν αὐτὸν λέγων· Ἀνάστα ἐν τάχει. καὶ ἐξέπεσαν αὐ-
 τοῦ αἱ ἀλύσις ἐκ τῶν χειρῶν. ⁸ εἶπεν δὲ ὁ ἄγγελος πρὸς αὐτόν· 8
 Ζῶσαι καὶ ὑπόδησαι τὰ σανδάλιά σου. ἐποίησεν δὲ οὕτως. καὶ
 λέγει αὐτῷ· Περιβαλοῦ τὸ ἱμάτιόν σου καὶ ἀκολούθει μοι. ⁹ καὶ 9
 ἐξελθὼν ἠκολούθει, καὶ οὐκ ᾔδει ὅτι ἀληθὴς ἐστὶν τὸ γινόμενον
 διὰ τοῦ ἀγγέλου, ἐδόκει δὲ ὄραμα βλέπειν. ¹⁰ διελθόντες δὲ πρὸς 10
 τὴν φυλακὴν καὶ δευτέραν ἦλθαν ἐπὶ τὴν πύλην τὴν σιδηρᾶν τὴν
 φέρουσαν εἰς τὴν πόλιν, ἣτις αὐτομάτῃ ἠνοιγῆ αὐτοῖς, καὶ ἐξ-
 ελθόντες προῆλθον ῥύμην μίαν, καὶ εὐθέως ἀπέστη ὁ ἄγγελος
 ἀπ' αὐτοῦ. ¹¹ καὶ ὁ Πέτρος ἐν ἑαυτῷ γενόμενος εἶπεν· Νῦν οἶδα 11
 ἀληθῶς, ὅτι ἐξαλούτειν κύριος τὸν ἄγγελον αὐτοῦ καὶ ἐξελατό-
 με ἐκ χειρὸς Ἡρώδου καὶ πάσης τῆς προσδοκίας τοῦ λαοῦ τῶν
 Ἰουδαίων. ¹² συνιδῶν τε ἦλθεν ἐπὶ τὴν οἰκίαν τῆς Μαρίας τῆς 12
 μητρὸς Ἰωάννου τοῦ ἐπικαλουμένου Μάρκου, οὗ ἦσαν ἱκανοὶ συν-

3. Rc. om. αἱ ante ἡμέρ. (Sz. hab. per error.)

5. Lx. ἐκτενωσ c. A* (vdtr) B al. Vg. Ld. Ct. (h. πολλή δὲ πρ. ἦν ἐν ἐκτενεῖα D) Leif. — Rc. Kn. Sz. ὑπὲρ αὐτ. [περὶ c. ABD al. m.]

6. Rc. Kn. Sz. ἡμελλ. [sic etiam Lx. . . scr. ἦμ. c. BEG al.] αὐτόν προά-
 γειν. [προαγαγ. c. AB (h. προσαγαγ.) al.]

8. Rc. Kn. Sz. εἶπ. τε et περιζῶσαι.

9. Rc. Kn. Sz. ἠκολούθ. αὐτῷ. — h. ὑπό pro διά A al. Chr. (in text.)
 Thphyl. — h. ἐδόν. γάρ D al. Syr. edd. lat. al.

10. Rc. Kn. Sz. ἠνοιχθη.

11. Hab. οἶδ. ὅτι ἀληθῶς DE Aeth. Erp. I. cif. Chrs. — Rc. ἐξείλετο. —
 om. τ. λαοῦ A Syr.

12. Hab. συνιδ. δὲ A al. m. Syr. Sah. Ld. — Rc. Kn. Sz. om. τῆς ante
 Μαρ. [scr. c. ABD al.]

13 ἠθροισμένοι καὶ προσεσχόμενοι. ¹³ κρούσαντος δὲ αὐτοῦ τὴν θύ-
 ραν τοῦ πυλῶνος προσῆλθεν παιδίσκη ὑπακοῦσαι, ὀνόματι Ρόδη,
 14 ¹⁴ καὶ ἐπιγνοῦσα τὴν φωνὴν τοῦ Πέτρου ἀπὸ τῆς χάρας οὐκ ἤνοιξεν
 τὸν πυλῶνα, εἰσδραμοῦσα δὲ ἀπήγγειλεν εἶσταναι τὸν Πέτρον πρὸ
 15 τοῦ πυλῶνος. ¹⁵ οἱ δὲ πρὸς αὐτὴν εἶπαν· Μαίω, ἡ δὲ δεισχυρίζετο
 16 οὕτως ἔχειν. οἱ δὲ εἶπαν· Ὁ ἄγγελός ἐστιν αὐτοῦ. ¹⁶ ὁ δὲ Πέτρος
 17 ἐπέμενε κρούων· ἀνοιξάντες δὲ εἶδαν αὐτὸν καὶ ἐξέστησαν. ¹⁷ κατα-
 σείσας δὲ αὐτοῖς τῇ χειρὶ σιγᾶν διηγῆσατο, πῶς ὁ κύριος αὐτὸν
 18 ἐξήγαγεν ἐκ τῆς φυλακῆς, εἶπέν τε· Ἀπαγγεῖλατε Ἰακώβω καὶ τοῖς
 19 ἀδελφοῖς ταῦτα. καὶ ἐξελθὼν ἐπορεύθη εἰς ἕτερον τόπον. ¹⁸ Γε-
 νημένης δὲ ἡμέρας ἦν τάραχος οὐκ ὀλίγος ἐν τοῖς στρατιώταις, τί
 19 ἄρα ὁ Πέτρος ἐγένετο. ¹⁹ Ἡρώδης δὲ ἐπιζητήσας αὐτὸν καὶ μὴ
 εὑρὼν, ἀνακρίνας τοὺς φύλακας ἐκέλευσεν ἀποχθῆναι, καὶ κατ-
 20 ελθὼν ἀπὸ τῆς Ἰουδαίας εἰς Καισάρειαν διέτριβεν. ²⁰ ἦν δὲ θυ-
 μομαχῶν Τυρίοις καὶ Σιδωνίοις· ὁμοθυμαδὸν δὲ παρήσαν πρὸς
 αὐτὸν καὶ πείσαντες Βλάστον, τὸν ἐπὶ τοῦ κοιτώματος τοῦ βασιλέως,
 ἤτουντο εἰρήνην διὰ τὸ τρέφεσθαι αὐτῶν τὴν χώραν ἀπὸ τῆς βα-
 21 σιλικῆς. ²¹ τακτῇ δὲ ἡμέρᾳ ὁ Ἡρώδης ἐνδυσάμενος ἐσθῆτα βασι-
 22 λικὴν καὶ καθίσας ἐπὶ τοῦ βήματος ἐδημηγόρει πρὸς αὐτούς· ²² ὁ
 23 δὲ δῆμος ἐπεφώνει· Θεοῦ φωνὴ καὶ οὐκ ἀνθρώπου. ²³ παραχοῆμα
 δὲ ἐπάταξεν αὐτὸν ἄγγελος κυρίου ἀνθ' ὧν οὐκ ἔδωκεν τὴν δόξαν.
 τῷ Θεῷ, καὶ γενόμενος σκωληκόβρωτος ἐξέφυξεν.
²⁴ ²⁵ Ὁ δὲ λόγος τοῦ Θεοῦ ἤξανε καὶ ἐπληθύνετο. ²⁵ Βαρνάβης

13. Rc. τοῦ Πέτρου pro αὐτοῦ.

15. Rc. Kn. Sz. Ἐλεγον· Ὁ ἄγγ. αὐτοῦ ἐστ.

16. Om. Πέτρ. D Ct.

17. Rc. Kn. Sz. Ln. διηγῆσ. αὐτοῖς. . . om. e. A al. Vg. al.; etiam ante διηγ. pon. — Rc. Kn. Sz. εἶπ. δέ.

18. Om. οὐκ ὀλίγ. D al. Ct. Lcif. . . h. μέγας 15. al. Syr. al.

19. Rc. Kn. Sz. εἰς τὴν Καισάρ.

20. Rc. et Kn. (-) ἦν δὲ ὁ Ἡρώδης.

21. Om. ὁ ante Ἡρ. et καὶ ante καθίσ. B. (vestitus sedit Vg.; sedit-que Am.)

23. Kn. Sz. Ln. om. τὴν ante δόξαν c. DEGH al. pm. Chrs. Thphyl. (B ap. Btlj. dubium est.)

24. Hab. τοῦ κυρίου B. et ἠξάνετο A.

δὲ καὶ Σαῦλος ὑπέστραψαν ἐξ Ἱερουσαλῆμ, πληρώσαντες τὴν διακονίαν, συμπαραλαβόντες Ἰωάννην τὸν ἐπικληθέντα Μάρκον.

XIII.

Ἦσαν δὲ ἐν Ἀντιοχείᾳ κατὰ τὴν οὖσαν ἐκκλησίαν προφῆται 1
καὶ διδάσκαλοι ὁ τε Βαρνάβας καὶ Συμεὼν ὁ καλούμενος Νίμφρ,
καὶ Λούκιος ὁ Κυρηναῖος, Μανασὴν τε Ἡρώδου τοῦ τετραρχοῦ
σύντροφος καὶ Σαῦλος. 2 λειτουργούντων δὲ αὐτῶν τῷ κυρίῳ καὶ 2
ησιτεύοντων εἶπεν τὸ πνεῦμα τὸ ἅγιον· Ἀφορίσατε δὴ μοι τὸν
Βαρνάβαν καὶ Σαῦλον εἰς τὸ ἔργον ὃ προσκέκλημαι αὐτούς. 3 τότε 3
ησιτεύσαντες καὶ προσευξάμενοι καὶ ἐπιθέντες τὰς χεῖρας αὐτοῖς
ἀπέλυσαν. 4 αὐτοὶ μὲν οὖν ἐκπεμφθέντες ὑπὸ τοῦ ἁγίου πνεύ- 4
ματος κατήλθον εἰς Σελεύκειαν, ἐκεῖθεν τε ἀπέπλευσαν εἰς Κύ-
προν, 5 καὶ γερόμενοι ἐν Σαλαμίῃ κατήγγελλον τὸν λόγον τοῦ θεοῦ 5
ἐν ταῖς συναγωγαῖς τῶν Ἰουδαίων· εἶχον δὲ καὶ Ἰωάννην ὑπηρέτην.
6 διελθόντες δὲ ὅλην τὴν νῆσον ἄχρι Πάφου εὑρον ἄνδρα τινα 6
μάγον ψευδοπροφήτην Ἰουδαῖον, ᾧ ὄνομα Βαρισησοῦς, ὃς ἦν σὺν 7
τῷ ἀνθυπάτῳ Σεργίῳ Παύλῳ, ἀνδρὶ συνετῷ. οὗτος προσκαλεσά-
μενος Βαρνάβαν καὶ Σαῦλον ἐπέζητησεν ἀκοῦσαι τὸν λόγον τοῦ
θεοῦ· 8 ἀνθίστατο δὲ αὐτοῖς Ἐλύμας ὁ μάγος — οὕτως γὰρ 8
μεθερμηνεύεται τὸ ὄνομα αὐτοῦ —, ζητῶν διαστρέφαι τὸν ἀνθύ-
πατον ἀπὸ τῆς πίστεως. 9 Σαῦλος δέ, ὁ καὶ Παῦλος, πλησθεὶς 9

25. Hab. ἀπό Ἱερουσα. DE al. pl. . . εἰς Ἱερουσα. B⁴¹ al. pm. Ar. Sl. Chrs. Thphyl. . . εἰς Ἀντιοχείαν 28. al. Sab. Sl. ms. . . ἐξ (ἀπό, ut E) Ἱερ. εἰς Ἀντιόχ. E al. m. Syr. al. — Rc. Kn. Sz. καὶ Ἰωάνν. [om. c. ABD al. Syr. Erp. Vg.]

Cap. XIII. 1. Rc. Kn. Sz. ἦσ. δὲ τινες. [om. c. ABD al. Syr. Vg. al.] — h. ἐν οἷς pro ὅτε D Vg.

2. Hab. εἶπ. αὐτοῖς E al. Vg. Syr. — Rc. τὸν τε Βαρν. — Rc. Kn. Sz. x. τὸν Σαῦλ. [om. c. ABCDF al. pl. Bas. ms. al.]

4. Rc. Kn. Sz. οὗτοι μὲν οὖν, ὑπὸ τοῦ πν. τοῦ ἁγ., εἰς τὴν Σελ. et εἰς τὴν Κύπρ. — om. τί D al. Chrs. . . h. δὲ 25. al. pm. Sah. Ct. Thphyl.

6. Rc. om. ὅλην. — Rc. Kn. Sz. om. ἄνδρα. [scr. c. ABC (h. ἐκεῖ ἄνδρα c al.) D al. m. Syr. utr. al. Chrs. al. . . post τινα pon. E al. Vg. Slav.] — h. Βαρισησοῦ C al. Cpl. Arm. Vg. . . Βαρισησοῦν AD** (Βαρισησανάρ D* Ct.) al. pm. Thphyl. Oec. . . al. aliter.

10 πνεύματος ἁγίου ἀτενίσας εἰς αὐτόν 10 εἶπεν· Ὁ πλήρης πατρὸς
 δόλου καὶ πάσης ῥαδιουργίας, νιὰ διαβόλου, ἐχθρὸς πάσης δικαιο-
 11 σύνης, οὐ πάσης διαστρέφων τὰς ὁδοὺς κυρίου τὰς εὐθείας; 11 καὶ
 πῦν ἰδοῦ, χεὶρ κυρίου ἐπὶ σέ, καὶ ἔση τυφλὸς μὴ βλέπων τὸν ἥλιον
 ἄχρι καιροῦ. παραχρημα δὲ ἔπεσεν ἐπ' αὐτὸν ἀγλὸς καὶ σκότος,
 12 καὶ περιάγων ἐζήτει χειραγωγούς. 12 τότε ἰδὼν ὁ ἀνθρώπαιος τὸ
 γαιονὸς ἐπίστευσεν, ἐκπληροσόμενος ἐπὶ τῇ διδαχῇ τοῦ κυρίου.
 13 Ἀναχθέντες δὲ ἀπὸ τῆς Πάφου οἱ περὶ Παῦλον ἦλθον εἰς
 Πέργην τῆς Παμφυλίας· Ἰωάννης δὲ ἀποχωρήσας ἀπ' αὐτῶν ὑπ-
 14 ἔστρεψεν εἰς Ἱεροσόλυμα. 14 αὐτοὶ δὲ διελθόντες ἀπὸ τῆς Πέργης
 παρεγένοντο εἰς Ἀντιόχεια τὴν Πισιδίαν, καὶ εἰσελθόντες εἰς τὴν
 15 συναγωγὴν τῇ ἡμέρᾳ τῶν σαββάτων ἐκάθισαν. 15 μετὰ δὲ τὴν
 ἀνάγνωσιν τοῦ νόμου καὶ τῶν προφητῶν ἀπίστευαν οἱ ἀρχι-
 συνάγωγοι πρὸς αὐτοὺς λέγοντες· Ἄνδρες ἀδελφοί, εἴ τίς ἐστιν ἐν
 16 ὑμῶν λόγος παρακλήσεως πρὸς τὸν λαόν, λέγετε. 16 ἀναστὰς δὲ
 Παῦλος καὶ κατασεισας τῇ χειρὶ εἶπεν· Ἄνδρες Ἰσραηλιταὶ καὶ
 17 οἱ φοβούμενοι τὸν θεόν, ἀκούσατε. 17 ὁ θεὸς τοῦ λαοῦ τούτου
 ἐξελέξατο τοὺς πατέρας ἡμῶν, καὶ τὸν λαὸν ὑψωσεν ἐν τῇ παρ-
 οικίᾳ ἐν γῇ Αἰγύπτου, καὶ μετὰ βραχίονος ὑψηλοῦ ἐξήγαγεν αὐ-
 18 τοὺς ἐξ αὐτῆς, 18 καὶ ὡς τεσσαρακονταετῆ χρόνον ἐτροφοφόρησεν
 19 αὐτοὺς ἐν τῇ ἐρήμῳ, 19 καὶ καθελὼν ἔθνη ἐπτά ἐν γῇ Χαναὰν
 20 κατεκληρονόμησεν αὐτοῖς τὴν γῆν αὐτῶν· 20 καὶ μετὰ ταῦτα

9. Rc. Kn. Sz. καὶ ἀτενίσας. [om. c. ABCG al. m. Vg. al. Chrs. al.]

10. Om. πάσης ante ῥαδ. D* Ct.* Arm. Or. int. Lcif. — h. τοῦ κυρ. B.

11. Rc. τοῦ κυρ. — h. παραχρ. τσ C Vg. al. — Rc. Kn. Sz. ἐπέπεσ. [ἔπεσ. c. ABD al. edd. lat. Thphyl.]

13. Rc. Kn. Sz. τὸν Παῦλ. [om. c. ABCDE al.]

14. Rc. Kn. Sz. τῆς Πισιδίας et v. 15. εἰ ἔστι λόγ. ἐν ὑμῖν.

17. Rc. Lk. τοῦτου Ἰσραήλ. [om. c. EGH al. pl. Syr. Cpt. Sl. al. Chrs. Thphyl. Lcif. . . pro τούτου h. τοῦ B et om. τούτου Vg.] — Rc. Kn. Sz. Αἰγύπτω.

18. Om. ὡς DE Syr. Vg. al. — Rc. ἐτροφοφόρησ. [ἐτροφοφ. c. ACK al. Cstít. Ath. Cyr.; nutritvit Ld. Syr. al.; mores eorum sustinuit Vg.]

19. Om. καὶ B. (ap. Bch. et Blj.); refert ad v. 18. Sz.) — Rc. κατεκληροδότησεν (contra ABCDEG al. pl. Chrs. al.). — om. αὐτοῖς BD* al. Sah.

ὡς ἔτεσιν τετρακοσίοις καὶ πενήκοντα ἔδωκεν κριτὰς ἕως Σαμουὴλ τοῦ προφήτου. ²¹ καὶ κείθεν ἠτήσαντο βασιλέα, καὶ ἔδωκεν αὐτοῖς; ²¹ ὁ θεὸς τὸν Σαοὺλ υἱὸν Κίς, ἀνδρα ἐκ φυλῆς Βενιαμίν, ἔτη τεσσαράκοντα. ²² καὶ μεταστήσας αὐτὸν ἤγειρεν τὸν Δαυὶδ αὐτοῖς; ²² εἰς βασιλέα, ᾧ καὶ εἶπεν μαρτυρήσας· Ἐύρον Δαυὶδ τὸν τοῦ Ἰεσσαί, ἀνδρα κατὰ τὴν καρδίαν μου, ὃς ποιήσει πάντα τὰ θελήματά μου. ²³ τούτου ὁ θεὸς ἀπὸ τοῦ σπέρματος κατ' ἐπαγγελίαν ἤγαγεν τῷ Ἰσραὴλ σωτῆρα Ἰησοῦν, ²⁴ προκηρύξαντος Ἰωάννου πρὸ ²⁴ προσώπου τῆς εἰσόδου αὐτοῦ βάπτισμα μετανοίας παντὶ τῷ λαῷ Ἰσραὴλ. ²⁵ ὡς δὲ ἐπλήρου Ἰωάννης τὸν δρόμον, ἔλεγεν· Τί ἐμὲ ²⁵ ὑπονοεῖτε εἶναι, οὐκ εἰμὶ ἐγώ· ἀλλ' ἰδοῦ, ἔρχεται μετ' ἐμὲ οὐ ^{11.} οὐκ εἰμὶ ἄξιος τὸ ὑπόδημα τῶν ποδῶν λῦσαι. ²⁶ ἄνδρες ἀδελφοί, ²⁶ υἱοὶ γένους Ἀβραάμ καὶ οἱ ἐν ὑμῖν φοβούμενοι τὸν θεόν, ὑμῖν ὁ ^{7.} λόγος τῆς σωτηρίας ταύτης ἐξαπεστάλη. ²⁷ οἱ γὰρ κατοικοῦντες ἐν ^{16.} Ἱερουσαλὴμ καὶ οἱ ἀρχόντες αὐτῶν τοῦτον ἀγνοήσαντες καὶ τὰς ^{Jo. 1.} φωνὰς τῶν προφητῶν τὰς κατὰ πᾶν σάββατον ἀναγινωσκομένας ^{27.} κρῖναντες ἐπλήρωσαν, ²⁸ καὶ μηδεμίαν αἰτίαν θανάτου εὑρόντες ²⁸ ἠτήσαντο Πιλάτον ἀναιρεθῆναι αὐτόν. ²⁹ ὡς δὲ ἐτέλεσαν πάντα ²⁹ τὰ περὶ αὐτοῦ γεγραμμένα, καθελόντες ἀπὸ τοῦ ξύλου ἔθηκαν εἰς μνημεῖον. ³⁰ ὁ δὲ θεὸς ἤγειρεν αὐτόν ἐκ νεκρῶν, ³¹ ὃς ὡφθη ³⁰ ἐπὶ ἡμέρας πλείους τοῖς συναναβᾶσιν αὐτῷ ἀπὸ τῆς Γαλιλαίας

20. LN. sic pon. (c. anteceditibus jgens) ὡς ἔτεσ. τετρ. κ. πεντ., καὶ μετὰ τ. c. ABC al. Cpt. Sah. Arm. . . h. καὶ ἕως ἔτεσ. τετρ. κ. πεντ. (omissis μετὰ ταῦτ.) D* Syr. . . quasi post 450 annos. Et posthaec dedit Vg. — om. τοῦ ante προφ. B.
21. Om. ὁ θεὸς 26. (s. XII.) 66. (s. XII.) al. Ld. ms.; post Σαοὺλ pon. 95. — LN. Κεῖς et Βενιαμειν. ●
22. Om. ἀνδρα B. . . om. ἀνδρ. κ. τὴν καρδ. μ. ὅς E Ld.
23. Rc. ἤγειρε pro ἤγαγ. — h. σωτηρίαν pro σωτ. Ἰησ. G al. pl. Aeth. Ar. Chrs. Thphyl.; σωτῆρα omissio Ἰησ. 16. (s. XI.) al.; σωτῆρ. τὸν Ἰησ. D.
24. Om. παντὶ G al. pl. Sl. Ar. Chrs. (comm.) Thphyl. — om. τῷ λαῷ A al. m. Sl. Ar. Chrs. (comm.) Thphyl. . . h. λαῷ G al. m. — om. Ἰορ. 68. (s. XII.) 104. Sah.; etiam τοῦ Ἰορ. leg.
25. Rc. KN. Sz. ὁ Ἰωάνν. et τίνα με. [τί ἐμὲ c. AB Sah.] (KN. Sz. interpgrt εἶναι; οὐκ etc.)
26. Om. οἱ B. — h. ἐν ἡμῖν AD Syr. p. in m. — LN. ἡμῖν ὁ λόγ. c. AD al. Sah. — Rc. KN. Sz. ἀπεστάλη.
27. Om. ἐν E al. pm. Syr. Vg. — h. γράφας τῶν πρ. D* E Syr. Cf. Ld.

εἰς Ἱερουσαλήμ, οἵτινες τῶν εἰσὶν μάρτυρες αὐτοῦ πρὸς τὸν λαόν.
 32 ³² καὶ ἡμεῖς ὑμᾶς εὐαγγελιζόμεθα τὴν πρὸς τοὺς πατέρας ἐπαγγελ-
 λαν γενομένην, ὅτι ταύτην ὁ θεὸς ἐκπεπλήρωκεν τοῖς τέκνοις αὐ-
 33 τῶν ἡμῖν ἀναστήσας Ἰησοῦν, ³³ ὡς καὶ ἐν τῷ πρώτῳ ψαλμῷ γέ- ^{Ps. 2.}
 34 γραπταί· Τίος μου εἶ σύ, ἐγὼ σήμερον γεγέννηκά σε. ³⁴ ὅτι δὲ ^{Heb. 1.}
 ἀνέστησεν αὐτὸν ἐκ νεκρῶν μηκέτι μέλλοντα ὑποστρέφειν εἰς δια- ^{5.}
 φθοράν, οὕτως εἶρηκεν· ὅτι δώσω ὑμῖν τὰ ὅσα Δαυὶδ τὰ πιστά· ^{Es. 55.}
 35 ³⁵ διότι καὶ ἐν ἑτέρῳ λέγει· Οὐ δώσεις τὸν ὄσιόν σου ἰδεῖν δια- ^{Ps. 16.}
 36 φθοράν. ³⁶ Δαυὶδ μὲν γὰρ ἰδίᾳ γενεᾷ ὑπηρετήσας τῇ τοῦ θεοῦ ^{10.}
 βουλῇ ἐκοιμήθη καὶ προσετέθη πρὸς τοὺς πατέρας αὐτοῦ καὶ εἶδεν
 37 διαφθοράν· ³⁷ ὃν δὲ ὁ θεὸς ἤγειρεν, οὐκ εἶδεν διαφθοράν. ³⁸ γνω-
 38 στὸν οὖν ἔστω ὑμῖν, ἄνδρες ἀδελφοί, ὅτι διὰ τούτου ὑμῖν ἄφεσις
 39 ἁμαρτιῶν καταγγέλλεται· ³⁹ ἀπὸ πάντων ὧν οὐκ ἠδυνήθητε ἐν
 νόμῳ Μωϋσέως δικαιοθῆναι, ἐν τούτῳ πᾶς ὁ πιστεύων δικαιοῦται.
 40 ⁴⁰ βλέπετε οὖν μὴ ἐπέλθῃ τὸ εἰρημένον ἐν τοῖς προφήταις· ⁴¹ Ἴδετε, ^{Hab. 1.}
 41 οἱ καταφρονηταί, καὶ θαυμάσατε καὶ ἀφανίσθητε, ὅτι ἔργον ἐργά- ^{5.}
 ζομαι ἐγὼ ἐν ταῖς ἡμέραις ὑμῶν, ἔργον ὃ οὐ μὴ πιστεύσητε εἰάν
 τις ἐκδιηγῆται ὑμῖν.
 42 Ἐξίστοντων δὲ αὐτῶν παρεκάλουν εἰς τὸ μεταξὺ σάββατον

31. Rc. om. τῶν. [scr. c. AC al. pm. Syr. al. . . h. καὶ τῶν Arm. . . ἄχρι τῶν D al. Vg.]

32. LN. pro αὐτῶν ἡμῖν h. ἡμῶν c. ABC* D Aeth. Vg. Hil. ms. Ambr. . . plane om. Cpt. . . h. αὐτῶν Syr. p. Ar. Ambr. ms. . . etiam ὑμῶν et τῶν ὑμῖν et ὑμῖν leg. — pro Ἰησ. h. αὐτὸν ἐκ νεκρῶν A; τὸν κύριον Ἰησ. Xp. D Sah.

33. Rc. Sz. ἐν τῷ ψ. τῷ δευτέρῳ. [ἐν τῷ πρώτ. ψ. c. D Ct. Or. (dis.) Tert. Cyr. ms. Hil. (dis.) Hier. al.] . . LN. ἐν τῷ ψ. γέγρ. τῷ πρώτ. (sic τ. δευτέρ. pon. ABC al.) . . . tantum ἐν τῷ ψαλμῷ 46*. ut vdistur (sec. XI.) Bedae edd. gr.; Heaych. presb.; cdd. lat. ap. Erasim.

35. Rc. KN. Sz. ab init. ὅτι. [διότι c. AB al. . . om. D Syr. Ar.]

39. Rc. KN. Sz. ab init. add. καὶ [om. c. AC* Vg. edd. lat. . . h. καὶ με- τάνοια D Ct.] et h. ἐν τῷ νόμῳ.

40. Rc. KN. Sz. ἐπέλθ. ἐφ' ὑμᾶς. [om. c. B D al. m. Am. cdd. lat.; post προσφ. pon. εἰς ὑμᾶς 137.]

41. Rc. KN. Sz. ἐγὼ ἐργάζ. — om. ἔργον ante ὁ DEG al. pl. Syr. utr. edd. lat. al. — Rc. pro ὁ (c. ABCDEG al. pl. Chrs. Thpyl.) h. ὡ.

42. Rc. pro αὐτῶν h. ἐκ τῆς συναγωγῆς τῶν Ἰουδαίων, post παρεκάλ. add. τὰ ἔθνη. — pro τὸ μεταξὺ h. τὸ ἐξῆς D; τὸ ἐπίον 104. (s. XI.) al. aliter.

λαληθῆναι αὐτοῖς τὰ ῥήματα ταῦτα. ⁴³ λυθείσης δὲ τῆς συναγωγῆς ⁴³
 ἠκολούθησαν πολλοὶ τῶν Ἰουδαίων καὶ τῶν σεβομένων προσηλύ-
 των ἐν Παύλῳ καὶ ἐν Βαρνάβῳ, οἵτινες προσλαλοῦντες αὐτοῖς
 ἔπειθον αὐτούς προσμένειν ἐν χάριτι τοῦ Θεοῦ. ⁴⁴ ἐν τῷ ἐχομένῳ ⁴⁴
 σαββάτῳ σχεδὸν πᾶσα ἡ πάλις συνήχθη ἀκοῦσαι τοῦ λόγου τοῦ
 κυρίου. ⁴⁵ ἰδόντες δὲ αἱ Ἰουδαῖοι τοὺς ὄχλους ἐπλησθησαν ζήλου, ⁴⁵
 καὶ ἀντέλεγον τοῖς ὑπὸ Παύλου λαλομένοις βλασφημοῦντες. ⁴⁶ παρ- ⁴⁶
 ῥησιασάμενοι τε ὁ Παῦλος καὶ ὁ Βαρνάβας εἶπαν· Ὑμῖν ἦν ἀναγ-
 κῶν πρῶτον λαληθῆναι τὸν λόγον τοῦ Θεοῦ· ἐπειδὴ δὲ ἀπε-
 θεῖσθε αὐτὸν καὶ οὐκ ἀξίους κρίνετε ἑαυτοῦς τῆς αἰωνίου ζωῆς,
 ἰδόν, στρεφόμεθα εἰς τὰ ἔθνη. ⁴⁷ οὕτως γὰρ ἐντέτακται ἡμῖν ὁ ⁴⁷
 κύριος· Τέθεικά σε εἰς φῶς ἐθνῶν, τοῦ εἶναι σε εἰς σωτηρίαν ἕως
 ἰσχύατου τῆς γῆς. ⁴⁸ ἀκούοντα δὲ τὰ ἔθνη ἔγαμον καὶ ἐδόξαζον ⁴⁸
 τὸν λόγον τοῦ κυρίου, καὶ ἐπίστευσαν ὅσοι ἦσαν τεταγμένοι εἰς
 ζωὴν αἰώνιον· ⁴⁹ διαφέρετο δὲ ὁ λόγος τοῦ κυρίου δι' ὅλης τῆς ⁴⁹
 χώρας. ⁵⁰ οἱ δὲ Ἰουδαῖοι παρώτρυναν τὰς σεβομένας γυναῖκας τὰς ⁵⁰
 εὐσχημόνας καὶ τὰς πρώτους τῆς πόλεως, καὶ ἐπήγειραν διαγῶμον
 ἐπὶ τὸν Παῦλον καὶ Βαρνάβαν, καὶ ἐξέβαλον αὐτοὺς ἀπὸ τῶν
 ὀρίων αὐτῶν. ⁵¹ οἱ δὲ ἐκτιναζόμενοι τὸν κοριοτὸν τῶν ποδῶν ⁵¹
 ἐπ' αὐτοὺς ἦλθον εἰς Ἰκόνιον, ⁵² οἱ τε μαθηταὶ ἐπληροῦντο χαρᾶς ⁵²
 καὶ πνεύματος ἀγίου.

42. Om. ταῦτα H al. pl. . . om. τὰ D* . . h. τὸν λόγον 4. . . al. aliter.

43. Sz. om. αὐτοῖς et Kn. (—) . . om. EGH al. pl. Syr. (pro τ. Παῦλ. κ. τ. B h. αὐτοῖς.) Vg. Thphyl. — Rc. ἐπεμένον.

44. Rc. Ln. τῷ δέ. — Rc. ἐρχομένη. — Rc. Kn. Sz. τοῦ θεοῦ.

45. Rc. Kn. Sz. ὑπὸ τοῦ Π. λεγομένους, ἀντελέγοντες καὶ βλασφ. [om. ἀντιλ. καὶ c. ABCG al. m. Syr. Vg. al. m. . . h. ἐναντιόμενοι καὶ E I d. 14*.]

46. Rc. Kn. Sz. παρῶ. δέ. [τί c. ABCD al. m.] — Ln. om. δέ.

48. Pro ἐδόξαζ. h. ἐδίξαντο D Ct. Aug. — h. τοῦ θεοῦ BD gr. E gr. al. (in A rescripta sunt . . ὁ λόγον τοῦ κυρίου) Aug. (1.) . . h. tantum τὸν λόγον 105. (s. XII.) τὸν θεὸν 68. (s. XII.) Syr. utr. Aeth. Erp.; etiam τὸν θ. καὶ τ. λόγ. τ. κυρ. leg.

50. Rc. γυναῖκ. καὶ τὰς. — om. τὸν ante Παῦλ. D al. — Rc. Kn. Sz. καὶ τὸν Βαρν. [om. c. ABCD al. m.]

51. Rc. Kn. Sz. τ. ποδ. αὐτῶν et v. 52. οἱ δὲ μεθ. digitized by Google

XIV.

1 Ἐγένετο δὲ ἐν Ἰκονίῳ κατὰ τὸ αὐτὸ εἰσελθεῖν αὐτοὺς εἰς τὴν
 συναγωγὴν τῶν Ἰουδαίων καὶ λαλῆσαι οὕτως, ὥστε πιστεῦσαι Ἰου-
 2 δαίων τε καὶ Ἑλλήνων πολὺ πλῆθος. ² οἱ δὲ ἀπειθήσαντες Ἰου-
 δαῖοι ἐπήγειραν καὶ ἐκάκωσαν τὰς ψυχὰς τῶν ἔθνῶν κατὰ τῶν
 3 ἀδελφῶν. ³ ἰκανὸν μὲν οὖν χρόνον διέτριβαν παθήσασαί τι οὐκ ἐπι-
 τῶ κυρίῳ τῷ μαρτυροῦντι τῷ λόγῳ τῆς χάριτος αὐτοῦ, δίδόντι ση-
 4 μεῖα καὶ τέρατα γίνεσθαι διὰ τῶν χειρῶν αὐτῶν. ⁴ ἐσχίσθη δὲ τὸ
 πλῆθος τῆς πόλεως, καὶ οἱ μὲν ἦσαν σὺν τοῖς Ἰουδαίοις, οἱ δὲ σὺν
 5 τοῖς ἀποστόλοις. ⁵ ὡς δὲ ἐγένετο ὁρμὴ τῶν ἔθνῶν τε καὶ Ἰουδαίων
 6 σὺν τοῖς ἄρχουσιν αὐτῶν, ὑβρίσαι καὶ λιθοβολῆσαι αὐτούς, ⁶ συν-
 ιδόντες κατέφυγον εἰς τὰς πόλεις τῆς Λυκαονίας, Λύστραν καὶ Δέρ-
 7 βην καὶ τὴν περίχωρον. ⁷ καὶ αἱ εὐαγγελιζόμενοι ἦσαν.
 8 Καὶ τις ἀγὴρ ἐν Λύστροις ἀδυνατος τοῖς ποσὶν ἐκάθητο, γω-
 9 λὸς ἐκ κοιλίας μητρὸς αὐτοῦ, ὃς οὐδέποτε περιεπάτησεν. ⁹ οὗτος
 ἤκουσεν τοῦ Παύλου λαλοῦντος, ὃς ἀτενίσας αὐτῷ καὶ ἰδὼν, ὅτι
 10 ἔχει πίστιν τοῦ σωθῆναι, ¹⁰ εἶπεν μεγάλη φωνῇ· Ἀνάστηθι ἐπὶ
 11 τοὺς πόδας σου ὀρθός. καὶ ἤλατο, καὶ περιεπάτει. ¹¹ οἱ τε ὄχλοι
 ἰδόντες ὃ ἐποίησεν Παῦλος ἐπῆραν τὴν φωνὴν αὐτῶν Λυκαονιστὶ
 λέγοντες· Οἱ θεοὶ ὁμοιωθέντες ἀνθρώποις κατέβησαν πρὸς ἡμᾶς,
 12 ¹² ἐκάλουν τε τὸν Βαρνάβαν Δία, τὸν δὲ Παῦλον Ἐρμῆν, ἐπειδὴ
 13 αὐτὸς ἦν ὁ ἡγούμενος τοῦ λόγου. ¹³ ὁ τε ἱερεὺς τοῦ Διὸς τοῦ ὄν-
 τος πρὸ τῆς πόλεως, τὰν ἄνδρας καὶ στέμματα ἐπὶ τοὺς πυλάδας
 14 ἐνέγκας, σὺν τοῖς ὄχλοις ἤθελον θύειν. ¹⁴ ἀκούσαντες δὲ αἱ ἀπό-

Cap. XIV. 2. Rc. Kn. Sz. ἀπειθοῦσες. [ἀπειθήσα. c. ABC (h. οἱ δὲ ἀρ-
 χισυνάγωγοι etc. omisso ἀπειθ. D Ct.) al. m.]

3. Rc. καὶ δίδόντι.

6. Ln. εἰς Λύστρ. c. C* D*. — h. περίχωρ. ὄλην DE Vg.

8. Rc. et Kn. (—) ὑπάρχων, ὃς οὐδ. — Rc. περιεπατήκει. . . Kn.
 Sz. περιεπατήκει c. DEG al. pm. [περιεπάτησα. c. AB al. m. Chr.,]

9. Rc. Kn. Sz. ἤκουε. [ἤκουε. c. AD EG al. pl. Vg. Chrs. Thphyl.]

10. Rc. Kn. Sz. μεγ. τῆ φων. — Ln. Σοὶ λέγω ἐν τῷ ὀνόματι
 τοῦ κυρίου Ἰησοῦ χριστοῦ, ἀνάστηθι etc. c. CDE al. m. Syr.
 cod. lat. al. m. — Rc. ἤλατο. . . h. ἤλατο 29. al. Damasc.; ἀνήλατο
 D*; ἀνήλατο D*; ἐνήλατο E.

11. Rc. Kn. Sz. οἱ δὲ ὄχλ. et ὁ Παῦλ. et v. 12. τὸν μὲν Βαρν.

13. Rc. Kn. Sz. ὁ δὲ ἱερ. — Rc. πόλεως αὐτῶν. Digitized by Google

στολοι Βαρνάβας και Παῦλος, διαφῆξαντες τὰ ἱμάτια ἱαντῶν
 ἐξεπήδησαν εἰς τὸν ὄχλον, κράζοντες ¹⁵ και λέγοντες· Ἄνδρες, ¹⁵
 τί ταῦτα ποιεῖτε; και ἡμεῖς ὁμοιοπαθεῖς ἐσμεν ὑμῶν ἄνθρωποι,
 εὐαγγελιζόμενοι ὑμᾶς ἀπὸ τούτων τῶν ματαίων ἐπιστρέφειν ἐπὶ
 θεὸν ζῶντα, ὃς ἐποίησεν τὸν οὐρανὸν και τὴν γῆν και τὴν θάλασ-
 σαν και πάντα τὰ ἐν αὐτοῖς, ¹⁶ ὃς ἐν ταῖς παρερημέταις γενεαῖς ¹⁶
 εἶπεν πάντα τὰ ἔθνη πορεύεσθαι ταῖς ὁδοῖς αὐτῶν· ¹⁷ και τοι οὐκ ¹⁷
 ἀμάρτυρον αὐτὸν ἀφήκεν, ἀγαθουργῶν, οὐρανόθεν ὑετοὺς διδοὺς
 και καιροὺς καρποφοροῦς, ἐμπιπλῶν τροφῆς και εὐφροσύνης τὰς
 καρδίας ἡμῶν. ¹⁸ και ταῦτα λέγοντες μόλις κατέπαιψαν τοὺς ¹⁸
 ὄχλους τοῦ μὴ θύειν αὐτοῖς.

Ἐπῆλθαν δὲ ἀπὸ Ἀντιοχείας και Ἰκονίου Ἰουδαῖοι, και περ- ¹⁹
 σαρτες τοὺς ὄχλους και λιθάσαντες τὸν Παῦλον ἔσθρον ἔξω τῆς
 πόλεως, νομίζοντες αὐτὸν τεθνηκέαι. ²⁰ κυκλωσάντων δὲ τῶν μα- ²⁰
 θητῶν αὐτὸν, ἀναστὰς εἰσῆλθεν εἰς τὴν πόλιν. και τῇ ἐπαύριον
 ἐξῆλθεν σὺν τῷ Βαρνάβᾳ εἰς Δέρβην. ²¹ εὐαγγελιζόμενοί τε τὴν ²¹
 πόλιν ἐκείνην και μαθητεύσαντες ἱκανοὺς ὑπέστρεψαν εἰς τὴν Ἀν-
 στραν και εἰς Ἰκόνιον και εἰς Ἀντιόχειαν, ²² ἐπιστηρίζοντες τὰς ²²
 ψυχὰς τῶν μαθητῶν, παρακαλοῦντες ἐμμένειν τῇ πίστει και ὅτι
 διὰ πολλῶν θλάψεων δεῖ ἡμᾶς εἰσελθεῖν εἰς τὴν βασιλείαν τοῦ θεοῦ.
²³ χειροτονήσαντες δὲ αὐτοῖς κατ' ἐκκλησίαν προεβητέροισι, προσ- ²³

14. Rc. Kn. Sz. τὰ ἱμάτ. αὐτῶν. — Rc. εἰσπήδησαν.

15. Rc. Kn. Sz. ἐπὶ τὸν θ. τὸν ζ. [ἐπὶ θ. ζ. c. ABCD**E al. m. Ath.]

17. Rc. Kn. Sz. και τοι γε [και τοι c. ABC* al. Ath. . . και γε DE.] et ἱαν-
 τῶν ἀφ. ἀγαθοποιῶν. — Rc. οὐρανόθ. ἡμῶν. . . Kn. Sz. I.N. ὑμῶν
 c. CDEG al. pm. Syr. p. al. Ath. Ir. al. . . om. c. A 13. Sah. Aeth. Vg.
 Ir. ms. . . h. αὐτοῖς Syr. Erp. Leo. — h. ἐμπιπλῶν DE. — Kn. Sz.
 Lx. ὑμῶν c. DEG al. m. Syr. p. al. Ath. Chrs. Ir. ms. al. . . h. αὐτῶν
 Syr. Erp. Sah.

18. Lx. in f. add. διατριβόντων αὐτῶν και διδασκόντων c. C.
 [h. ἀλλὰ πορεύεσθαι ἕκαστον εἰς τὰ ἴδια. Διατρ. δέ (add. δέ etiam E.) C
 al. m. Arm. al.] DE al. m. Arm. al.

19. Rc. Kn. Sz. νομίσαντες [νομίς. c. ABD al.] αὐτ. τεθρῶναι. [τεθρη.
 c. ABC al. m.]

21. Rc. Kn. Sz. εὐαγγελισάμενοι [εὐαγγελιζόμε. c. ADE. . . h. δέ pro
 τί D al.], tum om. εἰς ante Ἰκόν. et ante Ἀντιόχ. [scr. c. ACE al.
 m. Syr.]

22. Hab. και ἐ παρακαλ. C al. Syr. al. Chrs. Thphyl.

εὐξάμενοι μετὰ νηστειῶν παρέθετο αὐτοὺς τῷ κυρίῳ εἰς ὃν πα-
 24 πιστεύκασαν. ²⁴ καὶ διελθόντες τὴν Πισιδίαν ἦλθον εἰς Παμφυ-
 25 λίαν, ²⁵ καὶ λαλήσαντες ἐν Πέργῃ τὸν λόγον κατέβησαν εἰς Ἀντά-
 26 λειαν. ²⁶ κατέειπεν ἀπέπλευσαν εἰς Ἀντιόχειαν, ὅθεν ἦσαν παρα-
 27 δεδομένοι τῇ χάριτι τοῦ θεοῦ εἰς τὸ ἔργον ὃ ἐπλήρωσαν. ²⁷ παρα-
 γεγόμενοι δὲ καὶ συναγαγόντες τὴν ἐκκλησίαν, ἀνήγγελλον ὅσα
 ἐποίησεν ὁ θεὸς μετ' αὐτῶν καὶ ὅτι ἤνοιξεν τοῖς ἔθνεσιν θύρας
 28 πίστεως. ²⁸ διέτριβον δὲ χρόνον οὐκ ὀλίγον σὺν τοῖς μαθηταῖς.

XV.

1 Καί τινες κατελθόντες ἀπὸ τῆς Ἰουδαίας ἐδίδασκον τοὺς ἀδελ-
 φούς· ὅτι εἰς μὴ περιεμηθῆτε τῷ ἔθει τῷ Μωϋσείως, οὐ δύνασθε
 2 σωθῆναι. ² γενομένης δὲ στάσεως καὶ ζητήσεως οὐκ ὀλίγης τῷ
 Παύλῳ καὶ τῷ Βαρνάβῃ πρὸς αὐτούς, ἐταξαν ἀναβαίνειν Παῦλον
 καὶ Βαρνάβαν καὶ τινες ἄλλους· ἐξ αὐτῶν πρὸς τοὺς ἀποστόλους
 3 καὶ πρεσβυτέρους εἰς Ἱερουσαλὴμ περὶ τοῦ ζητήματος τούτου. ³ οἱ
 μὲν οὖν προπεμφθέντες ὑπὸ τῆς ἐκκλησίας διήρχοντο τὴν Φοινίκην
 καὶ Σαμάρειαν, ἐκδηγούμενοι τὴν ἐπιστροφὴν τῶν ἐθνῶν, καὶ
 4 ἐποίησαν χαρὰν μεγάλην πᾶσιν τοῖς ἀδελφοῖς. ⁴ παραγεγόμενοι δὲ
 εἰς Ἱερουσόλυμα παρεδέχθησαν ὑπὸ τῆς ἐκκλησίας καὶ τῶν ἀπο-
 στόλων καὶ τῶν πρεσβυτέρων, ἀνήγγελλάν τε ὅσα ὁ θεὸς ἐποίησεν
 5 μετ' αὐτῶν. ⁵ ἐξανέστησαν δὲ τινες τῶν ἀπὸ τῆς αἰρέσεως τῶν
 Φαρισαίων πεπιστευκότες, λέγοντες· ὅτι δεῖ περιτέμνειν αὐτούς

24. Hab. εἰς τὴν Παμφ. BE al.

25. Hab. εἰς Πέργην A. — h. ε. λόγ. τοῦ θεοῦ E** Ld. Rrp.; τοῦ κυ-
 ρίου AC al. Syr. Vg. al.27. Rc. Kn. Sz. ἀνήγγελλον. [ἀνήγγελλ. c. ABC al. m.; h. ἀνήγγελλον
 D; ἀπήγγελλον E Bas. Chrs.]

28. Rc. δὲ ἐκεῖ, qd Kn. (—).

Cap. XV. 1. Rc. Kn. Sz. περιτέμνησθε [περιεμηθ. c. AB** (περιεμηθε
 B*) CD al. Cstitt. Ath.] et om. τῷ ante Μωϋσ. [scr. c. ABC*.]2. γεν. δὲ c. BCD gr. al. m. Syr. al. . . Rc. Kn. Sz. Ln. γεν. οὖν. — Rc.
 συζητήσεως [ζητήσ. c. ABCDG al. pl. Syr. utr. al. Cstitt. Chrs. . . om.
 E 68. Cpt. Vg. Ld. Hier.] — om. τῷ ante Βαρν. DE.

3. Ln. τῆν τε Φ. c. BD. (D perg. καὶ τῆν Σαμ.)

4. Rc. Kn. Sz. εἰς Ἱερουσαλὴμ ἀπεδέχθησ. [παρεδ. c. ABD** . . h. ἐπ-
 ἐδέχθ. C al.]

παραγγέλλειν τε τηρεῖν τὸν νόμον Μωϋσείας. ⁶ συτήχθησάν τε οἱ ⁶
 ἀπόστολοι καὶ οἱ πρεσβύτεροι ἰδεῖν περὶ τοῦ λόγου τούτου. ⁷ Πολ- ⁷
 λῆς δὲ συζητήσεως γενομένης ἀναστὰς Πέτρος εἶπεν πρὸς αὐτούς·
 Ἄνδρες ἀδελφοί, ὑμεῖς ἐπίστασθε, ὅτι ἀπ' ἡμερῶν ἀρχαίων ἐν ὑμῖν
 ἐξελέξατο ὁ θεὸς διὰ τοῦ στόματός μου ἀκοῦσαι τὰ ἔθνη τὸν λό-
 γον τοῦ εὐαγγελίου καὶ πιστεῦσαι. ⁸ καὶ ὁ καρδιογνώστης θεὸς ⁸
 ἐμαρτύρησεν αὐτοῖς δοῦς τὸ πνεῦμα τὸ ἅγιον καθὼς καὶ ἡμῶν,
⁹ καὶ οὐδὲν διέκρινεν μεταξὺ ἡμῶν τε καὶ αὐτῶν, τῇ πίστει καθά- ⁹
 ρίσας τὰς καρδίας αὐτῶν. ¹⁰ τῶν οὖν τί παιράζετε τὸν θεόν, ἐπι- ¹⁰
 θεῖναι ζυγὸν ἐπὶ τὸν τραχήλον τῶν μαθητῶν, ὃν οὔτε οἱ πατέρες
 ἡμῶν οὔτε ἡμεῖς ἰσχύσαμεν βαστάσαι; ¹¹ ἀλλὰ διὰ τῆς χάριτος ¹¹
 τοῦ κυρίου Ἰησοῦ πιστευομεν σωθῆναι καθ' ὃν τρόπον καλεῖται.
¹² ἐσίγησεν δὲ πᾶν τὸ πλῆθος, καὶ ἤκονον Βαρνάβη καὶ Παύλου ¹²
 ἐξηγούμενον ὅσα ἐποίησεν ὁ θεὸς σημεῖα καὶ τέρατα ἐν τοῖς ἔθνε-
 σιν δι' αὐτῶν. ¹³ Μετὰ δὲ τὸ σιγήσαι αὐτούς ἀπεκρίθη Ἰάκωβος ¹³
 λέγων· Ἄνδρες ἀδελφοί, ἀκούσατέ μου. ¹⁴ Συμῶν ἐξηγήσατο, ¹⁴
 καθὼς πρῶτον ὁ θεὸς ἐπεσκέψατο λαβεῖν ἐξ ἔθνων λαὸν τῷ ὀνό-
 ματι αὐτοῦ. ¹⁵ καὶ τούτῳ συμφωνοῦσιν οἱ λόγοι τῶν προφητῶν, ¹⁵
^{Am. 9.} καθὼς γέγραπται· ¹⁶ Μετὰ ταῦτα ἀναστρέψω καὶ ἀνοικοδομήσω ¹⁶
^{11. 12.} τὴν σκηνὴν Δαυὶδ τὴν πεπτακυῖαν καὶ τὰ κατεσκαμμένα αὐτῆς
 ἀνοικοδομήσω καὶ ἀνορθώσω αὐτήν. ¹⁷ ὅπως ἂν ἐκζητήσωσιν οἱ ¹⁷
 κατάλοιποι τῶν ἀνθρώπων τὸν κύριον, καὶ πάντα τὰ ἔθνη, ἐφ'
 οὓς ἐπαικλήται τὸ ὄνομα μου ἐπ' αὐτούς· λέγει κύριος ὁ ποιῶν
 ταῦτα ¹⁸ γνωστὰ ἀπ' αἰῶνος. ¹⁹ διὸ ἐγὼ κρῖνω μὴ παρενοχλεῖν ¹⁸
¹⁹

6. τί c. BC al. Vg. Aeth. . . Rc. KN. Sz. Ln. δι.

7. Hab. ζητήσεως A al. m. — Rc. KN. Sz. ὁ θεὸς ἐν ἡμῖν ἐξελ. [ἐν ὑμῖν c. AB al. m. Cpt. al. Cstft. Chrs. Thphyl. Ir. . . om. 31. 99. Syr. Sah. Vg. ms. . . h. ἡμῖν sine ἐν D* gr. al.]

8. Rc. KN. Sz. αὐτοῖς δοῦς αὐτοῖς. [om. c. AB al. (om. prius E Sah. Vg.) Did.; etiam aliter pon. et h. ἐπ' αὐτούς D Ct. Hier.]

9. Hab. οὐθ' ἐν B al. — 10. om. τὸν θεόν Vg. ms. Ir. ed. Hier. (saepo).

11. Rc. χάριτος κυρίου Ἰησ. Χριστοῦ.

14. Rc. Sz. et KN. (—) ἐπὶ τῷ ὀνόμ.

17. Ln. om. ὁ ante ποιῶν c. B (in D ὁ** π**οιῶν). — Rc. ταῦτα πάντα.

18. Rc. KN. γν. ἀπ' αἰῶν. ἵσται τῷ θεῷ πάντα τὰ ἔργα αὐτοῦ. [ea om. c. BC al. m. Cpt. Arm. Sah.] . . Ln. γνωστὸν ἀπ' αἰῶν. τῷ κυρίῳ τὸ ἔργον αὐτοῦ c. AD (sed h. ἀπ' αἰῶν. ἵσται D Ct. Vg. Ir.)

- 20 τοῖς ἀπὸ τῶν ἐθνῶν ἐπιστρέφουσιν ἐπὶ τὸν θεόν, ²⁰ ἀλλὰ ἐπιστε-
 λαι αὐτοῖς τοῦ ἀπέχσθαι ἀπὸ τῶν ἀλισγημάτων τῶν εἰδώλων καὶ
 21 τῆς πορνείας καὶ τοῦ πνικτοῦ καὶ τοῦ αἵματος. ²¹ Μωϋσῆς γὰρ
 ἐκ γενεῶν ἀρχαίων κατὰ πόλιν τοὺς κηρύσσοντας αὐτὸν ἔχει ἐν ταῖς
 συναγωγαῖς κατὰ πᾶν σάββατον ἀναγινωσκόμενος.
 22 Τότε ἔδοξεν τοῖς ἀποστόλοις καὶ τοῖς πρεσβυτέροις σὺν ὄλη
 τῇ ἐκκλησίᾳ, ἐκλεξαμένους ἄνδρας ἐξ αὐτῶν πέμψαι εἰς Ἀντιόχειαν
 σὺν τῷ Παύλῳ καὶ Βαρνάβᾳ, Ἰούδαν τὸν καλούμενον Βαρσαββᾶν
 23 καὶ Σίλαν, ἄνδρας ἡγουμένους ἐν τοῖς ἀδελφοῖς, ²³ γράψαντες διὰ
 χειρὸς αὐτῶν. Οἱ ἀπόστολοι καὶ οἱ πρεσβύτεροι ἀδελφοὶ τοῖς
 24 ἐθνῶν χαίρειν. ²⁴ ἐπειδὴ ἤκουσαμεν, ὅτι τινὲς ἐξ ἡμῶν ἐξελθόντες
 ἐτάραξαν ὑμᾶς λόγοις ἀνασκευάζοντες τὰς ψυχὰς ὑμῶν, οἷς οὐ
 25 διεστειλάμεθα, ²⁵ ἔδοξεν ἡμῖν γενομένοις ὁμοθυμαδόν, ἐκλεξαμέ-
 νοις ἄνδρας πέμψαι πρὸς ὑμᾶς σὺν τοῖς ἀγαπητοῖς ἡμῶν Βαρναβᾶ
 26 καὶ Παύλῳ, ²⁶ ἀνθρώποις παραδεδωκόσιν τὰς ψυχὰς αὐτῶν ὑπὲρ
 27 τοῦ ὀνόματος τοῦ κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ. ²⁷ ἀπεστάλακαμεν
 οὖν Ἰούδαν καὶ Σίλαν, καὶ αὐτούς διὰ λόγον ἀπαγγέλλοντας τὰ

Ct. Vg. Ir. . . h. ἃ ἔστιν γνωστὰ ἀπ' αἰῶν. 32. (s. XIII.) Aeth. et addito αὐτῷ 42. al. Slav. ms. . . in omnib. singg. libri antq. valde var.

20. LN. om. ἀπὸ c. BD gr. al. Ld. et om. τοῦ ante πνικτοῦ c. AB al. . . om. καὶ τοῦ πνικτοῦ D Ct. Ir. Tert. Cyr. Ambr. Hier. Aug. al. (Cstitt. ἐπιστεῖλαι αὐτοῖς τοῦ ἀπέχσθαι ἀπὸ τ. ἀλιγ. τῶν ἐθνῶν, εἰδωλο-θῆτου καὶ αἵματος καὶ πνικτοῦ καὶ πορνείας.) Cf. ad v. 29. — add. in f. καὶ ὅσα (ἀν) μὴ θέλουσιν (θέλωσιν) ἐαυτοῖς (αὐτοῖς) γίνεσθαι, ἐτίροις μὴ ποιεῖτε (ποιεῖν) D al. Aeth. Sah. Sl. Ir. Cyr.
22. Om. τῷ ante Παύλ. D GH al. pm. Chrs. Thphyl. — Rc. Κκ. Sz. ἐπι-καλούμ. et Βαρσαββᾶν. [καλούμ. c. ABDEG al. Cstitt. et Βαρσαββ. c. ABCE al. Cpt. al. Cstitt. Chrs. Am. . . h. Βαραββᾶν D Ct. . . Βαρ-νάβαν Aeth.]
23. Rc. Κκ. Sz. αὐτῶν τὰδε [om. c. AB Vg. Cpt.] et καὶ οἱ ἀδελφοὶ [om. c. ABCD al. Vg. Arm. Or. (vdtr.) Ath. Ir.]
24. Om. ἐξελθόντ. B Arm. . . h. ἐλθόντες G. — Rc. Κκ. Sz. post ψυχ. ὑμ. add. λέγοντες περιτίμνεσθαι καὶ τηρεῖν τὸν νόμον. [om. c. ABD al. Cpt. Sah. Aeth. Vg. Cstitt. Ath. Epiph. . . ea post διεστειλ. pon. Ir. . . post περιτίμν. add. δεῖ E Ld.] Iid. v. 25. h. ἐκ-λεξαμένους.

αὐτά. ²⁸ ἔδοξεν γὰρ τῷ πνεύματι τῷ ἁγίῳ καὶ ἡμῖν, μηδὲν πλέον 28
ἐπιτίθεσθαι ὑμῖν βάρος πλὴν τῶν ἐπιαναγκῆς, ²⁹ ἀπέχεσθαι εἰδωλο- 29
θύτων καὶ αἵματος καὶ πνικτῶν καὶ πορνείας, ἐξ ὧν διατηροῦντες
ἑαυτοὺς εὖ πράξετε. ἔρῳσθε. ³⁰ Οἱ μὲν οὖν ἀπολυθέντες κατ- 30
ἦλθον εἰς Ἀντιόχειαν, καὶ συναγαγόντες τὸ πλῆθος ἐπέδωκαν τὴν
ἐπιστολήν. ³¹ ἀναγνόντες δὲ ἐχάρησαν ἐπὶ τῇ παρακλήσει. ³² Ἰου- 31
δας τε καὶ Σίλας, καὶ αὐτοὶ προσῆνται ὄντες, διὰ λόγον πολλοῦ
παρεκάλεσαν τοὺς ἀδελφοὺς καὶ ἐπειστήριζαν· ³³ ποιήσαντες δὲ 33
χρόνον ἀπελύθησαν μετ' εἰρήνης ἀπὸ τῶν ἀδελφῶν πρὸς τοὺς ἀπο-
στελλαντας αὐτοὺς.

Παῦλος δὲ καὶ Βαρνάβας διέτριβον ἐν Ἀντιοχείᾳ, διδάσκον- 35
τες καὶ ἐυαγγελιζόμενοι μετὰ καὶ ἐτέρων πολλῶν τὸν λόγον τοῦ
κυρίου. ³⁶ Μετὰ δὲ τινας ἡμέρας εἶπεν πρὸς Βαρνάβαν Παῦλος· 36
Ἐπιστρέψαντες δὴ ἐπισκεψώμεθα τοὺς ἀδελφοὺς κατὰ πόλιν πᾶ-
σαν ἐν αἷς κατηγγελαμεν τὸν λόγον τοῦ κυρίου, πῶς ἔχουσιν.
³⁷ Βαρνάβας δὲ ἐβούλετο συμπαραλαβεῖν καὶ Ἰωάννην τὸν καλού- 37
μενον Μάρκον· ³⁸ Παῦλος δὲ ἤξιόν, τὸν ἀποστάτῃ ἀπ' αὐτῶν 38
ἀπὸ Παμφυλίας καὶ μὴ συνελθόντα αὐτοῖς εἰς τὸ ἔργον, μὴ

28. R. C. K. N. Sz. τῷ ἁγ. πν. [τῷ πν. τῷ ἁγ. c. AB al. Clem.] et τῶν ἐπᾶν.
τούτων, LN. τούτων τῶν ἐπᾶν. . . om. c. A al. m. Clem. Or. int.
Ephr. Cyr. Tert. . . om. τῶν D* al. — h. ἐπ' ἀνάγκῃς (nisi ut vdrtr
α i. q. s) ACD** al. Cstitt.

29. R. C. K. N. Sz. pro πνικτῶν [c. A* (vdtr) B al. Clem. (2.) Or. int. et Or.
(τὰ πνικτᾶ)] h. πνικτοῦ . . om. καὶ πνικτ. D Ct. Ir. Tert. Cypr. Ambr.
Hier. [h. Clem. (2.) Or. int. Or. (ad sensum citat) al.] Cf. ad v. 20. —
post πορνείας add. καὶ ὅσα μὴ θέλετε ἑαυτοῖς γίνεσθαι, ἐτέρῳ μὴ ποιεῖν
D al. m. Aeth. Sab. Sl. Ir. Cypr. (in singg. inter se diff.) — h. πράξατε
CD al. . . πράξετε E al.

30. R. C. K. N. Sz. ἦλθον. [κατἦλθ. c. ABCD al. m. Aeth. Vg.]

32. R. C. Ἰουδ. δέ. — 33. R. C. K. N. pro ἀποστ. αὐτ. h. ἀποστόλους.

34. R. C. K. N. Sz. Ἐδοξε δὲ τῷ Σίλᾳ ἐπιμεῖναι αὐτοῦ. [om. c. AB
EGH al. pl. Syr. Vg. ms. Am. al. Chrs. Thphy]. . . cdd. qui hab. in singg.
var. et alia add.]

36. R. C. ἀδελφ. ἡμῶν.

37. R. C. K. N. Sz. ἐβουλεύσασθε. [ἐβούλετο c. ABCE al. m. . . h. ἐβουλεύετο
D.] — h. συμπαραλαμβάνειν AC. — R. C. pro καὶ Ἰω. h. τὸν Ἰω. . .
plane om. D al.

39 συμπαραλαμβάνετε τούτον. ³⁹ ἐγένετο δὲ παροξυσμός, ὥστε ἀποχωρισθῆναι αὐτοὺς ἀπ' ἀλλήλων, τὸν τε Βαρνάβαν παραλαβόντα τὸν Μάρκον ἐκπεύσαι εἰς Κύπρον.

40 Παῦλος δὲ ἐπιλεξάμενος Σίλαν ἐξῆλθεν παραδοθεὶς τῇ χάριτι
41 τοῦ κυρίου ὑπὸ τῶν ἀδελφῶν, ⁴¹ διήρχετο δὲ τὴν Συρίαν καὶ Κιλικίαν, ἐπιστηρίζων τὰς ἐκκλησίας.

XVI.

1 Κατήντησεν δὲ εἰς Λέβηθ καὶ Ἀντιόχειν. καὶ ἰδοὺ, μαθητῆς τις ἦν ἐκεῖ ὀνόματι Τιμόθεος, υἱὸς γυναικὸς Ἰουδαίας πιστῆς, πα-
2 τρὸς δὲ Ἕλληρος, ² ὃς ἐμαρτυρεῖτο ὑπὸ τῶν ἐν Ἀντιόχεις καὶ Ἰκο-
3 νίῳ ἀδελφῶν. ³ τούτον ἤθελῆσεν ὁ Παῦλος σὺν ἀντὶ ἔξελθεῖν, καὶ λαβὼν περιέτεμεν αὐτὸν διὰ τοὺς Ἰουδαίους τοὺς ὄντας ἐν τοῖς τόποις ἐκείνοις· ἦδεισαν γὰρ ἅπαντες τὸν πατέρα αὐτοῦ, ὅτι Ἕλλην ὑπῆρχεν.

4 Ὡς δὲ διεπορεύοντο τὰς πόλεις, παρεδίδουσαν αὐτοῖς φυλάσσειν τὰ δόγματα τὰ κεκριμένα ὑπὸ τῶν ἀποστόλων καὶ πρεσβυτέρων τῶν ἐν Ἱεροσολύμοις.

5 Αἱ μὲν οὖν ἐκκλησῖαι ἰσχυροῦντο τῇ πίστει καὶ ἐπερίσσειον
6 τῷ ἀριθμῷ καθ' ἡμέραν. ⁶ διῆλθον δὲ τὴν Φρυγίαν καὶ Γαλατικὴν χώραν, κωλυθέντες ὑπὸ τοῦ ἁγίου πνεύματος λαλῆσαι τὸν
7 λόγον ἐν τῇ Ἀσίᾳ· ⁷ ἐλθόντες δὲ κατὰ τὴν Μυσίαν ἐπειράζον εἰς τὴν Βιθυνίαν πορευθῆναι, καὶ οὐκ εἶασεν αὐτοὺς τὸ πνεῦμα Ἰη-
8 σοῦ· ⁸ παρελθόντες δὲ τὴν Μυσίαν κατέβησαν εἰς Τρωάδα. ⁹ καὶ ὄραμα διὰ νυκτὸς ὄφθη τῷ Πάυλῳ· ἀνὴρ Μακεδῶν τις ἦν ἰστάς

38. Rc. Kk. Sz. συμπαραλαβεῖν. [- λαμβάν. c. ABC al. . . h. ταῦτον μὴ εἶναι σὺν αὐτοῖς D.]

39. Rc. Kk. Sz. ἐγέν. οὖν. — h. τότε Βαρνάβας παραλαβὼν τ. M. ἐκπεύσεν D Ct.

40. Rc. Kk. Sz. τοῦ θεοῦ. — 41. Ln. καὶ τὴν Κιλ. c. BD.

Cap. XVI. 1. Ln. δὲ καὶ εἰς A. κ. εἰς A. c. AB al. — Rc. γυναῖκα. τινος.

3. Ln. ὅτι Ἕλλ. ὁ πατήρ αὐτοῦ ὑπῆρχ. c. ABC al. m. Sah. Vg.

4. Rc. Kk. Sz. παρεδίδουν et καὶ τῶν πρ. τ. ἐν Ἱερουσαλήμ.

6. Rc. Kk. Sz. διελθόντες [διῆλθον c. ABCDE al. pm. Syr. al. Chrs. Epiph. Ath. al.] et τὴν Γαλατ.

7. Rc. Kk. Sz. om. δὲ et h. πορεύεσθαι. — Rc. κατὰ τὴν Βιθ. et om. Ἰησοῦ.

9. Rc. Kk. Sz. δαὲ τῆς, ποῦ. ἀνὴρ τις ἦν Μακ. et om. καὶ αὐτὸς πορεύεσθαι.

καὶ περιεπαλαῖον αὐτὸν καὶ λέγων· Διαβάς εἰς Μακεδονίαν βοηθήσον ἡμῖν. ¹⁰ ὡς δὲ τὸ ὄραμα εἶδεν, εὐθέως ἐζητήσαμεν ἐξελθεῖν ¹⁰ εἰς Μακεδονίαν, συμβιβάζοντες ὅτι προσκεκληται ἡμᾶς ὁ θεὸς εὐαγγελισθεῖν αὐτούς.

Ἀναχθέντες οὖν ἀπὸ Τρωάδος εὐθυδρομήσαμεν εἰς Σαμο-11 θράκην, τῇ δὲ ἐπιούσῃ εἰς Νεάπολιν, ¹² κἀκεῖθεν εἰς Φιλίππους, ¹² ἧτις ἐστὶν πρώτη τῆς μερίδος Μακεδονίας πόλις, κολωνία. Ἦμεν δὲ ἐν ταύτῃ τῇ πόλει διακριβόντες ἡμέρας τινάς. ¹³ τῇ τε ἡμέρᾳ ¹³ εἰς σαββάτων ἐξήλθομεν ἔξω τῆς πύλης παρὰ ποταμὸν, οὗ ἐνομί-ζετο προσερχῆ εἶναι, καὶ καθίσαντες ἱλαλούμεν ταῖς συναλθούσαις γυναιξίν. ¹⁴ καὶ εἰς γυνὴ ὀνόματι Λυδία, πορφυρόπωλις πόλεως ¹⁴ Θασακίων, σεβόμενη τὸν θεόν, ἤκουεν· ἧς ὁ κύριος διηνοίξεν τὴν καρδίαν, προσέειπεν τοῖς λαλουμένοις ὑπὸ Παύλου. ¹⁵ ὡς δὲ ἔβα-15 πτίσθη καὶ ὁ οἶκος αὐτῆς, παρεκάλειν λέγουσα· Εἰ κεκρίκατέ με κιοτήν τῷ κυρίῳ εἶναι, εἰσελθόντες εἰς τὸν οἶκόν μου μένετε· καὶ παρεβιάσατο ἡμᾶς. ¹⁶ Ἐγένετο δὲ περσομένων ἡμῶν εἰς τὴν προσ-16 σκήν, παιδίσκην τινα ἔχουσαν πνεῦμα πύθωνα ὑπατιῆσαι ἡμῖν, ἧτις ἐργασίαν πολλὴν παρεῖχεν τοῖς κυρίοις αὐτῆς ματενομένη. ¹⁷ αὐτὴ κατακολοσθίσασα τῷ Παύλῳ καὶ ἡμῖν ἔκραζεν λέγουσα· ¹⁷ Ὅσοι οἱ ἄνθρωποι δούλοι τοῦ θεοῦ τοῦ ὑψίστου εἰσίν, οἷτινες καταγγέλλουσιν ἡμῖν ἕδδόν σωτηρίας. ¹⁸ τοῦτο δὲ ἐποίει ἐπὶ πολλὰς ¹⁸

10. R. K. N. Sz. ὁ κύριος. [θεός c. ABCE al. pm. Vg. al.]

11. Hab. ἀναχθ. δὲ ADE. (h. τῇ δὲ ἐπαύριον ἀναχθ.) — R. K. N. Sz. ἀπὸ τῆς ac τῇ τε. — h. νίαν πόλιν AD**.

12. R. K. N. Sz. ἐκεῖθ. τε et τῆς Μακ. — h. ἐν αὐτῇ τῇ D**H al. m. Chr. Thphyl.

13. H. τῇ δὲ D al. Vg. Ld. al. Chr. Thphyl. — R. K. N. Sz. τῆς πόλεως. [πύλης c. ABCD al. Vg. al.] — LN. ἐνομίζομεν c. A**B. (h. ἐνομίσαμεν C. . ἔδοξε; D; videbatur Vg. edd. lat.) al. Cpt. Aeth. et προσερχήν c. A**C al. Cpt. Aeth.

14. Hab. ἤκουσεν D* gr. G al. m. Vg. Chr. (comm.) Thphyl. — R. K. N. Sz. LN. ὑπὸ τοῦ Π. . . om. c. BD.

15. Hab. αὐτῇ καὶ ὁ οἶκ. E al. m. Syr. Vg. m. al. Chr. — R. K. N. Sz. μένεατα.

16. R. K. N. (Sz. per error. h. τήν) om. τήν ante προσερχ. — R. K. N. Sz. Πύθωνος.

17. Hab. κατακολουθοῦσα BD gr. al. et om. τῷ B. — R. LN. ὑμῖν ἕδδόν. [ἡμῖν c. ACG al. pl. Cpt. Ld. al. Or. Chr. Thdret. m. al.]

ἡμέρας. διαπονηθεὶς δὲ Παῦλος καὶ ἐπιστρέψας τῷ πνεύματι εἶ-
 πεν· Παραγγέλλω σοι ἐν ὀνόματι Ἰησοῦ Χριστοῦ ἐξέλθειν ἀπ'
 19 αὐτῆς. καὶ ἐξῆλθεν αὐτῇ τῇ ὥρᾳ. ¹⁹ ἰδόντες δὲ οἱ κύριοι αὐτῆς
 ὅτι ἐξῆλθεν ἡ ἐλπίς τῆς ἐργασίας αὐτῶν, ἐπιλαβόμενοι τὸν Παῦ-
 λον καὶ τὸν Σίλαν εἰλκυσαν εἰς τὴν ἀγορὰν ἐπὶ τοὺς ἄρχοντας,
 20 ²⁰ καὶ προσαγαγόντες αὐτοὺς τοῖς στρατηγοῖς εἶπαν· Οὗτοι οἱ ἄν-
 θρωποι ἐκταράσσουσιν ἡμῶν τὴν πόλιν, Ἰουδαῖοι ὑπάρχοντες,
 21 ²¹ καὶ καταγγέλλουσιν ἔθνη ἃ οὐκ ἔξεστιν ἡμῶν παραδέχεσθαι οὐδὲ
 22 ποιεῖν Ῥωμαίοις οὖσιν. ²² καὶ συνεπέστη ὁ ὄχλος κατ' αὐτῶν, καὶ
 οἱ στρατηγοὶ περιρῥήξαντες αὐτῶν τὰ ἱμάτια ἐκέλευον ραβδίσειν·
 23 ²³ πολλὰς τε ἐπιθέντες αὐτοῖς πληγὰς ἔβαλον εἰς φυλακὴν, παρ-
 24 ἀγγελίαν τοιαύτην λαβὼν ἔβαλεν αὐτοὺς εἰς τὴν ἐσωτέραν φυλακὴν
 25 καὶ τοὺς πόδας ἡσφαλίσατο αὐτῶν εἰς τὸ ξύλον. ²⁵ κατὰ δὲ τὸ
 μεσοῦνκιον Παῦλος καὶ Σίλας προσευχόμενοι ὕμνον τὸν θεόν·
 26 ἐπικροῦντο δὲ αὐτῶν οἱ δέσμοι. ²⁶ ἄφνω δὲ σεισμός ἐγένετο μέ-
 γας, ὥστε σαλευθῆναι τὰ θεμέλια τοῦ δεσμοτηρίου· ἤνευχθησαν
 δὲ παραχρῆμα αἱ θύραι πάσαι καὶ πάντων τὰ δεσμά ἀνεθῆ.
 27 ²⁷ ἔξυπνος δὲ γενόμενος ὁ δεσμοφύλαξ καὶ ἰδὼν ἀνεσχημένους τὰς
 θύρας τῆς φυλακῆς, σπασάμενος μάχαιραν ἤμελλεν ἀνεῖναι ἀναιρεῖν,
 28 νομίσων ἐκπεφηνῆναι πρὸς δεσμίους. ²⁸ ἐφώνησεν δὲ Παῦλος φωνῇ
 μεγάλη λέγων· Μηδὲν πράξης σεαυτῷ κακόν· ἅπαντες γὰρ ἔσμεν
 29 ἐνθάδε. ²⁹ αἰτήσας δὲ φῶτα εἰσεπήδησεν, καὶ ἔντρομος γενόμενος
 30 προσέειπεν τῷ Παύλῳ καὶ Σίλᾳ, ³⁰ καὶ προαγαγὼν αὐτοὺς ἔξω
 31 ἔφη· Κύριοι, τί με δεῖ ποιεῖν ἵνα σωθῶ; ³¹ οἱ δὲ εἶπαν· Πίστευ-
 32 σον ἐπὶ τὸν κύριον Ἰησοῦν, καὶ σωθήσῃ σὺ καὶ ὁ οἶκός σου. ³² καὶ

18. RC. KN. Sz. ὁ Παῦλ. et ἐν τῷ ὀνόμ.

19. LN. om. dé c. A* (vdtr). . . h. καὶ ἰδόντ. B. — om. τὸν ante Σιλ. D al. — 22. LN. περιρῥήξ. c. AD.

24. RC. KN. Sz. εἰληφώς. [λαβὼν c. ABCDE al. m.] lid. αὐτῶν ante ἡσφαλ. pon.; post ἡσφ. pos. c. ABC* al.

26. RC. KN. Sz. ἀνεύχθ. τς. [ἤνευχθ. c. BCD al. . . h. ἠνοιχθ. AE al. et dé c. ABDE al. m.]

27. LN. τῆν μάχαρ.

28. RC. KN. Sz. LN. ὁ Π. . . om. c. BC* al. Thphyl.

29. Hab. ἔντρ. ὑπάρχων C* D gr. al. Chrs. — RC. KN. Sz. καὶ τῷ Σιλ.

31. RC. KN. Sz. Ἰησ. Χριστόν et v. 32. pro σὺν h. καὶ.

ἐλάλησαν ἀντὶ τὸν λόγον τοῦ κυρίου σὺν πᾶσιν τοῖς ἐν τῇ οἰκίᾳ αὐτοῦ. ³³ καὶ παραλαβὼν αὐτοὺς ἐν ἐκείνῃ τῇ ὥρᾳ τῆς νυκτός ³³ ἔλουσεν ἀπὸ τῶν πληγῶν, καὶ ἐβαπτίσθη αὐτὸς καὶ οἱ αὐτοῦ πάντες παραχρῆμα. ³⁴ ἀναγαγὼν τε αὐτοὺς εἰς τὸν οἶκον παρέδθηκεν ³⁴ ἐράπειζαν καὶ ἠγαλλιῶσατο πανοικί πεπιστευκυῖς τῷ θεῷ. ³⁵ Ἡμεῖς ³⁵ δὲ γενομένης ἀπίστευαν οἱ στρατηγοὶ τοὺς ῥαβδούχους λέγοντες· Ἀπόλυσον τοὺς ἀνθρώπους ἐκείνους. ³⁶ ἀπήγγειλεν δὲ ὁ δεσμο- ³⁶ φύλαξ τοὺς λόγους τούτους πρὸς τὸν Παῦλον· ὅτι ἀπέσταλκην δι- στρατηγοὶ ἵνα ἀπολυθῆτε· νῦν οὖν ἐξελθόντες πορεύεσθε ἐν εἰρήνῃ. ³⁷ ὁ δὲ Παῦλος ἔφη πρὸς αὐτούς· Δείρατες ἡμᾶς δημοσίᾳ ἀκατα- ³⁷ κρέτους, ἀνθρώπους Ῥωμαίους ὑπάρχοντας, ἔβαλαν εἰς φυλακὴν, καὶ νῦν λάθρα ἡμᾶς ἐκβάλλουσιν; οὐ γάρ, ἀλλὰ ἐλθόντες αὐτοὶ ἡμᾶς ἐξαγαγέτωσαν. ³⁸ ἀπήγγειλαν δὲ τοῖς στρατηγοῖς οἱ ῥαβδούχοι ³⁸ τὰ ῥήματα ταῦτα· ἐφοβήθησαν δὲ ἀκούσαντες ὅτι Ῥωμαῖοί εἰσιν, ³⁹ ³⁹ καὶ ἐλθόντες παρεκάλεσαν αὐτούς, καὶ ἐξαγαγόντες ἡρώτων ἀπ- ³⁹ ελθεῖν ἀπὸ τῆς πόλεως. ⁴⁰ ἐξελθόντες δὲ ἐκ τῆς φυλακῆς εἰσῆλθον ⁴⁰ πρὸς τὴν Ἀσδίαν, καὶ ἰδόντες παρεκάλεσαν τοὺς ἀδελφούς, καὶ ⁴⁰ εἰσῆλθον.

XVII.

Διοδεύσαντες δὲ τὴν Ἀμφίπολιν καὶ Ἀπολλωνίαν ἦλθον εἰς 1
Θεσσαλονίκην, ὅπου ἦν συναγωγὴ τῶν Ἰουδαίων. 2 κατὰ δὲ τὸ 2
αἰσθὸς τῷ Παύλῳ εἰσῆλθεν πρὸς αὐτοὺς καὶ ἐπὶ σάββατα τρία
διελέξατο αὐτοῖς ἀπὸ τῶν γραφῶν 3 διανοήγων καὶ παρατιθέμενος, 3

34. Rc. Kn. Sz. Ln. οἱ αὐτοῦ. . . om. c. BC al. m. Leif. — h. ἠγαλ-
λεῖτο D al. pm. Chrs. Thphyl.

36. Ln. om. τούτους c. BD gr. al. . . om. τ. λόγ. τούτ. Aeth. — Rc. Kn.
Sz. ἀπεστάλκασιν. [ἀπίσταλκας c. AB. . . h. ἀπίστευαν C.]

37. Om. ἡμᾶς ante ἐξαγ. H al. pm.; etiam var. pon.

38. Rc. Kn. Sz. ἀνήγγειλ., καὶ ἐφοβ. et v. 39. εἰσελθεῖν τῆς π.

40. Hab. ἀπό pro ἐκ B al. — Rc. εἰς τὴν Ἀσδ. — Rc. Kn. Sz. ἰδόντ.
τοὺς ἀδ. παρεκάλ. αὐτούς.

Cap. XVII. 1. Ln. καὶ τῆν Ἀπ. c. AB al. — h. εἰς τὴν Θεσσ. B. —
Rc. Kn. Sz. ἦν ἡ συν.

2. Rc. Kn. Sz. διελέγετο. [διελέξατο c. AB al. . . h. διελέθη DE al. Chrs.
(comm.)]

ὅτι τὸν Χριστὸν ἔδει παθεῖν καὶ ἀναστῆναι ἐκ νεκρῶν, καὶ ὅτι·
 4 οὗτός ἐστιν Χριστὸς Ἰησοῦς ὃν ἐγὼ καταγγέλλω ὑμῖν. ⁴ καὶ τινες
 ἐξ αὐτῶν ἐπέσθησαν καὶ προσεκληροῦθησαν ἐφ' Παῦλον καὶ ἐφ'
 Σίλα, τῶν τε σεβομένων Ἑλλήνων πλῆθος πολὺ, γυναικῶν τε τῶν
 5 πρώτων οὐκ ὀλίγαι. ⁵ ζηλώσαντες δὲ οἱ Ἰουδαῖοι καὶ προσλαβόμενοι
 τῶν ἀγοραίων ἄνδρας τινὰς πενηρῶς καὶ ὄχλοποιήσαντες
 ἰδορύβου τὴν πόλιν, καὶ ἐπιστάτας τῆ ᾠδαῖα Ἰάσονος ἐζήτουν
 6 αὐτοὺς προαγαγεῖν εἰς τὸν δῆμον· ⁶ μὴ ευρόντες δὲ αὐτοὺς ἕσπερον
 Ἰάσονα καὶ τινὰς ἀδελφούς ἐπὶ τοὺς πολιτάρχας, βοῶντες· ὅτι οἱ
 7 τὴν οἰκουμένην ἀναστασιάζουσιν οὗτοι καὶ ἐνθάδε πάρισι, ⁷ οὓς
 ὑποδέδεκται Ἰάσων· καὶ οὗτοι πάντες ἀπέναντι τῶν δογματῶν
 8 Καίσαρος πράσσοσιν, βασιλεία ἕτερον λέγοντες εἶναι Ἰησοῦν. ⁸ ἐπά-
 9 ραξαν δὲ τὸν ὄχλον καὶ τοὺς πολιτάρχας ἀκούοντας ταῦτα, ⁹ καὶ
 λαβόντες τοιαυτὸν παρὰ τοῦ Ἰάσονος καὶ τῶν λοιπῶν ἀπέλυσαν
 αὐτούς.

10 Οἱ δὲ ἀδελφοὶ εὐθέως διὰ νεκτὸς ἐξέπεμψαν τὸν τε Παῦλον
 καὶ τὸν Σίλαν εἰς Βέροιαν, οἵτινες παραγενόμενοι εἰς τὴν συναγω-
 11 γὴν τῶν Ἰουδαίων ἀπήγγασαν· ¹¹ οὗτοι δὲ ἦσαν εὐγενέστεροι τῶν ἐν
 Θεσσαλονικῇ, οἵτινες ἐδέξαντο τὸν λόγον μετὰ πάσης προθυμίας,
 τὸ καθ' ἡμέραν ἀνακρίνοντες τὰς γραφάς, εἰ ἔχοι ταῦτα οὕτως.
 12 ¹² πολλοὶ μὲν οὖν ἐξ αὐτῶν ἐπίστευσαν, καὶ τῶν Ἑλληνίδων γυ-

3. Rc. Kn. Sz. ὁ Χριστ. Ἰησ. [om. ὁ c. AD al. . . h. Ἰησ. ὁ Χρ. E al. Vg. (non Am.) al. . . h. ὁ Χρ. ὁ Ἰησ. B. . . h. ὁ Χριστός Syr. (teste Wtst.)]

4. Om. τῶ ante Σιλ. B. — Lx. καὶ Ἑλλ. c. AD al. Vg. . . om. Ἑλλήν. 15. (s. XI.) 180. (s. XII.) al. Cpt. Thphyl. . . h. ἡν Ἑλλήνων Arm. (teste Sz.)

5. Rc. Ζηλώσ. δι οἱ ἀπειθοῦντες [om. c. ABE al. m. Syr. Vg. al. m. et c. iisd. scr. cetera] Ἰουδ. καὶ προσλ. . . Kn. Προσλαβόμενοι δὲ οἱ Ἰουδαῖοι c. 142. (s. XII.) . . h. tantum προσλαβ. δέ (omissis οἱ Ἰουδ.) cd. ap. Mill. 2. (B. 2. Basil.; s. XI. fortasse) . . Sz. προσλαβ. δὲ οἱ Ἰουδ. οἱ ἀπειθοῦντες c. GH al. pm. Ar. Sl. ma. . . h. οἱ δὲ ἀπειθοῦντες Ἰουδ. σοσιρέφαντες D. . . al. aliter. — Rc. Kn. Sz. ἐπιστάντ. τε. — h. Ἰάσωνος ADE al.; plerique sic etiam vv. sqq. — Rc. Kn. Sz. ἀγαγεῖν. [προαγ. c. AB al. Vg. Ld. al. . . etiam ἐξαγ. (D) et προαγ. (E) et ἀναγ. leg.]

6. Rc. Kn. Sz. τὸν Ἰάσονα.

10. Rc. Kn. Sz. δὲ εἰς. [om. c. BD al. . . om. εὐθ. δ. vuse. A.]

11. Lx. om. τό c. ADE al. m. Chrs. — h. ἔχει δ' E al. m. Thphyl.

κακῶν τῶν εὐσεβούντων καὶ ἀνδρῶν σὺν ἄλλοις· ¹³ ὡς δὲ ἤκουσαν 12
οἱ ἀπὸ τῆς Θεσσαλονίκης Ἰουδαῖοι, ὅτι καὶ ἐν τῇ Βερούκῃ καταγγε-
γένη ὑπὸ τοῦ Παύλου ὁ λόγος τοῦ Θεοῦ, ἤλθον κακῶς σαλεύοντες
καὶ ταρασσόντες τοὺς ὄχλους. ¹⁴ εὐθέως δὲ τότε τὸν Παῦλον ἐξ- 14
ἀπέστειλαν οἱ ἀδελφοὶ πορεύεσθαι ἕως ἐπὶ τὴν θάλασσαν· ὑπέμει-
νάν τε ὁ τε Σίλλας καὶ ὁ Τιμόθεος ἐκεῖ.

Οἱ δὲ καθιστάμενοι τὸν Παῦλον ἤγαγον ἕως Ἀθηναίων, καὶ 15
λαβόντες ἐπιτολὴν πρὸς τὸν Σίλλαν καὶ Τιμόθεον, ἵνα ὡς ταχιστα
ἔλθωσιν πρὸς αὐτόν, ἐξήσασαν. ¹⁶ ἐν δὲ ταῖς Ἀθήναις εἰδεδιορμίσαν 16
αὐτοὺς τοῦ Παύλου, πικροξίνετο τὸ πνεῦμα αὐτοῦ ἐν αὐτῷ, θεω-
ροῦντος κατείδωλον οὔσαν τὴν πόλιν. ¹⁷ διαλέγετο μὲν σὺν ἐν τῇ 17
συναγωγῇ τοῖς Ἰουδαίοις καὶ τοῖς σεβομένοις, καὶ ἐν τῇ ἀγορᾷ κατὰ
πᾶσαν ἡμέραν πρὸς τοὺς παρατηγμένους. ¹⁸ τινὲς δὲ καὶ τῶν 18
Ἐπιουραίων καὶ Στωϊκῶν φιλοσόφων συνέβαλλον αὐτῷ, καὶ τινες
ἔλεγον· Τί ἂν θέλοι ὁ σεραμολόγος οὗτος λέγειν; οἱ δὲ· Ἔξου
δαμονίων δοκεῖ καταγγελεύς εἶναι, ὅτι τὸν Ἰησοῦν καὶ τὴν ἀνά-
στασιν εὐηγγελίζετο. ¹⁹ ἐπιλαβόμενοι τε αὐτοῦ ἐπὶ τὸν Ἄρειον κά- 19
ρον ἤγαγον, λέγοντες· Ἀνάμειθα γυνῶναι, τίς ἢ καινὴ αὐτῆ ἢ ὑπὸ
αὐτοῦ λαλουμένη διδαχὴ; ²⁰ ξενίζοντα γὰρ τινα εἰσφέρεις εἰς τὰς 20
ἀκοὰς ἡμῶν· βουλόμεθα σὺν γυνῶναι, τίνα θίλει ταῦτα εἶναι.
²¹ Ἀθηναῖοι δὲ πάντες καὶ οἱ ἐπιδημοῦντες ἕξου εἰς οὐδὲν ἕταρον 21
ἠνικάλρον ἢ λέγειν τι ἢ ἀκούειν τι καινότερον. ²² σταθεῖς δὲ Παῦ- 22

13. Rc. Kn. Sz. om. καὶ ταρασσόντ. [scr. c. ABD al. pm. Syr. utr. al. Vg.]

14. Rc. Kn. Sz. pro ἕως (c. ABE al. m. Vg.) h. ὡς. . . om. D al. m. Syr. al. — ὑπέμειναν c. B al. (h. ἀπέμειναν E) . . . LN. ὑπέμειναν c. AD al. . . Rc. Kn. Sz. ἰπέμεινον et pergt (etiam LN.) δέ. . . τί c. ABE al.

15. Rc. Kn. Sz. καθιστάμενοι et ἤγαγ. αὐτόγ. — h. καὶ τὸν Τιμ. B al.

16. Rc. Kn. Sz. θεωροῦντα. [θεωροῦντος c. ABE al. pm. Chrs. Thdret. / al.]

18. Rc. Kn. (Sz. per error. hab.) post δέ om. καί. — Rc. Kn. Sz. κ. τῶν Στ. — Rc. Kn. Sz. αὐτοῖς εὐγγ. . . LN. εὐγγ. αὐτοῖς. . . id om. c. B (om. ὅτι τὸν Ἰ. κ. τ. ἀν. εὐγγ. D Ct.) al. m. Arm. Syr. p. Sl. ma. Thphyl. . . h. ἀνάστ. αὐτοῦ omisso αὐτοῦ; 68. (a. XII.) et al. utrque hab. . . h. ἀνάστ. τῶν νεκρῶν Sah.

19. LN. om. ἢ ante ὑπό c. BD (h. ἀπέ D*).

20. Rc. Kn. Sz. τί ἂν θίλοι. [τίνα θ. c. AB al. . . etiam τί ἂν θίλη leg.] — om. ταῦτα E Ld.

21. Rc. Kn. Sz. καὶ (pro ἢ) ἀκούειν (omisso τί) et v. 22. ὁ Παῦλ.

λος ἐν μέσῳ τοῦ Ἀρείου πάγου ἔρη· Ἄνδρες Ἀθηναῖοι, κατὰ
 23 πάντα ὡς δεισιδαιμονιστέρους ὑμᾶς θεωρῶ· ²³ διερχόμενος γὰρ
 καὶ ἀναθεωρῶν τὰ σεβίσματα ὑμῶν εὗρον καὶ βωμόν ἐν ᾧ ἐπιγε-
 γραπτοῖ Ἀγνώστῳ θεῷ. ὃ οὖν ἀγνοοῦντες εὐσεβεῖτε, τοῦτο ἐγὼ
 24 καταγγέλλω ὑμῖν. ²⁴ ὁ θεὸς ὁ ποιήσας τὸν κόσμον καὶ πάντα τὰ
 ἐν αὐτῷ, οὗτος οὐρανοῦ καὶ γῆς ὑπάρχων κύριος οὐκ ἐν χειροποιή-
 25 τοις ναοῖς κατοικεῖ, ²⁵ οὐδὲ ὑπὸ χειρῶν ἀνθρωπίνων θεραπεύεται
 προσδόμενός τις, αὐτὸς διδούς πᾶσιν ζωὴν καὶ προῆν καὶ τὰ
 26 πάντα· ²⁶ ἐποίησέν τε ἐξ ἑνὸς πᾶν ἔθνος ἀνθρώπων κατοικεῖν ἐπὶ
 παντὸς προσώπου τῆς γῆς, ὀρίσας προστεταγμένους καιροὺς καὶ
 27 τὰς ὁροθεσίας τῆς κατοικίας αὐτῶν, ²⁷ ζητεῖν τὸν θεόν, εἰ ἴσραγε
 ψηλαφήσειαν αὐτὸν ἢ εὐροίεν, καί γε οὐ μακρὰν ἀπὸ ἑνὸς ἐκάστων
 28 ἡμῶν ὑπάρχοντα. ²⁸ ἐν αὐτῷ γὰρ ζῶμεν καὶ κινούμεθα καὶ ἐσμέν, unt. v
 ὡς καὶ τινες τῶν καθ' ὑμᾶς ποιητῶν εἰρήκασιν· Τοῦ γὰρ καὶ γέ-
 29 νος ἐσμέν. ²⁹ γένος οὖν ὑπάρχοντες τοῦ θεοῦ οὐκ ὀφειλομεν νομί-
 ζειν, χρυσῷ ἢ ἀργύρῳ ἢ λίθῳ, χαράγματι τέχνης καὶ ἐνδομύσεως
 30 ἀνθρώπου, τὸ θεῖον εἶναι ὅμοιον. ³⁰ τοὺς μὲν οὖν χρόνους τῆς
 ἀγνοίας ὑπεριδὼν ὁ θεὸς τὰ νῦν παραγγέλλει τοῖς ἀνθρώποις, πάν-
 31 τας πανταχοῦ μετανοεῖν, ³¹ καθότι ἔστησεν ἡμέραν ἐν ἣ μὲλλει
 κρίνειν τὴν οἰκουμένην ἐν δικαιοσύνῃ, ἐν ἀνδρὶ ᾧ ὤρισεν, πίστιν
 32 παρασχὼν πᾶσιν ἀναστήσας αὐτὸν ἐκ νεκρῶν. ³² ἀκούσαντες δὲ

23. Rc. Kn. Sz. ὄν ἐτ τοῦτον. [ὄ et τοῦτο c. A*B (Btlj. notat τοῦτο, om.
 ὄ... Bch., ut saepe, nihil notat.) D Ct. Vg. Or. (non Clem.) Hier.]

25. Rc. Kn. Sz. pro ἀνθρωπίνων (c. ABD al. pm. Vg. Ld. Clem. (2.)
 Thdret. Ir.) h. ἀνθρώπων. — Pro καὶ τὰ πάντ. [c. ADE (omisso τὰ)
 al. pl. Vg. al. Clem. Chrs. al.] h. κατὰ πάντα BG al. pl. Slav. Thdret. . .
 etiam παντί, καὶ κατὰ πάντα leg. et plane om. 13. (s. XI.) Syr. Erp.

26. Rc. Kn. Sz. ἐνὸς αἵματος. [om. c. AB al. Vg. Cpt. Sah. Aeth.
 Clem.] — h. πᾶν γένος 23. al. Vg. Ld. Clem. Thphyl. Ir. — Rc.
 Kn. Sz. ἐπὶ πᾶν πρόσωπον. [παντὸς πρ. c. ABD al. Clem.] — Rc.
 προτεταγμ.

27. Rc. ζητ. τὸν κύριον. . . h. τὸ θεῖον D Clem. Ir. Ambr. [τὸν θ. c. AB
 al. pm. Syr. utr. Vg. al. Chrs. al.] — Rc. Kn. Sz. καὶ εὐρ. [ἢ c. AD
 al. Sah. Vg. Clem. Ir.] et καί τε εὐρ. [καί γε c. BDGH al. pl. . . h. καίτος
 AE Clem.] — h. ὑπάρχοντος E Clem.

28. Om. ποιητῶν D Ct. Cpt. Ir. Aug. Ambr.

30. Rc. Kn. Sz. πᾶσι [πάντας c. ABD** (ἕνα πάντες D*) E al. Vg. al.
 Ath. Cyr. al.] et v. 31. δέ οἱ.

ἀνάστασιν νεκρῶν, οἱ μὲν ἐγλεύαζον, οἱ δὲ εἶπον· Ἀκουσόμεθα σου περὶ τούτου καὶ πάλιν. ³³ οὕτως ὁ Παῦλος ἐξῆλθεν ἐκ μέσου τῶν αὐτῶν· ³⁴ τινὲς δὲ ἄνδρες κολληθέντες ἀπ᾽ ἐπίστευσαν, ἐν οἷς 34 καὶ Διονύσιος ὁ Ἀρσ επαγίτης καὶ γυνὴ ὀνόματι Λάμαρις καὶ ἑτεροὶ σὺν αὐτοῖς.

XVIII.

Μετὰ ταῦτα χωρισθεὶς ἐκ τῶν Ἀθηναίων ἦλθεν εἰς Κόρινθον. 1
² καὶ εὗρον τινα Ἰουδαίον ὀνόματι Ἀκύλαν, Πορτικὸν τῷ γένει, 2
 προσφάτως ἐληλυθότα ἀπὸ τῆς Ἰταλίας, καὶ Πρίσκιλλαν γυναῖκα
 αὐτοῦ, διὰ τὸ διατεταχέναι Κλαύδιον χωρῆσθαι πάντας τοὺς Ἰου-
 δαίους ἀπὸ τῆς Ρώμης, προσῆλθεν αὐτοῖς, ³ καὶ διὰ τὸ ὁμοτέχρον 3
 εἶναι ἤμενον παρ' αὐτοῖς καὶ εἰργάζετο· ἦσαν γὰρ σκηνοποιοὶ τῆ
 τέχνης. ⁴ διαλέγετο δὲ ἐν τῇ συναγωγῇ κατὰ πᾶν σάββατον, ἐπει- 4
 θέν τε Ἰουδαίους καὶ Ἕλληνας.

⁵ Ὡς δὲ κατήλθον ἀπὸ τῆς Μακεδονίας ὁ τε Σίλλας καὶ ὁ Τι- 5
 μόθεος, συνετέγετο τῷ λόγῳ ὁ Παῦλος, διαμαρτυρούμενος τοῖς Ἰου-
 δαίοις εἶναι τὸν Χριστὸν Ἰησοῦν. ⁶ ἀντιπασσομένων δὲ αὐτῶν καὶ 6
 βλασφημούντων ἐκινησάμενος τὰ ἰμάτια ἔβλεπεν πρὸς αὐτούς· Τὸ
 αἶμα ὑμῶν ἐπὶ τὴν κεφαλὴν ὑμῶν· καθαροὺς ἐγὼ ἀπὸ τοῦ πᾶν εἰς
 τὰ ἔθνη πορεύσομαι. ⁷ καὶ μεταβὰς ἐκειθεν εἰσῆλθεν εἰς οἰκίαν τι- 7
 νὸς ὀνόματι Ἰούστον, σεβομένου τὸν θεόν, οὗ ἡ οἰκία ἦν συνομο-
 ροῦσα τῇ συναγωγῇ. ⁸ Κρίσπος δὲ ὁ ἀρχισυνάγωγος ἐπίστευσεν τῷ 8

32. 33. Rc. Kn. Sz. πάλιν περὶ τούτου. Καὶ . . h. περ. τούτ. πάλ. omisso καὶ D al. Arm. Vg. . . περ. τούτ. πάλ. Καὶ E. [π. τ. καὶ πάλ. c. AB al. Thphyl.]

34. Ln. om. ὁ ante Ἀρ. c. B. . . h. τὸς D.

Cap. XVIII. 1. Rc. Kn. Sz. μετὰ δὲ τ. χ. ὁ Παῦλος.

2. Hab. τεταχέναι DE al. m.; etiam προσετ. et aliter leg. — om. Κλαύδ. B. — Rc. Kn. Sz. ἐκ τ. Ρώμ.

3. Hab. ἤμενον EGH al. Chrs. Thphyl. — Ln. ἡ ὄρ. c. AD al. . . h. εἰργάζοντο B. — om. ἦσ. γ. σκ. τ. τέχνη. D Ct. . . Rc. Kn. Sz. τῆς τέχνης. [τῆ τ. c. ABEG al. m. Chrs.]

5. Rc. τῷ πνεύματι. — om. τοῖς Ἰουδ. AH. — Rc. Kn. Sz. om. εἶναι. [scr. c. ABD al. m. Syr. Vg. al. Bas.]

7. Rc. Kn. Sz. ἦλθεν. — om. ὀνόμ. A 2. 30. al. Aeth. — om. Ἰούστ. 2. 30. (s. XIII). . . etiam Τίτου, Τίτου Ἰούστ. (E), Τιτίου Ἰούστ. (BD** gr.), Τίτου υἱοῦ Ἰούστου leg.

κωρίαν σὺν ὅλῳ τῷ ὄκῳ αὐτοῦ, καὶ πολλοὶ τῶν Κορινθίων ἀκού-
 9 οντες ἐπίστευον καὶ ἐβαπτίζοντο. ⁹ εἶπεν δὲ ὁ κύριος δι' ὀράματός
 10 τῷ Παύλῳ· Μὴ φοβοῦ, ἀλλὰ λάλει καὶ μὴ σιωπήσῃς, ¹⁰ διότι
 ἐγὼ εἰμι μετὰ σοῦ καὶ οὐδεὶς ἐπιθήσεται σοὶ τοῦ κακῶσαι σε, διότι
 11 λαὸς ἐστὶν μοι πολὺς ἐν τῇ πόλει ταύτῃ. ¹¹ ἐκείθισεν δὲ ἑαυτὸν
 12 καὶ μῆνας ἕξ διδάσκων ἐν αὐτοῖς τὸν λόγον τοῦ Θεοῦ. ¹² Γαλ-
 λῖνος δὲ ἀνθυπάτου ὄντος τῆς Ἀχαΐας καταπέσθησαν ὁμοθυμαδὸν
 13 οἱ Ἰουδαῖοι τῷ Παύλῳ καὶ ἤγαγον αὐτὸν ἐπὶ τὸ βῆμα, ¹³ λέγοντες·
 ὅτι παρὰ τὸν νόμον ἀναπέθει οὗτος τοὺς ἀνθρώπους σέβασθαι
 14 τὸν Θεόν. ¹⁴ μέλλοτος δὲ τοῦ Παύλου ἀνοίγειν τὸ στόμα εἶπεν
 ὁ Γαλλῖος πρὸς τοὺς Ἰουδαίους· Εἰ μὲν ἦν ἀδικημά τι ἢ ῥαδιουργ-
 15 γημα ποτηρῶν, ὡς Ἰουδαῖοι, κατὰ λόγον ἀν ἀνεσχόμεν ὑμῶν· ¹⁵ εἰ
 δὲ ζητήματά ἐσθιν περὶ λόγον καὶ ὀνομάτων καὶ νόμον τοῦ καθ'
 16 ὑμῶν, οὐφασθε αὐτοῖ· κριτῆς ἐγὼ τούτων οὐ βούλομαι εἶναι. ¹⁶ καὶ
 17 ἀπήλασεν αὐτοὺς ἀπὸ τοῦ βήματος. ¹⁷ ἐπιλαβόμενοι δὲ πάντες
 Σωσθένην τὸν ἀρχικουάγωγον ἔτυπτον ἔμπροσθεν τοῦ βήματος·
 καὶ οὐδὲν τούτων τῷ Γαλλίῳ ἐμελεν.
 18 Ὁ δὲ Παῦλος ἔτι προσμείνας ἡμέρας ἰστανίας, τοῖς ἀδελφοῖς
 ἀποταξάμενος ἐξέπλει εἰς τὴν Συρίαν, καὶ σὺν αὐτῷ Πρίσκιλλα
 καὶ Ἀκύλας, κειράμενος ἐν Κεγχρεαῖς τὴν κεφαλὴν· εἶχεν γὰρ εὐ-
 19 χρίν. ¹⁹ κατήνησαν δὲ εἰς Ἐφεσον· κἀκεῖνος κατέλιπεν αὐτοῦ,
 αὐτὸς δὲ εἰσελθὼν εἰς τὴν συναγωγὴν διελέξατο τοῖς Ἰουδαίσις.
 20 ²⁰ ἐρωτῶντων δὲ αὐτῶν ἐπὶ πλεονα χρόνον μῶναι οὐκ ἐπένευσεν,

9. Rc. Κη. Sz. δὲ ὄραμ. ἐν νυκτί. . . Ln. ἐν νυκτί δὲ ὄρ. . . pon. post Παύλ. D. . . h. τῆς νυκτός H. . . om. c. A Syr. Egp.

11. Rc. Κη. Sz. ἐκείθ. τε et v. 12. ἀνθυπατεύοντος.

14. Rc. Κη. Sz. εὖν ἦν [om. c. ABDE al. pm. verss. Thphyl.], ἡνεσχόμεν. [ἀνεσχ. c. AB ml.]

15. Rc. Κη. Sz. ζήτημα [ζητήματα c. ABD**E gr. al. m. Syr. Vg. al. . . h. ζήτημά τι 96. (s. XI.)] et κριτῆς γάρ.

17. Rc. Κη. Sz. πάντ. οἱ Ἕλληνας. [om. c. AB al. Vg. al. Chra. (comm.); etiam Ἰουδαῖοι et οἱ Ἰουδ. leg.]

19. Rc. Κη. Sz. κατήνησαν. — Ln. pro οὐτεῦ h. ἐκεί. . . am. κάκ. κατ. αὐτ. Sah.; ea post θέλοντος (v. 21.) pon. Syr. Egp. — Rc. Κη. Sz. διε- λέχθη. [διελέξ. c. AB al. . . h. διελέξατο D al. Vg. (nom Am.)]

20. Rc. Κη. Sz. μῶν. παρ' αὐτοῖς.

21 ἀλλὰ ἀποταξάμενος καὶ εἰπὼν· Πάλιν ἀνακείμενος πρὸς ἑμᾶς 21
τοῦ Θεοῦ θέλοντος, ἀνήχθη ἀπὸ τῆς Ἐφεσσοῦ· 22 καὶ κατελθὼν 22
εἰς Καισάρειαν, ἀναβὰς καὶ ἀσπασάμενος τὴν ἐκκλησίαν κατέβη
εἰς Ἀντιόχειαν· 23 καὶ ποιήσας χρόνον τινα ἐξῆλθεν, διερχόμενος 23
καθ' ἑξῆς τὴν Γαλατικὴν γῶραν καὶ Φρυγίαν, στηριζῶν πάντας
τοὺς μαθητάς.

Ἰουδαῖος δὲ τις Ἀπολλῶς ὀνόματι, Ἀλεξανδρεὺς τῷ γένει, 24
ἀνὴρ λόγιος, κατήχησεν εἰς Ἐφεσον, δυνατὸς ὢν ἐν ταῖς γραφαῖς.
25 οὗτος ἦν κατηχημένος τὴν ὁδὸν τοῦ κυρίου, καὶ ζῶν τῷ πνεύ- 25
ματι ἐλάλει καὶ ἐδίδασκεν ἀκριβῶς τὰ περὶ τοῦ Ἰησοῦ, ἐπιστά-
μενος μόνον τὸ βάπτισμα Ἰωάννου· 26 οὗτος τε ἤρξατο παρόρησι- 26
ζεσθαι ἐν τῇ συναγωγῇ. ἀκούσαντες δὲ αὐτοῦ Πρίσκυλλα καὶ Ἀκί-
λας προσελάβοντο αὐτὸν καὶ ἀκριβέστερον αὐτῷ ἐξέθετο τὴν ὁδὸν
τοῦ Θεοῦ. 27 βουλομένον δὲ αὐτοῦ διελθεῖν εἰς τὴν Ἀχαίαν, προ- 27
τρεψάμενοι οἱ ἀδελφοὶ ἔγραψαν τοῖς μαθηταῖς ἀποδεξασθαι αὐτόν·
ὅς παραγενόμενος συνεβλήτετο πολὺ τοῖς πεπιστευκόσιν διὰ τῆς χά-
ριτος. 28 εὐτόνος γὰρ τοῖς Ἰουδαίοις διακατηλέγγετο δημοσίᾳ ἐπι- 28
δεικνὺς διὰ τῶν γραφῶν εἶναι τὸν Χριστὸν Ἰησοῦν.

XIX.

Ἐγένετο δὲ ἐν τῷ τὸν Ἀπολλῶ εἶναι ἐν Κορίνθῳ Παῦλον 1
διελθόντα τὰ ἀνωτερικὰ μέρη ἐλθεῖν εἰς Ἐφεσον καὶ εὐρεῖν τινας

21. R^c. Kⁿ. S^z. ἀλλ' ἀπετάξατο αὐτοῖς εἰπὼν· [ἀλλὰ ἀποταξάμ. κ. εἰπ. c. ABDE (post ἀποτ. add. αὐτοῖς E) al. m. Vg. al. Thphyl.] *Δεῖ με πάντως τὴν ἐορτὴν τὴν ἐρχομένην ποιῆσαι εἰς Ἱεροσόλυμα*· [om. c. ABE al. m. Vg. al. .. cdd. qui hab. var.] *πάλιν δὲ ἀνακ.* [om. πάλ. D Ct. Cpt. Sah. .. om. δέ c. ABDE al. m. Vg. al.] *et καὶ ἀνήχθ.* [om. c. ABD al. m. Vg. al.]

23. R^c. Kⁿ. S^z. ἐπιστηριζῶ. [στηρ. c. AB al.]

24. Hab. Ἀπολλώνιος D Ct.; etiam Ἀπελλῆς leg.

25. R^c. Kⁿ. S^z. περὶ τοῦ κυρίου.

26. R^c. Kⁿ. S^z. τὴν τοῦ Θεοῦ ὁδ. [τ. ὁδ. τοῦ θ. c. AB al. m. .. om. τοῦ Θεοῦ D Ct. et h. τοῦ κυρίου E al. Syr. Vg. (uon Am.) al.; etiam τὸν λόγον τοῦ κυρίου leg.]

27. Hab. συνεβάλλετο AD al. Thphyl. — om. διὰ τ. χάρ. D al. Syr. p. Vg. Bas. sel. Aug.

Cap. XIX. 1. 2. Pro ἄνωτ. h. ἀνατολικὰ 25. (s. XI.) al. Thphyl. — h. κατελθεῖν AE al. m. Hier. Leif. — R^c. Kⁿ. S^z. καὶ εὐρών τ. μ. εἶπεν πρὸς.

2 μαθητάς, ² εἶπέν τε πρὸς αὐτούς· Εἰ πνεῦμα ἅγιον ἐλάβετε πιστεύσατες; οἱ δὲ πρὸς αὐτόν· Ἄλλ' οὐδ' εἰ πνεῦμα ἅγιον ἔστιν ἠκούσαμεν. ³ εἶπέν τε· Εἰς τί οὖν ἐβαπτίσθητε; οἱ δὲ εἶπαν· Εἰς τὸ Ἰωάννου βάπτισμα. ⁴ εἶπεν δὲ Παῦλος· Ἰωάννης ἐβάπτισεν βάπτισμα μετανοίας, τῷ λαῷ λέγων, εἰς τὸν ἐρχόμενον μετ' αὐτὸν ἵνα πιστεύσωσιν, τοντέστιν εἰς τὸν Ἰησοῦν. ⁵ ἀκούσαντες δὲ ἐβαπτίσθησαν εἰς τὸ ὄνομα τοῦ κυρίου Ἰησοῦ. ⁶ καὶ ἐπιθέντος αὐτοῦ τοῦ Παύλου χειρᾶς ἦλθεν τὸ πνεῦμα τὸ ἅγιον ἐπ' αὐτούς, ἐλάτουν τε γλώσσαις καὶ ἐπροφήτεον. ⁷ ἦσαν δὲ οἱ πάντες ἄνδρες ὡσεὶ δεκαδύο.

8 Εἰσελθὼν δὲ εἰς τὴν συναγωγὴν ἐπαρρησιάζετο ἐπὶ μῆνας τρεῖς διαλεγόμενος καὶ πεύθων περὶ τῆς βασιλείας τοῦ Θεοῦ. ⁹ ὡς δὲ τινες ἐκκληρόνηστο καὶ ἠπειθὸν κακολογούντες τὴν ὁδὸν ἐνώπιον τοῦ πλήθους, ἀποστάς ἀπ' αὐτῶν ἀφώρτισεν τοὺς μαθητάς, καθ' ἡμέραν διαλεγόμενος ἐν τῇ σχολῇ Τυράννου. ¹⁰ τοῦτο δὲ ἐγένετο ἐπὶ ἔτη δύο, ὥστε πάντας τοὺς κατοικοῦντας τὴν Ἀσίαν ἀκοῦσαι τὸν λόγον τοῦ κυρίου, Ἰουδαίους τε καὶ Ἕλληνας. ¹¹ Δυνάμεις τε ¹² οὐ τὰς τυχούσας ὁ Θεὸς ἐποίησεν διὰ τῶν χειρῶν Παύλου, ¹² ὥστε καὶ ἐπὶ τοὺς ἀσθενούντας ἀποφέρεισθαι ἀπὸ τοῦ χωρτοῦ αὐτοῦ σουδάρια ἢ σιμικίνθια, καὶ ἀπαλλάσσεσθαι ἀπ' αὐτῶν τὰς νόσους, ¹³ τὰ τε πνεύματα τὰ πονηρὰ ἐκπορεύεσθαι. ¹³ ἐπεχείρησαν δὲ τινες καὶ τῶν περιεργουμένων Ἰουδαίων ἐξορκιστῶν ὀνομάζειν ἐπὶ τοῖς ἔχοντας τὰ πνεύματα τὰ πονηρὰ τὸ ὄνομα τοῦ κυρίου Ἰησοῦ, λέγοντες· Ὁρκίζω ὑμᾶς τὸν Ἰησοῦν ὃν Παῦλος κηρύσσει. ¹⁴ ἦσαν δὲ τινες Σκευᾶ Ἰουδαίου ἀρχιερέως ἑπτὰ υἱοὶ τοῦτο ποιοῦντες.

2. R. C. K. S. Z. οἱ δὲ εἶπον πρ. α. et v. 3. εἶπ. τε πρὸς αὐτούς.

4. R. C. S. Z. Ἰωάνν. μὲν et τὸν Χριστὸν Ἰησ. . . K. S. utrq. (—)

6. R. C. K. S. Z. τὰς χεῖρ.

7. L. N. δώδεκα c. A B D E al. m. Chr. m. Thphyl.

8. R. C. K. S. Z. πειθ. τὰ περὶ et v. 9. Τυράνν. τινός.

10. R. C. et K. S. (—) τ. κυρίου Ἰησοῦ.

12. R. C. K. S. Z. ἐπιφέρεισθ. [ἀποφέρ. c. A B E al. m. Vg.] — R. C. πονηρὰ ἐξέρχεσθαι ἀπ' αὐτῶν.

13. R. C. S. Z. pro καὶ τῶν (c. A B E al. pm. Syr.) h. ἀπὸ τῶν. . . h. καὶ ἀπὸ H al. Vg. Arm. . . h. ἐκ D al.; etiam καὶ ἐκ leg. — R. C. ὀρκίζομεν. — R. C. K. S. Z. ὁ Παῦλ.

14. L. N. δέ τινος c. B (D, mutatis multis) R gr. al. Syr. al. — R. C. K. S. Z. υἱοὶ ante Σκ. pon. et h. οἱ τοῦτο π. [postpos. υἱοὶ c. A B E al. Syr. Vg.]

1⁵ ἀποκριθὲν δὲ τὸ πνεῦμα τὸ πονηρὸν εἶπεν αὐτοῖς· Τὸν Ἰησοῦν 15
 γινώσκω καὶ τὸν Παῦλον ἐπίσταμαι· ὑμεῖς δὲ τίνας ἴστέ; 1⁶ καὶ 16
 ἐφαλόμενος ὁ ἄνθρωπος ἐπ' αὐτούς, ἐν ᾧ ἦν τὸ πνεῦμα τὸ πο-
 νηρὸν, κατακυριεύσας ἀμφοτέρων ἰσχυρὸν κατ' αὐτῶν, ὥστε γυμνοῦς
 καὶ τετραυματισμένους ἐκφυγεῖν ἐκ τοῦ οἴκου ἐκείνου. 1⁷ τοῦτο δὲ 17
 ἐγένετο γνωστὸν πᾶσιν, Ἰουδαίους τε καὶ Ἕλλησιν τοῖς κατοικοῦσιν
 τὴν Ἐφεσον, καὶ ἐπέπεσεν φόβος ἐπὶ πάντας αὐτούς, καὶ ἐμγα-
 λύνετο τὸ ὄνομα τοῦ κυρίου Ἰησοῦ· 1⁸ πολλοὶ τε τῶν πεπιστευ- 18
 κότεων ἤρχοντο ἐξομολογούμενοι καὶ ἀναγγέλλοντες τὰς πράξεις αὐ-
 τῶν. 1⁹ ἱκανοὶ δὲ τῶν τὰ περιέργα πρᾶξάντων συνενέγκαντες τὰς 19
 βίβλους κατέκαιον ἐνώπιον πάντων· καὶ συνηγήρισαν τὰς τιμὰς
 αὐτῶν καὶ εὗρον ἀργυρίον μυριάδας πέντε.

Οὕτως κατὰ κράτος τοῦ κυρίου ὁ λόγος ἤρξανε καὶ ἰσχυρὸν. 20
 Ὡς δὲ ἐπληρώθη ταῦτα, εἶθετο ὁ Παῦλος ἐν τῷ πνεύματι 21
 διελθὼν τὴν Μακεδονίαν καὶ τὴν Ἀχαΐαν πορεύεσθαι εἰς Ἱεροσό-
 λυμα, εἰπὼν· ὅτι μετὰ τὸ γενέσθαι με ἐκεῖ δεῖ με καὶ Ῥώμην
 ἰδεῖν. 2² ἀποστελλας δὲ εἰς τὴν Μακεδονίαν δύο τῶν διακονούντων 22
 αὐτῷ, Τιμόθεον καὶ Ἐραστον, αὐτὸς ἐπέσχευ χρόνον εἰς τὴν Ἀσίαν.
 Ἐγένετο δὲ κατὰ τὸν καιρὸν ἐκείνον ταραχὸς οὐκ ὀλίγος περὶ 23
 τῆς ὁδοῦ. 2⁴ Δημήτριος γάρ τις ὀνόματι, ἀργυροκόπος, ποιῶν 24
 τοῦς ἀργυροῦς Ἀρτέμιδος παρεῖχετο τοῖς τεχνίταις οὐκ ὀλίγην
 ἐργασίαν· 2⁵ οὓς συναθροίσας καὶ τοὺς περὶ τα τοιαῦτα ἐργατὰς 25
 εἶπεν· Ἄνδρες, ἐπίστασθε, ὅτι ἐκ ταύτης τῆς ἐργασίας ἡ εὐ-

al. . . plane om. 13. (s. XI.) 31. 180. . . om. οἱ c. AB 13. 180. al. Syr. (aliter plane h. D.)]

15. RC. KN. SZ. om. αὐτοῖς. [scr. c. ABD al. m. Syr. utr. Vg. al. m. Chrs. Thphyl.] — h. τὸν μὲν Ἰησ. BE al.

16. RC. KN. SZ. ἐφαλλόμενος [ἐφαλόμ. c. AB al. . . h. ἐναλλόμενος D] ἐπ' αὐτ. ὁ ἄνθρ. . . om. ἐπ' αὐτ. 69. 105. Arm. . . h. εἰς αὐτ. D Ct. Vg. . . ἐπ' αὐτοῖς E Id. — RC. KN. SZ. καὶ κατακυρ. αὐτῶν. [ἀμφ. c. ABD al. m. Vg. al. . . om. E Id.] . . h. κατακυριεύσαν AE al.

17. LN. ἔπεσεν c. ADF. al. Thphyl.

21. LN. διελθεῖν [c. AD (sed tum hab. et sic ire Ct. . . h. transita Mac. et Ach. ire Vg.) E Thphyl.] et καὶ τὴν Ἀχ. c. ADE.

23. LN. οὐχ ὀλίγος c. AD.

24. Om. ἀργυροῦς B. — LN. παρεῖχε c. A*DE al.

26 πορία ἡμῶν ἐστίν· ²⁶ καὶ θεωρεῖτε καὶ ἀκούετε, ὅτι οὐ μόνον Ἐφέ-
 σον ἀλλὰ σχεδὸν πάσης τῆς Ἀσίας ὁ Παῦλος οὗτος πείσας μετέ-
 στησεν ἱκανὸν ὄχλον, λέγων· ὅτι οὐκ εἰδὼν θεοὶ οἱ διὰ χειρῶν
 27 γινόμενοι. ²⁷ οὐ μόνον δὲ τούτο κινδυνεύει ἡμῖν τὸ μέρος εἰς ἀπ-
 αλεγμὸν ἐλθεῖν, ἀλλὰ καὶ τὸ τῆς μεγάλης Θεᾶς Ἀρτέμιδος ἱερὸν
 εἰς οὐδὲν λογισθῆσεται, μέλλει τε καὶ καθαιρεῖσθαι τῆς μεγαλειότη-
 28 τος αὐτῆς, ἣν ὅλη ἡ Ἀσία καὶ ἡ οἰκουμένη σέβεται. ²⁸ ἀκού-
 σαντες δὲ καὶ γινόμενοι πλήρεις θυμοῦ ἔκραζον λέγοντες· Μεγάλῃ
 29 ἡ Ἀρτεμις Ἐφεσίων. ²⁹ καὶ ἐπλήσθη ἡ πόλις συγχύσεως, ὠρμησάν
 τε ἡμοθυμαδὸν εἰς τὸ θέατρον συναρπάσαντες Γάϊον καὶ Ἀρίσταρ-
 30 χον Μακεδόνας, συνεκδήμους Παύλου. ³⁰ Παύλου δὲ βουλομένον
 31 εἰσελθεῖν εἰς τὸν δῆμον, οὐκ εἶων αὐτὸν οἱ μαθηταί· ³¹ τινὲς δὲ
 καὶ τῶν Ἀσιαρχῶν, ὄντες αὐτῷ φίλοι, πέμψαντες πρὸς αὐτὸν
 32 παρεκάλουν μὴ δοῦναι ἑαυτὸν εἰς τὸ θέατρον. ³² ἄλλοι μὲν οὖν
 ἄλλο τι ἔκραζον· ἦν γὰρ ἡ ἐκκλησία συγκεχυμένη, καὶ οἱ πλείους
 33 οὐκ ᾔδεισαν τίνος ἕνεκα συνεληλύθεισαν. ³³ ἔκ δὲ τοῦ ὄχλου συν-
 εβίβασαν Ἀλέξανδρον, προβαλόντων αὐτὸν τῶν Ἰουδαίων· ὁ δὲ
 Ἀλέξανδρος κατασεισάσας τὴν χεῖρα ἤθελεν ἀπολογεῖσθαι τῷ δήμῳ.
 34 ³⁴ ἐπιγινόντες δὲ ὅτι Ἰουδαῖός ἐστιν, φωνὴ ἐγένετο μία ἐκ πάντων,
 35 ὡς ἐπὶ ὥρας δύο κραζόντων· Μεγάλῃ ἡ Ἀρτεμις Ἐφεσίων. ³⁵ κατα-
 στελλας δὲ ὁ γραμματεὺς τὸν ὄχλον φησίν· Ἄνδρες Ἐφέσιοι, τίς
 γάρ ἐστιν ἀνθρώπων ὃς οὐ γινώσκει τὴν Ἐφεσίων πόλιν νεωκόρον
 36 οὖσαν τῆς μεγάλης Ἀρτέμιδος καὶ τοῦ διοπετιοῦς; ³⁶ ἀναντιρρήτως
 οὖν ὄντων τούτων δεῖον ἐστὶν ὑμῶς κατεσταλαμένους ὑπάρχειν καὶ

25. Rc. Kn. Sz. ἡμῶν. [ἡμῖν c. ABDE al. m. Vg. Chrs. (Sz. c. aliis per error. refert eosd. exhibere ὑμῶν.)]

26. Ln. ἀλλὰ καὶ c. AD gr. al. m. Syr. Vg. ms. al. Chrs.

27. Om. Θεᾶς Vg. Sah. — Rc. Kn. Sz. εἰς οὐδὲν (οὐθὲν c. AB) λο-
 γισθῆναι, μέλλειν τε κ. καθ. τὴν μεγαλειότητα αὐτ. . . pro té h. δὲ
 B al. pl. Chrs.; om. al. τέ, al. καί.

29. Rc. Kn. Sz. ἡ πόλις ὄλη. (Kn. et Sz. add. τῆς.) — Rc. τοῦ Παύλ.

30. Rc. Kn. Sz. τοῦ δὲ Π. [om. c. AB al.]

33. Rc. Kn. Sz. προεβίβ. [συνεβίβ. c. ABE al. . . h. κατεβ. s. παρεβ.
 D*.] — προβαλόντ. c. AB (ap. Sz.) E al. Chrs. . . Rc. Kn. Sz. Ln.
 προβαλλόντων.

34. Rc. ἐπιγινόντων. — Bis hab. Μεγάλῃ ἡ Ἀ. Ἐφεσ. B.

35. Hab. κατασεισάσας DE al. Thphyl. — Rc. Kn. Sz. ἀνθρώπος. —
 Rc. μεγάλ. Θεᾶς.

μηδὲν προπετὲς πράσσειν. ³⁷ ἡγάγετε γὰρ τοὺς ἄνδρας τούτους 37
οὔτε ἱεροσύλους οὔτε βλασφημοῦντας τὴν θεὸν ἡμῶν. ³⁸ εἰ μὲν 38
οὖν Δημήτριος καὶ οἱ σὺν αὐτῷ τεχνῖται ἔχουσιν πρὸς τινα λόγον,
ἀγόραιοι ἀγονταὶ καὶ ἀνθύπατοί εἰσιν· ἐγκαλεῖσθωσαν ἀλλήλοις.
³⁹ εἰ δέ τι περαιτέρω ἐπιζητεῖτε, ἐν τῇ ἐνόμῳ ἐκκλησίᾳ ἐπιλυθῆ- 39
σεται. ⁴⁰ καὶ γὰρ κινδυνεύομεν ἐγκαλεῖσθαι στάσεως περὶ τῆς σῆ- 40
μερον, μηδεὸς αἰτίου ὑπάρχοντος· περὶ οὗ οὐ δυνασόμεθα ἀπο-
δοῦναι λόγον περὶ τῆς συστροφῆς ταύτης. ⁴¹ καὶ ταῦτα εἰπὼν 41
ἀπέλυσεν τὴν ἐκκλησίαν.

XX.

Μετὰ δὲ τὸ παύσασθαι τὸν θόρυβον προσκαλεσάμενος ὁ Παῦ- 1
λος τοὺς μαθητὰς καὶ παρακαλέσας, ἀσπασάμενος ἐξῆλθεν πορευέ- 2
σθαι εἰς Μακεδονίαν. ² διελθὼν δὲ τὰ μέρη ἐκεῖνα καὶ παρα- 2
καλέσας αὐτοὺς λόγῳ πολλῶ ἦλθεν εἰς τὴν Ἑλλάδα· ³ ποιήσας τε 3
μῆνας τρεῖς, γενομένης ἐπιβουλῆς αὐτῷ ὑπὸ τῶν Ἰουδαίων μέλλοντι
ἀνάγεσθαι εἰς τὴν Συρίαν ἐγένετο γνώμη τοῦ ὑποστρέφειν διὰ Μα- 4
κεδονίας. ⁴ συνέπετο δὲ αὐτῷ ἄχρι τῆς Ἀσίας Σώπατρος Πύρρον 4
Βεροιαῖος, Θεσσαλονικεῖον δὲ Ἀρίσταρχος καὶ Σεκουῦνδος καὶ Γάϊος
Λερβαῖος καὶ Τιμόθεος, Ἀσιανοὶ δὲ Τύχικος καὶ Τρόφιμος· ⁵ οὐ- 5

37. Rc. τῆν θεῖαν. . . h. τὸν θεὸν H al. — Lx. ἡμῶν c. ADE** al. Ld. Syr. al.

39. Rc. Kn. Sz. περὶ ἑτέρων. [περαιτέρω c. B al. m. . . h. περ ἕτερον E; si quid autem alterius rei Ld. Vg.; si q. a. ulterius Ct.]

40. Rc. Kn. Sz. Ln. om. οὐ (Rc. Kn. Sz. ὑπάρχοντος, περὶ et Ln. ὑπάρχοντος περὶ sine interpunct.). . . scr. c. AG 31. 33. 137. al. pl. Syr. utr. Arm. Slav. ms. Aeth. Ar. pol. Chrs. (text.) Thphyl. — Rc. Kn. Sz. om. περὶ ante τῆς συστρ. [scr. c. ABE 31. 33. 137. al. pm. Syr. Arm. Slav. ms. Ld. Thphyl. — h. δοῦναι pro ἀποδ. 1. al. pl. Thphyl.]

Cap. XX. 1. Hab. μεταπεμφόμενος pro προσκαλ. BE al. m. Cpt. al. Thphyl. — Rc. Kn. Sz. om. παρακαλέσας. [x. παρ. ἀσπ. c. AB al. Sah. Arm. . . x. παρ. καὶ ἰ ἀσπ. sive x. παρ. ἀσπ. τε (x. πολλα παρ. ἀσπ. τε D**) E al. pm. Syr. Vg. al. Thphyl.] — Rc. Kn. Sz. πορευθῆναι εἰς τὴν Μακ. . . om. πορεύεσθ. D al. Ct.

3. Hab. γνώμης AE al.

4. Om. ἄχρι τ. Λα. B al. Aeth. Erp. Vg. — Rc. om. Πύρρον. . . h. Σωσιπατρο. Βερ. 4*. al. m. Cpt. Demid. al. — h. ὁ Λερβ. A 13. — h. Τιμόθ. Lystrensis Syr. Erp.

6 τοι δὲ προελθόντες ἔμενον ἡμᾶς ἐν Τρωάδι· ἡμεῖς δὲ ἐξεπλεύσαμεν μετὰ τὰς ἡμέρας τῶν ἀζύμων ἀπὸ Φιλίππων, καὶ ἤλθομεν πρὸς αὐτοὺς εἰς τὴν Τρωάδα ἄχρι ἡμερῶν πέντε, οὐ διετρίψαμεν 7 ἡμέρας ἑπτὰ. Ἐν δὲ τῇ μιᾷ τῶν σαββάτων συνηγμένων ἡμῶν κλάσαι ἄρτον ὁ Παῦλος διελέγετο αὐτοῖς, μέλλων ἐξίναμι τῇ ἑπτά 8 κύριον, παρέτεινεν τε τὸν λόγον μέχρι μεσονυκτίου· ἦσαν δὲ λαμ 9 πάδες ἱκαναὶ ἐν τῷ ὑπερφῶ οὐ ἤμεν συνηγμένοι. ἑκαθεζόμενος δὲ τις νεανίας ὀνόματι Εὐτυχος ἐπὶ τῆς θυρίδος, καταφερόμενος ὑπὸ βραδεί, διαλεγόμενου τοῦ Παύλου ἐπὶ πλείον, κατενεγθεὶς ἀπὸ τοῦ ὑπνου ἔπεσεν ἀπὸ τοῦ τριστεγίου κάτω καὶ ἔρηθη τεκρός. 10 10 καταβὰς δὲ ὁ Παῦλος ἐπέπεσεν αὐτῷ καὶ συμπεριλαβὼν εἶπεν· 11 Μὴ θορυβείσθε· ἡ γὰρ ψυχὴ αὐτοῦ ἐν αὐτῷ ἐστίν. 11 ἀναβὰς δὲ καὶ κλάσας τὸν ἄρτον καὶ γευσάμενος, ἐφ' ἱκανόν τε ὁμιλήσας 12 ἄχρι ἀγῆς, οὕτως ἐξῆλθεν. 12 ἤγαγον δὲ τὸν παῖδα ζῶντα, καὶ 13 παρεκλήθησαν οὐ μετρίως. 13 Ἡμεῖς δὲ προελθόντες ἐπὶ τὸ πλοῖον ἀνήχθημεν ἐπὶ τὴν Ἄσσον, ἐκεῖθεν μέλλοντες ἀναλαμβάνειν τὸν 14 Παῦλον· οὕτως γὰρ διαταξαμένους ἦν μέλλων αὐτὸς πεζεῖν. 14 ὡς δὲ συνέβαλλεν ἡμῖν εἰς τὴν Ἄσσον, ἀναλαβόντες αὐτὸν ἤλθομεν εἰς 15 Μιτυλήνην, 15 κἀκεῖθεν ἀποπλεύσαντες τῇ ἐπιούσῃ κατηντήσαμεν ἄντικρος Χίου, τῇ δὲ ἑτέρᾳ παρεβάλομεν εἰς Σάμον, τῇ δὲ ἑχο 16 μένῃ ἤλθομεν εἰς Μίλητον. 16 κεκρίκει γὰρ ὁ Παῦλος παραπλευσαι τὴν Ἐφεσον, ὅπως μὴ γένηται αὐτῷ χρονοτριβῆσαι ἐν τῇ Ἀσίᾳ· ἔσπευδεν γάρ, εἰ δυνατόν εἴη αὐτῷ, τὴν ἡμέραν τῆς πεντηκοστῆς γενέσθαι εἰς Ἱερουσόλυμα.

5. Rc. Kn. Sz. om. δέ. — h. προσελθ. AE gr. G al. pl.

6. Hab. πεμπταίοι pro ἄχρ. ἡμ. π. D Ct. — h. ὅπου AE al. . . ἐν ἧ καὶ D.

7. Rc. συνημ. τῶν μαθητῶν τοῦ κλ. et v. 8. οὐ ἦσαν.

9. Rc. Kn. Sz. καθ' ἡμέρας δέ. — h. ὑπὸ τ. ὑπν. DH al. m. Chrs.

11. Rc. Kn. Sz. om. τόν. [scr. c. ABCD* al. Thphyl.]

13. Hab. προσελθ. AEH al. pl. Chrs. Thphyl. . . κατελθ. D Syr. Erp. . . al. aliter. — Rc. Kn. Sz. εἰς τὴν Ἀ. [ἐπὶ c. ABCE al.]

14. Rc. Kn. Sz. συνέβαλεν. [συνέβαλλεν c. ABE al.]

15. Hab. ἑσπέρα pro ἑτέρᾳ B al. — Rc. Kn. Sz. pro τῇ δὲ ἐχ. (c. ABCK al. . . καὶ τῇ ἐχ. 37. al. m. Cpt. Vg. Ld. al. Hier.) h. καὶ μετ' ἑαυτοὺς ἐν Τρωαγγυλίῳ τῇ ἐχ. . . h. Τρωαγγυλία D gr. . . Τρωαγγυλίῳ G al. m.; etiam Στρογγυλίῳ, Τρογγυλίῳ et aliter leg.

16. Rc. Kn. Sz. ἔκρινε [κεκρίκει c. ABCDE al. m.] et ἦν αὐτ. [εἴη c. ABCE al. m. . . om. εἰ δὲν. e. a. H. . . pro iis h. εἰς D Ct. Aeth.]

Ἀπὸ δὲ τῆς Μιλήτου πέμπρας εἰς Ἐφεσον μετακαλίσασθε τοὺς 17
 πρεσβυτέρους τῆς ἐκκλησίας· ¹⁸ ὡς δὲ παρεγένοντο πρὸς αὐτόν, 18
 εἶπεν αὐτοῖς· Ὑμεῖς ἐπίστασθε, ἀπὸ πρώτης ἡμέρας ἀπ' ἧς
 ἐπέβην εἰς τὴν Ἀσίαν, πῶς μεθ' ὑμῶν τὸν πάντα χρόνον ἐγενόμην,
¹⁹ δουλεύων τῷ κυρίῳ μετὰ πάσης ταπεινοφροσύνης καὶ δακρύων 19
 καὶ πειρασμῶν τῶν συμβάντων μοι ἐν ταῖς ἐπιβουλαῖς τῶν Ἰου-
 δαίων· ²⁰ ὡς οὐδὲν ὑπεστειλάμην τῶν συμφερόντων τοῦ μὴ ἀναγγεῖ- 20
 λαι ὑμῖν καὶ διδάξαι ὑμᾶς δημοσίᾳ καὶ κατ' οἴκους, ²¹ ὑδιαμαρ- 21
 τυρόμενος Ἰουδαίοις τε καὶ Ἑλλήσιν τὴν εἰς θεὸν μετάνοιαν καὶ
 πίστιν τὴν εἰς τὸν κύριον ἡμῶν Ἰησοῦν· ²² καὶ νῦν ἰδοῦ, δεδεμένος 22
 ἐγὼ τῷ πνεύματι πορευόμενος εἰς Ἱερουσαλὴμ, τὰ ἐν αὐτῇ συνατή-
 σοστά μοι μὴ εἰδώς, ²³ πλὴν ὅτι τὸ πνεῦμα τὸ ἅγιον κατὰ πόλιν 23
 διαμαρτύρεται μοι λέγον, ὅτι δεσμὰ καὶ θλίψεις με μένουσιν.
²⁴ ἀλλ' οὐδεὶς λόγον ποιῶμαι τὴν ψυχὴν τιμίαν ἐμαντῶ, ὡς τε- 24
 λειῶσαι τὸν δρόμον μου καὶ τὴν διακονίαν ἣν ἔλαβον παρὰ τοῦ
 κυρίου Ἰησοῦ, διαμαρτύρασθαι τὸ εὐαγγέλιον τῆς χάριτος τοῦ θεοῦ.
²⁵ καὶ νῦν ἰδοῦ, ἐγὼ οἶδα, ὅτι οὐκέτι ὄψεσθε τὸ πρόσωπόν μου 25
 ὑμεῖς πάντες· ἐν οἷς διήλθον κηρύσσειν τὴν βασιλείαν· ²⁶ διὸ μαρ- 26
 τυρομαι ὑμῖν ἐν τῇ σήμερον ἡμέρᾳ, ὅτι καθαρὸς εἰμι ἀπὸ τοῦ

18. Lx. post πρὸς αὐτ. add. ὁμοῦ ὄντων αὐτῶν c. A. . . h. ὁμοίσε ὄντων (ὅμως ὄντων D*) αὐτῶν D** . . ὁμοθυμαδόν E al. . . et simul essent Vg.

19. Rc. πολλῶν δακρ. — 20. om. ὑμᾶς D Ct. Thphyl. Lcif. Hier.

21. Rc. Kx. Sz. Lx. εἰς τὸν θεόν. . . om. c. RCE al. Bas. Chrs. Thphyl. — Lx. om. τὴν post πίστιν c. ACD (D h. διὰ τοῦ κυρ. ἡ. I. Xp.) al. m. — Rc. Kx. Sz. in f. add. Χριστόν.

22. Hab. συνατήσατα AD gr. E al. . . συμβησόμενα C al.

23. Hab. δεμαρτύρατο AE al. — Rc. om. μοί. — h. λέγων DEG al. pl.

24. οὐδ. λόγον ποι. τ. ψ. τιμ. ἐμ. c. BC. . . Rc. Kx. Sz. οὐδ. λόγον ποιῶ-
 μαι, οὐδὲ ἔχω τὴν ψυχὴν μου (om. μου ABCD** Gal. m. Ct. Chrs.)
 τιμ. ἐμ. . . Lx. οὐδ. λόγον ἔχω, οὐδὲ ποιῶμαι τ. ψ. τιμ. ἐμ. c. A al.
 D (sed λόγον D** et ἔχω μοι hab., tum ἐμαντῶ D*; nihil horum
 cura est mihi, neq. habeo ipsam animam caram mihi,
 quam etc. Ct.). . . h. nihil hor. vereor, nec facio anim. meam
 pretiosiorum quam me, dummodo Vg. . . h. οὐδένα λόγον ποιῶ-
 μαι τῆς ψυχῆς μου Syr. Arr. Aeth. . . οὐκ ἔχω τιμίαν τὴν ἐμαντῶ ψυχ.
 Chrs. (comm.) . . al. aliter. — h. ὥστε E al. m. . . τοῦ D. — h. τελειώσω
 B. — Rc. Kx. Sz. δρόμ. μ. μετὰ χαρᾶς.

25. Rc. Kx. Sz. in f. add. τοῦ θεοῦ et v. 26. h. ἐγὼ pro εἰμί.

27 αἵματος πάντων· 27 οὐ γὰρ ὑπεστείλαμην τοῦ μὴ ἀναγγεῖλαι πᾶ-
 28 σαν τὴν βουλὴν τοῦ θεοῦ ὑμῖν. 28 προσέχετε ἑαυτοῖς καὶ παρὶ τῷ
 ποιμνίῳ, ἐν ᾧ ὑμᾶς τὸ πνεῦμα τὸ ἅγιον ἔθετο ἐπισκόπους, ποι-
 29 μαίνειν τὴν ἐκκλησίαν τοῦ κυρίου, ἣν περιποιήσατο διὰ τοῦ αἵμα-
 30 τος τοῦ ἰδίου. 29 ἐγὼ οἶδα, ὅτι εἰσαλεύονται μετὰ τὴν ἄφῃξίν μου
 30 λύκοι βαρεῖς εἰς ὑμᾶς, μὴ φειδόμενοι τοῦ ποιμνίου, 30 καὶ ἐξ ὑμῶν
 αὐτῶν ἀναστήσονται ἄνδρες λαλοῦντες διεστραμμένα τοῦ ἀποσπᾶν
 31 τοὺς μαθητὰς ὀπίσω ἑαυτῶν. 31 διὸ γρηγορεῖτε, μνημονεύοντες ὅτι
 32 τριεὶς νύκτα καὶ ἡμέραν οὐκ ἐπανσάμην μετὰ δακρύων νοσηθεῶν
 32 ἕνα ἕκαστον. 32 καὶ τὰ νῦν παρατίθεμαι ὑμᾶς τῷ θεῷ καὶ τῷ
 λόγῳ τῆς χάριτος αὐτοῦ, τῷ δυναμένῳ οἰκοδομῆσαι καὶ δοῦναι
 33 κληρονομίαν ἐν τοῖς ἡγιασμένοις πᾶσιν. 33 ἀγγυρόν ἢ χρυσόν ἢ
 34 ἱματισμοῦ οὐδεὶός ἐπεθύμησα· 34 αὐτοὶ γνωσκατε, ὅτι ταῖς χρεῖαις
 35 μου καὶ τοῖς οὐσιν μετ' ἐμοῦ ὑπηρέτησαν αἱ χεῖρες αὐταί. 35 πάντα
 ὑπέδειξα ὑμῖν, ὅτι οὕτως κοπιώντας δεῖ ἀντιλαμβάνεσθαι τῶν ἀσθη-
 36 τούντων, μνημονεύειν τε τῶν λόγων τοῦ κυρίου Ἰησοῦ, ὅτι αὐτὸς
 36 εἶπεν· Μακάριόν ἐστιν μᾶλλον δοῦναι ἢ λαμβάνειν. 36 καὶ ταῦτα
 37 εἰπὼν, θεῖς τὰ γόνατα αὐτοῦ σὺν πᾶσιν αὐτοῦ προσηύξατο. 37 ἰκα-
 νὸς δὲ κλανθίμος ἐγένετο πάντων, καὶ ἐπιπεσόντες ἐπὶ τὸν τραχή-

28. Rc. Kn. Sz. pro κυρίου [c. AB (etenim θεοῦ lectionem nec testatur Btlj. et diserte abdicat Beh.) CDE al. m. Cpt. Sah. Arm. Ct. Ld. al. Cstt. Eus. Ath. (sed var. mss.; etiam κυρίου et Χριστοῦ leg.) Didym. Chrs. (sed var.) Ir. int. Lcif. Hier. Aug. al.] h. θεοῦ c. 4. (s. XV.) 22. (s. IX.) al. m. Vg. (etiam Am.) Syr. p. (in m. κυρίου) Epiph. (2.) [Bas. et S. et Χριστοῦ h.] Ambr. Fulg. al. . . h. κυρίου καὶ θεοῦ GH al. pl. Slav. . . etiam κυρίου θεοῦ, θεοῦ καὶ κυρίου, Χριστοῦ (Or., sed 1. hab. τὴν ἐκκλησ. nullo addito genit.) leg. — Rc. τοῦ ἰδίου αἵματος.

29. Rc. Kn. Sz. ἐγὼ γὰρ οἶδα τοῦτο et v. 30. in f. αὐτῶν.

31. Add. in f. ὑμῶν DE al. m. Syr. Vg. al. m. Bas. Lcif. al.

32. Rc. Kn. Sz. ὑμᾶς, ἀδελφοί et ἐποικοδομ. [οἰκοδομ. c. ABCDE al. m. (improbante Chrs.) . . add. ὑμᾶς DE al. Syr. al.], tum post δοῦ-
 ναι add. ὑμῖν. [om. c. ABDE al. Vg. al.] — h. τὴν κληρ. (addito αὐτοῦ A) ACE.

33. Ln. om. ἢ prius c. B (ap. Btlj.; sed dubium est). . . h. καὶ D Vg. (nom Am.) Ld.

34. Rc. αὐτοὶ δέ.

35. Ln. πάντα c. versu 34. eigit. . . h. πᾶσιν D*, καὶ πάντ. CD** al. pm. Syr. — h. τὸν λόγον 4. al. pm. Chrs. . . τοῦ λόγου 26. al. Vg. al.

λον τοῦ Παύλου καταφιλον αὐτόν, ³⁸ ὀδυνώμενοι μάλιστα ἐπὶ τῷ ³⁸ λόγῳ ᾧ εἰρήκει, ὅτι οὐκέτι μέλλουσι τὸ πρόσωπον αὐτοῦ θεωρεῖν. προέπεμπον δὲ αὐτόν εἰς τὸ πλοῖον.

XXI.

Ὡς δὲ ἐγένετο ἀναχθῆναι ἡμᾶς ἀποσπασθίντας ἀπ' αὐτῶν, ¹ εὐθυδρομήσαντες ἦλθομεν εἰς τὴν Κῶ, τῇ δὲ ἕξῃς εἰς τὴν Ῥόδον, ² καὶ ἐκείθεν εἰς Πάταρα. ² καὶ εὐρόντες πλοῖον διαπερῶν εἰς Φοινίκην, ³ ἐπιβάντες ἀνήχθημεν. ³ ἀναφανέντες δὲ τὴν Κύπρον καὶ καταλιπόντες αὐτὴν εὐώνυμον ἐπλέομεν εἰς Συρίαν, καὶ κατήλθομεν εἰς Τύρον· ἐκεῖσε γὰρ τὸ πλοῖον ἦν ἀποφορτιζόμενον τὸν γόμον. ⁴ ἀνευρόντες δὲ τοὺς μαθητὰς ἐπεμείναμεν αὐτοῦ ἡμέρας ἑπτὰ, οἵτινες τῷ Παύλῳ ἔλεγον διὰ τοῦ πνεύματος μὴ ἐπιβαίνειν εἰς Ἱεροσόλυμα. ⁵ ὅτι δὲ ἐγένετο ἐξυρτίσαι ἡμᾶς τὰς ἡμέρας, ἐξελθόντες ἐπορευόμεθα προπεμπόντων ἡμᾶς πάντων συν γυναιξίν καὶ τέκνοις ἕως ἕξω τῆς πόλεως, καὶ θέντες τὰ γόνατα ἐπὶ τὸν αἰμαλὸν προσευξάμενοι ⁶ ἀπησπασάμεθα ἀλλήλους, καὶ ἀνέβημεν εἰς τὸ πλοῖον, ⁶ ἐκεῖνοι δὲ ὑπέστραψαν εἰς τὰ ἴδια. ⁷ Ἡμεῖς δὲ τὸν πλοῦν διανύσαντες ἀπὸ Τύρον κατηγήσαμεν εἰς Πτολεμαῖδα, καὶ ἀσπασάμενοι τοὺς ἀδελφοὺς ἐμείναμεν ἡμέραν μίαν παρ' αὐτοῖς. ⁸ τῇ δὲ ⁸ ἐπαύριον ἐξελθόντες ἦλθομεν εἰς Καισάρειαν, καὶ εἰσελθόντες εἰς τὸν οἶκον Φιλίππου τοῦ εὐαγγελιστοῦ, ὄντος ἐκ τῶν ἑπτὰ, ἐμείναμεν παρ' αὐτῷ. ⁹ τούτῳ δὲ ἦσαν θυγατέρες τέσσαρες παρθένοι ⁹ προφητεύνουσαι. ¹⁰ ἐπιμερόντων δὲ ἡμέρας πλείους κατηλθόντες ¹⁰ ἀπὸ τῆς Ἰουδαίας προφήτης ὀνόματι Ἀγαβος, ¹¹ καὶ ἐλθὼν πρὸς ¹¹

Cap. XXI. 1. Rc. Κῶν. — Lx. om. τὴν ante Ῥόδ. c. CD al.

3. Om. καὶ ante καταλιπ. A al. Vg. (non Am.) — Rc. Kn. Sz. κατ' ἡχθῆμεν. [κατήλθου. c. ABCE al. Vg.]

4. Rc. Kn. Sz. καὶ ἀνευρ. [ἀν. δέ c. ABC*E al. m. Vg.] — om. τοὺς GH al. pl. Chrs. Thphyl. — Lx. pro αὐτοῦ h. αὐτοῖς c. AEG al. Thphyl. . . etiam πρὸς αὐτοῦς, ἐκεῖ leg. ac pon. αὐτοῦ ante τοὺς μαθ. Syr. Erp. . . plane om. 28. (s. XII.) — Rc. Kn. Sz. pro ἐπιβαίν. (c. ABC al. Thphyl.) h. ἀναβαίν.

5. 6. Rc. Kn. Sz. προσευξάμεθα. Καὶ ἀσπασάμενοι ἀλλ. [προσευξάμενοι ἀπησπασ. (ἀπησπασάμεθα A) ἀλλ. καὶ c. ABCE al.] ἐπέβημ. . . Lx. ἐνέβημ. c. BE al. Chrs. . . ἀνέβημ. c. AC al. Thphyl.

8. Rc. ἐξελθόντ. bε περι τὸν Παῦλον et τοῦ ὄντος.

10. Rc. Kn. Sz. δὲ ἡμῶν. [om. c. ABH al. Bas.] Digitized by Google

ἡμᾶς καὶ ἄρας τὴν ζώνην τοῦ Παύλου, δῆσας ἑαυτοῦ τοὺς πόδας
καὶ τὰς χεῖρας εἶπεν· Ταῦτα λέγει τὸ πνεῦμα τὸ ἅγιον· Τὸν ἄνδρα,
οὗ ἐστὶν ἡ ζώνη αὕτη, οὕτως δῆσουσιν ἐν Ἱερουσαλὴμ οἱ Ἰουδαῖοι
12 καὶ παραδώσουσιν εἰς χεῖρας ἔθνων. ¹² ὡς δὲ ἠκούσαμεν ταῦτα,
παρεκαλοῦμεν ἡμεῖς τε καὶ οἱ ἐντόπιοι τοῦ μὴ ἀναβαίνειν αὐτὸν
13 εἰς Ἱερουσαλὴμ. ¹³ τότε ἀπεκρίθη ὁ Παῦλος· Τί ποιεῖτε κλαίοντες
καὶ συνθροπτοῦντές μου τὴν καρδίαν; ἐγὼ γὰρ οὐ μόνον δεθῆναι
ἀλλὰ καὶ ἀποθανεῖν εἰς Ἱερουσαλὴμ ἐτοίμως ἔχω ὑπὲρ τοῦ ὀνόμα-
14 τος τοῦ κυρίου Ἰησοῦ. ¹⁴ μὴ πειθομένου δὲ αὐτοῦ ἠσυχάσαμεν
εἰπόντες· Τοῦ κυρίου τὸ θέλημα γενέσθω.

15 Μετὰ δὲ τὰς ἡμέρας ταύτας ἐπισκευασάμενοι ἀνεβαίνομεν εἰς
16 Ἱεροσόλυμα· ¹⁶ συνῆλθον δὲ καὶ τῶν μαθητῶν ἀπὸ Καισαρείας
σὺν ἡμῖν, ἄγοντες παρ' ᾧ ξενισθῶμεν Μνάσωνι τινι Κυπρίῳ, ἀρ-
χαίῳ μαθητῇ.

17 Γενομένων δὲ ἡμῶν εἰς Ἱεροσόλυμα, ἀσμένως ἀπεδέξαντο ἡμᾶς
18 οἱ ἀδελφοί. ¹⁸ τῇ δὲ ἐπιούσῃ εἰσῆγε ὁ Παῦλος σὺν ἡμῖν πρὸς Ἰά-
19 κωβον, πάντες τε παρεγένοντο οἱ πρεσβύτεροι. ¹⁹ καὶ ἀσπασάμενος
αὐτοὺς ἔφη· ἐν ἑαυτοῖς ὡς ἐποίησεν ὁ θεὸς ἐν τοῖς ἔθνε-
20 σιν διὰ τῆς διακονίας αὐτοῦ. ²⁰ οἱ δὲ ἀκούσαντες ἰδοῦντες τὸν
θεόν, εἶπόν τε αὐτῷ· Θεωρεῖς, ἀδελφε, πόσαι μυριάδες εἰσὶν
ἐν τοῖς Ἰουδαίοις τῶν πεπιστευκότων καὶ πάντες ζηλωταὶ τοῦ νό-
21 μου ὑπάρχουσι· ²¹ κατηγγήθησαν δὲ περὶ σοῦ, ὅτι ἀποστασίαν
διδάσκεις ἀπὸ Μωϋσέως τοὺς κατὰ τὰ ἔθνη Ἰουδαίους, λέγασθαι μὴ
22 περιτέμνειν αὐτοὺς τὰ τέκνα μηδὲ τοῖς ἔθεσιν περιπατεῖν. ²² τι

11. Rc. Kn. Sz. δῆσ. τε αὐτοῦ τ. χεῖρ. κ. τ. πόδας.

13. Rc. Kn. Sz. ἀπεκρ. δέ. [τότε ἀπεκρ. c. ABCE al. Syr. Vg. al. . . h. εἶπεν δὲ πρὸς ἡμ. ὁ Π. D Ct. . . Ln. post Παῦλ. add. καὶ εἶπεν c. AE al. Syr. Vg. al.] — add. in f. Χριστοῦ CD al. Syr. al. Cyr. al.

14. Rc. Kn. Sz. τ. θέλ. τοῦ κυρ. γενέσθω.

15. Rc. Sz. ἀποσκευασ. [ἐπισκ. c. ABEG al. pm. . . h. παρὰ σκ. C al. . . ἀποταξάμενοι D.]

17. Rc. Kn. Sz. ἰδέξαντο. [ἀπεδ. c. ABCE al. m.]

20. Rc. Sz. τὸν κύριον. [θεόν c. ABCEG al. pm. Syr. Vg. al. Chrs. Thphyl.] — Ln. pro εἶπ. τε h. εἰπόντες c. CD Ct. (sed om. αὐτῷ D Ct.) al. m. Syr. p. Chrs. — Rc. Kn. Sz. pro ἐν τ. Ἰουδ. (c. ABCE al. m. Vg. Aeth. . . h. ἐν τῇ Ἰουδαίᾳ D Ct. Syr. Sah.) h. Ἰουδαίων. . . etiam τῶν Ἰουδ. leg. et-plane om.

21. Rc. Kn. Sz. πάντας Ἰουδαίους.

ὄν ἐστίν; πάντως ἀκούσονται ὅτι ἐλήλυθας. ²³ τοῦτο οὖν ποιήσον ὃ σοι λέγομεν. εἰδὼν ἡμῖν ἄνδρες τέσσαρες εὐχὴν ἔχοντες ²³ ἐφ' ἑαυτῶν. ²⁴ τούτους παραλαβὼν ἀγνισθῆτι σὺν αὐτοῖς, καὶ ²⁴ θαπάνησον ἐπ' αὐτοῖς ἵνα ξυρησῶνται τὴν κεφαλὴν· καὶ γνώσονται πάντες, ὅτι ὢν κατήχηται περὶ σοῦ οὐδὲν ἐστίν, ἀλλὰ στοιχεῖ; καὶ αὐτὸς φυλάσσωσιν τὸν νόμον. ²⁵ περὶ δὲ τῶν πεπιστευκό-²⁵ των ἰθῶν ἡμεῖς; ἐπεστελαμεν κρίνατες φυλάσσεσθαι αὐτούς τό τε εἰδωλόθυτον καὶ αἷμα καὶ πνικτὸν καὶ πορνείαν. ²⁶ τότε ὁ Παῦλος παραλαβὼν τοὺς ἄνδρας τῇ ἐχομένῃ ἡμέρᾳ σὺν αὐτοῖς; ²⁶ ἀγνισθεῖς εἰσῆγει εἰς τὸ ἱερόν, διαγγέλλον τὴν ἐκπλήρωσιν τῶν ἡμερῶν τοῦ ἀγνισμοῦ, ἕως οὗ προσηρέχθη ὑπὲρ ἐνὸς ἐκάστου αὐτῶν ἢ προσφορᾶ.

Ὡς δὲ ἐμελλον αἱ ἐπτὰ ἡμέραι συντελεῖσθαι, οἱ ἀπὸ τῆς ²⁷ Ἀσίας Ἰουδαῖοι θεασάμενοι αὐτὸν ἐν τῷ ἱερῷ συνέχεον πάντα τὸν ὄχλον καὶ ἐπέβαλον ἐπ' αὐτὸν τὰς χεῖρας, ²⁸ κράζοντες· Ἄνδρες ²⁸ Ἰσραηλῖται, βοηθεῖτε. οὗτός ἐστιν ὁ ἄνθρωπος ὁ κατὰ τοῦ λαοῦ καὶ τοῦ νόμου καὶ τοῦ τόπου τούτου πάντας πανταχῇ διδάσκων· εἶτε τε καὶ Ἑλλήνας εἰσήγαγεν εἰς τὸ ἱερόν καὶ κεκοίωκεν τὸν ἅγιον τόπον τούτον. ²⁹ ἦσαν γὰρ προεωρακότες Τρόφιμον τὸν Ἐφέσιον ²⁹ ἐν τῇ πόλει σὺν αὐτῷ, ὃν ἐνόμιζον ὅτι εἰς τὸ ἱερόν εἰσήγαγεν ὁ Παῦλος. ³⁰ ἐκινήθη τε ἡ πόλις ὅλη καὶ ἐγένετο συνδρομὴ τοῦ λαοῦ, ³⁰ καὶ ἐπιλαβόμενοι τοῦ Παύλου εἶλκον αὐτὸν ἔξω τοῦ ἱεροῦ, καὶ εὐθέως ἐκλείσθησαν αἱ θύραι. ³¹ ζητούντων τε αὐτὸν ἀποκτεῖναι ³¹ ἀνέβη φάσις· τῷ χιλιάρχῳ τῆς σπελῆς, ὅτι ὅλη συγγίνεται Ἰερουσαλήμ· ³² ὃς ἔξαντῆς παραλαβὼν στρατιώτας καὶ ἑκατοντάρχας ³² κατέδραμεν ἐπ' αὐτούς. οἱ δὲ ἰδόντες τὸν χιλιάρχον καὶ τοὺς στρα-

22. RC. KN. Sz. LN. πάντ. δεῖ πλῆθος συνελθεῖν (h. συν. πλ. LN.) ἀκούσ. γὰρ ὅτι. . . ea om. e. B al. Syr. utr. Cpt. Sah. al. . . etiam πάντ. om.; etiam δεῖ οὖν πλ. συν. post ἐλλῆ. pon.; etiam συν. om.

24. LN. ἐπ' αὐτούς c. A al. . . h. εἰς αὐτούς D Ct. — RC. καὶ γνώσε.

25. LN. ἀπ'στέλλ. — RC. KN. Sz. κρίν. μηδὲν τοιοῦτον τηρεῖν αὐτούς εἰ μὴ φυλ. [om. c. AB al. Syr. Cpt. Sah. Vg. al.] et τό αἷμ. [om. c. ABD.] — om. x. πνικτόν D Ct. Sah. Aug. Hier.; etiam καὶ om.; καὶ τό leg.; var. pon.

28. RC. KN. Sz. πανταχοῦ. [πανταχῇ c. ABCDE al. m.]

31. RC. KN. Sz. ζητοῦντε. δέ et συγκέχρηται.

32. LN. λαβὼν c. B Ct. — RC. KN. Sz. ἑκατοντάρχων.

33 τῶτας ἐπαύσαντο τύπτοντες τὸν Παῦλον. ³³ τότε ἐγγίσας ὁ χιλιάρχος ἐπελάβετο αὐτοῦ καὶ ἐκέλευσεν δεθῆναι ἀλύσειν δυσί,
 34 καὶ ἐπνυθάνετο, τίς εἶη καὶ τί ἐστὶν πεποιηκός. ³⁴ ἄλλοι δὲ ἄλλο
 τι ἐπεφώνουν ἐν τῷ ὄχλῳ· μὴ δυναμένον δὲ αὐτοῦ γνῶναι τὸ ἀσφα-
 λές δια τὸν θόρυβον, ἐκέλευσεν ἄγεσθαι αὐτὸν εἰς τὴν παρεμβολήν.
 35 ³⁵ ὅτε δὲ ἐγένετο ἐπὶ τοὺς ἀναβαθμούς, συνέβη βουσιάζεσθαι αὐ-
 36 τὸν ὑπὸ τῶν στρατιωτῶν διὰ τὴν βίαν τοῦ ὄχλου. ³⁶ ἠκολούθει
 37 γὰρ τὸ πλῆθος τοῦ λαοῦ, κράζοντες· Αἴρε αὐτόν. ³⁷ μέλλον τε
 εἰσάγεσθαι εἰς τὴν παρεμβολήν ὁ Παῦλος λέγει τῷ χιλιάρχῳ· Εἰ
 ἔξεστίν μοι εἰπεῖν τι πρὸς σέ; ὁ δὲ ἔφη· Ἑλληνιστὶ γινώσκεις;
 38 ³⁸ οὐκ ἄρα σὺ εἶ ὁ Αἰγύπτιος ὁ πρὸ τούτων τῶν ἡμερῶν ἀναστα-
 τώσας καὶ ἐξαγαγὼν εἰς τὴν ἔρημον τοὺς τετρακισχιλίους ἄνδρας
 39 τῶν σικαρίων; ³⁹ εἶπεν δὲ ὁ Παῦλος· Ἐγὼ ἄνθρωπος μὲν εἰμι
 Ἰουδαῖος, Ταρσεύς, τῆς Κιλικίας οὐκ ἀσήμου πόλεως πολίτης·
 40 δέομαι δὲ σου, ἐπίτρεψόν μοι λαλῆσαι πρὸς τὸν λαόν. ⁴⁰ ἐπιτρέ-
 ψαντος δὲ αὐτοῦ ὁ Παῦλος ἕστως ἐπὶ τῶν ἀναβαθμῶν κατέσεισεν
 τῇ χειρὶ τῷ λαῷ· πολλῆς δὲ σιγῆς γενομένης προσεφώνησεν τῇ
 Ἑβραϊδὶ διαλέκτῳ λέγων·

XXII.

1 Ἄνδρες ἀδελφοὶ καὶ πατέρες, ἀκούσατέ μου τῆς πρὸς ὑμᾶς
 2 νυνὶ ἀπολογίας. ² ἀκούσαντες δὲ ὅτι τῇ Ἑβραϊδὶ διαλέκτῳ προσ-
 3 εφώνει αὐτοῖς, μᾶλλον παρέσχον ἠσυχίαν. καὶ φησιν· ³ Ἐγὼ Act. 9.
 εἰμι ἀνὴρ Ἰουδαῖος, γεγεννημένος ἐν Ταρσῷ τῆς Κιλικίας, ἀνα- ³ 244.
 τεθραμμένος δὲ ἐν τῇ πόλει ταύτῃ, παρὰ τοὺς πόδας Γαμαλιήλ ¹² 249.

33. Hab. ἐγγίσι. δέ H al. pl. Syr. Sl. Thphyl. . . tantum ἐγγίσας 43. (s. XI.); etiam ἐγγ. οὐν, τότε ἐγγ. δέ leg. — Rc. Kn. Sz. τίς ἄν εἶη. [om. c. ABD al.]

34. Rc. Kn. Sz. ἄλλο τι ἐβόων et μὴ δυνάμενος δὲ γνῶναι. [utrage contra ABDE al.]

36. Rc. Kn. Sz. κράζον. [κράζοντες c. ABE gr. al. m. Syr. al.]

37. Om. ὁ Παῦλ. D Ct.; ante εἰς pon. Arm. — om. τι DGH al. m. Syr. Tol. al.

40. Pro Ἑβρ. h. ἰδίᾳ A.

Cap. XXII. 1. Rc. νῦν.

2. Hab. προσφώνει DE al. Am. cdd. lat. . . προσεφώνησεν G al. m.

3. Rc. Kn. Sz. ἐγὼ μὲν. [om. c. ABDE al. Sah. Vg.]

πεπαιδευμένους κατὰ ἀκριβείαν τοῦ πατρῶου τόμου, ζηλωτῆς ὑ-
 πάρχων τοῦ θεοῦ καθὼς πάντες ἡμεῖς ἐστέ σήμερον· ⁴ ὃς ταύτην **4**
 τὴν ὁδὸν ἐδίωξα ἄχρι θανάτου, δεσμεύων καὶ παραδιδούς εἰς φυ-
 λακὰς ἀνδράς τε καὶ γυναῖκας, ⁵ ὡς καὶ ὁ ἀρχιερεὺς μαρτυροῖ μοι **5**
 καὶ πᾶν τὸ πρεσβυτέριον, παρ' ὧν καὶ ἐπιστολάς δεξαίμενος πρὸς
 τοὺς ἀδελφούς εἰς Δαμασκὸν ἐπορευόμην, ἄξων καὶ τοὺς ἐκεῖσε
 ὄντας δεδεδεμένους εἰς Ἱερουσαλήμ, ἵνα τιμωρηθῶσιν. ⁶ ἐγένετο δὲ **6**
 μοι πορευομένῳ καὶ ἐγγίζοντι τῇ Δαμασκῷ περὶ μεσημβρίαν ἐξαφ-
 φνης ἐκ τοῦ οὐρανοῦ περιεστράφην φῶς ἰκανὸν περὶ ἐμέ, ⁷ ἔπεσά **7**
 τε εἰς τὸ ἔδαφος καὶ ἤκουσα φωνῆς λεγούσης μοι· Σαουλ, Σαουλ,
 τί με διώκεις; ⁸ ἐγὼ δὲ ἀπεκρίθην· Τίς εἶ, κύριε; εἶπέν τε πρὸς **8**
 ἐμέ· Ἐγὼ εἰμι Ἰησοῦς ὁ Ναζωραῖος ὃν σὺ διώκεις. ⁹ οἱ δὲ σὺν **9**
 ἐμοὶ ὄντες τὸ μὲν φῶς ἐθεάσαντο, τὴν δὲ φωνὴν οὐκ ἤκουσαν τοῦ
 λαλοῦντός μοι. ¹⁰ εἶπον δέ· Τί ποιήσω, κύριε; ὁ δὲ κύριος εἶπεν **10**
 πρὸς μέ· Ἀναστὰς πορεύου εἰς Δαμασκόν, κακεῖ σοι λαληθήσεται
 περὶ πάντων ὧν τέτακταί σοι ποιῆσαι. ¹¹ ὡς δὲ οὐκ ἐπέβλεπον **11**
 ἀπὸ τῆς δόξης τοῦ φωτὸς ἐκεῖνου, χειραγωγούμενος ὑπὸ τῶν συν-
 ὄντων μοι ἦλθον εἰς Δαμασκόν. ¹² Ἀναστὰς δὲ τις, ἀνὴρ κατὰ **12**
 τὸν νόμον, μαρτυρούμενος ὑπὸ πάντων τῶν κατοικούντων Ἰουδαίων,
¹³ ἐλθὼν πρὸς ἐμέ καὶ ἐπιστάς εἶπέν μοι· Σαουλ ἀδελφέ, ἀνά- **13**
 βλεψον. καγὼ αὐτῇ τῇ ὥρᾳ ἀνέβλεψα εἰς αὐτόν. ¹⁴ ὁ δὲ εἶπεν· **14**
 Ὁ θεὸς τῶν πατέρων ἡμῶν προεχειρίσατό σε γυνῆαι τὸ θέλημα
 αὐτοῦ καὶ ἰδεῖν τὸν δίκαιον καὶ ἀκοῦσαι φωνὴν ἐκ τοῦ στόματος
 αὐτοῦ, ¹⁵ ὅτι ἔση μάρτυς αὐτῷ πρὸς πάντας ἀνθρώπους ὧν ἐώρα- **15**
 κας καὶ ἤκουσας. ¹⁶ καὶ νῦν τί μέλλεις; ἀναστὰς βάπτισαι καὶ **16**
 ἀπόλυσαι τὰς ἀμαρτίας σου, ἐπικαλεσάμενος τὸ ὄνομα αὐτοῦ.

5. Om. καὶ ante ἐπιστολ. D 3. Syr. Erp. Aeth.

8. Rc. Kn. Sz. h. v. et v. 13. πρ. μέ. [ἐμέ c. AB.]

9. Rc. Kn. Sz. θεάσαντ. καὶ ἔμφοβοι ἐγένοντο. [om. c. ABH al. Syr. Arm. Vg. al.; etiam καὶ ἔμφ. γινόμενοι leg.]

10. Om. κύριος D Sah. Aeth.

11. Hab. (οὐδὲν B) ἐβλεπον BE al.; etiam ἀνέβλ. leg.

12. Rc. Kn. Sz. ἀνὴρ εὐσεβής c. . . Ln. εὐλαβής c. . . om. c. A Vg.; etiam ante ἀνὴρ pon.

13. Cf. ad v. 8.

16. Rc. pro αὐτοῦ h. τοῦ κυρίου.

11 ¹⁷ ἐγένετο δὲ μοι ὑποστρέψαντι εἰς Ἱερουσαλὴμ καὶ προσερχομένου
 18 μου ἐν τῷ ἱερῷ γενέσθαι με ἐν ἐκστάσει ¹⁸ καὶ ἰδεῖν αὐτὸν λέγοντά
 μοι· Σπεῦσον καὶ ἐξέλθε ἐν τάχει ἐξ Ἱερουσαλὴμ, διότι οὐ παρα-
 19 δέξονται σὺν μαρτυρίᾳ περὶ ἐμοῦ. ¹⁹ καὶ γὰρ εἶπον· Κύριε, αὐτοὶ
 ἐπίστανται, ὅτι ἐγὼ ἤμην φυλακίζων καὶ δέρων κατὰ τὰς συναγω-
 20 γὰς τοὺς πιστεύοντας ἐπὶ σέ· ²⁰ καὶ ὅτε ἐξεγγήνητο τὸ αἷμα Στε-
 φάνου τοῦ μάρτυρός σου, καὶ αὐτὸς ἤμην ἐφεστὼς καὶ συννυδοκῶν
 21 καὶ φιλιάσων τὰ ἱμάτια τῶν ἀναιρούντων αὐτόν. ²¹ καὶ εἶπεν
 πρὸς μέ· Πορεύου, ὅτι ἐγὼ εἰς ἔθνη μακρὰν ἐξαποστελῶ σε.
 22 ²² Ἦκουον δὲ αὐτοῦ ἄκρι τούτου τοῦ λόγου, καὶ ἤκραν τὴν φωνήν
 αὐτῶν λέγοντες· Αἶρε ἀπὸ τῆς γῆς τὸν τοιοῦτον· οὐ γὰρ καθήκειν
 23 αὐτὸν ζῆν. ²³ κραυγάζοντων τε αὐτῶν καὶ ριπτόντων τὰ ἱμάτια
 24 καὶ κοινορτόν βαλλόντων εἰς τὸν αἶρα, ²⁴ ἐκέλευσεν ὁ χιλιάρχος
 εἰσάγεσθαι αὐτὸν εἰς τὴν παραβολήν, εἶπας μάλιστα ἀνετάξεσθαι
 25 αὐτόν, ἵνα ἐπιγῶ δι' ἣν αἰτίαν οὕτως ἐπεφωνον αὐτῷ. ²⁵ ὡς δὲ
 προέτειναν αὐτόν τοῖς ἱμαῖσι, εἶπεν πρὸς τὸν ἐσιῶτα ἑκατόνταρχον
 ὁ Παῦλος· Εἰ ἄνθρωπον Ῥωμαῖον καὶ ἀκατάκριτον ἐξεστὶν ὑμῖν
 26 μαστίζειν; ²⁶ ἀκούσας δὲ ὁ ἑκατόνταρχος προσελθὼν τῷ χιλιάρχῳ
 ἀπήγγειλεν, λέγων· Τί μέλλεις ποιεῖν; ὁ γὰρ ἄνθρωπος οὗτος Ῥω-
 27 μαῖός ἐστιν. ²⁷ προσελθὼν δὲ ὁ χιλιάρχος εἶπεν αὐτῷ· Λέγε μοι,
 28 σὺ Ῥωμαῖός εἰ; ὁ δὲ ἔφη· Ναί. ²⁸ ἀπεκρίθη ὁ χιλιάρχος· Ἐγὼ
 πολλοῦ κεφαλαίου τὴν πολιτείαν ταύτην ἐκτησάμην. ὁ δὲ Παῦλος
 29 ἔφη· Ἐγὼ δὲ καὶ γεγέννημαι. ²⁹ εὐθέως οὖν ἀπέστησαν ἀπ' αὐτοῦ

17. Hab. x. προσερχομένῳ (omisso μου) 93. (s. XV.) 95. (s. XIV.)

18. Rc. Kn. Sz. τὴν μαρτυρ. [om. c. A B al.]

20. Rc. Kn. Sz. ἐξεγγήνη. — om. Στεφάν. A 68; post μάρτ. σ. pon. 38. (omisso σου) 73. — Rc. et Kn. (—) συννυδ. τῇ ἀναιρέσει αὐτοῦ. — om. καὶ ante φιλιάσα. GH al. pm. Thphyl.

22. Rc. καθήκειν.

23. Rc. Kn. Sz. κραυγ. δέ. [τί c. ABC.] — h. ῥιπτόντων DEGH al. m. Thphyl. — h. εἰς τὸν οὐρανόν D Syr.

24. Rc. αὐτὸν ὁ χιλ. ἄγασθαι. — Rc. Kn. Sz. εἰπών. [εἶπας c. ABC DE al.]

25. Rc. προέτειναν. [προέτειναν c. BG al. pm. Chrs. . . h. προέτεινον AE al. Syr. utr. Vg. al. m. . . προσέτειναν CD al. Cpt.] — om. ὁ Παῦλ. D.

26. Rc. ὄρα, τί μέλλ. et v. 27. εἰ σὺ.

28. Rc. Kn. Sz. ἀπεκρ. τε. . . I. N. ἀπ. δέ. . . om. c. A al. . . h. καὶ ἐπ. D.

οὐ μέλλοντες αὐτὸν ἀνετάζειν. καὶ ὁ χιλλαρχος δὲ ἐφοβήθη, ἐπι-
γνούς ὅτι Ῥωμαῖός ἐστιν καὶ ὅτι αὐτὸν ἦν δεδικαίω.

XXIII.

³⁰ Τῇ δὲ ἐπαύριον βουλόμενος γνῶναι τὸ ἀσφαλές, τὸ τί ³⁰
κατηγορεῖται ὑπὸ τῶν Ἰουδαίων, ἔλυσεν αὐτὸν καὶ ἐκέλευσεν συν-
ελθεῖν τοὺς ἀρχιερεῖς καὶ πᾶν τὸ συνέδριον, καὶ καταγαγὼν τὸν
Παῦλον ἔστησεν εἰς αὐτούς. (XXIII.) ¹ ἀτενίσας δὲ τῷ συνεδρίῳ ¹
ὁ Παῦλος εἶπεν· Ἄνδρες ἀδελφοί, ἐγὼ πάσῃ συνειδήσει ἀγαθῇ
πεπολιτευμαι τῷ θεῷ ἄχρι ταύτης τῆς ἡμέρας. ² ὁ δὲ ἀρχιερεὺς Ἀνα- ²
νίας ἐπέταξεν τοῖς παρεστώσιν αὐτῷ τύπτειν αὐτοῦ τὸ στόμα. ³ τότε ³
ὁ Παῦλος πρὸς αὐτὸν εἶπεν· Τύπτειν σε μέλλει ὁ θεός, τοῖχε κε-
κονιαμένε. καὶ σὺν καθῆ κρῖνων με κατα τὸν νόμον, καὶ παρα-
νομῶν κελεύεις με τύπτεσθαι; ⁴ οἱ δὲ παρεστώτες εἶπον· Τὸν ἀρ- ⁴
χιερέα τοῦ θεοῦ λοιδορεῖς; ⁵ ἔφη τε ὁ Παῦλος· Οὐκ ἤδειν, ἀδελφοί, ⁵
ὅτι ἐστὶν ἀρχιερεὺς· γέγραπται γάρ· ὅτι ἄρχοντα τοῦ λαοῦ σου ⁶
οὐκ ἔρεις κακῶς. ⁶ γνούς δὲ ὁ Παῦλος, ὅτι τὸ ἐν μέρος ἐστὶν Σαδ- ⁶
δουκαίων τὸ δὲ ἕτερον Φαρισαίων, ἔκραξεν ἐν τῷ συνεδρίῳ· Ἄν- ⁷
δρες ἀδελφοί, ἐγὼ Φαρισαῖός εἰμι, υἱὸς Φαρισαίων· περὶ ἐλπίδος ⁷
καὶ ἀναστάσεως νεκρῶν ἐγὼ κρίνομαι. ⁸ τοῦτο δὲ αὐτοῦ λαλήσαν- ⁷
τος ἐγένετο στάσις τῶν Φαρισαίων καὶ Σαδδουκαίων, καὶ ἐσχίσθη ⁸
τὸ πλῆθος. ⁸ Σαδδουκαῖοι μὲν γὰρ λέγουσιν μὴ εἶναι ἀνάστασις ⁸
μήτε ἀγγελον μήτε πνεῦμα· Φαρισαῖοι δὲ ὁμολογοῦσιν τὰ ἀμφό- ⁹
τερα. ⁹ ἐγένετο δὲ κραυγὴ μεγάλη, καὶ ἀναστάντες τινὲς τῶν Φα- ⁹

30. Rc. Kn. Sz. pro ὑπό [c. ABCE al. pm.] h. παρά. — Rc. et Kn. (—)
ἔλυσ. αὐτ. ἀπὸ τῶν δεσμῶν. — Rc. pro συνελθ. h. ἐλθεῖν et ὕλον
τὸ συνέδρ. αὐτῶν.

Cap. XXIII. 5. Rc. Kn. Sz. om. ὅτι ante ἄρχοντα.

6. Hab. ἔκραξεν B al. Syr. — Rc. Kn. Sz. υἱὸς Φαρισαίου.

7. Ln. pro λαλήσ. h. εἰπόντος c. AFE al. . . h. καλοῦντος B al. — Rc. Kn.
Sz. καὶ τῶν Σαδδ. [om. c. ABC al. m. . . h. τ. Σαδδ. καὶ Φαρ. E al. . .
om. x. Σαδδ. 64. al. m.]

8. Ln. om. μὲν c. B Sah. Vg. Id. — Rc. Kn. Sz. μηδὲ ἄγγ. μήτε πν.
[μήτε bis c. ABCE al. m.]

9. Rc. Kn. Sz. οἱ γραμματεῖς τοῦ μέρους τῶν Φαρ. [τινὲς τ. Φαρ.
c. AFE al. Cpt. Vg. . . h. τινὲς τῶν γραμματίων τοῦ μέρ. τ. Φαρ. BC al.

- ρισαίων διεμάχοντο λέγοντας· Οὐδὲν κακὸν εὐρίσκομεν ἐν τῷ ἀν-
 10 θρώπῳ τούτῳ· εἰ δὲ πνεῦμα ἐλάλησεν ἀντὶ ἡ ἄγγελος; ¹⁰ πολλῆς
 δὲ γενομένης στάσεως εὐλαβηθεὶς ὁ χιλιάρχος μὴ διασπασθῆ ὁ Παῦ-
 λος ὑπ' αὐτῶν, ἐκέλευσεν τὸ στρατενμα καταβὰν ἀρπάσαι αὐτὸν
 11 ἐκ μέσου αὐτῶν ἀπάγειν τε εἰς τὴν παρεμβολήν. ¹¹ τῇ δὲ ἐπιούσῃ
 πυκτὶ ἐπιστάς αὐτῷ ὁ κύριος εἶπεν· Θάρσει· ὡς γὰρ διεμαρτύρω
 τὰ περὶ ἐμοῦ εἰς Ἱερουσαλήμ, οὕτως σε δεῖ καὶ εἰς Ῥώμην μαρ-
 τυρῆσαι.
 12 Γενομένης δὲ ἡμέρας ποιήσαντες συστροφὴν οἱ Ἰουδαῖοι ἀν-
 εθεμάτισαν ἑαυτούς, λέγοντες μὴτε φαγεῖν μίτην πικρὴν ἕως οὐ ἀπο-
 13 κτείνωσι τὸν Παῦλον. ¹³ ἦσαν δὲ πλείους τεσσαρακοντι οἱ ταύτην
 14 τὴν συνωμοσίαν ποιησάμενοι, ¹⁴ οἵτινες προσελθόντες τοῖς ἀρχι-
 ρεῦσιν καὶ τοῖς πρεσβυτέροις εἶπαν· Ἀναθέματι ἀνεθεματίσαμεν
 ἑαυτούς, μηδενὸς γευσασθαι ἕως οὐ ἀποκτείνωμεν τὸν Παῦλον.
 15 ¹⁵ νῦν οὖν ὑμεῖς ἐμφανίσατε τῷ χιλιάρχῳ σὺν τῷ σύνεδρῳ, ὅπως
 καταγάγῃ αὐτὸν εἰς ὑμᾶς ὡς μέλλοντας διαγωνώσκειν ἀκριβέστερον
 τὰ περὶ αὐτοῦ· ἡμεῖς δὲ πρὸ τῆς ἐγγίσει αὐτὸν ἔτοιμοι ἔσμεν τοῦ
 16 ἀνελεῖν αὐτόν. ¹⁶ Ἀκούσας δὲ ὁ υἱὸς τῆς ἀδελφῆς Παύλου τὸ ἔνε-
 δρον, παραγενόμενος καὶ εἰσελθὼν εἰς τὴν παρεμβολὴν ἀπήγγειλεν
 17 τῷ Παύλῳ. ¹⁷ προσκαλεσάμενος δὲ ὁ Παῦλος ἕνα τῶν ἑκατοστή-
 χων εἶπε· Τὸν νεανίαν τούτον ἀπάγαγε πρὸς τὸν χιλιάρχον· ἔχει
 18 γὰρ ἀπαγγεῖλαι τι αὐτῷ. ¹⁸ ὁ μὲν οὖν παραλαβὼν αὐτὸν ἤγαγεν
 πρὸς τὸν χιλιάρχον, καὶ φησιν· Ὁ δέσμιος Παῦλος προσκαλεσά-
 19 μενός με ἠρώτησεν τούτον τὸν νεανίσκον ἀγαγεῖν πρὸς σέ, ἔχοντά
 τι λαλήσαι σοι. ¹⁹ ἐπιλαβόμενος δὲ τῆς χειρὸς αὐτοῦ ὁ χιλιάρχος

m. Syr. p. al. Did. al. . . γραμματεῖς τοῦ μέρ. τ. Φ. H al. pm.; etiam
 τινὲς γραμματεῖς τοῦ μέρ. τ. Φ. atque aliter leg.] — Rc. in f. add. μῆ
 θεομαχῶμεν.

10. LN. pro εὐλαβ. h. φοβηθεὶς c. ABCE al. m. Chrs. Thphyl. — h.
 καταβῆσαι καὶ GH al. pl. Syr. p. Vg. al. — Rc. KN. Sz. ἄγειν.
 [ἀπάγ. c. AE Vg. Chrs.]

11. Rc. et KN. (—) θάρσει, Παῦλε.

12. Rc. ποιῆσ. τινες τῶν Ἰουδαίων συστρ. — h. ἀνέλωσαν τὸν Π.
 A al. Chrs.

13. Rc. KN. Sz. πεποιηότες. [ποιησάμ. c. ABCE al. m.]

15. Rc. KN. Sz. ὅπως αὐρεῖον [KN. (αἴρ.)] αὐτ. καταγ. πρὸς ὑμ.

16. Rc. KN. LN. τὴν ἐνέδραν. [τὸ ἐνεδρ. c. BGH al. pl. Chrs. Thphyl.]

18. Rc. KN. Sz. νεανίαν, etiam v. 22. [νεανίσκ. c. ABE al. m.]

καὶ ἀναχωρήσας κατ' ἰδίαν ἐπυθάνετο· Τί ἴσται ὁ ἔγκαις ἀπαγγελ-
 λαί μοι; ²⁰ εἶπεν δέ· ὅτι οἱ Ἰουδαῖοι συνέθετο τοῦ ἐρωτῆσαι σε, ²⁰
 ὅπως αὐρίον τὸν Παῦλον καταγάγῃς εἰς τὸ συνέδριον ὡς μέλλον
 τι ἀκριβέστερον πυνθάνεσθαι περὶ αὐτοῦ. ²¹ σὺ οὖν μὴ πεισθῆς ²¹
 αὐτοῖς· ἐνεδρεύουσιν γὰρ αὐτὸν ἐξ αὐτῶν ἄνδρες πλείους τεσσαρά-
 κοντα, οἵτινες ἀνεθεμάτισαν θανάτους, μήτε φαγεῖν μήτε πιεῖν ἕως
 οὗ ἀνέλθωσιν αὐτόν, καὶ νῦν εἰσὶν ἔτοιμοι, προσδεχόμενοι τὴν ἀπὸ
 σοῦ ἐπαγγελίαν. ²² ὁ μὲν οὖν χιλιάρχος ἀπέλυσεν τὸν νεανίσκον, ²²
 παραγγείλας μηδενὶ ἐκλαλῆσαι ὅτι ταῦτα ἐνεφάνισας πρὸς μέ.
²³ Καὶ προσκαλεσάμενος δύο τιμὰς τῶν ἑκατοντάρχων εἶπεν· Ἐτοι- ²³
 μάσατε στρατιώτας διακοσμούς, ὅπως πορευθῶσιν ἕως Καισαρείας,
 καὶ ἰσπείς ἐβδομήκοντα καὶ δεξιολάβου, διακοσμούς, ἀπὸ τρίτης
 ὥρας τῆς νυκτός, ²⁴ κτήγῃ τε παραστῆσαι, ἵνα ἐπιβιβάσωντες τὸν ²⁴
 Παῦλον διασώσωσιν πρὸς Φήλικα τὸν ἡγεμόνα, ²⁵ γράψας ἐπι- ²⁵
 στολὴν περιέχουσαν τὸν τύπον τοῦτον· ²⁶ Κλαύδιος Λυσίας τῷ ²⁶
 κρατιστῷ ἡγεμόνι Φήλικι χαίρειν. ²⁷ τὸν ἄνδρα τοῦτον συλληφθέντα ²⁷
 ὑπὸ τῶν Ἰουδαίων καὶ μέλλοντα ἀκαιρεῖσθαι ὑπ' αὐτῶν ἐπιστάς
 σὺν τῷ στρατεύματι ἐξελάμην, μαθὼν ὅτι Ῥωμαῖός ἐστιν· ²⁸ βου- ²⁸
 λόμενός τε ἐπιγῶναι τὴν αἰτίαν δι' ἣν ἐνεκάλον ἑαυτῷ, κατήγα-
 γον αὐτόν εἰς τὸ συνέδριον αὐτῶν, ²⁹ ὃν εὖρον ἐγκαλούμενον περὶ ²⁹
 ζητημάτων τοῦ νόμου αὐτῶν, μηδὲν δὲ ἄξιον θανάτου ἢ δεσμῶν
 ἔχοντα ἔγκλημα. ³⁰ μνησθεῖσθαι δέ μοι ἐπιβουλῆς εἰς τὸν ἄνδρα ³⁰
 εἰσεσθαι, ἐξαντῆς ἐπεμψα πρὸς σέ, παραγγείλας καὶ τοῖς κατηγό-
 ροις λέγειν αὐτοῖς ἐπὶ σοῦ. ³¹ Οἱ μὲν οὖν στρατιώται κατά τὸ ³¹

20. Rc. Kn. Sz. μέλλοντες [μέλλον c. ABE al. Cpt. al. . . h. μελλόντων
 36. al. m. Chrs. . . μέλλοντα H al. et aliter leg.]

22. Cf. ad v. 18. — h. περ. ἐμέ B.

23. Ἰ.κ. δεξιοβόλους c. A et cd. ap. Erasim.; lancearios Vg. Ld. al. —
 pro ἐβδομηκ. h. ἑκατόν 137. Aeth. Sah. ac pro διακοσ. poster. h. ὀγδοή-
 κοντα Ag. pol.

25. Ἰ.κ. ἔχουσαν c. BE al. . . om. περ. τὸν τύπ. τ. Sah.

27. Rc. Kn. Sz. ἐξειλόμην αὐτόν. [utrque contra ABE al. m.]

28. Rc. Kn. Sz. βουλι. δέ γινῶσαι.

29. Rc. Kn. Sz. μέλλεν ἵεσθαι [om. c. ABE al. m.] ὑπὸ τῶν Ἰου-
 δαίων [om. c. B al. Syr. p. Cpt. Aeth. . . pro iis Ἰ.κ. h. (omisso ἐξαντῆς)
 ἐξ αὐτῶν c. AE al.], pro αὐτούς h. τὰ πρὸς αὐτόν [ea om. c. A 13.
 Vg. . . om. τὰ B. . . etiam αὐτοῦ et aliter leg. . . αὐτούς c. AG 13.] et in f.
 add. ἐξ ἔρωσο. [om. c. AB 18. Cpt. Vg. ms. Am. al. . . h. ἐξέρωσο H al.]

διατεταγμένον αὐτοῖς ἀναλαβόντες τὸν Παῦλον ἤγαγον διὰ νυκτός
 32 εἰς τὴν Ἀρτιπατρίδα· ³² τῇ δὲ ἐπαύριον εἰσάγοντες τοὺς ἰππεῖς ἀ-
 33 ἐρχεσθαι σὺν αὐτῷ, ὑπέστρεψαν εἰς τὴν παρεμβολήν. ³³ οὔτινες
 εἰσελθόντες εἰς τὴν Καισάρειαν καὶ ἀναδόντες τὴν ἐπιστολὴν τῷ
 34 ἡγεμόνι, παρέστησαν καὶ τὸν Παῦλον αὐτῷ. ³⁴ ἀναγνούς δὲ καὶ
 35 ἐπερωτήσας ἐκ ποίας ἐπαρχίας ἐστίν, καὶ πυνθόμενος ὅτι ἀπὸ Κι-
 λικίας· ³⁵ Διακόνουσαι σου, ἔφη, ὅταν καὶ οἱ κατήγοροί σου
 παραγίνονται, κελύσας ἐν τῷ πραιτωρίῳ Ἡρώδου φυλάσσεσθαι
 αὐτόν.

XXIV.

1 Μετὰ δὲ πέντε ἡμέρας κατέβη ὁ ἀρχιερεὺς Ἀνανίας μετὰ πρε-
 σβυτέρων τινῶν καὶ ῥήτορος Τερτύλλου τινός, οὔτινες ἐνεφάνισαν
 2 τῷ ἡγεμόνι κατὰ τοῦ Παύλου. ² κληθέντος δὲ αὐτοῦ ἤρξατο κατηγο-
 3 ρεῖν ὁ Τέρτυλλος λέγων· ³ Πολλῆς εἰρήνης τυχάνοντες διὰ σοῦ
 καὶ διορθωμάτων γινομένων τῷ ἔθνει τούτῳ διὰ τῆς σῆς προνοίας,
 πάντῃ τε καὶ πανταχοῦ ἀποδεχόμεθα, κράτιστε Φήλιξ, μετὰ πά-
 4 σης εὐχαριστίας. ⁴ ἵνα δὲ μὴ ἐπὶ πλείον σε ἐγκόπτω, παρακαλῶ
 5 ἀκοῦσαι σε ἡμῶν συντόμως τῇ σῇ ἐπιεικείᾳ. ⁵ εὐρόντες γὰρ τὸν
 ἄνδρα τούτον λοιμὸν καὶ κινῶντα στάσεις πασῶν τοῖς Ἰουδαίῳ τοῖς
 κατὰ τὴν οἰκουμένην, πρωτοστάτην τε τῆς τῶν Ναζωραίων αἰρέ-
 6 σεως, ⁶ ὃς καὶ τὸ ἱερόν ἐπέβρασεν βεβηλώσαι, ὃν καὶ ἐκρατήσαμεν,

31. Rc. Kn. Sz. διὰ τῆς νυκτ. et v. 32. πορεύεσθαι σὺν α.

34. Rc. et Kn. (—) ἀναγν. δὲ ὁ ἡγεμῶν.

35. Rc. Kn. Sz. ἐκίλευσε τε αὐτὸν ἐν τ. πρ. τοῦ [L.N. quoque τοῦ. . .
 om. c. B (hab. τῷ Ἡρ.) GH al. pm. Chrs. Euthal. Thphyl.] Ἡρ. φιλ.

Cap. XXIV. 1. Rc. Kn. Sz. τῶν πρεσβ. [πρ. τινῶν c. ABE al. m. Syr.
 p. Vg. al. Thphyl.]

3. Rc. Kn. Sz. κατ'ορθοῦ. [διορθ. c. ABE al. m. Chrs. ms.]

5. Rc. Kn. Sz. στάσειν. [στάσεις c. ABE al. m. Cpt. Vg. Chrs. al.]

6. 7. 8. Rc. Kn. Sz. in fine v. 6. add. καὶ κατὰ τὸν ἡμέτερον νόμον
 ἠθέλησαμεν κρίνειν. 7. Παρελθὼν δὲ Λυσίας ὁ χιλιάρ-
 χος, μετὰ πολλῆς βίας ἐκ τῶν χειρῶν ἡμῶν ἀπήγαγε,
 8. Κελεύσας τοὺς κατηγόρους αὐτοῦ ἐρχεσθαι ἐπὶ σέ·
 παρ' οὗ etc. [ea om. c. ABC (vdtr) GH al. pm. Cpt. Sah. Slav. Vg.
 ms. Tol. . . cdd. qui hab. in singg. valde var.]

⁸ παρ' οὐ δοκίμη αὐτὸς ἀνακρίνας παρὶ πάντων τούτων ἐπι- 8
 γνῶναι ὧν ἡμεῖς κατηγοροῦμεν αὐτοῦ. ⁹ συναπέθεντο δὲ καὶ οἱ 9
 Ἰουδαῖοι φάσκοντες ταῦτα οὕτως ἔχειν. ¹⁰ ἀπεκρίθη τε ὁ Πανύ- 10
 λος, ψεύσαντος αὐτῷ τοῦ ἡγεμόνος λέγειν· Ἐκ πολλῶν ἐτῶν
 ὄντα σε κριτὴν τῷ ἔθνει τούτῳ ἐπιστάμενος, εὐθύμως τὰ περὶ
 ἔμμαντοῦ ἀπολογοῦμαι, ¹¹ δυναμένου σου ἐπιγνῶναι, ὅτι οὐ πλείους 11
 εἰσὶν μοι ἡμέραι δεκαδύο ἀπ' ἧς ἀνέβην προσκνησίωσιν ἐν Ἱερουσα-
 λήμ. ¹² καὶ οὔτε ἐν τῷ ἱερῷ εὐρόν με πρὸς τινα διαλεγόμενον ἢ 12
 ἐπίστασιν ποιῶντα ὄχλον, οὔτε ἐν ταῖς συναγωγαῖς οὔτε κατὰ τὴν
 πόλιν· ¹³ οὐδὲ παραστήσαι δύναται σοι περὶ ὧν νυνὶ κατηγοροῦ- 13
 σίν μου. ¹⁴ ὁμολογῶ δὲ τοῦτό σοι, ὅτι κατὰ τὴν ὁδὸν ἣν λέγουσιν 14
 αἴρεσιν οὕτως λατρεύω τῷ πατρὶ ὁθεῷ, πιστεύων πᾶσιν τοῖς κατὰ
 τὸν νόμον καὶ τοῖς προφήταις γεγραμμένοις, ¹⁵ ἐλπίδα ἔχων εἰς τὸν 15
 θεόν, ἣν καὶ αὐτοὶ οὗτοι προσδίδονται, ἀνάστασιν μέλλειν ἔσεσθαι
 δικαίων τε καὶ ἀδίκων. ¹⁶ ἐν τούτῳ καὶ αὐτὸς ἀσκά ἀπρόσκοπον 16
 συνελθῆσιν ἔχειν πρὸς τὸν θεὸν καὶ τοὺς ἀνθρώπων διὰ παντός.
¹⁷ δι' ἐτῶν δὲ πλείων ἀλεημοσύνας ποιῶσιν εἰς τὸ ἔθνος μου 17
 παρεγενόμην καὶ προσφορᾶς, ¹⁸ ἐν αἷς εὐρόν με ἠγγισμένον ἐν τῷ 18
 ἱερῷ, οὐ μετὰ ὄχλον οὐδὲ μετὰ θορύβου, τινὲς δὲ ἀπὸ τῆς Ἀσίας
 Ἰουδαῖοι, ¹⁹ οὓς ἔδει ἐπὶ σοῦ παρῆναι καὶ κατηγορεῖν, εἴ τι ἔχοιεν 19
 πρὸς ἐμέ. ²⁰ ἢ αὐτοὶ οὗτοι εἰπάτωσαν, τί εὐρον ἀδίκημα σταυτος 20

8. Hab. παρ' ὧν E al. . . παρ' ὧν S. al. m. — om. αὐτός A. . . etiam αὐτοῦ et αὐτούς leg.

9. Rc. συνέθεντο. — 10. Rc. ΚΝ. Sz. ἀπεκρ. δι' ἐτ' εὐθυμότερον.

11. Rc. ΚΝ. Sz. γνῶναι. — Rc. ἢ δεκαδ. — Lx. δώδεκα et εἰς Ἱερ.

12. Rc. ΚΝ. Sz. ἐπισύστασιν. [ἐπίστασ. c. ABE al.]

13. Rc. ΚΝ. Sz. οὔτε, om. σοί, pro νυνί h. νῦν.

14. Rc. καὶ ἐν τοῖς πρ. . . Sz. (per error. habere vdr) ΚΝ. κ. τοῖς ἐν τοῖς πρ. c. E al. pm. . . om. πᾶσιν et τὸν ante νόμ. et h. ἐν τοῖς πρ. B ap. Btlj. [τοῖς πρ. c. AGH al. pl. Vg. Cpt.]

15. Rc. ΚΝ. Sz. post ἔσεσθ. add. νεκρῶν. [om. c. ABC al. Vg. al.]

16. Rc. Sz. ἐν τούτῳ δι'. — h. ἔχων GH al. pl. Chrs.

17. Om. παρεγεν. A. . . Rc. ΚΝ. Sz. pon. ante ἐλεημ.

18. Rc. ΚΝ. (Sz. per error. habere vdr αἷς) pro αἷς (c. ABCE al. pm.) h. οἷς. — Rc. om. δι' post τινὲς.

19. Hab. δεῖ BGH al. pm. Slav. Chrs. (comm.) — Rc. ΚΝ. Sz. πρ. με.

20. Sz. per error. om. οὔτοι. — Rc. εἴ τι. — Rc. ΚΝ. Sz. εὐρ. ἐν ἐμοί. [om. c. AB al.; etiam post ἀδίκ. pon.]

- 21 μου ἐπὶ τοῦ συνεδρίου, ²¹ ἢ περὶ μιᾶς ταύτης φωνῆς ἧς ἔκραξα ἐν αὐτοῖς ἑστώς· ὅτι περὶ ἀναστάσεως νεκρῶν ἐγὼ κηρνομαι σήμερον
 22 ἐφ' ὑμῶν. ²² ἀνεβάλετο δὲ αὐτοὺς ὁ Φήλιξ, ἀκριβέστερον εἰδὼς τὰ περὶ τῆς ὁδοῦ, εἶπας· Ὅταν Ἀσίας ὁ χιλιάρχος καταβῆ, δια-
 23 γνώσομαι τὰ καθ' ὑμᾶς· ²³ διαταξάμενος, τῷ ἑκατοντάρχη τηρεῖσθαι αὐτόν, ἔχειν τε ἀνεσις καὶ μηδένα καλύειν τῶν ἰδίων αὐτοῦ ὑπηρετεῖν αὐτῷ.
 24 Μετὰ δὲ ἡμέρας τινὰς παραγεγόμενος ὁ Φήλιξ σὺν Δρουσίλλῃ τῇ γυναικί, οὐσῆ Ἰουδαία, μετεπέμψατο τὸν Παῦλον καὶ ἤκουσεν
 25 αὐτοῦ περὶ τῆς εἰς Χριστὸν Ἰησοῦν πίστεως. ²⁵ διαλεγόμενον δὲ αὐτοῦ περὶ δικαιοσύνης καὶ ἐγκρατείας καὶ τοῦ κρηματος τοῦ μέλλοντος ἔμφροτος γενόμενος ὁ Φήλιξ ἀπεκρίθη· Τὸ νῦν ἔχον πορεύου·
 26 καιρὸν δὲ μεταλαβὼν μετακαλέσομαι σε, ²⁶ ἅμα καὶ ἐλπίζων ὅτι χρήματα δοθήσεται αὐτῷ ὑπὸ τοῦ Παύλου· διὸ καὶ πικνότερον
 27 αὐτόν μεταπεμπόμενος ὠμίλει αὐτῷ. ²⁷ διετίας δὲ πληρωθείσης ἔλαβεν διάδοχον ὁ Φήλιξ Πόρκιον Φῆστον· θέλων τε χάριτα κατα- Act 25,
 θέσθαι τοῖς Ἰουδαίοις ὁ Φήλιξ κατέλιπεν τὸν Παῦλον δεδεμένον. 9.

XXV.

- 1 Φῆστος οὖν ἐπιβὰς τῇ ἐπαρχίᾳ μετὰ τρεῖς ἡμέρας ἀνέβη εἰς
 2 Ἱεροσόλυμα ἀπὸ Καισαρείας, ² ἐνεφάνισάν τε αὐτῷ οἱ ἀρχιερεῖς

21. Hab. ἐπέκραξα A al. pm. Thphyl. — Rc. Κκ. Sz. ἐφ' ὑμ. [ἐφ' ὑμ. c. ABC al. Syr.]

22. Rc. Ἀκούσας δὲ ταῦτα ὁ Φήλιξ, ἀνεβάλ. αὐτούς. — Rc. Κκ. Sz. εἰπόν. [εἶπας c. ABC.]

23. Rc. Κκ. Sz. διαταξ. τε. [om. c. ABCE al. m. . . b. δέ G.] — Rc. τηρεῖσθ. τὸν Παῦλον. — Rc. Κκ. Sz. ἢ προσέρχεσθαι αὐτῷ. [om. c. ABCE al. Syr. utr. Vg. al.]

24. Rc. τ. γυναικ. αὐτοῦ. . . Ln. τῇ ἰδίᾳ γυν. c. B al. m. . . τ. ἰδίᾳ γυν. αὐτοῦ A al. [om. plane c. CG al. pl.] — Rc. Κκ. om. Ἰησοῦν. [scr. c. BEG al. pl. Syr. p. Vg. al. m. Chrs. Thphyl.]

25. Hab. τοῦ μέλλ. κρημ. C al. Chrs. . . Rc. Κκ. μέλλ. ἔσσεσθαι. [om. c. ABCE al. m.] — b. παραλαβὼν A. . . λαβὼν 13. al. m. Chrs.

26. Rc. ἅμα δὲ καί, tum Παύλ. ὅπως λύση αὐτόν, Κκ. (ὅπ. λ. αὐτ.)

27. Hab. θείλ. δέ 13. al. m. Syr. Vg. Ld. al. Chrs. Thphyl. — Rc. Κκ. Sz. χάριτας. [χάριτα c. ABC al. (h. χάριων EG al. m. Chrs. Thphyl.) Syr. Vg. Id. al.]

καὶ οἱ πρῶτοι τῶν Ἰουδαίων κατὰ τοῦ Παύλου, καὶ παρεκάλουν
 αὐτὸν ³ αἰτούμενοι χάριν κατ' αὐτοῦ, ὅπως μεταπέμψῃται αὐτὸν ³
 εἰς Ἱερουσαλήμ, ἐνεδρᾶν ποιῶντες ἀνελεῖν αὐτὸν κατὰ τὴν ὁδόν.
⁴ ὁ μὲν οὖν Φῆστος ἀπεκρίθη τηρεῖσθαι τὸν Παῦλον εἰς Καισά- ⁴
 ρειαν, ἵαντόν δὲ μέλλειν ἐν τάχει ἐκπορεύεσθαι. ⁵ Οἱ οὖν ἐν ἑμῶν, ⁵
 φησὶν, δυνατοὶ συγκαταβάοντες, εἴ τί ἐστιν ἐν τῷ ἀνδρὶ ἄτοπον,
 κατηγορεῖτωσαν αὐτοῦ. ⁶ διατρέφας δὲ ἐν αὐτοῖς ἡμέρας οὐ πλείους ⁶
 ὀκτώ ἢ δέκα, καταβάς εἰς Καισάρειαν, τῇ ἐπαύριον καθίσας ἐπὶ
 τοῦ βήματος ἐκλέυσεν τὸν Παῦλον ἀχθῆναι. ⁷ παραγενομένου δὲ ⁷
 αὐτοῦ περιέστησαν αὐτὸν οἱ ἀπὸ Ἱεροσολύμων καταβεβηκότες Ἰου-
 δαῖοι, πολλὰ καὶ βαρῆα αἰτιώματα καταφέροντες, ἃ οὐκ ἴσχυον
 ἀποδείξαι ⁸ τοῦ Παύλου ἀπολογουμένον· ὅτι οὔτε εἰς τὸν νόμον ⁸
 τῶν Ἰουδαίων οὔτε εἰς τὸ ἱερὸν οὔτε εἰς Καισάρά τι ἤμαρτον.
⁹ ὁ Φῆστος δέ, θέλων τοῖς Ἰουδαίοις χάριν καταθέσθαι, ἀποκρι- ⁹
 θείς τῷ Παύλῳ εἶπεν· Θέλεις εἰς Ἱεροσόλυμα ἀναβᾶς ἐκεῖ περὶ ⁹
 τούτων κριθῆναι ἐπ' ἐμοῦ; ¹⁰ εἶπεν δὲ ὁ Παῦλος· Ἐπὶ τοῦ βῆ- ¹⁰
 ματος Καισαρος ἐστὼς εἰμι, οὐ με δεῖ κριθεῖσθαι. Ἰουδαίους οὐδὲν ¹⁰
 ἠδίκησα, ὡς καὶ σὺ κάλλιον ἐπιγινώσκεις. ¹¹ εἰ μὲν οὖν ἀδικῶ καὶ ¹¹
 ἄξιον θανάτου πέπραχά τι, οὐ παραιτοῦμαι τὸ ἀποθανεῖν· εἰ δὲ ¹¹
 οὐδὲν ἐστίν ὧν οὗτοι κατηγοροῦσίν μου, οὐδεὶς με δύναται ἀντοῖς ¹¹
 χαρίσασθαι. Καισάρᾳ ἐπικαλοῦμαι. ¹² τότε ὁ Φῆστος συλ- ¹²
 λαλήσας μετὰ τοῦ συμβουλίου ἀπεκρίθη· Καισάρᾳ ἐπικέκλησαι,
 ἐπὶ Καισάρᾳ πορεύσῃ.

Act. 24,
21.

Ἡμερῶν δὲ διαγενομένων τιτῶν Ἀγρίππας ὁ βασιλεὺς καὶ ¹³
 Βερνίκη κατήντησαν εἰς Καισάρειαν ἀσπασόμενοι τὸν Φῆστον.

Syr. Vg. Chrs. et oi αρχ. c. ABEG al. m. Syr. Vg. al. m. Chrs. (text.);
 etiam o ts αρχ. leg. (Chrs. comm.)

4. Rc. Kn. Sz. ἐν Καισαρεία.

5. Rc. Kn. Sz. pro ἄτοπον [scr. c. ABE al. Arm. Vg. Slav. . . etiam τούτω
 ἄτοπον leg. et ἄτοπ. ante ἐν τῷ pon.] h. τούτω.

6. Rc. ἡμέρ. πλείους ἢ δέκα. (Sz. οὐ πλ. ὁ. ἢ δέκα per err. hab. vdr.)

7. Rc. Kn. Sz. om. αὐτόν [scr. c. ABC al. m. (etiam αὐτῷ leg. ut E.) Syr.
 Arm. Vg. Thphyl.] et h. αίτ. (Rc. Kn. αίτιάματα contra ABCEGH al.
 pl. Chrs. Thphyl.) φέροντες κατὰ τοῦ Παύλου.

8. Rc. Kn. Sz. ἀπολογουμ. αὐτοῦ et v. 9. κρίνεσθαι.

10. Hab. ἠδίκηκα B.

11. Rc. Kn. Sz. pro οὖν (c. ABCE al. m. Cpt. Slav.) h. γάρ.

13. Hab. ἀσπασάμενοι A E gr, al. pm. Aeth. Thphyl.

14 ¹⁴ ὡς δὲ πλείους ἡμέρας διέτριβον ἐκεῖ, ὁ Φῆστος τῷ βασιλεῖ
 ἀνέθετο τὰ κατὰ τὸν Παῦλον λέγων· Ἀνήρ τις ἐστὶν καταλελειμ-
 15 μένος ὑπὸ Φηλικῶν δεσμιος, ¹⁵ περὶ οὗ γενομένου μου εἰς Ἱερουσό-
 λυμα ἐνεστάνισαν οἱ ἀρχιερεῖς καὶ οἱ πρεσβύτεροι τῶν Ἰουδαίων,
 16 αἰτούμενοι κατ' αὐτοῦ καταδικῆν· ¹⁶ πρὸς οὓς ἀπεκρίθη· ὅτι
 οὐκ ἐστὶν ἔθος Ῥωμαίοις, χαρίζεσθαι τινα ἀνθρώπον πρὶν ἢ ὁ
 κατηγορούμενος κατὰ πρόσωπον ἔχοι τοὺς κατηγοροὺς τόπον τε ἀπο-
 17 λογίας λάβοι περὶ τοῦ ἐγκλήματος. ¹⁷ συνελθόντων οὖν αὐτῶν ἐν-
 θάδε ἀναβολὴν μηδεμίαν ποιησάμενος, τῇ ἑξῆς καθίσας ἐπὶ τοῦ
 18 βήματος ἐκέλευσα ἀχθῆναι τὸν ἄνδρα· ¹⁸ περὶ οὗ σταθέντες οἱ
 19 κατήγοροι οὐδεμίαν αἰτίαν ἔφερον ὧν ἐγὼ ὑπενόουν πονηρῶν, ¹⁹ ζη-
 τήματα δὲ τινα περὶ τῆς ἰθίας δεισιδαιμονίας εἶχον πρὸς αὐτὸν καὶ
 20 περὶ τίνος Ἰησοῦ τεθνηκότος, ὃν ἔφασκεν ὁ Παῦλος ζῆν. ²⁰ ἀπο-
 ρούμενος δὲ ἐγὼ εἰς τὴν περὶ τούτων ζήτησιν ἔλεγον, εἰ βούλοιο
 21 πορεύεσθαι εἰς Ἱερουσόλυμα κάκει κηρῆσθαι περὶ τούτων. ²¹ τοῦ
 δὲ Παύλου ἐπικαλεσαμένου τηρηθῆναι αὐτὸν εἰς τὴν τοῦ Σεβαστοῦ
 διάγωγσιν, ἐκέλευσα τηρεῖσθαι αὐτὸν ἕως οὗ ἀναπέμψω αὐτὸν πρὸς
 22 Καίσαρα. ²² Ἀγρίππας δὲ πρὸς τὸν Φῆστον· Ἐβουλόμην καὶ
 αὐτὸς τοῦ ἀνθρώπου ἀκοῦσαι. Αὖριον, φησὶν, ἀκούσῃ αὐτοῦ.
 23 Τῇ οὖν ἐπαύριον ἐλθόντος τοῦ Ἀγρίππα καὶ τῆς Βερνίκης
 μετὰ πολλῆς φαντασίας καὶ εἰσελθόντων εἰς τὸ ἐκροατήριον σὺν
 τε χιλιάρχοις καὶ ἀνδράσιν τοῖς κατ' ἐξοχὴν τῆς πόλεως, καὶ κε-
 24 λένσαντος τοῦ Φῆστος ἤχθη ὁ Παῦλος. ²⁴ καὶ φησὶν ὁ Φῆστος·
 Ἀγρίππα βασιλεῦ καὶ πάντες οἱ συμπαρόντες ἡμῖν ἄνδρες, θεωρεῖτε
 τούτον περὶ οὗ ἅπαν τὸ πλῆθος τῶν Ἰουδαίων ἐνέτυχόν μοι ἐν τε

14. Hab. διέτριβεν H al. pm. Aeth. Ar. Thphyl.

15. Rc. Kn. Sz. δίκη. [καταδικ. c. ABC al. m. Bas.]

16. Pro τινά h. τῶι C al. Ath. Bas. Thdret. — Rc. Kn. Sz. ἄνθρ. εἰς ἀπέλειαν. [om. c. ABCE al. Cpt. Vg. al. Ath. Bas. Thdret.]

17. Om. αὐτῶν B al.; post ἐνθάδε pon. C al.

18. Rc. Kn. Sz. ἐπέφερον [ἔφερ. c. ABCEG al. m.], ὧν ὑπ. ἐγώ. . . I. n. add. in f. πονηρῶν c. AC al. Syr. utr. Am. a. . . πονηρῶν c. B (ap. Bch. et Btlj.) E al. Id.

20. Om. εἰς ante τὴν περὶ AH al. m. . . h. περὶ τὴν 4. al. Chrs. — Rc. Kn. Sz. περὶ τούτου. [τούτων c. ABCEG al. pm. Syr. al.]

21. Rc. Kn. Sz. πίμψω et 22. ἔφη Ἐβουλ. tum ὁ δέ Ἀγρ.

23. Rc. Kn. Sz. τοῖς χιλ. et οὔσι τῆς πόλ.

Ἱεροσολύμοις καὶ ἐνθάδε, ἐπιβοῶντες μὴ δεῖν αὐτὸν ζῆν μηκέτι.
 25 ἐγὼ δὲ καταλαβόμεν μὴδὲν ἄξιον αὐτὸν θανάτου πεπραγέναι, 25
 αὐτοῦ δὲ τούτου ἐπικαλεσαμένου τὸν Σεβαστὸν ἔκρινα πέμπειν.
 26 περὶ οὗ ἀσφαλές τι γράψαι τῷ κυρῷ οὐκ ἔχω· διὸ προήγαγον 26
 αὐτὸν ἐφ' ὑμῶν καὶ μάλιστα ἐπὶ σοῦ, βασιλεῦ Ἀγρίππα, ὅπως
 τῆς ἀνακρίσεως γενομένης σὺ τί γράψῃς· 27 ἄλογον γάρ μοι δοκεῖ, 27
 πέμποντα δέσμιον μὴ καὶ τὰς κατ' αὐτοῦ αἰτίας σημαῖναι.

XXVI.

Ἀγρίππας δὲ πρὸς τὸν Παῦλον ἔφη· Ἐπιτρέπεται σοι περὶ 1
 σεαυτοῦ λέγειν. τότε ὁ Παῦλος ἐκτείνας τὴν χεῖρα ἀπελογεῖτο·
 2 Περὶ πάντων ὧν ἐγκαλοῦμαι ὑπὸ Ἰουδαίων, βασιλεῦ Ἀγρίππα, 2
 ἤγημαι ἑμάντων μακάριον ἐπὶ σοῦ μέλλον σήμερον ἀπολογεῖσθαι,
 3 μάλιστα γνωστὴν ὄντα σε πάντων τῶν κατὰ Ἰουδαίους εἰδῶν τε 3
 καὶ ζητημητόν· διὸ δεομαι μακροθύμως ἀκούσαι μου. 4 τὴν μὲν 4
 οὖν βίωσίν μου τὴν ἐκ νεότητος, τὴν ἀπ' ἀρχῆς γενομένην ἐν τῷ
 εἶδναι μου ἐν τε Ἱεροσολύμοις, ἴσασι πάντες οἱ Ἰουδαῖοι, 5 προ- 5
 γεννώσκοτές με ἄνωθεν, ἐὰν θέλωσιν μαρτυρεῖν, ὅτι κατὰ τὴν ἀκρι-
 βεστάτην αἴρεσιν τῆς ἡμετέρας θρησκείας ἐξῆσα Φαρισαῖος· 6 καὶ 6
 τῶν ἐπ' ἐλπίδι τῆς εἰς τοὺς πατέρας ἡμῶν ἐπαγγελίας γενομένης
 ὑπὸ τοῦ θεοῦ ἔστηκα κρινόμενος, 7 εἰς ἣν τὸ δωδεκάφυλον ἡμῶν 7
 ἐν ἐκτελεῖν νύκτα καὶ ἡμέραν λατρεῖον ἐλπίζει καταστήσαι· περὶ
 ἧς ἐλπίδος ἐγκαλοῦμαι ὑπὸ Ἰουδαίων, βασιλεῦ. 8 τί ἀπιστος κρι- 8

24. LN. βοῶντες c. AB.

25. RC. KN. SZ. καταλαβόμενος [κατελαβ. c. ABCE al. Vg.] μ. ἀξ. θαν. αὐτ. πεπρ. καὶ [om. c. ABCE al. Vg.] αὐτ. δι' et in f. add. αὐτόν. [om. c. ABC al. Arm. Vg.]

26. Hab. γράψῃ τῷ κυρ. B al. — RC. KN. SZ. in f. γράψαι. [γράψω c. ABC al. Thphyl.]

Cap. XXVI. 1. RC. KN. SZ. ὑπὲρ σεαυτ. [περὶ c. ACE al. m.]

3. Om. πάντων A al. Aeth. — h. Ἰουδαίων AE al. — post ζητημ. h. ἐπιστάμενος AC al. Slav. ms. Oec.; id alii aliter pon.; alii hab. εἰδώς. — RC. KN. SZ. δεομ. σευ. [om. c. ABE al. Arm. Vg.]

4. Om. τὴν ante ἐκ νεότη. BH al. — RC. KN. SZ. om. τί. — LN. om. οἱ ante Ἰουδ. c. BE al. — 5. LN. θρησκείας. Sic semper.

6. RC. KN. SZ. τῆς πρὸς τοὺς. — RC. om. ἡμῶν.

7. Hab. καταστήσειν B. — RC. KN. SZ. ἐγκαλ., βασ. Ἀγρίππα, ὑπὸ (RC. add. τῷ) Ἰουδ. . . om. plane βασιλ. A al.

9 νεται παρ' ὑμῶν εἰ ὁ θεὸς νεκροὺς ἐγείρει; ⁹ ἐγὼ μὲν οὖν ἔδοξα
 ἐμαυτῷ πρὸς τὸ ὄνομα Ἰησοῦ τοῦ Ναζωραίου δεῖν πολλὰ ἐναντία
 10 προᾶσαι. ¹⁰ ὁ καὶ ἐποίησα ἐν Ἱεροσολύμοις, καὶ πολλοὺς τε τῶν
 ἀγίων ἐγὼ ἐν φυλακαῖς κατέκλεισα, τὴν παρὰ τῶν ἀρχιερέων ἐξ-
 11 ουσίαν λαβὼν, ἀναιρουμένων τε αὐτῶν κατήνεγκα ψῆφον, ¹¹ καὶ
 κατὰ πάσας τὰς συναγωγὰς πολλακίς τιμωρῶν αὐτοὺς ἠνάγκαζον
 βλασφημεῖν, περισσῶς τε ἐμμαινόμενος αὐτοῖς; ἐδάσκον ἕως καὶ εἰς
 12 τὰς ἔξω πόλεις. ¹² ἐν οἷς πορευόμενος εἰς τὴν Δαμασκὸν μετ' ἐξ- Act. 9.
 13 ουσίας καὶ ἐπιτροπῆς τῶν ἀρχιερέων, ¹³ ἡμέρας μέσης κατὰ τὴν et 22.
 ὁδὸν εἶδον, βασιλεῦ, οὐρανόθεν ὑπὲρ τὴν λαμπρότητα τοῦ ἡλίου ⁶ 299.
 14 περιλάμψαν με φῶς καὶ τοὺς σὺν ἐμοὶ πορευομένους. ¹⁴ πάντων
 τε καταπεσόντων ἡμῶν εἰς τὴν γῆν ἤκουσα φωνὴν λέγουσαν πρὸς
 μὲ τῇ Ἑβραϊδὶ διαλέκτῳ· Σαούλ, Σαούλ, τί με διώκεις; σκληρόν
 15 σοι πρὸς κέντρα λατίζειν. ¹⁵ ἐγὼ δὲ εἶπα· Τίς εἶ, κύριε; ὁ δὲ
 16 κύριος εἶπεν· Ἐγὼ εἰμι Ἰησοῦς ὃν σὺ διώκεις. ¹⁶ ἀλλὰ ἀνάστηθι
 καὶ στήθι ἐπὶ τοὺς πόδας σου· εἰς τοῦτο γὰρ ᾤφθην σοι, προχε-
 ρίσασθαί σε ὑπηρέτην καὶ μαρτυρα ὧν τε εἶδες ὧν τε ὀφθήσομαι
 17 σοι, ¹⁷ ἔξαιρουμένός σε ἐκ τοῦ λαοῦ καὶ ἐκ τῶν ἐθνῶν, εἰς οὓς
 18 ἐγὼ ἀποστέλλω σε ¹⁸ ἀνοιξάει ὀφθαλμοὺς αὐτῶν, τοῦ ἐπιστρέψαι
 ἀπὸ σκότους εἰς φῶς καὶ τῆς ἐξουσίας τοῦ σατανᾶ ἐπὶ τὸν θεόν,
 τοῦ λαβεῖν αὐτοὺς ἄφεσιν ἁμαρτιῶν καὶ κληρὸν ἐν τοῖς ἡγιασμένοις
 19 πιστεῖ τῇ εἰς ἐμέ. ¹⁹ ὁθεν, βασιλεῦ Ἀγρίππα, οὐκ ἐγενόμην ἀπειθής
 20 τῇ οὐρανῷ ὀπτασίᾳ, ²⁰ ἀλλὰ τοῖς ἐν Δαμασκῷ πρῶτόν τε καὶ

10. Rc. Kn. Sz. post πολλ. om. τέ. [scr. c. ACE al. Thphyl.] — Rc. Kn. om. ἐν ante φυλακ. [scr. c. ABCEG al. pm. Vg.]

12. Rc. Kn. Sz. ἐν οἷς καὶ. [om. c. ABCE al. m. Vg. Cpt. al. Thphyl.] — Ln. om. τῆν c. AE. — Rc. Kn. Sz. τῆς παρὰ τῶν ἀρχ. [om. c. AB (ap. Beh. et Btlj. om. tantum παρὰ) E al. Syr. Arr. Vg.]

14. Rc. Kn. Sz. πάντ. δέ. — Ln. om. ἡμῶν c. B. — Rc. Kn. Sz. φων. λαλοῦσαν πρ. με καὶ λέγ. contra ABCE (om. καὶ λέγουσ. H) al. pm. Syr. utr. Vg. al.

15. Rc. Kn. Sz. om. κύριος. [scr. c. ABCE al. pl. Syr. utr. Vg. al. Thphyl.]

17. Rc. Kn. Sz. om. ἐκ poster. [scr. c. ABE al.] — Rc. Sz. pro ἐγὼ h. νῦν. . . h. νῦν ἐγὼ Vg. Thphyl.

18. Hab. ἀποστρ. AH al. pm.; etiam ὑποστρ. leg. — h. καὶ ἀπὸ τῆς CEG al.

20. Rc. Kn. Sz. post πρῶτ. om. τέ. [scr. c. AB al.] Digitized by Google

Ἱεροσολύμοις εἰς πᾶσαν τε τὴν χώραν τῆς Ἰουδαίας καὶ τοῖς ἔθνεσι ἀπήγγελον μετανοεῖν καὶ ἐπιστρέφειν ἐπὶ τὸν θεόν, ἅξια τῆς μετανοίας ἔργα πράσσειν. ²¹ ἕνεκα τούτων με οἱ Ἰουδαῖοι συλλαβόμενοι ἐν τῷ ἱερῷ ἐπειρώοντο διαχειρῆσασθαι. ²² ἐπικουρίας οὖν τυχὼν σῆς ἀπὸ τοῦ θεοῦ ἄχρι τῆς ἡμέρας ταύτης ἕστηκα μαρτυρούμενος μικρῶ τε καὶ μεγάλῳ, οὐδὲν ἐκτὸς λέγων ὧν τε οἱ προφήται ἐλάλησαν μελλόντων γίνεσθαι καὶ Μωϋσῆς, ²³ εἰ παθητὸς ὁ Χριστός, εἰ πρῶτος ἐξ ἀναστάσεως νεκρῶν φῶς μέλλει καταγγέλλειν τῷ τε λαῷ καὶ τοῖς ἔθνεσιν. ²⁴ ταῦτα δὲ αὐτοῦ ἀπολογουμένου ὁ Φῆστος μεγάλη τῇ φωνῇ φησὶν· Μαῦλε, Παῦλε· τὰ πολλὰ σε γράμματα εἰς μάστιγαν περιτρέπει. ²⁵ ὁ δὲ Παῦλος· Οὐ μαινόμεμαι, φησὶν, κράτιστε Φῆστε, ἀλλὰ ἀληθείας καὶ σωφροσύνης ῥήματα ἀποφθέγγομαι. ²⁶ ἐπίσταται γὰρ περὶ τούτων ὁ βασιλεὺς, πρὸς ὃν καὶ παρῴησιζόμενος λαλῶ· λανθάνειν γὰρ αὐτὸν τι τούτων οὐ πείθομαι· οὐ γὰρ ἔστιν ἐν γνώμῃ παπραγμένον τοῦτο. ²⁷ πιστεύεις, βασιλεῦ Ἀγρίππα, τοῖς προφήταις; οἶδα ὅτι πιστεύεις. ²⁸ ὁ δὲ Ἀγρίππας πρὸς τὸν Παῦλον· Ἐν ὀλίγῳ με πείθεις Χριστιανὸν ποιῆσαι. ²⁹ ὁ δὲ Παῦλος· Εὐξαίμην ἂν τῷ θεῷ καὶ ἐν ὀλίγῳ καὶ ἐν μεγάλῳ οὐ μόνον σὲ ἀλλὰ καὶ πάντας τοὺς ἀκούοντάς μου σήμερον γενέσθαι τοιοῦτους ὅποιος κἀγὼ εἰμι, παρεκτὸς τῶν δεσμῶν τούτων. ³⁰ ἀνίστη τε ὁ βασιλεὺς καὶ ὁ ἡγεμὼν ἢ τε Βερνίκη καὶ οἱ συγκαθήμενοι αὐτοῖς, ³¹ καὶ ἀναγορεύσαντες ἐλάλουν πρὸς ἀλλήλους λέγοντες· ὅτι οὐδὲν θανάτου ἄξιον ἢ δεσμῶν πράσσει ὁ ἀν-

20. LN. ἐν Ἱεροσ. [c. AE al. m. Thphyl.], tum om. εἰς c. AB. — h. ἀπαγγέλλων G al. m.; etiam ἀπαγγέλλω, ἀπήγγυλα et aliter leg.

22. RC. KN. SZ. τῆς παρὰ τοῦ θ. — RC. SZ. μαρτυρούμενος.

23. RC. KN. SZ. om. τέ. [scr. c. ABE gr. al. m. Chrs. Thphyl.]

24. RC. KN. SZ. ἔφη et v. 25. om. Παῦλος.

26. RC. KN. SZ. οὐ πείθ. οὐδέ τιν. [om. c. AE al. m. . . h. οὐθέν omisso τὶ B. . . om. alii οὐ, etiam οὐδὲν πείθ. pon.]

28. RC. KN. SZ. ἔφη· Ἐν et pro ποιῆσ. (c. AB al. Syr. p. in m.) h. γενέσθαι.

29. RC. KN. SZ. Παῦλ. εἶπεν et pro μεγάλ. (c. AB al. Vg. Arm.) h. πολλῶ.

30. RC. καὶ ταῦτα εἰπόντος αὐτοῦ, ἀνίστη. [ἀν. τε c. AB al.; etiam καὶ ταῦτα εἰπόντος ἀνίστη, ἀνίστη δέ, καὶ ἀνίστη leg.]

32 θρονος ούτος. ³² Ἀγρίππας δὲ τῷ Φίλιππῳ ἔφη· Ἀπολεῦσθαι
 ἰδύνατο ὁ ἄνθρωπος ούτος, εἰ μὴ ἐπικέκλητο Καίσαρα.

XXVII.

1 Ὡς δὲ ἐκρίθη τοῦ ἀποπλεῖν ἡμᾶς εἰς τὴν Ἰταλίαν, παρεδίδουν
 τὸν τε Παῦλον καὶ τινὰς ἑτέρους δεσμώτας ἑκατοντάρχῃ ὀνόματι
 2 Ἰουλίῳ σπειρίῳ Σεβαστῆς. ² ἐπιβάντες δὲ πλοῖον Ἀδραμυττηνῶν,
 μέλλοντι πλεῖν εἰς τοὺς κατὰ τὴν Ἀσίαν τόπους, ἀνήχθημεν ὅτιος
 3 σὺν ἡμῖν Ἀριστάρχου Μακεδόνος Θεσσαλονικέως· ³ τῇ τε ἑτέρᾳ
 κατήχθημεν εἰς Σιδῶνα, φιλανθρώπως τε ὁ Ἰούλιος τῷ Παύλῳ
 4 χρῆσασθαι ἐπέτρεψεν πρὸς τοὺς φίλους πορευθέντι ἐπιμελείας τυ-
 4 χεῖν. ⁴ κάκειθεν ἀναχθέντες ὑπεπλεύσαμεν τὴν Κύπρον διὰ τὸ
 5 τοὺς ἀνέμους εἶναι ἐναντίους, ⁵ τὸ τε πέλαγος τὸ κατὰ τὴν Κιλι-
 κίαν καὶ Παμφυλίαν διαπλεύσαντες κατήλθομεν εἰς Μύρα τῆς
 6 Λυκίας. ⁶ Κάκει εὐρών ὁ ἑκατοντάρχης πλοίων Ἀλεξανδρίων πλέον
 7 εἰς τὴν Ἰταλίαν ἐνεβίβασεν ἡμᾶς εἰς αὐτό. ⁷ ἐν ἰκαναῖς δὲ ἡμέραις
 βραδύπλοοῦντες καὶ μόλις γενομένοι κατὰ τὴν Κνίδον, μὴ προσ-
 8 εῶντος ἡμᾶς τοῦ ἀνέμου, ὑπεπλεύσαμεν τὴν Κρήτην κατὰ Σαλ-
 8 μώνην, ⁸ μόλις τε παραλεγόμενοι αὐτὴν ἦλθομεν εἰς τόπον τινα
 9 καλούμενον Καλοὺς λιμένας, ᾧ ἔγγυς ἦν πόλις Λασιά. ⁹ Ἰκανοῦ
 δὲ χρόνον διαγενομένου καὶ ὅτιος ἤδη ἐπισηφαλοὺς τοῦ πλοῦς διὰ
 10 τὸ καὶ τὴν νηστειαν ἤδη παρεληλυθέναι, παρήγει ὁ Παῦλος ¹⁰ λε-
 γων αὐτοῖς· ἄνδρες, θεωρῶ, ὅτι μετὰ ὕβρεως καὶ πολλῆς ζημίας
 οὐ μόνον τοῦ φορτίου καὶ τοῦ πλοίου ἀλλὰ καὶ τῶν ψυχῶν ἡμῶν

32. Rc. Kñ. Sz. ἐπικέκλ. [ἐπικέκλ. c. A al. m. Thphyl.]

Cap. XXVII. 1. Hab. παρεδίδου A al. Demid. Syr. Egp. Thphyl.

2. Rc. Sz. μέλλοντις. [μέλλοντι c. AB al. m. Syr. utr. Vg. ms. al.] —
 I.N. εἰς τοὺς c. AB al. Thphyl.; etiam ἐπί leg.; circa Vg. al.

3. Rc. Kñ. Sz. πορευθέντα. [πορευθέντι c. AB al. Thphyl.]

5. Rc. Kñ. Sz. Μύρα [Μύρα c. B], etiam Μύρα, Σμύραν, Μοίρων
 (H), Ἀνότρα (A Vg. al.) leg.

6. Hab. κάκειθεν A al. — Rc. Kñ. Sz. ἑκατόνταρχος.

8. Λασιά c. B 73. (s. XI.) 21. (s. XII.) 31. 45. Cpt. .. Rc. Kñ. Sz. Λασαία...
 I.N. Ἰλασσα c. A 40. 96. Syr. p. in m. .. etiam Λασία, Λασιία leg.;
 Thalassa Vg. Aeth.

10. Rc. φόρτου.

μέλλειν ἔσεσθαι τὸν πλοῦν. ¹¹ ὁ δὲ ἑκατοντάρχης τῷ κυβερνήτῃ ¹¹
καὶ τῷ ναυκλήρῳ μᾶλλον ἐπέθετο ἢ τοῖς ὑπὸ Παύλου λεγομένοις.
¹² ἀνευθέτου δὲ τοῦ λιμένα ὑπάρχοντος πρὸς παραχειμασίαν, οἱ ¹²
πλείονες ἔβητον βουλήν ἀναχθῆναι ἐκεῖθεν, εἰπως δύναντο κατα-
τήσαντες εἰς Φοίνικα παραχειμάσαι, λιμένα τῆς Κρήτης βλέποντα
κατὰ Ἰββα καὶ κατὰ γῶρον. ¹³ Ἵππονεύσαντος δὲ νότου δόξαντες ¹³
τῆς προθέσεως κεκρατηκῆναι, ἄρατες ἄσσον παρελέγοντο τὴν Κρή-
την. ¹⁴ μετ' οὐ πολὺ δὲ ἔβαλεν κατ' αὐτῆς ἀνεμος τυφωνικός ὁ ¹⁴
καλούμενος εὐρακύλων. ¹⁵ συναρπασθέντος δὲ τοῦ πλοίου καὶ μὴ ¹⁵
δυναμένου ἀνοψθαλεῖν τῷ ἀνέμῳ ἐπιδόντες ἐφερόμεθα. ¹⁶ νησίον ¹⁶
δὲ τι ὑποδραμόντες καλούμενον Καῦδα ἰσχύσαμεν μόλις περικρα-
ταῖς γενέσθαι τῆς σκάφης, ¹⁷ ἣν ἄρατες βοήθειαις ἐχρῶντο, ὑπο- ¹⁷
ζωννύντες τὸ πλοῖον· φοβούμενοί τε μὴ εἰς τὴν Σύρτιν ἐκπέσωσιν,
χαλάσαντες τὸ σκεῦος, οὕτως ἐφέροντο, ¹⁸ σφοδρῶς τε χειμαζο- ¹⁸
μένων ἡμῶν τῇ ἐξῆς ἐκβολὴν ἐποιοῦντο. ¹⁹ καὶ τῇ τρίτῃ ἀντόχειρες ¹⁹
τὴν σκευὴν τοῦ πλοίου ἐξήρασαν. ²⁰ μήτε δὲ ἡλίου μήτε ἀστρῶν ²⁰
ἐπιφανόντων ἐπὶ πλείονας ἡμέρας, χειμωνός τε οὐκ ὀλίγον ἐπιχει-
μένου, λοιπὸν περιηρεῖτο ἐλπίς πάσα τοῦ σώζεσθαι ἡμᾶς. ²¹ Πολ- ²¹
λῆς τε αἰσιτίας ὑπαρχούσης, τότε σταθεῖς ὁ Παῦλος ἐν μέσῳ αὐτῶν
εἶπεν· Ἔδει μὲν, ὦ ἄνδρες, πειθαρχήσατάς μοι μὴ ἀνάγεσθαι
ἀπὸ τῆς Κρήτης κερδησαί τε τὴν ἕβρον ταύτην καὶ τὴν ζημίαν.
²² καὶ τὰ νῦν παραινῶ ὑμᾶς εὐθνεῖν· ἀποβολὴ γὰρ ψυχῆς οὐδε- ²²
μία ἔσται ἐξ ὑμῶν πλὴν τοῦ πλοίου. ²³ παρέστη γὰρ μοι ταύτῃ ²³
τῇ νυκτὶ τοῦ θεοῦ οὐ εἶμι ἐγώ, ᾧ καὶ λατρεύω, ἄγγελος ²⁴ λέγων· ²⁴
Μὴ φοβοῦ, Παῦλε· Καίσαρ σε δεῖ παραστήναι, καὶ ἰδοῦ, κεγά-

11. Rc. ἑκατόνταρχος et Rc. Κν. Sz. ὑπὸ τοῦ Π.

12. Rc. Κν. Sz. πλείους. — Rc. Κν. ἀκείθεν.

13. Rc. Sz. (c. Vg.) ἄσσον.

14. Rc. Κν. Sz. pro εὐρακύλων (c. AB; Euroaquilo Vg. εὐρακίλων Sah.)
h. εὐροκλύδων (ita B** 133.). Etiam εὐροκλύδων (40. s. XI.), εὐρα-
κλύδων, εὐροκιδίων, εὐρακίλων et aliter leg.

16. Rc. Κν. Sz. pro Καῦδα (c. B Syr. Aeth. Vg. et similiter al.) h. Κλαί-
δην. . . h. Κλα. (sic) A; etiam Κλαῦδα, Κλαῦδαν, Κλαῦδην leg.

17. Pro τὸ σκεῦος leg. τὰ ἰστία (Chrs.) et τὸ ἰστίον.

18. Rc. Κν. Sz. σφοδρ. δέ et 19. ἐβρίψαμεν.

21. Rc. Κν. Sz. πολλ. δέ. [τέ c. ABC al. Syr. Vg.]

23. Rc. Κν. Sz. ἄγγελος [post λατρ. c. ABC* al.] τοῦ θ. et om. ἐγώ. [scr.
c. A C al. Cpt. Aeth. Arm. Vg.]

25 ρισαί σοι ὁ θεὸς πάντα τοὺς πλείονας μετὰ σοῦ. ²⁵ διὸ εὐθυ-
 μείτε, ἄνδρες· πιστεύω γὰρ τῷ θεῷ, ὅτι οὕτως ἔσται καθ' ὃν
 26 τρόπον λελάληται μοι. ²⁶ εἰς ἤσον δέ τινα δεῖ ἡμᾶς ἐκπεσεῖν.
 27 Ὡς δὲ τεσσαρεσκαίδεκάτῃ νύξ ἐπεγένετο διαφερομένων ἡμῶν
 ἐν τῷ Ἄδρια, κατὰ μέσον τῆς νυκτὸς ὑπενόουν οἱ ναῦται προσάγειν
 28 τινὰ αὐτοῖς χώραν. ²⁸ καὶ βολίσαντες εὗρον ὄργυιᾶς εἴκοσι, βραχὺ
 δὲ διαστήσαντες καὶ πάλιν βολίσαντες εὗρον ὄργυιᾶς δεκαπέντε·
 29 ²⁹ φοβούμενοί τε μήπου κατα τραχεῖς τόπους ἐκπέσωμεν, ἐκ πρῶ-
 30 μης ἐβρῶντες ἀγκύρας τεσσαρας ἤηγοντο ἡμέραν γενέσθαι. ³⁰ Τῶν
 δὲ ναυτῶν ζητούντων φυγεῖν ἐκ τοῦ πλοίου καὶ χαλασάντων τὴν
 σκάφην εἰς τὴν θάλασσαν προσάσει ὡς ἐκ πρῶρας ἀγκύρας μελ-
 31 λόντων ἐκτείνειν, ³¹ εἶπεν ὁ Παῦλος τῷ ἐκατοντάρχῃ καὶ τοῖς
 στρατιώταις· Ἐὰν μὴ οὗτοι μείνωσιν ἐν τῷ πλοίῳ, ὑμεῖς σωθῆναι
 32 οὐ δύνασθε. ³² τότε ἀπέκοψαν οἱ στρατιῶται τὰ σχοινία τῆς σκά-
 33 φης καὶ εἶσαν αὐτὴν ἐκπεσεῖν. ³³ Ἀχρι δὲ οὐ ἡμέρα ἤμελλεν γί-
 νεσθαι, παρεκάλει ὁ Παῦλος ἅπαντας μεταλαβεῖν τροφῆς λέγων·
 Τεσσαρεσκαίδεκάτῃν σήμερον ἡμέραν προσδοκῶντες ἄστοι δια-
 34 τελεῖτε, μὴθὲν προσλαβόμενοι. ³⁴ διὸ παρακαλῶ ὑμᾶς μεταλαβεῖν
 τροφῆς· τοῦτο γὰρ πρὸς τῆς ὑμετέρας σωτηρίας ὑπάρχει· οὐδεὶς γὰρ
 35 γὰρ ὑμῶν θρῖξ ἀπὸ τῆς κεφαλῆς ἀπολείεται. ³⁵ εἶπας δὲ ταῦτα
 καὶ λαβὼν ἄστον εὐχαρίστησεν τῷ θεῷ ἐνώπιον πάντων καὶ κλά-
 36 σας ἤρξατο ἐσθίειν. ³⁶ εὐθυμοὶ δὲ γενόμενοι πάντες καὶ αὐτοὶ
 37 προσελάβοντο τροφῆς. ³⁷ ἡμεῖθα δὲ αἱ πάσαι ψυχαὶ ἐν τῷ πλοίῳ
 38 διακόσμαι ἐβδομήκοντα ἕξ. ³⁸ κορησθέντες δὲ τροφῆς ἐκούφιζον

27. Rc. Kx. Sz. ἐγένετο. [ἐπιγέν. c. A al. Vg.] — Ln. προσανέχεσθαι c. B [Barb. 1]; apparere Vg.

28. Om. καὶ πάλ. βολισ. 24. (s. XI.) 67. (s. XIV.) Vg. . . h. tantum πάλιν Syr.

29. μήπου c. BC al. cdd. lat. Thphyl. . . Rc. Kx. Sz. μήπως. . . Ln. c. A μήπω. . . etiam μή leg. — Rc. Kx. Sz. pro κατά c. ABC al. Thphyl. h. εἰς. — Rc. ἐπίποισεν.

30. Ln. πρῶρος c. A. — Rc. Kx. Sz. μελλ. ἀγκ. contra ABC al.

33. Rc. Kx. Sz. μηθὲν. [μηθὲν c. AB al.; Ln. v. 34. οὐθ' ἐνός c. A.] — Ln. προσλαβανόμενοι c. A al.

34. Rc. προσλαβεῖν. — h. ἡμετέρας A al. Syr. μ. — Rc. Kx. Sz. pro ἀπὸ c. ABC al. m. h. ἐκ et Rc. Kx. pro ἀπολ. h. πιστεύεται.

35. Rc. Kx. Sz. εἰπὼν [εἶπας c. ABC al.], et 37. ἡμεν. [ἡμεῖθα c. AB al.]

38. Hab. τῆς τροφ. GH al. Chra.

τὸ πλοῖον, ἐκβαλλόμενοι τὸν σῆτον εἰς τὴν θάλασσαν. ³⁹ Ὅτε δὲ ³⁹
 ἡμέρα ἐγένετο, τὴν γῆν οὐκ ἐπεγνώσκον, κόλπον δὲ τινα κατενόουν
 ἔχοντα αἰγιαλόν, εἰς ὃν ἐβουλεύοντο, εἰ δύναιντο, ἐξῶσαι τὸ πλοῖον.
⁴⁰ καὶ τὰς ἀγκύρας περιελόντες εἴων εἰς τὴν θάλασσαν, ἅμα ἀνέν- ⁴⁰
 τες τὰς ζευκτηρίας τῶν πηδαλίων, καὶ ἐπάραντες τὸν ἀρτέμωνα
 τῇ πνεύσῃ κατείχον εἰς τὸν αἰγιαλόν. ⁴¹ περιπεσόντες δὲ εἰς τὸ ⁴¹
 ποῖον διεθάλασσον ἐπέκειλαν τὴν ναῦν, καὶ ἡ μὲν πρῶρα ἐρεῖσασα
 ἔμεινεν ἀσάλευτος, ἡ δὲ πρῶμα ἐλύετο ὑπὸ τῆς βίας. ⁴² Τῶν δὲ ⁴²
 στρατιωτῶν βουλὴ ἐγένετο ἵνα τοὺς δεσμοτάτας ἀποκτείνωσιν, μὴ
 τις ἐκκολυμβήσας διαφύγῃ. ⁴³ ὁ δὲ ἑκατοντάρχης, βουλόμενος δια- ⁴³
 σῶσαι τὸν Παῦλον, ἐκώλυσεν αὐτοὺς τοῦ βουλήματος, ἐκέλευσέν
 τε τοὺς θναμένους κολυμβᾶν ἀπορρήφρατας πρώτους ἐπὶ τὴν γῆν
 ἐξίσται, ⁴⁴ καὶ τοὺς λοιποὺς οὓς μὲν ἐπὶ σανίσιν, οὓς δὲ ἐπὶ τινων ⁴⁴
 τῶν ἀπὸ τοῦ πλοίου. καὶ οὕτως ἐγένετο πάντα διασωθῆναι ἐπὶ
 τὴν γῆν.

XXVIII.

Καὶ διασωθέντες τότε ἐπίγνωμεν, ὅτι Μελλίτη ἡ νῆσος κα- 1
 λείται. ² οἱ τε βάρβαροι παρεῖχαν οὐ τὴν τεχούσαν φιλανθρωπίαν 2
 ἡμῖν ἀνάφρατες γὰρ πυρὰν προσελάβοντο πάντας ἡμῶς διὰ τὸν
 νετὸν τὸν ἐφροτώτα καὶ διὰ τὸ ψῆχος. ³ Συστρέφρατος δὲ τοῦ 3
 Παύλου φρονέων τι πλῆθος καὶ ἐπιθίετος ἐπὶ τὴν πυρὰν, ἔχιδνα
 ἀπὸ τῆς θέμερης διεξελθοῦσα καθῆψεν τῆς χειρὸς αὐτοῦ. ⁴ ὡς δὲ 4

39. Rc. Κη. Sz. ἐβουλεύσαντο. [ἐβουλεύοντο c. BC al. m. . . h. ἐβούλοντο A al.] — h. εἰ δυνατὸν CH al. pl. Syr. al. Chrs.

40. Rc. Κη. Sz. ἀρτέμωνα. [ἀρτέμωνα c. AB al. pm.]

41. Rc. Κη. Sz. ἐπέκειλαν. [ἐπέκειλ. c. AB* C al.] — Lx. ἔμεινεν c. A al. — Rc. Κη. Sz. in f. add. τῶν κυμάτων. [om. c. AB. maris Vg.]

42. Rc. διαφύγοι.

43. Rc. Κη. Sz. ἑκατοντάρχος. — h. ἐκκολυμβᾶν B.

Cap. XXVIII. 1. Rc. Κη. Sz. ἐπίγνωσαν. [ἐπίγνωμεν c. AB al. Syr. utr. Vg. al.]

2. Rc. Κη. Sz. οἱ δὲ βάρβ. [τί c. ABC al. Thphyl.] — Lx. ἄφρατες c. AB al. — om. πάντα A Aeth.; etiam post ἡμᾶς pon.

3. Rc. Κη. Sz. om. τι [scr. c. ABC al. Vg. (non Am.) Thphyl.], pro ἀπὸ [c. ABCGH al. pm. Vg. Thphyl.] h. ἐκ. — Rc. Κη. Lx. ἐξελθοῦσα. [δεξ. c. AGH al. pl. Chrs. (text.) Thphyl.] — h. καθήψατο C al. pm. Chrs. al.

εἶδον οἱ βάρβαροι κραμάμενον τὸ θηρίον ἐκ τῆς χειρὸς αὐτοῦ, πρὸς
 ἀλλήλους ἔλεγον· Πάντως φονεὺς ἐστὶν ὁ ἄνθρωπος οὗτος, ὃν
 5 διασωθέντα ἐκ τῆς θαλάσσης ἡ δίκη ζῆν οὐκ εἶασεν. ⁵ ὁ μὲν οὖν
 6 ἀποτιναζάμενος τὸ θηρίον εἰς τὸ πῦρ ἔπαθεν οὐδὲν κακόν· ⁶ οἱ δὲ
 προσεδόκων αὐτὸν μέλλειν πίμπρασθαι ἢ καταπίπτειν ἄφρω νεκρόν.
 ἐπὶ πολὺ δὲ αὐτῶν προσδοκῶντων καὶ θεωρούντων μηδὲν αἰτοπον
 7 εἰς αὐτὸν γινόμενον, μεταβαλλόμενοι ἔλεγον αὐτὸν εἶναι θεόν. ⁷ Ἐν
 δὲ τούτῳ περὶ τὸν τόπον ἐκείνον ὑπήρχεν χωρὰ τῷ πρώτῳ τῆς νήσου,
 ὀνόματι Ποπλίῳ, ὃς ἀναδεξάμενος ἡμᾶς τρεῖς ἡμέρας φιλοφρόνως
 8 ἐξένισεν. ⁸ ἐγένετο δὲ τὸν πατέρα τοῦ Ποπλίῳ πυρετοῖς καὶ δυσεν-
 9 τερίῳ συννεχομένον κατακεῖσθαι, πρὸς ὃν ὁ Παῦλος εἰσελθὼν καὶ
 9 προσευξάμενος, ἐπιθεὶς τὰς χεῖρας αὐτῷ, ἴασατο αὐτόν. ⁹ τούτου
 δὲ γενομένου καὶ οἱ λοιποὶ οἱ ἐν τῇ νήσῳ ἔχοντες ἀσθενείας προσ-
 10 ἦρχοντο καὶ ἐθεραπεύοντο, ¹⁰ οἱ καὶ πολλαῖς τιμαῖς ἐτίμησαν ἡμᾶς
 καὶ ἀναγομένοις ἐπέθεντο τὰ πρὸς τὰς χεῖρας.

11 Μετὰ δὲ τρεῖς μῆνας ἀτήχθημεν ἐν πλοίῳ παρακεχειμακότη ἐν
 12 τῇ νήσῳ, Ἀλεξανδρίῳ, παρασήμῳ Διοσκουροῖς. ¹² καὶ καταχθέν-
 13 τες εἰς Συρακούσας ἐπεμείναμεν ἡμέρας τρεῖς, ¹³ ὅθεν περιελθόν-
 14 τες κατητήσαμεν εἰς Ῥήγιον. καὶ μετὰ μίαν ἡμέραν ἐπιγενομένου
 14 γότου δευτεराῖοι ἦλθον εἰς Ποτιόλους, ¹⁴ οὗ εὐρόντες ἀδελφούς
 παρεκλήθημεν παρ' αὐτοῖς ἐπιμεῖναι ἡμέρας ἑπτὰ· καὶ οὕτως
 15 εἰς τὴν Ῥώμην ἦλθον. ¹⁵ κακεῖθεν οἱ ἀδελφοὶ ἀκούσαντες τὰ
 περὶ ἡμῶν ἦλθον εἰς ἀπάντησιν ἡμῖν ἄχρις Ἀππίου φόρον καὶ
 Τριῶν τυβερῶν· οὓς ἰδὼν ὁ Παῦλος ἐνχαριστήσας τῷ θεῷ ἔλα-
 βεν θάρσος.

16 Ὅτε δὲ εἰσιέλθομεν εἰς Ῥώμην, ἐπετράπη τῷ Παύλῳ μένειν

5. RC. KN. LN. ἀποτινάξας. [-ξάμενος c. AGH al. pl.]

8. RC. KN. Sz. δυσεντερία [-ρίω c. ABGH al.]

9. RC. KN. Sz. pro δέ [c. AB al. m. Cpt. Syr. p. Chrs.] h. οὖν.

10. RC. KN. Sz. τὴν χρεῖαν. [τάς χρ. c. AB al.]

12. LN. ἡμέρας τρεῖσιν c. B. triduo Vg.

14. RC. KN. Sz. ἐπ' αὐτ. [παρ' α. c. AB al. pm.] — h. ἐπιμεῖναντες
H al. Thphyl. — LN. ἦλθ. εἰς Ῥώμ. c. A al. (sic pon. etiam Vg.)

15. Om. τὰ περὶ ἡμ. Syr. Erp. Aeth. Vg. — RC. KN. Sz. ἐξ ἦλθ. [ἦλθ.
c. AB al.] — h. ἀπάντ. ἡμῶν 4. al. pm. Thphyl. Oec.

16. RC. KN. Sz. ἦλθον. [εἰσιήλθ. c. AB al. Syr. cdd. lat. al.] — RC.
KN. Sz. post Ῥώμ. h. ὁ ἐκατόνταρχος παρέδωκε τοὺς δεσμοί-

καθ' ἑαυτὸν σὺν τῷ φυλάσσοιτι αὐτὸν στρατιώτῃ. ¹⁷ Ἐγένετο δὲ 17
μετὰ ἡμέρας τρεῖς συγκαλέσασθαι αὐτὸν τοὺς ὄντας τῶν Ἰουδαίων
πρώτους· συνελθόντων δὲ αὐτῶν ἔλεγεν πρὸς αὐτούς· Ἐγώ, ἄν-
δρες ἀδελφοί, οὐδὲν ἐναντίον ποιήσας τῷ λαῷ ἢ τοῖς ἔθουσιν τοῖς
πατριώταις, δέσμιος ἕξ Ἱεροσολύμων παρεδόσθην εἰς τὰς χεῖρας τῶν
Ῥωμαίων, ¹⁸ οἵτινες ἀνακρίναντές με ἐβούλοντο ἀπολύσαι διὰ τὸ ¹⁸
μηδεμίαν αἰτίαν θανάτου ὑπάσχειν ἐν ἐμοί. ¹⁹ ἀντιλεγόντων δὲ ¹⁹
τῶν Ἰουδαίων ἠναγκάσθην ἐπικαλέσασθαι Καίσαρα, οὐχ ὡς τοῦ
ἔθνους μου ἔχων τι κατηγορεῖν. ²⁰ διὰ ταύτην σὺν τῇ αἰτίαν ²⁰
παρεκάλεσα ὑμᾶς ἰδεῖν καὶ προσλαλήσαι· ἔνεκεν γάρ τῆς ἐλπίδος
τοῦ Ἰσραὴλ τὴν ἄλυσιν ταύτην περικίμαι. ²¹ οἱ δὲ πρὸς αὐ- ²¹
τὸν εἶπαν· Ἡμεῖς οὐτε γράμματα ἐδεξάμεθα περὶ σοῦ ἀπὸ τῆς
Ἰουδαίας, οὐτε παραγενόμενός τις τῶν ἀδελφῶν ἀπήγγειλεν ἢ ἐλά-
λησέν τι περὶ σοῦ πονηρόν. ²² ἀξιούμεν δὲ παρὰ σοῦ ἀκούσαι ἃ ²²
φρονεῖς· περὶ μὲν γὰρ τῆς αἰρέσεως ταύτης γνωστὸν ἡμῖν ἐστὶν ὅτι
πανταχοῦ ἀντιλέγεται. ²³ Ταξάμενοι δὲ αὐτῷ ἡμέρας ἤκον πρὸς ²³
αὐτὸν εἰς τὴν ξενίαν πλείονες· οἷς ἐξετίθετο διαμαρτυρομενος τὴν
βασιλείαν τοῦ Θεοῦ, πείθων τε αὐτούς περὶ τοῦ Ἰησοῦ ἀπὸ τε
τοῦ νόμου Μουσείως καὶ τῶν προφητῶν, ἀπὸ πρωτῆ ἕως ἑσπέρας.
²⁴ καὶ οἱ μὲν ἐπέθοντο τοῖς λεγομένοις, οἱ δὲ ἠπίστον. ²⁵ ἀσύμ- ²⁴
φωνοὶ δὲ ὄντες πρὸς ἀλλήλους ἀπελύοντο εἰπόντος τοῦ Παύλου ²⁵
ῥήμα ἔν· ὅτι καλῶς τὸ πνεῦμα τὸ ἅγιον ἐλάλησεν διὰ Ἡσαΐου
τοῦ προφήτου πρὸς τοὺς πατέρας ὑμῶν ²⁶ λέγον· Πορεύθητι πρὸς ²⁶
^{9. 10.} τὸν λαὸν τούτον καὶ εἰπὸν· Ἀκοῆ ἀκούσετε καὶ οὐ μὴ συνήτε, καὶ
^{14. 15.} βλέποντες βλέπετε καὶ οὐ μὴ ἴδητε. ²⁷ ἐπαχύνθη γὰρ ἡ καρδία ²⁷
^{Jo. 12.} τοῦ λαοῦ τούτου, καὶ τοῖς ὠσὶν βαρέως ἤκουσαν καὶ τοὺς ὀφθαλ-

οὺς τῷ στρατοπεδάρχῃ, τῷ δὲ Π. ἐπετράπ. [om. c. AB al. Syr. (Syr. p. c. asterisco h.) Erp. Cpt. Arm. Vg. Chrs.]

17. Rc. pro αὐτόν [c. AB al. m. Vg. al.] h. τὸν Ἰαῦλον.

19. Rc. Kn. Sz. κατηγορεῖσας. [κατηγορεῖν c. AB al.]

23. Ln. ἦλθον πρὸς c. AB al. m. — Rc. Kn. Sz. τὰ περι. [om. c. ABH al. m. Syr. utr. Erp. Vg.]

25. Rc. Kn. Sz. ἡμῶν. [ὑμῶν c. AB al. pm. Syr. Vg. ms. Slav. Ath. Bas. Did. al.]

26. Hab. λέγων B al. — Rc. Sz. εἰπέ. [εἰπὸν c. ABFH al. pl. Chrs.] — h. ἀκούσῃτε et βλέψῃτε AEG al. m.

27. Hab. τ. ὡς. αὐτῶν βαρ. A al. Syr. Tol. al.

μοὺς αὐτῶν ἐκάμνησαν, μήποτε ἴδωσιν τοῖς ὀφθαλμοῖς καὶ τοῖς
ὤσιν ἀκούσωσιν καὶ τῇ καρδίᾳ συνῶσιν καὶ ἐπιστρέψωσιν καὶ
28 ἰάσωμαι αὐτούς. ²⁸ γνωστὸν οὖν ἔστω ὑμῖν, ὅτι τοῖς ἔθνεσιν
ἀπεστάλη τοῦτο τὸ σωτήριον τοῦ Θεοῦ· αὐτοὶ καὶ ἀκούσονται.

30 Ἐμμεθεν δὲ διετίαν ὅλην ἐν ἰδίᾳ μισθώματι, καὶ ἀπεδέχετο
31 πάντα τοὺς εἰσπορευομένους πρὸς αὐτόν, ³¹ κηρύσσων τὴν βασι-
λείαν τοῦ Θεοῦ καὶ διδάσκων τὰ περὶ τοῦ κυρίου Ἰησοῦ Χριστοῦ
μετὰ πάσης παρήχης ἀκωλύτως.

27. Hab. ἐπιστρέψουσιν A E et ἰάσωμαι A G al. pm.

28. Rc. Kk. Sz. om. τοῦτο. [scr. c. A B al. m. Syr. Vg. I. d. al. Chrs.]

29. Rc. Kk. Sz. Καὶ ταῦτα αὐτοῦ εἰπόντος, ἀπῆλθον οἱ Ἰου-
δαῖοι, πολλὴν ἔχοντες ἐν ἑαυτοῖς συζήτησιν. [om. c. A B E
al. Syr. Cpt. Arm. Erp. Vg. ma. Am. Demid. I. d.]

30. Hab. ἐνέμενον B al.; etiam ἐπέμ. leg. — Rc. et Kk. (—) Ἐμ. δὲ ὁ
Παῦλος.

ΕΠΙΣΤΟΛΑΙ ΠΑΥΛΟΥ.

ΠΡΟΣ ΡΩΜΑΙΟΥΣ.

Παῦλος, δοῦλος Ἰησοῦ Χριστοῦ, κλητὸς ἀπόστολος ἀφορισμένος ¹
 εἰς εὐαγγέλιον θεοῦ, ² ὃ προεπηγγελλάτο διὰ τῶν προφητῶν αὐτοῦ ²
 ἐν γραφαῖς ἀγίας, ³ περὶ τοῦ υἱοῦ αὐτοῦ, τοῦ γενομένου ἐκ σπέρ- ³
 ματος Δαυὶδ κατὰ σάρκα, ⁴ τοῦ ὀρισθέντος υἱοῦ θεοῦ ἐν δυνάμει ⁴
 κατὰ πνεῦμα ἀγιωσύνης ἐξ ἀναστάσεως νεκρῶν, Ἰησοῦ Χριστοῦ
 τοῦ κυρίου ἡμῶν, ⁵ δι' οὗ ἐλάβομεν χάριν καὶ ἀποστολὴν εἰς ὑπ- ⁵
 ακοὴν πίστεως ἐν πᾶσιν τοῖς ἔθνεσιν ὑπὲρ τοῦ ὀνόματος αὐτοῦ,
⁶ ἐν οἷς ἐστὶ καὶ ἡμεῖς κλητοὶ Ἰησοῦ Χριστοῦ, ⁷ πᾶσιν τοῖς ὁσίν ⁶
 ἐν Ῥώμῃ ἀγαπητοῖς θεοῦ, κλητοῖς ἀγίοις. χάρις ὑμῖν καὶ εἰρήνη ⁷
 ἀπὸ θεοῦ πατρὸς ἡμῶν καὶ κυρίου Ἰησοῦ Χριστοῦ.

Πρῶτον μὲν εὐχαριστῶ τῷ θεῷ μου διὰ Ἰησοῦ Χριστοῦ παρὶ ⁸
 πάντων ὑμῶν, ὅτι ἡ πίστις ὑμῶν καταγγέλλεται ἐν ὅλῳ τῷ κόσμῳ.
⁹ μάρτυς γάρ μου ἐστὶν ὁ θεός, ᾧ λατρεύω ἐν τῷ πνεύματί μου ⁹
 ἐν τῷ εὐαγγέλιῳ τοῦ υἱοῦ αὐτοῦ, ὡς ἀδιαλείπτως μνησὶν ὑμῶν
 ποιούμαι ¹⁰ πάντοτε ἐπὶ τῶν προσευχῶν μου δεόμενος, εἴπως ἦδη ¹⁰
 ποτὲ εὐδοκῆθῃσονται ἐν τῷ θελήματι τοῦ θεοῦ εἰθεῖν πρὸς ὑμᾶς.

Cap. I. 3. Hab. γεννωμένον 38 al. cdd. lat. ap. Aug.

4. Hab. προορισθέντος Mcell. ap. Eus. Thdtiani ap. Epiph. Vg. d. e. Ir. al. — pro kat. πν. h. καὶ πνεύματι Chr. (text.) Syr. Egp.

7. Om. ἐν Ῥώμ. G g. — om. ἀγαπ. θ. E 82. e. . . h. ἐν ἀγάπῃ θεοῦ G d. g. Am. Ambrst. Ms.

8. Rc. Κη. Sz. pro περι (c. ABCD* al. m. Damsc.) h. ὑπὲρ.

9. Hab. γὰρ μοι D* G al. Syr. Vg. It. al.

- 11 ¹¹ ἐπιποθῶ γὰρ ἰδεῖν ὑμᾶς, ἵνα τι μεταδῶ χάρισμα ὑμῖν πνευματι-
 12 κὸν εἰς τὸ στηριχθῆναι ὑμᾶς, ¹² τοῦτο δὲ ἐστὶν συμπαρακληθῆναι
 13 ἐν ὑμῖν διὰ τῆς ἐν ἀλλήλοις πίστεως, ὑμῶν τε καὶ ἐμοῦ. ¹³ οὐ
 θέλω δὲ ὑμᾶς ἀγνοεῖν, ἀδελφοί, ὅτι πολλὰκις προεθέμην εἰσεῖν
 πρὸς ὑμᾶς, καὶ ἐκολούθη ἄχρι τοῦ δεῦρο, ἵνα τινα καρπὸν σχῶ
 14 καὶ ἐν ὑμῖν καθὼς καὶ ἐν τοῖς λοιποῖς ἔθνεσιν. ¹⁴ Ἐλλήσιν τε καὶ
 15 βαρβάροις, σοφοῖς τε καὶ ἀνοήτοις ὀφειλέτης εἰμί. ¹⁵ οὕτως τὸ
 16 κατ' ἐμὲ πρόθυμον καὶ ὑμῖν τοῖς ἐν Ρώμῃ εὐαγγελισασθαι. ¹⁶ οὐ
 γὰρ ἐπαισχυνομαι τὸ εὐαγγέλιον· δύναμις γὰρ θεοῦ ἐστὶν εἰς σω- Rom. 2.
 17 τηρίαν παντὶ τῷ πιστεύοντι, Ἰουδαῖο τε πρῶτον καὶ Ἕλληνι. ¹⁷ δι- 9.
 καιοσύνη γὰρ θεοῦ ἐν αὐτῷ ἀποκαλύπτεται ἐκ πίστεως εἰς πίστιν,
 καθὼς γέγραπται· Ὁ δὲ δίκαιος ἐκ πίστεως ζήσεται. ⁹ Hab. 2, 4.:
⁹ Heb. 10, 38.
 18 Ἀποκαλύπτεται γὰρ ὀργὴ θεοῦ ἀπ' οὐρανοῦ ἐπὶ πᾶσαν ἀσε- Eph. 5.
 βειαν καὶ ἀδικίαν ἀνθρώπων τῶν τὴν ἀλήθειαν ἐν ἀδικίᾳ κατεχόν- 6.
 19 των, ¹⁹ διότι τὸ γνωστὸν τοῦ θεοῦ φανερόν ἐστιν ἐν αὐτοῖς· ὁ θεὸς
 20 γὰρ αὐτοῖς ἐφανέρωσεν. ²⁰ τὰ γὰρ ἄρατα αὐτοῦ ἀπὸ κτίσεως κό-
 21 σμος καὶ θεϊότης, εἰς τὸ εἶναι αὐτοὺς ἀναπολογήτους· ²¹ διότι
 γνόντες τὸν θεὸν οὐχ ὡς θεὸν ἐδόξασαν ἢ ἠγαλλίσθησαν, ἀλλ'
 ἐματαιώθησαν ἐν τοῖς διαλογισμοῖς αὐτῶν καὶ ἐσκοτίσθη ἡ ἀσύνε-
 22 τος αὐτῶν καρδίᾳ· ²² γάσκοντες εἶναι σοφοὶ ἐμωράνθησαν ²³ καὶ
 ἠλλάξαν τὴν δόξαν τοῦ ἀφθάρτου θεοῦ ἐν ὁμοιωμάτι εἰκόνοσ φθαρ-
 24 τοῦ ἀνθρώπου καὶ πετεινῶν καὶ τετραπόδων καὶ ἑρπετῶν. ²⁴ Διὸ
 παρέδωκεν αὐτοὺς ὁ θεὸς ἐν ταῖς ἐπιθυμίαις τῶν καρδιῶν αὐτῶν
 εἰς ἀκαθαρσίαν τοῦ αἰμαῖζεσθαι τὰ σῶματα αὐτῶν ἐν ἐαυτοῖς,
 25 ²⁵ ὅτινες μετήλλαξαν τὴν ἀλήθειαν τοῦ θεοῦ ἐν τῷ ψεύδει καὶ

12. Hab. τοῦτ' ἴστ. A Vg. It. (id est hoc enim est g.)

13. Hab. οὐκ οἶμα· δὲ D* EG It. Ambrst. — om. καὶ post σχῶ G al. Arr. Aeth. g. cdd. lat.

15. Hab. ὁ ἐπ' ἐμὲ G et om. τοῖς ἐν P. G g.

16. Rc. τὸ εὐαγγ. τοῦ Χριστοῦ, qd ΚΝ. (—). — om. εἰς σωτηρ. Gg. — LN. (πρῶτον) . . om. BG* Tert. (sed hab. Or. et Ruf. dis.)

17. Hab. ἐκ πίστ. μου ζήσ. C* Syr. p. Eus. Hier.

19. Hab. ὅτι τό D* EG 78. Chrs. — Rc. ὁ γὰρ θεός.

23. Hab. ἠλλάξαντο 4. al. Or. (snepe, sed etiam ἠλλάξαν) Eus. Cyr. al.

24. Rc. ΚΝ. SZ. διὸ καὶ. [om. c. ABC al. Syr. Arm. Vg. Or. al. m.] — LN. ἐν αὐτοῖς c. AB (sic hab. B etiam v. 27.) D* al. m. Syr.

4 σὺ ἐκφύεξῃ τὸ κρίμα τοῦ θεοῦ; ⁴ ἢ τοῦ πλούτου τῆς χρηστότητος
 αὐτοῦ καὶ τῆς ἀνοχῆς καὶ τῆς μακροθυμίας καταφρονεῖς, ἀγνοῶν
 5 ὅτι τὸ χρηστὸν τοῦ θεοῦ εἰς μετάνοιαν σε ἄγει; ⁵ κατὰ δὲ τὴν
 σκληρότητα σου καὶ ἀμετανόητον καρδίαν θησαυρίζεις σεαυτῷ ὄρ-
 6 γην ἐν ἡμέρᾳ ὄργης καὶ ἀποκαλύψεως δικαιοκρισίας τοῦ θεοῦ. ⁶ ὅς
 7 ἀποδώσει ἐκάστῳ κατὰ τὰ ἔργα αὐτοῦ, ⁷ τοῖς μὲν καθ' ὑπομοχλῆν
 ἔργον ἀγαθὸν δόξαν καὶ τιμὴν καὶ ἀφθαρσίαν ζητοῦσιν ζωὴν αἰ-
 8 νιον. ⁸ τοῖς δὲ ἐξ ἐριθείας καὶ ἀπειθοῦσιν τῇ ἀληθείᾳ, πειθουμέ-
 9 νους δὲ τῇ ἀδικίᾳ, ὄργη καὶ θυμός. ⁹ Θλίψις καὶ στενοχωρία ἐπι-
 πᾶσαν ψυχὴν ἀνθρώπου τοῦ κατεργαζομένου τὸ κακόν, Ἰουδαίου Rom. 1.
 10 τε πρώτον καὶ Ἕλληρος. ¹⁰ δόξα δὲ καὶ τιμὴ καὶ εἰρήνη παντὶ τῷ 16.
 ἐργαζομένῳ τὸ ἀγαθόν, Ἰουδαίῳ τε πρώτον καὶ Ἕλληνι.
 11 Οὐ γάρ ἐστιν προσωποληψία παρὰ τῷ θεῷ. ¹² ὅσοι γὰρ
 12 ἀνόμιος ἦμαρτον, ἀνόμιος καὶ ἀπολούνται· καὶ ὅσοι ἐν νόμῳ ἦμαρ-
 13 τον, διὰ νόμον κριθήσονται. ¹³ οὐ γὰρ οἱ ἀκροαταὶ νόμον δίκαιοι
 14 παρὰ τῷ θεῷ, ἀλλ' οἱ ποιηταὶ νόμον δικαιοθήσονται. ¹⁴ ὅταν
 γὰρ ἔθνη τὰ μὴ νόμον ἔχοντι φύσει τὰ τοῦ νόμου ποιῶσιν, οὗτοι
 15 νόμον μὴ ἔχοντες ἵκανοὶ εἰσὶν νόμος, ¹⁵ οἵτινες ἐνδείκνυται τὸ
 ἔργον τοῦ νόμου γραπτὸν ἐν ταῖς καρδίαις αὐτῶν, συμμαρτυρούσης
 αὐτῶν τῆς συνειδήσεως καὶ μεταξὺ ἀλλήλων τῶν λογισμῶν κατηγο-
 16 ρούντων ἢ καὶ ἀπολογουμένων ¹⁶ ἐν ἡμέρᾳ ὅτε κρινεῖ ὁ θεὸς τὰ
 κρυπτὰ τῶν ἀνθρώπων κατὰ τὸ εὐαγγέλιόν μου διὰ Ἰησοῦ Χρι-
 17 στοῦ. ¹⁷ εἰ δὲ σὺ Ἰουδαῖος ἐπονομάζῃ καὶ ἐπαναπαύῃ νόμῳ καὶ

5. Pro ἀποκλ. h. ἀνταποδόσεως A Aeth. Caes. arel. — KN. καὶ δει-
 καιοκρ. c. D** al. pl. Syr. p. al. Or. (2; om. 3.) Eus. Ephr. Bas. al. m.

8. Rc. KN. Sz. ἀπειθ. μὲν. [om. c. BD*G Vg. It. (hab. Ruf. ter.)] —
 Rc. Sz. θυμός κ. ὄργη.

9. Hab. Ἰουδαίῳ τ. πρ. κ. Ἕλληνας G al. d.* g.

10. Om. δέ D al. m. (hab. quinquies Ruf.)

13. Rc. KN. Sz. bis τοῦ νόμου. [om. c. ABDG al. Damsc. (om. poster.
 etiam E.)] — LN. (τῷ) . . om. BD*. (om. D* etiam v. 11.)

14. Rc. KN. Sz. pro ποιῶσιν (c. AB al. Clem. Or. Damsc.) h. ποιῆ. . . h.
 ποιῶσιν D*G al. . . ποιεῖ I al. — pro οὗτος h. οἱ τοιοῦτος G Vg. It.
 Or. (1.) al.

16. LN. pro ὅτε h. ἢ c. AB al. edd. lat. Cyr. al. (Ruf. ὅτε quater.) — om.
 μου 37. (s. XIV.) d. Tert. . . om. κατὰ τ. εὐαγγ. μου 42. 43. (s. XIII.)

17. Rc. Ids. σὺ. [Sz. confundit lectiones; hab. εἰ δὲ ABDE al. pl. Syr.
 Vg. al. Clem. al. m.] — Rc. KN. Sz. τῷ νόμῳ. Digitized by Google

καυῶσαι ἐν θεῷ ¹⁸ καὶ γνωσκεις τὸ ἔθλημα καὶ δοκιμάζεις τὰ 18
 διαφέροντα κατηγούμενος ἐκ τοῦ νόμου, ¹⁹ πέποιθάς τε σεαντὸν 19
 ὀδηγὸν εἶναι τυφλῶν, φῶς τῶν ἐν σκότει, ²⁰ παιδευτὴν ἀφρόνων, 20
 διδάσκαλον νηπίων, ἔχοντα τὴν μόρφωσιν τῆς γνώσεως καὶ τῆς
 ἀληθείας ἐν τῷ νόμῳ. ²¹ ὁ οὖν διδάσκων ἕτερον σεαντὸν οὐ δι- 21
 δάσκεις; ὁ κηρύσσων μὴ κλέπτειν κλέπτεις; ²² ὁ λέγων μὴ μοι- 22
 χεύειν μοιχεύεις; ὁ βδελυσσόμενος τὰ εἰδῶλα ἱεροσυλεῖς; ²³ ὃς ἐν 23
 νόμῳ καυῶσαι, διὰ τῆς παραβάσεως τοῦ νόμου τὸν θεὸν ἀτιμά-
 ζεις; ²⁴ τὸ γὰρ ὄνομα τοῦ θεοῦ δι' ὑμᾶς βλασφημεῖται ἐν τοῖς 24
 ἔθνεσιν, καθὼς γέγραπται. ²⁵ περιτομὴ μὲν γὰρ ὠφέλει, ἐὰν νόμον 25
 πράσσης· ἐὰν δὲ παραβάτης νόμου ᾖς, ἡ περιτομὴ σου ἀκροβυστία
 γέγονεν. ²⁶ ἐὰν οὖν ἡ ἀκροβυστία τὰ δικαιοῦματα τοῦ νόμου φε- 26
 λασση, οὐχὶ ἡ ἀκροβυστία αὐτοῦ εἰς περιτομὴν λογισθῆσεται,
²⁷ καὶ κρινεῖ ἡ ἐκ φύσεως ἀκροβυστία τὸν νόμον τελοῦσα σὲ τὸν 27
 διὰ γράμματος καὶ περιτομῆς παραβάτην νόμου; ²⁸ οὐ γὰρ ὁ ἐν 28
 τῷ φανερῷ Ἰουδαῖός ἐστιν, οὐδὲ ἡ ἐν τῷ φανερῷ ἐν σαρκὶ περι-
 τομῇ. ²⁹ ἀλλὰ ὁ ἐν τῷ κρυπτῷ Ἰουδαῖος, καὶ περιτομὴ καρδίας 29
 ἐν πνεύματι οὐ γράμματι, οὐ ὁ ἔπαινος οὐκ ἐξ ἀνθρώπων ἀλλ' ἐκ
 τοῦ θεοῦ.

III.

Τι οὖν τὸ περισσὸν τοῦ Ἰουδαίου, ἢ τίς ἡ ὠφέλεια τῆς περι- 1
 τομῆς; ² πολὺν κατὰ πάντα τρόπον. πρῶτον μὲν ὅτι ἐπιστεύθησαν 2
 τὰ λόγια τοῦ θεοῦ. ³ τί γὰρ εἰ ἠπίστησαν τινες; μὴ ἡ ἀπιστία 3
 αὐτῶν τὴν πίστιν τοῦ θεοῦ καταργήσει; ⁴ μὴ γένοιτο· γινέσθω δὲ 4
 ὁ θεὸς ἀληθής, πᾶς δὲ ἀνθρώπος ψεύστης, καθὼς γέγραπται·
⁵ Ὅπως ἂν δικαιοῦθῃς ἐν τοῖς λόγοις σου καὶ νικήσῃς ἐν τῷ κρί-
 νεσθαί σε. ⁶ εἰ δὲ ἡ ἀδικία ἡμῶν θεοῦ δικαιοσύνην συνίστησιν, 5
 τί ἐροῦμεν; μὴ ἀδικὸς ὁ θεὸς ὁ ἐπιφέρων τὴν ὀργήν; κατὰ ἀν-
 θρωπον λέγω. ⁷ μὴ γένοιτο· ἐπεὶ πῶς κρινεῖ ὁ θεὸς τὸν κόσμον; 6
⁸ εἰ γὰρ ἡ ἀλήθεια τοῦ θεοῦ ἐν τῷ ἐμῷ πνεύματι ἐπερίσσειεν 7
 εἰς τὴν δόξαν αὐτοῦ, τί ἔτι κἀγὼ ὡς ἁμαρτωλὸς κρίνομαι; ⁹ καὶ 8
 μὴ καθὼς βλασφημούμεθα καὶ καθὼς φασίν τινες ἡμᾶς λέγειν·

Cap. III. 2. R. C. K. N. Sz. μὲν γὰρ. [om. c. BD* EG al.]

7. Hab. εἰ δὲ A al. Cpt. Vg. ms. Har. Damsc.

8. Om. καὶ ante καθὼς B al. Ar. pol.

ὅτι ποιήσωμεν τὰ κακά, ἵνα ἔλθῃ τὰ ἀγαθά; ὧν τὸ κρίμα ἐνδικόν ἐστιν.

9 Τί οὖν; προεχόμεθα; οὐ πάντως· προηγιασάμεθα γὰρ ἴου-
 10 δαίλους τε καὶ Ἑλλήνας πάντας ὑφ' ἁμαρτίαν εἶναι, ¹⁰ καθὼς γέ-
 11 γραπται· ὅτι οὐκ ἔστιν δίκαιος οὐδὲ εἷς, ¹¹ οὐκ ἔστιν ὁ συνίων, *Ps. 14.
 12 οὐκ ἔστιν ὁ ἐκζητῶν τὸν θεόν· ¹² πάντες ἐξέκλιναν, ἅμα ἡχρειώ- ^{1-3.}
 13 θησαν· οὐκ ἔστιν ποιῶν χρηστότητα, οὐκ ἔστιν ἕως ἐνός. ¹³ τάφος *Ps. 5, 9.
 ἀνεφωγμένος ὁ λάρυγξ αὐτῶν, ταῖς γλώσσαις αὐτῶν ἐδολοῦσαν, ἵως ^{(10.) et 140,} ^{2.} (4.)
 14 ἀσπίδων ὑπὸ τὰ χεῖλη αὐτῶν. ¹⁴ ὧν τὸ στόμα ἀρᾶς καὶ πικρίας *Ps. 10, 7.
 15 γέμει. ¹⁵ ὅξεῖς οἱ πόδες αὐτῶν ἐκχέει αἷμα, ¹⁶ σύντριμμα καὶ *Es. 59, 7.8.
 17 ταλαιπωρία ἐν ταῖς ὁδοῖς αὐτῶν, ¹⁷ καὶ ὁδὸν εὐήνης οὐκ ἔγνωσαν.
 18 ¹⁸ οὐκ ἔστιν φόβος θεοῦ ἀπέναντι τῶν ὀφθαλμῶν αὐτῶν. ¹⁹ οἷ· *Ps. 36.
 19 δαμεν δέ, ὅτι ὅσα ὁ νόμος λέγει τοῖς ἐν τῷ νόμῳ λαλεῖ, ἵνα πᾶν ^{1.} (2.)
 20 στόμα φραγῇ καὶ ὑπόδικος γένηται πᾶς ὁ κόσμος τῷ θεῷ. ²⁰ διότι
 εἰς ἔργων νόμον οὐ δικαιοθήσεται πᾶσα σὰρξ ἐνώπιον αὐτοῦ· διὰ
 γὰρ νόμον ἐπίγνωσις ἁμαρτίας.

21 Νυνὶ δὲ χωρὶς νόμον δικαιοσύνη θεοῦ πεφανέρωται μαρτυροῦ-
 22 μένη ὑπὸ τοῦ νόμου καὶ τῶν προφητῶν, ²² δικαιοσύνη δὲ θεοῦ Rom. 10, 12.
 διὰ πίστεως Ἰησοῦ Χριστοῦ, εἰς πάντας καὶ ἐπὶ πάντας τοὺς πι-
 23 στεύοντας. οὐ γὰρ ἔστιν διαστολή· ²³ πάντες γὰρ ἥμαρτον καὶ
 24 ὑστεροῦνται τῆς δόξης τοῦ θεοῦ, ²⁴ δικαιοῦμενοι δωρεάν τῇ αὐτοῦ
 25 χάριτι διὰ τῆς ἀπολυτρώσεως τῆς ἐν Χριστῷ Ἰησοῦ, ²⁵ ὃν προέθετο
 ὁ θεὸς Ἰλαστήριον διὰ πίστεως ἐν τῷ αὐτοῦ αἵματι, εἰς ἐνδειξιν
 τῆς δικαιοσύνης αὐτοῦ, διὰ τὴν πάρεσιν τῶν προγεγονότων ἁμαρ-

8. Om. ὅτι G al. Vg. g. Aug. al.

9. Hab. τί οὖν προκατιχόμεν περισσόν (sine οὐ πάντ.) D*G Syr. Erp. Chrs. ms. . . τί οὖν προκατιχόμεθα; οὐ παντ. E.

11. LN. om. ὁ ante συνίων c. ABG al. . . et h. (ὁ) ἐκ. . . om. B (hab. ζητῶν) G.

12. Hab. ὁ ποιῶν D. — om. οὐκ ἔστ. ante ἕως B 67**.

14. LN. ὧν τὸ στ. (αὐτῶν) c. B 17.

22. LN. om. Ἰησ. c. B ap. Btlj. (ap. Bch. et Sz. om. Ἰησ. Χριστ.) Tert. (vdt.) . . h. ἐν Χριστῷ Ἰησοῦ A. — LN. om. καὶ ἐπὶ πάντας c. ABC al. Cpt. Aeth. Arm. Erp. Clem. Or. (non adstrictè citat.) Cyr. Aug. (hab. Ruf. in text.; om. in comm.) . . om. εἰς πάντ. καὶ Am. Flor. Mar. . . h. vel pro καὶ Ambrst.

25. Rc. Kn. Sz. διὰ τῆς πίστ. [om. c. (om. διὰ πίστ. A Chrs.) CDFG al. Or. (3.) Eus. Bas. al.] — h. ἐαυτοῦ αἵματ. B al.

τημάτων ²⁶ ἐν τῇ ἀνοχῇ τοῦ θεοῦ, πρὸς τὴν ἔνδειξιν τῆς δικαιο- 26
σύνης αὐτοῦ ἐν τῷ πῦν καιρῷ, εἰς τὸ εἶναι αὐτὸν δίκαιον καὶ δι-
καιουῦντα τὸν ἐκ πίστεως Ἰησοῦ.

Ποῦ οὖν ἡ καύχησις; ἐξεκλείσθη. διὰ ποίου νόμου; τῶν ἐρ- 27
γων; οὐχί, ἀλλὰ διὰ νόμου πίστεως. ²⁸ λογίζομεθα γὰρ δικαιοῦ- 28
σθαι πίστει ἄνθρωπον χωρὶς ἔργων νόμου. ²⁹ ἡ Ἰουδαίων ὁ θεὸς 29
μόνον, οὐχί καὶ ἐθνῶν; καὶ καὶ ἐθνῶν, ³⁰ εἴπερ εἶ; ὁ θεὸς ὃς δι- 30
καιώσει περιτομὴν ἐκ πίστεως καὶ ἀκροβυστίαν διὰ τῆς πίστεως.
³¹ νόμον οὖν καταργοῦμεν διὰ τῆς πίστεως; μὴ γένοιτο, ἀλλὰ νό- 31
μον ἰσχύνομεν.

IV.

Τί οὖν ἐροῦμεν εὐρηκέναι Ἀβραάμ τὸν προπάτορα ἡμῶν κατὰ 1
σάρκα; ² εἰ γὰρ Ἀβραάμ ἐξ ἔργων ἰδικαιώθη, ἔχει καύχημα, ἀλλ' 2
οὐ πρὸς θεόν. ³ τί γὰρ ἡ γραφή λέγει; Ἐπίστευσεν δὲ Ἀβραάμ 3
τῷ θεῷ, καὶ ἐλογίσθη αὐτῷ εἰς δικαιοσύνην. ⁴ τῷ δὲ ἐργαζομένῳ 4
ὁ μισθὸς οὐ λογίζεται κατὰ χάριν, ἀλλὰ κατὰ ὀφελῆμα. ⁵ τῷ δὲ 5
μὴ ἐργαζομένῳ, πιστεύοντι δὲ ἐπὶ τὸν δικαιουῦντα τὸν ἀσεβῆ, λο- 6
γίζεται ἡ πίστις αὐτοῦ εἰς δικαιοσύνην. ⁶ καθάπερ καὶ Δαυὶδ λέ- 6
γει τὸν μακαρισμὸν τοῦ ἀνθρώπου ᾧ ὁ θεὸς λογίζεται δικαιοσύνην
χωρὶς ἔργων. ⁷ Μακάριοι ὧν ἀφίθησαν αἱ ἀνομίαι καὶ ὧν ἐπεκαλύ- 7
φθησαν αἱ ἁμαρτίαι. ⁸ μακάριος ἀνὴρ ᾧ οὐ μὴ λογίσῃται κύριος 8
ἁμαρτίαν. ⁹ ὁ μακαρισμὸς οὖν οὗτος ἐπὶ τὴν περιτομὴν, ἢ καὶ ἐπὶ 9

^{15, 6.} Gn. οὐ πρὸς θεόν. ³ τί γὰρ ἡ γραφή λέγει; Ἐπίστευσεν δὲ Ἀβραάμ 3
^{Gal. 3.} τῷ θεῷ, καὶ ἐλογίσθη αὐτῷ εἰς δικαιοσύνην. ⁴ τῷ δὲ ἐργαζομένῳ 4
^{6.} ὁ μισθὸς οὐ λογίζεται κατὰ χάριν, ἀλλὰ κατὰ ὀφελῆμα. ⁵ τῷ δὲ 5
^{Jac. 2.} μὴ ἐργαζομένῳ, πιστεύοντι δὲ ἐπὶ τὸν δικαιουῦντα τὸν ἀσεβῆ, λο- 6
γίζεται ἡ πίστις αὐτοῦ εἰς δικαιοσύνην. ⁶ καθάπερ καὶ Δαυὶδ λέ- 6
γει τὸν μακαρισμὸν τοῦ ἀνθρώπου ᾧ ὁ θεὸς λογίζεται δικαιοσύνην
^{Ps. 32.} χωρὶς ἔργων. ⁷ Μακάριοι ὧν ἀφίθησαν αἱ ἀνομίαι καὶ ὧν ἐπεκαλύ- 7
^{1. 2.} φθησαν αἱ ἁμαρτίαι. ⁸ μακάριος ἀνὴρ ᾧ οὐ μὴ λογίσῃται κύριος 8
ἁμαρτίαν. ⁹ ὁ μακαρισμὸς οὖν οὗτος ἐπὶ τὴν περιτομὴν, ἢ καὶ ἐπὶ 9

26. Rc. Kn. Sz. om. τὴν ante ἔνδειξ. [scr. c. ACD* al. Clem. Cyr.] —
om. Ἰησοῦ FG al. e. g. . . h. Ἰησοῦ D gr. I al. pl. Clem.; etiam Jesu
Christi et aliter leg.

28. Rc. pro γὰρ [c. AD*FG al. m. Vg. It. al. Cyr. Damsc. Ruf. (in text. et
comm.) al.] h. οὖν.

29. Hab. μόνων 23. al. m. Clem. (2.) al. — Rc. οὐχί δὲ καί.

30. Rc. Kn. Sz. ἐπιτερο. [εἴπερ c. ABC al. Clem. Or. al.]

31. Rc. Kn. Sz. ἰσχύνομεν. [ἰσχύαν. c. ABC (D* περιστάνομεν) F (G στάνο-
μεν initio lineae) al. Or. Cyr. al.]

Cap. IV. 1. Rc. Kn. Sz. πατέρα. [προπάτορα c. ABC al. Syr. al. Eus. —
Cyr. al.] — pro τῷ. h. εὐρησθηκέναι 4. in m. (s. XV.) 23. iu m.
(s. XI.)

2. Rc. Kn. Sz. τὸν θεόν. [om. c. ABD*G.]

3. Om. δὲ D*G al. Vg. It. Chrs. — 4. Rc. κατ. τὸ ὀφείλ.

8. Hab. οὐ pro ᾧ BG gr. 67.**

τῆς ἀκροβυστίας; λέγομεν γάρ· ὅτι ἐλογίσθη τῷ Ἀβραάμ ἡ πίστις
 10 εἰς δικαιοσύνην. ¹⁰ πῶς οὖν ἐλογίσθη; ἐν περιτομῇ ὅτι ἢ ἐν ἀκρο-
 11 βυστίᾳ; οὐκ ἐν περιτομῇ, ἀλλ' ἐν ἀκροβυστίᾳ. ¹¹ καὶ σημεῖον ^{Gal. 17.}
 ἔλαβεν περιτομῆς, σφραγίδα τῆς δικαιοσύνης τῆς πίστεως τῆς ἐν ^{11.}
 τῇ ἀκροβυστίᾳ, εἰς τὸ εἶναι αὐτὸν πατέρα πάντων τῶν πιστευόν-
 12 των διὰ ἀκροβυστίας, εἰς τὸ λογισθῆναι αὐτοῖς τὴν δικαιοσύνην,
 12 ¹² καὶ πατέρα περιτομῆς, τοῖς οὐκ ἐκ περιτομῆς μένον, ἀλλὰ καὶ
 τοῖς στοιχοῦσιν αὐτοῖς ἔργων τῆς ἐν ἀκροβυστίᾳ πίστεως τοῦ πατρὸς
 13 ἡμῶν Ἀβραάμ. ¹³ οὐ γὰρ διὰ νόμου ἢ ἐπαγγελίας τῷ Ἀβραάμ ἢ
 τῷ σπέρματι αὐτοῦ, τὸ κληρονόμον αὐτὸν εἶναι κόσμον, ἀλλὰ διὰ
 14 δικαιοσύνης πίστεως. ¹⁴ εἰ γὰρ οἱ ἐκ νόμου κληρονόμοι, κενέω- ^{Gal. 3.}
 15 ται ἡ πίστις καὶ καθήρηται ἡ ἐπαγγελία. ¹⁵ ὁ γὰρ νόμος ὄργην ^{15.}
 16 κατεργάζεται· οὐ δὲ οὐκ ἔστιν νόμος, οὐδὲ παραβάσις. ¹⁶ διὰ
 τοῦτο ἐκ πίστεως, εἰς τὸ εἶναι χάριν, εἰς τὸ εἶναι βεβαίαν τὴν ἐπαγ-
 17 γελίαν παντὶ τῷ σπέρματι, οὐ τῷ ἐκ τοῦ νόμου μένον, ἀλλὰ καὶ
 17 τῷ ἐκ πίστεως Ἀβραάμ, ὃς ἔστιν πατὴρ πάντων ἡμῶν — ¹⁷ καθὼς
 γέγραπται· ὅτι πατέρα πολλῶν ἐθνῶν τέθεικά σε· — κατέναντι ^{Gal. 17.}
 οὐ ἐπίστευσεν θεοῦ, τοῦ ζωοποιῶντος τοὺς νεκροὺς καὶ καλοῦντος ^{5.}
 18 τὰ μὴ ὄντα ὡς ὄντα. ¹⁸ ὃς παρ' ἐλπίδα ἐπ' ἐλπίδι ἐπίστευσεν εἰς
 τὸ γενέσθαι αὐτὸν πατέρα πολλῶν ἐθνῶν κατὰ τὸ εἰρημένον· Οὐ· ^{Gal. 15,}
 19 τως· ἔσται τὸ σπέρμα σου, ¹⁹ καὶ μὴ ἀσθενήσῃς τῇ πίστει κατενόη- ^{5.}
 σεν τὸ ἑαυτοῦ σῶμα νενεκρωμένον, ἑκατονταέτης που ὑπάρχων,

9. LN. (ὄτι)... om. BD* al.

10. Om. ὄντι FG Syr. Vg. lt. Cyr. al.

11. Hab. περιτομῆς AC (vdtr.) al. m. Syr. utr. Or. in Schol. Eus. al. m. — om. τῇ ante ἀκροβ. DFG al. Damsc. — Rc. Kn. Sz. καὶ αὐτοῖς. [om. c. AB al. m. Ar. pol. Vg. ms. Or. in Schol. Cyr. Damsc.] — pro τῇν δικ. h. εἰς δικ. A al. Syr. Vg. e. Cyr. . . om. τῇν C** D* al.

12. Rc. Kn. Sz. ἐν τῇ ἀκροβ. [om. c. ABCDFG al. pm. Cyr. al.]. . . Sz. τῆς πίστ. τῆς ἐν τῇ ἀκροβ. c. I al. pl. Thdret. al.

13. Rc. et Kn. (—) τοῦ κόσμ. — 14. om. καὶ E Vg. d. e. Ambrst.

15. Rc. Kn. Sz. οὐ γάρ. [δέ c. ABC al. Cpt. Thdret. Raf.]

16. Om. μόνον et sequens καὶ FG d, e, g.

17. Hab. ἐπίστευσας FG Syr. Vg. ms. lt. Ambrst.

18. LN. ἐφ' ἔλπ. c. C* DF.

19. Hab. ἐν τῇ πίστ. D* EFG al. Syr. d. Vg. (Sz. per error. om. τῇ.) — Rc. Kn. Sz. οὐ κατενόησ. [om. c. ABC al. Syr. Erp. Cpt. Am. Chrs. al.; etiam ὡς et licet leg.] et ἡδὴ νενεκρ. . . LN. (ἡδὴ) . . . om. c.

καὶ τὴν νεκρῶσιν τῆς μητέρας Σάρρας· ²⁰ εἰς δὲ τὴν ἐπαγγελίαν ²⁰
 τοῦ θεοῦ οὐ διεκρίθη τῇ ἀπιστίᾳ, ἀλλ' ἐνεδυναμώθη τῇ πίστει
 δοῦς δόξαν τῷ θεῷ, ²¹ πληροφορηθεῖς, ὅτι ὁ ἐπηγγέλται δυνατός ²¹
 ἐστὶν καὶ ποιῆσαι. ²² διὸ καὶ ἐλογίσθη αὐτῷ εἰς δικαιοσύνην. ²²
²³ οὐκ ἐγράφη δὲ δι' αὐτὸν μόνον, ὅτι ἐλογίσθη αὐτῷ, ²⁴ ἀλλὰ ²⁴
 καὶ δι' ἡμᾶς, οἷς μέλλει λογιῆσθαι τοῖς πιστεύουσιν ἐπὶ τὸν ἐγεί-
 ραντα Ἰησοῦν τὸν κύριον ἡμῶν ἐκ νεκρῶν, ²⁵ ὃς παρεδόθη διὰ τὰ ²⁵
 παραπτώματα ἡμῶν καὶ ἠγέρθη διὰ τὴν δικαίωσιν ἡμῶν.

V.

Δικαιωθέντες οὖν ἐκ πίστεως εἰρήνην ἔχομεν πρὸς τὸν θεὸν ¹
 Eph. ² διὰ τοῦ κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ, ² δι' οὗ καὶ τὴν προσαγωγὴν ²
^{18 et 3,} ^{12.} ἐσχίκαμεν εἰς τὴν χάριν ταύτην ἐν ἣ ἑστήκαμεν, καὶ καυχώμεθα ³
 ἐπ' ἐλπίδι τῆς δόξης τοῦ θεοῦ. ³ οὐ μόνον δέ, ἀλλὰ καὶ καυχώ- ³
 μεθα ἐν ταῖς θλίψεσιν, εἰδότες, ὅτι ἡ θλίψις ὑπομονὴν κατεργά-
 ζεται, ⁴ ἡ δὲ ὑπομονὴ δοκιμὴν, ἡ δὲ δοκιμὴ ἐλπίδα· ⁵ ἡ δὲ ἐλπίς ⁴
 οὐ κατασχύνει, ὅτι ἡ ἀγάπη τοῦ θεοῦ ἐκκέχνηται ἐν ταῖς καρδίαις ⁵
 ἡμῶν διὰ πνεύματος ἁγίου τοῦ δοθέντος ἡμῖν. ⁶ ἔτι γὰρ Χριστὸς ⁶
 ὄντων ἡμῶν ἀσθενῶν κατὰ καιρὸν ὑπὲρ ἀσεβῶν ἀπέθανεν· ⁷ μό- ⁷

BFG al. Syr. Ekp. Aeth. It. Vg. ms. Am. (Vg. ed. ἤδη c. ἕκατ. e)git.)
 Chrs. Epiph. Ruf.

21. Rc. KN. Sz. Ln. καὶ πληροφορ. . . om. c. D*EFG al. Vg. It. Ambrat.
 al.; h. sed Arm.

22. LN. διὸ (καί). . . om. BD*FG al. Syr. Ekp. g.

25. Hab. δικαιοσύνην D**E al. pm. Cyr.

Cap. V. 1. Sz. Ln. ἔχομεν c. AC DI al. pm. Syr. Vg. It. al. Chrs. Ruf.
 al. m.

2. Rc. KN. Sz. ἐσχίκαμεν τῇ πίστει. [om. c. BDFG al. Aeth. It. Aug. al. . .
 h. ἐν τ. πίστ. A al. Chrs. (1.) Thphyl.] — h. καυχώμενος B (ap.
 Btlj.) 4*.

3. Hab. καυχώμενος C 80. Or. Tert.

6. Pro ἔτι γὰρ h. εἰς B (ap. Bch. et Btlj.) Barb. 1. ap. Mill. Cpt. Ekp. . .
 εἰ γὰρ Isid. Aug. . . εἰ δὲ (γὰρ addito?) I. . . εἰς τί γὰρ FG. . . ὅτε Ar.
 pol. . . si igitur Syr. . . ut quid enim Vg. It. Ir. Ambrat. [Adhuc
 enim Chr. cum essemus infirmi secundum tempus etc.
 Ruf. (text. et comm.). . . in A . . τὸ γὰρ habetur.] — LN. post ἐσθενῶν
 add. ἔτι c. ABCD*FG al. Cpt. Syr. Ar. pol. Vg. It. Epiph. Isid. Damsc.
 Mcion. Ir. al. (lectionaria quae ἔτι h. l. habeant non citantur.)

- λης γὰρ ὑπὲρ δικαίον τις ἀποθάνειται· ὑπὲρ γὰρ τοῦ ἀγαθοῦ τάχα
 8 τις καὶ τολμᾷ ἀποθάνειν· ⁸ συνίστησιν δὲ τὴν ἑαυτοῦ ἀγάπην εἰς
 ἡμᾶς ὁ θεός, ὅτι ἔτι ἁμαρτωλῶν ὄντων ἡμῶν Χριστὸς ὑπὲρ ἡμῶν
 9 ἀπέθανεν· ⁹ πολλῶ ὄν μᾶλλον δικαιωθέντες νῦν ἐν τῷ αἵματι αὐ-
 10 τοῦ σωθησόμεθα δι' αὐτοῦ ἀπὸ τῆς ὀργῆς. ¹⁰ εἰ γὰρ ἐχθροὶ ὄν-
 τες κατηλλάγημεν τῷ θεῷ διὰ τοῦ θανάτου τοῦ υἱοῦ αὐτοῦ, πολλῶ
 11 μᾶλλον καταλλαγέμετες σωθησόμεθα ἐν τῇ ζωῇ αὐτοῦ, ¹¹ οὐ μόνον
 δέ, ἀλλὰ καὶ καυχώμενοι ἐν τῷ θεῷ διὰ τοῦ κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ
 Χριστοῦ, δι' οὗ νῦν τὴν καταλλαγὴν ἐλάβομεν.
 12 Διὰ τοῦτο ὡσπερ δι' ἐνὸς ἀνθρώπου ἡ ἁμαρτία εἰς τὸν κό-
 σμον εἰσῆλθεν καὶ διὰ τῆς ἁμαρτίας ὁ θάνατος, καὶ οὕτως εἰς
 πάντας ἀνθρώπους ὁ θάνατος διῆλθεν, ἐφ' ᾧ πάντες ἥμαρτον·
 13 ¹³ ἄχρι γὰρ νόμον ἁμαρτία ἦν ἐν κόσμῳ, ἁμαρτία δὲ οὐκ ἔλλογε-
 14 ται μὴ ὄντος νόμου· ¹⁴ ἀλλ' ἐβασίλευσεν ὁ θάνατος ἀπὸ Ἀδάμ
 μέχρι Μωϋσέως καὶ ἐπὶ τοὺς μὴ ἁμαρτήσαντας ἐπὶ τῷ ὁμοιώματι
 15 τῆς παραβάσεως Ἀδάμ, ὅς ἐστιν τύπος τοῦ μέλλοντος. ¹⁵ ἀλλ'
 οὐχ ὡς τὸ παράπτωμα οὕτως καὶ τὸ χάρισμα· εἰ γὰρ τῷ τοῦ ἐνὸς
 παραπτώματι οἱ πολλοὶ ἀπέθανον, πολλῶ μᾶλλον ἡ χάρις τοῦ
 16 θεοῦ καὶ ἡ δωρεὰ ἐν χάριτι τῇ τοῦ ἐνὸς ἀνθρώπου Ἰησοῦ Χριστοῦ
 εἰς τοὺς πολλοὺς ἐπερίσσεισεν. ¹⁶ καὶ οὐχ ὡς δι' ἐνὸς ἁμαρτήσαν-
 τος τὸ δῶρημα· τὸ μὲν γὰρ κρῖμα ἕξ ἐνὸς εἰς κατάκριμα, τὸ δὲ

7. Om. v. Ir. . . post v. 8. pon. Or.

8. (Sz. om. per error. εἰς ante ἡμᾶς.) — om. ὁ θεός B. . . pon. ante εἰς DFG al. Vg. It. Thdret. al. — om. ἔτι 109. (s. XI.) Arr. Dial. c. Mc.; etiam εἰ, εἰ ἔτι (FG gr.), καὶ ἔτι leg.

9. Om. οὖν DFG al. Arm. Vg. ms. It. Chrs. Dial. c. Mc. Ir. Cypr. Hil. al.

11. Hab. καυχώμεθα I al. pl. Vg. It. al. Thphyl. al. . . καυχῶμεν FG.

12. Post ἀνθρώπους om. ὁ θάνατος DEFG al. (Syr. p. c. ast.) It. Aug. (et om. et hab.) Ambr. al.; etiam post διῆλθεν pon.

14. Om. μὴ 62. 63. al.; cdd. ap. Ruf.; cdd. lat. et gr. ap. Ambr.; cdd. lat. ap. Aug. (graecos dicit fere omnes μὴ habere) Cyr. Ruf. (dis.) Ambr. (dis.) Tert. Cypr. [Habent Or. (1. ubi accurate totum locum citat; 1. alludens ad locum om.) Ath. Chrs. Ir. Hier. al.]

15. Om. ἐν ante χάριτι FG gr.

16. Hab. ἁμαρτήματος DEFG al. Syr. Erp. Vg. (non Am.) It. Thdret. (text.; non comm.) Ruf. al.

χάρισμα ἐκ πολλῶν παραπτωμάτων εἰς δικαίωμα. ¹⁷ εἰ γὰρ ἐν ἐνὶ 17
 παραπτώματι ὁ θάνατος ἐβασίλευσεν διὰ τοῦ ἐνός, πολλῶ μᾶλλον
 οἱ τὴν περισσεῖαν τῆς χάριτος καὶ τῆς δωρεᾶς τῆς δικαιοσύνης λαμ-
 βάνοντες ἐν ζωῇ βασιλεύσουσιν διὰ τοῦ ἐνός Ἰησοῦ Χριστοῦ. ¹⁸ Ἄρα 18
 οὐν ὡς δι' ἐνός παραπτώματος εἰς πάντας ἀνθρώπους εἰς κατὰ-
 κριμα, οὕτως καὶ δι' ἐνός δικαιώματος εἰς πάντας ἀνθρώπους εἰς
 δικαίωσιν ζωῆς· ¹⁹ ὡςπερ γὰρ διὰ τῆς παρακοῆς τοῦ ἐνός ἀνθρώ- 19
 πον ἁμαρτωλοὶ κατεστάθησαν οἱ πολλοί, οὕτως καὶ διὰ τῆς ὑπ-
 ακοῆς τοῦ ἐνός δίκαιοι κατασταθήσονται οἱ πολλοί. ²⁰ νόμος δὲ 20
 παρεισηλθεν, ἵνα πλεονάσῃ τὸ παράπτωμα· οὐ δὲ ἐπλεόνασεν ἡ
 ἁμαρτία, ὑπερπερῖσσευσεν ἡ χάρις, ²¹ ἵνα ὡςπερ ἐβασίλευσεν ἡ 21
 ἁμαρτία ἐν τῷ θανάτῳ, οὕτως καὶ ἡ χάρις βασιλεύσῃ διὰ δικαιο-
 σύνης εἰς ζωὴν αἰώνιον διὰ Ἰησοῦ Χριστοῦ τοῦ κυρίου ἡμῶν.

VI.

Τί οὖν ἐροῦμεν; ἐπιμένωμεν τῇ ἁμαρτίᾳ, ἵνα ἡ χάρις πλεο- 1
 νάσῃ; ² μὴ γένοιτο. οἵτινες ἀπεθάνομεν τῇ ἁμαρτίᾳ, πῶς ἔτι ζι- 2
 σομεν ἐν αὐτῇ; ³ ἢ ἀγνοεῖτε, ὅτι ὅσοι ἐβαπτίσθημεν εἰς Χριστόν 3
 Col. 2. ^{12.} Ἰησοῦν, εἰς τὸν θάνατον αὐτοῦ ἐβαπτίσθημεν; ⁴ συνετάφημεν οὖν 4
 αὐτῷ διὰ τοῦ βαπτίσματος εἰς τὸν θάνατον, ἵνα ὡςπερ ἠγέρθη
 Χριστὸς ἐκ νεκρῶν διὰ τῆς δόξης τοῦ πατρὸς, οὕτως καὶ ἡμεῖς ἐν
 καινότητι ζωῆς περιπατήσωμεν. ⁵ εἰ γὰρ σύμφυτοι γεγόναμεν τῷ 5
 ὁμοιώματι τοῦ θανάτου αὐτοῦ, ἀλλὰ καὶ τῆς ἀναστάσεως ἐσόμεθα,
⁶ τοῦτο γνωσκόντες, ὅτι ὁ παλαιὸς ἡμῶν ἄνθρωπος συνεσταυρώθη, 6
 ἵνα καταργηθῇ τὸ σῶμα τῆς ἁμαρτίας, τοῦ μηκέτι δουλεύειν ἡμᾶς
 τῇ ἁμαρτίᾳ· ⁷ ὁ γὰρ ἀποθανὼν δεδικαιώται ἀπὸ τῆς ἁμαρτίας. 7
^{2 Tim.} ^{2.} ^{11.} ⁸ εἰ δὲ ἀπεθάνομεν σὺν Χριστῷ, πιστεύομεν ὅτι καὶ συζησομεν 8
 αὐτῷ, ⁹ εἰδότες ὅτι Χριστὸς ἐγερθεὶς ἐκ νεκρῶν οὐκέτι ἀποθήσκει. 9

17. ἐν ἐνί c. AFG g. . . h. ἐν τῷ ἐνί DE. . . LN. (ἐν τῷ) ἐνί. . . RC. KN. Sz.
 τῷ τοῦ ἐνός. . . h. ἐν ἐνός 47. Or. . . τῷ 44. — LN. (τῆς δωρεᾶς). . . om.
 B Or. (alibi om. τῆς δικαιοσ.; ita etiam C) Chrs. (comm.) Ir. al.; etiam
 τὴν δωρεῆν leg.; etiam καὶ τῆς δικαιοσ. pergitur.

18. Hab. τὸ παράπτωμα FG al. et τὸ δικαίωμα DEF (h. καὶ δικ.) G.
 Cap. VI. 1. RC. KN. Sz. ἐπιμενοῦμεν. [contra ABCDEFG gr. al. pm.]

2. Hab. οἴτ. γὰρ FG al. Syr. utr. Ar. Vg. It. Ruf. al. et ἐψωμεν CGI
 al. m.

8. Hab. συζήσ. τῷ Χριστῷ DEFG al. Syr. Vg. It. eod.

- 10 θάνατος αὐτοῦ οὐκ ἐπι κυριεύει. ¹⁰ ὁ γὰρ ἀπέθανεν, τῇ ἁμαρτίᾳ
 11 ἀπέθανεν ἐφ' ἁπάσαι· ὁ δὲ ζῆ, ζῆ τῷ θεῷ. ¹¹ οὕτως καὶ ὑμεῖς λο-
 γίζεσθε ἑαυτοὺς νεκροὺς μὲν τῇ ἁμαρτίᾳ, ζῶντας δὲ τῷ θεῷ ἐν
 12 Χριστῷ Ἰησοῦ. ¹² Μὴ οὖν βασιλευτέτω ἡ ἁμαρτία ἐν τῷ θνητῷ
 13 ὑμῶν σώματι εἰς τὸ ὑπακούειν ταῖς ἐπιθυμίαις αὐτοῦ, ¹³ μηδὲ
 παριστάεσθε τὰ μέλη ὑμῶν ὄπλα ἀδικίας τῇ ἁμαρτίᾳ, ἀλλὰ παρα-
 14 στήσατε ἑαυτοὺς τῷ θεῷ ὡς ἐκ νεκρῶν ζῶντας καὶ τὰ μέλη ὑμῶν
 14 ὄπλα δικαιοσύνης τῷ θεῷ. ¹⁴ ἁμαρτία γὰρ ὑμῶν οὐ κυριεύσει· οὐ Gal. 5.
 γὰρ ἔστε ὑπὸ νόμον, ἀλλὰ ὑπὸ χάριν. ¹⁵
- 15 Τί οὖν; ἁμαρτήσωμεν, ὅτι οὐκ ἐσμεν ὑπὸ νόμον ἀλλὰ ὑπὸ
 16 χάριν; μὴ γένοιτο. ¹⁶ οὐκ οἰδατε, ὅτι ᾧ παριστάνετε ἑαυτοὺς δού-
 λους εἰς ὑπακοήν, δούλοί ἐστε ᾧ ὑπακούετε, ἤτοι ἁμαρτίας εἰς
 17 θάνατον ἢ ὑπακοῆς εἰς δικαιοσύνην; ¹⁷ χάριν δὲ τῷ θεῷ, ὅτι ἦτε
 δούλοι τῆς ἁμαρτίας, ὑπηκούσατε δὲ ἐκ καρδίας εἰς ὃν παρεδόθητε
 18 τύπον διδασχῆς· ¹⁸ ἐλευθερωθέντες δὲ ἀπὸ τῆς ἁμαρτίας ἐδουλώ-
 19 θητε τῇ δικαιοσύνῃ. ¹⁹ ἀνθρώπινον λέγω δια τὴν ἀσθένειαν τῆς
 σαρκὸς ὑμῶν. ὥσπερ γὰρ παρεστήσατε τὰ μέλη ὑμῶν δούλα τῇ
 20 ἀκαθαρσίᾳ καὶ τῇ ἀνομίᾳ εἰς τὴν ἀνομίαν, οὕτως νῦν παριστή-
 21 σατε τὰ μέλη ὑμῶν δούλα τῇ δικαιοσύνῃ εἰς ἁγιασμόν. ²⁰ ὅτε γὰρ
 21 δούλοι ἦτε τῆς ἁμαρτίας, ἐλευθεροὶ ἦτε τῇ δικαιοσύνῃ. ²¹ τίνα
 οὖν καρπὸν εἶχετε τότε; ἐφ' οἷς νῦν ἐπαισχύνεσθε· τὸ γὰρ τέλος
 22 ἐκεῖνον θάνατος. ²² νῦν δὲ ἐλευθερωθέντες ἀπὸ τῆς ἁμαρτίας, τὸ
 δουλωθέντες δὲ τῷ θεῷ, ἔχετε τὸν καρπὸν ὑμῶν εἰς ἁγιασμόν, τὸ

11. Rc. μὲν εἰς ας. [om. c. ADEFG al. Aeth. Tert.; post ἑαυτοὺς pon. BC.] — Rc. et KN. (—) in f. add. τῷ κυρίῳ ἡμῶν. [om. c. ABDE FG al. Syr. p. It. Am. Bas. al. m. (hab. Ruf. Ambr. dis.)]

12. Rc. ὑπακ. αὐτῇ ἐν ταῖς etc. . . Sz. pro ταῖς ἐπιθ. αὐτ. [c. ABC* al. Syr. Vg. Har. Tol. al. m. Or. (2.) Hier. Ruf. al. m.] h. αὐτῆ c. DEFG d.** g. Ir. Tert. . . h. ὑπακ. omissis omnibus 178. (s. XII.) d.* e. Ambr. Faust.

13. LN. ὡσεὶ ἐκ c. ABC al. Meth. ap. Epiph. Damsc.

15. Rc. KN. Sz. ἁμαρτήσωμεν. [-σωμεν c. ABCDEI al. pm. Clem. Thdret.] . . h. ἡμαρτήσωμεν G g. e.** Am. Har.

16. Hab. ἢ οὐκ D*FG d. g. Flor. Har.* — om. εἰς θάνατ. DE Syr. d. e. al. Aug.

19. Pro δούλα bia h. δουλεύειν FG Vg. It. PP. lat. pl.; pro poster. h. ὄπλα A. — om. εἰς τ. ἀνομίαν B al. Syr. Erp.

21. LN. τὸ μὲν γὰρ c. BD*FG al. Syr. p. Thdret.

δὲ τέλος ζωῆν αἰώνιον. ²³ τὰ γὰρ ὀφώνια τῆς ἀμαρτίας θάνατος· ²³ τὸ δὲ χάρισμα τοῦ θεοῦ ζωὴ αἰώνιος ἐν Χριστῷ Ἰησοῦ τῷ κυρίῳ ἡμῶν.

VII.

¹ Ἡ ἀγροῦται, ἀδελφοί, γινώσκουσιν γὰρ νόμον λαλῶ, ὅτι ¹ ὁ νόμος κυριεύει τοῦ ἀνθρώπου ἐφ' ὅσον χρόνον ζῆ; ² ἢ γὰρ ² ὑπανδρος γυνὴ τῷ ζῶντι ἀνδρὶ δίδεται νόμος· ἐὰν δὲ ἀποθάῃ ὁ ἀνὴρ, κατήρηται ἀπὸ τοῦ νόμου τοῦ ἀνδρός. ³ Ἄρα οὖν ζωτικὸς ³ τοῦ ἀνδρός μοιχαλὶς χρηματίζει, ἐὰν γένηται ἀνδρὶ ἑτέρῳ· ἐὰν δὲ ἀποθάῃ ὁ ἀνὴρ, ἐλευθέρα ἐστὶν ἀπὸ τοῦ νόμου, τοῦ μὴ εἶναι αὐτὴν μοιχαλίδα, γενομένην ἀνδρὶ ἑτέρῳ. ⁴ ὥστε, ἀδελφοί μου, ⁴ καὶ ὑμεῖς ἐθανατώθητε τῷ νόμῳ διὰ τοῦ σώματος τοῦ Χριστοῦ, εἰς τὸ γενέσθαι ὑμᾶς ἑτέρας, τῷ ἐκ νεκρῶν ἐγεροθέντι, ἵνα καρποφορήσωμεν τῷ θεῷ. ⁵ ὅτε γὰρ ἦμεν ἐν τῇ σαρκί, τὰ παθήματα ⁵ τῶν ἀμαρτιῶν τὰ διὰ τοῦ νόμου ἐνηργεῖτο ἐν τοῖς μέλεσιν ἡμῶν εἰς τὸ καρποφορῆσαι τῷ θανάτῳ· ⁶ νυνὶ δὲ κατηργήθημεν ἀπὸ τοῦ ⁶ νόμου ἀποθανόντες ἐν ᾧ κατειχόμεθα, ὥστε δουλεύειν ἡμᾶς ἐν καινότητι πνεύματος· καὶ οὐ παλαιότητι γραμμάτων.

Τὶ οὖν ἐροῦμεν; ὁ νόμος ἀμαρτία; μὴ γένοιτο· ἀλλὰ τὴν ἀμαρ- ⁷ τίαν οὐκ ἔγνωσεν εἰ μὴ διὰ νόμου. τὴν τε γὰρ ἐπιθυμίαν οὐκ ᾔδειν, ⁸ εἰ μὴ ὁ νόμος ἔλεγεν· Οὐκ ἐπιθυμήσεις. ⁸ ἀφορμὴν δὲ λαβοῦσα ⁸ ἡ ἀμαρτία διὰ τῆς ἐντολῆς κατειργάσατο ἐν ἐμοὶ πᾶσαν ἐπιθυμίαν· χωρὶς γὰρ νόμου ἀμαρτία νεκρά. ⁹ ἐγὼ δὲ ἔζων χωρὶς νόμου ποτέ· ⁹ ἔλθούσης δὲ τῆς ἐντολῆς ἡ ἀμαρτία ἀνέζησεν, ¹⁰ ἐγὼ δὲ ἀπέθανον, ¹⁰ καὶ εὐρέθη μοι ἡ ἐντολὴ ἢ εἰς ζωὴν, αὐτὴ εἰς θάνατον. ¹¹ ἢ γὰρ ¹¹ ἀμαρτία ἀφορμὴν λαβοῦσα διὰ τῆς ἐντολῆς ἐξηπάτησέν με καὶ δι' αὐτῆς ἀπέκτεινεν. ¹² ὥστε ὁ μὲν νόμος ἅγιος, καὶ ἡ ἐντολὴ ἀγία ¹² καὶ δικαία καὶ ἀγαθὴ. ¹³ τὸ οὖν ἀγαθὸν ἐμοὶ ἐγένετο θάνατος; ¹³ μὴ γένοιτο· ἀλλὰ ἡ ἀμαρτία· ἵνα φανερῇ ἀμαρτία, διὰ τοῦ ἀγαθοῦ

Cap. VII. 6. Rc. ἀποθανόντος. . . h. τοῦ θανάτου DEFG Vg. (Am.* morientes) It.; edd. ap. Ruf. (Ruf. dia. improbat.) Tert. Hier. — Ln. (ἡμᾶς) . . . om. BFG al.

9. Hab. E. ην B. — 10. Kn. αὐτὴ εἰς θάιν.

13. Rc. Kn. Sz. γέγομε. [ἐγένετο c. ABCDE al. Meth. Damse. . . h. est d. g. Hier. Ruf. . . om. FG.]

μοι καταργαζομένη θάνατον, ἵνα γένηται καθ' ὑπερβολὴν ἁμαρτω-
 14 λὸς ἡ ἁμαρτία δια τῆς ἐντολῆς. ¹⁴ οἶδαμεν γάρ, ὅτι ὁ νόμος πνευ-
 ματικός ἐστίν· ἐγὼ δὲ σάρκινός εἰμι, πεπραμένος ὑπὸ τὴν ἁμαρ-
 15 τίαν. ¹⁵ ὁ γὰρ καταργάζομαι οὐ γινώσκω· οὐ γὰρ ὁ θέλω πράσσω,
 16 ἀλλ' ὁ μισῶ, τοῦτο ποιῶ. ¹⁶ εἰ δὲ ὁ οὐ θέλω, τοῦτο ποιῶ, σύμ-
 17 φημι τῷ νόμῳ ὅτι καλός· ¹⁷ νυνὶ δὲ οὐκέτι ἐγὼ καταργάζομαι αὐτό, Rom. 7.
20.
 18 ἀλλὰ ἡ οἰκουσα ἐν ἐμοὶ ἁμαρτία. ¹⁸ οἶδα γάρ, ὅτι οὐκ οἰκεῖ ἐν
 ἐμοί, τούτεστιν ἐν τῇ σαρκί μου, ἀγαθόν. τὸ γὰρ θέλειν παράκει-
 19 ταί μοι, τὸ δὲ καταργάζεσθαι τὸ καλὸν οὐ· ¹⁹ οὐ γὰρ ὁ θέλω
 20 ποιῶ ἀγαθόν, ἀλλ' ὁ οὐ θέλω κακόν, τοῦτο πράσσω. ²⁰ εἰ δὲ Rom. 7.
17.
 οὐ θέλω, τοῦτο ποιῶ, οὐκέτι ἐγὼ καταργάζομαι αὐτό, ἀλλ' ἡ
 21 οἰκουσα ἐν ἐμοὶ ἁμαρτία. ²¹ εὐρίσκω ἄρα τὸν νόμον τῷ θέλοντι
 22 ἐμοὶ ποιεῖν τὸ καλὸν ὅτι ἐμοὶ τὸ κακὸν παράκειται· ²² συνήδομαι
 23 γὰρ τῷ νόμῳ τοῦ θεοῦ κατὰ τὸν ἔσω ἄνθρωπον, ²³ βλέπω δὲ ἕτε-
 ρον νόμον ἐν τοῖς μέλεσίν μου ἀντιστρατευόμενον τῷ νόμῳ τοῦ νοός
 μου καὶ ἀγματούχοντά με τῷ νόμῳ τῆς ἁμαρτίας τῷ ὅτι ἐν τοῖς
 24 μέλεσίν μου. ²⁴ ταλαίπωρος ἐγὼ ἄνθρωπος· τίς με ῥύσεται ἐκ τοῦ
 25 σώματος τοῦ θανάτου τούτου; ²⁵ χάρις τῷ θεῷ διὰ Ἰησοῦ Χρι-
 στοῦ τοῦ κυρίου ἡμῶν· ἄρα οὖν ἀντὸς ἐγὼ τῷ μὲν νοί δουλεύω
 νόμῳ θεοῦ, τῇ δὲ σαρκὶ νόμῳ ἁμαρτίας.

14. Hab. οἶδ. δέ (plane om. Arm. Hier.) ADE al. Or. (1.) Cyr. Ruf. al. —
 Rc. Kn. σαρκικός. [σάρκινος c. ABCDEFGI al. m. Meth. Ephr. Gr.
 nyss. Bas. al.]

15. Rc. Kn. Sz. LN. τοῦτο πράσσω (pro eo ποιῶ, pro ποιῶ sequenti
 πράσσω leg.). . . om. c. DEFG It. PP. lat.

17. Hab. ἐνοικοῦσ. B Ambrst.

18. Hab. τὸ ἀγαθ. FG al. Cyr. — Rc. Kn. Sz. pro οὐ in f. [e. ABC al.
 Cpt. Arm. (in m. οὐχ εὐρ.) Meth. Procl. ap. Epiph. Cyr. cdd. gr. ap.
 Aug.] h. οὐχ εὐρίσκω. . . h. οὐ γινώσκω 73. (s. XL) . . . οὐχ ἔχω Aeth.

20. Rc. Kn. Sz. θέλω ἐγώ [om. c. BCDEG al. m. Vg. It. al. Cyr. al. ;
 etiam var. pon.]

21. Om. ὅτι ἐμ. τὸ x. παράκ. FG g.

23. Hab. μὲ ἐν τῷ νόμ. DEFG al. m. Vg. It. al. Clem. al. m. . . h. ἀντιστρ.
 καὶ αἰχμ. (om. μέ) τῷ νόμ. τοῦ νοός μου τῷ ὅτι A.

25. Pro χάρις [c. B 213. Or. (1; 1. εὐχαριστῶ) Rc. Kn. Sz. εὐχαριστῶ. . .
 h. χάρις δέ C al. m. Cpt. al. Meth. Cyr. al. . . ἡ χάρις τοῦ θεοῦ DR Vg.
 Ruf. Aug. al. . . ἡ χάρις κυρίου FG. — om. μὲν FG 10. Vg. It. PP. lat.]

12 Ἄρα οὖν, ἀδελφοί, ὀφειλέται ἐσμέν οὐ τῇ σαρκὶ τοῦ κατὰ
 13 σάρκα ζῆν. ¹³ εἰ γὰρ κατὰ σάρκα ζῆτε, μέλλετε ἀποθνήσκειν· εἰ
 14 δὲ πνεύματι τὰς πράξεις τοῦ σώματος θανατοῦτε, ζήσοσθε. ¹⁴ ὅσοι
 15 γὰρ πνεύματι θεοῦ ἄγονται, οὗτοι υἱοὶ εἰσιν θεοῦ. ¹⁵ οὐ γὰρ ἐλά-
 βετε πνεῦμα δουλείας πάλιν εἰς φόβον, ἀλλὰ ἐλάβετε πνεῦμα υἱο-
 16 θείας, ἐν ᾧ κράζομεν· Ἀββᾶ ὁ πατήρ. ¹⁶ αὐτὸ τὸ πνεῦμα συμ-
 17 μαρτυρεῖ τῷ πνεύματι ἡμῶν, ὅτι ἐσμέν τέκνα θεοῦ. ¹⁷ εἰ δὲ τέκνα, Gal. 4.
 καὶ κληρονόμοι· κληρονόμοι μὲν θεοῦ, συγκληρονόμοι δὲ Χριστοῦ, 7.
 εἴπερ συμπάσχομεν, ἵνα καὶ συνδοξασθῶμεν.
 18 Λογίζομαι γάρ, ὅτι οὐκ ἄξια τὰ παθήματα τοῦ νῦν καιροῦ
 19 πρὸς τὴν μέλλουσαν δόξαν ἀποκαλυφθῆναι εἰς ἡμᾶς. ¹⁹ ἡ γὰρ
 ἀποκαρδοκία τῆς κτίσεως τὴν ἀποκάλυψιν τῶν νῦν τοῦ θεοῦ
 20 ἀπεκδέχεται. ²⁰ τῇ γὰρ μεταιότητι ἡ κτίσις ὑπετάγη, οὐχ ἐκούσα
 21 ἀλλὰ διὰ τὸν ὑποτάξαντα, ἐπ' ἐλπίδι, ²¹ ὅτι καὶ αὐτὴ ἡ κτίσις
 ἐλευθερωθήσεται ἀπὸ τῆς δουλείας τῆς φθορᾶς εἰς τὴν ἐλευθερίαν
 22 τῆς δόξης τῶν τέκνων τοῦ θεοῦ. ²² οἶδαμεν γάρ, ὅτι πᾶσα ἡ κτί-
 23 σις συστενάξει καὶ σννοδίνει ἄχρι τοῦ νῦν· ²³ οὐ μόνον δέ, ἀλλὰ
 καὶ αὐτοὶ τὴν ἀπαρχὴν τοῦ πνεύματος ἔχοντες, καὶ αὐτοὶ ἐν ἑαυ-
 τοῖς στενάζομεν υἱοθεσίαν ἀπεκδεχόμενοι, τὴν ἀπολύτρωσιν τοῦ
 24 σώματος ἡμῶν. ²⁴ τῇ γὰρ ἐλπίδι ἐσώθημεν· ἐλπίς δὲ βλεπομένη

affirmat Orthod. contradicente Maced.) Slav. Clem. Hipp. Ath. Bas. Epiph. Did. Cyr. alex. et hier. (utrque h. Chrs. Aug. Ambr.)]

13. Pro τοῦ σώματ. h. τῆς σαρκός DEFG al. Vg. It. Slav. Or. (2; τ. σώμ. 5.) Ir. Tert. Cyr. Did. Ruf. al. m.

14. Rc. Kn. Sz. οὗτ. εἰς. υἱοὶ θεοῦ. . . h. οὗτ. υἱ. θ. εἰς. ACD al. Vg. ma. d. e. Or. (1.) Did. al. [οὗτ. υἱ. εἰς. θ. c. BFG Syr. Am. g. Demid. Or. (1.) Hil. Ruf. al. . . om. εἰς. Sab.]

18. Pro γὰρ h. δέ A g. Aeth.

21. Hab. διότι D*FG al.

22. Hab. στενάξει 33. 35. Vg. d. Or. al. et ὀδίνεις FG al. Vg. d. g. Flor. Aug. al.

23. Rc. Kn. Sz. ἔχοντες, καὶ ἡμεῖς αὐτοί. . . LK. ἔχοντ. (ἡμεῖς) καὶ αὐτοί c. AC al. Cpt. Damsc. . . h. ἀλλὰ καὶ ἡμεῖς αὐτοί τ. ἀπ. τ. πν. 1χ. αὐτοί DFG. . . ἀλλ. καὶ ἡμεῖς αὐτοί τ. ἀπ. τ. πν. 1χ. καὶ αὐτοί 31. (s. XI.) 93. (s. X.) Vg. Aug. Ruf. . . ἀλλ. καὶ αὐτοί, οἱ τ. ἀπ. τ. πν. 1χ. καὶ ἡμεῖς αὐτοί 67*. 77. 87. al. Thphyl. in text. . . al. aliter. . . ἀλλ. x. αὐτοί τ. ἀπ. τ. πν. 1χ. κ. αὐτοί scr. c. B Epiph. — om. υἱοθεο. DFG al. d. g.

οὐκ ἔστιν ἐλπίς· ὁ γὰρ βλέπει τις, τί καὶ ἐλπίζει; ²⁵ εἰ δὲ ὁ οὐ 25
βλέπομεν ἐλπίζομεν, δι' ὑπομονῆς ἀπεκδεχόμεθα.

Ῥαύτως δὲ καὶ τὸ πνεῦμα συναντιλαμβάνεται τῇ ἀσθενείᾳ 26
ἡμῶν. τὸ γὰρ τί προσευξόμεθα καθὼς δεῖ οὐκ οἶδαμεν, ἀλλ' αὐτὸ
τὸ πνεῦμα ὑπερεντυγχάνει στεναγμοῖς ἀλαλήτοις· ²⁷ ὁ δὲ ἐρωτῶν 27
τὰς καρδίας οἶδεν τί τὸ φρόνημα τοῦ πνεύματος, ὅτι κατὰ θεὸν
ἐντυγχάνει ὑπὲρ ἁγίων. ²⁸ οἶδαμεν δέ, ὅτι τοῖς ἀγαπῶσιν τὸν θεὸν 28
πάντα συνεργεῖ εἰς ἀγαθόν, τοῖς κατὰ πρόθεσιν κλητοῖς οὖσιν.
²⁹ ὅτι οὓς προέργω, καὶ προώρισεν συμμόρφους τῆς εἰκότος τοῦ 29
υἱοῦ αὐτοῦ, εἰς τὸ εἶναι αὐτὸν πρωτότοκον ἐν πολλοῖς ἀδελφοῖς·
³⁰ οὓς δὲ προώρισεν, τούτους καὶ ἐκάλεσεν· καὶ οὓς ἐκάλεσεν, τού- 30
τους καὶ ἐδικαίωσεν· οὓς δὲ ἐδικαίωσεν, τούτους καὶ ἐδόξασεν.

Τί οὖν ἐροῦμεν πρὸς ταῦτα; εἰ ὁ θεὸς ὑπὲρ ἡμῶν, τίς καθ' 31
ἡμῶν; ³² ὅσγε τοῦ ἰδίου υἱοῦ οὐκ ἐφείσατο, ἀλλὰ ὑπὲρ ἡμῶν πάν- 32
των παρέδωκεν αὐτόν, πῶς οὐχὶ καὶ σὺν αὐτῷ τὰ πάντα ἡμῖν χα-
ρίσεται; ³³ τίς ἐγκαλέσει κατὰ ἐκλεκτῶν θεοῦ; θεὸς ὁ δικαίων· 33
³⁴ τίς ὁ κατακρίνων; Χριστὸς ὁ ἀποθανών, μᾶλλον δὲ ἐγεγερθεὶς, 34
ὃς ἔστι ἐν δεξιᾷ τοῦ θεοῦ, ὃς καὶ ἐντυγχάνει ὑπὲρ ἡμῶν; ³⁵ τίς 35
ἡμᾶς χωρίσει ἀπὸ τῆς ἀγάπης τοῦ Χριστοῦ; θλάψις ἢ στενοχωρία
ἢ διωγμὸς ἢ λιμὸς ἢ γυμνότης ἢ κίνδυνος ἢ μαχαίρα; ³⁶ καθὼς 36

24. LN. om. καὶ ante ἐλπίζ. c. BFG (etiam D; hab. ὁ γ. βλ. τίς ἀπομέ-
νει; . . h. ὑπομένει A Cyr.) al. Syr. Vg. d. g. Cypr. Aug. Ruf. al.

26. R. C. KN. Sz. ταῖς ἀσθενείαις. [τῇ ἀσθ. c. ABCD al. m. Syr. Epp. Vg.
d. Cyr. hr. Damsc. Ruf. al. . . h. τῆς δεήσεως FG.] — h. προσευξόμεθα
DI al. pl. Or. Gr. naz. al. . . προσευχόμεθα FG. — R. C. KN. Sz. ὑπερεντ.
ἰπέρ ἡμῶν. [om. c. ABDFG al. Arm. d. g. Or. (3; add. τῷ θεῷ)
Epiph. (1.) al.; etiam ὑπ. ἁγίων leg.]

28. LN. συνεργ. ὁ θεός c. AB Or. (et hab. et om.) et τὸ ἀγαθ. c. I al.
pm. Clem. Or. (2; om. 4.) al.

32. Hab. ὃς οὐδὲ υἱοῦ ἰδίου ἐφείσ. et om. τὰ D*FG.

33. KN. LN. ὁ δικαίων; τίς sic interpgt.

34. LN. Χρ. (Ἰησοῦς) c. ACFG al. m. Vg. g. al. Did. Cyr. Ruf. al. —
R. C. KN. Sz. καὶ ἐγερθ. [om. c. ABC al. m. Syr. Cpt. Did. Cyr. Damsc.
Ruf.] ὃς καὶ. [LN. (καὶ) . . om. c. AC al. m. Cpt. Vg. (non Am.) d. Har.*
Did. Cyr. Chrs. Ir. Ruf. al. m.] . . h. ἐγερθ. ἐκ νεκρῶν AC al. Cpt. al.
Ath. Chrs. al.

35. Hab. τοῦ θεοῦ B (add. τῆς ἐν Χριστῷ Ἰησοῦ) al. Schol. Slav. Flor.
Ephr. Bas. Epiph. Ruf. al. [τ. Χρ. Or. (3; τ. θεοῦ 1.) Chrs. (dis.) Tert.
Cyr.]

γράφεται· ὅτι ἔνεκεν σοῦ θανατούμεθα ὄλην τὴν ἡμέραν, ἐλο-^{Ps. 44.}
 37 γίσθημεν ὡς πρόβατα σφαγῆς. ³⁷ ἀλλ' ἐν τούτοις πᾶσιν ὑπερ-^{22.}
 38 νικῶμεν διὰ τοῦ ἀγαπήσαντος ἡμᾶς. ³⁸ ἐπέεισμαι γάρ, ὅτι οὔτε
 θάνατος οὔτε ζωὴ, οὔτε ἄγγελοι οὔτε ἀρχαί, οὔτε ἐξουσίαι οὔτε
 39 μέλλοντα, οὔτε δυνάμεις ³⁹ οὔτε ὑψώματα οὔτε βάθος οὔτε τις κτί-
 σις ἑτέρα δυνήσεται ἡμᾶς χωρὶς ἀπὸ τῆς ἀγάπης τοῦ Θεοῦ τῆς
 ἐν Χριστῷ Ἰησοῦ τῷ κυρίῳ ἡμῶν.

IX.

1 Ἀλήθειαν λέγω ἐν Χριστῷ, οὐ ψεύδομαι, συμμαρτυροῦσης
 2 μοι τῆς συνειδήσεώς μου ἐν πνεύματι ἁγίῳ, ² ὅτι λύπη μοί ἐστιν
 3 μεγάλη καὶ ἀδιάλειπτος ὀδύνη τῇ καρδίᾳ μου· ³ ἠνυχόμην γὰρ ἀνά-
 θεμα εἶναι αὐτὸς ἐγὼ ἀπὸ τοῦ Χριστοῦ ὑπὲρ τῶν ἀδελφῶν μου,
 4 τῶν συγγενῶν μου κατὰ σάρκα, ⁴ οἵτινές εἰσιν Ἰσραηλίται, ὧν ἡ
 νόθευσις καὶ ἡ δόξα καὶ αἱ διαθήκαι καὶ ἡ νομοθεσία καὶ ἡ λα-
 5 τρεία καὶ αἱ ἐπαγγελίαι, ⁵ ὧν οἱ πατέρες καὶ ἐξ ὧν ὁ Χριστὸς τὸ
 κατὰ σάρκα. ὁ ὢν ἐπὶ πάντων Θεὸς εὐλογητὸς εἰς τοὺς αἰῶνας,
 6 ἀμήν. ⁶ Οὐχ οἶον δὲ ὅτι ἐκπέπτωκεν ὁ λόγος τοῦ Θεοῦ. οὐ γὰρ
 7 πάντες οἱ ἐξ Ἰσραὴλ, οὗτοι Ἰσραὴλ· ⁷ οὐδ' ὅτι εἰσὶν σπέρμα
 Ἀβραάμ, πάντες τέκνα, ἀλλ'· Ἐν Ἰσαὰκ κληθήσεται σοι σπέρμα.^{Gn. 21.}
 8 ⁸ τουτέστιν, οὐ τὰ τέκνα τῆς σαρκός, ταῦτα τέκνα τοῦ Θεοῦ, ἀλλὰ
 9 τὰ τέκνα τῆς ἐπαγγελίας λογίζονται εἰς σπέρμα. ⁹ ἐπαγγελίας γὰρ
 ὁ λόγος οὗτος· Κατὰ τὸν καιρὸν τοῦτον ἐλεύσομαι καὶ ἔσται τῷ^{Gn. 18.}
 10.

37. Hab. διὰ τὸν ἀγαπήσαντα ἡμ. DEFG al. Slav. Vg. It. Hil. Leif. Hier. al. [τοῦ etc. Clem. Or. Chrs. Bas. Ruf. Aug.]

38. Hab. ἄγγελος DEFG al. It. Ambrst. — post ἀρχαί add. οὔτε ἐξουσίαι C al. m. Ephr. Bas. Or. int. al. . . ante οὗτ. ἀρχ. h. οὔτε ἐξουσία DE . . al. aliter. — RC. οὗτ. δυνάμ. οὗτ. ἐξουσ. οὗτ. μέλλ.

39. Om. τις DEFG al. Syr. utr. Vg. It. PP. lat.

Cap. IX. 1. Hab. σὺν πνεύμ. ἁγ. FG.

3. RC. KN. Sz. αὐτὸς ἐγ. ἀνάθ. εἶν. [contra ABDEFG al. It. Syr. p. Chrs. Ruf.] — h. ὑπό DEG al. — h. συγγεν. μου (om. μου D*G d. g. Cyr. Aug. al.) τῶν DEFG al. Syr. Cyr. Thdret.

4. LN. r διαθήκη c. BD gr. E gr. FG gr. Vg. Chrs. ms. Cypr. Ruf. ms. — h. η ἐπαγγελία D gr. E gr. FG (om. ἡ FG.)

5. Om. ἐπὶ πάντε. Aeth. . . h. ἐπὶ πάντας Cyr. (2.) Ir. Victorin. — om. θεός Ephr.; ante ἐπὶ π. pon. Syr. Erp. Ir. — om. ἀμήν PP. lat.

6. Hab. in f. Ἰσραηλίται DFG al. Vg. It. (non Tol.) Gr. nyss. al.

Σάρρα υἱός. ¹⁰ οὐ μόνον δέ, ἀλλὰ καὶ Ραβέκκα ἐξ ἐνός κόλτην ¹⁰
 ἔχουσα Ἰσαὰκ τοῦ πατρὸς ἡμῶν. ¹¹ μήπω γὰρ γεννηθέντων μηδὲ ¹¹
 πράξαντων τι ἀγαθὸν ἢ φαῦλον, ἵνα ἢ κατ' ἐκλογὴν πρόθεσις τοῦ
 • Gn. 25, 22. θεοῦ μένη, οὐκ ἐξ ἔργων ἄλλ' ἐκ τοῦ καλοῦντος, ¹² ἐρέθη αὐτῇ. ¹²
 • Mal. 1. ὅτι ὁ μείζων δουλεύσει τῷ ἐλάσσονι, ¹³ καθὼς γέγραπται. Τὸν ¹³
 2. 2. Ἰακώβ ἠγάπησα, τὸν δὲ Ἡσαὺ ἐμίσησα.
 Τί οὖν ἐροῦμεν; μὴ ἀδικία παρὰ τῷ θεῷ; μὴ γένοιτο. ¹⁵ τῷ ¹⁴
 • Ex. 33, 19. Μωϋσεὶ γὰρ λέγει. Ἐλεῖσω ὃν ἂν ἐλεῶ, καὶ οὐκτεμῆσω ὃν ἂν οὐ-
 κτείρω. ¹⁶ ἄρα οὖν οὐ τοῦ θέλοντος οὐδὲ τοῦ τρέχοντος, ἀλλὰ τοῦ ¹⁶
 • Ex. 9, 16. ἐλεῶντος θεοῦ. ¹⁷ λέγει γὰρ ἡ γραφὴ τῷ Φαραώ. ὅτι εἰς αὐτὸ ¹⁷
 τοῦτο ἐξήγγειρά σε, ὅπως ἐνδείξωμαι ἐν σοὶ τὴν δυνάμιν μου καὶ
 ὅπως διαγγεῖλῃ τὸ ὄνομά μου ἐν πάσῃ τῇ γῆ. ¹⁸ ἄρα οὖν ὃν θέλει ¹⁸
 ἐλεεῖ, ὃν δὲ θέλει σκληρύνει. ¹⁹ ἔρεῖς μοι οὖν. Τί οὖν ἔτι μέμφε- ¹⁹
 • Ex. 45, 9. ται; τῷ γὰρ βουλήματι αὐτοῦ τίς ἀνθέστηκεν; ²⁰ ὦ ἄνθρωπε, 20
 μενοῦνγε σὺ τίς εἶ ὁ ἀνταποκρινόμενος τῷ θεῷ; μὴ εἶραὶ τὸ πλάσμα
 τῷ πλάσαντι. Τί με ἐποίησας οὕτως; ²¹ ἢ οὐκ ἔχει ἐξουσίαν ὁ κα- ²¹
 ραμὲνός τοῦ πηλοῦ, ἐκ τοῦ αὐτοῦ φερόματος ποιῆσαι ὃ μὲν εἰς τι-
 μὴν σκεῦος, ὃ δὲ εἰς ἀτιμίαν; ²² εἰ δὲ θέλων ὁ θεὸς ἐνδείξασθαι ²²
 τὴν ὀργὴν καὶ γνωρίσαι τὸ δυνατὸν αὐτοῦ ἤνεγκεν ἐν πολλῇ μακρο-
 θυμίᾳ σκευὴ ὀργῆς κατηρητισμένα εἰς ἀπώλειαν, ²³ καὶ ἵνα γνω- ²³
 ρίσῃ τὸν πλοῦτον τῆς δόξης αὐτοῦ ἐπὶ σκευὴ ἐλείους, ἃ προητοι-
 μασεν εἰς δόξαν, ²⁴ οὗς καὶ ἐκάλεσεν ἡμᾶς οὐ μόνον ἐξ Ἰουδαίων 24

11. Rc. Kn. Sz. pro φαῦλον [c. AB al. m. Or. Cyr. Damsc.] h. κακόν. —
 Rc. τοῦ θεοῦ πρόθεσις.
 12. Rc. Kn. Sz. ἐρέθῃ ἢ θη. [ἐρέθῃ ἢ θη c. ADEFG al.] Sic etiam v. 26.
 13. Hab. καθάπερ B Or.
 15. Rc. Kn. Sz. τῷ γὰρ Μωϋσῆ (Μωσοῦ Rc.). [τ. M. γὰρ c. BDFGI et
 -σεῖ c. BG al.]
 16. Rc. Kn. Sz. ἐλεοῦντος. [ἐλεῶντος c. AB*D (ap. Wtst.) EFG.]
 18. Hab. ἐλεᾷ c. D*FG.
 19. Rc. Kn. Sz. οὖν μοι [μοῖ οὖν c. AB al.] et om. οὖν post τί. [scr. c.
 BDEFG ἁ. g. Hier. Ruf.] — Rc. om. γὰρ et Ln. (γὰρ). [scr. c. ADE
 FGI al. pl. Syr. utr. Vg. It. (exc. g.) al. m. Or. Chr. al. m.]
 20. Om. μενοῦνγ. D*EFG Vg. It. Hier. Ruf. al. .. Rc. Kn. Sz. ante ὦ
 pon.; postpos. c. AB (h. μενοῦν) al. Damsc. [μεν. ὦ ἄνθ. Or.]
 23. Om. καὶ 5. al. m. Vg. Cpt. Arm. Or. Hier. Ruf. al. — h. τὸ πλοῦ-
 τος FG. — Sz. δόξαν; (sic interpg.)

25 ἀλλὰ καὶ ἐξ ἐθνῶν, ²⁵ ὡς καὶ ἐν τῷ Ῥαφὲ λέγει· Καλέσω τὸν οὐ^{• Hos. 2, 25.}
 26 λαόν μου λαόν μου καὶ τὴν οὐκ ἠγαπημένην ἠγαπημένην· ²⁶ καὶ
 ἔσται ἐν τῷ τόπῳ οὗ ἐρόθήθη αὐτοῖς· Οὐ λαός μου ὑμεῖς, ἐκεῖ^{• Hos. 1, 10.}
 27 κληθήσονται υἱοὶ θεοῦ ζῶντος. ²⁷ Ἐσαῖας δὲ κρᾶζει ὑπὲρ τοῦ
 Ἰσραὴλ· Ἐὰν ἢ ὁ ἀριθμὸς τῶν υἱῶν Ἰσραὴλ ὡς ἡ ἄμμος τῆς θα^{• Es. 10, 22, 23.}
 28 λάσσης, τὸ ὑπόλειμμα σωθήσεται. ²⁸ λόγον γὰρ συντελών καὶ
 29 συντεμνων ποιήσει κύριος ἐπὶ τῆς γῆς. ²⁹ καὶ καθὼς προείρηκεν
 Ἐσαῖας· Εἰ μὴ κύριος Σαβαώθ ἐγκατέλιπεν ἡμῶν σπέρμα, ὡς Σό^{• Es. 1, 9.}
 δομα ἂν ἐγενήθημεν καὶ ὡς Γόμορρᾶ ἂν ὠμοιωθήμεν.
 30 Τὺ οὖν ἐροῦμεν· ὅτι ἔθνη τὰ μὴ διώκοντα δικαιοσύνην κατ-
 31 ἔλαβεν δικαιοσύνην, δικαιοσύνην δὲ τὴν ἐκ πίστεως, ³¹ Ἰσραὴλ δὲ
 32 διώκων νόμον δικαιοσύνης εἰς νόμον οὐκ ἔφθασεν. ³² διὰ τί· ὅτι
 οὐκ ἐκ πίστεως ἀλλ' ὡς ἐξ ἔργων· προσέκοψαν τῷ λίθῳ τοῦ προσ-
 33 κόμματος, ³³ καθὼς γέγραπται· Ἰδοῦ, τίθημι ἐν Σιών λίθον προσ-^{• Es. 28, 16.}
 κόμματος καὶ πέτραν σκανδάλου, καὶ ὁ πιστεύων ἐπ' αὐτῷ οὐ
 κατασφραγισθήσεται.

X.

1 Ἀδελφοί, ἡ μὲν εὐδοκία τῆς ἐμῆς καρδίας καὶ ἡ δέησις πρὸς
 2 τὸν θεὸν ὑπὲρ αὐτῶν εἰς σωτηρίαν. ² μαρτυρῶ γὰρ αὐτοῖς, ὅτι
 3 ζῆλον θεοῦ ἔχουσιν, ἀλλ' οὐ κατ' ἐπίγνωσιν· ³ ἀγνοοῦντες γὰρ τὴν
 τοῦ θεοῦ δικαιοσύνην καὶ τὴν ἰδίαν ζητοῦντες στίψαι, τῇ δικαιο-

25. Om. ἐν B Aug. — 26. cf. ad v. 12.

27. Rc. Kn. Sz. καταλείμω. [ὑπόλ. c. AB Eus.]

28. Rc. Kn. Sz. post συντέμνω. add. ἐν δικαιοσύνη· ὅτι λόγον συν-
 τεμνημένον. [om. c. AB al. Syr. Etp. Cpt. Eus. (1.) Damsc. Aug.
 (2)... h. λόγον γὰρ συντεμνημένον ποιήσει Aeth. Thdret.]

31. Rc. Kn. Sz. εἰς νόμ. δικαιοσύνης. [om. c. ABDEF (c. obelo) G
 al. Cpt. It. Damsc. Procop. Or. int. (hom. in Judic.) Ruf. (in text. et
 comm.) al. . . h. Hier. Aug. Pel.]

32. Rc. Kn. Sz. ἔργων νόμον [om. c. ABFG al. Cpt. Vg. g. Har. Ruf.
 Hier. al.] et προσέκ. γάρ. [om. c. ABD*FG Cpt. It. Am. Vg. ma. Ruf.]

33. Rc. Kn. Sz. καὶ πᾶς ὁ. [om. c. ABDEFG al. Syr. Cpt. It. Or.
 Ruf. al.]

† ap. X. 1. Rc. Kn. Sz. ἡ πρὸς. [om. c. ABDEFG al. Cyr. — Rc. ὑπὲρ
 τοῦ Ἰσραὴλ, tum ἔστιν εἰς, qd Kn. (—)]

3. Hab. ἀγν. δέ A al. — Rc. Kn. Sz. ἰδίαν δικαιοσύνην. [om. c.
 ABD gr. E al. Cpt. Arm. Vg. c. Clem. Cyr. Bas. al. m.]

17 στευσεν τῇ ἀκοῇ ἡμῶν; ¹⁷ ἄρα ἡ πίστις ἐξ ἀκοῆς, ἢ δὲ ἀκοὴ δια
 18 ῥήματος Θεοῦ. ¹⁸ ἀλλὰ λέγω, μὴ οὐκ ἤκουσαν; μενούνη· Εἰς· P^a. 19.
 πᾶσαν τὴν γῆν ἐξῆλθεν ὁ φθόγγος αὐτῶν, καὶ εἰς τὰ πέρατα τῆς (5.)
 19 οἰκουμένης τὰ ῥήματα αὐτῶν. ¹⁹ ἀλλὰ λέγω, μὴ Ἰσραὴλ οὐκ ἔγνω;
 πρῶτος Μωϋσῆς λέγει· Ἐγὼ παραζηλώσω ὑμᾶς ἐπ' οὐκ εἶθνε, ἐπὶ· D^t. 32.
 20 εἶθνε ἀσπνέτω παροργισθῆναι ὑμᾶς. ²⁰ Ἡσαίας δὲ ἀποτολμᾷ καὶ λέγει· B^a. 63.
 Εὐρέθην τοῖς ἐμὲ μὴ ζητοῦσιν, ἐμφανῆς ἐγενόμην τοῖς ἐμὲ μὴ ἐπερω- 1. 2.
 21 τῶσιν. ²¹ πρὸς δὲ τὸν Ἰσραὴλ λέγει· Ὀλην τὴν ἡμέραν ἐξεπέτασα
 τὰς χεῖράς μου πρὸς λαὸν ἀπειθούντα καὶ ἀντιλέγοντα.

XI.

1 Λέγω οὖν, μὴ ἀπόσωτο ὁ Θεὸς τὸν λαὸν αὐτοῦ; μὴ γένοιτο· P^a. 94.
 καὶ γὰρ ἐγὼ Ἰσραηλίτης εἰμὶ, ἐκ σπέρματος Ἀβραάμ, φυλῆς Βενια- 14.
 2 μὴν. ² οὐκ ἀπόσωτο ὁ Θεὸς τὸν λαὸν αὐτοῦ, ὃν προέειπε. ἢ οὐκ
 οἴδατε ἐν Ἠλίε τι λέγει ἡ γραφή; ὡς ἐντυγχάνει τῷ Θεῷ κατὰ τοῦ
 3 Ἰσραὴλ· ³ Κύριε, τοὺς προφήτας σου ἀπέκτειναν, τὰ θυσιαστή- * 1 Rg.
 ρια σου κατέσκαψαν, καὶ γὰρ ὑπελεβόθην μόνος καὶ ζητοῦσιν τὴν 19, 10.
 4 ψυχὴν μου. ⁴ ἀλλὰ τί λέγει αὐτῷ ὁ χρηματισμὸς; Κατέλιπον ἐμαντῶ * 1 Rg.
 5 ἐπτακισχιλίους ἄνδρας, οἵτινες οὐκ ἔκαμψαν γόνυ τῇ Βαάλ. ⁵ οὐ- 19, 18.
 6 ⁶ εἰ δὲ χάριτι, οὐκέτι ἐξ ἔργων, ἐπεὶ ἡ χάρις οὐκέτι γίνεται χάρις.

17. LN. pro Θεοῦ h. χριστοῦ c. BD* E al. Cpt. Sah. Vg. d. e. Aug. . . h. Dei Christi Beda. . . plane om. FG g. Hil. [Θεοῦ h. Clem. Ruf.]

20. Om. ἀποτολμ. καὶ DEFG al. — LN. εὐρέθ. (ἐν) c. BD* FG Sah. inter eos d. e. g. — h. ἐγενόμ. ἐν B Ruf.

21. Hab. ἐπὶ λαόν DE Just. Clem. . . εἰς 76. — om. κ. ἀντιλ. FG g. Hil. . . h. κ. λέγοντα D* E gr.

Cap. XI. 1. Hab. τὴν κληρονομίαν αὐτοῦ FG g. Hil. al. — LN. αὐτοῦ (ὃν προέειπε); c. AD 76. d. Chrs. al.; tum h. Βενιαμειν.

2. Rc. Ἰσραὴλ, λέγων.

3. Rc. KN. Sz. καὶ τὰ θυσ. [om. c. ABFG al. Cpt. Sah. Vg. It. Eus. Ruf. al.]

6. Rc. KN. in f. add. εἰ δὲ ἐξ ἔργων, οὐκέτι ἐστὶ (om. ἐστὶ B.) χάρις· ἐπεὶ τὸ ἔργον οὐκέτι ἐστὶν ἔργον (h. ἐστ. χάρις B.) [om. c. ACDEFG 47. (h. in m.) Cpt. Sah. Arm. Aeth. (post ἔργων add. εἰ δὲ ἐξ ἔργων) Vg. It. Chrs. (comm.) Thdret. (comm.) Damsc. Ruf. Ambrst. Latini omnes. . . om. ἐπεὶ ἡ χάρις usque ἔργων 48.* 57; pro γίνεται h. ἐστὶν 54. Chrs. Vg. d. e. PP. lat. . . om. εἰ δὲ ἐξ ἔργ. οὐκ. ἐστ. χάρ. 17. (vdtr.) 52. 54*. et ἐπεὶ τὸ ἔργον usq. ἔργων 4*:]

ἴ τι οὖν; ὁ ἐπιζητεῖ Ἰσραὴλ, τοῦτο οὐκ ἐπέτυχεν; ἡ δὲ ἐκλογή τ
 Dt. ἐπέτυχεν· οἱ δὲ λοιποὶ ἐπεωρώθησαν, ὁ καθὼς γέγραπται· Ἔδωκεν 8
 { 29. 4. αὐτοῖς ὁ θεὸς πνεῦμα κατανύξεως, ὀφθαλμοὺς τοῦ μὴ βλέπειν
 29. 11. καὶ ὠτα τοῦ μὴ ἀκούειν, ἕως τῆς σήμερον ἡμέρας. 9 καὶ Δαυὶδ 9
 Ps. 69. λέγει· Γενηθήτω ἡ τράπεζα αὐτῶν εἰς παγίδα καὶ εἰς θήραν καὶ
 (23. 24.) εἰς σκάνδαλον καὶ εἰς ἀνταπόδομα αὐτοῖς; 10 σκοτισθήτωσαν οἱ 10
 ὀφθαλμοὶ αὐτῶν τοῦ μὴ βλέπειν, καὶ τὸν ὥτον αὐτῶν διὰ παντός
 συγκαμψον.

Λέγω οὖν, μὴ ἔπταισαν ἵνα πέσωσιν; μὴ γένοιτο· ἀλλὰ τῷ 11
 αὐτῶν παραπτώματι ἡ σωτηρία τοῖς ἔθνεσι, εἰς τὸ παραζηλώσαι
 αὐτούς. 12 εἰ δὲ τὸ παράπτωμα αὐτῶν πλοῦτος κόσμος καὶ τὸ 12
 ἥτιμα αὐτῶν πλοῦτος ἔθνων, πόσω μᾶλλον τὸ πλήρωμα αὐτῶν.
 13 ὅμην δὲ λέγω τοῖς ἔθνεσι. ἐφ' ὅσον μὲν οὖν εἰμὶ ἐγὼ ἔθνῶν 13
 ἀπόστολος, τὴν διακονίαν μου δοξάζω, 14 εἴπως παραζηλώσω μου 14
 τὴν σάρκα καὶ σώσω τινὰς ἐξ αὐτῶν. 15 εἰ γὰρ ἡ ἀποβολὴ αὐτῶν 15
 καταλλαγὴ κόσμου, τίς ἢ πρόσληψις εἰ μὴ ζωὴ ἐκ νεκρῶν; 16 εἰ 16
 δὲ ἡ ἀπαρχὴ ἁγία, καὶ τὸ φύραμα· καὶ εἰ ἡ ῥίζα ἁγία, καὶ οἱ
 κλάδοι. 17 εἰ δὲ τινες τῶν κλάδων ἐξεκλάσθησαν, σὺ δὲ ἀργιέλαιος 17
 ὢν ἐνεκεντριώθης ἐν αὐτοῖς καὶ συγκαινωνὸς τῆς ῥίζης καὶ τῆς πύ-
 τητος τῆς ἐλαίας ἐγένου, 18 μὴ κατακαυθῶ τῶν κλάδων· εἰ δὲ κατα- 18
 καυθᾶσαι, οὐ σὺ τὴν ῥίζαν βασιτάξεις, ἀλλ' ἡ ῥίζα σέ. 19 ἔρεῖς 19
 οὖν· Ἐξεκλάσθησαν οἱ κλάδοι, ἵνα ἐγὼ ἐγκεντριωθῶ. 20 καλῶς 20
 τῇ ἀπιστίᾳ ἐκλάσθησαν, σὺ δὲ τῇ πίστει ἔσθηκας. μὴ ὑψηλοφρο-
 νει, ἀλλὰ φοβοῦ· 21 εἰ γὰρ ὁ θεὸς τῶν κατὰ φύσιν κλάδων οὐκ 21

7. Hab. ἐπεζητεῖ FG al. Syr. Arr. Vg. It. Chrs. Ruf. al. — Rc. τοῦτο οὐ οὐκ ἐπέτ. — h. ἐπερωώθησαν 66* (s. XVI.) excaecati sunt Vg. It. PP. lat.

13. Rc. KN. Sz. ὅμην γὰρ [δέ c. AB al. Syr. Cpt. Damsc. Thdret. ms. . . om. plane Aeth.] et h. μὲν sine οὖν [add. c. ABC. . . om. μὲν οὖν DEFG al.]. — om. ἐγὼ A al. Arm. Thdret.; ante εἰμὶ pon. FG Cyr. — h. δοξάζω G al. Vg. It. Ruf. al.

17. Hab. συκοιν. ἐγένου τῆς πύτητος τῆς ἐλαίας D*FG d. g. Ir. int. . . om. καὶ ante πύτ. BC Cpt. Damsc. . . om. καὶ τ. πύτητος. Ambrst.

18. Hab. εἰ δὲ οὐ καυθᾶσαι D*FG d. g. Hil. Ambrst.

19. Pro ἐξεκλ. h. εἰ κλάσθησ. FG g. — KN. Sz. LN. om. οἱ ante κλάδ. c. ACFG I al. pl. Chrs. al.

20. Rc. KN. Sz. ἐξεκλάσθ. [ἐκλάσθ. c. BD*FG.] — LN. ὑψηλά φρ. c. AB. (non Or.)

- 22 ἐφείσατο, μήπως οὐδὲ σοῦ φείσεται. 22 ἴδε οὖν χρηστότητα καὶ ἀποτομίαν θεοῦ. ἐπὶ μὲν τοὺς πεσόντας ἀποτομία, ἐπὶ δὲ σὲ χρηστότης θεοῦ, εἰς ἐπιμελήσῃς τῇ χρηστότητι· ἐπεὶ καὶ σὺ ἐκκοπήσῃς.
- 23 23 κἀκείνοι δέ, εἰς μὴ ἐπιμελώσῃς τῇ ἀπιστίᾳ, ἐγκεντριωθήσονται.
- 24 θανάτου γὰρ ἐστὶν ὁ θεὸς πάλιν ἐγκεντρίσαι αὐτούς. 24 εἰ γὰρ σὺ ἐκ τῆς κατὰ φύσιν ἐξέκοπης ἀργιολαίου καὶ παρὰ φύσιν ἐνεκεντριώσῃς εἰς καλλιέλαιον, πῶς μᾶλλον οὗτοι οἱ κατὰ φύσιν ἐγκεντριωθήσονται τῇ ἰδίᾳ ἐλαίᾳ.
- 25 Οὐ γὰρ θέλω ὑμᾶς ἀγνοεῖν, ἀδελφοί, τὸ μυστήριον τοῦτο, ἵνα μὴ ᾗτε ἐν ἑαυτοῖς φρόνιμοι, ὅτι πώρως ἀπὸ μέρους τῷ Ἰσραὴλ
- 26 γέγονεν ἄχρῃς οὐ τὸ πλῆρωμα τῶν ἐθνῶν εἰσέλθῃ, 26 καὶ οὕτως πᾶς Ἰσραὴλ σωθήσεται, καθὼς γέγραπται· Ἦξῃς ἐκ Σιών ὁ ἰσὺς.
- 27 μενος, ἀποστρέψει ἀσβεστὰ ἀπὸ Ἰακώβ· 27 καὶ αὐτὴ αὐτοῖς ἡ παρὰ
- 28 ἐμοῦ διαθήκη, ὅταν ἀφελῶμαι τὰς ἁμαρτίας αὐτῶν. 28 κατὰ μὲν τὸ εὐαγγέλιον ἐχθροὶ δι' ὑμᾶς, κατὰ δὲ τὴν ἐκλογὴν ἀγαπητοὶ διὰ
- 29 τοὺς πατέρας· 29 ἀμεταμέλητα γὰρ τὰ χαρίσματα καὶ ἡ κλήσις
- 30 τοῦ θεοῦ. 30 ὥσπερ γὰρ ὑμεῖς ποτὲ ἠπειθήσατε τῷ θεῷ, νῦν δὲ
- 31 ἠλήθητε τῇ τούτων ἀπειθείᾳ, 31 οὕτως καὶ οὗτοι νῦν ἠπειθήσαν
- 32 τῷ ὑμετέρῳ ἐλεῖ ἵνα καὶ αὐτοὶ ἐλεθῶσιν· 32 συνέκλεισεν γὰρ ὁ
- 33 θεὸς τοὺς πάντας εἰς ἀπείθειαν, ἵνα τοὺς πάντας ἐλεήσῃ. 33 ὁ βῆθος πλάτων καὶ σοφίας καὶ γνώσεως θεοῦ· ὡς ἀνεξερεύνητα τὰ
- 34 κρίματα αὐτοῦ καὶ ἀνεξιχνίαστοι αἱ ὁδοὶ αὐτοῦ. 34 τίς γὰρ ἔγνω
- 35 τὸν κυρίον; ἢ τίς σύμβουλος αὐτοῦ ἐγένετο; 35 ἢ τίς προέδωκεν

* Es. 59.
20. 21.
* Jer. 31.
33. 34.

* Es. 40.
13.

21. Ln. om. μήπως c. ABC al. Cpt. Damsc. Ruf. Aug. [hab. Chrs. dis.] — Rc. φείσηται.
22. Rc. Kn. Sz. pro ἀποτομία [c. AB 67.** Or. Damsc.] h. ἀποτομίαν et pro χρηστότης θεοῦ [c. ABCD (et omisso θεοῦ 67.** Or. .. add. θεοῦ etiam Cpt. Arm. Vg.) d. Eus. Damsc. Pel.] h. χρηστότητα. (Sic Clem.)
25. Rc. Kn. Sz. παρ' ἑαυτ. [ἐν c. AB Damsc. .. om. FG al. Vg. d. g. Hil. Hier. al.] — h. caecitas pro πώρως. Vg. d. g. Hier. Ruf. al.
26. Rc. Kn. Sz. καὶ ἀποστ. [om. c. AB (G gr. ἀποστρέψαι) al. .. veniet qui liberet et avertat Vg. edd. lat. Ruf.]
30. Rc. Sz. καὶ ὑμεῖς. [om. c. ABCD* EFG etc.]
31. Hab. αὐτοὶ νῦν D* FG. — Ln. (νῦν) ἐλεθ. c. B1)* Damsc.; etiam ὑστέρων et πάλιν leg.
32. Hab. (τὰ) πάντα εἰς DEFG Vg. It. Ir. Hier. al.
33. Om. καὶ ante σοφ. E 32. Aeth. Vg. d. e. Cypr. Ruf. (text.) al. m. [hab. Clem. Or. Ath. Ir. al.]

- 14 *ξερῖαν* διακόκτες· ¹⁴ εὐλογεῖτε τοὺς διακόκτας ἑμῶς· εὐλογεῖτε,
 15 καὶ μὴ καταρᾶσθε. ¹⁵ χαίρειν μετὰ χαιρόντων, κλαίειν μετὰ κλαί-
 16 όντων. ¹⁶ τὸ αὐτὸ εἰς ἀλλήλους φρονοῦντες, μὴ τὰ ὑψηλὰ φρο-
 νοῦντες, ἀλλὰ τοῖς ταπεινοῖς συναπαιγόμενοι, μὴ γίνεσθε φρόνιμοι
 17 παρ' ἑαυτοῖς, ¹⁷ μηδενὶ κακὸν ἀντὶ κακοῦ ἀποδιδόντες, προνοοῦ- ^{2 Cor. 8,}
 18 μενοι καλὰ ἐνώπιον τῶν ἀνθρώπων, ¹⁸ εἰ δυνατόν, τὸ ἐξ ἑμῶν, ^{21.}
 19 μετὰ πάντων ἀνθρώπων εἰρηνεύοντες, ¹⁹ μὴ ἑαυτοὺς ἐκδικοῦντες, ^{Prov. 3. 4.}
ἀγαπητοί, ἀλλὰ ὅτε τόπον τῆ ὀργῆ. γέγραπται γάρ· Ἐμοὶ ἐκ- ^{Dt. 32, 35.}
 20 δίκησι, ἐγὼ ἀνταποδώσω, λέγει κύριος. ²⁰ ἴαν πειρᾷ ὁ ἐχθρὸς ^{Heb. 10, 30.}
 σου, ψάμιζε αὐτόν· ἴαν δυνᾷ, πόσειε αὐτόν. *τοῦτο γὰρ ποιοῦν* ^{Prov. 25, 21.}
 21 ἀνθρακας πυρὸς σωρεύσεις ἐπὶ τὴν κεφαλὴν αὐτοῦ. ²¹ μὴ νικῶ ^{22.}
 ὑπὸ τοῦ κακοῦ, ἀλλὰ νῖκα ἐν τῷ ἀγαθῷ τὸ κακόν.

XIII.

- 1 Πᾶσα ψυχὴ ἔξουσίαις ὑπερεχούσαις ὑποτασσέσθω. οὐ γάρ
 ἔστιν ἔξουσία εἰ μὴ ἀπὸ θεοῦ, αἱ δὲ οὐσαι ὑπὸ τοῦ θεοῦ τετα-
 2 γμέναι εἰσίν. ² ὥστε ὁ ἀντιτασσόμενος τῇ ἔξουσίᾳ τῇ τοῦ θεοῦ δια-
 ταγῆ ἀνθεστήκεν· οἱ δὲ ἀνθεστηκότες ἑαυτοῖς κήμα λήψονται.

14. Om. εὐλ. τους δ. ὑμ. FG g. Ruf. ms. al.; post καταρ. pon. DE d. e. . .
 om. ἑμῶς B al.

15. Rc. Kx. Sz. καὶ κλαίειν. [om. c. BD*FG al. Arm. Vg. It. Tert. (1.)
 Ruf. al.]

17. LN. καλὰ (ἐνώπιον τοῦ θεοῦ καὶ) ἐνώπ. c. A Polyc. . . h. οὐ
 μόνον ἐνώπ. τ. θεοῦ ἀλλὰ καὶ ἐνώπ. FG Arm. Gth. Vg. g.
 Guelph. Lcif. al. m. — Rc. Kx. Sz. πάντων ἀνθρ. [τῶν c. AD*FG
 al. It. Clem. (teste Wtst.) Tert. Lcif. (om. plane, ut vdt, 44. al.
 Polyc.)]

20. Rc. Kx. Sz. ἴαν οὖν. . . LN. ἀλλὰ ἴαν c. AB al. m. Cpt. Vg. d. Bas.
 Ruf.; etiam ἀλλὰ καὶ ἴαν, ἴαν δέ, ἴαν γάρ leg. . . om. plane c. D*FG
 al. Gth. e. g. Guelph.

Cap. XIII. 1. Hab. πάσαις pro πᾶσα ψυχὴ et ὑποτάσσεσθε D*FG d. g.
 Har. Ir. (2.) al. — LN. ὑπό pro ἀπό c. ABD**E*FI al. pl. Bas. Irid.
 Chrs. al. — om. αἱ δέ usq. εἰσίν Ruf. Hier. Sedul. — Rc. et Kx. (—)
 οὐσαι ἔξουσίαι [om. c. ABD*FG al. Vg. It. Cpt. al. Or. Ir. (2.) al.] —
 Kx. Sz. LN. om. τοῦ ante θεοῦ c. ADEFG al. m. Chrs. Dams. [Et
 illud ἀπό et hoc τοῦ Or. hab.]

3 οἱ γὰρ ἀρχοντες οὐκ εἰσὶν φόβος τῷ ἀγαθῷ ἔργῳ ἀλλὰ τῷ κακῷ. 3
 θέλεις δὲ μὴ φοβῆσθαι τὴν ἐξουσίαν; τὸ ἀγαθὸν ποιεῖ, καὶ ἐξῆς
 ἔπαινον ἐξ αὐτῆς. 4 Θεοῦ γὰρ διάκονός ἐστιν σοὶ εἰς τὸ ἀγαθόν. 4
 εἰν δὲ τὸ κακὸν ποιῆς, φοβου· οὐ γὰρ εἰκὴ τὴν μάχαιραν φορεῖ
 θεοῦ γὰρ διάκονός ἐστιν ἐκδικτικὸς εἰς ὀργὴν τῷ τὸ κακὸν πράσσοντι.
 5 διὸ ἀνάγκη ὑποτάσσεσθαι, οὐ μόνον διὰ τὴν ὀργὴν ἀλλὰ καὶ 5
 διὰ τὴν συνείδησιν. 6 διὰ τοῦτο γὰρ καὶ φόρους τελεῖτε· λειτουργ- 6
 γοὶ γὰρ θεοῦ εἰσὶν εἰς αὐτὸ τοῦτο προσκαρτεροῦντες. 7 ἀπόδοτε 7
 πᾶσιν τὰς ὀφειλάς, τῷ τὸν φόρον τὸν φόρον, τῷ τὸ τέλος τὸ τέλος,
 τῷ τὸν φόβον τὸν φόβον, τῷ τὴν τιμὴν τὴν τιμὴν. 8 Μηδὲν μηδὲν 8
 ὀφείλετε, εἰ μὴ τὸ ἀλλήλους ἀγαπᾶν. ὁ γὰρ ἀγαπῶν τὸν ἕτερον
 νόμον πεπλήρωκεν. 9 τὸ γὰρ οὐ μοιχεύσεις, οὐ φονεύσεις, οὐ κλέ- 9
 ψεις, οὐκ ἐπιθυμήσεις, καὶ εἴ τις ἕτερα ἐντολή, ἐν τῷ λόγῳ τούτῳ
 ἀνακεφαλαιοῦνται, ἐν τῷ Ἀγαπήσεις τὸν πλησίον σου ὡς σεαυ-
 19, 18 Gal. 5, 14. τόν. 10 ἡ ἀγάπη τῷ πλησίον κακὸν οὐκ ἐργάζεται· πλήρωμα οὖν 10
 νόμου ἡ ἀγάπη. 11 Καὶ τοῦτο εἰδότες τὸν καιρὸν, ὅτι ὥρα ἴδη 11
 ἡμᾶς ἐξ ὑπνου ἐγερθῆναι· νῦν γὰρ ἐγγύτερον ἡμῶν ἡ σωτηρία ἢ
 ὅτε ἐπιστεύσαμεν. 12 ἡ νῦν προέκοψεν, ἡ δὲ ἡμέρα ἤγγικεν. ἀπο- 12
 θώμεθα οὖν τὰ ἔργα τοῦ σκότους, ἐνδυσώμεθα δὲ τὰ ὄπλα τοῦ
 φωτός. 13 ὡς ἐν ἡμέρᾳ εὐσχημόνως περιπατήσωμεν, μὴ κώμοις 13
 καὶ μέθαις, μὴ κοίταις καὶ ἀσελείαις, μὴ ἔριδι καὶ ζήλῳ, 14 ἀλλὰ 14

3. Rc. Kn. Sz. τῶν ἀγαθῶν ἔργων ἀλλὰ τῶν κακῶν. [τῷ etc. c. ABD*FG al. Vg. It. al. Clem. Ir. al. m.]
4. Om. εἰς ὄργ. D*FG al. d. g.; ante ἐκδικ. pon. E al. pm. Chrs. Thdret.
5. Hab. ὑποτάσσεσθε omissio ἀνάγκ. DEFG al. Gth. It. Ir. al.; etiam ἀνάγκη ὑποτάσσεσθε leg.
7. Rc. Kn. Sz. ἀπόδ. οὐν. [om. c. ABD* al. Vg. ms. Am. Tol. al. Damsc. al.]
9. Om. οὐ μοιχ. Erp. Sah.; etiam post φον. pon. — Rc. et Kn. (—) post κλέψ. add. οὐ ψευδομαρτυρήσεις. — om. οὐκ ἐπιθ. 54. Clem. (1.) Or. (2.) Chrs. — Rc. Kn. Sz. ἐ. τούτῳ τῷ λόγ. — om. ἐν τῷ ante ἀγαπ. BG Vg. It. PP. lat.; h. τῷ Clem. (1.) Or. (1.) .. hinc LN. (ἐν τῷ). — Rc. Kn. Sz. ἐαυτὸν [σεαυτ. c. ABDE al. Sah. Or. al.]
10. Om. ἡ ἀγάπ. usq. ἐργάζ. A. — h. πλήρ. δέ D*FG It. Aug. Ambrst.; etiam γὰρ leg. et plane om.
11. Hab. εἰδόντες τὸν κ. A*FG**. — h. ἡμᾶς A al. Clem.; om. Ruf.
12. Hab. ἀποβαλώμεθα DEFG. — Rc. Kn. Sz. καὶ ἐνθ. [ἐνθ. δέ c. ABCD*E al. Cpt. Sah. Clem. Damsc.] — h. ἔργα πρὸ ὄπλα ADE al. d. e.

ἐνδύσασθε τὸν κύριον Ἰησοῦν Χριστόν, καὶ τῆς σαρκὸς πρόνοιαν
μὴ ποιήσατε εἰς ἐπιθυμίαν.

XIV.

1 Τὸν δὲ ἀσθενοῦντα τῇ πίστει προσλαμβάνεσθε, μὴ εἰς δια-
2 κρίσεις διαλογισμῶν. ² ὃς μὲν πιστεύει φαγεῖν πάντα, ὁ δὲ ἀσθε-
3 ρῶν λάχανα ἐσθίει. ³ ὁ ἐσθίων τὸν μὴ ἐσθίοντα μὴ ἐξουθενείτω·
ὁ δὲ μὴ ἐσθίων τὸν ἐσθίοντα μὴ κρινέτω· ὁ θεὸς γὰρ αὐτὸν προσ-
4 ελάβετο. ⁴ σὺ τίς εἶ ὁ κρίνων ἀλλότριον οἰκέτην; τῷ ἰδίῳ κυρίῳ
στήκει ἢ πίπτει· σταθήσεται δέ, δυνατεῖ γὰρ ὁ κύριος στήσαι αὐ-
5 τόν. ⁵ ὃς μὲν κρίνει ἡμέραν παρ' ἡμέραν, ὃς δὲ κρίνει πᾶσαν ἡμέ-
6 ραν. ἕκαστος ἐν τῷ ἰδίῳ νοῦ πληροφορεῖσθω. ⁶ ὁ φρονῶν τὴν ἡμέ-
ραν κυρίῳ φρονεῖ καὶ ὁ ἐσθίων κυρίῳ ἐσθίει· εὐχαριστεῖ γὰρ τῷ
θεῷ· καὶ ὁ μὴ ἐσθίων κυρίῳ οὐκ ἐσθίει καὶ εὐχαριστεῖ τῷ θεῷ.
⁷ ⁷ οὐδεὶς γὰρ ἡμῶν ἐναντῷ ζῆ, καὶ οὐδεὶς ἐναντῷ ἀποθνήσκει· ⁸ εἴαν
τε γὰρ ζῶμεν, τῷ κυρίῳ ζῶμεν, εἴαν τε ἀποθνήσκωμεν, τῷ κυρίῳ
ἀποθνήσκωμεν. εἴαν τε οὖν ζῶμεν εἴαν τε ἀποθνήσκωμεν, τοῦ κυ-
9 ρίου ἐσμέν. ⁹ εἰς τοῦτο γὰρ Χριστὸς ἀπέθανεν καὶ ἔζησεν, ἵνα καὶ

14. Om. καὶ DFG. — h. ἰ. ἐπιθυμίαν A 1. Cyr. al. . . ἐν ἐπιθυμίαις FG
Vg. It. PP. lat.

Cap. XIV. 2. Hab. ὃς δὲ FG et ἐσθιέτω D* gr. FG Sah. al. manducet
Vg. e. g. Ruf. (text.) al.

3. Rc. Kn. Sz. καὶ ὁ μὴ. [δέ c. ABCD* al. d. Clem. (2.) Damsc. . . h.
οὐδὲ ὁ (omisso μὴ ante κριν.) FG g.]

4. Rc. Kn. Sz. δυνατός γὰρ ἐστίν [δυνατεῖ γ. c. AB (ap. Btlj. . .
δύναται ap. Bch.) FG gr. . . h. δύναται γ. CDE gr. Sah.; δυνατός
sine ἐστ. Bas. Chr.] ὁ θεός. [κύρ. c. ABC* Cpt. Sah. Arm. Vg. ma. et
addito αὐτοῦ Syr. Erp.]

5. LN. μὲν (γάρ) c. A C al. Cpt. Vg. It. Ruf. al.

6. Rc. Kn. Sz. post φρονεῖ add. καὶ ὁ μὴ φρονῶν τὴν ἡμέραν
κυρίῳ οὐ φρονεῖ. [om. c. ABC* DEFG (— I om. infra καὶ ὁ μὴ
ἐσθ. usq. θειῶ. —) al. Cpt. Aeth. Vg. It. Ruf. Hier. al. (etiam ut vdrtr
Chr. Thdret.)] — Rc. om. καὶ ante ὁ ἐσθ. — h. καὶ εὐχ. pro εὐχ.
γάρ 31. al. Syr. Erp. edd. lat. al. Clem. al.

8. LN. bis εἴαν τε ἀποθνήσκωμεν c. ADFG al.

9. Rc. Kn. Sz. καὶ ἀπέθ. [om. c. ABC* DEFG al. m. Syr. Vg. g. al.
Or. (3.) Cyr. Damsc.] — Rc. pro ἔζησ. h. καὶ ἀνίστη καὶ ἀνέζησ. . .
h. Χρ. ἔζησ. x. ἀπέθ. x. ἀνίστη DE d. c. Ir. al. . . pro x. ἔζησ. hab. x.
ἀνίστη FG Vg. g. Or. (3.)

νεκρῶν καὶ ζώντων κυριεύσῃ. ¹⁰ σὺ δὲ τί κρίνεις τὸν ἀδελφόν σου; ἢ καὶ σὺ τί ἐξουθενεῖς τὸν ἀδελφόν σου; πάντες γὰρ παραστησόμεθα τῷ βήματι τοῦ Θεοῦ. ¹¹ γέγραπται γάρ· Ζῶ ἐγώ, λέγει κύριος, ὅτι ἐμοὶ κάμψει πᾶν γόνυ καὶ ἐξομολογήσεται πᾶσα γλῶσσα τῷ Θεῷ. ¹² ἄρα οὖν ἕκαστος ἡμῶν περὶ ἑαυτοῦ λόγον δώσει τῷ Θεῷ. ¹³ Μηκέτι οὖν ἀλλήλους κρίνωμεν, ἀλλὰ τουτο κρίνατε μᾶλλον, τὸ μὴ τιθέναι πρόσκομμα τῷ ἀδελφῷ ἢ σκανδαλον. ¹⁴ οἶδα καὶ πεπεισμαι ἐν κυρίῳ Ἰησοῦ, ὅτι οὐδὲν κοινὸν δι' αὐτοῦ, εἰ μὴ τῷ λογιζόμενον τι κοινὸν εἶναι, ἐκείνω κοινόν. ¹⁵ εἰ γὰρ διὰ βρώμα ὁ ἀδελφός σου λυπεῖται, οὐκέτι κατὰ ἀγάπην περιπατεῖς. μὴ τῷ βρώματί σου ἐκείνον ἀπόλλυε, ὑπὲρ οὗ Χριστὸς ἀπέθανεν. ¹⁶ μὴ βλασφημείσθω οὖν ὑμῶν τὸ ἀγαθόν. ¹⁷ οὐ γὰρ ἐστὶν ἡ βασιλεία τοῦ Θεοῦ βρώσις καὶ πόσις, ἀλλὰ δικαιοσύνη καὶ εἰρήνη καὶ χάρις ἐν πνεύματι ἀγίῳ. ¹⁸ ὁ γὰρ ἐν τούτῳ δουλεύων Χριστῷ εὐάρεστος τῷ Θεῷ καὶ δόκιμος τοῖς ἀνθρώποις. ¹⁹ ἄρα οὖν τὰ τῆς εἰρήνης διώκωμεν καὶ τὰ τῆς οἰκοδομῆς τῆς εἰς ἀλλήλους. ²⁰ μὴ ἐνεκεν βρώματος κατάλυε τὸ ἔργον τοῦ Θεοῦ. ²¹ πάντα μὲν καθαρὰ, ἀλλὰ κακὸν τῷ ἀνθρώπῳ τῷ διὰ προσκόμματος ἐσθλοῦτι. ²² καλὸν τὸ μὴ φαγεῖν κρέα μηδὲ πιεῖν οἶνον μηδὲ ἐν ᾧ ὁ ἀδελφός σου προσκόπτει. ²² σὺ πλὴστιν ἔχεις· κατὰ σεαυτὸν ἔχε ἐνώπιον τοῦ Θεοῦ. μακάριος ὁ μὴ κρίνων ἑαυτὸν ἐν ᾧ δο-

Tit. 1.
15.

10. Hab. κρίν. τ. ἀδ. σ. ἐν τῷ μὴ ἐσθίειν DEFG al. It. Ambrst. — Rc. Kn. Sz. pro Θεοῦ [c. ABDEFG It. Vg. ms. Damsc. Ruf. dis. (non Or.) al. m.] h. Χριστοῦ.
 11. Hab. εἰ μὴ pro ὅτι FG. — om. τῷ Θεῷ DE Ephr.; etiam τῷ κυρίῳ et μοι leg.
 12. LN. om. οὖν [c. BD*FG al. (itaque Vg. It.)], h. ἀποδώσει [c. BD*FG al. Chrs.] et (τῷ Θεῷ). . . id om. BFG al. g. Cyp. Aug. (2.)
 13. Om. πρόσκομμα et ἢ (etiam εἰ, εἰς leg.) B. — 14. Rc. δι' ἑαυτοῦ.
 15. Rc. Kn. Sz. εἰ δέ. [γάρ c. ABDEFG al. Vg. It. al. Ruf. al.]
 16. Om. οὖν FG Arm. Gth. — h. ἡ μῶν DEG Syr. Vg. It. al. Clem. Ruf. al.
 18. Rc. Kn. Sz. τούτοις [τούτῳ c. ABCD*FG al. Vg. It. al. Chrs. Ruf. dis. al.] et τῷ Χρ. [om. c. AD*FG al.]
 19. LN. ἀρα etc. διώκωμεν (c. ABG* gr. al.) et interpg. ἀλλήλους; — post ἀλλήλ. add. φυλάξωμεν DEFG al. Vg. It. Ruf. ms. al.
 21. Rc. Kn. Sz. LN. in f. add. ἡ σκανδαλιζέται ἢ ἀσθενεῖ. . . om. c. AC 67.* Syr. Erp. Cpt. Aeth. Or. Damsc. Ruf.; σκανδαλ. etiam ante προσκ. pon.
 22. LN. ἢ ἔχεις c. ABC Tol. Ruf. Aug. Pel.

23 κινάξει· ²³ ὁ δὲ διακρινόμενος ἐὰν φάγη κατακίεῖται, ὅτι οὐκ ἐκ πίστεως· πᾶν δὲ ὁ οὐκ ἐκ πίστεως, ἀμαρτία ἐστίν.

XV.

1 Ὁφείλομεν δὲ ἡμεῖς οἱ δυνατοὶ τὰ ἀσθενήματα τῶν ἀδυνάτων
2 βασιτάζειν καὶ μὴ ἐάντοῖς ἀρέσκειν. ² ἕκαστος ἡμῶν τῷ πλησίον
3 ἀρεσκέτω εἰς τὸ ἀγαθὸν πρὸς οἰκοδομήν· ³ καὶ γὰρ ὁ Χριστὸς οὐχ
4 ἐαυτῷ ἤρρεσεν, ἀλλὰ καθὼς γέγραπται· Οἱ οὐειδισμοὶ τῶν ὀνει- ^{Ps. 69,}
5 διζόντων σὲ ἐπέπεσαν ἐπ' ἐμέ. ⁹ ὅσα γὰρ προεγράφη, εἰς τὴν ἡμε- ^(10.)
6 κλησῶς τῶν γραφῶν τὴν ἐλπίδα ἔχωμεν. ⁵ ὁ δὲ θεὸς τῆς ὑπο-
7 μονῆς καὶ τῆς παρακλήσεως δῶκε ὑμῖν τὸ αὐτὸ φρονεῖν ἐν ἀλλήλοις
8 κατὰ Χριστὸν Ἰησοῦν, ⁶ ἵνα ὁμοθυμαδὸν ἐν ἐνὶ στόματι δοξάζητε
9 τὸν θεὸν καὶ πατέρα τοῦ κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ. ⁷ διὸ προσ-
10 λαμβάνεσθε ἀλλήλους, καθὼς καὶ ὁ Χριστὸς προσελάβετο ὑμᾶς
11 εἰς δόξαν τοῦ θεοῦ. ⁸ λέγω γὰρ Χριστὸν διάκονον γεγενῆσθαι
12 περιτομῆς ὑπὲρ ἀληθείας θεοῦ, εἰς τὸ βεβαιῶσαι τὰς ἐπαγγελίας
13 τῶν πατέρων, ⁹ τὰ δὲ ἔθνη ὑπὲρ ἐλείους δοξάσαι τὸν θεόν, καθὼς ^{Ps. 18,}
14 γέγραπται· Διὰ τοῦτο ἐξομολογήσομαι σοι ἐν ἔθνεσιν καὶ τῷ ὀνό- ^(50.)
15 ματί σου ψαλῶ. ¹⁰ καὶ πάλιν λέγει· Εὐφρύνθητε ἔθνη μετὰ τοῦ ^{Pt. 32,}
16 λαοῦ αὐτοῦ. ¹¹ καὶ πάλιν· Αἰνεῖτε πάντα τὰ ἔθνη τὸν κύριον, καὶ ^{43.}
17 ἐπαινεσάτωσαν αὐτὸν πάντες οἱ λαοί. ¹² καὶ πάλιν Ἡσαΐας λέγει· ^{Ps. 117,}
18 Ἔσται ἡ ῥίζα τοῦ Ἰησοῦ καὶ ὁ ἀνιστάμενος ἀρχὴν ἐθνῶν, ἐπ' ^{Es. 11,}
19

23. De tribus vv. extremis totius epistolae qui a multis ad finem hujus cap. adduntur cf. notata ad v. 25. cap. XVI.

Cap. XV. 2. Rc. ἕκαστ. γὰρ. — h. ὑμῶν FG al. pm. Sl. Vg. g. Bas. Chrs. Ruf. al.

4. Hab. γὰρ προεγράφη D*FG. . . γ. ἐγράφη πάντα B al. et sine part. Vg. It. al. Ruf. al. — Rc. Kn. Sz. pro ἐγραφή [c. BCDEFG al. Syr. Vg. It. al. Clem. Ruf. al.] h. προεγράψ. — Rc. Kn. (Sz. per error. hab.) om. διὰ poster. [scr. c. ABCI al. m. d.]

7. Rc. ἡμᾶς. — Rc. Kn. Sz. om. τοῦ. [scr. c. ABCDEFG al.]

8. Rc. Kn. Sz. λέγ. δὲ [γὰρ c. ABCDEFG al. Vg. It. Gth. Cyr. Ruf. al.] Ἰησοῦν Χρ. [om. c. ABC Vg. ms. al. Cyr. Ath. al.; post Χρ. a. pui. pon.] — Ln. γενῆσθαι c. BC*D*FG al.

9. Hab. κύριε καὶ 1. al. pm. Syr. p. Vg. cdd. lat. al. Chrs. al.

11. Ln. παλ. λέγει. — Rc. Kn. Sz. ἐπαινῆσατε [-σάτωσαν c. AB al. Chrs. ms. Damsc.]

αὐτῷ ἔθνη ἐπιούσιν. ¹³ ὁ δὲ θεὸς ἵς ἐλπίδος πληρῶσαι ὑμᾶς ¹³
πάσης χαρᾶς καὶ εἰρήνης ἐν τῷ πιστεύειν, εἰς τὸ περισσεύειν ὑμᾶς
ἐν τῇ ἐλπίδι ἐν δυνάμει πνεύματος ἁγίου.

Πείπειμαι δέ, ἀδελφοί μου, καὶ αὐτὸς ἐγὼ περὶ ὑμῶν, ὅτι ¹⁴
καὶ αὐτοὶ μεστοὶ ἔστε ἀγαθωσύνης, πεπληρωμένοι πάσης γνώσεως,
δυναμένοι καὶ ἀλλήλους νοθετεῖν. ¹⁵ τολμηρότερον δὲ ἔγραψα
ὑμῖν ἀπὸ μέρους, ὡς ἐπαναμιμησῶν ὑμᾶς διὰ τὴν χάριν τὴν δο-
θεϊσάν μοι ὑπὸ τοῦ θεοῦ ¹⁶ εἰς τὸ εἶναι με λειτουργὸν Χριστοῦ ¹⁶
Ἰησοῦ εἰς τὰ ἔθνη, ἱεροργονῶντα τὸ εὐαγγέλιον τοῦ θεοῦ, ἵνα γέ-
νηται ἡ προσφορά τῶν ἐθνῶν εὐπρόσδεκτος, ἡγιασμένη ἐν πνεύ-
ματι ἁγίῳ. ¹⁷ ἔχω οὖν τὴν καύχησιν ἐν Χριστῷ Ἰησοῦ τὰ πρὸς ¹⁷
τὸν θεόν. ¹⁸ οὐ γὰρ τολμήσω τι λαλεῖν ὧν οὐ κατεργάσατο Χρι- ¹⁸
στός δι' ἐμοῦ εἰς ὑπακοὴν ἐθνῶν, λόγῳ καὶ ἔργῳ, ¹⁹ ἐν δυνάμει ¹⁹
σημείων καὶ τεράτων, ἐν δυνάμει πνεύματος ἁγίου, ὥστε με ἀπὸ
Ἱερουσαλὴμ καὶ κύκλῳ μέχρι τοῦ Ἰλλυρικοῦ πεπληρωσέναι τὸ εὐ-
αγγέλιον τοῦ Χριστοῦ. ²⁰ οὕτως δὲ φιλοτιμούμενον εὐαγγελίζεσθαι ²⁰
οὐχ ὅπου ἄνομασθῆ Χριστός, ἵνα μὴ ἐπ' ἀλλότριον θεμέλιον οἰκο-
δομῶ, ²¹ ἀλλὰ καθὼς γέγραπται. Οἷς οὐκ ἀνηγγέλη περὶ αὐτοῦ, ²¹
ὄψονται, καὶ οἱ οὐκ ἀκηκόασιν, συνήσουσιν. ²² διὸ καὶ ἐνεκοπτό- ²²
μην τὰ πολλὰ τοῦ ἐλθεῖν πρὸς ὑμᾶς, ²³ νυνὶ δὲ μηκέτι τόπον ²³
ἔχων ἐν τοῖς κλίμασι τούτοις, ἐπιποθίαν δὲ ἔχων τοῦ ἐλθεῖν πρὸς

• Es. 52,
15.

13. Hab. πληροφορήσαι ὑμᾶς (ἐν B) πάση χαρᾶ καὶ εἰρήνῃ BFG. — om. ἐν τῷ πιστ. DEFG al. Arm. It. — om. ἐν ante τῇ ἐλπ. D* EFG al.

14. Om. καὶ αὐτοὶ DEFG al. It. al. — h. καὶ πεπληρ. DEFG Syr. It. — h. ἄλλους pro ἀλλήλ. 1. al. pl. Syr. Sl. Chrs. al.

15. LN. τολμηροτέρως c. AB. — Rc. KN. Sz. ὑμῖν, ἀδελφοί. [om. c. ABC Cpt. Aeth. Cyr. Chrs. Ruf.; etiam post μέρ. που.; etiam add. μου.] — h. ἀπὸ pro ὑπὸ BF Damsc.

16. Rc. KN. Sz. Ἰησ. Χριστ. iid. v. 17. om. τὴν, tum Rc. om. τόν.

18. Pro λαλεῖν h. εἰπεῖν DEFG Ath. Cyr.; etiam λαλήσας, λαβεῖν et aliter leg. . . Rc. KN. Sz. λαλ. τι [contra ABCDEFG etc.].

19. Rc. πν. θεοῦ. . . plane om. B Pel. (comm. vdr.) Vig. (1.) — h. ὥστε πεπληρωσέναι ἀπὸ Ἱερ. μέχρι τ. Ἰλλυρ. καὶ κύκλῳ τὸ εὐαγγ. DCFG Il.

20. LN. φιλοτιμουῦμαι c. BD*FG g. . . om. plane Vg. d. e. Ruf. Pel. — h. ὅπου οὐκ D*FG g. Chrs. Bed.

22. LN. πολλάκις pro τὰ π. c. BDEFG.

24 ὑμᾶς ἀπὸ πολλῶν ἐτῶν, ²⁴ ὡς ἂν πορεύομαι εἰς τὴν Σπανίαν, ἐπιβῶ διαπορευόμενος θεάσασθαι ὑμᾶς καὶ ἀφ' ὑμῶν προπεμ-
 25 φθῆναι ἐκεῖ, ἐὰν ὑμῶν πρῶτον ἀπὸ μέρους ἐμπλησθῶ. ²⁵ ἄντι δὲ
 26 πορεύομαι εἰς Ἱερουσαλὴμ διακοινοῦν τοῖς ἁγίοις. ²⁶ εὐδόκησαν γὰρ Μακεδονία καὶ Ἀχαΐα κοινωνῆσαι τινὰ ποιήσασθαι εἰς τοὺς πτωχοὺς
 27 τῶν ἁγίων τῶν ἐν Ἱερουσαλὴμ. ²⁷ εὐδόκησαν γὰρ, καὶ ὀφείλεται εἰςὶν αὐτῶν· εἰ γὰρ τοῖς πνευματικοῖς αὐτῶν ἐκοινώνησαν τὰ ἔθνη,
 28 ὀφείλουσιν καὶ ἐν τοῖς σαρκικοῖς λειτουργῆσαι αὐτοῖς. ²⁸ τοῦτο οὖν ἐπιτελέσας καὶ σφραγισάμενος αὐτοῖς τὸν καρπὸν τοῦτον, ἀπελεύ-
 29 σομαι δι' ὑμῶν εἰς Σπαρίαν· ²⁹ οἶδα δέ, ὅτι ἐρχόμενος πρὸς ὑμᾶς ἐν πληρώματι εὐλογίας Χριστοῦ ἔλεύσομαι. ³⁰ παρακαλῶ δὲ ὑμᾶς, ἀδελφοί, διὰ τοῦ κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ καὶ διὰ τῆς ἀγάπης τοῦ πνεύματος, συναγωνίσασθαι μοι ἐν ταῖς προσευχαῖς
 31 ὑπὲρ ἐμοῦ πρὸς τὸν θεόν, ³¹ ἵνα ἴσθῶ ἀπὸ τῶν ἀπειθουσῶν ἐν τῇ Ἰουδαίᾳ καὶ ἡ δωροφορία μου ἢ ἐν Ἱερουσαλὴμ εὐπρόσδεκτος
 32 τοῖς ἁγίοις γένηται, ³² ἵνα ἐν χαρῇ ἔλθῶ πρὸς ὑμᾶς διὰ θελήμα-
 33 τος κυρίου Ἰησοῦ. ³³ ὁ δὲ θεὸς τῆς εἰρήνης μετὰ πάντων ὑμῶν.

24. Hab. ὡς ἂν (Rc. Kn. Sz. ἐάν. . . ἂν c. ABDEFG al.) οὖν DEFG et πορεύομαι DEFG al. m. . . πορεύσομαι l 122.* proficisci coepero Vg. d. e. — Rc. Σπαν. ἐλεύσομαι πρὸς ὑμᾶς. [om. c. ABCDEFG Syr. Erp. Cpt. Aeth. Arm. Vg. It. Chrs. Damsc. Ruf. al.] τὴν ἑλπ. γὰρ. [hab. etiam LN. . . om. c. DEFG Syr. Erp. Cpt. Aeth. Vg. It. Chrs. Ruf. al.] — Rc. Kn. Sz. ὑφ' ὑμ. [ἀφ' ὑ. c. BDEFG al.]

25. Hab. διακοινοῦσαι (-τείν Cvdtr; -νήσων 73.) DEG Vg. It.

27. Om. εὐδόκ. γ. καὶ DEFG It. Ambrst. et h. ὁφ. γὰρ FG d. g. Ambrst.

28. Rc. Kn. Sz. τῶν Σπ. [om. c. ABDG al. Chrs.]

29. Hab. πληροφορία D*EFG al. — Rc. Kn. τοῦ εὐαγγελίου τοῦ Χριστ.

30. Hab. προσευχ. ὑμῶν DEFG al. Vg. (non Am.) It. (exc. 1.) al. — om. ὑπ. ἐμ. FG d. g. Vg. ms. Ruf.; etiam post θεόν pon.; etiam περι ἐμ. leg.

31. Rc. Kn. Sz. καὶ ἵνα ἡ διακοινία [δωρ. c. BD*FG.] μ. ἢ εἰς Ἱερ. [ἢ ἐν c. BD*FG al. It.; etiam εἰς et ἐν omisso ἢ leg.]

32. Rc. Kn. Sz. θελήμ. θεοῦ [κυρ. Ἰησ. c. B. . . Χριστ. Ἰησ. D*EFG It. Ambrst.] καὶ συναπαύσομαι ὑμῶν [ca add. etiam LN. nisi quod om. καὶ et ante h. ἐλθῶν c. AC al. Ruf.]. . . om. c. B. . . h. κ. ἀναψύξω μεθ' ὑμῶν DE et κ. ἀναψυχῶ μ. ὑμ. FG. . . etiam κ. συναπαύσω ὑμᾶς, κ. συναπαύσομαι ὑμῶν leg. . . et refrigerer (s. -rem) vobiscum Vg. It. PP. lat.

33. Hab. ἦτε μετὰ DEFG al. Syr. Vg. It. — Rc. Sz. in f. add. ἀμήν. . . KN. LN. (—) . . om. c. AFG al. g.

XVI.

Συνιστημι δὲ ὑμῖν Φοίβην τὴν ἀδελφὴν ἡμῶν, οὗσαν διακο- 1
 τον τῆς ἐκκλησίας τῆς ἐν Κεγχραῖς, ² ἵνα προσδεξησθε αὐτὴν 2
 ἐν κυρίῳ ἄξιως τῶν ἀγῶν καὶ παραστήτε αὐτῇ ἐν ᾧ ἂν ὑμῶν
 χρεΐσῃ πράγματι· καὶ γὰρ αὐτὴ προστάτις πολλῶν ἐγενήθη καὶ
 ἐμὸν αὐτοῦ.

Ἀσπάσασθε Πρίσκαν καὶ Ἀκύλαν τοὺς συνεργοὺς μου ἐν Χρι- 3
 στῷ Ἰησοῦ, ⁴ οἵτινες ὑπὲρ τῆς ψυχῆς μου τὸν ἑαυτῶν τράχηλον 4
 ὑπέθηκαν, οἷς οὐκ ἐγὼ μόνος εὐχαριστῶ ἀλλὰ καὶ πᾶσαι αἱ ἐκκλη-
 σίαι τῶν ἐθνῶν, ⁵ καὶ τὴν κατ' οἶκον αὐτῶν ἐκκλησίαν. Ἀσπάσα- 5
 σθε Ἐπαίνετον τὸν ἀγαπητὸν μου, ὃς ἐστὶν ἀπαρχὴ τῆς Ἀσίας εἰς
 Χριστόν. ⁶ Ἀσπάσασθε Μαρίαν, ἣτις πολλὰ ἐκοπίασεν εἰς ὑμᾶς. 6
⁷ Ἀσπάσασθε Ἀδρόνικον καὶ Ἰουνίαν τοὺς συγγενεῖς μου καὶ συν- 7
 αγμαλώτους μου, οἵτινές εἰσιν ἐπίσημοι ἐν τοῖς ἀποστόλοις, οἱ
 καὶ πρὸ ἐμοῦ γέγοναν ἐν Χριστῷ. ⁸ Ἀσπάσασθε Ἀμπλίαν τὸν ἀγα- 8
 πητὸν μου ἐν κυρίῳ. ⁹ Ἀσπάσασθε Οὐρβανὸν τὸν συνεργὸν ἡμῶν 9
 ἐν Χριστῷ καὶ Στάχυν τὸν ἀγαπητὸν μου. ¹⁰ Ἀσπάσασθε Ἀπελ- 10
 λῆν τὸν δόκιμον ἐν Χριστῷ. Ἀσπάσασθε τοὺς ἐκ τῶν Ἀριστοβού-
 λου. ¹¹ Ἀσπάσασθε Ἡρωδίανα τὸν συγγενῆ μου. Ἀσπάσασθε τοὺς 11
 ἐκ τῶν Ναρκίσσου τοὺς ὄντας ἐν κυρίῳ. ¹² Ἀσπάσασθε Τρύφαιναν 12
 καὶ Τρυφώσαν τὰς κοπιώσας ἐν κυρίῳ. Ἀσπάσασθε Περόίδα τὴν
 ἀγαπητὴν, ἣτις πολλὰ ἐκοπίασεν ἐν κυρίῳ. ¹³ Ἀσπάσασθε Ροῦφον 13
 τὸν ἐκλεκτὸν ἐν κυρίῳ, καὶ τὴν μητέρα αὐτοῦ καὶ ἐμοῦ. ¹⁴ Ἀσπά- 14
 σασθε Ἀσύγκριτον, Φλέγοντα, Ἐρμῆν, Πατρόβαν, Ἐρμᾶν, καὶ

Cap. XVI. 1. Om. δὲ D*FG d. g. Aeth. — h. ὑμῶν AG al. g. Cpt.; etiam om.

2. Rc. Sz. αἴτη. — 3. Rc. Πρίσκιλλαν.

5. Ρον. καὶ τὴν usq. ἐκκλ. ante οἵτινες DEFG It. — Rc. τῆς Ἀχαΐας. —
 h. ἐν Χριστῷ DEFG al. Vg. It.

6. Rc. Κη. Sz. Μαριάμ [-αν c. ABC al. Syr.] et ἡμᾶς. [ὑμ. c. A al. m.
 Syr. utr. Arr. Cpt. Aeth. Chra. (1.) Thdret. Thphyl. . . h. ἐν ὑμῖν DEFG
 Vg. It. Ruf. al.]

7. Hab. ἀποστ. τοῖς πρὸ ἐμ. ἐν Χρ. Ἰησοῦ DEFG d. g. [add. Ἰησ.
 etiam Ruf. al.] — Rc. Κη. Sz. γεγονασον [-αν c. AB].

8. Hab. Ἀμπλίατον AFG al. Vg. It. al. Euthal. Ruf. Hier. al. — om.
 μου BF.

9. Hab. ἐν κυρίῳ DEFG al. Arm. It. Chra. ma.

- 15 τοὺς σὺν αὐτοῖς ἀδελφούς. ¹⁵ ἀσπάσασθε Φιλόλογον καὶ Ἰουλιαν,
 Νηρέα καὶ τὴν ἀδελφὴν αὐτοῦ, καὶ Ὀλυμπᾶν, καὶ τοὺς σὺν αὐ-
 16 τοῖς πάντασ ὄχλους. ¹⁶ ἀσπάσασθε ἀλλήλους ἐν φιλήματι ἀγίῳ. ^{1 Cor. 16, 20.}
 ἀσπάζονται ὑμᾶσ αἱ ἐκκλησίαι πάσαι τοῦ Χριστοῦ. ^{2 Cor. 13, 12.}
- 17 Παρακαλῶ δὲ ὑμᾶσ, ἀδελφοί, σκοπεῖν τοὺς τὰσ διχοστασίας ^{1 Thss. 5, 26.}
 καὶ τὰ σκανδαλα παρὰ τὴν διδαχὴν ἣν ὑμεῖσ ἐμάθητε ποιοῦντας, ^{1 Pet. 5, 14.}
- 18 καὶ ἐκκλίνετε ἀπ' αὐτῶν. ¹⁸ οἱ γὰρ τοιοῦτοι τῷ κυρίῳ ἡμῶν Χρι-
 στῷ οὐ δουλεύουσιν ἀλλὰ τῇ ἐαντῶν κοιλίᾳ, καὶ διὰ τῆσ χρηστο-
 19 λογίασ καὶ εὐλογίασ ἐξαπατῶσιν τὰσ καρδίασ τῶν ἀκάκων. ¹⁹ ἡ
 γὰρ ὑμῶν ὑπακοή εἰς πάντασ ἀφίκετο· ἐφ' ὑμῶν σὺν χαίρῳ, θελω
 δὲ ὑμᾶσ σοφούς εἶναι εἰς τὸ ἀγαθόν, ἀκραίλους δὲ εἰς τὸ κακόν.
- 20 ²⁰ ὁ δὲ θεὸς τῆσ εἰρήνησ συντρίψει τὸν σατανᾶν ὑπὸ τοὺσ πόδας
 ὑμῶν ἐν τάχει.
- Ἡ χάρις τοῦ κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ μεθ' ὑμῶν.
- 21 Ἀσπάζεταιται ὑμᾶσ Τιμόθεοσ ὁ συνεργὸσ μου, καὶ Λούκιοσ καὶ
 22 Ἰάσων καὶ Σωσίπατροσ οἱ συγγενεῖσ μου. ²² ἀσπάζομαι ὑμᾶσ ἐγὼ
 23 Τίτιοσ ὁ γραφασ τὴν ἐπιστολήν ἐν κυρίῳ. ²³ ἀσπάζεταιται ὑμᾶσ
 Γάιοσ ὁ ξένοσ μου καὶ ὄλησ τῆσ ἐκκλησίασ. ἀσπάζεταιται ὑμᾶσ Ἐρα-
 στοσ ὁ οἰκονόμοσ τῆσ πόλεωσ καὶ Κουαρτοσ ὁ ἀδελφός.

15. Hab. Ἰουλιαν CFG gr.; tum Νηρέαν AFG al.; tum Ὀλυμπίαν DE et Ὀλυμπείδα FG. Olympiadem Vg. It.

16. Om. ἀσπάζ. ὑμ. αἱ ἐκκλ. π. τ. Χρ. DEFG It. cf. ad. v. 21. . . Rc. om. πάσας. [scr. c. ABCI al. Syr. Vg. al. m. Cyr. al.]

17. Hab. ἀσφαλῶσ σκοπεῖτε (antea ἐρωτῶ DE) et λέγοντας ἡ ποι- οῦντε. DEFG It. — h. ἐκκλίνετε BC 67**. Thdret. Damsc.

18. Rc. ἡμ. Ἰησοῦ Χρ. . . h. κυρ. Χρ. ἡμ. DFG al. g. . . al. aliter.

19. Om. κ. εὐλογ. DEFG al. It. — Rc. ΚΝ. Sz. χαίρ. σὺν τὸ ἐφ' ὑμ. [om. τό c. ABCDEFG al. Vg. It. . . pos. ἐφ' ὑ. ο. χ. c. ABCI al. Arm. Ruf.] — h. καὶ θεὸ. D* EFG It. al.; etiam om. — Rc. ΚΝ. Sz. σοφ. μέν.

20. Hab. συντρίψασ A 67.** Vg. g. al. Thdret. (comm.) al. — om. ἡ χάρ. usq. ὑμ. DEFG It. — Rc. et ΚΝ. (—) in f. add. ἀμήν.

21. Rc. ΚΝ. Sz. ἀσπάζονται. — om. μου ante καὶ B 67.** — Add. in f. καὶ αἱ ἐκκλησίαι πάσαι τοῦ Χριστοῦ DEFG It. cf. ad v. 16.

23. Rc. ΚΝ. Sz. τῆσ ἐκκλ. ὄλησ. . . h. ὄλασ αἱ ἐκκλησίαι FG g. Am. . . ὄλη ἡ ἐκκλ. Vg. al.

24. Rc. ΚΝ. Sz. ἡ χάρις τοῦ κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ (om. Ἰ. Χρ. FG.) μετὰ πάντων ὑμῶν. ἀμήν. [om. c. ABC 5. Cpt. Aeth. Vg. ms. Am. Har.* Ruf. . . al. aliter pon.]

Jud. 24. Τῷ δὲ δυναμένῳ ὑμᾶς στηρῆσαι κατὰ τὸ εὐαγγέλιόν μου καὶ 25
 Eph. 2, τὸ κήρυγμα Ἰησοῦ Χριστοῦ, κατὰ ἀποκάλυψιν μυστηρίων χρόνοις
 20. 21. αἰωνίως σεσιγημένον, ²⁶ φανερωθέντος δὲ τῶν διὰ τὰ γραφῶν προ- 26
 φητικῶν κατ' ἐπιταγὴν τοῦ αἰωνίου Θεοῦ εἰς ὑπακοὴν πίστεως εἰς
 1 Tim. πάντα τὰ ἔθνη γνωρισθέντος, ²⁷ μόνῳ σοφῷ Θεῷ, διὰ Ἰησοῦ Χρι- 27
 1, 17. στοῦ, ᾧ ἡ δόξα εἰς τοὺς αἰῶνας ἄμην.

ΠΡΟΣ ΚΟΡΙΝΘΙΟΥΣ Α.

Παῦλος, κλητὸς ἀπόστολος Χριστοῦ Ἰησοῦ διὰ θελήματος Θεοῦ, 1
 καὶ Σωσθένης ὁ ἀδελφός ² τῇ ἐκκλησίᾳ τοῦ Θεοῦ, ἡγιασμένοις ἐν 2
 Χριστῷ Ἰησοῦ, τῇ οὐσίᾳ ἐν Κορίνθῳ, κλητοῖς ἁγίοις, σὺν πᾶσιν 3
 τοῖς ἐπικαλουμένοις τὸ ὄνομα τοῦ κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ ἐν 3
 παντὶ τόπῳ, αὐτῶν τε καὶ ἡμῶν. ³ χάρις ὑμῖν καὶ εἰρήνη ἀπὸ Θεοῦ 3
 πατρὸς ἡμῶν καὶ κυρίου Ἰησοῦ Χριστοῦ.

25. Vv. 25. 26. 27. post v. 23. capitulis XIV. hab. A (sed A et al. tres utroq. loco hab.) I et cdd. lit. minusculis scripti fere omnes. Lectt. gr. Syr. p. (teste Wst.) Arr. Sl. cdd. ap. Ruf. Chrs. Thdret. Damsc. al. . . hoc loco h. BCD* E 16. (vdr.) 66. 80. 137. 176. al. Syr. Erp. Cpt. Aeth. Vg. d. e. Ruf. Ambrst. et Latt. ceteri. . . om. plane D** FG (spatium vacuum post c. XIV. h.) al. cdd. ap. Erasma. cdd. ap. Hier. Mclon.
26. Om. τί DE 34. Syr. Erp. Aeth. (haec 3. post προφ. add. καί.) Vg. d. e. al. Chrs. PP. lat. — post προφ. add. καὶ τῆς ἐπιφανείας τοῦ κυρίου ἡμῶν Ἰησ. Χριστοῦ Or. (3.) cdd. ap. Hier.
27. Om. ᾧ B (ap. Btlj.) et (etiam ἡ om.) 33. 72. Ruf.; etiam οὗ ἡ, αὐτῷ ἡ, εἰη leg. — LN. post αἰῶν. add. εἰς αἰῶνων c. A (h. l.; non post XIV, 23.) DE Syr. Cpt. Vg. Ruf. Damsc.
- *) Rc. et Kn. (—) subscript. h. Πρὸς Ῥωμαίους ἐγράφη ἀπὸ Κορίνθου διὰ Φοίβης τῆς διακόνου τῆς ἐν Κερχραῖς ἐκκλησίας c. 10. al. pl. . . h. πρὸς Ῥωμαίους ACD* al. . . πρ. Ῥ. ἐγράφη ἀπὸ Κορίνθου BD** . . al. aliter.
- Cap. I. 1. LN. (κλητός) . . om. ADE d. e. . . add. καί Syr. — Rc. Kn. Sz. Ἰησ. Χρ. [Χρ. I. c. BDFG al. d. e. g. Am. Hil.]
2. Rc. Kn. Sz. τῇ οὐσίᾳ ἐν Κορ. h. post Θεοῦ. [post Ἰησ. c. BDEFG It.] — h. σὺν πᾶσιν 46. (s. XI.) 52. (s. XV.) 109. (s. XI.) al. — om. ἡμῶν ante Ἰησ. A al. Or. Tert. al. — LN. om. τί c. BD* G al.

4 **Εὐχαριστῶ τῷ θεῷ μου πάντοτε περὶ ὑμῶν ἐπὶ τῇ χαρτὶ**
 5 **τοῦ θεοῦ τῇ δοθείσῃ ὑμῖν ἐν Χριστῷ Ἰησοῦ,** ⁵ **ὅτι ἐν παντὶ ἐπλο-**
 6 **τίσθητε ἐν αὐτῷ, ἐν παντὶ λόγῳ καὶ πάσῃ γνώσει,** ⁶ **καθὼς τὸ**
 7 **μαρτύριον τοῦ Χριστοῦ ἐβεβαιώθη ἐν ὑμῖν,** ⁷ **ὥστε ὑμᾶς μὴ ὑστε-**
 8 **ρεῖσθαι ἐν μηδενὶ χαρίσματι, ἀπεκδεχομένους τὴν ἀποκάλυψιν τοῦ**
 9 **κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ,** ⁸ **ὃς καὶ βεβαιώσει ὑμᾶς ἕως τέλους**
 9 **ἀνεγκλήτους ἐν τῇ ἡμέρᾳ τοῦ κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ.** ⁹ **πι-**
 9 **στὸς ὁ θεός, δι' οὗ ἐκλήθητε εἰς κοινωνίαν τοῦ υἱοῦ αὐτοῦ Ἰησοῦ**
 9 **Χριστοῦ τοῦ κυρίου ἡμῶν.**

10 **Παρακαλῶ δὲ ὑμᾶς, ἀδελφοί, διὰ τοῦ ὀνόματος τοῦ κυρίου**
 10 **ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ, ἵνα τὸ αὐτὸ λέγητε πάντες καὶ μὴ ἦ ἐν**
 10 **ὑμῖν σχίσματα, ἥτε δὲ κατηρτισμένοι ἐν τῷ αὐτῷ νοτὶ καὶ ἐν τῇ**
 11 **αὐτῇ γνώμῃ.** ¹¹ **Ἐδηλώθη γὰρ μοι περὶ ὑμῶν, ἀδελφοί μου, ὑπὸ**
 12 **τῶν Χλόης, ὅτι ἔριδες ἐν ὑμῖν εἰσίν.** ¹² **λέγω δὲ τοῦτο, ὅτι ἕκα-**
 12 **στος ὑμῶν λέγει· Ἐγὼ μὲν εἰμι Παύλου· Ἐγὼ δὲ Ἀπολλῶ· Ἐγὼ**
 13 **δὲ Κηφᾶ· Ἐγὼ δὲ Χριστοῦ.** ¹³ **Μεμέρισται ὁ Χριστός; μὴ Παῦ-**
 13 **λος ἐσταυρώθη περὶ ὑμῶν, ἢ εἰς τὸ ὄνομα Παύλου ἐβαπτίσθητε;**
 14 ¹⁴ **εὐχαριστῶ τῷ θεῷ, ὅτι οὐδένα ὑμῶν ἐβάπτισα εἰ μὴ Κρίσπον**
 15 **καὶ Γάϊον·** ¹⁵ **ἵνα μή τις εἴπῃ, ὅτι εἰς τὸ ἐμὸν ὄνομα ἐβαπτίσθητε.**
 16 ¹⁶ **Ἐβάπτισα δὲ καὶ τὸν Στεφανᾶ οἶκον· λοιπὸν οὐκ οἶδα εἰ τινα**
 16 **ἄλλον ἐβάπτισα.**

17 **Οὐ γὰρ ἀπέστειλὲν με Χριστὸς βαπτίζειν ἀλλ' εὐαγγελίζε-**
 17 **σθαι· οὐκ ἐν σοφίᾳ λόγον, ἵνα μὴ κενωθῇ ὁ σταυρὸς τοῦ Χρι-**
 18 **στοῦ.** ¹⁸ **ὁ λόγος γὰρ ὁ τοῦ σταυροῦ τοῖς μὲν ἀπολλυμένοις μωρία**
 19 **ἐστίν, τοῖς δὲ σωζομένοις ἡμῖν δύναμις θεοῦ ἐστίν.** ¹⁹ **γέγραπται**

4. Om. μου B. — om. τοῦ θεοῦ A al. Cyr. (2.)

6. Hab. τοῦ θεοῦ F G al. Arm. g.

8. Hab. τῇ παρουσίᾳ DEFG It. — 9. h. ὑφ' οὗ D* gr. Ggr.

13. Hab. Μὴ μεμέρ. 10. al. Syr. Arr. Arm. Sl. Eus. — Rc. Kn. Sz. pro περι (c. BD*) h. ὑπέρ.

14. LN. τ. θεῷ μου c. A al. Syr. Vg. cdd. lat. al. Thdret. (3.) al. . . om. τ. θεῷ B.

15. Rc. Kn. Sz. ἐβάπτισα. [-ίσθητε c. ABC* al. m. Vg. e. Cpt al. Chrs. al. . . -ίσθη 10. 31.]

16. Hab. βεβάπτισα δὲ καὶ DFG. — h. τὸ λοιπ. et om. ἄλλ. FG It.

17. LN. (ὁ) Χρ. . . add. ὁ BFG.

18. Post γάρ om. ὁ B. — om. ἡμῖν FG al. It. Tert. Ir. int. al. . . h. id est nobis Vg. Pel. al.; etiam ὑμῖν leg.

- ^{14.} * Ex. 29. γάρ· Ἀπολω̄ τὴν σοφίαν τῶν σοφῶν, καὶ τὴν σύνεσιν τῶν συνετῶν ἀθετήσω. ²⁰ ποῦ σοφός; ποῦ γραμματεὺς; ποῦ συζητητὴς τοῦ 20 αἰῶνος τούτου; οὐγὶ ἐμώραnen ὁ θεὸς τὴν σοφίαν τοῦ κόσμου; ²¹ ἐπειδὴ γὰρ ἐν τῇ σοφίᾳ τοῦ θεοῦ οὐκ ἔγνω ὁ κόσμος διὰ τῆς 21 σοφίας τὸν θεόν, εὐδόκησεν ὁ θεὸς διὰ τῆς μωρίας τοῦ κηρύγματος σώσαι τοὺς πιστεύοντας· ²² ἐπειδὴ καὶ Ἰουδαῖοι σημεῖα αἰτοῦσιν 22 καὶ Ἕλλητες σοφίαν ζητοῦσιν, ²³ ἡμεῖς δὲ κηρύσσομεν Χριστὸν 23 ἑσταυρωμένον, Ἰουδαίοις μὲν σκάνδαλον, ἔθνεσιν δὲ μωρίαν, ²⁴ αὐ- 24 τοῖς δὲ τοῖς κλητοῖς, Ἰουδαίοις τε καὶ Ἕλλησιν, Χριστὸν θεοῦ δύ- ταμιν καὶ θεοῦ σοφίαν· ²⁵ ὅτι τὸ μωρὸν τοῦ θεοῦ σοφώτερον τῶν 25 ἀνθρώπων ἐστίν, καὶ τὸ ἀσθενὲς τοῦ θεοῦ ἰσχυρότερον τῶν ἀν- θρώπων ἐστίν. ²⁶ Βλέπετε γὰρ τὴν κλῆσιν ὑμῶν, ἀδελφοί, ὅτι 26 οὐ πολλοὶ σοφοὶ κατὰ σάρκα, οὐ πολλοὶ δυνατοί, οὐ πολλοὶ εὐ- γενεῖς· ²⁷ ἀλλὰ τὰ μωρὰ τοῦ κόσμου ἐξελέξατο ὁ θεός, ἵνα κατα- 27 σχύῃ τοὺς σοφούς, καὶ τὰ ἀσθενῆ τοῦ κόσμου ἐξελέξατο ὁ θεός, ἵνα κατα- 28 ἔξουθενημένα ἐξελέξατο ὁ θεός, τὰ μὴ ὄντα, ἵνα τὰ ὄντα κατα- γήσῃ, ²⁹ ὅπως μὴ καυχῆσθαι πᾶσα σὰρξ ἐνώπιον τοῦ θεοῦ. 29 ³⁰ ἔξ. αὐτοῦ δὲ ἡμεῖς ἐστὲ ἐν Χριστῷ Ἰησοῦ, ὃς ἐγενήθη σοφία 30 ἡμῶν ἀπὸ θεοῦ, δικαιοσύνη τε καὶ ἁγιασμὸς καὶ ἀπολύτρωσις, ³¹ ἵνα καθὼς γέγραπται· Ὁ καυχώμενος ἐν κυρίῳ καυχάσθω. 31
- * Jer. 9. 23. 24.

II.

Καὶ γὰρ ἔλθων πρὸς ὑμᾶς, ἀδελφοί, ἦλθον οὐ καθ' ὑπεροχὴν 1 λόγον ἢ σοφίας καταγγέλλον ὑμῶ τὸ μαρτύριον τοῦ θεοῦ. 2 οὐ 2

20. Rc. Kn. Sz. κόσμ. τούτου. [om. c. ABC²D² gr. al. Clem. (1.) al. m.]

21. Om. γάρ FG al. Arm.

22. Rc. σημεῖον et v. 23. Ἕλλησι δέ.

25. Ln. om. in f. ἐστ. c. B 67.** Tert. . . bis pon. ante ἀνθρ. DFG Arm. Vg. It.

26. Pro γάρ (etiam om.) h. οὐν DEFG al. g. Arm. Aeth. — om. οὐ π. δυνατ. FG g.; post εὐγεν. pon. 74. Ir.

27. Om. ἵνα κατ. τοὺς usq. ὁ θ. AFG al. m. g. . . al. alia om.

28. Rc. et Kn. (—) καὶ τὰ μή. [om. c. AC²D²EFG al. Aeth. Ir. Tert. Ruf. al.]

29. Rc. pro τ. θεοῦ [c. ABC²DEFGI etc.] h. αὐτοῦ.

γὰρ ἐκρινά τι εἶδέναι ἐν ὑμῖν εἰ μὴ Ἰησοῦν Χριστόν, καὶ τοῦτον
 3 ἐσταυρωμένον. ² κατὰ ἐν ἀσθενείᾳ καὶ ἐν φόβῳ καὶ ἐν τρόμῳ
 4 πολλῶ ἐγενόμην πρὸς ὑμᾶς, ⁴ καὶ ὁ λόγος μου καὶ τὸ κήρυγμα ^{1 Cor. 2.}
 μου οὐκ ἐν πειθοῖς σοφίας λόγοις, ἀλλ' ἐν ἀποδείξει πνεύματος ^{12.}
 5 καὶ δυνάμεως, ⁵ ἵνα ἡ πίστις ὑμῶν μὴ ᾗ ἐν σοφίᾳ ἀνθρώπων, ἀλλ' ^{1 Thas.}
 ἐν δυνάμει θεοῦ. ^{1, 3.}

6 Σοφίαν δὲ λαλοῦμεν ἐν τοῖς τελείοις, σοφίαν δὲ οὐ τοῦ αἰῶνος
 τούτου οὐδὲ τῶν ἀρχόντων τοῦ αἰῶνος τούτου τῶν καταργουμένων·
 7 ἄλλὰ λαλοῦμεν θεοῦ σοφίαν ἐν μυστηρίῳ τῆν ἀποκακρωμένην,
 8 ἣν προώρισεν ὁ θεὸς πρὸ τῶν αἰῶνων εἰς δόξαν ἡμῶν, ⁸ ἣν οὐδεὶς
 τῶν ἀρχόντων τοῦ αἰῶνος τούτου ἔγνωκεν· — εἰ γὰρ ἔγνωσαν, οὐκ
 9 ἂν τὸν κυρίον τῆς δόξης ἐσταύρωσαν· — ⁹ ἀλλὰ καθὼς γέγραπται·
 Ἄφθραλμὸς οὐκ εἶδεν καὶ οὐς οὐκ ἤκουσεν καὶ ἐπὶ καρδίαν ἀν- ^{Es. 64.}
 θρώπου οὐκ ἀνέβη, ὅσα ἠτοίμασεν ὁ θεὸς τοῖς ἀγαπωσιν αὐτόν· ^{4.}
 10 ¹⁰ ἡμῖν δὲ ἀπεκαλύφθη ὁ θεὸς διὰ τοῦ πνεύματος. τὸ γὰρ πνεῦμα
 11 πάντα ἐρευνᾷ, καὶ τὰ βάθη τοῦ θεοῦ. ¹¹ τίς γὰρ οἶδεν ἀνθρώ-
 πων τὰ τοῦ ἀνθρώπου εἰ μὴ τὸ πνεῦμα τοῦ ἀνθρώπου τὸ ἐν αὐτῷ;
 οὕτως καὶ τὰ τοῦ θεοῦ οὐδεὶς ἔγνωκεν εἰ μὴ τὸ πνεῦμα τοῦ θεοῦ.
 12 ¹² ἡμεῖς δὲ οὐ τὸ πνεῦμα τοῦ κόσμου ἐλάβομεν, ἀλλὰ τὸ πνεῦμα
 τὸ ἐκ τοῦ θεοῦ, ἵνα εἰδῶμεν τὰ ὑπὸ τοῦ θεοῦ χαρισθέντα ἡμῖν,
 13 ¹³ ἃ καὶ λαλοῦμεν οὐκ ἐν διδακτοῖς ἀνθρώπινης σοφίας λόγοις, ἀλλ' ^{1 Cor. 2.}
 ἐν διδακτοῖς πνεύματος, πνευματικοῖς πνευματικὰ συγκρίνοντες. ^{4.}

2. Rc. τοῦ εἰδέν. τι.

3. Om. ἐν ante φόβ. (FG etc.) et ante τρόμ. (DFG etc.)

4. Rc. et Kn. (—) ἀνθρώπινης σοφ. . . leg. ἐν πειθοῖ [18.* al. Or. (2 s. 4; ἐν πειθοῖς λόγ. 3 s. 5.) Eus. Ath. in persuasione Syr. Arm. Slav. It. Ambrst. al.] σοφ. λόγων. [sic Syr. Arm. Or. (1. τῶν λ. 1.) Ath. al. . . λόγου d. e. . om. FG 18.* al. Etp. g. Or. (1.) Ambrst. (λόγων in text.)] . . pro πειθοῖς h. πιθανοῖς Mac. et h. καὶ λόγοις 77.

5. Hab. ἡμῶν 38. al. Sah. Clem. Or. (3.)

9. Rc. Kn. Sz. pro ὅσα [c. AB Hippol. Ath. Bas. Cyr. Mac.] h. ἃ.

10. Rc. Kn. Sz. πνεῦμ. αὐτοῦ. [om. c. ABC Cpt. Clem. Bas. Cyr.; etiam ἁγίου et utroque leg.]

11. Om. ἀνθρώπων A 17. Ath. Cyr. Vig. et om. τοῦ ἀνθρ. FG g. Or. (1.) Hil. al. — Rc. Kn. Sz. οὐδ. οἶδεσ. [ἔγν. c. ABCDE al. m. Vg. It. Or. (1.) Ath. al. m. . . h. ἔγνω FG Ath. (1.) al.]

13. Om. ἃ FG gr. Eus. — Rc. et Kn. (—) πνεύματος ἁγίου. Google

14 ψυχικός δὲ ἄνθρωπος οὐ δέχεται τὰ τοῦ πνεύματος τοῦ Θεοῦ· 14
 μορφή γὰρ αὐτῷ ἐστίν, καὶ οὐ δύναται γινῶσθαι, ὅτι πνευματικῶς
 ἀνακρίνεται. 15 ὁ δὲ πνευματικὸς ἀνακρίνει τὰ πάντα, αὐτὸς δὲ 15
 Ἐ. 40, ὑπ' οὐδεὸς ἀνακρίνεται. 16 τίς γὰρ ἔγνω νοῦν κυρίου, ὃς συμ- 16
 13. βιβιάσει αὐτόν; ἡμεῖς δὲ νοῦν Χριστοῦ ἔχομεν.

III.

Κἀγὼ, ἀδελφοί, οὐκ ἠδουήθημ λαλήσαι ὑμῖν ὡς πνευματι- 1
 Heb. 5, κοῖς, ἀλλ' ὡς σαρκίνοις, ὡς νηπίοις ἐν Χριστῷ. 2 γάλα ὑμᾶς 2
 12. ἐπότισα, οὐ βρωμα· οὐπω γὰρ ἐδύνασθε. ἀλλ' οὐδὲ ἐτι νῦν δύ-
 νασθε· 3 ἐτι γὰρ σαρκικοί ἐστε. ὅπου γὰρ ἐν ὑμῖν ζῆλος καὶ ἔρις, 3
 οὐχὶ σαρκικοί ἐστε καὶ κατὰ ἄνθρωπον περιπατεῖτε; 4 ὅταν γὰρ 4
 λέγη τις· Ἐγὼ μὲν εἰμι Παῦλον, ἕτερος δέ· Ἐγὼ Ἀπολλῶ, οὐκ
 ἄνθρωποι ἐστε; 5 τί οὖν ἐστὶν Ἀπολλῶς, τί δὲ ἐστὶν Παῦλος; διά- 5
 κονοι δὲ ὧν ἐπιστεύσατε, καὶ ἐκάστῳ ὡς ὁ κύριος ἔδωκεν. 6 ἐγὼ 6
 ἐφύτευσα, Ἀπολλῶς ἐπότισεν, ἀλλὰ ὁ Θεὸς ἠΐξανε· 7 ὥστε οὐτε 7
 ὁ φύτευων ἐστὶν τι οὔτε ὁ ποτίζων, ἀλλ' ὁ αὐξάνων Θεός. 8 ὁ φυ- 8
 τευων δὲ καὶ ὁ ποτίζων ἐν εἰσίν, ἕκαστος δὲ τὸν ἴδιον μισθὸν λή-
 ψεται κατὰ τὸν ἴδιον κόπον. 9 Θεοῦ γὰρ ἔσμεν συνεργοί· Θεοῦ 9

14. Om. τ. Θεοῦ 2. 61. Syr. Clem. (2. h. 1.) Ptol. Ir. gr. et lat. Ath. Gr. nyss. Epiph. Chrs. al.

15. Rc. Kn. Sz. μὲν πάντα. . . Ln. (τὰ) πάντα. [om. μὲν c. AD*FG al. Syr. Erp. Vg. It. Clem. (teste Wtst.) Or. al. et scr. τὰ π. c. AD*FG al. Clem. (teste Wtst.) Chrs. (non Or.); etiam πάντα leg.]

16. Ln. κυρίου ἔχ. c. BD*gr.FG g. Ambrst. Aug. [Xp. Or. 5.]

Cap. III. 1. Rc. Kn. Sz. σαρκικοίς. [-νοῖς c. ABCD* al. Clem. (1.) Or. (3.) Gr. nyss.] — h. νηπίους (c. sqtibus cjttes) 76. al. (etiam Vg. d. e. Arm.) Clem. (1.) Thphyl. Ambrst.

2. Rc. καὶ οὐ et ἀλλ' οὔτε. — Ln. (ἐτι) . . om. B.

3. Hab. σάρκινος bis DFG Or. (1.) Gr. nyss. — Rc. Kn. Sz. ἔρις καὶ διχοστασία. [om. c. ABC al. Vg. al. Clem. (2.) Or. (2.) Eus. Gr. nyss. al. m. . . h. Ir. gr. et lat.]

4. Rc. Kn. Sz. pro οὐκ [c. ABC al. Damsc.] ἄνθρ. [c. ABCDEFG al. Vg. It. al. Did. Damsc. Or. int. al.] h. οὐχὶ σαρκικοί.

5. Rc. Kn. Sz. τίς [τί bis c. AB al. Aeth. Vg. d. e. Aug. al.] ο. ἰ. Παῦλ. τίς δὲ [add. ἰστ. c. AB al.] Ἀπολλ. [Ἀπολλ., tum Παῦλ. c. ABCDEFG al. Vg. It. Damsc. al.] ἀλλ' ἢ διά. [om. (etiam Sz.) c. ABCD*EFG al. Vg. It. al. Damsc. al.]

8. Om. δὲ post ἕκαστ. C 31. Syr.; h. γὰρ Thdret. Digitized by Google

10 γεώργιον, θεοῦ οἰκοδομὴ ἔσται. ¹⁰ κατὰ τὴν χάριν τοῦ θεοῦ τὴν
δοθεῖσάν μοι ὡς σοφὸς ἀρχιτέκτων θεμέλιον ἔθηκα, ἄλλος δὲ ἐπ-
11 οικοδομεῖ. ἕκαστος δὲ βλέπεται πῶς ἐποικοδομεῖ. ¹¹ θεμέλιον γὰρ
ἄλλον οὐδὲις δύναται θεῖναι παρὰ τὸν κείμενον, ὅς ἐστιν Χριστὸς
12 Ἰησοῦς. ¹² εἰ δὲ τις ἐποικοδομεῖ ἐπὶ τὸν θεμέλιον χρυσοῦν, ἄργυρον,
13 λίθους τιμίους, ξύλα, χόρτον, καλάμην, ¹³ ἕκαστου τὸ ἔργον φα-
νερόν γενήσεται· ἡ γὰρ ἡμέρα δηλώσει, ὅτι ἐν πυρὶ ἀποκαλύπτει-
ται, καὶ ἕκαστου τὸ ἔργον ὅποιον ἔστιν, τὸ πῦρ αὐτὸ δοκιμάσει.
¹⁴ ¹⁵ εἴ τινος τὸ ἔργον μενεῖ ὃ ἐπωκοδόμησεν, μισθὸν λήψεται. ¹⁵ εἴ
16 τινος τὸ ἔργον κατακαήσεται, ζημωθήσεται, αὐτὸς δὲ σωθήσεται,
16 οὕτως δὲ ὡς διὰ πυρός. ¹⁶ οὐκ οἴδατε, ὅτι ναὸς θεοῦ ἐστὶ καὶ ^{2 Cor. 6.}
17 τὸ πνεῦμα τοῦ θεοῦ οἰκεῖ ἐν ὑμῖν; ¹⁷ εἴ τις τὸν ναὸν τοῦ θεοῦ ^{Eph. 2,}
φθειρεῖ, φθειρεῖ αὐτὸν ὁ θεός· ὁ γὰρ ναὸς τοῦ θεοῦ ἁγίος ἐστιν. ^{21.}
18 οἰκτινὲς ἔσθε ὑμεῖς. ¹⁸ μηδὲις ἐάντων ἐξαπατάτω· εἴ τις δοκεῖ σο-
φὸς εἶναι ἐν ὑμῖν ἐν τῷ αἰῶνι τούτῳ, μωρὸς γενέσθω, ἵνα γένηται
19 σοφός. ¹⁹ ἡ γὰρ σοφία τοῦ κόσμου τούτου μαρῖα παρὰ τῷ θεῷ
ἐστίν. γέγραπται γάρ· Ὁ δρασσόμενος τοὺς σοφούς ἐν τῇ πανουργίᾳ ^{Job. 5.}
20 γὰρ αὐτῶν. ²⁰ καὶ πάλιν· Κύριος γινώσκει τοὺς διαλογισμοὺς τῶν ^{13.}
21 σοφῶν ὅτι εἰσὶν μάταιοι. ²¹ ὥστε μηδὲις καυχάσθω ἐν ἀνθρώποι- ^{Ps. 94,}
22 ποῖς· πάντα γὰρ ὑμῶν ἐστίν, ²² εἴτε Παῦλος εἴτε Ἀπολλῶς εἴτε ^{11.}
Κηφᾶς, εἴτε κόσμος εἴτε ζωὴ εἴτε θάνατος, εἴτε ἐνεστώτα εἴτε
23 μέλλοντα, πάντα ὑμῶν, ²³ ὑμεῖς δὲ Χριστοῦ, Χριστὸς δὲ θεοῦ.

IV.

1 Οὕτως ἡμᾶς λογιέσθω ἄνθρωπος ὡς ὑπηρετάς Χριστοῦ καὶ

10. Om. τ. θεοῦ 55. Vg. ms. Clem. Cyr. al. — Rc. Kn. Sz. τέθεικα.
[ἔθηκ. c. ABC* al. Chr.]

11. Rc. Ἰησ. ὁ Χρ. . . Kn. Sz. Ἰησ. Χρ.

12. Rc. Kn. Sz. θεμίλ. τοῦτον. [om. c. ABC Sah. Ambr.]

13. Rc. Kn. Sz. om. αὐτό. [scr. c. ABC al. m. Sah. Or. (1.) Eus. Bas. al.]

14. Rc. μένει. . . etiam μένη et μείνη leg.

17. Rc. Kn. Sz. pro αὐτόν [c. ADEFG al. Syr. al. illum Vg. It.] h.
τοῦτον.

19. Om. τῷ DEFG al. Clem.

22. Rc. Kn. Sz. ὑμῶν (h. ἡμῶν et 23. ἡμῖς B al.) ἐστίν. [om. c. ABCD*
FG gr. al. d. e. Dial. c. Mc. al.]

οἰκονόμους μυστηρίων Θεοῦ. ² ὧδε λοιπὸν ζητεῖται ἐν τοῖς οἰκονόμοις ² ἵνα πιστός τις εὐρεθῆ. ³ ἔμοι δὲ εἰς ἐλάχιστόν ἐστιν ἵνα ὑφ' ³ ὑμῶν ἀνακριθῶ ἢ ὑπὸ ἀνθρωπίνης ἡμέρας· ἀλλ' οὐδὲ ἐμαντὸν ἀνακρίνω· ⁴ οὐδὲν γὰρ ἐμαντῷ σύννοια, ἀλλ' οὐκ ἐν τούτῳ δεδικαιώμαι· ὁ δὲ ἀνακρίνων με κύριός ἐστιν. ⁵ ὥστε μὴ πρό καιροῦ ⁵ τι κρίνετε, ἕως ἂν ἔλθῃ ὁ κύριος, ὃς καὶ φωτίσει τὰ κρυπτά τοῦ σκότους καὶ φανερώσει τὰς βουλὰς τῶν καρδιῶν· καὶ τότε ὁ ἔπαινος γενήσεται ἑκάστῳ ἀπὸ τοῦ Θεοῦ.

Ταῦτα δέ, ἀδελφοί, μετεσχημάτισα εἰς ἐμαντὸν καὶ Ἀπολλῶ ⁶ δὲ ὑμᾶς, ἵνα ἐν ἡμῖν μάθητε τὸ μὴ ὑπὲρ ἃ γέγραπται, ἵνα μὴ ⁶ εἰς ὑπὲρ τοῦ ἐνός φουσιῦσθε κατὰ τοῦ ἑτέρου. ⁷ τίς γὰρ σε διακρίνει; ⁷ τί δὲ ἔχεις ὃ οὐκ ἔλαβες; εἰ δὲ καὶ ἔλαβες, τί καυχᾶσαι ὡς μὴ λαβών; ⁸ ἤδη κεκοροεσμένοι ἐστέ· ἤδη ἐπλουτήσατε· χωρὶς ἡμῶν ⁸ ἐβασιλεύσατε· καὶ ὄφελόν γε ἐβασιλεύσατε, ἵνα καὶ ἡμεῖς ὑμῖν συμβασιλεύσωμεν. ⁹ δοκῶ γάρ, ὁ Θεὸς ἡμᾶς τοὺς ἀποστόλους ἐσχάτους ⁹ ἀπέδειξεν, ὡς ἐπιθανατίους, ὅτι θέατρον ἐγενήθημεν τῷ κόσμῳ καὶ ἀγγέλοις καὶ ἀνθρώποις. ¹⁰ ἡμεῖς μωροὶ διὰ Χριστόν, ὑμεῖς ¹⁰ δὲ φρόνιμοι ἐν Χριστῷ· ἡμεῖς ἀσθενεῖς, ὑμεῖς δὲ ἰσχυροί· ὑμεῖς ἐνδοξοὶ, ἡμεῖς δὲ ἄτιμοι. ¹¹ ἄχοι τῆς ἄριτι ὥρας καὶ πενωῶμεν καὶ ¹¹ διψοῦμεν καὶ γυμνιζέμεθα καὶ κολαφιζόμεθα καὶ ἀστατοῦμεν ¹² καὶ ¹² κοπιῶμεν ἐργαζόμενοι ταῖς ἰδίαις χερσίν, λοιδορούμενοι εὐλογοῦμεν, διωκόμενοι ἀνεχομεθα, ¹³ ὀνειδισθησόμενοι παρακαλοῦμεν, ὡς περι- ¹³ καθάρματα τοῦ κόσμου ἐγενήθημεν, πάντων περιήρημα ἕως ἄρτι.

Οὐκ ἐντρέπων ὑμᾶς γράφω ταῦτα, ἀλλ' ὡς τέκνα μου ἀγα- ¹⁴ πητὰ νουθετῶ. ¹⁵ ἕαν γὰρ μυρίους παιδαγωγούς ἔχητε ἐν Χριστῷ, ¹⁵

Cap. IV. 2. Rc. Kn. Sz. ὃ δὲ. [ὧδε c. ABD*G al. Syr. Vg. It. al. Hier. Aug. al.] — h. ζητεῖτε ADgr. Egr. FGr. al. pm.

5. Om. ὅς D*EFG al. It. Aug. (hab. 1.)

6. Ln. Ἀπολλῶν c. AB* . . h. ἀπὸ πολλῶν B.** — Rc. Kn. Sz. ὃ [ἄ c. ABC al. Cpt. Ath. Cyr.] et post γίγρ. add. φρονεῖν. [om. c. ABD*E* FG al. Vg. It. Ambrst. al.]

8. Ln. ἐστέ; ἐπλουτ.; ἐβασιλ.; sic interpgt.

9. Rc. Kn. Sz. γάρ, ὅτι. [om. c. ABCD*FG al. It. Clem. al. m.]

11. Rc. Kn. Sz. γυμνιζέμεν. [γυμνστ. c. ABCFG al.]

13. Rc. Kn. Sz. Ln. βλασφημῶμεν. . . δυσφημούμεν. c. A al. Clem. Or. (2; βλασφημ. 2.) Eus. Cyr. Damsc.

14. Hab. νουθετῶν AC (vdtr) al. Thphyl.

ἀλλ' οὐ πολλοὺς πατέρας· ἐν γὰρ Χριστῷ Ἰησοῦ διὰ τοῦ εὐαγγε-
 16 λίου ἐγὼ ὑμᾶς ἐγέννησα. ¹⁶ παρακαλῶ οὖν ὑμᾶς, μιμηταὶ μου γί-
 17 νασθε. ¹⁷ Διὰ τοῦτο ἐπεμφα ὑμῖν Τιμόθεον, ὃς ἐστίν μου τέκνον
 ἀγαπητὸν καὶ πιστὸν ἐν κυρίῳ, ὃς ὑμᾶς ἀναστήσει τὰς ὁδοὺς μου
 τὰς ἐν Χριστῷ, καθὼς πανταχοῦ ἐν πάσῃ ἐκκλησίᾳ διδάσκει.
¹⁸ ¹⁸ ὡς μὴ ἐρχομένου δέ μου πρὸς ὑμᾶς ἐφυσιώθησάν τινας· ¹⁹ ἐλευ-
 19 σομαι δὲ ταχέως πρὸς ὑμᾶς, εἰάν ὁ κύριος θελήσῃ, καὶ γνώσομαι
 20 οὐ τὸν λόγον τῶν πεφυσιωμένων, ἀλλὰ τὴν δύναμιν· ²⁰ οὐ γὰρ ἐν
 21 λόγῳ ἢ βασιλείᾳ τοῦ θεοῦ, ἀλλ' ἐν δυνάμει. ²¹ τί θέλετε; ἐν ῥά-
 βδῳ ἔλθω πρὸς ὑμᾶς, ἢ ἐν ἀγάπῃ πνεύματι τε πραύτητος;

V.

1 Ὅλος ἀκούεται ἐν ὑμῖν πορνεία, καὶ τοιαύτη πορνεία ἦτις
 2 οὐδὲ ἐν τοῖς ἔθνεσιν, ὥστε γυναῖκά τινα τοῦ πατρὸς ἔχει· ² καὶ
 ὑμεῖς πεφυσιωμένοι ἐστέ καὶ οὐχὶ μᾶλλον ἐπεσθῆσατε, ἵνα ἀρθῇ
 3 ἐκ μέσου ὑμῶν ὁ τὸ ἔργον τοῦτο ποιήσας; ³ ἐγὼ μὲν γὰρ ἀπὸν
 τῷ σώματι, παρὼν δὲ τῷ πνεύματι, ἤδη κέκρικα ὡς παρὼν τὸν
 4 οὕτως τοῦτο κατεργασάμενον, ⁴ ἐν τῷ ὀνόματι τοῦ κυρίου ἡμῶν
 Ἰησοῦ συναχθέντων ὑμῶν καὶ τοῦ ἐμοῦ πνεύματος σὺν τῇ δυνάμει
 5 τοῦ κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ ⁵ παραδοῦναι τὸν τοιοῦτον εἰς σατανᾶ εἰς
 ὄλεθρον τῆς σαρκός, ἵνα τὸ πνεῦμα σωθῇ ἐν τῇ ἡμέρᾳ τοῦ κυρίου
 6 Ἰησοῦ. ⁶ Οὐ καλὸν τὸ καύχημα ὑμῶν. οὐκ οἴδατε, ὅτι μικρὰ ζύμη Gal. 5.
 9

16. Hab. παρακ. δι D*FG... utroque g.

17. LN. Χρ. Ἰησοῦ c. CD*FG (h. κυρίῳ Ἰησ. D*FG It.) al. m. Vg. (non Am.) d. g. Syr. p. al. Chrs. (text.) Damsc. al.

19. Hab. τὸν πεφυσιωμένον 3. al. m. Or. (non Clem.)

21. RC. KN. Sz. πραύτητ. [πραΰτητ. c. ABC al. Damsc.]

Cap. V. 1. RC. ἔθνεσ. ὄνομάζεται.

2. RC. ἐξαρθῆ. — h. τοῦτο πράξας AC (vdtr) al. m. Manes ap. Epiph. Bas.

3. RC. KN. Sz. ὡς ἀπὸν. [om. c. ABCD* al. Vg. al. Man. ap. Epiph. Hil. al.] — om. τοῦτο G Arm. Vg. It. Lcif. al.

4. RC. KN. Sz. bis Ἰησ. Χριστοῦ. [om. 1.) c. ABD* al. Aeth. Syr. p. c. ant. Am. d. Lcif. et 2.) c. ABD al. Aeth. Syr. p. Vg. d. Or. (2; h. 2.) Dial. c. Mc. al. m.] — om. ἡμῶν prius A Vg. ms. Am. Bas. Lcif. Pac. et poster. edd. lat. Or. (4.) Thdret. ma. Ambr. al.

5. LN. κυρ. (ἡμῶν Ἰησοῦ χριστοῦ). .. tantum κυρίου h. B Or. (3; κυρ. ἡμ. Ἰησ. Χρ. 1.) Or. int. (1; add. Ἰησ. 1.) Tert. (2.) Hil. Pac. gle

ὄλον τὸ φῦραμα ζῦμοι; ⁷ ἐκκαθάρατε τὴν παλαιὰν ζύμην, ἵνα ἦτε ⁷
 νέον φῦραμα, καθὼς ἐστε ἄζυμοι· καὶ γὰρ τὸ πάσχα ἡμῶν ἐτύθη
 Χριστός. ⁸ ὥστε ἰορταζόμεν μὴ ἐν ζύμῃ παλαιᾷ μηδὲ ἐν ζύμῃ κα- ⁸
 κίας καὶ ποτηρίας, ἀλλ' ἐν ἄζυμοις εὐκρινείας καὶ ἀληθείας.

⁹ Ἐγγραμα ὑμῶν ἐν τῇ ἐπιστολῇ μὴ συναναμίγνυσθαι πόρνοις, ⁹
¹⁰ οὐ πάντως τοῖς πόρνοις τοῦ κόσμου τούτου ἢ τοῖς πλεονέκταις ¹⁰
 καὶ ἄρπαξιν ἢ εἰδωλολάτραις, ἐπεὶ ὠφελετε ἄρα ἐκ τοῦ κόσμου
 ἐξελεθεῖν. ¹¹ νῦν δὲ ἔγγραμα ὑμῶν μὴ συναναμίγνυσθαι, εἰάν τις ¹¹
 ἀδελφὸς ὀνομαζόμενος ἢ πόρνος ἢ πλεονέκτης ἢ εἰδωλολάτρης ἢ
 λοιδορὸς ἢ μέθυσος ἢ ἄρπαξ, τῷ τοιοῦτῳ μηδὲ συνεσθῆιν. ¹² τί ¹²
 γὰρ μοι τοὺς ἐξω κρίνειν; οὐχὶ τοὺς ἔσω ὑμεῖς κρίνετε; ¹³ τοὺς δὲ ¹³

• Dt. 17. 7. ἔσω ὁ θεὸς κρίνει. ἐξάρατε τὸν ποτηρὸν ἐξ ὑμῶν αὐτῶν.

VI.

Τολμᾷ τις ὑμῶν προῶγμα ἔχων πρὸς τὸν ἕτερον κρίνεσθαι ἐπὶ ¹
 τῶν ἀδικῶν καὶ οὐχὶ ἐπὶ τῶν ἀγίων; ² ἢ οὐκ οἴδατε, ὅτι οἱ ἅγιοι ²
 τὸν κόσμον κρινούσιν; καὶ εἰ ἐν ὑμῶν κρίνεται ὁ κόσμος, ἀνάξιολ
 ἐστε κριτηρίων ἐλαχίστων; ³ οὐκ οἴδατε, ὅτι ἀγγέλους κρινούμεν, ³
 μήτιγε βιωτικά; ⁴ βιωτικά μὲν οὖν κριτήρια εἰάν ἔχητε, τοὺς ἐξ- ⁴
 ουθενημένους ἐν τῇ ἐκκλησίᾳ, τούτους καθίξετε; ⁵ πρὸς ἐντροπήν ⁵
 ὑμῶν λέγω. οὕτως οὐκ ἐνὶ ἐν ὑμῶν οὐδεὶς σοφός, ὃς δυνήσεται δια-
 κρίναι ἀνὰ μέσον τοῦ ἀδελφοῦ αὐτοῦ; ⁶ ἀλλὰ ἀδελφὸς μετὰ ἀδελ- ⁶

6. Pro ζυμοὶ h. δολοὶ D* Bas. corrumpit Vg. d. e. Latt. m.

7. Rc. ἐκαθ. οὐν. — Rc. Kn. Sz. ἡμῶν ὑπὲρ ἡμῶν. [om. c. ABC
 DEFG al. Vg. It. al. Clem. Or. (et h. et om.) Ath. al. m.] — Rc. ἐτύθη.

8. Hab. ἰορταζόμεν ADE al. m.

10. Rc. Kn. Sz. καὶ οὐ, tum ἢ ἄρπαξιν et ὠφείλ. [ὠφείλ. c. ACG al.
 m. Damsc. debueratis Vg. It. PP. lat.]

11. Rc. pro ἢ h. ἢ. — pro μηδέ leg. μὴ (A) et μήτε (FG).

12. Rc. Kn. Sz. καὶ τοὺς ἐξ. [om. c. ABCFG al. m. Syr. Vg. It. al. Tert.
 al. m.]

13. Rc. κρίνει. . . Ln. κρίνει; (sic interpg. c. κρίνετε ejgens.) — Rc. Kn.
 καὶ ἐξαρ. et Rc. Kn. Sz. ἐξαρτίτε. [om. καὶ c. ABCDEFG al. pm.
 Vg. It. al. et scr. ἐξάρατ. c. ABCD*FG al. pm. Ath. Gr. nuss. al.]

Cap. VI. 2. Rc. om. ἢ. — Vv. 3. 4. 5. 6. om. A.

5. Ln. ὑμῶν λαλῶ c. B. — Rc. ἔστιν. [ἐνε c. BI al. pl. Chrs. Thdret.
 Damsc. al.] — Rc. Kn. Sz. σοφός οὐδὲ εἷς. [οὐδ. σ. c. B al. Damsc. . .
 h. οὐδὲ εἷς σοφ. FG al. g. Aug. al. . . om. οὐδ. D* E d. e. Aeth.]

7 φου κρίνεται, καὶ τοῦτο ἐπὶ ἀπίστων; ἡ ἴδη μὲν οὖν ὅλος ἤτημα
 ὑμῶν ἐστίν, ὅτι κλήματα ἔχετε μεθ' ἑαυτῶν. διὰ τί οὐχὶ μᾶλλον
 8 ἀδικεῖσθε; διὰ τί οὐχὶ μᾶλλον ἀποστερεῖσθε; ἢ ἀλλὰ ὑμεῖς ἀδικεῖτε
 9 καὶ ἀποστερεῖτε, καὶ τοῦτο ἀδελφούς. ἢ οὐκ οἴδατε, ὅτι ἀδικοὶ
 θεοῦ βασιλείαν οὐ κληρονομήσουσιν;

Μὴ πλανᾶσθε. οὔτε πόρνοι οὔτε εἰδωλολάτραι οὔτε μοιχοὶ
 10 οὔτε μαλακοὶ οὔτε ἀρσενοκοῖται 10 οὔτε κλέπται οὔτε πλεονέκται
 οὔτε μέθυσοι, οὐ λοῖδοροὶ, οὐχ ἄρπαγες βασιλείαν θεοῦ κληρονο-
 11 μήσουσιν. 11 καὶ ταῦτά τινες ἦτε· ἀλλὰ ἀπελούσασθε, ἀλλὰ ἡγιά-
 σθητε, ἀλλὰ ἐδικαιώθητε ἐν τῷ ὀνόματι τοῦ κυρίου Ἰησοῦ καὶ ἐν
 τῷ πνεύματι τοῦ θεοῦ ἡμῶν.

12 Πάντα μοι ἔξεστιν, ἀλλ' οὐ πάντα συμφέρει· πάντα μοι
 13 ἔξεστιν, ἀλλ' οὐκ ἐγὼ ἐξουσιασθήσομαι ὑπὸ τινος. 13 τὰ βρώματα
 τῆ κοιλίας, καὶ ἡ κοιλία τοῖς βρώμασιν· ὁ δὲ θεὸς καὶ ταύτην καὶ
 ταῦτα καταργήσει. τὸ δὲ σῶμα οὐ τῇ πορνείᾳ ἀλλὰ τῷ κυρίῳ,
 14 καὶ ὁ κύριος τῷ σώματι. 14 ὁ δὲ θεὸς καὶ τὸν κύριον ἡγειρεν καὶ
 15 ἡμᾶς ἐξεγείρει διὰ τῆς δυνάμεως αὐτοῦ. 15 οὐκ οἴδατε, ὅτι τὰ
 16 σῶματα ὑμῶν μέλη Χριστοῦ ἐστίν; ἄρας οὖν τὰ μέλη τοῦ Χρι-
 στοῦ ποιήσω πόρνης μελή; μὴ γένοιτο. 16 ἢ οὐκ οἴδατε, ὅτι ὁ
 17 κολλώμενος τῇ πόρῃ ἐν σῶμά ἐστιν; Ἔσονται γάρ, φησὶν, οἱ δύο
 18 εἰς σάρκα μίαν. 17 ὁ δὲ κολλώμενος τῷ κυρίῳ ἐν πνεύμα ἐστίν.
 18 ἢ φεύγετε τὴν πορνείαν. πᾶν ἀμάρτημα ὃ ἐὰν ποιήσῃ ἄνθρωπος
 19 ἐκτὸς τοῦ σώματος ἐστίν· ὁ δὲ πορνεύων εἰς τὸ ἴδιον σῶμα ἀμαρ-
 19 τάνει. 19 ἢ οὐκ οἴδατε, ὅτι τὸ σῶμα ὑμῶν ναὸς τοῦ ἐν ὑμῖν ἁγίου

Rom. 1, 29 }
 19q. }
 Gal. 5, }
 19sq. }

Rom. 8, 11.

Gen. 2, 24.

7. Rc. ἐν ὑμῶν. — 8. Rc. Kn. Sz. ταῦτα. [τοῦτο c. ABCDE etc.]

9, 10. Hab. octies οὐδέ DE. — h. οὐ μέθυσοι. A al. Clem. (1.) Chrs. al. — Rc. Kn. Sz. in f. οὐ κληρον. [om. c. ABDE al. pm. Cpt. Polyc. Ign. al. m.]

11. LN. κυρ. (ἡμῶν) Ἰησ. χριστοῦ. . . ea add. BD* (om. ἡμ. d.) al. Syr. Vg. cdd. lat. al. m. Ath. Chrs. Ir. al. m.

14. Rc. ὑμᾶς. — Rc. Kn. Sz. ἐξεγεράς. [ἐξεγείρει c. AD* al. d. e. . . h. ἐξήγειρε B 67.*]

15. Pro ἄρας h. ἢ ἄρα a. ἄρα FGgr. al. m. Did. Damsc.

16. Om. ἢ Dgr. Kgr. I al. pl. Syr. p. Meion. et Epiph. Dial. c. Mc. al.

19. Hab. τὰ σῶματα AI al. pl. Syr. p. al. m. (membra vestra Vg. Ambr. al.) Or. (2.) Did. al. m.

πνεύματος ἔστιν οὐ ἔχετε ἀπὸ θεοῦ, καὶ οὐκ ἐστὶ ἐάντων; ²⁰ ἡγο- 20
 ράσθητε γὰρ τιμῆς. δοξάσατε δὴ τὸν θεὸν ἐν τῷ σώματι ὑμῶν.

VII.

Περὶ δὲ ὧν ἐγράψατέ μοι, καλὸν ἀνθρώπῳ γυναικὸς μὴ ἄπι- 1
 σθαι· ² διὰ δὲ τὰς πορνείας ἕκαστος τὴν ἐάντου γυναῖκα ἐχέτω, ²
 καὶ ἑκάστη τὸν ἴδιον ἄνδρα ἐχέτω. ³ τῇ γυναικὶ ὁ ἀνὴρ τὴν ὀφει- 3
 λὴν ἀποδιδότω, ὁμοίως δὲ καὶ ἡ γυνὴ τῷ ἀνδρὶ. ⁴ ἡ γυνὴ τοῦ ἰδίου 4
 σώματος οὐκ ἐξουσιάζει ἀλλὰ ὁ ἀνὴρ· ὁμοίως δὲ καὶ ὁ ἀνὴρ τοῦ 5
 ἰδίου σώματος οὐκ ἐξουσιάζει ἀλλὰ ἡ γυνή. ⁵ μὴ ἀποστρεφίτε ἀλλή- 5
 λους, εἰ μῆτι ἂν ἐκ συμφώνου πρὸς καιρὸν, ἵνα σχολάσθητε τῇ 6
 προσευχῇ καὶ πάλιν ἐπὶ τὸ αὐτὸ ἦτε, ἵνα μὴ πειράζῃ ὑμᾶς ὁ σα- 6
 τανᾶς διὰ τὴν ἀκρασίαν ὑμῶν. ⁶ τοῦτο δὲ λέγω κατὰ συγγνώμην, 6
 οὐ κατ' ἐπιταγὴν. ⁷ Θέλω δὲ πάντας ἀνθρώπους εἶναι ὡς καὶ ⁷
 ἱμαντόν· ἀλλ' ἕκαστος ἴδιον ἔχει χάρισμα ἐκ θεοῦ, ὁ μὲν οὕτως, 7
 ὁ δὲ οὕτως.

Λέγω δὲ τοῖς ἀγάμοις καὶ ταῖς χήραις, καλὸν αὐτοῖς εἶναι μετ- 8
 ρωσιν ὡς καὶ γὰρ· ⁹ εἰ δὲ οὐκ ἐγκρατεῦνται, γαμησάτωσαν· κρεῖττον ⁹
 γὰρ ἔστιν γαμῆσαι ἢ πυροῦσθαι. ¹⁰ τοῖς δὲ γεγαμηκόσιν παραγ- 10
 γέλλω, οὐκ ἐγὼ ἀλλὰ ὁ κύριος, γυναῖκα ἀπὸ ἀνδρὸς μὴ χωρισθῆ- 11
 ναι — ¹¹ εἰ δὲ καὶ χωρισθῆ, μενέτω ἄγαμος ἢ τῷ ἀνδρὶ καταλ- 11
 λαγήτω — καὶ ἄνδρα γυναῖκα μὴ ἀφιέναι. ¹² τοῖς δὲ λοιποῖς ¹²
 λέγω ἐγώ, οὐχ ὁ κύριος, εἴ τις ἀδελφὸς γυναῖκα ἔχει ἄπιστον καὶ

20. Pro δὴ h. kai αρατα Vg. g. Tert. (4.) Cypr. I.cif. Hier. al. m. latt. (δὴ, ἀρατε Chr. semel.) — Rc. et KN. (—) in f. add. καὶ ἐν τῷ πνεύ-
 ματι ὑμῶν, αἰτιὰ ἐστὶ τοῦ θεοῦ.

Cap. VII. 1. Om. μοί B al. Tert. (2.)

3. Rc. τὴν ὀφειλομένην εὐνοίαν. — LN. (δέ) .. om. A 55. Syr. Vg. ms. al. Or. (1.) al.

5. Rc. σχολάζετε τῇ νηστείᾳ καὶ τῇ πρ. et pro ἦτε h. συνέχεσθε. . . etiam συνέχεσθε et γίνεσθε leg.

7. Rc. KN. Sz. θέλω γὰρ [δέ c. ACD*FG al. It. Am. Or. Cyr. al. pm.] et bis ὅς. [ὅ c. ABCDEFG al. Clem. Cyr.]

8. Rc. et KN. (—) αὐτοῖς ἐστίν.

9. Om. ἴστ. D* gr. FG gr. Syr. — h. γαμεῖν ἢ AC* (vdtr) al. Clem. (1.) Damsc.

10. LN. χωρίζεσθα. c. ADEFG Bas. (non Clem.) Digitized by Google

13 αὕτη συνευδοκεῖ οἰκεῖν μετ' αὐτοῦ, μὴ ἀφιέτω αὐτήν, ¹³ καὶ γυνή
 ἧς ἔχει ἄνδρα ἄπιστον καὶ οὗτος συνευδοκεῖ οἰκεῖν μετ' αὐτῆς,
 14 μὴ ἀφιέτω τὸν ἄνδρα. ¹⁴ ἡγίασται γὰρ ὁ ἄνηρ ὁ ἄπιστος ἐν τῷ
 γυναικί, καὶ ἡγίασται ἡ γυνή ἡ ἄπιστος ἐν τῷ ἀδελφῷ· ἐπεὶ ἄρα
 15 τὰ τέκνα ὑμῶν ἀκάθαρτά ἐστιν, νῦν δὲ ἅγιά ἐστιν. ¹⁵ εἰ δὲ ὁ ἄπι-
 στος χωρίζεται, χωρίζεσθω· οὐ δεδούλωται ὁ ἀδελφὸς ἢ ἡ ἀδελφή
 16 ἐν τοῖς τοιούτοις. ἐν δὲ εἰρήνῃ κέκληκεν ἡμᾶς ὁ θεός. ¹⁶ τί γὰρ
 οἶδας, γύναι, εἰ τὸν ἄνδρα σώσεις; ἢ τί οἶδας, ἄνερ, εἰ τὴν γυ-
 17 ναῖκα σώσεις; ¹⁷ εἰ μὴ ἐκάστω ὡς ἐμέρισεν ὁ κύριος, ἕκαστον ὡς
 κέκληκεν ὁ θεός, οὕτως περιπατεῖτω. καὶ οὕτως ἐν ταῖς ἐκκλη-
 18 σίαις πάσαις διατάσσομαι. ¹⁸ περιτετημημένος τις ἐκλήθη, μὴ ἐπι-
 19 σπάσθω· ἐν ἀκροβυστίᾳ κέκληται τις, μὴ περιτεμνέσθω. ¹⁹ ἡ περι- Gal. 5.
 τομὴ οὐδὲν ἐστιν, καὶ ἡ ἀκροβυστία οὐδὲν ἐστιν, ἀλλὰ τήρησις 6. et 6.
 20 ἐντολῶν θεοῦ. ²⁰ ἕκαστος ἐν τῷ κλήσει ἢ ἐκλήθη, ἐν ταύτῃ με- 15.
 21 πέτω. ²¹ δοῦλος ἐκλήθη, μὴ σοι μελέτω· ἀλλ' εἰ καὶ δύνασαι
 22 ἐλευθερὸς γενέσθαι, μᾶλλον χρῆσαι. ²² ὁ γὰρ ἐν κυρίῳ κληθεὶς
 δοῦλος ἀπελευθερὸς κυρίου ἐστίν· ὁμοίως ὁ ἐλευθερὸς κληθεὶς
 23 δοῦλός ἐστιν Χριστοῦ. ²³ τιμῆς ἠγοράσθητε· μὴ γίνεσθε δούλοι
 24 ἀνθρώπων. ²⁴ ἕκαστος ἐν ᾧ ἐκλήθη, ἀδελφοί, ἐν τούτῳ μενέτω
 παρα θεῶ.

25 Περὶ δὲ τῶν παρθένων ἐπιταγὴν κυρίου οὐκ ἔχω, γνώμην δὲ
 26 δίδωμι ὡς ἡλεημένος ὑπὸ κυρίου πιστὸς εἶναι. ²⁶ νομίζω οὖν τοῦτο
 καλὸν ὑπάρχειν διὰ τὴν ἐνεστῶσαν ἀνάγκην, ὅτι καλὸν ἀνθρώπων

12. 13. Rc. Kn. Sz. αὕτη [haec Vg. It.], tum αὐτός [oŕtos c. ABCD*FG al. Vg. It. Cyr. al.] et in f. αὐτόν. [τ. ἄνδρα c. ABCDEFG al. Syr. Vg. It. al. Cyr. al.]

14. Hab. γυναικί τῇ πιστῇ DEFG al. Syr. Erp. Vg. It. Martyrium Clementis ap. Coelest. Tert. al. — Rc. Kn. Sz. τῷ ἀνδρὶ [ἀδελφ. c. ABC (vdtr) D*EFG al. It. al. Hier. Aug. dis.]. . . add. τῷ πιστῷ Syr. Erp. Vg. Tert. Ir. al.

15. Hab. ὑμᾶς A al. Cpt. Thphyl. al.

17. Hab. μεμέριεν B. — Rc. ἐμέρις. ὁ θεός et κείλ. ὁ κύριος. — h. πάσ. διδάσκω D*EFG; doceo Vg. It. PP. lat.

18. Rc. Kn. Sz. ἀκροβ. τις ἐκλήθη. [κέκληται τις c. ABD* (pon. τις κείλ.) FG al.]

22. Rc. Kn. Sz. ὁμοίως καί. [om. c. AB al. Syr. Vg. Chrs. ms. al. . . h. δὲ καὶ DEFG It. PP. lat.]

24. Rc. παρὰ τῷ θεῷ.

τὸ οὕτως εἶναι. ²⁷ δέδεσαι γυναικί, μὴ ζήτηι λύσειν· ἀλλοῦσι ἀπὸ ²⁷ γυναικός, μὴ ζήτηι γυναῖκα. ²⁸ εἰάν δὲ καὶ γαμήσης, οὐχ ἡμαρτες, ²⁸ καὶ εἰάν γήμη ἢ παρθένος, οὐχ ἡμαρτεν· θλίβειν δὲ τῇ σαρκὶ ἔξουσιν οἱ τοιοῦτοι, ἐγὼ δὲ ὑμῶν φείδομαι. ²⁹ τοῦτο δὲ φημι, ἀδελφοί, ²⁹ ὁ καιρὸς συνεσταλμένος ἐστίν, τὸ λοιπὸν ἵνα καὶ οἱ ἔχοντες γυναῖκας ὡς μὴ ἔχοντες ὣσιν, ³⁰ καὶ οἱ κλαιοντες ὡς μὴ κλαιόντες, καὶ ³⁰ οἱ χαίροντες ὡς μὴ χαίροντες, καὶ οἱ ἀγοράζοντες ὡς μὴ κατέχοντες, ³¹ καὶ οἱ χρώμενοι τὸν κόσμον ὡς μὴ καταχρώμενοι· παράγει γὰρ ³¹ τὸ σῆμα τοῦ κόσμου τούτου. ³² θέλω δὲ ὑμᾶς ἀμεριμνοῦσι εἶναι. ³² ὁ ἀγαμος μεριμνᾷ τὰ τοῦ κυρίου, πῶς ἀρέσῃ τῷ κυρίῳ· ³³ ὁ δὲ ³³ γαμήσας μεριμνᾷ τὰ τοῦ κόσμου, πῶς ἀρέσῃ τῇ γυναικί. ³⁴ καὶ ³⁴ μεμέρισται καὶ ἡ γυνή καὶ ἡ παρθένος· ἡ ἀγαμος μεριμνᾷ τὰ τοῦ κυρίου, ἵνα ἡ ἀγία καὶ τῷ σώματι καὶ τῷ πνεύματι· ἡ δὲ γαμήσασα μεριμνᾷ τὰ τοῦ κόσμου, πῶς ἀρέσῃ τῷ ἀνδρὶ. ³⁵ τοῦτο δὲ ³⁵ πρὸς τὸ ὑμῶν αὐτῶν σύμφορον λέγω, οὐχ ἵνα βρόχον ὑμῖν ἐπιβάλω, ἀλλὰ πρὸς τὸ εὐσχημον καὶ εὐπάρεδρον τῷ κυρίῳ ἀπεισπιάστως. ³⁶ εἰ δὲ τις ἀσχημονεῖν ἐπὶ τὴν παρθένον αὐτοῦ νομίζει, ³⁶ εἰάν ἢ ὑπέρακμος, καὶ οὕτως ὀφείλει γίνεσθαι, ὃ θέλει ποιέτω·

28. Rc. Kn. Sz. γήμησ. [γαμήσης c. B al. Bas. al. . . h. γαμήση A. . . h. λάβης γυναῖκα DEFG.]

29. Rc. ὅτι ὁ καιρ. — Rc. Kn. συνεστ. τὸ λοιπὸν ἐστιν· [ἐστ. τὸ λ. c. AB al. m. Arm. Slav. Bas. Cyr. . . h. ἐστ. λοιπ. ἐστ. G 67.** g. Vg. . . ἐστ. λοιπ. D*F.]

31. Rc. Kn. Sz. χροίμ. τῷ κόσμῳ τούτῳ.

32. 33. 34. Rc. Kn. Sz. ἀρέσει ter. [ἀρέση c. ABDEF al. Eus.] — Rc. γυναικί. Μεμέρ. ἢ γυνή etc. . . Kn. γυναικί. Μεμέρ. καὶ ἡ γ. etc. . . Sz. γυναικί· μεμέρισται. Καὶ ἡ γ. καὶ ἡ παρθένος· ἡ ἀγ. . . Ln. γυναικί καὶ μεμέρισται. καὶ ἡ γ. ἢ ἀγαμος κ. ἢ παρθένος ἢ ἀγαμος μεριμνᾷ etc. . . καὶ et ante et post μεμέρ. add. c. AB al. m. Aeth. Syr. p. Vg. Eus. Method. Bas. Epiph. Euthal. Pel. Prim. al. . . ante μεμέρ. add. etiam D* gr. Demid. Cyr. Ath. Ephr. Aug. Hier. ac post μεμέρ. add. etiam D** FGI al. pl. It. al. Chrs. Thdret. Damsc. . . habi. (ut Ln.) bis ἡ ἀγ. AB al. Aeth. (vdtr) Aug. (1.). . . h. semel sed post ἡ γυνή pon. 8 al. quinque, Vg. Eus. Cyr. Hier. Aug. al. . . in cijendis singg. valde variatur. — Rc. Kn. Sz. om. τῷ ante σώμ. et ante πν. . . κ. τῷ σ. κ. τῷ πν. c. A [nisi qd om. καὶ prius, inde Ln. (καὶ)] B Clem. Eus.

35. Rc. Kn. Sz. συμφέρον. [σύμφορ. c. AB al. Hes.] — Rc. εἰ πρόσεδρον.

37 οὐκ ἀμαρτάνει, γαμίζωσαν. ³⁷ ὅς δὲ ἔστηκεν ἐν τῇ καρδίᾳ αὐ-
 τοῦ ἰδραῖος, μὴ ἔχων ἀνάγκην, ἔξουσίαν δὲ ἔχει περὶ τοῦ ἰδίου
 θελήματος, καὶ τούτο κέκρικεν ἐν τῇ ἰδίᾳ καρδίᾳ, τηρεῖν τὴν ἐαν-
 38 τοῦ παρθένον, καλῶς ποιεῖ. ³⁸ ὥστε καὶ ὁ γαμίζων τὴν παρθένον
 39 ἰαντοῦ καλῶς ποιεῖ, καὶ ὁ μὴ γαμίζων κρείσσον ποιεῖ. ³⁹ γυνὴ
 δάδεται ἐφ' ὅσον χρόνον ζῆ ὁ ἀνὴρ αὐτῆς· ἐὰν δὲ κοιμηθῆ ὁ ἀνὴρ,
 40 ἔλευθ' ἐστὶν ᾧ θέλει γαμηθῆναι, μόνον ἐν κυρίῳ. ⁴⁰ μακαριω-
 τέρα δὲ ἐστὶν ἐὰν οὕτως μείτη, κατὰ τὴν ἐμὴν γνώμην· δοκῶ δὲ
 κάγω πνεῦμα θεοῦ ἔχειν.

VIII.

1 Περὶ δὲ τῶν εἰδωλοθύτων οἶδαμεν ὅτι πάντες γινώσκοντες ἔχομεν.
 2 ἢ γινώσκοντες φησὶ, ἢ δὲ ἀγάπη οἰκοδομεῖ. ² εἰ τις δοκεῖ ἐγνωσκῆσαι
 3 τι, οὐπω ἔγνω καθὼς δεῖ γινώσκειν. ³ εἰ δὲ τις ἀγαπᾷ τὸν θεόν,
 4 οὗτος ἔγνωσται ὑπ' αὐτοῦ. ⁴ περὶ τῆς βρώσεως οὐκ τῶν εἰδωλο-
 θύτων οἶδαμεν, ὅτι οὐδὲν εἰδωλὸν ἐν κόσμῳ, καὶ ὅτι οὐδεὶς θεὸς
 5 εἰ μὴ εἰς. ⁵ καὶ γὰρ εἴπερ εἰσὶν λεγόμενοι θεοὶ εἴτε ἐν οὐρανῶν εἴτε
 6 ἐπὶ γῆς, ὥσπερ εἰσὶν θεοὶ πολλοὶ καὶ κύριοι πολλοί, ⁶ ἀλλ' ἡμῖν

36. Hab. γαμίζω D* EFG Syr. g. Aug. si nubat Vg. d. e. Hier. al.

37. Rc. Kn. Sz. ἰδρ. (om. FG It. . . h. γενναῖος 46.) ἐν τ. κ. omisso αὐτοῦ.
 [add. c. ABD* EG al. m. Syr. Vg. al. Bas. al.] — ἰδίᾳ καρδ. c. AB
 (sic accurate refert Btlj.); om. tantum αὐτ. ap. Bch.) al. . . LN. om. . .
 Rc. Kn. Sz. καρδ. αὐτοῦ et pergt τοῦ τηρ. [om. c. AB al. pm. Bas.
 al.] — LN. in f. ποιήσεις c. AB 6. 17. 37. 67.** al. Cpt. Basm.

38. Rc. Kn. Sz. ὁ ἐκγαμίζ. et om. τ. παρθ. εἰ. [ὁ γαμ. c. AB al. Clem.
 Meth. Bas.; etiam ἔγγαμ. leg. et add. τ. παρθ. εἰ. sive τ. εἰ. παρθ. c.
 ABDE (om. ὥστε usq. ποιεῖ prius FG) al. m. Syr. Vg. d. e. al. Clem.
 Bas. Hier. al. m.] — Rc. Kn. ὁ δὲ ἐκγαμ. [καὶ c. ABDEFG al. Basm.
 Vg. It. Bas. al. m. et γαμ. c. ABDEFG al. Basm. Clem. Ath. Bas.;
 etiam ἔγγαμ. leg.] — LN. in f. ποιήσεις c. AB 6. 17. 37. 67.** al.
 (non Clem. . . etiam antea h. ποιήσεις B 6. 17. 37. 67.** al.)

39. Rc. δίδετ. νόμῳ. — leg. δὲ καὶ (D** FGgr. l.) et ἀποθάνῃ ὁ ἀν.
 (A Clem. Bas.) — Rc. Kn. Sz. αὐτῆς, ἔλευθ.

Cap. VIII. 2. Rc. Kn. Sz. εἰ δὲ τις δοκ. εἰδέναι τε, οὐδέπω οὐδὲν
 ἔγνωκε καθὼς.

4. Rc. Kn. Sz. θεὸς ἕτερος. [om. c. ABDEFG al. m. Vg. It. al. Cyr.
 Bas. Ir. al.]

5. Hab. οἱ λεγόμεν. FG 117. — Rc. ἐπὶ τῆς γ.

6. LN. (ἀλλ'). . . om. B Basm.; etiam ἡμ. δὲ leg.

εἰς θεός ὁ πατήρ, ἐξ οὗ τὰ πάντα καὶ ἡμεῖς εἰς αὐτόν, καὶ εἰς
 κύριος Ἰησοῦς Χριστός, δι' οὗ τὰ πάντα καὶ ἡμεῖς δι' αὐτοῦ.
 ἡ ἀλλ' οὐκ ἐν πᾶσιν ἢ γνώσις· τινὲς δὲ ἐπὶ συντηθεία ἕως ἄρει τοῦ
 1 εἰδῶλου ὡς εἰδωλόθυτον ἐσθίουσιν, καὶ ἡ συνείδησις αὐτῶν ἀσθε-
 2 νῆς οὕσα μολύνεται. ἡ βρωμα δὲ ἡμῶς οὐ παραστήσει τῷ θεῷ· οὔτε
 οὔτε ἐὰν μὴ φάγωμεν, ὑστερούμεθα, οὔτε ἐὰν φάγωμεν, περισ-
 3 σεύομεν. ἡ βλέπετε δέ, μήπως ἡ ἐξουσία ἡμῶν αὐτῇ πρόσκομμα
 4 γένηται τοῖς ἀσθενέσιν. ἡ ἕως γὰρ τις εἶδῃ ἐπὶ τὸν ἔργον γνῶσιν
 5 ἐν εἰδωλείῳ κατακείμενον, οὐχὶ ἡ συνείδησις αὐτοῦ ἀσθενεῖς ὄν-
 6 τος οἰκοδομηθήσεται εἰς τὸ τὰ εἰδωλόθυστα ἐσθίειν; ἡ ἀπόλλυται
 7 γὰρ ὁ ἀσθενῶν ἐν ἐπὶ σῆ γνώσει, ὁ ἀδελφὸς δι' ὃν Χριστὸς ἀπέθυ-
 8 τον. ἡ οὕτως δὲ ἀμωρτάνοντες εἰς τοὺς ἀδελφούς καὶ τυπικούς
 9 αὐτῶν τὴν συνείδησιν ἀσθενοῦσιν εἰς Χριστὸν ἀμωρτάνετε. ἡ διό-
 10 περ εἰ βρωμα σκανδαλίζει τὸν ἀδελφόν μου, οὐ μὴ φάγω κρέα εἰς
 11 τὸν αἰῶνα, ἵνα μὴ τὸν ἀδελφόν μου σκανδαλίω.

IX.

Οὐκ εἰμι ἐλεύθερος; οὐκ εἰμι ἀπόστολος; οὐχὶ Ἰησοῦν τὸν
 1 κύριον ἡμῶν ἐώρακα; οὐ τὸ ἔργον μου ὑμεῖς ἐστέ ἐν κυρίῳ; ἡ εἰ
 2 ἄλλοις οὐκ εἰμι ἀπόστολος, ἀλλάγε ὑμῖν εἰμί· ἡ γὰρ σφραγίς μου
 3 τῆς ἀποστολῆς ὑμεῖς ἐστέ ἐν κυρίῳ. ἡ ἢ ἐπι ἀπολογία τοῖς ἐμῶν

7. Rc. Kn. Sz. τῆ συνειδήσει [συνηθ. c. AB al. Cpt. Basn. Acth. Syr. p. in m. Damsc.] ἕως ἄρει ὡς εἶδ., [ῶς εἶδ. ἰ. d. c. BDEFG al. Syr. Arm. Vg. It. Bas. al.]

8. Rc. Kn. Sz. παρίστησι τ. θεῷ· οὔτε γὰρ ἐὰν φάγ. περισσ. οὔτ. ἐὰν μὴ φάγ. ὑστερ.

9. Rc. Sz. ἀσθενοῦσιν. — 10. Ln. (σε) . . om. BFG Vg. g. Ambrst. al.

11. Rc. Kn. Sz. καὶ ἀπολείπεται [ἀπόλλ. c. ABD* al. Clem. Or. al.; γὰρ c. B 17. Clem. . . h. οὐν A al. Cpt.; etiam καὶ ἀπ. οὐν leg.] ὁ ἀσθ. ἀδελφὸς ἐπὶ τῆ. [ὁ ἀδ. post γνῶσ. c. ABFG al. Vg. It. al. Clem. Bas. Ir. al. . . ἐν c. ABFG al. Bas. Ir., in Vg. It. PP. lat.; om. Clem. Thdret. ms.]

13. Om. μου prius (FG Clem.) et poster. (D*FG).

Cap. IX. 1. Rc. Οὐκ ε. ἀπόστολ.; οὐκ ε. ἐλεύθ.; — Rc. Kn. Sz. Ἰησ. Χριστόν.

2. Rc. Kn. Sz. τῆς ἐμῆς. [μου τῆς c. B al. Or. . . om. γ. A.] — om. ἐν κυρ. D* Syr. Egp. d. e. Tol. Chrs. (non Or.)

4 ἀνακρίνουσίν ἐστιν αὐτή. ⁴ Μὴ οὐκ ἔχομεν ἐξουσίαν φαγεῖν καὶ
 5 πιεῖν; ⁵ μὴ οὐκ ἔχομεν ἐξουσίαν ἀδελφὴν γυναῖκα περιάγειν, ὡς
 καὶ οἱ λοιποὶ ἀπόστολοι καὶ οἱ ἀδελφοὶ τοῦ κυρίου καὶ Κηφᾶς;
 6 ⁶ ἢ μόνος ἐγὼ καὶ Βαρνάβας οὐκ ἔχομεν ἐξουσίαν μὴ ἐργάζεσθαι;
 7 ⁷ τίς στρατεύεται ἰδιοῖς ὄψωνις ποτέ; τίς φτενεύει ἀμπελώνα καὶ
 τὸν καρπὸν αὐτοῦ οὐκ ἐσθίει; τίς ποιμαίνει ποιμήνην καὶ ἐκ τοῦ
 8 γάλακτος τῆς ποιμήνης οὐκ ἐσθίει; ⁸ μὴ κατὰ ἄνθρωπον ταῦτα
 9 λαλῶ, ἢ καὶ ὁ νόμος ταῦτα οὐ λέγει; ⁹ ἐν γὰρ τῷ Μωϋσέως νόμῳ ^{Dt. 25, 4.}
 γέγραπται· Οὐ φμιώσεις βοῦν ἄλοῶντα. μὴ τῶν βοῶν μέλει τῷ ^{1 Tim. 5, 18.}
 10 θεῷ; ¹⁰ ἢ δι' ἡμᾶς πάντως λέγει; δι' ἡμᾶς γὰρ ἐγράφη, ὅτι ὀφεί-
 λει ἐπ' ἐλπίδι ὁ ἀροτριῶν ἀροτριῶν, καὶ ὁ ἄλοῶν ἐπ' ἐλπίδι τοῦ
 11 μετέχειν. ¹¹ εἰ ἡμεῖς ὑμῖν τὰ πνευματικὰ ἐσπεράσαμεν, μέγα εἰ ἡμεῖς
 12 ὑμῶν τὰ σαρκικά θερίζομεν; ¹² εἰ ἄλλοι τῆς ὑμῶν ἐξουσίας μετέχου-
 σιν, οὐ μᾶλλον ἡμεῖς; ἀλλ' οὐκ ἐχρησάμεθα τῇ ἐξουσίᾳ ταύτῃ,
 13 ἀλλὰ πάντα στέγομεν, ἵνα μὴ τινα ἐγκοπῆν δώμεν τῷ εὐαγγελίῳ
 τοῦ Χριστοῦ. ¹³ οὐκ οἴδατε, ὅτι οἱ τὰ ἱερά ἐργαζόμενοι ἐκ τοῦ ^{Dt. 18.}
 14 ἱεροῦ ἐσθίουσιν; οἱ τῷ θυσιαστηρίῳ παρεδεδυότες τῷ θυσιαστη-
 15 ρίῳ συμμερίζονται; ¹⁴ οὕτως καὶ ὁ κύριος διατάζει τοῖς τὸ εὐαγγέ-
 16 λιον καταγγέλλουσιν ἐκ τοῦ εὐαγγελίου ζῆν. ¹⁵ ἐγὼ δὲ οὐ κέχημαι
 οὐδενὶ τούτων. οὐκ ἔγραψα δὲ ταῦτα, ἵνα οὕτως γένηται ἐν ἐμοί·
 καλὸν γάρ μοι μᾶλλον ἀποθανεῖν, ἢ τὸ καύχημά μου — οὐδεὶς κε-
 16 νώσει. ¹⁶ εἰάν γὰρ εὐαγγελίζωμαι, οὐκ ἔστιν μοι καύχημα· ἀνάγκη

3. Rc. Kn. Sz. αὐτή ἐστ. — 6. Rc. Kn. Sz. τοῦ μὴ ἐργ.

7. Rc. Kn. Sz. ἐκ τοῦ καρποῦ. — h. ἐσθ. καὶ πίνας DEF G al. It. —
Rc. Kn. Sz. ἢ τίς ποιμ. [om. c. BDEFG al. Vg. It. Sah. Arm. Chrs. al.]

8. Rc. Kn. Sz. ἢ οὐχὶ καὶ ὁ νόμ. ταῦτ. λέγ. [ἢ καὶ etc. c. ABCDE al. Vg.
d. e. al. Or. Epiph. al. . . h. ἢ εἰ καὶ ὁ ν. ταῦτ. λέγ. FG.]

9. Hab. γέγρ. γὰρ omissis ἐν τ. M. v. DEF G al. It. Or. (1; add. 1. ἐν τ.
νόμ.; 1. ἐν γὰρ etc.), Mω. etiam post νόμ. pon. — h. οὐ κημώσεις
D*FG Hes.

10. Rc. Kn. ὁ ἄλ. τῆς ἐλπίδος αὐτοῦ μετέχειν ἐπ' ἐλπίδι. . . h. τῆς ἐλπ.
αὐτ. omissio ἐπ' ἐλπ. D*FG al. Sah.

11. Hab. θερίζομεν CDEFG al. pm. Vg. It. Thdret.

13. Rc. Kn. Sz. προσεδρ. [παρεδρ. c. ABCDEFG al. Eus. al.]

15. Rc. Kn. δὲ οὐδενὶ ἐχρησάμεν τούτ. — Rc. Kn. Sz. ἵνα τις κενώσει.
[οὐδ. κεν. c. A (post οὐδ. add. μῆ.) BD* Sah. Basn. . . h. τις κενώσει FG;
h. κενώσει etiam E.]

16. Pro καύχ. h. χάρις DEF G It. Ambrat. ms.

γάρ μοι ἐπίκειται· οὐαί γάρ μοι ἔστιν, ἴαν μὴ εὐαγγελισώμαι. ¹⁷ εἰ ¹⁷ γάρ ἐκὼν τοῦτο πράσσω, μισθὸν ἔχω· εἰ δὲ ἄκων, οὐκονομίαν πεπίστευμαι. ¹⁸ τίς οὖν μοι ἔστιν ὁ μισθός; ἵνα εὐαγγελιζόμενος ¹⁸ ἀδάπανον θήσω τὸ εὐαγγέλιον, εἰς τὸ μὴ καταχρησασθαι τῇ ἐξουσίᾳ μου ἐν τῷ εὐαγγέλιῳ. ¹⁹ ἐλεύθερος γάρ ὢν ἐκ πάντων πᾶ- ¹⁹ σιν ἑμαυτὸν ἐδούλωσα, ἵνα τοὺς πλεόντας κερδήσω· ²⁰ καὶ ἐγενό- ²⁰ μην τοῖς Ἰουδαίοις ὡς Ἰουδαῖος, ἵνα Ἰουδαίους κερδήσω· τοῖς ὑπὸ νόμον ὡς ὑπὸ νόμον, μὴ ὢν αὐτὸς ὑπὸ νόμον, ἵνα τοὺς ὑπὸ νόμον κερδήσω· ²¹ τοῖς ἀνόμοις ὡς ἀνομος, μὴ ὢν ἀνομος θεοῦ ἀλλ' ²¹ ἐννομος Χριστοῦ, ἵνα κερδάω τοὺς ἀνόμους· ²² ἐγενόμην τοῖς ²² ἀσθενέσιν ἀσθενής, ἵνα τοὺς ἀσθενεῖς κερδήσω· τοῖς πᾶσιν γέγονα πάντα, ἵνα πάντως τινας σώσω. ²³ πάντα δὲ ποιῶ διὰ τὸ εὐαγγέ- ²³ λιον, ἵνα συγκοινωνὸς αὐτοῦ γένωμαι. ²⁴ Οὐκ οἶδατε, ὅτι οἱ ἐν ²⁴ σταδίῳ τρέχοντες πάντες μὲν τρέχουσιν, εἰς δὲ λαμβάνει τὸ βραβεῖον; οὕτως τρέχετε, ἵνα καταλάβητε. ²⁵ πᾶς δὲ ὁ ἀγωνιζόμενος ²⁵ πάντα ἐγκρατεύεται· ἐκεῖνοι μὲν οὖν ἵνα φθαρτὸν στέφανον λάβω- σιν, ἡμεῖς δὲ ἀφθαρτον. ²⁶ ἐγὼ τοίνυν οὕτως τρέχω ὡς οὐκ ἀδή- ²⁶ λως, οὕτως πυκτεύω ὡς οὐκ ἀέρα δέρω· ²⁷ ἀλλ' ὑποπιᾶζω μου ²⁷ τὸ σῶμα καὶ δουλαγωγῶ, μήπως ἄλλοις κηρύξας αὐτὸς ἀδόκιμος γένωμαι.

X.

·Ex.13, 21. et 14. 22. Οὐ θέλω γὰρ ὑμᾶς ἀγνοεῖν, ἀδελφοί, ὅτι οἱ πατέρες ἡμῶν ¹ πάντες ὑπὸ τὴν νεφέλην ἦσαν καὶ πάντες διὰ τῆς θαλάσσης διῆλ-

16. Rc. οὐαί δέ.

18. Hab. οὖν μοῦ A al. Syr. Vg. al. Ambrst. al. et ἔστα: D*FG It. Ambrst. — Rc. Kn. Sz. τὸ εὐαγγ. τοῦ Χριστοῦ.

20. Om. ὡς ante Ἰουδ. G* al. g.* Tert. — Rc. om. μὴ ὢν α. ὑ. νόμ.

21. Rc. Kn. Sz. θεῶ, Χριστῶ, κερδήσω et om. τοὺς.

22. Hab. ἀσθενοῦσιν DEFG al. — Rc. Kn. Sz. ὡς ἀσθενής. [om. c. AB Vg. d. e. Or. Cypr. al.] — Rc. Kn. Sz. τὰ πάντα. [om. c. ABCD* FG al. Clem. Or. (1.) al.] — h. πάντας σώσω DEFG al. Syr. Vg. It. al. Clem. Tert. al. m.

23. Rc. Kn. Sz. τοῦτο δέ. [πάντα c. ABCDEFG al. m. Vg. It. al. Gr. naz. al. m.]

27. Hab. ὑποπιᾶζω (B ap. Wist.) FG al. pl. Eus. Ephr. Gr. naz. al. . . ὑποπιέζω D*E al. m. Clem. (Or. ter ὑποπιᾶζω) Gr. naz. al.

Cap. X. 1. Rc. δέ pro γάρ.

- 2 *Θορ*, ² και πάντες εἰς τὸν Μωϋσῆν ἐβαπτίσαντο ἐν τῇ νεφέλῃ και ^{Nm. 9, 15 299.}
 3 ἐν τῇ θαλάσῃ, ² και πάντες τὸ αὐτὸ πνευματικῶν ἔφαγον βρωμα ^{Ex. 16, 15.}
 4 ⁴ και πάντες τὸ αὐτὸ πνευματικῶν ἔπιον πόμα· ἔπιον γὰρ ἐκ ^{15.}
 πνευματικῆς ἀκολοθηούσης πέτρας, ἡ πέτρα δὲ ἦν ὁ Χριστός· ^{Ex. 17, 6.}
 5 ⁵ ἀλλ' οὐκ ἐν τοῖς πλείοσι αὐτῶν ἠδόκησεν ὁ θεός· καταστρώ- ^{Nm. 26, 64.}
 6 θησαν γὰρ ἐν τῇ ἐρήμῳ. ⁶ ταῦτα δὲ τυποὶ ἡμῶν ἐγενήθησαν, εἰς ^{65.}
 τὸ μὴ εἶναι ἡμᾶς ἐπιθυμητὰς κακῶν, καθὼς κακεῖνοι ἐπεθύμησαν.
 7 ⁷ μηδὲ εἰδωλολάτραι γίνεσθαι, καθὼς τινες αὐτῶν, ὡσπερ γέγρα- ^{Ex. 32, 6.}
 πται· Ἐκάθισεν ὁ λαὸς φραγεῖν και πιεῖν, και ἀνεστήσαν παλξεν.
 8 ⁸ μηδὲ πορνεύομεν, καθὼς εἰνες αὐτῶν ἐπόρνευσαν και ἔπασαν ἐν ^{Nm. 25, 1, 9.}
 9 μιᾷ ἡμέρᾳ εἰκοσι τρεῖς χιλιάδες. ⁹ μηδὲ ἐκπειράζομεν τὸν κύριον, ^{Nm. 21, 5, 6.}
 10 καθὼς τινες αὐτῶν ἐπειρασαν και ὑπὸ τῶν ὄφρων ἀπώλοντο. ¹⁰ μηδὲ ^{Nm. 14, 2, 37.}
 11 γογγύζετε, καθὼς τινες αὐτῶν ἐγόγγυσαν και ἀπώλοντο ὑπὸ τοῦ ¹¹
 ὀλοθρευτοῦ. ¹¹ ταῦτα δὲ τυπικῶς συνέβαινον ἐκεῖνοις, ἐγράφη δὲ ¹²
 πρὸς νοσθεσίαν ἡμῶν, εἰς οὓς τὰ τέλη τῶν αἰῶνων κατήχηται. ¹³
 12 ὥστε ὁ δοκῶν ἐστάναι βλεπέτω μὴ πέσῃ. ¹³ πειρασμὸς ὑμᾶς ¹⁴
 οὐκ εἰληφεν εἰ μὴ ἀνθρώπινος· πιστὸς δὲ ὁ θεός, ὃς οὐκ ἐάσει ¹⁵
 13 ὑμᾶς πειρασθῆναι ὑπὲρ ὃ δύνασθε, ἀλλὰ ποιήσει σὺν τῷ πειρασμῷ ¹⁶
 14 και τῇ ἔκβασι τῶν δυνασθαι ὑπενεγκεῖν. ¹⁴ Διόπερ, ἀγαπητοὶ ¹⁵
 15 μου, φεύγετε ἀπὸ τῆς εἰδωλολατρίας. ¹⁵ ὡς φρονίμοις λέγω· κολ- ¹⁶
 16 νατε ὑμεῖς ὁ φημι. ¹⁶ τὸ ποτήριον τῆς εὐλογίας ὃ εὐλογοῦμεν, οὐχὶ ¹⁶
 κοινωνία ἐστὶν τοῦ αἵματος τοῦ Χριστοῦ; τὸν ἄρτον ὃν κλῶμεν,

2. Lx. ἐβαπτίσθησαν c. ACDEFG al. m. Bas. Cyr. al. m. [ἐβαπτίσαντο Or. bis.]

7. Rc. Kn. Sz. pro ὡσπερ [c. ABD**I (om. τιν. αὐτ. ὡσπ. FG) al. m. Chrs. al.] h. ὡς.

8. Hab. ἐκπορνεύωμ. D*FG; iid. et E hab. ἐξέπορν. — om. ἐν BD*FG.

9. Rc. Kn. Sz. τὸν Χριστόν [κύρ. c. BC al. m. Cpt. ma. al. Epirh. al. m. . . etiam θεόν (A) leg.], iid. καθ. καί, sic etiam v. 10. — h. ἐξέπειρ. DEG al. m. — IN. ἀπώλλυντο c. B. (A h. απωλ...το et v. seq. h. ἀπώλλυντο.)

10. Hab. γογγύζομεν DEFG al. Aug.

11. Rc. Kn. Sz. ταῦτ. θ. πάντα τυποὶ et κατήχησαν. [-σαν c. BD FG al. Or. (1.) Bas. Cyr.]

13. Hab. καταλάβη pro εἰλ. FG Vg. e. g. Ambrst. al.; tam ἀφήσει ὑμᾶς DEFG et οὐ δύν. FG d. g. — Rc. et Kn. (—) ὑμᾶς ὑπεν.

16. Hab. τῆς εὐχαριστίας FG al. — h. ὁ ἄρτος 3. al. Chrs. Thdret.

οὐχὶ κοινωνία τοῦ σώματος τοῦ Χριστοῦ ἐστίν; ¹⁷ ὅτι εἰς ἄρτος, ¹⁷ ἐν σώμα οἱ πολλοὶ ἔσμεν· οἱ γὰρ πάντες ἐκ τοῦ ἐνός ἄρτον μετέχομεν. ¹⁸ βλέπετε τὸν Ἰσραὴλ κατὰ σάρκα· οὐχὶ οἱ ἐσθιόντες τὰς ¹⁸ θυσίας κοινωνοὶ τοῦ θυσιαστηρίου εἰσίν; ¹⁹ τί οὖν φημί; ὅτι εἰ- ¹⁹ δωλόθυτόν τι ἐστίν, ἢ ὅτι εἰδωλόν τι ἐστίν; ²⁰ ἀλλ' ὅτι ἂ θύουσιν, ²⁰ δαιμονίοις καὶ οὐ θεῷ θύουσιν· οὐ θέλω δὲ ὑμᾶς κοινωνοὺς τῶν δαιμονίων γίνεσθαι. ²¹ οὐ δύνασθε ποιήριον κυρίου πίνειν καὶ ²¹ ποιήριον δαιμονίων· οὐ δύνασθε τραπέζης κυρίου μετέχειν καὶ τραπέζης δαιμονίων. ²² ἢ παραζηλοῦμεν τὸν κύριον; μὴ ἰσχυρότεροι ²² αὐτοῦ ἔσμεν;

Πάντα ἔξεσιν, ἀλλ' οὐ πάντα συμφέρει· πάντα ἔξεσιν, ἀλλ' ²³ οὐ πάντα οἰκοδομεῖ. ²⁴ μηδεὶς τὸ ἑαυτοῦ ζητεῖτω ἀλλὰ τὸ τοῦ ²⁴ ἑτέρου. ²⁵ πᾶν τὸ ἐν μακίλλῳ πωλούμενον ἐσθίετε μηδὲν ἀνακρί- ²⁵ νοντες διὰ τὴν συνείδησιν· ²⁶ τοῦ κυρίου γὰρ ἡ γῆ καὶ τὸ πλήρωμα ²⁶ αὐτῆς. ²⁷ εἴ τις καλεῖ ὑμᾶς τῶν ἀπίστων καὶ θέλετε πορεύεσθαι, ²⁷ πᾶν τὸ παρατιθέμενον ὑμῶν ἐσθίετε μηδὲν ἀνακρίνοντας διὰ τὴν συνείδησιν. ²⁸ ἂν δὲ τις ὑμῖν εἴπῃ· Τοῦτο ἱερόθυτόν ἐστιν, μὴ ²⁸ ἐσθίετε δι' ἐκείνον τὸν μηνύσαντα καὶ τὴν συνείδησιν. ²⁹ συνείδη- ²⁹ σιν δὲ λέγω οὐχὶ τῆς ἑαυτοῦ ἀλλὰ τῆς τοῦ ἑτέρου. ἵνα τί γὰρ ἡ ἑλευθερία μου κρινεταὶ ὑπὸ ἄλλης συνειδήσεως; ³⁰ εἰ ἐγὼ χάριτι ³⁰ μετέχω, τί βλασφημοῦμαι ὑπὲρ οὗ ἐγὼ εὐχαριστῶ; ³¹ εἴτε οὖν ³¹ ἐσθίετε εἴτε πίνετε εἴτε τι ποιεῖτε, πάντα εἰς δόξαν θεοῦ ποιεῖτε. ³² ἀπρόσκοποι καὶ Ἰουδαίοις γίνεσθε καὶ Ἑλλήσιν καὶ τῇ ἐκκλησίᾳ ³² τοῦ θεοῦ, ³³ καθὼς καὶ γὰρ πάντα πᾶσιν ἀρέσκω, μὴ ζητῶν τὸ ἄμω- ³³ ν τοῦ σύμφωρον ἀλλὰ τὸ τῶν πολλῶν, ἵνα σωθῶσιν. (XI.) ¹ Μι- ¹ ηγαί μου γίνεσθε, καθὼς καὶ γὰρ Χριστοῦ.

16. Hab. σώμ. τ. κυρίου D* EFG al. Vg. It. Thdret. al.

17. Hab. ἄρτου καὶ τοῦ (add. ἐνός FG) ποτηρίου DEFG al. Vg. ms. et ed. Sixt. cdd. lat. Ambrst. al.

19. Rc. Kn. Sz. ὅτι εἰδωλόν τ. ἰ. ἢ ὅτι εἰδωλόθυτ. τ. ἰ.

20. Rc. Kn. Sz. ἂ θύεε τὰ ἔθνη θαιμ. θύεε κ. ο. θεῷ.

23. Rc. et Kn. (—) μοι ἔξεστ. bis.

24. Rc. et Kn. (—) in f. add. ἕκαστος.

27. Rc. Kn. Sz. εἰ δέ. [om. o. ABD*FG al. Cpt. Vg. It. Antioch. al.]

28. Rc. Kn. Sz. εἰδωλόθυτον. [ἱερόθ. c. ABH Sah. Eus.] — Rc. in f. add. τοῦ γὰρ κυρίου ἡ γῆ καὶ τὸ πλήρωμα αὐτῆς.

30. Rc. εἰ δέ. — 33. Rc. Kn. Sz. συμφέρον. [contra ABC.]

XI.

- 2 ² Ἐπαινοῦ δὲ ὑμᾶς, ὅτι πάντα μου μέμνησθε καὶ καθὼς παρ-
 3 ἔδωκα ὑμῖν τὰς παραδόσεις κατέχετε. ³ Θέλω δὲ ὑμᾶς εἰδέναι, ὅτι
 4 πατὴρ ἀνδρὸς ἢ κεφαλὴ ὁ Χριστὸς ἐστίν, κεφαλὴ δὲ γυναικὸς ὁ
 5 ἀνὴρ, κεφαλὴ δὲ τοῦ Χριστοῦ ὁ θεός. ⁴ πᾶς ἀνὴρ προσευχόμενος
 ἢ προφητεύων κατὰ κεφαλῆς ἔχων καταισχύνει τὴν κεφαλὴν αὐτοῦ.
 5 ⁵ πᾶσα δὲ γυνὴ προσευχομένη ἢ προφητεύουσα ἀκατακάλυπτον τῇ
 6 κεφαλῇ καταισχύνει τὴν κεφαλὴν ἑαυτῆς· ἐν γὰρ ἐστίν καὶ τὸ αὐτὸ
 7 τῇ ἐξουρημένη. ⁶ εἰ γὰρ οὐ κατακάλυπτεται γυνή, καὶ κειράσθω·
 8 εἰ δὲ αἰσχροὺς γυναικὶ τὸ κείρασθαι ἢ ξυρᾶσθαι, κατακαλυπτέσθω.
 9 ⁷ ἀνὴρ μὲν γὰρ οὐκ ὀφείλει κατακάλυπτεσθαι τὴν κεφαλὴν, εἰκὼν
 10 καὶ δόξα θεοῦ ὑπάρχων· ἢ γυνὴ δὲ δόξα ἀνδρὸς ἐστίν. ⁸ οὐ γὰρ
 9 ἐστίν ἀνὴρ ἐκ γυναικός, ἀλλὰ γυνὴ ἐξ ἀνδρός· ⁹ καὶ γὰρ οὐκ ἐκτί-
 10 σθη ἀνὴρ διὰ τὴν γυναῖκα, ἀλλὰ γυνὴ διὰ τὸν ἄνδρα. ¹⁰ διὰ τοῦτο
 ὀφείλει ἢ γυνὴ ἐξουσίαν ἔχειν ἐπὶ τῆς κεφαλῆς διὰ τοὺς ἀγγέλους.
 11 ¹¹ πλὴν οὕτως γυνὴ χωρὶς ἀνδρός οὕτως ἀνὴρ χωρὶς γυναικὸς ἐν κυ-
 12 ρίῳ· ¹² ὡς περὶ γὰρ ἢ γυνὴ ἐκ τοῦ ἀνδρός, οὕτως καὶ ὁ ἀνὴρ διὰ
 13 τῆς γυναικός, τὰ δὲ πάντα ἐκ τοῦ θεοῦ. ¹³ ἐν ὑμῖν αὐτοῖς κρί-
 14 νατα· πρέπει ἔστιν γυναῖκα ἀκατακάλυπτον τῷ θεῷ προσενέχεσθαι;
 15 ¹⁴ οὐδὲ ἢ φύσει αὐτὴ διδάσκει ὑμᾶς, ὅτι ἀνὴρ μὲν εἶναι κομᾶ, ἀτι-
 16 μία αὐτῷ ἐστίν, ¹⁵ γυνὴ δὲ εἶναι κομᾶ, δόξα αὐτῇ ἐστίν; ὅτι ἢ
 κόμη ἀπὸ περιβολαίου δέδοται.
 16 Εἰ δὲ τις δοκεῖ φιλόνομος εἶναι, ἡμεῖς τοιαύτην συνήθειαν
 οὐκ ἔχομεν, οὐδὲ αἱ ἐκκλησίαι τοῦ θεοῦ.
 17 Τοῦτο δὲ παραγγέλλω, οὐκ ἐπαινῶν ὅτι οὐκ εἰς τὸ κρείσσον
 18 ἀλλ' εἰς τὸ ἧσσον συνέρχεσθε. ¹⁸ πρῶτον μὲν γὰρ συνερχομένον

Cap. XI. 2. Rc. Kn. Sz. ὑμᾶς, ἀδελφοί.

5. Om. τῇ post ἀκατακ. D*FG. — Ln. αὐτῆς. [ἐαυτ. c. B Or.]

7. Rc. Kn. Sz. om. ἢ. [scr. c. ABD*FG al. Isid. Thdret.]

11. Rc. οὕτως ἀνὴρ χ. γυν. οὕτως γυνὴ χ. ἀνδρ.

14. Rc. Kn. Sz. ἢ οὐδὲ [om. c. ABCD*FGH etc.] ἢ αὐτῇ φύσ. [ἢ φ. αὐτ. c. ABCDH al. Damsc. . . om. αὐτῇ F Ggr. Arm. Tert.]

15. Rc. Ln. et Kn. (—) in f. add. αὐτῇ. . . om. c. DEFGgr. I al. pl. Sl. ma. d. e. Chrs. (2.) Thdret. Oec. Tert.; ante δίδ. pon. CH al. m. Vg. Damsc. (B ap. Btlj. fortasse om.)

17. Rc. Kn. Sz. παραγγέλλων οὐκ ἐπαινῶ. [-λω et -ων c. ABC*FG al. m. Syr. utr. Vg. d. g. al. Ambrst. al. . . h. -λω et -ων D*.]

ὑμῶν ἐν ἐκκλησίᾳ ἀκούου· σήματα ἐν ὑμῖν ὑπάρχειν, καὶ μέρος τι πιστεύου. ¹⁹ δεῖ γὰρ καὶ αἰρέσεις ἐν ὑμῖν εἶναι, ἵνα οἱ δόκιμοι φανεροὶ γίνωνται ἐν ὑμῖν. ²⁰ συνερχομένων οὖν ὑμῶν ἐπὶ τὸ αὐτὸ οὐκ ἔστιν κυριακὸν δεῖπνον φαγεῖν· ²¹ ἕκαστος γὰρ τὸ ἴδιον δεῖπνον προλαμβάνει ἐν τῷ φαγεῖν, καὶ ὃς μὲν πίνει, ὃς δὲ μεθύει. ²² μὴ γὰρ οἰκίας οὐκ ἔχετε εἰς τὸ ἐσθίειν καὶ πίνειν; ἢ τῆς ἐκκλησίας τοῦ θεοῦ καταφρονεῖτε, καὶ κατασιγύνητε τοὺς μὴ ἔχοντας; τί εἶπω ὑμῖν; ἔπαινώσω ὑμᾶς; ἐν τούτῳ οὐκ ἔπαινώ. ²³ Ἐγὼ γὰρ παρῆλαβον ἀπὸ τοῦ κυρίου ὃ καὶ παρεδόκα ὑμῖν, ὅτι ὁ κύριος Ἰησοῦς ἐν τῇ νυκτὶ ἣ παρεδίδοτο ἔλαβεν ἄρτον ²⁴ καὶ εὐχαριστήσας ἔκλασεν καὶ εἶπεν· Τοῦτό μου ἐστὶν τὸ σῶμα τὸ ὑπὲρ ὑμῶν· τοῦτο ποιεῖτε εἰς τὴν ἐμὴν ἀνάμνησιν. ²⁵ ὡσαύτως καὶ τὸ ποτήριον μετὰ τὸ δεῖπνῆσαι, λέγων· Τοῦτο τὸ ποτήριον ἡ καινὴ διαθήκη ἐστὶν ἐν τῷ ἐμῷ αἵματι· τοῦτο ποιεῖτε, ὡς ἂν πίνετε, εἰς τὴν ἐμὴν ἀνάμνησιν. ²⁶ ὡς ἂν πίνετε τὸν ἄρτον τοῦτον καὶ τὸ ποτήριον πίνετε, τὸν θάνατον τοῦ κυρίου καταγγέλλετε, ἄχρι οὗ ἔλθῃ. ²⁷ ὡς ἂν ἐσθῆ τὸν ἄρτον ἢ πίνῃ τὸ ποτήριον τοῦ κυρίου ἀναξίως, ἐνοχος ἔσται τοῦ σώματος καὶ τοῦ αἵματος τοῦ κυρίου. ²⁸ δοκιμαζέτω δὲ ἄνθρωπος ἑαυτὸν, καὶ οὕτως ἐκ τοῦ ἄρτου ἐσθιέτω καὶ ἐκ τοῦ ποτηρίου πινέτω. ²⁹ ὁ γὰρ ἐσθίων καὶ πίνων κρῖμα ἑαυτῷ ἐσθίει καὶ πίνει, μὴ διακρίνων τὸ σῶμα. ³⁰ διὰ 30

18. Rc. ἐν τῷ ἐκκλ. Λ

19. Om. ἐν ὑμ. prius D* EFG Vg. It. Tert. Cyr. al. m.; (etiam ante αἰρέσ. pon.) et om. poster. C Or. Chr. al. — I.N. (καὶ) οἱ. . . add. BD* al. Sah. Vg. d. e. Ambrat.

20. Om. οὖν D* EFG al. It. Clem. Chr.; b. δὲ 17.

21. Hab. προσλαμβ. AC al. pm. et ἐπὶ τῷ DEFG Vg. e.

22. I.N. ἔπαινώ (c. BFG Vg. It. Ambrat.) ὑμ. ἐν τούτῳ; sic interpg.

23. Hab. ἐν ἣ νυκτ. FG (fortasse etiam A*). — I.N. παρεδίδοτε c. AG. — h. τὸν ἄρτ. DFG Cyr. hr.

24. Rc. et Kn. (—) εἶπ. λάβετε, φάγετε. — Rc. Kn. Sz. ὑμῶν κλώμενον. [om. c. ABC* al. Ath. Cyr. Fulg. . . h. θρυπτόμενον D; etiam διδόμενον leg.]

25. Hab. τ. αἵματι μου AC al. m.

26. Rc. Kn. ποτήρ. τοῦτο. — Rc. οὗ ἄν. Λ

27. Rc. ἄρτ. τοῦτον et αἵματος sine τοῦ. — h. καὶ πίνῃ AD al. Syr. Syr. p. in m. Arr. Cpt. Sah. Aeth. Vg. ms. Clem. Ath. Pel. al.

29. Rc. Kn. Sz. πίνων ἀναξίως [om. c. ABC al. Sah. Aeth.] et in f. add. τοῦ κυρίου. [om. c. AB al. Cpt. Sah. Har.*] Digitized by Google

τοῦτο ἐν ὑμῖν πολλοὶ ἐσθιέτε καὶ ἀφύεστοι καὶ κοιμῶνται ἰκανοί.
 31 ³¹Τεῖ δὲ ἐκαστοὺς διακρίνομεν, οὐκ ἂν ἐκρινόμεθα. ³²κρινόμενοι δὲ
 32 ὑπὸ τοῦ κυρίου παιδενόμεθα, ἵνα μὴ σὺν τῷ κόσμῳ κατακριθῶ-
 33 μεν. ³³ὥστε, ἀδελφοί μου, συνερχόμενοι εἰς τὸ φαγεῖν ἀλλήλων
 34 ἐκδέχεσθε. ³⁴εἰ τις πεινᾷ, ἐν οἴκῳ ἐσθιέτω, ἵνα μὴ εἰς κρίμα
 συνέρησθε. τὰ δὲ λοιπὰ ὡς ἂν ἔλω διατάξομαι.

XII.

1 Περὶ δὲ τῶν πνευματικῶν, ἀδελφοί, οὐ θέλω ὑμᾶς ἀγνοεῖν.
 2 ²οἴδατε, ὅτι ὅτε ἔθνη ἦτε, πρὸς τὰ εἰδωλα τὰ ἀφωνα ὡς ἂν ἤγε-
 3 σθε ἀπαγόμενοι. ³διο γνωρίζω ὑμῖν, ὅτι οὐδεὶς ἐν πνεύματι θεοῦ
 4 λαλῶν λέγει· Ἀνάθεμα Ἰησοῦς, καὶ οὐδεὶς δύναται εἰπεῖν· Κύριος
 4 Ἰησοῦς, εἰ μὴ ἐν πνεύματι ἀγῶ. ⁴Διαιρέσεις δὲ χαρισμάτων εἰσὶν,
 5 τὸ δὲ αὐτὸ πνεῦμα. ⁵καὶ διαιρέσεις διακονιῶν εἰσὶν, καὶ ὁ αὐτὸς
 6 κύριος. ⁶καὶ διαιρέσεις ἐνεργημάτων εἰσὶν, καὶ ὁ αὐτὸς θεὸς ὁ
 7 ἐνεργῶν ἐὰ πάντα ἐν πᾶσιν. ⁷ἐκάστῳ δὲ δίδεται ἢ φανερώσεις τοῦ
 8 πνεύματος πρὸς τὸ συμφέρον. ⁸ᾧ μὲν γὰρ διὰ τοῦ πνεύματος δι-
 9 δοται λόγος σοφίας, ἄλλω δὲ λόγος γνώσεως κατὰ τὸ αὐτὸ πνεῦμα,
 9 ⁹ἕτερον πίστις ἐν τῷ αὐτῷ πνεύματι, ἄλλω δὲ χαρίσματα ἰαμάτων
 10 ἐν τῷ ἐνὶ πνεύματι, ¹⁰ἄλλω δὲ ἐνεργήματα δυνάμεων, ἄλλω

31. Rc. Kn. Sz. εἰ γάρ. [δέ c. ABDEFG al. Clem. al.]

32. τοῦ c. BC al. Clem. Damsc. . . om. Rc. Kn. Sz. Ln.

34. Rc. εἰ δέ. — h. διατάξωμαι ADG al.

Cap. XII. 2. Rc. Kn. ὅτι sine ὅτε. . . Ln. ὅτι (ὅτε). [ser. c. ACDEFI al. pl. Vg. g. al. Bas. Chrs. Ath. al. m. . . h. tantum ὅτε 1. 23. al. Sl. m. Thdret. Damsc. al.] — pro ἂν ἤγ. s. ἀνήγ. leg. ἀπήγ.

3. Om. λαλῶν DEFG It. Hil. al. — Rc. Kn. Sz. ἀνάθ. Ἰησοῦν [Ἰησοῦς c. ABC al. Syr. al. Or. (1.) Cyr. (var.) . . h. Ἰησοῦ F Vg. Cyr. (var.) Ambrst. al. m.] et κύριον Ἰησοῦν. [κύριος Ἰ. c. ABC al. m. Syr. Vg. al. Or. (5.) Cyr. Did. Bas. al. m.]

5. Hab. ὁ δὲ αὐτ. 41. al. Syr. Vg. d. e. al. Or. Eus. Ath. al. pm.

6. καὶ ὁ αὐτ. c. BC al. Or. . . h. αὐτ. δέ DEFG. . . Rc. Kn. Sz. Ln. ὁ δὲ αὐτ. — Rc. ἐστὶ θεός.

9. Rc. Kn. Sz. et Ln. (—) ἕτερ. δέ. . . om. c. BDEFG al. Syr. Vg. It. Clem. Or. Tert. al. — om. δέ post ἄλλ. DEFG Syr. Vg. It. Cyr. hr. Tert. al. — Rc. Kn. Sz. pro ἐνὶ [c. AB al. Vg. d. e. PP. lat. . . om. ἐν τ. ἰ. πν. C Tert.] h. αὐτῷ.

10. Om. δέ ante ἐνεργ. DEFG Vg.

προφηταία, ἄλλω διακρίσεις πνευμάτων, ἕτερον γένη γλωσσῶν, ἄλλω
 δὲ διερμηνεῖα γλωσσῶν. ¹¹ πάντα δὲ ταῦτα ἐνεργεῖ τὸ ἐν καὶ τὸ 11
 Rom. αὐτὸ πνεῦμα, διαιροῦν ἰδία ἑκάστῳ καθὼς βούλεται. ¹² καθάπερ 12
 12, 4. γὰρ τὸ σῶμα ἐν ἔστιν καὶ μέλη πολλὰ ἔχει, πάντα δὲ τὰ μέλη τοῦ
 Gal. 3. σώματος πολλὰ ὄντα ἐν ἴσῳ σῶμα, οὕτως καὶ ὁ Χριστός. ¹³ καὶ 13
 28. γὰρ ἐν ἐνὶ πνεύματι ἡμεῖς πάντες εἰς ἐν σῶμα ἐβαπτισθήμεν, εἴτε
 Ἰουδαῖοι εἴτε Ἕλληνες, εἴτε δούλοι εἴτε ἐλεύθεροι, καὶ πάντες ἐν
 πνεῦμα ἐποτίσθημεν. ¹⁴ καὶ γὰρ τὸ σῶμα οὐκ ἔστιν ἐν μέλος ἀλλὰ 14
 πολλά. ¹⁵ εἰς εἶπη ὁ πούς· οὐκ εἰμὶ χεῖρ, οὐκ εἰμὶ ἐκ τοῦ 15
 σώματος, οὐ παρα τούτου οὐκ ἔστιν ἐκ τοῦ σώματος. ¹⁶ καὶ εἰς 16
 εἶπη τὸ οὖς· οὐκ εἰμὶ ὀφθαλμός, οὐκ εἰμὶ ἐκ τοῦ σώματος, οὐ
 παρα τούτου οὐκ ἔστιν ἐκ τοῦ σώματος. ¹⁷ εἰ ὅλον τὸ σῶμα ὀφθαλ- 17
 μός, ποῦ ἡ ἀκοή; εἰ ὅλον ἀκοή, ποῦ ἡ ὄσφρησις; ¹⁸ τῶν δὲ ὁ θεὸς 18
 εἶθετο τὰ μέλη, ἐν ἑκάστῳ αὐτῶν ἐν τῷ σώματι καθὼς ἠθέλησεν.
¹⁹ εἰ δὲ ἦν τὰ πάντα ἐν μέλος, ποῦ τὸ σῶμα; ²⁰ τῶν δὲ πολλά 19
 μὲν μέλη, ἐν δὲ σῶμα. ²¹ οὐ δύναται ὁ ὀφθαλμὸς εἰπεῖν τῇ χειρὶ 21
 Χρεῖαν σου οὐκ ἔγω, ἢ πάλιν ἡ κεφαλὴ τοῖς ποσίν· Χρεῖαν ὑμῶν
 οὐκ ἔγω· ²² ἀλλὰ πολλῶ μᾶλλον τὰ δοκοῦντα μέλη τοῦ σώματος 22
 ἀσθενέστερα ὑπάρχειν ἀναγκαῖα ἴσῳ, ²³ καὶ ἃ δοκοῦμεν ἀτίμω- 23
 τερα εἶναι τοῦ σώματος, τούτοις τιμὴν περισσοτέραν παρτίθεμεν,
 καὶ τὰ ἀσχήμονα ἡμῶν ἐνσχημοσύνην περισσοτέραν ἔχει, ²⁴ τὰ δὲ 24
 ἐνσχημονα ἡμῶν οὐ χρεῖαν ἔχει. ἀλλὰ ὁ θεὸς συνεκέρμασεν τὸ σῶμα,
 τῷ ὑστεροῦντι περισσοτέραν δούς τιμὴν, ²⁵ ἵνα μὴ ᾖ σχίσμα ἐν 25

10. RC. KN. Sz. *δέ* h. ante *πρ.* et *διακρ.* et *γέν.* [om. c. BDEFG Vg. Clem.] — om. *δέ* ante *διερμ.* DKF Vg. — h. *διακρίσεις* G al. Syr. Vg. It. al. Clem. Tert. al. — RC. KN. Sz. *ἕτερον*. [δτεερμ. c. AD* Cyr. hr. . . om. ἄλλ. δ. δ. γλ. B 109.]
11. Om. *τό* ante *ἐν* DF 119. Or. Chrs. — om. *ἰδία* D*FG Syr. Vg. It. al. Or. Or. int. Epiph. al.; etiam *ἴδια* leg.
12. RC. et KN. (—) τ. σώματος τοῦ ἐνοῦς.
13. RC. KN. Sz. *εἰς ἐν πνεῦμ.* [om. c. BD*FG al. Syr. Arr. Vg. ms. Am. It. Ath. Did. Chrs. al. m. . . h. ἐν σῶμα ἔσμεν A. . . εἰς ἐν πν. ἐβαπτισθήμεν I al. . . ἐνὶ σώματι ἐπίομεν Clem. et similiter cdd. m.]
19. LN. (τά) [om. B 17.] et v. 20. (μέν) [om. BD* al. d. e. Aug.].
21. RC. δύναντ. δὲ ὀφθ. . . LN. δύν. (δὲ) ὀφθ.
24. LN. ὑστεροῦντι c. AB (pergit τι περισσοτέρον δούς) C al. (non Or.) Damsc.
25. H. σχίσματα D*gr. FGI al. pm. Arm. g. Bas. nl.

τῆ σώματι, ἀλλὰ τὸ αὐτὸ ὑπὲρ ἀλλήλων μεριμνοῦσιν τὰ μέλη.
 26 ²⁶ καὶ εἴ τι πάσχει ἐν μέλος, συμπάσχει πάντα τὰ μέλη· εἴτε δο-
 27 ξάζεται ἐν μέλος, συγκαίρει πάντα τὰ μέλη. ²⁷ ὑμεῖς δὲ ἐστε σῶμα
 28 Χριστοῦ καὶ μέλη ἐκ μέρους. ²⁸ καὶ οὗς μὲν ἔθετο ὁ θεὸς ἐν τῇ ^{Eph. 4.}
 ἐκκλησίᾳ πρῶτον ἀποστόλους, δεύτερον προφήτας, τρίτον διδασκά-
 λους, ἔπειτα δυνάμεις, ἔπειτα χαρίσματα ἰαμάτων, ἀντιλήψεις, κυ-
 29 βερνήσεις, γένη γλωσσῶν. ²⁹ μὴ πάντες ἀπόστολοι; μὴ πάντες
 30 προφῆται; μὴ πάντες διδάσκαλοι; μὴ πάντες δυνάμεις; ³⁰ μὴ πάν-
 τες χαρίσματα ἔχουσιν ἰαμάτων; μὴ πάντες γλώσσαις λαλοῦσιν; μὴ
 πάντες διερχόμενοι;

XIII.

31 ³¹ Ζηλοῦτε δὲ τα χαρίσματα τὰ μελλόντα· καὶ ἔτι καθ' ὑπερ-
 1 βολὴν ὁδὸν ὑμῶν δείκνυμι. (XIII.) ¹ Ἐάν ταῖς γλώσσαις τῶν ἀν-
 θρώπων λαλῶ καὶ τῶν ἀγγέλων, ἀγάπην δὲ μὴ ἔχω, γέγονα χαλ-
 2 κὸς ἢ ἄκων ἢ κύμβαλον ἀλαλάζον. ² κἂν ἔχω προφητείαν καὶ εἰδῶ
 τὰ μυστήρια πάντα καὶ πᾶσαν τὴν γνώσιν, κἂν ἔχω πᾶσαν τὴν
 3 πίστιν ὥστε ὄρη μεθιστάναί, ἀγάπην δὲ μὴ ἔχω, οὐθὲν εἰμι. ³ κἂν
 ψωμίσω πάντα τὰ ὑπάρχοντά μου, κἂν παραδῶ τὸ σῶμά μου ἵνα
 4 καυθήσωμαι, ἀγάπην δὲ μὴ ἔχω, οὐδὲν ὠφελοῦμαι. ⁴ ἢ ἀγάπη
 μακροθυμεῖ, χρηστεύεται· ἢ ἀγάπη οὐ ζηλοῖ· ἢ ἀγάπη οὐ περ-

26. Rc. Kn. Sz. pro εἴτε [c. BFG Vg. It. Ambrst. al.] h. εἴτε. — om. ἐν
 bis A. . . LN. om. ἐν post δοξ. c. AB.

27. Hab. ἐκ μέλους D* Syr. p. Arm. Vg. d. e. Rus. Gr. nuss. al. m.

28. Rc. Kn. Sz. εἴτε χάρισμα. [ἔπειτα c. ABC al. Bas. Cyr. utr. Chrs.
 Damsc. . . om. D* EFG It. Ambr. Hil.]

31. Rc. Kn. Sz. pro μεῖζ. [c. AB al. m. Syr. Aeth. Vg. ms. Am. Or. (2;
 xp. 1.) al. . . xp. Chrs. dis. Thphyl. dis.] h. κρείττονα.

Cap. XIII. 1. Pro γέγον· ἢ ἐν εἰμι ἢ FG It. Ambrst. . . ἐν εἰμι DE.

2. Rc. Kn. Sz. μεθιστάμενον [-νας c. BDEFG al. m. Clem. Thphyl.] et
 οὐθέν. [οὐθέν c. ABC al. m. Clem. Ephr. Bas. al.]

3. Rc. ψωμίζω. — LN. καυθήσομαι c. AB 17; cdd. gr. et lat. ap. Hier.
 Cpt. Aeth. (non Clem.) Ephr. Hier. (a similitudine καυθήσ. et καυχήσ.
 erronea derivat.) . . h. καυθήσομαι G al. pm. — LN. οὐθέν c. A
 al. Bas.

4. LN. χρηστεύεται ἢ ἀγ., οὐ ζηλοῖ (ἢ ἀγ.), οὐ etc. . . om. ἢ ἀγ. post
 χρηστ. 41. 71. Clem. Chrs. Thphyl. Tert.; post ζηλ. B al. m. Vg. al.
 Clem. Ephr. al. m.

παρούσται, οὐ φυσιοῦνται, ⁵ οὐκ ἀσχημονεῖ, οὐ ζητεῖ τὰ ἐαυτῆς, οὐ ⁵
 παροξύνεται, οὐ λογιζεται τὸ κακόν, ⁶ οὐ χαίρει ἐπὶ τῇ ἀδικίᾳ, ⁶
 συγκαίρει δὲ τῇ ἀληθείᾳ· ⁷ πάντα στέγει, πάντα πιστεύει, πάντα ⁷
 ἀλλήλει, πάντα ὑπομένει. ⁸ ἡ ἀγάπη οὐδέποτε πίπτει. εἴτε δὲ προ- ⁸
 φηεῖται, καταργηθήσονται· εἴτε γλώσσαι, παύσονται· εἴτε γνώσις,
 καταργηθήσεται. ⁹ ἐκ μέρους γὰρ γινώσκομεν καὶ ἐκ μέρους προ- ⁹
 φητεύομεν· ¹⁰ ὅταν δὲ ἔλθῃ τὸ τέλειον, τὸ ἐκ μέρους καταργηθή- ¹⁰
 σται. ¹¹ ὅτε ἤμην νήπιος, ἐλάλουν ὡς νήπιος, ἐφρόνουν ὡς νήπιος, ¹¹
 ἐλογίζομην ὡς νήπιος· ὅτε γέγονα ἀνήρ, κατηργηκα τὰ τοῦ νηπίου.
¹² βλέπομεν γὰρ ἄρτι δι' ἐσόπτρου ἐν αἰνίγματι, τότε δὲ πρόσωπον ¹²
 πρὸς πρόσωπον· ἄρτι γινώσκω ἐκ μέρους, τότε δὲ ἐπιγνώσομαι
 καθὼς καὶ ἐπεγνώσθη. ¹³ νυνὶ δὲ μένει πίστις, ἐλπίς, ἀγάπη, τὰ ¹³
 τρία ταῦτα· μείζων δὲ τούτων ἡ ἀγάπη.

XIV.

Διώκετε τὴν ἀγάπην, ζηλοῦτε δὲ τὰ πνευματικά, μᾶλλον δὲ ¹
 ἵνα προφητεύητε. ² ὁ γὰρ λαλῶν γλώσση οὐκ ἀνθρώποις λαλεῖ ²
 ἀλλὰ τῷ θεῷ· οὐδεὶς γὰρ ἀκούει, πνεύματι δὲ λαλεῖ μυστήρια· ³
³ ὁ δὲ προφητεύων ἀνθρώποις λαλεῖ οἰκοδομὴν καὶ παράκλησιν καὶ ³
 παραμυθίαν. ⁴ ὁ λαλῶν γλώσση ἐαυτὸν οἰκοδομεῖ· ὁ δὲ προφη- ⁴
 τεύων ἐκκλησίαν οἰκοδομεῖ. ⁵ θέλω δὲ πάντας ὑμᾶς λαλεῖν γλώσ- ⁵
 σαις, μᾶλλον δὲ ἵνα προφητεύητε· μείζων δὲ ὁ προφητεύων ἢ ὁ
 λαλῶν γλώσσαις, ἐκτὸς εἰ μὴ διερμηνεύῃ, ἵνα ἡ ἐκκλησία οἰκοδο-
 μὴν λάβῃ. ⁶ νῦν δέ, ἀδελφοί, εἰ ἐλθῶ πρὸς ὑμᾶς γλώσσαις λα- ⁶

8. Rc. Kn. Sz. ἐκπίπτ. [πίπτ. c. ABC* al. Mac. Gr. nys. al.] — om. δὲ D*FG al. Arm. Vg. It. Did. al. — h. προφητεία, καταργηθήσεται B et γνώσις, καταργηθήσονται AFG al. g. Ambrst.

9. Hab. δὲ γιν. I al. pl. Arr. Sl. ms. Or. (1.) Chrs. al.; etiam om.

10. Rc. Kn. Sz. τότε τὸ ἐκ. [om. c. ABD*FG al. m. Vg. It. al. Or. (4.) Ir. al.]

11. Rc. Kn. Sz. δὲ γέγ. [om. c. ABD* al. d. e. Tol. Har.* Am. Did. Ambrst.]

12. Om. γὰρ D*EFG Arm. Vg. It. Cyr. Tert. al. — om. ἐν αἰν. Clem. (4.) . . leg. καὶ ἐν (I Or. bis) et aliter.

Cap. XIV. 2. Hab. γλώσσαις DEG al. Sl. g.** Cyr. al. — Ln. om. τῷ c. BD*FG al.

4. Hab. γλώσσαις DE al. Sl.

5. Rc. Kn. Sz. μεῖζ. γὰρ. [δέ c. AB al.]

λῶν, τί ὑμᾶς ἐσφαλῆσω, εἰ μὴ ὑμῖν λαλήσω ἢ ἐν ἀποκαλύψει ἢ
 7 ἐν γνώσει ἢ ἐν προφητεῖα ἢ ἐν διδασκίᾳ; ὅμως τὰ ἄψυχα φωνῆν
 διδόντα, εἴτε αὐλὸς εἴτε κιθάρα, εἰ μὴ διαστολὴν τοῖς φθόγγοις μὴ
 8 δῶ, πῶς γνωσθήσεται τὸ αὐλούμενον ἢ τὸ κιθαριζόμενον; καὶ
 γὰρ εἰ μὴ ἀδελφὸν φωνῆν ἀλαπιγῆ δῶ, τίς παρασκευάσεται εἰς πόλε-
 9 μον; οὕτως καὶ ὑμεῖς διὰ τῆς γλώσσης εἰ μὴ εὐσημον λόγον
 δεῖτε, πῶς γνωσθήσεται τὸ λαλούμενον; ἔσασθε γὰρ εἰς ἄερα λα-
 10 λούντες. ἰο τσαῦτα, εἰ τύχοι, γένη φωνῶν εἰδῶ ἐν κόσμῳ, καὶ
 11 οὐδὲν ἄφωνον. ἰι εἰ μὴ εἰδῶ τὴν δύναμιν τῆς φωνῆς, ἔσομαι
 12 τῷ λαλοῦντι βάρβαρος καὶ ὁ λαλῶν ἐν ἐμοὶ βάρβαρος. ἰιι οὕτως
 καὶ ὑμεῖς, ἐπεὶ ζηλωταὶ ἐστε πνευμάτων, πρὸς τὴν οἰκοδομὴν τῆς
 13 ἐκκλησίας ζητεῖτε ἵνα περισσεύητε. ἰiiii διὸ ὁ λαλῶν γλώσση προσα-
 14 ευχέσθω ἵνα διερμηνεύῃ. ἰv εἰ μὴ προσεύχομαι γλώσση, τὸ πνευμά-
 15 μου προσερχεται, ὁ δὲ νοῦς μου ἄκαρπός ἐστιν. ἰvi οὐκ οὖν ἐστίν;
 προσεύχομαι τῷ πνεύματι, προσεύχομαι δὲ καὶ τῷ νοῦ· ψαλῶ τῷ
 16 πνεύματι, ψαλῶ καὶ τῷ νοῦ. ἰvii ἐπεὶ εἰ μὴ εὐλογῆς πνεύματι, ὁ ἀνα-
 πληρῶν τὸν τόπον τοῦ ἰδιώτου πῶς ἐρεῖ τὸ ἀμὴν ἐπὶ τῇ σῇ εὐχαρι-
 17 στίᾳ; ἐπειδὴ τί λέγεις οὐκ οἶδεν. ἰviii σὺ μὲν γὰρ καλῶς εὐχαριστεῖς,
 18 ἀλλ' ὁ ἕτερος οὐκ οἰκοδομεῖται. ἰix εὐχαριστῶ τῷ θεῷ, πάντων
 19 ὑμῶν μᾶλλον γλώσση λαλῶ. ἰxii ἀλλὰ ἐν ἐκκλησίᾳ τρεῖς λό-

7. LN. τοῦ φθόγγου c. B d. e. Tol. Ambrat. — h. δε δῶ D*FGI al. pl. Thdret. Damsc. et γνωσθῆ D*FG.

10. Rc. KN. Sz. φωνῶν ἐστιν et οὐδὲν αὐτῶν.

11. Om. ἐν DEFG al. m. Clem. Chrs. Damsc.

12. Hab. πνευματικῶν 23. in m. 73. Syr. Sah. Erp. Sl. Ambr. Or. int.

13. Rc. KN. Sz. δὲ ο. [δὲ ο. ABDEFG al. Damsc.]

14. Rc. KN. Sz. et LN. (—) εἰ μὴ γάρ. . . om. c. BFG al. Sah. g. Ambrat.; etiam de leg.

15. Hab. bis προσεύχομαι ADEFG al. — Rc. KN. Sz. ψ. δὲ καί. [om. c. BFG al. Vg. It. Or. (1; ita ut retineat de prius) Damsc. PP. lat. . . om. etiam de prius FG al. Vg. It. Damsc. PP. lat.]

16. Rc. KN. Sz. τῷ πν. [om. c. ABDE (h. ἐν BDE 73.) FG al. . . om. πν. 32. (s. XII.)]

18. Rc. θεῷ μου. — Rc. KN. Sz. γλώσσαις [-ση c. ADEFG al. Aeth. Vg. It. Damsc. al.] λαλῶν. [-λῶ c. BDEFG (om. plane A) al. Occ. (G Vg. It. PP. lat. h. ὅτι λαλῶ.)]

γοις τῷ τοῖ μου λαλήσαι, ἵνα καὶ ἄλλους κατηγήσω, ἢ μυρίους λόγους ἐν γλώσσῃ.

Ἀδελφοί, μὴ παιδία γίνεσθε ταῖς φρεσίν, ἀλλὰ τῇ καρδίᾳ νη-20
 κιάζετε, ταῖς δὲ φρεσίν τέλειοι γίνεσθε. ²¹ ἐν τῷ νόμῳ γέγραπται· ²¹
 Ἐν 28. ὅτι ἐν ἑτερογλώσσοις καὶ ἐν γέλλεσιν ἑτέρων λαλήσω τῷ λαῷ τούτῳ,
 11. 12. καὶ οὐδ' οὕτως εἰσακούσονται μου, λέγει κύριος. ²² ὥστε αἱ γλώσ- 22
 σαι εἰς σημεῖον εἰσὶν οὐ τοῖς πιστεύνουσιν ἀλλὰ τοῖς ἀπίστοις, ἢ δὲ
 προφητεία οὐ τοῖς ἀπίστοις ἀλλὰ τοῖς πιστεύνουσιν. ²³ ἐὰν οὖν συν- 23
 ἔλθῃ ἡ ἐκκλησία ὅλη ἐπὶ τὸ αὐτὸ καὶ πάντες λαλοῦσιν γλώσσαις,
 εἰσελθῶσιν δὲ ἰδιῶται ἢ ἀπίστοι, οὐκ ἐροῦσιν ὅτι μαίνεσθε; ²⁴ ἐὰν 24
 δὲ πάντες προφητεύουσιν, εἰσελθῇ δὲ τις ἀπίστος ἢ ἰδιώτης, ἐλέγ-
 χεται ὑπὸ πάντων, ἀνακρίνεται ὑπὸ πάντων, ²⁵ τὰ κρυπτά τῆς 25
 καρδίας αὐτοῦ φανερά γίνονται, καὶ ὁὔτως πεσὼν ἐπὶ πρόσωπον
 προσκυνήσει τῷ θεῷ, ἀπαγγέλλων ὅτι ὅτις ὁ θεὸς ἐν ἡμῖν ἐστίν.
²⁶ Τί οὖν ἐστίν, ἀδελφοί; ὅταν συνέρχησθε, ἕκαστος ψαλμὸν ἔχει, 26
 διδασκῆν ἔχει, ἀποκάλυψιν ἔχει, γλώσσαν ἔχει, ἐρημνεῖαν ἔχει· πάντα
 πρὸς οἰκοδομὴν γινέσθω. ²⁷ εἴτε γλώσση τις λαλεῖ, κατὰ δύο ἢ 27
 τὸ πλεῖστον τρεῖς, καὶ ἀνά μέρος, καὶ εἰς διερμηνεύτω· ²⁸ ἐὰν δὲ 28
 μὴ ἢ διερμηνευτῆς, σιγάτω ἐν ἐκκλησίᾳ, ἐάντῳ δὲ λαλεῖτω καὶ τῷ
 θεῷ. ²⁹ προφητῆται δὲ δύο ἢ τρεῖς λαλεῖτωσαν, καὶ οἱ ἄλλοι δια- 29
 κρινέτωσαν· ³⁰ ἐὰν δὲ ἄλλῃ ἀποκαλυφθῇ καθημένῳ, ὁ πρῶτος 30
 σιγάτω. ³¹ δύνασθε γὰρ καθ' ἓνα πάντες προφητεύειν, ἵνα πάν- 31
 τες μανθάνωσιν καὶ πάντες παρακαλοῦνται. ³² καὶ πνεύματα προ- 32
 φητῶν προφηταῖς ὑποτάσσεται· ³³ οὐ γὰρ ἐστὶν ἀπαταστασίας ὁ 33
 θεὸς ἀλλὰ εἰρήνης. Ὡς ἐν πάσαις ταῖς ἐκκλησίαις τῶν ἁγίων, ³⁴ αἱ 34

19. R. C. K. N. Sz. διὰ τοῦ νοῦς. [τῷ νοῖ c. ABDEFG al. m. Cpt. Vg. g. Fpiph. al. m.]

21. Hab. ἑτέροις γλώσσαις FG. — R. C. K. N. Sz. ἑτέρους. [-ρον c. AB al. m. (non Or.)]

23. LN. (οὖν) . . om. FG 67. ** It. Ambrst. — h. Εθθ BG* gr.

25. R. C. Καὶ οὕτω τὰ κρ.

26. R. C. K. N. Sz. ἕκαστ. ὑμῶν. [om. c. AB 74.] — R. C. γενέσθω.

28. LN. ἐρμηνευτῆς c. B et ὁ ἐρμην. h. D* FG.

29. Om. οἱ D* FGI al. et v. 30. om. δὲ D* FG Vg. It.

32. Hab. πνεῦμα DEFG al. Syr. Aeth. Vg. (ed. Sixt.) It. Hier. al. m.

33. Add. in f. διδάσκω FG al. Vg. (non Am.) d. g. al. Chrs. (1.) Ambrst.; add. ἴστιν Oec.

γυναῖκες ἐν ταῖς ἐκκλησίαις σιγάτωσαν· οὐ γὰρ ἐπιτρέπεται αὐταῖς
 35 λαλεῖν, ἀλλὰ ὑποτασσέσθωσαν, καθὼς καὶ ὁ νόμος λέγει. ³⁵ εἰ
 δέ τι μαθεῖν θέλουσιν, ἐν οἴκῳ τοὺς ἰδίους ἀνδρας ἐπερωτάτωσαν·
 36 αἰσχρὸν γὰρ ἐστὶν γυναικὶ λαλεῖν ἐν ἐκκλησίᾳ. ³⁶ ἢ ἀφ' ὑμῶν ὁ λό-
 37 γος τοῦ θεοῦ ἐξῆλθεν, ἢ εἰς ὑμᾶς μόνους κατήχησεν; ³⁷ εἴ τις
 δοκεῖ προφήτης εἶναι ἢ πνευματικὸς, ἐπιγινώσκέτω ἃ γράφω ὑμῖν,
 38 ὅτι κυρίου ἐστίν· ³⁸ εἰ δέ τις ἀγνοεῖ, ἀγνοεῖται. ³⁹ ὥστε, ἀδελφοί,
 39 ζηλοῦτε τὸ προφητεῦν, καὶ τὸ λαλεῖν μὴ καλύψετε γλώσσας·
 40 ⁴⁰ πάντα δὲ εὐσχημότως καὶ κατὰ τάξιν γινέσθω.

XV.

1 Γνωρίζω δὲ ὑμῖν, ἀδελφοί, τὸ εὐαγγέλιον ὃ εὐηγγελισάμην
 2 ὑμῖν, ὃ καὶ παρελάβετε, ἐν ᾧ καὶ ἐστήκατε, ² δι' οὗ καὶ σώζεσθε,
 3 τίνι λόγῳ εὐηγγελισάμην ὑμῖν εἰ κατέχετε, ἐκτός εἰ μὴ εἰκὴ ἐπιστεν-
 4 σατε. ³ παρέδωκα γὰρ ὑμῖν ἐν πρώτοις ὃ καὶ παρελάβον, ὅτι Χρι- ^{1 Cor.}
 5 στὸς ἀπέθανεν ὑπὲρ τῶν ἁμαρτιῶν ἡμῶν κατὰ τὰς γραφάς, ^{11, 23.} ⁴ καὶ
 6 ὅτι ἐτάφη, καὶ ὅτι ἐγήγερται τῇ ἡμέρᾳ τῇ τρίτῃ κατὰ τὰς γραφάς,
 7 καὶ ὅτι ὡφθη Κηφᾶ, εἶτα τοῖς δωδεκα. ⁵ ἔπειτα ὡφθη ἐπάνω
 8 πεντακοσίους ἀδελφοῖς ἐφ' ἅπαξ, ἐξ ὧν οἱ πλείονες μένουσιν ἕως ἄρτι,
 9 τινὲς δὲ ἐκοιμήθησαν. ⁷ ἔπειτα ὡφθη Ἰακώβῳ, εἶτα τοῖς ἀποστό-

34. 35. Hi vv. post v. 40. pon. D EFG al. It. Ambrst. Sedul.

34. Rc. Kn. Sz. γυν. ὑμῶν, ἐπιτίτραπται, ὑποτάσσισθαι. [-σθω-
 σαν c. AB al. m. Cpt. Basm. Mcion. ap. Epiph. Damsc.]

35. Rc. Kn. Sz. γυναιξίν. — h. ἐκκλησίαις FGI al. It. Thdret.

37. Rc. τοῦ κυρ. — ἐστίν c. D*FG (h. εἰσίν 14.) d. e. g. Hil. Ambrst. . .
 LN. ἐστίν ἐντολή c. AB Cpt. Aeth. Aug. . . Rc. Kn. Sz. εἰσίν ἐντολαί. . .
 etiam ἐντολαί εἰσίν, εἰσ. αἰ ἐντ., εἰσ. ἐντολή leg.

38. Rc. Kn. Sz. ἀγνοεῖτω. [-ται c. A (vdtr) D*FG Cpt. Basm. Vg. It. Or.
 Hil. Ambr. Aug. Ambrst. al.]

39. LN. ἀδ. (μου), tum (ἐν) γλ. c. B et (ante μὴ κωλ. pon.) D*FG.

40. Rc. (Sz. per error. hab. vdtr) om. δέ.

Cap. XV. 1. Hab. στήκετε DG.

4. Rc. Kn. Sz. τῆ τρ. ἡμ. [contra ABDE al. Cyr.]

5. Hab. ἔπειτα A al. Eus. Chrs. (non Or.) . . καὶ μετὰ ταῦτα DEFG
 Ambrst. et τοῖς ἑνδεκα D*EFG al. Vg. It. al. Damsc. Ambrst. al.

6. Rc. Kn. Sz. πλείονες et δὲ καί. [om. c. A* (vdtr) BD*EFG al. vv. pl.
 Ambrst. al. (hab. Or.)]

7. Hab. ἔπειτα τοῖς AFG al. pm. Or. Cyr. hr.

λοις πᾶσιν. ⁸ ἕσχατον δὲ πάντων ὡσπερὶ τῷ ἐκτρούματι ὠφθη ⁸
 Eph. 2. 3. κάμοι. ⁹ ἐγὼ γὰρ εἰμι ὁ ἐλάχιστος τῶν ἀποστόλων, ὃς οὐκ εἰμι ⁹
^{8.} ἰκανὸς καλεῖσθαι ἀπόστολος, διότι ἐδίωξα τὴν ἐκκλησίαν τοῦ θεοῦ.
¹⁰ χάριτι δὲ θεοῦ εἰμι ὃ εἰμι, καὶ ἡ χάρις αὐτοῦ ἢ εἰς ἐμὲ οὐ κενή ¹⁰
 ἐγενήθη, ἀλλὰ περισσύτερον αὐτῶν πάντων ἐκοπίασα, οὐκ ἐγὼ δέ,
 ἀλλὰ ἡ χάρις τοῦ θεοῦ ἢ σὺν ἐμοί. ¹¹ εἴτε οὖν ἐγὼ εἴτε ἑκαῖνοι, ¹¹
 οὕτως κηρυσσομεν καὶ οὕτως ἐπιστεύσατε. ¹² Εἰ δὲ Χριστὸς κη- ¹²
 ρύσσεται ὅτι ἐκ νεκρῶν ἐγήγερται, πῶς λέγουσιν ἐν ὑμῖν τινες ὅτι
 ἀνάστασις νεκρῶν οὐκ ἔστιν; ¹³ εἰ δὲ ἀνάστασις νεκρῶν οὐκ ἔστιν, ¹³
 οὐδὲ Χριστὸς ἐγήγερται. ¹⁴ εἰ δὲ Χριστὸς οὐκ ἐγήγερται, κενὸν ¹⁴
 ἄρα καὶ τὸ κύρηγμα ἡμῶν, κενὴ καὶ ἡ πίστις ὑμῶν, ¹⁵ εὐρισκό- ¹⁵
 μεθα δὲ καὶ ψευδομάρτυρες τοῦ θεοῦ, ὅτι ἔμαρτυρήσαμεν κατὰ
 τοῦ θεοῦ, ὅτι ἤγειρεν τὸν Χριστόν, ὃν οὐκ ἤγειρεν εἰπερ ἄρα νε-
 κροὶ οὐκ ἐγείρονται. ¹⁶ εἰ γὰρ νεκροὶ οὐκ ἐγείρονται, οὐδὲ Χριστὸς ¹⁶
 ἐγήγερται. ¹⁷ εἰ δὲ Χριστὸς οὐκ ἐγήγερται, ματαλαὶ ἢ πίστις ὑμῶν, ¹⁷
 εἶτι ἐστὲ ἐν ταῖς ἁμαρτίαις ὑμῶν, ¹⁸ ἄρα καὶ οἱ κοιμηθέντες ἐν Χρι- ¹⁸
 στῷ ἀπόλωτο. ¹⁹ εἰ ἐν τῇ ζωῇ ταύτῃ ἐν Χριστῷ ἠλπικότες ἐσμέν ¹⁹
 μόνον, ἔλεεωτέροι πάντων ἀνθρώπων ἐσμέν. ²⁰ Νυνὶ δὲ Χριστὸς ²⁰
 ἐγήγερται ἐκ νεκρῶν, ἀπαρχὴ τῶν κεκοιμημένων. ²¹ ἐπειδὴ γὰρ δι' ²¹
 ἀνθρώπου θάνατος, καὶ δι' ἀνθρώπου ἀνάστασις νεκρῶν. ²² ὡσπερ ²²
 γὰρ ἐν τῷ Ἀδὰμ πάντες ἀποθνήσκουσιν, οὕτως καὶ ἐν τῷ Χρι-
 στῷ πάντες ζωοποιηθήσονται, ²³ ἕκαστος δὲ ἐν τῷ ἴδιῳ τάγματι. ²³
 ἀπαρχὴ Χριστός, ἔπειτα οἱ τοῦ Χριστοῦ ἐν τῇ παρουσίᾳ αὐτοῦ,
²⁴ εἴτε τὸ τέλος, ὅταν παραδιδῶ τὴν βασιλείαν τῷ θεῷ καὶ πατρὶ, ²⁴
 ὅταν καταργήσῃ πᾶσαν ἀρχὴν καὶ πᾶσαν ἐξουσίαν καὶ δύναμιν.

8. Κη. ὡσπερὶ τῷ (c. Chr.) . . om. τῷ FG al.

10. Om. ἢ ante εἰς D*FG Vg. It. Damsc. Hier. Ambrat. al. et LN. om. ἢ
 ante σὺν c. BD*FG Vg. It. Ambr. (non Hier.) al.

11. Hab. δι' pro οὖν D*FG It. Ir.; enim Vg. Tert. al.

14. Rc. Κη. om. καὶ post ἄρα, LN. (—) [scr. c. ADEFG al. m. g. Dial. c.
 Mc. Oec.] — Rc. Κη. Sz. κενὴ δέ. [om. c. ABD*FG al. Vg. It. al.
 Cyr. hr. Dial. c. Mc. al.]

15. Om. εἴπερ usq. ἐγείρ. DE Syr. d. e. Har.* Vg. ms. al. Thdret. Ir. al.

17. LN. (ἔστιν), ἔτι. — 20. Rc. κκοιμ. ἐγένετο.

21. Rc. Κη. Sz. ὁ θάν. [om. c. ABD* al. Or. Dial. c. Mc.]

24. Rc. Κη. Sz. παραδῶ. [-διδῶ c. BFG, -διδῶ ADE al. Sah. Basm.
 Did. Hipp. Eus. al.]

- 25 ²⁵ δεῖ γὰρ αὐτὸν βασιλεύειν, ἄχρις οὗ θῆ ἅπασας τοὺς ἐχθρούς ^{P. 110, 1.)}
 26 ὑπὸ τοὺς πόδας αὐτοῦ. ²⁶ ἔσχατος ἐχθρὸς καταργεῖται ὁ θάνατος. ^{Hab. 10, 13.)}
- 27 ²⁷ πάντα γὰρ ὑπέταξεν ὑπὸ τοὺς πόδας αὐτοῦ. ὅταν δὲ εἴπῃ· ὅτι ^{P. 8,}
 πάντα ὑποτάσσεται, δῆλον ὅτι ἐκτός τοῦ ὑποτάξαστος αὐτῷ τὰ ^(7.)
 28 πάντα. ²⁸ ὅταν δὲ ὑποταγῇ αὐτῷ τὰ πάντα, τότε αὐτός ὁ υἱὸς ^{Eph. 1, 22.)}
 ὑποταγήσεται τῷ ὑποτάσσασθαι αὐτῷ τὰ πάντα, ἵνα ἡ ὁ θεὸς πάντα
 29 ἐν πάσιν. ²⁹ Ἐπεὶ τί ποιήσουσιν οἱ βαπτιζόμενοι ὑπὲρ τῶν νεκρῶν;
 εἰ ὅλως νεκροὶ οὐκ ἐγείρονται, τί καὶ βαπτίζονται ὑπὲρ αὐτῶν;
 30 τί καὶ ἡμεῖς κινδυνεύομεν πάσαν ὥραν; ³¹ καθ' ἡμέραν ἀπο-
 31 θνήσκω, ἢ τὴν ὑμετέραν κἀνήγησιν ἢν ἔχω ἐν Χριστῷ Ἰησοῦ τῷ
 32 κυρίῳ ἡμῶν. ³² εἰ κατὰ ἑνθρώπον ἐθνηρωμάγησα ἐν Ἐφέσῳ, τί ^{R. 22,}
 μοι τὸ ὄφελος; εἰ νεκροὶ οὐκ ἐγείρονται, φάγομεν καὶ πῶομεν. ^{13.}
 33 αὔριον γὰρ ἀποθνήσκομεν. ³³ μὴ πλανᾶσθε. φθειρόσιν ἡθῆ χρη-
 34 στὰ ὀμίλαι κακαί. ³⁴ ἐκνήφατε δικαίως καὶ μὴ ἁμαρτάνετε· ἀγνω-
 σίας γὰρ θεοῦ τινὲς ἔχουσιν. πρὸς ἐντροπὴν ὑμῶν λαλῶ.
- 35 Ἄλλ' ἐρεῖ τις· Πῶς ἐγείρονται οἱ νεκροί; ποῖον δὲ σώματι
 36 ἔρχονται; ³⁶ ἄφρον, σὺ δὲ σπεῖρεις, ἐν ζωοποιεῖται, ἐὰν μὴ ἀπο-
 37 θάνῃ· ³⁷ καὶ ὁ σπεῖρεις, σὺ τὸ σῶμα τὸ γενησόμενον σπεῖρεις,
 38 ἀλλὰ γυμνὸν κόκκον, εἰ τύχοι, στίου ἢ τινος τῶν λοιπῶν· ³⁸ ὁ δὲ
 θεὸς δίδωσιν αὐτῷ σῶμα καθὼς ἠθέλησεν, καὶ ἐκάστῳ τῶν σπερ-
 39 μάτων ἰδίων σῶμα. ³⁹ οὐ πάσα σὰρξ ἡ αὐτῆ σὰρξ, ἀλλὰ ἄλλη
 μὲν ἀνθρώπων, ἄλλη δὲ σὰρξ κτηνῶν, ἄλλη δὲ σὰρξ πτηνῶν, ἄλλη

25. RC. KN. Sz. οὐ ἄν. — LN. ἐχθρ. (αὐτοῦ). . . om. αὐτοῦ in f. PG g. Hier. (iisd. et A K al. Syr. Har. al. m. Mcell. ap. Kua. al. h. post ἐχθ.)

27. LN. (ὅτε) πάντ. . . om. B Vg. cdd. lat.

28. RC. KN. Sz. et LN. (—) καὶ αὐτός. . . om. c. BDEG al. Syr. It. Am. Or. Ir. Hier. al. — om. ὁ υἱὸς Vg. ms. Ign. Hipp. Cyr. hr. Tert. al. — RC. KN. Sz. θ. τὰ πάντ. [om. c. ABF al. Hipp. (Or. et h. et om.)]

29. RC. pro αὐτῶν h. τῶν νεκρῶν.

31. Hab. ἡμετέρ. A al. m. Aeth. Or. Thdret. — LN. ἀδελφοί, ἢν c. AB al. m. (etiam addito μοῦ) Syr. utr. Vg. al. m. Dial. c. Mc. (non Or.) al.

33. RC. χρῆσθ' et LN. χρῆσθ' [contra ABDFGI al. pl. PP. gr.]

34. RC. KN. Sz. ὑμῶν λέγω.

36. RC. KN. Sz. ἄφρον. — h. ζωοποιεῖται A al. Epiph. al.

38. RC. KN. Sz. τὸ ἴδ. [om. c. ABDEFG al. m. Or. Epiph.]

39. RC. et KN. (—) σὰρξ ἀνθρ. — RC. KN. Sz. ἄλλ. δ. ἰχθ. ἄλλ. δ. πτην. [ἄλλ. δ. πτην. etc. c. ABD al. Syr. Vg. d. e. al. Chrs. al. m. οὐρεῖ ante πτην. c. BD*FG al. Am. d. e. Hil. al.]

δὲ ἐχθρών. ⁴⁰ καὶ σώματα ἐπουράνια, καὶ σώματα ἐπίγεια· ἀλλὰ ⁴⁰ ἑτέρα μὲν ἢ τῶν ἐπουρανίων δόξα, ἑτέρα δὲ ἢ τῶν ἐπιγείων. ⁴¹ ἄλλη ⁴¹ δόξα ἡλίον, καὶ ἄλλη δόξα σελήνης, καὶ ἄλλη δόξα ἀστέρων· ἀστὴρ γὰρ ἀστέρος διαφέρει ἐν δόξῃ. ⁴² οὕτως καὶ ἡ ἀνάστασις ⁴² τῶν νεκρῶν. σπείρεται ἐν φθορᾷ, ἐγείρεται ἐν ἀφθαρσίᾳ· ⁴³ σπεί- ⁴³ ρεται ἐν ἀτιμίᾳ, ἐγείρεται ἐν δόξῃ· σπείρεται ἐν ἀσθενείᾳ, ἐγείρεται ἐν δυνάμει· ⁴⁴ σπείρεται σῶμα ψυχικόν, ἐγείρεται σῶμα πνευ- ⁴⁴ ματικόν. εἰ ἐστὶν σῶμα ψυχικόν, ἐστὶν καὶ πνευματικόν. ⁴⁵ οὕτως ⁴⁵ Gn. 2. ^{1.} καὶ γέγραπται· Ἐγένετο ὁ πρῶτος ἄνθρωπος Ἀδάμ εἰς ψυχὴν ζῶσαν, ὁ ἕσχατος Ἀδάμ εἰς πνεῦμα ζῶσποιοῦν. ⁴⁶ ἀλλ' οὐ πρῶτον τὸ ⁴⁶ πνευματικόν, ἀλλὰ τὸ ψυχικόν, ἔπειτα τὸ πνευματικόν. ⁴⁷ ὁ πρῶ- ⁴⁷ τος ἄνθρωπος ἐκ γῆς χοϊκός, ὁ δεύτερος ἄνθρωπος ἐξ οὐρανοῦ. ⁴⁸ οἶος ὁ χοϊκός, τοιοῦτοι καὶ οἱ χοϊκοί, καὶ οἶος ὁ ἐπουράνιος, ⁴⁸ τοιοῦτοι καὶ οἱ ἐπουράνιοι· ⁴⁹ καὶ καθὼς ἐφορέσαμεν τὴν εἰκόνα ⁴⁹ τοῦ χοϊκοῦ, φορέσωμεν καὶ τὴν εἰκόνα τοῦ ἐπουρανοῦ.

Τοῦτο δὲ φημι, ἀδελφοί, ὅτι σὰρξ καὶ αἷμα βασιλεῖαν θεοῦ ⁵⁰ κληρονομήσαι οὐ δύνανται, οὐδὲ ἡ φθορὰ τὴν ἀφθαρσίαν κληρονομεῖ. ⁵¹ Ἴδού, μυστήριον ὑμῖν λέγω. πάντες οὐ κοιμηθησόμεθα, ⁵¹

44. RC. KN. Sz. ἴσσι σ. ψυχ. καὶ ἴσσι σῶμα πνευμ. [εἰ ἔ. σ. ψ. ἔ. καὶ c. AB CD*FG al. m. Vg. It. al. Damsc. al. et om. σῶμ. c. ABDEFG al. Arm. Vg. It. Aug. (om. plane εἰ usq. πν. 1. al. sex, Chrs. ma.)]

45. LN. (ἄνθρωπ.) . . om. B al. Did. Ir. al.; etiam Ἀδ. omittitur.

47. RC. KN. Sz. ὁ δεύτ. ἄνθρ. ὁ κύριος. [om. c. BCD*EFG al. Vg. It. al. Or. (1. hab. 1.) Or. int. Hipp. ms. Ath. Gr. naz. et nyss. al. pl.]

49. RC. KN. Sz. φορέσωμεν. [-σωμεν c. ACDEFGI al. pl. Vg. It. al. Thdot. Or. (diff. edd.) Meth. Bas. Chrs. Cyr. Ir. Tert. dis. al. pm. . . h. -σωμεν B al. pm. Syr. Arr. Aeth. Arm. Or. ed. Thdret. dis.]

50. LN. κληρονομήσει c. CDEFG Vg. It. PP. lat. [-μεῖ Clem. (2.) Or.]

51. RC. KN. Sz. πάντ. μὲν. . . om. c. BD* al. d. e. Or. (3.) [totius lectionis testes excitantur BD**E al. pleriq., edd. gr. ap. Hier. ap. Did. ap. alios, Syr. Cpt. Arr. Apollinar. et Thdor. heracl. ap. Hier. Or. (1; et ap. Hier.) Or. int. (h. tantum: omnes autem immutabimur.) Thdot. Dial. c. Mc. Ephr. Chrs. Thdret. Thphyl. Oec. Tert. (vdtr e ctextu) Hier. (var.) al. . . LN. π. (μὲν) κοιμ., οὐ π. δὲ c. C 17. cdd. gr. ap. Ruf. ap. Hier. ap. alios, Aeth. Arm. Or. (1.) Cyr. Did. Or. int. (1.) Hier. (1.) . . h. π. μὲν οὖν κ., οὐ π. δὲ FG g. . . π. μὲν (om. μὲν D* d. e.) ἀναστησόμεθα, οὐ π. δὲ D* Vg. d. e. Har. cdd. ap. Hier. et Aug. Tert. Hil. Latt. al. m. . . οἱ π. μὲν κ., οἱ π. δὲ A* et οἱ π. μὲν οὐ κ., οὐ π. δὲ A.**]

52 πάντες δὲ ἀλλαγσόμεθα, ⁵² ἐν ἀτόμῳ, ἐν ῥιπῇ ὀφθαλμοῦ, ἐν
 τῇ ἐσχάτῃ σάλπιγγι· σαλπίζει γάρ, καὶ οἱ νεκροὶ ἐγερθήσονται
 53 ἀφθαρτοὶ καὶ ἡμεῖς ἀλλαγσόμεθα. ⁵³ δεῖ γὰρ τὸ φθαρτὸν τοῦτο
 ἐνδύσασθαι ἀφθαρσίαν καὶ τὸ θνητὸν τοῦτο ἐνδύσασθαι ἀθανά-
 54 σίαν. ⁵⁴ ὅταν δὲ τὸ φθαρτὸν τοῦτο ἐνδύσῃται ἀφθαρσίαν καὶ τὸ
 θνητὸν τοῦτο ἐνδύσῃται ἀθανασίαν, τότε γενήσεται ὁ λόγος, ὁ γε-
 55 γραμμένος· Κατεπόθη ὁ θάνατος εἰς νίκος. ⁵⁵ ποῦ σου, θάνατε, ^{Es. 25.}
 56 τὸ νίκος; ποῦ σου, θάνατε, τὸ κέντρον; ⁵⁶ τὸ δὲ κέντρον τοῦ ^{Hos.}
 57 θανάτου ἢ ἀμαρτία, ἢ δὲ δύναμις τῆς ἀμαρτίας ὁ νόμος. ⁵⁷ τῷ ^{13, 14.}
 δὲ θεῷ χάρις τῷ διδόντι ἡμῖν τὸ νίκος διὰ τοῦ κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ
 58 Χριστοῦ. ⁵⁸ ὥστε, ἀδελφοί μου ἀγαπητοί, ἐδραῖοι γίνεσθε, ἀμε-
 τακίνητοι, περισσύνοντες ἐν τῷ ἔργῳ τοῦ κυρίου πάντοτε, εἰδότες
 ὅτι ὁ κόπος ὑμῶν οὐκ ἔστιν κενὸς ἐν κυρίῳ.

XVI.

1 Περὶ δὲ τῆς λογίας τῆς εἰς τοὺς ἄγλους ὥσπερ διέταξα ταῖς
 2 ἐκκλησίαις τῆς Γαλατίας, οὕτως καὶ ἡμεῖς ποιήσατε. ² κατὰ μίαν
 σαββάτου ἕκαστος ὑμῶν παρ' ἐαυτῷ τιθέντω θησαυροῦς ὅ,τι ἂν
 3 εὐδοῦται, ἵνα μὴ, ὅταν ἔλθῳ, τότε λογίαι γίνονται. ³ ὅταν δὲ
 παραγέτωμαι, οὓς ἂν δοκιμάσητε, δι' ἐπιστολῶν τούτους πέμψω
 4 ἀπενεγκεῖν τὴν χάριν ὑμῶν εἰς Ἱερουσαλήμ. ⁴ εἰάν δὲ ἀξίον ἦ τοῦ
 5 καμῆ πορεύεσθαι, σὺν ἐμοὶ πορεύονται. ⁵ ἐλεύσομαι δὲ πρὸς
 6 ὑμᾶς, ὅταν Μακεδονίαν διέλθῳ· Μακεδονίαν γὰρ διέρχομαι, ⁶ πρὸς
 ὑμᾶς δὲ τυγὸν παραμενῶ ἢ καὶ παραχειμάσω, ἵνα ὑμεῖς με προ-
 7 πέμψητε οὐ εἰάν πορεύωμαι. ⁷ οὐ θέλω γὰρ ὑμᾶς ἄρει ἐν παρόδῳ
 ἰδεῖν· ἐλπίζω γὰρ χρόνον τινὰ ἐπιμεῖναι πρὸς ὑμᾶς, εἰάν ὁ κύριος

52. Hab. ῥο πῆ D* EFG al. Dial. c. Mc. edd. ap. Did. teste Hier. — LN. ἀναστῆσονται c. ADEFG al. Or. (1; ἐγερθ. 4.) al.

55. RC. KN. Sz. θάν. τὸ κέντρον; π. σ. ᾄδη [θάν. c. BDEFG al. Vg. It. al. Eus. Ath. Gr. nyss. Tert. Ir. al. m.] τ. νίχ. [νίχ. tum κέντρ. c. BC al. (A* hab. tantum π. σ. θάν. τὸ κέντρ.; idque solum Clem. citat.) Cpt. Aeth. Arm. Sl. ms. Vg. Or. (1.) Eus. Ath. Did. Gr. nyss. al. m.]

57. Hab. δόντι DE al. pm. Vg. It. al. Chrs. Oec.

Cap. XVI. 2. RC. KN. Sz. σαββάτων. [-του c. ABCDEFG etc.] — h. εὐδοῦθῃ A C al. Damsc.

6. Hab. καταμενῶ et om. καὶ B al. — h. εἰ μὴ pro ἵνα FG (om. ῥ).

7. RC. ἐλπίζ. δέ.

ἐπιτρέψῃ. ⁸ ἐπιμενωὶ δὲ ἐν Ἐφέσῳ ἕως τῆς πεντηκοστῆς. ⁹ Θύρα ⁹
γάρ μοι ἀνεῳγὼν μεγάλη καὶ ἐνεργής, καὶ ἀντικείμενοι πολλοί.

Ἐὰν δὲ ἔλθῃ Τιμόθεος, βλέπετε ἵνα ἀφόβως γένηται πρὸς 10
ὑμᾶς· τὸ γὰρ ἔργον κυρίου ἐργάζεται εἰς κἀγώ. ¹¹ μή τις οὖν ἀν- 11
τὸν ἐξουθενήσῃ. προπέμψατε δὲ αὐτὸν ἐν εἰρήτῃ, ἵνα ἔλθῃ πρὸς
ἐμέ· ἐκδέχομαι γὰρ αὐτὸν μετὰ τῶν ἀδελφῶν.

Περὶ δὲ Ἀπολλῶ τοῦ ἀδελφοῦ, πολλὰ παρεκάλεσα αὐτὸν ἵνα 12
ἔλθῃ πρὸς ὑμᾶς μετὰ τῶν ἀδελφῶν· καὶ πάντως οὐκ ἦν θέλημα
ἵνα γὼν ἔλθῃ, ἐλεύσεται δὲ ὅταν εὐκαιρήσῃ.

Γρηγορεῖτε, στήκετε ἐν τῇ πίστει, ἀνδρῶσθε, κραταιοῦσθε. 13
¹⁴ πάντα ὑμῶν ἐν ἀγάπῃ γινέσθω. 14

Παρακαλῶ δὲ ὑμᾶς, ἀδελφοί· οἴδατε τὴν οἰκίαν Στεφανᾶ, 15
ὅτι ἔστιν ἀπαρχὴ τῆς Ἀχαΐας καὶ εἰς διακονίαν τοῖς ἁγίοις ἔταξαν
ἑαυτούς· ¹⁶ ἵνα καὶ ὑμεῖς ὑποτάσσησθε τοῖς τοιοῦτοις καὶ παρὶ 16
τῷ συνεργοῦντι καὶ κοπιῶντι. ¹⁷ χαίρω δὲ ἐπὶ τῇ παρουσίᾳ Στε- 17
φανᾶ καὶ Φορτουνάτου καὶ Ἀγαϊκοῦ, ὅτι τὸ ὑμέτερον ὑστέρημα
αὐτοὶ ἀνεπλήρωσαν· ¹⁸ ἀνέπαυσαν γὰρ τὸ ἐμὸν πνεῦμα καὶ τὸ ὑμῶν. 18
ἐπιγινώσκετε οὖν τοὺς τοιοῦτους.

Ἀσπάζονται ὑμᾶς αἱ ἐκκλησίαι τῆς Ἀσίας. ἀσπάζονται ὑμᾶς 19
ἐν κυρίῳ πολλὰ Ἀκύλας καὶ Πρίσκιλλα σὺν τῇ κατ' οἶκον αὐτῶν
ἐκκλησίᾳ. ²⁰ ἀσπάζονται ὑμᾶς οἱ ἀδελφοὶ πάντες. ἀσπᾶσασθε 20
^{18. etc.} ἀλλήλους ἐν φιλήματι ἁγίῳ.

Ὁ ἀσπασμὸς τῇ ἐμῇ χειρὶ Παύλου. ²² εἴ τις οὐ φιλεῖ τὸν ²¹
κύριον, ἦτω ἀνάθεμα. μαρاناθά. ²³ ἢ χάρις τοῦ κυρίου Ἰησοῦ ²²

7. R. C. KN. Sz. ἐπιτρέπη.

9. Hab. ἐνεργής (evidens) Vg. It. Aug. al.

10. R. C. KN. Sz. καὶ (om. B al.) ἐγώ et v. 11. πρὸς με.

13. LN. (καὶ) κρατ. c. ADE al. Syr. Vg. al.

17. R. C. KN. Sz. Φορτουνοῦ. [contra ACDEFG al. Clem. rom.] et το
ὑμῶν [contra BCDEFG al.] ὑστ. οὕτω. [αὐτ. c. ADEFG al. Vg.
Chr. al.]

18. Hab. καὶ τὸ ἐμὸν D*FG al. Vg. It.

19. Hab. Ἀσίας. ἀσπάζεται CDE al. — LN. Πρίσκα c. B Cpt. (om.
vers. A.)

22. R. C. KN. Sz. κύρ. Ἰησοῦν Χριστόν.

24 Χριστοῦ μεθ' ὑμῶν. 24 ἡ ἀγάπη μου μετὰ πάντων ὑμῶν ἐν Χριστῷ Ἰησοῦ.

ΠΡΟΣ ΚΟΡΙΝΘΙΟΥΣ Β.

1 Παῦλος, ἀπόστολος Ἰησοῦ Χριστοῦ διὰ θελήματος θεοῦ, καὶ Τιμόθεος ὁ ἀδελφὸς τῆ ἐκκλησίας τοῦ θεοῦ ἐν οὐσῃ ἐν Κορίνθῳ σὺν
 2 τοῖς ἁγίοις πᾶσιν τοῖς οὐσῖν ἐν ὄλῃ τῇ Ἀχαΐᾳ. 2 χάρις ὑμῶν καὶ εὐρήνη ἀπὸ θεοῦ πατρὸς ἡμῶν καὶ κυρίου Ἰησοῦ Χριστοῦ.
 3 Εὐλογητὸς ὁ θεὸς καὶ πατὴρ τοῦ κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ,
 4 ὁ πατὴρ τῶν οἰκτιρῶν καὶ θεὸς πάσης παρακλήσεως, 4 ὁ παρακαλῶν ἡμᾶς ἐπὶ πάσῃ τῇ θλίψει ἡμῶν, εἰς τὸ δύνασθαι ἡμᾶς παρακαλεῖν τοὺς ἐν πάσῃ θλίψει διὰ τῆς παρακλήσεως ἧς παρακαλοῦμεθα αὐτοὺ ὑπὸ τοῦ θεοῦ, 5 ὅτι καθὼς περισεύει τὰ παθήματα τοῦ Χριστοῦ εἰς ἡμᾶς, οὕτως διὰ τοῦ Χριστοῦ περισεύει καὶ ἡ
 6 παράκλησις ἡμῶν. 6 εἴτε δὲ θλιβόμεθα, ὑπὲρ τῆς ὑμῶν παρακλήσεως καὶ σωτηρίας τῆς ἐνεργουμένης ἐν ὑπομονῇ τῶν αὐτῶν παθημάτων ὧν καὶ ἡμεῖς πάσχομεν, 6 καὶ ἡ ἐλπίς ἡμῶν βεβαία ὑπὲρ ὑμῶν· εἴτε παρακαλούμεθα, ὑπὲρ τῆς ὑμῶν παρακλήσεως καὶ σωτηρίας,

24. Rc. Sz. in f. add. ἀμήν, Kn. Ln. (—) . . om. c. BFG al. cdd. lat. —

) Rc. et Kn. (—) subscript. h. Πρὸς Κορινθίους πρώτη ἐγγραφή ἀπὸ Φιλίππων διὰ Στεφάνῃ καὶ Φουρτουναίου καὶ Ἀχαΐκου καὶ Τιμοθέου c. l al. m. . . h. pr. Kor. α AC, add. ἐπληρώθη D et ἐγρ. ἀπὸ Ἐφίσου B (etiam ἀπὸ τῆς Ἀσίας, ἀπὸ Ἐφίσου τῆς Ἀσίας, ἀπὸ Φιλίππων Μακεδονίας (D**) leg.). . . h. ἐτέλεθη pr. Kor. α FG. . . al. aliter.

Cap. I. 4. Om. Ἰησ. Χρ. F. . . h. Χρ. Ἰησ. B Syr. p.

3. Om. ὁ ἀντε πατὴρ et h. v. 4. καὶ αὐτοὶ G.

5. Hab. οὔτ. καὶ DEFG al. Vg. It. al. Damsc. al. — Rc. post διὰ om. τοῦ.

6. Om. καὶ σωτηρ. ante τῆς B. — Rc. εἴτε παρακαλ. usque σωτηρ. ante καὶ ἡ ἐλπ. pon. [postpos. c. BDEFGI al. pl. It. al. Chrs. Thdret. al.] . . pon. εἴτε παρακ. usq. σωτηρ. (x. σωτηρ. om. A) ante τῆς ἐνεργ. AC al. m. Syr. Vg. cdd. lat. al. Ephr. al. . . Ln. in f. (καὶ σωτηρίας).

7 εἰδότες ὅτι ὡς κοιωνοὶ ἐστα τῶν παθημάτων, οὕτως καὶ τῆς 7
 παρακλήσεως.

Ὁὐ γὰρ θέλομεν ὑμᾶς ἀγνοεῖν, ἀδελφοί, περὶ τῆς θλίψεως 8
 ἡμῶν τῆς γενομένης ἐν τῇ Ἀσίᾳ, ὅτι καθ' ὑπερβολὴν ὑπὲρ δύναμιν
 ἐβαρῆθημεν, ὥστε ἐξαπορηθῆναι ἡμᾶς καὶ τοῦ ζῆν' 9 ἄλλ' αὐτοὶ 9
 ἐν ἑαυτοῖς τὸ ἀπόκριμα τοῦ θανάτου ἐσχήκαμεν, ἵνα μὴ πεποι-
 θότες ὦμεν ἐφ' ἑαυτοῖς, ἀλλ' ἐπὶ τῷ θεῷ τῷ ἐγειρόντι τοὺς νε-
 κροὺς, 10 ὃς ἐκ τηλικούτου θανάτου ἐρύσασατο ἡμᾶς, εἰς ὃν ἠλπ- 10
 κάμεν ὅτι καὶ ἔτι ῥύσεται, 11 συνουποροῦντων καὶ ὑμῶν ὑπὲρ 11
 ἡμῶν τῇ δεήσει, ἵνα ἐκ πολλῶν προσώπων τὸ εἰς ἡμᾶς χάρισμα
 διὰ πολλῶν εὐχαριστηθῇ ὑπὲρ ἡμῶν. 12 Ἡ γὰρ κἀνχῆσις ἡμῶν 12
 αὕτη ἐστίν, τὸ μικρότερον τῆς συνειδήσεως ἡμῶν, ὅτι ἐν ἀγιοτητι
 καὶ εὐκρινείᾳ τοῦ θεοῦ, οὐκ ἐν σοφίᾳ σαρκικῇ ἀλλ' ἐν χάριτι
 θεοῦ, ἀνεστράφημεν ἐν τῷ κόσμῳ, περισσοτέρως δὲ πρὸς ὑμᾶς.
 13 οὐ γὰρ ἄλλα γράφομεν ὑμῖν ἀλλ' ἢ ἃ ἀναγινώσκετε ἢ καὶ ἐπι- 13
 γνώσκετε· ἐλπίζω δέ, ὅτι ἕως τέλους ἐπιγνώσεσθε 14 καθὼς καὶ 14
 ἐπέγνωτε ἡμᾶς ἀπὸ μέρους, ὅτι κἀνχημα ὑμῶν ἐσμέν καθάπαρ καὶ
 ὑμεῖς ἡμῶν ἐν τῇ ἡμέρᾳ τοῦ κυρίου Ἰησοῦ.

7. R. C. KN. Sz. ὡς περ. [ὡς c. ABCD* E al. Or. al. . . h. εἰ (om. οὕτως) FG gr. d. e.]

8. R. C. KN. Sz. ὑπὲρ τῆς θλ. [contra ACDEFG al. m. Bas. Chrs. al.], γενοίμ. ἡμῖν [om. c. ABCD* FG al. Vg. It. Arm. Tert. al.] et ἐβαρ. ὑπ. δύν. [ὑπ. δ. ἐβ. c. ABC* al. Arm. Bas. Hier. . . h. ἐβαρ. παρὰ δύν. D* FG.]

10. R. C. KN. Sz. ἡμᾶς καὶ ῥύεται. . . LN. (καὶ ῥύεται) c. BC al. Cpt. cdd. lat. al. Ath. Damasc. . . om. c. AD* Syr. d. e. Vg. ms. Chrs. Ambrst. ed.; tum et eīs ὃν ἠλπ. et ὅτι x. ε. ρ. omittuntur. . . LN. (ὅτι) . . om. BD* . . h. καὶ ὅτι (sine εἰ) FG et ῥύεται FG Syr. cdd. lat.

11. Hab. ἡμῶν ὑπ. (h. περὶ D* FG) ὑμῶν A al. Cpt. et in f. h. ὑμῶν D* gr. Egr. FI al. pl. Slav.

12. R. C. KN. Sz. ἀπλότῃ [ἀγίᾳ. c. ABC al. Cpt. Arm. Clem. Or. al.; etiam πρᾶστῃ leg.] et om. τοῦ ante θ. [scr. c. ABCDE al. Damscr. . om. τ. θ. Syr. p. Or. Chrs. al.] — h. καὶ οὐκ B al. Arm. Vg. — h. σαρκίνῃ FG.

13. LN. ἀλλ' [id om. FG] (ἢ) ἄ. . . om. ἢ AD* al. Syr. Arm. — om. ἢ καὶ ἐπιγ. B al. Oec.; etiam tantum ἢ om. — R. C. KN. Sz. καὶ ἕως. [om. c. ABCD* EFG etc.]

14. LN. (ἡμῶν) Ἰησ. . . add. BFG al. m.; vv. m.; Chrs. al. et h. Ἰησ. Χριστοῦ D* EFG al. m.; vv. m.; Chrs. al.

15 Καὶ ταύτη τῇ πεποιθήσει ἐβουλόμην πρότερον πρὸς ὑμᾶς ἐλ-
 16 θεῖν, ἵνα δευτέραν χάριν ἔχητε, ¹⁶ καὶ δι' ὑμῶν διελθεῖν εἰς Μα-
 κεδονίαν καὶ πάλιν ἀπὸ Μακεδονίας ἐλθεῖν πρὸς ὑμᾶς καὶ ὑφ'
 17 ὑμῶν προπεμφθῆναι εἰς τὴν Ἰουδαίαν. ¹⁷ τοῦτο οὖν βουλόμενος
 μῆτι ἄρα τῇ ἐλαφροῦς ἐρησάμην; ἢ ἂ βουλευόμεαι κατὰ σάρκα βου-
 18 λεύομαι, ἵνα ἢ παρ' ἐμοὶ τὸ ναὶ καὶ καὶ τὸ οὐ οὐ; ¹⁸ πιστὸς δὲ
 ὁ θεός, ὅτι ὁ λόγος ἡμῶν ὁ πρὸς ὑμᾶς οὐκ ἔστιν ναὶ καὶ οὐ.
 19 ¹⁹ ὁ τοῦ θεοῦ γὰρ υἱὸς Χριστὸς Ἰησοῦς ὁ ἐν ὑμῖν δι' ἡμῶν κηρυ-
 χθεὶς, δι' ἐμοῦ καὶ Σιλουανοῦ καὶ Τιμοθέου, οὐκ ἐγένετο ναὶ καὶ
 20 οὐ, ἀλλὰ ναὶ ἐν αὐτῷ γέγονεν. ²⁰ ὅσαι γὰρ ἐπαγγελίαι θεοῦ, ἐν
 αὐτῷ τὸ ναὶ· διὸ καὶ δι' αὐτοῦ τὸ ἀμὴν τῷ θεῷ πρὸς δόξαν δι'
 21 ἡμῶν. ²¹ ὁ δὲ βεβαιῶν ἡμᾶς σὺν ὑμῖν εἰς Χριστὸν καὶ χάριτας ἡμᾶς
 22 θεός, ²² ὁ καὶ σφραγισάμενος ἡμᾶς καὶ δούς τὸν ἀράβωνα τοῦ
 πνεύματος ἐν ταῖς καρδίαις ἡμῶν.

II.

23 ²³ Ἐγὼ δὲ μάρτυρα τὸν θεὸν ἐπικαλοῦμαι ἐπὶ τὴν ἐμὴν ψυχὴν,
 24 ὅτι φειδόμενος ὑμῶν οὐκέτι ἦλθον εἰς Κόρινθον. ²⁴ οὐχ ὅτι κυ-
 ριεύομαι ὑμῶν τῆς πίστεως, ἀλλὰ συνεργοὶ ἔσμεν τῆς χάριτος ὑμῶν·
 1 τῇ γὰρ πιστεῖ ἐσθῆκατε. (II.) ¹ ἔκρινα δὲ ἐμαντῶ τοῦτο τὸ μὴ
 2 πάλιν ἐν λύπῃ πρὸς ὑμᾶς ἐλθεῖν. ² εἰ γὰρ ἐγὼ λυπῶ ὑμᾶς, καὶ
 3 τίς ὁ εὐφραίνων με εἰ μὴ ὁ λυπούμενος ἐξ ἐμοῦ; ³ καὶ ἔγραψα

15. Hab. τὸ πρότερον. 44. al. pm. Thdret. al. — h. χάριαν BI al. Thdret. et σχῆτε B Thdret.

16. LN. ἀπέλθ. εἰς c. AD*FG al. Syr. p. in m. It. Damsc.; etiam ἐλ-
 θεῖν leg.

17. RC. KN. βουλευόμενος et v. 18. οὐκ ἐγένετο.

19. Xp. Ἰησ. c. AC. . . RC. KN. Sz. LN. Ἰ. Xp. — h. ὁ ante δε' ἡμ. G.

20. Hab. τοῦ θεοῦ A al. Thdret. — RC. KN. Sz. pro διὸ κ. δι' αὐτ. [c. ABC*FG al. m. Syr. Vg. g. al. Mc. ap. Epiph. al. . . om. διὸ D* d. c.] h. καὶ ἐν αὐτῷ.

22. Om. ὁ AC* al. Syr. Cpt. Did. al.; pon. καὶ ὁ FG It. Ambr. al. — LN. ἀραβῶνα c. AG.

Cap. II. 2. RC. KN. Sz. τίς ἐστιν. [om. c. ABC Syr. Cpt. Cyr. Damsc. (h. Or.)]

3. RC. KN. Sz. ἔγρ. ὑμῖν. [om. c. ABC* Cpt. Arm. Damsc. Ambros.]

τοῦτο αὐτό, ἵνα μὴ ἔλθῶν λύπην σχῶ ἀφ' ὧν ἔδει με χαίρειν, πε-
ποιθῶς ἐπὶ πάντας ὑμᾶς ὅτι ἡ ἐμὴ χαρὰ πάντων ὑμῶν ἐστίν. ⁴ ἐκ 4
γὰρ πολλῆς θλίψεως καὶ συνοχῆς καρδίας ἔγραψα ὑμῖν διὰ πολλῶν
δακρύων, οὐχ ἵνα λυπηθῆτε, ἀλλὰ τὴν ἀγάπην ἵνα γνῶτε, ἣν ἔχω
περισσότερος εἰς ὑμᾶς.

Εἰ δέ τις λελύπηκεν, οὐκ ἐμὰ λελύπηκεν, ἀλλὰ ἀπὸ μέρους, 5
ἵνα μὴ ἐπιβαρῶ, πάντας ὑμᾶς. ⁶ ἰκανὸν τῷ τοιοῦτῳ ἡ ἐπιτιμία 6
αὕτη ἡ ὑπὸ τῶν πλειόνων, ⁷ ὥστε τὸννατίον ὑμᾶς χαρίσασθαι καὶ 7
παρακαλέσαι, μήπως τῇ περισσότερᾷ λύπῃ καταποθῆ ὁ τοιοῦτος.
⁸ διὸ παρακαλῶ ὑμᾶς κρυῶσαι εἰς αὐτὸν ἀγάπην· ⁹ εἰς τοῦτο γὰρ 9
καὶ ἔγραψα, ἵνα γνῶ τὴν δοκιμὴν ὑμῶν, εἰ εἰς πάντα ὑπήκοοί ἐστε.
¹⁰ ᾧ δέ τι χαρῆσθε, καγῶ· καὶ γὰρ ἐγὼ ὁ κεχάρισμαι, εἴ τι κε- 10
χάρισμαι, δι' ὑμᾶς ἐν προσώπῳ Χριστοῦ, ¹¹ ἵνα μὴ πλεονεκτῶ 11
θῶμεν ὑπὸ τοῦ σατανᾶ· οὐ γὰρ αὐτοῦ τὰ νοήματα ἀγνοοῦμεν.

Ἐλθὼν δὲ εἰς τὴν Τρωάδα εἰς τὸ εὐαγγέλιον τοῦ Χριστοῦ, 12
καὶ θύρας μοι ἀνεργμένης ἐν κυρίῳ, ¹³ οὐκ ἔσχημα ἄνεσιν τῷ πνεύ- 13
ματι μου τῷ μὴ εὐρεῖν με Τίτον τὸν ἀδελφόν μου, ἀλλὰ ἀπο-
ταξάμενος αὐτοῖς ἐξῆλθον εἰς Μακεδονίαν.

Τῷ δὲ θεῷ χάρις τῷ πάντοτε θριαμβεύοντι ἡμᾶς ἐν τῷ Χρι- 14
στῷ καὶ τὴν ὁσμὴν τῆς γνώσεως αὐτοῦ φανεροῦντι δι' ἡμῶν ἐν
παντὶ τόπῳ· ¹⁵ ὅτι Χριστοῦ εὐωδία ἐσμέν τῷ θεῷ ἐν τοῖς σωζο- 15
μένοις καὶ ἐν τοῖς ἀπολλυμένοις, ¹⁶ οἷς μὲν ὁσμὴ ἐκ θανάτου εἰς 16
θάνατον, οἷς δὲ ὁσμὴ ἐκ ζωῆς εἰς ζωὴν. καὶ πρὸς ταῦτα τίς ἰκα-
νός; ¹⁷ οὐ γὰρ ἐσμέν ὡς οἱ πολλοὶ καπηλεύοντες τὸν λόγον τοῦ 17

3. Om. αὐτό A, pon. ante τοῦτ. C Chrs. Thphyl.; pon. τοῦτ. αὐτ. ἔργ.
ὑμῖν DEFG Vg. It. — hab. λύπ. ἐπὶ λύπην (-πῆ) DEFG al. m.
Syr. p. c. ast. Vg. It. — Rc. Kn. Sz. ἔχω.

7. Rc. Kn. Sz. μᾶλλον ὑμᾶς. [om. c. AB Syr. Aug.; post ὑμ. pon.
DFG.]

9. Ln. pro εἰ h. ἤ c. AB. — 10. Rc. ἐγὼ εἴ τι κεχάρ., ᾗ κεχάρ.

13. (Kn. Sz. 12.) Leg. ἐν τῷ εὐρ. (DE) et τοῦ εὐρ. (C*). — Sz. om. μὲ
per errorem.

16. Rc. Kn. Sz. bis om. ἐκ. [bis scr. c. AB (dis. ap. Btlj.) C al. m. Cpt.
Aeth. Clem. Or. (3.) al. m.]

17. Hab. οἱ λοιποὶ Dgr. Egr. FGI al. pl. Syr. utr. al. Chrs. al.

θεοῦ, ἀλλ' ὡς ἐξ εὐλοκίαιας, ἀλλ' ὡς ἐκ θεοῦ κατέναντι θεοῦ ἐν Χριστῷ λαλοῦμεν.

III.

1 Ἀρχόμεθα πάλιν ἑαυτοὺς συνιστάνειν; ἢ μὴ χηρῶμεν ὡς τε
2 νες συστατικῶν ἐπιστολῶν πρὸς ὑμᾶς ἢ ἐξ ὑμῶν; 2 ἢ ἐπιστολῇ
ἡμῶν ὑμεῖς ἐστέ, ἐγγεγραμμένη ἐν ταῖς καρδίαις ἡμῶν, γνωσκομένη
3 καὶ ἀναγνωσκομένη ὑπὸ πάντων ἀνθρώπων, 3 φανερούμενοι ὅτι
ἐστὲ ἐπιστολὴ Χριστοῦ διακονηθεῖσα ὑφ' ἡμῶν, ἐγγεγραμμένη οὐ
4 μέλανι ἀλλὰ πνεύματι θεοῦ ζῶντος, οὐκ ἐν πλαξίν λιθίναις ἀλλ'
5 ἐν πλαξίν καρδίας σαρκίνας. 4 πεποιθήσῃν δὲ τοιαύτην ἔχομεν διὰ
6 τοῦ Χριστοῦ πρὸς τὸν θεόν. 5 οὐχ ὅτι ἱκανοὶ ἐσμεν λογισασθῆναι τι
ἀπ' ἑαυτῶν ὡς ἐξ αὐτῶν, ἀλλ' ἡ ἱκανότης ἡμῶν ἐκ τοῦ θεοῦ,
6 ὅς καὶ ἱκάνωσεν ἡμᾶς διακόνους καινῆς διαθήκης, οὐ γράμματος
ἀλλὰ πνεύματος· το γὰρ γράμμα ἀποκτείνει, το δὲ πνεῦμα ζωο-
7 ποιεῖ. 7 εἰ δὲ ἡ διακονία τοῦ θανάτου ἐν γράμμασιν ἐντετυπωμένη
λίθοις ἐγενήθη ἐν δόξῃ, ὥστε μὴ θνήσκειν ἀτενίσαι τοὺς νόμους
Ἰσραὴλ εἰς τὸ πρόσωπον Μωϋσέως διὰ τὴν δόξαν τοῦ προσώπου
8 αὐτοῦ τὴν καταργουμένην, 8 πῶς οὐχὶ μᾶλλον ἡ διακονία τοῦ πνεύ-
9 ματος ἔσται ἐν δόξῃ; 9 εἰ γὰρ τῇ διακονίᾳ τῆς κατακρίσεως δόξα,

17. Om. οἷς ante ἐξ G 46. Vg. It. Ir. PP. lat. et om. ἀλλ' poster. FG Vg. ms. It. Ir. PP. lat. (non Hier.) — Rc. Kn. Sz. κατενώπιον [etra ABC al. Chr. ms.] τοῦ θ. [om. c. ABCD* al. m. Bas.]

Cap. III. 1. LN. συνιστᾶν c. B al. . . h. συνιστάναι FG Thdret. — Rc. εἰ μὴ. [ἢ c. BDEFG al. pm. Vg. It. Syr. al. Thdret. PP. lat.] — LN. ὡς (περ) c. AD* al. — Rc. Kn. Sz. in f. add. συστατικῶν.

2. Hab. καρδίας ὑμῶν 17. al. Aeth. Sl. ms. Demid.

3. Hab. καὶ ἐγγ. B al. Arm. Vg. Hier. al. — LN. καρδίας c. ABG gr. al. m. (non Or.)

5. LN. λογισεσθαι c. CDFG al. . . Rc. Kn. Sz. ἀπ' ἑαυτ. ante λογισ. pon. [postp. c. AC(?)DEFG Vg. It. PP. lat. . . ante ἱκανοὶ pon. BC(?) al. Cpt. Arm. Bas. Antioch. . . om. Syr. Aug. (1.) (hab. sed om. sq. ἐξ ἑαυτ. Erp.)]

6. LN. ἀποκτείνει. . . Rc. Kn. Sz. ἀποκτείνει. . . ἀποκτείνεις c. G al. m. et (ἀποκτείνεις) ACD al. pm. Or. ms.

7. LN. γράμματι c. BD* gr. G (utrq. h. g.) (non Or.). — Rc. Kn. Sz. ἐν λίθ. [om. c. ABCD* gr. FG al. g. Or. (2; h. 1.) al.]

9. Rc. Kn. Sz. ἡ διακονία. [τῇ δ. c. ACD* G al. Syr. utr. d. e. Am. Or. al.] — h. δόξα ἐστὶν D* EFG Syr. Vg. It. PP. lat.

πολλῶ μᾶλλον περισσεύει ἡ διακονία τῆς δικαιοσύνης δόξης. ¹⁰ και ¹⁰ γὰρ οὐ δεδοξασται τὸ δεδοξασμένον ἐν τούτῳ τῷ μέρει, εἵνεκεν τῆς ὑπερβαλλούσης δόξης. ¹¹ εἰ γὰρ τὸ καταργούμενον διὰ δόξης, πολλῶ ¹¹ μᾶλλον τὸ μένον ἐν δόξῃ. ¹² Ἐχοντες οὖν τοιαύτην ἐλπίδα πολλῇ ¹² παρήρησία χρώμεθα, ¹³ καὶ οὐ καθάπερ Μωϋσῆς ἐτίθει κάλυμμα ¹³ ἐπὶ τὸ πρόσωπον αὐτοῦ πρὸς τὸ μὴ ἀπεισοῦαι τοὺς υἱοὺς Ἰσραὴλ εἰς τὸ τέλος τοῦ καταργουμένου. ¹⁴ ἀλλ' ἐπωρώθη τὰ νοήματα ¹⁴ αὐτῶν. ἄχρι γὰρ τῆς σήμερον ἡμέρας τὸ αὐτὸ κάλυμμα ἐπὶ τῆ ἀναγνώσει τῆς παλαιᾶς διαθήκης μένει, μὴ ἀνακαλυπτόμενον ὅτι ἐν Χριστῷ καταργεῖται. ¹⁵ ἀλλ' εἰς σήμερον, ἥτινα ἂν ἀναγινώ- ¹⁵ σκῆται Μωϋσῆς, κάλυμμα ἐπὶ τὴν καρδίαν αὐτῶν κεῖται. ¹⁶ ἥτινα ¹⁶ δ' ἂν ἐπιστρέψῃ πρὸς κύριον, περιαιρεῖται τὸ κάλυμμα. ¹⁷ ὁ δὲ ¹⁷ κύριος τὸ πνεῦμά ἐστιν· οὐ δὲ τὸ πνεῦμα κυρίου, ἐλευθερία. ¹⁸ ἡμεῖς δὲ πάντες ἀνακαλυμμένῳ προσώπῳ τὴν δόξαν κυρίου ¹⁸ κατοπτριζόμενοι τὴν αὐτὴν εἰκόνα μεταμορφούμεθα ἀπὸ δόξης εἰς δόξαν, καθάπερ ἀπὸ κυρίου πνεύματος.

IV.

Διὰ τοῦτο ἔχοντες τὴν διακονίαν ταύτην, καθὼς ἠλεῆθημεν, ¹ οὐκ ἐγκακούμεν, ² ἀλλὰ ἀπειπάμεθα τὰ κρυπτά τῆς αἰσχύνῃς, μὴ ² περιπατοῦντες ἐν πανουργίᾳ μηδὲ δολοῦντες τὸν λόγον τοῦ θεοῦ, ἀλλὰ τῇ φανερώσει τῆς ἀληθείας στανιστάντες ἑαυτοὺς πρὸς πᾶσαν ³ συνείδησιν ἀνθρώπων ἐνώπιον τοῦ θεοῦ. ³ εἰ δὲ καὶ ἔστιν κεκαλυμ-

9. Hab. περισσεύσει DE al. Syr. Erp. d. e. g. Ruf. al. — Rc. Kn. Sz. ἐν δόξῃ. [om. e. AB al. Tol. Vg. ms. (h. Or. 2; om. 1. ap. Wlat.; h. Ruf.)]
 10. Rc. γὰρ οὐ δέ et Rc. Kn. Sz. εἵνεκεν. [εἴν. c. ABG al. m.]
 13. Rc. Kn. Sz. ἑαυτοῦ. [αὐτ. c. ABGI al.] — pro τέλ. h. πρόσωπον A Vg.
 14. Rc. Kn. om. ἡμέρας. — h. ἐν τῇ ἀν. DFG Vg. It. Sl. Chra. — Rc. Sz. ὄτε.
 15. Rc. Kn. Sz. om. ἂν [scr. c. AB al. Or.] et h. ἀναγινώσκεται. [-ηται c. ABCDE al. Or. al.]
 17. Om. κυρίου 33. (s. XV.) 35. (s. XI.) Sedul. . . h. ἄγιον I. — Rc. Kn. Sz. ἐκεῖ ἐλευθ.
 18. Hab. καθὼς περ B.
 Cap. IV. 1. Rc. Kn. Sz. ἐκακ. [ἐγκαν. c. ABDFG al.]
 2. Rc. Kn. Sz. στανιστάντες. [-σταντες c. CD*FG al. . -στανοντες B (et vdttr A) al.]

μένον τὸ εὐαγγέλιον ἡμῶν, ἐν τοῖς ἀπολλυμένοις ἐστὶν κεκαλύμ-
 4 μένον, ⁴ ἐν οἷς ὁ θεὸς τοῦ αἰῶνος τούτου ἐτύφλωσεν τὰ νοήματα
 τῶν ἀπίστων εἰς τὸ μὴ ἀγᾶσαι τὸν φωτισμὸν τοῦ εὐαγγελίου τῆς
 5 δόξης τοῦ Χριστοῦ, ὃς ἐστὶν εἰκὼν τοῦ θεοῦ. ⁵ οὐ γὰρ ἑάντους
 κηρύσσομεν ἀλλὰ Ἰησοῦν Χριστὸν κύριον, ἑάντους δὲ δούλους ὑμῶν
 6 διὰ Ἰησοῦν. ⁶ ὅτι ὁ θεὸς ὁ εἰπών· Ἐκ σκότους φῶς λάμψει, ὃς
 ἔλαμψεν ἐν ταῖς καρδίαις ἡμῶν πρὸς φωτισμὸν τῆς γνώσεως τῆς
 δόξης τοῦ θεοῦ ἐν προσώπῳ Χριστοῦ.

7 Ἐχομεν δὲ τὸν θησανθὸν τοῦτον ἐν ὀστροκίνοις σκεύεσιν, ἵνα
 8 ἡ ὑπερβολὴ τῆς δυνάμεως ἢ τοῦ θεοῦ καὶ μὴ ἐξ ἡμῶν, ⁸ ἐν παντὶ
 θλιβόμενοι ἀλλ' οὐ στενοχωρούμενοι, ἀπορούμενοι ἀλλ' οὐκ ἔξαπο-
 9 ρούμενοι, ⁹ διακόμενοι ἀλλ' οὐκ ἐγκαταλειπόμενοι, καταβαλλόμενοι
 10 ἀλλ' οὐκ ἀπολλύμενοι, ¹⁰ πάντοτε τὴν νέκρωσιν τοῦ Ἰησοῦ ἐν τῷ
 σώματι περιφέροντες, ἵνα καὶ ἡ ζωὴ τοῦ Ἰησοῦ ἐν τῷ σώματι ἡμῶν
 11 φανερωθῇ. ¹¹ αἶε γὰρ ἡμεῖς οἱ ζῶντες εἰς θάνατον παραδιδόμεθα
 διὰ Ἰησοῦν, ἵνα καὶ ἡ ζωὴ τοῦ Ἰησοῦ φανερωθῇ ἐν τῇ θνητῇ σαρκὶ
 12 ἡμῶν. ¹² ὥστε ὁ θάνατος ἐν ἡμῖν ἐνεργεῖται, ἡ δὲ ζωὴ ἐν ὑμῖν.
 13 ¹³ ἔχοντες δὲ τὸ αὐτὸ πνεῦμα τῆς πίστεως, κατὰ τὸ γεγραμμένον·
 Ἐπίστευσα, διὸ ἐλάλησα, καὶ ἡμεῖς πιστεύομεν, διὸ καὶ λαλοῦμεν, ^{Ps. 116.}
 14 ¹⁴ εἰδότες ὅτι ὁ ἐγείρας τὸν κύριον Ἰησοῦν καὶ ἡμᾶς σὺν Ἰησοῦ ^{10.}
 15 ἐγερῆ καὶ παραστήσει σὺν ὑμῖν. ¹⁵ τὰ γὰρ πάντα δι' ὑμᾶς, ἵνα
 ἡ χάρις πλεονάσῃ διὰ τῶν πλειόνων τὴν εὐχαριστίαν περισσεύση

4. Hab. κατ'αγᾶς. CDE al. Or. (1.) Eus. al. . . δι'αγ. A al. Dion. alex. Eus. (1.) Dial. c. Mc. al. — Rc. αὐγ. αὐτοῖς.

5. Rc. Kn. Sz. Χρ. Ἰησ. [etra ACDEFG etc. (FG κύρ. ante Ἰ. Χρ. pon.; etiam om.)] — h. διὰ Ἰησοῦ (s. Χρ.) A** C al. Cpt. Vg. It. Cyr. Aug.

6. Om. ὃ ante θεός B. — Rc. Kn. Sz. λάμψαι. [- εε c. ABD* al. Clem.] — om. ὃς D* FG al. It. Chrs. al.; ipse Vg. (non Am.) — h. ὑμῶν C 3. Chrs. Dial. c. Mc. — Ln. pro τοῦ θ. h. αὐτοῦ c. C* D* FG al. Aeth. It. Cyr. Tert. al. (non Or.) — Rc. Kn. Sz. Ἰησοῦ Χρ. [om. c. AB 17. Or. (1.) Chrs. Tert.; et Χρ. Ἰ. et aliter leg.]

9. Hab. ἐγκαταλειπόμενοι FG al. Eus. Chrs. Max.

10. Rc. et Kn. (—) κύρ. τ. κυρίου Ἰ. — h. ἡμῶν περιφ. DEFG Syr. Vg. al. Ruf. . . κυρίου ἡμῶν 112. It. Ir. Tert. al.

12. Rc. et Kn. (—) ὁ μὲν θάνατ.

14. Ln. om. κύρ. c. B (A hiat usq. XII, 7.) al. Arm. Vg. Chrs. (comm.) al. — Rc. Kn. Sz. διὰ Ἰησ. [σὺν c. BC (vdtr) DEFG al. Vg. It. al. Tert. al.]

εις τὴν δόξαν τοῦ Θεοῦ. ¹⁶ διὸ οὐκ ἐγκακοῦμεν, ἀλλ' εἰ καὶ ὁ ἔσω ¹⁶
 ἡμῶν ἀνθρώπος διαφθείρεται, ἀλλ' ὁ ἔσω ἡμῶν ἀνακαινοῦται
 ἡμέρα καὶ ἡμέρα. ¹⁷ τὸ γὰρ παραντίκα ἐλαφρὸν τῆς θλίψεως ¹⁷
 ἡμῶν καθ' ὑπερβολὴν εἰς ὑπερβολὴν αἰώνιον βάρος δόξης κατεργά-
 ζεται ἡμῖν, ¹⁸ μὴ σκοποῦντων ἡμῶν τὰ βλεπόμενα ἀλλὰ τὰ μὴ ¹⁸
 βλεπόμενα· τὰ γὰρ βλεπόμενα πρόσκαιρα, τὰ δὲ μὴ βλεπόμενα
 αἰώνια.

V.

Οἶδαμεν γάρ, ὅτι ἂν ἡ ἐπίγειος ἡμῶν οἰκία τοῦ σκῆνους κατα- ¹
 λυθῆ, οἰκοδομὴν ἐκ Θεοῦ ἔχομεν, οὐκίαν ἀχειροποίητον, αἰώνιον, ²
 ἐν τοῖς οὐρανοῖς. ² καὶ γὰρ ἐν τούτῳ στεναζόμεν, τὸ οἰκητήριον ²
 ἡμῶν τὸ εἰς οὐρανοῦ ἐπενδύσασθαι ἐπιποθοῦντες, ³ εἰς καὶ ἐνδυσά- ³
 μενοι οὐ γυμνοὶ εὑρεθῶμεθα. ⁴ καὶ γὰρ οἱ ὄντες ἐν τῷ σκῆνι ⁴
 στεναζόμεν βαρούμενοι, ἐφ' ᾧ οὐ θέλομεν ἐκδύσασθαι ἀλλ' ἐπ- ⁵
 ενδύσασθαι, ἵνα καταποθῆ τὸ θνητὸν ὑπὸ τῆς ζωῆς. ⁵ ὁ δὲ κατ- ⁵
 εργασάμενος ἡμᾶς εἰς αὐτὸ τοῦτο Θεός, ὁ δὸς ἡμῖν τὸν ἀρχαβῶνα ⁶
 τοῦ πνεύματος. ⁶ θαρρόντες οὖν πάντοτε καὶ εἰδότες, ὅτι ἐνδη- ⁶
 μοῦντες ἐν τῷ σώματι ἐκδημοῦμεν ἀπὸ τοῦ κυρίου· ⁷ διὰ πίστεως ⁷
 γὰρ περιπατοῦμεν οὐ διὰ εἰδους· ⁸ θαρρόσμεν δὲ καὶ εὐδοκούμεν ⁸
 μᾶλλον ἐκδημῆσαι ἐκ τοῦ σώματος καὶ ἐκδημῆσαι πρὸς τὸν κύριον. ⁹
⁹ διὸ καὶ φιλοτιμούμεθα, εἴτε ἐκδημοῦντες εἴτε ἐκδημοῦντες, εὐ- ⁹

16. R^c. Kⁿ. S^z. ἐκακ. [ἐγκακ. c. BDEFG al.] et ἔσωθεσ [ἔσω c. BD* (D* 73. Bas. Thdret. antea h. ἔσωθεν) FG al. m. Or. al.] omisso ἡμῶν. [scr. c. BDEFG al. Arm. Syr. p. g. Thdret.]

17. Hab. πρόσκαιρον καὶ ἐλαφρ. D* EFG Syr. Vg. It. al. Tert. al. — om. ἡμῶν B Chrs.

18. Hab. μὴ σκοποῦντες τὰ D* FG It.

Cap. V. 1. Hab. ὅτι οἰκοδομ. DEFG Vg. It. Ambrst. al.

3. LN. εἰ περ c. BDG al. (non Clem. Chrs. Thdret.) — h. ἐκδυσ. D* FG Ar. pol. It.; cdd. ap. Chrs. ap. Oec. ap. Ambrst.; Tert. Paulin. Prim. Ambr. Meion. — om. οὐ Syr.

4. LN. σκῆν. τούτῳ c. CDFG al.; vv. pl.; Chrs. Thdret. (non ad h. l.) Tert. (1.) al. (Or. constanter om.)

5. R^c. Kⁿ. S^z. ὁ καὶ δός. [om. c. B (ap. Beh. om. etiam ὁ) CDFG al. Syr. Arm. Vg. It. Or. Ir. al.]

6. Hab. τοῦ Θεοῦ DEFG It. (non PP. lat.) et v. 8. h. τὸν Θεόν D 17. Vg. ms. Am. Arm. Clem. (non Or.) Ambrst.

- 10 ἀρεστοὶ αὐτῷ εἶναι. ¹⁰ τοὺς γὰρ πάντας ἡμᾶς φανερωθῆναι δεῖ ἔμπροσθεν τοῦ βήματος τοῦ Χριστοῦ, ἵνα κομισθῶμεν ἕκαστος τὰ διὰ τοῦ σώματος πρὸς ἃ ἐπραξεν, εἴτε ἀγαθὸν εἴτε φαῦλον.
- 11 Εἰδότες οὖν τὸν φόβον τοῦ κυρίου ἀνθρώπους πείθομεν, θεῶ δὲ πεφανερῶμεθα· ἐπιβίβω δὲ καὶ ἐν ταῖς συνειδήσεσιν ὑμῶν πε-
12 φανερωῦσθαι. ¹² οὐ πάλιν ἑαυτοὺς σνυστάνομεν ὑμῖν, ἀλλὰ ἀφ-
13 ορμὴν διδόντες ὑμῖν καυχήματος ὑπὲρ ἡμῶν, ἵνα ἔχητε πρὸς τοὺς
14 ἐν προσώπῳ καυχωμένους καὶ οὐ καρδίᾳ. ¹³ εἴτε γὰρ ἐξέστημεν,
15 θεῶ· εἴτε σωφρονοῦμεν, ὑμῖν. ¹⁴ ἡ γὰρ ἀγάπη τοῦ Χριστοῦ συν-
16 ἔχει ἡμᾶς, ¹⁵ κρίναντας τοῦτο, ὅτι εἰς ὑπὲρ πάντων ἀπέθανεν· ἅρα
οἱ πάντες ἀπέθανον· καὶ ὑπὲρ πάντων ἀπέθανεν, ἵνα οἱ ζῶντες
μηκέτι ἑαυτοὺς ζῶσιν ἀλλὰ τῷ ὑπὲρ πάντων ἀποθανόντι καὶ ἐγε-
17 ρῶντι. ¹⁶ ὥστε ἡμεῖς ἀπὸ τοῦ νῦν οὐδένα οἴδαμεν κατὰ σάρκα· εἰ
καὶ ἐγνωσκᾶμεν κατὰ σάρκα Χριστόν, ἀλλὰ νῦν οὐκέτι γνωσκομεν.
18 ὥστε εἰ τις ἐν Χριστῷ, καὶ ἡ κρίσις· τὰ ἀργαῖα παρήλθεν, ἰδοὺ,
19 γέγονεν καινὰ. ¹⁸ τὰ δὲ πάντα ἐκ τοῦ θεοῦ τοῦ καταλλάξαντος
ἡμᾶς ἑαυτῷ διὰ Χριστοῦ καὶ δόντος ἡμῖν τὴν διακονίαν τῆς καταλ-
20 λαγῆς, ¹⁹ ὡς ὅτι θεὸς ἦν ἐν Χριστῷ κόσμον καταλλάσσειν ἑαυτῷ,
μὴ λογιζόμενος αὐτοῖς τὰ παραπτώματα αὐτῶν καὶ θέμενος ἐν
20 ἡμῖν τὸν λόγον τῆς καταλλαγῆς. ²⁰ Ὑπὲρ Χριστοῦ οὖν προσβύομεν
ὡς τοῦ θεοῦ παρακαλοῦντος δι' ἡμῶν· δεόμεθα ὑπὲρ Χριστοῦ, κατ-

10. Pro διὰ h. ἴδια Arm. Vg. It. Or. (2; διὰ 5.) Or. int. al. m. (sed διὰ Clem. Ath. Bas. Tert. Hier. al.) . . om. τὰ Clem. (1.) Tert. (1.) . . h. ᾧ (om. πρὸς ᾧ) D*FG. — φαῦλ. c. C al. Or. (6; κακ. 1; κακ. etiam Clem.) Eus. Ephr. Ath. Epiph. Bas. Cyr. (saepiss.) al. . . Rc. Kn. Sz. Ln. καλόν.

12. Rc. Kn. Sz. γὰρ πάλιν. — Ln. καὶ μὴ [c. B al. Thdret.] ἐν καρδί. [c. BD*FG al. Syr. Vg. It. Clem. (alludit tantum ad loc.) Ambrat.]

14. Hab. τοῦ θεοῦ C al. Syr. p. Chrs. al.

15. Rc. Kn. Sz. εἰ εἶς. [om. c. BC**D*EFGI al. pl. Syr. utr. Aeth. It. Chrs. Ath. (vdtr) al.]

16. Rc. Kn. Sz. εἰ δὲ καί. [εἰ καί c. BC**D* al. Or. . . h. καί εἰ FG Vg. It. PP. lat. (εἰ δὲ x. Chrs. Thdret.)]

17. Rc. Kn. Sz. in f. add. τὰ πάντα. [om. c. BCD*FG al. It. Vg. ms. Am. al. Clem. al. m.; ante καιν. pon. 17. al. m. Syr. Vg. Ath. al. m.]

18. Rc. Kn. Sz. Ἰησοῦ Χρ.

20. Hab. ὅν ὑπ. Χρ. προσβ. DEFG, tum δεόμενοι et καταλλαγῆναι D*FG It.

αλλάγητε τῷ θεῷ. ²¹ τὸν μὴ γνόντα ἁμαρτίαν ὑπὲρ ἡμῶν ἁμαρτίαν ²¹ ἐποίησαν, ἵνα ἡμεῖς γενώμεθα δικαιοσύνη θεοῦ ἐν αὐτῷ.

VI.

Συνεργοῦντες δὲ καὶ παρακαλοῦμεν, μὴ εἰς κενὸν τὴν χάριν ¹
 * Es. 49. ^{8.} τοῦ θεοῦ δεῖσθαι ὑμᾶς, — ² λέγει γάρ· Καιρῷ δεκτῷ ἐπήκουσά ²
 σου καὶ ἐν ἡμέρᾳ σωτηρίας ἐβοήθησά σοι· ἴδου, νῦν καιρὸς εὐ-
 πρόσδεκτος, ἴδου, νῦν ἡμέρα σωτηρίας· — ³ μηδεμίαν ἐν μηδενὶ ³
 διδόντες προσκοπήν, ἵνα μὴ μωμηθῇ ἡ δικαιοσύνη, ⁴ ἀλλ' ἐν παντὶ ⁴
 συνιστάντες ἑαυτοὺς ὡς θεοῦ διακονοί· ἐν ὑπομονῇ πολλῇ, ἐν θλί-
 ψειν, ἐν ἀνάγκαις, ἐν στενοχωρίαις, ⁵ ἐν πληγαῖς, ἐν φυλακαῖς, ⁵
 ἐν ἀκαταστασίαις, ἐν κόποις, ἐν ἀγρυπνίαις, ἐν νηστειαῖς, ⁶ ἐν ⁶
 ἀγνότητι, ἐν γνώσει, ἐν μακροθυμίᾳ, ἐν χρησιότητι, ἐν πνεύματι
 ἀγίῳ, ἐν ἀγάπῃ ἀνυποκρίτου, ⁷ ἐν λόγῳ ἀληθείας, ἐν δυνάμει θεοῦ· ⁷
 διὰ τῶν ὄπλων τῆς δικαιοσύνης τῶν δεξιῶν καὶ ἀριστερῶν, ⁸ διὰ ⁸
 δόξης καὶ ἀτιμίας, διὰ θυσημάτων καὶ εὐφημίας· ὡς πλάνοι καὶ
 ἀληθεῖς, ⁹ ὡς ἀγνοοῦμενοι καὶ ἐπιγινωσκόμενοι, ὡς ἀποθνήσκον- ⁹
 τες καὶ ἴδου ζῶμεν, ὡς παιδευόμενοι καὶ μὴ θανατούμενοι, ¹⁰ ὡς ¹⁰
 λυπούμενοι ἀεὶ δὲ χαίροντες, ὡς πτωχοὶ πολλοὺς δὲ πλουτιζόντες,
 ὡς μηδὲν ἔχοντες καὶ πάντα κατέχοντες.

Τὸ στόμα ἡμῶν ἀνέφωεν πρὸς ὑμᾶς, Κορίνθιοι, ἡ καρδία ¹¹
 ἡμῶν πεπλάτνυται· ¹² οὐ στενοχωρεῖσθε ἐν ἡμῖν, στενοχωρεῖσθε ¹²
 δὲ ἐν τοῖς σπλάγχθοις ὑμῶν· ¹³ τὴν δὲ αὐτὴν ἀντιμισθίαν, ὡς ¹³
 τέκνοις λέγω, πλατύνθητε καὶ ὑμεῖς· ¹⁴ μὴ γίνεσθε ἑτεροζυγοῦντες ¹⁴
 ἀπίστοις· τίς γὰρ μετοχὴ δικαιοσύνης καὶ ἀνομίας, ἢ τίς κοινωνία
 φωτὶ πρὸς σκοτός; ¹⁵ τίς δὲ συμφώνησις Χριστοῦ πρὸς Βελίαν, ¹⁵

21. Rc. Kn. Sz. τὸν γὰρ [om. c. BCD*FG al. Cpt. Vg. It. Or. Aug. al.] et
 γένωμ. [γεν. c. BDEI al. pm. Or. Chrs. al.]

Cap. VI. 1. Hab. παρακαλοῦντες D*EFG It.

3. Add. in f. ἡμῶν DEFG al. Syr. utr. Vg. It. al. Chrs. Thdret. al.

4. Rc. Kn. Sz. συνιστῶντες. [-στάντες c. CD*FG al. Clem. Cyr. . . h.
 -στάνοντες B al. Damsc.]

9. Pro παιδευόμε. h. περαζόμενοι D*FG It. Ambrst.

14. Hab. δικαιοσύνης x. ἀνομίας D*E Or. . . h. -τη μετὰ ἀνομίας FG
 Arm. Vg. It. PP. lat. pl. — Rc. Kn. Sz. τίς δὲ. [ἢ τίς c. BCDEFGI etc.]

15. Rc. Ln. Βελίαλ. [-αρ c. Cl al. pl. Cpt. Arm. Aeth. Syr. p. Sl. Har.*
 Clem. (2.) Or. (4.) Pseudo-Ign. Test. XII. patr. Can. apost. Chrs. al.

- 16 ἢ τίς μερίς πιστῶ μετὰ ἀπίστον; ¹⁶ τίς δὲ συγκατάρθεις ναῶν Θεοῦ μετὰ εἰδώλων; ἡμεῖς γὰρ ναὸς Θεοῦ ἐσμὲν ζῶντος, καθὼς εἶπεν ¹ Cor. 3, 16. ὁ Θεός· ὅτι ἐνοικήσω ἐν αὐτοῖς καὶ ἐμπεριπατήσω, καὶ ἔσομαι ¹ Lv. 26, 11. 12. αὐτῶν Θεός καὶ αὐτοὶ ἔσονται μου λαός. ¹⁷ Διὸ ἐξέλθατε ἐκ μέ- Heb. 8, 10. σου αὐτῶν καὶ ἀφορώσθητε, λέγει κύριος, ἀκαθάρτων μὴ ἀπτεσθε· ¹⁸ καὶ ἐσομαι ὑμῶν εἰς πατέρα, καὶ ὑμεῖς ¹⁸ ἐσοσθέ μοι εἰς υἱὸν καὶ θυγατέρας, λέγει κύριος παντοκράτωρ. ¹ Jer. 31, 9. 10. (VII.) ¹ Ταύτας οὖν ἔχοντες τὰς ἐπαγγελίας, ἀγαπητοί, καθαρῶ- ² Sam. 7, 14. σωμεν ἑαυτοὺς ἀπὸ παντὸς μολυσμοῦ σαρκὸς καὶ πνεύματος, ἐπιτελοῦντες ἀγιοσύνην ἐν φόβῳ Θεοῦ.

VII.

- 2 ² Χωρήσατε ἡμᾶς· οὐδένα ἠδικήσαμεν, οὐδένα ἐφθείραμεν, οὐδέ- ³ να ἐπλυνονεκῆσαμεν. ³ πρὸς κατακριθεὶς οὐ λέγω· προσέληκα γάρ, ⁴ ὅτι ἐν ταῖς καρδίαις ἡμῶν ἐστὲ εἰς τὸ συναποθανεῖν καὶ συζῆν. ⁴ πολλή μοι παρήρσια πρὸς ὑμᾶς, πολλή μοι καύχησις ὑπὲρ ὑμῶν· ⁵ πεπλήρωμαι τῇ παρακλήσει, ὑπερπερισσεύομαι τῇ χαρῇ ἐπὶ πάσῃ ⁵ τῇ θλίψει ἡμῶν. ⁵ Καὶ γὰρ ἐλθόντων ἡμῶν εἰς Μακεδονίαν οὐδε- ⁶ μιαν ἄνευ ἐσχεν ἡ σὰρξ ἡμῶν, ἀλλ' ἐν παντὶ θλιβόμενοι· ἐξωθεν ⁶ μάλα, ἐξωθεν φόβοι. ⁶ ἀλλ' ὁ παρακαλῶν τοὺς ταπεινοὺς παρεκά- ⁷ λησεν ἡμᾶς ὁ Θεὸς ἐν τῇ παρουσίᾳ Τίτου· ⁷ οὐ μόνον δὲ ἐν τῇ ⁸ παρουσίᾳ αὐτοῦ, ἀλλὰ καὶ ἐν τῇ παρακλήσει ἣ παρεκλήθη ἐφ' ⁸ ὑμῶν, ἀναγγέλλων ἡμῖν τὴν ὑμῶν ἐπιπόθησιν, τὸν ὑμῶν ὀδυρμόν, ⁸ τὸν ὑμῶν ζῆλον ὑπὲρ ἐμοῦ, ὥστε με μᾶλλον χαρῆσαι. ⁸ ὅτι εἰ καὶ ⁸ ἐλύπησα ὑμᾶς ἐν τῇ ἐπιστολῇ, οὐ μεταμελομαι· εἰ καὶ μετεμελό-

2 Cor. 2, 12.

pl. . . h. - αν DEgr. al. . . - αβ FGgr. d. e. - αλ B (e silentio Bchi et B(1)ji) Vg. PP. lat. pl. — Rc. Kn. Sz. Χριστῶ [-στοῦ c. B al. Vg. d. e. Clem. ms. Or. (2. -στῶ 1.) PP. lat.] et Ln. πιστοῦ c. B.

16. Rc. Kn. Sz. ὑμεῖς et ἐστέ. [ἡμ. et ἐσμὲν c. BDI al. m. Cpt. d. e. Clem. al.] — h. αὐτοῖς G g. Or. (2.) — Rc. Kn. Sz. ἔσ. μοι. [μοῦ c. BC al. Damsc.]

17. Rc. Kn. Sz. ἐξέλθετε. [-θατε c. BCFG al. Damsc.]

Cap. VII. 3. Rc. Kn. Sz. οὐ πρ. κατ. λ. [πρ. κ. οὐ λ. c. B (ap. Btlj.) C.]

5. Rc. Kn. Sz. ἔσχηκεν ἄνευ. [ἔσχεν c. BFG al. et postp. c. CFG Vg. Thdret.]

6. Om. ὁ Θεός 72. al. Bas. Chrs. Thdret. (etiam h.) . . om. ὁ C 4. — h. ἡ παρεκλήθη D* Egr.

8. Ln. εἰ δὲ κ. μετεμ. c. B.

μην, βλέπω ὅτι ἡ ἐπιστολὴ ἐκείνη εἰ καὶ πρὸς ὄραν ἐλύπησεν ὑμᾶς,
 9 τῶν χαίρω, οὐχ ὅτι ἐλυπήθητε, ἀλλ' ὅτι ἐλυπήθητε εἰς μετάνοιαν· 9
 ἐλυπήθητε γὰρ κατὰ θεόν, ἵνα ἐν μηδενὶ ζημωθῆτε ἐξ ἡμῶν.
 10 ἢ γὰρ κατὰ θεόν λύπη μετάνοιαν εἰς σωτηρίαν ἀμεταμέλητον 10
 ἐργάζεται· ἡ δὲ τοῦ κόσμου λύπη θάνατον καταργάζεται. 11 ἰδοὺ 11
 γὰρ, αὐτὸ τοῦτο τὸ κατὰ θεόν λυπηθῆναι πόσην καταργάσατο
 ὑμῶν σπουδὴν· ἀλλὰ ἀπολογίαν, ἀλλὰ ἀγανάκτησιν, ἀλλὰ φόβον,
 ἀλλὰ ἐπιπόθησιν, ἀλλὰ ζῆλον, ἀλλὰ ἐκδίκησιν. ἐν παντὶ συνεστή-
 σατε ἑαυτοὺς ἀγνοῦς εἶναι ἐν τῷ πράγματι. 12 ἄρα εἰ καὶ ἔγραψα 12
 ὑμῶν, οὐχ εἵνεκεν τοῦ ἀδικήσαντος, ἀλλ' οὐδὲ εἵνεκεν τοῦ ἀδικη-
 θέντος, ἀλλ' εἵνεκεν τοῦ φανερωθῆναι τὴν σπουδὴν ἡμῶν τὴν ὑπὲρ
 ὑμῶν πρὸς ὑμᾶς ἐνώπιον τοῦ θεοῦ. 13 διὰ τοῦτο παρακακλήμεθα. 13
 ἐπὶ δὲ τῇ παρακλήσει ἡμῶν περισσοτέρως μᾶλλον ἐχάρημεν ἐπὶ τῇ
 χαρᾷ Τίτου, ὅτι ἀναπέμψανται τὸ πνεῦμα αὐτοῦ ἀπὸ πάντων ὑμῶν·
 14 ὅτι εἰ τι αὐτῷ ὑπὲρ ὑμῶν κεκαύχημαι, οὐ κατησχύνθη, ἀλλ' 14
 ὡς πάντα ἐν ἀληθείᾳ ἐλαλήσαμεν ὑμῶν, οὕτως καὶ ἡ καύχησις ὑμῶν
 ἢ ἐπὶ Τίτου ἀληθῆρα ἐγενήθη. 15 καὶ τὰ σπλάγγνα αὐτοῦ περισ- 15
 σοτέρως εἰς ὑμᾶς ἐστὶν ἀναμνησκόμενον τὴν πάντων ὑμῶν ὑπ-
 ακοήν, ὡς μετὰ φόβου καὶ τρόμου ἐδέξασθε αὐτόν. 16 χαίρω, ὅτι 16
 ἐν παντὶ θαρῶν ἐν ὑμῶν.

8. Rc. KN. Sz. βλέπ. γάρ. [om. c. BD* d. e. Ambrst. al. videns Vg.]

10. Rc. KN. Sz. καταργάξ. [érg. c. BCDE al. Just. Clem. Or. (2; κατ. 2.) Chrs.]

11. Rc. KN. Sz. λυπηθ. ὑμᾶς. [om. c. BCFG al. g. Ambrst.] — LN. (ἐν) ὑμῶν [c. CFG al. m. Syr. Vg. g. al. (non Clem.) Bas. Chrs. Thdret. al.] et εἶναι (ἐν). . . Rc. KN. Sz. εἶναι ἐν. . . om. c. CD* gr. FG al. Vg. g. Clem. (accurate totum loc. cit.) Damsc. al.

12. LN. ter εἵνεκεν [c. CDF al.] et ὑμῶν τὴν ὑπ. ἡμῶν c. CDEI al. pl. Syr. Arr. Cpt. Aeth. e. Damsc. (sed om. πρ. ὑμ. Syr. Erp. Arm. Aeth. Vg. Ambrst.; etiam πρ. ἡμᾶς leg.)

13. Rc. KN. Sz. παρακακλ. ἐπὶ τῇ παρ. ὑμῶν· περισσ. δὲ μᾶλλ. etc. [ἐπὶ δέ, omisso δέ post περισσ. c. BCDEFG al. pm. Syr. utr. Vg. al. Chrs. (comm.) Damsc. Thphyl. Ambrst. al. . . ἡμῶν c. BCDEG al. Syr. Erp. Aeth. Arm. Vg. It. Ambrst. . . om. δέ utroque 32. al. Thdret.]

14. Hab. πρὸς Τίτον DEFG al. vv. m. — LN. om. ἡ ante ἐπὶ c. B.

16. Rc. χαίρω οὖν.

VIII.

1 Γνωρίζομεν δὲ ὑμῖν, ἀδελφοί, τὴν χάριν τοῦ Θεοῦ τὴν δε-
 2 δομένην ἐν ταῖς ἐκκλησίαις τῆς Μακεδονίας, ² ὅτι ἐν πολλῇ δοκιμῇ
 3 Θλίψεως ἢ περισσειᾶ τῆς χαρᾶς αὐτῶν καὶ ἢ κατὰ βάθους πτωχεῖα
 4 αὐτῶν ἐπερίσσευσεν εἰς τὸ πλοῦτος τῆς ἀπλότητος αὐτῶν. ³ ὅτι
 4 κατὰ δύναμιν, μαρτυρῶ, καὶ παρὰ δύναμιν ἀνθαίρετοι, ⁴ μετὰ
 5 πολλῆς παρακλήσεως δεόμενοι ἡμῶν τὴν χάριν καὶ τὴν κοινωνίαν
 5 τῆς διακονίας τῆς εἰς τοὺς ἁγίους, ⁵ καὶ οὐ καθὼς ἠλπίζαμεν, ἀλλ'
 6 ἑαυτοὺς ἔδωκαν πρῶτον τῷ κυρίῳ καὶ ἡμῖν διὰ θελήματος Θεοῦ,
 6 ⁶ εἰς τὸ παρακαλέσαι ἡμᾶς Ἰκτον, ἵνα καθὼς προεηρξάτο οὕτως
 7 καὶ ἐπιτελέσῃ εἰς ὑμᾶς καὶ τὴν χάριν ταύτην. ¹ ἀλλ' ὡσπερ ἐν παντὶ
 8 περισσεύετε, πλῖστοι καὶ λόγῳ καὶ γνώσει καὶ πάσῃ σπουδῇ καὶ τῇ
 8 ⁸ ἐξ ἡμῶν ἐν ὑμῖν ἀγάπῃ, ἵνα καὶ ἐν ταύτῃ τῇ χάριτι περισσεύητε.
 9 ⁹ οὐ κατ' ἐπιταγὴν λέγω, ἀλλὰ διὰ τῆς ἑτέρας σπουδῆς καὶ τὸ τῆς
 9 ⁹ ὑμετέρας ἀγάπης γνήσιον δοκιμάζων. ⁹ γινώσκετε γὰρ τὴν χάριν
 10 τοῦ κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ, ὅτι δι' ὑμᾶς ἐπτώχευσεν πλοῦ-
 10 ¹⁰ σιος ὢν, ἵνα ὑμεῖς ἐπὶ ἐκεῖνου πτωχεῖα πλουτήσητε. ¹⁰ καὶ γνώμη
 11 ἐν τούτῳ δίδωμι. τούτο γὰρ ὑμῖν συμφέρει, ὅτι οὐκ ἔστιν οὐ μόνον τὸ
 11 ¹¹ ποιῆσαι ἀλλὰ καὶ τὸ θέλειν προεηρξασθε ἀπὸ πένης. ¹¹ ἡνὲν δὲ
 12 καὶ τὸ ποιῆσαι ἐπιτελέσατε, ὅπως καθάπερ ἢ προθυμία τοῦ θε-
 12 ¹² λειν, οὕτως καὶ τὸ ἐπιτελέσαι ἐκ τοῦ ἔχειν. ¹² εἰ γὰρ ἢ προθυμία
 13 ¹³ πρόκειται, καθὸ ἐὰν ἔχη, ἐνπρόσδεκτος, οὐ καθὸ οὐκ ἔχει. ¹³ οὐ
 14 ¹⁴ γὰρ ἵνα ἄλλοις ἄνεσις, ὑμῖν δὲ θλίψις, ἀλλ' ἕξ ἰσότητος· ἐν τῷ
 14 ¹⁴ ἡνὲν καιρῷ τὸ ὑμῶν περίσσευμα εἰς τὸ ἐκεῖνων ὑστέρημα, ¹⁴ ἵνα

Cap. VIII. 2. RC. KN. SZ. τὸν πλοῦτον. [τὸ πλ. c. B al.]

3. RC. KN. SZ. pro παρὰ [c. BDEG al.] h. ἵπερ.

4. RC. in f. add. δέξασθαι ἡμᾶς.

5. LN. ἠλπίζαμεν c. B al. et v. 6. ἐνῆρξ. c. B.

7. RC. KN. SZ. ἐξ ὑμῶν ἐν ἡμῖν. [ἡμ. et ὑμ. c. B al. m. Syr. Arm. Sl. ms. Ruf. Ambrst. (vdtr.)]

8. Hab. δοκιμάζω FGgr.

9. LN. om. Χρ. c. B. — h. ἡμᾶς et ἡμεῖς et πλουτήσομεν 19. al. m. Or. Chrs. (text.) Thdret. (2.) al.

10. Hab. ἐνῆρξ. D*FG. — h. τὸ θέλειν ἀλλ. κ. τὸ ποιῆσ. Syr. Egr.

12. Hab. ἔχει BI al. m. — RC. SZ. et KN. (—) ἔχη τες.

13. LN. om. διέ c. B al. Aeth. d. e.

καὶ τὸ ἐκείνων παρίσσευμα γένηται εἰς τὸ ὑμῶν ὑστέρημα, ὅπως
 Ex. 16, 17. γένηται ἰσότης· ¹⁵ καθὼς γέγραπται· Ὁ τὸ πολὺ οὐκ ἐπλεόνασεν, ¹⁶
 καὶ ὁ τὸ ὀλίγον οὐκ ἧλαττονησεν.

Χάρις δὲ τῷ θεῷ τῷ δόντι τὴν αὐτὴν σπουδὴν ὑπὲρ ὑμῶν ¹⁶
 ἐν τῇ καρδίᾳ Τίτου, ¹⁷ ὅτι τὴν μὲν παράκλησιν ἐδέξατο, σπου- ¹⁷
 δαιότερος δὲ ὑπάρχων ἀνθαιρέτος ἐξῆλθεν πρὸς ὑμᾶς. ¹⁸ συναπέμ- ¹⁸
 νωμεν δὲ μετ' αὐτοῦ τὸν ἀδελφόν, οὗ ὁ ἔπαινος ἐν τῷ εὐαγγελίῳ
 διὰ πασῶν τῶν ἐκκλησιῶν· ¹⁹ οὐ μόνον δέ, ἀλλὰ καὶ χειροτονη- ¹⁹
 θείς ὑπὸ τῶν ἐκκλησιῶν συνέκδημος ἡμῶν ἐν τῇ χάριτι ταύτῃ τῇ
 διακονουμένη ὑφ' ἡμῶν πρὸς τὴν τοῦ κυρίου δόξαν καὶ προθυμίαν
 ἡμῶν· ²⁰ στελλόμενοι τοῦτο, μή τις ἡμᾶς μοιμήσῃται ἐν τῇ ἀδρό- ²⁰
 Rom. 12, 17. τηι ταύτῃ τῇ διακονουμένη ὑφ' ἡμῶν. ²¹ προνοοῦμεν γὰρ καλὰ ²¹
^{17.} οὐ μόνον ἐνώπιον κυρίου, ἀλλὰ καὶ ἐνώπιον ἀνθρώπων. ²² συν- ²²
 ἐπέμψαμεν δὲ αὐτοῖς τὸν ἀδελφὸν ἡμῶν, ὃν ἐδοκιμάσαμεν ἐν πολ-
 λοῖς πολλάκις σπουδαῖον ὄντα, νυνὶ δὲ πολὺ σπουδαιότερον πε-
 ποιθήσει πολλῇ τῇ εἰς ὑμᾶς. ²³ εἴτε ὑπὲρ Τίτου, κοινῶς ἐμὸς ²³
 καὶ εἰς ὑμᾶς συνεργός· εἴτε ἀδελφοὶ ἡμῶν, ἀπόστολοι ἐκκλησιῶν,
 δόξα Χριστοῦ. ²⁴ τὴν οὖν ἐνδείξιν τῆς ἀγάπης ὑμῶν καὶ ἡμῶν ²⁴
 καυχήσεως ὑπὲρ ὑμῶν εἰς αὐτοὺς ἐνδεικνύμενοι εἰς πρόσωπον τῶν
 ἐκκλησιῶν.

IX.

Περὶ μὲν γὰρ τῆς διακονίας τῆς εἰς τοὺς ἁγίους περισσὸν μοί ¹
 ἴστιν τὸ γράφειν ὑμῖν· ² οἶδα γὰρ τὴν προθυμίαν ὑμῶν ἣν ὑπὲρ ²
 ὑμῶν καυχῶμαι Μακεδόσιν, ὅτι Ἀγαθα παρεσκευάσται ἀπὸ πέρυσσι,
 καὶ ὁ ἐξ ὑμῶν ζῆλος ἠρέθισεν τοὺς πλεόνας. ³ ἔπαμρα δὲ τοὺς ³

16. RC. KN. LN. δι.δόντι. [δόντι c. CDEFGI al. pl. Chrs. Thphyl. dedit Vg. d. e.]

19. RC. KN. Sz. σὺν τῇ [ἐν τ. c. BC al. pm. Syr. Vg. al. Damsc. Ambrst. al.] et αὐτοῦ τοῦ κυρ. [om. c. BCD*FG al. m. Vg. It. al. Ambrst. al.] — RC. in f. ὑμῶν.

20. Hab. ὑποστελλόμε. FG. — 21. RC. KN. προνοοῦμενος sine γάρ.

22. Hab. δὲ πολλῇ B et om. πολλῇ FG al. g.

24. RC. KN. Sz. ἐνδείξασθε. [ἐνδεικνύμ. c. BD*EFGI al. It.] — RC. καὶ εἰς πρόσ.

Cap. IX. 1. Om. τὸ C al.; h. τοῦ FG Thdret. ms.

2. LN. τὸ (c. B.) ὑμῶν ζῆλ. (om. ἐξ BC al. Syr. al. vestra Vg. Ambrst., . hab. Chrs. Thdret.)

ἀδελφούς, ἵνα μὴ τὸ κἀνήθημα ἡμῶν τὸ ὑπὲρ ὑμῶν κενωθῆ ἔν τῳ
 4 μέρει τούτῳ, ἵνα καθὼς ἔλεγον παρασκευασμένοι ἦτε, ⁴ μήπως,
 ἔάν ἔλθωσιν σὺν ἐμοὶ Μακεδόνες καὶ εὐρωσιν ὑμᾶς ἀπαρασκευάστους,
 καταισχνηθῶμεν ἡμεῖς, ἵνα μὴ λέγωμεν ὑμεῖς, ἐν τῇ ὑπόστασει
 5 ταύτῃ. ⁵ ἀναγκαῖον οὖν ἡγήσαμην παρακαλῆσαι τοὺς ἀδελφούς, ἵνα
 προέλθωσιν εἰς ὑμᾶς καὶ προκαταρτίσωσιν τὴν προεπηγγελμένην
 εὐλογίαν ὑμῶν ταύτην ἑτοιμῆν εἶναι οὕτως ὡς εὐλογίαν καὶ μὴ ὡς
 6 πλεονεξίαν. ⁶ Τοῦτο δὲ ὁ σπειρών φειδομένως φειδομένως καὶ θε-
 ρίσει, καὶ ὁ σπειρῶν ἐπ' εὐλογίας ἐπ' εὐλογίας καὶ θερίσει.
 7 ⁷ ἕκαστος καθὼς προήρηται τῇ καρδίᾳ, μὴ ἐκ λύπης ἢ ἐξ ἀνάγκης. ⁸ Pro-
 8 ἰλαρὸν γὰρ δόσιν ἀγαπᾷ ὁ θεός. ⁸ δυνατός δὲ ὁ θεὸς πᾶσαν χά-
 ριν περισσεῦσαι εἰς ὑμᾶς, ἵνα ἐν παντὶ πάντοτε πᾶσαν ἀντάρκειαν
 9 ἔχοντες περισσεύητε εἰς πᾶν ἔργον ἀγαθόν, ⁹ καθὼς γέγραπται. ^{Ps. 112,}
^{9.} Ἐσκόρπισεν, ἔδωκεν τοῖς πένησιν, ἡ δικαιοσύνη αὐτοῦ μένει εἰς
 10 τὸν αἰῶνα. ¹⁰ ὁ δὲ ἐπιχορηγῶν σπέρμα τῳ σπειρόντι καὶ ἄσπον ^{Es. 55,}
 εἰς βρωσῶν χορηγήσει καὶ πληθύνει τὸν σπόρον ὑμῶν καὶ αὐξήσει ^{10.}
 11 τὰ γενήματα τῆς δικαιοσύνης ὑμῶν. ¹¹ ἐν παντὶ πλουτιζόμενοι εἰς
 πᾶσαν ἀπλότητα, ἥτις καταργάζεται δι' ἡμῶν εὐχαριστίαν τῳ θεῳ.
 12 ¹² ὅτι ἡ διακονία τῆς λειτουργίας ταύτης οὐ μόνον ἐστὶν προσανα-
 πληροῦσα τὰ ὑστερήματα τῶν ἁγίων, ἀλλὰ καὶ περισσεύουσα διὰ
 13 πολλῶν εὐχαριστιῶν τῳ θεῳ. ¹³ διὰ τῆς δοκιμῆς τῆς διακονίας
 ταύτης δοξάζοντες τὸν θεὸν ἐπὶ τῇ ὑποταγῇ τῆς ὁμολογίας ὑμῶν

4. Hab. καὶ κατασχ. D*E d. e. et λέγω DEG Vg. ms. It. Ambrst. al. —
 Rc. inf. add. τῆς καυχῆσεως.

5. LN. πρὸς ὑμᾶς c. BDEFG al. — Rc. KN. Sz. προκατηγγ.
 [προεπηγγ. c. BCDEFG al. pm. Cpt. Vg. It. Thphyl. al.] — om.
 ταύτ. FG g. Arm. — om. καὶ ante μὴ FG al. Syr. Erp. Vg. It. Chrs.
 (comm.) Ambrst. al. — Rc. ὡς περ πλεον.

6. Hab. σπειρ. ἐν εὐλογίᾳ D*FG Sl. ms. It. Ambrst.; tum ἐπ' εὐλογία
 FG Sl. ms. . . ἐξ εὐλογίας D* It. Ambrst. al. et om. καὶ DE Erp. Aeth.

7. Rc. KN. Sz. προαιρεῖται. [citra BCFG al. Vg. d. e. al. Chrs. ms. al.]

8. LN. δυνατεῖ c. BD*FG. [non Chrs. Thdret.]

10. LN. pro σπέρμ. h. σπόρον c. BD*FG al. [non Chrs. Thdret.] — Rc.
 χορηγήσει κ. πληθύνει et αὐξήσει.

11. Hab. δὲ ὑμῶν C* al. m. Syr. p. in m. g.* Damsc. — LN. om. τῳ c.
 D et B (hab. Θεοῦ).

12. LN. τῳ χριστῳ c. B 46. . . h. in Domino Vg.

13. LN. καὶ διὰ c. B.

εἰς τὸ εὐαγγέλιον τοῦ Χριστοῦ καὶ ἀπλότῃ τῆς κοινωνίας εἰς ἀν-
τοὺς καὶ εἰς πάντας, ¹⁴ καὶ αὐτῶν δεῖσαι ὑπὲρ ἡμῶν ἐπιποθοῦν-
των ἡμῶς διὰ τὴν ὑπερβάλλουσαν χάριν τοῦ Θεοῦ ἐφ' ἡμῖν. ¹⁵ χά-
ρις τῷ Θεῷ ἐπὶ τῇ ἀνεκδιμήτῳ αὐτοῦ δωρεῇ.

X.

Αὐτὸς δὲ ἐγὼ Παῦλος παρακαλῶ ὑμᾶς διὰ τῆς πραΰτητος ¹
καὶ ἐπεικειᾶς τοῦ Χριστοῦ, ὃς κατὰ πρόσωπον μὲν ταπεινὸς ἐν
ἡμῖν, ἀπὼν δὲ θαρσύνω εἰς ὑμᾶς. ² θέλω δὲ τὸ μὴ παρὼν θαρσύν-
σαι τῇ πεποιθήσει ἢ λογίζομαι τολμᾶσαι ἐπὶ τινας τοὺς λογιζομέ-
νους ἡμᾶς ὡς κατὰ σάρκα περιπατοῦντας. ³ ἐν σαρκὶ γὰρ περι-
πατοῦντες οὐ κατὰ σάρκα στρατεύομεθα. ⁴ τὰ γὰρ ὄπλα τῆς
στρατείας ἡμῶν οὐ σαρκικά, ἀλλὰ θνητά τῷ Θεῷ πρὸς καθαίρεσιν
ὀγκρωμάτων. ⁵ λογισμοὺς καθαιροῦντες καὶ πᾶν ἕνθεμα ἐπαιφό-
μενον κατὰ τῆς γνώσεως τοῦ Θεοῦ, καὶ ἀγκυλοποιῶντες πᾶν νόημα
εἰς τὴν ὑπακοὴν τοῦ Χριστοῦ, ⁶ καὶ ἐν ἐτοιμῳ ἔχοντες ἐκδικῆσαι
πᾶσαν παρακοήν, ὅταν πληρωθῇ ἡμῶν ἡ ὑπακοή.

Τὰ κατὰ πρόσωπον βλέπετε. εἴ τις πέποιθεν ἐναντῶ Χριστοῦ ⁷
εἶναι, τοῦτο λογιζέσθω πάλιν ἀπ' ἑαυτοῦ, ὅτι καθὼς αὐτὸς Χρι-
στοῦ οὕτως καὶ ἡμεῖς. ⁸ εἰάν τις γὰρ περισσότερον τι καυχῆσθαι
περὶ τῆς ἐξουσίας ἡμῶν ἢς ἔδωκεν ὁ κύριος εἰς οἰκοδομὴν καὶ οὐκ
εἰς καθαίρεσιν ἡμῶν, οὐκ αἰσγνυθήσομαι. ⁹ ἵνα μὴ δόξω ὡς ἄν
ἐκφοβεῖν ὑμᾶς διὰ τῶν ἐπιστολῶν. ¹⁰ ὅτι αἱ μὲν ἐπιστολαί, φησίν,
βαρεῖαι καὶ ἰσχυραί, ἡ δὲ παρουσία τοῦ σώματος ἀσθενῆς καὶ ὁ
λόγος ἐξουθενημένος. ¹¹ τοῦτο λογιζέσθω ὁ τοιοῦτος, ὅτι οἶοί ¹¹

15. Rc. Kn. Sz. χάρις. δέ. [om. c. BCD*FG al. Vg. It. Hil. al.]

Cap. X. 1. Rc. Kn. Sz. πραΰτητ. [πραΰτητ. c. BFG.] — h. δ' ὑμᾶς B.

3. Hab. γὰρ ὄντες Clem. (1.) et ζῶντες Or. (2.)

5. Om. καὶ ante αἶχμ. G It. et in f. add. ἄγοντες D*EFG It.

7. Hab. δοῦλος ante εἶν. D*EFG It. — Ln. ἐφ' ἑαυτ. c. B; apud Vg. in tra It. — Rc. et Kn. (—) in f. add. Χριστοῦ.

8. Ln. om. τέ c. BFG al. m. It. Chrs. Thphyl. — Rc. Kn. Sz. καὶ περισσ. [om. c. BD*EFG al. Syr. p. Vg. It.] — om. ἡμῶν C al. Syr. al. Chrs. al. — Rc. Kn. Sz. ὁ κύριος ἡμῶν. [om. c. BCD* al. Cpt. Aeth. d. e. Tol. Vg. ms.; etiam ἐμοί et ἡμῶν leg. et var. pon.]

9. Hab. δόξωμεν (ἐκφοβοῦντες D*E) D*EFG It. Ambrst.

10. Ln. ὅτι αἱ ἐπιστολαί μὲν φασιν (inquiunt Vg. g.) et ἐξουθενημ. c. B.

ἔσμεν τῷ λόγῳ δι' ἐπιστολῶν ἀπόντες, τοιοῦτοι καὶ παρόντες τῷ
 12 ἔργῳ. ¹² οὐ γὰρ τολμῶμεν ἐγκρίναι ἢ συγκρίναι ἑαυτοὺς τισιν τῶν
 ἑαυτοῦς συνιστανόντων· ἀλλὰ αὐτοὶ ἐν ἑαυτοῖς ἑαυτοὺς μετροῦντες
 13 καὶ συγκρίνοντες ἑαυτοὺς ἑαυτοῖς ¹³ οὐκ εἰς τὰ ἄμετρα καυχησόμεθα,
 ἀλλὰ κατὰ τὸ μέτρον τοῦ κανόνος οὐ ἐμέρισεν ἡμῖν ὁ θεὸς μέτρον,
 14 ἐφικέσθαι ἄχρι καὶ ὑμῶν· ¹⁴ οὐ γὰρ μὴ ἐφικνούμενοι εἰς ὑμᾶς
 ὑπερεκτείνομεν ἑαυτοὺς, ἄχρι γὰρ καὶ ὑμῶν ἐφθάσαμεν ἐν τῷ εὐ-
 15 ἀγγελίῳ τοῦ Χριστοῦ· ¹⁵ οὐκ εἰς τὰ ἄμετρα καυχώμενοι ἐν ἄλλο-
 τροῖς κόποις, ἐλπίδα δὲ ἔχοντες ἀύξανομένης τῆς πίστεως ὑμῶν
 16 ἐν ὑμῖν μεγαλυνθῆναι κατὰ τὸν κανόνα ἡμῶν εἰς περισσεῖαν, ¹⁶ εἰς
 τὰ ὑπερέκεινα ὑμῶν εὐαγγελίσασθαι, οὐκ ἐν ἄλλοτρίῳ κανόνι εἰς
 17 τὰ ἔτοιμα καυχῆσασθαι. ¹⁷ ὁ δὲ καυχώμενος ἐν κυρίῳ καυχάσθω· ^{1 Cor 1, 31.}
 18 ¹⁸ οὐ γὰρ ὁ ἑαυτὸν συνιστάων, ἐκείνός ἐστιν δόκιμος, ἀλλὰ ὃν
 ὁ κύριος συνίστησιν.

XI.

1 *Ὀφελον ἀνέχεσθέ μου μικρὸν τι ἀφροσύνης. ἀλλὰ καὶ ἀν-
 2 χεσθέ μου. ² ζηλω γὰρ ὑμᾶς θεοῦ ζηλω· ἡμοσάμην γὰρ ὑμᾶς
 3 ἐνὶ ἀνδρὶ παρθένον ἀγνήν παραστήσαι τῷ Χριστῷ, ³ φοβουμαι δὲ· ^{Ga. 3, 4.}
 μήπως ὡς ὁ ὄφις ἐξηπάτησεν Εὐάν ἐν τῇ πανουργίᾳ αὐτοῦ, φθαρῇ

12. 13. Hab. τολμῶ B. — RC. KN. Sz. LN. in f. add. οὐ συνιστοῦσιν (LN. οὐ συνιστοῦσιν c. B al. Thdret.; etiam οὐ συνιστοῦσιν leg.; etiam οὐ ομιττῖται.). 13. ἡμεῖς δὲ οὐχί (LN. οὐκ .. sic c. BD*FGI al. pm. Chrs. al.) .. ea om. c. D*FG 109. lat. It. Hil. Ambrst. Auct. gr. de sing. cleric. ap. Cyp. Vig. Idac. Sed. .. om. tantum οὐ συνιστοῦσιν. 74.** Vg. Leif. Pel. Fulg. (hab. Aug.) — h. εἰς τὸ ἄμετρον D*FG g. (Vg. d. e. ita et hoc versu et v. sq. hab.) — om. καυχῆσ. D* d. e. . . h. καυχώμενοι FG g. — om. ἡμῖν FGI al. g.; etiam var. pon.

14. LN. ὡς γὰρ μὴ c. B al. — h. ἀφικόμενοι (iid. antea h. ἀφικέσθαι) FG.

18. RC. KN. Sz. συνιστῶν. [-άνων c. BD*EFGI** al. m. Or. al.]

Cap. XI. 1. Hab. ὄφελον D**EF al. pm. — RC. ἡττειχέσθε. . . h. ἀνέχεσθε B (sed ap. Btlj. vdr̄ ἀνεῖχεσθε.) al. pm. Thdret. — RC. τῆς ἀφροσ. [om. c. BDE al.] .. KN. Sz. τῆ ἀφροσύνη (omittunt τι c. FGI al. pl. Syr. Sl. It. Chrs. al. m.) c. I al. pl. Chrs. al. . . h. μικρὸν τῆς ἀφρ. μου FG It. Vg.

3. Hab. μήποτε FG g. . . μὴ D* Clem. (2; μήπως 1.) — RC. KN. Sz. οὕτως φθαρ. [om. c. BD*FG Arm. It. Clem. al.]

τὰ τοῖματά ὑμῶν ἀπὸ τῆς ἀπλότητος τῆς εἰς τὸν Χριστόν. ⁴ εἰ ⁴
 μὲν γὰρ ὁ ἐρχόμενος ἄλλον Ἰησοῦν κηρύσσει ὃν οὐκ ἐκηρύξαμεν,
 ἢ πνεῦμα ἕτερον λαμβάνετε ὃ οὐκ ἐλάβετε, ἢ εὐαγγέλιον ἕτερον ὃ
 2 Cor. οὐκ ἐδέξασθε, καλῶς ἀνείχεσθε· ⁵ λογίζομαι γὰρ μηδὲν ὑστερηκέ- ⁵
 12, 11. ναι τῶν ὑπερλίαν ἀποστόλων. ⁶ εἰ δὲ καὶ ἰδιώτης τῷ λόγῳ, ἀλλ' ⁶
 οὐ τῇ γνώσει, ἀλλ' ἐν παντὶ φανερώσαντες ἐν πᾶσιν εἰς ὑμᾶς.
⁷ ἢ ἁμαρτίαν ἐποίησα, ἐμάντων ταπεινῶν ἵνα ὑμεῖς ὑψωθῆτε, ὅτι ⁷
 ὄρωσαν τὸ τοῦ Θεοῦ εὐαγγέλιον εὐηγγελισάμεν ὑμῖν; ⁸ ἄλλας ἐκκλη- ⁸
 σίας ἐσύλησα λαβὼν ὄψωνιον πρὸς τὴν ὑμῶν διακονίαν, καὶ παρῶν
 πρὸς ὑμᾶς καὶ ὑστερηθεῖς οὐ κατενόησα οὐδενός· ⁹ τὸ γὰρ ὑπέ- ⁹
 ρημά μου προσανεπλήρωσαν οἱ ἀδελφοὶ ἐλθόντες ἀπὸ Μακεδονίας·
 καὶ ἐν παντὶ ἄβαρῃ ὑμῖν ἐμάντων ἐτήρησα καὶ τηρήσω. ¹⁰ ἔστιν ¹⁰
 ἀλήθεια Χριστοῦ ἐν ἐμοί, ὅτι ἡ καύχησις αὐτῆ οὐ φραγήσεται εἰς
 ἐμὲ ἐν τοῖς κλίμασιν τῆς Ἀχαΐας. ¹¹ διὰ τί; ὅτι οὐκ ἀγαπῶ ὑμᾶς; ¹¹
 ὁ Θεὸς οἶδεν. ¹² ὃ δὲ ποιῶ, καὶ ποιήσω, ἵνα ἐκκόψω τὴν ἀφορμὴν ¹²
 τῶν θελότων ἀφορμῆν, ἵνα ἐν ᾧ κανχῶνται εὐρεθῶσιν καθὼς καὶ
 ἡμεῖς. ¹³ οἱ γὰρ τοιοῦτοι ψευδαπόστολοι, ἐργάται δόλιοι, μετα- ¹³
 σχηματίζόμενοι εἰς ἀποστόλους Χριστοῦ. ¹⁴ καὶ οὐ θαῦμα· αὐτοὺς ¹⁴
 γὰρ ὁ σατανᾶς μετασχηματίζεται εἰς ἄγγελον φωτός· ¹⁵ οὐ μέγα ¹⁵
 οὖν εἰ καὶ οἱ διακονοὶ αὐτοῦ μετασχηματίζονται ὡς διάκονοι δικαιο-
 σύνης, ὧν τὸ τέλος ἔσται κατὰ τὰ ἔργα αὐτῶν.

Πάλιν λέγω, μή τίς με δόξῃ ἀφρονα εἶναι· εἰ δὲ μήγε, κἄν ¹⁶
 ὡς ἀφρονα δεξασθε με, ἵνα κἀγὼ μικρόν τι κανχήσωμαι. ¹⁷ ὃ λαλῶ, ¹⁷
 οὐ κατὰ κύριον λαλῶ, ἀλλ' ὡς ἐν ἀφροσύνῃ, ἐν ταύτῃ τῇ ὑπο-
 στιάσει τῆς κανχίσεως. ¹⁸ ἐπεὶ πολλοὶ κανχῶνται κατὰ τὴν σάρκα, ¹⁸

3. LN. καὶ τῆς ἀγνότητος τῆς εἰς c. BFG al. g. Tol. al. . . h. τῆς ἀγνότ. καὶ τῆς ἀπλότ. DE d. e. . . pro ἀγνότ. etiam ἀγνείας et ἀγνο-
 τητος add. [nihil add. Clem. (2).]

4. RC. ἡμίχεσθε. . . LN. ἀνείχεσθε c. B.

5. LN. pro γὰρ h. δέ c. B.

6. RC. KN. SZ. φανερωθέντες [-σαντες c. BFG al.] . . h. φανερωθείς D*
 edd. lat. Ambrat. al.; etiam φανερωθέντι, φανερώσαντες (φανερωῶσαι)
 ἱαντούς leg. — om. ἐν πᾶσ. FG Syr. Vg. g. Flor. Ambrat. al.

8. LN. οὐ θ' ἐνός c. B. 80. — 11. om. ὅτι B.

14. RC. KN. SZ. θαυμαστόν. [ctra BD*FG al.]

15. Om. οὐ D* Syr. Aeth. d. e. Lcif.

18. Om. τὴν DFG al. Chrs. Damsc.

19 καὶ καυχῆσομαι. ¹⁹ ἡδέως γὰρ ἀνέχεσθε τῶν ἀφρόνων φρόνιμοι
 20 ὄντες· ²⁰ ἀνέχεσθε γάρ, εἴ τις ὑμᾶς καταδουλοῖ, εἴ τις κατεσθίει,
 εἴ τις λαμβάνει, εἴ τις ἐπαίρεται, εἴ τις εἰς πρόσωπον ὑμᾶς δέρει.
 21 ²¹ κατὰ ἀτιμίαν λέγω, ὡς ὅτι ἡμεῖς ἡσθενήσαμεν· ἐν ᾧ δ' ἂν τις
 22 τολμᾷ, ἐν ἀφροσύνῃ λέγω, τολμᾷ καγῶ. ²² Ἐβραῖοί εἰσιν; καγῶ.
 23 Ἰσραηλιταὶ εἰσιν; καγῶ. σπέρμα Ἀβραάμ εἰσιν; καγῶ. ²³ διάκονοι
 Χριστοῦ εἰσιν; παραφροσῶν λαλῶ, ὑπὲρ ἐγὼ· ἐν κόποις περισσο-
 24 τέρωσ, ἐν φυλακαῖς περισσοτέρωσ, ἐν πληγαῖς ὑπερβαλλόντωσ, ἐν
 25 μίαν ἔλαβον, ²⁵ τρις ἐραβδίσθησ, ἅπαξ ἐλιθάσθησ, τρις ἐνανάγησα,
 26 νυκθήμερον ἐν τῷ βυθῷ πεποίηκα· ²⁶ ὁδοιπορίας πολλάκις, κιν-
 δύνουσι ποταμῶν, κινδύνουσι ληστῶν, κινδύνουσι ἐκ γένους, κινδύνουσι
 27 ἐξ ἔθνων, κινδύνουσι ἐν πόλει, κινδύνουσι ἐν ἐρημίᾳ, κινδύνουσι ἐν θα-
 28 λάσσει, κινδύνουσι ἐν ψευδαδελφοῖσ, ²⁷ κόπῃ καὶ μόχθῳ, ἐν ἀγρυ-
 πνίαισ πολλάκις, ἐν λιμῷ καὶ δίψει, ἐν νηστείαῖσ πολλάκις, ἐν
 28 ψύχει καὶ γυμνότητι. ²⁸ χωρὶς τῶν παρεκτός ἢ ἐπίστασίσ μοι ἢ
 29 καθ' ἡμέραν, ἢ μέριμνα πασῶν τῶν ἐκκλησιῶν. ²⁹ εἰς ἀσθενεῖ,
 30 καὶ οὐκ ἀσθενῶ; τίς σκανδαλίζεται, καὶ οὐκ ἐγὼ πυροῦμαι; ³⁰ εἰ
 31 καυχᾶσθαι δεῖ, τὰ τῆσ ἀσθενείασ μου καυχῆσομαι. ³¹ ὁ Θεοσ καὶ
 πατήρ τοῦ κυρίου Ἰησοῦ οἶδεν, ὁ ὢν εὐλογητός εἰς τοὺς αἰῶνασ,
 32 ὅτι οὐ ψεύδομαι. ³² ἐν Λαμασκῷ ὁ ἐθνάρχης Ἀρέτα τοῦ βασιλέωσ
 33 ἐφραύρει τὴν πόλιν Λαμασκηνῶν πιάσαι με, ³³ καὶ διὰ θυρήδοσ ἐν
 σαργάνῃ ἐγαλάσθησ δια τοῦ τεύχουσ καὶ ἐξέφυγον τὰσ χεῖρασ αὐτοῦ.

21. LN. ἡσθενήσαμεν c. B. 80.

23. LN. ὑπεργῶ scribit. — Rc. KN. Sz. ἐν φυλ. περισσ. post ὑπερβ. pon. [ros. c. BD* E Aeth. Vg. Hil.] . . h. ἐν πληγ. περισσ. ἐν φυλ. ὑπερβ. FG Or. (1.)

24. LN. (ut Act. 1, 3. c. AD*). τεσσεράκ. [Wtat. citat DFGM; scilicet in G legitur M.]

25. Rc. KN. Sz. ἐρραβδ. [ἐραβδ. c. DEFG al. m. Or. (2.) Chrs. ms. (1.) Oec. Thphyl.]

27. Rc. KN. Sz. ἐν κόπῃ. [om. c. BDEFG It.]

28. Rc. KN. Sz. ἐπισύστασίσ μου. [ἐπίστασ. c. BDEFG al. . . h. ἐπίτασισ Lect. 17.** et μοί c. BG.] — 30. Om. μου B.

31. Rc. KN. Sz. κυρ. ἡ μῶν [om. c. BFG I al. m. g. Chrs.] Ἰησ. Χριστοῦ. [om. c. BFG al. Syr. p. g. Chrs.]

32. Rc. KN. Sz. in f. add. θέλων. [om. c. BD* Syr. Vg. d. e. al. Ambrst. al.; pon. ante πιάσ. FG.]

XII.

Καυχᾶσθαι δεῖ· οὐ συμφέρον· ἐλεύσομαι γὰρ εἰς ὀπτασίας ¹
καὶ ἀποκαλύψεις κυρίου. ² οἶδα ἄνθρωπον ἐν Χριστῷ πρὸ ἐτῶν ²
δεκατεσσάρων — εἴτε ἐν σώματι οὐκ οἶδα, εἴτε ἐκτός τοῦ σώματος
οὐκ οἶδα, ὁ θεὸς οἶδεν· — ἀρπαγέντα τὸν τοιοῦτον ἕως τρίτου
οὐρανοῦ. ³ καὶ οἶδα τὸν τοιοῦτον ἄνθρωπον — εἴτε ἐν σώματι εἴτε ³
χωρὶς τοῦ σώματος οὐκ οἶδα, ὁ θεὸς οἶδεν· — ⁴ ὅτι ἠρπάγη εἰς ⁴
τὸν παράδεισον καὶ ἤκουσεν ἀρρήτα ῥήματα ἃ οὐκ ἐξὸν ἀνθρώπῳ
λαλῆσαι. ⁵ ὑπὲρ τοῦ τοιοῦτου καυχῆσομαι, ὑπὲρ δὲ ἐμαντοῦ οὐ ⁵
καυχῆσομαι εἰ μὴ ἐν ταῖς ἀσθενείαις. ⁶ ἕαν γὰρ θελήσω καυχῆ- ⁶
σασθαι, οὐκ ἔσομαι ἄφρων· ἀλήθειαν γὰρ ἐρῶ· φειδομαι δέ, μὴ
τις εἰς ἐμὲ λογισθῆται ὑπὲρ ὃ βλέπει με ἢ ἀκούει ἐξ ἐμοῦ. ⁷ καὶ τῇ ⁷
ὑπερβολῇ τῶν ἀποκαλύψεων ἵνα μὴ ὑπεραίρωμαι, ἐδόθη μοι σκό-
λοψ τῇ σαρκί, ἄγγελος σατανᾶ, ἵνα με κολαφῶ. ⁸ ὑπὲρ τούτου ⁸
τρὶς τὸν κύριον παρεκάλεσα, ἵνα ἀποστῇ ἀπ' ἐμοῦ. ⁹ καὶ εἰρηκέν ⁹
μοι· Ἀρκεῖ σοι ἡ χάρις μου· ἡ γὰρ δύναμις ἐν ἀσθενείᾳ τελεῖται.
ἤδιστα οὖν μᾶλλον καυχῆσομαι ἐν ταῖς ἀσθενείαις μου, ἵνα ἐπι-

Cap. XII. 1. Rc. Kn. καυχ. δὴ οὐ συμφέροι μοι. . . οὐ συμφέροι μοι etiam Sz. [sic omnia e. Chrs. (sed alibi bis h. δεῖ) Thdret.] .. δεῖ e. BD** (h. δὲ D* 114. Sl. edd. lat. Thphyl.) EFGI al. pm. Syr. utr. Arr. Vg. (h. εἰ κ. δεῖ Vg. et cdd. gr. duo.) It.; tum συμφέρον e. BFG al. et Ln. add. μὲν e. BFG (mihī quidem g.) al. Vg. . . nihil add. e. D* Syr. Erp. — Ln. ἐλεύσ. δὲ καί e. B 213. . . h. ἐλεύσ. δὲ FG al. Cpt. Vg. g. Dams. Ambrst. al.

2. Ln. om. τοῦ e. B.

3. Rc. Kn. Sz. pro χωρὶς [c. BD* E Epiph.] h. ἐκτός. — Ln. om. οὐκ οἶδα e. B.

5. Rc. Kn. Sz. in f. add. μου. [om. c. BD* al. Syr. utr. d. e. al.]

6. Rc. Kn. Sz. ἀκούει τι. [om. c. BD* EFG al. cdd. lat. al. Or. Thphyl.]

7. Ln. (vs. 6. in parenthesis h.) καὶ τ. ὑπ. τ. ἀποκ. c. v. 5. cigit et pgit δὲ ὅ ἵνα e. ABG 17. . . tantum δὲ h. 67. — Rc. Kn. Sz. σατανᾶ [σατανᾶ e. A*BD*G (Or. τοῦ σατανᾶ bis, σατανᾶ 1.)] — Rc. Kn. Sz. et Ln. (—) in f. add. ἵνα μὴ ὑπεραίρωμαι. . . om. c. ADEFG al. Aeth. Vg. It. Chrs. Ir. al. (hab. Or. sed libere nec totum v. citans.)

8. Ln. (καὶ) ὑπὲρ e. A Ir. Thdret.

9. Rc. Kn. Sz. δύναμ. μου [om. c. BD*G Aeth. Arm. Vg. Ir. gr. Tert. Cyr. Hier. al. m.] et τελειοῦται. [τελειτ. c. ABD*FG al.] — om. μου post ἀσθ. B al. Ir. (h. Or. 2.)

- 10 σκηνοῶσθ ἐπ' ἐμὲ ἢ δύναμις τοῦ Χριστοῦ. ¹⁰ διὸ εὐδοκῶ ἐν ἀσθενείαις, ἐν ὕβρεσιν, ἐν ἀνογκαῖς, ἐν διωγμοῖς, ἐν στενοχωρίαις, ὑπὲρ Χριστοῦ· ὅταν γὰρ ἀσθενῶ, τότε δυνατός εἰμι.
- 11 Γέγονα ἄφρων· ὑμεῖς με ἠγαπήσατε. ἐγὼ γὰρ ὄφειλον ὑφ' ὑμῶν οὐκίστασθαι· οὐδὲν γὰρ ὑπέτηρα τῶν ὑπερβίαν ἀποστόλων, ^{2 Cor. 11, 5.}
- 12 εἰ καὶ οὐδὲν εἰμι. ¹² τὰ μὲν σημεῖα τοῦ ἀποστόλου κατειργάσθη ἐν ὑμῖν ἐν πάσῃ ὑπομονῇ, σημεῖοις καὶ τέρασιν καὶ δυναμεισιν.
- 13 ¹³ τί γὰρ ἔστιν ὃ ἠσώθητε ὑπὲρ τὰς λοιπὰς ἐκκλησίας, εἰ μὴ ὅτι αὐτὸς ἐγὼ οὐ κατενάρκησα ὑμῶν; χαρίσασθέ μοι τὴν ἀδικίαν ταύτην. ¹⁴ ἰδοὺ, τρίτον τοῦτο ἐτοιμῶς ἔχω ἐλθεῖν πρὸς ὑμᾶς, καὶ οὐ καταναρκήσω· οὐ γὰρ ζητῶ τὰ ὑμῶν ἀλλὰ ὑμᾶς. οὐ γὰρ ὀφείλει τὰ τέκνα τοῖς γονεῦσιν θησαυρίζειν, ἀλλ' οἱ γονεῖς τοῖς τέκνοις.
- 15 ¹⁵ ἐγὼ δὲ ἥδιστα δαπανήσω καὶ ἐκδαπανηθήσομαι ὑπὲρ τῶν ψυχῶν ὑμῶν, εἰ περισσοτέρως ὑμᾶς ἀγαπῶν ἥσον ἀγαπῶμαι.
- 16 Ἔστω δέ, ἐγὼ οὐ κατεβάρησα ὑμᾶς· ἀλλὰ ὑπάρχων πανούργου δόλω ὑμᾶς ἔλαβον. ¹⁷ μή τινα ὦν ἀπίσταλκα πρὸς ὑμᾶς, δι' αὐτοῦ ἐπλεονέκτησα ὑμᾶς; ¹⁸ παρικήσα Τίτον καὶ συναπέστειλα τὸν ἀδελφόν· μή τι ἐπλεονέκτησεν ὑμᾶς Τίτος; οὐ τῷ αὐτῷ πνεύματι περιεπατήσαμεν; οὐ τοῖς αὐτοῖς ἴηγεσιν;
- 19 Πάλαι δοκεῖτε, ὅτι ὑμῶν ἀπολογούμεθα. κατέναντι Θεοῦ ἐν Χριστῷ λαλοῦμεν· τὰ δὲ πάντα, ἀγαπητοί, ὑπὲρ τῆς ὑμῶν οἰκοδομῆς. ²⁰ φοβοῦμαι γὰρ, μήπως ἐλθὼν οὐχ οἶον ἐθέλω εὖρω ὑμᾶς καὶ γὰρ εὖρεθῶ ὑμῖν οἶον οὐ θέλετε, μήπως ἔρις, ζῆλος, θυμοί, ἐριταί, καταλαλαί, ψιθυρισμοί, φυσιώσεις, ἀκαταστασίαι· ²¹ μή

10. Post ἀσθεν. add. μου FG Vg.

11. Rc. et Kn. (—) ἄφρ. καυχόμενος.

12. Rc. Kn. Sz. ἐν σημ. [om. c. AB (add. τῶ) D* al. m. Vg. ms. Am. d. e. Tol.; h. καὶ G g. Chrs. Ambrst.]

13. Rc. Kn. Sz. ἡ τετθ ἡ τε. . . h. ἐλαττώθητε FG. [ἡσ. c. BD* 17.]

14. Rc. Kn. om. τοῦτο. [scr. c. ABFG al. pl. Vg. It. al. Chrs. al.; ante τρίτ. h. DE al. Syr. utr. Arr.] — Rc. Kn. Sz. καταν. ὑμῶν.

15. Rc. Kn. Sz. εἰ καὶ [om. c. AB (om. εἰ καὶ D* It.) FG Cpt. Sah.] et ἡ τε τοῖα [ἡσ. c. ABD* . . h. ἕλασσον FG.]

19. Rc. Kn. Sz. πάλιν [ctra ABFG gr. al. Vg. d. e. Har.**] et κατενώπιον [ctra ABFG al. Damsc.] τοῦ θ. [om. c. ABD* FG al. Bas.]

20. Rc. Kn. Sz. ἔρις [pro ἔρις citant A al. pm. Syr. Arm. Chrs. Thphyl.] et ζῆλος. [ctra ABD* FG gr. al. Arm. Damsc.]

πάλιν ἐλθόντος μου ταπεινώσει με ὁ θεός μου πρὸς ὑμᾶς καὶ πενθήσω πολλοὺς τῶν προσημαρτηκότων καὶ μὴ μετανοησάντων ἐπὶ τῇ ἀκαθαρσίᾳ καὶ πορνείᾳ καὶ ἀσελγείᾳ ἣ ἔπραξαν.

XIII.

·Dt. 19, 15. Τρίτον τοῦτο ἔρχομαι πρὸς ὑμᾶς· ἐπὶ στόματος δύο μαρτύρων καὶ τριῶν σταθῆσεται πᾶν ῥήμα. ² προεῖρηκα καὶ προλέγω, ³ ὡς παρὼν τὸ δεύτερον καὶ ἀπὼν νῦν, τοῖς προσημαρτηκόσιν καὶ τοῖς λοιποῖς πᾶσιν, ὅτι ἐὰν ἐλθῶ εἰς τὸ πάλιν οὐ φείσομαι. ⁴ ἐπεὶ ⁵ δοκιμὴν ζητεῖτε τοῦ ἐν ἐμοὶ λαλοῦντος Χριστοῦ, ὃς εἰς ὑμᾶς οὐκ ἀσθενεῖ, ἀλλὰ δυνατεῖ ἐν ὑμῖν· ⁶ καὶ γὰρ εἰ ἐσταυρώθη ἕξ ἀσθενείας, ἀλλὰ ⁷ ἐκ δυνάμεως θεοῦ· καὶ γὰρ ἡμεῖς ἀσθενούμεν ἐν αὐτῷ, ἀλλὰ ⁸ ζήσομεν σὺν αὐτῷ ἐκ δυνάμεως θεοῦ εἰς ὑμᾶς. ⁹ ἐάντους πειράζετε εἰ ἔστέ ἐν τῇ πίστει, ἐάντους δοκιμάζετε· ἢ οὐκ ἐπιγνώσκετε ἱαντούς, ὅτι Χριστὸς Ἰησοῦς ἐν ὑμῖν; εἰ μήτι ἀδόκιμοι ἔστε. ¹⁰ ἐλπίζω δὲ ὅτι γνώσεσθε, ὅτι ἡμεῖς οὐκ ἐσμὲν ἀδόκιμοι. ¹¹ εὐχόμεθα δὲ πρὸς τὸν θεὸν μὴ ποιῆσαι ὑμᾶς κακὸν μηδὲν, οὐχ ¹² ἵνα ἡμεῖς δόκιμοι φανῶμεν, ἀλλ' ¹³ ἵνα ὑμεῖς τὸ καλὸν ποιῆτε, ἡμεῖς δὲ ὡς ἀδόκιμοι ὤμεν. ¹⁴ οὐ γὰρ δυνάμεθά τι κατὰ τῆς ἀληθείας, ¹⁵ ἀλλ' ¹⁶ ὑπὲρ τῆς ἀληθείας. ¹⁷ χαίρομεν γὰρ ὅταν ἡμεῖς ἀσθενῶμεν, ¹⁸ ἡμεῖς δὲ δυνατοὶ ᾔτε· τοῦτο καὶ εὐχόμεθα, τὴν ὑμῶν κατάρτισιν.

21. Rc. Kn. Sz. ἐλθόντα με et (exc. Sz.) om. με post ταπειν. — Ln. ταπεινώσει c. BG al. et ἔπραξαν; (sic interpg.)

Cap. XIII. 1. Hab. ἰδοὺ, τρίτ. A al. pl. Aeth. Vg. Damsc. al.; etiam omititur τοῦτο.

2. Rc. νῦν γράφω τοῖς.

3. Pro ἐπεὶ h. ὅτε FG; εἰ et ἡ Or.; an Vg. Hier.

4. Ln. (εἰ) . . om. B*DFG al. Aeth. It. Eus. (tum h. ἀλλὰ καὶ) Thphyl. . . h. εἰ καὶ 31. 93. Sl. Or. (1; εἰ γὰρ καὶ 1; Or. int. etiamsi et etsi h.) Dial. c. Mc. — Rc. x. γ. καὶ ἡμεῖς. — pro ἐν h. σὺν AFG Syr. g. al. et pro sq. σὺν h. ἐν D* 17. d. e. Chrs. — Rc. Kn. Sz. ζήσόμεθα. [etra ABDFG al.] — om. ἐκ δυν. θ. in f. FG g. — Ln. (εἰς ὑμ.) . . om. B K* Arm. d. e. Flor. Chrs.

5. Om. ἐαντ. δοκιμ. A. — Rc. Kn. Sz. Ln. Ἰησ. Χρ. . . Χρ. Ἰ. c. AFG al. Vg. Cpt. Clem. al. — Rc. Kn. Sz. et Ln. (—) ἐν ὑμ. ἐστίν. . . om. c. BD* al. Clem. Chrs. (comm.)

7. Rc. Kn. Sz. εὐχόμεθα. [etra ABD*FG al. m. Vg. It. al. Isid. al.]

9. Rc. Kn. Sz. τοῦτο δὲ καὶ. [om. c. ABD*FG al. Vg. It. Damsc. al.]

- 10 ¹⁰ διὰ τοῦτο ταῦτα ἀπὸν γράφω, ἵνα παρὼν μὴ ἀποτόμως χηρῶμαι κατὰ τὴν ἐξουσίαν ἦν ὁ κύριος ἔδωκέν μοι εἰς οἰκοδομὴν καὶ οὐκ εἰς καθαίρεσιν.
- 11 Λοιπὸν, ἀδελφοί, χαίρετε, καταρτίζεσθε, παρακαλεῖσθε, τὸ αὐτὸ φρονεῖτε, εἰρηνεύετε· καὶ ὁ θεὸς τῆς ἀγάπης καὶ εἰρήνης ἔσται μεθ' ὑμῶν. ¹² ἀσπάσασθε ἀλλήλους ἐν ἀγῶ φιληματι. ἀσπάζον- Rom. 16. 16 etc.
- 13 Ἡ χάρις τοῦ κυρίου Ἰησοῦ Χριστοῦ καὶ ἡ ἀγάπη τοῦ θεοῦ καὶ ἡ κοινωνία τοῦ ἁγίου πνεύματος μετὰ πάντων ὑμῶν.

ΠΡΟΣ ΓΑΛΑΤΑΣ.

- 1 Παῦλος, ἀπόστολος οὐκ ἀπ' ἀνθρώπων οὐδὲ δι' ἀνθρώπου ἀλλὰ διὰ Ἰησοῦ Χριστοῦ καὶ θεοῦ πατρὸς τοῦ ἐγείραντος αὐτὸν ἐκ νεκρῶν, ² καὶ οἱ σὺν ἐμοὶ πάντες ἀδελφοί ταῖς ἐκκλησίαις τῆς Γαλιτίας. ³ χάρις ὑμῖν καὶ εἰρήνη ἀπὸ θεοῦ πατρὸς καὶ κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ, ⁴ τοῦ δόντος ἑαντὸν περὶ τῶν ἁμαρτιῶν ἡμῶν, Tit. 2. 14. ὅπως ἐξέλθαι ἡμᾶς ἐκ τοῦ αἰῶνος τοῦ ἐνεστῶτος πονηροῦ κατὰ τὸ θέλημα τοῦ θεοῦ καὶ πατρὸς ἡμῶν, ⁵ ᾧ ἡ δόξα εἰς τοὺς αἰῶνας τῶν αἰώνων· ἀμήν.
- 6 Θαυμάζω, ὅτι οὕτως ταχέως μετατίθεσθε ἀπὸ τοῦ καλέσαντος ἡμᾶς ἐν χάριτι Χριστοῦ εἰς ἕτερον εὐαγγέλιον, ⁷ ὃ οὐκ ἔστιν

12. Pm. φιλ. ἁγίω AFGI al. m. Chrs. Thphyl.

13. Rc. et Kn. (—) in f. add. ἀμήν.

*) Rc. et Kn. (—) subscr. h. Πρὸς Κορινθίους δευτέρα ἐγράφη ἀπὸ Φιλίππων τῆς Μακεδονίας διὰ Τίτου (καὶ Βαρνάβα add. 44. al. Sl. ms.) καὶ Λουκᾶ c. l al. pl. . . ἀπὸ Φιλίππ. add. etiam B. . . al. aliter.

Cap. I. 4. Rc. pro περί [c. ADEFGI al. m. Or. al.] h. ὑπέρ. — h. ἀπό pro ἐκ H al. Or. (2; ἐκ 2.) — Rc. Kn. Sz. ἐκ τοῦ ἐνεστ. αἰῶν. [αἰῶν. τοῦ ἐνεστ. c. AB Or. (3; ἐν. αἰῶν. 1.) Did.]

6. Om. Χριστ. FG g. Tert. (2.) Cyrp. (2.) Lcif. . . h. Ἰησ. Χρ. DE al. cdd. lat. Hier. . . h. θεοῦ 7. al. Thdret. Or. int.

ἄλλο, εἰ μὴ τινές εἰσιν οἱ ταράσσοντες ὑμᾶς καὶ θελοντες μεταστρέφαι τὸ εὐαγγέλιον τοῦ Χριστοῦ. ⁸ ἀλλὰ καὶ ἐὰν ἡμεῖς ἢ ἄγγελος ἐξ οὐρανοῦ εὐαγγελίζηται ὑμῖν παρ' ὃ εὐηγγελισάμεθα ὑμῖν, ἀνάθεμα ἔστω. ⁹ ὡς προειρήκαμεν καὶ ἄρτι πάλιν λέγω, εἴ τις ἡμῶς εὐαγγελίζεται παρ' ὃ παρελάβετε, ἀνάθεμα ἔστω. ¹⁰ ἄρτι ¹⁰ γὰρ ἀνθρώπους πείθω ἢ τὸν θεόν; ἢ ζητῶ ἀνθρώποις ἀρέσκειν; εἰ ἔτι ἀνθρώποις ἤρεσκον, Χριστοῦ δούλος οὐκ ἂν ἦμην.

Γνωρίζω γὰρ ὑμῖν, ἀδελφοί, τὸ εὐαγγέλιον τὸ εὐαγγελισθὲν ¹¹ ὑπ' ἐμοῦ ὅτι οὐκ ἔστιν κατὰ ἀνθρώπον. ¹² οὐδὲ γὰρ ἐγὼ παρὰ ¹² ἀνθρώπου παρελάβον αὐτὸ οὔτε ἐδιδάχθην, ἀλλὰ δι' ἀποκαλύψεως τοῦ Ἰησοῦ Χριστοῦ. ¹³ ἠκούσατε γὰρ τὴν ἐμὴν ἀναστροφὴν ποτε ἐν ¹³ τῷ Ἰουδαϊσμῷ, ὅτι κατ' ὑπερβολὴν ἐδίωκον τὴν ἐκκλησίαν τοῦ θεοῦ καὶ ἐπόρθουν αὐτήν. ¹⁴ καὶ προέκοπτον ἐν τῷ Ἰουδαϊσμῷ ¹⁴ ὑπὲρ πολλοῖς σινηλικιωτάς ἐν τῷ γένει μου, περισσοτέρως ζηλώτης ὑπάρχων τῶν πατρικῶν μου παραδόσεων. ¹⁵ ὅτε δὲ εὐδόκησεν ¹⁵ ὁ ἀφορίας με ἐκ κοιλίας μητρός μου καλέσας διὰ τῆς χάριτος αὐτοῦ ¹⁶ ἀποκαλύψαι τὸν υἱὸν αὐτοῦ ἐν ἐμοί, ἵνα εὐαγγελίζωμαι ¹⁶ αὐτὸν ἐν τοῖς ἔθνεσιν, εὐθέως οὐ προσανέθεμην σαρκὶ καὶ αἵματι, ¹⁷ οὐδὲ ἀπῆλθον εἰς Ἱεροσόλυμα πρὸς τοὺς πρὸ ἐμοῦ ἀποστόλους, ¹⁷ ἀλλὰ ἀπῆλθον εἰς Ἀραβίαν, καὶ πάλιν ὑπέστρεψα εἰς Λαμασκόν. ¹⁸ ἔπειτα μετὰ ἑπτὰ ἡμερῶν ἀπῆλθον εἰς Ἱεροσόλυμα ἰστορήσαι Κηρῶν, ¹⁸ καὶ ἐπέμεινα πρὸς αὐτὸν ἡμέρας δεκαπέντε. ¹⁹ ἔτερον δὲ τῶν ἀπο- ¹⁹ στόλων οὐκ εἶδον εἰ μὴ Ἰάκωβον τὸν ἀδελφὸν τοῦ κυρίου. ²⁰ ἃ δὲ ²⁰ γράφω ὑμῖν, ἰδοὺ ἐνώπιον τοῦ θεοῦ, ὅτι οὐ ψεύδομαι. ²¹ ἔπειτα ²¹ ἦλθον εἰς τὰ κλίματα τῆς Συρίας καὶ τῆς Κιλικίας. ²² ἤμην δὲ ²² ἀγνοούμενος τῷ προσώπῳ ταῖς ἐκκλησίαις τῆς Ἰουδαίας ταῖς ἐν Χριστῷ, ²³ μόνον δὲ ἀκούοντες ἦσαν ὅτι ὁ διώκων ἡμᾶς ποτε ²³

9. Hab. προείρηκα 67.* al. Syr. Vg. ms. al. Chrs.

10. Rc. KN. Sz. γὰρ ἔτι. [om. c. ABD*FG al. Vg. It. al. Cyr. al.]

11. γὰρ c. BD*FG al. Vg. It. PP. lat. . . Rc. KN. Sz. I.N. δέ.

12. I.N. οὐδὲ ἐδιδ. c. AD*FG al. Eus. Ath. Chrs. al.

15. Rc. KN. Sz. et I.N. (—) εὐδόκ. ὁ θεός. . . om. c. BFG al. Syr. et Syr. p. c. ast. Vg. g. Chr. (etiam add.) Thdret. (etiam add.) Or. int. (non Or.) Dial. c. Mc. Ir. (1.) Hier. al.

17. Rc. KN. Sz. οὐδὲ ἀπῆλθ. [ἀπῆλθ. c. BDEFG al. Syr. Syr. p. in m. Bas. veni Vg. It. PP. lat.]

18. Rc. KN. pro Κηφ. [c. AB al. Syr. (?) Erp. Cpt. al.] h. Πέτρον.

24 νῦν εὐαγγελίζεται τὴν πίστιν ἣν ποτε ἐπόρθει, ²⁴ καὶ ἐδόξαζον ἐν ἐμοὶ τὸν θεόν.

II.

1 Ἐπειτα διὰ δεκατεσσάρων ἐτῶν πάλιν ἀνέβην εἰς Ἱεροσόλυμα
2 μετὰ Βαρνάβαν, συμπαραλαβὼν καὶ Τίτον· ² ἀνέβην δὲ κατὰ ἀπο-
κάλυψιν, καὶ ἀνεθέμην αὐτοῖς τὸ εὐαγγέλιον ὃ κηρύσσω ἐν τοῖς
ἔθνεσιν, καὶ ἰδίαν δὲ τοῖς δοκοῦσιν, μήπως εἰς κενὸν τρέχω ἢ
3 ἔδραμον. ³ ἀλλ' οὐδὲ Τίτος ὁ σὺν ἐμοί, Ἕλλην ὢν, ἠναγκάσθη
4 περιτμηθῆναι· ⁴ διὰ δὲ τοὺς παρεισάκτους ψευδαδέλφους, οἵτινες
παρεισηλθον κατασκοπῆσαι τὴν ἐλευθερίαν ἡμῶν ἣν ἔχομεν ἐν Χρ-
5 στῷ Ἰησοῦ, ἵνα ἡμᾶς καταδουλώσουσιν· ⁵ οἷς οὐδὲ πρὸς ὥραν εἴ-
ξαμεν τῇ ὑποταγῇ, ἵνα ἡ ἀλήθεια τοῦ εὐαγγελίου διαμελεθῇ πρὸς
6 ὑμᾶς. ⁶ ἀπὸ δὲ τῶν δοκούντων εἶναι τι — ὅποιοι ποτε ἦσαν, οὐ-
δὲν μοι διαφέρει· πρόσωπον θεὸς ἀνθρώπου οὐ λαμβάνει· ἐμοὶ
7 γὰρ οἱ δοκόντες οὐδὲν προσανέθεντο· ⁷ ἀλλὰ τούναντιον, ἰδόντες
ὅτι πεπίστευμαι τὸ εὐαγγέλιον τῆς ἀκροβυστίας καθὼς Πέτρος τῆς
8 περιτομῆς, — ⁸ ὁ γὰρ ἐνεργήσας Πέτρῳ εἰς ἀποστολὴν τῆς περιτο-
9 μῆς ἐνήργησεν καὶ μοι εἰς τὰ ἔθνη· — ⁹ καὶ γνόντες τὴν χάριν τὴν
δοθεῖσάν μοι, Ἰακώβος καὶ Κηφᾶς καὶ Ἰωάννης, οἱ δοκόντες
στῦλοι εἶναι, δεξιᾶς ἔδωκαν ἐμοὶ καὶ Βαρνάβαν κοινωνίας, ἵνα ἡμεῖς
10 εἰς τὰ ἔθνη, ἀντὶ δὲ εἰς τὴν περιτομὴν· ¹⁰ μόνον τῶν πτωχῶν
11 ἵνα μνημονεύωμεν, ὃ καὶ ἐσπούδασα αὐτὸ τοῦτο ποιῆσαι. ¹¹ Ὅτε
δὲ ἦλθεν Κηφᾶς εἰς Ἀντιόχειαν, κατὰ πρόσωπον αὐτῷ ἀντέστην,
12 ὅτι κατεγνωσμένος ἦν. ¹² πρὸ τοῦ γὰρ ἔλθειν τινας ἀπὸ Ἰακώβου

Cap. II. 1. Hab. τεσσάρων Chronic. alex. (ut vdr.) — om. πάλιν Chr. Ir.; post ἀνίβ. pon. DEFG It.

4. Hab. ἵνα μὴ FG g. — Rc. Kn. καταδουλώσωντας. [-σουσιν c. ABC DE al. et -σωσιν B*FG al.]

5. Om. οἷς οὐδέ D* d.* e. edd. lat. omnes ap. Hier.; Ir. Tert. (οἷς οὐδέ Mcioni tribuit) Ambrat. (testans quidem Graecor. dissensum) al. . . tantum οὐδέ h. Vg. ms. (post Carol. M. οἷς οὐδέ in edd. lat. . . sed non refertur aliter legi in cd. Am.)

6. Hab. ὁ θεός A al. m. Chrs.

9. Om. x. Κηφ. A. . . h. Πέτρος x. Ἰάκ. DEFG It. Gr. nyss. Ir. Tert. Hier. al. — Kn. et Ln. (—) ἡμεῖς μὲν c. ACDgr. E al. pm. Cpt. Gr. naz. al.

11. Rc. Kn. Πέτρος. [Κηφ. c. ABCH al. m. vv. pl. Eus. ex Clem. al.]

μετὰ τῶν ἐθνῶν συήσθιεν· ὅτε δὲ ἦλθον, ὑπέστειλαν καὶ ἀφώ-
ριζεν ἑαυτὸν, φοβούμενος τοὺς ἐκ περιτομῆς· ¹³ καὶ συνουπεκρίθη-
σαν αὐτῷ καὶ οἱ λοιποὶ Ἰουδαῖοι, ὥστε καὶ Βαρνάβας συναπήχθη
αὐτῶν τῇ ὑποκρίσει. ¹⁴ ἀλλ' ὅτε εἶδον ὅτι οὐκ ὀρθοποδοῦσιν πρὸς ¹⁴
τὴν ἀλήθειαν τοῦ εὐαγγελίου, εἶπον τῷ Κηφᾷ ἔμπροσθεν πάντων·
Εἰ σὺ Ἰουδαῖος ὑπάρχων ἐθνικῶς καὶ οὐκ Ἰουδαϊκῶς ζῆς, πῶς τὰ
ἔθνη ἀναγκάζεις Ἰουδαΐζειν;

Ἡμεῖς φύσει Ἰουδαῖοι, καὶ οὐκ ἐξ ἐθνῶν ἀμαρτωλοί· ¹⁶ εἰ-
δότες δέ, ὅτι οὐ δικαιοῦνται ἄνθρωπος ἐξ ἔργων νόμου ἕαν μὴ διὰ
πίστεως Ἰησοῦ Χριστοῦ, καὶ ἡμεῖς εἰς Χριστὸν Ἰησοῦν ἐπιστεῦσαμεν,
ἵνα δικαιωθῶμεν ἐκ πίστεως Χριστοῦ καὶ οὐκ ἐξ ἔργων νόμου· ὅτι
^{P. s. 142.} ^{2.} ἐξ ἔργων νόμου οὐ δικαιωθήσεται πᾶσα σάρξ. ¹⁷ εἰ δὲ ζητοῦντες ¹⁷
δικαιωθῆναι ἐν Χριστῷ εὐρέθημεν καὶ αὐτοὶ ἀμαρτωλοί, ἄρα Χρι-
στὸς ἀμαρτίας διάκονος; μὴ γένοιτο· ¹⁸ εἰ γὰρ ἂ κατέλυσα, ταῦτα ¹⁸
πάλιν οἰκοδομῶ, παραβάτην ἑμαυτὸν συνιστάνω. ¹⁹ ἐγὼ γὰρ διὰ ¹⁹
νόμον νόμῳ ἀπέθανον, ἵνα θεῷ ζήσω. ²⁰ Χριστῷ συνεσταυρῶμαι· ²⁰
ζῶ δὲ οὐκέτι ἐγώ, ζῆ δὲ ἐν ἐμοὶ Χριστός· ὃ δὲ νῦν ζῶ ἐν σαρκί,
ἐν πίστει ζῶ τῇ τοῦ υἱοῦ τοῦ θεοῦ τοῦ ἀγαπήσαντός με καὶ παρα-
δότος ἑαυτὸν ὑπὲρ ἐμοῦ. ²¹ οὐκ ἀθετῶ τὴν χάριν τοῦ θεοῦ· εἰ ²¹
γὰρ διὰ νόμον δικαιοσύνη, ἄρα Χριστὸς δωρεὰν ἀπέθανεν.

III.

¹ Ὡ ἀνόητοι Γαλάται, τίς ὑμᾶς ἐβάσκακεν, οἷς κατ' ὄφθαλ-
μοὺς Ἰησοῦς Χριστὸς προεγράφη ἑσταυρωμένος; ² τοῦτο μόνον ²

12. LN. ἦλθεν c. BD*FG al. It. (antea pro τινᾶς h. τινά d. e. g.***) . . h.
ἐλθόντος Ἰακώβου Or.

14. Rc. KN. Πέτρον. [Κηφ. c. ABC al. vv. pl. Eus. al.] — Rc. KN. Sz. ζῆς
post ἔθν. pon. [ctra ABCFG al. Arm. cdd. lat. Or. Hier. al.] — LN.
οὐχ' Ἰουδ. c. AB. . . om. καὶ οὐκ Ἰουδ. d. e. Ambrat. al. — Rc. τί pro πῶς.

16. Rc. om. δέ. — LN. Χριστοῦ Ἰησ. c. AB (sed B tam h. Ἰησοῦν Χρ.) —
om. Χρ. post ἐκ πίστ. FG g. Tert.; etiam Ἰ. Χρ. leg. — Rc. KN. Sz.
δεῖσα. [ὅτι c. ABD*FG al.]

18. Rc. KN. συνίστημι. [ctra ABCD*FG al. m. Cyr.]

20. LN. τῇ τοῦ θεοῦ καὶ Χριστοῦ τοῦ ἀγ. c. BD*FG It. (non Clem.)
Cap. III. 1. Hab. ἐβάσκησεν 44. al. pm. Cyr. al. — Rc. et KN. (—) ἐβάσκ.
τῇ ἀλήθειᾳ μὴ κείθεσθαι. [Cf. Gal. 5, 7.] — Rc. KN. Sz. ἐν
ὑμῖν ἑσταυρ. [om. c. ABC al. m. Syr. Vg. ms. Amb. Tol. (Lat. alii h. et
in vobis) al. m. Cyr. al.]

1 θέλω μαθεῖν ἀπ' ὑμῶν, ἐξ ἔργων νόμου τὸ πνεῦμα εἰλάβετε ἢ ἐξ
 2 ἀκοῆς πίστεως; 3 οὕτως ἀνόητοί ἐστε; ἐναρξάμενοι πνευματι νῦν
 4 σαρκὶ ἐπιτελεῖσθε; 5 τοσαῦτα ἐπάθετε εἰκῆ; εἶγε καὶ εἰκῆ. 6 ὁ οὖν
 7 ἐπιχορηγῶν ὑμῖν τὸ πνεῦμα καὶ ἐνεργῶν δυνάμεις ἐν ὑμῖν ἐξ ἔργων
 8 νόμου ἢ ἐξ ἀκοῆς πίστεως; 9 καθὼς Ἀβραὰμ ἐπίστευσεν τῷ θεῷ, 10
 11 καὶ εὐλογίσθη αὐτῷ εἰς δικαιοσύνην. 12 γινώσκειτε ἄρα, ὅτι οἱ ἐκ
 13 πίστεως, οὗτοί εἰσιν υἱοὶ Ἀβραὰμ. 14 προιδούσα δὲ ἡ γραφὴ ὅτι ἐκ
 15 πίστεως δικαιοὶ τὰ ἔθνη ὁ θεός, προενηγγελίσατο τῷ Ἀβραὰμ
 16 ὅτι ἐνευλογηθήσονται ἐν σοὶ πάντα τὰ ἔθνη. 17 ὥστε οἱ ἐκ πίστεως
 18 εὐλογοῦνται σὺν τῷ πιστῷ Ἀβραὰμ. 19 ὅσοι γὰρ ἐξ ἔργων νόμου
 20 εἰσίν, ὑπὸ κατάραν εἰσίν. γέγραπται γάρ· ὅτι ἐπικατάρατος πᾶς
 21 ὃς οὐκ ἐμμένει ἐν πᾶσιν τοῖς γεγραμμένοις ἐν τῷ βιβλίῳ τοῦ νόμου,
 22 τοῦ ποιῆσαι αὐτά. 23 ὅτι δὲ ἐν νόμῳ οὐδεὶς δικαιοῦται παρά τῷ
 24 θεῷ, ὅλον· ὅτι ὁ δίκαιος ἐκ πίστεως ζήσεται, 25 ὁ δὲ νόμος οὐκ
 26 ἐστιν ἐκ πίστεως, ἀλλ' ὁ ποιήσας αὐτὰ ζήσεται ἐν αὐτοῖς. 27 Χρὶ-
 28 στός ἡμᾶς ἐξηγόρασεν ἐκ τῆς καταράς τοῦ νόμου γερόμενος ὑπὲρ ἡμῶν
 29 κατάρα, ὅτι γέγραπται· Ἐπικατάρατος πᾶς ὁ κρεμάμενος ἐπὶ ξύλον.
 30 ἵνα εἰς τα ἔθνη ἡ εὐλογία τοῦ Ἀβραὰμ γένηται ἐν Χριστῷ Ἰη-
 31 σοῦ, ἵνα τὴν ἐπαγγελίαν τοῦ πνεύματος λάβωμεν διὰ τῆς πίστεως.
 32 Ἀδελφοί, κατὰ ἄνθρωπον λέγω. ὅμως ἀνθρώπου κεκυρω-
 33 μένην διαθήκην οὐδεὶς ἀθετεῖ ἢ ἐπιδιατάσσεται. 34 τῷ δὲ Ἀβραὰμ
 35 ἐρρέθησαν αἱ ἐπαγγελίαι καὶ τῷ σπέρματι αὐτοῦ. οὐ λέγει· Καὶ
 36 τοῖς σπέρμασιν, ὡς ἐπὶ πολλῶν, ἀλλ' ὡς ἐφ' ἑνός· Καὶ τῷ σπέρ-
 37 ματι σου, ὃς ἐστὶν Χριστός. 38 τοῦτο δὲ λέγω. διαθήκην προ-
 39 κεκυρωμένην ὑπὸ τοῦ θεοῦ ὁ μετὰ τετρακόσια καὶ τριάκοντα ἔτη
 40 γερονῶς νόμος οὐκ ἀκυροῖ, εἰς τὸ καταργῆσαι τὴν ἐπαγγελίαν.
 41 εἰ γὰρ ἐκ νόμου ἡ κληρονομία, οὐκέτι ἐξ ἐπαγγελίας· τῷ δὲ
 42 Ἀβραὰμ δι' ἐπαγγελίας κεχώρισται ὁ θεός. 43 τί οὖν ὁ νόμος; τῶν

8. Rc. εὐλογηθήσονται. — 10. Rc. ΚΝ. om. ὅτι.

11. Om. τῷ D*FG al. — 12. Rc. et ΚΝ. (—) αὐτὰ ἄνθρωπος.

13. Rc. ΚΝ. Sz. γέγρ. γάρ. [ὅτι c. ABD*FG al. Vg. It. Aeth. Damsc. Ir. al.]

15. Hab. προκεκυρωμ. C 17. Chr. et v. 17. h. κεκυρ. FG al. Cyr.

16. Rc. ΚΝ. Sz. ἐρρέθησαν. [ctra A (B vdr) CD*FG al. m. Cyr. al.]

17. Rc. ΚΝ. Sz. θεοῦ εἰς Χριστόν. [om. c. ABC al. Vg. Cpt. al. Cyr. Damsc. Hier. al.; in Christo It. Ambrst.] — h. τετρακόσια 43. al. Tphyl.

παραβάσεων χάριν ἐτέθη, ἄχρις οὗ ἔλθῃ τὸ σπέρμα ᾧ ἐπήγγελται,
 διαταγείς δι' ἀγγέλων, ἐν χειρὶ μεσίτου. ²⁰ ὁ δὲ μεσίτης ἐνός οὐκ ²⁰
 ἔστιν, ὁ δὲ θεὸς εἰς ἑστέν· ²¹ ὁ οὖν νόμος κατὰ τῶν ἐπαγγελιῶν ²¹
 τοῦ θεοῦ; μὴ γένοιτο. εἰ γὰρ ἐδόθη νόμος ὁ δυνάμενος ζωοποιή-
 σαι, ὅπως ἐκ νόμου ἂν ἦν ἡ δικαιοσύνη· ²² ἀλλὰ συνέκλεισεν ἡ ²²
 γραφὴ τὰ πάντα ὑπὸ ἁμαρτίαν, ἵνα ἡ ἐπαγγελία ἐκ πίστεως Ἰησοῦ
 Χριστοῦ δοθῇ τοῖς πιστεύουσιν. ²³ πρὸ τοῦ δὲ ἔλθειν τὴν πίστιν ²³
 ὑπὸ νόμον ἐφρονρούμεθα συγκλειόμενοι εἰς τὴν μέλλουσαν πίστιν
 ἀποκαλυφθῆναι. ²⁴ ὥστε ὁ νόμος παιδαγωγὸς ἡμῶν γέγονεν εἰς ²⁴
 Χριστόν, ἵνα ἐκ πίστεως δικαιωθῶμεν· ²⁵ ἔλθούσης δὲ τῆς πίστεως ²⁵
 οὐκέτι ὑπὸ παιδαγωγόν ἔσμεν. ²⁶ πάντες γὰρ υἱοὶ θεοῦ ἐστέ διὰ ²⁶
 τῆς πίστεως ἐν Χριστῷ Ἰησοῦ· ²⁷ ὅσοι γὰρ εἰς Χριστόν ἔβαπτι- ²⁷
 σθητε, Χριστόν ἐνεδύσασθε. ²⁸ οὐκ ἐν Ἰουδαίῳ οὐδὲ Ἕλλην, οὐκ ²⁸
 ἐν δουλῷ οὐδὲ ἐλεύθερῳ, οὐκ ἐν ἄρσεν καὶ θῆλῳ· ἅπαντες γὰρ
 ὑμεῖς εἰς ἐστέ ἐν Χριστῷ Ἰησοῦ. ²⁹ εἰ δὲ ὑμεῖς Χριστοῦ, ἄρα τοῦ ²⁹
 Ἀβραὰμ σπέρμα ἐστέ, κατ' ἐπαγγελίαν κληρονόμοι.

IV.

Λέγω δέ, ἐφ' ὅσον χρόνον ὁ κληρονόμος νηπιὸς ἐστίν, οὐδὲν ¹
 διαφέρει δούλου, κύριος πάντων ὢν· ² ἀλλὰ ὑπὸ ἐπιτρόπους ἐστίν ²
 καὶ οἰκονόμους ἄχρι τῆς προθεσμίας τοῦ πατρὸς. ³ οὕτως καὶ ³
 ἡμεῖς, ὅτε ἡμεν νηπιῖοι, ὑπὸ τὰ στοιχεῖα τοῦ κόσμου ἡμεν δεδου-
 λωμένοι· ⁴ ὅτε δὲ ἦλθεν τὸ πλήρωμα τοῦ χρόνου, ἐξαπίστευεν ὁ ⁴
 θεὸς τὸν υἱὸν αὐτοῦ, γενόμενον ἐκ γυναικός, γενόμενον ὑπὸ νόμον,

19. Hab. παραδόσεων D* gr. . . πράξεων FG d. e. Ir. Ambrst. (omisso
 χάρι. FG g. Ir. Ambrst.) — Rc. Ln. προσετέθη. [ἐτέθη c. D* FG al.
 Arr. Vg. It. Clem. Or. Eus. PP. lat.] — h. δ' ἐπήγγ. I al. pm. Or. ed.
 Cyr. Thdret. (var.) . . h. ὡς Chr. — h. ἀγγέλου C* al. Thdret. ms.
 (var.)

21. Ln. (τοῦ θεοῦ) . . om. B d. e. Hil.; h. θεοῦ FG, τοῦ Χριστοῦ 31. —
 om. ἂν (om. etiam D* al. Damsc.) et ἦν FG gr. . . Rc. Kn. Sz. ἂν ἐκ νόμ.
 ἦν. [ἐκ νόμ. (h. ἐν νόμῳ B) ἂν ἦν c. ABC Cyr.; etiam post ἦν pou. ἂν.]

23. Rc. Kn. συγκλειεσμένοι. [συγκλ. c. AB (ap. Bch. συγκλεισμέν.)
 D* FG al. Clem. (1.) Cyr. Damsc.]

28. Hab. ἐν pro εἰς FG Sl. Vg. It. Or. Ath. ms. alii gr. et PP. lat.

29. Rc. Kn. Sz. καὶ κατ' ἐπ. [om. c. ABCDE al. Vg. d. e. al. Damsc.
 PP. lat.]

5 ἵνα τοὺς ὑπὸ νόμον ἐξαγοράωη, ἵνα τὴν υἰοθεσίαν ἀπολάβωμεν.
6 ὅτι δὲ ἐστε υἱοί, ἐξαπέστειλεν ὁ θεὸς τὸ πνεῦμα τοῦ υἱοῦ αὐτοῦ
7 εἰς τὰς καρδίας ἡμῶν, κράζον· Ἀββᾶ ὁ πατήρ. ἵ ὥστε οὐκέτι εἰ
δοῦλος, ἀλλὰ υἱός· εἰ δὲ υἱός, καὶ κληρονόμος διὰ θεοῦ.

Rom 8,
17.

8 Ἀλλὰ τότε μὲν οὐκ εἰδότες θεὸν ἐδουλεύσατε τοῖς φύσει μὴ
9 οὐσίαι θεοῖς· ἔτι δὲ γνόντες θεόν, μᾶλλον δὲ γνωσθέντες ὑπὸ
θεοῦ, πῶς ἐπιστρέφεται πάλιν ἐπὶ τὰ ἀσθενῆ καὶ πτωχὰ στοιχεῖα,
10 οἷς πάλιν ἀνωθέν δουλεύειν θέλετε; ἡμέρας παρατηρεῖσθε καὶ
11 μῆνας καὶ καιροὺς καὶ ἐνιαυτούς. ἡ φοβούμεαι ὑμᾶς, μήπως εἰκῆ
κεκοπίακα εἰς ὑμᾶς.

12 Γίνεσθε ὡς ἐγώ, ὅτι καγὼ ὡς ὑμεῖς, ἀδελφοί, δέομαι ὑμῶν.
13 οὐδὲν με ἠδικήσατε· ἡ οἴδατε δέ, ὅτι δι' ἀσθένειαν τῆς σαρκὸς
14 ἐνηγγελισάμην ὑμῖν τὸ πρότερον, ἡ καὶ τὸν πειρασμὸν ὑμῶν ἐν τῇ
σαρκί μου οὐκ ἐξουθενήσατε οὐδὰ ἐξεπτόσατε, ἀλλὰ ὡς ἄγγελον
15 θεοῦ ἐδέξασθέ με, ὡς Χριστὸν Ἰησοῦν. ἡ ποῦ οὖν ὁ μακαρισμὸς
ὑμῶν; μαρτυρῶ γὰρ ὑμῖν, ὅτι, εἰ δυνατόν, τοὺς ὀφθαλμοὺς ὑμῶν
16 ἐξορῶντες ἐδώκατέ μοί. ἡ ὥστε ἐχθρὸς ὑμῶν γέγονα ἀληθεύων
17 ὑμῖν; ἡ ζηλοῦσιν ὑμᾶς οὐ καλῶς, ἀλλὰ ἐκκλείειαι ὑμᾶς θέλουσιν,
18 ἡ ἵνα ἀντούς ζηλοῦτε. ἡ καλὸν δὲ ζηλοῦσθαι ἐν καλῷ πάντοτε, καὶ
19 μὴ μόνον ἐν τῷ παρεῖναι με πρὸς ὑμᾶς, ἡ τεκνία μου, οὐς πάλιν
20 ὠδίνω ἄχρις οὗ μορφωθῆ Χριστὸς ἐν ὑμῖν. ἡ ἠθελον δὲ παρεῖναι

6. Hab. υἱοὶ τοῦ θεοῦ DEFG cdd. et PP. lat. pl. — om. ὁ θεός B. —
RC. KN. ὑμῶν.

7. RC. KN. Sz. pro διὰ θεοῦ [c. AB al. Cpt. (ap. Wtst.) Vg. g. Clem. Bas.
al. m.] h. θεοῦ διὰ Χριστοῦ... ea om. C* 178. . . h. θεοῦ διὰ Ἰ. Χρ. 39.
al. Syr. al. . . διὰ θεοῦ FGG. . . διὰ Χριστοῦ Marian.** Hier.; etiam
d. I. Xp. leg. . . θεοῦ Aeth. Arm. Cpt. . . etiam μὲν θεοῦ, συγκληρονό-
μος δὲ Χρ. leg.

8. RC. KN. Sz. μὴ φύσει. [φύσ. μὴ c. ABCDEF al. Syr. Cpt. Vg. Ath. Gr.
nys. Bas. al. . . om. φύσ. 117. d. e.; cdd. lat. ap. Ambr.; Ir. Ambrst.]

13. Om. δὲ D*FG al. It. Ambrst. al.

14. RC. KN. Sz. pro ὑμῶν [c. ABC*D*FG al. Cpt. Vg. It. Cyr. Hier. al.]
h. μου τόν. . . h. tantum τόν 10. al. m. Syr. al. Bas. Thphyl.

15. RC. KN. Sz. τίς. [τοῦ ABCFG etc.] οὖν ἦν [om. ABCI etc.] et ἂν
ἐδίωκ. [om. ABCD* etc.]

17. RC. ἐκκλ. ἡμᾶς.

18. RC. KN. Sz. τὸ ζηλ. [om. c. AB (ζηλοῦσθ: B al. Vg. Aeth. Damsc.
Hier. al.) al.] — 19. I. κ. τέκνα c. BG.

πρὸς ὑμᾶς ἄρτι καὶ ἀλλάξαι τὴν φωνήν μου, ὅτι ἀποροῦμαι ἐν ὑμῖν.

Λέγετέ μοι, οἱ ὑπὸ νόμον θέλοντες εἶναι, τὸν νόμον οὐκ 21
 * Gn. 21, ἀκούετε; 22 γέγραπται γάρ, ὅτι Ἀβραὰμ δύο υἱοὺς ἔσχεν, ἓνα ἐκ 22
 2 et 9. τῆς παιδίσκης καὶ ἓνα ἐκ τῆς ἐλευθέρας. 23 ἀλλ' ὁ μὲν ἐκ τῆς 23
 παιδίσκης κατὰ σάρκα γεγέννηται, ὁ δὲ ἐκ τῆς ἐλευθέρας διὰ τῆς
 ἐπαγγελίας. 24 ἀτινά ἐστὶν ἀλληγορούμενα. αὐταὶ γὰρ εἰσὶν δύο 24
 διαθῆκαι, μία μὲν ἀπὸ ὄρους Σινᾶ, εἰς δουλείαν γεννωῖσα, ἥτις ἐστὶν
 Ἄγαρ· 25 τὸ δὲ Ἄγαρ Σινᾶ ὄρος ἐστὶν ἐν τῇ Ἀραβίᾳ, συστοιχεῖ 25
 δὲ τῇ νῦν Ἱερουσαλήμ, δουλεύει γὰρ μετὰ τῶν τέκνων αὐτῆς.
 26 ἡ δὲ ἄνω Ἱερουσαλήμ ἐλευθέρη ἐστὶν, ἥτις ἐστὶν μήτηρ ἡμῶν 26
 * Es. 54, 27 γέγραπται γάρ· Εὐφράνθητι στεῖρα ἡ οὐ τέκτουσα, ῥῆξον καὶ 27
 1. βοήσον ἢ οὐκ ᾠδίνουσα, ὅτι πολλὰ τὰ τέκνα τῆς ἐρήμου μᾶλλον
 ἢ τῆς ἐχούσης τὸν ἄνδρα. 28 ὑμεῖς δέ, ἀδελφοί, κατὰ Ἰσαὰκ ἐπ- 28
 αγγελίας τέκνα ἐστέ. 29 ἀλλ' ὡσπερ τότε ὁ κατὰ σάρκα γεννηθεὶς 29
 * Gn. 21, 10. 12. ἐδίωκεν τὸν κατὰ πνεῦμα, οὕτως καὶ νῦν. 30 ἀλλὰ τί λέγει ἡ 30
 γραφή; Ἐκβαλε τὴν παιδίσκην καὶ τὸν υἱὸν αὐτῆς· οὐ γὰρ μὴ
 κληρονομήσει ὁ υἱὸς τῆς παιδίσκης μετὰ τοῦ υἱοῦ τῆς ἐλευθέρας.
 31 διὸ, ἀδελφοί, οὐκ ἐσμέν παιδίσκης τέκνα, ἀλλὰ τῆς ἐλευθέρας· 31
 (V.) 1 τῇ ἐλευθερίᾳ ἡμᾶς Χριστὸς ἠλευθέρωσεν. στήκετε οὖν, καὶ 1
 μὴ πάλιν ζυγῶ δουλείας ἐνέχεσθε.

21. Hab. οὐκ ἀναγινώσκετε (B nec ap. Beh. nec ap. Btlj.) DEFG al.
 Vg. It. al. Or. (1; ἀκ. 1.) Cyr. Hier. (1.) al.
 23. LN. (μὲν) . . om. B. — SZ. (per error.) γεγέννηται. — h. δε' ἐπαγγ.
 AC al. Cyr. al. (non Or.) — 24. Rc. αἱ δύο.
 25. τὸ δὲ Ἄγ. Σ. c. ADgr. Egr. al. Cpt. Cyr. (1; γάρ 1.) . . Rc. KN. Sz.
 τὸ γὰρ Ἄ. Σ. . . LN. τὸ γὰρ Σινᾶ c. CFG al. Vg. g. al. Cyr. (alqties)
 Kriph. al. . . h. τὸ γὰρ Ἄγ. omisso Σ. d. e. Ambrat. (comm.) [B om. γὰρ
 ap. Btlj.] — Rc. δουλ. δέ.
 26. Rc. et KN. LN. (—) πάντων ἡμῶν. [om. c. BC*DEFG al. Syr. utr.
 Vg. It. al. Or. al. pm. (hab. Ir. Hier.)]
 28. Rc. KN. Sz. ἡμεῖς et ἐσμέν. [ύμ. et ἐστέ c. BDFG al. Sah. Aeth. It.
 Or. (teste Hier.) Ir. al.]
 30. Rc. KN. Sz. κληρονομήση. [-σει c. BDE al.]
 31. Rc. KN. Sz. pro διὸ [c. BD*E al. Cyr. (var.)] h. ἄρα . . om. 71.
 (s. XII.) . . h. ἡμεῖς δὲ AC al. Cpt. Cyr. al. . . ἄρα οὖν FG Thdret.; ita-
 que Vg. It. Ambrat. al.
 Cap. V. 1. Rc. Τῇ ἐλευθ. οὖν, ἢ Χρ. ἡμᾶς ἠλευθ., στήκετε, καί. . . KN.
 in his om. οὖν et pon. ἡμ. Χρ. . . Sz. om. οὖν et pon. post στή. [om. οὖν

V.

- 2 Ἴδε, ἐγὼ Παῦλος λέγω ὑμῖν, ὅτι ἐὰν περιτέμησθε, Χρι-
 3 στός ὑμᾶς οὐδὲν ἀπαλήσει· ² μαρτύρομαι δὲ πάλιν παντὶ ἀνθρώπῳ
 4 περιτεννομένῳ, ὅτι ὀφειλέτης ἐστὶν ὅλον τὸν νόμον ποιῆσαι. ⁴ κατ-
 5 ηργήθητε ἀπὸ Χριστοῦ οἵτινες ἐν νόμῳ δικαιοῦσθε, τῆς χάριτος
 6 ἀπεκδεχόμεθα. ⁶ Ἐν γὰρ Χριστῷ Ἰησοῦ οὔτε περιτομή τι ἰσχύει
 οὔτε ἀκροβυστία, ἀλλὰ πίστις δι' ἀγάπης ἐνεργουμένη. Gal. 6, }
 7 Ἐτρέχετε καλῶς· τίς ὑμᾶς ἐπέκοπεν τῇ ἀληθείᾳ μὴ πεθε- 15. }
 8 σθαι; ⁸ ἡ πεισμονὴ οὐκ ἐκ τοῦ καλοῦντος ὑμᾶς. ⁹ μικρὰ ζῆμη 1 Cor. }
 9 ὅλον τὸ φύραμα ζυμοῖ. ¹⁰ ἐγὼ πέποιθα εἰς ὑμᾶς ἐν καρδίᾳ, ὅτι Gal. 3, 1. }
 οὐδὲν ἄλλο φρονήσετε· ὁ δὲ ταράσσω ὑμᾶς βασιτάσει τὸ κριμα, 7, 19. }
 11 ὅστις ἐὰν ᾖ. ¹¹ ἐγὼ δέ, ἀδελφοί, εἰ περιτομῆν ἔτι κηρύσσω, τί ἔτι 1 Cor. 5. }
 12 διώκμαι; ἄρα κατήργηται τὸ σκάνδαλον τοῦ σταυροῦ. ¹² ὄφελον
 καὶ ἀποκόπονται οἱ ἀναστατοῦντες ὑμᾶς.
 13 Ὑμεῖς γὰρ ἐπ' ἐλευθερίᾳ ἐκλήθητε, ἀδελφοί· μόνον μὴ τὴν
 ἐλευθερίαν εἰς ἀφορμὴν τῇ σαρκί, ἀλλὰ διὰ τῆς ἀγάπης δουλεύετε
 14 ἀλλήλοις. ¹⁴ ὁ γὰρ πᾶς νόμος ἐν ἐνὶ λόγῳ πεπληρώσται, ἐν τῷ·
 15 Ἀγαπήσεις τὸν πλησίον σου ὡς σεαυτόν. ¹⁵ εἰ δὲ ἀλλήλους δα- * Lv. }
 κνεις καὶ κατεσθίετε, βλέπετε μὴ ὑπ' ἀλλήλων ἀναλωθῆτε. Rom. }
 16 Λέγω δέ, πνεύματι περιπατεῖτε, καὶ ἐπιθυμίαν σαρκὸς οὐ 13, 9. }
 17 μὴ τελέσητε. ¹⁷ ἡ γὰρ σὰρξ ἐπιθυμεῖ κατὰ τοῦ πνεύματος, τὸ δὲ

post ἕλ. c. ABCD*EFG al. m. Vg. It. al. Cyr. al. pm.; scr. post στήκ.
 c. ABCDgr.FG al. m. Vg. ma. g. al. Cyr. al. m. et om. ἡ c. ABCD*FG
 al. m. vv. m. et PP. m. . . pro τῆ h. ἡ FG Syr. p. Vg. It. PP. lat.]

3. Om. πάλ. D*FG al. It. Chrs. al. — 4. Rc. Kn. Sz. τοῦ Χρ.

7. Rc. ἀπέκοπεν. — LN. om. τῆ c. AB.

8. Om. οὐκ D* al.; cdd. lat. ap. Hier. d. e. Or. (1.) Lcif.

9. Hab. φύρ. δολοῖ D*E Vg. d. e. cdd. lat. ap. Hier. Cstitt. Mcion. ap. Epiph. al.

10. LN. ἐγὼ (δέ) c. C*FG al. g. Vg. ma. Syr. p. Arm. Damsc.

11. Om. ἔτι ante κηρ. D*FG al. Arm. It. Vg. ma. Hier. Ambrst. — add. in f. τοῦ Χριστοῦ AC al. Cpt. Aeth. Hier.

13. Hab. τῆ ἀγάπῃ τοῦ πνεύματος δουλ. ἀλλ. DEFG al. Cpt. It. Vg. (non Am.) Bas. al.

14. Rc. Kn. Sz. πληροῦται. [παπλ. c. ABC al. Mcion. ap. Epiph. al.] — om. ἐν τῷ D*FG Vg. It. al. Mc. ap. Epiph. al. — Rc. ἱαντόν

πνεῦμα κατὰ τῆς σαρκός· ταῦτα γὰρ ἀλλήλους ἀντιβάνται, ἵνα μὴ
 Rom. 6, 14. εἰ δὲ ἐὰν θύλητε, ταῦτα ποιῆτε. ¹⁸ εἰ δὲ πνεύματι ἄγασθε, οὐκ ἔσθε ¹⁸
 1 Cor. ὑπὸ νόμον. ¹⁹ φανερά δὲ ἔστιν τὰ ἔργα τῆς σαρκός, αἵτινά ἐστιν ¹⁹
 { 6, 9, 10. πορνεία, ἀκαθαρσία, ἀσελγία, ²⁰ εἰδωλολατρεία, φαρμακεία, ²⁰
 Eph. ἔχθραι, ἔρις, ζῆλος, θυμοί, ἐριθείαι, δηγοστασίαι, αἰρέσεις, ²¹ φθό- ²¹
 5, 5. νοι, μέθαι, κῶμοι, καὶ τὰ ὅμοια τούτοις, ἃ προλέγω ὑμῖν καθὼς
 Rom. 1, 29-32. προεῖπον, ὅτι οἱ τὰ τοιαῦτα πράσσοντες βασιλείαν θεοῦ οὐ κληρο-
 νομήσουσιν. ²² ὁ δὲ καρπὸς τοῦ πνεύματος ἐστὶν ἀγάπη, χαρὰ, ²²
 εἰρήνη, μακροθυμία, χρησιμότης, ἀγαθωσύνη, πίστις, ²³ πραῦτης, ²³
 ἐγκρατεία. κατὰ τῶν τοιούτων οὐκ ἔστιν νόμος. ²⁴ οἱ δὲ τοῦ Χρι- ²⁴
 στοῦ Ἰησοῦ τὴν σάρκα ἐσταύρωσαν σὺν τοῖς παθήμασιν καὶ ταῖς
 ἐπιθουμίαις. ²⁵ εἰ ζῶμεν πνεύματι, πνεύματι καὶ στοιχοῦμεν. ²⁶ μὴ γι- ²⁵
 νώμεθα κενόδοξοι, ἀλλήλους προκαλοῦμενοι, ἀλλήλους φθονοῦντες. ²⁶

VI.

Ἀδελφοί, ἐὰν καὶ προληφθῇ ἄνθρωπος ἐν τῷ παραπτώματι, ¹
 ὑμεῖς οἱ πνευματικὸι καταρτίζετε τὸν τοιοῦτον ἐν πνεύματι πραΰτη-
 τος· σκοπῶν σεαυτὸν, μὴ καὶ σὺ πειρασθῆς. ² ἀλλήλων τὰ βάρη ²
 βαστάζετε, καὶ οὕτως ἀναπληρώσετε τὸν νόμον τοῦ Χριστοῦ. ³ εἰ ³
 γὰρ δοκεῖ τις εἶναι τι μηδὲν ὄν, φρεναπατιᾶ ἑαυτὸν. ⁴ τὸ δὲ ἔργον ⁴
 ἑαυτοῦ δοκιμαζέτω ἕκαστος, καὶ τότε εἰς ἑαυτὸν μόνον τὸ καύ-
 χημα ἔξει, καὶ οὐκ εἰς πόν ἕτερον· ⁵ ἕκαστος γὰρ τὸ ἴδιον φορτίον ⁵
 βαστάσει. ⁶ κοινοῦσθε δὲ ὁ κατηγούμενος τὸν λόγον τῷ κατηγούντι ⁶
 ἐν πᾶσιν ἀγαθοῖς. ⁷ μὴ πλανᾶσθε, θεὸς οὐ μωκτηρίζεται. ὁ γὰρ ⁷

17. Rc. Kn. Sz. ταῦτ. δέ. [γὰρ c. BD* EFG al. Cpt. Vg. It. Cypr. Hier. al.]

19. Rc. et Kn. (—) μοιχεία, πορν.

20. Rc. Kn. Sz. ἔρις [ἔρις c. AB al.], ζῆλοι [-λος c. (A ζ ~~~~~) BD* Egr. -λους G.].

21. Rc. Kn. Sz. et Ln. (—) φθόν. φόνος. .. om. c. B al. Demid. Clem. Mc. ap. Eriph. Ir. Cypr. Hier. (dis.) al.; etiam ante φθόν. pon. — Rc. Kn. Sz. et Ln. (—) καθ. καί. .. om. c. BFGgr. Vg. al. Chrs. Tert. al.

23. Rc. Kn. Sz. πραότης. [ctra ABC al.] — h. καὶ τῶν Thdret. ms.

24. Rc. Kn. Sz. om. Ἰησ.

26. Ln. ἀλλήλους φθ. c. BG* al. Chrs. al. (non Clem.)

Cap. VI. 1. πραΰτη. c. B 80. (hiat A) .. Rc. Kn. Sz. Ln. πραότητος.

2. Rc. Kn. Sz. ἀναπληρώσατε. [-ετε c. BG al. Syr. Vg. It. al. m. Thdret. ms. al. m. (non Clem.)]

- 8 ἄν σπείρῃ ἄνθρωπος, τοῦτο καὶ θερίσει· ὅτι ὁ σπείρων εἰς τὴν σάρκα ἐάντοῦ ἐκ τῆς σαρκὸς θερίσει φθοράν, ὁ δὲ σπείρων εἰς τὸ πνεῦμα ἐκ τοῦ πνεύματος θερίσει ζωὴν αἰώνιον. ὃ τὸ δὲ καλὸν ποιῶντες μὴ ἐγκακῶμεν. καιρῷ γὰρ ἰδίῳ θερίσομεν μὴ ἐκλυόμενοι.
- 10 ¹⁰ ἄρα οὖν ὡς καιρὸν ἔχομεν, ἐργαζώμεθα τὸ ἀγαθὸν πρὸς πάντας, μάλιστα δὲ πρὸς τοὺς οἰκίους τῆς πίστεως.
- 11 ¹¹ Ἴδετε πηλίκους ὑμῖν γράμμασιν ἔγραψα ἐπὶ ἐμῇ χειρὶ. ¹² ὅσοι θέλουσιν εὐπροσωπῆσαι ἐν σαρκί, οὗτοι ἀναγκάζουσιν ὑμᾶς περιτέμνεσθαι, μόνον ἵνα τῷ σταυρῷ τοῦ Χριστοῦ μὴ διώκωνται.
- 13 ¹³ οὐδὲ γὰρ οἱ περιτεμνημένοι αὐτοὶ νόμον φυλάσσουσιν, ἀλλὰ θέλουσιν ὑμᾶς περιτέμνεσθαι, ἵνα ἐν τῇ ὑμετέρᾳ σαρκὶ καυχῆσονται.
- 14 ¹⁴ ἐμοὶ δὲ μὴ γένοιτο καυχᾶσθαι εἰ μὴ ἐν τῷ σταυρῷ τοῦ κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ, δι' οὗ ἐμοὶ κόσμος ἐσταύρωται καὶ γὰρ κόσμος.
- 15 ¹⁵ οὔτε γὰρ περιτομὴ τι ἔστιν οὔτε ἀκροβυστία, ἀλλὰ καινὴ κτίσις.
- 16 ¹⁶ καὶ ὅσοι τῷ κανόνι τούτῳ στοιχοῦσιν, εἰρήνη ἐπ' αὐτούς.
- 17 ¹⁷ καὶ εἰλος, καὶ ἐπὶ τὸν Ἰσραὴλ τοῦ Θεοῦ. ¹⁸ τοῦ λοιποῦ κόπους μοι μηδεὶς παρεχέτω· ἐγὼ γὰρ τὰ στίγματα τοῦ Ἰησοῦ ἐν τῷ σώματι μου βαστάζω.
- 18 ¹⁸ Ἡ χάρις τοῦ κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ μετὰ τοῦ πνεύματος ὑμῶν, ἀδελφοί. ἀμήν.

9. Rc. Kn. Sz. ἐκκακ. [ἐγκ. c. ABD al.]

10. Ln. ἄρα et ἐργαζόμεθα (c. AB al. m. Oec.) et πίστεως; (sic interpg.)

13. Rc. Kn. περιτεμνημένοι. [ctra B al. pl. (G περιτεμνημένοι)] — h. ἀλλὰ βούλονται AC al.

14. Hab. καυχῆσασθαι AD*. — Rc. Kn. Sz. τῷ κόσμ. [om. c. ABC D*FG al. Or. (2); h. 7; etiam Clem.] Ath.]

15. οὔτε γὰρ c. B 17. (s. XI.) Arm. (ed. Venet.) Aeth. Chra. Hier. al. (οὐ γὰρ Syr. Sah.) . . Rc. Kn. Sz. Ln. ἐν γὰρ Χριστῷ Ἰησοῦ οὔτε. — Rc. pro ἐστ. h. ἰσχύει.

16. στοιχοῦσ. c. ACDEFG al. vv. m. Cyr. Hier. al. . . Rc. Kn. Sz. Ln. στοιχήσουσιν. — om. καὶ ante ἐπὶ D*E al. et h. τοῦ κυρίου D*EFG d. e. (utrq. g.)

17. Rc. Kn. Sz. τοῦ κυρίου Ἰησ.

18. Om. ἀμήν G g. Ambrst.

* Rc. et Kn. (—) subscr. h. Πρὸς Γαλάτας ἐγγράφη ἀπὸ Πρώτης c. BI al. pl. . . h. tantum pr. Gal. ACDEFG al. . . add. διὰ Τίτου (Cpt.), δ. Τίτ. καὶ Λουκᾶ (Ar.), δ. Τυχίου (Slav. ms.) et alia.

ΠΡΟΣ ΕΦΕΣΙΟΥΣ.

Παῦλος, ἀπόστολος Χριστοῦ Ἰησοῦ διὰ θελήματος θεοῦ, τοῖς 1
 ἀγίοις τοῖς οὐσιν ἐν Ἐφέσῳ καὶ πιστοῖς ἐν Χριστῷ Ἰησοῦ. 2 χάρις 2
 ὑμῖν καὶ εἰρήνη ἀπὸ θεοῦ πατρὸς ἡμῶν καὶ κυρίου Ἰησοῦ Χριστοῦ.

Εὐλόγητος ὁ θεὸς καὶ πατὴρ τοῦ κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χρι- 3
 στοῦ, ὁ εὐλόγησας ἡμᾶς ἐν πάσῃ εὐλογίᾳ πνευματικῇ ἐν τοῖς ἐπ- 4
 ουρανοῖς ἐν Χριστῷ, 4 καθὼς ἐξελέξατο ἡμᾶς ἐν αὐτῷ πρὸ κατα- 4
 βολῆς κόσμου, εἶναι ἡμᾶς ἁγίους καὶ ἀμώμους κατενωπιον αὐτοῦ,
 ἐν ἀγάπῃ 5 προορίσας ἡμᾶς εἰς υἰοθεσίαν διὰ Ἰησοῦ Χριστοῦ εἰς 5
 αὐτόν, κατὰ τὴν εὐδοκίαν τοῦ θελήματος αὐτοῦ, 6 εἰς ἔπαινον δό-

Col. 1. 14. 7ης τῆς χάριτος αὐτοῦ ἧς ἐχαρίτωσεν ἡμᾶς ἐν τῷ ἡγαπημένῳ, 7 ἐν 7
 ᾧ ἔχομεν τὴν ἀπολύτρωσιν διὰ τοῦ αἵματος αὐτοῦ, τὴν ἄφεσιν

τῶν παραπτωμάτων, κατὰ τὸ πλοῦτος τῆς χάριτος αὐτοῦ, 8 ἧς 8
 Eph. 3. 3. ἐπερίσσευσεν εἰς ἡμᾶς ἐν πάσῃ σοφίᾳ καὶ φρονήσει 9 γνωρίσας ἡμῖν 9
 τὸ μυστήριον τοῦ θελήματος αὐτοῦ, κατὰ τὴν εὐδοκίαν αὐτοῦ ἣν

Gal. 4. 4. προέθετο ἐν αὐτῷ 10 εἰς οἰκονομίαν τοῦ πληρώματος τῶν καιρῶν, 10

Col. 1. 19. 20. ἀνακεφαλαιώσασθαι τὰ πάντα ἐν τῷ Χριστῷ, τὰ ἐν τοῖς οὐρανοῖς 10
 Col. 1. 16. καὶ τὰ ἐπὶ τῆς γῆς, ἐν αὐτῷ 11 ἐν ᾧ καὶ ἐκληρώθημεν προορισθέν-

Eph. 3. 11. 11. τες κατὰ πρόθεσιν τοῦ τὰ πάντα ἐνεργούντος κατὰ τὴν βουλὴν τοῦ

θελήματος αὐτοῦ, 12 εἰς τὸ εἶναι ἡμᾶς εἰς ἔπαινον δόξης αὐτοῦ, 12

Cap. I. 1. Rc. Κη. Sz. Ἰ. Χρ. [Χρ. Ἰ. c. B (sic etiam v. 2. et 5.) DE Syr. p. edd. lat.] — h. ἁγ. πασιν A al. Cpt. Vg. Cyr. al. — om. ἐν Ἐφ. B (sed h. in m.) 67.** cdd. et PP. ap. Bas. et ap. Hier. . . h. in Laodicea Meion. ap. Tert.

4. Hab. εἰ αὐτῷ (omisso ἐν) FG gr. Did. — Rc. αὐτοῦ ἐν ἀγάπῃ cjit. (sic Syr. Exp. Chrs. al.)

6. Rc. Κη. Sz. pro ἧς [c. AB al. m. Chrs. (var.)] h. ἐν ἧ. — add. in f. υἱῷ αὐτοῦ D* EFG It. Vg. al.; cdd. lat. ap. Hier. Dial. c. Mc. Ambrst. al.

7. Hab. ἔσχομεν D* gr. Ir.

9. Hab. γνωρίσαι G 76. Vg. It. Thphyl. PP. lat. exc. Hier.

10. Hab. κατὰ τὴν οἰκ. A. — Rc. τὰ τε ἐν. [om. c. ABDEFG al. pm. Syr. utr. Vg. It. PP. gr. et lat.] — LN. ἐπὶ τοῖς c. BDE al. m. Thdret. Occ.

11. LN. ἐκλήρωμεν c. ADEFG It. — 12. Rc. Κη. τῆς δόξης.

- 13 τοὺς προηλπικότητας ἐν τῷ Χριστῷ· ¹³ ἐν ᾧ καὶ ὑμεῖς, ἀκούσαντες τὸν λόγον τῆς ἀληθείας, τὸ εὐαγγέλιον τῆς σωτηρίας ὑμῶν, ἐν ᾧ καὶ πιστεύσαντες ἐσφραγίσθητε τῷ πνεύματι τῆς ἐπαγγελίας τῷ ^{2 Cor. 1, 22.} }
 14 ἀγίῳ, ¹⁴ ὃ ἐστὶν ἀρχαίον τῆς κληρονομίας ἡμῶν εἰς ἀπολύτρωσιν ^{Ερ. 4, 30.} }
 τῆς περιποιήσεως, εἰς ἐπαινον τῆς δόξης αὐτοῦ.
 15 Διὰ τοῦτο καὶ γὰρ, ἀκούσας τὴν καθ' ὑμᾶς πίστιν ἐν τῷ κυρίῳ
 16 Ἰησοῦ καὶ τὴν ἀγάπην τὴν εἰς πάντας τοὺς ἁγίους, ¹⁶ οὐ παύομαι ἐνχαριστῶν ὑπὲρ ὑμῶν μνηστὴν ποιούμετος ἐπὶ τῶν προσευχῶν μου,
 17 ¹⁷ ἵνα ὁ θεὸς τοῦ κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ, ὁ πατὴρ τῆς δόξης, δώῃ ὑμῖν πνεῦμα σοφίας καὶ ἀποκαλύψεως ἐν ἐπιγνώσει αὐτοῦ, ¹⁸ περαιοισμένους τοὺς ὀφθαλμοὺς τῆς καρδίας ὑμῶν εἰς τὸ εἶδέναι ὑμᾶς, τίς ἐστὶν ἡ ἐλπίς τῆς κλήσεως αὐτοῦ, τίς ὁ πλοῦτος τῆς δόξης τῆς κληρονομίας αὐτοῦ ἐν τοῖς ἁγίοις, ¹⁹ καὶ τί τὸ ὑπερ- ^{Col. 1, 21.} }
 βάλλον μέγεθος τῆς δυνάμεως αὐτοῦ εἰς ἡμᾶς τοὺς πιστεύοντας
 20 κατὰ τὴν ἐτέργειαν τοῦ κράτους τῆς ἰσχύος αὐτοῦ, ²⁰ ἣν ἐνήργησεν ἐν τῷ Χριστῷ, ἐξείρας αὐτὸν ἐκ νεκρῶν καὶ καθίσας ἐν δεξιᾷ αὐτοῦ ἐν τοῖς ἐπουρανίοις ²¹ ὑπεράνω πάσης ἀρχῆς καὶ ἐξουσίας καὶ δυνάμεως καὶ κυριότητος καὶ παντὸς ὀνόματος ὀνομαζομένου οὐ ²² μόνον ἐν τῷ αἰῶνι τούτῳ ἀλλὰ καὶ ἐν τῷ μέλλοντι, ²² καὶ πάντα ^{1 Cor. 15, 27. Ps. 8, 6.} }
 ὑπέταξεν ὑπὸ τοὺς πόδας αὐτοῦ, καὶ αὐτὸν ἔθηκεν κεφαλὴν ὑπὲρ ^(7.) }
 23 πάντα τῆ ἐκκλησίας, ²³ ἣτις ἐστὶν τὸ σῶμα αὐτοῦ, τὸ πλήρωμα τοῦ τὰ πάντα ἐν πάσῃ πληρουμένου.

13. Hab. ἡμεῖς AI al. m. Sl. ms. Thphyl. ms. — om. καὶ ante πιστ. DEF G Ar. p. It. Ir. Did. Tert. al.

14. Rc. KN. Sz. pro ὃ [c. ABFGI al. pm. Did. Chrs. (text.)] h. ὅς. (sic Occ. dia.)

15. Lx. om. ἀγάπην τὴν c. A B al. Hier. al. . . tantum τὴν om. D*FG. . . h. εἰς π. τ. ἀγ. ἀγάπην 37. al.; h. ἄμομον ἀγάπ. τὴν 23.; ἀγάπ. τῆς κοινωνίας αὐτοῦ τὴν 46.

16. Rc. KN. Sz. μνηστὴν ὑμῶν. [om. c. ABD al. pm.; post ποιοίμ. h. FG.]

18. Rc. διανοίας pro καρδίας. — Rc. KN. Sz. καὶ τίς ὁ πλ. [om. c. AB D*FG al. It. Ambrst.]

19. Hab. ὑμᾶς D*FG al. It. Ambrst.

20. Rc. KN. Sz. ἐνήργησεν [-κεν c. AB Proc.] et ἐκάθισεν. [καθίσ. c. AB al. Sl. Vg. Cyr. utr. Eus. Proc. Tert. Hier. al. . . add. αὐτὸν A al. Eus. Proc. Tert. Hier. al.] — Lx. ἐν τ. οὐρανοῖς c. B ap. Blj. (οὐρανίοις ap. Bch.)

23. Rc. om. τὰ.

II.

Col. 2, 13. Eph. 2, 5. Καὶ ὑμᾶς ὄντας νεκροὺς τοῖς παραπτώμασιν καὶ ταῖς ἁμαρ- 1
 ταιῖς ὑμῶν, ² ἐν αἷς ποτὲ περιπατήσατε κατὰ τὸν αἰῶνα τοῦ 2
 κόσμου τούτου, κατὰ τὸν ἄρχοντα τῆς ἐξουσίας τοῦ ἀέρος, τοῦ 3
 πνεύματος τοῦ νῦν ἐνεργοῦντος ἐν τοῖς υἱοῖς τῆς ἀπειθείας, ³ ἐν 3
 οἷς καὶ ἡμεῖς πάντες ἀνεστράφημὲν ποτὲ ἐν ταῖς ἐπιθυμίαις τῆς 4
 σαρκὸς ἡμῶν, ποιοῦντες τὰ θελήματα τῆς σαρκὸς καὶ τῶν δια- 4
 νοιών, καὶ ἡμεῖς τέκνα φύσει ὀργῆς ὡς καὶ οἱ λοιποί· ⁴ ὁ δὲ 4
 θεός, πλούσιος ἐστὶ ἐν ἐλέει, διὰ τὴν πολλὴν ἀγάπην αὐτοῦ ἣν 5
 ἠγάπησεν ἡμᾶς, ⁵ καὶ ὄντας ἡμᾶς νεκροὺς τοῖς παραπτώμασιν σν- 5
 εζωοποίησεν τῷ Χριστῷ — χάριτι ἐστε σεσωσμένοι· — ⁶ καὶ σν- 6
 ἤγειρεν καὶ συνεκάθισεν ἐν τοῖς ἐπουρανίοις ἐν Χριστῷ Ἰησοῦ· ⁷ ἵνα 7
 ἐνδείξηται ἐν τοῖς αἰῶσιν τοῖς ἐπερχομένοις τὸ ὑπερβάλλον πλοῦτος 8
 τῆς χάριτος αὐτοῦ ἐν χρηστότητι ἐφ' ἡμᾶς ἐν Χριστῷ Ἰησοῦ. ⁸ τῇ 8
 γὰρ χάριτι ἐστε σεσωσμένοι διὰ πίστεως, καὶ τούτο οὐκ ἐξ ὑμῶν, 9
 θεοῦ τὸ δῶρον· ⁹ οὐκ ἐξ ἔργων, ἵνα μὴ τις καυχῆσθαι· ¹⁰ αὐτοῦ ⁹
 γὰρ ἐσμεν ποιῆμα, κτισθέντες ἐν Χριστῷ Ἰησοῦ ἐπὶ ἔργοις ἀγαθοῖς 10
 οἷς προητοιμάσεν ὁ θεός, ἵνα ἐν αὐτοῖς περιπατήσωμεν.
 Διὸ μνημονεῦετε, ὅτι ποτὲ ὑμεῖς τὰ ἐθνη ἐν σαρκί, οἱ λεγό- 11
 μενοι ἀκροβυστία ὑπὸ τῆς λεγομένης περιτομῆς ἐν σαρκὶ χειροποιή- 12
 του, ¹² ὅτι ἦτε τῷ καιρῷ ἐκείνῳ χωρὶς Χριστοῦ ἀπηλλοτριωμένοι 12
 Rom. 9, 4. τῆς πολιτείας τοῦ Ἰσραὴλ καὶ ξένοι τῶν διαθηκῶν τῆς ἐπαγγελίας, 13
 ἐλπίδα μὴ ἔχοντες καὶ ἄθεοι ἐν τῷ κόσμῳ· ¹³ σννὴ δὲ ἐν Χριστῷ 13
 Ἰησοῦ ὑμεῖς οἱ ποτὲ ὄντες μακρὰν ἐγεθήθητε ἐγγὺς ἐν τῷ αἵματι

Cap. II. 1. Rc. Kn. Sz. om. ὑμῶν. [scr. c. B (h. ἐπιθυμίας ὑμ.) DEFG al. m. vv. pl. Thdret. al. . . h. ἐαυτῶν A.]

3. Om. κ. ἡμεῖς FGI g.; etiam πάντες om. — h. ἡμεθα B al. Or. (4; non Clem.) — LN. φύσ. τέκν. c. A (vdtr) DEFGI al. m. Arm. Vg. It. Or. (1; τέκν. φύσ. 3.) Did. Thdret. PP. lat. . . om. φύσ. 109. Aeth. Clem.

5. LN. (ἐν) τῷ Χρ. c. B (h. etiam ἐν τοῖς παρ. B.) al. Vg. Chr. Ambrat. al. — h. οὐ χάρις DEFG Vg. It. . . om. χάρ. ἰ. σεσωσ. Let. 7. (s. XI.) Chrs. Hil. . . post χάρ. etiam γάρ et δι add.

8. Rc. Kn. Sz. τῆς πίστ. [om. c. BD*FG al. Chrs. Thphyl.] — h. ἐξ ἡμῶν D*FG al. It. Chrs. Oec. (comm.)

12. Rc. Kn. Sz. ἐν τῷ καιρ. [om. c. ABD*FG al. Vg. ms. It. Epiph. al. m.]

- 14 τοῦ Χριστοῦ. ¹⁴ αὐτὸς γάρ ἐστιν ἡ εἰρήνη ἡμῶν, ὁ ποιήσας τὰ
 15 ἀμφοτέρωθεν ἐν καὶ τὸ μεσότοιχον τοῦ φραγμοῦ λύσας, ¹⁵ τὴν ἔχθραν
 ἐν τῇ σαρκὶ αὐτοῦ, τὸν νόμον τῶν ἐντολῶν ἐν δογμασιν καταργή-
 16 σας, ἵνα τοὺς δύο κτίσῃ ἐν αὐτῷ εἰς ἓνα καινὸν ἄνθρωπον, ποιῶν
 17 εἰρήνην, ¹⁶ καὶ ἀποκαταλλάξῃ τοὺς ἀμφοτέρους ἐν ἐνὶ σώματι τῷ Col. 1,
 17 θεῷ διὰ τοῦ σταυροῦ, ἀποκτείνας τὴν ἔχθραν ἐν αὐτῷ. ¹⁷ καὶ
 ἐλθὼν εὐηγγελίσαστο εἰρήνην ὑμῖν τοῖς μακρὰν καὶ εἰρήνην τοῖς ἐγ- Es. 57,
 18 γύς, ¹⁸ ὅτι δι' αὐτοῦ ἔχομεν τὴν προσαγωγὴν οἱ ἀμφοτέροι ἐν ἐνὶ Rom. }
 19 πνεύματι πρὸς τὸν πατέρα. ¹⁹ Ἄρα οὖν οὐκέτι ἐστὶ ξένοι καὶ Eph. }
 παρόικοι, ἀλλ' ἐστὶ συμπολιταὶ τῶν ἁγίων καὶ οἰκτεῖοι τοῦ θεοῦ, 3, 12.
 20 ²⁰ ἐποικοδομηθέντες ἐπὶ τῷ θεμελίῳ τῶν ἀποστόλων καὶ προφη-
 21 τῶν, ὅντος ἀκρογωνιαίου αὐτοῦ Χριστοῦ Ἰησοῦ, ²¹ ἐν ᾧ πᾶσα 1 Cor. 3,
 22 οἰκοδομὴ συναρμολογουμένη αὔξει εἰς ταὸν ἅγιον ἐν κυρίῳ, ²² ἐν ᾧ 17.
 καὶ ὑμεῖς συνοικοδομεῖσθε εἰς κατοικητήριον τοῦ θεοῦ ἐν πνεύματι.

III.

- 1 Τούτου χάριν ἐγὼ Παῦλος, ὁ δέσμιος τοῦ Χριστοῦ Ἰησοῦ
 2 ὑπὲρ ὑμῶν τῶν ἐθνῶν — ² εἶγε ἠκούσατε τὴν οἰκονομίαν τῆς χά-
 3 ριτος τοῦ θεοῦ τῆς δοθείσης μοι εἰς ὑμᾶς, ³ ὅτι κατὰ ἀποκάλυψιν Eph. 4,
 4 ἐγνωρίσθη μοι τὸ μυστήριον, καθὼς προέγραψα ἐν ὀλίγῳ, ⁴ πρὸς 9.
 ὁ δὴ δύνασθε ἀναγινωσκόντες νοῆσαι τὴν σύνεσίν μου ἐν τῷ μυστηρίῳ
 5 τοῦ Χριστοῦ, ⁵ ὁ ἐτέραις γενεαῖς οὐκ ἐγνωρίσθη τοῖς υἱοῖς τῶν ἀν- Col. 1,
 6 θρώπων ὡς τῶν ἀπεκαλύφθη τοῖς ἁγίοις ἀποστόλοις αὐτοῦ καὶ 26.
 προφήταις ἐν πνεύματι, ⁶ εἶναι τὰ ἔθνη συγκληρονόμα καὶ σύσ-

15. R. C. K. N. Sz. ἐαυτῷ. [etra AB al.]

16. Om. ἐν αὐτ. Syr.; leg. etiam ἐν ἐαυτ. (G Latt. pl.)

17. R. C. K. N. Sz. om. εἰρήν. post καί. [scr. c. ABD*FG al. vv. m. Eus. al. pm.]

19. R. C. K. N. Sz. ante συμπολ. om. ἐστὶ. [scr. c. ABCD*EFG etc.]

20. Hab. ἀκρογ. λίθου DEFG Or. (1.) Eus. Chr. (text.) Tert. al. (etiam Vg. It.)

21. R. C. K. N. Sz. πᾶσα ἡ. [om. ἡ c. BDEGI al. pl. Clem. Bas. al.]

Cap. III. 1. Additur in f. et προσβένω (D*E) et κεκαίχημαι.

2. Pro τ. θεοῦ h. αὐτοῦ A; om. 115. (s. XI.) Thphyl. Ambrst.; ante τῆς χάρ. pon. DFG It.

3. LN. (ὅτι) . . om. B. . . h. κατ. ἀπ. γάρ FG. — R. C. K. N. ἐγνωρίσε.

5. R. C. ἐν ἐτέραις.

ὄσωμα καὶ συμμέτοχα τῆς ἐπαγγελίας ἐν Χριστῷ Ἰησοῦ διὰ τοῦ
 εὐαγγελίου, ¹ οὐ ἐγενήθην διάκονος κατὰ τὴν δωρεὰν τῆς χάριτος ⁷
 τοῦ θεοῦ τῆς δοθείσης μοι κατὰ τὴν ἐνέργειαν τῆς δυνάμεως αὐ-
¹ Cor. ⁸ τοῦ. ⁸ ἐμοὶ τῷ ἐλαχιστοτέρῳ πάντων ἁγίων ἐδόθη ἡ χάρις αὕτη, ⁸
^{15, 9.} τοῖς ἔδνεσιν εὐαγγελίσασθαι τὸ ἀνεξιχνίαστον πλοῦτος τοῦ Χριστοῦ,
 Col. ^{1, 9} καὶ φωτίσαι πάντας, τίς ἡ οἰκονομία τοῦ μυστηρίου τοῦ ἀπο- ⁹
^{26.} κεκρυμμένου ἀπὸ τῶν αἰώνων ἐν τῷ θεῷ τῷ τὰ πάντα κτίσαντι,
¹⁰ ἵνα γνωρισθῇ τῶν ταῖς ἀρχαῖς καὶ ταῖς ἐξουσίαις ἐν τοῖς ἔπουρα- ¹⁰
 Eph. ^{1, 11} νίοις διὰ τῆς ἐκκλησίας ἡ πολυποίκιλος σοφία τοῦ θεοῦ, ¹¹ κατὰ ¹¹
^{11.} πρόθεσιν τῶν αἰώνων ἣν ἐποίησεν ἐν τῷ Χριστῷ Ἰησοῦ τῷ κυρίῳ
 Eph. ^{2, 18.} ἡμῶν, ¹² ἐν ᾧ ἔχομεν τὴν παύρησίαν καὶ προσαγωγήν ἐν πεποιθῆ- ¹²
^{18.} σει διὰ τῆς πίστεως αὐτοῦ. ¹³ διὸ αἰτοῦμαι μὴ ἐγκακεῖν ἐν ταῖς ¹³
 θλίψεσιν μου ὑπὲρ ὑμῶν, ἥτις ἐστὶν δόξα ὑμῶν. ¹⁴ τούτου χάριν ¹⁴
 κάμπτω τὰ γόνατά μου πρὸς τὸν πατέρα, ¹⁵ ἕξ οὐ πᾶσα πατριὰ ¹⁵
 ἐν οὐρανοῖς καὶ ἐπὶ γῆς ὀνομάζεται, ¹⁶ ἵνα δῶ ὑμῖν κατὰ τὸ πλοῦ- ¹⁶
 τος τῆς δόξης αὐτοῦ δυνάμει κραταιωθῆναι διὰ τοῦ πνεύματος
 αὐτοῦ εἰς τὸν ἕσω ἄνθρωπον, ¹⁷ κατοικήσαι τὸν Χριστὸν διὰ τῆς ¹⁷
 πίστεως ἐν ταῖς καρδίαις ὑμῶν, ¹⁸ ἐν ἀγάπῃ ἐρμύζωμένοι καὶ τῶ- ¹⁸
 θεμελιωμένοι ἵνα ἐξισύσητε καταλαβέσθαι σὺν πᾶσιν τοῖς ἁγίοις,
 τί τὸ πλάτος καὶ μήκος καὶ ὕψος καὶ βάθος, ¹⁹ γινῶναι τὴν ¹⁹
 ὑπερβάλλουσαν τῆς γνώσεως ἀγάπην τοῦ Χριστοῦ, ἵνα πληρωθῆτε

6. Rc. Kn. Sz. ἐπαγγ. αὐτοῦ [om. c. ABCD* al. vv. pm. Or. al.] ἐν τῷ Χρ. [ἐν Χρ. Ἰησ. c. ABC al. Vg. al. . . h. ἐν αὐτῷ Syr.]

7. Rc. Kn. Sz. ἐγενόμην [-νῆθην c. ABD*FG al.] et τὴν δοθεῖσαν. [τῆς δ. c. ABCD*FG etc.]

8. Rc. πάντ. τῶν. — Rc. Kn. Sz. ἐν τοῖς. [om. c. ABC al. Cpt.]

9. Ln. (πάντας) . . om. A al. Cyr. Hier. al. — Rc. τίς ἡ κοινωνία et (etiam Kn.) in f. add. διὰ Ἰησοῦ Χριστοῦ.

10. Om. νῦν FG Syr. Erp. Vg. d.* g. Or. Tert. al.

11. Rc. Kn. Sz. om. τῷ ante Χρ. [scr. c. ABC al.; om. τ. Χρ. Ἰ. FG; h. tantum Χρ. Syr.]

12. Rc. Kn. Sz. καὶ τῆν. [om. c. AB al. . . h. τὴν προσαγ. εἰς τ. παύρ. ἐν π. FG et τὴν προσ. καὶ τ. παύρ. ἐν τῷ ἐλευθερωθῆναι D.* Similiter It.]

13. Rc. Kn. Sz. ἐκκακ. [ἐγκ. c. ABDE al.] — h. ἡμῶν C al. m. Cpt. Arm.

14. Rc. Kn. Sz. in f. add. τοῦ κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ. [om. c. ABC al. Vg. ms. al. Thdoto ap. Clem. Or. al. pl.]

16. Rc. Kn. Sz. δῶη. [δῶ c. ABCFG al. Bas. al.] Digitized by Google

20 εἰς πᾶν τὸ πλήρωμα τοῦ θεοῦ. 20 Τῷ δὲ δυναμένῳ ὑπὲρ πάντα ποιῆσαι ὑπερεκπερισσοῦ ὧν αἰτούμεθα ἢ νοοῦμεν κατὰ τὴν δύνα-
21 μιν τὴν ἐνεργουμένην ἐν ἡμῖν, 21 ἀντὶ ἢ δόξα ἐν τῇ ἐκκλησίᾳ καὶ ἐν Χριστῷ Ἰησοῦ εἰς πάσας τὰς γενεὰς τοῦ αἰῶνος τῶν αἰῶνων ἀμήν.

IV.

1 Παρακαλῶ οὖν ὑμᾶς, ἐγὼ ὁ δέσμιος ἐν κυρίῳ, ἅξιος περι-
2 παῖσαι τῆς κλήσεως ἧς ἐκλήθητε, 2 μετὰ πάσης ταπεινοφροσύνης καὶ πραντήτος, μετὰ μακροθυμίας ἀνεχόμενοι ἀλλήλων ἐν ἀγάπῃ,
3 ὁ σπονδάζοντες τηρεῖν τὴν ἐνότητα τοῦ πνεύματος ἐν τῷ συνδέσμῳ
4 τῆς εἰρήνης. 4 ἐν σῶμα καὶ ἐν πνεῦμα, καθὼς καὶ ἐκλήθητε ἐν
5 μιᾷ ἐλπίδι τῆς κλήσεως ὑμῶν. 5 εἰς κύριος, μιὰ πίστις, ἐν βάπτι-
6 σμα· 6 εἰς θεὸς καὶ πατὴρ πάντων, ὁ ἐπὶ πάντων καὶ διὰ πάντων
7 καὶ ἐν πᾶσιν· 7 ἐνὶ δὲ ἐκάστῳ ἡμῶν ἐδόθη ἡ χάρις κατὰ τὸ μέτρον
8 τῆς δωρεᾶς τοῦ Χριστοῦ. 8 διὸ λέγει Ἀναβᾶς εἰς ὕψος ἡγαλώ-^{Ps. 68.}
9 τευσεν ἀτχμαλωσίαν, ἔδωκεν δόματα τοῖς ἀνθρώποις. 9 τὸ δὲ ἀνέβη ^{18.} (19.)
10 τί ἐστιν εἰ μὴ ὅτι καὶ κατέβη εἰς τὰ κατώτερα τῆς γῆς; 10 ὁ κατα-
βᾶς, αὐτὸς ἐστὶν καὶ ὁ ἀναβᾶς ὑπεράνω πάντων τῶν οὐρανῶν, ἵνα
11 πληρώσῃ τὰ πάντα. 11 καὶ αὐτὸς ἔδωκεν τοὺς μὲν ἀποστόλους, ^{1 Cor.}
τοὺς δὲ προφήτας, τοὺς δὲ εὐαγγελιστάς, τοὺς δὲ ποιμένας καὶ ^{12, 28.}
12 διδασκάλους, 12 πρὸς τὸν καταρτισμὸν τῶν ἁγίων εἰς ἔργον δια-
13 κονίας, εἰς οἰκοδομὴν τοῦ σώματος τοῦ Χριστοῦ, 13 μέτροι καταρτι-

20. Om. ἰπ. πάντα Thdret.; om. ὑπὲρ DEFG Vg. It. Latt. pl.

21. Rc. Kn. Sz. om. καὶ αὐτὸ ἐν Χρ. [scr. c. ABC al. Vg. al. Damsc. al. . . h. ἐν Χρ. Ἰ. καὶ τῇ ἐκκ. D*FG It. Ambrat. . . tantum ἐν Χρ. Ἰ. 46. (s. XI.) Oros.] — om. τοῦ αἰῶν. FG Tol. g.

Cap. IV. 2. πραντ. c. BC. . . Rc. Kn. Sz. I.N. πραότητ.

4. Om. καὶ post καθ. B al. Syr. Vg. Ambrst. al.

6. Om. καὶ ante πατ. 38. al. Syr. al. Chrs. (text.) Ir. (var.) — Rc. in f. ἡμῖν. . . Kn. Sz. ἡμῖν. [om. c. ABCI al. m. Cpt. al. Ign. Eus. Ath. Hier. al. m.]

7. I.N. om. ἡ c. BD*GI al.

8. Rc. Kn. Sz. καὶ ἔδωκ. [om. c. AC*D*EFG al. Vg. It. al. Ir. Tert. al.]

9. Rc. et Kn. (—) κατέβ. πρῶτον. — Rc. Kn. Sz. I.N. κατώτ. μέτρον. . . om. c. DEFG Syr. Erp. It. Thdoto ap. Clem. Or. (1.) Ir. Tert. Ambrst. Hier. al.

σομεν οί πάντες εἰς τὴν ἐνότητά τῆς πίστεως, καὶ τῆς ἐπιγνώσεως τοῦ νοῦ τοῦ θεοῦ, εἰς ἄνδρα τέλειον, εἰς μέτρον ἡλικίας τοῦ πληρώματος τοῦ Χριστοῦ. ¹⁴ ἕνα μηκέτι ὄμεν τῆπειοι, κλυδωνιζόμενοι ¹⁴ καὶ περιφερόμενοι παρὲν ἀνέμῳ τῆς διδασκαλίας ἐν τῇ κυβελῇ τῶν ἀνθρώπων, ἐν πανουργίᾳ πρὸς τὴν μεθοδεσίαν τῆς πλάνης, ¹⁵ ἀλη- ¹⁵ θεύοντες δὲ ἐν ἀγάπῃ ἀυξήσωμεν εἰς αὐτὸν τὰ πάντα, ὅς ἐστιν ἡ κεφαλὴ, Χριστός, ¹⁶ εἰς οὐ πᾶν τὸ σῶμα συναρμολογούμενον καὶ ¹⁶ συμβιβαζόμενον διὰ πάσης ἀφῆς τῆς ἐπιγορηγίας καὶ ἐνεργείαν ἐν μέτρῳ ἑνὸς ἑκάστου μέλους τὴν αὐξήσειν τοῦ σώματος ποιῶνται εἰς οἰκοδομὴν ἑαυτοῦ ἐν ἀγάπῃ.

Τοῦτο οὖν λέγω καὶ μαρτύρομαι ἐν κυρίῳ, μηκέτι ὑμᾶς περι- ¹⁷ πατεῖν καθὼς καὶ τὰ ἔθνη περιπατεῖ ἐν ματαιότητι τοῦ νοῦς αὐ- ¹⁷ τῶν, ¹⁸ ἐσκοτωμένοι τῇ διανοίᾳ ὄντες, ἀπηλλοτριωμένοι τῆς ζωῆς ¹⁸ τοῦ θεοῦ, διὰ τὴν ἀγνοίαν τὴν οὖσαν ἐν αὐτοῖς, διὰ τὴν πόρωσιν τῆς καρδίας αὐτῶν, ¹⁹ οἷτινες ἀπηληγότες ἑαυτοὺς παρέδωκαν τῇ ¹⁹ ἀσελείᾳ εἰς ἐργασίαν ἀκαθαρσίας πάσης ἐν πλεονεξίᾳ. ²⁰ ὑμεῖς δὲ ²⁰ οὐχ οὕτως ἐμάθετε τὸν Χριστόν, ²¹ εἶπε αὐτὸν ἠκούσατε καὶ ἐν ²¹ Col. 3, ²² αὐτῷ ἐδιδάχθητε καθὼς ἐστὶν ἀλήθεια ἐν τῷ Ἰησοῦ, ²² ἀποθέσθαι ²² 9. ὑμᾶς κατὰ τὴν προτέραν ἀναστροφὴν τὸν παλαιὸν ἄνθρωπον τὸν φθειρόμενον κατὰ τὰς ἐπιθυμίας τῆς ἀπάτης, ²³ ἀνανεοῦσθαι δὲ ²³ τῷ πνεύματι τοῦ νοῦς ὑμῶν ²⁴ καὶ ἐνδύσασθαι τὸν καινὸν ἄνθρω- ²⁴ πον τὸν κατὰ θεὸν κτισθέντα ἐν δικαιοσύνῃ καὶ ὁσιότητι τῆς ἀλη- ²⁴ θείας.

* Zach. 8, 16. Διὸ ἀποθίμενοι τὸ πνεῦδος λαλεῖτε ἀλήθειαν ἕκαστος μετὰ ²⁵ 26. τοῦ πλησίον αὐτοῦ, ὅτι ἐσμέν ἀλλήλων μέλη. ²⁶ ὀργίζεσθε καὶ μὴ ²⁶ 5. (5.)

13. Om. οἱ D*FG Clem. (1.) Or. (1.) et τ. νοῦ G g. Clem. (1.) Leif.

15. RC. KN. Sz. ὁ Χρ. [om. c. ABC al. Cyr. Bas. al.]

16. Om. κατ. ἐνέργ. G Arm. It. Ir. al.; etiam ἐν μέτρ. om. — RC. KN. Sz. LN. μέρ ους. . . μέλους c. AC al. Syr. Arr. Cpt. Arm. Vg. Chrs. Cyr. Hier. al. [μέτρ. Ir. (sed. 1. κατὰ μέρους) . . h. μετρους G gr.]

17. RC. KN. Sz. λοιπὰ ἔθν. [om. c. ABD*FG al. vv. m. Clem. Cyr. al. m.]

18. RC. KN. Sz. ἐσκοτισμένοι. [-τομένοι c. AB.]

19. Hab. ἀπηληγότες DEFG (h. ἀφελ. FG) Syr. Arr. Vg. It. Ir. ap. Epiph. et Ir. int. al. — h. in f. καὶ πλενεξίας DEFG Sl. It. Clem. Ambrst. al.

23. 24. Hab. ἀνανεοῦσθε et ἐνδύσασθε 31. al. m. Vg. It. al. Chrs. al. m.

27 ἀμαρτάνετε· ὁ ἥλιος μὴ ἐπιδύετω ἐπὶ παροργισμῶ ὑμῶν, ²⁷ μηδὲ
 28 δίδοτε τόπον τῷ διαβόλῳ. ²⁸ ὁ κλέπτων μηκέτι κλεπτέτω, μᾶλλον
 δὲ κοπιᾷτω ἐργαζόμενος ταῖς ἰδίαις χερσὶν τὸ ἀγαθόν, ἵνα ἔχη μετα-
 29 διδοῖναι τῷ χρεῖαν ἔχοντι. ²⁹ πᾶς λόγος σαφρὸς ἐκ τοῦ στόματος
 ὑμῶν μὴ ἐκπορευέσθω, ἀλλὰ εἰ τις ἀγαθὸς πρὸς οἰκοδομὴν τῆς
 30 χρείας, ἵνα δῶ ἡμεῖς τοῖς ἀκούουσιν. ³⁰ καὶ μὴ λυπεῖτε τὸ πνεῦμα
 τὸ ἅγιον τοῦ θεοῦ, ἐν ᾧ ἐσφραγίσθητε εἰς ἡμέραν ἀπολυτρώσεως. Eph. 1.
 31 ³¹ πᾶσα πικρία καὶ θυμὸς καὶ ὀργὴ καὶ κραυγὴ καὶ βλασφημία Col. 3.
 32 ἀρθήτω ἀπὸ ὑμῶν σὺν πάσῃ κακίᾳ. ³² γίνεσθε εἰς ἀλλήλους χρι- 8.
 στοί, εὐσπλαγχοί, χαριζόμενοι ἑαυτοῖς καθὼς καὶ ὁ θεὸς ἐν Χρι- Col. 3.
 1 στῷ ἐχαρίσατο ὑμῖν. (V.) ¹ γίνεσθε οὖν μιμηταὶ τοῦ θεοῦ, ὡς 13.
 2 τέκνα ἀγαπητά, ² καὶ περιπατεῖτε ἐν ἀγάπῃ, καθὼς καὶ ὁ Χρι-
 στὸς ἠγάπησεν ὑμᾶς καὶ παρέδωκεν ἑαυτὸν ὑπὲρ ὑμῶν προσφορὰν
 καὶ θνήσκει τῷ θεῷ εἰς ὁσμὴν εὐωδίας.

V.

3 ³ Πορνεία δὲ καὶ ἀκαθαρσία πᾶσα ἣ πλεονεξία μηδὲ ὄνομα-
 4 ζέσθω ἐν ὑμῖν, καθὼς πρέπει ἁγίοις, ⁴ ἢ αἰσχροτύτης ἢ μαρολογία Col. 3,)
 5 ἢ εὐτραπέλλια, ἃ οὐκ ἀνήκεν, ἀλλὰ μᾶλλον εὐχαριστία. ⁵ τοῦτο Gal. 5.)
 γὰρ ἵστε γινώσκοντες, ὅτι πᾶς πόρνος ἢ ἀκάθαρτος ἢ πλεονέκτης,
 ὁ ἔστιν εἰδωλολάτρης, οὐκ ἔχει κληρονομίαν ἐν τῇ βασιλείᾳ τοῦ 21.

26. Rc. Kn. Sz. ἐπὶ τῷ. [om. c. AB.] — 27. Rc. Kn. μή τε.

28. Rc. Kn. Sz. τὸ ἀγ. ταῖς χερσίν. .. om. τὸ ἀγ. Tert. .. om. τ. ἰδ. χερσ. 17.
 67.** al. Clem. . . h. τ. χερσ. τὸ ἀγ. B Ambrst. [τ. ἰδ. χ. τὸ ἀγ. c. AD*E
 FG al. m. vv. pl. (Syr. Erp. τ. ἰδ. χ. ἐργαζ. τὸ ἀγ. pon.) Bas. Epiph. Gr.
 naz. Hier. al. . . al. aliter.]

29. Hab. τῆς πίστεως D*EFG al. Arm. in m. Vg. (non Am.) It. edd.
 lat. ap. Hier. Bas. Gr. nyss. al. m.

32. Rc. Kn. Sz. γίν. δέ. [om. B al. d. e. Clem. Oec.; h. οὖν D*G al.] —
 LN. ἡμῖν c. BD Egr. I al. Syr. al. Chrs. al. (non Clem.) — pro ὁ θ. ἐν
 Χρ. leg. ὁ Χριστ., ὁ θεός, ὁ κύριος, etiam ἐν Χρ. post ὑμῖν pon.

Cap. V. 2. ὑμᾶς c. AB al. Clem. (2.) Ambr. (1.) et ὑμῶν c. B al. Sah.
 Ambr. (1.). . . Rc. Kn. Sz. LN. ἡμᾶς et ἡμῶν.

3. Rc. Kn. Sz. πᾶσ. ante ἀκαθ. pon. [postp. c. AB al. Clem. (1.) Ephr.
 Tert.; etiam post παρ. pon.; etiam om.]

4. Rc. Kn. Sz. καὶ αἰσχ. καὶ [ἢ bis c. AD*EFG al. Vg. It. Bas. Ephr.
 Ir. Or. int. al. m. . . καὶ (vdtr) αἰσχ. ἢ Syr. utr.] et τὰ οὐκ ἀνήκοντα.

5. Rc. ἐστέ. — Rc. Kn. Sz. ὅς. [ὁ (h. ἡ s. καὶ Syr. al.) c. B al. Cyr. Hier.
 et (sqte εἰδωλολατρεία) FG Vg. It. Cyr. al.]

Rom. Χριστοῦ καὶ θεοῦ. ⁶ μηδεὶς ὑμᾶς ἀπατάτω κενοῖς λόγοις· διὰ ⁶
 { ^{1, 18.} ταῦτα γὰρ ἔρχεται ἡ ὀργὴ τοῦ θεοῦ ἐπὶ τοὺς υἱοὺς τῆς ἀπειθείας. ⁷
 Col. 3, ^{6.} ⁷ μὴ οὖν γίνεσθε συμμέτοχοι αὐτῶν. ⁸ ἦτε γὰρ ποτε σκότος, νῦν ⁸
 Gal. 5, δὲ φῶς ἐν κυρίῳ· ὡς τέκνα φωτὸς περιπατεῖτε, — ⁹ ὁ γὰρ καρπὸς ⁹
 22. τοῦ φωτὸς ἐν πάσῃ ἀγαθῶσύνῃ καὶ δικαιοσύνῃ καὶ ἀληθείᾳ· — ¹⁰
¹⁰ δοκιμάζοντες τί ἐστὶν εὐάρεστον τῷ κυρίῳ, ¹¹ καὶ μὴ συγκοινω- ¹⁰
 νεῖτε τοῖς ἔργοις τοῖς ἀκάροποις τοῦ σκότους, μᾶλλον δὲ καὶ ἐλέγ- ¹¹
 χετε. ¹² τὰ γὰρ κρυφῆ γινόμενα ὑπ' αὐτῶν αἰσχροὺν ἐστὶν καὶ λέγει· ¹²
¹³ τὰ δὲ πάντα ἐλεγχόμενα ὑπὸ τοῦ φωτὸς φανεροῦνται· πᾶν γὰρ ¹³
 τὸ φανερούμενον φῶς ἐστίν. ¹⁴ διὸ λέγει· Ἐγειρε ὁ καθεύδων καὶ ¹⁴
 ἀνάστα ἐκ τῶν νεκρῶν, καὶ ἐπιπαύσει σοὶ ὁ Χριστός.

Βλέπετε οὖν πῶς ἀκριβῶς περιπατεῖτε, μὴ ὡς ἄσοφοι ἀλλ' ¹⁵
 Col. 4, ὡς σοφοί, ¹⁶ ἐξαγοραζόμενοι τὸν καιρὸν, ὅτι αἱ ἡμέραι πονηραὶ ¹⁶
 5. εἰσιν. ¹⁷ διὰ τοῦτο μὴ γίνεσθε ἄφρονες, ἀλλὰ συνίετε τί τὸ θέ- ¹⁷
 λημα τοῦ κυρίου. ¹⁸ καὶ μὴ μεθύσκεσθε οἴνῳ, ἐν ᾧ ἐστὶν ἀσωτία, ¹⁸
 Col. 3, ἀλλὰ πληροῦσθε ἐν πνεύματι, ¹⁹ λαλοῦντες ἑαυτοῖς ἐν ψαλμοῖς ¹⁹
 16. καὶ ὕμνοις καὶ ᾠδαῖς, ᾗδοντες καὶ ψάλλοντες τῇ καρδίᾳ ὑμῶν τῷ ²⁰
 κυρίῳ, ²⁰ εὐχαριστοῦντες πάντοτε ὑπὲρ πάντων ἐν ὀνόματι τοῦ κυ- ²⁰
 ρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ τῷ θεῷ καὶ πατρί, ²¹ ὑποτασσόμενοι ²¹
 { ^{Col. 3,} ἀλλήλοις ἐν φόβῳ Χριστοῦ· ²² αἱ γυναῖκες τοῖς ἰδίοις ἀνδράσιν ὡς ²²
 18. ¹ Pet. ^{3, 1.}

9. Rc. τοῦ πνεύματος.

14. Rc. Ln. ἔγειραι. [-ρε c. ABDEFGI al. pl.] — h. ἐπιπαύσεις τοῦ Χριστοῦ D* d. e. Or. int. (non Or.) Latt. al.

15. Pon. ἀκριβ. ante πῶς B al. Chrs. (var.) . . om. Aeth. d. e.

17. Rc. Kn. Sz. συνιέντες. [-ετε c. AB al. Chrs. ms. Damsc. Hier. . . h. συνιόντες D*FG.] — h. τοῦ θεοῦ A al. Syr. Vg. (non Am.) d. e. Thphyl. Hier. al.

19. Rc. Kn. Sz. om. ἐν ante ψαλμ. et Ln. (—) . . scr. c. B al. Vg. d. e. Chrs. Ambrst. Hier. Pel.; iid. et Ln. (—) ᾧδ. πνευματικαῖς. . . om. c. B d. e. Ambrst.; h. et add. ἐν χάριτι A. — Rc. Kn. Sz. Ln. ἐν τ. καρδ. . . om. c. B; et Ln. ταῖς καρδίαις c. ADEFG al. Syr. Cpt. Vg. It. Bas. Chrs. Hier. al.

21. Rc. φόβ. θεοῦ.

22. Rc. Sz. et Kn. (—) ἀνδρ. ὑποτάσσεσθε et Ln. ὑποτασάσθησαν c. A al. Cpt. Vg. Clem. (1.) Bas. Thdret. al. . . pon. ὑποτάσσεσθε ante τοῖς DEFG It. . . om. c. B edd. gr. ap. Hier. Clem. (1. ubi v. 21 usq. v. 25. citat.)

23 τῷ κυρίῳ, ²³ ὅτι ἀνὴρ ἔστω κεφαλὴ τῆς γυναικὸς ὡς καὶ ὁ Χρ-
 24 στὸς κεφαλὴ τῆς ἐκκλησίας, αὐτὸς σωτὴρ τοῦ σώματος. ²⁴ ἀλλ'
 ὡς ἡ ἐκκλησία ὑποτάσσεται τῷ Χριστῷ, οὕτως καὶ αἱ γυναῖκες
 25 τοῖς ἀνδράσιν ἐν παντί. ²⁵ Οἱ ἄνδρες, ἀγαπάτε τὰς γυναῖκας, κα-
 θὼς καὶ ὁ Χριστὸς ἠγάπησεν τὴν ἐκκλησίαν καὶ ἑαυτόν παρέδωκεν
 26 ὑπὲρ αὐτῆς, ²⁶ ἵνα αὐτὴν ἀγίασῃ καθαρῆς τῷ λουτρῷ τοῦ ὕδα-
 27 τος ἐν ῥήματι, ²⁷ ἵνα παραστήσῃ αὐτὸς ἑαυτῷ ἑνδοξον τὴν ἐκκλη- Col. 1.
 σίαν, μὴ ἔχουσαν σπιλον ἢ ῥυτίδα ἢ τι τῶν τοιοῦτων, ἀλλ' ἵνα ἡ ²
 28 ἀγία καὶ ἀμωμῶς. ²⁸ οὕτως καὶ οἱ ἄνδρες ὀφείλουσιν ἀγαπᾶν τὰς
 ἑαυτῶν γυναῖκας ὡς τὰ ἑαυτῶν σώματα. ὁ ἀγαπῶν τὴν ἑαυτοῦ γυ-
 29 ναῖκα ἑαυτόν ἀγαπᾷ. ²⁹ οὐδεὶς γάρ ποτε τὴν ἑαυτοῦ σάρκα ἐμί-
 σῃσεν, ἀλλὰ ἐκτρέφει καὶ θάλπει αὐτήν· καθὼς καὶ ὁ Χριστὸς
 30 τὴν ἐκκλησίαν, ³⁰ ὅτι μέλη ἐσμὲν τοῦ σώματος αὐτοῦ. ³¹ ἀγτί Gn. 2.
 31 τούτου καταλείπει ἄνθρωπος πατέρα καὶ μητέρα καὶ προσκολλη- 24.
 θήσεται τῇ γυναικὶ αὐτοῦ, καὶ ἔσονται οἱ δύο εἰς σάρκα μίαν.
 32 ³² τὸ μυστήριον τοῦτο μέγα ἐστίν, ἐγὼ δὲ λέγω εἰς Χριστὸν καὶ
 33 εἰς τὴν ἐκκλησίαν. ³³ πλὴν καὶ ὑμεῖς οἱ καθ' ἓνα ἕκαστος τὴν
 ἑαυτοῦ γυναῖκα οὕτως ἀγαπάτω ὡς ἑαυτόν, ἡ δὲ γυνὴ ἵνα φοβῆται
 τὸν ἄνδρα.

23. Rc. ὁ ἀνὴρ. — Rc. Kn. καὶ αὐτ. ἐστὶ. (ἐστ. add. etiam Sz.) — h. ὁ σωτ. A al. Clem.

24. Rc. Kn. Sz. ὡς περ (om. plane B Ambrst.) et ἰδίους ἀνδρ.

25. Rc. Kn. Sz. γυν. ἑαυτῶν. [om. c. AB al. Clem. (1; τὰς ἑαντ. 1.)
 Or. al. . . h. ὑμῶν FG.]

27. Rc. pro αὐτὸς h. αὐτήν.

28. Rc. Kn. Sz. οὕτ. ὀφείλ. οἱ ἀνδρ. omisso καὶ. [etra ABDEFG al. Syr. Cpt. Vg. It. Clem. Hier. al.]

29. Rc. καὶ ὁ κύριος.

30. Rc. Kn. Sz. in f. add. ἐκ τῆς σαρκὸς αὐτοῦ καὶ ἐκ τῶν ὀστέων αὐτοῦ. [om. c. AB al. Cpt. Aeth. Meth. (vdtr.) et fortasse Ambrst. . . hab. Ir. gr. et lat.]

31. Rc. Kn. Sz. τὸν [om. c. BDG] πατέρ. αὐτοῦ [om. c. BD*G al. Arm. Vg. It. Or. Hier. dia. al.] καὶ τὴν [om. c. BD*G] μητ. et πρὸς τὴν γυν. [τῇ c. AD*EFG (h. κολληθ. D*EFG) al. Meth. Epiph.] . . om. καὶ usq. αὐτοῦ Mc. ap. Epiph. et ap. Tert. Hier. dia.

32. Ln. καὶ (εἰς) . . om. B al. Ir. Tert. (h. Or.)

VI.

Col. 3, 20. **Εξ. 20.** 12. Τὰ τέκνα, ὑπακούετε τοῖς γονεῦσιν ὑμῶν· τοῦτο γάρ ἐστιν 1
 δίκαιον. ² τίμα τὸν πατέρα σου καὶ τὴν μητέρα, ἣτις ἐστὶν ἐντολὴ 2
 πρώτη ἐν ἐπαγγελίᾳ, ³ ἵνα εὖ σοι γένηται καὶ ἔσῃ μακροχρόνιος 3
 ἐπὶ τῆς γῆς. ⁴ Καὶ οἱ πατέρες, μὴ παροργίζετε τὰ τέκνα ὑμῶν, 4
 ἀλλὰ ἐκτρέφετε αὐτὰ ἐν παιδείᾳ καὶ νοουθεσίᾳ κυρίου.

Col. 3, 22. Οἱ δοῦλοι, ὑπακούετε τοῖς κατὰ σάρκα κυρίοις μετὰ φόβον 5
 καὶ τρόμον, ἐν ἀπλότῃ τῆς καρδίας ὑμῶν, ὡς τῷ Χριστῷ, ⁶ μὴ 6
 κατ' ὀφθαλμοδουλείαν ὡς ἀνθρωπάρεσκοι, ἀλλ' ὡς δοῦλοι Χρι-
 στοῦ, ποιῶντες τὸ θέλημα τοῦ Θεοῦ, ἐκ ψυχῆς, ⁷ μετ' εὐνοίας 7

Col. 3, 25. δουλεύοντες, ὡς τῷ κυρίῳ καὶ οὐκ ἀνθρώποις, ⁸ εἰδότες ὅτι ἕκα- 8
 στος ὃ ἐάν τι ποιῆσῃ ἀγαθόν, τοῦτο κομισεται παρὰ κυρίου, εἴτε

Col. 4, 1. δοῦλος εἴτε ἐλεύθερος. ⁹ Καὶ οἱ κύριοι, τὰ αὐτὰ ποιεῖτε πρὸς αὐ- 9
 τοὺς, ἀνιέντες τὴν ἀπειλήν, εἰδότες ὅτι καὶ αὐτῶν καὶ ὑμῶν ὁ κύ-
 ριός ἐστιν ἐν οὐρανοῖς καὶ προσωποληψία οὐκ ἐστὶν παρ' αὐτῶν.

Τοῦ λοιποῦ ἐνδυναμοῦσθε ἐν κυρίῳ καὶ ἐν τῷ κράτει τῆς 10
 ἰσχύος αὐτοῦ. ¹¹ ἐνδύσασθε τὴν πανοπλίαν τοῦ Θεοῦ πρὸς τὸ δὴ 11
 νασθαι ὑμᾶς στήναι πρὸς τὰς μεθοδείας τοῦ διαβόλου, ¹² ὅτι οὐκ 12
 ἐστὶν ἡμῖν ἡ πάλη πρὸς αἷμα καὶ σάρκα, ἀλλὰ πρὸς τὰς ἀρχάς,
 πρὸς τὰς ἐξουσίας, πρὸς τοὺς κοσμοκράτορας τοῦ σκοτεινοῦ τούτου,

Cap. VI. 1. RC. KN. SZ. ὑμῶν (SZ. mire errans h. ἡμῶν) ἐν κυρίῳ. [om. c. BD*FG It. Clem. Tert. al.]

2. Hab. ἐν τῇ DEFG.

5. RC. KN. SZ. κατ. σάρκ. post κυρ. pon. [antep. c. AB al. Clem. al.] — h. τῷ κυρίῳ A al. Cpt. Vg. ms. Chrs. (1.)

6. RC. KN. SZ. τοῦ Χρ. [om. c. ABD*FG al.]

7. RC. om. ὅς. — h. ἀνθρώπῳ B.

8. RC. KN. SZ. ἕκαστ. post τί pon. [ante ὃ pos. c. AB (h. ὃ ἐ. τι ἕκ. ap. Btlj. . . om. ὃ ap. Bch.) DEFG al. m. Bas. al. . . I.N. om. τι c. ADEFG al. m. Bas. al. . . al. aliter.] et h. κομμεῖται. [- σεται c. ABD*FG.] — RC. τοῦ κυρ.

9. RC. KN. SZ. καὶ ὑμῶν αὐτῶν. [ctrp ABD*gr. Egr. I al. Arm. Vg. Clem. al. m. . . al. aliter.]

10. RC. KN. SZ. τὸ λοιπόν, ἀδελφοί μου, ἐνδυν.

11. Hab. εἰς τὸ δύν. DEFG.

12. I.N. ὑμῖν c. BD*FG al. Syr. It. al. I.cif. Ambrst. (ἡμῖν Thdtus ap. Clem.; Clem. Or. etc.) — RC. et KN. (—) σκοτ. τοῦ αἰῶνος τούτου.

- 13 πρὸς τὰ πνευματικά τῆς πονηρίας ἐν τοῖς ἐπουρανίοις. ¹³ διὰ τοῦτο ἀναλάβετε τὴν πανοπλίαν τοῦ Θεοῦ, ἵνα δυνήθητε ἀντιστῆναι ἐν
 14 τῇ ἡμέρᾳ τῇ πονηρᾷ καὶ ἅπαντα κατεργασάμενοι στήναι. ¹⁴ στήτε οὖν περιζωσάμενοι τὴν ὄσφιν ὑμῶν ἐν ἀληθείᾳ, καὶ ἐνδυσάμενοι
 15 τὸν θώρακα τῆς δικαιοσύνης, ¹⁵ καὶ ὑποδησάμενοι τοὺς πόδας ἐν
 16 ἑτοιμασίᾳ τοῦ εὐαγγελίου τῆς εἰρήνης. ¹⁶ ἐπὶ πᾶσιν ἀναλαβόντες τὸν θυρεὸν τῆς πίστεως, ἐν ᾧ δυνήσεσθε πάντα τὰ βέλη τοῦ πο-
 17 ηρῶν τὰ πεπυρωμένα σβῆσαι. ¹⁷ καὶ τὴν περικεφαλαιάν τοῦ σω- ^{1 Thas. 5, 8.}
 τηρίου δέξασθε καὶ τὴν μάχαιραν τοῦ πνεύματος, ὃ ἐστὶν ῥῆμα
 18 Θεοῦ, ¹⁸ διὰ πάσης προσευχῆς καὶ δεήσεως προσεχόμενοι ἐν παντὶ καιρῷ ἐν πνεύματι, καὶ εἰς αὐτὸ ἀγρυπνοῦντες ἐν πάσῃ προσκαρ-
 19 τερήσει καὶ δεήσει περὶ πάντων τῶν ἁγίων, ¹⁹ καὶ ὑπὲρ ἐμοῦ, ἵνα Col. 4.
 μοι δοθῇ λόγος ἐν ἀνολίξει τοῦ στόματός μου, ἐν παρήρῳσι γνω- ^{3.}
 20 ρίσαι τὸ μυστήριον τοῦ εὐαγγελίου, ²⁰ ὑπὲρ οὗ πρεσβεύω ἐν ἀλύ-
 σει, ἵνα ἐν αὐτῷ παρήρῳσιώσωμαι ὡς δεῖ με λαλῆσαι.
 21 Ἴνα δὲ καὶ ὑμεῖς εἰδῆτε τὰ κατ' ἐμέ, τί πράσσω, πάντα γνω- Col. 4.
 ρίσει ὑμῖν Τυχικός ὁ ἀγαπητὸς ἀδελφὸς καὶ πιστὸς διάκονος ἐν ^{7.}
 22 κυρίῳ, ²² ὃν ἐπεμψα πρὸς ὑμᾶς εἰς αὐτὸ τοῦτο, ἵνα γνῶτε τὰ περὶ ἡμῶν καὶ παρακαλέση τὰς καρδίας ὑμῶν.
 23 Εἰρήνη τοῖς ἀδελφοῖς καὶ ἀγάπη μετὰ πίστεως ἀπὸ Θεοῦ πα-
 24 τρὸς καὶ κυρίου Ἰησοῦ Χριστοῦ. ²⁴ ἡ χάρις μετὰ πάντων τῶν ἀγα-
 πῶντων τὸν κύριον ἡμῶν Ἰησοῦν Χριστὸν ἐν ἀφθαρσίᾳ.

16. Lx. ἐν πᾶσ. [c. B (ap. Btlj.) al. Vg. It. Meth. Gr. naz. al.] et om. τὰ ante πεπυρ. c. BD*FG (non Or.)

17. Om. δέξασθ. D*FG It. Tert. Cyr. al. . . h. δέξασθαι AD** al. pl.

18. Rc. Kn. Sz. αὐτὸ τοῦτο. [om. c. ABD*FG al. Vg. It. Bas. al. m. (h. αὐτόν D*FG g. Lcif. Ambrst.)] — h. ὑπὲρ παντ. D*EFG al. Thdret.

19. Rc. δοθειῶ. — Lx. (τ. εὐαγγ.) . . om. BFG g. Hil.

20. Hab. ἵνα αὐτό B. — 21. om. παντ. D*FG Syr. Erp. It.

24. Rc. et Kn. (—) in f. add. ἀμην.

*) Rc. et Kn. (—) subscr. h. Πρὸς Ἐφεσίους ἐγράφη ἀπὸ Πάμης διὰ Τυχικόν c. I al. pl. Syr. Cpt. . . om. tantum δ. Τυχ. B et om. απ. P. δ. Τυχ. ADEFG al.

ΠΡΟΣ ΦΙΛΙΠΠΗΣΙΟΥΣ.

Παῦλος καὶ Τιμόθεος, δοῦλοι Χριστοῦ Ἰησοῦ, πᾶσιν τοῖς ἁγίοις ¹
 ἐν Χριστῷ Ἰησοῦ τοῖς οὖσιν ἐν Φιλιπποῖς σὺν ἐπισκόποις καὶ δια-
 κόνουσις. ² χάρις ὑμῖν καὶ εἰρήνη ἀπὸ Θεοῦ πατρὸς ἡμῶν καὶ κυρίου ²
 Ἰησοῦ Χριστοῦ.

Εὐχαριστῶ τῷ Θεῷ μου ἐπὶ πάσῃ τῇ μνηστὶ ὑμῶν ⁴ πάντοτε ³
 ἐν πάσῃ δεῖσει μου ὑπὲρ πάντων ὑμῶν μετὰ χαρᾶς τὴν δέξιν
 ποιούμενος ⁵ ἐπὶ τῇ κοινωνίᾳ ὑμῶν εἰς τὸ εὐαγγέλιον, ἀπὸ τῆς ⁵
 πρώτης ἡμέρας ἄχρι τοῦ νῦν, ⁶ πεποιθὼς αὐτὸ τοῦτο, ὅτι ὁ ἐν- ⁶
 ἀρξάμενος ἐν ὑμῖν ἔργον ἀγαθὸν ἐπιτελέσει ἄχρι ἡμέρας Χριστοῦ
 Ἰησοῦ, ⁷ καθὼς ἐστὶν δίκαιον ἐμοὶ τοῦτο φρονεῖν ὑπὲρ πάντων ⁷
 ὑμῶν, διὰ τὸ ἔχειν με ἐν τῇ καρδίᾳ ὑμᾶς, ἐν τε τοῖς δεσμοῖς μου
 καὶ ἐν τῇ ἀπολογίᾳ καὶ βεβαιώσει τοῦ εὐαγγελίου συγκοινωνός μου
 τῆς χάριτος πάντας ὑμᾶς ὄντας. ⁸ μάρτυς γάρ μου ὁ Θεός, ὡς ⁸
 ἐπιποθῶ πάντας ὑμᾶς ἐν σπλάγγνοις Χριστοῦ Ἰησοῦ. ⁹ καὶ τοῦτο ⁹
 προσεύχομαι, ἵνα ἡ ἀγάπη ὑμῶν ἔτι μᾶλλον καὶ μᾶλλον περισσεύσῃ
 ἐν ἐπιγνώσει καὶ πάσῃ αἰσθήσει, ¹⁰ εἰς τὸ δοκιμάξῃν ὑμᾶς τὰ δια- ¹⁰
 φέροντα, ἵνα ἦτε εὐκρινεῖς καὶ ἀπρόσκοποι εἰς ἡμέραν Χριστοῦ,
¹¹ πεπληρωμένοι καρπὸν δικαιοσύνης τὸν διὰ Ἰησοῦ Χριστοῦ, εἰς ¹¹
 δόξαν καὶ ἔπαινον Θεοῦ.

Γινώσκεις δὲ ὑμᾶς βούλομαι, ἀδελφοί, ὅτι τὰ κατ' ἐμὲ μᾶλ- ¹²
 λον εἰς προκοπὴν τοῦ εὐαγγελίου ἐλήλυθεν, ¹³ ὥστε τοὺς δεσμούς ¹³
 μου φανεροὺς ἐν Χριστῷ γενέσθαι ἐν ὄλῳ τῷ πραιτωρίῳ καὶ τοῖς

Cap. I. 1. Rc. Κη. Sz. Ἰ. Χρ. [Χρ. Ἰ. c. B (hiat A) d. e.] — pro σὺν ἐπισκ.
 h. συνεπισκ. B al. Chrs. al.

5. Rc. Κη. Sz. om. τῆς [scr. c. AB al.] et v. 6. pon. Ἰ. Χρ.

7. Rc. om. ἐν ante τῇ ἀπ. . . LN. (ἐν).

8. Hab. γάρ μοι DEFG al.; vv. m.; Chrs. al. — Rc. Κη. Sz. et LN. (—)
 ἐστὶν ὁ θ. . . om. c. BFG al. Vg. It. Chrs. ms.

9. Rc. Κη. Sz. περισσεύη. [-ση c. BDE. . . h. -οι G.]

11. Rc. καρπῶν δικ. τῶν. . . om. τὸν B ap. Bch.; al.

14 λοιποῖς πᾶσιν, ¹⁴ καὶ τοὺς πλείονας τῶν ἀδελφῶν ἐν κυρίῳ πα-
 ποιθότας τοῖς δεσμοῖς μου περισσοτέρως τολμᾶν ἀφόβως τὸν λόγον
 15 λαλεῖν. ¹⁵ Τινὲς μὲν καὶ διὰ φθόνον καὶ ἔριν, τινὲς δὲ καὶ δι' εὐ-
 17 δοκίαν τὸν Χριστὸν κηρύσσουν· ¹⁷ οἱ μὲν ἐξ ἀγάπης, εἰδότες ὅτι
 16 εἰς ἀπολογίαὺν τοῦ εὐαγγελίου καίμαι, ¹⁶ οἱ δὲ ἐξ ἐριθείας τὸν Χρι-
 στὸν καταγγέλλουσιν οὐχ ἀγνώσ, οἰόμενοι θλίψιν ἐγείρειν τοῖς δε-
 18 σμοῖς μου. ¹⁸ τί γάρ; πλὴν παντὶ τρόπῳ, εἴτε προφάσει εἴτε ἀλη-
 θείᾳ, Χριστὸς καταγγέλλεται, καὶ ἐν τούτῳ χαίρω. ἀλλὰ καὶ χα-
 19 ρήσομαι· ¹⁹ οἶδα γάρ, ὅτι τοῦτό μοι ἀποβήσεται εἰς σωτηρίαν διὰ
 τῆς ὑμῶν δεήσεως καὶ ἐπιχορηγίας τοῦ πνεύματος Ἰησοῦ Χριστοῦ
 20 ²⁰ κατὰ τὴν ἀποκαταδοκίαν καὶ ἐλπίδα μου, ὅτι ἐν οὐδενὶ αἰσχυν-
 θήσομαι, ἀλλ' ἐν πάσῃ παρρησίᾳ ὡς πάντοτε καὶ νῦν μεγαλυνθή-
 σεται Χριστὸς ἐν τῷ σώματί μου, εἴτε διὰ ζωῆς εἴτε διὰ θανάτου.
 21 ²¹ Ἔμοι γάρ τὸ ζῆν Χριστὸς καὶ τὸ ἀποθανεῖν κέρδος. ²² εἰ δὲ
 22 τὸ ζῆν ἐν σαρκί, τοῦτό μοι καρπὸς ἔργου· καὶ τί αἰρήσομαι οὐ
 23 γνωρίζω. ²³ συνέχομαι δὲ ἐκ τῶν δύο, τὴν ἐπιθυμίαν ἔχων εἰς τὸ
 24 ἀναλῦσαι καὶ σὺν Χριστῷ εἶναι· πολλῶν γάρ μάλλον κρείσσον· ²⁴ τὸ
 25 δὲ ἐπιμένειν τῇ σαρκὶ ἀναγκαιότερον δι' ὑμᾶς. ²⁵ καὶ τοῦτο πε-
 ποιθὸς οἶδα, ὅτι μετῶ καὶ συμπαραμενῶ πᾶσιν ὑμῖν εἰς τὴν ὑμῶν
 26 προκοπὴν καὶ χαρὰν τῆς πίστεως, ²⁶ ἵνα τὸ καύχημα ὑμῶν πε-
 ρισσεύῃ ἐν Χριστῷ Ἰησοῦ ἐν ἐμοὶ διὰ τῆς ἐμῆς παρουσίας πάλι
 πρὸς ὑμᾶς.
 27 Μόνον ἀξίως τοῦ εὐαγγελίου τοῦ Χριστοῦ πολιτεύεσθε, ἵνα
 εἴτε ἐλθὼν καὶ ἰδὼν ὑμᾶς εἴτε ἀπὼν ἀκούσω τὰ περὶ ὑμῶν, ὅτι

14. LN. λόγ. τοῦ Θεοῦ c. AB al. pl.; vv. pl. Clem. al. (non Tert.); post
 λαλ. pon. D*E d. e. . . h. λόγ. κυρίου FFG g. . . h. τοῦ Θεοῦ λόγ. 48. al.

16. Rc. hunc v. ante v. 17. pon. ctra ABDEFG al. m.; vv. pl. Bas. al. —
 LN. (τὸν) Χρ. . . om. BG. — Rc. KN. Sz. θλίψ. ἐπιφέρειεν. [ἐγ. c.
 ABD*FG al.; vv. pm. et PP. m.]

18. LN. πλὴν ὅτι c. AFG al. m.; g. al. Ath. ms. al. . . h. tantum ὅτι B.

21. Rc. συτή. γάρ. — om. εἰς DEFG Vg. It. Chrs.; h. τοῦ ἀναλ. Or. —

om. γάρ DEFG (B nec ap. Bch.; et ap. Btlj. tantum videri potest) al.
 pl.; vv. pl. Or. (1.) Bas. Chrs. Thdret. al. [h. Clem. Or. (2.) Aug.
 (dis.) al.]

24. Hab. ἐπιμένειν c. B 80. Petr. alex. — Rc. KN. Sz. LN. ἐν τῇ. . . om. c.
 AC al. m. Clem. Or. (3.) Petr. Cyr. Chrs.

25. LN. παραμενῶ c. ACD*FG al. — 27. LN. ἀκούω c. BD*

στήκετε ἐν ἐνὶ πνεύματι, μιᾷ ψυχῇ συναθλοῦντες τῇ πίστει τοῦ εὐαγγελίου, ²⁸ καὶ μὴ πυρρόμενοι ἐν μηδενὶ ὑπὸ τῶν ἀντικειμένων· ²⁹ ἧτις ἐστὶν ἀντοῖς ἐνδειξις ἀπωλείας, ὑμῶν δὲ σωτηρίας, καὶ τοῦτο ἀπὸ θεοῦ, ²⁹ ὅτι ὑμῖν ἐγαρίσθη τὸ ὑπὲρ Χριστοῦ, οὐ μόνον τὸ ²⁹ εἰς αὐτὸν πιστεύειν ἀλλὰ καὶ τὸ ὑπὲρ αὐτοῦ πάσχειν· ³⁰ τὸν αὐ- ³⁰ τὸν ἀγῶνα ἔχοντες οἷον εἶδετε ἐν ἐμοὶ καὶ νῦν ἀκούετε ἐν ἐμοί.

II.

Εἴ τις οὖν παράκλησις ἐν Χριστῷ, εἴ τι παραμύθιον ἀγάπης, ¹ εἴ τις κοινωνία πνεύματος, εἴ τινα σπλάγγνα καὶ οὐκτιμοί· ² πλη- ² ρώσατέ μου τὴν χαρὰν, ἵνα τὸ αὐτὸ φροσῆτε, τὴν αὐτὴν ἀγάπην ἔχοντες, σύμψυχοι, τὸ ἐν φροσῶντες, ³ μηδὲν κατὰ ἐριθείαν μηδὲ ³ κατὰ κενοδοξίαν, ἀλλὰ τῇ ταπεινοφροσύνῃ ἀλλήλους ἠγουμένοι ὑπερέχοντας ἑαυτῶν, ⁴ μὴ τὰ ἑαυτῶν ἕκαστοι σκοποῦντες, ἀλλὰ ⁴ καὶ τὰ ἑτέρων ἕκαστοι. ⁵ τοῦτο φρονεῖτε ἐν ὑμῖν ὃ καὶ ἐν Χριστῷ ⁵ Ἰησοῦ, ⁶ ὃς ἐν μορφῇ θεοῦ ὑπάρχων οὐχ ἀρπαγμὸν ἠγήσατο τὸ ⁶ εἶναι ἴσα θεῷ, ⁷ ἀλλὰ ἑαυτὸν ἐκένωσεν μορφῇ δούλου λαβών, ⁷ ὅμοιωμάτι ἀνθρώπων γενόμενος, ⁸ καὶ σχήματι εὑρεθείς ὡς ἀν- ⁸ θρώπος ἐταπείνωσεν ἑαυτὸν γενόμενος ὑπήκοος μέχρι θανάτου, ⁹ θανάτου δὲ σταυροῦ. ⁹ διὸ καὶ ὁ θεὸς αὐτὸν ὑπερύψωσεν καὶ ἔχα- ⁹ ρίσατο αὐτῷ τὸ ὄνομα τὸ ὑπὲρ πάντων ὄνομα, ¹⁰ ἵνα ἐν τῷ ὀνόματι ¹⁰

Rom. 8, 3.

28. Rc. ἧτις αὐτοῖς μὲν ἐστίν. — Rc. Kn. Sz. pro ὑμῶν [c. ABC* al. Syr. d. e. al. Aug. . . h. ἡμῖν D* gr. G Sl. ms. g. et ἡμῶν Cyr.] h. ὑμῖν.

29. Hab. ἡμῖν A al. — 30. Rc. ἴδετε.

Cap. II. 1. Hab. εἴ τις παραμ. D* I al. — Sz. LN. pro εἴ τινα (sic Clem.) h. εἴ τις c. ABCDEFG I al. pl. Bas. Chrs. (etiam εἴ τι Chrs. et cdd. gr. m.) Damsc. Oec. Thphyl. . . h. εἴτε 109. (s. XI.) Thdret. ms.

2. Pro τὸ ἐν h. τὸ αὐτὸ AC al.

3. Rc. Kn. Sz. pro μηδὲ κατὰ [c. AB (ap. Bllj.; μηδὲν κατὰ ap. Beh.) C al. Vg. d. e. al. Ambrat. al.] h. ἡ.

4. Rc. Kn. Sz. ἕκαστος bis. [-στος prius c. ABFG al. Vg. g. Ambr. al. et poster. c. ABCDEgr. al. Bas. (3.) Aug. (om. FG Vg. d. g. Ambr. al.; ante τὰ ἐτ. pon. Arm.; post φρον. Cyr. Tātus anc.)] — Rc. σκοπεῖτε. — post ἀλλά om. καὶ DFG al. Vg. It. al. Bas. al.; tum h. τὸ DEgr. al. pl. et add. τῶν DFG al.

5. Rc. Kn. Sz. τοῦτ. γὰρ [om. c. ABC* al. Arm. al. Cyr. Ath. al. m.] φρονεῖσθε. [etra ABCDEFG al. Vg. It. Cyr. (alqties) Ambrat. al.]

9. Rc. Kn. Sz. om. τὸ ante ὄνομ. [scr. c. ABC Or. Eus. al.]

Ἰησοῦ πᾶν γόνυ κέμῃ ἐπουρανίων καὶ ἐπιγείων καὶ καταχθονίων, * Es. }
 11 ¹¹ καὶ πᾶσα γλῶσσα ἑξομολογήσεται ὅτι κύριος Ἰησοῦς Χριστός ^{45, 23. Rom.} }
 12 εἰς δόξαν Θεοῦ πατρὸς. ¹² ὥστ' ἄγαπητοὶ μου, καθὼς πάντοτε ^{14, 11.} }
 ὑπηρεοῦσατε, μὴ ὡς ἐν τῇ παρουσίᾳ μου μόνον ἀλλὰ νῦν πολλῶ
 μᾶλλον ἐν τῇ ἀπουσίᾳ μου, μετὰ φόβου καὶ τρόμου τῆν ἑαυτῶν
 13 σωτηρίαν καταργάζεσθε. ¹³ Θεὸς γὰρ δοτεῖν ὁ ἐνεργῶν ἐν ὑμῖν καὶ
 14 τὸ θέλειν καὶ τὸ ἐνεργεῖν ὑπὲρ τῆς εὐδοκίας. ¹⁴ πάντα ποιεῖτε χω-
 15 ρὶς γογγυσμῶν καὶ διαλογισμῶν, ¹⁵ ἵνα ἦτε ἀμεμπτοὶ καὶ ἀκέραιοι,
 τέκνα Θεοῦ ἄμωμα μέσον γενεᾶς σκολιᾶς καὶ διεστραμμένης, ἐν
 16 οἷς φαίνεσθε ὡς φροσθηρὸς ἐν κόσμῳ, ¹⁶ λόγον ζωῆς ἐπέχοντες, εἰς
 κἀνήχημα ἔμοι εἰς ἡμέραν Χριστοῦ, ὅτι οὐκ εἰς κενὸν ἔδραμασ οὐδὲ
 17 εἰς κενὸν ἐκοπίωσα. ¹⁷ ἀλλὰ εἰ καὶ σπένδομαι ἐπὶ τῇ θυσίᾳ καὶ ^{2 Tim.}
 18 λειτουργίᾳ τῆς πίστεως ὑμῶν, χαίρω καὶ συγχαίρω πᾶσιν ὑμῖν. ¹⁸ τὸ ^{4, 6.}
 δ' αὐτοῦ καὶ ὑμεῖς χαίρετε καὶ συγχαίρετέ μοι.
 19 Ἐλπίζω δὲ ἐν κυρίῳ Ἰησοῦ Τιμόθεον ταχέως πέμψαι ὑμῖν,
 20 ἵνα κατὰ εὐψυχῶ γνώσῃ τὰ περὶ ὑμῶν. ²⁰ οὐδένα γὰρ ἔχω ἰσοψυ-
 21 χον, ὅστις γρησίως τὰ περὶ ὑμῶν μερμηρήσει. ²¹ οἱ πάντες γὰρ τὰ
 22 ἑαυτῶν ζητοῦσιν, οὐ τὰ Ἰησοῦ Χριστοῦ. ²² τὴν δὲ δοκιμὴν αὐτοῦ
 γινώσκετε, ὅτι ὡς πατὴρ τέκνον σὺν ἔμοι ἐδουλέυσεν εἰς τὸ εὐαγγέ-
 23 λιον. ²³ τοῦτον μὲν σὺν ἐλπίζω πέμψαι, ὡς ἂν ἀπίδω τὰ περὶ
 24 ἐμέ, ἔξαντῆς. ²⁴ πέποιθα δὲ ἐν κυρίῳ, ὅτι καὶ αὐτὸς ταχέως ἐλεύ-
 25 σομαι. ²⁵ ἀναγκαῖον δὲ ἠγησάμην, Ἐπαφρόδιτον τὸν ἀδελφὸν καὶ
 συνεργὸν καὶ συστρατιωτὴν μου, ὑμῶν δὲ ἀπόστολον καὶ λειτουργὸν
 26 τῆς χρείας μου, πέμψαι πρὸς ὑμᾶς, ²⁶ ἐπειδὴ ἐπιποθῶν ἦν πάν-
 27 τας ὑμᾶς καὶ ἀδελφῶν, διότι ἠκούσατε ὅτι ἠσθένησεν. ²⁷ καὶ
 γὰρ ἠσθένησεν παραπλήσιον θανάτῳ· ἀλλὰ ὁ Θεὸς ἠλέησεν αὐτόν,

11. Hab. ἑξομολογήσεται AFGI al. pm. Or. al.

12. Om. ὡς B al.; vv. m. Chrs. (1.) Ambrst. al.

13. Rc. Kn. Sz. ὁ θεός. [om. ὁ c. ABCDFG al. Damsc.] — add. in f. αὐτοῦ C.

15. Rc. Kn. Sz. ἵνα γένησθε [ἦτε c. AD*EFG Vg. It. Cyrp.], tum ἀμώμητα [ἄμωμα c. ABC al. Clem. Cyr.] et ἐν μέσῳ. [μέσον c. ABCD* FG al. Clem.]

19. LN pro κυρ. h. Χριστῷ c. CD*FG al. Cpt. It. — h. εὐψυχῶ A.

21. Rc. τὰ τοῦ Χριστοῦ Ἰησοῦ. — 23. LN. ἀπίδω c. AB*D*FG.

26. LN. ὑμᾶς (ἰδεῖν). . . add. ACDE al. pm. Syr. d. e. al. Damsc. al.

27. Hab. θανάτου B al. Chrs.

οὐκ αὐτὸν δὲ μόνον ἀλλὰ καὶ ἐμέ, ἵνα μὴ λύπην ἐπὶ λύπην σχῶ.
 28 σπουδαιοτέρως οὖν ἔπεμψα αὐτόν, ἵνα ἰδόντες αὐτόν πάλιν χα- 28
 ρῆτε καὶ γὰρ ἀλυπότερος ᾶ. 29 προσδέχεσθε οὖν αὐτόν ἐν κυρίῳ 29
 μετὰ πάσης χαρᾶς, καὶ τοὺς τοιούτους ἐπιτίμους ἔχετε, 30 ὅτι διὰ 30
 τὸ ἔργον Χριστοῦ μέχρι θανάτου ἠγγισεν παραβολοσάμενος τῇ
 ψυχῇ, ἵνα ἀναπληρώσῃ τὸ ὑμῶν ὑστέρημα τῆς πρὸς μὲ λειτουργίας.

III.

Τὸ λοιπόν, ἀδελφοί μου, χαίρετε ἐν κυρίῳ. τὰ αὐτὰ γράφειν 1
 ὑμῖν ἐμοὶ μὲν οὐκ ὀκνηρόν, ὑμῖν δὲ ἀσφαλές. 2 βλέπετε τοὺς κύ- 2
 ριας, βλέπετε τοὺς κακοὺς ἐργάτας, βλέπετε τὴν κατατομίην. 3 ἡμεῖς 3
 γὰρ ἴσμεν ἡ περιτομή, οἱ πνεύματι θεοῦ λατρεύοντες καὶ κενώ- 4
 μενοι ἐν Χριστῷ Ἰησοῦ καὶ οὐκ ἐν σαρκὶ πεποιθότες, 4 καίπερ 4
 ἐγὼ ἔχων πεποιθήσων καὶ ἐν σαρκί. εἴ τις δοκεῖ ἄλλος πεποιθέναι ἐν 5
 σαρκί, ἐγὼ μᾶλλον, 5 περιτομῇ ὀκταήμερος, ἐκ γένους Ἰσραὴλ, φυ- 5
 λῆς Βενιαμίν, Ἑβραῖος ἐξ Ἑβραίων, κατὰ νόμον Φαρισαῖος, 6 κατὰ 6
 ζῆλος διώκων τὴν ἐκκλησίαν, κατὰ δικαιοσύνην τὴν ἐν νόμῳ γεγό- 7
 μενος ἀμεμπτος. 7 ἀλλὰ ἅτινα ἦν μοι κέρδη, ταῦτα ἤρημαι διὰ 7
 τὸν Χριστὸν ζῆμιαν. 8 ἀλλὰ μὲν οὖν καὶ ἠγοῦμαι πάντα ζῆμιαν 8
 εἶναι διὰ τὸ ὑπερέχον τῆς γνώσεως Χριστοῦ Ἰησοῦ τοῦ κυρίου μου, 9
 δι' ὃν τὰ πάντα ἐζημιώθην, καὶ ἠγοῦμαι σκύβαλα, ἵνα Χριστὸν 9
 κερδήσω 9 καὶ εὐρεθῶ ἐν αὐτῷ μὴ ἔχων ἐμὴν δικαιοσύνην τὴν ἐκ 9
 νόμου, ἀλλὰ τὴν διὰ πίστεως Χριστοῦ, τὴν ἐκ θεοῦ δικαιοσύνην 10
 ἐπὶ τῇ πίστει, 10 τοῦ γνωῖναι αὐτόν καὶ τὴν δύναμιν τῆς ἀναστά- 10

27. Rc. ἐπὶ λύπη.

30. Rc. ΚΝ. Sz. τοῦ Χρ. [Χρ. c. BFG al. . . h. (τοῦ) κυρίου A al. g. al. . .
 θεοῦ Chrs. (comm.) . . plane om. C.] — Rc. παραβουλενοσάμενος.

Cap. III. 3. Rc. ΚΝ. Θεῶ. . . h. θεῶ 115. (s. XI.)

4. Om. ἀλλ. 46. al. Syr. Erp. Lcif. al. . . pon. ante δοκ. DE (ap. Wtst.;
 om. plane ap. Mill.) FG (h. ἄλλως Ggr. al.) al. Vg. It.

5. LN. Βενιαμείν et Sz. (per error.) Βενιαμήν.

6. Rc. ΚΝ. Sz. ζῆλον. [-λος c. ABD*FG.]

7. LN. (ἀλλά) . . om. AFG It. Cyr. Lcif. al.

8. Rc. μενούργε. — LN. γνώσεως τοῦ c. B. — h. κυρ. ἡμῶν A vv. m.;
 PP. m. — Rc. ΚΝ. Sz. σκύβ. εἶναε. [om. c. BD*G al. Arm. Vg. It.
 Lcif. al.]

9. Om. ἐπὶ τ. π. Syr. Erp. . . h. ἐν πίστει D*E.

σεως αὐτοῦ καὶ τὴν κοινωνίαν τῶν παθημάτων αὐτοῦ, συμμορφι-
 11 ζόμενος τῷ θανάτῳ αὐτοῦ, ¹¹ εἶπὼς κατανητήσω εἰς τὴν ἐξανάστα-
 12 σιν τὴν ἐκ νεκρῶν. ¹² οὐχ ὅτι ἤδη ἔλαβον ἢ ἤδη τετελειώμαι, διώκω
 13 δὲ εἰ καὶ καταλάβω, ἐφ' ᾧ καὶ κατελήφθην ὑπὸ Χριστοῦ. ¹³ ἀδελ-
 14 φοί, ἐγὼ ἱμαντόν οὐ λογιζομαι κατεληφέναι. ¹⁴ ἐν δέ, τὰ μὲν
 ὀπίσω ἐπιλανθανόμενος, τοῖς δὲ ἔμπροσθεν ἐπεκτεινόμενος, κατὰ
 σκοπὸν διώκω εἰς τὸ βραβεῖον τῆς ἄνω κλήσεως τοῦ θεοῦ ἐν Χρι-
 15 στῷ Ἰησοῦ. ¹⁵ ὅσοι οὖν τέλειοι, τοῦτο φρονῶμεν. καὶ εἰ τι ἐτέρως
 16 φρονεῖτε, καὶ τοῦτο ὁ θεὸς ὑμῖν ἀποκαλύψει. ¹⁶ πλὴν εἰς ὃ ἐφθά-
 σαμεν, τῷ αὐτῷ στοιχεῖν.

17 Συμμιμηταί μου γίνεσθε, ἀδελφοί, καὶ σκοπεῖτε τοὺς οὕτως
 18 περιπατοῦντας καθὼς ἔχετε τύπον ἡμᾶς. ¹⁸ πολλοὶ γὰρ περιπα-
 τοῦσιν, οὓς πολλάνκις ἔλεγον ὑμῖν, νῦν δὲ καὶ κλαίον λέγω, τοὺς
 19 ἐχθροὺς τοῦ σταυροῦ τοῦ Χριστοῦ, ¹⁹ ὧν τὸ τέλος ἀπώλεια, ὧν
 ὁ θεὸς ἡ κοιλία καὶ ἡ δόξα ἐν τῇ αἰσχρῇ αὐτῶν, οἱ τὰ ἐπιγεια
 20 φρονούντες. ²⁰ ἡμῶν γὰρ τὸ πολέτευμα ἐν οὐρανοῖς ὑπάρχει, ἐξ
 21 οὗ καὶ σωτήρια ἀπεκδεχόμεθα κύριον Ἰησοῦν Χριστόν, ²¹ ὃς μετα-
 σχηματίζει τὸ σῶμα τῆς ταπεινώσεως ἡμῶν σύμμορφον τῷ σώματι
 τῆς δόξης αὐτοῦ, κατὰ τὴν ἐνέργειαν τοῦ θύνασθαι αὐτὸν καὶ ὑπο-
 1 τάξει αὐτῷ τὰ πάντα. (IV.) ¹ ὥστε, ἀδελφοί μου ἀγαπητοὶ καὶ
 ἐπιπόθητοι, χαρὰ καὶ στέφανός μου, οὕτως στήκετε ἐν κυρίῳ,
 ἀγαπητοί.

10. LN. om. τὴν ante κοινων. c. AB. — Rc. ΚΝ. Sz. συμμορφούμενος.
 [- φκόμενος c. ABD* al. Or. ms. al. . . h. συμφορτιζόμενος FG It. Ir.
 Lcif.]

11. Rc. ΚΝ. ἔξαν. τῶν νεκρ.

12. Om. καὶ utraque DEFG al. — Rc. ὑπὸ τοῦ Χρ. Ἰησοῦ.

13. Hab. οὐπω AD* gr. al. pl. Cpt. al. Clem. al. m.

14. Rc. ΚΝ. Sz. ἐπὶ τό. [εἰς c. AB al. Clem. Ath.] — om. τ. Θεοῦ G 46.
 g. Vg. ms. Clem. al.

15. Hab. φρονούμεν I al. cdd. ap. Hier. Sl. ms. Clem.

16. Rc. ΚΝ. Sz. in f. add. κανόνι, τὸ αὐτὸ φρονεῖν. [om. c. AB al.
 Cpt. Sab. Aeth. Hil. al. . . om. καν. DEFG; reliqua variant et trans-
 ponuntur.] [Gal. 6, 16. Phil. 2, 2.]

18. Om. καὶ D* Egr. 55. Syr.

20. Hab. ἡμ. δέ 80. Syr. Vg. It. Clem. Or. (2.) al. m.

21. Rc. et ΚΝ. (—) εἰς τὸ γενέσθαι αὐτὸ σύμμορφ. — Rc. ΚΝ. Sz.
 ἰαυτῷ.

IV.

² Ἐνόδιαν παρακαλῶ καὶ Συντύχην παρακαλῶ τὸ αὐτὸ φρο-
νεῖν ἐν κυρίῳ. ³ καὶ ἔρωτῶ καὶ σέ, γνήσιε σύζυγε, συλλαμβάνου
αὐταῖς, αἵτινες ἐν τῷ εὐαγγελίῳ συνήθλησάν μοι, μετὰ καὶ Κλη-
μεντος καὶ τῶν λοιπῶν συνεργῶν μου, ὧν τὰ ὀνόματα ἐν βιβλίῳ
ζωῆς.

¹ Thes.
^{5, 16.} Χαίρετε ἐν κυρίῳ πάντοτε· πάλιν ἔρω, χαίρετε. ⁵ τὸ ἐπιεικὲς ⁶
ὑμῶν γνωσθήτω πᾶσιν ἀνθρώποις. ὁ κύριος ἔγγυς. ⁶ μηδὲν μερι-
μνᾶτε, ἀλλ' ἐν παντὶ τῇ προσευχῇ καὶ τῇ δεήσει μετὰ εὐχαριστίας
τὰ αἰτήματα ὑμῶν γνωρίζεσθω πρὸς τὸν θεόν. ⁷ καὶ ἡ εἰρήνη τοῦ
θεοῦ ἡ ὑπερέχουσα πάντα νοῦν φρουρήσει τὰς καρδίας ὑμῶν καὶ
τὰ νοήματα ὑμῶν ἐν Χριστῷ Ἰησοῦ.

Τὸ λοιπὸν, ἀδελφοί, ὅσα ἐστὶν ἀληθῆ, ὅσα σεμνά, ὅσα δι-
καια, ὅσα ἀγά, ὅσα προσφιλῆ, ὅσα εὐφημα, εἴ τις ἀρετὴ καὶ εἴ
τις ἔπαινος, ταῦτα λογίζεσθε. ⁹ ἅ καὶ ἐμάθετε καὶ παρελάβετε ⁹
καὶ ἠκούσατε καὶ εἶδετε ἐν ἐμοί, ταῦτα πράσσετε· καὶ ὁ θεὸς τῆς
εἰρήνης ἔσται μεθ' ὑμῶν.

Ἐχάρην δὲ ἐν κυρίῳ μεγάλως, ὅτι ἤδη ποτὲ ἀνεθάλετε τὸ 10
ὑπὲρ ἐμοῦ φρονεῖν· ἐφ' ᾧ καὶ ἐφρονεῖτε, ἠκαιριεῖσθε δέ. ¹¹ οὐχ ¹¹
ὅτι καθ' ὑστέρησιν λέγω· ἐγὼ γὰρ ἔμαθον ἐν οἷς εἰμι αὐτάρκης
εἶναι. ¹² οἶδα καὶ ταπεινοῦσθαι, οἶδα καὶ περισσεύειν, ἐν παντὶ ¹²
καὶ ἐν πᾶσιν μεμύημαι, καὶ χορτάζεσθαι καὶ πεινᾶν, καὶ περισ-
σεύειν καὶ ὑστερεῖσθαι. ¹³ πάντα ἰσχύω ἐν τῷ ἐνδυναμοῦντί με. ¹³
¹⁴ πλὴν καλῶς ἐποιήσατε συγκοινωνήσαντές μοι τῇ θλίψει. ¹⁵ οἷ-
δατε δὲ καὶ ὑμεῖς, Φιλιππίσιοι, ὅτι ἐν ἀρχῇ τοῦ εὐαγγελίου, ὅτε ¹⁵
ἐξῆλθον ἀπὸ Μακεδονίας, οὐδαμῶς μοι ἐκκλησία ἐκοινώνησεν εἰς
λόγον δόσεως καὶ λήψεως εἰ μὴ ὑμεῖς μόνοι, ¹⁶ ὅτι καὶ ἐν Θεσσα-
λονίκῃ καὶ ἀπαξ καὶ δις εἰς τὴν χεῖραν μοι ἐπέμψατε. ¹⁷ οὐχ ὅτι ¹⁷

Cap. IV. 3. Rc. pro καὶ h. καὶ. — post μετά om. καὶ D* EFG al. Arm. Vg.
It. Or. Ambrst.

7. Hab. τὰ σῶματα FG Vg. ms. It. Siric. al.

12. Rc. οἶδ. δὲ ταπ. — 13. Rc. et Kn. (—) in f. add. Χριστῷ.

15. Repetunt ὅτι ante οὐδεμ. D* EFG It.

16. Ln. (εἰς) .. om. AD* gr. Egr. al. Syr. Sl. ms. Oec. (text.) Ambrst. et
h. χρ. μου D* gr. Egr. I al. Thdret. al. m.

- ἐπιζητῶ τὸ δόμα, ἀλλὰ ἐπιζητῶ τὸν καρπὸν τὸν πλεονάζοντα εἰς
 18 λόγον ὑμῶν. ¹⁸ ἀπέχω δὲ πάντα καὶ περισσύνω, πεπληρωμαι δεξά-
 μενος παρὰ Ἐπαφροδίτου τὰ παρ' ὑμῶν, ὁσμὴν εὐωδίας, θυσίαν
 19 δεκτὴν, εὐάρεστον τῷ θεῷ. ¹⁹ ὁ δὲ θεὸς μου πληρώσει πᾶσαν
 χρεῖαν ὑμῶν κατὰ τὸ πλοῦτος αὐτοῦ ἐν δόξῃ ἐν Χριστῷ Ἰησοῦ.
 20 ²⁰ τῷ δὲ θεῷ καὶ πατρὶ ἡμῶν ἢ δόξα εἰς τοὺς αἰῶνας τῶν αἰῶ-
 νων· ἀμήν.
 21 Ἀσπάσασθε πάντα ἅγιον ἐν Χριστῷ Ἰησοῦ. ἀσπάζονται ὑμᾶς
 22 οἱ σὺν ἐμοὶ ἀδελφοί. ²² ἀσπάζονται ὑμᾶς πάντες οἱ ἅγιοι, μά-
 λιστα δὲ οἱ ἐκ τῆς Καισαρος οἰκίας.
 23 Ἡ χάρις τοῦ κυρίου Ἰησοῦ Χριστοῦ μετὰ τοῦ πνεύματος ὑμῶν.

ΠΡΟΣ ΚΟΛΑΣΣΑΕΙΣ.

- 1 Παῦλος ἀπόστολος Χριστοῦ Ἰησοῦ διὰ θελήματος θεοῦ καὶ Τι-
 2 μόθεος ὁ ἀδελφός ² τοῖς ἐν Κολασσαῖς ἁγίοις καὶ πιστοῖς ἀδελφοῖς
 ἐν Χριστῷ. χάρις ὑμῖν καὶ εὐοχή ἀπὸ θεοῦ πατρὸς ἡμῶν.
 3 Ἐὐχαριστοῦμεν τῷ θεῷ τῷ πατρὶ τοῦ κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χρι-
 4 στοῦ πάντοτε περὶ ὑμῶν προσευχόμενοι, ⁴ ἀκούσαντες τὴν πίστιν

18. Om. παρὰ Ἐπαφρ. A.

19. Hab. πληρώσει D*FG al. pl.; vv. m.; Chrs. ms. al. — RC. KN. Sz. τὸν πλοῦτον. — 22. Hab. ἀπὸ τῆς B.

23. Rc. et KN. (—) κυρ. ἡμῶν. — RC. KN. Sz. πάντων ὑμῶν. [τοῦ πν. c. ADEFG al. m. Cpt. Sah. Aeth. Arm. Vg. It. Damsc. al.] — RC. Sz. et KN. I.N. (—) in f. add. ἀμήν. . . om. c. BFG Sah. g. Chrs. Ambrst.

*) Rc. et KN. (—) subscr. h. Πρὸς Φιλιππησίους ἐγγράφη ἀπὸ Ῥώμης δι' Ἐπαφροδίτου c. 6. al. pl. . . ἀπὸ Ῥώμ. add. etiam B. . . add. διὰ Τιμοθέου καὶ Ἐπαφροδίτου Cpt.

Cap. I. 1. Rc. KN. Sz. Ἰ. Χρ. [Χρ. Ἰ. c. BFG d. g. Syr. p. Ath. al.]

2. Rc. KN. Sz. Κολοσσαῖς. [Κολοσσ. c. ABC al. pl. Syr. utr. al. Or. Gr. nyss. Damsc. al. m. . . h. Κολοσσ. Clem. Chrs. al.] — LN. Χρ. Ἰησοῦ. — Rc. et KN. I.N. (—) in f. add. καὶ κυρίου Ἰησοῦ Χριστοῦ.

3. Rc. KN. Sz. καὶ πατρί. [τῷ c. C* (h. καὶ τῷ) D*G Syr. It. al. Chrs. Ambrst. al. . . om. plane B.] — LN. ὑπὲρ ὑμῶν.

ὑμῶν ἐν Χριστῷ Ἰησοῦ καὶ τὴν ἀγάπην ἣν ἔχετε εἰς πάντας τοὺς
 ἀγίους ⁵ διὰ τὴν ἐλπίδα τὴν ἀποκειμένην ὑμῖν ἐν τοῖς οὐρανοῖς, ἣν ⁵
 προσηκούσατε ἐν τῷ λόγῳ τῆς ἀληθείας τοῦ εὐαγγελίου ⁶ τοῦ παρόντος ⁶
 εἰς ὑμᾶς, καθὼς καὶ ἐν παντὶ τῷ κόσμῳ ἔστιν καρποφοροῦμενον
 καὶ αὐξανόμενον καθὼς καὶ ἐν ὑμῖν, ἀφ' ἧς ἡμέρας ἤκουσατε καὶ
 ἐπέγνωτε τὴν χάριν τοῦ θεοῦ ἐν ἀληθείᾳ. ⁷ καθὼς ἐμάθητε ἀπὸ ⁷
 Ἐπαφρᾶ τοῦ ἀγαπητοῦ συνδούλου ἡμῶν, ὃς ἐστὶν πιστὸς ὑπὲρ
 ἡμῶν διάκονος τοῦ Χριστοῦ, ⁸ ὃ καὶ δηλώσας ἡμῖν τὴν ὑμῶν ἀγά- ⁸
 πην ἐν πνεύματι. ⁹ Διὰ τοῦτο καὶ ἡμεῖς, ἀφ' ἧς ἡμέρας ἤκου- ⁹
 σαμεν, οὐ πανόμεθα ὑπὲρ ὑμῶν προσευγόμενοι καὶ αἰτούμενοι,
 ἵνα πληρωθῆτε τὴν ἐπίγνωσιν τοῦ θελήματος αὐτοῦ ἐν πάσῃ σο-
 φίᾳ καὶ συνέσει πνευματικῇ, ¹⁰ περιπατήσαι (ἀξίως τοῦ κυρίου εἰς ¹⁰
^{2, 12.} πᾶσαν ἀρεσκίαν, ἐν παντὶ ἔργῳ ἀγαθῷ καρποφοροῦντες καὶ αὐ-
 ξανόμενοι τῇ ἐπίγνωσει τοῦ θεοῦ, ¹¹ ἐν πάσῃ δυνάμει δυναμοῦμενοι ¹¹
 κατὰ τὸ κράτος τῆς δόξης αὐτοῦ εἰς πᾶσαν ὑπομονὴν καὶ μακρο-
 θυμίαν, ¹² μετὰ χάριτος ¹² ἐνχαριστοῦντες τῷ πατρὶ τῷ ἱκανώσαντι ¹²
 ἡμᾶς εἰς τὴν μερίδα τοῦ κλήρου τῶν ἁγίων ἐν τῷ φωτί, ¹³ ὃς ἐξῆρ- ¹³
 σατο ἡμᾶς ἐκ τῆς ἐξουσίας τοῦ σκότους καὶ μετέστησεν εἰς τὴν
 βασιλείαν τοῦ υἱοῦ τῆς ἀγάπης αὐτοῦ, ¹⁴ ἐν ᾧ ἔχομεν τὴν ἀπο- ¹⁴
 λύτρωσιν, τὴν ἄφεσιν τῶν ἁμαρτιῶν, ¹⁵ ὃς ἐστὶν εἰκὼν τοῦ θεοῦ ¹⁵
 τοῦ ἀοράτου, πρωτότοκος πάσης κτίσεως, ¹⁶ ὅτι ἐν αὐτῷ ἐκτίσθη ¹⁶
 τὰ πάντα ἐν τοῖς οὐρανοῖς καὶ ἐπὶ τῆς γῆς, τὰ ὄρατα καὶ τὰ

Eph. 1.
 10.
 Col. 1,
 21.

4. RC. KN. Sz. pro ἣν ἔχ. [c. ACD* EFG al. m. Vg. It. al. Ambrot. al. . . om. plane B.] h. τὴν.
6. RC. KN. Sz. κόσμῳ, καί. [om. c. ABCD* gr. Egr. al. m. Cpt. al. Aug.] — RC. om. καὶ αὐξάν.
7. RC. KN. καθ. καί. — RC. KN. Sz. ὑπ. ὑμῶν. [ἡμ. c. ABD* gr. G al. g.]
9. Om. καὶ αἰτούμ. B. 219.*
10. RC. et KN. (—) ὑμᾶς ἀξ. — RC. KN. εἰς τὴν ἐπίγνωσιν.
12. Hab. ἅμα τῷ πατρ. B. . . τῷ θεῷ καὶ πατρ. C* al. pm. cdd. lat. al. Bas. Ath. Cyr. . . τῷ θεῷ τῷ πατρ. FG. . . et aliter. — LN. τῷ καλῶσαντι καὶ ἱκανώσ. c. B. . . h. tantum τ. καλῶσ. D* G al. It. al. Did. al.
14. LN. ἔχομεν c. B. — RC. et KN. (—) ἀπολ. διὰ τοῦ αἵματος αὐτοῦ. — om. τ. ἄφεσ. D* gr. (et om. τ. ἀπολ. d. e.) . . h. καὶ τ. ἄφ. Syr. Vg. (Sext.) al. Victorin. al.
16. RC. KN. Sz. τὰ ἐν τοῖς οὐρ. κ. τὰ ἐπί. . . om. prius c. BD* EFG al. Vg. It. Or. (3.) et poster., qd LN. (—), om. c. B Vg. It. Or. (3.) . . h. τὰ τε ἐν C Mcell. ap. Eus. Ath. al.

- ἀόρατα, εἴτε θρόνοι εἴτε κυριότητες εἴτε ἀρχαὶ εἴτε ἔξουσίαι· τὰ
 17 πάντα δι' αὐτοῦ καὶ εἰς αὐτὸν ἐκτίσται. ¹⁷ καὶ αὐτός ἐστιν πρὸ
 18 πάντων καὶ τὰ πάντα ἐν αὐτῷ συνέστηκεν, ¹⁸ καὶ αὐτός ἐστιν ἡ ^{1 Cor.}
 κεφαλὴ τοῦ σώματος, τῆς ἐκκλησίας· ὅς ἐστιν ἀρχή, πρωτότοκος ^{15, 20.}
 19 ἐκ τῶν νεκρῶν, ἵνα γενηται ἐν πάσιν αὐτὸς πρωτεύων· ¹⁹ ὅτι ἐν ^{Col. 2, 9.}
 20 αὐτῷ εὐδόκησεν πᾶν τὸ πλήρωμα κατοικῆσαι ²⁰ καὶ δι' αὐτοῦ ἀπο- ^{Eph. 1,}
 καταλλάξαι τὰ πάντα εἰς αὐτόν, εἰρηνοποιήσας διὰ τοῦ αἵματος ^{10. et 2,}
 τοῦ σταυροῦ αὐτοῦ, δι' αὐτοῦ, εἴτε τὰ ἐπὶ τῆς γῆς εἴτε τὰ ἐν τοῖς ^{16.}
 21 οὐρανοῖς. ²¹ καὶ ὑμᾶς ποτὲ ὄντας ἀπηλλοτριωμένους καὶ ἐχθροὺς
 τῇ διανοίᾳ ἐν τοῖς ἔργοις τοῖς πονηροῖς, νυνὶ δὲ ἀποκατήλλαξεν
 22 ἐν τῷ σώματι τῆς σαρκὸς αὐτοῦ διὰ τοῦ θανάτου, παραστήσας ^{Eph. 2,}
 23 ὑμᾶς ἁγίους καὶ ἀμώμους καὶ ἀνεγκλήτους κατενώπιον αὐτοῦ, ^{16. et 5,} ^{27.} εἴγε
 ἐπιμένετε τῇ πίστει τεθεμελιωμένοι καὶ ἐδραῖοι καὶ μὴ μετακινου-
 μενοι ἀπὸ τῆς ἐλπίδος τοῦ εὐαγγελίου οὗ ἠκούσατε, τοῦ κηρυχθέν-
 τος ἐν πάσῃ κτίσει τῇ ὑπὸ τὸν οὐρανόν, οὗ ἐγεγόνη ἐγὼ Παῦλος
 διάκονος.
 24 *Νῦν χαίρω ἐν τοῖς παθήμασιν ὑπὲρ ὑμῶν, καὶ ἀναταναπληρῶ*
τὰ ὑστερήματα τῶν θλίψεων τοῦ Χριστοῦ ἐν τῇ σαρκί μου ὑπὲρ
 25 *τοῦ σώματος αὐτοῦ, ὃ ἐστιν ἡ ἐκκλησία,* ²⁵ ἧς ἐγεγόνη ἐγὼ διά-
 κονος κατὰ τὴν οἰκονομίαν τοῦ Θεοῦ τὴν δοθεῖσάν μοι εἰς ὑμᾶς
 26 πληρῶσαι τὸν λόγον τοῦ Θεοῦ, ²⁶ τὸ μυστήριον τὸ ἀποκεκρυμμένον ^{Eph. 3,}
 ἀπὸ τῶν αἰώνων καὶ ἀπὸ τῶν γενεῶν, νῦν δὲ ἐφανερώθη τοῖς ἁγίοις ^{5. 9.}
 27 αὐτοῦ, ²⁷ οἷς ἠθέλησεν ὁ Θεὸς γνωρίσαι τί τὸ πλοῦτος τῆς δόξης ^{Eph. 1,}
 τοῦ μυστηρίου τούτου ἐν τοῖς ἔθνεσιν, ὃ ἐστιν Χριστὸς ἐν ὑμῖν, ^{18.}

17. Om. τὰ D* EFG Chrs.

18. Hab. ἀπαρχῆ 17. al. Chrs. al. . . h. ἡ ἀρχ. B al. . . ἐν ἀρχῇ Cyr.

20. Om. δι' αὐτ. ante εἴτε D* FG al. m. Vg. It. al. Or. (3.) Cyr. Chrs. (text.) al. m. — h. ἐπὶ τοῖς 44. al. pm. Chrs. Thdret.

21. Hab. τῆς διανοίας DE (add. αὐτοῦ DE) FG (add. ὑμῶν G.). — Lx. ἀποκατηλλάγητε c. B. . . h. ἀποκαταλλαγέντες D* FG It. Ir. Hñl. al.

22. Om. τῆς σαρκ. Mcion. s. Tert. — Lx. θανάτ. (αὐτοῦ).

23. Rc. Kn. Sz. τῇ κτίσει. [om. c. ABCDFG al. Chrs.]

24. Hab. ὅς νῦν D* EFG Vg. It. Ambrst. — Rc. παθῆμ. μου. — h. ἀναπληρῶ FG al. Or. et ὅς ἐστ. CDgr. E gr. al. m.

26. Hab. νυνὶ δὲ φανερωθῆν DEgr. . . ὃ νῦν ἐφαν. 10. al. m. Arm. Clem.

27. Rc. Kn. Sz. τῖς ὁ πλ. et ὅς ἐστ. [ὁ c. ABFG al. Vg. It. PP. lat.]

ἡ ἐλπίς τῆς δόξης, ²⁸ ὃν ἡμεῖς καταγγέλλομεν τουθετοῦντες πάντα ²⁸
 ἄνθρωπον καὶ διδάσκοντες πάντα ἄνθρωπον ἐν πάσῃ σοφίᾳ, ἵνα
^{1Tim. 4. 10.} παραστήσωμεν πάντα ἄνθρωπον τέλειον ἐν Χριστῷ. ²⁹ εἰς ὃ καὶ ²⁹
 κοπιῶ αγωνιζόμενος κατὰ τὴν ἐνέργειαν αὐτοῦ τὴν ἐνεργουμένην ἐν
 ἐμοὶ ἐν δυνάμει.

II.

Θέλω γὰρ ὑμᾶς εἰδέναί, ἡλικίον ἀγῶνα ἔχω ὑπὲρ ὑμῶν καὶ ¹
 τῶν ἐν Λαοδικείᾳ καὶ ὅσοι οὐχ ἐώρακαν τὸ πρόσωπόν μου ἐν σαρκί,
² ἵνα παρακληθῶσιν αἱ καρδίαι αὐτῶν, συμβιβασθέντες ἐν ἀγάπῃ ²
 καὶ εἰς πᾶν τὸ πλοῦτος τῆς πληροφορίας τῆς συνέσεως, εἰς ἐπίγνω-
 σιν τοῦ μυστηρίου τοῦ θεοῦ, Χριστοῦ, ³ ἐν ᾧ εἰσὶν πάντες οἱ θη- ³ ||
 σανροὶ τῆς σοφίας καὶ γνώσεως ἀπόκρυφοί. ⁴ τοῦτο δὲ λέγω, ἵνα ⁴
 μηδεὶς ὑμᾶς παραλογίζεται ἐν πιθανολογίᾳ. ⁵ εἰ γὰρ καὶ τῇ σαρκὶ ⁵
 ἀπειμι, ἀλλὰ τῷ πνεύματι σὺν ὑμῖν εἰμί, χαίρων καὶ βλέπων ὑμῶν
 τὴν τάξιν καὶ τὸ στερέωμα τῆς εἰς Χριστὸν πίστεως ὑμῶν. ⁶ Ὡς ⁶
 οὖν παραλάβετε τὸν Χριστὸν Ἰησοῦν τὸν κυρίον, ἐν αὐτῷ περιπατεῖτε,
⁷ ἐρριζωμένοι καὶ ἐποικοδομούμενοι ἐν αὐτῷ καὶ βεβαιούμενοι ἐπὶ ⁷ |
 πίστει, καθὼς ἐδιδάχθητε, περισσεύοντες ἐν ἐνγαριστίᾳ. ⁸ βλέ- ⁸ |
 πτετε, μὴ τις ἔσται ὑμᾶς ὁ συλαγωγῶν διὰ τῆς φιλοσοφίας καὶ κε-
 νῆς ἀπάτης κατὰ τὴν παράδοσιν τῶν ἀνθρώπων, κατὰ τὰ στοιχεῖα
^{Col. 1.} τοῦ κόσμου καὶ οὐ κατὰ Χριστόν, ⁹ ὅτι ἐν αὐτῷ κατοικεῖ πᾶν τὸ ⁹
^{19.}

28. Om. πάντ. ἄνθρ. ante ἐν D* EFG al. It. al. Clem. (1; om. κ. διδ. π. ἄνθ. 1.) Ambrst. al. — Rc. et Kn. (—) in f. add. Ἰησοῦ.

Cap. II. 1. Hab. θείλ. δέ 37. al. Syr. — Rc. Kn. Sz. περί [ὑπὲρ c. ABC al. m.] et ἐώρακασι. [-σαν c. ABD* Thdret. ms. (alic.).]

2. Rc. συμβιβασθέντων et Rc. Kn. Sz. πάντα πλοῦτον. [π. τὸ πλ. c. AC al. . . πᾶν πλ. B Clem.] — Rc. Kn. τ. θεοῦ καὶ πατρὸς καὶ τοῦ Χρ. . . Sz. tantum τ. θεοῦ c. 37. 67.** tribus aliis citatis et Arm. (ed. Venet.) . . h. τ. θ. πατρὸς τοῦ Χρ. AC al. Sah. Vg. ms. Am. . . τ. θ. πατρὸς καὶ τοῦ Χρ. 47. al. Syr. Vg. al. Chrs. . . τ. θ. ἐν Χριστῷ Clem. Ambrst. ed. . . τ. θ. ὅ ἐστιν Χριστός D* d. e. Aug. . . al. aliter. [τ. θ. Χριστοῦ c. B. Hil. . . hiat G; E! F!]

3. Rc. Kn. Sz. καὶ τῆς γν. [om. c. BD al. Clem. (1.) Or. (1.) Did.]

4. Ln. om. δέ c. B. — Rc. Kn. Sz. μὴ τις. [μηθεὶς c. ABCDE al. m.]

7. Rc. Kn. Sz. h. ἐν τῇ πίστι. . . om. τῆ et h. ἐν A al. — Rc. Kn. Sz. Ln. ἐν αὐτῇ ἐν εὐχ. . . om. c. AC al. m. Cpt. Tol. Am. Archel. . . h. ἐν αὐτῷ DE al. Vg. d. e. al.

10 πλήρωμα τῆς θεότητος σωματικῶς ¹⁰ καὶ ἐστε ἐν αὐτῷ πεπληρω-
 11 μένοι, ὃς ἐστὶν ἡ κεφαλὴ πάσης ἀρχῆς καὶ ἐξουσίας, ¹¹ ἐν ᾧ καὶ
 περιειμήθητε περιτομῇ ἀχειροποιήτῳ, ἐν τῇ ἐπεκδύσει τοῦ σώμα-
 12 τος τῆς σαρκός, ἐν τῇ περιτομῇ τοῦ Χριστοῦ, ¹² συνταφέντες αὐτῷ Rom. 6.
 ἐν τῷ βαπτισματι, ἐν ᾧ καὶ συνηγέρθητε διὰ τῆς πίστεως τῆς ἐν-
 13 ἐργείας τοῦ θεοῦ τοῦ ἐγείραντος αὐτὸν ἐκ νεκρῶν. ¹³ καὶ ὑμᾶς νε- Eph. 2.
 κρούς ὄντας ἐν τοῖς παραπτώμασιν καὶ τῇ ἀκροβυστίᾳ τῆς σαρκός 1. et 2.
 ὑμῶν, συνεζωοποίησεν ὑμᾶς σὺν αὐτῷ, χαρισάμενος ἡμῖν πάντα
 14 τὰ παραπτώματα, ¹⁴ ἐξάλειψας τὸ καθ' ἡμῶν χειρόγραφον τοῖς
 δόγμασιν, ὃ ἦν ὑπεναντίον ἡμῖν, καὶ αὐτὸ ἤρκεν ἐκ τοῦ μέσου,
 15 προσηλώσας αὐτὸ τῷ σταυρῷ, ¹⁵ ἀπεκδυσάμενος τὰς ἀρχάς καὶ
 τὰς ἐξουσίας ἐδειγμάτισεν ἐν παρήρσι, θριαμβεύσας αὐτούς ἐν
 αὐτῷ.

16 Μὴ οὖν τις ὑμᾶς κρινέτω ἐν βρώσει ἢ ἐν πόσει ἢ ἐν μέρει
 17 ἐορτῆς ἢ νομικίας ἢ σαββάτων, ¹⁷ ἃ ἐστὶν σκία τῶν μελλόντων, Heb. 10.
 18 τὸ δὲ σῶμα Χριστοῦ. ¹⁸ μηδεὶς ὑμᾶς καταβραβεύετω θέλων ἐν
 ταπεινοφροσύνῃ καὶ θρησκείᾳ τῶν ἀγγέλων, ἃ ἔωρακεν ἐμβατεύον,
 19 εἰκὴ φουσιούμενος ὑπὸ τοῦ νοῦς τῆς σαρκός αὐτοῦ, ¹⁹ καὶ οὐ κρα-
 τῶν τῆν κεφαλῆν, ἐξ οὗ πᾶν τὸ σῶμα διὰ τῶν ἀφῶν καὶ συνδέσμων
 ἐπιχορηγούμενον καὶ συμβιβαζόμενον αὖξει τὴν αὖξησιν τοῦ θεοῦ.

10. LN. ὁ ἐστ. c. BDgr. EFGgr. e. Hil. (1.)

11. Rc. et KN. (—) σῶμ. τῶν ἀμαρτιῶν τῆς.

12. Hab. βαπτισμῷ BD*G al. Chrs. — Rc. LN. τῶν νεκρ. [om. c. AC al. pl. Chrs. Thphyl.]

13. Hab. καὶ ἡμᾶς 1. al. m. Chrs. Thphyl. ms.; tum ἡμῶν 1. al. Chrs. Thphyl. ms.; ἡμᾶς σὺν B al. pm. — om. ἐν B al. pm. Sl. ms. Bas. Chrs. al. — Rc. om. ὑμᾶς ante σὺν, tum h. ὑμῖν c. 6. al. pm. Aeth. Vg. ed. Thdret. Hil. al.

14. Om. τ. δόγμ. Chron. alex. Hier. Ruf.; etiam σὺν τ. δ. leg. — h. ἤρεν DG al. m. Or. al.

15. Hab. ἀπεκδ. τῆν σάρκα omissis τ. ἀρχ. κ. FG g. et retentis τ. ἀρχ. κ. Syr. PP. lat. m. — h. καὶ ἐδειγμ. B.

16. Hab. καὶ ἐν πόσι. B Or. (1.) et τῆς (sine ἡ) νεομην. B. — LN. νεομην. c. BFG. (νομ. Or. 3.)

17. LN. pro ἃ h. ὁ c. BFG It. Epiph. Ambrst. (non Or.) — Rc. LN. τοῦ Χρ. . . h. ὁ Χριστός 66. in m. 109. lat. Syr. Egp.

18. Rc. KN. Sz. ἃ μὴ ἐπίρ. [om. c. ABD* al. Cpt. d. c. edd. ap. Aug. Or. (edd.; hab. Or. int.) Tert. al. . . h. οὐκ FG.]

19. Sz. per error. h. αὖξη.

- 12 ἀλλὰ πάντα καὶ ἐν πᾶσιν Χριστός. 12 Ἐνδύσασθε ὄν, ὡς ἐκλεκτοὶ τοῦ Θεοῦ ἄγιοι καὶ ἡγαπημένοι, σπλάγγνα οἰκτιρισμῶν, χρηστότητα, 13 ταπεινοφροσύνην, πραΰτητα, μακροθυμίαν· 13 ἀνεχόμενοι ἀλλήλων καὶ χαριζόμενοι ἑαυτοῖς, ἕαν τις πρὸς τινα ἔχη μομφήν, καθὼς Eph. 4. 32. 14 καὶ ὁ κύριος ἐχαρίσατο ὑμῖν οὕτως καὶ ὑμεῖς· 14 ἐπὶ πᾶσιν δὲ τοῖς 15 τοῖς τὴν ἀγάπην, ὃ ἐστὶν σύνδεσμος τῆς τελειότητος. 15 καὶ ἡ εἰ- Phil. 4. 7. ρηγή τοῦ Χριστοῦ βραβενέτω ἐν ταῖς καρδίαις ὑμῶν, εἰς ἣν καὶ 16 ἐκλήθητε ἐν ἐνὶ σωματι· καὶ εὐχάριστοι γίνεσθε. 16 Ὁ λόγος τοῦ Eph. 5. 19. Χριστοῦ ἐνοικεῖτω ἐν ὑμῖν πλουσίως· ἐν πάσῃ σοφίᾳ διδάσκοντες καὶ νοουθετοῦντες ἑαυτούς, ἰσχυροῖς, ὕμνοις, ᾠδαῖς πνευματικαῖς, 17 ἐν τῇ χάριτι ἄδοντες ἐν ταῖς καρδίαις ὑμῶν τῷ Θεῷ, 17 καὶ πάν ὅτι ἕαν ποιῆτε ἐν λόγῳ ἢ ἐν ἔργῳ, πάντα ἐν ὀνόματι Ἰησοῦ Χρι- στοῦ, εὐχαριστοῦντες τῷ Θεῷ πατρὶ δι' αὐτοῦ.
- 18 Αἱ γυναῖκες, ὑποτάσσεσθε τοῖς ἀνδράσιν, ὡς ἀνήκειν ἐν κυ- Eph. 5. 22. 19 ρίῳ. 19 οἱ ἄνδρες, ἀγαπάτε τὰς γυναῖκας ὑμῶν καὶ μὴ πικρα- 1 Pet. 1 20 νεσθε πρὸς αὐτάς. 20 Τὰ τέκνα, ὑπακούετε τοῖς γονεῦσιν κατὰ Eph. 6. 1. 21 πάντα· τοῦτο γὰρ εὐάρεστόν ἐστιν ἐν κυρίῳ. 21 οἱ πατέρες, μὴ Eph. 6. 4. 22 ἐρεθίζετε τὰ τέκνα ὑμῶν, ἵνα μὴ ἀθυμώσιν. 22 Οἱ δούλοι, ὑπ- Eph. 6. 5. ακοῦετε κατὰ πάντα τοῖς κατὰ σάρκα κυρίοις, μὴ ἐν ὀφθαλμοδου- λείαις ὡς ἀνθρώποις, ἀλλ' ἐν ἀπλότῃ καρδίᾳ φοβούμενοι

11. Rc. Kn. Sz. Ln. τὰ πάντ. . . om. c. AC al. m. Clem. Petr. Gr. naz. Cyr. Oec.

12. Ln. om. τοῦ c. AD*FG al. — om. καὶ ante ἡγαπ. B al. Sah. Did.; etiam ante ἄγ. pon. — Rc. οἰκτιρισμῶν. — Rc. Kn. Sz. πραΰτητ. [πραΰτ. c. ABCF al.]

13. Rc. Kn. Sz. ὁ Χριστός ἐχαρ.

14. Rc. Sz. ἦτις pro ὅ. . h. ὅς D*gr. — 15. Rc. τοῦ Θεοῦ.

16. Hab. τοῦ Θεοῦ AC al. pm. Ar. p. Sah. Thdret. . . τ. κυρίου Cpt. Clem. — Rc. Kn. καὶ ὕμν. et Rc. Kn. Sz. καὶ ᾠδ., iid. om. τῇ [etra BD*EFG 67.** Clem. Chrs. (comm.) Thdret.] et Rc. h. ἐν τῇ καρδίᾳ ὑμ. τ. κυρίῳ.

17. Rc. Kn. Sz. pro Ἰησ. Χρ. h. κυρίον Ἰησ., tum καὶ πατρ.

18. Rc. et Kn. (—) τοῖς ἰδίοις. — Ln. γυν. ὑμῶν.

20. Rc. pro ἐν κυρ. h. τῷ κυρ.

21. Sz. Ln. pro ἐρεθ. h. παρεργίζετε c. ACD*EFGI al. pl. Vg. It. Thdret. ms. Thphyl. (non Clem.)

22. Sz. Ln. ἐν ὀφθαλμοδουλείᾳ c. ABDEFG al. Damasc. Thphyl. (non Clem.) . . h. κατ' ὀφθαλμοδουλείαν Chrs. (text. et 1. comm.)

τὸν κύριον. ²³ ὁ ἐὰν ποιῆτε, ἐκ ψυχῆς ἐργάζεσθε ὡς τῷ κυρίῳ καὶ ²³
 οὐκ ἀνθρώποις, ²⁴ εἰδότες ὅτι ἀπὸ κυρίου ἀπολήψεσθε τὴν ἀντα- ²⁴
 Eph. 6. πόδοσιν τῆς κληρονομίας. τῷ κυρίῳ Χριστῷ δουλεύετε. ²⁵ ὁ γὰρ ²⁵
 Eph. 6. ^{8.} ἀδικῶν κομίζεται ἡ ἠδίκησεν, καὶ οὐκ ἔστιν προσωποληψία. (IV.) ¹ οἱ ¹
² κύριοι, τὸ δίκαιον καὶ τὴν ἰσότητα τοῖς δούλοις παρέχεσθε, εἰδότες
 ὅτι καὶ ὑμεῖς ἔχετε κύριον ἐν οὐρανῷ.

IV.

² Τῇ προσευχῇ προσκαρτερεῖτε γηγοροῦντες ἐν αὐτῇ ἐν εὐ- ²
 Eph. 6. χαριστίᾳ, ³ προσευχόμενοι ἅμα καὶ περὶ ἡμῶν, ἵνα ὁ θεὸς ἀνοήσῃ ³
 ἡμῖν θύραν τοῦ λόγου, λαλήσαι τὸ μυστήριον τοῦ Χριστοῦ, δι- ⁴
 Eph. 5. ^{16.} ὃ καὶ δίδεται, ⁴ ἵνα φανερώσω αὐτὸ ὡς δεῖ με λαλήσαι. ⁵ ἐν σο- ⁵
 φίᾳ περιπατεῖτε πρὸς τοὺς ἔξω, τὸν καιρὸν ἐξαγοραζόμενοι. ⁶ ὁ λό- ⁶
 γος ὑμῶν πάντοτε ἐν χάριτι, ἀλατὶ ἠστυμένος, εἰδέναι πῶς δεῖ
 ὑμᾶς ἐνὶ ἐκάστῳ ἀποκρίνεσθαι. ⁷ ⁸ ⁹
 Eph. 6. ^{21.} Τὰ κατ' ἐμὲ πάντα γνωρίσει ὑμῖν Τυχικὸς ὁ ἀγαπητὸς ἀδελ- ⁷
 φὸς καὶ πιστὸς διάκονος καὶ σύνδουλος ἐν κυρίῳ, ⁸ ὃν ἐπέμψα πρὸς ⁸
 ὑμᾶς εἰς αὐτὸ τοῦτο, ἵνα γνῶ τὰ περὶ ὑμῶν καὶ παρακαλέσῃ τὰς ⁹
 καρδίας ὑμῶν, ⁹ σὺν Ὁμηρίμῳ τῷ πιστῷ καὶ ἀγαπητῷ ἀδελφῷ, ὅς ⁹
 ἔστιν ἐξ ὑμῶν. πάντα ὑμῖν γνωριοῦσιν τὰ ὧδε.

Ἀσπάζεταιται ὑμᾶς Ἀρίσταρχος ὁ συναϊχμάλωτός μου, καὶ Μάρ- ¹⁰
 / κος ὁ ἀνεψιὸς Βαρνάβα, περὶ οὗ ἐλάβετε ἐντολὰς, — ἐὰν ἔλθῃ ¹¹
 πρὸς ὑμᾶς, δεῦξασθε αὐτόν. — ¹¹ καὶ Ἰησοῦς ὁ λεγόμενος Ἰουστος, ¹¹

22. Rc. τὸν θεόν.

23. Rc. ΚΝ. καὶ πᾶν ὃ, τι ἐὰν. — om. καὶ B.

24. Hab. λήψεσθε AI al. pl. Chrs. al. — Rc. ΚΝ. Sz. τῷ γὰρ. [om. c. ABC*DEFG (h. τοῦ κυρ. ἡμῶν Ἰ. Χρ. ὡ δουλ. FG g.) al. Cpt. Vg.]

25. Rc. ΚΝ. Sz. ὁ δὲ [γὰρ c. ABCD*EFG al. Cpt. Vg. It. Clem. al.] ἀδ. κομίζεται. [-σεται c. BD**E al. m. Clem. al. . . h. -ζεται FG.]

Cap. VI. 1. Hab. παρέχετε 2. al. m. Clem. (non Or.) al. — Rc. ΚΝ. Sz. οὐρανοῖς.

3. Om. τοῦ ante λόγ. D*FG et om. λόγ. 66.** al. Clem. Thphyl. — LN. δι' ὅ c. BFG g. (non Clem.)

8. SZ. LN. ἵνα γνῶτε τὰ π. ἡμῶν c. ABD*FG al. pm. Aeth. It. Thdret. (text.) Damsc. Hier. (alic.)

9. LN. γνωρισουσιν c. BD** (h. -σωσιν D*) FG Damsc. Thdret. ms.; etiam -ζουσιν leg.

10. Hab. δεῦξασθε A al. Syr. Arr. Ambrst.; cdd. ap. Thphyl.

- οὐκ ὄντας ἐκ περιτομῆς· οὗτοι μόνοι συνεργοὶ εἰς τὴν βασιλείαν τοῦ
 12 θεοῦ, οἵτινες ἐγενήθησάν μοι παρηγορία. ⁽¹⁾ ¹² ἀσπάζεταιται ὑμᾶς Ἐπα-
 φράς ὁ ἐξ ὑμῶν, δοῦλος Χριστοῦ Ἰησοῦ πάντοτε ἀγωνιζόμενος
 ὑπὲρ ὑμῶν ἐν ταῖς προσευχαῖς, ἵνα στήτε τέλειοι καὶ πεπληροφορη-
 13 μένοι ἐν παντὶ θελήματι τοῦ θεοῦ. ¹³ μαρτυρῶ γὰρ αὐτῷ, ὅτι
 ἔχει πολὺν πόνον ὑπὲρ ὑμῶν καὶ τῶν ἐν Λαοδικείᾳ καὶ τῶν ἐν
 14 Ἱεραπόλει. ¹⁴ ἀσπάζεταιται ὑμᾶς Λουκάς ὁ ἰατρός ὁ ἀγαπητός καὶ
 15 Δημᾶς. ¹⁵ ἀσπασασθε τοὺς ἐν Λαοδικείᾳ ἀδελφούς καὶ Νυμφᾶν
 16 καὶ τὴν κατ' οἶκον αὐτοῦ ἐκκλησίαν. ¹⁶ καὶ ὅταν ἀναγνωσθῇ παρ'
 ὑμῶν ἡ ἐπιστολή, ποιῆσατε ἵνα καὶ ἐν τῇ Λαοδικείᾳ ἐκκλησίᾳ ἀνα-
 17 γνωσθῇ, καὶ τὴν ἐκ Λαοδικείας ἵνα καὶ ὑμεῖς ἀναγνωῶτε. ¹⁷ καὶ
 εἶπατε Ἀρχιπύῳ· Βλέπε τὴν διακονίαν ἣν παρέλαβες ἐν κυρίῳ, ἵνα
 αὐτὴν πληροῖς.
 18 Ὁ ἀσπασμὸς τῇ ἐμῇ χειρὶ Παύλου. μνημονεύετε μου τῶν δε-
 σμῶν. ἡ χάρις μεθ' ὑμῶν.

ΠΡΟΣ ΘΕΣΣΑΛΟΝΙΚΕΙΣ Α.

1 Παῦλος καὶ Σιλονανὸς καὶ Τιμόθεος τῇ ἐκκλησίᾳ Θεσσαλονικέων
 ἐν θεῷ πατρὶ καὶ κυρίῳ Ἰησοῦ Χριστῷ. χάρις ὑμῖν καὶ εἰρήνη.

12. Rc. KN. Sz. om. Ἰησ. et h. πεπληρωμένοι. — h. σταθῆτε B al.
 13. Rc. KN. ζῆλον πολύν. [π. πόν. c. ABCD** Cpt. Vg. It. .. etiam
 πόθον, κόπον (D*FG) et aliter leg.]
 15. LN. οἶκ. αὐτῆς (antea Νύμφαν) c. B 67.** .. h. αὐτῶν AC al. Cpt.
 Sl. ms.
 16. Om. ἡ ἐπιστ. B; etiam αὐτῆ add.
 18. Rc. et KN. (—) in f. add. ἀμήν.
 *) Rc. et KN. (—) subscr. h. Πρὸς Κολοσσαεῖς (h. Κολασσ. ABC)
 ἐγράφη ἀπὸ Ῥώμης διὰ Τυχίου καὶ Ὀνεσίμου c. 12. al.
 pl. .. h. tantum pr. Κολ. CDEFG et add. ἀπ. Ῥώμ. AB Syr. .. pro
 Ῥώμ. h. Ἀθηνῶν Cpt.

Cap. I. 1. Hab. πατρὶ ἡμῶν καὶ κυρίου Ἰ. Χριστοῦ A Aeth.; similiter
 E aliiq. cdd. et vv. — Rc. KN. Sz. et LN. (—) in f. add. ἀπὸ θεοῦ
 πατρὸς ἡμῶν καὶ κυρίου Ἰησοῦ Χριστοῦ. .. om. c. BFG al.
 Syr. Vg. g. al. Or. int. s. Ruf. (dis.) Chrs. (comm.) Thphyl. al. .. sin-
 gula om. al.

Εὐχαριστοῦμεν τῷ θεῷ πάντοτε περὶ πάντων ὑμῶν μνείαν 2
 ποιούμενοι ἐπὶ τῶν προσευχῶν ἡμῶν, ² ἀδιαλείπτως μνημονεύοντες 3
 ὑμῶν τοῦ ἔργου τῆς πίστεως καὶ τοῦ κόπου τῆς ἀγάπης καὶ τῆς
 ὑπομονῆς τῆς ἐλπίδος τοῦ κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ ἔμπροσθεν 4
 τοῦ θεοῦ καὶ πατρὸς ἡμῶν, ⁴ εἰδότες, ἀδελφοί ἠγαπημένοι ὑπὸ 4
 θεοῦ, τὴν ἐκλογὴν ὑμῶν, ⁵ ὅτι τὸ εὐαγγέλιον ἡμῶν οὐκ ἐγενήθη 5
 πρὸς ὑμᾶς ἐν λόγῳ μόνον, ἀλλὰ καὶ ἐν θανάμει καὶ ἐν πνευματι 6
 ἀγῶν καὶ ἐν πληροφορίᾳ πολλῇ, καθὼς οἴδατε οἷοι ἐγενήθημεν ἐν 6
 ὑμῶν δι' ὑμᾶς. ⁶ καὶ ὑμᾶς μιμηταὶ ἡμῶν ἐγενήθητε καὶ τοῦ κυρίου, 6
 δεξάμενοι τὸν λόγον ἐν θλίψει πολλῇ μετὰ χαρᾶς πνεύματος ἁγίου, 7
⁷ ὥστε γενέσθαι ὑμᾶς τυποὶ πάντων τοῖς πιστεύουσιν ἐν τῇ Μακε- 7
 δονίᾳ καὶ ἐν τῇ Ἀχαΐᾳ. ⁸ ἀφ' ὑμῶν γὰρ ἐξήχηται ὁ λόγος τοῦ κυ- 8
 ρίου οὐ μόνον ἐν τῇ Μακεδονίᾳ καὶ Ἀχαΐᾳ, ἀλλ' ἐν παντὶ τόπῳ
 ἢ πίστις ὑμῶν ἢ πρὸς τὸν θεὸν ἐξεβλήθη, ὥστε μὴ χρεῖαν εἶχειν 9
 ἡμᾶς λαλεῖν τι. ⁹ αὐτοὶ γὰρ περὶ ἡμῶν ἀπαγγέλλουσιν, ὅποιαν εἰς- 9
 οδοὺν ἔσχομεν πρὸς ὑμᾶς, καὶ πῶς ἐπιστρέψατε πρὸς τὸν θεὸν ἀπὸ 10
 τῶν εἰδώλων, δουλεύειν θεῷ ζῶντι καὶ ἀληθινῷ ¹⁰ καὶ ἀναμένειν 10
 τὸν υἱὸν αὐτοῦ ἐκ τῶν οὐρανῶν, ὃν ἤγειραν ἐκ τῶν νεκρῶν, Ἰη-
 σοῦν τὸν ῥυόμενον ἡμᾶς ἀπὸ τῆς ὀργῆς τῆς ἐρχομένης.

II.

Αὐτοὶ γὰρ οἴδατε, ἀδελφοί, τὴν εἰσοδοὺν ἡμῶν τὴν πρὸς ὑμᾶς, 1
 ὅτι οὐ περὶ γέγονεν. ² ἀλλὰ προπαθόντες καὶ ὑβρισθέντες, καθὼς 2
 οἴδατε, ἐν Φιλίπποις, ἐπαρρησιασάμεθα ἐν τῷ θεῷ ἡμῶν λαλήσαι 3
 πρὸς ὑμᾶς τὸ εὐαγγέλιον τοῦ θεοῦ ἐν πολλῶν ἀγῶνι. ³ ἢ γὰρ παρά- 3

2. Rc. KN. Sz. μνείαν ὑμῶν.. [om. c. AB al. Har.**]

3. Om. τ. ἔλπ. A Ambrat. (text.); etiam καὶ τ. ἔλπ. leg.

4. Hab. τοῦ θεοῦ AC al. m. Sah. Basm. Thphyl. ed.

5. Rc. KN. Sz. pro πρὸς [c. ACDEFG al. pm. Chrs. ed. Thphyl. ed.] .h.
 εις. — om. ἐν ante ὑμῶν AC al. Vg. ms. Am.

7. Rc. KN. Sz. τύπους. [-πον c. BD* al. m.; vv. pl. . . h. εἶπος D** E
 al.] — Rc. KN. (Sz. per err. om.) om. ἐν post καί. [scr. c. ABCDE
 FGI etc.]

8. Sz. LN. καὶ ἐν τῇ Ἀχ. c. CDFG al. pl.; Syr. Vg. It. Sl. ms. Cyr.
 al. — Rc. KN. Sz. ἀλλὰ καί. [om. c. ABD* FG al. pm.; vv. pm.]

9. Hab. περὶ ὑμῶν 44. al. pl. d. e. al. Thdret. Oec. — Rc. ἔχοντες et v. 10.
 ἐκ νεκρῶν.

Cap. II. 2. Rc. ἀλλὰ καί.

κλήσις ἡμῶν οὐκ ἐκ πλάνης οὐδὲ ἐξ ἀκαθαρσίας οὐδὲ ἐν δόλῳ,
 4 ἄλλὰ καθὼς δεδοκιμάσμεθα ὑπὸ τοῦ Θεοῦ πιστευθῆναι τὸ εὐαγγέλιον, οὕτως λαλοῦμεν, οὐχ ὡς ἀνθρώποις ἀρέσκοντες, ἀλλὰ Θεῷ
 5 τῷ δοκιμάζοντι τὰς καρδίας ἡμῶν. ὅτε γὰρ ποτε ἐν λόγῳ κολακείας ἐγενήθημεν, καθὼς οἴδατε, οὔτε ἐν προφάσει πλεονεξίας,
 6 Θεὸς μάρτυς. ὅτε ζητοῦντες ἐξ ἀνθρώπων δόξαν, οὔτε ἀπ' ὑμῶν οὔτε ἀπ' ἄλλων, δυνάμενοι ἐν βίαις εἶναι ὡς Χριστοῦ ἀπόστολοι·
 7 ἄλλ' ἐγενήθημεν ἡμεῖς ἐν μέσῳ ὑμῶν, ὡς εἶν τροφὸς θάλπη
 8 τὰ ἐναντὶς τέκνα, ὅπως ὁμιροῦμενοι ὑμῶν εὐδοκοῦμεν μεταδόναι ὑμῖν οὐ μόνον τὸ εὐαγγέλιον τοῦ Θεοῦ, ἀλλὰ καὶ τὰς ἑαυτῶν ψυχάς,
 9 διότι ἀγαπητοὶ ἡμῖν ἐγενήθητε. ἡμετις γὰρ, ἀδελφοί, τὸν κόπον ἡμῶν καὶ τὸν μόχθον νυκτὸς καὶ ἡμέρας ἐργαζόμενοι πρὸς τὸ μὴ ἐπιβαρῆσαι τινα ὑμῶν ἐκηρύξασμεν εἰς ὑμᾶς τὸ εὐαγγέλιον τοῦ Θεοῦ.
 10 ἡμεῖς μάρτυρες καὶ ὁ Θεός, ὡς ὁσίως καὶ δικαίως καὶ ἀμέμπτως ὑμῖν τοῖς πιστεύουσιν ἐγενήθημεν, ἡμεῖς καθάπερ οἴδατε, ὡς ἕνα ἕκαστον ὑμῶν ὡς πατὴρ τέκνα ἑαυτοῦ παρακαλοῦντες ὑμᾶς καὶ παραμυθούμενοι ἡμεῖς καὶ μαρτυροῦμενοι εἰς τὴν περιπατεῖν ὑμᾶς ἀξίως τοῦ Θεοῦ τοῦ καλοῦντος ὑμᾶς εἰς τὴν ἑαυτοῦ βασιλείαν καὶ δόξαν.
 5, 14.

13 Καὶ διὰ τοῦτο καὶ ἡμεῖς εὐχαριστοῦμεν τῷ Θεῷ ἀδιαλείπτως, ὅτι παραλαβόντες λόγον ἀκοῆς παρ' ἡμῶν τοῦ Θεοῦ ἰδέξασθε οὐ λόγον ἀνθρώπων, ἀλλὰ καθὼς ἐστὶν ἀληθῶς λόγον Θεοῦ, ὃς καὶ ἐνεργεῖται ἐν ὑμῖν τοῖς πιστεύουσιν. ἡμεῖς γὰρ μιμηταὶ ἐγενήθητε, ἀδελφοί, τῶν ἐκκλησιῶν τοῦ Θεοῦ τῶν οὐσῶν ἐν τῇ Ἰουδαίᾳ ἐν Χριστῷ Ἰησοῦ, ὅτι τὰ αὐτὰ ἐπάθετε καὶ ἡμεῖς ὑπὸ τῶν ἰδίων

3. RC. KN. Sz. οὐτε ἐν. [οὐδέ e. ABCD*FG al.]

4. RC. KN. Sz. et LN. (—) τῷ Θεῷ. . . om. c. BCD* al. Clem. Bas. Occ.

7. LN. ἡμεῖς c. BCD*FG al. m. Vg. It. al. Clem. ms. Or. (1. et quidem dis.) Cyr. Damasc. (Thphyl. utruque explic.) Or. int. Ambrst. al.

8. RC. ὁμιροῦμενοι. [etra ABCDEFGI etc.] — RC. KN. γενήθημεν. [ἐγεν. e. ABCDE (γενόμενοι E* ap. Mill.; al.) FGI etc.]

9. RC. νυκτὸς γὰρ.

12. Om. καὶ μαρτ. A 114. Sah. Basm. Ambrst. ed. . . h. κ. μαρτυροῦμενοι D** E al. pl. Chrs. al. — RC. KN. περιπατήσατε. — h. καλίσαντος A al. m.; vv. m.; Chrs. (text.) al.

13. RC. KN. Sz. ab init. om. καί. [scr. c. AB Ambrst.]

14. RC. ὅτι ταῦτά.

συμφυλετῶν, καθὼς καὶ αὐτοὶ ὑπὸ τῶν Ἰουδαίων ¹⁵ τῶν καὶ τὸν 15
 κύριον ἀποκτεινάντων Ἰησοῦν καὶ τοὺς προφήτας, καὶ ἡμᾶς ἐκδιω-
 ξάντων καὶ θεῶ μὴ ἀρεσκόντων καὶ πᾶσιν ἀνθρώποις ἐναντίως,
¹⁶ κωλύόντων ἡμᾶς τοῖς ἔθνεσιν λαλῆσαι ἵνα σωθῶσιν, εἰς τὸ ἀνα- 16
 πληρῶσαι αὐτῶν τὰς ἀμαρτίας πάντοτε. ἔφθασεν δὲ ἐπ' αὐτοὺς
 ἡ ὀργὴ εἰς τέλος.

Ἡμεῖς δέ, ἀδελφοί, ἀπορρομισθέντες ἀφ' ὑμῶν πρὸς καιρὸν 17
 ὥρας, προσώπω οὐ καρδίᾳ, περισσοτέρως ἐσπουδάσαμεν τὸ πρόσ-
 ωπον ὑμῶν ἰδεῖν ἐν πολλῇ ἐπιθυμίᾳ. ¹⁸ διότι ἠθελήσαμεν ἐλθεῖν 18
 πρὸς ὑμᾶς, ἐγὼ μὲν Παῦλος, καὶ ἄπαξ καὶ δις· καὶ ἐπέκοψεν
 ἡμᾶς ὁ σαταναῆς. ¹⁹ τίς γὰρ ἡμῶν ἐλπίς ἢ χαρὰ ἢ στέφανος καν- 19
 χήσεως, ἢ οὐχὶ καὶ ὑμεῖς, ἐμπροσθεν τοῦ κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ ἐν
 τῇ αὐτοῦ παρουσίᾳ; ²⁰ ὑμεῖς γάρ ἐστε ἡ δόξα ἡμῶν καὶ ἡ χαρὰ. 20

III.

Λιὸ μηκέτι στέγοντες εὐδοκήσαμεν καταλειφθῆναι ἐν Ἀθήναις 1
 μόνοι, ² καὶ ἐπέμψαμεν Τιμόθεον, τὸν ἀδελφὸν ἡμῶν καὶ συνεργὸν 2
 ἐν τῷ εὐαγγελίῳ τοῦ Χριστοῦ, εἰς τὸ στηρῆσαι ὑμᾶς καὶ παρα-
 καλέσαι ὑπὲρ τῆς πίστεως ὑμῶν ³ τὸ μηδένα σαίνεσθαι ἐν ταῖς θλί- 3
 ψεσιν ταύταις. αὐτοὶ γὰρ οἴδατε, ὅτι εἰς τοῦτο κείμεθα· ⁴ καὶ γὰρ 4
 ὅτε πρὸς ὑμᾶς ἦμεν, προελέγομεν ὑμῖν ὅτι μέλλομεν θλιβῆσθαι,
 καθὼς καὶ ἐγένετο καὶ οἴδατε. ⁵ διὰ τοῦτο καὶ γὰρ μηκέτι στέγων 5
 ἐπέμψα εἰς τὸ γνῶναι τὴν πίστιν ὑμῶν, μήπως ἐπίειρασεν ὑμᾶς ὁ
 πειράζων καὶ εἰς κενὸν γένηται ὁ κόπος ἡμῶν. ⁶ Ἄρτι δὲ ἐλθόντος 6
 Τιμοθέου πρὸς ἡμᾶς ἀφ' ὑμῶν καὶ εὐαγγελισαμένου ἡμῖν τὴν πί-

15. Rc. ἰδίους προφ.

16. Rc. Kn. Sz. ἔφθασε. [-κεν c. BD (ap. Mill.; per err. vdr ap. Wst. ἔφθασεν). . . ἔφθασεν Or.]

18. Rc. Kn. Sz. διό. — 19. Rc. Sz. et Kn. (—) Ἰ. Χριστοῦ.

Cap. III. 2. καὶ συνεργὸν c. B Arm. Pel. (comm.; vdr.) . . add. τοῦ Θεοῦ D* d. e. Ambrst. . . h. x. διάκονον Har.* . . h. x. διάκ. τοῦ Θεοῦ A al. Vg. al. Bas. Pel. (text.) . . h. διάκονον x. συνεργ. τοῦ Θεοῦ FG g. . . h. καὶ διάκ. x. συν. τ. Θεοῦ E 17. . . h. διάκ. τ. Θεοῦ x. συνεργ. ἡμῶν Syr. ed. Egr. . . al. aliter. . . Rc. Kn. καὶ διάκονον τοῦ Θεοῦ καὶ συνεργὸν ἡμῶν. . . Sz. x. διάκ. τοῦ Θεοῦ. . . L. N. x. συνεργ. τοῦ Θεοῦ. — Rc. Kn. Sz. παρακαλ. ὑμᾶς περὶ τῆς.

3. Rc. Kn. Sz. τῷ μηδένα. [τὸ c. ADE al. pl. Bas. Oec. . . h. ταῦ 67. al. . . h. ἵνα (et pergt: μηδεν αω ενισθαι) FG.]

στω και την ἀγάπην ὑμῶν, και ὅτι ἔχετε μολιν ἡμῶν ἀγαθῆν
 7 πάντοτε, ἐπισποθόντες ἡμᾶς ἰδεῖν καθάπερ και ἡμεῖς ὑμᾶς· ¹ διὰ
 τοῦτο παρεκλήθημεν, ἀδελφοί, ἐφ' ὑμῖν ἐπὶ πάσῃ τῇ ἀνάγκῃ και
 8 θλίψει ἡμῶν διὰ τῆς ὑμῶν πίστεως, ⁸ ὅτι νῦν ζῶμεν ἐὰν ὑμεῖς
 9 στήκητε ἐν κυρίῳ. ⁹ τίνα γὰρ εὐχαριστίας δυνάμεθα τῷ θεῷ ἀντι-
 αποδοῦναι περὶ ὑμῶν ἐπὶ πάσῃ τῇ χαρᾷ ἣ χαίρομεν δι' ὑμᾶς ἐμ-
 10 προσθεν τοῦ θεοῦ ἡμῶν, ¹⁰ σνκτος και ἡμέρας ὑπερεκπερισσοῦ
 δεόμενοι εἰς τὸ ἰδεῖν ὑμῶν τὸ πρόσωπον και καταρτίσαι τὰ ὑστερή-
 11 ματα τῆς πίστεως ὑμῶν. ¹¹ Αὐτός δὲ ὁ θεός και πατήρ ἡμῶν και
 ὁ κύριος ἡμῶν Ἰησοῦς κατενθῦναι τὴν ὁδὸν ἡμῶν πρὸς ὑμᾶς·
 12 ¹² ὑμᾶς δὲ ὁ κύριος πλεονάζει και περισσεύει τῇ ἀγάπῃ εἰς ἀλλή-
 13 λους και εἰς πάντας, καθάπερ και ἡμεῖς εἰς ὑμᾶς, ¹³ εἰς τὸ στη-
 ρξαι ὑμῶν τὰς καρδίας ἀμέμπτους ἐν ἀγιοσύνῃ ἐμπροσθεν τοῦ θεοῦ
 και πατρὸς ἡμῶν ἐν τῇ παρουσίᾳ τοῦ κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ μετὰ
 πάντων τῶν ἁγίων αὐτοῦ.

IV.

1 Λοιπόν, ἀδελφοί, ἐρωτῶμεν ὑμᾶς και παρακαλοῦμεν ἐν κυ-
 ρίῳ Ἰησοῦ, ἵνα καθὼς παρελάβετε παρ' ἡμῶν τὸ πῶς δεῖ ὑμᾶς
 περιπατεῖν και ἀρέσκειν θεῷ, καθὼς και περιπατεῖτε, ἵνα περισ-
 2 τευητε μᾶλλον. ² οἴδατε γὰρ, τίνας παραγγελλας ἐδώκαμεν ὑμῖν
 3 διὰ τοῦ κυρίου Ἰησοῦ. ³ τοῦτο γὰρ ἐστὶν θέλημα του θεοῦ, ὁ
 4 ἀγασμός ὑμῶν, ἀπέχεσθαι ὑμᾶς ἀπὸ τῆς πορνείας, ⁴ εἰδέναι ἑκα-
 5 στον ὑμῶν τὸ ἑαυτοῦ σκεῦος κᾶσθαι ἐν ἀγασμῷ και τιμῇ, ⁵ μὴ
 ἐν πάθει ἐπιθυμίας καθάπερ και τὰ ἔθνη τὰ μὴ εἰδὸτα τον θεόν,

7. Hab. παρακεκλήμεθα A al. — h. θλίψ. ὑμῶν A (add. και) Cpt. Arm.

8. Hab. στήκετε AG al. Vg. g.

11. RC. KN. SZ. Ἰησ. Χριστός et v. 13. Ἰ. Χριστοῦ. [KN. (—)].

12. Om. ὁ κύρ. Syr. . . h. ὁ θεός A al. . . ὁ κύρ. Ἰησ. D* EFG It.

13. Hab. ἀμέμπτως B 47. — L.N. in f. add. (ἀμην.) c. ADE al. Vg. d. e. al. Pel.

Cap. IV. 1. RC. τὸ λοιπ. et RC. KN. SZ. L.N. add. οὖν. . . om. c. B* al. m. Chrs. Thphyl. . . h. δι' d. e. — RC. KN. SZ. om. ἵνα post Ἰησ. [scr. c. BD* EFG al. m. Arm. Vg. It. Ambrst.] et om. καθ. κ. περιπατ. [scr. c. ABDEFG al. m.; vv. m.; Ambrst.] — h. περισσεύετε B.

3. L.N. (τδ) θίλ. c. AFG (om. του DG) Clem. Antioch. — pro τῆς h. πάσης F (add. τῆς F) al. Syr. Erp. Chrs. al.

4. Hab. ἵνα ἑαστ. B al. Chrs. . . h. ἑαστος AG.

⁶ τὸ μὴ ὑπερβαίνειν καὶ πλεονεκτεῖν ἐν τῷ πράγματι τὸν ἀδελφὸν **6**
 αὐτοῦ, διότι ἐκδικος κύριος περὶ πάντων τούτων, καθὼς καὶ προ-
 κέταμεν ὑμῖν καὶ διεμαρτυράμεθα. ⁷ οὐ γὰρ ἐκάλεσεν ἡμᾶς ὁ θεὸς **7**
 ἐπὶ ἀκαθαρσίᾳ, ἀλλ' ἐν ἁγιασμῷ. ⁸ τοιγαροῦν ὁ ἀθῆτων οὐκ ἄν- **8**
 θρωπον ἀθετεῖ, ἀλλὰ τὸν θεὸν τὸν δίδόντα τὸ πνεῦμα αὐτοῦ τὸ
 ἅγιον εἰς ὑμᾶς.

¹ Thss.
 5, 1.

Περὶ δὲ τῆς φιλαδελφίας οὐ χρεῖαν ἔχομεν γράφειν ὑμῖν· **9**
 αὐτοὶ γὰρ ὑμεῖς θεοδίδακτοὶ ἔστε εἰς τὸ ἀγαπᾶν ἀλλήλους· ¹⁰ καὶ **10**
 γὰρ ποιεῖτε αὐτὸ εἰς πάντας τοὺς ἀδελφούς τοὺς ἐν ὅλῃ τῇ Μακε-
 δονίᾳ. παρακαλοῦμεν δὲ ὑμᾶς, ἀδελφοί, περισσεύειν μᾶλλον ¹¹ καὶ **11**
 φιλοτιμῆσθαι ἠσυχάζειν καὶ πράσσειν τὰ ἴδια καὶ ἐργάζεσθαι ταῖς
 χερσὶν ὑμῶν, καθὼς ὑμῖν παρηγγελλαμεν, ¹² ἵνα περιπατῆτε εὐ- **12**
 σχημόνως πρὸς τοὺς ἕξω καὶ μηδενὸς χρεῖαν ἔχητε.

Οὐ θέλομεν δὲ ὑμᾶς ἀγνοεῖν, ἀδελφοί, περὶ τῶν κοιμημένων, **13**
 ἵνα μὴ λυπησθε καθὼς καὶ οἱ λοιποὶ οἱ μὴ ἔχοντες ἐλπίδα. ¹⁴ εἰ **14**
 γὰρ πιστεύομεν ὅτι Ἰησοῦς ἀπέθανεν καὶ ἀνίστη, οὕτως καὶ ὁ θεὸς
 τοὺς κοιμηθέντας διὰ τοῦ Ἰησοῦ ἄξει σὺν αὐτῷ. ¹⁵ τοῦτο γὰρ ὑμῖν **15**
 λέγομεν ἐν λόγῳ κυρίου, ὅτι ἡμεῖς οἱ ζῶντες οἱ περιλειπόμενοι εἰς
¹ Cor.
 15, 52.
 τὴν παρουσίαν τοῦ κυρίου οὐ μὴ φθάσωμεν τοὺς κοιμηθέντας, ¹⁶ ὅτι **16**
 αὐτὸς ὁ κύριος ἐν κελεύσματι, ἐν φωνῇ ἀρχαγγέλου καὶ ἐν σάλπιγγι
 θεοῦ καταβήσεται ἀπ' οὐρανοῦ, καὶ οἱ νεκροὶ ἐν Χριστῷ ἀναστή-
 σονται πρῶτον, ¹⁷ ἔπειτα ἡμεῖς οἱ ζῶντες οἱ περιλειπόμενοι ἅμα **17**
 σὺν αὐτοῖς ἀρπαγησόμεθα ἐν νεφέλαις εἰς ἀπάντησιν τοῦ κυρίου εἰς
 ἀέρα· καὶ οὕτως πάντοτε σὺν κυρίῳ ἐσόμεθα. ¹⁸ ὥστε παρακαλεῖτε **18**
 ἀλλήλους ἐν τοῖς λόγοις τούτοις.

6. Hab. ἐν τῷ Argm. — Rc. Kn. Sz. ὁ κύρ. [om. c. ABD* 17.] — Kn. Sz. προεπιπομεν.

8. Rc. Kn. Sz. τὸν καὶ δόντα. — Rc. εἰς ἡμᾶς.

9. Rc. Kn. Sz. ἔχετε. [ἔχομ. c. B (h. εἶχομεν ap. Btlj.) D*FG al. m. Vg. It. Chrs. al.; tum etiam γράφεσθαί leg.]

10. Hab. καὶ εἰς B. — Ln, om. τούς ante ἐν c. AD*FG.

11. Rc. Sz. et Kn. (—) ταῖς ἰδίαις.

13. Rc. οὐ θέλω. — Rc. Kn. Sz. κοιμημένων. [κοιμημ. c. AB al. Or. Chrs. ms. (alic.) Damsc.] — h. λυπεῖσθε AD*G.

17. Hab. πάντες σὺν D* d. e.

V.

1 Περὶ δὲ τῶν χρόνων καὶ τῶν καιρῶν, ἀδελφοί, οὐ χρειάζεσθε
 2 ἔχετε ὑμῖν γράφεσθαι· ² αὐτοὶ γὰρ ἀκριβῶς οἴδατε, ὅτι ἡμέρα κυ- ^{2 Pet. 3.}
 3 ρίου ὡς κλέπτῃς ἐν νυκτὶ οὕτως ἔρχεται. ³ ὅταν λέγωσιν· Εἰρήνη
 καὶ ἀσφάλεια, τότε αἰφνίδιος αὐτοῖς ἐφίσταται ὄλεθρος ὡσπερ ἡ
 4 ὄδῳ τῇ ἐν γαστρὶ ἐχούσῃ, καὶ οὐ μὴ ἐκφύγωσιν. ⁴ Ὑμεῖς δέ, ἀδελ-
 φοί, οὐκ ἐστὲ ἐν σκότει, ἵνα ὑμᾶς ἡ ἡμέρα ὡς κλέπτῃς καταλάβῃ·
 5 ⁵ πάντες γὰρ ὑμεῖς υἱοὶ φωτός ἐστε καὶ υἱοὶ ἡμέρας. οὐκ ἐσμὲν νυ-
 6 κτός οὐδὲ σκότους. ⁶ ἄρα οὖν μὴ καθεύδομεν ὡς οἱ λοιποὶ, ἀλλὰ
 7 γρηγοροῦμεν καὶ νήσωμεν. ⁷ οἱ γὰρ καθεύδοντες νυκτός καθεύδου-
 8 σιν, καὶ οἱ μεθυσκόμενοι νυκτός μεθύουσιν· ⁸ ἡμεῖς δὲ ἡμέρας ὄν-
 9 τετες νήσωμεν, ἐνδυσάμενοι θώρακα πίστεως καὶ ἀγάπης καὶ περι- ^{Eph. 6.}
 10 κεφαλαίαν ἐλπίδα σωτηρίας, ⁹ ὅτι οὐκ ἔδειτο ἡμᾶς ὁ θεὸς εἰς ὀρ- ^{17.}
 11 γήν, ἀλλ' εἰς περιποίησιν σωτηρίας διὰ τοῦ κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ
 12 Χριστοῦ, ¹⁰ τοῦ ἀποθανόντος ὑπὲρ ἡμῶν, ἵνα εἴτε γρηγοροῦμεν
 13 εἴτε καθεύδομεν ἅμα σὺν αὐτῷ ζήσωμεν. ¹¹ διὸ παρακαλεῖτε ἀλ-
 14 λήλους, καὶ οἰκοδομεῖτε εἰς τὸν ἕνα, καθὼς καὶ ποιεῖτε.
 12 Ἐρωτῶμεν δὲ ὑμᾶς, ἀδελφοί, εἰδέναι τοὺς κοπιῶντας ἐν ὑμῖν
 13 καὶ προϊσταμένους ὑμῶν ἐν κυρίῳ καὶ νουθετοῦντας ὑμᾶς, ¹² καὶ
 ἡγεῖσθαι αὐτοὺς ὑπερεκπερισσῶς ἐν ἀγάπῃ διὰ τὸ ἔργον αὐτῶν.
 14 εἰρηνεύετε ἐν ἑαυτοῖς. ¹⁴ παρακυλοῦμεν δὲ ὑμᾶς, ἀδελφοί, νου-
 15 θετεῖτε τοὺς ἀτάκτους, παραμυθεῖσθε τοὺς ὀλιγοψύχους, ἀντέχεσθε
 16 τῶν ἀσθενῶν, μακροθυμεῖτε πρὸς πάντας. ¹⁵ ὁρᾶτε μὴ τις κακὸν
 17 ἀντὶ κακοῦ τινὶ ἀποδοῖ, ἀλλὰ πάντοτε τὸ ἀγαθὸν διώκετε εἰς ἀλλή-
 18 λους καὶ εἰς πάντας. ¹⁶ πάντοτε χαίρετε, ¹⁷ ἀδιαλείπτως προσ- ^{Phil. 4.}
 17 εὔχεσθε, ¹⁸ ἐν παντὶ εὐχαριστεῖτε· τοῦτο γὰρ θέλημα θεοῦ ἐν Χρι- ^{4.}
 18 ¹⁹ στῷ Ἰησοῦ εἰς ὑμᾶς. ¹⁹ τὸ πνεῦμα μὴ σβέννυτε, ²⁰ προφητείας

Cap. V. 2. Rc. Κη. Sz. ἡ ἡμέρ. [om. c. BDEFG al.]

3. Rc. ὅταν γὰρ et Ln. ὅτ. (δέ).

4. Ln. κλέπτῃς c. AB Cpt. — 5. Rc. om. γὰρ.

6. Rc. Κη. Sz. ὡς καὶ. [om. c. AB al.; vv. m.; Clem. (2.) Antioch.]

9. Om. Χρ. B. et 10. h. περὶ ἡμ. B al.

13. Rc. Κη. Sz. ὑπερεκπερισσῶς. [-σῶς c. BD*FG al.] — h. ἐν αὐτοῖς
 D*FG al. pl.; vv. m.; Chrs. al. (non Clem.)

15. Rc. Κη. καὶ εἰς ἀλλήλ.

18. Ln. γὰρ εἰσιν c. ADEFG al. Vg. It. Sl. Ambrst. (sed var. positur.)

μη ἐξουθενεῖτε. ²¹ πάντα δὲ δοκιμάζετε· τὸ καλὸν κατέχετε, ²² ἀπὸ ²¹
 πατρὸς εἰδους πονηροῦ ἀπέχεσθε. ²³ Ἄντὸς δὲ ὁ θεὸς τῆς εἰρήνης ²³
 ἀγιάσαι ὑμᾶς ὀλοτελεῖ, καὶ ὀλόκληρον ὑμῶν τὸ πνεῦμα καὶ ἡ ψυχὴ
 καὶ τὸ σῶμα ἀμέμπτως ἐν τῇ παρουσίᾳ τοῦ κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ
 Χριστοῦ τηρηθεῖ. ²⁴ πιστὸς ὁ καλῶν ὑμᾶς, ὃς καὶ ποιήσει. ²⁴
 Rom. 16, ¹⁶ etc. Ἀδελφοί, προσεύχεσθε περὶ ἡμῶν. ²⁶ ἀσπάσασθε τοὺς ἀδελ- ²⁵
 φούς πάντας ἐν φιλήματι ἀγίῳ. ²⁷ ἐφορκῶ ὑμᾶς τὸν κύριον, ἀνα- ²⁷
 γνωσθῆναι τὴν ἐπιστολὴν πᾶσιν τοῖς ἀδελφοῖς.
 Ἡ χάρις τοῦ κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ μεθ' ὑμῶν. ²⁸

ΠΡΟΣ ΘΕΣΣΑΛΟΝΙΚΕΙΣ Β.

Παῦλος καὶ Σιλουανὸς καὶ Τιμόθεος τῇ ἐκκλησίᾳ Θεσσαλονικέων ¹
 ἐν θεῷ πατρὶ ἡμῶν καὶ κυρίῳ Ἰησοῦ Χριστῷ. ² χάρις ὑμῖν καὶ εἰ- ²
 ρήνη ἀπὸ θεοῦ πατρὸς καὶ κυρίου Ἰησοῦ Χριστοῦ.

Εὐχαριστεῖν ὀφειλομεν τῷ θεῷ πάντοτε περὶ ὑμῶν, ἀδελφοί, ³
 καθὼς ἀξιὸν ἔστιν, ὅτι ὑπερανέξαντι ἡ πίστις ὑμῶν καὶ πλεονάζει ³
 ἡ ἀγάπη ἐνὸς ἐκάστου πάντων ὑμῶν εἰς ἀλλήλους, ⁴ ὥστε ἡμᾶς ⁴
 αὐτοὺς ἐν ὑμῖν ἐγκανῆσθαι ἐν ταῖς ἐκκλησίαις τοῦ θεοῦ ὑπὲρ τῆς
 ὑπομονῆς ὑμῶν καὶ πίστεως ἐν πᾶσιν τοῖς διωγμοῖς ὑμῶν καὶ ταῖς
 θλίψεσιν αἷς ἀνέχεσθε, ⁵ ἔνδειγμα τῆς δικαίας κρίσεως τοῦ θεοῦ, ⁵

21. Rc. post πάντ. om. δέ. — h. δοκιμάζοντες 1. al. pl. Sl. Bas. Cyr. al.
 et h. καὶ τὸ 20. al. m. Syr. Clem. (2.) Oec.

25. LN. (καὶ) περὶ c. BD* al. Arm. d. e. Chrs.

27. Rc. Kn. Sz. ὀρκίῳ et τ. ἀγίοις ἀδελφ.

28. Rc. et Kn. (—) add. in f. ἀμήν.

*) Rc. et Kn. (—) subscr. h. Πρὸς Θεσσαλονικεῖς πρώτη ἐγγραφὴ
 ἀπὸ Ἀθηνῶν c. AB I etc. . . h. scribens a Ladicia d.** Syr. p. . .
 h. tantum pr. Θεσα. pr. DFG.

Cap. I. 2. Rc. Kn. Sz. et LN. (—) πατρ. ἡμῶν. . . om. c. BDE al. d. e.
 Thphyl. al.

4. Rc. Kn. Sz. κανῆσθ. [ἐγκανχ. c. AB al. . . h. κανχῆσασθαι FG.] —
 h. ἐνέχεσθε B.

εἰς τὸ καταξιοθῆναι ὑμᾶς τῆς βασιλείας τοῦ θεοῦ ὑπὲρ ἧς καὶ
 6 πάσχετε· ⁶ εἴπερ δίκαιον παρὰ θεῶν, ἀταποδοῦναι τοῖς θλίβουσιν
 7 ὑμᾶς θλίψιν ¹ καὶ ὑμῖν τοῖς θλιβομένοις ἀνείσιν μεθ' ἡμῶν ἐν τῇ
 ἀποκαλύψει τοῦ κυρίου Ἰησοῦ ἀπ' οὐρανοῦ μετ' ἀγγέλων δυνάμεως
 8 αὐτοῦ ² ἐν φλογὶ πυρός, δίδοντας ἐκδίκησιν τοῖς μὴ εἰδόσιν θεόν Act. 7.
30.
 καὶ τοῖς μὴ ὑπακούουσιν τῷ εὐαγγελίῳ τοῦ κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ,
 9 ³ οἵτινες δέξην τίσουσιν ὀλεθρον αἰώνιον ἀπὸ προσώπου τοῦ κυρίου
 10 καὶ ἀπὸ τῆς δόξης τῆς ἰσχύος αὐτοῦ, ¹⁰ ὅταν ἔλθῃ ἐνδοξασθῆναι
 ἐν τοῖς ἁγίοις αὐτοῦ καὶ θαυμασθῆναι ἐν πᾶσιν τοῖς πιστεύουσιν,
 ὅτι ἐπιστενύθη τὸ μαρτύριον ἡμῶν ἐφ' ὑμᾶς, ἐν τῇ ἡμέρᾳ ἐκείνῃ.
 11 ¹¹ Εἰς ὃ καὶ προσευχόμεθα πάντοτε περὶ ὑμῶν, ἵνα ὑμᾶς ἀξιώσῃ
 τῆς κλήσεως ὃ θεὸς ἡμῶν καὶ πληρώσῃ πᾶσαν εὐδοκίαν ἀγαθω-
 12 σύνης καὶ ἔργον πίστεως ἐν δυνάμει, ¹² ὅπως ἐνδοξασθῇ τὸ ὄνομα
 τοῦ κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ ἐν ὑμῖν καὶ ὑμεῖς ἐν αὐτῷ κατὰ τὴν χάριν
 τοῦ θεοῦ ἡμῶν καὶ κυρίου Ἰησοῦ Χριστοῦ.

Π.

1 Ἐρωτῶμεν δὲ ὑμᾶς, ἀδελφοί, ὑπὲρ τῆς παρουσίας τοῦ κυρίου
 2 ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ καὶ ἡμῶν ἐπισυναγωγῆς ἐπ' αὐτόν, ² εἰς τὸ
 μὴ ταχέως σαλευθῆναι ὑμᾶς ἀπὸ τῶν τοῦσ μὴδὲ θροεῖσθαι, μήτε
 διὰ πνεύματος μήτε διὰ λόγον μήτε δι' ἐπιστολῆς ἕως δι' ἡμῶν,
 3 ὡς ὅτι ἐνίστηκεν ἡ ἡμέρα τοῦ κυρίου. ³ μὴ τις ὑμᾶς ἐξαπατήσῃ
 κατὰ μηδένα τρόπον, ὅτι ἐὰν μὴ ἔλθῃ ἡ ἀποστασία πρῶτον καὶ

8. Rc. Kn. ἐν κυρί φλογός. [etra BD* EFG al. Syr. utr. Vg. It. al. Sen. ap. Ir. Mac. Thdret. (comm.) Thphyl. (comm.) al.] — Rc. Sz. et Kn. Ln. (—) Ἰησ. Χριστοῦ. . . om. c. BDgr. Egr. I al. pl. Syr. p. Cpt. al. Thdret. al.

9. Ln. ὀλίθρον c. A al. Sl. ms. Ephr. Chrs. ms. Tert.; h. interitus (genit.) s. in interitu s. in interitum Vg. It. Ir. Ambrst. Pel.

10. Hab. ἐν θαυμασθῆναι D* FG et θαυμαστωθῆναι 113. — Rc. τοῖς πιστεύουσιν. — h. ἐπιστώθη 31. (s. XI.) Hesych.

11. Hab. καὶ περὶ D* gr. al. — om. ἡμῶν D* al. d. e. Vg. . . h. ὑμῶν D** Egr. al. Syr. al. . . ὑμῶν ὃ θ. ἡμῶν FG Arm. g.

12. Rc. Sz. et Kn. Ln. (—) Ἰ. Χριστοῦ ἐν. . . om. c. BDE al. pl. d. e. al. Thdret. ms. Oec.

Cap. II. 2. Rc. Kn. Sz. μήτε θρ. [μηδέ c. ABD (ita etiam post πν. D) FG (ita quater FG.)] — Rc. pro κυρ. h. Χριστοῦ. Digitized by Google

ἀποκαλυφθῆ ὁ ἄνθρωπος τῆς ἀμαρτίας, ὁ υἱὸς τῆς ἀπολείας,
 ὁ ἀντικείμενος καὶ ὑπεραιρούμενος ἐπὶ πάντα λεγόμενον θεὸν ἢ 4
 σέβασμα, ὥστε αὐτὸν εἰς τὸν ναὸν τοῦ θεοῦ καθίσει, ἀποδεικνύοντα
 ἑαυτὸν ὅτι ἐστὶν θεός. ὅ 5 Οὐ μνημονεύετε, ὅτι ἐτι ὦν πρὸς ὑμᾶς 5
 ταῦτα ἔλεγον ὑμῖν; ὅ 6 καὶ νῦν τὸ κατέχον οἴδατε, εἰς τὸ ἀποκαλυ- 6
 φθῆναι αὐτὸν ἐν τῷ ἑαυτοῦ καιρῷ. ὅ 7 τὸ γὰρ μυστήριον ἤδη ἐν- 7
 ἔργεται τῆς ἀνομίας, μόνον ὁ κατέχων ἄρτι ἔσος ἐκ μέσου γένηται
 ὅ 8 καὶ τότε ἀποκαλυφθήσεται ὁ ἀνομος, ὃν ὁ κύριος Ἰησοῦς ἀνελεῖ 8
 τῷ πνεύματι τοῦ στόματος αὐτοῦ καὶ καταργήσει τῇ ἐπιφανείᾳ τῆς 9
 παρουσίας αὐτοῦ, ὃ ἐστὶν ἡ παρουσία κατ' ἐνέργειαν τοῦ σατανᾶ 9
 ἐν πάσῃ δυνάμει καὶ σημεῖοις καὶ τέρασιν ψεύδους ὅ 10 καὶ ἐν πάσῃ 10
 ἀπάτῃ ἀδικίας τοῖς ἀπολλυμένοις, ἀνθ' ὧν τὴν ἀγάπην τῆς ἀλη-
 θείας οὐκ ἔδεξαντο εἰς τὸ σωθῆναι αὐτούς. ὅ 11 καὶ διὰ τοῦτο πέμ- 11
 πει αὐτοῖς ὁ θεὸς ἐνέργειαν πλάνης εἰς τὸ πιστεῦσαι αὐτούς τῷ
 ψεύδει, ὅ 12 ἵνα κριθῶσιν ἅπαντες οἱ μὴ πιστεύσαντες τῇ ἀληθείᾳ 12
 ἀλλ' εὐδοκήσαντες τῇ ἀδικίᾳ.

Ἡμεῖς δὲ ὀφείλομεν ἐνχαριστεῖν τῷ θεῷ πάντοτε περὶ ὑμῶν, 13
 ἀδελφοὶ ἡγαπημένοι ὑπὸ κυρίου, ὅτι εἴλατο ὑμᾶς ὁ θεὸς ἀπαρχὴν
 εἰς σωτηρίαν ἐν ἀγιασμῷ πνεύματος καὶ πίστει ἀληθείας, ὅ 14 εἰς ὃ 14
 ἐκάλεσεν ὑμᾶς, διὰ τοῦ εὐαγγελίου ἡμῶν, εἰς περιποίησιν δόξης τοῦ
 κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ. ὅ 15 ἄρα οὖν, ἀδελφοί, στήκετε, καὶ 15
 κρατεῖτε τὰς παραδόσεις ἃς ἐδίδαχθητε, εἴτε διὰ λόγου εἴτε δι'

3. Pro ἀμαρτ. h. ἀνομίας B al. pm. Cpt. al. Or. (utrq. hab.) al. gr. et Tert.

4. Rc. Κν. ὡς θεὸν καθίσι. — h. ἀποδεικνύοντα AFG al. m. Or. (1.) al.

6. Hab. αὐτοῦ καιρῷ A al. m. Or. (2.) Cyr. hr.

8. Rc. om. Ἰησ. — Rc. Κν. Sz. ἀναλόισσι. [ἀνελ. c. ABD*F (h. ἀνέλοι G 67.** et ἀναλοι Or. 2.) al. m. Or. Hipp. al. pm.; interficiet Vg. It. PP. lat.]

10. Rc. Κν. Sz. τῆς ἀδικ. [om. c. ACFG al. Or. (6.) Cyr. hr.] — Rc. Κν. ἐν τοῖς.

11. Om. καὶ D* al.; vv. m.; Chr. al. — Rc. Κν. πέμψει.

12. ἅπαντ. c. AFG al. Or. al. . . Rc. Κν. Sz. Ln. πάντ. — Rc. Κν. Sz. et Ln. (—) εἰδοκ. ἐν. . . om. c. BD*FG al. pl. Sab. Vg. It. Or. (2; ἐν 2.) Hipp. al. pm.

13. Rc. Κν. Sz. εἴλατο. — Rc. Κν. Sz. ἀπ' ἀρχῆς. [ἀπαρχὴν c. (A hiat) BFG gr. al. Vg. Did. Damsc. al.]

14. Ln. ἡμᾶς c. ABD* al.

16 ἐπιστολῆς ἡμῶν· ¹⁶ αὐτὸς δὲ ὁ κύριος ἡμῶν Ἰησοῦς Χριστὸς καὶ ὁ θεὸς καὶ πατὴρ ἡμῶν, ὁ ἀγαπήσας ἡμᾶς καὶ δὸν παρεκλήσιν 17 αἰωνίαν καὶ ἐλπίδα ἀγαθὴν ἐν χάριτι, ¹⁷ παρακαλεῖσαι ὑμῶν τὰς καρδίας καὶ στηριξάει ἐν παντὶ ἔργῳ καὶ λόγῳ ἀγαθῷ.

III.

1 Τὸ λοιπὸν προσεύχεσθε, ἀδελφοί, περὶ ἡμῶν, ἵνα ὁ λόγος 2 τοῦ κυρίου τρέχῃ καὶ δοξάζηται καθὼς καὶ πρὸς ὑμᾶς, ² καὶ ἵνα ἴνυσθῶμεν ἀπὸ τῶν ἀτόπων καὶ πονηρῶν ἀνθρώπων· οὐ γὰρ πάντων ἡ πίστις. ³ πιστὸς δὲ ἐστὶν ὁ κύριος, ὃς στηριξάει ὑμᾶς καὶ φράζει ἀπὸ τοῦ πονηροῦ. ⁴ πεποιθήμεν δὲ ἐν κυρίῳ ἐφ' ὑμᾶς, ὅτι ⁵ ἂ παραγγέλλομεν καὶ ποιεῖτε καὶ ποιήσετε. ⁵ ὁ δὲ κύριος κατεσθῆναι ὑμῶν τὴν καρδίαν εἰς τὴν ἀγάπην τοῦ θεοῦ καὶ εἰς τὴν ὑπομονὴν τοῦ Χριστοῦ.

6 Παραγγέλλομεν δὲ ὑμῖν, ἀδελφοί, ἐν ὀνόματι τοῦ κυρίου Ἰησοῦ Χριστοῦ, στέλλεσθαι ὑμᾶς ἀπὸ παντὸς ἀδελφοῦ ἀτίκτους περιπατούντος καὶ μὴ κατὰ τὴν παράδοσιν ἣν παρελάβοσαν παρ' ἡμῶν. 7 ⁷ αὐτοὶ γὰρ οἴδατε πῶς δεῖ μισεῖσθαι ἡμᾶς, ὅτι οὐκ ἠτακτήσαμεν 8 ἐν ὑμῖν ⁸ οὐδὲ δωρεὰν ἄρτον ἐφάγομεν παρὰ τινος, ἀλλ' ἐν κοπῷ καὶ μόθῳ νύκτα καὶ ἡμέραν ἐργαζόμενοι, πρὸς τὸ μὴ ἐπιβαρῆσαι ^{1 Thss.} 9 τινα ὑμῶν· ⁹ οὐχ ὅτι οὐκ ἔχομεν ἐξουσίαν, ἀλλ' ἵνα ἑαυτοὺς τυποῦν ^{2, 9.} 10 δῶμεν ὑμῖν εἰς τὸ μισεῖσθαι ἡμᾶς. ¹⁰ καὶ γὰρ ὅτε ἤμεν πρὸς ὑμᾶς,

16. Lx. Ἰησ. ὁ Χρ. [c. A. . . h. Χρ. Ἰησ. B. . . plane om. 45.] καὶ (ὁ) θ. ὁ πατ. . . om. ὁ αὐτὸς θ. BDF al. et pro καὶ πατ. h. ὁ πατ. BDgr. FG al. Syr. Erp. Vg. ms. g. Ambrst. ed. al. . . al. aliter.

17. Rc. et Kn. (—) στηριξ. ὑμᾶς.

Cap. III. 3. Lx. ὁ θεός c. AD*G al. Vg. It. Ambrst. al. — h. ὁ καὶ A al. Arm. — h. στηρίσει B. . . τηρήσει FG gr.

4. Rc. Kn. Sz. παραγγ. ὑμῖν. . . om. c. BD* al. Vg. d. e. Chrs. (comm.) Ambrst. al. . . Lx. παρ. (ὑμῖν καὶ ἐποίησατε καὶ) ποιῆτε etc. . . om. καὶ ante ποιῆτε AD*E d. e. . . add. καὶ ἐποιήσατε BFG g. (sed om. x. ποιήσατε FG g. al.)

5. Rc. om. τὴν ὑπομ.

6. Rc. Kn. Sz. et Lx. (—) κυρ. ἡμῶν. . . om. c. BD*E d. e. Cypr. (1.) — παρελάβοσ. c. AD* (h. ἐλάβ.) Bas. . . Kn. Sz. παρέλαβον c. D**E I al. pl.; vv. m.; Bas. (alic.) al. pl. . . Lx. παρέλαβετε c. BFG al. Cpt. Arm. Anton. al. . . Rc. παρέλαβε.

8. Lx. νυκτὸς x. ἡμῆρας c. BFG al. Chrs. ms.

τοῦτο παρηγγέλλομεν ὑμῖν, ὅτι εἴ τις οὐ θέλει ἐργάζεσθαι, μηδὲ
 ἐσθιέτω. ¹¹ ἀκούομεν γάρ τινες περιπατοῦντας ἐν ὑμῖν ἀτάκτως, ¹¹
 μηδὲν ἐργαζομένους, ἀλλὰ περιεργαζομένους· ¹² τοῦς δὲ τοιοῦτους ¹²
 παρηγγέλλομεν καὶ παρακαλοῦμεν ἐν κυρίῳ Ἰησοῦ Χριστῷ, ἵνα
 μετὰ ἡσυχίας ἐργαζόμενοι τὸν ἑαυτῶν ἄρτον ἐσθίωσιν. ¹³ ὑμεῖς δέ, ¹³
 ἀδελφοί, μὴ ἐγκακήσητε καλοποιοῦντες. ¹⁴ εἰ δέ τις οὐχ ὑπακούει ¹⁴
 τῷ λόγῳ ἡμῶν δια τῆς ἐπιστολῆς, τοῦτον σημειοῦσθε, μὴ συνανα-
 μίγνυσθαι αὐτῷ, ἵνα ἐντραπῇ. ¹⁵ καὶ μὴ ὡς ἐχθρὸν ἠγεῖσθε, ἀλλὰ ¹⁵
 νοουθετεῖτε ὡς ἀδελφόν. ¹⁶ αὐτὸς δὲ ὁ κύριος τῆς εἰρήνης δῶη ¹⁶
 ὑμῖν τὴν εἰρήνην διὰ παντὸς ἐν παντί τόπῳ. ὁ κύριος μετὰ πα-
 τῶν ὑμῶν.

Ὁ ἀσπασμὸς τῆ ἐμῆ χειρὶ Παύλου, ὃ ἐστὶν σημεῖον ἐν πάσῃ ¹⁷
 ἐπιστολῇ· οὕτως γράφω. ¹⁸ ἡ χάρις τοῦ κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χρι- ¹⁸
 στοῦ μετὰ πάντων ὑμῶν.

ΠΡΟΣ ΤΙΜΟΘΕΟΝ Α.

Παῦλος, ἀπόστολος Ἰησοῦ Χριστοῦ κατ' ἐπιταγὴν θεοῦ σωτήρος ¹
 ἡμῶν καὶ Χριστοῦ Ἰησοῦ τῆς ἐλπίδος ἡμῶν, ² Τιμοθέε γνησίῳ ²

12. Rc. Kn. Sz. διὰ τοῦ κυρίου Ἰ. Χριστοῦ. [ἐν etc. c. ABD*FG al.;
 vv. m.; Damsc. al.]

13. Rc. Kn. Sz. ἐγκακ. [ἐγκακ. c. ABD* al.]

14. Om. τῆς FG. — Rc. Kn. Sz. καὶ [om. c. ABD* al. Chrs. d. e. Tert.]
 μὴ συναναμίγνυσθε. [-σθαι c. ABD (h. -μίσγασθαι) et (ut vdr) d. e.
 Tert.]

16. Om. τὴν A 67.** — Rc. Kn. Sz. τρόπο. [τόπω] c. A*D*FG al. Vg.
 It. Chrs. Thphyl. Ambrst.]

18. Rc. Sz. Ln. et Kn. (—) in f. add. ἀμήν... om. c. B. 17. 67.** al. cdd.
 lat. Ambrst. ed.

*) Rc. et Kn. (—) subscr. h. Πρὸς Θεσσαλονικεῖς δευτέρα ἐγράφη
 ἀπὸ Ἀθηναίων c. ABI al. pl. . . om. ἀπ. Ἀθ. DE. . . add. ἀπ. Ἀθ.
 Cpt. . . add. ἀπ. Ρώμης 6. al. Sl. ms. Oec. et ἀπ. Λαοδικείας τῆς Πιο-
 δίας διὰ Τυχίου (pro δ. Τυχ. al. alia) Syr.

Cap. I. 1. Hab. ἀπ. Χρ. Ἰησ. G g. Syr. p. et (nisi errat] Wstet.) Dgr. E
 gr. F. — Rc. καὶ (om. καὶ 17. al. Aeth.; ante σωτῆρ. rom. al.) κυρίου
 Ἰησ. Χρ. τῆς.

τέκνω ἐν πίστει. χάρις, ἔλεος, εἰρήνη ἀπὸ θεοῦ πατρὸς καὶ Χριστοῦ Ἰησοῦ τοῦ κυρίου ἡμῶν.

3 Καθὼς παρεκάλεσά σε προσμεῖναι ἐν Ἐφέσῳ, πορευόμενος
 4 εἰς Μακεδονίαν, ἵνα παραγγελλῆς τισὶν μὴ ἑτεροδιδασκαλεῖν ⁴ μηδὲ
 προσέχειν μύθοις καὶ γενεαλογίαις ἀπεράντοις, αἰτήσεις ζητήσεις
 5 παρέχουσι μᾶλλον ἢ οἰκονομίαν θεοῦ τὴν ἐν πίστει· ⁵ τὸ δὲ τέλος
 τῆς παραγγελίας ἐστὶν ἀγάπη ἐκ καθαρᾶς καρδίας καὶ συνειδήσεως
 6 ἀγαθῆς καὶ πίστεως ἀνυποκρίτου, ⁶ ὧν τινὲς ἀστοχησαντες ἐξεστρά-
 τησαν εἰς ματαιολογίαν, ⁷ θέλοντες εἶναι νομοδιδασκαλοὶ, μὴ νο-
 7 ξοῦντες μήτε ἂ λέγουσιν μήτε περὶ τίνας διαβεβαιοῦνται. ⁸ οἶδαμεν Rom. 7.
12. 14.
 9 δέ, ὅτι καλὸς ὁ νόμος εἰάν τις αὐτῷ νομίμως χρήσται, ⁹ εἰδὼς
 τοῦτο, ὅτι δικαῖο νόμος οὐ κεῖται, ἀνόμοις δὲ καὶ ἀνυποτάκτοις,
 ἀσεβέσιν καὶ ἁμαρτωλοῖς, ἀνοσίχοις καὶ βεβήλοις, πατρολώαις καὶ
 10 μητρολώαις, ἀνδροφόνοις, ¹⁰ πόρνοις, ἀσενοκοίταις, ἀνδραποδι-
 σταῖς, ψεύσταις, ἐπιόρκοις, καὶ εἴ τι ἕτερον τῇ ὑγμινούσῃ διδα-
 11 σκαλίᾳ ἀντίκειται, ¹¹ κατὰ τὸ εὐαγγέλιον τῆς δόξης τοῦ μακαρίου
 12 θεοῦ, ὃ ἐπιστεύθη ἐγώ. ¹² χάριν ἔχω τῷ ἐνδυναμώσαντί με Χρι-
 13 στῷ Ἰησοῦ τῷ κυρίῳ ἡμῶν, ὅτι πιστὸν με ἠγήσατο θέμενος εἰς
 13 διακονίαν, ¹³ τὸ πρότερον ὄντα βλάβοιμον καὶ διώκτην καὶ ὕβρι-
 14 στήν· ἀλλὰ ἠλεήθη, ὅτι ἀγνοῶν ἐποίησα ἐν ἀπιστίᾳ, ¹⁴ ὑπερ-
 ἐπλεόνασεν δὲ ἡ χάρις τοῦ κυρίου ἡμῶν μετὰ πίστεως καὶ ἀγάπης
 15 τῆς ἐν Χριστῷ Ἰησοῦ. ¹⁵ πιστὸς ὁ λόγος καὶ πάσης ἀποδοχῆς 1 Tim.
4, 9.
 16 σαι, ὧν πρῶτός εἰμι ἐγώ· ¹⁶ ἀλλὰ διὰ τοῦτο ἠλεήθη, ἵνα ἐν ἐμοὶ

2. Rc. Kn. Sz. πατρ. ἡμῶν. — 3. om. καθὼς Syr. Erp.

4. Rc. οἰκοδομίαν. [sic ed. nullus. . . h. οἰκοδομήν D* Ir. gr. ap. Epiph. aedificationem Syr. Vg. d. g. al. Ir. int. Hil. al.]

5. Om. ἀγαθ. FGgr.

8. Rc. Kn. Sz. χρῆται. [χρησ. c. A 73. Clem.]

9. Rc. Kn. Sz. πατραλώαις κ. μητραλ. [ctra ADFG al. pm. . . h. πατραλοῖαις κ. μητραλοῖαις 44. al.]

11. Hab. τῇ κατὰ D* Arm. Vg. d. Bas. Lcif. al.

12. Rc. Kn. Sz. καὶ χάρι. [om. e. AFG al. m. Vg. g. al. Chrs. Thdret. al.] — h. ἐν Χρ. D* 3. d. g. Har.* al.

13. Rc. Kn. Sz. τὸν πρότ. [τό c. AD*FG al. m. Dial. c. Mc.] — Lx. ὄντα με c. A 73.

πρωτῶ ἐνδείχεται Χριστὸς Ἰησοῦς τὴν ἅπασαν μακροθυμίαν, πρὸς ὑποτυπώσεις τῶν μελλόντων πιστεύειν ἐπ' αὐτῷ εἰς ζωὴν αἰώνιον.

Rom. 17 τῷ δὲ βασιλεῖ τῶν αἰώνων, ἀφθάρτῳ, ἀοράτῳ, μόνῳ θεῷ, τιμῇ 17
16, 27. καὶ δοξα εἰς τοὺς αἰῶνας τῶν αἰώνων· ἀμήν.
Jud. 25.

Ταύτην τὴν παραγγελίαν παρατίθεμαί σοι, τέκνον Τιμόθεε, 18
κατὰ τὰς προαγούσας ἐπὶ σὲ προφητείας, ἵνα στρατεύῃ ἐν αὐταῖς
τὴν καλὴν στρατείαν, 19 ἔχων πίστιν καὶ ἀγαθὴν συνείδησιν, ἣν 19
1 Cor. τινες ἀπωσάμενοι περὶ τὴν πίστιν ἐνανάγησαν· 20 ὧν ἐστὶν Ἰμέ- 20
5. 5. ναιος καὶ Ἀλέξανδρος, οὓς παρέδωκα τῷ σατανᾷ, ἵνα παιδευθῶ-
2 Tim. 2, 17. σιν μὴ βλασφημῶν.

II.

Παρακαλῶ οὖν πρῶτον πάντων ποιῆσθαι δεήσεις, προσευχάς, 1
ἐντευξεις, εὐχαριστίας, ὑπὲρ πάντων ἀνθρώπων, 2 ὑπὲρ βασιλέων 2
καὶ πάντων τῶν ἐν ὑπεροχῇ ὄντων, ἵνα ἡρεμον καὶ ἡσυχιον βίον
διάγωμεν ἐν χάσῃ εὐσεβείᾳ καὶ σεμνότητι. 3 τοῦτο γὰρ καλὸν καὶ 3
ἀπόδεκτον ἐνώπιον τοῦ σωτῆρος ἡμῶν θεοῦ, 4 ὃς πάντας ἀνθρώ- 4
Gal. 3, 20. πους θέλει σωθῆναι καὶ εἰς ἐπλήρωσιν ἀληθείας ἔλθεῖν. 5 εἰς γὰρ 5
θεὸς, εἰς καὶ μεσίτης θεοῦ καὶ ἀνθρώπων, ἀνθρωπος Χριστὸς
Ἰησοῦς, 6 ὁ δους ἑαυτὸν ἀντὶ πάντων ὑπὲρ πάντων, τὸ μαρτύριον 6
2 Tim. καιροῦς ἰδίους, 7 εἰς ὃ ἐτέθη ἐγὼ κήρυξ καὶ ἀπόστολος, — ἀλή- 7
1, 11. θειαν λέγω, οὐ ψεύδομαι· — διδάσκαλος ἐθνῶν ἐν πίστει καὶ
ἀληθείᾳ. 8 Βούλομαι οὖν προσεγγέσθαι τοὺς ἄνδρας ἐν παντὶ τόπῳ 8
ἐπαίροντας ὁσίους χεῖρας χωρὶς ὀργῆς καὶ διαλογισμῶν· 9 ὡσαύτως 9
καὶ γυναῖκας ἐν καταστολῇ κοσμίῳ μετὰ αἰδοῦς καὶ σωφροσύνης

16. Om. πρώτῳ D* Aeth. d. Ambrst. . . h. πρώτον 37. al. pm. Cpt. al. Thdret. — Rc. Kn. Sz. I. Xp. . . om. Xp. FG.

17. Rc. μόνῳ, σοφῷ.

Cap. II. 1. Hab. παρακάλε; D* FG Sah. d. g. Hil. al. (-καλῶ Or. 3.) — om. πάντ. FG g. Or. (1.)

3. LN. om. γὰρ c. A 17. 67.** al. Cpt. Sah.

6. Om. τὸ μαρτύρ. A. . . h. οὗ τὸ μαρτ. καιρ. ἰδ. ἐδόθη D* FG d. g. Har.*

7. Hab. ἐν ᾧ ἐτίθηεν FG. . . ὁ ἐπιστεύθηεν A. — Rc. λέγω ἐν Χριστῷ.

8. διαλογισμῶν c. FG 17. 67.** al. m. Syr. utr. g. Or. (4; -μου 3.) Eus. Mac. Bas. Thdret. Damsc. Hier. . . Rc. Kn. Sz. LN. διαλογισμοῦ.

9. Rc. Kn. Sz. τὰς γυν. [om. c. AD* FG al. Clem. Or. (2)]. . . LN. om. etiam καί c. A al. et (h. γυν. ὡσαύτ.) Clem. Or. (1.) — h. κοσμίως D* FG gr. al. Or. (2; non Clem.); etiam κομίαι et τιμίαι leg.

κοσμῶν ἐναντίας, μὴ ἐν πλέγμασιν καὶ χρυσίῳ ἢ μαργαρίταις ἢ ἱμα-
 10 τισμῶ πολυτελεῖ, ¹⁰ ἀλλ' ὃ πρέπει γυναιξὶν ἐπαγγελλομέναις θεο-
 11 σέβειαν, δι' ἔργων ἀγαθῶν. ¹¹ Γυνή ἐν ἡσυχίᾳ μακροθυεῖ ἐν πάσῃ
 12 ὑποταγῇ. ¹² διδάσκειν δὲ γυναικὶ οὐκ ἐπιτρέπω, οὐδὲ ἀνθενεῖν
 13 ἀνδρός, ἀλλὰ εἶναι ἐν ἡσυχίᾳ. ¹³ Ἀδὰμ γὰρ πρῶτος ἐπλάσθη, ^{6n. 2.}
 14 εἶτα Ἐῦα. ^{7. 22.} καὶ Ἀδὰμ οὐκ ἠπατήθη, ἡ δὲ γυνή ἐξαπατηθεῖσα. ^{6.}
 15 ἐν παραβάσει γέγονεν, ^{6.} σωθήσεται δὲ διὰ τῆς τεκνογονίας, ἵνα
 μὲνωσιν ἐν πίστει καὶ ἀγάπῃ καὶ ἀγιασμῶ μετὰ σωφροσύνης.

III.

1 Πιστὸς ὁ λόγος· εἴ τις ἐπισκοπῆς ὀρέγεται, καλοῦ ἔργου ἐπι-
 2 θυμῆι. ^{Tit. 1.} ^{6. 7.} 2 δεῖ οὖν τὸν ἐπίσκοπον ἀνεπιληπτον εἶναι, μίᾳς γυναικὸς
 3 ἀνδρα, νηφάλιον, σώφρονα, κόσμιον, φιλόξενον, διδακτικόν, ³ μὴ
 4 πάροικον, μὴ πλήκτην, ἀλλ' ἐπεικῆν, ἀμαγον, ἀφιλάργυρον, ⁴ τοῦ
 ἰδίου οἴκου καλῶς προϊστάμενον, τέκνα ἔχοντα ἐν ὑποταγῇ μετὰ
 5 πάσης σεμνότητος, — ⁵ εἴ δέ τις τοῦ ἰδίου οἴκου προστήναι οὐκ
 6 οἶδεν, πῶς ἐκκλησίας Θεοῦ ἐπιμελήσεται; — ⁶ μὴ νεόφυτον, ἵνα
 7 μὴ τυφωθεὶς εἰς κήρυμα ἐμπέσῃ τοῦ διαβόλου. ⁷ δεῖ δὲ καὶ μαρτυ-
 8 ρίαν καλὴν εἶναι ἀπὸ τῶν ἔξωθεν, ἵνα μὴ εἰς ὀνειδισμὸν ἐμπέσῃ
 9 καὶ παγίδα τοῦ διαβόλου. ⁸ Διακόνους ὁσάντως σεμνοὺς, μὴ δι-
 9 λόγους, μὴ οἶνον πολλῶν προσέχοντας, μὴ αἰσχροκερδεῖς, ⁹ ἔχοντας
 10 τὸ μυστήριον τῆς πίστεως ἐν καθαρῇ συνειδήσει. ¹⁰ καὶ οὗτοι δὲ
 δοκιμαζέσθωσαν πρῶτον, εἶτα διακονεῖτωσαν ἀνέγκλητοι ὄντες.
 11 ¹¹ γυναικάς ὁσάντως σεμνάς, μὴ διαβόλους, νηφάλους, πιστάς ἐν ^{Tit. 2.}
 12 πᾶσιν. ¹² διάκονοι ἔστωσαν μίᾳς γυναικὸς ἀνδρες, τέκνων καλῶς
 13 προϊστάμενοι καὶ τῶν ἰδίων οἴκων. ¹³ οἱ γὰρ καλῶς διακονήσαντες

9. Hab. κατὰ πλέγμ. A. — Rc. Kn. Sz. ἢ χρυσίῳ [καὶ c. AD*FG al. m. .
 Syr. d. Or. (plane om. 73. al.) et χρυσίῳ c. AFG al. m.]

14. Rc. Kn. Sz. ἀπατηθ. [ἔξαπ. c. AD*FG al. m. Bas. Chr. (utrq.)]

15. Hab. ἵνα μὲν Sl. Vg. g.* Hier. (1.) — Sz. per err. om. x. ἀγάπ.

Cap. III. 2. Rc. νηφάλιον... h. νηφάλιον G al. m.

3. Rc. Kn. πλήκτ. μὴ αἰσχροκερδῆ. [om. c. ADFG al. pl.; vv. pl.;
 PP. pm... etiam μὴ πλεονέκτην leg.]

7. Rc. Kn. Sz. διὲ δὲ αὐτόν. [om. c. AFGH al. Cpt. g.]

10. Hab. x. αὐτοὶ δὲ H 73.

11. Rc. νηφαλίους... h. νηφαλίους G al. m.

βαθμὸν ἑαυτοῖς καλὸν περιποιῶνται καὶ πολλὴν παρῆρησιαν ἐν πιστευομένῃ ἐν Χριστῷ Ἰησοῦ.

Ταῦτά σοι γράφω, ἐπιβύζων ἐλθεῖν πρὸς σὲ ἐν τάχει· ¹⁵ εἰς ¹⁴ δὲ βραδύνω, ἵνα εἰδῆς πῶς δεῖ ἐν οἴκῳ θεοῦ ἀναστρέφεσθαι, ἥτις ἐστὶν ἐκκλησία θεοῦ ζῶντος, στῦλος καὶ ἐδραῖωμα τῆς ἀληθείας. ¹⁶ καὶ ὁμολογουμένως μέγα ἐστὶν τὸ τῆς εὐσεβείας μυστήριον, ὃς ¹⁶ ἐφανερώθη ἐν σαρκί, ἐδικαιώθη ἐν πνεύματι, ὥφθη ἀγγέλοις, ἐκηρύχθη ἐν ἔθνεσιν, ἐπιστεύθη ἐν κόσμῳ, ἀνελήφθη ἐν δόξῃ.

14. Om. πρ. σέ FG al. Arm.; etiam ante ἐλθ. pon. — Rc. Kn. Sz. τάχιον. [ἐν τάχ. c. ACD* al.]

15. Hab. δεῖ σε D* Arm. Vg. d. Or. Ambrst.

16. Rc. Kn. Sz. pro ὅς h. θεός. . . ὅς (OC) lectionem haec commendant: I.) ὅς h. A*C* (ὅς lectionem vtram cdd. A et C esse, a Woidio aliiq. addubitatum illam quidem, confirmarunt Wst. et Griesb.) FG gr. 17. (s. XI.) 73. (s. XI.) 181. (s. XIII.) [hiant BEH alique.] cdd. eorum qui (ut Victor tun., Liberatus, Hincmarus, Macedonius sub Anastasio imp. ὅς in θεός mutasse referunt; Cpt. Syr. p. in m. Cyr. alex. (τὸ μέγα τῆς εὐσεβ. μυστήρ. τουτέστιν Χριστός, ὅς ἐφανερώθη etc. et alibi; editiones repugnantibus mss. saepe θεός hab.) Thdr. mopsv. Epiph.; Gelas. cyz. s. Mac. hr. ap. Gelas.; Hier.; Acta concil. catinop. 2. (citatum e Thdr. mopsv.) II.) h. ὁ D* Vg. It. Hil. Aug. Pel. Ambrst. omnesq. reliq. praeter Hier. modo citatum. III.) s. ὅς s. ὁ hab. Syr. utr. Erp. Aeth. Arm. IV.) certe non θεός legisse videntur; Thdotus (ὁ σωτήρ ὥφθη κατῶν τοῖς ἀγγέλοις.), Just. ad Diogn. (ἀπίστευεν λόγον, ἵνα κόσμῳ φανῆ, ὃς διὰ ἀποστόλων κηρυχθεὶς ὑπὸ ἐθνῶν ἐπιστεύθη.) Clem. ap. Oec. (μυστήριον μεθ' ἡμῶν εἶδον οἱ ἀγγέλοι τὸν Χριστόν.) Or. (Ἰησοῦς ἐν δόξῃ ἀναλαμβάνεσθαι λέγεται.) et Or. int. Rufino (Is qui Verbum caro factus apparuit positus (al. positus) in carne, sicut apostolus dicit, quia manifestatus est in carne, justificatus etc.), Gr. nyss. (τὸ μυστήριον ἐν σαρκὶ ἐφανερώθη· καλῶς τοῦτο λέγων, οὗτος ὁ ἡμέτερος λόγος.) Bas. (τοῦ μεγάλου μυστηρίου ὅτι ὁ κύριος ἐφανερώθη ἐν σαρκί.) Nestor. ap. Arnob. jun. (τὸ ἐν τῇ Μαρίᾳ γεννηθέν etc. ἐφανερώθη γὰρ, φησὶν, ἐν σαρκί, ἐδικαιώθη ἐν πν.) Sermo inter Opp. Chrs. (ὁμολογουμένως μέγα ἐστὶν τὸ τ. εὐσεβ. μυστήριον· ὥφθη ἀγγέλοις, ἐπιστεύθη ἐν κόσμῳ.) . . . θεός (OC) h. I et cdd. reliqui lit. minusculis scr. praeter tres supra allatos fere omnes; Lectt.; Ar. p. Sl. ms. Chrs. Thdret. Did. Euthal. Maced. Dams. Oec. Thphyl. Praetereaque huic lectioni favere putant: Ign. (ad Eph. θεοῦ ἀνθρωπίνως φανερούμενον.) Catitt. apost. (θεός κύριος ὁ ἐφανερώθη ἡμῖν ἐν σαρκί.) Hippol. (θεὸς ἐν σώματι ἐφανερώθη.) Gr. thaum. s. potius Apollin. ap. Phot. (θεός ἐν σαρκὶ φανερούθεις.) — h. ὥφθη ἀνθρώποις 5. Clem. ap. Oec.

IV.

- 1 Τὸ δὲ πνεῦμα ῥητῶς λέγει, ὅτι ἐν ὑστέροις καιροῖς ἀποστή-^{2 Tim.}
 2 σονται τινες τῆς πίστεως, προσέχοντες πνεύμασιν πλάνοις καὶ δι-^{3, 11.}
 3 δασκαλαῖς δαιμονίων, ² ἐν ὑποκρίσει ψευδολόγων, κεκαυστηριασμέ-
 4 των τὴν ἰδίαν συνελθῆσιν, ³ κωλυόντων γαμῆν, ἀπέχεσθαι βρωμάτων,
 5 ἃ ὁ θεὸς ἔκτισεν εἰς μετάληψιν μετὰ εὐχαριστίας τοῖς πιστοῖς καὶ
 6 ἐπερωκόσιν τὴν ἀλήθειαν, ⁴ ὅτι πᾶν κτίσμα θεοῦ καλὸν καὶ οὐδὲν
 7 ἀπόβλητον μετὰ εὐχαριστίας λαμβανόμενον· ⁵ ἀγιάζεται γὰρ διὰ
 8 λόγον θεοῦ καὶ ἐντεύξεως.
 9 Ταῦτα ὑποτιθέμενος τοῖς ἀδελφοῖς καλὸς ἔση διάκονος Χρι-
 10 στοῦ Ἰησοῦ, ἐντροφεύμενος τοῖς λόγοις τῆς πίστεως καὶ τῆς καλῆς
 11 διδασκαλίας ἧς παρηκολούθηκας· ⁷ τοὺς δὲ βεβίλους καὶ γραώδεις ^{2 Tim.}
 12 μύθους παραιτοῦ. γύμναζε δὲ σεαυτὸν πρὸς εὐσέβειαν. ⁸ ἡ γὰρ ^{3, 10.}
 13 σωματικὴ γυμνασία πρὸς ὀλίγον ἐστὶν ἀφελίμος· ἡ δὲ εὐσέβεια
 14 πρὸς πάντα ἀφελίμος ἐστίν, ἐπαγγελίαν ἔχουσα ζωῆς τῆς νῦν ^{2 Tim.}
 15 καὶ τῆς μελλούσης. ⁹ πιστὸς ὁ λόγος καὶ πάσης ἀποδοχῆς ἀξίος. ^{1 Tim.}
 16 ¹⁰ εἰς τοῦτο γὰρ κοπιῶμεν καὶ οὐνειδιζόμεθα, ὅτι ἠλπίκαμεν ἐπὶ ^{1, 11.}
 17 θεῷ ζῶντι, ὃς ἐστὶν σωτὴρ πάντων ἀνθρώπων, μάλιστα πιστῶν. ^{1, 15.}
 18 ¹¹ Παράγγελλα ταῦτα καὶ δίδασκει. ¹² μηδεὶς σου τῆς νεότητος ^{Tit. 2.}
 19 καταφρονεῖτω, ἀλλὰ τύπος γίνου τῶν πιστῶν, ἐν λόγῳ, ἐν ἀνα- ^{15.}
 20 στροφῇ, ἐν ἀγάπῃ, ἐν πίστει, ἐν ἀγνείᾳ. ¹³ ἕως ἔρχομαι, πρόσθε ^{Tit. 2.}
 21 τῇ ἀναγνώσει, τῇ παρακλήσει, τῇ διδασκαλίᾳ. ¹⁴ μὴ ἀμέλει τοῦ ^{1 Tim.}
 22 ἐν σοὶ χαρίσματος, ὃ ἐδόθη σοὶ διὰ προφητείας μετὰ ἐπιθέσεως ^{4, 16.}

Cap. IV. 1. Hab. πλάνης 1. al. pl. Vg. Just. Clem. ms. Or. Ath. al. m. (utrque h. Chrs. ms. Thdret. Aug.) [Cl. 1 Jo. 4, 6.] — om. καὶ D* d. Lcif. al.

2. Rc. Kn. Sz. κεκαυστηριασμ. [κεκαυστ. c. A al. m. Or. ed. Cyr. Thdret. (alicubi.) — om. ἰδίαν 41. 46.* Clem. Archel. Ambrst. . . h. ουνειδ. ἱαντων D* . . οικτιαν συν. Or. (1.)

3. Hab. ἀπεχόμενων Erp. Faust. manich.

6. Rc. Kn. Sz. Ἰησ. Χρ. et ἡ. [ἡς c. A 80.] — h. παρηκολούθησας CFG.

8. Hab. ἐπαγγελίας 31. al. pl. Syr. p. in m. Thdret. ms. Euthal. (non Clem.)

10. Rc. Kn. Sz. καὶ κοπ. [om. c. ACD al. Syr. Vg. d. al. Chrs. al.] — Ln. καὶ ἀγωνιζόμεθα c. A CFGgr. al. Syr. p. Chrs. ed. (alicubi.)

12. Rc. Kn. post ἀγάπ. add. ἐν πνεύματι. [om. c. ACDFG al. m.; .vv. pl. Clem. al. m.]

τῶν χειρῶν τοῦ πρεσβυτερίου. ¹⁵ ταῦτα μελέτα, ἐν τούτοις ἴσθι, ¹⁵
¹ Tim. ἵνα σου ἡ προκοπὴ φανερά ἢ πᾶσιν. ¹⁶ ἔπεχε σεαντῶ καὶ τῇ δι- ¹⁶
^{4, 13.} δασκαλίᾳ, ἐπίμενε αὐτοῖς· τούτο γὰρ ποιῶν καὶ σεαντὸν σωσεις
καὶ τοὺς ἀκούοντάς σου.

V.

Πρεσβυτέρω μὴ ἐπιπλήξῃς, ἀλλὰ παρακάλει ὡς πατέρα, νεο- ¹
τέρους ὡς ἀδελφούς, ² πρεσβυτέρας ὡς μητέρας, νεωτέρας ὡς ἀδελ- ²
φάς ἐν πάσῃ ἀγνεῖα. ³ Χήρας τίμα τὰς ὄντως χήρας. ⁴ εἰ δέ τις ⁴
χήρα τέκνα ἢ ἔκγονα ἔχει, μανθανέτωσαν πρῶτον τὸν ἴδιον οἶκον
εὐσεβεῖν καὶ ἀμοιβὰς ἀποδιδόναι τοῖς προγόνοις· τούτο γὰρ ἔστιν
ἀπόδεκτον ἐνώπιον τοῦ Θεοῦ. ⁵ ἢ δὲ ὄντως χήρα καὶ μεμονωμένη ⁵
ἤλικικεν ἐπὶ τὸν Θεὸν καὶ προσμένει ταῖς δεήσεσιν καὶ ταῖς προσ-
ευχαῖς νυκτὸς καὶ ἡμέρας· ⁶ ἢ δὲ σπαταλῶσα ζῶσα τέθνηκεν. ⁷ καὶ ⁶
ταῦτα παράγγελλε, ἵνα ἀνεπληρωτοὶ ᾧσιν. ⁸ εἰ δέ τις τῶν ἰδίων ⁸
καὶ μάλιστα οἰκείων οὐ προνοεῖ, τὴν πίστιν ἤρνηται καὶ ἔστιν ἀπίστος
χειρῶν. ⁹ Χήρα καταλεγέσθω μὴ ἔλαττον ἐτῶν ἐξήκοντα γεγονυῖα, ⁹
ἔνος ἀνδρός γυνή, ¹⁰ ἐν ἔργοις καλοῖς μαρτυρουμένη, εἰ ἐτεκνοτρό- ¹⁰
σησεν, εἰ ἐξενοδόχησεν, εἰ ἄγων ποδάς ἐνίψεν, εἰ θλιβομένης ἐπ-
ήρκεισεν, εἰ παντὶ ἔργῳ ἀγαθῷ ἐπηκολούθησεν. ¹¹ νεωτέρας δὲ χή- ¹¹
ρας παραιτοῦ· ὅταν γὰρ καταστρηνιάσουσιν τοῦ Χριστοῦ, γαμεῖν
θέλουσιν, ¹² ἔχουσαι κρῖμα ὅτι τὴν πρώτην πίστιν ἠθέτησαν· ¹³ ἅμα ¹²
δὲ καὶ ἀργαὶ μανθάνουσιν περιερχόμεναι τὰς οἰκίας, οὐ μόνον δὲ ¹³
ἀργαί, ἀλλὰ καὶ φλύαροι καὶ περιέργοι, λαλοῦσαι τὰ μὴ δεόντα.
¹⁴ βούλομαι οὖν νεωτέρας γαμεῖν, τεκνογονεῖν, οἰκοδεσποτεῖν, μηδε- ¹⁴
μίαν ἀφορμὴν δίδοναι τῷ ἀντικειμένῳ λοιδορίας χάριν· ¹⁵ ἤδη γὰρ ¹⁵
ἐξετράπησάν τινες ὀπίσω τοῦ σατανᾶ. ¹⁶ εἰ τις πιστὴ ἔχει χήρας, ¹⁶

15. RC. KN. SZ. ἐν πᾶσ. [om. c. ACDFG al.; vv. pm.; Clem. Chrs. al.]
Cap. V. 4. RC. καλὸν καὶ ἀπόδεκτ.

8. RC. KN. SZ. τῶν οἰκ. [om. c. ADFG.] — h. προνοεῖται D*FG al.

11. RC. KN. SZ. καταστρηνιάσωσι. [-σουσιν c. AFG al.]

14. Hab. τὰς νεωτ. D* al. et νεωτ. χήρας 39. al. pl. Sl. Chrs. al.

16. RC. KN. SZ. πιστὸς ἢ πιστή. [om. c. ACFG al. Cpt. Vg. ms. Am.
Har.* al. Ath. . . om. ἢ πιστή Vg. Ambr. al. . . h. εἰ τις πιστὴν ἔχει χήραν
Aeth.; si quis fideles h. viduas g. Vg. ms.]

ἐπαρκέτω αὐταῖς, καὶ μὴ βαρεῖσθω ἡ ἐκκλησία, ἵνα ταῖς ὄτως
 χήραις ἐπαρκέσῃ.

- 17 Οἱ καλῶς προεστῶτες πρεσβύτεροι διπλῆς τιμῆς ἀξιούσθωσαν,
 18 μάλιστα οἱ κοπιῶντες ἐν λόγῳ καὶ διδασκαλίᾳ. ^{18 λέγει γὰρ ἡ} 1 Cor. 9, 9. }
 γραφή· Οὐ φημίσεις βοῦν ἀλοῶντα, καὶ Ἄξιός ἐ ἐργάτης τοῦ ^{Dt. 25, 4. }}
 19 μισθοῦ αὐτοῦ. ¹⁹ κατὰ πρεσβυτέριον κατηγορίαν μὴ παραδέχου, ^{Mt. 10, 10. }}
 20 ἐκτός εἰ μὴ ἐπὶ δύο ἢ τριῶν μαρτύρων. ²⁰ Τοὺς ἀμαρτάνοντας ἐν-
 ὄπιον πάντων ἔλεγγε, ἵνα καὶ οἱ λοιποὶ φόβον ἔχωσιν.
 21 Διαμαρτύρομαι ἐνώπιον τοῦ Θεοῦ καὶ Χριστοῦ Ἰησοῦ καὶ ^{2 Tim.}
 τῶν ἐκλεκτῶν ἀγγέλων, ἵνα ταῦτα φυλάξῃς χωρὶς προκρίματος, ^{4, 1.}
 22 μηδὲν ποιῶν κατὰ πρόσκλισιν. ²² Χείρας ταχῶς μηδὲν ἐπιτίθει,
 23 μηδὲ κοινῶναι ἀμαρτίας ἀλλοτρίαις. σεαυτὸν ἀγνὸν τήρει. ²³ μη-
 κети ὑδροπότει, ἀλλὰ οἶφν ὀλίγῳ χρωῖ διὰ τὸν στόμαχον καὶ τὰς
 24 πυκνάς σου ἀσθενείας. ²⁴ Τινῶν ἀνθρώπων αἱ ἀμαρτίαι πρόδηλαί
 25 εἰσιν προάγουσαι εἰς κρίσιν, τισὶν δὲ καὶ ἐπακολουθοῦσιν. ²⁵ ὡς-
 αὐτως δὲ καὶ τὰ ἔργα τὰ καλὰ πρόδηλα, καὶ τὰ ἄλλως ἔχοντα
 κρυβῆναι οὐ δύνανται.

VI.

- 1 Ὅσοι εἰσιν ὑπὸ ζυγὸν δούλοι, τοῖς ἰδίοις δεσπόταις πάσης
 τιμῆς ἀξίους ἡγεῖσθωσαν, ἵνα μὴ τὸ ὄνομα τοῦ Θεοῦ καὶ ἡ δι-
 2 δασκαλία βλασφημῆται. ² οἱ δὲ πιστοὺς ἔχοντες δεσπότης μὴ κατα-
 φρονεῖτωσαν, ὅτι ἀδελφοί εἰσιν, ἀλλὰ μᾶλλον δουλευέτωσαν, ὅτι
 πιστοὶ εἰσιν καὶ ἀγαπητοὶ οἱ τῆς ἐνεργασίας ἀντιλαμβανόμενοι.
 3 Ταῦτα δίδασκε καὶ παρακάλει. ³ εἰ τις ἑτεροδιδασκαλεῖ καὶ
 μὴ προσέρχεται ὑγιαίνουσιν λόγοις τοῖς τοῦ κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χρι-
 4 στοῦ καὶ τῇ κατ' εὐσέβειαν διδασκαλίᾳ, ⁴ τετύφωται, μηδὲν ἐπι-

16. LN. ἐπαρκέσθω αὐτ. c. AFG (sufficiens tribuat g.).

17. Om. ἐν FG gr. — 18. h. οὐ κημίσεις D*.

19. Om. ἐκτός usq. μαρτ. cdd. lat. ap. Hier.; Cyr. Ambrst. al.

20. LN. τοὺς δέ c. AD* d. Thphyl. Ambrst. Hier.; etiam post ἀμαρτ. pon.

21. RC. καὶ κυρίου Ἰησ. Χρ. — LN. πρόσκλισην c. AD al. pl. Cpt. Sl. Ath. Chrs. al. (non Clem.) . . h. χάριν 93. (s. X.)

23. RC. KN. Sz. στόμαχ. σο υ. [om. c. AD* al. d. Ambrst.]

25. RC. KN. Sz. om. δέ [scr. c. AFG], b. τὰ καλὰ ἔργ. πρόδ. ἐστ. [om. c. A 67.** (sic vātr, non 67.*) . . h. εἰσιν DFG al.] et in f. δύναται. [ctra AD al. pl. Thdrēt.]

στάμενος, ἀλλὰ νοσῶν περὶ ζητήσεις καὶ λογομαχίας, ἔξ ὧν γίνεται φθόνος, ἔρις, βλασφημίαι, ὑπόνοιαι πονηραί, ⁵ διαπαραιτριβαί ⁵
² Tim. 3, 8. διαφθαρμένων ἀνθρώπων τὸν νοῦν καὶ ἀπεστερημένων τῆς ἀληθείας, ⁶
 τομιζόντων πορισμὸν εἶναι τὴν εὐσέβειαν. ⁶ ἔστιν δὲ πορισμὸς μέ- ⁶
 γας ἢ εὐσέβεια μετὰ αὐταρκειάς. ⁷ οὐδὲν γὰρ εἰσηνέγκαμεν εἰς τὸν ⁷
 κόσμον, ὅτι οὐδὲ ἐξενεγκεῖν τι δυνάμεθα. ⁸ ἔχοντες δὲ διατροφάς ⁸
 καὶ σκεπάσματα, τούτοις ἀρκεσθησόμεθα. ⁹ οἱ δὲ βουλούμενοι πλου- ⁹
 τεῖν ἐμπύπτουσιν εἰς πειρασμὸν καὶ παγίδα καὶ ἐπιθυμίας πολλὰς ⁹
 ἀνοήτους καὶ βλαβεράς, αἵτινες βυθίζουσιν τοὺς ἀνθρώπους εἰς ⁹
 ὄλεθρον καὶ ἀπώλειαν. ¹⁰ ὅλζα γὰρ πάντων τῶν κακῶν ἐστὶν ἡ ¹⁰
 φιλαργυρία, ἧς τινὲς ὀρεγόμενοι ἀπεπλανήθησαν ἀπὸ τῆς πίστεως ¹⁰
 καὶ διαυτοὺς περιεπειραν ὁδοῖς πολλαῖς.

Σὺ δέ, ὡς ἄνθρωπος θεοῦ, ταῦτα φεῦγ· δίωκε δὲ δικαιοσύνην, ¹¹
 εὐσέβειαν, πίστιν, ἀγάπην, ὑπομονήν, πραῦπάθειαν. ¹² ἀγωνίζου ¹²
 τὸν καλὸν ἀγῶνα τῆς πίστεως, ἐπιλαβοῦ τῆς αἰωνίου ζωῆς, εἰς ἣν ¹²
 ἐκλήθης καὶ ὁμολόγησας τὴν καλὴν ὁμολογίαν ἐνώπιον πολλῶν ¹²
 μαρτύρων. ¹³ παραγγέλλω σοι ἐνώπιον τοῦ θεοῦ τοῦ ζωογονοῦν- ¹³
 τος τὰ πάντα καὶ Χριστοῦ Ἰησοῦ τοῦ μαρτυρήσαντος ἐπὶ Πιλάτου ¹³
 Πιλάτου τὴν καλὴν ὁμολογίαν, ¹⁴ τηρήσαι σε τὴν ἐντολὴν ἄσπιλον ¹⁴
 ἀνεπιληπτον μέχρι τῆς ἐπιφανείας τοῦ κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ, ¹⁴
¹⁵ ἣν καιροῖς ἰδίους δεῖξει ὁ μακάριος καὶ μόνος δυναστέας, ὁ βασι- ¹⁵
 λεύς τῶν βασιλευόντων καὶ κυριος τῶν κυριονόντων, ¹⁶ ὁ μόνος ¹⁶
 ἔχων ἀθανάσιαν, φῶς οὐκ ἔχων ἀπόσιτον, ὃν εἶδεν οὐδεὶς ἀνθρώπων ¹⁶
 οὐδὲ ἰδεῖν δύναται· ᾧ τιμὴ καὶ κράτος αἰώνιον, ἀμήν.

Τοῖς πλουτοῖς ἐν τῷ νῦν αἰῶνι παραγγέλλε μὴ ὑψηλοφρονεῖν, ¹⁷

Cap. VI. 5. Rc. παραδαιτριβαί. . . etiam παραιτριβ. et διατριβ. leg. —
 Rc. Kn. Sz. in f. add. ἀφίστασο ἀπὸ τῶν τοιούτων. [om. c. A D*
 FG al. Cpt. Sah. Aeth. Vg. It.]

7. Rc. Kn. Sz. δῆλον ὅτι. [om. c. AFG 17. g. Cpt. al. Polyc. (pro ὅτι
 h. ἀλλά, sic etiam Aug.) . . h. ἀληθές D* Syr. p. in m.]

8. Hab. διατροφῆν DFG al. g. Or. — h. ἀρκεσθησόμεθα 30. al. Chrs.
 ms. Hier. al.

9. Hab. παγίδ. τοῦ διαβόλου D*FG al. Vg. It. Chrs. Antioch. Thdret.
 al. — h. ἀνονήτους 2. al. Vg. d. g. Chrs. Anton. al.

11. Rc. Kn. Sz. τοῦ Θεοῦ. [om. c. A 17.] — Rc. Kn. πραότητα. [πραῦ-
 πάθ. c. AFG 71. (Ign.) Petr. alex. al. . . h. πραΰτητα D* al.]

12. Rc. εἰς ἣν καί. — 13. Rc. Kn. Sz. ζωοποιόντος.

17. Hab. τοῦ νῦν αἰῶνος DE Syr. Vg. d. e. al. Bas. Hier. al.

μηδὲ ἠλπικεῖναι ἐπὶ πλούτῳ ἀθλήσῃ, ἀλλ' ἐπὶ τῷ θεῷ τῷ παρ-
 18 ἔργῳ ἡμῶν πάντα πλουσίως εἰς ἀπόλαυσιν, ¹⁸ ἀγαθοεργεῖν, πλου-
 19 τεῖν ἐν ἔργοις καλοῖς, εὐμεταδότους εἶναι, κοινωνικούς, ¹⁹ ἀποθη-
 σανρίζοντας ἑαυτοῖς θεμέλιον καλὸν εἰς τὸ μέλλον, ἵνα ἐπιλάβων-
 ται τῆς ὄντως ζωῆς.

20 Ὁ Τιμόθεε, τὴν παραθήκην φύλαξον, ἐκτρεπόμενος τὰς βε-
 21 βήλους κενοφρονίας καὶ ἀντιθέσεις τῆς ψευδωνύμου γνώσεως, ²¹ ἣν
 τινες ἐπαγγελλόμενοι περὶ τὴν πίστιν ἠστόχησαν.

Ἡ χάρις μεθ' ὑμῶν.

ΠΡΟΣ ΤΙΜΟΘΕΟΝ Β.

1 Παῦλος, ἀπόστολος Χριστοῦ Ἰησοῦ διὰ θελήματος θεοῦ κατ'
 2 ἐπαγγελίαν ζωῆς τῆς ἐν Χριστῷ Ἰησοῦ, ² Τιμοθέε ἀγαπητῷ τέκνῳ.
 χάρις, εἰεός, εἰρήνη ἀπὸ θεοῦ πατρὸς καὶ Χριστοῦ Ἰησοῦ τοῦ κυ-
 ρίου ἡμῶν.

3 Χάριν ἔχω τῷ θεῷ, ᾧ λατρεύω ἀπὸ προγόνων ἐν καθαρᾷ
 4 συνειδήσει, εἰς ἀδιάλειπτον ἔχω τὴν περὶ σοῦ μνησίαν ἐν ταῖς δεήσε-
 4 σίν μου νυκτός καὶ ἡμέρας, ⁴ ἐπιποθῶν σε ἰδεῖν, μεμνημένος σου
 5 τῶν δακρύων ἵνα χαρᾶς πληρωθῶ, ⁵ ὑπόμνησιν λαβῶν τῆς ἐν σοὶ

17. RC. KN. Sz. ἀλλ' ἐν [ἐπί c. AD*FG al. m. Or. ms. Chrs. Thphyl.] τῷ
 (om. D*G al. Thphyl.) θ. τῷ ζῶντι. [om. c. AG al. m.; vv. m.; Or. ms.
 Bas. al.] — LN. τὰ πάντα c. A al. (non Or. Bas. al. m.) .. om. πάντ.
 FG g. . . RC. pon. πλουσ. πάντ.

19. RC. pro ὄντως h. αἰωνίου.

20. RC. παρακαταθήκην. — h. καινοφρονίας G al. Arm. Vg. It. Ath.
 Bas. Chrs. Ir. Tert. al.

21. RC. KN. Sz. μετὰ σοῦ. [μ. ὑμ. c. AFG al. Cpt. g. (utrq.)] — RC. et
 KN. (—) in f. add. ἀμήν.

*) RC. et KN. (—) subscr. h. Πρὸς Τιμόθεον πρώτη ἐγγραφή ἀπὸ
 Λαοδικείας, ἣτις ἐστὶ μητρόπολις Φρυγίας τῆς Πακα-
 τειανῆς c. 12. al. pl. . . h. πρ. Τιμ. πρ. DEG et add. ἀπ. Λαοδ. A. . .
 add. ἀπ' Ἀθηῶν Egr. . . ἀπ' Ἀθην. διὰ Τίτου τ. μαθητοῦ αὐτοῦ Cpt.
 Cap. I. 1. Xp. Ἰησ. c. DEFG al. pm. Syr. p. Cpt. Vg. ms. It. Ambrst. . .
 RC. KN. Sz. LN. Ἰ. Xp.

5. RC. KN. Sz. λαμβάνων. [λαβ. c. ACFG al.]

ἀνυποκρίτου πίστεως, ἣτις ἐνόκησεν πρῶτον ἐν τῇ μάμμη σου
 Λουδὶ καὶ τῇ μητρὶ σου Ἐνίκη, πέπεισμαι δὲ ὅτι καὶ ἐν σοί. ⁶ Δι- 6
 ἣν αἰτίαν ἀναμιμητήσω σε ἀναλωπυρεῖν τὸ χάρισμα τοῦ Θεοῦ, ὃ
 Rom. 8. 15. ἔστιν ἐν σοὶ διὰ τῆς ἐπιθέσεως τῶν χειρῶν μου. ⁷ οὐ γὰρ ἔδωκεν 7
 ἡμῖν ὁ Θεὸς πνεῦμα δειλίας, ἀλλὰ δυνάμεως καὶ ἀγάπης καὶ σω-
 φρονισμοῦ. ⁸ μὴ οὖν ἐπαισχυνθῆς τὸ μαρτύριον τοῦ κυρίου ἡμῶν, 8
 μηδὲ ἐμὲ τὸν δέσμιον αὐτοῦ, ἀλλὰ συγκακοπάθησον τῷ εὐαγγελίῳ
 κατὰ δύναμιν Θεοῦ ⁹ τοῦ σώσαντος ἡμᾶς καὶ καλέσαντος κλήσει 9
 ἀγία, οὐ κατὰ τὰ ἔργα ἡμῶν, ἀλλὰ κατ' ἰδίαν πρόθεσιν καὶ χάριν
 Tit. 1. 3. τὴν δοθεῖσαν ἡμῖν ἐν Χριστῷ Ἰησοῦ πρὸ χρόνων αἰώνων, ¹⁰ φα- 10
 νερωθεῖσαν δὲ νῦν διὰ τῆς ἐπιφανείας τοῦ σωτῆρος ἡμῶν Χριστοῦ
 Ἰησοῦ, καταργήσαντος μὲν τὸν θάνατον, φωτίσαντος δὲ ζωῆν καὶ
 I Tim. 2. 7. ἀφθαρσίαν διὰ τοῦ εὐαγγελίου, ¹¹ εἰς ὃ ἐτέθη ἐγὼ κῆρυξ καὶ ἀπό- 11
 στολος καὶ διδάσκαλος ἐθνῶν. ¹² δι' ἣν αἰτίαν καὶ ταῦτα πάσχω, ¹²
 ἀλλ' οὐκ ἐπαισχύνομαι· οἶδα γὰρ ὅτι πέπιστευκα, καὶ πέπεισμαι
 ὅτι δυνατός ἐστιν τὴν παραθήκην μου φυλάξαι εἰς ἐκείνην τὴν ἡμέ-
 ραν. ¹³ ὑποτίπτεσιν ἔχει ὑγκαινόντων λόγων ὧν παρ' ἐμοῦ ἤκουσας, ¹³
 ἐν πίστει καὶ ἀγάπῃ τῇ ἐν Χριστῷ Ἰησοῦ. ¹⁴ τὴν καλὴν παραθή- 14
 κην φυλάξον διὰ πνεύματος ἁγίου τοῦ ἐνοικοῦντος ἐν ἡμῖν.
 Οἶδας τοῦτο, ὅτι ἀπεστράφησάν με πάντες οἱ ἐν τῇ Ἀσίᾳ, ¹⁵
 ὧν ἐστὶν Φύγελος καὶ Ἐρμογένης. ¹⁶ δῶν ἔλκος ὁ κύριος τῷ Ὀνησι- 16
 φόρου οἴκῳ, ὅτι πολλάκις με ἀνέκλυξεν καὶ τὴν αἰτίαν μου οὐκ
 ἐψησχύνθη, ¹⁷ ἀλλὰ γεγόμενος ἐν Ῥώμῃ σπονδαίως ἐξίτησέν με ¹⁷
 καὶ εὔρεν. ¹⁸ δῶν αὐτῷ ὁ κύριος εὔρειν ἔλαος παρὰ κυρίου ἐν ἐκείνῃ ¹⁸
 τῇ ἡμέρᾳ. καὶ ὅσα ἐν Ἐφέσῳ διεκόνησεν, βέλτιον σὺ γινώσκεις.

II.

Σὺ οὖν, τέκνον μου, ἐνδυναμοῦ ἐν τῇ χάριτι τῇ ἐν Χριστῷ 1

6. Hab. ὑπομμν. DE. — 10. RC. ΚΝ. Sz. Ἰ. Χρ. [Χρ. Ἰ. c. AD d. e. Sah.]

11. I. N. om. ἐθνῶν c. A al.

12. Hab. παρακαταθήκην 23. al. pm. Chrs. Thphyl. — om. μου D* E al.

14. RC. παρακαταθήκην.

15. RC. ΚΝ. Sz. Φύγελλος. [-γελος c. CDEFG al. m. Syr. utr. Arm. It. Bas. Hier. al. (non Or.)]

16. I. N. ἐπαισχυνθη c. ADFG (h. κατασχ. FG) al. pl. Bas. al.

17. RC. ΚΝ. Sz. σπονδαίωτερον. [-ως c. CD* FG al. Or. Bas. . h. σπον-
 δαιοσίως A al. Anton.]

- 2 Ἰησοῦ, 2 καὶ ἃ ἤκουσας παρ' ἐμοῦ διὰ πολλῶν μαρτύρων, ταῦτα
 * παράθου πιστοῖς ἀνθρώποις, οἵτινες ἱκανοὶ ἔσονται καὶ ἑτέροισ
 3 διδάξαι. 3 Συγκακοπάθησον ὡς καλὸς στρατιώτης Χριστοῦ Ἰησοῦ.
 4 οὐδεὶς στρατευόμενος ἐμπλέκεται ταῖς τοῦ βίου πραγματεῖαις, ἵνα
 5 τῷ στρατολογήσαντι ἀρέσῃ. 5 ἔαν δὲ καὶ ἀθλή τις, οὐ στεφανου-
 6 ται ἔαν μὴ νομίμως ἀθλήσῃ. 6 τὸν κοπιῶντα γεωργὸν δεῖ πρῶτον
 7 τῶν καρπῶν μεταλαμβάνειν. 7 νόει ὁ λέγων· δώσει γὰρ σοι ὁ κύ-
 8 ριος σὺντεσιν ἐν πάσιν. 8 Μνημόνευε Ἰησοῦν Χριστὸν ἐγγεγραμμένον
 9 ἐκ τεκρῶν, ἐκ σπέρματος Δαβὶδ, κατὰ τὸ εὐαγγέλιόν μου, 9 ἐν ᾧ
 10 κακοπαθῶ μέχρι δεσμῶν ὡς κακοῦργος, ἀλλὰ ὁ λόγος τοῦ Θεοῦ
 11 οὐ δίδεται. 10 διὰ τοῦτο πάντα ὑπομένω διὰ τοὺς ἐκλεκτούς, ἵνα
 12 καὶ αὐτοὶ σωτηρίας τύχωσιν τῆς ἐν Χριστῷ Ἰησοῦ μετὰ δόξης αἰω-
 13 νίου. 11 Πιστὸς ὁ λόγος. εἰ γὰρ συναπεθάνομεν, καὶ συζήσομεν. Rom. 6.
8.
 12 εἰ ὑπομένομεν, καὶ συμβασιλεύσομεν· εἰ ἀρνησόμεθα, κἀκεῖνος
 13 ἀρνήσεται ἡμᾶς· 13 εἰ ἀπιστοῦμεν, ἐκεῖνος πιστὸς μένει· ἀρνή-
 14 σασθαι γὰρ ἑαυτὸν οὐ δύναται.
 14 Ταῦτα ὑπομιμνήσκει διαμαρτυρούμενος ἐνώπιον τοῦ κυρίου, μὴ
 15 λογομαχεῖν ἐπ' οὐδὲν χρήσιμον ἐπὶ καταστροφῇ τῶν ἀκουόντων.
 16 σπουδάσον σεαυτὸν δόκιμον παραστήσαι τῷ Θεῷ, ἐργάτην ἀν-
 17 βελήλους κενοφρονίας περιψίστασο· ἐπὶ πλεῖον γὰρ προκόψουσιν ἀσε-
 18 βείας, 17 καὶ ὁ λόγος αὐτῶν ὡς γάγγραινα νομῖν ἔξει. ὧν ἐστὶν 1 Tim.
1, 20.
 18 Ἰμμέναιος καὶ Φιλῆτος, 18 οἵτινες περὶ τὴν ἀλήθειαν ἠστούχησαν,
 λέγοντες τὴν ἀνάστασιν ἤδη γεγονέναι, καὶ ἀνατρέπουσιν τὴν τιμω

Cap. II. 3. Rc. Kn. Sz. σὺ οὖν κακοπ. [συγκακ. c. AC* D* EFG al. Syr.
 p. in m. . . om. σὺ οὖν vv. m. Ambrst. al.] — h. συστρατ. D* Egr. —
 Rc. Kn. I. Xp.

4. Hab. στρατεύομ. τῷ θεῷ FGVg. g. Cyr. Hier. al. m.

7. Rc. Kn. Sz. pro ὅ [c. AC* F G al. Chrs.] h. ἄ. — Rc. Kn. δόξη.

12. Rc. Kn. Sz. ἀρνούμεθα. [ἀρνησόμε. c. A al. Sl. Vg. (ante h. susti-
 nebimus; sustinemus Am.) Chrs. Thpyl. Tert. al.]

13. Rc. Kn. om. γάρ.

14. Hab. τοῦ Θεοῦ CFG al. pm. Vg. ms. g. al. Chrs. al.; etiam Χριστοῦ
 leg. — Ix. λογομάχαι c. AC* Aeth. Vg. It. Ambrst. al. (non Clem.) —
 Rc. Kn. Sz. εἰς οὐδ. [ἐπ' c. AC al. et (h. ἐπ' οὐδεὶς) FGVg. It.
 Ambrst. al.]

16. Hab. κενοφρονίας G al. d. e. (g. utrq. h.) Chrs. Ambrst. al.

πίσειν. ¹⁹ ὁ μέντοι στερεὸς θεμέλιος τοῦ θεοῦ ἵστηται, ἔχων τὴν ¹⁹
 σφραγίδα ταύτην· Ἔγνων κύριος τοὺς ὄντας αὐτοῦ, καί· Ἀποστήτω
 ἀπὸ ἀδικίας πᾶς ὁ ὀνομάζων τὸ ὄνομα κυρίου. ²⁰ ἐν μεγάλῃ δὲ ²⁰
 οὐκία οὐκ ἔστιν μόνον σκευὴ χρυσᾶ καὶ ἀργυρᾶ, ἀλλὰ καὶ ξύλινα
 καὶ ὀστράκινα, καὶ ἅ μὲν εἰς τιμὴν ἅ δὲ εἰς ἀτιμίαν· ²¹ ἐάν οὖν ²¹
 τις ἐκκαθάρῃ ἑαυτὸν ἀπὸ τούτων, ἔσται σκευὸς εἰς τιμὴν, ἡγιασμέ-
 νον, εὐχρηστον τῷ δεσπότῃ, εἰς πᾶν ἔργον ἀγαθὸν ἡτοιμασμένον.
²² τὰς δὲ νεωτερικὰς ἐπιθυμίας φεῦγε, δίωκε δὲ δικαιοσύνην, πί- ²²
 στιν, ἀγάπην, εἰρήνην μετὰ πάντων τῶν ἐπικαλουμένων τὸν κύριον
 ἐκ καθαρᾶς καρδίας. ²³ τὰς δὲ μωρὰς καὶ ἀπαιδεύτους ζητήσεις ²³
 παραιτοῦ, εἰδὼς ὅτι γεννώσιν μάχας· ²⁴ δοῦλον δὲ κυρίου οὐ δεῖ ²⁴
 μάχεσθαι, ἀλλὰ ἥπιον εἶναι πρὸς πάντας, διδακτικόν, ἀνεξέτακτον,
²⁵ ἐν πραύτητι παιδεύοντα τοὺς ἀντιδιατιθεμένους, μήποτε δώῃ ²⁵
 αὐτοῖς ὁ θεὸς μετανοίαν εἰς ἐπίγνωσιν ἀληθείας, ²⁶ καὶ ἀνατήρω- ²⁶
 σιν ἐκ τῆς τοῦ διαβόλου παγίδος, ἐξωρημένοι ὑπ' αὐτοῦ εἰς τὸ
 ἐκείνου θέλημα.

III.

¹ Tim. ⁴ 1. Τοῦτο δὲ γινώσκετε, ὅτι ἐν ἐσχάταις ἡμέραις ἐστήσονται ¹
 Rom. 1. ²⁹ aqq. καιροὶ χαλεποί. ² ἔσονται γὰρ οἱ ἄνθρωποι φιλαυτοὶ, φιλαργυροὶ, ²
 ἀλαζόνες, ὑπερήφανοι, βλάσφημοι, γονεῦσιν ἀπειθεῖς, ἀχαριστοὶ,
 ἀνόσιοι, ³ ἄστοργοι, ἄσπονδοι, διάβολοι, ἀκρατεῖς, ἀνήμεροι, ἀφιλ- ³
 ἀγαθοὶ, ⁴ προδοταί, προπετεῖς, τετυφωμένοι, φιλήθοδοι μᾶλλον ἢ ⁴
 φιλόθεοι, ⁵ ἔχοντες μόρφωσιν εὐσεβείας, τὴν δὲ δύναμιν αὐτῆς ἤρη- ⁵
 μένοι· καὶ τούτους ἀποτρέπου. ⁶ ἐκ τούτων γὰρ εἰσὶν οἱ ἐνδύοντες ⁶

19. Rc. τὸ ὄνομ. Χριστοῦ.

21. Rc. KN. Sz. καὶ εὐχρ. [om. c. AC**D*EFG al. Syr. It. al. Ephr. Chrs. al. (h. Or. constantier.)]

22. Rc. KN. Sz. om. πάντ. [scr. c. ACFG (FG om. τῶν) al. Aeth. Sl. g. Chrs. al.]

24. Hab. ἡπιον D*gr.FG gr. Aeth.

25. Rc. KN. Sz. πραύτητ. [πραῦτ. c. ACD* al. Ephr. al.] et δῶ. [δῶη c. ACD*FG al. Ephr. al.] — h. ἀντιδιαθεμένους C. . . ἀντικειμένους E in m. FG.

Cap. III. 1. Rc. KN. Sz. γίνωσκε. [-σκετε c. AFG al. Aeth. g. Aug.]

2. Hab. ἄχρηστοι pro ἀχάφ. C al.

εἰς τὰς οἰκίας καὶ αἰχμαλωτίζοντες γυναικάρια σεσωρευμένα ἀμαρ-
 7 τίας, ἀγόμενα ἐπίθυμαῖς ποικίλαις, ¹ πάντοτε μανθάνοντα καὶ
 8 μηδέποτε εἰς ἐπίγνωσιν ἀληθείας ἐλθεῖν δυνάμενα. ⁸ ὃν τρόπον δὲ ^{Ex. 7.}
 Ἰαννῆς καὶ Ἰαμβρῆς ἀντέστησαν Μωϋσεὶ, οὕτως καὶ οὗτοι ἀνθί- ^{11.}
 9 στανται τῇ ἀληθείᾳ, ἄνθρωποι καταφθαρμένοι τὸν νοῦν, ἀδόκιμοι ^{1 Tim.}
 10 αὐτῶν ἐκδηλὸς ἔσται πᾶσιν, ὡς καὶ ἡ ἐκείνων ἐγένετο. ^{6, 5.} ¹⁰ Σὺ δὲ ^{1 Tim.}
 11 πίπτει, τῇ μακροθυμίᾳ, τῇ ἀγάπῃ, τῇ ὑπομονῇ, ^{4, 6.} ¹¹ τοῖς διωγμοῖς,
 τοῖς παθήμασιν, οἷά μοι ἐγένοντο ἐν Ἀντιοχείᾳ, ἐν Ἰκονίῳ, ἐν Λύ-
 12 στροῖς· οἷους διωγμῶν ὑπήνεγκα, καὶ ἐκ πάντων με ἐρύσατο ὁ
 13 κύριος. ¹² καὶ πάντες δὲ οἱ θέλοντες ζῆν εὐσεβῶς ἐν Χριστῷ Ἰη-
 14 σοῦ διωχθήσονται. ¹³ Ποιηροὶ δὲ ἄνθρωποι καὶ γόητες προκόψου-
 15 σιν ἐπὶ τὸ χεῖρον, πλανῶντες καὶ πλανώμενοι. ¹⁴ σὺ δὲ μέγε ἐν
 16 οἷς ἔμαθες καὶ ἐπιστάθης, εἰδὼς παρὰ τίνων ἔμαθες, ¹⁵ καὶ ὅτι
 ἀπὸ βροφῶν τὰ ἱερὰ γράμματα οἶδας τὰ δυνάμενά σε σοφίαι εἰς
 17 ἐπανόρθωσιν, πρὸς παιδείαν τὴν ἐν δικαιοσύνῃ, ¹⁷ ἵνα ἄρτιος ᾦ ὁ
 τοῦ θεοῦ ἄνθρωπος, πρὸς πᾶν ἔργον ἀγαθὸν ἐξηρισμένος.

IV.

1 Διαμαρτύρομαι ἐνώπιον τοῦ θεοῦ καὶ Χριστοῦ Ἰησοῦ τοῦ ^{1 Tim.}
^{5, 21.}

6. Rc. αἰχμαλωτεύοντες τὰ γυν. — h. καὶ ἡ δοναῖς ποικ. A Syr. p. in m. Chrs. Thdret.

8. Hab. Ἰωάννης C*. . . Jamnes Vg. ms. Am. Cypr. al. — h. Μαμβρῆς FG Vg. It. Cstitt. Hipp. Mac. Or. int. al. pm. — h. Μωϋσῆ 1. al. m. Chrs. al.

9. Hab. δ. ἀνοια A.

10. Rc. Kn. Sz. παρηκολούθηκας. [-σας c. A CFG al.]

11. Rc. Kn. Sz. ἐγένετο. [-νοντο c. A al. m.] — LN. ἐρύσατο c. AD*.

14. Rc. Kn. Sz. τίνος. [τίνων c. A CFG al. Sl. ms. It. Ambrst.]

15. LN. (τὰ) ἱερὰ. . . om. C*D**FG al.

16. Om. καὶ ante ἀφείλ. Syr. Ar. pol. Vg. Clem. Or. (1.) Tert. al. — Rc. Kn. Sz. ἔλεγχον. [ἔλεγχ. c. AFG al.]

Cap. IV. 1. Rc. et Kn. (—) διαμ. οὖν ἐγώ et τοῦ κυρίου Ἰησ. Χρ. [etiam Sz. Ἰ. Χρ. pon. . . Χρ. Ἰ. c. ACD*F al. Cpt. It. Vg. ms. Did. al. m.]

μέλλοντος κρίνειν ζῶντας καὶ νεκρούς κατὰ τὴν ἐπιφάνειαν αὐτοῦ
 καὶ τὴν βασιλείαν αὐτοῦ. ² κήρξον τὸν λόγον, ἐπίστηθι εὐκαιρῶς ²
 ἀκαιρῶς, ἐλεγξον, ἐπιτίμησον, παρακάλεσον, ἐν πάσῃ μακροθυμίᾳ
 καὶ διδαγῇ. ³ ἔσται γὰρ καιρὸς, ὅτε τῆς ὑγαιωνούσης διδασκαλίας ³
 οὐκ ἀνέξονται, ἀλλὰ κατὰ τὰς ἰδίας ἐπιθυμίας ἐαυτοῖς ἐπισωρεύ-
 σουσιν διδασκάλους, κηθόμενοι τὴν ἀκοήν, ⁴ καὶ ἀπὸ μὲν τῆς ⁴
 ἀληθείας τὴν ἀκοήν ἀποστρέψουσιν, ἐπὶ δὲ τοὺς μύθους ἐκτραπή-
 σονται. ⁵ σὺ δὲ νῆψ ἐν πάσιν, κακοπάθησον, ἔργον ποιήσον εὐ- ⁵
 Phil. 2, 17. ἀγγελιστοῦ, τὴν διακονίαν σου πληροφόρησον. ⁶ Ἐγὼ γὰρ ἤδη σπέν- ⁶
 δομαι, καὶ ὁ καιρὸς τῆς ἀναλύσεώς μου ἐφέστηκεν. ⁷ τὸν ἀγῶνα ⁷
 τὸν καλὸν ἠγώνισμαι, τὸν δρόμον τετέλεκα, τὴν πίστιν τετήρηκα.
 Jac. 1, 12. ⁸ λοιπὸν ἀπόκειται μοι ὁ τῆς δικαιοσύνης στέφανος, ὃν ἀποδώσει ⁸
 μοι ὁ κύριος ἐν ἐκείνῃ τῇ ἡμέρᾳ, ὁ δίκαιος κριτής, οὐ μόνον δὲ
 ἐμοὶ ἀλλὰ καὶ πᾶσιν τοῖς ἠγαπηκόσιν τὴν ἐπιφάνειαν αὐτοῦ.
 Σπούδασον εἰσεῖν πρὸς μὲ ταχέως. ¹⁰ Δημῶς γὰρ με ἐγκατέ- ⁹
 λαιπεν ἀγαπήσας τὸν νῦν αἰῶνα, καὶ ἐπορεύθη εἰς Θεσσαλονίκην,
 Κρήσης εἰς Γαλατίαν, Τίτος εἰς Δαλματίαν. ¹¹ Λούκᾶς ἐστὶν ¹⁰
 μόνος μετ' ἐμοῦ. Μάρκον ἀναλαβὼν ἀγαγε μετὰ σεαυτοῦ ἔστιν ¹¹
 γὰρ μου εὐχρηστος εἰς διακονίαν. ¹² Τύχικον δὲ ἀπέστειλα εἰς Ἔφε- ¹²
 σον. ¹³ τὸν φελόνην, ὃν ἀπέλειπον ἐν Τρωάδι παρὰ Κάρπῳ, ἐργό- ¹³
 μενος φέρε, καὶ τὰ βιβλία, μάλιστα τὰς μεμβράνας. ¹⁴ Ἀλέξανδρος ¹⁴
 ὁ ᾠλικεὺς πολλὰ μοι κακὰ ἐνεδείξατο· ἀποδώσει αὐτῷ ὁ κύριος
 κατὰ τὰ ἔργα αὐτοῦ. ¹⁵ ὃν καὶ σὺ φυλάισσον· λίαν γὰρ ἀντίστη ¹⁵
 τοῖς ἡμετέροις λόγοις. ¹⁶ ἐν τῇ πρώτῃ μου ἀπολογίᾳ οὐδαίς μοι ¹⁶

1. Hab. κρίνειν: FG al. m. Thdret. Thphyl. — LN. pro κατὰ hab. καὶ c. ACD*FG al. Cpt. It. Vg. ms. Am. Har. Cyr. al. (Chr. κατὰ in text.; ἐν in comm.)
2. Ron. ἀκαιρ. εὐκ. C et παρακ. ἐπιτίμ. FG al. Vg. It. Or. Ambrst. al.
3. Rc. τὰς ἐπιθ. τὰς ἰδίας.
6. Rc. KN. Sz. τῆς ἐμῆς ἀναλ.
7. LN. τὸν καλ. ἀγ. c. AG al. Vg. g. Chr. (1.) al. [τ. ἀ. τ. x. Or. 3.]
8. Om. πᾶσ. D*E al. Syr. Erp. Vg. d. e. Ambrst. al.
10. Leg. Κρήσης, Crispus (Syr.), Priscus (Ar. p.). — h. εἰς Γαλ-λίαν C al. Aeth. cdd. lat. Eus. Epiph. dis. Hier. — LN. Δαλματ. c. C al. m. Damsc. Oec. . . h. Δε ρματίαν A.
11. Rc. KN. Sz. ἀγ. [ἀγαγε c. A al. m. Thdret.]
14. Rc. KN. ἀπεδώη.
15. Rc. KN. Sz. ἀντίστημε. [ἀντ. c. ACD*FG al.]

- συμπαρεγένετο, ἀλλὰ πάντες με ἐγκατέλιπον· μὴ αὐτοῖς λογισθεῖν·
 17 ¹⁷ ὁ δὲ κύριός μοι παρέστη καὶ ἐνεδυναμώσεν με, ἵνα δι' ἐμοῦ τὸ
 κήρυγμα πληροφορηθῇ καὶ ἀκούσῃσιν πάντα τὰ ἔθνη, καὶ ἐρύθ-
 18 σθῆν ἐκ στόματος λόγιος. ¹⁸ ῥύσεται με ὁ κύριος ἀπὸ παντὸς
 ἔργου πονηροῦ καὶ σώσει εἰς τὴν βασιλείαν αὐτοῦ τὴν ἐπουράνιον·
 ᾧ ἡ δόξα εἰς τοὺς αἰῶνας τῶν αἰῶνων, ἀμήν.
 19 Ἄσπασαι Πρίσκαν καὶ Ἀκύλαν καὶ τὸν Ὀνησιφόρου οἶκον.
 20 ²⁰ Ἐραστός ἐμεινεν ἐν Κορίνθῳ, Τρόφιμος δὲ ἀπέλιπον ἐν Μι-
 21 λήτῳ ἀσθενούντα. ²¹ σπούδασον πρὸ χεμιῶνος ἐλθεῖν. ἀσπάζεται-
 σε Εὐβουλος καὶ Πούδης καὶ Λίνος καὶ Κλαυδία καὶ οἱ ἀδελφοὶ
 πάντες.
 22 Ὁ κύριος Ἰησοῦς μετὰ τοῦ πνεύματός σου. ἡ χάρις μεθ' ὑμῶν.

ΠΡΟΣ ΤΙΤΟΝ.

- 1 Παῦλος δοῦλος θεοῦ, ἀπόστολος δὲ Χριστοῦ Ἰησοῦ κατὰ πίστιν
 2 ἐκλεκτῶν θεοῦ καὶ ἐπίγνωσιν ἀληθείας τῆς κατ' εὐσέβειας ² ἐπ'
 ἐλπίδι ζωῆς αἰωνίου, ἣν ἐπηγγείλατο ὁ ἀπειρηθὴς θεὸς πρὸ χρόνων
 3 αἰώνων, ³ ἐφανέρωσεν δὲ καιροῖς ἰδίους τὸν λόγον αὐτοῦ ἐν κη-² Tim.
 ρύγματι ὃ ἐπιστεύθη ἐγὼ κατ' ἐπιταγὴν τοῦ σωτῆρος ἡμῶν θεοῦ, ^{1, 10.}

16. I.N. παρεγένετο c. ACFG al. (Chrs. utrq.)

17. Rc. Kn. Sz. ἀκούση. — I.N. ἐρύσθη c. A.

18. Rc. Kn. Sz. καὶ ῥύσ. [om. c. ACD* al. Vg. d. e. al. Chrs. ms. (1.)
Hier. al. . . h. ἐρύσαστο FG Vg. It. Hier. al.]

19. Hab. Πρίσκαν 47. al. m. Syr. cdd. lat. al. Chrs. al.

21. Hab. Μηλίτῳ A. . . Μελίτῃ Ar.

22. Rc. Kn. Sz. Ἰ. Χριστός. [om. c. A al. et (om. etiam Ἰησ.) FG al.
Aeth. g.] — Rc. et Kn. (—) in f. add. ἀμήν.*) Rc. et Kn. (—) subser. h. Πρὸς Τιμόθεον δευτέρα, τῆς Ἐφε-
σίων ἐκκλησίας πρῶτον ἐπίσκοπον χειροτονηθέντα, ἐγρά-
φη ἀπὸ Ῥώμης, ὅτι ἐκ δευτέρου παρίστη Παῦλος τῷ
Καίσαρι Νέρωνι c. 12. al. pl. . . h. tantum πρ. Τιμ. δευτ. CDFG
et add. ἐγρ. ἀπὸ Λαοδικείας A.

¹Tim. 4 *Τίτω γνησίῳ τέκνῳ κατὰ κοινὴν πίστιν. χάρις καὶ εἰρήνη ἀπὸ 4*
^{1, 2}Tim. 2 *θεοῦ πατρὸς καὶ Χριστοῦ Ἰησοῦ τοῦ σωτῆρος ἡμῶν.*
^{1, 2}Jc. 3. *Τούτου χάριν ἀπέλιπόν σε ἐν Κρήτῃ, ἵνα τὰ λείποντα ἐπι- 5*
¹Tim. 3. *διορθώσης καὶ καταστήσης κατὰ πόλιν πρεσβυτέρους, ὡς ἐγὼ σοι 6*
²sq. *διαταξάμην, ⁶ εἴ τις ἐστὶν ἀνέγκλητος, μίας γυναικὸς ἀνὴρ, τέκνα 6*
ἔχων πιστά, μὴ ἐν κατηγορίᾳ ἀσωτίας ἢ ἀνυπότακτα. ⁷ δεῖ γὰρ τὸν 7
ἐπίσκοπον ἀνέγκλητον εἶναι ὡς θεοῦ οἰκονόμον, μὴ ἀνθάδη, μὴ 8
ὀργίλον, μὴ πάροινον, μὴ πλήκτην, μὴ αἰσχροκερδῆ, ⁸ ἀλλὰ φιλό- 8
ξενον, φιλάγαθον, σώφρονα, δίκαιον, ὅσιον, ἐγκρατῆ, ⁹ ἀντεχόμε- 9
νον τοῦ κατὰ τὴν διδασχὴν πιστοῦ λόγου, ἵνα δυνατὸς ἦ καὶ παρα- 10
καλεῖν ἐν τῇ διδασκαλίᾳ τῇ ὑγιαίνουσῃ καὶ τοὺς ἀντιλέγοντας ἐλέγ- 10
χειν. ¹⁰ Εἰσὶν γὰρ πολλοὶ ἀνυπότακτοι, ματαιολόγοι καὶ φρενα- 10
πάτακ, μάλιστα οἱ ἐκ περιτομῆς, ¹¹ οὓς δεῖ ἐπιστομιῶσειν, οἵτινες 11
ὄλους οἴκους ἀνατρέπουσιν διδάσκοντες ἂ μὴ δεῖ αἰσχροῦ κέρδους 12
χάριν. ¹² εἶπέν τις ἐξ αὐτῶν ἴδιος αὐτῶν προφήτης· Κρηῖτες αἰεὶ 12
ψεύσται, κακὰ θηρία, γαστέρες ἀργαί. ¹³ ἡ μαρτυρία αὕτη ἐστὶν 13
ἀληθῆς. δεῖ ἢν αἰτίαν ἐλέγχει αὐτοὺς ἀποτόμους, ἵνα ὑγιαίνωσιν ἐν 14
τῇ πίστει, ¹⁴ μὴ προσέχοντες Ἰουδαϊκοῖς μύθοις καὶ ἐντολαῖς· ἐν 14
^{Rom. 14.} *20. θρώπων ἀποστρεφόμενον τὴν ἀλήθειαν. ¹⁵ πάντα καθαρὰ τοῖς 15*
καθαροῖς· τοῖς δὲ μεμιασμένοις καὶ ἀπίστοις οὐδὲν καθαρὸν, ἀλλὰ 16
μεμίανται αὐτῶν καὶ ὁ νοῦς καὶ ἡ συνείδησις. ¹⁶ θεὸν ὁμολογοῦ- 16
σιν εἶδέναι, τοῖς δὲ ἔργοις ἀρνοῦνται, βδελυκτοὶ ὄντες καὶ ἀπειθεῖς
καὶ πρὸς πᾶν ἔργον ἀγαθὸν ἀδόκιμοι.

4. Rc. I.N. *χάρ.*, *ἔλεος*, *εἰρ.* [om. c. C**DEFG al. Syr. Vg. It. al. Chrs. (dia.) Or. int. (dis.) Damsc. Hier. al.] — Rc. Kn. Sz. *κυρίου* [om. c. A al. Vg. d. e. (Dgr. om. Xp.) al. Thdret. ms. Or. int. al.] *Ἰ. Xp.* [Xp. *Ἰ. c. AC al. Vg. d. e. al. Thdret. al.*]

5. Rc. Kn. Sz. *κατέλιπ.* [ἀπ. c. ACDFG al. m. Or. Bas. ms.] — Rc. Kn. *ἐπιδιορθώση.* [-σης c. ADEFG al. pm.]

9. Pro ἐν τ. διδ. τ. ὑγ. h. *τούς ἐν πάσῃ θλίψει A.*

10. Rc. Kn. Sz. *πολλ. καί.* [om. c. ACF al. pl.; vv. pm.; Clem. al. m.] — h. καὶ *ματαιολ.* FG al. pm. Syr. al. — I.N. *μάλ. (δέ)* c. CDgr. Egr. Vg. ms.

12. Om. *αὐτῶν* post *ἰδ.* FGgr. Clem.

15. Rc. Kn. Sz. *πάντ. μέν.* [om. c. ACD*EFG etc.] — I.N. *μεμια μί- νους* c. AD* al. Chrs. . . h. *μεμιαμένοις* G al. (μεμιασμ. Clem. Or.)

II.

¹ Σὺ δὲ λάλει ἃ πρέπει τῇ ὑγαινούσῃ διδασκαλίᾳ, ² πρεσβύτας
 νηφਾਲούς εἶναι, σεμνούς, σώφρονας, ὑγαινοντας τῇ πίστει, τῇ
³ ἀγάπῃ, τῇ ὑπομονῇ· ³ πρεσβύτιδας ὡσαύτως ἐν καταστάματι ἱερο- ^{1 Tim.}
 πρεπείς, μὴ διαβόλους, μὴ οἴνω πολλῶν δεδουλωμένας, καλοδιδα- ^{3, 11.}
⁴ σκάλους, ⁴ ἵνα σωφρονίζουσιν τὰς νεὰς φιλάνδρους εἶναι, φιλο-
⁵ τέκνους, ⁵ σώφρονας, ἀγνάς, οἰκουροῦς, ἀγαθὰς, ὑποτασσομένας
⁶ τοῖς ἰδίοις ἀνδράσιν, ἵνα μὴ ὁ λόγος τοῦ θεοῦ βλασημῆται. ⁶ Τοὺς
⁷ νεωτέρους ὡσαύτως παρακάλει σωφρονεῖν, ⁷ περὶ πάντα σεαντὸν ^{1 Tim.}
 παρεχόμενος τύπον καλῶν ἔργων, ἐν τῇ διδασκαλίᾳ ἀφθορίαν, σε- ^{4, 12.}
⁸ μνότητα, ⁸ λόγον ὑγιῆ ἀκαταγώστων, ἵνα ὁ ἐξ ἐναντίας ἐντραπῆ
⁹ μηδὲν ἔχων λέγειν περὶ ἡμῶν φᾶλλον. ⁹ Δούλους δεσπόταις ἰδίοις
¹⁰ ὑποτάσσεσθαι, ἐν πᾶσιν εὐαρέστους εἶναι, μὴ ἀντιλέγοντας, ¹⁰ μὴ
 νοσηζομένους, ἀλλὰ πᾶσαν πίστιν ἐνδεικνυμένους ἀγαθῆν, ἵνα τὴν
 διδασκαλίαν τὴν τοῦ σωτήρος ἡμῶν θεοῦ κοσμῶσιν ἐν πᾶσιν.
¹¹ ¹¹ Ἐπεφάνη γὰρ ἡ χάρις τοῦ θεοῦ σωτήριος πᾶσιν ἀνθρώποις,
¹² ¹² παιδεύουσα ἡμᾶς, ἵνα ἀρησάμενοι τὴν ἀσέβειαν καὶ τὰς κοσμη-
 κὰς ἐπιθυμίας σωφρόνως καὶ δικαίως καὶ εὐσεβεῶς ζήσωμεν ἐν τῷ
¹³ ¹³ νῦν αἰῶνι, ¹³ προσδεχόμενοι τὴν μακαρίαν ἐλπίδα καὶ ἐπιφάνειαν
 τῆς δόξης τοῦ μεγάλου θεοῦ καὶ σωτήρος ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ,
¹⁴ ¹⁴ ὃς ἔδωκεν ἑαυτὸν ὑπὲρ ἡμῶν, ἵνα λυτρωσῆται ἡμᾶς ἀπὸ πά- ^{Gal. 1.}
 ρης ἀνομίας καὶ καθάρισῃ ἑαυτῷ λαὸν περιούσιον, ζηλωτὴν κειλῶν ^{4.}
 ἔργων.

Cap. II. 3. Hab. κατασχῆματι F (non G.). — h. ἱεροπρεπεῖ 17. al. Syr. utr. Vg. d. e. al. Clem. Bas. Thdret. Hier. al. — h. μηδὲ οἴνω AC al. (non Clem.)

4. LN. σωφρονίζουσιν e. AG. — Rc. Κη. Sz. οἰκουροῦς. [οἰκουργ. c. ACD* EFG.]

7. Hab. ἑαυτὸν D al. Chrs. — Rc. Κη. Sz. ἀδιαφθορ. [ἀφθ. c. ACD* E al. m. Damsc. . . h. ἀφθορίαν FGgr.] — ante σεμνόν. add. ἀγνείαν C al. Syr. p. al. Hier.; post σεμν. add. ἀφθορίαν D** Egr. al. pl. Syr. p. al. Chrs. ms. Thdret.

8. Rc. περὶ ὑμῶν. (sic A.)

10. Hab. μηδὲ νοση. DFG al. — Rc. Κη. om. τὴν ante τοῦ.

11. Rc. Κη. Sz. ἡ σωτήρ. [σωτήρ. c. ACD Syr. utr. . . h. τοῦ σωτήρος ἡμῶν FG Vg. g. al. Cyr. hr. Lcif. al. (ἡ σωτήρ. Clem.)]

Ταῦτα λάλει καὶ παρακάλει καὶ ἔλεγχε μετὰ πάσης ἐπιταγῆς. 15

¹ Tim. μηδεὶς σου περιφρονεῖτω.
4, 12.

III.

Ἰπομίμησθε αὐτούς, ἀρχαίς, ἔξουσίαις ὑποτάσσεσθαι, πειθ- 1
αρχεῖν, πρὸς πᾶν ἔργον ἀγαθὸν ἐπιόντους εἶναι, ² μηδένα βλασ- 2
φημεῖν, ἀμάχους εἶναι, ἐπιεικεῖς, πᾶσαν ἐνδεικνυμένους πραΰτητα
πρὸς πάντας ἀνθρώπους. ³ ἦμεν γὰρ ποτε καὶ ἡμεῖς ἀνόητοι, ἀπει- 3
θεῖς, πλανώμενοι, δουλεύοντες ἐπιθυμίαις καὶ ἡδοναῖς ποικίλαις,
ἐν κακίᾳ καὶ φθόνῳ διάγοντες, στυγητοί, μισοῦντες ἀλλήλους·
⁴ ὅτε δὲ ἡ χρηστότης καὶ ἡ φιλάνθρωπία ἐπεφάνη τοῦ σωτῆρος 4
ἡμῶν θεοῦ, ⁵ οὐκ ἐξ ἔργων τῶν ἐν δικαιοσύνῃ ἃ ἐποιήσαμεν ἡμεῖς, 5
ἀλλὰ κατὰ τὸ αὐτοῦ ἔλεος ἔσωσεν ἡμᾶς διὰ λουτροῦ παλιγγενεσίας
καὶ ἀνακαινώσεως πνεύματος ἁγίου ⁶ οὗ ἐξέχεεν ἐφ' ἡμᾶς πλοσίως, 6
διὰ Ἰησοῦ Χριστοῦ τοῦ σωτῆρος ἡμῶν, ⁷ ἵνα δικαιωθέντες τῇ ἐκει- 7
νου χάριτι κληρονόμοι γενηθῶμεν κατ' ἐλπίδα ζωῆς αἰωνίου. ⁸ πι- 8
στός ὁ λόγος, καὶ περὶ τούτων βούλομαι σε διαβεβαιουῦσθαι, ἵνα
φροντίζουσιν καλῶν ἔργων προτίτασθαι οἱ πεπιστευκότες θεῶν. ταῦτα
ἔστιν καλὰ καὶ ὠφέλιμα τοῖς ἀνθρώποις. ⁹ μωρὰς δὲ ζητήσεις καὶ 9
γενεαλογίας καὶ ἐρις καὶ μάχας νομικὰς περιβύτασο· εἰσὶν γὰρ
ἀνοφθαλμοὶ καὶ μάταιοι. ¹⁰ αἵρετικὸν ἀνθρώπον μετὰ μίαν καὶ δευ- 10
τέραν νοουθεσίαν παραιτοῦ, ¹¹ κινδῶς ὅτι ἐξέστραπται ὁ τοιοῦτος 11
καὶ ἀμαρτάνει ὡν αὐτοκατάκριτος.

Ὅταν πέμψω Ἀρτεμᾶν πρὸς σὲ ἢ Τύχικον, σπούδασον ἐλ- 12
θεῖν πρὸς μὲ εἰς Νικόπολιν· ἐκεῖ γὰρ κέρρικα παραχημέσασαι. ¹³ Ζη- 13

Cap. III. 1. Rc. Kn. Sz. καὶ ἔξουσ. [om. c. ACDgr. Egr. FG al. g. Damasc.]—
add. καὶ et ante πειθ. (FG) et post πειθ. (A).

2. Rc. Kn. Sz. πρῶτοητ. [πραΰτ. c. AC al.]

3. Rc. Kn. Sz. ὡν ἐποίησ. [α̅ c. AC*DFG al. Clem. Cyr.]. — LN. τοῦ
λουτρ. c. A. — h. διὰ πνεύμ. DEFG It. Lcif. al.

6. Hab. τοῦ κυρίου 31. Cyr. hr.; τ. θεοῦ Let. 17. (s. XV.)

7. Rc. Kn. Sz. γενόμεθα [γενηθῶμ. c. ACFG al. Chrs. Ath.], et v. 8. τῷ
[om. c. ADFG al. pl. Thdret. ms.] θεῷ et τὰ [om. c. ACDEG al.
Chrs.] καλὰ.

9. Hab. ἐριν DFGgr.

10. Hab. μίαν νοουθεσ. ἢ (h. καὶ Chrs. Thdret. ms.) δευτέρ. FG g. . . μίαν
νουθ. καὶ δύο DE d. e. Chrs. ap. Wist. . . om. καὶ δευτέρ. Ir. (etiam h.)
Tert. Cyr. al. m. [h. Or. Ath. etc.]

- νᾶν τὸν νομικὸν καὶ Ἀπολλῶ σπουδαίως πρόπεμψον, ἵνα μηδὲν
 14 αὐτοῖς λείπῃ. ¹⁴ μανθανέτωσαν δὲ καὶ οἱ ἡμέτεροι καλῶν ἔργων
 προύστασθαι εἰς τὰς ἀναγκαίας χρείας, ἵνα μὴ ὡς ἄκαρποι.
 15 Ἀσπάζονται σε οἱ μετ' ἐμοῦ πάντες. ἀσπασαί τοὺς φιλοῦν-
 τας ἡμᾶς ἐν πίστει.
 Ἡ χάρις μετὰ πάντων ὑμῶν.

ΠΡΟΣ ΦΙΛΗΜΟΝΑ.

- 1 Παῦλος δέσμιος Χριστοῦ Ἰησοῦ καὶ Τιμόθεος ὁ ἀδελφὸς Φιλή-
 2 μονι τῷ ἀγαπητῷ καὶ συνεργῷ ἡμῶν ² καὶ Ἀπφίᾳ τῇ ἀδελφῇ καὶ
 Ἀρχίππῳ τῷ συστρατιωτῇ ἡμῶν καὶ τῇ κατ' οἶκόν σου ἐκκλησίᾳ.
 3 ³ χάρις ὑμῖν καὶ εἰρήνη ἀπὸ Θεοῦ πατρὸς ἡμῶν καὶ κυρίου Ἰησοῦ
 Χριστοῦ.
 4 Εὐχαριστῶ τῷ Θεῷ μου πάντοτε μελάν σου ποιούμενος ἐπὶ
 5 τῶν προσευχῶν μου, ⁵ ἀκούων σου τῆν ἀγάπην καὶ τὴν πίστιν ἣν
 6 ἔχεις πρὸς τὸν κύριον Ἰησοῦν καὶ εἰς πάντας τοὺς ἀγίους, ⁶ ὅπως
 ἡ κοινωμία εἰς πίστειός σου ἐνεργῆς γένηται ἐν ἐπιγνώσει παντὸς
 7 ἀγαθοῦ τοῦ ἐν ἡμῖν εἰς Χριστόν. ⁷ χαίρειν γὰρ πολλὴν ἔσχον καὶ

13. Hab. Ἀπόλλωνα FG.

15. Hab. ἀσπασασθε τοὺς A. — Rc. et Kn. Ln. (—) in f. add. ἀμήν.
[om. c. A CD* al. Aeth. d. Hier. al.]

*) Rc. et Kn. (—) subscr. h. Πρὸς Τίτον τῆς Κρητῶν ἐκκλησίας
πρῶτον ἐπίσκοπον χειροτονηθέντα ἐργάτη ἀπὸ Νικοπό-
λειως τῆς Μακεδονίας c. l al. pm. (sed omnes hi cdd. πρώτον vñnt
omittere.) . . ἀπ. Νικ. add. etiam A. . . h. tantum pr. Tit. CDEFG. . .
add. διὰ Ζηνᾶ κ. Ἀπολλῶ Syr. et διὰ Ἀρτεμᾶ Cpt.

1. Pon. Ἰ. Χρ. D* E al. m.; vv. m.; Chrs. al.

2. Rc. Kn. Sz. τῇ ἀγαπητῇ. [add. c. AD* EFG al. vv. m. Hes. Hier.]

5. Ln. εἰς τόν c. ACD* E 17. (Latt. in Domino I. et in omnes.)

6. Hab. ἐνεργῆς (evidens) Vg. cdd. ap. Hier. Pel. (manifesta) d. e. —
Ln. om. τοῦ c. A 17. — Rc. ἐν ὑμῖν et Rc. Kn. Sz. Χρ. Ἰησοῦν. [om.
c. AC al. Cpt. Hier. al.]

7. Rc. Kn. χαίρειν et Rc. Kn. Sz. ἔχομεν πολλ. [πολλ. ἔσχ. c. ACFG al.
Vg. g. al. Thdret. al. . . h. π. ἔχομεν D* E d. e. Hier.]

παράκλησιν ἐπὶ τῇ ἀγάπῃ σου, ὅτι τὰ σπλάγγνα τῶν ἁγίων ἀνα-
πέπνυται διὰ σοῦ, ἀδελφέ. ⁸ Διὸ πολλὴν ἐν Χριστῷ παρήσιαν ⁸
ἔχων ἐπιτάσσει σοι τὸ ἀνῆκον, ⁹ διὰ τὴν ἀγάπην μᾶλλον παρα- ⁹
καλῶ, τοιοῦτος ὢν ὡς Παῦλος πρεσβύτες, ἧν δὲ καὶ δέσμιος
¹ ^{4, 15.} ^{Act.} ^{13, 23.} Χριστοῦ Ἰησοῦ. ¹⁰ παρακαλῶ σε περὶ τοῦ ἐμοῦ τέκνου, ὃν ἐγέν- ¹⁰
νησα ἐν τοῖς δεσμοῖς, Ὀνήσιμον, ¹¹ τὸν ποτέ σοι ἀχρηστον, ἧν δὲ ¹¹
δὲ σοὶ καὶ ἐμοὶ εὐχρηστον, ὃν ἀνέπεμψά σοι. ¹² σὺ δὲ αὐτόν, ¹²
τουτέστιν τὰ ἐμὰ σπλάγγνα, ¹³ ὃν ἐγὼ ἐβουλόμην πρὸς ἐμαυτὸν ¹³
κατέχειν, ἵνα ὑπὲρ σοῦ μοι διακονῇ ἐν τοῖς δεσμοῖς τοῦ εὐαγγελίου.
¹⁴ χωρὶς δὲ τῆς σῆς γνώμης οὐδὲν ἠθέλησα ποιῆσαι, ἵνα μὴ ὡς ¹⁴
κατὰ ἀνάγκην τὸ ἀγαθόν σου ἢ ἄλλὰ κατὰ ἐκούσιον. ¹⁵ τάχα γὰρ ¹⁵
διὰ τοῦτο ἐχωρίσθη πρὸς ὦραν, ἵνα αἰώνιον αὐτὸν ἀπέχης, ¹⁶ οὐκ- ¹⁶
ἔτι ὡς δοῦλον ἀλλ' ὑπὲρ δοῦλον, ἀδελφὸν ἀγαπητόν, μάλιστα
ἐμοί, πόσω δὲ μᾶλλον σοὶ καὶ ἐν σαρκὶ καὶ ἐν κυρίῳ. ¹⁷ εἰ οὖν ¹⁷
με ἔχεις κοινόν, προσλαβοῦ αὐτόν ὡς ἐμέ. ¹⁸ εἰ δέ τι ἠδίκησέν ¹⁸
σε ἢ ὀφείλει, τοῦτο ἐμοὶ ἐλλόγα. ¹⁹ ἐγὼ Παῦλος ἔγραψα τῇ ἐμῇ ¹⁹
χειρὶ, ἐγὼ ἀποτίσω· ἵνα μὴ λέγω σοι ὅτι καὶ σεαυτὸν μοι προσοφέ-
λεις. ²⁰ καὶ, ἀδελφέ, ἐγὼ σου ὀναίμην ἐν κυρίῳ· ἀνάπαυσόν μου ²⁰
τὰ σπλάγγνα ἐν Χριστῷ.

Πεπορθῶς τῇ ὑπακοῇ σου ἔγραψά σοι, εἰδὼς ὅτι καὶ ὑπὲρ ἃ ²¹
λέγω ποιήσεις. ²² ἅμα δὲ καὶ ἐτοιμαζέ μοι ξενίαν· ἐλπίζω γάρ, ²²
ὅτι διὰ τῶν προσευχῶν ὑμῶν χαρισθήσομαι ὑμῖν.

Ἀσπάζεται σε Ἐπαφρᾶς ὁ συναγμάλωτος μου ἐν Χριστῷ ²³
Ἰησοῦ, ²⁴ Μάρκος, Ἀρίσταρχος, Δημᾶς, Λουκᾶς, οἱ συναργοί μου. ²⁴

9. Hab. ἀνάγκην μᾶλλον. A. — Rc. Kn. Sz. Ἰ. Xρ.

10. Ln. ἐγὼ ἐγένν. c. A al. Sl. ms. Chrs. — Rc. Kn. Sz. δεσμ. μου. [om. c. AD* EFG al. Vg. It. Hier. al.]

11. Hab. δὲ καὶ G al. Vg. g. Hier. (Sz. per error. om. ἐμοί.) — Rc. Kn. Sz. in f. om. σοί. [scr. c. ACD* E (DE al. d. e. al. Chrs. h. ἐπεμψα.) 17. Syr. Vg. It. al. Hier.]

12. Rc. Kn. Sz. in f. add. προσλαβοῦ. [om. c. A (A 17. om. etiam σὺ δὲ atque ita Ln.) FGr. 17. . . etiam post σὺ δὲ et post αὐτόν pon.]

18. Rc. Kn. Sz. ἐλλόγα. [ἐλλόγα s. ἐνλόγα c. ACD* FG al.]

20. Rc. pro Xρ. h. κυρίῳ.

21. Rc. Kn. Sz. pro ἃ [c. AC al. Cpt.] h. ὃ.

23. Rc. ἀσπάζονται.

25 Ἡ χάρις τοῦ κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ μετὰ τοῦ πνεύματος ὑμῶν.

ΠΡΟΣ ΕΒΡΑΙΟΥΣ.

1 Πολυμερῶς καὶ πολυτρόπως πάσαι ὁ θεὸς καλήσας τοῖς πατράσιν ἐν τοῖς προφήταις ἐπ' ἐσχάτου τῶν ἡμερῶν τούτων ἐλάλησεν ἡμῖν
 2 ἐν υἱῷ, ² ὃν ἔθληκεν κληρονόμον πάντων, δι' οὗ καὶ ἐποίησεν τοὺς
 3 αἰῶνας, ³ ὃς ὢν ἀπάνησασμα τῆς δόξης καὶ χαρακτῆρ τῆς ὑποστάσεως αὐτοῦ φέρων τε τὰ πάντα τῷ ῥήματι τῆς δυνάμεως αὐτοῦ, καθαρισμόν τῶν ἁμαρτιῶν ποιησάμενος ἐκάθισεν ἐν δεξιᾷ τῆς με-
 4 γαλωσύνης ἐν ὑψηλοῖς, ⁴ τοσοῦτον κρείττων γενόμενος τῶν ἀγγέλων, ⁵ ὅσῳ διαφορωτέρον παρ' αὐτοὺς κεκληρονόμηκεν ὄνομα. ⁵ τίμι γὰρ ἐπέειπεν ποτε τῶν ἀγγέλων· Τίός μου εἰ σύ, ἐγὼ σύμμερον γεγεννηκά·^{Ps. 2. 7.}
 6 εἰς υἱόν; ⁶ ὅταν δὲ πάλιν εἰσαγάγῃ τὸν πρωτότοκον εἰς τὴν οἰκου-^{7, 14.}
 μένην, λέγει· Καὶ προσκνησάτωσαν αὐτῷ πάντες ἄγγελοι θεοῦ. ^{Ps. 97. 7.}
 7 ⁷ καὶ πρὸς μὲν τοὺς ἀγγέλους λέγει· Ὁ ποιῶν τοὺς ἀγγέλους αὐτοῦ ^{Dt. 32. 43.}
 8 πνεύματα καὶ τοὺς λειτουργοὺς αὐτοῦ πρὸς φλόγα, ^{Ps. 104. 4.} ⁸ πρὸς δὲ τὸν υἱόν· Ὁ θρόνος σου, ὁ θεός, εἰς τὸν αἰῶνα τοῦ αἰῶνος· ῥάβδος ^{Ps. 45. 6. 7.}
 9 εὐθύτητος ἢ ῥάβδος τῆς βασιλείας σου. ⁹ ἠγάπησας δικαιοσύνην καὶ ἐμίσησας ἀνομίαν· δια τοῦτο ἐχρισέν σε, ὁ θεός, ὁ θεός σου

25. Rc. et Kn. (—) in f. add. ἀμήν.

*) Rc. et Kn. (—) subscr. h. Πρὸς Φιλήμονα ἐγράφη ἀπὸ Πώ-
 μης διὰ Ὀνησίμου οἰκίτου c. 44. al. pm. .. h. tantum pr. Φιλ.
 (om. A) CDE etc.

Cap. I. 1. Rc. ἐπ' ἐσχάτων.

2. Hab. διὸ pro δι' οὗ 109. (s. XI.)

3. Rc. Kn. Sz. δι' ἑαυτοῦ καθαρ. ποιησ. τ. ἁμαρτ. ἡμῶν. [om. δι' ἐ.
 (h. δι' αὐτ. D* d. e. Did. al.) c. AB al. Arm. Vg. Cyr. (saepe) Sedul. et
 ἡμ. c. ABD* E al. Syr. Vg. al. Ath. Cyr. utr. al. m.]

8. Om. τοῦ αἰῶν. B 17. — LK. καὶ ἡ ῥάβδ. [c. AB 53. et (omisso ἡ)
 D* E d. e. Vg. ms. Am. Aeth.] τῆς εὐθ. [c. AB 53.] ῥάβδ. [omisso ἡ
 c. AB 53.] — h. βασιλ. αὐτοῦ B.

9. Hab. ἐμίσ. ἀδικίαν A al. Cyr. Eus. al.

*Ps. 102, 25-27. *ἔλαιον ἀγαλλιάσεως παρὰ τοὺς μετόχους σου. 10 καὶ Σὺ κατ' 10*
 (26-28.) *ἀρχάς, κύριε, τὴν γῆν ἐθμελίωσας, καὶ ἔργα τῶν χειρῶν σου εἰ-*
σὶν οἱ οὐρανοί. 11 αὐτοὶ ἀπολοῦνται, σὺ δὲ διαμέμεις· καὶ πάντες 11
ὡς ἱμάτιον παλαιωθήσονται, 12 καὶ ὡσεὶ περιβόλαιον ἐλίξεις αὐ-
τούς, καὶ ἀλλαγήσονται· σὺ δὲ ὁ αὐτὸς εἶ, καὶ τὰ ἔτη σου οὐκ
 *Ps. 110, 1. *ἐκλείρουσιν. 13 πρὸς τίνα δὲ τῶν ἀγγέλων εἰρημέν ποιεῖ· Κάθου 13*
ἐκ δεξιῶν μου ἕως ἂν θῶ τοὺς ἐχθρούς σου ὑποπόδιον τῶν ποδῶν
σου; 14 οὐχὶ πάντες εἰσὶν λειτουργικὰ πνεύματα εἰς διακονίαν ἀπο-
στελλόμενα διὰ τοὺς μέλλοντας κληρονομεῖν σωτηρίαν;

II.

Διὰ τοῦτο δεῖ περισσοτέρως προσέχειν ἡμᾶς τοῖς ἀκουσθεῖσιν, 1
 Gal. 3, 19. *μήποτε παραρῶμεν. 2 εἰ γὰρ ὁ δι' ἀγγέλων λαληθεὶς λόγος ἐγέ-*
 Act. 7, 53. *νετο βέβαιος καὶ πᾶσα παράβασις καὶ παρακοή ἔλαβεν ἐνδικον*
μισθιαποδοσίαν, 2 πῶς ἡμεῖς ἐκφρευξόμεθα τηλικαύτης ἀμελήσαντες 3
σωτηρίας; ἥτις ἀρχὴν λαβοῦσα λαλεῖσθαι δια τοῦ κυρίου, ὑπὸ τῶν
ἀκουσάντων εἰς ἡμᾶς ἐβεβαιώθη, 4 συνεπιμαρτυροῦντος τοῦ θεοῦ 4
σημείοις τε καὶ τέρασιν καὶ ποικίλαις δυνάμεσιν καὶ πνεύματος
ἀγίου μερισμοῖς κατὰ τὴν αὐτοῦ θέλησιν.
 Οὐ γὰρ ἀγγέλοις ὑπέταξεν τὴν οἰκουμένην τὴν μέλλουσαν, περὶ 5
 *Ps. 8, 4-ii. *ἧς λαλοῦμεν. 6 διεμαρτύρατο δὲ πού τις λέγων· Τί ἐστὶν ἀνθρω-*
 6 *πος, ὅτι μνημόσκη αὐτοῦ; ἢ υἱὸς ἀνθρώπου, ὅτι ἐπισκέπη αὐτόν;*
 7 *ἠλάττωσας αὐτόν βραχὺ τι παρ' ἀγγέλους, δόξη καὶ τιμῇ ἑστεφά-*
 Heb. *ρωσας αὐτόν, 8 πάντα ὑπέταξας ὑποκάτω τῶν ποδῶν αὐτοῦ. ἐν 8*
 10, 13. *τῷ γὰρ ὑποτάξαι αὐτῷ τὰ πάντα οὐδὲν ἀφῆκεν αὐτῷ ἀνυπότακτον·*
 1 Cor. *15, 27. νῦν δὲ οὐπω ὀρώμεν αὐτῷ τὰ πάντα ὑποτεταγμένα. 9 τὸν δὲ βραχὺ 9*

11. KN. *διαμενεῖς*. (sic Vg.)

12. Hab. ἀλλάξεις D* 43. Vg. d. e. Tert. — LN. ὡς ἱμάτιον, καὶ ἀλλ. c. ABD* E (h. ὡσεὶ et antea ὡς περιβ. D* E) d. e. Aeth. Arm.

14. Hab. διακονίας B Or. (2; -αν 5.)

Cap. II. 1. LN. παραρῶμεν. c. AD al.

6. LN. τίς ἐστ. c. C* (hab. A in psalmo) Cpt. Tol. d. e. Dams.

7. Rc. et KN. LN. (—) in f. add. καὶ κατέστησας αὐτόν ἐπὶ τὰ ἔργα τῶν χειρῶν σου. [om. c. BDgr. E**gr. al. pl. Syr. (diff. cdd. et edl.) Sl. ms. Chrs. Dams. al.]

8. LN. ὑποτάξαι (αὐτῷ) . . om. B (ap. Btlj.; om. post ὀρώμ. ap. Beh. et Sz.) d. e. (etiam post ἀφῆκ. om. d. e.)

τι παρ' ἀγγέλους ἡλαττωμένους βλέπομεν Ἰησοῦν διὰ τὸ πάθημα
 τοῦ θανάτου δόξῃ καὶ τιμῇ ἐστεφανωμένον, ὅπως χάριτι Θεοῦ ἐπὲρ
 10 παντός γευσῆται θανάτου. ¹⁰ ἔπρεπε γὰρ αὐτῷ, δι' ὃν τὰ πάντα
 καὶ δι' οὗ τὰ πάντα, πολλοὺς υἱοὺς εἰς θόξαν ἀγαγόντα τὸν ἀρχι-
 11 γόν τῆς σωτηρίας αὐτῶν διὰ παθημάτων τελειῶσαι. ¹¹ ὃ τε γὰρ
 ἀγιαζῶν καὶ οἱ ἀγιαζόμενοι ἐξ ἑνὸς πάντες· δι' ἣν αἰτίαν οὐκ ἐπ- Jo. 20.
 12 αισχύνεται ἀδελφούς αὐτοὺς καλεῖν, ¹² λέγων· Ἀπαγγεῶ τὸ ὄνομά 17.
 σου τοῖς ἀδελφοῖς μου, ἐν μέσῳ ἐκκλησίας ὑμῶν· ¹³ καὶ πᾶ- Ps. 22.
 13 λιν· Ἐγὼ ἔσομαι πεποιδῶς ἐπ' αὐτῷ, καὶ πάλιν· Ἴδού ἐγὼ καὶ 22. 3.
 14 τὰ παιδιά ἃ μοι ἔδωκεν ὁ Θεός. ¹⁴ ἐπεὶ οὖν τὰ παιδιά κεκοινώ- 2 Sam. 17. 18.
 νηκεν αἵματος καὶ σαρκός, καὶ αὐτὸς παραπλησίως μετέσχευ τῶν
 αὐτῶν, ἵνα διὰ τοῦ θανάτου καταργήσῃ τὸν τὸ κράτος ἔχοντα τοῦ
 15 θανάτου, τοντέστιν τὸν διάβολον, ¹⁵ καὶ ἀπαλλάξῃ τούτους ὅσοι
 16 φόβῳ θανάτου διὰ παντός τοῦ ζῆν ἔνοχοι ἦσαν δουλείας. ¹⁶ οὐ
 γὰρ δήπου ἀγγέλων ἐπιλαμβάνεται, ἀλλὰ σπέρματος Ἀβραάμ ἐπι-
 17 λαμβάνεται. ¹⁷ ὅθεν ὤφειλεν κατὰ πάντα τοῖς ἀδελφοῖς ὁμοιωθῆ-
 ναι, ἵνα ἐλεήμων γένηται καὶ πιστὸς ἀρχιερεὺς τὰ πρὸς τὸν Θεόν,
 18 εἰς τὸ ἰλάσκειν τὰς ἁμαρτίας τοῦ λαοῦ. ¹⁸ ἐν ᾧ γὰρ πέποιθεν
 αὐτὸς πειρασθεῖς, δύναται τοῖς πειραζομένοις βοηθῆσαι.

III.

1 Ὅθεν, ἀδελφοὶ ἅγιοι, κλήσεως ἐπουρανόυ μέτοχοι, κατανοή-
 σατε τὸν ἀπόστολον καὶ ἀρχιερέα τῆς ὁμολογίας ἡμῶν Ἰησοῦν,
 2 ² πιστὸν ὄντα τῷ ποιήσαντι αὐτόν, ὡς καὶ Μωϋσῆς ἐν τῷ οἴκῳ Heb. 3.
 3 αὐτοῦ. ³ πλείονος γὰρ οὗτος δόξης παρὰ Μωϋσῆν ἠξίωται, καθ' 5.
 4 ὅσον πλείονα τιμὴν ἔχει τοῦ οἴκου ὁ κατασκευάσας αὐτόν. ⁴ πᾶς
 γὰρ οἶκος κατασκευάζεται ὑπὸ τινός, ὁ δὲ πάντα κατασκευάσας

9. Hab. χωρὶς pro χάριτι 53. 67.** edd. ap. Or. et ap. Hier. Syr. in cdd. Nestorian. (his tribuunt lection. Oec. et Thphyl.) Thdret. al. [Cf. 1 Cor. 15, 27. . . χωρ. ad v. 8. notatum vdr.]

14. Rc. KN. Sz. σαρκ. x. αἴμ. [αἴμ. x. σαρκ. c. ABCDE al.; vv. m.; Or. Eus. Cyr. utr. Ath. Chrs. al.] — h. αὐτῶν παθημάτων D* E. Eus. Hier.

15. Hab. ἀποκατάλαξ A. — 17. h. ταῖς ἁμαρτίαις A al. Ath. Chrs. Cap. III. 1. Rc. et KN. (—) Χριστόν Ἰησ.

2. Rc. KN. Sz. Ln. ἐν ὄλῳ. . . om. c. BCpl. Sah. Erp. Ambr. (accurate cit.)

4. Rc. KN. Sz. τὰ πάντ. [om. c. ABCD* E al. m. Chrs. ms.]

IV.

- 1 Φοβηθῶμεν οὖν, μήποτε καταλειπομένης ἐπαγγελίας εἰσελθεῖν
 2 εἰς τὴν κατάπαυσιν αὐτοῦ δοκῇ τις ἐξ ὑμῶν ὑστερηκεῖναι. ² καὶ γὰρ
 ἔσμεν εὐηγγελισμένοι καθάπερ κἀκεῖνοι· ἀλλ' οὐκ ὠφέλησεν ὁ λό-
 γος τῆς ἀκοῆς ἐκείνους, μὴ συγκεκρασμένους τῇ πίστει τοῖς ἀκού-
 3 σασιν. ³ εἰσερχόμεθα γὰρ εἰς τὴν κατάπαυσιν οἱ πιστεύσαντες, ^{Ps. 95,}
 καθὼς εἶρηκεν· Ὡς ὠμοσα ἐν τῇ ὀργῇ μου· Εἰ εἰσελεύσονται εἰς ^{11,}
 τὴν κατάπαυσίν μου, καίτοι τῶν ἔργων ἀπὸ καταβολῆς κόσμου ^{Heb. 3,}
 4 γενηθέντων. ⁴ εἶρηκεν γὰρ πον περὶ τῆς ἐβδόμης οὕτως· Καὶ κατ- ^{Gn. 2,}
 ἔπαυσεν ὁ θεὸς ἐν τῇ ἡμέρᾳ τῇ ἐβδόμῃ ἀπὸ πάντων τῶν ἔργων αὐ-
 5 τοῦ. ⁵ καὶ ἐν τούτῳ πάλιν· Εἰ εἰσελεύσονται εἰς τὴν κατάπαυσίν
 6 μου. ⁶ ἐπεὶ οὖν ἀπολείπεται τινας εἰσελθεῖν εἰς αὐτὴν καὶ οἱ πρό-
 7 τερον εὐαγγελισθέντες οὐκ εἰσῆλθον δι' ἀπειθείαν, ⁷ πάλιν τινα ^{Ps. 95,}
 ὀρᾷ εἰς ἡμέραν, σήμερον, ἐν Δαυὶδ λέγων μετὰ τοσοῦτον χρόνον, ^{7,}
 καθὼς προεῖρηται· Σήμερον, ἐὰν τῆς φωνῆς αὐτοῦ ἀκούσητε, μὴ ^{15,}
 8 σκληρύνητε τὰς καρδίας ὑμῶν. ⁸ εἰ γὰρ αὐτοὺς Ἰησοῦς κατέπαυσεν,
 9 οὐκ ἂν περὶ ἄλλης ἐλάλει μετὰ ταῦτα ἡμέρας. ⁹ ἄρα ἀπολείπεται
 10 σαββατισμὸς τῷ λαῷ τοῦ θεοῦ. ¹⁰ ὁ γὰρ εἰσελθὼν εἰς τὴν κατά-
 παυσιν αὐτοῦ καὶ αὐτὸς κατέπαυσεν ἀπὸ τῶν ἔργων αὐτοῦ ὡσεὶ
 ἀπὸ τῶν ἰδίων ὁ θεός.
 11 Σπουδάσωμεν οὖν εἰσελθεῖν εἰς ἐκείνην τὴν κατάπαυσιν, ἵνα
 12 μὴ ἐν τῷ αὐτῷ τις ὑποδείγματι πέσῃ τῆς ἀπειθείας. ¹² ζῶν γὰρ
 ὁ λόγος τοῦ θεοῦ καὶ ἐνεργεῖ καὶ τομώτερος ὑπὲρ πάσων μάχαιρων
 δίστομον καὶ δίκηνόμενος ἄχρι μερισμοῦ ψυχῆς καὶ πνεύματος,

Cap. IV. 1. Hab. ἡμῶν 5. al. Vg. ms. et Sixt. Thdret.

2. Rc. Kn. Sz. συγκεραμένος c. 17. al. pl. Syr. Frg. Vg. (non Am.) Cyr. (alic.). . . συγκερασμένους c. AB (συγκεραμένους ap. Btlj.) CD* al. et συγκεραμένους s. -κραμένους D*²E al. pl.; vv. pm. — h. τῶν ἀκουσάντων D* Syr. p. in m. Sl.; τοὺς ἀκούοντας Chra. ms.

3. Hab. εἰσερχόμεθα οὖν AC al. Cpt.; εἰς. δέ Syr. Arm.

4. Om. γὰρ, jungens εἶρ. c. καίτοι, 109 lat. (s. XI.) — om. ἐν τ. ἡμ. τ. ἐρδ. A.

5. Pro εἰ h. καὶ D* d. e.

7. Rc. Kn. Sz. εἶρηται. [προεῖρ. c. A CD* E al. m.; vv. pl.; PP. m. . . h. προεῖρημεν B al.]

12. Rc. Kn. Sz. ψυχ. τε καί. [om. c. ABCH al. Or. (3.) Eus. al. m.]

ἀρωῶν τε καὶ μυελῶν, καὶ κρετικὸς ἐνθυμήσεων καὶ ἐννοιῶν καρ-
 διας· ¹³ καὶ οὐκ ἔστιν κτίσις ἀφανῆς ἐνώπιον αὐτοῦ, πάντα δὲ ¹³
 γυντὰ καὶ τετραχλησιμένα τοῖς ὀφθαλμοῖς αὐτοῦ, πρὸς ὃν ἡμῶν
 ὁ λόγος.

Ἐχοντες οὖν ἀρχιερέα μέγα, διεληλυθότα τοὺς οὐρανοὺς, Ἰη- ¹⁴
 σοῦν τὸν υἱὸν τοῦ Θεοῦ, κρατῶμεν τῆς ὁμολογίας. ¹⁵ οὐ γὰρ ἔχο- ¹⁵
 μεν ἀρχιερέα μὴ δυνάμενον συμπαθεῖσαι ταῖς ἀσθενείαις ἡμῶν,
 πεπειραμένον δὲ κατὰ πάντα καθ' ὁμοιότητα χωρὶς ἁμαρτίας.
¹⁶ προσερχόμεθα οὖν μετὰ παρρησίας τῷ θρόνῳ τῆς χάριτος, ἵνα ¹⁶
 λάβωμεν ἔλεος καὶ χάριν εὐρωμεν εἰς εὐκαιρον βοήθειαν.

V.

Heb. 8, ³ Πᾶς γὰρ ἀρχιερεὺς ἐξ ἀνθρώπων λαμβανόμενος ὑπὲρ ἀνθρώ- ¹
 πων καθίσταται τὰ πρὸς τὸν Θεόν, ἵνα προσφέρῃ δῶρα καὶ θυ- ²
 σίας ὑπὲρ ἁμαρτιῶν, ² μετριοπαθεῖν δυνάμενος τοῖς ἄγνοοῦσιν καὶ ²
 πλανωμένοις, ἐπεὶ καὶ αὐτὸς περικίεται ἀσθίνειαν, ³ καὶ δι' αὐτῆς ³
 ὀφείλει, καθὼς περὶ τοῦ λαοῦ, οὕτως καὶ περὶ αὐτοῦ προσφέρειν ³
 περὶ ἁμαρτιῶν. ⁴ καὶ οὐχ ἑαυτῷ τις λαμβάνει τῆς τιμῆς, ἀλλὰ ⁴
 καλούμενος ὑπὸ τοῦ Θεοῦ, καθὼς περὶ καὶ Ἀαρῶν. ⁵ οὕτως καὶ ὁ ⁵
 Χριστὸς οὐχ ἑαυτὸν ἐδόξασεν ἀρχιερέα, ἀλλ' ὁ κληθεὶς ⁵
 πρὸς αὐτόν· Τίος μόν ἐγὼ σήμερον γεγέννηκά σε· ⁶ καθὼς ⁶
 καὶ ἐν ἑτέρῳ λέγει· Σὺ ἱερεὺς εἰς τὸν αἰῶνα κατὰ τὴν τάξιν Μελ- ⁷
 χιθεδέκ. ⁷ ὅς ἐν ταῖς ἡμέραις τῆς σαρκὸς αὐτοῦ, δεήσεις τε καὶ ⁷
 ἱκετηρίας πρὸς τὸν δυνάμενον σῶζειν αὐτὸν ἐκ θανάτου μετὰ κρα- ⁸
 γῆς ἰσχυρᾶς καὶ δακρῶν προσενέγκας καὶ εἰσακουσθεὶς ἀπὸ τῆς ⁸
 εὐλαβείας, ⁹ καί περ ὢν υἱός, ἔμαθεν ἀφ' ὧν ἔπαθεν τῆς ὑπακοῆς, ⁹
 καὶ τελειωθείς ἐγένετο πᾶσιν τοῖς ὑπακούουσιν αὐτῷ αἰτίος σω- ⁹
 τηρίας αἰώνιον, ¹⁰ προσαγορευθεὶς ὑπὸ τοῦ Θεοῦ ἀρχιερεὺς κατὰ ¹⁰

15. Rc. Sz. Ln. πεπειρασμένον. [πεπειραμ. c. (B?) C al. pl. Or. (2; -ρασμένον 4.) Gr. nyss. Cyr. Chrs. ms. al.]

16. Rc. Kn. Sz. ἔλεον. — om. εὐρωμ. B. et εἰς D* F. d. e.

Cap. V. 3. Rc. Kn. Sz. διὰ ταύτην [δι' αὐτ. c. ABC* al. Syr. utr. Chrs. ms. al.], tum ἑαυτοῦ [αὐτ. c. BD* al.] et ὑπὲρ ἁμ. [περὶ c. ABC* D* al. Chrs. ms. Thdret.]

4. Rc. ὁ καλούμ. et ὁ Ἀαρ. — Rc. Kn. Sz. καθ' ἁπερ. Ln. καθὼς c. C* D* Chrs. Proc. . . καθὼς π. c. A B.

11 τὴν τάξιν Μελχισεδέκ. ¹¹ Περὶ οὗ πολὺς ἡμῶν ὁ λόγος καὶ δυσερμή-
 12 νευτος λέγειν, ἐπεὶ νεωθροὶ γέγονατε ταῖς ἀκοαῖς. ¹² καὶ γὰρ ὀφεί-
 λοντες εἶναι διδάσκαλοι διὰ τὸν χρόνον, πάλιν χρεῖαν ἔχετε τοῦ
 διδάσκειν ἡμᾶς, τίνα τὰ στοιχεῖα τῆς ἀρχῆς τῶν λογίων τοῦ Θεοῦ,
 13 καὶ γέγονατε χρεῖαν ἔχοντες γάλακτος καὶ οὐ στερεᾶς τροφῆς. ¹³ πᾶς ^{1 Cor.}
 γὰρ ὁ μετέχων γάλακτος ἄπειρος λόγον δικαιοσύνης, νήπιος γὰρ ^{2, 2.}
 14 ἐστίν· ¹⁴ τελείων δὲ ἐστὶν ἡ στερεὰ τροφή, τῶν διὰ τῆς ἕξιν τα
 αἰσθητήρια γεγυμνασμένα ἔχοντων πρὸς διάκρισιν καλοῦ τε καὶ
 κακοῦ.

VI.

1 Διὸ ἀφέντες τὸν τῆς ἀρχῆς τοῦ Χριστοῦ λόγον, ἐπὶ τὴν τε-
 λειότητα φερώμεθα, μὴ πάλιν θημέλιον καταβαλλόμενοι μετανοίας
 2 ἀπὸ νεκρῶν ἔργων, καὶ πίστεως ἐπὶ Θεόν, ² βαπτισμῶν διδαχῆς,
 ἐπιθέσεως τε χειρῶν, ἀναστάσεώς τε νεκρῶν, καὶ κρίματος αἰωνίου.
³ ³ καὶ τοῦτο ποιήσομεν, ἐάνηκερ ἐπιτρέπη ὁ Θεός. ⁴ ἀδύνατον γὰρ,
 τοὺς ἅπαξ φωτισθέντας γενεσαμένους τε τῆς δωρεᾶς τῆς ἐπουρανίου
 5 καὶ μετόχους γεννηθέντας πνεύματος ἁγίου ⁵ καὶ καλὸν γενεσαμένους
 6 Θεοῦ ῥῆμα δυνάμεις τε μέλλοντος αἰῶνος ⁶ καὶ παραπεσόνας πάλ-
 λιν ἀνακαινίζειν εἰς μετάνοιαν, ἀνασταυροῦντας ἑαυτοῖς τὸν νόον
 7 τοῦ Θεοῦ καὶ παραδειγματίζοντας. ⁷ γῆ γὰρ ἡ πιουσα τὸν ἐπ' αὐ-
 τῆς ἐρχόμενον πολλὰκις ὑετὸν καὶ τίκτουσα βοτάνην εὐθετον ἐκείνοις
 δι' οὗς καὶ γεωργεῖται, μεταλαμβάνει εὐλογίας ἀπὸ τοῦ Θεοῦ·
 8 ⁸ ἐκφέρουσα δὲ ἀκάνθας καὶ τριβόλους ἀδόκιμος καὶ κατάραις ἐγ-
 γύς, ἥς τὸ τέλος εἰς καῦσιν.
 9 Πειπίσμεθα δὲ περὶ ὑμῶν, ἀγαπητοί, τὰ κρείσσονα καὶ ἐχο-
 10 μενα σωτηρίας, εἰ καὶ οὕτως λαλοῦμεν. ¹⁰ οὐ γὰρ ἄδικος ὁ Θεός,
 ἐπιλαθέσθαι τοῦ ἔργου ὑμῶν καὶ τῆς ἀγάπης ἧς ἐνεδείξασθε εἰς
 11 τὸ ὄνομα αὐτοῦ, διακονήσαντες τοῖς ἁγίοις καὶ διακονοῦντες. ¹¹ ἐπι-

12. I.N. ὑμᾶς τινά. — om. καὶ ante οὐ B* C 17. Vg. Cpt. Or. (3.) Cyr. Chrs. ms. Aug. (hab. 2. Clem.)

Cap. VI. 2. I.N. διδαχὴν c. B d. . h. διαδοχῆς 43. (s. XIII.)

3. Hab. ποιήσοιμεν A C D gr. E gr. al. pm. Arm. Thdret. (comm.) Oec.

7. Om. καὶ ante γεωργ. D* Syr. Arr. Vg. d. e.

10. Rc. τοῦ κόπου τῆς ἀγάπ. [Cf. 1 Thss. 1, 3.] — h. διακονοῦντες D* d. e.

Θυμοῦμεν δέ, ἕκαστον ὑμῶν τὴν αὐτὴν ἐνδεύσασθαι σκοπὴν πρὸς τὴν πληροφορίαν τῆς ἐλπίδος ἄχρι τέλους, ¹² ἵνα μὴ σωθῆτε γέ-
νησθε, μιμηταὶ δὲ τῶν διὰ πίστεως καὶ μακροθυμίας κληρονομούν-
των τὰς ἐπαγγελίας. ¹³ τῷ γὰρ Ἀβραάμ ἐπαγγειλάμενος ὁ θεός, ¹³
ἐπεὶ κατ' οὐδενὸς εἶχεν μέλλονος ὁμοίαι, ὡμοσεν καθ' ἑαυτοῦ,
* Gn. 22, ¹⁴ λέγων· Εἰ μὴν εὐλογῶν εὐλογήσω σε καὶ πληθύνων πληθυνῶ ¹⁴
^{17.} σε· ¹⁵ καὶ οὕτως μακροθυμήσας ἐπέτυχεν τῆς ἐπαγγελίας. ¹⁶ ἄν-
¹⁸θρωποι γὰρ κατὰ τοῦ μέλλονος ὁμῶσασιν, καὶ πίστης αὐτοῖς ἀντι-
λογίας πείρας εἰς βεβαίωσιν ὁ ὄρκος· ¹⁷ ἐν ᾧ περισσώτερον βουλόμενος ¹⁷
ὁ θεὸς ἐπιδειξάτω τοῖς κληρονόμοις τῆς ἐπαγγελίας τὸ ἀμετάθετον
τῆς βουλῆς αὐτοῦ ἐμετέπεισεν ὄρκω, ¹⁸ ἵνα διὰ δύο πραγμάτων ¹⁸
ἀμεταθέτων, ἐν οἷς ἀδύνατον ψεύσασθαι θεόν, ἰσχυρὰν παράλλη-
σιν ἔχομεν οἱ κατακρινόμενοι κρατῆσαι τῆς προκειμένης ἐλπίδος·
¹⁹ ἦν ὡς ἄγνωστον ἔχομεν τῆς ψυχῆς ἀσφαλῆ τε καὶ βεβαίαν καὶ ¹⁹
εὐσχερομένην εἰς τὸ σωτάριον τοῦ καταπετάσματος, ²⁰ ὅπου πρό-
20
δρομος ὑπὲρ ἡμῶν ἐπέστειλεν Ἰησοῦς, κατὰ τὴν τάξιν Μελχισεδέκ
ἀρχιερεὺς γενόμενος εἰς τὸν αἰῶνα.

VII.

Οὗτος γὰρ ὁ Μελχισεδέκ, βασιλεὺς Σαλήμ, ἱερεὺς τοῦ θεοῦ ¹
1
* Gn. 14, ¹⁸ 14^q. τοῦ ὑψίστου, ὁ συνακτησας Ἀβραάμ ὑποσπερέφοντι ἀπὸ τῆς κοπῆς
Heb. 7, ² τῶν βασιλέων καὶ εὐλογήσας αὐτόν, ² ᾧ καὶ δεκάτην ἀπὸ πάντων ²
^{4.} ἀμέρισεν Ἀβραάμ, πρῶτον μὲν ἐρμηνευσόμενος βασιλεὺς δικαιοσύνης
ἐπειτα δὲ καὶ βασιλεὺς Σαλήμ, ὁ ἐστίν βασιλεὺς εἰρήνης, ³ ἀπώταρ, ³
ἀμήτωρ, ἀγεγαλόγητος, μήτε ἀρχὴν ἡμερῶν μήτε ζωῆς τέλος ἔχων,
ἀφωμοιωμένος δὲ τῷ νόμῳ τοῦ θεοῦ, μένει ἱερεὺς εἰς τὸ διηνεκές.
Heb. 7, ⁴ Θεωρεῖτε δέ, πηλίκος οὗτος ᾧ δεκάτην Ἀβραάμ ἔδωκεν ἐκ τῶν ⁴
^{2.} ἀκροθινίων ὁ πατριάρχης. ⁵ καὶ οἱ μὲν ἐκ τῶν νόων Λευιτῶν ἱερα-
5
τεῖαν λαμβάνοντες ἐντολὴν ἔχουσιν ἀποδεκατοῦν τὸν λαὸν κατὰ τὸν

14. Rc. Kx. Sz. ἢ μὴν. [εἰ μ. c. ABCDE al. Did. Damsc.]

16. Rc. Kx. Sz. μὲν γάρ. [om. c. ABD* al. Vg. d. e. al. Cyr. Ambr.]

17. Hab. περισσώτερος B et ἐπιδειξάσθαι A 47. Thphyl.

18. Hab. τὸν θεόν AC al. Cyr. Did. Chrs.

19. Ix. ἀσφαλῆν c. ACD al.

Cap. VII. 1. LN. ὅς συναπτ. c. ABDE al. — 2. h. παντός B.

4. Rc. Kx. Sz. ᾧ καί. [om. c. BD* d. e. Tol. al.] Digitized by Google

νόμον, τούτέστιν τοὺς ἀδελφοὺς αὐτῶν, καθὼς ἐξεληλυθότας ἐκ
 6 τῆς ὀσφύος Ἀβραάμ· ⁶ ὁ δὲ μὴ γενεαλογούμενος ἐξ αὐτῶν δεδεκά-
 7 τωκεν Ἀβραάμ, καὶ τὸν ἔχοντα τὰς ἐπαγγελίας εὐλόγηκεν. ⁷ χωρὶς
 δὲ πάσης ἀντιλογίας τὸ ἔλαττον ὑπὸ τοῦ κρείττονος εὐλογεῖται.
 8 ⁸ καὶ ὡς μὲν δεκάτας ἀποθνήσκοντες ἄνθρωποι λαμβάνουσι, ἐκεῖ
 9 δὲ μαρτυρούμενος ὅτι ζῆ. ⁹ καὶ ὡς ἔπος εἰπεῖν, δι' Ἀβραάμ καὶ
 10 Λευὶς ὁ δεκάτας λαμβάνων δεδεκάτωται. ¹⁰ ἔτι γὰρ ἐν τῇ ὀσφύϊ
 11 τοῦ πατρὸς ἦν, ὅτε συνήτησεν αὐτῷ Μελχισεδέκ. ¹¹ εἰ μὲν οὖν
 τελειώσις διὰ τῆς Λευιτικῆς ἱερωσύνης ἦν, ὁ λαὸς γὰρ ἐπ' αὐτῆς
 12 νενομοθέτηται, τίς ἔτι χρεῖα κατὰ τὴν τάξιν Μελχισεδέκ ἕτερον
 12 ἀνίστασθαι ἱερεῖα καὶ οὐ κατὰ τὴν τάξιν Ἀαρὼν λέγεσθαι; ¹² μετα-
 τιθεμένης γὰρ τῆς ἱερωσύνης ἐξ ἀνάγκης καὶ νόμον μετάρθεσις γί-
 13 νεται. ¹³ ἐφ' ὃν γὰρ λέγεται ταῦτα, φυλῆς ἑτέρας μετέσχηκεν, ἀφ'
 14 ἧς οὐδεὶς προσέσχεν τῷ θυσιαστηρίῳ· ¹⁴ πρόδηλον γὰρ, ὅτι ἐξ
 15 Ἰουδα ἀνατίταλκεν ὁ κυριὸς ἡμῶν, εἰς ἣν φυλὴν περὶ ἱερέων οὐδέν
 15 Μωϋσῆς ἐλάλησεν. ¹⁵ καὶ περισσότερον ἔτι κατὰδηλὸν ἔστιν, εἰ
 16 κατὰ τὴν ὁμοιότητα Μελχισεδέκ ἀνίσταται ἱερεὺς ἕτερος, ¹⁶ ὃς οὐ
 κατὰ νόμον ἐντολῆς σαρκίνης γέγονεν, ἀλλὰ κατὰ δύναμιν ζωῆς
 17 ἀκαταλύτου. ¹⁷ μαρτυρεῖται γὰρ· ὅτι σὺ ἱερεὺς εἰς τὸν αἰῶνα κατὰ
 18 τὴν τάξιν Μελχισεδέκ. ¹⁸ ἀθέτησις μὲν γὰρ γίνεται προαγωγῆς ^{110. 4.}
 19 ἐντολῆς διὰ τὸ αὐτῆς ἀσθενεὶς καὶ ἀνωφελές· ¹⁹ οὐδὲν γὰρ ἐτελείω- ^{Heb. 5.}
 19 σεν ὁ νόμος· ἐπεισαγωγὴ δὲ κρείττονος ἐλπίδος, δι' ἧς ἐγγίζομεν ^{6.}
 20 τῷ θεῷ. ²⁰ καὶ καθ' ὅσον οὐ χωρὶς ὀρκωμοσίας, — οἱ μὲν γὰρ
 21 χωρὶς ὀρκωμοσίας εἰσὶν ἱερεῖς γεγονότες, ²¹ ὁ δὲ μεθ' ὀρκωμοσίας

6. Rc. Kn. Sz. τὸν Ἀβρ. [om. c. BCD* al.] — h. εὐλόγησεν (s. ἡβλ. ut AD, inde Ln. ἡβλόγηκεν) AC al. Chrs.

9. Rc. Kn. Sz. Λευί. [Λευίς c. AB.]

10. Rc. Kn. Sz. ὁ Μελχ. [om. c. BCD* al. Chrs.]

11. Rc. Kn. Sz. ἐπ' αὐτῇ [-τῆς c. ABCD* E al. Cyr. . . h. -τὴν 39. al. Thphyl.] νενομοθέτησεν. [-ται c. ABCD* al. Cyr.]

12. Om. καὶ νόμ. B.

13. προσέσχ. c. AC al. Oec. . . Rc. Kn. Sz. Ln. προσέσχηκεν . . . etiam προσέστηκεν, μετέσχηκεν leg.

14. Rc. Kn. Sz. οὐδὲν περὶ ἱερωσύνης. [π. ἱερέων οὐδ. c. ABC*D* E al.; vv. m.; Cyr. Chrs.]

16. Rc. Kn. Sz. σαρκίνης. [-νης c. ABCD* al. m. Dion. alex. Cyr. Chrs. ms. Damsc.] et v. 17. μαρτυρεῖ.

19. Hab. ἐγγίζομεν A al.

Heb. 7, διὰ τοῦ λέγοντος πρὸς αὐτόν· Ὁμοσεν κύριος, καὶ οὐ μεταμελη-
 Heb. 8, 6. ¹⁷θήσεται, σὺ ἱεραὺς εἰς τὸν αἰῶνα· — ²²κατὰ τοσοῦτο κρείττονος ²³
 διαθήκης γέγονεν ἔγγνος Ἰησοῦς. ²³ καὶ οἱ μὲν πλειονές εἰσιν ἱερεῖς ²³
 γεγονότες διὰ τὸ θανάτῳ κωλύεσθαι παραμένειν· ²⁴ ὁ δέ, διὰ τὸ ²⁴
 μένειν αὐτόν εἰς τὸν αἰῶνα, ἀπαράβατον ἔχει τὴν ἱερωσύνην· ²⁵ ὅθεν ²⁵
 καὶ σώζειν εἰς τὸ παντελὲς δύναται τοὺς προσερχομένους δι' αὐτοῦ
 πρὸ θεοῦ, πάντοτε ζῶν εἰς τὸ ἐντηγγάνειν ὑπὲρ αὐτῶν. ²⁶ τοιοῦτος ²⁶
 γὰρ ἡμῖν καὶ ἔπρεπεν ἀρχιερεὺς, ὀσιος, ἄκακος, ἀμίαντος, κεχωρι-
 σμένος ἀπὸ τῶν ἁμαρτωλῶν, καὶ ὑψηλότερος τῶν οὐρανῶν γενό-
 μενος, ²⁷ ὃς οὐκ ἔχει καθ' ἡμέραν ἀνάγκην, ὥσπερ οἱ ἀρχιερεῖς, ²⁷
 πρότερον ὑπὲρ τῶν ἰδίων ἁμαρτιῶν θυσίας ἀναφέρειν, ἔπειτα τῶν
 τοῦ λαοῦ· τοῦτο γὰρ ἐποίησεν ἐπάραξ ἑαυτὸν ἀνενίγκας. ²⁸ ὁ νό- ²⁸
 μος γὰρ ἀνθρώπους καθίστασιν ἀρχιερεῖς ἔχοντας ἀσθένειαν, ὁ λό-
 γος δὲ τῆς ὀρκωμοσίας τῆς μετὰ τὸν νόμον νόον εἰς τὸν αἰῶνα τε-
 τελειωμένον.

VIII.

Κεφάλαιον δὲ ἐπὶ τοῖς λεγομένοις, τοιοῦτον ἔχομεν ἀρχιερέα, ¹
 ὃς ἐκάθισεν ἐν δεξιᾷ τοῦ θρόνου τῆς μεγαλωσύνης ἐν τοῖς οὐρανοῖς,
² τῶν ἁγίων λειτουργὸς καὶ τῆς σκηνῆς τῆς ἀληθινῆς, ἣν ἐπέηξεν ²
 Heb. 5, ὁ κύριος, οὐκ ἀνθρώπος. ³ πᾶς γὰρ ἀρχιερεὺς εἰς τὸ προσφέρειν ³
^{1.} δῶρά τε καὶ θυσίας καθίσταται, ὅθεν ἀναγκαῖον ἔχειν τι καὶ τοῦ-
 τον ὃ προσενέγκῃ. ⁴ εἰ μὲν οὖν ἦν ἐπὶ γῆς, οὐδ' ἂν ἦν ἱερεὺς, ὄν- ⁴
 * Ex. 25, τῶν τῶν προσφερόντων κατὰ νόμον τὰ δῶρα, ⁵ οἷτινες ὑποδείγματι ⁵
^{40.} καὶ σκιᾷ λατρεύουσιν τῶν ἐπουρανίων, καθὼς κεχηρημάτισται Μωϋ-
 σῆς μέλλων ἐπιτελεῖν τὴν σκηνὴν· Ὅρα γάρ, φησὶν, ποιήσεις πάντα
 κατὰ τὸν τύπον τὸν δειχθέντα σοι ἐν τῷ ὄρει· ⁶ νῦν δὲ διαφορο- ⁶

21. RC. KN. Sz. Ln. add. in f. κατὰ τὴν τάξιν Μελχισεδέκ. . . om.
 c. BC al. Sah. Basm. Arm. Vg. (etiam Am.) Ambr.

22. RC. KN. Sz. τοσοῦτον. [-to c. ABD* al. Ath. . . add. καὶ B Damsc.]

26. RC. KN. (Sz. lectiones confundit.) om. καὶ ante ἔκρ. [scr. c. ABDgr.
 Egr. Syr. Egr. Eus.]

Cap. VIII. 2. RC. KN. Sz. καὶ οὐκ. [om. c. BD* 17. Arr. d. e. Eus.]

4. RC. KN. μὲν γὰρ. [οὐν c. ABD* al. Vg. d. e. al.] — RC. KN. Sz. ὄντ.
 τῶν ἱερέων [om. c. ABD* E al. Vg. d. e. al.] et κατὰ τόν. [om. c.
 AB al.]

5. RC. KN. ποιήσης. [-σεις c. ABD al. pl. Or. Chr. al.]^d by Google

7 *τέρας τέτυχεν λειτουργίας, ὅσα καὶ κρείττονος ἐστὶν διαθήκης με-* Heb. 7.
7 οίτης, ἧς ἐπὶ κρείττοσιν ἐπαγγέλλαις νενομοθέτηται. ⁷ Εἰ γὰρ ἡ 22.
 8 *πρῶτη ἐκείνη ἦν ἀμειψτος, οὐκ ἂν δευτέρας ἐζητεῖτο τόπος. ⁸ με-*
φόμενος γὰρ αὐτοὺς λέγει· Ἰδοὺ, ἡμέραι ἐρχονται, λέγει κύριος, ⁹Jer. 31.
καὶ συντελέσω ἐπὶ τὸν οἶκον Ἰσραὴλ καὶ ἐπὶ τὸν οἶκον Ἰούδα δια- 31-34.
 9 *θήκην καινῆν, ⁹ οὐ κατὰ τὴν διαθήκην ἣν ἐποίησα τοῖς πατράσιν*
αὐτῶν ἐν ἡμέρᾳ ἐπιλαβομένου μου τῆς χειρὸς αὐτῶν, ἐξαγαγῶ
αὐτοὺς ἐκ γῆς Αἰγύπτου, ὅτι αὐτοὶ οὐκ ἐθέμιον ἐν τῇ διαθήκῃ
 10 *μου, καὶ γὰρ ἠμελήσα αὐτῶν, λέγει κύριος. ¹⁰ ὅτι αὐτὴ ἡ διαθήκη* Heb. 10.
ἦν διαθήσομαι τῷ οἴκῳ Ἰσραὴλ μετὰ τὰς ἡμέρας ἐκείνας, λέγει 16.
κύριος, διδοὺς νόμους μου εἰς τὴν διάνοιαν αὐτῶν, καὶ ἐπὶ καρ-
δίᾳ αὐτῶν ἐπιγράψω αὐτούς, καὶ ἔσομαι αὐτοῖς εἰς θεὸν καὶ αὐ- 2 Cor. 6.
 11 *τοὶ ἔσονται μοι εἰς λαόν. ¹¹ καὶ οὐ μὴ διδάξωσιν ἕκαστος τὸν πο-* 16.
λίτην αὐτοῦ καὶ ἕκαστος τὸν ἀδελφὸν αὐτοῦ, λέγων· Γνωθὶ τὸν
κύριον· ὅτι πάντες εἰδήσουσίν με ἀπὸ μικροῦ ἕως μεγάλου αὐτῶν,
 12 *¹² ὅτι ἕλωσ ἔσομαι ταῖς ἀδικίαις αὐτῶν, καὶ τῶν ἁμαρτιῶν αὐτῶν* Heb. 10.
 13 *οὐ μὴ μνησθῶ ἐτι. ¹³ ἐν τῷ λέγειν καινὴν πεπαλαίωκεν τὴν πρῶ-* 17.
την· τὸ δὲ παλαιούμενον καὶ γηράσκον ἐγγὺς ἀφρατισμοῦ.

IX.

1 *Εἶπεν μὲν οὖν καὶ ἡ πρώτη δίκαιώματα λατρείας τὸ τε ἅγιον*
 2 *κοσμικόν. ² σκητὴ γὰρ κατεσκευάσθη ἡ πρώτη, ἐν ἣ ἡ τε λυχρία ^{Ex. 40,}*
καὶ ἡ τράπεζα καὶ ἡ πρόθεσις τῶν ἄρτων, ἧς λέγεται ἅγια. ³ 249.
 3 *³ μετὰ δὲ τὸ δευτέρον καταπέτασμα σκητὴ ἡ λεγομένη ἅγια ἁγίων,*
 4 *⁴ χρυσοῦν ἔχουσα θυμιατήριον καὶ τὴν κιβωτὸν τῆς διαθήκης περι-*

6. Rc. Kn. Sz. *tétευχε*. [*τέτυχ*, c. AD* al. Ath. al. . . h. *τετύχην* 27. al. m. Ath. Bas. Chrs. al.] — om. *καὶ* D* gr. Egr. al. Thdret. ed. Damsc.

8. Rc. Kn. Sz. *αὐτοῖς*. [—*τοῖς* c. AD* al. Thdret.]

10. Ln. *διαθ.* (μου) ἦν c. ADgr. Egr. — h. *καρδία* 70. al. Clem.

11. Rc. pro *πολίτην* h. *πλησίον*. — om. *αὐτοῦ* ante *λέγ.* D* E 46. d. e. — Rc. Kn. Sz. *μικρ.* *αὐτῶν*. [om. c. ABD* Egr. al. Vg. d. e. al. Clem. al.]

12. Rc. Kn. Sz. Ln. *ἁμαρτ.* *αὐτ.* *καὶ τῶν ἀνομιῶν αὐτῶν*. . . om. c. B 17. 23. al. Syr. Egp. Cpt. Basm. Vg. Clem. . . ante *κ. τ. ἁμαρτ.* pon. Chrs. et h. *ἔσομ.* *ταῖς ἁμαρτίας* *αὐτ.* *καὶ τῶν ἀνομιῶν* etc. Cyr.

Cap. IX. 1. Rc. *πρῶτ.* *σκητῆ*. . . h. *πρ.* *ἐκείνη* 37; etiam *διαθήκη* add.

2. Ln. *ἅγια ἁγίων* c. AD* E d. e. . . h. *τὰ ἅγια* B.

3. Hab. *τὰ ἅγια τῶν* BD** al. Cpt. Basm.

4. Om. *χρ.* *θυμιατ.* *καὶ* et v. 2. post *ἄρτων* add. *καὶ τὸ χρ.* *θυμ.* B Basm.

κεκαλυμμένην πάντοθεν χρυσῷ, ἐν ἣ στάμνος χρυσῆ ἔχουσα τὸ μίνα καὶ ἡ ῥάβδος Ἀαρὼν ἢ βλαστήσασα καὶ αἱ πλάκες τῆς διαθήκης· ⁵ ὑπεράνω δὲ αὐτῆς Χερουβὶμ δόξης κατασκιάζοντα τὸ ⁵ ἱλαστήριον, περὶ ὧν οὐκ ἔστιν νῦν λέγειν κατὰ μέρος. ⁶ Τούτων ⁶ δὲ οὕτως κατασκευασμένων εἰς μὲν τὴν πρώτην σκητὴν διὰ παντός εἰσίσαισι οἱ ἱερεῖς τὰς λατρείας ἐπιτελοῦντες, ⁷ εἰς δὲ τὴν δευτέραν ⁷ ἀπαξ τοῦ ἐνιαυτοῦ μόνος ὁ ἀρχιερεὺς, οὐ χωρὶς αἵματος ὁ προσφέρει ὑπὲρ ἑαυτοῦ καὶ τῶν τοῦ λαοῦ ἁγνοημάτων, ⁸ τοῦτο δηλοῦν- ⁸ τος τοῦ πνεύματος τοῦ ἁγίου, μήπω περαιοῦσθαι τὴν τῶν ἁγίων ὁδόν, ἔτι τῆς πρώτης σκητῆς ἐχούσης στάσιν, ⁹ ἥτις παραβολὴ εἰς ⁹ τὸν καιρὸν τὸν ἐνεστηκότα, καθ' ἣν δῶρά τε καὶ θυσίαι προσφέρονται μὴ δυνάμεναι κατὰ συνείδησιν τελειῶσαι τὸν λατρεύοντα, ¹⁰ μόνον ἐπὶ βρώμασιν καὶ πόμασιν καὶ διαφόροις βαπτισμοῖς, δι- ¹⁰ καιώματα σαρκὸς μέχρι καιροῦ διορθώσεως ἐπικείμενα.

Χριστὸς δὲ παραγερόμενος ἀρχιερεὺς τῶν γενομένων ἀγαθῶν, ¹¹ διὰ τῆς μεζονος καὶ τελειοτέρας σκητῆς οὐ χειροποιήτου, τουτέστιν οὐ ταύτης τῆς κτίσεως, ¹² οὐδὲ δι' αἵματος τράγων καὶ μόσχων, ¹² διὰ δὲ τοῦ ἰδίου αἵματος εἰσῆλθὼν ἐφαπαξ εἰς τὰ ἅγια, αἰωνίαν λύτρωσιν εὐράμενος. ¹³ ἐὶ γὰρ τὸ αἷμα τράγων καὶ ταύρων καὶ ¹³ σποδὸς δαμάλεως ῥαντίζουσα τοὺς κεκοιτωμένους ἀγιάζει πρὸς τὴν τῆς σαρκὸς καθαρότητα, ¹⁴ πόσω μᾶλλον τὸ αἷμα τοῦ Χριστοῦ, ¹⁴ ὃς διὰ πνεύματος αἰωνίου ἑαυτὸν προσήνεγκεν ἄμωμον ἑῷ θεῷ, καθαρῶς τὴν συνείδησιν ἡμῶν ἀπὸ νεκρῶν ἔργων εἰς τὸ λατρεύειν θεῷ ζῶντι.

Heb. 12, 24. Καὶ διὰ τοῦτο διαθήκης καιρῆς μεστέης ἐστίν, ὅπως θανάτου ¹⁵ γενομένου εἰς ἀπολύτρωσιν τῶν ἐπὶ τῇ πρώτῃ διαθήκῃ παραβάσεων τὴν ἐπαγγελίαν λάβωσιν οἱ κεκλημένοι τῆς αἰωνίου κληρονομίας.

5. LN. Χερουβείν c. B. (h. -βίν D*, -βείμ A.) — Sz. per error. τῆς δόξ. . . ita D.

9. RC. KN. καθ' ὅν. [ἦν c. ABD* gr. al. Sl. ms. Vg. Damsc. Oec. (comm.)]

10. RC. καὶ δικαιοῦμασι. . . h. δικαίωμα D* Sah. d. e.

11. RC. KN. Sz. pro γενομ. [c. BD* Syr. utr. d. e. Chrs.] h. μελλόντων.

12. Hab. εὐρέμενος D* E al. Chrs. ma. al.

14. Pro αἰων. h. ἁγίου D* al. m. Vg. d. e. al. Cyr. Ath. (alic.) Did. al. — RC. Sz. συνειδ. ὑμῶν. — LN. in f. add. καὶ ἀληθινῶ c. A al. Cpt. Sl. Chrs. Mac. Thphyl.

16 ¹⁶ ὅπου γὰρ διαθήκη, θάνατον ἀνάγκη φέρεσθαι τοῦ διαθεμένου·
 17 ¹⁷ διαθήκη γὰρ ἐπὶ νεκροῖς βεβαία, ἐπεὶ μίποτε ἰσχύει ὅτε ζῆ ὁ
 18 διαθέμενος· ¹⁸ ὅθεν οὐδὲ ἡ πρώτη χωρὶς αἵματος ἐγκεκαίνισται.
 19 ¹⁹ λαληθείσης γὰρ πάσης ἐτολῆς κατὰ τὸν νόμον ὑπὸ Μωϋσείως
 παντὶ τῷ λαῷ, λαβὼν τὸ αἷμα τῶν μόσχων καὶ τῶν τράγων μετὰ
 ὕδατος καὶ ἔριον κοκκίνον καὶ ὑσώπον, αὐτὸ τε τὸ βιβλίον καὶ
 20 πάντα τὸν λαὸν ἐράντισεν, ²⁰ λέγων· Τοῦτο τὸ αἷμα τῆς διαθήκης· Ex. 24.
8.
 21 ἧς ἐνετελλάτο πρὸς ὑμᾶς ὁ Θεός. ²¹ καὶ τὴν σκηνὴν δὲ καὶ πάντα
 22 τὰ σκεύη τῆς λειτουργίας τῷ αἵματι ὁμοίως ἐράντισεν. ²² καὶ σχε-
 23 δὸν ἐν αἵματι πάντα καθαρῶν κατὰ τὸν νόμον, καὶ χωρὶς αἵ-
 24 ματεκρῶσας οὐ γίνεται ἄφεις. ²³ ἀνάγκη οὖν, τὰ μὲν ὑποδείγματα
 εἶναι ἐν τοῖς οὐρανοῖς τούτοις καθαρῶν, αὐτὰ δὲ τὰ ἐπουράνια
 24 κρείττωσιν θυσίαις παρὰ ταύτας. ²⁴ οὐ γὰρ εἰς χειροποίητα ἅγια
 εἰσῆλθεν Χριστός, ἀτίτυπα τῶν ἀληθινῶν, ἀλλ' εἰς αὐτὸν τὸν
 οὐρανόν, νῦν ἐμφανισθῆναι τῷ προσώπῳ τοῦ Θεοῦ ὑπὲρ ἡμῶν,
 25 ²⁵ οὐδ' ἵνα πολλάκις προσφέρῃ ἑαυτὸν, ὥσπερ ὁ ἀρχιερεὺς εἰς-
 26 ἔρχεται εἰς τὰ ἅγια κατ' ἐναντιὸν ἐν αἵματι ἄλλοτριῶν· ²⁶ ἐπεὶ ἔδει
 αὐτὸν πολλάκις παθεῖν ἀπὸ καταβολῆς κόσμου, νῦν δὲ ἅπαξ ἐπὶ
 συντελείῃ τῶν αἰῶνων εἰς ἀθέτησιν ἁμαρτίας διὰ τῆς θυσίας αὐτοῦ
 27 πεφανέρωται. ²⁷ καὶ καθ' ὅσον ἀπόκειται τοῖς ἀνθρώποις ἅπαξ
 28 ἀποθανεῖν, μετὰ δὲ τοῦτο κρίσις, ²⁸ οὕτως καὶ ὁ Χριστός, ἅπαξ
 προσερχθεὶς εἰς τὸ πολλῶν ἀνενεγκεῖν ἁμαρτίας, ἐκ δευτέρου χω-
 ρὶς ἁμαρτίας ὀφθήσεται τοῖς αὐτῶν ἀπεκδεχομένοις εἰς σωτηρίαν.

X.

1 Σκιὰν γὰρ ἔχων ὁ νόμος τῶν μελλόντων ἀγαθῶν, οὐκ αὐτὴν Col. 2.
17.

17. Pro μήποτ. h. μή τότε D*; Isid. utruque commemorat. — LN. ὁ δια-
 θέμενος; (sic interpg.)

19. Rc. Kn. Sz. om. τὸν ante νόμ. [scr. c. ACD* al. Cpt. Basm. Chrs. ms.
 Thdret. Thphyl.] et τῶν ante τράγ. [scr. c. ACDE al. . . om. x. τ. τράγ.
 46. al. Syr. Ar. Chrs.; pon. τ. τράγ. x. τ. μόσχ. DE Aeth.], iid. (etiam
 v. 21.) ἐξέαντ. [ἐράντ. c. ACDE al.; etiam v. 21.]

21. Cf. ad τ. 19.

24. LN. εἰσῆλθ. ἄγ. c. A. — Rc. Kn. Sz. ὁ Χρ. [etra AC*D* al.]

26. Pro πολλάκ. h. πολλά D* Egr. — LN. τῆς ἁμαρτ. c. A 17. (non Or.)

28. Rc. om. καὶ post οὗτ. — LN. in f. add. διὰ πίστεως c. A al. Syr.
 p. Sl. ms. Damsc.; etiam ante εἰς pon.

ἐπὶ τὴν εἰκόνα τῶν πραγμάτων, κατ' ἐναντιὸν ταῖς αὐταῖς θυσίαις αἷς προσφέρουσιν εἰς τὸ διηγεῖς, οὐδέποτε δύνανται τοὺς προσερχομένους τελεῖωσαι. ² ἐπεὶ οὐκ ἂν ἐπαύσαντο προσφερόμεναι, διὰ τὸ μηδεμίαν ἔχειν ἔτι συνειδησιν ἁμαρτιῶν τοὺς λατρεύοντας ἅπασιν κεκαθαρισμένους; ³ ἀλλ' ἐν αὐταῖς ἀνάμνησιν ἁμαρτιῶν κατ' ἐναντιόν· ⁴ ἀδύνατον γὰρ αἷμα ταύρων καὶ τράγων ἀφαιρεῖν ἁμαρτίας. ⁵ διὸ εἰσερχόμενος εἰς τὸν κόσμον λέγει· Θυσίαν καὶ προσφορὰν οὐκ ἠθέλησας, σῶμα δὲ κατηρίσω μοι, ⁶ ὀλοκαντώματα καὶ περὶ ἁμαρτίας οὐκ ἠδόκησας· ⁷ τότε εἶπον· Ἰδοὺ, ἦκω — ἐν κεφαλίδι βιβλίου γέγραπται περὶ ἐμοῦ — τοῦ ποιῆσαι, ὁ θεός, τὸ θέλημά σου. ⁸ ἀνωτερον λέγων· ὅτι θυσίας καὶ προσφορὰς καὶ ὀλοκαντώματα καὶ περὶ ἁμαρτίας οὐκ ἠθέλησας οὐδὲ ἠδόκησας, αἵτινες κατὰ νόμον προσφέρονται, ⁹ τότε εἶρηκεν· Ἰδοὺ, ἦκω τοῦ ποιῆσαι τὸ θέλημά σου. ἀναιρεῖ τὸ πρῶτον, ἵνα τὸ δευτέρον στήσῃ, ¹⁰ ἐν ᾧ θελήματι ἡγιασμένοι ἐσμέν διὰ τῆς προσφορᾶς τοῦ σώματος Ἰησοῦ Χριστοῦ ἰφάπαξ.

Καὶ πᾶς μὲν ἀρχιερεὺς ἕστηκεν καθ' ἡμέραν λειτουργῶν καὶ τὰς αὐτὰς πολλάκις προσφέρων θυσίας, αἵτινες οὐδέποτε δύνανται περιελεῖν ἁμαρτίας· ¹² οὗτος δὲ μίαν ὑπὲρ ἁμαρτιῶν προσενέγκας θυσίαν εἰς τὸ διηγεῖς ἐκάθισεν ἐν δεξιᾷ τοῦ θεοῦ, ¹³ τὸ λοιπὸν ἐκδεχόμενος ἕως τεθῶσιν οἱ ἐχθροὶ αὐτοῦ ὑποπόδιον τῶν ποδῶν αὐτοῦ. ¹⁴ μὴ γὰρ προσφορᾷ τετελείωκεν εἰς τὸ διηγεῖς τοὺς ἁγιαζόμενους. ¹⁵ μαρτυρεῖ δὲ ἡμῖν καὶ τὸ πνεῦμα τὸ ἅγιον· μετὰ γὰρ

* Ps. 40, 6-8. (7-9.)

- Cap. X. 1. LN. om. αἷς c. A (A** tum h. αἰ οὐδέπ.) al. Arm. . . Rc. Kn. Sz. αἷς . . αἷς c. D* 73. fragm. vet.; Chr's. ms. Thdret. — Rc. Kn. Sz. θυνάτας. [ctra A C al. pl. Syr. Erp. Sl. ms. Chr's. ms. Thdret. (comm.) al.]
2. Rc. om. οὐκ. — om. ἐτι D* d. e. Chr's. — Rc. Kn. Sz. κεκαθαρισένους. [κεκαθαρισμ. c. A C (A C κεκαθ'ερισμ. et sic LN.) D* E al. m.]
5. Pro σῶμα h. ὠτία Syr. p. in m.
8. Rc. Kn. Sz. θυσίαν κ. προσφορᾶν. [-ας bis c. AD* al. Syr. Vg. d. e. al. Cyr.] — h. π. ἁμαρτιῶν DE d. e. — Rc. Kn. Sz. κατὰ τόν. [om. c. A C al. Sah. Cyr. Chr's. Thdret.]
9. Rc. et Kn. (—) ποιῆσ. ὁ θεός.
10. Hab. οἱ διὰ D** E in m. al. pm. Sl. ms. Damsc. al. — h. τοῦ αἵματος D* E d. e. — Rc. τοῦ Ἰ. Χρ.
11. Rc. Kn. Sz. ἱερέυς. [ἀρχ. c. A C al. pm. Syr. Erp. al. Cyr. Thdret. al.] — om. καὶ post λειτ. D* E d. e.
12. Rc. ἀντὸς δέ. — LN. ἐκ δεξιῶν c. A 31. Pseudo-Ign.

- 16 τὸ εἰρηκέναι· ¹⁶ Ἄυτη ἡ διαθήκη ἦν διαθήσονται πρὸς αὐτοὺς μετὰ ^{Jer. 31, 33.}
 τὰς ἡμέρας ἐκεῖνας, λέγει κύριος· Διδούς νόμους μου ἐπὶ καρδίας ^{34.}
 17 αὐτῶν, καὶ ἐπὶ τὴν διάνοιαν αὐτῶν ἐπιγράψω αὐτούς, ¹⁷ καὶ τῶν ^{Heb. 8. 10. 12.}
 ἀμαρτιῶν αὐτῶν καὶ τῶν ἀνομιῶν αὐτῶν οὐ μὴ μνησθήσονται ἔτι.
 18 ¹⁸ ὅπου δὲ ἄφεσις τούτων, οὐκέτι προσφορὰ περὶ ἀμαρτίας.
 19 Ἐχοντες οὖν, ἀδελφοί, παρήρσιαν εἰς τὴν εἴσοδον τῶν ἁγίων
 20 ἐν τῷ αἵματι Ἰησοῦ, ²⁰ ἦν ἐνεκαίνισεν ἡμῖν ὁδὸν πρόσφατον καὶ
 ζῶσαν, διὰ τοῦ καταπετάσματος, τουτέστιν τῆς σαρκὸς αὐτοῦ,
 21 ²¹ καὶ ἱερῆα μέγαν ἐπὶ τὸν οἶκον τοῦ θεοῦ, ²² προσερχώμεθα μετ'
 22 ἀληθινῆς καρδίας ἐν πληροφωρίᾳ πίστεως, ῥεραντισμένοι τὰς καρ-
 23 διάς ἀπὸ συνειδήσεως πονηρᾶς, ²³ καὶ λελομένοι τὸ σῶμα ὕδατι
 καθαρῷ, κατέχωμεν τὴν ὁμολογίαν τῆς ἐλπίδος ἀκλινη· πιστὸς γὰρ
 24 ὁ ἐπαγγελήμενος· ²⁴ καὶ κατανοῶμεν ἀλλήλους εἰς παροξυσμὸν
 25 ἀγάπης καὶ καλῶν ἔργων, ²⁵ μὴ ἐγκαταλείποντες τὴν ἐπιουναγωγίην
 ἐαυτῶν, καθὼς ἔθος τισίν, ἀλλὰ παρακαλοῦντες, καὶ τοσούτω μάλ-
 λον ὅσῳ βλέπετε ἐγγίζουσαν τὴν ἡμέραν.
 26 Ἐκουσίως γὰρ ἀμαρτανόντων ἡμῶν μετὰ τὸ λαβεῖν τὴν ἐπί-
 γνωσιν τῆς ἀληθείας, οὐκέτι περὶ ἀμαρτιῶν ἀπολείπεται θυσία,
 27 ²⁷ φοβερὰ δὲ ἴσ ἐκδοχὴ κρίσεως καὶ πρὸς ζῆλος ἐσθίειν μέλλον-
 28 τος τοὺς ὑπεραντίους. ²⁸ ἀθετήσας τις νόμον Μωυσέως χάρις οὐ ^{Dt. 17. 6.}
 29 κτιρωῶν ἐπὶ θυσίᾳ ἢ τρισὶν μάρτυσιν ἀποθῆσκει· ²⁹ πόσω, δοκεῖτε,
 χειρόνος ἀξιοθήσεται τιμωρίας ὁ τὸν υἱὸν τοῦ θεοῦ καταπατήσας
 καὶ τὸ αἶμα τῆς διαθήκης κοινὸν ἠγησάμενος, ἐν ᾧ ἡγιασθη, καὶ
 30 τὸ πνεῦμα τῆς χάριτος ἐνυβρίσας. ³⁰ οἶδαμεν γὰρ τὸν εἰπόντα· ^{Dt. 32, 35. Rom. 12, 19. Ps. 133. 14.}
 31 Ἐμοὶ ἐδικήσας, ἐγὼ ἀνταποδώσω. καὶ πάλιν· Κριεὶ κύριος τὸν
 λαὸν αὐτοῦ. ³¹ φοβερὸν τὸ ἐμπεσεῖν εἰς χεῖρας θεοῦ ζῶντος.
 32 Ἀναμνησθε δὲ τὰς πρότερον ἡμέρας, ἐν αἷς φρεσισθέστες

15. RC. KN. Sz. προειρηκ. [εἰρ. c. ACDE al. m.; vv. pl.; Chrs. al.]

16. RC. KN. Sz. τῶν διάνοιων. [ctra ACD* gr. al. Vg. ms. Am.] — add. in f. ἴσπερον λέγει 29. al. m. Basm. al.

17. Om. αυτ. post ἀμαρτ. D* al. Vg. d. e. Ambr. — RC. KN. Sz. μνησθῶ. [ctra ACD* E 17. Cpt. Basm.]

22. RC. KN. Sz. ἐῤῥαντισμ. [ῥεραντ. c. A 31. 39. al. . . h. ῥεραντμ. D 37.]

29. LN. om. ἐν φῶ ἔγ. c. A Chrs.

30. RC. Sz. LN. et KN. (—) ἀνταποδ., λέγεις κύριος. . . om. c. D* 17. 67.** al. Syr. Epp. Cpt. Aeth. Vg. d. e.

πολλὴν ἀθλίωσιν ὑπεμείνατε παθημάτων, ³³ τοῦτο μὲν ὀνειδισμοῖς; ³³
 τε καὶ θλίψεωσιν θεατριζόμενοι, τοῦτο δὲ κοινωτοὶ τῶν οὕτως ἀνα-
 στρεφόμενων γενηθέντες. ³⁴ καὶ γὰρ τοῖς δεσμίαις συνεπαθήσατε, ³⁴
 καὶ τὴν ἀρπαγὴν τῶν ὑπαρχόντων ὑμῶν μετὰ χαρῆς προσεδέξασθε,
 γνωσκόντας ἔχειν ἑαυτοὺς κρείττονα ὑπαρῆν καὶ μένουσαν. ³⁵ μὴ ³⁵
 ἀποβάλητε οὖν τὴν παρρησίαν ὑμῶν, ἥτις ἔχει μεγάλην μισθαιο-
 δοσίαν. ³⁶ ὑπομονῆς γὰρ ἔχετε χρειάν, ἵνα τὸ θέλημα τοῦ Θεοῦ ³⁶
 ποιήσατε κομίσθητε τὴν ἐπαγγελίαν. ³⁷ Ἐμὶ γὰρ μικρὸν ὅσον ³⁷
 ὅσον, ὃ ἐρχόμενος ἤξει καὶ οὐ χρονεῖ. ³⁸ ὃ δὲ δίκαιός μου ἐκ πί- ³⁸
 στειῶσιν ζήσεται· καὶ ἂν ὑποσταληται, οὐκ εὐδοκεῖ ἡ ψυχὴ μου ἐν
 αὐτῷ. ³⁹ ἡμεῖς δὲ οὐκ ἐσμὲν ὑποστολῆς εἰς ἀπόλειαν, ἀλλὰ πί- ³⁹
 στειῶσιν εἰς περιποίησιν ψυχῆς.

XI.

Ἔστιν δὲ πίστις, ἐλπίζομένων ὑπόστασις, πραγμάτων ἔλεγχος ¹ *3, 14/*
 οὐ βλεπομένων. ² ἐν ταύτῃ γὰρ ἐμαρτυρήθησαν οἱ πρεσβύτεροι. ²
³ Πίστει νοοῦμεν κατηρησθαι τοὺς αἰῶνας ῥήματι Θεοῦ, εἰς τὸ μὴ ³
 ἐκ φαινομένων τὸ βλεπόμενον γεγονέναι. ⁴ Πίστει πλάσιον θυσίας ⁴
 ἀβελ παρὰ Κάνν προσήνεγκαν τῷ Θεῷ, δὲ ἧς ἐμαρτυρήθη εἶναι
 δίκαιος, μαρτυροῦντος ἐπὶ τοῖς δώροις αὐτοῦ τοῦ Θεοῦ, καὶ δι'
 αὐτῆς ἀποθανῶν ἐπι λαλεῖ. ⁵ Πίστει Ἐνώχ μετατέθη του μὴ ἰδεῖν ⁵
 θάνατον, καὶ οὐκ ἠρόλισκετο, διότι μετέθηκεν αὐτὸν ὁ Θεός. πρὸ
 γὰρ τῆς μεταθέσεως μαρτυρησάμενος εὐαρεστηκέναι τῷ Θεῷ. ⁶ χωρὶς ⁶
 δὲ πίστεως ἀδύνατον εὐαρεστησάμενος πιστεῦσαι γὰρ δεῖ τον πρῶ-

34. Rc. τοῖς δεσμοῖς μου (sic Clem.; h. τοῖς δεσμοῖς Or.) et ἐν ἑαυ-
 τοῖς. . . Kn. Sz. ἑαυτοῖς. [ἑαυτούς c. A al. Syr. Vg. d. e. al. Clem.] —
 Rc. Kn. Sz. ὑπαρξ. ἐν οὐρανοῖς. [om. c. AD* 17. Cpt. Aeth. Vg.
 d. e. Clem.]

38. Rc. Kn. Sz. om. μου. [ser. c. A Arm. Vg. Clem. (totum loc. cit.) Eus.
 (alic.) Thdret. (alic.) Pros. Sedul. . . post πίστ. add. μου D* Syr. Cpt.
 d. e. Eus. Thdret. (alic.) Cyr. Hier.]

Cap. XI. 3. Pon. τὸ ἐκ μὴ (Syr. Vg. d. e.) Ath. Chrs. (comm.) al. — Rc.
 Kn. Sz. τὰ βλεπόμενα. [τὸ βλ. c. AD* E 17. Cpt. d. e. Clem. Ath. al.]

4. I. N. τῷ Θεῷ c. AD* 17. — Rc. λαλεῖται. [λαλεῖ c. A al. pm. Syr.
 utr. Vg. (non d. e. Har.) al. Clem. (ante h. αὐτῷ τοῦ Θεοῦ) Or. Gr. nyss.
 Chrs. (comm.) al. m.]

5. Rc. Kn. Sz. μεταθέσ. αὐτοῦ. [om. c. AD* al. Vg. d. e.] — Rc. Kn. Sz.
 εὐαρεστηκ. [εὐαρεστ. c. A al. m.]

εργόμενον τῷ θεῷ, ὅτι ἔστιν καὶ τοῖς ἐκζητοῦσιν αὐτὸν μισθαπο-
 7 δότης γίνεται. ⁷ Πίστει χρηματισθεὶς Νῶε περι τῶν μηδέπω βλε- ^{Gn. 6,}
 πομένων, εὐλαβηθεὶς κατεσκευάσεν κιβωτὸν εἰς σωτηρίαν τοῦ οἴκου ^{8 sqq.}
 αὐτοῦ, δι' ἧς κατέκρινεν τὸν κόσμον καὶ τῆς κατὰ πίστιν δικαιο-
 8 σύνης ἐγένετο κληρονόμος. ⁸ Πίστει ὁ καλούμενος Ἀβραὰμ ὑπήκου- ^{Gn 12}
 σεν ἐξελθεῖν εἰς τόπον ὃν ἔμελλεν λαμβάνειν εἰς κληρονομίαν, καὶ ^{1. 4.}
 9 ἐξῆλθεν μὴ ἐπιστάμενος πού ἔρχεται. ⁹ Πίστει παρῶκησεν εἰς γῆν
 τῆς ἐπαγγελίας ὡς ἄλλοτριαν, ἐν σκηναῖς κατοικήσας, μετὰ Ἰσαὰκ
 10 καὶ Ἰακώβ τῶν συγκληρονομῶν τῆς ἐπαγγελίας τῆς αὐτῆς. ¹⁰ ἐξ-
 ἐδέχτο γὰρ τὴν τοὺς θεμελίους ἔχουσαν πόλιν, ἧς τεχνίτης καὶ δη-
 11 μιουργὸς ὁ θεός. ¹¹ Πίστει καὶ αὐτὴ Σάρρα δύναμιν εἰς κατα- ^{Gn.17.}
 βολὴν σπέρματος ἔλαβεν καὶ παρὰ καιρὸν ἡλικίας, ἐπεὶ πιστὸν ^{19.}
 12 ἠγγίσαστο τὸν ἐπαγγεϊλάμενον. ¹² διὸ καὶ ἀφ' ἑνὸς ἐγενήθησαν, καὶ
 ταῦτα νενεκρωμένον, καθὼς τὰ ἄστρα τοῦ οὐρανοῦ τῷ πλήθει καὶ ^{Gn.15,}
 ὡς ἡ ἄμμος ἢ παρὰ τὸ χεῖλος τῆς θαλάσσης ἢ ἀναριθμητος. ^{5. et 22,}
 13 ¹³ Κατὰ πίστιν ἀπέθανον οὗτοι πάντες, μὴ λαβόντες τὰς ἐπαγγε- ^{Gn. 23, 4.}
 λίας, ἀλλὰ πόρρωθεν αὐτὰς ἰδόντες καὶ ἀσπασάμενοι, καὶ ὁμο- ^{Gn. 39, 12.}
 14 λογίσαντες ὅτι ξένοι καὶ παρεπίδημοί εἰσιν ἐπὶ τῆς γῆς. ¹⁴ οἱ γὰρ ^(13.)
 15 τοιαῦτα λέγοντες ἐμφανίζουσιν, ὅτι πατρίδα ἐπιζητοῦσιν. ¹⁵ καὶ εἰ
 μὲν ἐκεῖνης ἐμνημόνευον ἀφ' ἧς ἐξέβησαν, εἶχον ἂν καιρὸν ἀνα-
 16 κάμψαι. ¹⁶ νῦν δὲ κρείττονος ὀρέγονται, τοντίζουσιν ἐπουρανίου.
 διὸ οὐκ ἐπαισχύνεται αὐτοὺς ὁ θεός, θεὸς ἐπικαλεῖσθαι αὐτῶν.
 17 ἤτοίμασεν γὰρ αὐτοῖς πόλιν. ¹⁷ Πίστει προσενήνοχεν Ἀβραὰμ τὸν ^{Gn.22,}
 Ἰσαὰκ πειραζόμενος, καὶ τὸν μονογενῆ προσέφερεν ὡς τὰς ἐπαγγελίας ^{1 sqq.}
 18 ἀναδεξάμενος, ¹⁸ πρὸς ὃν ἐλαλήθη. ὅτι ἐν Ἰσαὰκ κληθήσεται ^{Gn. 21, 12,}
^{Rom. 9, 7.}

8. Rc. Kn. Sz. om. δ. [scr. c. AD* Arm. Vg. Thdret.] et h. τὸν τόπον. [om. c. AD*].

9. Rc. Kn. Sz. τῆν γῆν. [om. c. A al. pl. Oec.]

11. Rc. ἡλικίας ἔτεκεν. [om. c. AD* 17. Vg. d. e. al. Chrs. ms.; sed pro καὶ post ἔλαβ. h. εἰς τὸ τεκνώσαι D* gr. Egr. 116. Arm.]

12. Ln. ἐγενήθησαν c. AD* (si recte Wtst.) al.; orti sunt Vg. d. e. — Rc. pro ὡς ἢ h. ὡσεὶ. — om. ἢ παρὰ τὸ χ. D* E d. e. Aeth.

13. Ln. pro λαβόντ. h. προσδεξάμενοι c. A. ... κομισάμενοι 17. al. Chrs. (2.) al. — Rc. id. καὶ πεισθίντας x. ἀσπ.

15. Rc. Kn. Sz. ἐξῆλθον. [ἐξέβ. c. AD* E al. Chron. alex. Damsc.]

- σοι σπέρμα, ¹⁹ λογισάμενος ὅτι καὶ ἐκ νεκρῶν ἐγεῖραι δυνατός ¹⁹
^{• Gn. 27, 28.} ὁ θεός· ὅθεν αὐτὸν καὶ ἐν παραβολῇ ἐνομίσατο. ²⁰ Πίστει καὶ ²⁰
^{• Gn. 48, 15 sqq. et 47, 31.} περὶ μελλόντων ἠλόγησεν Ἰσαὰκ τὸν Ἰακώβ καὶ τὸν Ἡσαῦ. ²¹ Πί- ²¹
^{• Gn. 50, 24.} στει Ἰακώβ ἀποθνήσκων ἕκαστον τῶν υἱῶν Ἰωσήφ ἠλόγησεν καὶ
^{• Ex. 2, 2 sqq.} προσεκύνησεν ἐπὶ τὸ ἄκρον τῆς ῥάβδου αὐτοῦ. ²² Πίστει Ἰωσήφ ²²
 τελευτῶν περὶ τῆς ἐξόδου τῶν υἱῶν Ἰσραὴλ ἐμνημόνευσεν καὶ περὶ
 τῶν ὀστέων αὐτοῦ ἐνετείλατο. ²³ Πίστει Μωϋσῆς γεννηθεὶς ἐκρύβη ²³
 τριμήνον ὑπὸ τῶν πατέρων αὐτοῦ, διότι εἶδον ἀστείον τὸ παιδίον,
 καὶ οὐκ ἐφοβήθησαν τὸ διάταγμα τοῦ βασιλέως. ²⁴ Πίστει Μωϋ- ²⁴
 σῆς μέγας γενόμενος ἠρήσαστο λέγεσθαι υἱὸς θυγατρὸς Φαραῶ,
²⁵ μᾶλλον ἐλόμενος συγκατανοχθεῖσθαι τῷ λαῷ τοῦ θεοῦ ἢ πρόσ- ²⁵
 καιρον ἔχειν ἀμαρτίας ἀπόλανσιν, ²⁶ μελζονα πλοῦτον ἠγησάμενος ²⁶
 τῶν Αἰγύπτου θησαυρῶν τὸν ὀνειδισμόν τοῦ Χριστοῦ· ἀπέβλεπεν
 γὰρ εἰς τὴν μισθαποδοσίαν. ²⁷ Πίστει κατέλιπεν Αἴγυπτον, μὴ ²⁷
 φοβηθεὶς τὸν θυμὸν τοῦ βασιλέως· τὸν γὰρ ἄορατον ὡς ὀρῶν
^{• Ex. 12, 11 sqq.} ἐκαρτέρησεν. ²⁸ Πίστει πεποθήκεν τὸ πάσχα καὶ τὴν πρόσρχνον τοῦ ²⁸
^{• Ex. 14, 22.} αἵματος, ἵνα μὴ ὁ ὀλεθρέων τὰ πρωτότοκα θύγῃ αὐτῶν. ²⁹ Πί- ²⁹
 στει διέβησαν τὴν ἔρηθραν θάλασσαν ὡς δια ξηρᾶ γῆς, ἥς πείρα ³⁰
^{• Jos. 6, 20.} λαβόντες οἱ Αἰγύπτιοι καταπέθισαν. ³⁰ Πίστει τὰ τεῖχη Ἰεριχὸ ³⁰
^{• Jos. 2, 1 et 6, 17.} ἔπεσαν κυκλωθέντα ἐπὶ ἑπτὰ ἡμέρας. ³¹ Πίστει Ῥααβ ἡ πόρνη οὐ ³¹
^{• Jac. 2, 25.} συναπόλετο τοῖς ἀπειθήσασιν, δεξαμένη τοὺς κατασκόπους μετ'
 εἰρήνης. ³² Καὶ τί ἐτι λέγω; ἐπιλείπει γὰρ με διηγουμένον ὁ χρό- ³²
 νος περὶ Γεδεών, Βαράκ, Σαμφών, Ἰεφθά, Δαυὶδ τε καὶ Σα-

19. Rc. Kn. Sz. ἐγεῖρει εν. [-ραι e. A al. Cyr. Chron. alex.] — Lk. δύνα-
 ται e. A. (h. ἐγεῖρει εν δυνατός Or.)

20. Rc. Kn. Sz. om. καὶ ante περὶ. [scr. c. AD* 17. 67.** al. Vg. d. e.
 Chrs. (text.) Thdret. Damsc.]

23. Om. εἶδ. 44. (α, XIII.) 47. (σ, XI.) al. — Lk. τὸ δόγμα e. A (vdtr;
 sed omnes literae praeter δ abscissae s.) 34. (σ, XII.)

26. Rc. τῶν ἐν Αἰγύπτῳ. . . I.N. τ. ἐν Αἰγύπτου c. A al. . . h. τ. Αἰ-
 γυπτίων 23. Arm. Vg. [τ. Αἰγύπτου c. bDE al. pl. Syr. al. Clem. Eus.
 Chrs. al.]

28. Rc. Kn. Sz. ὀλεθρέων. [ὀλεθρ. c. ADE Damsc.]

29. Rc. Kn. Sz. om. γῆς. [scr. c. AD* E al.; vv. m.; Chrs. Thdret. ms.] —
 h. καταποντισθησαν 10. al. m. Chrs. (2.) Thdret.

32. I.N. pon. με γάρ c. AD. — Rc. Kn. Sz. Βαρ. τε [om. c. AD Vg. d. e.
 (h. καὶ Βαρ. D d. e.) Clem.] καὶ Σαμφ. καὶ Ἰεφθ. [om. utroque c. A 17.
 Vg. al. Clem. al.; prius etiam c. d. e.]

33 μονήλ καὶ τῶν προφητῶν, ³³ οἱ δὲ διὰ πίστεως κατηγωνίσαντο βασιλείας, εἰργάσαντο δικαιοσύνην, ἐπέτυχον ἐπαγγελιῶν, ἔφραξαν
 34 στόματα λεόντων, ³⁴ ἔσβησαν δύναμιν πυρός, ἔργον στόματα μαχαίρας, ἐνεδυναμώθησαν ἀπὸ ἀσθενείας, ἐγενήθησαν ἰσχυροὶ ἐν
 35 πολέμοις, παρεμβολὰς ἔκλυαν ἀλλοτριῶν· ³⁵ ἔλαβον γυναῖκας ἐξ ἀναστάσεως τοὺς νεκροὺς αὐτῶν· ἄλλοι δὲ ἐτυμπαρίσθησαν, οὐ προσδεξάμενοι τὴν ἀπολύτρωσιν, ἵνα κρείττονος ἀναστάσεως τύχωσιν·
 36 ³⁶ ἕτεροι δὲ ἐμπαιγμῶν καὶ μαστίγων πείραν ἔλαβον, ἔτι δὲ δεσμῶν
 37 καὶ φυλακῆς· ³⁷ ἐλιθάσθησαν, ἐπρίσθησαν, ἐπειράσθησαν, ἐν φόβῳ
 38 μαχαίρας ἀπέθανον, περιῆλθον ἐν μηλοταῖς, ἐν ἀγέλοις δερμασιν,
 39 ὕστερον μωνοὶ, θλιβόμενοι, κακονχοῦμενοι, ³⁸ ὧν οὐκ ἦν ἄξιος ὁ κόσμος, ἐν ἐρημίαις πλανώμενοι καὶ ὄρεσιν καὶ σπηλαίοις καὶ ταῖς
 39 ὄποις τῆς γῆς. ³⁹ καὶ οὗτοι πάντες μαρτυρηθέντες διὰ τῆς πίστεως
 40 οὐκ ἔκομίσαντο τὴν ἐπαγγελίαν, ⁴⁰ τοῦ θεοῦ περὶ ἡμῶν κρείττον
 τι προβλεψαμένον, ἵνα μὴ χωρὶς ἡμῶν τελειωθῶσιν.

XII.

1 Τοιγαροῦν καὶ ἡμεῖς, τοσοῦτον ἔχοντες περικείμενον ἡμῖν νέφος μαρτύρων, ὄγκον ἀποθέμενοι πάντα καὶ τὴν ἐνπερίστατον ἀμαρτίαν, δι' ὑπομονῆς τρέχωμεν τὸν προκείμενον ἡμῖν ἀγῶνα,
 2 ἀφορώμενοι εἰς τὸν τῆς πίστεως ἀρχηγὸν καὶ τελειωτὴν Ἰησοῦν, ὃς ἀντι τῆς προκειμένης αὐτῷ χάρις ὑπέμεινεν σταυρὸν, αἰσχυνῆς καταφρονήσας, ἐν δεξιᾷ τε τοῦ θρόνου τοῦ θεοῦ κεκάθικεν. ³ ἀναλογισασθε γὰρ τὸν τοιαύτην ὑπομμενηκότα ὑπὸ τῶν ἀμαρτωλῶν εἰς ἐάντων ἀντιλογίαν, ἵνα μὴ κάμνητε ταῖς ψυχαῖς ὑμῶν ἐκλυόμενοι.

34. LN. μαχαίρης et ἔδναμ. c. AD*.

35. LN. γυναῖκας c. AD*. (accip. mulieres de resurrect. mortuorum uocum d. e.)

37. Om. ἐπρίσθησ. Aeth. Clem. (pro ἐπρ. D* habere ἐπειράσθησ. refert Wtst.) — om. ἐπειράσθησ. 2. al. Syr. Erp. Aeth. Or. (1; h. 4.) Eus. Thphyl. . . h. ἐπρήσθησ. 110. 111. . . ante ἐπρίσθησ. pon. 17. — LN. μαχαίρης c. D* (in A ultimae litterae abscissae s.)

38. LN. ἐπὶ ἐρημ. c. A al. Or. (1; ἐν Clem. Or. 2.) Socr.

39. LN. τὰς ἐπαγγελίας c. A 86. Ar. fol. (nec Clem. nec Or.)

Cap. XII. 2. Rc. pro κεκάθησ. h. ἐκάθισεν. (sic Or.)

3. Rc. Kn. Sz. αὐτόν. [ἐαυτ. c. A. . . h. ἐαυτοῖς D* E Syr. Erp. Vg. ms. Am. Thphyl.; in vobis d. e.] — h. ἐκλυμένοι D*.

Οὐπω μέχρις αἵματος ἀντικατέστητε πρὸς τὴν ἁμαρτίαν ἀνταγω- 4
 • Prov. νίζόμενοι, ⁵ καὶ ἐκλέλησθε τῆς παρακλήσεως, ἣτις ὑμῶν ὡς υἱοῖς 5
 3, 11. 12. διαλύεται. Τίε μου, μὴ ὀλιγώρει παιδείας κυρίου, μηδὲ ἐκλόνου
 ὑπ' αὐτοῦ ἐλεγχομένος. ⁶ ὃν γὰρ ἀγαπᾷ κύριος παιδεύει, μαστιγοῦσθαι 6
 δὲ πάντα υἱὸν ὃν παραδέχεται. ⁷ εἰς παιδείαν ὑπομένετε. ὡς υἱοῖς 7
 ὑμῶν προσφέρεται ὁ θεός· τίς γὰρ υἱὸς ὃν οὐ παιδεύει πατήρ; ⁸ εἰ 8
 δὲ χωρὶς ἐστε παιδείας, ἧς μέτοχοι γεγονάσιν πάντες, ἄρα νόθοι
 καὶ οὐχ υἱοὶ ἐστε. ⁹ εἴτα τοὺς μὲν τῆς σαρκὸς ἡμῶν πατέρας εἶχο- 9
 μεν παιδευτὰς καὶ ἐντροπέμεθα· οὐ πολὺ μᾶλλον ὑποταγησόμεθα
 τῷ πατρὶ τῶν πνευμάτων καὶ ζήσομεν; ¹⁰ οἱ μὲν γὰρ πρὸς ὀλίγας 10
 ἡμέρας κατὰ τὸ δοκοῦν αὐτοῖς ἐπαίδεον, ὁ δὲ ἐπὶ τὸ συμφέρον
 εἰς τὸ μεταλαβεῖν τῆς ἀγιότητος αὐτοῦ. ¹¹ πᾶσα δὲ παιδεία πρὸς 11
 μὲν τὸ παρὸν οὐ δοκεῖ χαρὰς εἶναι ἀλλὰ λύπης, ὕστερον δὲ καρ-
 πὸν εἰρηνικὸν τοῖς δι' αὐτῆς γυμνασμένοις ἀποδίδωσιν δικαιοσύνης.
 • Es. 35, Διὸ τὰς παρεμύχνας χεῖρας καὶ τὰ παραλελυμένα γόνατα αν- 12
 3. ορθώσατε, ¹³ καὶ τροχιάς ὀρθὰς ποιήσατε τοῖς ποσὶν ὑμῶν, ἵνα 13
 • Prov. 4, 26. μὴ τὸ χωλὸν ἐκτραπῆ, καθῆν δὲ μᾶλλον. ¹⁴ εὐρήνην διώκετε μετὰ 14
 πάντων καὶ τὸν ἁγιασμόν, οὐ χωρὶς οὐδεὶς ὄψεται τὸν κύριον·
 • Dt. 29, ¹⁵ ἐπισκοποῦντες μὴ τις ὕστερων ἀπὸ τῆς χάριτος τοῦ θεοῦ, μὴ 15
 18. τις ἕλξαι πικρίας ἀνω φρόνους ἐνοχλῆ καὶ δι' αὐτῆς μianθῶσιν οἱ
 • Gn. 25, πολλοί, ¹⁶ μὴ τις πόρνος ἢ βέβηλος ὡς Ἡσαῦ, ὃς ἀντὶ βρώσεως μιᾶς 16
 31 sq. ἀπέδοτο τὰ πρωτοτόκια ἑαυτοῦ. ¹⁷ ἴστε γὰρ, ὅτι καὶ μετέπειτα 17
 θέλων κληρονομήσαι τὴν εὐλογίαν ἀπεδοκίμασθη· μετανοίας γὰρ
 τόπον οὐχ εὗρεν, καίπερ μετὰ δακρῶν ἐκζητήσας αὐτήν.

4. Hab. ἀντεκατίστ. 1. al. m. Chr. ms. Thdret. Thphyl. ms.

5. Hab. ἐκλέλυσθε 106. al. Chr. (comm.) Thphyl. ms. — om. μου D* al. d. e. Clem. (1.) Thdret. ms.

7. Rc. Kn. Sz. pro eis [c. ADE al. pl. Chr. ms. Proc. Damsc. Thphyl. ms. et (in disciplina perseverate) Vg. d. e. Syr. Arr. Cpt. Aeth. Arm.] h. ei, tum γὰρ ἐστειν [om. c. A Vg. Sah. Or.]

9. Rc. Kn. Sz. πολλῶ. [πολύ c. A D* (add. δὲ D*)]

11. Om. δὲ post πᾶσα D* al. Arm. Chr. ms. (1.); etiam μὲν leg.

15. Rc. Kn. Sz. δὲ αὐτῆς [δὲ' αὐτ. c. A 17. 67.** al. Clem. al.] et om. οἱ [scr. c. A. 47. Clem. Thdret.].

16. Om. ὃς D* gr. — Ln. ἀπέδοτο c. A. — Rc. Kn. Sz. αὐτοῦ. [εαυτ. c. A... om. Arm. Clem.]

- 18 Οὐ γὰρ προσελήλυθατε ψηλαφωμένω και κεκαυμένω πυρὶ ^{Dt. 4.}
 19 και γνώφω και ζόφω και θυέλλη ¹⁹ και σάλπιγγος ἤχῳ και φωνῇ ^{11.}
 ἡμῶν, ἧς οἱ ἀκούσαντες παρητήσαντο μὴ προστεθῆναι αὐτοῖς ^{Ex. 19.}
 20 λόγον· ²⁰ οὐκ ἔφερον γὰρ τὸ διαστελλόμενον· Κἂν θηρίον θύγῃ ^{Ex. 19.}
 21 τοῦ ὄρους, λιθοβοληθήσεται· ²¹ και, οὕτως φοβερόν ἦν τὸ φαντα- ^{Dt. 9.}
 22 ζόμενον, Μωϋσῆς εἶπεν· Ἐκφοβός εἰμι και ἐτρομος· ²² ἀλλὰ προσ- ^{19.}
 εληλύθατε Σιών ὄρει και πόλει θεοῦ ζῶντος, Ἱερουσαλήμ ἐπουρα-
 23 σίῳ, και μυριάσιν, ἀγγέλων ²³ πανηγύρει και ἐκκλησίᾳ πρωτοτόκων
 ἀπογεγραμμένων ἐν οὐρανοῖς, και κριτῇ θεῶ πάντων, και πνεύ-
 24 μασι δικαίων τετελειωμένων, ²⁴ και διαθήκης νέας μεσότη Ἰησοῦ, ^{Heb. 9.}
 25 και αἵματι ῥαντισμοῦ κρείττον λαλοῦντι παρὰ τὸν Ἄβελ. ²⁵ βλέ- ^{15.}
 πετε μὴ παρατηρήσθε τὸν λαλοῦντα· εἰ γὰρ ἐκεῖνοι οὐκ ἐξέφυγον
 ἐπὶ γῆς παρατησάμενοι τὸν χρηματίζοντα, πολὺ μᾶλλον ἡμεῖς οἱ
 26 τὸν ἀπ' οὐρανῶν ἀποστρεφόμενοι, ²⁶ οὐ ἡ φωνὴ τὴν γῆν ἐσάλει- ^{Hagg.}
 σεν τότε, νῦν δὲ ἐπιγγέλλεται λέγων· Ἐτι ἅπαξ ἐγὼ σείσω οὐ μόνον ^{2, 6.}
 27 τὴν γῆν, ἀλλὰ και τὸν οὐρανόν. ²⁷ τὸ δέ· Ἐτι ἅπαξ, δηλοῖ τῶν
 σαλενομένων μετὰθεσιν ὡς πεπονημένων, ἵνα μείνη τὰ μὴ σαλενό-
 28 μενα. ²⁸ διὸ βασιλείαν ἀσάλειτον παραλαμβάνοντες ἔχωμεν χάριν,
 δι' ἧς λατρεύομεν εὐαρέστως τῷ θεῷ, μετα εὐλαβείας και δέους·
 29 ²⁹ και γὰρ ὁ θεὸς ἡμῶν πῦρ καταναλλσκον. ^{Dt. 4.}
^{24.}

18. Rc. Kn. Sz. post ψηλαφ. add. ὄρει. [om. c. AC al. Syr. Erp. Cpt. Sah. Aeth. d. Vg. ms. Am. Chrs. (comm.) al.; etiam ante ψηλαφ. pon.; ita Chrs. (text.) — om. και ante κεκαυμ. (h. κεκαλυμμένω D* gr. Pseudo-Ath.) D* 67.** Sah. Arm. — Rc. Kn. Sz. pro ζόφ. [c. ACD* al.] h. σότω.

19. Ln. προσθεῖναι c. A.

20. Rc. in f. add. ἡ βολίδι κατατοξενθήσεται.

21. Hab. Ἐκφοβός 74. al. Chrs. ms. Thdret. Thphyl.

24. Rc. κρείττονα. — h. τὸ Ἄβ. b al. m. Syr. al. Bas. Cyr. al.

25. Rc. τῆς γῆς et Rc. Kn. Sz. ἔφυγον [ἐξ. c. AC al. Vg. d. Sl. Cyr. Eriph. Chrs.] τὸν ἐπὶ [post παρ. pos. τὸν c. ACD al. Cyr. Damsc.; etiam τὸν ἐ. γῆς post παρ. pon.], tum πολ. λῶ. [πολύ c. ACD* Sah.] — h. ὑμεῖς C 43.

26. Rc. Kn. σείω. [-σω c. AC al. m.; vv. m.; Ath. Cyr. al.]

27. Rc. Kn. Sz. τ. σαλ. τὴν μετ. et Ln. τὴν τ. σαλ. μετ. c. A. .. om. c. CD*. — om. ἵνα usq. σαλ. A.

28. Hab. ἔχομεν 1. al. pmi. Vg. al. Ath. al. et λατρεύομεν 1. al. pm. Sl. Ath. al. — h. εὐχαρίστως D* gr. al. — Rc. Kn. Sz. αἰδοῦς κ. εὐλαβ. [εὐλ. κ. δέους c. ACD* al. Cpt. Sl. Chrs. Thphyl. ms. (δ. κ. εὐλ. pon.)]

XIII.

Ἡ φιλαδελφία μενέτω. ² τῆς φιλοξενίας ἢ ἐπιλανθάνεσθε· ¹
 διὰ ταύτης γὰρ ἐλαθόν τινες ξενίσαντες ἀγγέλους. ³ μιμησθε ²
 τῶν δεσμίων ὡς συνδεδεμένοι, τῶν κακοχουμένων ὡς καὶ αὐτοὶ
 ὄντες ἐν σώματι. ⁴ τίμιος ὁ γάμος ἐν πᾶσιν, καὶ ἡ κοίτη ἀμίαντος· ⁴
 πόρνους δὲ καὶ μοιχοὺς κρεῖε ὁ θεός. ⁵ ἀφιλάργυρος ὁ τρόπος, ⁵
^{• Jos. 1,} ἀκούμενοι τοῖς παρούσιν· αὐτὸς γὰρ εἶρηκεν· Οὐ μὴ σε ἀνώ οὐδ'
^{5.}
^{• Ps. 118,} οὐ μὴ σε ἐγκαταλίπω, ⁶ ὥστε θαρρόντως ἡμᾶς λέγει· Κύριος ⁶
^{6.}
 ἐμοὶ βοηθός, καὶ οὐ φοβηθήσεται· τί ποιήσει μοι ἄνθρωπος;
⁷
 ἠμνημονεύετε τῶν ἠγουμένων ὑμῶν, οἵτινες ἐλάλησαν ὑμῖν τὸν λό- ⁷
 γον τοῦ θεοῦ· ὧν ἀναθεωροῦντες τὴν ἔκβασιν τῆς ἀναστροφῆς μι-
 μῆσθε τὴν πίστιν.

Ἰησοῦς Χριστὸς ἐχθὲς καὶ σήμερον ὁ αὐτὸς καὶ εἰς τοὺς αἰῶ- ⁸
 νας. ⁹ διδαχαῖς ποικίλαις καὶ ξέναις μὴ παραφέρεσθε· καλὸν γὰρ ⁹
 χάριτι βεβαιῶσθαι τὴν καρδίαν, οὐ βρώμασιν, ἐν οἷς οὐκ ὠφελή-
 θησαν οἱ περιπατοῦντες.

Ἐχομεν θυσιαστήριον, ¹⁰ εἰς οὗ φαγεῖν οὐκ ἔχουσι ἐξουσίαν οἱ ¹⁰
^{• Lv. 4,} τῆ σκηνῆ λατρεύοντες. ¹¹ ὧν γὰρ μίσφερεται ζῶων τὸ αἷμα εἰς ¹¹
^{12.} τὰ ἅγια περὶ ἁμαρτίας διὰ τοῦ ἀρχιερέως, τούτων τὰ σώματα κατα-
 καίεται ἔξω τῆς παρεμβολῆς. ¹² διὸ καὶ Ἰησοῦς, ἵνα ἁγιάσῃ διὰ ¹²
 τοῦ ἰδίου αἵματος τὸν λαόν, ἔξω τῆς πύλης ἔπαθεν. ¹³ τοῖνον ¹³
 ἐξερχώμεθα πρὸς αὐτὸν ἔξω τῆς παρεμβολῆς τὸν ὄνειδισμόν αὐ-
 τοῦ φέροντες· ¹⁴ οὐ γὰρ ἔχομεν ὡδε μένουσαν πόλιν, ἀλλὰ τὴν ¹⁴
^{• Ps. 50,} μέλλουσαν ἐπιζητοῦμεν. ¹⁵ δι' αὐτοῦ οὖν ἀναφέρωμεν θυσίαν αἰ- ¹⁵
^{14. et}
^{• Hos.} νέσεως διὰ παντὸς τῷ θεῷ, τοντέστιν καρπὸν χειλέων ὁμολογούν-
^{14, 3.} των τῷ ὀνόματι αὐτοῦ.

Τῆς δὲ εὐπορίας καὶ κοινωνίας μὴ ἐπιλανθάνεσθε· τοιαύταις ¹⁶
 γὰρ θυσίαις εὐαρεστεῖται ὁ θεός. ¹⁷ πείθεσθε τοῖς ἠγουμένοις ¹⁷

Cap. XIII. 4. LN. πόρν. γάρ c. AD* 53. Cpt. Vg. d. Anton. et Max. (non Clem.)

8. Rc. Kn. Sz. χθίς. [ἐχθ. c. AD* al. (non Or.)]

9. Rc. περιφέρ. — Rc. Kn. Sz. οἱ περιπατήσαντες. [- τούτες c. AD*.]

10. Om. ξουσι. D* 53. d; ante οὐκ pon. Chrs.

11. Rc. Kn. Sz. περ. αἱ. pon. post αἷμ. [post ἄγ. c. C* al. Syr. al.; om. A Chrs. (1; comm.)]

ὑμῶν καὶ ὑπέλκετα· αὐτοὶ γὰρ ἀγρυπνοῦσιν ὡς λόγον ἀποδώσοιτες ὑπὲρ τῶν ψυχῶν ὑμῶν· ἵνα μετὰ χαρῆς τοῦτο ποιῶσιν καὶ μὴ στενάζοντες· ἀλυστεῖτε γὰρ ὑμῖν τοῦτο.

- 18 Προσευχεσθε περὶ ἡμῶν· πειθόμεθα γὰρ ὅτι καλὴν συνελθῶ-
 19 σιν ἔχομεν, ἐν πᾶσιν καλῶς θέλοντες ἀναστρέφασθαι. ¹⁹ περισσο-
 20 τέως δὲ παρακαλῶ τοῦτο ποιῆσαι, ἵνα τάχιον ἀποκατασταθῶ ὑμῖν.
 20 Ὁ δὲ θεὸς τῆς εἰρήνης, ὁ ἀναγαγὼν ἐκ τεκρῶν τὸν ποιμένα
 τῶν προβάτων τὸν μέγαν ἐν αἱματι διαθήκης αἰωνίου, τὸν κύριον
 21 ἡμῶν Ἰησοῦν, ²¹ καταρτίσαι ὑμᾶς ἐν παντὶ ἔργῳ ἀγαθῷ εἰς τὸ
 ποιεῖσαι τὸ θέλημα αὐτοῦ, ²¹ ποιῶν ἐν ὑμῖν τὸ εὐάρεστον ἐνώπιον
 αὐτοῦ διὰ Ἰησοῦ Χριστοῦ, ᾧ ἡ δόξα εἰς τοὺς αἰῶνας· ἀμήν.
 22 Παρακαλῶ δὲ ὑμᾶς, ἀδελφοί, ἀνέχεσθε τοῦ λόγον τῆς παρα-
 23 κλήσεως· καὶ γὰρ διὰ βραχείων ἐπέστειλα ὑμῖν. ²³ γινώσκετε τὸν
 ἀδελφὸν ἡμῶν Τιμόθεον ἀπολελυμένον, μεθ' οὗ, ἐὰν τάχιον ἔρχη-
 24 ται, ὄψομαι ὑμᾶς. ²⁴ ἀσπάσασθε πάντας τοὺς ἡγουμένους ὑμῶν
 καὶ πάντας τοὺς ἀγλους. ἀσπάζονται ὑμᾶς οἱ ἀπὸ τῆς Ἰταλίας.
 25 Ἡ χάρις μετὰ πάντων ὑμῶν. ἀμήν.

18. Hab. καὶ περὶ D* Chrs. — RC. KN. Sz. *πειθόμεν.* [*πειθόμε. c. AC*D* al.*]

20. Hab. *Χριστὸν Ἰησ.* bD* al. pm.; vv. pl.; Chrs. Thdret.

21. LN. *Ἔργ. καὶ λόγῳ c. A Chrs.* [Cf. 2 Thss. 2, 17.] .. om. *ἔργ.* D* Vg. d. Fulg. — LN. *αὐτὸς ποιῶν c. C 71. d. . . h. αὐτῷ π. A Gr. nyss.* — om. *ᾧ ἡ δ. usq. ἀμ. 43. (s. XIII.) al.* — RC. KN. Sz. LN. *αἰῶ- νας τῶν αἰώνων. . . om. c. D al. m. Ar. Arm. Clem. Thdret. (alic.)*

22. LN. *ἀνέχεσθαι c. D al. m. Arm. Vg. (non Am.; ut vdr.)*

23. RC. KN. Sz. om. *ἡμῶν.* [ser. c. ACD* al. pm.; vv. pm.; Max.]

*) RC. et KN. (—) subser. h. *Πρὸς Ἑβραίους ἐγράφη ἀπὸ τῆς Ἰταλικῆς διὰ Τιμοθέου c. 6. al. pl. . . h. tantum pr. Ἑβρ. C. . . add. ἀπὸ Ῥώμης A et ἀπὸ Ἀθηνῶν (ἄλλοι δὲ· ἀπ' Ἰταλίας) 66. (s. XVI.) . . h. τοῦ ἁγίου Παύλου etc. 68. (s. XIV.) al.*

ΕΠΙΣΤΟΛΑΙ ΚΑΘΟΛΙΚΑΙ.

ΙΑΚΩΒΟΥ ΕΠΙΣΤΟΛΗ.

Ἰάκωβος Θεοῦ καὶ κυρίου Ἰησοῦ Χριστοῦ δούλος ταῖς δώδεκα φυ- 1
λαῖς ταῖς ἐν τῇ διασκοφῇ χαίρειν.

Πᾶσαν χαρὰν ἠγάσασθε, ἀδελφοί μου, ὅταν πειρασμοῖς περι- 2
^{1 Pet. 1,} ^{6.}πίσητε ποικίλοις, ³ γινώσκοντες ὅτι τὸ δοκίμιον ὑμῶν κατεργάζεται 3
ὑπομονήν. ⁴ ἢ δὲ ὑπομονὴ ἔργον τέλειον ἔχεται, ἵνα ᾗτε τέλειοι καὶ 4
ὀλόκληροι, ἐν μηδενὶ λειπομενοί. ⁵ εἰ δὲ τις ὑμῶν λείπεται σοφίας, 5
αἰτείτω παρὰ τοῦ δίδοντος Θεοῦ πᾶσιν ἀπλῶς καὶ μὴ ὀνειδίζοντος,
καὶ δοθήσεται αὐτῷ. ⁶ αἰτείτω δὲ ἐν πίστει, μηδὲν διακρινόμενος· 6
ὁ γὰρ διακρινόμενος ἔοικεν κλύδωνι θαλάσσης ἀνεμιζόμενῳ καὶ ῥιπι-
ζομένῳ. ⁷ μὴ γὰρ οἰεσθῶ ὁ ἄνθρωπος ἐκεῖνος, ὅτι λήψεται τι παρὰ 7
τοῦ κυρίου, ⁸ ἀνὴρ δάμνητος, ἀκατάστατος ἐν πάσαις ταῖς ὁδοῖς 8
αὐτοῦ. ⁹ Κενυγᾶσθω δὲ ὁ ἀδελφὸς ὁ ταπεινὸς ἐν τῷ ὕψει αὐτοῦ, 9
^{1 Pet. 1,} ^{24.} ¹⁰ ὁ δὲ πλούσιος ἐν τῇ ταπεινώσει αὐτοῦ, ὅτι ὡς ἄνθος χόρτου 10
παρελεύσεται. ¹¹ ἀνέτειλεν γὰρ ὁ ἥλιος σὺν τῷ καύσανι καὶ ἐξήρα- 11
νεν τὸν χόρτον, καὶ τὸ ἄνθος αὐτοῦ ἐξέπεσεν καὶ ἡ εὐπρέπεια τοῦ
προσώπου αὐτοῦ ἀπόλωτο· οὕτως καὶ ὁ πλούσιος ἐν ταῖς πορείαις
^{2 Tim.} ^{4, 8.} αὐτοῦ μαρανθήσεται. ¹² Μικᾶριος ἀνὴρ ὃς ὑπομένει πειρασμόν, 12

Cap. I. 3. Hab. δόκιμον 28. (s. XII.) al. — Rc. Kn. Sz. Ln. ὑμῶν τῆς
πίστεως. . . om. c. B (etiam Barb. 1.) 81. (s. XII.) Syr. p. Corb.
Cassiod.

6. Hab. καὶ οὐκ H al. pl. Thphyl. — 9. om. ὁ ante ἀδελφ. B.

11. Hab. πορείαις A al. . . εὐπορείαις 30; honoribus Luxov.

12. Hab. μακ. ἄνθρωπος A al. Cpt. Ar.

ὅτι δόκιμος γεγόμενος λήψεται τὸν στέφανον τῆς ζωῆς, ὃν ἐπηγγέλ-
 13 λατο τοῖς ἀγαπῶσιν αὐτόν. ¹³ μηδεὶς πειραζόμενος λεγέτω· ὅτι ἀπὸ
 θεοῦ πειραζόμεαι. ὁ γὰρ θεὸς ἀπειραστός ἐστιν κακῶν, πειράζει
 14 δὲ αὐτὸς οὐδένα. ¹⁴ ἕκαστος δὲ πειράζεται ὑπὸ τῆς ἰδίας ἐπι-
 15 θυμίας ἐξελκόμενος καὶ δελεαζόμενος· ¹⁵ εἴτα ἢ ἐπιθυμία σὺλ-
 λαβοῦσα τίκει ἀμαρτίαν, ἢ δὲ ἀμαρτία ἀποτελεσθεῖσα ἀποκτείνει
 θάνατον.

¹⁶ Μὴ πλανᾶσθε, ἀδελφοί μου ἀγαπητοί. ¹⁷ πᾶσα δόσις ἀγαθῆ
 17 καὶ πᾶν δῶρημα τέλειον ἀνωθὲν ἐστὶν καταβαῖνον ἀπὸ τοῦ πατρὸς
 τῶν φώτων, παρ' ᾧ οὐκ ἐνὶ παραλλαγῇ ἢ τροπῆς ἀποσκίασμα.
 18 ¹⁸ βουληθεὶς ἀπεκύνθησεν ἡμᾶς λόγῳ ἀληθείας, εἰς τὸ εἶναι ἡμᾶς
 ἀπαρτήν τινα τῶν αὐτοῦ κτισμάτων.

¹⁹ Ἰστε, ἀδελφοί μου ἀγαπητοί. ἔστω δὲ πᾶς ἄνθρωπος ταχύς
 20 εἰς τὸ ἀκοῦσαι, βραδύς εἰς τὸ λαλήσαι, βραδύς εἰς ὀργήν· ²⁰ ὀργὴ
 21 γὰρ ἀνδρὸς δικαιοσύνην θεοῦ οὐκ ἐργάζεται. ²¹ διὸ ἀποθήμενοι
 πᾶσαν ἰνπαρίαν καὶ περισσεῖαν κακίας ἐν πραύτητι δέξασθε τὸν
 22 ἔμφρον λόγον τὸν δυνάμενον σῶσαι τὰς ψυχὰς ὑμῶν. ²² γίνεσθε
 δὲ ποιηταὶ λόγου, καὶ μὴ ἀκροαταὶ μόνον παραλογιζόμενοι ἑαυτούς.
 23 ²³ ὅτι εἴ τις ἀκροατὴς λόγου ἐστὶν καὶ οὐ ποιητὴς, οὗτος ἔοικεν
 ἀνδρὶ κατανοοῦντι τὸ πρόσωπον τῆς γενέσεως αὐτοῦ ἐν ἐσόπτρῳ·
 24 ²⁴ κατενόησεν γὰρ ἑαυτόν καὶ ἀπελήλυθεν καὶ εὐθέως ἐπελάθειτο
 25 ὁποῖος ἦν. ²⁵ ὁ δὲ παρακύνθας εἰς νόμον τέλειον τὸν τῆς ἐλευθερίας
 καὶ παραμεινάς, οὐκ ἀκροατὴς ἐπιλησημονῆς γεγόμενος ἀλλὰ ποιη-

12. Rc. Kn. Sz. ἐπηγγ. ὁ κύριος. [om. c. AB Arm. (hab. ed. Ven.)
 Corb... h. κύριος C... ὁ θεός 4. al. Syr. Vg. al.]

13. Rc. τοῦ θεοῦ.

17. Hab. παρὰ τοῦ H al. m. — h. ἀποσκιάματος B; modicum ob-
 umbrationis Corb.

19. Rc. Kn. Sz. pro ἴστε [c. A (add. δέ) BC al. Vg. Corb. Cpt. al. Aug.] h.
 ὡστε et om. δέ. [scr. c. BC al. Vg. Corb. Cpt. Aug... h. καὶ ἴστε A 13.] ..
 plane om. ἴστε 42. 47. (s. XI.); et vos Syr. .. om. μου ἀγαπ. 13;
 etiam var. pon.

20. Rc. Kn. Sz. οὐ κατεργάζ. [οὐκ ἐργ. c. AB al. m.]

22. Om. δέ H 105. Har. al.; etiam οὐν leg. — pro λόγ. hoc v. et v. sq.
 legitur νόμον. — Rc. Kn. Sz. μόν. ἀκρ. [ἀκρ. μόν. c. B al. Vg. Corb.
 Hier.; etiam om. μόνον.]

23. Om. ὅτι A Hier.

25. Rc. Kn. Sz. οὐτος οὐκ ἀκρ. [om. c. ABC al. Syr. Vg. Corb. al.]

τῆς ἔργου, οὗτος μακάριος ἐν τῇ ποιήσει αὐτοῦ ἔσται. ²⁶ εἴ τις ²⁶
δοκεῖ θρησκος εἶναι, μὴ χαλιναγωγῶν γλωῦσαν ἑαυτοῦ ἀλλὰ ἀπατωῶν
καρδίαν ἑαυτοῦ, τούτου μάταιος ἢ θρησκευαία. ²⁷ θρησκευαία καθαρά ²⁷
καὶ ἀμίαντος παρὰ τῷ θεῷ καὶ πατρὶ αὐτῆ ἔστιν, ἐπισκεπτεσθαι
ὄρφανους καὶ χήρας ἐν τῇ θλίψει αὐτῶν, ἄσπιλον ἑαυτὸν τηρεῖν
ἀπὸ τοῦ κόσμου.

II.

Ἀδελφοί μου, μὴ ἐν προσωποληψίαις ἔχετε τὴν πίστιν τοῦ ¹
κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ τῆς δόξης. ² ἐὰν γὰρ εἰσέλθῃ εἰς συν- ²
αγωγὴν ὑμῶν ἀνὴρ χρυσοδακτύλιος ἐν ἐσθῆτι λαμπρᾷ, εἰσέλθῃ δὲ ³
καὶ πτωχὸς ἐν ἄνταρᾷ ἐσθῆτι, ³ ἐπιβλέψετε δὲ ἐπὶ τὸν φοροῦντα ³
τὴν ἐσθῆτα τὴν λαμπρὰν καὶ εἶπητε· Σὺ κάθου ὡς καλῶς, καὶ ⁴
τῷ πτωχῷ εἶπητε· Σὺ στήθι ἐκεῖ ἢ κάθου ὑπὸ τὸ ὑποπόδιόν μου, ⁴
⁴ οὐ διεκρίθητε ἐν ἑαυτοῖς καὶ ἐγένεσθε κριταὶ διαλογισμῶν πονηρῶν. ⁴
Ἀκούσατε, ἀδελφοί μου ἀγαπητοί. οὐκ ὁ θεὸς ἐξελέξατο τοὺς ⁵
πτωχοὺς τῷ κόσμῳ πλουσίους ἐν πίστει καὶ κληρονόμους τῆς βασι- ⁵
λείας ἧς ἐπηγγέλλατο τοῖς ἀγαπῶσιν αὐτόν; ⁶ ὑμεῖς δὲ ἠτιμασατε ⁶
τὸν πτωχόν. οὐκ οἱ πλούσιοι καταδυναστεύουσιν ὑμᾶς, καὶ αὐτοὶ ⁷
ἔλκουσιν ὑμᾶς εἰς κριτήρια; ⁷ οὐκ αὐτοὶ βλασημοῦσιν τὸ καλὸν ⁷
ὄνομα τὸ ἐπικληθὲν ἐφ' ὑμᾶς; ⁸ εἰ μέντοι νόμον τελεῖτε βασιλικόν ⁸
κατὰ τὴν γραφὴν· Ἀγαπήσεις τὸν πλησίον σου ὡς σεαυτὸν, καλῶς

* Lv. 19, 18.
Mt. 22, 39.

26. Lx. εἰ δὲ c. C 31. Cpt. Vg. Corb. . . h. καὶ εἰ Syr. al. — Rc. et Kn. (—)
εἶναι ἐν ὑμῖν. — Rc. Kn. Sz. bis αὐτοῦ et Lx. γλ. αὐτοῦ, καρδ.
ἑαυτ. . . ἑαντ. prius c. B, poster. c. BC.

27. Leg. θρησκ. γὰρ (A Syr.) et θρ. δὲ (Corb.) — Kn. om. τῷ c. G al.
pl. Thphyl.

Cap. II. 2. Rc. Kn. Sz. εἰς τὴν. [om. c. BC.]

3. ἐπιβλ. δὲ c. BC 69. Corb. Cpt. Syr. p. . . Rc. Kn. Sz. Lx. καὶ ἐπιβλ. —
Rc. et Kn. (—) αὐτῷ· Σὺ καθ. — Rc. Kn. Sz. ὡς ἐπὶ. — pro ὑπό
h. ἐπὶ B al. Syr. utr. Egr. — Lx. τῶν ποδῶν μου c. A 13. (et vv.
m.; vdr.)

4. Rc. Kn. Sz. καὶ οὐ. [om. c. ABC al. m. Syr. utr. Vg. Corb. al. m. Cyr.
al. (h. Thphyl. et Oec. dis.)] — om. οὐ B* 27. 29. (retento, ut vdr,
καὶ 27. 29.) Sah. Corb. — Rc. Sz. Lx. πονηρῶν; (sic interpg.).

5. Rc. τ. κόσμ. τοῦτου. — h. τῆς ἐπαγγελίας A.

6. Hab. καταδυν. ὑμᾶς AH al. — 7. h. καὶ pro οὐκ A 13. Aeth.

8. Hab. ἑαυτὸν 42. al. pl. Thphyl.

9 ποιῶντες· 9 εἰ δὲ προσωποληπτεῖτε, ἀμαρτίαν ἐργάζεσθε ἐλαγχόμενοι
 10 ὑπὸ τοῦ νόμου ὡς παραβάται. 10 ὅστις γὰρ ὅλον τὸν νόμον τη-
 11 ρήσῃ, πταισῇ δὲ ἐν ἐνί, γέγονεν πάντων ἔνοχος. 11 ὁ γὰρ εἰπὼν· ^{Ex. 20.}
 Μὴ μοιχεύσῃς, εἶπεν καὶ· Μὴ φονεύσῃς· εἰ δὲ οὐ μοιχεύεις, φο- ^{13 sqq.}
 12 νεύεις δὲ, γέγονας παραβάτης νόμου. 12 οὕτως λαλεῖτε καὶ οὕτως
 13 ποιεῖτε ὡς διὰ νόμου ἐλευθερίας μέλλοντες κρῖνεσθαι. 13 ἢ γὰρ
 κρίσις ἀνέλεος τῶ μὴ ποιήσαντι ἔλεος· κατακαυχᾶται ἔλεος κρίσεως.
 14 Τί ὄφελος, ἀδελφοί μου, εἰάν πιστῶν τις λέγῃ ἔχειν, ἔργα δὲ
 15 μὴ ἔχη; μὴ δύναται ἡ πίστις σῶσαι αὐτόν; 15 εἰάν ἀδελφὸς ἢ ἀδελφή
 16 γυμνοὶ ὑπάρχουσιν καὶ λειπόμενοι τῆς ἐφημέρου τροφῆς, 16 εἴπῃ δὲ
 τις αὐτοῖς εἰς ὕμῶν· Ἰπάγετε ἐν εἰρήνῃ, θερμαίνεσθε καὶ χορτά-
 17 ζεσθε, μὴ δῶτε δὲ αὐτοῖς τὰ ἐπιτήδεια τοῦ σώματος, τί τὸ ὄφρ-
 17 λος; 17 οὕτως καὶ ἡ πίστις, εἰάν μὴ ἔχη ἔργα, νεκρὰ ἐστὶν καθ'
 18 ἑαυτήν. 18 ἀλλ' ἰδοὺ τις· Σὺ πιστῶν ἔχεις, κἀγὼ ἔργα ἔχω. δεῖξόν
 μοι τὴν πίστιν σου χωρὶς τῶν ἔργων, κἀγὼ δεῖξω σοι ἐκ τῶν ἔργων
 19 μου τὴν πίστιν. 19 σὺ πιστεύεις ὅτι εἰς θεός; καλῶς ποιεῖς· καὶ
 20 τὰ δαιμόνια πιστεύουσιν καὶ φοβίσσουσιν. 20 θέλεις δὲ γνῶναι, ὡ ἄν-

10. RC. KN. Sz. τηρήσει. [-ση c. BC al. Vg. Corb. Thphyl. . . h. πληρώσει A al.] et πταισει. [-ση c. ABC Vg. Corb. Thphyl.]

11. RC. KN. Sz. μοιχεύσεις, φονεύσεις. [-εις bis c. ABC (ρον. φον., μοιχ. et antea μὴ φον., μὴ μοιχ. C al.) al.]

13. RC. KN. Sz. ἀνίλεως. [ἀνέλ. c. AB (ἀνέλεως ap. Beh.) C al. pl. Oec.; etiam ἀνήλεος, ἀνήλεως et aliter leg.] — RC. καὶ κατακ. . . LN. κατακ. δέ c. A al. Vg. Corb. Syr. p. . . etiam κατακαυχᾶτε et κατακαυχᾶσθε δέ (A) et aliter leg. . . h. ελεον (ἐλεῶν?) CH al. longe pl. Oec.

14. RC. KN. Sz. τί τό. [om. c. BC*H.]

15. RC. KN. Sz. LN. εἰάν δέ. . . om. c. B al. m. Corb. Sab. Arm. al. . . h. καὶ Syr.; γὰρ Cyr. — h. ἢ λειπόμ. A al. Aeth. al. — RC. KN. Sz. LN. λειπόμ. ὅσε. . . om. c. BC 102. Syr. Antioch.

16. Hab. καὶ εἶπ. A al. Syr. Aeth. — LN. om. τό c. B.

18. RC. pro χωρὶς [c. ABCH al. pm.; vv. ut vdr̄. om̄. praeter Ar. pol. Slav. (eae hab. c. Thphyl. et cdd. gr. ἐκ) h. ἐκ. — RC. KN. Sz. ἔργ. σου [om. c. AB 13. 69. 73. al. Vg. Corb. Syr. al. . . om. σου post πῶτ. 68. Corb. . . om. plane χωρὶς τ. ἔργ. Oec.] et (etiam LN.) πίστ. μου. . . om. c. BC 13. 69. 73. al. Corb. . . etiam post ἔργ. om. Syr. p. Vg. Corb.

19. εἰς θεός c. Corb. et addito ἐστὶν B 69. Thphyl. . . RC. KN. Sz. ὁ θεὸς εἰς ἐστὶ. . . LN. εἰς ἐστ. ὁ θ. c. A 68. Arm. Vg. . . h. εἰς ὁ ἐστ. C Syr. Cpt. Cyr.

- Gn. 22. *Θρωπε κανί, ότι ή πίστις χωρίς τῶν ἔργων ἀργή ἐστιν; 21* Ἀβραάμ 21
 9. *ὁ πατήρ ἡμῶν οὐκ ἐξ ἔργων ἐδικαιώθη, ἀνεγγκας Ἰσαὰκ τὸν υἱὸν*
αὐτοῦ ἐπὶ τὸ θνoιαστήριον; 22 βλέπει, ότι ή πίστις σνηήργει τοῖ; 22
 { * Gn. *ἔργοις αὐτοῦ καὶ ἐκ τῶν ἔργων ή πίστις ἐτελειώθη, 23 καὶ ἐπλη- 23*
 15, 6. *ρωθή ή γραφή ή λέγουσα· Επισταυεν δὲ Ἀβραάμ τῷ θεῷ, καὶ*
 Rom. *ἐλογίσθη αὐτῷ εἰς δικαιοσύνην· καὶ φίλος θεοῦ ἐκλήθη. 24 ὁράτε, 24*
 Gal. 3. *6. ότι ἐξ ἔργων δικαιοῦνται ἄνθρωπος καὶ οὐκ ἐκ πίστεως μόνου.*
 • Jos. 25 ὁμοίως δὲ καὶ Ραάβ ή πόρνη οὐκ ἐξ ἔργων ἐδικαιώθη, ὑπο- 25
 2, 1. et *δεξαμένη τοὺς ἀγγέλους καὶ ἐτέρα ὁδῷ ἐκβαλοῦσα; 26 ὡσερ γὰρ 26*
 6, 17. *τὸ σῶμα χωρίς πνεύματος νεκρὸν ἐστιν, οὕτως καὶ ή πίστις χωρίς*
 Heb. *τῶν ἔργων νεκρά ἐστιν. . .*
 11, 31.

III.

Μὴ πολλοὶ διδάσκαλοι γίνεσθε, ἀδελφοί μου, εἰδότες ότι 1
 μείζον κῆμα ληφόμεθα. 2 πολλὰ γὰρ πταίωμεν ἅπαντες· εἴ τις 2
 ἐν λόγῳ οὐ πταίει, οὗτος τέλειος ἀπήρ, δυνατὸς χαλιναγωγεῖσαι
 καὶ ὅλον τὸ σῶμα. 3 εἰ δὲ τῶν ἰσπων τοὺς χαλινοὺς εἰς τὰ στό- 3
 ματα βάλλωμεν εἰς τὸ πείθεσθαι ἡμῖν αὐτούς, καὶ ὅλον τὸ σῶμα
 αὐτῶν μετάγωμεν· 4 ἰδοὺ καὶ τὰ πλοῖα, ἐηλικαῦτα ὅσα καὶ ὑπὸ 4
 ἀνέμων σκληρῶν ἐλανόμενα, μεταγεται ὑπὸ ἐλαχιστον πηδαλλον
 ὅπου ἂν ή ὀρμηὶ τοῦ ἐνθύνοντος βούληται· 5 οὕτως καὶ ή γλῶσσα 5
 μικρὸν μέλος ἐστὶν καὶ μεγαλανγεῖ. ἰδοὺ, ἡλίκοι πῦρ ἡλίκοι ὕλην

20. Rc. Kn. Sz. pro ἀργή [c. B al. Vg. ms. Am. al. Aug.] h. νεκρά.

22. Hab. συνεργεῖ A. — 23. om. δέ G 69. Vg. Syr. al.

24. Rc. ὁράτ. τοῖωνν.

25. Hab. οὕτως pro ὁμ. δέ C Syr. cdd. lat. al. — h. τοὺς κατασκόπους
 CG al. m. Syr. utr. al. m.

26. Om. γὰρ B Syr. al.; h. δέ Corb.

Cap. III. 1. Hab. πολὺ pro πολλοί G.

3. Pro εἰ δέ [c. ABG al. pm. Vg. Corb. al. Oec. . . om. Syr.] Rc. ἰδοὺ et
 Kn. Sz. ἴδε c. C al. pl. Damsc. Thphyl. dis. — h. τὸ στόμα A al. Arm. —
 Rc. Kn. Sz. πρὸς τό. [εἰς c. BC.] — Rc. Kn. Sz. Ln. αὐτ. ἡμ. . . ἡμ.
 αὐτ. c. AC al.

4. Hab. βούλεται omisso ἂν B.

5. Hab. ὡσαύτως καὶ A al. — Ln. μεγάλα αὐχεῖ c. A. (Vg. Corb.) —
 Rc. Kn. Sz. ὀλίγον πῦρ. [ἡλ. c. A (A*†A***) BC* Vg. Chrs. al.]

- 6 ἀνάπτει· ⁶ καὶ ἡ γλωσσοσα πῦρ, ὁ κόσμος τῆς ἀδικίας ἡ γλωσσοσα καθίσταται ἐν τοῖς μέλεσιν ἡμῶν, ἡ σπιλοῦσα ὅλον τὸ σῶμα καὶ φλογίζουσα τὸν τροχὸν τῆς γενέσεως καὶ φλογιζομένη ὑπὸ τῆς γενέσεως.
- 7 ⁷ πᾶσα γὰρ φύσις θηρίων τε καὶ πετεινῶν ἐρπετῶν τε καὶ ἐναλίων
- 8 δαμάζεται καὶ δεδάμασται τῇ φύσει τῇ ἀνθρωπίνῃ· ⁸ τὴν δὲ γλωσσοσαν οὐδεὶς δαμάσαι δύναται ἀνθρώπων. ἀκατάστατον κακόν, με-
- 9 στή ἰοῦ θανατηφόρον. ⁹ ἐν αὐτῇ εὐλογοῦμεν τὸν κύριον καὶ πατέρα, καὶ ἐν αὐτῇ καταρώμεθα τοὺς ἀνθρώπους τοὺς καθ' ὁμοίωσιν
- 10 θεοῦ γεγονότας· ¹⁰ ἐκ τοῦ αὐτοῦ στόματος ἐξέρχεται εὐλογία καὶ
- 11 κατάρρα. οὐ χεῖρ, ἀδελφοί μου, ταῦτα οὕτως γίνεσθαι. ¹¹ μήτι ἡ
- 12 πηγὴ ἐκ τῆς αὐτῆς ὀπῆς βρῖνει τὸ γλυκὺ καὶ τὸ πικρὸν; ¹² μὴ δύ-
- νεται, ἀδελφοί μου, συκῆ ἐλαίας ποιῆσαι ἢ ἄμπελος σῦκα; οὐτε
- ἀλυκὸν γλυκὺ ποιῆσαι ὕδωρ.
- 13 Τίς σοφὸς καὶ ἐπιστήμων ἐν ὑμῖν; δεῖξάτω ἐκ τῆς καλῆς ἀνα-
- 14 τροφῆς τὰ ἔργα αὐτοῦ ἐν πραύτητι σοφίας. ¹⁴ εἰ δὲ ζῆλον πικρὸν
- ἔχετε καὶ ἐριθείαν ἐν τῇ καρδίᾳ ὑμῶν, μὴ κατακαυχᾶσθε καὶ ψεύ-
- 15 δεσθε κατὰ τῆς ἀληθείας. ¹⁵ οὐκ ἔστιν αὕτη ἡ σοφία ἀνοθεῖν κατ-
- 16 ερχομένη, ἀλλ' ἐπίγειος, ψυχικὴ, δαιμονιώδης. ¹⁶ ὅπου γὰρ ζῆλος
- 17 καὶ ἐριθεία, ἐκεῖ ἀκαταστασία καὶ πᾶν φανῶλον πράγμα. ¹⁷ ἡ δὲ
- ἀνοθεν σοφία πρόστον μὲν ἀγνή ἐστίν, ἔπειτα εἰρηλική, ἐπιεικής,
- εὐπειθής, μεστή ἐλέους καὶ καρπῶν ἀγαθῶν, ἀδιακριτος, ἀνυπό-
- 18 κριτος. ¹⁸ καρπὸς δὲ δικαιοσύνης ἐν εἰρήνῃ σπείρεται τοῖς ποιούσιν
- εἰρήνην.

IV.

1 Πόθεν πόλεμοι καὶ πόθεν μάχαι ἐν ὑμῖν; οὐκ ἐντεῦθεν, ἐκ

6. Rc. Kn. Sz. οὕτως ἡ γλ. καθ. [om. c. AB al. Syr. (h. Syr. antea: mundus iniquitatis sicut ramus est. . . v. 5. ὕλην ramos.) Vg. Corb. al. Isid. Antioch. Damsc.] — Pro γενέσ. h. γένεσης Cyr. in schol. cd. 15. al.

8. Rc. Kn. Sz. ἀκατάσχετον. [etra AB 7. Vg. Corb. al.]

9. Rc. Kn. Sz. pro κύρ. h. θεόν. — h. γεγενημένους A al. Damsc.

12. Rc. Kn. Sz. σῦκα; οὕτως [om. c. ABC 83. Arm.] et Rc. Sz. pergit οὐδεμία πηγὴ ἀλυκὸν καὶ γλυκί.

13. Om. τίς 1. al. pm. Ar. pol.; etiam εἰ τις leg.

14. Hab. καυχᾶσθε A al. Corb.

17. Rc. Kn. Sz. καὶ ἀνυπ. — 18. Rc. τῆς δικαιοσ.

τῶν ἡδονῶν ὑμῶν τῶν στρατευομένων ἐν τοῖς μέλεσιν ὑμῶν; ² ἐπι- 2
 θυμεῖτε, καὶ οὐκ ἔχετε· φονεύετε καὶ ζηλοῦτε, καὶ οὐ δύνασθε
 ἐπιτοχεῖν. μάχεσθε καὶ πολεμεῖτε. οὐκ ἔχετε διὰ τὸ μὴ αἰτεῖσθαι
 ὑμᾶς· ³ αἰτεῖτε, καὶ οὐ λαμβάνετε, διότι κακῶς αἰτεῖσθε, ἵνα ἐν 3
 ταῖς ἡδοναῖς ὑμῶν δαπανήσητε. ⁴ μοιχαλίδες, οὐκ οἴδατε ὅτι ἡ φι- 4
 λία τοῦ κόσμου ἐχθρὰ τοῦ θεοῦ ἐστίν; ὃς ἂν οὖν βουληθῇ φίλος
 εἶναι τοῦ κόσμου, ἐχθρὸς τοῦ θεοῦ καθίσταται. ⁵ ἢ δοκεῖτε ὅτι 5
 κενῶς ἡ γραφή λέγει· Πρὸς φθόνον ἐπιποθεῖ τὸ πνεῦμα ὃ κατοικι-
 σεν ἐν ἡμῖν; ⁶ μελῶνα δὲ δίδωσιν χάριν· διὸ λέγει· Ὁ θεὸς ὑπερ- 6
 ἠφάνοις ἀντιπᾶσεται, ταπεινοῖς δὲ δίδωσιν χάριν. ⁷ ὑποτάγητε οὖν 7
 τῷ θεῷ· ἀντίστητε δὲ τῷ διαβόλῳ, καὶ φεύξεται ἔκ' ὑμῶν· ⁸ ἐγγί- 8
 σατε τῷ θεῷ, καὶ ἐγγίει ὑμῖν. καθαρῶσατε χεῖρας, ἁμαρτωλοὶ, καὶ
 ἀγνῶσατε καρδίας, δίψηχοι. ⁹ ταλαιπωρήσατε καὶ πενήθησατε καὶ 9
 κλαύσατε· ὁ γέλωσ ὑμῶν εἰς πένθος μεταστραφήτω καὶ ἡ χαρὰ
 εἰς κατήφειαν. ¹⁰ ταπεινώθητε ἐνώπιον κυρίου, καὶ ὑψώσει ὑμᾶς. 10
 Μὴ καταλαλεῖτε ἀλλήλων, ἀδελφοί. ὁ καταλαλῶν ἀδελφοῦ ¹¹
 ἢ κριῶν τὸν ἀδελφὸν αὐτοῦ καταλαλεῖ νόμον καὶ κρίνει νόμον· εἰ
 δὲ νόμον κρίνει, οὐκ εἶ ποιητὴς νόμου ἀλλὰ κριτῆς. ¹² εἰς ἐστὶν 12
 ὁ νομοθέτης καὶ κριτῆς, ὁ δυνάμενος σῶσαι καὶ ἀπολέσαι· σὺ δὲ
 τίς εἶ, ὁ κρίνων τὸν πλησίον;

¹³ Ἄγε νῦν οἱ λέγοντες· Σήμερον καὶ αὔριον πορευσόμεθα εἰς 13
 τήνδε τὴν πόλιν καὶ ποιήσωμεν ἐκεῖ ἐναντὸν καὶ ἐμπορευσόμεθα

2. Rc. οὐκ ἔχ. δὲ διὰ.

4. Rc. ΚΝ. Sz. μοιχοὶ καὶ μοιχαλ. [om. c. AB 13. et (tantum μοιχοὶ reddentibus) Syr. Cpt. Aeth. Arm. Vg. Corb.] — Lx. ἐχθρά. (ita Vg. Corb.) — Sz. per error. ante φιλία om. ἡ. — om. οὖν G al. pl. Oec.

5. Sz. λέγει; πρὸς (sic interp.). . . h. λέγ. πρ. φθόνον; ἐπιπ. 66. al. Oec. et aliter al.

7. Rc. ΚΝ. Sz. om. δὲ post ἀντίστ. [scr. c. ABH al. longe pl. Syr. utr. Vg. Corb. al.; h. οὖν 10. 36.]

10. Rc. ΚΝ. Sz. τοῦ κυρ. [om. c. AB al. Or.]

11. Rc. ΚΝ. Sz. καὶ κρίνων. [ἡ c. AB al. vv. pm. Thphyl.]

12. Rc. om. καὶ κριτῆς et δέ. — Rc. ΚΝ. Sz. ὃς κρίνει τὸν ἕτερον; [ὁ κρ. c. AB al. pm. Syr. Sl. Thphyl.; πληρ. c. AB al. m. Syr. Vg. Corb. Flor. al. Thphyl.]

13. Rc. Lx. ἡ αὔρ. [kai c. A (etiam B admodum probabiliter ap. Bllj.) G al. pl. Syr. p. al. Cyr. Oec. Thphyl.] — Rc. Lx. πορευσόμε, ποιήσομ., ἐμπορευσόμε, κερδήσομ. [ctra A (sed h. ἐμπορευσόμε. et κερδήσομ.)

14 καὶ κερδησωμεν, ¹⁴ οἵτινες οὐκ ἐπίστασθε τὸ τῆς αἴθριον· ποία
 γὰρ ἡ ζωὴ ὑμῶν; ἀτιμίς γάρ ἐστε ἢ πρὸς ὀλίγον φαινομένη, ἔπειτα
 15 καὶ ἀφανιζομένη· ¹⁵ ἀπὸ τοῦ λέγειν ὑμᾶς· Ἐὼν ὁ κύριος θαλήση,
 16 καὶ ζήσομεν καὶ ποιήσομεν τοῦτο ἢ ἐκεῖνο. ¹⁶ νῦν δὲ κενυθῶσθε
 ἐν ταῖς ἀλαζονείαις ὑμῶν. πᾶσα κενύχησις τοιαύτη ποτηρὰ ἐστίν.
 17 ¹⁷ εἰδοῦσι οὖν καλὸν ποιεῖν καὶ μὴ ποιοῦντι, ἁμαρτία αὐτῶ ἐστίν.

V.

1 Ἄγε νῦν οἱ πλοῦσιοι, κλαύσατε ὀλολύζοντες ἐπὶ ταῖς ταλαι-
 2 πορίαις ὑμῶν ταῖς ἐπερχομέναις. ² ὁ πλοῦτος ὑμῶν σέσηπεν, καὶ
 3 τὰ ἰμάτια ὑμῶν σητόβρωτα γέγονεν, ³ ὁ χρυσὸς ὑμῶν καὶ ὁ ἀργυ-
 ρος κατῴεται, καὶ ὁ ἰὸς αὐτῶν εἰς μαρτύριον ὑμῶν ἐστὶ καὶ φά-
 4 ρεται τὰς σάρκας ὑμῶν ὡς πῦρ. ἐθισαυρίσατε ἐν ἐσχάταις ἡμέραις. ^{Ps. 21.}
⁴ ἰδοῦ, ὁ μισθὸς τῶν ἐργατῶν τῶν ἀμυσσάτων τὰς χώρας ὑμῶν,
 ὁ ἀπιστερημένος ἀπ' ὑμῶν, κρᾶζει, καὶ αἱ βοαὶ τῶν θερισάντων
 5 εἰς τὰ ὠτα κυρίου σαβαὼθ εἰσελήλυθαν. ⁵ ἐτρυνθήσατε ἐπὶ τῆς γῆς
 καὶ ἐσπαταλήσατε, ἐθρέψατε τὰς καρδίας ὑμῶν ἐν ἡμέρᾳ σφαγῆς.
 6 ⁶ καταδικάσατε, ἐφροεύσατε τὸν δίκαιον· οὐκ ἀντιτάσσεται ὑμῖν.
 7 Μακροθυμήσατε οὖν, ἀδελφοί, ἕως τῆς παρουσίας τοῦ κυρίου.
 ἰδοῦ, ὁ γεωργὸς ἐκδέχεται τὸν τίμονα καρπὸν τῆς γῆς, μακροθυμῶν
 8 ἐπ' αὐτῷ ἕως λάβῃ πρῶτον καὶ ὄψιμον· ⁸ μακροθυμήσατε καὶ

B (ap. Bch. dis. et ap. Btlj. vdr.) GH al. longe pl. Oec. Thphyl. . . h. ibi-
 mus etc. Vg. Corb. Litt.]

14. LN. τὰ τῆς c. A al. . . om. B. — om. γὰρ ἢ ante ζωὴ B Arm.; h. δέ
 Corb. — LN. om. γὰρ post ἀτμ. c. A Vg. al. — Rc. KN. Sz. γὰρ ἐστίν.
 [ἴστέ c. A (h. ἴσται) BH (h. ἴσται ut pl. reliqui) al. longe pl. Syr. p.
 Aeth.] — om. ἢ ante πρὸς B. — Rc. KN. Sz. ἔπειτ. δέ. [καὶ c. AB al.
 Vg. Corb. Damsc. Hier. . . h. δέ καὶ 6. al. pl. . . om. plane 56. 96. (etiam
 57. om.) al. Syr. p. Tol. Har.]
15. Rc. KN. Sz. ζήσωμ. [ctra AB al. m. Corb. . . h. et si vixerimus
 Vg.; om. si Am.] et Rc. KN. ποιήσωμ. [ctra AB al. pm. Vg. et omisso
 καὶ Syr. al. Hier. Cassiod.] — 17. Om. ποιεῖν 22. al. m. Syr. Arm. Hier.
 Cap. V. 3. KN. ὑμῶν· ὡς πῦρ ἐθῆσ. (sic Oec. comm. et Syr.) . . h. ὑμῶν ὁ
 ἰὸς· ὡς πῦρ ἐθῆσ. A al. . . ἴμ. ὡς πῦρ. ὁ ἐθῆσ. Arr. al. Thphyl.
4. Rc. KN. Sz. εἰσεληλύθασιν. [-θαν c. A (h. -θεν) B.]
5. Om. καὶ A 73. Cpt. — h. τὰς σάρκας 40. 73. Syr. — Rc. KN. Sz. ὡς
 ἐν. [om. c. AB al. Cpt. Vg. Corb. . . om. ἐν ἡμ. σφ. Aeth.]
7. Om. ἐπ' αὐτῷ Arm. Aeth. . . h. ἐπ' αὐτόν H al. pl. Thphyl. . . ἐπ' αὐ-

ὁμείς, στηρίζατε τὰς καρδίας ὑμῶν, ὅτι ἡ παρουσία τοῦ κυρίου ἤγγικεν. ⁹ μὴ στεναίξετε, ἀδελφοί, κατ' ἀλλήλων, ἵνα μὴ κριθήτε· ⁹ ἰδοὺ, ὁ κριτὴς πρὸ τῶν θυρῶν ἕστηκεν. ¹⁰ ὑπόδειγμα λάβετε, ἀδελφοί, τῆς κακοπαθείας καὶ τῆς μακροθυμίας τοὺς προφήτας, οἱ ἐλάλησαν ἐν τῷ ὀνόματι κυρίου. ¹¹ ἰδοὺ, μακαρίζομεν τοὺς ὑπομεινάντας· τὴν ὑπομονὴν ἰσθῆτε ἠκούσατε, καὶ τὸ τέλος κυρίου εἰδότε, ὅτι πολὺσπλαγγχὸς ἐστὶν ὁ κύριος καὶ οἰκτίριμος.

Mt. 5, 24 sqq. Πρὸ πάντων δέ, ἀδελφοί μου, μὴ ὀμνύετε, μήτε τὸν οὐρανὸν ¹² μήτε τὴν γῆν μήτε ἄλλον τινὰ ὄρκον· ἦτοι δὲ ὑμῶν τὸ ναὶ καὶ καὶ τὸ οὐ οὐ, ἵνα μὴ ὑπὸ κρίσειν πίσητε.

Κακοπαθεῖ τις ἐν ὑμῶν, προσευχέσθω. εὐθνηεῖ τις, ψαλλέτω. ¹³ ἀσθενεῖ τις ἐν ὑμῶν, προσκαλεσάσθω τοὺς πρεσβυτέρους τῆς ἐκκλησίας, καὶ προσενεχάσθωσαν ἐπ' αὐτὸν ἁλείψαντες αὐτὸν ἐλαίῳ ἐν τῷ ὀνόματι κυρίου. ¹⁵ καὶ ἡ εὐχὴ τῆς πίστεως σώσει τὸν κάμνοντα, καὶ ἐγερεῖ αὐτὸν ὁ κύριος· καθὼς ἁμαρτίας ἡ πεποικώς, ἀφεθήσεται αὐτῷ. ¹⁶ ἔξομολογεῖσθε ἀλλήλοις τὰ παραπτώματα καὶ εὐχεσθε ὑπὲρ ἀλλήλων, ὅπως ἰαθῆτε. πολὺ ἰσχύει δέησις δικαίου ἐνεργουμένη. ¹⁷ Ἡλίας ἄνθρωπος ἦν ὁμοιοπαθὴς ἡμῶν, καὶ προσευχῇ προσηύχαστο τοῦ μὴ βρέξαι, καὶ οὐκ ἔβρεξεν ἐπὶ τῆς γῆς

*1 Rg. 18, 1. Le. 4, 25.

τῆς 43. — Rc. Kn. Sz. Ln. εἰς ἄν. . . om. c. AG al. pl. Sah. al. Oec. (text.) Thphyl.; etiam οὐ legitur. — Rc. Kn. Sz. λάβη ὑέτόν. . . om. c. B. 9. Vg. Har. Sah. al. et (h. καρπὸν) Corb. al. Antioch. Cassiod.; etiam ante λάβ. pon.; etiam pro ὑετ. leg. καὶ τόν.

9. Rc. Kn. Sz. κατ' ἀλλ. ante ἀδ. pon.; om. 23. al. m. — Rc. κατακριθ. et om. ὁ.

10. Rc. τῆς κακοπ., ἀδ. μου. . . μου add. etiam Kn. Sz. [om. c. AB al. m. Vg. Corb. al. Chrs.] — Rc. Kn. Sz. om. ἐν. [scr. c. B al. pl. Syr. Vg. Corb. al. Thphyl.; h. ἐπὶ 40.] — pro λάβ. h. ἔχετε post μακρ. A al.

11. Rc. Sz. ὑπομεινάντας. — h. πολὺ ἐσπλαγγχὸς 25. al. pm. Clem. Ephr. Damsc. Thphyl. — om. ὁ κύρ. GH al. pl. Ar. pol. Sl. ms. Thphyl. . . om. ὁ B. . . post οἰκτ. pon. 123.**

12. Hab. εἰς κρίσιν. 43. 95.* Sl. ms. . . εἰς ὑπόκρισιν. G al. pl. Arm. Ar. pol. Sl. Antioch. Oec. Thphyl.

14. Om. αὐτ. ante ἐλαίῳ B Arm. — Rc. Kn. Sz. τοῦ κυρ. [om. c. A al. . . om. etiam κυρ. B. . . etiam Ἰησ. Χρ. et τ. κυρ. Ἰησ. leg.]

16. Ln. οὐτ' ἀλλήλ. [c. AB al. m. Vg. al.; h. δέ Syr. Sl. ms.] τὰς ἁμαρτίας [c. AB al. Sl. ms.] καὶ προσεύχ. [c. AB 73.]

- 18 ἐναντιοὺς τρεῖς καὶ μῆνας ἔξ· ¹⁸ καὶ πάλιν προσηύξατο, καὶ ὁ οὐ-
ρανὸς ὑπέτον ἔδωκεν καὶ ἡ γῆ ἐβλάστησεν τὸν καρπὸν αὐτῆς.
19 Ἀδελφοί μου, εἴαν τις ἐν ὑμῖν πλατηθῆ ἄπο τῆς ἀληθείας
20 καὶ ἐπιστρέψῃ τις αὐτόν, ²⁰ γνωσκέτω, ὅτι ὁ ἐπιστρέψας ἀμαρ-
τωλὸν ἐκ πλάνης ὁδοῦ αὐτοῦ σώσει ψυχὴν ἐκ θανάτου καὶ καλυ- ^{1 Pet.}
ψει πλῆθος ἀμαρτιῶν. ^{4, 8.}

Π Ε Τ Ρ Ο Τ Α .

- 1 Πέτρος ἀπόστολος Ἰησοῦ Χριστοῦ ἐκλεκτοῦ, παρεπιδήμιος διασπο- ^{Jac.}
|ρᾶς Πόντου, Γαλατίας, Καππαδοκίας, Ἀσίας καὶ Βιθυνίας, ² κατὰ
πρόγνωσιν θεοῦ πατρὸς, ἐν ἁγιασμῶ πνεύματος, εἰς ὑπακοὴν καὶ
ῥαντισμὸν αἵματος Ἰησοῦ Χριστοῦ. χάρις ὑμῖν καὶ εἰρήνη πλη- ¹
θυνθείη.
3 Εὐλογητὸς ὁ θεὸς καὶ πατὴρ τοῦ κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ,
ὁ κατὰ τὸ πολὺ αὐτοῦ ἔλεος ἀναγεννήσας ἡμᾶς εἰς ἐλπίδα ζωῆς
4 δι' ἀναστάσεως Ἰησοῦ Χριστοῦ ἐκ νεκρῶν, ⁴ εἰς κληρονομίαν ἀφθαρ-
τον καὶ ἀμίαντον καὶ ἀμάραντον, τετηρημένην ἐν οὐρανοῖς εἰς ὑμᾶς
5 ⁵ τοὺς ἐν δυνάμει θεοῦ φρουρουμένους διὰ πίστεως εἰς σωτηρίαν
6 ἐτοίμην ἀποκαλυφθῆναι ἐν καιρῷ ἐσχάτῳ. ⁶ ἐν ᾧ ἀγαλλιᾶσθε, ὅτι ^{Jac. 1.}
7 γιν ἄρτι, εἰ δέον ἐστίν, λυπηθέντες ἐν ποικίλοις πειρασμοῖς, ^{2, 4.} ἵνα
τὸ δοκίμιον ὑμῶν τῆς πίστεως πολυτιμότερον χρυσίου τοῦ ἀπολλυ-

19. Rc. Kn. Sz. om. μου. [scr. c. ABH al. m. Syr. utr. Vg. Corb. al. m. Thphyl.]

20. Hab. γνωσκέτω B. . . om. plane Sah. Corb. Ambrat. Cassiod. — I. N. ψυχὴν αὐτοῦ c. A (h. τῆς ψυχ. α.) al.; vv. pm. (non Corb. . . B nec ap. Beh., nec ap. Btlj. h.) Cyr. Did. Ambrat. Cassiod. — h. θανάτ. αὐτοῦ B (ap. Beh. et Btlj.) Corb.

Cap. I. 1. Om. x. Βιθυν. B*.

4. Hab. εἰς ἡμᾶς 5. al. Har. Oec.; ἡμ. καὶ ἔμ. Aeth.

6. Hab. ἀγαλλιᾶσσεθε Vg. Aeth. Or. Fulg. et (addito in aeternum) Syr. Erp. — om. ἐστίν B.

7. Rc. πολὺ τιμώτερον.

μένου, διὰ πυρὸς δὲ δοκιμαζόμενον, εὐρεθῆ εἰς ἑπάων καὶ δόξαν
 καὶ τιμὴν ἐν ἀποκαλύψει Ἰησοῦ Χριστοῦ, ⁸ ὃν οὐκ ἰδόντες ἀγαπάτε, ⁸
 εἰς ὃν ἀρτι μὴ ὀρῶντες πιστεύοντες δὲ ἀγαλλιῶσθε χαρᾷ ἀνεκκλήτῳ
 καὶ δεδοξασμένῃ, ⁹ κομιζόμενοι τὸ τέλος τῆς πίστεως, σωτηρίας ⁹
 ψυχῶν. ¹⁰ περὶ ἧς σωτηρίας ἐξεζήτησαν καὶ ἐξηρνήσαν προφῆται ¹⁰
 οἱ περὶ τῆς εἰς ὑμᾶς χάριτος προφητεύσαντες, ¹¹ ἔρευνῶντες εἰς τίνα ¹¹
 ἢ ποῖον καιρὸν ἰδέηλον τὸ ἐν αὐτοῖς πνεῦμα Χριστοῦ προμαρτυρο-
 μενον τὰ εἰς Χριστὸν παθήματα καὶ τὰς μετὰ ταῦτα δόξας, ¹² οἷς ¹²
 ἀπεκαλύφθη, ὅτι οὐχ ἑαυτοῖς ὑμῶν δὲ δικόνοι αὐτὰ, ἀ τὴν ἀνη-
 γέλη ὑμῖν διὰ τῶν εὐαγγελισαμένων ὑμᾶς πνεύματι ἀγίῳ ἀποστα-
 λέντι ἀπ' οὐρανοῦ, εἰς ᾧ ἐπιθυμοῦσιν ἄγγελοι παρακίψαι. ⁵
 ✠ Διὸ ἀναξωσάμενοι τὰς ὁσφύας τῆς διανοίας ὑμῶν, νήφοντες, ¹³
 τελείως ἐλπίζετε ἐπὶ τὴν φερομένην ὑμῖν χάριν ἐν ἀποκαλύψει Ἰη-
 σοῦ Χριστοῦ. ¹⁴ ὡς τέκνα ὑπακοῆς, μὴ συσχηματιζόμενοι ταῖς ¹⁴
 πρότερον ἐν τῇ ἀγνοίᾳ ὑμῶν ἐπιθυμίαις, ¹⁵ ἀλλὰ κατὰ τὸν καλέ- ¹⁵
 σατα ὑμᾶς ἅγιον καὶ αὐτοὶ ἅγιοι ἐν πάσῃ ἀναστροφῇ γενήθητε, ¹⁶
^{Lv. 11, 44.} ¹⁶ διότι γέγραπται Ἅγιοι ἔσεσθε, ὅτι ἐγὼ ἅγιος. ¹⁷ καὶ εἰ πα- ¹⁶
^{44.} ¹⁷ τέρα ἐπικαλεῖσθε τὸν ἀπροσωπολήπτως κρῖνοντα κατὰ τὸ ἐκαστοῦ
 ἔργον, ἐν φόβῳ τὸν τῆς παροικίας ὑμῶν χρόνον ἀναστράφητε, ¹⁸ εἰ- ¹⁸
 δότες, ὅτι οὐ φθαρτοὶς, ἀργυρῶν ἢ χρυσοῦ, ἐλτρωθήτε ἐκ τῆς
 ματαιίας ὑμῶν ἀναστροφῆς πατροπαράδοτον, ¹⁹ ἀλλὰ τιμῶ αἵματι ¹⁹
 ὡς ἀμνοῦ ἀμώμου καὶ ἀσπίλου Χριστοῦ, ²⁰ προεγνωσμένον μὲν ²⁰
 πρὸ καταβολῆς κόσμου, φανερωθέντος δὲ ἐπ' ἐσχάτου τῶν χρόνων

7. Om. διὰ π. δ. δοκ. 96. (s. XI.) al. . . h. δεδοκμασμένου omisso δέ 40. al.; retento δέ 25. al. . . om. δέ 60. Syr. utr. Vg. al. . . h. καὶ διὰ πυρ. δεδοκμασμένου 68. Clem. Or.

8. Rc. Kn. Sz. pro ἰδόντ. [c. BC al. m.; vv. m.; Ir. Fulg.] h. εἰδότες. — post ὀρῶντ. add. πιστεύετε 68. Vg. Lux. Aug. Ir. (1.); add. ἀγαπάτε Lect. 55. — h. ἀγαλλιᾶτε B Or.; etiam ἀγαλλιᾶσθε leg.

9. Rc. Kn. Sz. Ln. πίστ. ὑμῶν. . . om. c. B al. Clem. (totum loc. citat.) Ath. Cyr. Aug.; etiam ἡμῶν leg.

11. Om. Χριστοῦ B; h. θεοῦ 26.

12. Rc. Kn. ἡμῖν δέ. — Rc. Kn. Sz. ἐν πνεύμ. [om. c. AB al. Vg. Sl. Cyr. Did. al.]

16. Rc. Kn. Sz. ἅγ. γένεσθε [ἔσεσθ. c. ABC al. m. Vg. Clem. Cyr. Opt. (dis.) . . h. γίνεσθε G al. pm. Oec. Thphyl.] et add. in f. εἰμί. [om. c. AB Clem. Cyr.]

20. Rc. Kn. Sz. ἐσχάτων.

21 δι' ὑμᾶς ²¹ τοὺς δι' αὐτοῦ πιστοὺς εἰς θεὸν τὸν ἐγείραντα αὐτὸν ἐκ νεκρῶν καὶ δόξαν αὐτῷ δόντα, ὥστε τὴν πίστιν ὑμῶν καὶ ἐλπίδα
 22 εἶναι εἰς θεόν. ²² Τὰς ψυχὰς ὑμῶν ἡγνικότες ἐν τῇ ὑπακοῇ τῆς ἀληθείας εἰς φιλαδελφίαν ἀνυπόκριτον, ἐκ καρδίας ἀλλήλους ἀγα-
 23 πῆσατε ἐκτενώς, ²³ ἀναγεγεννημένοι οὐκ ἐκ σποράς φθαρτῆς, ἀλλὰ
 24 ἀφθάρατον, διὰ λόγον ζωῆς θεοῦ καὶ μένοντος. ²⁴ διότι πᾶσα ^{Es. 40,}
 σαρξ ὡς χόρτος, καὶ πᾶσα δόξα αὐτῆς ὡς ἄνθος χόρτου· ἐξηράνθη ^{6 sq. Jac. 1,}
 25 ὁ χόρτος, καὶ τὸ ἄνθος ἐξέπεσεν· ^{10. 11.} τὸ δὲ ῥῆμα κυρίου μένει εἰς
 τὸν αἰῶνα. τοῦτο δὲ ἐστὶν τὸ ῥῆμα τὸ εὐαγγελισθὲν εἰς ὑμᾶς.

II.

1 Ἀποθέμενοι οὖν πᾶσαν κακίαν καὶ πάντα δόλον καὶ ὑποκρι-
 2 σεις καὶ φθόνους καὶ πάσας καταλαλιὰς ² ὡς ἀρτιγέννητα βρέφη
 τὸ λογικὸν ἄδολον γάλα ἐπιποθήσατε, ἵνα ἐν αὐτῷ ἀνῆρθῆτε εἰς
³ σωτηρίαν, ³ εἰ ἐγεύσασθε ὅτι χρηστός ὁ κύριος. ⁴ πρὸς ὃν προσ- ^{Ps. 34,}
^{8,}
 5 ἐρχόμενοι, ⁵ ἴθιλον ζῶντα, ὑπὸ ἀνθρώπων μὲν ἀποδοκιμασμένον ^(9.)
 6 παρὰ δὲ θεῷ ἐκλεκτόν, ἐντιμον, ⁶ καὶ αὐτοὶ ὡς ἴθιλοι ζῶντες οὐ-
 κοδομῆσθε, οἶκος πνευματικὸς εἰς ἱεράτευμα ἁγίων, ἀνεγίγναι πνευ- ^{Es. 28,}
 ματικὰς θυσίας εὐπροσδέκτους θεῷ διὰ Ἰησοῦ Χριστοῦ. ^{16.} διότι

20. Hab. δι' ἡμᾶς AC al. Max.

21. RC. KN. Sz. pro πιστούς [c. AB 9. Vg. cd. lat.] h. πιστεύοντας. .. etiam πιστεύσαντας leg.

22. RC. KN. Sz. διὰ πνεύματος εἰς [om. e. ABC al. vv. pl.] et καθαρὰς καρδ. [om. c. AB cdd. lat. (Vg. in fraternitatis amore simplici ex corde etc.) Gild.]

23. RC. et KN. (—) in f. add. εἰς τὸν αἰῶνα.

24. LN. om. ὡς ante χόρτ. c. A al. m. Syr. Har. Or. Thphyl. al. — RC. pro αὐτῆς h. ἀνθρώπων. — RC. Sz. et KN. (—) αὐτοῦ ἔξιν. [om. c. AB al. m. Syr. Arm. Vg. ms. Am. Or. Did. al.]

25. Om. τὸ ῥῆμα τὸ A.

Cap. II. 1. Om. πάσας A Syr. Aeth. Gild. et (h. ὑπόκρισιν et φθόνον et καταλαλιάν) Clem. Ruf. Aug.

2. RC. om. εἰς σωτηρίαν.

3. RC. KN. Sz. εἰπερ. [si e. AB Clem.] — h. Χριστός G al. pl. Clem. Gr. naz. Proc. Thphyl. (text.)

5. Hab. ἐνομοδορ. C. . . ἐπιοκοδ. A** al. m. Vg. Cyr. Proc. ap. Niceph. — RC. KN. Sz. om. εἰς [scr. c. ABC al. m. Cpt. Aeth. Arm. Tol. Or. (3.) Cyr. Eus. Proc. Hil. al. (Hier. utruque)] et h. τῷ θεῷ. [om. c. AB al.]

6. RC. διὸ καί.

περιέχει ἐν γραφῇ· Ἴδοῦ, τίθημι ἐν Σιών λίθον ἀκρογωνιαίον, ἐκλεκτόν, ἐντιμον· καὶ ὁ πιστευῶν ἐπ' αὐτῷ οὐ μὴ καταίσχυσθῆ.

- ^{Ps. 7} ὑμῖν σὺν ἡ τιμῇ τοῖς πιστεύουσιν· ἀπειθοῦσιν δέ, λίθον ὃν ἀπεδοκί- 7
^{Mt. 21, 42} μασαν οἱ οἰκοδομοῦντες, οὗτος ἐγενήθη εἰς κεφαλὴν γωνίας καὶ λί-
^{Ex. 19, 9} θος προσκόμματος καὶ πέτρα σκανδάλου, ⁸ οἱ προσκόπτουσιν τῷ 8
^{Es. 43, 6} λόγῳ ἀπειθοῦντες, εἰς ὃ καὶ ἐτέθησαν. ⁹ ὑμεῖς δὲ γένος ἐκλεκτόν, 9
^{20, 21} βασιλείου ἱεράτευμα, ἔθνος ἅγιον, λαὸς εἰς περιποίησιν, ὅπως τὰς
^{Hos. 2, 23} ἀρετὰς ἐξαγγελίητε τοῦ ἐκ σκότους ὑμᾶς καλέσαντος εἰς τὸ θαν-
^{Rom. 9, 25} μαστόν αὐτοῦ φῶς· ¹⁰ οἱ ποτε οὐ λαός, νῦν δὲ λαὸς θεοῦ, οἱ οὐκ 10
 ἤληθμένοι, νῦν δὲ ἐλεηθέντες.

Ἀγαπητοί, παρακαλῶ ὡς παροίκους καὶ παρεπιδήμους, ἀπ- 11
 ἔχεσθε τῶν σαρκικῶν ἐπιθυμιῶν, αἵτινες στρατεύονται κατὰ τῆς
 ψυχῆς, ¹² τὴν ἀναστροφὴν ὑμῶν ἐν τοῖς ἔθνεσιν ἔχοντες καλὴν, 12
 ἵνα ἐν ᾧ καταλαλοῦσιν ὑμῶν ὡς κακοποιῶν, ἐκ τῶν καλῶν ἔργων
 ἐποπτεύσαντες δοξάσωσιν τὸν θεὸν ἐν ἡμέρᾳ ἐπισκοπῆς.

ὑποτάγητε πάσῃ ἀνθρωπίνῃ κτίσει διὰ τὸν κύριον, εἴτε βα- 13
 σιλεῖ ὡς ὑπερέχοντι, ¹⁴ εἴτε ἡγεμόσιν ὡς δι' αὐτοῦ πεμπόμενοις 14
 εἰς ἐκδίκησιν κακοποιῶν, ἔπαινον δὲ ἀγαθοποιῶν· ¹⁵ ὅτι οὕτως 15
 ἐστὶν τὸ θέλημα τοῦ θεοῦ, ἀγαθοποιούντας φμιῶν τὴν τῶν ἀφρό-
 των ἀνθρώπων ἀγνωσίαν. ¹⁶ ὡς ἐλευθεροί, καὶ μὴ ὡς ἐπικάλυμμα 16
 ἔχοντες τῆς κακίας τὴν ἐλευθερίαν ἀλλ' ὡς δούλοι θεοῦ, ¹⁷ πάν- 17
 τας τιμῆσατε, τὴν ἀδελφότητα ἀγαπᾶτε, τὸν θεὸν φοβεῖσθε, τὸν
 βασιλεῖα τιμᾶτε. ¹⁸ Οἱ οἰκέται, ὑποτασσόμενοι ἐν παντὶ φόβῳ τοῖς 18
 δεσπόταις, οὐ μόνον τοῖς ἀγαθοῖς καὶ ἐπαικείοις, ἀλλὰ καὶ τοῖς

6. Rc. Kn. Sz. ἐν τῇ γρ. . . om. τῇ c. AB al. . . Ln. ἡ γραφὴ c. C al. Vg. Hier. Aug.

7. Hab. ἀπιστοῦσιν δὲ B al. — Ln. λίθος c. AB al. Oec.

8. Hab. ὅσοι pro οἱ C* al. novem, Syr. p.; etiam ἦ, ἦ καί, ἄ leg. — h. λόγ. ἀπιστοῦντες B.

11. Rc. Kn. Sz. Ln. ἀπέχεσθαι et Ln. add. ὑμᾶς c. C Vg. . . ἀπέχεσθε c. AG al. pl. Did. al.

12. Hab. καταλαλῶσαν G al. pm. Clem. ms. — Ln. ἐποπτεύοντες c. B al. (Vg.) Thphyl.

13. Rc. Kn. Sz. ὑποτ. οὖν. [om. c. AB al. Syr. Vg. ms. Am. al. Did. Cass.]

14. Rc. ἐκδίκησ. μὲν. — 15. h. ἐργασίαν 96. 142. Clem.

17. Hab. ἀγαπήσατε GH al. pl.; tum τιμῆσατε 73.

- 19 σχολιοῖς. ¹⁹ τοῦτο γὰρ χάρις, εἰ διὰ συνείδησιν θεοῦ ὑποφέρει τις
 20 λύπας πάσγων ἀδικῶς. ²⁰ ποῖον γὰρ κλέος, εἰ ἀμαρτάνοντες καὶ
 κολαριζόμενοι ὑπομενεῖτε; ἀλλ' εἰ ἀγαθοποιοῦντες καὶ πάσχοντες
 21 ὑπομενεῖτε· τοῦτο γὰρ χάρις παρὰ θεῶ. ²¹ εἰς τοῦτο γὰρ ἐκλήθητε,
 ὅτι καὶ Χριστὸς ἔπαθεν ὑπὲρ ἡμῶν, ὑμῖν ὑπολιμπάνων ὑπογραμ- ^{1 Pet. 3.}
 22 μόν, ἵνα ἐπακολουθήσῃτε τοῖς ἴχνεσιν αὐτοῦ, ²² ὃς ἀμαρτίαν οὐκ ^{18.}
 23 ἐποίησεν οὐδὲ εὐρέθη δόλος ἐν τῷ στόματι αὐτοῦ, ²³ ὃς λοιδορού- ^{Es. 53.}
 μενος οὐκ ἀντελοιδόρει, πάσγων οὐκ ἠπέλλει, παρεδίδον δὲ τῷ κρι- ^{9.}
 24 νοτι δικαίως, ²⁴ ὃς τὰς ἀμαρτίας ἡμῶν αὐτὸς ἀνίηνεγκεν ἐν τῷ ^{Es. 53.}
 σώματι αὐτοῦ ἐπὶ τὸ ξύλον, ἵνα ταῖς ἀμαρτίαις ἀπογετόμενοι τῆ ^{5. 6.}
 25 δικαιοσύνη ζήσωμεν, οὐ τῷ μάλωπι ἰάθητε. ²⁵ ἦτε γὰρ ὡς πρό-
 βατα πλανώμενοι, ἀλλ' ἐπεστράφητε νῦν ἐπὶ τὸν ποιμένα καὶ ἐπι-
 σκοπον τῶν ψυχῶν ὑμῶν.

III.

- 1 Ὅμοιως γυναῖκες, ὑποτασσόμεναι τοῖς ἰδίοις ἀνδράσιν, ἵνα καὶ Eph. 5.)
 εἰ τις ἀπειθοῦσιν τῷ λόγῳ, διὰ τῆς τῶν γυναικῶν ἀναστροφῆς ²²
 2 ἄνευ λόγον κερδηθήσονται, ² ἐποπτεύσαντες τὴν ἐν φόβῳ ἀγνῆν ^{Col. 3.)}
 3 ἀναστροφὴν ὑμῶν. ³ ὧν ἔστω οὐχ ὁ ἔξωθεν ἐμπλοκῆς τριγῶν καὶ ^{18.}
 4 περιθέσεως χροσίων ἢ ἐνδύσεως ἱματίων κόσμος, ⁴ ἀλλ' ὁ κρυπτός

19. Hab. χάρ. παρὰ τῶ θεῶ C al. m. Syr. al. Ephr. al.; etiam alia
 add. — h. συνείδ. ἀγαθὴν θεοῦ A* 13. et omisso θεοῦ C al. m. Syr.
 utr. al. Anton. et Max. Thphyl.

20. Rc. KN. Sz. om. γὰρ post τοῦτο. [scr. a. AB al. Sl. ms. Tert. al.]

21. Om. καὶ et h. περί ὑμ. A. — pro ἔπαθ. h. ἀπέθανεν 5. al. Syr. al.
 Ephr. Damsc. Ambr. Fulg. — Rc. KN. LN. ὑμῶν, ὑμῖν. . . h. ἡμῶν,
 ἡμῖν (B dubium est) 2. al. m. Syr. al. Ephr. Aug. [ἡμ., ὑμ. c. 1. al. pl.
 Sl. (var.) Vg. (non Am. Har. Tol. Demid.) Cyr. Damsc. Thphyl. Cypr.
 Tert. al.]

24. Rc. KN. Sz. αὐτοῦ ἰάθ. [om. c. ABCH al. pm.]

25. Om. ἦτε γὰρ B. — Rc. KN. Sz. πλανώμενα. [-νοί c. AB al. ead. lat.
 Fulg.]

Cap. III. 1. Rc. KN. Sz. αἱ γυν. [om. c. AB.] — om. καὶ B al. Arm. Fulg.
 Gel. . . h. εἰ καὶ τιν. C al. m. . . καὶ οἵτινες 2. al. Syr. al. Thphyl. Cass. . .
 καὶ τινες H 23. . . οἵτινες 38. (h. καὶ εἰ τινες Clem.) — Rc. KN. Sz. κερ-
 δηθήσονται. [-σαντας c. ABG al. pm. Clem. (pro ἵνα h. ὡς) al.]

3. Hab. ἐκπλοκ. 28. al. m. Clem. (mss. 2.) Oec. — I.N. om. τρεχ. c. C Arm.
 Clem. (Vg. capillatura) et h. ἡ περιθ. c. C Vg. Cypr. al. (non Clem.)

τῆς καρδίας ἀνθρώπου ἐν τῷ ἀφθάρτῳ τοῦ πραέος καὶ ἡσυχίου πνεύματος, ὃ ἐστὶν ἐνώπιον τοῦ θεοῦ πολυτελής. ⁵ οὕτως γὰρ ποτε **8** καὶ αἱ ἄγναι γυναῖκες αἱ ἐλπίζουσαι εἰς θεὸν ἐκόσμουσαν ἐαυτάς, ὑπο- **6** Gn. 18, 12. τασσόμεναι τοῖς ἰδίῳι ἀνδράσι, ⁶ ὡς Σάρρα ὑπέκρινεν τῷ Ἀβραάμ, **6** κύριον αὐτὸν καλοῦσα, ἧς ἐγενήθητε τέκνα, ἀγαθοποιοῦσαι καὶ μὴ φοβούμεναι μηδεμίαν πτόησιν. ⁷ Οἱ ἄνδρες ὁμοίως, συνοικοῦν- **7** τες κατὰ γυνῶσιν ὡς ἀσθενεστέρῳ σκευεί τῷ γυναικείῳ, ὑπονέμον- τες τιμὴν ὡς καὶ συγκληρονόμοι χάριτος ζωῆς, εἰς τὸ μὴ ἐγκόπτεσθαι τὰς προσευχὰς ὑμῶν.

Τὸ δὲ τέλος πάντες ὁμόφρονες, συμπαθεῖς, φιλάδελφοι, ἐν- **8** σπλαγγνοὶ, ταπεινόφρονες, ⁹ μὴ ἀποδιδόντες κακὸν ἀντὶ κακοῦ ἢ **9** λαιδοριᾶν ἀντὶ λαιδορίας, τὸνναντίον δὲ εὐλογοῦντες· ὅτι εἰς τοῦτο **Ps. 34, 12** ἐκλήθητε, ἵνα εὐλογίαν κληρονομήσητε. ¹⁰ ὁ γὰρ θέλων ζῶην ἀγα- **10** πᾶν καὶ ἰδεῖν ἡμέρας ἀγαθὰς πανσάτω τὴν γλῶσσαν ἀπὸ κακοῦ καὶ χεῖλη τοῦ μὴ λαλιῆσαι δόλον, ¹¹ ἐκκλινάτω δὲ ἀπὸ κακοῦ καὶ **11** ποιησάτω ἀγαθόν, ζητησάτω εἰρήνην καὶ διωξάτω αὐτήν· ¹² ὅτι **12** ὀφθαλμοὶ κυρίου ἐπὶ δικαίους, καὶ ὅτα αὐτοῦ εἰς δέησιν αὐτῶν, πρόσωπον δὲ κυρίου ἐπὶ ποιοῦντας κακά.

Καὶ τίς ὁ κακώσων ὑμᾶς, ἐὰν τοῦ ἀγαθοῦ ζηλωταὶ γένησθε; **13** **Ps. 8, 12, 13.** ¹⁴ ἀλλ' εἰ καὶ πάσχετε διὰ δικαιοσύνην, μακάριοι. τὸν δὲ φόβον **14** αὐτῶν μὴ φοβηθῆτε, μηδὲ ταραχθῆτε· ¹⁵ κύριον δὲ τὸν Χριστὸν **15** ὑψιάσατε ἐν ταῖς καρδίαις ὑμῶν· ἔτοιμοι δὲ αἰεὶ πρὸς ἀπολογίαν

4. Ix. ἡσυχ. κ. πρ. c. B Vg. Cypr. al. (non Clem. Hier.)

5. Rc. Kn. Sz. ἐπὶ τὸν θεόν. [εἰς c. ABC al. m. Thphyl.]

6. Leg. ἐγεννήθητε. — Rc. Kn. Sz. ὑπέκρινε. [- εν c. B al. Vg. (non Am.) Syr. Ar. Aug. Fulg.]

7. Om. οἱ B. — Rc. συγκληρονόμοις et ἐκκόπτεσθ. — h. ποικίλης χάρι. AC al. Cpt. Hier. (dis.); etiam post χάρι. pon. — h. ζωῆς 42. al. pm. Oec. (comm.) — h. ταῖς προσευχαῖς B.

8. Rc. pro ταπειν. h. φιλόφρονες. — 9. Rc. Kn. εἰδότες ὅτι.

10. Hab. καὶ ἀγαπῶν ἡμ. ἰδ. ἀγ. 22. 60. Tol. Cass. — Rc. Kn. Sz. γλ. αὐτοῦ et χεῖλ. αὐτοῦ.

11. Rc. Kn. Sz. om. δέ. [sec. c. ABC* al. Syr. p. Tol. Vg. ms. Am.* (vdtr.)]

12. Rc. Kn. ὅτι οἱ ὀφθ.

13. Rc. Kn. Sz. pro ζηλ. h. μεμηταί. — h. γίνοισθε B.

14. Om. μηδὲ ταραχθ. BG 43. (etiam καὶ οὐ μὴ ταρ. leg.) . . h. Clem.

15. Rc. Kn. Sz. τὸν θεόν. — Ix. om. δέ ante αἰεὶ (om. αἰεὶ A 123. Arm.) c. C al. m.; vv. m. (hab. Clem.)

παρτι τῷ αἰτούντι ὑμᾶς λόγον περὶ τῆς ἐν ὑμῖν ἐλπίδος, ἀλλὰ μετὰ
 16 πρᾶυτης καὶ φόβου· ¹⁶ συνειδήσιν ἔχοντες ἀγαθὴν, ἵνα ἐν ᾧ κατα-
 λαλειώσθε κατασφηνθῶσιν οἱ ἐπηρεάζοντες ὑμῶν τὴν ἀγαθὴν ἐν
 17 Χριστῷ ἀναστροφῇ. ¹⁷ κρεῖττον γὰρ ἀγαθοποιούντας, εἰ θελοῖ
 18 τὸ θελημα τοῦ θεοῦ, πάσχειν ἢ κακοποιούντας· ¹⁸ ὅτι καὶ Χρι- ^{1 Pet. 2.}
 στὸς ἅπαξ περὶ ἁμαρτιῶν ἔπαθεν, δίκαιος ὑπὲρ ἀδίκων, ἵνα ^{21.}
 ἡμᾶς προσαγάγῃ τῷ θεῷ, θανατωθεῖς μὲν σαρκί, ζωοποιηθεῖς δὲ
 19 πνεύματι. ¹⁹ ἐν ᾧ καὶ τοῖς ἐν φυλακῇ πνεύμασιν πορευθεῖς ἐκήρυ-
 20 ξεν, ²⁰ ἀπειθήσασι ποτε ὅτε ἀπεξεδίχετο ἡ τοῦ θεοῦ μακροθυμία· ^{Ga. 6.}
 ἐν ἡμέραις Νῶε κατασκευαζομένης κιβωτοῦ, εἰς ἣν ὀλίγοι, τουτ-
 21 ἔστιν ὁκτὼ ψυχαί, διεσώθησαν δι' ὕδατος. ²¹ ὁ καὶ ὑμᾶς ἀντίστοιχον
 νῦν σώζει βάπτισμα, οὐ σαρκὸς ἀπόθεσις ῥύπου, ἀλλὰ συνειδήσεως
 22 ἀγαθῆς ἐπερώτημα εἰς θεόν, δι' ἀναστάσεως Ἰησοῦ Χριστοῦ, ²² ὃς
 ἔστιν ἐν δεξιᾷ τοῦ θεοῦ, πορευθεῖς εἰς οὐρανὸν ὑποταγέντων αὐτῷ
 ἀγγέλων καὶ ἐξουσιῶν καὶ δυνάμεων.

IV.

1 Χριστοῦ οὖν παθόντος σαρκὶ καὶ ὑμεῖς τὴν αὐτὴν ἔννοιαν
 2 ὀπλίσασθε, ὅτι ὁ παθὼν σαρκὶ πέπανται ἁμαρτίας, ² εἰς τὸ μηκέτι
 ἀνθρώπων ἐπιθυμίαις ἀλλὰ θελήματι θεοῦ τὸν ἐπιλοῖστον ἐν σαρκὶ

15. Rc. Kn. Sz. om. ἀλλά.

16. καταλαλειώσθε c. B 69. 137. Clem. . . Rc. Kn. Sz. Ln. καταλαλιώσων
(Ln. - λοῦσαν) ὑμῶν ὡς κακοποιῶν. . . om. ὡς κακοπ. etiam Vg.
Arm. Syr. p. (c. ast. hab.)

17. Rc. θέλει.

18. Hab. ὑπὲρ ἁμαρτ. G al. Did. Oec.; pro ἁμαρτ. leg. ἡμῶν, ἁμαρ-
τωλῶν (Did.), ἁμαρτιῶν ἡμῶν [sic Ln. c. C al.; vv. m. Cyrp. Aug.],
ἁμαρτ. ὑπὲρ ὑμῶν (ut A) v. ἡμῶν AG al. m. Cpt. al. Sever. al. — Ln.
pro ἔπαθ. h. ἀπέθανεν c. AC al. m.; vv. m. Cyr. al. — Rc. τῷ πνεύμ.

19. Pro πνεύμασιν leg. πνεύματι et πν. ἀγίῳ. (sic C ut vdr, post φυλακῇ
addito κατασκευαζομένοις, qd add. etiam edd. al.; vv. m.; Ath. al.)

20. Rc. ἅπαξ ἐξεδίχετο (sic nullus ut vdr cd. hab.) . . h. ἅπαξ ἰδέχ. 29. al.
Ar. pol. — Rc. Kn. Sz. ὀλίγοι. [-ροι e. AB al. Vg. Or. Cyrp. al.]

21. Rc. pro ὁ h. φ. — Rc. Kn. Sz. ἡμᾶς. [ύμ. c. A al. m. Syr. Arm. Vg.
Aug. al.]

Cap. IV. 1. Rc. Kn. Sz. παθόντ. ὑπὲρ ἡμῶν [om. c. BC al. Sah. Vg.
Aug. Fulg.; etiam transpon.] et ἐν σαρκί. [om. c. ACG al. pm. Sl. Vg.
ms Am. Thphyl.]

βιωσαι χρόνον. ³ ἀρκετός γὰρ ὁ παρεληλυθὸς χρόνος τὸ βούλημα **3**
 τῶν ἐθνῶν κατεργάσθαι, πεπορευμένους ἐν ἀσελγείαις, ἐπιθυμίαις,
 οἰνοφλυγίαις, κώμοις, πότοις καὶ ἀθεμίτοις εἰδωλολατρείαις, ⁴ ἐν **4**
 ᾧ ξενίζονται, μὴ συντρεχόντων ὑμῶν εἰς τὴν αὐτὴν τῆς ἀσωτίας
 ἀνάγκην, βλασφημοῦντες, ⁵ οἱ ἀποδώσουσιν λόγον τῷ ἐτοιμῶς ἔχοντι **5**
 κρῖναι ζῶντας καὶ νεκρούς. ⁶ εἰς τοῦτο γὰρ καὶ νεκροῖς εὐηγγελί- **6**
 σθη, ἵνα κριθῶσιν μὲν κατὰ ἀνθρώπους σαρκί, ζῶσιν δὲ κατὰ θεὸν
 πνεύματι.

Πάντων δὲ τὸ τέλος ἤγγικεν. σωφρονήσατε οὖν καὶ νήψατε **7**
 εἰς προσενχάς, ⁸ πρὸ πάντων τὴν εἰς ἑαυτοὺς ἀγάπην ἔκτενῆ ἔχον- **8**
^{10, 12.} ^{Jac. 5.} ^{20.} ⁹τες, ὅτι ἀγάπη καλύπτει πλῆθος ἁμαρτιῶν, ⁹ φιλόξενοι εἰς ἀλλή- **9**
 λους ἄνευ γογγυσμοῦ, ¹⁰ ἕκαστος καθὼς ἔλαβεν χάρισμα, εἰς ἑαν- **10**
 τούς αὐτὸ διακονοῦντες ὡς καλοὶ οἰκονόμοι ποικίλης χάριτος θεοῦ.
¹¹ εἴ τις λαλεῖ, ὡς λόγια θεοῦ, εἴ τις διακονεῖ, ὡς ἐξ ἰσχύος ἢς **11**
 χορηγεῖ ὁ θεός, ἵνα ἐν πᾶσιν δοξάζεται ὁ θεὸς διὰ Ἰησοῦ Χρι-
 στοῦ, ᾧ ἐστὶν ἡ δόξα καὶ τὸ κράτος εἰς τοὺς αἰῶνας τῶν αἰῶνων
 ἀμήν.

Ἀγαπητοί, μὴ ξενίζεσθε τῇ ἐν ὑμῖν πυρώσει πρὸς πειρασμὸν **12**
 ὑμῖν γινομένη, ὡς ξένοι ὑμῖν συμβαλόντος, ¹³ ἀλλὰ καθὸ κοινοῦ εἴτε- **13**
 τοῖς τοῦ Χριστοῦ παθήμασιν χαίρετε, ἵνα καὶ ἐν τῇ ἀποκαλύψει
 τῆς δόξης αὐτοῦ χαρῆτε ἀγαλλιώμενοι. ¹⁴ εἰ ὀνειδίζεσθε ἐν ὀνόματι **14**
 Χριστοῦ, μακάριοι, ὅτι τὸ τῆς δόξης καὶ τὸ τοῦ θεοῦ πνεῦμα ἐφ'
 ὑμᾶς ἀναπαύεται. ¹⁵ μὴ γάρ τις ὑμῶν πασχέτω ὡς φονεὺς ἢ κλέ- **15**

3. Rc. Sz. et Kn. (—) γὰρ ἤμῃν. — Rc. Kn. Sz. χρόν. τοῦ βίου τὸ
 θέλημα [βουλ. c. ABC al. m. Clem. Thphyl.] et κατεργάσασθαι.
 [κατεργ. c. A B al. Clem.]

7. Rc. Kn. Sz. εἰς τὰς. [om. c. AB al.]

8. Rc. Kn. Sz. I.N. πάντ. δέ. . . om. c. A (vdtr) B al. Arm. Tol. Har. Am. —
 Rc. Kn. Sz. ἡ ἀγάπ. [om. c. AG al. pm. Oec.] et Rc. Sz. καλύψει.

9. Rc. Kn. Sz. γογγυσμῶν. [etra A B al. pm. Syr. Arr. Vg. Cyr. al.]

11. Hab. ὡς χορηγ. GH al. m. Sl. ms. — om. ἐστὶν A al. Arm. Arr.

13. Rc. καθώς.

14. Sz. I.N. δόξ. καὶ δυνάμεως c. A al. pl.; vv. pl.; (non Syr. Lux.)
 Ath. al. (non Clem. Cyr. Tert. Fulg.) — om. καὶ τὸ 15. al. Syr. utr.
 Aeth. Thphyl. Cyr. (h. quoniam gloriae Dei spiritus in vobis requiescit
 Am.) — h. ἐπ' ἀναπ. A al. . . ἀναπέπαιται 68. al. pl. Cyr. Ath. Ephr.
 al. — Rc. Kn. Sz. in f. add. κατὰ μὲν αὐτοὺς βλασφημεῖται,

16 πτης ἢ κακοποιός ἢ ὡς ἄλλοτριεπίσκοπος· ¹⁶ εἰ δὲ ὡς Χριστιανός,
 17 μὴ αἰσχυνέσθω, δοξαζέτω δὲ τὸν θεὸν ἐν τῷ ὀνόματι τούτου. ¹⁷ ὅτι
 ὁ καιρὸς τοῦ ἀρξασθαι τὸ κρῖμα ἀπὸ τοῦ οἴκου τοῦ θεοῦ· εἰ δὲ
 18 πρῶτον ἀφ' ἡμῶν, τί τὸ τέλος τῶν ἀπειθούτων τῷ τοῦ θεοῦ ἐν-
 19 λος πῶν φανείται; ¹⁸ καὶ εἰ ὁ δίκαιος μόλις σώζεται, ὁ ἀσεβὴς καὶ ἁμαρτω- ^{* Prov.}
 19 λος πῶν φανείται; ¹⁹ ὥστε καὶ οἱ πάσχοντες κατὰ τὸ θέλημα τοῦ ^{11, 31.}
 θεοῦ πιστῶ κτίστη παρατιθέσθωσαν τὰς ψυχὰς αὐτῶν ἐν ἀγαθο-
 ποιαῖς.

V.

1 Πρεσβυτέρους τοὺς ἐν ὑμῖν παρακαλῶ ὁ συμπρεσβύτερος καὶ
 μάρτυς τῶν τοῦ Χριστοῦ παθημάτων, ὁ καὶ τῆς μελλούσης ἀπο-
 2 καλύπτεισθαι δόξης κοινωνός· ² ποιμάνετε τὸ ἐν ὑμῖν ποιμνιον τοῦ
 θεοῦ, ἐπισκοπούντες μὴ ἀναγκαστῶς ἀλλ' ἔκουσῶς, μὴδὲ αἰσχυρο-
 3 κερδῶς ἀλλὰ προθυμῶς, ³ μὴδ' ὡς κατακυριεύοντες τῶν κληρῶν
 4 ἀλλὰ τῆνοι γινόμενοι τοῦ ποιμνίου. ⁴ καὶ φανερωθέντος τοῦ ἀρχι-
 ποιμένου κοιμείσθε τὸν ἁμαράντινον τῆς δόξης στίφανον.
 5 Ὁμοίως νεώτεροι ὑποτάγητε πρεσβυτέροις, πάντες δὲ ἀλλήλοις
 τὴν ταπεινοφροσύνην ἐγκομβώσασθε, ὅτι ὁ θεὸς ὑπερηφάνους ἀντι- ^{* Prov.}
 6 τάσσειται, ταπεινοὺς δὲ δίδωσιν χάριν. ^{3, 24.} ⁶ ταπεινώθητε οὖν ὑπὸ τῆν

κατὰ δὲ ὑμᾶς δοξάζεται. [om. c. AB al. pm. Syr. Erp. Aeth. Cpt. Arm. Vg. Tert. Ambr. Beda. (h. Har. Tol. Am. Ar. pol. Cyrp.)]

15. LN. ἄλλοτριεπίσκ. c. B. . . h. ἄλλότριος ἐπίσκοπος A al.

16. RC. KN. Sz. pro ὀνόμ. [c. AB al. m. Syr. utr. Vg. al. Cyr. Ephr. Tert. al.] h. μέρει.

17. Hab. ὑμῶν A** al. Aeth. Sl. Oec. (comm.)

19. RC. KN. Sz. ὡς πιστῶ. [om. c. AB al. Vg. al. A(h.) Iid. ξαντῶν [αἰτ. c. A GH al. pl. Oec. . . om. B.] ἐν ἀγαθοποιῖα. [-αις c. A al. m. Syr. Erp. Vg. Hier.]

Cap. V. 1. LN. om. τοῖς c. AB 69. 137. et h. προεβ. οὖν c. AB al. m. Arm. Vg. Hier.; etiam πῶν et δι leg.

2. Hab. τοῦ Χριστοῦ 2. al. Cyr. Chrs. al.; etiam τοῦ κυρίου et ἰμῶν leg.; etiam om. — LN. ἔκουσ. κατὰ θεόν c. A al. m. Vg. Har. Syr. p. al. Thphyl. al.; etiam post ἐπισκ. pon.; etiam καὶ κ. θ. leg. — pro μὴδὲ h. μὴ AG al. Syr. al.

3. Om. versum B.

5. RC. KN. Sz. ἀλλήλ. ὑποτάσσόμενοι. [om. c. AB al. Syr. Vg. Har. al. Antioch.; etiam ὑποτάσσεσθε et ὑποτάγωμεν leg.] — om. ὁ B al.

Π Ε Τ Ρ Ο Υ Β.

1 Σίμων Πέτρος δοῦλος καὶ ἀπόστολος Ἰησοῦ Χριστοῦ τοῖς ἰσότημον
 ἡμῖν λαχοῦσιν πίστιν ἐν δικαιοσύνη- τοῦ θεοῦ ἡμῶν καὶ σωτηρίας
 2 Ἰησοῦ Χριστοῦ. ² χάρις ὑμῖν καὶ εἰρήνη πληθυνθείη ἐν ἐπιγνώσει
 3 τοῦ κυρίου ἡμῶν, ³ ὡς πάντα ἡμῖν τῆς θείας δυνάμεως αὐτοῦ τὰ
 πρὸς ζωὴν καὶ εὐσέβειαν δωρημένης διὰ τῆς ἐπιγνώσεως τοῦ καλέ-
 4 σαντος ἡμᾶς ἰδίᾳ δόξῃ καὶ ἀρετῇ, ⁴ δι' ὧν τὰ μέγιστα καὶ τίμια
 ἡμῶν ἐπαγγέλματα δωδῶρηται, ἵνα διὰ τούτων γένησθε θείας κοι-
 νωνοὶ φύσεως, ἀποφυγόντες τῆς ἐν τῷ κόσμῳ ἐν ἐπιθυμίᾳ φθορᾶς.
 5 ⁵ καὶ αὐτὸ δὲ τοῦτο σπουδῆν πάσαν παρεισενέγκαντες ἐπιχορηγήσατε
 6 ἐν τῇ πίστει ὑμῶν τὴν ἀρετὴν, ἐν δὲ τῇ ἀρετῇ τὴν γνώσιν, ⁶ ἐν δὲ
 τῇ γνώσει τὴν ἐγκράτειαν, ἐν δὲ τῇ ἐγκρατείᾳ τὴν ὑπομονήν, ἐν δὲ
 7 τῇ ὑπομονῇ τὴν εὐσέβειαν, ⁷ ἐν δὲ τῇ εὐσεβείᾳ τὴν φιλαδελφίαν, ἐν
 8 δὲ τῇ φιλαδελφίᾳ τὴν ἀγάπην. ⁸ ταῦτα γὰρ ἡμῖν ὑπάρχοντα καὶ
 9 κυριότατα οὐκ ἀργούσιν οὐδὲ ἀκάρπους καθίστησιν εἰς τὴν τοῦ
 κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ ἐπίγνωσιν. ⁹ ὧ γὰρ μὴ πύρεστω ταῦτα,

Cap. I. 1. Rc. Kn. Sz. Συμείων II. [Σίμων c. B al. pm. Vg. Sah. Arm. et teste Wtst. Syr. Cpt.]

2. τοῦ κυρ. ἡμ. c. Har. Demid. Corb. 2. et addito Ἰησοῦ Χριστοῦ 69. al. Syr. utr. Pel. . . Rc. Kn. Sz. I.N. τοῦ θεοῦ καὶ Ἰησοῦ (add. Χριστοῦ A al. pm.; vv. pl.) τοῦ κυρ. ἡμ. (om. ἡμ. C al.) . . al. aliter. — Rc. Kn. Sz. ἡμῶν. 3. Ὡς etc.
3. Hab. τὰ πάντ. A al. — Rc. Kn. Sz. διὰ δόξης κ. ἀρετῆς. [ἰδίᾳ etc. c. A C al. pm. Syr. Vg. al. Did. Cyr.]
4. Rc. Kn. Sz. ἡμ. post μέγ. pon.; leg. τμ. ἡμ. κ. μέγ. (G), τμ. κ. μέγ. ἡμ. (B) et aliter. . . h. ὑμῖν A al. Syr. utr. — Rc. Kn. Sz. om. τῷ. [etra A B G al.] — pro ἐν ἐπιθ. leg. ἐπιθυμία, ἐπιθυμίας (etiam Syr. Vg.), ἐπιθυμίας καὶ (C etc.).
5. I.N. καὶ αὐτοὶ δὲ σπουδ. c. A Aeth. Vg. (h. vos autem); leg. κ. αὐτοὶ δὲ τοῦτο, κ. αὐτῷ δὲ τοῦτο. . . Rc. Kn. Sz. κ. αὐτὸ τοῦτο δέ. . . αὐτὸ δὲ τ. c. C al. m. Syr. Sl. Thphyl. — om. πᾶσ. C al. Thphyl. Syr. p. c. ast.
6. I.N. pro ὑπάρχ. h. παρόντα c. A al. Vg. Cyr.

τυφλός ἐστὶν μωπαῖζων, λήθην λαβὼν τοῦ καθαρισμοῦ τῶν πάλαι
 αὐτοῦ ἀμαρτημάτων. ¹⁰ διὸ μᾶλλον, ἀδελφοί, σπουδάσατε βεβαίαν ¹⁰
 ὑμῶν τὴν κλήσιν καὶ ἐκλογὴν ποιῆσθαι· ταῦτα γὰρ ποιοῦντες οὐ
 μὴ πταλαστέ ποτε· ¹¹ οὕτως γὰρ πλουσίως ἐπιχορηγηθήσεται ὑμῖν ¹¹
 ἢ εἰσόδος εἰς τὴν αἰώνιον βασιλείαν τοῦ κυρίου ἡμῶν καὶ σωτῆρος
 Ἰησοῦ Χριστοῦ.

Διὸ μελλήσω ὑμᾶς αἰεὶ ὑπομνήσκειν περὶ τούτων, καίπερ ¹²
 εἰδότες καὶ ἐστηριγμένους ἐν τῇ παρουσίᾳ ἀληθείας. ¹³ δίκαιον δὲ ¹³
 ἡγνοῦμαι, ἐφ' ὅσον ἐμὶ ἐν τούτῳ τῷ σκηνώματι, διεγείρειν ὑμᾶς ἐν
 ὑπομνήσει, ¹⁴ εἰδὼς ὅτι ταχινή ἐστὶν ἡ ἀπόθεσις τοῦ σκηνώματός ¹⁴
 μου, καθὼς καὶ ὁ κύριος ἡμῶν Ἰησοῦς Χριστὸς ἐδήλωσέν μοι.
¹⁵ σπουδάσω δὲ καὶ ἐκάστοτε εἶχειν ὑμᾶς μετὰ τὴν ἐμὴν ἐξοδὸν τὴν ¹⁵
 ταύτην μνήμην ποιῆσθαι. ¹⁶ οὐ γὰρ σεσοφισμένοις μύθοις ἐξακο- ¹⁶
 λουθήσαντες ἐγνωρίσαμεν ὑμῖν τὴν τοῦ κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ
 δύναμιν καὶ παρουσίαν, ἀλλ' ἐπόπτει γενηθέντες τῆς ἐκείνου μεγα-
 λειότητος. ¹⁷ λαβὼν γὰρ παρὰ Θεοῦ πατρὸς τιμὴν καὶ δόξαν φωνῆς ¹⁷
 ἢ ἐνεχθείσης αὐτῷ τοιαύτης ὑπὸ τῆς μεγαλοπρεποῦς δόξης· Οὐτός ¹⁷
 ἐστὶν ὁ υἱὸς μου ὁ ἀγαπητός, εἰς ὃν ἐγὼ εὐδόκησα. ¹⁸ καὶ ταύτην ¹⁸
 τὴν φωνὴν ἡμεῖς ἠκούσαμεν ἐξ οὐρανοῦ ἐνεχθείσας σὺν αὐτῷ ὄντες
 ἐν τῷ ὄρει τῷ ἁγίῳ, ¹⁹ καὶ ἔχομεν βεβαιοτέρων τὸν προφητικὸν λό- ¹⁹
 γον, ᾧ καλῶς ποιεῖτε προσέχοντες ὡς λόγῳ φαινοῦντι ἐν ἀνυμνηρῶ
 τόπῳ, ἕως οὗ ἡμέρα διαυγάσῃ καὶ φωσφόρος ἀνατεῖλῃ ἐν ταῖς καρ-
 διαῖς ὑμῶν, ²⁰ τοῦτο πρῶτον γινώσκοντες ὅτι πᾶσα προφητεία γρα- ²⁰
 φῆς ἰδίας ἐπιλύσεως οὐ γίνεται· ²¹ οὐ γὰρ θελήματι ἀνθρώπου ²¹
 ἠρέχθη προφητεία ποτέ, ἀλλ' ὑπὸ πνεύματος ἁγίου φερόμενοι ἐλά-
 λησαν ἀπὸ Θεοῦ ἄνθρωποι.

9. Rc. Kn. Ln. ἀμαρτιῶν. [-τημάτων c. A H al. pl. Damsc.]

10. Ln. σπουδ. ἕνα διὰ τῶν καλῶν ὑμῶν ἔργων βεβαίαν, tum
 ποιῆσθε (etiam ποιήσθε leg.) c. A al. m. Syr. (Syr. p. c. aut.) Vg. al. m.
 Beda (non Ambr.). — h. παράκλησιν A et om. ποτέ A 73. Ambr.

12. Rc. Kn. Sz. pro μελλήσω. [c. A B C al. Cpt. Sah. Arm. Vg. Hes. al.] h.
 οὐκ ἀμελήσω.

15. Sz. om. per error. καί.

17. Hab. ὁ υἱὸς μ. ὁ ἁγ. μου οὐτός ἐστ. B.

19. Hab. ἀχηρῶ A al. — 20. h. διαλύσεως 9. (s. XI.)

21. προφ. ποτέ c. B C al. m. Did. Thphyl. . . Rc. Kn. Sz. Ln. ποτέ προφ. —
 Rc. Kn. Sz. Ln. ἄγιοι (Rc. οἱ ἁγ.) Θεοῦ Ln. τοῦ Θεοῦ c. A) ἀνθρ. . .

II.

1 Ἐγένοντο δὲ καὶ ψευδοπροφήται ἐν τῷ λαῷ, ὡς καὶ ἐν ὑμῖν
 ἔσονται ψευδοδιδάσκαλοι, οἵτινες παρεισάξουσιν αἰρέσεις ἀπωλείας,
 καὶ τὸν ἀγοράσαντα αὐτούς δεσπότην ἀρνούμενοι, ἐπάγουτες ἑαν-
 2 τούς ταχινῆν ἀπώλειαν, ² καὶ πολλοὶ ἐξακολοθησούσιν αὐτῶν ταῖς
 3 ἀσελείαις, δι' οὓς ἡ ὁδὸς τῆς ἀληθείας βλασφημηθήσεται, ³ καὶ
 ἐν πλεονεξίᾳ πλαστοῖς λόγοις ὑμᾶς ἐμπορεύσονται· οἷς τὸ κριμα
 4 ἔκπαλαι οὐκ ἀργεῖ, καὶ ἡ ἀπώλεια αὐτῶν οὐ νυστάζει. ⁴ Εἰ γὰρ
 ὁ θεὸς ἀγγέλων ἀμαρτησάντων οὐκ ἐφείσατο, ἀλλὰ σειραῖς ζῶον
 5 ταρταρώσας παρέδωκεν εἰς κρίσιν τηρουμένους, ⁵ καὶ ἀρχαῖον κόσμον * Ga. 7.
 οὐκ ἐφείσατο, ἀλλὰ ὄρθοον Νῶε δικαιοσύνης κήρυκα ἐφύλαξεν,
 6 κατακλυσμὸν κόσμῳ ἀσεβῶν ἐπάξας, ⁶ καὶ πόλεις Σοδόμων καὶ * Ga. 19.
 Γομόρρας τεφρώσας καταστροφῇ κατέκρινεν, ὑπόδειγμα μελλόντων
 7 ἀσεβῶν τεθεικώς, ⁷ καὶ δίκαιον Λὼτ καταπονούμενον ὑπὸ τῆς τῶν
 8 ἀθέσμων ἐν ἀσελείᾳ ἀνυστροφῆς ἐρύψατο· ⁸ βλέμματι γὰρ καὶ
 ἀκοῇ ὁ δίκαιος ἐγκατοικῶν ἐν αὐτοῖς ἡμέραν ἕξ ἡμέρας ψυχήν δι-
 9 καιάν ἀνόμοις ἔργοις ἐβασάνιζεν· ⁹ οἶδεν κύριος εὐσεβεῖς ἐκ πειρα-
 σμῶν ῥύεσθαι, ἀδίκους δὲ εἰς ἡμέραν κρίσεως κολαζομένους τηρεῖν,
 10 ¹⁰ μάλιστα δὲ τοὺς ὀπίσω σαρκὸς ἐν ἐπιθυμίᾳ μiasμοῦ πορευο-
 μένους καὶ κυριότητος κατιζηρούντας. τολμηταὶ ἀνθάδεις, δόξας
 11 οὐ τρέμουσιν βλασφημοῦντες, ¹¹ ὅπου ἄγγελοι ἰσχύι καὶ δυνάμει
 12 μεῖζονες ὄντες οὐ φέρουσιν κατ' αὐτῶν βλασφημίαν κρίσιν· ¹² οὗτοι Jud. 10.
 δέ, ὡς ἄλογα ζῶα γεγενθμένα φυσικὰ εἰς ἄλωσιν καὶ φθοράν, ἐν

ἀπὸ θεοῦ ἄνθρ. c. B al. et addito ἄγ. ante ἄνθρ. C al. Cpt. Aeth. Did. . .

h. ἄγ. ὑπὸ θ. ἄνθρ. Thphyl. . . θεοῦ ἄνθρ. Arm. . . tantum ἄνθρ. Vig.

Cap. II. 2. Rc. ταῖς ἀπωλείαις.

3. Hab. νυστάζει G al. m. Sl. Thphyl.

4. LN. σειροῖς c. A (pergit ζῶφοις) B. — Rc. τηρημένους. [τηρου-
 μέν. c. BCG al. pl.] . . LN. κολαζομένους τηρεῖν (etiam τηρεῖσθαι
 leg.) c. A al. Syr. Erp. Cpt. Vg. (sed ante εἰς pon. κολαζ.) Ephr. Cyr.
 Dams. al. [Cf. v. 9.]

6. Om. καταστροφῇ BC* al. Cpt. — 8. LN. om. ὁ c. B.

10. Hab. ἐπιθυμίαις C al. m. Syr. al. Ephr. Thphyl. Hier.

11. Rc. KN. SZ. παρὰ κυρίῳ βλάσφ. [om. c. A al. m. Syr. Vg. al. m.;
 etiam transpon.; etiam π. κυρίου leg.]

12. Rc. KN. SZ. φυσικ., γεγενθ. pon. [etra ABC al.; etiam om. φυσικὰ et
 φυσικῶς h. 95.* . . naturaliter (omisso γεγεννημ. . . om. etiam 9.)
 Vg.] . . SZ. γεγεννημένα c. A** al. pl. Occ.

- οἷς ἀγνοοῦσιν βλασφημοῦντες, ἐν τῇ φθορᾷ αὐτῶν καὶ φθαρῶσονται ¹³ κομιούμενοι μισθὸν ἀδικίας. ἡδονὴν ἠγούμενοι τὴν ἐν ἡμέρᾳ **Jud. 12.** τρυφήν, σπῖλοι καὶ μῶμοι ἐντρυφῶντες ἐν ταῖς ἀγάπαις αὐτῶν, συνευαχούμενοι ὑμῖν, ¹⁴ ὀφθαλμοὺς ἔχοντες μιστοὺς μοιχαλίδος καὶ ¹⁴ ἀκαταπαύστους ἀμαρτίας, δελεάζοντες ψυχὰς ἀστηρίκτους, καρδίαν ^{· Nm.} γεγυμνασμένην πλεονεξίας ἔχοντες, κατάρως τέκνα, ¹⁵ καταλιπόν- ^{22.} τες εὐθεῖαν ὁδὸν ἐπλανήθησαν, ἐξακολουθήσαντες τῇ ὁδῷ τοῦ Βαλαάμ τοῦ Βοσόρ, ὃς μισθὸν ἀδικίας ἠγάπησεν, ¹⁶ ἔλεξεν δὲ ἔσχεν ¹⁶ ἰδίας παρανομίας· ὑπόζυγιον ἀσῶνον ἐν ἀνθρώπου φωνῇ φθεγξά- **Jud. 13.** μενον ἐκώλυσεν τὴν τοῦ προσφίτου παρασροίαν. ¹⁷ οὗτοι εἰσιν ¹⁷ πηγαὶ ἀνδρῶν καὶ ὀμίχλαι ὑπὸ λαλαπος ἐλαννόμεναι, οἷς ὁ ζῶφος τοῦ σκότους τετήρηται. ¹⁸ ὑπέρογκα γὰρ ματαιότητος φθεγγόμενοι ¹⁸ δελεάζουσιν ἐν ἐπιθυμίαις σαρκὸς ἀσελγείας τοὺς ὀλίγως ἀποφενύγοντας, τοὺς ἐν πλάνῃ ἀναστρεφόμενους, ¹⁹ ἐλευθερίαν αὐτοῖς ἐπαγγελ- ¹⁹ λόμενοι, αὐτοὶ δούλοι ὑπάρχοντες τῆς φθορᾶς· ᾧ γὰρ τις ἠττηται, τούτῳ καὶ δεδούλωται. ²⁰ εἰ γὰρ ἀποφνύοντες τὰ μιάσματα τοῦ ²⁰ κόσμου ἐν ἐπιγνώσει τοῦ κυρίου ἡμῶν καὶ σωτῆρος Ἰησοῦ Χριστοῦ, τούτοις δὲ πάλιν ἐμπλακέντες ἠττιῶνται, γέγονεν αὐτοῖς τὰ ἔσχατα χειρόνα τῶν πρώτων· ²¹ κρεῖττον γὰρ ἦν αὐτοῖς μὴ ἐπεγνωκέναι ²¹

12. Rc. Kn. Sz. pro καὶ φθαρ. h. καταφθαρῆς. [etra ABC al. vv. m. Ephr.]

13. Pro κομιούμε. h. ἀδικούμενοι B. — Rc. Kn. Sz. ταῖς ἀπάταις αὐτ. [ἀγ. c. A** (vdtr ipsius manus antiquae correctio) B Syr. Arr. Syr. p. in m. Vg. Ephr. Auct. de sing. cleric. ; etiam ἀγνοίας leg.]

14. Hah. μοιχαλίας A al. Cpt. Vg. Corb. Ephr. Hier. al. — h. ἀκαταπαύστου 13. al. m.; Vg. al. Ephr. al. . . Ln. ἀκαταπάστους c. AB. — Rc. πλεονεξίας.

15. Rc. τὴν εὐθεῖαν. — pro Βοσόρ h. Βεώρ B 81. Syr. Tol. al. Aug. — h. ἠγάπησαν omisso ὅς B Arm.

16. Hah. ἐν ἀνθρώποις B.

17. Rc. pro καὶ ὀμίχλ. h. νεφέλαι. — Rc. Kn. Sz. εἰς αἰῶνα τετήρ. [om. c. B Syr. utr. Vg. al. Hier. Aug.]

18. ἀσελγείας c. 27. al. pm. Syr. utr. Sl. ms. Vg. Ephr. Hier. Aug. . . Rc. ἐν ἀσελγείαις (sic Sah.; sed ut vdtr cd. gr. nullus.) . . Kn. Sz. Ln. ἀσελγείαις. — Rc. τοὺς ὄντως ἀποφνύοντας. . . h. ἀποφνύοντ. etiam Sz.

20. Rc. Kn. Sz. om. ἡμῶν. — om. κ. σωτῆρ. 19. al. ; vv. m.

τὴν ὁδὸν τῆς δικαιοσύνης, ἣ ἐπιγνοῦσιν ὑποστρέφαι ἐκ τῆς παρα-
 22 δοθείσης αὐτοῖς ἀγίας ἐντολῆς. ²² συμβέβηκεν αὐτοῖς τὸ τῆς ἀλη- ^{Prov.}
 θοῦς παρομιλίας· Κύνων ἐπιστρέφας ἐπὶ τὸ ἴδιον ἐξέραμα, καὶ ^{26, 11.} Ἰς
 λουσαμένη εἰς κύλισμα βορβόρου.

III.

1 Ταύτης ἤδη, ἀγαπητοί, δευτέραν ὑμῖν γράφω ἐπιστολήν, ἐν
 2 αἷς διεγερῶ ὑμῶν ἐν ὑπομνήσει τὴν εἰλικρινῆ διανοίαν, ^{Jud. 17.}
 ναι τῶν προειρημένων ῥημάτων ὑπὸ τῶν ἁγίων προφητῶν καὶ τῆς
 3 τῶν ἀποστόλων ὑμῶν ἐντολῆς τοῦ κυρίου καὶ σωτῆρος, ^{Jud. 18.}
 πρῶτον γνωσκόντες, ὅτι ἐλεύσονται ἐπ' ἐσχάτων τῶν ἡμερῶν ἐν
 ἐμπαιγμονῇ ἐμπαίχεται κατὰ τὰς ἰδίας ἐπιθυμίας αὐτῶν πορευόμενοι
 4 ⁴ καὶ λέγοντες· Ποῦ ἔστιν ἡ ἐπαγγελία τῆς παρουσίας αὐτοῦ; ἀφ'
 ἧς γὰρ οἱ πατέρες ἐκοιμήθησαν, πάντα οὕτως διαμένει ἀπ' ἀρχῆς
 5 κτίσεως. ⁵ λανθάνει γὰρ αὐτοὺς τοῦτο θέλοντας, ὅτι οὐρανοὶ ἦσαν
 ἔκπαλαι καὶ γῆ ἐξ ὕδατος καὶ δι' ὕδατος συνενετώσα τῷ τοῦ Θεοῦ
 6 λόγῳ, ⁶ δι' ὧν ὁ τότε κόσμος ὑδατι κατακλυσθεὶς ἀπώλετο· ⁷ οἱ ^{Ga. 1,}
 7 δὲ νῦν οὐρανοὶ καὶ ἡ γῆ τῷ αὐτοῦ λόγῳ τεθησαυρισμένοι εἰσὶν πυρὶ ^{21.}
 τηρούμενοι εἰς ἡμέραν κρίσεως καὶ ἀπωλείας τῶν ἀσεβῶν ἀνθρώ-
 8 πων. ⁸ ἐν δὲ τούτῳ μὴ λανθανέτω ὑμᾶς, ἀγαπητοί, ὅτι μία ἡμέρα ^{Ps. 80,}
 9 παρὰ κυρίου ὡς χίλια ἔτη καὶ χίλιαι ἔτη ὡς ἡμέρα μία. ^{4.} οὐ βρα-
 δύνει κύριος τῆς ἐπαγγελίας, ὡς τινες βραδυνήτα ἡγνοῦνται, ἀλλὰ
 μακροθυμεῖ δι' ὑμᾶς, μὴ βουλόμενός τιςας ἀπολείσθαι, ἀλλὰ πάν-

21. ὑποστρ. c. BC al. Damsc. . . Rc. Kn. Sz. ἐπιστρ. . . Ln. εἰς τὰ
 ὀπίσω ὑποστρ. . . h. εἰς τ. ὀπ. ἀνακάμψαι A al. Syr. utr. Ephr. Cyr.
 Chrs. . . add. εἰς τ. ὀπ. (varie pon.) etiam Vg. al. Hier. al. — Ln. pro
 ἐκ h. ἀπό c. A al. Vg. Ephr.

22. Rc. Kn. Sz. συμβέβ. δέ. [om. c. AB Sah.; etiam γάρ leg.] — h. κυ-
 λισμόν B al.

Cap. III. 2. Om. ἁγίων Hal. — Rc. Kn. Sz. ἡμῶν. [ὑμ. c. ABCG al. pm.;
 Vg. al. Thphyl. . . al. aliter. . . om. plane 29. (s. XI.) Har.*]

3. Rc. Kn. Sz. ἐσχάτου. [ctra AB(C h. ἐσχάτω) al. m. Hipp. Chrs. Antioch.
 Thphyl.] — Rc. om. ἐν ἐμπαιγμ.

7. Rc. Ln. τῷ αὐτῷ c. A al. Vg. [τῷ αὐτοῦ c. BCG al. pl. Syr. utr. al.
 Thphyl.] — h. ἐν πυρὶ C* al.

9. Rc. Kn. Sz. ὁ κύρ. [ctra ABC al.] et εἰς ἡμᾶς. [δι' ἡμ. c. A al. Syr.
 utr. Vg. Corb. al. Aug. Fulg. . . h. εἰς ὑμᾶς BC al. Erp.]

1 Thss. τας εἰς μετάνοιαν χωρήσαι. ¹⁰ ἤξει δὲ ἡμέρα κυρίου ὡς κλέπτῃς, ¹¹ ἐν ἧ οἱ οὐρανοὶ ῥοιζήδον παρελεύσονται, στοιχεῖα δὲ καυσούμενα λυθήσεται, καὶ γῆ καὶ τὰ ἐν αὐτῇ ἔργα κατακαήσεται. ¹² Τούτων οὕτως πάντων λυομένων ποταποὺς δεῖ ὑπάραγειν ὑμᾶς ἐν ἀγίαις ἀναστροφαῖς καὶ ἐνσεβείαις, ¹³ προσδοκῶντας καὶ σπεύδοντας τὴν παρουσίαν τῆς τοῦ Θεοῦ ἡμέρας, δι' ἣν οὐρανοὶ πυρούμενοι λυθήσονται καὶ στοιχεῖα καυσούμενα τήκεται. ¹⁴ καινοὺς δὲ οὐρανοὺς ¹⁵ καὶ γῆν καινὴν κατὰ τὸ ἐπάγγελμα αὐτοῦ προσδοκῶμεν, ἐν οἷς δικαιοσύνη κατοικεῖ.

Διό, ἀγαπητοί, ταῦτα προσδοκῶντες σπουδάσατε ἄσπιλοι καὶ ¹⁶ ἀμώμητοι αὐτῷ εὐρεθῆναι ἐν εἰρήνῃ, καὶ τὴν τοῦ κυρίου ἡμῶν μακροθυμίαν σωτηρίαν ἠγεῖσθε, καθὼς καὶ ὁ ἀγαπητὸς ἡμῶν ἀδελφὸς Παῦλος κατὰ τὴν δοθεῖσαν αὐτῷ σοφίαν ἔγραψεν ὑμῖν, ¹⁷ ὡς καὶ ἐν πάσαις ἐπιστολαῖς, λαλῶν ἐν αὐταῖς περὶ τούτων, ἐν αἷς ἐστὶν δυσνόητά τινα, ἃ οἱ ἀμαθεῖς καὶ ἀστήρικτοι στρεβλοῦσιν ὡς καὶ τὰς λοιπὰς γραφὰς πρὸς τὴν ἰδίαν αὐτῶν ἀπώλειαν. ¹⁸ Ὑμεῖς οὖν, ἀγαπητοί, προηυνώσκοντες φυλάσσετε ἵνα μὴ τῇ τῶν ἀθέσμων πλῆθι συναπαχθέντες ἐκπέσῃτε τοῦ ἰδίου στηριγμοῦ, ¹⁹ ἀξίαντες δὲ ἐν χάριτι καὶ γνώσει τοῦ κυρίου ἡμῶν καὶ σωτήρος Ἰησοῦ Χριστοῦ. αὐτῷ ἡ δόξα καὶ νῦν καὶ εἰς ἡμέραν αἰῶνος.

10. Rc. Kn. Sz. ἡ ἡμέρ. [etra BC Cyr.] — Rc. et Kn. (—) κλέπτ. ἐν νυκτί. — om. οἱ G al. pm. (non A.) — h. ῥοιζήδον (etiam ῥιζήδον) A al. — Rc. Kn. Sz. λυθήσονται. [etra BC al. Cyr.] — pro κατακ. h. ἀφανισθήσεται C Syr. utr. . . εὐρεθῆσεται B (ap. Beh. et Btlj.) al. . . οὐχ εὐρεθῆσονται Sah. . . om. καὶ γῆ usque κατακ. Har. Pel. Cass. (vdtr); etiam γῆ δέ leg.; etiam ἔργα om.; etiam κατακαήσοντας leg.

11. οὕτ. c. B al. Syr. p. . . h. δὲ οὕτως C al. . . etiam tantum δέ leg. . . Rc. Kn. Sz. LN. οὖν. — om. ὑμᾶς B; etiam ἡμᾶς leg.

12. Hab. τοῦ κυρίου 27. al. Vg. al. Cyr. al. m. — LN. καυσ. τα κήσεται c. C al. Syr. Vg. al. Thphyl.

13. LN. καινήν καὶ τὰ ἐπάγγελλατα c. A Sah. Corb. Har. Vg. ms. et ed. Sixt. Am. Hier. Beda. . . h. κατὰ τὰ ἐπάγγελλατα αὐτ. 5. Cpt. Vg. Cyr. Did. Aug. — h. ἐνοικεῖ A al.

14. Hab. ἄμωμοι A al. m. Phot.

16. Rc. Kn. Sz. πάσαις ταῖς [om. c. AB al.] et ἐν οἷς. [αἷς c. AB al. m. Syr. utr. Arr. Thphyl.]

18. Rc. Kn. Sz. LN. in f. add. ἀμήν. [om. c. B al. Har.*]

ΙΩΑΝΝΟΥ Α.

- 1 Ὁ ἦν ἀπ' ἀρχῆς, ὃ ἀκηκόαμεν, ὃ ἐώρακαμεν τοῖς ὀφθαλμοῖς ἡμῶν,
 ὃ ἐθεασάμεθα καὶ αἱ χεῖρες ἡμῶν ἐψηλάφησαν, περὶ τοῦ λόγου
 2 τῆς ζωῆς. — 2 καὶ ἡ ζωὴ ἐφανερώθη, καὶ ἐώρακαμεν καὶ μαρτυ-
 ροῦμεν καὶ ἀπαγγέλλομεν ὑμῖν τὴν ζωὴν τὴν αἰώνιον, ἣτις ἦν πρὸς
 3 τὸν πατέρα καὶ ἐφανερώθη ἡμῖν. — 3 ὃ ἐώρακαμεν καὶ ἀκηκόαμεν,
 ἀπαγγέλλομεν καὶ ὑμῖν, ἵνα καὶ ὑμεῖς κοινωνίαν ἔχητε μεθ' ἡμῶν.
 καὶ ἡ κοινωνία δὲ ἡ ἡμετέρα μετὰ τοῦ πατρὸς καὶ μετὰ τοῦ υἱοῦ
 4 αὐτοῦ Ἰησοῦ Χριστοῦ. 4 καὶ ταῦτα γράφομεν ὑμῖν, ἵνα ἡ χαρὰ
 ἡμῶν ἢ πεπληρωμένη. Jo. 15.
11.
- 5 Καὶ ἐστὶν αὕτη ἡ ἀγγελία ἣν ἀκηκόαμεν ἀπ' αὐτοῦ καὶ ἀναγ- 1 Jo. 2.
25.
 γέλλομεν ὑμῖν, ὅτι ὁ θεὸς φῶς ἐστὶν καὶ σκοτία ἐν αὐτῷ οὐκ ἐστὶν
 6 οὐδεμία. 6 εἰάν εἴπωμεν ὅτι κοινωνίαν ἔχομεν μετ' αὐτοῦ, καὶ ἐν
 τῷ σκοτεινῷ περιπατοῦμεν, ψευδοῦμεθα καὶ οὐ ποιοῦμεν τὴν ἀλήθειαν.
 7 7 εἰάν δὲ ἐν τῷ φωτὶ περιπατοῦμεν ὡς αὐτὸς ἐστὶν ἐν τῷ φωτὶ, κοι-
 τωनीαν ἔχομεν μετ' ἀλλήλων καὶ τὸ αἷμα Ἰησοῦ τοῦ υἱοῦ αὐτοῦ
 8 καθαρῶς ἡμᾶς ἀπὸ πάσης ἁμαρτίας. 8 εἰάν εἴπωμεν ὅτι ἁμαρτίας
 οὐκ ἔχομεν, ἐαυτοὺς πλανῶμεν καὶ ἡ ἀλήθεια ἐν ἡμῖν οὐκ ἐστὶν.
 9 9 εἰάν ὁμολογῶμεν τὰς ἁμαρτίας ἡμῶν, πιστὸς ἐστὶν καὶ δίκαιος,
 ἵνα ἀφῆ ἡμῖν τὰς ἁμαρτίας καὶ καθάρισή ἡμᾶς ἀπὸ πάσης ἀδικίας.

Cap. I. 2. Hab. καὶ ὃ ἐώρακ. B 40. (add. καὶ ἀκηκόαμεν 40.)

3. Rc. Kn. Sz. om. καὶ ante ὑμῖν. [h. ABC al. m. Syr. Vg. ms. Did. Aug. (1.)] — om. Ἰε CG al. m. Aeth. al. Aug. — h. ὑμετέρ. Har.* Sl. ms. et add. ἡ 25. (s. XI.) Arm. Vg. Aug. Ambr.

4. I.N. pro ὑμῖν h. ἡμεῖς c. A* B 13. Har.* Sah. — Rc. Kn. Sz. L.N. ἡ χαρ. ὑμῶν. . . ἡμῶν c. BG 31. al. m. Sl. ms. Am. Tol. Har. Thphyl. Oec. . . ἡμῶν ἐν ὑμῖν Syr. Ebrp.

5. ἐστ. αὐτ. c. BCG al. pl. Syr. p. Thphyl. Oec. . . Rc. Kn. Sz. L.N. αὐτ. | ἐστ. — Rc. ἐπαγγελ. [ἀγγελία c. AG al. pl. Syr. Vg. al. Did. Oec.]

7. Hab. μετ' αὐτοῦ A* (vdtr) Aeth. cdd. lat. Did. al. . . utroque Clem. . . c. Deo Har. — Rc. Kn. Sz. Ἰησ. Χριστοῦ. [om. c. B al. Syr. Arm. Aeth. Sah. Vg. ms. Clem. al.] — leg. καθαρῶς et καθαρῶς.

8. Rc. Kn. οὐκ ἐστ. ἐν ἡμ. — 9. h. καθαρῶς et AH. Digitized by Google

10 εἰάν εἰπωμεν, ὅτι οὐκ ἡμαρτήκαμεν, ψεύστην ποιούμεν αὐτὸν 10
καὶ ὁ λόγος αὐτοῦ οὐκ ἔστιν ἐν ἡμῖν.

II.

Τεκνία μου, ταῦτα γράφω ὑμῖν, ἵνα μὴ ἀμαρτήτε. καὶ εἰάν 1
τις ἀμαρτή, παράκλητον ἔχομεν πρὸς τὸν πατέρα, Ἰησοῦν Χριστὸν 1
δικαίως, 2 καὶ αὐτὸς ἰλασμός ἐστιν περὶ τῶν ἀμαρτιῶν ἡμῶν, οὐ 2
περὶ τῶν ἡμετέρων δὲ μόνον, ἀλλὰ καὶ περὶ ὅλου τοῦ κόσμου.
3 Καὶ ἐν τούτῳ γινώσκουμεν ὅτι ἐγνώκαμεν αὐτόν, εἰάν τὰς ἐντολάς 3
αὐτοῦ τηροῦμεν. 4 ὁ λέγων ὅτι ἐγνώκα αὐτόν, καὶ τὰς ἐντολάς 4
αὐτοῦ μὴ τηρῶν ψεύστης ἐστίν, καὶ ἐν τούτῳ ἡ ἀλήθεια οὐκ ἔστιν·
5 ὅς δ' ἂν τηρῇ αὐτοῦ τὸν λόγον, ἀληθῶς ἐν τούτῳ ἡ ἀγάπη τοῦ 5
θεοῦ τεταλειώται. ἐν τούτῳ γινώσκουμεν, ὅτι ἐν αὐτῷ ἐσμέν. 6 ὁ λέ- 6
γων ἐν αὐτῷ μένει ὀφείλει καθὼς ἐκείνος περιπατήσεν καὶ αὐτὸς
περιπατεῖν.

Ἀγαπητοί, οὐκ ἐντολὴν καιρῆν γράφω ὑμῖν, ἀλλ' ἐντολὴν πα- 7
λαιάν, ἣν εἶχете ἀπ' ἀρχῆς. ἡ ἐντολὴ ἡ παλαιά ἐστίν ὁ λόγος ὅς 7
ἠκούσατε. 8 πάλιν ἐντολὴν καιρῆν γράφω ὑμῖν, ὅ ἐστιν ἀληθὲς ἐν 8
αὐτῷ καὶ ἐν ὑμῖν, ὅτι ἡ σκοτία παράγεται καὶ τὸ φῶς τὸ ἀληθι-
νὸν ἤδη φαίνει. 9 ὁ λέγων ἐν τῷ φωτὶ εἶναι καὶ τὸν ἀδελφὸν αὐτοῦ 9
μισῶν ἐν τῇ σκοτίᾳ ἐστίν ἕως ἄρτι. 10 ὁ ἀγαπῶν τὸν ἀδελφὸν αὐ- 10
τοῦ ἐν τῷ φωτὶ μένει, καὶ σκάνδαλον οὐκ ἔστιν ἐν αὐτῷ· 11 ὁ δὲ 11
μισῶν τὸν ἀδελφὸν αὐτοῦ ἐν τῇ σκοτίᾳ ἐστίν καὶ ἐν τῇ σκοτίᾳ περι-
πατεῖ καὶ οὐκ οἶδεν ποῦ ὑπάγει, ὅτι ἡ σκοτία ἐτυφλώσεν τοὺς
ὀφθαλμοὺς αὐτοῦ.

Γράφω ὑμῖν, τεκνία, ὅτι ὑφέονται ὑμῖν αἱ ἀμαρτίαι διὰ τὸ 12
ὄνομα αὐτοῦ. 13 γράφω ὑμῖν, πατέρες, ὅτι ἐγνώκατε τὸν ἀπ' ἀρχῆς. 13

Cap. II. 2. Lk. αὐτὸς ἔστ. ἰλ. c. B al. Vg. — h. μόνων B al. (μόνον Or. 2.)

4. Rc. Kk. Sz. om. ὅτι. [scr. c. AB al. m. Sl. Clem. (1.) al.]

6. Rc. Kk. Sz. αὐτὸς οὕτως. [om. c. AB al. Sah. Aeth. Vg. Clem. al. . .
om. x. aut. περιπ. G.]

7. Rc. pro ἀγαπητ. h. ἀδελφοί. — Rc. Sz. in f. add. ἀπ' ἀρχῆς, qu.
Kk. (—)

8. Hab. x. ἐν ἡμῖν A al. m. cdd. lat. Hier. — h. ὅτι ἡ σκοτία A.

10. οὐκ ἔστ. ἐν α. c. AC al. Lcif. . . Rc. Kk. Sz. Lk. ἐν α. οὐκ ἔστ.

γράφω ὑμῖν, ρεανίσκοι, ὅτι ρενικήκατε τὸν ποτηρόν. ἔγραφα ὑμῖν,
 14 παιδία, ὅτι ἐγνώκατε τὸν πατέρα. ¹⁴ ἔγραφα ὑμῖν, πατέρες, ὅτι
 ἐγνώκατε τὸν ἀπ' ἀρχῆς. ἔγραφα ὑμῖν, ρεανίσκοι, ὅτι ἰσχυροὶ ἔστε
 καὶ ὁ λόγος τοῦ θεοῦ ἐν ὑμῖν μένει καὶ ρενικήκατε τὸν ποτηρόν.
 15 ¹⁵ μὴ ἀγαπάτε τὸν κόσμον μηδὲ τὰ ἐν τῷ κόσμῳ. εἰάν τις ἀγαπᾷ
 16 τὸν κόσμον, οὐκ ἔστιν ἡ ἀγάπη τοῦ θεοῦ ἐν αὐτῷ, ¹⁶ ὅτι πᾶν τὸ
 ἐν τῷ κόσμῳ, ἡ ἐπιθυμία τῆς σαρκὸς καὶ ἡ ἐπιθυμία τῶν οσθαλ-
 9 μῶν καὶ ἡ ἀλαζονεία τοῦ βλου, οὐκ ἔστιν ἐκ τοῦ πατρὸς, ἀλλ' ἐκ
 17 τοῦ κόσμου ἐστίν. ¹⁷ καὶ ὁ κόσμος παράγεται καὶ ἡ ἐπιθυμία
 αὐτοῦ· ὁ δὲ ποιῶν τὸ θέλημα τοῦ θεοῦ μένει εἰς τὸν αἰῶνα.
 18 Παιδία, ἐσχάτη ὥρα ἐστίν, καὶ καθὼς ἠκούσατε ὅτι ὁ ἀντί-
 χριστος ἔρχεται, καὶ νῦν ἀντίχριστοι πολλοὶ γεγονόασιν· ὅθεν γινώ-
 19 σκομεν, ὅτι ἐσχάτη ὥρα ἐστίν. ¹⁹ ἐξ ἡμῶν ἐξῆλθαν, ἀλλ' οὐκ
 ἦσαν ἐξ ἡμῶν, — εἰ γὰρ ἦσαν ἐξ ἡμῶν, μεμενήκεισαν ἂν μεθ'
 20 ἡμῶν, — ἀλλ' ἵνα φανερωθῶσιν ὅτι οὐκ εἰσὶν πάντες ἐξ ἡμῶν. ²⁰ καὶ
 21 ὑμεῖς χροῖσμα ἔχετε ἀπὸ τοῦ ἀγίου καὶ οἴδατε πάντα. ²¹ οὐκ ἔγραφα
 ὑμῖν ὅτι οὐκ οἴδατε τὴν ἀλήθειαν, ἀλλ' ὅτι οἴδατε ἀντίψ, καὶ ὅτι
 22 πᾶν ψεύδος ἐκ τῆς ἀληθείας οὐκ ἔστιν. ²² τίς ἐστὶν ὁ ψεύστης εἰ
 μὴ ὁ ἀρνούμενος, ὅτι Ἰησοῦς οὐκ ἔστιν ὁ Χριστός; οὐτός ἐστιν
 23 ὁ ἀντίχριστος, ὁ ἀρνούμενος τὸν πατέρα καὶ τὸν υἱόν. ²³ πᾶς ὁ
 ἀρνούμενος τὸν υἱόν οὐδὲ τὸν πατέρα ἔχει· ὁ ὁμολογῶν τὸν υἱόν
 24 καὶ τὸν πατέρα ἔχει. ²⁴ ὑμεῖς ὁ ἠκούσατε ἀπ' ἀρχῆς, ἐν ὑμῖν με-
 νέτω. εἰάν ἐν ὑμῖν μείη ὁ ἀπ' ἀρχῆς ἠκούσατε, καὶ ὑμεῖς ἐν τῷ
 25 υἱῷ καὶ ἐν τῷ πατρὶ μενεῖτε. ²⁵ καὶ αὕτη ἐστὶν ἡ ἐπαγγελία ἣν ^{1 Jo. 1,}
 αὐτὸς ἐπηγγειλάτο ἡμῖν, τὴν ζωὴν τὴν αἰώνιον. ^{5.}
 26
 27 Ταῦτα ἔγραφα ὑμῖν περὶ τῶν πλανῶντων ὑμᾶς. ²⁷ καὶ ὑμεῖς

13. Rc. Kn. Sz. γράφω [ἔγραφα c. ACG al. pm. Syr. utr. Erp. Sah. Cpt. Aeth. Cyr. al. Or. int. . . Latini scribo sexies.] ὑμ., παιδία.

14. Om. τοῦ Θεοῦ B Sah.

15. Θεοῦ c. AC al. Cpt. Aeth. Har. Cyr. (Or. 1. πατρός. . . 1. κατὰ τὸν Ἰωάνν. ὁ ἔχων τ. ἀγάπην τοῦ Θεοῦ, ἐκεῖνος οὐκ ἔστ. ἐκ τ. κόσμου τούτου etc.) . . Rc. Kn. Sz. LN. πατρός. . . etiam Θεοῦ καὶ πατρ. leg.

17. Om. αὐτοῦ A al. Arm. Or.

18. Om. ὅτι prius AG al. Aeth. — Rc. Kn. Sz. ὁ ἀντίχρ. [om. ὁ c. BC al. Or.]

23. Rc. om. ὁ ὁμολογ. τὸν υἱόν x. τ. πατ. ἔχει.

24. Rc. Kn. Sz. ὑμεῖς οὐν. [om. c. ABCG al. Syr. utr. Vg. al. Cyr.] — LN. om. ἐν ante τῷ πατρὶ c. B Sl. Vg. — 25. LN. ὑμῖν c. B. (b. αἰώνια B.)

τὸ χάρισμα ὃ ἐλάβετε ἀπ' αὐτοῦ, μένει ἐν ὑμῖν, καὶ οὐ χρεῖαν ἔχετε
ἵνα τις διδάσκη ὑμᾶς, ἀλλ' ὡς τὸ αὐτὸ χάρισμα διδάσκει ὑμᾶς περὶ
πάντων, καὶ ἀληθὴς ἐστὶν καὶ οὐκ ἐστὶν ψεῦδος, καὶ καθὼς ἐδί-
δαξεν ὑμᾶς, μένετε ἐν αὐτῷ.

Καὶ νῦν, τέκνιά, μένετε ἐν αὐτῷ, ἵνα ἐὰν φανερωθῇ σχῶμεν 28
παρόρησιαν καὶ μὴ αἰσχυρθῶμεν ἀπ' αὐτοῦ ἐν τῇ παρουσίᾳ αὐτοῦ. ✕
29 ἵαν εἰδῆτε ὅτι δίκαιός ἐστιν, γνωσκατε, ὅτι καὶ πᾶς ὁ ποιῶν 29
τὴν δικαιοσύνην ἐξ αὐτοῦ γεγέννηται.

III.

Ἴδετε ποταπὴν ἀγάπην δέδωκεν ἡμῖν ὁ πατήρ, ἵνα τέκνα θεοῦ 1
κληθῶμεν, καὶ ἐσμέν. διὰ τοῦτο ὁ κόσμος οὐ γνωσκει ἡμᾶς, ὅτι
οὐκ ἔγνω αὐτόν.

Ἀγαπητοί, νῦν τέκνα θεοῦ ἐσμέν, καὶ οὐπω ἐφανερώθη τί 2
ἐσόμεθα. οἶδαμεν, ὅτι ἐὰν φανερωθῇ ὅμοιοι αὐτῷ ἐσόμεθα, ὅτι
ὁπόμοθα αὐτόν καθὼς ἐστίν. 3 καὶ πᾶς ὁ ἔχων τὴν ἐλπίδα ταύ- 3
την ἐπ' αὐτῷ ἀγνίζει ἑαυτόν, καθὼς ἐκεῖνος ἀγνός ἐστιν. 4 πᾶς 4
ὁ ποιῶν τὴν ἀμαρτίαν καὶ τὴν ἀνομίαν ποιεῖ, καὶ ἡ ἀμαρτία ἐστὶν
ἡ ἀνομία. 5 καὶ οἴδατε, ὅτι ἐκεῖνος ἐφανερώθη ἵνα τὰς ἀμαρτίας 5
ἄρῃ, καὶ ἀμαρτία ἐν αὐτῷ οὐκ ἐστίν. 6 πᾶς ὁ ἐν αὐτῷ μένων οὐχ 6
ἀμαρτάνει· πᾶς ὁ ἀμαρτάνων οὐχ εἰώρακεν αὐτόν οὐδὰ ἔγνωκεν
αὐτόν.

Παιδιά, μηδεὶς πλανᾷτω ὑμᾶς. ὁ ποιῶν τὴν δικαιοσύνην δί- 7

27. Hab. τὸ χάρισμα ὃ ἐλάβ. B 10**; ac tum τὸ αὐτὸ χάρισμα 10.**
(h. l. etiam πνεῦμα leg.) — Rc. Kn. Sz. ἐν νμ. μένει. — h. ἀλλὰ pro
ἀλλ' ὡς B al. Sah. Aeth. Hier. Aug. — h. τὸ αὐτοῦ χρ. 5. al. m. Syr.
utr. Vg. al. Aeth. Cyr. al. — om. καὶ ante καθὼς A Aug. — Rc. Kn.
Sz. μενεῖτε.

28. Rc. Kn. Sz. ὅταν φανερ., ἔχωμεν.

29. Hab. ἵαν ἴδῃτε AG al. pm. Cpt. Aeth. Thphyl. — ὅτι καὶ πᾶς c. AC
al. Syr. Vg. (non Am.) .. om. καὶ Rc. Kn. Sz. Ln.

Cap. III. 1. Hab. ὑμῖν B al. — Rc. Kn. Sz. om. καὶ ἐσμέν. [scr. c. ABC al.
pm. Syr. utr. Vg. al. m. Thphyl. Oec. Aug.] — h. ὑμᾶς G al. pl. Ar.
Sl. Oec.

2. Rc. Kn. Sz. οἶδαμ. δι.

4. Ln. om. ἡ ante ἀμαρτία c. B. ap. Btlj.; sed dubium est.

5. Om. τὰς A. — Rc. Kn. Sz. τ. ἀμαρτίας ἡμῶν.

7. παιδία c. AC al. Cpt. Syr. p. Arm. .. Rc. Kn. Sz. Ln. τέκνιά.

- 8 καιὸς ἐστίν, καθὼς ἐκεῖνος δίκαιός ἐστιν· ⁸ ὁ ποιῶν τὴν ἀμαρτίαν ἐκ τοῦ διαβόλου ἐστίν, ὅτι ἀπ' ἀρχῆς ὁ διάβολος ἀμαρτάνει· εἰς τοῦτο ἐφανερώθη ὁ υἱὸς τοῦ θεοῦ, ἵνα λύσῃ τὰ ἔργα τοῦ διαβόλου.
- 9 ⁹ πᾶς ὁ γεγεννημένος ἐκ τοῦ θεοῦ ἀμαρτίαν οὐ ποιῶν, ὅτι σπέρμα ^{1 Jn. 5. 18.} αὐτοῦ ἐν αὐτῷ μένει, καὶ οὐ δύναται ἀμαρτάνειν, ὅτι ἐκ τοῦ θεοῦ
- 10 γεγέννηται. ¹⁰ ἐν τούτῳ φανερά ἐστίν τὰ τέκνα τοῦ θεοῦ καὶ τὰ τέκνα τοῦ διαβόλου· πᾶς ὁ μὴ ποιῶν δικαιοσύνην οὐκ ἐστίν ἐκ τοῦ
- 11 θεοῦ, καὶ ὁ μὴ ἀγαπῶν τὸν ἀδελφὸν αὐτοῦ. ¹¹ ὅτι αὕτη ἐστίν
- 12 ἡ ἀγγελία ἣν ἠκούσατε ἀπ' ἀρχῆς, ἵνα ἀγαπῶμεν ἀλλήλους· ¹² οὐ ^{Gn. 4. 8.} καθὼς Κάϊν ἐκ τοῦ πονηροῦ ἦν καὶ ἔσφαξεν τὸν ἀδελφὸν αὐτοῦ. καὶ χάριν τίως ἔσφαξεν αὐτόν; ὅτι τὰ ἔργα αὐτοῦ πονηρὰ ἦν, τὰ δὲ τοῦ ἀδελφοῦ αὐτοῦ δίκαια.
- ¹³ ¹⁴ Μὴ θανατίζετε, ἀδελφοί, εἰ μισεῖ ὑμᾶς ὁ κόσμος. ¹⁴ ἡμεῖς οἶδαμεν ὅτι μεταβεβήκαμεν ἐκ τοῦ θανάτου εἰς τὴν ζωὴν, ὅτι ἀγα-
- 15 πῶμεν τοὺς ἀδελφούς· ὁ μὴ ἀγαπῶν μένει ἐν τῷ θανάτῳ. ¹⁵ πᾶς ὁ μισῶν τὸν ἀδελφὸν αὐτοῦ ἀνθρωποκτόνος ἐστίν, καὶ οἶδατε, ὅτι πᾶς ἀνθρωποκτόνος οὐκ ἔχει ζωὴν αἰώνιον ἐν ἑαυτῷ μένουσαν.
- 16 ¹⁶ ἐν τούτῳ ἐγνώκαμεν τὴν ἀγάπην, ὅτι ἐκεῖνος ὑπὲρ ἡμῶν τὴν ψυχὴν αὐτοῦ ἔθηκεν· καὶ ἡμεῖς ὀφειλομένοι ὑπὲρ τῶν ἀδελφῶν τὰς
- 17 ψυχὰς θείναι. ¹⁷ ὃς δ' ἂν ἔχη τὸν βίον τοῦ κόσμου καὶ θεωρῇ τὸν ἀδελφὸν αὐτοῦ χρεῖαν ἔχοντα καὶ κλείσῃ τὰ σπλάγχνα αὐτοῦ ἀπ' αὐτοῦ, πῶς ἡ ἀγάπη τοῦ θεοῦ μένει ἐν αὐτῷ;
- 18 Τεκνία, μὴ ἀγαπῶμεν λόγῳ μῆδὲ τῇ γλώσσῃ, ἀλλ' ἐν ἔργῳ
- 19 καὶ ἀληθείᾳ. ¹⁹ ἐν τούτῳ γνωσόμεθα ὅτι ἐκ τῆς ἀληθείας ἐσμεν,
- 20 καὶ ἐμπροσθεν αὐτοῦ πείσομεν τὰς καρδίας ἡμῶν, ²⁰ ὅτι ἐὰν κατα-
γνώσκῃ ἡμῶν ἡ καρδία, ὅτι μείζων ἐστίν ὁ θεὸς τῆς καρδίας ἡμῶν
καὶ γνώσκει πάντα.

10. Hab. τὴν δικαιοσ. AH al.

11. Hab. ἐπαγγελία C al. m. Cpt. al. Cyr. Oec. Lcif.

13. Hab. καὶ μὴ C al. Syr. al. — Rc. KN. Sz. ἀδείφ. μου.

14. Rc. KN. Sz. ὁ μὴ ἀγαπ. τὸν ἀδελφόν. [om. c. AB al. Sah. Arm. Vg. Did. Lcif. Aug.; etiam τοὺς ἀδελφούς et τὸν ἀδ. αὐτοῦ leg.]

15. Rc. KN. Sz. ἐν αὐτῷ μένουσ. et 16. in f. τιθίνας.

18. Rc. KN. Sz. τεκνία μου. — Rc. μῆδὲ γλώσσῃ, ἀλλ' ἔργῳ.

19. Rc. KN. Sz. καὶ ἐν τ. γινώσκωμεν. [γνωσόμεθα c. AB al. m. Syr. al. m. Clem. Damasc. Oec.] — LN. τὴν καρδίαν c. A* B 66.** Aug.

20. LN. om. ὅτι ante μείζ. c. A al. Vg. al. Oec. Aug.

Ἀγαπητοί, ἐὰν ἡ καρδία μὴ καταγενώσκη ἡμῶν, παρῴρησιαν ²¹
 ἔχομεν πρὸς τὸν Θεόν, ²² καὶ ὁ ἐὰν αἰτοῦμεν λαμβάνομεν ἀπ' αὐ- ²²
 τοῦ, ὅτι τὰς ἐντολάς αὐτοῦ τηροῦμεν καὶ τὰ ἀρεστὰ ἐνώπιον αὐ-
 τοῦ ποιοῦμεν. ²³ καὶ αὕτη ἐστὶν ἡ ἐντολὴ αὐτοῦ, ἵνα πιστεύσωμεν ²³
 τῷ ὀνόματι τοῦ υἱοῦ αὐτοῦ Ἰησοῦ Χριστοῦ καὶ ἀγαπῶμεν ἀλλή-
 λους καθὼς ἔδωκεν ἐντολὴν ἡμῖν. ²⁴ καὶ ὁ τηρῶν τὰς ἐντολάς αὐ- ²⁴
 τοῦ ἐν αὐτῷ μένει καὶ αὐτὸς ἐν αὐτῷ. καὶ ἐν τούτῳ γνωσκόμεν
¹ Jο. 4, ^{13.} ὅτι μένει ἐν ἡμῖν, ἐκ τοῦ πνεύματος οὗ ἡμῖν ἔδωκεν.

IV.

Ἀγαπητοί, μὴ παντὶ πνεύματι πιστεύετε, ἀλλὰ δοκιμάζετε ¹
 τὰ πνεύματα εἰ ἐκ τοῦ Θεοῦ ἐστίν, ὅτι πολλοὶ ψευδοπροφήται ἐξ-
 εληλύθασιν εἰς τὸν κόσμον. ² ἐν τούτῳ γνωσέκετε τὸ πνεῦμα τοῦ ²
 Θεοῦ. πᾶν πνεῦμα ὃ ὁμολογεῖ Ἰησοῦν Χριστὸν ἐν σαρκὶ ἐληλυθότα,
 ἐκ τοῦ Θεοῦ ἐστίν. ³ καὶ πᾶν πνεῦμα ὃ μὴ ὁμολογεῖ τὸν Ἰησοῦν, ³
 ἐκ τοῦ Θεοῦ οὐκ ἔστιν, καὶ τοῦτό ἐστιν τὸ τοῦ ἀντιχρίστου, ὃ
 ἀκηκόατε ὅτι ἔρχεται, καὶ νῦν ἐν τῷ κόσμῳ ἐστὶν ἦδη.

ῤηθεῖς ἐκ τοῦ Θεοῦ ἐστέ, τεκνία, καὶ νενικήκατε αὐτούς, ὅτι ⁴
 μελλῶν ἐστὶν ὁ ἐν ὑμῖν ἢ ὁ ἐν τῷ κόσμῳ. ⁵ αὐτοὶ ἐκ τοῦ κόσμου ⁵
 εἰσίν· διὰ τοῦτο ἐκ τοῦ κόσμου λαλοῦσιν καὶ ὁ κόσμος αὐτῶν ἀκούει.
⁶ ἡμεῖς ἐκ τοῦ Θεοῦ ἐσμὲν· ὁ γνωσκῶν τὸν Θεὸν ἀκούει ἡμῶν· ὃς ⁶
 οὐκ ἔστιν ἐκ τοῦ Θεοῦ, οὐκ ἀκούει ἡμῶν. ἐκ τούτου γνωσκόμεν
 τὸ πνεῦμα τῆς ἀληθείας καὶ τὸ πνεῦμα τῆς πλάνης.

21. Rc. Kn. Sz. ἡ καρδ. ἡμῶν. [om. c. AB al. Vg. ms. Or. (1. pro καρδ. hab. συνειδησις) Aug. (et om. et hab.)] — om. ἡμῶν post καταγεν. B C 68. Or. (1.), tum hab. παρῴρ. ἔχει. B.

22. Rc. Kn. Sz. παρ' αὐτοῦ. [ἀπ' c. ABC al. m.]

23. Lx. πιστεύωμεν c. A C al. pm. — om. ἡμῖν in f. H al. pl. Occ.; etiam ante ἐντολὴν pon.

Cap. IV. 2. Hab. γνωσέκεται 22. al. pl. Syr. Erp. Vg. Cyr. al. — h. ἐληλυ-
 θέναι B al.

3. Hab. ὃ λύει τὸν Ἰησοῦν ἀπὸ Θεοῦ οὐκ ἔστιν vet. explria ap. Soc-
 rat. Similiter Vg. Ir. int. al. . . Rc. Kn. Sz. τ. Ἰησ. Χριστοῦν (Sz.
 om. Χρ.) ἐν σαρκὶ ἐληλυθότα. . . τὸν ante Ἰησ. om. 5. al. pm.
 Polyc. Thphyl. [Χρ. om. c. ABH al. explrih. ap. Socr. Syr. utr. Cpt.
 Aeth. al. Or. Cyr. Leif. et ἐν σ. ἐληλ. om. c. AB al. vet. explrih. ap. Socr.
 Cpt. Sab. Aeth. Or. Cyr. Leif.] — om. ἐκ G al. m. Sl. ms.

6. Lx. ἐν τούτῳ γνωσκόμεν c. A Syr. Vg.

7 Ἀγαπητοί, ἀγαπῶμεν ἀλλήλους, ὅτι ἡ ἀγάπη ἐκ τοῦ θεοῦ
 8 ἐστὶν καὶ πῶς ὁ ἀγαπῶν ἐκ τοῦ θεοῦ γεγέννηται καὶ γνώσκει τὸν
 9 θεόν. ⁸ ὁ μὴ ἀγαπῶν οὐκ ἔγνω τὸν θεόν, ὅτι ὁ θεὸς ἀγάπη ἐστίν.
 9 ⁹ ἐν τούτῳ ἐφανερώθη ἡ ἀγάπη τοῦ θεοῦ ἐν ἡμῖν, ὅτι τὸν υἱὸν
 10 αὐτοῦ τὸν μονογενῆ ἀπέσταλκεν ὁ θεὸς εἰς τὸν κόσμον, ἵνα ζήσω-
 11 μεν δι' αὐτοῦ. ¹⁰ ἐν τούτῳ ἐστὶν ἡ ἀγάπη, οὐχ ὅτι ἡμεῖς ἠγαπή-
 12 σαμεν τὸν θεόν, ἀλλ' ὅτι αὐτὸς ἠγαπήσεν ἡμᾶς καὶ ἀπίστευεν
 13 τὸν υἱὸν αὐτοῦ Ἰασημὸν περὶ τῶν ἁμαρτιῶν ἡμῶν.
 11 Ἀγαπητοί, εἰ οὕτως ὁ θεὸς ἠγαπήσεν ἡμᾶς, καὶ ἡμεῖς ὀφεί-
 12 λομεν ἀλλήλους ἀγαπᾶν. ¹² θεὸν οὐδεὶς πωποτα τεθείαται· ἐάν ^{Jo. 1.}
 ἀγαπῶμεν ἀλλήλους, ὁ θεὸς ἐν ἡμῖν μένει καὶ ἡ ἀγάπη αὐτοῦ ἐν ^{18.}
 13 ἡμῖν τετελειωμένη ἐστίν. ¹³ ἐν τούτῳ γνώσκομεν ὅτι ἐν αὐτῷ μέ-
 14 νομεν καὶ αὐτὸς ἐν ἡμῖν, ὅτι ἐκ τοῦ πνεύματος αὐτοῦ δέδωκεν ^{1 Jo. 2.}
 14 ἡμῖν. ¹⁴ καὶ ἡμεῖς τεθεάμεθα καὶ μαρτυροῦμεν, ὅτι ὁ πατήρ ^{24.}
 15 ἀπέσταλκεν τὸν υἱὸν σωτήρα τοῦ κόσμου. ¹⁵ ὃς ἂν ὁμολογήσῃ, ὅτι
 Ἰησοῦς ἐστὶν ὁ υἱὸς τοῦ θεοῦ, ὁ θεὸς ἐν αὐτῷ μένει καὶ αὐτὸς ἐν
 16 τῷ θεῷ. ¹⁶ καὶ ἡμεῖς ἐγνώκαμεν καὶ πεπιστεύκαμεν τὴν ἀγάπην
 ἣν ἔχει ὁ θεὸς ἐν ἡμῖν. ὁ θεὸς ἀγάπη ἐστίν, καὶ ὁ μένων ἐν τῇ
 17 ἀγάπῃ ἐν τῷ θεῷ μένει καὶ ὁ θεὸς ἐν αὐτῷ. ¹⁷ ἐν τούτῳ τετελειώ-
 18 ται ἡ ἀγάπη μεθ' ἡμῶν, ἵνα παρήρῃσαν ἔχωμεν ἐν τῇ ἡμέρᾳ τῆς
 κρίσεως, ὅτι καθὼς ἐκεῖνός ἐστιν καὶ ἡμεῖς ἐσμέν ἐν τῷ κόσμῳ
 18 τούτῳ. ¹⁸ φόβος οὐκ ἐστὶν ἐν τῇ ἀγάπῃ, ἀλλ' ἡ τελεία ἀγάπη
 19 ἔξω βάλλει τὸν φόβον· ὅτι ὁ φόβος κόλασιν ἔχει, ὁ δὲ φοβούμενος
 20 οὐ τετελείεται ἐν τῇ ἀγάπῃ. ¹⁹ ἡμεῖς ἀγαπῶμεν, ὅτι αὐτὸς προ-
 20 τος ἠγαπήσεν ἡμᾶς. ²⁰ ἐάν τις εἴπῃ· ὅτι ἀγαπῶ τὸν θεόν, καὶ
 τὸν ἀδελφὸν αὐτοῦ μισῶ, ψεύστης ἐστί· ὁ γὰρ μὴ ἀγαπῶν τὸν

9. Om. ὁ θεὸς 25. al. m. Aeth. Arm. Aug. — 10. h. ἠγαπήκαμεν B.

12. RC. KN. Sz. ἐν ἡμῖν in f. pon. . . ροῦς τετελ. pon. B, ante τετελ. A al. Vg.

13. Hab. ἔδωκ. A al. m. Did. — 14. h. ἐθεασάμεθα A al. m. Cyr.

16. Hab. πιστεύομεν A 13. Cpt. edd. lat. Aug. — LN. in f. (μένεε) . . id add. BGH al. pl. Cpt. al. Aug. al.

19. I. N. ἡμεῖς οὖν c. A 5. 13. 107. al. m. Syr. Arr. Aeth. Vg. — RC. KN. Sz. ἀγαπῶμ. αὐτόν [om. c. AB 5. 27. 29. 66.** Am. Aug. (1.) Pelag. . . h. τὸν θεόν 13. 33. 34. 68. 69. al. Syr. utr. Cpt. Arm. Vg. (non Am.) . . h. nos invicem et amemus Deum Aeth.] — I. N. ὅτι ὁ θεὸς c. A 5. 8. 13. 14.* 33. 34. al. Vg. Pelag.

ἀδελφὸν αὐτοῦ ὃν εἰώρακεν, τὸν θεὸν ὃν οὐχ εἰώρακεν πῶς δύναται ἀγαπᾶν; ²¹ καὶ ταύτην τὴν ἐντολὴν ἔχομεν ἀπ' αὐτοῦ, ἵνα ὁ ἀγα- 21 πῶν τὸν θεὸν ἀγαπᾷ καὶ τὸν ἀδελφὸν αὐτοῦ.

V.

Πῶς ὁ πιστεύων, ὅτι Ἰησοῦς ἐστὶν ὁ Χριστός, ἐκ τοῦ θεοῦ ¹ γεγέννηται, καὶ πᾶς ὁ ἀγαπῶν τὸν γεννησαντα ἀγαπᾷ καὶ τὸν γε-
γεννημένον ἐξ αὐτοῦ. ² ἐν τούτῳ γνωσκόμεν ὅτι ἀγαπῶμεν τὰ τέκνα ²
τοῦ θεοῦ, ὅταν τὸν θεὸν ἀγαπῶμεν καὶ τὰς ἐντολὰς αὐτοῦ ποιῶ-
μεν. ³ αὕτη γὰρ ἐστὶν ἡ ἀγάπη τοῦ θεοῦ, ἵνα τὰς ἐντολὰς αὐτοῦ ³
τηρῶμεν. καὶ αἱ ἐντολαὶ αὐτοῦ βαρεῖαι οὐκ εἰσίν, ⁴ ὅτι πᾶν τὸ ⁴
γεγεννημένον ἐκ τοῦ θεοῦ νικᾷ τὸν κόσμον. καὶ αὕτη ἐστὶν ἡ νίκη ⁵
ἡ νικησασα τὸν κόσμον, ἡ πίστις ἡμῶν. ⁵ τίς ἐστὶν ὁ νικῶν τὸν ⁵
κόσμον εἰ μὴ ὁ πιστεύων, ὅτι Ἰησοῦς ἐστὶν ὁ υἱὸς τοῦ θεοῦ; ⁶ οὐ- ⁶
τός ἐστιν ὁ ἐλθὼν δι' ὕδατος καὶ αἵματος, Ἰησοῦς ὁ Χριστός.
οὐκ ἐν τῷ ὕδατι μόνον, ἀλλ' ἐν τῷ ὕδατι καὶ τῷ αἵματι· καὶ ⁷
τὸ πνεῦμά ἐστιν τὸ μαρτυροῦν, ὅτι τὸ πνεῦμά ἐστὶν ἡ ἀλήθεια. ⁷
⁸ ὅτι τρεῖς εἰσὶν οἱ μαρτυροῦντες, ⁸ τὸ πνεῦμα καὶ τὸ ὕδωρ καὶ τὸ ⁸
αἷμα, καὶ οἱ τρεῖς εἰς τὸ ἓν εἰσίν. ⁹ εἰ τὴν μαρτυρίαν τῶν ἀνθρώ- ⁹

20. Pro πῶς h. οὐ B al. Syr. p. Sah. Lcif.

Cap. V. 1. LN. (καὶ) τὸν γεγεννημ. . . om. B al. Sah. Am. cdd. lat. Hil. Aug. al.

2. RC. KN. Sz. pro ποιῶμεν [c. A B al. Syr. Vg. al. m. Lcif. Aug.] h. τηρῶ-
μεν. (v. sq. ποιῶμεν nusquam leg. . . αὕτη usque τηρῶμ. om. A al.)

4. Hab. ὕμων 3. al. pm. cdd. lat. al.

5. Hab. τίς δέ 13. al. pm. cdd. lat. al. Cyr. Did.

6. Pro αἵματος h. πνεύματος 54. al. Ambr. Aug. (1.) et αἵματ. καὶ πνεύ-
ματος A al. m. cdd. lat. al. Cyr. Oec. . . al. var. — om. ὁ ante Χριστ.
AGH (H et al. pm. Χριστ. Ἰησ. h.) al. pl. Cyr. Thphyl. Oec. — pro
τῷ αἵματι h. ἐν τῷ πνεύματι A al. . . al. aliter. (LN. ἐν τῷ αἵμ.) — h. ὅτε
Χριστός ἐστ. ἢ ἄλ. G 34. Arm. Vg. Har.

7. RC. et KN. (—) post μαρτυρ. hab. ἐν τῷ οὐρανῷ, ὁ πατὴρ, ὁ
λόγος καὶ τὸ ἅγιον πνεῦμα. καὶ οὗτοι οἱ τρεῖς ἐν εἰσι.
8. Καὶ τρεῖς εἰσίν οἱ μαρτυροῦντες ἐν τῇ γῇ, τὸ πνεῦμ. etc.
c. 34. (s. XV.) 162. (s. XV.) [ii om. postea καὶ οἱ τρ. εἰς τὸ ἓν εἰσ.] 173.
(s. XI. ?) [sed hi omnes πατὴρ, λόγος καὶ πν. ἅγ. hab.; articulos ad-
didit Erasmu.] Vg. cdd. post sec. X. Vigil. Fulg. Cassiod. al. (sed inter se
diff.) Primum ea graece edita sunt in ed. Complut. (1514.), ab Erasmo
(1522; nondum 1516, 1518.), a Rob. Steph. (1546 — 1569.), a Th.

πων λαμβάνομεν, ἡ μαρτυρία τοῦ θεοῦ μείζων ἐστίν, ὅτι αὐτὴ
 ἐστίν ἡ μαρτυρία τοῦ θεοῦ, ὅτι μεμαρτύρηκεν περὶ τοῦ υἱοῦ αὐτοῦ.
 10 ¹⁰ ὁ πιστεύων εἰς τὸν υἱὸν τοῦ θεοῦ ἔχει τὴν μαρτυρίαν ἐν ἑαυτῷ·
 ὁ μὴ πιστεύων τῷ θεῷ ψεύστην πεπολήκεν αὐτόν, ὅτι οὐ πεπίστευ-
 11 κεν εἰς τὴν μαρτυρίαν ἣν μεμαρτύρηκεν ὁ θεὸς περὶ τοῦ υἱοῦ αὐ-
 12 τοῦ. ¹¹ καὶ αὕτη ἐστίν ἡ μαρτυρία, ὅτι ζωὴν αἰώνιον ἔδωκεν ἡμῖν
 12 ὁ θεός, καὶ αὕτη ἡ ζωὴ ἐν τῷ υἱῷ αὐτοῦ ἐστίν, ¹² ὁ ἔχων τὸν
 υἱὸν ἔχει τὴν ζωὴν· ὁ μὴ ἔχων τὸν υἱὸν τοῦ θεοῦ τὴν ζωὴν οὐκ ἔχει.
 13 Ταῦτα ἔγραψα ὑμῖν, ἵνα εἰδῆτε ὅτι ζωὴν ἔχετε αἰώνιον, οἱ
 14 πιστεύοντες εἰς τὸ ὄνομα τοῦ υἱοῦ τοῦ θεοῦ. ¹⁴ καὶ αὕτη ἐστίν
 ἡ παρήσια ἣν ἔχομεν πρὸς αὐτόν, ὅτι ἐάν τι αἰτώμεθα κατὰ τὸ
 15 θέλημα αὐτοῦ, ἀκούει ἡμῶν. ¹⁵ καὶ ἐὰν οἴδαμεν, ὅτι ἀκούει ἡμῶν
 ὁ ἄν αἰτώμεθα, οἴδαμεν, ὅτι ἔχομεν τὰ αἰτήματα ἃ ἠτήκαμεν παρ'
 16 αὐτοῦ. ¹⁶ ἐάν τις ἴδῃ τὸν ἀδελφὸν αὐτοῦ ἁμαρτάνομα ἁμαρτίαν
 μὴ πρὸς θάνατον, αἰτήσῃ, καὶ δώσει αὐτῷ ζωὴν, τοῖς ἁμαρτάνου-
 17 σιν μὴ πρὸς θάνατον. ἐστὶν ἁμαρτία πρὸς θάνατον· οὐ περὶ ἐκεί-
 νης λέγω ἵνα ἐρωτήσῃ. ¹⁷ πᾶσα ἀδικία ἁμαρτία ἐστίν, καὶ ἐστὶν
 ἁμαρτία οὐ πρὸς θάνατον.

Beza (1565 — 1576.). Catholicis sancita sunt edd. Sixtin. (1590.),
 Clement. (1592.). Lutherus ea non vertit, sed reperiantur in edd.
 Lutheranae versionis Figurinis 1529. 1531. et quidem distincta a reliquo
 textu literis minusculis, in edd. serioribus et quidem inclusa unis, in
 ed. 1597. aliisque absque distinctione.

9. R. C. K. S. Sz. pro ὅτι μεμαρτύρ. [c. A B al. Cpt. Sah. Arm. Vg. Cyr. Aug.]
 h. ἡν μεμαρτ.
 10. LN. ἔχει τὴν μαρτ. τοῦ θεοῦ c. A al. pl. Cpt. Aeth. Vg. — h. ἐν αὐτῷ
 A G H al. pl. — LN. pro θεῷ h. υἱῷ c. A al. m. Cpt. Aeth. Vg. (similiter
 etiam al. . . plane om. Am.) — h. οὐκ ἐπίστευσεν A al.
 13. R. C. ἡμῖν τοῖς πιστεύουσιν εἰς τὸ ὄνομα τοῦ υἱοῦ τοῦ θεοῦ
 [om. c. A B H al. Syr. utr. Cpt. Sah. Erp. Aeth. Arm. Vg. Cassiod.] et pro
 οἱ πιστεύοντ. [c. liid. fere; B hab. τοῖς πιστεύουσιν et H καὶ ἵνα πι-
 στεύσῃτε] h. καὶ ἵνα πιστεύῃτε. . . K. S. Sz. pon. αἰώνιον ἔχετε c. G
 al. pl.
 14. LN. ὁ τι ἄν αἰτώμ. c. A al. (quia quodcumque Vg.) — h. ὄνομα
 pro θέλημ. A al.
 15. LN. καὶ ἄν οἶδ. et ἄπ' αὐτοῦ c. B al.
 16. LN. ἐάν τις εἰδῇ. [scit Vg. Tert. al.] — h. ἵνα τις ἴδωτ. 15. al. Syr.
 Vg. Clem. Or. Tert.
 17. Om. οὐ 13. 67.* Sah. Syr. p. Aeth. Arm. Vg. Tert.

1 Jo. 2.
9.

Οἶδαμεν, ὅτι πᾶς ὁ γεγεννημένος ἐκ τοῦ θεοῦ οὐχ ἁμαρτάνει, 18
 ἀλλ' ὁ γεννηθεὶς ἐκ τοῦ θεοῦ τηρεῖ ἑαυτόν, καὶ ὁ ποτηρὸς οὐχ
 ἀπτεται αὐτοῦ. ¹⁹ οἶδαμεν, ὅτι ἐκ τοῦ θεοῦ ἐσμὲν, καὶ ὁ κόσμος ¹⁹
 ὅλος ἐν τῷ ποτηρῷ κείται. ²⁰ οἶδαμεν δέ, ὅτι ὁ υἱὸς τοῦ θεοῦ ἦκει, ²⁰
 καὶ δέδωκεν ἡμῖν διάνοιαν ἵνα γινώσκωμεν τὸν ἀληθινόν· καὶ ἐσμεν
 ἐν τῷ ἀληθινῷ, ἐν τῷ υἱῷ αὐτοῦ Ἰησοῦ Χριστῷ· οὗτός ἐστιν ὁ
 ἀληθινὸς θεὸς καὶ ζωὴ αἰώνιος.

Τεκνία, φυλάξατε ἑαυτοὺς ἀπὸ τῶν εἰδώλων.

21

I Ω A N N O T B.

Ὁ πρεσβύτερος ἐκλεκτῆ Κυρία καὶ τοῖς τέκνοις αὐτῆς, οὓς ἐγὼ ¹
 ἀγαπῶ ἐν ἀληθείᾳ, καὶ οὐκ ἐγὼ μόνος ἀλλὰ καὶ πάντες οἱ ἐγνω-
 κότες τὴν ἀληθειαν, ² διὰ τὴν ἀληθειαν τὴν μένουσαν ἐν ἡμῖν, ²
 καὶ μεθ' ἡμῶν ἔσται εἰς τὸν αἰῶνα. ³ ἔσται μεθ' ὑμῶν χάρις, ἔλεος, ³
 εἰρήνη, παρὰ θεοῦ πατρὸς καὶ παρὰ Ἰησοῦ Χριστοῦ τοῦ υἱοῦ τοῦ
 πατρὸς, ἐν ἀληθείᾳ καὶ ἀγάπῃ.

Ἐγάργην λίαν, ὅτι εὐρηκα ἐκ τῶν τέκνων σὸν περιπατοῦντας ⁴
 ἐν ἀληθείᾳ καθὼς ἐντολὴν ἐλάβομεν παρὰ τοῦ πατρὸς. ⁵ καὶ νῦν ⁵
 ἐρωτῶ σε, Κυρία, οὐχ ὡς ἐντολῆς γραφῶν σοι καινῆν, ἀλλὰ ἣν
 εἶχομεν ἀπ' ἀρχῆς, ἵνα ἀγαπῶμεν ἀλλήλους. ⁶ καὶ αὕτη ἐστὶν ἡ ⁶

20. Κν. Sz. Ln. καὶ οἶδαμ. c. A al. pm. Syr. Arr. Sah. Vg. Cyr. . . nec kai
 nec de h. G al. Sl. ms. — h. ἔδωκ. A al. Did. — h. τὸν ἀληθ. θεόν A al.
 pl. Cpt. Aeth. Arm. Arr. Sl. Vg. (non Am.) Ath. Did. Bas. al. (etiam τὸν
 θεὸν τ. ἀληθ., τὸ ἀληθινόν, αὐτόν, Patrem, Deum veritatis
 leg.) — om. ἐν τῷ ante υἱῷ 33. al. Arm. Sl. Vg. Ath. Did. (1.) Bas. al.
 m. — om. Ἰησ. Χρ. A 162. Vg. Har. — Rc. Κν. Sz. ἡ ζωῆ. [om. ἡ c.
 A al. m. Did. Oec.; etiam ζωῆ ἡ et ἡ ζωῆ ἡ leg.]

21. Ln. εαυτά c. BH al. m. — Rc. et Ln. (—) in f. add. ἀμήν.

2. Hab. τὴν ἐνοικοῦσαν A; etiam τὴν οὖσαν leg. . . h. τὴν ἐν ὑμῖν
 66.** (sec. XII.)

3. Om. ἔσται μεθ' ὑμῶν A Syr. p. — Rc. Κν. Sz. κυρίου Ἰησ. Χρ. [om.
 c. AB al. Syr. Erp. Aeth. Vg.]

4. Om. τοῦ ante πατρ. B. — 5. Ln. καινῆν ante γραφ. pon.

ἀγάπη, ἵνα περιπατῶμεν κατὰ τὰς ἐντολὰς αὐτοῦ. αὕτη ἡ ἐντολή
 7 ἴσθιν, καθὼς ἠκούσατε ἀπ' ἀρχῆς, ἵνα ἐν αὐτῇ περιπατήτε. ἵδι
 πολλοὶ πλάνοι ἐξηλθοῦν εἰς τὸν κόσμον, οἱ μὴ ὁμολογοῦντες Ἰησοῦν
 Χριστὸν ἐρχόμενον ἐν σαρκί· οὗτός ἐστιν ὁ πλάτος καὶ ὁ ἀντίχρ-
 8 στος. ὁ βλέπετε ἑαυτοὺς, ἵνα μὴ ἀπολέσθητε ἀ εἰργασασθε, ἀλλὰ
 9 μισθὸν πλήρη ἀπολάβητε. ὁ πᾶς ὁ προάγων καὶ μὴ μένων ἐν τῇ
 διδασχῇ τοῦ Χριστοῦ θεὸν οὐκ ἔχει· ὁ μένων ἐν τῇ διδασχῇ, οὗτος
 10 καὶ τὸν υἱὸν καὶ τὸν πατέρα ἔχει. ὁ εἰ τις ἐρχεται πρὸς ὑμᾶς καὶ
 ταύτην τὴν διδασχὴν οὐ φέρει, μὴ λαμβάνετε αὐτὸν εἰς οἰκίαν καὶ
 11 χαίρειν αὐτῷ μὴ λέγετε. ὁ λέγων γὰρ αὐτῷ χαίρειν κοινώνει τοῖς
 ἐργοῖς αὐτοῦ τοῖς πονηροῖς.
 12 Πολλὰ ἔχων ὑμῖν γράφειν οὐκ ἐβουλήθην διὰ χάριτος καὶ μέ- 3 Jo. 13.
 λανος· ἐπιβῶ γὰρ γενέσθαι πρὸς ὑμᾶς καὶ στόμα πρὸς στόμα λα-
 13 λῆσαι, ἵνα ἡ χαρὰ ὑμῶν πεπληρωμένη ᾖ. ὁ ἀσπάζεται σε τὰ τέκνα 1 Jo. 1.
 τῆς ἀδελφῆς σου τῆς ἐκλεκτῆς. 4

6. Rc. Kn. Sz. pro αὕτη ἡ ἐντ. ἐστ. (c. AB al.) h. αὐτ. ἐστ. ἡ ἐντ. — h. ἵνα καθὼς A al. m. Sah. Arm. Vg. (retinent simul ἵνα ante ἐν αὐτῇ A 73.)

7. Rc. Kn. Sz. εἰσῆλθ. [ἐξ. c. A (ἐξηλθων, sic Ln.) B al. m. Syr. Vg. al. Ir.

8. Hab. βλέπ. αὐτοῖς G al. Ir. Lcif. — Rc. Kn. Sz. ἀπολέσωμεν et εἰργασάμεθα et ἀπολάβωμεν. [ἀπολέσητε etc. c. A al. pm. Syr. utr. Erp. Cpt. Sah. Aeth. Arm. Sl. recent. Vg. Chrs. Ir. Lcif. al. . . h. ἀπολέσηται et εἰργασάμεθα et ἀπολάβηται B. . . ἀπολέσητε, εἰργασασθε, ἀπολάβωμεν 43. (s. XI.)

9. Rc. Kn. Sz. pro προάγων [c. AB Cpt. Sah. (vdtr) praecedit Am. cdd. lat. procedit Vg. ms. recedit Vg. Lcif.] h. παραβαίων et post διδασχῇ posterius add. τοῦ Χριστοῦ. [om. c. AB al. Sah. Vg.; etiam αὐτοῦ leg.] — Rc. Kn. Sz. κ. τ. πατέρα κ. τ. υἱόν. (ctra A Am. Fulg.)

11. Rc. Kn. Sz. ὁ γὰρ λέγ.

12. Rc. ἀλλὰ ἐπιβῶ. — Rc. Kn. Sz. ἐλθεῖν πρ. ὑμ. et ἡ χ. ἡμῶν ἡ πεπληρ.

13. Rc. in f. ἀμήν, qd Kn. (—).

ΙΩΑΝΝΟΥ Γ.

Ὁ πρεσβύτερος Γαῖω τῷ ἀγαπητῷ, ὃν ἐγὼ ἀγαπῶ ἐν ἀληθείᾳ. 1
 Ἀγαπητέ, περὶ πάντων εὐχομαί σε εὐδοῦσθαι καὶ ὑγιαίνειν, 2
 καθὼς εὐδοοῦται σου ἡ ψυχὴ. 3 ἔχαρην γὰρ λίαν, ἐρχομένων ἀδελ- 3
 φῶν καὶ μαρτυρούντων σου τῇ ἀληθείᾳ, καθὼς σὺ ἐν ἀληθείᾳ περι-
 πατεῖς. 4 μειζότεραν τούτων οὐκ ἔχω χαρὰν, ἵνα ἀκούω τὰ ἐμὰ 4
 τέκνα ἐν τῇ ἀληθείᾳ περιπατοῦντα.
 Ἀγαπητέ, πιστὸν ποιεῖς ὃ ἐὰν ἐργάσῃ εἰς τοὺς ἀδελφούς καὶ 5
 τοῦτο ξένους, 6 οἱ ἑμαρτήρησάν σου τῇ ἀγάπῃ ἐνώπιον ἐκκλησίας, 6
 οὓς καλῶς ποιήσεις προπέμψας ἄξίως τοῦ Θεοῦ. 7 ὑπὲρ γὰρ τοῦ 7
 ὀνόματος ἐξῆλθον μηδὲν λαμβάνοντες ἀπὸ τῶν ἔθνικῶν. 8 ἡμεῖς 8
 οὐκ ὀφειλομέν ὑπολαμβάνειν τοὺς τοιοῦτους, ἵνα συνεργοὶ γινώμεθα
 τῇ ἀληθείᾳ. 9 ἔργαρά τι τῇ ἐκκλησίᾳ· ἀλλ' ὁ φιλοπρωτεύων αὐ- 9
 τῶν Διοτρέφης οὐκ ἐπιδέχεται ἡμᾶς. 10 διὰ τοῦτο, ἐὰν ἔλθω, ὑπο- 10
 μνήσω αὐτοῦ τὰ ἔργα ἃ ποιεῖ λόγοις ποτηροῖς φλυαρῶν ἡμᾶς, καὶ
 μὴ ἀρκάμενος ἐπὶ τούτοις οὔτε αὐτὸς ἐπιδέχεται τοὺς ἀδελφούς
 καὶ τοὺς βουλομένους κολύει καὶ ἐκ τῆς ἐκκλησίας ἐκβάλλει.
 Ἀγαπητέ, μὴ μιμοῦ τὸ κακὸν ἀλλὰ τὸ ἀγαθόν. ὁ ἀγαθο- 11
 ποιῶν ἐκ τοῦ Θεοῦ ἐστίν· ὁ κακοποιῶν οὐκ εἰώρακεν τὸν Θεόν.
 12 Δημητρίω μεμαρτύρηται ὑπὸ πάντων καὶ ὑπ' αὐτῆς τῆς ἀλη- 12
 θείας· καὶ ἡμεῖς δὲ μαρτυροῦμεν, καὶ οἶδας ὅτι ἡ μαρτυρίά ἡμῶν
 ἀληθὴς ἐστίν.

4. R. C. K. S. Z. om. τῇ ante ἀληθείᾳ.

5. L. N. ἐργάζη. — R. C. K. S. Z. καὶ εἰς τοὺς ξένους.

6. Hab. ποιήσας προπέμψεις C Arm. Vg. (non Am.). . . ποιεῖς προπέμψας 7. al. cdd. lat. Hier.

7. R. C. ὀνόματ. αὐτοῦ. — h. παρά pro ἀπὸ B al. — R. C. K. S. Z. in f. ἐθνῶν.

8. R. C. K. S. Z. ἀπολαμβ. [ὑπολ. c. ABC al. m. Oec. ms.]

9. R. C. K. S. Z. om. τι. [scr. c. AC al. Cpt. Sah.; h. ἄν 49. al. m.; etiam ἄν τι leg.]

10. Pro βουλομίν. h. ἐπιδεχομένους C al. Syr. Vg. (non Am.) al.

11. R. C. ὁ δὲ κακοπ. — 12. R. C. K. S. Z. οἶδατε.

13 Πολλὰ εἶχον γράψαι σοι, ἀλλ' οὐ θέλω διὰ μέλανος καὶ κα- 2 Jo. 12
 14 λάμου σοι γράψαι· ¹⁴ ἐλπίζω δὲ εὐθέως σε ἰδεῖν, καὶ στόμα πρὸς
 15 στόμα λαλήσομεν. ¹⁵ εἰρήνη σοι. ἀσπάζονται σε οἱ φίλοι· ἀσπά-
 ζου τοὺς φίλους κατ' ὄνομα.

ΙΟΥΔΑ ΕΠΙΣΤΟΛΗ.

1 Ἰούδας, Ἰησοῦ Χριστοῦ δοῦλος, ἀδελφὸς δὲ Ἰακώβου, τοῖς ἐν θεῷ
 2 πατρὶ ἠγαπημένοις καὶ Ἰησοῦ Χριστῷ τετηρημένοις κλητοῖς. ² ἔλεος
 ὑμῖν καὶ εἰρήνη καὶ ἀγάπη πληθυνθείη.
 3 Ἀγαπητοί, πάσαν σπουδὴν ποιούμενος γράψαι ὑμῖν, περὶ τῆς
 4 ἐπαγγελίης ἡμῶν σωτηρίας ἀνάγκη ἔσθαι γράψαι ὑμῖν, παρακαλῶν
 4 ἐπαγγελῆσθαι ἐν ἅπασι παραδοθείση τοῖς ἁγίοις πίστει. ⁴ παρ-
 εσίδουσιν γάρ τις ἀνθρώποι, οἱ πάλαι προγεγραμμένοι εἰς τοῦτο
 τὸ κρίμα ἀσεβεῖς, τὴν τοῦ θεοῦ ἡμῶν χάριτα μετατιθέντες εἰς
 ἀσελίαν καὶ τὸν μόνον δεσπότην καὶ κυρίον ἡμῶν Ἰησοῦν Χρ-
 5 στὸν ἀρνούμενοι. ⁵ Ἵπομῆσαι δὲ ὑμᾶς βούλομαι, εἰδότας ἅπασι
 πάντα, ὅτι ὁ Ἰησοῦς λαὸν ἐκ γῆς Αἰγύπτου σώσας τὸ δεύτερον ^{Nm. 14.}
 6 τοὺς μὴ πιστεύσαντας ἀπόλεσεν, ⁶ ἀγγέλους τε τοὺς μὴ τηρήσαντας ^{35 sqq.}
 τὴν ἐαυτῶν ἀρχὴν ἀλλὰ ἀπολιπόντας τὸ ἴδιον οἰκητήριον εἰς κρίσιν
 7 μεγάλης ἡμέρας δεσμοῖς αἰδίοις ὑπὸ ζόφον τετήρηκεν· ⁷ ὡς Σόδομα· Gn. 19.

13. Rc. Kk. Sz. εἶχον γράψαι, ἀλλ' et in f. γράψαι.

15. Hab. οἱ ἀδελφοί A al.; etiam τοὺς ἀδελφούς legitur.

1. Rc. Kk. Sz. pro ἠγαπημ. (c. AB al. m. Syr. utr. Vg. al. Or. Ebr. al. m.) h. ἠγαπημένοις. — om. x. Ἰησ. Χρ. τετηρ. 163. (sec. XIV.) Syr. p. ... h. Χρυστ ο ὕ 40. al. m. ed. lat. Or. Ebr. al.

3. Rc. Kk. Sz. om. ἡμῶν. [scr. c. AB al. m. Syr. al. Cyr. al.; etiam ὑμῶν leg.]

4. Rc. Kk. Sz. χάριν. [χάρिता c. AB.] — Rc. δεσπότη. θεόν.

5. Rc. Kk. Sz. εἰδόν. ὑμᾶς [om. c. ABC al. m. Syr. utr. Vg. al. Cyr. al.] ἅπασι (id et om. et var. pon.) τοῦτο [παρ. c. ABC al. m. Syr. p. Vg. al. Cyr. al.], ὅτι ὁ κύριος. [Ἰησ. c. AB al. Cpt. Vg. al. Cyr. al.; etiam ὁ θεός leg.]

6. Ln. ἀγγ. δέ c. A al. Vg. al. Ath. ms. al. (sed nec Clem. nec Or.)

- καὶ Γόμορρα καὶ αἱ περὶ αὐτάς πόλεις, τὸν ὁμοίον τρόπον τούτοις ἐκπορευέσασαι καὶ ἀπελθούσαι ὅπισθεν σαρκὸς ἑτέρας, πρόκειται
- 2 Pet. 2. 8 Ὁμοίως μέντοι καὶ οὗτοι 8
10. ἐντονιαζόμενοι σάρκα μὲν μαιίνουσι, κυριότητα δὲ ἀθετοῦσι, δόξας δὲ βλασφημοῦσι. 9 ὁ δὲ Μιχαὴλ ὁ ἀρχάγγελος, ὅτε τῷ δια- 9
βόλῳ διακρινόμενος διελέγετο περὶ τοῦ Μωϋσέως σώματος, οὐκ ἐτόλμησεν κρίσιν ἐπενεγκῆν βλασφημίας, ἀλλὰ εἶπεν· Ἐπιτιμήσαι
- 2 Pet. 2. 10 οὗτοι δὲ ὅσα μὲν οὐκ οἶδασιν βλασφημοῦσι, ὅσα δὲ 10
12. φησικῶς ὡς τὰ ἄλογα ζῶα ἐπίσταται, ἐν τούτοις φθειροῦται. 11 οὗαι 11
· Gn. 4. αὐτοῖς, ὅτι τῇ ὁδῷ τοῦ Κάν ἐπορευθῆσαν καὶ τῇ πλάνῃ τοῦ Βα-
· Nm. 22. λαὰμ μισθοῦ ἐξεγύθησαν καὶ τῇ ἀτυλοῖα τοῦ Κορὴ ἀπώλοντο.
· Nm. 16.
- 2 Pet. 2. 12 οὗτοι εἰσιν οἱ ἐν ταῖς ἀγάπαις ἡμῶν σπιλάδες, συνενωχούμενοι 12
13. ἀφόβως, ἑαυτοὺς ποιμαίνοντες, νεφελὰ ἄνδροι ὑπὸ ἀνέμων παραφροῦμεναι, δένδρα φθινοπωρινὰ ἄμαρκα δις ἀποθανόντα ἐκρίζω-
θῆντα, 13 κύματα ἄγρια θαλάσσης ἐπαφρίζοντα τὰς ἑαυτῶν ἀλογύ-
12 Pet. 2. 14 προεφήτευσεν δὲ καὶ τούτοις ἑβδομος ἀπὸ Ἀδάμ Ἐνὼχ λέγων· 14
17. Ἰδοῦ, ἦλθεν κύριος ἐν ἀγλαῖς μυριάσιν αὐτοῦ, 15 ποιῆσαι κρίσιν 15
κατὰ πάντων καὶ ἐλέγξαι πάντα τοὺς ἀσεβεῖς περὶ πάντων τῶν ἔργων αὐτῶν ὧν ἠσέβησαν καὶ περὶ πάντων τῶν σκληρῶν ὧν ἐλάλησαν κατ' αὐτοῦ ἀμυρτωλοὶ ἀσεβεῖς. 16 οὗτοι εἰσιν γογγυσταί 16
μεμφίμοιροι, κατὰ τὰς ἐπιθυμίας αὐτῶν πορευόμενοι, καὶ τὸ στόμα αὐτῶν λαλεῖ ὑπέρογκα, θαυμάζοντες πρόσωπα ὡφελείας χάριν.
- 2 Pet. 2. 2. 3. Ἔμεις δέ, ἀγαπητοί, μνήσθητε τῶν ῥημάτων τῶν προειρη- 17

7. Rc. Kn. Sz. ὁμ. τοῖτοις τρόπ. — h. ὑπερέχουσαι A.

9. Ln. ὅτε Mich. ὁ ἀρχ. τότε c. B. (cum Mich. altera cetur Vg.; similiter al. latt.)

12. Rc. Kn. Sz. ante ἐν ταῖς om. οἱ. [scr. c. AB al. m. Syr. utr. al. Aug.] — h. ἐν τ. ἀπάταις AC al.; etiam ἐνωχίας leg. — Ln. ἀγλαί. αὐτῶν c. A Syr. Arm. Vg. Lcif. — h. συννωχ. ἕμῃ C al. m. Arm. al. — Rc. περιφερόμ.

13. Rc. εἰς τὸν αἰῶν. [om. c. A al. pm. Ephr. al.] — om. ὁ ἐτ τοῦ B.

14. H. ἐπροφήτευσ. (ἐπροφήτ. ap. Btlj. dis.) B.

15. Rc. Kn. Sz. ἐξελέγξ. — Rc. Kn. Sz. τοὺς ἀσεβεῖς αὐτῶν. [om. c. ABC al. pm. Syr. utr. Vg. al.] — Rc. Kn. Sz. Ln. ἔργων ἀσεβείας. . . om. c. C al. Arm. Damsc. . . om. ἀσεβ. αὐτῶν 6. al. Syr. Tol. al.; etiam ἀσεβῶν, ἀσεβῶν, πονηρῶν leg. — post οκληρῶν add. λόγων C al. m. Syr. al. Ephr. Damsc.

- 18 μένων ὑπὸ τῶν ἀποστόλων τοῦ κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ, ¹⁸ ὅτι
 ἔλεγον ὑμῖν· ὅτι ἐπ' ἐσχάτου χρόνου ἐλεύσονται ἐμπαίχται κατὰ
 19 τὰς ἑαυτῶν ἐπιθυμίας πορευόμενοι τῶν ἀσεβειῶν. ¹⁹ οὗτοι εἰσιν οἱ
 20 ἀποδιορίζοντες, ψυχικοί, πνεῦμα μὴ ἔχοντες. ²⁰ ὑμῖς δέ, ἀγαπη-
 τοί, ἐποικοδομοῦντες ἑαυτοὺς ἐπὶ ἀγιασάτῃ ὑμῶν πισταί, ἐν πνεύ-
 21 ματι ἀγίῳ προσευχόμενοι, ²¹ ἑαυτοὺς ἐν ἀγάπῃ Θεοῦ τηρήσατε προσ-
 δεχόμενοι τὸ ἔλεος τοῦ κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ εἰς ζωὴν αἰώνιον.
²² ²² καὶ οὓς μὲν ἐλέγγετε διακρινομένους, ²³ οὓς δὲ σώζετε ἐκ πυρὸς
 ἀρπάζοντες, οὓς δὲ ἐλεᾶτε ἐν φόβῳ, μισοῦντες καὶ τὸν ἀπὸ τῆς
 σαρκὸς ἐσπιλωμένον χιτῶνα.
 24 Τῷ δὲ δυναμένῳ φυλάξαι αὐτοὺς ἀπταιστοὺς καὶ στῆσαι
 25 κατενώπιον τῆς δόξης αὐτοῦ ἀνώμους ἐν ἀγαλλιάσει, ²⁵ μόνῳ Θεῷ Rom. }
 σωτήρι ἡμῶν διὰ Ἰησοῦ Χριστοῦ τοῦ κυρίου ἡμῶν δόξα, μεγαλω- 16, 21. }
 σύνη, κράτος καὶ ἐξουσία πρὸ παντὸς τοῦ αἰῶνος καὶ νῦν καὶ εἰς 1 Tim. }
 πάντας τοὺς αἰῶνας· ἀμήν. 1, 17. }

18. Rc. Kn. Sz. ἐν ἐσχάτῳ χρόνῳ ἔσονται ἐμπ... Lk. τοῦ χρόνου c. A
 al. . . om. τοῦ c. BC al.; etiam ἐπ' ἐσχάτων τῶν χρόνων leg.

19. Rc. Kn. Sz. ἀποδιορ. ἑαυτοὺς. [om. c. AH al. pl. verss. (exc. Vg.)
 Ephr. Cyr. Did. al.]

20. Rc. Kn. Sz. τῇ ἀγίῳ. ὑμ. (h. ἡμῶν C al. cdd. lat. Ephr.; etiam om.)
 πίστ. ἐποικοδ. ἑαυτ.

21. Hab. τηρήσωμεν B Cpt.

22 et 23. Rc. Kn. Sz. καὶ οὓς μὲν ἐλεεῖτε διακρινομένοι· οὓς δὲ
 ἐν φόβῳ σώζετε ἐκ πυρὸς ἀρπάζοντες. [καὶ οὓς μὲν ἐλέγγ. etc.
 c. AB (nisi qd pro ἐλέγγετε h. ἐλεᾶτε, itaque bis h. ἐλεᾶτε) C (omittere
 vdr̄ οὓς δὲ ἐλεᾶτε) al. m. Cpt. Aeth. Arm. Vg. Oec. al. . . al. aliter.]

24. Rc. Kn. Sz. Lk. φυλάξ. ὑμᾶς. . . αὐτοὺς c. BH al. pl. Slav. Cyr. . . h.
 ἡμᾶς A 4.* . . om. 4.* (XV.), etiam post ἀπταιστ. pon.

25. Rc. post μόνῳ add. σφῶν et om. διὰ Ἰησ. Χρ. τ. κυρ. ἡμῶν. [utroque
 etra ABC al. pl. Syr. utr. Vg. al. m. Ephr. al.] — Rc. Kn. Sz. δόξα
 καὶ μεγ. [om. c. ABC al. m. Am. cdd. lat.] — Rc. Kn. om. πρὸ παντ.
 τ. αἰῶνος. [scr. c. ABCG al. pm. Vg. al. m. Thphyl. al.]

ΑΠΟΚΑΛΥΨΙΣ ΙΩΑΝΝΟΥ.

Ἀποκάλυψις Ἰησοῦ Χριστοῦ, ἣν ἔδωκεν αὐτῷ ὁ θεός, δεῖξαι τοῖς 1
 δούλοις αὐτοῦ ἃ δεῖ γενέσθαι ἐν τάχει, καὶ ἐσήμανεν ἀποστελλας 2
 διὰ τοῦ ἀγγέλου αὐτοῦ πρὸς τὸν δούλῳ αὐτοῦ Ἰωάννη, ὃς ἔμαρτύρησεν 2
 τὸν λόγον τοῦ θεοῦ καὶ τὴν μαρτυρίαν Ἰησοῦ Χριστοῦ, ὅσα εἶδεν.
 ὁ μακάριος ὁ ἀναγιγνώσκων καὶ οἱ ἀκούοντες τοὺς λόγους τῆς προ- 3
 φητείας καὶ τηροῦντες τὰ ἐν αὐτῇ γεγραμμένα· ὁ γὰρ καιρὸς ἐγγύς.
 Ἰωάννης ταῖς ἐπὶ τὰ ἐκκλησίαις ταῖς ἐν τῇ Ἀσίᾳ. χάρις ὑμῶν 4
 καὶ εἰρήνη ἀπὸ τοῦ ὄντος καὶ ὁ ἦν καὶ ὁ ἐρχόμενος, καὶ ἀπὸ τῶν ἐπὶ τὰ
 πνευμάτων τῶν ἐνώπιον τοῦ θρόνου αὐτοῦ, ὅτι ἀπὸ Ἰησοῦ Χρι- 5
 στοῦ, ὁ μάρτυς ὁ πιστός, ὁ πρωτότοκος τῶν νεκρῶν καὶ ὁ ἄρχων
 τῶν βασιλείων τῆς γῆς. πρὸς ἀγαπῶντι ἡμᾶς καὶ λύσαντι ἡμᾶς ἐκ 6
 τῶν ἀμαρτιῶν ἐν τῷ αἵματι αὐτοῦ, ὅτι ἐποίησεν ἡμᾶς βασιλείαν,
 ἱερεῖς πρὸς θεῷ καὶ πατρὶ αὐτοῦ, αὐτῷ ἡ δόξα καὶ τὸ κράτος εἰς
 τοὺς αἰῶνας ἄμην.

*) Rc. et Kn. (—) post Ἰωάνν. add. τοῦ Θεολόγου c. B (h. τ. θεολ. καὶ εὐαγγελιστοῦ) 17. al. . . al. aliter. [Ἀποκ. Ἰω. hab. A (in f. epistolae) C etc.]

Cap. I. 2. Rc. ὅσα τε.

4. Rc. τοῦ ὄντος. — Rc. Kn. Sz. ἃ ἔστιν ἐνώπιον. [τῶν c. A 47. . . h. ἄ (om. ἰστ.) B al. pl.; etiam ἃ εἰσὶν leg. . . plane om. 80. (s. XIV.) Andr. 1. Areth.]

5. Rc. ἐκ τῶν νεκρῶν. et ἀγαπήσαντι. — Rc. Kn. Sz. λούσαντι [λύσις. c. AC al. Syr. Sl. (similiter Arm.) Prim. Cass. . . utroque referunt Andr. et Areth.; utrq. hab. interposita expositione 7. al. Ar. pol.] ἡμ. ἀπὸ [ἐκ c. AC al. Andr.] τ. ἀμ. ἡμῶν. [om c. A al. Andr. 2. Prim.; h. ὑμῶν, Aeth.]

6. Hab. καὶ ποιήσαντι B al. m. Andr. (comm.) — I. N. ἡμῶν c. AC al.; nostrum regnum Tol. Har. Am. — Rc. βασιλεῖς καὶ ἱερ. . . βασιλείαν c. AC b al. longe pl. Syr. al. Areth. Lact. al.; et addito καὶ 80. Vg. Andr. 1. Tert. (1.) Prim. . . h. βασιλεῖς ἱερεῖς B 30.* (vdrtr). . . etiam βασιλείων ἱεράτευμα et βασιλείαν καὶ ἱεράτευμα leg. — Rc. Kn. Sz. αἰῶν. τῶν αἰώνων. [om. c. A 9. Cpt. Sl. ms. Andr. 1.] — om. ἀμην 33. edd. lat.

7 Ἰδοῦ, ἔρχεται μετὰ τῶν νεφελῶν, καὶ ὄψεται αὐτὸν πᾶς ὀφθαλμὸς καὶ οἰκτιρεῖ αὐτὸν ἐξεκέντησαν, καὶ κόπονται ἐπ' αὐτὸν
 8 πᾶσαι αἱ φυλαὶ τῆς γῆς. ναί, ἀμήν. Ὁ ἔγω εἰμι τὸ ἄλφα καὶ τὸ ὦ, λέγει κύριος ὁ θεός, ὁ ὢν καὶ ὁ ἦν καὶ ὁ ἐρχόμενος, ὁ παντοκράτωρ.

9 Ἐγὼ Ἰωάννης, ὁ ἀδελφὸς ὑμῶν καὶ συγκαίωτος ἐν τῇ θλίψει καὶ βασιλείᾳ καὶ ὑπομονῇ ἐν Ἰησοῦ, ἐγενόμην ἐν τῇ νήσῳ τῇ καλουμένῃ Πάτμῳ διὰ τὸν λόγον τοῦ θεοῦ καὶ τὴν μαρτυρίαν Ἰησοῦ.

10 Ἐγενόμην ἐν πνεύματι ἐν τῇ κυριακῇ ἡμέρᾳ, καὶ ἤκουσα φωνὴν
 11 ὀπίσω μου μεγάλην ὡς σάλπιγγος ἠεγούσης. Ὁ βλέπεις γράψον εἰς βιβλίον καὶ πέμψον ταῖς ἐπιτάξιναις ἐκκλησίαις, εἰς Ἐφεσον καὶ εἰς Σμύρναν καὶ εἰς Πέργαμον καὶ εἰς Θυάτειρα καὶ εἰς Σάρδεϊς καὶ εἰς Φιλαδέλφειαν καὶ εἰς Λαοδικεῖαν. Ἐπίστραφα βλέπειν τῆς φωνῆς ἧτις ἐλάλει μετ' ἐμοῦ καὶ ἐπιστρέψας εἶδον ἑπτὰ λευκὰς χιτῶνας, ἃς ἐδεδυμένοι ποδῆραν καὶ περιεζωσμένοι πρὸς τοὺς μαζοὺς ζῶσιν χρυσῶν. Ἡ δὲ κεφαλὴ αὐτοῦ ὡς ἔριον λευκόν, ὡς χιῶν, καὶ οἱ ὀφθαλμοὶ αὐτοῦ ὡς φλόξ πυρός, καὶ οἱ πόδες αὐτοῦ ὅμοιοι χαλκολιβάνῳ ὡς ἐν καμίνῳ πεπυρωμένοι, καὶ ἡ φωνὴ

Zach. 12, 10
 sqq.
 Es. 44, 6.
 Ap. 21, 6. et 22, 13.

Dan. 7, 13.
 Dan. 7, 9.
 Ex. 1, 24.

7. Hab. ἐπὶ τῶν C Aeth. Ephr.
8. Rc. Sz. pro ἄλφα [c. A al. pl.] h. A. Sic semper. — Rc. et Kn. (—) ἀρχὴ καὶ τέλος, λέγ. et Rc. λέγ. ὁ κύριος, ὁ ὢν.
9. Rc. ὁ καὶ ἀδελφ. et ἐν τῇ βασιλ. — h. κοινωτός h. al. pl. Areth. (non Or. al.) — Rc. Kn. Sz. Ἰησοῦ Χριστοῦ. [ἐν Ἰησ. c. C 38. Tol. Am. et lat. al. Or. . . h. ἐν Χρ. AB 25. . . ἐν Χρ. Ἰησ. b. al. pl. Syr. Vg. al. Areth. Prim. . . h. Ἰησοῦ Dion. alex.] — Rc. Kn. Sz. καὶ διὰ τῆν μ. Ἰησ. Χριστοῦ. [Kn. (Χρ.)]
10. φων. ὅπ. μου c. b. al. pl. Areth. . . Rc. Kn. Sz. ὅπ. μ. φων. . . Ln. φων. μεγ. ὅπισθ' ἐν μου c. A.
11. Rc. λεγούσης. Ἐγὼ εἰμι τὸ Α καὶ τὸ Ω, ὁ πρῶτος καὶ ὁ ἔσχατος. καὶ ὁ βλέπ. et om. ἐπιτάξιναις ἐκκ. ταῖς ἐν Ἀσίᾳ. — Ln. Θυάτειραν c. A al. Vg. Aeth. Synops.
12. Hab. καὶ ἐκεῖ ἐπίστρ. B h. al. Ar. pol. — Rc. ἐλάλησε.
13. Rc. Kn. Sz. τῶν ἐπιτάξιναι. — h. ὁμοίωμα A Har. Sl. ms. — Rc. Kn. Sz. μαστοῖς [μαζ. c. A b. al. Andr. Areth. (utrq. hab.)] et χρυσῶν. [ctra AC.]
14. Rc. ὡσεὶ ἔριον. — om. λευκόν B. Cypr. Prim.; etiam add. καὶ.
15. Ln. πεπυρωμένης c. AC. . . h. πεπυρωμένῳ 16. al. pm. Syr. Vg. al. Ir. Cypr. Prim. (non Victorin. Tych.)

αὐτοῦ ὡς φωνὴ ὑδάτων πολλῶν, ¹⁶ καὶ ἐν τῇ δεξιᾷ αὐτοῦ ἀστέρες 16
ἑπτὰ, καὶ ἐκ τοῦ στόματος αὐτοῦ ῥομφαία δίστομος ὀξεῖα ἐκ-
πορευομένη, καὶ ἡ ὄψις αὐτοῦ ὡς ὁ ἥλιος φαίνει ἐν τῇ δυνάμει
αὐτοῦ. ¹⁷ καὶ ὅτε εἶδον αὐτόν, ἔπεσα πρὸς τοὺς πόδας αὐτοῦ ὡς 17
νεκρός· καὶ ἔθηκεν τὴν δεξιάν αὐτοῦ ἐπ' ἐμὲ λέγων· Μὴ φοβοῦ·
ἐγὼ εἰμι ὁ πρῶτος καὶ ὁ ἔσχατος, ¹⁸ καὶ ὁ ζῶν· καὶ ἐγενόμην νε- 18
κρός, καὶ ἰδοὺ ζῶν εἰμὶ εἰς τοὺς αἰῶνας τῶν αἰώνων, καὶ ἔχω τὰς
κλεῖς τοῦ θανάτου καὶ τοῦ ἅδου. ¹⁹ γράφων οὖν ἃ εἶδες καὶ ἃ 19
εἰσὶν καὶ ἃ μέλλει γίνεσθαι μετὰ ταῦτα, ²⁰ τὸ μυστήριον τῶν ἑπτὰ 20
ἀστέρων οὓς εἶδες ἐν τῇ δεξιᾷ μου, καὶ τὰς ἑπτὰ λυχνίας τὰς χρυ-
σᾶς. οἱ ἑπτὰ ἀστέρες ἄγγελοι τῶν ἑπτὰ ἐκκλησιῶν εἰσὶν, καὶ αἱ
λυχνίαι αἱ ἑπτὰ ἐκκλησίαι αἰετοῦ.

II.

Τῷ ἀγγέλῳ τῷ ἐν Ἐφέσῳ ἐκκλησίας γράφων· Τὰδε λέγει ὁ 1
κρατῶν τοὺς ἑπτὰ ἀστέρας ἐν τῇ δεξιᾷ αὐτοῦ, ὁ περιπατῶν ἐν
μέσῳ τῶν ἑπτὰ λυχνιῶν τῶν χρυσῶν· ² Ὅσα τὰ ἔργα σου καὶ 2
τὸν κόπον καὶ τὴν ὑπομονήν σου, ὅτι οὐ δύνῃ βαστάσαι κακούς, καὶ
ἐπιείρασας τοὺς λέγοντας ἑαυτοὺς ἀποστόλους καὶ οὐκ εἰσὶν, καὶ
εὗρες αὐτοὺς ψευδεῖς· ³ καὶ ὑπομονὴν ἔχεις, καὶ ἐβάστασας διὰ τὸ 3
ὄνομά μου, καὶ οὐκ ἐκοπίσασας. ⁴ ἀλλ' ἔχω κατὰ σοῦ, ὅτι τὴν 4

16. RC. KN. Sz. καὶ ἔχων [om. c. A 41. Aeth. . . etiam εἶχεν leg.] ἐν τ. δ.
αὐτ. χειρὶ ἀστέρων [-ρες c. A 41. Aeth. . . LN. χειρὶ αὐτοῦ. . . om.
χειρ. c. 10. al. Arm. Vg. Andr. 2. Cyp. Prim. al.]

17. RC. ἐπέθηκε, tum χειρᾶ ἐπ' ἐμ. λέγ. μοι. . . KN. (χειρ.) et (μοί). —
h. ὁ πρωτότοκος A Areth.

18. RC. αἰώνων· ἀμήν. — h. κλεῖδας 2, al. m. Andr. 2. (text.) Areth.

19. RC. om. οὖν.

20. RC. KN. Sz. pro οὓς [c. AC al. Andr. 1.*] h. ὧν. — RC. καὶ αἱ ἑπτὰ
λυχν. ἃς εἶδες.

Cap. II. 4. RC. KN. Sz. τῆς [τῷ c. AC 36.] ἐν Ἐφ. (RC. Ἐφεσίῳ) et χρυ-
σῶν. [-σιων c. A.C.]

2. RC. KN. Sz. κόπ. σου et καὶ ὅτι. [om. c. A Aeth. Cpt. Cass.] — RC.
ἐπιείρασας τ. φάσκοντας εἶναι ἀποστ. . . KN. Sz. λέγ. ἑαυτ. ἀπ.
εἶναι. [om. c. ABC al. Sl. Am.]

3. RC. καὶ ἐβάστασας, καὶ ὑπομ. ἔχεις, καὶ διὰ τὸ ὄν. μ. κω-
ποπίακας, καὶ οὐ κέκμηκας. . . KN. κωποπίακας. . . LN. κωπο-
πίακες c. AC. [ἐκοπίσασας c. B 2. al. pl. Andr. Areth.] . . al. aliter. . .
h. καὶ κωποπίακας omisso οὐ 16. al. Arm. Sl. ms. Andr. 2.

- 5 ἀγάπην σου τὴν πρώτην ἀφῆκας. ⁵ μνημόνευε οὖν πόθεν πέπτω-
 κας, καὶ μετανόησον καὶ τὰ πρῶτα ἔργα ποιήσον· εἰ δὲ μὴ, ἔρχο-
 μαί σοι καὶ κινήσω τὴν λυχνίαν σου ἐκ τοῦ τόπου αὐτῆς, ἕαν μὴ
 6 μετανοήσης. ⁶ ἀλλὰ τοῦτο ἔχεις, ὅτι μισεῖς τὰ ἔργα τῶν Νικολαι-
 7 τῶν, ἃ καὶ γὰρ μισῶ. ⁷ Ὁ ἔχων οὗς ἀκουσάτω τί τὸ πνεῦμα λέγει
 ταῖς ἐκκλησίαις· Τῷ νικῶντι, δώσω αὐτῷ φαγεῖν ἐκ τοῦ ξύλου τῆς
 ζωῆς, ὃ ἐστίν ἐν τῷ παραδείσῳ τοῦ θεοῦ μου.
- 8 Καὶ τῷ ἀγγέλῳ τῷ ἐν Σμύρνῃ ἐκκλησίας γράψον· Ταῦτε λέ-
 9 γει ὁ πρῶτος καὶ ὁ ἔσχατος, ὃς ἐγένετο νεκρὸς καὶ ἐξήσεν. ⁹ Οἶδα
 σου τὴν θλίψιν καὶ τὴν πτωχείαν, ἀλλὰ πλούσιος εἶ, καὶ τὴν βλασ-
 φημίαν ἐκ τῶν λεγόντων Ἰουδαίους εἶναι ἑαυτοὺς καὶ οὐκ εἰσὶν
 10 ἀλλὰ συναγωγή τοῦ σατανᾶ. ¹⁰ μὴ φοβῶν ἃ μέλλεις πάσχειν. ἰδοῦ,
 μέλλει βιάλλειν ὁ διάβολος ἐξ ὑμῶν εἰς φυλακὴν, ἵνα πειρασθῆτε,
 καὶ ἔξετε θλίψιν ἡμερῶν δέκα. γίνου πιστὸς ἄχρι θανάτου, καὶ
 11 δώσω σοι τὸν στέφανον τῆς ζωῆς. ¹¹ Ὁ ἔχων οὗς ἀκουσάτω τί τὸ
 πνεῦμα λέγει ταῖς ἐκκλησίαις· Ὁ νικῶν οὐ μὴ ἀδικηθῆ ἕκ τοῦ θά-
 νάτου τοῦ δευτέρου.
- 12 Καὶ τῷ ἀγγέλῳ τῆς ἐν Περγάμῳ ἐκκλησίας γράψον· Ταῦτε
 13 λέγει ὁ ἔχων τὴν ῥομφαίαν τὴν δίστομον τὴν ὀξείαν. ¹³ Οἶδα
 σοῦ κατοικεῖν· ὅπου ὁ θρόνος τοῦ σατανᾶ. καὶ κρατεῖς τὸ ὄνομα
 μου, καὶ οὐκ ἠρνήσω τὴν πίστιν μου καὶ ἐν ταῖς ἡμέραις αἰς Ἀντί-

5. Rc. ἐκπέπτωκας. — Rc. Kn. Sz. σοὶ ταχύ.

6. Om. ἃ A Cpt. Ar.; sic ut Aeth. Prim.

7. Ln. ἐπτά ἐκκλησ. c. A (h. ἐκκ. ἐπτά C.) et νικοῦντι (etiam v. 11.)
 c. A. — Rc. ἐν μέσῳ τοῦ παραδείσου. — Rc. Ln. om. μου. [scr. c.
 B b. al. longe pl.; Syr. Vg. al. m.; Areth. Cypr. Or. int. Prim. al.]8. Rc. Kn. Sz. pro τῷ [c. A] h. τῆς et Rc. ἐκκλησίας Σμυρναίων. . . Ln.
 ἐν Σμύρνης c. A. — h. πρωτότοκος A.9. Rc. τὰ ἔργα καὶ τὴν θλ. [om. c. AC al. Vg. al. Andr. (comm.)
 Prim.] — Rc. πλοῖος. δέ et om. ἐκ.10. Rc. Kn. Sz. μηδέκ. [μὴ c. ABC al. Andr. 2.] — h. παθεῖν B al.
 pm. Andr. 2. Areth. — h. ἰδοῦ δὴ b. al. pm. Sl. Andr. 2. Areth. —
 Rc. Kn. βαλεῖν. [βάλλ. c. AC al. pl.] — Ln. καὶ ἔχητε c. A et (ἔχετε)
 Cal. — h. ἡμέρας B al. pl. Syr. Arr. Vg. Areth. Tych.13. Rc. Kn. Sz. τὰ ἔργα σου καὶ ποῦ. — om. καὶ ante ἐν b. al. pl.;
 vv. m. Andr. Prim. — Rc. Kn. Sz. ἐν αἰς Ἀντ. . . Ln. om. c. AC Cpt.
 Vg. Prim. al. . . om. ἐν c. 2. al. pl. Auct. quaest. ex utr. Test. etiam

πας, ὁ μάρτυς μου ὁ πιστός, ὃς ἀπεκτάνθη παρ' ὑμῖν ὅσον ὁ σα-
 * Nm 25, 2. et 31, 16. ταῖς κατοικεῖ. ¹⁴ ἀλλ' ἔγω κατὰ σοῦ ὀλίγα. ἔχεις ἐκεῖ κρατοῦν- 14
 τας τὴν διδασκίαν Βυλαάμ, ὃς ἐδίδασκεν τῶ Βαλακ βαλεῖν σκάνδαλον
 ἐνώπιον τῶν υἱῶν Ἰσραὴλ, φαγεῖν εἰδωλόθυτα καὶ πορνεῦσαι. ¹⁵ οὐ- 15
 τως ἔχεις καὶ σὺ κρατοῦντας τὴν διδασκίαν Νικολαῖτῶν ὁμοίως. ¹⁶ μετα- 16
 νόησον οὖν· εἰ δὲ μὴ, ἔρχομαι σοι ταχὺ καὶ πολεμήσω μετ' αὐτῶν
 ἐν τῇ ῥομφαίᾳ τοῦ στόματός μου. ¹⁷ Ὁ ἔχων οὖς ἀκουσάτω τί τὸ 17
 πνεῦμα λέγει ταῖς ἐκκλησίαις· Τῶ νικῶντι, δώσω αὐτῶ τοῦ μάννα
 τοῦ κακρομμένου, καὶ δώσω αὐτῶ ψῆφον λευκὴν καὶ ἐπὶ τὴν ψῆ-
 φον ὄνομα καινὸν γεγραμμένον, ὃ οὐδεὶς οἶδεν εἰ μὴ ὁ λαμβάνων.

Καὶ τῶ ἀγγέλῳ τῶ ἐν Θυατείροις ἐκκλησίας γραῖνον· Ταδε 18
 λέγει ὁ υἱὸς τοῦ θεοῦ, ὁ ἔχων τοὺς ὀφθαλμοὺς αὐτοῦ ὡς φλόγα
 πυρὸς καὶ οἱ πόδες αὐτοῦ ὅμοιοι γαλκολιβάμφ· ¹⁹ Οἶδά σου τὰ 19
 ἔργα καὶ τὴν ἀγάπην καὶ τὴν πίστιν καὶ τὴν διακονίαν καὶ τὴν
 ὑπομονήν σου, καὶ τὰ ἔργα σου τὰ ἔσχατα πλεονα τῶν πρώτων.

* 1 Rg. 16, 31. ²⁰ ἀλλ' ἔγω κατὰ σοῦ, ὅτι ἀρεῖς τὴν γυναικά σου τὴν Ἰεζάβελ, ἣ 20
 λέγουσα ἐαυτὴν προφῆτιν καὶ διδάσκει καὶ πλατῆ τοὺς ἔμους δού-
 λους πορνεῦσαι καὶ φαγεῖν εἰδωλόθυτα. ²¹ καὶ ἔδωκα αὐτῇ χρόνον 21
 ἵνα μετανοήσῃ, καὶ οὐ θέλει μετανοῆσαι ἐκ τῆς πορνείας αὐτῆς.
²² ἰδοῦ, βάλλω αὐτὴν εἰς κλίην καὶ τοὺς μοιχεύοντας μετ' αὐτῆς 22

ἀντ' εἰπας leg.; ita quibus contendisti cum teste etc. Syr. al.
 et similiter al. — LN. πιστ. μου c. A 14. Syr. (om. μου post μάρτ.
 12. al.) — om. ὃς 6. al. Aeth. Demid. Auct. quaest.

14. RC. KN. Sz. ὅτι ἔχεις. [om. c. C Syr. Cpt.; cdd. lat. Prim.] — RC.
 τὸν Βαλακ. (leg. Βαλαάκ C al. Andr. 1.)

15. RC. KN. τῶν Νικολ. — RC. pro ὁμ. h. ὁ μισῶ et 16. om. οὖν.

17. RC. φαγεῖν ἀπὸ τοῦ μάνν. et οὐδεὶς ἔγνω.

18. RC. KN. Sz. τῆς ἐν. [τῶ c. A. . . om. C.] — h. Θυατείρη B al. m. —
 om. ἐκκλησ. A et (vdtr) Tert. — LN. om. αὐτοῦ [et KN. (—)] c. A al.
 Andr. 2. Epiiph.

19. LN. om. τὴν aute ὑπομ. c. A C. — RC. ἔργ. σου καὶ τὰ.

20. RC. σοῦ ὀλίγα, ὅτι ἕως τ. γυν. (om. σοῦ) Ἰεζαβήλ τὴν λέγουσαν
 (ἣ λέγ. c. A C. . . h. ἣ λέγει B al. pl. Andr. Aeth.) ἐαυτ. (h. αὐτὴν B al)
 πρ., διδάσκειν καὶ πλατᾶσθαι τοῖς.

21. Hab. οἱκ ἠθέλησεν pro οὐ θέλ. A Prim. al. . . RC. μετανοήσῃ ἐκ τῆς
 πορν. αὐτ., καὶ οὐ μετενόησεν. 22. ἰδοῦ.

22. RC. ἰδοῦ, ἐγώ. — pro κλίη. h. φελακὴν A.

εις θλίβην μεγάλην, ἐὰν μὴ μετανοήσουσιν ἐκ τῶν ἔργων αὐτῆς.
 23 ²³ τὰ τέκνα αὐτῆς ἀποκτενῶ ἐν θανάτῳ, καὶ γνώσονται πᾶσαι αἱ ἐκκλησίαι ὅτι ἐγώ εἰμι ὁ ἐρευνῶν νεφροὺς καὶ καρδίας, καὶ δώσω
 24 ὑμῖν ἐκάστῳ κατὰ τὰ ἔργα ὑμῶν. ²⁴ ὑμῖν δὲ λέγω τοῖς λοιποῖς
 τοῖς ἐν Θυατείροις, ὅσοι οὐκ ἔχουσιν τὴν διδαχὴν ταυτην, οἵτινες
 οὐκ ἔγνωσαν τὰ βαθεῖα τοῦ σατανᾶ, ὡς λέγουσιν. οὐ βάλλω ἐφ'
 25 ὑμᾶς ἄλλο βάρος· ²⁵ πλὴν ὃ ἔχετε κρατήσατε ἄχρι οὗ ἂν ἴξω.
 26 ²⁶ καὶ ὁ νικῶν καὶ ὁ τηρῶν ἄχρι τέλους τὰ ἔργα μου, δώσω αὐτῷ
 27 ἔξουσίαν ἐπὶ τῶν ἐθνῶν, ²⁷ καὶ ποιμανεῖ αὐτούς ἐν ῥάβδῳ σιδηρᾶ,
 ὡς τὰ σκεύη τὰ κεραμικὰ συντριβήσεται, ὡς κἀγὼ εἶληθα παρὰ
 28 τοῦ πατρὸς μου· ²⁸ καὶ δώσω αὐτῷ τὸν ἄστῆρα τὸν πρωτόν.
 29 ²⁹ Ὁ ἔχων οὖν ἀκουσάτω τί τὸ πνεῦμα λέγει ταῖς ἐκκλησίαις.

III.

1 Καὶ τῷ ἀγγέλῳ τῆς ἐν Σάρδεσι ἐκκλησίας γράψον· Ταῦτα λέγει
 ὁ ἔχων τὰ ἑπτὰ πνεύματα τοῦ θεοῦ καὶ τοὺς ἑπτὰ ἀστέρας· Οἶδά
 2 σου τὰ ἔργα, ὅτι ὄνομα ἔχεις ὅτι ζῆς, καὶ νεκρὸς εἶ. ² γίνου γρη-
 γορῶν, καὶ στήρισον τὰ λοιπὰ ἃ ἐμελλον ἀποθανεῖν. οὐ γὰρ εὐ-
 3 ρηκὰ σου ἔργα πεπληρωμένα ἐνώπιον τοῦ θεοῦ μου. ³ μνημόνευε
 οὖν πῶς εἰληφας καὶ ἠκουσας, καὶ τήρει, καὶ μετανοήσον. ἐὰν
 οὖν μὴ γρηγορήσης, ἴξω ὡς κλεπτῆς, καὶ οὐ μὴ γνώσῃ ποίαν ὥραν
 4 ἴξω ἐπὶ σέ. ⁴ ἀλλὰ ἔχεις ὀλίγα ὀνόματα ἐν Σάρδεσι, οἳ οὐκ ἐμό-
 λυναν τὰ ἱμάτια αὐτῶν, καὶ περιπατήσουσιν μετ' ἐμοῦ ἐν λευκοῖς,
 5 ὅτι ἄξιοί εἰσιν. ⁵ ὁ νικῶν οὕτως περιβαλεῖται ἐν ἱματίοις λευκοῖς,

22. RC. KN. SZ. μετανοήσωσιν. (-σουσιν c. A.) — RC. ἔργων αὐτέων.

23. KN. ἐραυνῶν c. A (sic A et. 1 Cor. 2, 10. 1 Pet. 1, 11.) — pro ὑμ. h. αὐ-
 τοῦ B al. Vg. Tert. al. — 24. RC. καὶ λοιποῖς, καὶ οἷτιν., βάθη, βαλῶ.

27. συντριβήσ. c. b. al. longe pl.; vv. fere omnib.; Andr. 2. Areth. Prim.

Tych. . . RC. KN. SZ. LN. συντριβεται.

Cap. III. 1. RC. τὸ ὄνομα.

2. RC. στήριξον et ἃ μέλλεα. . . h. ἃ ἐμελλες ἀποβάλλειν (s. ἀποβα-
 λείν) B b. al. pl. Ar. pol. — RC. KN. SZ. τὰ ἔργ. [om. c. AC al.] —
 RC. om. μου.

3. Om. καὶ ἦκ. κ. τήρ. B al. m. Aeth. — RC. SZ. et KN. (—) ἐπὶ σέ ὡς. —
 h. γνώση 2. al. pl.

4. RC. om. ἀλλά et h. καὶ ἐν Σάρδ. — οἳ c. 17. al. Vg. Andr. Areth.
 Prim. . . RC. KN. SZ. LN. ἃ.

5. RC. KN. SZ. οὗτος. [οὕτως c. AC al. pl.; vv. m.; Prim.]

καὶ οὐ μὴ ἐξαλεῖψω τὸ ὄνομα αὐτοῦ ἐκ τῆς βίβλου τῆς ζωῆς, καὶ ὁμολογήσω τὸ ὄνομα αὐτοῦ ἐνώπιον τοῦ πατρὸς μου καὶ ἐνώπιον τῶν ἀγγέλων αὐτοῦ. ⁶ Ὁ ἔχων οὖς ἀκουσάτω τί τὸ πνεῦμα λέγει ⁶ ταῖς ἐκκλησίαις.

^{Es. 22, 22.} Καὶ τῷ ἀγγέλῳ τῆς ἐν Φιλαδελφείᾳ ἐκκλησίας γράψον· Τάδε ⁷ λέγει ὁ ἅγιος, ὁ ἀληθινός, ὁ ἔχων τὴν κλεῖν τοῦ Δαυὶδ, ὁ ἀνοίγων καὶ οὐδεὶς κλείει, καὶ κλείει καὶ οὐδεὶς ἀνοίγει· ⁸ Οὐδὰ σου ⁸ τὰ ἔργα· ἰδοῦ, δέδωκα ἐνώπιόν σου θύραν ἀνεωγμένην, ἣν οὐδεὶς δύναται κλείσαι αὐτήν· ὅτι μικρὰν ἔχεις δύναμιν, καὶ ἐτήρησας

^{Es. 45, 14.} μου τὸν λόγον καὶ οὐκ ἤρησά τὸ ὄνομά μου. ⁹ ἰδοῦ, δίδωμι ἐκ ⁹ τῆς συναγωγῆς τοῦ σατανᾶ τῶν λεγόντων ἑαυτοὺς Ἰουδαίους εἶναι καὶ οὐκ εἰσὶν ἀλλὰ ψεύδοιται· ἰδοῦ, ποιήσω αὐτοὺς ἵνα ἤξουσιν καὶ προσκυνήσουσιν ἐνώπιον τῶν ποδῶν σου, καὶ γνώσιν ὅτι ἐγὼ ἠγάπησά σε. ¹⁰ ὅτι ἐτήρησας τὸν λόγον τῆς ὑπομονῆς μου, κἀγὼ ¹⁰ σε τηρήσω ἐκ τῆς ὥρας τοῦ πειρασμοῦ τῆς μελλούσης ἐρχεσθαι ἐπὶ τῆς οἰκουμένης ὅλης, πειράσαι τοὺς κατοικοῦντας ἐπὶ τῆς γῆς.

^{Ap. 22, 7.} ¹¹ ἔρχομαι ταχύ· κράτει ὃ ἔχεις, ἵνα μηδεὶς λάβῃ τὸν στέφανόν ¹¹ σου. ¹² ὁ νικῶν, ποιήσω αὐτὸν στυλὸν ἐν τῷ ναῷ τοῦ θεοῦ μου, ¹² καὶ ἔξω οὐ μὴ ἐξέλθῃ ἔτι, καὶ γράψω ἐπ' αὐτὸν τὸ ὄνομα τοῦ θεοῦ μου καὶ τὸ ὄνομα τῆς πόλεως τοῦ θεοῦ μου, τῆς καινῆς Ἱερουσαλήμ, ἣ καταβαλινουσα ἐκ τοῦ οὐρανοῦ ἀπὸ τοῦ θεοῦ μου, καὶ τὸ ὄνομά μου τὸ καινόν. ¹³ Ὁ ἔχων οὖς ἀκουσάτω τί τὸ πνεῦμα ¹³ λέγει ταῖς ἐκκλησίαις.

Καὶ τῷ ἀγγέλῳ τῆς ἐν Λαοδικείᾳ ἐκκλησίας γράψον· Τάδε ¹⁴

5. Rc. ἐξομολογήσομαι.

7. Ln. ἐν Φιλαδελφείᾳς c. A et om. τοῦ c. A (h. Or. 2.). — Rc. κλεῖδα. — pro Δαυ. h. ἄδου 7. al.; cdd. ap. Andr.; Cpt. — Ln. οὐδεὶς κλείσειε, κλείων καὶ οὐδ. ἀνοίγει c. A. . . h. οὐδ. κλείσει αὐτήν εἰ μὴ (εἰμὶ b.) ὁ ἀνοίγων, καὶ οὐδ. ἀνοίξει b. al. pl. Areth. Hil. . . om. tantum καὶ ante κλείει Vg. . . h. οὐδ. κλείσει καὶ κλείων κ. οὐδ. ἀνοίξει Or. (2.) . . al. aliter.

8. Rc. pro ἦν h. καί.

9. Ln. διδώ c. AC (vdtr); dabo Vg. — Rc. Kn. Sz. ἤξωσι et προσκυνήσωσι. [ctra AC al.] — h. γνώσονται 15. al. scient Vg. Aeth.

10. Pro ὅτι h. καὶ A; etiam καὶ ὅτι leg. — 11. Rc. ἰδοῦ, ἔρχομ.

12. Rc. ἢ καταβαλινεῖ. — h. ἀπὸ pro ἐκ 2. al. pl. Areth. — om. μου ante τὸ καινόν. 2. al. pl. Andr. 1. Areth.; ejus Arm. (ed. Venet.)

14. Rc. τῆς ἐκκλησίας Λαοδικείων.

λέγει ὁ ἀμὴν, ὁ μάρτυρς ὁ πιστὸς καὶ ἀληθινός, ἡ ἀρχὴ τῆς κτίσεως
 15 τοῦ θεοῦ· ¹⁵ Οἶδά σου τὰ ἔργα, ὅτι οὔτε ψυχρὸς εἶ οὔτε ζε-
 16 στός· ὄφελον ψυχρὸς ἢ ἢ ζεστός· ¹⁶ οὕτως ὅτι χλιαρὸς εἶ καὶ
 οὔτε ψυχρὸς οὔτε ζεστός, μέλλω σε ἐμίσαι ἐκ τοῦ στόματός μου.
 17 ¹⁷ ὅτι λέγεις· ὅτι πλουσιός εἰμι καὶ πεπλοῦτήκα καὶ οὐδὲν χρείαν
 ἔχω, καὶ οὐκ οἶδας ὅτι σὺ εἶ ὁ ταλαίπωρος καὶ ὁ ἐλεινός καὶ
 18 πτωχὸς καὶ τυφλὸς καὶ γυμνός, ¹⁸ συμβουλεύω σοι ἀγοράσαι παρ'
 ἐμοῦ χρυσίον πεπυρωμένον ἐκ πυρός, ἵνα πλουτήσης, καὶ ἱμάτια
 λευκά, ἵνα περιβάλλῃ καὶ μὴ φανερωθῇ ἡ αἰσχύνῃ τῆς γυμνότητός
 σου, καὶ κολλούριον ἐγγράσαι τοὺς ὀφθαλμούς σου, ἵνα βλέπῃς.
 19 ¹⁹ ἐγὼ ὅσους ἐάν φιλῶ, ἐλέγγω καὶ παιδεύω· ζήλευε οὖν καὶ μετα- ^{Prov.}
 20 νόησον. ²⁰ ἰδοῦ, ἔστηκα ἐπὶ τὴν θύραν καὶ κρούω· ἐάν τις ἀκούσῃ ^{3, 12}
 τῆς φωνῆς μου καὶ ἀνοίξῃ τὴν θύραν, εἰσελεύσομαι πρὸς αὐτὸν
 21 καὶ δειπνήσω μετ' αὐτοῦ καὶ αὐτὸς μετ' ἐμοῦ. ²¹ ὁ νικῶν, δώσω
 αὐτῷ καθίσαι μετ' ἐμοῦ ἐν τῷ θρόνῳ μου, ὡς κἀγὼ ἐνίκησα καὶ
 22 ἐκάθισα μετὰ τοῦ πατρὸς μου ἐν τῷ θρόνῳ αὐτοῦ. ²² Ὁ ἔχων
 οὖς ἀκουσάτω τί τὸ πνεῦμα λέγει ταῖς ἐκκλησίαις.

IV.

1 Μετὰ ταῦτα εἶδον, καὶ ἰδοῦ θύρα ἠνεωγμένη ἐν τῷ οὐρανῷ,
 καὶ ἡ φωνὴ ἡ πρώτη ἣν ἤκουσα ὡς σάλπιγγος λαλοῦσης μετ' ἐμοῦ,
 λέγων· Ἀνάβα ὦδε, καὶ δείξω σοι ἃ δεῖ γενέσθαι μετὰ ταῦτα.
 2 ² εὐθέως ἐγενόμην ἐν πνεύματι· καὶ ἰδοῦ, θρόνος ἔκειτο ἐν τῷ οὐ- ^{Ex. 1.}
²⁶ αἰθ. ²⁶ αἰθ.

14. Om. καὶ ἀληθ. Sl. ms. Fulg. Faust. . . h. καὶ ὁ ἀλ. C 2. . . ὁ ἀληθ. 7. al. Syr. Andr. 1.

15. Om. ὄφελ. αἰθ. ζεστ. A 47. . . Rc. εἴης pro ἢς.

17. Om. ὅτι ante πλούσ. b. al. m. Vg. (ed. Sixt.) Andr. 2. al. — Rc. Kn. Sz. οὐδὲ νός. [ctra A C al.] — Rc. om. ὁ ante ἐλειν.

18. Hab. κολλούριον C al. pl. Andr. 2. Areth. Latt. — Rc. ἔχχρισον.

19. Rc. Kn. Sz. καὶ εὐθ. [ctra A C al. pl. Areth.]

20. Sz. καὶ εἰσελεύσ. c. b. al. pl. Sl. ms. (non Or. 4.)

Cap. IV. 1. Sz. LN. ἀνεωγμ. c. b. al. pm. Areth. — Rc. λέγουσα. . . etiam καὶ λέγουσα leg.; om. 15. (est recent. pars cd. E evgliorum.) — LN. ἀνάβηθι et ὅσα δεῖ c. A.

2. Rc. Kn. Sz. καὶ εὐθ. [om. c. A al. pl. Syr. Har. Vg. ms. Am. Prim. Hier. (etiam εὐθ. δέ leg.; etiam εὐθ. om.)] . . LN. γενέσθαι. μετὰ τ. εὐθ. (sic interpg.)

ραψῶ, καὶ ἐπὶ τὸν θρόνον καθήμενος, ³ καὶ ὁ καθήμενος ὁμοιος ³
 ὁράσει λίθῳ ἰάσπιδι καὶ σαρκίῳ, καὶ ἰσὶς κυκλόθεν τοῦ θρόνου
 ὁμοιος ὁράσει σμαραγδίνῳ. ⁴ καὶ κυκλόθεν τοῦ θρόνου θρόνοι εἰ- ⁴
 κοσι τέσσαρες· καὶ ἐπὶ τοὺς εἰκοσι τέσσαρας θρόνους πρεσβυτέρους
 καθήμενους, περιβεβλημένους ἐν ἱματίοις λευκοῖς, καὶ ἐπὶ τὰς κε-
 φαλάς αὐτῶν στεφανοὺς χρυσοῦς. ⁵ καὶ ἐκ τοῦ θρόνου ἐκπορεύου- ⁵
 ται ἀστραπαὶ καὶ φωναὶ καὶ βρονταί· καὶ ἐπὶ τὰ λαμπάδες πυρὸς
 καίόμεναι ἐνώπιον τοῦ θρόνου, αἷ εἰσὶν τὰ ἑπτὰ πνεύματα τοῦ
 * Ex. 1, θεοῦ. ⁶ καὶ ἐνώπιον τοῦ θρόνου ὡς θάλασσα ὑάλινη ὁμοία κρη- ⁶
^{22.} στάλλῳ· καὶ ἐν μέσῳ τοῦ θρόνου καὶ κύκλῳ τοῦ θρόνου τέσσαρα
 * Ex. 1, ζῶα γέμοντα ὀφθαλμῶν ἔμπροσθεν καὶ ὀπισθεν. ⁷ καὶ τὸ ζῶον ⁷
^{10.} τὸ πρῶτον ὁμοιον λέοντι, καὶ τὸ δεύτερον ζῶον ὁμοιον μόσχῳ, καὶ
 τὸ τρίτον ζῶον ἔχον τὸ πρόσωπον ἀνθρώπου, καὶ τὸ τέταρτον ζῶον
 * Ex. 6, ὁμοιον ἀετῶ πετομένῳ. ⁸ καὶ τὰ τέσσαρα ζῶα, ἐν καθ' ἓν αὐτῶν ⁸
^{3.} ἔχον ἀνὰ πτέρυγας ἕξ, κυκλόθεν καὶ ἔσωθεν γέμουσιν ὀφθαλμῶν,
 καὶ ἀνάπαυσιν οὐκ ἔχουσιν ἡμέρας καὶ νυκτὸς λέγοντες· Ἅγιος ἅγιος
 ἅγιος κύριος ὁ θεὸς ὁ παντοκράτωρ ὁ ἦν καὶ ὁ ὢν καὶ ὁ ἐρχόμε-
 νος. ⁹ καὶ ὅταν δώσουσιν τὰ ζῶα δόξαν καὶ τιμὴν καὶ εὐχαριστίαν ⁹
 τῷ καθήμενῳ ἐπὶ τῷ θρόνῳ, τῷ ζῶντι εἰς τοὺς αἰῶνας τῶν αἰῶ-
 νων, ¹⁰ πεσοῦνται οἱ εἰκοσι τέσσαρες πρεσβύτεροι ἐνώπιον τοῦ καθ-

2. RC. KN. Sz. ἐπὶ τοῦ θρόνου.

3. Om. καὶ ὁ καθήμενος. b. al. m. Arg. al. Andr. Areth. — RC. KN. καθ. ἡν. —
 RC. σαρκίῳ ἐθ. θρόν. ὁμοία. . . h. ὁμοίως 2. al. pm. Areth.; iiq. plu-
 rimi pergunt ὁράσει σμαραγδίνων.

4. LN. θρόνους εἰκ. τέσσαρες ο. A al. — RC. εἰκ. καὶ τέσσ. bis et τοὺς
 θρόνους εἶδον τοὺς εἰκ. κ. τέσσ. πρεσβ. — LN. om. ἐν ο. A 28. Andr.
 1. — RC. ἔσχον ἐπὶ τὰς.

5. Sz. ἐνώπ. τ. θρ. αὐτοῦ c. 7. al. m. Syr. Andr. 1. Areth. — LN. ἃ
 ἔστιν τὰ c. A. . . om. τὰ b. al. pl. Areth. — 6. RC. om. ὡς.

7. RC. KN. ὡς ἀνθρώπος. . . LN. ὡς ἀνθρώπου. [om. ὡς c. 2. al. pl.
 Sl. ms. Ir. gr. Andr. 2. Areth.] — RC. πετομένῳ. Sic etiam VIII, 13.
 XIV, 6. XIX, 17.

8. RC. om. τὰ ante τέσσ. et h. ἐν καθ' ἑαυτὸ, εἶχον, tum γέμοντα et
 λέγοντα. — h. κυκλ. καὶ ἔξωθεν καὶ B al. — h. ἄγ. novies B al. pl.
 Argm. Damsc.; uexies b. al. — pun. ὁ ὢν καὶ ὁ ἦν 17. al. Andr. 2. Ephr.
 al.; etiam om. x. ὁ ὢν.

9. Hab. δώσιν b. al. pl. Vg. Areth.; etiam δώσεις et δώσωσιν leg. — RC.
 KN. Sz. τοῦ θρόνου. [τῷ θρ. c. A.]

10. RC. εἰκ. καὶ τέσσ.

ἡμέτερον ἐπὶ τοῦ θρόνου, καὶ προσκυνήσουσιν τῷ ζῶντι εἰς τοὺς αἰῶνας τῶν αἰῶνων, καὶ βαλοῦσιν τοὺς στεφάνους αὐτῶν ἐνώπιον
 11 τοῦ θρόνου, λέγοντες· ¹¹ Ἄξιός ἐστι, ὁ κύριος καὶ ὁ θεὸς ἡμῶν, λαβεῖν τὴν δόξαν καὶ τὴν τιμὴν καὶ τὴν δύναμιν, ὅτι σὺ ἐκτίσας τὰ πάντα, καὶ διὰ τὸ θέλημά σου ἦσας καὶ ἐκτίσθησας.

V.

1 Καὶ εἶδον ἐπὶ τὴν δεξιὰν τοῦ καθημένου ἐπὶ τοῦ θρόνου βιβλίον γεγραμμένον ἕσωθεν καὶ ὀπισθεν κατεσφραγισμένον σφραγίσιν ^{Ex. 2. 9. 10.}
 2 ἑπτὰ. ² καὶ εἶδον ἄγγελον ἰσχυρὸν κηρῦσσοντα ἐν φωνῇ μεγάλῃ·
 3 Τίς ἄξιός ἀνοῖξαι τὸ βιβλίον καὶ λῦσαι τὰς σφραγίδας αὐτοῦ; ^{Ex. 20. 4.} καὶ οὐδείς ἠδύνατο ἐν τῷ οὐρανῷ οὐδὲ ἐπὶ τῆς γῆς οὐδὲ ὑποκάτω τῆς
 4 γῆς ἀνοῖξαι τὸ βιβλίον οὐδὲ βλέπειν αὐτό. ⁴ καὶ ἐγὼ ἔκλαιον πολὺ, ὅτι οὐδείς ἄξιός εὐρέθῃ ἀνοῖξαι τὸ βιβλίον οὔτε βλέπειν αὐτό.
 5 ⁵ καὶ εἰς ἐκ τῶν πρεσβυτέρων λέγει μοι· Μη κλαίει· ἰδοὺ, ἐτίκην ὁ λέων ὁ ἐκ τῆς φυλῆς Ἰούδα, ἡ ῥίζα Δαυὶδ, ὁ ἀνοίγων τὸ βιβλίον· ^{Gn. 49. 9.}
 6 καὶ τὰς ἑπτὰ σφραγίδας αὐτοῦ. ⁶ Καὶ εἶδον ἐν μέσῳ τοῦ θρόνου καὶ τῶν τεσσάρων ζώων καὶ ἐν μέσῳ τῶν πρεσβυτέρων ἄρτιον ἕστη-
 7 κός ὡς ἐσφαγμένον, ἔχον κέρατα ἑπτὰ καὶ ὀφθαλμούς ἑπτὰ, οἳ ^{Zach. 4. 10.} εἶσιν τὰ πνεύματα τοῦ θεοῦ ἀπεσταλμένοι εἰς πάσαν τὴν γῆν. ⁷ καὶ

11. RC. KN. Sz. εἶ, κύριε, λαβ. [ὁ κύρ. κ. ὁ θ. ἡμ. c. AB al. longe pl. (sed pl. add. ὁ ἄγιος, etiam Syr. Ar. pol. Areth. Thdor. stud.) Am. . . h. κύριε ὁ θεὸς ἡμ. 7. al.; vv. pl. Andr. 1. Prim. Fulg.] — I.κ. om. τὴν ante δὴν. c. A. — RC. pro ἦσ. h. εἰσί. — om. κ. ἐπίσθ. A; etiam transpon.

Cap. V. 1. Sz. καὶ ἔξωθεν c. b. al. pl.; vv. pl. (non Syr.) et PP. pl. (non Cyp. nec Or. ed. bis.)

2. RC. om. ἐν. — RC. Sz. et KN. (—) τίς ἐστιν.

3. KN. Sz. οὐρανῷ ἄνω c. 7. al. pl. Syr. Ar. pol. Cpt. (non Or. 2.) — LN. οὔτε βλέπ. . . ter οὔτε 2. al. pl. Or. Andr. Areth. (in A, qui v. 4. om., οὔτε βλ. αὐτ. ad v. sq. pertinere vdr.)

4. Om. ἐγὼ 12. al. Cpt. (h. tum πολλοί) al. Or. Epiph. — RC. KN. Sz. πολλὰ. [πολύ c. (om. versum A.) b. al. pl. Syr. Vg. al. Andr. Areth. Cyp. . . om. Or. Epiph.] — RC. ἀνοῖξ. καὶ ἀναγνώσαι.

5. RC. ὁ ὢν ἐκ. — ὁ ἀνοίγων c. B al. pl. Areth.; etiam ἀνοίξει et ὃς ἀνοίξει leg. . . RC. KN. Sz. LN. ἀνοῖξαι. — RC. καὶ λῦσαι τας.

6. RC. κ. εἶδ. καὶ ἰδοῦ. — h. ἅ εἶσιν b. al. pl. Andr. 1. Areth. — RC. KN. Sz. τὰ ἑπτὰ [om. c. A al. Aeth. Am. (h. in m.) Har. Tych.] et τὰ

ἦλθεν καὶ εἴληφεν ἐκ τῆς δεξιᾶς τοῦ καθήμενου ἐπὶ τοῦ θρόνου.
 8 καὶ ὅτε ἔλαβεν τὸ βιβλίον, τὰ τέσσαρα ζῶα καὶ οἱ εἴκοσι τέσσα-
 ρες πρεσβύτεροι ἔπεσαν ἐνώπιον τοῦ ἁρνίου, ἔχοντες ἕκαστος κι-
 θάραν καὶ φιάλας χρυσᾶς γεμούσας θυμιαμάτων, αἱ εἰσὶν αἱ προσ-
 ευχαὶ τῶν ἁγίων. 9 καὶ ᾄδουσιν ᾠδὴν καινὴν λέγοντες· Ἄξιός ἐστιν 9
 λαβεῖν τὸ βιβλίον καὶ ἀνοῦξαι τὰς σφραγίδας αὐτοῦ, ὅτι ἐσφάγης,
 καὶ ἠγόρασας τῷ θεῷ ἐν τῷ αἵματι σου ἐκ πάσης φυλῆς καὶ γλωσ-
 σης καὶ λαοῦ καὶ ἔθνους, 10 καὶ ἐποίησας αὐτοὺς βασιλείαν καὶ 10
 6. ἰσχύϊ, καὶ βασιλεύουσιν ἐπὶ τῆς γῆς. 11 καὶ εἶδον, καὶ ἤκουσα 11
 φωνὴν ἀγγέλων πολλῶν κύκλῳ τοῦ θρόνου καὶ τῶν ζώων καὶ τῶν
 10. πρεσβυτέρων. καὶ ἦν ὁ ἀριθμὸς αὐτῶν μυριάδες μυριάδων καὶ χι-
 λιάδες χιλιάδων, 12 λέγοντες φωνῇ μεγάλῃ· Ἄξιόν ἐστιν τὸ ἁρνίον 12
 τὸ ἐσφραγισμένον λαβεῖν τὴν δύναμιν καὶ πλοῦτον καὶ σοφίαν καὶ
 ἰσχύϊν καὶ τιμὴν καὶ δόξαν καὶ εὐλογίαν. 13 καὶ πᾶν πνεῦμα ὃ ἐν 13
 τῷ οὐρανῷ καὶ ἐπὶ τῆς γῆς καὶ ὑποκάτω τῆς γῆς καὶ ἐπὶ τῆς θα-
 λάσσης ἐστὶν καὶ τὰ ἐν αὐτοῖς, πάντα ἤκουσα λέγοντας· Τῷ καθ-
 ημέῳ ἐπὶ τῷ θρόνῳ καὶ τῷ ἁρνίῳ ἡ εὐλογία καὶ ἡ τιμὴ καὶ ἡ
 δόξα καὶ τὸ κράτος εἰς τοὺς αἰῶνας τῶν αἰώνων. 14 καὶ τὰ τέσ-

ἀπεσταλμένα. [ἀπεστ. c. A. . . h. ἀποστελλόμενα 2. al. m. Areth. et τὰ ἀποστελλόμενα b. al. m.]

7. Rc. Kn. Sz. εἴληφ. τὸ βιβλίον. [om. c. A al. pm. Arm. Har.* Am. (h. in m.) Lips. 6; etiam in f. pon.]

8. Rc. Kn. Sz. κιθάρας. [etra A al. pl. Syr. al. Areth, al.]

9. Om. τ. θεῷ Har.* Cypr. al. — Rc. Kn. Sz. Ln. ἡμᾶς ἐν. . . om. c. A Aeth.; etiam ἡμῶν leg.; ante τ. θεῷ pon. 16. al. Syr. Vg. al. Latt. m.

10. Rc. pro αὐτοῖς h. ἡμᾶς et Rc. Kn. Sz. Ln. add. τῷ θεῷ ἡμῶν. . . om. c. A Aeth.; etiam ἡμῶν om. — Rc. Kn. Sz. βασιλεῖς. [-λείαν c. A Cpt. Vg. Cypr. Prim. al.] — Rc. βασιλεύσομεν. . . Kn. Sz. βασιλευ-
 σουσιν. (-ουσιν A al. m.)

11. Rc. κυκλόθεν. — 12. h. ἄξιός A.

13. Rc. Kn. Sz. ὃ ἐστίν et post θαλάσ. ἅ ἐστι. [om. ἐστ. et ἅ c. A al. pl.; vv. nonnull.; Areth. . . ab aliis ὃ ἐστ., ab al. ἅ ἐστ. om.] — Rc. pro ἐπὶ τ. γ. h. ἐν τῇ γῆ. — Rc. Sz. πάντα, ἡκ. λέγοντας. . . Ln. πάντα ἡκ. λέγοντα. [πάντας et λέγοντας c. 2. al. pl. Areth. Prim. al. . . h. καὶ πάντα etc. 13. al. Andr. 1. . . πάντα, καὶ πάντα etc. B.] — Rc. Kn. Sz. τοῦ θρόνου. [etra A al. m.] — om. καὶ ante τ. ἁρν. A Sl. ms. . . om. κ. τ. ἁρν. Cpt.

σαρα ζω̄α ἔλεγον· Ἀμήν, καὶ οἱ πρεσβύτεροι ἔπεσαν καὶ προσ-
κύνησαν.

VI.

- 1 Καὶ εἶδον ὅτε ἤνοιξεν τὸ ἄρτιον μίαν ἐκ τῶν ἑπτὰ σφραγίδων,
καὶ ἤκουσα ἐνὸς ἐκ τῶν τεσσάρων ζώων λέγοντος ὡς φωνὴ βροτῆς·
2 Ἔρχου. 2 καὶ εἶδον, καὶ ἰδοὺ ἵππος λευκός, καὶ ὁ καθήμενος ἐπ' ^{Zach.}
αὐτὸν ἔχων τόξον, καὶ ἐδόθη αὐτῷ στέφανος, καὶ ἐξῆλθεν νικῶν ^{6, 2. 3}
3 καὶ ἵνα νικήσῃ. 3 Καὶ ὅτε ἤνοιξεν τὴν σφραγίδα τὴν δευτέραν,
4 ἤκουσα τοῦ δευτέρου ζώου λέγοντος· Ἔρχου. 4 καὶ ἐξῆλθεν ἄλλος
ἵππος πυρρός, καὶ τῷ καθήμενῳ ἐπ' αὐτὸν ἐδόθη αὐτῷ λαβεῖν
τὴν εἰρήνην τῆς γῆς καὶ ἵνα ἀλλήλους σφάζουσιν, καὶ ἐδόθη αὐτῷ
5 μάχαιρα μεγάλη. 5 Καὶ ὅτε ἤνοιξεν τὴν σφραγίδα τὴν τρίτην, ἤκουσα
τοῦ τρίτου ζώου λέγοντος· Ἔρχου. καὶ εἶδον, καὶ ἰδοὺ ἵππος μέ-
λας, καὶ ὁ καθήμενος ἐπ' αὐτὸν ἔχων ζυγὸν ἐν τῇ χειρὶ αὐτοῦ.
6 6 καὶ ἤκουσα φωνὴν ἐν μέσῳ τῶν τεσσάρων ζώων λέγουσαν· Χα-
νίξ σίτου θηραρίου, καὶ τρεῖς χοίνικες κριθῶν θηραρίου· καὶ τὸ
7 ἔλαιον καὶ τὸν οἶνον μὴ ἀδικήσῃς. 7 Καὶ ὅτε ἤνοιξεν τὴν σφραγίδα
8 τὴν τετάρτην, ἤκουσα τοῦ τετάρτου ζώου λέγοντος· Ἔρχου. 8 καὶ ^{Ex. 14}
εἶδον, καὶ ἰδοὺ ἵππος χλωρός, καὶ ὁ καθήμενος ἐπάνω αὐτοῦ, ὄνομα ^{21.}

14. Hab. λέγοντα τὸ ἀμ. (etiam om. τό) h. al. pl. Areth. — Rc. et Kn.
(—) εἴκοσι τέσσαρες πρεσβ. ἐπ. κ. πρ. ζῶντι εἰς τοὺς αἰῶνας
τῶν αἰῶνων.

Cap. VI. 1. Rc. om. ἑπτὰ, h. φωνῆς (etiam φωνῆ leg.), et in f. add. καὶ
βλέπε. . . Kn. Sz. καὶ ἴδε. [om. c. A C al. m. Erp. Vg. ms. Am. Andr. 1...
ab aliis om. sq. κ. εἶδον.]

2. Rc. (sic etiam v. 4. et 5.) ἐπ' αὐτῷ.

3. Rc. τ. δευτέρ. σφραγ. et in f. add. καὶ βλέπε.

4. Hab. πυρρός A al. m. Erp. (utrq. Aeth.) — Rc. ἀπὸ τῆς. . . Kn. Sz.
ἐκ τῆς. [om. c. A al.] om. καὶ ante ἵνα h. al. m.; vv. m.; Andr.
Areth. — Rc. Kn. Sz. σφάζουσι. [ctra A C.]

5. Rc. τ. τρίτ. σφραγ. — Rc. ἔρχ. καὶ βλέπε et Sz. ἔρχ. καὶ ἴδε. . . ab
al. sq. κ. εἶδ. om.

6. Ln. ὡς φωνήν. — Rc. Kn. Sz. κριθῶν. [ctra A C 12. Andr. 2. text.]

7. Rc. Sz. Ln. ἤκουσ. φωνήν. — Rc. λέγουσαν, in f. add. καὶ βλέπε
et Sz. κ. ἴδε. . . ab al. sq. κ. εἶδ. om.

8. Ln. om. αὐτοῦ post ἐπάν. c. C 12. Har. Ansb. al. Digitized by Google

αὐτῶν ὁ θάνατος, καὶ ὁ ᾄθης ἠκολούθει μετ' αὐτοῦ, καὶ ἐδόθη
 αὐτῶν ἐξουσία ἐπὶ τὸ τέταρτον τῆς γῆς, ἀποκτεῖναι ἐν ῥομφαίᾳ
 καὶ ἐν λιμῶν καὶ ἐν θανάτῳ καὶ ὑπὸ τῶν θηρίων τῆς γῆς. ⁹ Καὶ ⁹
 ὅτε ἤνοιξεν τὴν πέμπτην σφραγίδα, εἶδον ὑποκάτω τοῦ θουσιαστη-
 ρίου τὰς ψυχὰς τῶν ἐσφαγμένων διὰ τὸν λόγον τοῦ θεοῦ καὶ τὴν
 μαρτυρίαν ἣν εἶχον. ¹⁰ καὶ ἔκραξαν φωνῇ μεγάλη λέγοντες· Ἔως ¹⁰
 πότε, ὁ δεσπότης ὁ ἅγιος καὶ ἀληθινός, οὐ κρῖνεις καὶ ἐκδικεῖς
 τὸ αἷμα ἡμῶν ἐκ τῶν κατοικούντων ἐπὶ τῆς γῆς; ¹¹ καὶ ἐδόθη αὐ- ¹¹
 τοῖς ἐκάστῳ στολὴ λευκὴ, καὶ ἐρρέθη αὐτοῖς ἵνα ἀναπαύσονται
 ἔτι χρόνον, ἕως πληρωθῶσιν καὶ οἱ σύνδουλοι αὐτῶν καὶ οἱ ἀδελ-
 φοὶ αὐτῶν οἱ μέλλοντες ἀποκτενεσθαι ὡς καὶ αὐτοί. ¹² Καὶ εἶ- ¹²
 δον ὅτε ἤνοιξεν τὴν σφραγίδα τὴν ἕκτην, καὶ σεισμός ἐγένετο μέγας,
 καὶ ὁ ἥλιος ἐγένετο μέλας ὡς σάκκος τρίχης, καὶ ἡ σελήνη ὄλη
 ἔγένετο ὡς αἷμα, ¹³ καὶ οἱ ἀστέρες τοῦ οὐρανοῦ ἔπεσαν εἰς τὴν ¹³
 γῆν, ὡς σικκὴ βάλλει τοὺς ὀλύνθους αὐτῆς ὑπὸ ἀνέμου μεγάλου
 σειομένη, ¹⁴ καὶ ὁ οὐρανὸς ἀπεχωρίσθη ὡς βιβλίον ἐλισσόμενον, ¹⁴

· Εξ. 34.
4.

8. Om. ὁ ante θάνατ. C al. — Rc. Ln. ἀκολουθεῖ. [ctra (A hiat) B C al. pl. Vg. al. Andr. 2. Areth. Prim. Tych.] — h. αὐτῶν pro μετ' αὐτ. B al. pl. Andr. 2. Areth. (Or. ὁ θάν. κ. ὁ ᾄθ. ἀκολουθεῖ αὐτοῖς.) — Rc. Ln. αὐτοῖς. [αὐτῶν c. B al. longe pl.; vv. vñtr omnib.; Areth. Prim. Tych.] — Rc. ἔξ. ἀποκτ. ἐπὶ τὸ τέτ. τ. γ. — pro καὶ ὑπὸ h. κ. τὸ τέταρτον A.
9. Rc. Kn. Sz. διὰ τ. μαρτ. [om. c. A Cpt. cdd. lat. Cypr.] — h. μαρτ. τοῦ ἀρνίου B al. pl. Syr. Ar. pol. Andr. 2. Areth. . . al. alia add.
10. Rc. ἔκραζον et ὁ ἀληθ. — Rc. Kn. Sz. ἀπὸ τῶν. [ἐκ c. AC al. pl. Areth.]
11. Rc. ἐδόθησαν ἐκάστοις [. . Sz. αὐτοῖς c. B al. pl. Arm. Andr. 2. Areth. . . ἐκάστῳ 2. al. Clem. . . αὐτοῖς ἐκάστῳ c. AC al. m. (vv. m.) Prim.] στολαὶ λευκαί. — Rc. Kn. Sz. ἀναπαύσονται. [ctra A al.] — Rc. ἔτι χρόν. μικρὸν ἕως οὐ πληρῶσονται. (Ln. χρόν. ἔτι μικρὸν et Sz. πληρῶσισι.) — h. καὶ οἱ μίλλ. 2. al. pl. Andr. 1. Areth. Cypr. (1.) — Rc. ἀποκτείνεσθ.
12. Om. εἶδ. 18. al. Ar. pol. Aeth. Tych.; etiam κ. εἶδ. καὶ leg. — Rc. κ. ἰδοῦ, σεισμ. et om. ὄλη.
13. Hab. τοῦ θεοῦ A. . . om. τ. οὐρ. Vg. ms. Tych. al. . . h. de coelo Vg. (coeli Am.) Tert. Prim. — h. βαλοῦσα s. βάλλουσα 2. al. pl. Syr. Sl. ms.; etiam ἀποβάλλει et ἀποβαλοῦσα leg. — Ln. σαλενομένη c. A 12.
14. Rc. om. ὁ ante οὐρ. — Rc. Kn. Sz. εἰλίσω. [ἔλίσω. c. AC al. pl.; etiam -μενος leg. (Andr. 2. Areth.)]

- 15 καὶ πᾶν ὄρος καὶ νῆσος ἐκ τῶν τόπων αὐτῶν ἐκινήθησαν. ¹⁵ καὶ οἱ βασιλεῖς τῆς γῆς καὶ οἱ μεγιστᾶνες καὶ οἱ χιλιάρχοι καὶ οἱ πλοῦσιοι καὶ οἱ ἰσχυροὶ καὶ πᾶς δούλος καὶ ἐλεύθερος ἐκρυψαν ἑαυτούς ^{Es. 2. 10. Hos. Lc. 22. 30.}
- 16 εἰς τὰ σπήλαια καὶ εἰς τὰς πέτρας τῶν ὄρεων, ¹⁶ καὶ λέγουσιν τοῖς ὄρεσιν καὶ ταῖς πέτραις· Πέσατε ἐφ' ἡμᾶς καὶ κρύψατε ἡμᾶς ἀπὸ προσώπου τοῦ καθημένου ἐπὶ τοῦ θρόνου καὶ ἀπὸ τῆς ὀργῆς τοῦ
- 17 ἄγγελου, ¹⁷ ὅτι ἦλθεν ἡ ἡμέρα ἡ μεγάλη τῆς ὀργῆς αὐτῶν, καὶ τις δύναται σταθῆναι;

VII.

- 1 Μετὰ τοῦτο εἶδον τέσσαρας ἄγγελους ἐστῶτας ἐπὶ τὰς τέσσαρας γωνίας τῆς γῆς, κρατοῦντας τοὺς τέσσαρας ἀνέμους τῆς γῆς, ἵνα μὴ πνέῃ ἄνεμος ἐπὶ τῆς γῆς μήτε ἐπὶ τῆς θαλάσσης μήτε ἐπὶ
- 2 τοῖς δένδροις. ² καὶ εἶδον ἄλλον ἄγγελον ἀναβαίνοντα ἀπὸ ἀνατολῶν ἡλίου, ἔχοντα σφραγίδα θεοῦ ζῶντος, καὶ ἔκραξεν φωνῇ μεγάλῃ τοῖς τέσσαρσιν ἄγγελοις οἷς ἐδόθη αὐτοῖς ἀδικῆσαι τὴν γῆν καὶ τὴν
- 3 θάλασσαν, ³ λέγων· Μὴ ἀδικήσητε τὴν γῆν μήτε τὴν θάλασσαν μήτε τὰ δένδρα, ἄχρι σφραγίσωμεν τοὺς δούλους τοῦ θεοῦ ἡμῶν ^{Es. 2. 4.}
- 4 ἐπὶ τῶν μετωπῶν αὐτῶν. ⁴ καὶ ἤκουσα τὸν ἀριθμὸν τῶν ἐσφραγισμένων. ἑκατὸν τεσσαράκοντα τέσσαρες χιλιάδες ἐσφραγισμένοι
- 5 ἐκ πάσης φυλῆς υἰῶν Ἰσραὴλ. ⁵ ἐκ φυλῆς Ἰούδα δώδεκα χιλιάδες ἐσφραγισμένοι, ἐκ φυλῆς Ρουβὴν δώδεκα χιλιάδες, ἐκ φυλῆς Γὰδ

14. Hab. ἀπεκίνησαν A.

15. Rc. pro ἰσχυρ. h. δυνατοί. — Rc. Κν. Sz. πᾶς ἐλεύθ. [om. c. AC al. pl.; vv. pm.; Areth. al.]

16. Rc. Κν. Sz. πῶστε. [etra A al.] — h. τῷ θρόνῳ 2. al. m. Arèth.

17. αὐτῶν c. C 38. Syr. Vg. Auct. de prom. Fulg. .. Rc. Κν. Sz. Lx. αὐτοῦ. Cap. VII. 1. Rc. Κν. Sz. καὶ μετὰ [om. c. AC Cpt. Vg. Prim.] et Rc. Κν. μετ. ταῦτα. — Lx. τέσσαρες ἄγγ. et τέσσαρες ἀνέμ. c. A. — om. τῆς γῆς secund. 38. Vg. ms. al. Spring. al. — om. ἐπὶ τ. γῆς A. — Rc. Κν. Sz. πᾶν δένδρ. [τὶ c. C al. pl. Vg. al. Areth. Prim. .. h. ἐπὶ δένδρου A Arm., ἐ. δένδρων Syr.]

2. Rc. ἀναβάντα. — Rc. Κν. Sz. ἀνατολῆς. [-λῶν c. A al.]

3. Lx. γῆν καὶ c. A al. Cpt. Vg. (non Or. 2.) — Rc. Κν. Sz. ἄχρης οὐ.

5. Rc. Κν. Sz. decies post χιλιάδ. add. ἐσφραγισμένοι. [om. toties c. A al. pl. Syr. Har.* Vg. ms. al. Prim. .. al. add. quater al. quinquies A.] — pro Γὰδ h. Δάν 9. al. (contra Or. alioaq. diserte negantes Δάν commemorari.)

δωδεκα χιλιάδες, ⁶ ἐκ φυλῆς Ἀσὴρ δωδεκα χιλιάδες, ἐκ φυλῆς Νεφθαλειμ δωδεκα χιλιάδες, ἐκ φυλῆς Μανασσῆ δωδεκα χιλιάδες, ⁷ ἐκ φυλῆς Συμειὼν δωδεκα χιλιάδες, ἐκ φυλῆς Λευὶ δωδεκα χιλιάδες, ἐκ φυλῆς Ἰσαχάρ δωδεκα χιλιάδες, ⁸ ἐκ φυλῆς Ζαβουλων δωδεκα χιλιάδες, ἐκ φυλῆς Ἰωσήφ δωδεκα χιλιάδες, ἐκ φυλῆς Βενιαμὴν δωδεκα χιλιάδες ἐσφραγισμένοι.

Μετὰ ταῦτα εἶδον, καὶ ὄχλος πολὺς, ὃν ἀριθμῆσαι αὐτὸν οὐδεὶς ἔδυνατο, ἐκ παντὸς ἔθνους καὶ φυλῶν καὶ λαῶν καὶ γλωσσῶν, ἰστώτες ἐνώπιον τοῦ θρόνου καὶ ἐνώπιον τοῦ ἀρνίου, περιβεβλημένους στολὰς λευκάς, καὶ φοίνικες ἐν ταῖς χερσὶν αὐτῶν. ¹⁰ καὶ κρᾶζουσιν φωνῇ μεγάλη λέγοντες· Ἡ σωτηρία τῷ θεῷ ἡμῶν ἐπὶ τῷ καθήμενῳ ἐπὶ τῷ θρόνῳ καὶ τῷ ἀρνίῳ. ¹¹ καὶ πάντες οἱ ἄγγελοι εἰστήκεισαν κύκλῳ τοῦ θρόνου καὶ τῶν πρεσβυτέρων καὶ τῶν τασσάρων ζώων, καὶ ἔπεσαν ἐνώπιον τοῦ θρόνου ἐπὶ τὰ πρόσωπα αὐτῶν καὶ προσεκύνησαν τῷ θεῷ, ¹² λέγοντες· Ἀμήν, ἡ εὐλογία καὶ ἡ δόξα καὶ ἡ σοφία καὶ ἡ εὐχαριστία καὶ ἡ τιμὴ καὶ ἡ δύναμις καὶ ἡ ἰσχὺς τῷ θεῷ ἡμῶν εἰς τοὺς αἰῶνας τῶν αἰώνων. ¹³ καὶ ἠπεκρίθη εἰς ἐκ τῶν πρεσβυτέρων λέγων μοι· Οὗτοι οἱ περιβεβλημένοι τὰς στολὰς τὰς λευκάς τίνες εἰσὶν καὶ πόθεν ἦλθον; ¹⁴ καὶ εἶρηκα αὐτῷ· Κύριε, σὺ οἶδας. καὶ εἶπέν μοι· Οὗτοι εἰσὶν οἱ ἐρχόμενοι ἐκ τῆς θλίψεως τῆς μεγάλης, καὶ ἐπλυναν τὰς στολὰς αὐτῶν καὶ ἐλευκάναν ἐν τῷ αἵματι τοῦ ἀρνίου. ¹⁵ διὰ τοῦτο εἰσὶν ἐνώπιον τοῦ θρόνου τοῦ θεοῦ, καὶ λατρεύουσιν αὐτῷ ἡμέρας καὶ

8. LN. Βενιαμίν.

9. RC. KN. Sz. x. ἰδοῦ, ὄχλ. . . om. c. C. . . LN. εἶδον ὄχλον πολύν c. A (sed pgit καὶ). Vg. al. Cypri. Prim. al. — h. ἰστώτας 2. al. pl. — Rc. περιβεβλημένοι. — h. φοίνικας b. al. pl. Areth.

10. Rc. κρᾶζοντες. — Rc. KN. Sz. τοῦ θρόνου. [etra A al. pl.] . . τῷ θεῷ om.; etiam τοῦ θεοῦ (sic A) leg.; idque post θρόνου pon. 37. al.

11. Rc. KN. Sz. ἐστήκεισαν. [εἰστήκεισιν. c. A (C ἐστήκεισαν) al. m. Andr. Areth. — Rc. τὸ πρόσωπον. — om. τ. θεῷ Tol. Vg. ms. Fulg.

12. Om. ἀμήν Cpt. Vg. ms. — om. x. ἡ σοφ. A; transpon. 26. — Rc. Sz. et KN. (—) in f. add. ἀμήν. [om. c. C al. Andr. 2. Prim. al.]

13. Om. εἰσὶν 12. (s. XI.)

14. KN. Sz. et LN. (—) κύρ. μου. (om. A Prim. etc.) — LN. ἀπὸ θλίψ. μεγάλ. c. A. — Rc. ἐλείκ. στολὰς αὐτῶν (h. τὰς στ. αὐτ. B 2.) . . Sz. LN. ἐλείκ. αὐτάς. [om. c. 9. al. pl. Arm. al. Areth.]

νυκτὸς ἐν τῷ ναῶ αὐτοῦ, καὶ ὁ καθήμενος ἐπὶ τοῦ θρόνου ση-
 16 τῶσει ἐπ' αὐτούς. ¹⁶ οὐ πεινάσουσιν ἔτι, οὐδὲ διψήσουσιν ἔτι, οὐδὲ Es. 49.
 17 μὴ πέσῃ ἐπ' αὐτούς ὁ ἥλιος οὐδὲ πᾶν καύμα, ¹⁷ ὅτι τὸ ἀριον 10.
 τὸ ἀνά μέσον τοῦ θρόνου ποιμανεῖ αὐτούς καὶ ὀδηγήσει αὐτούς
 ἐπὶ ζωῆς πηγᾶς ὑδάτων, καὶ ἐξαλείψει ὁ θεὸς πᾶν δάκρυον ἐκ τῶν Ap. 21.
 ὀφθαλμῶν αὐτῶν. 4. Es. }
25, 8. }

VIII.

- 1 Καὶ ὅταν ἤνοιξεν τὴν σφραγίδα τὴν ἑβδόμην, ἐγένετο σιγὴ ἐν
 2 τῷ οὐρανῷ ὡς ἡμίωρον. ² καὶ εἶδον τοὺς ἑπτὰ ἄγγελους οἱ ἐνώπιον
 3 τοῦ θεοῦ ἐστῆκασιν, καὶ ἐδόθησαν αὐτοῖς ἑπτὰ σάλπιγγες. ³ καὶ
 ἄλλος ἄγγελος ἦλθεν καὶ ἐστάθη ἐπὶ τοῦ θυσιαστηρίου ἔχων λιβα-
 νωτὸν χρυσοῦν, καὶ ἐδόθη αὐτῷ θυμιάματα πολλὰ, ἵνα δάσει ταῖς
 προσευχαῖς τῶν ἁγίων πάντων ἐπὶ τὸ θυσιαστήριον τὸ χρυσοῦν τὸ
 4 ἐνώπιον τοῦ θρόνου. ⁴ καὶ ἀνέβη ὁ καπνὸς τῶν θυμιαμάτων ταῖς
 προσευχαῖς τῶν ἁγίων ἐκ χειρὸς τοῦ ἀγγέλου ἐνώπιον τοῦ θεοῦ.
 5 ⁵ καὶ εἴληφεν ὁ ἄγγελος τὸν λιβανωτὸν, καὶ ἐγέμισεν αὐτὸν ἐκ τοῦ
 πυρὸς τοῦ θυσιαστηρίου καὶ ἔβαλεν εἰς τὴν γῆν· καὶ ἐγένετο βρον-
 ταὶ καὶ ἀστραπαὶ καὶ φωναὶ καὶ σεισμός.
 6 Καὶ οἱ ἑπτὰ ἄγγελοι οἱ ἔχοντες τὰς ἑπτὰ σάλπιγγας ἠτοίμα-
 7 σαν ἑαυτοὺς ἵνα σαλπίσωσιν. ⁷ Καὶ ὁ πρῶτος ἐσάλπισεν, καὶ ἐγένετο
 χάλαζα καὶ πῦρ μεμιγμένα ἐν αἵματι καὶ ἐβλήθη εἰς τὴν γῆν· καὶ
 τὸ τρίτον τῆς γῆς κατεκάη, καὶ τὸ τρίτον τῶν δένδρων κατεκάη,
 καὶ πᾶς χόρτος χλωρὸς κατεκάη. ⁸ Καὶ ὁ δεῦτερος ἀγγελοῦ ἐσάλ-
 8 πισεν, καὶ ὡς ὄρος μέγα πυρὶ καιόμενον ἐβλήθη εἰς τὴν θάλασσαν.

15. Hab. ἐπὶ τῷ θρόνῳ b. al. pl. Areth.

16. LN. οὐδ. μὴ διψ. c. A al. — h. οὐδ' οὐ μὴ πέσῃ b. al. pl. Andr. Areth.

17. Hab. ποιμαίνει et ὀδηγεῖ b. al. pl. — Rc. pro ζωῆς h. ζωσας et ἀπὸ τῶν.

Cap. VIII. 1. Rc. KN. Sz. ὅτε et ἡμίωρον. [ὅταν et ἡμίωρον c. A. C.]

3. Rc. KN. Sz. LN. ἐστάθ. ἐ. τὸ θυσιαστήριον. . . τοῦ θυσ. c. C (h. τοῦ θυσιαστηρίου) b. al. longe pl. Andr. Areth. — Rc. KN. Sz. ὄση. [-οει c. A al. pl. Andr. 1; etiam ὄψ leg.]

6. Rc. om. οἱ ante ἔχ. — LN. αὐτούς c. A.

7. Rc. et KN. (-) πρῶτ. ἄγγελος. — Rc. om. ἐν, tum om. καὶ τὸ τρίτ. τῆς γῆς κατεκ.

8. Om. πυρὶ B al. pl. Areth. T) ch.

σαν· και ἐγένετο τὸ τρίτον τῆς θαλάσσης αἷμα, ⁹ και ἀπέθανεν τὸ τρίτον τῶν κτισμάτων τῶν ἐν τῇ θαλάσσει, τὰ ἐχότα ψυχάς, ⁹ και τὸ τρίτον τῶν πλοίων διεφθάρησαν. ¹⁰ Και ὁ τρίτος ἄγγελος ἐσάλπισεν, και ἔπεσεν ἐκ τοῦ οὐρανοῦ ἀστὴρ μέγας καιόμενος ὡς ¹⁰ λαμπάς και ἔπεσεν ἐπὶ τὸ τρίτον τῶν ποταμῶν και ἐπὶ τὰς πηγὰς τῶν ὑδάτων. ¹¹ και τὸ ὄνομα τοῦ ἀστέρος λέγεται ὁ ἄφινθος. και ¹¹ ἐγένετο τὸ τρίτον τῶν ὑδάτων εἰς ἄφινθον, και πολλοὶ τῶν ἀνθρώπων ἀπέθανον ἐκ τῶν ὑδάτων, ὅτι ἐπικράνθησαν. ¹² Και ὁ τέταρτος ἄγγελος ἐσάλπισεν, και ἐπλήγη τὸ τρίτον τοῦ ἡλίου και τὸ ¹² τρίτον τῆς σελήνης και τὸ τρίτον τῶν ἀστέρων, ἵνα σκοτισθῇ τὸ τρίτον αὐτῶν και ἡ ἡμέρα μὴ φάνη τὸ τρίτον αὐτῆς, και ἡ νύξ ὁμοίως. ¹³ και εἶδον, και ἤκουσα ἐνός ἀετοῦ πετομένου ἐν μεσουρα- ¹³ νήματι, λέγοντος φωνῇ μεγάλῃ· Οὐαὶ οὐαὶ οὐαὶ τοῖς κατοικοῦσιν ἐπὶ τῆς γῆς, ἐκ τῶν λοιπῶν φωνῶν τῆς σάλπιγγος τῶν τριῶν ἀγγέλων τῶν μελλόντων σαλπίζειν.

IX.

Και ὁ πέμπτος ἄγγελος ἐσάλπισεν. και εἶδον ἀστέρα ἐκ τοῦ ¹ οὐρανοῦ πεπτωκότα εἰς τὴν γῆν, και ἐδόθη αὐτῷ ἡ κλεῖς τοῦ φρέατος τῆς ἀβύσσου. ² και ἤνοιξεν τὸ φρέαρ τῆς ἀβύσσου· και ² ἀνέβη καπνὸς ἐκ τοῦ φρέατος ὡς καπνὸς καμίνου μεγάλης, και ἐσκοτώθη ὁ ἥλιος και ὁ αἶθρ ἐκ τοῦ καπνοῦ τοῦ φρέατος. ³ και ἐκ ³ τοῦ καπνοῦ ἐξῆλθον ἀκρίδες εἰς τὴν γῆν, και ἐδόθη αὐταῖς ἐξουσία ὡς ἐχουσιν ἐξουσίαν οἱ σκορπεῖοι τῆς γῆς. ⁴ και ἐρρέθη αὐταῖς, ἵνα ⁴

9. Om. τ. ἐν τ. θαλάσσ. 1. al. Arm. Sl. ms. Har. Am.; post ψυχ. pon. Vg. — Rc. Sz. διεφθάρη.

10. Rc. om. τῶν ante ὑδάτ.

11. Rc. om. ὁ ante ἄφινθ. et τῶν ante ἀνθρ. — Rc. Kn. Sz. pro ἐγένετο [c. A b. al. longe pl.; (vv. vdr; certe Vg.) Andr. Areth. Latt.] h. γίνεται.

12. Rc. Kn. Sz. φαίνη. [φάνη c. AB al. pl. Andr. 1.] . . pon. τὸ τρίτ. αὐτῆς (αὐτῶν 14. al. Cpt.) μὴ φάνη ἢ (ἢ om. B.) ἡμέρα, και (s. μὴ φάνη· ἢ ἡμ. και) B al. pl. Vg. Cpt. — pro τρίτ. ultimo h. τέταρτον A.

13. Rc. pro ἀερ. h. ἀγγέλου. . . h. ἀγγ. ὡς ἀερ. 13. Prim. (text.) — h. τοὺς κατοικοῦντας B al. pl.

Cap. IX. 2. Om. και ἦν. τὸ φρ. τ. ἀβύσσ. 2. al. pl. Am. Har.* Tol.* al. Areth. — pro μεγάλ. h. κασιμένης 2. al. pl. Syr. al. Areth. Victorin.; etiam καιομ. μεγ. leg. — Rc. Kn. Sz. ἐσκοτίσθη. [σκοτίσθη c. A al.]

μὴ ἀδικήσουσιν τὸν χόρτον τῆς γῆς οὐδὲ πᾶν γλωρὸν οὐδὲ πᾶν δέν-
 δρον, εἰ μὴ τοὺς ἀνθρώπους οἵτινες οὐκ ἔχουσιν τὴν σφραγίδα τοῦ
 5 θεοῦ ἐπὶ τῶν μετώπων. ⁵ καὶ ἐδόθη αὐταῖς, ἵνα μὴ ἀποκτείνωσιν
 αὐτούς, ἀλλ' ἵνα βασανισθῶσιν μῆνας πέντε· καὶ ὁ βασανισμὸς
 6 αὐτῶν ὡς βασανισμὸς σκορπίου, ὅταν παῖσῃ ἄνθρωπον. ⁶ καὶ ἐν ^{Job. 3, 21.}
 ταῖς ἡμέραις ἐκείναις ζητήσουσιν οἱ ἄνθρωποι τὸν θάνατον, καὶ
 οὐ μὴ εὕρωσιν αὐτόν, καὶ ἐπιθυμήσουσιν ἀποθανεῖν, καὶ φεύγει
 7 ὁ θάνατος ἀπ' αὐτῶν. ⁷ καὶ τὰ ὁμοιώματα τῶν ἀκρίδων ὅμοια ^{Joel. 2, 4. 5.}
 ἵπποις ἡτοιμασμένοις εἰς πόλεμον, καὶ ἐπὶ τὰς κεφαλὰς αὐτῶν ὡς
 στέφανοι ὅμοιοι χρυσοῦ, καὶ τὰ πρόσωπα αὐτῶν ὡς πρόσωπα ἄν-
 8 θρώπων, ⁸ καὶ εἶχον τρίχας ὡς τρίχας γυναικῶν, καὶ οἱ ὀδόντες ^{Joel. 1, 6.}
 9 αὐτῶν ὡς λεόντων ἦσαν, ⁹ καὶ εἶχον θώρακας ὡς θώρακας σιδη-
 ροῦς, καὶ ἡ φωνὴ τῶν πτερυγῶν αὐτῶν ὡς φωνὴ ἁρμάτων ἵππων
 10 πολλῶν τρεχόντων εἰς πόλεμον. ¹⁰ καὶ ἔχουσιν οὐράς ὁμοίας σκορ-
 πίοις καὶ κέντρα, καὶ ἐν ταῖς οὐραῖς αὐτῶν ἡ ἐξουσία αὐτῶν ἀδι-
 11 κῆσαι τοὺς ἀνθρώπους μῆνας πέντε. ¹¹ ἔχουσαι ἐπ' αὐτῶν βασιλέα
 τὸν ἄγγελον τῆς ἀβύσσου, ὄνομα αὐτῷ Ἑβραϊστὶ Ἀβαδδὼν, καὶ ἐν
 12 τῇ Ἑλληνικῇ ὄνομα ἔχει Ἀπολλύων. ¹² Ἡ οὐαὶ ἡ μία ἀπῆλθεν
 ἰδοῦ, ἔρχεται ἔτι δύο οὐαὶ μετὰ ταῦτα.
 13 Καὶ ὁ ἕκτος ἄγγελος ἐσάλπισεν. καὶ ἤκουσα φωνὴν μίαν ἐκ

4. RC. KN. SZ. ἀδικήσωσι. [-σουσιν c. A.] — RC. ἀνθρ. μόνους. — RC. KN. SZ. in f. add. αὐτῶν. [om. c. A al. Tol. Har.* Am. Andr. 1.]

5. LN. αὐτοῖς c. A 12. (ita a nonnull. etiam v. 3. et 4. leg.) — RC. KN. SZ. βασανισθῶσι. [-σθήσονται c. A al.; etiam βασανισωσιν leg.]

6. RC. οὐχ εὔρ. — RC. KN. SZ. εὔρησουσιν [εὔρ. c. A al. m. Andr. 1. Har.*; etiam εὔρησωσιν leg.] et φεύξετασ. [φεύγ. c. A al.]

7. KN. SZ. στίφαν. χρυσοῖ c. 2. al. pl. Ar. pol. Sl. ms. Areth.

10. RC. KN. κέντρα ἦν ἐν τ. οὐρ. αὐτ., καὶ ἡ ἐξ. [κέντρο., καὶ etc. c. A al. Syr. Erp. Vg. ms. . . h. κέντρο., καὶ ἐν τ. οὐρ. αὐτ. ἐξ. ἔχουσιν τοῦ (etiam om. τοῦ) ἀδ. B al. pl. Areth. . . Similiter al.] — SZ. τοῦ ἀδικ.

11. RC. καὶ ἔχουσιν. . . KN. LN. ἔχουσιν. [ἔχουσαι c. 2. al. pl. Sl. ms. Areth.; etiam ἔχουσαι καὶ, ἔχουσαι δέ, καὶ εἶχον leg.] — RC. KN. SZ. ἐφ' αὐτ. [ἐπ' αὐτ. c. A al. pl. Areth.] — om. τόν ante ἄγγ. 2. al. pm. et h. ἐν δὲ τῇ 2. al. pl. Andr. Areth.

12. RC. KN. SZ. ἔρχονται. [etra A al. pl. Cpt. (veniet vae alterum Hier. et Arr.)] — h. καὶ μετὰ ταῦτ. καὶ ὁ ἕκτ. etc. B al.; aliique similiter.

τῶν κεράτων τοῦ θυσιαστηρίου τοῦ χρυσοῦ τοῦ ἐνώπιον τοῦ θεοῦ, ¹⁴ λέγοντα τῷ ἕκτῳ ἀγγέλῳ, ὃ ἔχων τὴν σάλπιγγα. Αὔσον τοὺς 14 τέσσαρας ἀγγέλους τοὺς δεδεμένους ἐπὶ τῷ ποταμῷ τῷ μεγάλῳ Εὐφράτῃ. ¹⁵ καὶ ἐλύθησαν οἱ τέσσαρες ἀγγελοὶ οἱ ἠτοιμασμένοι 15 εἰς τὴν ὥραν καὶ ἡμέραν καὶ μῆνα καὶ ἐνιαυτόν, ἵνα ἀποκτείνωσιν τὸ τρίτον τῶν ἀνθρώπων. ¹⁶ καὶ ὁ ἀριθμὸς τῶν στρατευμάτων 16 τοῦ ἱππικοῦ δισμυριάδες μυριάδων· ἤκουσα τὸν ἀριθμὸν αὐτῶν. ¹⁷ καὶ οὕτως εἶδον τοὺς ἵππους ἐν τῇ ὁράσει καὶ τοὺς καθημένους 17 ἐπ' αὐτῶν, ἔχοντας θώρακας πυρίνους καὶ ὑακινθίνους καὶ θειώδεις· καὶ αἱ κεφαλαὶ τῶν ἵππων ὡς κεφαλαὶ λεόντων, καὶ ἐκ τῶν στομάτων αὐτῶν ἐκπορεύεται πῦρ καὶ καπνὸς καὶ θεῖον. ¹⁸ ἀπὸ 18 τῶν τριῶν πληγῶν τούτων ἀπεκτάνθησαν τὸ τρίτον τῶν ἀνθρώπων, ἐκ τοῦ πυρὸς καὶ τοῦ καπνοῦ καὶ τοῦ θείου τοῦ ἐκπορευομένου ἐκ τῶν στομάτων αὐτῶν. ¹⁹ ἡ γὰρ ἐξουσία τῶν ἵππων ἐν τῷ στό- 19 ματι αὐτῶν ἐστὶν καὶ ἐν ταῖς οὐραῖς αὐτῶν· αἱ γὰρ οὐραὶ αὐτῶν ^{Ps. 115, 4. et 135, 15.} ὅμοιαι ὄφεσιν, ἔχουσαι κεφαλὰς, καὶ ἐν αὐταῖς ἀδικοῦσιν. ²⁰ καὶ 20 οἱ λοιποὶ τῶν ἀνθρώπων, οἱ οὐκ ἀπεκτάνθησαν ἐν ταῖς πληγαῖς ταύταις, οὐ μετενόησαν ἐκ τῶν ἔργων τῶν χειρῶν αὐτῶν, ἵνα μὴ προσκνήσουσιν τὰ δαιμόνια καὶ τὰ εἰδωλα τὰ χρυσοῦ καὶ τὰ ἀργυροῦ καὶ τὰ χαλκῶ καὶ τὰ λίθινα καὶ τὰ ξύλινα, ἃ οὔτε βλέπειν δύναται οὔτε ἀκούειν οὔτε περιπατεῖν, ²¹ καὶ οὐ μετενόησαν ἐκ 21 τῶν φόνων αὐτῶν οὔτε ἐκ τῶν φαρμακείων αὐτῶν οὔτε ἐκ τῆς πορείας αὐτῶν οὔτε ἐκ τῶν κλεμμάτων αὐτῶν.

13. Rc. Kn. Sz. τ. τεσσάρων κεράτ. [om. c. A al. Syr. Tol. Har. Vg. ms. Am. al. Beda al.]

14. Pro λέγοντα [c. A.] h. λέγοντος B al. pl. Areth. Haym. (text.) .. Rc. Kn. Sz. λέγουσαν. .. h. λέγων 40. — om. ἕκτῳ A. — Rc. δς εἶχε τὴν.

16. Rc. om. τῶν ante στρατ. — h. τοῦ ἵππου h. al. m. — Rc. Kn. Sz. δύο μυρ. [δισμυρ. c. A al. Cypr. (h. dismyriades) .. h. tantum μυριάδ. h. al. pl. Ar. pol. Sl. ms. Andr.] — Rc. καὶ ἤκουσ.

18. Rc. ὑπό, om. πληγῶν, tum h. καὶ ἐκ τ. καπν. κ. ἐκ τ. θ. — h. ἀνθρώπ. ἀπὸ τοῦ 2. al. pl. Andr. 2. Areth.

19. Rc. αἱ γὰρ ἐξουσίαι αὐτῶν ἐν τ. στ. αὐτ. εἶσιν et om. καὶ ἐν τ. οὐρ. αὐτ. — h. ὄφειν 2. al. pl. Areth.

20. Rc. Ln. οὔτε μετεν. [οὐ c. b. al. pl. Andr. 1. Areth.; etiam οὐδέ leg.] — Rc. Kn. Sz. προσκνήσωσι. [-σουσι c. A C al.] — Rc. om. τὰ ante εἶδ. — om. κ. τὰ χαλκ. 2. al. pl. Ar. Aeth. Areth. — Rc. Kn. Sz. δύναται. [etra A al. pl. Andr.]

X.

- 1 Καὶ εἶδον ἄλλον ἄγγελον ἰσχυρὸν καταβαίνοντα ἐκ τοῦ οὐρα-
 τοῦ, περιβεβλημένον νεφέλην, καὶ ἡ ἴρις ἐπὶ τὴν κεφαλὴν αὐτοῦ,
 2 καὶ τὸ πρόσωπον αὐτοῦ ὡς ὁ ἥλιος, καὶ οἱ πόδες αὐτοῦ ὡς στυ-
 3 λαι πυρός, ² καὶ ἔχων ἐν τῇ χειρὶ αὐτοῦ βιβλαρίδιον ἠνεωγμένον.
 καὶ ἔθηκεν τὸν πόδα αὐτοῦ τὸν δεξιὸν ἐπὶ τῆς θαλάσσης, τὸν δὲ
 4 εὐώνυμον ἐπὶ τῆς γῆς, ³ καὶ ἔκραξεν φωνῇ μεγάλη ὡσπερ λέων μυ-
 5 κᾶται. καὶ ὅτε ἔκραξεν, ἐλάλησαν αἱ ἑπτὰ βρονταὶ τὰς ἐνυτῶν
 6 φωνάς. ⁴ καὶ ὅτε ἐλάλησαν αἱ ἑπτὰ βρονταί, ἤμελλον γράφειν· καὶ ^{Dan. 8.}
 ἤκουσα φωνὴν ἐκ τοῦ οὐρανοῦ λέγουσαν· Σφράγισον ἃ ἐλάλησαν ^{26.}
 7 αἱ ἑπτὰ βρονταί, καὶ μὴ αὐτὰ γράψῃς. ⁵ καὶ ὁ ἄγγελος, ὃν εἶδον
 8 ἐστῶτα ἐπὶ τῆς θαλάσσης καὶ ἐπὶ τῆς γῆς, ἔκραξεν τὴν χεῖρα αὐτοῦ
 9 τῆς δεξιᾶς εἰς τὸν οὐρανόν, ⁶ καὶ ᾤμωσεν ἐν τῷ ζῶντι εἰς τοὺς αἰῶ-
 10 νας τῶν αἰώνων, ὅς ἐκτίσεν τὸν οὐρανὸν καὶ τὰ ἐν αὐτῷ καὶ τὴν
 11 γῆν καὶ τὰ ἐν αὐτῇ καὶ τὴν θάλασσαν καὶ τὰ ἐν αὐτῇ, ὅτι χρό-
 12 νος οὐκέτι ἔσται, ⁷ ἀλλὰ ἐν ταῖς ἡμέραις τῆς φωνῆς τοῦ ἔβδομου
 13 ἀγγέλου, ὅταν μέλλῃ σαλπῆζειν, καὶ ἐτελέσθη τὸ μυστήριον τοῦ ^{Am. 2.}
 14 θεοῦ, ὡς εὐηγγέλισεν τοὺς ἑαυτοῦ δούλους τοὺς προφήτας. ⁸ καὶ ^{7.}
 15 ἡ φωνὴ ἣν ἤκουσα ἐκ τοῦ οὐρανοῦ πάλιν λαλοῦσαν μετ' ἐμοῦ καὶ
 16 λέγουσαν· Ἦπαρ λάβε τὸ βιβλίον τὸ ἠνεωγμένον ἐν τῇ χειρὶ τοῦ
 17 ἀγγέλου τοῦ ἐστῶτος ἐπὶ τῆς θαλάσσης καὶ ἐπὶ τῆς γῆς. ⁹ καὶ

Cap. X. 1. Om. ἄλλ. b. al. pl. Sl. ms. Andr. 1.; etiam post ἄγγ. pon. —
 Rc. om. ἡ ante ἴρ. et αὐτοῦ post κεφαλ. — Rc. Kn. Sz. τῆς κεφαλῆς.
 [τὴν κεφ. c. AC al.] — h. στυλος 38. Syr. Vg. ms. al. Tych.

2. Rc. καὶ εἶχεν. — h. βιβλιδάριον C al. pl. Andr. 1. Areth. .. βιβλίον
 B al. pl. — om. ἠνεωγμ. A Cpt. — Rc. τὴν θάλασσαν et τὴν γῆν.

4. Rc. et Kn. (—) τὰς φωνάς ἑαυτῶν, ἤμελλον. — Rc. λέγουσ. μοι
 et ταῦτα γράψ.

5. Rc. om. τὴν δεξιάν.

6. Om. ἐν ante ζῶντι B al. pl. — om. καὶ τ. γῆν κ. τ. ἐν αὐτ. A 12. Cpt. Sl.
 ms. et κ. τ. θάλ. usq. αὐτ. A al. pm. Arm. Sl. Vg. ms. Prim. — Rc.
 οὐκ ἔσται ἔτι.

7. Om. καὶ ante ἐτελέσθ. b. al. m.; vv. nonnull.; Andr. 2. Areth. — Rc.
 τελεσθῆ (etiam τελεσθήσεται leg.) et ταῖς ἐ. δούλοις τοῖς προφή-
 ταῖς. — h. εὐηγγέλισατο b. al. pm. Andr. 1.

8. Rc. Kn. Sz. λαλοῦσα et λέγουσα [etra AC al. Vg.] et βιβλαρίδιον.
 [βιβλ. c. AC al.; h. βιβλιδάριον b. al. pl. Areth.] — Rc. om. τοῦ
 αὐτοῦ ἄγγ.

• Ex. 2, ἀπῆλθα πρὸς τὸν ἄγγελον, λέγων αὐτῷ δοῦναι μοι τὸ βιβλαρίδιον.
 8 899. καὶ λέγει μοι· Λάβε καὶ κατάφαγε αὐτό· καὶ περαινέει σου τὴν
 κοιλίαν, ἀλλ' ἐν τῷ στόματί σου ἔσται γλυκὺ ὡς μέλι. 10 καὶ ἔλα- 10
 βον τὸ βιβλαρίδιον ἐκ τῆς χειρὸς τοῦ ἀγγέλου, καὶ κατέφαγον
 αὐτό· καὶ ἦν ἐν τῷ στόματί μου ὡς μέλι γλυκὺ· καὶ ὅτα ἔφαγον
 αὐτό, ἐπικράσθη ἡ κοιλία μου. 11 καὶ λέγουσίν μοι· Δεῖ σε πά- 11
 λιν προφητεῦσαι ἐπὶ λαοῖς καὶ ἔθνεσιν καὶ γλώσσαις καὶ βασιλεῦσιν
 πολλοῖς.

XI.

• Ex. 40, Καὶ ἐδόθη μοι κάλαμος ὁμοῖος ῥάβδῳ, λέγων· Ἐγειρε καὶ 1
 5. μέτρησον τὸν ναὸν τοῦ θεοῦ καὶ τὸ θυσιαστήριον καὶ τοὺς προσ-
 κυνούοντας ἐν αὐτῷ. 2 καὶ τὴν αὐλὴν τὴν ἔξωθεν τοῦ ναοῦ ἔκβαλε 2
 ἔξωθεν καὶ μὴ αὐτὴν μετρήσης, ὅτι ἐδόθη τοῖς ἔθνεσιν, καὶ τὴν
 πόλιν τὴν ἁγίαν πατήσουσιν μῆνας τεσσαράκοντα καὶ δύο. 3 καὶ 3
 δώσω τοῖς θνητοῖς μάρτυράν μου, καὶ προφητεῦσουσιν ἡμέρας χίλιας
 • Zach. 4, 2 899. διακοσίας ἐξήκοντα περιβεβλημένοι σάκκους. 4 οὗτοι εἰσιν αἱ δύο 4
 5. εἰλαῖαι καὶ αἱ δύο λυγρίαι αἱ ἐνώπιον τοῦ κυρίου τῆς γῆς ἐστῶταθ.
 • 2 Rg. 1, 10. 5 καὶ εἴ τις ἀντὸς θέλει ἀδικῆσαι, πῦρ ἐκπορεύεται ἐκ τοῦ στό- 5
 6. ματος αὐτῶν καὶ κατεσθίει τοὺς ἐχθρούς αὐτῶν· καὶ εἴ τις θέλει
 ἀντὸς ἀδικῆσαι, οὕτως δεῖ αὐτὸν ἀποκτανθῆναι. 6 οὗτοι ἔχουσιν 6

9. Rc. Kn. Sz. ἀπῆλθ' ον. [-θα c. A al.] — Rc. δός μοι. — h. βιβλι-
 δάριον b. al. pl. Areth. (βιβλαρίδ. A**, sed a pr. manu vdr correctum,
 A* βιβλίριον.) . . etiam βιβλίον leg. — pro κοιλ. h. καρδίαν A. (κοιλ.
 δηλαδὴ τ. καρδίαν Andr. comm.)

10. Hab. βιβλιδάριον b. al. . . βιβλίον 6. al. Areth.

11. Rc. Kn. Sz. pro λέγουσιν [c. A al. pm. Har. Areth.; h. λέγουσα 13.]
 h. λέγει.

Cap. XI. 1. Rc. καὶ ὁ ἄγγελος εἰστέκει λέγων. — Rc. Kn. Sz. I. n.
 ἔγειραι. . . ἔγειρε c. A al. pm. Andr. 1*; etiam ἔγειρον leg.

2. Hab. τὴν ἔσωθεν 12. al. Sl. — Rc. Kn. Sz. ἔξω. ἔξω [ἔξωθεν c. A al.
 Andr. 1.] et om. καὶ ante δύο [etra A al. m. Syr. al.]. — h. μετρήσου-
 σιν A.

3. Ln. περιβεβλημένους c. AB al.

4. Hab. αὐλαῖαι A et αλαῖαι C. Rc. om. αἱ post καί, h. τοῦ θεοῦ
 et ἐστῶσαι. — Ln. om. τοῦ ante κυρ. c. A.

5. Rc. bis θέλη. . . pro posteriore h. θελήσῃ A. — pro ἀδικ. ante οὗτ.
 (om. οὗτ. A.) h. ἀπεκτείναι 28. al. Andr.

τὴν ἐξουσίαν κλείσαι τὸν οὐρανόν, ἵνα μὴ ὑετὸς βρέξῃ τὰς ἡμέρας τῆς¹⁷ προφητείας αὐτῶν, καὶ ἐξουσίαν ἔχουσιν ἐπὶ τῶν ὑδάτων, στρέφειν^{17, 22} αὐτὰ εἰς αἷμα, καὶ πατάξαι τὴν γῆν ἐν πάσῃ πληγῇ ὅσκις εἰς^{Ex 7, 19.} 7 θηλήσωσιν. ¹ καὶ ὅταν τελέσωσιν τὴν μαρτυρίαν αὐτῶν, τὸ θηρίον^{Daa. 7, 7.} τὸ ἀναβαῖνον ἐκ τῆς ἀβύσσου ποιήσει μετ' αὐτῶν πόλεμον καὶ νικήσει αὐτούς καὶ ἀποκτενεῖ αὐτούς. ⁸ καὶ τὸ πτώμα αὐτῶν ἐπὶ τῆς πλατείας τῆς πόλεως τῆς μεγάλης, ἧτις καλεῖται πνευματικῶς ⁹ Σόδομα καὶ Αἴγυπτος, ὅπου καὶ ὁ κύριος αὐτῶν ἐσταυρώθη. ⁹ καὶ βλέπουσιν ἐκ τῶν λαῶν καὶ φυλῶν καὶ γλωσσῶν καὶ ἐθνῶν τὸ πτώμα αὐτῶν ἡμέρας τρεῖς καὶ ἡμισυ, καὶ τὰ πτώματα αὐτῶν οὐκ ἀφίουν^{Esth. 9, 22.} ¹⁰ σιν τεθῆναι εἰς μνήμα. ¹⁰ καὶ οἱ κατοικοῦντες ἐπὶ τῆς γῆς χαίρουσιν ἐπ' αὐτοῖς καὶ εὐφραίνονται, καὶ δῶρα πέμπουσιν ἀλλήλοις, ὅτι οὗτοι οἱ δύο προσηῖται ἐβασάνισαν τοὺς κατοικοῦντας ἐπὶ τῆς ¹¹ γῆς. ¹¹ καὶ μετὰ τὰς τρεῖς ἡμέρας καὶ ἡμισυ πνεῦμα ζωῆς ἐκ τοῦ θαοῦ εἰσῆλθεν ἐν αὐτοῖς, καὶ ἔστησαν ἐπὶ τοὺς πόδας αὐτῶν, καὶ ¹² φόβος μέγας ἐπέπεσεν ἐπὶ τοὺς θεωροῦντας αὐτούς. ¹² καὶ ἤκουσαν φωνὴν μεγάλην ἐκ τοῦ οὐρανοῦ λέγουσαν Ἀνάβατε ὧδε, καὶ ἀνέβησαν εἰς τὸν οὐρανόν ἐν τῇ νεφέλῃ, καὶ ἐθεώρησαν αὐτούς οἱ ¹³ ἐχθροὶ αὐτῶν. ¹³ καὶ ἐν ἐκείνῃ τῇ ὥρᾳ ἐγένετο σεισμὸς μέγας, καὶ τὸ δέκατον τῆς πόλεως ἔπεσεν, καὶ ἀπεκτάνθησαν ἐν τῷ σεισμῷ

6. Rc. ΚΝ. Sz. (Sz. pon. τ. οὐρ. ἐξου. κλειῶ.) om. τὴν ante ἐξου. prius. [scr. c. AC.] — Rc. ἐν ἡμέραις αὐτ. τῆς προφ. et om. ἐν ante πάσῃ.
8. Rc. τὰ πτώματα. — Rc. ΚΝ. Sz. om. τῆς ante πόλ. [ctra A b. al. pm. Andr. Areth.] — post ὅπου om. καὶ 7. al. Cpt. Sl. ms. Lips. 4. Andr. 2. (text.) Areth. — Rc. κύρ. ἡμῶν.
9. Rc. βλέπουσιν, τὰ πτώματα, μνήματα. — om. καὶ ante ἡμισυ. b. al. pm. Andr. 1. Areth. Cass. — Rc. ΚΝ. Sz. ἀφήσουσιν. [ἀφίους. c. AC al. Andr. 1. Lips. 5.]
10. Rc. χαροῦσιν [χαίρ. c. ABC al. pl. Andr. 1. Glyc. Tych.] et Rc. ΚΝ. Sz. εὐφρανθήσονται. [εὐφραίν. c. AC al. Andr. 1. Tych.] — h. δώσουσιν B al. pm. Andr. 2. Areth. Tych.
11. Rc. ἐπ' αὐτούς. [ἐν αὐτ. c. A al. Andr. 1. Vig. . . b. αὐτοῖς C al. . . εἰς αὐτούς B al. pm. Andr. 2. Areth.] — Rc. ΚΝ. Sz. ἔπεσεν. [ἐπέπ. c. AC al. m. Sl. Andr. 1.] — τῶν θεωροῦντων C 17.*
12. Hab. ἤκουσα b. al. pm.; vv. m.; Andr. Areth. Tych. — h. φωνῆς μεγάλης λεγούσης C al. — Rc. ΚΝ. Sz. λέγ. αὐτοῖς. [om. c. A 28.] — Rc. ΚΝ. Sz. ἀνάβητε. [ctra AC al.]
13. Om. καὶ ab init. 6. al. m. Areth. Tych. — h. τῇ ἡμέρᾳ B b. al. pl. Ar. pol. Sl. Andr. 2. Areth. — pro δέκα. h. τρίτον B.

ὀνόματα ἀνθρώπων χιλιάδες ἑπτὰ, καὶ οἱ λοιποὶ ἔμφοβοι ἐγένοντο καὶ ἔδωκαν δόξαν τῷ θεῷ τοῦ οὐρανοῦ. ¹⁴ Ἡ οὐαὶ ἡ δευτέρα ¹⁴ ἀπῆλθεν· ἰδοὺ, ἡ οὐαὶ ἡ τρίτη ἔρχεται ταχύ.

Καὶ ὁ ἔβδομος ἄγγελος ἐσάλπισεν, καὶ ἐγένοντο φωναὶ μεγά- ¹⁵
 Αρ. 12. λαι ἐν τῷ οὐρανό, λέγοντες· Ἐγένετο ἡ βασιλεία τοῦ κόσμου τοῦ ^{10.}
 κυρίου ἡμῶν καὶ τοῦ Χριστοῦ αὐτοῦ, καὶ βασιλεύσει εἰς τοὺς αἰῶ-
 νας τῶν αἰώνων. ¹⁶ καὶ οἱ εἴκοσι τέσσαρες πρεσβύτεροι οἱ ἐνώπιον ¹⁶
 τοῦ θεοῦ καθήμενοι ἐπὶ τοὺς θρόνους αὐτῶν ἔπεσαν ἐπὶ τὰ πρόσωπα ¹⁷
 αὐτῶν καὶ προσεκύνησαν τῷ θεῷ, ¹⁷ λέγοντες· Εὐχαριστοῦ-
 μὲν σοι, κύριε ὁ θεὸς ὁ παντοκράτωρ ὁ ὢν καὶ ὁ ἦν, ὅτι εἴληφας ¹⁸
 τὴν δυνάμιν σου τὴν μεγάλην καὶ ἐβασίλευσας, ¹⁸ καὶ τὰ ἔθνη ὡς-
 γίσθησαν, καὶ ἦλθεν ἡ ὀργὴ σου καὶ ὁ καιρὸς τῶν νεκρῶν κριθῆ-
 ναι καὶ δοῦναι τὸν μισθὸν τοῖς δούλοις σου τοῖς προφήταις καὶ ¹⁹
 τοῖς ἁγίοις καὶ τοῖς φοβουμένοις τὸ ὄνομά σου, τοῖς μικροῖς καὶ ¹⁹
 τοῖς μεγάλοις, καὶ διαφθεῖραι τοὺς διαφθειροτάτους τὴν γῆν. ¹⁹ καὶ ¹⁹
 ἦν ὁ βῆθος τοῦ θεοῦ ἐν τῷ οὐρανό, καὶ ὤφθη ἡ κιβωτὸς τῆς ^{5.}
 Αρ. 3, 5. διαθήκης αὐτοῦ ἐν τῷ ναῷ αὐτοῦ, καὶ ἐγένοντο ἀστραπαὶ καὶ φω-
 εκ 16, 18. ναὶ καὶ βρονταὶ καὶ χύλαζα μεγάλη.

XII.

Καὶ σημείον μέγα ὤφθη ἐν τῷ οὐρανό, γυνὴ περιβεβλημένη ¹
 τὸν ἥλιον, καὶ ἡ σελήνη ὑποκάτω τῶν ποδῶν αὐτῆς, καὶ ἐπὶ τῆς ²
 Mich. κεφαλῆς αὐτῆς στέφανος ἀστέρων δώδεκα, ² καὶ ἐν γαστρὶ ἔχουσα ²
 4, 10.

14. Om. ἰδοὺ 6. al. m. Vg. ms.; post τρίτη pon. b. al. pl. Andr. 2. Areth.

15. Rc. λέγουσαι· Ἐγένοντο αἱ βασιλείαι. — h. ἡμῶν Ἰησοῦ Χρι-
 στοῦ, καὶ βασ. 4. al. m. Sl. ms. Tol. Vg. ms. Andr. 1. Areth.

16. Ln. om. οἱ ante εἴκ. c. A et ante ἐνώπ. c. A al. — Rc. εἴκ. καὶ τίσις. —
 h. ἐνώπ. τοῦ θρόνου τοῦ θ. B al. pm. Syr. Arr. Areth. et pergit οὗ
 κάθηνται B (omisso οὗ etiam C 2. Arm.) al. pm. Areth.

17. Rc. ἦν καὶ ὁ ἐρχόμενος.

18. Ln. καὶ τοὺς ἁγίους κ. τοὺς φοβουμένους τ. ὀ. σ., τοὺς μικροὺς
 κ. τοὺς μεγάλους c. AC et om. καὶ ante διαφθεῖραι c. A.

19. Ln. θεοῦ ὁ ἐν c. A al. Victorin. — Sz. διαθήκ. τοῦ κυρίου c. 2.
 al. pm. Andr. Areth.; etiam κυρίου et τοῦ θεοῦ leg. .. om. Cpt. Erp.
 Vg. ms. Prim. (comm.) al. — Rc. KN. Sz. Ln. βροντ. καὶ σεισμὸς
 καὶ. .. om. c. B b. al. pm. Ar. Areth.; etiam καὶ σειμοί, σεισμός, καὶ
 ὁ σεισμ. leg.

3 κράζει, καὶ ὠδίνουσα καὶ βασανιζομένη τεκεῖν. ³ καὶ ὄφθη ἄλλο
 σημεῖον ἐν τῷ οὐρανῷ, καὶ ἰδοὺ δράκων πυρρὸς μέγας, ἔχων κε-
 φαλὰς ἑπτὰ καὶ κέρατα δέκα καὶ ἐπὶ τὰς κεφαλὰς αὐτοῦ ἑπτὰ δια-
 4 δήματα, ⁴ καὶ ἡ οὐρὰ αὐτοῦ σύρει τὸ τρίτον τῶν ἀστέρων τοῦ
 οὐρανοῦ, καὶ ἔβαλεν αὐτοὺς εἰς τὴν γῆν. καὶ ὁ δράκων ἔστηκεν
 ἐνώπιον τῆς γυναικὸς τῆς μελλούσης τεκεῖν, ἵνα ὅταν τέκη τὸ τέκνον
 5 αὐτῆς καταφάγῃ. ⁵ καὶ ἔτεκεν υἱὸν ἄρσενά, ὃς μέλλει ποιμαίνειν ^{Pa. 2,}
 πάντα τὰ ἔθνη ἐν ῥάβδῳ σιδηρᾶ· καὶ ἠρπάσθη τὸ τέκνον αὐτῆς ^{9.}
 6 πρὸς τὸν θεὸν καὶ πρὸς τὸν θρόνον αὐτοῦ. ⁶ καὶ ἡ γυνὴ ἔφυγεν
 εἰς τὴν ἔρημον, ὅπου ἔχει ἐκεῖ τόπον ἡτοιμασμένον ἀπὸ τοῦ θεοῦ,
 7 ἵνα ἐκεῖ τρέψωσιν αὐτὴν ἡμέρας χιλίας διακοσίας ἐξήκοντα. ⁷ καὶ ^{Dan-}
 ἐγένετο πόλεμος ἐν τῷ οὐρανῷ, ὁ Μιχαὴλ καὶ οἱ ἄγγελοι αὐτοῦ τοῦ ^{12, 1.}
 πολεμῆσαι μετὰ τοῦ δράκοντος. καὶ ὁ δράκων ἐπολέμησεν καὶ οἱ
 8 ἄγγελοι αὐτοῦ, ⁸ καὶ οὐκ ἴσχυσαν, οὐδὲ τόπος εὐρέθη αὐτῶν ἔτι
 9 ἐν τῷ οὐρανῷ. ⁹ καὶ ἐβλήθη ὁ δράκων ὁ μέγας, ὁ ὄφις ὁ ἀρχαῖος,
 ὁ καλούμενος διάβολος καὶ ὁ σατανᾶς, ὁ πλανῶν τὴν οἰκουμένην
 ὅλην, ἐβλήθη εἰς τὴν γῆν, καὶ οἱ ἄγγελοι αὐτοῦ μετ' αὐτοῦ ἐβλή-
 10 θησαν. ¹⁰ καὶ ἤκουσα φωνὴν μεγάλην ἐν τῷ οὐρανῷ λέγουσαν· ^{Ap. 19,}
 Ἄρτι ἐγένετο ἡ σωτηρία καὶ ἡ δύναμις καὶ ἡ βασιλεία τοῦ θεοῦ ^{1.}
 ἡμῶν καὶ ἡ ἐξουσία τοῦ Χριστοῦ αὐτοῦ, ὅτι ἐβλήθη ὁ κατήγορος
 τῶν ἀδελφῶν ἡμῶν, ὁ κατηγορῶν αὐτοὺς ἐνώπιον τοῦ θεοῦ ἡμῶν

Cap. XII. 2. Sz. ἔκραζεν c. b. al. pl. Syr. Aeth. Vg. ed. (et clamans om.
 ὠδίν. Am.) Andr. 2. Areth. Prim. . . h. ἔκραξεν B al. . . om. Arr. Arm. —
 Rc. Kn. Sz. om. καὶ ante ὠδίν. [scr. c. A C.]

3. Hab. πυρρὸς BC al. pl. Cpt. Andr. (comm.) Synops.

6. Ln. υἱὸν ἄρσεν c. A C. . . Rc. Kn. Sz. ἄρσενά (etiam v. 13.). — Rc.
 om. πρὸς post καί.

6. Rc. οὐτε. — Kn. Sz. Ln. ἴσχυσε v [c. A b. al. pl. Erp. Cpt. Aeth. Andr.
 (comm.) Victorin. Cass. (non Prim. Hier. Tych.)] et Kn. Ln. εὐρίθ.
 h. ἐκτρέφ. b. al. pm. Areth.

7. Ln. ὁ τε Μιχ. c. A. — Rc. ἐπολέμησαν κατὰ τοῦ δράκ. . . om.
 τοῦ ante πολεμ. B al. pl.

8. Rc. οὐτε. — Kn. Sz. Ln. ἴσχυσε v [c. A b. al. pl. Erp. Cpt. Aeth. Andr.
 (comm.) Victorin. Cass. (non Prim. Hier. Tych.)] et Kn. Ln. εὐρίθ.
 αὐτῷ c. b. al. pl.; vv. iisdem et PP. iisdem.

9. Om. ὁ ante σαταν. b. al. pm. Areth.

10. Rc. Sz. κατεβλήθη. [ctra AB al. pm. Andr. 1. Areth.] — Rc. κατ-
 ἡγορος. [-γορ c. A.] — Rc. Kn. Sz. pro αἰτούς [c. A al. Andr. . .
 h. ἡμῶν Sl. ma. . . om. 32. (s. XV.)] h. αὐτῶν. Digitized by Google

ἡμέρας καὶ νυκτός. ¹¹ καὶ αὐτοὶ ἐνίκησαν αὐτὸν διὰ τὸ αἷμα τοῦ ¹¹
 ἄρνιου καὶ διὰ τὸν λόγον τῆς μαρτυρίας αὐτῶν, καὶ οὐκ ἠγάπησαν
 τὴν ψυχὴν αὐτῶν ἄχρι θανάτου. ¹² διὰ τοῦτο εὐφραίνεσθε, οἱ οὐ- ¹²
 ρανοὶ καὶ οἱ ἐν αὐτοῖς σκηνοῦντες· οὐαὶ τῇ γῆ καὶ τῇ θαλάσῃ,
 ὅτι κατέβη ὁ διάβολος πρὸς ὑμᾶς ἔχων θυμὸν μέγαν, εἶδος ὅτι
 ὀλίγον καιρὸν ἔχει.

Καὶ ὅτε εἶδεν ὁ δράκων ὅτι ἐβλήθη εἰς τὴν γῆν, ἐδίωξεν τὴν ¹³
^{Es. 40.} γυναικᾶ ἣτις ἔτεκεν τὸν ἄρσενά. ¹⁴ καὶ ἐδόθησαν τῇ γυναικὶ αἱ ¹⁴
^{31.} δύο πτέρυγες τοῦ αἵτου τοῦ μεγάλου, ἵνα πέτηται εἰς τὴν ἔρημον
^{Dan.} εἰς τὸν τόπον αὐτῆς, ὅπου τρέφεται ἐκεῖ καιρὸν καὶ καιροὺς καὶ
^{7, 25.} ἡμισὺν καιροῦ ἀπὸ προσώπου τοῦ ὄφως. ¹⁵ καὶ ἔβαλεν ὁ ὄφις ἐκ ¹⁵
 τοῦ στόματος αὐτοῦ ὀπίσω τῆς γυναικὸς ὕδωρ ὡς ποταμὸν, ἵνα
 αὐτὴν ποταμοφόρητον ποιήσῃ. ¹⁶ καὶ ἐβοήθησεν ἡ γῆ τῇ γυναικί, ¹⁶
 καὶ ἤνοιξεν ἡ γῆ τὸ στόμα αὐτῆς καὶ κατέπιεν τὸν ποταμὸν ὃν
 ἔβαλεν ὁ δράκων ἐκ τοῦ στόματος αὐτοῦ. ¹⁷ καὶ ὠργίσθη ὁ δρά- ¹⁷
 κων ἐπὶ τῇ γυναικί, καὶ ἀπῆλθεν ποιῆσαι πόλεμον μετὰ τῶν λοι-
 πῶν τοῦ σπέρματος αὐτῆς, τῶν τηρούντων τὰς ἐντολὰς τοῦ θεοῦ
 καὶ ἐχόντων τὴν μαρτυρίαν Ἰησοῦ.

XIII.

¹⁸ Καὶ ἐστάθη ἐπὶ τῆς ἄμμων τῆς θαλάσσης. (XIII.) ¹ καὶ ¹⁸
^{Dan. 7,} εἶδον ἐκ τῆς θαλάσσης θηρίον ἀναβαῖνον, ἔχον κέρατα δέκα καὶ ¹
^{3 349.} κεφαλὰς ἑπτὰ καὶ ἐπὶ τῶν κεράτων αὐτοῦ δέκα διαδήματα καὶ ἐπὶ
 τὰς κεφαλὰς αὐτοῦ ὀνόματα βλασφημίας. ² καὶ τὸ θηρίον, ὃ εἶ- ²
 δον, ἦν ὅμοιον παρδάλει, καὶ οἱ πόδες αὐτοῦ ὡς ἄρκου, καὶ τὸ
 στόμα αὐτοῦ ὡς στόμα λέοντος. καὶ ἔδωκεν αὐτῷ ὁ δράκων τὴν
 δύναμιν αὐτοῦ καὶ τὸν θρόνον αὐτοῦ καὶ ἐξουσίαν μεγάλην. ³ καὶ ³

11. Hab. καὶ τὴν μαρτυρίαν αὐτῶν C. — Lx. οὐχ ἡγ. c. A.

12. Θm. οἱ ante οὐρ. C al. pm. Areth. — h. κατασκη. C; etiam συνόν-
 τες et κατοικοῦντες leg. — RC. οὐαὶ τοῖς κατοικοῦσι τὴν γῆν κ.
 τὴν θάλασσαν.

14. RC. Kn. Sz. om. αἱ. [ctra A al. m. Syr. Andr.] — h. ὅποις τρέφεται
 2. al. pm. Arr. Andr. (comm.) Areth. — om. κ. ἡμ. καιρ. C.

15. RC. ἵνα ταύτην et 17. τοῦ Ἰησ. Χρῆστοῦ.

18. Lx. ἐστάθη c. A Syr. Ar. pol. Aeth. Arm. Vg. Tych. Victorin. . . om.
 v. Prim.

μίαν ἐκ τῶν κεφαλῶν αὐτοῦ ὡς ἐσφαγμένην εἰς θάνατον, καὶ ἡ
 πληγὴ τοῦ θανάτου αὐτοῦ ἐθεραπεύθη. καὶ ἐθανάτωσθη ὅλη ἡ γῆ
 4 ὅπισθον τοῦ θηρίου, ⁴ καὶ προσεκύνησαν τῷ δράκοντι, ὅτι ἔδωκεν
 τὴν ἐξουσίαν τῷ θηρίῳ, καὶ προσεκύνησαν τῷ θηρίῳ λέγοντες·
 Τίς ὅμοιος τῷ θηρίῳ, καὶ τίς δύναται πολεμῆσαι μετ' αὐτοῦ;
 5 ⁵ καὶ ἐδόθη αὐτῷ στόμα λαλοῦν μεγάλα καὶ βλασφημίαν, καὶ ἐδόθη
 6 αὐτῷ ἐξουσία μῆνας τεσσαράκοντα καὶ δύο. ⁶ καὶ ἤρξαζεν τὸ στόμα
 αὐτοῦ εἰς βλασφημίαν πρὸς τὸν θεόν, βλασφημῆσαι τὸ ὄνομα αὐτοῦ
 7 καὶ τὴν σκηνὴν αὐτοῦ καὶ τοὺς ἐν τῷ οὐρανῷ σκηνοῦντας. ⁷ καὶ Ap. 14.
 ἐδόθη αὐτῷ πόλεμον ποιῆσαι μετὰ τῶν ἁγίων καὶ νικῆσαι αὐτούς, 6. et 7.
 καὶ ἐδόθη αὐτῷ ἐξουσία ἐπὶ πᾶσαν φυλὴν καὶ λαὸν καὶ γλώσσας 9.
 8 καὶ ἔθνος. ⁸ καὶ προσκυνήσουσιν αὐτὸν πάντες οἱ κατοικοῦντες ἐπὶ
 τῆς γῆς, οὗ οὐ γέγραπται τὸ ὄνομα αὐτοῦ ἐν τῷ βιβλίῳ τῆς ζωῆς Ap. 17.
 9 τοῦ ἀρνίου τοῦ ἐσφαγμένου ἀπὸ καταβολῆς κόσμου. ⁹ Εἴ τις ἔγχε

3. Rc. καὶ εἶδον μίαν τῶν (om. ἐκ). — h. ὡσεὶ h. al. pm. Andr. 2. Areth. (text.) — Rc. Kn. Sz. ἐθανάτωσεν. [ἐθανάτωσθη c. AC (h. ἐθανάτωσθη) Andr. 1. et (pergunt ἐν ὅλη τῇ γῇ) 12. al. m. Andr. 2.]

4. Rc. τὸν δράκοντα, ὃς ἔδωκεν [ὅτι ἐδ. c. AC al. pl.; vv. pm.; Andr. Ir. Prim. . . h. τῷ δεδωκότε B b. al. pl. Areth.; etiam τῷ δόντι et ὅτε ἔδωκε leg.] ἐξουσίαν. (om. τὴν), tum τὸ θηρίον [τῷ θ. c. C b. al. pl. Andr. Areth.] et om. καὶ ante τίς. — h. δυνατός b. al. pm. Areth.

5. Rc. Kn. Sz. βλασφημίας. . . Ln. βλάσφημα c. A al. . . βλασφημίαν c. b. al. pl. Vg. ms. (magna blasphemiae Am.) Ir. Dion. alex. Areth. al. — Rc. ἐξουσίαν. πόλεμον ποιῆσαι et Kn. Sz. Ln. ἐξ. ποιεῖσαι. . . om. plane c. Arm. Ir. Dion. alex. ap. Eus. Prim. (sed h. ad ipsum loc. ποιῆσαι) et (certe non attingunt) Andr. et Areth. in comm. . . h. πολεμῆσαι 14. Erg. . . facere signa quae voluit Aeth. . . operari Lips. 4. in m. . . loquendi Prosp.

6. Rc. Kn. Sz. βλασφημίαν. [-ας c. AC al. Vg. ed.] — om. καὶ τ. σκηνὴν αὐτ. Sl. ms. Tol.* — Ln. om. καὶ ante τοὺς c. AC b. al. pm. Syr. ed. Sl. ms.

7. Ln. om. καὶ ἐδόθη α. π. π. μ. τ. ἀγ. κ. νικ. αὐτούς c. AC al. Andr. 2. (et in comm.) Ir.; post ἔθνος pon. Syr. — Rc. om. κ. λαόν. [scr. c. AB (h. κ. λαούς C) al. pl. vv. m. Andr. 1. Areth. Ir. Prim.]

8. Rc. αὐτῷ, tum τὰ ὀνόματα, τῇ βιβλίῳ et om. τοῦ ante ἐσφαγμ. — Rc. Kn. Sz. ὅν οὐ omisso αὐτοῦ [οὐ οὐ c. C Ir. (h. οὐαιγίγρ. . . οὐ ἐγίγρ. ? A) et add. αὐτοῦ c. AC et (teste W'tst.) Ar. Aeth. . . h. ᾧ οὔτε 8. . . ὅν οὔτε B al. pl.]

οὐς, ἀκουσάτω. ¹⁰ εἴ τις εἰς αἰχμαλωσίαν συνάγει, εἰς αἰχμαλω- 10
σίαν ὑπάγει· εἴ τις ἐν μαχαίρῃ ἀποκτείνει, δεῖ αὐτὸν ἐν μαχαίρῃ
ἀποκτανθῆναι. ὡδὲ ἐστὶν ἡ ὑπομονὴ καὶ ἡ πίστις τῶν ἁγίων.

Καὶ εἶδον ἄλλο θηρίον ἀναβαῖνον ἐκ τῆς γῆς, καὶ εἶχεν κέ- 11
ρατα δύο ὅμοια ἀρνίῳ καὶ ἐλάλει ὡς δράκων. ¹² καὶ τὴν ἐξουσίαν 12
τοῦ πρώτου θηρίου πᾶσαν ποιεῖ ἐνώπιον αὐτοῦ. καὶ ποιεῖ τὴν γῆν
καὶ τοὺς ἐν αὐτῇ κατοικοῦντας ἵνα προσκυνήσουσιν τὸ θηρίον τὸ
Ap. 13, 2. πρώτον, οὐ ἰθεραπευθή ἡ πληγὴ τοῦ θανάτου αὐτοῦ. ¹³ καὶ 13
ποιεῖ σημεῖα μεγάλα, ἵνα καὶ πῦρ ποιῇ ἐκ τοῦ οὐρανοῦ καταβαλεῖν
εἰς τὴν γῆν ἐνώπιον τῶν ἀνθρώπων. ¹⁴ καὶ πλατᾶ τοὺς κατοικοῦν- 14
τας ἐπὶ τῆς γῆς διὰ τὰ σημεῖα ἃ ἐδόθη αὐτῷ ποιῆσαι ἐνώπιον τοῦ
θηρίου, λέγων τοῖς κατοικοῦσιν ἐπὶ τῆς γῆς ποιῆσαι εἰκόνα τῷ θη-
ρίῳ ὃς ἔχει τὴν πληγὴν τῆς μαχαίρης καὶ ἔζησεν. ¹⁵ καὶ ἐδόθη αὐτῷ 15
δοῦναι πνεῦμα τῇ εἰκόνι τοῦ θηρίου, ἵνα καὶ λαλήσῃ ἡ εἰκὼν τοῦ
• Dan. 2, 6. θηρίου, καὶ ποιήσῃ ἵνα ὅσοι ἐὰν μὴ προσκυνήσωσιν τὴν εἰκόνα τοῦ
θηρίου ἀποκτανθῶσιν. ¹⁶ καὶ ποιεῖ πάντα, τοὺς μικροὺς καὶ τοὺς 16
μεγάλους, καὶ τοὺς πλουσίους καὶ τοὺς πτωχοὺς, καὶ τοὺς ἐλευ-
θέρους καὶ τοὺς δούλους, ἵνα δῶσιν αὐτοῖς χαραγμα ἐπὶ τῆς χειρὸς

10. Pro εἴ τις usq. ὑπάγ. h. εἴ τις αἰχμ. συνάγει C. . . εἴ τ. εἰς αἰχμ. ὑπάγει B al. et omisso εἰς Cpt. Sl. ms. . . εἴ τ. εἰς αἰχμ., εἰς αἰχμ. ὑπάγει A Sl. ms. . . εἴ τ. αἰχμαλωτίσει, εἰς αἰχμ. ὑπάγει Γ. . . εἴ τ. αἰχμ. ἀπάγει, εἰς αἰχμ. ὑπάγει 33. al. Syr. . . εἴ τ. ἔχει αἰχμαλωσίαν, ὑπάγει b. al. pl. Sl. ms. Andr. 2. — RC. KN. SZ. μαχαίρα [-ρη c. AC] et ἀποκτενεῖ. . . LN. ἀποκταίνει. (A pro ἀποκτ. δεῖ h. ἀποκτανθῆναι.)

11. Om. δύο 2. al. pl. Areth. Victorin.; etiam post ἀρνίῳ pon.; etiam δέκα δύο leg.

12. Hab. καὶ ἐποίησε τὴν b. al. pl. Syr. al. Andr. 2. Areth. . . h. ἐποίησε ter Sl. Vg. Hipp.; al. ter hab. ποιήσῃ. — RC. KN. SZ. προσκυνήσωσιν. [-σουσιν c. AC al. pl.] — om. τ. θανάτ. A.

13. SZ. καὶ πῦρ ἵνα ἐκ τ. οὐρ. καταβαίῃ c. b. al. pl. Areth. — h. ἐπὶ τ. γῆν b. al. pl. Hipp. Andr. 2. Areth.

14. Hab. τοὺς ἐμοὺς τοὺς κατ. b. al. pl. Areth. — RC. KN. SZ. pro ὅς [c. A al.] h. ὅ. — h. ὃ εἶχεν b. al. pl. Syr. Andr. Areth., et καὶ ἔζησ. ἀπὸ τῆς μαχ. 2. al. pl. Areth. — RC. KN. SZ. μαχαίρας. [-ρης c. AC.]

15. LN. αὐτῇ c. AC. — om. δοῦναι C; post πν. pon. b. al. pl. Hipp. Areth. — RC. KN. SZ. ἵνα pon. ante ἀποκτ. et KN. SZ. προσκ. τῇ εἰκόνι.

16. Bc. δώσῃ (etiam δώσωσιν, δώσωσιν, δεσθῇ, λάβωσιν τα, ἔχουσιν leg.).

17 ἀντῶν τῆς δεξιᾶς ἢ ἐπὶ τὸ μέτωπον αὐτῶν, ¹⁷ ἵνα μὴ τις δύνηται ἀγοράσαι ἢ πωλῆσαι εἰ μὴ ὁ ἔχων τὸ χάραγμα τοῦ ὀνόματος τοῦ
18 θηρίου ἢ τὸν ἀριθμὸν τοῦ ὀνόματος αὐτοῦ. ¹⁸ Ὡδε ἡ σοφία ἐστίν. ὁ ἔχων νοῦν ψηφισάτω τὸν ἀριθμὸν τοῦ θηρίου· ἀριθμὸς γὰρ ἀνθρώπου ἐστίν. καὶ ὁ ἀριθμὸς αὐτοῦ ἑξακόσιοι ἑξήκοντα ἕξ.

XIV.

1 Καὶ εἶδον, καὶ ἰδὸν τὸ ἀρίον ἐστὸς ἐπὶ τὸ ὄρος Σιών, καὶ μετ' αὐτοῦ ἑκατὸν τεσσαράκοντα τέσσαρες χιλιάδες ἔχουσαι τὸ ὄνομα αὐτοῦ καὶ τὸ ὄνομα τοῦ πατρὸς αὐτοῦ γεγραμμένον ἐπὶ τῶν
2 μετώπων αὐτῶν. ² καὶ ἤκουσα φωνὴν ἐκ τοῦ οὐρανοῦ ὡς φωνὴν ὑδάτων πολλῶν καὶ ὡς φωνὴν βροντῆς μεγάλης, καὶ ἡ φωνὴ ἦν
3 ἤκουσα ὡς κιθαριῶδων κιθαριζόντων ἐν ταῖς κιθάραις αὐτῶν. ³ καὶ ^{Ps 33, 2.} ἔδουσαν ᾠδὴν καινὴν ἐνώπιον τοῦ θρόνου καὶ ἐνώπιον τῶν τεσσαράκοντων ζώων καὶ τῶν πρεσβυτέρων· καὶ οὐδεὶς ἐδύνατο μαθεῖν τὴν ᾠδὴν εἰ μὴ αἱ ἑκατὸν τεσσαράκοντα τέσσαρες χιλιάδες, οἱ ἠγορα-
4 σμένοι ἀπο τῆς γῆς. ⁴ οὗτοι οἱ εἰσιν οἱ μετὰ γυναικῶν οὐκ ἐμολύνθησαν· παρθένοι γὰρ εἰσιν. οὗτοι οἱ ἀκολουθοῦντες τῷ ἀρνίῳ ὅπου ἦν ὑπάγη. οὗτοι ἠγοράσθησαν ἀπὸ τῶν ἀνθρώπων ἀπαρχὴ τῶν
5 θεῶν καὶ τῶ ἀρνίῳ, ⁵ καὶ ἐν τῷ στόματι αὐτῶν οὐκ εὗρέθη ψευδος· ^{Zeph. 3, 12.} ἅμωμοι εἰσιν.

16. Rc. τῶν μετώπων. (h. τοῦ μετώπου C Cpt. Areth.)

17. Rc. Kn. Sz. καὶ ἵνα. — Sz. per err. om. ὁ ante ἕξ. — Pro τοῦ ὀνόμ. [c. C Syr. Tol. Lips. 4. Vg. ms. (Am. nomine) Andr. 1. Ir. Prim.] h. Rc. ἢ τὸ ὄνομα et Kn. Sz. τὸ ὄν.

18. Rc. τὸν νοῦν. — Rc. Kn. Sz. pro ἑξ. ἕξ. ἕξ scr. χξς'. . . h. ἑξακόσιας δέκα ἕξ (i. e. χξς') C 11; quidam ap. Ir. (ipse improbat.) Tych. (var. edd.) . . . h. ἑξακόσια ἕξ. ἕ. 7. al. ar.

Cap. XIV. 1. Rc. om. τὸ ante ἀρν. — Rc. Kn. Sz. ἐστητός. [ἐστὸς c. A C al. . . h. ἐστώς 12. al. m. Or. Meth.] — h. ἐπὶ ὄρος (om. τό et Σ.) C. — Rc. om. αὐτοῦ καὶ τὸ ὄνομα.

2. Rc. καὶ φωνὴν ἤκουσα κιθαριῶδ.

3. Rc. Ln. ὡς ᾠδὴν. [om. c. b. al. pl.; vv. pl. (non Vg.) Or. Meth. Andr. 2. Areth. Prim. Hier. Cass.]

4. Om. οὗτ. εἰσ. A Aeth. Vg. ms. — Rc. Kn. Sz. οὗτ. εἰσιν οἱ ἀρ. [om. c. A C Vg. al. Or. al.] — Ln. ὑπάγε c. A al. (non Or.) — h. ὑπὸ Ἰησοῦ ἠγορ. b. al. pl. Syr. Ar. pol. Areth. et ἀπ' ἀρχῆς 16. al. Ar. pol. al.

5. Rc. εὗρέθη. δόλος et in f. add. ἐνώπιον τοῦ θρόνου τοῦ θεοῦ. — Rc. Kn. Sz. ἄμ. γάρ. [om. e. A C al. Har. Vg. ms. (hab. Or.)]

Καὶ εἶδον ἄγγελον πετόμενον ἐν μεσουρανήματι, ἔχοντα εὐ- 6
 αγγελίον αἰώνων εὐαγγελίσαι ἐπὶ τοὺς καθήμενους ἐπὶ τῆς γῆς καὶ
 ἐπὶ πᾶν ἔθνος καὶ φυλὴν καὶ γλώσσαν καὶ λαόν, ⁷ λέγων ἐν φωνῇ ⁷
 μεγάλη· Φοβήθητε τὸν Θεὸν καὶ δότε αὐτῷ δόξαν, ὅτι ἦλθεν ἡ
 ὥρα τῆς κρῆσεως αὐτοῦ, καὶ προσκυνήσατε τῷ ποιῆσαντι τὸν οὐ-
 ρανὸν καὶ τὴν γῆν καὶ τὴν θάλασσαν καὶ πηγὰς ὑδάτων. ⁸ καὶ ⁸
 *Es. 21, ἄλλος δεῦτερος ἄγγελος ἠκολούθησεν λέγων· Ἐπεσεν ἔπεσεν Ba-
 *Dan. 4, ⁹βυλῶν ἡ μεγάλη, ἡ ἐκ τοῦ οἴνου τοῦ θυμοῦ τῆς πορνείας αὐτῆς
 *Jer. 51, ²¹ πεπότικεν πάντα τὰ ἔθνη. ⁹ καὶ ἄλλος ἄγγελος τρίτος ἠκολούθησεν ⁹
 Ap. 18, ⁷ αὐτοῖς λέγων ἐν φωνῇ μεγάλη· Εἴ τις προσκυνεῖ τὸ θηρίον καὶ τὴν
 2. 3. εἰκόνα αὐτοῦ, καὶ λαμβάνει χάραγμα ἐπὶ τοῦ μετώπου αὐτοῦ ἢ
 *Ps. 75, ⁸ ἐπὶ τὴν χεῖρα αὐτοῦ, ¹⁰ καὶ αὐτὸς πίεται ἐκ τοῦ οἴνου τοῦ θυμοῦ ¹⁰
 (9.) τοῦ Θεοῦ τοῦ κεκρασμένου ἀκράτου ἐν τῷ ποτηρίῳ τῆς ὀργῆς
 αὐτοῦ, καὶ βασανισθήσονται ἐν πυρὶ καὶ θείῳ ἐνώπιον τῶν ἀγγέ-
 *Es. 34, ¹⁰λων καὶ ἐνώπιον τοῦ ἀρνίου. ¹¹ καὶ ὁ καπνὸς τοῦ βασανισμοῦ ¹¹
 αὐτῶν εἰς αἰῶνας αἰώνων ἀναβαίνει, καὶ οὐκ ἔχουσι ἀνάπαυσιν
 ἡμέρας καὶ νυκτὸς οἱ προσκυνούντες τὸ θηρίον καὶ τὴν εἰκόνα αὐ-

6. RC. KN. Sz. LN. ἄλλος ἄγγ. .. om. c. B al. longe pl. Ar. pol. Sl. ms. Or. Andr. 2. Areth. Ambr.; etiam post ἄγγ. pon. — h. εὐαγγελίσασθαι b. al. pl. Or. Andr. 1. — RC. KN. Sz. om. ἐπὶ primum [etra AC al. Or.] et RC. om. etiam tertium. — RC. LN. pro καθημ. [c. b. al. pl. Sl. ms. Vg. Or. Andr. 2. Areth. Cypr. (var.)] h. κατοικοῦντας.
7. RC. λέγοντα. — h. φοβ. τ. κύριον 2. al. pl. Ar. pol. Vg. (non Am.) Areth. al. (non Or. Cypr. Prim.) — RC. LN. om. τὴν ante θάλασα. [scr. c. b. al. pl. Or. Andr. Areth.]
8. RC. Sz. om. δεῦτερ. .. KN. post ἄγγ. pon. c. C al. pm. Cpt. Arm. Andr. 2. [antep. c. A B al. longe pl. Syr. (et omisso ἄλλ. Arr.) Andr. 1. Areth.] — om. ἔπεσ. alterum BC al. pl. Cpt. al. — RC. ἡ πόλις ἡμεγ. — RC. KN. Sz. ὅτι ἐκ [ῥ c. AC al. pl. Syr. Vg. Aeth. .. om. b. al. pl. Arm. al. .. h. cecidit, cec. Bab. illa magna a vino fornicat. suae (text.), et a vino fornic. suae ceciderunt (h. πίπτουκεν 12. Cpt.) omn. gentes (comm.) Prim.] — om. τ. θυμ. Vg. ms. Andr. 1. (text.) Prim. (comm.) al. — RC. KN. Sz. om. τά.
9. RC. καὶ τρίτ. ἄγγ. .. h. καὶ ἄλλος ἄγγ. 14. et καὶ ἄγγ. 12. — LN. αὐτῷ c. A Prim. — om. καὶ ante λαμβ. C 14.
10. LN. ἐκ τοῦ ποτηρίου c. A (sed pergit τὴν ὀργὴν.) al. — RC. KN. Sz. βασανισθήσεται [-σοντας c. A al.] et ἐν. τ. ἀγίων ἄγγ. .. LN. ἐν. ἄγγ. ἀγ. c. C al. (etiam τῶν ante ἀγ. retinetur) .. om. ἀγ. (retento τῶν) c. A al. Cpt. Vg. ms. .. etiam bis leg. ἀγίων et aliter.

- 12 τοῦ καὶ εἴ τις λαμβάνει τὸ χάραγμα τοῦ ὀνόματος αὐτοῦ. ¹² Ὥδε ἡ ἵπομονὴ τῶν ἁγίων ἐστίν, οἱ τηροῦντες τὰς ἐντολάς τοῦ θεοῦ
- 13 καὶ τὴν πίστιν Ἰησοῦ. ¹³ καὶ ἤκουσα φωνῆς ἐκ τοῦ οὐρανοῦ λεγούσης· Γράψον· Μακάριοι οἱ νεκροὶ οἱ ἐν κυρίῳ ἀποθνήσκοντες ἀπ' ἄρτι. *ναί*, λέγει τὸ πνεῦμα, ἵνα ἀναπαύσονται ἐκ τῶν κόπων αὐτῶν· τὰ γὰρ ἔργα αὐτῶν ἀκολουθεῖ μετ' αὐτῶν.
- 14 Καὶ εἶδον, καὶ ἰδοὺ νεφέλη λευκὴ, καὶ ἐπὶ τῆν νεφέλην καθήμενον ὅμοιον υἱῷ ἀνθρώπου, ἔχων ἐπὶ τὴν κεφαλὴν αὐτοῦ στέφανον ^{Ap. 1.}
- 15 χρυσοῦν καὶ ἐν τῇ χειρὶ αὐτοῦ δρέπανον ὄξυ. ¹⁵ καὶ ἄλλος ἄγγελος ^{- Joel. 3, 13.} ἐξῆλθεν ἐκ τοῦ ναοῦ, κράζων ἐν φωνῇ μεγάλῃ τῷ καθήμενῳ ἐπὶ τῆς νεφέλης· Πέμψον τὸ δρέπανόν σου καὶ θέρισον, ὅτι ἦλθεν
- 16 ἡ ὥρα θερίσαι, ὅτι ἐξηράνθη ὁ θερισμὸς τῆς γῆς. ¹⁶ καὶ ἔβαλεν ὁ καθήμενος ἐπὶ τῆς νεφέλης τὸ δρέπανον αὐτοῦ ἐπὶ τὴν γῆν, καὶ
- 17 ἐθερίσθη ἡ γῆ. ¹⁷ καὶ ἄλλος ἄγγελος ἐξῆλθεν ἐκ τοῦ ναοῦ τοῦ ἐν
- 18 τῷ οὐρανῷ, ἔχων καὶ αὐτὸς δρέπανον ὄξυ· ¹⁸ καὶ ἄλλος ἄγγελος ἐκ τοῦ θυσιαστηρίου, ὁ ἔχων ἐξουσίαν ἐπὶ τοῦ πυρός, καὶ ἐφώνησεν φωνῇ μεγάλῃ τῷ ἔχοντι τὸ δρέπανον τὸ ὄξυ λέγων· Πέμψον σου τὸ δρέπανον τὸ ὄξυ καὶ τρύγησον τοὺς βότρυας τῆς ἀμπέλου
- 19 τῆς γῆς, ὅτι ἤκμασαν αἱ σταφυλαὶ αὐτῆς. ¹⁹ καὶ ἔβαλεν ὁ ἄγγελος τὸ δρέπανον αὐτοῦ εἰς τὴν γῆν, καὶ ἐτρύγησεν τὴν ἀμπέλου ^{- Es. 32.} τῆς γῆς καὶ ἔβαλεν εἰς τὴν ληνὸν τοῦ θυμοῦ τοῦ θεοῦ τὸν μέγαν.

12. RC. KN. Sz. om. ἡ. [etra A al. pl. Andr.] — RC. ὁ δε οἱ.

13. RC. λεγούσ. μοι. — pon. ἀπάρτε (s. ἀπαρτί) λέγ. ναί b. al. pl. Ar. pol. . . etiam pro ναί leg. και, etiam om. . . A modo jam dicit Vg. Abhinc etiam dicit Prim. — RC. KN. Sz. ἀναπαύσονται. [-σονται. c. AC (h. ἀναπαύσονται. AC) al.] et τὰ δέ. [γὰρ c. AC al. Syr. Vg. Prim. Aug. . . h. και τὰ Arr. . . τὰ Cpt.]

14. LN. καθήμενος ὅμοιος. — LN. υἱόν c. A al. pm.; etiam υἱοῦ et υἱῶν leg. — RC. KN. Sz. τῆς κεφαλῆς. [τὴν κ. c. A al. pm.]

15. RC. σοὶ ἡ ὥρα τοῦ θεοῦ. — 16. RC. KN. Sz. τὴν νεφέλην.

18. RC. KN. Sz. ἄγγ. ἐξῆλθεν [om. c. A (om. και ante ἐφώνησ. A.) Vg. ms. Am. Prim. al.], om. ὁ ante ἔχων [scr. c. A (Syr. al.)], pro φωνῇ [c. AB al. Vg. al. . . h. ἐν κραυγῇ. 2. al. pl. Areth.] h. κραυγῇ. — h. ἤκμασεν ἡ σταφυλὴ (pergunt τῆς γῆς 2. al. pl. Syr. Aeth. Areth.) B al. pl. Arr. Aeth. Areth.

19. Hab. ἐξέβαλ. ὁ ἄγγ. 2. al. pl. Areth. — h. τὸν λην. et τὸν μέγ. h. al. pm. . . RC. τὴν λην. et τὴν μεγάλ. [τὴν λην. et τὸν μέγ. c. AC al. pl. Areth. Tych.; cdd. gr. ap. Prim. et Ansb.]

20 και ἐπατήθη ἡ ληνὸς ἔξωθεν τῆς πόλεως, καὶ ἐξῆλθεν αἷμα 20
 ἐκ τῆς ληνοῦ ἄχρι τῶν χαλιῶν τῶν ἵππων, ἀπὸ σταδίων χιλίων
 ἑξακοσίων.

XV.

Καὶ εἶδον ἄλλο σημεῖον ἐν τῷ οὐρανῷ μέγα καὶ θαυμαστόν, 1
 ἀγγέλους ἐπὶ ἑξοτίας πληγὰς ἐπὶ τὰς ἐσχάτας, ὅτι ἐν αὐταῖς
 ἐτελέσθη ὁ θυμὸς τοῦ Θεοῦ. 2 καὶ εἶδον ὡς θάλασσαν ὑαλίνην 2
 μεμιγμένην πυρὶ, καὶ τοὺς νεκρῶτας ἐκ τοῦ θηρίου καὶ ἐκ τῆς εἰ-
 κόνος αὐτοῦ καὶ ἐκ τοῦ ἀριθμοῦ τοῦ ὀνόματος αὐτοῦ ἐστῶτας ἐπὶ
 *Ex.15, 1 τὴν θάλασσαν τὴν ὑαλίνην, ἔχοντας κιθάρας τοῦ Θεοῦ. 3 καὶ ᾄδου- 3
 σιν τὴν ᾠδὴν Μωϋσέως τοῦ δούλου τοῦ Θεοῦ καὶ τὴν ᾠδὴν τοῦ
 ἀρτίου, λέγοντες· Μεγάλα καὶ θαυμαστά τὰ ἔργα σου, κύριε ὁ Θεὸς
 ὁ παντοκράτωρ· δίκαιαι καὶ ἀληθιναὶ αἱ ὁδοί σου, ὁ βασιλεὺς τῶν
 *Jer.10, 7 ἔθνων· 4 τίς οὐ μὴ φοβηθῆ, κύριε, καὶ δοξάσῃ τὸ ὄνομά σου; 4
 ὅτι μόνος ὁσῖος, ὅτι πάντα τὰ ἔθνη ἤξουσιν καὶ προσκυνήσουσιν
 ἐνώπιόν σου, ὅτι τὰ δικαιώματά σου ἐφανερώθησαν.

Καὶ μετὰ ταῦτα εἶδον, καὶ ἠνοίγη ὁ ναὸς τῆς σκηνῆς τοῦ 5
 μαρτυρίου ἐν τῷ οὐρανῷ, 6 καὶ ἐξῆλθον οἱ ἐπὶ ἀγγελοὶ οἱ ἔχοντες 6
 τὰς ἐπὶ πληγὰς, ἐνδεδυμένοι λίθων καθαρῶν λαμπρῶν καὶ περιε-
 ζωσμένοι περὶ τὰ στήθη ζώνας χρυσαῖς. 7 καὶ ἐν ἑκ τῶν τεσσαρῶν 7

20. Rc. ἔξω.

Cap. XV. 2. Rc. καὶ ἐκ τοῦ χαράγματος αὐτοῦ, ἐκ τοῦ ἀριθμ. —
 h. τὰς κιθάρ. 2. al. pl. Areth.

3. Rc. Sz. om. τοῦ ante δουλ. [etra A b. al. pl. Andr.] — Rc. τῶν ἀγίων.
 [ἴθν. c. AB al. longe pl. Cpt. al. Andr. Areth. al. . . h. τ. αἰώνων C 18.
 Syr. Vg. al. Tych. al. (Cf. 1 Tim. 4, 17.)]

4. Rc. KN. Sz. φοβηθῆ σε. [om. c. ABC al. pl. Tok Vg. ms. Am. al. Cypr.
 Prim. al.] — LN. δοξάσει c. AC al. pl. Areth. — om. κύρ. 12. Aeth.
 Arm. (post ἐνώπ. σου pon. Aeth. Arm.) Demid. Cypr. Ambr. Prim. —
 h. μόν. ἄγιος B b. al. longe pl. Sl. ms. Andr. 2. — h. ὅτι πάντες ἤθ.
 B al. pl. Ar. pol. et πάντως Areth.

5. Rc. ἰδοῦ, ἠνοίγη.

6. Rc. om. οἱ ante ἔχ. — Rc. KN. Sz. LN. πληγὰς ἐκ τοῦ ναοῦ. . . om.
 c. B al. pl. Areth.; etiam ante οἱ ἔχ. et post ἐνδεδ. pon.; etiam ἐκ τ.
 οὐρανοῦ leg. — h. οἱ ἦσαν ἐνδεδ. B b. al. pl. Areth. — LN. pro λίθων
 h. λίθον c. AC al. Sl. ms. Lips. 4. 5. 6. Demid. Vg. ms. Am. (utroque
 commemorant Andr. Beda al. . . cf. *Ex. 28, 13.) . . h. λιούν B al. . .
 om. Aeth. Erp. — Rc. καθαρ. καί.

καυματίσαι τοὺς ἀνθρώπους ἐν πυρὶ. ⁹ καὶ ἐκαυματίσθησαν οἱ ἄν- 9
 θρωποι καῦμα μέγα, καὶ ἐβλασφήμησαν τὸ ὄνομα τοῦ Θεοῦ τοῦ
 ἔχοντος τὴν ἐξουσίαν ἐπὶ τὰς πληγὰς ταύτας, καὶ οὐ μετενόησαν
 δοῦναι αὐτῷ δόξαν. ¹⁰ Καὶ ὁ πέμπτος ἐξέγεγεν τὴν φιάλην αὐτοῦ ¹⁰
 ἐπὶ τὸν θρόνον τοῦ θηρίου· καὶ ἐγένετο ἡ βασιλεία αὐτοῦ ἔσκοτω-
 μένη, καὶ ἔμασῶντο τὰς γλώσσας αὐτῶν ἐκ τοῦ πόνου, ¹¹ καὶ ¹¹
 ἐβλασφήμησαν τὸν θεὸν τοῦ οὐρανοῦ ἐκ τῶν πόνων αὐτῶν καὶ ἐκ
 τῶν ἐλκῶν αὐτῶν, καὶ οὐ μετενόησαν ἐκ τῶν ἔργων αὐτῶν. ¹² Καὶ ¹²
^{Es. 11,} ὁ ἕκτος ἐξέγεγεν τὴν φιάλην αὐτοῦ ἐπὶ τὸν ποταμὸν τὸν μέγαν τὸν
^{15. 16.} Εὐφράτην· καὶ ἐξηράνθη τὸ ὕδωρ αὐτοῦ, ἵνα ἐτοιμασθῇ ἡ ὁδὸς
 τῶν βασιλείων τῶν ἀπὸ ἀνατολῶν ἤλιου. ¹³ καὶ εἶδον ἐκ τοῦ στό- ¹³
 ματος τοῦ δράκοντος καὶ ἐκ τοῦ στόματος τοῦ θηρίου καὶ ἐκ τοῦ
 στόματος τοῦ ψευδοπροφήτου πνεύματα τρία ἀκάθαρτα ὡς βάρτρα-
^{1 Rg. 22,} χοι· ^{21,} ^{22.} ¹⁴ εἰπὶν γὰρ πνεύματα δαιμονίων ποιοῦντα σημεῖα, ἃ ἔκπορευε- ¹⁴
 ται ἐπὶ τοὺς βασιλεῖς τῆς οἰκουμένης ὅλης, συναγαγεῖν αὐτοὺς εἰς
 τὸν πόλεμον τῆς μεγάλης ἡμέρας τοῦ Θεοῦ τοῦ παντοκράτορος.
^{Ap. 3, 2.} ¹⁵ Ἴδου, ἔρχομαι ὡς κλέπτῃς· μακάριος ὁ γρηγορῶν καὶ τηρῶν τὰ ¹⁵
 ἱμάτια αὐτοῦ, ἵνα μὴ γυμνὸς περιπατῇ καὶ βλέπωσιν τὴν ἀσχημο-
 σύνην αὐτοῦ. ¹⁶ καὶ συνήγαγεν αὐτοὺς εἰς τὸν τόπον τὸν καλοῦ- ¹⁶
 μενον Ἐβραῖσι' Ἀρμαγεδῶν. ¹⁷ Καὶ ὁ ἑβδομος ἐξέγεγεν τὴν φιάλην ¹⁷
 αὐτοῦ ἐπὶ τὸν αἶρα· καὶ ἐξῆλθεν φωνὴ ἐκ τοῦ ναοῦ ἀπὸ τοῦ θρό-
 νου λέγουσα· Γέγονεν. ¹⁸ καὶ ἐγένοντο ἀστραπαὶ καὶ φωναὶ καὶ ¹⁸

9. Sz. ἐβλασφ. οἱ ἄνθρωποι c. B b. al. pl. Syr. al. Areth. — Rc. Kk. Sz. om. τὴν ante ἐξ. [scr. c. A al. pl. Andr. 2.]

10. Rc. et Kn. (—) πέμπτ. ἄγγελος. — Rc. Kn. Sz. ἔμασῶντο. [ctra A C al. pm.]

12. Rc. et Kn. (—) ἕκτ. ἄγγελος. — Kn. Sz. om. τὸν ante Εὐφρ. c. b. al. pl. Areth. — h. ἀνατολῆς 2. al. pl. Sl. ms. Areth.

13. Rc. ἀκάθ. ὄμοια βατράχοις.

14. Rc. δαιμόνων, τῆς γῆς καὶ τῆς οἰκουμ., om. τόν. — Rc. Kn. Sz. τῆς ἡμέρ. ἐκείνης τῆς μεγάλ. [ctra A al. Vg. Cpt. Aeth. Arm. Egp. Tych.]

16. Rc. Ἀρμαγεδδών. . . Kn. Sz. Ἀρμ. scribunt. . . etiam Ἐρμαγεδών [Vg. ms. Am. Areth. Tych.], Ἀρμαγεδών [Sl. ms.], Μαγεδών [B al. pl. Sl. ms. Vg. ms. Tych. ms.] et aliter leg.

17. Rc. et Kn. (—) ἑβδ. ἄγγελος. — Rc. εἰς τόν. — Rc. Kn. Sz. φωνὴ μεγάλη [om. c. A al. Cass.] ἀπὸ [ἐκ c. A al. pl. Vg. Andr.] τ. σ. τοῦ οὐρανοῦ. [Kn. (—)]

βρονταί, καὶ σεισμός ἐγένετο μέγας, οἷος οὐκ ἐγένετο ἀφ' οὗ ἀνθρώπος ἐγένετο ἐπὶ τῆς γῆς, τηλικούτος σεισμός οὕτως μέγας.
 19 ¹⁹ καὶ ἐγένετο ἡ πόλις ἡ μεγάλη εἰς τρία μέρη, καὶ αἱ πόλεις τῶν ἐθνῶν ἐπέσαν. καὶ Βαβυλῶν ἡ μεγάλη ἐμνησίθη ἐνόπιον τοῦ θεοῦ, Ap. 14.
8.
 δοῦναι αὐτῇ τὸ ποτήριον τοῦ οἴνου τοῦ θυμοῦ τῆς ὀργῆς αὐτοῦ.
²⁰ ²¹ ²⁰ καὶ πᾶσα νῆσος ἐβυγεν, καὶ ὄρη οὐκ εὐρέθησαν. ²¹ καὶ γάλαζα μεγάλη ὡς ταλαντιαία καταβαίνει ἐκ τοῦ οὐρανοῦ ἐπὶ τοὺς ἀνθρώπους· καὶ ἐβλασφήμησαν οἱ ἄνθρωποι τὸν θεὸν ἐκ τῆς πληγῆς τῆς χαλάζης, ὅτι μεγάλη ἐστὶν ἡ πληγὴ αὐτῆς σφόδρα.

XVII.

1 Καὶ ἦλθεν εἰς ἐκ τῶν ἑπτὰ ἀγγέλων τῶν ἔχόντων τὰς ἑπτὰ Jer. 51.
12.
 φιάλας, καὶ ἔλαλησεν μετ' ἐμοῦ λέγων· Δεῦρο, δεῖξω σοι τὸ κῆμα
 2 τῆς πόρνῆς τῆς μεγάλης τῆς καθημένης ἐπὶ ὑδάτων πολλῶν, ² μεθ' ἧς ἐπόρνευσαν οἱ βασιλεῖς τῆς γῆς, καὶ ἐμεθύσθησαν οἱ κατοικοῦν-
 3 τεσ τὴν γῆν ἐκ τοῦ οἴνου τῆς πορνείας αὐτῆς. ³ καὶ ἀπήνεγκέν με Es. 21.
1.
 εἰς ἔρημον ἐν πνεύματι. καὶ εἶδα γυναῖκα καθημένην ἐπὶ θηρίον κοκκινον, γέμον τὰ ὀνόματα βλασφημίας, ἔχον κεφαλὰς ἑπτὰ καὶ
 4 κέρατα δέκα. ⁴ καὶ ἡ γυνὴ ἦν περιβεβλημένη πορφύρῳ καὶ κόκ- Jer. 51.
7.
 κινον καὶ κεχρυσωμένη χρυσίῳ καὶ λίθῳ τιμῶ καὶ μαργαρίταις, ἔχουσα ποτήριον χρυσοῦν ἐν τῇ χειρὶ αὐτῆς γέμον βδελυγμάτων καὶ
 5 τὰ ἀκάθαρτα τῆς πορνείας αὐτῆς, ⁵ καὶ ἐπὶ τὸ μέτωπον αὐτῆς ὄνομα γεγραμμένον· Μυστήριον, Βαβυλῶν ἡ μεγάλη, ἡ μήτηρ τῶν Ap. 14.
8.
 6 πορνῶν καὶ τῶν βδελυγμάτων τῆς γῆς. ⁶ καὶ εἶδα τὴν γυναῖκα μεθύουσαν ἐκ τοῦ αἵματος τῶν ἁγίων καὶ ἐκ τοῦ αἵματος τῶν μαρτύρων

18. Om. ἐγένετ. ante μέγ. 2. al. pl. Ar. pol. Sl. ms. Andr. 2. Areth. Prim. — RC. KN. SZ. οἱ ἄνθρωποι ἐγένοντο [etra A 38. Cpt. Arm. . . etiam ἄνθρωποι ἐγένοντ. et οἱ οὐρανοὶ ἐγένοντ. leg.]

Cap. XVII. 1. RC. λέγων μοι. — RC. KN. SZ. τῶν ὑδάτ. τῶν πολλ. [etra A al. pl. Hipp. Andr.]

3. RC. KN. SZ. εἶδον, etiam v. 6. [εἶδα c. A.] — RC. KN. SZ. γέμον ὀνομάτων. [τὰ ὀνόμ. c. A al. . . h. ὀνόματα 2. al. pl. . . LN. scr. γέμοντα ὀνόματα.]

4. RC. γυνὴ ἡ περιβ. πορφύρα κ. κοκκινῶ, χρυσῶ, καὶ ἀκαθάρτητος πορνείας. — h. πορν. τῆς γῆς B al. fl. Syr. al. Hipp. Areth.; totius terrae Cyp. Prim.; etiam αὐτῆς καὶ τῆς γῆς leg. . . plane om. Arm.

5. Pro πορνῶν (s. πόρνων) h. πορνειῶν Areth. (non in comm.) Vg. Prim.

6. Cf. ad v. 3.

Ἰησοῦ· καὶ ἐθαύμασα ἰδὼν αὐτὴν θαῦμα μέγα. ⁷ Καὶ εἶπέν μοι ἡ
ὁ ἄγγελος· Διὰ τί θαύμασας; ἐγὼ ἐρῶ σοι τὸ μυστήριον τῆς γυ-
ναικὸς καὶ τοῦ θηρίου τοῦ βασιλεύοντος αὐτήν, τοῦ ἔχοντος τὰς
Ap. 17, 11. ἑπτὰ κεφαλὰς καὶ τὰ δέκα κέρατα. ⁸ τὸ θηρίον, ὃ εἶδες, ἦν καὶ ⁸
οὐκ ἔστιν, καὶ μέλλει ἀναβαίνειν ἐκ τῆς ἀβύσσου καὶ εἰς ἀπώλειαν
Ap. 13, 8. ὑπάγει· καὶ θανατωθήσονται οἱ κατοικοῦντες ἐπὶ τῆς γῆς, ὧν οὐ
γέγραπται τὸ ὄνομα ἐπὶ τὸ βιβλίον τῆς ζωῆς ἀπὸ καταβολῆς κόσμου,
βλεπόντων τὸ θηρίον, ὅτι ἦν καὶ οὐκ ἔστιν καὶ πάρεσται. ⁹ ὡς ⁹
ὁ νοῦς ὁ ἔχων σοφίαν. αἱ ἑπτὰ κεφαλὰὶ ἑπτὰ ὄρη εἰσὶν, ὅπου ἡ
γυνὴ κάθηται ἐπ' αὐτῶν. ¹⁰ καὶ βασιλεῖς ἑπτὰ εἰσὶν· οἱ πέντε ¹⁰
ἔπεσαν, ὁ εἷς ἔστιν, ὁ ἄλλος οὐπω ἦλθεν, καὶ ὅταν ἔλθῃ, ὀλίγον
Ap. 17, 8. αὐτὸν δεῖ μέναι. ¹¹ καὶ τὸ θηρίον ὃ ἦν καὶ οὐκ ἔστιν, καὶ αὐτὸς ¹¹
ὄγδοός ἐστιν, καὶ ἐκ τῶν ἑπτὰ ἐστίν, καὶ εἰς ἀπώλειαν ὑπάγει.
Dan. 7, 24. ¹² καὶ τὰ δέκα κέρατα, ἃ εἶδες, δέκα βασιλεῖς εἰσὶν, οἵτινες βα- ¹²
σιλευσιν οὐκ ἔλαβον, ἀλλὰ ἔξουσιν ὡς βασιλεῖς μίαν ὥραν λαμβά-
νονσιν μετὰ τοῦ θηρίου. ¹³ οὗτοι μίαν γνώμην ἔχουσιν, καὶ τὴν ¹³
δύναμιν καὶ ἐξουσίαν αὐτῶν τῷ θηρίῳ διδώσιν. ¹⁴ οὗτοι μετὰ τοῦ ¹⁴
ἄρνιου πολεμήσουσιν καὶ τὸ ἄρνιον νικήσει αὐτούς, ὅτι κύριος κυ-
ριων ἐστίν καὶ βασιλεὺς βασιλέων, καὶ οἱ μετ' αὐτοῦ κλητοὶ καὶ
Es. 8, 7. ἐκλεκτοὶ καὶ πιστοί. ¹⁵ καὶ εἶπέν μοι· Τὰ ὕδατα ἃ εἶδες, οὗ ἡ ¹⁵
πόρνη κάθηται, λαοὶ καὶ ὄχλοι εἰσὶν καὶ ἔθνη καὶ γλώσσαι. ¹⁶ καὶ ¹⁶
τὰ δέκα κέρατα ἃ εἶδες καὶ τὸ θηρίον, οὗτοι μισησοῦσιν τὴν πόρ-

8. Rc. om. τὸ ante θηρ. — Rc. Kn. Sz. ὑπάγειν [-γει c. A al. Andr. Areth. Ir. Prim.] et θαυμάσοντας. [-σθήσ. c. A; etiam θαυμάσουσιν leg.] — κατοικ. τὴν γῆν 2. al. pl. Vg. Hipp. — Ln. οὐκ ἐγέγραπτεο c. (A οὐκ ἐγέγραπται) 8. al. Hipp. — Rc. τὰ ὄνοματα, βλέποντες, ὅτι [pon. ὅτι ἦν τὸ θηρ. B al. pl. Sl. ms. Areth.], καίτερον ἐστίν. [x. πάρεσται c. A B al. longe pl. Sl. Hipp. Andr. 2. Andr. in comm. Areth. Prim. . . h. καὶ πάρεσται 11. al. pm. Andr. 1. . . al. similiter. . . om. plane Vg. (pergit: Et hic est sensus)] — h. τοῦ βιβλίου 2. al. pl. . . τῷ βιβλίῳ Hipp. Andr. 2. — 10. Rc. καὶ ὁ εἷς.

12. Rc. Kn. Sz. οὐπω ἔλαβ. [οὐκ c. A Vg. ms. al. Ir. ms.]

13. Rc. Kn. Sz. τὴν ἔξουσα. [ctra A al. longe pl. Areth.] — Rc. Sz. ἐαυτῶν. — Rc. in f. διαδιδώσουσιν. . . etiam δώσουσιν et διαδώσουσιν leg.

15. Rc. Kn. Sz. λέγει μοι. [ctra A Syr. Arr. Vg. . . om. εἶπ. μ. Aeth. Rup.]

16. Rc. pro καὶ τὸ h. ἐπὶ τὸ. . . om. x. τὸ θηρ. Vg. ms. (et bestiam Am.) Tych. Beda.

την, καὶ ἡρημαμένην ποιήσουσιν αὐτήν καὶ γυμνήν, καὶ τὰς σάρ-
 17 κας αὐτῆς φάγονται, καὶ αὐτήν κατακαύσουσιν ἐν πυρὶ. ¹⁷ ὁ γὰρ
 θεὸς ἔδωκεν εἰς τὰς καρδίας αὐτῶν ποιῆσαι τὴν γνώμην αὐτοῦ καὶ
 18 δοῦναι τὴν βασιλείαν αὐτῶν τῷ θηρίῳ, ἄχρι τελεσθῆσονται οἱ λό-
 γοι τοῦ θεοῦ. ¹⁸ καὶ ἡ γυνή, ἣν εἶδες, ἐστὶν ἡ πόλις ἡ μεγάλη
 ἡ ἔχουσα βασιλείαν ἐπὶ τῶν βασιλείων τῆς γῆς.

XVIII.

1 Μετὰ ταῦτα εἶδον ἄλλον ἄγγελον καταβαίνοντα ἐκ τοῦ οὐρα-
 νοῦ, ἔχοντα ἔξουσιαν μεγάλην, καὶ ἡ γῆ ἐφωτίσθη ἐκ τῆς δόξης
 2 αὐτοῦ. ² καὶ ἔκραξεν ἐν ἰσχυρᾷ φωνῇ λέγων· Ἐπεσεν ἔπεσεν Βα-
 βυλῶν ἡ μεγάλην ἡ ἐγένετο κατοικητήριον δαιμονίων καὶ φυλακὴ
 παντὸς πνεύματος ἀκαθάρτου καὶ φυλακὴ παντὸς ὀρνέου ἀκαθάρ-
 3 του καὶ μεμσημένου, ³ ὅτι ἐκ τοῦ οἴνου τοῦ θυμοῦ τῆς πορνείας
 αὐτῆς πέπωκεν πάντα τὰ ἔθνη, καὶ οἱ βασιλεῖς τῆς γῆς μετ' αὐ-
 4 νους ἐπόρνευσαν, καὶ οἱ ἔμποροι τῆς γῆς ἐκ τῆς δυνάμεως τοῦ στρώ-
 νου αὐτῆς ἐπλούτησαν. ⁴ καὶ ἤκουσα ἄλλην φωνὴν ἐκ τοῦ οὐρανοῦ
 λέγουσαν· Ἐξέλθατε εἰς αὐτῆς, ὁ λαὸς μου, ἵνα μὴ συγκοινωνήσητε
 Ap. 14. 2
 Jer. 51. 8
 Nah. 2. 7
 Jer. 51. 6. et 9.

16. καὶ γυμν. et om. et pon. ante ποιῆσ. . . add. ποιήσουσιν αὐτήν B b. al. pl. Areth. (text.)

17. Rc. KN. Sz. post γνώμ. αὐτ. add. καὶ ποιῆσαι γνώμην μίαν (μίαν γν. Rc.). [om. c. A Vg. Tych. Andr. (ap. Mill. et Wtst.) Andr. 1. (diff. cdd.) . . om. ποιῆσ. τ. γνώμ. αὐτοῦ καὶ 18. al. Aeth. et similiter Arm. . . h. et esse illos in consensu et metu Prim. (Cf. v. 13.)] — Rc. τελεσθῆ (h. τελεσθῶσιν B al. pl. Areth.) τὰ ῥήματα τοῦ.

Cap. XVIII. 1. Rc. KN. Sz. Καὶ μετὰ. [om. c. A al. pl. Syr. al. Hipp. al. m.] — Rc. om. ἄλλ. [scr. c. AB al. longe pl.; vv. pl. Hipp. al. pm.; sed etiam post ἄγγ. pon. et ἄγγ. ἕτερον leg.]

2. Rc. ἐν ἰσχυρῷ, φωνῇ μεγάλῃ λέγ. . . h. tantum ἐν ἰσχυρῷ Vg. Tych. . . al. aliter. — om. ἔπεσ. alterum B al. pl. Arr. al. Areth. Prim. — Rc. KN. Sz. δαιμόνων. [-νίων c. A Areth.] — Ln. πνεύμ. ἀκ. καὶ μεμσημένου c. A al. Areth. — pro ὀρν. h. θηρίου A Andr. (comm.)

3. Ln. om. τοῦ οἴν. [c. A Aeth. Toi. Lips. 5. 6. Vg. ms. Am. Ansb. . . etiam τ. θυμ. om. et utrumque var. pon.] et h. πέπτωκαν. [c. AC Cpt. Aeth. et (h. πεπτώκασιν) al. pl. . . etiam πεπτώκασιν, πεπότιεν leg. . . de vino fornicat. ejus et reges terrae fornicati sunt Prim.]

4. Rc. KN. Sz. ἐξέλθετε. [-θατε c. A] . . h. ἐξέλθε 2. al. pl. Areth. al.

ταῖς ἀμαρτίαις αὐτῆς καὶ ἐκ τῶν πληγῶν αὐτῆς ἵνα μὴ λάβητε,
 5 ὅτι ἐκαλλήθησαν αὐτῆς αἱ ἀμαρτίαι ἄχρι τοῦ οὐρανοῦ καὶ ἐμνη- 5
 *Ps. 137, μόνον σεν ὁ θεὸς τὰ ἀδικήματα αὐτῆς. 6 ἀπόδοτε αὐτῇ ὡς καὶ αὐτῇ 6
 8. ἀπέδωκεν, καὶ διπλώσατε διπλᾶ κατὰ τὰ ἔργα αὐτῆς· ἐν τῷ πο-
 *Es. 47, τηρίῳ ᾧ ἐκέρασεν κέρασατε αὐτῇ διπλοῦν· ἵσα ἐδόξασεν αὐτῇ 7
 7-9. καὶ ἐδοξηρίασεν, τοσοῦτον δότε αὐτῇ βασανισμὸν καὶ πένθος. ὅτι
 ἐν τῇ καρδίᾳ αὐτῆς λέγει· ὅτι κάθημαι βασίλισσα καὶ χήρα οὐκ
 εἰμι καὶ πένθος οὐ μὴ ἴδω, 8 διὰ τοῦτο ἐν μιᾷ ἡμέρᾳ ἤξουσιν αἱ 8
 πληγαὶ αὐτῆς, θάνατος καὶ πένθος καὶ λιμός, καὶ ἐν πυρὶ κατα-
 καυθήσεται· ὅτι ἰσχυρὸς ὁ θεὸς ὁ κρῖνας αὐτῆν. 9 καὶ κλαύσουσιν 9
 καὶ κωπονται ἐπ' αὐτὴν οἱ βασιλεῖς τῆς γῆς οἱ μετ' αὐτῆς πορνεύ-
 σαυτες καὶ στρηγιάσαντες, ὅταν βλέπωσιν τὸν καπνὸν τῆς πυρώσεως
 αὐτῆς, 10 ἀπὸ μακρόθεν ἐστηκότες διὰ τὸν φόβον τοῦ βασανισμοῦ 10
 αὐτῆς, λέγοντες· Οὐαὶ οὐαὶ, ἡ πόλις ἡ μεγάλη, Βαβυλῶν ἡ πόλις
 *Es. 27. ἡ ἰσχυρά, ὅτι μιᾷ ᾠρᾷ ἤλθεν ἡ κρίσις σου. 11 καὶ οἱ ἔμποροι τῆς 11
 γῆς κλαύσουσιν καὶ πενθοῦσιν ἐπ' αὐτὴν, ὅτι τὸν γόμον αὐτῶν οὐδ-
 εις ἀγοράζει οὐκέτι, 12 γόμον χρυσοῦ καὶ ἀργύρου καὶ λίθου τιμίον 12
 καὶ μαργαρίτου καὶ βύσσου καὶ πορφύρας καὶ σηρικῆς καὶ κοκ-
 κίνου, καὶ πᾶν ξύλον θύνον καὶ πᾶν σκεῦος ἐλεφάντινον καὶ πᾶν
 σκεῦος ἐκ λίθου τιμιωτάτου καὶ χαλκοῦ καὶ σιδήρου καὶ μαρμάρου,

4. Pro λάβ. h. βλαβῆτε Sl. Andr. 1. Cypr. Prim. Tych.

5. Rc. ὅτι ἠκολούθησαν. — post ἐμνημ. add. αὐτῆς 2. al. pl.

6. Rc. ἀπέδωκ. ὑμῖν. — Rc. Kn. Sz. αὐτῇ διπλᾶ. [om. c. A al. Sl. ms. Vg. et (hab. τὰ) C al. pl. Hipp.]

7. Rc. Kn. Sz. ἐαυτῆν. [ctra AC al. pl.] et om. ὅτι ante κάθημ. [ctra AC al. pl. Sl. Andr. 1. al.]

8. Rc. Kn. Sz. κύριος ὁ θεός. [om. c. A Aeth. Vg. . . om. ὁ θεός 6. al. pl. Aeth. al.] — Rc. κρῖνας.

9. Rc. Ln. κλαύσουσιν [ctra BC al. longe pl. Andr. 1. Areth.] et Rc. add. αὐτῆν. — ἐπ' αὐτὴν c. C b. al. pl. Hipp. Areth. . . Rc. Kn. Sz. Ln. ἐπ' αὐτῆν. . . al. aliter. . . om. 14. Prim.

10. Rc. ἐν μιᾷ. . . h. ὅτι μίαν ᾠραν ἡ κρίσις σ. A.

11. Hab. κλαύσουσιν κ. πενθήσουσιν 2. al. pl. Arr. Vg. Hipp. al. . . κλαί-
 ουσιν κ. πενθήσουσιν B; etiam alterum om. — ἐπ' αὐτὴν c. C al.
 Hipp. . . Rc. Kn. Sz. Ln. ἐπ' αὐτῆν. . . h. ἐν αὐτῇ A; etiam ἐφ' ἐαυτούς
 (s. -τοῖς) leg.

12. Ln. μαργαρίτας c. A. (h. χρυσοῦν κ. ἀργυροῦν κ. λίθους τιμίους
 κ. μαργαρίτας C.) — Rc. βύσσου. — h. πορφύρου 2. al. pl. Areth.
 al. . . om. κ. πορφ. A Ansb.; post σηρικ. pon. Prim.

13 ¹³ καὶ κιννάμωμον καὶ ἄμωμον καὶ θυμιάματα καὶ μύρον καὶ λίβανον καὶ ὄνον καὶ ἔλαιον καὶ σεμίδαλις καὶ ὄστρον καὶ κτήνη καὶ πρόβατα, καὶ ἵππων καὶ ῥεδῶν καὶ σωμάτων, καὶ ψυχὰς ἀνθρώπων. ¹⁴ καὶ ἡ ὀπίωρα σου τῆς ἐπιθυμίας τῆς ψυχῆς ἀπῆλθεν ἀπὸ σου, καὶ πάντα τὰ λιπαρὰ καὶ τὰ λαμπρὰ ἀπώλετο ἀπὸ σοῦ, καὶ ¹⁵ οὐκέτι αὐτὰ οὐ μὴ εὐρήσουσιν. ¹⁵ οἱ ἔμποροι τούτων, οἱ πλουτήσαντες ἀπ' αὐτῆς, ἀπὸ μακρόθεν στηθόνται διὰ τὸν φόβον τοῦ βασιανισμοῦ αὐτῆς κλαίοντες καὶ πενθοῦντες, ¹⁶ λέγοντες· Οὐαὶ ^{Ap. 17.} οὐαὶ, ἡ πόλις ἡ μεγάλη, ἡ περιβεβλημένη κόκκινον καὶ πορφυροῦν καὶ βύσσινον καὶ κεχρυσωμένη ἐν χρυσῷ καὶ λίθῳ τιμῷ καὶ μαργαρίτῃ, ὅτι μιᾶ ὥρα ἤρημώθη ὁ τοσοῦτος πλοῦτος. ¹⁷ καὶ πᾶς κυβερνήτης καὶ πᾶς ὁ ἐπὶ τόπον πλείων καὶ ταῦται καὶ ὅσοι τῆν ¹⁸ θάλασσαν ἐργάζονται, ἀπὸ μακρόθεν ἔστησαν ¹⁸ καὶ ἔκραξαν βλέποντες τὸν τόπον τῆς πυρώσεως αὐτῆς, λέγοντες· Τίς ὁμοία τῇ πόλει τῇ ^{Es. 34, 10.} μεγάλῃ; ¹⁹ καὶ ἔβαλον χοῦν ἐπὶ τὰς κεφαλὰς αὐτῶν καὶ ἔκραξαν κλαίοντες καὶ πενθοῦντες, λέγοντες· Οὐαὶ οὐαὶ, ἡ πόλις ἡ μεγάλη, ἐν τῇ ἐπλούτησαν πάντες οἱ ἔχοντες τὰ πλοῖα ἐν τῇ θαλάσῃ ἐκ τῆς τιμιότητος αὐτῆς, ὅτι μιᾶ ὥρα ἤρημώθη. ²⁰ εὐφράνον ^{Es. 44, 23.} ἐν αὐτῇ, οὐρανὸν καὶ οἱ ἅγιοι καὶ οἱ ἀπόστολοι καὶ οἱ προφῆται, ²¹ ὅτι ἔκραγεν ὁ θεὸς τὸ κρῖμα ἕμῶν ἐξ αὐτῆς. ²¹ Καὶ ἤρην εἰς ἄγγελος ἰσχυρὸς λίθον ὡς μύλων μέγαν, καὶ ἔβαλεν εἰς τὴν θάλασσαν ^{Jer. 21, 63. 64.}

13. RC. KN. SZ. κιννάμωμον. [κιννάμ. c. A al.] — RC. om. κ. ἄμωμ.

14. RC. KN. SZ. σοῦ post ὀπίωρ. [c. AC Am. edd. lat. Prim. al.] pon. post ψυχῆς. — RC. pro ἀπώλ. h. ἀπῆλθεν. — RC. KN. SZ. οὐ μὴ εὐρήσης αὐτά. [αὐτά etc. c. A (pon. αὐτ. post μὴ) C al. Syr. Vg. Aeth. . . etiam εὐρης et εὐρήσεις leg.]

16. RC. et KN. (—) καὶ λέγοντ. — RC. χρυσῷ. . . LN. om. ἐν c. A (non C) al. pl. Areth. (non Hipp.) — RC. KN. SZ. μαργαρίταις. [-τη c. A.]

17. RC. κ. πᾶς ἐπὶ τῶν πλοίων ὁ ὁμοιος. . . h. κ. π. ἐπὶ (s. ὁ ἐπὶ) τῶν πλοίων πλείων 4. al. pl. Areth. al.

18. RC. KN. SZ. h. v. et v. sq. ἔκραζον. [ctra AC al. Hipp.] — RC. ὀρώντες pro βλέπ. — RC. KN. SZ. τὸν καπνόν. (Cf. v. 9.) [τόπ. c. A 10. Vg.]

19. LN. ἔβαλον c. C. . . h. ἐπέβαλον A. — h. καὶ λέγοντ. b. al. pl. vv. m. Andr. 2. al. — RC. om. τὰ ante πλ.

20. RC. pro ἐν αὐτῇ [c. A C] h. ἐπ' αὐτῇ. . . KN. SZ. ἐπ' αὐτῇ. — RC. om. καὶ οἱ ante ἀπόστ.

21. RC. KN. SZ. μύλον. [ctra AC Syr. ed. Cpt. Vg.]

λέγων· Οὕτως ὁρήματι βληθήσεται Βαβυλὼν ἡ μεγάλη πόλις,
 * Es. 24, και οὐ μὴ εὑρεθῆ ἔτι. ²² και φωνή κιθαρῶδων και μουσικῶν και 22
 8. αὐλητῶν και σαλπιστῶν οὐ μὴ ἀκουσθῆ ἐν σοι ἔτι, και πᾶς τεχνί-
 της πάσης τέχνης οὐ μὴ εὑρεθῆ ἐν σοι ἔτι, και φωνή μύλου οὐ μὴ
 * Es. 23, ἀκουσθῆ ἐν σοι ἔτι, ²³ και φῶς λύχνου οὐ μὴ φανῆ ἐν σοι ἔτι, 23
 8. και φωνή τυμψιον και νύμφης οὐ μὴ ἀκουσθῆ ἐν σοι ἔτι, ὅτι οἱ
 ἔμποροί σου ἦσαν οἱ μεγασιάνες τῆς γῆς, ὅτι ἐν τῇ φαρμακείᾳ σου
 ἐπλανήθησαν πάντα τὰ ἔθνη, ²⁴ και ἐν αὐτῇ αἱματα προφητῶν 24
 και ἁγίων εὑρέθη και πάντων τῶν ἐσφαγμένων ἐπὶ τῆς γῆς.

XIX.

Ap. 12, Μετὰ ταῦτα ἤκουσα ὡς φωνὴν μεγάλην ὄχλου πολλοῦ ἐν τῷ 1
 10. οὐρανῷ, λεγόντων· Ἀλληλούϊα, ἡ σωτηρία και ἡ δόξα και ἡ δό-
 Ap. 16, ταμις τοῦ Θεοῦ ἡμῶν, ² ὅτι ἀληθινὰ και δικαίαι αἱ κρίσεις αὐτοῦ, 2
 7. ὅτι ἔκριεν τὴν πόρνην τὴν μεγάλην ἧτις διέφθειρεν τὴν γῆν ἐν τῇ
 * Dt. 32, πορνείᾳ αὐτῆς, και ἐξεδίκησεν τὸ αἷμα τῶν δούλων αὐτοῦ ἐκ χει-
 43. ρὸς αὐτῆς. ³ και δεύτερον εἰρηκαν· Ἀλληλούϊα, και ὁ καρπὸς αὐ- 3
 * Es. 34, τῆς ἀναβαίνει εἰς τοὺς αἰῶνας τῶν αἰώνων. ⁴ και ἔπесαν οἱ εἰκοσι 4
 10. 4 τέσσαρες πρεσβύτεροι και τὰ τέσσαρα ζῶα, και προσεκύνησαν τῷ
 43. Θεῷ τῷ καθημένῳ ἐπὶ τῷ θρόνῳ λέγοντες· Ἀμὴν ἀλληλούϊα. ⁵ και 5
 φωνὴ ἀπὸ τοῦ θρόνου ἐξῆλθεν λέγουσα· Αἰνεῖτε τῷ Θεῷ ἡμῶν,
 πάντες οἱ δούλοι αὐτοῦ και οἱ φοβούμενοι αὐτόν, οἱ μικροὶ και οἱ
 * Es. 1, μεγάλοι. ⁶ και ἤκουσα ὡς φωνὴν ὄχλου πολλοῦ και ὡς φωνὴν ὑδά- 6
 24.

22. Om. πᾶς. τέχνης A Crf. al. — h. φωνὴ μύθου C.

23. LN. post φωνή om. ἐν c. C (om. και φῶς usq. ἔτι proxim. A) et om. οἱ ante ἔμπορ. c. A.

24. RC. LN. αἷμα. [αἱματα c. b. al. longe pl. Arr. Sl. ms. Andr. 2. Andr. in comm. Areth.]

Cap. XIX. 1. RC. Καὶ μετὰ. — om. ὡς b. al. pl. Syr. al. Andr. Prim. Tych. — RC. λέγοντες, post δόξα add. και ἡ τιμὴ [quae KN. (—)] et h. δὴν. κυρίως τῷ Θεῷ ἡμ.

2. RC. SZ. LN. ἐφθειρεν. [διέφθ. c. b. al. longe pl. Andr. 2. Areth. . . h. ἔκριεν A.] — RC. om. τῆς ante χειρ.

4. RC. εἰκ. και τίσα. — RC. KN. SZ. τοῦ θρόνου ο. [etra A al. pl. Areth.]

5. RC. SZ. ἐκ τοῦ θρ. — RC. τὸν Θεόν et και οἱ μικρ.

6. Om. ὡς primum 6. al. pl. Arm. Andr. Prim.; etiam post φων. pon.; om. secundum A 12; inde LN. om.

των πολλῶν καὶ ὡς φωνὴν βροντῶν ἰσχυρῶν, λέγοντες· Ἀλληλούια, ὅτι ἐβασίλευσεν κύριος ὁ θεὸς ὁ παντοκράτωρ. ⁷ χαίρωμεν καὶ ^{Ps. 118, 24.} ἀγαλλιώμεν, καὶ δώσομεν τὴν δόξαν αὐτῷ· ὅτι ἦλθεν ὁ γάμος τοῦ ἁγίου καὶ ἡ γυνὴ αὐτοῦ ἠτοίμασεν ἑαυτήν, ⁸ καὶ ἐδόθη αὐτῇ ἵνα περιβάλληται βύσσινον λαμπρὸν καθαρόν. τὸ γὰρ βύσσινον τὰ δι- ⁹ καιώματα τῶν ἁγίων ἐστίν. ⁹ Καὶ λέγει μοι· Γράψον· Μακάριοι οἱ εἰς τὸ δεῖπνον τοῦ γάμου τοῦ ἁγίου κεκλημένοι. καὶ λέγει μοι· ¹⁰ Οἴτοι οἱ λόγοι οἱ ἀληθινοὶ τοῦ θεοῦ εἰσίν. ¹⁰ καὶ ἔπεσα ἔμπροσθεν τῶν ποδῶν αὐτοῦ προσκυνῆσαι αὐτῷ. καὶ λέγει μοι· Ὅρα μὴ· σὺνδουλός σου εἰμὶ καὶ τῶν ἀδελφῶν σου τῶν ἐχόντων τὴν μαρτυρίαν Ἰησοῦ· τῷ θεῷ προσκύνησον. ἡ γὰρ μαρτυρία Ἰησοῦ ἐστίν τὸ πνεῦμα τῆς προφητείας.

¹¹ Καὶ εἶδον τὸν οὐρανὸν ἠνεωγμένον. καὶ ἰδοὺ ἵππος λευκός, καὶ ὁ καθήμενος ἐπ' αὐτὸν καλούμενος πιστὸς καὶ ἀληθινός, καὶ ¹² ἐν δικαιοσυνῇ κρίνει καὶ πολεμεῖ. ¹² οἱ δὲ ὀφθαλμοὶ αὐτοῦ ὡς φλόξ πυρός, καὶ ἐπὶ τὴν κεφαλὴν αὐτοῦ διαδήματα πολλά, ἔχον ¹³ ὄνομα γεγραμμένον ὃ οὐδεὶς ὀιδεν εἰ μὴ αὐτός. ¹³ καὶ περιβεβλη- ^{Es. 63, 1.} μένος ἱματίον βεβαμμένον αἵματι, καὶ κέκληται τὸ ὄνομα αὐτοῦ ¹⁴ ὁ λόγος τοῦ θεοῦ. ¹⁴ καὶ τὰ στρατεύματα τὰ ἐν τῷ οὐρανῷ ἠκολούθει αὐτῷ ἐφ' ἵπποις λευκοῖς, ἐνδεδυμένοι βύσσινον λευκὸν κα- ¹⁵ θαρόν. ¹⁵ καὶ ἐκ τοῦ στόματος αὐτοῦ ἐκπορεύεται ῥομφαία ὀξεῖα,

6. Rc. Lx. pro λέγοντες [c. B b. al. pl. . . h. λέγοντας 12. al. pm. Areth. . . al. aliter.] h. λεγόντων. — Kn. Sz. θεὸς ἡμῶν c. b. al. pl. Syr. Vg. al. Andr. Areth.

7. Rc. Kn. Sz. ἀγαλλιώμεθα [etra A al. Andr.] et δῶμεν. [δώσομ. c. A; etiam δώσομεν leg.]

9. Rc. Kn. Sz. om. οἱ ante ἀληθ. [scr. c. A al.]

10. Rc. Kn. Sz. bis τοῦ Ἰησ. [etra A al. pl. Andr. Areth.]

11. Rc. Kn. Sz. ἀνεφγμ. — Lx. om. καλούμεν. c. A al. Arm. Sl. ed. Vg. ms. (hab. Am.) Hipp. Andr. Areth. [hab. Or. (2.) Ir. Cyp. Hier. Prim. Tych.]

12. Om. ὡς 2. al. longe pl. Arm. Hipp. Andr. — h. ὀνόματα γεγραμμένα καὶ ὄν. γεγραμμ. ὃ B b. al. longe pl. Syr. Andr. 2; etiam aliter leg. [hab. ὄν. γεγρ. Or. Hipp. Andr. Areth. Ir. Cyp. al.]

13. Rc. Kn. Sz. καλεῖται. — 14. Rc. καὶ καθαρ.

15. Sz. δίστομος ὀξεῖα c. B b. al. longe pl. Syr. Vg. ed. al. Andr. 2. Areth. Cyp. Prim. Tych. [om. A al. Erp. Arm. Cpt. Sl. ms. Vg. ms. Am. Or. Andr. 1. Ir. al. (Cf. Ap. 1, 16, 2, 12.)]

Ap. 12, ἵνα ἐν αὐτῇ πατάξῃ τὰ ἔθνη. καὶ αὐτὸς ποιμαίνει αὐτοὺς ἐν ῥάβδῳ
 { P. 1. 2, σιδηρᾶ, καὶ αὐτὸς πατεῖ τὴν ληνὸν τοῦ οἴνου τοῦ θυμοῦ τῆς ὀργῆς
 9. τοῦ θεοῦ τοῦ παντοκράτορος. 16 καὶ ἔχει ἐπὶ τὸ ἱμάτιον καὶ ἐπὶ 16
 τὸν μηρὸν αὐτοῦ ὄνομα γεγραμμένον· Βασιλεὺς βασιλέων καὶ κύ-
 * Ex. 39, ριος κυρίων. 17 Καὶ εἶδον ἓνα ἄγγελον ἑστῶτα ἐν τῷ ἡλίῳ· καὶ 17
 11-20, ἔκραξεν φωνῇ μεγάλῃ, λέγων πᾶσιν τοῖς ὀρνέοις τοῖς πετομένοις ἐν
 μεσουρανήματι· Δεῦτε συνάχθητε εἰς τὸ δεῖπνον τὸ μέγα τοῦ θεοῦ,
 18 ἵνα φαγῆτε σάρκας βασιλέων καὶ σάρκας χιλιάρχων καὶ σάρκας 18
 ἰσχυρῶν καὶ σάρκας ἵππων καὶ τῶν καθημένων ἐπ' αὐτούς, καὶ
 σάρκας πάντων ἐλευθέρων τε καὶ δούλων καὶ μικρῶν καὶ μεγάλων.
 19 Καὶ εἶδον τὸ θηρίον καὶ τοὺς βασιλεῖς τῆς γῆς καὶ τὰ στρατεύ- 19
 ματα αὐτῶν συνηγμένα ποιῆσαι τὸν πόλεμον μετὰ τοῦ καθημένου
 * Es. 30, ἐπὶ τοῦ ἵππου καὶ μετὰ τοῦ στρατευμάτος αὐτοῦ. 20 καὶ ἐπιάσθη 20
 33, τὸ θηρίον, καὶ ὁ μετ' αὐτοῦ ψευδοπροφήτης ὁ ποιήσας τὰ σημεῖα
 ἐνώπιον αὐτοῦ, ἐν οἷς ἐπλάησεν τοὺς λαβόντας τὸ χάραγμα τοῦ
 θηρίου καὶ τοὺς προσκυνούντας τῇ εἰκόνι αὐτοῦ. ζῶντες ἐβλήθησαν
 οἱ δύο εἰς τὴν λίμνην τοῦ πυρὸς τὴν καιομένην ἐν θελίῳ. 21 καὶ 21
 οἱ λοιποὶ ἀπεκτάνθησαν ἐν τῇ ῥομφαίᾳ τοῦ καθημένου ἐπὶ τοῦ ἵπ-
 που, τῇ ἐξεληθούσῃ ἐκ τοῦ στόματος αὐτοῦ, καὶ πάντα τὰ ὄρνεα
 ἐγορτάσθησαν ἐκ τῶν σαρκῶν αὐτῶν.

XX.

Καὶ εἶδον ἄγγελον καταβαίνοντα ἐκ τοῦ οὐρανοῦ, ἔχοντα τὴν 1
 κλεῖν τῆς ἀβύσσου καὶ ἄλσιν μεγάλην ἐπὶ τὴν χεῖρα αὐτοῦ. 2 καὶ 2

15. Rc. πατάσση et καὶ τῆς ὀργ.

16. Om. ἐπὶ τὸ ἱμ. καὶ A Aeth. Cass. — Rc. Sz. τὸ ὄνομ.

17. Om. ἓνα B al. pl. Syr. Andr. 1. Tych.; etiam ἄλλον et ἓνα ἄλλον leg. — Rc. καὶ συνάγεσθε et δεῖπν. τοῦ μεγάλου θεοῦ.

18. Rc. KN. Sz. ἐπ' αὐτῶν. [-τούς c. A al.] — Rc. om. τί. — Sz. καὶ μικρ. τε c. b. al. pl. (om. pm. καὶ antecedens; etiam Sl. ms.) Sl. ms.

19. LN. pro αὐτῶν h. αὐτοῦ c. A al. — Rc. KN. om. τόν.

20. Rc. καὶ μετὰ τούτου ὁ ψευδ. . . LN. καὶ μετ' αὐτ. ὁ ψευδ. c. b. al. pm. Sl. Vg. Andr. 2. al. . . καὶ ὁ μετ' αὐτ. ὁ 33. al. . . h. καὶ οἱ μετ' αὐτ. ὁ A 41. et x. οἱ μετ' αὐτ. καὶ ὁ Cpt. . . al. aliter. . . h. καὶ ὁ Erp. — om. οἱ δύο Aeth. Arm. — Ix. τῆς καιομένης c. A. (ignis ardentis Vg. al.) — Rc. τῷ θελίῳ.

21. Rc. ἐκπορευομένην pro ἐξελθ.

Cap. XX. 1. Rc. τὴν κλεῖδα.

ἐκράτησεν τὸν δράκοντα, ὁ ὄψις ὁ ἀρχαῖος, ὅς ἐστιν διάβολος καὶ ^{Ap. 12,}
 3 ὁ σατανᾶς, καὶ ἔδησεν αὐτὸν χίλια ἔτη, ⁹ καὶ ἔβαλεν αὐτὸν εἰς τὴν
 ἄβυσσον, καὶ ἔκλεισεν καὶ ἐσφράγισεν ἐπάνω αὐτοῦ, ἵνα μὴ πλα-
 νῆσῃ ἐτι τὰ ἔθνη, ἄχρι τελεσθῆ τὰ χίλια ἔτη· μετὰ ταῦτα δεῖ λυ-
 θῆναι αὐτὸν μικρὸν χρόνον.

4 Καὶ εἶδον θρόνους, καὶ ἐκάθισαν ἐπ' αὐτούς, καὶ κρῖμα ^{Dan. 7,}
 ἐδόθη αὐτοῖς, καὶ τὰς ψυχὰς τῶν πεπελεκισμένων διὰ τὴν μαρτυ- ^{9. 22. 27.}
 ρίαν Ἰησοῦ καὶ διὰ τὸν λόγον τοῦ Θεοῦ, καὶ οἵτινες οὐ προσεκύ-
 ησαν τὸ θηρίον οὐδὲ τὴν εἰκόνα αὐτοῦ καὶ οὐκ ἔλαβον τὸ χάραγμα
 ἐπὶ τὸ μέτωπον καὶ ἐπὶ τὴν χεῖρα αὐτῶν· καὶ ἔζησαν καὶ ἐβασίλευ-
 5 σαν μετὰ τοῦ Χριστοῦ χίλια ἔτη. ⁵ οἱ λοιποὶ τῶν νεκρῶν οὐκ ἔζη-
 σαν ἄχρι τελεσθῆ τὰ χίλια ἔτη. ⁶ Ἄντη ἡ ἀνάστασις ἡ πρώτη.
 6 ⁶ μακάριος καὶ ἅγιος ὁ ἔχων μέρος ἐν τῇ ἀναστάσει τῇ πρώτῃ·
 ἐπὶ τούτων ὁ δεύτερος θάνατος οὐκ ἔχει ἐξουσίαν, ἀλλ' ἔσονται ^{Es. 61,}
 ἱερεῖς τοῦ Θεοῦ καὶ τοῦ Χριστοῦ, καὶ βασιλεύσουσιν μετ' αὐτοῦ ^{6.}
 χίλια ἔτη.

7 Καὶ ὅταν τελεσθῆ τὰ χίλια ἔτη, λυθήσεται ὁ σατανᾶς ἐκ τῆς ^{Es. 38}
 8 φυλακῆς αὐτοῦ, ⁸ καὶ ἐξελεύσεται πλανῆσαι τὰ ἔθνη τὰ ἐν ταῖς ^{et 39.}
 τέσσαρασι γωνίαις τῆς γῆς, τὸν Γόγγ καὶ Μαγώγ, συναγαγῆν αὐ-
 τοὺς εἰς τὸν πόλεμον, ὧν ὁ ἀριθμὸς αὐτῶν ὡς ἡ ἄμμος τῆς θα-
 9 λάσσης. ⁹ καὶ ἀνέβησαν ἐπὶ τὸ πλάτος τῆς γῆς, καὶ ἐκύκλωσαν
 τὴν παρεμβολὴν τῶν ἁγίων καὶ τὴν πόλιν τὴν ἡγαπημένην. καὶ

2, Rc. Kn. Sz. τὸν ὄφιν τὸν ἀρχαῖον [ὁ ὄψις etc. c. A. . . om. Aeth. Sl. ms. (add. ὁ ὄφ. post ἔστ. Sl. ms.)] — Rc. Kn. Sz. om. ὁ ante σαταν. [ctra A b. al. pl. Areth.] — h. σαταν. ὁ πλανῶν τὴν οἰκουμένην ὀλην B b. al. longe pl. Syr. al. Andr. 2. Areth.

3, Rc. Εκλεισ. αὐτόν. — pro ἔπαν. αὐτ. h. ἐμμενῶς αὐτόν A. — Kn. Sz. πλανᾶ. — Rc. Sz. et Kn. (—) καὶ μετὰ.

4, Hab. τῶν πεπολεμημένων A. — Rc. Kn. Sz. τῷ θηρίῳ (Sz. h. τὸ θηρίον) οὔτε τῇ εἰκόνι. — Rc. et Kn. (—) μέτωπ. αὐτῶν. — Rc. Kn. Sz. τὰ χιλ. [ctra A al. pl. Andr.]

5, Om. οἱ usque ἔτη 2. al. pl. — Rc. Kn. Sz. οἱ δέ. [om. c. A Vg.; etiam καὶ οἱ leg. — Rc. ἀνέζησαν ἔως.]

6, Rc. ὁ θάνατ. ὁ δεύτ. — h. τὰ χιλ. 44. al. pl. Syr.

7, Hab. μετὰ pro ὅτ. τέλ. B al. pl. Arm. Sl. ms. Areth.

8, Rc. Kn. Sz. τὸν Μαγ. [om. c. A al. Andr. 1.] — Rc. Kn. om. τὸν ante πόλ. — Rc. om. αὐτῶν.

9, Rc. Kn. Sz. ἐκύκλωσαν. [ctra A al. pl.]

κατέβη πῦρ ἐκ τοῦ οὐρανοῦ καὶ κατέφαγεν αὐτούς· ¹⁰ καὶ ὁ διά-10
βολος ὁ πλατῶν αὐτούς ἐβλήθη εἰς τὴν λίμνην τοῦ πυρός καὶ θείου,
ὅπου καὶ τὸ θηρίον καὶ ὁ ψευδοπροφήτης, καὶ βασανισθήσονται
ἡμέρας καὶ νυκτός εἰς τοὺς αἰῶνας τῶν αἰῶνων.

^{• Dan. 7,}
^{9. 10.} Καὶ εἶδον θρόνον μέγαν λευκὸν καὶ τὸν καθήμενον ἐπ' αὐ- 11
τόν, οὗ ἀπὸ τοῦ προσώπου ἔφυγεν ἡ γῆ καὶ ὁ οὐρανός, καὶ τόπος
οὐχ εὐρέθη αὐτοῖς. ¹² καὶ εἶδον τοὺς νεκροὺς τοὺς μεγάλους καὶ ¹²
τοὺς μικροὺς ἑστῶτας ἐνώπιον τοῦ θρόνου, καὶ βιβλία ἠνοιχθησαν·
καὶ ἄλλο βιβλίον ἠνοιχθη, ὃ ἔστιν τῆς ζωῆς· καὶ ἐκρέθησαν οἱ νε-
κροὶ ἐκ τῶν γεγραμμένων ἐν τοῖς βιβλίοις κατὰ τὰ ἔργα αὐτῶν.
¹³ καὶ ἔδωκεν ἡ θάλασσα τοὺς νεκροὺς τοὺς ἐν αὐτῇ, καὶ ὁ θά- ¹³
νατος καὶ ὁ ἄδης ἔδωκαν τοὺς νεκροὺς τοὺς ἐν αὐτοῖς, καὶ ἐκρέθη-
σαν ἕκαστος κατὰ τὰ ἔργα αὐτῶν. ¹⁴ καὶ ὁ θάνατος καὶ ὁ ἄδης ¹⁴
ἐβλήθησαν εἰς τὴν λίμνην τοῦ πυρός. Οὗτος ὁ θάνατος ὁ δευτέρος
ἔστιν, ἡ λίμνη τοῦ πυρός. ¹⁵ καὶ εἴ τις οὐχ εὐρέθη ἐν τῇ βίβλῳ ¹⁵
τῆς ζωῆς γεγραμμένος, ἐβλήθη εἰς τὴν λίμνην τοῦ πυρός.

XXI.

^{• Es. 65,}
^{17.} Καὶ εἶδον οὐρανὸν καινὸν καὶ γῆν καινὴν· ὁ γὰρ πρῶτος οὐ- 1
ρανός καὶ ἡ πρώτη γῆ ἀπῆλθαν, καὶ ἡ θάλασσα οὐκ ἔστιν ἔτι. ²
² καὶ τὴν πόλιν τὴν ἁγίαν Ἰερουσαλὴμ καινὴν εἶδον καταβαίνουσαν ²
ἐκ τοῦ οὐρανοῦ ἀπὸ τοῦ θεοῦ, ἡτοιμασμένην ὡς νύμφην κεκοσμη-

10. Rc. om. καὶ post ὅπου.

11. Rc. KN. LN. ἐπ' αὐτοῦ. [-τόν e. b. al. pl. Ephr. (2.) Andr. 1. Areth. . .
h. - τῷ 33. al. Ephr. (1.) Andr. 2.]

12. Rc. KN. Sz. μικροὺς κ. μεγάλ. [τοὺς μεγ. κ. τοὺς μικρ. e. A al. pm.;
vv. pm.; Andr. Areth. (comm.) Ir. Prim. al. . . om. 2. al. m.] — om.
ἑστῶτ. ἐν. τ. θρόν. Prim. Aug. . . om. ἑστῶτ. 2. al. Vg. ms.; etiam post
νεκροὺς pon. . . Rc. pro θρόν. h. θεοῦ. — Rc. ἠνεώχθησ. [ἠνοιχθ. e. A
al. pl. Areth.; etiam ἠνοιξαν, ἠνοιξαν, ἀνεώχθησαν leg.] et
Rc. KN. Sz. ἠνεώχθη. [ἠνοιχθ. e. A al. pl. Areth.; etiam ἀνεώχθη leg.]

13. Rc. τοὺς ἐν αὐτῇ νεκρ. et τ. ἐν αὐτοῖς νεκρ. — LN. Ἄδης ἔδωκεν e.
A al.

14. Rc. οὗτ. ἑστ. ὁ δεύτ. θάνατ. et om. ἡ λίμν. τ. πυρ.

Cap. XXI. 1. Rc. KN. γῆ παρῆλθε (etiam ἀπῆλθε leg.) . . Sz. ἀπῆλθον.
[-θαν e. A.]

2. Rc. καὶ ἐγὼ Ἰωάννης. — Sz. mire errans h. κεκοσμημένην.

- 3 μένης τῷ ἀνδρὶ αὐτῆς. ³ καὶ ἤκουσα φωνῆς μεγάλης ἐκ τοῦ θρόνου ^{Ex. 37. 21.} λεγούσης· Ἴδού, ἡ σκηνὴ τοῦ θεοῦ μετὰ τῶν ἀνθρώπων, καὶ σκηνοῦσι μετ' αὐτῶν, καὶ αὐτοὶ λαὸς αὐτοῦ ἔσονται, καὶ αὐτὸς ὁ θεὸς
- 4 μετ' αὐτῶν ἔσται αὐτῶν θεός, ⁴ καὶ ἐξαλείψει πᾶν δάκρυον ἀπὸ ^{Ap. 7. 11.} τῶν ὀφθαλμῶν αὐτῶν, καὶ ὁ θάνατος οὐκ ἔσται ἔτι, οὔτε πένθος οὔτε κραυγὴ οὔτε πόνος οὐκ ἔσται ἔτι· ὅτι τὰ πρῶτα ἀπῆλθαν.
- 5 ⁵ καὶ εἶπεν ὁ καθήμενος ἐπὶ τῷ θρόνῳ· Ἴδού, καινὰ ποιῶ πάντα. ^{Es. 42. 19.} καὶ λέγει· Γράψον, ὅτι οὗτοι οἱ λόγοι πιστοὶ καὶ ἀληθινοὶ εἰσιν.
- 6 ⁶ καὶ εἶπέν μοι· Γέγοναν. ἐγὼ εἰμι τὸ ἄλφα καὶ τὸ ὦ, ἡ ἀρχὴ ^{Ap. 19. 9. et 22. 6.} καὶ τὸ τέλος. ἐγὼ τῷ θιρωῶντι δώσω αὐτῷ ἐκ τῆς πηγῆς τοῦ ὕδα- ^{Ap. 16. 17. et 22. 12.} τος τῆς ζωῆς δωρεάν. ⁷ ὁ νικῶν κληρονομήσει ταῦτα, καὶ ἔσομαι
- 8 αὐτῷ θεὸς καὶ αὐτὸς ἔσται μοι υἱός. ⁸ τοῖς δὲ δειλοῖς καὶ ἀπίστοις καὶ ἐβδελυγμένοις καὶ φονεῦσιν καὶ πόρνοις καὶ φαρμακοῖς καὶ εἰδωλολάτραις καὶ πᾶσιν τοῖς ψευδέσιν τὸ μέρος αὐτῶν ἐν τῇ ἡμέρῃ τῇ καιρομένη πυρὶ καὶ θείῳ, ὃ ἔστιν ὁ θάνατος ὁ δεύτατος.

3. RC. KN. Sz. ἐκ τ. οὐρανοῦ. [θρόν. c. A 18. Vg. Ir. Ambr. Aug.] — RC. LN. λαοί. [λαός c. b. al. longe pl. Syr. Arr. Cpt. Aeth. Vg. Andr. 2. Areth. Prim. al. (non Ir.)] — RC. KN. Sz. θεὸς αὐτῶν. [αὐτ. θ. c. A Vg. . . om. b. al. longe pl. Erp. Sl. ms. Andr. 2. Areth. Prim. al. (hab. Ir. Aug. (om. 1.) Tych.). . . h. θ. ὦν αὐτ. (omissis καὶ αὐτοί sqq. μ. αὐτ. ἔστ. sive, ut RC. h., ἔστ. μ. αὐτ.) 12.]
4. RC. LN. et KN. (—) ἐξαλ. ὁ θεός. [om. c. B al. longe pl.; vv. pl.; Ir. gr. et lat. al.] . . h. ἐξαλ. ἀπ' αὐτῶν B al. pl. (ex his m. om. ἀπὸ τ. ὀφθ. α.) — LN. pro ἀπὸ h. ἐκ c. A et om. ὅτι c. A Sl. ms.; h. quae Vg. ms. Am.
5. RC. τοῦ θρόνου. — RC. KN. Sz. λέγ. μοι. — h. τοῦ θεοῦ εἰδὼν B al. pl. Syr. Areth.; etiam post eis. pon.
6. RC. KN. Sz. γέγονε. [γέγοναν c. A Ir. (is non citat sqq.) et (h. γεγόνασιν) 38. . . h. γέγονα ἐγὼ τὸ 7. al. pl. Syr. Andr. 1. Areth. . . γέγονα τὸ b. al. longe pl. Andr. 2. . . γέγονεν· ἐγὼ τὸ Arm. Ar. pol. . . ἐγὼ εἰμι τὸ (omisso γέγ.) Cpt. Sl. ms. Lux. Tych. . . ἐγὼ τὸ (om. γέγ. et εἰμ.) Erp. . . al. aliter.] — RC. KN. LN. om. αὐτῷ. [scr. c. B al. longe pl. Areth.] — om. τῆς πηγ. A Sl. ms.
7. Pro κληρον. [c. A al. pm.; vv.; Andr. Tert. Cyp. Fulg. Prim.] h. δώσω αὐτῷ B al. longe pl. Sl. ms. Areth. . . h. δώσω. αὐτῷ ταῦτ. καὶ κληρον. ταῦτ. Sl. ms. — RC. pro ταῦτ. h. πάντα, tum RC. Sz. ὁ υἱός.
8. RC. ab init. δειλοῖς δέ. — Sz. post ἀπίστ. add. καὶ ἀμαρτωλοῖς c. B b. al. longe pl. Syr. al. Andr. 2. Areth. (non A etc. Erp. Cpt. Arm. Sl. ms. (sed ms. aliud hab. et aliud hab. omisso καί.) Vg. Tert. al.] — RC. φαρμακεῦσαι et ἔστ. δεύτ. θάν.

Καὶ ἦλθεν εἰς ἐκ τῶν ἐπτά ἀγγέλων τῶν ἐχόντων τὰς ἐπτά θ
 φιάλας, τῶν γεμόντων τῶν ἐπτά πληγῶν τῶν ἐσχάτων, καὶ ἐλάλη-
 σεν μετ' ἐμοῦ λέγων· Δεῦρο, δεῖξω σοὶ τὴν νύμφην τὴν γυναῖκα
 *Ex. 40, 2. τοῦ ἁγίου. ¹⁰ καὶ ἀπήνεγκέν με ἐν πνεύματι ἐπὶ ὄρος μέγα καὶ ¹⁰
 ὑψηλόν, καὶ ἔδειξέν μοι τὴν πόλιν τὴν ἁγίαν Ἱερουσαλὴμ κατα-
 βαίνουσαν ἐκ τοῦ οὐρανοῦ ἀπὸ τοῦ θεοῦ, ¹¹ ἔχουσαν τὴν δόξαν ¹¹
 τοῦ θεοῦ. ὁ φωστὴρ αὐτῆς ὅμοιος λίθῳ τιμωτάτῳ, ὡς λίθῳ
 *Ex. 48, 31 sqq. ἰάσπιδι κρυσταλλίζοντι· ¹² ἔχουσα τεῖχος μέγα καὶ ὑψηλόν, ἔχουσα ¹²
 πυλῶνας δώδεκα, καὶ ἐπὶ τοῖς πυλῶσιν ἀγγέλους δώδεκα, καὶ ὀνό-
 ματα ἐπιγεγραμμένα, ἃ ἔστιν τὰ ὀνόματα τῶν δώδεκα φυλῶν υἱῶν
 Ἰσραὴλ. ¹³ ἀπὸ ἀνατολῆς πυλῶνες τρεῖς, καὶ ἀπὸ βορρῆς πυλῶνες ¹³
 τρεῖς, καὶ ἀπὸ νότου πυλῶνες τρεῖς, καὶ ἀπὸ δυσμῶν πυλῶνες
 τρεῖς. ¹⁴ καὶ τὸ τεῖχος τῆς πόλεως ἔχον θεμελίους δώδεκα, καὶ ¹⁴
 ἐπ' αὐτῶν δώδεκα ὀνόματα τῶν δώδεκα ἀποστόλων τοῦ ἁγίου.
 *Ex. 40, 3. ¹⁵ καὶ ὁ λαλῶν μετ' ἐμοῦ ἔρχεν μέτρον κάλαμον χρυσοῦν, ἵνα με- ¹⁵
 τρήσῃ τὴν πόλιν καὶ τοὺς πυλῶνας αὐτῆς καὶ τὸ τεῖχος αὐτῆς.
 *Ex. 41, 21. ¹⁶ καὶ ἡ πόλις τετραγώνος καίτοι, καὶ τὸ μῆκος αὐτῆς ὅσον καὶ ¹⁶
 τὸ πλάτος. καὶ ἐμέτρησεν τὴν πόλιν τῷ καλᾷ μῶ ἐπὶ σταδίους δώ-
 δεκα χιλιάδων. τὸ μῆκος καὶ τὸ πλάτος καὶ τὸ ὕψος αὐτῆς ἴσα
 ἐστί. ¹⁷ καὶ ἐμέτρησεν τὸ τεῖχος αὐτῆς ἑκατὸν τεσσαράκοντα τεσ- ¹⁷

9. RC. πρὸς με εἰς et om. sq. h. — RC. KN. Sz. pro τ. γεμόντ. [c. A 12.]
 h. τὰς γεμούσας. . . etiam γεμούσας et ἐχούσας leg.; etiam sq. τῶν
 om. — RC. Sz. τοῦ ἁγ. τὴν γυν. pon. . . h. τ. γυν. τ. νύμφ. τ. ἁγ. b.
 al. pl. Ar. pol. Areth. Cyr. . . h. tantum τ. γυναίκα. τ. ἁγ. Vg. ms.
 Tych. (1.) et tantum τ. νύμφ. τ. ἁγ. Demid. Vg. ms. Apring.

10. RC. τὴν μεγάλην τὴν ἁγ. — Leg. ἀπὸ τ. οὐρ. et ἐκ τ. θεοῦ. . .
 om. ἀπ. τ. θεοῦ Vg. ms. Hier. Tych. Cass.

11. RC. καὶ ὁ φωστ.

12. RC. ἔχουσαν τε τεῖχ. et ἔχουσαν πυλ. — RC. KN. Sz. om. τὰ ὀνόμ.
 [scr. c. A al. pl. (etiam τὰ om.) Syr. Vg. al. Areth.] et h. τῶν υἱῶν. [om.
 c. A al. pl. Areth.; etiam υἱῶν om.; etiam τοῦ leg.]

13. KN. Sz. ἀπ' ἀνατολῶν c. b. al. pl. Areth. — RC. ter om. καί.

14. RC. pro ἐπ' αὐτ. h. ἐν αὐτοῖς et om. sq. δώδεκα. — Pro δώδ. h. l. et
 alibi a nonnull. leg. δεκαδύο.

15. RC. om. μέτρον.

16. RC. τοσοῦτόν ἐστιν ἔσον καί. . . KN. om. hoc καὶ c. B al. pl. Andr.
 Areth. — h. δώδ. χιλ. δώδεκα B b. al. pl. Syr. Digitized by Google

18 σάρων πηγῶν, μέτρον ἀνθρώπου, ὃ ἐστὶν ἀγγέλου. ¹⁸ καὶ ἡ ἐν-
δομησις τοῦ τεύχους αὐτῆς ἰασπις, καὶ ἡ πόλις χρυσοῖον καθαρὸν
19 ὅμοιον ὑάλῳ καθαρῷ. ¹⁹ οἱ θεμέλιοι τοῦ τεύχους τῆς πόλεως παντὶ
λίθῳ τιμίῳ κεκοσμημένοι· ὁ θεμέλιος ὁ πρῶτος ἰασπις, ὁ δεύτερος
20 σάπφειρος, ὁ τρίτος χαλκηδών, ὁ τέταρτος σμίραγδος, ²⁰ ὁ πέμ-
πτος σαρδιόνηξ, ὁ ἕκτος σάρδιον, ὁ ἕβδομος χρυσόλιθος, ὁ ὄγδοος
βήρυλλος, ὁ ἕνατος τοπάζιον, ὁ δέκατος χρυσόπρασον, ὁ ἐνδέκα-
21 τος ὑάκινθος, ὁ δωδέκατος ἀμέθυστος. ²¹ καὶ οἱ δώδεκα πυλώνες
δώδεκα μαργαρίται· ἀνὰ εἰς ἕκαστος τῶν πυλώνων ἦν ἕξ ἐνὸς μαρ-
γαρίτου. καὶ ἡ πλατεῖα τῆς πόλεως χρυσοῖον καθαρὸν ὡς ὑάλος
22 διαύρηξ. ²² καὶ ναὸν οὐκ εἶδον ἐν αὐτῇ· ὁ γὰρ κῆριος ὁ θεὸς ὁ
23 παντοκράτωρ ὁ ναὸς αὐτῆς ἐστίν, καὶ τὸ ἄρδιον. ²³ καὶ ἡ πόλις
οὐ χροῖαν ἔχει τοῦ ἡλίου οὐδὲ τῆς σελήνης, ἵνα φαίνωσιν αὐτῇ·
ἡ γὰρ δόξα τοῦ θεοῦ ἐφώτισεν αὐτήν, καὶ ὁ λύχνος αὐτῆς τὸ ἄρ-
24 διον. ²⁴ καὶ περιπατήσουσιν τὰ ἔθνη διὰ τοῦ φωτὸς αὐτῆς, καὶ
25 οἱ βασιλεῖς τῆς γῆς φέρουσιν τὴν δόξαν αὐτῶν εἰς αὐτήν, ²⁵ καὶ
οἱ πυλώνες αὐτῆς οὐ μὴ κλεισθῶσιν ἡμέρας — νῦν γὰρ οὐκ ἐστὶν
26 ἕκσι —, ²⁶ καὶ οἰδοῦσιν τὴν δόξαν καὶ τὴν τιμὴν τῶν ἔθνων εἰς
27 αὐτήν. ²⁷ καὶ οὐ μὴ εἰσέλθῃ εἰς αὐτήν πᾶν κρινὸν καὶ ποιῶν βδέ-
λυγμα καὶ ψεῦδος, εἰ μὴ οἱ γεγραμμένοι ἐν τῷ βιβλίῳ τῆς ζωῆς
τοῦ ἄρδιου.

XXII.

1 Καὶ ἔδειξέν μοι ποταμὸν ὕδατος ζωῆς λαμπρὸν ὡς κρύσταλλο· ^{Ex. 47, 1. et 12.}

18. Rc. Kn. Sz. καὶ ἦν ἡ. [om. c. A Syr. Aeth.] — Rc. Sz. ὁμοία.
19. Rc. Kn. Sz. καὶ ὁ θεμ. [om. c. A al. pl. Sl. ms. Vg. ms. Am. Areth. al.] — h. ὁ τρίτ. καρχηδών 35. (s. XIV.) et χαρχητόν Cpt.
20. Rc. Kn. Sz. σαρδιόνηξ [σαρδιόν. c. A.], σαρδιος. [-ον c. A al. pl. Areth.], χρυσόπρασος. [-σον c. A.] — h. ἀμέθυστος b. al. pm. Andr. Areth.
21. Rc. pro διανγ. h. διαφανής.
22. Rc. Kn. Sz. om. ὁ ante ναός. [scr. c. A.]
23. Rc. Kn. ἐν αὐτῇ. . . h. φαίνωσιν· αὐτῇ γὰρ ἡ B al. pl. (Areth. ap. Wtst.) . . om. γὰρ Sl. ms.
24. Rc. καὶ τὰ ἔθνη τῶν σωζομένων ἐν τῷ φωτὶ αὐτῆς περιπατήσουσιν. — Rc. Sz. et Kn. (—) δόξ. καὶ τῆς τιμῆς.
27. Rc. κρινὸν οὐν. — Rc. Kn. Sz. ποιῶν. [-ῶν c. A al. pm. . . h. ὁ ποιῶν 2. al. pm.]

Cap. XXII. 1. Rc. καθαρὸν ποταμὸν.

λον, ἐκπορευόμενον ἐκ τοῦ θρόνου τοῦ Θεοῦ καὶ τοῦ ἁγίου. ² ἐν ²
 μέσῳ τῆς πλατείας αὐτῆς καὶ τοῦ ποταμοῦ ἐντεῦθεν καὶ ἐκεῖθεν
 ξύλον ζωῆς ποιῶν καρπὸν δώδεκα, κατὰ μῆνα ἕκαστον ἀποδιδόν
 τὸν καρπὸν αὐτοῦ, καὶ τὰ φύλλα τοῦ ξύλου εἰς θεραπείαν τῶν
 ἐθνῶν. ³ καὶ πᾶν κατάθεμα οὐκ ἔσται ἔτι. καὶ ὁ θρόνος τοῦ Θεοῦ ³
^{14, 11.} καὶ τοῦ ἁγίου ἐν αὐτῇ ἔσται, καὶ οἱ δούλοι αὐτοῦ λατρεύσουσιν
 αὐτῷ ⁴ καὶ ὄψονται τὸ πρόσωπον αὐτοῦ, καὶ τὸ ὄνομα αὐτοῦ ἐπὶ ⁴
^{Ap. 21, 25.} τῶν μετώπων αὐτῶν. ⁵ καὶ νῦν οὐκ ἔσται ἔτι, καὶ οὐχ ἔξουσιν ⁵
 χρεῖαν φωτὸς λύχνου καὶ φῶς ἡλίου, ὅτι κύριος ὁ Θεὸς φωτίζει
 ἐπ' αὐτούς, καὶ βασιλεύσουσιν εἰς τοὺς αἰῶνας τῶν αἰώνων. ⁶ Καὶ ⁶
 εἶπέν μοι· Οὗτοι οἱ λόγοι πιστοὶ καὶ ἀληθινοί, καὶ ὁ κύριος ὁ Θεὸς
 τῶν πνευμάτων τῶν προφητῶν ἀπέστειλεν τὸν ἄγγελον αὐτοῦ δεῖ-
^{Ap. 2, 11.} ξαι τοῖς δούλοις αὐτοῦ ἃ δεῖ γενέσθαι ἐν τάχει. ⁷ Καὶ ἰδοὺ, ἔρχο- ⁷
 μαι ταχύ. μακάριος ὁ τηρῶν τοὺς λόγους τῆς προφητείας τοῦ βι-
 βλίου τούτου.

Κἀγὼ Ἰωάννης ὁ ἀκούων καὶ βλέπων ταῦτα· καὶ ὅτε ἤκουσα ⁸
 καὶ ὅτε εἶδον, ἔπεσα προσκυνῆσαι ἔμπροσθεν τῶν ποδῶν τοῦ ἀγγέ-
 λου τοῦ δεικνύοντός μοι ταῦτα. ⁹ καὶ λέγει μοι· Ὅρα μὴ· σύν- ⁹
 δουλός σου εἰμὶ καὶ τῶν ἀδελφῶν σου τῶν προφητῶν καὶ τῶν τη-
 ρούντων τοὺς λόγους τοῦ βιβλίου τούτου· τῷ Θεῷ προσκύνησον.

2. RC. KN. Sz. ἐντεῦθ. κ. ἐντεῦθεν. [ἐκεῖθ. c. AB al. pl. Syr. al. Areth. Hil.] — RC. et KN. (—) ἐνα ἕκαστ. — h. ἀποδιδούς (s. ante s. post ἕκαστ.) et s. ἕκαστῳ (B) s. ἕκαστος s. ἕκαστον s. om. B b. al. pl.; etiam ἀποδιδόντα leg.

3. RC. κατανάθεμα. — pro ἔτι h. ἐκεῖ b. al. pl. Andr. Areth.; etiam utrq̄ue leg.

5. RC. KN. pro ἔτι h. ἐκεῖ. . . om. 2. al. pl. Auct. de prom. — RC. KN. χρ. οὐκ ἔχουσι. . . Sz. οὐ χρεῖα c. 2. al. pl. [οὐχ ἔξ. χρ. c. A Syr. Vg. al. Andr. Palam.] — RC. KN. Sz. om. φωτὸς ante λύχν. [ctra A al. Syr. Vg. al. m.; PP. m.] iid. et LN. φωτὸς ἡλ. . . φῶς c. A al. pl. . . om. Lips. 5. — om. ἡλίου 2. al. pl. Ar. pol. Sl. ms. — RC. φωτίζε. . . KN. Sz. φωτίζε. [φωτίζ. c. A al. Palam.] — RC. om. ἐπ'.

6. Hab. κ. λέγει μ. b. al. pl. — RC. pro πνευμ. τῶν h. ἁγίων.

7. RC. KN. om. καὶ ab init.

8. κ. ὅτε εἶδ. c. B al. pl. . . RC. KN. Sz. LN. καὶ ἔβλεψα. . . h. κ. ἔβλεπον A... κ. εἶδον 16, al.

9. RC. γὰρ εἰμ. — om. καὶ post προφητ. 12. al. pl. Sl. ms. Andr. Areth. Prim.

- 10 ¹⁰ καὶ λέγει μοι· Μὴ σφραγίσῃς τοὺς λόγους τῆς προφητείας τοῦ βιβλίου τούτου· ὁ καιρὸς ἐγγὺς ἐστίν. Dan. 12, 4. Ap. 1, 3.
- 11 Ὁ ἀδικῶν ἀδικησάτω ἔτι, καὶ ὁ ῥυπαρὸς ῥυπαρευθήτω ἔτι, καὶ ὁ δίκαιος δικαιοσύνην ποιησάτω ἔτι, καὶ ὁ ἅγιος ἁγιασθήτω Ap. 22, 7. Es. 40.
- 12 ἔτι. ¹² ἰδοὺ, ἔρχομαι ταχύ, καὶ ὁ μισθός μου μετ' ἐμοῦ, ἀποδοῦναι ἑκάστῳ ὡς τὸ ἔργον ἐστίν αὐτοῦ. ¹³ ἐγὼ τὸ ἄλφα καὶ τὸ ὰ. 10. Ap. 21, 6. Ap. 7, 14.
- 13 δῶ, πρῶτος καὶ ἔσχατος, ἡ ἀρχὴ καὶ τὸ τέλος. ¹⁴ μακάριοι οἱ πλῆθοντες τὰς στολάς αὐτῶν, ἵνα ἔσται ἡ ἐξουσία αὐτῶν ἐπὶ τὸ ξύλον 10.
- 14 τῆς ζωῆς καὶ τοῖς πυλῶσι εἰσελθούσιν εἰς τὴν πόλιν. ¹⁵ ἔξω οἱ κύνες καὶ οἱ φαρμακοὶ καὶ οἱ πόρνοι καὶ οἱ φονεῖς καὶ οἱ εἰδωλό- 10.
- 15 λάτραι καὶ πᾶς φιλῶν καὶ ποιῶν ψεῦδος. ¹⁶ ἐγὼ Ἰησοῦς ἐπεμψα τὸν ἄγγελόν μου μαρτυρῆσαι ὑμῖν ταῦτα ταῖς ἐκκλησίαις. ἐγὼ εἰμι ἡ ῥίζα καὶ τὸ γένος Δαυὶδ, ὁ ἀστὴρ ὁ λαμπρὸς ὁ πρωϊνός. Es. 11. 1. Ap. 2, 28.
- 17 ¹⁷ Καὶ τὸ πνεῦμα καὶ ἡ νύμφη λέγουσιν· Ἔρχου. καὶ ὁ ἀκούων εἰπάτω· Ἔρχου. καὶ ὁ διψῶν ἐρχέσθω, ὁ θέλων λαβέτω ὕδωρ ζωῆς δωρεάν. Es. 55. 1.

10. Rc. ὅτι ὁ καιρ. .. ΚΝ. (ὅτι) .. LN. ὁ καιρ. γάρ. .. etiam ὁ γὰρ καιρ. leg. [om. c. 4. al. pl. Sl. ms. Areth.]

11. Rc. ῥυπῶν ῥυπιωσάτω. [ῥυπαρ. ῥυπαρευθήτω c. b. al. pl. Andr. Areth. . . om. κ. ὁ ῥυπ. ῥυπ. ἐτι Α al. . . h. ῥυπαρ. ῥυπαρευθήτω 18.* (s. XIII.) 32. (s. XV.) Or. (2.)] — Rc. ὁ δικ. δικαιοθήτω.

12. Rc. καὶ ἰδοὺ. — Rc. ΚΝ. SZ. αὐτοῦ ἔστααι. [ἐστ. αὐτ. c. Α al. Syr. . . al. aliter.]

13. Rc. ἐγὼ εἰμι. — Rc. SZ. ὁ πρ. κ. ὁ ἔσχ. (Rc. post τέλ. πομ., om. ἡ ante ἀρχ. et τό ante τέλ.) . . om. plane Cpt. Vg. ms.

14. Rc. ΚΝ. SZ. pro πλῖν. τ. στολ. α. [c. Α 7. 38. (h. πλινθοῦντες) Aeth. Arm. in m. Vg. (add. in sanguine agni Arm. ed. in m. Vg. ed.; non Am. nec mss. al.) Prim. Fulg. . . h. πλατύνορτ. τ. στ. α. Ath.] h. ποιούντες τὰς ἐντολάς αὐτοῦ.

15. Rc. ἔξω δέ. — Rc. ΚΝ. SZ. ὁ φιλ. [om. c. Α b. al. pl. Hipp. Ath.]

16. Rc. ΚΝ. SZ. ἐπὶ ταῖς. . . LN. ἐν ταῖς. . . om. c. 4. al. pl. Arm. Sl. ms. Andr. 2. Areth. et (h. ἐπτά) Prim. — Rc. τοῦ Δαβ. — Rc. ὁ λαμπρ. καὶ ὁ ρθρινός. . . LN. ὁ λ. καὶ ὁ πρωῖν. c. Α Vg. [ὁ πρ. (om. καί) c. 2. al. longe pl. Syr. al. Ath. Andr. Prim. al. . . etiam ὁ πρ. ὁ λαμπρ. πομ.; h. tantum ὁ πρ. 35. Erp.]

17. Rc. bis pro ἔρχου h. ἐλθέ et διψ. ἐλθέτω, tum καὶ ὁ θέλ. λαμβανέτω.

• Dt. 4,
2 *Μαρτυρῶ ἐγὼ παντὶ τῷ ἀκούοντι τοὺς λόγους τῆς προφητείας 18 τοῦ βιβλίου τούτου. εἴαν τις ἐπιθῇ ἐπ' αὐτά, ἐπιθήσει ὁ θεὸς ἐπ' αὐτὸν τὰς πληγὰς τὰς γεγραμμένας ἐν τῷ βιβλίῳ τούτῳ. 19 καὶ 19 εἴαν τις ἀφελῇ ἀπὸ τῶν λόγων τοῦ βιβλίου τῆς προφητείας ταύτης, ἀφελεῖ ὁ θεὸς τὸ μέρος αὐτοῦ ἀπὸ τοῦ ξύλου τῆς ζωῆς καὶ τῆς πόλεως τῆς ἁγίας, τῶν γεγραμμένων ἐν τῷ βιβλίῳ τούτῳ.*

Λέγει ὁ μαρτυρῶν ταῦτα· Ναί, ἔρχομαι ταχύ. Ἀμήν, ἔρχου, 20 κύρια Ἰησοῦ.

Ἡ χάρις τοῦ κυρίου Ἰησοῦ μετὰ πάντων.

21

18. Om. vv. 18. 19. cd. 12. (post s. XI.) et om. vv. 18. 19. 20. 21. Tol. Vg. ms.

18. Rc. *συμμαρτυροῦμαι γὰρ παντὶ ἀκούοντι*, tum h. *ἐπιτεθῆ* πρὸς ταῦτα. — h. *ἐπιθήσει* 9. al. pl. — om. *ἐπ' αὐτόν* A*; etiam ante ὁ θεός pon. . . h. *ἐπ' αὐτῷ* A** 11.** — Rc. om. τῷ ante βιβλ.

19. Rc. *ἀφαιρῆ* ἀπὸ τῶν, om. τοῦ ante βιβλ., h. *ἀφαιρήσει* (etiam ἀφίλοι leg.) ὁ θεός, ἀπὸ βιβλίου τῆς, καὶ τῶν γεγρ., om. τῷ ante βιβλ. — Rc. KN. Sz. *ἐκ τῆς πόλ.* [om. c. A al. (Vg.)]

20. Rc. *ταχύ· ἀμήν. Ναί, ἔρχου.*

21. Rc. *κυρ. ἡμῶν.* — Rc. KN. Sz. *Ἰησ. Χριστοῦ.* [om. c. A al.; etiam *χάρ. τοῦ Χριστ. μετὰ et χάρ. τοῦ κυρίου μετὰ leg.*] — Rc. in f. add. *ὑμῶν. Ἀμήν.* . . KN. Sz. *τῶν ἁγίων.* [ca om. c. A Vg. ms. Am. (add. Amen Am.)]

IMPRESSIT BERNH. TAUCHNITZ JUN.

